Antidotarium generale et speciale : ex opt. authorum tam veterum quàm recentiorum scriptis fideliter & methodicè / à Ioan. Iacobo Weckero ... congestum & dispositum. Nunc verò supra priores editiones omnes multis novis & optimis formulis, maximè verò extractis auctum.

Contributors

Wecker, Johann Jacob, 1528-1586

Publication/Creation

Basileae : Per Conr. Waldkirch, sumptibus Episcopianorum, MDCI [1601]

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/m4jufyua

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

WECKER (I. I)
ANTIDOTARIUM
GENERALE
ET SPECIALE

1601

63438/13
J/5

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF
LONDON
DEPOSIT

Accession Number

Press Mark
WECKER, J.J.

15

Pall. N 8 062
L. q. 1

ANTIDOTARIVM GENERALE ET SPECIALE:

EX OPT. AVTHORVM tam veterum quàm recentiorum scriptis fideliter & methodicè

A'

IOAN. IACOBO WECKERO BASILIENSE congestum & dispositum:

NVNC VERO' SVPRA PRIORES editiones omnes multis nouis & optimis FORMVLIS, maximè verò EXTRACTIS auctum:

Adiectis INDICIBVS locupletissimis.

BASILEAE,
Per CONR. WALDKIRCH, sumptibus EPISCOPIANORVM,
cIↃ IↃCI.

IO. IACOBI VVECKERI BASILIENSIS IN *ANTIDOTARIVM GEMINUM ad Medicinæ Studiosos* PRAEFATIO.

ETSI multa ac varia Antidotaria (vulgò Dispensatoria dicta) ab antiquis simul & recentioribus Medicis in lucem emissa sunt, rei medicæ Studiose LECTOR: tamen, quod pace tantorum Virorum dictum velim, ordinis diuersitas in multis suspecta, eiusdem interturbatio non paucos neglectę methodi accusare videtur: cùm medicamenta nec promptè inueniri, nec commodè administrari possint. Inter Græcos primùm meritò locum obtinet Galenus, qui medicamentorum historiam diuersis libris, pro occasione temporis, hortatu amicorum complexus est. Vndecim sanè de Simplicium medicamentorum facultatibus: duos de Antidotis: septem de Compositione medicamentorum per genera: de Theriaca ad Pisonem, vnum, decem de Compositione medicamentorum secundùm locos edidit, non ea tantùm quæ ad Sanitatem pertinent, verùm etiam quæ ad Ornatum faciunt comprehendens. Paulus Aegineta, quem Galeni simiam quidam appellare nō verentur, in medicamentorum tractatione vel nullum, vel saltem alphabeticum ordinem obseruauit. Oribasius ingenio diligentiaq; magnus, non multam in dispositione medicamentorum curam impendit. Inter Arabes, inuentione præstantissimorum medicaminum insignes, tanquam Hybrida quidam Io. Mesue, vt ex Græcis & Arabibus multa collegit medicamenta, ita Galeni ordinem imitari voluit. Proinde quemadmodum Galenus de medicamentorum tum generalium, tum cuiq; parti affectæ familiarium compositione, peculiares commentationes, insuper etiam de Antidotis scripsit: ita Mesues libro de Antidotis, medicamēta generalia sectionibus duodecim, veluti classibus cōprehendit: subinde verò cuiq; singularium partium affectui propria medicamēta, libro, quem ob id vulgus Medicorum de Appropriatis appellat, persecutus est. Auicēna lib. 1. de Vniuersalibus, lib. 2. de Singularib. medicinis, ordine alphabetico differuit: Antidotariū

denique lib. subiunxi Serapio librum de Antidotis, & librũ de Temperamentis simplicium congessit veriùs, quàm digessit. Nicolaus de Cõpositione medicamentis Antidotarium edidit eo ordine, quẽ multi inuestigare, pauci inuenire possint. Ex recentioribus quàm plurimi in hoc stadiũ descendentes, vti studiũ voluntatemq; suam Reipubl. comprobarunt, ita nunc particularia generalibus, nũc artificialia naturalibus, nunc ornantia curantibus cõmiscentes, à methodo exorbitasse videntur. Ergo cùm etiamnũ in medio Antidotaria palma, vt ita loquar, proposita esset, cũ Medicis præstantissimis, ijsdẽq; ciuibus & collegis meis, consilio communicato, hoc geminũ Antidotariũ magno animo sum aggressus, idq; diuino auxilio ad finẽ perduxi. De cuius methodo si fortè quæras, respõdeo, obseruasse me in tanta medicamentorũ varietate, id quod in alijs artibus & scientijs omnibus sapiẽtissimi quiq; viderũt, & obseruarunt: nempe omnem legitimam docẽdi rationem constare partim vniuersalibus prẹceptis, partim exemplis particularibus. Itaque hîc quoq; geminas oportere Operis nostri partes cõstituere. Vnã vniuersalẽ, quæ versetur circa præcepta vniuersalia. Primùm quidẽ de Medicamentorũ communi materia, varijs formis modisq;, quibus ex tali materia prẹparãtur, exhibenturq;, Aquẹ, Syrupi, Iulapia, Decocta, Infusiones, Clysteres, Gargarismata, Errhina, Epithemata, Fomẽta, Embrochæ, Insessiones, Balnea, Olea, Species, Dragemata, Electuaria, Opiatæ, Conseruẹ, Cõdita, Eclegmata, Extracta, Linimẽta, Vnguẽta, Emplastra, Cataplasmata, Cærata, Dropaces, Synapismi, Tabulæ, Trochisci, Collyria, Apophlegmatismi, Glandes, Pessi, Sacculi, & quẹcũq; huius generis sunt aliẹ medicamentorũ formæ. Secũdò de medicamentorũ qualitatibus primis, eorumq; quatuor ordinibus: prẹterea de qualitatibus secundis emollientibus scilicet, Indurãtibus, Rarefacientibus, Attrahẽtibus, Repellentibus, Purgantibus, Adurentibus, & eius generis reliquis omnibus. Quemadmodũ etiãtertiò, de varijs officijs & actionibus, tã Medico, quàm Pharmacopœo necessarijs, Insolatione medicamentorũ scilicet, Extractione, Infusione, Mollitione, Dissolutione, Exsiccatione, Assatione, Vstione, Coloratione, Aromatizatione, Cõditura, Lotione, Expressione, Putrefactione, Distillatione, alijsq; omnis generis omnibus. Eã ipsam ergo Operis nostri partẽ, quæ circa vniuersalia præcepta hæc occupat, GENERALE ANTIDOTARIVM nũcupauimus. Et econtrà partẽ alterã, quẹ versat circa particulares omnis generis remediorũ formas, exẽplaq; particularia, verbi gratia, Syruporũ, Electuariorum, Vnguentorũ & similiũ, ANTIDOTARIVM SPECIALE, appellauimus: quod à superiori differt, sicuti praxis à Theoria: & proinde in hoc genere etiã ANTIDOTARIVM GENERALE medicamẽtorum Theoriam, SPECIALE verò Praxin, siue Historiã complectetur. Idem verò hoc posterius Antidotariũ etiam in tres libros, sicuti prius, partiti sumus: quorum priores duo medicamentis tum simplicibus,

tum

Unable to display this page

AD LECTOREM.

Quid non prompta ſuo manus labore,
Vel virtute ſua domat voluntas?
Quid non ingenij vigore tandem
Mens, aut aſſiduo faceſſit vſu?
Si ſpectes animum (benigne Lector)
Vueckeri pietas, amor, fides q́,
Vt curſus Medicæ iuuetur artis,
Spectantur vario polita cultu.
Sin mens ipſa ſuum velit decorem,
Et quaſcunq́ fouet referre dotes:
Vueckerum Medicos videbis inter
Effulgere graues & eruditos:
Doctas ingenio manus, & vſu,
Virtuti famulas, & obſequentes,
Si ſpectare libet: Reguntur arte
Et nullos fugiunt manus labores.
Cùm ſit mentis Honos: manus q́ merces,
Et virtutis amor: videntur eſſe
Vueckero ſtabili probata iure,
Laus, merces, & amor remuneranda.

NIC. TAVRELLVS M. D.

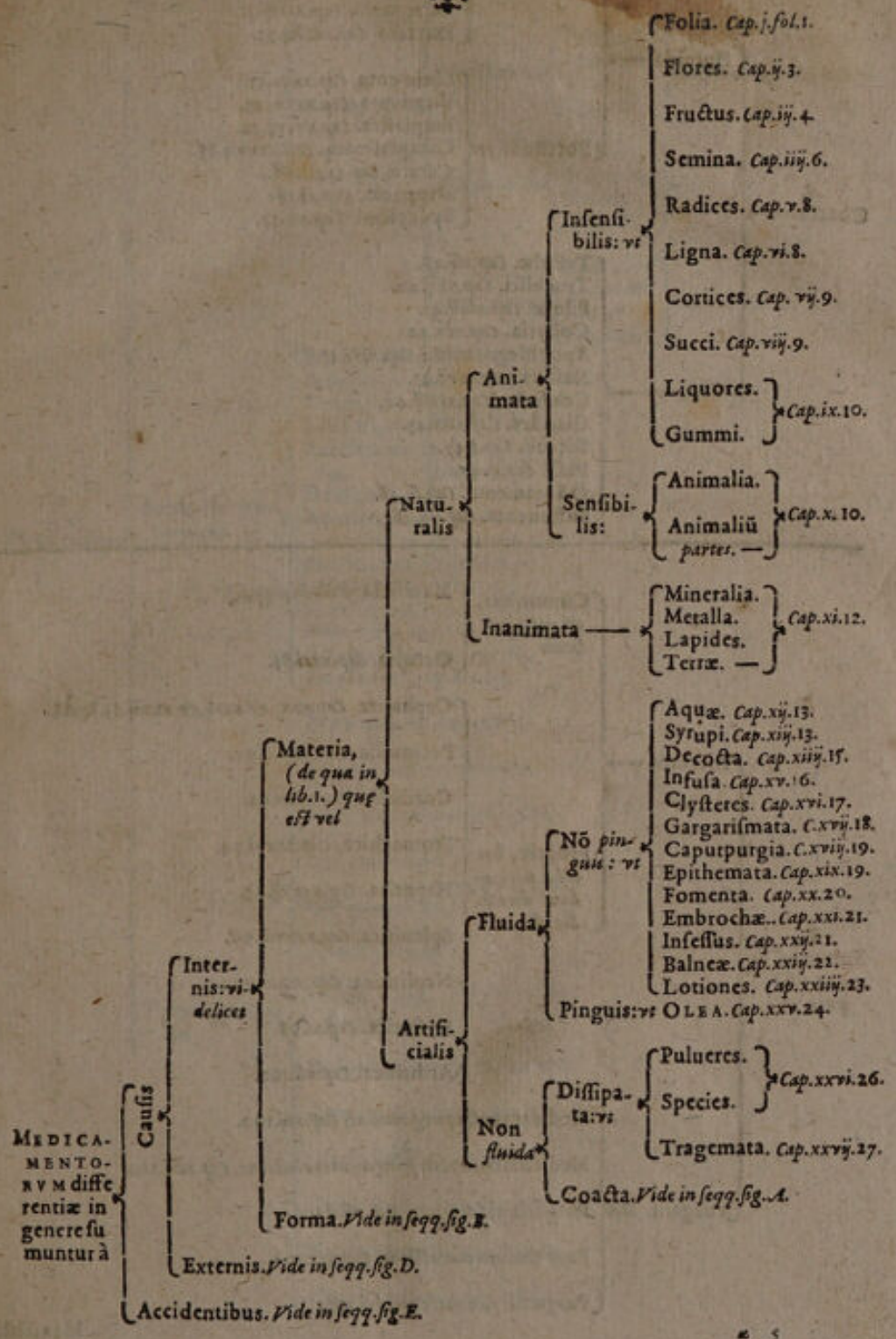
AVTHO-

AVTHORES EX QVIBVS HOC OPVS CONCIN-NATVM EST.

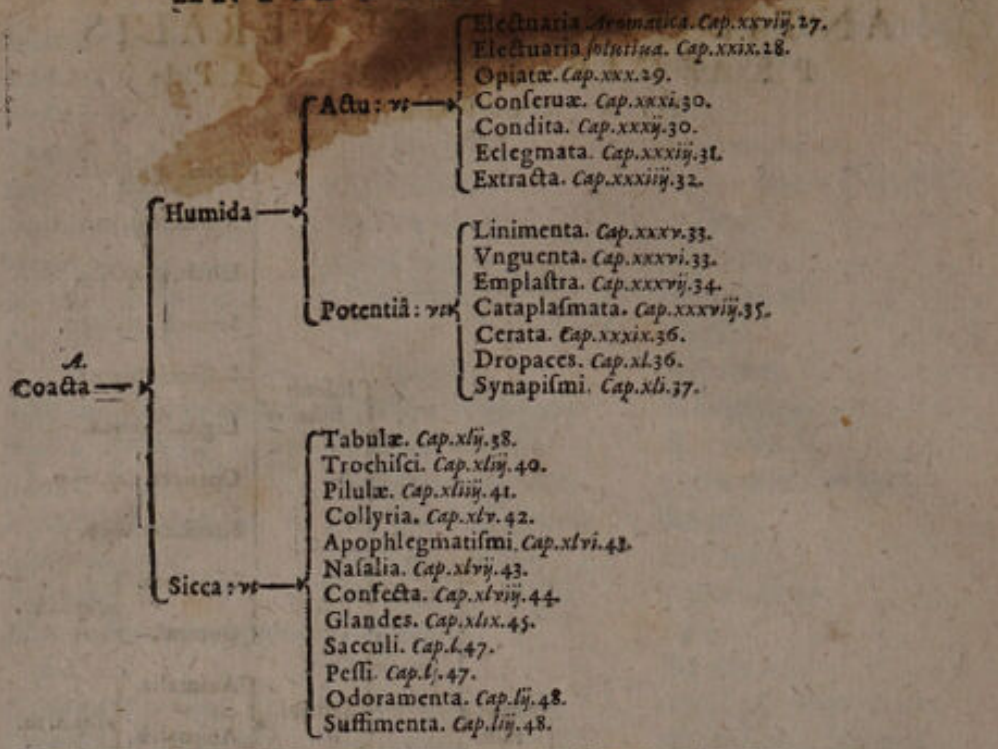
Actuarius.
Adamus Lonicerus.
Adolphus Occo.
Aëtius.
Aelianus.
Albertus Magnus.
Alchindus.
Alexander Benedictus.
Alexander Trallianus.
Alexius.
Aloisius Bellicatto.
Amatus Lusitanus.
Altomarus.
Ambrosius Iung.
Americus de Alesto.
Ammonius.
Andernacus.
Andreas à Glauuen.
Andreas à Lacuna.
Andromachus.
Angelus Bononiensis.
Angelus de Tarento.
Anshelmus de Ianua.
Antæus.
Antonius Chalmeteus.
Antonius de Scarparia.
Antonius Musa
Aparitius de Zubia.
Apollo.
Apuleius.
Archelaus.
Archigenes.
Arnoldus de Villa noua.
Asclepiades.
Auicenna.
Barthol. Maranta.
Bassanus.
Benedictus Victorinus Fauentinus.
Bernardini.
Bertapalia.
Bertholdus.
Biesius.
Brassauolus.
Brussonius.
Bardanus.
Carolus Clusius.
Carpensis.
Carpus.
Casparus Bauhinus.
Christophorus à Vega.
Carpus.
Cleopatra.
Conradus de Sindelfingen.
Constantinus.
Cordus.
Cosmus.
Crescentius.
Crito.
Cronenburgius.
Damianus.
Damocrates.
Democritus.
Dioscorides.
Dodonæus.
Dymus Florentinus.
Euonymus.
Fallopius.
Felix Platerus.
Fernelius.
Fiascus Ferrariensis.
Fiorauantus.
Florenzola.
Fœnon.
Fœsius.
Fontanus.
Frãciscus de Gozadinis.
Franciscus Pedemõtanus.
Fuchsius.
Fumanellus.
Gabriel.
Galenus.
Garcias ab Horto.
Geber.
Gentilis Fulginas.
Gereo.
Gesnerus.
Gibertus de Anglia.
Gordonius.
Guainerius.
Guido.
Halienus.
Heben Zezar.
Helideus.
Hera.
Hercules Saxonia.
Hermes.
Hieronymus Brunsuicensis.
Hieronym. Fracastorius.
Hieronymus Herold.
Hieronym. Mercurialis
Hieronymus Rubeus.
Hippocrates.
Hollerius.
Hugo Bauhinus.
Iacobus Bessonus.
Iacobus Carpensis.
Iacobus de Manlijs.
Iacobus Theodorus.
Illuminare matus.
Ioannes Agricola.
Ioannes Baptista Porta.
Iohannes Bauhinus.
Ioannes Crato.
Ioannes de Sancto Amãdo.

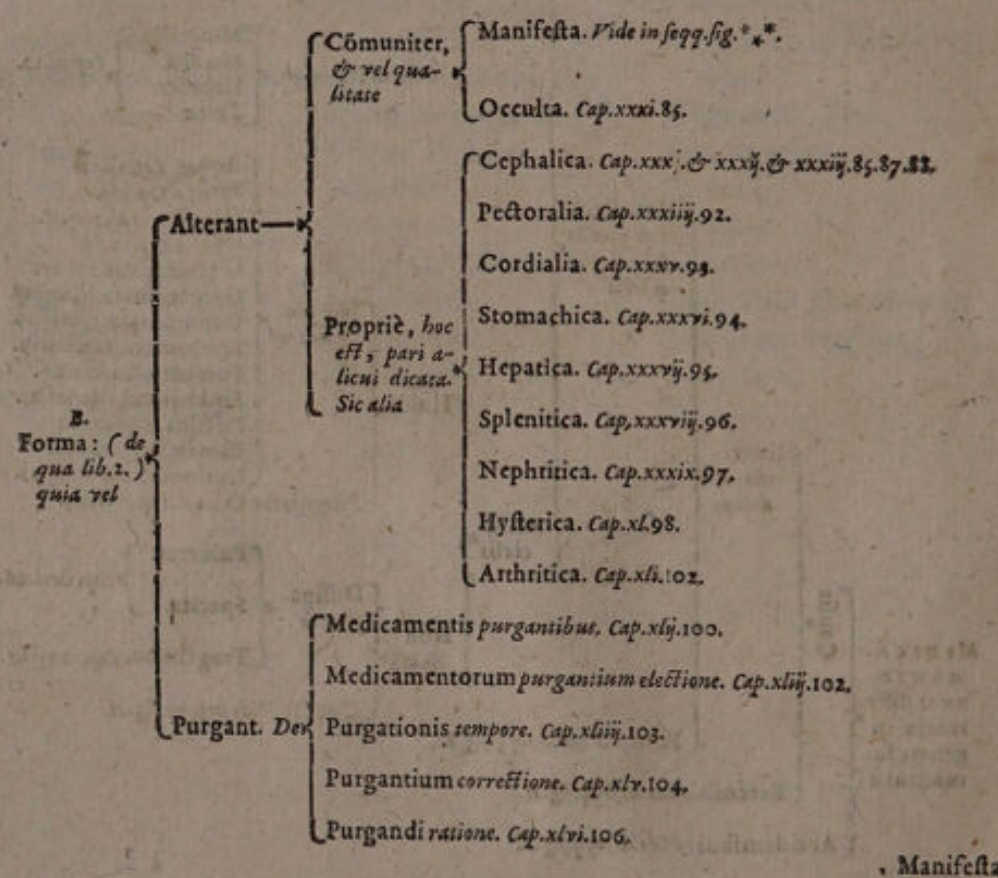
Ioannes de Tenis.
Ioannes de Vigo.
Ioannes Heurnius.
Ioannes Langius.
Ioannes Mag.
Ioannes Marinellus.
Ioannes Moibanus.
Ioannes Schenkius.
Ioannes Stockſtal.
Ioan. Iacobus Vueckerus.
Ioſephus Quercetanus.
Iſabella Corteſe.
Iſaac.
Iulius Cæſar Scaliger.
Lanfrancus.
Lemnius.
Leonardus de Prædapalia.
Luminare maius.
Leonellus Fauentinus.
Leo Suauius.
Lucas Ghinus.
Lumen Apothecariorum.
Manardus.
Magenbuch.
Marſilius Ficinus.
Martinus Rulandus.
Matthæus de Gradis.
Matthiolus Senenſis.
Mechingerus.
Medici Auguſtani.
Medici Baſilienſes.
Medici Bononienſes.
Medici Colonienſes.
Medici Ferrarienſes.
Medici Florentini.
Meſue.
Mizaldus.
Montagnana.
Montanus.
Muraltus.
Nerus.
Nicodemus.
Nicolaus Monardus.
Nicolaus Myrepſus.
Nicolaus Taurellus.
Nicolaus Florentinus.
Nicolaus Stocker.
Nicolaus de Graſsis.
Oribaſius.
Orpheus.
Paulus Aegineta.
Paracelſus.
Petrus Aponenſis.
Petrus Bayrus.
Petrus Bellonius.
Petrus de Bonanto.
Petrus Hiſpanus.
Phædron.
Philagrius.
Philippus Vlſtadius.
Philoſtratus.
Philoxenus.
Placotomus.
Plateartus.
Plinius.
Priſcianus de Corduba.
Rabi Moſes.
Rhaſis.
Ranzouius.
Regina Maria Caroli V. ſoror.
Rogerius.
Rondeletius.
Ruffus.
Saladinus.
Sauanarola.
Scarpella.
Scribonius Largus.
Serapio.
Seruitor.
Stockſtaldus.
Syluius.
Tarentinus.
Thadæus Florentinus.
Theodorus Zuingerus.
Theophraſtus.
Theſaurus Aromatariorum.
Thomas Eraſtus.
Trincauellus.
Trotula.
Tryphon.
Varignana.
Vuilhelmus Placentinus.
Vlricus ab Angelburg.
Xenocrates.
Zezar.

ANTIDOTARII GENERALIS PRAECIPVORVM CAPITVM DISPOSITIO.

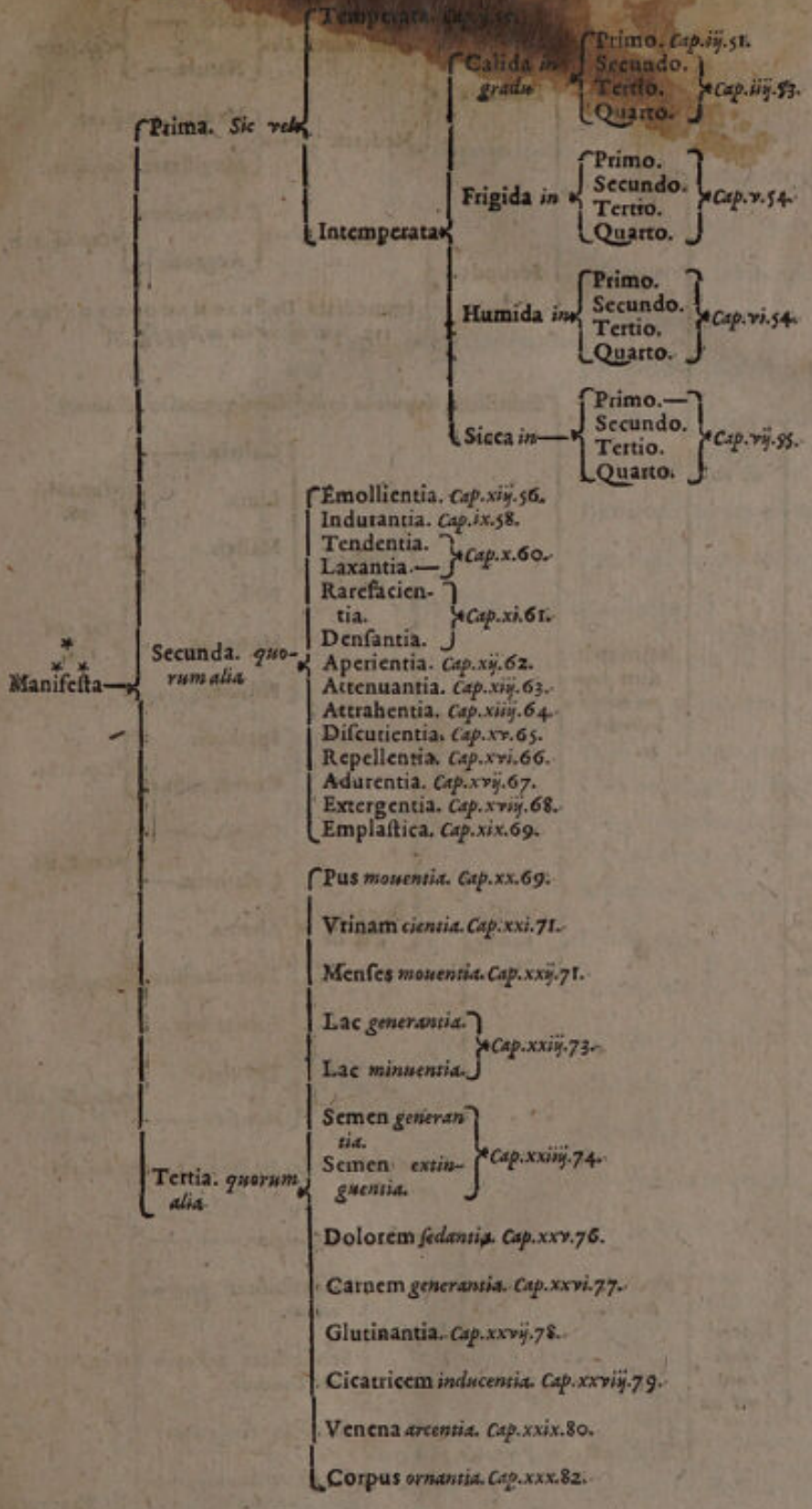

ANTIDOTARII CAPITVM

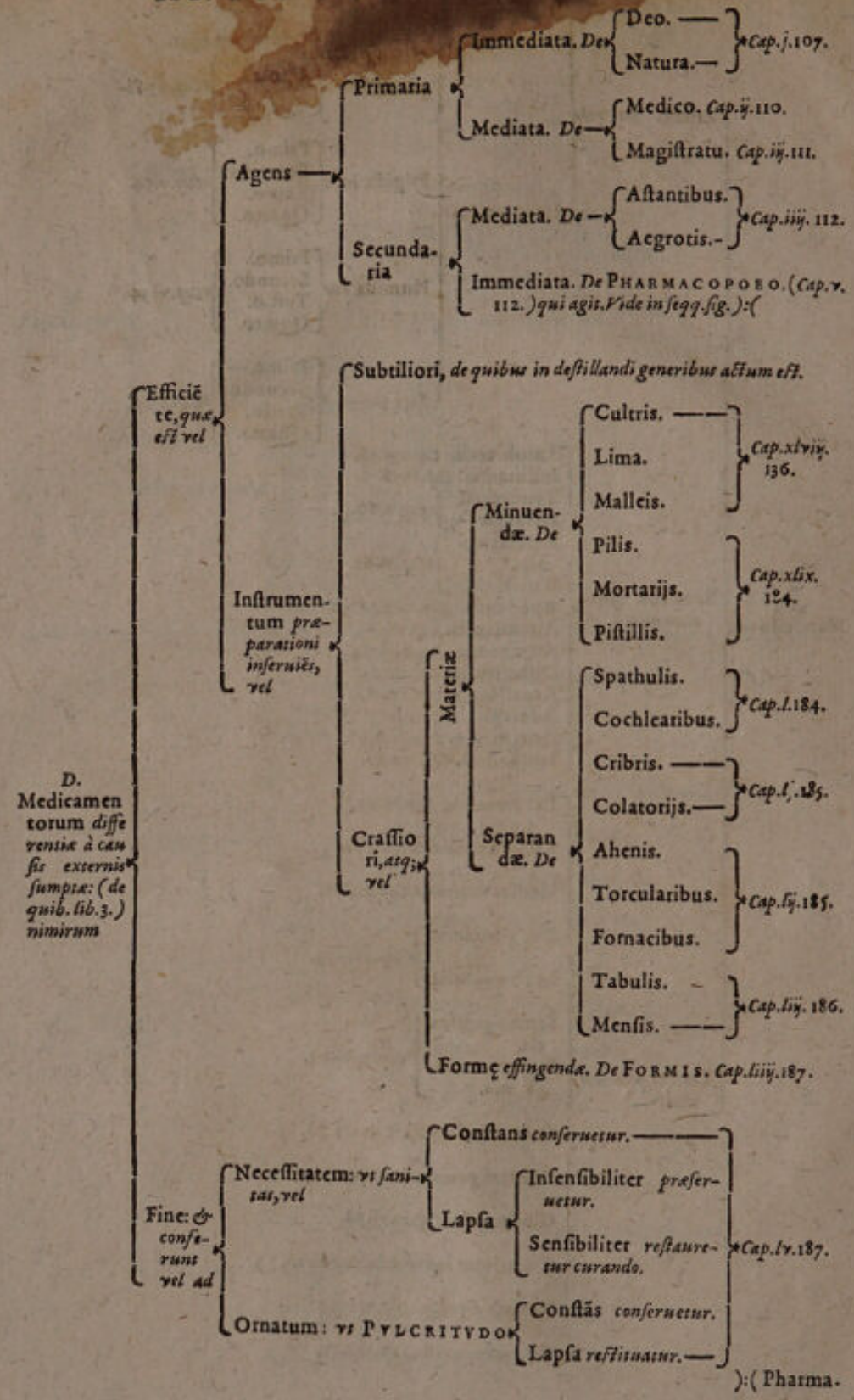

PRÆCIPVORVM DISPOSITIO.

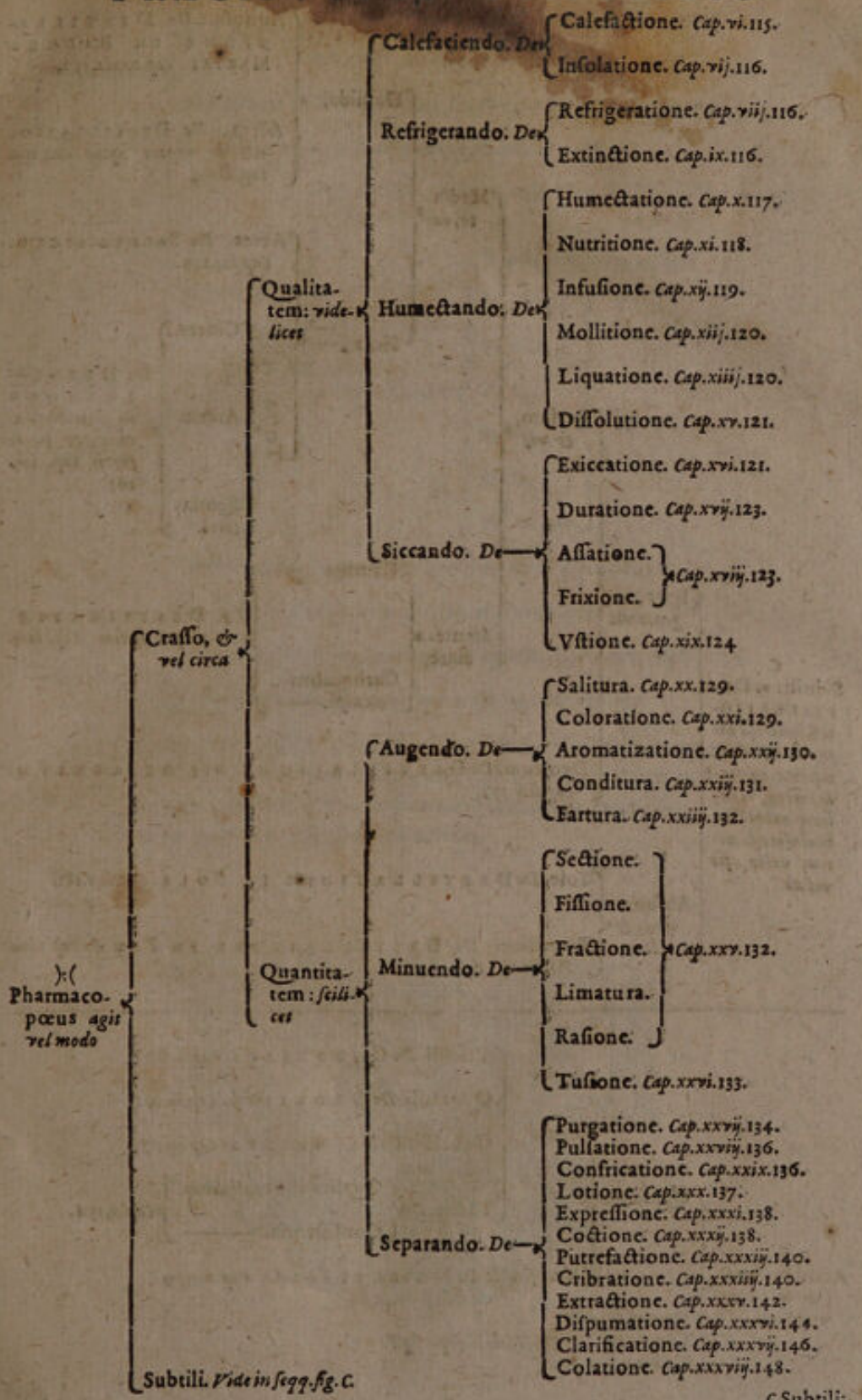

ANTIDOTARII CAPITVM

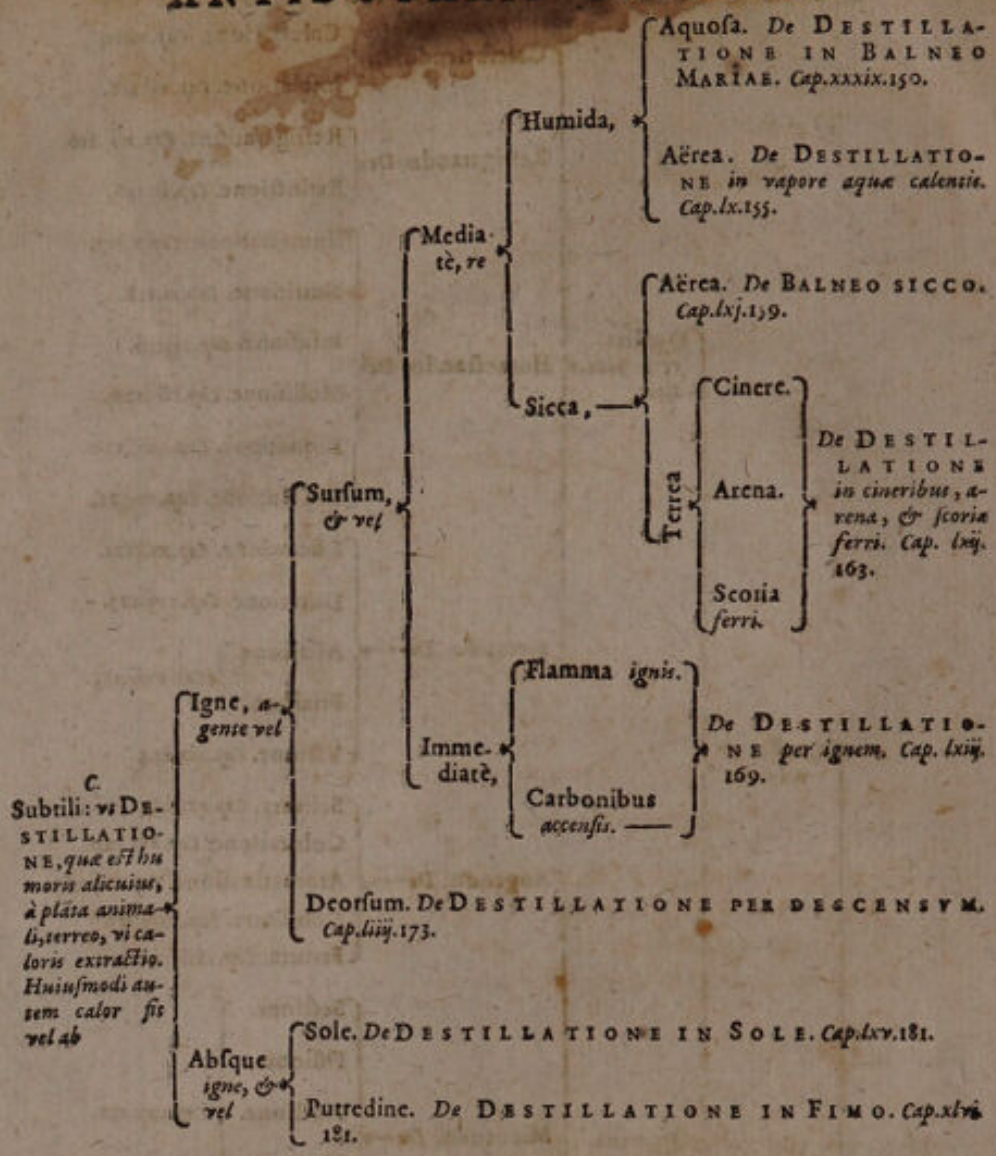
):(Pharma.

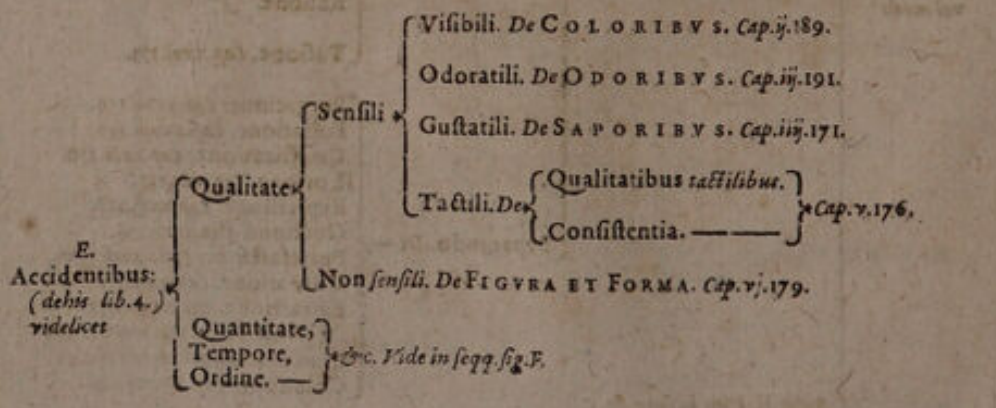
PRÆCIPVORVM DISPOSITIO.

C. Subtili.

ANTIDOTARII CAPITVM

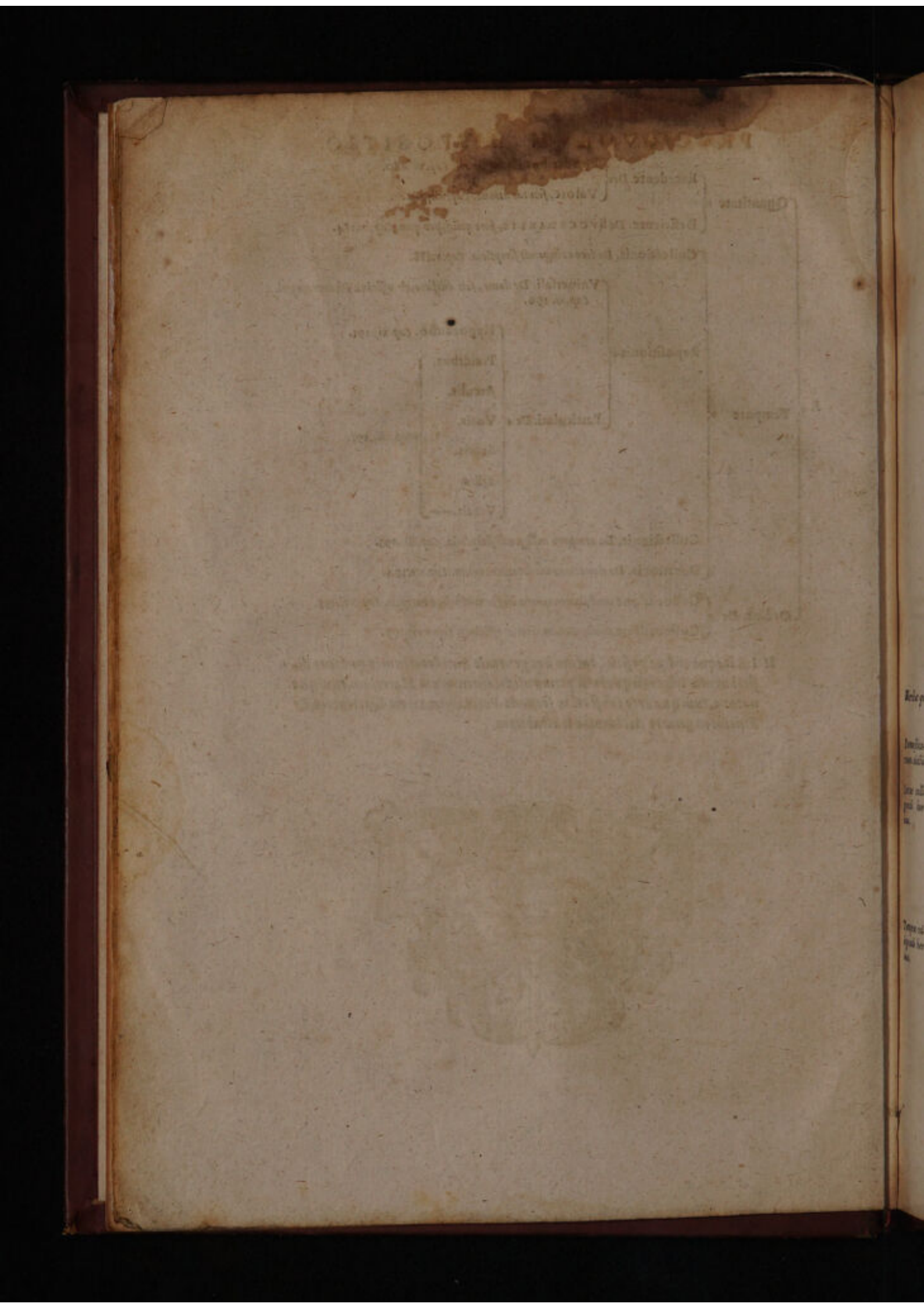

E. Accidea-

PRÆCIPVORVM DISPOSITIO.

- F.
  - Quantitate
    - Excedente. De
      - Ponderibus, & mensuris. Cap. vij. 180.
      - Valore, seu taxatione. Cap. viij. 182.
    - Deficiente. De SVCCEDANEIS, siue quid, pro quo. Cap. ix. 184.
  - Tempore
    - Collectionis. De loco colligendi simplicia. Cap. x. 188.
    - Repositionis
      - Vniuersali. De domo, seu ædificio, & officina Pharmacopæi. Cap. xi. 190.
      - Particulari. De
        - Hypocausto. Cap. xij. 191.
        - Pixidibus.
        - Arculis.
        - Vitris.
        - Saccis.
        - Ollis.
        - Vrceis.
        - — Cap. xiij. 191.
    - Collectionis. De tempore colligendi simplicia. Cap. iiij. 193.
    - Durationis. De duratione medicamentorum. Cap. xv. 194.
  - Ordine. De
    - Collocatione medicamentorum in formulis, siue receptis. Cap. xvi. 195.
    - Collocatione medicamentorum in officinis. Cap. xvij. 197.

HIS itaque ordine positis, totum hoc generale Antidotarium in quatuor distribuemus libros, in quorum primo medicamentorum Materiam, tum quæ natura, tum quæ arte constat: in secundo Formam: in tertio Efficientem, & Finem: in quarto Accidentia tractabimus.

ANTIDOTARII GENERALIS,

PER

Ioan. Iacobum Vveckerum

editi,

LIBER PRIMVS.

DE FOLIIS SEV herbis.

CAPVT I.

VM de medicamentorum materia hoc primo libro disserere nobis propositum sit, primò de naturali animata insensibili agemus, à folijs seu herbis sumpto exordio. Sunt itaque herbæ latiores plantarum partes: & vel peregrinæ, vel domesticæ. Quæ apud nos nascuntur, deligendæ sunt succi plenæ, floridæ: fugiendæ grandiores, graciliores, & marcidæ. Comæ ergo cum floribus sumendæ sunt. Colliguntur autem in montibus collibus, & planis locis: ipsis montibus altissimis colligi debent, locisque soli & vento expositis, paucis exceptis, quæ collibus frequentiores, magisq; odoratæ sunt, vt chamædrys, & chamæpitys. Quæ verò locis planis duntaxat nascuntur, eæ locis sicciori-bus, & à lacubus, & fluminibus procul dissitis colligendæ sunt, nisi riguis gaudeant, vt tribulus aquaticus, nymphæa, & similes. Cæterùm quædam solùm virides in vsum recipiuntur, præsertim in vsum apozematum, fotuum, cataplasmatum, enematum, &c. & hæ quouis tempore colligi possunt, vt beta, brassica, mercurialis, parietaria, borrago, malua, &c. Quæ autem reponuntur, iam florentes, & semen quodammodo conficientes (quod plerunque fit mense Iunio, & principio Iulij) colligi debent cœlo sereno, atque tempore meridiano, nullis per aliquot ante dies decidentibus pluuijs, nec etiam rore nimium madentes nimióue solis calore retorridæ. Quòd si herbæ nec caulem, nec florem, nec semen edunt, vt adiantum omne, asplenum, legendæ in foliorum vigore, quando scilicet maxima, & virentissima sunt: quædam verò dum florent, aut sementescunt, quia lignosæ sunt & exuecæ, ante illud tempus legendæ, vt cichorium, beta, &c. Herbæ, vbi probè in vmbra fuerint siccatę, reponũtur ad sacculos lineos non compressos, seu collapsos, sed iuxta sacculorum imum circulo vel orbe ligneo distentos: vel (quod melius est) ligneis capsulis, vel pixidibus reseruantur, ne à puluere, vel fumo offendi possint.

SERVANT herbæ suas vires annum vnum: itaque quotannis mutandę, nisi anno collectę fuerint, cuius temperies admodum sicca fuerit, pluuiarumque expers: & contrà subsequatur æstas admodum humida: tunc enim præstat his vti, quæ sicco illo anno superiore collectæ sint, quàm quæ subsequenti pluuioso. Porrò recentes, manipulis pluribus in balneis: in clysteribus verò, tum in decoctionibus, vno vel duobus manipulis, si pro vno clystere, vel vna potione paretur decoctio, mensurantur. Quòd si plures clysteres, vel potiones ex eadem coctione parandę sint, dosis augenda erit, videlicet ad manipulos quatuor, vel quinque ad summum. Siccæ, in externis, & magis remedijs, vt in balneis, & lauacris, pluribus manipulis: in clysteribus, & potionibus, vt suprà dictum, mensurari solent. In alijs autem remedijs, vt pulueribus capitalibus, stomachicis, &c. à ʒ. j. ad ʒ. ß. vel ʒ. j. recipiuntur. Eadem quantitate etiam in quibusdam fumigijs, vt in ijs, quæ ad tussim parantur, tussilago sicca, & ad fumigia capitis, folia rorismarini, ladi, cisti, origani, imponi possunt. In internis verò, vt in antidotis, co-

Herbæ quæ.

Domesticarum electio.

Locus colligendi herbas.

Tempus colligendi herbas.

Locus reponendi herbas.

Duratio herbarum.

Mensura, seu dosis herbarum.

licis, & nephreticis, pulueribus cordialibus, & capitalibus, vel qui ad ventrem, vel vterum præscribuntur, à ʒ. ß. ad ℥. ß. exhiberi debent.

Taxatio. PRAETEREA Pharmacopœi nostri manipulum herbarum communium denario vno Colmariense (qui bazij Constantiensis decima pars est) vel duobus ad summum vendere solent.

Herbæ peregrinæ. *Dignotio peregrinarū.* QVOD ad peregrinas herbas attinet, quæ apud nos non crescunt, quasque omnino aliunde aduehi oportet, ex Medicorum scriptis, vsuque quotidiano, notis quibusdam generalibus facilè cognosci possunt, è quibus deprehendere licet, num eæ plantæ collectæ fuerint loco, tempore, modoq; conuenienti, tum etiam repositæ, ita vt nec temporis, nec loci, nec vecturę ratione incommodum vllum passæ sint: quod ex sapore, odore, & colore deprehenditur, si insuper folia & flores ipsis ramis cohæreant, &c.

DE FLORIBVS.

CAP. II.

Electio. FLORES, qui in quotidianum vsum veniūt, magna ex parte apud nos nascuntur. Recentes, maturi, non corrupti eligendi sunt.

Dignotio. QVI verò aliunde aduehuntur, ex odore, sapore, & natiuo colore dignoscuntur: si præterea adhuc integri sunt, nec comminuti, vel si nullum aliàs vitium contraxerint.

Locus. COLLIGVNTVR ijs in locis, in quibus ipsæ plantæ maximè celebres sunt. Deinde vbi in vmbra fuerint siccati, & præsertim qui iucundum odorem efflant, articulis tiliaceis nullo situ obductis reponuntur.

Tempus. DECERPENDI autem, cùm maximè vigent, & quum sese ritè explicuerint: (Rosis exceptis, quibus ad conseruas vtimur, eæ enim antè quàm aperiantur, auelli debent) cœlo sereno, atq; tempore pomeridiano, rore absumpto calore solis, (alioqui enim propter alienam humiditatem facilè corrumpuntur) non quum iam vetustate tabescunt, defluuntque: non vt Bulcasis & indocti alij scribunt, hoc vel illo mense. Nam quibusdam regionibus & cœli constitutionibus celerius aut tardius plantarum partes perficiuntur.

Duratio. FLORES in vniuersum sicci ad annum duntaxat edurant etsi anthemidis, centaurij, chrysanthemi, millefolij, spartij, & rosarum flores etiam longiori asseruentur tempore, si ligneis arculis opportunè inclusi diligenter recondantur. Quamdiu itaq; coloris & odoris gratiam retineat, tam diu adseruari possunt: quod in paucis vltra annum non contingit.

Dosis. SICCOS pondere & mensura metimur: recentes mensura tantùm. Nam in antidotis, & nobilioribus compositionibus, in quibus parua tantùm quantitas recipitur, sicci à ʒ. j. ad ʒ. ij. admittuntur, vt in pulueribus cordialibus, capitalibus, stomachis & vnguentis. In syrupis autem & apozematis, & alijs decoctionibus à P. ß. ad P. ij. vel iij. vel plures, vt & in balneis, & clysteribus. sunt enim parum efficaces, nisi in mole magna. Quare in pulueribus nunquam vsurpandi sunt, quia augendo molem, vim aliorum medicamentorum minuunt. Sunt tamen præstantiores ob suam tenuitatem partium, ideò vsurpantur in alijs. Recentes, quia efficaces tantum ad refrigerandum, humectandum, & laxandum, in syrupis, & apozematis, & alijs huiusmodi decoctionibus solùm immittuntur: idque à P. ß. ad P. plures, vel manipulos: non autem pondere, nisi in conseruis parandis, ad proportionem cum saccharo seruandam.

Taxatio. CAETERVM pugillus florum communium in officinis nostris, duobus denarijs nostratibus æstimatur: peregrinorum verò à tribus denarijs vsque ad plures, pro locorum, ex quibus aduehuntur, distantia.

DE FRVCTIBVS.

CAP. III.

FRVCTVS est id, quod vltimò planta profert ad speciei conseruationem & propagationem, constans vt plurimum carne & semine: & dicitur potissimùm de grandioribus plantis, vt sunt arbores, frutices, suffrutices. Nostrates deliguntur pleniores, & benè habiti, seu corpulenti, non rugosi, & carioſi. *Electio.* *Dignotio.*

Peregrini ex ipsorum sapore, & odore probè dignosci possunt.

Locus. COLLIGVNTVR his locis, vbi eorum plantæ sunt præstantissimæ. Siccantur sole aut clybano pro humiditatis illis innatæ ratione. Reponuntur armarijs, pyxidibus, vel sportis, & locis, quo neque humor vllus, neque fumus neque puluis pertingere possit, sed temperatis. Ita enim nec situm facilè contrahunt, nec corrumpuntur, nec nimium siccātur. Quidam fructibus folia interponunt. Oleosi fructus, vt iuglandes, amygdala, pineæ, meliùs sparsim quàm aceruatim asseruantur. Nam in aceruos congesti, facilè incalescūt, & rancidi fiunt, maximè in loco & tempore calidiore: seruandi ergo loco frigidiore. Quidam fructus, vt Medica mala, hordei aut milij, aceruo sepeliuntur, alij paleæ instrati, quidam appensi.

Tempus. CAETERVM fructus rei Medicę competentes, quum maturitatem senserint (nisi data opera immaturi expetantur) ex arbore antequam marcescant, decerpendi sunt, & quotannis mutandi.

Dosis. QVOD ad dosim attinet, non vno & eodem modo mensurantur: alij enim pondere, alij numero, alij vtroque modo. Fructus igitur magni, integri, & discreti, vt pruna, poma, pyra, mala punica, cotonea, mespilla, sorbæ, ficus, iuiubæ, sebesten, nuces, & ijs fructus similes numero præscribuntur. Interdum etiam pondere mensurantur, cùm scilicet ab ijs aliquæ

quæ partes detrahuntur, vel aliquæ partes tantùm in vsum reuocantur. vt cùm dicimus, carnium cydoniorum abiectis cortice & granis lib. j. vel corticis malorum granatorum ʒ. iij. Vel cùm religiosiùs proportionem miscendorum seruare volumus, vt in masticatorijs, & synapismis, in quibus pro ʒ. j. seminis synapi, aliquando ficuum lib. 5. miscemus, & aliquando libr. j. Nam si numero ficus metiremur, minùs certa esset proportio, cùm ficus B aliæ maiores, aliæ minores sint. Inter fructus sunt nonnulli, qui ad varios vsus vsurpari solent, & diuersa mensura pro diuersitate scopi, aut vsus, vt pruna, sebesten, tamarindi, quæ bilem extinguunt, eamque expurgant, vel partes refrigerant. Quare si ad refrigerationem, vel ad bilis alterationem vsurpabuntur, paruo numero inijcientur, vt ad paria duo, vel tria: si verò ad laxandum, quia imbecilliter laxant, ad paria viginti. Idem facimus de passulis & ficubus: nam si ad laxandum, magno numero: si ad leuiter detergendum, vel calfaciendum præscribantur, minori: & hoc de internis remedijs est intelligendum. Nam in balnea ficus, & passulæ inijci possunt: si detergere, & relaxare sit animus, maxima quantitate, quia forma remedij, & paucitas virium id postulant, vt ad paria L. fructus laxantes: detergentes, & emollientes ad paria x. vel x x. dantur. Refrigerantes & lenientes in iniectionibus D inflammationum vteri, vesicæ, & intestinorum, decoqui possunt ad paria x. qualia sunt pruna, sebesten, tamarindi. Dulciores fructus, in clysteribus sedantibus dolorem, lenientibus, laxantibus, detergentibus & vermes deorsum trahentibus, eodem numero ponuntur commodè. Nec non astringentes, in clysteribus ad fluxum ventris præscribuntur eodem numero: in decoctionibus verò alterantibus, E ne obstructiones pariant, minori. Detergentes in laxantibus ad paria x x. vel x x x. vel x L. poni possunt: in alterantibus ad paria v. vel v I. in decoctis verò pectoralibus, vel syrupis, media quantitate: fructus enim detergentes in pectoralibus maiori quidem numero sunt opus, quàm in alterantibus tantùm, vt vis medicamenti seruetur, donec ad pulmones perueuerit: minori verò quàm in laxantibus: nam si æqualis mensura, vt aut paria x x. aut x x x. F ponantur nimium detergendo ventrem laxant, & ad partes superiores non perueniunt. In alterantibus ergo ponantur ad paria v. in laxantibus ad paria x x. in pectoralibus ad paria x. vt medius modus seruetur. Quod de passulis, ficubus, iuiubis, sebesten, & dactylis volo intelligi. Horum item fructuum pulpa, ceu caro, præscribitur in eclegmatis, opiatis, & cataplasmatis: sed pondere, non numero: quia eorum tantùm pars vsurpatur. Pulpa passularum in opiatis laxantibus ad ʒ. ij. in eclegmatis media mensura: in cataplasmatis hepaticis corroborantibus, vel malacticis à quart. v. ad ℔. v. vel ℔. j. ponitur. Pulpa prunorum dulcium laxantibus tantùm medicamentis, & opiatis misceri potest. acidorum in cataplasmatis adstringentibus ventrem, vt & alij fructus omnes adstringentes, vt pirorum, pomorum, malorum cotoneorum, à quart. j. ad ℔. j. Dactylorum pulpa in hepaticis, corroborantibus, vel malacticis poni solet ad ℔. j. Capita papaueris, vt fructus numeramus, vt ex descriptione Diacodij apud Galenum patet libro κατὰ τόπους. Fructus minores, vt passulæ Corinthiacæ, myrthi fructus, siue baccæ, vel berberis, vel lentisci, vel balsami, vel terebinthi pondere maiore, vel minore, pro scopo natura, viribus & forma remediorum vsurpantur, maxima ex parte à ʒ. j. ad ʒ. j. Fructus indiscreti, vel contusi, vt tamarindi, pondere, nõ numero mensurantur. Passulæ vtraque mensura: dicimus enim passularum ʒ. ij. vel iij. interdum passularum paria x. x x. x x x.

Pulparum dosis.

C Porrò cùm fructuum variæ sint differentiæ, pretio quoque variant. *Taxatio.*

DE SEMINIBVS.

Cap. IV.

Semen est ea pars plantæ, ex qua in terram proiecta, similis planta producitur. differt à fructu, sicut pars à toto, contentum à continente. Ficus, vuæ, poma pira sunt fructus: grana in illis contenta, semina sunt. Omnes fructus habent semina: sed non è conuerso: non omnia semina fructu continentur, vt semina anisi, fœniculi, milij solis. Eligenda *Electio.* sunt matura, bene habita & corpulenta seu pleniora non rugosa, & quæ naturæ suæ vires proprias habent efficacissimas & odorem, saporem, colorem sui generis perfectissimum, seruant. Quæ foris & peregrinis locis adfe *Dignotio.* runtur, considerare oportet an notis respondeant à Medicis præscriptis, & in eorum cognitione exerceri, vt ex sapore & odore digno sci possint. Deliguntur plena, non cariosa, nec rugosa.

Nostratia ijs in locis colliguntur, qui- *Locus.* bus præstantissimè herbæ nascuntur. Quæ certis regionibus celebrantur (vt etiam ipsæ herbæ) his locis, si fieri potest, colligi debent, quæ proximè accedant ad eorum similitudinem, quæ à veteribus commendabantur.

Siccantvr, vt herbæ: deinde vasculis vitratis, aut sacculis reponuntur, loco que sicciore, & humiditatis experte: aut charta, aut membranis aptè inuoluuntur. Legenda sunt *Tempus.* ex fructibus summè maturis, vbi siccari cœperunt priùs quàm defluant: ex stirpibus iam siccis, nec amplius virentibus, qui sanè in sole suspendendi potissimùm ex cucurbitæ, cucumeris, & huius generis fructibus. vt eorum omnis caro exiccetur. Nostratia annum aut vix biennium durant. Quare quotannis innouare satiùs crediderim.

Dosis calidorum.

SEMINA semper pondere metimur: sed diuersa, diuerso pro natura ipsorum, & scopo, & forma remediorum. Calida & grata, vt anisum, fœniculum, ad ʒ.j. vel ʒ.ij. præferibuntur, vt in pulueribus post pastum. Quæ minùs grata sunt ob odorem, vel saporem à ʒ. ß. ad ʒ.j. vt semen cumini, seseli Massilienſis, carui, ameos. Quæ magis acria sunt, vt rutæ agrestis, nasturtij, thlaspi, multò minori quantitate sumuntur. Quæ temperata sunt, à ʒ.j. ad ℥.j. in internis remedijs poni possunt. In balneis verò & fotibus, vel clysteribus, ab ℥.j. ad plures: cuiusmodi sunt semẽ maluæ, altheæ, lini, bombacis, fœnigræci.

Temperatorum.

Diureticorum dosis.

SEMINA diuretica pro scopo & sua acrimonia diuersis ponderibus administrari debent. Si ad ciendam vrinam dentur, à ʒ. j. ad ʒ iij. vel iiij. exhibentur: si verò purgantibus permisceantur, ad humoris attenuationes, vel medicamenti deductionem, à ℈.j. ad ʒ.j. Possent enim impedire, deriuando ad renes, vim medicamenti laxantis. In aperientibus obstructiones, media quantitate poni debent. In arteriacis à ℈.j. ad ʒ. j. In Bechicis à ℈ j. ad ʒ. j. Quæ flatus discutiunt, in clysteribus, & sedantibus dolorem, & remedijs alijs colicis, à ʒ. ij. ad ʒ.vi. in antidotis, à ʒ.j. ad ʒ.iij.

Dosis aperientium.

Flatus discutientium dosis.

Calidissimorum dosis.

CALIDISSIMA semina in pulueres, vt nasturtij, rutæ agrestis, thapsiæ, synapi, erucæ, in internis remedijs à ℈. j. ad ʒ. j. in externis autem à ʒ. ij. ad ℥.i. In decoctionibus verò, intrinsecus sumendis à ʒ. j. vsque ad ʒ. iij. in externis autem remedijs à ʒ. iij. ad ℥.j ß.

Frigidorum dosis.

SEMINA frigida maiora, in cientibus vrinam à ʒ.ij. ad ℥.j. In pectoralibus à ʒ. ß. ad ʒ. ij. vel ʒ.iij. In laxantibus à ℈. j. ad ʒ.j. In clysteribus ab ℥.ß. ad ℥.j. In balneis ab ℥.ij. ad ℥.iv. vel ℥.vj. Frigida verò minora in internis remedijs, vt pulueribus, à ℈.j. ad ʒ.j. & ʒ.ij. in externis à ʒ.ß. ad ℥.ß. Narcotica à ʒ.ß. ad ʒ.ij. vel ʒ. iij. ponuntur, vt in colicis: liberius verò in externis remedijs, videlicet à ʒ.j. ad ℥.ß.

Cerealium dosis.

CEREALIA integra pugillis vel manipulis mensurantur: in balneis quidem ad manus plures: in clysteribus P.j. vel P. ij. in decoctionibus verò syruporum, iniectionum, gargarismatum, ad P.j. vel P.ß. Cerealia verò in farinam redacta, pondere mensurantur: vt ad cataplasmatum compositionem, à ℔.j. ad ℔. ij. Sic ad inspissationem succi herbarũ, quantum sufficit, imponitur, donec mellis consistentiam acquirat: vt in bechico medicamento, aut arteriaco farina hordei, vel amylum à ʒ.j. ad ʒ.ij. vel iij.

Farinæ dosis.

Leguminũ.

LEGVMINA, vt Cerealia, metiuntur: in farinam verò redacta ponderantur.

Valor, seu taxatio.

CAETERVM ℥.ß. nostratium seminum à denario vno, vsque ad duos, vel tres ad summum vendi solet. Peregrina verò pro nobilitatis & loci ratione pretio variant.

DE RADICIBVS.

CAP. V.

Electio.

RADICES deligendæ sunt, quæ saporem, odorem, & colorem sui generis perfectissimum habeant, quæque sint bene habitæ, extento cortice, non carioſæ, non marcidæ nec rugoſæ. Exoticæ peculiaribus notis dignoſcuntur. Colliguntur locis aptis, & tera vel ſordibus purgatæ, vel inciduntur, vel integræ filo traiectæ ſuſpenſæ ſeruantur, loco non inſolato, non infumato, nõ humido, non pulueulento: ſed ſublimi, puro, ſicco, aut ſeptentrionem, aut meridiem ſpectante, modò non flent auſtri.

Dignotio.

Locus colligendi.

Locus repenendi.

EVELLVNTVR fructu iam deperdito, & incipiente foliorum defluuio, cœlo ſereno, (pluuiæ namque illas imbecilliores reddunt, & humore crudo implent) quum crudi & excrementitij humoris, quàm minimum habent, quando nec nimis molles, nec nimis duræ & lignoſæ. Extguæ radices in annum ſeruantur: maiores in biennium, vel triennium ad ſummum. Mutandæ autem ſunt intra id tempus, ſi anni temperies ſicca fuerit: ſin autem admodum humida fuerit, eo præſertim tempore, quo radices colligendæ ſunt, ſatiùs eſt illis vti, quæ præcedente anno collectæ ſint, modò ea, qua dictũ eſt, ratione ſint ſeruatæ.

Tempus colligendi.

Duratio.

Dosis in apozematis.

RADICVM doſis in ſyrupis, vel apozematis, eſt ab ʒ. j. ad ℥. ij. vel ℥. iij. ſi pro multis doſibus paretur: ſi pro vna doſi, à ʒ.iij. ad ℥.ß. vel ℥. j. magis vel minùs pro radicum natura, & viribus. Nam ſi cum purgantibus miſceantur radices aperientes, minori quantitate ponendæ ſunt. Nam ſi in maiori quantitate ponantur, humores tenues & ſeroſos à ventre ad renes deducendo, & deriuando, alui ſubductionem minuunt.

Dosis in balneis & apozematis.

RADICVM verò quantitas in balneis, libris, vel manipulis multis menſuratur. In clyſteribus verò, ſi pro vno clyſtere paretur decoctio, ab ℥.ij. ad ℥.iij. Quod ſi plures clyſteres ex eadem decoctione parandi ſunt, vel clyſter, fotus, irrigationes, enchatiſmata, & balneum, doſis augenda erit. Quod ad purgantium radicũ dotum attinet, ſuprà in Antidotario ſpeciali dictum eſt.

Valor seu taxatio radicum.

PORRÒ Aromatarij noſtri ℥. ß. radicum à denario vno, vſque ad tres vendere poſſunt, pro locorum, in quibus colliguntur, ratione.

DE LIGNIS.

CAP. VI.

Electio.

Locus.

Tempus.

Dosis nobilium.

LIGNA ſunt partes plantarum firmiſſimæ, tanquam oſſa in animalibus, duriſſimæ. Eligendum ſolidum, graue, minimè carioſum & corruptum. Ligna magna ex parte peregrina ſunt, de quibus in Antidotario ſpeciali particulatim tractauimus. Noſtra autem

autem ex arboribus adultis decerpenda sunt. Quod ad quantitatem attinet, odorata, nobilia, vel preciosa pondere ʒ.j. vt plurimùm describuntur, vt lignum aloes, xylobalsamum, & santali omnes. Horumque vsus est non in internis solùm, sed & in externis remedijs, vt in antidotis, in pulueribus cordialibus, capitalibus, in vnguentis ventriculi, hepatis, & vteri. Item in epithematis cordis & ventriculi: in suffumigijs etiam vsurpantur.

Ignobilium dosis. LIGNA autem crassiora, & minùs nobilia, ex quibus decoctiones parantur, vt ligni guaiaci, tamaricis, fraxini ramenta, maiori pondere vsurpantur, videlicet ab ʒ.j. ad ℔.j.

DE CORTICIBVS.

CAP. VII.

CORTICES, quibus Medici vtuntur, partim è fructibus, partim ex radicibus, partim ex ramis sumuntur.

Electio. EXOTICI eliguntur, qui nec situ obducti, nec aqua submersi, aut excocti, nec teredine carioſi sunt.

Locus. COLLIGVNTVR, vbi eorum plantæ sunt præstantissimæ. Crassiores arborum cortices aut manu auelluntur, cùm leuiter adhærent: aut cùm tenaciùs adhærent, ferro abscinduntur. Tenues verò ac membranosi abraduntur. Radicum cortices sic parantur. Finduntur radices per medium, vel pulsantur pistillo à summo vsque ad imum: deinde eximuntur medullæ, & abijciuntur: cortices verò diligenter exiccantur, atque arculis ligneis reconduntur.

Tempus colligendi. CAETERVM fructuum cortices eximere conuenit, cum maximè matureſcunt fructus: radicum, cùm herbæ folijs suis exuuntur: arborum verò, cùm vigent.

Duratio. Dosis. SERVANTVR autem in annum.

QVO ad dosim, nobilium corticum erit à ℈.j. ad ʒ.iij. vel ʒ.ß. vt cinnamomi, nucis moschatæ, &c. Ignobilium verò arborum, & fructuum, nisi ingratitudo prohibeat, ab ʒ.j. ad plures, vt guaiaci, capparis, fraxini, tamaricis, &c.

DE SVCCIS.

CAP. VIII.

SVCCI ex plantis eliciuntur, virentium & tenerorum foliorum cauliúmve tritura, & manuum aut torcularis expressione. Horum statim ab expressione vsus est, adseruanturq; aut liquidi, aut siccati, aut cum saccharo mixti in modum syrupi. Eliguntur non vetusti, non elanguescentes, non aliena qualitatum suarum conditione. Peregrini siue externi aut odoris, saporis, coloris præstantia dignoscuntur, aut si non puluerulenti sint, alióve modo corrupti. Eliciuntur ex adultis potiùs herbis, iam tum ingentibus (vtpote minus excrementitijs) nondum lignosis, aut tabescentibus. Qui liquidi seruandi sunt, igne aut insolatione à crassioribus partibus repurgantur, & in phialam anguſti oris inijciuntur superfuso aliquantulo oleo. Qui sicci reponendi sunt, aut sole, aut igne probè siccantur: tum demum vasculis vitratis, aut pyxidibus reponuntur. Liquidi mutantur quotannis. Sicci verò & apud nos expressi, aut singulis annis, aut ad summum biennio.

Locus reponendi. *Duratio.*

DE LIQVORIBVS, LAchrymis, & gummis.

CAP. IX.

LIQVOR à succo differt: hic namque est, qui contusione & quassatione exprimitur: ille verò, qui incisa vel scarificata aut terebrata plantæ alicuius parte extillat siue emanat. Lachryma est, quæ sua sponte ex plantæ alicuius parte aliqua promanat, & concrescit vel in gummi, vel resinam. Liquores, lachrymæ & gummi, quæ medicis in vsu sunt, magna ex parte peregrina sunt. Eliguntur non vetusta, non elanguescentia, & euanida, non aliena qualitatum suarum conditione, sic vt gustus iudicium subeuntia, nihil resipiant. Liquores excipiuntur inciso per summum adolescentiæ vigorem caule. Gummi verò genera non prius decerpuntur quàm concreta, ac conglobata suis stirpibus, idoneam maturitatem assecuta sint: resinæ tamen igne sæpius sibi crementum asciscunt. Reponuntur loco sicco. Liquores triennio vt plurimùm vigent: gummi verò & resinæ diutiùs.

Electio. *Tempus colligendi.* *Locus colligendi.* *Locus reponendi.*

CAETERVM resinarum pondus, pro scopi, effectus & formæ remedij ratione, variat. Siquidem liquidæ per se assumptæ, vt laryceæ, & abietinæ, à ℈.j. ad ʒ.ij. vel ʒ.iij. exhibemus, cùm detergere renes volumus: si aluum subducere, à ʒ.ij. ad ℥.ß. In emplastris & vnguentis ab ℥.ß. ad ℥.j. vel plures pro scopi ratione. Siccarum verò resinarum, vt picis, dosis est, & quidem in externis remedijs, vt emplastris & vnguentis, ab ʒ.ß. ad ℥.j. vel plures.

Duratio. Dosis.

DE ANIMALIBVS, ET eorundem partibus.

CAP. X.

EX animalibus integris, aut eorum partibus medicamenta sumuntur. Præferenda autem ea sunt, quæ ex animalibus mediæ ætatis, benè pinguibus, beneque habito corpore desumuntur: non ex morbidis, ætate confectis, aut cadaueribus. Præstantia autem ex natiuo colore, sapore & odore dignoscitur.

Electio. *Dignotio.*

CAETERVM pauca animalia integra asseruantur. Sicciora, vt cantharides, non difficulter, vbi semel probè exiccata fuerint, custodiuntur. Humidiora verò, & pinguiora, facilè corrumpuntur, putrescunt, & vermes

Locus reponendi.

generant. Vnde abſynthium, & ſimilia putredinem arcentia illis adduntur. Reponuntur autem in loco ſicciore non calido.

Duratio. PARTES molles aliæ alijs diutiùs durant, nec certus terminus præfiniri ſingulis poteſt. Pleraque annum durant, quædam vel propter cœli intemperiem, vel propter malam aſſeruationem citiùs corrumpuntur. Quotannis autem vſitatè mutantur, interdum conſultò quædam diutiùs anno ſeruantur.

Doſis. ANIMALIA quæ integra vſurpantur, numero frequentiùs menſurantur: quæ verò mutilata aliqua parte ſui, & numero & pondere: quanquam nihil prohibet etiam integra animalia, ſi minora ſint, pondere metiri, vt cimices, cantharides, &c. Partes animalium, ſiue maiores ſint, ſiue minores, etiam liquidiores, vt fel, penduntur omnes: item quæ vſtæ ſunt, vel alio modo præparatæ: doſis earum à ʒ. ß. ad ʒ.j. Quæ minus ingratæ ſunt, vel parum efficaces, à ʒ j. ad ʒ iij. vel ʒ.iv. præſcribi poſſunt, vt raſura eboris, vel cornu cerui, vel vnicornis, quæ quia carius emitur, minori pondere datur. Partes autem, quæ acres, aut fœtidæ, aut nimiùm odoratæ ſunt, in internis remedijs à gran.ij. ad ℈.j. vel ℈.ij. vel ad ʒ.j. admiſceri poſſunt, vt moſchus, ambra, zibettum, caſtoreum. In externis verò remedijs poteſt quantitas eorum augeri.

Parum efficaciũ doſis. *Acriũ, aut fœtidarum, aut nimiùm odoratarum doſis.*

Inteſtinorum doſis. INTESTINORVM quantitas à ʒ.j. ad ʒ.ij. per ſe, vel cum vino propinatur. Verùm ſi o piatis, vel pulueribus inſerantur, ad ʒ.j. vel ij. imponi poſſunt, quod ad multas doſes componantur. Pulmones, & hepata, præſertim ingrata, & malè olentia, ſiccata in furno, à ℈. ß. ad ʒ.j. dantur, vel ad ʒ.ij. ſi odoratis alijs admiſceantur.

Pulmonum & hepatum doſis.

Excrementorum doſis. EXCREMENTORVM alia alijs ſunt efficaciora, & magis acria: ob id diuerſa præſcribuntur menſura, vt ſtercus gallinarum aduerſus fungos, à ʒ.j ad ʒ.ij. ſtercus columbarum à ʒ. ß. ad ʒ.j. In externis verò remedijs ab ʒ. ß. ad ʒ.ij. vel plures poſſunt imperari. Stercus ouis & capræ & boum nec pondere nec menſura eadem præſcribuntur. Stercus enim ouis in cataplaſmatis ab ʒ.ij. ad ʒ.vj. ſtercus verò caprarum ad ʒ. iv. at vaccæ ad lib.j. vel plus, habita ſemper ratione quantitatis remediorum & partis, cui applicabuntur.

Fellis doſis. FELLA, vt acrimonia, & conſiſtentia differunt, ſic etiam pondere. Fel enim auium, cùm minus acre, tenuius autem felle quadrupedum ſit, acrius verò, ſed minùs tenue felle piſcium: fellis quadrupedum doſis erit ʒ. j. auium ʒ.ij. piſcium verò ʒ.iij.

Cornuum doſis. CORNVA, quia dura ſunt, vel vruntur, vt oſtracea, vel lima raduntur, à ʒ.j. ad ʒ.iij. vel ʒ.iv. dantur. Pretioſa autem, vt vnicornu à gr. vj. ad ʒ.ß. vel ʒ.j. exhiberi ſolent, præſertim diuitibus, quibus nihil earum eſſe poteſt.

Teſtarum doſis. TESTAE ſimiliter oſtreorum, mitulorum, concharum, purpurarum, buccinarum, cancrorum, &c. vruntur, vt faciliùs in partes tenuiſſimas reduci poſſint, & à ʒ.j. ad ʒ.ij. vel ʒ.iij. dantur. In externis autem remedijs à ʒ.ß. ad ℈.ij.

Perlarum doſis. VNIONES verò ſeu perlæ, quas vſus in antidotis, & pulueribus cordialibus, & quibuſdam collyrijs recipit, à ℈. j. ad ʒ. ij. aſſumuntur.

DE MINERALIBVS, metallicis, & lapidibus & terris.

CAP. XI.

Mineralia. Metallica. Electio. MINERALIA ſunt, quæcunque ex terra effodiuntur. Metallica verò, quæ præterea poſſunt liquefieri concreta. Horum autem medicamentorum genus cùm plerunque peregrinum ſit, de ſingulorum, quę in maiore vſu ſunt, delectu peculiariter in ſpeciali Antidotario tractauimus: nunc ſaltem de doſi eorum in genere agendum eſſe videtur. Itaque metallica omnia, pro ratione efficaciæ & acrimoniæ, diuerſis ponderibus metiũtur. Quæ ſummæ ſunt efficaciæ, à ʒ.j. ad ʒ.j. exhibentur.

Efficacium doſis.

Doſis parũ efficacium. QVAE parum efficacia ſunt, magna copia imponuntur. Quæ autem poſſunt liquari, & emplaſtica ſunt, vt ceruſſa, lythargyrum, ab ʒ.j. ad lib.ß. vel lib.j. vel plures imponuntur. Acria verò per ſe, vel ob vſtionem, vt ærugo, flos æris, &c. à ʒ. ß. ad ʒ. ij. ſi fuerint abluta, maiori copia. Parum acria, vt plumbum non vſtum, pompholyx, rhutia, ceruſſa, &c. & quæ ſine morſu ſiccant, à ʒ. j. ad ʒ. j. ponuntur: poſſunt tamen maiori quantitate vſurpari. Mineralia verò, vt ſulphur, alumen, chalcantum, cùm ſint acerrima, non niſi in fortioribus remedijs ſunt vſurpanda. Cauſtica, vt chalcantum, chaleitis, ſandaracha, chryſocolla, &c. à ℈. ß. ad ℈. j. per ſe imponuntur: ſi verò mitioribus admiſcentur, ad ʒ. j. Pretioſorum lapidum, vt ſmaragdi, ſaphyri, &c. doſis eſt à ℈. ß. ad ʒ.j. Qui efficaciores ſunt, & acrimoniam quandam habent, vt lapis armenus, & cyaneus, pro diuerſitate ſcopi, & præparationis ratione, diuerſimodè menſurantur. Siquidem in cordialibus à gr.vij. ad ℈.ß. in purgantibus verò à ʒ.j. ad ʒ.ij. ß. pro vnica doſi ponitur: in compoſitionibus maioribus, maiori copia, pro earum ſcilicet quantitate. Sic vſtus minori quantitate ponitur, quàm non vſtus & ablutus. Lapides verò nulla acrimonia præditi, vt Iudaicus, & lapis lincis, à ʒ.ß. ad ʒ.j. vel ʒ.ij.

Acrium doſis. *Cauſticorum doſis.* *Gemmarum doſis.* *Acrium lapidum doſis.* *Lapidum nõ acriũ doſis.*

PORRÒ terra eodem pondere menſurari debet, quo lapides. Nam acris, vt ochra vſta, à ℈. j. ad ʒ. ß. Quæ verò ſine acrimonia eſt, vt ſigillata, rubrica fabrilis, bolus armenus, à ʒ. ß. ad ʒ. ij.

Terræ acris doſis. *Terræ non acris doſis.*

DE AQVIS DESTILLATIS.

CAP. XII.

HACTENVS de medicamentis, quæ natura constant, disseruimus: nunc de artificialibus tractandum venit, sumpto à fluidis, quæ intrinsecus sumuntur initio. Horum autem primum locum obtinēt aquæ stillatitiæ, quæ ex herbis, floribus, fructibus, radicibus, liquoribus, & animalib. eliciuntur.

Electio. PRAESTANT, quæ quasi vitreis, vel figulinis tempore, quo maximè vigent plantæ, destillantur, & quidem in balneo Mariæ, vel vapore aquæ calentis, vel cineribus moderatè calidis. Veruntamen vapore aquæ feruentis destillatæ, vires & qualitates plantarum integriùs retinent. Necessarius autem est ignis ex carbonibus accensis, & non lignis, præsertim virudibus & fumum reddentibus.

Locus repositionis. SERVANTVR in vasis vitreis, in loco temperato. Verùm antè quàm reponuntur, per aliquot dies soli exponi debent, vasis linteo, aut membrana perforata obturatis, vt quicquid excrementosum est, resoluatur, simulque exhalet empyreuma, quod in aquis destillatis remanserat.

Duratio. DVRANT annum, plus minúsve, pro destillationis ratione. Nam in vapore aquæ calentis destillata, cùm sint excrementosa, parum diu seruari possunt: quæ verò in cineribus calidis, aut arena, diutiùs: quæ in balneo, medio modo se habent.

Dosis. CAETERVM aquas stillatitias omnes propemodum hodie medici cum syrupis commiscent, ac sic potandas præbent ab ʒ. iij. vsque ad ʒ. iv. addita dimidia syrupi conuenientis parte, ita vt sit dupla aquarum ad simplam syruporum mensura. Aquis quoque extrinsecus vtuntur medici, in forma epithematis, de quorum dosi infrà suo loco. *Valor.* Aestimatur ʒ. j. denarijs duobus, vel tribus.

DE SYRVPIS, IVLAPIJS, & lapis.

CAP. XIII.

Syrupus. SYRVPVS est medicamenti forma liquidior ex succis, vel aliis plantarum partibus cum humore aliquo percoctis, & saccharatis ad saporis gratiam & custodiæ diuturnitatem. Horum autem alij simplices: alij compositi. *Syrupi simplices.* Simplices, qui ex vnius simplicis decocto vel succo fiunt. Coquuntur autem succi in olla vitrata ad quartæ partis consumptionem, & depurati sinuntur: deinde huius succi sic depurati libra cum sacchari clarificati tantundem coquitur ad iustam crassitiem: cuius indicium erit, si guttula in marmor effusa hæreat: aut digitis accepta, horum adductione & diductione fila ducat. Alij saccharum coquunt ad penidiarum vsque crassitiem, deinde succum admiscent, & simul feruere semel sinunt, postea igni exemptum insolant.

Syrupi compositi possint. COMPOSITI, ex infusionibus, & variarum rerum decoctionibus conficiuntur, ac variè parantur. Alij decoctiones à simplicibus sine expressione effundunt, & colant, ac addito saccharo, vt supra dictum, vel quantum satis est, coquunt. Alij decoctum manibus, vel prælo priùs exprimunt: expressum donec clarum fiat, purificant: deinde ad perfectionem coquunt. Hi prioribus videntur esse efficaciores illi elegantiores. Optima ratio esse videtur conficiendi efficaces syrupos, macerare aliquandiu materias in liquore præscripto & calidè superinfuso, non nimis multo, sed quantum tegendis & humectandis materijs sufficit: deinde tanquam recentes, & virides prælo subijcere, succum exprimere, & vt decet, percoquere, ne coquendo, & diutiùs feruendo multum exhalet, & quod tenuius est, pereat. In quibusdam etiam syrupis compositis, materiæ exactissimè tritæ, & in panniculum lineum inclusæ, in syrupos adhuc feruentes imponunt, & relinquuntur ibidem, donec syrupus absumatur, vt in syrupo de cichorio cum rhabarbaro, &c. Rectiùs facere viderentur, si qui materiam illam, vel dissolutam, vel laxiùs inclusam, in medio decoctionis injicerent, atque aliquantisper simul feruere sinerent subinde, rudicula ad lebetem comprimendo, mouendoque, actandem fortiter exprimerent.

Locus reponendi. Duratio. REPONVNTVR vasis vitreis, aut figulinis vitratis, ac simplices quidem ad annum vnum: compositi verò, biennium. *Tempus exhibendi.* Exhibentur frequenter diluculo appetente, priùs qui eadem calefacti. Nonnunquam etiam vesperi, potissimùm vbi somni conciliandi gratia sumuntur.

Dosis. DOSES alterantium à ʒ. vj. ad ʒ. ij. cum dupla aquæ affectui accommodatæ quantitate: laxantium verò ab ʒ. ß. ad ʒ. iv. cum decoctione laxatiua ʒ. i. syrupi sufficit, pro vnica dosi.

Taxatio. AESTIMATVR ʒ. j. syrupi à denarijs iv. vsque ad vj. ad summum. In quibus autem ingreditur cassia, aut manna, aut aliquod pretiosorum laxantium, taxabitur ʒ. j. bazione vnico, seu denarijs decē nostratibus, aut plus, secundùm ingredientis valorem. *Iulapium.* Cæterùm iulepus Arabum potionis genus est delicatæ apud Græcos, quæ parabatur ex aqua, vino, & succis cum saccharo. Arabes id genus solùm descripsetūt quod ex aqua & succis componebatur, illudque Iuleb vocarunt: Græci recentiores Iulapium. Fiunt autem cum aquis stillatitijs, & horum frequentior est vsus hodie: aut cum decoctionibus, & succis ori gratis. sed horum vsus nullus est: nam eorum loco syrupo simplici vtimur. Sumitur autē in iulapijs cōficiendis æqualis aquę cum saccharo

quantitas, & ad syrupi consistentiam coquun A
tur: deinde in vasis vitreis (vt syrupi) vel figulinis vitratis ad annum reponuntur.

Vsus. QVOD ad syruporum & iulapiorum vsum attinet, succos corporis purgationi præparant, meatus reserant, obstructiones leuant, humoris lentitiam dissecant & detergunt, materiam in corporis habitum digerunt, dissipant, qualitatibus suis intemperiem oppugnant: & quod non parui est momenti, quiddam etiam læuissimè educunt, vt his omnino B
nominibus in purgationibus ipsis non paruo sint vsui.

Rob. PORRÒ Rob aut sapa, succus est fructuum, solis aut ignis calore inspissatus, vt asseruari possit, & eo vti liceat in oris præsertim morbis, aut per se, aut cum melle, aut saccharo, aut sapa. Perfectæ coctionis indicium est, si tantum inspissata sit, vt frigefacta vnitatem quandam, & mollis crassitudinem adipiscatur. Reponuntur, vt iulapij & syrupi, ad annum C
vnum, vel vltra.

DE DECOCTIS, SEV apozematis.

CAP. XIV.

Decoctorum & syruporũ differentia. DECOCTA (quæ Græcis apozemata dicuntur) cum syrupis compositis magnam habent cognationem, à quibus tamen differunt duratione, suauitate & con- D
sistentia. Siquidem syrupi, vbi ritè fuerint cocti, vltra annum etiam quandoque durant. Decocta verò vix per septimanam seruari possunt. Syrupi plus sacchari recipiunt, quàm decocta: ideoque suauiores, & gulæ gratiores. Syrupi præterea ad iustam spissitudinem coquuntur: decocta verò non. Fiunt de-

Decoctorum compositio. cocta ex foliis, floribus, radicibus, fructibus, seminibus, corticibus, lignis: interdum etiam succis: rarò ex liquoribus, gummis, resinis: E
rarò item ex animalium partibus: rarissimè ex terris & metallicis corporibus. Coquuntur autem hæc nunc ex aqua, tum simplici qualis fontana pluuia: tum medicamentosa, qualis ex plantis destillata, marina, salsa, sulphurea, aluminosa: nunc ex alio humore, vt

Ingredientium dosis. sero lactis, vino, aceto, lixiuio, &c. Foliorum autem quantitas manipulos quinq; ad summum: florum pugillos quatuor: radicum vncias tres, ad summum quinque: seminum F
drachmas quatuor aut sex non excedat. Aquæ mensura rarò libras duas, vel ad summum tres, superet. Cæterùm initiò omne meditullium lignosum, durum, vetustum ex radicibus auferendum, (alioquin in recentibus relinquendum) atque radices, semina, cortices lignorum mediocriter comminuenda, & si quæ sunt crassioris substantiæ, & in-

Ordo in coctura qualis seruandus. odora primo loco coctura committenda: deinde quæ rarioris materiæ existunt, veluti radices graciles, & fructus aliquot: postremò flores, herbæ, & radices odoratæ, fructus, cortices peregrinæ & odoratæ, aromata, & id genus alia imbecilla. Quæ verò mucorem de se præbent, qualia sunt ficus, myxa, semina citoniorum, lini, fœnigræci, tragacanthum, gummi arabicum, ad finem quoque iniicienda, aut (quod satius) in panno lineo raro & laxo ligata, longo & contumaci filo appenso coquenda.

Modus coquendi. COQVVNTVR autem omnia in olla vitrata ad tertias, interdum ad dimidiæ partis consumptionem: postea colo transfunduntur, adiectaque sacchari conuenienti quantitate, decoctum dulce redditur, & cum oui albo ab omni spurcitia mundatur, & pro qualibet vna dosi decocti ℥. j. syrupi conuenientis commiscetur.

Decoctorum purgantium componendi ratio. COMPONVNTVR etiam decocta quędam purgantia, non multum à iam commemoratis variantia, nisi quòd in illorum compositione diligenter ad pondus purgantium medicamentorum sit respiciendum, adiectis semper ijs, quæ vim eorundem infrænant, atque vehementiam remittunt.

Locus reponendi decocta. PORRÒ debent decocta conseruari in vasis vitreis, diligenter obturatis, loco frigido, aut arena sepeliri, si diutiùs sint asseruandi.

Duratio. Seruantur autem vix, vt antea dictum, per septimanam.

Tempus exhibendi. ASSVMVNTVR autem instar syrupo- rum, diluculo appetente, pondere trium, aut

Dosis. quatuor, aut quinque vnciarum, priùs calefacta.

DE INFVSIONIBVS, seu dilutis.

CAP. XV.

Infusio quid. INFVSIO, quæ & maceratio & irrigatio, & dilutum nonnunquam appellatur est li- E
quor, in quo medicamenta certo tempore citra elixationem macerantur. Infunduntur autem seu macerantur eædem materiæ, quæ

Infusio duplex. in decoctis seu apozematibus decoquuntur: atque vel simplices, & infusio simplex dicitur, vel diuersæ, ac infusio composita appellatur, aut in vino, aceto, sero, aqua destillata aut alio quodam liquore. Vtrunque infusorum genus sæpiùs à medico præscribitur, in quo humore, qua quantitate, qualitate item calidè ne an frigidè, quantoque tempore fieri debeant: item quales fieri debeant expressiones, fortes an imbecillæ. Hæc autem omnia diligenter perfici debent: & si quando contingat vt in medicamento non sit expressa quantitas, qualitas & tempus: aut si scribatur. Infunde secundùm artem, tanta quantitas aquæ sumenda est, vt medicamenta, quæ macerandа sunt, operiat.

Medicamenta sicca quãdiu, & quo- RADICES, fructus, ligna, aut cortices, sicci, & sæuiente hyeme, macerari debent primùm contusa & confracta, aqua tepida aut

calida,

Modo macerãda, & exprimenda. calida, per vigintiquatuor horarum spacium, aut supra cineres, aut super fornacem, aut in vase calido, aut ad solem, aut loco calido.

Recẽtia qũo & quandiu infundẽda. Flores, herbæ, aut fructus recẽtes, & æstiuo tempore, macerantur in humore frigido duodecim horarum spacio. In vtrisq; expressio fortis facienda est.

Purgantia quandiu irrigãda, & quomodo exprimenda. Medicamenta purgantia, veluti rhabarbarum, agaricum, & similia, crassiùs aut minutiùs confringuntur ex medici præscripto: deinde macerantur, hyeme horis duodecim, æstate sex. Expressio autem magis aut minùs fortis esto pro medici præscripto. Nam quæ saltem colantur, & non exprimuntur, imbecilliora sunt, sed tenuiora & iucundiora: quæ verò exprimuntur, valentiora existunt, & minùs iucunda, prout expressio magis aut minùs fortis est.

Dosis purgantium. Obseruandvm etiam venit, vt purgantium medicamentorum pondus ritè seruent, & vt ijs commisceantur, quæ vehementiam corum infrænare possunt, de quibus omnibus in speciali egimus Antidotario.

Infrænãda.

Duratio. Caetervm omnes infusiones recentes fieri debent, non autem eæ sumendæ, quæ tempus legitimum prætergressæ sint: nam facilè corrumpuntur. Quòd si conseruandæ sint, vas arena obruendum est: nam sic meliùs perdurant.

Tempus assumendi. Svmvntvr autem calidè, tempore matutino, & stomacho vacuo sicuti syrupi & apozemata, ab ʒ.iij. ad ʒ.iv.

Quantitas.

DE CLYSTERIBVS.

Cap. *XVI.*

De Medicinis artificialibus liquidis, quæ per os sumuntur, quatuor præcedentibus capitibus disseruimus: nunc de ijs, quæ per anum induntur, clysteribus scilicet, agendum est.

Clyster. Clyster, Latinis Ablutio: enema, iniectio Latinis dicitur. Medici huius tẽporis clysteris, & enematis vocib. Græcis potiùs quàm Latinis vtuntur. Etsi varia sint enematum genera, tamen ex quatuor potissimum reb. componuntur: videlicet liquore, vt iusculo aliquo, vel decocto: medicamentis purgantibus: oleis, & sale: quæ omnia pro morbi diuersitate variantur. Interdum etiam mel, aut saccharum, aut vitelli ouorum, aut butyrum, aliaque eius generis, prout morbus postulat, adijciuntur. Singula tamen eorum, quæ iam ordine recensuimus, certa quadam ponderum ratione permiscentur. Nempe iuris decocti, aut liquoris libra magna ex parte vna, aut plùs minúsve, pro corporis magnitudine, ventris plenitudine, morbi natura, & ætatis ratione. Siquidem in procerioribus, & magnis intestinorum inanitionibus, vsque ad ℔. j. ß. infundimus. At in affectibus, qui cum fluore sunt, cùm intestina eluere volumus, & iniectionem citò reddi, maiorem quantitatem imperamus.

Clysterum compositio.

Decocti dosis.

Id etiam obseruatur in vlceribus detergendis, præsertim quæ altiora intestina obsederunt. In alijs autem affectibus, quibus diutiùs clysteres retineri oportet, minorem quantitatẽ præscribimus, vt in colicis doloribus, magna ventris plenitudine grauidis in enterocele. Idem etiam intelligendum, cùm iusculum, seu brodium nutritionis gratia injicimus. Similis est puerorum ratio, quorum clysteres eadem, vel minore quantitate contenti sunt.

Medicamentorvm pondus, ferè geminum, ad ea, quæ deuorantur, existit: videlicet purgantium simplicium, vt agarici, turpeti, colocinthidis ad ʒ. ij. vel ʒ. iij. compositorum verò, vt hieræ picræ, diaphœniconis, benedictæ, &c. ad ʒ.j. vel ʒ.j.ß. plus minúsve pro virium ratione & morbi vehementia. In febribus enim, & debilibus, senibus, conualescentibus, & intestinorum mordicationibus minorem dosim præscribimus: econtrà in apoplecticis, lethargicis, coxendicum doloribus, & in ijs qui exitiale venenum hauserunt, maiorem dosim imperamus. *Purgãtium dosis.*

Olevm vt plurimum ʒ.iij. Pinguedinum, mellis, butyri, sacchari ʒ.j. aut ʒ.ß. Vitelli ouorum maxima ex parte, duo, aut tres. Salis communis ʒ. j. ß. plus minúsve, prout facultatem excretricem proritare necesse est. Cæterùm omnia in mortario diligenter permiscenda sunt, & si quid crassi, aut terreni in fundo resederit, abijciendum: reliquum autem moderatè calidum per vesicam, vel syringam, duabus vel tribus horis ante cibum injiciendum. Detinendi verò tempus non vnum idemque est: sed pro eorundem diuersitate variatur. Quibus enim abluendi & extergendi vis inest, hi supra horæ dimidium in corpore haud retineantur. Dolores mitigantes longiori tempore detineri debent. Omnium longissimo, quibus glutinandi est facultas. Quibus purgandi vis inest, sua sponte erumpere solent. Quòd si tamen diutiùs in corpore cunctantur, glandem supponere conuenit, vt facultas expultrix excitetur, noxiaque tandem expellantur. *Olei mensura.* *Salis quantitas.* *Tempus injiciendi clysteres.* *Tempus detinendi.*

DE GARGARISMIS.

Cap. *XVII.*

Ex genere particulariter euacuantium medicamentorum sunt gargarismata, quorum mixtura constat ex decoctis, vel aquis stillatitijs & aridis medicamentis in puluerem redactis, quibus pro affectus diuersitate, aut additur mel rosatum, vel mel anthosatum, syrupus de stœchade, è calamintha, vel diamoron, vel succus è ribes, vel oxyacantha, vel hiera picra, &c. Horum autem pondus nullum certum obseruatur. Sunt tamen, qui liquorum triplum pondus simplo antidotorum succorum medicatorum & syruporum debere respondere velint. Verbi gratia, si syruporum & antidotorum, succorumque medicato- *Gargarismatum compositio.* *Dosis.*

Unable to display this page

Tempus. FOMENTIS sæpè vtimur, antè quàm vel cataplasmate, vel vnguentis vtamur, quò pori aperiantur, partes relaxentur, & quodammodo viam muniant alijs remedijs. Ante tamen corporis euacuationem non sunt temerè adhibenda: tunc enim plus humorum ad calefactam partem trahetur, quàm id sit quod discutitur. Præterea in febribus ante accessionem ipsis vtendũ, sed non statim per initia, neque cũ copia humorũ in toto corpore supat.

FREQVENTER autem sunt mutanda, ne refrigerata lædant.

Vsus. QVOD ad ingredientium qnantitatem attinet, pro singulis manipulis, vel duobus herbarum, libra vna humoris addenda est.

Dosis. CVTIM rarefaciunt, & transpirabilem reddunt, sanguinem & bilioſiorem succum qui est in inflammationibus attenuant, crudum humorem concoquunt, emolliunt, & per halitum digerunt, quibus de causis dolores leniunt, & sedant.

DE EMBROCHIS.

CAP. XXI.

Embrocha quid. EMBROCHA, Latinis perfusio, & irrigatio, est, vbi ex alto pluuiæ instar in partem aliquam fit destillatio: à verbo βρέχω, quod pluo ac irrigo significat. Differt à fomento humido, quod hoc spongia, vel pannis densis, in decoctione madefactis vtamur, illa verò pars ex alto irrigetur.

Embrocha ex quibus cõponatur. Pars cui applicetur. COMPONITVR ex herbis, floribus, radicibus, seminibus, & id genus alijs, decoctis in aqua, aut vino, aut lixiuio, vel oleo. Vtimur ijs calidis: & quidem in capitis malis, aliarũq; partium fracturis & contusionibus.

Dosis. ADHIBITVR autem magna ex parte ad manipulos duos plantarum, libra vna liquorum, atque quoad medietas absumatur, decoquitur.

DE INSESSIONIBVS.

CAP. XXII.

Insessus quid. INSESSIO, insessus, Græcis ἰγκάθισμα, quem admodum à fomentis materia non differt, ita forma cum balneo conuenit, vt sit quasi dimidium solium, cui ægri ad ventriculum vsque tantummodo insideant, cruribus, & brachijs exemptis: vulgò appellant semicupium. Fiunt ex decoctione herbarum, florum, radicum, & seminum, quæ omnia pro morbi natura variantur. Herbarum autem quantitas sit à manipulis quinque ad viij. vel decem: radicum ab ʒ. ij. ad ʒ. iiij. seminum à ʒ. vj. ad ʒ.v. vel ʒ.vj. aquæ verò, quantum pro insessu sufficere videtur. Imponuntur medicamenta sacco, & in aqua ad tertias vsque coquuntur. Vtimur his temperatè calidis, duabus aut tribus horis ante cibum, corpore priùs purgato, vel saltem alui & vesicæ excrementis depositis: non autem, vbi crudis, & malis humoribus corpus est refertum. Mora autem in eo ad horam esse debet plus minúsue, tum pro affectus vehementia, tum virium imbecillitate.

Insessus ex quibus cõponantur. Dosis ingredientium. Tempus insedendi. Mora in insessu.

CAETERVM insessionum vsus expetitur aut ob balneorum defectum, aut virium imbecillitatem. *Vsus.*

DE BALNEIS.

CAP. XXIII.

Balneum quid. BALNEVM est remedium totius corporis aqua vel vapore irrigati, vel ad detersionem, vel dolores, vel lassitudines, vel cutis vitia, vel corporis totius intemperiem. Sunt autem vel naturalia, vel artificialia. Naturalia dicuntur, quæ per se, aut spontè, naturaliterq; proueniunt, & thermæ vocantur, à thermon Græcè, Latinè calor: Artificialia verò, aut aerea, vt Laconicum, vel liquida seu aquosa, vt solium, quod nihil aliud est, quàm vas, in quo homines sedentes, sedentes lauantur, labrum, lauacrum, piscina, & tina appellatur. Laconicum verò nominamus locum vndiq; vallatũ, cuius aer per medium calefit, siue ab igne, siue ab aqua fieri contingat.

Balnea naturalia. Artificialia. Solij quid. Laconicum quid.

Balnea ex quibus constent. NATVRALIA constant ex sulphure, vel alumine, vel sale, vel nitro, vel bitumine, ære, ferro, cupro, auro, vel ex his mistis. Artificialia verò vel ex simplicibus, vt aqua simplici calida, vino, lacte, oleo: vel compositis, vt herbis, floribus, fructibus, seminibus, radicibus, corticibus, succis herbarum, mineralibus, & id genus alijs, sacco impositis, atq; in aqua ad tertias vsq; decoctis. Liquoris quidẽ quantitas pro balneo conueniens esse debet, & nõ vltra ventriculi orificium sedentis progredi: herbarum verò à manipulis v. ad M. x. vel M. xv. plus minúsue pro morbi natura, & virium robore: florum à P. ij. ad P.x. vel xij. radicum ab ʒ. iij. ad ℔.iij. vel iiij. vel v. seminum, ad ʒ.j. leguminum ab ʒ. vj. ad ℔. ij. mineralium ab ʒ.iij. ad ℔.iij. &c.

Dosis ingredientium.

CAETERVM tempus laconici conueniens esse videtur hyemis & veris principium, vel quod neque frigore, neque æstu nimio excedit. Solij verò ver, æstas, & æstatis finis, corpore priùs euacuato: non autem adhuc ex labore itineris defatigato, vel repleto, vel crudis & malis humoribus referto. Hora dicì cõmoda, matutina est post solis ortum per horã vnam, stomacho vacuo (in balneo namque neque comedendum, neque bibendum, neque dormiendum, ne actio balnei impediatur) alui & vesicæ excrementis priùs depositis, natura, vel arte. Vespertina verò hora, ea conueniens esse videtur, in qua prandij digestio completa est.

Tempus balneandi.

MORA autem in balneo matutina prolixior sit vespertinâ, manè videlicet ab vna hora vsq; ad horas duas, vel tres, plus minúsue pro ægri natura, & virium robore. Siquidem bilioſi, macilenti & debiles longam moram non ferunt: econtrà fortes, pingues, frigidi &

Mora.

humidi longiorem. Vespertina mora duarum horarum ad summum.

Laconici vsus. Porrò laconicum materias per totum corpus calefacit, fundit & euacuat, cutim laxat: confert crassis & pinguibus, & minùs quàm par est exercitatis.

Solij vsus. Solivm aquæ dulcis moderatè calidum pueris ac senibus confert, calefacit & humectat, lassitudinem soluit, mitigat, plenitudinem discutit, duras partes emollit, flatus discutit, somnum prouocat: tepidum verò humectat & infrigidat: febribus exiccantibus, hecticis & vehementibus solis exustionibus confert: quod verò iusto calidius est, calefacit quidem, sed non perinde humectat.

Balnei ex lacte vsus. Balneum ex lacte, ad emaciatos, viribus destitutos, & alimenti indigos: ex eius sero, ad pruritum & calorem cutis, maximè ad puerorum exanthemata. Balneũ ex vino ad membra debilia corroboranda.

Balnei ex vino vsus.

Balnei ex oleo vsus. Balneum ex oleo febribus cum frigore accidentibus, doloribusq; neruorum inde ortis, confert: item conuulsioni ex punctura, aut vulnere factæ: calorem natiuum roborat: materiam noxiam resoluit: articulorum doloribus prodest, &c.

Naturalium balneorum vsus. Therm ae in vniuersum omnes exiccant, sed quædam cum exiccatione egregiè simul calefaciunt: quædam exiccando constringunt: sed de his abundè in speciali Antidotario.

DE LOTIONIBVS.
Cap. XXIIII.

Lotiones ex quibus componantur. Lotiones quodammodo balnea particularia sunt. Abluuntur enim caput, axillæ, manus, pedes, & naturalia. Capitales ablutiones, ex herbis, & floribus capitalibus in lixiuio coctis, componuntur: axillarum, ex astringentibus, vt oleastro, lentisco, additis quibusdam odoratis, vt rosis, in lixiuio: pedum verò, ex herbis, floribus, vel calidis, vel frigidis, in aqua vel lixiuio bullitis. Horum autem quantitas communiter à manipulis iiij. ad M. viij. vel M. x. Qui frigidi & humidi natura sunt, capitalibus lotionibus, ratiùs: qui verò calidi & sicci, frequentiùs vtantur.

Dosis.

Tempus lauãdi caput, & pedes. Capitis autem lotiones calidè exhibendæ manè ante cibum, corpore recrementis vacuo, sic tamen, vt statim caput abstergatur linteis calidis, & exiccetur: pedum verò lotiones, manè, vel vesperi ante cibum, vel etiam ante somnum: non autem pedes rursus abstergendi, sed linteo humido inuoluendi sunt. Lixiuia sudores & sordes capitis detergunt: & cutis meatus reserant. Pedum verò ablutiones, humores ex supernis partibus ad infernas eliciunt, lassitudinem discutiunt, somnum conciliant.

Vsus.

DE OLEIS.
Cap. XXV.

Oleũ quid. Absoluta de medicamentis fluidis, non pinguibus, tractatione, de pinguibus nunc, nimirum oleis, differendum est. Itaq; Oleum simpliciter & proprijssimè Galeno dicitur, quod ex maturis oliuis est expressum, omnis ferè excedentis qualitatis expers. Nobis verò hic dicitur, quicunq; succus oleaginus, vnguinosus & pinguis, siue expressus siue destillatus, siue quocunque alio modo paratus. Horum alia simplicia, alia composita.

Olea simplicia. Simplicia vocantur, quæ ex fructibus expressa sunt sine vlla alia admistione, aut quæ ex oleo conflata sunt, in quo macerati flores, vel herbæ vnius generis insolantur, aut coquuntur.

Composita. Composita ea sunt, quæ multa medicamenta simplicia, & odorata recipiunt, quæque plerunque igni parantur: hæc apud veteres vnguenta nuncupabantur, quòd reciperent aromata & lachrymas. Fiunt olea ex floribus, herbis, seminibus, fructibus, aromatis, lignis, metallis, &c. & hæc quidem vel per expressionem, vel macerationem, vel destillationem.

Olea ex quibus parentur.

Olea per expressionem parandi modus. Exprimvntvr olea hoc modo. Accipitur semen aliquod, seu fructus, à cortice duriore purgatus, & contunditur calido pistillo in mortario calido: contusum per setaceum pannum torculari ligneo, si vulgaris est materia: sin pretiosa, stanno obducto exprimitur. Quòd si materia exprimenda aridior est, vt semen lini, torreri hinc probè in lebete agitando, & versando debet: deinde feruens prelo subijci, & exprimi inuoluta setaceo.

Olea per macerationẽ parãdi modus. Macerantvr simplicia in oleo cõmuni recenti, flores aut herbæ, ita vt oleo integantur, frigidæ quidem in oleo lauato, calidæ verò in oleo puro: deinde insolantur per aliquot dies, & facta expressione valida, herbæ abijciuntur, & recentes immittuntur, idq; sæpiùs: aut coquũtur in duplici vase, donec flores vel herbæ immissæ tenerescant, deinde exprimũtur, recentesq; iniiciuntur & coquuntur sæpiùs: id autem fit ob temporis angustiam, aut quia subitò eorum vsus requiritur, aut quia flores, vel herbæ, quæ medicamentum ingrediuntur, non sunt tam diuturnæ, vt macerari & insolari possint, quantum necesse est. Composita magna ex parte coquuntur, admista oleo, aqua, aut vino, aut infuso, aut decoctione aliqua, pro medicamenti præscripti ratione. Coquuntur autem lento igne ex carbonibus conflato, donec omnis ferè humor, qui admistus est, consumatur: aut coquuntur in vase duplici: quod præstat.

Olea per destillationẽ parãdi modus. Qvæ per destillationem parantur olea, aut per ascensum, aut descensum destillantur. Nam quæ contumacius reddunt oleum,

vt

vt ligna, per descensum extorquentur: quæ verò faciliùs, vt semina, & aromata, per ascensum. Eliciuntur autem in arena calida, quorum destillandi modum in tertio libro expediemus.

Locus. EXPRESSA & macerata olea reponi debent vasis vitreis, vel figulinis vitratis: destillata verò in vasis vitreis, angusto ore, bene obturato: seruantur hæc diu: illa verò durant annum vnum.

Tempus. QVAE ex fructibus & seminibus temperatæ qualitatis fiunt, quale est oleum amygdalarum, sesaminum, elici debent, cum horum vsus necessarius est: nam si antè extrahantur, nouas acquirunt qualitates.

Quantitas, in mensura olei. QVOD ad quantitatem attinet, non vna describitur mẽsura, sed pro natura olei, & medicamenti forma & scopo variatur.

Olei communis temperadosis. OLEVM enim commune, per se, vel cum alijs commixtum vsurpatur, vt in clysteribus. Si per se, à ℔.ß. ad ℔.j.ß. injici debet, pro ratione ætatis, corporis mole, & ventris repletione, vt suprà in capite de clysteribus dictum. Si verò alijs commisceatur, vt vino, vel decocto, tum ad doloris lenitionem, æquis partibus, ad mollitionem verò excrementorum durorum, ad ʒ.iij. injici debet. Idem de omnibus temperatis oleis sentiendum est: vt chamæmelino, amygdalino, liliorum, & seminis lini. Aliorum autem multum calefacientium, tertia pars sufficiet suprà dictæ dosis, vel dimidia, nisi morbus extremus esset, in quo licebit communem dosim vsurpare ad ʒ.iij. Minuitur verò quantitas, quando ex decocto pingui clyster paratur, vel quando butyrum, vel axungia porci admiscetur.

Externorũ dosis. In externis verò remedijs, vt vnguentis, & linimentis, pro ʒ.ij. olei, addimus ceræ ʒ.ß. In

In vnguẽtis. cerato verò pro ʒ.ß. olei, ceræ vetustæ & duræ ʒ.ij. adduntur. In emplastro, aliquando æ-

In emplastris. qualis mensura olei, & ceræ, vel eius rei, quæ ceræ vices gerit, datur. Si emplastrum fiat ex decoctione herbarum, radicum, vel seminum, pro ℔.j. olei M.j. herbarũ injici potest. Quòd si in decoctione fuerit aliquod viscidum, vt radix altheæ, ceræ quantitas minui potest, pro regione, & tempore, & ijs quæ admiscentur. Quòd si axungia addatur, olei quantitas est minuenda, vel ceræ quantitas augenda ad dimidium. In metallicis autem, aridis, vel acribus, oleum maiore quantitate ponẽdum: quia

In metallicis, aridis, vel acribus. multum olei imbibunt, & acrium frangitur acrimonia. Augendum verò, vel minuendum pro consistentia, vel natura miscendorum, vel pro fine & scopo. Nam si ad sedandum dolorem, vel emolliendum, vel relaxandum, plus olei: si verò ad constringẽdum, vel siccandum, minus ponendum est.

Valor, seu taxatio. CAETERVM per expressionem, vel macerationem factorum oleorum ʒ.ß. communiter æstimatur denarijs quatuor nostratibus: destillatorum verò, & quidem pretiosorũ gutta vnica denario vno, plùs minúsve pro olei præstantia.

Vsus. PORRÒ oleorum vsus est frequentissimus, ita vt illis solis aliquando vtamur ad dolores, asperitates, & alios multos affectus curandos: sæpiùs autem ad vnguentorum, ceratorum, & emplastrorum confectionem.

DE PVLVERIBVS & speciebus aromaticis.

CAP. XXVI.

HACTENVS fluida medicamenta expediuimus: nunc ad minimè fluida accedentes, primùm de dissipatis, hoc est, pulueribus, deinde etiam coactis, tractabimus.

Pulueres. PVLVERES Arabibus Suffuf, & Alcohol, & quæ ex rebus aromaticis constant, intrò sumendis, nostris Species dicuntur. Verùm spe-

Species & pulueres quomodo differant. cies & pulueres differunt, sicut compositum & simplex. Sunt enim species pulueres compositorum medicaminum mixti, sed nondum humida aliqua materia vniti. Vocãtur & composita quædam, pulueres, vt puluis senæ, &c. Species omnium ferè aromaticorum in vsu & promptu esse solent, opiatorum nullæ, catharticorum paucæ.

Pulueres ex quibus componantur. PVLVERVM autem alij intra corpus assumuntur, alij foris applicantur. Qui per os sumuntur, aut vim alterandi, aut purgandi obtinent. Alterantes ex aromaticis componuntur: purgantes verò ex medicamentis purgantibus, vel speciebus compositorum, additis semper ijs quæ vehẽmentiam eorundem remittunt.

QVI extrinsecus apponuntur, ex varijs medicamentis commiscentur simplicibus, ijque diuersis corporis administrantur partibus, veluti qui à vulgo medicorum, & pharmacopœorum epithemata cordialia, & hepatica vocantur.

ALII sunt vtiles ad vulnera, & vlcera, idque in varijs corporis partibus, & varias ob causas, vt pulueres capitales, adstringentes, sarcotici, erodentes. Hi autem ex selectissimis fiunt medicamentis, plus minúsve tritis, pro medicamenti præscripti scopo, eoque ordine, & diligentia, quo libro tertio, capite de tritura dicetur.

Locus reponendi. Duratio. CAETERVM reponuntur pulueres seu species sacculis coriaceis benè cõsutis, aut, quod magis probatur, vasis vitreis, optimè clausis: vel stanneis: vel pyxidibus ligneis. Verùm singulis annis vt plurimum renouari debent. Qui foris applicandi sunt, quòd frequenti in vsu non sint, neque magna eodem tempore copia opus sit, primùm componi solent, cùm ijs vtendum est.

Tempus vtendi. INTRINSECVS sumendi dantur in vino, iusculo, syrupo, aut alio liquore conueniente,

Mensura seu dosis. idque ieiunis & diluculo appetente, à ℈.j. ad ʒ.j. siquidē suauiores sint, vt species diamarg. frigidi, aromatici rosati, diarrhodon Abbatis, driasandali. Efficaciores verò, vt diagemmæ, diacameron, à ℈. ß. ad ℈. ij. Species cordiales suauiores, in potionibus cordialibus, à ʒ. ß. ad ʒ.j. cum ℥.iv. aquarum, & ℥.j. syrupi sumuntur. In eclegmatis & pectoralibus remedijs ponuntur pulueres diatragacanthi, incrassantibus, à ʒ.j. ad ʒ.iij. In expectorantibus leuiter, diatris simplicis, à ʒ. ß. ad ʒ.j. vel ʒ.ij. Diatris Salomonis, à ℈.ß. ad ℥.ß. augendo, vel minuendo pro forma remedij. Pulueres in instaurationis adduntur ea proportione, qua in opiatis: vel pro ℥.j. decoctionis capi, puluerum cordialium ʒ.j. imponimus.

Valor. PORRÒ ℈.j. specierum, quæ moschum, ambram, aurum, vel argentum recipiunt: æstimatur communiter, à denarijs octo nostratibus, ad denarios decem, hoc est, bazium vnū Constantiensem: cæterarum verò à denarijs quatuor ad denarios sex.

DE TRAGEMATIS.

CAP. XVII.

Tragemata. TRAGEMATA, vulgares Tragæas, Latini bellaria & secundas mensas appellant, siue ventriculi corroborandi gratia: siue ad flatus discutiendos, aut vapores impediēdos, aliorumq; viscerum ac membrorum affectus sanandos exhibeantur. Componuntur ex speciebus antidotorum, odoratisque alijs rebus, & medicamentis simplicibus in puluerem redactis, saccharo adiecto. *Tragemata ex quibus.* In his conficiendis communiter capitur ℥.j. saccharī ad singulas drachmas specierum, præsertim amariorum, aut minùs gratarum: quia minùs sacchari sumi possit, si iucundiores fuerint species. *Quantitas.* Qui palato magis seruiunt, communem sacchari modum pro libito excedunt.

Tempus vtendi. EXHIBENTVR drachmę vnius aut duarum pondere, cum pane tosto, in vino optimè macerato, manè stomacho ieiuno, & vesperi, duabus vel tribus horis ante cœnam: interdum etiam post cibum, quando vapores in caput exhalantes prohibere volumus, quæ tamen nullo odore, vel sapore acri prædita esse debent.

Tragea rubra. CAETERVM tragea rubra sic fieri solet. Accipitur puluis sacchari albi crassiusculus, & in aheno supra prunas versatur, donec benè incalescat. Deinde affunditur santalum sublimato maceratum, ac manibus, vel ligno in eum vsum facto, saccharum miscetur, ne in grumos conglobetur.

DE ELECTVARIIS aromaticis.

CAP. XXVIII.

DE medicamentis dissipatis, id est, pulueribus & tragematis, modò disseruimus: nunc de coactis, & actu humidis agendum est, ab Antidotis sumpto exordio. Verum cùm horum tria sint genera: electuaria videlicet aromatica, cathartica & opiatæ, de aromaticis primò tractandum. Electuaria itaque aromatica appellantur, quòd ex electis constent aromatis, vel quòd præ cæteris medicamentis eligantur. Sunt autem medicamina melle, aut syrupo sacchari, id est, saccharo ad syrupi consistentiam cocto, excepta. Conficiuntur ex variis & multis peculiaribus medicamentis præsertim aromatis (quorum delectus maxima cum diligentia ex typo suprà in capite primo posito, fieri debet) melle, aut saccharo exceptis. Aromatum verò quantitas melli saccharóve inspergenda, plerunque in ipsa compositione expressa est. Quòd si expressa non sit, & simpliciter sit additum mellis aut sacchari q.s. id est, quantum satis est, tunc triplum mellis, aut syrupi recipimus, nisi medico secùs videatur. Nam de quantitate variant authores. Alij siquidem triplum, alij quadruplū, imò & sexcuplum mellis aut sacchari speciebus admiscēt. Quare hic (vt in alijs omnibus ambiguis) medicos pharmacopœi in consilium adhibeant, & nihil pro arbitrio suo faciant. Cæterùm aromata saccharo vel melle cocto, & despumato, & igni exempto paulatim inspergantur, & assiduè versantur, donec perfectè fuerint mixta. Perfectæ autem mixtionis notæ sunt, si neque grumi, neque bullæ, neque lineæ, neque festucæ, neque id genus alia, sed color æqualis conspiciatur. Vbi probè fuerint permixta, reponuntur non nimis calidè, vasis figulinis vitratis, aut stanneis, aut plumbeis (si acetum admixtum non habent) benè obturatis. Vasa autem non debent ad summum vsque repleri, ne dum feruent, exundent, ac diffluant. Relinquuntur itaque aperta, donec refrigescant, aut charta, cribri instar, stylo pertusa, imponitur: deinde obturata reponuntur: & grata quidem & iucunda ad annum vnum, amara verò & ingrata ad biennium. Tempore verò necessitatis exhibētur diluculo, & vesperi, tribus aut quatuor horis à cœna, pondere ʒ.j ß aut ʒ.ij. Horum ℥.j à denarijs quatuor vsque ad sex vendi solet. Ad confortandum membra principalia magis, quàm ad alios vsus, comparata sunt.

Electuar *Electuar ex quibu* *Quantit. ingredien tium.* *Locus re ponendi.* *Duratio Tempus vtendi.* *Dosis.* *Valor.* *Vsus.*

DE ELECTVARIIS catharticis.

CAP. XXIX.

ELECTVARIA cathartica (vulgò solutiua, & laxatiua) dicuntur, quòd aluum purgandi facultatem habeant. Conficiuntur ex medicamentis purgantibus, alijsque melle aut saccharo exceptis, additis semper ijs, quæ malitiam eorum corrigunt: ita vt specierum pars sit vna, atque mellis vel sacchari partes tres. Horum autem omnium exquisita & proba fiat

Cathart *Cathart ex quib* *Quant. ingredi tium.*

ba fiat permixtio: primò cathartica probè mi- A
sceantur, adeò vt iam omnia, vnum & idem
esse appareant: deinde paululum syrupi in pi-
lam lapideam infundendum est: mox species
adijciendæ, & circumagenda ambo simul li-
gneo pistillo, donec omnia vnum & idem con
sistentia & colore esse videantur. Postea per
vices affundatur reliquum syrupi, & eodem
modo procedatur. Quando res negligenter
miscentur, sæpè vsuuenire solet, vt species in
vna parte quasi conglobentur (id quod in dia- B
grydiatis facilè & sæpè fieri solet) in alia ve-
rò vix sensu percipi possint: vnde ægrotis ma-
ximum periculum, pharmacopœis verò &
medicis ignominia coniuncta cum mala con-
cus repo- scientia accedit. Seruantur vt prædicta, va-
ndi. sis figulinis vitratis, vel stanneis, obturatis
Duratio. in annum. Frequenter autem hodie de pau-
Dosis. lò validioribus ʒ. vj. aut paulò plus minùs-
ue, pro ætatis, sexus, annique temporum ra-
tione, & pro sumentis viribus exhibent. De C
mitioribus, & ijs, quæ aluum leuiter mouent,
atq; sine tumultu exonerant, qualia sunt dia-
prunum, diacatholicum, & similia, plus præ-
bent, nimirum vnciam integram. Sumuntur
autem vel in forma potionis, vel boli. Vnicè
etiam obseruandum, vt purgantibus medica-
mentis aliquid commisceatur, quod in iucun-
ditatem redundet, & quod stomachum fir-
met: quòd pleraque purgantia medicamen-
ta stomacho aduersentur, & eidem negotium D
faceſſant. Interdum re ipsa exigente, aliqua,
quæ viam faciant, & transitum præbeant,
atque adeò humorum crassitiem incidant,
adijcienda.

Tempus v- PROPINANTVR omnia medicamenta pur
rendi. gantia diluculo, cum scilicet ventriculus copia
humorum haud grauatur.

Valor. HORVM ʒ. ß. communiter denarijs decem,
siue bazione Constãtiensi æstimari solet, plus
minùsue pro ingredientium ratione. E

DE OPIATIS.
CAP. XXX.

Opiata. OPIATA sunt præstantiora quædam an-
tidota narcotica, id est, stupefactiua, ab
opio, quod ingreditur compositionem
eorum, dicta. Hæc non minorem, q̃ cathartica,
Locus repo in miscendo diligentiam requirunt. Reponun
nendi. tur communiter in vase stanneo, loco tempe-
Durasio. rato declinante ad siccitatem. Durant com-
muniter in decennium, Theriaca verò ad vige-
simum annum: neque exhiberi debent ante se-
mestre, nisi medicus aliud præscribat. Oper-
culi itaque cauo inscribendum tempus mix-
tionis est. Dantur ex ijs ℈. ij. aut ʒ. j. Veteres
Dosis. ad summũ nucis auellanæ magnitudine præ-
Tempus v bebant. Sumuntur autem vesperi, dum cubi-
rendi. tum itur, in vino, aut alio liquore conueniẽte.
Valor. Horum ʒ. j. à denarijs quatuor vsque ad octo
Vsus. æstimari solet, plus minùsue pro varia eorum
differentia. Vtimur his in magnis doloribus, colicis passionibus, alijsq; affectibus, qui mitigatione indigent.

DE CONSERVIS.
CAP. XXXI.

Conseruæ. CONSERVAE sunt flores, vel herbæ
Pondus in- exactissimè concisæ, vel tusæ, & saccha-
gredientis. ro mixtæ. Sumitur plerunque triplum
sacchari puluerizati, ad vnam partem conci-
sorum florum, aut herbarum: alij, qui vel quę-
stui student, vel gulæ gratificari cupiunt, plus
accipiunt. Parantur autem sic: Concisæ ma-
teriæ additur saccharum, & simul in morta-
rium benè mundatum conijciuntur, miscen-
tur, & contunduntur, deinde aliquot diebus
Soli exponuntur. Cauendum autem, ne con-
seruæ fermentando diffluant, quod floribus
bugloſſi, borraginis præcipuè vsu venire so-
let: ita verò cauetur, quando vas non ad sum-
mum impletur. Si herbæ aridiores sunt, vel
naturâ, vt lauendulæ, rorismarini, vel ratione
cœli, vt constitutione anni calida, non coalc-
scere cum saccharo, quod etiam siccum est, fa-
cilè possunt, quare saccharum coquendum est
vltra syrupi consistentiam, & deinde simul mi-
scenda aliquandiu supra prunas. Quo facto, *Locus repo-*
vasis vitreis, vel fictilibus densis, benè obtu- *nendi.*
ratis, seruantur in annum, vel biennium. Est *Duratio.*
enim earum duratio inæqualis: aliæ enim sa-
tis diu durant, vt rosarum: aliæ contrà citò
corrumpuntur, acescunt, vel arescunt, & tan-
quam vermiculis in superficie corrosæ viden-
tur, vt conseruæ borraginis, bugloſſi, violarũ.
Virtus autem earum melius ex colore, sapore,
odoreque deprehenditur.

CAETERVM nullus in ijs sumendis præ- *Tempus &*
scriptus est modus: vsus tamen obtinuit, vt *modus v-*
diluculo & vesperi nuces iuglandis quantita- *tendi.*
te exhibeantur, vel per se, & citra aliorum ac-
cessionem, vel aliis speciebus, robur certis cor
poris partibus, addentibus, mixtę, & syrupo a-
liquo exceptæ.

QVOD ad earum pretium attinet, vncia *Valor.*
vna pharmacopœis communiter à denarijs
quinque nostratibus, vsq; ad octo vendi solet.

DE CONDITIS.
CAP. XXXII.

Conditura CONDITA fiunt ex floribus, fructibus, ra-
florum. dicibus & corticibus. Flores pauci inte-
gri seruantur, vt flores citrinati, arantio-
rum. Reliqui minutissimè incisi, vel tusi sac-
charo condiuntur. Sunt qui etiam rosarum fo-
lia integra condiunt. Capparum flores sale,
geniſtæ sale & aceto condiuntur.

FRVCTVS condiuntur, aut conficiuntur *Conditura*
coctione: cocti enim cribro cernuntur, & ad *fructuum.*
singulas iulepi libras, pulpæ quatuor vnciæ
adijciuntur, deinde lento igne coquuntur,

donec ad eam consistentiam perducti sint, vt nec nimium liquidi, nec nimia coctione aridi, & exsucci sint redditi: quod experientia facilè deprehendi potest: nam si guttula in marmor aut ferrum demissa, manus, vbi refrixerit, non inquinet, iustam esse coctionem censebitur.

Conditura fructuum integrorum.

CONDIVNTVR etiam fructus, si primùm repurgati à cortice, & ossibus, æquis partibus cum saccharo & aqua, lento igni coquantur, donec saccharum totam fructuum substãtiam penetrarit, & ad iustam coctionem perducti sint: quod ex eo deprehendetur, si iulepus consistentiam habeat lentam, ita vt digitis ductus fila tenuia mittat: sed id experientia ipsa certiùs commonstrat.

FRVCTVS peregrini primùm macerantur, deinde cocti cum iulepo dilutiore, quem longum vocant, condiuntur.

Conditura radicum.

RADICES vt condiantur, primùm terra & cortice exteriori purgatæ, & matrice, deinde in partes sectæ, coquuntur in iulepo dilutiore, donec radicum substantiam penetrarit, & probè coctæ sint, vt in fructibus dictum est. Peregrinæ verò radices humectantur, deinde in iulepum impositæ coquuntur, vt suprà de fructibus dictum est.

Conditura cortícum.

CORTICES quorundam fructuum, veluti citriorum, malorum medicorum, & limonum, quòd substantia sint aliquantulum amara, primùm aliquot dies in aqua macerantur, sæpiùs aqua mutata, deinde aquæ incoquuntur, donec tenerescant: tandem in aquam recentem semel atque iterum immittuntur: postremò in iulepum aut mel, cui multa sit aqua admista, iniecti coquuntur ad iustam crassitiem. Quòd si fuerint peregrini, primùm humectantur, deinde cum iulepo, vt de fructibus dictum est, coquuntur.

Locus reponendi. Duratio.

REPONVNTVR pyxidibus aut vasis bene obturatis: durant autem annum, & interdum biennium, cortices diutiùs.

Condita composita.

INTERDVM condita composita à medicis præscribuntur ex conseruis, conditis fructuum, corticum & radicum, speciebus aromaticis, & saccharo: sic tamen, vt conseruæ duarum aut trium vnciarum instar: specierum autem, si acres & caræ sint, vncia: si lenes, sescuncia: sacchari, quod satis est: auri autem bracteæ tres, aut quatuor, si diuites assumunt, injiciuntur.

Vsus.

PORRÒ condituræ ars planè ad delitias inuenta, magnum ægrotis momentum affert, dum eo inuento medicamenta alioqui per se satis fastidita, ita condulcantur, vt stomacho & palato grata sint, aut etiam in plures annos integra, & veluti recentia durent.

DE ECLEGMATIS.

CAP. XXXIII.

Linctus.

LINCTVS, Græcis eclegmata, Arabibus Lohoch, est medicamentum thoracicum, A ad pulmonis noxiam præsidio efficax, & ad pituitæ in thoracem effluxum expectorandum idoneum. Horum alia simplicia, alia composita. Simplicia, ex solius medicamenti simplicis decocto, aut succo, & saccharo, melle, aliove humore parantur. Composita, *Linctus ex quibus.* gummi, fructus & aromata recipiunt. Fiunt ex dulcibus, mediocriter amaris, & nonnullis acribus.

Locus reponendi.

REPONVNTVR vasis figulinis vitratis. B Seruantur autem simplicia in sua perfectione annum vnum: composita verò biennium, his exceptis, quæ amygdalas, pineas, pistachia, & alia huiusmodi, quæ facilè senescunt, receperunt. *Duratio.*

Tempus & modus vtendi.

EXHIBENTVR quouis tempore, ante & post cibum, nucis auellanæ aut fabæ quantitate, potissimùm verò diluculo & vesperi, melius verò, vt vnciæ vnius pondere lambendo sumantur. Detinentur in ore, donec sua sponte liqueſcant, atq; adeò paulatim descendant. C Horum ʒ. ß. seplasiarijs quatuor emitur denarijs nostratibus. *Valor.*

Vsus.

AD asperæ arteriæ asperitatem, pulmonis inflammationem, vlcera, spiritus difficultatem, anhelationes, tussim ex humoris influxu ac destillatione ortam, & eos, qui difficulter glutinosa exercant, vt præfocari videantur, &c.

DE EXTRACTIS.

CAP. XXXIV.

EXTRACTA, ἐκχυθέντα Græcis vocantur, fiunt ex medicamentis simplicibus & compositis, ad hunc modum: In aqua vitæ optima ponitur medicamentum aliquod minutim incisum, ita vt ad duos digitos eminet aqua, vase optimè obdurato, deinde vbi per tres dies in loco aliquo calido vas fue- E rit relictum, aqua in aliud vas effunditur, medicamentum verò per pannum lineum validè exprimitur, & abijcitur. Tunc rursus aliud ejusdem generis medicamentum in eandem aquam, vt prius, infunditur, maceratur, & exprimitur, idque ter quatérve ita reiterandum, prout extractum validũ, aut imbecillum quis parare voluerit. Quòd si medicamentum fuerit magni pretij, vt est lignum aloes, rhabarbarum, &c. non semel ei est affundenda aqua vitæ, sed sæpe ac sæpiùs, vt penitùs quicquid F inerit spiritus, aut facultatis, in aquam deponatur. Posteaquam igitur vini spiritus facultate medicamenti abundauerit, ita vt quasi proprium iam amiserit saporem aut odorem, tum medicamẽtum exprimitur, colatur, aquaque vitæ, à facultate medicamẽti per balneum Mariæ separatur, extrahendo, quousq; increſ sescat: tum in vase vitreo, vel figulino vitrato reponitur, vase optimè clauso: quod quo fuerit vetustius, eo etiam erit melius. Datur ex iure, aliove diluto, à ϑ. ß. vsque ad ʒ. ß. vel in cata-

Locus reponendi. Duratio. Vsus. Tempus vtendi.

Unable to display this page

tutem efficacitatem addit, sed solidum tantùm corpus præbet. Alterum verò, vt nonnihil materiam augeat, pro vario tamen genere qualitatem admouet, & aliquantulum medicamenti vires immutat. Est, vbi neutrum ad emplastri consistentiam requiritur, quando iusta crassities non temerè ex aliorum materia suppeditatur: quod in emplastro diachalciteos factitatum est. Oleum ad medicamentorum coctionem, & idoneum materiæ argumentum in emplastra venit: quod etiam nonnunquam suis viribus totam medicamenti molem afficit. Anodynum namque molliens, resoluens, illius opera efficitur, & medicamenti vis acrior, aut subaustera obtunditur. Emplastra ipsa oleo, aut aliquo liquore idoneo coquere cõuenit. ad liquoris, quem adhibueris, consumptionem, dum manus non inquinent tandem manibus oleo inunctis, formanda in magdalias oblongas, rotundas.

Dosis. QVOD ad ingredientium quantitatem attinet, ad aridorum vncias tres olei: ad huius autem quadrantem, ceræ libra, resinæ bes: quo illud fiat tenacius. Hodie expresso aridorum & oleorum pondere, ceræ, quod satis est, addere solemus. Non potest autem in omnibus emplastris certus medicamentorum modus pondusque describi.

Locus reponendi. Duratio. Valor. REPONVNTVR emplastra, seu potiùs chartis oleo inunctis inuoluuntur, vel pyxidibus seruantur, vt plurimum quidem ad annum.

AESTIMATVR ʒ. ß. communiter denarijs quatuor nostratibus.

Tempus vtendi. Vsus. VTIMVR autem his ante cibum, tum ad humorum influxum per inflammationes repellendum, tum dolorem leniendum, membra corroboranda, dura emollienda: discutienda ea quæ coierunt: cruda concoquenda maturandaque infixa pertinaciter, euocanda: ad suppurationem ducenda: purganda: aperienda: glutinanda: cicatrice obducenda.

Emplastra impropriè quæ. PORRÒ sunt & emplastra impropriè dicta, quæ citra coctionem parantur, vt quæ cremore alicuius, velut psyllij & succis: quædam aut pane, aut farina hordei coagmentantur.

DE CATAPLASMATIS.

CAP. XXXVIII.

Cataplasmata. CATAPLASMATA cum emplastris impropriè dictis, magnam habent similitudinem. Chirurgi hodie pulticulas quoque vocant, eò quòd mollem spissitudinem habeant, & linamento, aut stupa, aut lana excepta, emplastri modo extendantur, vt adhærere possint. In hoc autẽ à pulticulis differunt, quòd hæ farina aliqua, in oleo & aqua, vel melle, vel butyro decoctæ sint: illa verò ex herbis viridibus, radicibus, floribus, fructibus, seminibus contusis, oleis, adipibus, farinis conficiantur.

Dosis. PLANTARVM autem, vel alterius materiæ singulis fasciculis: olei, vel adipis singulæ vnciæ, vel sescunciæ misceri debent.

Locus. Tempus. POSSVNT autem suprà omnes partes dolentes aut inflammantes applicari. Quòd si hypochondrijs calefacientia & discutientia cataplasmata applicanda sint, nisi anteà vacuato corpore, adhiberi minimè debent. Attrahunt enim totius corporis excrementa.

Vsus. CAETERVM doloribus leniendis, tumoribusque concoquendis, vel dirigendis maximè accommodata sunt.

DE CERATIS.

CAP. XXXIX.

Ceratum quid. CERATVM à cera & oleo dictum, est medicamentum consistentiâ quodammodo medium inter vnguenta & emplastra. Concinnantur ex cera, pice, resina, propoli, adipe, & oleo, & pulueribus. Fiunt etiam ex emplastris oleo liquefactis, cùm scilicet pars affecta emplastri duritiem ferre nequit.

Cerata ex quibus.

Dosis. In huius compositione idem quod in vnguentis, pondus nonnulli obseruant medici, vt scilicet ʒ j. oleorum ʒ. j. aut ʒ. j. ß. specierum respondeat. Ceræ duræ paulò plus quàm ʒ. ß. pro ʒ. j. olei, addita pauca resina. Adhibentur

Locus. ventriculo, hepati, splenj, pectori, vtero, & ossibus fractis, ita tamen vt eorundem figura parti, cui admouentur, similis sit. Quod enim ventriculo adhibetur, scuti formam obtinere debet: quod iecinori apponitur, iecoris quod lieni, lienis. Acu etiam transuersim transmisso, consuuntur: atque ante cibum stomacho ieiuno applicantur. Stomachica cibi tempore seponuntur.

Tempus.

DE DROPACE.

CAP. XL.

Dropax quid. DROPAX Latinis picatio, à pice vocata est, qua membra externa omnia, extenuata, resoluta, frigida & humida oblinisolent. Est autem simplex, vel compositus. Simplex ex pice modica oleo liquata, constat. Cõpositus præter picem oleo liquatam, recipit etiam piper, pyrethrum, bitumen, semen rorismarini: & si opus sit siccare, sulphur viuum, salem, cinerem sarmentorum: sin vellicare, adarcem, aut euphorbium. atq; hæc tria liquefactis adijciuntur, vt maiorem calorem excitent. Forma autẽ varia est. Quidam enim emplastri formam referunt, alij cataplasmatis.

Dropax duplex. Dropax ex quibus. Forma.

Vsus. CAETERVM dropax vterque calidus adhuc cuti illinetur, & prætasis membris adglutinabitur. Priusquam autem perfrigescat, auelletur, rursusque calefactus ad ignem admouebitur: idem antcà quàm refrigescat, auelli debet, idque sæpius. Tam crassus autem membris affectis, quibus pili priùs ablati sint, adhibebitur, quàm ægri vires tolerare poterunt. Qui robusti sunt, etiam lauare, & corpus exercere

cere poſſunt interea, dum dropax eſt partibus affectis obductus.

Vſus. VSVS huius in totius corporis, aut eiuſdem partium extenuatione eſt. Humectat enim, calefacit, ac ſanguinis copiam allicit, atque adeò amiſſam carnem reparat, extenuatosque reficit. Adhibentur etiam ijs, qui crebrò vomunt, & qui eruditatem patiuntur, atque affectus cœliacos: item cataplaſmatis vice in malis diuturnis, & ante ſinapiſmum, vt corpus ad ſinapi præparetur: & poſt ſinapiſmum, vt affectus reliquias diſcutiat.

DE SINAPISMO. CAP. XLI.

Sinapiſmus quid. SINAPISMVS nihil aliud eſt, quàm cataplaſma, aut emplaſtrum ex ſinapi, additis ficubus contuſis confectum, qualia hodie ſunt, quæ vulgò vocant rubificantia, & Græci φοινίζοντα, vnde φοινιγμὸν nomen habet. Mitior autem ſit, vel fortior pro natura corporis, vel partis affectæ. In corporibus duris, qualia ſunt ruſticorum, nautarum, piſcatorum, & id genus hominum fortioribus vtimur: in vrbanis, mediis, in pueris, mulieribus, & non multum carnoſis, imbecillioribus.

Doſis. FORTIOR duas partes ſinapi contuſi recipit, ficuum partem vnam. Imbecillior contrà ficuum partes duas, ſinapi vnam. Medius æquales vtriuſq; partes.

Parandi ratio. Parantur autem hoc modo. Ficus ſiccæ in aqua tepida pridie macerantur, ſequenti die expreſſæ probè læuigari debent, deinde ſinapi acre per ſe contuſum miſceri, & maſſa facienda.

Modus actionis ſinapiſmi. SVPRA partem autem remanere debet, donec dolor ſubſecutus fuerit vehemens, & caro liuidior altiorq; euaſerit, & poſt quàm ablutum fuerit, puſtulæ mitiùs eruperint. Quòd ſi etiam ſenſus perierit, animum adhibere oportet, parte quam obleueris ſæpiùs detecta: quia ſi vel immodicè adurantur ita affecti, tamen non ſentiunt.

PORRÒ ſi dolor vehemens ruborque acceſſerit, & puſtulæ, linteolum ſucco maluæ, aut fœnigræci cum roſaceo madefactum imponemus. Deinde roſaceo cerato cum ceruſſa vtemur. In his autem qui continua febre laborant, vlcusque habent, tum in cartilaginoſis, tum locis excarnibus, vitari debet ſinapiſmus. Vlcera enim efferuntur, nimiaque acrimonia exacerbantur: partes verò carnibus vacuæ, ſi obducantur ſinapiſmo, vruntur, interdum etiam nigreſcunt.

Vſus. IMPONITVR autem ſinapiſmus, vbi ex alto ad ſuperficiem extrahere volumus, ideoque alicui parti admotus, non amouetur, dum cutem exulceret, aut cruento colore ſuffundat. Vſus autem in diuturnis potiſſimùm affectibus, vbi reliqua præſidia non ſufficerint, efficaciſſimus eſt. Maximè verò prodeſt capitis dolori, hemicraniæ, morbo comitiali, vertigi-

A nibus, inſaniæ, capiti admotus. Thoraci autem in aſthmate, orthopnœa, tuſſi diuturna. Item in deſtillatione, caput & thorax ſinapiſmo illinendus. Stomachus etiam & ventriculus in longis ipſorum paſſionibus ſinapiſmo obducuntur. Conueniens quoque præſidium iſchiadicis, podagricis, & omni partis reſolutæ, aut alio quodam modo ſic refrigeratæ, vt difficulter calefieri queat. Præterea in acutis paſſionibus, vtpote lethargo, cataphora

B & catocho, ſinapiſmus inducitur, initio quidem cruribus: vbi verò materia radices egerit, ac firmata fuerit, capiti.

DE TABVLIS, ORBICULIS, & morſellis. CAP. XLII.

C PERACTA coactorum humidorum medicamentorum natura, ſiccorum & ſolidorum inunda eſt ratio, exordio à confectionibus ſolidis ſumpto. Horum autem triplex eſt forma, rotunda videlicet, quadrata & oblonga. Quæ rotundam orbicularemq; formam accipiunt, Orbiculi ſiue Placentæ dici poſſunt, à noſtris Rotulæ vocantur. Quæ quadrata forma effinguntur, Tabulæ aut Tabulata nominantur. Quæ figuram oblongam recipiunt, Morſelli & Lozengiæ barbaris

D appellantur.

Orbiculi. *Tabulæ.* *Morſelli.*

Confectiones ſolidæ ex quibus. COMPONVNTVR magna ex parte, ex ſpeciebus electuariorum, adiectis quibuſdam nouis & recentibus. Interdum caporum & perdicum pulpæ, amygdalæ, nuces pineæ, vuæ paſſæ & id genus alia, commiſcentur, adiecto ſaccharo. Fiunt nonnunquam ex medicamentis, quæ aluum ſoluunt, in puluerem redactis, quibus ſaccharum in aqua ſtillatitia aliqua, humori euacuãdo accommodata, diſſolutum

E additur: & tabulæ purgantes dicuntur.

Doſis. IN orbiculis autem ſeu rotulis parandis accipiuntur vnciæ quatuor ſacchari ad drachmas duas ſpecierum.

IN tabulatis verò & morſulis parandis eadem ſeruatur quantitas & proportio: alij tamen ad libram vnam medicinalem ſacchari ſumunt ſpecierum drachmas octo: alij duodecim, præſertim in purgantibus tabulis.

Orbiculos parandi ratio. CAETERVM orbiculos parandi ratio huiuſmodi eſt. Coquitur ſaccharum ad perfectionem exactam, deinde ab igne remotum, ligneo piſtillo agitatur, & ſpecies inijciuntur, ac probè miſcentur. Cauendum, ne nimis citò pulueres addantur ne adurantur, aut vis ipſorum retoluatur, mixtis ſimul cunctis per plicam lebetis, in tabulam, farina vel puluere aliquo, vt cinnamomi, ſantali rubri, &c. ſtratam: ſpathula aſſiduè ſaccharum pari & æquali quantitate extrahatur, quod decidens placentulæ modo in orbem concreſcit. Si quid verò remanet in lebete, dureſcit iterum,

sed pauca aqua affusa liquescet. Deinde extrahatur vt prius. Rotulæ concretæ digitis sigillatim auferantur, & farina superficiei inferiori adhærens penicillo, aut panno abstersa, in cribrum conijciatur, & vlteriùs in loco calido exiccetur. Quando candidiores orbiculi expetuntur, saccharum albissimum coctum diu pistillo agitetur: ita non solùm candidiùs, sed etiam friabilius saccharum euadet, & qui inde fiunt orbiculi, eodem modo.

QVIDAM in tabulam superficie tenus spongia madefactum saccharum infundunt, quæ ratio non aliena est, sed rotulæ valde tenues fiunt. Alij marmor butyro, vel oleo leuiter inungunt priùs, quemadmodũ penidium paratur.

SVNT rursus alij, qui simpliciter in nudam tabulam æneam tenuem bene læuigatam saccharum fundunt: deinde vbi refrixit, vt auelli possit, leuiter igni admouent.

VERVM cùm multa vna vice conficienda sunt, farinam substemere commodissimum videtur: nec possunt hic sigillatim orbiculi auferri, sed simul deinde in cribrum conijciuntur, cribrando farina traijcitur: quod reliquum est tenuioris farinæ, cauda vulpina baculo alligata, excutitur.

Tabularum & morsellorum parandi modus.

IN tabulis quoque & morsellis saccharum diutiùs agitari, additis in fine materijs oportet: quod deinde in tabulam superficie humectata simul secundùm longitudinem effunditur, & ligneis tabellis adpositis madefactis vtrinque cogitur, atque latitudine & crassitudine tabularum vel morsulorum formatur: postea præciduntur, & in alium locum siccioremtransponuntur.

QVIDAM saccharum in tabulis latitudine morsulorum, aut tabulatorum imponunt & formant, deinde in frusta apta secant.

QVIDAM verò saccharum fluidum adhuc, in tabulam æqualiter sitam effundunt, nec cohibent, sed superficiem eius acie cultri, forma morsulorum seu tabulatorum perstringunt: postquam saccharum induruit, totam massam tollunt, & in suas portiones pro mõdo linearum frangunt. Hic modus omnium est expeditissimus, minimeque dispendiosus.

SVNT qui non effundunt saccharum, sed ligneis quibusdam spathulis ex lebete frustatim eximunt: verùm tales fiunt valde inæquales.

PLACOTOMVS, ex quo hæc transcripta sunt, certis quibusdam formulis ligneis, vel stanneis, quatuor lateribus clausis, vti solet, quibus saccharum, tanquam carcere quodam, ne inæqualiter diffluat, continetur: deinde formato saccharo, formulam remouet, & in partes, vt priùs dictum est, massam dissecat. Hic modus videtur omnium optimus, & ad efficiendos elegantes æquales morsus aptissimus.

MORSVLI, si opus est, in cribro subiectis chartis fornaci impositi, exiccentur.

QVANDO fructus, vt amygdala, pineæ, vuæ passæ, speciebus adduntur, diutius morsuli siccandi sunt.

ITEM ad morsulos materiæ plerunque inciduntur, aut crassiùs quàm ad rotulas contunduntur. Obseruandum autem est, vt in tabulatis citiùs immisceantur species, feruente quodammodo adhuc saccharo: in morsellis verò seriùs tepefacto, & tantùm non refrigescente saccharo: vnde etiam in morsellis & lozengijs minùs læditur, aduritur, ablumiturq; vis specierum, vegetiorque & efficacior remanet, quàm in tabellis seu tabulatis.

PRAETEREA ad confectiones solidas saccharum coquitur tantisper, dum aquositas omnis absumpta est. Id vocant ad perfectionem coqui, cuius rei signum est, quando spathula extractum, & violenter in aerem proiectum, in floccos, instar niuis crassioris abire videtur.

SERVANTVR orbiculi, & tabulata in ligneis arculis, ex tilia, aut simili materia inodora. Quæ enim ex abiete, & alijs resinosis lignis fiunt, suo odore medicamenta inclusa inficiunt, vel in calidiore loco rẽsinam resudare solent. Postea in sicco & calido loco reponuntur. Seruantur autem ad menses sex, vel plus. *Locus reponendi.* *Duratio.*

TEMPVS exhibitionis ante cibum, duabus vel tribus horis. Purgantes verò tabulæ tribus, aut quatuor horis cibos præcedunt.

EXHIBENTVR ex ijs orbiculi duo, aut tres, plus aut minùs, pro morbi conditione. Morsulus vnus, nisi admodum exiguus sit, pro vice sufficit. Expurgantibus vt plurimùm non datur, nisi ℥. ß. interdum verò plus minusque pro sumentis viribus, per se, vel trita in iusculo capi, vel galli. *Tempus & modus vtendi.*

QVOD ad precium attinet, ℥. ß. vt plurimum à denarijs quinque vsque ad decem nostrates venditur. *Valor.*

DE TROCHISCIS.

CAP. XLIII.

TΡοχίσκοι & κυκλίσκοι, siue ἀρτίσκοι Græcis, pastilli, siue placentulæ Latinis: medicamentum planum, depressum, in rotæ aut orbiculi, seminisve lupini formam coactum, etsi quadrati hodie pluribus fiant. *Trochiscus quid.*

HORVM autem alij per se in corpus assumuntur: alij in compositiones aliorum medicamentorum recipiuntur, alij extra corpus applicantur, constantque ex metallicis: & hi vel vlceribus malignis vtiles: vel oculorum morbis inseruiũt, qui Sief Arabibus, & Collyria Latinis dicuntur. Ex eorum numero, qui intra corpus sumũtur, alij ex aromatibus, herbis, fructibus & medicamentis quibusdam purgantibus constant: alij ad eorum compositio- *Trochiscorum compositio.*

positionem opium requirunt. Fiunt ex medicamentis siccis tritis, & cum aqua, aut decoctione, aut succo mistis, donec ad eam crassitiem reducantur, qualis est massa pilularum. Formantur autem in rotulas. Quidam imagines imprimunt, quod in vulgaribus superuacaneum est: in pretiosis verò, vt gallia, & alipta, moschata & cæteris, non indecorum.

Locus reponendi. SICCANTVR in vmbra, & papyro inuoluti, ligneis pyxidibus reponuntur.

Duratio. DVRANT annum vnum, & qui opium recipiunt, duos, tres, & plures. Qui foris applicandi sunt, cùm ex medicamentis constent, quæ non facilè resoluuntur, seruari possunt in annum vnum, aut duos.

Dosis. CAETERVM pastillorum, qui citra aliorum medicamentorum commistionem sumuntur, pondus haud excedat ʒ. vnam, vel ʒ. j. ß. Et ij sanè quorum compositionem opium ingreditur, pondere ℈. j. aut ʒ. ß. dantur, triti ex aqua, aut vino, aut alio quouis liquore, vt congruere videtur.

Vsus. PORRÒ pastillorum forma ideò à veteribus inuenta est, vt medicamenta in pulueres redacta, per eam diutiùs conseruentur, quæ alioquin perirent, exhalarentque, & vires suas amitterent. Nam pastilli sic indurati, densique facti, faciliùs aeris iniurijs resistunt: pulueres minimè: quia cùm tenues sint, aer statim eos subit, atq; ita immutantur. Nonnunquam antidotis, succis medicatis, saccharis, catapotijs, clysteribus, vnguentis, alijsque eius farinæ commiscentur. Præterea vtiles sunt pastilli, qui ab inferioribus partibus inijciuntur, ad eos potissimùm affectus, qui infra vmbilicum infestant. Nam superiùs vis illorum peruenire non potest.

DE PILVLIS.

CAP. XLIV.

Pilulæ. PILVLAE à paruæ pilæ similitudine dicuntur, & Græcis χυμικὰ vocantur, medicamentum est, quod deglutiendo sumitur, ad fallendum medicamenti insuauitatem inuentum.

Pilularum compositio. CONFICIVNTVR ex amaris, actibus, & fœtidis, aloe videlicet, colocynthide, scammonio, agarico, sagapeno, sarcocolla, myrrha, alijsq; lachrymis, additis ijs, quæ malitiã eorum corrigunt: omnibus, inquam, tritis, deinde cum succis, aut aquis stillatitijs, in massam tereti forma redactis, quæ cùm leuiter in vmbra fuerit exiccata, vesica, vel corio, vel quod melius est, papyro ceræ liquatæ intincta inuoluitur & pyxidibus stanneis siccioreloco reponitur. Seruatur autem purgãtium pilularum massa annum vnum, vel eò vsque, quò situm varij coloris intus non contraxerit (ea enim vitiosa est) quæ verò opium acceperunt, duos, tres, & plures annos. Tempore vsus massa rursus teritur, & cum succo aliquo in pilulas vel maiores, vel mediocres, pro vt eas magis vel minùs diu in ventriculo immorari volumus, formatur.

Tempus vtendi. QVAE maiori forma parãtur pilulæ, vt sunt capitales, tribus aut quatuor horis à leuiori cœna, vel media nocte, vel post primum somnum assumuntur. Minores & leues, vt pestilentiales, & alephanginæ, hora vna, vel duabus ante cibum commodè exhiberi possunt. Mediocres verò matutinis horis in vsum veniunt. Modus tamen exhibitionis raro drachmam vnam excedit, quæ communiter seplasiarijs à denarijs sex vsque ad octo nostrates venditur. Quoniam autem semel, id est non masticatæ deuorandę sunt, ob ingratum saporem tectorio aliquo indigent. Qua in re saccharo, aut cinnamomi puluere, aut auri folijs vtimur, quod longè est æquius quàm membrana brunorum & vuarum (quod nonnulli factitãt) inducere. Durior enim ille cortex tam obstinatè sæpe pilulas tegit, vt ventriculo negotium facessant, nec multis pòst horis actionem exerant: interdum etiam integræ vomitu, aut secessu regerantur. Prunorum aut pomorum pulpa inuolui tutò possunt, vt & pane azymo vino molliter perfuso. Quidam facili negocio ex ouo sorberi iubent.

Dosis. Valor.

Vsus. HORVM ferè in capite purgando solennis est vsus. Quum enim materiæ vacuandæ longinquitas vulgaribus medicamentis non cedat: ea faciliùs pilulis, quã alio quouis pharmaci genere, propinantur.

DE COLLYRIIS.

CAP. XLV.

Collyria quæ. COLLYRIA Latinis medicamenta vocantur, quæ oculis admouẽtur. Græci κολλύρια vocant. Hæc verò duũm generum sunt: quædam enim liquida sunt, & priuatim hodie à medicis collyria nominantur: quædam verò arida, & Arabibus Sief, & Alcohol, dicuntur.

Collyria liquida. LIQVIDA fiunt ex aquis stillatitijs, vtrosarum, myrthi, plantaginis, portulacæ, capri folij, &c. aut ex succis herbarum fructuúmve repurgatis, quibus parum albuminis ouorum adijcitur: quorum gutta vna aut altera oculorum angulis instillatur. Arida ex metallicis conficiuntur, herbis, floribus, fructibus, alijsq; plantarũ partibus tenuissimè tritis, ac liquore aliquo competenti, in pyramidis ferè, vel trochiscorum formã redactis: quæ vsus tempore vel trita, ac in cote læuigata & in tenuissimum pollinem coacta, aliquo stillatitio liquore dissoluta, instillantur: vel arida inspirantur, aut intra palpebras ponuntur.

Collyriorum compositio. Dosis.

Locus reponendi. Duratio. SICCANTVR arida in vmbra, & chartis inuoluta pyxidibus reponuntur ad annum vnum, vel duos.

Vsus. VTIMVR his in oculorum diuersis morbis, vlceribus, vulneribus, fistulis, suffusionibus, & id genus alijs.

DE APOPHLEGMATISMIS.

CAP. XLVI.

Apophlegmatismus quid.

APOPHLEGMATISMI Græcis sunt medicamenta, quæ retenta in ore, & commanducata, per emissaria palati pituitam, & qui in capite concreuerunt, humores noxios eliciunt: vulgò masticatoria vocant. Fiunt ex sinapi, hyssopo, cortice, capparis, origano, thymo, pulegio, vua passa, mastiche, radice acori, zingibere, pyrethro, pipere, vua taminea, & id genus aliis.

Apophlegmatismorũ compositio.

Modus vtendi.

HORVM vsus varius est: vt enim medicamenta in partes minutas concisa commanducantur, dentibusque confringuntur: aut trita & contusa succo aliquo, vel liquore, vel melle excipiuntur, & in mansiles pastillos, siue trochiscos coguntur, & cùm postulat vsus, vnus præbetur mandendus. Aut medicamenta contusa sacculo è subtili linteo confecto induntur & commanducantur. Aut ius decoctorum medicamentorum diu in ore continetur.

CALTERVM oportet manducantem deorsum nuere, & exteruallis, quo congestus humor effluat, hiare.

Tempus vtendi.

VTENDVM autem apophlegmatismis matutino tempore, & tum potissimum, cùm à reliquis excrementis corpus vacuum est.

Vsus.

ADHIBENTVR hæc ad omnes capitis vetustos affectus, hebetudinem oculorum, auditus difficultatem, linguæ resolutiones, pustulasque omnes, quæ caput aut faciem occupauerint. Post illorum vsum aqua calida os abluendum erit, aut melicrato, aut ptisanæ succo.

DE NASALIIS.

CAP. XLVII.

Errhina quæ.

ERRHINA Græcis vocantur, quæ in oblongam, ac pyramidis formam coacta, naribus induntur: hodie vulgus medicorum Nasalia nominat. Hæc autem filum sibi, vt extrahi queant, alligatum habentia, ex medicamentorum huic instituto seruientium speciebus, liquore aliquo, aut adipe, & exigua cera exceptis, componuntur.

Errhinorũ compositio.

Sternutamentum.

Est & aliud errhinorum genus, quod siccum, naribus inditum, aut calamo inspiratum, sternutamentum vulgò dictum, ex pipere, pyrethro, nitro, nigella, castoreo, vel elleboro albo, &c. confectum. His autem omnibus non vtendum est, nisi postquam corpus vniuersum, aut venæ sectione, aut purgatorio medicamento fuerit euacuatum.

Tempus vtendi.

Vsus.

VSVS verò est in diuturnis capitis affectibus, præsertim epilepsia, oculorum hebetudinibus, narium obstructionibus, odoratus difficultate, conuulsione cynica, & morbo regio, &c.

DE CONFECTIS.

CAP. XLVIII.

Confecta quæ.

CONFECTA vocantur materiæ saccharo sicco obductæ, & ceu testorio quodam vestitæ. Obducuntur autem semina, fructus, fructuum cortices, aromata integra, vel in frusta dissecta, vt gulæ magis arridant, & minori molestia assumi queant: alia enim nimis amara, aut acria sunt, aut alioqui saporem nimis medicamentosum habent, idcoq; gustum offendunt.

SEMINA (vt coriandrum, anisum, fœniculum, carum, cuminum, semen agni, canabis, amomum, cardamomum, eruca, sinapi, vrticæ, cucurbitæ, cucumeris, melonis semina, papaueris albi semen, absynthij marini, & semen contra lubricos, quod vulgò sanctum, quasi xantonicum, & zedoariæ semen vocant, &c.) priusquam conficiuntur, à sordibus, pulueribus, testucis, lapillis, & pediculis cribrando, ventilando, & seligendo repurgantur.

FRVCTVS, sub quibus modò etiam comprehendimus semina maiora (vt amygdalæ, auellanæ, pistacia, strobyli, nuclei persicorum, prunorum, cerasorum, bombacis, &c.) iniecti feruenti aquæ, putaminibus suis exuuntur, & cum furfure parum fricando siccantur, priusquam conficiuntur.

CORTICES item fructuum (vt citri, arantij, cucurbitæ) vt commodiùs conficiantur, prius minutim in frusta longiusculi instar aromatum longiorum secantur.

AROMATA ante confectionem, seu (vt loquuntur) confectam in frusta longiuscula, & tenuia finduntur atq; conciduntur.

SACCHARVM coquitur ad debitam & quodammodo perfectam consistentiã, id est propemodum vt ad morsulos, & ad orbiculos, vt superiùs dictum est.

MATERIA conficienda in æneum vas pensile duabus ansis suspensum inditur, & super carbones hinc inde, antrorsum, retrorsum, dextrorsum, sinistrorsum agitatur: nunc in orbem voluitur: nunc instar auenæ in vannis mouetur, donec calefiat: calefactæ infunditur parum sacchari cochleari ferreo, non procul ab extremitate vno foramine perforato, & continuò agitatur, donec siccetur saccharum: deinde aliud affunditur, vt prius, idque tantisper fit, dum iustam acquirat magnitudinem. Superficies in plerisque læuis est, nisi singulari artificio asperior, seu (vt vulgò loquuntur) crispa fit, videlicet ex alto saccharum fundendo.

SI materia conglobatur, vel saccharo confertim infuso, vel negligenter moto, manu affricata dissoluuntur nodi. In fine confecturæ exactè siccantur: deinde in locum calidum, & siccum cribro impositæ reponuntur.

EST & alius quidam modus exasperandi confectu-

confecturas, non admodum necessarius, plus ostentationis, quàm vtilitatis habens, videlicet talis. Calefacto aheno infunditur parum sacchari in mediũ, & cochleari hinc inde agitatur: vbi bullæ apparent, portio aliqua sacchari iam confecti imponitur, & strenuè deorsum sursumq; mouetur, ne fundo adhæreat: deinde impellitur vt decet, idque fit, quousq; satis exasperata sit: absoluta hac portione, iterum calefiat, vt priùs, ahenum: idque tantisper fiat, donec satis crispum videbitur: mox alia portio sumitur.

QVIDAM quæstui magis, quàm vtilitati seruientes, primum impuriore sacchar obducunt materias, & subinde aspergunt amylum in tenuissimum pollinem tritum: tandem purius, & candidius saccharum addunt, vt exteriores crustæ elegantes & albæ appareant.

Cõfecta quo modo coloranda.

TINGVNTVR etiam confecta varijs coloribus magis ad spectaculum quàm necessitatem aliquam.

AD flauum colorem recipitur rhabarbari succus, aut croci. Ad rubrum, santalum, præsilium, rubiæ radix, lacca, grana tinctorum, flores amaranthi purpurei.

AD viridem, succus anethi, solani, rutæ. Ad cæruleum, flores frumenti, baccæ sambuci. Ad nigrum, gallæ, mirobalani, succus corticum iuglandium. Hæ materiæ aceto, aut vino sublimato diluuntur, & si opus est, aliquid aluminis additur. Deinde confectis iam absolutis, sensim in aheno calentibus aspergitur. Quòd si voles varicolora reddere confecta, inuicem modò hunc, modò illum colorem aspergo.

DE GLANDIBVS, SIue suppositorijs, globulis, & nodulis.

CAP. XLIX.

Glandes quæ.

GLANDES penicilla sunt, quæ ano subijciuntur: Græcis βάλανοι, vulgò suppositoria dicuntur. Sunt autem glandes vel leues, vel mediocres, vel acres.

Glandium compositio.

LEVES, in quotidiano ferè vsu familiares, quales sunt, quæ ex betæ, radice melle peruncta, suillo adipe, sale conspersо, ficu inuersa, & butyro adiecto sale, farina hordei, auttritici, aut siliginis, ex aqua in massam redacta, & modico sale condita: aut ex sapone albo: aut è vitello oui, farina & sale, & id genus alijs parantur. Mediocres ex melle solo, vel adiecto salis momento, vel puluere aloes, vel hieræ picræ simplicis, vel agarici similiumque parantur. Acres verò & vehementiores ex melle quidem etiam fiũt, sed validis medicamentis purgantibus additis scammonio videlicet, colocynthide, euphorbio, ijsque similibus concinnantur.

Dosis ingredientium.

CVM autem omnis ferè generis glandibus mel accedat, sciendum erit, illud sic esse commiscendum, vt pondere suo speciebus respondeat. Quare danda opera, vt drachmæ vni specierum & salis, vncia vna mellis addatur. Neque dum componuntur glandes, sunt admouendę species, nisi pòst quàm mel satis concretum fuerit, quod aliàs vis illarum ignis vehementia dissipetur. Mel autem lento igne in exiguo cacabo ad spissitudinem vsque incoquitur: mox in asserem coniectum in glandes, indicis aut digiti modo longas crassasq; formatur.

Tempus vtendi.

DVM autem glandes subijciuntur, prius oleo, butyro, aut alia pinguedine illitas esse oportet: sic enim minori molestia induntur. Induntur autem ante cibum, vna vel duabus horis.

Vsus.

VSVS autem harum est, nõ solùm cùm venter est astrictus, sed etiam cùm sanguinẽ emittere cogitamus, ne venæ putridam excrementorum colluuiem ab intestinis attrahant: id quod nostrates medici parum diligenter perpendunt.

DEINDE cùm ægri clysterum iniectionem, ob virium imbecillitatem ferre nequeunt: nec non in febribus valde ardentibus, cùm materia ad caput facilè rapitur: ad hæc in frigidis, ac soporiferis capitis affectibus conueniunt: nonnunquam adhibentur, cùm iecti clysteres non satis tempestiuè reddantur. nam pruritum in musculo astrictorio excitantes, recrementorum expulsionem promouent. Aliæ glandes subduntur, vt materiam noxiam à superioribus reuellant: aliæ, vt recrementa alui ducant: aliæ, vt vermes necent: aliæ, vt hæmorrhoidas aperiãt, aliæ, vt vlcera recti intestini abstergant.

Globuli.

CAETERVM globuli præstant glandibus oblongis: quòd rotundum ani musculum minùs lacessant, irritent & rodant: eoque minus sint dolorifici, vt qui non diu ei adhæresc ant, sed penitùs delabantur digito indice impulsi. Fiunt autem in hunc modum ad excrementa educenda. Mellis concreti, aut massæ ex farina tritici, siue hordei, ex aqua coactæ scrupuli duo: salis communis, aut fossilis scrupulus vnus: redigantur in globulum crassitiei digitalis, aut pollicaris, qui ad solem, aut fornacem siccetur: ita diu etiam per menses aliquot asseruari potest. Vbi vsus necessitas adfuerit, oleo, vel butyro intinges, ac in aluum sic plenissimè demittes. Nunquam frustrari successu vtentes solent: eoque proficiscentes peregrè, qui sæpè in alui adstrictionem incidunt, huiusmodi globulos circumferunt.

Nodus.

HIS accedunt, qui in Gallis noduli appellantur, fabæ figuram referentes, glandibus & globulis facultate pares: qui in hunc modum parantur. Vitellus oui, salis communis scrupulus, probè permiscentur, linteoloq;

excepta, ligentur filo, cuius appendix aliqua relinquatur, vt extrahi possit.

Cautio. CAVENDVM tamen diligenter, ne glandes, globulos, nodulosque illis subijciamus, qui ani affectibus laborant, sanguinis ex venis in illo extantibus profluuio, quod hemorrhois Græcis dicitur, aut fissuris, aut tuberculis dolorificis.

DE SACCVLIS.

CAP. L.

Sacculi. QVAE veteribus arida dicebantur fomenta, hæc hodie medicamenta sacculi nominantur: nihil enim aut parum differre videntur. Componuntur ex herbis, floribus, radicibus, seminibus, & id genus alijs medicamentis. Herbæ & radices conciduntur, aut leuiter contunduntur, perinde atque semina. Adhibentur magna ex parte capiti, cordi, ventriculo, iecori, lieni, & vtero. Ideoque & compositio, & forma eorundem iuxta partis laborantis morbum, situm, & figuram variantur. Capiti enim, quod ad figuram attinet, qui admouentur, oblongi esse, aut tiaræ formam obtinere debent: qui ventriculo, scuti ferè effigiem referant: qui verò cordi, iecori, lieni & vtero applicantur, hi partium quoque iam dictarum formam imitentur. Qui capiti & cordi imponuntur, serico: reliqui verò linteolo obducuntur. Sacculi autem semper acu transuersim missa consuuntur, ne scilicet ea, ex quibus constant, in vnam omnia partem labantur ac declinent. Vt plurimum etiam ante quàm adhibentur, lapidi ab igne excalfacto imponuntur, ac vino, aut aceto irrigantur, ac subinde contracto calore partibus laborantibus admouentur.

Sacculorum compositio.

Sacculi quibus partib. adhibeantur.

DE PESSIS.

CAP. LI.

Pessus quid. PESSVS est lana pexa, & ad digiti formam rotunda, in qua medicamenta excipiuntur, ac genitalibus mulierum partibus induntur. Latini pessum vocant, barbari pessarium, & nascalia.

Pessorũ differentiæ. HORVM autem generales differentiæ tres existunt: alij siquidem emolliunt, alij adstringunt, alij aperiunt.

Pessorũ cõpositio. EMOLLIENTES, ex ceta, oleis, pinguedinibus anseris, aut gallinæ, butyro salis expertę, resina, medulla ceruina, fœno græco, & similibus fiunt.

APERIENTES verò parantur ex melle, artemisia, dictamno, brassica, glycyrrhiza, succo rutæ porro, scammonio, & id genus alijs.

ADSTRINGENTES componuntur ex bolo armeno, sanguine draconis, succo plantaginis, bursa pastoris, stercore porcino, &c.

HAC autem ratione cõponuntur, vt ad ceræ, aut mellis cocti vnciam vnam, etiam medicamenti morbo accommodati, altera misceatur. Cæterũ non semper lana excepta medicamenta induntur, sed nonnunquã aptis liquoribus gũmiq; ac resinis additis ad formã paulò ante dictam coguntur. Interdum etiam medicamenta subacta bombyce seu serico, aut linteo tenuissimo obducuntur, & vtero subijciuntur. Danda verò opera est, vt pessi filum prælongum habeant alligatum, quò facilè, quando visum fuerit, possint extrahi.

Tempus vtendi. SVBICIVNTVR autem vesperi, & dum somni tempus appetit, & sex aut septẽ horis in vtero relinquuntur, ac subinde extrahuntur.

Vsus. PORRÒ emollientes vteri inflammationibus, exulcerationibus, auersionibus, & inflationibus accommodantur. Aperientibus verò vtimur, cùm suppressos menses euocare, aut vterum conniuentem, aut compressum emendare conamur.

ADSTRINGENTES contrarium aperientibus vsum præbent: nam fluxum muliebrem cohibent, & apertum, laxúmve vterum contrahunt, prolapsumque reprimunt atque propulsant.

DE ODORAMENTIS.

CAP. LII.

Odoramẽta quæ. ODORAMENTA sunt medicamenta tam simplicia, quàm composita, quæ citra ignis accessionem suo odore cerebrum alterare, aut grauem odorem, aut pestilentem auram depellere possunt. Horum autem varius est vsus: interdum enim simplicia medicamenta naribus duntaxat admouentur: sic nigella in aceto macerata, & subinde exiccata, linteolo tenui, aut serico inserta adhiberi naribus solet. Nunc verò multa simul simplicia medicamenta miscentur. Nonnunquam etiam ex ijsdem vnguenta, aut orbiculi odorati (poma nostri vocant) componuntur. Medicamenta verò, quæ ad compositiones odoramentorum adhibentur, sunt moschus, ambra, nigella, maiorana, styrax, caryophylli, ocymum, stacte, spica nardi, lauendula, lignũ aloes ladanum, rosæ, violæ, santali, nymphea, caphura, & id genus alia.

IN componendis autem orbiculis, postremum ambra & moschus adijci debet.

DE SVFFIMENTIS.

CAP. LIII.

Suffimenta quæ. SVFFIMENTA, quæ Græcis Thymiamata, nostris suffumigationes dicuntur, sunt medicamenta quæ incenduntur, aut igni carbonibus injciuntur. Fiunt aut ex rebus odoratis, vt moscho, zibetto, belzoino, ambra, styrace, ladano, thure, mastiche, gallia, calamintha, &c. aut fœtidis, videlicet castoreo, galbano, bdellio, bitumine, lapide gagate, & id genus alijs. Odorata orbicularis forma, nunc maiore, nunc minore, interdum glandes repræsentant, interdũ auiculas, quæ vulgò cypria vocantur: aliàs pastillorum,

Suffitum compositio.

vt

vt qui ex alipta, vel moscho, vel gallia moscha ta inscribuntur: aliàs pulueris crassi modo fiunt. Vsus horum incensorum, ad odorem gratum conciliandum: item ad destillationes ex capite in subiectas partes, grauedines, obstructiones, alios frigidos cerebri affectus, & pestilentiæ contagia arcenda: tumq; naribus admouentur. Conueniunt etiam asthmaticis, & ijs, quibus frigidorum ac crassorum humorum copia thorax refertus est. Suppurationibus, tussi, laterumque doloribus. Necnon præsidio sunt & resolutis, & ijs, qui syncope deficiunt, si roborantibus stomachum cataplasmatis admisceatur: item illis, qui se à morbo, præsertim febrili recolligunt: nec non ad frigidos iecoris & vteri affectus mitificè valent, sicut etiam fœtida ad strangulatum, & procidentiam illius efficacia sunt.

Vsus.

FINIS LIBRI PRIMI.

ANTIDOTARII GENERALIS, LIBER II.

DE MEDICAMENTIS alterantibus qualitate manifesta.

CAP. I.

HACTENVS medicamentorum materiam expediuimus, ea nimirum, quæ medicinam facturis in promptu esse debent, seu simplicia sint ea, seu varia Pharmacopolarum arte composita, quo quidem discrimine duobus ea libris videbantur esse tractanda. Cùm itaque pharmacopolium, quoad eius fieri potuit, optimè iam sit instructum, iam nihil aliud restare videtur, quàm vt eius vsum medicinæ studiosis exponamus. Vires ergo medicamentorum hocce libro describemus, at eas tamen in genere solummodò, quòd aliàs in nostro videlicet Antidotario speciali vires vniuscuiusque medicamenti, seu simplicis seu compositi sigillatim edocuerimus.

QVONIAM verò sedula medicorum industria, nobis medicamentorum vires innotuerunt, & eæ quidem vel certo rationis adminiculo, vel fortuita solùm experientia: discrimen hoc quoque nobis meritò fuerit obseruandum, ne nostram nobis hæc confusio methodum interturbet. Quæ manifestis ergo qualitatibus suas in corpora nostra vires exerunt, ea primùm, qua fieri poterit dexteritate, discutiemus: pòst si quid fuerit, quod de specifica medicamentorum facultate dicendum esse videatur, studiosis etiam id animo lubente communicabimus.

ITAQVE qualitates medici manifestas appellant, quæ nostris sensibus; maximè verò duobus hisce, gustui nimirum & tactui, sunt obuiæ. Licet enim vel visu, vel odore medicamentorum vires aliquo fortasse modo percipiantur, id tamen iudicium leuius est, & magis infirmum, quàm vt certis regulis describi possit: saporum verò discrimina certò quidem quibus vnumquodque viribus polleat, ostendunt, non ea tamen hic inter medicamentorum vires reponenda sunt. Non enim quicquam medicamenta saporibus agunt, sed hos eis natura tribuit, ne quis eorum vsu facilè deciperetur: siquidem non quid edendo sit, solùm sapore distinguimus, sed quibus vnumquodque in corpus vel assumptum vel admotum viribus agere possit, edocemur, nec quæ gustamus, omnia deuorantur, sed ea vel abijcimus, vel ijs aliter vtimur, manu videlicet gulæ vices obeunte. Manifestas ergo medicamentorum vires exponemus, quas equidem omnes vel ad calorem, vel ad frigus, vel ad humectationem, vel ad exiccationem referre possis: tot siquidem qualitatibus efficiuntur omnia, quorum actio certis possit demonstrari rationibus.

DE MEDICAMENTIS temperatis.

CAP. II.

CVM medicamentorum vires ad quatuor genera modò retulerimus, vt omnia vel calore, vel frigore, vel humectando, vel exiccando suas exerant actiones, mirum fortasse videbitur aliquibus, quòd hic aliqua statuamus esse medicamenta, quæ nec ad calorem, nec ad vllam aliarum qualitatum referantur: quo etiam nomine temperata vocantur, quòd vires adeò manifestas non habeant, vt meritò vel frigida, vel calida, vel sicca, vel humida dici queant. Et certè non absq; ratione dubitari possit, an tale vsquam medicamentum inueniatur, in quo tanta sit harum qualitatum temperies, vt non ex his aliqua cæteris sit euidentior. Ne tamen subtiliùs hæc inquirendo, cætera negligantur, quæ plus referant emolumenti, quæstionem hanc alijs

examinandam relinquemus, qui theoriæ magis sunt addicti, quàm vt ad vsum aliquem suas dirigant disputationes. Hoc nunc sat esto nouisse, temperata vocari medicamenta, quæ (licet aliqua forsan qualitate veram excedant temperiem) non adeò vel calefaciunt, vel refrigerant, vel exiccant aut humectant, vt iam aliquem in hisce gradum contingere possint. Quotidiana siquidem experientia notum est, hæc, si quibus adijciantur medicamentis, eorum vires non immutare: sunt enim ceu materia multarum compositionum, varias in sese vires excipiens. Temperatis igitur in ijs affectibus vtimur, in quibus nulla primarum qualitatum manifesta est intemperies, vt in viscerum obstructionibus, quæ medicamenta quidem incidentia dici possunt. Febris tamen metu calida respuunt. Fit etiam in febribus, maximè pituitosis, vt mixtæ sint intemperies, ex causa nimirum frigida & humida, effectuque calido & sicco: quibus vt occurramus, medicamentis vtimur, quæ nec calore febres augeant, nec frigore pituitam reddant crudiorem. Hinc ex hyssopo, passulis, aceto, cæterisque similibus (si fortè simplicia desint) medicamenta componuntur, quæ primarum qualitatum respectu temperata quidem existant, suas tamen nihilominus ita vires exerant, vt ijs (nequaquam aucto febris calore) morbi causa præparetur optimè, quò facilius educi queant.

CAETERVM quòd contraria sibi contrariis tolli, similia verò sui similibus conseruari dicantur, hic primus esse videtur vsus temperatorum, vt ijs temperata corporis constitutio, viriumque robur in suo vigore conseruetur. Quoniam verò non hæc medicamenta, sed alimenta dici consueuerunt, aliò videbantur esse reijcienda, ne quid hic à nostro proposito alienum immisceretur.

DE MEDICAMENTIS ordine primo calefacientib.

CAP. III.

TANTA fuit veterum medicorum sedulitas, vt ad rectam medendi methodum, non ipsas solùm medicamentorum vires, sed & earum gradus inuestigarint: vt enim ad suam temperiem pars intemperie affecta reducatur, non omnia conferunt, quæcunque sunt affectui contraria, sed in hac contrarietate symmetriam obseruare conuenit, ne vel imbecilliora sint medicamenta, quàm vt contrariam tollant intemperiem, vel vehementiora sint. Hac enim ratione contrarios equidem pellerent affectus, sed ipsam in affecta parte superarent intemperiem, sicque priore malo maius fortassis induceretur. Gradus ergo medicamentorum diligenter obseruabuntur, ne (quod Empyricis contingere solet) recta ratione posthabita fortuitum atque adeò dubium in curationibus euentum nanciscamur. Quatuor itaque gradibus medici quatuor primas medicamentorum qualitates distinxerunt, de quibus ordine seorsim agemus, sumpto à calefacientibus exordio, quorum ea primo gradu continentur quæ solo calore corpora nostra leuiter afficiunt, partibusque vel natura frigidioribus, vel alio quouis modo frigefactis gratum mitemque calorem inducunt, quo naturalis & imbecillis calor fouetur, vel amissus restituitur: vt enim corpus hyemali frigore rigidum tepido hypocaustorum aëre, vel igne moderato refocillatur, sic medicamenta quæ prima calefacientium classe comprehenduntur, suauissimo calore corpora quibus adhibentur ad suam quæque temperiem reducunt, nisi fortè grauiores existãt affectus, quàm vt possint curari mitioribus. Hic itaque primus est moderati caloris effectus, vt frigida partis intemperies miti & temperato fotu corrigatur, atq; adeò dolor ex intemperie natus hac ratione mitescat. Licet autem vis hæc cæteris quoque sit medicamentis attributa, quæ magis hisce calefaciunt, aut etiam refrigerant, siquidem ipsa contrarias adhibita tollunt intemperies: quæ tamen sunt moderatum nacta calorem, præ cæteris anodyna vocantur, quod non frigidis solùm sed calidis interdum competant affectibus. Humores enim partibus impactos, quæcunque modò comitetur intemperies, leni calore soluunt, vt vel sudore vel insensili transpiratu discutiantur. Sunt hac etiam ratione hoc maximè digna nomine, quòd nostro corpori sint amicissima, vtpote cuius calor quoque sit temperatus. Non enim tanta est in sanis humorum temperies, vt æquè calidi sint & frigidi, sed in eis calor excedit manifestissimè, vt non frigore, sed humido calore viuamus, vitaque nostra conseruetur. Humidus verò calor tantus esse nequit, vt primum is ordinem transcendat. Quæ sunt enim secundo gradu calida, (vt mox ostendemus) ea iam humores aliquatenus absumere possunt. Cùm ergo hæc medicamenta, quæ primo continentur ordine, nostro calori iusta proportione respondeant, meritò certè præ cæteris anodyna vocantur: siquidem quæ vel calidiora sunt vel frigida, dolorem inferre possunt, sua nimirum virtute nostrum excedentia calorem. Quòd hæc itaque moderato calore partibus frigidis grata sint, & molestos humores liquefaciant, ad dolores sedandos aptissimè vsurpabuntur. Hac eâdem vi lassitudinem tollunt, & febres extrinsecus admota discutiunt, quòd & cutis meatus aperiant, & humores leni calore præparatos, tetrasq; febrũ fuligines educant. Cæterum sua quoque sunt his incommoda, quæ medici diligenter obseruabunt, ne maius medẽdo fortasse malum inferant. Vsu namque nimio non ea solùm quæ nobis infesta sunt liquant, sed nostras etiam substantias fundunt, spiritus adeoque vires eis insitas

Gal. de simplicium medicam. facultat. lib. 3. cap. 12.

I. Effectus in simplici intemperi

II. Effectus doloris sedatio.

III. Effectus ad febres & lassitudinẽ.

Unable to display this page

enim humidum paulatim absumit, vt si vehementior sit, subiectum siccius efficiat necessariò. Sed hæc physicis discutienda relinquemus. Hoc vnum satis esse potest, quòd nullum inueniatur medicamentum, cui tanta insit humiditas, vt hac ipsa quartum contingant ordinem. Passiuas Philosophi qualitates vocarunt humiditatem, & siccitatem, quibus sua tamen attribuitur operatio: leniunt enim, & lubricant, quorum vis humectandi primo continetur ordine, vt & tussim mitigent, & gutturis aspritati conferant. Quæ verò potentiùs humectant, membrorum naturalium vires reddunt imbecilliores, & humorum acredinem obtundunt, sanguinem etiam & spiritus efficiunt crassiores: aluum quoq; laxant, aliasq; partes fluxui reddunt magis idoneas. Quòd si & hunc humoris gradum transcendant, corpus pigrum, & torpidum efficiunt, & actiones omnes manifestè obtundunt: siquidem horum vis non in ipsa partium superficie hæret, sed in earum substantiam penetrat altiùs: quo fit, vt talia inducant symptomata, quæ purgatis etiam partibus altè fixa supersunt: qualis est in ventriculo nausea, in intestinis lienteria. Venenum est, & partes enecat, si quid hisce magis humectet. Est enim sua cuiq; parti siccitas: alias veluti liquida diffluerent. Suas ergo vires amittunt, adeoq; putrescunt, quæ nimio dissoluuntur humore.

DE MEDICAMENTIS exiccantibus.

CAP. VII.

CONTRARIAS modò dictis obtinent facultates exiccantia. Cùm enim humiditas fluxiles reddat humores, certè quod siccat, hanc absumẽs humiditatem fluxum inhibet, partesq; lubricas exasperat. Quæ verò magis exiccant, corpus & membra reddunt firmiora, siquidem siccitate consistunt, suasq; hac ipsa functiones exercent, cùm nimio tamen humore langueſcant. Licet autem exiccantia, partium robur contineant, ne affluente collabantur humore: suum tamen eis inest humidum, quod si vehementiùs exiccantibus absumatur, nec foueri possunt ipsæ, nec suas exercere actiones, spiritus enim hoc humido restaurantur: quod si deficiat, naturales quoq; vires excidunt. Quæ tertium ergo siccitatis ordinem contingunt, partes suo spoliant alimento, vt hac etiam ratione tabem inducant. Præter hoc humidum aliud quoq; corporis humani partibus inest, quod humidum radicale vocant, hoc sublato partes etiã interire necesse est, cùm in hoc calor innatus, atque adeò vita consistat. Hoc nempe virus est eorum, quæ quarto exiccant ordine. Censet Galenus ea, quæ summè siccant, vrere necessariò: qui certè non siccitatis, sed summi caloris est effectus, nisi forsan ea, quam modò protulimus ratione, dicantur vrere, quòd innatum partibus humorem absumant. Sed vt hæc subtiliùs examinentur, non fert instituti nostri ratio. Hæc sunt, quæ de primis medicamentorum qualitatibus nobis in genere scribenda esse videbantur, & eo quidem breuius, quòd in aliarum qualitatum expositione ad primas perpetuò sit recurrendum, vtpote quarum effectus meritò dici possunt.

Primo cap. lib. 5. de sim. medic. facult.

DE MEDICAMENTIS emollientibus.

CAP. VIII.

EXPEDITIS ergo primis medicamentorum facultatibus, reliquum est, vt ad secundas progrediamur, quas ideò secundas medici nuncuparunt, quòd ex primis necessariò constituantur, siquidẽ pro varia simplicium qualitatum mixtione, varias quoque neceſſe est oriri facultates, quas nunc etiam paucis exponemus, à mollientibus sumentes exordium, vt & in his, quemadmodum in præcedentibus, caloris & frigoris gradus obseruentur. Quid sit durum, quid item molle, nouerunt plures, pauci tamen exprimere possunt. Durum itaque philosophi definierunt, quod tactui non cedit: molle verò cõtrarium, vt emolliens medicamentum sit, quod induratam substantiam ad suam reducit temperiem, non caloris quidem, sed ipsius substantiæ, quæ pressa recedere possit. Cùm itaq; vt molle sit quidpiam, duo requirantur, vt & prematur & cedat, humido & sicco temperatam oportet esse substantiam. Quod enim liquidum est, cedit equidem tactui, non autem premitur: siquidem quæ propriè premi dicuntur, quodammodo resistunt. Aqua verò ne tantillum quidem ex seipsa resistit, nisi vasculis extrinsecùs contineatur. Hæc paucis præter institutum (quòd physica sint) addere placuit, vt intelligerent studiosi, quid philosophis premi dicatur, quid item tactui cedere. Quoniam verò quæ sicca sunt, tactui non cedunt, mollia quoq; dici non possunt. Durum etiam appellatur, quod nimia repletione distenditur. Est & aliud, quod medicis propriè durum dicitur à lento & crasso humore progenitum: hic enim calore destitutus, in corporis partibus, in quas influxerit, sponte obdurescit. Emolliens ergo totidem quoq; modis distinguere licet, vt quæ sicca sunt humectantibus, quæ distenta sunt, discutientibus, & quæ frigore concreuerunt, colliquantibus emolliantur. Ex hisce verò solum id propriè dicitur emollire, quod moderato calore duriorem substantiam ad mediocrem consistentiam resoluit. Hic enim discrimen diligenter obseruandũ est, inter ea quæ medicis cõcreta, & physicis congelata vocantur: ea namq; congelari dicuntur, quæ liquida cùm sint, intenso frigore coalescunt, quod in humano corpore nequa-

nequaquam contingit, sed ea medici volunt indurescere, quæ non liquida, sed consistentia sunt mediocri: quo fit, vt leui frigore obdurescant. Non igitur quemadmodum glacies solo calore liquescunt, quæ propriè nobis indurata vocantur, sed cùm præter frigus ipsa quoque siccitas & humorum crassities in causa sit, vt hæc indurentur, humida sint oportet, quæ dici debent emollientia: licet enim ex emollientibus aliqua sint in secundo vel etiam tertio gradu sicca, qua tamen ratione malactica sunt, (vt probè annotauit Hollerius) humido calidoque elemento temperari necesse est. Non enim siccitatis est, eius maximè, quæ secundum superat ordinem, emollire, siquidem ea quæ dura sunt, magis indurescant. Fit tamen interdum, vt in scirrhosis tumoribus (in quibus emollientibus maximè vtimur) varia conspiciantur symptomata, vt cùm simplex durities non sit, non vna quoque sit emollientium ratio. Nam si tumor aquea imbutus sit humiditate, sicciora competunt, non equidem emolliendo tumori, sed vt aquam inutilem absumant. Contingit etiam interdum, vt humor temperandus contumacior existat, quàm vt domari possit leuioribus, quo nomine vehementiora quoque conueniunt, quàm quæ calore sunt temperato. Hinc certis etiam gradibus emollientia distinguuntur, quibus tamen omnibus sua restat temperies: licet enim aliqua magis calida sint aut sicca, quàm vt temperata dicantur, eius tamen affectus ratione, cui adhibentur, temperata sunt, quod in his & alijs medicamentorum generibus diligenter est obseruandum, ne generales regulas quisquam existimet ideò falsas esse, quòd ab eis interdum recedere videamur, cùm hic verus tamen sit regularum vsus, vt varijs affectuum symptomatis certa ratione adaptentur, quo nomine non minus iudicio indigent medici, quàm prudentia iudices ius temperaturi. Cùm sint ergo emollientia humido calidoq; temperata, gustu, vel tactu facilè dignoscentur, siquidem sapore sunt dulcibus proxima, sed substantia pingui & oleaginosa, vt nec acria sint gustu, nec austera, nec acida, nec salsa, nec alium referant saporem, quo vel adstrictio, vel vehemens aut frigus aut calor denotetur. Tactu quoque nulla percipitur asperitas, nec glutinis instar digitis adhærent, cùm partes emolliendas penetrare debeant emollientia, cuius etiam nomine mollientibus incidentia sæpenumerò adijciuntur. Sunt & alia, quæ in emollientium vsu diligenter sunt obseruanda, sed ad particularem tumorum curam ea reijciuntur. Hîc ea docuisse sat est, quæ ad emollientia dignoscenda, eorumque naturam & vsum intelligendum in genere videbantur esse tractanda.

Emollientium vsus.

Reg. I.

II.

digno scã- r emollien t.

III.

DE MEDICAMENtis indurantibus.

Cap. IX.

GALENVS libro 5. de Simplicium medicamentorum facultatibus, capite decimo, indurantia statuit frigida & humida esse. Frigida quidem sunt necessariò, quòd sint emollientibus contraria. Cùm autem humida dixerimus esse emollientia, certè sicca decet esse indurantia. Quæstio sanè digna hæc est, quæ probè discutiatur, vtpotè cùm sit iucundissima. Nos verò ne quicquam in Galenum statuisse videamur, & quòd hæc non sint nobis ex instituto tractanda copiosiùs, aliquid saltem proferemus, iudicium alijs relicturi. Cùm suprà de humectantibus ageremus, nihil de hac facultate dictum à nobis est, quòd nimirum indurent humectantia. Certè non minùs absurdum hoc esse videtur, quàm si quis calida refrigerare dicat. Hoc in confesso est, indurantia ab exiccantibus esse diuersa. Existimat ergo Galenus, quæ frigida sunt & sicca, indurare quidem; at non propriè, siquidem congelatione potiùs, quàm euacuatione durum efficitur corpus. Duo ponit Galenus, quæ siccitatem consequuntur, euacuationem & siccitatem, quæ iudicat indurantibus non esse tribuenda. Quæritur itaque, an quæ siccant, euacuare necesse sit? Non existimauero: fieri siquidem potest, vt siccis aliquid æquè ac humidis repleatur. An verò siccitas nullum in hisce indurantibus locum habeat, dubitari meritò potest: diximus enim priùs, in humano corpore diuersam esse ab externa glacie humorum concretionem, nec liquida esse, quæ indurantur, sed consistentia mediocri. Detur sanè nil hic siccitate opus esse. Quæ congelantur, humida sunt necessariò: non igitur sicca sunt, sed humida, quæ congelant. Aliter certè philosophandum est veritatem inuestigaturis. Humiditas enim ei quod patitur, non ei quod agit, est adscribenda, & frigus quò fuerit intensius, eò magis quoque congelat. Extremas autem qualitates in humido consistere non posse, nouerunt, qui causam intelligunt, cur siccitas non aquæ, vel aeri, sed terræ & igni sit à physicis attributa. Cùm itaque congelatorum sit humiditas, non congelantium, & humiditas non congelet, sed congeletur, mirum non absque ratione videbitur, quòd Galenus congelantia velit esse humida. Si frigus humidum esset, seipsum profectò congelaret. Sed de hisce satis: glacies pluuiosa tempestate quæratur, si humidum debeat esse, quod aquam est congelaturum. At neque siccum esse potest, quod congelat (inquit Galenus) aliàs exiccaret euacuando. Nihil certè minus: si namque frigus siccitati iungatur, poros omnino contrahit, ne dissipari possit humiditas: quo fit, vt ad

discutiendos tumores nemo siccis & frigidis vtatur, sed calidis, interdum etiam humidioribus. Quòd verò sæpe fiat, vt constrictis partibus humiditas aliquando extorqueatur, quod hyemali tempore crebrò contingit, non est id siccitati, sed frigori tribuendum. Hæc in medium protulimus, non vt in Galenum quicquam concluderetur, sed vt causam intelligerent studiosi, cur de indurantibus, an humida esse debeant, aut sicca, nihil certi pronunciemus. Facilè tamen ex hisce, qui volet, colligere poterit, quid veritati sit magis consentaneum. Siquidem inter exiccantia, incrassantia, indurantia & congelantia discrimen est obseruandum, quod nunc paucis exponemus. Exiccari dicuntur, quorum absorbetur aut exprimitur humiditas. Hoc maximè fit ope caloris, suctu, spongijs, aut hisce similibus, quibus humectatæ partes exiccantur. Incrassari verò statuimus ea, quæ sicciora quidem fiunt, at non absumpta, vel expressa humiditate, sed siccioribus immixta, quo modo syrupi pulueribus, conseruis, & similibus in electuaria incrassantur. At quæ congelantur, ea nec expressa humiditate siccescunt, nec admixtis siccioribus incrassescunt, sed ingenti frigore contrahuntur. Ab hisce diuersum est quod propriè medicis indurari dicitur: partes enim humani corporis intumescunt & indurantur, non cùm extremo frigore obrigescunt, nec cùm sua destituuntur humiditate, nec cùm admixtis siccioribus incrassantur, sed cùm pituitosis humoribus, aut sanguine melancholico replentur, qui sanguis vel pituita frigore non congelantur quidem verè sed concrescunt modo medicis notiori, quàm physicis. Vt igitur indurantium naturam intelligas, non id solùm quod agit, sed id etiam, quod actionem suscipit, est obseruandum. Hoc enim idoneum decet esse, vt externo frigore possit indurari, siquidem serum etsi frigore congelari, nunquam tamen indurari poterit. Non igitur humiditas, sed quædam humorum crassities & siccitas facit, vt indurari possint, quo nomine siccitatem & frigiditatem indurationis causas constituere licebit, & maximè quòd humiditas suapte natura, nec incrasset, nec induret quicquam.

De indurantium vsu.

De indurantium vsu nihil est fermè quod scribam, siquidem tollenda potius est à corpore durities, quàm ei sit inducenda. Quod autem Galenus inter indurantia portulacam numeret, psyllium, semperuiuum & cætera, videtur ex eius sententia indurantibus vtendum esse ad refrænandam humorum in tumoribus caliditatem, & tenuis sanguinis influxũ inhibendum: aliàs incrassandi sunt humores potiùs, quàm indurandi, quod sæpe fit in subtilibus & acribus in thoracem defluxionibus, de quibus infrà copiosiùs. Dignoscentur autem indurantia sapore, qui nec calorem denotet, nec linguam vel mordicet, vel contrahat: cùm enim frigida esse oporteat, certè nec salsa sunt, nec acria, nec amara, nec dulcia: cumque vt quidpiam induretur (quod à Galeno probè annotatum est) nulla fieri debeat euacuatio, nulla quoque opus est adstrictione: quo fit, vt nec acerba sint indurantia, nec austera: fortè nec acida fuerint, siquidem attenuantia esse non debent. Mixtus ergo sapor est indurantium, nisi quis insipida vocare velit.

Dignosc.

DE TENDENTIBVS & laxantibus.

CAP. X.

TENDVNTVR membra varias ob causas, vt totidem quoque modis laxari possint: aliquando namq; siccitate nimia, frigore nonnunquam, vel repletione, vel scirrho contrahuntur, aut iunctis horum aliquibus.

CVM itaque laxantia vel ad humectantia referri possint, ex Galeni sententia, vel ad calefacientia, vel ad mollientia, vel ad euacuantia, non opus esse videbatur, vt eis proprium caput attribueretur, atque si propria quædam eorum vis esset, de qua separatim tractaretur. Etsi verò de laxantibus aliàs egimus, in primis nimirum medicamentorum qualitatibus, cùm calefacientium & humectantium vires exponeremus, in secundis etiam, vbi naturam emollientium descripsimus: hoc tamen loco laxantia nobis sunt diligentiùs expendenda, cùm laxantium nomine non humectantia, vel calefacientia, vel mollientia, vel euacuantia intelligãtur: (hæc namque proprijs denotantur nominibus) sed quæ iunctis viribus & humectãt & calefaciunt: quam ob causam inter secundas medicamentorum facultates numerantur.

DISTINGVENDA sunt igitur, quæ propriè laxantia dicuntur, ab emollientibus & euacuantibus. De his suo loco, & maximè cùm discutientia tractabimus. Cùm itaque laxantia cum emollientibus in eo conueniant, quòd vtrisque facultas insit & calefaciendi, & humectandi, sæpenumerò confunduntur, vt interea discrimen possit difficulter inuestigari. Laxitas & tensio partibus adscribuntur mobilibus, vt ligamentis, membranis, musculis & similibus: mollities autem & duritas propriè rebus competũt, quæ digitis palpari possunt. Hæc in fidibus & cera facilè dignoscentur: mollescit enim cera, fides verò laxari dicuntur. Discrimen hoc à partibus sumptum, veram differentiam non constituit. Hac enim ratione vnum & idem varios edere potest effectus. Quæ laxant ergo, minus calida esse videntur, minusque sicca, quàm quæ molliunt. Hæc enim suo calore magis, illa verò humiditate magis operantur.

Vsus.

PRAECIPVVS est laxantium vsus in conuulsioni-

uulsionibus, quas & frigus inducit & siccitas, quamuis & ab alijs causis orta conuulsio laxantibus interdum curetur.

Dignotio. CAETERVM ijsdem, quibus emollientia facilè dignoscentur, vt amplius describenda non sint.

DE RAREFACIENtibus & densantibus.

CAP. XI.

LAXANTIBVS proxima sunt rarefacientia, quæ cutis meatus referant ac dilatant: id tamen discriminis esse videtur, q̃ hæc minus humida sint, & tenuiũ partium: infarctos enim cutis meatibus humores secant, & dissoluunt, atq; adeò poros reddunt ampliores. Hæc quidem calida sunt: tantus tamen calor non est, vt materiam vel attrahant, vel discutiant, quod suo loco patebit euidentius.

CAETERVM quod calida sint rarefacientia, frigida sunt hisce contraria, quæ nimirum cutis meatus ligant, & continent. Hæc humida esse statuit Galenus, vt eadem sint cum indurantibus, quæ priùs ostendit humida esse & frigida. Discrimen ex Galeni sententia, qui volet, exponat. Eadem certè proposuit indurantium exempla, quæ condensantium, vt nec in his, nec in eorum descriptione vlla conspiciatur differentia. Quòd si eadem sint condensantia & indurantia, eadem quoque esse oportebit, quæ molliunt, & quæ rarefaciunt. Quia verò non fert instituti nostri ratio, vt subtiliùs hæc & copiosiùs exponamus, nõ morabimur in hisce diutius, sed ea vel aliàs tractabimus, vel alijs tractanda committemus.

NON equidem dubium est, quin ea, quæ refrigerant, simul & astringunt, ipsos quoq; cutis meatus condensent: talia tamen nõ vult esse Galenus, ideò fortassis, vt rarefacientibus, ora vasorum aperientibus, & discutientibus sua possit attribuere contraria. Nam si condensantia crassarum partium esse statuisset, eadem quoq; ora vasorum aperientibus fuissent opponenda. Sed hæc sequenti capite docebuntur apertiùs, vt discrimen inter rarefacientia ora vasorum aperientia intelligatur.

Vsus. RAREFACIENTIBVS autem vtimur, vt ex modò descriptis colligere licet, ad cutis meatus aperiendos & dilatandos, vt vapores, aut fuligines ex concalfacto sanguine diffiari possint: quo nomine veteribus in more positum erat, vt seipsos exercituri priùs inungerent, ne concluſi vapores vel febres excitarent, vel aliud visceribus damnum inferrent. Hac eadem ratione rarefacientia prosunt ad mitigãdos dolores: dilatatis enim cutis meatibus, materia dolorem mouens faciliùs expellitur.

VENIT & illud in mentem, quo possit & alia reddi ratio, cur rarefacientia leniendis doloribus competant. Notum hoc est experientiâ, cutem, si vel nimia siccitate corrugetur, vel sit nimio rigida frigore, vbi leuiter attingitur, dolere plurimum. Hinc fit, vt in tumoribus nõ ipsa solummodò humorum copia dolorem moueat, sed cutis durities & tensio. Quare cùm laxent etiam, & emolliant rarefacientia, dolores his quoque mitigant operationibus, nisi vires vnius eiusdemque medicamenti distinguere præstet, vt alia sit qua laxat, alia qua mollit, alia qua rarefacit.

Densantium vsus. PORRÒ sua quoque densantibus est vtilitas, vt nimirum cutis firmior reddatur atq; robustior, tum ad euitandam externorum iniuriam, tum ad nimium sudorem, vel spirituum dissolutionem inhibendam, quo nomine veteres à balneo frigida inspergebantur, vt ea ratione membra quæ calida lotione languidiora essent, confirmarentur.

Dignotio. QVOD aũt rarefacientia eadem fermè sint cũ laxantibus & emollientibus, ijsdem quoq; dignoscuntur qualitatibus, sapore nimirũ calorem moderatũ denotante: quemadmodum densantia quoq;, cùm contraria sint his, frigiditate pollent, nõ vsqueadeò vehementi. Quę linguam ergo vel mordaci vellicãt, vel adstringenti sapore contrahunt, ex Galeni sententia nequaquam inter densantia numerabuntur.

DE MEDICAMENtis ora vasorum aperientibus.

CAP. XII.

CVM Galenus eodem capite, quo de rarefacientibus egit, hæc quoque medicamenta discusserit, quæ ora vasorum aperiunt, ideo de his hoc capite nobis agendum esse videbatur, licet hæc ad tergentium classem referre constituissemus: quod fortassis etiam fuisset multo consultius, vt facilè coniicere poterit, qui horum naturam diligentiùs examinauerit. Hæc itaque censet Galenus calida quidem esse, crassarum tamen partium, & mordacia. Mirum certè videri possit, quòd aperientibus substantiæ crassities attribuatur, qua quidem obstruere potius, quàm aperire posse videntur. Sciendum est igitur, hæc non eadem esse cum obstructiones tollentibus: siquidem obstructiones incidentia poscunt, quibus non partium crassities, sed substantiæ tenuitas inest, vt faciliùs penetrare possint: quæ verò vasorum oscula dicuntur aperire, non subtilia, sed crassa sunt, vt non penetrent solùm, sed meatus, per quos transeunt, potentiores reddant. Hinc eis Galenus probe præter calorem, & partium crassitiem, & acredinem attribuit & mordacitatem: vt calor acris existens, vel ad incidendum & penetrandum esset efficax: substantia verò

mordax non obstrueret, sed exederet ora vasorum, aut etiam corraderet.

HISCE contrarijs Galenus etiam partium crassitiem adscribit, sed quæ sit mordacitatis expers. Stegnotica Græcis dicuntur: occludentia vocare licebit, quòd vasorum oscula coarctent. Frigida certè sunt omnia, quemadmodum & ea, quæ cutis meatus condensant: sed vis etiam eis inest, qua vasorum oscula constringere possint. Cutis enim leuioribus facilè contrahitur, cùm vascula non, nisi vehementer constringentibus, occludi possint. Hinc condensantia statuit Galenus humida esse, quòd talia tantam adstringendi vim non habeant, atque si sicca simul essent & substantia crassiori. Cæterùm vt hæc ab obstruentibus aut emplasticis differãt, suo loco demonstrabimus.

Vsus. APERIENTIVM vsus ex vasculorum vsu facilè colligitur. Cùm hæc enim sanguinem contineant, quin vel copia, vel prauitate nocet interdum, hisce malis succurrendum est aperientibus, & maximè ad referendas hæmorrhoidas. An verò mouẽdis mensibus ea competant, suo tempore docebitur. Hisce contraria contrarios etiam produnt effectus: siquidem hæmorrhoidas, aliosque sanguinis fluxus inhibent. Hæc Galeno sensiles cohibent excretiones. Quòd si sudorem intellexerit, nõ existimauerim esse fatendum: licet enim hæc sudorem quoque cohibeant, contraria tamen non sunt, ipso etiam Galeno attestante, sudorem promouentibus.

Dignotio. APERIENTIA sapore iam aliquoties exposito facilè dignoscentur: cùm etiam acria sint & mordacia, linguam pungunt, & corradunt. Occludentia verò, quòd frigida sint, & adstringant sine mordacitate, linguã equidem coarctant, non autem vellicant, aut exedunt.

DE ATTENVANTIbus medicamentis.

CAP. XIII.

APERIENTIBVS proxima sunt attenuantia, quibus facultas inest ad soluendas viscerum obstructiones. Obstruuntur autem crassis & viscosis humoribus: quo fit, vt hæc medicamenta tenui debeant esse substantia. Num verò calida sint omnia, dubitari meritò potest, quòd frigida etiam inueniantur, quæ glutinosos humores incidunt, & obstructiones liberant: vt acetum, cichorium & similia. Necessaria quidem est partium tenuitas, aliud tamen est, quod incidere possit: siquidem medicis substantiæ nomine non ipsa facultas, sed eius subiectum intelligitur, quod patitur potius quàm vt agat quidpiam, quo nomine siccitatem & humiditatem passiuas Philosophi qualitates appellarunt. Itaque vel frigori, vel calori vis hæc est adscribenda, cumque frigus partes constringat potiùs, quàm diuidat, non immeritò fortassis attenuãtia necessariò calida esse statuentur. Quòd si quis frigida quæpiam opponat, quibus sua quoque vis insit attenuandi, non omnino caloris expertia statuemus esse: quin quanta fuerit attenuandi vis, tantum quoque caliditatis gradum assequantur.

Vsus. QVOD in humano corpore varios affectus inferant obstructiones, varia quoque est & multiplex attenuantium vtilitas, ad expurgandum pituita thoracem, mouendos menses, & viscerum ductus expediendos.

Tempus vtendi. NON priùs autem vtendum esse attenuantibus, quàm ventriculus, & intestina prauis expurgata sint humoribus, ne attenuantium vsu in venas rapiantur, atque adeò vel viscera magis obstruant, vel febres excitent, aut grauiores efficiant.

Dignotio. SAPORE quidem acria sunt hæc & amara, linguam tamen dissoluunt potius, quàm contrahant, cùm tenuium sint partium, & adstrictionis expertia.

DE MEDICAMENtis attrahentibus.

CAP. XIIII.

VARIA est attrahentium natura. Quædam enim manifesta, quædam occulta qualitate, vel spicula, vel humores attrahunt. De occultis rerum proprietatibus aliàs: nunc ea nobis examinanda sunt, quorum attractio certa ratione comprobatur. Manifestis ergo qualitatibus attrahentia, calida sunt, partiumque tenuium. Ipso quidem calore fit attractio, substantiæ tamen tenuitas ideò requiritur, vt humores ex alto auocẽtur, quo nomine attrahentium vis in intima vsque penetrare debet. Quæ verò crassarum sunt partium, in altum ferri nequeunt, & poros contrahentia repellunt potiùs quàm attrahant.

Vsus. Varius est & multiplex vsus attrahentium, vt nimirum viscera prauis humoribus exonerentur: his enim medicamentis forinsecus admotis, materia peccans ab interno corpore ad superficiem attrahitur. Eadem ratione critici naturæ conatus adiuuantur, cùm abscessibus adhibentur attrahentia. Ad extrahendum è corpore virus probata est horum medicamentorum vtilitas. Curantur his quoque partes perfrigeratę, non ea solùm, qua suo contactu calefaciunt, ratione, sed quòd spiritus, quibus vita calorq; fouetur, attrahant: quo certè modo tabidas, ac veluti syderatas partes reficiũt, non calore solùm, sed attracto, quo foueantur, alimento. Sunt & alij attrahentium effectus, qui tamen ad hos referri possint.

Dignotio. Dignoscuntur attrahentia ijsdem ferè, quibus attenuantia: siquidem vtrisque partium tenuitas inest, & calor nõ mediocris, vt secundùm magis & minùs solùm differre videantur. Fortè tamen & hoc discrimen fuerit euidentius, vt

partium

partium tenuitas attenuantibus, calor verò magis proprius sit attrahentibus. Calor itaq; non gustu solo, sed ipso quoq; tactu manifestus attrahentia prodit.

DE DISCVTIENTIbus. Cap. XV.

DVPLICIA Practici resoluentia constituerunt: alia leuiora, quæ rarefacientia, vel διαιρετικὰ nominarunt, de quibus suprà egimus: alia verò fortiora, quæ ἀναστομωτικὰ, propriè discutientia nuncuparunt: de his hoc capite sumus acturi.

DISCVTIENTIBVS natura est cum attrahentibus adeò affinis, vt discutientia nulla sint, quin eadem attrahere possint, & vix vllum attrahens inueniatur, quin idipsum quodammodo quoque discutiat. Hæc verò differentia statui poterit, vt quæ discutiunt, calidiora sint attrahentibus. Non est igitur, vt de discutientium natura quicquam scribamus ampliùs, cùm ex suprà scriptis facilè colligi possit. *Vsus.* Vsus autem vel ipso nomine satis patet: siquidem quos nimia repletio morbos parit, eos curat euacuatio. Cæterùm nec sanguis, nec humores crassi discutiuntur: sanguinis enim copia venarum sectione, crassi verò humores purgationibus educuntur. Sudoribus ergo, vel insensili transpiratione, vel serosa humiditas, vel fuligo, tetrique vapores discutiuntur. Hinc hydropicorum aquas exhauriunt, podagricis & ischiadicis opitulantur, phlegmonas curant, aliosque humores minuunt. Quia verò nisi recta methodo discutientibus vtamur, nocent sæpenumerò plurimum, non est temerè quiduis magna vi discutiendum.

TVMORES enim discutientibus interdum indurantur adeò, vt pòst curari nequeant, dum quod in eis tenue est, diffiatur, remanet autē, quod durum est. Hinc variè practici discutientibus vtuntur, ea nonnunquam repellentibus, aliquando iungentes emollientibus pro varijs tumorum affectibus. Quæ verò sint in discutientium vsu medicinam facturis obseruanda, non est vt hoc loco doceamus, ne propositi nostri limites transgrediamur. Fit etiam, vt discutientibus grauissima nonnunquam inferantur symptomata, cùm videlicet vel materia nō cedit, vel in partes nobiliores propellitur, vel plus aliunde attrahitur, quàm discutiatur. Ad hæc euitanda suas habent medici regulas, vt vel præcedant purgationes, vel materia concoquatur & attenuetur, de quibus non est hoc loco tractandum copiosiùs.

Ex his autem facilè colligitur, quo sit morbi tempore discutientibus vtendum, in declinatione nimirum. Quamuis enim ijs in phlegmones augmento & statu nonnunquam vtamur, tum tamen non pura sunt, sed eis immixta sunt repellentia, pro curationis scopo.

Dignotio. DIGNOSCVNTVR discutientia, quemadmodum & attrahentia, sapore, qui linguam adurat, acri videlicet, vtpote cùm & tenuium partium sint, & calidissima. Nullus hic est adstrictioni locus: quò fit, vt ea linguam quoque non contrahant.

DE REPELLENTIBVS. Cap. XVI.

TRIBVS modò descriptis medicamentorum generibus, sunt, qui repellentia solùm opponant. Cùm enim vna ferè sit omnibus natura, vnum quoq; videtur eis opponi posse contrarium, quod & frigidum sit, & crassarum partium: siquidem & calida sunt, & tenuis substantiæ, quæ attenuant, quę attrahunt, & quæ discutiunt. Si tamen horum natura diligentiùs examinetur, suum vnicuique competet contrarium, vt attenuantibus incrassantia correspondeant, attrahentibus repellentia, & discutientibus, quæ humores continent, & tenaciores reddunt. De incrassantibus aliquid suprà dictum est, vbi de indurantibus ageremus: de ijs autem, quæ discutientibus contrariantur, nihil est, quod hoc loco scribamus, cùm horum vice repellentibus vtamur. Varia est Authorum de repellentibus sententia. Cùm enim varijs modis influxus inhiberi possit, totidem tationibus repellentia definire licebit. Influxum autem cohibent, quæ refrigerant, quæ constringunt, quæ obstruunt & incrassant, vt ex Arabum decretis annotauit Hollerius. Hæc si ita sint, non attrahentibus modò, sed & attenuantibus & discutientibus contraria metitò statuentur esse repellentia. Propriè tamen ea repellere dicuntur, quæ non influxum solummodò sistunt, vt sunt incrassantia & obstruentia, sed quæ vel influentes, vel in parte iam hærentes humores aliò propellunt, vt repellentibus natura sit frigida, crassarum partium & adstringens. Hæc equidem simplicissima sunt repellentia: sunt tamen alia, quæ tenuium sunt partium: alia calida quoque sunt, & inter repellentia numerantur. Adstrictio certè competit omnibus, vt hac definiri possint repellentia. Quæ verò præter adstrictionem & frigida sunt, & tenuis substantiæ, cæteris operantur efficaciùs.

DIGNOSCENTVR itaq; repellentia sapore vel acido, vel acerbo, vel austero: siquidem hi, quòd adstrictione participent, linguam suo statim contactu contrahunt. *Dignotio.*

Vsus. REPELLENTIBVS in multis affectibus vtimur, vt in calidis tumoribus, capitis dolore, & similibus: his enim vapores in febribus maximè à capite arcentur, influxu repercusso phlegmonarum augmentum inhibetur. Commodissimum verò tempus, quo repellentibus in calidis tumoribus vti licet, principium est & augmentum, quibus nimirum influxus maximè viget. *Tempus vtendi.* Cùm autem duo sint in tumorum cura scopi, vt quod influit, repellatur, &

quod iam infixum est, discutiatur, in principio commodissimè repellimus, in declinatione verò discutimus, & medijs temporibus vtraque miscentur, ea ratione tamen, vt in augmento repellentia superent, in statu discutientia. Porrò quòd humores interdum vel copiosi sint, vel criticè per abscessus expellantur, aut materia venenosa sit, vel abstinendum est repellentibus, vel prius est purgatione minuenda materia, ne repellentiù vsu in viscera protrudatur, atque adeò magis periculosa inducat symptomata, & maximè si viscerum aliquod infirmius existat. Quòd si grauis etiam dolor infestet, metuenda sunt repellentia. Cauendum est præterea, ne repellentium vsu cutis nimium contrahatur: ita siquidem scopus alter impediretur, nec tumoris materia discuti posset.

DE MEDICAMENtis adurantibus.

Cap. XVII.

ΠΥΡΩΤΙΚΑ Græcis vocantur medicamenta, quæ calore sunt adeò vehementi, vt cutem non secus atque feruens aqua vel ignis adurant. Ignea certè vis omnibus ineſt, vt natura ſiccissima sint, & calidissima: sunt suis tamen etiam distincta gradibus, vt mitiora sint alia, quæ cuti ruborem atque pustulas inducunt: alia vehementiora, quæ suo contactu carnem absumunt: his adcauteria, illis ad phænigmos vtimur, dropaces, & similia.

Dignotio. Dignoscvntvr adurentia tactu magis, quàm sapore: talia siquidem sunt, vt cutem densam, humoresque durissimos corradant atque absumant. Leuiora tamen acria *Vsus.* sunt, & degustata linguam acriter pungunt. Adurentibus vtimur interdum ad exuccas partes, tabidas, ac propè extinctas reficiendas. his enim calescunt, attractoque fouentur alimento. Pilos etiam adurentibus extirpamus, durosque & callosos tumores, tubercula, verrucas, polypos & hisce similia. Morbis etiam diuturnis conferunt, podagricis adultisq; capitis doloribus, alijs item cerebri frigidis & humidis affectibus. Fistulas quoque malignaque compescunt vlcera. Denique periculosos humorum defluxus ad corporis superficiem deriuant & exhaurium, aliaq; quamplurima cõmoda præstant, quæ quotidiana docebit experientia medicinam facturos. *Tempus vtendi.* Cautè tamen & circumspectè his vtendum est medicamentis, ne vel febres excitent, vel cõuulsiones: quo fit, vt eis vtendum non sit, quin priùs bene sit corpus expurgatum.

Adustionis modus. Cvm autem pyroticis ad impinguandas, vitæque restituendas partes vtimur, hic seruari poterit modus, vt mitigantibus temperentur, ne cutem exurant, nec in parte diutiùs hæreant, si discuti tumor incipiat: hic enim replendum est, non euacuandum. Quæ verò carnem ignea vi detrahunt, maius inferunt periculum: ideò diligenter pars affecta est obseruanda, vt ratio quoq; partium vicinarum habeatur, ne forsan inflammatione corripiantur: quod incommodum euitatur, si refrigerantibus vndequaq; muniantur.

DE MEDICAMENtis extergentibus.

Cap. XVIII.

Hactenvs eas expediuimus medicamentorum qualitates, quæ vel ad calorem, vel ad frigus referri poterant. Extergentia verò quòd nec ad calefaciendi vim reduci possent, nec ad refrigerandi non fuerunt antè discutienda, quàm calefacientium classem absoluissemus. Abstergentium itaque natura nec caliditate, nec frigiditate videtur esse definienda, siquidem & calida inueniuntur, & frigida, quibus tergendi vis attribuitur. Est ergo facultas hęc abstergendi terrena quędam substantiæ qualitas, quæ sordes partibus inhærentes suo contactu rapit, & expurgat. Hic autem discrimen inter ablutionem & abstersionem obseruandum est, cùm vtraque sępenumerò confundantur. Abluunt liquida, quæ sordes suo fluxu secum trahunt: nondum tamen hęc abstergentia nominantur, nisi quadam vel asperitate, vel nitrosa vi sordes etiam impactas eliciant. Hic etiam differentia patet inter abstergentia, & discutientia: siquidem hæc crassos humores extenuant, at facilè pertranseunt, & eas solùm sordes expurgant, quæ ob sui crassitiem dissipari non poterant: extergentia verò sordes parti tenaciùs adhærentes rapiunt. Porrò tergentium aliqua leuiora sunt, quæ ῥυπτικὰ Græci vocant: aliqua verò vehementiora: quæ non absque ratione distinguuntur, cùm ea quæ validiùs extergunt (cathæretica nominant) aliquibus ad pyrotica referantur, atque si præter abstergendi facultatem vim etiam habent adurentem, quod forsan admitti possent, nisi forent ex eis aliqua quoq; frigidissima.

Non vno tergentia sapore dignoscuntur: *Dignotio.* siquidem & dulcia tergent, & salsa, & amara, quæ verò frigida sunt, se magis aliqua tactili qualitate produnt, quàm sapore: nec enim acida, nec austera, nec acerba dicuntur esse abstergentia, cùm abstergentibus adstrictio sit aduersissima, vtpote qua sordes parti magis impingantur.

Abstergentibvs ad saniem, pus, *Vsus.* aliasque vlcerum sordes expurgandas vtimur: cathæretica verò non sordes solùm, sed ipsam quoq; carnem exedunt, & absumunt, sed alio, quàm adurentia, modo. Hæc enim ignea vi quas contigerint partes, non abradunt, vt cathæretica, sed deurunt, & in crustam mutant, quæ pòst emollientibus absceedit. Est & alia:

alia tergentium vtilitas, quæ suo loco patebit, vbi sarcoticorum naturam exponemus. *Vtendi tempus.* Quando sit autem abstergentibus vtendum, non ipsa solùm vlceris affectio docebit, sed ipsius etiam corporis temperamentum. Nam si vel plethoricum sit, vel cacochymon, hisce priùs prouidebitur: aliàs nec vlcerum, nec vulnerum cura prosperè succedet.

Vtendi ratio. Ipsa quoque partis abstergendæ symptomata suas habent indicationes, vt vel dolor simul cum abstersione leniẽdus sit, vel aliqua vlceris pars maturanda, vel sistendus influxus, vel inflammatio temperanda: quæ prudens artifex in curatione diligenter obseruabit.

DE MEDICAMENTIS emplasticis.

Cap. XIX.

Modo descriptis contraria sunt glutinosa: Græcis ἐμπλαστικὰ dicuntur: quæ pingui vel tenaci substantia ceu glutine partes, earumque ductus obfarciunt. Ab obstruentibus dissident, quòd meatus nõ oppleant solummodo, sed eis instar visci tenaciter adhæresçant. Horum natura, velut abstergentium, nulla primarum qualitatum definiri potest: hæc enim vis totius substantiæ, non alicuius est qualitatis. Sunt itaque glutinosa calore quodammodo, & frigore temperata, quibus humiditas inest aereo lentore permixta.

Dignotio. Sapor inest emplasticis vel nullus, vel qui nec caloris, nec frigoris excessum denotet. Pinguia sunt ergo, vel insipida, vel dulcia quodammodo, tactuque lenta & viscosa, quibus emplastica vis attribuitur. *Vsus.* Ad sanguinis impetus inhibendos, aliasque fluxiones coercendas emplasticis vtimur. Horum etiam vsus est ad suppurandum. Cutis enim meatus opplent, caloremque continent, quo tumores apprimè maturentur. Cæteris quoque medicamentis admiscentur, vt in emplastrorum formam componantur, atque adeò partibus meliùs adhæreant.

DE TERTIIS MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS.

DE MEDICAMENTIS pus mouentibus.

Cap. XX.

Magna est emollientibus, & hisce medicamentis, quæ pus mouent, affinitas. Vtrisque siquidem calor inest, qui temperatus sit, & partium, quibus adhibentur, temperaturæ similis, etsi calidiora sunt emollientia, iunctamque habent (authore quidem Galeno, vt suprà monuimus) exiccandi vim, cùm pus mouentia existentem in partibus humiditatem seruent. Hoc verò discrimen an ferri debeat, facilè intelliget, qui tumores considerauerit, quibus accommodantur emollientia. Scirrhos enim fatetur Galenus ex atra bile, & resiccata pituita fieri, vt cùm curentur contrarijs, non exiccare, sed humectare debent emollientia: sed de his suprà copiosiùs.

Differentia certè est in effectibus manifestissima, siquidem alteratio est, cùm quæ dura sunt, emolliuntur. Pus verò non qualitate solùm, sed ipsamet substantia differt ab ijs, quæ suppurantur, vt generatio verius dici possit, quàm alteratio, si quid in pus commutetur. Hinc non ineptè coctionem vocant eam, quæ in pus fit conuersio. Naturalis namque calor efficiens est suppurationis causa, nec quicquam extrinsecus appositum per se suppurat: sed ea ratione suppurantia vocantur medicamenta, quòd blando calore insitum foueant calorem. Fouetur autem calor non ijs solùm medicamentis, quæ calore sunt temperata, sed ijs etiam, quæ cutis poros suo lentore, ceu glutino replent & obfarciunt, ne partis affectæ calor dissipetur. Etsi verò quæ constringunt, hanc quoque spirituum, & insiti caloris dissipationem prohibent, non ideo tamen suppurationem promouent, cùm in suppurandis humiditas retinẽda sit potius, quàm exprimenda.

Dignotio. Cvm itaque suppurantia calorem habeant, qui nobis insito non sit absimilis, sapore quoque simili dignoscentur: siquidem quę calida sunt vehementiùs, vel acredine, vel amarore sunt insuauia. In suppurantibus etiam nulla vel adstrictio, vel mordacitas, aut nitrosa vis animaduertitur: talia siquidem benignam naturæ maturationem impediunt potiùs, quàm iuuent. Licet autem suppurantia nullum saporem habeant, qui caloris excessum denotet, non ideò tamẽ gustu grata sunt omnia, quibus ad suppurandum vtimur. Possunt tamen extrinsecus esse suauia, quæ si vel odorentur, nauseam moueant.

Vsus. Svppvrantivm vsus ad maturandas phlegmonas est frequentissimus: hic enim naturæ motus est ad curandos tales tumores optimus, vt non modò non impediri debeat, sed commodis ad hoc medicamentis iuuari. *Tempus vtendi.* Commodissimum his vtendi tempus est, vbi defluxio constiterit, & dolor ex æstu nimio temperatus fuerit, vt circa statum maximè suppurantia sint adhibenda, quo nimirum tempore in summo conflictu est, vt suo calore (quem suppurantia iuuant) malignam tumorum materiam in benigniorem substantiam conuertat, quò pòst faciliùs expurgari possit.

DE MEDICAMENTIS A vrinam cientibus.

Cap. XXI.

MVLTAE sunt causæ, quibus vrina suppримitur. Aut enim exiccatione nimia, sudoribus, alijsque similibus vel absumitur, vel aliò deriuatur: aut renum inflammatione, aut viarum, per quas vrina defluit, compressione sistitur. His quæ medentur, nondum propriè diuretica nominantur: sed B quæ sanguinem fundunt, extenuant ac secernunt. Vrina siquidem pars est sanguinis tenuissima, quæ in renibus à crassiori parte secernitur. Cùm itaque vel crassior est sanguis, vel viscosior, facilè partes eius segregari nequeunt, nisi medicamentis incidentibus, & abstergentibus oppidò succurratur. Quòd autem Galenus sanguinem asserat absq; calido valore nec fundi posse, nec segregari, mirum videri possit, quòd inter diuretica numerentur, quæ non solùm non validè calefaciunt, C sed refrigerant, vt sunt quatuor semina frigida maiora, fructus halicacabi rubentes, & hisce similia. Sed hæc vrinas mouent, non quòd sanguinem fundant, ac segregent, sed quòd vrinæ meatus abstergant, & expurgent: quò fit, vt duplicia cõstitui possint diuretica: quod monuisse profuerat, vt vrinas cientium natura meliùs intelligeretur. Abstergentibus autem hoc etiam inesse oportet, vt tenuium sint D partium, quò possint ad renes vsq; penetrare, humorumq; crassitiem incidere.

Dignotio. ACRI sapore dignoscuntur vrinas cientia: cùm enim validè calida sint, & incidãt, potentissimè acria sunt omnino. Licet enim amara valdè quoque calida existant, humoresq; crassos extenuare possint, siccitate tamen pollent maiore, quàm quæ ciendis vrinis conueniat, & terrena sunt substantia: quò fit, vt non æ- E què, velut acria, incidere possint. Quæ verò frigida vrinas mouent, non acria quidem sunt, sed præter nitrosam abstergendi vim, facultatem etiam habent incidendi, quam vel ad leuem acredinem, vel amarorem referre possis.

Vsus. VRINAS cientium vsus satis vel ipso nomine patet, vt ampliori discursu non sit describendus. *Tempus vtendi.* Quoniam verò acrium natura est, vt quos in intestinis & venis attigerint humores, ad ipsos etiam renes deducant, non quouis F tempore diureticis vtendum est, ne crassorum humorum influxu magis vrina forsan impediatur. Priùs ergo viæ, per quas hæc medicamenta ferri necesse est, expurgabuntur, postea commodiùs vrina ciebitur.

DE MEDICAMENTIS menses mouentibus.

Cap. XXII.

MAGNAM hæc medicamenta cum modò descriptis habent affinitatem. Nam quæ menses mouent, vrinas etiam cient. & eadem fermè vtrisque natura est, calida nimirum & tenuis essentiæ. Hoc tamen discriminis inter ea constituit Galenus, vt quæ cient vrinas, validè siccent: non autem, quæ menses mouent. Cuius fortassis hæc ratio fuerit, quòd quæ validiùs exiccant, sanguinem absumãt, atque adeò (quod & ea ratione minus fluxilis reddatur, eiusq; copia minuatur) mensium eductionem impediant, cùm tamen siccitas adeò cientibus vrinam incommodo non sit, vt ea maximè hoc præstare censeat Galenus, quæ præter calefaciendi vim validã quoque sortita sunt siccitatem: & hoc eo nomine, quòd calore segregata crassior sanguinis pars à magis tenui, magis etiam in sese cogatur, vt quod serosum est, exprimatur. Hæc sunt equidem, quæ nobis ex Galeni sententia dicenda fuerant, ad horum medicamentorum naturam intelligendam, quibus & hoc adijciemus, non minus forsan vtile, quàm intellectu iucundum. Vt menses facilè procedant, non est solùm fundendus & attenuandus sanguis, sed vasculorum oscula sunt etiã aperienda: siquidem insensili transpiratione non sanguis, sed sudor serosa que sanguinis pars euacuatur. Quæ verò vasorum ora referant, terreni quidpiam in se continent, quò non penetrant solùm, sed penetrando meatus dilatant, sordesque (si quæ fuerint) abstergunt, vt talia quoq; statui meritò possint, quæ menses mouere statuuntur: quod paucis & eleganter expressit Fernelius. Quæ menses mouent, (inquit) calida ferè sunt recessu tertio, nec tamen vehementer siccant: eiusmodi sunt amara & acria, quorum tanta vis est, vt in distantissima saluis viribus penetrare possint, & venarum ora referare, crassa extenuare, & lenta detergere.

Dignotio. CAETERVM ex hisce facilè quis colliget, qua modò ratione dignoscẽda sint, quæ menses moueant. Cùm enim calida sint ad tertium vsque recessum, & præter incidendi vim facultate polleant abstergenti, gustu certè linguam mordicant, non tamen contrahunt: qualia sunt amara, quibus vel nulla, vel leuis inest adstrictio. Acria quoque sunt ex hisce plurima, quæ non quòd oscula vasorum aperiant, menses mouent, sed quòd crassum sanguinem incidant, & suo calore liquent, fluxilemq; reddant.

Tempus. STATVTVM naturæ tempus est, quo sanguinem mulieribus per vterum educat. Non ergo temerè mouenda sunt menstrua, ne naturæ vis inferatur: nec si mouenda sint, ea negligi debent, quibus mulieres ad hanc purgationem præparantur. Nam si cacochymum sit corpus, prauisque refertum humoribus, expurgandum priùs erit, quàm calidioribus vtamur, ne talium vsu crudos humores in venas protrudamus.

CAETERVM varia est hisce medicamentis vten-

Unable to display this page

quoque vires ad exercendam venerem reddunt ineptiores. Nimia namque frigiditate partes obstupescunt, & humores veluti congelantur, vt hisce medicamentis non ipse solùm seminis motus, sed & ipsa quoque tentigo penitùs inhibeatur. Plura de his & alijs, quæ ad semen spectant, dici possent. Quot enim sunt hominum, totidem quoque sunt seminis intemperies, quæ non vno certè modo corriguntur: sed de his aliàs. Hic ea solùm exequi voluimus, quę ad venerem vel excitandam, vel inhibendam, vires habent præ cæteris apertissimas: nam quæ nimis fluxile semen incrassant, ex accidenti, non propria facultate ad veneris vsum valere dicuntur.

Dignotio. QVAE semen augent, calida sunt & humida: quò fit, vt ijsdem fermè dignoscantur, quibus ea, quorum vsu lac augeri diximus, nisi quòd pinguia magis sint & viscosa, quæ semen generant. non hic enim æquè sanguinis probitas, vt in lacte procreando, desideratur. Quæ verò semen stimulant, satis ipsa dignoscuntur acredine. Contrarijs vt natura inest contraria, contrarijs ita notis agnosci possunt: frigida quidem saporibus frigoris, & calida calbris excessum indicantibus.

Tempus. DE tempore, quo vel augendum sit semen, vel supprimendum, nihil est, quod annotari posse videatur: id siquidem pro cuiusque libito, vel occasione commoda fieri potest. Quod tamen de lacte suprà scripsimus, idem hoc quoque loco scribi posset, vt nimirum si quæ vel in sanguine, vel in interno corpore sint vitia, corrigantur priùs, quàm augendo semini detur opera. Priùs etiam augendum semen est, quam irritetur. Acria namque semen imminuunt: quò fit, vt paulò ante veneris vsum conueniant. tum enim & semen suo calore diffundunt, & partes venereas ad expulsionem extimulant: aliàs assiduo eorum vsu disperditur semen potiùs, quàm colligatur.

Vtendi ratio. CAETERVM hoc quoque fuerit obseruandum, non eadem omnibus conuenire medicamenta. Quibus enim pituita refertum corpus est, ijs proritantibus magis, quàm multum nutrientibus alimentis, venus excitatur. Pro varijs itaque temperamentorum generibus, varia quoque est hisce medicamentis vtendi ratio, de qua non est vt pluribus hoc loco disseramus.

Vsus. QVANTA denique, & quàm necessaria sit horum medicamentorum vtilitas, notius est, quàm vt demonstrari debeat. Ecquid enim lacte semen fuerit ignobilius, si generis humani procreatio non minùs celebranda est eiusdem conseruatione? Notum est præterea, sine lacte, licèt difficiliùs, infantes nutriti posse, cùm sine semine species humana propagari nequeat. Sed vereor, ne plures ipsa voluptas ad venerem alliciat, quàm prolis desiderium. Quos autem pietas ab vsu veneris arcet, maius ab hisce contrarijs percipient emolumentum, etsi ieiunio magis & philosophiæ studijs, quàm refrigerantium vsu, vel semen absumentium libido cohibetur.

DE MEDICAMENTIS dolorem sedantibus.

CAP. XXV.

HAVD equidem dubium est, quin eadem, quæ morbum facit, causa, dolorem excitet, vt quæ morbos curant, dolores etiam sedare dicantur. Veruntamen ea propriè anodyna vel paregorica censeri debent, quæ dolorem maximè spectant, eumque mitigant, & causa & morbo remanentibus. Hæc certè calore temperata sunt, & tenuis essentiæ, vel non vsque adeò calida, vt intemperiem inducere, vel multum adaugere possint. Cùm enim non frigidis solum, sed calidis etiam affectibus competere debeant, nec calore, nec frigore multum à temperatis absunt. Calore tamen aliquantum exuperant, ea siquidem ratione dolorem leniunt, qua cutim laxant, eiusque poros aperiunt, & materiam, quæ dolorem infert, quodammodo discutiunt: qui certè sunt moderati caloris effectus. Licet autem calida sint hæc medicamenta, refrigerant tamen etiam, discussa nimirum fuligine, quæ dolorem inferens, ipsum quoque calorem augebat: quò fit, vt affectibus etiam à calida causa conueniant. Horum autem natura satis iam exposita est, cùm de laxantibus & rarefacientibus medicamentis ageremus.

CAETERVM quæ dolorem sedant, non demulcendo partes, sed obstupefaciendo narcotica, vel ναρκωτικὰ dici, non autem anodyna censeri debent: siquidem non dolorem vel tollunt, vel mitigant, sed vel partibus stuporem inducunt, vel somnum conciliantia sensum eis suffurantur, vt dolor quantuscunque sit, eas velut emortuas nequaquam afficiat. Hæc suprà diximus intensè frigida esse, vt natura eis sit ab anodynis diuersissima. Dolorem demulcemus eo maximè tempore, quo periculum minatur: fit enim sæpenumerò, vt neglecta morbi causa, ei quod magis vrget, insistamus, ne vel dolore morbus ingrauescat, vel alia subsequantur symptomata, quæ sint ipso-met etiam morbo grauiora. *Tempus vtendi.* Is autem vtendi modus est, vt lenientibus adstringentia nonnunquam adijciantur, siquidem metus sit, ne fluxio nimis ad partem affectam attrahatur. *Modus vtendi.* Addi possunt etiam interdum ea, quæ morbi causam impugnant, vt vtrique intentioni simul satisfiat. Ad eundem modum cætera quoque obseruare licebit, quæ cum dolore incidunt, amouenda. Anodynis forma conuenit liquida, siquidem dolor in cute sit: sin is profundior existat, tanto solidior esse debebit, ne priùs medicamentum discutiatur, quàm eius vis ad

vis ad partem affectam deuenerit. Ex hisce, quis anodynorum sit vsus, satis vtiq; constat, vt tanta sit eorum vtilitas, quanta sunt nimij doloris incommoda. *Vsus.*

DE MEDICAMENTIS carnem generantibus.

Cap. XXVI.

MVLTA sunt in vlcerum & vulnerum curatione diligenter obseruanda, quæ subinde incurrunt, & medici conatus impediunt, quominus vel citò vel facilè partes à se inuicem separatas coniungere, & ad naturalem statum reducere possit. Talia sunt sanguinis influxus, inflammatio, durities, dolor, & alia, de quibus satis superq; suprà egimus. Id vnum hoc loco tractandum restat, ante quàm partes secretę iungantur, vt si quæ sit in vlceribus, aut vulneribus cauitas, carne impleatur. Huiusce modi medicamenta sarcotica nominant. Hoc opus naturæ quidem est, medicamentis tamen adiuuatur, quæ sanguinem ita præparant, vt eo facilius in carnẽ verti possit. Sunt ergo sarcotica, non ea quidem medicamenta, quæ vel probum generant sanguinem, vel affecti partis intemperiem corrigunt, sed quæ in ipsa carnis generatione sanguinem & vlcus ipsum à corruptione tuentur. Cùm igitur natura, dum carnem generat, duo producat excrementorum genera, serosos nimirum humores (quos ichores vocant) purulentasq; sordes, ea certè remedia, quæ has extergent, & illos absumunt exiccando, carnem generare dicuntur, vtpote quorum ope natura hoc muneris exequitur. Vtramque facultatem suprà satis expositimus, vt sarcoticorum natura nobis iam non sit discutienda copiosius. Hoc intellexisse sufficiet, hisce medicamentis tantam non inesse vim exiccandi, vt præter saniem ipsum etiam sanguinem absumant, nec tantam extergendi facultatem, vt cum sordibus tenellam quoq; carnem exedant. Non ergo primum ordinem transcendent, nisi fortè durissima sit & siccissima pars, quæ vulnerata est, & vlcus humidissimum. Hæc enim ratione vehementiùs & tergentia, & siccantia competerent, vt modò clarum fiet.

Vtendi tempus.

SARCOTICIS vtimur in vlceribus, aut vulneribus, quæ ob sui cauitatem, absumptam nimirum carnem, iungi & conglutinari nequeunt. Tum autem eis vtimur, vbi vel intemperies, vel dolor, vel alia si quæ fuerint symptomata, remouerimus. Hic enim eadem ratio est, quæ reficiendis corporibus: quæ si fuerint impura, ex Hippocratis sententia, tantum lædes, quantum nutrieris. Sarcoticorum tam varia est & multiplex differentia, quotuplex est partium vulneratarum. Caro siquidem ei similima substitui debet, quæ absumpta est: vt si mollis & tenella fuerit, leuiter extergentia & exiccantia sat esse possint; sin paulò durior, mediocria: quòd si durissima fuerit, vehementer exiccantibus vtemur. non enim idem est omnibus sarcoticum, vt pluribus ostendit Galenus libro 3. methodi medendi. *Vtendi ratio.*

DENIQVE sarcoticorum vsus euidentior est, quàm vt amplius demonstrari debeat: siquidem cauum vlcus coire nequit, nisi carne prius impleatur. *Vsus.*

DE GLVTINANTIbus medicamentis.

Cap. XXVII.

HAEC vera est vlceris curatio, vt eius ora coalescant. hac enim ratione vlcus dicitur, qua soluta est continuitas. Quæ verò hactenus exposuimus, vlcerum symptomata sunt. Non hic autem glutinantia vocantur ea, quæ substantia tenaci, & viscosa partes continent, ne dissiliant, nec quæ constringunt easdem, quòd vinculis exequimur, aut futuris: sed quæ partes adductas exiccando & adstringendo ita copulant, vt per se, non externo aliquo pòst contineantur. Hic scilicet exiccatione opus est, & maiori quidem, quàm si caro gignenda sit, vt non id solùm, quod influit, sed quod in ipsa carne consistit liquidius, absumatur. Diffluit enim caro liquidior potius, quàm cohæreat. Cæterùm ad partes conglutinandas id quoque vel maximè fuerit obseruãdum, vt substantia medicamentis adstringentibus cogatur, non autem vel incidentibus separetur, vel absumatur exedentibus: cuius etiam ratione glutinantia differunt à sarcoticis. Hæc enim præter exiccandi vim sordes etiam extergẽt, nihil vtique adstrictionis possidentia, ne sic compingatur, quod tersione fuerit amouendum.

QVA verò ratione glutinãtia dignosci possint, non est, vt multis ostendamus, cùm id ex ijs satis constet, quæ de astringentibus & exiccantibus suprà scripsimus. *Dignotio.*

TEMPVS etiam, quo glutinari debeat vlcus, ex ipsa vlceris conditione colligi facilè potest: si nimirum, quod sordidum erat, priùs expurgatum: quod cauum, carne repletũ fuerit, aliaque sublata sint symptomata, quæ prohibebant, quo minùs vlcera vel possent, vel etiam deberent conglutinari. Fit enim sæpenumerò, vt aperta seruentur vulnera, quæ suapte natura facilè coalescerent: idque tum ob alias causas, tum vt pus, aliaúe sordes, quæ in profundo delitescunt, expurgentur. Ad vulnera glutinanda fascijs vtimur, sutura, vel vinculis: de quibus cùm ad medicamenta non referantur, hoc loco nobis agendum non est. Hic autem eorum, quæ verè glutinantia dicuntur, modus esto, ne nimis adstringendo in tenella parte dolorem excites, qui vel defluxionem, vel alia moueat symptomata. *Tempus vtendi.* *Vtendi modus.*

GLVTINANTIVM vsus satis ex hisce pa- *Vsus.*

tet euidenter. Cùm enim hoc fine cætera peragantur, (de quibus hactenus) vt soluta continuitas in integrum restituatur, tantò certè potior est glutinantium vtilitas, cùm ad hunc scopum reliqua dirigantur.

DE MEDICAMENTIS cicatricem inducentibus.

Cap. XXVIII.

VLTIMVM hoc est in vlceris curatione, vt vel cute, vel quod cutem refe- B rat, obducatur: ne vel tenella caro rursum dissiliat, vel externis iniurijs perpetuò pateat, tum ad decorem pristinum quodammodo recuperandũ. Epulotica vocantur hoc generis medicamenta, quæ vulneribus cicatricem inducunt. Licet autem ea quoq; nonnullis epulotica videantur, quæ carnem excrescentem absumunt, quòd his interdum opus sit, vt cicatrix inducatur: propriè tamen C hoc eis nomen nequaquam competit. Non enim exedenda, sed induranda caro est, vt cicatricem inferas. Quòd si contingat, vt carnis aliquid auferendum sit, non hoc ipso certè cicatrix efficitur, sed caro solùm præparatur, vt in commodam pòst cicatricem indurari possit. Sunt igitur epulotica verè, quibus caro (quantum equidem fieri potest) amissæ cuti quàm simillima redditur: quod exiccantibus consequimur, & adstringentibus. Etsi D verò glutinantia & adstringunt, & exiccant, in eo tamen ab epuloticis differunt, quòd hęc vtraque vi superant, vt non id solùm quod influit, & in carne supersit excrementitium, absumant, sed ipsius quoque carnis humorem, qui nec superuacuus est, nec à natura carnis alienus. Cùm enim cutis velut indurata caro sit, vt cicatricem efficias, (quæ cutis vices agit) tantùm exiccanda caro fuerit, vt tantùm à E carnis substantia recedat, quò magis ad cutis naturam accesserit.

Dignotio. Cæterum quòd secundum magis & minus solùm à glutinantibus epulotica differant, non est, vt horum naturam, quaque ratione dignosci possint, curiosiùs expiscemur, cùm posito discrimine satis hæc ab illis agnoscantur.

Vtendi tempus. Epvlotics vtimur, cùm vlcus penè (nondum tamen omnino) carne repletum fuerit: quod certè non vsqueadeò videtur esse rationi consentaneum. Hoc enim modo F caua cicatrix redderetur, cùm adstrictione caro in seipsam contrahatur, & exiccantibus iminuatur, vt præstet proculdubio vulnus paulò plenius esse, quàm tantò magis vacuum. Sed alia est huiusce ratio: mitiora siquidem epulotica simul & carnem generant, & cicatricem inducunt, vt cùm primò talibus vtamur, & vulnus adæquare possimus, & cicatricem obducere. Contingunt etiam plurima, quæ vim epuloticorum impediant, vt vulA nera cicatricem admittere non possint. Dysepulota vocantur medicis hæc vlcera, quæ cicatrice non priùs obduci possunt, quàm eius malitiæ causas amoueris. Cæterum non fert instituti nostri ratio, vt hæc symptomata copiosiùs expendamus. Hoc saltem in genere dictum sufficiat, quòd suprà quoque in sarcoticorum expositione tractauimus, ea priùs, quæ causarum rationem habent, amouenda *Vtendi ratio.* esse, quàm vltimum curationis scopum aggrediamur. Cùm itaque cicatrix inducenda esse videbitur, & affecta pars, & subiecta caro diligenter obseruabuntur, vt epuloticorum modus inuestigari possit. Non eadem enim competunt omnibus, sed colliquant aliqua tenellam carnem aliquibus, quæ cicatricem alijs inducerent. Hæc nimirum est cicatricis inducendæ ratio, vt epulotica vel acribus exasperentur, vel temperentur emollientibus, pro varia vulnerum conditione: quamuis ex propria rei natura nec acria, nec humectantia inducendæ cicatrici competant, ne, quod indurãdum est, emolliatur, aut defluxio ad partem indurandam proritetur. Vsus autem & *Vsus.* vtilitas epuloticorum ex suprà scriptis facilè colligi potest, vt pluribus exponenda non sit.

DE MEDICAMENTIS venena arcentibus.

Cap. XXIX.

ALEXITERIA, vel Alexipharmaca dicuntur hæc medicamenta, quibus adeuincendum venenum vtimur. Est autem duplex venenorum genus: alia namque manifesta qualitate mortem inferunt, alia verò tota sui substantia, vi nimirum occulta, necant: hæc tantilla portione lethifera sunt, cùm illa non, nisi quantitate maiori, venena censeri debeant. Non hic equidem de occultis medicamentorum viribus nobis agendum est: cùm tamen alexipharmaca non solùm ea dicantur, quæ occulta facultate venenorum vires infringunt, sed quæ manifestis etiam qualitatibus id ipsum præstant, de his aliquid in præsentiarum agemus: illa suo quoque loco discutientur. Quæcunque venena manifestis oppugnant rationibus, triplici differentia comprehenduntur. Aut enim naturam corroborant, vt venena faciliùs edomare possit: aut venenorum vires contraria qualitate deijciunt: aut venena foras violenter extrudunt. Naturam maximè reficiunt alimenta, de quibus aliàs. Medicamenta verò, quæ naturæ vires submininistrant, vel certæ cuidam corporis parti succurrunt, vel vniuersis: fit enim sæpenumerò, vt venena partem aliquam præ cæteris infestent. Si quid igitur vel ventriculum, vel hepar, vel cerebrum, aliámve corporis partem veneno debilitatam corroboret, ea ratione venenis obsistere censebitur, qua partis eius naturam fouet

atque

atque tuetur. De his autem infra tractabitur, vbi medicamenta certis destinata partibus discutientur. Quæ verò vel corroborant, vel spiritus reficiunt, omnibus corporis partibus opem ferunt. Corde siquidem affecto, vel eiusdem spiritibus, cæteræ corporis partes collabuntur.

Porrò cùm venena vel primis, vel secundis qualitatibus suas in corpora vires exerant, contrarijs quoque facultatibus pollent, quæ his opponuntur alexipharmaca. Venenis enim, quæ refrigerando necant, calefacientia competunt: sin aliqua corrodendo noceant, medicamentis vtemur, quæ leniant, & veneni temperent acrimoniam. Quæ verò vel indurata, vel in grumos redacta, vel coagulata periculum minantur, medicamenta postulant incidentia. Idem de reliquis esto iudicium. Quoniam autem id omnibus inest, vt non in aliqua parte morentur, sed hinc inde prosiliant, dum cor vitæ fontem oppreserint, ideo inuenta est à quibusdam alia facultas, qua veneni motus inhibetur: terrena nimirum & emplastica: iudicant enim, si venenum in hæc medicamenta inciderit, ceu visco implexum expediri non posse. Statuunt etiam viam & meatus hisce medicamentis intercipi, quò minùs venena liberè possint euagari, qua ratione cretam terræ lemniæ vices subire posse Rondeletius existimauit. Rationes eccè non iniucundas: vtinam verò tam sint vtiles, quàm id ipsum præ se ferunt: exiguis certè sumptibus plurimorum saluti consuleretur. Tutissimum autem est ac præstantissimum inter omnia remedium, si venenum quam citissimè foras expellatur. Id ergo vel vomitu, vel alui derectione, vel sudoribus exequemur.

Tempus vtendi. Cæterum quo tempore sit alexipharmacis vtendum, satis ipsa docet necessitas. Non enim moram fert imminens mortis periculum. Quòd si cùm turget materia subitò sit euacuanda, non dat certè venenum inducias, vt concoqui, vel ad expurgationem præparari possint humores, quibus maligna venenorum qualitas inhæret. Non ergo differendus est vsus alexiteriorum: quin ex tempore venena, quibus licet rationibus extirpemus. Cùm id tamen multis fiat (vti modò diximus) remediorum generibus, non est certè in re tam ardua temerè quibusuis vtendum: quin remediorum naturam diligenter expendamus, vt quæ priùs, & quæ posteriùs adhibenda sint, intelligamus. Hic autem est ordo remediorum, vt omnium primò vomitum prouoces, pòst vel iniectis, vel assumptis intestina expurgentur, tandem è corpore sudoribus veneni, quod reliquum fuerit, extrudatur.

Vtendi ratio. Est tamen non eadem in omnibus vtendi ratio, cùm nec vomitus perpetuò competat, nec purgationes, vel sudorem ferre quiuis possit. In his itaque prudenter procedendum est, vt obseruata corporis affecti, venenique natura & motu, quæ conueniant, quibus item abstinendum sit, edoceamur. Id autem commune est omnibus, quæ sunt ingesta venenis, vt subitò vomitorijs euacuentur: quæ verò iam sanguinem & spiritus infecerunt, sudoribus extruduntur. Quòd si plethoricum fuerit corpus, sanguinis missio: sin cacochymum extiterit, tantumq; temporis res ipsa concesserit, totius purgatio præmitti poterit. Est etiam & corroborantium & alterantium habendi ratio, vt & natura sit ad expellēdum robustior, & venenum contrarijs quadamtenus euictum faciliùs eijciatur. Hæc in genere dicta sufficiant: cætera, quæ particulatim conuenire videbuntur, vsus edocebit. Deniq; cùm præsentissimum venena minentur interitum, maxima proculdubiò est alexipharmacorum vtilitas, quæ pluribus illustranda non est, cùm sit ipsa per se notissima. *Vsus & vtilitas.*

DE MEDICAMENTIS ornatui destinatis.

Cap. XXX.

Κοσμητικα nominantur ea, quibus corpori decor & formæ dignitas conciliatur. Licet autem hisce nec præsens sanitas conseruetur, nec amissa restituatur: cùm tamen ornatum multi non minùs atque sanitatem ipsam affectent, quorum desiderio satisfieri decet: non est hoc alienum à medici officio, si suam hac in re postulantibus opem impertiat, vt eis recto medicamentorum vsu decorem magis gratum inducat. Itaque conueniunt hæc medicamenta vniuersæ corporis cuti, quòd ornatus vbiuis sit acceptissimus: maximè tamen eis adaptantur partibus, quæ patent, & oculis aspicientium obiectæ sunt: qualis est tota facies, barba, capilli, dentes & manus. Facies autem (vt hinc exordiamur) multis conspurcatur vitijs, quibus cosmeticis succurrimus. Aut enim sordibus maculis, & alieno colore defœdatur, aut erumpunt tubercula, vel rugis contrahitur, aut cicatricibus, aut in nimium tumorem extuberat. Capilli (sub quibus etiam barba comprehendi potest) vel defluunt, vel non nascuntur, vel colore præditi sunt non satis eleganti. Nonnullis etiam minùs placent, qui sunt, erectiores, vt crispos reddi velint. Manibus eadem ferè, quæ faciei, contingunt. Dentes verò vel vacillant, vel decidunt, vel sordibus & fœdo colore conspurcantur: tot enim maximè vitijs hæ partes infestantur, vt totidem quoque statui possint medicamentorum ornatui comparando destinatorum differentiæ. Sordes itaque seu manibus, seu faciei, seu dentibus adhæreant, medicamentis expurgantur abstergētibus, de quibus suprà hoc libro egimus. Ijsdem quoque remedijs, aut

mediocriter adstringentibus impetigines & maculæ delentur.

RVBOR autem faciei pro varijs eius causis varia sortitur remedia. Nam si calidior sit sanguis, refrigerantibus temperatur: si concitatior existat, à facie repellitur adstringentibus: sin crassior, & cuti sit impactus, extenuantibus discutitur. Cùm externa verò cutis superficies solùm rubore inficitur, maculârum instar tergentibus curatur. Vt plurimum tamen probata practicorum experimenta, remedijs hisce constant simul iunctis, successu fortasse magis felici, quàm ratione sit euidens. Sunt, qui pallido faciei colore magis delectentur: alij roseum, qui mixtam rubori referat albedinem, cæteris anteponunt. Duobus id verò maximè modis exequimur. nam vel intrinsecùs remedia, vel extrinsecùs adhibentur: intrinsecis temperies immutatur, qui modus omnium est commodissimus, vtpote quo firmus faciei color inducatur, & vniuerso quoque corpori, cùm vel ipso nomine topica suam prodant fallaciam. Fuci nempe vocantur, quòd colorem gratum ementiantur, qui tamen vel leui sudore disperdatur. Itaque cùm in facie corporum temperamenta maximè conspiciantur, sanguinis scaturiginem adoriri conuenit, vt firmum in facie colorem nanciscaris. Pallescunt autem cholerici: nigriores existunt, in quibus melancholia redundat: sanguine rubescimus & corpus pituita fit albidius. Verùm hæc medicamenta propriè cosmetica, seu comptoria non nominantur, quò fit, vt nec sint nobis hoc in loco discutienda copiosiùs, cum ad artem curandi morbos referantur. sunt enim temperamenta sanitatis causæ, velut intemperies morbos inferunt.

DE fucis multa sunt à practicis exposita, quorum tamen generalis ratio constitui non possit, sunt enim talia, quæ vel stultos eludere possint, vel si certos polliceantur effectus, occultis id viribus præstent potiùs, quàm qualitatibus manifestis. Interdum tamen ex ijs conficiuntur, quæ non sunt consistentiæ crassioris & firmiùs adhærent, actu etiam vel simplici vel mixtis prædita coloribus, pro vario cuiusuis arbitrio.

MVLTAE sunt pustularum differentiæ: quæ cùm inter morbos recenseantur, de ijs non est, vt hoc loco quicquam agamus, veluti neque vulnerum, quibus facies etiam sæpe fœdatur, curationem assumimus.

RVGAS ferè laxantibus, lenientibus, & emollientibus, ad æquum cutis læuorem reducimus.

CICATRICES manifestis etiam medicamentis dealbantur. Cùm enim & ob sanguinis influxum, & quòd eum facilè tenella cutis excipiat, haud absurda ratione medicamentis ista corriguntur, quæ vehementer & A siccent & adstringant, vtpote quæ sanguinem repellant, & cutem reddant crassiorem. Quoniam ergo suapte natura cutis est albidior, certè cicatrices, quò magis indurescunt, eò quoq; redduntur albiores, cùm siccitate cutis naturam assequantur.

NIMIA faciei crassities rarefacientibus, aut etiam exedentibus corrigitur, quæ tamen recta ratione pro patientis natura temperantur.

B CAPILLORVM varius quoque decor est. Licet autem capillorum defluxus inter morbos plerisque practicorum numeretur: cùm tamen pili magis ad ornatum, quàm ad necessitatem hominibus à natura tributi sint, haud absurdum fuerit, si quæ ad generandos aut conseruandos pilos, aut etiam extirpandos, extrinsecùs adhibentur, inter cosmica retulerimus. Quæ ad corrigendam humorum prauitatem, qua pili corrumpuntur & deci-
C dunt, intrinsecùs assumuntur, comptoria quidem non sunt, cùm ad tollendas morborum causas (vt dictum prius est) exhibeantur. Topica tamen, quibus pilos aut tuemur, aut producimus, nec morbos, nec morborum causas oppugnant. Pilos itaque generamus medicamentis, quæ leui caliditate probum attrahunt alimentum, idque moderata retinent adstrictione. Conseruantur etiam ijsdem ferè, quibus producuntur. Pilos autem extirpa-
D mus medicamentis validè tergentibus & exedentibus. Psilothra Græcis vocantur hæc medicamenta. Pili verò variè pro cuiusuis libito tinguntur medicamentis, quæ magis experientia, quàm ratione innotescunt: siquidem colorum causæ manifestis qualitatibus (vt suprà docuimus) describi nequeunt. Medicamenta quoque, quibus crispi redduntur capilli, nõ ita rationi patent, nisi fortè vehementer sicca & adstringentia esse oporteat, vt & humoris
E inopia, & adstrictione pili contrahantur. Manus (vt paulò antè diximus) ijsdem ferè, quib. facies, vitijs infestantur. Hoc tamen in ijs sæpe desideratur, in facie non ita requisitum, vt teneræ mollesque fiant, quod medicamentis exequimur emollientibus.

DENTES & tergentibus expurgantur, & confirmantur adstringentibus, in quibus id vnicè cauendum, ne denigrandi vim habeant, quæ rebus vehementer adstringentibus maximè familiaris existit. *Vtendi varia.*

F FVRFVRIBVS sæpenumerò caput vniuersum infestatur, quod vitium discutientib. corrigitur, & abstergentibus.

HAE sunt maximè species medicamentorum, quibus ad ornatum vtimur, in quorum vsu hæc diligenter obseruari debent, an videlicet vitia, quibus occurrere constituimus, humorum totius corporis prauitatem, aut malam viscerum constitutionem sequantur. Nam nisi hæc mali scaturigo priùs expurgetur, topicis parum profeceris. Hæc itaque generalis

lis esto regula, ne vehementioribus caput aggrediaris, corpore non priùs ad id præparato. Consultum quoque fuerit, vt medicamenta, quibus vti voles, si fortè suspecta sint, in aliqua corporis parte priùs probẽtur, atq; adeò tutior sit eorum vsus in tenella faciei cute. In fucis admouendis id etiam obseruabitur, vt facies tergenti liquore abluatur, ne forsan ob sordes aut pinguedinem fuci non adhæreant. Deniq; cùm capilli vel generantur, vel conseruantur, duo maximè considerari debent, vt cutis raritas contrahatur, & alimentum sufficiens pilis suppeditetur, quæ prius etiam admonuimus. Ea verò ratione miscentur attrahentibus adstringentia, vt si minus desit alimenti, raritas autem maior existat, ab adstringentibus vincantur attrahentia: sin verò contingat contrarium: potior sit attrahentium ratio, quàm adstringentium. Hæc & hisce similia diligenter obseruanda sunt, vt res probè succedat.

A maximè discrepet, vt nec eadem natura sit omnibus, quæ sunt æqua lance temperata. Sit sanè, detur & hoc, nihil quicquam efficere naturaliter, quin id mediantibus procedat qualitatibus: non tamen id omne qualitatum est, quod res ipsa qualitatibus operatur. Simul enim & id, quod ipsius est temperiei, & quod substantiæ est, contribuitur. Annon earundem qualitatum ministerio natura res etiam diuersissimas procreat, & temperamen-
B torum certæ sunt species, cùm infinitæ propemodum sint rerum substantiæ? Pluribus hoc ipsum demonstrari posset, non id tamen fert instituti nostri ratio, vt negociũ hoc subtili disputatione distrahamus. Hoc saltem media insistentes via pro confesso tueamur, etsi plurima sunt ex eis, quæ inter occulta numerantur, quorum ex qualitatibus manifestæ rationes reddi possint: fieri tamen etiam plurima, quæ rerum essentijs, non autem quali-
C tatibus adscribi debeant. Distinguenda certè est rei proprietas ab eius temperamẽto, quod ij nequaquam assequentur, qui quorumlibet effectuum causas à manifestis sumunt qualitatibus. Sed mirum fortasse quibusdam videbitur, quomodo hæc innotescãt, si nulla qualitate prodantur. Nihil absurdi proferimus: experientia namque plurimorum est inuentrix, quæ nulla rationum subtilitate quisquam expiscari potuisset. Cùm itaq; solertes medi-
D ci ratione rerum naturas, & obseruatione medicamentorum vires exquirerent, inuenerunt plurima, quæ potiùs admirarentur, quàm vt eorum causas acri studio, & labore fortassis etiam inutili disquirerent. Quoniam verò multi pro secretis multa venditant, quæ nihil minus existunt, medicos certè veritatem in hisce scrutari decet, vt & certior sit eorũ vsus, & hosce iactatores grauitate philosophica pessundent.

Occultorum inuentio.

Occultorum examen.

DE OCCVLTIS MEDIcamentorum virib.

Cap. XXXI.

HACTENVS qua fieri potuit breuitate, medicamentorum facultates exposuimus, quæ manifestis patent qualitatibus, certisq; confirmari possunt rationibus. Restat, vt de ijs aliquid etiam agamus, quæ nec manifesta qualitate produntur, nec rationibus inuestigari possunt. Occultas itaque medicamentorum vires appellarunt medici, non quòd simpliciter occultæ sint: hac enim ratione nihil adferrent auxilij, sed quòd (vt modò dictum est) nec sensu, tactili nimirum qualitate, nec rationis discursu cognoscantur. Noti certè sunt horum medicamentorum
E effectus, etsi quo modo tale quid præstent, ignoratur. Sunt tamen, qui medicamenta negent præter rationẽ quicquam operari. Cùm enim naturaliter agant, medijs ad id à natura destinatis vtuntur. Etsi verò non adeò manifestæ sunt omnium operationes, vt facilè ab omnibus intelligantur, non ob id tamen præter rationem talia fieri iudicandum est, cùm si diligentiùs exquiras, horum effectuum aliqua ratio possit inuestigari, quod celeberrimus ætatis nostræ philosophus Thomas
F Erastus grauissimis confirmauit argumentis. Haud equidem dubium est, quin plurima lateant hominum ignauia potiùs, quàm quòd ipsa per se talia sint, quæ rationibus exquiri non possint. Nec id tamen propterea veritati videtur esse consentaneum, nihil quicquam operari posse, quin id ipsum manifestis exequatur qualitatibus. Certum enim est omnibus penè rebus substantiam inesse, quæ licet ex elementorum mixtione nata sit, ab ipsis tamen elementis, & eorum qualitatibus

Vtendi tempus.

Id quoque videtur magis esse consultum, vt ijs priùs vtamur, quorũ vires veterum authoritate, sensibus etiam ipsis, & rationis discursu notissimæ sunt, ante quàm ad ea leuiter excurramus, quæ præter rationem miros pollicentur effectus. Excusari namq; medicus meritò poterit, vbi res minimè successerit, si quod rectà ratio, & ars ipsa postulat, egerit: aliàs temeritatis actionem nequaquam effugerit. Cæterùm si res desperata sit, nec morbus vsitata curandi ratione profligari possit, vbi quod ex officio faciendum erat, egeris, catentare, vel experiri licebit, quæ tibi præ cæteris videbuntur esse certissima. Cauendum porrò est, ne ijs vtamur, quæ cum vitibus occultis salutem polliceantur, manifestis tamen facultatibus exitium minantur. Præstat enim non iuuisse, quàm vt ægros in præsentissimum vitæ discrimen impellas.

Vtendi ratio.

Neque verò si medicamentis hisce fuerit vtendum, methodus ob id aspernabitur, qꝺ̃ video factitare monoculos ætatis nostræ-

cyclopes, qui vt nouam medendi rationem, suasq; nugas extollant, in Galenum eiusque doctrinam debacchantur impudentissimè. Non equidem negauero, quin medicamenta prodant, quæ vires habent ad morbos profligandos eximias: cùm verò rectam ijs vtendi rationem negligant, imitandi certè non sunt, sed si secretis vtendum sit, benè vtendum est. Hæc autem optima est vtendi ratio, vt nec communia medicamenta despicias, nec satis vtiq; confirmatam veterum medendi rationem. Si quis igitur hisce medicamentis & prudenter, & methodicè fuerit vsus, dubium non est, quin admiranda sæpè sit experturus, quæ manifestæ medicamentorum vires nequaquam præstiterint. Ad eos tamen maximè morbos vsurpari possunt, quorum occulta est, & ab humorum prauitate diuersa malignitas.

Vsus & vtilitas.

DE MEDICAMENTIS certis quibusdam corporis partibus addictis.

Cap. XXXI.

EADEM & in hisce medicamentis inter doctos agitatur controuersia. Cùm enim aliqui specificas (vt vocant) medicamentorum vires negauerint, hoc etiam admittere noluerunt, medicamenta quædam certis quibusdam corporis partibus vel competere, vel aduersari peculiariter. nam quæ caput roborant, eadem cæteris quoq; visceribus auxiliantur: nec quicquam est, quod vel renib. vel cordi negocium facessat, quin idipsum lædat, quascûq; partes offenderit. Verũ vtraq; parte peccatur. Nec enim vera est eorum sententia, qui nihil in hisce præter occultam substantiæ proprietatem admittunt: nec eos penitùs approbare licet, qui nulla censent medicamenta partibus vllis peculiariter addicta esse. Licet enim (quod aiunt) nihil vlli parti tantum vel obsit, vel conueniat, quin id ipsum cæteras quoq; vel iuuet, vel offendat, nihilominus tamen fieri potest, vt quod omnibus competit partibus, alicui sit magis familiare: vel vicissim, quod omnibus nocet, alicui magis & propriè quidem noceat. Sunt enim corporis humani partes ita constitutæ, vt & in multis conueniant, & proprijs etiam substantijs discrepent. Licet itaq; partibus aliquid cõducat omnibus, qua nimirũ eis est ratione quodammodo simile: quid obstat, quin propria substantiæ differẽtia vel hepar primariò iuuet, vel aliam quãuis partem? Nocentium idem quoq; iudicium esto. Resum enim sympathias, & antipathias à natura tollere non possumus, quarum certè nemo rationem ab ipsis qualitatibus exposuerit: conetur modò, qui volet, licebit, palmamq; feret, si quid fuerit assequutus. Etsi verò negari non potest, quin hæc medicamenta (quæ medici certis quibusdam partibus adscripserunt) proprietate quadam occulta iuuent, nequaquam tamen ob id omnis rationum discursus excluditur: siquidem ab ipsius partis & medicamentorum natura quædam potest ostendi ratio similitudinis, vt paulo pòst clarum faciemus.

Vsus.

Qvis verò sit horum medicamentorum vsus & vtilitas, facilè collegerit, quisquis intelliget ea meritò prodesse magis, quæ non qualitatibus solùm, sed tota sua substantia iuuant. Hæc sint in genere dicta: quæ verò in singulis obseruanda fuerint, sequentibus capitulis exponentur.

DE MEDICAMENTIS, quæ vocant cephalica.

Cap. XXXII.

CAPITIS nomine totam eius compagẽ intelligimus à summo apice ad ipsas vsq; clauiculas, quibus suprema corporis pars à pectore seiungitur. Ea tamen propriè cephalica dicuntur, quæ cerebri vitijs accommodantur: siquidem quæ vel oculis competunt, vel aurib. alijsq; ad capitis molem pertinentibus, suas habẽt ab ipsis partib. denominationes. Capitis, vt & aliarũ partium, medicamẽta duabus medici classibus distinxerunt: alia nãq; calida vocarũt, alia frigida: quo certè discrimine patet hæc ipsa non sola substantiarũ similitudine, sed manifestis etiã qualitatibus cuiq; parti cõpetere. Non enim caloris, aut frigoris occultæ sunt facultates, & quę tota sui substãtia iuuãt, semper omnibusq; conueniunt. Cæterùm vt cephalica dignoscantur, cerebri natura, & affectus maximè proprij sunt describẽdi. Cerebrum itaq; cùm & rationis sedes sit, sensuumq; principium, & neruorum origo, natura temperatũ est: quouis enim excessu cæteris partibus magis afficitur, siquidem si calidius existat, subitò sensus & ratio cõmouentur: sin verò sit frigidius, ijdem languent & obstupescũt, vt reliqua taceã sympto mata, quæ subinde caput inuadũt, si cerebrũ à sua recedat temperie. Hoc etiam cerebro peculiare est, vt odoribus, sonis & coloribus vel delectetur, vel offendatur, cùm reliquæ partes hisce sensibus destituantur. Verum tamen excipiunt aliqui, vtpote qui manifesto motu fœtida refugiat, amplectatur autẽ suaueolentia: verùm hac de re suo loco tractabitur. Censebuntur ergo cephalica, non ea solùm quæ gratis odoribus cerebrum recreant, sed quæ vel suaui concentu, vel iucundis variarũ rerũ picturis oblectãt audientes, aut inspicientes. Hoc tamen in hisce discrimẽ obseruari potest, odores cerebrum afficere innata magis olfaciendi facultate, quàm discernendi iudicio, cùm nec musicis, nec aspectu quisquam oblectetur, quin ab harmonia dissonantiam, & ab eis quæ pulchra sunt, deformia discernere

nere possit, ea proculdubio ratione, quòd odoratus hisce sensibus, visu nimirum & auditu, magis terrenus existat. Hæc grata disputatione, iucundis item obiectionibus copiosè discuti possent, nisi seruanda breuitas hoc ipsum prohiberet.

QVAMVIS autem & musica cerebrum & picturis reficiatur, non tamen hæc inter cephalica numerantur, quòd medicamenta non sint. Ex ipsius autem cerebri affectibus cephalica etiam dignosci possunt. Quoniam itaque cerebrum (vtpote quod reliquis visceribus minus natura calidum existat) pituita plerumque repletur, ob id ea maximè cephalicis annumerantur, quæ præter occultam, qua cerebrum roborant, facultatem, excalefaciunt, tergent, incidunt, & exiccant. Cerebri verò situm si consideres, cùm in suprema corporis parte sedem habeat, calidos vapores facilè suscipit, vnde (præter quàm quod alijs obsint rationibus) ægri sæpenumerò vigilijs excruciantur, & capitis doloribus: quæ symptomata refrigerantibus cephalicis compescimus. Hæc alia est cephalicorum series, sub qua fortassis etiam narcotica comprehendere liceat, cùm suas frigore vires exerant. Licet autem hæc ipsa in aliarum etiam partium doloribus adhibeantur, propriè tamen cephalica censeri debent. Ea siquidem ratione dolores sedant, qua somnum inducunt, aut partis alicuius sensum obstupefaciunt. Cùm itaque cerebrum somni & vigiliarum sedes existat, & origo sensuum, hac & illa ratione narcotica pro cephalicis haberi possunt. An verò hæc tota substantia capiti familiaria sint, ijs perpendendum relinquimus, qui præter occultas vires in hisce medicamentis nihil agnoscunt, cuius respectu certis partibus competere possint. Hoc fortasse magis rationi consentaneum fuerit, narcotica cerebro & sensilibus corporis partibus aduersari tota substantia, quàm vt eis auxilientur. De purgantibus autem, an eorum aliqua certis quibusdam partibus competant, infrà proprio capite tractabitur.

TOT ergo sunt cephalicorum classes, vt aliqua cerebrum expurgent, idem aliqua refrigerent, aliqua verò corroborent, quibus equidem omnibus hoc forsan commune est, vt cerebro sint occulta facultate familiaria, quæ nec ratione comprehendi, nec præceptis describi possit. Cæterùm quæ morbos cerebro peculiares proprietate quadam excutiunt, vel talia sunt, quorum ratio reddi nequeat, vel ad dictarum classium aliquam meritò referentur. Hoc tamen vt addatur, forsan non abs re fuerit: hæc nimirum medicamenta, vel ideò prodesse, quòd hisce morbis antipathia quadam aduersentur, vel quòd cerebrum aduersus malignas morborum vires tota substantia muniant, atq; tueantur.

Vtendi tempus. PORRO cùm variæ sint (vt modò dictum est) cephalicorum vires, non eadem semper aut eodem tempore conueniunt. Non enim cerebrum facilè corroboratur antè quàm expurgatum fuerit: nec priùs idipsum cephalicis expurgatur, quàm vniuersum corpus probè fuerit euacuatum, ne scilicet caput attractione repleatur. Refrigerantibus ferè, cùm id caloris vehementia postulat, vtimur: periculosa tamen sunt, si crisis expectetur. De narcoticis aliàs sat dictum est. Qua verò sit cephalicis vtendi ratione, paucis exponi non potest, cùm pro varijs morborum generibus, pro varijs item vniuscuiusque morbi temporibus & symptomatis, varia quoque sit cephalicis vtendi ratio. *Vtendi ratio.*

DE RELIQVIS CAPITIS PARTIBVS.

CAP. XXXIII.

SVB capitis nomine (quod etiam præcedenti capite monuimus) externæ quoque partes, vt oculi, nares, os, & aliæ, comprehenduntur: de quibus aliquid saltem exponemus, vt earum etiam remedia possint inuestigari.

PRIMVM ergo de oculis agemus, quòd inter sensus externos visus primas obtineat, cuius organa sunt oculi. Duplicia verò statuuntur oculorum medicamenta, quæ nimirum ad spiritus visorios, & quæ ad ipsosmet oculos referuntur. Spirituum ea debet esse constitutio, vt nec nimis crassi, nec nimis subtiles existant. Cæterùm etsi sæpe fit, vt nimia spirituum subtilitas visum efficiat debiliorem, ea tamen ocularia maximè nuncupantur, quæ facultate, quam habent, incidendi visum exacuunt: ἐξυπτικὰ Græci nominant. Inter hæc autem à medicis plurima recensentur, quæ non hac, sed occulta proprietate visum iuuent. Non hic equidem hac in parte refragabimur, vtpote cùm nouerimus prodesse multa, quorum vires non ita rationi pateant, nisi quis ad ipsam substantiæ similitudinem recurrat. Hic tamen eorum acumen mirari contingit, qui caprinum iecur nyctalopas iuuare censent, haud alia ratione, quam quòd capras existiment non minùs noctu cernere, quàm interdiu. Liceat itaq; ab vno cætera comminisci, vt mirandos rerum effectus intelligendo comprehendere videaris. Sed quæsierit forsan aliquis, quænam sit hepati cum oculis affinitas? certè nec eadem substantia, nec idem eis inest temperamentum. Hæc iucunda disputatione tractari possent amplissimè: breuitatis tamen causa summo dò proponenda fuerunt, & eo fine quidem, vt hæc quoque ratio pateret, qua non oculis solùm, sed reliquis etiam partibus medicamenta propriè, vel admirando successu competètia, non nullo discursu rationis exquirerentur. Constat, veteres ab animalibus didicisse plurima, *Oculi.*

Unable to display this page

gant: aut tenues incrassant defluxiones: aut acres temperant, & arteriæ leniunt asperitatẽ.

DE MEDICAMENTIS cordialibus.

Cap. XXXV.

VT cerebrum sensus, ita cor affectuum sedes est, vitæ fons, & infusi caloris origo. Cùm itaque duo sint cordi maximè propria, vt & suo calore vitam foueat in reliquis partibus & voluntati suis affectibus vigorem inferat: quo quoq; sunt eorum genera, quæ cordi conuenire dicuntur. Quædam enim, quòd animum exhilarent: quæda, quòd cor ipsum iuuent, cordisq; spiritus reficiant, cordialia nuncupantur. Eorum porrò, quæ cor oblectant, non vna est ratio, cùm vel ira, vel amore, vel metu, vel odio, vel tristitia, vel alijs affectibus cor variè conturbetur, quorum vel temperantia, vel ablatione idipsum viceſſim erigitur. Etsi verò cor affectibus hisce plurimum sæpe recreatur, vt cordialia meritò sint, quæ vel amatoribus obblandiuntur, vel iratos placant, aut solantur meticulosos: quòd tamen hæc medicamentis primario nequaquam assequamur, ad aliud vel tempus, vel locum referenda sunt: maximè verò philosophiæ præceptis ita mens imbui potest, vt minimum affectibus conturberis. Cor enim medium est inter hepar & cerebrum, vt nõ ratione minus, quàm ingestis afficiatur. Quamuis autem vis hæc medicamentis quibusdam ineſſe dicatur, vt lætitiam inferre possint: nequaquam tamen id ita fuerit intelligendum, atque si suapte natura cor exhilararent. Lætitia namq; non corporis, sed animi motus est: quò fit, vt sine iudicio lætari nemo possit. Sunt tamen, qui medicamentis odium, aut amorem concilient: verùm id existimauerim (si fiat) vel occultis rerum proprietatibus, aut incantationi potiùs adscribendum esse. Quòd verò lætitia quibusdam medicamentis attribuitur, id hac ratione verum est: cor vt vitam omnibus corporis partib. impertit, ijsdem ita compatitur, & pede vel manu læsa subitò contristamur. Quicquid ergo dolorem vel tollit, vel saltem mitigat, oblectare dicendum est. Magis tamen hoc ipsum præstare videntur ea, quæ proprijs cordis affectibus mederi possunt. Cor itaq; nimio calore, venenis, & tetris vaporibus afficitur. Hic nimirum patet altera medicamentorum cordialium series: nam quæ modò proposuimus, animam in corde magis, quàm cor ipsum spectant: hæc verò cor, & cordis spiritus naturali virtute magis, quàm rationis vi fouent atq; tuentur. Tria sunt igitur horum medicamentorum genera, quibus affecto cordi naturæ adminiculo succurritur. Quædam enim, quòd refrigerando febrium ardorem mitigent: quædam, quòd venenis aduersen-

A tur: quædam verò, quòd cordis spiritus peculiari virtute refocillent, cordialia nominantur. At non quicquid refrigerat, protinus est cordiale. Plumbum enim non minus ac aurum, argentum, aut gemmæ pretiosissimæ, frigidum est. Hic nimirum vis alia subest quæ nec scripto facilè, nec verbis exprimitur. Sed vereor, ne talia magis ex accidenti, quàm propria facultate lętitiam inducant: vt ad primam cordialium classem meritò sint referenda, cùm

B ratione magis animum in corde, quàm naturali dote cor oblectent. De venenis & eorum alexipharmacis suprà proprio capite actum est, vt hic nihil superesse videatur, quod iam scriptis addi debeat. Huc tamen non quæcunque venenis aduersantur, referenda sunt: sed ea, quæ oppresso cordi succurrunt. Quædam enim (vt suprà demonstratum est) alterando, quædam vires naturamque fouendo venenis resistunt: quædam tòta sui substantia,

C facultate nimirum occulta, certis quibusdam venenis aduersa sunt, quorum tamen nullum sub hac classe continetur. Ecquis enim scorpium aut viperas inter cardiaca recenseat? De cibis, & ijs quæ contrarijs qualitatibus venenorum vires infringunt, idem quoq; dictum esto. Quæ cor autem vel occulta virtute, vel quadam substantiæ similitudine, vel vi, quam ratione quodammodo comprehendere possis roborant, ad hunc cordialium ordinem

D referenda sunt. Cùm hoc enim venenis insit omnibus, vt cor petant, & vitæ insidientur: quæ cor aduersus hæc muniunt, atque tuentur, alexiteria meritò nominari debent. Tertia cordialium classis est eorum, quæ cordis spiritus reficiunt. Hæc nimirum ea sunt, quæ cor exhilarare dicuntur, tum quòd peculiari facultate vitales spiritus excitent, & viuidiores reddant, tum quòd terros & melancholicos arceant à corde vapores. Vt odorata

E spiritus animales erigunt, aromatica naturales, ita hæc amica cordi virtute vitales fouent & recreant.

DE MEDICAMENTIS stomachicis.

Cap. XXXVI.

MEDICAMENTA, quæ ventriculo conueniunt, stomachica nominantur: etsi stomachus non ventriculum, sed eius

F orificium, seu gulæ partem inferiorem designat. Cùm itaque stomachica non partis, sed totius existant, non vnius etiam sunt generis: siquidem in ventriculo tria maximè proprijs curanda medicamentis obseruantur: appetentia dejecta, concoctio debilis, retentrixq; facultas vitiata. Quæ appetentiam excitant, acida ferè sunt, & grato condita sapore. Licet autè varijs de causis appetitus sæpè concidat, vt cùm obruitur bile ventriculus, aut putridis humoribus, nõ ea tamen, quibus-

hæc expurgantur, propriè dicenda sunt orectica, sed quæ quadam acida vi gulam & stomachum contrahũt, gratoq; sapore delectant.

CONCOCTIONEM iuuant ea, quæ vel calore conuenienti, vel aromatica facultate ventriculi calorem fouent, vel occulta proprietate ventriculum roborant. De occultis dictum sæpè est: hic tamen ratio superiùs propositæ similis, paulò tamen veritati magis consentanea, nobis offertur. Nyctalopes ex quorundam sententia caprino iecore iuuari suprà diximus, quòd existiment aliqui, capras nocte nõ minus cernere, quàm interdiu. Ventriculi verò concoctionem interna ventriculi gallinarum tunica iuuare creditur, quòd hæc animalia insignem habeant concoquendi vim.

RETENTRIX ventriculi facultas vitiata nauseam parit, vomitum, & alui profluuia. Medicamentis hæc corrigitur adstringentibus: non ob id tamẽ, quicquid adstringit, stomachicum est, cùm adstringant multa, quæ ventriculo sunt aduersissima. Stomachicis ergò præter manifestas qualitates alia vis inest, qua ventriculo sunt accepta.

Vtĕdi ratio. AD appetentiam excitandam medicamentis interdum vtimur, quæ non vsqueadeò ventriculum iuuant: quò fit, vt hac in re multa sint obseruanda, tum vt tempore conuenienti, tum vt aptis ad id medicamentis appetentiam excitemus, quæ quidem paucis describi non possunt, cùm pro varijs appetentiæ delectæ causis variè sit etiam procedendum. Hoc tamen maximè notum, & commune præceptum est, orectica impuro ventriculo, vel si cibandum non sit, nequaquam adhibenda esse. Quæ verò concoctionem iuuant (προπεπτικὰ dicere liceat) ante cibum offerri debent, tum quòd in ventriculi fundo, non superiori parte calor excitandus sit, tum quòd calefieri debeat ventriculus antè quàm cibus offeratur. Quibus autem ventriculus adstringitur, ea cùm duplici fine conueniant, vt vel stomachum, vel pylorum occludant, hoc quoq; discrimine sunt exhibenda, vt si vomitum cuitare velis, à pastu: sin fluxus inferiores, ante cibum præbeas adstringentia. pòst enim assumpta, cùm cibos deorsum pellant, aluum sæpenumerò mouent: maximè verò, si lenientia priùs ingesseris.

A guæ stomachoq; concredita, quibus & competens ciborum qualitas. & sufficiens eorundem quantitas indicaretur: ita est hepati quiddam & manibus ingerentibus, & linguæ gustanti, & stomacho discernenti correspondens & natura tributum. Venis enim mesaraicis sibi conueniens attrahit alimentum, quod nimirum eiusdem naturæ fuerit, aut temperamenti. Hæc sunt ea, quibus hepar delectatur, alimenta quidem maximè: verum ex medica-
B mentorum serie nonnulla iecori quoque grata sunt, dulcia nimirum: hæc enim auidè, velut alimenta sibi competentia, trahit. Hepar autem corroborant ea, quæ leuiter adstringunt. Cùm enim concoctioni dicatum sit, quadam opus habet adstrictione, qua tum calor, tum concoquendus humor contineatur, ne diffluat hic, ille verò dispergatur. Nequaquam tamen tanta est hepaticorum adstrictio, quanta stomachicis competit. Ven-
C triculus enim amplissimus est, & ingressum & exitum habens maximè patentes: at hepar exilibus est refertum venis, quibus vel chylum attrahit, vel sanguinem in reliquum corpus distribuit. Quamobrem ne vel obstruatur hepar, vel distributio sanguinis impediatur, adstringentia iecori competunt, nõ adeò tamen valida, vt hæc inferant symptomata. Quòd itaque iecur ita sit constitutum naturaliter, vt præ cæteris visceribus facilè obstructionibus
D corripiatur, ideò medicamenta, quæ vel prohibent obstructiones, vel ijsdem factis medentur, hepati censentur esse peculiaria. Sunt autem ea, quæ sine vehementi calore incidunt & extenuant: quibus tamen & adstrictio lenis, & aliqua facultas insit abstergendi. Obstructiones plerumque sequitur inflammatio, quæ refrigerantia poscit, non quæcunque, sed hepatica, hoc est, quæ simul & abstergant & extenuent. Cæterùm ex visceris natura dili- *Vtĕdi ratio*
E genter hoc est obseruandum, vt cùm id concoctioni destinatum sit, calidis refrigerantia temperentur, ne calor adeoq; concoquendi facultas aboleatur: aut etiam diaphragma, cui vicinum & annexum est, ita refrigeretur, vt respiratio impediatur. Hic etiam modus in extenuantibus obseruari debet, ne visceris robur diffundatur: in adstringentibus, ne vel attractio chyli, vel distributio sanguinis (vt modò dictum est) impediatur.

DE MEDICAMENTIS hepaticis.

CAP. XXXVII.

HEPATICORVM tres fortè licuerit constituere gradus. Quibusdam enim delectatur hepar, quibusdam robur viresq; nanciscitur: sunt & alia, quæ vitijs eius propriè competunt. Vt ad ciborum dignotionem, ne facilè quiduis ingereretur, gustus & appetentia ventriculo præmissa sunt, &

DE MEDICAMENTIS splenicis.

CAP. XXXVIII.

IN sanguinis generatione tria maximè conspiciuntur excrementa, serosus humor, flaua bilis, humorq; melancholicus. Bilis propriam habet in hepate cystim: serum ad renes delabitur: splen verò crassiorem ad se sanguinis partem allicit. Duplex autem est hoc sanguinis excrementum: aut enim nimio calore

lore adustum est, quam bilem atram nominant, aut ex seipso crassum ac terrenum est, qui propriè melancholicus humor appellatur. Hinc inuestiganda est vis & natura splenicorum. His enim humoribus lien vtplurimum infestatur: vnde varia consequuntur symptomata, quibus cætera quoque viscera noxam ferunt. Atra namque bilis, vbi vel efferata, vel adducta fuerit, melancholiam furoresque parit: humor autem melancholicus & visceris obstructionem, & scirrhum induA cit, vt & sanguinis concoctio vitietur, hydropsque sæpenumerò subsequatur. Duplicia sunt itaque medicamenta, quæ lieni censentur esse peculiaria. Quædam enim atræ bili competunt, quædam humori melancholico. De purgatione nihil hic nobis agendum est, cùm id infrà proprio capite simus tractaturi. Splenica sunt ergo, quæ bilem atram humectando contemperant & refrigerando: licet ex his etiam aliqua sint, calore temperata. Non enim bilis hæc vsqueadeò calida est, vt medicamenta poscat, quæ dicunt bilosa, quibus eximia vis inest refrigerandi. Hæc nimirum sunt ea, quæ superiùs inter cordialia retulimus, quòd tetros bilis atræ vapores, quibus cor obruitur, temperent & demulceant: qua ratione lætitiam inferre dicuntur. Sunt ea quoque splenica, quibus humor melancholicus corrigitur & præparatur, vt commodè pòst euacuari possit. Medicamentis id D assequimur incidentibus & aperientibus, quæ ab hepaticis ea ratione differunt, quòd sint adstrictionis expertia. Splen enim concoctioni non est addictus: quo fit, vt adstrictione non indigeat, cùm ad hepatis vires confirmandas chylumque retinendum ea non parum suppediret auxilij. Splen etiam ab humore melancholico non obstruitur solùm, sed induratur, vt inter splenica meritò quoque numerentur emollientia, quæ non equidem assumuntur intrinsecus, quòd ventriculo sint & visceribus concoctioni destinatis inimica, sed extrinsecus admouentur. Quamuis autem scirrho iccur etiam afficiatur, hæc tamen ei non conueniunt, quòd hepar (vt suprà dictum est) adstrictione indigeat, qua tamen hæc destituuntur, & tantam emolliendi vim habent, vt calorem viscerum, & spiritus adeoque vires dissoluant.

DE RENVM AC vesicæ medicamentis.

Cap. XXXIX.

ADserum à sanguine secernendum renes à natura cæteris additi sunt visceribus. Id autem vt exciperet, nec subinde vrinam excernere cogeremur, vesica ijs adiuncta est amplitudine sufficienti. Cùm itaque renum & vesicæ munus hoc sit maximè proprium, vt à corpore tenuissimam sanguinis partem excernant, morbis etiam vtplurimum vrinæ vitio corripiuntur. Vel enim calculo, vel inflammatione, vel crassis humoribus vrina supprimitur, vt hac quoque ratione medicamenta renibus & vesicæ competentia (quæ nephritica & cystica vocant) sint distinguenda: siquidem alia refrigerant, alia crassos humores incidunt, alia lapides etiam confringunt. Etsi verò phlegmone ad sistendum sanguinis influxum adstringentia postulat: renum tamen & vesicæ constitutio talis est, vt eis & vesicæ maximè periculosus existat adstringentium vsus, vtpote quibus vrina magis impediatur. Quæ crassos humores incidunt, vretica propriè nominantur, de quibus suprà satis actum est. Lapides autem confringentia præter eam, qua pollent, incidendi facultatem (cuius etiam respectu meritò sub diureticis comprehendi possunt) propria quadam vi prædita sunt, vt lapides adeò duros comminuant. Ex his plurima passim à practicis recensentur, quæ id ipsum occulta proprietate præstant, quorum alia ratio reddi nequit, quàm quæ ab ipsa eorum substantia sumitur, non manifestis qualitatibus. Ex ipsa itaque renum & vesicæ natura, morbisque peculiaribus, hæc propriè nephritica & cystica videntur esse nominanda, quæ leniunt, & citra validum calorem incidunt & extenuant. Quòd autem eadem & renibus & vesicæ tribuerimus medicamenta, discrimen hoc in ijs obseruari debet, vt cùm vesica sit à corporis centro, quàm renes, remotior, ei quoque validiora præscribantur medicamenta, ne vires eorum, antè quàm ad locum affectum peruenerint, euanescant.

DE MEDICAMENtis hystericis.

Cap. XL.

VTERO competentia medicamenta sunt, quæ menses mouent, vel nimis fluentes sistunt: de quibus abundè suprà dictum est, vt iam nihil superesse videatur, quod pluribus exponi debeat. Hoc saltem de vteri natura dictis addere liceat. Vterum videlicet cerebro & ventriculo substantia quodammodo similem esse. Cephalicis enim & aromatica vi præditis adeò delectatur, vt id manifesto motu clarum faciat dum ijs accurrit, eorum verò contraria fugiat. Hoc experientia ferunt esse certissimum. Si qua namque mulier vteri præfocatione corripiatur (quo quidem affectu sursum ferri creditur vterus) ori grauiter olentia, sed vteri collo admouentur ea, quæ grato sunt odore prædita. Sin autem procidat vterus, vice versâ progrediuntur. Ob-

latis enim ori benecolentibus & fœtidis vuluæ admotis, vterus retrocedere perhibetur. Hæc ratio fuit, quæ mouit aliquos, vt olfaciendi vim vtero adscripserint. Sitne nasutus mulierum vterus, an verò sit eorum nasus vterinus, qui tale quidpiam asserunt, viderit, qui volet. Dubium non est, quin (quod supra de cephalicis diximus) quæ gratum spirant odorem, cerebro sint & neruosis partibus amicissima: nō ideò tamen olfactu solo talia prodesse iudicanda sunt, cùm & alijs qualitatibus, & ipsamet sui substantia partes nullo præditas olfactu iuuare possint. Eadem fœtidorum est ratio. Suffitus enim præter odorem, vim etiam habet certis quibusdam partibus aduersissimam. Fœticis certè ventriculus offenditur, & ita quidem interdum, vt vehemēti motu quicquid assumpserit, euomat, non quòd olfaciendi facultate polleat, vel odorandi, sed quòd alia fœtidorum noxa vellicetur. Vterum itaq; iudicamus, non, quòd olfactu præditus sit, offendi fœtidis, sed quòd ea sint eius naturæ aduersissima. Licet autem olfactu nec oblectetur, nec offendatur: fœtidis tamen læditur, & benecolentibus corroboratur. Odor enim medicamentorum index est, quo natura, quid sibi competat, edocet olfacientes. Hæc quæstio pluribus hoc loco non est discutienda, ne propositi limites egrediamur: hoc saltem conclusionis vice dictum sufficiat, vterum perinde atque cerebrum benè odoratis & aromatica vi præditis confortari. Cerebrum enim uerò nec gustu pollet, nec olfactu, quod caluaria læua & malè sapidis, aut grauiter olentibus admotis comprobari potest. Denique cùm suprà satis ea discusserimus, quæ menses vel sistunt, vel mouent, hoc eis hoc loco solum adijcere volumus, Hysterica nimirum dici medicamenta, non quæcunque vel adstringendo menses sistunt, vel eosdem mouent incidendo, sed quæ simul vtero grata sunt & accepta, qualia censeri debent, quæ vel odore suaui, vel aromatico sapore suam ostendunt substantiæ bonitatem.

DE MEDICAMENTIS arthriticis.

CAP. XLI.

ARTICVLI morbis ferè capitalibus infestantur: quò fit, vt cephalicis etiam curentur medicamentis. Ex ipsarum autem partium natura, cùm eadem sit neruorum quę cerebri ratio, nihil quoque colligere licet, quod in cephalicis suprà non sit expositum. Quòd tamen arthritica medicamenta doloribus oculorum maximè accommodentur, & ita quidem à medicis describantur atq; si hac ipsa solùm ratione arthritica sint appellanda, de his aliquid etiam adijciemus, vt qualia poscant articuli, qualia item eorum dolores medicamenta requirant, intelligatur. Ex ipsa itaque articulorum natura, cùm neruacea sint corpora, facilè colligitur, articulis ea competere, quibus & siccandi vis insit, & calefaciendi, cum leui quadam adstrictione, vel peculiari virtute, qua robur articulis addere possint: quæ certè facultas cephalicorum est, cùm tamen articuli sint à corporis centro remotissimi, vehementissima quoque poscunt medicamenta. Quod ad ipsos autem attinet articulorum dolores, hæc progrediendi methodus esto. Dolor aut tollitur, aut saltem demulcetur. Vera quidem eius cura est, si causam, quæ dolorem infert, radicitùs extirpemus. Tanta est tamen interdum doloris rabies, vt anodynis vtendum sit prius, quàm doloris causam impugnemus: & id quidem eò maximè, quòd dolore partes incalescant, & influxu sanguinis inflammentur: quæ verò doloris causam euellunt, calidissima sunt, vt cùm furit dolor ijs abstinendum esse videatur. Duplex autem est doloris sedandi ratio: nam si dolorem spectes, anodynis vti licebit: sin ardorem oppugnare velis, refrigerantia conuenient, tum quòd ijs ardor optimè temperetur, tum quod ijs influxus etiam inhibeatur, & maximè si repellentium aliquid immisceas. Anodynorum naturam & vtendi rationem suprà docuimus: de refrigerantibus suo quoque loco actum est. Porrò doloris causas practici varias constituerunt, de quibus nunc non est disserendum. Hæc tamen antè alias admittenda fuerit: pituitam nimirum articulis impactam, cùm irritatur, influxum atque dolorem excitare. Nam quæ medici ad dolorem penitùs extirpandum, arthritica recensent, talia sunt, vt validissimas ad incidendum & attrahendum vires habeant, quæ profectò nec bili flauæ, nec sanguini competerent. Hæc substantia sunt eximiè tenui, quòd adstrictio pituitæ sit aduersissima. Magis enim partibus impingeretur, à quibus tamen est eliciēda. Cum verò satis & attractū, & discussum esse videbitur, vt & dolor cessauerit, & causa doloris absumpta fuerit, adstringentibus vtemur, & ijs quæ articulos corroborare possint, ne pòst facilè defluxiones excipiant. Hæc sunt, quæ nobis de proprijs partium corporis humani medicamentis scribenda fuerant, vt qualia quibusque competerent, ex earum natura & affectionibus maximè proprijs intelligeretur.

DE MEDICAMENTIS purgantibus.

CAP. XLII.

DE purgantibus medicamentis plurimùm à medicis disceptatur, vtrùm occulta proprietate sibi destinatos attrahant humores, an verò manifestis qualitatibus idipsum

ipsum præstent. Quæstionem hanc alijs discutiendam relinquemus, & qua fieri poterit breuitate methodum edocebimus, qua purgaturis procedendum esse iudicamus. Hoc itaque primum esto, quod medicinam exhibiturus obseruabit, quid nimirum sit euacuandum: dein medicamenta inuestiget, quibus idipsum assequatur. Cùm enim non eadem sit in omnibus materia peccans, non idem certè medicamentum competit omnibus. Rationes autem, quibus exquiri debeat humor expurgandus, per quas item vias educere conueniat, non fert instituti nostri ratio, vt hoc ce loco demonstremus: purgantium natura nobis & vires exponendæ sunt. Varijs itaque modis humores educunt medicamenta. Quædam enim leniendo, quædam abstergendo, nonnulla naturam excitimulãdo, aliqua constringendo purgare conspiciuntur. Quæ verò propriè purgantia nominantur, præter hasce facultates aliam habent, qua humores à remotissimis etiam partibus eliciunt & attrahunt. Vtrum autem vis hæc calori tribuenda sit, an occultæ proprietati, nostrum hoc dissoluere non est. Calida quidem censuerunt esse veteres omnia purgantia, cuius nomine calori vim purgatricem adscripserunt aliqui. Notum tamen est, recentiorum experientia, purgandi vim quibusdam inesse, quæ vel frigida sunt, vel saltem exiguo prædita calore. Præter enumeratas purgantium medicamentorum qualitates, hæc etiam omnibus verè purgantibus inest, quædam nimirum substantiæ prauitas, qua ventriculo sunt, cæterisque viscribus inimica. Non equidem dubium est, quin hæc ipsa vis ad purgationem plurimum conducat. Naturam enim ad expulsionem magis irritat, quàm vel acria, vel mordacia. Nondum tamen attractionis ratio patet. Magis enim natura, quàm medicamenta purgare diceretur, si sit humorum expulsio nominanda purgatio. Licet itaque non absurda sint, quæ à multis in hunc modum ad purgatricem vim demonstrandam proferuntur, nequaquam tamen ideò negari potest, quin occulta quædam eis insit substantiæ proprietas, vt humores certos ad se alliciant. Quamobrem hoc pro confesso habeatur, purgantia medicamenta præter eam, qua pollent, purgandi vim, qualitates habere varias, quibus vel occultè, vel ratione manifesta negotium naturæ faceſſunt: quò fit, vt eis addenda sint corrigentia. Sunt etiam variæ purgantium differentiæ. Quædam enim pituitæ, quædam bili, quædam melancholiæ, nonnulla verò serosis humoribus addicta sunt: & aliqua leuiter purgant, aliqua verò vehementiùs, vt eius non parum interſit, quænam sint eligenda medicamenta. Denique si competens habeas medicamentum, & id prout res ipsa feret, commodè correxeris, tempus etiam & vtendi ratio diligenter exquirẽda sunt.

Vt ergo generalem purgantium medicamentorum doctrinam paucis, & recta methodo comprehendamus, hæc capitibus aliquot sigillatim expediemus: quæ sint nimirum purgaturis eligenda medicamenta: quibus item corrigi debeant: quando, qua denique ratione ijs vtendum sit.

DE PVRGANTIVM medicamentorum electione.

Cap. XLIII.

Cvm eadem medicamenta morbis omnibus nequaquam sine discrimine conueniant, sed vnaquæq; certis destinata siat humoribus, in hoc omnium primò decet intentum esse medicum, vt conueniens inuestiget medicamentum, quo morbum sibi propositum expugnare possit: hoc autem ex humorum natura, & manifestis medicamentorum viribus est exquirendum. Occultas equidem rerum facultates nullo rationis discursu licet experiri: quò fit, vt hic de ijs nihil etiam simus acturi. Manifestis tamen etiã qualitatibus prædita sunt purgantia, quarum respectu dignosci possunt. Humores itaque purgandi quatuor existunt: pituita, serosus humor, bilis & melancholia. Medicamentorum verò qualitates, quibus ea discernuntur, hæ sunt notissimæ: quædam enim leniendi vim habent: quædam adstringendi: nõnulla partium tenuitate prædita sunt: aliqua vehementi pollent acredine. Discrimen in his hoc etiam obseruandum, aliqua videlicet leuem habere purgandi vim, alia vehementem: nonnulla verò media quadantenus prædita esse facultate. Hac ergo ratione cum modò scriptis humoribus conferri debent, vt quæ substantia sunt tenui, pituitæ, vel melancholiæ conueniant. cùm enim humores hi crassi tenacesque sint, vt attrahentibus cedant, incidentia poscunt. Quæ verò leniunt, quòd humores nulla ferè vi oppugnent, bili conueniunt, serosis humoribus, & ijs, qui fluxiles & ad purgationem præparati fuerint. Hæc nimirum causa est, quòd biliosa medicamenta mixtis incidentibus pituitam expurgent: siquidem vbi fuerit attenuata, fluxilis existat. Ob idipsum quæ pituitam purgant, demptis incidentibus, aquas euacuat, cùm vt expurgentur, attenuatione non opus habeãt. Cæterùm quòd hydragoga non ea proprie vocentur, quæ serosos humores, quos in vijs purgationi destinatis offenderint, secum rapiunt, sed quæ aquas in loco remotiori collectas violenter eliciũt: talia certè sunt, quæ non exigua pollent actedine, tum vt partium tenuitate penetrent, tum vt attrahant, calore vehementi. Quæ verò medicamẽta vim habent adstringendi, pituitæ, vel melancholiæ sunt infensissima, quòd crassos humores ad-

stríctione partibus magis impingant: sed ijs conueniunt expurgandis, quæ suapte natura facilè fluunt, qualis est bilis, aut putrefacta pituita, quæ defluxiones, aut alui profluuia sæpenumerò excitant.

Coloribvs etiam medicamenta discerni possunt. nam quæ alba sunt, pituitam: quæ nigra sunt, bilem atram: quæ flauo colore tinguntur, flauam euacuare censentur, vt præter rationem & gustum visu quoque possis edoceri, quodnam ibi medicamentum sit ad humoris alicuius expurgationem eligendum. Sed vereor, ne medicos color fallat, vt bilem esse ducas serum, vel liquefactam pituitam, quæ flauo fuerit tincta colore.

Porrò quòd aliqua leuiter, aliqua verò vehementissimè purgent, id quoq; paucis expediendum fuerit. Competent ergo vehementiora, si quæ purgare voles, vel contumaciora, vel remotiora fuerint: quò fit, vt bilis cùm facilè cedat, etiam leuissimis expurgetur. Sunt tamen ex vehementioribus aliqua, quæ bili conueniunt, ea fortassis ratione, quòd cito ferantur impetu, eaque solùm rapiant, quæ facilè cesserint. Talia certè nec viscosis humoribus competunt, nec ijs, qui sunt ab intestinis, aut ventriculo procul dissiti.

Pvrgantivm denique discrimen hoc quoq; diligenter expendendum est, cùm aliqua per secessum, aliqua vomitione purgent, vtra conueniant. Hoc autem ex morborum natura colligi poterit. Quod ad ipsa tamen attinet vomitoria, debili vétriculo, pectori, pulmonibus & oculis affectis nocent, aliàs morbis ex cruditate conferunt. Vomitoria verò sunt, quæ substantiam habent vnctuosam, vel quæ citò fœtorem in ventriculo concipiunt, aut quæ vehementissimas habẽt purgandi vires, vt operationem præcipitent. Non equidem hæc proprijs addicta sunt humoribus, nisi pituitam ea poscere dicas, quibus incidendi vis inest. nam quæcunq; ventriculus in se continet, vomitione forás extruduntur.

DE PVRGATIONIS tempore.

Cap. XLIV.

Antequam purgationem aggrediaris, priùs ex Hippocratis sententia corpus fluxile reddes, & humores ad expurgationem præparabis, ne, si non cedant, naturæ vis inferatur. Cùm itaque concocta, non cruda medicanda sint, humores & maximè viscosos & tenaces calidis & incidentibus syrupis concoquemus: hac tamen prudentia, ne nimio calore in venas materia protrudatur, atque adeò febres excitet. Quòd verò vomitoria concoctione non indigeant, febrium, vel accessionũ initijs exhiberi possunt humorum præparatione postposita. Cæterùm si valdè purgandum sit, priùs intestina vacuabuntur, vel lenitiuo, vel clystere: secus enim vijs non præparatis, materia violenter attracta interciperetur, & tormina, vel aliud quoddam graue malum inferret.

Horas autem circiter tres, aut quatuor, ante cibum exhibentur medicamenta, ne vel in alimenta vertantur, & maximè si dulcia fuerint eis immixta: vel alimentis eorum vires obruãtur, si quis ea paulò ante cibum exhibeat. Natura quoq; diuerso motu molestanda non est, vt purgationem expediat, & nutritione simul intenta sit. Maximum id verò est, quòd purgantia ventriculo, & naturę, ceu venenata, plurimùm infesta sint, vt cum cibis in corpore nequaquam retineri debeant. Etsi verò pilulas cibum assumpturis aliquas exhiberi posse concedimus: nequaquam tamen hoc modo scriptis repugnat. Ex ijs enim conficiuntur, quæ nullam vim habent naturæ molestam, sed ventriculum potiùs roborant, & concoctione peracta, leuiter aluum mouent. Quòd si cum chylo quidpiam in venas feratur, id putredinem arcet, nec sanguinis concoctionem remoratur. Lenientia quoq; (qualia sunt manna, cassia, syrupus rosatus laxatiuus) quòd naturæ non sint aduersa, paulò ante cibum, vt hora vna, vel dimidia, commodè ad excrementorum eductionem exhibentur. A' cibo pilulæ nonnunquam capitales exhibentur, vt cum ciborum vaporibus earum vires ad caput ferantur.

DE PVRGANTIVM medicamentorum correctione.

Cap. XLV.

In purgantibus plurima conspiciuntur, quæ vel adiuuanda sunt, vel corrigenda. Quædam enim manifestis nocent qualitatibus, quædam occulta malignitate naturam lacessunt, aliqua vel tardius vel imbecilliùs purgant, aliqua denique nimis efferato motu corpora viresque deijciunt. Cùm hæc itaque vitia vel nota sint antè quàm exhibeantur, vel postmodò nobis innotescant, de ijs primùm agemus, quæ cum ipsis purgantibus exhibentur: dein & aliquid eorum attingemus, quæ à purgatione nonnunquam offeruntur. Omnibus hoc ferè purgantibus inest, vt stomacho & naturæ aduersentur: quo nomine semper eis admiscẽri debent, quæ cor aut stomachum roborant. Id etiam, quæ leniendo purgant, habent incommodi, quòd in flatus facilè conuertuntur, vt ea perpetuò postulent, quæ flatus discutiunt. Hoc autem non in ijs solùm, quæ suapte natura flatulenta sunt, venit obseruandum, sed in ijs etiam, quibus ad expurgandam pituitam, aut humorem melancholicũ vtimur. Talia namque licet in flatus conuerti nequeant, suo tamen

tamen calore, si vel pituitam, vel melancholiam attigerint, flatus excitant, qua proculdubio ratione sena flatulenta dici debuerit. Purgantia, quorum acrimonia visceribus aduersa est, non adstringentibus, sed ijs corriguntur, quæ leniendi vim habent & incrassandi. Talia namque sic temperanda sunt, ne diu in corpore contineantur: quod ij perpenderint, qui rosis aut alijs adstringentibus antimonium corrigunt. Tragacantha commodiùs temperari posset, siquidem medicamentorum acrimoniam tollit, nullius particeps adstrictionis. Ad excitandas purgantium vires, quò citiùs & faciliùs operentur, ijs interdum vtimur, quæ vel partium tenuitate, vel acrimonia naturam extimulant. Id autem in attenuantium vsu diligenter obseruabitur, ne modum exuperes, atque adeò vel venenatam medicamenti qualitatem ad cor deferas, vel sudorem excites, quo multiplex damnum inferretur. A' purgatione si medicamentum imbecilliùs agat, vel clysteribus, vel balneis expultricem intestinorum facultatem proritamus: interdum leniens potio, vel iusculum exhibetur, & maximè vbi siccum assumptum fuerit medicamentum. Ad nimiam medicamentorum operationem temperandam (ἀντιπαθίαν vocant) à multis multa suadentur, de quibus nihil hoc loco proferemus, ne constitutos brevitatis limites egrediamur.

DE PVRGANDI ratione.

Cap. XLVI.

PRo varijs medici scopis varia quoque est purgantibus medicamentis vtendi ratio. Nam si fuerint humores à remotis partibus trahendi, forma sicca medicamentis est commodior, hac siquidem ratione diutiùs in corpore morantur. Sin autem citò purgandum fuerit, liquida exhibentur medicamenta. Neque verò parui refert, vtrum purgantia diluas, aut decoquas, vel in substantia (quod vocant) exhibeas. Quorundam enim expressum magis purgat, alia vires habent in substantia efficaciores. Ea nimirum quæ facultate pollent adstringendi, magis purgant, si diluantur: terrena siquidem eorum portio vim retinet adstringentem purgationi contrariam. Cæterùm id etiam medico diligẽter obseruandum est, qua nimirum quantitate, semélne tantum, an sæpius, & qua dosi medicamenta sint exhibenda. Quamobrem si materia crassa tenaxq; fuerit expurganda, sæpè purgatio reiterabitur: aut si purgandus humor in corporis habitu fuerit, non enim vna vice, quæ vel remota, vel contumacia sunt, expurgantur: quòd si vehementius pharmacum exhibeatur, vires id dejiciat, nec omnem tamen materiam euellat. Hinc fit, vt in morbis à melancholia factis, purgatio duos aut tres dies cõtinuetur. Quod verò medicamentorum doses attinet, præstat, vt singula diligentissimè perpendantur. Non enim res hæc leuis est momenti, sed quæ si tantillum medicamenti pondus excedas, graue sæpenumerò damnum inferat. Quamuis itaque purgantium doses regulis generalibus ita comprehendi nequeant, vt qua sit vnumquodque medicamentum mensura exhibendum satis intelligatur: ex ijs tamen medicamentorum differentijs, quas suprà descripsimus, generalis quędam doctrina constitui potest, vt purgantium doses certis etiam ordinibus distinguantur. Cùm ergo medicamentorum aliqua leniendo purgent, quædam acrimonia vehementi, nonnulla verò viribus existant inter hæc quodammodo medijs: hoc quoq; dosium discrimen esto, vt quæ sua dulcedine laxant, ab ʒ.j. ad ʒ.j.ß. exhibeantur: talia sunt pruna, sebesten, tamarindi, siue oxyphœnici, mucilago psyllij, cassia, manna. Quæ verò sua acrimonia non leuiter laxant, à gr.ij. ad gr.xij. poni debent, vt diacridium, scammonium, colocynthis, euphorbium & elaterium, &c. Quæ vel adstringendo, vel quæ sua substantia leuiter laxant, vt agaricus, aloë, myrobalani, &c. media quantitate dantur.

FINIS LIBRI SECVNDI.

ANTIDOTARII GENERALIS, LIBER III.

DE DEO ET NATVRA.

CAPVT I.

PERACTIS præcedentibus libris materia formaque medicamentorum: restat, vt eorum causas efficientes hocce libro breuitate, qua fieri poterit, expediamus. Non equidem dubium est, quin medicamenta cuiuscunq; modò generis ea sint, naturaliter prodeant, & generentur, vt natura medicamẽtorum efficiens causa meritò dicenda sit. Veruntamen haud vsqueadeò stupidi, vel excæcata mente sumus, vt principium natura priùs non agnoscamus. Nec eos moramur in philosophia gigantes, qui solam (Deo vel non agnito, vel spreto nihilominus) naturam amplectuntur. Quàm absurda verò sit eorum sententia, qui satis probè philosophari videntur, si quas à natura, & rerum qualitatibus rationes excogitare possint, hinc animaduertere licet, quòd vbi naturales causas indagare conantur, qui fiat, vt semina cùm adoleuerint, tam varias formas consequantur, non aliud exponere queant, quàm quòd hæc sit vniuscuiusque seminis proprietas, vt in hanc, aut illam formam tandem excrescat. Non enim vel à primis, vel à secundis, aut tertijs rerum qualitatibus, rationes tot tamque variorum effectuum reddi possint. Hæc itaque rerum proprietas, quòd nulla ratione demonstrari possit, apertissimum est primæ causæ speculum. Nam si quòd fato sinapi semine, talis frutex exurgat, causam esse dicas seminis insitam proprietatem, fruticis causam exposueris: nondum tamen eius proprietatis causa patet. Sin porrò dicas, fruticis hanc esse naturam, vt semen tali præditum proprietate producat, circularem & perplexam prodideris insciti am. Ex ijs enim alterutrum priùs extitisse statuẽdum est, quod alterius quidem causa sit, non autem ab alio processerit naturaliter, vt luculenter à philosophis aliquibus, fidei Christianæ propugnatoribus est demonstratum. Primam ergo causam admittimus, quæ singulas rerum, adeoq; medicamentorum species aliquando fecerit, modò qui naturalis non fuerit, vt eæ postea possent propagari naturaliter. Hæc rerum causa efficiens Deus est, cui boni quicquid est, acceptum ferimus, hic sua benedictione naturam in suo cursu conseruat. Cùm enim vires hasce rebus indiderit, easdem eis detrahere potest, quandocunque libuerit. Quamobrem vt medicus suum in arte sua finem assequatur, Deo medicamentorum, quibus vtitur, authori gratias agat, quòd hæc ei suppeditauerit auxilia, quibus ægrotantibus succurrere queat, eundemque precetur, vt suam clementer benedictionem largiatur. Hæc nempe medici pietas sæpè plus præstiterit, quàm admiranda multorum doctrina. Dei namque benignitas non intra naturæ limites consistit, vt ea solùm petentibus exhibeat, quæ naturales medicamentorum vires pollicentur, sed admiranda sæpenumerò ratione sanitatem ægris restituit, vt DEVS ope sua, non autem medicus medicamentis curasse dicendus sit. Deum itaque medicamentorum, & sanitatis restitutæ causam esse confitemur, cui laus sit in perpetuum. Etsi verò causa rerum Deus est, non ideò tamen reliquas excluserimus. Natura siquidem & arte, quæ Deus ab initio sine medijs fecit, propagat & conseruat, quæ nimirum & medicamentorum, & ipsius adeò sanitatis causæ sunt. Arte quidem pharmacopœi medicamenta variè præparantur, & conseruantur, quæ suo medicus iudicio commodè dispensat, vt suum ad depellendos morbos medici prudentia finem assequantur. Priùs autem quam medici & pharmacopœorum officia persequamur, de natura paucis aliquid exponendum est, cùm præ cęteris manifestissima sit efficiens causa medicamentorum. Nouit enim vnusquisque, naturaliter ea produci, quæ certis temporibus, & eadem vtplurimum ratione generantur. Non ita facilè tamen, quid natura sit, quiuis exposuerit, cùm ne doctorum quidem hac in re iudicium idem existat. Naturam definiuit Aristoteles principium & causam esse motus & quietis, eius in quo est primo, per se, & non per accidens. Hac autem ratione natura non externa, sed interna rei causa fuerit, vt formalis, vel materialis dicenda sit potiùs, quàm efficiens. Cùm itaque natura non in eo, quod fit, aut patitur, solùm animaduertatur, sed in eo etiam, quod in aliud agit naturaliter, hoc est, virtute patienti contraria, principium certè natura est, & causa motus, & quietis alterius etiam subiecti. Quis enim ignem in ligna naturaliter agere negauerit? Quamobrem naturæ nomen omnibus causis naturalibus attribui potest. Quoniam verò nihil fit naturaliter, nisi causæ concurrant omnes, cùm naturam rerum, adeoque medicamentorum

causam

cauſam eſſe dicimus, naturalium cauſarũ con A greſſus eſt intelligẽdus. Porrò cœleſtes etiam cauſæ ſub naturalibus meritò comprehendun tur, quòd licet corporibus hiſce terreſtribus cõ trariæ non ſint (ſiquidem nihil ab eis viciſſim patiuntur) in ea tamen contrarijs agant qualitatibus. Aſtrorum enim viribus tot tempeſtatum mutationes oriuntur, quibus quæ in terra latent, erumpunt. Licet itaq; multas habeant cauſas, quæ naturaliter fiunt, vnius tamen nomine continentur, vt naturaliũ rerum B natura efficiens cauſa dici poſſit. Non enim præter naturam aliud eſt extra res, quæ generantur, exiſtens, quod naturalium effectuum cauſa dici poſſit, vt in rebus arte paratis fieri conſueuit: ſiquidem artifex etſi naturales profert effectus, naturalis tamen cauſa non eſt. Quòd verò Deũ exiſtiment aliqui naturalium actionum directorem eſſe, vt naturales cauſæ, formales & materiales ſolùm exiſtant, Deus autem efficiens cauſa naturalium effectuum C dici debeat, abſurdiſſimũ eſt. Nihil enim agit Deus naturaliter, vt naturalium effectuũ cauſa dicendus ſit. Naturam quoq; ſuis deſcripſit legibus, vt externo directore non indigeat: quod ijs dictum eſto, qui Deum naturalibus cauſis immiſcent, exiſtimãtes naturam niſi diuinitùs ſuſtineatur, conſiſtere non poſſe. Verùm hæc philoſophis diſcutiẽda relinquimus. Hoc ſaltem ceu certiſſimum propoſuiſſe ſufficiat, naturam medicamentorum efficientem D eſſe cauſam. Cæterùm quòd natura nõ medicamentorum ſolummodò cauſa ſit, ſed ipſius quoque ſanitatis, quam medicamẽtorum vſu conſequimur, fit, vt ea medicis alio modo, q̃ phyſicis deſcribatur. Morbus enim & ſanitas corporibus competunt ea ratione, qua ſubijciũtur alij, quàm naturæ principio: quod tamẽ (licet impropriè) natura medicis appellatur. Naturam itaque ex Galeni ſententia hoc loco nihil aliud eſſe dicimus, quàm vim quandam, E ſeu facultatem in his ipſis corporibus, quæ ab ea reguntur, inhabitantem. Cùm autem in corpore noſtro triplex habeatur facultas, animalis videlicet, vitalis & naturalis, natura quoque tribus his facultatibus, ceu formis ſuis conſtabit, quibus illæſis, firmam naturam affirmamus. Firmam autem naturam à facultatum actionibus deprehendere licet: animalibus quidem, vt ſi imaginatio, ratio & memoria, item ſenſus omnes & motus voluntarij F non fuerint impediti: vitalibus verò, ſi arteriarum pulſus validi: non debiles & languidi: naturalibus autem, ſi coctio in alui excrementis, vel vrina, vel ſputo, vel ſudore apparuerit, tũc enim habemus naturam ipſam euacuationi adminiculantem. Conſpicitur namque & ipſa poſt concoctiones & humores diſcernere, & ſuperfluitates expellere, ipſumque denique morbum primaria ratione curare. Verùm cùm perfectè ipſa mouet, medici opera non opus eſt, cùm imbecillius agit id, quod deficit, medicum ſupplere oportet, vt ab vtroque noxij humoris fiat euacuatio, natura quidem expellente, medico verò per medicamenti vim attrahente. Perfectè autem agit (licet à medico concoctio per humorum alterationem accelerari poſſit) in morbis acutis, temperatura, regione & anni tempore calido, ob materiæ tenuitatem euacuationemq; aptam. Imperfectè in morbis chronicis, ſeu diuturnis, tempore, regione & complexione frigidioribus, ob materiæ contumaciam, expulſionique ineptam, quæ tum medicamento (vt antea dictum) præparanda, ac demùm euacuanda eſt. Cæterùm natura contra morbos iam vigentes (quo tempore natura maximè moleſtatur, concoctione iam apparente) inſurgit, & tandem vincit, hominemque euidenter ſanat, aut per ſudorem copioſum profundens, aut per lotium, aut per deiectiones, aut ſanguinis profluuium, aut per vomitum humores exercens.

DE MEDICO EIVSque officio.

Cap. II.

DE natura, vtpote primaria morborũ cicatrice, præcedenti capite diſſeruimus: nunc de medico, qui eius eſt miniſter, agendum eſt. Huius autem ingenium, doctrina, mores & officium non ſolùm à bonis animi, verumetiam corporis & fortunæ deſcribenda ſunt. Itaque quo ad animi bona in primis ſit Dei & veritatis amans, pius, & tum logicæ artis, tum philoſophiæ naturalis & moralis, tum medicinæ vtriuſque peritus: cuiuſmodi erit qui reminiſcentia fuerit facili, recto iudicio, tenaci memoria, ſolers & promptus in remedijs inueniendis, qui ſimplicium effectus ſumma cura tenuerit: dexter in operibus, comis & affabilis erga ægrotantes, miſericors erga pauperes: manſuetus & facilis erga ſuæ artis homines: audax & animo intrepidus in rebus tutis & neceſſarijs: prudens & circumſpectus in præſagiendo. Siquidem quæ bona ſunt auguria denunciare debet: ſi quid tamen mali minatur infirmitas, amicis, vel aſtantibus tantùm ſignificare fas eſt. Cæterùm medicus multa experientia exercitatus, in ijs præſertim, quæ certa ratione excogitata ſunt, & frequenti vſu confirmata eſſe debet. Nam peregrina remedia ſemper quærere, & pretioſa duntaxat imprudentis eſt oſtentationis. In curandis ægrotis, non multos ſuſcipiat. Varijs enim morbis & mens opprimitur, & corpus fatigatione continua languet. Inſanabiles & deſperatos morbos non curet, ne hominem occidiſſe, qui ſorte ſua interiturus erat, exiſtimetur. In explorandis leproſis ſit diligẽs & verax. Ad ægros veniens, manum non protinùs apprehendet, ſed primùm hilari vultu reſideat, ſermone leni ſolicitudi iem

submoueat. Nam & medici conspectus, ac alia multa, facilè pulsuum rationem turbãt. Bis die patientes conueniat. Tutè, celeriter, & iucundè curet, citra tamen nimiam festinationẽ & voluptatem. Victus norma & remedijs, quoad eius fieri poterit, pro virili parte, non ad vllam ægrotãtium offensionem, iniuriãmve, sed ad eorum duntaxat commodum atq; salutem vtatur. Quæ noxia sunt & lædunt, remoueat. Nemini rogatus potionem mortiferam, vel mulieri medicamentum abortum faciens, neq; exhibeat, neq; etiam manifestet. Famosi namq; veneni vires, aut abortiendi modum, vel quæ conceptum inhibeant, indicare, scelus est. Quæ ad chirurgi pharmacopœique officium pertinent, non nisi coactus, attingat. Officinas bis, vel semel saltem in anno, vnà cum iis à magistratu ordinatis, visitet, inutilia segregando, cæteros q; errores fideliter magistratui indicando. Cum pharmacopœis pactum, aut contractum vllum in vendendis remedijs ne ineat consulentes q; cum suis receptis, quò velint ire, parandis, permittat. Porrò quod ad medici corpus attinet, sit temperans & castus: non ebriosus, non crapulæ deditus, non luxuriosus & libidinosus. Quoad fortunam, sit liberalis, pecuniæ non nimis cupidus & auarus. Carnificis namq; est, vel inter ipsos cruciatus ingens pretium exposcere. Dabit igitur operam medicus, qui vir bonus esse volet, vt & moribus & medicamẽtorum vsu, quoad eius fieri poterit, medicinæ dignitatẽ tueatur.

DE MAGISTRATV ciusque officio.

Cap. III.

CVm in curandis ægris non parui interdum errores à medicis pharmacopœisque, quibus ægri in maximum vitę discrimen incurrere solent, contingant, necessarium est, vt magistratus (eum autem nomino, qui potestatem gerit, vel qui ciuitates & prouincias regit) non solùm magnam salutis subditorum rationem habeat, verumetiam prauos errores corrigat. atq; in eos, qui perperã medicinam factitant, animaduertat. Quare medicos peritos & approbatos, pharmacopœos q; exercitatos. atq; diligentes summo studio habere, ac iuramentum ab eis accipere procuret, quo suum quisque officium proprium ac meliùs ac fideliùs exequi valeat peragatq;. Nulli praxim exercere permittat, nisi medicus fuerit peritus, graduatus, & approbatus: cæteris verò, vt circulatoribus, histrionibus, erronibus, exorcistis, tonsoribus, aniculis, & his similibus empiricis imperitis, tãquam carnificibus, & nulla ratione morbos curantibus, omnibus modis prohibere nitaẽ & interdicat: officinas nõ plures permittat, quàm pro praxis magnitudine necessariè videbũtur, atq; vt eæ quotannis bis, vel saltem semel à medicis, & adid ordinatis visitatoribus perlustrentur, præcipiat, malaq; & corrupta, vtpote ad humani generis perniciem seruientia, semoueantur, publiceq; effundantur, vel igne consumãtur. Medicos eruditos & pharmacopœos approbatos libertate donare non grauetur, ne communi ciuium onere grauati, suo fungi officio minùs possint. Communem medicamentorum taxationem ne pharmacopœi transcendant, animum adhibeat: neq; aromatarijs, alijsq; omnibus pharmacopœis exceptis, medicinas cõponere, neque etiam vendere permittat: & vt omnia summatim comprehendam, in omnes eos, quos à recta via aberrare deprehenderit, prudens magistratus animaduertat.

DE ASTANTIbus & ægris.

Cap. IV.

ASTANTES seu assidentes nominamus, qui se præsentes exhibent, & ægris ministrãt: ægros verò, qui morbo aliquo sunt correpti. Hos quoq; suo perfungi munere oportet: nisi enim omnia ritè peragantur, curationem interrumpi contingit. Astantes itaque seu assidentes idoneos esse decet: cuiusmodi sunt periti, exercitati diu, prudentes & patientes, vt sciant occasionem, & patiẽter ægro inseruiant, sciantq; recitare ea medico, quæ circa ægrum contigerint. Sint præterea diligẽtes & fideles, vt ea, quę de cibi & potus, vel medicamentorum qualitate & quantitate medicus mandauerit, possint fideliter administrare, atq; in nullo delinquere. Quod ad ægrotos attinet, debent ij parére medicis non secus ac serui dominis suis, & in nullo proprio indulgere voluptati: patienter ferre omnia, quæ fiunt à medico, nec timere, nec de salute desperare, verùm, vt iam dictum, omnibus mandatis medici obtemperare.

DE PHARMACOpœi officio.

Cap. V.

IN medicinarum administratione non exiguam partem pharmacopœus sibi vendicat, cùm sit medici quasi dextra manus, periclitetur q; ipsius culpa sæpè non solùm ægri valetudo, verùm etiam medici fama & existimatio. Quare, vt dextrè suum quoq; munus expleat, est necesse. Principio itaque Latinæ linguæ tam peritum esse oportet, vt non modò medicorum receptas, seu descriptiones, verùm etiam Dioscoridem, Galenum, Mesuem, reliquosque herbarios receptos, rectè legere, & exactè intelligere possit. Neq; etiam Arithmeticæ imperitus esse debet, vt pondera simplicium & proportiones inter sese rectè computare queat: verbi gratiâ, quando antidoti alicuius tertia, quarta, vel octaua pars tantum requiritur,

quiritur, quantum cuiusque sit accipiendum.

SIMPLICIVM cognitionem ritè teneat, quarum descriptiones ex præstantissimis autoribus petat.

HERBAS, flores, fructus, semina, radices, & reliqua simplicia debito tempore colligat selectissima, probeque exiccet, ordine disponat, sciatque, quo genere vasorum & instrumentorum vnaquæq; medicina sit conseruanda, tractanda, & concoquenda.

DIVITIAS saltem mediocres adesse oportet, in primis autem animum liberalem ab auaritia sordibusque alienum. Diuitiæ enim hoc præstare poterũt, vt commodè habitet, & medicinas, quæ emendæ sunt, suo tempore quàm optimas coëmat. Animus autem liberalis, minimeq; auarus cauebit, ne compẽdij aut lucri sui causa, deteriores vili pretio libẽtius, quàm præstantissimas paulò largiore, comparet.

OFFICINAM habeat salubri loco sitam, quam nec venti perflent, nec sol permeet, nec fumus, nec teter odor vllus molestet: variis præterea reponendis conseruandisq; accommodam: nonnulla siquidem locis subterraneis, pleraque editioribus præparanda & conseruanda sunt. Hortum insuper habeat, vt semper in promptu sint recentes plantæ, quarum succo subinde indigemus: vt herbæ rariores in eo alantur: & locum aliquem soli expositum, in quo & siccare, quæ siccanda sunt, & albedinem etiam quibusdam medicamentis conciliare possit: in quo deniq; omnia ea parari possint, quæ ex medicorum præscripto ad solem confici debent.

MINISTROS habeat doctos suæ artis, qui vsum non vulgarem componẽdorum medicamentorum habeant, non errones, histriones, bibulos, sodalicijs, aut alijs rebus inhonestis deditos.

SIT vigilans & circumspectus in medicamentis compositis dispensandis: nec secundùm propriam phantasiam, aut ex dispensatorijs non authenticis conficiat, sed ex approbatis: dispensata medico perito offerat, vt simplicia videat, examinet, & si quæ inualidæ fuerint, abijciat.

NEC temerè conficiat receptas non intellectas, nec suppositicia seu quid pro quo accipiat, sed peritum medicum consulat.

QVEM etiam omnino in conficiendis opiatis, & similibus præstantibus, ac magni momenti medicinis, vt præceptorem & iudicem adhibebit: cui adiunget, si commodè fieri poterit, vnum & alterum bonum atque doctum virum, vel senatorij ordinis, vt eos habeat veluti testes suæ diligentiæ, industriæ, ac fidei. Deinde medicus approbatus quamque medicinam sic ritè præparatam, annum, mensem & diem suprascribat, postea pharmacopœus debito, ac præscripto tempore feruentari sinat, antequam eam in vsum publicum expendat. Medicamenta autem in medicorum præsentia paranda, sunt omnes confectiones magnæ, omnia electuaria, præsertim solutiua, opiatæ, pilulæ. Ex syrupis, syrupus acetositatis citri, violatus cum melle, endiuiæ compositus, de cichorio compositus, de fumo terræ compositus: syrupus myrtinus compositus: de mentha maior: de absynthio: de calamentho: de epithymo: de stœchade compositus: de eupatorio: de hermodactylis, & miua aromatica. Ex oleis, melinum, mastichinum, nardinum, sampsuchinum, moschellinum, hyperici, de cappatibus, scorpionum, castorei, de euphorbio, de costo, &c. Ex vnguentis, infrigidans Galeni, vnguentum pectorale, stomachicum, de artanita, diapompholigos, santalinum, apostolorum, Aegyptiacum, comitissæ, dialtheæ cum gummis. Ex emplastris, de meliloto, emplastrum diaphœniconis. Ex cerotis, gratia Dei, oxycroceum, de pelle arietina, &c.

CAETERVM receptas absque medici nomine subscripto non recipiat: ijsq; neque addat, neq; demat, sed eas purè & præcisè, sicut ipse doctor ordinauit, componat, medicamenti alicuius valentis quantitatem non augeat, vt vacuatione hinc largiore secuta, dicatur medicamenta habere præstantiora.

SYRVPOS singulos debito tempore, aquosque stillatitias igne lento, & vitreis organis conficiat.

PVLVERES ex quibus composita fieri debent, non diu stare permittat, sed recenter eos pulueriset suo tempore & loco. Medicinas solutiuas nemini propinet, aut vendat, nec venenosa, vt arsenicum, mercurium, &c. sine consensu doctoris alicuius approbati, vel magistratus.

NARCOTICA indoctis, empiricis, aut tonsoribus, histrionibus, monachis, sacerdotibus, monialibus, Iudæis, seplasiarijs, circulatoribus nullo modo vendat, siue simplicia, siue composita fuerint, nisi medici approbati iussu: nec vllo modo vetulis, aut obstetricibus medicinas abortum, aut menstrua prouocantes, nisi propter necessitatem à doctore aliquo fuerint ordinatæ: nihil vel amore, vel odio, vel metu, vel pretio, vel ignorantia peccet. Medicamentorum compositorum nimiam quantitatem non conficiat ad euitandum expensas, & cum hoc ne longo temporis cursu, vetustate virtutes amittant.

CERAM & crocum adulteratum non vendat. Medicinas omnes inueteratas ostendat & manifestet, nec quicquam ex his physicum celet: vel singulis mensibus, aut sæpius etiam omnia perlustret, & diligenter consideret, vt corrupta, putria, mucosa, exoleta, & quouis modo inutilia, vel inefficacia reddita, reijciat bona fide, nec in ijs quærat lucrum, quibus ægroto crearetur vitæ periculum, sed sit animo liberali & magno, cogitetque paruum illud damnum, fide sua iam perspecta, maioris sibi lucri causam fore.

ALIVM modum, quàm doctor dederit, sumendi medicinas hominibus non persuadeat, vt multi falsi & glorioſi pharmacopœi faciunt, dicentes, sumat duplum istius medicamenti, aut triplum, quia nimis debile est, aut sumat medietatem, quia fortissimum est.

DE practica nullo modo se intromittat, sed consulentes ad medicos approbatos dirigat, vel conducat.

TAXATIONEM communem vel à summo sibi magistraru ordinatam, fideliter obseruet.

NON sit aleæ, aut similibus ludis deditus, ne compotationibus gaudeat, aut alioqui vinosus, vel ebriosus, neq; fœdis amoribus implicatus teneatur. Alea enim negligentiam parit, ebrietas errores, obliuionem & stuporem inducit: turpis verò amor etiam veneficia illi extorquere posset. Quare omnino, si fieri potest, maritus sit, cui cum vxore rectè conueniat.

MVNDITIEI sit studiosissimus: & bona conscientia præditus, vt nihil in sua professione negligenter vel temerè agat, quo Deus, aut homines offendantur: sit pius, humanus, placidus, affabilis, benignus, alacris, in primis autem mitis erga pauperes, & commodus erga imperitos: non etiam in eorum ineptias, sed in necessitatem ægroti respiciat, ac Deum omnium inspectorem ac iudicem præ oculis habeat, qui rectè agenti longè maiora & beatiora præmia largietur, quàm ab vllo mortalium persolui possint.

DE CALEFACTIONE.

CAP. VI.

MEDICAMENTA igne, sole, & rerum putridarum calore calefiunt. Quæ humida sunt, & igne calefiunt, commodius duplici vase calescunt, quorum alterum, maius scilicet plenum sit aqua tepida, aut feruida, alterum verò plenum sit medicamento, quod calefaciendum est, ea ratione, vt minus vas in aqua maioris constituatur: idque à recentioribus balneum Mariæ, à veteribus duplex vas, aut diploma appellatur.

CAETERVM colanda calfactione tenuantur, vt promptiùs permeent: frigida enim velut concreta, non percolantur, nisi sint multum aquosa & liquida: calidiora autem cum sordibus tota colum penetrant, nisi sint glutinosa. Talia enim multum calida colanda. Tepidam damus aquam, vt sit vomitoria.

CALIDAS modicè damus potiones medicas, non solùm purgatorias, sed etiam corpus firmaturas, vreticas, menses aut sudores moturas, obstructionem viscerum aperturas, præsertim cœlo frigido, & ventriculo frigidiore natura, aut ex morbo.

CALEFACIMVS aquam, & alia omnia, quæ aqua fluente, aut niue circumposita volumus frigidiora reddere, quòd in humorem A calore rarefactum frigus se altius insinuat, vt ferrum candens, aqua frigida & adstringente temperatur, vt sit durius.

CALEFACIMVS modicè infundenda, vt vires suas promptiùs in humorem, cui infunduntur, transmittant. Calefactus enim humor tenuatur, & infusa res rarefit: quibus fit, vt eorum vis calore promptiùs trahatur. Alia propè innumerabilia calefactione egent, sed admonendi gratia magis, quàm docendi calefactionis meminimus. SYLVIVS.

DE INSOLATIONE, & ea, quæ sub fimo, vinaceis, & sausa seu fracibus Oliuarum fit, putrefactione.

CAP. VII.

INTERDVM hæ conferunt ad calefaciendamedicamenta: plerunq; ad ea componenda, & ad perfectionem reducenda: instar coctionis, est, veluti olea simplicia, quibus flores infunduntur, rosæ, violæ, chamæmelum & similia, alia, aliquot diebus insolantur: sic etiam ad saccharum candi perfectè coquendum, iuleb ampullis quibusdam insolatur.

SCILLAE succus extrahitur insolatione: quòd si sol non splendeat, igne, aut, quod commodius est, duplici vase, diu & ex interuallis, & interdum bulliendo.

IDEM etiam fiet, si fimo, aut vinaceis, aut sausa oliuarum calfactarum obruãtur: quemadmodum chalcitis & cadmia, vt fiat floricũt & iuleb ad saccharum candum conficiẽdum: & pleraque alia medicamentorum genera. FLORENTINI.

DE REFRIGERATIONE.

CAP. VIII.

REFRIGERAMVS aëre frigido, aqua fluente, aut niue, aut glacie, aut collocatione in cellam, etiam priùs calefacta, quæ febriũ vehementiæ, aut aëris intemperiei calidæ opponimus pocula medicamentosa. Et quæ à frigido cogi volumus, vt ius carnium glutinosarum, ingelatiuam vulgò dictam.

REFRIGERAMVS omnia calore præparata priusquam reponamus.

REFRIGERAMVS, quę calore soluta frigore volumus concrescere, & durescere, vt electaria sicca, cerata, emplastra. SYLVIVS.

DE EXTINCTIONE.

CAP. IX.

GEMMAE, & quædam metallica sæpius antè quàm vrantur, ignita, extinguuntur aqua, vino, oleo, melle, butyro, aut alio aliquo humore, donec refrixerint.

QVAE-

QVAEDAM semel duntaxat aut sæpiùs extinguuntur.

EXTINGVVNTVR vel vsta, vel solùm ignita quædam non modò, vt empyreuma ipsum dissipetur, sed etiam vt in corpus vstione rarefactũ, vis quædã humoris aut frigoris penetret, vt ferrũ candens aqua piloselle, vel alia astringẽti extinctum cuadit solidissimum.

EXTINCTIO fit interdum ad purgationem, vt plumbum liquatum succo mercurialis calido sæpe extinctum & tribulatum, stanni puritatem & soliditatem assequitur.

FIT item extincto, vt vires humoris, quo extinguitur, in se trahat. Sic cadmiam vino aminæo ad emplastra, aceto ad remedia psorica extinguit Dioscorides. Sic Galenus lapipem phrygium extinguit primùm butyro recenti, secundò, vino falerno, vel alio suluo, odoro, tertiò, melle attico, ne medicamentum fit aridum, sed viscosi cuiusdam particeps. Gallæ ad sanguinis suppressionẽ carbonibus impositæ, donec vndique candeant, aceto, aut vino austero extinguendæ sunt.

STIBIVM lacte mulieris marem enixæ extinguitur. limatura chalybis sæpe ignita aceto extinguitur, & pulueratur.

HIS exemplis medicamenta humore extincta ab illo aliquid virium in se trahunt. Interdum autem ignita humore extinguimus, vt humoris naturam mutemus: vt dum lapides, vel circuli ferrei igniti lacte aliquoties extinguantur, vt ferosam & mordacẽ eius substantiam absumãt, sitq; tũc lac dysenterijs salubre.

AQVA chalybem vel aurum ignitum sæpe extinguimus, vt ipsa minùs humectet, sed sit terrea magis absumpta tenuiori substãtia. Argentum viuum etiamsi non sit ignitum, tamen & saliua hominis ieiuni, & succo saluiæ, aut limonum extingui dicitur, quòd vis eius malefica, & omnia eius exedens, vt à Plinio rectè dicitur, cum his agitando miteſcit. SYLVIVS.

DE HVMECTATIONE.

CAP. X.

HVMECTANTVR nunc aqua, nunc lacte, nunc aceto, nunc oleo, vel alio humore medicamenta, non modò simplicia, vt feliciùs & innocentiùs in compositionem, vel vsum veniant, sed sæpe etiam composita, vt cùm crassa humore diluimus, quò faciliùs & iucundiùs deuorentur. Fit autem superficialis humectatio mersione, vel insperſione liquorum prædictorum: essentialis verò, macerationeſiue irrigatione.

VTILIS est ad condiendos fructus, radices, peregrinosque cortices odoratos, quos cùm recentes habere non possimus, maceramus, donec humiditatem contraxerint. Hordeum præterea & ericus aqua insperguntur, vt à cortice repurgentur.

HVMECTANTVR autem odorata nonnulla, veluti ambra, moschus, si terenda sint, ne tenuiores & odoratæ partes exhalent.

QVAEDAM verò herbæ, veluti cotyledon, portulaca, semperuiuum, & similes, quæ paucum succum, eumq; glutinosum sortitæ sunt, humore aliquo simili humectantur, terendo & superinspergendo dictum humorem, qui cum dictarum herbarũ succo (aliàs enim nullum remitterent) exprimendo redditur. SYLVIVS & FLOR.

DE NVTRITIONE.

CAP. XI.

NVTRITIO humectationi similis est, sed in hoc differt, quòd cum pauciore humore, & subitò fiat, quoniam id quod irrigatum est, confestim sole siccatur, aut igni, deinde idem quintò aut sextò repetitur: quẽadmodum sarcocolla lacte asinæ, aut mulieBbri nutritur, sed pauco. nam multo lacte operta quiescit, & lac ipsum priusquam sarcocolla siccetur, acescit: paucum igitur ex mammis ipsis irrigandum confestim sole siccetur, iterum & tertiò, quartò, quintò similiter irroretur, & siccetur, & tandem reponatur. Aspergi etiam capræ, equæ lacte, vel alio potest. Semen cari calfactum lacte caprino horas duas quidem nutriunt in vase mundo, exemptum siccatumque reponunt ad fluorem alui. MyDrobalani oleis, sero saccharato, butyro vaccino, succo citoniorum, vel alio humore, dum irrigat, macerat, fricat, frigit. Mesues clementer & his humoribus induit, vel ad condituram, vel ad noxas earum castigandas, siue solæ vtendæ, siue in composita veniant, vt trypheram sarracenicam, persicam, trypheram Galeni, electuarium stomachicum Mesuæ, & electuarium Alhati, & sequens, quodammodo nutrit. Sic & species omnes electuarij indi maEioris, dum oleo amygdalino confricat idem. Colocynthis quoq; seminibus solis extractis, si impletur aqua cum pauca spica & mastiche, & coquitur in cinere calido ad partis tertiæ consumptionem, hocque decocto paulatim affuso, sagapenum irrigetur, donec pinguescat, nutriti dicitur sagapenum: eodem modo & opopanax. Decocto myrobalanorum, vel succo enulæ campanæ, aut rutæ, aut fœniculi cum felle pauco auium rapacium, & spica, Fe & mastiche ad dimidium cocto, & colato idem fieri potest.

FOLIA etiam thymelæę aceto nutriuntur in electuario diaphysalidon. Eadem in aceto infundit, & siccat in pilulis thymelææ, vt eadem sint, vel saltem omnino proxima, infusio & nutritio. Ambæ enim humore fiunt, & calore blando, qualis ad nutritionem veram est aptissimus, cùm immoderatior vrat, imbecillior sit inefficax.

METALLICA ferè in aere calido, non tamen super ignem nutriuntur.

METALLICA etiam sæpe nutriuntur humore aliquo, vt dissoluantur promptiùs, vel etiam liquentur, vel pinguescant, & velut aucta tumescant.

SCORIA ferri in aceto dies quinque in tryphera minore Mesuæ, & tryphera moschata, tryphera Galeni.

LITHARGYROS nutritur ex oleo sic, vt vnciæ eius triti quatuor tandem olei ℔.j. aceti quartaria quinque, ac eo plus ebibant: idq; omnino sine igne, multum diuq; pistillum per mortarium ducendo. Nam lethargyro etiam ʒ.j. corpus dat plurimũ, vt etiam sine cera emplastrum perficiat: sed initiò diu tere primùm cum pauco oleo, postea affuso vicissim pauco aceto. Nam multo sic mergitur, vt corpus nõ assequatur. Vbi autem initio paulatim nutrita est, & consistentiam crassiorem friando assecuta, tum largiorem vtriusq; copiam ebibit. Continenter autem friatur ad horas duas, tres, nisi quòd per initia potes aliquantisper cessare, vt interim velut in otio largiùs combibat. Sic & chalcitis, & scoria ferri, & ærugo, & metallica cætera ex oxelæo in vnguenti formam diu friando duxi, sed bibacissima est lithargyros.

CYMINVM insperso aceto nutritur, & eadem ratione siccatur. SYLVIVS & FLOR.

DE INFVSIONE.

CAP. XII.

IN infusionibus, quæ ad medicamentorum præparationem conferũt, humor, in quo sit infusio, considerandus est: & eius temperamentum calidúsne sit an frigidus: & quantitas & tempus, quo in infusione permanebit.

INFVNDVNTVR fructus & radices, quæ humectandæ sunt ad condituram, & conservas in aquam calidam copiosam, donec humorem ad sufficientiam imbiberint, deinde coquuntur.

SIC quæ nutrienda sunt, pauco humore calido frigidóue maceranda sunt, idq; nõ diu.

QVAE coquenda sunt, præsertim ea, quæ sicca sunt, veluti flores, herbæ, radices, semina & fructus (nam faciliùs ita coquuntur) in iusta humoris calidi frigidiue quantitate macerantur, pro præscriptionis scopo, & aliquantulo spatio ibi relinquuntur, donec humecta sint: hinc fit, vt facilis eorum postea sit coctio. Sic & semina, quæ ad infundendas mucilagines infundantur.

ROSAE & violæ sub vesperam aqua bullita macerantur in proximum diem, deinde exprimuntur, & in eandem aquam aliæ recentes infunduntur, idemque sæpiùs in eadem aqua fit ad mel rosatum colatum, aut syrupum rosatum solutiuum, syrupum rosatum recentem, syrupum violatũ simplicem, & syrupum violatum solutiuum conficiendum.

AMMONIACVM, galbanum, opopanax & sagapenum aceto infundũtur, vt dissolutione purgari, & commodiùs misceri possint. Infunduntur medicamenta purgantia in varios humores, & cum variis alijs medicamentis, quæ malam eorum qualitatem corrigant, pro varijs medicorum scopis: exempli gratia, rhabarbarum plus vel minus tritum pauco vino albo inspergitur, donec colorem emittat, deinde in liquorem à medico præscriptum infunditur ea quantitate, vt rhabarbarum tegatur, addita spicanardi, aut aliqua alia re conuenienti.

AGARICVM, cæteraq; medicamenta purgantia sola infunduntur, aut alijs quibusdam adiuncta eodem modo. FLOR.

DE MOLLITIONE.

CAP. XIII.

MOLLITIO liquationi proxima, fit, cùm medicamenta tam simplicia, quàm composita redduntur molliora, idq; vel affuso humore aliquo, sed pauco, vel solo calore nostro, solis, ignis, id vulgò malaxare vocant, verbo detorto ex futuro μαλαξω, verbi μαλάττω, id est, mollio & subigo: quæ duo per malaxare etiam intelligunt. nec eo libenter vtuntur alibi, quàm tũ in catapotijs cum succo, aut syrupo, aut humore alio remolliendis & subigendis, tum in emplastris, oleo, adipe, vel simili emolliendis.

CALORE molliescunt cornua, vngulæ, pili, succi, liquores, lacrymæ, vt etiam digitis calentibus tantùm tractatę ceræ modo ductiles fiant, tanquam à frigido concretæ, non solùm sicco duratæ. Calore modico molliscit ferrũ, & alia metalla in modico liquantur.

ZITHO (qui potus erat Alexandrinorum, nostræ ceruisiæ similis) ebur molliscit. Vniones, corallia aceto destillato molliescunt, & soluuntur. SYLVIVS.

DE LIQVATIONE.

CAP. XIIII.

LIQVATIO seu fusio est eorum, quæ à frigido concreuerunt in liquidiorem & fluxilem consistentiam, à calore facta resolutio. A' dissolutione (vt mox dicetur) differt. Nam liquatio perpetuò fit, vt ignis calore, aut solis, rerúmue putrefactione calescentium: pleraque verò sine calore dissoluuntur. Præterea, quæ soluuntur, humore aliquo semper opus habent: quæ verò liquantur, nullo egent humore, veluti adipes, medullæ, olea concreta frigore: hæc siquidem exiguo igne liquantur, aut sole, aut duplici vase.

AMBRA carabe appellata, bitumen Iudaicum, pix, pix Græca, cera, gummi, maiore calore opus habent: non tamen tanto, vt frigantur.

AVRVM, argentum, plumbum, stannum, æs, multo maiore calore opus habent: ferrum verò ægerrimè liquatur, tametsi rarò, aut nunquam

quam cõtingat pharmacopœos huiusmodi liquare, sed hos duntaxat, qui metallica tractãt.

Vsus. PORRÒ liquationis necessitas magna est, ad mistionem electuariorum, catapotiorum, vnguentorum, ceratorum, emplastrorum, & reliquorum propè compositorum. SYLVIVS & FLOR.

DE DISSOLVTIONE.

CAP. XV.

DISSOLVTIO est medicamenti vel simplicis, vel compositi consistentis crassiotis in humore quopiam idoneo facta resolutio in consistentiam, vel mediocrem, vel paulò hac crassiorem, aut liquidiorẽ, pro medicamenti soluendi, & humoris soluturi quantitate & consistentia, & alijs medici scopis. Quod enim minus erat crassum, & humore perliquido, eodemque largo est solutum, erit liquidius, contrarium crassius. Dissolutio multorum medicamentorum præparationi vtilis est, sicuti & infusio, vt à sordibus expurgentur, ac commodè aptari possint.

QVOD ad præparationem attinet: medicamenta varijs humoribus, varijsque modis dissoluuntur pro medicamenti præscripti scopo, & peculiariter lachrymæ vt galbanum, ammoniacum, opopanax, & similes: nam vino, aut aceto dissoluuntur, deinde ad focum agitantur, vt colatione purgari possint, meliusq; in medicamentorum compositione permisceri. Vitriolum, misy, chalcitis, melanterium & alumen, primùm trita, aqua, vino & aceto dissoluuntur pro rei exigentia.

METALLICA quædam æstate dissoluuntur aceto, & ad solem multos dies agitantur, quemadmodum ærugo, squama, flos æris. Lithargyros soluitur aqua, vino, oleo & aceto: facilius tamen aceto, vt suo loco in oxelæo Galeni dicetur.

CONCHAE & vngues dissoluuntur succo limonum.

OPIVM Thebaicum soluitur aqua, aut liquore, aut oleo, aut adipe: nam illorum substantiæ non permiscetur.

CAETERVM solutio infusioni proxima est, & ab ea solùm differt, quòd in dissolutione minus humoris requiritur, quàm in infusione: præterea quòd in dissolutione mouendum est id, quod soluitur, in infusione nequaquam. Deinde multa medicamenta vt dissoluantur, igne egent. SYLVIVS & FLOR.

DE EXICCATIONE.

CAP. XVI.

SICCATIO est consumptio humiditatis, aut noxiæ, aut excrementosæ, ob id nauseabundæ, vel promptè putrentis, vel puluerari prohibentis, vel caliditatem quæsitam obruentis. Absumitur interdum & naturæ humiditatis aliquid, plurimum autem in assatione & vstione.

SCILLAE partes maximè mediæ direptis viuotenus tunicis, frustatim confectæ coquuntur, mutata sæpè aqua, donec ipsa nec amaritudinem nec acrimoniam habeat, traiectaque lino frusta illa sic vt se non contingant, siccantur in vmbra dies quadraginta. His segmentis ad oleum, vinum, acetum scillinum, vtimur.

TRITICVM electum negligenter tritum aqua per noctem maceratum, postridie manibus expressum, reddit cremorem: qui dum resederit, inclinato vase, quod supernatat, sensim effundendum, reliquum bombace, vel sole æstiuo mox siccandum, ne acescat: repositum operculetur motu vermium: hoc amylum hyeme igne siccetur. Sic ex oryza, & hordeo, & alijs fieri potest. Rosæ mediocriter apertæ sereno cœlo manè lectæ eodem die vt sunt siccentur sole, si potes, sæpè vertendo. Nam vix vmbra siccauerit, quanquam id esset optatius: siccatas auelle, & reconde vase vitreo operculato, vt odor & color perseuerent. Meliores montanæ campestribus, & minus minuuntur siccando, cùm ex harum libris decem siccatis libra vna supersit quibusdam. Idem de violis.

HERBAE item reliquæ vmbra siccantur, nisi vtendi necessitas cogat te quasdam igni, vel sole siccare. Nam in manipulis ligatæ in granario pensæ siccantur: vbi siccatæ sunt, sacculis canabinis ibidem reponuntur.

RADICES herbarum lotæ, à lignosa matrice secretæ, mox insolentur, nocte in aëre sicco perflatili seruentur, iterum soli reddantur, donec erunt probè siccatæ. Quod si cœlum est nubilum, sicca fumo, aut potius propè ignem, in calatho stramentitio, vel saligno: aut si vendi celeritas vrget, sartagini calfactæ, & ab igne remotæ ipsas toties impone identidem vertendo, & sartaginem recalfaciendo, exemptis tunc radicibus, donec abundè erunt siccatæ. Sic radix enulæ, valerianæ, acori nostratis siccatur. Idem in radicibus quorundam fruticum, vt capparum, tamaricis, & arborum, vt fraxini, mori, faciendum est.

RADICES iam siccatæ, si ægrè puluerantur, papyro insertæ igni siccantur, vel calidæ sartagini imponuntur, & igni exponuntur: igni autem vel in sartagine, vel papyro, vel furno, vel supra, aut intra furnum, à quo panis extractus est.

RADICES eædem, & aliæ magnæ recentes, lotæ, radiculis purgatæ, ac per tesselas incisæ, filoque transfixæ paruis interuallis, ne se tangant, in aëre ventoso & perflatili siccantur, vt radices ireos, aristolochiæ rotundæ & longæ, bryoniæ, & similium: quæ tamen etiam citra diuisionem probè siccantur, vt radix ari, dracunculi, cyclamini, asphodeli, vti elignatæ priùs istæ, mandragoræ, eryngij, apij, petroselini, fœniculi, rusci, turbith, ellebori vtriusque, dictamini vulgaris, thapsiæ. Paruæ radices aliæ citra elignationem in vmbra quoque

siccantur, vt asari, asparagi, graminis.

COLOCYNTHIS septembri legitur, dum flauescit, maxima, & cum alijs multis producta: insolatur diu, quia ægrè siccatur, & nocte in aere perflatili reponitur, aut si cœlum est nubilum, filo transfixa fumo siccatur, pòst excorticatur, vt teratur: item quarta parte horæ inuoluta papyro insolatur, vel igni, aut fumo admouetur.

ALOE decocto aromatum imbuta siccatur, primò in vmbra, deinde in sole. Sic myrobalani tritæ oleo amygdalarum dulcium, æstate triduo confricatæ, & quoties opus erit, irrigatæ, siccantur primùm in vmbra, deinde in sole. Trochisci tamen facti ex his in vmbra tantùm siccantur.

PVLMO vulpis sanæ, venatu captæ, iuuenis, aqua abluatur, incidatur secundùm arteriam venosam, & magis multò secundùm venam arteriosam, sanguine purgetur, vino albo odoro modicè calido lauetur, ollæ impositus clibano parum calido siccetur: refrigeratus, & folijs absynthij inuolutus reponatur.

AMYGDALAE & nuclei pinei cortice tenui ablato in pelui super prunas ignitas per se, vel potius cum furfure ducantur, & succutiantur, donec humiditas rancida, aut excrementosa consumatur, alioqui pectori nocent, & tussim excitant qualitate rancida. Pruna, ficus, vuæ, zizipha, myxa, pyra, & alij fructus multi sole feruidissimo, aut eius penuria igne siccantur: sed vua oxycanthæ vmbra siccatur.

FRVCTVS quoque rubi immaturi clibano siccantur ad maiorem astrictionem, & mora viridia, aut subrubentia. Fella in folliculo parum cocta ex aqua calente in vmbra siccantur. Coagula animantium parum salita insolatu siccata seruantur. SYLVIVS.

DE DVRATIONE.

CAP. XVII.

DVRATIO mollitioni contraria nobis interdum est in vsu conditis, electuarijs, ceratis, emplastris, gelatinis, vt vocamus. Ea autem fit nũc mistis siccioribus, nunc multa coctione, nunc frigore coagulante. De siccatione autem, calfactione & refrigeratione supra abundè dictum est. IDEM.

DE ASSATIONE, FRIxione, & vstulatione.

CAP. XVIII.

ASSARE est medicamenta humore aliquo prædita, veluti carnes, fructus & radices, sine humore alio externo coquere.

FRIGERE est illa ipsa medicamenta, aut alia sicca, additis oleis, aut adipibus, aut alio aliquo humore pauca quantitate, coquere.

VSTVLARE, est medicamenta quædam tantum humoris non habentia, vt coqui possint, frustulatim secando calefacere, illis tegulæ impositis, aut laminæ ferreæ calidæ, donec partes externæ siccentur, & veluti torreantur: quemadmodum fit in rhabarbaro, myrobalanis, semine melanthij, & alijs.

QVAE assanda sunt, veru transfixa ad ignem perpetuò versantur, vt vndique ignem tentiant: aut in clibano coquuntur, aut in vase fictili iuxta ignem posito, & testa contecto, suprapositis prunis ardentibus, aut per sese: aut massa panis inuoluta, vt scilla: aut malo cydonio impositi, vt scammonium, quod corrigendum est: hoc namque malo cydonio concauo exemptis seminibus impositum coquitur, aut in clibano, aut in olla fictili ad perfectionem, aut sub cineribus linteo, aut folijs inuolutum, aut nudum: tametsi huiusmodi coctionis genere naturales medicamentorum facultates dissipentur: præstat igitur alijs modis vti, vt maximè oportunum videbitur: non enim peculiariter id præscriptum est.

FRIXIO fit, aut in sartagine, aut in testa. Torrefactio vt antè dictum est. In his autem omnibus modus seruandus est: nam neque cruda eximenda sunt, quæ aut assatione, aut frixione cocta esse debent: neque etiam adeò coquenda, vt torreantur, aut vrantur, & inutilia ad eum, in quem præscripta sunt, scopum reddantur. FLORENTINI.

DE VSTIONE.

CAP. XIX.

VSTIO assationi finitima, vt ratione maioris & minoris tantùm differant: assata enim largiùs vruntur, infra modum vsta, tantùm assantur. Vruntur plantarum partes, ac animalium, & animalia tota: metallica item & terrea. Horum autem medicamentorum vrendorum scopi medicis sunt varij.

QVAEDAM enim vruntur, vt puluerari facilius possint, vt pili, lana succida, sericum, testæ ostreorum, buccinorum, purpurarum, vngues asini, cornua caprarum & ceruorum ossa, coria, & alia, quæ ob terrenosam, & duram, & crassam corporis consistentiam, & concretionem densatam, vel ob lentorem immodicum, vel humiditatem aliquam puluerari nequeunt.

ALIA, vt essentiæ crassitiem deponant, & tenuitatem, aliasque facultates igneum calorem sequentes, induant. Id quod quamuis omnibus vstis accidat, non ob id tamen omnia vruntur. Sic metallica omnia & terrea vrendo tenuiora euadunt, & quæ acria erant, mitiora fiunt, quæ non acria erant, acrimonia vrendo assumunt.

EX quo patet, vstione etiam facultates quasdam mitescere, vt ærugo, chalcitis, misy, sory, chalcanthum, melantheria fiunt moderatiora:

deratiora : quasdam acquiri , vt vim tenuandi , & ea efficiendi, quæ saporem acrem sequuntur.

ALIA vruntur, vt vis quædam nostro proposito aliena, ex profundo in superficiem trahatur, postea lotione separetur : sic lapidem phrygium vstum lauat Galenus , & lapidem hæmatitem ad oculorum affectus.

ALIA vruntur, vt colorem nouum acquirant ægro gratiorem, vel ad dissimulanda simplicia, quibus constat medicamentum : sic ærugo vsta modicè quidem , rusa facit emplastra, immodicè verò nigra.

CERVSSA trita, rudicula ferrea mota vrendo fit rubra , vt ochra & auripigmentum. Ossa & testæ vrendo primùm nigricant, deinde albissima euadunt.

QVAEDAM vruntur , vt in aliam transeant speciem , vt vipera vsta transit in salem theriacum, cerussa vsta vt rubeat in sandyca, thus in fuliginem , sulphur in oleum , cadmia lapis in cadmiam fornacariam , & pompholygem, & spodium.

VRENDI modus non est omnibus vnus. Quædam enim humore pingui prædita per se vruntur, vt pili lana succida , sericum , cornua, vngues, coria, hirundines, motacilla galerita, & aliæ quædam auiculæ, cicadæ , scorpiones , viperæ, lepores , & alia quædam pedestria. Hæc verò in olla noua, operculo foraminulento tecta sunt vrenda carbonibus, vel clibano , præsertim quæ proprie cinefacta disperire possunt. Quæ verò post vstionem integra manent, vt ossa, vngues, cornua, testæ ostreorum, lapides ad gypsum vel calcem coquendam , & similia : hæc etiam viuis carbonibus obruta, vel superposita, aut etiam flammæ lucidentæ immissa, vri possunt : nisi quædam sint addenda , quæ vim eorum mutent. tunc enim etiam in olla noua vruntur. Sic viperas cum substratis quibusdam medicamentis Galenus vrebat ad salem theriacum : sic fit si nouo inclusa , vel patellæ ferreæ, aut fartagini imposita vruntur, cerussa chalcitis, misy, sory, chalcanthum, auripigmentum, sandaracha, plumbum.

ALIA fictili crudo vruntur, donec id percoctum sit vt cadmia, &c.

ALIA etiam olla ænea , aut ferrea , vt plumbum.

ALIA in patina vruntur, vt ærugo , chrysocolla, lithargyros.

ALIA in olla ex cineribus ossium (crucibolum vocant) in fornace aurifabrorum, alia in foco , alia in clibano panis, alia in furno figulorum, alia in fornace chymistarum.

QVAEDAM (vt dixi) tam carbonibus obruta, quàm olla vel noua, vel cruda, vel patina excepta per se vruntur , nulla addita inflammabili, aut vires mutante materia, vt ossa, cornua, testæ ostreorum.

ALIA materiam requirunt inflammabi A lem, vt sulphur, alumen aliquod, salem , hordeum , vt in plumbo vsto & alijs docuit Dioscorides. Vas item , quo excepta vruntur, si fragile est, vt vitreum, ex terra bellouaca, & alia lapidea & silicea , luto chymistarum priùs totum paulatim oblinimus , & paulatim siccamus, quàm igni committamus. Eodem luto vasi operculum sæpe agglutinamus, ne inter ipsa hiatus viam faciat carbonibus , aut cineribus illapsuris, aut effluxuræ materiæ. Lu- B tum autem id fit ex terra figulina, aqua macerata cum stercore equino , & si vis , pilis animalium multũ diuq; subacta , quod & lutum Sapientiæ vocant chymistæ. Eius loco interdum est terra figulina sola , vel gypsum aqua solutum, vel farina albuminibus iubacta.

VAS quoque chymistæ operculant labris ipsius colli per fusionem coalescentibus, dum materiæ sunt pretiosæ , & quas exhalare nolunt. Id autem in matulis tantùm vitreis longo C collo efficiunt, sigillumque Hermetis vocant. In alijs fictile apertum esse nihil nocet , si clibano vrenda sunt : si verò cineribus aut carbonibus obruenda, operculatur vas, ne aliena materia, quod vrendũ est, vt dixi, conspurcetur. vel ne materia ipsa exiliat, vt in sale & lapidibus quibusdam. Operculum autem nunc solidum est & integrum nunc multis locis foratum, vt fuliginosi effluxus exhalent liberiùs: à quibus est cauendum , præsertim si à vipera, D scorpionibus , aut similiter venenosis attolluntur: item si à metallicis.

VRANTVR materiæ carbonibus perustis, præsertim pretiosæ , & quæ oculis sunt adhibendæ, vt nihil fumidum habeant, vt Galenus vrebat lapidem phrygium.

CARBONES quoque follibus vel flabellis excitari interdum oportet , vt citiùs vstio absoluatur.

QVAEDAM ad idoneam magis vstionem E pulucrentur, alia frangantur tantum in frustula magnitudinis nucis iuglandis, vt lithargyros: vel nucis auellanæ, vt lateres in oleo philosophorum , & lapis phrygius à Galeno in suo remedio oculari.

ALIA etiam in sole æstiuo ex vino , vel aceto , pluribus diebus teruntur, priusquam vrantur: quæ omnia his exemplis ex Dioscoride, Galeno, Mesue & alijs fient notiora.

FOLIA oliuæ syluestris in olla fictili cru- F da, lutata, furno figulino per coctionem vasis vsta, lota, ex aqua in sole siccata, albuginem oculorum, & panos potẽtius omni pompholyge delent. *Albucasis.*

SARMENTA, ligna, cortices, & partes aliæ plantarum vruntur , relicto tamen foramine in operculo, vt fumus exhalet. Abrotani, asphodeli, ari, arisari, dracontij vstorum cinis Gal. passim vsurpatur.

BRASSICA non transplantata à terra expurgata , minutim concisa , in ollam conjecta, foraminulento operculo tecta, clibano

vritur in carbones, qui triti ollæ alteri impositi operculati, vruntur, donec in album cinerem abeant.

MYROBALANI & rhabarbarum vsta valentiùs adstringunt, quàm assata. *Mesue.*

ALOE quibusdam in olla noua super prunas vritur in diamoscho amaro, vt absumpta glutinosa substantia, aluum ducere desinat, & magis roboret, ob quam causam etiam abluitur. Fœx vini siccata vritur igni, donec albescat, & linguam multum mordeat & vrat.

SVCCINVM fictili olla clausum operculatum nocte igni vritur. *Bulcasi.*

THVS vstum scribitur in iside cephalica.

VSTO thure, fuligo qua ratione colligenda, suo dicemus loco.

LEPVS viuus iugulatus cum sanguine & pelle, vase fictili nouo traditur, operculatur, in clibano vritur, donec puluerari possit, ad calculum frangendum. Sic hirundines, ranæ, cicadæ, erinaceus vruntur.

AESCHION cancros viuos in patella æris rubri vsſit, donec in puluerem mollissimum redigi possent, contra rabiem.

TESTAE ostreorum, limacum, ouorum exclusis pullis, sericum, ossa, cornua, vngulæ, vel prunis ipsis, vel tegulæ aut ollæ imposita in clibano, vel foco vruntur donec albescant, & puluerabilia sint. Hæc tamen non vrenda, nisi medicus iusserit, quia vires vstione mutant. Possunt enim tenuissimè limari, aut radi vt cornu Rhinocerotis, pudendum tauri, cerui, & puluerari, vel probè limata propinari. Sericum similiter cordiacis miscendum si crudum, minutim concisum, cum alijs pulueratum: vstum autem medicamentis materias consumpturis miscetur, vt diasenæ Nicolai. Spongia bitumine, vel eius penuria pice illita vritur.

LANA succida largo vasi figulino lati oris imponitur, operculatur gypso vel glutine: vel terra figulari subacta cum aqua illinitur, vritur fornace, vel camino. Scorpiones viui olla noua inclusi, & operculati, maza vel luto circumlita vruntur igni ex sarmentis vitium in clibano, vt eius puluris grana sex cum syrupo radicum quinque pota, renum calculum frangant.

SIC vruntur viperæ & colubri, amborúmque cinis ex oleo illitus scrophulas liquefacit, Lithargyros, chrysitis grauis, pura à plumbo & omni aliena materia, in particulas magnitudinis iuglandis confracta, prunis superponitur, & ita follibus accenditur, vt conflagret: vbi refrixit, abstergitur incidens spurcitia, & reconditur: alij ter aceto aut vino restinguentes, rursus vrunt & reponunt.

CADMIA vritur carbonibus obruta, donec translucida spectetur, & ferreę scoriæ modo bulliat, mox vino extinguitur aminæo, si ad emplastra paratur: aceto autem, si ad psoricum medicamentum. Sunt, qui sic vstam, ex vinoque tritam, iterum crudo fictili torrent, donec pumicosa videatur: iterumque ex vino tritam vrunt tertiò, donec prorsus in cinerem redigatur, nihil scabriciei retinens.

PLVMBI laminæ quàm tenuissimæ, aut plumbi limatura & sulphur alternis vasis imponuntur, donec plenum sit, operculatur, sed relicto exili spiraculo succenditur. Dum plumbum ardet, rude ferrea versabis, donem tãtùm perfectè in puluerum redigatur. Dum eximes, obstrue nares, quòd eius halitus sit noxius.

STIBIVM pinsita farina circumlitum, & carbonibus obrutum torretur, donec ipsa crusta carbunculetur, exemptumque extinguitur lacte mulieris, quæ marem peperit, aut vetere vino, vel vritur carbonibus succẽsis, efflatum quo ad ardeat. si enim paulò magis cremetur, fit plumbum. Cerussa trita in fictili nouo, flagrantibus carbonibus assiduè versando vritur, donec cinereum colorem traxerit, vel patinis nouis super prunas trita vritur, & ferulacea rude mouetur, donec coloris sit sandarachæ: sandyxque tunc appellatur, refrigerata reponitur: sic trita chrysocolla vritur. Sunt qui vrendo acetum affundunt, vt rubeat: si flaua est, Macicot vulgò dicitur.

AES fit vstum ex clauis æris solutarum nauium fictili crudo compositis, superspárso sulphure cum sale pari. Quibus vicissim inspersis fictile semiplenum operculatur, & figulari creta circumlinitur, fornaci inditur, donec fictile percoquatur. Modos vrendi alios docet Dioscorides.

AERVGO fracta minutissimè in fictili patina flagrantibus prunis superposita versatur, donec mutata colorem cinereum concipiat: refrigerata reponitur. Si cruda olla vratur, eundem prorsus colorem non reddet. Chalcitis fictili nouo viuis carbonibus superposito vritur, donec bullas excitare desierit, & perfectè inaruerit si humidior est: sin alia est, dum mutata in floridum, colorẽ sanguineum, aut miniatum contraxerit. Eximendo incidens spuricitia tergeatur. Vel vritur perflatis carbonibus, donec luteo colore pallescat. Sic misy, sory, chalcanthum vruntur. Chalcanthum autem vrendo suapte natura colorem rubescentem sortitur. DIOSCORIDES in ærugine.

AVRIPIGMENTVM vritur testa noua, viuis carbonibus subiectis, assiduè versando, donec igni flagret, & mutet colorem. fit enim foris argenteum, intùs rubrum: refrigeratum & tritum reconditur. Sic vritur sandaracha, alumen.

LAPIDEM phrygium in particulas magnitudinis auellanæ fractum, vres in olla recenti luto circumlita, tecta operculo perforato, vel in solo vertice, vel (quod melius est) in pluribus partibus, vt fuliginosi, fumosiq; eorum, quæ vruntur, effluxus facilè per ea efferantur. deinde perustis carbonibus perflatis vre, donec ignitus sit: cætera ex Galeno repete.

Sic

Unable to display this page

ſpenſus manet ad condiendum, ſeu aromatizandum. Sic miua aromatica nodulo aromatum pleno, in ipſa ſuſpenſo, & ſæpè cõfricato.

Syrvpvs de mentha aromatizatur gallia aromatica.

Conditvm citri gallia, moſcho, eroco, maſtiche.

Conditvm bugloſſi, moſcho, & gallia.

Syrvpvs ex omphacio, caryophyllis.

Syrvpvs intybi compoſitus, ſantalis, cinnamomo, xyloaloe, cortice citri.

Sic alia multa præter conſiſtentiæ & ſaporis gratiam, odoris quoque iucunditatem, ſed etiam caloris requirunt.

Ivlepos ex ſyrupis, & aquis deſtillatis hodie miſceri ſolitos, apozemata cinnamomo & ſantalis aromatizamus, immiſſis colo horum drachmis circiter duabus in humoris libras ſingulas, aut pluribus, aut paucioribus, pro variо medici ſcopo. Et vinum aromatites, & quod Hippocraticum vocant, & alia multa aromatibus condimus. Sylvius.

DE CONDITVRA.

Cap. XXIII.

Conditvra ferè eſt herbarum, florum, fructuum, ſeminum, radicum, interdum & corticum. Fit item ferè ſaccharo, vel melle, vel vtroque interdum ſyrupis, iulepis, ſale, aqua ſalſa, aceto, & alijs, quæ ſiccando, & humiditatem ſuperfluam abſumendo, aſtringendoq; à putredine res vindicant. Condiuntur enim prædicta ferè ad conſeruationem tutiorem, ſæpè tantùm ad ſaporis gratiam, ſæpè ad vtrunque, vt ſuccus mororum in diamoro melle conditur. Poſſisque conditura generatim dicta etiam ſyrupos, & antidota plurima, & pilulas, & trochiſcos comprehendere, quòd hæc humore aliquo iucundo comprehenduntur, vt ſint iucundiora, & faciliùs ſumi poſſint: ſic roſæ, violæ & flores alij melle, aut ſaccharo condiũtur, & fit mel roſatum, violatum.

Conditvra fit humore hoc iucundo per totũ corpus condiẽdum inſperſo, vt dum flores & fructus condimus, & corticẽ citri, & cucurbitæ lactucę, caules, & alia plurima, ſic myrobalani recentes condiuntur, aut humectatæ priùs, ſi erant ſicciores, vt docuit in ſimplicibus, & conditis Meſues. Interdum tantùm cruſta quadam ſaccharo integimus, magis ad ſaporis gratiam, quàm ad vires vel augendas, vel cõſeruandas, vel minuendas: ſic ſemen coriandri, papaueris albi, abſynthij marini, aniſi, fœniculi, apij, & nucleos perſicorũ, ſtrobilorum, piſtaciorum, amygdalarum dulcium, & ſi libet amararum, ſaccharo integimus, & cortices aranciorum, cinnamomi. Interdum condimus additis quibuſdam medicamentis aromaticis, vt emblicas, myrobalanos aromatibus condi. Meſues ſcribit, & alia etiam compoſita: ſed conditi, tunc aromatizari potius ſignificat, quãquam & ad ſaporis gratiam id etiam fiat, vt in fartura mox dicemus.

Condienda ſi magna ſunt, ferè in particulas ſecantur, vt condituram promptiùs vbique ſentiant: ſic cydonia, ſic perſica, & radices magnæ ſectæ condiuntur. Tamen fiſtula caſſiæ tenera conditur integra, & nux moſchata cum cortice viridi, qualis noſtrarum nucum integra conditur, & parua citrea arantia, melones parui adhuc & teneri. Quanto autem melle, ſaccharo, vel alia condiente materia ſit opus, & quis modus condiendi, hoc eſt, incruſtandi, præſertim ſemina, & nucleos, libro primo docuimus.

Flores capparis nondum apertos inſperſo ſale condimus: nam ſi ſoli reponantur, putreſcunt. Eodem modo & in eoſdem vſus flores geniſtæ, & his odoratiores ſparti flores, quibus tamen poſt acetũ diffundimus, quantum omnia tegere poſſit. Sylvius.

DE FARTVRA.

Cap. XXIV.

Fartvra condituræ quædam differentia eſt: fit autem ferè dum cauitas quædam manifeſta odoramentis, vel alijs ſcopo propoſito idoneis impletur: quomodo & coqui pullos, anſeres, porcellos, & alia quædam herbis noſtratibus aromaticis, & floribus, & lactuca, & appetitis alijs, interdum additis etiam aromatibus farciunt ventrem totum inferiorem, & ſæpè etiam ſpacia inania inter carnem & cutem vi diducta.

Sic clignatæ radices eryngij & ſectæ loco matricis (cor vocant) caryophyllo & cinnamomo humectatis farciuntur à Meſue.

Anserem exenteratum carnibus, felis amoſi, & herbis neruoſis farcimus, vt inde eliquatus adeps ſit medicamento ſuo ior.

Farcitvr pileolus ex bombace, aut aliud epithema cephalicum, vel ſtomachicum aromatibus, & alijs cephalicis ſtomachicisq;.

Praeterea vt coqui carnes auium torrendas, caryophyllis & fruſtulis cinnamomi configũt ad odoris & ſaporis gratiam: ſic nuces virides maceratas, & coquendo teneras redditas, & radices ſatyrij, ex ſecundo cicerum decocto, ad iuſtam teneritudinem coctas, caryophyllis, & cinnamomi fruſtillis configimus, & cydonia in particulas condienda. Quę res ad farturam, vel vna cum fartura ad aromatizationem reduci poteſt. Sylvius.

DE SECTIONE, FISſione, fractione, limatura, & raſione.

Cap. XXV.

Secatvr totum in ſuas partes, partes in particulas reciduntur, etiam aliena corrupta & inutilia ab integris.

Findvntvr verò partes duriores, ſicut ligna

ligna, vt meliùs tundantur: molliores, vt faciliùs siccentur, vel vt condiantur.

QVAE dura, & tenuia sunt, quandoq; franguntur, vt ramuli arborum, stipites herbarum siccarum. Quæ fingi aut frangi non possunt, limantur, vt nux vomica, lignum guaiacum, quò deinde meliùs pistillo conterantur: quædam, ne diu tundendo in aerem dissipentur, vt agaricum.

ABRADVNTVR à plantis cortices duriores, vel membranosi, cultello, aut manu, vel quia tantum in vsu vel quia noxij, aut nullius momenti sunt. Hoc consilio à nuce vomica abraditur exterior cortex, eodem modo ab agarico crudo. PLACOTOMVS.

DE TVSIONE, siue tritura.

CAP. XXVI.

MEDICAMENTA teruntur, vt, quia commisceri propter crassitiem & duritiem non possunt, reducta in puluerem exactiùs misceri cum alijs possint: crassiùs autem aut tenuissimè teruntur pro medici vario scopo. Terendi autem modus varius est, pro simplicium natura. Metallica valenter & diu terenda sunt.

MEDICAMENTA odorata, veluti cassia seu canella, caryophylli, macis & similia, moderatè sunt tundenda, ne pars tenuior exhalet, & interdum illis aut amygdalæ adduntur, aut aqua rosacea inspergunturs.

RADICES odoratæ, vt angelica, valeriana, garyophyllata, asarum, eodem modo, eademque diligentia terendæ sunt.

QVAE verò non sunt odoratæ, sed crassæ & solidę, vt gentiana, peucedanum, bryonia, violento ictu & diuturno verberandæ sunt.

HERBAE odoratæ sicut calamintha montana, amaracus, serpillum, præterea flores, eodem modo teruntur, quo radices odoratæ.

THVS, mastiche, sarcocolla, & succi, qui humorem & lentorem retinent, tundendo non teruntur, sed clementer ducto pistillo per fundum ac latera mortarij.

GVMMI & lacrymæ, quale est gummi arabicum, tragacantha, eodem modo terentur.

RHABARBARVM, & quædam aliæ radices aliquo humore præditæ, eodem modo terendæ.

GALBANVM ammoniacum, opopanax, bdellium, myrrha, succus glycyrrhizæ, hypocistidis, cucumeris syluestris, & opium thebaicum, teruntur affusa aqua, vino, aceto, aut alio humore.

MOSCHVS, & ambra cum aqua rosacea, ne partes odoriferæ euanescant.

SIMILITER & semina quædam, quæ glutinosum quiddam & pingue habent, vt thlaspi semen. Semen napi & sinapi, sola non teruntur, sed alijs medicamentis siccis permista teruntur, aut cum humore aliquo pro rei necessitate.

FRVCTVS recentes & radices recentes, quarum vsus est in compositis medicamentis, ante & post coctionem tunduntur, vel frustulatim secantur, aut mediocriter tantùm confractæ infunduntur.

TRITVRA crassior fit, dum medicamenta crassiùs duntaxat frangũtur, nec in puluerem reducuntur, vt in tritura absolutè sumpta. Hęc plerisque medicamentis, quorum talis vsus requiritur, vtilis est: alijs præterea multis medicamentis quæ alia præparatione indigent, veluti sunt herbæ, & radices quæ coquendæ sunt, & ea quæ in tenuissimum sunt reducenda puluerem.

MOLVNTVR seu teruntur semina quædam, veluti triticum, lolium, lupini, semen lini: & fœnigræci, quòd commodè tundi non possint: tum etiam, quòd cortex vnà cum farina misceretur.

TERVNTVR præterea quædam metallica, quæ contusa in puluerem tenuissimum reduci non possunt, veluti thutia.

SIC & lapides pretiosi, lapis lazuli, armenius, teruntur in mortario marmoreo lato fundo, cum molula marmorea, inspersa, interdum aqua rosacea, aut alio humore, ne puluis euolet.

COMMODIVS item teruntur in porphyrio marmore plano, diu ducta per ipsum marmor molula, donec prioribus digitis confricando medicamenta, nulla ampliùs inæqualitas sentiatur. FLOR.

DE PVRGATIONE.

CAP. XXVII.

MEDICAMENTA simplicia purgare, nihil aliud est quàm quicquid medicamentis inutile ineſt, abijcere, seu pars medicamentorum sint, seu illis permistæ sordes: veluti repurgantur, aut eluuntur radices, fructus, semina, & cætera similia, quando terra, aut alia re commaculata sunt, vt in omnibus rebus fit vulgò: aut veluti gummi, & resinæ, quibus plerunque aut terra admista est, aut lignum, aliæue res inutiles: hæc enim liquantur & colantur, deinde purior pars in vsum venit medicum. Medicamenta etiam ab inutilioribus partibus repurgantur, veluti radices tum recentes, tum siccæ, membrana illa exteriore, quæ terram contingit, cultello abrasa: repurgantur etiam exempta medulla interiore, quæ in multis inutilis est, veluti in cucumere agresti, dauco, pastinaca, apio, multisque alijs huiusmodi per medium sectis, corticeque à matrice separato. Siccæ macerantur, deinde mediæ secantur, eximiturq; pars interior, vt in recentibus.

FLORIBVS eximuntur pediculi, culices, foliaque sola reseruantur, quemadmodum violæ purpureæ, leucoij lutei: in quibusdam

etiam foliorum pars aliqua demitur: veluti in rosis ea pars, qua calici inhæret, vnguis appellata: vt si quando in compositionibus reperire est, vngue detracto, intelligendum est eam particulam ablatam esse debere.

FRVCTVS à cortice repurgantur exteriore, & à semine suo, & ab interiore parte illa lignosa, si sint recentes, densi, multæ carnis, & cortice tenero, veluti cydonia, mala persica: hæc enim cultello depellata secantur, interioreq; parte lignosa, qua semina continentur, repurgantur. Si verò fructus sint exigui, veluti ceraſa, pruna, similiaq; cribro transmittuntur, & sola pulpa, quæ vtilis est, seruatur. Illi ipsi fructus, si sicci sint, macerantur & coquũtur, deinde cribro eximuntur, veluti vuæ passæ pruna tamarindi, dactyli, & similes.

FRVCTVS duro cortice præditi, vt amygdalæ strobili, nuces, pistacia, primum contracto putamine eximuntur: postea aqua frigida aliquandiu macerantur, tum efferuent, aut in sartagine igni siccantur, donec corticem interiorem remittant, & manibus confricantur, aut sacculo aspero immissi agitantur, donec depellentur.

SEMINA cortice denso vestita, sicuti fabæ, pisa, cicer, purgantur leuiter tundendo, donec confringantur, deinde vanno in aërem contecta, cortices euolant.

ALIA sunt semina, quorum admodum operosa est decorticatio propter corticem illis nimiùm inhærentem, veluti cnici & hordei, quæ modo supra dicto siccantur fricanturq;: sed ea, excorticandi ratio semina corrumpit. Præstat igitur ea semina macerare, hordeum præsertim, deinde in mortario magno & amplo concutere pistillo ligneo, & leuiter agitare, vt quod in fundo est, supernatet: separatur enim paulatim cortex, verùm si non amplius supernatet, sed cogatur in vnum, tum vase aut vanno exceptum sursum conijcitur, vt vento paleæ separentur: deinde iterum atque sæpiùs idem faciendum est, donec mundum sit: postremò aut sole, aut igni in sartagine persiccatum seruatur in ptisanæ Græcorum vsum. Eadem est cnici decorticandi ratio, sed operosior: itaque placuit quibusdam, vt semen cum cortice tritum, in aquam, aliúmve humorem immittatur, & per linteum rarum coletur: nam cortice relicto, sola pulpa cum humore transit.

PEPONVM & cucumerum semina eodem modo purgantur, præsertim si non sit otium singula singillatim decorticandi: nam operosum id est, & ea, quæ ante alia repurgata sunt, facilè inueterascunt, & inutilia reddunturt.

ADIPES liquati colando à membranis repurgantur, aut cultello. Eiusmodi sunt purgationum differentiæ, quas pharmacopœum scire necesse est. Sunt præterea & aliæ, sed illæ ad eos, qui metallica, & chymisticam tractant, magis spectare videntur. FLORENT.

A DE PVLSATIONE. CAP. XXVIII.

PVLSANTVR materiæ malleo vel pistillo, vt partes à semutuò auellantur: ita semina à plantis, cortices à nucleis, medullæ radicum à reliqua substantia pulsando separantur.

DE CONFRICATIONE. CAP. XXIX.

CONFRICATIO rerum infusarum, aut etiam coctarum manibus facta, collationem & expressionem adiuuat, ob id ante has sæpe obitur: interdum expressionis vice est: sic crocus panno lineo ligatus inter coquendum infricatur in syrupo Saporis de pomis, & quibusdam aliis compositis.

MANNA succo intybi macerata fricatur manibus ante colationem in syrupo acido ex manna.

RHABARBARVM panno lineo ligatum fricatur, & exprimitur in syrupo cichorij composito.

SCAMMONIVM panno tenui ligatum, sæpe confricatur in syrupo acetato cholagogo.

ELLEBORVS niger modulo lineo ligatus in oxymelite melanagogo sæpe confricatur.

MEDVLLA cnici, turbith, zingiberis, panno lineo ligata confricantur sæpe in oxymelite phlegmagogo.

ELLEBORVM nigrum, agaricum, salem indum fricat Mesues in apozemate epithymi, cassiam verò manibus fricat ante colaturam in apozemate adianti: colocynthis fortioribus incisa in oleo rosato fricatur, ad componendos ex ipsa trochiscos.

SIC manibus fricantur, & pòst colantur simplicia in electario hamech. Simplicia in succis macerata fricantur, & colantur in electario diaphyssalidon. Simplicia pilularum aromaticarum post coctionem fricantur & colantur.

FERE autem hic nodulus in medicamento humido manet. Sic scammonium panno lineo raro ligatum suspenditur in syrupo fumariæ & noduli aromata cõtinentes, & compositum condientes, in ipso suspensi manent. Quam cõsuetudinem hodie à pleriſq; seruari video in syrupis purgantibus, præsertim contra morbum longum, aut in hominis delicati gratiam compositis.

ALIQVANDO tamen, vbi vis eius noduli tota in compositum confricando est expressa, abijcitur. Sic Soranus cum melle & capitibus papaueris mythan, crocum, hypocistidem, acaciam nodulo ligata, incoquebat, pòst vbi vires suas decocto impressarant, tollebat. Quod exemplum eò adscripsi, ne id nouum putes, & Arabibus acceptum referas. Alia tamen est confricatio, quæ ad infundendum,

dum, imbuendum, molliendum & humectandum magis pertinet, vt cùm myrobalani omnes butyro vaccino fricantur, cæteræ species oleo amygdalarum dulcium inuoluuntur in tryphera sarracenica, & Phenonis eadem: ne partes nutritorias valenti adstrictione sua exasperent, oleo amygdalarum dulcium, vel rosato, vel violato, vel sesamino, vel alijs lenientibus tritas mergit, confricat, & lubricas facit. Possis tamen non modò manibus fricare, sed etiam in sole, aut igni clementiore frigere, cùm alioqui nec ipsæ rarefient, nec butyrum, aut oleum quoduis liquabitur, vt ipsas promptè totas permeet, ac imbuat. ob id in tryphera minore Phenonis myrobalani assentur in butyro vaccino, legimus.

Lapis Iudaicus & hæmatites, multiq; trochisci, & collyria ad oculorum morbos parata, liquantur confricatione ex aliquo humore ad cotem medicam, qualis etiamnum hodie ex Naxo insula adfertur.

Plvmbvm verò liquatur in hunc modum. Infusus in plumbum mortarium humor, pistillo plumbeo verberatur atque agitatur, donec crassescat, deinde lauatur, ac plumbum subsidere finitur, tum aqua effusa plumbum reponitur. Eodem modo liquatur æs ad chrysocollam conficiendam. Sylvius & Flor.

DE LOTIONE.

Cap. XXX.

Lavantvr medicamenta, si foris re aliqua sunt contaminata. Sed hoc lotionis genus præparationi medicamentorum peculiare non est, sed cæteris rebus commune, quæ luto, vel alia re contaminatæ, lauatione opus habent.

Lotionis autem, de qua hic agendum, duplex est finis: vt videlicet à medicamentis qualitas aliqua tollatur: aut vt aliam aliquam facultatem acquirant.

Caetervm ex his, quæ ad sordium separationem abluuntur: calx, & aloe tenuissimè terendæ sunt, deinde affusa aquæ copia satis magna simul miscentur, & quiescere ad fundum vasis & subsidere sinuntur, tum effunditur aqua: atq; id sæpiùs repetitur, donec aqua pura remaneat: denique medicamentum siccatur, ac reponitur.

Metallica tenuissimè leuigata, ac in aquam puram, aut marinam, aut acetum, aut alium humorem immissa, in sole feruidissimo totum diem rudicula agitantur, & per noctem resident, manè aqua effunditur, atque alia iniecta rursus eodem modo agitantur, quoad aqua quæ effunditur, sit limpida.

Lapilli minutissimè confracti, in aquam aliúmve humorem injiciuntur, & manibus confricantur, ac agitantur, deinde vbi subsederint, aqua effunditur, idque toties repetitur, donec aqua pura remaneat.

Sic lauantur acacia, & alij succi, qui commodè in puluerem redigi non possunt, gummi Arabicum, & lacca.

Resinae, adipes, medullæ, & olea liquantur, agitantur, aqua affunditur toties, ac effunditur, donec pura appareat.

Oleum verò lauando minus est verberandum, ne aquæ adeò misceatur, vt pòst ægrè possit separari.

Quae in decoctionibus, aut succis lauantur medicamenta, vt de illorum facultate nonnihil acquirant, cum tanta humoris copia lauari non debent, vt prædicta, neq; toties, neq; ea adhibenda est diligentia in illis ab humore segregandis: quemadmodum si aloe succo rosarum, aut intybi, aut cum specierum decoctione lauetur ad pilulas alephanginas: & turbith cum agarico, & tithimallorum decocto, vt valentiùs purgent. Florentini.

DE EXPRESSIONE.

Cap. XXXI.

Expressio est humidæ, & tenuis substantiæ separatio, à sicca, & crassa, duro aliquo, & valido compressu facta. Fit autem sæpè torculari, & eo multiplici, quale vinum ex vinaceis exprimunt, & quale pinxit Mesues in oleo amygdalarum dulcium, quale item vsurpamus in exprimendis oleis, & succis alijs, & decoctis, & carnibus, & similibus: siue id torcular est, siue prelum librarium. Ferè autem exprimenda ne diffluant, aut dissiliant, inuoluimus panno forti, vt canabino, caprino, setaceo: vel sacculo imponimus, qui duobus baculis comprimitur, & cæditur. Est quãdo tantùm caprino, aut lineo inuoluimus ac manibus, ac digitis prelorum loco vtimur, vt dum medicamenta purgantia infusa exprimimus. Adde, quòd nunc denso, nunc raro panno exprimimus, interdum clementer, interdum valenter pro scopis medicorum varijs: quædam item frigida exprimimus, alia etiam calida: quædam solùm calida exprimi possunt, vt oleum amygdalarum dulcium, & similia in Mesue.

Sic portulacæ, cotyledonis, semperuiui, buglossi succum exprimimus calentem, aliàs humore aliquo liquidiore affuso. vt dicemus in succorum extractione.

Expressionis vsus igitur latissimè patet in infusis, apozematibus, & coctionibus propè omnibus, in syrupis, in oleis, & id genus alijs: quo autem instrumento, & quatenus calidum, aut frigidum vnumquodque est exprimendum, ex specialibus perdiscendum. Sylvius.

DE COCTIONE.

Cap. XXXII.

Medicamenta simplicia aliquo humore coquuntur, aut vapore, hoc genus coctionis elixatio appellatur: aut

cum siccitate, & hoc assatio vocatur. Coctio autem fit ad præparationem, & ad compositionem. De præparatione nunc dicemus.

QVAE in humidis coquuntur, ea gratia id fit, vt ipsa medicamenta sic cocta vsui esse possint, aut vt humoris duntaxat, in quo cocta sunt, vsus sit.

RVRSVS quæ, vt coctis vtamur, coquuntur, plus cocturæ requirunt, quàm ea, quorum decoctio in vsu est. Sunt tamen certæ quædam notæ, quæ denotant, an huius, aut illius rei gratia benè coctæ sint: vt herbæ, flores, fructus, & radices coctæ sunt, quando ita tenerescunt, vt tundi, & per cribrum transmitti possint.

SEMINA quædam, veluti lini, fœnigræci, hordei, cocta censentur, vbi crepuerint: alia quædam, veluti anisi, coriandri, & cumini, quando tenerescunt.

FRVCTVS peregrini, & sicci, vt sunt myrobalani, cornices, ligna, & radices siccæ, multam desiderant coctura m.

HERBAE, & flores facilè coquuntur, & eitò tenerescunt, tametsi inter sese differant prout magis tenuium sunt partium, & illorum facultas in superficie sita est, vt chamæmelum, adianthum, serpillum, & similia, quæ quando vnà cum alijs coquuntur, primùm immitti debent, cùm illa propemodum cocta fuerint.

EADEM est ratio radicum tenuium partium, aut odoratarum, vt est asarum, valeriana, spicanardi, & alia aromata, quæ sub finem decoctionis injiciuntur, sed post reliqua medicamenta flores.

ELIXATIONIS autem multæ sunt differentiæ. Primus modus est, vt vasi certam quandam ac præscriptam humoris quantitatem continenti infundantur, quæ coquenda sunt, magis, aut minus, pro medicamentorum siccitate, aut recentia: deinde vase impositò igni, primùm satis fortem patientur bullitionem, deinde lentam, vt commodiùs ad eam, quam optamus coctura m reducantur, neque medicamenti vires exoluantur. Secundus modus est, vt eadem planè ratione in diplomate coquantur. Tertio elixationis modo vtitur Galenus in fructibus. Hos suspendit in vase aqua feruida semipleno, eosque voluit tantisper, donec æqualiter tenerescant: sic enim fit, vt fructus facultas non exhalat, quemadmodum si calore sicco coqueretur: neque in humorem transit, quemadmodum si in aqua coqueretur.

CAETERVM vasa, in quibus coquenda sunt medicamenta, figulina esse possunt vitrata, & macerata, vitrea, ærea, stannata, cuprea: præstantissima sunt vitrea in duplici vase, aut apud ignem, aut in arena, aut cinetibus, aut in fornace, cui subsit ignis.

IGNIS struendus è carbonibus, aut prunis, & lignis siccis acapnis. ELORENTINI.

DE PVTREFA-ctione.

CAP. XXXIII.

PVTREFACTIO coctioni simillima est, præsertim de qua nunc agimus: non enim de absoluta putrefactione, sed mutatione aliqua à calore externo, etiam rerum putrescentium, vt fimi, corticum, facta. Vt oleum in folliculis vlmi inuentum, phialæ forti impositum cum folliculis si operculetur, & dies quindecim fimo equino multum, ob putredinem vigentem, calenti obruatur: deinde insoletur, & quod eius clarum supernatabit, transuasetur; omnium vlcerum remedium est præstantissimum.

SIC ex vino facimus acetum tenuius, & acre magis ac mordax. Facimus autem vel insolatu, vel immisso aceto valentissimo, in vinum, vel folijs, surculis, & ramenti: sorbi, vel parte acida citri immissa. Galen. lib. 2. alimentorum. Sunt, qui linguas lampetiæ nostratis ea causa immittunt.

Ex maza item fermentum, & ex lacte, in primo animalium lacte nutritorum ventriculo corrupto fit coagulum: omnia ob putredinem acria, & caliditatem nouam adepta, amissa autem naturali.

SIC chalciteos partes duas lithargyri, vel cum Dioscoride eadmiæ partem vnam aceto acerrimo soluit Galenus, ac æstate media, seu diebus calidissimis, quadraginta in olla noua fimo obruit, vt fiat plorem. Talis putrefactio in vsu est maximo chymistis.

SIC adeps vetustate putris Galeno expetitur ad emplastrum diachalciteos, & oleum vetus, ac ita semiputre, vnde & graueolentiam acquirit: sic vetustate caseum putrefactum decocto pernæ salsæ coquit Galen. ad tophos.

QVID, quod vinum, & succi reliqui, dum ab humiditate exeremētosa feruent, quodammodo putrent, & flores saccharati, aut mellitij dum insolentur, & antidota melle addito cùm feruent.

ACOPA item ex semine abietis, & floribus populi, dum menses plures macerando perficit Galenus, etiam putrefacere videtur.

SYLVIVS.

DE CRIBRATIONE.

CAP. XXXIV.

CRIBRATIONE purum & minutius secernimus, quomodo pistores similaginem, & farinæ florem puriorem, ac tenuiorem à furfurea & crassiore separant. Cribrationis ratio eadem est, quæ triturae, ob id quæ tenuiter pulueranda tenuiore cribro sunt cernenda: quæ tenuissimè, tenuissimo, vt pulueres dicti cordiales cribro sericeo, Tafetum vocat vulgus. Inter manus agitando cribrantur metallica, ad oculos tenuissimè terenda, & cribro tenuissimo cernenda: sic vtinas mouentia

uentia, obstructiones liberantia. Contrà verò, quæ aluum mouere, & purgare volumus, crassiùs terenda, & cribro crassiore, ac rariore cribranda sunt, & quæ per se teruntur, si cribranda sint: per se cribrantur, vt metallica, quæ alijs mista citiùs, & ante iustam pulueratione descendunt.

CRIBRAMVS autem interdum ad trituram meliorem frequentiùs ad misturam aptiorem, rerum iam mole minimarum. Quæ enim cribrum non permeauerunt, trituræ redduntur: quæ crassiùs terenda sunt, rariore, vt dixi, cribro cernenda: quæ tenuiùs, densiore, vnde varia cribrorum multitudo fuit necessaria.

QVAEDAM enim cortice tiliaceo, angusto, sed æquali, cancellatim connexo constant, cribrando scobe guaiaci, vel agarico infectorum, & similiter crassiusculè tritis idonea. Vidi & ex assiculo terebella passim pertuso cribrum, argillæ colandæ idoneum, alia his minus lata habent foramina, neque vt hæc, quadrata, sed rotunda, vel oblonga, in pergamena circulo ligneo subsuta, quibus triticum, hordeum, & alia cerealia, sæpè etiam legumina seminibus alienis, sed minutioribus, purgamus. Hæc enim per lata foramina, ob paruitatem, facilè descendunt: semina bona foraminibus maiora retinentur.

ALIA seta equina in telæ modum cancellatim contexta constant, circulis duobus ligneis vtrinque tensa, quorum inferiore hæc prehenduntur, atteruntur, & impinguntur: superiore verò materiæ cribrandæ continentur. Horum verò cribrorum copia, & differentia magna est, & vsus plurimus. Quædam enim solum in medio ligneorum circulorum habent velut telam illam equinam, & his manu tantùm molliter succussis, puluis in subiectum catinum ligneum, vel papyrum descendit, superna eius parte interim papyro recta, ne puluis euolet. Eoque vtimur in pulueribus parum pretiosis. Alia præterea fundũ & operculum habent exemptile, sed vtrunque corio veruecino clausum: illo puluis per cribrum transmissus excipitur, & probè, ne exhalet aut euolet, cohibetur: hoc, ne portio cernenda exhalet aut euolet, prohibet. In his verò multæ sunt in raritate & densitate differẽtiæ, quarum singularum suus est vsus, non modò ad medicamentorum terendorum genera, sed etiam ad componendorum speciem variam constituendam.

IN his item quædam telæ equinæ loco sericum habent (Tafetum vulgus vocat) & id vel album, pulueribus electuariorum albo-rum, vt diatragacanthi, diairis, destinatum: vel rubrum debitum pulueribus electuariorũ rubrorum, vt diarrhodi, triasantali, diacubebe, diamargaritõn.

VSVRPATVR itaq; id cribrorum genus alijs pretiosius ad pulueres etiam pretiosos, &, vt vocant, cordiales, neque vt præcedentia setacea ligneæ mensæ, aut alteri solido corpori violentiùs impinguntur succussando, sed manibus tantùm mollissimè versantur, vt sine violentia puluis tantùm tenuissimus descendat.

EST etiam linteum magis, minus, rarum, densum, cribri loco, in metallicis præsertim & terreis corporibus. Latius autem id est, remq; cernendam comprehendit, ac inter pyxidis alicuius lignea, vel alterius, sed grandiusculæ operculum & corpus concluditur & constringitur, deinde vna manu ferè violentiùs succutitur super abacum pharmacarium, vncia vel simili pondere, sed plumbeo in linteum etiam priùs immisso, vt id suo motu & põdere res has cerni difficiles acceleret, quem cernendi modum cicotrinizare vulgus vocat. voce ex κηρωτίζειν id est cribrare, corrupta, & in id contorta.

VT autem radices, herbæ, semina, fructus, & alia pletaque cruda & cocta teruntur, etiam cribrantur: sd ferè vi manus aut cochlearis, quomodo cassiam & thamarindos sine trituram cernimus: sic radices eryngij, satyriorum, raphani, draconti; coctæ, tritæ, cribrantur in diasatyrio.

SED hæc cribratio immoto fit cribro: quæ verò puluerũ est cribratio, ferè fit cribris abaco incussis valenter, sed numerosè, vt taratantara audire videaris. Alia cribro manu suspensa agitato: alia, vt cardiaca, cribro inter manus versato, non in abacum incusso, ne etiam horum partes crassiusculæ, vi impactæ per cribrũ permeent. Alia pyxide duro, corpori manu vna valenter allisa.

CERVSSA, & amylum, & ceruſſa serpentaria cribro affricantur manibus: sic quæ citra trituram cernuntur.

QVAE autem cribrum non superauerunt ob crassitiem, teruntur, donec ob tenuitatem tota cernantur: nisi quod dum paucissimum superat, idque tenuissimo proximum, cæteris iam cretis commisceri solet, aut seruari, aut alijs eiusdem generis, vt postea terendis & cernendis iterum misceatur.

LYTHARGYROS per telam secernitur, ne suo pondere cribrum stamineum confringat, crassiorque secernatur, quàm opus sit. SYLVIVS.

DE EXTRActione.

CAP. XXXV.

SVCCVS ex foliis & germinibus per setris exprimitur, & deputatus siccatur aut sole, aut igni, donec eam consistentiam nanciscatur, vt in pastillos formari possit, ac ita seruari. Aut liquidus seruatur in vase angusti oris, superfuso oleo digiti crassitudine.

SIC exprimuntur succi ex fructibus, veluti ex vua immatura, malis punicis, sorbis, me-

ſpilis, cydonijs, limonibus & ſimilibus, & interdum ſcarificatione : ſed liquidi ſeruantur plerunque eo, quo iam dictum eſt modo, aut ſale inſperſo, vt omphacium.

QVAEDAM herbæ, quæ pauco humore, coque lento ſunt præditæ, vt hedera, portulaca, cotyledon, ſemperuiuum, opus habent admiſta aqua, aut alio liquore illarũ facultatibus ſimili inter terendum, vt expreſſione vnà cum ipſo humore extrahatur : aut ſi tuſæ calatho imponantur loco frigido, vt paulatim ſuccus in ſubiectum catinum defluat.

EX radicibus autem & herbis quibuſdam ſiccis, aut pauco humore præditis, vt eſt lentiſcus, abſynthium, glycyrrhiza, centaurium maius, gentiana, & ſimiles, ſuccus hac ratione exprimitur. Quinque diebus in aqua macerantur, deinde in eadem aqua coquuntur, donec craſſeſcat : colata poſtea aqua denuò coquitur, quoad mellis craſſitiem habeat: tum in ſole ſiccatur, ac in paſtillos conformata reponitur.

Ex cbulo, iride, cucumere aſinino ſcarificatis aut tritis, ſuccus expreſſione extrahitur.

E thapſia autem & peucedano ſcrobe circum radices facta, cortex inciditur, liquorque emanans ſubiectis foliis, aut vaſe aliquo purus excipitur. Thapſiæ ſuccus ſole, peucedani verò vmbra ſiccatur. Ex his etiam tritis aut ſcarificatis, expreſſione ſuccus extrahitur: ſed chirothecæ manibus inducendæ, & facies velanda eſt, ne vapores è tapſia exhalantes faciem inflent & exulcerent.

E tithymallis ſuccus vindemijs exprimitur, inciſis ſummitatibus, & ſuccus effluens vaſe exceptus ſole ſiccatur, aut farinæ orobi permiſcetur, aut fico ſicca quinque aut ſex guttulæ excipiuntur, ficusque reponitur, vt ait Dioſcorides.

HYPOCISTIS, quæ ſub veris finem radicibus ciſti adnaſcitur, teritur, & ſuccus expreſſus ſole ſiccatur.

EX cucumere agreſti elaterium ſic colligitur. Decerpti cucumeres maturi, qui tacti protinus exiliunt, impoſito ſupra vas aliquod rariore cribro ſigillatim ſupino cultro ſurſum verſus aciem habente finduntur, atque per cribrum humor in ſubiectum vas exprimitur, ſimulq; carnoſum quod hæſit cribro, quò facilius excidat, eliditur: coaceruata autem in cribro ſegmina dulci aqua perfunduntur, & denuò preſſa abijciuntur: humor in pelui agitatur, & linteo opertus duplicato, ſoli exponitur dumq; ſteterit, tota ſupernatans aqua cum ſpuma identidem effunditur, deinde conterendo cogitur in paſtillos, & ſeruatur.

SCILLAE ſuccũ ſic extrahit Galenus. Scilla viginti diebus ante caniculæ exortum euulſa, atq; à corticibus externis purgata, manib. in exiguas diſcerpitur particulas, & in vas conijcitur, à quo recenter exemptum fuerit mel: poſtea bene adapto operculo illud obturans, extrinſecusque pelle circundans, & diligenter colligans, in loco meridiem ſpectante, qui à borealibus non perflctur ventis, ſoli exponitur quadraginta diebus, interdum vas vertendo, vt ex omnibus ſimiliter partibus ſolem ſentiat : deinde vas aperitur, & is humor, qui ſupernatat, colatur, melle conditum coquitur ac ſeruatur. Ex ſcillæ carbonibus fermento quodam inuolutis ac quaſi coctis, deinde tuſis, & cum melle miſtis fit eclegma ſcilliticum, ſucco iam dicto perſimile.

CVCVRBITA farina piſta inuoluta & in clibano coacta ad cruſti fermentacei coctionem: aut ſcarificata, deinde expreſſa, ſuccum emittit, cuius vſus eſt.

MVCCAGINES ex ſemine pſyllij, lini, fœnigræci, cydoniorum, & è radicibus quarundam plantarum, vt eſt althea, malua, acanthus, infuſis in aqua noctem vnam extrahuntur, miſcetur deinde dicta aqua, & calefit, donec bulliat, & ſemina crepent, & muccago craſſior ſupernatet: tum enim mantili ex tela noua forti imponitur, ac colando exprimitur, aut virgis duabus intorquetur ſaculus à ſummo ad imum, ac alio bacillo percutitur, ſuccusq; deraditur.

PSYLLIVM itẽ (vt eclegma de pſyllio ſuauius fiat) maceratur aqua recenti per viginti quatuor horas, deinde rudicula ſæpiùs agitatur, donec muccago ſupernatet : excepta inde muccago colatur, ac in vſum ſeruatur.

SIMILE eſt mel anacardinum appellatum, quod fit ex recentibus anacardijs exiguis diutius coctis, ex his enim enatat liquor quidam, aut muccago prædictæ ſimilis.

OLEA è fructibus, ſeminibus, liquoribus, lacrymis, rebusq; omnibus pinguibus, & etiã è metallicis exprimi poſſunt.

E fructibus, videlicet ex amygdalis dulcibus & amaris, ex ſtrobilis piſtacijs balano myrepſica, nucibus, & nuce moſchata.

E certis ſeminibus, veluti è ſemine lini, ſeſami, ricini, & aliorum. Exprimuntur autem in hunc modum.

FRVCTVS & ſemina cortice duro prædita purgantur, teruntur, & loco calido, quo ad ſolem, aut in duplici vaſe reponuntur, deinde rurſum trita, torculari exprimuntur: aut cùm trita ſunt, inſperſa calida aqua, tantiſper agitantur, donec oleum ſupernatet: tum manibus aut torculari exprimuntur.

E fructu oleæ, lauri, iuniperi & lentiſci maturo in aqua cocto, oleum ſupernatans aquæ colligitur: aut ex eis tuſis, inſperſaq; aqua calida, oleum, vt ſuprà exprimitur. FLOR.

DE DESPVMAtione.

CAP. XXXVI.

DESPVMATIO eſt ſpumæ detractio, cuius materia hoc loco eſt non ſolùm ſuccus

succus quidam lentus, includens flatum, vt à Galeno in Aphorismis docetur, sed sordes omnis leuior, à calore ignis expurgata, vel etiam grauior albumnibus coacta & colligata. Despumamus autem nunc simplicia, vt succos, saccharum, mel: nunc composita, vt apozemata, syrupos.

MEL cum aqua, aut vino, aut aceto, aut humore alio, pro variis medici scopis, despumatur. Nam per se coctum, mox immodice effert ueſcit, & derepentè exundat, & flammis conceptis incendij periculum affert. Ad hæc cùm sit dulcissimum, euaderet amarum, si per se coqueretur, donec despumatum esset.

MEL humore æquali hodie quibusdam despumatur, alijs duplo. Spuma autem interea dum igni lento coquitur, cochleari pertuso deraditur. Adhæc cùm ad dimidias est coctum, & multum feruet, adduntur albumina singulis libris singula. Deinde calidum colatur, pòst percoquitur per se, aut cum condiendis & incoquendis medicamẽtis. Spuma quoque tunc sicca emicat curiosè detracta, si per se seruandum est. Vel in rem præsentem paratur ad pulueres comprehendendos, qualia sunt antidota omnia, melle excepta, opiata, & sine opio. Si purius est mel, sufficit aqua æqualis, nec tantum albuminis requiritur. Quod si purissimum est, nec despumandum, nec clarificandum.

SED huius regionis mel cùm sit crudum & impurum, multam reddit spumam: ita vt despumando & colando ad dimidias minuatur. Quapropter pondus duplum ei, quod compositio exigit, initiò tibi immittendum, si cum alijs despumandum incoquis: sin minus, despumato vtendum. Finis despumationis quibusdam est tempus horarum circiter duarum cum igni lento. Alijs rectiùs, cùm spumare desinit. Alijs, donec aqua erit consumpta (quæ res bullis cognoscitur) & mel idoneum lentorem acquisiuerit. Sæpe autem mel per se despumatur & purgatur, cùm tam longam non sustinet coctionem, quàm aliorum natura, cum quibus mel coquendo despumaretur. Interdum cum his despumatur, cùm scilicet multam coctionem viribus integris sustinere possunt, vt in diacydonio mel coquitur cum succo cydoniorum, & coquendo frequenter despumatur, & alijs passim. Frequentiùs tamen per se (vt dixi) despumatum miscetur conditis, syrupis, antidotis: rariùs crudum, præsertim nostrate. Quod autem Gallia Narbonensis thymo passim luxurians mittit, est præstantissimum: nec attico aut hyblæo inferius, cùm regionis temperatura & thymi larga luxuries vtrobiq; consentiant.

DE saccharo idem quod de melle dicendum, cùm sit ipsum mellis species etiam Dioscoridi & Galeno.

IMPVRVM enim & nigrum, aut nigricans, in triplo humore despumatur, cùm ad dimidias est coctum, & valdè feruet, adduntur albumina singulis libris singula, colatur calidum, post percoquitur studiosè: interim etiam despumando, si spuma aliqua appareat.

SI autem purius est, satis est dupla, aut æqualis (vt ferè fit) aqua, & pauciora albumina: si purissimum, nec despumandum nec clarificandum.

SVCCI fluxiles recipiendi in syrupos, apozemata, electaria: quædam igni despumantur, residendo clarescunt, & in colo laneo terreum excrementum relinquunt, interim verò etiam additis albuminibus, & melle, aut saccharo purgantur, quoties in syrupos, vel apozemata coquuntur, vt in syrupo bizantino, & alijs, & in electario psyllij. Qui verò succi in emplastra recipiuntur, vel sole, vel igni post mistionem siccantur, non despumantur. Liquores verò solùm colo purgantur, post dissolutionem non etiam despumantur, tantum abest vt clarificentur. Idem de metallicis, & animalium partibus constitue.

QVOD si simplicia omnia sunt pura, aut purgata, satis est horum decocta per colum laneum, aut telalaneum: sed modicè densum semel aut bis transmittere, sine vlla expressione, colo, si opus est, mutato: deinde ipsum immitte in saccharum, si impurum erit clarificatum. Si autem purum est, clarificatione non egetur, & percoque, donec humoris, seu decoctum est seu succus, seu aliud, vnciæ tantùm circiter duæ: aut si succi sunt glutinosi, etiam tres, & quatuor in sacchari libra supersint. Si succi acidi, percocto iam saccharo propè toti inuoluuntur. SYLVIVS.

DE CLARIFICATIONE.

CAP. XXXVII.

CLARIFICATIONIS obiter in despumatione meminimus. De ipsa autem nunc pauca nobis sunt dicenda, quòd hæc rerum liquidarum decoctis debeatur expurgandis, vti & despumatio, & colatio, vt sordes crassiori purgata, sint gratiora palato, & in corpus faciliùs distribuantur, & salubriùs. Clarificantur autem quædam per se, dum quod fæculentum est, subsidet: vt succus rosarum, limonum, cydoniorum, citrorum, ribes, oxyocanthæ, granatorum, siue mox reponantur loco frigido, siue in officina aliquandiu seruentur. Quædam interueniente coctione à sole, vel igni, vt succus pomorum dulcium & acidorum, ad dimidias coctus dies duos quiescere permittitur: donec clarescat, vt syrupus de pomis Mesuæ fiat. Sic succus acidus citri ad partis tertiæ consumptionem coctus, & colatus, quiescere permittitur. donec clarescat, & succus granatorum ad partis tertiæ consumptionem coctus, biduum

quiescere sinitur, vsque dum clarescat in syrupo ex succis fructuum acidorum. Tamen acidi succi hodie in syrupos aliter recipiuntur. In his autem coctio ratione optima adhibetur, vt calor homogenea in vnum cogat, & separet heterogenea: quomodo vrinæ in nobis cœptæ coqui turbidæ si reddantur, postea tenuantur & clarescunt, subsidente crasso. Cùm verò calor ignis sordes in succis exquisitè separare non possit, vt noster calor natiuus aliena coctione perfecta segregat, cumq; metuimus, ne coctione tam longa, succorum facultates corrumpantur, satiùs putauerunt medici, cœptam ab igne sordium secretionem ante alia iuuare, & ea multiplici, nunc quiete succi post coctionem, vt nuper diximus, nunc aceto simul incocto, nunc agitatis diu albuminibus: vt interim despumationem omittam, & colationem à nobis adhiberi solitas ad perfectionem succorum, vel decoctorum purgationem.

De ea autem clarificatione, quæ fit per se, & post coctionem residente, satis est dictum: de ea, quæ fit per acetum, & albumina, iam nobis dicendum est. Decocta, & syrupi, si acetum recipiant per se, vi aceti nonnihil purgantur: meliùs autem, si etiam albumina accedant, etiam si post colaturam acetum recipiant, quando nihilominus continenter est despumandum, quòd acetum etiam expurgato iam decocto spumas & spurcitiam quandam iaculetur.

Ovi albumen ex aqua frigida scopulis agita, donec in spumam abeat, quam particulatim syrupo, vel alteri decocto feruenti inspergas, & vbi nigruerit, cochleari foraminulento deradas, nouam inspergas: id fac, donec syrupus erit clarior. Alij vbi ex bullis clariùs decoctum vi ignis factum animaduertunt, in id tepidum (nam calidiùs albumen coqueret, in frigidiore minùs promptè, & partior spuma efficitur) albumina singulis libris singula, sed etiam pluribus pauciora adijciunt, scopulis agitant, vt spumescat, saccharum in particulas confractum conijciunt, recoquunt: vbi spuma subsedit, igni aufertur, calidum, si crassum est, & vix colabile, colatur: si facilè colatur, sed turbidum, tepidum, vel frigidum, colatur per manicam Hippocratis, meliùs autem per pannum clauis quatuor, angulis quatuor firmatum. Colatur autem ter, quater, si non satis clarueritsi ne sic quidem albumen separatim in aqua agitatum, scopulis inspergitur, decocto igni reddito, spuma illa vsta, alia injcitur, idque toties, donec bullæ clarum satis produnt: tunc colatur, quoties est necesse.

Quaedam his citiùs clarificandis miscentur, vt si vni quartæ vini albi duos lactis digitos misceas, ante colaturam ipsum mox clarissimum reddunt.

Sylvius.

DE COLATIONE.

Cap. XXXVIII.

Colatio cribrationi persimilis est: sed hæc ferè siccorum est, illa humidorum. Hæc corpora grandiora foraminibus cribrorum non trãsmittit, illa sordem humore crassiorem transitu prohibet.

Differentiae autem colationis ex eo sumuntur, quòd quædam calidissima colãtur, quædam frigida, quædam tepida. Item quòd quædam vno, alia duobus, alia tribus colis egent. Item quædam colis lineis, alia canabinis, alia telalaneis, alia setaceis, & stanneis, vt vocant, alia nouis, alia detritis, alia raris, alia densis: alia bis, ter colanda, donec nobis propositam perspicuitatem sint assequuta.

Quae crassa sunt aut lẽta, calidissima sunt colanda, & humore ampliore, vel tum diluenda sunt, vel initio coquenda, vt faciliùs transmeent. Colo eadem raro & detrito promptius colantur, non tamen purius, sed frequens colatio coli densitatem supplet, ac raritatis incommodum redimit. Oenomeli colatur panno raro.

Tenvia, vt succus limonum, citri, semifrigida, colo denso, & nouo colari possunt: aut si tribus colis ea vis purgare, summum sit staminеum, medium pannеum: sed vetus infimum, panneum & nouum vel aliter densum.

Sacchari libra, si aquæ tantùm vncijs octo sit soluta, cocta, clarificata, panno rariore colanda est.

Colis tribus vsi sunt maiores nostri, summo, minimo, & rarissimo: infimo, maximo, & densissimo, tertio horum medio magnitudine, raritate, situ, vt tamen ab vtroque digitorum quatuor interuallo distaret.

Magnitvdinis autem & texturæ horum ratio erat, vt primum sordes tantùm crassas transitu prohiberet, secundum etiam mediocres, tertium etiam tenuissimas, vt scilicet, quod ad hoc transmittebatur, esset illime, & sordis omnis expers. Si verò solo raro vsi fuissent, colata fuissent impura, & non colatis similia, vt si per linteum colas aliquod decoctum: si solo denso, id à crassis sordibus statim obstructum alijs viam negasset, ob id vel mutandum, vel sæpè abluendum fuisset. Quòd si vnico voluissent medio, rationabiliùs & faciliùs vsi fuissent. Minimum verò primùm, quia in eo humor incipit latiùs spargi, versus panni ambitum, vt vides non in laneis tãtùm, sed etiam lineis. Gutta enim medio infusa se in vicina spargit.

Ex omnibus autem partibus, quam imbuit, ita vt in secundum influat latius, quàm in primo humor contentus cernitur.

Secvndvm item latiùs imbuitur, quàm quibus partibus humorem à primo excipit, & plurибus partibus stillat in infimum, quàm sit

conta-

contactũ â defluente ex primo humore. Malè igitur primum statuas maximum, quanquam ex hoc nullum sequetur incommodum aliud, quàm quòd otiosa est hæc capacitas. Satis enim est, si capiendo humori sit satis: quantum intelligi volo, dum minimum requiro. Non enim minimum absolutè volo, sed alijs duabus angustius: si verò infimum sit minimum, multus humor ab hoc non colatus propè ipsius oras in vas subiectum defluet. Nunc vnico vtimur colo, magnitudine & textura mediocri, sed eius actionem antè iuuamus clarificatione per albumina omnem spurcitiẽ cogente, adiuuante id frigido. Quæ enim clanora volumus, frigida colamus: aut si talia non permeant, tepida: quæ si semel colata, non sunt pura satis, iterum & tertiò colamus, & rectiùs colum aut lauamus, aut mutamus. Id quod etiam facimus, dum tardiùs humor permeat: si autem tardiùs transfluat ob decocti crassitiem, aut lentorem, vel calidius colamus, vel per colum rarius, vel si compositi natura patitur, liquidius aliquid & tenuius miscemus: vt dum cremori hordei colando, aut piforum, aut fabarum, aut similium decoctum ipsum affundimus. In tarda autem hoc colatura, cauc, rudicula, vel digitis fundum coli scalpas, vt colationem celeres. Sic enim turbidum erit colatum: sed, vt dixi, muta colum aut laua, aut humorem redde liquidiorẽ, vel igni, vel misto humore aliquo.

COLAMVS quoq; etiam citra coctionem quædam, vt lac recens mulctum, vt pilos, & sordes alias foris illapsas separemus, quem vsum rusticis, & pastoribus præstat interdum aperire. Sic hodie vinum cum saccharo, & cinnamomo, per cola lanea oblonga pyramidis figura (quæ caligas, & manicas Hippocratis appellant) colamus ter, quater, donec omnino clarum erit, idq; Hippocraticum quoque vocamus, tanquam inuentore Hippocrate dignum. Aliter etiam cum melle, & cæteris colamus ad claritatem, & œnomeli id, ac melites vocamus claretum.

MODO persimili gelatinam, quam vocant, colamus. Aliter quoq; res turbidæ colantur, aut mistæ: sic in Aegypto aquam Nili turbidã vasis figulinis etudis colare docet Galenus, vt tantum quod clarissimum est, per vasis poros, aut etiam tenerem & mollem substãtiam perfluat. Parisijs autem Sequanæ aquam, & Romæ Tyberinam, vasis figulinis coctis probè & siliceis præsertim, aliquandiu in cella vinaria deponunt, vt refrigeretur, & simul residendo sordem terream in fundum deponat.

AQVAM quoq; turbidam colabis per arenas puras, vasi immissas, infernè pertuso, foraminib. exiguis aquæ peruijs, inuijs arenæ.

VINVM quoq; aqua mistum per cissimbium, id est, vas hederaceum tenue, citò perfluit: aqua autẽ in eo retinetur, sæpè vt fumus ex Catonis doctrina experti. SYLVIVS.

A DE DESTILLATIONE in balneo Mariæ.

CAP. XXXIX.

BALNEVM Mariæ vas duplex est: alterum aquam calentem, alterum materiam destillandam complectitur. Vas quod feruentem continet aquam, cupreum seu æneum esse debet, rotundum, vel oblongum, vel triangulare, vel quadratum, amplo canali in medium immisto, in imo craticulam habente, vt ignem, quo aqua calefit, contineat, cineresq; defluant, vulgus Pigrum Henricum vocat: huic canali imponitur & operculum, cum foramine, per quod fumus exeat. Vas tandem cupreum operculum, foraminibus peruium habeat, vt quodlibet cucurbitæ collum per quodlibet transiret foramen. Horum autem instrumentorum formæ inferius patebunt.

ALTERVM vas, quod materiam destillandam sustinet, cucurbita, seu boccia appellatur: ex bono vitreo esse debet, cui aliud rostratum (alembicum seu capitellum vocant) superimponitur, ac luto, ex farina & albuminibus ouorum facto, cucurbitæ conglutinatur, quorum formæ infrà describentur. Hæ, inquam, cucurbitæ, siue bocciæ, in spatium cuprei vasis, aqua repletum, circumcirca canalem ponuntur cum suis capitellis, quorum rostrum promineat ad vasa suscipienda recipientia, vt manifestabitur.

CAETERVM balneum Mariæ ad aquas destillandas maximè est conueniens, quæ ex succis potissimùm herbis, floribus, fructibus, radicibus, & carnibus tritis priùs, seu incisis, si recentes fuerint, destillantur, sicca & arida aliquo priùs humore macerantur, ac digeruntur ad solem, aut fornacem, vel ignem per semihoram, per horas etiam plures, noctem totam, etiam diem, biduum, triduum, per mensem, aut plures, pro medicamenti natura, & vario medici scopo & necessitate.

IGNIS ex carbonibus optimis, non fumidis & semiputridis instruendus, ita tamen regendus, ne aqua bulliat, materiaque in cucurbita aduratur. Quòd si aqua balnei exhalando defecerit, subinde alia infundenda, non quidem frigida (ne vasa frangantur) sed calida.

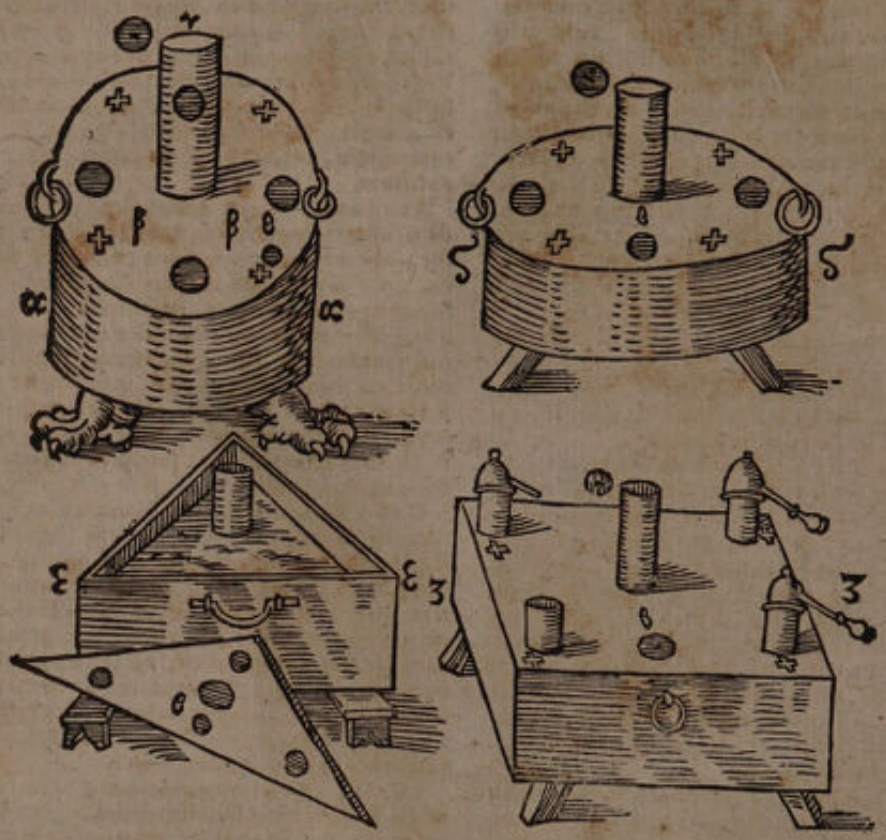
FINITA destillatione, vasa vitrea eximenda non sunt, nisi priùs fuerint refrigerata. Ab aeris enim intemperie subita franguntur. Aquæ verò in balneo Mariæ destillatæ, insolari & rectificari debent: nempe in vase vitreo (cuius os corio, vel pergameno obligatũ sit) aqua destillata repleto, sic vt tertia pars vacua relinquatur, in arenam feruentem imposito, per quadraginta dies, vt phlegma omne consumatur, empyreumaque, quod his inest, paulatim expiret. Debet autem tertia pars

vasis in arena condi. Aquæ verò calidæ facultatis in vino aut aqua ardente priùs infusæ, ne nimio calore homini noceant loco frigido, in arena humida, per mẽsem, aut ampliùs, si feruidior aqua sit, relinquantur, similiter tertia parte vasis in arenam condita: aut duæ vasis partes (duæ tertiæ) in ipsam cellæ vinariæ terram defodiantur. Quædam, vt aqua ardens, ad suam perfectionem, seu quintam essentiam, in vase circulatorio inferiùs deferi bendo, rediguntur.

A

Porrò sunt & aquæ, quæ eius materiæ, ex qua destillãtur, saporem non retinent, vt quæ à dulcibus, salsis, & amaris, vt saccharo, aqua marina, gentianæ radice extrahuntur. Horum etenim sapores propter terrenam substantiam non ascendunt, etiamsi calore vehementissimo, alióue instrumentorum genere destillentur. Dulcis namque sapor vehementi calore in amarum: amarus verò in acrem conuertitur saporem, vt sæpiùs non solùm in gentianæ aqua, verùm etiam oleo extrahendo sum expertus.

B

α α Vas balnei mariæ cupreum, rotundum. *β β Operculum rotundi vasis, cum quatuor foraminibus, per quæ cucurbitarum colla transeunt* *γ Canalis cum operculo perforato, & craticula in fundo.* *δ δ Balneum oblongum pro duabus boccijs.* *ε ε Balneum triangulare pro tribus boccijs.* *ζ ζ Balneum quadratum pro quatuor boccijs.* *Foramen, per quod aqua infunditur.*

♀ *Craticula ferrea in ima canalis parte contenta.*

Aliud genus balnei mariæ, optimum atq; commodissimum cum lucerna, & absque carbonibus. Potest etiam fieri triangulare pro tribus boccijs. Verùm quilibet angulus canalem suum per aquam transeuntem contineat.

a *Vas cupreum aqua plenum.*
b *Cucurbita vitrea materiam destillandam comprehendens.*
c *Porta, per quam lucerna imponitur, quæ deinde clauditur.*
d *Lucerna ex oleo, & iribus, aut quatuor ellychnijs sub vesica.*
ee *Foramina, per quæ aer ingreditur.*
ff *Canales duo, per quos fumus egreditur, aquam transeuntes.*
g *Crux quatuor ellychnia continens in lucerna.*

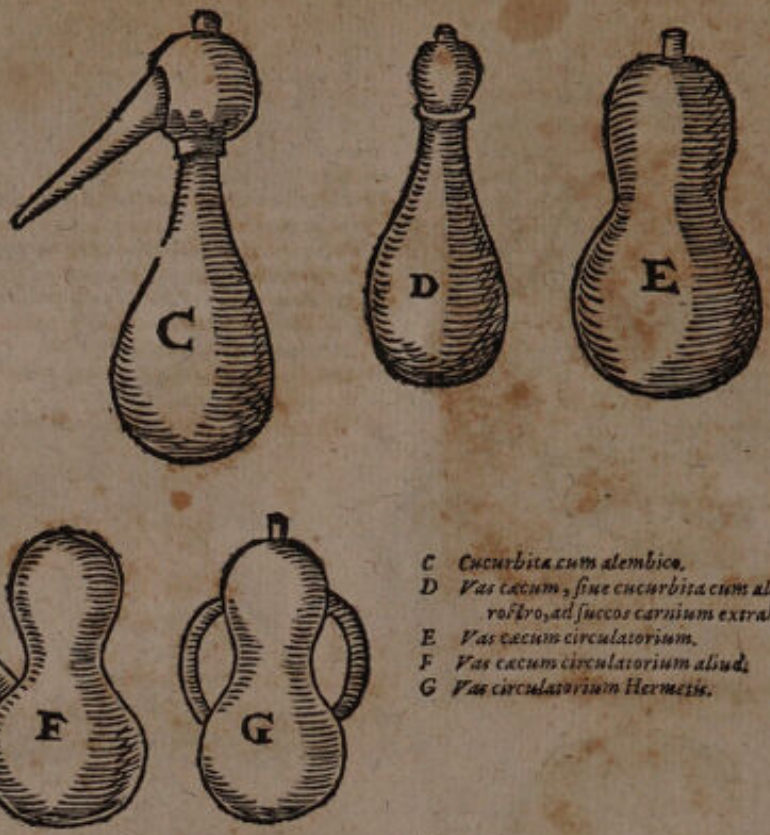

Instrumentum balnei, in quo carnium succi, ex quibus gelatinæ fiunt, extrahuntur.

A *Cucurbita vitrea, carnes minutim incisas continens, cuius orificium vesica bubulina optimè sit clausum, ne vllo modo expirare possit.*
B *Vas terreum, siue olla, vel ahenum cupreum, aqua repletum, in quo cucurbita quatuor funiculis alligata est, sub quo ignis contineatur.*

A *Cucurbita vitrea.*
B *Alembicum vitreum.*

C Cucurbita cum alembico.
D Vas cæcum, siue cucurbita cum alembico sine rostro, ad succos carnium extrahendum.
E Vas cæcum circulatorium.
F Vas cæcum circulatorium aliud.
G Vas circulatorium Hermetis.

DE DESTILLATIONE in vapore aquæ calentis.

CAP. XL.

DESTILLATA vapore aquæ calentis, primum meritò locum habere debent, cùm vires & qualitates plantarum integriùs retineant: id quod ex vapore & sapore apertè dignoscitur. Fiunt hæc in duplici quoque vase. Imponitur enim vas vitreum plantam continens, in aliud vas cupreum aqua semiplenum. Huius autem duo genera delineabimus, quorum primum vasi balnei Mariæ simile est, nisi quod duplo altius, atque aqua semiplenum tantùm sit, ita vt cucurbita, seu vas vitreum aquam bullientem non attingat, sed suspensum supra aquam maneat, & solo vapore ab ea eleuato incalescat. Alterum, fornacem continet rotundam circiter pedes sex, vel vlnas duas altam, cum quatuor spiraculis in summo, & porta circa medium craticulam habente, qua ignis imponitur: & foramine alio in fundo, per quod cineres eximuntur. Huic, inquam, ahenum cupreum aqua plenum includitur, à latere canalem cum epistomio continens, per quod aqua infunditur: cui rursus operculum cupreum tribus gradibus distinctum, imponitur ritè, ne respiret, quorum gradus inferior sesquipedem altus, vnicum verò latus, cum tot ianuis, quot cucurbitas vitreas capere possit. Ianuas autem eo modo constructas esse oportet, vt aperiri commodè, & claudi exactè possint, cùm vel cucurbitas imponere, vel eximere volumus: præterea in earum medio sint fabricata foramina, per quæ cucurbitarum colla probè emineant. Debent autem funiculis suspendi cucurbitæ, vel supra ferrum aliquod transuersum collocari, ita tamen vt aquam bullientem non attingant. Secundi & tertij gradus altitudo pedem vnum vix excedat. Verùm clarioris doctrinæ gratia instrumenta deinceps ob oculos ponemus. Quod ad materiam destillandam attinet, in his vasorum generibus percommodè destillantur aquæ ex vino, vel aqua ardente, radicibus, herbis, & floribus recentibus, præsertim quæ calidioris & siccioris sunt naturæ. Humidiores enim herbæ, & viscosiores citò corrumpuntur, atque minimè durant hoc modo destillatæ. Quare commodiùs in balneo sicco, de quo sequenti capite agemus, sublimari poterunt.

Materia

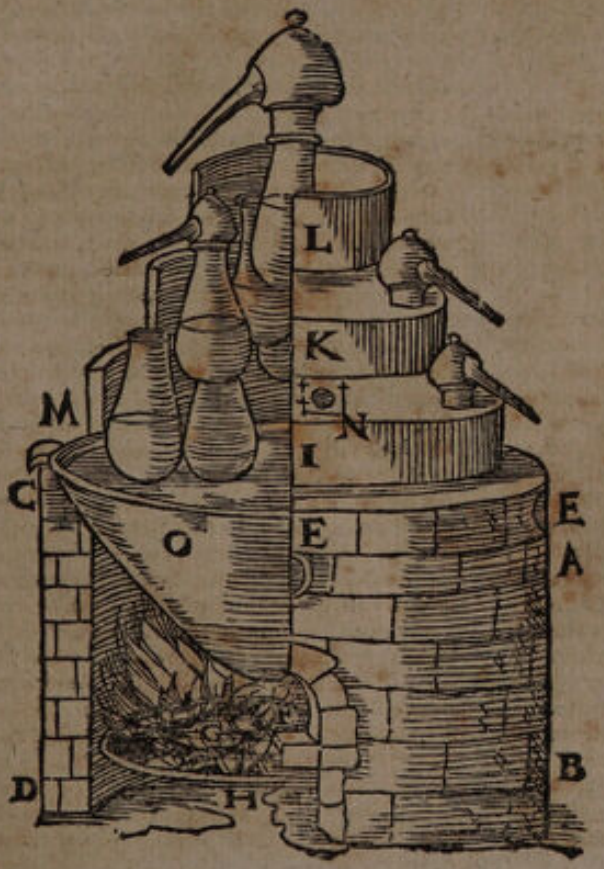
Materia autem prius teri, vel incidi debet: atque parua quantitas pro vna vice destillari: sic enim multò melior euadet aqua. Primum instrumentum igne ex carbonibus optimis: secundum verò ex lignis non fumidis indiget, qui autem sic regendus est, vt aqua in vase bulliat. Cucurbitæ alembicaque sint ex vitro optimo, forma & magnitudine, vt capite de balneo Mariæ diximus: eodemque modo perlutentur.

Primum instrumentum.

A Spacium aquæ plenum.
B Spacium vapores aquæ continens, in quo cucurbitæ suspensæ hærent.
C Operculum quatuor foraminibus, pro quatuor boccis.
d Canalis craticulam in fundo continens, in quo ignis accenditur.
DD Vas cupreum, duplo altius, quàm balneum Mariæ.

Alterum instrumentum semiapertum cum fornace, multis boccis inseruiens.

ABCD Fornax, cuius altitudo vix vlnas duas excedit.
EE Ventilia, siue spiracula.
F Porta, per quam ignis imponitur.
G Craticula ignem continens.
H Foramen, per quod cineres eximuntur.
IKL Operculum cupreum tres gradus continens.
I Primus gradus altitudinem dimidiæ vlnæ non excedens.
K Secundus gradus.
L Tertius gradus.
M Canalis cum epistomio, per quem aqua in abenum infunditur.
N Porta cum foramine.
O Abenum aquam continens.

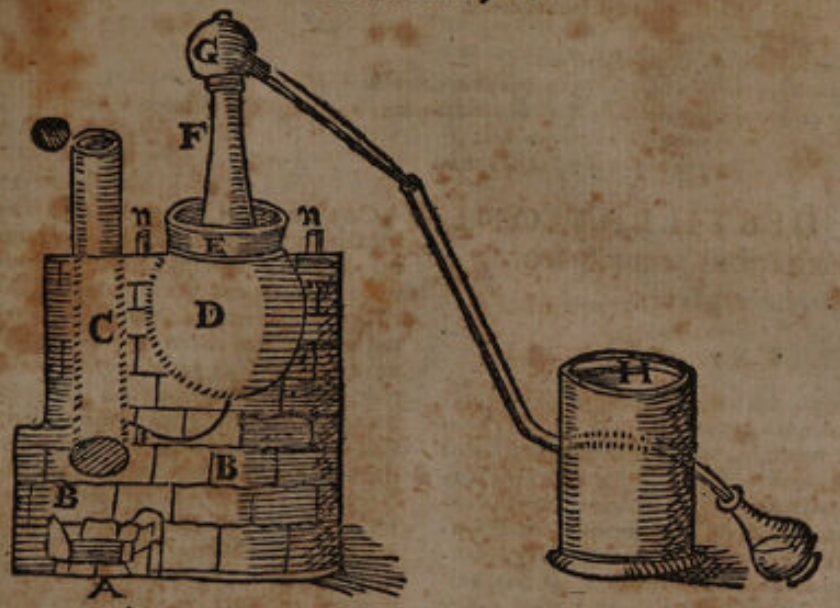
DE DESTILLATIONE in balneo ſicco.

Cap. XLI.

BALNEVM ſiccum (à quibuſdam Stufa ſicca vocatum) tum ad aquas, tum ad olea deſtillanda aptiſſimum eſt inſtrumentum. Huius quidem fornax ex crudis conſtet lateribus, quadrata ferè, latitudine non minor ſeſquipede, altitudine verò tres pedes non excedat. Canalis porrò ferreus ex altero latere deſcendat, in ſummo operculũ cum foramine, in fundo verò craticulam habens, in imo & ad latera peruiam, vnius palmæ altitudine. Supra verò craticulam, per digitos tres aut quatuor circum canalem, fornax optimè, fornicis modo, claudatur, vt calor ſurſum ferri nequeat, ſed potiùs lateraliter ad veſicæ fundum pertingat, veſicamq; circumquaque amplectatur. In ſumma fornacis parte ea, qua veſica regione continetur, duo ſint ventilia, quæ clauibus ſuis claudi & aperiri poſſint. In ima verò parte ianuam paruam contineat, eximendis cineribus deſtinatam quæ nunc aperta ignem foueat, nunc clauſa refrænet. Veſica cuprea, ouali forma, mediocri magnitudine, intus ſtanno obducta, fornaci includitur: cuius orificio (poſtquam materia deſtillanda impoſita fuerit) collum cupreum, oblongum, ſtannatum, cum ſuo capitello vitreo exactè inſeritur, lutoque claditur, ne vllo modo expirare queat: atque ſic deſtillatio per aquam frigidam, vel per alembicum refrigeratorium (quod ante non paucos annos ab Hollando quodam chymiſta accepimus) inferiùs deſcribendum perficitur. Cæterùm aquæ ex herbis humidioribus, & viſcoſis, vt præcedenti capite diximus, deſtillantur. Olea verò ex herbis, ſeminibus & aromatis. Ex herbarum numero ſunt abſynthium, apium, baſilicum, calamenthum, chamæmelum, hyſſopum, leuiſticum, lauendula, mentha, origanum, polium montanum, roriſmarinum, ruta, ſaluia, ſauinã, ſerpillum, ſpica indica, ſtœchas arabica, thymus, & omnes herbæ calida & ſicca temperatura, ſuaueque olentes. Ex ſeminibus aniſum, amomum, ammi, anethum, baccæ lauri, iuniperi, baccæ ſauinæ, careum, cuminum, daucus fœniculum, nigella, petroſelinum, ſantonicum, ſiler montanum, & alia odorata. Ex aromatis angelica, calamus aromaticus, cardamomũ, caryophyllum, cinnamomum, coſtus odoratus, cubebæ, cortex citri, arantiorum, cyperus, galanga, grana paradiſi, macis, nux moſchata, piper nigrum, zedoaria, zingiber, & alia eiuſmodi. Materia priùs craſſiuſculè conteritur, deinde in cupream veſicam conijcitur, miſtim quidẽ, cum aliquot aquæ fontanæ menſuris: vt pro duabus libris materiæ, viginti aquæ eiuſdem infundantur: poſtea collum oblongum cum alembico & recipiente arctè imponitur, luto, vel paſta & panniculis obducatur, ne vllo expiret modo. Demum iniectis per canalem carbonibus, ignis fouendus, donec per vapores condẽſatos, in tubo cupreo, penetrante doliũ, aqua frigida plenum, quicquid liquoris inerit in vaſe cupreo, intra receptorium deducatur: quanquam tamen dum extractæ ſunt ex viginti libris ſeptendecim, vel ad ſummum octodecim libræ, deſiſtere ab opere oportet, ne materia in veſica aduratur, rarò vltra ſpacium quinque vel ſex horarum deſtillatio producitur, ſi materia, inquã, vt poſuimus, in pondere conueniat cum aqua vaſis, ſicut duo de viginti. Ex quibus ſatis conſtat ignem ita temperandum eſſe, vt is quandoque diminuendus ſit (præſertim poſt deſtillationis initium, vbi omnia nunc incaluerunt) & quandoq; augendus, vt in eodem tenore ſemper maneat ipſa deſtillatio.

Porrò oleum aquæ non ſemper innatat. Nam quandoq; in ima, quandoque confusè per vniuerſam fertur. In ima parte locus illi eſt, ſi grauius ſit pondere ipſa aqua: confusè per vniuerſam fertur, ſi accidat, vt frigiditate congeletur in nubes & tenuiſſima vellera. Rurſus in vnam partem aquæ commeant olea, quæ craſſam, & valde compactam ſubſtantiam habent: vt oleum cinnamomi, & caryophyllorum, & aliorum complurium. Quæ verò promiſcuè dum ineraſſantur frigore aquæ, vniuerſam molem petunt, ſunt oleum aniſi & fœniculi, propter aliquam conuenientem qualitatem. Separatur autem ab aqua oleum in hunc modum. Accipiatur infundibulum vitreum, vel vitrum oblongum, in cuſpidem effigiatum, & fiſtula infundibuli, vel cuſpis ima exquiſitè cera, ſeu alia quauis materia obſtruatur, & ſic collocetur, vt fiſtula, vel cuſpis verſus ima propendeat, parsq; latior ſuperior ſit, & ſic infundatur totum deſtillatum, eodemq; ſitu collocetur, ſeu teneatur aliquandiu, donec perfecta olei ab aqua ſegregatio facta fuerit: tunc ſi oleum imum locum occupat, ablata cera, ex infundibuli foramine, præſtò exibit oleum in admotam phialam, & aqua reſidebit, ſi libeat eam ſeruare occludendo foramen. Sin autem ſupremum locum tenet, patefacto rurſum foramine exhaurietur ſenſim tota aqua in vas ſubiectum, & reſeruabitur oleum in fundo infundibili. At ſi oleum cum aqua vehente innubes confundatur, percolabitur tota aqua per lineum pannum, in aëre frigido, & deſtillatione refrigerata: tum demum omne oleum ſic coactum in panno reſidebit, quod poſtmodum cultello facilè colliges, indeque in phialam conijcies, per quam tandem, ſi opus eſt, in ſubtilem liquorem reſolues, vel minimo calore.

Fornax balnei ficci.

A Foramen, per quod cinerei exmuntur.
B B Fornax siue spatium continens aerem calidissimum conclusum vndequaque.
C Carnalis carbonei deferens inferius craticulam, in imo, & ad latera peruiam habens, & in summitate operculum. *D* Vesica cuprea materiam destillandam continens.
E Venter hic collo adhæret, vt commodius collum amplo vesicæ ori accommodetur.
F Collum oblongum, vt minus citò incalescat capitellum, aquaq; vir.uosior tantùm ascendat.
G Capitellum vitreum. *H* Vas aqua frigida plenum. *i i* Fornix calorem rectà sursum ferri prohibens, sed ad latera cogens. *n n* Venulia duo.

Alterum instrumentum cum alembico refrigeratorio.

d Vesica cuprea, ouali forma, materiam destillandam continens.
b Collum cupreum oblongum, quod vesicæ inseritur.

C *Alembicum vitreum.*
D *Vesica cuprea, ouali figura, stanno obducta.*
E *Venter collo adhærens.*
F *Collum oblongum stanno obductum.*
G *Capitellum vitreum cum refrigeratorio ex ære coronario facto.*
H *Vas æreum circumdans capitellum, in quod continuè aqua frigida illabitur.*
I *Epistomium aquam calefactam educens.*
KL *Infundibulum, quo oleum ab aqua separatur.*

DE DESTILLATIONE in cineribus, arena, & scoria ferri.

CAP. XLII.

BALNEO Mariæ proximum bonitate dẽstillationis genus est, in cineribus, propter calorem, qui æquè ac balnei calor moderari possit: id quod in arena & ferri scoria fieri nequit. Vnde in cineribus aquæ, in arena verò olea & balsama, vt quæ maiori indigeant calore, rectiùs meo iudicio destillantur. Aquæ ex herbis, floribus, fructibus, animalibus, omnibusque ijs, quæ suprà capite de balneo Mariæ enumerauimus, eliciuntur: olea verò & balsama ex herbis, floribus, seminibus, fructibus, radicibus, aromatis, lachrymis, gummis, resinis, & pinguibus omnibus extorquentur. Verùm omnia hæc vno eodemque instrumento minimè perficiuntur. Quæ enim facilius & leuiore negotio in altum sublcuantur, vt herbæ, flores, semina, radices, aromata, & quæcunque in sicco balneo recensuimus, in cucurbita seu boccia erecta: quæ vero altius attolli nequeunt, vt gummi, lachrymæ, resinæ, & pinguedines omnes, retorta rectius sublimantur. Materia horum instrumentorum ex optimo vitro constare debet, foris sapientiæ luto (vt sequitur) obducta: forma verò infetius manifestabitur. Quod ad fornacis materiam & formam attinet, huiusmodi esse poterit. In loco aliquo conuenienti quadra vel rotundà constituatur fornax, ea capacitate, quæ mediocri cucurbitæ aut retortæ imponendæ satisfaciat: parietes ex lateribus erigantur crudis, qui luto optimè præparato conglutinandi. Altitudo pedes tres non multum excedet. Parietes intus pedis plus minus spatio distabunt. Constructo iam fundo, ostium fiet, vbi cineres eximantur, qui à carbonibus à superstructa statim craticula deciderint. E' directo summitatis ostij, ferream cratem lateribus insertam constitues. Super hanc ostium aliud, per quod carbones immittantur, ac super ostij summitatem rursus crucem ferream lateribus & ipsam insertam collocabis. Cæterùm super hanc crucem lebetem in summo ferreum vel terreum impones, eum vel cineribus, vel arena implebis, & luto circumponatur, in fornacis apice quatuor fosamina fiant, per quæ fumus exeat.

A CAETERVM herbæ & flores inciduntur; fructus verò, semina & aromata contunduntur, deinde in aquam clarissimam infunduntur, & per aliquot dies digeruntur: demum in cucurbitam vitream luto obductam ponuntur, & alembico vitreo, cuius rostrum in stanneam fistulam vas aquæ frigidæ pertranseuntem, desinat, superimposito, in cineribus vel arena destillantur, donec omne exierit: quod visu & gustu facilè dignoscitur. Nam cùm gu- B stu destillantes guttæ nullam amplius resipient manifestam iectæ rei qualitatem, desistendum est, ne materia in fundo cucurbitæ adhæreat & exuratur. Verùm hoc monendum videtur, vt ignis lentus succendatur, ne nimium insurgat, & ebulliat in alembicum, quod in cucurbita continetur. Semina enim quædam, vt anisum, propter raritatem substantiæ suæ, simulque viscosum, quod habent, largiter ebulliunt: ideoque non statim alem- C bicum imponendum: sed postea quam bullæ excitari, & vapor sursum ferri incipit, bacillo immisso agitandum, mox alembicum cucstigiò rursus imponendum, commissuraque luto exactè circumlinenda, & sic destillatio peragenda. Gummi, lachrymæ & resinæ in retortam lutatam ponuntur: alia cum arena, quædam per se, nonnulla alijs permiscentur rebus: vt in speciali Antidotario videre licet. Retorta autem in cupellam arenæ plenam ita imponenda, ne cupellæ fundum attingat, sed interfit vndique arena, id quod etiam de cucurbita erecta sentiendum est. Quod ad lutum attinet, aliud est commune, quod extruendis fornacibus inseruit, aliud sapientiæ dictum, quo vasa vitrea oblinuntur, vt validiùs validissimam ignis vim perferãt: aliud verò, quod ruptis etiam & fissis vasis coniungendis & vniendis vtile est.

LVTVM commune pro fornacibus ex ar- E gilla seu terra tenaci & viscosa, arena trita, filamentis laneis, & equino stercore conficitur optimum, additis interdum scoria ferri, & tauri sanguine.

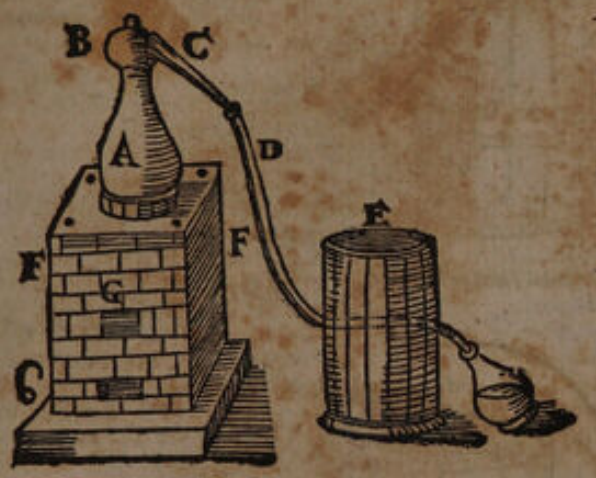
LVTVM verò ad vasa vitrea illinenda, ne vi ignis dissiliant, fit ex tegulis, scoria ferri, arena, vitro, omnibus tritis, cribratis, & cum luto pingui & tenaci subactis, addito lixiuio & lana tonsa.

AD vasa vitrea rupta conglutinanda optimum paratur ex minio, vitro trito & cribrato, cum vernice & pauco olei lini incorporato, vt instar pulticulæ fiat, quo panno lineo subtili

subtili intincto, vasa conglutinantur, & in sole siccantur. Ad vitra claudenda commodè fit, farina, calce & bolo armeno, in forma pastæ permistis.

Ad vapores, ne iuncturis exhalent, continendos, optimum conficitur ex vitro & lithargyro auri, tritis & cribratis, & farina tritici, omnibus cum albuminibus ouorum in formam pastæ fortiter subactis, & panno lineo humido intincto iuncturis accommodatis. Porrò olea ab aquis suis separanda, deinde corrigenda sunt. Quomodo autem separanda capite præcedenti, vbi de balneo sicco egimus, docuimus. Quæ autem rectificanda sunt, in aliam retortam mundam infundenda sunt, & in cineribus lentissimo igne destillanda, & sic erunt purissima, penetrantia, & in profundum ingredientia.

Fornaces pro arena.

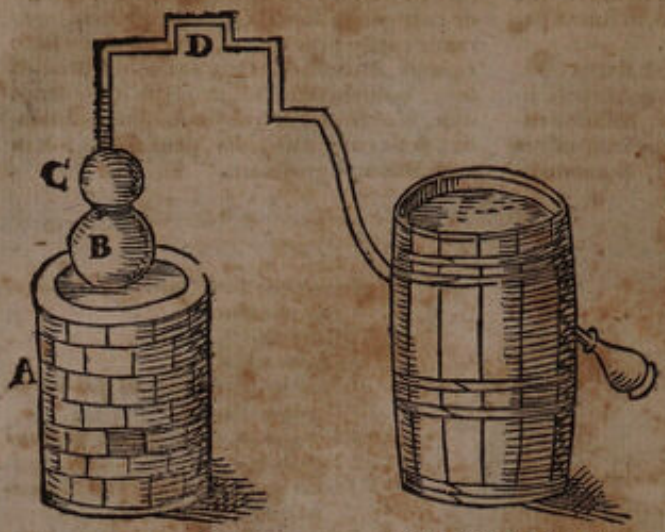

A Cucurbita vitrea materiam destillandam continens.
B Capitellum.
C Rostrum capitelli.
D Canalis ex cupro stannato per vas ligneum transiens.
E Vas ligneum aqua frigida perpetuò plenum.
FF Fornax in suprema parte patellam arena repletam continens.
G Foramen, per quod carbones imponuntur.
b Via, per quam cineres eximuntur.

AAAA Imago vniuersa fornacis. BB Foramen inferius, ex quo cineres eximuntur. CC Cæsicula carbones continens. DD Foramen superius, per quod carbones immittuntur. EE Trabeculæ ferreæ sustinentes cupellam metallicam, vel figulinam, arenæ concentricem. FF Supereminens cupellæ para continens arenam & cucurbitam. G Quatuor foramina fumi. HH Vas aqua frigida plenum.

Aliud genus instrumenti, cum serpente, in quo etiam optima olea conficiuntur.

A A Fornax.
B. Cucurbita cuprea materiam destillandam continens.
C Capitellum ingrediens cucurbitam, superius foramen habens longum, in quod serpens ingreditur.
D Serpens ex duobus fistulis, ex ære coronario, &c.

Fornax cum retorta.

Vasa destillatoria pro arena.

Alembicum

Alembicum refrigeratorium.

A Cucurbita vitrea, luto obducta, cum suo alembico vitreo.
B Retorta vitrea luto obducta.
C Vesica cuprea intus stannata, figura ouali, intus stanno obducta, conuenientissima ad olea destillanda.
D Alembicum cupreum, intus stannatum, vesicam iam dictam ingrediens.
F Vas ex ære coronario continens aquam frigidam.
G Alembicum vitreum cum vase refrigeratorio.

DE DESTILLATIONE per ignem.

Cap. XLIII.

PER ignem olea & aquæ causticæ extorquentur, ex metallicis potissimum. vt vitriolo, sale, alumine, nitro, tartaro, sulphure, gagate, succino, & similibus. Fornacum autem duo genera describemus, quorum primum est huiusmodi. Construenda est fornax quadrilatera, & in summo concamerāda modicè. In medio summæ fornicis faciendum est foramen seu infumibulum, ea amplitudine, vt singulis horis, vel quoties opus fuerit carbones per id in fornacem commodè immittantur, cum oblongo batillo ferreo, per quem carbones leniter delabantur circa & infra retortam, ne fortè retorta lædatur. In quatuor angulis etiam superiùs relinquenda sunt foramina, siue ventilia, singulis singula, & totidem epistomia ex luto paranda. Carbonibus iam impositis, & igne ardente, foramen fornicis imposita scutella ferrea, aut ipso batillo claudendum est, & foramina angulorum relinquenda sunt aperta, vt aditus pateat aeri. Retorta in medio fornacis collocari debet super ferro, quod parietibus fornacis vtrinque insertum sit, in huius ferri medio concauo imponetur retorta. Os verò retortæ extra fornacem modicè prominere debet per foramen, quod statim luto oppleri, & claudi debet, vt nullus illac aeri aditus relinquatur. Deinde cum recipientis vasis vitrei satis magni ore, retortæ os committi debet, vt alterum alteri inseratur. Hanc commissuram luto optimo cum albumine oui, & linteis circumdabis diligentissimè, ne spiritus vsquam exhalent. Præterea debent adhuc duo foramina in duobus fornacis lateribus oppositis fieri (non in illo, per quod retorta prominet, nec illi opposito latere, sed reliquis duobus.) Hæc etiam suis epistomijs claudenda sunt, vt calor intus contineatur. Horum foraminum vsus est, vt carbones per summum fornicem demissi, ferramento per hæc foramina immisso, rtè digerantur ac disponantur, infra, supra, & circa retortam, vt illa omnino in medio ignis sit. Per eadem foramina curabitur, ne craticulæ pauimentum carbonibus, aut cinere nimiùm obstruatur, & excludatur aditus aeris, mouendo cum ferramento. Quo facto, mox iterum epistomijs suis claudenda sunt foramina. Ab ima etiam fornacis parte ostiolum relinquēdum est mediocriter amplum, vt aer infernè adeat, ne suffocetur ignis. Paulò supra hoc ostiolum bacilli ferrei transuersi ordine ponendi sunt, quibus induci oportet ex luto pauimentum pollicis crassitudine, plurimis & frequentibus foraminibus peruium, vt accessus sit aeri. Foraminum ea capacitas erit, quæ pollicis in ambitu. Altera fornax quadrata quoque extruenda, eius amplitudinis, vt in ea collocari facilè satis magna retorta possit. Primò extruatur à terra fornax altitudine pedis, aut circiter, deinde craticulam collocato, ab hac iam dicta altitudine circiter pedem vnum cum dimidio distantem. Tum per mediam fornacem, ferrum oblongum, & forte, & optimo luto perlutatum, pertingat ab vno fornacis latere ad aliud. Inter craticulam, & ferreum baculum, aut stylum, adaptato Pigrum Henricum fornaci, secundum latus, prout sequens figura tibi depingit. Sit autem Henricus P. ea magnitudine, vt caput penè ingerere possis. Quibus paratis, continuetur fornacis constructio supra ferreum baculum per pedis vnius cum dimidio altitudinem, ac ita apertam relinquito, vsque quò retortam fornaci imponas. Et nota, istud latus versus Henricum P. debere à craticula vsque ad summitatem esse apertum, quoad retorta fornaci sit imposita. Retorta ea parte fornacis, qua a-

perta est, ponatur per transuersum supra transiens ferrum, deorsum collum vertendo, & collum promineat extra fornacem ad dimidij pedis longitudinem, quo recipiens commodiùs postea luto adaptari queat. Quo facto, partem fornacis apertam à craticula ad summum vsque claude, retortam simul diligenter luto fornaci coniungendo. Ad summitatem vbi perueneris, in vno quatuor angulorum facito foramen magnum, oui magnitudine, cum suo operculo, quod admoueri, & remoueri possit, reliquis tribus angulis itidem fiant ventilia, minora tamen, vt digitum maiorem tantùm capere possint. Dehinc fornax paulatim est contrahenda, & in acutum efformanda ita, vt in summo foramen quoque ea amplitudine relinquatur, quæ manum intromissam liberè admittat, cui operculum quoque fabricandum, quo claudi possit aut aperiri. Postea quam fornacis extructionem vnà cum retorta ei indita ita perfeceris, recipiente satis magno opus est, idque collo retortæ, quod extra fornacem est exertum, accommodandum ita, vt collum alterius satis profundè in recipiens ingrediatur, & vtrumque simul, diligenti studio, & optimo luto coniungatur, vt moris est. Vbi hæc omnia præparata, calefiat fornax igne carbonum, & Piger Henricus magnis carbonibus repleatur: operculo impositio claudatur, & omnia reliqua ventilia, exceptis tribus supra memoratis paruis. Ostium quoque, quod sub cratere est, vnitate notatum, ex parte dimidia claudendum, propter aerem, ad conseruandum ignem. Procedendo itaque primo igne mediocri, deinde paulatim fortificando ignem, donec ad summum perueniat, liquorque extillare desinat.

CAETERVM retortæ ex optimo vitro, cuiusmodi est Venetum mediocriter crasso esse debent: atque luto optimè (de quo præcedenti capite egimus) munitæ, ne vi ignis dissiliant, vel alioqui diffluant, id quod sæpenumerò contigit. Qua de causa retortam duobus fustis figulinis, retortæ figura formatis, includere soleo, ita tamen vt retorta à fustis nulla ex parte, præter ima (debet enim supra fustulum luti posita esse) tangatur, sed quodammodo in medio cauitatis sita sit: sic enim ab igne defenditur, quo minus rumpi, aut fundi possit retorta.

NOTANDVM etiam hîc est, recipiens vas refrigerandum esse alio vase aqua frigida pleno, cum epistomio, vt supra recipiens vas continuè aqua frigida destillet: aut imposito huic vasi filtro, aqua similiter supra recipiens destillet, sicque refrigeretur recipiens, quod vi excedentis caliditatis alioquin dissiliret. Post absolutam destillationem & fornacis retortæque refrigerationem, oleum in balneo Mariæ corrigendum, & aqua, quæ ei permista est, destillando separanda, & remanebit in cucurbita oleum. Fit autem hæc separatio cucurbita vitrea erecta cum capitello & recipiente.

Primum fornacij genus.

Alterum

Alterum fornacis genus.

1 *Porta, per quam aër ingrediens ignem fouet.*
2 *Craticula, cui carbones incumbunt.*
3 *Piger Henricus, carbones deferens.*
4 *Locus quo repositum est oblongum ferrum, sustinens bocciam.*
5 *Collum bocciæ prominens, deorsum inclinatum.*
6 *Recipiens magnum.*
7 *Ventilia quatuor.*
8 *Foramen magnum in summitate fornacis*

Tertium.

DE DESTILLATIONE per descensum.

Cap. XLIV.

PER descensum quoque olea & aquæ eliciuntur. Aquæ quidem ex floribus rosarum alijsque similibus. Olea verò ex lignis, vt iuniperi, aloes, guaiaci, fraxini, piceæ, &c. Ex lapidibus, vt gagate, & marinis, B vt succino, alijsque quæ contumacius oleum reddunt. Ex lignis fit hoc modo. Accipe inuersam boeciam, eam impletam lignis concisis, luto cum fornace optimè coniunge, ea nimirum parte, qua corpus bocciæ fornacem contingit, & impone alteri bocciæ inferiùs sitæ: tum superiori carbones superimpone circumcirca, & accende per aliquot horas, donec quicquid pingue, & aquosum est, effluxerit. Remota postea superiori boccia, inferiorem accipe, & oleum eximε, atque ab aquositate secerne, vt suprà docuimus. Ex rosis, alijsque floribus, per descensum destillatur aqua hoc modo. Accipitur mortarium, vel olla vitrea-ta, vel ænea, & tegitur lineo panno firmiter vndiquaque succincto & colligato panno, impone quicquid destillare volueris, verbi gratia, folia rosarum, deinde patinam prunis im-

pletam immediatè impone rosis: ita deorsum aqua destillabit satis bona, & fragrans. Tantùm cauendum est, ne flores adurantur, & aqua adustionem resipiat. Quidam inter materiam & vas ignem continens, chartam mundam interponunt, ita minus facilè illam adustum iri credunt. Hæc ratio destillandi idiotis & mulierculis familiarissima est, sed tamen non omnibus rebus idonea. Ad destillandum verò oleum succini, alijs instrumentis opus est. Quantum ad fornacem attinet, sit ea rotunda, duorum cum dimidio pedum altitudine, latitudo verò ipsius diametralis sit duarum spithamarum. Extruatur autem vel ex lateribus, vel ferro, luto obducto, habens duo foramina rotunda, per quæ (vt pòst depingemus) canales instrumenti exiri queant. Porrò alia duo præparari tibi curato instrumenta ex cupro intus stanno obducta, præsertim inferiùs, superiùs habeat figuram cucurbitæ, altitudine spithamæ vnius & dimidiæ, ex integra lamina compositum, & collum ipsius applicetur inferiori instrumento, illudque ingrediatur. Paretur etiam ex cupro operculum rotundum, & foraminibus plenum, vt tectum eo succinum, emanare & destillare succinum possit. Inferius verò instrumentum recipiens succinum, sit rotundum, habens collum, quod recipiat & in se contineat collum cucurbitæ, capax trium vel quatuor mensurarum, habens duos canales, quorum vnus descendat, sitque inferior, alter verò ascendat. Postquam fornacem & instrumenta tibi omnia paraueris, accipe inferius instrumentum, impone fornaci, & exerito ambos ipsius canales, atque illud in fornace optimè munito lateribus & luto, fietque interseptum satis firmum, ne ab extrà inspiciatur, & ignis ipsi incubando nocere possit, tantumque ipsi aquæ infunde donec ex canali effluat. Postea positis alternatim & succino & lapillis in cucurbitam luto vestitam, ita ne succinum sed potiùs lapilli operculum attingant, tege cucurbitam, ac operculum clauis ferreis ad latera ipsius infixi munito, ne illud vi & impetu caloris excidat, sed potiùs oneri sufficere queat, & impone cucurbitam inferiori instrumento, ac locum, vbi coniunguntur, obline luto, ne aliquis vapor exire possit. Similiter & canalem ascendentem obstrue ligneo cono, vt extrahere eum possis, si affundenda est aqua calida: quod fiet, si parum ipsi inerit, & oleum exire nequiuerit. Canali inferiori appone alium canalem stanneum, vel ex cupro confectum, transeuntem vas aqua frigida repletum, quæ vbi calefacta fuerit, aliam frigidam affunde. Illi verò canali receptaculum adiungito, in quo sit lb. j. aquæ frigidæ purissimæ, satis magnum, & capax aquæ cum oleo. Sit autem vel vitreum, vel figulinum munitum vitro, non cupreum, quia facillimè oleum contrahit viredinem ex ærugine, quæ cupro inest, omniaque optimè & diligentissimè obstruantur. Hæc vbi facta sunt omnia, circa cucurbitam prunis ardentibus accende ignem placidum, suppeditantem ex omnibus partibus æqualem in principio calorem, & auge eum successiuè, vsque ad vesperam (vno enim die ea distillatio finitur) donec tota cucurbita tegatur & obruatur ignitis carbonibus. Et obseruandum est, vbi cucurbita quasi excandescit, absolutam esse distillationem, quare ignis remoueri potest: stent tamen sic per integram noctem sine igne, vt per se frigefieri possint. Postea exemptam cucurbitam reperies vacuam à succino, lapillos, qui ipsi adhuc insunt, nigros quasi fuligine obductos. In fundo verò inferioris instrumenti cernes fæces, vel scorias picem referentes, oleo innatante per canalem cum aqua ad receptaculum delato, quæ vtraque reseruanda sunt, donec rectificetur oleum. Rectificatur autem hoc modo. Accipe cucurbitam vitream, atque in eam infunde aquam cum oleo, vt venter ipsius repleatur, vsque ad collum, & impositò ipsi alembico similiter vitreo, balneo committe, & omnia optimè communire debes, ne calor eam perfringat, & calida aqua est affundenda. Siquidem vitrum calefactum subitam frigefactionem perferre nequit, sed rumpitur. Quibus peractis, applica alembico quoque receptaculum vitreum, & exibit oleum purissimum pauca aqua permixtum, quæ segreganda est ab oleo, vt suprà in balneo sicco diximus.

Instru-

Instrumentum quo oleæ ex ligno extrahuntur per descensum.

A Cucurbita continens materiam destillandam.

B B Fornax carbones continens, ita vt superiorem cucurbitam circumdent.

C Vas recipiens circulo stramineo impositum.

D Lamina foraminulenta, in circumferentia limbum habens suprà infraq; eminens, vt tam cucurbita, quàm vas recipiens in limbos illos immittantur.

Boccia superior cum inferiori coniuncta.

Instrumentum, quo aquæ ex floribus per descensum destillantur.

A Vas ignem continens.

B Olla vitreata.

Instrumenta, quibus succini oleum extrahitur.

A Fornax.

B Foramen superius, ad canalem alterum.

C Foramen inferius, per quod erit inferior canalis.

D Instrumentum superius seu cucurbita, in quam conjicitur succinum cum silicibus.

E Instrumentum inferius excipiens scoriam & oleum.

F Canalis superior, per quem subinde affunditur aqua calida.

G Canalis inferior, per quem oleum una cum aqua egreditur.

H Cucurbita

H Cucurbita cum inferiori instrumento coniuncta, si sunt vtraq; imposita fornaci.

I Operculum perforatum, quo obstruitur cucurbita.

K Fornax cum omnibus ad destillationem necessarijs. Fornacis enim structura ad dextram apparet, in cuius summitatis medio cucurbita eminet. Habet eadem fornax ad dextram prominentem sursum versus canalem (qui canalis superior dicitur) ligneo cono obstructum. In eadem ad lævam conspicuus est canalis inferior, cui alius per refrigeratorium transiens, annexitur. In medio apparet vas refrigeratorium, cum suo canali ad lævam, cum quo stazim recipiens committitur.

DE DESTILLATIONE in Sole.

CAP. XLVI.

IN sole fieri solet destillatio, locis calore solis æstuantibus, posito super calidam arenam vase vitreo, re destillanda repleto, vnà cum appenso seu coniuncto recipiente. Verùm hic modus nostris regionibus, frigidioribus scilicet, non admodum vsitatus est.

DESTILLANDI rationem per solarium radiorum calorem, frigidis etiam regionibus vtcunq; accommodatum, vt odorem flores varij, cæteraq; destillanda, & qualitatem retineant, docet Adamus Lonicerus in nat. histor.

CAVVM, inquit, ignitum speculum, solis splendori obuerte, vitrum, cui materia inest, inter solis radios, & speculum collocato, ita A vt radij solares in speculo ad vitrum, secundũ figuram subscriptam, se reuerberent.

EST & alius quidam modus, Italis præcipuè vsitatus, destillãdi aquas in sole, hoc modo. Accipiunt duo vitra, vnum vacuum, alterum herbis, aut floribus plenum. Hoc vitrum ita plenum panno lineo claudunt, per quem liquor destillare possit. Deinde huius collum, vitri vacui collo superimponunt, ac diligenter aut luto, siue argilla, aut alia quauis materia obturant omnes meatus, ne quid exhalet, colligantes vtrunque vitrum, atque radijs solaribus ea exponentes, vt illud quod herbas, vel flores continet, deprendeat, alterum quod vacuum est, inferius ponatur, vt liquorem, qui in sole excoquitur, excipiat: ita parant mulieres Bononienses aquam ex floribus rubi, ad oculos. B

DE DESTILLATIONE in fimo.

CAP. XLVII.

IN fimo equino vel alia re putrescente destillatio fieri solet, si vel paupertas, vel alia causa impediat, quo minus igne vtamur. Verùm vt chymistis in multis fuerit vtilis, medico tamen non est recipiẽda, propter causam in lignis putribus, & ex putredine, vel alia de causa graueolentibus, si præsertim intra corpus est recipienda: nam admouendorum foris minor habetur ratio. EST quoque destillationis apud chymistas modus, qui fit in fimo equino, calore eius aucto per fumum, seu vaporem aquæ ebullientes, ad hunc modum. Extruatur arca lignea sex vlnarũ longitudine, latitudine verò tanta, vt commode & A cucurbitarum corpora vtrinq; recipiat, & spacium nihilominus relinquatur, quo canalis inter vtrunq; bocciarum ordinem penetrare possit. Arca repletur fimo sicco, permixto stramini dissecto, & imponitur in scamnum, vt altior extet. Fimo cucurbitæ indantur, capitellis extrà eminentibus, vt nasus recipientibus adaptari queat. Inter has medias extendatur canalis æreus, aut plumbeus aut etiam si placet, ligneus, habẽs multa foramina exigua secundum totam canalis longitudinem, extremitas altera sit incurua, terram versus spectans. Tum rursus aliud vas terreum, aut æreum iuxta ponatur, habens collum oblongũ, cui adaptetur canalis. Vas inferius aqua replendum, & impositum tripodi, igne calefiat, vt aqua ebulliat, & vapores inde ascendẽtes per canalem fimum calefaciant, & simul quoq; cucurbitas, vt figura sequens nobis repræsentat. B

DE INSTRVMENTIS crassiori præparationi inseruientibus, & primo de cultris, limis & malleis.

CAP. XLVIII.

HACTENVS de præparatione tam rudiore, quàm subtiliore disseruimus: nunc de instrumẽtis præparationi, & quidem crassiori famulantibus (de subtilioribus enim suprà in destillandi generibus tractauimus) agemus, à cultris, limis, & malleis initium sumentes.

Sunt itaq; cultri nõ vnius generis: alij enim sunt vulgares, & vsitati, quibus radices, & alia communia secantur. Alij ad certos vsus destinati, quorum quidam sun inciſorij, quibus radices, & aromata inciduntur, qui in capite affixi sunt tabulæ alicui certo ferramento, in altera parte ansam ligneam habentes, qua premuntur res, quæ altera manu cultro subijciuntur. Est & culter, quo saccharum tundendo finditur, breuis, crasso dorso, firmus, ne frangatur. Cognata sunt his ferramenta, quibus flores, herbæ, & alia quædam ad conseruas, aliaq; necessaria secantur. Alia sunt figura lunari, vtrinq; ligneis ansis infixa, alia oblonga, lata, quæ feriendo dissecant.

LIMIS indigemus propter res, quæ non facilè tundi teriq; possunt. Lima alia crassior est, alia tenuior. Vtraq; suum vsum habet, & necessaria est.

QVOD ad malleos attinet, duobus generibus opus est, vno ligneo, oblongo, graui satis, quo in findendo saccharo vtimur: hic cum suo cultro in arca sacchari seruetur, reliqui ferro constant ad varios vsus.

DE PILIS MORTARIJS, & pistillis.

CAP. XLIX.

PILAE aliæ sunt lapideæ, vel fictiles, aliæ æneæ, in quibus semina, & nuclei teruntur, aliaq; diuersi generis subiguntur, & miscentur. Quidam electuaria quædam, vt diaphœnicum, in eiusmodi pilis subasperis atterere, & miscere solent, potius quàm in vasis æneis, aut mortarijs, propter acetum.

MORTARIA aut ænea, aut ex orichalco facta, aut lapidea, aut plumbea sunt: sufficit vnum plumbeum, vnum lapideum. Aenea multa, & varia sint, vnum grande, aut si est magna officina, duo, in quo duriora, & copiosiora tundantur: reliqua ordine minora sint proportione, minimum moscho, & ambræ terendis destinatur, magna mortaria ligneo operculo firmo, in medio perforato, tegantur, si quid terendum, aut tundendum offertur, quod facilè in puluerem dissipatur.

TOTIDEM sint pistilla, quot mortaria, & eiusdem materiæ, quanquam ad omnia ferrea ferè sunt accommodatiora: fiant autem ex ferro durissimo, ne quid terendo vel tundendo decedat, & materijs admisceatur. Vnũ etiam sit ligneum, magnum, longum, quo recentes herbæ tunduntur.

DE SPATHVLIS, ET cochlearibus.

CAP. L.

SPATHVLAE magnitudine pistilla æquent, numero verò excedant. Nam opus est spathulis etiam ad eximenda medicamina è pyxidibus, item ad confectiones, ne ijsdem ad electuaria & vnguenta vtendum sit: quod quidam impuri non sine incommodo negligunt, vt enim materiæ, ita quoq; instrumenta

instrumenta confundi non debent. Ad hæc parum parua spathula, multum maiore, contra quorundam morem eximi debet. Ferreæ ad communem vsum sunt aptissimæ: ad decoctiones verò qualescunque ligneæ præferuntur, si modò ex solida materia factæ sint. Variat etiam figura, extremitas sit lata, rotunda, oblonga, non nimis magna, ad quosdam tamen vsus latæ, figura linguæ præstant.

COCHLEARIBVS variis, & ad varios vsus pharmacopœus indiget: primùm opus est magno ferreo, quo eximantur materiæ in magno mortario tusæ. Deinde paruis æneis ad pulueres eximendos è pixidibus. Tertiò magnis ferreis foraminulentis duobus, quibus spumæ, aliaque excrementosa in summo natantia, auferuntur ab ijs quæ decoquuntur: vno atque altero vnum foramen habente ad confectiones.

DE CRIBRIS, ET colatorijs.

CAP. LI.

VARIIS cribris opus est, partim minoribus, ex corticibus tiliæ, partim ex setis equinis confectis. Ex corticibus fiunt magna cribra, & parua quoque, per quæ semina & confectiones traijciuntur. Setaceorum alia sunt aperta, alia vtrinq; clausa. Per aperta metallica, & terræ species crassiores ac viliores cribrantur, per reliqua alia. Pretiosi lapides per sericum duabus latæ pyxidis partibus tanquam septum inclusum cribrentur. Non autem vno ad diuersa, nec diuersis ad vnum vtendum est. Hoc ergo pacto distinguantur & inscribantur: ad aromata, ad amara, ad purgantia. Sunt quædam, quæ singularia cribra exigunt, vt venena, ærugo, &c.

COLATORIA alia ex panno lineo, alia ex lanco, alia ex setaceo fiunt: alia sunt ratæ texturæ, alia densæ. Quidam colaturi decocta duobus vel tribus colis vtuntur, supra se positis. Superiore rariore, inferiore densiore, medio mediocri, non absque ratione, id enim citius, quod volunt, assequuntur. Quædam per saccos colantur, &c.

DE AHENIS ET VASIS metallicis reliquis, item torcularibus, & fornacibus.

CAP. LII.

AHENA varij sunt generis, & vsus, nec eiusdem quantitatis, alia sunt profundiora, alia latiora, alia inter hæc media. Vasorum reliquorum quædam orichalco constant, quibus tonsores vti solent, his addantur duæ ferreæ ansæ, vt igni imponi, & in tempore remoueri facilius possint. Horum vsus est ad decoctiones. Sunt & alia vasa non magna, rotunda, instar medij globi, in vna parte plicam habentia, in alia manubrium habent: cui ligneus pediculus insertus est, ne manus vratur. Quibus ad orbiculos fundendos vtimur, vocantur vulgò Patellæ.

TORCVLARIBVS opus est ad succos exprimendos. Duo sufficiunt. Alterum ad liquores aquosos: alterum ad olea, aliaque pinguia. Nec debent eodem modo promiscuè exprimi. Fornacum aliæ sunt portatiles, ex ferro factæ, quarum caput est pilæ simile, in fundo foraminulentum vel craticula ferrea constans, per quæ cineres decidunt in subiectam partem mediam, quæ in latere habet ianuam paruam, ea clauditur, si flamma nimis magna est, alioqui aperitur, fundum solidum habet. Insistit totum opificium tribus validis pedibus & bicubitale est. Aliæ fornaces sunt extructæ suis locis, illis similes, sed absq; pedibus.

DE TABVLIS & mensis.

CAP. LIII.

VARIAS & diuersas tabulas habere oportet, ligneas & lapideas: vnam ligneã, in quam nudam cribrentur materiæ, aut chartæ substernantur: aliam, in quam materiæ ad compositionem Antidotorum disponantur. hæc tegmentum habeat, ne vel si abeundum, vel expectandum, alioqui materiæ confundantur, aut aliæ res extrinsecùs immiscean-tur. Non enim pharmacopœus miscere simplicia ciusmodi debet, nisi medici adsint. Tertia tabula ad materias decoctionum accipiendas. Lapidearum tabularum vnà cum lapide manuali ad terendos lapides pretiosos destinata sit: altera ad penidia: tertia ad emplastra, cerata. De mensis non possunt tradi præcepta certa. multis enim opus est, vna in pharmacopolio, in qua materiæ ponderantur: altera, in qua dispensantur & reponuntur. hæc debet esse libera, ac singulis chartis impone aliquod graue, ac diligenter nota singula, ne confusio aliqua fiat, altera verò varijs rebus instructa sit. Nam supra hanc pendeat instrumentum, rastro non multum dissimile, in quo suspendantur lances, vascula ex orichalco, cochlearia parua, item duæ pyxides rotundæ, quibus funiculi altera crassiore, altera tenuiore dependeant. Item forfices aliquot, vna magna & firma, qua herbæ inciduntur, reliquæ minores ad chartas & fila. In mensam collocata sit arcula continens pondera minora omnis generis. In mensa sit foramen, per quod pecunia in cistulam subiectam demittatur. Sint & aliæ arculæ clausæ, in quibus res necessariæ & pretiosæ continentur. Consultum etiam est, omnia in librũ referri, quæ venduntur, vt exacta septimana pharmacopœus accepta

cum indice conferre possit. In laboratorio sit mensa munda, in quam penidium disponatur, sotulæ, morsuli, & alia eiusdem generis. Deinde alia mensa ad herbas necessaria est, nec sunt in terram proijciendæ, quod quidam faciunt, ne vel pedibus conculcentur, vel à canibus commingantur. Est & mensa opus, supra quam herbæ destillandæ cultris feriantur. reliquas omitto.

DE FORMIS.

Cap. LIV.

FORMAE variæ sunt, aliæ ad animalia ex saccharo effingenda, quarum aliæ simplices sunt, aliæ duabus constant partibus, quæ imposita massa claudantur, & quod superuacaneum est exprimunt: aliæ ad mareipanes, aliæ ad trochiscos ex metallo: aliæ ad ceram sigillatoriam, &c.

DE FINE MEDICAMENTORUM.

Cap. LV.

CAVSA efficiente expedita, ad finalem nobis perueniendum est. Est etenim certus medicamentorum finis, vt conferant vel ad necessitatem, vel ad ornatum: ad necessitatem quidem, vt sanitas vel constans conseruetur, vel lapsa insensibiliter præseruetur, vel sensibiliter lapsa restituatur. Ad ornatum verò, vt pulcritudo scilicet constans conseruetur, vel destructa reficiatur. Quę sanitatem conseruant medicamenta, eius naturæ similia esse debent, quæ conseruanda est. Similia autem sunt temperata, quæ neque temperiem, neque compositionem, neq; vnionem immutant, cuiusmodi sunt, quæ medicis res non naturales appellantur. Quæ verò preseruant corpus medicamenta, ea partim similia, partim contraria esse decet. Præseruatur nanque corpus partim conseruando id, quod nondum est amissum, similibus: partim curando, quod est ablatum, cõtrarijs. Verùm cùm nostrum institutum hoc loco non sit differere de medicamentis sanitatem conseruantibus, & præseruantibus (de his enim in nostra medicinæ syntaxi copiosè tractatum est) de ijs tantum, quæ sanitatem sensibiliter lapsam, siue intemperatura, siue mala compositio, siue vnitas fuerit soluta, restituũt, agendum est. Sunt itaque, quæ sanitatem restituunt medicamenta morbo contraria. Contraria enim contrariorum sunt remedia. Siquidem calida frigidis, frigida calidis, humida siccis, sicca humidis & putridis conferunt morbis. Sic quoq; quæ aperiunt medicamenta, obstructis, quæ densant rarefactis, quæ rarefaciũt densatis, quæ dilatant astrictis, quæ astringunt dilatatis auxiliantur: quæ detergunt sordidis, quæ replent, cauis: quæ cicatricem inducunt, planis medentur vlceribus: item quæ attenuãt, humorib. crassis, quæ incrassant tenuibus, quæ incidunt lentis, quæ abstergunt viscosis, quæ euacuant plenitudini, quæ purgant cacochymiæ sunt vtilia. Quæ verò medicamenta sint calida, frigida, humida, sicca: item quæ aperientia, claudentia, astringentia, consolidantia, attenuantia, incrassantia, incidentia, abstergẽtia, & cætera, quæ tertijs agunt qualitatibus (inter quæ ornantia quoq; comprehendimus) libro secundo sufficienter dictum est, vt pluribus de his differere sit superuacaneum. Porrò quantum vnumquodq; horum immutare debeat, & quando, & vbi, indicabit id nobis tum morbi quantitas, tum tempus & locus. Sed cùm hæc ad praxim potiùs quàm ad medicamẽtorum tractationem pertineant, hic de medicamentorum causis finem faciemus.

FINIS LIBRI TERTII.

ANTIDOTARII GENERALIS, LIBER IV.

DE MEDICAMENTORUM accidentibus.

Cap. I.

HACTENVS quafieri potuit breuitate medicamentorum causas expediuimus, vt iam nihil aliud restare videatur, quã vt eorum accidentia paucis discutiamus. Hic autem accidentia vocantur, non vt in physicis, quæcunq; præter subiecti corruptionem adesse vel abesse possunt, sed ea solùm, quæ cùm effectus sint effectus, sub nullo causarum ordine continentur. Ex ijs enim, quæ suprà descripsimus, multa sunt, quæ ad accidentium classes referuntur, causarum tamen etiam rationem obtinent. Id in primis & secundis medicamentorum qualitatib. animaduertere licet. Quamuis enim substantiarum, quibus insunt, effectus existant, causæ tamen etiam sunt aliorum effectuum,

effectuum, quos libro secundo, quantum tulit ipsa breuitas, exposuimus. Sunt hæc igitur accidentia, de quibus hoc libro sumus acturi, ex qualitatibus quidem color, odor, sapor, & consistentia: ex quantitate pondus & mensura, valor seu taxatio, & medicamentorum penuria seu defectus, & conuenientium substitutio, quæ ἀντικαθάρματα vocant. Ex loci serie, collectio & repositio: ex tempore, collectio & duratio: ex situ, ordo & dispositio. Cùm hæc itaq; medicis negligenda non sint, de ijs aliquid etiam scribendum est, ne quid huic Antidotario deesse videatur. Ad quid autem horum obseruatio conferat, satis ex eorum descriptione patebit. Rem igitur à coloribus exordiemur.

DE MEDICAMENTORUM coloribus

Cap. II.

Nihil equidem suapte natura colores efficiunt, quod ad tuendam sanitatem, aut depellendos morbos conducat. Non enim medicamenta coloribus, sed tactilibus qualitatibus humanum corpus immutant. Quæ causa est, vt colores ad medicamentorum accidentia, non autem causas retulerimus. Cùm tamen ægrotantibus non ijs solùm inseruiendum sit, quæ sanitatē pollicentur, sed eorum etiam desiderio sæpe satisfaciendum: in hoc certè plurimum intentos decet esse medicos, vt quoad eius fieri potest, medicamentis color inducatur, qui gratus sit ægrotantibus, vel quo saltem non offendantur. Fit enim sæpenumerò, vt vel solus color nauseam moueat, quod omni ratione præcauendum est, ne vel ægrotans medicamentum non excipiat, vel non retineat assumptum. Varijs autem modis medicamenta colore magis grata redduntur. Aut enim lotione sordes, & ea, quæ colorem magis ingratum efficiunt, abstergimus: aut aliquorum immixtione color medicamentis inducitur, qui sit ægrotantibus acceptior. Coctura denique medicamentorum colores immutantur. Quædam enim igne magis albescunt, quædam fulua, vel rufa fiunt, tandemque nigerrima, de quibus suprà capite de coloratione satis actum est, vt ea de re non sit rursum instituenda tractatio. Cæterùm id hoc in loco maximè videtur esse discutiendum, vt studiosi colorum differentias, & naturam intelligant. Non enim negligendum est, quod à coloribus sumitur iudicium ad dignoscenda medicamenta, quæ nimirum syncera sint, & quæ vel tempore vitiata, vel hominum dolis adulterata esse conspiciantur. Differentias itaque philosophi duas coloribus attribuerunt, vt simplicissimi colores existant albus & niger. Horum enim temperatura varios nasci colores existimarunt. Quòd autem medici sola medicatione contenti non sint, sed quæcunque contemplantur, ad vsum referant, non est, vt hic subtiliùs colorum causas inuestigemus: id nimirum medico satis fuerit, si colores oblatos ipso visu discernere possit: quod certè magis vsu, & conspectione frequenti, quàm rationis discursu, vel philosophica disputatione consequimur. Non enim qui nunquam oculos aperuerit, quid vel viride sit, vel cœruleum, intelligit. Tanta quoque est colorum varietas, vt proprijs nominibus describi non possint, sed ab ipsis rebus coloratis sumendæ sint denominationes. Herbaceus enim color, aut croceus nominatur non is solum, qui croco, vel herbis inhæret, sed quicunque vel crocum, vel herbas referunt. Cùm itaque tot tamq; varij colores medicis simplicia perquirentibus offerantur, id certè fuerit meritò consultissimum, vt certis ij differentijs distinguantur, ne quos confusio pariat errores. Sic ergo colorum genera constituere licet, album, nigrum, viridem, flauum, rubrum, & purpureum. Tot enim colores maximè conspiciuntur, ad quos reliqui omnes reduci possint. Etsi verò pallidum, & rufum addunt aliqui: cùm tamen color pallidus sub albo, rufusq; sub rubro comprehendi possit, non videntur hi ab alijs esse distinguendi. Quod ad reliquos autem colores attinet, quorum infinitus penè numerus est, tales existunt, vt non proprijs differentijs à se inuicem, & modò descriptis, sed secundum magis & minus solum discrepent, quæ nimirum varietas visu meliùs discernitur, quàm verbis describi possit. Porrò non ad dignoscenda solum simplicia, sed ad eorum præparationem colores à medicis obseruantur. Coctura siquidem (vt suprà de medicamentorum coloratione dictum est) varios nanciscuntur medicamenta colores. Verum verò medicamentorum vires ab ipsis eorum coloribus inuestigari possint, quæsitum est à multis. Cùm enim color hominum naturas ostendat, vt qui cæteris nigriores existunt, temperamento sint eò quoque calidiori: videtur eadem etiam medicamentorum esse ratio, vt quæ sunt alba, refrigerandi vim habeant, nigra verò calefaciendi. Sed cùm contrarium in plurimis animaduertatur, non licet in rebus adeò dubijs generalia constituere præcepta. Fortè tamen hac ratione compositorum vires ex coloribus agnosci possunt, vt vnguenta lacteo colore ob cerussam refrigerandi facultatem habere colligas: viridia verò emplastra detergendi, quòd eum ab ærugine colorem maximè recipiant. Verùm (vt dictum est) incertum existit de hisce iudicium, quòd non vna sit ratio, qua medicamentis colores inducuntur.

DE MEDICAMENTORUM odoribus.

CAP. III.

SI colorum in medicamentis habenda sit ratio, certè nec odores negligendi fuerint. Non enim grauiter olentia cerebro solùm offensa sunt, stomachumq; sæpenumerò subuertunt, & syncopen etiam interdum inferunt, cùm benè olentia spiritus animales, & vitales reficiant, naturæ nimirum acceptissima. Quæ causa est, vt non assumendis modò, sed extrinsecus admouendis ea subinde misceantur, quæ grato prædita sunt odore, de quibus suprà satis actum est in medicamentorum præparationibus. Cæterùm vt à se inuicem simplicia dignoscantur, vt etiam quæ proba sunt, à vitiatis discerni possint, odores obseruari debēt. Sunt enim quæ, cùm eodem colore prædita sint, non visu, sed olfactu dijudicantur. Varia quoque ratione medicamentorum colores ementiuntur, qui nempe fucus odoribus deprehenditur: cùm non sit perpetuò tutum, vt gustu medicamenta probentur.

PORRÒ quod ad medicamentorum vires attinet, eæ melius olfactu, quàm visu dignoscuntur. Naturæ siquidem accepta sunt, quæ gratum spirant odorem, vt eadem cerebrum, cor, & stomachum roborent. Quæ verò grauiter olent, vires habent naturæ contrarias, vt modò dictum est: etsi quædam (vt castorium) fœtidissima, naturæ non sunt inimica. Quòd autem odorum differentiæ nec nominibus distinctæ sint, nec commodè verbis describi possint, dubium est, & difficile, quod ab odoribus sumatur iudicium, ad exquirendas medicamentorum facultates. Ab ipsis equidem saporibus odorum denominationes mutuātur, vt odores vel acerbi, vel austeri, vel dulces existant, atque adeò tot sint odorum, quot saporum differentiæ. Nequaquam tamen eadem est odorum natura, quæ & saporum, vt iisdem nominibus participare debeant. Quis enim salsedinem, quis amarorem vnquam odorando perceperit? At si tamen id ita intelligendum esse velis, vt rerum salsarum, acrium, vel amaratū odores ijs vocibus ideò nuncupentur, non quòd vel salsi, vel amari sint, sed quòd earum rerum odores existant, nil equidem morer, si res ita se habet: verùm longè diuersum animaduertere licet, cùm amara sit maiorana, libanotis, hyssopus, & absynthium, amara item sit cicuta, cùm horum tamen odores sint multo diuersissimi. Consultissimum itaq; fuerit, vt singulorum simplicium odores diligenter obseruentur. Hæc autem olfacientibus occurrunt maximè, pueris etiam notissima, vt vel grati, vel ingrati sint odores. An verò vel acutus odor sit, vel obtusus, non facilè quiuis discernere possit. Acutus nimirum odor est, qui citò cerebrum ferit, eò facilè tenui substantia penetrans. Obtusus verò cerebrum quidem attingit, sed non id irritat. Frigiditatis hic index est, ille verò caloris, intermedij mediam quoq; rerum temperaturam indicant, vt quæ suauem spirant odorem, calore sint prædita temperato. Non qui tamen gratus est odor, idem ob id suauis existit, cùm plurima, quæ suapte natura benè olent, multis aduersa sint. Multi namq; moschi offenduntur odore, qui tamen inter cæteros meritò censetur esse gratissimus. Causa nimirum hæc fuerit, quod subtilissimè fragret, vt cerebrum calidius, tenuesq; spiritus nimis conturbet. Quæ verò grata sunt olfacientibus & ita quidem, vt leui quadam dulcedine cerebrum oblectent, nulloq; vigoris excessu molesta sint, hæc apprimè suauia nominantur, quòd omnibus arrideant. Talia sunt rosæ, viola martia, verbasculum, & similia, quæ nec quantitate, nec diu olfaciendo fastidium pariunt. A pinguibus & maximè calefactis odor emanat, quem fortè non absurde vocauerit aliquis exhalationem, quòd adeò crassus aliquando sit, vt essumare conspiciatur. Sunt, qui panis recentis olfactu vitā ad aliquos dies protraxerint. Nemo certè nutriendi vim odoribus adscripserit, nisi fortè odoris nomine res odoratæ intelligantur, non quidem vnde prodit, sed quibus inest odor. Cùm enim suffitus olfactu percipiantur, fit, vt inter odores numerentur. Odor itaq; è pinguibus promanans, etsi suapte natura nec ingratus est, nec vigoris excessu vellicat, non ideo tamen suauis est nominandus, cum solis eiurient bus nec ijs quidem omnibus arrideat. Hic etiam temperatus est, & inter suauem & obtusum continetur. E putridis rebus, & acidis odores quoq; varij prodeunt, qui suas pro rebus subiectis differentias sortiuntur. Alia quoque sunt odorum genera, quorum descriptiones ex natura saporum desumendæ sunt. De his ergo non est, vt agamus amplius, cùm ex sequenti capite, si quid in his desideretur, sumi possit.

DE MEDICAMENTORUM saporibus.

CAP. IIII.

SAPORES non ad alimentorum gratiam solummodo requiruntur, sed medicis eo quoque nomine diligenter obseruandi sunt, vt & medicamenta dignoscantur, & medicamenta, quæ assumenda præscribuntur, gratiora sint ægrotantibus. Non enim satis est, si medicamentum vires, quas oporteat, habuerit, sed in id intentum esse decet, vt id finem suum assequatur. Cùm itaque multa sint, quibus medicamentorum actio vel inhibetur, vel adiuuatur, eorum quoque ratio medicinam

medicinam facturis habenda est. Non eius ergo parui refert, quo sint medicamenta sapore, si vel assumenda, vel ori admouenda sint. Ventriculus enim si quid aspernetur, id protinus euomere contendit: quæ verò grata sunt, ea suo continet amplexu.

CÆTERVM qua ratione grati sapores medicamentis inducendi sint, suprà suo loco dictum est, vt ea tractatio nunc non videatur esse repetenda. Quoniam verò sapores ad dignoscenda medicamenta, & eorum examen exequendum, certius præbent iudicium, quàm vel colores, vel odores, ob id eorum differentias Medici diligentia quoque maiori descripserunt, & hoc eò maximè, quòd gustus reliquis sensibus medicamentorum vires manifestiùs edoceat. Cùm itaq; saporum discrimina, vel pueris etiam notissima sint, & proprijs distincta nominibus, non abs re fuerit, si paucis ea, quæ notatu digna esse videntur, exponamus. *Saporum gradus.* Tres ergo saporum gradus à Medicis constituuntur, quorum primus eos continet sapores, qui è tenui substantia promanant: alter eorum est, quos crassa teneraq; substantia producit: tertius odor sapores comprehendit, quibus natura quodammodò media est inter tenuem & crassum. Saporum tenuissimus acer est, hinc acidus, cui proximus est pinguis. Terrestriũ verò crassissimus est acerbus, quem cæteri duo subsequuntur, amarus & insipidus. At salsus, austerus & dulcis, partim crassi, partimque tenues esse censentur. Vt autem saporum natura melius intelligatur, duo sunt in ijs consideranda: materia nimirum (quæ Medicis substantia nominatur) & forma: de quibus aliquid in præsentiarum agemus. Ad formam primæ qualitates, maximè verò calor & frigus referuntur, quarum ratione sapores etiam à se inuicem distinguuntur, vt paulò pòst edocebimus. Hæc verò forma in subiectis consistit, inter se plurimùm quoque differentibus. Tres enim (vt modò dictum est) materiæ respectu saporum gradus existunt, & in vnoquoque gradu tria quoque saporum discrimina licet animaduertere. Substantiarum itaque respectu sapores ita distinguuntur, vt qui in tenui materia consistunt, ignem, aut aërem: qui verò in crassa, terram & aquam referant: qui medium in hisce locum obtinent, eorum, qui prima classe continentur, subtilissimarum partium est acer, vt & substantiæ, & virium respectu (de quibus infrà dicetur) igneus meritò sit nominandus: est enim adeò subtili substantia, vt & linguam quouis sapore vehementiùs feriat, & in abditissimas corporis partes magna vi penetret. *Acidus.* Acidus enim sapor partium tenuitate linguam pungit, partesque, quas contigerit, facillimè permeat, nullo tamen caloris adiumento, cùm (vt infrà dicetur) frigida sint acida, quo nimirum ab acribus differunt. *Pinguis.* Pinguis autem sapor tenui quidem substantia est, quæ tamen non sicca, sed humida sit: quæ videlicet causa est, vt non æquè, vt acida, penetret, cumque calorem sequatur temperatum, linguam magis oblinit, ac demulcet, quàm aliqua ferat acrimonia. Proximus pingui dulcis est, vt qui gustum non modò non offendat, sed sua voluptate potiùs oblectet. *Dulcis.* In hoc verò differunt, quòd humiditas dulcium sit aquea, sed pinguium aërea: quò fit, vt non sapor pinguis, sed dulcis ad mediam saporum classem referatur. Aquea quoque saporibus austeris humiditas inest, nullo contemperata calore: quò fit, vt hi sapores crudi nominentur, quòd in fructibus immaturis maximè percipiantur. *Austerus.* Cæterum partes etiam terrenas quadantenus obtinent, cùm linguam asperitate quadam contrahant. Salsus autem sapor aquea simul & terrena constat substantia. *Salsus.* Linguam enim non caloris acrimonia, sed substantiæ asperitate mordicat, raditque siccando: nonnihil tamen humiditatis obtinet, quæ gustum quodammodò diffundit, vt salsus sapor inter dulcem & amarum substantiâ medius existat. Aqueus enim magis quàm amarus est, & terrenus magis quàm dulcis: quò fit, vt nec æquè gratus sit, vt dulcis: nec ingratus adeò, vt amarus.

INTER sapores insipidus etiam numeratur, etsi saporis priuatio magis est, quàm sapor: ob id nimirum, quod inter saporum differentias plurimùm occurrat. *Insipidus.* Neque verò simplex est saporis priuatio. Gustum enim exigua quadam ratione afficit, quæ non adeò tamen euidens est, vt aliæ saporum differentiæ. Cæterùm quòd sapor hic non terrenis solùm, sed aqueis etiam maximè rebus insit, eius natura non ita facilè describi potest. Quibusdam enim terrestris esse videtur, cùm existiment alij non terream hanc esse vim, sed aqueam, quod equidem magis est rationi consentaneum. Nihil enim est, quòd magis quàm aqua sapores obtundat, & si forte terrena quæpiam sapore sint insipido, non id terrenis, sed aqueis partibus fuerit adscribendum: siquidem ignis & terra, vt extrema sunt elementa, vires quoque præ cęteris obtinent magis conspicuas, & quæ sensus nostros non leuiter afficiant. Ne tamen à viris certè grauissimis constitutos saporum ordines immutasse videremur, saporem hunc inter eos reduximus, quorum terrena censetur esse substantia: licet id quoque paucis annotauerimus, quòd hanc impugnare possit opinionem, eo solùm nomine, vt studiosi, quam vellent sententiam sequerentur, & vel ad terrenos saporem hunc referrent, vel ei salsum substituerent, quem etiam Galenus terrenum vocat: eum videlicet libro 4. de Simplicium medicamentorum facultatibus amaro conferens. *Amarus.* Amarus autem sapor citra controuersiam in terrena substantia consistere creditur. Licet enim manifesta polleat incidendi facultate, vt Ga-

lenus amara dulcibus tenuiora censuerit esse: subſtantia tamen, cui vis hæc ineſt, terreſtris exiſtit, quam calor & aduſſit & extenuauit: quæ cauſa nimirũ eſt, vt amara guſtui ſint aduerſiſſima, linguamq; non ſeriant modò, vel- *Acerbus.* ut acria, ſed radant etiam, ac mordicent. Acerbi denique ſapores & viribus & ſubſtantia maximè terreſtres exiſtunt. Linguam enim aſperitate quàm moleſtiſſima coarctant, & conſtringunt. Hęc ſunt quæ nobis de materia ſaporum exponenda eſſe videbantur.

Alia ſaporum diuiſio. Porrò ſecundùm formam ſapores etiam diſtinguuntur: tribus nimirum gradibus, quorum primus calidos, alter frigidos, tertius eos continet ſapores, qui viribus vtriſque quadam temperatura participant. Saporum itaque calidiſſimus acer eſt, hinc amarus, deinde ſalſus. Frigidiſſimus verò eſt acerbus, quem alij duo ſubſequuntur, auſterus & acidus. Dulcis autem, pinguis & inſipidus, calore & frigore quodammodo temperati ſunt, ea tamen ratione, vt ad calorem dulcis & pinguis: ad frigiditatem inſipidus magis deflectat.

Saporum generatio. Cæterùm quòd ad ſaporum naturam & vires intelligendas, cauſarum expoſitio, qua videlicet ex ſe inuicem ratione ſapores generentur, non parum conducat, ea de re paucis aliquid etiam oſtendemus. Quæcunque ſaporem obtinent, ex quatuor elementis compoſita ſunt. Pro varia ergo eorum mixtione, variæ ſaporum differentiæ oriuntur. Poſita itaque materia (quæ terrenum quidpiam exiſtat, nullo quidem præditum ſapore, ſed quod quoſuis ſuſcipere poſſit) calor, frigus & humiditas ſuas ita vires exerunt, vt frigore citra humiditatem acerbus ſapor naſcatur, quem Galenus ceu reliquorum materiam proponit libro ſuprà citato, ſaporum generationem expoſiturus. Sin verò frigiditas terrenum id elaboret, humiditatis admiculo, ſaporem profert auſterum, acidum & inſipidum: hoc tamen diſcrimine, vt ſi vincat humiditas, & terrenas partes, & frigiditatem, ſapor naſcatur inſipidus: ſi pares ſint aquæ & terræ portiones, vt frigiditas non obtuſa humore, ſuas in ſubiectam materiam vires exerat, auſterus prodit ſapor, vel acidus: hic quidem, ſi humiditas fuerit aërea: ille verò, ſi craſſa fuerit, & aquea. Calore cruda matureſcunt. At varia eſt caloris operatio. Nam vel coquit, vel ſi modum excedat, etiam adurit. Quamobrem ſi calor materiam offendat, multa ſuſam humiditate, dulcem producit ſaporem, aut pinguem: hunc, ſi fuerit humiditas aërea: illum verò, ſi aquea fuerit. At calor, ſi terrenas partes aduſſerit, ſalſum generat, aut amarum. Salſus equidem fit, ſi partes aduſtæ aqueo humore qudammodò temperentur, quod in amaro ſapore non contingit. Denique ſi calor terrenum id ſubiectum tenui temperatum humiditate non quidem aduſſerit, ſed ita & extenuarit, & caleſecerit, vt & eius tenuiſſima ſit ſubſtantia, & caloris vires in ea ſummæ conſpiciantur, ſapor acris emanat. Hæc itaq; dicta ſint de ſaporum cauſis & eorundem generatione.

Saporum vſus. Qvis verò ſit eorum vſus, nondum ſatis expoſitum eſt, vt id nobis ſit nunc etiam paucis diſcutiendum. Ad dignoſcenda medicamenta, & eorum examen exequendum, ſapores Medicis obſeruandos eſſe, iam dictum eſt. Ad gratiam medicamentis conciliandam, varia quoque eſt ſaporum præparatio, de qua non eſt vt quicquam ſcribamus ampliùs. Vt autem medicamentorum vires expiſcemur, hic maximus eſt ſaporum vſus. Hinc enim iudicium deſumitur nec difficile, nec incertum, quibus videlicet viribus polleant medicamenta. Cùm enim pro varia primarum qualitatum mixtione, ſaporum differentiæ naſcantur (vt modò ſatis apertè docuimus) rationi certè conſentaneum eſt, certis pollere viribus ſapores vnoſquoſque. Licet autem hoc libro nobis nequaquam ſit propoſitum, vt medicamentorum vires oſtendamus: (id ſiquidem libro ſecundo ſatis, vt arbitror, apertè diſcuſſum eſt) hoc ipſum tamen ſaporum tractatio poſcit, vt hic eorum vſus etiam exponatur. Cæterùm quòd ſuperioribus libris medicamentorum cauſas edocuerimus, & liber hic dicatus ſit accidentibus, ea ſolùm de ſaporibus deſcribenda ſunt, quorum reſpectu ſapores non cauſæ ſunt, ſed accidentia. Quamuis itaque de ſaporum viribus hic aliqua proponamus, ea tamen ita ſunt intelligenda, non quòd ſapores talia quæpiam efficiant, ſed quòd earum virium indices exiſtant. Quamobrem cùm aeria & acida tenuium partium eſſe dixerimus, conſtat his ineſſe vires, vt viſcerum obſtructiones ſoluere poſſint. Quòd verò pinguem inter eos retulerimus, quorum tenuis eſt ſubſtantia, vis hæc ei meritò quoque videtur eſſe tribuenda. Verùm quæ pinguia ſunt, adeò non incidere nouimus, vt viſcera potiùs offerciant, quàm eorum tollant obſtructiones. Id ergo fuerit hac in parte diligenter obſeruandum, quam videlicet ob cauſam pinguis inter tenues, & amarus inter craſſos ſapores reducatur, cùm hoc ad ſoluendas viſcerum obſtructiones etiam vtamur, at illo minimè. Cauſa proculdubiò fuerit hæc, quòd licet pinguis ſapor minus terrena conſtet ſubſtantia, quàm ſapor amarus, calorem tamen tantum non habeat, vt in abditas corporis partes æquè ac amarus deduci poſſit. Hanc quæſtionem multis vtrinque rationibus diſcutere poſſemus, niſi ſeruanda breuitas id ipſum hoc in loco diſſuaderet. Porrò vires attenuantium ſuprà libro ſecundo deſcripſimus: proprio nimirum capite: ſigillatim verò cùm de ijs ageremus, quæ menſes mouent: de diureticis item & diſcutientibus.

Contraria.

Contrarias attenuantibus vires habent, quicunque sapores in crassa subsistunt materia. Nam vel incrassant, vel adstringunt: indurant austerus & insipidus: adstringunt vehementer quidem acerbus, & leuiter salsus & austerus. De incrassantibus & indurantibus suprà proprijs actum est capitibus. Astringentium vires capite repellentibus dicato sunt expositæ. Pinguium vires emplasticæ sunt, quas suo quoque capite discussimus. Ad nutriendum verò pinguia maximè conducunt, quæ tamen facultas ad victus rationem refertur, vt ea nobis in hoc Antidotario non fuerit exponenda. Denique cùm laxant & rarefaciant dulcia, satis eorum vires suprà descriptæ sunt. Alias medicamentorum facultates libro iam aliquoties citato exposuimus, additis etiam eatum notis à saporibus desumptis, vt nunc pluribus de ijs agendum non sit. Hæc saltem paucis in hunc locum referre voluimus, vt hic saporum vsus studiosis esset manifestior. Licet enim sapores inter accidentia numerentur, nec proprijs viribus morbos oppugnent, Medicis tamen in id plurimùm conducunt, quòd (vt modò demonstrauimus) virium in medicamentis exquirendarum indices existant.

DE TACTILIBVS qualitatibus.

Cap. V.

DE primis, secundis & tertijs medicamentorum qualitatibus (quas ob id tactiles appellant, quòd tactu percipiantur) suprà libro secundo egimus. Eas tamen nunc ita discussimus, vt de ijs agendi copiosiùs nobis nunc occasio non contemnenda supersit. Cùm enim medicamentorum accidentia, quibus ipsa dignoscuntur, aut eorum vires exponuntur, hoc libro discutienda sumpserimus, de his etiam meritò fuerit aliquid hac ipsa ratione tractandum: qua videlicet nō causæ sunt, sed causas suis vtique notis patefaciunt. Siquidem ad agnoscenda simplicia non coloribus solùm, odoribus, aut saporibus indicia sumuntur, sed ab his etiam qualitatibus, vt ab ipsa quoque forma & figura, de quibus hoc & sequenti capitibus agere constituimus. Qualitates itaque tactiles hæ sunt, caliditas, frigiditas, siccitas & humiditas: quæ quidem primæ vocantur, quòd ex eis reliquę prodeant. Pro varia namque primarum qualitatum mixtione, varias quoque corpora differentias nanciscuntur: vt nimirum dura, vel mollia sint: crassa, vel tenuia: densa, vel rara: grauia, vel leuia: lenta, vel friabilia: denique vel leuia, vel aspera. tot enim maximè tactilium qualitatum discrimina Medicis obseruantur, quæ nobis sigillatim & breuibus exponenda sunt. Quod ad frigiditatem & caliditatem attinet, qualitates certè sunt effectu potiùs ipso & experientia, quàm subito tactus indicio dignoscendæ. Cùm enim cæteræ qualitates actu tales existant, vt q̄ primùm contingantur, hoc ipso sensu semetipsas patefaciant. calor tamē & frigiditas medicamentorum tactu non priùs percipiuntur, quàm calore nostro fuerint in actum reducta. Siquidem potestate, non actu medicamentis dicuntur inesse, nisi cùm (vt modò dictum est) suos etiam exerunt effectus. Non possunt ergo medicamenta qualitatibus hisce dignosci, quòd (si tactum consulas) omnia penè sint eodem modo dispositа, pro varia temporum constitutione. Siquidem frigida sunt non ea solùm, quibus refrigerandi vis inest, sed quæ calore sunt etiam vehementissimo. Licet autem caliditate medicamenta, vel frigiditate tum demum dignoscantur, vbi suis te viribus exeruerint, nō ideò tamē causarum indices existunt, cùm eas subsequantur: indicia verò medicamentorum vsum præcedere debeant. Verùm hæc fortè subtiliùs quàm res proposita postulauerit. Humiditas itaque & siccitas, cùm actu, non sola potestate rebus insint, ipso statim tactu medicamentorum differentias exponunt, quibus ea inter se dignoscantur. Fit equidem interdum, vt quæ reuera sunt humida, si congelentur, tactui sicca videantur. Hoc tamen in medicamentis rarissimè contingit Quòd si quando contingat, facilè congelatum à sicco distinguitur. Cæterùm hoc in loco humida vocantur, non (vt suprà) quæ vim habent humectandi, sed quæ proprio termino contineri nequeunt: quò fit, vt vasculis excipiantur. Siquidem multa potestate sint humida, quæ sicca tamen sunt actu. Liquida igitur forsan magis propriè nominentur Idem quoque de siccitate iudicium esto. Multa namque liquida sunt actu, quibus exiccandi vis inest. Sicca verò dicuntur, non quæ talia sunt facultate, sed quæ proprio termino continentur. Congelata quidem proprio termino contineri videntur, quòd in seipsis, nō autem extrinsecus contineantur. Verùm terminus hic eis proprius non est: quò fit, vt leui calore dissoluantur, atque ita quæ suapte natura consistere videbantur, subitò diffluant. Sunt itaque sicca (certioris doctrinæ gratiâ) non ea solùm, quæ si vasculis exerantur, non diffluunt: hoc tamen pulueribus contingit, etiam siccissimis: licet quodammodo tamen consistant: sed quę linteaminibus obsperſa madorē eis nullum conciliant. Dura sunt autem, quæ digitis pressa, non cedunt. Pulsa siquidem cedunt etiam durissima. Quam ob causam, vox hæc (pressa) definitioni videtur addenda esse, vt res, quid sit, facilius intelligatur. *Durum.*

Quae verò cedunt, mollia nominantur. Verùm nec id satis esse iudicauerim. Siquidem liquida digitis etiam pressa cedunt, quæ tamen mollia non sunt: nisi vox ea largiùs, *Molle.*

atque adeò impropriè sumatur. Dictis ergo id addi poterit, vt molle dicatur, quod digitis pressum cedit, nec ijs amotis denuò coalescit. *Crassum.* Crassum autem vocant, (παχυμερὲς Græcis dictum) quod teri quidem potest, verùm difficillimè. Contrarium huic, quod *Tenue.* leuiter in puluerem redigitur: (tenue vocant, seu λεπτομερὲς. Hæc quidem descriptio duris solummodò competit corporibus. Cùm tamen hæ voces liquidis etiam attribuantur, alia quoque ratione crassum & tenue definienda sunt. Liquida namque nequaquam conteruntur. Quamobrem liquores crassi nominentur, quorum guttæ consistunt, tenues verò, quorum guttæ citò diffunduntur. Tenues etiam vocantur, qui partibus constant subtilibus, vt quamprimùm euanescant. *Densum.* Densum est, quòd partes ita contractas habet, vt nullo distinctæ sint interstitio. Poros nominant, seu meatus, ea corporum spaciola, quibus eorum partes à se inuicem secernuntur. Quod itaque poris constat magnis, aut exilibus & multis, *Rarum.* rarum nominatur: densum verò siquidem ijs destituatur. Cæterùm id in hisce fuerit obseruandum, vt hoc ipsum destitui priuationem denotet, non simplicem negationem, quod discrimen è dialecticis discendum est, ne res non integrè intellecta confusionem & homonymiam pariat. Nouimus enim aquam poris etiam carere, cùm tamen densa non sit appellanda. Poris itaque destitui dicuntur quibus talis est substantia, vt si poros non habeat, porosa tamen esse possit. Talia sunt, quæ solidam habent substantiam. Liquida namque poros admittere non possunt, cùm partes eorum consistere nequeant, sed in seipsas subitò confluant: quò fit, vt spacium inter eas constitui non possit. Cùm itaque liquida porosa non sint, hoc est, talia, vt poros suscipere queant, nec ipsa quidem poris propriè destitui dicuntur: quò fit, vt sicc densa nominari debeant, nisi quis impropriè vocem hanc eis attribuere velit. Possent ad hanc rem vtrinque proponi multa, quibus ea vel confirmari sententia posset, vel impugnari, quale hoc est, quod in aqua violenter agitata conspicitur. Cùm enim spumam concipit ex aëre, qui aqua immiscetur, porosa fortè iudicari possit: sed subtilis hæc disputatio mouenda quidem hoc loco fuit, non autem expedienda, ne constitutos breuitatis limites egrederemur. *Graue.* Graue corpus appellatur, quod *Leue.* exigua mole magni ponderis est. Leue, quod vice versa pondus exhibet exiguum, etsi mole sit ampliſſima. Physicis hæ qualitates alio modo definiuntur. Grauia siquidem vocant, quæ deorsum vergunt: leuia verò, quæ sursum feruntur. Verùm hæ descriptiones licèt veriſſimæ sint, hoc tamen loco nihil iuuant. Nullum enim nobis medicamentum offertur, quòd suapte natura sursum tendat, sed omnia ponderis aliquid habent: quò fit, vt hic leuia vocentur, non quæ simpliciter talia sunt, sed quæ minus grauia cæteris existunt. Cæterùm de grauitate meritò fortè dubitare liceat, sit ne tactilis qualitas, annon? cùm solo visu discerni posse videatur, nec contingendo, sed sustinendo grauitatem percipiamus. Verùm & hoc ea de causa, quam modò expoſuimus, dimittere cogimur. Lenta *Lenta.* nominantur, quorum partes adeò glutinosæ sunt, & ita sibi inuicem adhærescunt, vt nec flexa frangantur, nec pressa dissiliant. Friabilia verò sunt hisce contraria, quæ vel digitis etiam leuiter compressa in puluerem statim discerpuntur. *Friabile.*

Porrò quibusdam placet, vt liquida quæ viscosa sunt, vt vel digitis, glutinis instar, implicentur, aut diducta difficulter dissoluantur, & in longitudinem extendantur. Placet, inquam, aliquibus, vt talia lenta quoque nuncupentur: quod nec improbauerim, cùm parui referat, qua voce describatur vnumquodque, modò res homonymiâ non inuoluantur. Lentum tamen friabili contrarium esse constat, vt vnum debeat esse genus vtrisque, nec possit extra id vtralibet pars euagari. Cùm itaque friabilia solidis competant, lenta quoque solida solummodò propriè videntur esse nominanda. Quòd si vox hæc adeò latè patet, vt viscosa quæque complectatur, atque adeò liquidis etiam conueniat: alia voce contrarium fuerit denominandum, qua videlicet ij liquores exprimantur, qui lenti non sunt. Duabus itaque vocibus res etiam diuersas designantibus vnica contrariabitur: quod inconueniens facilè vitabitur, si liquida viscosa, vel alia quapiam voce, non autem lenta nuncupentur. Sed in his diutiùs fortè moramur, quàm deceat. Aspe- *Asperum.* rum denique dicitur, quod tactum sua lædit inæqualitate, seu quod contactas partes quodammodò radit & exulcerat. Quod autem nihil eiusmodi continet, quo tactus offendatur, leue dicitur. *Leue.*

Hæ sunt ferè tactilium qualitatum differentiæ, quas in medicamentis vel compositis, vel simplicibus examinandis obseruant Medici. Nunc verò vt ad exquirendas medicamentorum vires, ab hisce qualitatibus indicia sumantur, nondum satis (vt existimo) liquet. De primis qualitatibus hoc initio huius capitis adnotauimus, eas nempe non subitò si tactu percipiantur ea quibus insunt subiecta, proferri, quin priùs in actum redigantur. A primis ergo qualitatibus nil certò colligere licet, an medicamēta vel calefaciendi, vel exiccandi, vel humectandi vires habeant: cùm multa potestate contrarias habeāt qualitates ijs, quas actu exhibent. Vt plurimum tamen ad humectandum liquidis, & ad siccandum, siccis vtimur, vt quandoque tactus *ipse* qualitates etiam has ostendat.

Quod

Unable to display this page

GRANVM, κόκκος, minimum pondus est quo vtimur. sumimus autem grana piperis albi, si alia pondera desunt, quorum viginti scrupulum, sexaginta drachmam constituunt. atque eius hæc est nota G.

OBOLVS, ὀβολὸς, pendet grana decem, seu scrupulum dimidium. Sic autem scribitur. ℈.

SCRVPVLVS, γράμμα, pēdet obulos duos, seu grana viginti. Sic notatur ℈.

DRACHMA, δραχμὴ ἐ ἄλκη, pendet grana sexaginta, seu scrupulos tres: & est octaua pars vnciæ Huius est nota ʒ.

Aureus Arabum & denarius Romanus pendet drachmam vnam, & insuper septimam eius partem vnde septem denarij, vel aurei constituunt vnciam. Sic notatur X.

VNCIA, ὄγκια, duodecima pars libræ, constat drachmis octo, denarijs septem: talis est nota ℥.

SEMIS, vel semissis, id est, dimidium. sic scribitur ß.

SESCVNCIA, seu sesunx, vncia vna & semis. sic notatur ℥.j.ß.

SEXTANS, duæ vnciæ. ℥.ij.

QVADRANS, tres vnciæ. ℥.iij. vel q̄d.

TRIENS, quatuor vnciæ, quarta pars assis.

QVINCVNX, vnciæ quinque.

SEPTVNX, vnciæ septem.

BES, vel bessis, quasi bis triens, vnciæ octo.

DODRANS, vnciæ nouem.

DEVNX, vnciæ vndecim.

AS, vel assis, vnciæ duodecim, seu libra.

LIBRA, λίτρα, duplex est: publica, seu ciuilis, & Medicinalis. Medicinalis, quæ & Romana, & As, duodecim vncias pendet: & hæc est officinis vsitata. Ciuilis seu publica, pendet vncias sedecim: libræ autem hæc est nota ℔.

MARCA continet vncias octo, seu sedecim lotones, & his vtuntur aurifabri.

ANA idem potest, quod singulorum tantundem, vel partes æquas, cuius nota est aā.

HAEC autem sunt pondera, quibus medici & pharmacopœi hodie communiter vtuntur, quæ his in promptu esse debent, ne deficiente vno quid pharmacopœum remoretur.

QVOD ad mensuras attinet, sunt vel liquidorum, vel aridorum, vel herbarum, florum, radicum & leguminum.

ARIDORVM mensura est.

MANIPVLVS, qui dicitur fasciculus herbarum, aut similium, qui manu comprehendi potest: sic scribitur M.

PVGILLVS, fit digitis simul in extremitate compressis: nota eius est P.

LIQVIDORVM verò mensura est.

LIBRA ciuilis, seu publica, quæ pendet vncias sedecim.

HEMINA Italica est dimidius sextarius Atticus, & pendet vncias mensurales nouem: tantundem quoq; pendet cotyla Attica. Cotyla Italica est libra mensuralis, seu duodecim vnciæ.

SEXTARIVS Atticus continet duas heminas seu vncias decem & octo.

CHOENIX, sextarij duo.

CHVS, chœnices duo.

CONGIVS, siue choa, sex sextarios continet.

BICONGIVS, duodecim sextarios.

TRICONGIVS, octodecim sextarios.

SED hæc de ponderibus & mensuris sufficiant.

DE VALORE, SEV taxatione.

CAP. VIII.

SAEPENVMERÒ contingere solet, vt pharmacopœi vnum idemque medicamentum variè distrahant. Alius enim minori, alius maiori precio rem suam venditat: vnde ciues multoties decipiuntur. Interdum etiam accidit, vt in conscribēdis receptis pretij rationem non habeant medici, ægrotantiumque fortunas minimè perpendant, sed potiùs summa egestate præditis, medicamenta ordinent pretiosiora: quæ cùm persoluere nequeant, negligere tandem cogantur. Quare vt aliquid etiam de medicinarum taxatione, & quidem præcipuarum ferè Germaniæ officinarum, nostro tempore communi (non enim omnibus in locis obseruari solet) in medium afferamus, operæpretium esse videtur. Taxationem itaque hoc in loco nihil aliud esse dicimus, quàm medicinarum secundùm pretium æstimationem. Pretium autem esse monetam seu pecuniam, quæ pro re empta datur. Verùm cùm hæc pro varia dominiorum ratione variet, vulgari nostra moneta (cuius denarij decem, vulgò *Rappen* dicti, bazium Constantiensem vnum constituunt) vnumquodq; medicamentorum genus æstimabimus, initio à simplicibus sumpto, quorū taxa seu valor sic se habet.

FLORVM nostratium pugillus denarijs duobus, vel ad summum tribus plerunque venditur.

HERBARVM nostratium manipulus denario vnico vel duobus æstimatur: peregrinarum verò pluris emitur.

FRVCTVS pro varia tum specierum, tum loci differentia variè distrahuntur.

SEMINVM vncia dimidia à denario vnico ad duos vel tres seplasiarijs coemitur.

RADICVM vulgarium ℥.ß denarijs duobus vel tribus ad summum (exceptis peregrinis) comparatur.

QVOD ad compositorum taxam attinet, primum locum syrupi obtinent, quorum vncia semis denarijs tribus, vel quatuor ad summum emitur, exceptis ijs, quibus cassia, vel manna, vel pretiosorum laxatiuorum aliquod ingredi-

ingreditur, & tunc vncia dimidia denarijs sex, vel pluris pro ingredientis valore æstimatur.

AQVARVM destillatarum communium vncia vna denarijs duobus emitur: caponis verò denarijs decem: rorismarini & maioranæ denarijs quinque: & aquarum vitæ compositarum bazijs duobus Constantiensibus comparatur.

SVCCORVM medicatorum (Arabibus Rob) vncia dimidia, denarijs tribus vel quatuor valet.

ELECTVARIORVM solutiuorũ vncia media, denarijs decem emi solet.

PILVLARVM drachma vna, denarijs sex, vel ad summum octo constat.

OPIATORVM vncia dimidia, denarijs octo venditur.

ECLEGMATVM (Arabibus Loch) vncia semis, denarijs quatuor, vel quinque.

CONSERVARVM vncia vna, denarijs quinque vel sex.

ELECTVARIORVM aromaticorum vncia denarijs decem.

SPECIERVM cõfectionem aromaticarum scrupulus vnus, denarijs quatuor vel sex emitur, exceptis ijs, quibus moschus, vel ambra, vel aurum, vel argentum, vel margaritæ ingrediuntur, quorum scrupulus denarijs octo vel decem ad summum vendi solet.

TABVLARVM aromat. vncia dimidia, denarijs quinque, quæ verò moschum, vel ambram, vel margaritas recipiunt, denarijs decem comparatur.

TROCHISCORVM drachma vna denarijs octo.

OLEORVM vncia dimidia denarijs quatuor: olei verò de moscho denarijs decem: olei vitellorum ouorum denarijs octo: balsami artificialis, & cæterorum oleorum destillatorum bazijs tribus venditur.

VNGVENTORVM vncia semis denarijs quatuor, excepto citrino, aureo fusco, & Aegyptiaco, quorum ʒ. ß. denarijs octo constat.

EMPLASTRORVM & ceratorũ vncia dimidia denarijs quatuor, excepto stomachali ex oxycroceo, cuius ʒ. ß. denarijs decem valet: & emplastri contra rupturam bazijs duobus. Et hæc ferè apud nos est generalis medicamentorum taxatio.

DE SVCCEDANEIS, siue quid pro quo.

CAP. XI.

SVCCEDANEA dicuntur medicamẽta, quæ pro alijs posita similes vires habere creduntur: græcè vocantur ἀντὶ τῶν ἄλλων: quibus ideò opus est, quòd quibusdam simplicibus hoc tempore in vniuersum caremus, vt balsamo, calamo aromatico vero. Quædam adferũtur quidem, sed plerunq; vetustate confecta & arefacta, vt myrobalani: vel adulterata, vel alioqui vitiata imbribus, aut vicinia atque contactu rerum noxiarum, pro quibus alia supponi necesse est. Et vt maximè difficile est inuenire, quæ per omnia alijs respondeant, melius tamen est integris succedaneis, quàm genuinis corruptis vti. Mediocria tamen genuina quibusuis succedaneis præferantur. Cęterùm hic locus de succedaneis recognitione & repurgatione exactiore opus haberet. Multa enim passim apud authores, non Arabes solùm, sed Græcos quoque extant, quę non satis aptè alijs substitui posse videntur. Nam pyrethrum pro zingibere poni, haud idoneum est. Illud enim feruidam & igneam naturã habet: rectius piperis aliquod genus sumi videretur. Pro agarico euphorbium ponere periculosum. Pro cnidij semine, vitis semen ineptum, & alia eius generis plurima, viribus dissimilia. Verùm talia castigare non vnius hominis, sed integri collegij medicorum labor est. Quare eorum, quæ subiungemus, succedaneorum vsus esse poterit, donec tempus meliorem aliquem ordinem proferat, aut principum vel magistratuum diligentia factum sit, vt vera ipsa simplicia aduehantur. Eorum autem talis erit ordo, vt succedanea illis, in quorum locũ supponuntur, ex aduerso scribantur: quemadmodum pro

Acacia — Succus hypocistidis, vel prunorum agrestium.
Acoro — Radix asari, aut calamus aromaticus officinarum.
Ammi — Anisum, cuminum.
Amomo — Asarum, aut calamus aromaticus officinarum.
Amygdalis amaris — Absynthium, nuclei persicorum.
Adipe vulpis — Vrsinus.
Adipe cetuino — Anserinus.
Alumine — Sal fossitius.
Asaro — Acorus, vel carpesium.
Assa — Assa fœtida officinarum vel sagapenum.
Arsenico — Sandaracha.
Aqua pluuia — Aqua fontana pura.
Aqua marina — Aquę libra vna, in qua salis ʒ. iiij. bullierint, aut muria piscis.
Aspalato — Lignum aloes officinarum.
Balaustio — Malicorium.
Balsami liquore — Terebinthina stillatitia, aut oleum caryophyllorum, aut nucis moschatæ, aut balsamum quod ex India aduehitur.

Balſami ſemine
Been albo
Been rubro
Bitumine

Buccinorum teſtis
Calamo aromatico
Chalcitide

Cardamomo

Charta vſta
Carui
Carpobalſamo
Capeſio &
Caſia
Caphura
Cinnabari Græcorum
Cinnamomo
Coſta
Chryſocolla minerali

Ceruſſa
Calamintha
Cubebe
Cumino
Cypero
Dictamno Cretenſi
Doronico
Dauco
Diphryge
Ebeno
Elaterio
Epithymo
Eupatorio Meſuæ
Folio
Ferrugine
Fimo palumbino
Felle ſuillo
Galbano
Gentiana
Glaucio
Glycyrrhizæ ſucco
Gnidij cocco
Harmel
Hederæ gummi
Hermodactylo

Hyſſopo
Iride Illyrica
Lacca
Lanariæ radice
Lapide armeno
Lapide phrygio
Lapide ſmiri
Lapide ſciſſili &
Lapide ſtellari
Lapide aſſio
Liguſtico Dioſcor.
Loto amara
Lycio
Macere Dioſcor.

Nux moſchata, vel caryophylli.
Radices paſtinacæ ſylueſtris, aut ſatyrij, aut terebinthi ſummitates.
Aſphaltum officinarum, quod verum bitumen eſt, vel piſaphaltum.
Oſtreorum teſta.
Schœnanthos.
Vulgaris coppa roſa, aut vitriolum vetuſtate candidum factum.
Cardamomum maius officinarum, vel naſturtium, vel iuniperi vel cedri baccæ.
Papyrus vulgaris vſta.
Aniſum, vel daucus.
Cubebe, galanga.

Cinnamomum vulgare electum.

Semperuiui ſuccus.
Lapis lazuli.
Cinnamomi vulgaris, canellam vocant duplum.
Radix angelicæ, aut zedoariæ.
Lapis armenius, & in medicaminibus chirurgicis adulterata ex Dioſcoride.
Spodium, pompholix.
Mentaſtrum, pulegium.
Cinnamomum vulgare ſelectum.
Semen rutæ, vel agni.
Iuniperus maior.
Pulegium.
Galanga, vel caryophylli, vel zedoaria, cum citri cortice.
Paſtinaca.
Marchaſita vſtus, aut æs vſtum.
Lignum guaiacum.
Succus foliorum cucumeris agreſtis.
Epithymbra Cretica ſub nomine epithymi.
Aſari & abſynthij ana dimidium.
Nardus Indica, macis, caryophylli.
Squama ferri.
Fimus columbæ.
Fel perdicis, vel piſcium.
Sagapenum.
Aſari & radicis capparis ana dimidium.
Cityſus, aut memita vulgaris.
Puluis radicis.
Semen lathyridis.
Dictamnum album vulgare, aut ſemen rutæ ſylueſtris.
Gummi perſici.
Folium anchuſæ, & dimidium bdellij foris admouetur dolentibus iuncturis.
Hyſſopus vulgaris, aut ſatureia.
Helenium odoratum.
Styrax.
Radix veratri nigri.
Lapis lazuli.
Marchaſita.
Pumex.

Lapis hæmatites.

Gagates.
Leuiſticus vulgaris, aut cuminum.
Anagallis.
Rhamnus ſylueſtris, aut polygoni ſuccus.
Cupreſſus.

Melantheria	Vitriolum aut coppa rosa dicta.
Malobathro	Nardus Indica.
Melle	Saccharum.
Marrubio	Melyssophylum.
Minio vetcrum	Cinnabarum vulgare factitium.
Molybdæne	Lithargyros.
Mysi	Vitriolum vetustum vstum.
Myrrha	Smirnium.
Myrrha Troglodytica	Calamus odoratus.
Nasturtij semine	Folia eius sicca.
Nardo Syriaca	Iuncus odoratus, seu schœnanthum.
Nitro	Borax non adulterata, vel sal fossile.
Nuce moschata	Spicanardi.
Oesypo	Medulla cerui.
Oleo ricinino	Oleum vetus, aut raphaninum.
Oleo laurino	Cedrinum, vel ricininum.
Oleo omphacino	Ablutum oleum dulce.
Oleo rosato	Violatum, amygdalinum.
Omphacio	Succus rhois, vel vinum austerum.
Opio	Meconium.
Opopanace	Ammoniacum, galbanum, sagapenum, bdellium.
Opobalsamo	Opocalbason, vel myrrha stacte, vel oleum caryophyllorum, vel oleum nucis moschatæ expressum.
Oriza	Farina hordei.
Ozimo caryophyllato	Melissa, in affectibus cordis.
Phu	Nardus Celtica, aut valeriana.
Phyco	Sandix, hoc est minium vulgare, quæ est cerussa vsta.
Pipere longo	Album.
Pipere albo	Nigrum optimum.
Petroselino Macedonico in theriaca	Alterius regionis petroselinum.
Petroselino	Smirnium, vel cuminum.
Pisasphalto	Asphaltum officinarum, aut pix cum bitumine mixta.
Pisselæo	Pix oleo mixta.
Plumbagine	Lithargyros.
Pompholyge	Spodium & antispodium.
Radice Idea	Sumach.
Raphani semine	Succus eius.
Rheo pontico	Centaurium maius, aut rhabarbarum.
Rhoe coriario	Rhus obsoniorum.
Rosis	Flos ipsarum.
Rubigine	Scoria ferri.
Sale Indo	Sal gemmæ.
Sale ammoniaco	Sal gemmæ, aut factitium.
Scariola	Endiuia syluestris.
Scammonio	Ricinus.
Satyrio	Semen erucæ, scincus.
Sagapeno	Ammoniacum.
Sepiæ osse	Pumex.
Scilla	Pancratium.
Secacul	Radix pastinacæ syluestris, vel sileris, vel bauciæ, *Girhlen.*
Seseli	Massiliense Dioscor. aut siler montanum vulgare, aut peucedani semen.
Sisone	Daucus.
Spodio	Antispodium.
Spuma nitri	Nitrum, aphronitrum.
Stratiote aquatica	Lens palustris
Styrace rubra	Styrax.
Sulphure viuo	Coctum, vel vstum.
Taraxaco	Cichorium syluestre.
Terra Samia	Lapis hæmatites.
Terebinthina	Resina laricea, quæ est vulgaris terebinthina.

Thymelææ semine	Laureolæ semen, lathyridis grana.
Thapsiæ succo	Cardami, vel erucæ semen.
Thymo	Thymbra, aut thymum vulgare.
Venerea concha	Ostreorum conchæ.
Veratro albo	Nigrum.
Vino falerno	Quoduis fuluum, tenue, perlucens, odorum, vel Creticum.
Xylocassia	Cinnamomum.
Xylobalsamo	Maceris & cyperi ana partes æquales.
Zedoaria	Aristolochia, &c.
Zurumbet	Zedoariæ duplum.

His itaq; succedaneis contentos esse medicos oportet, donec meliorem aliquem tempus ordinem, vt dixi, proferat: licet quiuis alia multò plura pro varijs locis, & affectibus, & hominum proprietate facere αὐτοσχεδίως possit. Sed nolim pharmacopœo licere vel elementissimum mutare sine docti medici consilio, ne audaculus fiat etiam in alijs. Sit itaq; religiosus, & formidulosus in his permutationibus, tam medicus, quàm pharmacopœus.

DE LOCO COLLIgendi medicamenta simplicia.

Cap. X.

AD simplicium collectionem non parum conferre videtur locorum cognitio. Si quidem simplicia colligi nequeunt, nisi locus, in quo vnaquæq; nascitur planta, sit manifestus, & planè percognitus. Non enim omnibus in locis plantæ omnes erumpunt. Aliæ namq; hoc, aliæ illo situ, pro suæ quæq; naturæ ratione lætantur. Quædam enim loco temperato, coq; vel culto, vel inculto enascuntur. Quædam intemperatum tractum amant: & vel calidum, vt apricum, æstiuum, & insolatũ: vel frigidum, vt nemorosum, opacum, & sepibus vicinum: vel humidum, vt paludosum, aquosum, maritimum, & vliginosum: vel siccum & aridum, vt saxosum, montosum, cliuosum, locum prope semitas, vias, rudera, parietes & muros. In temperatis locis, & quidem cultis, vt hortensibus, feliciter nascuntur betonica, pulegium, calamenthum, origanum, maiorana, parthemium, stœchas, hyssopus, mentha, saluia, satureia, thymus, chamæpithys, centaurium maius, absynthium, apium, eupatorium Mesuæ, olusatrum, violaria, smyrnium, lactuca, intybus, portulaca, borrago, buglossa, fumaria, malua, solanum, spinachia, beta, brassica, cucumis, melo, cucurbita, &c. Culta deinde campestria virent coriandro, hyacintho, hypecoo, ornithogolo, elatine, chamæcisso, ægilope, osyride, aphaca, orobanche, melanthio, buphthalmo, anthemide, sylvestri papauere, xyphio, hyperico, cyano, &c. Inculta verò virent psyllio, hieracio, cardui omni genere, attractyli, ferulis, sylvestri fœniculo, gramine, bunio, &c. In locis calidis plantæ calidæ valentiores colliguntur. Frigida loca, vt sylvæ A planæ, ephemerum, hippoglossum & filicem amant: montanæ verò leuiachantam, & inibi præruptа loca petroselinum, & Rhodiam radicem. In ὀpacis simul & aridis nascuntur helenium, chrysocome, asarum, viola purpurea, astragalus & cyclaminus: in humidis verò opacis, clematis altera, quæ & secus aggeres inuenitur, item phyllitis. Agrorum & pratorum sepibus hærent asparagus, ruscus, rhamnus, rubus, rubia & ligustrum. In humidis & paluB stribus locis, ac secus magnarum scrobium aggeres feliciter erumpunt plantago, coronopus, ranunculus, scordium, eleoselinum sphondylium, lysimachia, alisma, chelidonium minus, pentaphyllum, equisetum, limonium, heliotropium paruum, tussilago, verbenaca, hydropiper, conyza tertij generis. Et magis palu* stribus gaudent cyperus, typha, sparganium, iuncus. At tam lacunosis, quàm admodum paC lustribus innatant nymphæa, potamogetum, lotus Aegyptia, colocasia foliis in aquis conditis, & extra eminentibus. Malabathrum similiter in Indiæ paludibus nascitur, atque in Italia oryza. hippolapathon, ac millefolium Stratiotes. Tribulus æquè in lacubus, paludibus, fluminibus nascitur, atq; in mari: quorum litoribus ac ripis familiare spectatur nerium. Adiantum, itemq; trichomanes vliginosis specubus gaudent, præsertim si secundùm amnes existant: aut asperginosas sequũtur ripas, quæ D præruptis locis inhærent. Vitex deinde, elichryson, bubonium, botryx, tha fluminum ripas accolunt. Crithamum verò, brassica marina, chamæleo niger, androsaces, papauer corniculatum, dorychnium, solanum somniferum, glaux, hippophanes, hippophæstum, tragium, tithymalus paralius, peplis, alypon, absynthium seriphum in maritimis tum litoribus, tum scopulis, tum etiam collibus emergunt. Tripolium etiam in maritimis exurgit, vbi scilicet allidit vnda, iterumq; recedit. moE dò in mari, modò in sicco degens. Non nisi aquis proueniunt bryon, thalassion & alga. At in riguis fontium, præsertim quæ hyeme tepescunt, sion, atque aquaticum sisymbrium vnà innatant, vt quasi inuicem fraternam videantur inisse amicitiam. Pratis lætatur trifolium, lotus sylvestris, anonis, daucus, carum, oxylapathum, centaurium minus, hemerocallis, colchicum, betonica, &c. Sicca, arida & siticulosa loca petunt eryngium, satureia, lithospermon, lycium, saluia, stachys, onosma, lonchi-

tis,

tis, cynogloſſa, echium, buglosſum, chamæpitys, veratrum nigrum. Aridiſſimis & ſaxoſis exurgunt capparis, paronychia, aſplenum, clinopodium, circæa, lichen. libanotis, ſymphytum petræum, ſaxifragum, helxine, hemionitis, ſedi vtrunq; genus, cotyledon, cymbalion, polytrichon, ita vt harum pleræque ſæpius in ædificiorum ruinis, ac ſaxoſis admodum locis vireſcant. Montes adamant nardum, tam Indicum & Syriacum, quàm Celticum & montanum, centaurium maius, mandragora, haſtula regia, ſatyrium, gentiana, liguſticum alyſſon, ſmyrnium, veratrum album, ruta ſylueſtris, polemonia, polygonatum, tithymalus, characias, polium, parmica, thymelæa, chamelæa, glycyrrhiza, aſclepias, narciſſus, thapſia, pœonia, æthiopis, clymenū, onagra, cacalia, aconitum, daphnoides, hyſſopū agreſte, peucedanum, chamædaphne. Collium amœnitate capiuntur nepeta ſpartium, cuminum ſylueſtre, chamædrys, phalangium thymum, &c. Tam intra quàm extra oppida & vrbes, vt plateis, monumentis, parietinis, ruderibus, propter muros & hortorum ſepimenta viluntur verbaſcū, blattaria, thlaſpi, iberis, malua, chelidonium maius, vrtica, ebulus ſambucus, eryſimum, ariſtolochia longa, marrubium, chryſanthemum, galiopſis, ſenecio, tribulus terreſtris, ſideritis, eupatorium, hyoſcyamus, cicuta, perſonata, xanthium, ſylueſtris cucumis. Sunt præterea, quæ arboribus innaſci velint, in quibus reſident, atque ab iſdem ſuſcipiunt alimētum, vt agaricum, viſcum, polypodium, lichen, ſphagnos, diyopteris. Aliæ quidem in arboribus conſpiciuntur, aliæ verò priùs è terra exortæ, per arbores repūt, quemadmodum labruſca, vitis nigra, bryonia, hedera, clematis altera, ſmilax, lupulus, conuoluulus, periclymenum. Non deſunt etiam herbæ, quæ ſine radicibus in aliis herbis proſiliant, neq; alibi, quàm in illis reperiātur, vt caſſutha, epithymum, epithymbrum & epiſtœbe. Quare cùm ſimplicia, ſeu plantę ignorato loco colligi nequeant, loca diligēter medicinę ſtudioſis ſunt perſcrutanda, vt ſciant, quibus in locis vnaquæque naſcatur planta, licet ſuos vnaquæque ſequatur ſitus: nihil tamen obſtat, quin eædem modò in montibus, modò in planis, nunc in collibus, ſæpe in vallibus, nonnunquam in agris & pratis, ac etiam in aliis varijs locis nullo diſcrimine inueniri poſſint.

DE DOMO, SEV AEdificio & officina pharmacopœi.

Cap. XI.

HACTENVS de loco colligendi ſimplicia diſſeruimus: nunc de loco conſeruandi, ſeu reponendi medicamenta agendum eſt. Cùm autem medicamenta non ſolum ſpeciatim in vaſis, verumetiam generatim in domo & officina reponantur, primò pharmacopœi domum ſeu ædificium, & officinam, deinde particularia vaſa exequemur. Sit itaq; pharmacopœi ædificium in foro ſitum, aut in aliqua celebri platea, in capite eius loci, cuius exterior & libera pars ad orientem: altera ad ſeptentrionem ſpectet. Ianua iuxta murū, qui in occidentem vergit, collocetur. Ad ſiniſtram vbi introitur, ſit pharmacopolium ſatis magnum, quadratum, lucidum, feneſtris amplis, non nimis altū. vt tituli pyxidum ſupremarum legi poſſint. Non procul à muro ſeptentrionali in domo ſit feneſtra, quę emptoribus ſemper pateat. Neq; enim commodum eſt, vt quiuis admittatur, ſicut inhumanum, emptores in domum non admittere. Pharmacopoliū habeat duas ianuas, altera qua introitur, altera p quam in culinā (vt ita dicam) exeatur, pharmacopolio continuum ſit hypocauſtum, tribus aut quatuor gradibus altius, ſed multo minus, in quo ſaccharum & confectiones ſiccæ ſeruentur, & hyberno tempore miniſtri veſperi conueniant. Habeat tres feneſtras, vnam magnam ad plateam, per quam lumen recipiat. Duas paruas, quarum altera in pharmacopolium tendat, altera in culinam in ipſa, vel iuxta ianuam. Oportet enim pharmacopœum valde occulatum eſſe, & non Ianum bifrontem, ſed Argum centoculum agere: proxima eſt culina, vulgò laboratorium dictum, in qua coquatur, conficiatur, & aquæ deſtillentur: ſequatur mox conclaue, in quo materiæ peregrinæ præſertim, ſeruentur, ſub quo ſit cella, in qua olea, pinguedines, radices glycyrrhizæ recentes, & ſimilia reponantur: ſupra culinam ſint conclauia duo, alterum ad vitra, ollas, pyxides, arculas, & ſimilia reponenda, alterum ad plantas indigenas reponendas: in hoc ſint longæ ciſtæ, diſtinctæ ſuis interſeptis, in quas plantarum partes diſtinctæ ordine alphabetico condantur. Supra hæc ſint duo palatia ad plantas exiccandas. In ſumma, tota officina à reliqua domo & œconomia ſit diſtincta & ſeparata.

DE HYPOCAVSTO.

Cap. XII.

IN ſuprema hypocauſti parte ſacchari coni collocentur: deinde confectiones in repoſitorium varijs arculis conſtans: ſupra fornacem ſit ſtructura quædam lignea, cui cribra impleta recentibus confectionibus imponuntur, vt meliùs exiccentur. Deinde ſit aliud repoſitorium diſtinctum, in quod fragmenta crudi ſacchari imponūtur. Non procul ab hac reponatur in locum aptum puluinar cum cultro longo, lato, tenui, quo folia auri & argenti diu duntur, affixum tabulæ, quæ volumen auri & argenti contineat. Eodem loco & formæ ad ſaccharum ſeruentur.

DE PYXIDIBVS, ARculis, vitris, saccis, ollis, & cæteris locis reponendi medicamenta.

CAP. XIII.

PYXIDIBVS varijs opus est, videlicet ligneis, stanneis, plumbeis, æneis, ad medicamenta ocularia, lapideis, fictilibus: in primis verò vna, in qua butyrũ ad pilularum confectiones continetur, deinde alia, in quam conijciuntur. Hæc est rotunda, plana instar orbis: vtraque pars continet tres rotundos pedes, & in altera parte margine lata circundatur vt claudi possit.

ARCVLIS maioribus ad herbas opus est, alij scatulis (vt vocant) vtuntur minoribus, ad semina, & alia.

VITRA alia ad liquores, alia ad antidotos vsurpantur, in quibus rectissimè pleraque seruarentur, nisi in fragilitate periculum esset.

QVOD ad saccos attinet, alij sunt vsitata forma, in quibus materiæ adportantur, & suspensæ seruantur. Quidam enim herbas omnes in saccis suspendunt. Alij sunt, per quos materiæ colantur & exprimuntur. Alij verò figura longa acuminata, ex quibus mucagines mulgentur. Talibus etiam vtimur ad decocta, liquores, & in vina factitia colanda.

OLLAE & VRCEI omnis generis in certis quibusdam arcis seruẽtur in pharmacopolio, vt semper in promptu sint, ne si quid eiusmodi vasculis excipiendum, aliunde primùm sit petendum.

CAETERVM herbæ probè saccis lineis, vel, quod melius est, arculis ligneis reseruantur, ne à puluere offendantur.

FLORES arculis tiliaceis reponuntur.

FRVCTVS armarijs, pyxidibus, vel sportis asseruantur.

SEMINA vasculis vitratis, aut sacculis ritè custodiuntur, aut charta aptè inuoluuntur.

RADICES integræ filo traiecto suspensæ seruantur, loco vmbroso.

CORTICES autem arculis ligneis reconduntur.

SVCCI liquidi in phialis anguſti oris ad seruantur, superfuso aliquantulo oleo: sicci verò, vasculis vitratis aut pyxidibus reponuntur.

GVMMI lachrymæ sicco loco custodiuntur, quemadmodum etiam animalia, & eorundem partes.

AQVAE stillatitiæ vasis vitreis, loco temperato commodè fouentur.

SYRVPI quoque vasis vitreis aut figulinis retinentur.

OLEA expressa & macerata vasis vitreis, aut figulinis vitratis ritè reponuntur: dessillata verò, vasis vitreis ore anguſto, bene obturata seruantur.

SPECIES aromaticæ sacculis coriaceis bene consutis, aut vasis vitreis, vel stanneis, vel pyxidibus optimè clausis retinentur.

ELECTVARIA, opiata, & conserua vasis figulinis vitratis, aut stanneis bene obturatis, reponuntur.

CONDITA pyxidibus, aut alijs vasis obturatis asseruantur.

LOCH & extracta figulinis vasis vitratis custodiuntur.

LINIMENTA & VNGVENTA vasis figulinis, vitratis, vel pyxidibus stanneis reponuntur.

EMPLASTRA & CERATA chartis oleo inunctis inuoluuntur, vel pyxidibus seruantur.

TABVLAE, orbiculi, arculis tiliaceis loco calido reseruantur.

TROCHISCI papyro inuoluti, pyxidibus ligneis reponuntur commodè.

PILVLAE vesica, vel corio, vel, quod melius est, papyro ceræ liquatæ intincta inuoluuntur, & pyxidibus stanneis siccioræ loco adseruantur.

COLLYRIA arida, chartis inuoluta, pyxidibus reponuntur.

CONFECTA loco calido constituuntur.

DE TEMPORE COLligendi simplicia.

CAP. XIIII.

EXPEDITIO tum colligendorum, tum reponendorum medicamentorum loco, de colligendi quoque tempore, licet suprà in primo libro sparsim, hoc tamen capite coniunctim, cùm non minùs ac locus obseruatione sit dignum, nobis tractandum est. Nisi enim certo colligantur simplicia tempore, singularem & propriam virtutem habere nequeunt, maximè si aut immatura, aut iam vetusta & consumpta recipiantur. Colligenda itaque certo tempore sunt simplicia, eoque cùm propriam iam virtutem sunt adepta. Propriam autem virtutem habere dicuntur, cùm maximè vigent, seu matura sunt. Habet namque quælibet planta, & pars eius suam maturitatem, quæ non tempore tantùm anni, & dierum numero, sed magis ex ipsius rei natura æstimatur. Quæ enim perfecta sunt, ea eligenda: quæ vltrà citraque existunt, ad medicamentorum vsum parum sunt idonea. In peregrinis tempus collectionis sciri non potest: ideò tantùm ex specie, odore, sapore, colore, & alijs accidentibus iudicium fieri oportet. Tempus autem collectionis in genere sic se habet.

FLORES vigore suæ maturitatis, iam aperti (exceptis rosis) antè quàm marcescant, aut *Flores.*

aut cadant, quod Vere plerunque fit, colli-
guntur.

HERBAE iam florentes, & semen quo-
dammodò conficientes, colligi debent tem-
pore meridiano, cœlo sereno, nullis per ali-
quot antè dies decidentibus pluuijs, nec e-
tiam rore nimium madentes, nimióve Solis
calore retortidæ: id quod plerunque fieri
poterit Vere, vel prima Aestate. Herbæ au-
tem, quæ in hortis per totum annum virent,
& non reponuntur, quouis tempore colligi
possunt.

SEMINA cùm maturuerunt, & incipiunt
exiccari, antè quàm décidant, recipiuntur: vi-
delicet Aestate, vt Iunio, vel Iulio mensibus.

FRVCTVS dum maturuerunt, & boni sunt,
antè quàm marcescant, deponuntur.

RADICES, fructu iam deperdito, & inci-
piente foliorum defluuio, (quod plerunque
Autumno fieri contingit) cœlo sereno effo-
diendæ sunt.

SVCCI plantarum, dum virent, & folia ea-
rum adhuc sint tenera, exprimendi sunt.

DE MEDICAMEN-
torum duratione.

CAP. XV.

DE collectionis tempore hactenus egi-
mus: nunc de tempore durationis disse-
rendum est. Alia enim medicamẽta lon-
giori, alia minori tempore durant. Quæ nam-
que substantiam habent raram, citiùs viribus
destituuntur: quæ verò crassam, diutiùs vires
retinent. Præterea non omnia medicamenta
recentia in vsum veniunt. Quædam enim si
ante sex menses (vt opiata) exhibeantur, non
mediocre ægris periculum inferunt. Quare vt
Medici ritè, & bona cum conscientia medica-
menta exhibere queant, eorum tempus, & nõ
solùm anni, verùm etiam mensis & diei, quo
scilicet sint collecta, vel confecta, diligenter
obseruandum est. Tempus autem durationis
in hunc modum se habet.

FLORES quandiu coloris & odoris gra-
tiam retinent, tandiu adseruari possunt, quod
in paucis vltra annum non contingit. Quare
singulis annis renouandi sunt.

HERBAE, licèt diutiùs quàm flores conser-
uari possint, tutius tamen est, vt singulis annis
renouentur.

SEMINA biennium durant, præter minu-
ta semina frigida, quæ quolibet anno sunt re-
nouanda.

FRVCTVS quotannis mutantur.

RADICES subtiles, exiguæ & raræ sub-
stantiæ, quolibet mutantur anno: quæ cras-
sæ, maiores ac densæ, per duos & tres annos
seruantur.

CORTICES in annum perdurant.

SVCCI liquidi mutantur quotannis. Sicci
verò, & apud nos expressi, aut singulis annis,
aut ad summum biennio.

GVMMI & resinæ diu perdurant, modò
non in loco humido putridoq; collocentur.

PAVCA animalia integra seruantur. Sic-
ciores, vt canthrarides, non difficulter, vbi se-
mel probè exiccata fuerint, custodiuntur: hu-
midiora verò & pinguiora facilè corrumpun-
tur, putrescunt, & vermes generant: vnde ab-
synthium & similia putredinem arcentia illis
adduntur. Partes verò animalium molles a-
liæ aliis diutiùs durant, nec certus terminus
præfiniri potest. Pleræque annum durant:
quædam vel propter cœli intemperiem, vel
propter malam asseruationem citiùs corrum-
puntur. Quotannis autem vsitatè mutantur,
interdum consultò quædam diutiùs anno ser-
uantur. Quoniam verò diligentia præparan-
di & reponendi multum ad durabilitatem fa-
cit, bonitas earum non ætate sola, sed ex qua-
litatibus æstimari debet. Valent ergo, & effi-
caces sunt, quandiu non corrumpuntur. Cor-
ruptionem fœtor, rancidus sapor, situs & co-
loris mutatio indicat. Eadem in alijs quoque
obseruanda. Omnia enim simplicia quandiu
natiuos colores, sapores & odores retinent,
efficacia sunt, ac nequaquam reijcienda.

AQVAE destillatæ quotannis mutantur.

SYRVPI longi & aquosi paucis diebus
conseruantur: ad iustam verò consistentiam
cocti, simplices in sua bonitate annum seruan
tur, compositi biennium.

DECOCTA per dies quatuor, vel quinque
seruantur.

ROB singulis annis commutantur.

ELECTVARIA aromatica, & quidem gra-
ta per annum, ingrata & amara per duos ser-
uantur: solutiua verò annum durant.

OPIATA vsque ad annos sex, vel in decen-
nium, in sua bonitate permanere possunt.

CONSERVAE annum vnum durant. Con-
dita fructuum annos duos, corticum verò diu-
tiùs seruantur.

LOCH, siue eclegmata simplicia in sua per-
fectione annum seruantur: composita bien-
nium, exceptis, quæ amygdalas, pineas & pi-
stachias recipiunt.

TROCHISCI & Sief. siue collyria durant
annum vnum, & qui opium recipiunt, duos,
tres, vel plures annos. Qui foris applicandi
sunt, cùm ex medicamentis constent, quæ non
facilè resoluuntur, seruari possunt in annum v-
num, vel duos.

SPECIES aromaticæ singulis annis, vt plu-
rimum renouari debent.

PILVLAE purgantes annum vnum seruari
possunt: quæ verò opium acceperunt, duos,
tres, vel plures annos.

VNGVENTA, emplastra & cerota, ad an-
num vt plurimum conseruantur.

OLEA temperata, vt amygdalarum & se-
saminum, vix per mensem: frigida per annum:

calida verò per duos vel tres annos seruantur. Quæ ex fructibus odoratis, vt nuce moschata, exprimuntur, semestri seruari possunt: quæ verò ex liquoribus, seminibus & lignis destillantur, diu durare possunt.

DE COLLOCATIONE medicamentorum in formulis, siue receptis præscribendorum.

CAP. XVI.

EXPLICATIS medicamentorum accidentibus ferè omnibus, de ordine quoque in præscriptis, seu receptis faciendis, aliquid dicendum videtur: præsertim cùm maxima Medicorum pars, alioqui etiam doctorum, non parua cum ægrotantium iactura, ordinem hactenus prorsus neglexerit. A quibus autem rationibus huiusmodi ordo sit perdiscendus, quinque regulis generalibus demonstrabimus, quarum prima talis existit. *Regula prima.* Quæ longiori egent præparatione, ea priùs scribantur: quæ verò breuiori, postea: hoc est, si quid difficiliùs triturtur, vel infundatur, vel coquatur, vel misceatur, priùs: si quid verò breuiori trituratur, vel infusione, vel coctione egeat, deinceps scribatur, vt omnia ritè & perfectè præparentur. Sæpenumerò namq; Pharmacopœi tanto cum scelere omnia perturbant, vt eorum, quæ minùs coquenda sunt, nimia coctione sæpè vis prorsus deperdatur: contrà, ea quæ longissima coctione egent, cùm eorum vis à mediocri etiam erui non possit, quanta necessaria est, non extrahatur. Quod idem in alijs præparandi formis euenit. Quam rationem hodie à quamplurimis empiricis negligi apparet, qui infundunt simul, & decoquunt guaiacum, santalos, cinnamomum senam, & alia multa, quorum vel ea, quæ sunt odorata & purgantia, vim suam amittunt, vel alia non satis decoquuntur, vel vtrunque contingit. Quare optimum obseruare ordinem videntur ij, qui radices crassiores, duriores & crudiores (quæ longiori decoctione & trituratione indigent) primo ordine collocant, tum ligna nõ odorata & cortices: deinde herbas: tertio loco fructus: quarto semina: vltimo flores & quæcunque sunt odorata, vel *Secunda.* purgantia, &c. Altera regula in ordinandis formulis hæc est: Si sint aliqua coquenda, vel infundenda, simulque sint aliqua trituranda, priùs illa scribentur, vt non solùm quæ longiori præparatione egent, priùs præparentur, verùm etiam dum coquuntur illa, vel macerantur: hæc teri possint, sicque nulla fiat tem- *Tertia.* poris iactura. Tertia regula: In ijs, quæ eadem indigent præparatione, ea præponantur, quorum maior requiritur quantitas. Hunc ordinem antiqui in componendis medicamentis diligentissimè sunt secuti, vt videre licet in pilulis Sebellinis, in quibus spica nardi ob maiorem quantitatem in prima sede ponitur: item in aromatico rosato maiore, ex descriptione Gabrielis, rosæ propter maiorem quantitatem primo loco ponuntur. Eodem modo se habet Philonis antidotum apud Mesuem, vbi ob maiorem quantitatem piper album & hyoscyamus prima acie ponuntur: in qua compositione manifestè apparet, medicamentorum ordinem, secundum maiorem & minorem quantitatem esse seruandum, ita vt maxima quantitas prima sede ponatur: minima verò postremò. Quarta regula huiusmodi *Quarta.* est: In ijs, quorum eadem est præparatio, eademque quantitas, ea præferantur quæ commoditate, aut nobilitate aliqua præstãt: quam regulam etiam non minùs quàm modò dictam, maiores nostri sunt secuti, vt clarè in descriptione tum pilularum de hermodactylis apud Mesuem, tum Sabellinarum videre licet. In hac enim spica nardi, in illa hermodactyli ob nobilitatem primo ordine ponuntur. Quinta & vltima. Postremo loco scribantur *Quinta.* ea, quæ materiæ rationem obtinent: vt cera in vnguentis: aloe in pilulis: mel in magnis confectionibus. Id quod veteres etiam animaduerterunt, vt in theriaca & pilulis de hermodactylis deprehendere licet. In illa namq; mel, in his aloe in fine, materiæ vice, ponitur. His itaque quinque regulis, videlicet medicamenti proprietate, quantitate & nobilitate, percognitis, facilè quiuis manum formulis admouens, perspicere poterit, num ab hoc, vel illo sit ordiendum.

DE COLLOCATIONE medicamentorum in officinis.

CAP. XVII.

LICET pharmacopolium non solùm multis & varijs simplicibus, verùm etiam tot & tantis compositis, quibus Medicus illius regionis frequentiùs vti nouit, ornatum esse deceat, ita tamen omnia disposita esse debent, vt omnia, cùm opus fuerit, in promptu, & ad manum habeantur: hoc est, sciatur, quibus ex locis quæque sint depromenda. Quare officina in certas classes diuidenda est: id quod commodè fiet, si ea tribus partibus in sex, vel septem ordines, tabulis inter se distinctos, distribuatur, superioribus què tabulis ea, quibus minùs frequenter vtimur, cuiusmodi sunt metalla, lapides, terræ, ligna, extracta, opiata, trochisci & condita, reponentur: medijs verò, & quæ inde sequuntur, quæ nobis frequentiùs sunt in vsu, vt cortices, semina, radices, eclegmata, syrupi, electuaria, tam aromatica, quàm solutiua, pilulæ, conseruæ, species aromaticæ, olea, vnguenta, emplastra & cerota. Ve-

ta. Verùm hæc omnia ordine ita disponenda veniunt, vt simplicia ex vna parte, composita verò reliquis duabus partibus contineantur: item calida & frigida minimè confundantur, verùm singula seorsim ponantur. Cæterùm arculæ quamplurimæ inferiori parte fabricandæ sunt, quibus herbæ, flores & fructus vsitatiores imponãtur. Nequaquam tamen has arculas vsqueadeò demissas esse oportet, vt pauimentum attingant, ne cùm verritur pharmacopolium, vel alia ratione madefcit, humore vitiata medicamenta, ijs arculis contenta situm contrahant, vel etiam putrefiant. Præterea medicamenta singula proprijs suis vasis (vt suprà suo loco docuimus) recondi debent, singulaque vasa suo loco obsignari, vt nobis, quid in eo repositum sit, significet, ne diu nos anxios per officinam errare contingat. Eandem ob causam id etiam obseruandum fuerit in compositis medicamentis, & maximè purgantibus & opiatis, vt eorum author & anni tempus, mensis, adeoque dies, qua paratæ sunt compositiones, vasculorum operculis adscribantur. Multa siquidem alias tempore vires acquirunt, vt quæ opium continent: multa etiam temporis diuturnitate penitùs elanguent. Hæc itaque bona fide Medicis exponet Pharmacopœus. Succos liquidos & aquas stillatitias, propter aëris intemperiem in officina commodè reponere non licet. Siquidem hyeme ob frigus facilè congelantur, æstate verò citò corrumpuntur: quare temperato potiùs loco conseruandæ sunt. Tabulæ, confecta, saccharum, aliaq; solida ex saccharo parata, calido loco, vt hypocausto, probè parte superiore reponuntur. Porrò vt singularum officinarum omnia medicamẽta, exteris quoque Medicis sint manifesta, catalogum, cui medicamenta omnia ordine sint inscripta, additis etiam (vt modò monuimus in vasorum operculis) compositorum medicamentorum authoribus, & confectionis tempore quemque Pharmacopœum in officina sua affixum habere decet, vt exteri in conficiendis formulis, meliùs sese accommodare valeant. Sed hæc de medicamentorum ordine nobis sufficiant. Hactenus in genere quàm breuissimè potuimus, de medicamentorum causis & accidentibus, quatuor libris disseruimus, hoc potissimùm nomine, vt non solùm Medicis & Pharmacopœis prodessemus, verùm etiam communi vtilitati seruiremus. Quare DEVM Opt. Max. precamur, vt is noster labor quàm plurimis vsui esse possit.

ANTIDOTARII GENERALIS LIBRI IV. ET VLTIMI FINIS,

VNI DEO & TRINO gloria.

IN ANTIDOTARIVM GENERALE INDEX.

A

Aegrorum officium 112
Ahena preparationi crassiori inseruientia 185
Animalia eorumq; partes, quibus in vasis reponenda 10
Animalium electio ibid.
Animalium, eorundemque partium dignotio ibid. dosis ibid.
Animalium partium duratio 10
Apophlegmatismus quid 43
Apophlegmatismorum compositio 43. dosis ibid. vsus ib.
Apophlegmatismis quando vtendum 43
Aquæ destillatitiæ ex quibus 13
Aquæ stillatitiæ quibus in vasis conseruandæ 13
Aquarum destillatarum dosis 13. duratio ibid. electio ibid. taxatio. ibid.
Arculæ medicamentorum 215
Aromatizatio quomodo fiat 130
Asperum quid 200
Assatio quomodo fiat 123
Astantium officium 112

B

Balneum quid 22
Balnei ex lacte vsus 23. ex oleo vsus ibid. ex vino vsus ibid.
Balnea artificialia 22. ex quibus constent ibid. naturalia ibid.
Balneorum ingredientium dosis 22. naturalium vsus 23
Balneis quandiu vtendum 23. quo tempore vtendum ibid.

C

Calefactio quomodo fiat 115
Catharctica ex quibus 28
Catharctica quibus vasis reponenda 29. quo tempore vtenda ibid.
Catharcticorum dosis 29. duratio ibid. taxatio ibid. vsus ibid.
Capnipurgia quæ 19. ex quibus parentur ibid.
Cataplasmata 35
Cataplasmatis quando vtendum 36
Cataplasmatum ingredientium dosis 36. vsus ibid.
Ceratum quid 36
Cerata ex quibus 36
Cerata quibus partibus applicanda 36
Ceratorum ingredientium dosis 36
Ceratis quando vtendum 36
Cerealium dosis 7
Clarificatio vt fiat 146
Clyster quid 17
Clysteres quandiu retinendi 18. quo tempore iniiciendi ibid.
Clysterum compositio 17
Cochlearia præparationi crassiori inseruientia 184
Coctio vt fiat 138
Colatio quando fiat 148
Coloratio quomodo fiat 129
Collyria quæ 42. liquida ibid. quibus vasis seruanda ibid.
Collyriorum compositio 42. dosis ibid. duratio ibid. vsus ibid.
Condita composita 31. ex quibus fiant 30. quibus vasis seruanda 31
Conditorum duratio 31. vsus ibid.
Conditura corticum 31. florum 30. fructuum ibid.
Conditura quomodo fiat 131. radicum 31
Confecta quæ 44. quomodo coloranda ibid.
Confectio aromatum 44. Corticum ibid. fructuum ibid. seminum ibid.
Confectiones solidæ 38
Confricatio quomodo fiat 136
Conseruæ 30
Conseruæ quibus vasis conseruandæ 30. quo tempore vtendæ ibid.
Conseruarum dosis: duratio 30 ingredientium dosis ibid. taxatio, seu valor ibid. vsus ibid.
Cornuum dosis 11
Cortices quo tempore colligendi 9. quibus in locis colligendi ibid.
Corticum dosis 9. duratio ibid. electio ibid.
Crassum quid 199
Cribra & colatoria crassiori præparationi inseruientia 185
Cribratio vt fiat 140
Cultrorum crassiori præparationi inseruientium diuisio 183

D

Decocta quibus vasis conseruanda 16
Decoctorum dosis 16. duratio ibid.
Decoctorum & syruporum differentia 15
Decoctorum compositio 15. purgantium componendi ratio 16
Despumatio quomodo fiat 144
Destillatio in balneo sicco 159. in balneo Mariæ quomodo fiat 150. in cineribus & arena quomodo fiat 163. in fimo 181. in sole ibid.
Destillatio in vapore aquæ vt fiat 155
Destillatio per descensum 173. per ignem 169
Dignotio animalium 10. fructuum 4. florum 3. herbarum peregrinarum 3. radicum 8. seminum 6
Dissolutio quomdo fiat 121
Dosis animalium, eorumque partium 11. aquarum destillatarum 62. catharticorum 29. cerealium 7. collyriorum 42. conseruarum 30. corticum 9. decocti in clysteribus 17. electuariorum 28. extractorum 33. farinæ 7. florum 3. fructuum 4. gargarismatum 18. gemmarum 12. herbarum 2. salis in clysteribus 18
Dosis infusionum 17
Dosis ingredientium in balneis 22. in cataplasmatis 25. in capnipurgijs 19. in ceratis 36
Dosis in glandibus 46. in decoctis 15. in electuarijs 28. in embrochis 21. in emplastris 35. in epithematis 20. in fomentis 21. in insessionibus ibid. in lotionibus 23. in sinapismo 37. in tragematis 27. in vnguentis 33
Dosis ingredientium tabularum, orbiculorum 38
Dosis lapidum 12. leguminum 7. lignorum 9. liquorum 10. metallorum 11. olei communis 25. olei in clysteribus 18. olei in vnguentis, in ceratis, in metallicis 25. opiatorum 29. pilularum 41. 42. pulpa-

42. *pulparum.* 5. *pulueru*m 27. *purgantium in clysteribus* 18. *purgantium in infusionibus* 17. *radicum* 8. *seminum* 7. *syruporum* 14. *terræ* 12. *trochiscorum* 41
Dropax quid 36. *ex quibus ibid.*
Dropacum forma 36. *vsus* 37
Duratio catharticorum 29. *collyriorum* 42. *corticum* 9. *conseruarum* 30. *decoctorum* 16. *electuariorum* 28. *emplastrorum* 35. *extractorum* 32. *florum* 3. *gargarismatum* 18. *herbarum* 2. *infusionum* 17. *liquorum* 10. *orbiculorum* 40. *partium animalium* 11. *pulueru*m 26. *quomodo fiat* 123. *radicum* 8. *succorum* 9. *syruporum* 14. *tabularum* 40. *trochiscorum* 41. *vnguentorum* 34

E

Eclegmata 31
Electio animalium, eorumque partium 10. *aquarum destillatarum* 13. *corticum* 9. *florum* 3. *fructuum* 4. *gummi* 10.
Electio herbarũ domesticarum 1. *peregrinarum* 3. *lignorum* 8. *liquorum* 10. *metallorum* 12. *radicum* 8. *seminum* 6. *succorum* 9
Electuaria 28. *ex quibus ibid. quo tempore vsurpanda* 29. *quibus vasis seruanda ibid.*
Electuariorum dosis, taxatio, vsus 29. *duratio ibid.*
Electuariorum ingredientiũ dosis 28.
Embrocha quid 21. *ex quibus componatur* 21. *quibus partibus applicetur*
Embrocharum ingredientium dosis 21
Emplastrum quid 34
Emplastra ex quibus ibid.
Emplastra impropriè quæ 35. *quibus vasis conseruanda ibid.*
Emplastrorum compositio 34. *duratio* 35. *ingredientium dosis ibid. taxatio ibid. vsus ibid.*
Epithemata quæ 20. *quo tempore applicanda ibid. quibus partibus applicentur ibid.*
Epithematum compositio 20. *dosis ibid. vsus ibid.*
Errhina quæ 19.43.
Errhinorum compositio 43. *dosis* 19. *tria genera ibid.*
Errhinis quando vtendum 45
Excrementorum dosis 11
Exiccatio quomodo fiat 121
Expressio quomodo fiat 138
Extinctio quomodo fiat 116
Extracta quæ 32. *ex quibus parentur ibid. quo tempore vtenda* 33. *quibus vasis conseruanda* 32
Extractorum dosis 32. *duratio ibid. vsus* 33
Extractio quomodo fiat 142

F

Farinæ dosis 7
Fartura quomodo fiat 132
Fellium dosis 11
Fissio & fractio quomodo fiant 132
Flores quo tempore decerpendi 3. *quibus in locis colligendi ibid.*
Florum dignotio 3. *dosis ibid. duratio ibid. electio ibid. taxatio* 4
Fomenta ex quibus fiant 20. *quibus partibus applicentur ibid. vnde dicta ibid.*
Fomentorum dosis 21. *vsus ibid.*
Formæ variæ 187
Fornaces præparationi crassiori inseruientes 185
Friabilia quæ 200
Frixio quomodo fiat 123
Fructus qui 4. *quibus in locis colligendi ibid. quo tempore colligendi ibid.*
Fructuum dignotio 4. *dosis ibid. electio ibid. taxatio* 6

G

Gargarismata quo tempore vsurpanda 19
Gargarismatũ compositio 18. *duratio* 19. *ingredientium dosis* 18. *vsus* 19
Gemmarum dosis 2
Glandes quæ 45. *quo tempore subijciendæ* 46
Glandium compositio 45. *Ingredientium dosis* 46. *vsus ibid.*
Globuli 46
Graue quid 199

H

Hepatum dosis 11
Herbæ peregrinæ 3
Herbæ quæ 1. *quibus in locis colligendæ ibid. quibus vasis reponendæ, seu conseruandæ* 2
Herbarum domesticarum electio 1
Herbarum duratio & dosis 2. *peregrinarum dignotio* 3. *taxatio ibid.*
Humectatio quomodo fiat 117

I

Infusio quid 16. *quomodo fiat* 119. *quotuplex* 16
Infusiones quo tempore assumendæ 17
Infusionum duratio 17. *quantitas* 17
Insessus ex quibus componatur 21
Insessus quid ibid. quo tempore vtendi ibid.
in Insessu quandiu morandum 22
Insessuum vsus ibid.
Insolatio quomodo fiat 116
Instrumẽta crassiori præparatione inseruientia: vt sunt cultri, limæ, mallei, &c. 183.184
Intestinorum dosis 11
Iulapium quid 14

L

Lachryma quid 10
Laconicum quid 22. *eius vsus* 23
Læue quid 200
Lapidum dosis 12
Leguminum dosis 7
Lenta quæ 200
Leue quid 199
Lignorum dosis 9. *electio* 8. *locus colligendi ibid. tempus* 9
Limarum crassiori præparationi inseruientium vsus 184. *earundem diuisio ibid.*
Limatura quomodo fiat 132
Linctus 31. *ex quibus* 32
Linctus quibus vasis conseruandi 32. *quo tempore vtendi* 32
Linctuum duratio 32. *valor ibid. vsus ibid.*
Linimenta quæ 33. *ex quibus constent ibid. quibus vasis conseruanda ibid.*
Linimentorum dosis 33. *vsus ibid.*
Linimentis quando vtendum 33
Lixiuatio quomodo fiat 120
Liquor quomodo à succo differat 10
Liquores & gummi quo tempore colligenda 10
Liquores quibus in locis colligendi 10. *quibus vasis reponendi ibid.*
Liquorũ dosis 10. *duratio ibid.*
Liquorum lachrymarum, & gummi electio 10
Locus colligendi cortices 9. *flores* 3. *fructus* 4 *herbas* 1. *ligna* 9. *liquores* 10. *radices* 8. *semina* 6
Locus reponendi aquas stillatitias 13. *cathartica* 29. *collyria* 42. *conseruas* 30. *decocta* 14.

electuaria 29. emplastra 35. herbas 2. linctus 32. linimenta 33. liquores 10. opiata 29. pilulas 41. pulueres 26. radices 8. succos 10. syrupos 14. tabulas, orbiculos 40. trochiscos ibid. vnguenta 34
Lotio quomodo fiat 137
Lotiones ex quibus componantur 23
Lotionum ingredientium dosis ibid.
Lotionum vsus 23

M

Magistratus eiusque officium 111
Malleorum crassiori præparationi inseruientium genera 183
Medicamenta adurentia 67
Medicamenta alterantia qualitate manifesta 49. qualitate occulta quæ 85
Medicamenta arthritica 99. attenuantia quæ 63. attrahentia 64
Medicamenta carnem generantia 77. cephalica quæ 88
Medicamenta certis corporis partibus addicta 87. cicatricem inducentia 79. cordialia quæ 93. discutientia 65. dolorem sedantia quæ 76. emollientia quæ 56. emplastica quæ 69. exiccantia quæ 55. extergentia quæ 68. glutinantia quæ 78
Medicamenta gradu secundo, tertio & quarto calefacientia 53. hepatica 75. humectantia quæ ibid. hysterica quæ 98. inuruantia quæ 58. lac generantia & minuentia 73. menses mouentia 71
Medicamēta ora vasorum aperientia quæ 62. ordine primo excalfacientia 51. ornantia quæ 82. pectoralia quæ 92. purgantia quæ 130. pus mouentia 69
Medicamenta quot modis calefiant 111
Medicamēta rarefacientia & densantia quæ 61. refrigerantia quæ 54
Medicamēta renum & vesicæ quæ 97. repellentia 66. semen generantia & minuentia 4
Medicamenta sicca quomodo & quandiu maceranda 16.17
Medicamenta simplicia colligendi locus 211. eadem conseruandi, seu reponendi locus 213.214
Medicamenta simplicia colligendi tempus 211
Medicamenta stomachica quæ 94. succedanea quæ 205. temperata quæ 50. tendentia & laxantia quæ 60 vrinam cientia 71
Medicamentorum accidentia 187. colores 189. duratio 117. finis 187. forma & figura 192.
Medicamentorum in formulis, siue receptis præscribendorum collocatio 217. pondera & mensuræ 202
Medicamentorum purgantiū correctio 104. electio 102. odores 191. sapores 192
Medicamentorum valor, seu taxatio 204
Medicus quis 110
Medici officium ibid.
Mensæ crassiori præparationi inseruientes 186
Mensura, seu dosis herbarum 2
Metallorum dosis 12. electio ibid.
Metallica quæ 12
Mineralia quæ ibid.
Modus decoquendi decocta 16. parandi vnguenta 34
Molle quid 198
Mollitio quomodo fiat 120
Mora in balneis 22. in insessu ibid.
Morselli ex quibus 38
Mortaria crassiori præparationi inseruientia 134

N

Natura quid 180
Noduli 46
Nutritio quid 180. quomodo fiat 188

O

Odoramenta quæ 48
Oleum quid 24
Olei communis dosis 25
Olea per destillationem parandi modus 24
Olea per expressionem parandi modus ibid.
Olea per macerationem parandi modus ibid.
Olea ex quibus parentur 24
Olea quibus in vasis seruāda ibid. quo tempore ex fructibus elicienda 25
Olea simplicia composita 24
Oleorum quantitas, seu mensura 25. taxatio ibid. vsus 26
Opiata quid 29. quibus vasis conseruanda ibid.
Opiatorum dosis 29 duratio ibid.
Opiatorum valor, seu taxatio 29. vsus 30
Opiacis quomodo vtendum 29
Orbiculi 38. quibus vasis seruandi 40
Orbiculorum compositio 38. ingredientium dosis ibid.
Ordo in coctura qualis seruāduz 15

P

Perlarum dosis 12.27
Pessus quid 47
Pessorum compositio 47. differentiæ ibid. vsus 48
Pessis quomodo vtendum 48
Pharmacopæi domus, seu ædificiū & officina 213. hypocaustum 214
Pharmacopæi officium 112
Pilæ & pistilla crassiori præparationi inseruientia 184
Pilulæ 41. quibus vasis conseruandæ 41
Pilularum compositio ibid. dosis 27. 42. duratio 41. valor 42. vsus ibid.
Pilulis quo tempore vtendum ibid.
Pulmonum dosis 11
Pulsatio quomodo fiat 136
Pulueres 26
Pulueres & species quomodo differant 26. ex quibus componantur ibid. quo tempore vtendi ibid. quibus vasis conseruandi ibid.
Puluerum duratio 26
Purgandi ratio 105
Purgantia quandiu irriganda, & quomodo exprimenda 17
Purgatio medicamentorum 134
Purgationis tempus 103
Putrefactio quomodo fiat 140
Pyxides medicamentorum 215

Q

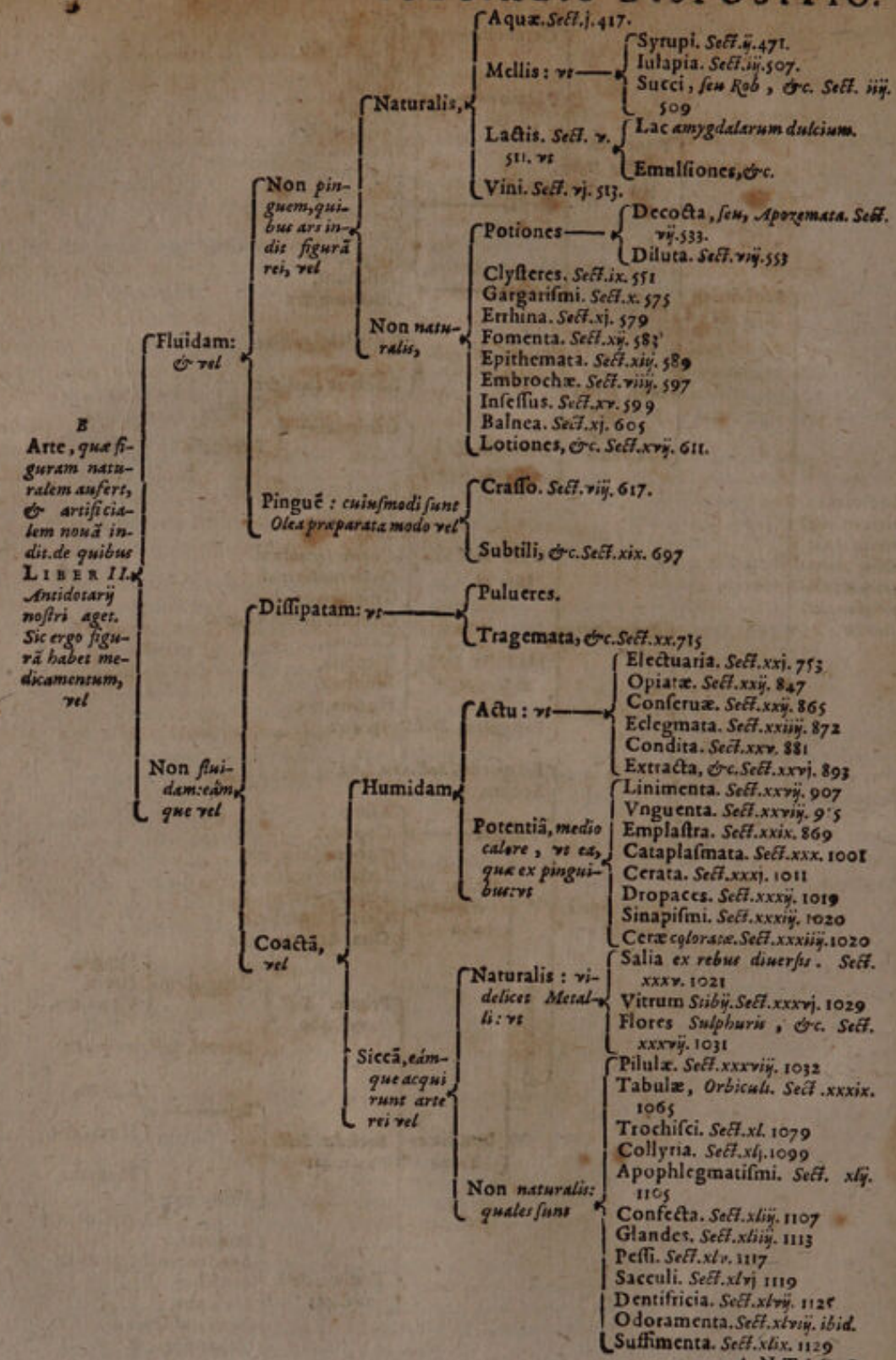
Qualitates tactiles 197

R

Radices quo loco colligendæ 8. item quo tempore ibid. quibus vasis conseruandæ ibid.
Radicum curatio 8. dignotio ibid.
Radicum dosis in apozematis, in balneis ibid.
Radicum electio ibid. valor, seu taxatio ibid.
Rarum quid 199
Rasio quomodo fiat 132
Refrigeratio quomodo fiat 116

Unable to display this page

ANTIDOTARII SPECIALIS DISPOSITIO.

ANTIDO-

ELENCHVS SECTIONVM.

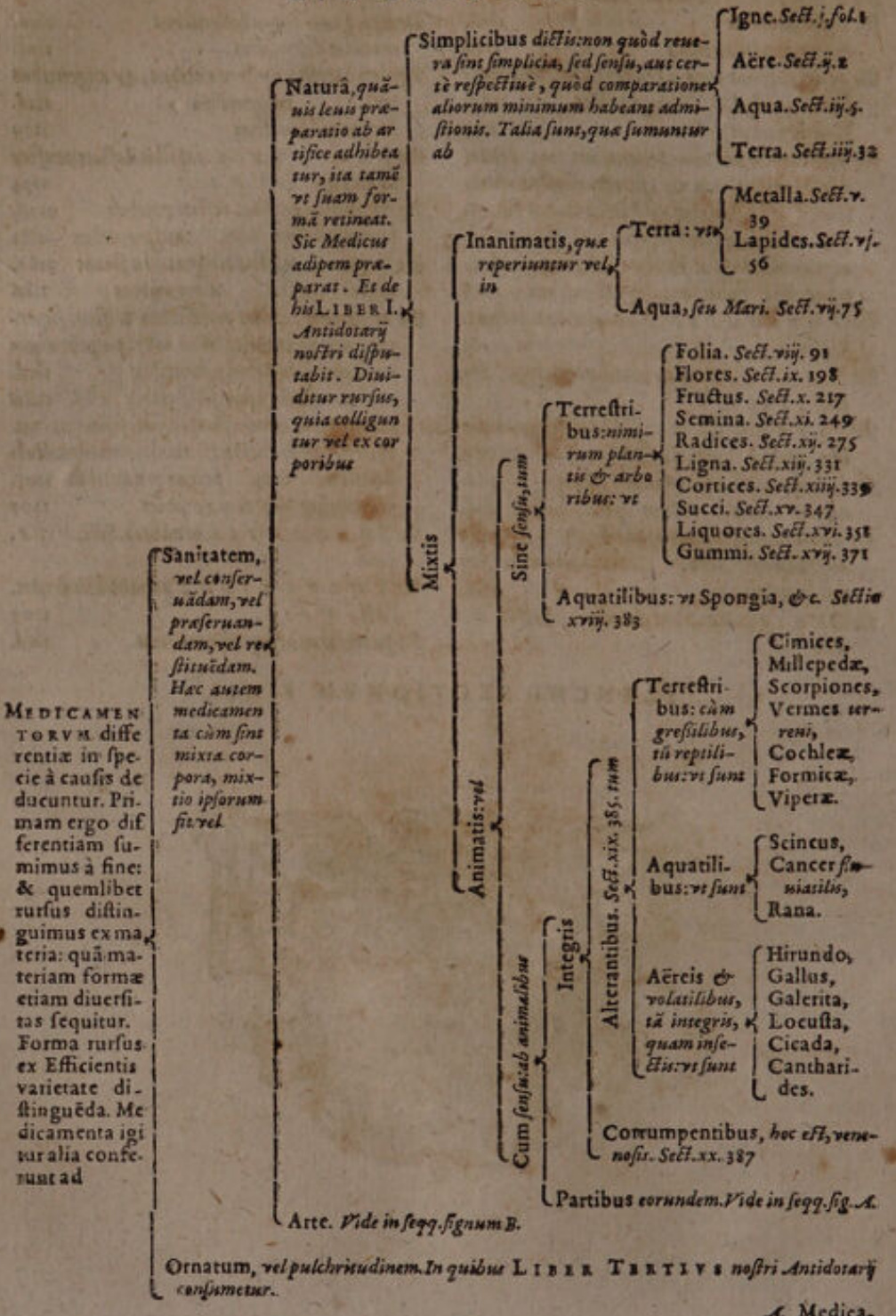
ANTIDOTARII SPECIALIS LIB. III.

De MEDICAMENTIS ornantib. 1137
De AQVIS ornantibus. Sect. I. 1139
De aquis odoratis ibid.
maciem inducentibus 1142
De aquis capillos longos reddentibus, tingentibus. ibid. augentibus 1144. probibentibus 1145
De aquis oculorum vitia tollentibus 1145. dentes dealbantibus 1147. faciem illustrantibus 1148. Tingentibus & dealbantibus faciem 1152. rubificantibus faciem 1157. faciem denigrantibus 1160. faciem iuuenilem reddentibus ibid. faciei maculas tollentibus 1160
De POTIONIBVS ornantibus corpus. Sectio II. 1161
De BALNEIS mundantibus corpus. Sectio III.
De LOTIONIBVS, seu Lixiuijs ornantibus capillos. Sect. IV. 1163
De lixiuijs capillos tingentibus flauos 1164. nigros 1167. rubros 1168. albos ibid.
De lixiuijs capillos prolongantibus 1169. augentibus 1176. probibentibus, crispos reddentibus ibid.
De OLEIS ornantibus faciem. Sectio V. 1170
De oleis faciem illustrantibus. ibid.
tingentibus 1171
De oleis faciei rugas tollentibus ibid.
maculas delentibus ibid.
De oleis capillos conseruantibus, & augentibus 1172. tingentibus ibid.
longos reddentibus 1174
De VNGVENTIS capillos defluos conseruantibus. Sect. VI. 1174
De vnguentis capillos restituentibus 1176. probibentibus 1180. auferentibus 1182
De vnguentis capillos tingentibus flauos 1184. nigros 1185. albos, rubros 1186
De vnguentis capillos reddentibus crispos, superciliorum vitia tollentibus 1187. palpebrarum oculorumq; luuorem tollentibus ibid. oculorum lachrymas sistentibus 1188. cutis capitis vitia curantib. ibid. ad scabiem 1199. faciem illustrantibus 1200. manus dealbantibus 1201. pectus ornantibus 1105. ornantibus ventrem & pedes 1207
De SMEGMATIS ornantib. Sect. VII. 1208
De PVLVERIBVS ornantibus dentes. Sect. VIII. 1209
De pulueribus ornantibus manus. ibid.

ELENCHI SECTIONVM FINIS.

):( ):(

ANTIDOTARII SPECIALIS PRAECIPVARVM SECTIONVM DISPOSITIO.

Rob quid 15

S

Sacci medicamentorum 215
Sacculi 47. *quibus partibus adhibeantur ibid.*
Sacculorum compositio 47
Salitura quomodo fiat 129
Sapa quid 15
Saporum gradus 193. *generatio & vsus* 195
Sectio quomodo fiat 132
Semen quid 6
Semina quo tempore decerpenda 6. *quibus in locis colligenda ibid.*
Seminum dignotio 6. *dosis* 7. *electio* 6. *valor, seu taxatio* 7
Sinapismus quid 37
Sinapismi ingredientium dosis 37
Sinapismi parandi ratio ibid. vsus ibid.
Solium quid 22
Solij vsus ibid.
Spathulæ præparationi crassiori inseruientes 184
Species aromaticæ 26
Species & pulueres quomodo differant ibid.
Sternutamentum 43
Succedanea medicamenta quæ 205
Succi 9. *quo tempore colligendi ibid. quibus vasis reponendi* 10
Succorum duratio ibid. electio 9
Suffimenta quæ 48
Suffituum compositio, vsus ibid.
Suppositoria 45
Syrupus quid 13
Syrupi compositi ex quibus 14. *quibus vasis conseruandi ibid.*
Syrupi simplices ex quibus 13
Syruporum dosis 14. *duratio ibid.*
Syruporum & decoctorum differentia 15
Syruporum taxatio 14. *vsus* 15

T

Tabulæ 38. *præparationi crassiori inseruientes* 186
Tabulæ quibus vasis seruandæ 40
Tabularum duratio ibid. ingredientium dosis 38. *parandarum modus* 39
Taxatio aquarum destillatarum 13
Taxatio, seu valor catharticorum 29
Taxatio conseruarum 30
Taxatio, seu valor electuariorum 29
Taxatio emplastrorum 35. *fructuum* 6. *herbarum* 3. *florum* 4. *linctuum* 32. *oleorum* 25. *opiatorum* 29. *pilularum* 42. *pulverum* 27. *radicum* 8. *seminum* 7. *tabularum* 40 *vnguentorum* 34. *syruporum* 14
Tempus applicādi epithemata 20. *assumendi infusiones* 17. *balneandi* 22
Tempus colligendi cortices 9. *flores* 3. *fructus* 4. *herbas* 1. *ligna* 8. *liquores* 9. *radices* 8. *semina* 6. *succos* 9
Tempus detinendi clysteres 18. *exhibendi decocta* 16. *syrupos* 14
Tempus injiciendi clysteres 18. *insedendi* 21. *lauandi caput* 23
Tempus & modus vtendi linctus 32. *tabulas* 40
Tempus purgationis 103. *vsurpandi caputpurgia* 19. *gargarismata* 19
Tempus vtendi apophlegmatismis 43. *cataplasmatis* 36. *catharticis* 29. *ceratis* 36. *conseruis* 30. *emplastris* 35. *errhinis* 43. *extractis* 33. *glandibus* 45
Tempus vtendi linimentis 33. *opiatis* 29. *pilulis* 41. *pulueribus* 26
Tempus vtendi tragematis 27
Tenue quid 199
Terræ dosis 12
Testarum dosis 11
Torcularia præparationi crassiori inseruientia 185
Tragemata 27. *ex quibus ibidem.*
Tragematum dosis 27
Tragea rubra ibid.
Trochiscus quid 40
Trochisci quibus vasis conseruandi 41
Trochiscorum compositio 40. *dosis* 41
Trochiscorum duratio ibid. vsus ibid.
Tusio, siue tritura quomodo fiat 133

V

Vasorum metallicorū præparationi crassiori inseruientium genera & vsus 185
Vitra medicamentorum 215
Vnguentum quid 33
Vnguenta ex quibus ibid.
Vnguenta quibus vasis conseruanda 34
Vnguentorum duratio ibid.
Vnguentorum ingredientium dosis 33
Vnguentorum parandi modus 34
Vnguentorum taxatio ibid.
Vnguentis quando vtendum ibid.
Vitulatio & Vitio quomodo fiat 123. 124
Vsus apophlegmatismorum 43
Vsus balneorum 23
Vsus cataplasmatum 36. *collyriorum* 42. *conseruarum* 30
Vsus epithematum 20. *electuariorum* 29. *emplastrorum* 35. *errhinorum* 9. 43. *extractorum* 32
Vsus fomentorum 21
Vsus gargarismatum 19. *glandium* 46
Vsus insessuum 21
Vsus linctuum 32. *linimentorum* 33. *lotionum* 23
Vsus oleorum 26. *opiatorum* 30
Vsus pessorum 48. *pilularum* 42
Vsus sinapismi 37. *suffituum* 49. *syruporum* 15
Vsus trochiscorum 41

INDICIS ANTIDOTARII GENERALIS FINIS.

ANTIDOTARIVM SPECIALE,

A'

IOAN. IACOBO WECKERO BASILIENSE

EX OPT. AVTHORVM tam veterum, quàm recentiorum, scriptis fideliter congestum, & tandem methodicè, supra priores editiones, vberrimè auctum, coniunctim editum, & exornatum:

Adiectis ELENCHIS locupletiss.

BASILEAE,

Per CONR. WALDKIRCH, sumptibus EPISCOPIANORVM,

cIↃ IↃcI.

ELENCHVS ET SERIES SECTIONVM ANTIDOTARII SPECIALIS contentarum.

ANTIDOTARII SPECIALIS LIB. I.

De ILONE. Sect. I. fol. 1.
De AERE. Sect. II. 5
De AQVA. Sect. III. 6
Thermarum differentiæ à metallis 7
Thermæ Germaniæ 12
Fontes acidi 21
Thermæ Italiæ 30
De TERRIS. Sect. IV. 31
De METALLIS. Sect. V. 39
De metallis temperatis 41. calefacientibus & siccantibus in gradu secundo ibid. calefacientibus & siccantibus in gradu tertio ibid. calidis & siccis in gradu quarto 47. frigidis in primo 49. frigidis in secundo 50. astringentibus 53. venenosis 54
De LAPIDIBVS Sect. VI. 55
De lapidib. preciosis, seu gemmis frigidis in gradu primo 59. secundo 61. quarto 62
De gemmis amuletis 63
De lapidibus preciosis, alterantibus qualitate occulta 64. minùs preciosis: ac primùm de calidis 67. frigidis 69. astringentibus 70. emollientibus, obstupefacientibus 71. abstergentibus 72. glutinantibus, cicatricem inducentibus, calculum comminuentibus, fœtum retinentibus, menses cientibus, amuletis, minùs preciosis, alterantibus qualitate occulta ibid. & 73. purgantibus 76
De MARINIS. Sect. VII. ibid.
De marinis calidis ibid. frigidis 80. astringentibus 82. emollientibus 81. abstergentibus 86. qualitate occulta alterantibus 88
De ANIMATIS SINE SENSV, à terrestribus, hoc est, ex plantis & arboribus sumptis: & primò de foliis. Sect. VIII. 89
De foliis temperatis 109
De foliis, seu herbis calidis in primo gradu 110. secundo 120. tertio 129. quarto 148
De foliis frigidis in primo 151. secundo 154. tertio 159. quarto 163
De foliis humidis in primo 164. secundo ibid.
De foliis siccis in primo ibid. secundo 165. tertio 167. quarto 169
De foliis astringentibus 170. aperientibus 172. emollientibus, indurantibus, extenuantibus 174. discutientibus 175. extrahentibus, suppurantibus, abstergentibus, glutinantibus, & cicatricem ducentib. ibid. & 176. flatus discutientibus 182. semen generantibus 183. menses mouentibus, menses sistentibus, venenis resistentibus ibid. strumas discutientibus 186. dolorem mitigantibus, venenosis 189. alterantibus qualitate occulta 187
De foliis purgantibus bilem flauam 190. bilem atram 191. pituitam 192. seroſos humores 193
De FLORIBVS. Sectio IX. 198
De floribus calidis in primo 205. secundo ibid. tertio 209
De floribus frigidis in primo ibid. secundo 210. tertio 211. quarto ibid.
De floribus humidis in primo 212. secundo ibid.
De floribus siccis in primo ibid. secundo ibid. tertio ibid.
De floribus calefacientibus caput ibid. pectus 213. reliquas corporis partes ibid. humectantibus pectus & cor 214
De floribus siccantibus cor & pectus, astringentibus, discutientibus, abstergẽtibus, extenuantibus, emollientibus, suppurantibus, glutinantibus, & cicatricem inducentibus 214. menses mouentibus, & sistentibus, flatus discutientibus, qui ambustis medentur 215
De floribus venenis resistentibus ibid. dolorem mitigantibus ibid.
De floribus purgantibus bilem flauam ibid. pituitam 216
De FRVCTIBVS. Sect. X. 217
De fructibus temperatis 223
De fructibus calidis in primo 224. secundo 226. tertio 227. quarto 229
De fructibus frigidis in primo 232. secundo 234. tertio 236. quarto 237
De fructibus humidis in primo 238. secundo ibid.
De fructibus siccis in primo ibid. secundo ibid. tertio ibid.

De fructibus calfacientibus caput 238. thoracem 239. cor 240. stomachum ibid. renes & vesicam ibid. vterum 241
De fructibus refrigerantibus thoracem & cor ibid. stomachum ibid. hepar 242. renes & vterum ibid.
De fructibus adstringentibus 242. discutientibus ibid. extenuantibus ibid. glutinantibus ibid. flatus discutientibus 243. semen generantibus ibid. vrinam cientibus ibid. menses mouentibus ibid. menses sistentibus ibid. venenis resistentibus ibid. dolorem mitigantibus ibid.
De fructibus purgantibus bilem flauam 243. bilem atram 247. pituitam ibid.
De SEMINIBVS. Sect. XI. 248
De seminibus calidis in primo 255. secundo 256. quarto 263
De seminibus frigidis in primo 255. secundo ibid. tertio ibid.
De seminibus humidis in primo 266
De seminibus siccis in primo 266. secundo ibid. tertio 267
De seminibus excalfacientibus iecur 267. splenem ibid. renes & vesicam ibid. vterum 268. artus ibid.
De seminibus refrigerantibus caput 269. thoracem, cor, & stomachum ibid. hepar, splenem, renes, vesicam, & artus 269
De seminibus adstringentibus 269. discutientibus, abstergentibus, emollientibus, indurantibus, suppurantibus, glutinantibus, flatus discutientibus, generantibus semen 270. menstrua prouocantibus 271. menses sistentibus, calculum frangentibus, venenis resistentibus, mitigantibus dolorem ibid. discutientibus strumas, venenosis 272
De seminibus purgantibus bilem 272. pituitam 273
De RADICIBVS. Sect. XII. 275
De radicibus calidis in primo 283. secundo ibid. tertio 285. quarto 288
De radicibus frigidis in primo 291. secundo ibid. tertio ibid.
De radicibus humidis in primo 292
De radicibus siccis in primo 292. secundo 297. tertio ibid.
De radicibus excalfacientibus caput 299. thoracem ibid. cor 303. stomachum ibid. hepar 305. splenem 307. renes 308. vterum & iuncturas ibid.
De radicibus refrigerantibus stomachum, hepar & splenem 308
De radicibus astringentibus 308. discutientibus 311. abstergentibus ibid. aperientibus, extenuantibus, adurentibus, & emollientibus 312. suppurantibus, glutinantibus ibid. flatus discutientibus 313. semen generantib. 314. menses mouentibus 315. menses sistentibus 319. sudorem prouocantibus 320. venenis resistentibus 321. ambustis confestentibus 322. dolorem sedantibus ibid. discutientibus strumas, venenosis 323. alterantibus qualitate occulta 324
De radicibus purgantibus bilem flauam ibid. bilem atram 325. pituitam 326
De LIGNIS. Sect. XIII. 331
De lignis calidis 331. frigidis 337. alterantibus qualitate occulta 338
De CORTICIBVS. Sect. XIV. 338
De corticibus calidis in primo 339. secundo 340. tertio 346
De corticibus aperientibus 346. dolorem mitigantibus, purgantibus ibid.
De corticibus fructuum calidis 346. astringentibus 346
De corticibus radicum calidis 347. frigidis 348
De corticibus purgantibus bilem 348
De SVCCIS. Sect. XV. 347
De succis temperatis herbarum 349
De herbarum succis calidis in primo 349. secundo ibid. tertio 340
De succis herbarum frigidis in primo 351. secundo, tertio, quarto ibid.
De succis fructuum calidis 350.352. frigidis 351.352
De LIQVORIBVS. Sect. XVI. 351
De liquoribus frigidis 353. calidis ibid.
De liquoribus pinguibus calidis 355. frigidis 357
De liquoribus concretis calidis moderatè 357
De liquoribus concretis calidis in primo 358. secundo, tertio 359
De liquoribus concretis frigidis in primo 360. tertio 363. quarto ibid.
De liquoribus concretis, purgantibus bilem 367. pituitam 368.
De GVMMI & RESINIS. Sectio XVII. 369
De gummi & resinis calidis temperatè 371
De gummi & resinis calidis in primo 371. secundo 372. tertio 379. quarto 380
De gummi & resinis frigidis 380. emollientibus, astringentibus 381. calculos pellentibus 382. pur-

382. purgantibus pituitam ibid.
De ANIMALIBVS aquatilibus. Sectio XVIII.
De ANIMALIBVS integris. Sect. XIX. 385
De animalibus terrestribus, aquatilibus, aereis, & volatilibus 387
De ANIMALIBVS venenosis. Sectio XX. 387
De ANIMALIVM partib. Sect. XXI. 395
De OSSIBVS. Sect. XXII. 400
De MEDVLLIS. Sect. XXIII. 401
De SANGVINE. Sect. XXIV. 402
De PINGVEDINE, Adipe, & Seuo. Sect. XXV. 403
De EXCREMENTIS vtilibus. Sectio XXVI. 405
De EXCREMENTIS inutilibus primæ coctionis. Sect. XXVII. 409
De STERCORE. Sectio XXVIII. 410
De EXCREMENTIS secundæ coctionis. Sect. XXIX. 412
De EXCREMENTIS tertiæ coctionis. Sect. XXX. 414

ANTIDOTARII SPECIALIS LIB. II.

De AQVIS distillatis. Sect. I. 416
De aqua stillatitia, quomodo ex herbis & floribus extrahatur. 421
De aquis distillatis refrigerantibus sanguinem 421. refrigerantibus, seu concoquentibus bilem in capite 422. concoquentibus bilem in thorace ibid.
De aquis distillatis refrigerantibus cor, stomachum 422. hepar, renes, & vesicam 343. matricem ibid.
De aquis distillatis excalfacientibus caput, seu concoquentibus pituitam in capite 423. thoracem 425. cor 426. stomachum ibid. hepar, splenem, renes & vesicam 427. matricem 428
De aquis alterantibus & concoquentibus bilem atram in capite 228. pectore, corde ibid. hepate, splene 429
De aquis alterantibus qualitate occulta 429
De aquis purgantibus 431
De aquis purgantibus compositis 431. confortantibus 434. alterantibus 437
De SYRVPIS. Sect. II. 471
De syrupis officinalibus, concoquentibus bilem flauam in capite 475. thorace 476. stomacho 477. corde 480. hepate 481
De syrupis concoquentibus pituitã in capite 482. thorace 483. corde 485. stomacho 486. hepate 489. matrice 490
De syrupis concoquentibus melancholiam in corde 490. hepate & liene 491
De syrupis purgantibus bilem 493. pituitam 494. humores mixtos 495. 503
De syrupis minus vsualibus 497
De syrupis alterantibus pituitam 498. bilem atram 500. purgantibus 501. educentibus vrinam 506
De IVLAPIIS. Sect. III. 507
De SVCCIS, seu ROB. Sectio IV. 509
De EMVLSIONIBVS. Sect. V. 511
De VINIS artificialibus. Sect. VI. 513
De vinis excalfacientibus caput 515. cor 516. thoracem 517
De vinis excalfacientibus ventriculum 518. hepar 524. splenem, renes & vesicam ibid.
De vinis astringentibus, sudorem prouocantibus 516
De vinis resistentibus venenis 527
De vinis purgantibus pituitam 527. bilem flauam 529. bilem atram & aquam 530. humores mixtos 531
De DECOCTIS. Sect. VII. 533
De decoctis officinalibus reficientibus 535
De decoctis alterantibus communibus 536. caput 537. pectus 538. cor, ventriculum ibid.
De decoctis sudorem prouocantibus 538
De decoctis purgantibus sanguinem 542. bilem flauam 543. pituitam ibid. bilem atram, humores mixtos 544
De decoctis minùs vsualibus 545
De decoctis alterantibus pectus, cor 545. bilem 546. pituitam, bilem atram ibid.
De decoctis purgantibus bilem flauam 549. pituitam 550. atram bilem 550. humores mixtos 551
De INFVSIONIBVS. Sect. VIII. 553
De acetis 555
De dilutis, seu infusis, purgantibus bilem 556 pituitam 557. bilem atram 559
De infusis sanguinem puriorem reddentibus 560

De CLYSTERIBVS. Sect. IX. 561
De clysteribus nutrientibus 563. calfacientibus ibid. refrigerantibus 564. emollientibus ibid. astringentibus 565. detergentibus 566. consolidantibus 567. vrinam prouocantibus, comminuentibus calculum 567. vermes necantibus 568. dolorem sedantibus 569. purgantibus 571
De clysteribus purgantibus aquam 572. flatus discutientibus 573
De GARGARISMATIS. Sect. X. 575
De gargarismatis discutientibus 577. detergentibus ibid. consolidantibus, dolorem sedantibus 578. odoratis 579
De ERRHINIS. Sectio XI. 579
De errhinis purgantibus bilem, pituitam ibid. melancholiam 581
De errhinis detergentibus 581. dolorem mitigantibus 582. astringentibus ibid. odoratis 583
De FOMENTIS. Sect. XII. 583
De fomentis astringentibus 585. aperientibus, discutientibus ibid. emollientibus 587. dolorem sedantibus ibid.
De EPITHEMATIBVS. Sectio XIII. 589
De epithematibus ad omnes partes 590
De epithematibus alterantibus cerebrum ibid. cor 591. pectus 593. stomachum 594. hepar 595. corpus per arterias iuxta manum 596
De EMBROCHIS. Sect. XIV. 597
De embrochis calfacientibus caput ibid. alterantibus stomachum 598. refrigerantibus caput ibid.
De INSESSIONIBVS. Sectio XV 599
De insessionibus astringentibus ibid. emollientibus 601. aperientibus ibid. discutientibus 602. frangentibus calculum ibid dolorem mitigantibus 604
De BALNEIS. Sect. XVI. 605
De balneis excalfacientibus 605. refrigerantibus 606. astringentibus, emollientibus 607. aperientibus, abstergentibus cutem 608. dolorem mitigantibus 611
De LOTIONIBVS. Sect. XVII. 611
De lotionibus capitis 613. axillarum, manuum, pedum 615
De OLEIS. Sectio XIIX. 617
De oleis crasso modo paratis 623
De oleis excalfacientibus ventriculum 623. hepar 624. lienem 625. vterum ibid. articulos 627. neruos 628
De oleis refrigerantibus caput 731. corroborantibus ventriculum 632. pectus ibid. hepar, vterum 634
De oleis siccantibus, humectantibus 634. astringentibus, emollientibus 935. laxantibus 636. rarefacientibus, digerentibus, detergentibus ibid. glutinantibus 638. somnum inducentibus 741. frangentibus calculum 642. iuuantibus coitum, sedantibus dolorem 643. purgantibus 646
De oleis subtili modo paratis, seu distillatis 645
De oleis herbarum & florum 646. ex fructibus 649. ex seminibus 650. ex radicibus 652. ex lignis ibid. ex corticibus 653. ex aromatibus 655. ex resinis & gummi 658. ex liquoribus 665. ex metallicis 666. ex animalibus, & eorundem partibus 690
De BALSAMIS. Sect. XIX. 697
De PVLVERIBVS. Sect. XX. 715
De pulueribus calfacientibus & siccantibus caput 719
De pulueribus excalfacientibus pectus 720. cor 721. stomachum 723. hepar 729
De pulueribus refrigerãtibus ventriculum 730. hepar ibid.
De pulueribus astringentibus 730. menses mouentibus 731. mouentibus vrinam, calculum frangentibus ibid. venerem stimulantibus, partum prouocantibus 732. consolidantibus 733. dissoluentibus sanguinem concretum ibid. impinguantibus 734. sedantibus dolorem ibid.
De pulueribus purgantibus bilem 734. pituitam per nares ibid. item per aluum, bilem atram 735. aquam ibid. humores mixtos ibid. fæces 740
De pulueribus extrinsecus applicandis 742
De pulueribus capitis temperatis ibid.
De pulueribus excalfacientibus caput ibid. cor ibid. ventriculum 743. hepar ibid.
De pulueribus refrigerantibus caput, cor 744. hepar 745
De pulueribus astringentibus ibid.
De pulueribus abstergentibus dentes 746. cutem 747
De pulueribus incarnantibus, cicatricem inducentibus 748. carnem auferentibus 749. strumas dissoluentibus 751. mitigantibus dolorem 752
De ELECTVARIIS. Sect. XXI. 753

De electuarijs calfacientibus caput 761. pectus 766. cor 770. ventriculum 776. hepar 781. splenem, matricem 784
De electuarijs refrigerantibus caput 786. pectus ibid. cor 788. stomachum 789. hepar, splenem & matricem, iuncturas 790
De electuarijs astringentibus ibid. calculum frangentibus 791. venerem stimulantibus 794. contra venena 796
De electuarijs officinalibus lenitiuis 804. solutiuis 810
De electuarijs officinalibus solutiuis, purgantibus bilem ibid. pituitam 814. bilem atram 821. aquam 823. humores mixtos ibid.
De electuarijs minùs vsualibus 829
De electuarijs excalfacientibus caput ibid. cor 831. pulmonem, ventriculum 833. hepar, splenem 835
De electuarijs rifrigerantibus ventriculum 837. hepar 838
De electuarijs astringentibus 838. vrinas & menses mouentibus, frangentibus calculum 839. venerem stimulantibus ibid. venerem minuentibus 842. dolorem mitigantibus ibid.
De electuarijs purgantibus bilem 843. aquam 844. humores pituitosos & mixtos 845
De Opiatis. *Sect. XXII.* 847
De Conservis. *Sect. XXIII.* 865
De conseruis calfacientibus caput 867. pectus 868. cor ibid. ventriculum 869. hepar 870. splenem, vterum ibid. iuncturas ibid.
De conseruis refrigerantibus caput 870. pectus, cor, ventriculum 871. hepar, splenem, renes, iuncturas 872
De Eclegmatis, *siue* Loch. *Sect. XXIV.* 872
De eclegmatis astringentibus 873. abstergentibus 875
De eclegmatis minùs vsualibus astringentibus 878. abstergentibus 880
De Conditis. *Sect. XV.* 881
De conditis calfacientibus & roborantibus cor 883
De conditis excalfacientibus ventriculum 885. renes 886
De conditis refrigerantibus ventriculum ibid.
De conditis temperatis 888. excalfacientibus ibid.
De conditis compositis refrigerantibus 890
De conditis purgantibus 892
De Extractis. *Sect. XXVI.* 893
De extractis simplicibus alterantibus 894. purgantibus 896
De Linimentis. *Sectio XXVII.* 908
De linimentis temperatis 909. calidis ibid. frigidis 909. humidis 910. astringentibus ibid. glutinantibus 911. carnem generantibus 911. dolorem sedantibus 912. vermes necantibus 913. ambusta extinguentibus ibid.
De Vnguentis. *Sectio XXIX.* 915
De vnguentis excalfacientibus 910. refrigerantibus 923. astringentibus 924. emollientibus 925. abstergentibus 926. carnem generantibus 931. glutinantibus, & cicatricem inducentibus 934. erodentib. 935. extrahentibus ibid. dolorem sedantibus ibid. somniferis, ad ambusta 838. purgantibus ibid.
De vnguentis minùs vsualibus 940
De vnguentis excalfacientibus caput, pectus, stomachum 942. hepar 943. splenem 944. renes & vesicam, vterum 945
De vnguentis refrigerantibus vterum 946. stomachum ibid. hepar 947
De vnguentis astringentibus 947. emollientibus 949. calculum expellentibus 950. suppurantibus 952. digerentibus ibid. abstergentibus 956. carnem generantibus 959. consolidantibus 961. glutinantibus 962. cicatricem ducentibus 964. carnem auferentibus 965. dolorem sedantibus ibid. somnum conciliantibus 966. venerem excitantibus 967. ambusta extinguentibus 957. purgantibus 968
De Emplastris. *Sect. XXIX.* 970
De emplastris calidis 971. frigidis 972. astringentibus 973. emollientibus 974. abstergentibus 980. discutientibus 985. consolidantibus & glutinantibus ibid. cicatricem inducentibus 993. dolorem sedantibus 994
De emplastris minùs vsualibus 994. astringentibus ibid. emollientibus 995. concoquentibus 996. discutientibus ibid. abstergentibus 997. consolidantibus 998. extrahentibus ibid. erodentibus, ambusta extinguentibus 999
De Cataplasmatis. *Sectio XXX.* 1001
De cataplasmatis astringentibus 1001. *emollientibus, consolidantibus* 1004. *abstergentibus, concoquentibus* 1005. *discutientibus* 1006

De cataplasmatis attrahentibus, dolorem mitigantibus 1008
De CERATIS. Sect. XXXI. 1011
De ceratis calidis 1012. frigidis 1013. emollientibus ibid. astringentibus 1016. consolidantibus, & glutinantibus 1016. abstergentibus 1018. attrahentibus 1019
De DROPACIBVS. Sect. XXXII. 1019
De SINAPISMIS. Sect. XXXIII. 1019
De CERIS tingendis, seu colorandis. Sectio XXXIV. 1019
De SALIBVS. Sect. XXXV. 1021
De salibus purgantibus per tussim 1023. per aluum ibid. per vrinam ibid. per vterum 1025. per sudorem ibid.
De salibus dolorem sedantibus, detergentibus 1027. erodentibus 1028
De ANTIMONII praeparatione. Sectio XXXVI. 1029
SVLPHVR sublimatum, seu flores Sulphuris. Sect. XXXVII. 1031
De PILVLIS, seu Catapotijs. Sectio XXXVIII. 1032
De pilulis astringentibus 135. aperientibus 1037. abstergentibus ibid. mouentibus vrinam & menstrua 1038. calculum comminuentibus 1040. dolorem mitigantibus ibid. venerem excitantibus 1042. veneno resistentibus 1043
De pilulis purgantibus bilem flauam ex capite 1043. bilem ex hepate 1044
De pilulis purgantibus pituitam ex capite 1045. ex pectore 1047. ex stomacho 1048. ex iuncturis 1052
De pilulis purgantibus melancholiam ex hepate & splene 1055. humores seroſos 1056
De pilulis purgantibus humores mixtos à capite 1057. à stomacho 1059. ab hepate 1063. à toto 1064
De CONFECTIONIBVS aromaticis solidis, Tabulis et Rotulis. Sect. XXXIX. 1065
De tabulis excalfacientibus caput 1067. pectus, ventriculum ibid. hepar 1069. matricem ibid.
De tabulis refrigerantibus caput, pectus 1069. cor & hepar 1070
De tabulis purgantibus bilem, pituitam 1071
De confectionibus solidis minus vsualibus 1072
De tabulis calfacientibus caput, stomachū 1072
De tabulis refrigerantibus stomachum 1073. hepar 1074
De tabulis purgantibus bilem 1074. pituitam 1075. melancholiam, humores mixtos ibid.
De tabulis vermes necantibus 1076
De TROCHISCIS. Sect. XL. 1070
De trochiſcis calidis 1081. frigidis ibid. astringentibus 1081
De trochiſcis emollientibus 1084. aperientibus ibid. abstergentibus 1087
De trochiſcis venena fugantibus, dolorem sedantibus 1088
De trochiſcis purgantibus bilem, pituitam 1089. humores mixtos ibid.
De trochiſcis compoſitiones aliorum medicamẽtorum ingredientibus 1090
De trochiſcis extrinſecus applicandis ibid.
De COLLYRIIS, siue Sief. Sectio XLI. 1099
De collyrijs abstergentibus 1101. excreſcentias auferentibus 1103. dolorem mitigantibus 1104
De APOPHLEGMATISMIS. Sect. XLII. 1105
De CONFECTIS. Sect. XLIII. 1107
De colorando ſaccharo, in concinnandis confectis 1112
De GLANDIBVS & Suppoſitorijs. Sect. XLIV. 1113
De glandibus lenibus ibid.
De glandibus lenioribus, mediocribus, acribus 1115
De glandibus flatus diſcutientibus 1116. dolorem mitigantibus ibid.
De PESSIS. Sect. XLV. 1117
De peſſis astringentibus, aperientibus ibid. abſtergentibus, & conſolidantibus 1118. emollientibus ibid. dolorem ſedantibus 1118. purgantibus 1119
De SACCVLIS. Sect. XLVI. 1119
De ſaccullis conferentibus capiti 1119. cordi 1121. ventri 1122
De DENTIFRICIIS. Sectio XLVII. 1123
De ODORAMENTIS. Sectio XLIIX. 1126
De SVFFIMENTIS. Sectio XLIX. 1129
De ſuffimentis conferentibus capiti 1131. cordi 1131. pulmoni 1132. vtero 1133. iuncturis 1134
De ſuffimentis odoratis 1136

Unable to display this page

Fuliginem Thuris ſic facito. Forcipicula lucernis accenſas ſingulatim thuris glebas, in nouam fictilem ollam concauam imponito: & æreo vaſe, in medio perforato, deterſa diligenter ſorde, obtegito: alteram admoueto, ex altera eius parte, aut vtraque, ſubiectis quaternum digitorum altitudine lapillis, quò facilius perſpici queat, ſi vrantur: & quà locus capax fuerit, glebulas alias ſupponito, & antequam prorſus prior gleba reſtinguatur, aliam imponito, donec ſufficientem fuliginem videaris coegiſſe. Continuò tamen B externæ æramenti partes ſpongia, aqua frigida madefacta, abſtergantur: ita enim temperato æris feruore, fuligo omnis inhærebit, quæ alioqui perleuitatem decidua thuris cinebus admiſcetur. Derasa itaq; fuligine, cinis cremati thuris ſeorſum ſubtrahēdus eſt. Idem opus quoad ſatisfactum tibi videbitur, obeundum. * Oculorum inflammationes mitigat, fluxiones ſuſpēdit, vlcera purgat, caua explet, carcinomata ſiſtit. Simili modo è myrrha, reſina, ſtyrace, reliquisq; lacrymis fuligo excipitur ad eadē conueniēs. *Dioſcor.*

Fuligo è liquida pice fit hoc modo. In lucerna noua, quę ellychnium habeat, nonnihil picis incendito, lucernamque fictili vaſe in clibani ſpeciem conformato, ſuperiùs in anguſtum fornicato, inferiùs perforato, vt clibani eſſe ſolent, operito, & adoleri ſinito: conſumptoque liquore nouum infundito, quoad ſufficientem vſui fuliginem collegeris. * Vis ei aſtringens, acrisque. Vſui eſt ad pigmenta, quibus palpebras linunt, & venuſtant, & ad circumlitiones. Item vbi glabris genis pilos reſtitui oportet, ad imbecilles lacrymoſosq; oculos: inſuper ad eorundem vlcera non inutilis eſt. *Dioſcorides.*

Fuligo pictoria, qua pictores vtuntur, ex vitrariis officinis colligi ſolet: ſiquidem ei palma tribuitur. * Vis ad aſtringendum & erodendum efficax: fracta, cum roſaceo cerato ad cicatricem perducit. *Dioſcorides.*

Cinis, combuſtorum lignorum reliquiæ ſic nuncupantur, cōpoſitæ ex contrarijs tum qualitatibus, tum ſubſtantijs. Habet enim in ſe partim terrenum, partim velut fuliginoſum, quod A Græcè dicitur κάπνιλλος, ſiue λιγνύδες, ſiue quomodocunq; quis appellare volet: atque hæ ſanè partes ſunt tenues, & quæ maceratis aqua cineribus, & percolatis, vnà aſportātur atq; abeunt. Quod verò reliquum eſt, terrenum eſt, infirmū, & morſu carens, calida facultate in lixiuium depoſita. Sed non omnis cinis eādem temperatura præditus eſt, ſed pro combuſtæ materiæ diuerſitate variatur. *Galenus.*

Sarmentorvm cinis vrendi vim habet: cum axungia autem vel oleo illitus, fractis neruis, articulorum colliſionibus, & neruorum nodis prodeſt: cum nitro & aceto excreſcentias carnis in ſcroto reprimit. Serpentium canumq; morſibus illitus ex aceto medetur. Cruſtas obducentibus medicamentis admiſcetur. Fit ex eo lixiuium contra præcipitationes & fungorū venena, cum aceto, ſale & melle. *Dioſcorides.*

Calx cineris quædam ſpecies eſt: fit hoc modo. Marinorum buccinorum teſtas igni condito, aut feruenti clibano nocte dimittito: poſtera die, ſi candidiſſimæ fuerint, extrahito: ſin aliter, iterum vrito, vſque dum vehementer inalbuerint. Dein vbi in aquam frigidam demerſæ fuerint, in fictile nouum conijcito, & exactè pannis operiens, noctem vnam conquieſcere ſinito: mane eam extrahens, vbi perfecto omni opere elaborata fuerit calx, recondito. Fit & è litoralibus calculis igne crematis, nec non è vili & ſuſaneo marmore, & lapide calcario. * Vis omni calci in commune ignea, mordens, adurens, & cruſtas inducens: quibuſdam alijs immiſta, vt adipi, oleo, concoquēdi vim aſſumit, mollit, & diſſipat: vlcera ad cicatricem perducit. Efficacior exiſtimatur recens, nec aſperſa aquis. Porrò calx elota, medicamen eſt, citra morſum deſiccans, magisque, ſi bis térue lauetur. *Dioſc. & Galenus.*

Calx teſtarum ouorum, & limacum.

Testae ouorum, aut limacum reuerberentur igne acerrimo per triduum, donec reducantur in calcem candidiſſimam. Si dum calcinantur, aſpergantur aceto, calx leuior reddetur, & ad vires ſuas exercendas aptior. *Quercetanus.*

De Aere Sectio II.

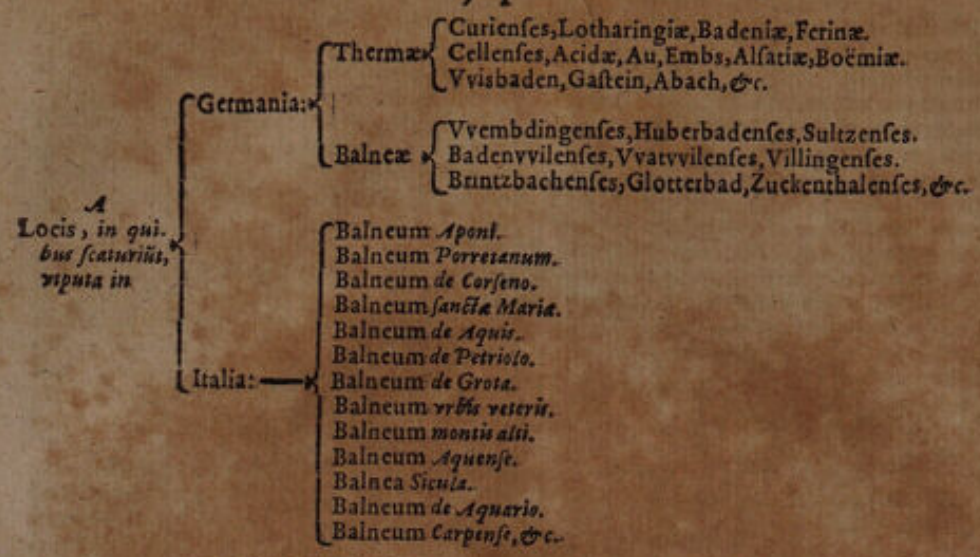
Aer tum

AEr tum corporum tum ſpirituum noſtrorum elementum eſt. Eligendus eſt purus, lucidus, non qui ſtagni, nec paludis halitu eſt perturbatus, nec ex profundo ſpecu peſtilentem auram ſpirat: nec qui ex cloacis, quæ magnam aliquam vrbem aut numeroſum exercitum purgant, vitium contraxit: nec qui ex animalium, olerum, leguminumque putredine aut fimo coinquinatur: nec qui ob ſtagnum, vel flumen vicinum nebuloſus eſt: nec qui editis vndiq; montibus in cauo loco clauſus nullum recipit perflatum: nec qui vicinus eſt aquis, in quibus linum & canabis macerantur: ſed qui purus omnino eſt, temperatis quidem hominibus, & temporibus temperatis, ab oriente; æſtate, & calidioribus temperaturis à ſeptentrione, vel occidente; hyeme verò & frigidioribus naturis à meridie vel oriente ſpirans. Quòd ſi aliquando ſua qualitate excedat, vel ſubſtantia variet, ita vt nobis fuerit aduerſus, frigidus quidem corrigendus eſt rum ignibus ex quercu vel ilice, tum aquis, vel decoctis rerum calidarum, vel ſuffumigijs, ex ladano, thure, ſandaracha, ſtyrace, gallia moſchata, &c. Calidus verò contemperandus, vel folijs ſalicis, vitium, quercus, floribus roſarum, violarum, nenupharis, per cubicula ſtratis: vel aqua roſarum, nenupharis, & aceto & ſantalis: vel aqua & aceto aſperſis. Quòd ſi corruptus vel putris fuerit aër, emendandus eſt tum ignibus maioribus ex quercu, vel lignis iuniperi, vel roriſmarini, vel citri, citonij, vel myrrhæ, &c. tum ſuffumigijs odoratis, ex citro, iunipero, vel aceto roſaceo, vel caphura, &c. * Cæterùm frigidus aër, cuiuſmodi eſt ſeptentrionalis, condenſat, corroborat, indurat, concoctionem iuuat, aërem peſtilentem ſanat. Calidus verò rarefacit, laxat, poros aperit, humores agitat, ſpiritus reſoluit, ſudorem prouocat, concoctionem impedit, virtutem deijcit, febres ardētes gignit, &c. Humidus, vt meridionalis, humectat, ſenſus grauat, recidiuationem facit, febres putridas & peſtiferas generat. Siccus cutim exiccat, &c. *Hippocr. Galenus & Auicenna.*

BALNEVM aëreum, quod Laconicum, & Calidarium vel Sudatorium vocatur, fit vel à vaporibus calidis & ſiccis ab igne accenſo ſublatis. (Barbaris ſtufa ſicca dictum) vel à vaporibus calidis & humidis, ab herbis in vaſe aliquo decoctis, aut aqua ſupra ignitos lapides reſperſa (ſtufa humida Barbaris appellatum.) * Sordes corporis abſtergit, materias per totum corpus tum calefacit, tum verò fundit: præterea quæ inæqualia ſunt, æquat, & cutim laxat, & multa quę detenta ſub hac fuerunt, vacuat, vt meritò ſanè exercitij interdū neglecti vicem ſupplere queat. Valet præterea contra humidos & frigidos morbos, tumores laxos, podagram frigidam, ſcabiem humidam, morbum Gallicum, craſſitiem & pinguedinem, hydropem, inflationem, calefacit, exiccat, extenuat, conſumit, ſenibus prodeſt, ſudorem euocat. At nocet laconicum capiti, oculis, pulmoni & pectori, neruis, frigidis & ſiccis, calidis & ſiccis, gracilibus, conſumptis, iecori, vulneribus, & vlceribus, digeſtiuæ facultati: item ſitim auget, & ventrem conſtipat. *Fuchſius, & alij.*

De aqua Sectio III.

EIVS ITAQVE CAPITA HAEC SVNT.

De aqua potabili.
De balneo aquæ dulcis calido.
De balneo aquæ dulcis frigido.
De aquis mineralibus ſiue thermis.
De balneis ſalſis.
De balneis nitroſis.
De balneis aluminoſis.
De balneis ſulphureis.
De balneis bituminoſis.
De balneis ferreis.
De balneis cupreis.
De balneis aureis.
De balneis gypſeis.
De balneis mixtis.
De balneis Curienſibus, ſiue Piperinis.
De balneis Lotharingijs ſiue Plumbarijs.
De Badenijs Heluetiorum.
De Badenijs inferioribus in Marchionatu Badenſi.
De Badenijs Auſtriacis.
De balneis Ferinis in Ducatu Vvirtenbergenſi.
De balneis Cellenſibus.
De balneis Geppingenſibus.
De balneis Avvenſibus.
De balneis Embſenſibus.
De balneis Geberſuilenſibus.
De balneis Carolinis, ſiue Ellenbogenſibus.
De balneis Vvisbadenſibus.
De balneis Caſteinenſibus.
De balneis Abudiacis.
De balneis Abechenſibus.
De balneis Vvembingenſibus.
De Hubbad, ſiue Huberbad.
De balneis Sultzenſibus.
De Sultzbergenſibus.
De balneo Sultzbrun.
De balneis Badenvvilenſibus.
De balneis Vvattenvvilenſibus.
De balneis Vvillingenſibus.
De balneis Bruntzbachenſibus.
De balneis Kibbadenſibus.
De Glotterbad.
De balneo Zuckenthalenſi.
De balneo Vogiſpergenſi.
De balneo Sultzenſi.
De balneis Aegrinis.
De balneis Vberkingenſibus.
De balneis Niderawrenſibus.
De balneis Deynachenſibus.
De balneis Federinis.
De balneis Antigaſtrenſibus.
De balneis Birckenfeldenſibus.
De balneis Treuirenſibus.
De Niderborn & Oberborn.
De Conderthal.
De Baſſenheim.
De Keſſelbrun.
De Ponterborn.
De Heylborn.
De balneis Annæbergenſibus.
De balneis Aquenſibus.
De Bellerthal.
De balneis Bertringenſibus.
De balneis Bringenſibus.
De Buretzheim.
De balneis Dalfingenſibus.
De Dunckelbrun.
De Ebenhauſen.
De balneis Etingenſibus.
De balneis nominatis, Fliechen.
De Iungbrun.
De Keeſvvaſſer.
De Kißingen.
De Kronenberg.
De Leonſtein.
De balneis Laubacenſibus.
De balneis Leucenſibus.
De balneis Leunigenſibus.
De balneis Loffingenſibus.

De balneis Mertesdorf.
De balneis Montenbaur.
De Neubad.
De balneo Saurenthal.
De balneo Spiegelbergensi.
De balneo Schuenningensi.
De balneo Syluestri.
De balneis Teplicis.
De balneis Vberlingensibus.
De balneo Villachensi.
De balneo Vvaldshorn.
De balneo Vveringensi.
De balneo Vvolckensteinensi.
De Zollerbad.
De balneis Patauinis.
De balneo Porretano.
De balneo Corseno.
De sancta Maria in bagno.
De balneis de Agnis.
De balneo Petriolo.
De thermis Grotinis.
De thermis apud vrbem veterem.
De balneis Perusinis.
De balneis montis Cazini.
De balneis Aquensibus.
De balneis Siculis.
De balneis Aquarijs.
De balneo Carpensi.

De Aqua potabili.

AQVA optima est, quæ pura, limpida, omnis saporis expers, gustu iucundo, clara, pellucida, tenuis, leuisque reperitur: necnon quæ igni admota citò calefit, remota verò ocyssimè frigescit, & in qua carnes & legumina celerrimè coquuntur: quæ deniq; æstate frigida, hyeme verò tepida existit, celeriterq; præcordia pertrãsit, & sine vlla ventriculi molestia labitur, & secedit. Talis autem ea esse solet, cuius fons ad oriẽtem solem erumpit, currítq; super lapides, aut arenã, aut purissimam terram. Omnium tamen præstantissima est pluuialis, eaque præsertim quę in fine æstatis, vel principio autumni, vel etiam media æstate pluit, silente cœlo. Huic ferè illa respondet, quæ eodem tẽpore cum tonitruis descendit. At ea, quæ maxima aëris ac ventorum procella, terrifico tonitruum, fulgurum, & grandinis impetu, ex velociter concitatis nubibus cœlo demittitur, in humanæ vitæ vsum admitti non debet. Porrò aqua cisternarum non æquè eõmendatur, tum quòd miscella quædam sit diuersarũ aquarum, quæ in diuersis anni temporibus inibi colliguntur ex pluuia, ex grandine, & niuibus hyemali tempore in tectis colliquatis: tum quòd aquæ omnes stationariæ, putrefactioni facilè sint obnoxiæ. Putealis præterea aqua tertium in bonitate locum habet grauis quidem est, ęgreq; conficitur, nec omnis putredinis expers: veruntamen tantò minùs fuerit damnãda, quantò frequentiùs hauritur, vel si è subterraneo fonte scaturiat. Sequuntur lacustres & palustres: quę omnino sunt improbandæ, nisi coctæ, vel igne fuerint destillatę. Fluuiatilis deniq; probatur, in qua nulla animalia putrefacta, nulla excrementa, nullæ vrbium sordes inesse sentiuntur, &c. *Galenus.*

De balneo aquæ dulcis calido.

BALNEVM calidum aquæ dulcis confert alopeciæ, appetitui canino, aluo obstructæ, capitis dolori, calori externo, cholericis, & morbis calidis, colicæ, phthisi, pulmonis vitijs, pleuritidi, hecticis, hæmorrhoidibus obstructis, lassitudini membrorum, extenuatis, consumptis, morbis siccis, spleniticis, melancholicis, siti, vigiliæ, ventris fluxui, vlceribus, tertianis, quartanis, fluxibus omnibus, mensibus obstructis, mulieribus, infantibus, senibus, scabiei, pruritui, omnibus cutis vitijs, nephriticis: emollit corpus, & membra, humores liquat, & euacuat: corpus & membra humectat: indurata resoluit, impinguat: vocem clarificat, vrinam mouet: calorem natiuum & humorem auget: somnum conciliat: carnem & cutem restituit naturali temperamento: cibum distribuit: mundificat, & abstergit. Sed vsus eius immoderatus cordi nocet, syncopen inducit, appetitum deijcit, nauseam mouet, iũcturas laxat, & debilitat, calorem naturalem resoluit: corpus & membra laxat, humores mouet, & vlceribus nocet, &c. *Galenus, & alij.*

De balneo aquæ dulcis frigido.

BALNEVM aquæ dulcis frigidum valet contra morbos calidos & siccos, febres omnes siccas, conuulsionem, spasmum, sanguinis profluuia quæcunque, cutis sordes, menstruorum fluxum nimium, & rubeum, & cholericum, articulorum dolores, & podagram. Prodest iuuenibus, & carnosis: totum corpus refrigerat: cutem densat: digestionem confortat: vires roborat. Sed frigidum balneum nocet maximè pueris, & crescentibus, gracilibus, mulieribus, senibus, imbecillis, neruis & iuncturis debilibus, pectori, cordi, stomacho frigido, & imbecillo, intestinis, renibus, matrici, hominibus frigidis & humidis, morbis omnibus frigidis & humidis: calori natiuo, vulneribus & vlceribus, hecticæ: item oppilat, & constipat. *Idem.*

De aquis mineralibus siue thermis.

AQVAE minerales seu THERMAE, Balnea naturalia dicuntur, quæ per se aut sponte, vel naturaliter scaturiunt: alioque nomine, eò quòd illis insit calefaciendi facultas, thermæ vocãtur. Sunt autem quædam salsa, quædam nitrosa, quædam aluminosa, quædã sulphurea, nõnulla bitumino sa, aliqua ferrea, aliqua ærea, aliqua cuprea, aliqua aurea, quædam ex plurib horum mixta, &c.

De balneis salsis.

BALNEA salsa ad frigidas & humidas intemperies, & ad eiusdem generis morbos cõferunt. Proinde medentur hydropicis, frigidis neruorum doloribus, podagræ, resolutioni, asthmaticis: pectoris fluxiones cohibent: ventriculo frigido & humido conferunt, & tumoribus laxis,

pituitoſis, ſcabie infectis, capiti thoraciq́ue fluxionibus obnoxio, &c. Valent præterea contra ſpaſmum & conuulſionem, matricem frigidam & humidam, veſicam & neruos, renum ægritudines, teſticulorum inflationem, menſtrua alba, ſterilitatẽ, vlcera, tormina, flatus & dolores ventris, laxitatem membrorum, calculum, articulorum dolores, humorum putrefactionem, neruorum contritionem, caſum, epilepſiam, aurium dolorem, vuluæ caſum, ſplenis duritiem, ſtomachi dolores frigidos, carnem ſuperfluã, ſcabiem, impetiginem, &c. *Galen. & alij.*

A

B

De balneis nitroſis.

NITROSA balnea à ſalſis, facultatibus non differunt, niſi quod in omnibus illis valentiores ſunt, non adeò tamen adſtringunt, ſed valenter abſtergunt, quare & ſcabioſos mundant, & aurium vlceribus medentur, incertosq́; earum ſonos atque tumores diſcutiunt. Conferunt præterea capiti, thoraci, fluxibus, ventriculo pituitoſo, ac humido, hydropi, tumoribus laxis, neruorum vitijs, defluxionibus ad pectus, pruritui, furfuribus, viſui, paralyſi, neruorum torſionibus, ſurditati, ventris doloribus, vermibus, carni exceſcenti, vlceribus, venenis. *Galen. & alij.*

De balneis aluminoſis.

ALVMINOSA balnea, ad ſanguinis reiectiones, ventriculum vomiturientem, hæmorrhoidas immodicè profluentes, mulieres, quæ inordinatè purgantur, & quæ frequenter abortiunt: ad eos deniq; qui immodico ſudore reſoluuntur, & tibiarum varices profunt: Exiccant valdè, calefaciunt, conſolidant, coagulant. Valent aduerſus ructus, hydropem, tormina, vlcera maligna & putrida, articularẽ morbum, ſputum ſanguinis, ſudores ſuperfluos, dyſpepſiam, varices, vlcera veſicæ, tumores laxos; item valent contra fluxum ſanguinis, & aliarum ſuperfluitatum, viſus obſcuritatem, ſtomachica, teſticulorũ dolorem, herpetem, eſthiomenum, apoſtema corroſiuum, ignis aduſtionem, carnem ſuperfluam, & omnes morbos frigidos & humidos. *Gal. & alij.*

C

D

De balneis ſulphureis.

SVLPHVREA balnea calefaciunt, neruos emolliunt, dolores mitigant, ſtomachum enermant & ſubuertunt, omnia cutis vitia exterunt: hydropicis, alphis, leucis, impetiginibus, vlceribus antiquis, articulorum defluxioni, lieni indurato, iecori, vtero, reſolutionibus, coxendicibus & ſcabiei ſubueniunt. Siccant præterea vehementer, & in quarto gradu, reſoluunt, aperiunt, attrahunt, conſumunt, attenuant. Profunt ventriculo, neruis frigidis & humidis, ſcabiei, ſpleni, calculo, teneſmo, iecori, matrici, lumborum doloribus, morbis frigidis & humidis, reſolutis, paralyticis, contractis, tremulis, & neruorum doloribus, tumoribus articulorum, & eorum morbis alijs, epilepticis, lethargicis, ſurditati, & obliuioni, & coryzæ, apoplexiẽ, tuſſi, pectoris ſaniei, aſthmati, ventoſitatibus, hydropi, icteritiæ, venenatis, &c. *Iidem.*

E

F

De balneis bituminoſis.

BITVMINOSA balnea caput replẽt, ſenſuum inſtrumenta lædunt, enixè tamen calefaciunt, & prolixè molliũt, ſi quis diutius immoretur, præſertim vterum, veſicam & colum. præterea aqua intercute affectis peridonea ſunt. *Galenus.*

De balneis ferreis.

INFRIGIDANT, exiccant, ſtypticant. Profunt calidis & humidis morbis, aſthmati, podagræ, & articulorum dolori, ventriculi debilitati & mollitiei, aurium ſaniei, fluxui ſtomachico, hydropi, colicæ, fluxui menſium, & vrinæ, hæmorrhoidibus, ani egreſſioni, venenis, &c *Fuchſius, & alij.*

De balneis cupreis, & æreis.

BALNEA cuprea & ærea calefaciunt, ſiccant, abſtergunt, reſoluunt, incidunt, ſtypticant, incarnant, mundificant, conſolidant, conſtringunt. Proinde articulorũ doloribus, podagricis, aſthmaticis, nephriticis, vlceribusq; malignis, oculis, ori, tonſillis, & vuæ auxiliantur: conferunt morbis frigidis & humidis, laxitati, & rupturæ membrorum, contuſis membris, vulneribus malè curatis, cutis malis, carbunculo, carni exceſcenti, viſui, carni ſuperfluæ in naribus, vel ano, hydropi, aluo conſtipatæ, &c. *Fuchſius, & alij.*

De balneis aureis.

BALNEA aurea calefaciunt, & ſiccant. Proinde doloribus colicis, voluulo, fiſtulis, podagræ ac malignis vlceribus ſuccurrunt. Profunt item ventriculo frigido, calculo, rupturis, oculorũ vitijs, ſcabiei & lepræ, cutis malis, cordi, eiusq́; tremori, & affectibus, oris fœtori, &c. *Fuchſ. & alij.*

De balneis gypſeis.

BALNEAE gypſeæ infrigidant, exiccant, conglutinãt, oppilãt. Profunt fluxui ſanguinis è naribus, ophthalmię, menſtruorũ fluxui, & aliis omnib. fluxionibus, calidis & humidis morbis, &c.

De balneis mixtis.

BALNEA quæ ex mixtis qualitatib. conſtant, pro cuiuſq; vincentis qualitatis ratione agunt. Proinde ex iam commemoratis facillimè omnium Germaniæ noſtræ thermarum facultates dijudicare licebit, modò mixturã ac conſtitutionẽ illarum perſpectã habeamus. Quare ne quid hac in parte deſiderari poſſit, breuiter earũdem, potiſſimùm earũ, quæ cæteris antecellere videntur, mixturæ & vires exponendæ ſunt. *Fuchſius.*

De thermis Germaniæ, & primò de balneis Curienſibus, ſiue Piperinis.

In CVRIENSI diœceſi thermæ ſitæ ſunt, quæ Germanis Pfefferbad dicuntur: hoc eſt, piperina balnea. Conſtant mixtura auri, ſulphuris, ferri, æris, & nitri. Harum aqua non continuò manat, ſed tertio die Maij erumpit, decimo verò quarto Septembris iterum ſeſe ſubducit. * Mirificè dolorib. capitis confert, memoriam roborat, viſum auditumque acuit: cerebri obſtructiones ac neruorum aufert, articulorũ doloribus, vlceribus, fracturis q; oſſium ſuccurrit. Valent præterea ad

articu-

articulorum resolutionem, tremorem artuum, manuum, pedumque, lassitudinem membrorum, phthisim, febres inueteratas, apoplexiam, paralysim, resolutiones linguæ, ac oris, spasmum, podagram, lateris dolores, cordis palpitationem, ictus, percussiones, ophthalmiam, surditatē, maniam, veternum, chiragrā, artuum dolores, membra fracta, luxata, contracta, conuulsa, & sugillata, vlcera maligna, & malè curata, scabiem, impetiginem, elephantiasim, lepram recentem, vulnera malè curata, calculos renum & vesicæ, veteri affectus varios, & inueteratos, renum vitia diuturna, vesicæ mala vetera, cancrum, fistulam, anthracem, ficos, scirrhos, luxationes vertebrarum, mammillarum vlcera, epilepsiam, mensium intemperiem, cōsumptos à morbo, obstructiones cerebri, iecoris, lienis, & neruorum, ictericiam, quartanam, hydropem, &c. *Fuchsius, & alij.*

De balneis Lotharingijs, siue Plumbarijs.

In Lotharingiae montanis balnea sunt, quæ *Plumbeos* quasi plumbea, ob nimirum copiosam plumbi mixturam, vocantur. Constant ex plumbi, sulphuris, & aluminis mixtione.* Auxiliantur malignis & curatu difficilib. vlceribus, cancro, phagedænis, fistulis, elephantiæ recens cœptæ, & omnibus cutis vitijs. Valent præterea contra capitis fluxiones, scabiem, pruritum, impetiginem, intertriginem, vulnera malè curata, membra rupta, contusa, & resoluta, torporem membrorum, artuum dolores, lassitudinē membrorum, imbecillitatem. panaricium, fluxiones partium corporis, paralysim, contusionem, inflammationes, veteri affectus frigidos, humidos, strangulatum, renum morbos, vesicæ ægritudines fluxiones, febres inueteratas, & recētes, mēses albos. sterilitatē, hæmorrhoidas obstructas, & humidos morbos omnes. *Fuchsius & alij.*

De Badenijs Heluetiorum.

Haud procul à Badenijs Heluetiorum salubres thermæ habentur, quarū mixtura constat ex copioso sulphure, & exiguo alumine. * Prosunt ad frigidas ac humidas capitis & cerebri passiones, lethargum scilicet, amissam memoriā, & similes. Calefaciunt & exiccant ventriculum, eiusq; concoctionem iuuāt, iecoris & lienis obstructiones tollunt. Detentos menses euocant, & sterilitatem auferūt. Mulieribus præterea magis quàm viris cōferunt: Item pectoris angustijs prosunt, asthmati. dysuriæ, stomachi affectibus, phlegmaticis, intestinorum obstructionibus, colicæ passioni, catarrhis frigidis, coryzæ, rheumati, defluxionibus ex capite, sensibus roborandis & curandis omnibus, visui, vertigini. oculorum suffusioni, & fluxioni, auditui, & odoratui, concoctioni malæ, cibi fastidio, renum vitijs, calculo, defluxionibus hæmorrhoidum immodicis, neruorum, musculorum tendinum, & ligamentorum affectibus, viscerum obstructionibus, suffocationi matricis, & præcipitationi, ac emotæ è loco suo, doloribus matricis in grauidis, mulierum omnibus morbis, dolori articulorum, chiragræ, podagræ, ischiadicis, membris infrigidatis, contractis, dolentibus, scabiei, pruritui, impetigini. Nocent contrà calidis & siccis temperamentis, & morbis. *Fuchsius, & alij.*

De Badenijs in Marchionatu Badensi.

In inferiori Badenia, vbi Marchio Badensis residet, sunt balnea mirę efficaciæ, quorum mixtura ex sulphure, sale & alumine existit. * Conferunt difficilè spirantibus, & asthmaticis, doloribus articulorum, & podagræ, à frigidis humoribus ortis, hydropicis, veteri morbis frigidis, albis potissimùm mensibus: conceptionem promouent, sterilitatemq; remouent: & in summa, veteri malis frigidis & humidis, præ cæteris balneis mirificè conueniunt: vlceribus & cutis vitijs medentur. Prosunt præterea contra destillationes & defluxiones à capite ad pectus, fluxiones auriū, & oculorum, tinnitum aurium, hydropem, matricis frigidos affectus, vulnera, mammillarum vlcera, podagram, chiragram, ischiada, tremorem membrorum, torpida membra, spasmū, articulorum dolores, neruorū rigores, humiditates, stupores & tremores, ventriculi frigidam & humidam intemperiē, iecoris & lienis infirmitates frigidas, abortum, veteri, & ani procidētiam, intestinorum dolores, crurum inflationes, scabiem, impetiginem, cutis vitia, pruritum, squamas, excoriationem, morbum Gallicum, cachexiam, renum dolores, vrinæ, difficultatem, colicam, catarrhum, omnes frigidos ac humidos morbos hepatis, lienis, & ventriculi: prosunt item omnibus hominibus frigidis & humidis. *Idem.*

De Badenijs Austriacis.

In Baden oppido Austriæ scaturiunt aquæ calidæ multùm sulphuratæ, parum nitrosæ, ac aluminosæ, Antegattæ nominatæ. Valent autem ad frigidos, humidos, & pituitosos morbos, thoracis phlegma, iecoris scirrhū, stomachi, intestinorum & matricis mala, colicam, lumbricos, hydropem, menses retentos, menses albos, capitis dolorem, veternum, memoriam amissam, vertiginem, resolutionem neruorum, aurium flatus, & sonitum, surditatem, podagram frigidam, articulorum imbecillitatem, cancrū, erysipelas, vlcera maligna, & serpētia, & erodentia, ani rimas, & vlcera, ruptis & contusis membris. *Rulandus.*

De balneis Ferinis in ducatu Virtenbergensi.

In ducatu Vvirtenbergensi haud procul à Chaib oppidulo, sunt thermæ, quę à Mattiana sylua Wildbad, hoc est, ferinæ nominantur: ex eadem qua priores mixtura cōstant. Sunt tamen qui cupri & nitri mixtionem accedere putent. * Viuè capitis passionib. frigidis, paralysi, cōuulsioni, stupori, & similibus auxiliātur, instrumenta sensuum roborant, tinnitū aurium, iecoris & lienis obstructiones tollunt, hydropicis & ictero laborantibus, renum & vesicæ calculis, ventriculoq; succurrunt, appetentiam excitant, & ferè

omnia, quæ Marchionis thermæ, poſſunt. Viris tamen magis, quàm mulieribus competũt. Sunt præterea ſalubres fluxionib. & humiditati capitis, obliuioni, pectoris anguſtiæ, aſthmati, ſputo ſanguinis, empyemati, oculorũ lippitudini: proſunt calculis mirificè tam renum, quàm veſicæ, obſtructionib. iecoris & lienis, hemicraniæ, contractis, tremulis, vẽtriculi ardoribus, & flatibus, ventriculo & inteſtinis craſſis & pituitoſis humoribus repletis, laſſitudini, faſtidio cibi, vrinæ retentioni, ſtranguriæ, colicæ, podagræ, ſcabiei, vlceribus doloroſis, cutis vitijs, & externis corporis vitijs omnibus. *Fuchſius, & alij.*

De balneis Cellenſibus.

Haud procul à Martiana ſylua CELLENSES ſunt thermæ, quarũ mixtura ex modico ſulphure, alumine & cupro conſtat. * Succurrunt diuturnis febribus ex pituitoſis ſimul & bilioſis humorib. ortis, vlceribus diuturnis & malignis, articulorum dolorib. appetẽtiæ caninæ: ac præ cæteris thermis conueniunt calidis & ſiccis temperamentis. Valent contra calculos, dyſenteriam, fluxuſq; alios ventris, maraſmum, pectoris anguſtiam, pleuritidem, peripneumoniam, tuſſim ſiccam, & aſperam, vrinæ ardores, defluxiones, bilem vtranque, maniam, melancholiam, icterũ, quartanam, hydropem, vomitum, ventriculi intemperiem frigidam & humidam, eiuſq; humores, mordicantes, vteri & renum inflammationes, arthritin, narium ſanguinis fluxum, menſes immoderatos, obſtructiones iecoris & lienis, cholerica mala, vulnera incurabilia, laſſitudinem, & cutis vitia. *Iidem.*

De balneis Geppingenſibus.

IN VVIRTENBERGENSI ducatu ad Geppingam oppidum thermæ ſunt, quæ Germanicè Sauerbrunn, hoc eſt, acidus fons appellantur. Ex acidis, quibus exigua ſulphuris acceſſit portio, harum mixtura conſtat. * Proſunt partibus corporis luxatis, ideoq; vẽtriculum ac iecur potiſſimùm corroborant. Hydropicis & regio morbo correptis, humoribus putrefactis, voluuloq; opitulantur. Lumbricos quoq; ſi bibantur, enecant. Proſunt præterea contra omnes obſtructiones renum, & veſicæ, putrefactiones, inflammationi hepatis, ſplenis ardores, teſtium inflãmationes & tumores, febres tertianas, iliacam, fluxus ventris, menſtruorum fluxum ſuperfluũ, colicam bilioſam, inappetentiam, lumbricos, vlcera, ſcabiẽ, pruritum, ſpirandi difficultatem, pectoris compreſſionem, ſitim, ſanguinis fluxum ex natibus, alijsq; locis, ventriculi imbecillitatẽ, omnes morbos cholericos, omnes morbos, tam internos quàm externos, ortos ex putrefactione: ſemen augent, & Venerem ſtimulant. *Fuchſius, & alij.*

De balneis Avvenſibus.

THERMAE, quæ in AV ſunt prope Rotenburgum ad Niccrum ſitum, ſimilem cum modò dictis mixturam obtinẽt: copioſiore tamen ſulphuris portione conſtant, ideoq; minùs prioribus acidæ: quo etiam nomine calidiores exiſtunt, maiorique exiccandi eorum quæ in partium cauitatibus deliteſcũt, facultate præditæ. Proinde proſunt tremulis, conuulſis, cõtractis, podagræ, chiragræ, iſchiadi, omnibus obſtructionibus iecoris & lienis, hepaticis, ſplenitícis, ictericis, febribus cholericis, putrefactionibus, omnibus morbis ex putredine ortis, hydropicis, ructui, inappetentiæ, vomitui, ventriculo vitioſo, catarrhis, nephriticis, veſicæ malis, apoſtemati matricis, eiuſq; tumori, dolori, & alijs vitijs. Conferunt quoque matrici aſcendenti, vel deſcendenti, obſtructæ, refrigeratæ, ſterilitati, neruis induratis, refrigeratis, colicæ, iliacæ, lumbricis, torminibus, vlceribus, tumoribus pituitoſis, ſcabici, pruritui, & cutis vitijs alijs, omnibus deniq; morbis phlegmaticis. *Fuchſius, & alij.*

De balneis Emſenſibus.

IN FINIBVS lacus Podmici, quem Conſtantienſem vocant, thermæ habentur, EMSS dictæ, aluminis & nitri mixtura participantes. * Conferunt doloribus capitis, neruorum reſolutionibus à coli doloribus factis, & vlcerib. malignis. Valent præterea cõtra hepatis & renum, ventriculiq. ſeruorem, neruorũ, & articulorum dolorem, & duritiem, menſes inordinatos, ſterilitatẽ, abortũ, ſcabiem, & cutis vitia. Porrò non procul à Lanſtein oppido vltra Rhenũ profluunt aquæ calidæ, Ems appellatæ: conſtant autem ex ſulphure, alumine, chalcanthо, & nitro: quæ faciũt contra ſenſuum defectus, aſthma, humores craſſos, pituitoſos ac tenaces, ſpirãdi difficultatem, colicam, ani thagadias, rimas: ſuntque valent præterea contra rimas pudendi muliebris, ventriculi flatus, & fluxiones, reſoluta mẽbra, renum lapides, matricis mala, frigida, ſterilitatem, vlcera vetuſta. Proſunt quoque abſceſſibus frigidis, podagræ, arthriticis, fluxui ventris, impotentiæ naturali, infixis corpori, ſcabici, pulmonis vitijs, neruorum contractioni, & cutis vitijs, &c. *Iidem.*

De balneis Gebersuilenſibus.

IN ALSATIA propè Geberswetter thermæ ſunt, quæ ex mixtura aluminis, nitri & ferri conſtant. * Opitulantur lienoſis, quartana laborantibus, vlceribus ſordidis, & omnibus vitijs cutis. Sanant præterea melancholiam, vigilias, ventriculi imbecillitatem, menſes albos, capitis mala, lepram recentem, morphæam, verrucas, herpetem, tuſſim antiquam, impetiginem, ſerpiginem, puſtulas paruas, nodos, canerum, & ſcabiem. *Fuchſius, & alij.*

De balneis Carolinis, ſiue Ellenbogenſibus.

Apud ELLENBOGIVM in Bohemia oppidum thermæ, ſulphuris & aluminis mixturam obtinent. Curant glandulas, ſtrumas, genuum tumores, paronychias, coxarum dolores, vnguium ſciſſuras, paralytica & contracta mẽbra, capitis dolorem frigidum & humidum, lethargum, catum, memoriæ corruptionem, dolorem ſpinæ, vertiginem, renum & veſicæ calculos, ſtuporem,

porem, morbum arthriticum. Prosunt quoq; catarrhis, spasmo, epilepsiæ, apoplexiæ, ventriculo frigido, obstructionibus pulmonis, iecoris, & lienis. Sanant nephriticos, renum vesicæq; exulcerationes, colicam, vermes, morbos pituitosos: maciem inducunt: apostemata, œdemata, & scirrhos curant. Valent præterea contra panaritium, menses albos, matricis affectus frigidos, sterilitatem, tumores crurum: sanant vlcera magna, putrida atque erodentia, lepram, impetiginem, scabiem, pustulas, alphos, & cutis sordes. *Fuchsius, & alij.*

De balneis Vvisbadensibus.

Vvisbadenses thermæ ex sulphure, alumine & exiguo nitro constant. *Fuchsius.* * A Moguntia vltra Rhenum vnum miliare distant Vvisbadenses thermæ, calidæ: quæ constant sulphure, alumine, & pauco nitro. Proinde optimè valent cõtra refrigerata & debilitata membra, neruorum rigores, scabiem omnem, cutis vitia, impetiginem, serpiginem, vitiliginem, maculas cutis, exulcerationem. Curant asthmata, spirandi difficultatem, ambustionem, hydropem, vrinæ retentionem, dolores articulorum frigidos & humidos, paralysim, contractionem, lepram incipientem, contractionem rugarum: sensus acuunt, corruptam rationem persanãt. Prosunt præterea tussi, phthisi, singultui, bulimo, podagræ & chiragræ: lapidem renum, & vesicæ expellunt, matricis frigidos morbos tollunt. Valent deniq; aduersus mensium fluorẽ, defluxiones capitis, & omnes frigidos & humidos morbos. *Rulandus.*

De balneis Casteinensibus.

In Baioaria sunt thermæ, quas Gastein nominant, quibus vehemens adstrictoria facultas inest, ideoq; omnia corporis excrementa dissipant & absumũt. Imprægnandi facilitatem pariunt, & ne abortiant grauidæ, prohibent. *Fuchsius.* In Diœcesi Saltzburgica Bauariæ sunt thermæ calidæ, quas Gastein, siue Castein nominãt: inficiuntur calce pyritum, antimonii, sale, nitro, auro, item argento, ære. Valent autem contra vertiginem, carum, lethargum, coma, obscuritatem visus, alopeciam, splenis duritiem, ictericiam, & flatus. Sanant vterum vitiosum, sterilitatem, ozœnam narium, menses retentos, nimiũ fluentes, & albos. Prosunt colicis, imbecillis à morbo, podagricis, paralyticis, calculosis & leprosis. Curant præterea spermatis defectum, & impotentiam, mammillarum duritiem ac tumorem, alphos, papulas, cutis vitia, vlcera putrida & erodentia, abortum, fluxiones, omnesq; morbos humidos. *Idem.*

De balneis Abudiacis.

Thermæ sunt etiam apud Abudiacum Baioariæ castellum supra Reginoburgum, quæ sulphuris, aluminis & nitri mixturam obtinent. Odore oua frixa referunt. * Facultates earundẽ, vt reliquarum, ex ijs quę dicta sunt, abundè constant. *Fuchsius.*

De balneis Abechensibus.

Apud Abech in Bauaria prope Ratisbonam sunt thermæ calidæ, imbutæ sulphure, alumine ac nitro: quarum vsus est * valere contra calculũ vesicæ ac renum, catarrhum, melancholiam, cordis tremorem, syncopen, cardiacam passionem, hydropem. Curant quoq; vlcera, fistulas, scorbutum, omnis generis scabiem, oculorum lippitudinem, gingiuarum putredinem, dentium dolores, vteri vitia, tumores & scirrhos. Prosunt præterea ischiadicis, podagricis, apoplecticis, paralyticis, sanguini concreto, vomitui, morbo Gallico. Secundas & fœtum mortuum expellunt: surditatem, contractionem membrorũ & auriũ ventositatem curant: valent deniq; aduersus venena, frigoreq; affecta membra. *Rulandus.*

De balneis Vvembdingensibus.

Havd procul à Vvembdinga Bauariæ oppido in pratis aqua scaturit sulphure, alumine & nitro constans: * probatis ad renũ & vesicæ calculos viribus, cuius rei hoc exemplum est notabile. Quidam enim vbi à lithotomo malè tractatus fuisset, his vsus balneis vesicæ calculos emisit quadraginta: mulieribus menses mouet: tumores & hydropicorũ aquas absumit: inueteratis vlceribus alijsq; cutis vitijs competit huius balnei vsus: podagrã & ischiadem curat, paralyticos item & conuulsos: aurium tinnitus tollit: stomachum imbecillum roborat: ad morbum Gallicum valet, gibbosq; depellendos, ijsq; cõducit optimè qui vrinam continere nequeunt, cuiusmodi est stillicidium vrinæ, & diabetes. Valet quoq; contra catarrhum, tumores, fistulas, arthritidem, lepram incipientem, scabiem omnem, surditatem, morbum Gallicum, bubones, clauos, abscessus: flatus dissipant: vomitiones compescunt: valent præterea contra fluorem alui, dysenteriam, lienteriam, diarrhœam, hæmorrhoidum dolores, sanguinem cõcretum, & omnia cutis vitia. *Fuchsius, & alij.*

De balneo Hubbad.

Balneae (quas *Huberbad* nominant) sesquimiliare distantes à thermis Badænicis sulphur produnt cum cupro, & pauco alumine: sunt qui existiment quidpiam salis admixtum esse. * Aqua hæc pota viscerum obstructiones expedit: renum & vesicæ calculos conterit: menses sullit. Eadem vires præstat ipsius balnei vsus, & maximè destillationibus ex capite conuenit, scabiei, cæterisq; cutis vitijs, vt & difficultati spirandi. Salutares præterea sunt febribus inueteratis, asthmati, spirandi difficultati, vrinæ difficultati, conuulsis, resolutis, colicis. Sanant quoq; menses albos, gonorrhœam, hæmorrhoides immodicos, serpiginem, vitiliginem, impetiginem, acrochordones, neruos humidos, pruritum. *Fuchsius, & alij.*

De balneis Sultzbergensibus.

Sultzbergense balneum cupri, sulphuris, & salis petræ mixturam prodit: aqua hæc

quodammodo tepida eſt & potui grata.* Membris reſolutis vires reſtituit: podagram, colicoſque dolores curat: ijs tamen huius balnei vſus eſt infenſiſſimus, qui Veneri nihilominus indulgent. Porrò ſanat hoc balneum matricis vitia phlegmatica, ſterilitatẽ tam in mulieribus, quàm in viris, tumores pituitoſos, hydropes, ventriculi vitia, anorexiam, inappetentiam, tormina, calculum renum, neruorũ imbecillitatem, ſcabiem, pruritum, & alia cutis mala. *Idem.*

De balneo Sultzbrun.

Est acidula quoq; in ditione Treuirenſi prope oppidum *Meyen*, quæ nominatur *Sultzbrun:* & conſtat ſale, alumine atq; chalcantho. Vtilis autem eſt cerebro, capitis defluxionibus, ventriculo imbecillo, ventri indurato, difficultati ſpirandi, calculoſis, mẽſibus albis, fœcunditati mulierum, podagræ, neruorum duritiei, ſcabiei, & cutis vitijs. *Rulandus.*

De balneis Badenuilenſibus.

Badenvilense balneum, quod intra Friburgum & Baſilcam ſitum eſt, multum ſulphuris, ſalis autem petræ & aluminis modicum obtinet: in ſcaturigine quodammodo teper, ſed calor hic aliarum aquarũ influxu deperditur.* Potu viſcerum tollit obſtructiones, longasq; pellit febres, menſtrua mouet, aſthmaticis competit, & imbecillis ex frigore ventriculis: eius lotio cõtuſis & luxatis medetur, ſcabiem, pſoram, aliasq; cutis maculas emendat: vlcera maligna & phagedænas curat. Doloribus præterea ventriculi, iecoris, lienis, inteſtinorum & vteri confert, tumoribusq; eorum: item cachexiæ, lentigini, vitiligini, articulorum imbecillitati, & doloribus proſunt: curant deniq; podagram, inteſtina refrigerata, neruorum frigida & humida vitia, & calculum, &c. *Fuchſius, & aly.*

De balneis Vvattenuilenſibus.

Vvattenvilenses balneæ in Alſatia ſuperiori ſulphuris & ſalis petræ naturam obtinent:* quò fit vt aſthmaticis conducant & ijs qui frigidiore ſunt ventriculo: neruos humidiores confirmant, renibus etiam arenoſis medentur. Sanant præterea aſthma, d ſpnœam, anorexiam, laſſitudinem membrorũ, calculum renum, tumores, vlcera, ſcabiem, pruritum, cutis vitia, morbos phlegmaticos, & humidos. *Idem.*

De balneis Vvillingenſibus.

Vvillingenses ad Herciniam ſyluam ſitæ (quod Nouum balneum appellatur) ſulphur, & alumen ſuis produnt viribus:* ſiquidem & defluxiones exſiccant, ſtomachumq; & imbecilla membra corroborant.

De balneis Brintzbachenſibus.

Brintzbachenses cupro conſtant & ferro:* hinc earum aqua ſi bibatur, febres abſumit quartanas, & lienis obſtructiones liberat. Externa lotio viſum acuit, calculo renum vtilis, vlcera maculasq; terget, leprasq; incipientes. Sanat præterea quartanam, abſceſſus veteres, pruritum, ſcabiem, & impetiginem.

De balneis Kibbadenſibus.

Balneym (quod *Kibbad* nominatur) vnum diſtans à Friburgo miliare, ſuas à cupro & pauco ſulphure vires habet:* oculis eſt accommodatiſſimum, calculos renũ expellit, & malignas curat ſcabies, pruritumq; compeſcit. Sanat præterea aſthma, raucedinem, vocis nocumenta, thoracis frigidos affectus, hydropem, vlcera maligna, tumores, œdemata, fiſtulas, gãgrænas, puſtulas, cancrum, ſtupores, cõuulſiones, ventriculum imbecillem, articulorum morbos, mollificationem neruorum & membrorum, omnes deniq; affectus frigidos & humidos.

De balneo (Glotterbad.)

Qvod verò *Glotterbad* dicitur intra Friburgum & *Vvaldkirchen* ſitum, ſua ſcaturigine cuprum profert cum pauco ſulphure:* ictericis vtiliſſimum eſt, lienis etiam obſtructiones expedit, frigido & humido ventriculo & bulimiæ conducit, vt & febribus diuturnis. Curat præterea oculorum caliginem, oris, glandularum & vuæ vitia, narium & ſedis excreſcentias, vlcera ſordida, iecineroſos, & ſcabiem.

De balneo Zuckenthalenſi.

Balneym *Zuckenthaler* dictum non procul à Friburgo & *Vvaldkirchen* diſtans, ſulphus in ſe continet, alumen, ſal & halinitrum:* quo fit vt hydropicis, aſthmaticis, vtero refrigerato & albis menſtruorum profluuijs conducat: competit etiam ſcabioſis & laſſitudini. Confert præterea conuulſionibus, ſtupori, oculorum caligini, aurium tinnitui, congelationi, ſubeth, mollificationi neruorum, paralyſi, oſcitationi, ructui, ſcrophulis, pruritui, puſtulis, polypo, arrochordonibus, maculis, tumoribus flatuoſis, difficultati ſpirandi, omnibus morbis frigidis & humidis, vlceribus malignis & ſerpentibus, omnibus denique cutis vitijs.

De balneo Vogtſpergenſi.

Vogtspergense proximum oppido quod *Burcken* dicitur in Alſatia ſitum, copioſum prodit halinitrum, aluminis parum & ſulphuris.* ad ſcabiem, pruritum & laſſitudinem valet: aqua pota viſcerum tollit obſtructiones, icterum curat & febribus adeò conducit, vt qui hac in cibis & potu aſſiduè vtuntur, à febribus immunes exiſtant.

De balneo Sultzenſi.

Svltzense balneum à Friburgo miliaria duo diſtans propè oppidum *Sulzberg* dictũ, ſale conſtat, & bitumine:* tumefactis conducit genitalibus vteroq; & neruis imbecillis, & quibus à colica vires deiectæ ſunt. Hoc habet incommodi: nam ſi caput hac aqua madefiat, nimia humiditate intumeſcit.

Svltzense à pago *Sulz* dictum, à Moltzheimio medium diſtans miliare, vires Huberenſium balnearum æmulatur.

De Fontibus Acidis & primò de balneis Aegrinis.

ACIDI fontes hi sunt in Germania notissimi: in sylua Bohemica in vrbe Aegera fons est qui Acidulus nominatur, & in vicinia plures quos Feroces appellant: mixtũ in his est cuprũ & ferrum chalcantho. * Pota horũ aqua, viscerũ calorem, febresq; fugat internasq;, tollit obstructiones, & quicquid in corpore prauum delitescit, euocat: ventriculum roborat, deiectamq; restituit appetendi facultatem, mulierum menstrua sistit, aliasq; præter naturam factas hæmorrhagias: lotio scabiem, maculas & alia cutis vitia emendat.

De balneis Vberkingensibus.

VBERKINGENSE balneum in Vlmensium ditione propè oppidum *Geyslingen* in vico *Vberkingen* respondet viribus Geppingensi balneo.

De balneis Niderauensibus.

NIDERAVENSIS fons prope Rotenburgum ciuitatem ad Neccarum sitam ferrum sua scaturigine prodit sulphurque copiosius quàm Geppingensis, quibus etiam chalcanthum est admixtum: gratus est huius aquę potus, quòd clara sit & translucens. Haud procul ab hoc alij duo fontes scaturiũt prioribus efficaciores, ad inhærentes internis visceribus humores euocandos.

De balneis Deynachensibus.

DEYNACHENSIS in Hercinia sylua passus mille distans ab oppido Kaib ob aciditatem potui acceptus est, suas à ferro, cupro, & chalcantho vires sortitur: * ad viscerum obstructiones expediendas vtilis, sitim sedandam febresq; & icterum, stomachumq; roborandum: externa lotio externos cutis affectus emendat: ibidem alius quoque paulò altior conspicitur earundem virium.

De balneis Federinis.

IN RHAETIA fons est acidus quem Federis nominant, alumen continens & cuprum cum pauco sulphure: vinum acidulum claro colore & sapore imitatur: * ventriculi concoctionem iuuat, & sanguinis sputo conducit, diuturnas febres, podagram & nimios mulierum fluxus curat, calidis & biliosis affectibus vtilis existens. Spuma quam huius aquæ decoctio producit exiccata, & vlceribus aut abscessibus inspersa, plurimum conducit.

De balneis Antigastrensibus.

AD HERCINIAE syluæ introitum prope oppidum Oppenacum dictum, fons exilit acidus alumen producens, sulphur & chalcanthi parum, qui Antigastrensis dicitur. * Caput, renes aliaque viscera expurgat: ventriculum non tamen ex quauis causa imbecillum roborat, sed si sit prauis refertus humoribus. Ad cutis vitia plurimum quoque valet, ruptaque & contusa membra.

De balneis Birckenfeldensibus.

IN PALATINATV fontes duo sunt, quos Hundsruck nominant: ex ferro, cupro & chalcantho prodeunt: alter à planicie Byrckenfeld dicta mille passus distat in sylua Eberswald. Alter propè Leuningã haud procul ab vrbe Symmern maior est, & acidior. * calidiori ventriculo, & hepati competens, lienis obstructioni, & artuum doloribus. Ad cutis vitia plurimum valeret, si modò medicis notior existeret.

De balneis Treuirensibus.

APVD TREVIRENSES tres sunt aciduli fontes: vnus prope monasterium S. Matthiæ. Terram luteam (Germanis Berggeel dicitur) & ferrũ præterfluit. Oppletum prauis humoribus ventriculum expurgat, & roborat, & appetentiam excitat: lotio externos discutit tumores, & alia curat cutis vitia. Alter prope pagum est quem Lonquich nominant, chalcanthũ & ferrum prodens. Hic priore purior est & clarior. Tertius hisce similis in Metterodorff est.

De balneo Niderborn, & Oberborn.

AD MOSERAM fluuium duo fontes acidi ijsdẽ penè viribus ex ferro, cupro & pauco chalcantho erumpunt, quorum vnus, Oberborn/ alter verò Vnderborn aut Judenborn vocatur. * Viscerũ iuuant concoctionem, & cibi fastidia discutiunt, obstructum lienem & renes expediunt, & calculos expellunt. Ad alios etiam cutis affectus valent. Salutares præterea sunt capitis defluxionibus, membris paralyticis, conuulsis, aut ruptis, neruis induratis, dolentibus, oculorum caligini, excrescentijs carnosis, carni superfluæ, sanguinis fluxionibus quibuscunq;: sudores immodicos compescunt: sterilitatem amouent: item tumoribus omnibus, pruritui, scabici, impetigini, vitiligini, lichenibus, vlceribus, & externis vitijs alijs conferunt.

De Conderthal.

IN VALLE quam Conderthal vocant prope oppidum Memmingen fons scaturit alumen referens, halinitrum, & sulphur, cum pauco chalcantho. * Pituita ventriculũ potu purgat, eundemq; roborat: lotione verò neruos ex pituita induratos emollit, & depascentia curat vlcera.

De Bassenheim.

FONS BASSENHEIMER dictus, haud procul ab arce nobilis Antonij Waldbot/ alumen præterlabitur, halinitrum & sulphur. * Potu viscosos ventriculi humores exterget, & viscerum tollit obstructiones, lienis & vteri tumores discutit, scabiem & lepram lotione curat.

De Kesselbrun.

PROPE pagum Mendich dictum, fons eximius instar feruentis in aheno aquæ (vnde nomen Kesselbrun obtinuit) ex ferro, chalcantho & cupro ebullit. * Calorem & sitim sapore gratissimo compescit, & ventriculum roborat, hepar concalefactum refrigerat, lienis & renum obstructiones soluit, bilem purgat, hinc febres diuturnas excutit: nephriticis conducit & ner-

uos articulosq; lotione roborat, ſcabiem & alia cutis vitia emendat.

De Ponterborn.

FONS PONTERBORN paſſus ab Andernacho mille diſtat. Mixtum habet ferro chalcanthum & alumen. *Senibus & membris laſſitudine oppreſſis eſt cõmodiſſimus: ijs item quos & calor & ſitis infeſtat. Hepatis, lienis, & renum obſtructiones liberat, bilioſos educit humores febresq; domat contumaces: ventriculum imbecillum terget ac roborat, hydropem curat, & lubricos confirmat vteros: externis quoq; competit affectibus.

De Haylborn.

HAVD procul ab hoc alius exilit Rhenũ verſus, qui à ſuis (quas obtinet eximias ad reſtituendam ægris ſanitatem) viribus HAILBRVN dicitur. Multum ſalis obtinet (vnde non abſq; cauſa veteribus Halbrun, quaſi ſalis fons dictus fuit) at ſulphuris, & ferri modicum. Id huic eſt peculiare, quòd nihil impuri velut puluercs aliasq; ſordes tolerat, ſed ebullitione ſubitò eructat. *Hepatis, lienis, & renum obſtructiones aperit, febres tertianas, & quartanas curat, vrinas mouet, ſanguinem expurgat, hydropicorum aquas ducit, & vterum pituita refertum exterget. Viribus etiam pollet ad externos tumores, ad iſchiadem, podagram, aliosq; cutis affectus.

De balneo Abr.

PROPE Arwei & Synzig oppida, ſunt acidæ ex ferro, & ſulphure compoſitæ. Proſunt ventriculo, ſpleni, arthriticis, paralyticis, colicæ, & iliacæ affectioni. *Rulandus.*

De balneis Annebergenſibus.

EFFERVVR fons ab Annæbergo iuxta Viſam pagum in Miſnia apud Hermunduros ſubtepidus ex terra aluminoſa, cui vena cuprea pyritem gignens, iungitur. Proſunt huius aquæ catarrho, rheumati, cephalalgiæ, capitis grauitati, lethargo, epilepſiæ, paralyſi, ſpaſmo, ſtuporı, oculorum ſuffuſionibus, ophthalmiæ, aurium tinnitui, aſthmati, diſpnœæ, ſputo ſanguinis, tuſſi, phthiſi, mammis laxis, vomitionibus, nauſeæ, colicæ, fluxionibus alui, tetro hydropi, ſpleniticis, nephriticis, ſtranguriæ, renum & veſicæ vlceribus, ſanguinis mictui, vteri morbis frigidis & humidis, menſibus inordinatè fluentibus, & albis, abortientibus, vteri procidentiæ, hæmorrhoidibus immodicis, teſtium tumoribus, ſeminis profluuio & articulorum doloribus. Conferunt præterea arthriticis, chiragræ, podagricis, iſchiadicis, ſcabioſis & ambuſtis. Valent quoque aduerſus artuum tremores, neruorum rigores, & reſolutiones, tumores pituitoſos, ſudore reſolutos, varices tibiarum, ſtrumas, febres phlegmaticas & diuturnas, vlcera, exanthemata, elephantiaſim, pruritum impetiginem, vitiliginem, abſceſſus, contuſiones, perniones, & alia cutis vitia. Porrò noxiæ ſunt calidis & ſiccis, ſanguineis, cholericis, & melancholicis, ac harum complexionum morbis. *Rulandus.*

De balneis Aquenſibus.

IVXTA Aquiſgranum ciuitatem Belgicæ emanant Aquæ calidæ, ſulphure, ſale, ac alumine infectæ: quæ proſunt vertigini, apoplexiæ, epilepſiæ, paralyſi, arthritidi, chiragræ, podagræ, iſchiadi, melancholiæ, obſtructionibus, & inflammationibus hepatis, lienis, renum, & pulmonum, matrici frigidæ, morbis frigidis & humidis: præterea calculum veſicæ ac renum curant, nec non ſcorbutum, oris uitia, hydropem, tumores artuum, menſtrua alba: ſuppreſſa euocant. Valent aduerſus virgam exulceratam, mariſcas, interttigines, morbum Gallicum, morſum ſerpentum: conceptionem adiuuant: conferunt neruorum malis, ſpaſmo, & conuulſioni, membris ruptis, contuſis, torpidis, diſtortis, & reſolutis, ſcabiei denique, & omnibus vitijs cutis. *Idem.*

De balneo Bellerthal.

ACIDVLA eſt in valle Bellerthal ex ferro, chalcantho, & ſulphure pauco profluens. Vſus eius eſt ad iecoris morbos, renum affectus, ſtomachi imbecillitatem, articulorum mala, hydropem, colicam, ſcabiem, & cutis vitia. *Idem.*

De balneis Bertringenſibus.

NON longè ab oppido Treuirenſi Wittich/ ſcatent aquæ Bertringenſes tepidæ, alumine, ferro, ac modico ſulphure imbutæ. Vtuntur autem ijs contra flatus, articulorum dolores, veſicam exulceratam, dolores colicos, vrinæ incontinentiam, menſes immoderatos, dolores dorſi, renes refrigeratos, ſtomachi & lienis imbecillitatem, febres chronicas, tympanitem incipientem, ſcabiem, vlcera incurabilia, pruritum, impetiginem, & alia cutis vitia. *Idem.*

De balneis Brigenſibus.

AQVAE calidæ Valeſiorum, ſulphure multo, & alumine pauco effluũt ad Brixantam vrbem. Vſus harum eſt aduerſus ſpaſmum, capitis tremorem, & deſtillationes, vertiginẽ, aurium tinnitũ, thoracis vitia humida, pulmonis mala humida, reſolutionem, vteri humiditates, renum arenas, & pituitoſa vitia, hydropem, ſterilitatem à frigiditate, leprã, ſcabiem, vlcera, rupta, & contuſa. Porrò noxium eſt hoc balneum cholericis: item affectis morbo Gallico. *Idem.*

De balneo Buretzheim.

IVXTA *Buretzheim* caſtellum acida eſt, ſulphuris & nitri particeps. Sanat neruos induratos, articulorum tumores, ſcabiem, & cutis mala. *Idem.*

De balneis Dalſingenſibus.

PROPE Vlmam ciuitatẽ fons ſcaturit, quem appellant *Dalſingerbad*, & *Gſundbrun*: conſtat ipſius mixtura ex ſulphure, atq; alumine. Proinde valet contra omnes morbos phlegmaticos, aſthma, capitis humiditates & deſtillationes, catarrhos, ventriculi intemperiem frigidam & humidam, capitis mala omnia frigida & humida:

curat

curat lethargum, apoplexiam, paralysim, vertiginem, stuporem, neruos debiles, iecoris lienisq; obstructiones, colicam, iliacam: varia vitia matricis, menses retentos, sterilitatem mulierum, podagram, arthritidem, pruritum, scabiem, & omnia cutis vitia. Calculos in renibus & vesica frangit, expellitq;: oculorum lippitudinem sanat: valet contra aurium fluxum, & tinnitum: contra tumores, hydropem, sciaticam, tremorem membrorum, iecoris, splenis, matricis, aliorumq; viscerum frigiditatem: cachexiam tollit, stranguriam & vrinæ stillicidium persanat: memoriæ debili confert: nec non visui, & auditui: appetitum excitat, omnia vitia mulierum, & chiragram persanat. *Idem.*

De balneo Dunckelbrun.

Ivxta *Brubach*, oppidum ad Rhenum, acida est, quæ vocatur *Dunckelbrun*, imbuta ferro, chalcantho, & nitro. Prodest calori stomachi, iecoris, & renum: confert & vlceribus, nec non scabiei, & cutis vitijs. *Idem.*

De balneo Ebenhausen.

Fons acidus Ebenhausanus prope Geppingam oppidum scaturiens, qualitate & viribus æquiparatur acidulæ Geppingensi. *Idem.*

De balneis Etingensibus.

Non longè ab vrbe Basilea circa Etigium pagum profiliunt aquæ, infectæ multo ære, & pauxillo bitumine. Succurrunt autem capitis tineis, alopeciæ, hecticis, ictericis, ventriculo imbecilli, & præhumido, cachexiæ, vlceribus putridis, carbunculo, anthraci, conuulsionibus, membris rigidis, neruorum molliciei, scabiei, & cutis vitijs.

De balneis Fliechen.

Circiter mille passus à Basilea ciuitate sunt balneæ: quæ prosunt contra humores superfluos, contractionem membrorum, vteri mala frigida, vomicas, vlcera putrida, neruorũ imbecillitatem, scabiem, & alia cutis vitia.

De balneo Iungbrun.

Prope *Rotvveil* oppidum balneum *Iungbrun* nominatum à multis commendatur, aduersus omnia vitia matricis, consumptos ex morbo. reficit enim: vlcera sanat: curat morbos capitis, pruritum, scabiem, & omnia vitia cutis.

De balneo Kerlich.

Acida in *Kerlich* vico, ex alumine & ferro profluit. Vtilis est ventriculo, membris nutritorijs, sanguinis fluxui sistendo, lieni extenuando, scabiei, & alijs cutis malis.

De balneo Kesvvasser.

Prope oppidum *Ehingen* existit balneum, quod incolæ nominant *Kesvvasser*: imbuitur sale nitro, sulphure, & pauco ære. Vtile est capitis defluxionibus, catarrhis, oculorum lippitudini, ophthalmiæ, aurium humiditati, auditui debili, artuum dolori, articulari morbo, podagræ, chiragræ, nephriticis, calculo renum & vesicæ: obstructiones iecoris, lienis tollit, ictero succurrit: A vẽtriculi vitio opẽ fert: confert appetitui prostrato, vlceribus, scabiei, pruritui, fluxionibus omnibus, & morbis phlegmaticis, sed viris potius quàm mulieribus.

De balneo Kissingen.

Acida iuxta *Kissingen* erumpit, infecta sale multo, alumine ac chalcantho. Confert cerebro, capitis defluxionibus, vẽtriculo imbecillo, cõstipationi vẽtris, difficultati spirãdi, calculosis: mẽstruis albis, fœcũditati mulierũ, podagræ, neruis B induratis, scabiei, & alijs cutis vitijs. *Rulandus.*

De balneo Kronenberg.

Ivxta *Kronenberg* oppidum est fons acidus, ferro, nitro, & ochra imbutus. Valet contra obstructiones viscerum, calculos renum, & vesicæ, cibi fastidium, scabiem, & cutis vitia. *Idem.*

De balneo Leonstein.

In comitatu Leonstein aquæ frigidæ profluunt ex alumine, sulphure, ac ære. Vsus earum est C aduersus febres antiquas, obstructiones viscerũ, sudorem superfluum, icterum, menses albos rubrosq; inordinatos, cholericos morbos, hydropem, abortũ, calculum, cachexiam, artuum dolores, vomitiones, sputum cruentũ, vlcera, lassitudinem, impetiginem, vitiliginem, pruritum, scabiem, & alia cutis vitia. *Idem.*

De balneis Laubacensibus.

Ad spatium duorum milliarium ab Vlma ciuitate propè *Vrspring* cœnobium situm est hoc D balneum sulphuratũ, ac nitrosum. Confert omni temperamento, omni ætati, omnibus vulneribus, & compunctionibus malè curatis: auxiliatur ossium fracturis, capitis dolori, memoriæ imbecilli, visus obscuritati, omnibus defluxionibus, obstructionibus cerebri, atque neruorum: confert apoplexiæ, paralysi, veterno, stupori, lassitudini, auditui imbecillo, spasmo, articulorum dolori, pruritui, scabiei, omnibus cutis vitijs, vlceribus, tumoribus, omnibus morbis matricis, & E mulierum, mensibus albis, mensibus retentis, sterilitati, alijsque malis corporis, quæ sanant Cellenses, & Piperinæ aquæ. *Idem.*

De balneo Leuck.

Ad oppidum Valesiorũ nomine *Leuck* aquæ calidæ extant copioso ære, & modico sulphure. Valent aduersus conuulsiones, spasmum, pulmonis vitia, oculorũ lachrymas & obscuritatem, imbecillitatem stomachi ex intemperie frigida & F humida. Conferunt dispepsiæ, cibi fastidio, iecoris, & lienis obstructionibus, vitijs oris, glãdularum & vuæ: sterilitatem remouent: contra abortum, vulnera incurabilia, catarrhos, & faucium mala valent: prosunt & frigidis humidisq; morbis: nec non membris fractis, conuulsis & ruptis, calculo renum, & vesicæ, hydropi: matricis intemperiem frigidam humidamq; curant: item aluiduritiem, vlcera maligna, vel malè curata ad sanitatem ducunt: contra narium defluxiones, neruorum ægritudines, colicam, renum dolores mirificè auxiliantur: lassitudinem membrorum

tollunt, ſcabiem, & alia corporis externa egregiè perſanant. *Idem.*

De balneis Leuningenſibus.

IVXTA *Leuningen* ad oppidum *Simmeren* in ditione *Hunderuck*, fons acidus inficitur ferro, ære, atq; chalcantho. Prodeſt ventriculi, ac iecoris inflammationi, obſtructioni ſplenis, renibus calculoſis, ſcabiei, & cutis vitijs. *Idem.*

De balneis Loſſingenſibus.

AQVAE frigidæ, ſale, nitro, ac alumine conſtant in *Loſſingen* oppido Furſtenbergenſi: quæ valent contra menſes albos, matricis ſtrangulationes, alui conſtipationes, ſterilitatem, ſanguinis fluxũ, defluxiones, capitis morbos frigidos: viſus obſcuritatem & aurium tinnitum tollunt: flatus internos diſcutiunt, humores corporis ſuperfluos conſumunt, pectoris anguſtiam & pulmonis ægritudines phlegmaticas perſanãt: proſunt quoque ſplenis inflationi, infirmo ſtomacho, febribus antiquis, laſſitudinibus, dolori ſpinæ, ſcabiei, & cutis corporis externis vitijs.

De balneis Lonquich.

PROPE Treuiros acidi fontes ſunt, vnus in *Lonquich*, alter in *Mertesdorff* vicis. Vſus horũ eſt contra ventriculum humidum, faſtidium cibi, tumores, ſcabiem, & cutis vitia.

De balneis Mertesdorff.

ACIDVS in *Mertesdorff* virtute æquiparatur ſuperiori acidulæ Lonquichicæ. *Idem.*

De balneis Montebaur.

IN ditione Treuirenſi non longè à *Montebaur* oppido acidula emanat ferrata, ſulphurata, & aluminata: quæ confert ventriculo, iecori, lieni & inteſtinis: febribus, vlceribus, torminibus, ſcabiei, & reliquis cutis vitijs auxiliatur. *Idem.*

De balneo Neubad.

AD oppidum *Villingen* in Hercinia ſylua, balneæ ſunt frigidæ, ſulphure, & alumine imbutæ: quæ proſunt laſſitudini membrorum, neruis humidis, rigidis, & diſtentis, iecinoroſis, ſpleniticis, ventriculo imbecilli, ſpaſmo, fluxionibus, articulis imbecillis, morbis humidis, & cutis vitijs. *Idem.*

De balneo Saurenthal.

CIRCA oppidum *Baccharach* acidula erumpit in valle, à cuius nomine vocatur *Saurenthal*: ferri, aluminis, ac nitri particeps. Vtilis eſt ventriculo, iecori, lieni, articulis, tumoribus laxis, ſcabiei, & cutis vitijs. *Idem.*

De balneo Spiegelbergenſi.

IN comitatu *Spiegelberg*, non longè ab *Hamel*, acida exiſtit, ochra infecta: quæ efficax eſt contra chiragram, podagram, tumores, œdemata, tophos articulorum, reſolutionem membrorũ, torporem, & vlcera caua: ſiſtit fluxiones: excreſcentias carnis cohibet: viſum acuit: curat leprã, impetiginem, ſcabiem, morbum Gallicum, vulnera: prodeſt dæmoniacis, ictericis, ſurdis, & mutis. *Idem.*

De balneo Syvenningenſi.

MILLE paſſus ab oppido *Villingen* in vico Vvirtenbergico, nomine *Schvvenningen*, frequẽtatur balneum, particeps ſulphuris atq; aluminis: quod ſanat membra contracta, conuulſa ex colica, calculum renum, laſſitudinem, ventriculi mala, tumores, vteri affectus, pruritũ, ſcabiem, & alia vitia cutis. *Idem.*

De balneo Sylueſtri.

BALNEAE ſylueſtres, vulgò *Vvildbad*, in ducatu Vvirtenbergenſi non longè à *Pforzheim*, oppido effluunt calidæ, infectæ ſulphure, ſale, & alumine: vel vt alijs placet, ære, & nitro, de quibus vide ſuprà in balneis Ferinis.

De balneis Teplicis.

MANANT hæ thermæ in *Teplitz* Bohemiæ propè Graupum, & inficiuntur ſulphure, nitro, bitumine, alumine, ſaxoq; calcario: quæ ſanant vertiginem, dolorem capitis, ſtuporem, tremorem, contractionem, neruorũ contuſionem, paralyſim, articulorũ morbos, tumores artuũ, ſtranguriã: vermes necant: mẽſtrua prouocant: albos ſiſtunt: curant matricem humidam, coxarum affectus, tumores inguinũ, bubones, gonorrhœã, vulnera, vlcera ſerpentia, atq; erodentia, hepatis intemperiem, ſcabiem, lentiginem, vitiliginem, impetiginem, maculas, & alia vitia cutis. *Idem.*

De balneis Vberlingenſibus.

FONS frigidus, plumbo, ære, ac ſulphure erũpit iuxta Vberlingam ciuitatem: qui confert nephriticis, veſicæ ac renum calculis, fluxionibus, phlegmoni, hydropi incipienti, ardori vrinæ, & ambuſtis: appetitum excitat, concoctionem iuuat: prodeſt lepræ incipienti, ventriculo malo, membris imbecillis, impetigini, alphis, ſcabiei, & alijs cutis vitijs. *Idem.*

De balneo Villacenſi.

MANANT hæ aquæ in Norico propè Villachum, participes gypſi, plumbi & ſulphuris: quæ ſanant icterum, ventriculum vitioſum, & inteſtinorum mala: obſtructiones viſcerũ referant: curãt vigilias, ſcorbutum, puſtulas, guttam roſaceam, verrucas, rimas, vlcera omnia, ſcabiem, & cutis vitia alia, &c. *Idem.*

De balneo Vvaldsborn.

SYLVESTRIS fons, vulgò *Vvaldsborn*, erũpit iuxta ſyluam *Buſchervvald* in comitatu *Buſch*, & imbuitur bitumine. Vtilis eſt capitis fluxionib. catarrhis, aurium dolori frigido, capillorũ defluuio, epilepſiæ, raucedini & grauedini: dentiũ dolorẽ tollit: oculorũ albuginẽ, & hypochyſin curat: prodeſt tuſſi recenti, & veteri, diſpnœæ, ventriculi dolori, & frigidis malis: flatus inteſtinorum diſſipat: curat tormina, & inteſtinorum exulcerationes, ventris frigidam intemperiem, obſtructiones viſcerum, indurata membra, vlcera maligna, vulnera difficilia: prodeſt calculoſis, tumidis, veſicæ inflationibus, matricis ſuffocationi, & præcipitationi, & flatibus: item menſibus retẽtis, podagræ, chiragræ, iſchiadi, articulorum

lorum dolori, lumbricis, vulneribus, lepræ, morsui serpentũ, frigidis morbis, & doloribus, lichẽi, pruritui, scabiei, & alijs cutis vitijs. *Idem.*

De balneo Vveringensi.

BALNEAE Vveringenses, tribus ab Augusta Vindelicorum milliaribus sitæ sunt, in loco plano, spatioso, amœno, campestri, & palustri, iuxta collem, quem accolæ appellant *Leute*, indeq; balneæ *Leutebad*, ab alijs *Vveringerbad*, à pagi vicini nomine nomen accepére. Sunt sulphuratæ, bituminosæ, & salsæ aquæ. Valent contra appetitus amissionem plurimum, articulorum immobilitatem, & dolores, apoplexiam, paralysin. Siquidem pituitam è capite, pectore, ventriculo & intestinis euacuant: sanant relaxationem, stomachi dolores, inflationes, & cruditates, oculorum lachrymas, ventris passiones, intestinorum lubricitatem, matricis mala, & dolores, hepatis intemperiem calidam, dolores renum, disuriam, stranguriam, menses retentos, sterilitatem, colicam, hydropem, iecoris, & splenis frigiditatem: fluores sistunt: ficum, synanchen, & vuæ passiones curant, prosunt chiragræ, podagræ, ischiadi, apostematis laxis, & tumidis, vmbilico eminenti, calculo, asthmati, canino appetitui, tenesmo, scrophulis, vlceribus, furfuribus, & squamis capitis. Valent præterea aduersus auriũ dolores, tumores ani, vlcera purulenta, inflammata & indurata, scabiem, oris torturam, fœtorem axillarũ, vermes, partus difficultatem, secundinæ retentionem, pleuritidem, & morbos omnes frigidos atque humidos. *Idem.*

De balneo Vvolckensteinensi.

AQVAE istæ propè *Vvolckenstein* in Misnia apud Hermunduros tepidæ scaturiunt, imbutæq; sunt permulto alumine, pauxillo pyrite atq; bitumine: quæ conferunt furfuribus capitis, lendibus, pediculis, catarrhis, oculorum lachrymis, & pterygijs, aurium fluxionibus & doloribus: tonsillas suppuratas, & oris vlcera curant: prosunt & columellæ laxatæ & pendenti, gingiuis carne superflua repletis, præhumidis, tumidis & inflatis: aduersus dentium dolores, morphœam, lentiginem, anheloſos, sanguinis sputum, dyspepsiam, & anorexiam, auxiliantur: vomitiones compescunt: sanant ventriculum refrigeratum, hepatis & lienis obstructiones, & inflammationes, hydropem, diarrhœam, & colicam pituitosam. Conferunt præterea nephriticis, calculosis, vesicæ vlceribus apostematibus, & scissuris vteri, sterilitati, menstruis albis, vel immodicis, vel inordinatis: hæmorrhoides superfluos sistunt: alarum & inguinum sudores & fœtores tollũt, sudores immodicos prohibẽt. medentur vnguiũ scabricici, coli exulcerationibus, doloribus testiculorum, ambustis, pedum tumoribus, pernionibus strumis, varicibus, & surarum tumoribus: auxiliantur podagræ, arthritidi, coxarum doloribus, neruorum resolutionibus, neruis frigidis, contractis, tremulis, pruritui, scabici, impetigini, serpigini, & alijs cutis vitijs. Valent præterea aduersus humores, & dolores, in musculis retentos, tumores phlegmaticos, præduros, & flatulentos: aduersus vlcera rebellia, maligna, putrida, depascentia, & phagedænica: duritiẽ sanant: pus resoluunt: excrescentias carnis tollunt, cicatricem vulneribus inducunt, &c. *Idem.*

De balneo Zollersbad.

PROPE oppidum *Veldkirch* ad Rhenum scaturiunt aquæ sulphuratæ: quæ sanant ventriculũ imbecillum, vomitum, anorexiam: tumores, vlcera, frigidos & humidos morbos, scabiem, pruritum, & alia cutis vitia. *Idem.*

De Thermis Italiæ, ac primùm de balneis Patauinis.

IN COMITATV Patauino septem habentur thermæ, quarum præcipuũ ac famosius est balneum Ebani, à Padua quinq; milliaribus distans in confinibus ruris, Ebanum dicti, quod ex sulphuris, aluminis, nitri, salis & calcis mixtura constat. * Vnde capitis dolori antiquo confert, pectori humido auxilium præstat: tinnitui & sibilationi antiquis medetur: ventriculum humidũ, hydropem, articulorum dolores, podagra, & vlcera corrosiua curat. *Sanonarola.*

De balneo Porretano.

IN COMITATV Bononiensi, thermæ habentur (*della Porretta* dicto) quadraginta milliaribus à Bononia distantes, quæ ex alumine, pauco sulphure, sale & nitro constant. * Omnẽ cerebri debilitatem remouent: oculorũ ęgritudinibus subueniunt: auditum reparant: paralysi linguæ opitulantur: asthmaticis conferũt: menstrua prouocant: splenis & hepatis obstructiones tollũt: hydropem curant: calculos & arenulas ex renibus pellunt: imprægnationi conferunt: matricis humiditatem resoluunt: passionibus neruorũ, doloribus iuncturarum, podagræ, scabiei antiquæ, tertianæ, & quartanæ conferunt. *Idem.*

De balneo Corseno.

IN COMITATV Lucano tria reperiuntur balnea, quorum primum ac præcipuũ balneum de Corseno nominatur, à ciuitate XVI. miliaribus distans. Constat ex sulphure, alumine, & nitro. * Quare calefacit & exiccat: calorem resoluit: capitis frigidis & humidis ægritudinibus opitulatur: asthmaticis & iuncturarum doloribus confert: sterilitati succurrit: vlcera curatu difficilia curat atq; exiccat. *Sanonarola.*

De Sancta Maria in Bagno.

IN ROMANDIOLA Castrum est (Sancta Maria in Bagno nuncupatum) apud quod tria sunt balnea, quorum mixtura ex sulphure, alumine, ferro ac ære participat. * Hæc catarrho humido, sibilo, tinnitui, paralysi, epilepsiæ, matricis humiditatibus, iuncturarum doloribus, scabiosis, leprosis, & vlcerosis conferunt. *Idem.*

De balneis de Aquis.

IN PISARVM comitatu quinque habentur

balneæ, quarũ præcipuæ ſunt balneæ de Aquis, à ciuitate ſedecim miliaribus diſtantes, quarum minera ferrea & aluminoſa exiſtit. * Omnem membrorum nutritiuorum diſcraſiam calidam tollunt, hydropicis, & ictericis conferunt: renes mundificant: matricis humiditates compeſcunt: hepaticis & ſtomachicis auxiliantur. *Idem.*

De balneo Petriolo.

In dvcatv Senenſi plura habentur balnea, quorum famoſius balneum de Petriolo nominatur, à ciuitate quindecim miliaribus diſtans: cuius minera eſt ſulphurea multum, & alumine participat. * Valde calefacit, reſoluit, & exiccat: confert paralyſi, ſpaſmo, tremori, epilepticis, capitis dolori ex frigido: ſtomachum laxat: calido hepati nocet: ſplenem durum mollificat: inteſtinorum ventoſitates diſſoluit: vuluæ duritici medetur: ſcabioſis, vlceribus, podagræ, & ſciæ opitulatur. *Idem.*

De thermis Grotinis.

In Comitatv Viterbij complures reperiuntur thermæ, quarum primum locum habere videntur Thermæ de Grota dictæ, miliare vnum à ciuitate diſtantes, quæ ex ferro & ære conſtant. * Membra relaxata, digeſtiuam, cerebrum & viſum corroborant: appetitum prouocant: ſplenicis, hepaticis, nephriticis, podagricis & matrici conferunt. *Idem.*

De thermis apud vrbem veterem.

Apvd vrbem veterem, nouem habentur balnea, omnia à prædominio aluminoſa ferro participantia. * Vnde matricis, & iuncturarum paſſionibus frigidis & humidis conferunt: paralyticis, ſpaſmo, hydropi, ſodæ, podagræ, catarrho, vlceribus ſordidis, neruis contractis auxiliantur: appetitum excitant: ſtomacho, hepati, & ſpleni ſuccurrunt. *Sauonarola.*

De balneis Peruſinis.

Ad ciuitatem Peruſij balneum habetur, Monus alti nuncupatum, cuius minera ſulphure non multo, & aſphalto participat: * ægritudinibus frigidis & humidis confert. *Idem.*

De balneis montis Catini.

Apvd Caſtrum montis Catini, tria habentur balnea, ſalſa, quorum vnum antiquiſſimum, circa cuius circumferentiam naſcitur tamariſcus in magna quantitate. * Doloribus iuncturarum, & dorſi, podagræ, & ſciæ confert. Alterum in duo diuiſum eſt balnea: in altero viri, in altero mulieres lauantur. * Podagræ, Iſchiæ, & ſcabiei auxiliatur. Tertium balneum nouum, per communitatem Florentiæ ordinatum. * Renum obſtructiones aperit, lapides frangit: ſoluit ventrẽ, & vomitum prouocat, bibita aqua. *Idem.*

De balneis Aquenſibus.

In ciuitate Aquenſi ſunt balnea duo ſuper plateam quæ conſtant ſulphure, alumine, & nitro. * Paſſionibus iuncturarum, articulorum doloribus, capitis & ſtomachi paſſionibus conferunt. *Idem.*

De balneis Siculis.

In Inſula Siciliæ, quæ pluribus gloriatur balneis diuerſis in locis ſituatis, à prædominio maximè ſulphurea. * Paralyſi, ſpaſmo, tremori, podagræ, ſciæ, vlceribus, epilepſiæ conferunt: ventoſitates inteſtinorum diſſoluunt. *Idem.*

De balneis Aquarijs.

Apvd Aquarium terra eſt à Regio Longobardo 25. miliaribus diſtans, balneum de Aquario nuncupatum, alumine participat. Viribus ſimile eſt balneo *della Porretta.* Idem.

De balneo Carpenſi.

Apvd caſtrum Brandulæ 34. miliaribus balneum Carpenſe habetur, quod conſtat exiguo ſulphure, alumine & pauco ſale. * Catarrhũ ſiſtit, capitis humiditates exiccat, oculorum humiditates tollit, lachrymas corũ compeſcit: ſtomacho humido, debilitati renum, renum & veſicæ vlceribus auxiliatur: menſtrua alba tollit & corrigit: podagræ à cauſa frigida confert. *Idem.*

De terris Sectio IIII.

Terra non minus ac prædicta elementa in vſum medicinæ venit. Siquidem alia

- Venena arcet: vi
  - Terra *Armenia.*
  - Terra *Lemnia.*
- Aſtringit: vi
  - Terra *Ochra.*
  - Rubrica *Sinopica.*
  - Rubrica *fabrilis.*
  - Terra *omnis.*
  - Terra *Erethria.*
  - Terra *Samia.*
  - Terra *Chia.*
  - Terra *Selinuſia, &c.*
- Diſcutit: vi
  - Terra *Cimolia.*
  - Terra *ampelitis.*
  - Teſtæ *fornaceæ, &c.*
- Abſtergit: *Vi Terra Malia, &c.*

TERRA seu BOLVS ARMENIA Galeni tempore, in graui illa pestilentia primũ in lucẽ venire cœpit colore pallido, hodie duorũ est generũ: alterũ orientale, alterũ nostras, quod multis locis nascitur, vbi sunt ferri fodinæ: vtraque rubricæ species est. Existimant nonnulli bolum orientalem ex Armenia aduehi, essęq; illam ipsam, quam Galenus colore pallido, Arabes luteo, croco simile describunt. Cæterùm cùm illa sit rubra, non absre dubitatur, an sit bolus Armenia. Alij putant veram esse terram Lemniam, quæ olim capræ imagine signabatur: aut eam potius, quæ Galeno rubrica Lemnia vocatur, à terra Lemnia differens. Nam rubrica manus inficit, terra verò minimè. Vtut sit, existimamus alteram alterius loco vsurpari posse. Nostrate vti possumus in medicamentis foris applicandis: imò & intus, si ritè præparetur, hoc modo: Abluatur vulgaris noster bolus aceto acerrimo, vt quàm purissimus ab arenosa commistione reddatur, & iterum puratus exiccetur. Deinde quod siccatum est, ponderetur, tantundemq; ponderis aceti capiatur cum quinta eiusdem ponderis parte olei: atq; ita in massam subigatur totus bolus. qui ita paratus, in fictili Sigburgico reponatur, quoad subsessum in vino vel terra asseruetur per aliquot menses pro fermentatione: imò quò diutius ita fermentetur, eò melior reddetur. * Huius boli ita parati vsus non incongruus erit tempore pestilentiæ quam misericorditer auertat Deus. *Medici Colonienses.*

Boli Armenis præparatio.

BOLVS Armenia in puluerem tenuissimum redacta, dissoluatur in phlegmate acido aluminis: tum separetur phlegma per balneum: & aliud superinfundatur. Id ter facito. Tum bolus in oleum perpingue conuertitur: quod igne lentissimo exiccetur, & in puluerem reducatur ad cohibendum sanguinem vndecunque fluentem aptissimum. *Quercetanus.*

SIGILLVM LEMNIVM, siue TERRA SIGILLATA officinarum, terra Lemnia Dioscoridis & Galeni esse debebat. Hodie duo terrarũ genera Constantinopoli adferuntur: vna rubescens, in placentulas exiguas formata, characteribus Turcicis signata: altera ex cinericio colore candicans, maioribus formata placentulis, characteribus item signata Turcicis. Magno in precio sunt apud Turcas, maximeq; commendantur aduersus venena: neque facilè earum copia haberi potest. Quæ Constantinopolim adferuntur, non è Lemno, sed alijs ex locis, multoque longiùs dissitis aduehuntur. Itaque arbitrandum non est, vllam ex iam dictis terram Lemniam esse. Rusa quibusdam è Lemno aduehi, veraq; terra Lemnia esse creditur. Plerique bolum Armeniam Orientalem, veram esse terram Lemniam crediderunt. Sed nihil certi statuere possumus: magis tamen illi quadrare videntur terræ Lemniæ notæ, quàm duabus prædictis. Reperta est etiam in Melita terræ quoddam genus candidum leue, quod à circumforaneis impostoribus venditur, aduersus venena efficax. Itaque terræ Lemniæ loco commodè aut bolus Armenia ex Oriente petita, aut prædictarum aliqua sumi potest, tametsi Turcicæ aduersus viperæ morsus non admodum efficaces sint, multoque minus, quæ ex Melita adfertur. Verùm si bolus Armenia aduersus viperæ morsus eam haberet vim quam terræ Lemniæ tribuunt: terra Lemnia legitima sine controuersia esset, aut saltem illi securè substitui posset, & facile esset experimentum, quemadmodum de Turcicis terris in canibus à vipera demorsis periculum fecimus. nam quibus allium cum vino datum est, hi liberati sunt: quibus verò terræ suprà recitatæ, hi mortui sunt, aut magna cum difficultate liberati. Terræ sigillatæ officinarum, cum ne vna quidem nota Lemniæ quadret, nullus vsus esse potest, nisi in ijs duntaxat medicamentis, quæ foris adhibentur, hæ enim nihil præter manifestarum qualitatum operationem desiderant. *Medici Florentini & Colonienses.*

Lemnia terra, quam alij perperam Rubricam Lemniam vocant, vt docet Galenus 1. de Antidot. cap. 14. (Nam Rubrica Lemnia alia res est in Lẽno proueniens, ad alios vsus idonea quàm est sigillum Lemnium) putatur communiter esse ea, quæ in officinis vocatur Bolus Armenus orientalis: quod nomen illi à mercatoribus Venetis impositum fuit, itemq; ab istis qui Venetias eam apportant: tametsi verus Bolus Armenus Orientalis alia res sit, hæcq; opinio approbata fuit ab omnibus simpliciũ peritis: cùm certum sit, eam non ex Armenia, sed ex Insula Lemno afferri, de eodem planè loco, quem Galenus 9. lib. de simplicibus Medic. describit. Quodq; verus Bolus Armenus esse nequeat, color etiam in causa est, qui nimis ruber est, cùm Bolus sit colore pallido: & elapsi sunt octo anni, quòd quidam Græcus satis magnam copiam attulerit Neapolim, vnde longo tempore officinas suas pharmacopæi instruxerũt. Quanquam suspicio quædam accesserit, de impostura eiusdem medici Materatensis, qui multas cistas Materato ex regno Neapolitano Venetias aduexit & asseuerans esse verum Bolum allatum ex Armenia, multis mercatoribus eum vendidit, qui postea in idem regnum rursum attulerunt: vtq; omnia veritati magis essent consentanea, opera cuiusdam Græci ad eam rem adhibita curauit illum distrahi. Cùm nihil aliud reuera esset quàm Bolus qui reperitur prope Materatã: & iste locus postea mandato regio fuit occlusus. Quæ suspicio eò magis cõfirmatur, quòd Bolus ille à Græco diuenditus alteri qui hodie Materatæ effoditur ita planè assimiletur, vt etiam exercitatissimi in hac parte inter vtramque nullam differentiam reperire queant. Sed relicto Bolo Armeno vero loquentes de vulgari altero dicto Orientali, constat eum ferè ab omnibus non solùm ac-

cipi pro ſuccedaneo Terræ Lemniæ, ſed etiam pro ipſa vera Terra Lemnia. Quanquam multi viri præſtantes in arte Medica aſſerant, hunc vulgarem Bolum eſſe Rubricam, & non terrã Lemniam: idq; ſe ſcire aiunt, ab omnibus fide dignis qui ipſum locũ conſpexerint, & qui ſciunt quoque in quo loco ipſa terra Lemnia colligatur, quæ olim nullo alio quàm ſacerdote tractabatur, & qui inſuper norunt vbi Rubrica effodiatur, quam dicunt eſſe illum rubrum Bolum Armenum, quem Orientalem vocamus. Quod ſi illis fides non adhibeatur, addunt aliud argumentum, quòd ſcilicet nemo auſus fuerit affirmare, experientia comprobatum eſſe, hunc Bolum, dictũ Orientalem, ſanare eos qui à ſerpentibus ſunt demorſi. Nec ſatis eſt dicere, ex Lemno Inſula afferri, nam in ipſa tres differentiæ terrarum reperiebantur: prima erat præſtantiſſima, contra omnia venena remedium certum: altera Rubrica, quam vſurpabant fabri, & perhibent iſti eſſe Armenum Bolum Orientalem, de quo loquimur. Tertia eſt qua vtebantur ad pannos lauandos, quia abſtergendi vim habebat. Ex his poſtremæ duæ in Medicamentis nullum vſum habebant, ideoq; concludunt, Bolum vulgarem Orientalem non ſolum non eſſe Terram Lemniam, ſed ipſius loco quoque non eſſe accipiendum. At cùm in hoc Bolo deprehendatur nonnullus odor, & ſapor aromaticus, multi imò maior pars doctorum, non ita facile iſtorũ ſententiæ aſſentiri voluerunt, ſed potius exiſtimarunt, eius vſum eſſe in Medicina idoneum, & quòd reuera ſit terra Lemnia. Quod tamen nemo niſi qui propriis oculis locum viderit, certò affirmare poteſt. Sed & nos cum maiore parte doctorum hominum ponamus hûc loco Terræ Lemniæ. Non tamen ſilentio prætereundum eſt, quòd aliqui impoſtores, quò eum vendibiliorem reddant, imbuant pnus inſtar paſtæ cum aqua aromatica, quæ in ea quantitate additur, quò fraus facile occultetur, cùm non ſit verisimile, tantum odorem & facultatem per ſe eſſe in iſta terra: quæ interdum ex Cinnamomo quoque illi conciliatur: quemadmodum vidi Romæ ante biennium, tale fruſtum miſſum à Cardinale Granuellano ad Caſtilionem Cardinalem, propter aduerſam eius valetudinem, qui tamen paulò poſt obijt: cui itaque hic Bolus ſuſpectus eſſet, tutius ſubſtituere poſſet Terram iſtam albam quæ ex Malta affertur, quoniam ſepiſſimè non ſolùm à Circulatoribus, ſed etiam Medicis experientia probatum eſt, eam mirificè contra venena ſerpentum & aliorum animalium valere: cùm propter eandem cauſam Terra Lemnia quoque aſſumatur. Nec forſitan errabit, qui eius loco verum Bolum Armenum acciperet, modò de legitimo eum haberi poſſe certi eſſemus: nam ſicuti ad peſtis malignam vim prodeſt, ſic etiam nõ abs re dici poſſet contra maligna alia venena quoque omnia vtilem eſſe. Cuius tamen rei, cùm nõdum experientiam habemus certam, ſecurius erit interea accipere Melitenſem terrã: in qua opinione, quoad vixit præceptor meus piæ memoriæ Lucas Ghinꝰ fuit.

De Sigillo ſiue terra Sigillata vulgari non dicam plura, cùm iam omnibus manifeſta ſit fraus quę cũ illa cõmittitur, atq; vnuſquiſq; iam ſciat, nullo modo eam eſſe vſurpandam. Neq; etiam poſſum probare vſum Bolum Materatẽſis, nam tametſi propter ſuas qualitates manifeſtas proculdubio vtilis ſit, nimirũ in conſtringendo corpus, & in omnib. illis affectibus, in quibus opus eſt exiccatione, aut facultate emplaſtica & aſtringente, non tamen certi ſumus quòd in malignis morbis ſit efficax: cùm hæc virtus ab ipſo Clima te proficiſcatur: nec poſſit ſuperficialis ſimilitudo in Materatenſi Bolo polliceri quoq; occultas & interiores proprietates.

Ochram leuiſſimam, & omnino luteam eligere oportet, ſaturatam, non lapidoſam, friabilem, natione Atticam. Vritur hęc, & lauatur cadmiæ modo. * Vis eius adſtringere, erodere colłectiones & tubercula diſſipare. Excreſcentia in carne reprimit, caua cum cerato explet, & articulorum tophos comminuit. *Dioſcorides.*

Rvbrica Sinopis maximè probatur grauis, denſa, ad iecinoris imaginem vergens, calculorum expers, concolor, cùm diluitur, impendiò fuſilis. Effoditur in Cappadocia, ſpeluncis quibuſdam, expurgataq; defertur in Sinopem vrbẽ, in qua venditur: vnde cognomentum accepit. * Vim habet exiccatoriam, quaſi inducendo obſtruentem, & adſtrictoriam, quapropter vulnerarijs emplaſtris, & paſtillis exiccantibus, & adſtrictorijs commiſceri ſolet. Aluum ſiſtit, in ouo ſumta, aut clyſtere infuſa. Datur iecinoris vitio laborantibus. *Dioſcorides.*

Rvbrica fabrilis ad omnia Sinopide inferior eſt. Optima Aegyptia & Carthaginenſis, lapidum expers, friabilis. Gignitur etiam in Iberia, quæ ad Occidentem ſpectat, ochra exuſta, & degenerante in rubricam. *Dioſcorides.*

Omnis terra ad medẽdi vſum recepta, ſummam & primam vim habet refrigerandi, meatusque obducendi, occludendique: ſed ſpecie diſtat, cùm alia adiunctis quibuſdam ad alia ſit vtilis. *Dioſcorides.*

Erythriades duæ ſunt: vna vehementer alba eſt, altera cineritia. Optima habetur ad cinereum colorem vergens, perquàm mollis: quæ ſi per æramenta tractim ducatur, lineam violaceam refert. Lauatur vt ceruſſa, aut in hunc modum. Teritur ſeorſum, & cum aqua, vbi peſſum ierit, humor leuiter excolatur: ſiccata ſolibus, iterum teritur interdiu, adiecta aqua, vt veſpere cõſidat: antelucanis colo excernitur, & demum in ſole trita, ſi fieri poteſt, digeritur in paſtillos. Quòd ſi toſta deſideretur, paſtilli magnitudine ciceris in fictile perforatũ cõijciuntur, oreq; vaſis diligenter obturato, ſupra carbones candentes continẽtes ſollibus perflantur: vbi verò cinis in fauillas ſe conuertit, aut æreum colorem contraxit, exempti reconduntur. * Vim habet aſtringentem, & refrigeratoriã, leuiter mollientẽ: ca-

ma cã-

na explet, & sanguinolenta conglutinat. *Dioscorides.*

SAMIA præfertur candida, leuis, tangenti linguæ glutinis modo adhærescens, mollis, succosa, friabilis: cuiusmodi est, quam aliqui collyrion vocant. Duæ enim species eius: vnam antè diximus; altera Aster appellatur, crustacea, & cotis modo prædensa. Vritur ac lauatur, vt Eretria, vimque consimilem habet. * Sanguinis reiectiones sistit: fœminis fluxione vuluæ laborantibus, cum flore sylueſtris punicæ datur. Testium & mammarum inflammationes, illita ex rosaceo & aqua, refrigerat: sudores arcet: contra serpentium morsus, & venena, pota ex aqua auxiliatur. Quòd si non sit in promptu, eius loco substituatur lapis hæmatites. *Dioscorides.*

CHIA eligi debet candida, vergens, ad cinerem, Samiæ similis. Est autem crustosa, albaque, sed fictitijs formis differens. * Vis eadem quæ & Samiæ: extendit faciem, & erugat, atque splendidam reddit: colorem in facie, & corpore toto commendat. in balneo pro nitro deterget. *Dioscorides.*

Eadem præstat SELINVSIA: maximè laudatur, quæ vehementer resplendet, candida, friabilis, & humore dilui celerrima. *Dioscorides.*

CIMOLIAE duo genera, candida, & ad purpureum inclinans. Optima existimatur, quæ innatam habet pinguetudinem, tactuque frigida sentitur. * Vtraque aceto diluta, parotidas, & alia tubercula discutit. Ambusta igne, si statim cimolia oblinantur, pustulas non sentiunt: testium duritias, & totius corporis collectiones cohibet: igni sacro imponitur. In summa, vtraque multum in medicina commendatur, si incorruptæ originis, nec spuria assumatur. *Dioscorides.*

A QVÆ PNIGITIS dicitur, colore ferè Eretriæ similis est, grandioribus tantùm glebis: manum si quis admoueat, refrigerabit: tactu linguæ vsque adeò glutinosa, vt pensilis hæreat. Cui effectus idem qui cimoliæ, paulò tamen infirmior. Hanc aliqui pro eretriade vendunt. *Dioscorides.*

MELIA colore cinereum eritream imitatur, aspera tactu: ea digitis friata, derasi pumicis modo crepitat. * Vim habet aluminosam, sed remissiusculam, id quod gustu deprehenditur: modicè linguam siccat: purum corpus reddit, & colorem commendat: pilos extenuat: vitiligines & lepras abstergit. Pictoribus vsum præbet, vt colores diutius perennent. Emplastris viridibus, quæ chloræ dicuntur, efficaciter inseritur. Et omni Melia terra, & omni alia in vniuersum, eligi debet recens, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ cùm humorem attigerit, facilè resoluatur. *Dioscorides.*

C EX AMPELITIDE terra, quæ pharmacitis nomine in Seleucia Syriæ nascitur, laudatur imprimis nigra, piceæ longos carbones referens, modicè alluosa, æquabili splendore, quæ detrita, accepto oleo, statim eliquescit. Vitiosa censetur candida, & cinerea, quæ in liquorem non resoluitur. * Vim dissipandi & refrigerandi habet. ad calliblephara additur, tingendis capillis idonea. Vsus eius ad illinendas vites, sub germinationis tempus, vtpote cum innascentes vermiculos enecet. *Dioscorides.*

D FORNACEAE testæ vehementer tostæ, crustas vlceribus obducunt: quare prurigio, & papularum eruptionibus medentur. Podagricis prosunt: strumas discutiunt, cerato exceptæ. *Dioscorides.*

FORNACVM terra, quæ retorrida fulueſcit, eiusdem cum testa effectus. *Dioscorides.*

De Metallis Sectio V.

De metallis

De metallis temperatis.

AVRVM (Ital. & Hisp. *Oro.* Gal. *Or.* Germ. Gold.) omnium metallorum præstantissimũ est, ductile, colore lucido, illiq; persimili, quo cuncta à sole illustrantur. Insuper propria quadam attractrice vi pollet, qua respicientium animos allicit, & disponit, vt ab ipsis illicò desideretur. Vnde quidam existimarunt, auro proprias quàm plurimas inesse dotes. In Italia propriæ sinceri auri fodinæ (quod sciam) nullibi extant. Atqui in Germania, Pannonia ac Transyluania eæ pluribus in locis habentur. Auri venã ijs omnibus locis crediderim gigni, vbi cœlum id causæ elementaris influat, ac disponat. Huius vena varijs lapidibus impacta visitur in asperrimorum montium visceribus. Verùm ea omnium præstantissima auri vena censetur, cui cæruleus lapis fuerit admixtus. tantò enim melior hæc, quantò ponderosior, & colore vigentior: adeò vt illa cæteras præcellat, quæ pluribus auri guttis scintillet, vel in qua plures auri lineæ intercursantes conspiciantur. Est etiã auri ferax diuersorum fluminũ arena. Siquidem proculdubio constat in Hispania Tagũ, in Thracia Ebrũ, in India Gangen & Pactolum, in Pannonia Istrum, in Germania Rhenum, in Italia Padum & Ticinum, aureas ducere arenas, à quibus arte quadam aurum omnium probatissimũ elicitur. Veruntamen non omnibus eorum litoribus aureæ eædem sunt arenæ.* Aurum in omnibus suis partibus æquale est, cor & vitalem facultatem mirum in modum corroborat: inseritur medicamentis, quæ atrabiliarijs competunt morbis. Adhęc vbi actuali cauterio sit opus, ignitum aurum cæteris præstat metallis, quòd vlcus inde exortum citius consanescat. In ore contentum, anhelitus graueolentiam tollit. Auri scobs porphyrite lapide læuigata, in ea medicamenta additur, quę ad alopecias & lichenas parantur, tam intus in corpus sumptum, quàm extrà medicamentis exceptum. Hæc item eodem modo diutius læuigata, adeò vt tactum ferè effugiat, oculis immittitur ad roborãdam eorum aciem. Bibitur autẽ & ad cordis affectus, & animi mœrores. Cardiacę melancholię, cordis palpitationi, morbo attonito, comitiali, elephãtiaco medetur: adhæc spiritus animales, vitalesq; recreat. Vtendi ratio est, cùm vel candens iusculis, aliisue succis, vel destillatis intingitur, vel in puluerem redigitur, vel in oleum conuertitur. Si liquidum est, duæ, tres, aut plures guttæ ex vino malualico assumuntur: si puluerem eius exhibere voles, scrupuli dimidium satisfaciet: humoris candente auro imbuti cyathus. Eligitur purissimum quodq;, siue ex asperrimorum montium viscericus, siue ex fluminum arenis colligatur. *Auicenna, Matthiolus, Andernacus.*

De metallis calefacientibus & siccantibus in gradu secundo.

FERRVM (Ital. *Ferro.* Gal. *Fer.* Hisp. *Hierro.* Germ. Eisen.) extenuat, siccat, resoluit: scobes ipsius candens vino & aqua extincta, stomachi imbecillitati, cœliacis, dissentericis, lienisq; absceſſui auxiliatur: profluuio vrinæ, menstruorumq;, & sputo sanguinis, aqua cui ferrum candens intingitur, potu conducit. Squama ferri ex ferro decidens dum aqua extinguitur ad eius indurationem, aliámue ob causam in fabrorum officinis reperitur. De croco Martis, vide suo loco. *Andernacus.*

CINNABARIS (Germ. Zinnober.) vera (quæ res mineralis erat) hodie ignoratur. Cinnabaris verò neotericorum factitia, est quiddam ex sulphure viuo & argento viuo simul vsti. proinde nulla ratione substitui debet pro cinnabari Græcorum, quæ vires habebat easdem cum hæmatite lapide, & tam rara erat, etiam ætate Dioscoridis, vt versicoloribus pictorum lineis vix satisfaceret: vnde eam incognitam esse fateri cogimur. *Medici Colonienses.*

De metallis calefacientibus & siccantibus in gradu tertio.

FLOS æris grana quædam sunt minutissima, panici effigie, rubentia æris modo, quæ exiliunt ac erumpunt, quando æs per cola funditur, & aqua pura & frigidissima affunditur. Facilè reperiri potest in ærarijs officinis. Optimus est friabilis, in attritu fuluescẽs, mil.i effigie & numero, breuis, ponderosus, modicè splendẽs atq; constringens, qui delimatã æris scobem nõ recipit, qua sæpe adulteratur. Sed id facilè deprehenditur, cùm dentiũ illisu dilatantur ramenta. Fit autẽ cùm æs fornacibus fusum, in receptacula delabitur, per cola fistularũ ad ea pertinentiũ. tum huic negocio addicti ministri, sordes expurgantes, aquam clarissimam infundunt, refrigerandi proposito: itaq; repẽtino concretu, ac addensatione, velut expuitur, & erũpit ante dictus flos. * Adstringit, & excrescẽtia coerceat: offusam oculis caliginem emendat, sed magnopere mordet. Quaternûm obolorum pondere datus, crassum humorẽ extrahit. carnosa narium, & sedis vitia absumit: eruptiones papularum cum vino cohibet. Candidius contra diuturnas aurium grauitates tritus, in eas per fistulam flatu impellitur: vuam, tonsillasq; reprimit, farina eius cum melle admota. *Dioscorides.*

AES vstum probatur rubrum, & quod contritu colore cinnabarim imitetur: nigrum verò plus quàm deceat, exustum est. Fit autem à clauis solutarum nauium, fictili crudo compositis: subsperso sulphure cum sale pari, omnibus vicissim insperſis, fictile, circumlito figulari creta spiramento, fornacibus inditur, donec figlinum percoquatur. Quidam pro sulphure & sale alumen inspergunt. Alij sine sulphure ac sale, fictili multos dies vrunt. Alij sulphure solo vruntur, fuliginem tamẽ excutiunt. Alij oblitos scissili alumine clauos cum sulphure & aceto, fictili crudo cremant. Alij in ænea olla aceto respersos vrunt, aciterum & tertiò idem efficiunt, postea recõdunt. Principem locum tenet, in Memphi-

de combuſtum: proximum, in Cypro. * Aſtringit, exiccat, reprimit, extenuat, attrahit: vlcera purgat, & ad cicatricem perducit: vitia oculorũ emendat, excreſcentias in carne conſumit, nomas cohibet: vomitus ciet cum hydromelite potum aut cum melle delinctum, illitúmue. Lauatur vt Cadmia, mutata quater die aqua, donec nulla prorſus ſordes emergat. *Dioſcorides.*

SQVAMA æris excuſſa ex Cyprijs officinarum clauis, craſſa quidem ipſa præſtantior, quæ helitis, id eſt, clauatis nominatur. Sed ex vili promiſcuoq; ere, aut candido, vitioſa intelligitur: quã, vtpote tenuem & inualidam, damnamus maximè, approbantes craſſam, tuſam, præſertim ſi acuti reſperſu æruginem contrahat. * Vim habet adſtrictoriam, extenuantem, reprimẽtem & erodentem: nomas coercet, vlcera ad citatricẽ perducit pota ex aqua mulſa, aquam trahit. Aliqui farina ſubactum dant in catapotio. Additur ad oculorum medicamenta: genarum namq; ſcabritiã abſumit, & fluxiones exiccat. *Dioſcorides.*

AERVGO (Germ. Spongrün) raſa fit ijs modis. In eadem aut aliud conſimile vas, acetum quàm acerrimum infunditur: ſuperponitur inde inuerſum æneum vas præſertim concameratũ: ſin minus planum: ſitq; obſtructum, nullumq; habeat ſpiramentũ: excepto, quo doliolum obturaueris, operculo, decimam poſt diem inſidens ærugo deraditur. Aut æris lamina in cadis ſuper acetum ita ſuſpenditur, ne ipſum attingat, & totidem poſt dies raditur. Aut maſſula æris, aut lamina vna pluresue vinaceis non recentibus, ſed iam aceſcentibus conduntur, & ſimili modo verſantur. Quin etiam ex delimata æris ſcobe æruginem facere licet: nec non è laminis, quibus bracteæ auri concluſæ malleo ducuntur, ſi quis eas aceto reſpergat, & ter aut quater vetſet, donec æruginem contrahant. Tradunt æruginem in Cyprijs metallis gigni, lapidibus quibuſdam nõnihil æris habentibus, quibus ærugo efflores cit: adduntq; per Caniculæ æſtus è quodam ſpecu manare: ſed illam paucam, & optimã eſſe: hanc ſpeluncis effluentẽ, copioſam quidem & boni coloris, ſed vitioſam, quòd lapides multos collegerit. Pluribus autem modis adulterãt: aliqui pumice admiſto, alij marmore, alij atramento ſutorio. Sed deprehendemus pumicem, aut marmor, dum pollice ſiniſtræ manus madefacto æruginis portiunculam altero atterimus: ſiquidem eam diffundi conſtat: marmoris autẽ, pumicisq; partes coeunt non diſſipatæ, demũq; tractatione crebra & humoris complexu dealbeſcunt, quin & dentium appreſſu: ſiquidem ſincera cedit, læuis, & ſine aſperitate. Atramentum verò ſutorium igne coarguitur: namq; ſi fictile, aut lamina adulterata ærugine illinatur, & ſeruẽti cinere, aut carbonibus inarefcat, alterutrũ mutabitur, rubeſcetq; id, quod atramentũ ſutorium acceperit: quòd id vſtum ſuapte natura talem ſortitur colorem. *Dioſcorides.*

AERVGINIS, quam vocant ſcoleciam, duo ſunt genera, quædã foſſilis eſt, altera factitia. ad hunc modum. In mortario Cyprij æris dimidiã heminam aceti albi acris q;, piſtillo cupreo conterito, donec ſtrigmenti craſſitudinem imitetur: deinde aluminis rotundi drachmam vnam, cum ſalis foſſitij tranſlucẽtis, aut marini quàm albiſſimi, ſolidiq;, aut certè cum nitri pari pondere teritur in ſole æſtuoſiſſimis diebus, ſub ſidus caniculæ, donec colorem æruginis contrahat, & concretu ſtrigmentoſum fiat: vbi autem ſe in vermiculorum Rhodiacis ſimilium ſpeciem coegerit, recondito. Efficax, & valde boni coloris redditur, ſi duas partes veteris, cũ vna aceti adieceris, & alia, quę dicta ſunt, peregeris. Sũt qui æruginem raſilem, quæ in apparatu non reſpondit, gummi miſto digerant in formas, & ita vẽdant. quod genus, vt vitioſum, improbat. Fit & quædã ærugo ab aurificibus, mortario & piſtillo Cyprij æris, cũ vrina pueri impubis, qua aurũ ferruminant. Antedicta æruginũ genera vſto æri omnino reſpõdent, ſed magis effectu valent. Scien-dum, foſſilem ſcoleciã præſtantiſſimã eſſe: deraſam ſequi: poſtremo loco factitiã. mordaciſſima tamen eſt hæc & magis aſtringẽs. Aurificum autem ærugo raſæ reſpondet. * Aeruginis omnes aſtringunt, extenuant, excalfaciunt, oculorũ cicatrices emendant, lachrymas cient, nomas ſiſtunt, vulnera ab inflammatione tuentur. Vlcera ex oleo ceraq; ad cicatricem perducunt: callos, & ſordida vlcera purgant, cum melle coctæ: callum fiſtularum erodunt cum ammoniaco, collyrij modo in eas adactæ. ad gingiuarum autem excreſcentias, & extuberationem vtiles. Magnopere extenuant genarum craſſitiem, cum melle illitę: verùm poſt illitionem ſpongia ex aqua calida locus fouendus eſt. reſina therebinthina exceptæ, cum ære & nitro lepras abigunt. Vritur ærugo, quamcunq; velis, minutiſſimè fracta, cõminutaq;, in fictili patina, flagrantibus prunis ſuperpoſita: verſaturq;, donec mutet, & colorem cinereum concipiat: poſtea refrigerata reponitur ad vſum. Sunt, qui cruda olla eam vrãt, vti dictum eſt: ſed non prorſus eundem colorem cremata reddit. *Dioſcorides.* Porrò æruginem, quòd colore ſit viridi, officinæ ac medici in Italia æs viride nuncupant, & vulgari ſermone *Verderame.* Verùm quamuis officinæ eo in vniuerſum abundant: ſinceri tamen parum oſtendunt. Scolecia ærugine, ac foſſitia deſtituimur: quòd altera (quod ſciam) hoc tempore non patetur, altera verò ab ærarijs fodinis, vbi fortaſſe plurima reperitur, à foſſoribus non deferatur. Proinde eum harum copia non ſit, eã tantum vtimur, quæ ære in acetarijs cadis demiſſo, aut vinaceis iam aceſcentibus obruto, cõficitur. Hallucinantur, qui credunt, æruginem & æris florem, vnam & eandem rem eſſe. *Mathiolus.*

DIPHRYGES quaſi bis toſtũ, eſt perfecti æris veluti fex ſubũdes, & cohęrẽs imę fornacũ parti: ablato ære poſt aquę frigidę effuſionem viſitur. acre eſt, vt æs vſtũ. Præfertur, quod ſporẽ æris & æruginis habet, aſtringens & vehementer ſiccãs linguã, quod exuſta ochra ſibi nõ vendicat, quæ tamen

tamen diphrygis vice vēditur: adulteratur enim ochra vsta, quæ vti diphryges rubescit. Est etiam aliud genus factitium, quod ex pyrite eroso lapide fit, multos dies, vt calx, cremato, donec rubescat, vt rubrica: deinde sublatum reponitur. Fiebat etiam è luti cuiusdam Cyprij genere, hodie inusitatum: priora verò duo genera facilè reperiri possunt. * Vis eius astringere, purgare, extergere, siccare, excrescentia consumere, vlcera serpentia, & quæ cacoēthe vocant, ad cicatricem perducere. Suppurationes, therebinthina aut cerato exceptum, discutit. quod si ad manus non sit, eius loco marchasita vstus, aut æs vstum substitui poterit. *Dioscorides.*

ALVMEN, Ital. *Alume.* Gal. *Alun.* Hisp. *Alumbre.* German. Alaun dicitur: huius apud veteres tria fuerunt genera, liquidum, rotundum, scissile: quo duntaxat vtimur sub nomine vulgari aluminis plumæ. Cæterùm quotiescunq; in medicamenti alicuius compositione alumen simpliciter reperitur, scissile intelligendum est veluti omnium efficacissimum. Optimum est candidissimum, valde astringens, graui odore, non lapidosum, non compactum, sed plerumq; in capillamenta quædam canescentia dehiscens. Ex Aegypto adfertur. Adulteratur lapide Amiantho, sed gustu dignoscitur, quòd non astringat. Præter iam recitata aluminum genera, factitia tria reperiuntur: nempe alumen fæcum, quod fit ex vini fæcibus sole siccatis, donec albescant, deinde vstis. Alumen catinum, quod fit è cineribus herbæ kali, seu Sodæ vulgaris. Alumen scariolæ: idque fit è lapide speculari, quem vulgò Speculum asini vocant. E factitijs etiam sunt alumen Rocæ, & Zuccarinum: illud ex lapide candido, interdum subrubro sæpius præparato: hoc verò ex alumine rocæ, zaccharo, & oui albumine paratur. Aluminis liquidi & rotundi loco satis commodè vsurpare possumus alumen rocæ. Alumen crassarum partium est. * Vim habet excalfaciendi, astringendi & expurgandi. Vlcera putrida emendat, humida exiccat: carnem superexcrescentem coercet: pruritum tollit, & scabiem sanat, &c. *Galenus, Dioscorides, & Florentini Medici.*

SAL, Germ. Saltz Gall. *Du Sel.* Ital. *Sale* Hisp. *Sal*, natiuus est & factitius Natiuus vel in terra, vel ad mare ex aqua marina, vel in lacubus, vel in fluminibus, aut in fontibus. Natiui quamuis variæ sint differentiæ, diuersisq; locis reperiantur, in vsum tamē medicum tres recepti sunt: videlicet sal Ammoniacus, vulgò Armeniacus dictus, sal gemmæ, & sal Indus. Ex his verò salem gemmæ duntaxat habemus, candidum, translucentem crystallí modo, estq; sal fossilis. Sal Armeniacus hodie dictus, non est natiuus, sed factitius. Ex eorum genere, qui sponte in aquis generantur, multæ sunt differentiæ. Qui in mari nascitur, & in scopulis reperitur, ex spuma maris conflatus, spuma salis appellatur. Qui in Iudææ lacu gignitur, in quo & asphaltus nascitur, Sodomeus vocatur, ab Arabibus sal naphticus, amarus est. Hoc caremus, quemadmodū & reliqui natiuis in lacubus aut fluminibus repertis. Factitiorum varia sunt genera, secundū materiam, ex qua fiunt, differentia. Nam alia ex aquis salsis generantur, veluti marinus: & qui ex fontibus fiunt, vt sal communis: alij ex cineribus (de quibus suo loco) aliāue materia, quemadmodū sal Alkali, qui fit ex herba kali, & vulgaris Armeniacus, qui in Alexandria fit in balneis. Cæterū hodie pro efficacissimo in medicina sale gēmæ vtimur, qui fossilis est, vt diximus, & in Germania, alijsq; locis eruitur. Præfertur deinde marinus. omniū infirmissimus est vulgaris. Saccharū candi tametsi Auicenna interdū salem Indū appellet, inter sales tamen referendus non videtur. Is præterea quem Dioscorides salis florē, aut rectius maris florem nominat, sali multū dissimilis est: nihil enim aliud est quàm pinguedo quædā crocei coloris mari, Nilo, & alijs lacubus innatās: eo tamē hodie etiā caremus. Qui ppriè flos salis dicitur, in salis fodinis reperitur, & in ipsis etiā salignis, velut pollen quidā crassiorē salem ambiens: tenuiorū multò est partiū quàm sal, colore candidissimo, interdū cinereo, qui inferior est. * Porrò sal omnis digerit, astringit, calefacit, siccat, abstergit, resoluit, & quicquid humidum est, consumit, dissipat: miscetur medicamentis purgantibus & alijs, quæ intrinsecus adhibētur: nec nō glandib. & clysteribus. *Medici Florentini.*

NITRVM, Germ. Salpeter. Gall. *Nitre.* Ital. *Nitro.* Hisp. *Salitre* nominatur: huius apud veteres multæ erant differentiæ: natiuum, factitium, & aphronitrum, quod veluti nitri flos erat. Hodie vnicum habemus nitri genus, nempe boracem non excoctam, quæ quibusdam nitrum fossile est: eoque nitri loco vti possumus. Sal nitri, tametsi proximè ad nitri naturam accedat, nullus tamen eius in medicina vsus esse potest, præsertim in his, quæ intrò assumuntur. *Medici Colonienses.*

SVLPHVR, Germ. Schwebel. Gall. *Soulfre.* Ital. *Solfo.* Hisp. *Piedre cufre* vocatur: huius duo sunt genera: viuum, quod sponte & per se nascitur: & ignem expertum, quod arte in fornacibus fit. Optimum existimatur viuum, quod apyron vocant, nitedulę modo splendidum, perlucens, minimè lapidosum. Probatur in genere sulphuris ignem experti, quod viret, ac præpingue spectatur. Plurimum in Medo & Lipara gignitur. Supradictum sulphur calefacit, discutit, & celeriter concoquit. * Prodest tussibus, suspirijosis, purulenta extussientibus, in ouo sumptum, aut suffitum: præterea partus vsti nidore extrahit. Lepras, lichenas, scabros, vngues, cum resina terebinthina mistum, aufert: cum aceto autem illitum, ad lepras efficax est: vitiligines tollit. Scorpionis ictibus addita resina, medetur: cum aceto verò, draconis marini, scorpionisq; plagas sanat. Pruritus toto corpore erumpentes, cum nitro detersum sedat: regium morbum emendat, inspersum fronti cochlearis mensura, aut in sorbili ouo sumptū. Facit ad grauedinem

& deſtillationes, ſudores quoq; conſperſum inhibet: podagricis cum aqua & nitro illitum, conducit: grauitatem auditus, ſuffiti nidore raptim per fiſtulam hauſto, ſanat. Lethargicos ſuffitu excitat: erumpentem vndecunq; ſanguinem ſiſtit. Contuſis auribus, cum vino & melle illitum, medetur. Chymici oleum ſeu balſamum ex eo adeò efficax conficiunt, vt neque viuum corpus, neque mortuum ad putredinem tranſire ſinat: ſed adeò integrum tueatur, vt neq; vlla cœleſtis impreſſio, vel ab elementis profecta corruptio, vel ab ipſo iam ortu inducta obeſſe ei poſſit. de quo vide ſuo loco. *Dioſcorides, Andernacus.*

CHALCITIS metallica res eſt, in venis ærarijs nata, mediæ inter Miſy & Sory facultatis, mediiq; ſitus. Præfertur ſimilis æri, friabilis, nec lapidoſa, nec inueterata intercurſantibus oblongis venis ſplendentibusq;, cuiuſmodi eſt, quæ in Tuſcia Italiæ parte inuenitur. In Germania etiam Chalcitidis genus reperitur, lapidoſum, ponderoſum, rubrum cum ſcintillis aureis. Præfertur Italica, potiſſimùm ad Theriacæ compoſitionem: ad reliquorũ verò medicamentorum compoſitionẽ Germanica vti poſſumus. * Cæterùm Chalcitidi abſterſoria vis ineſt, excalefaciens, & cruſtas vlceribus obducens: purgat, quę oculis & eorundem angulis hærent. In genere leuiter erodentium eſt, &c. *Dioſcorides, Medici Florentini.*

Chalcitis rarò Neapoli reperitur, quanquam Puteolis quoque reperiatur, ſed in pauca quantitate. Quod ſi quis Chalcanthum admodũ vetuſtum nactus fuerit, is in eo inueniet efflorescens Miſy, & Chalcitidem, quæ Chalcitis cognoſcitur, quòd colorem habeat æris, eumq; lucidum. Suntq; penes me multa fruſta Chalcanthi, quæ iam quaſi vniuerſa mutata ſunt in chalcitin, itemq; alia in Myſi, de qua mutatione Galenus in multis locis diſſerit. Hæc Chalcitis tametſi in ſe contineat adhuc reliquias aliquot Chalcanthi, nondum omnino tranſmutati, nihilominus accipi poteſt illa tota pars, quæ iam mutata eſt, relicta ea quæ in medio integra remanſit. Præterea Venetijs de natiua Chalcitide, & non tranſmutata haberi poterit, ab ijs qui amicitiam contrahunt cum peritis huius rei hominibus, qui illam à diuerſis locis ad ipſorum vſum ſolent curare afferri.

De metallis calidis & ſiccis in gradu quarto.

VITRIOLVM: Germ. Vitriol. Ital. *Vitriolo.* Gall. *Vitriol.* Hiſp. *Copparoſa.* Græcis Chalcanthum, Latinis Atramentum ſutorium appellatur, duplex eſt: factitium & natiuum. Natiuum in terræ venis aut ſaxorum commiſſuris concretum reperitur: aut dum ex ijs guttatim diſtillat, partim ex ijs ſtiriarum inſtar dependet, partim in canalium fundum decidit. Hodie aliud item genus in terræ ſuperficie cõcretum reperitur, quod vulgo Copparoſa vocatur. Factitium etiam duplex eſt. Vnum, quod in Cypro peculiariter fiebat, ex aqua quadam manante ex ſoryos, chalcitidis, & myſios fodinis, atq; in piſcinas quadratas effuſa, ibi ſponte concreſcebat. Alterum fit decocta aqua, in qua maduerit terra quædam atramentoſa: vt hodie moris eſt in multis locis. Natiuum factitio præſtantius eſt: ideo in eorum numerum Copparoſa Cypria referri poteſt, cum ſit aliorum penuria. E factitijs generibus, Cyprium excellebat: cùm verò deſit, vitriolum Romanum, aut Siculum vſurpari poteſt, veluti præſtantiſſimum inter factitiorum genera. * Inſigniter calefacit, maximeque aſtringit: ideò totius carnis naturam ſiccat, & in ſe contrahit. *Medici Florentini.*

AVRIPIGMENTVM, Ger. Operment/Arſenick. Gall. *Orpin, Arſenic.* Ital. *Oprimento.* Hiſp. *Oropimente* dicitur, aurum colore imitatur. Eius apud Dioſcoridem duo genera. Vnum è multis ſquamis, vt altera alteri impoſita videatur, conſtat: id ſi purum fuerit, nec vlli materiæ permixtum, optimum exiſtimatur. Alterum colore ſandarachæ, hoc eſt rubrum, glandis effigie. Deligendum ergo aureo colore micans, è tenuibus ſquamis compactum, quod facilè finditur, & lapillis aut terræ permiſtum non eſt. Ex auripigmento natiuo fit artificiale, Arſenicum videlicet & Reagal vulgò vocatum. * Vim habet adſtrictoriam & erodentem. Cruſtas cum vehementi vredine, & violento morſu excitat: reprimit quæ exreſcunt, & capillos euellit. De oleo, quod ex eo conficitur, vide infrà ſuo loco. *Medici Florentini.*

SANDARACHA, Germ. Bergrot dicitur, lapis eſt in metallicis venis, plerunque cum auripigmento naſcens, rufa eſt, cinnabaris colore, nonnihil ad luteum vergẽs. quæ cùm vritur, fumum exhalat pallidum, ſulphurisq; virus redolet, tametſi non conſumatur. Facilè hodie legitima haberi poteſt: factitia tamen etiam fieri poteſt, ſi auripigmentum coquatur, donec cinnabaris colorem contrahat, poteſtque veræ ſandarachæ loco ſubſtitui. Sed animaduertendum eſt, Sandarachæ vocabulo apud Arabes vernicem intelligi, quæ nihil aliud eſt, quàm gummi iuniperi, non autem prædictum lapidem. Itaque curam adhibeant Medici, ne altera alterius loco indifferenter vtantur. * Vis eadem & vſtio, quæ auripigmento. Explet alopecias, reſina excepta, & ſcabros vngues cum pice eximit. Contra phthiriaſin ex oleo efficax eſt: tubercula cum adipe diſcutit. Prodeſt ad narium, oriſq; vlcera, & cæteras papularum eruptiones cum roſaceo: item, condylomata. Datur ex mulſo, purulenta extuſſientibus, ſuffitur quoque cum reſina, aduerſus veterem tuſſim, rapto per fiſtulam nidore: vocem expedit cum melle delincta: ſuſpirioſis cũ reſina in catapotio optimè datur. *Dioſcorides & Florentini.*

CHRYSOCOLLA ſiue borax natiuum, genus nitri foſſilis eſt, ab Armenia, & Macedonia, & Cypro translatum, in aurarijs, argentarijs & ærarijs fodinis repertum. præſtantiſſimũ eſt Armenium

Unable to display this page

tura, frigore congelatum: item aërea & terreſtri, ſed pauca ſit exilio pila, ſeu mortarium, & piſtillum, ad vſum medicum. Quicunque enim humor in eo aliquandiu reſidet, multò euadet frigidior, quàm antea fuerit. Ideo oleum omphaceum, aut roſaceum, aut melinum, aut myrtinum, ſi illi infundatur, remedium optimum aduerſus inflammationes, & vlcera contumacia, tum aliarum partium, tum naturalium, ſeu teſticulorum, cancrosque, & articulorum fluxiones præparatur. Quòd ſi refrigerans aliquis ſuccus, vt ſemperuiui, cotyledonis, intybi, lactucæ, chondrillæ, pſyllij, omphacij, portulacæ, mortario eiuſmodi imponatur, ſubigaturq; in ſole, aut aëre, aliáſue calefacto, præſtantiſſimum efficitur medicamentum ad feruorem & calidas fluxiones reſtinguendas. Quinetiam plumbum in laminas deducitur, quæ lumbis admotæ, genituræ fluorem per inſomnia prohibent, inſigniter refrigerantes. Bractea quoq; tenuis ex eo facta ganglium diſſipat, propius ei alligata. Ex eo fit oleum, de quo ſuo loco. *Andernacus.*

A

B

C

PLVMBAGO, quæ Græcis Molybdæna, Germ. Bleyertz vocatur, optima eſt flaua, argenteæ ſpumæ æmula, modicè ſplendens: cùm teritur ruſa, cocta cum oleo iecinoris colorem trahit. Vitioſa eſt, quę aërem, aut colorem plumbeum refert. Gignitur ex auro & argento. Eſt enim quædam foſſilis, ad Sebaſtiam & Corcyrum inuẽta. Quo in genere probatur, quæ lapidoſa non ſit, aut recrementoſa, ſed nitens, & flaua. * Vim habet ſpumæ argenti, aut recremẽto plumbi ſimilem. Vritur, lauaturque eodem modo. Miſcetur conuenientiſſimè medicamentis, quæ liparas vocãt, atq; emplaſtris minimè mordentibus. Carnem recreat, & vlcera ad cicatricem perducit: glutinantibus tamen medicamentis aut abſtergentibus non conuenit. Si deficiat, lithargyros eius loco ſumi poteſt. *Dioſcorides.*

D

LOTVRA plumbi ſic fit. In mortarium plumbeum aquam inijciens, piſtillo plumbeo terito, donec nigreſcat aqua, & limi modo craſſeſcat, aut lutulenta reddatur: linteo deinde colato, aquam ſuperinfundens, quò faciliùs quicquid eſt reſolutum, incerni poſſit. hoc iterum facito, vſque dum ſatis tibi habuiſſe videatur. Vbi conſederit priore aqua effuſa, nouam adijciens vt cadmiam lauato, donec nulla extet nigritia: poſtea in paſtillos cogens reponito. Quidam ſcobem mundi plumbi lima quæſitam, mortario piſtilloq; lapideis terunt, aut manibus cum aqua paulatim adiecta fricant, donec nigreſcat: mox vbi id peſſum ierit, effuſa aqua, colligunt in paſtillos. nam tritum vehementer, ceruſſæ ſimile redditur. Alij climatæ ſcobi modicam plumbaginem adijciunt, affirmãtes ita elotum plumbum præſtantius eſſe. * Poteſt refrigerare, adſtringere, inducere, mollire, caua explere, ſiſtere oculorum fluxiones, & vlcerum excreſcentia. Sanguinem ſuppreſſimit: prodeſt contra ſedis vlcera, condylomata & hæmorrhoidas, ex roſaceo: item ad ea, quæ ægrè cicatricem ducunt: & in totũ ſpodij effectus præbet, niſi quòd non obducit cruſtas. Sincerum plumbum affrictu marini ſcorpionis, draconisq; plagis auxiliatur. *Dioſcorides.*

E

VRITVR plumbum ſic. Super quãm tenuiſſimas plumbi laminas, fictili nouo inditas, ſulphur inſpergito: additisque alijs rurſus laminis, interiecto ſemper ſulphure vſquedũ vas expleueris, ſuccendito flagrante autẽ plumbo, ferrea rude verſato, donec perfectè redigatur in cinerẽ, nihilq; è plũbo non vſtum hæſerit, tum demũ obſtructis narib. eximito: alioquin halitus plumbi noxius ſentitur. Aut elimatam plumbi ſcobem in olla ſulphure vrito. Alij laminas in fictili crudo, vt dictum eſt, imponunt fornaci, aut foco, & circumlinentes operculum, dato exili ſpiramento, vrunt. Alij pro ſulphure ceruſſam, aut hordeum inſpergunt. Alij integras laminas imponentes, acri igne vtuntur, & rudicula ferrea continuè mouent, dum in cinerem ſoluantur. Sed difficilis huiuſmodi vſtio, & ſi vehementius vratur, contrahit ſpumæ argenti colorem. Magis tamen nobis placet prima vrendi ratio Plumbum vſtum lauatur, vt cadmia, & reconditur. * Eoſdem effectus habet, quos plumbum elotum, ſed multò acriores. *Dioſcorides.*

F

RECREMENTVM plumbi, quod ſcoriam vocant, optimum eſt, denſum, fractu contumax, ceruſſam planè repræſentans, nihil plumboſi habens, quod ad luteum colorem accedit, & vritę ſplendorem imitatur. * Eadem, quæ plumbum exuſtum poteſt, ſed magis aſtringit. Lauatur in mortario infuſa aqua, & refuſa ſumma aquæ parte, quæ luteum colorem duxit: idq; ſæpius, dum recrementum abſumatur. Dein vbi conſederit craſſamentum, aqua effuſa, digeritur in paſtillos. *Dioſcorides.*

CERVSSA (Germ. Bleyweiß. Bell. *Loatuerunc.* Gall. *De la Ceruſſe.* Ital. *Biacca.* Hiſpan. *El alualyalde* appellatur,) fit hoc modo. Infuſo in vrceum oris lati, aut fictile labellum, quàm acerrimo aceto, laminam plumbeam ſupra fictilis ſpiraculum, ſubiecta prius arundinea tegete, firmato: ſuperiectisque velaminibus, ne halitum expiret acetum, vbi reſoluta fuerit, defluẽsq; deciderit, humorem purum ad ſumma delatum colato, craſſamentumq; transfundito. debet quoq; ſiccari in ſole, mox truſatili mola teri, aut aliàs tritum cribrari. poſtea quod ſupereſt duri, in tenues partes redigendum, cribrandumq;, viciſſim eadem tertiò, quartoque facienda. Melior, quæ primò cribrata eſt, & medicamẽtis oculorum aſſumenda. Secundum locum tenet ſequens, & reliquæ ſuo ordine. Nec deſunt qui ligneas rudes in medio vaſe appendãt: & deraſo ceu ſitu impoſito, ita vt acetum non contingat, inditoque operculo circumlinentes dimittunt. Poſt dies decem laxato obturamento viſunt: cumq; reſoluta materia fuerit, reliqua, vt ſuprà diximus, exequuntur. Si autem quis in paſtillos velit digerere, aceto acri ſubacta, diuiditur in paſtillos, qui in ſole ſiccantur. Aeſtate tamen ſupradictum opus obeundum eſt: ita enim candida atque efficax redditur.

redditur. Quinetiam hyeme paratur, vrceis supra furnos, balnea aut fornaces impositis: ascēdens enim calor idem, quod sol, præstat. Laudatissima fieri putant Rhodi, & Corinthi, aut Lacedæmone: proximam Puteolis. Torretur hoc modo. Flagrantibus igni carbonibus, fictili nouo, maxime Attico, tritam cerussam imponito, & assiduè versato: cumque cinereum colorem traxit, eximens refrigerato, & vtitor. Est & aliud vrendi genus. Trita patinis nouis supra prunas imponitur, & ferulacea rude mouetur, donec colore similis sandarachæ fiat, exactaque ad vsus ministratur. Quæ verò ita parata est, Sandyx à quibusdam dicitur. Lauatur Cerussa cadmiæ modo. * Cerussa frigida est & sicca secundo ordine: occludit, emollit, explet, extenuat: insuper excrescentia leniter reprimit, & ad cicatricem perducit. Miscetur ceratis & emplastris, quæ liparæ vocantur, pastillisque. Est autem lethalis eius potus. *Dioscorides.*

De metallis astringentibus.

Cadmia fornicaria melior est botrytis, item racemosa, in summo fornacis cameræ affixa, densa, modicè grauis, in leuitatem magis inclinans, colore spodij, & quæ fracta cinerulenta & æruginosa est. Cadmia lapis, calaminaris vulgò dicitur, cuius puluere æs rubrum pallore tingunt, & augent etiam hodie fabri ærarij. Is alieno sapore mādenti est, & in farinam tritus, aceto subactus, in sole siccatus coit in lapidē, in igne manet, & fuliginem edit luteam vel æream: quæ lapidi cuidam in lapidum fodinis inuento, à nonnullis malè pro Cadmia suppositio conueniunt. Reperitur itaque aliud Cadmiæ genus, lapidis similitudine, in ærarijs fodinis, teste Gal. tametsi Dioscorides neget: imò hodie adhuc reperitur, hisque vsui est, qui aurichalcum conficiunt. *Medici Colonienses.*

Pompholyx vera Arabum Thutia est. fit è tenuissima faulla quæ in altum euolat, & tecto fornacis adhærens: principiò cùm fit, aquarum bullis simile prodit, quæ per pluuias inter veris initia erumpunt: colore albo, quæ in tenuissimum pollinis similem puluerem dissoluuntur. similes habent facultates, sed pompholyx est tenuiorum partium. Pompholyga pharmacopolæ Nihil album, Germani Weiß nicht/ appellant. Probatur, quæ Norimbergæ conficitur. Hodie itaque cognitum, & facilè ex ærarijs officinis haberi posset: sed his substitui possunt Dioscoridis antispodia, aut officinarum thutia. * Vim habet adstringendi, refrigerandi, explendi, purgandi, obstruendi, & aliquantum exiccandi. Inter medicamenta numeratur, quæ leniter crustas obducunt. *Medici Colonienses.*

Spodium in æris fornacibus inuenitur, vbi & pompholyx, quę Arabum Thutia est (nam officinarum thutia, veterum Cadmia est, vt mox dicetur) fiunt ex faullis è metallo, dum coquitur, emicantibus, & specie differunt. nam spodiū fit e paruis crassioribus, & in ærarium officinarum pauimentis reperitur. Ideo multum terræ colligit, & spurcitia reficitur. Hoc hodie in pharmacopolijs Nihili griseum, & à Germanis Grawnicht appellatur. Spodium Auicennæ fit ex arundinis radicibus, eiusque vsus est in ab Auicenna præscriptis medicamētis: nam antispodij genus est. Illud verò quod ex boum, similiumque animalium cruribus confectum officinæ vsurpant. præstat reijcere, eiusque loco, aut Auicennæ, aut Dioscoridis aliquo antispodij genere vti, in his præsertim, quæ intrò sumenda sunt, medicamētis: in his verò quæ foris adhibētur, aut vero spodio, aut pompholyge, aut thutia officinarū præparata. *Medici Colonienses.*

Thvtia officinarum veterum cadmia est, fornicaria scilicet. Gignitur in fornacibus ærarijs, fuligine flatu egesta, veluti spodium & pompholyx, quæ vera est Arabum thutia. *Medici Colonienses.*

Gypsvm (Germ. Gyps. Bel. *Leem mortel.* Ital. *Gesso.* Gall. *Du plastre.* Hisp. *Yesso* nominatur) è quodam cādido lapide fit, in laminas facilè scissili: qui tamen non longa ignium vi torretur, & excoquitur. Fit etiam gypsum è speculari lapide, qui Græcis ἀσβεστος dicitur. Itē ex alio quodam lapide niuei candoris, è quo in Hetruria tornopatinæ & alia vasorum genera conficiuntur. Hunc Alabastrum appellant, sed perperam. Gypsum & ipsum ad communem omnium terrenorum, lapidosorumq; corporum facultatem, qua desiccare dicta sunt, insuper hoc adiūctum habet, quòd est facultatis emplasticæ. * Habet vim adstringēdi, obstruendi: sanguinis eruptiones, sudoresq; cohibet: sed potum, strangulationis modo iugulat. *Galen. Dioscor. Mathiolus.*

De metallis venenosis.

Argentvm vivvm potum, stomacho, vētri, & interaneis grauitatem cum magnis tormínibus adfert, & nōnunquam pondere sao intestina vulnerat: vrinamq; supprimit: corpus intumet, plumbeamq; deformitatem concipit. Lac copiosè potum auxiliari constat: sed postea euomant, qui hauserunt. *Dioscorides.*

Argenti spvma pota eadem quæ argentum viuum infert. Quibus subuenis secundum vomitionem, potum syluestris hormini semen, myrrhæ drachmæ octo, absinthium, hyssopum, apij semen, aut piper, aut liguſtri flos ex vino: aridum palumbis fimum, cum nardo & vino. *Dioscorides.*

Avripigmentvm, Calx, & Sandaracha, pota, aluum & intestina cum vehementi erosione excruciant. Præbenda cuncta quæ suo admistu illorum acrimoniam hebetant ac soluunt, & facilem lubricamq; aluum reddunt, eiusmodi ibisci & maluæ succus est Dandum decoctum seminis lini, vel semen tragi herbæ vel oryzę lacq; cum aqua mulsa copiosum, iura pinguia, & boni succi. *Dioscorides.*

Cervssa suo colore proditur: sumpta enim, mox palatum, gingiuæ, lingua & comma-

ſuræ dentium, eandore quodam inficiuntur: ſingultus, tuſſim, ac linguæ ariditatem excitat: ijs extrema frigeſcunt, mens labat, membra torpeſcunt. Quibus dare conuenit aquam mulſam, aut ficuum aut maluæ decoctum, aut lac calidũ, aut ſeſamam ex vino tritam, vel lixiuium ex ſarmentis factum, amaracinum oleum, aut irinum, perſicorum oſſa cum hordei decocto: columbina oua cum thure, aut hordei decocto, aut prunis: aut gummi, quod vlmus plorauit: aut humorem, quem vlmea folia reddiderunt, cum aqua tepida: ſed tum quoq; nouant. Conuenit etiam thapſiæ ſucus, aut ſcammoniæ, cum aqua mulſa potus.

A

Lapidescens gypsym ſtrangulationem creat. Quare eadem proferenda ſunt, quæ manſis fungis, auxilia: & ad hæc maluæ decoctum, quod etiam olei vicem penſat: vtpote cum pingue ſit, euomendo lubricas vias & faciles reddit, deradique corpora non ſinit. quod vbi duratur in lapidem, gypſum efficit. Quinetiam prodeſt oleum ex aqua mulſa, aut ficorum decocto & lixiuia è ficulneo cinere, aut ſarmentis facta, cum vino copioſiore pota: & origanum, aut thymum cum lixiuio, aut aceto, aut paſſo: hique decocto maluæ proluendi. *Dioſcorides.*

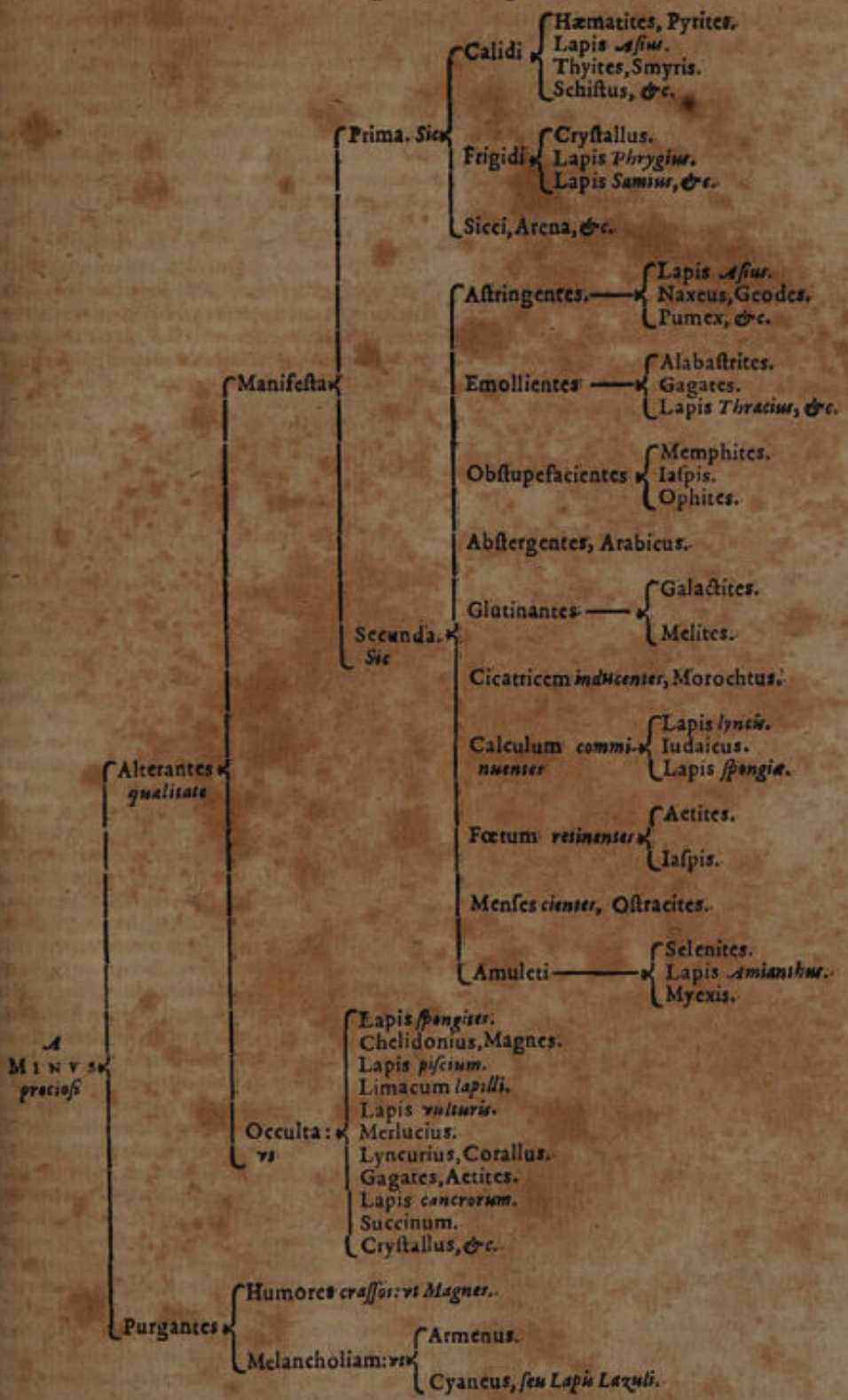
B

De metallis alterantibus qualitate occulta.

Alvmine ligna & tabulata ignita illita non ardeſcunt, vt nec poſtes, fores aut lacunaria ære viridi imbuta, modò cruſta durior ijs obducatur, & alumen plumbiq; albi cineres, pigmentis copioſè miſceantur. *Mizaldus.*

De Lapidibus Sectio VI.

A Minus precioſis
Alterantes qualitate
Manifeſta
Prima. Sic
Calidi
Hæmatites, Pyrites.
Lapis Aſius.
Thyites, Smyris.
Schiſtus, &c.
Frigidi
Cryſtallus.
Lapis Phrygius.
Lapis Samius, &c.
Sicci, Arena, &c.
Secunda. Sic
Aſtringentes
Lapis Aſius.
Naxeus, Geodes.
Pumex, &c.
Emollientes
Alabaſtrites.
Gagates.
Lapis Thracius, &c.
Obſtupefacientes
Memphites.
Iaſpis.
Ophites.
Abſtergentes, Arabicus.
Glutinantes
Galactites.
Melites.
Cicatricem inducenter, Morochtus.
Calculum comminuenter
Lapis lyncis.
Iudaicus.
Lapis ſpongiæ.
Fœtum retinenter
Aetites.
Iaſpis.
Menſes cienter, Oſtracites.
Amuleti
Selenites.
Lapis Amianthus.
Myexis.
Occulta: vi
Lapis ſpongites.
Chelidonius, Magnes.
Lapis piſcium.
Limacum lapilli.
Lapis vulturis.
Merlucius.
Lyncurius, Corallus.
Gagates, Aetites.
Lapis cancrorum.
Succinum.
Cryſtallus, &c.
Purgantes
Humores craſſos: vt Magnes.
Melancholiam: vt
Armenus.
Cyaneus, ſeu Lapis Lazuli.

De lapidibus precioſis, frigidis in grada primo.

HYACINTHORVM duæ ſunt ſpecies: rubra, quæ nobilior eſt & carbunculo ſimilis, quæ ab igne illicò mutatur: vixque qui lentem magnitudine excedat, inuenitur. Sed gemmarij ſæpe Granatum Aethiopicum pro eo oſtendunt. Naſcuntur verò ex quibuſdam Luſitaniæ locis, vt in Belas non procul Olyſipone & multis Hiſpaniæ locis. Pro conſtanti creditur, hominem tutum reddere à fulminibus, peſteq; : & ſi peſte quis laboret, nitorem amittere, coloremque dilutiorem ac languidiorem induere. * Cor etiam cõfirmat, ebibitus & geſtatus: ſomnum conciliat, & honores auget, tum diuitias atque prudentiam: quæ omnia etiam facit, qui colorem habet florum garyophylli Turcici, id eſt luteum, quaſi lutei oui, ſed ſplẽdidum & perſpicuum. Venuſtus eſt, ac non facilè vitiatur: eſt enim corneolo aliquantulum durior. non eſt tamen adeò efficax, vt ille. *Cardanus.*

SAPPHYRVS (Germ. Sapphyr Ital. *Zaffiro.* Gall. *Sapphyr.* Hiſp. *El Zafir piedrá preciosa.* Arab. *Nilaa.*) Gemmarum omnium pulcherrima eſt, cœci colorem refert miro ſplendore, & perſpicuitate ſumma: non tamen margaritas, carbunculos, adamantes neque ſmaragdos precio vincit. omnium duriſſima, præter adamantem. Eius duo ſunt genera. Vnum enim obſcurius eſt, alterum verò ſplendẽs, quod genus vulgo Sapphyrum aqueum vocant. Vilior hic eſt, & interdum coloris cuiuſdam admixtione Adamantem ita æmulatur, vt nonnullos plerumque fefellerit. Inuenitur vtrumq; genus in Calecut, Cananor, & varijs regni Biſnagua locis. Præſtantiores ex Zeilan adferuntur: omnium verò laudatiſſimi ex Pegu. Omnibus in morbis cutis geſtando vtilis eſt, vt ego expertus ſum: anthraces enim naſci vetat peſtifero tempore, & ſcabiem ſemper minuit, caſtum & pudicum etiam ob id reddit, & ſudores eadem ratione comprimit. Et ex ſecundis quaſi viribus corpus confirmat, & colorem bonum facit. terrores vanos tollit: atræ bili aduerſatur, cohibet, & iuxtà etiam pellit. Mores in melius mutat, tanquam ex tertijs viribus: vnde pios facit, & trãquillos oculos, ſi tangat ſæpius, à variolis præſeruat: & anthraces eodem modo impoſitus mitigat & ſedat. * Creditur necromantiæ auxiliari: ſed priùs conſtituere oportet, quomodo ſit, an naturalis ſcilicet, idque difficile videtur: nam animã ab errore liberat. hæc autem conſtat violata mentis & ſenſuum acie vel à diuino numine: non par autem eſt, lapidi tantum tribuere. Malim tamen in dubijs experimẽto cedere. Ob duritiem qui acerbus eſt, ſi per tres horas in auro excoquatur, in ſpeciem tranſit adamantis, candidiſſimusq; euadit, ac ſplendidus. Vnde patet exhalatione terrea tingi. antea enim non adeò perſpicuus eſt: propterea etiam tinctu ram recipit nigram, cùm reliquæ omnes gemmę quæ adamantem referunt, tincturam non tangant ne obſcurẽtur, ſed ſolùm ab ea circumdentur. Cæterùm Sapphyrus percuſſis à ſcorpione, potu prodeſſe exiſtimatur. Contra inteſtinas exulcerationes bibitur. Excreſcentia in oculis, vuasque & puſtulas inhibet, & ruptas membranas cogit. Additur hoc tempore in medicamenta ad cor facientia, & in antidota, quæ aduerſus venena & peſtiferos effectus parantur. *Cardanus, Dioſcoride, Galeno, & Garcia.*

SMARAGDVS (Germ. Ein Smaragd. Ital. *Smeralde.* Gall. *Eſmeraude.* Hiſp. *Eſmeralda.* Perſis & Indis, *Pachet.* Arabibus verò *Zamarut.*) gemmarum omnium pretioſiſſima, & fermè tenerrima. eiusq; locus natalis vix agnoſcitur, nullis remanentibus fragmentis, ſed propter raritatẽ, etiam ea auferentibus negotiatoribus. Vulgare autem eſt in Balagate & Biſnager, vt fictitias Smaragdos ex vitrearum lagenarum craſſioribus fragmentis conſtent. Sed & Smaragdi quæ ex Peru noui orbis prouincia aduehuntur, adulterationis ſuſpicione non carẽt. Verùm Scythicos præferri omnibus creditum eſt, inde Britannicos: tum alij ſubſequuntur primi generis. Secundi autem ſunt ex Peru, duriores, alacriores, ſed nõ adeò preſſi coloris, atque herbacei, ſed ſolùm virides, ideoq; magis perſpicui. Tertium genus vile & abiectum, occidentalis etiam Indiæ, primis durius ſed vix perſpicui, & hebetes. luce propria gaudent: ideo noctu pulchriores. An omnibus ſimiles vires, & an ſmaragdorum è genere ſint, ſatis mihi dubium eſt. Praſſium aliquando habui ſmaragdo proximiorem, ſmaragdis Peru & S. Marthæ. Qui ex Peru ſunt, vix vnus eſt ſine macula aut vitio. Plerique etiam dilutum nimis habent colorem: alij paululum nigricant, quod omnem decorem aufert. Nullæ gemmæ tutius feruntur ſmaragdo, ſapphyro & hyacintho. Sed ſmaragdus facillimè frangitur, cùm tamen precium ſit ingens. Quoniam verò nulla gemma colorem aliquem ſuſcipit in regreſſu, vt in fructibus, & alijs vilioribus rebus accidit, neceſſe eſt vt frigida ſit, & exuſtionis omnis expers: ideoq; venerem cohibet. Ferũt etiam in virginum deflorationę egregias ſmaragdos frangi. Hæ ſunt, quæ puræ ſunt, & preſſi coloris herbacei, cum tanto fulgore, vt aërem ipſum circumſtantem, ac proximas res colore inficiant. quod experimentum licet cuidens, rarum ſit, frequẽs tamen eſt ſubobſcurè, propter coloris ipſius robur innatum. * Potrò ſmaragdus comitiales & vertigines ſanat, & memoriam confirmat. Sedat affectus animi, & ad diuinandum vtilis eſt, ſub lingua contenta. Viſui perquàm vtilis, & cordis affectibus, facundiam & amorem erga ſtudia adauget. Elephanticis vtilis geſtatus: ſed magis ebibitus. & omnibus venenis aduerſatur: tum etiam dyſentericis plurimùm prodeſt. Inanes terrores diſcutit, quos Dæmonum vocat vulgus illuſiones. bonos mores ob id præſtat: nam improbitas nil aliud eſt, quàm inſcitia, atque ſtultitia, itaque. Auget opes deferentis. *Cardanus, Alberius Magnus, Garcias.*

De la-

De lapidibus preciosis seu gemmis frigidis in gradu secundo.

RVBINVS seu CARBVNCVLVS (Germ. Ein Rubyn Ital. *Vn Rubino, Carbunculo.* Gall. *Escarboucle.* Hisp. *El Caruoncol piedra.* Græcè κάρβυγξ.) gemma est, quæ ignibus diu resistit: cuius tres sunt species propriæ, omisso Granato, Balasioque, tanquam sui generis. Gemma est rubri coloris, acmicantis, vt ignis: violaceus color in eo etiamsi gratiam addat, vitium tamen est, & precium minuit. Eius tria sunt genera: Orientalis, rubith seu rubin, id est spinella (vt dicunt) & Germanicus, durus, sed nigricans, ideo parui admodum precij, etsi gemma vera sit, sed neque ad latitudinem pisi perueniunt hi vnquam. cùm verò tenues sint, Gemmarij etiam tenuiores reddunt, vt meliùs lumen excipiant, nec obfuscentur adeò. Spinella clarior est, & iucundior aspectu, sed tenera: precium ob id vilius, durities tamen in eis diuersa est. tenerrimæ quædam enim sunt, aliæ prope duritiem veri carbunculi, quæ paulò inferior est sapphyri duritie. Omnis autem gemma durior teneriorem secat, adeò vt etiam crystallus durior vitrum secet, si præacutus sit. Adulterãtur carbunculi sandaracha, id est, auripigmẽto rubro excocto, atq; ita venenum datur pro alexipharmaco. Dignoscuntur adulterini, interposito colore: vt si albus carbunculus interposito minio aut cynnabari, crystallo supponatur exangulis: quoniam colorem recipere non possunt transuersè inspiciendo. Orientalis carbunculi præterea duæ sunt species. nam qui ardẽs omnino est, vt superfusa noctu aqua splẽdeat vt ignis, propriè carbunculus dici meretur, Græceque Pyropus. alij autem instar fœminæ sunt. * Vires carbunculi sunt, libidines coercere, pestilentiæ resistere: idq; maximè epotis incolume corpus seruare, malas auferre cogitationes: nam hæc omnia hoc ipso constant, quod vitalem spiritum confirmet. Ex secundis viribus est, vt promptum & alacrem faciat hominem, atque ideò bene fortunatum. *Cardanus.*

GRANATVS, Germ. Ein Granat Ital. *Granato.* dictus est, quòd fulgeat, similisq; sit grano mali punici. Duæ species mihi notæ: Hispanus & Orientalis. Hispanus dilutioris est coloris: attamẽ si magnus sit, & egregius, flammam coruscantem æmulatur. Sine dubio collo suspensus, & ebibitus, etiam tristitiæ multum resistit, si quid aliud. Sed somnum valde minuit, vt nil sit ex quaque parte beatum. Est enim terreæ, igneæq; substantiæ. * Cor confirmat, & tantundem cerebro nocet. Facit hominem iracundum, & sanguinem exagitat. Quæ verò in Aethiopia inuenitur, Sorianamq; vocant Gemmarij, longè pulchrior est: quoniam densiorem habet substantiam, ad hyacinthique colorem accedit, adeò vt ab illa vix distinguatur. verùm non coruscat, vt prima ideo neq; ad iram, neq; ad vigilias ita hominem pronum efficit, vt prima species. Sed nec exhilarare tantum potest. Existimãt Occidentales, ignib. diu resistere, nec deturbari. *Cardanus.*

SARDA nomen cum sardonyche communicauit. Ipsa gemma vulgaris, & primùm Sardibus reperta. Sed laudatissima circa Babyloniã, cùm lapidicinæ quædam aperitentur, hærens in saxi corde. Hocq; modo metallum apud Persas defecisse traditur. Sed inueniuntur compluribus alijs locis, sicut in Ephyra & Asso. In India trium generũ, rubrum, & quod demium vocant à pinguedine. tertium, quod argenteis bracteis sublinitur. Indicæ perlucent, crassiores sunt Arabicæ. Inueniuntur & circa Leucada Epiri, & circa Aegyptum, quæ bractea aurea sublinuntur. Et in his autẽ mares excitatiùs fulgent. Fœminæ pinguiores sunt, & crassiùs nitẽt. Nec fuit alia gemma apud antiquos vsu frequentior. * Gestata animum exhilarat, somnia mala prohibet, ingenium acuit, sanguinem & bilem compescit. Vnde ex his fit, vt victores reddat in litibus, & diuitias augeat. *Plin. Cardanus.*

De gemmis frigidis in quarto.

ADAMAS, Germ. Adamant Ital. & Hisp. *Diamante.* Gall. *Diamant.* Arab. *Almaz.* Ab indigenis vbi nascitur, *Iraa:* in Malayo, vbi etiam inuenitur, *Iam.* Cæterum tribus aut quatuor locis inueniuntur Adamãtes, videlicet in Bisnager prouincia, duabus vel trib. rupibus. Magnum quæstum adferunt hæ fodinæ illius prouinciæ Regi, magnaq; sunt eius iura. Nam quemadmodum in Hispanijs Rex in Thynnorum captura sua habet iura, ita vt si vnicus Thynnus capiatur, Regi cedat oportet. Sic in his fodinis magni sunt Regis reditus. Nam quotquot Adamantes inueniuntur, duas drachmas excedentes, Regi cedunt. Præterea diligentissimè obseruãtur opere. Quoniam si quis vnicum Adamantem sustulisse deprehendatur, illico ipse cum omnibus facultatibus Regis fisco addicitur. Alia est rupes in Decan, non procul ab ditione Imadixa, quem nos Madre Maluco nuncupamus. Alia quædam rupes est in dominio cuiusdam Reguli indigenæ, in qua præstantissimi Adamantes inueniuntur, sed minores. Isti à vulgo de Rupe veteri cognomen sortiuntur: & vænum exportãtur in vrbem quandam regionis Decam, Lispor nũcupatam, vbi celebris est mercatus. Istic emtos Guzaratenses huc nobis adferunt emendos. Sed etiam in Bisnager deferunt, magnitudine precij eos inuitante. Nam magno apud eos habentur in precio Adamantes de Rupe veteri cognominati, præsertim quos natura ipsa elaborauit. Naises ab incolis appellantur. Nam quemadmodũ, inquiunt, virgo præferenda est iam corruptæ mulieri, sic etiam Adamas à natura elaboratus, præferendus est ei, quem hominum industria expoliuit. Contrà sentiẽtibus Lusitanis, qui industria hominum expolitos longè pluris æstimare solent. Alia est rupes ad fretum Taniam in Malacæ tractu, quæ etiam de Rupe veteri cognominatos profert. Exigui quidem sunt, sed laudati: vnum tamen habent vitium, quòd ponderosi sint, quo

nomine gratiores sunt venditoribus, quàm emtoribus. Refert Plinius, & in Arabia nasci. Verum id nec videre, nec audire mihi licuit: quemadmodum nec in Cypro, nec in Macedonia. Scribit Franciscus de Tamara, in Peru Adamantes reperiri. Sed huic authori exiguam fidem adhibeo. Non desunt, qui in Hispanijs inueniri putent, quorum opinioni subscribere non possum: quoniam nullis probatæ auctoritatis scriptorib. fulciatur. Inueniuntur hic auellanæ nucleo interdū maiores. Accepi à viro fide digno qui affirmaret, se Adamantem vidisse in Bisnager magnitudine exigui oui gallinacei. Sed miraculi instar id mihi videtur, huiusmodi gemmas, quę altissimè in terræ visceribus, multisq; annis perfici debebant, in summo ferè solo generari. & duorum aut trium annorum spacio perfici. Nam si in ipsa fodina, hoc anno ad cubiti altitudinem fodias, Adamantes reperies. Post biennium, rursus illic excauato, ibidem inuenies Adamantes. Sed certum est grandes non nisi sub infima rupe nasci. Est verò Adamantis nitor viuax, candidus, nitidissimus & perspicuus, maximā etiam habet duritiem & luminis copiā. Vnde efficacissimus est, quacunq; virtute præditus sit. Confricatus paleas trahit, valenterq; pro magnitudine coercet nocturnos timores: quare necesse est, vt melancholiam & atram bilem sistat, animamq; cōfirmet. Est ex eo vitiosus ruber, & rarus: citrei verò coloris frequens ac durus, qui animum non adeò reddit purum. Verisimile autem ex hoc agere, mutando vitalem spiritum. nam terrores in corde fiunt: indicio est cordis palpitatio in timore. Frangitur malleis etiā paruis faciliter, sed non tingitur nisi sua scobe, qua etiam expoliri solet. Eius autem fragmenta ob duritiem gemmas omnes incidunt. vnde qui gemmas cælant, illis vtuntur, postquā ære ac smiride crassiore Minerua figuram effinxerint. * Infelicem creditur efficere gestantem. Sic enim ad animum se habet, vt Sol ad oculū: ille enim potius obfuscat, quàm illustrat visum. Facit etiam intrepidum. At nihil est, quod nos magis securos reddat, prudentia & timore. ideo timidis melior. Sed neq; his conuenit, cum ea parte, qua non oportet, quandoq; audaces faciat, qua opus est, timorem non adimat. hoc enim discrimen est affectuum naturalium & ex philosophia acquisitorum, & vi externa: veluti lapidum gestatione. Ignibus per aliquot dies restitit. *Cardanus & Garcias.*

De gemmis amuletis.

Amethystvs (Germ. Ein Amethyst.) eiusdem ferè molliciei est cum crystallo. simulque sæpe vnà inuenitur: albusque à crystallo vix discerni potest. Colore violæ purpureæ, visuique gratus. Indicus præfertur. * Efficit sedatum, vigilantem. Ebrietatem reprimere, alligatum super vmbilicum, testantur: ad pugnas quoq; & venationes vtilem esse. acuit ingenium, & somnum minuit: vapores enim à capite arcet. lotio eius fœcūdos efficit: & venenis resistere creditur. *Cardanus.*

De lapidibus pretiosis alterantibus qualitate occulta.

Tradvnt seduli rerum naturalium indagatores, coaceruari vermes in inuolucris intestinorum cerui, & serpētium esu necari, quos spiritu narium ex cauernis elicit. Ne verò illorum virus ei obsit, ad fontes aquarum properat, in quibus dum ad labra vsq; mergitur, ex oculis lentæ stillant lachrymæ, quæ viscedine sua in maioribus canthis ad nucis iuglandis magnitudinem concrescunt, & quodam modo lapidescunt. Vbi verò sese veneno exoneratum sentit, aqua egressus, attritu oculorum ad arbores, tophū illum, visus obstaculum (lapidem, si placet, appella) excutit: quem efficacissimum esse aduersus venena, testes sunt magnæ authoritatis & antiquitatis Medici quamplurimi. Talem gloriantur se vidisse Iulius Scaliger, & Amatus Lusitanus: traduntq;, peste correptis efficaciter dari cum vini momento. Nam tātus illius vi & præsidio cietur sudor, vt penè totū corpus eliquari credas: quo vno pestilēs virus foras truditur. Lapidem hunc Arabes Bezoarticvm vocant. *Rasis.*

A' lapide Bezar nomen inuenerunt medicamenta venenis resistentia, quæ per excellentiam Bezardica dicuntur. Est enim hic lapis eximiæ aduersus venena facultatis: nascituruq; hoc modo: Est in Corasone, & Persia Hirci quoddā genus, quod Pazam lingua Persica vocant, rufi aut alterius coloris (ego rufum, & prægrandem Goę vidi) mediocri altitudine, in cuius ventriculo fit hic lapis Bezar, circum tenuissimam quandam paleam semper augescens, & veluti multis è tunicis contextus: columellæ aut glandis pleruncque, interdum alia, & alia forma, læuis magna ex parte, colore veluti ex viridi nigricante. Inueniuntur exigui, & magni. Magni, qui rariores sunt, ab earum regionum illustribus viris expetuntur. Quò enim maiores sunt, cò valentioris esse facultatis sibi persuadent. Memini vnum habuisse, qui ferè quinq; drachmas penderet. Is in Lusitaniā delatus, vix sexaginta quatuor Lusitanicis aureis vænit, cùm tamen aliquanto plu ris hic emtus fuisset. Hunc verò lapidem ea ratione generari quam modò retulimus, tum his oculis obseruaui (lapidem enim contritum huiusmodi tenuem paleam in meditullio continere inueni) tum à viris fide dignis accepi, omnes in Persia natos simili modo circum paleolam effformatos inueniri. Cæterùm non solum generatur hic lapis in Persia, sed etiam nonnullis Malacæ locis, & in insula, quæ à Vaccis nomē sumpsit, haud procul à promōtorio Comorim. Nam cum in exercitus annonam mactarētur istic multi prægrandes hirci, in eorum ventriculis magna ex parte hi lapides reperti sunt. Hinc factum est, vt quotquot ab eo tempore in hanc insulam appellunt, hircos obtruncent, lapidesq; ex ijs tollant. Verum nulli Persicis bonitate comparari possunt. Dextri autem adeò sunt Mauritani, vt facilè qua in regione nati sint singuli lapides, discer-

discernere & dijudicare possint. Vt verò adulterinos à legitimis dignoscant, manibus comprimunt, deinde spiritum inflant. Nam si aër aliquis permeat, adulterini indicium est. Vocatur autem hic lapis Pazar, à Pazan, id est hirco, cùm Arabibus, tum Persis & Corasone incolis: nos corrupto nomine Bezar, atque Indi magis corruptè Bazar appellant, quasi dicas lapidem forensem. Nam Bazar eorum lingua forum sonat. Vtuntur eo Indi, nos sequuti, aduersus deleteriæ facultatis medicamenta. Ormuta verò & Corasone incolæ, non modò aduersus virulentorum animalium morsus vtuntur, sed etiam aduersus omnes melancholicos morbos. Opulētiores bis se purgant singulis annis, Martio videlicet & Septembri. A purgatione, quinq; subsequentibus diebus cōtinuis hauriunt in singulas doses, decem huius lapidis grana, macerata in stillatitio rosarum liquore. Hoc remedio iuuentam & membrorum robur sibi conseruari dicunt. Solent interdum nonnulli ad triginta vsque grana sumere, nimis sanè magna quantitate. Nam tametsi nullas noxias facultates in se cōtineat hic lapis, tutior tamen est eius exigua quantitas. Atque etiā parua quantitate exhibere solent in Ormutz: nec sine periculo liberalius sumi dicunt. Eo vtor in inueteratis morbis melancholicis, veluti in mala scabie, lepra, pruriginibus, impetiginibusque. Hac etiā ratione quartanis conuenire posse arbitror. Viros sanè planè deploratos, atque à Medicis derelictos, huius lapidis vsu pristinæ sanitati restitutos fuisse intelligo. Porrò puluis eius vulneri impositus, à mortiferis animalibus ictos liberat. Isdem viribus pollet, apertis carbunculis in Peste impositus: etenim venenum exugit. Tabellæ ex eo & aqua rosacea parantur ad omne genus veneni. *Garzias in Horto.*

Topasivs, (Germ. ein Topas. Ital. *Topazzio.* Gall. *Topasse.* Hisp. *Topazie.*) gēma est viridis coloris, qui cote medica attritus, succum reddit ad oculorum morbos apprimè vtilem, si eo illinantur. Ille idem hydropi aduersatur, ac tabescentibus medetur. Expertum est nostro tempore, verum Topasium in aquam feruentem demissum, illius æstum & feruorem adeò consopiuisse, vt statim iniecta manu hinc abstrahi potuerit absq; vlla læsione. *Epiphanius & Albertus.*

Colvber fluuiatilis funiculo à cauda prælig atus, & suspensus, subiecto vase aqua pleno, in quo dehiscat, aliquot pōst horis, vel diebus, ore lapidem (Germ. Schlangenstein vocatū) eructat, qui exceptus vase, quod subiacet, totam aquam ebibit. Alligatur lapis hic hydropicorum ventri atque in totum exhausta aqua liberat. *Holler.*

Bvfonivs lapis, (Germ. Krottenstein. Gallis verò *Crapaudine* dictus) suo contactu & blando attritu inflationes à venenatis bestijs illatas discutit, ac virus omne elicit. Vnde si sorex, aranea, vespæ, scarabei, glires, aut animal aliud venenatum, parti alicui damnum intulerit, admoto lapide eo, dolor mitescit, ac tumor omnis subsidit. *Lemnius.*

Smaragdvs collo adalligatus epilepsiam impedit, & quandoq; penitùs curat. Hinc fit, vt nobiles collo natorum suorum hunc lapidem libenter appendant, ne epilepsia tententur. Idem castum hominem reddit. *Aristot. & Albert.*

Alectorivs (Ger. Kappaunēstein) lapis magnitudine fabæ repertus in ventriculo decerpiti galli, fertur reddere gestantem gratiosum, constantem & audacem: nec nō ad Veneris tractanda sacra ad vnguem factum. Idem sub lingua detentus, sitim sedat, vt multis experimētis compertum est. Idem robur virile in geniali thoro adauget, fortitudinemque, & in rebus aggrediendis confidentiam adfert. Vitis præterea fauorem conciliat, & gestantes gratiosos reddit apud mulieres. *Lemnius & Albertus.*

Chalcedonivs collo appensus, valere traditur contra illusiones & phātasmata ex melancholia oborta. *Albertus.*

Amethystvs contra ebrietatem valet, & Chelonites in corpore testudinis inuentus, ad diuinationem, si sub lingua gestetur, præsertim crescente Luna: nam alio tēpore inefficax censetur. *Albertus.*

Sapphyrvs verus aqua frigida intinctus, & oculo circumductus, sordes ex illo secum excludit. Adhæc anthraces fugat, & loco dimouet. Fal sumque est omnino, quod expulso & extincto vno anthrace, vnā etiam virtutem omnem cum colore perdat Sapphyrus. Nam vidi vnum (inquit Albertus) qui quatuor annorum interiecto spacio, duos anthraces expulerat. *Albertus.*

Iaspis (Gall. Hispan. & Ital. *Iaspe.*) sanguinis fluorem cohibet: aiunt etiam partum iuuare, ac gestantem castum reddere, & cor exhilarare. Porrò inuenitur Iaspidis genus viride, ex quo vasa Murrhina constantur (Porcellanas vocant) adeò virentia, vt ex Smaragdo conflata videantur. Ex eius fortè genere erit id quod Genuæ ostenditur, quodque ex Smaragdo esse contendunt, rius id videndum proponentes, quò maiorem auctoritatem lapidi concilient. Huiusmodi vas Murrhinum aliquādo mihi propositum fuit venale ducentis Pardaons siue aureis Hispanicis: cuius si ex Smaragdo conflatum fuisset, millesimam partem eo precio vix nancisci potuissem. *Garcias ab Horto & Albertus.*

Lapis Nephriticvs in Nephritide maximè laudatus, ex noua Hispania defertur. Prasso similis est, qui ad viridem colorem lacteo permixtum tendit, præfertur viridior. Eum gestant variis formis effigiatum, vt antiquitùs solebant Indi, alios piscium forma, alios auium capitibus, alios psittaci rostris similes, nonnullos rotundos sphærularum modo, atque omnes perforatos, quoniam Indi eos appensos gestare solebant aduersus Nephritidis, aut stomachi dolores, in quibus morbis valdè cōmendatur. Sed eius præcipua laus est ad Nephriticos dolores, & ad calculum expellendum, & arcnulas. Nobilis mihi notus, vnū habet, cui nullum alium comparandum vidi: nam cum brachio gestans tanta

arenularum quantitate liberatur, vt, metuens ne ei noceat tanta eiectio, interdum eum deponat, nullumq; amplius calculum eijcit. Sed cùm dolor eius premit, denuò eum gestat, & statim leuatur, aut minuitur dolor, multarum arenularũ, atq; etiam calculorum expulsione. Ea etiam occulta facultate præditus est, vt ab eiusmodi dolore præseruet, gestatus, renum calorẽ mitigando. Ducissa Beiar ter breui temporis interuallo Nephriticis doloribus afflicta, armillam ex eo lapide sibi confecit, quam perpetuò gestat: ex eo tempore (quod decennium superat) eo dolore nunquam vexata est. Alij multi senserunt idem leuamen, eamque ob causam magno in pretio sunt huiusmodi lapides, nec, vt initio, tam facilè adquiri possunt, quòd soli earum prouinciarum reguli & domini eos possideant: nec immeritò, cùm tam admirandæ sint illorum facultates. *Nicolaus Monardis.*

Lapis TIBVRONVM. In mari Indico ferreis hamis capiuntur pisces Tiburones dicti, maximi, validissimi, pugnacissimi, & truci aspectu, qui cum lupis marinis assiduè præliantur. In eorum capite terni, aut quaterni lapides, interdum plures inueniuntur, valde albi, magni, ponderosiq; (vt interdum libras duas pendant) & qui facilè abradi possunt. Huius lapidis puluis vtilissimus fertur nephriticis, & aduersus vrinæ difficultates, & renum, vesicæq; calculos, vt in Indis, Hispanisq; experientia comprobauit. cum gustatum, insipido esse gustu deprehendi: facultates nondum expertus sum. *Idem.*

De lapidibus minùs pretiosis: ac primò de calidis.

Lapis CAYMANVM. Ex nomine Dei, Carthagine, alijsque continentis oris, lapides interdum adferuntur calculis fluuiatilibus similes, qui in ventriculis prægrandium Lacertorum (Caymanes appellant) inueniuntur: ferocissimi sunt, ingenti ore, vt integrum hominem deglutire possint, multiplici dentium ordine, adeò magni, vt triginta duorum pedum longitudine inueniantur. Viuunt ij magna ex parte in fluminum ripis, nonnunquam in mari, ad fluuiorum ostia: pariunt oua in terra, & suos catulos isthic excludunt, testudinum more: capiuntur hamis ferreis. Quia eorum cutis præ dura, omnes ictus, etiam minorum tormentorum æncorum, respuit. Hos lapides colligunt Indi, & Hispani, atque adeò sibi seruant, ad quartanam tollendam vtile remedium. Siquidem bini ex eis, temporibus vtrinque alligati, in quartanarum paroxysmo, illas tollere, aut earum calorem manifestò infringere traduntur. Bis cum lapidem temporibus cuiusdam puellæ quæ quartana laborabat, exhibui, & certè febris calorem nonnihil remisisse animaduerti: an verò febrem omnino tollat, ignoro. *Nicol. Monardis.*

Lapis SANGVINALIS ex noua Hispania delatus, laspidis genus est, varij coloris, sed obscurioris, maculis, seu pũctis distinctus sanguineis.

Ex his lapidib. Indi quasdam cordium formas, magnas, & paruas conficiunt. Valet ad fluxum sanguinis narium, mensium, hæmorrhoidum, vulnerum, ac oris. Lapidem aqua frigida intinctum æger dextra comprimit, & subinde id facit. Sic eo Indi & nostri vtuntur. Persuasum habent Indi, imò firmissimè credunt, si hoc lapide pars sanguine manans contingatur, sanguinem sisti, idq; verum esse experientia probatum est. Vtilis etiam est suspensus, aut alligatus cidẽ parti, vnde sanguis effluit, modò carnem cõtingat. Vidimus nonnullos hæmorrhoidum fluxu afflictos, remedium sensisse, annulos ex hoc lapide confectos in digito continuè gestando: nec non & menstruum fluxum sisti. *Idem.*

HAEMATITES, Germ. ein Blutstein/ optimus habetur friabilis, saturato colore, niger, durus, & suapte natura æqualis, nulla sorde admista, nulloque zonarum discursu. Vim habet astringentem, & excalfactoriam aliquantum, extenuantemq;. Oculorum cicatrices, & scabritiem cum melle purgat: cum lacte autem muliebri, lippitudini fractis, & oculis cruore suffusis conuenit. Bibitur contra difficultatem vrinæ, & fluxiones mulierum, in vino: & ab ijs, qui sanguinem reiecerunt, cum succo punici mali. Vritur vt Phrygius, sine vino duntaxat. Modus vstionis est, vt modicè leuis fiat, & bullis quibusdam intumescat. Sunt, qui eum sic adulterinum faciant. Densam rotundamq; Schisti lapidis glebam, quales sunt, quæ radices eius appellantur, in fictilem vrceum, qui cinerem feruentem contineat, obruunt. vbi paululũ dimiserint, eximunt: attrituq; in cote probant, si hæmatitæ colorem duxit. si ita sit, reponunt: sin minus, iterum in cinere condunt, & subinde conspiciunt, & periculum faciunt. nam si diutius in eo cinere relinquatur, colorem mutat, moxque diffunditur. Vitiatus deprehenditur, primùm lineis, quas pectinum modo per longitudinem diuisas habet: hæmatites verò eas habet, vt sors tulit: tum colore, quem hic floridum reddit, hæmatites verò profundiorem, & cinnabari similem. Inuenitur etiam in Sinopica rubrica: itemq; in Magnete lapide permultum combusto, hæmatites fit. qui verò per se nascitur, in Aegypto inter metalla prouenit. *Dioscorides.*

PYRITES lapidis genus est, à quo æs conflatur. Eligi debet æris similitudine, facilè scintillas edens. Vritur sic. Melle irrigatus, molli pruna continuè flatur follibus, donec rufescat. Alij in multos carbones igni candẽtes lapidem copioso melle perfusum deijciunt, & vbi ad suluũ colorem vergere cœperit, extrahunt, efflatoq; cinere, rursus madefactum cremant, donec æquabiliter assiccatus, friabilis reddatur: siquidem sæpe facies summa solùm vritur. ita crematus, siccatusq; reconditur. Si eloto opus sit, lauari debet, vt Cadmia. * Tam crudi, quàm vsti vis est excalfacere, abstergere, offusam oculis caliginem expurgare, duritias concoquere, & concoctas discutere. Resina exceptus excrescentia in carne cohibet.

cohibet, ſed calorem quendam & adſtrictionem parit. Ita vſtum, nonnulli Diphyges appellant. *Dioſcorides.*

Lapis Asivs probatur, qui pumicis colore, fungoſus, leuis & friabilis ſit, venasq; in profundo luteas habet. Eius flos eſt ſalſugo ſummo lapide inſidens, tenui compage, colore cùm albo, tum punici ſimili, ad luteum vergente. Linguæ autem admotus, eam leniter mordet. * Vim habet vterque adſtrictoriam, & modicè erodentem, admiſtus liquidæ pici, aut terebinthinæ, tubercula diſcutit. Longè validior flos exiſtimatur. De cætero ſiccatus flos vetera vlcera, & cicatrici repugnantia ſanat, excreſcentia cohibet: tetra vlcera & fungis ſimilia, cum melle expurgat: vlcerum caua explet, & expurgat cum melle: depaſcentiaque cum cerato ſiſtit. Fit cataplaſma ex eo podagris, miſto fabæ lomento: & lienoſis ex aceto, & viua calce. Prodeſt flos ex melle phthiſicis linctu. Fiunt ex hoc lapide ſolia, in quæ podagrici pedes mittentes iuuantur. fiunt etiã pulueres carnem exedentes corporaq; carne onuſta, craſſaq; extenuat in balneo, pro nitro illiti. ſi lauare hos quiſpiam velit, cadmiæ modo lauabis. *Dioſcorides.*

Lapis Thyites in Aethiopia gignitur, ſubuiridi colore iaſpidem imitatus: cum diluitur tamen, lacteum ſuccũ reddit. * Vehementer mordet: tenebras, quæ pupillis obuerſantur, expurgat. *Dioſcorides.*

Smyris (Germ. Smergel) lapis eſt, quo gemmas annulari ſcalptores extergunt. is in Samia terra inuenitur. * Ad erodendum & vrendum vtilis: gingiuis, quas humor vexat, prodeſt: dentifricio commendatur. Si deficiat, eius loco ſubſtitui poteſt pumex. *Dioſcorides.*

Lapis Schistos, hoc eſt ſciſſilis, in Iberia Hiſpaniæ gignitur. Laudatiſſimus eſt, qui croci colorem æmulatur, eſtq; friabilis, & ſuapte natura benè ſciſſilis. concretione verò & mutuo linearum, quas pectinum modo habet, diſcurſu, Ammoniaco ſali ſimilis videtur. * Vim exhibet hæmatitæ, ſed ad omnia inferiorem. quin & caua replet muliebri lacte perfuſus. ad procidentia, rupta, item genarum craſſitiem, & vuas oculorum, magnopere efficax eſt. Si deficiat, pro eo ſumi poteſt lapis hæmatites. *Dioſcorides.*

De lapidibus frigidis.

Crystallvs (Germ. Cryſtal. Ital. *Cryſtallo.* Gall. & Hiſp. *Cryſtal.*) gignitur ex humore omnium puriſſimo, in terræ viſceribus condito: vnde etiam beryllus, adamas, & alij id genus lapides proueniunt, necnon in marinorum, aliorumq; lapidum & metallorũ fodinis Germaniæ, Scythiæ, Cypri, Hiſpaniæ, ſæpe in agris, vbi coloni aratro ipſius glebas effodiunt. * Idem facit, quod ferè gypſum aſtringendo: eoque in puluerem tenuiſſimum tritum, ex vino auſtero dyſentericis opitulatur: nec non alba veteri profluuia compeſcit, lac nutricibus auget, quin etiam cauterium ex pila cryſtalli fieri ſolet: quo delicati homines, qui ferrum candẽs reformidant, vruntur. Notandum eſt, ex eodem cryſtallo oleum arte chymica præſtantiſſimum fieri, (vt ſuo loco dicetur) quod drachmæ ſemiſſis, vel integræ ad calculum ex aqua cardui benedicti datur: nec non ad lac muliebre augendum ex lacte amygdalarum. quamuis idem etiam crudus, in tenuiſſimum puluerem redactus, eodem pondere, ex eademq; aqua vtiliter exhiberi poſſit. *Matthiolus & Andernacus.*

Phrygivs lapis, quo infectores in Phrygia vtuntur, à qua nomen accepit, naſcitur in Cappadocia. Optimus habetur pallidus, modicè grauis, non ſolida corporis compage, intercedentibus albis ſegmentis, vt in Cadmia. Vritur autem vino optimo perfuſus, viuiſque carbonibus obrutus: perflatur aſſiduè follibus, donec mutato colore rufeſcat: rurſus extractus eodem vino reſtinguitur. Hoc iterum & trinis vicibus faciendum: attendendum tamen ne minutim confringatur, & in fuliginem euaneſcat. * Vis crudo vſtoq; adſtrictoria, expurgans: vlceribus cruſtas quadantenus inducit: ambuſtis cum cerato medetur. Lauatur vt Cadmia. Si non ſit ad manus, eius loco Marchaſita ſumi poteſt. *Dioſcorides.*

Samivs lapis in Samia terra inuenitur. quo aurifices vtuntur poliendo auro, vt reſplendeat. Probatur candore & duritia. * Vis ei adſtrictoria, & refrigerãs. Prodeſt ſtomachicis potus, ſenſus hebetat: verùm ad fluxiones oculorum, & vlcera, cum lacte efficax eſt. Partus, vt tradunt adligatus accelerat, & conceptus fœminarum cuſtodit. *Dioſcorides.*

Arena (Germ. Sand. Ital. *Sabbione*, Gall. *Sable, arene, ſablon.* Hiſpan. *Arena*) è littoribus ſole feruefacta, hydropicorum tumores exugit, ſi capite tenus in ea obruantur. Torreri ſolet ad aridos fotus, pro milio, aut ſale. *Dioſcorides.*

Ocvlvs Catti laudatiſſimus in Zeilan inuenitur. Nonnulli etiam ex Pegu aduehuntur. quos eò deferri rumor eſt ex regione Bramaa. Multò maioris eſt apud Indos precij, quàm in Luſitania. Memini enim quendam eo miſiſſe, qui hic ſexcentis Luſitanicis aureis æſtimabatur. Sed cum in Luſitania duntaxat nonaginta aureos æſtimarent, huc relatus, & quod nunc dixi, precio vẽditus eſt. Perſuadent ſibi Indi, eius qui hanc gemmam poſſidet facultates nõ poſſe imminui, ſed ſemper incrementum facere, & augeri. Ego verò, quod expertus ſum referã: Lineus pannus ita cõpreſſus, vt ipſius gemmæ meditullium ſiue oculum tangat, nullo igne vti poſſe. *Garcias ab Horto.*

De lapidibus aſtringentibus.

E' Cote naxia, quod exacuendo ferro deteritur, illitum, alopecias ad pilum reducit: virginum mammas cohibet, nec increſcere patitur. Potum ex aceto, lienem abſumit, & comitialibus prodeſt. *Dioſcorides.*

Geodes lapis naſcitur in Miſnia & Saxonia (ſecundùm Agricolam.) * Aſtringit, ſiccat,

caligines oculorum diſcutit. Illitus autem ex aqua, teſtium mammarumque inflammationes ſedat. *Dioſcorides.*

PVMEX (Germ. Bymoſtein. Ital. *Pomice.* Gall. *Piere ponce.* Hiſp. *La piedra eſponia* dicitur) probatur, qui leuis, fiſtuloſus, ſciſſilis, & non calculoſus eſt, quique teri facilè poteſt, & candidus eſt. Vritur hoc modo: Cape eius quantum velis, flagrantiſſimis carbonibus obrue. vbi igni candens ſit reddicus, extrahe, vino odorato reſtingue, iterumque incenſum extingue: tertia verò vſtione peracta, ſine, vt per ſe refrigeretur, & ad vſum repone. * Vis eius adſtringere, gingiuas abſtergere, purgat cum calfactione, quæ pupillis caliginem offundunt: explet vlcera, & ad cicatricem perducit: excreſcentia cohibet. Fit ex farina eius dentifricium. Corpori cruſtam obducit: auellendis capillis aptus. Theophraſtus author eſt, ſi quis in bulliens vini dolium pumicem coniecerit, feruorem ſtatim ſedari. *Dioſcorides.*

De lapidibus emollientibus.

ALABASTRITES vocatus onyx, notiſſimus lapis eſt ijs, qui Romana inuiſerunt ædificia. Hallucinantur tamen, qui credunt, lapidem illum Alabaſtritem eſſe, è quo hac tempeſtate torno varia finguntur vaſa, quibuſdam ſubnigricantibus venis diſcurrentibus, pellucido læuore, materie verò adeò imbecilli, vt parum colliſa facilè frangantur. Quandoquidem lapis hic Alabaſtritæ ſpecies non eſt, ſed potius gypſi materia. Alabaſtrites enim, quem antiqui ad vaſa vnguentaria cauabant, quò diutius vnguenta à rancore vindicarēt, naſcitur (vt Plinius inquit) circa Thebas Aegyptias, & Damaſcum Syriæ. Hic cæteris candidior. Probatiſſimus verò in Carmania, mox in India, iampridem & in Syria, Aſiaq;. Viliſſimus autem, & ſine vllo nitore, in Cappadocia. Probantur quàm maximè mellei coloris in vertice maculoſi. * Crematus reſina aut pice exceptus, duritias diſcutit: ſtomachi dolores cerato leuat: gingiuas comprimit. *Matthiolus, Dioſcorides.*

GAGATES (Germ. Schwartzer agſtein. Gall. *Agathe.* Hiſp. *Eſtazmate.*) probatur, qui celeriter accenditur, & odorem bituminis reddit. niger plerunque eſt ſqualidus, cruſtoſus, & valde leuis. * Vis ei molliendi & diſcutiendi. deprehendit ſonticum morbum ſuffitus: recreatque vuluæ ſtrangulationes: fugat ſerpentes nidore. Podagricis medicaminibus & acopis additur. Naſcitur in Lycia, inueniturque propè oſtia fluminis in mare exeuntis. flumē autem Gagas nominatur. *Dioſcorides.*

THRACIVS in Scythia naſcitur, in fluuio, qui Pontus vocatur. * Eadem ei vis, quæ Gagathæ. traditur aqua accendi, oleo reſtingui: quod etiam in bitumine accidit. *Dioſcorides.*

De lapidibus obſtupefacientibus.

Lapis MEMPHITES in Aegypto ad vrbem Memphim inuenitur, calculorum magnitudine, pinguis, verſicolorque. * Aiunt, hunc tritum, & illitum locis, quæ vrenda aut ſecanda ſunt, ſine periculo ſenſum eis adimere. *Dioſcorides.*

IASPIDVM genera longè plura recenſentur, quàm quę à Dioſcoride deſcribuntur. Quandoquidem quædam viſitur cœruleo copioſo, aut glauco pingui ſimilis, id eſt viridis, lacte ſuffuſa. Alia purpurea: qualis naſcitur in Phrygia. Alia roſea, & quaſi floribus tincta: qualis in Ida mōte profundiſſimis ſpecubus foditur. Alia ex purpura cœrulea: qualis inuenitur in Cappadocia. Alia ex rubro nigra. Alia iecoris imitatur colorem: quæ ſi ſaturatiore colore reperiatur, lineis eiuſdem coloris diluti & nigri cingi ſolet. Quædam niuem imitata rutilis punctis reſpergitur. Quædam onyche pungitur, aut ex altera parte iaſpis eſt, ex altera onyx, proinde iaſponyx vocata. Alia, cuius altera parte ſit purpurea, altera viridis, nec vtrinque pellucens, ſed qua parte vireſcit. In ſumma, varia eſt iaſpidum natura. * Suſpenſas ad plura valere aiunt: nempe ad omnem ſanguinis fluorem, ad protegēdum conceptum, & partum iuuandum, veneremq; inhibendam, & febrem, & hydropem fugandam. Nec deſunt ſuperſtitioſi qui dicāt, iaſpidas homines reddere gratos, potentes, ac tutos, ſi quibuſdam magicis verbis admurmurentur, priuſquam ſuſpendantur. *Matthiolus.*

OPHITES lapis alius eſt grauis, & niger: alius cinerei coloris: alius punctis variatus: alius lineas candidas habet. omnes allegati contra ſerpentum morſus, & capitis dolores proſunt. qui verò cādidas habet lineas, * priuatim lethargo, & capitis doloribus auxiliari perhibetur. *Dioſcor.*

De lapidibus abſtergentibus.

ARABICVS lapis maculoſo eboris ſimilis eſt. * Is tritus illitus hæmorrhoidas exiccat. Eius cinis dentifricio optimus. *Diſcor.*

De lapidibus glutinantibus.

GALACTITES dicitur, quòd lacteum ſuccū ex ſe mittat: cinerei tamen coloris eſt, ac guſtu dulcis. * Ad oculorum fluxiones & vlcera vtiliter illinitur, is in aqua tritus pyxide plūbea recōditur, ob vim glutinoſam, quæ in eo eſt. *Dioſcor.*

MELITES eſt in omnibus Galactitæ ſimilis. hoc tantùm differt, quòd dulciſſimum ſuccum emittit. * Facit ad eadē, ad quæ Galactites. *Dioſc.*

De lapidibus cicatricem inducentibus.

MOROCHTVS, quem aliqui Galaxiam, aut Leucographida vocāt, in Aegypto naſcitur. hoc lapide quoniam mollis eſt, & facilè diſuitur, linteorum artifices ad candorem linteis indendum vtuntur. * Spiracula corporis obſtruere videtur: conueniens ijs, qui ſanguinem expuunt, cœliacis & veſicæ doloribus, cum aqua potus. Idem fluxionibus vuluæ, & impoſitus velleri. Mollibus oculorum collyriis miſcetur: explet enim ea ua atq; dclachrymationes ſiſtit. Idem cerato exceptus

ceptus, vlcera quę fiunt in terrenis partibus corporis, ad cicatricem perducit. *Dioſcor.*

De lapidibus calculum comminuentibus.

Lapis LYNCIS ex genere ſuccini eſt, quòd ſuæ proprietate naturę pennas ad ſe trahat, quēadmodum & cætera ſuccini genera paleas, feſtucas, ac leuiſſima quęq; alliciunt. Quantum verò à legitimo lyncurio vulgaris ille lapillus differat, qui officinis lapis lyncis appellatur, & cuius eſt vſus apud ſeplaſiarios & medicos, qui ſimplicium medicamentorum ſcientiam negligunt, ij dijudicent, qui ſimplicium hiſtorias & facultates optimè norunt. *Matthiolus.*

IVDAICVS lapis in Iudæa exoritur, glandis effigie, candidus, forma quàm elegantiſſima, lineis inter ſe æqualibus, veluti torno factis, diſtinguitur, is ſolutus nullam qualitatem guſtu affert. * Poteſt ciceris magnitudine tritus ad cotem, vt collyrium, cum calidæ aquæ cyathis tribus, potu difficultati vrinæ auxiliari, & calculos comminuere. *Dioſcorides.*

LAPIDES in ſpongijs reperti, omnibus notiſſimi ſunt: quòd rariſſimè ſint ſpongiæ, quæ his lapidibus vacent. * Cum vino poti, lapides qui in veſica ſunt, rumpunt. *Dioſcorides.*

De lapidibus fœtum retinentibus.

AETITES (Germ. Ein Adlerſtein.) lapis eſt veluti prægnans, cùm quatitur, alio in vtero ſonante. Huius genera ſunt quatuor. In Aphrica naſcens puſillus & mollis intra ſe, ac velut in aluo habens argillam ſuauem, candidam: friabilis, quem fœminei ſexus putant. Mas, qui in Arabia naſcitur, durus, gallæ ſimilis, aut ſubrutilus, in aluo habens durum lapidem. Tertius in Cypro inuenitur, colore illis in Aphrica naſcentibus ſimilis, amplior tamen atque dilatatus. cæteris enim gibboſa facies. Habet in aluo arenam iucundam & lapillos: ipſe tamen mollis, vt etiam digitis frietur. Quarti generis Taphiuſius appellatur, naſcens iuxta Leucadem in Taphiuſa: qui locus ex dextera nauigantibus ex hac ad Leucadem. Inuenitur in fluminibus candidus & rotundus. Huic eſt in aluo lapis, qui vocatur callimus, nec quicquam tenerius. Præfertur Aphricus, & qui è nido aquilæ decerpitus. Peſſimi rotundi, in fluminibus alueis inuenti. * Grauidis continet partus, cùm lubricæ ſint vuluæ, & parum tenaces, ſiniſtro brachio adalligatur: ſed parturientibus è brachio amoueatur, & feminibus alligetur, vt ſine doloribus pariant. Furem deprehendit, ſi quis in pane conditum offerat: fur enim manſum deuorare non poterit. Quinetiam concoctus furem coarguit: quippe decocta cum eo deuorare non poterit. Tritus & cerato exceptus, cyprino, aut gleucino, aut alio excalfaciente, comitiales magnificè iuuat. *Plinius & Dioſcorides.*

De lapidibus menſes cientibus.

OSTRACITES teſtæ ſimilitudinem habet, cruſtoſus, & in laminas fiſſilis, quo mulieres ad detrahendos pilos pro pumice vtuntur. * Menſes drachmę pondere potus ex vino ciet. Si quatuor diebus à purgatione bibatur, ſicilici pondere, fœminis præſtat ne concipiant. Cum melle autem impoſitus, mammarum inflammationes lenit, & nomas cohibet. *Dioſcorides.*

De lapidibus amuletis.

SELENITES lapis, quem aliqui aphroſelenon appellarunt, quoniam noctu inueniturlunæ imaginem reddere: quæ cum ea quidem augetur, & decreſcit: naſcitur in Arabia, candidus, translucens, leuis. * Huius ramenta comitialibus in potu dari iubent. Eo ceu geſtamine ad amuleta mulieres vtuntur. Arbores adalligato eodem frugiferæ redduntur. *Dioſcorides.*

AMIANTHVS in Cypro naſcitur: alumini ſciſſili æqualis: ex quo, vtpote flexili, & telas faciunt: coniectus autem in ignem ardet, ſed minimè crematus, exit ſplendidior. * Hic veneficijs reſiſtit omnibus, priuatim magorum. *Dioſcorides & Plinius.*

MYRRIS lapis eſt, qui in capite bufonis inuenitur, magnitudinis miræ. eſt enim (vt Braſauolus author eſt) craneū illius animalis. Color eſt ferrugineus, in viridi: nitet tamen. Pars exterior plana: eſt enim ipſum os. interior autem verè lapis eſt, ſeu potius lapidea terra, quaſi concreta diu. Rotundus eſt plerunque, & magnitudine latitudinis fabæ. Ego autem habeo longiorem faba multò & craſſiorē: nec ſcio quomodo craneo bufonis conuenire poſſit, propter formam, cùm tamen ſit genuinus. * Vires eius expertæ ſunt, quòd geſtatus, tollit renum dolores, etiam antiquos, & lapidis prohibet generationem. Sed lotio illius etiam plurimum confert, & præſenti eſt auxilio. Ventriculi etiam affectibus & febribus eadem cōfert: ſed, vt exiſtimo, nō omnibus. Venenatis etiam ictibus, ſed non magnum affert auxilium. *Cardanus.*

De lapidibus minùs precioſis alterantibus qualitate occulta.

Lapis SPONGITES in vino albo, vel ſucco raphani ſolutus, & potus, lapidem in veſica frangit. *Mizaldus.*

PENTARRHEN lapidem ad ſe aurum allicere, vt Magnes ferrum, memorię proditum eſt à Philoſtrato ac Tzeze.

DISSECTIS ante pleniluniū pullis hirundinum ex prima fœtura, duo lapilli reperiuntur in illorum ventriculis, quorum vnus concolor, alter verò diſcolor habetur. Hi priuſquam terram attigerint, ſi in buculæ, aut cerui aluta includantur, & brachio vel collo aptentur, comitiales ſanabunt, nedum iuuabunt. Ex relatione cuiuſdam Itali, qui ſe id expertum fuiſſe mihi aſſerebat. Cæterùm Chelidonius lapis duplex in hi-

rundine reperitur, rufus nimirum & niger. Prior lineo panno, aut vitulino corio exceptus, & ſub axilla geſtatus, antiquos morbos, vnà cum epilepſia perfectè ſanat, idque præſtantiùs efficit, ſi in pollinem tritus bibatur. Poſterior valet aduerſus febres. *Albertus.*

MAGNETIS puluis triobolari pondere epotus ex ſucco fœniculi, hydropicis aquas detrahit. Et magnes ipſe capiti admotus dolores omnesq; eius querelas obliterat. Quod ex veterum commentarijs ſe tranſtuliſſe, ſcribit *Hollerius.*

OMNIA genera lapidum, qui in capitibus piſcium reperiuntur, trita, & cum vino exhibita, colicum dolorem compeſcunt. & calculum, qui in renibus defixus iacet, atterunt & cõminuunt. *Galenus & Auicenna.*

LAPILLI ex capite limacum, & grandiorum cochlearũ eruti, ſtranguriosis vrinam moliuntur, illius meatus lubricando, ſi comminuti ex vino exhibeantur. Auxiliantur etiam parturientibus, laxando & dilatando mulieribus locos. *Mizaldus.*

LAPIS ex capite vulturis repertus ad quoſcunque noxios caſus vtilis eſt. Et qui in nido vpupæ inuenitur, ſecretorum proditor eſſe fertur, pectori dormientis ſuperpoſitus. *Albertus.*

LAPIS exemtus è capite piſcium, qui aſelli, ſeu ὄνεγοι vocantur, nobis verò merlucij, febrem tollit adalligatus. *Plinius.*

Lapis LYNCVRII in carbones ignitos proiectus, illos extinguit: tantum abeſt, vt ab illis infumatur. Nec id ſolum habet rari miraculi: ſed ſi quis hanc gemmam panniculo obuolutam in eoſdem carbones detruſerit, nõ tantùm illa, ſed panniculus quoq; illæſus conſeruatur. Prodeſt etiam mulieribus in enixu. *Epiphanius.*

CVM primùm infantes ex vtero prodeunt, prius quàm aliquid guſtent, corallij ſcrupulum dimidium diligenter tritum cum lacte nutricis hauſerint, nunquam epilepſiam incurrent. *Arnoldus.*

GAGATES hydropicis confert, fluidos dentes firmat, & ſuffitu per inferna à mulieribus exceptus, vel etiam impoſitus, menſtrua prouocat. *Albertus.*

AETITES lapis verus, in aquilarum nido repertus, ſi femori parturientium admoueatur, interna parte, non procul à pube, expeditum facilemq; partum illis procurabit, nulla propemodum enitendi difficultate. Quod ſe expertum fuiſſe in quadam heroina tradit Lemnius. Idem collo ſi appendatur, aut pectori, vel brachio alligetur ea parte, qua à corde verſus digitum annularem arteria decurrit, fœminis lubricum vterum habentibus, vim concipiendi adfert. Et ſi geſtationis tempore ijs partibus incumbat, fœtum fulcit, vt nulla ſit illius excutiendi trepidatio. *Lemnius.*

LAPILLVS in capite cancrorum reperitur figura planus, qui acerrimo aceto immiſſus, motum manifeſtum habere deprehenditur. * Huius puluere audio multos fœliciter vti ad conterendos renum calculos. *Mizaldus.*

GAGATIS lapidis puluiſculus ſi in tenuiſſimum pollinem redactus, ieiunæ mulieri ex vino albo exhibeatur, ſtatim manifeſtabit, ſi ſit incorrupta, vel puerperio, aut aliter maculata. Nam ſi illicò lotium ei promouerit, corruptæ virginitatis indicium erit: ſin minus, contrarium pollicebitur. Idem etiam præſtabit ſuccinum album, ſeu ambra, quo dictum eſt modo parata, & exhibita. Cæterùm globuli è ſuccino, ad oculorum defluxiones miro ſucceſſu auxiliantur, annexi occipitio. Iidem etiam collo geſtati præpediunt, ne deſtillationes in guttur ferantur. *Bapt. Porta & Matthiolus.*

CHRYSTALLINVS lapis in tenuiſſimum pollinem deductus, & ex iuſculo quopiam, aut vino, mulieri lactanti exhibitus, illius vbera lacte plurimo fœcundat. *Mizaldus.*

De lapidibus purgantibus.

MAGNES (Germ. Ein Magnet. Ital. *Calamita piodra.*) optimus eſt qui ferrum facilè trahit, colore ad cœruleum vergente, denſus, & non admodum grauis. * Vim habet craſſos humores educendi, ſi cum aqua mulſa, pondere trium obolorum detur. Sunt qui magnetem crematum pro hæmatite vendant. *Dioſcor.*

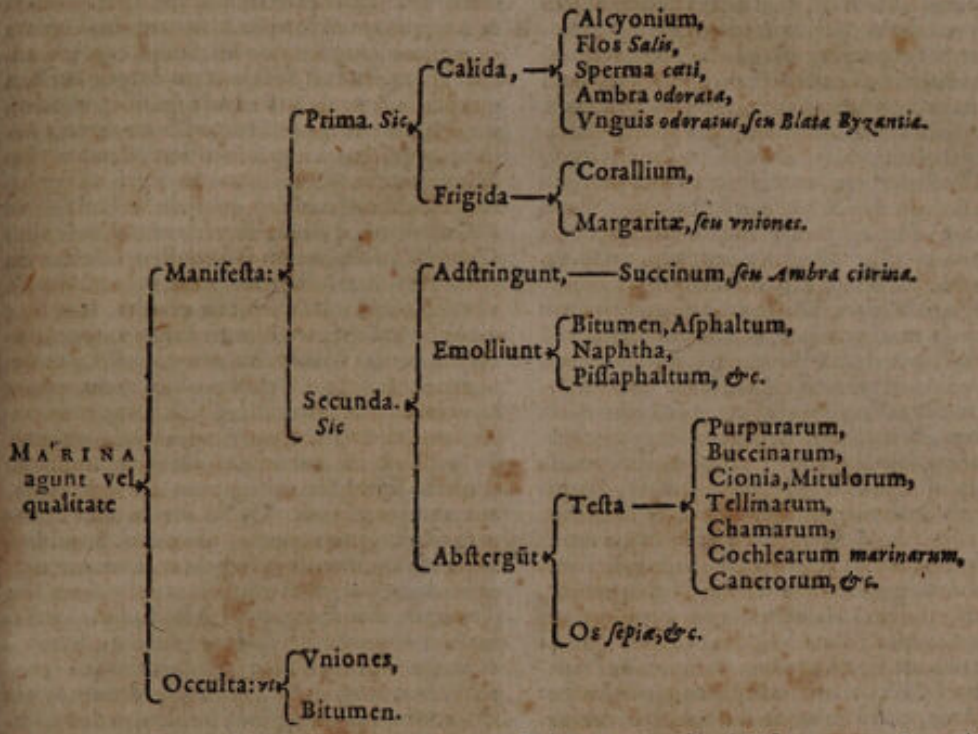
Lapis ARMENIVS, Italis *Verdazuro*, quaſi viride cœruleum dicas, Arabibus *Hager armini.* Interrogati tamen Armeni, an apud eos naſceretur hic lapis, affirmare non potuerunt. Sed Turci & Perſæ medici dixerũt, exigua quidem quantitate apud ſe vidiſſe, verùm ignorare, num ex Armenia adferretur, nec ne. Aiunt multos inueniri in Vltabado vrbe celebri regni Balaguate. Hic lapis tametſi ex Armenia nõ aduehatur: multi tamen exiſtimant, eo qui ex Germania adfertur, vti nos poſſe, eo delecto, qui eſt leuis, colore cœruleo, per quàm æquabilis, & friabilis. Sed cùm nec eius ſit magna copia, eius loco lapidem Lazuli vſurpabimus. * Melancholiam purgat innoxiè & validè: ſed tamen vomitum excitat. cuius cauſa plerunque eſt puluis admiſtus, ideo ſæpe aqua pura lauari debet. Pondus eius eſt ſextula, hoc eſt, ſcrupuli quatuor, aut paulò plus minùsue, pro ſumentis viribus. *Florentini, Dioſcorides, Cardanus, & Garcias ab Horto.*

Lapis LAZVLI, quem Græci Cyaneum, Itali *Azuro oltramarino*, hoc eſt, cœruleum tranſmarinum appellant, lapis eſt cœrulei coloris, qui in ærarijs, argentarijs, & aurarijs venis reperitur. Optimus eſt, qui in aurarijs oritur, ſaturi coloris, maculas quaſdam aureas ſtellasũ modo radiantes habens, qualis is eſſe ſolet, è quo fit colorille cœruleus. Huius vſus eſſe debet, magna cura adhibita, ne factitij pro eo ſumantur: hos enim pictoribus relinquere debemus, natiuoq; vti, poſtquam bene lotus erit. Lauatur, vt Cadmia: vritur, vt Chalcitis. * Vim habet reprimentem, & modicè erodentẽ, cruſtas gignit & exulcerat. Purgat melancholiam egregiè, ſed magis

turbat

turbat Armenio lapide. Dosis est, vt lapidis Armenij. Gestatus confert visui communi ratione, & similiter exhilarat hominem. Peculiariter autem, præcipuè stellatus efficit hominẽ comem, bene fortunatum & diuitem. *Florentini, Dioscorides & Cardanus.* Inuenitur in Balagate lapidis quoddam genus, quod Alaqueca, Arabes Quequi vocant, cuius libra minutis fragmentis expoliti, regali Castellano emi potest, tanta est vilitas. Huius tamen virtus reliquarum facultates exuperat. Quippe qui sanguinem vndequaque fluentem illicò sistat. *Garcias ab Horto.*

De Marinis Sectio VII.

De marinis calidis.

ALCYONII, quod vulgò SPVMA MARIS dicitur, quinque sunt genera. Vnum spissum, acerbi saporis, spongiæ facie, tetri odoris, ponderosum, & piscem olẽs, quod plurimum in litoribus inuenitur. Alterum pinnulæ oculorum aut spongiæ simile, fistulosum & leue, odorem algæ referens. Tertium vermiculi forma, & colore magis purpureum: quod Milesium quidam vocant. Quartum fuccidis velleribus non dissimile, multis inanitatibus hians, leue. Quintum figura fungi, sine odore asperum, parte interna quodammodo pumicosum, fons læue, acre: quod plurimum in Propontide iuxta insulam Besbicon appellatam gignitur: patrio nomine achnen vocant. * Alcyonia omnia detergunt, ac digerunt qualitatem habẽtia acrem, & calidam facultatem. Duo priora in fœminarum smegmata assumuntur, contra lentigines, lichenas, lepras, vitiligines, nigritias, & maculas in facie, reliquoq; corpore. Tertium ijs, qui difficili vrina vexantur, aut arenulas in vesica colligunt, idoneum est: item renibus affectis, aquæ inter cutem, lieni. Vsum autem, & ex vino illitum, alopecias replet. Postremum dealbandis dentibus aptum est in alia smegmata, psilothráque assumitur, cum sale mistum. Si quisquam alcyonium eremare velit, cũ sale in crudum fictile mittat, & oblinens vasis spiraculum luto, ita fornaci mandet, & cùm figlinum percoctũ fuerit, extrahẽs ad vsus recondat. Lauatur, vt Cadmia. *Dioscorides & Galenus.*

FLOS SALIS, aut rectius maris flos, quem Dioscorides ἄλὸς ἄνθος nominat, sali multum dissimilis est. nihil enim aliud est, quàm pinguedo quædam crocei coloris, mari, Nilo & alijs lacubus innatans, quem Valerius Cordus Sperma cœti vocatum esse non modò contendit, sed etiam demonstrat. Cæterùm flos salis fucatus rubrica, aut scrupulosus, improbatur. Præterea sincerus non nisi oleo resoluitur: adulteratus nonnulla ex parte, etiã aqua, diluente factitium colorem. * Ad vlcera, quæ cacoëthe vocantur, & phagedænas, genitalium nomas & purulentas aures, efficax est: oculorum hebetudines, cicatrices, albugines q; tollit. Emplastris, vnguentisq; coloris causa, vt rosaceo miscetur. Sudorem cit,

Unable to display this page

to, ligno aloes, styrace & ladano: odor autẽ rerum, ex quibus fit, & color, qui plerunque niger est, illum prodit: præterea aquæ impositum citiùs mollescit, quàm natiuum. Magna verò in æstimatione est apud opulẽtiores Indos, eo enim cibis permixto frequenter vtuntur medicamenti loco. Eius autem precium intenditur pro fragmentorum magnitudine, quantò enim maius est fragmẽtum, tantò eius intensius est precium, non secus, atq; in gemmis. Sed nusquam maiori in precio est, quàm in Chimarum regione. Cùm enim à nostris Lusitanis eius exigua copia cò delata esset, eius precium fuit mille quingẽti aurei in singula Cate, quod apud eos ponderis genus est pendens viginti vncias. Huius lucri cupiditate deinde alij mercatores allecti, tantam Ambari detulerunt eò copiam, vt nunc multò vilioris estimetur. Porrò de Ambra Nicolaus Monardis sic scriptum reliquit: Nunc mittit nobis Florida nouis Orbis prouincia Ambar, quod vocãt Grisеum, idq; in littus iectum inuenitur à Canaueral ad promontorium vsq; D. Helenæ. Varia est circa eius originẽ opinio, sed verissimum est, Bituminis genus esse ex fontibus in alto mari manans, quod aëri expositum, illicò densatur, vt solent pleraque, quæ sub marinis aquis tenella & mollia sunt, at aqua exempta durantur, vt Corallium, Succinum. Solus Simeon Sethi & Actius inter Græcos eius meminerunt, è quibus prior, Bituminis modo è fontibus suis manare asserit, pessimumque id esse, quod à piscibus deuoretur. Inde conuellitur eorum opinio, qui Balenarum sperma esse esserũt, ex eo decepti, quod interdum in Balenarum ventriculis inueniatur, quæ illud aquis innatans nonnunquam deuorant, alimentum esse existimantes. Verum est, meo tempore Balenam circa Canarias captam, in qua inuentæ sunt plus quàm quatuor Ambari libræ: postea tamen infinitas Balenas cum suis catulis interfecerunt, sed nihil Ambari in eis inuentum est. Non desunt, qui Ambar ex fructu quodam ad maris littus nascente fieri dicant, qui Aprili & Maio mensibus maturescit & odoratus est, quem decidentem vorant Balenę, quasi fructus in alimentum cedens, aliud quàm sanguinem & carnem generare possit. Optimi delectus est, vt nonnihil ad rubedinem tendat, album, non æquè bonum, nigrum deterrimum. * Excalefacit, resoluit, roborat, quocunque tandem morbo applicetur: nam calidi est temperamenti, & sicci, cum pinguedine quadam, quæ illi facultatem emolliendi tribuit. Variæ sunt Ambari facultates: Nam cum oleo florum mali Arantij in calente mortario permixtum, & vnguẽti modo capiti illitum, illius dolorem leuat, cerebrum roborat, & neruos, & frigidos, qui infarcti sunt humores resoluit: ad eadem efficax, emplastri modo cum Alypta muscata assiduè gestatum. Eius solius, aut cum mosco & ligno aloes permixtæ olfactu, cerebrum roboratur, memoria augetur, spiritus vigor, & cordis vires reficiuntur: ideoque in pestis contagijs eius odor apprimè vtilis est, nec minus his, qui frigidis defluxionibus vexantur, conuenit, si capitis tegmina, atq; etiam cubiculum, vbi dormiunt, per hyemem eo suffiantur. Maximè prodest senibus, quòd illorum spiritus vegetet, cor & cerebrum roboret, & crassos lentosq; humores extenuet, siue cibis indatur, siue vestes suffiantur, siue cerebro cordiq; regioni applicetur, siue vino, quo sibi faciem & manus abluunt, permisceatur. Scobi magnetis, galbanoque miscetur, & emplastri modo mulierum vmbilico impositum, vterum suo loco retinet, & reliquos eius morbos profligat: eius autem assiduus odoratus prodest vteri procidentijs: suffocationibus verò in Liquid ambar dissolutum, & xylo exceptum, vterique ori inditum. Sterilitati à frigidis humoribus ortæ, hac compositione mederi soleo: quæ recipit Ambari partes duas, rasuræ eboris tenuissimè tritæ vnam, pulueris ligni aloes partem dimidiam, cum algaliæ momento fiunt catapotia, quorum tria pendentia drachmam vnam singulis triduis dabuntur, & emplastrum vmbilico, pessum vteri collo imponetur, purgatis tamen prius vt decet. Ex eo, alypta muscata, & styrace fit emplastrum scuti forma, quod stomacho appositum, cum doloribus liberat, & excalefacit. Ex eadem massa factæ pilulæ, & manè sumptę, flatus discutiunt, concoctionem iuuant, & appetentiam excitant; idem præstat ex vino odorifero manè sumpta hæc massa. Quin etiam epilepticis fumus illius, naribus exceptus, conuenit: siquidem eos excitat, & si assiduè id odorentur, non tam facilè, neque tam vehementer eo morbo corripiuntur. In summa, Ambarum excalefacit & siccat cerebrũ, & cor olfactum roborat. Senibus & natura frigidis opem mirificè præstat. Quare ijsdem potius quàm iuuenibus, chiro: hecæ Ambra imbutæ concedi deberent: vino infusa temulentos efficit. *Garcias in Horto, Nicol. Monardis, Medici Florentini & Matthiolus.*

BLATTA BYZANTIA à Mauritanis, Vnguis odoratus à Græcis dictus, conchyli tegumentum est, odore castoreum referente, ad suffitus idoneum. Ipsa enim testa mox liquatur igni, bituminis modo, quod etiam improbè ipsa olet. Quidam albicantem odoratam magis commẽdant. * Iidem suffitu excitant fœminas vuluæ strangulatu oppressas, comitialesque: poti ventrem molliunt. Crematum conchylium eadem efficit, quæ purpura, & buccinum. *Medici Colonienses & Dioscorides.*

De marinis frigidis.

CORALLIVM (Germ. Corat. Ital. *Corallo.* Gall. *Du Coral.* Hisp. *El Coral.*) saxeus frutex est, in mari natus: triplici constat differentia: alba, rubra & nigra: prima est precio sior: altera vsitatior: vltima rarior, quæ vocatur Græcè ἀκανθίς. * Omne corallij genus refrigerat, siccatq;, & astringit: menstrua nimis profluentia cohibet potum: hic dysenterias iuuat: nec non seminis profluuium in viris, bum vteri fluorem in mulieribus repri-

mit : ſanguinem reijcientibus medetur: contra faſcinationes & venerea in collo & brachijs geſtatur. quinetiam comitialibus rectè alligatur. Cinis ipſius oculorum medicamentis miſcetur: vlcera carne explet: & cicatrices extenuat. Oleũ coralliorũ chymico more (de quo ſuo loco) paratum rubicundiſſimum, ſcrupuli inſtar ex vino generoſo potum, ſummũ eſt medicinæ artis myſterium, ad omnes partium, tũ interiores, tũ exteriores affectus euellendos : comitialem ſanè quinque ſeptimanarum ſpacio, tum in pueris, tum in iuuenibus propellit: ſimiliter omnes alui vteriq; fluores, & ſanguinis, quacunque parte manantes ſiſtit. *Dioſcorides & Andernacus.*

MARGARITAE prægrandes Vniones Latinis dicũtur: minores Latinis margaritæ ſimpliciter: Germ. Perlin Ital. *Perle.* Arabibus & Perſis *Lulu:* Indis *Moti:* in Malauar. *Mutu.* Luſitanis *Aliofar,* quod Arabicè ſonat de Lulfar, id eſt, portus in mari Perſico, vbi laudatiſſimæ generantur. Nam tametſi Barem, Catifa, Camaran, alij que huius maris portus eas laudatas mittant: quia tamen noſtris notior fuit initio hic portus, ab eo, nomen Margaritæ indiderunt, lingua Arabica Aliofar. Hinc etiam fit, vt illæ Orientales appellentur. Quoniam hic ſinus Perſicus Orientalis ſit, ſi cum noſtra Europa conferatur. Generantur etiam Margaritæ à promontorio Comorim, ad inſulam vſque Zeilan (quæ captura & piſcatio Regis Luſitaniæ eſt) ſed minutiores maxima ex parte, nec cum ſuperioribus conferendæ (quę magnæ ſunt, & omni dote abſolutiſſimæ) idcóque etiam viliori emuntur. Generantur & in inſula Burneo, quæ tametſi ſint grandes, formę tamen elegantia à ſuperioribus vincuntur. Sic & nonnullas Chinarum regio mittit, ſed viles. Certum eſt etiam in nouo Orbe inueniri, verùm nulla ratione cum Orientalibus ſunt conferendæ. Nam aut obſcurę ſunt, & nubili coloris, aut nullo orbe læuoreque commendantur. Origo atq; genitura eſt è conchis, haud multum ab oſtrearum conchis diſſimilibus. Conchæ autem quæ ſuperiori maris parte natant, grandiores Margaritas generant: quæ verò in alto mari degunt, minutiores proferunt. Hæ conchæ aeri expoſitæ ſiccantur, & ſeſe pandunt, in quarum carne inueniuntur Margaritæ nunc multæ, nunc paucæ, pro concharum magnitudine. Inueniuntur & in noſtratibus conchylijs oſtreiſue, ſed minus nobiles. Omnium autem præſtantiſſimæ ad generandas Margaritas cenſentur eæ conchæ leues & candidæ, quas eius regionis incolæ Cheripo appellant, ex quibus cochlearia poculaque conficiuntur. Verum Cheripo nõ id eſt conchylium, quod vulgò Matrem perlarũ vocamus. Nam id Chauquo incolæ vocant, ex quo videlicet menſæ, ciſtulæ, ſpherulæ precariæ fabricantur, quod licet parte externa rubrum ſit. & impolitum, interna tamen læuiſſimum eſt, & aſpectu pulcherrimum. Deuehitur id conchylium Bengala mercimonij gratia, vbi expolitur, & poculi vices ſupplet: maxima tamen ex parte confician tur ex eo armillæ, & alia opera. Fuit enim olim iſtic conſuetudo, vt nullæ nobiliores virgines corrumpi poſſent, niſi huius generis armillis brachia exornata haberẽt. Nunc verò deſijt iſta conſuetudo: eamq; ob cauſam viliori emuntur hæc conchylia. Habent mercatores huius regionis cuprea quædam inſtrumenta multis foraminibus pertuſa, quibus precia Margaritis imponere ſolent. Nam quę per inſtrumentum minoribus foraminibus pertuſum tranſeunt Margaritæ, vnius ſunt precij, venduntur q; per drachmas. Quæ per inſtrumentum maiora paulum foramina habens, maioris ſunt precij. & ita deinceps pro foraminum, quibus inſtrumenta prędita ſunt, quibusq; Margaritæ tranſmittuntur, magnitudine, precia intendentes. At quæ adeò ſunt minutę, vt perforari non poſſint (arte enim perforantur nõ natura, vt fabulantur quidam) cedunt officinis, qua de cauſa in Europam exportantur. Harum vncia duob. fortè aſſibus Gallicis vænit. Maximæ, quæ ad promontorium Comorim generantur Margaritæ, pendebant centum frumenti grana. Talium precium mille quingẽtorum aureorum in ſingulas eſſe ſolet. Multò maiores ego vidi, quas in inſula Burneo captas aſſerebant: ſed non erant eius elegantiæ, cuius ſuperiores. Vidi aliam hîc captam, quæ centum ſexaginta grana tritici penderet. Senectute põdus earum minui, & coloris elegantia immutari creditur. Diu autem oryza leuiter confracta, & ſale verſatas, priſtinum vigorem & fulgorem recuperare expertus ſum. Certum eſt, margaritas poſt plenilunium captas cum tẽpore minui, & decreſcere. Quæ verò ante plenilunium capiũtur, huic vitio nequaquam ſunt obnoxiæ. Cæterùm rarò in Medicum vſum venit Margarita apud Indos. Mauritani verò frequenter, noſtro more, Margaritas cordialibus medicamentis injiciunt. Porrò Margaritæ, ſiue vniones ſint candidi, corpulẽti, orbiculares, ponderoſi, integri, nõ perforati. quia dum ferri acie perforantur, ære inficiuntur, vires q; earum immutantur. * Ad cordis affectus precipuam opem ferunt. Quinetiam collyrijs admixti oculorum nubeculas detergũt, & aquam eò defluentem abſumunt. In antidota, vel pulueres corroborantes recipiuntur. Oleum ex ijs paratum (de quo ſuo loco) ad neruorum reſolutionem, conuulſionem, marcorem ſenilem & phrenitidem cõducit, ſi grana ſena ex humore aliquo ſumantur. Corpus ſanum conſeruat: læſum priſtinę ſanitati reſtituit: lac muliebre emendat, augetque, &c. *Andernacus & Matthiolus.*

De marinis aſtringentibus.

AMBRA CITRINA (Lat. Succinum. Græc. ἤλεκτρον. Ger. Augſtein. & Arab. *Carabe* dicta.) ex quorundam ſententia naſcitur è liquido bitumine, quod è littoribus defluens in mare, concreſcit eo quo videmus modo. Reperitur in Germaniæ maritimis, procellis in litus prouoluta. Eius ſunt aliquot genera: fulua quæ pellucida eſt: candida, & ſimilibus alijs coloribus prædita. Candida ve-

da verò, quod leuior sit, & odoratior, optima censetur. Probatur ea, quæ attritu calefacta illicò paleas, aliasque res minutas ad se trahit, & quæ accensa bituminis odorem reddit. *Exiccat leuiter calefaciendo: ideò etiam ad humidos capitis morbos valet. Fumus eius comitiales restituit: tussi immoderatæ, & capitis defluxionibus medetur: dentium dolores mitigat: menses prouocat: vteri strangulatum singulariter compescit: grauidis gestationem leuiorem reddit. In puluerem redactum ex vino propinatur, ad album vteri fluorem, naturaliaque corroboranda: sanguinem reijcientibus, & tabidis conuenit: profluuio seminis ex ouo molli, vel succo portulacæ, quotidie drachmę instar assum tum succurrit: intestinorum difficultati & sanguinis ex naribus fluori subuenit: parturientibus drachmæ semissis pondere ex vino albo potui datur, ad fœtum maturandum, partumque accelerandum vtile: quod sæpe experientia didicimus. ad vrinæ difficultatem, simili pondere, ex aqua saxifragiæ bibitur. Quidam nuper ea cum semine paliuri ex vino epota, vrinam quindecim diebus retentam excreuit. Articulari morbo conducit, si eius drachma semissis ex ligni Indici decocto, vncijs duabus exhibeatur. Oleum, quod inde (de quo suo loco) per chymiam singulari industria paratur, incidit, extenuat, aperit, & discutit: vnde ex vino maluatico, vel alio liquore exhibitum, calculos vrinamque educit. In strangulatu vteri efficacissimum est, si naturalia, & os eius ipso inungantur. *Medici Florentini & Andernacus.*

De marinis emollientibus.

BITVMEN (Græc. ἄσφαλτος. Ger. Bech. Gall. *Terre limoneuſe.* Ital. *Bitume.* Hisp. *El betun.* dictũ) est veluti terræ adeps, qui facillimè ignem concipit. Duúm est genera. Quod liquidum est, vt oleum, vulgò petroleum vocatur, omnibus notum. Aliud densum picis modo, quod antequam concrescat, liquidum aquis supernatare solet. Huius generis est, quod in Iudæa nascens peculiariter asphaltos dicitur: videtur autem id esse, quod vulgò sic hodie vocatur. Eius verò probatio est, vt purpuræ modo splendeat, sitque ponderosum, & validum odorẽ vibret. Nigrum autem & sordidum, vitiosum est. Adulteratur pice, quod color niger indicat, & picis odor. *Bitumen omne discutit, glutinat, emollit, ab inflammatione tuetur, vuluarũ procidentias strangulationesque olfactu, suffitu, impositu emendat, &c. *Dioscor. & Florentini.*

Bitumen Iudaicum alijs omnibus præfertur: colligiturq; in mari mortuo: quod Galeni tempore adulterari non poterat, sicuti in libro de Antidotis scribit: forsitan quia in tanta copia afferebatur, & propter splendorem ipsius ita erat notum, vt quicquid illi commistum fuisset, facilè illius vnidum quamuis nigrum colorem immutare potuisset: ideoque cum Dioscorides quod pice solebat adulterari, dicat, hos duos autores manifestè inter se discrepare videbitur, nisi eo pacto quo diximus, eos intellexerimus. Imò relicto Galeno hac in parte potius Dioscoridi erit adhærendum, cùm videamus nostro quoque tempore ita adulterari, vt admodum parum boni & legitimi aduehatur: ideoque ex eo patet, quod non colore illo splendido instar purpuræ, sicuti vult Dioscorides, sed potius nimium nigro, & quasi emortuo præditum sit. Animaduertendum autem est, quando Dioscorides istud laudat, quod splendet instar purpuræ, non accipiendum esse quasi Bitumen esset purpureum: sed quòd tantùm habeat illam viuacitatem coloris: & quòd ita splendeat quemadmodum purpura. Nam purpureum propriè significat illam gratiam & viuacitatem, quæ in vnoquoque colore, qui gratus est oculis, & delectat visum, inesse potest, & vulgò nunc Chremesinus color vocatur. Quæ vox non vni tantùm colori destinata est, sed multis, & fortasse omnibus. Habemus etiam nos Chremesinum rubrum purpureum, quod Pauonazzo vulgò vocant, & incarnatum: & non diu est, quod chremesinum etiam albo & viridi colori sit attributum, tam in pannis quàm serico ipso: & si modũ reperirent, etiam alijs coloribus poterit adiungi hoc vocabulum, vt dicatur luteum Chremesinum, nigrum Chremesinum. Et sic possumus dicere Purpureum rubrum, purpureum russum, siue (vt vulgò vocant) incarnatum, purpureum phœnicium, & purpureum nigrum, nimirum si istis coloribus concilietur ille splendor gratus oculis: quem hac voce exprimere voluerunt. Vnde Horatius Cygnos vocat purpureos, nam præter istam albedinem, accedit ista splendoris venustas, qua simul oculos & animam oblectant, & ab alijs nix purpurea vocatur, & Vergilius dicit crines purpureos: item Cicero in suis Academicis quæstionibus ait, Mare esse cœruleum: sed quando aqua remis agitetur, fieri purpuream: cuius rei in promptu ratio est: quia aqua commota ex illa parte luminis aliquid, quo antea carebat, recipit: & ita illuminata hoc nomen sortitur. Non tamen est negandum, vt plurimum hoc nomen purpuræ attribui rubro & paonaceo, vt Itali loquuntur, quia hi duo colores tam arte quàm natura expressi obtinẽt illam gratiam. Hocq; nonnihil à proposito diuertentes pluribus exponere volui, ne dubius lector remaneret, quomodo Bitumen vocaretur Purpureum, & fortasse conijceret esse violaceum, aut rubrum, ideoque pice nigra adulterari non posse. Redeuntes itaque ad Bitumen, videmus communiter non reperiri laudabile, qui tamen diligens fuerit Venetijs, quod Dioscoridis descriptioni planè conueniat, comparare poterit.

QVOD Babylone natum NAPHTHA vocatur, bituminis candidi aut etiam nigri colatura est. Vis ei ignium rapax. Huius loco, quia ad nos nõ adfertur, nostro petroleo vti possumus: quẽadmodum etiam asphalti loco, si dubium esset, an asphaltus sit bitumen Iudaicum. Si quis au-

tem aſphalti modo denſare volet, vaſe æneo aut ferreo illud coquet, & quia facilè flammam cõcipit, flamma, panno lineo madente in vas, vbi percoquitur, demiſſo, extinguetur. Hac ratione concretum petroleum pro naphtha & aſphalto vſurpari poteſt. * Extenuat, penetrat, ſiccat, digerit, omnemq; materiam frigidam ex quauis corporis parte abſumit: morbũ comitialem, membrorum reſolutionem, conuulſionem neruorũ, articulorumq; dolores mitigat: lienis, renũ, veſicæ, vteriq; frigidiores affectus ſanat. *Medici Florentini, Dioſcorides, & Andernacus.*

PISSASPHALTVS in Appollonia Epirotarũ naſcitur: appellatur aũt ſic, quòd miſtã bitumini picem redoleat: & Mumia Arabum eſſe creditur: tametſi mumiam etiam appellent, confectionem quãdam, qua cadauera condiũtur. Factitia etiam eſt piſſaſphaltos, admixta pice bitumini. * Secundo ordine tum ſiccat, tum excalfacit: capitis dolores frigiditate obortos abſq; humorum præſentia mulcet. Medetur hemicraniæ, paralyſi, oris diſtractionibus, comitialibus, vertiginoſiſq;, ſi ex amaraci aqua naribus immittatur. Leucoij oleo, ſiue hyoſcyamo graui pondere ſubacta, ad auriũ dolores frigidos vtiliter in earum concauitatem infunditur. Prodeſt quatuor granorum pondere ex thymbræ decocto reſoluta, gulæ cruciatibus. Epota ex zizipharũ, hordei, & myxtorum decocto tribus diebus cõtinuis, tuſſientibus opem non modicam præſtat. Granorum item quatuor pondere ſumpta ex aqua menthæ, cordis affectus remouet: cum decocto verò cumini, ammi, & cari, tum ventriculi, tum inteſtinorum flatus diſcutit. Bibitur vtiliter ab alto deuolutis ex ſiliquæ Aegyptiæ medulla, additis Lemnia ſphragide, & rubiæ radice. Hauſta trium vel quatuor granorum pondere ſingultum inhibet: ſi tamen ex cumini & apij decocto aſſumatur. Erthinis impoſita, additis moſcho, caſtoreo, caphura, & oleo balanino, narib. cõmodè inditur ad diuturnos capitis dolores, præſertimq; cùm adhibitis alijs contumax morbus non ſoluitur. Gargarizatur cum oxymelite aduerſus anginam: & ad lienis affectus ex cari decocto, vtiliter bibitur: & contra lethalia venena ex decocto tribuli marini, & fœtidi laſerpitij gummi iuuamento non medico ſumitur. item ex mero contra ſcorpionum ictus bibitur, ictiſq; locis cum recenti bubulo butyro vtiliſſimè imponitur. Adſtringit mumia illita externa ſanguinis profluuia, pota verò interna: proinde perutilis ad cruentas excreationes. Ex caprillo lacte pota, opitulatur exulceratę veſicę, internis penis deſquamationibus, & vrinam ægrè continentibus. Non deſunt, qui credant, humanorum cadauerũ oſſa in puluerem redacta, & in potu exhibita, varijs corporis languoribus prodeſſe, os ſuum vnicuiq; membro tribuentes. Si deficiat, eius loco Aſphaltum officinarum, aut picem cũ bitumine mixtam ſumemus.

Medici Florentini, Dioſcorides, Matthiolus, & Arabes.

De marinis abſtergentibus.

PVRPVRAE (Germ. Meerſchnecken. Ital. *Porpore.* Gal. *Pourpre.* Hiſp. *La conche de carmeſie color.*) ſunt piſces marini, eius ſanè generis, quę teſta integũtur. Hæ illum magni precij liquorẽ retinent, purpureũ propriè dictũ, tingendis regum veſtibus expetitum. Hunc in medijs faucibus gerũt, candida quadam vena cõcluſum, colore nigricantis roſæ pellucidum. Viuas capere contẽdunt, quia cũ vita ſua ſuccũ illum euomunt. Latent circa canis ortũ tricenis dieb. Congregãtur verno tẽpore, mutuoq; attritu lentorem cuiuſdã ceræ ſaliuãt. Lingua purpuræ digitali longitudine, qua paſcitur perforando reliqua conchylia: tanta dutitia aculeo eſt. Capiuntur aũt purputæ paruulis rariſq; textu veluti naſſis, in alto iactis. ineſt ijs eſca, cluſiles, mordacesq; conchæ, quales mitulos videmus. has ſemineces, ſed redditas mari auido hiatu reuiuiſcentes, appetũt purpuræ porrectisq; linguis infeſtant. At illę aculeo extimulatæ claudũt ſeſe, cõprimuntq; mordentia: ita pendentes auiditate ſua purpuræ tolluntur. Aqua dulci necantur, & ſic vbi flumini immerguntur: alioqui captæ dieb. quinquagenis viuũt ſaliua ſua. Anno magnitudinem implent, celerrimeq; creſcũt, quemadmodum conchylia omnia. * Purpura vſta exiccat, dentes abſtergit, excreſcentias in carne cohibet, vlcera purgat, & ad cicatricẽ perducit. *Dioſc. Plinius, & Matthiolus.*

BVCCINVM in purpurarum genere eſt, ad ſimilitudinem eius buccini, quo ſonus editur: vnde & cauſa nomini, ex rotunditate oris in margine inciſa. Sed maior eſt purpura, cuniculatim procurrẽte roſtro, & cuniculi latere introrſus tubulato, qua proferatur lingua. Cui circùm orbes aculeati, qui buccino non inſunt, ſed vtriſq; orbes totidem, quot habent annos. Buccinum nõ niſi petris adhæret, circaq; ſcopulos legitur. Eadem præſtant cõcremata buccina, ſed vehemẽtius vrũt. Si quis ſalis plena fictili crudo adurat, dentifricio conueniũt: ambuſtis vtiliter illinuntur, quibus ſolui medicamentum non oportet: nam poſteaquam vulnus cicatricem duxerit, ipſum in teſte modum induratũ, ſponte ſua decidet. Fit etiam calx è buccinis. Buccinorum carnes ori gratę ſunt, & ſtomacho vtiles, ſed aluum non molliunt. *Dioſcorides, & Matthiolus.*

CIONIA vocãtur purpurarum, buccinorũq; mediæ partes, circa quas teſtæ volumen clauiculatim intorquetur. Cremata ſimili modo, maiorem purpuris, buccinisque facultatem vrendi conſequuntur: quoniam apprimendi naturam obtinent. *Dioſcorides.*

Quales MITVLI ſint in Italia, qui hac noſtra tẽpeſtate explicauerit, hactenus inueni neminem, præter vnũ Maſſarium Venetũ, qui eos mitulos putat, quos Adriatici accolæ vulgò appellant Muſcioli, quaſi muſculos dixerint. Cuius opinio nobis maximè probatur: quippe quod & forma, & nomine conchylia ita vocata legitimos referant mitulos. Sunt enim tellinis paulò

maiores

maiores, testa exterius lineis quibusdam scabra: intus verò pellucida, & tota pondere leuis. Cæterùm Mituli in Ponto laudatissimi. * Cremati eundem buccinis effectum præbent. priuatim plumbi more eloti, oculorũ medicamentis cum melle vtiles habentur: palpebrarum crassitudines absumunt, albugines purgant, & cętera, quę oculis caliginem offundunt. Carnes eorum ad canis morsus vtiliter imponuntur. *Dioscorides, & Matthiolus.*

TELLINAE in Italia, præsertim Romæ, notissimæ sunt, vbi plurimæ venales circumferuntur, quòd edendo sint, & ori admodum gratæ, si tamen ab arena optimè repurgentur. * Recentes Tellinæ aluo vtiles, sed maximè ius eorum. Salitæ vruntur, tritæque in cinerem, & cum cedria instillatæ, auulsos palpebrarum pilos renasci non patiuntur. *Dioscorides, & Matthiolus.*

CHAMAE præter cæteras conchas id sibi peculiare asciuêre, quòd plerunque in litore hiantes inueniuntur. Idcirco eas rectè chamas dici posse putauerim, quæ in marinis oris, pandentes scelæui testa contectæ reperiuntur. Harum quamplurimæ in Adriatici litore sunt. * Chamarum, aliarumque conchularum in exigua aqua decoctarum ius, aluum ciet. id cum vino assumitur. *Idem.*

COCHLEAE marinæ in Italia mediterraneis perquàm rarò in cibis veniunt: quanquam ijs, qui maris litora inhabitant, frequentiori sint vsui. * Stomacho caro idonea, & facilè aluo excernitur. Crematæ omnium testæ excalefaciendi & vrendi naturam sortiuntur: purgant lepras, vitiligines, dentesq; : emendant oculorum cicatrices, & vitia cutis in facie, albugines, ac visus hebetudines, si cũ carne sua vstæ, tritæq; ex melle illinantur. Crudæ cum tegumentis impositæ, aquæ inter cutem tumores exugunt: sed non antè soluantur, quàm omnis hauriatur humor. Podagricas inflammationes leniunt: impactos corpori aculeos illitæ euocant: menses tritæ & admotæ ciunt. Carnes earum cum thure & myrrha illitæ, cùm vulnera alia, tum maximè quæ nerui acceperunt, conglutinant: tritæ in aceto, sanguinem naribus erumpentem infrænant. Viuæ corpus & præsertim Aphricanæ, cum aceto deuoratum, stomachi dolores mitigat. trita cum testa, vino & myrrha, si exiguum inde bibatur, coli, vesicæq; cruciatus sanat. Terrestris pilos incommodos replicat, si quis abraso acu, lentore eius, pilum attingat. *Dioscorides, & Matthiolus.*

CANCRORVM exustorum cinis, qui duo cochlearia expleat, abiecto dimidio radicis gẽtianæ modo, triduo potus cum vino, magnopere prodest canis rabiosi morsibus: rimas pedum sedisque, perniunculos, carcinomata, cum decocto melle lenit. Triti crudi, potiq; ex asinino lacte, auxiliantur contra serpentium phalangiorumq; morsus, atq; scorpionum ictus. Decocti autem, & cum iure esitati, ijs prosunt, qui tabe conficiuntur, aut leporem marinum hauserunt. Necant scorpiones triti, & cum oxymo admoti. Possunt eadem marini: verùm inefficaciùs omnia præstant. *Dioscorides.*

EST SEPIIS in dorso os candidum, superiori parte durũ ac leue: inferiori autem fungosa quadam medulla repletum, quæ & leuiter aspera, & ligni modo frequentibus venis distincta visitur. * Expetuntur Sepiæ ossa aurifabris: facilè enim in partem illam fungosam annulorum, cæterarumq; rerum formas imprimas, quæ metallis igne colliquatis expleri solent. *Matthiolus.*

De marinis qualitate occulta alterantibus.

VNIONVM puluis contra cardiacum affectum valde pollet, modò veri, & Orientales fuerint vniones. *Mizaldus.*

BITVMINIS suffitu, experimento certissimo compertum est, siue crudum sit, siue vratur, mulieres vero strãgulatas exemplò reuocari. Quãobrem nonnulli fœminarum collo, quæ ei morbo sunt obnoxiæ, lana exceptum appendunt, vt cerebro olfactu paroxysmum arceat. *Idem.*

De Animatis ſine ſenſu à terreſtribus, hoc eſt, ex plantis & arboribus ſumptis: & primò de Folijs

Sectio VIII.

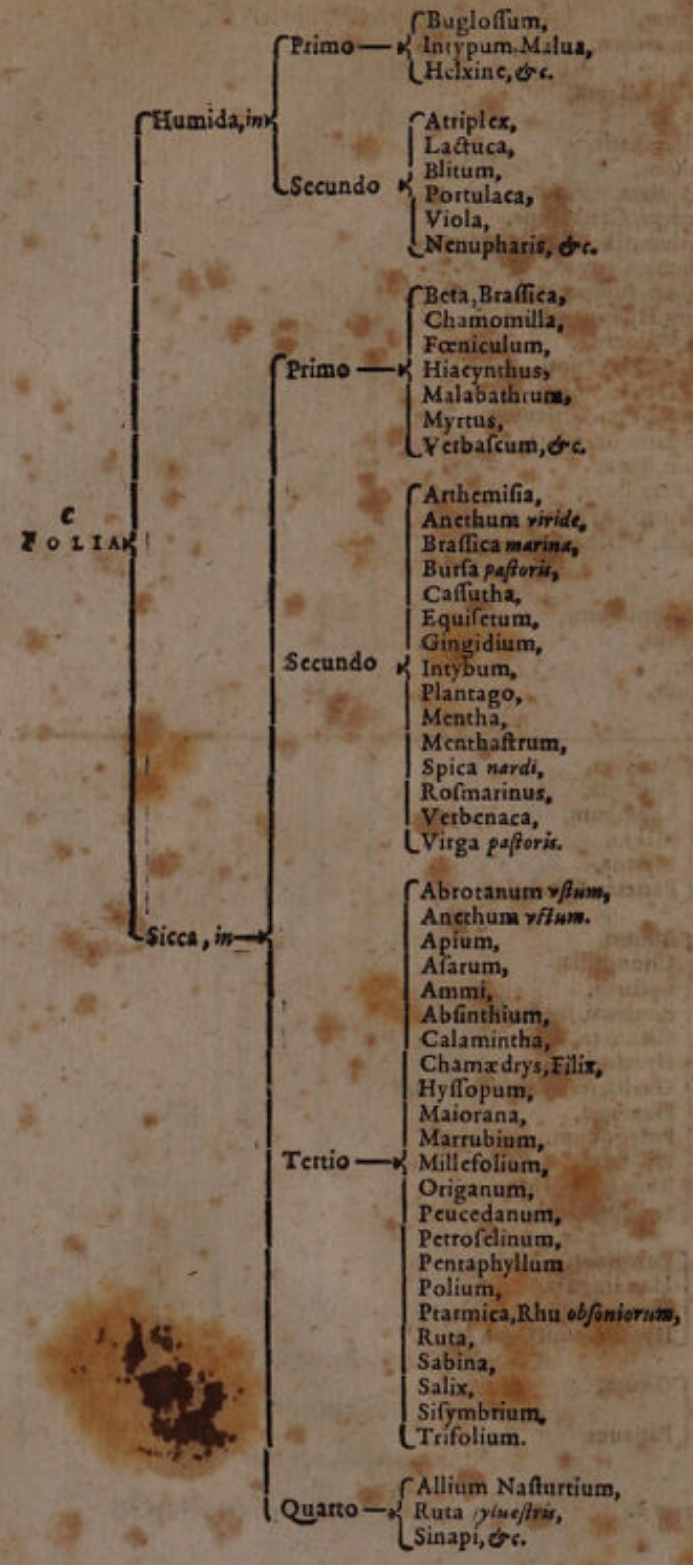

A. Tertio

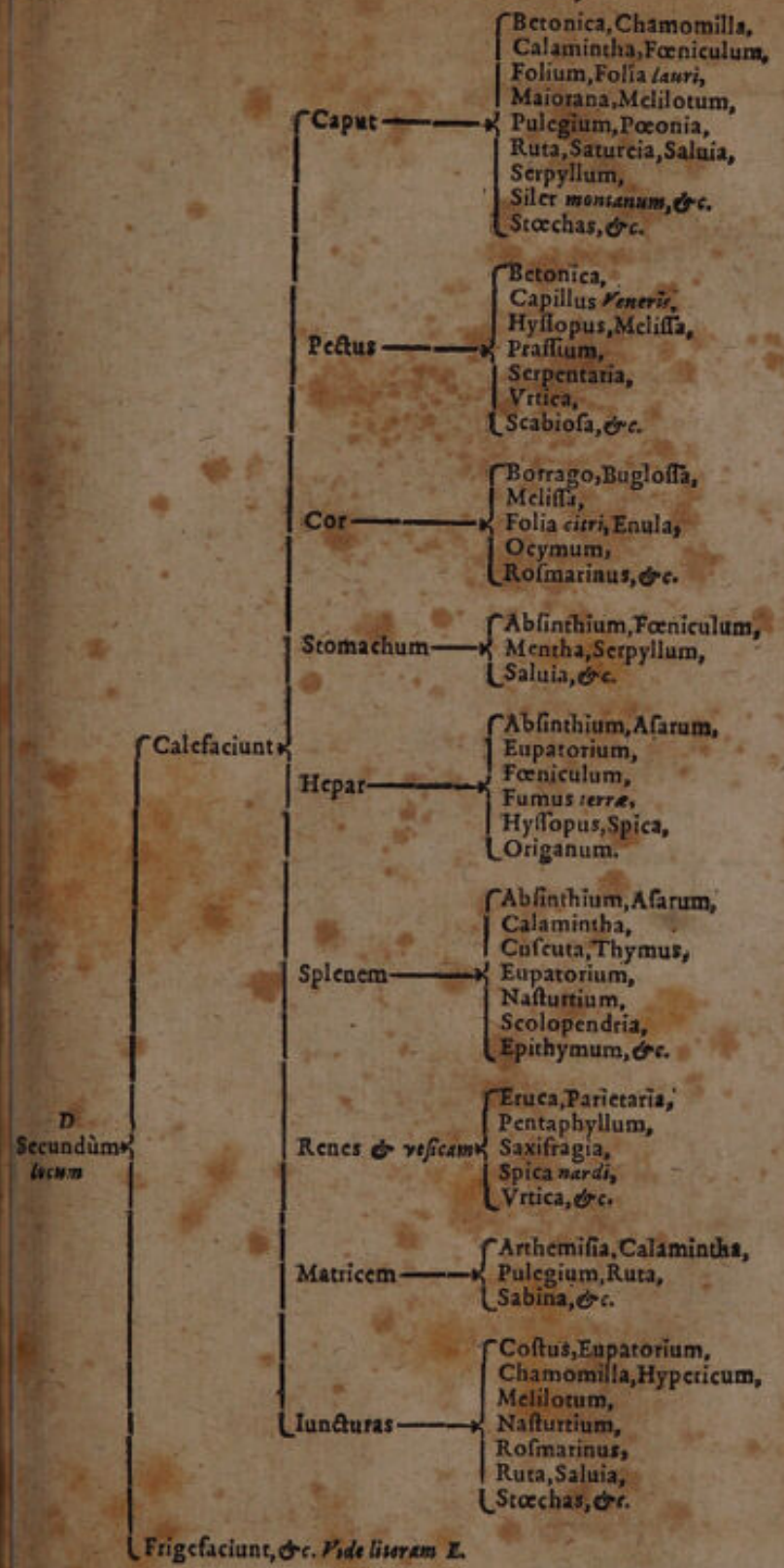
A.
- Tertio
  - Abrotanum,
  - Anethum *aridum*,
  - Asarum,
  - Agnus *castus*, Arum,
  - Amomum,
  - Ammi, Baccharis,
  - Dictamnum,
  - Cariophyllata,
  - Chamædrys, Carthamus,
  - Centaurium, Chelidonium,
  - Calamintha, Conyza,
  - Fœniculum, Iuniperus,
  - Helenium, Hyssopum,
  - Laurus, Maiorana,
  - Mentha, Mentastrum,
  - Nigella, Oenanthe,
  - Origanum, Periclymenum,
  - Petroselinum, Ptarmica,
  - Pulegium, Ruta,
  - Sabina, Serpillum,
  - Sisymbrium, Thymus,
  - Trifolium, Verbenaca,
  - Vrtica.
- Quarto
  - Allium, Lepidium,
  - Nasturtium,
  - Porrum,
  - Struthium,
  - Thapsia.

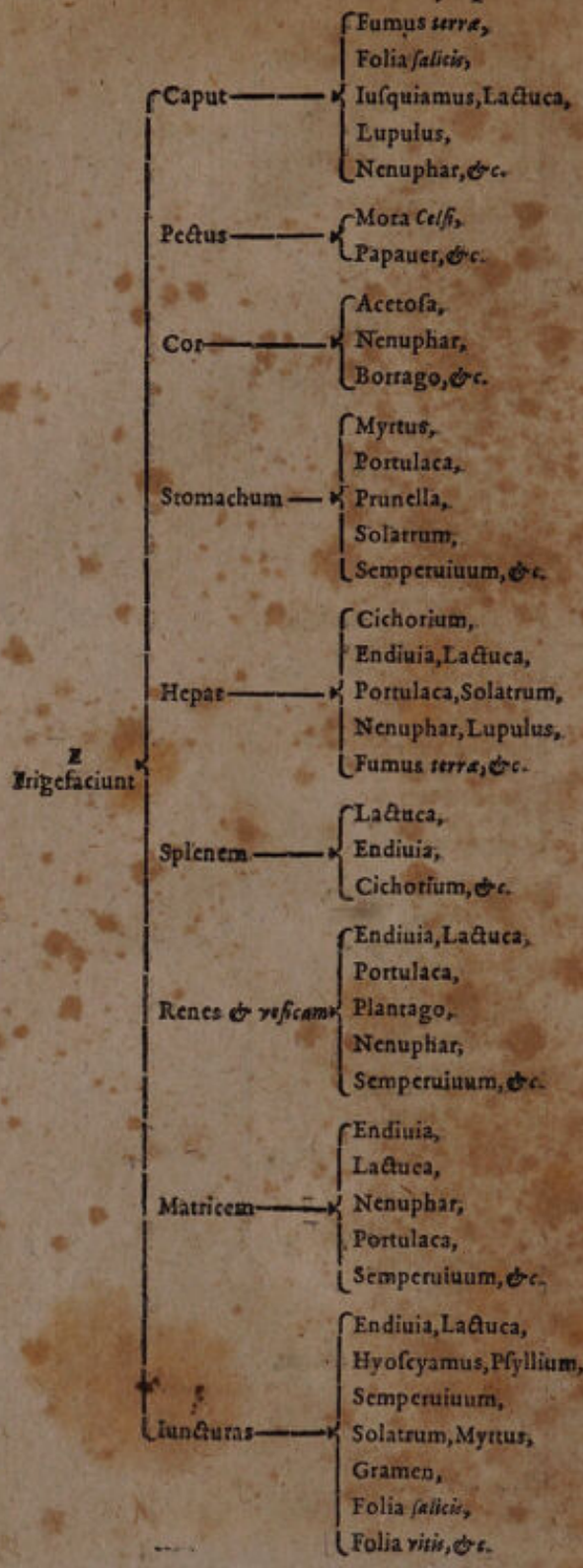
B. Frigida in gradu
- Primo: vt
  - Atriplex,
  - Fumaria,
  - Lapathum,
  - Malua,
  - Myrtus,
  - Parietaria, &c.
- Secundo
  - Blitum,
  - Chondrilla,
  - Lactuca,
  - Intybum, *seu* Endiuia,
  - Cichorea,
  - Hyacinthus,
  - Oxalis, *seu* Acetosa,
  - Plantago,
  - Polygonum,
  - Psyllium,
  - Rhus *obsoniorum*,
  - Solanum, &c.
- Tertio
  - Portulaca,
  - Mandragora,
  - Semperuiuum,
  - Hyoschyamus, &c.
- Quarto
  - Cicuta,
  - Papaues.

Humida, Sicca. — *Vide in seqq. signum C.*

FOLIA
Humida, in
Primo
Bugloſſum,
Intypum. Malua,
Helxine, &c.
Secundo
Atriplex,
Lactuca,
Blitum,
Portulaca,
Viola,
Nenupharis, &c.
Sicca, in
Primo
Beta, Braſſica,
Chamomilla,
Fœniculum,
Hiacynthus,
Malabathrum,
Myrtus,
Verbaſcum, &c.
Secundo
Arthemiſia,
Anethum viride,
Braſſica marina,
Burſa paſtoris,
Caſſutha,
Equiſetum,
Gingidium,
Intybum,
Plantago,
Mentha,
Menthaſtrum,
Spica nardi,
Roſmarinus,
Verbenaca,
Virga paſtoris.
Tertio
Abrotanum vſtum,
Anethum vſtum.
Apium,
Aſarum,
Ammi,
Abſinthium,
Calamintha,
Chamædrys, Filix,
Hyſſopum,
Maiorana,
Marrubium,
Millefolium,
Origanum,
Peucedanum,
Petroſelinum,
Pentaphyllum
Polium,
Ptarmica, Rhu obſoniorum,
Ruta,
Sabina,
Salix,
Siſymbrium,
Trifolium.
Quarto
Allium Naſturtium,
Ruta ſyluestris,
Sinapi, &c.

Secun-

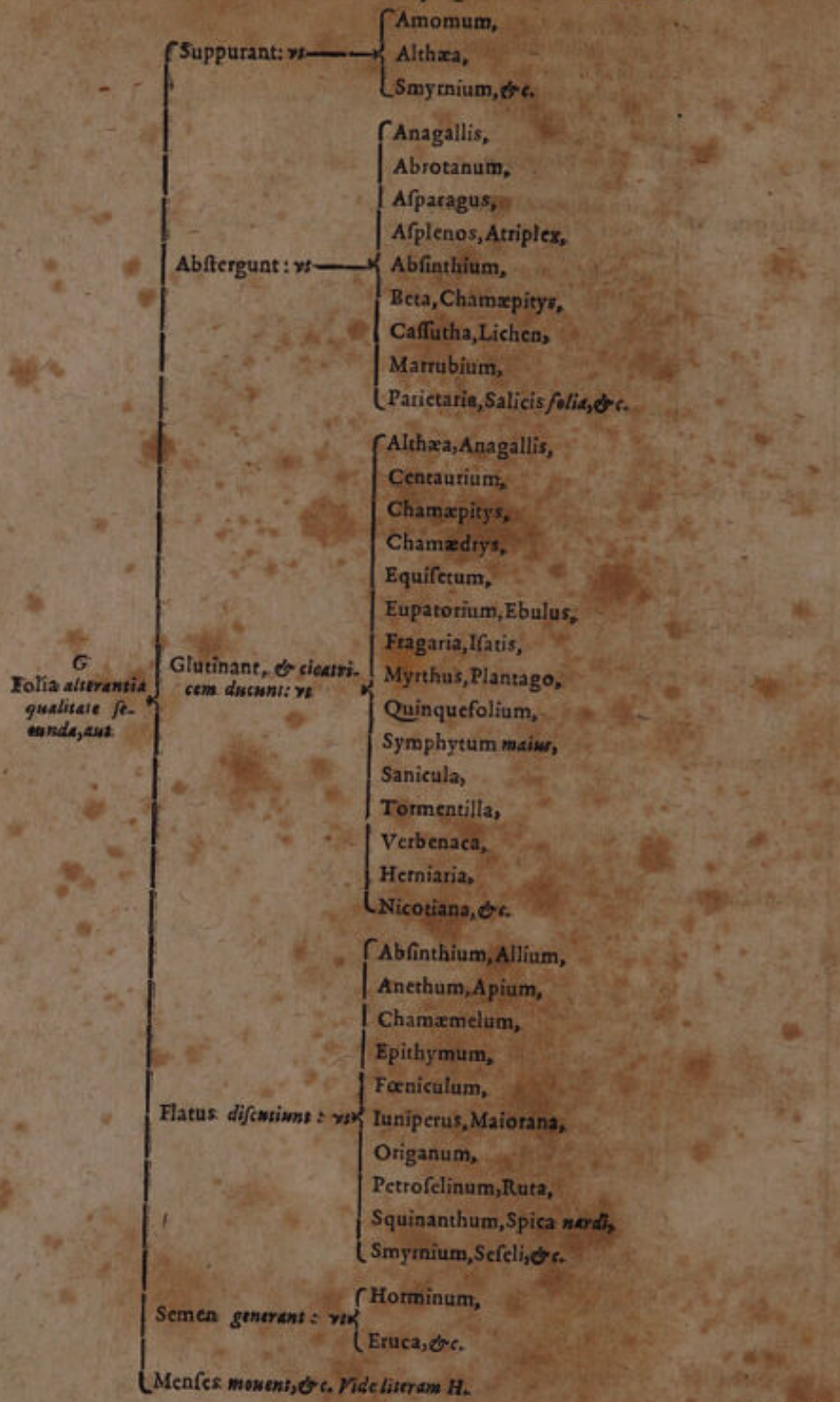

D
Secundùm locum
Calefaciunt
Caput
Betonica, Chamomilla, Calamintha, Fœniculum, Folium, Folia lauri, Maiorana, Melilotum, Pulegium, Pœonia, Ruta, Saturcia, Saluia, Serpyllum, Siler montanum, &c. Stœchas, &c.
Pectus
Betonica, Capillus Veneris, Hyssopus, Melissa, Prassium, Serpentaria, Vrtica, Scabiosa, &c.
Cor
Borrago, Buglossa, Melissa, Folia citri, Enula, Ocymum, Rosmarinus, &c.
Stomachum
Absinthium, Fœniculum, Mentha, Serpyllum, Saluia, &c.
Hepar
Absinthium, Asarum, Eupatorium, Fœniculum, Fumus terræ, Hyssopus, Spica, Origanum.
Splenem
Absinthium, Asarum, Calamintha, Cuscuta, Thymus, Eupatorium, Nasturtium, Scolopendria, Epithymum, &c.
Renes & vesicam
Eruca, Parietaria, Pentaphyllum, Saxifragia, Spica nardi, Vrtica, &c.
Matricem
Arthemisia, Calamintha, Pulegium, Ruta, Sabina, &c.
Iuncturas
Costus, Eupatorium, Chamomilla, Hypericum, Melilotum, Nasturtium, Rosmarinus, Ruta, Saluia, Stœchas, &c.
Frigefaciunt, &c. Vide literam L.

Z
Frigefaciunt
Caput
Fumus terræ,
Folia ſalicis,
Iuſquiamus, Lactuca,
Lupulus,
Nenuphar, &c.
Pectus
Mora Celſi,
Papauer, &c.
Cor
Acetoſa,
Nenuphar,
Borrago, &c.
Stomachum
Myrtus,
Portulaca,
Prunella,
Solatrum,
Semperuiuum, &c.
Hepar
Cichorium,
Endiuia, Lactuca,
Portulaca, Solatrum,
Nenuphar, Lupulus,
Fumus terræ, &c.
Splenem
Lactuca,
Endiuia,
Cichorium, &c.
Renes & veſicam
Endiuia, Lactuca,
Portulaca,
Plantago,
Nenuphar,
Semperuiuum, &c.
Matricem
Endiuia,
Lactuca,
Nenuphar,
Portulaca,
Semperuiuum, &c.
Iuncturas
Endiuia, Lactuca,
Hyoſcyamus, Pſyllium,
Semperuiuum,
Solatrum, Myrtus,
Gramen,
Folia ſalicis,
Folia vitis, &c.

F Secunda

F Secunda

- Astringunt: vide
  - Absinthium, Amomum,
  - Agnus, Bursa *pastoralis*,
  - Brassica *cocta*,
  - Cypressus, Equisetum,
  - Ebulus, Hypocisthis,
  - Hedera, Helxine,
  - Hieracium, Intybum,
  - Lauri *folia*,
  - Lysimachium, Melilotum,
  - Myrtus, Mentha,
  - Oxalis, Polygonum,
  - Pentaphyllum, Psillium,
  - Plantago, Portulaca,
  - Folia *quercus*,
  - Ruta, Rhu *obson*.
  - Semperuiuum, Salix,
  - Verbascum, Vitex, Vitis,
  - Asperula *odorata*, &c.
- Aperiunt: vide
  - Allium,
  - Cepa,
  - Cyclaminus,
  - Dulcamara, &c.
- Emolliunt: vide
  - Atriplex,
  - Althæa,
  - Cupressus,
  - Laurus,
  - Malua,
  - Psillium, &c.
- Indurant: vide
  - Portulaca,
  - Lenticula *palustris*,
  - Semperuiuum,
  - Solanum, &c.
- Extenuant: vide
  - Arthemisia,
  - Chamæmelum,
  - Hyssopus,
  - Iuniperus,
  - Pulegium,
  - Stœchas, &c.
- Discutiunt: vide
  - Abrotanum, Althæa,
  - Anethum, Adianthum,
  - Atriplex, Brassica,
  - Chamæmelum,
  - Lilij *folia*,
  - Malua, Mentha,
  - Melilotum, Origanum,
  - Ruta, Stœchas,
  - Sampsuchum, &c.
- Extrahunt: vide
  - Anagallis,
  - Aristolochia,
  - Cyclaminus,
  - Dictamnus,
  - Porrum,
  - Thapsia, &c.
- Suppurant, &c. *Vide literam G.*

Suppurant: vt
Amomum,
Althæa,
Smyrnium, &c.
Abſtergunt: vt
Anagallis,
Abrotanum,
Aſparagus,
Aſplenos, Atriplex,
Abſinthium,
Beta, Chamæpitys,
Caſſutha, Lichen,
Marrubium,
Parietaria, Salicis folia, &c.
G Folia alterantia qualitate ſecunda, aut
Glutinant, & cicatricem ducunt: vt
Althæa, Anagallis,
Centaurium,
Chamæpitys,
Chamædrys,
Equiſetum,
Eupatorium, Ebulus,
Fragaria, Iſatis,
Myrthus, Plantago,
Quinquefolium,
Symphytum maius,
Sanicula,
Tormentilla,
Verbenaca,
Herniaria,
Nicotiana, &c.
Flatus diſcutiunt: vt
Abſinthium, Allium,
Anethum, Apium,
Chamæmelum,
Epithymum,
Fœniculum,
Iuniperus, Maiorana,
Origanum,
Petroſelinum, Ruta,
Squinanthum, Spica nardi,
Smyrnium, Seſeli, &c.
Semen generant: vt
Horminum,
Eruca, &c.
Menſes mouent, &c. Vide literam H.

H Menſes

H

Menſes *mouent*: vi
- Aſarum, Abrotanum,
- Allium, Adianthum,
- Amomum, Abſinthium,
- Arthemiſia, Aliſma,
- Ammi, Braſſica *ſatiua*,
- Betonica, Centaurium,
- Chamæmelum,
- Calamintha,
- Chamædrys, Caſſutha,
- Cyclaminus, Dictamnus,
- Daucus, Gingidium,
- Fœniculum, Hypericum,
- Heliochryſos, Lapathum,
- Maiorana, Marrubium,
- Meliſſa, Naſturtium,
- Origanum, Ocymum,
- Pulegium, Polium,
- Petroſelinum, Oreoſelinum,
- Raphanus, Ruta,
- Roſmarinus, Smyrnium,
- Saluia, Sabina,
- Seſeli, Serpillum,
- Scordium, Thymus,
- Trifolium, Vitex,
- Vrtica, *&c.*

Menſes *ſiſtunt*: vi
- Burſa *paſtoris*, Fragaria,
- Hyoſcyamus, Limonium,
- Lyſimachia, Myrtus,
- Nymphæa, Plantago,
- Rubus, Semperuiuum,
- Symphytum,
- Solanum, *&c.*

Venenis *reſiſtunt*: vi
- Abrotanum, Abſinthium,
- Allium, Adianthum,
- Apium, Braſſica, Betonica,
- Carduus *benedictus*,
- Chamædrys, Cyclaminus,
- Calamintha, Eupatorium,
- Eryſimum, Fœniculum,
- Iuniperus, Lybiſticum,
- Carlina, Marrubium,
- Origanum, Pulegium, Polium,
- Ruta, Scordium, *&c.*

Strumas *diſcutiunt*: vi
- Adianthum, Aparine,
- Althæa, Lupinum,
- Lapathum, Meliſſa,
- Galiopſis, Naſturtium,
- Pentaphyllum, Scordium, *&c.*

Dolorem *mitigant*: vi
- Anethum, Abſinthium,
- Aſclepias, Atriplex,
- Chamæmelum, Calamintha,
- Centaurium *maius*,
- Chamæpitys, Hyoſcyamus,
- Lybiſticum, Lupulus,
- Peucedanum, Petroſelinum,
- Roſmarinus, Ruta,
- Siſymbrium, Serpillum,
- Sampſuchus, *&c.*

I
Corrumpendo: *ſunt venena: vt*
- Aconitum,
- Cicuta,
- Dorycnium,
- Hyoſcyamus,
- Papauer *corniculatum*,
- Pharicum,
- Sardonia,
- Taxus,
- Thapſia,
- Toxicum.

K
Occulta: *vt*
- Perſonaria,
- Braſſica,
- Hedera,
- Hyoſcyamus,
- Ebulus,
- Trifolium,
- Aconitum,
- Pentaphyllum, *&c.*

L
Purgant
- Bilem
  - Flauam: *vt*
    - Abſinthium,
    - Centaurium,
    - Lupus *ſal. Flarium*,
    - Mercurialis, Malua,
    - Perſici *folia*, *&c.*
  - Atram: *vt*
    - Sena, Fumaria,
    - Cuſcuta,
    - Epithymum.
- Pituitam: *vt*
  - Gratiola,
  - Peplion,
  - Daphnoides, *&c.*
- Aquam, *ſeu humores ſeroſos: vt*
  - Cyclaminus,
  - Ebulus,
  - Sambucus,
  - Chamelæa,
  - Eſula,
  - Tithymalli *omnes*,
  - Pithyuſa, *&c.*

De ſolis

De folijs temperatis.

ADIANTHI duo sunt genera, cãdidius & nigrum. Candidum (officinæ Capillum Veneris: German. Frawen oder Venus haar. Hispan. *Cauirillo de pozo* appellant) pusilla gerit folia, similia Coriandri, in summo incisuris diuisa: cauliculi, quibus exoriuntur, nigro colore nitent, prætenues, palmum alti: radice superuacua: neque caulem, neque fructum, neq; florem profert. Nigrum (officinis Polytrichon & Trichomanes dictum) filici simile, sed exilius: folijs lenticulæ, tenuibus, in ordinem vtrinq; digestis, aduersis in se, in ramulis tenuibus acerbis, fusco colore splendentibus. Ambo vmbrosis & palustribus, circa parietũ aspergines, & fontium specus enascuntur. Colligitur mense Septembri. Conseruatur vix per annum. * Aluum subducit, bilem & pituitam deijcit, crassaque excrementa quæ diu interioribus inhærerunt. Pectus & pulmonem detergit, sanguinem clarificat, bonum facit habitum, animam dilatat, & iecur & ventriculum purgat, præsertim si obstructione laborent, tametsi ad eorum infarctus potentius sit eius dilutum ex apij, aut endiuiæ aqua paratum, aut ex cicerum nigrorum iure, aut caprino sero. Sed si addatur saccharum, lateris inflammationes sanat, & vrinam trahit. Eius præterea decoctum frequentius potum calculos frangit, & fœminas à partu purgat. Hos aũt effectus prębet calida tantùm facultate, quæ illi inest. At astringente vi, qua etiamnum pollet, defluxiones inhibet: fluentem sanguinem sistit, ventriculum roborat, & capillorum defluuium vsque adeò emendat, vt non modò eos cohibeat, sed & renasci faciat, præsertim emplastri modo impositum, myrthino oleo, ladano, & austero vino additis. Idem præstat & combusti cinis: quinetiam eius ex vino decoctum furfures reiteratis lotionibus depellit. Eius cinis hæc omnia potest, & ægilopas curat. Ipsius diluti libra epota commodissimè aluum subducitur. *Dioscor. Mesues, Saladinus, & Matthiolus.*

ASPARAGI (Germ. Spargen. Gall. *der Aſperges* dicunt) genera duo sunt, satiuus & sylvestris. Sylvestris Corruda dicitur: vulgaris est notitiæ. Satiuus, multis ramis fruticat, folijs fœniculi, longis, numerosis: radice rotunda, grandi, spongiam habente: In hortis seruntur, & plantantur, inq; nonnullis locis lapidosis sponte proueniũt. Colliguntur mense Aprili. Non seruantur diu, sed virides tantùm in vsum veniunt. * Abstergunt, iecur infarctu liberant, & maximè radices: dentium dolores sanant. Stomacho vtiles sunt, vrinam cient, & parum præbent alimenti. oculis claritatem adferunt: pectoris & spinæ doloribus prosunt. Venerem stimulant, & ventrem leniter molliunt: vrinam fœtidam trahunt: regium morbum sanant. *Dioscor. Galen. & Plinius.*

ATTRACTYLIS (German. Wilderfeld saffran.) spina est cnico similis, folia multò longiora fetens in summis virgis, magna parte nuda, aspera quæ qua fœminæ pro fusis vtuntur capitula in cacumine spinis horrent: flos luteus, quibusdam in locis purpureus inuenitur: radix tenuis, superuacua. * Coma, semen, & folia cum pipere & vino seruntur vtilissimè contra scorpionum ictus. Percussos tradunt quandiu ea teneatur herba, nullum experiri dolorem, ipsumq; deposita statim recrudescere. *Dioscorides.*

De folijs seu herbis calidis in gradu primo.

ABSINTHII genera tria sunt: vulgare marinum, & santonicum. Vulgare ab aliquibus bathypicron (Germ. Wermutkraut/ Gall. *Aloine.* Ital. *Aſſenzio.* Hisp. *Ençenſios* vocatur) herba vulgò cognita. Marinum, quod aliqui Seriphium vocant, copiosissimum in Tauro monte, iuxta Cappadociam gignitur. Herba est tenuis, abrotani parui similitudine, referta minutulis seminibus, subamara, stomacho inimica. grauiter olet, & cum quadam calfactione adstringit. Santonicũ, quo Gallia alpibus finitima scatet, absinthio vulgari non dissimile: verùm subamarum est, non adeò seminis fœcundum. Eligitur vulgare, & potissimùm Ponticum & Romanum. Colligitur in vere, vel principio æstatis, & autumno, ante Solis ortum. Conseruatur autem per annum. Dosis eius decocti aut infusi potio est ab ʒ v. vsque ad vij. Et pulueris eius à ʒ ij. vsque ad ʒ iij. * Absinthiũ calefacit & adstringit. Bilem expurgat, quæ & stomacho, & ventri inhæsit: vrinam cit, & crapulam præsumptum arcet. ad inflationes ventris & stomachi dolores prodest: fastidia discutit, arquatos sanat, & febres diuturnas: menses cit potum, &c. *Dioscor. Meſue, & Saladinus.*

ALTHAEA, quam alij Ibiscum, alij Bismaluam, German. Eibischkraut. Gall. *Guimauue.* Itali verò *Maluauisco* vocant, in sylvestrium maluarum genere est, cui folia vt cyclamino rotunda, lanugine canescunt: flore rosaceo: bicubitali caule: radice lenta, intus alba. Althæa appellatur, quòd inter primas sit vtilis, & pluribus polleat remedijs. Colligitur cùm floret, locis humentibus pinguibusque. Conseruatur autem per annum. * Decocta in vino aut aqua mulsa, & per se cùm imponitur tusa, efficax est contra vulnera: item ad strumas, parotidas, abscessus, mammarum inflammationes, fracta, sedis inflationes, neruorum rigores: siquidem discutit, & excoquit, rumpit, & ad cicatricem perducit. Cocta (vt dictum est) adiecto suillo adipe, aut anserino, terebinthinaue, vt malagmatis lentor fiat, facit ad vuluæ inflammationes, præclusiones q;, in pessis subdita. Decoctum eodem fungitur munere: onera vuluæ, reliquias q; à partu extrahit. Decoctæ radicis succus ex vino potus, succurrit vrinæ difficultati, calculosorum cruditatibus, dysentericis, ischiadicis, tremulis, ruptis, dentium mulcet dolorem, cum aceto decocta, colluto inde ore. Viride semen siccumque tritum, vitiligines in sole cum aceto peruncta emendat. Eodem cum oleo & aceto peruncti, à

venenatis non feriuntur. Valet contra dyſenteriam, & ſanguinis reiectiones, aluiq; profluuiũ. In poſca aut vino decoctum bibitur, contra omnes veſparũ, apum, ſimiliumq; aculeatos ictus. Folia cum olei momento morſibus, & igni ambuſtis illinuntur. Conſtat aquam, trita radice addita ſub diuo addenſari. In ſumma, facultatem habet digerendi, laxandi, phlegmone leuandi, mitigandi, concoquendi difficilia coctu tubercula. *Dioſcor. & Galen.*

BORRAGO officinarum, quaſi Corago, Bugloſſum verum ſatiuum eſt: (German. Borretſch. Gall. *Bourrache.* Ital. *Borrana.* Hiſp. *Borraia* dicitur.) Verbaſco ſimilis, folium in terra ſparſum, nigrius, aſperum, bubulas imitans linguas. Naſcitur in campeſtribus & fabuloſis locis. Iulio menſe colligitur. Herba non conſeruatur. * Humidæ calidæq; temperiei eſt. Itaq; vinis iniecta, lætitiæ ac hilaritatis cauſa eſſe creditum eſt. Sed & ijs qui ob faucium aſperitatem tuſſiunt, coctum in melicrato conuenit. Aiunt eam quæ tres thyrſos emittit, cum ſemine & radice tritam, potamque. cõtra tertianos horrores prodeſſe: quæ quatuor, ad quartanos: ea in vino decoquitur. Herbam abſceſſibus vtilem eſſe volunt: cor confortat: ſanguinem bonum generat, &c. *Dioſcoride, & Galenus.*

BVGLOSSVM VVLGARE (Germ. Ochſenzung. Gall. *Bugloſe.*) folia habet longa, echio ſimilia, non vſque adeò lata, vt bubulas referãt linguas, minusque humi depreſſa, quæ potius è toto fermè ceſpite ſurſum aſpiciunt, nec aliqua ex parte verbaſcum, aut ſymphytum alterum repræſentant. Naſcitur iiſdem in locis, quibus Borrago, eodemq; colligitur tempore, &c. *Matthiolus.*

BETA (Germ. Mangoldt. Gall. *Iotte, bette.* Hiſp. *Aſeigas.*) duorum generum eſt, candida & nigra: vbique in hortis naſcitur frequentiſſima. In Germania tamen habetur & ruſa, non modò foliis, ſed etiam radice, quæ illi raporum oblongorum magnitudine extuberat: colore adeò ruſeſcente, vt eius ſuccus viuum ſanguinem referat. Iulio menſe & Auguſto fert tum flores, tum ſemina. Colligitur recens. Non conſeruatur. * Nigra coquitur cum lenticula, vt ventrem ſiſtat: quod magis radice eius præſtatur. Candida aluo vtilis eſt. Vtraq; tamen propter nitroſum humorem, quem habet in ſe, noxij ſuccei eſt. Vnde ſuccus earum, cum melle naribus inditus, caput purgat, aurium doloribus auxiliatur. Decoctum radicis & foliorum, furfures, lendesque detergit: perniones ſotu mitigat. Crudis foliis vitiligines nitro antea perfrictas, alopeciarum inanitates ſcalpello prius exaſperatas, atq; depaſcentia vlcera illini prodeſt. Eruptionibus papularum, igni ſacro, ambuſtisque cocta medetur. *Dioſcoride, & Matthiolus.*

BRASSICA (German. Kol. Gall. *Chous.* Ital. *Cauoli.* Hiſp. *Verca.*) ſatiua & ſylueſtris eſt. Satiua in multiplici recenſetur genere. Eſt enim criſpa & capitata, &c. vbiq; in hortis naſcitur. Non cõſeruatur. * Aluo idonea eſt, ſi modò leniter feruefacta edatur. nam percocta aluũ ſiſtit ſed multò magis bis cocta, aut quæ in lixiuio coquitur: ſtomachum autem malè habet. acrior eſt æſtiua. In Aegypto propter amaritudinem non eſtur. Cæcutientibus & tremulis eſſe prodeſt. Summo cibo ſumpta, crapulam diſcutit, & vini noxam reſtinguit. Melior ſtomacho cyma, ſed acrior, & ad ciendum vrinam validior. ea condita, ſtomacho inimica eſt: aluum conturbat. Crudus ſuccus cum nitro & iri deuoratus, aluum emollit: cum vino quoq; epotus, viperarum morſibus auxiliatur. cum fœnigræci farina, podagris, & articulorum vitijs illinitur: prodeſt & ſordidis vlceribus, & vetuſtis illitus: caput purgat, narib. infuſus: menſes extrahit, cum loliacea farina inditus. Folia per ſeſe illita, aut cum polenta trita, conferunt inflammationibus, tumoribuſque: epinyctidas, ignem ſacrum, leprasq; ſanant: carbunculos ex ſale rumpunt: fluentes capillos retinent. Cocta addito melle aduerſus depaſcentia vlcera, gangrænasq; valent. Lienoſisq; ex aceto cruda proſunt. Manſa, deuorato ſucco, retuſam vocem inſtaurant. Decoctum eius potu, aluum & menſes ciet. Flos poſt conceptionem in peſſo ſubditus partum abortu vitiat. Semen eius, præſertim quæ in Aegypto naſcitur, potum tineas repellit. In antidota theriaca additur. Facici cutem, lentigines q; expurgat. Virentes cauliculi cum radice cremati & adipe porci vetuſto excepti, diuturnos laterum dolores mitigant. Sylueſtris verò braſſica, maritimis, præruptisque locis, magna ex parte gignitur: ſatiuæ ſimilis, ſed candidior, hirſutiorque, amara. Cuius cyma in lixiuio cocta, ori non inſuauis. Folia illitu vulnera conglutinant, & inflammationes, tumoreſque diſcutiunt. *Dioſcorides.*

CHAMAEMELON, & Anthemis dicitur. (Germ. Camillen. Hiſp. *Mãcanilla yerua conocida.*) Eius genera tria ſunt, tantùm flore diſtantia: rami dodrantales, fruticoſi, alis multis concaui: tenuibus foliolis, paruis, numeroſis: rotundis capitulis: floribus in medio aureis, forinſecus orbiculato ambitu cãdidis, melinis, aut purpureis, magnitudine foliorum rutæ. Naſcitur in aſperis, & iuxta ſemitas. Colligitur vere. Conſeruatur per annum. * Vim habent radices, flores, & herba, excalfaciendi, extenuandique, potu & inſeſſione: pellunt menſtrua, partus, vrinam, calculosque: aduerſus inflationes & ilei tormenta bibuntur: bilem ſuffuſam expurgant: iecinorum vitia ſanant. Decocto earum veſicæ fouentur. Ex omnibus his generibus ad calculos efficaciſſima eſt, quæ florem purpureum habet, cuius amplitudo maiuſcula eſt. Hanc propriè heranthemon vocant. Ea cui leucanthemo nomen eſt, itẽ quæ chryſanthemon dicitur, vehementius vrinã ciunt. Aegilopijs illitæ medentur: cõmanducatæ vlcerum eruptiones in ore ſanant. Nonnulli in clyſteribus ex oleo vtuntur, teruntq; in farinam, ad abigendos febrium circuitus. Flores & folia recondi debent, & priuatim tuſa, in paſtillos digeri: radix quoq; ſiccari, dumque ingruit neceſſitas,

sitas, binæ partes herbæ dari, modò floris aut radicis pars vna, modò contrà floris partes duæ, & herbæ vna, permutatim duplicato pondere, alternis diebus. bibere autem oportet in vino mulso diluto. *Dioscorides.*

CVSCVTA, Græcis & recentioribus Cassutha, Germ. Flachs seiden/Filtzkraut. Gall. *Goute de lin, ou agoute de lin*, dicta, planta est capillaris, sine folijs, reliquas plantas inuoluens & enecans. Flores edit albos quàm plurimos, à quibus semen tenue prodit. Cirri rufescunt, vitiũ capreolis crassitudine & facie pares. Nota est. Deligenda est, quæ in genista reperitur. Colligitur mense Iunio, Iulio, & Augusto. Conseruatur per annum, & vltrà.* Excalfacit ordine primo, siccatq; secundo. Abstergit, & quadam cum adstrictione roborat. Iecoris obstructiones aperit, infarcti lienis vitia expedit: venas pituitosis atq; biliosis exonerat humoribus: vrinã pellit, & regio morbo subuenit. Puerorum febribus auxiliatur: sed diuturno vsu ventriculũ grauat: quæ tamen noxa tollitur, si anisi momentum adijciatur. Bilem deijcit, præfertim absinthio admista. In quem vsum decoquitur, bibiturq; eius decocti selibra, cum sacchari sesquuncia. *Matthiolus.*

EVPATORIVM Græcorum, vulgaris agrimonia est. Germ. Odermenig. Gall. *De lampatoire ou agremoine.* Eupatorium Auicennæ id esse creditur, quod vulgò Eupatoriũ appellant, folijs canabis syluestris, & secundum aquas crescit: vulgò nota est. Eupatorium Mesuæ herba est amara, quibusdam camphorata, alijs herba giulia dicta, quæ Dioscoridis ageratũ putatur. Cùm itaque omnes hæ plantæ eupatorium appellentur, animaduertendũ est, ne indifferenter altera pro altera vsurpetur: sed in Græcis compositionibus, agrimoniæ vsus est: in Auicennæis, Auicennæ: in Mesuæis, Mesuæ eupatorium vsurpãdum est: singuli enim suo Eupatorio peculiares ac diuersas facultates tribuunt. Cæterùm eupatorium Dioscoridis enascitur in vliginosis locis, & in serobium marginibus: Auicennæ verò & Mesuæ in campestribus. Colliguntur in fine veris, vel principio æstatis. Conseruãtur verò per annum, tam herba, quàm succus. Decoctionis potio est ab ʒ.iiij. vsq; ad ℥.vj. & pulueris eius à ʒ.ij. vsq; ad ʒ.iij. Et loco eius ponitur in defectu ipsius absinthij & asari ana medium ponderis ipsius. * Calidum est in primo, siccum in secundo: est partium tenuium, incidendi extergendiq; facultatem obtinet. quocirca obstructiones iecoris expurgat, hepar roborat. *Medici Florentini, Galenus, & Saladinus.*

MELILOTVS siue Sertula Campana, (Butdenkũ Germanis, oder vnser Frauen schüchlein. Gall. *du Melilot.*) flore est luteo, colore vicino croco, odorato. Laudatissima folijs constat minutissimis, pinguissimisq;: semen in siliquis teretibus profert rarum, rotundum, sinapi minus, colore luteo. Ex his manifestum est, eam quæ hodie in vsu est, non esse veram melilotum. non enim est odorata: nisi ex eius genere sit, quæ in Cãpania nascitur, odore infirmo, vt ait Dioscorides. Diligentia itaq; adhibẽda est, vt vera habeatur. Hanc nonnulli trifolium illud esse arbitrantur, quod locis montosis, sterili solo, ad meridiẽ spectante nascitur. folijs ciceri similibus, minoribus, maculis quibusdam stellarum modo distinctis: flore luteo fluescente: semen exili siliqua, in cuspidem desinente, flauum continetur. Tota planta grauissimo est odore, theriacæ proximo, quam Hetruriæ incolæ herba bachia appellant, quòd ea infantium vermes enecant. Colligitur mense Aprili. Conseruatur per annum. * Mistæ est facultatis: habet enim quiddam astringens, sed & digerit & concoquit: copiosior enim in eo est substantia calida, quàm frigida. Inflammationẽ omnem emollit, præsertim quæ in oculis, vulua, sede, aut testibus erumpat, si ex passo cocta illinatur: interdum autem addito oui luteo assato, aut fœnigræci farina, lini semine, aut polline, aut capitulis papaueris, intyboue. Recentes meliceridas per se cum aqua & vlcera manantia in capite illita cũ creta Chia, vino, aut galla sanat: stomachi dolores, & cruda, & cocta cum aliquo exantè dictis leuat: doloribus aurium mitigandis cruda ex passo instillatur: in aceto, aut rosaceo madefacta, capitis dolorem lenit. *Galen. Dioscor. & Medici Floren.*

MALABATHRVM arbitrantur aliqui esse Indici nardi folium, falsi quadã odoris cognatione: permulta enim nardum olent, quemadmodum phu, asarum, itis. Secus autem res se habet: namq; Malabathrũ solium sui generis est, quod Indicæ gignunt paludes, lentis palustris modo innatans aquis, sine radice. Id collectum statim lino transuitur, & siccatum reconditur. Tradunt siccatis æstiuo feruore aquis, humum aridis fruticibus vri: quod vbi non euenerit, ne amplius quidem renasci. Laudatur recens, ex candido nigricans, integrũ, nec fragile, odore caput feriens, quòd diu insuaui odore permaneat, & nardũ sapore imitetur, nullo salis gustu. Infirmum verò, & minutim contusum, præsertim si carioſum virus olet, vitiosum est. * Easdem cum nardo sortitur vires: sed efficacius omnia præstat. Vrinã vehementius ciet, ac stomacho magis prodest malabathri vis. Lippitudinibus, inflamationibusq; tritum, & in vino feruefactum commodè illinitur. Subditũ linguæ, oris halitum & suauitatem commendat. Vestium quoq; odorem interpositum seruat, & ab erosione tuetur. *Dioscor.*

An *Folium* & *Malabathrum* sit vna atq; eadem res, pluribus posset disputari: Nam si descriptionem Dioscoridis inspiciamus, nullam esse differentiam inter hæc duo apparet. Ait enim Malabathrum esse frondem quandam quæ innatans aquæ in paludib. Indiæ sine radice, quemadmodum Lens palustris viuat. Vnde cùm tota planta nihil aliud sit, quàm frõdes, videtur potuisse absolutè appellare foliũ, & hac ratione Medici nũc hoc nunc illud nomen vsurparunt, idq; eò magis, quòd neq; Dioscorides neq; Galenus peculiarem de Folio mentionem fecerint, quod patet

ex deſcriptione Theriacæ: nam in ea quam exponit Galen. in 17. cap. lib. 1. de Antidot. verſibus hexametris, accipitur Folium, in alijs nonnullis folia Malabathri, & in ea quæ ſecundum Andromachi iunioris ſententiam deſcribitur, abſolutè Malabathrum nominatur. At cùm in Dioſcor. lib. 2. cap. de viperis reperiam, ad conciliandum odorem viperis adijci aliquid Folij vel Malabathri, dubiũ me reddidit an ſint res diuerſæ: cùm præſertim Galen. lib. 7. & 8. de ſimpl. Medicamentis, in duobus locis vocet Folia Malabathri. Sæpius quoq; videmus in compoſitis Medicamentis veterum, aſſumi frondes Malabathri. Vnde ſatis certum eſſe videtur, alias etiam partes præter frondes habere, quemadmodũ patet ex multis compoſitionibus Theriacæ, & peculiariter ex illa, quæ eſt Andromachi ſenioris, item Damocratis, & Actij, in quarum vnaquaq; accipiuntur frondes Malabathri. Sed hic nõ eſt locus vt hanc dubitationem ſoluamus, nam quicquid ſit, hac ratione nec Folium neq; Malabathrum inueſtigabimus: quoniã nec vnum nec plura ſimplicia afferuntur ad nos, quę indicare nobis verum Folium aut Malabathrũ poſſent. Ac tametſi video eſſe quoſdam excellentiſſimos viros noſtro tempore, in ea opinione, quòd iſtæ frondes, quæ afferuntur inſtar plantaginis, ſed cum trib. ſolummodò neruis, ſapore & odore aromatico, ſint veræ Malabathri frondes, adducti non leuib. rationibus, quæ confirmãtur autoritate iſtius Garziæ, qui nuper librũ de Aromatibus Indiæ compoſuit, qui & ipſe hoc aſſeuerat, & ſeipſum vidiſſe recentes ipſius plantas dicit: nihilominus ego huic opinioni aſſentiri nequeo, nã guſtus neceſſe eſt vt ſit verus huius rei iudex. Cumq; Dioſc. velit, Malabathrum eſſe odore & ſapore ſimili Nardi Spicæ, & Galen. quoq; dicat ſimilimã facultatem cũ Nardo habere, 7. & 8. lib. de ſimplic. Medicamentis, imò tanta ſit eius cum Nardo ſimilitudo, vt nonnulli (ſicuti Dioſc. vult) hanc ſolam ob cauſam exiſtimauerint hæc folia eſſe ex planta Nardi Indici. Sed ſi verũ fateri volumus, cùm non reperiatur in hiſce Foliis trineruijs, vt ita dicã, quæ vulgò ſub nomine Folij Indici circumferũtur, neq; ſapor, nec odor Nardi, non video quo pacto mihi perſuadere poſſint, has frõdes eſſe veri Malabathri dicendas. Quod verò Garzias ſuã interponat fidem, volo quidẽ ipſius cauſa hoc non negare, ſed tamen hac ratione, vt de mea ſententia non recedam. Nam cùm depingat ille frondes Caſſiæ eadem formã prorſus, cũ illis Malabathri frondibus, dicam propterea eas quæ huc afferuntur eſſe Caſſiæ, quod confirmat ſapor illatũ, planè ſimilis ſaporis Cinamomi vulgaris, quemadmodũ anteà in Cinamomi expoſitione indicauimus, & quòd frõdes Malabathri, quæ debent ſaporẽ & odorem Nardi referre, remaneant adhuc in finib. natalis ſoli, & communiter ad nos non afferantur. Garziã verò, qui eas in Hiſpania vel Italia vidẽs, poſteà in India frondes Malabathri quoq; cõſpexerit, deceptum iſta ſimilitudine, exiſtimaſſe, eas quæ in Italiam apportantur, prouenire ex iſta planta. De quarum re cogitabo diligentius, ſi librũ ipſum Garziæ, quem nondum videre licuit, nactus fuero. Ferdinandus Imperatus mihi mõſtrauit duo genera iſtarum frondium, quæ vulgò Folium Indicum nominantur: quorum vnum, vt diximus, ſaporem habebat Cinamomi vulgaris: alterum diuerſum planè ab illo priore, quanquã & ipſum aromaticum: formam aũt habebant ſimilimam. Nec tamen dici poteſt, alterum genus eſſe Malabathrum, cùm ſapor Nardi non adſit, quare puto potius eſſe ſpeciem Cinamomi minus boni. Cùm itaq; careamus & Folio & Malabathro (ſi fortè ſint res diuerſę) neceſſe eſt nos ad ſuccedaneum confugere: & ponentes modò eſſe res diuerſas, cum Galeno dicamus, rectè illius loco accipi Nardum ob maximam ſimilitudinem, quam habent in ſapore, odore, & facultatib. cæteris, ex quibus omnes neceſſariæ conditiones in ſubſtituendis Medic. hauriũtur. Liber de ſuccedaneis Galeno adſcriptus rectè putat pro Malabathro Nardum accipi: quanquã poſtea quædam omittit. Nam cùm dicat Dioſcor. Malabathrum quidem habere facultatem Nardi, attamen eſſe in omnib. validius, ac inprimis ad ventriculũ roborandum, & prouocandũ vrinam: (quod procul dubio ex ipſius caliditate maiore oritur) ideò melius ſuccedaneum: quàm Nardum celticã habere non poterimus: cum idem Dioſc. illi attribuat in corroborando ventriculo, & prouocãda vrina eaſdem vires, & Gal. quoq; aſſerat eſſe nõnihil calidiorem. Vnde colligi poteſt celticã eſſe calidam & ſiccam in 2. gradu, in quo etiam Malabathrum ab Auicen. collocatur. Præterea cò rectius in Trochiſcis Hedychrois Nardus celtica vſurpatur, quia ſi Indica acciperetur, bis in hac compoſitione illa quoq; poneretur. At in Theriaca, quoniam Malabathrum quoq; reperitur, accipi poſſet Nardus, addendo tamen aliquid ponderis, vt exæquetur quod in Malabathro magis eſt efficax: & hoc eſſet fortaſſe tertia inſuper eius pars. Et quanquam hic Nardus rurſum aſſumatur, neceſſe eſt tamẽ nos facere vt poſſumus, nam aliud nihil rectè ſubſtitui poteſt niſi Nardus montana fortaſſe inueniretur, quæ loco celticæ, cùm ſit eiuſdem facultatis ſecũdum Dioſc. accipi poſſet: quæ ſi eſſet nonnihil debilior (vt ait Gal.) nihilominus addi poſſet dupla, tertia, aut quarta inſuper eius pars, vt par eſſet eorum vis, ſicuti fieri ſolet in Caſſia loco Cinamomi. Nec impedit nos quòd frondes vnius, alterius verò radices ſint, nam vtrunque poteſt teri, & de celtica quoq; in vſu ſunt cauliculi (vt Dioſc ſcribit) vnà cum folijs eiuſdem naturæ. Fieri etiam poteſt, vt pro Malabathro ſubſtituatur eadem ratione Phu: nam ita refert Nardum, vt nonnulli propterea Nardum Sylueſtrem vocauerint, calidumq; & ſiccum ſit in ſecundo gradu, quemadmodum & Malabathrum, ſicuti nos manifeſtis argumentis declarauimus in noſtris comment. in Dioſcor. ad quas remittimus lectores. Vnum hoc addamus, Gal. 8. de ſimplic. Medic. voluiſſe

facilita-

facultates Phu colligi de ijs quæ dicta essent de Nardo Indica, simili planè facultate prędita, nec in alio differente, nisi quod Phu sit validius. Vnde colligitur Phu, & Nardum celticam, esse eiusdem gradus, & similis naturæ, & pariter pro Malabathro posse accipi. Superioribus annis Veneti & Bononienses loco Malabathri acceperunt Macim, illud reticulum quod inuoluit nucem Muscatam: quæ tamen substitutio non ita videtur esse approbanda, quia multum hæc inter sese differunt. Malabathrum enim multas habet partes terrestres, quæ si leuiter coquantur, omnem odorem amittunt: Macis verò est oleaginosum & pingue, & bulliendo parum vel nihil de illo absumitur. vnde videtur, quòd in substitutione planè non sint eiusdem generis. Omitto aliorum opinionem, qui affirmant Macim esse calidum & siccum in tertio ordine, idq; ex sua acrimonia coniiciunt: quare vno gradu superabit Malabathrum: cùm insuper Macis habeat nescio quid Nardini, id est, saporem & odorem iucundum, commistum cum aliqua tamen ingrata qualitate, vt in Phu & Nardo celtica, Indica, & Montana quoq; deprehenditur: vnde proximè ad Malabathri naturam accedunt. Ideo illos quoq; non probamus, qui pro Malabathro substituunt Cassiam Græcorum, quam tamen ipsam non ita facilè reijceremus, si aliter facere non possemus.

Osyris, quòd folijs & caule lini faciem repræsentat, officinis Linaria, German. Flachskraut/harnkraut appellatur: frutex est niger, ramulos ferens tenues, lentos, fractuq; contumaces: & in his folia quaterna, quina, senáue, ceu lini, nigra in initio, dein colore mutato rubescentia. Huius flores numerosi à medio vsq; ad summũ visuntur, syluestris cumini secũdi generis modo: verùm in hoc purpurei sunt, in illa sublutei. Passim in campestribus prouenit. Floret æstate tota, & autumno. * Decoctum eius potum, iuuat arquatos. *Dioscor. & Matthiolus.*

Nardvm officinæ Nardis Spicam appellant. Eius genera duo: vnum Indicũ, alterum Syriacum vocatur: nõ quòd in Syria proueniat, sed quòd montis in quo oritur, pars vna ad Syrios, pars altera ad Indos flectitur. Nota est. Eligitur Syriaca dicta: cuius hæ sunt notæ, vt sit breui spica, largam gerens comam, colore flaua, odorata, aliquantulũ redolens cyperum, amaro sapore, linguam siccante, quæ diu in sua odoris gratia permaneat. Adulteratur stibio cum aqua aut palmeo vino ponderis causa inspirato. Sed ex præcedentibus notis dignoscitur. Madefacta etiam vendi solet: quod vitium ex eo deprehenditur, quòd candida sit spica, squalida, nulloque puluere obsita. * Excalefacit excessu primo, & desiccat secundo iam completo. Composita est ex astringente sufficienter substantia, & acri calida non multa, & quadam leuiter amara. * Vrinam mouet, aluum potu sistit: vuluæ profluuia, saniemq; apposita supprimit. Nauseæ ex aqua frigida auxiliatur, & stomachi rosionibus, inflationi, iecinori, regio morbo, renum vitijs. Aquæ autem incocta fotu ad insessum, vuluæ inflammationibus medetur: ad glabras oculorum genas valet: siquidem eas ad densiorem pilum reducit. perfusis humore corporibus inspergitur. Miscetur antidotis, & in fictili nouo non picato ad ocularia medicamenta reconditur, trita in farinam, aut cum vino in pastillos coacta. Cæterùm longè ab omni Nardo distat nostra Nardus vulgaris (Spicanardi vocata) cuius etiam generis ea est planta, quam aliqui vulgò appellant Lauanda, alij verò Lauendula: adeò vt hæc fœmina, illa verò mas in eo genere à quàm plurimis vocitentur. Mas folio constat latiore, longiore, crassiore, robustiore, albidioreq;, quàm fœmina. Sed vtraq; planta fruticosa, & rosmarini modo innumeris referta est foliis: è quorum medio iuncei exeunt cauliculi, quadranguli, tenues, dodrantalem longitudinem excedentes: in quorum cacumine flores exeunt spicati, colore purpureo, quamuis in fœmina dilutiores, patentioresq;, odore fragrantes, verùm vsq; adeò acuto, vt nares feriat. Colliguntur ambo mense Maio, vel Iunio. Conseruantur verò per annum. * Excalefaciunt & exiccant ordine secundo completo, vel tertio inchoante, viribus à nardis omnibus non longè recedentibus. Conferunt omnibus cerebri ægritudinibus à frigido prouenientibus: conuulsis, resolutisq; auxiliantur: ventriculũ roborant, & iecur ab infarctu liberant. quin & obstructos lienes iuuant: vterum calefaciunt, & menses, & secundas educunt. Fit è florib. stillatitium oleum vitreis organis, quod propriè vnguentarij vocant Oleum Spicæ, odoris adeò acerrimi, vt cæteris odoramenta superet. *Dioscor. Galenus, & Matthiolus.*

Nardus Indica, tam per se quàm Succedanei loco in Theriacã accipitur, quare opus est consideratione hac in parte diligenti, & videndum an Spica Nardi, quæ in officinis habetur, sit vera nec ne: quæ tametsi radix sit, propter similitudinem tamen vocatur Spica secundùm Gal. lib. 1. de Antidotis: obseruandum quoq; ne coctione de sua integritate aliquid decesserit, & adulterata ad nos afferatur. Nam olim vnguentarij quoque per decoctionem id quod optimum erat, extrahebant, reliquum verò rursum planè expers saporis & odoris vendebant, idq; nostro tempore facilè etiam posset cõtingere. Quapropter tutius erit de eo accipere, vbi adhuc aliquid terræ odoratæ adhæret, nam tametsi ad illud coctum quoq; aliquid item terræ addi queat, ea tamen omni odore destituta est. Dubitari etiam potest, an Nardus vna eademq; res sit cum Spica, quia à Galen. 9. lib. de compositione Medic. secundum loca, cap. 4. vbi tractat de Medicamentis colicis Andromachi, in vnam eandemq; compositionem accipitur Nardus & Spica, tanquam res diuersæ. Et in principio 8. lib. de compositione Medic. secundum loca, Vnguentum Spicatum & Nardinum, tanquam inter se diuersa ponuntur. Sed propter vnum vel alterum hunc

locum, ab eo, quod tamen multorum aliprum autoritate receptum eſt, recedere non debemus, quanquam non improbandum ſit, talibus quæſtionibus excitari ingenia, & offerri occaſionem cogi andi de multis vtilibus rebus accuratius.

Nardus Celtica iam aduehitur ad nos, quanquam à multis nondum cognoſcatur. Obſeruandum autem eſt tantùm radices & ſtipites accipiendas abiectis frondibus tanquã inutilibus, vt Dioſc. docet. Præſtantius quoq; eſt magis recens, odoratum, multis radicibus cohærens, fractu contumax, & plenum. Quod vt diutius aſſeruari poſſit, Dioſc. tempore ità præparabatur. Radices & caules contundebantur & cum vino in paſtam redigebantur, vnde Trochiſci facti in fictili recenti benè cooperto ſeruabantur. Hoc tamen non ſolum hodie non obſeruatur, ſed etiã frondes & radices quæ magna ex parte ſunt fragiles & flaccidæ, vnà accipiuntur. Et credibile eſt ideò in paſtillos fuiſſe redactum, vt vires ipſius quæ alioquĩ facilè, & celeriter exhalabant, diutius integrè ſeruarentur, ideoq; vinum addebãt. At ſi recentes radices haberi poſſent, illæq; ſtatim vſurparentur, non opus eſſet prius Trochiſcos formari. His itaq; de cauſis magna diligentia, quam huc vſque non puto eſſe adhibitam, in hac planta colligenda opus eſſe videtur.

Scolopendrivm verum, Aſplenum, Ceterach & Hermionitis vocatur: Germ. Milztraut. Hiſp. *Doradilla*: vulgaris verò Phyllitis & lingua ceruina eſt. Eligitur verum & legitimum, quod folijs eſt multis ſcolopendræ animali ſimilibus, ab radice vna prodeuntibus. Naſcitur in parietibus, ſaxisq; ſiliceis & opacis: nec caulem, nec florem, nec ſemen habet. Folia polypodij modo diuiduntur, ſubterflaueſcentia hirſutaque, ſupernè viridia. Colligitur menſe Septembri. Conſeruatur per annum. * Vim hanc habent folia, in aceto ſeruefacta, vt per dies quadraginta pota lienẽ abſumant: quibus etiam contritis lienem ex vino illini oportet. Strãguriæ & regio morbo prodeſt, ſingultum ſedat, calculos in veſica comminuit. Conceptum adimere creditur, per ſeſe, aut cum muli liene appenſa. Tradunt noctu, ſilente luna, huius rei gratia effodiendam. *Dioſcor.*

Symphyti duo ſunt genera: primum petræum, alterum conſolida maior. Ger. Wallwurtz. Gall. *de la Conſyre* nuncupatur. Petræum naſcitur in petris, ramis tenuibus, paruis, origano ſimilibus: capitulis & folijs thymi: lignoſum totum, odoratũ, guſtu dulce, ſaliuam ciens: longa radice, ſubrufa, digitali craſſitudine. * Decoctum in aqua mulſa & potũ, pulmonis vitia purgat: ſanguinem reijcientibus, & renũ malis ex aqua datur: ad dyſenteriam, rubraq; fœminarum profluuia in vino decoctum: ad conuulſa verò & rupta, ex aceto mulſo bibitur. Quin & commanducatum ſitim ſedat, faucibus aſperis ſubuenit, vulnera recentia, enteroceleſq; conglutinat & illitu cohibet. Carnes autem cum ſymphyto decoctæ coaleſcunt. Alterum, quod Conſolida maior vocatur, caulem emittit bicubitalem, aut maiorem, craſſum, leuem, anguloſum, vt ſonchi, inanem: circa quem breui interuacante ſpacio, folia exeunt anguſta, bugloſſo proxima, oblonga, hirſuta: caule ſecundum angulos quoſdam ſtriato: folijs tenuibus, ex alarum ſinu prodeuntibus: in quibus flores lutei, & circa caulem velut verbaſci ſemina emicant. Tam caulis, quàm folia aſpera languine horrent, tactuque pruritum concitant. Radices demittuntur foris nigræ, intus candidæ, viſcoſæ. quarum eſt vſus. Tritæ & potæ cruentis excreationibus, ruptiſq; proficiunt: recentia vulnera illitæ conglutinant. carnes quoq; ſi concoquantur, cogunt additæ. Inflammationibus, præſertim ſedis, cum ſenecionis folijs, vtiliter illinuntur. Colliguntur ambo menſe Auguſto & Septembri. Conſeruantur per annum. *Dioſcor.*

Tvssilago Hetruſcis vulgò dicitur Farfara, & Farfarella, Germ. Huflattich. Gall. *Pas d'aſne.* Hiſp. *Vnna de aſno, farfaro.* Ei folia ſunt maiuſcula, quàm hederæ, ſex aut ſeptem à radice, ſubalbida à terra, ſupernè virentia, in plures angulos exeuntia. Caulis palmum altus, flos luteus, vere prodit, quo vnà cum caule confeſtim exuitur: inde nonnulli his vacare exiſtimarunt. Radix tenuis eſt, & ſuperuacua. Naſcitur in amœnis & riguis. * Folia ex melle trita igni ſacro, & omnibus inflammationibus illitu medentur. Arida ſuffitu, ita vt fumus per infundibulum hianti ore rapiatur, hos ſanant, qui ficca tuſſi, atque orthopnœa infeſtantur: pectoris vomicas rumpunt. Eundem effectum præbet ſuffita radix. decocta in hydromelite, & pota, emortuos partus eijcit. *Dioſcoridet.*

De folijs ſeu herbis calidis in ſecundo.

Anethvm (German. Dillkraut. Gall. *Anet.* Hiſp. *Aneldo.* Ital. *Anethu.*) hortis omnibus frequentiſſimum, omni ex parte fœniculum æmulatur, excepto guſtu. * Calidum eſt in ſecundo, & ſiccum in primo. Digerit, dolorem ſedat, ſomnum conciliat, & crudos & incoctos humores concoquit. Aridi anethi, comæ, ſemiſq; decoctum, potu lac euocat: inflationes & tormina ſedat: aluum vomitionesque ſiſtit: vrinas ciet, ſingultus lenit: oculorum aciem hebetat, genituram reſtinguit, aſſiduè potum. Decoctum eius fœminis vuluæ malo oportunis, ad deſeſſiones vtile. Condylomata illitus ſeminis cremati cinis tollit. Colligitur menſe Maio. Conſeruatur verò per annum. *Galen. & Dioſcor.*

Angelica (Germ. Angelick. Gall. *Angelic.*) cubitalem excedit altitudinem, caule geniculato, inani, multis alarum cauis referto: folia profert oblonga, per ambitum ſerrata, in nigrum vireſcentia: flores albos, in vmbellam cohærentes: è quibus ſemen prodit tenue, lentiũ modo compreſſum. Radix ei ſubeſt craſſa raphani modo, quæ in plures diuaricatur ramos, guſtu acris, & ſuauiter odorata. * Excalefacit, pariterque deſiccat ordine ſecundo completo, aut tertio incipiente. Proinde aperit, attenuat, & diſcutit. Venenis

nenis mirificè aduersatur: quare pestilentiam arcet hausta, aut frequenter commansa. Ipsa per se sumpta, pituitosos, lentosq; humores digerit. Idem præstat & radicis decoctum. quod etiam celerius ex frigore tussientibus auxiliatur: expectorat enim efficaciter crassam, lentamque pituitam. Sanantur eodem ex aqua aut vino interna viscerum vlcera, cõcretusq; sanguis dissoluitur, & roboratur ventriculus. Radix in puluerem trita animi deliquijs, & cæteris cordis affectibus opem vnicè præstat. Valet ad rabiosorum & venenosorum morsus, exterius cum ruta imposita, & intrò in corpus assumpta. Hinc fit, vt recentiores quidam magna opinione hanc suis inserant antidotis. *Matthiolus.*

APIVM vulgare à Dioscoride Eleoselinum dicitur. Germ. Eppich. Gall. *Persil.* Ital. *Petrosemolo.* Hisp. *Perexil*, petroselino grandius. In humidis nascitur locis. Mense Iunio & Iulio tum flores, tum semina profert. * Calidum est in secundo. Vrinas & menses ciet. Flatus quoque discutit, & magis semen, quàm herba ipsa. *Galenus & Dioscorides.*

ARTEMISIA (Germ. Beifuß/Bucken Gall. *Armoise.* Hisp. *Artemisa.*) magna ex parte in maritimis, item in locis incultis asperisq; nascitur, absinthij modo fruticosa, maioribus & pinguioribus foliis, ramisq;. Huius quidem genera duo: vnum lætius, habitiusque, foliis, virgisq; latioribus: alterum tenuius, flore paruo, tenui candido, graueolente. Aestate floret. Sunt, qui in mediterraneis vnicaulis nomine appellent tenuem herbulam, simplici caule & minuto, floribus scatente tenuibus, flauo colore. hæc iucundiorem, quàm præcedens efflat odorẽ. Colliguntur ambo cœlo sereno, in meridie, vel antè, mense Iunii. Conseruantur per annum in sacris lineis. * Vtraq; excalefacit, extenuat, feruefactæ conuenienter in muliebres desessus adijciuntur, ad detrahendos menses, partus, secundasque: item ad præclusiones vuluæ & eiusdem inflammationes: calculos comminuunt, remoratam vrinam ciet: menses pellunt pube illitæ. Succus vuluæ inditus ex myrrha eadem, quæ insessio trahit. Coma tribus drachmis eorundem educendorũ gratia bibitur. *Dioscor.*

CESTRON Psychotrophon (Germ. Betonien Gall. *Betoine, ou Vetoine.*) vocitatur, quoniam frigidis locis inuenìatur. Latini BETONICAM appellant. Herba est caulem ferens tenuem cubiti altitudine, aut maiorem, quadratum: folia quercus, mollia, lõga, in ambitu diuisa, odorata. prope radicem maiora: in summis caulibus semen veluti satureiæ, spicatum est. Decerpta huius folia siccãtur plurimos ad vsus. Radicibus nititur, vt veratri, tenuibus, quæ ex hydromelite in potu, pituitosam vomitionem euocant. Folia dari debent ruptis, conuulsis, mulieribus vuluæ malo oportunis, & adlaxandos veteri strangulatus, denarij pondere cum hydromelite: tres in vini sextario drachmæ cõtra serpentium morsus ebibuntur. Herba magna vtilitate illatis à serpente vulneribus illinitur. aduersus etiã venena drachma ex vino pota conuenit: præsumpta ea, si venenum hauriatur, nihil nocebit. Vrinam ciet, aluum subducit. Medetur comitialib. & insanis, pota ex aqua: & iecinoris, lienisq; vitijs drachmæ pondere in aceto mulso. concoctionem adiuuat, si quis cum fabæ magnitudine secundum cœnã cum melle cocto deuorauerit: modo consimili acida ructantibus propinatur. stomachicis eam manducare, & succum deuorare proderit, si postea dilutum vinum sorbeatur. Datur sanguinem excreantibus, tribus obolis cum diluti vini cyatho: ischiadicis, renum, & vesicæ doloribus, ex aqua: aquæ inter cutem binis drachmis ex hydromelite, si febricitant: sin aliter, ex mulso. regio morbo laborantes recreat: menses pellit, drachmæ pondere cum vino pota. aluum purgant drachmę quatuor potę in hydromelitis decem cyathis. facit eum melle ad tabem, & purulentam excreationẽ. Pariendi celeritatem affert, vteriq; cruciatus à frigiditate conceptos mulcet, si ex aqua calida, aut mulso duarum drachmarũ pondere propinetur. Nascitur in pratis & montibus mundis, & opacis, circa frutices. Colligitur mense Iunij. siccatur in vmbra. Conseruatur per annum. *Dioscor.*

AIVGA (quam Græci CHAMAEPITYN, vulgus herbariorum IVAM AETHRITICAM, Ger. Feldeppichen. Hisp. *Pinillo.* Ital. *Iua* appellant) herba in terra repẽs, subcurua: foliis semper viui minoris multò tenuioribus, hirsutis & pinguioribus, circum ramos frequentibus, odore pinus: flore tenui, luteo, vel candido: radicibus eichorij. * Expurgat, abstergitq; viscera plus quàm calefacit. Folia septem diebus in vino pota regio morbo medentur: & quadraginta diebus ex hydromelite ischiadicos sanant. Dantur peculiariter vrinæ difficultatibus, iecinoris, & renum vitijs: torminosis prosunt. Eã apud Heracleã Ponticam, perinde atque antidoto, contra aconitum vtuntur, bibentes decoctum. Ad antedicta illinitur cum polenta iure decocti subacta. Trita in farinam, & cum fico in pilulis sumpta, aluum emollit: excepta melle cum æris squama & resina deijcit. appositа ex melle, vuluæ vitia extrahit: mammarum duritias discutit: vulnera glutinat: vlcera quæ serpunt, cum melle illita, cohibet. Alterum est genus aiugæ cubitalibus ramis, in anchoræ speciem incuruatis, prætenuibus: coma supradictæ, flore candido, semine nigro. hæc etiam pinum redolet. Tertia mas nominatur, paruula foliis exilibus, albis, scabris, caule aspero, candido: luteis floscul is, semine iuxta alas. resipit & hæc pinum. Hæ duæ vim superioris obtinent, sed non vsque adeò efficacem. Colliguntur omnia tria genera mense Iunij. Conseruanturq; per annum. *Dioscor.*

Chamæpityn vulgò Iua notiss. est: nec follicitè ex Creta est quærenda. Nam Galenus quoque affirmat eam quæ prope Romam crescat, Cretica esse odoratiorem, & Theriacam pro Cæsare paraturi eam accipiebant: neque dubium est in

alijs apud nos locis æquè præſtantem atq; Romanam repetiri poſſe: modò non ſit de crebris & continuis pluuijs nimis madefacta. Neq; diu eſt quòd ego in Apulia eandem perfectiſſimi odoris & ſaporis collegerim: Vnde eius maxima copia haberi poteſt. In vſu eſt planta vniuerſa, quando floruerit, abiectis radicibus & ſtipitibus durioribus.

HYPERICVM (Germ. Sant Johans kraut. Gall. *Mille pertuis.*) alij androſæmon, alij corion, alij chamæpityn appellant, quoniam ſemen odore reſinam imitatur: ſurculaceo frutice, dodrantali, rubeſcente: folio rutæ, flore luteo leucoio ſimili, qui digitis attritus ſanguineum ſuccum remittit, qua ex cauſa androſæmon cognominatur: ſubhirſuta ſiliqua, & in rotundo oblonga, hordei magnitudine: ſemine intus nigro reſinoſi odoris. * Vtinam cit, menſtrua pellit appoſitum: tertianis, quartanisq; cum vino potum liberat. Semen quadraginta diebus hauſtum, iſchiadicis medetur. Folia cum ſemine illita, ambuſta ſanant. Naſcitur in locis cultis & aſperis. Colligitur menſe Iunij: conſeruatur autem per annum. *Dioſcorides.*

De Hyperico, quod vulgò vocant Perforatam, ſecundum Galeni ſententiam cap. 15. lib. 1. de Antidot. accipiendum eſt ſemen vnà cum virgultis, foliis & floribus, quod idem dicit 8. de ſimplicibus Medicamentis. Hæc herba ab omnibus cognoſcitur, & paſſim obuia eſt, & electio tantum conſiſtit in ætate, de qua diximus antea.

HEDERA (Germ. Epheu. Gall. *Lierre.* Hiſpan. *Yedra.*) differẽtias multas in ſpecie ſortitur, ſummas autem generetres. Nam quædam candida eſt, altera nigra: tertia helix. Candida fructũ fert candidum: nigra nigrum, aut croci æmulũ, quam vulgus Dionyſiam vocat. Helix fructum non gignit, ſed tenues habet viticulas, & folia parua, anguloſa, & rubra. Nigra hedera in Italia, Germania, Belgio, Gallia circa parietes, & arbores frequens eſt. Candida in Græcia reperitur. Minor paſſim in ſyluis & opacis locis gignitur. Hãc ſerpentibus gratiſſimam, & ſub hac hybernis menſibus eos latitare Matthiolus ſcribit. Flores hedera ſub Autumnum producit: baccæ poſt hyemis ſolſtitium perficiũtur. * Hedera omnis acris eſt, & aſtringens: neruos tentat. Flos trium digitorum carptu, facit ad dyſentericos, in vino bis die potus: ambuſtis cũ cerato tritus illinitur. Recentia folia ex aceto cocta, aut cruda cum pane detrita, lienes ſanant. Foliorum & corymborum ſuccus, cum irino vnguento, melle aut nitro narib. infunditur: & contra veteres capitis dolores, caput eo cũ aceto & roſaceo perfundi vtile eſt: purulentis auribus, aut dolentibus, cũ oleo medetur. Nigræ hederæ ſuccus, aut epoti corymbi, corpus infirmant, mentemque turbant largius ſumti. Acini quinq; triti, calfactiq; in punici mali cortice cum roſaceo, ſi inſtillentur à contraria aure, dolorem dentium mitigant. Denigrant capillum illiti corymbi. Folia in vino decocta illinuntur omnium vlcerum generi, etiamſi cacoethe ſint: vitia cutis in facie, & ambuſta ſanant, vt antea diximus, decocta. Mouent menſes triti, & ſubditi corymbi: ijdem poti, poſt purgationes fœminarũ, drachmę pondere, concipiendi ſpem adimunt. Pediculus foliorum melle irrigatus, ac vuluę inditus, menſtrua & partus extrahit. Inſtillatus ſuccus putrida tædia narium, graueolentiamq; emendat, & ſanitati reſtituit. Lachryma hederæ pſilothrum eſt: illitu pediculos enecat. Succus radicum in aceto potus, contra phalangia prodeſt. *Dioſcorides.*

LVPVLVS ſeu lupus ſalictarius. (Ger. Hopffen. Gall. *du Houblon.*) caulibus aculeatis, longiſſimisque, in vepribus & ſalictis reptat, foliis vitis albæ, hiſpidis & nigrioribus, flore cinereo ac mulris exilib. folliculis ſquamatim compactili: caulis eius ſpinis horret, cacuminibus tani & corrudæ modo in torulos turbinatis. Flores habet foliaceos, candicãtes, qui ferè alliũ, vinumq; ſuboleant. Herba, præſertim germen eius æqualis temperamenti eſt, ad frigiditatem declinantis: flos verò calidus in ſecundo, &c. * Educit bilem flauam, & mundificat ſanguinem ab ea, & clarificat ipſum, & ſedat ipſius inflammationẽ, & affert ei iuuamentum magnum infuſio eius in aqua caſei. Et ſyrupus eius remouet icteritiã: confert febribus biliоſis & ſanguineis. Doſis infuſionis in ſero lactis eſt circiter ℔. i. Naſcitur inter vepres circa agrorum margines. Flores Auguſto ac Septembri colliguntur, & ad ceruiſiæ vſum reponuntur. Herba verò Martio & Aprili colligitur. *Meſue.*

MELISSOPHYLLON, Latinis Apiaſtrum & Citrago, Hetruſcis Cedronella & Meliſſa dicitur, vulgaris eſt notitiæ. Cauliculi & folia ballotæ ſimilia ſunt, ſed maiora, tenioraq;, nec ita hirſuta: citreum malum olent. * Folia cum vino pota, aut illita, proſunt contra ictus phalangiorum, ſcorpionumq;: item aduerſus canis morſum. Decocto eorundem gratia, foueri prodeſt: deſeſſionib. fœminarum ad ciundos menſes cõuenit: dentes eodem in dolore colluũtur, dyſentericis infunditur. Fungorum ſtrangulationibus folia, addito nitro, potu auxiliantur: torminibus, & orthopnoicis delinctu. Illitu cum ſale ſtrumas diſcutiunt, vlcera purgant: articularios dolores illitu ſedant. Cæterùm meliſſophylli proprium eſt, animum hilarem reddere, humenti ac frigido ventriculo auxiliari, concoctionem adiuuare, cerebri obſtructiones reſerare, deficientem animum reuocare, cordis imbecillitatem roborare, eamq; præſertim, qua ſomnus frequẽtius nocte intercipi ſolet: quin & eius pulſum reprimere, animi ſolicitudines fugare, ac ſolicitas imaginationes tollere, quæ tum ab atra bile, tum ab exuſta pituita gignuntur. Excalefacit ſiccatq; ordine ſecundo. Cor exhilarat, vitales facultates roborat, odoris fragrãtia, ſaporis auſteritate, partiumq; tenuitate. Colligitur menſe Aprili, vel Maio, vel Iunio. Siccatur primò in ſole, deinde in vmbra. Conſeruatur per annum. *Dioſcorides, Auicennã & Serapio.*

MARRV-

MARRVBIVM seu Prassium (Germ. Andorn.) frutex est radice ramosus, candicans, subhirsutus, quadrangularibus ramis: folium pollicem æquat, subrotundum, hispidum, rugosum, gustu amaro: semen in caulibus, & ex interuallis, flores verticillato ambitu, asperi. * Huius folia sicca cum semine decocta in aqua, aut viridiu succus datur cum melle suspiriosis, tussientibus, & ad tabitudinem redactis. Crassam è pectore pituitam cum sicca iri ejicit. Mulieribus à partu nō purgatis datur, vt menstrua & secundas extrahat. item in difficili partu, & his qui venena hauserunt, aut à serpentibus demorsi sunt. Vesicam, renesq; lædit. Folia cum melle illinuntur sordidis vlceribus purgandis: pterygia nomasq; sistunt, laterum dolores mitigant. Succus foliis contusis expressus, & sole coctus, ad eadem pollet: cum vino & melle illitus oculorum claritatem adiuuat: naribus regium morbum expurgat. aurium dolotibus conuenienter instillatur per se, aut cum rosaceo. Nascitur prope ædificia, ruinas, & rudera. Colligitur mense Iunij. Seruatur per annum. *Dioscor.*

Marrubium apud Andromachum viride accipitur, quod ob quam causam factū fuerit, equidem nō habeo dicere, cum Galenus non meminerit viridis, & Dioscorides velit eas frondes esse siccas accipiendas vnà cum semine aut succum è viridi collectum Fortassis existimandum est, Andromachū viridis nomine recens, id est, non obsoletum, sed statim exiceatū voluisse intelligere: quanquam hoc non adeò multum referat. Damocrates accipit verticillos, in quibus semen continetur. Sed ego quasi secundū regulam vniuersalem acciperem de omnibus plantis fruticosis totam herbam, quando semine est referta, abiectis radicibus, & magis lignosis partibus; & cùm semē protulerit, forsitan frondes paucæ aderunt, sed maiore ex parte tantum verticilli in circuitu caulis, ideoq; Damocrates voluit, illos tantum sumendos esse, existimans caulem vtpote lignosum esse nullius vsus, quanquam ideò frondes non improbet.

MYRRHIS (Germ. Wilder Kerbel.) similima est cicutæ, caule, foliisq; : radix ei oblonga, mollis, rotunda, odorata, cibo non insuauis. Nascitur passim in hortis, & pratis nonnullis. Maio mense huius flores candicant. * Quæ pota in vino phalangiorum morsibus auxiliatur: cit menstrua, & partus secundos purgatq; à puerperio fœminas: subuenit & phthisicis cocta in sorbitione. Aiunt quoq; eandem bis die tēre potam ex vino, in pestilentia salutarem esse, & ne morbi contagia sentiantur, obstare. *Dioscorides.*

OCYMVM (Germ. Basilienkraut. Gall. *Basilio.* Ital. *Basilico.* Hisp. *Albahacha.*) vulgò cognitum. * Id copiosiore cibo oculorum aciem hebetat, aluum mollit, spiritum mouet, vrinam pellit, lac euocat: ægrè tamen conficitur. Illitum cum polline polentæ, aceto & rosaceo, pulmonū inflammationibus auxilio est. Draconis marini, & scorpionis ictibus per se prodest: & cum vino Chio, A oculorum doloribus. Succus visus caliginē abstergit: destillationes exicear. Semen potum conuenit atram bilem gignentibus, difficili vrinæ, inflatisq; naribus haustum, subinde mouet sternutamenta. quod idem herba efficit. Sed oculos premi necessum est, cum sternutamentum vrget. Sunt, qui in cibis abdicandum censeant: quandoquidem manducatum, & in sole positum vermiculos creat. Aphri autem adijciunt, si feriantur à scorpione, qui ocymum ederint, nullo conflictari dolore. *Dioscorides.* B

PIMPINELLAE (Germ. Bibinellen. Gall. *Pimpinelle.* appellant) duo habentur genera. Maior radice nititur longa: foliis circumquaque solo procumbentibus, dissectis, per ambitumq; serratis: caule quadrangulari: floribus in vmbellam cohærentibus, tenuibus, albicantibusq;. Minor caule exit rubenti: foliis minoribus, minus dissectis, minutiusq; serratis. Vtraque tamen hircum redolet. Opacis locis minus, in pratis aūt maius C affatim citra cultum erumpit. Aestate in autumnum vsq; floret. Radix, in qua virtus tota consistit, excalefacit, siccatq; ordine secundo completo, aut sanè tertio incipiente. * Præstat hæc ad renum & vesicę morbos, quorū calculus est causa. Ob id enim renes à calculis expedit, & vrinam remoratam pellit. Prodest expressus è radicibus succus ex vino haustus, deleteriis medicamētis, & venenosorū animalium morsibus. Qua ratione non desunt, qui ad pestilentiam, radicē hanc D miris laudib. efferant. Est & alia Pimpinella, quæ ab Italis *Sothaistella* nominatur, nullis nō cognita, vtpote quę à cetariis frequentissimè inseratur. Verūm hæc ab antedictis lōgè distat viribus, etsi foliorum facie satis inter se conueniant. Siquidem vltima hæc gustata non leuiter adstringens percipitur, & lentoris copiam præbet. Vnde facilè coniicitur, eam esse adstrictoriæ facultatis. Hinc itaq; fit, vt muliebre profluuium efficacissimè sistat: dysenteriam, & cæteros alui fluxus E cohibeat: quin & bilioſas vomitiones reprimat: Herba ipsa vulnera & vlcera sanat: misceturque vnguentis, quæ tum ad capitis vulnera, tum ad carcinomata parantur. contagiosis, pestilentibus q; febribus maximè commendatur. Sunt, qui eam Elatinen esse putent. *Matthiolus.*

PEVCEDANVM (Germ. Harstrang, oder Schweinfenchel. Gall. *Peucedame.*) caulem emittit tenuem, gracilentum, fœniculo similem: comam habet statim ab terra copiosam, spissamque: flore luteo: radice nigra, crassa, graui odore, F succosa. Tenera radix cultello conciditur, profluensq; è plaga succus vmbræ mandatur: in sole siquidē confestim euanescit. Colligitur capite prius & narib. rosaceo perfusis, ne capitis dolor premat, & vertigo sentiatur. Assatione radix inutilis fit. Tam lac, quàm succus radice & caulibus extrahi solet, sicuti è mandragora: verùm inefficacior succo lachryma habetur, & velociùs expirat. Interdum etiam concreta inuenitur lachryma, thuris similitudine, caulibus radicibusque adhærens. Præfertur succus è Sardinia, &

Unable to display this page

quãdo inter flores & semina matureſcũt: itemq; frondib. & ramuſculis tenuioribus quemadmodum fieri ſolet in alijs omnib. fruticoſis plantis. Eſt autem vbiq; cognita & paſſim reperitur.

PARTHENIVM (Germ. Krottendiſt. Ital. *Brufaculo*. Hiſp. *Magaze*.) folio eſt coriandri, amaro ſapore, odore graui: floribus per ambitum albis, intus melinis. Hetruſci matricariam vocant. Siccatum cum aceto mulſo, aut ſale potum, non ſecus atq; epithymum, & bilem, & pituitam detrahit. ſuſpiriioſis prodeſt, & melancholicis. Herba ſine flore à calculoſis & anhelatoribus magna vtilitate bibitur. Valet decoctum ad inſidendum in duritia vuluarum, & inflammationibus. Illinitur ſacro igni, & collectionib. cum flore. Nec deſunt, qui velint marem Parthenium appellare Athanaſiam, quam & Tanacetum vocant ſeplaſiarii. * Vtuntur tanaceto recentiores ad ventriculi & alui flatus diſcutiendos, item ad lumbricos ex ventre pellendos. Vtuntur & ad frangendos renum calculos, & ad ciendam vrinam. Sed id viris magis, quàm mulieribus commendant: contrà verò Matricariam dictam fœminis tantùm exhibendam præcipiunt. Naſcuntur ambo in omnibus ferè hortis: neq; modò in ijs ſata, ſed in alijs quoq; locis ſponte proueniũt. Colliguntur Iunio. Conſeruantur per annum. *Dioſc.*

De herbis ſeu foliis calidis in gradu tertio.

ABROTANVM (Germ. Stabwurtz. Ital. *Abroteno*. Gall. *Aurone ou garderobbe*. Hiſp. *Abrotono, hierua lombriguerra*.) duorum eſt generum. Fœmina quadam arboris ſpecie fruticãs, candicat, circum ramulos foliis, feriphi modo, minutim inciſis: floribus referta eſt, comantibus in ſummo, fulgore auri, corymbis. quod per æſtatem prodijt, ſuauiter olet, cum grauitate quadam, & amaro guſtu. Alterũ mas vocatus, ſarmentoſum gracilibus ramulis, vti abſinthium. * Vtriuſque ſemen crudum tritum, & feruefactum ex aqua, in potu auxiliatur orthopnoicis, conuulſis, rupris coxendicibus, vrinæ anguſtijs, menſib. ſuppreſſis, aut remorantibus. In vino potum exitialium venenorum antidotum eſt: horroribus ex oleo illinitur. Serpentes & ſubſtratu, & nidore fugat; contra ictus eorum cum vino potum prodeſt, priuatim efficax cõtra ſcorpionum & phalangiorum venena. Oculorum inflammationibus commodè illinitur cum cotoneo cocto, aut pane. tritũ cum farina hordeacea, decoctũq; tubercula diſcutit. Irini cõpoſitionib. admiſcetur. Naſcuntur ambo in hortis & campeſtribus. Colliguntur Iunio. Conſeruantur per annum. *Dioſc.*

ASARVM, quod & ipſum aliqui ſylueſtre nardum (Germ. Haſtwurtz. Gall. *Cabaret*.) appellant, hederæ foliis, minorib. multò, rotundioribusq;: floribus cytino hyoſcyami ſimilibus, purpureis, inter folia proximè radicem emicantibus, odoratis: in quibus ſemen acinoſum. Cauliculos habet anguloſos, aſperos & molles: radices numeroſas, geniculatas, tenues, obliquas, gramini nõ diſſimiles, longè tamẽ graciliores, odoratas, excalfacientes, & quæ linguã vehementer mordẽt. * Excalfactoriam vim habet: vrinam cit: hydropicis, & vetuſto coxendicum dolori prodeſt. Radices ſenis drachmis ex aqua mulſa potæ, mẽſes trahunt, & veratri albi modo purgãt. In vnguenta additur. Vmbroſis montib. prouenit, ſed plurimũ in Ponto, Phrygia, Illyrico, & Italiæ Iuſtinenſi agro. Perpetuo viret herba, noua tamen vnà cum floſculis folia Vere promit. Cõſeruatur per annum. Doſis eius infuſionis eſt ab aur. ij vſq; ad aur. iiij. & pulueris eius à ʒ. j. vſq; ad aur. ij. *Dioſc. & Meſue.* Aſarum notum eſt: de quo radices ſolũ accipiantur, abiectis frondibus: quod multi cùm non obſeruẽt, plurimùm errant: nam Gal. quoq; vult frondes eſſe nullius momenti. Sint aũt radices firmæ, odoratæ, acutiſſimæ quo ad guſtum, & non obſoletæ: reperiũtur autem quouis loco.

VITEX, ſiue ſalix Amerina, quã vulgus Herbariorum Agnum caſtum appellat, frutex eſt in arborem aſſurgens: ramos gerit longos, fractu peruicaces: folia oliuæ, ſed molliora. Duo genera eius: vna harũ album florem mittit cum purpureo: altera tantùm purpureum, & ſemen, vt piper. * Excalfactorias vires habet, & aſtrictorias. Semen eius potum, venenatis ictibus, aquæ quæ cutem ſubijt, lienoſisque auxiliatur: lac euocat: menſes ciet, drachmæ pondere in vino potum: genituram exoluit: caput tentat, & ſoporem affert. Decoctum herbæ & ſeminis in deſeſſione, mulieribus vuluæ malo opportunis opitulatur: item inflammationibus. Purgationes mouet ſemen cum pulegio potũ, etiam ſuffitu, vel appoſitu: capitis dolorem diſſoluit illitum: inſtillatur cum aceto & oleo capiti in lethargo, & phrenitide. Folia ſuffitu aut ſubſtratu fugant venenata: illita quoq; ſerpentiũ morſibus auxiliantur: teſtium duritias, cum butyro & folijs vitium emolliunt. Rimas ſedis ſemen cum aqua illitum mitigat: & cum folijs medetur luxatis, vulneribusq;. Virgam qui manu teneat, dum iter facit, negatur intertriginem ſentire. Agnum quaſi dicas caſũ, vocant Græci: quoniam matronæ in Theſmophorijs Athenienſium caſtitatem cuſtodientes folijs huius cubitus ſibi ſternunt. & lygon, quaſi vimen, propter inuictam ferè ramorum flexilitatem. Naſcitur in fluminum ripis, aſperisq;, locis, ac torrentium alueis. *Dioſcor.*

ARVM (Germ. Pfaffenlus. Gall. *Vit de Prebſtre*.) apud Syros lupha vocitatum, folia emittit dracunculi, ſed longiora, & pauciorib. diſtincta maculis: caulem ſubpurpureum, dodrantalem, piſtilli ſpecie, à quo croceũ ſemen exit: radice dracunculi alba, quæ decocta eſtur, vtpote cùm minus aeris ſit. Folia ad eſum condiuntur, & arida per ſe, decocta manduntur. Arum terrena eſſentia conſtat, ſed calida: * proinde extergendi vim poſſidet, verùm non valentem, ſicut dracontium. Radices eius maximè ſunt vtiles: ſiquidem comeſæ craſſitiem humorum mediocriter incidunt, adeò vt & excreationibus ex pectore idoneæ ſint: ſed magis tamen aptum eſt dracontiũ. Naſcitur in campeſtribus, in vineis, in ſcrobium

marginibus, & paſſim in ſemitis prope ſepes. Conſeruatur per annum, præſertim radix. *Dioſc.*

AMOMVM exiguè fruticat, ex ligno ſe cõuoluens in racemi modum, flore, ceu cãdidæ violæ, paruo: folijs bryoniæ ſimilib. Laudatur quã maximè Armeniacum, colore ad aurum vergens, ligno ſubruſo, abũdè odorato. Medicum, quoniã in campeſtrib. & aquoſis enaſcitur, infirmius eſſe conſtat: eſt autem magnũ, ſubuiride, tactu tenerum, frutice venoſo, odore origani. Ponticũ verò ſubruſum, paruũ, fragile, racemoſum, fructu turgens, & odore nares feriẽs. Deligito recens, candidum, vel ſubrubrum, quod nec aſtrictũ cohæreat, nec conuoluatur, ſed ſolutum diffundatur: ſemine plenũ, vuis ſimile, graue, valde odoratũ, modò cariem non contraxerit: acre, guſtu mordens, ſimplici colore nõ euariante. * Vim habet calfaciendi, adſtringendi, exiccandi. Somnũ allicit: & illitũ fronti, doloris ſenſum auferit: inflammationes & meliceridas concoquit, diſcutitq; : iuuat quos ſcorpius percuſſit, ex ocymo illitũ: & podagricis confert: inflammationes oculorũ, viſcerumq; lenit ex vua paſſa: ad vuluarum vitia impeſſis, aut inſeſſionib. vtile eſt. Decoctũ iecinori, renibus, podagræ, potu conuenit. Antidotis immiſcetur, & preciosiſſimis vnguẽtis. Adulteratur Amomum herba ſimili, quæ Amomis vocatur, ſed ſine odore, ſine fructu. Naſcitur in Armenia, flore origani. Quare in huiuſmodi rerum probationibus fragmenta fugienda ſunt: eligenda aũt, quæ ab vna radice ſuos integros ſurculos emittunt. Planta hæc apud nos incognita eſt. Quare ſuccedaneũ erit aſarũ, aut calamus aromaticus officinarum. *Dioſc.* Amomi planta eſt ignota, cuius loco collocabimus Acorum. nam Gal. 6. lib. ſimplicium Medic. hæc ſimilis eſſe facultatis ſcribit: niſi quod Acorus ſit illo ſiccior, hoc verò magis concoquat: quanquàm in exigua differentia hæc præſtent: cumq; nullum aliud magis conueniat, cogimur interea hoc vſurpare. Ad quid ſit Acorus, non parũ inter ſe diſſentiunt periti ſimplicium: ego tamen exiſtimo eſſe eam radicem quam Sepaſiarij vocãt Galangam maiorẽ, quia acuta eſt quoad guſtũ. & nõ nihil amara, & alias quoq; notas habet quas illi Dioſc. attribuit. Alij putant eſſe Calamum aromaticũ vulgarem: ſed anteà vnà cũ illis concluſimus, pro calamo odorato, hunc calamũ vulgarem eſſe accipiendum, qui etſi non eſſet ille antiquorum Calamus, gradibus tamen & viribus ſatis ſimilis: quare hac in parte illis conſentire non poſſum: nam cũ Acorum ſit calidũ & ſiccum in 3. gradu, Calamus verò nõ vltra ſecundũ, neceſſe eſt fateri, aut ſubſtitutionem non eſſe probã, aut Acorum non eſſe iſtum calamũ. At hoc quia vnà cum ipſis pro vera ſubſtitutione, idq; veris rationib. probauerimus, relinquitur Calamum vulgarem non eſſe Acorum. Quare ſubſtituamus pro Acoro Galangam maiorem. Etſi forſitan aliquis diceret, hanc eſſe radicẽ, Amomum fructũ, in hoc quoq; iungi poterimus autoritate Galeni. Sed & nos dicemus fructus quoque habere in ſe aliquid duri & terreſtris pariter atq; illa radix habet: quanquam ego in ea ſum opinione, quòd lignum Amomi, quando nondũ fructus aut racemi ſeſe explicuerint, ſit vſurpandum, quod ex Dioſc. colligitur, & rationes expoſui in 3. lib. Methodi noſtræ de ſimplicibus, quas tamen nõ abs re erit hic repetere. Prima itaq; eſt, quod Dioſc. ſcribit, adulterari amomum cum ſimili quadam herba, quæ nullum habeat fructũ: iam ſi fructus in vſu fuiſſet, quare cũ eiuſmodi planta ſine fructu falſificari potuiſſet? vnde colligi poteſt lignũ & ſtipitem fuiſſe in vſu. Deinde nõ vult accipi fragmenta ſed ſurculos integros & vegetos, quod de fructib. intelligi nequit. Præterea eligitur odoratius & quod nõ ſit carioſum. Caries verò magis propria eſt lignis quàm fructibus. Erãt aũt vuæ quoq; Amomi in vſu, ſicuti ex multis locis Galeni apparet. Et Damocrates in ſua Theriaca Amomi racemos accepit. Sed Andromachus Amomũ racemoſum, non racemos, quia inter ſe differunt, habet. Nam intelligi poteſt de ſurculis, qui in notam bonitatis haberent ſemen, vel vuas appenſas: quare in Græco legitur βοτρυόεντος: & Latino racemiferi: quanquam propriè magis racemoſi dicatur. Quod ſi ita eſt, ſimilitudo ſubſtãtiæ magis inter ea confirmabitur, cùm & Galanga maior, & ſurculi de Amomo ſint lignoſæ naturæ.

AMMI (Germ. Ameij) hodie à nonnullis oſtenditur folijs fœniculo tenuioribus, caule gracili, vmbella, in qua candidi flores & ſemẽ minutiſſimũ, cumino ſimilis, nõ per omnia reſpõdens veterũ deſcriptioni. Pleriq; exiſtimãt ſemen quoddam ex Hiſpanijs ſub amomi nomine allatũ, verũ eſſe Ammi, aut ſaltẽ eius loco vſurpari poſſe. Huius ſuccedaneũ eſt aniſum, cuminũ. *Florentini.*

Ammi paucis cognitum eſt: nec diu eſt quòd Venetijs primum ceptum eſt afferri. Antea propter ſimilitudinem ſaporis cum Origano aliud minutiſſimum ſemen accipiebatur odoratum & acre, cuius magna copia vndique in Apulia creſcit, eſtq; ea planta quam doctiſſimus Andreas Matthiolus in ſuis primis libris depinxit, quanquã ipſemet non habeat pro vero Ammi: quemadmodum etiam non eſt. Sed legitimum admodum ſimile eſt ſemini Saxifragæ Hircinæ dictæ, & cimino quoque, quanquam ſatis ſit minus. Odoratum eſt & ſapore tam proximè ad Origanum accedit, vt vix ab eo diſcerni poſſit. Hocq; ad Theriacam, non aliud accipiendum eſt.

BACCHARIS herba fruticoſa, quæ in coronas additur, cuius folia aſpera ſunt, media violæ & verbaſci magnitudine: caulis anguloſus, cubiti altitudinem petens, aliquantulum aſper, non ſine appendicibus adnatis. flore purpureo, ſubalbicãte, odorato: radicibus veratro nigro ſimilibus, quibus odor ineſt cinnamomo proximus. Aſperum ſqualidumq; ſolum amat. * Radix in aqua decocta, ruptis, vulſis, ex alto præcipitatis, ſpirandi difficultati, ſalutaris: item diuturnæ tuſſi, & vrinæ difficili: menſes pellit: contra ſerpentium morſus vtiliſſimè datur in vino. Recens radix appoſita partum extrahit. Puerperis eius

decoctum

decoctum in deſeſſionibus prodeſt. In diapaſma ta vtiliter inſeritur iucundi odoris gratia. Folia, vtpote quæ aſtringant, capitis doloribus illitu proſunt: oculorum inflammationibus, mammis tumentibus à partu, ægilopijs incipiẽtibus, ignibuſq; ſacris auxiliantur. Odor ſomnum gignit. *Dioſcorides.*

DICTAMNVM, herba eſt in ſola Creta naſcens, pulegio ſimilis, ſed maioribus folijs, cana lanugine pubeſcentibus. Florem nullum aut ſemen profert, inquit Dioſcorides. Theophraſtus verò cæteriq; auctores & caulem illi tribuunt, & florem, & ſemen, vt manifeſtè videre licet in dictamno, quod hodie ex Creta adfertur: cui quidem conueniunt reliquæ Dioſcor. notæ, ſed florem & ſemen profert. Alia eſt planta, dictamnum album vulgò vocata, aliàs fraxinella, planè à dictamno Cretenſi diuerſa: quæ quamuis valde efficax ſit, dictamno Cretenſi ſubſtitui tamen non poteſt: hoc enim veteres intelligunt, cùm abſolutè dictamnum ſcribunt. * Cæterùm dictamnum legitimũ præſtat omnia, quæ ſatiuum pulegium, ſed efficacius multò: nam nõ potum modo, ſed appoſitum quoque, aut ſuffitum, defunctos partus ejicit. Prodũt in Creta capras ſagittis percuſſas, huius herbæ paſtu eas excutere. Purgandi vim habet ſuccus illitus, aut cum polenta tritus. Herba impactos pedibus, reliquoue corpori aculeos, illitu refigit. Ad lienis dolorem efficax habetur: ſiquidem ipſum imminuit. Metunt æſtate & autumno. Radix eius guſtu calfacit: partus accelerat. Succus cum vino potus, cõtra ſerpentium morſus præſidio eſt. Tanta herbæ facultas eſt, vt olfacta abigat beſtias, quæ venenato ictu ſæuiant, appenſaq; contactu exanimet. Vulneribus ferro illatis, & venenatis morſibus infuſus ſuccus præſentaneo eſt remedio, ſi etiam ab inſtillatione ſtatim in potu aſſumatur. Huius ſuccedaneum pulegium eſt. *Dioſcorides, & Medici Florentini.*

Dictamnum ex Creta ante paucos annos ceptũ eſt copioſè cum omnibus illis notis, quas Dioſcorides illi attribuit apportari: detecto errore iſto Pharmacopæorum, qui eius loco ſumebant Dictamnum album vulgò dictum, quo vtimur intra corpus ad vermes necandos. Afferuntur autem ex vera planta tam frondes quàm folia. Nec nos moueat quòd Dioſcorides ſcribat Dictamnum nec florem neque ſemen producere: quia locus ille mendoſus eſt, vt nos probauimus 2. lib. noſtræ Methodi cap. 16. & cum Theophraſto diximus legendum eſſe, Dictamnum quoad flores, & ſemina in Medicina nõ vſurpari. Quod nos admonet, de hac planta eſſe ſumendas frondes: & ſic pharmacopœi facere ſolent.

CARYOPHYLLATA (Germ. *Benedictenwurtz. Gall. L'herbe benoiſte.*) planta eſt non vulgaris, gignitur in montibus, & in vijs iuxta ſepta. Radix tenuis, nigra, & caryophylli ſpirans odorem. * Ea recentiores vtuntur pota ad thoracis interna vulnera. Quin & eius ſuccum admixta ærugine cuniculoſis, contumacibusq; vlceribus vtiliter injiciunt. Eadem olfactu ſpiritus recreat, & frigidum roborat cerebrum. Epota prodeſt cœliacis, dyſentericis, fœminarum profluuijs, & cruenta expuentibus. Tam intus ſumpta, quàm foris illita enterocelis auxilio eſt. Temperamentum eius excalfaciens & exiccans, vt manifeſto ſunt iudicio eius radices: quippe quę guſtu odoratæ, aſtringentesq; deprehendantur. Quibus qualitatibus non modò attenuare, diſcutere, & aſtringere valent, ſed etiam roborare. Colligitur menſe Martij & Auguſti. Conſeruatur per annũ. *Matthiolus.*

CHAMAEDRYS Græcis, alijs Chamædrops, Latinis Triſſago, Ger. *Banthengel/Vergiß mein nit/* dicitur. Sunt, qui eam teucrion appellauêre, propter eam, quam cum teucrio ſeruat ſimilitudinẽ. Frutex eſt dodrãtalis, folia habens exigua, amara, effigie & diuiſura quercus: flore paruo, penè purpureo. * Recens in aqua decocta, potu tuſſibus, indurato lieni, vrinæ difficultati, incipientibus hydropicis, auxiliatur: cit menſes, partus extrahit: lienem ex aceto pota conſumit: aduerſus ſerpentium venena ex vino, potu, illituq; efficaciſſima. Trita digeritur in paſtillos, ad ſupradicta. Purgat vetera vlcera, cum melle: cum oleo illita, caliginem oculorum diſcutit. Natura eius eſt calefacere. Naſcitur in petroſis & aſperis. Colligitur menſe Iunij, ſemine prægnans. Conſeruatur per annum. *Dioſcor.*

Chamædrys vbiq; nota eſt, & reperitur iiſdem locis in quibus diximus Chamæpytin prouenire, quæ præſtantior eſt, magisq; odorata, & melioris ſaporis quàm Cretica: quare illam quoq; nobis in noſtris regionibus naſcentẽ tanquam bonam comparabimus. In vſu eſt integra herba poſteaquam flores emiſerit, & ſemẽ affuerit, excepta radice, & cauliculis durioribus. Naſcitur quoq; in monte Gargano propè Neapolin, laudabilis & præſtãs. Nec nos impedire debet, quod dicit Andromachus, accipiendum eſſe ſemen Chamædryos: nam ita more poëtico locutus eſt: intelligit enim Chamædryn ſemine plenam, eo modo quo antea diximus. Quod Galenus explicando Andromachi deſcriptionem confirmat.

CNICVS, officinis CARTAMVM (Germ. *Wilden ſaffran.* Gall. *Saffran ſauuage.* Ital. *Zaffarano, Saracineſco, & Zaffarano ſyluatico.* Hiſp. *Alazor, & ſemente de papagaios.*) vocatur, folijs cõſtat oblongis, per ambitum diuiſis, aſperis, ſpinoſis: caule ſeſquipedali: capitulo magnitudine grandis oliuæ: flore croci: ſemine cãdido, alioqui rufo, longo, anguloſo. Huius flore in obſonijs vtuntur. * Seminis tuſi & expreſſi ſuccus, cum aqua mulſa, vel iure gallinacei, aluum purgat: ſed ſtomacho aduerſatur. Seminis ſuccus lac cogit, & magis ipſum reſoluendæ alui facultate donat. Seritur nõnullis Italiæ, Galliæ, & in hortis & in agris. Flores Iulio & Auguſto, ſemen interea perficitur, & eodem quo ſeritur anno, exinde inareſcit. Doſis eius eſt à ʒ.iij. vſq; ad aur. v. & floris eius à ʒ.j. vſq; ad aur. ij. Conſeruatur autem, & maximè ſemen, annis tribus. *Dioſcor. & Saladinus.*

CENTAVRIVM MAIVS, folia iuglandis habet, oblonga, viridi braſſicarum colore, in ambitu ſerrata, caulem ceu rumicis, binûm aut ternûm cubitorû, multis ab radice adnatis, in quibus capita ceu papaueris in rotunditate oblonga, flos ex cæruleo candicans, cyanio flori perquàm ſimilis, verùm maior: ſemen in floribus compactum, quale in floribus in pappos euaneſcentibus eſſe ſolet: radix craſſa, grauis, ſeſquicubitum longa, rubeſcens, ſucco prægnans rubeſcente, & cum adſtrictione quadam & dulcedine, acri. Huius radix ſub rhapontici nomine officinis notiſſima eſt. * Radix (quæ in vſu eſt) conuenit ruptis conuulſis, pleuriticis, ſpirandi difficultati, veteri tuſſi, ſanguinẽ expuentibus, drachmis duabus trita datur, ſi febris ſit, in aqua, cæteris in vino: item ad tormina, & vuluæ dolores. Ramenta eius in collyrij formam vuluæ ſubdita, menſes atq; partus extrahunt. Succus eadem præſtat. Vulneribus prodeſt: nam recens tuſa, aut arida antè madefacta, ea glutinat & coniungit. Carnes coaleſcunt, ſi tuſa ſimul decoquatur. In Lycia ſuccum exprimunt, quo pro lycio vruntur. Amat ſolum pingue, & apricum, ac ſyluas & colles. Copioſiſſimum, inquit Dioſcorides, in Lycia, Peloponneſo, Arcadia, Helide, Meſſenia, pluribusq; circa Pholoen, Lyciam ac Smyrnam locis. Reperitur & in Apuliæ Gargano, nec non in Baldo agri Veronenſis monte: ſed quod in Baldo monte, vt Matthiolus ſcribit, Apulo cedit. Simplicis folij centaurium maius Hiſpania mittit, atque hinc aduectæ Antuerpiam radices, terræque commiſſæ ſubinde in hortis reuireſcunt. Aeſtate huiuſmodi Centauria floret, radices autem Autumno legi expedit. Conſeruatur per annum. *Dioſcorides, & Dodonæus.*

CENTAVRIVM MINVS (Germ. Tauſendgutdenkraut. Gall. *Centaure, ou Fiel de terre.* Ital. *Bion del la.* Hiſp. *Hiel de terra.*) origano aut hyperico ſimile, caule anguloſo, palmũ excedente: flore lychnidis, è puniceo in purpuram vergente: foliis rutæ, prælongis & paruis: fructu tritico ſimili: radice puſilla, læui, & ſuperuacua, quæ guſtanti amaritudinem adfert. Amat loca herboſa, aratro non proſciſſa, aliquantulum, ſed tamen nõ omnino rigua. Eſt non modò in Italiæ prouinciis, verùm & in Germania, ac Belgio abundè frequens, Iulio & Auguſto vnà cũ florib. ac ſiliquis legitur. Conſeruatur autem per annum. * Herba recens tuſa ſuo illitu vulnera conglutinat: vetera vlcera purgat, & cicatrice obducit. Bilem craſſosq; humores per aluũ exigit, ſi decocta deuoretur. Ius decocti iſchiadicis conuenientiſſimè infunditur: trahit enim ſanguinem, & dolorem leuat. Succus oculorum medicamẽtis perquàm vtilis: ſiquidem cum melle caliginem oculorum expurgat. in vellere appoſitus, menſes & partus extrahit: epotus peculiariter neruorũ vitiis ſuccurrit. Doſis eſt à tertia parte drachmæ vnius vſque ad ʒ.j ſ. Et in decoctionibus à drachma vſque ad ʒ.iiij. *Dioſcorides, & Dodonæus.*

Centaurium minus herba eſt notiſſima, & acciA piuntur, vt Galenus tradit, flores, frondes, & cymæ caulium ſimul, idq; ſtatim quando florere cœpit. Radix eſt nullius vſus. Notandum tamen quòd in freto Neapolitano quædam alia herba naſcatur, quæ ita penitus Centaurium minus refert, vt qui non diligenter diſtinguat, facilè decipiatur, imò multi Pharmacopæi loco Centaurei vſurpant. Differunt tamen in eo, quòd in vero ſit caulis quadrangularis, in altero rotundus, & ſicuti verum eſt amariſſimum, atq; eam ob cauB ſam Fel terræ vocatur, ita in altero nihil planè apparet amaritudinis.

CHELIDONIVM MAIVS (Germ. Schellkraut/ oder groß Schwalbenkraut. Gall. *Chelidoine.* Hiſpan. *Celidunna.*) caule eſt gracili, cubitali, aut altiore, agnatis folioſis: foliis ranunculi, mollioribus tamen, & colore cæſijs: flore violæ albæ, ſecundum ſingula folia prodeunte. In eo ſuccus croci, mordax, acris, & aliquantulum ſubamarus, grauiter olens. Radix ſupernè ſingularis, infernè C in multa crocea capillamenta fibratur. Siliqua, ceu corniculati papaueris, tenuis in metæ figuram longa: in qua ſemen papauere maius recluditur. Naſcitur prope ſepes, in ſcrobium ripis, ſecus vias, inter rudera, & in ædificiorũ ruinis ſeu parietinis. Colligitur in principio æſtatis. Conſeruatur autem per annum. * Succus in æreo vaſe, cum melle, prunis decoctus oculis claritatem adfert. Foliis, caule, radice, ſuccus exprimitur incunte æſtate, & ſiccatus in vmbra digeritur in paD ſtillos. Radix cum aniſo & vino albo pota, medetur regio morbo, & vlceribus quæ ſerpũt: impoſita cum vino, aut manducata dentium dolorem ſedat. Hoc nomen videtur ſibi vendicaſſe, quòd aduentu hirundinum exoriatur: & diſceſſu emarceſcat. Sunt, qui narrant, hirundines matres excæcatis pullis, admota herba, viſum reſtituere. *Dioſcorides.*

CALAMINTHAE tres ſunt ſpecies: vna montibus familiaris. (Germ. Kattenmunz. Gall. *Calament, ou Poliot ſauuage, ou Herbe à Chat.* vocitatum) folia ocymi habens incana: ſurculos & caE les anguloſos, purpureum florem. Altera pulegio ſimilis eſt, ſed maior. (Germ. Wilden Poley) quam ſylueſtre pulegium ideo appellarũt, quòd odore ipſum æmuletur. nepetam Latini vocant. Tertia (German. Hertzmunz.) mentaſtro cognata eſt, foliis oblongioribus, caule & ramis maioribus, quàm ſuperiora, ſed viribus ineffication. Omnium folia guſtu impenſè feruẽtia, & acria: F radix ſuperuacua. Ex calaminthæ generibus frequentior eſt vſus, quæ Latinis Nepeta vocatur. Naſcitur in cãpeſtribus, aſperis, & aquoſis. Colligitur menſe Iunij & Iulij. Conſeruatur per annum. * Potu aut illitu demorſis à ſerpente opitulatur. Decoctum potu, menſes & vrinas expellit: ruptis, conuulſis, orthopnœæ, torminibus, choleris, horroribusq; auxiliatur: regium morbum expurgat. Præſumpta in vino venenis reſiſtit. tineas, cæteraq; interaneorum animalia cum ſale & melle pota, enecat: nec ſecus cocta, crudáue ſi teratur. Elephanticos eſitata adiuuat,

ſi poſtea

si postea serum lactis ebibatur. Folia detrita si in vellere subijciantur, menses extrahunt, & partus enecant: accensa, aut substrata, serpentes fugant: nigris cicatricibus candorem reddũt in vino cocta & illita: fugillata tollunt. Calamintha ischiadicis imponitur, vt ex alto humores euocet, summam cutem exurens. Vermes necat succus auribus instillatus. *Dioscorides.*

Calamenthum tametsi tres species habeat, nihilo minus indifferenter quæcunque ex illis in promptu sit, vsurpari poterit: ac propterea Dioscor. confusè facultates omnium trium exponit, sicuti Galenus quoq; facit: vnde contigit, quòd Andromachus senior assumit Calamenthum, & iunior retinens Latinam denominationem vocat Nepetam, nam nulla est inter hæc differentia, & quia passim Nepeta sese offert, accipi debet collecta in locis siccis, & suo tempore, nimirum quando floret, & semen incipit producere. In vsu est plãta vniuersa, excepta radice & ligneso stipite, quæ abijciuntur.

Conyzae tria genera sunt: maior, minor, & media. Maior vulgo pulicaria dicitur, frutice altior, & folijs latioribus, quàm minor, graui odore. Minor odore præstantior est. Vtriusque folia oliuæ similia, hirsuta, pinguia. in maiore caulis binũm cubitorũ altitudine attollitur: in minore pedem æquat. flos fragilis, lutei coloris, qui in pappum abit. radices superuacuæ. Nascuntur passim. Media conyza, caule crassiore ac molliore: folijs mediæ inter maiorem & minorem amplitudinis: minimè pinguis, multò tamen grauioris odoris, & iucũdioris, sed inefficacior. Prouenit locis humentibus. Priora duo genera eliguntur. * Suffitu, substratuq; frutex totus serpentes fugat, culices abigit, & pulices necat. Folia conuenienter illinuntur serpentium plagis, & tuberculis ac vulneribus. Flores & folia cum vino ad menses, partusq; ejciendos bibũtur: item contra vrinæ stillicidia, arquatum morbum, & tormina: comitiales pota ex aceto adiuuant. Decoctum in desessionibus medetur vuluæ malis. Impositus succus abortum facit. Herba ex oleo efficaciter horroribus oblinitur. Capitis dolores tenuis illita sanat. *Dioscorides.*

Foeniculum (Germ. *Fenckel.* Ital. *Finochio.* Gall. *Fenouill.* Hisp. *Hinoio.*) omnibus notum est. Nascitur partim in hortis. Colligitur caule turgescente. Floretscit mense Iunii & Iulij. Seritur Februario mense, locis apricis & modicè saxosis. * Si herba edatur, aut semen cum ptisana bibatur, mammas lacte replet. Comæ decoctum in renum doloribus subditum proficit, quippe quod vrinam excitet. Contra serpentium ictus in vino conuenienter bibitur: menses ciet: in febribus nauseam, & stomachi feruorem ex aqua frigida potum sedat. Contritæ radices, & cum melle illitæ, morsibus canum medentur. Succus caule & folijs exprimitur, & in sole siccatus, in medicamenta adijcitur, quæ ad excitandã oculorum aciem commodè temperantur. Extrahitur succus ad eadem valens, etiam semine viridi, ramulisq; & radicibus prima germinatione incisis. In Iberia, quæ ad Occidentẽ spectat, succum reddit gummi simile. Caulem medium, dum herba floret, rustici demetũt, igniq; admouent, quò facilius vi caloris exudans, gummi remittat: quod efficacius succo est ad medicamenta oculorum. *Dioscorides.*

Fœniculi quasi omnes partes in vsum assumũtur, attamen semen siccum & recens magis est efficax & vsitatius: de quo etiam ad Theriacam accipiatur. Hoc intellexit Galen. lib. 7. de simplicib. Medic. vbi cõstituit calidum in tertio gradu. Nã semen eius alijs omnibus partibus est acrius. Ac tametsi Andromachus senior in hac compositione id non explicet, iunior tamen & Damocrates, & Aetius, in suis Theriacis hoc manifestè dicunt. Debet autem semen esse bene maturum non furfuroſum, granorum æqualium, odoratorum & in gustu acrium. Obseruandum quoq; ne accipiamus eam speciem quæ saporem mistũ habet cũ Aniso: vnde dicitur Fœniculo-anisum: sed alterum quod & ipsum seminatur, & vulgo vocant Fœniculum amarum: quo etiam vtimur in multis condimentis.

Iuniperi (German. *Weckolder/ Krammetbeer.* Gal. *du Geneure.* Ital. *Ginepro.* Hisp. *Enebro.*) genera duo: altera maior, altera minor. vtraq; acris est. Nascitur in montibus, locis maritimis & incultis. Colligitur, & maximè fructus in autumno. * Excalfacit & vrinam mouet: accensa serpentes fugat. Baccarum nonnullæ nucis iuglandis magnitudine nonnunquã grandescere, aliæ nucem Ponticam æquare inueniuntur, rotundę, odoratæ, in mandendo dulces, subamaræ, quæ arceuthides etiam, id est, baccæ iuniperi, nominantur. Modicè calfaciunt & astringunt, stomacho vtiles: contra pectoris vitia, tussim, inflationes, tormina, & serpentium ictus efficacissimè bibuntur: vrinam cient. vnde ruptis, conuulsis, & vuluæ strangulatui subueniunt. Folia acrimoniam habent: ideo tam ipsa, quàm eorũ succum ex vino contra viperarum morsus illini aut bibi prodest. Corticis cinis cum aqua illitus, lepras eximit. *Dioscor.*

Helenivm (German. *Alantwurtz.* Gall. *Enula Campana, aulnee.* Ital. *Lelle, enole.* Hisp. *Raiz de ella*) folia habet verbasci angustioris folijs asperiora, oblonga: caulem quibusdã in locis non emittit: radicem subalbidam, interdum subrufam, odoratam, subacrem, vegetam, magnam: ex qua agnatæ propagines liliorum, autari modo serũtur. Montanis, vmbrosis, & siccis locis prouenit. Foditur æstate radix, particulatimq; dissecta siccatur. * Potum radicis decoctum menses & vrinas ciet. Ipsaq; in eclegmate ex melle prodest tussi, orthopnœæ, ruptis, cõuulsis, inflationibus, & serpentium morsibus. In summa, excalfaciens est. Folia eius ex vino cocta vtiliter ischiadicis illinuntur. Helenij radix & stomacho vtilis est in passo cõdita: siquidem salgamarij paululum siccatam eam, mox decoctã, & frigida aqua madefactã, in sapam conijciunt, & ad vsus recondunt.

Trita, potaq; ad cruętas excreątiones efficax eſt. Alterum Helenij genus in Aegypto gigni Crateuas tradit. Herba eſt cubitalib. ramulis, ſerpylli modo per humum repentibus: folijs lenticulæ circa ramos, ſed lõgioribus crebrisq;, radice pallida, digiti minoris craſſitudine, per ima tenui, ſupernè craſſiore, cortice nigro. Naſcitur in maritimis, collibusq;. Radix vna in vino epota, contrà ſerpentium ictus auxiliatur. *Dioſcorides.*

A

Hyssopvm (Germ. Iſpen / oder Iſop. Gall. *de l'Hyſope.* Ital. *Hyſopo.* Hiſp. *Hyſſopo.*) Græcorum herba eſt, folijs & floribus origano ſimilibus, hodie incognitum. Hyſſopum Meſuę domeſticum, eſt hyſſopũ vulgare, quod in hortis colitur. Sylueſtre naſcitur in montibus, thymumq; vulgare eſt. Vtrumq; thymbrę ſpecies eſt, & hyſſopo ſubſtitui poteſt, præſertim ſylueſtre, thymum dictũ. Colligitur menſe Iunij. Cõſeruatur per annum. * Vim habet extenuandi & calfaciendi. Decoctum cũ ficis, aqua, melle & ruta, potumq; peripneumonicis, diuturnæ tuſſi, ſuſpirioſis, deſtillationibus, & orthopnoicis auxiliatur: tineas enecat. Idem facit, ſi cum melle delingatur, craſſum humorem per aluum extrahit, decoctũ ex aceto mulſo epotum. Ad ſubducendam aluum cum ficis viridib. detritis manditur: vehementiusq; addita iri, cardamomo, aut itione, deijcit: colorem in corpore fouet. Lieni & aquę inter cutem, cum fico nitroq;, inflammationibus quod ex vino illinitur: cum feruente aqua impoſitum, ſugillata diſcutit, cum decocto ficorum optimè anginis gargarizatur. Decoctum cum aceto dentium dolorem in collutione ſedat: inflationes auricularum vaporis ſuffitu diſcutit. Doſis eius decoctionis eſt à ʒ. v. vſq; ad ʒ. x. & puluer is eius à ʒ. ij. vſq; ad ʒ. ſ. *Dioſcorides, & Saladinus.*

B

Lavrvs (Germ. Lorbeerbaum. Gall. *Laurier.* Ital. *Lauro alloro.* Hiſpan. *Laurel arbol.*) quædam tenui folio conſtat, altera latiore. * Vtraq; excalfactoriam naturam habet, & emollientem. Vnde decoctum earum in muliebres inſeſſus additum, vuluæ & veſicæ vitijs conuenit. Virentia folia ſenſim ſubſtringũt: illita quoq; ac trita, veſparum apumq; ictibus opitulantur: eadem cum polenta & pane illita inflammationem omnem mitigant: ſed pota ſtomachum effundunt, & vomitiones mouent. Lauri baccæ magis quàm folia calfaciunt. Ergo in eclegmate tritæ cum melle & paſſo, profunt tabi, orthopnœę, & omnibus thoracis rheumatiſmis: contra ſcorpionum ictus ex vino bibuntur: vitiligines emaculant. Succus baccarum vtiliſſimè aurium dolori & grauitati inſtillatur cum vino vetere, & roſaceo. In medicamenta autem adijciuntur, quæ neruorum laſſitudines reficiunt, acopa vocant: & ad vnguenta quæ calfaciunt & diſcutiunt. Cortex radicis calculos rumpit, partus necat, hepaticis prodeſt, tribus obolis in vino odorato potus. *Dioſcor.*

C

Maiorana, Amaracus, Sampſuchus (Germ. Maioran vel Meyran. Gall. *Mariolaine, ou Marone.*) herba eſt ramoſa, per terram repens: folijs eius calaminthæ, quæ tenui folio conſtat, hirſutis & rotundis, ſuauiſſimum odorem ſpirat: ideo coronis inſeritur. Naſcitur paſſim in hortis. Colligitur menſe Aprilis & Maij. Conſeruatur autem per annum. * Vis eius excalfaciens. Succus decocti potus, conuenit incipientibus hydropicis, & ijs quos vrinæ difficultas, aut tormina excruciant. Illita ex melle arida folia, ſugillata tollũt: menſes ſubdita in peſſo trahunt: contra ſcorpionis ictum ex aceto & ſale illinuntur: laxatis, tumoribusq; cerato excepta imponuntur: aduer. ſus oculorum inflammationes, cum polline polentæ, illini prodeſt. Acopis, malagmatisq; caleſaciendi gratia commiſcetur. *Dioſcor.*

D

Amaracus, & Maiorana vulgaris, vna herba eſt: cuius pariter cymæ cum floribus & ſeminibus ſiccatis ad vmbram ſumũtur. vocatur adhuc paſſim vulgò, *ſanſico*, quia Latinè ſampſuchum dicitur.

Marvm ſpecies eſt Maioranæ iſtius, quam vulgò Gentilem vocamus: Alij Perſam gentilem. Neapoli in fictilibus ante feneſtras culta reperitur: cuius cymæ ſumuntur, quando plenæ ſunt ſeminibus, cum nonnullis etiam adhuc floribus, & in vmbra per aliquot dies ſiccantur.

E

Mentha (Germ. Mintz / Krauſſiſchminte. Gall. *de la Menthe.* Hiſp. *La yerua buena.*) cognita herba eſt. Naſcitur paſſim in hortis. Colligitur menſe Aprilis vel Maij. Siccatur in vmbra. Conſeruatur per annum. * Calfaciendi, adſtringendi, atq; exiccandi vim habet. Siſtit ſanguinem, poto ex aceto ſucco: tineas in ventre teretes enecat: venerem ſtimulat. Singultus, vomitiones choleraſq; ſedant terni ramuli cum acidi granati ſucco poti. Suppurationes diſcutit, ſi cum polenta illinatur. Impoſita fronti capitis dolores mulcet: mammas, ſi tendantur, aut lacte turgeant, compeſcit: cum ſale canum morſibus illinitur: auriũ doloribus cum aqua mulſa ſubuenit: vuluæ ante coitum admota conceptioni reſiſtit: linguæ ſcabritiem confricta læuigat. Lac coire, denſariq; in caſeum non patitur, ſi folia potionibus lactis immergantur. In ſumma ſtomacho vtilis eſt, & in condimentis peculiarem gratiam habet. Sylueſtris mentha (Latini menthaſtrum vocant) hirſutiore eſt folio, & prorſus maiore, quàm ſiſymbrij grauiori odore. quare minus ad ſanorum vſus expetitur. *Dioſcorides.*

F

Nigella, Gith, Melanthium, (German. Schwartz Coriander. Gall. *Peyuerette.*) exilib. ſurculis fruticat, ſæpe binos dodrantes excedẽs folijs, vt ſenecionis minutis, ſed multò tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, patuo, ceu papaueris, oblongo, intercurſantib. intus membranis: quibus ſemen includitur nigrum, acre, odoratum, quod panibus inſpergitur. Naſcitur in hortis & viridariis. Colligitur menſe Iulij. * Capitis doloribus illitũ fronti, ſubuenit diſcutit recẽtes oculorum ſuffuſiones, tritũ ex itino & infuſum naribus tollit lepras, lentigines, durities, tumoreſq; vetuſtos, cum aceto illitum: circumſcarificatos clauos excutit, cum vetere vrina impoſitum. dentiũ doloribus, cum aceto & teda decoctum

& colla-

Unable to display this page

ſtomachi & coli inflationes, & tormina prodeſt. Laterum, renũ & veſicæ doloribus, in potu ſubuenit. Admiſcetur antidotis vrinam cientibus. *Dioſcorides.*

Petroſelinum commendabatur allatum ex Macedonia, quod à natiuo loco vocabatur Eſtreaticũ, & ſub hac appellatione ad omnia loca deferebatur, quanquam ex Epiro, in quo copioſiſſimè creſcit, in Macedoniã apportaretur, & inde tanquam Macedonicum & Eſtreaticũ omnibus diſtribueretur: nam cùm exiguus locus eſſet in Macedonia, vbi colebatur, non potuit ſufficere omnibus alijs regionib. Etſi aũt vero Eſtreatico careamus, nihilo tamen deteriorem fore Theriacam exiſtimabimus, ſi alio vſi fuerimus: nam, vt Galenus cap. 14. lib. 1. de Antidotis tradit, quanquam ad venena, & ſerpentum morſus Eſtreaticum ſit efficacius, alterum tamen ad alios morbos non minus eſt vtile, ad ventriculi debilitatẽ, hydropem, tormina ventris, colicos dolores & ſimiles alios, quos ſecundariò quoq; Theriaca promittit curare. Cùm inſuper Eſtreaticum tam amarum & acre ſit, vt etiam alia omnia ſimplicia medicamenta Theriacæ ſuperet, atq; eam ob rem compoſitionem reddat nimis amaram, & guſtu ingratam: potiſſimũ ſi ſemen eius (quod quidem in vſu eſt) recens, & non ſiccum imponatur: nam tametſi frondes & radices eandem habeant facultatem, ſunt tamen nimis debiles. At quidnam verum ſit Petroſelinum, hucuſque apud peritos ſimplicium fuit incertum. Verũtamen ante paucos annos in multis hortis colere cœperunt quandam plantam, quæ multorum iudicio verum Petroſelinũ repræſentat, & Neapoli copioſè floret in horto, quem excoluit multis & varijs ſimplicibus refertum in monaſterio S. Seuerini Vincentius Lucenſis, & in fictilibus quoq; Ferdinando Imperato prouenit, ſeminaq; acceperat à Marco Emario pharmacopœo Veneto: reperitur nunc etiam Patauij, Veronæ, Romæ, Venetijs & in alijs locis. Et certè ſi conſideremus diligenter omnes eius partes, nihil dubitationis nobis relinquitur, niſi quod ſemen eius non adeò ſit acre atq; amarum, quemadmodum Dioſcorides vult, & Galenus quoque in commemorato loco ſcribit eſſe amariſſimum & acerrimum: quod etſi ipſe de Eſtreatico dixit, tamen & alia quoque, quanquam non tam validè, acria & amara eſſe debent. Cumq; hoc ſemen (quod iam pro vero habetur) ideo fortaſſe minus acris ſaporis ſit, quòd alia culturæ ratio adhibita fuerit, non audeo tamẽ me opponere ſententiæ tot doctorum virorum, atq; ideò vnà cum illis ſuadeo pharmacopœis, vt interea ad Theriacam accipiant. Non prætermittam etiam in medium afferre quandam meam opinionem, quam ante multos annos de Petroſelino concepi: nam non exiſtimaui eos errare, qui pro Petroſelino vulgarem acciperent ſaxifragã, habentem omnes eas notas, quas Dioſcorides, & Galenus Petroſelino attribuunt. Nã folia ſunt Petroſelino ſimilia, & naſcitur in petris, vnde & nomen obtinuit: ſemen quoque conuenit cum ſemine Ammi veri, atq; inſuper eſt amariſſimũ, acre & odoratum. Quanquam omnes plantas quas ego viderim montanis locis allatas Neapolim, deprehenderim in hiſce duobus ſaporibus fuiſſe validiores, quo ad radices, quàm ſemina: tametſi in Macedonia contrariũ accidat, cuius rei cauſa eſt, quod ibi nunquam planè perfectum eius ſemen viderim, ſed vt plurimũ cariоſum. Vnde eius imperfectio apparet, & fortaſsè in noſtris regionibus ad ſummam perfectionem peruenire nequit, ideoq; cùm ſemen hoc tam efficax non reperitur, eius loco collocari poterunt illius radices quæ ſecundùm Galenum eiuſdem ſunt facultatis: quamuis ſemen ipſum ſi haberi poſſet, propter rationẽ in regulis ſubſtitutionis enumeratis eſſet melius. Accedit præter haſce notas & hoc, quòd hodie ſaxifraga in dolorib. colicis exhibetur, itemq; ad prouocandam vrinam, & calculum frangendum, admodum feliciter, quemadmodum olim Petroſelinum præbebatur. Quod ſi aliquis exquiſitius hæc diſcutere & non pro vero Petroſelino accipere veller, ſaltem pro illo ſubſtituere poſſet, quoniam ex ſapore conijcitur in 3. gradu eſſe calidum & ſiccum. Vnde quoq; in aliam deueni coniecturam, ſaxifragam nimirũ eam quam vulgò propter odorem Hircinam vocamus, eſſe Dioſcoridis Oreoſelinum: ſemper enim prouenit in montibus & ipſa quoq; inter ſaxa: in quibus ait Dioſcorides hoc creſcere: quare nonnulli ſtatuerunt eſſe Petroſelinum, quod tamen Dioſc. reprehendit. Hæc ſaxifraga ſemen profert ita ſimile Ammi ſemini, vt vix inter ſe diſcernantur, & niſi loco boni odoris Hircum oleret, poſſet hoc Petroſelinum, & illud Oreoſelinum appellari. Quod ſi hoc regioni in qua naſcitur imputaretur (quod tamen ego non affirmauero) hæc opinio eò melius conſiſtet, quamuis magis ad alteram inclinem. Hæc Saxifraga hircina folia habet Apii, acris eſt & amara, & mirabilis in frangẽdo calculo & prouocanda vrina, quemadmodum multorum recentium experientia id teſtatur. Nonnulla collegia celebrium ciuitatum pro Petroſelino ſubſtituerunt Petroſelinum vulgare, quemadmodum aliquando Bononiæ factum eſt, & ni fallor collegiũ Patauinum eiuſdem fuit opinionis. Sed hic modus ſubſtituendi videtur in diſputationem cadere. Nam ſicuti Serapio ſentit ex ſententia Aſclepiadum, & Apium calidum & ſiccũ eſt in ſecundo gradu, & Petroſelinum Galeni in tertio. At non conuenit ſubſtituere medicamenta, quæ in primis qualitatibus non ſint eiuſdem gradus.

PTARMICA exiguus frutex eſt, ſurculos habens paruos, multos & rotundos, abrotano non diſſimiles: & circa eos folia oleæ, longa, multa & in cacumine capitulum, vti anthemidis, paruum, rotundum: * quod ſuo acri odore ſternutamentum excitat: vnde nomen accepit. Naſcitur in montibus & petroſis. Folia cum floribus illita ſugillationes rapiunt. Flores ſternutamenta efficaciſſimè mouent. *Dioſcorides.*

PVLE-

PVLEGIVM (Germ. Poley. Gall. *Du Pouliot.* Hisp. *Poleo.* Ital. *Puleggio.*) herba est vulgaris notitiæ. Nascitur in locis cultis & aquosis. Colligitur mense Iunij, Iulij & Augusti, dum floret. Siccatur in vmbra. Conseruatur per annum. *Extenuat, calfacit, decoquit: potum menstrua, secundas ac partus ejcit. Pulmonis vitia ex melle & aloe potum extrahit, & conuulsis auxiliatur. nauseas, stomachique erosiones ex posca permulcet, atram bilem per aluum exigit. Bibitur in vino vtilissimè contra serpentium morsus: defectos animo recreat, cum aceto naribus obiectum: gingiuas arefacti cinere corroborat. Illitum cum polenta inflammationes omnes sedat podagris per se subuenit, impositum vsquedum rubescat locus: cum cerato varos extinguit: lienosis cum sale vtiliter illinitur. Decoctum eius ablutas prurigines mitigat: conuersas vuluas corrigit: contra inflationes, duritiasque vuluæ in desessiones conuenienter adijcitur. *Dioscorides.*

RVTA (German. Rauten. Gall. *de la Rue.*) tam satiua, quàm syluestris, vulgaris est notitiæ. Nascitur passim in hortis. Amat solum siccum & apricum. Floret æstate. Colligitur autumno. Siccatur in vmbra, & conseruatur per annum. * Vtraque vrit, calfacit, exulcerat, vrinam ciet, menstrua pellit, aluum sistit potu, cibóue. Lethalium medicamentorum antidotum est, si semen ex vino acetabuli mensura ebibatur. Folia per se præsumpta, aut cum nucibus iuglandibus, ari disque ficis, inefficaces venenorum vires reddunt: contra serpentes simili modo sumere conuenit. Genituram cibo, potúue extinguit: cum anetho sicco decocta, tormina sedat. Facit ad pectoris, laterumque dolores, difficultatem spirandi, tusses, pulmonis inflammationem, coxendicum, articulorumq; cruciatus, & horrores febrium circuitu repetentes, pota, vt antè dictum est. Item ad inflationes coli, vuluæ, rectique intestini cum oleo decocta & infusa. Fœminas vuluæ strangulatu liberat, si à genitali sedétenus cum melle subijciatur. Feruefacta ex oleo, & pota, ventris tineas excutit: articularijs doloribus ex melle, aquæ inter cutem cum ficis illinitur: eisdem in potu auxiliatur, decocta in vino ad dimidias partes, & oblita. Cruda conditaque cibo, visus aciem excitat: dolores oculorum illita cum polenta lenit: doloribus capitis cum rosaceo & aceto illita auxiliatur: profluentem naribus sanguinem sistit trita, & indita. Testium inflammationibus cum laureis folijs imposita, & eruptionibus papularum cum myrto & cerato prodest. cum pipere autem, vino & nitro affricta, albæ vitiligini medetur: cum eisdem illita formicationes tollit, & verrucas, quæ thymi florem repræsentant. Contra impetigines cum alumine & melle vtilissimè imponitur. Succus in mali punici calyce calfactus, aurium dolori efficaciter infunditur. Idem oculis, qui hebetudinem sensére, cum fœniculi succo ac melle inunctus, opitulatur. Ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, aut in capite manant, cum aceto, rosaceo, & cerussa illitus persanat, mansa alliorum, ceparumque acrimoniam domat. Syluestris si copiosius estur, interficit. Dum florem promit, & ad murias colligitur, cutem inflat & rubore quodam inficit, cum pruritu ac vehementi inflammatione. oportet itaque eam vnctis antea manibus & facie colligere. Tradunt succum gallinaceis pullis insperfum, feles arcere. Adijciunt eam, quæ in Macedonia circa Haliacmon amnem prodeat, comedentes interimere. Montosus autem is locus, viperis scatet. Semen eius potum contra intestina vitia efficax est. In antidota commodè additur. Contra incontinentiam vrinæ tostum semen septenis diebus potui datur. Radix huius montanum moly vocatur. Syluestris ruta satiuæ similis est. Prodest comitialibus, & coxendicum doloribus: mēstrua mouet, partus enecat. Acriot est viribus, quàm hortēsis, & validior. Syluestris, vtpote noxia, cibis abdicatur. *Dioscorides.*

SABINA (Germ. Seuenbaum. Gall. *Sauinier.* Ital. *Sauina.* Hisp. *Sabina yerua*) duorum generum est. Vna folijs cupressо similis, spinis horridior, grauiter olens, acris, & feruens. arbor est coactæ breuitatis, quæ sese magis in latitudinem fundit. huius folijs nonnulli pro suffitu vtuntur. Altera tamarici folio similis est. Nascitur passim in hortis. Colligitur autumno: Conseruatur autem per annum. * Vtriusque folia nomas sistunt. collectiones illitu mitigant: quin & cum melle illita nigritias, sordesq; repurgant, & carbunculos rumpunt: cum vino pota sanguinem per vrinam eliciunt: partus apposita extrahunt, & suffitu idem præstant. Vnguentis calfacientibus immiscentur, & priuatim gleucino. *Dioscorides.*

SERPYLLVM (Germ. Quendel. Gall. *Du Sarpolet*) duorum generū est. Hortense odore sampsuchum imitatur, atque in coronas addi solet, cui à serpendo nomen inditum est: quoniam si qua eius particula terram attingat, inibi radices demittit. Folia & ramulos origani habet, sed candidiores, in macerijs multò procerius assurgit. Nascitur passim in hortis: locis apricis. Colligitur mense Iunij & Iulij. Siccatur in vmbra, & conseruatur per annum. Syluestre, Zygis appellatū, non serpit, sed in altitudinem increscit, ramulos edens tenues, surculos, folijs refertos longioribus, quàm rutæ, & durioribus, angustis. Flores iucundè olent, gustanti acres. Radicis nullus vsus. Nascitur in petris, tota æstate floret: satiuo efficacius, atq; magis excalfaciens, & ad medendi vsum aptius. * Menses trahit, & vrinam potu ciet: torminibus, ruptis, vulsis, & iecinoris inflammationibus auxiliatur: & aduersus serpētes potu, illitúue prodest. Capitis dolores mulcet coctum, adiecto rosaceo, & madefactum in aceto: maximè verò phreneticis & lethargicis conuenit. Cruentos vomitus sedat succus, drachmis quatuor ex aceto potus. *Dioscor.*

SISYMBRIVM (alij serpyllum syluestre vocant) Germ. Wilder Quendel. Gall. *Cresson.* Ital.

Balſamita, menthæ hortenſis ſimilitudine, odoratius, latiore folio. Inſeritur coronis. Naſcitur in ſolo inculto. Colligitur menſe Iunij, vel Iulij. Conſeruatur per annum. * Calfaciendi vim habet, contra ſtillicidia vrinæ, calculoſq́ue, ſemen ex vino bibitur: tormina & ſingultus ſedat. Folia in capitis dolore, fronti, aut temporibus illinuntur: item contra veſparum, apumq́ue ictus. Vomitiones potu cohibet. Alterum ſiſymbrij genus, aliqui cardaminam, alij Sion appellant. Ea herba riguis gaudet, & eiſdem in locis, quibus Sion prouenit: quæ ideo nonnullis Cardamina nominatur, quòd guſtu cardamum, id eſt naſturtium repræſentet. Folia primùm rotunda prodeunt, adulta erucæ modo finduntur. Id excalfacit, vrinas mouet, crudum eſtur. Purgat lentigines, cutiſq; vitia in facie, noctibus impoſitum, matutinisq; detractum. *Dioſcorides.*

THYMVM (Germ. Thym & Römiſcher Quendel. Gall. *du Thin, ou Thim.* Ital. *Thimo.* Hiſp. *Tomillo yerua.*) ab omnibus cognoſcitur, ſurculoſus frutex, exilibus folijs, multis & anguſtis circumdatus: capitulis in cacumine flore purpuraſcente refertis. Gracili ſolo & petroſo prouenit. Colligitur menſe Iunij. Conſeruatur per annum. * Vim habet hanc, vt cum ſale & aceto potum, pituitam per aluum detrahat. Decocti ius prodeſt orthopnoicis & anhelatoribus: tineas ventris exigit: menſes, partus, & ſecundas pellit: vrinas ciet. Cum melle in eclegmate faciles facit excreationes: recentes tumores diſcutit, cum aceto illitum: concretum ſanguinem diſſoluit. verrucas thymi colorem reddentes penſilesque tollit. Iſchiadicis cum vino, & polenta impoſitum ſubuenit: hebetibus oculis in cibo prodeſt. Perquàm vtile pro condimento, duntaxat ad vſus eorum qui rectè valent. *Dioſcorides.*

TRIFOLIVM, quod Germ. *Klee*/ Ital. *Trifoglio.* Gall. *Treffle.* Hiſpan. *Treboi.*) Græci Oxytriphyllon, aut Alphation appellant, quòd bitumen redoleat, multas habet virgas tenues, cubitum aut amplius longas: folia magna, acuminata, terna ſingulis germinationibus exeũtia, quibus recenter enatis rutæ odor ineſt: vbi autem adoleuerunt, bitumen oleat: florem edit purpureum, ſemen latum, hirſutum, ex altera extremitate exertum corniculi modo: radix longa, tenuis, dura. Copioſè naſcitur circa Elbam & Petram ſantam Hetruriæ. Huius vſus eſſe debet, non trifolij pratenſis, quòd à vero trifolio maximè differt à Græcis deſcripto. * Semen & folia in aqua pota pleuriticis, vrinæ difficultati, comitialibus & ijs qui aquæ inter cutẽ principia ſentiunt, fœminis quoque vuluæ vitijs opportunis auxiliantur: menſes ciunt ternæ drachmæ è ſemine dari debent, è folijs verò quaternæ. Contra ſerpentium ictus trita folia, & ex aceto mulſo pota, præſidio ſunt. Tradunt aliqui, totius fruticis, radicis, foliorumq; decoctum fotum dolores eorum finire, quos ſerpentes percuſſerint qua autem aqua ſanatus quis fuerit, ſi ea quiſpiam alius foueatur, qui vlcus habuerit, perinde afficitur, vt à ſerpente demorſus. Quidam terna folia aut ſemina, in tertianis, cum vino potui dedêre: & in quartanis quartana, vt quæ febrium circuitus diſcuterent. Radix antidotis inſeritur. *Dioſcor. & Medici Florentini.*

VERBENACA (Germ. Eiſenkraut. Gall. *Verueine.* Ital. *Herbena.* Hiſpan. *La grama yerua.*) Græcis Periſtereon, dodrantis altitudine, & interdum amplius adoleſcit. Folia è caule prodeunt inciſa, & ſubalbida ea ſingulari ramo, radiceque ſola, conſtare ſæpius inuenitur. Naſcitur in aquoſis. * Folia cum ſuilla adipe recenti, aut roſaceo impoſita, vulnarum dolores finire putantur: ignem ſacrum illita ex aceto reprimunt: putrida vlcera cohibent: vulnera glutinant, veteraque ex melle ad cicatricem perducunt. *Dioſcorides.*

VRTICA (Germ. Neſſel. Gall. *Ortie.* Ital. *Ortica.* Hiſp. *Hortiga.*) adeò vulgaris eſt notitiæ, vt non modò interdiu, ſed etiam noctu in tenebris ſolo tactu ab omnibus facillimè cognoſcatur. Eius genera duo. Altera ſylueſtrior, aſperior: latioribus, nigrioribusq; folijs: ſemine lini, ſed minore. Altera non æquè aſpera, minuto ſemine. Paſſim in dumetis ac ſepibus gignuntur. Semen meſſibus colligi oportet. * Folia vtriuſq; illita, canis morſibus, addito ſale, medentur: gangrænas, carcinomata, ſordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, item luxata, panos, tubercula, parotidas, ſuppurationesq; ſanant: lienoſis cum cerato imponuntur: faciunt ad profluuia narium cum ſucco trita, & naribus indita: menſes ciunt eadem detrita cum myrrha, & impoſita: procidentes vuluas recentia contactu reſilire cogunt. Semẽ potum ex paſſo venerem ſtimulat & vluuæ ora patefacit: cũ melle delinctũ orthopnœæ, lateris & pulmonũ inflammationibus prodeſt: thoracem expurgat, erodentibus medicamentis admiſcetur. Cocta cum conchis folia, aluum emolliunt, vrinas mouent, inflationes diſcutiunt: decocta cum piſana vitia pectoris extrahunt: mulierum menſes euocant, cum myrrhæ modico pota. Inflammatione turgentem vuam gargarizatus ſuccus reprimit. *Dioſcorides.*

De folijs calidis in quarto.

ALLIVM quoddam ſatiuum atque hortenſe habetur. (Germ. Knoblauch. Gall. *Ail, ou Aux.* Ital. *Aglio.* Hiſpan. *Ayo.*) quod in Aegypto, ſingulari vt porrum capite conſtat, dulce, in purpureum vergens, paruum: reliqua verò magna & candida, & pluribus coagmentantur nucleis, quos aglithas, id eſt ſpicas, Græci nominant. Aliud eſt ſylueſtre, quod ophioſcorodon, id eſt anguinum, vocant. Germ. Wilder Knoblauch. * Vis allij acris eſt, excalfacit, mordet, excernit, aluum turbat, inflationes facit, ſtomachum exiccat, ſitim gignit, flatum permouet, ſummam corporis cũtem exulcerat, aciem oculorum eſu hebetat. Eoſdem effectus præbet anguinum, quod & elaphoſcorodon dicitur: latas ventris tineas in cibo ſumptum abigit, vrinas detrahit: contra viperarum ictus, & priuatim hæmorrhoi prodeſt, ita vt noa

vt non aliud magis, si cum vino iugiter assumatur, aut tritum in eodem ebibatur: contra rabiosorum morsus & illitu, & cibo valet. Magnæ & allio vtilitates contra aquarum mutationes: vocem clarificat: veterem tussim crudum coctúmue lenit: potum autem cum origani decocto, pediculos & lendes enecat: cremati cinis illitus sugillationibus cum melle & alopecijs cum nardino vnguine medetur: eruptiones papularum cum oleo & sale sanat: vitiligines, lichenas, lentigines, vlcera capitis manantia, lepras, & furfures, cum melle eximit: cum thure & teda decoctum, dentium dolorem leuat, si in ore continea tur: contra venenatos muris aranei morsus, cum ficulneis frondibus, & cumino illinitur. Feruefactæ comæ ius, fœminarum desessionibus additum, menses & secundos partus extrahit. Allium eiusdem gratia suffitur. Factum ex eo, & nigra oliua intritum, quod myrtoton vocant, esu cit vrinam, ora venarum patefacit, hydropicis vtile. *Dioscorides.*

LEPIDIVM Germ. Pfeffertraut/Bauchblum/Wildertreß. Gall. *Passerage sauuage.*) vulgò notum est. muria cum lacte seruatur. * Vis foliorum acris & exulcerans. quapropter ischiadicis trita, præsentissimum est auxilium, si cum helenij radice, quarta parte horæ illinatur: lienosis simili modo prodest: lepras eximit. Radix appensa collo, dolore dentium liberare existimatur. Nascitur passim in hortis. Verno tempore apparet. *Dioscorides.*

NASTVRTIVM SATIVVM (Germ. Gartentreß. Gall. *Chresson alenoys, ou nasitort.* Ital. *Agreto.* Hispan. *Nasturcio, malpica*) hortis familiaris, & frequens herba est, tenuis: foliis paruis, laciniatis: caule tenui, sesquipedali: flore albo: semine in rubeum nigricante, folliculis rotundis ac pressis contento, thlaspi modo. Floret æstate, Iunio potissimum mense. Sequenti tempore semine prægnans est. * Omnium semen est acre: excalfacit, stomacho aduersatur, aluum turbat, tineas excutit, lienem imminuit, partus exanimat, menses cit, venerem stimulat, sinapis & erucæ simile intelligitur: lepras & impetigines abstergit. Illitum cum melle lienem extenuat, fauos expurgat: pulmonum vitia extrahit, sorbitionibus incoctum: serpentum venenis potum resistit, atque eas suffitu fugat: capillorum defluuia cohibet: carbunculos ad suppurationem perducit, & rumpit: coxendicibus cum polenta commodè ex aceto illinitur: tumores, collectiones que discutit: emittit furunculos illitum cum muria. Herbæ ad omnia idem effectus, licet minor. *Dioscorides.*

PORRVM capitatum (German. *Lauch.* Gall. *Pourreau.* Ital. *Porro.* Hisp. *Puerro.*) inflationem parit, noxium succum creat, tumultuosum somnium parit, vrinam ciet, aluo accommodatur, extenuat, oculorum aciem hebetat, menses pellit: sed lædit exulceratam vesicam, senes q;. cum ptisana verò coctum, esu pectoris vitia extrahit. Coma eius in aqua maris, & aceto cocta, in desessionibus ad præclusiones vuluæ, & duritias, vtilis habetur. Porrum bis aqua mutata coctum, tum frigida maceratum, dulcescit, & multo minus inflat. Semen acrius est, & quandam attractoriam vim habet, quare succus cum aceto, addito thure, aut manna, sanguinis profluuia sistit, maximè si naribus erumpat. Venerem stimulat: contra omnia thoracis vitia, tabemq;. pro delinctu efficax est: arteriam esu purgat: sed si assiduè estur, visus obscuritatem inducit: stomacho aduersatur. Succus ex melle potus, aut illitus, contra bestiarum morsus auxilio est. Ipsum quoque cum aceto aut thuris polline, lacte, aut rosaceo, vtiliter aurium doloribus & sonitui instillatur. Varos tollunt folia illita cum rhoe, qua ad obsonia vtuntur: epinyctidi medentur: crustas ex sale illita rumpunt. Veteres sanguinis reiectiones cohibent, feminis drachmæ binæ, cum æquali baccarum myrthi pondere potæ. Læto solo gaudet, odit rigua. *Dioscorides.*

STRVTHIVM. (Germ. Seyffentraut. Gall. *L'herbe à fauon.* Ital. *Herba da tintori.* Hispan. *Verua sabonera.*) Latinis radicula seu lanaria herba, vulgò nota: qua purgandis lanis vtùtur, qui eas eluunt. * Huius radix est acris, vrinam ciet: prodest tussi iecinorosis, orthopnœæ ex melle sumpta, cochlearis mensura: aluum soluit. Eadē cum panace & capparis radice, calculos frangit, & cū vrina exturbat: duritiem lienis absumit: menses imposita trahit: partus efficaciter enecat. Cum polenta autem & aceto illita, lepras tollit: tubercula discutit, cum farina hordeacea & vino decocta. Miscetur & malagmatis, & ocularibus collyrijs, claritatis causa. Sternutamenta mouet: per os purgat, trita cum melle, & naribus infusa. Nascitur in saxosis & asperis locis. Nunc in hortis quibusdam plantatur. Floret æstate, Iunio maximè mense. *Dioscorides.*

THAPSIA nomē ideo accepit, quòd in Thapso eiusdem nominis insula, primùm inuenta sit. Tota verò natura ferulæ similis est: graciliore caule. folijs fœniculi: vmbella anethi in cacumine, à singulis furculis erumpente: flore luteo: semen quale ferulæ, latiusculum, sed aliquanto minus: radix foris nigra, intus candida, longa, acris, crassiore libro vestita. * Tam cortex radicis, quàm succus purgandi vim habent, & lacteus succus in aqua multa potus: nam vtrinque bilem extrahunt. Radicis modus, quaterni oboli, cum tribus seminis anethi drachmis: succi terni oboli: lactis obolus vnus: quod eo amplius assumitur, periculosum est. Huiusmodi purgatio conuenit suspitiosis, & diuturnis laterum doloribus, reiectionibus que: datur in cibis, aut obsonio, quibus difficile sit vomere. Tam radix, quàm succus omnium maximè, quæ pares cum eis vires adepta sunt. vim habent extractoriam ex alto, vbi ex imo aliquid euocandum est, aut meatuum laxitas aliò transferenda est: vnde succus illitione, aut radix recens affrictu alopecias explent. Radix, succus que cum æquis ceræ, thurisq; portionibus, sugillata, liuoresq; tollūt: sed

non plus binis horis dimittantur. locus deinde aqua maris calida foueatur. Vitia cutis in facie emendat, cum melle illitus ſuccus: lepras tollit: tubercula diſcutit, perunctus cum ſulphure. In diuturnis pulmonum, laterum, pedum, articulorumque valetudinibus vtiliter illinitur. Valet ad integendam colis glãdem ijs, qui natura, non circumciſione curti ſunt: tumorem enim excitat, qui pinguium fotu emollitus, pręputij iacturam reſarcit. *Dioſcorides.*

De ſolijs frigidis in primo.

ATRIPLEX (Germ. Mitten. Gall. *Des Arroches, ou Des bonnes Dames.* Ital. *Arnola trapeſe reppeſe.* Hiſp. *Lor Armuelles yerua.*) cognitum olus eſt. Duo eius genera, ſylueſtre & ſatiuum. Satiuum paſſim in hortis gignitur. Floret menſe Iunio & Iulio. Coctum eſtur, vt olus:* aluum mollit. Panos diſcutit, ſiue crudum, ſiue coctum illinatur. Semen cum aqua mulſa potum, regium morbum ſanat. *Dioſcor.*

FVMVS TERRAE, ſeu FVMARIA (Germ. Erdrauch/Daubentropff Gall. *Fumeterre, ou pied de Geline.*) fruticoſa herbula eſt, præterea coriandro ſimilis: foliis candidioribus, vndiq; numeroſis, cineracei coloris: flore purpureo. Naſcitur paſſim in hortis & campeſtribus. Colligitur in vere & autumno. Conſeruatur per annum. *Huius ſuccus acris eſt: claritatem facit oculis, delacrymationemque, vnde nomen traxit. Illitus cum gummi cuulſas palpebras renaſci prohibet. Commanducata herba, bilioſam trahit vrinam. *Dioſcorides.*

Ex generibus rumicis OXYLAPATHVM vocant German. Grindwurtz / Streiffwurtz / Mengelwurtz/Wildampffer. Gall. *De la Parelle, ou de la Patience.* quod in acutum tendit, duo habens extrema, in paluſtribus naſcens. Alius eſt ſatiuus, illi diſſimilis. Tertium genus ſylueſtre, paruum, plantagini proximum, humile & molle, Germ. Guter Heinrich. Quartum eſt, quod alij oxalida: alij anaxyrida, aut lapathon vocant. German. Saur ampffer. Folia eius ſylueſtri ac exiguo rumici ſimilia: caule non magno: ſemine ſubacuto, rubente, acri, in caule, & agnatis appendicibus emicante.* Omnium decocto olere aluus emollitur. Crudi illitu, melicerides, roſaceo aut croco adiecto, diſcutiuntur. Sylueſtris & oxylapathi, & eius quam oxalida nominant, ſemen ex aqua aut vino vtiliter bibitur cõtra dyſenterias, & cœliacorum affectus, ſtomachi faſtidia, ſcorpionũ ictus. Quod ſi quis in potu præſumat, nihil moleſti ex ictu patietur. Radices ex aceto coctæ, aut illitæ crudę, lepras, impetigines, & ſcabroſos vngues perſanant: ſed antea locus aceto & nitro in ſole perfricandus eſt. Pruritus corporis, decoctũ earum ſedat ſi foueatur, aut in ſoliis balnearum confricetur. Coctæ in vino, & inſtillatæ, aurium dentiumque dolorem mulcent: ſtrumas, parotidasq; diſcutiunt: lienem cum aceto extenuant. Aliqui amoliendis ſtrumis radicum geſtamine vtuntur, eas collo appendentes. Tritæ, & admotæ fœminarum profluuia ſiſtunt: cum vino autem potæ, regio morbo medentur, calculos veſicæ comminuunt, menſes cient, ſcorpionũ ictibus auxiliantur. Hippolapathon olus eſt magnum, in paludibus naſcens. Eaſdem habet vires, quas ſupradicta rumicis genera. *Dioſcor.*

MALVA (Germ. Pappein. Gall. *Maulue.* Ital. *Herba malua.* Hiſpan. *La malua.*) vulgaris notitiæ eſt: eius genera duo, ſylueſtris & ſatiua. Satiua naſcitur paſſim in hortis. Sylueſtris autem locis incultis, pinguibus potiſſimùm & humidis. Colligitur vere & autumno. Conſeruatur per annum. Malua ſatiua eſui longè aptior eſt ſylueſtri.* Stomacho aduerſatur: aluum iuuat, ſed multò magis caules: interaneis, & veſicæ vtilis. Cruda folia cum ſalis exiguo mãdueata, ægilopas ex melle ſanant: verùm cùm cicatricem trahere cœperint, ea demum citra ſalem vtendum eſt. Contra aculeatos apum veſparumque ictus, illita efficax eſt: eadem cruda cum oleo trita peruncti non feriuntur: vlcera manantia in capite, furfuresq; cum vrina ſanat. Sacris ignibus, & ambuſtis decocta folia, tritaque vtiliſſimè ex oleo imponuntur. Eius decoctum vuluas inſeſſione mollit: prodeſt eroſionibus veſicæ, & inteſtinorum, vuluæ, ſediſq;, clyſtere infuſum. Ius decoctę cum radice ſua, contra omnia venena auxiliatur, ſi continuò à bibentib. reuomatur. Contra phalangiorum morſus remedio eſt: lac euocat. Semen in vino potum, addito loti ſylueſtris ſemine, veſicæ cruciatus lenit. *Dioſcor.*

MYRTVS (Germanicè Mirtenbaum. Gall. *Vn arbre appellé Meurte.* Ital. *Myrto.* Hiſpanicè *Arrayhan moriſco que ſe labra*) arbor frequens in Italia naſcitur. Cuius duo genera: ſatiuum, quod in candidum & nigrum diuiditur: & ſylueſtre, quo vniuerſa ferè Tyrrheni litora vireſcunt ac redolent. Satiuæ in arbores facilè adoleſcunt, ramis flexilibus ac lentis: rubro cortice: foliis longiuſculis, perpetuoque virentibus, punicæ æmulis: quanquam in nigris nigriora, in candidis candidiora ſpectantur. Flores omnibus inſident candidi, odorati: ideoque aqua ex ijs confecta, odoris ſuauitate vnguentarijs plurimum expetitur. Satiuarum vtrunque genus baccas fert oblongas, agreſtes oleas quadantenus referentes, multò ſanè ſylueſtribus maiores. Inter ſylueſtres alba quoq; & nigra reperitur, quemadmodum & inter vrbanas. Myrti montes non amant, quin & frigidos odere tractus: tamen cùm in mediterraneis, nempe in hortis, viridarijs, vinetis & campis maximè proueniunt, tum in maritimis præcipuè, atq; amœnis ſtagnorum & lacuum ripis à natura nullo ſtudio editæ, mirificè proficiunt, vitamque lætam agunt. Myrtus ſatiua nigra vtilior eſt medicinæ, quàm candida, & in hoc genere multò magis montana: ſemen tamen imbecillius parit.* Vis & myrti, & ſeminis, aſtringit. Semen viride aut aridum in cibo datur ſanguinem excreantibus, & veſicæ eroſionibus. Succus virentibus baccis expreſſus, eoſdem effectus exhibet: ſtomacho vtilis:

vtilis, vrinam cit: prodest contra phalangij morsum, & scorpionis ictus, in mero. Seminis decoctum capillum tingit. Ius decocti in vino vlcera in extremis membris nata sanat: oculorum inflammationes illitum cum polline polentæ lenit: contra ægilopas illinitur: crapulam arcet præsumptum vinum, quod feruefacto aliquantùm eius semine exprimatur: aliàs enim acorem contraheret. Præstat idem seminis effectus: vtile procidentiæ vuluarum in desessionibus, sedis vitijs, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus: purgat furfures, vlcera capitis manantia, atque eruptiones papularum: fluentes capillos continet. Additur quoque in medicamenta, quas liparas vocant, vti oleum, quod ex folijs eius factum est. Decoctum foliorum ad desessiones balnearum conuenit, & contra laxatos artus, & malè solidescentes: eo fracta ferruminationi repugnantia vtilissimè fouentur: vitiliginem emendat, purulentis auribus infunditur, & capillos denigrat. Succus eorum eadem efficit. Trita folia, & ex aqua illita humidis vlceribus, & partibus omnibus fluxione laborantibus, cœliacisq; prosunt: & admisto omphacino oleo, aut exiguo rosaceo cum vino, ad vlcera serpentia, ignem sacrum, testium inflammationes, epinyctidas, & condylomata. Arentium foliorum farina vtiliter inspergitur paronychijs, pterygijs, & contra alarum, feminumq; perfusiones: cardiacorum sudores cohibet. Folia cruda, seu etemata cum cerato, ambustis, paronychijs, pterygijsq; medentur. Exprimitur folijs succus, adfuso vetere vino, aut aqua cœlesti, cuius recentis vsus est: nam exiccatus planè cariem sentit, & vires amittit. Myrtidanum dicitur, adnatum inæquabile verrucosum, intumescens que, & concolor: quod perinde quasi manus, myrti caudicem amplectitur, coactumq; in pastillos siccatur in vmbra: multò efficacius & folio, & semine, cerato, pessis, infessionibus, cataplasmatis admistum. vbi adstringendum aliquid est. *Dioscorides*, & *Matthiolus*.

PARIETARIA (German. Tag vnd nacht / Sant Peters krout / oder Glaskraut. Gall. *Parietaire*. Ital. *Parietaria*. Hispan. *Albaracha de vio, ò yerua de vidrio*. Græcis Helxine dicitur) nascitur in patietinis, sepibus & maceriis. Iulio mense floret. Folia ei mercurialis insunt, hirsuta: cauliculi subrubentes, & circa eos veluti semina aspera, adhærentia vestibus. * Folia refrigerandi, spissandique naturam habent: qua ex causa sanant illitu sacros ignes, adusta condylomata, panos incipientes, tumores, inflammationesque. Succus eius cum cerussa, ignibus sacris, & vlceribus quæ serpunt, commodè illinitur: imponiturque podagris cum hircino adipe, aut cerato cyprino: veterem tussim emendat, instar cyathi haustus: tonsillis inflammationem sentientibus vtiliter & gargarizatur, & oblinitur: aurium dolorem cum rosaceo instillatus leuat. *Dioscorides*.

De folijs frigidis in secundo.

BLITVM (Germ. Mayer. Gall. *De la Blete*. Ital. *Lisdoni, Bisa*. Hispan. *Bredos*.) duorum est generum, rubrum & album. Vtrunq; notum, in hortis & campis nascens. Floret æstate, & autumno, semineq; prægnans est. Rubro caulis & folia adeò rubescunt, vt coccineo colore infecta videantur, etsi temporis tractu tandem purpurescãt. Folia amaranthum referunt, sicut etiam caulis. Quin & radix sanguineo succo madet. Album prouenit ijsdem folijs, latioribus tamen, & colore subalbidis. Flores & semen racematim cohærentes, tenuibus insident ramusculis, ex alarum cauis prodeuntibus panicularum effigie, sylvestris panici modo. * Olus est esculentum, humidæ frigidæq; temperaturæ, in secundo maximè excessu. *Matthiolus*.

CHONDRILLA sylvestris cichorij species nimirum est: gracilioribus tamen folijs, caule, floribus, ac semine. Nascitur in locis cultis, scrobium aggeribus, & secus vias. In huius ramulis, gummi mastiches simillimum, magnitudine fabæ inueniri solet: * quod cum myrrha tritum, & linteo appositum, instar oliuæ, fœminarũ menses trahit. Tusa cum radicibus herba, adiecto melle, diuiditur in pastillos: qui nitro admisti vitiligines emaculant. Gummi inordinatos pilos replicat. Quod item tenera radix efficit, si intincta succo acus pilis admoueatur: contra viperas in vino pota proficit. Succus decoctæ, in vino, aut per se potus, aluũ sistit. Aliud habetur chondrillæ genus, folium ferens oblongum, circumrosum, humi sparsum: caulem succo madentem lacteo: radice tenui, rotunda, læui, vegeta, flauescente, succosa: cuius & caulis, & folia, concoquendi vim habent. Succus incommodos palpebrarum pilos reflectit. *Dioscor. & Matthiolus*.

LACTVCA satiua. (German. *Lattich*. Gall. *Laictue*. Ital. *Lattuca*. Hispan. *Lechuga*.) omnium herbarum vulgò notissima est: * cui natura refrigeratrix inest, stomacho grata: somnum conciliat, aluum emollit, lac euocat: verùm decocta magis alit. Stomachicis illotas esse prodest. Epotum semen, assiduas libidinum imaginationes in somno compescit, & veneri refragatur. Ipsæ verò frequentiores in cibo, claritati oculorum officiunt: inflammationibus, & ignibus sacris opitulantur. Muria conduntur. Cum in caulem exierunt, vim quandam nanciscuntur succo, aut lacti sylvestris lactucæ similẽ. Sylvestris lactuca satiuæ similis est: sed longior caulis, & candidiora folia, graciliora, & asperiora. Nascitur in campestribus. Amaro gustu est & viribus aliquantum papaueri similis: vnde lacteum eius succum aliqui meconio permiscuerunt. Aquam per aluum elicit, potus in aceto mulso succus ad duos obolos, argema, caliginemq; repurgat: contra adustiones efficaciter illinitur, cum lacte mulierum. In summa, somnũ allicit, doloris leuamentum præstat, menses trahit: contra scorpionum & phalangiorum ictus bibitur. Semen non ali-

ter quàm ſatiuæ, libidinũ imaginationes in ſomno amolitur, ac venerem arcet. Succus ad eadem valet, ſed viribus infirmior. Reponitur in fictili nouo lac eius, antea, vt in alijs liquaminib. moris eſt, inſolatum. Florent lactucæ Iulio menſe, atq; ſubinde ſemen proferunt. *Dioſcorides.*

INTYBVS duũm generum eſt: ſylueſtris, & hortenſis. Sylueſtris quidem (Germ. Wegwarten dicta) duplex: altera picris, quæ & Cichorium vocatur: altera ſatiua latioribus folijs conſtat, ſtomacho quàm hortenſis vtilior. Hortenſis verò (quæ Germanis Endiuien dicitur) duplex genus: vna folio latiore prodit, lactucarum ſimillima: altera anguſtiore eſt folio, & guſtu amara. Vtraq; colligitur menſe Iunio & Iulio, quo tempore maximè floret. Conſeruatur autem per annum. * Refrigerat & aſtringit, ſtomacho vtiliſſima: aluum ſiſtit cocta, ſi cum aceto adſumatur. Sylueſtres ſtomacho meliores: quandoquidem æſtuantem ipſum, & quem imbecillitas vexet, cibo leniunt. Cardiacis per ſe, aut cum polenta, vtiliter illinuntur: podagris, & oculorum inflammationibus auxilio ſunt. Herba cum radice illita, percuſſis à ſcorpione ſubuenit: igni ſacro cum polenta medetur. Succus cum ceruſſa, & aceto, valet ad illitus eorum, quæ refrigerationem deſiderant. *Dioſcorides.*

HYACINTHVS (Germ. Blaw Merlen blůmlin. Gallicè, *Vne Iacinthe, ou Vaciet.* Ital. *Capola canina.* Hiſpan. *Les Maior flores.*) folia habet bulbi: dodrantalem caulem, læuem, minimo digito tenuiorem, herbacei coloris: comam procumbentem, florum purpureorum plenam, incuruam: radicem quoq; bulbaceam. Naſcitur in vniuerſum in campeſtribus inter ſegetes, & in ſyluis prouenit. Floret cum violis circa finem Martij, & Aprilis initium. * Radix (vt creditur) pueris cum vino albo illita, pubertatem coercet, & non patitur erumpere: ſiſtit aluum pota, & vrinam impellit: phalangiorum morſibus auxiliatur. Semen aſtringentius eſt, theriacis expetitum: regium morbum emendat, cum vino potum. *Dioſcorides.*

OXALIS, ſeu ACETOSA (Germ. Saurampffer. Gall. *Oſeille, Surelle.* Ital. *Acetoſa.* Hiſp. *Azederilla, Romaza.*) duorum eſt generum: maius nimirum, & minus. Illi folia ſunt hortenſi ſimilia: huic verò ſagittarum figura, mollia, læuia, quibuſdam veluti capillamentis ſubrubentibus inſperſa, ſuccoſa, folijsq; maioris acidiora. Semen vtrique idem, præterquam quòd maior maius, minori verò minus. Naſcitur in hortis & pratis. Aeſtate antequam prata demetantur, omnium copia haberi poteſt. *Matthiolus & alij.*

PLANTAGO, Germ. Wägrich. Gall. *Plantain.* Ital. *Piantagine.* Hiſpan. verò dicitur *La llantien.* Duo eius genera. Minor, Germ. Spitzer wägrich/ folia habet anguſtiora, minora, molliora, læuiora & tenuiora: cauliculo anguloſo, in terram inclinato: floribus pallidis: ſemine ſummis caulibus emicante. Altera maior, German. Breyter wägrich/ lætior, virentiorque, latis conſtans folijs, oleracei generis: cuius caulis cubiti altitudinem petit, anguloſus, ſubruber, à medio ad verticem tenui ſemine circumdatus: radicibus niitur teneris, hirſutis, candidis, digitum craſſitudine æquantibus. Naſcitur in lacunoſis, ſepibus, & locis humidis. Vtraq; autem circa ſepes, aggeres prata, & lacunoſa loca. Herba & flores in æſtatis initio, Maio & Iunio menſibus, ſemen verò Auguſto carpitur menſe. Multò vtilior magna eſt. * Vim habent folia exiccatoriam, conſtringẽtem. quare omnibus malignis vlceribus, & fluxioni opportunis, atq; elephantici, ſordidisq; illita proſunt: profluuia ſanguinis, vlcera quæ ſerpunt, epinyctidas, carbunculos nomasq; cohibent: vetera vlcera, & inæqualia, cicatrice obducunt: chironia ſanant, ſinus conglutinant: morſibus canis, ambuſtis igni, inflammationibus, panis, parotidibus, ſtrumis, ægilopijs, illita cum ſale proſunt. Coctum cum aceto & ſale olus dyſentericis, cœliacisq; ſumptum ſubuenit. Datur & in locum betæ cum lenticula coctum & ad aquam inter cutem, cui leucophlegmatiæ nomen eſt: datur & herba decocta poſt aridas epulas, ſic vt media antecedat. comitialibus, & ſuſpirioſis data proficit. Foliorum ſuccus, colluta ſubinde oris vlcera purgat: cum cimolia aut ceruſa igni ſacro medetur: fiſtulis infuſus prodeſt: lippitudinibus & aurium dolorib. idem ſuccus inſtillatur. additur quoq; in oculorum collyria: gingiuis cruore ſuffuſis, & ſanguinis reiectionibus potu confert: clyſtere dyſentericis infunditur: contra tabem datur in potu: aduerſus ſtrangulationes vuluæ, in vellere ſubijcitur, etiamſi vulua fluxione laboret. Semen ex vino potum alui fluxiones, & ſanguinis excreationes ſiſtit. Decocta radix, & manducatu, & collutione, dentium dolores ſedat: eadem cum folijs, vlceribus renum, & veſicæ in paſſo datur. Ferunt tres radices, cum tribus vini cyathis, & pari aquæ modo, tertianis auxiliari: & quatuor, quartanis. Sunt qui radicis geſtamine, diſcutiendis ſtrumis vtantur. *Dioſcorides.*

POLYGONYM (Germ. Wegbritt/ Weggraß. Gall. *L'herbe ſaint Innocent.* Ital. *Corrigiola, Centinodia.* Hiſp. *Cient vnnudos, Correola.*) mas, ramos habet teneros, & exiles, copioſos, geniculis cinctos, qui per terram, vt gramen repunt: folia rutæ, ſed molliora, longioraq;: ſemine ſub omnibus folijs turgeſcente, vnde marem appellari volunt: flos ei candidus aut puniceus. Naſcitur in campis, ædificiorum areis, & vijs publicis. * Vis epoti ſucci eſt, ſpiſſare, ac refrigerare prodeſt cruentæ excreationi, choleræ, alui fluxionibus, & vrinæ ſtillicidio: nam vrinam apertè ciet. cum vino potus, contra ſerpentium morſus auxiliatur: datur in febribus per horam ante inuaſiones. fœminarum profluuia impoſita ſiſtit. Idem ſuccus aurium doloribus iiſdemque purulentis inſtillatur. Facit eximiè ad genitalium vlcera, cum vino, adiecto melle decoctus. Stomachi feruori, ſanguinis reiectionibus, vlceribus quæ ſerpunt, ignibus ſacris, collectionibus, tumoribus, &

bus, & recentibus vulneribus folia illinuntur. Sanguinaria fœmina fruticat vno caule, arundini teneræ simili, densis geniculis, & in se tubarum modo farctis: articulos in orbem eingunt apices, folijs similes: radicis nullus vsus. Nascitur in riguis. Huic quoque spissandi, refrigerandique natura ad eadem valens, sed inefficacior. *Dioscorides.*

PSYLLION (German. Pfyffenkraut. Gall. *Herbe à Puces* nominatur.) folijs est coronopo non dissimilibus, hirsutis, longioribus: sarmentosa, fœni modo in totum herbula, ramis dodrantalibus: coma à medio caule exoritur, duobus tribusue conuolutis in cacumine capitulis: in his semine duro, nigro, pulicum simili, vnde & nomen. in aruis & incultis nascitur. Nusquam tamen, quod sciam, in Germania, nisi fatum prouenit. Flores tota ferè æstate ex capitulis eius, quæ spicæ formam obtinent, erumpētes dependent. Semen verò Autumno profert. * Vis ei ad refrigerandum, inspissandū, & molliendum conueniens: articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, tumoribus, luxatis illitum auxiliatur: imponitur in dolore capitis, cum rosaceo, aqua, aut aceto: enterocelis infantium, & prominenti vmbilico, illitum ex aceto medetur. Teritur acetabuli mensura, & in aquæ sextario madefactum, vbi conuenit aqua, illinitur: siquidem vehementer refrigerat, & in feruentem aquam deiectum calorem reprimit. Contra ignes sacros efficax est. Fama est, si virens domum importetur, non finere in ea pulices gigni. Cum adipe tusum sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, expurgat. Succus vermiculosis auribus, aut fluxione laborātibus, ex melle prodest. *Dioscorides.*

RHVS, quæ obsonijs aspergitur, ab aliquibus Erythros, à Gallis *Vsarna* appellata, semen est coriarij fruticis, sic vocati, quoniam coriorum infectores eo vtūtur ad inspissandas pelles. Arbuscula est in petris nascens binūm terè cubitorum altitudine: folijs oblongis, subrubēribus, in ambitu serratis, ilicis modo: acino vuarum gracilium, denso, magnitudine terebinthi, quadantenus lato: cuius corticosa tunica per quàm vtilis est. Nascitur in Syria, Aegypto, & Italia. * Folia vim habent astringendi, & acaciæ effectus præbent. Decoctum capillos denigrat: dysentericis infunditur, & in potus eorum, infessusq; adijcitur: instillatur auribus purulentis, gangrænas & pterygia cohibent folia ex aceto aut melle illita. Liquamentum fit ex aridis folijs, ad crassitudinem mellis in aqua decoctis, ad eadem, vt lycium, conueniens. Semen eosdem effectus exhibet: cœliacorum, dysentericorumque obsonijs inspergitur: fracta, desquamata, liuidaque illitum ex aqua, ab inflammatione vindicat: linguæ asperitates cum melle abstergit: cādida fœminarum profluuia sistit: hæmorrhoidas sanat, cum querno carbone intrito admotum. Aqua, in qua semen maduit, decocta cogitur, coitque efficacior quodammodo ipso semine. Gummi defert quod dentium cauis imprimitur ad dolores finiendos. *Dioscorides.*

SOLANVM quatuor generum est: hortense, halicacabum, somniferum, & furiosum. Hortense solanum (Germ. Nachtschatt. Hisp. Gall. & Ital. *Morella.* officinis Solatrum.) frutex est cibis idoneus, exilis, pusillus, multis concauus alis: folio nigro, maiore quàm ocymi, & latiore: fructu rotundo, viridi, qui post maturitatem nigricat, aut fuluescit, herba innocentis gustus. Nascitur in hortis, secus vias, agrorum margines, sepimenta, veteres parietes, ruinas: & in asperis locis. Aestate, & in multum quandoque Autumnum floret: & tunc quidem fructus maturi. * Natura ei refrigerandi: quare folia vlceribus quæ serpunt, & ignibus sacris, conuenienter cum polline polentæ illinuntur, ægilopia, capitisq; dolores, trita & imposita per se sanant: æstuanti stomacho auxiliantur: parotidas cū sale detrita illitu discutiunt. Valet succus eius aduersus ignem sacrum, atq; vlcera quæ serpunt, cum ceruſſa, rosaceo, & argēti spuma: ad ægilopas cum pane: infantium adustioni, quam syriasin vocant, cū rosaceo persusus proficit: in collyrijs, aquæ vel oui vicem exhibet, contra acutas fluxiones illitus: aurium dolori instillatus prodest, mensiū abundantiam sistit in vellere subditus. Succus suluo gallinarū cortalium fimo subactus, & linteo appositus ægilopijs præsentaneo est remedio. Solanum halicacabon, aut physalida, id est, vesicaria, Germ. Schlutten/Judenkirsen. Gall. *Alquequanges, Baguenaudes.* Hisp. *Acareador de suenno, Bexiga de Perro*, folijs antedicto similibus, verùm latioribus: cuius caules posteaquam adoleuerunt, prona terram spectant: folliculis orbiculatis, vesiculis similibus, in quibus semen continet suluum, rotundum, læue acinorum vuæ figura: quo coronarij vtuntur, corollis intexentes. Nascitur in parietinis, locis vmbrosis, aliquantulum humentibus, quandoq; circa agrorum margines. * Vim vsumq; hortensis solani habet: verùm cibis nequaquam expetitur. Regium morbum purgat, semine poto, & vrinam pellit. Ex vtraque herba succus extrahitur: qui siccatus in vmbra reconditur, ad eadem valens. Solanum somniferum, aliqui etiam Halicacabon, & Apollinarem minorem, & Vlticanam herbam, & Obsaginem vocant: fruticat multis ramis densis, cādicosis, fructu contumacibus, pinguiū foliorum, cotoneæque mali similium plenis: flore grandi, rubro: fructu in folliculis crocato: radice grandi, subrubro cortice vestita. Nascitur in saxis, non procul à mari. Radicis cortex in vino drachmæ pondere potus, somnificam vim habet, opio mitiorem. Semen vehementer vrinam cit. Corymbi duodecim hydropicis dantur: si quid numero adijciatur, alienationem mentis faciunt. Remedio est aqua copiosa mulsa, potui data. Succus pastillis inseritur, & medicamentis, quæ doloris leuamentū præbent. Decoctus in vino, si in ore contineatur, dentium doloribus auxiliatur. Radicis succus, cum melle illitus, oculorum hebe-

tudines tollit. Solanum furioſum aliqui Perſion, alij Thryon, alij Doryenion, nonnulli Solanum manicum appellauére. Huic folium erucæ ſimile: maius aliquantò, ſatis acantho, quem pædetota vocant, accedens: caules à radice proceros emittit decem aut duodecim, vlnæ altitudine adoleſcentes: caput in cacumine oliuæ figura, ſed vt platani pilulæ hirſutius, verùm maius latiusque: florem nigrum, poſtquam eo exuitur, racemus exit rotundus, niger, denis aut duodenis acinis conſtans, ſimilibus hederæ corymbis, vt vuæ mollibus: radice firmatur candida, craſſa, caua, cubitali, gignitur in montibus, vento perflatis, & plataneatis. Radix drachmæ vnius pondere pota ex vino, facit ſpecies vanas, imagines-que non iniucundas obuerſari: ſed duplicatus hic modus, ad tres vſque dies mentis alienationem affert: quadruplicatus interimit. Remedio eſt aqua mulſa copioſiùs pota, & vomitione reiecta. Duo poſteriora genera apud nos non reperiuntur. Eſt & aliud genus Solani, recentioribus Lethale Solanum vocatum, cui caules ſurgunt bicubitales, aut altiores, rotundi, mediocris craſſitudinis, ramoſi, è ſubrubro colore nigricantes, quos conueſtiunt oblonga, lata, mollia, & nonnihil lanuginoſa folia, maiora latioraque, quàm Solani. flores oblongi, caui, è foliorum alis, obſcuriore purpura nigricant. bacca acino vuæ ſimilima, ſuccedit ſingulis vnica, ſplendidè nigricans, magnitudine ferè mediocris ceraſi, exiguo ſemine grauida, radix longa, magna, inalbicans, diuturna ac viuax, in propagines plures diſtribuitur. Circa ſyluas, iuxta parietes, ſepimentaq; agrorum, alijſq; perinde parum cultis ac deſertis reperitur locis: vmbroſa amat. Auguſto arrident maturæ baccæ: flores & antè & eodem reperiuntur tempore. German. Dollwurtz / Dollkraut / Schlaffbeer. Ital. *Bella donna* appellatur. Sunt qui putent Fabam inuerſam dici. Ad Mandragoram Theophraſti (qui differt à Dioſcoridis Mandragora) plurimum accedit, ſi non ipſiſſimus eſt. Theophraſtus hunc caulem habere ait, & fructum ferre nigrum, acino vuæ ſimilem, & ſucco vinoſum. Reſpondent quoq; facultates. Nam Solanum iſtud ſomniferum eſt, mentem cõturbat, inſaniam facit, ſi pauciores baccæ ſumantur: plures verò etiam interficiunt, citam feſtinamque mortem inferentes. *Dioſcorides, & Dodonæus.*

A

B

C

D

E

De ſolijs frigidis in tertio.

PORTVLACA (German. Burtzelkraut. Gallicè *Du Pourpier, ou de la Pourcelaine.* Ital. *Porcellana.* Hiſpan. *Serdolága.*) omnibus vulgariſſima eſt. Duo eius habentur genera: vnum ſatiuum, cui folia inſunt latiora, & caulis craſſior, in altum ſe attollens: alterum verò ſylueſtre, humi repens, minoribus, tenuioribus, ac crebrioribus foliis. Prouenit in hortorum areolis, vineis, & alijs cultis locis, hortenſis. Sylueſtris in petroſis, & incultis etiam naſcitur. Iunio & Iulio potiſſimùm menſibus carpenda folia & flores: ſemen verò ſequentibus. * Harum vis aſtringit. Capitis doloribus, inflammationibus oculorum, cæteriſq; cum polenta imponitur: ardoribus ſtomachi, ſacro igni, veſicæ doloribus auxilio eſt: commanducata dentium ſtupores ſedat: ſtomachi & inteſtinorum æſtuationem, fluxionesque mulcet: renes & veſicam adiuuat, etiamſi eroſionem ſentiant: veneris impetus exoluit. Succus epotus ſimili effectu prodeſt, in febribus valens. Contra teretes ventris tineas, eruentam excreationem, dyſenteriam, hæmorrhoidas, & profluuia ſanguinis, percocta efficax eſt: item contra ſepis morſus. Ocularibus medicamentis vtiliſſimè commiſcetur: interaneis fluxione laborantibus, atque vuluarum eroſionibus infunditur: contra dolores, quos æſtus excitauit, caput ex roſaceo & oleo fouetur: eruptiones papularum in capite, cum vino emendat: vulneribus, quæ ad ſyderationem ſpectant, ex polenta illinitur. *Dioſcorides, & Matthiolus.*

F

MANDRAGORAM aliqui antimelum, alij circæam vocant quoniam videatur radix ad amatoria conducere. Latinis Terræ malum, Terreſtris malus, Canina malus: Germanis Alraun appellatur. Duo eius genera: niger, quæ fœmina exiſtimatur, Thridacias appellatus anguſtioribus foliis, ac minoribus quàm lactucæ, viroſis ac graueolentibus, in terra ſpariis: mala gerit ſorbis ſimilia, pallida, odorata, in quibus ſemen veluti pyrorum: radicibus inhæret bene magnis, binis, ternisue, inter ſe conuolutis, nigris foris, intus albis, craſſo cortice veſtitis: caulem non fert. Alter candidus, qui mas dicitur, nonnullis Morion vocitatur, huius folia magna, alba, lata, læuia, vt betæ: mala quàm alterius duplo maiora, colore in crocum inclinante, iucundè cum grauitate quadam olentia, quorum pomorum cibo aliquantum opiliones ſoporantur: radix alterius ſimilis, maior & candidior, orbata & hæc caule. Naſcitur in calidis regionibus, in ſyluestribus, montoſis, veluti in Gargano Apuliæ monte. At in Germanijs ſatus tantummodo reperitur, & fœmina quidem perquàm rariſſimè. Succus fit è cortice recentis radicis tuſo, & prælis ſubiecto: qui inſolatus, vbi concreuit, fictili reconditur. Malis quoque ſuccus depromitur, ſed aliquantò ignauior. Delibratur radix, & traiectus lino cortex, ad vſum ſuſpenditur. * Aliqui radices in vino ad tertias coquunt, & defæcatum ius ſeruant, cyathoque vno vtuntur in peruigilijs, & doloribus, & ante ſectiones, vſtionesque, ne ſentiantur. Succus duobus obolis ex mulſo potus, vt veratrum, pervomitiones bilem atram, pituitamque extrahit: verùm potu largiore vita admittur. Medicamentis ocularibus, & his quæ dolores ſiniunt, peſſis quoque emollientibus, admiſcetur: ſemioboli pondere inditus, per ſe menſes & partus expellit, ſubditus ſedi pro balano ſomnificus eſt. Radix ebur emollire fertur, quæ ſenis horis cum eo decocta ſit: & ad accipiendam quam effingere optaueris formam, ipſum facilè præſtat.

Folia

Folia recentia conuenienter oculorum inflammationibus & collectionibus, quas vlcera citarunt, cum polenta illinuntur: duritias omnes, suppurationes, strumas & tubercula discutiunt: stigmata sine exulceratione delent, si quinis, senisue diebus sensim perfricentur. Folia seruantur in muriis, eosdem ad vsus. Trita radix ignibus sacris ex aceto, & serpentium ictibus ex melle, aut oleo medetur: strumas atque tubercula cum aqua dissipat: articulorum cruciatus, cum polenta sedat. Fit citra coctionem vinum è cortice radicis ad hunc modum. Ternæ minæ in vini dulcis metretam conijciuntur. Dantur ex eo terni cyathi, ijs qui secari aut amburi debent, vt antè dictum est: siquidem nullo tunc afficiuntur dolore, sed veterno quodam pressi torpescunt. Mala soporem afferunt olfactu, & etiam si mandantur: item expressus ex eis succus. nimio tamen odore percussi obmutescunt. Semen malorum potum vuluas purgat: appositumq; cum sulphure ignem non experto, rubra fœminarum profluuia sistit. Scarificata, punctisque multifariam aperta radice, rumpens lacryma, cauo vase recipitur. Liquamẽtum autem succo lacteo præstantius est. sed non vbique, vt experientia docet, radices lacteum succum delacrymant. Aliam tradunt esse mandragoram, nomine Morion, in opacis iuxta specus enatum: foliis albę mandragoræ minoribus, albis, dodrantalibus, radicem ambientibus: quæ mollis est & candida, paulò maior palmo, pollicemque crassitudine æquat. Tradunt eam in pane, offa, obsonióue drachmæ pondere deuoratam, vsum rationis intercipere: obdormiscit enim homo, eo ferè quo comedenit habitu, sensus impos, ternis quaternisue, ex quo data est, horis. Hac medici vtũtur, cùm scindendi, vrendiue necessitas adest. Antidotum esse volunt radicem, cum manico solano potam. *Dioscorides.*

SEMPERVIVVM, seu SEDVM (Germ. *Hauswurtz.* Gall. *Iaubarbe.* Ital. *Sempernina.* Hisp. *Yerua pontera* dicitur) trium est genera: maius, minus, & andrachnis. Magnum ideo nominatur, quoniam perpetuò folia vireant: cuius caules cubiti altitudinem implent, interdum excedunt, pingues, crassitudine pollicari, virentes, characiæ tithymali modo infecti: folia pinguia, carnosa, longitudine pollicari, in cacumine linguæ similia, alia in terram conuexa, alia in capite stantia inuicem, ita vt ambitu effigiem imitentur oculi. Nascitur in montibus, & testaceis: supra domicilia etiam seritur. * Eius vis refrigerare & astringere. Medentur igni sacro, nomis, vlceribus quæ serpunt, oculorum inflammationibus, ambustis igni, podagris per se, & cum polenta illita folia. Succus capiti in doloribus, cum polenta, aut rosaceo perfunditur: datur in potu contra phalangiorum ictus, dysenteriam, aluique profluuia: teretes tineas potus in vino excutit: subditus in vellere, mulierum abundantiam sistit. Succus oculorum lippitudinibus, sanguinis vitio conceptis inungitur. Semperuiuum paruum in petris, parietinis, & macerijs, nec non scrobibus opacis nascitur, caulibus ab vna radice multis, tenuibus, crebrò foliatis: exilib. folijs, rotundis, pinguibus, mucronatis: caule à medio emicante, palmum alto, vmbellam herbidosque flores, & tenues gerente. Folia eisdem cum priore viribus prædita sunt. Florent maius & minus Maio & Iunio mensibus. Tertium videtur semperuiui genus, quã aliqui andrachnem agriam, aut telephium vocauerunt, Romani illecebram, pusillis, crassioribusq; folijs, hirsutis, portulacæ proximis. Floribus in Maio tantùm ornatur luteis. Nascitur in saxis, sepulchris vmbrosis, oppidorumq; fossis. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans: illita cum axungia strumas discutit. *Dioscorides.*

HYOSCYAMVS, Iusquiamus, herba Apollinaris, seu Altercum (Germ. *Bilsenkraut.* Gal. *Hanebane.* Ital. *Hyosquiamo.* Hisp. *Veleno, Meimendro.*) frutex est caules emittens crassos, folia lata, oblonga, diuisa, nigra, hirsuta: flores è latere caulis ordine prodeunt, tanquam punicorum cytini, scutulis septi seminum plenis, vt papaueris. Tres eius differentiæ. Vna semine nigro, floribus penè purpureis, smilacis foliis, cytinis præduris & spinosis. Secus vias vbique ferè gignitur in sabulosis, & locis haud incultis. Alterius semen subflauum, vt irionis: flores lutei, folia & siliquæ simpliciores. In hortis aliquando inuenitur. ambo insaniam gignũt, & soporem: ideoque in communi vsu damnantur. Tertium genus, vt quod mitissimum esset, medici recepere, pingue, lanuginosum, molle, candidi floris seminisque, in maritimis ruderibusque nascens. cuius occasio si non adsit, rufum vsurpari oportet. niger vt deterrimus, improbatur. Recenti semine, caulibus, folijsque tusis succus in sole exprimitur, & exiccato humore, vsus ad annum vsq; prorogatur: nam facilè corruptionem sentit. Extrahitur etiam ex sicco semine separatim in aqua calida tuso & expresso. Liquamentum autem succo lacteo præstantius est, & magis dolores finit. Contusa herba recens, addita trimestri farina, digeritur in pastillos, & recondi-tur. Liquamentum primum, & quod à sicco semine exemptum est, collyriis, quæ doloris sensum auferunt, cõmodissimè inseri solent. * Contra acutas, calidasq; fluxiones, dolores aurium atque vuluæ mala prosunt: cum farina autem, aut polenta, oculorum, pedum, cæterarumque partium inflammationes placant. Semen eadem præbet tussi, destillationibus, oculorum fluxioni, & doloribus efficax: contra mensium abundantiam, & erumpentem aliunde sanguinem, oboli pondere cum papaueris semine, & aqua mulsa bibitur: podagris subuenit: testibus inflatis, mammisque tumentibus à partu, tritum ex vino illinitur. Alijs quoque cataplasmatis, quæ doloris leuamentum præstant, admisceri solet. Folia omnibus medicamentis dolorem sedantibus, per sese, & ex polenta vtilissimè imponuntur, recẽtia ad mitigandos omne genus dolores

Unable to display this page

Fœminæ igitur folia ſunt braſſicę, piloſiora multò, & latiora, candida: caulis albus, cubitalis aut amplior, ſubhirſutus: flores albi, aut ex luteo pallescentes: ſemen nigrum: radix longa, guſtu acerba, craſſitudine digiti. Naſcitur in campeſtribus. Verbaſcum qui mas appellatur, oblongius, albis folijs, & anguſtioribus, tenuiori caule. Sed nigrum prorſus albo ſimile eſſet, niſi nigriore latioreque conſtaret folio. Syluestre folia refert ſaluiæ: altas virgas & lignoſas, & circa eas ramulos, quales marrubium: flores luteos, auri ramulos. Sunt & Phlomides duæ, hirſutæ rotundis folijs, humiles. Tertia lychnitis appellatur, ab alijs autem thyallis, folijs ternis aut quaternis, vel paulò pluribus, hirſutis, craſſis, pinguibuſque: apta ad lucernarum lumina. * Radix priorum duarum aſtringit: quare quòd magnitudine ludicrum talum æquet, in alui profluuio conuenienter ex vino datur. Decoctum ruptis, conuulſis, fractis, antiquæ tuſſi auxiliatur: dentium dolorem collutione mitigat. Verbaſcum, cui flos aureus, capillos tingit, & quocunq; abijciatur, blattas in ſe contrahit. Cocta in aqua folia, aduerſus tumores & oculorum inflammationes illinuntur: ſyderatis vlceribus ex vino & melle, cum aceto autem vulneribus medentur: contra ſcorpionum ictus ſunt auxilio. Syluestris folia ambuſtis igni ſunt cataplaſmata. Aiunt in folijs eius, quam fœminam dicimus, aridos ficus omnino non putreſcere. *Dioſcorides.*

Sicca in gradu primo etiam ſunt Beta, Braſſica, Chamomilla, Fœniculum, Hyacinthus, Malabathrum, Myrtus, &c. de quibus omnibus vide ſuprà.

De folijs ſiccis in ſecundo.

Marina braſſica, officinis Soldanella. Belg. Zeewinde, id eſt cõuoluulus marinus vocatur. ſpargit per terrã graciles viticulos, ſubrubentes cauliculos, circa quos in longioribus pediculis folia hederacea, læuia, ſplendentia, ſed lata & ſubrotunda. Flores calathi formã ſimiliter referunt, diluto purpureo colore ſubrubent. ſemen in rotundis folliculis nigricat. radix oblonga, tenuis. Saporem herba amarum ac ſubſalſum à natali contrahit ſolo. Naſcitur enim in maritimis. Reperitur verò non modò in Italia, aut Gallia, verùm & in Zelandiæ inſulis, Flandriæ, ac Hollandiæ littoribus. Aeſtiuis menſibus floret. Calida autem & ſicca temperie eſt, & tertio quidem exceſſu, vti amara ſalſilaginem cum acredine quadam referens, guſtabilis eius qualitas oſtendit. * Aluum purgat: cruda & aquoſa detrahit: hydropicis cenſetur vtilis: aduerſatur tamen ventriculo: torſiones & moleſtias adfert: plus ſubinde incommodi, quàm auxilij confert. Teſtatur hæc quoque Dioſcorides: Tota inquit, herba ſtomacho incommoda eſt, acris, aluum maximè ſoluit cocta in ciboq; ſumpta. Coquunt cum ea quidam, ad obtundendam acrimoniam, pingues carnes. Conſeruatur per annum. *Dioſcor.*

Bursa Pastoris (Germ. Teſchelkraut & Hirtenſeckel vocant.) planta omnibus vulgò notiſſima eſt. Naſcitur prope vias, & in parietinis. Iunio & Iulio menſibus legitur. * Ex refrigerantium, exiccantium & adſtringentium genere eſt. Quapropter prodeſt attrita, & emplaſtri more impoſita, inflammationibus & ſacris ignibus. Decoquitur pluuiali aqua cum plantagine & Armenio luto, bibiturque eius decoctum ad inteſtinorum difficultatem, & ad cruentas excreationes. Herbæ ſuccus recentia vulnera glutinat, & auribus purulentis infuſus medetur. Siſtit menſium abundantiam, ſi eius & perſicariæ decocto inſideant mulieres. Eſturque ad idem, & contra denique omnes ſanguinis fluxiones efficax eſt, tenui pulticula circumlita, & in oleo fixa. Additur in emplaſtris, quæ ad capitis vlcera componuntur, & in vnguentis compluribus. *Matthiolus.*

Equisetum, officinis cauda equina. Germ. Schaffheew. Gall. *Queue de cheual.* Ital. *Coda di cauallo, aſprella.* Hiſp. *Cola de mula, rabo de mula* nominatur: in riguis & ſcrobibus naſcitur. cauliculi prodeunt inanes, geniculati, in ſe farcti, rubeſcentes, leniter ſcabri: & iuncea circa eos folia, crebra, exilia. In ſublime attollitur vicinos arborum caudices ſcandens, obuolutumque dependet, comis multis, nigris, vt equorum cauda: radix lignoſa, dura. * Vis herbæ, ſpiſſare: quare ſanguinem naribus erumpentem ſuccus ipſe ſiſtit: prodeſt dyſentericis in vino potus: vrinam cit. Sanguinolenta vulnera glutinantur, tritis folijs & illitis. Radix cum ſua herba tuſſim, orthopnœam, ruptaque adiuuat. Folijs in aqua potis, diſſectiones veſicæ & inteſtinorum, enterocelæque in vnum coaleſcere cogique feruntur. Alterum equiſetum caulis eſt rectus, cubito maior, inanis: comis per interualla breuioribus, candidioribus, & mollioribus. Id cum aceto tritum, vulneribus remedio eſt, eademque fungitur facultate. Vtrunque æſtate ſuis in locis copioſè prouenit. *Dioſcorides.*

Gingidium (Germ. Kerbelkraut. Gall. *Du cerfueil.*) in Syria & Cilicia plurimum naſcitur. Apud nos hodie paſſim in hortis colitur. Herbula eſt ſyluestri paſtinacę ſimilis, tenuior & amarior: radice parua, candicante, ſubamara. Maio menſe floret, & ſubinde ſemen profert. * Olus hoc crudum, coctum conditumue eſtur, magna ſtomachi vtilitate: vrinam cit. Decoctum ex vino potum, veſicæ prodeſt. *Dioſcorides.*

Virga Pastoralis, ſeu Dipſacus, German. Kartendiſtel/Weberkarten. Gall. *Chardon à carder, Verge à Berger, ou Chardon à Foulon* nominatur) aculeatarum generis eſt. Caulem habet album, ſpinis horridum: folijs lactucæ, ſpinoſis, binis, genicula ſingula complectentibus prælongis, ceu quaſdam bullas intus & extra aculeatas, in dorſi medio habentibus, concauo alarum ſinu, in quo imber aut ros aſſeruetur: vnde dipſaci, quaſi ſitientis, nomen traxit. In cacumine caulis, ſingula ſurculis capitula inſunt, oblonga, echinata ſpinis: quę arefacta, candida ſpectantur,

diſſectaq; medulla tenus, vermiculos oſtendunt. * Sanat rimas ſedis, fiſtulasq;, ſi tuſa & decocta in vino radix, vſque dum ſit craſſitudo ceræ, immittatur. Medicamentum ærea pyxide recondendum. Ainnt formicationibus, verrucisq; penſilibus remedio eſſe. Vermiculi capitulorũ in folliculo alligati collo, aut brachio appenſi, produntur quartanis febribus remedio eſſe. Dipſaci ſpinæ radix ſecundo ordine exiccatoria eſt, habetque nonnihil abſterſorium. Naſcitur in campeſtribus, in agrorum & ſcrobium aggeribus, in vijs iuxta ſepes. Colligitur tempore autumni. *Dioſcorides, & Galenus.*

SICCANT quoque in ſecundo Arthemiſia, Anethum viride, Caſſutha, Intybum, Plantago, Mentha, Menthaſtrum, Spica nardi, Verbenaca, &c. de quibus vide ſuprà.

De foliis ſiccis in tertio.

FILIX (Germ. Farrnkraut/Waldfarr. Gall. *Feuchiere.* Ital. *Felice felce.* Hiſp. *Helecho* dicitur) mas, ſolijs ſine caule, ſine fructu, ſine flore, ex vno pediculo cubitali longitudine exeuntibus, multifidis & lateribus pinnatis, ſubgraui odore: radice per ſumma ceſpitum, nigra, oblonga, filices multas fundente, ſubaſtringente guſtu. * Radix latas tineas excutit, ſumpta drachmis quatuor ex aqua mulſa: melius, ſi cum ſcammoniæ aut veratri nigri totidem obolis detur: ſed qui ſumũt, allia præguſtare debent. laborantes lienis incremento recreat. Radix & potu, & illitu cum axungia, vulneribus ſagitta harundinea factis, eſt auxilio. cuius rei probatio talis fertur. Peribit filix, quam per ambitum ſata copioſior harundo coronet: & contrà, euaneſcens abibit harundo, quam obſepiens multa filix in orbem cinxerit. Filix fœmina foliis eſt filicis, ſurculoſis, altioribusq;, & quæ non ſingulari, vt illa, pediculo fulciantur: radicib. longis, pluribus, obliquis, quæ ex nigro in luteum flaueſcunt: aliquæ etiamnum rubræ inueniuntur. Pellunt lata interaneorum animalia, cum melle, eclegmate ſumpto: potæ cũ vino drachmis tribus teretes tineas eijciunt. Datæ fœminis ſterilitatem faciunt: & prægnantibus abortum, ſi ſupergrediantur. Farina humidis vlceribus & cicatrici repugnantibus inſpergitur: iumentorum ceruicibus medetur. Folia recentia in oleribus cocta manducantur, vt ventrem emolliant. Naſcuntur vbique, ſed maximè frigido ſolo, vt in montibus, ſyluis & ſaxoſis. Effodi debent radices Vergilijs occidentibus, hoc eſt, Autumno. Siccari autem eas ſole oportet. Conſeruantur per annum. *Dioſcor.*

MILLEFOLIVM, Stratiotes, Myriophyllon, Germ. Garben/Schaffgarbe/Schaffripp/Tauſentblat. Gall. *Mille fueille, ou Cumin, ou Aneth ſauuage* nominatur: caulis eſt tener, ſingularis, vnica nixus radice: plurimis foliis, læuibus, fœniculo ſimilibus, vnde nomen accepit. Caulis flaueſcit, varius, ac veluti exinduſtria delineatus. * Vulnera recentia ab inflammatione vindicat, ſi vel viride, vel ſiccum ex aceto oblinatur: præcipitatis in potu cum aqua & ſale datur. Naſcitur in paluſtribus & agris aſperis. Per integram floret æſtatem, quo tempore etiam colligitur. Conſeruatur autem per annum. *Dioſcorides.*

QVINQVEFOLIVM, Græcis Pentaphyllon, Germ. Fünffinger kraut. Gall. *Quinte feuille* vocatur: ramulos fert feſtucarum ſimilitudine, tenues, dodrantales, in quibus ſemen: folia menthæ, quina ſingulis pediculis, rarò plura, in ambitu ſerrata: florem ex candido palleſcentem, auri æmulum. Subrubram habet radicem, oblongam, veratro nigro craſſiorem. Plurimis pollet remedijs. * Ius radicis decoctæ ad tertias, ſi in ore contineatur, dentium dolores ſedat: putrida oris vlcera, collutione ſiſtit: arteriæ ſcabritias, gargarizatu læuigat: contra aluĩ profluuia & dyſenterias auxiliatur: item articulorum, coxendicumque cruciatibus potum. Cocta in aceto, & illita, ſerpentia vlcera cohibet: ſtrumas, tumores, duritias, abſceſſus & collectiones diſcutit: ignes ſacros, reduuias, condylomata, pſorasque ſanat. Teneræ radicis ſuccus, contra iecinoris, pulmonumque vitia prodeſt: item aduerſum venena. Cum hydromelite autem, vel diluto vino, & piperis exiguo, bibũtur folia contra febrium circuitus: in quartana quidem, quaternũm ramulorum folia: in tertiana verò, ternũm: in quotidiana, vnius. Ea quoque folia tricenis pota diebus, comitialibus profunt. Foliorum ſuccus tribus cyathis aliquot diebus potus, celerrimè regio morbo medetur. Illita cum melle & ſale, tam vulneribus, quàm fiſtulis remedio ſunt: enterocelicis auxilium præſtant. Quinquefolium ſanguinis profluuia & potu, & illitu ſiſtit. Ad expiationes, caſtimonias & incantamenta incidĩtur. Naſcitur in riguis & aquariis ductibus. Floret Maio & Iulio menſibus potiſſimũm, quo tempore etiam carpitur. Conſeruatur autem per annum. *Dioſcorides.*

Quinquefolium vulgaris eſt notitiæ: neq; fraudem admittit: niſi quòd fortaſſe aliquis peculiariter Tormentillam vſurpare pro eo velit, exiſtimans verum eſſe quinquefolium: cùm dubium non ſit, vſitatum illud eſſe legitimum. Eligitur collectum in montibus aut collibus, & in viu eſt radix eius in vmbra ſiccata, quanquam & folia quoque vtilia ſint.

POLLI duo genera. Montanum, cui teucrio nomen eſt, & cuius eſt vſus: tenuis frutex eſt, candidus, dodrantalis, ſemine refertus: capitulo in cacumine quandam corymborum ſpeciem præ ſe ferente, paruo, cano hominis capillo ſimili, grauiter olente, non ſine quadam ſuauitate. Alterum fruticoſius, non vſqueadeò valens odore, & viribus infirmius. * Potum ſeruefacti ius auxiliatur ſerpentium ictibus, hydropicis, morbo regio: & lienoſis ex aceto: ſtomachum malè habet, caput doloribus afficit: aluum & menſes ciet. ſubſtratum ſuffitúmue ſerpentes abigit: illitum vulnera conglutinat. Amarum eſt guſtantibus, & modicè acre. Itaque viſcera omnia obſtructione liberat, vrinamque ciet. Vtrunque

polij

polij genus, in pluribus Italiæ locis prouenit. Colligitur menſe Iunio. Conſeruatur autem per annum. *Dioſcorides & Galenus.*

Polium montanum quoque ab omnibus cognoſcitur: in vſu ſunt cymæ cũ frondibus, quando ſeminibus refertæ ſunt vnà cum floribus cõmiſtis. Neque adulterari poteſt: de montibus tamen ſiccis & petroſis, & regione pariter ſicca & calida eſt colligẽdum. Amaro & acri ſapore, & odore valido debet eſſe præditum.

TRIFOLIVM, quod Græci oxitriphyllon, aut aſphaltion appellant, quòd bitumen redoleat, Germanis Sieben gezeit/wolriechender tlee/multas habet virgas tenues, cubitum aut amplius longas: folia magna, acuminata, terna ſingulis germinationibus exeuntia, quibus recenter enatis rutæ odor ineſt: vbi autem adoleuerunt, bitumen olent: florem edit purpureum, ſemen latum, hirſutum, ex altera extremitate exertum corniculi modo: radix longa, tenuis, dura. Copiosè naſcitur circa Elbam & Petram ſanctam Hetruriæ. Vſus eius eſſe debet, non trifolij pratenſis, quod à vero trifolio maximè differt, à Græcis deſcripto. * Semen & folia in aqua pota pleuriticis, vrinæ difficultati, comitialibus, & ijs qui aquæ inter cutem principia ſentiunt, fœminis quoque vuluę vitijs opportunis auxiliantur: menſes ciunt: ternæ drachmæ è ſemine dari debent, è foliis verò quaternæ. Contra ſerpentium ictus trita folia, & ex aceto mulſa pota, præſidio ſunt. Tradunt aliqui, totius fruticis, radicis, foliorumque decoctum fotu dolores eorum finire, quos ſerpentes percuſſerint. qua autem aqua ſanatus quis fuerit, ſi ea quiſpiam alius foueatur, qui vlcus habuerit, perinde afficitur vt à ſerpente demorſus. Quidam terna folia aut ſemina, in tertianis, cum vino potui dedere: & in quartanis quaterna, vt quæ febrium circuitus diſcuterent. Radix antidotis inferitur. *Dioſcorides & Medici Florentini.*

SICCANT quoq; ordine tertio, Abrotanum vſtum, Anethum vſtum, Apium, Aſarum, Ammi, Abſinthium, Calamintha, Chamædrys, Hyſſopum, Iuniperus, Maiorana, Marrubium, Origanum, Peucedanum, Petroſelinũ, Ptarmica, Rhus obſoniorum, Ruta, Sabina, Salix, Syſimbrium, &c. de quibus omnibus vide ſuprà.

De folijs ſiccis in quarto.

VOCANT etiamnum SYLVESTREM RVTAM, quod in Cappadocia & Galatia Aſiæ finitima Moly dicitur. Frutex eſt, qui ab vna radice multos emittit cauliculos: foliis mul:ò quàm alterius rutæ longioribus, teneribusq;, odore graui: flore candido: capitulis in cacumine paulò maioribus, quàm ſatiuæ rutæ, quæ tribus maximè partibus conſtant: in quibus triangulum ſemen ſubruſum, guſtu amarum recluditur. cuius eſt vſus. Semen autumno matureſcit. * quod cum melle, vino, croco & fœniculi ſucco, ac gallinaceo felle, teritur contra retuſam oculorum aciem. Sunt, qui eam harmalam vocent, Syri behaſahan: qui Cappadociam incolunt, moly, quoniam quãdam cum moly ſeruet ſimilitudinem: radice nigra, flore candido. In collibus & læto ſolo prouenit. *Dioſcorides.*

SICCANT quoque in quarto, Allium, Naſturtium, Sinapi, &c.

De folijs aſtringentibus.

CVPRESSVS Germ. Cypreß. Gall. *Cypres.* Ital. *Cipreſſo.* Hiſpan. *El cypres* dicitur. Huius genera duo: mas ſcilicet & fœmina: hæc meta in faſtigium conuoluta: ille verò ramos in latus ſpargens. Harum patria, ac proprium natale ſolum Creta inſula eſt. In Idæis etiam montibus, qui ad Troadem ſpectant, cupreſſus numeroſa ſpõte proſilit: alibi non niſi tempore, & perquàm diligenti cultura prouenies, & cultorem magnopere faſtidiens Mira eſt cupreſſi fœcũditas: etenim trifera eſt. Colliguntur eius coni menſibus Ianuario, Maio & Septembri. Semen ijs innaſcitur, granis adeò puſillis ac minimis, vt atomis comparari poſſit. Tradiderunt veteres, cupreſſum Diti ſacram: & ideò funebri ſigno eius ramos ante domos ponere ſolebant, vbi aliquis defunctus iacéret. * Cupreſſus refrigerat & aſtringit. Cuius folia ex paſſo, & exiguo myrrhæ pota, veſicæ rheumatiſmis, & vrinæ difficultati auxiliantur. Pilulæ autem ex vino tuſæ in dyſenteria, alui fluxione, tuſſi & orthopnœa, aut ſi reiiciatur ſanguis, conuenientiſſimè bibuntur. Earum decoctum eoſdem præbet effectus: tuſæ cũ fico duritias emolliunt, nariumque polypo medentur: in aceto coctæ & cum lupinis detritæ ſcabros vngues ejiciunt: hernias inteſtinorum prolapſu erumpentes illitu reprimunt. Folia eadem præſtant. Pilulæ cum arboris coma ſuffitæ, culices abigere exiſtimantur. Folia trita, & impoſita, vulnera conglutinant, ſanguinem ſupprimunt: trita ex aceto capillum tingunt: illinuntur per ſe, aut cum polenta ignibus ſacris, vlceribus quæ ſerpunt, carbunculis & oculorum inflammationibus admota cũ cerato ſtomachum corroborant. *Dioſcorides & Matthiolus.*

ERVLVS (Germ. Attich. Gall. *Hyebles.* Ital. *Ebulo.* Hiſp. *Tezgo yerua nota*) longè humilius eſt ſambuco, magisque herbaceo generi aſſignandum: caule quadrãgulo geniculato: foliis amygdalæ, ex interualio longioribus, geniculatim expanſis pinnatisq;, graueolentibus, in ambitu ſerratis: muſcatio ſambuci, flore & acino eiuſdem: radice nititur longa craſſitudine digitali. * Vis & vſus exiccans, aluo detrahens aquam, ſtomacho inutilis. Folia olerum more coquuntur, ad pituitam bilemque detrahendam. Caules teneri in patinis cocti, eadem efficiunt. Radix in vino decocta, & in cibis data, hydropicos adiuuat: prodeſt viperarum morſibus, eodem pota modo. vuluas emollit inſidentium decocto: patefacit eorum ſpiracula, & vitia corrigit. Acini in vino poti, eodem funguntur munere: denigrant capillos illiti. Folia, ſi prętenera ac mollia expolenta illinantur, inflammationem mitigant: am-

buſtis, & canum morſibus illitu proſunt: vlcera quæ dehiſcunt in fiſtulam, agglutinant. ijs qui podagra tentantur, cum ſeuo taurino aut hircino proſunt illita folia. Naſcitur in opacis, aſperis & campeſtribus. Colligitur menſe Iunio & Iulio, in Auguſto verò baccas ſuas profert. Conſeruatur per annum. *Dioſcorides.*

CISTHVS, quem aliqui citharõ, aut ciſſaron, Ital. verò *Ciſto*. Gall. *Ciſte*. Hiſp. *Cergaços* vocant, ramoſus frutex eſt, ſed improcerus, folioſus: rotũdis folijs, acerbis, hirſutis. flos maſculo vt malo punicæ, fœminæ albet. Naſcitur in ſaxoſis, aſperis, & præſertim in monte Apennino Hetruriæ. Conſeruatur per annum. * Vis aſtringens: vnde flores in vino auſtero bis in die poti, proſunt dyſentericis, & nomas per ſe illiti cohibent: vetuſtati vlcerum, & igni ambuſtis cum cerato medentur. Hypociſthis rhobethron, aut Cytinus à nonnullis cognominata, iuxta ciſthi radices naſcitur, floris punici ſimilitudine. Quædam rufa, altera herbacea, tertia candida. Præfertur ſubrufa. Liquatur acaciæ modo. Aliqui tamen exiccant, fractamque macerant, & incoquunt, reliquaq; vt in lycio proſequuntur. Anima duertendũ eſt, ne hypociſthidis loco colligatur planta aliquantulum ei ſimilis, quę vulgò cauda leonis vocatur: eſt enim orobanche Dioſcoridis. Vires acaciæ habet, verùm aliquantulum magis ſiccat, & aſtringit. * Prodeſt dyſentericis, cœliacis, ſanguinem excreantibus: fœminarum profluuio & pota, & indita. *Dioſcorides.*

HIERACIVM (Germ. Habichkraut. Gall. *Cichoree ſauuage.*) magnum caulem emittit, aſperum, ſubrubrum, ſpinoſum, cauum: folia ex interuallis rariuſculè diuiſa, ſimilia ſonchio per ambitũ: luteos flores, in oblongis capitulis. * Vim refrigerandi habet, & modicè ſubſtringendi: vnde illitum, ſtomacho æſtuanti, inflammationibúſque prodeſt. Succus eroſionem ſtomachi ſorbitione mitigat. Herba cum radice illita, vibratis à ſcorpione ictibus auxiliatur. Hieracium paruum, folia ex interuallis habet, diuiſa in ambitu: cauliculos teneros, virentes: in quibus lutei flores, orbem circinantes, emicant. Vim ſuam ad eadem, ad quæ ſuperior, impendit. Vtrunque vbique naſcitur. Floret Iulio & Auguſto menſibus. *Dioſcorides.*

LYSIMACHIA, quam aliqui Lytron appellant, caules emittit cubitales, altioréſue, fruticoſos, tenues: prodeuntibus geniculatim folijs, tenuibus, ſalicis figura, guſtu aſtringentibus, flore rufo, aut aureo. Gignitur in aquoſis & paluſtribus. * Foliorum ſuccus aduſtringente ſua vi, ſanguinis reiectionem ſupprimit: dyſentericis potui datur, aut infunditur: menſium abundantiã ſiſtit, in peſſo. ſanguinis profluuio ſubuenit, ſi nares ea herba obturentur: vulnerum cruorem cohibet. Acerrimum nidorem ſuffita reddit: qua de cauſa ſerpentes fugat, & muſcas interficit. *Dioſcorides.*

QVERCVS, Germ. Eychbaum. Gall. *Cheſne.* Ital. *Quercia, Roure.* Hiſp. *Enzina arbol* dicitur: omnis adſtrictoriã vim habet, præſertim liber, qui cortici & ligno intercedit: quinetiam tunica putamini glandis ſubiecta. Decoctum ex ijs datur dyſentericis, cœliacis, ſanguinem excreantibus. Trita in peſſo fœminis, fluxione vuluæ laborantibus ſubijcitur. Glandes eoſdem effectus exhibent: vrinam ciunt: capitis dolorem, & flatus in cibum ſumptæ pariunt: reſiſtunt eſitatæ venenatorum ictibus. Decoctum earum, & cortices cũ lacte vaccino potum, prodeſt contra toxica. Intritæ crudę inflammationes illitu leniunt: ad duritias, quas cacoethe vocant, & malefica vlcera cum ſalſa axungia conueniunt. Iligneæ glandes viribus quernas antecellunt. Fagus & Ilex quercus generi aſſignãtur, & cõſimile munus obeũt. Iligneæ radicis cortex cũ aqua coctus, dum mollitus intabeſcat, & tota nocte illitus, denigrat capillos, prius cimolia terra purgatos. Folia omnium tuſa & trita tumoribus proſunt, & imbecillas membrorum partes corroborãt. *Dioſcorides.*

ASPERVLA ODORATA, quibuſdam Cordialis & Stellaria: Germ. *Herrnfreud / Waldmeiſter / Leberkraut.* id eſt, Iecoraria ſiue Hepatica dicitur: Rubiæ & Aparinæ hæc ſimilis eſt, ſed humilior ac odoratior. cauliculi eius breues, & pede vix altiores, folia è ſingulis geniculis ſena ſeptenáue ſtellatim radiata, aliquantulum ſcabra, ſed non perinde tamen, vt Aparines, flores albidi. ſemen paruum, rotundum. radix tenuis, ſerpens, & ſtirpem ipſam facilè multiplicans. Tota herba gratum ſuauemque expirat odorem, præſertim in atrijs cœnaculisque pedibus attrita. Apud Germanos in ſyluis, locis opacis, pingui ſolo gignitur. Apud Belgas hortenſis. Iunio ac ſerius floret. * Facultatem Gallio aliquatenus ſimilẽ habet, ſed tamẽ imbecillior. Fertur in vinum iecta hilaritatem efficere, cordi ac iecori prodeſſe. *Dodonæus.*

ADSTRINGVNT quoq; Abſinthium, Amomum, Agnus caſtus, Burſa paſtoris, Braſſica cocta, Equiſetum, Hedera, Helxine, Intybum, Lauri folia, Melilotum, Myrthus, Mentha, Oxalis, Polygonum, Pentaphyllum, Pſyllium, Plantago, Portulaca, Ruta, Rhu obſoniorum, Semperuiuum, Salix, Verbaſcum, Vitex, Vitis, &c. de quibus ſingulis vide in ſuperioribus, ſuis locis.

De ſolijs aperientibus.

CYCLAMINVS, vulgò panis porcinus dicitur. Italis *Pan porcino.* Hiſpanis nonnullis *Mazam de porco.* Germ. Sweinbrot / Erdapffel. Belg. Verckensbrot / Sueghenbrot. Gall. *Pain de pourceau.* folia habet hederæ, purpurea, varia, in quibus ſuprà infraque albicant maculæ: caule nudo, quaternos digitos æquant: floribus in eo purpureis, roſarum effigie: radice nigra, & aliquantum lata, vt rapum videri poſſit. * Quæ cum hydromelite pota, pituitam, aquamque detrahit: menſes potu, appoſitúue ciet. Tradunt, ſi prægnans radicem tranſgrediatur, abortũ fieri. Partum appenſa accelerat: contra venena, præſertim leporis marini ex vino bibitur: illita contra ſerpentium

ictus

Unable to display this page

De folijs diſcutientibus.

DISCVTIVNT Abrotanum, Althęa, Anethũ, Adianthũ, Atriplex, Braſſica, Chamomilla, Lilij folia, Malua, Mentha, Melilotum, Origanum, Ruta, Stœchas, Sampſuchum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De folijs extrahentibus.

ANAGALLIS officinis Morſus gallinæ, Ger. Gauchheil. Gall. *Mauron.* Ital. *Anagallo.* Hiſp. *Murages*, dicitur. Eius duo ſunt genera, quę tantùm flore diſtant. nam quæ cœruleo flore eſt, fœmina dicitur: mas, quę phœniceo. Frutices ſunt parui in terra iacentes: foliis in quadrangulo caule puſillis, ſubrotundis, ad helxinæ folia accedentibus: ſemine rotundo. herba vulgatiſſima, ita vt pedibus in aruis vineisq; vbique calcetur. in vliginoſis tamen lætior. Per æſtatem vtriuſq; prouentus maximus eſt, potiſſimùm autem menſe Auguſto. Florent autem à Maio menſe vſque in Autumnum. * Vtraque vim habet mitigandi, inflammationem arcet, adactos corpori aculeos extrahit, nomas cohibet. Succus earum gargatizatus, capitis pituitam purgat: & naribus infuſus, dolorem dentium lenit, ſi in aduerſam narem injiciatur: argema cũ melle Attico emẽdat: reuſæ oculorum aciei auxiliatur: contra viperarum morſus, iecinoris, & renum vitia, ſi ex vino bibatur, prodeſt. Tradunt eam, quæ cœruleum edit florem, prociduam ſedem reprimere: quæ verò phœniceum, illitu euocare. *Dioſcorides.*

EXTRAHVNT quoque Ariſtolochia, Dictamnus, Porrum, Thapſia, Cyclaminus, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De folijs ſuppurantibus.

SMYRNIVM caulem habet apij, & ſtolones multos: folia latiora, ſuppinguia, ad terram infracta, robuſta, odore medicato, cum quadam acrimonia iucunda, colore in luteum langueſcente: capitibus caulium orbiculatis, vt anethi ſemine braſſicæ, rotundo, nigro, acri myrrhæ ſapore, ita vt alterum alterius loco cedat. * Radix quoque odorata, guſtu acri, fauces mordet, ſuccoſa, mollis. Cortex eius foris niger, intus viridis, aut ſubalbidus. Naſcitur in ſaxoſis & collibus, atq; ſqualidis, & limitibus terrenis, & hortis. Colligitur menſe Iunio, vel Iulio. Cõſeruatur per annum. Vis radicis, herbæ & ſeminis, excalfacere. Foliis muria maceratis ad obſonia vtuntur: aluum ſiſtunt. Radicem contra ſerpentium ictus bibere conuenit: tuſſes & orthopnœas mitigat: vrinæ difficultati medetur. Illita recentes tumores, collectiones, duritiasq; diſcutit: vulnera ad cicatricem perducit, partus abortu vitiat, ſi feruefacta ſubijciatur: tumores ſuppurat. Semen lienis, renum & veſicæ vitijs prodeſt: menſes & ſecundas pellit. commodè datur iſchiadicis in vino: inflationes ſtomachi lenit: ſudores ciet, & ructus. Peculiariter datur hydropicis in potu, & contra febrium circuitus. *Dioſcorides.*

SVPPVRANT quoque Althæa, Amomum, &c. de quibus vide ſuprà.

De folijs abſtergentibus.

LICHEN, qui ſaxis eſt familiaris, aliquibus Bryon, Germanis Stein / oder Brunnen leberkraut appellatur: aſperginoſis petris adhæret, vt muſcus. Iulio menſe ea qua picta eſt forma decerpitur. * Is illitus ſanguinis profluuia ſiſtit, inflammationes arcet, impetigini medetur. Iuuat regio morbo correptos, cum melle illitus: oris & linguæ defluxiones inhibet. Abſtergentem, ac modicè refrigerantem facultatem habet, vtramque verò reſiccantem. *Dioſcorides & Galenus.*

ABSTERGVNT quoque Anagallis, Abrotanum, Aſparagus, Aſplenos, Atriplex, Abſinthiũ, Beta, Chamæpitys, Caſſutha, Marrubium, Parietaria, Salicis folia, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De folijs glutinantibus & cicatricem ducentibus.

FRAGARIA (Germ. Erdbeertraut. Gall. *Fraiſes, ou herbe portant fraiſes*) planta nemini ferè non cognita. In ſyluis, dumetis, & in opacis montibus, ac ſecus vias ſponte naſcitur. In hortis interdum colitur. Floret vere & tota æſtate. Fructus tamen eius fugax, rarò niſi æſtatis initio inueniri poteſt. * Refrigerat ordine primo, ſiccatq; ſecundo. Folia & radix vulnera & vlcera ſanant: muliebres fluxus & dyſenterias cohibent, vrinam cient, & lieni conferunt. Herbæ & radicum decoctum potum, auxiliatur iecinoris inflammationibus, mundatque renes & veſicam. Idem ore contentum, collutionisq; modo agitatum, gingiuas roborat, dentes commotos firmat, & deſtillationes ſiſtit. At fraga præter id quòd guſtui æſtate in cibis arrideant, bilioſis æſtuantibuſque ventriculis proſunt, ſiticuloſisque ſitim ſedant. Vinum quod ex ijs elicitur, vlcuſculis, quæ in facie à caliditate proueniunt, mirificè medetur: itemque varos, & oculorum nubeculas calidasque defluxiones impoſitum tollit. *Matthiolus.*

ISATIS ſeu Glaſtum (Germ. Wendt. Gall. *du Gueſde, ou paſtel.* Ital. *Guado.* Hiſpan. *Paſtel.*) ſatiuum, quo infectores lanarum vtuntur, folium habet plãtagini ſimile, verùm pinguius, nigriuſque: cuius caulis duũm cubitorum altitudinem excedit. Copioſè in Germania prouenit. * Illita folia tumores omnes diſcutiunt, cruenta vulnera glutinant, ſanguinis profluuia ſiſtunt: ignem ſacrum, phagedænas, putreſcentia vlcera, & quæ ſerpunt, ſanant. Sylueſtre glaſtum ſatiuo ſimile eſt. Folia fert maiora, lactucaceis proxima: caules tenuiores, multifidos, quadantenus rubentes, in quorum cacumine folliculi multi dependent, quandam linguarum effigiem referentes, in quibus ſemẽ: flore tenui, luteo. In quibuſdam Germaniæ locis naſcitur. Eadem, quæ & ſuprà dicta, præſtat: potu & illitu lienoſis auxiliatur. Maio ac Iunio menſe florent, ac ſubinde ſemen proferunt. *Dioſcorides.*

SANICVLA (Germ. Sanickel. Gall. *Sanicle.* dicitur) exit foliis pentaphylli maioribus: radice candida,

candida, tam miro naturæ ipsius artificio nodulis ac lacinijs quibusdam elaborata, vt non parum admirentur, qui tantum naturæ opus diligenter intuentur.* Huius vtuntur in potionibus ad enterocelas, & ad interna vulnera, præsertim ad ea quæ in thoracis cauitatem penetrauerint. Plura insuper saniculæ ostendunt genera, quorum vnum folium fert plantaginis magnitudine, sed crassiora, veluti fabariæ vulgò vocatę, lacinijs circùm magno artificio factis à natura, colore in album flauescente. Hoc cæteris præferunt ad enterocelas, & thoracis vulnera, si quotidie in potu sumatur: quin & ad alia vulnera, tam intus sumptum, quàm exterius illitum. Nascitur in campestribus, syluis, montibus. Carpenda cum suis capitulis Maio & Iunio mensibus, &c. *Matthiolus.*

TORMENTILLA Germ. Tormentill. Gall. *Tormentille* dicitur: folio pentaphylli minore, septenis incisuris diuiso: radice breui, nodosa, compacta, rubeo colore, sapore adstringenti: cauliculis tenuibus, subrubentibus: flore melino, adeò vt in pentaphylli genere sit reponenda. Sunt, qui à septenis foliorum diuisuris Heptaphyllon hanc vocent. Nascitur in syluis ac locis montosis. Serò ac cùm iam vites florent, herba hæc apparere incipit. * Herbarij compertum habent, hanc ijsdem pollere facultatibus, quibus Bistorta prædita est. Quamobrem vtræque vrinæ incontinentiam supprimunt: sistunt menses, si in earum decocto ad vmbilicum vsque consederint fœminæ. Idem præstant, (de radicibus tamen intelige) si tritæ, & ex melle atque spica subactæ ventri ac pubi illinantur. Sanguinem è vulneribus manantem cohibent, superaspersо earum puluere. Qui item potus bilioſas coercet vomitiones, si ouorum albo exceptus super fictili tegula inasletur, mox comedatur. Aqua quæ ex his duplici organo elicitur, siue è radicibus decoctum, venenis omnibus remedio est. Ex quo tãtum apud nonnullos tormentillæ inualuit vsus, vt ex eius radicibus etiam medicamenta cõponant aduersus pestilentiam. Vtræque dysentericos sanant, & vulnera glutinant, præsertim quæ in intestinis & viscenbus fuerint illata, non modò ipsis vulneribus illitæ, sed & in potionibus hauſtæ. Rebellia, contumaciaque vlcera curant, & ea sistunt, quæ serpendo corpora erodunt. *Matthiolus.*

HERNIARIA, herbula est in sabulosis nascẽs: ramulos multos in terram spargit, folijs minimis, & rotundulis, alis follicatis ex viridi flauescẽtibus, per ramulos sparsis, adstringẽte gustu, ex qua succus expressus subinde affuso vino albo, certissimum & aliquoties probatum remedium contra descensum intestini. Nam nouem diebus ita percurat, vt postea non redeat malũ. Facilius inuentu Autumno. *Hollerius.*

NICOTIANA. Gallis Hispanis *Tabaco*. Brasilianis *Petum*, antiquitùs in vsu fuit Indis, Hispaniæ præsertim nouæ accolis, ad vulnera cutanda. Paucos ante annos in Hispanias delata, magis ad ornãdos hortos, quã ob eius facultates: nunc verò multò celebrior est ob facultates, q̃ propter elegantiam. Nomen legitimum apud Indos est *Picietl*: nam *Tabaco* nomen ab Hispanis illi inditum ab insula quadam eius nominis, vbi frequentissimè nascitur: Magna altitudine assurgit, & interdũ malum Assyriam, quam Limonem vocant, æquat, caule recto, multis prægrandibus ramis brachiato: folio mali Assyriæ tere, sed ampliore veluti oxylapathi, colore viridi dilutiore, & aliquantulũ hirsuto, vti tota planta est. Florem fert in summis ramis campanulæ modo, candidum, medio purpurascentem, quibus continetur semen valdè exiguum, colore ex cinereo nigricante. Radix crassa est, & multifida, & lignosa, intus crocea, & amara, quæ facilè cortice suo delibratur: non intelleximus tamen aliqua facultate præditam esse. Nascitur plerisque Indiæ locis, humidis præsertim & vmbrosis, & exculto leuiq; solo. Seritur omni tempore: cum verò prodijt, à frigore prẽseruanda est, & secundùm parietes plantanda ad eorum ornatum: siquidem toto anno viret, citriotũ modo. Foliorum duntaxat est vsus, (tametsi eorum defectu quidam semine vtãtur) eaq; vt asseruari possint, filo traiecta in vmbra suspenduntur, & siccãtur: deinde ijs, aut integris, aut in puluerem tritis, vtuntur. Calida & sicca est in secũdo gradu: itaq; calfacit, resoluit, mundificat, & aliquãtulum adstringit, vt exsequentibus facultatibus iudicare licebit. Folia huius plantæ calfacta & imposita, præsens in Cephalæa & Hemicrania sunt remedium, si morbus ex causa frigida, aut flatibus ortus sit: sæpius verò sunt repetenda, donec morbus tollatur: sunt, qui caput oleo florum mali arantij prius inungant. Idem remediũ rigidis cruicibus siue tetano vtile est, & in totius corporis doloribus ab eadem causa ortis. Dolores dẽtium à causa frigida nõ modò finit, dente prius detorso aliquo linteo eius succo delibuto, & pilula ex eius folio confecta denti indita, sed etiã, ne corruptio serpat, prohibet. Pectoris vitijs, tussi veteri, asthmati & similibus, ex frigido humore ortis morbis foliorũ decoctum ex aqua, & eclegma ex eius decocto, vtilia sunt. Serapium ex saccharo, & foliorum eius decocto paratum, paucaq; quãtitate sumtum, putres humores pectoris ejicit. Asthmaticis interdum fumus eorum ore exceptus opitulatur: sed necessarias euacuationes præcedere opus est, si mora ferre possit. Sub cinetibus calefacta folia, & sordida nõ excussis cineribus, calidaq; sæpius imposita, ventriculo perfrictionibus, & flatibus laboranti auxilio sunt. Viridia folia alij manibus oleo inũctis confringunt, & sic imponunt. Ventriculi & lienis obstructionibus folia pauxillo aceto intrita, dinque illita, vtilia sunt: quibus deinde folia calefacta, aut lineus pannus succo foliorum calenti intingere, superimponuntur. Foliorum defectu, puluis communi vnguento obstructiones aperiente, excipitur, & pars obstructa, aut tumore affecta diu inungitur. Indicę mulieres valdè cõmen-

dant in puerorum, & etiam grandiorũ ſtomachi eruditatibus : nã ventre inferiore prius inuncto oleo lucernarum & folijs ſub cineribus calefactis altero ventriculi regioni, altero tergori qua ventriculum ſpectat, poſitis, eas concoquunt, & aluum emolliunt, ſi quoties opus erit, renouentur. Latas & teretes ventris tineas expellit foliorum ſuccus cum ſaccharo coctus, & depuratus, pauca quãtitate ſumptus : vmbilico tamẽ etiam imponẽdum folium tritum, & aluus deinde clyſtere eluendus. Nephriticis doloribus, folia ſub cineribus, vt antè, calefacta, & quàm calidè fieri poteſt, adpoſita, magnum adferunt leuamen, idem remediũ quoties opus erit repetẽdo. Commodè etiam clyſteribus injcientur, atque etiam fomentationibus & emplaſtris admiſcebuntur. In ſuffocationibus vteri folia probè calefacta, & vmbilico, vteriq; regioni impoſita, præſens adferunt remedium: quòd ſi (vt fit interdum) animi deliquium ſubſequatur, fumus illorum naribus obijciatur, illicò liberabitur: quod remedium Indicis mulieribus adeò vulgare eſt, vt ea de cauſa Tabaci folia diligenter adſeruẽt, & magni faciant. Sunt verò, q odorata vmbilico prius admouẽt, deinde folium. Maximè autem conferunt aut Tacamahaca, aut oleum de Liquidambar, aut Balſamum, aut Caranna, aut ex his omnibus emplaſtrum conſtans, & in vmbilico aſſiduè geſtatum. Articulorum doloribus (modò humores frigidi ſint, vel ſaltem non nimium calidi) efficaciſſimè folia calida adhibẽtur, aut eorum ſucco pannus lineus intinctus: etenim humores reſoluunt, & digerunt, ideoque etiam tumoribus œdematoſis foliorũ ſucco calido prius elotis, vtiliſſimè imponuntur. Pernionesſanare, ſi ter aut quater huius plantæ folijs fricentur, deinde pedes & manus aqua calida cum ſale abluantur, experientia docuit. Venenis & toxico perniciojſiſſimo, quo Canibales ſuas ſagittas illinunt, reſiſtere, paucis ab hinc annis experti ſunt nonnulli: nam antè ſublimatum vulneribus inſpergere ſolebant. Toxica autem vires infringere hac ratione ſciuerunt Hiſpani. Contigit, vt quidam Canibales in ſuis cymbis ad D. Ioannem de Portu diuite nauigarent, Indorum atq; etiam Hiſpanorum (ſi quos reperiſſent) telis ſuis venenatis conficiendorum cauſa. Eò appellentes, Indos & nonnullos Hiſpanos conficiunt, pleroſque autem vulnerant: cùm verò ſublimato carerent, à quodam Indo edocti ſunt, vt Tabaci ſuccum expreſſum ſuis vulnerib. imponerent, & ipſa deinde folia trita: ſedati ſunt illicò dolores, & ea ſymptomata, quæ huiuſmodi venena ſubſequi ſolent. venenum ſuperatum, vulnera deinde curata. Ex eo folijs huius plantę aduerſus venena vti cœptum eſt. Rex ipſe catholicus, eius vires experiri volens, cani vulnus infligi iuſſit in gutture, & toxico, quo venatores vtuntur, illini, & paulò pòſt foliorum Tabaci ſuccum ſatis copioſè inſtillari, & ipſa folia trita ſupra vulnus ligari : liberatus eſt canis non ſine omnium admiratione. Eodem modo venenatis peſtiferisq; carbunculis impoſita, cruſtas inducunt, deinde curationem adferunt: & ad ictus morſusq; virulentorum animalium preſens ſunt remedium. Recentibus vulneribus impoſita, illicò ſanguinem ſiſtunt, eaque glutinant: quòd ſi maiuſcula ſint, vino prius eluentur, & labijs vulnerum coniunctis, ſuccus foliorum inſpergetur, & ipſa folia trita ſupra vulnus alligabuntur: poſtridie reliquisque ſubſequentibus diebus idem ordo ſeruabitur, victusq; ratio neceſſaria. Vetera vlcera, Gangrenasq; ſuccus inſtillatus, & folia trita impoſita detergent, curant, & ad cicatricem perducunt, purgato videlicet prius corpore ex medici conſilio, & miſſione etiam ſanguinis, ſi neceſſaria ſit facta : deinde obſeruata quæ conuenit victus ratione. Porrò non modò in hominibus eiuſmodi vlcera curare, ſed etiam in animalibus ipſa experiẽtia docuit: nam per vniuerſam Indiam frequentia vlcera vaccas, boues, & alia animalia infeſtant, quæ facilè ob regionis humiditatem extremam, putreſcũt, & vermibus ſcatent, quibus ſolebãt inſpergere ſublimatum, melioribus remedijs deſtituti : ſed cum magno iſthic væneat, plerunque quod vlceribus inſpergebatur, pluribus cõſtabat, quàm animal, quod curabatur, æſtimari potuiſſet. Itaq; Tabaci facultates in hominibus experti, illius etiam vſum ad putrida, fœtida, vermibusque ſcatentia animalium vlcera tranſtulerunt, atque adeò comperierunt, ſuccum eius inſtillatum, nõ modò vermes necare, ſed etiam vlcera mundare, deinde ad cicatricem perducere: prodeſt etiam iumentorum exulcerationibus: ideoq; Indi Tabaci puluerem ſemper circumferunt. Quendam noui narium vlcere laborantem, è quo ſanies manabat, non ſine contagij ſuſpicione: meo conſilio inſtillauit foliorum Nicotianæ ſuccum, à ſecunda inſtillatione, multi vermes exciderunt, deinde pauciores, & poſt aliquot dies ſanatũ eſt vlcus, ſed quæ eroſa erant, non reſtituta. Illius etiam folijs impetigines, & capitis ſcabies vtiliter confricãtur. Hæc eſt celebrata illa Indicis ſacerdotibus planta, qua vti ſolebant ad reſponſa danda. Etenim apud Indos moris erat Sacerdotes de bellorum euentu, alijsq; magni momenti negocijs conſulere. Conſultus ſacerdos iſtius plantæ folia ſicca vrebat, & eorũ fumum tubulo ſeu cannula quadam in os excipiebat, deinde quaſi in ecſtaſin quandam raptus, cadebat, omni motu priuatus, ſicque permanebat aliquandiu. Diſcuſſa eius fumi facultate, ad ſe redibat, referebatque negocium cum dæmone cõtuliſſe, & reſponſa dabat ambigua, vt, vtcumque euentus ſuccederent, illis facilè perſuaderet, ſic ſe prædixiſſe: eoq; modo barbaros illos homines miſerè decipiebant. Cæterùm vulgus etiam Indorum eum fumum per os & nares recipit animi gratia, cùm inſomnia videre interdum, & extra ſe quaſi rapi volunt. & etiam de ſuorum negociorum euentu, ex ſomnijs, quę illis apparuerint, pronunciaturi. At nõ eſt recens, plantas quaſdam inueniri, quæ manducatæ, aut initiò aſſumptæ, vanas ſpecies,

& ima-

& imagines obseruari faciant. Siquidem Dioscorides cap. de Solano manico seu furioso, eius radicem drachmæ pondere ex vino potam, facere species vanas imagines que non iniucundas obuersari scribit, sed duplicatum eius modum ad tres vsq; dies, mentis alienationem afferre, quadruplicatum interimere. Anisum si quis dormiturus edat, somnia excitari iucunda & suauia: contrà Raphani esu, grauia & turbulenta, & sic de plerisque alijs. Garcias ab Horto refert, Bangue plantæ succum alijs admixtum, mentis alienationem facere, insomnia excitare, & omni solicitudine liberare, veluti etiam opium, quod Orientalibus Indis admodum familiare est. Sic & nostri Indi, oneribus ferendis, aut alijs laboribus defatigati, Tabaci fumum hauriunt, & illicò, quasi mente alienati, corruût: excitati verò, refocillatos eo somno, & vires recuperatas sentiunt. Eorum exemplum secuti Aethiopes pro mancipijs eò deducti, nimis frequenter eum hauriunt: quò fit, vt eorum domini egregiè eos castigent, & illorum Tabacum exurant, quo illis ansam auferant sæpius illo vtendi. Vsus est etiam Tabaci apud Indos, famis sitisque sedandi gratia, hoc modo: Conchylia quædam cochlearum fluuiatilium vrunt, deinde atterunt calcis modo: huius & foliorum Tabaci æquas partes sumût, manduntque, donec ex vtrisque massa quædam fiat, quam in pilulas piso maiores confingunt: atque in vmbra siccant, & in vsum reponunt. Facturi iter per deserta, vbi neque cibum, neq; potum inuenturos se putant, eas pilulas secum deferunt, ex ijs vnam inter labrum inferius, & dentes reponentes, eius liquorem assiduè sorbent: ea absumpta, aliam reponunt, atque ita aliam, donec peregrinationem absoluant, triduanam interdum, aut quatriduanam: atque ea ratione toto eo tempore neque famem sibi molestam esse, neque sitim afferunt: cuius causam esse puto, quòd sorbentes assiduè pilulas illas, etiam humores pituitosos è cerebro eliciunt, qui deglutiti, & in ventriculum demissi, naturalem eius calorem humectant, sed ab eo tandem absumuntur, aliorum ciborum defectu: vt in multis animalibus obseruare licet, quæ tota hyeme in suis latibulis se continent sine alicuius alimenti copia, quia calor naturalis occupatus est in pinguedine absumenda, quam æstatis tempore collegerunt. Hæc sunt, quæ de celeberrima hac planta, eiusque facultatibus scripsit *Nicolaus Monardus*. At *Carolus Clusius* de Nicotiana hæc habet verba: Est verò Petum siue Nicotiana trium aut quatuor cubitorũ altitudine, interdum amplior, multis alis, crassisque ramis concaua, folia numerosa, ampla, densa seu carnosa, pinguia, graui odore, feruido, & acri gustu. Flos extremis ramis nascitur copiosus, ex albo purpurascens, oblongus, & tubæ in modum concauus, extrema parte latus, & pentagonus, cuius color frigoribus magis intendi solet. Huic succedunt siliquæ Digitali ferè similes, semine plenæ, ex rufio nigricante, pusillo papaueris modo minore. Eius duo sunt genera. Nam vnum amplo latoque est folio, interdum cubitali longitudine, pedalique latitudine, sine pediculo, caulem amplectente. Id altius assurgit, & flos ordine per ramulorum longitudinem illi nascitur, dilutior aliquantulum. Alterum paulò minore est folio, Solano, quod Bellam donnam vulgò vocant, simili, sed acutiore, longoque pediculo ramis inhærens: flores huic veluti per vmbellas nascuntur saturatiores aliquanto. Vtriusq; radix lignosa est, & multifida. Floret calidioribus regionibus Iunio & Iulio, semen Septembri maturescit: (vidi in Lusitania tota hyeme florentem) at hic à mense Augusto in hyemem vsq; floret, & subinde semẽ profert, deinde primo gelu flaccescit, peritque tota, neque hyeme asseruari potest, nisi nouella admodum, idque difficulter. Nascitur omni solo, & semel sata, semenque ad maturitatem perducẽs, seipsam deinde serit, nec opus habet alia satione. Si tamen serenda erit, Augusto aut Septembri id fiat, quoniam semen exiguum, diutissimè sub terra latet, antequam germinet: & Martio, aut vere sata primùm Augusto germinat. Apud nos diligenter colitur, non tam ornatus gratia, quàm ob insignes facultates, præsertim à nobilibus quibusdam matronis rei herbariæ studiosis, quæ folijs eius recentibus, aut in vmbra siccatis, & stillatitio illorum liquore vitreis organis extracto, frequenter vtuntur ad vlcera antiqua, putrida, maligna, gangrænas, scabiem, impetiginem, lichenes, oculorũ nebulas, felici cum successu, multisq; miseris rusticis auxilio sunt. Sunt, qui eius folia singulis diebus manè à ieiunis mandi iubent, vt podagra liberentur, quoniam multã pituitam in os attrahat, eamq; in partes inferiores defluere prohibeat. Carolus Stephanus in prædio rustico Gallico lib. 2 cap. 76. experientia comprobatum esse scribit, eius folia strumis vtiliter illini, eiusq; stillatitium liquorem asthmaticis auxilio esse. In summa, Panacea quędam est ad omnes generis morbos. Aliud eius genus, per omnia minus, folio rotundiore, nec hirsuto, pinguiue, licet succulẽto, flore minore, & per extremum rotundo, pallescente, ante viginti annos Europæ innotuit. Dodon. Hyoschyamum luteum nuncupauit. Ad pleraque conferre etiam existimatur, verùm superiore longè imbecillius. *Hæc Clusius.*

GLVTINANT quoq; Althæa, Anagallis, Cẽtaurium, Chamæpitys, Chamædrys, Equisetum, Eupatorium, Ebulus, Myrthus, Plantago, Quinque folium, Symphytum maius, Verbenaca, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De folijs flatus discutientibus.

SESELI Massilienſe folia fœniculi habet crassiora, caulem vegetiorem, vmbellam anethi, in qua semen oblongum, anguloſum, degustanti statim acre: radix longa est, iucundi odoris. Optimum iuxta Massiliam Galliæ vrbem nascitur. Prouenit autem alijs quoque in locis calidioribus, nunc in plerisque Germanię hortis, sed

non niſi ſatum & cultum. Floret eſtate, & ſemen ſubinde producit. * Calefacit & deſiccat ordine ſecundo. Semen & radix excalfaciendi vim habent. Potu ſtrangurias & orthopnœas medetur: ſuffocationibus mulierum comitialibusq; proſunt: mẽſes & partus trahunt: ad omnia interna mala pollent: tuſſim veterem ſanant. Semẽ cum vino potum, cõcoquit, & tormina diſcutit: epialis febribus vtile. contrà perfrictiones in itineribus, cum pipere & vino bibitur. Capris cęterisq; pecudibus datur in potu, quò faciliùs ſuos fœtus enitantur. Aethiopicum ſeſeli, folia habet hederæ minora, & ad periclymeni modum oblonga. frutex nigricat, palmitibus in bina cubita extenſis: ramis ſeſquipedalibus: capitulo anethi ſemine in tritici morem denſo, nigro, amaro, Maſſilienſi odoratiore & acriore, multũ ſuaui. Peloponnenſe folia habet cicutę, latiora & craſſiora: caulem ſupra Maſſilienſis magnitudinem, ferulaceum: & latam in cacumine vmbellam, in qua ſemen latius, odoratum & carnoſius pendet. Eiſdem viribus prædituꝫ eſt. Naſcitur in aſperis, riguis, & collibus. inuenitur etiamnum in inſulis. Creticum ſeſeli, iuxta Ciliciam in Amano mõte naſcitur, herbula ſurculoſa, ſemine duplici rotũdo, ſcutulorum effigie, odorato ſubaceri. Contra vrinæ difficultatem bibitur: potu cit menſes. Succo ſeminis, caulisq; virentis, ternis obolis ex paſſo decem diebus hauſto, renes ſanantur. Efficax eſt radix ad ciendas pectoris excreationes, in delinctu cum melle. *Dioſcorides.*

Seſelis radices in vſu ſunt & ſemen, ſecundùm Dioſcoridem. Noſtra tamen ętate ſemen potius vſurpatur: quando ita ſimpliciter reperitur ſcriptum. Liberum autem eſt vnicuique ſumere ex quacunque ſpecie quæ in promptu fuerit, excepto Cretico, quod etiam Tardylium vocatur: nam Maſſilienſe, Aethiopicum & Pelopõnenſe eiuſdem ſunt naturæ. Quique ſtudioſè inueſtigabit, is Maſſilienſe ſemen facilè habere poteſt. quare de eius ſuccedaneo non eſt neceſſe loqui: cùm iſtud in multis officinis legitimũ reperiatur. Aetius nominatim Maſſilienſe accipit, addens debere eſſe incorruptum.

DISCVTIVNT quoque flatus, Abſinthium, Anethum, Apium, Chamomilla, Epithymum, Fœniculum, Iuniperus, Allium, Maiorana, Origanum, Petroſelinum, Squinanthum, Spica nardi, Smyrnium, Ruta, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De folijs ſemen generantibus.

HORMINVM, Sclarea, Matriſaluia, German. Scharlachtraut dicitur, ſatiua herba eſt, folijs marrubio ſimilis: caule ſemicubitali, quadrangulo, circa quem eminentiæ ſiliquis ſimiles prodeũt, quæ ad radicem ſpectant. in quibus diuerſum ſemen recluditur. Siquidem in ſyluęſtri rotundum, fuſcumque inuenitur: in altero nigrum & oblõgum, cuius eſt vſus. Naſcitur in hortis. Colligitur menſe Iunij. Conſeruatur per annum. * Ad Venerem ſtimulandam, cum vino bibi volunt. Purgat cum melle argemas, albuginesque: illitum ex aqua tumores diſcutit: eo etiam extrahuntur aculei ex corpore. Idem effectus eſt illitæ herbæ. Syluęſtre Gallitricum officinæ vocant magis viribus pollet. quare vnguentis, preſertim gleucino, permiſcetur. Naſcitur paſſim in pratis. *Dioſcorides & Matthiolus.*

ERVCA tam ſatiua, q̃ ſponte naſcens (Germ. Weiß ſenff. Gall. *de la Roquette* Ital. *Eruca, Rucula.* Hiſpan. *Oruga yerua.*) vulgaris admodum planta eſt, quòd frequentiſſimè in cœnis acetarijs inſeratur. Satiua in hortis naſcitur. Syluęſtris Italiæ & Hiſpaniæ familiaris, prope tamen aquas prouenit magna copia. Satiua tota æſtate floret: ſyluęſtris autem circa Calendas Iunii potiſſimùm erumpit. * Excalfacit manifeſtè. Venerem largiore cibo concitat. Semen eius idem præſtat, vrinam cit, concoctioni prodeſt, aluo perquàm accommodata. Semine ad condimenta vtuntur: muris aranei morſibus medetur. Ventris tineas enecat, lienemque extenuat. Tritum & cum felle bubulo miſtum, nigras vlcerum cicatrices ad candorem reducit. Cum melle verò perunctum, vitia cutis in facie emendat, & lentigines emaculat. Herba, ſi ſola edatur, caput magis dolere afficiet. *Dioſcorides & Galenus.*

De folijs menſes mouentibus.

ALISMA, Germ. Waſſer wegerich/ & Froſchloffel. Gall. *Plantein aquatique.* alij Damaſion appellãt: folia ei plantaginis, niſi anguſtiora eſſent, laciniоſa, conuexaq; in terram: caule ſimplici, tenui, cubito altiore: capitibus thyrſi: flore tenui, candido, palleſcente: radicibus tenuibus, vt veratri nigri, acribus, odoratis, modicè pinguibus: aquoſos amat tractus. Aeſtate colligitur, tum enim floribus abundat. * Radix ſi drachma vna aut altera bibatur, his conuenit, qui leporem marinum deuorarunt, autà rubetis ranis demorſi ſunt, aut opium hauſerunt: torminibus atq; dyſenteriæ per ſe, aut cum pari modo ſeminis dauci, potui datur. conuulſis, & contra vitiá vuluæ prodeſt. Herba ſiſtit aluum, menſtrua pellit, tumores illita mitigat. *Dioſcorides.*

HYPERICVM, Germ. Sant Johanskraut/ alij Androſæmon, alij Corion, alij Chamępityn appellant, quoniam ſemen odore reſinam imitatur: ſurculaceo frutice, dodrantali, rubeſcente: folio rutæ: floreluteo. leucoio ſimili, qui digitis attritus ſanguineũ ſuccum remittit, qua ex cauſa androſæmon cognominatur: ſubhirſuta ſiliqua, & in rotundo oblonga, hordei magnitudine: ſemine intus nigro, reſinoſi odoris, gignitur in locis cultis & aſperis. Aeſtate floret. Colligitur menſe Iunio & Iulio potiſſimùm. Conſeruatur per annum. * Vrinam cit, menſtrua pellit appoſitum: tertianis quartanisq; cum pino potum liberat. Semen quadraginta diebus hauſtum, iſchiadicis medetur. Folia cum ſemine illita, ambuſta ſanant. *Dioſcorides.*

HELICHRYSON, quidam Chryſanthemon, nonnulli & id Amaranton vocant, quo deorum ſimulacra

simulacra coronant. Ramulum habet candidum virentem, rectum, firmum: folia intercedentibus spacijs angusta, abrotono similia: comam aureæ lucis in orbem: vmbella rotunda, veluti siccis corymbis dependentibus: radice tenui. Nascitur in asperis, & torrentium alueis. * Contra serpentium ictus, coxendicum dolores: vrinæ stillicidia, ruptaque, coma è vino pota opitulatur: ciet menses. Sanguinem concretum ventris ac vesicæ absumit, pota cum mulso: ieiunis trium obolorum pondere, sistit destillationes, data in vino albo diluto. Vestibus inseritur, vt eas ab erodentium iniurijs tueatur. *Dioscorides.*

MENSES quoque mouent, Asarum, Abrotonum, Allium, Adianthum, Amomum, Absinthium, Arthemisia, Ammi, Brassica satiua, Betonica, Centaurium, Chamomilla, Calamintha, Chamędrys, Cassutha, Cyclaminus, Dictamnus, Daucus, Gingidium, Fœniculum, Lapathum, Maiorana, Marrubium, Melissa, Nasturtium, Origanum, Ocymum, Pulegium, Polium, Petroselinum, Oreoselinum, Raphanus, Ruta, Rosmarinus, Saluia, Sabina, Seseli, Serpyllum, Scordium, Trifolium, Vitex, Vrtica, Thymus, &c. de quibus singulis vide supra suo loco.

De folijs menses sistentibus.

LIMONION (Germ. Wintergrün/ Holtzmangold/ oder Waldmangold/ oder Waldtot. Gall. *Limoine, ou Bette de pré*, dicitur) folia habet betæ, tenuiora & longiora, decem, sæpe plura: caulem tenuem, rectum, lilio æqualem feminibus rubris scatentem, quæ gustata astringunt. * Semen tritum, & ex vino acetabuli mensura potum, dysenterieis, cœliacisque prodest: rubra fœminarum profluuia sistit. Nascitur in pratis & palustribus. Iunio mense floret. *Dioscoridis.*

RVBVS (Germ. Brambeer. Gall. *Ronce.* Ital. *Rubo, vrgo.*) notitiæ vulgaris est. * Vim habet siccandi & astringendi: capillum tingit. Ramorum decoctum, potu aluum sistit, & fœminarum profluuia. presteris morsui accommodatissimum. Gingiuas firmat, & oris vitijs medentur folia commanducata: cohibent vlcera quæ serpunt: vlceribus in capite manantibus, oculisq; procidentibus, remedio sunt: condylomatis & hæmorrhoidibus folia illinuntur. cardiacis & stomachi doloribus, trita conuenienter imponuntur. Caules cum folijs tunduntur, exprimiturque succus, mox fole cogitur, singulari remedio contra omnia, quæ modò dicta sunt: Morì in rubo nascentis quàm optimè maturi succus, ad oris medicamenta conuenit. Sistitur aluus præmaturi cibo, nec nō flore in vino poto. Passim in dumis prouenit. Folia in vere: flores æstatis initio: fructus, vbi iam maturuerint, per messes & extrema æstate decerpitur. *Dioscorides.*

SISTVNT quoque menses Bursa Pastoris, Fragaria, Hyoscyamus, Lysimachia, Myrthus, Nymphæa, Plantago, Sempetuiuum, Symphytum, Solanum, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De folijs venenis resistentibus.

ERYSIMON, Latini IRIONEM, German. Hederich/ & Wildensenff. Gall. *Velar, ou de la Tourelle* vocant: iuxta vrbes, rudera, hortosque nascitur: folijs crucæ syluestris: cauliculis in lori modum lentis & obsequiosis: floribus luteis: siliquis in cacumine gracilibus, vt fœnograeco, corniculatis: semine nasturtij, exiguo, vrentis gustus. Per integram æstatem floret, autumno autem semen in siliquis profert. * Contra thoracis fluxiones efficax est, & si purulenta extussiuntur: regio morbo & coxendicibus prodest: contra venena in delinctu cum melle datur. Illinitur ex aqua aut melle vtiliter cæcis carcinomatis, paro tidibus, duritijs mammarū, & testium inflammationibus. In totum extenuat, & excalfacit. Mitius multò ad clysteres fiet, si aqua madefeat, atque torreatur, vel linteo illigatum, pinsita farina oblitum perassetur. *Dioscorides.*

LEVISTICVM, quod Dioscorides LIGVSTICVM, Galenus LIBISTICVM, Germ. Liebstockel Gall. *Liueſſe, ou Liueſche* nominant. Quamuis pleræque plantæ multis partibus sunt similes: nulla tamen adhuc reperta est, quæ eius omnibus notis respondeat. Itaque loco eius Leuisticus vulgaris, aut Cuminum accipiendum est. Nascitur passim in hortis vulgaris. Floret æstiuo tempore. Colligitur mense Iulio. * Radicis seminisque veri ligustici vis excalfactoria, concoquens. Prodest ad intestinos dolores, tumores, concoctiones: idem ad inflationes, præsertim quibus stomachus turgeat: & contra serpētium ictus: vrinas & menses potu trahit: Eosdem præstat effectus apposita radix. Semen cum radice oxyporis, & medicamentis decoquentibus admiscetur, ori per quàm vtile: quare pro pipere vtuntur eo indigenæ ad obtonia. Adulteratur semine quodam simili: quod facilè gustu discernitur: amarum enim est. Alij semen fœniculi aut seseli admiscentes, ligusticum dolo vitiant. *Dioscorides & Florentini.*

VENENIS quoq; resistunt Abrotonum, Absinthium, Allium, Adiātum, Apium, Brassica, Betonica, Carduus benedictus, Chamædrys, Cyclaminus, Calamintha, Eupatorium, Fœniculum, Iuniperus, Marrubium, Origanum, Pulegium, Polium, Ruta, Scordium, &c. de quibus singulis vide suprà.

De folijs strumas discutientibus.

APARINE (Germ. Kletkraut. Belg. Kleefkruyt. Gall. *Kebie, ou grateron.* Ital. *Speronella.* Hisp. *Preseva.*) ramis multis & paruis fruticat, asperis, quadrangulis, per interualla orbiculato foliorū ambitu, vt in rubia: flos albus: semen durum, rotundum, concauum, album, vmbilici figura, asperitate vestium tenaci. Exit Aparine iuxta margines agrorum, & quandoque in ipsis agris frugibus permixta: item secus vias, fossas, sepes, & inter sentes. Aestiuis mensibus vbique frequens. * Ea pastores coli vice vtuntur ad eximendos è lacte pilos. Seminis, caulium, ac foliorum succus, po-

tu contra viperarum, phalangiorumque morſus auxiliatur: infuſu aurium dolori medetur. Herba cum axungia trita, ſtrumas diſcutit. *Dioſcorides.*

GALLIOPSIS, ſeu vrtica fœtida, frutex in totum caulem & folia habet vrticę læuiora, & quæ grauem odorem trita reddant: flore purpureo, tenui. Naſcitur circa ſepes, ædificiorum areas, ac ſemitas vbique. Colligitur Iunio & Iulio menſibus. * Folia, caules, ſemen, ſuccusque, duritias & carcinomata diſſipant: ſtrumas, panos & parotidas diſcutiunt. Oportet bis die tepidum ex aceto cataplaſmia imponere, & eius decocto fouere: ad putreſcentia gangrænas, & nomas cum ſale efficaciter illinuntur. *Dioſcorides.*

DISCVTIVNT quoque ſtrumas, Adiantum, Althæa, Lupinum, Lapathum, Meliſſa, Naſturtium, Pentaphyllum, Scordium, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De foliis dolorem mitigantibus.

ASCLEPIAS, Latini Hirundinariam, Germ. Schwalbenwurtz appellant, ramos emittit longos: folia hederæ longa: radices numeroſas, tenues, odoratas: floris virus graue: ſemen ſecuridacæ. Naſcitur in montibus aſperis & arenoſis. Auguſto menſe florib. abundat. * Radices ex vino potæ torminibus auxiliantur, & contra ſerpentium ictus. Folia aduerſus vuluæ, mammarumq; vlcera, quæ cacoëthe vocant, illinuntur. *Dioſcorides.*

DOLOREM quoque mitigant ſeu leniunt Anethum, Abſinthium, Atriplex, Chamæmelum, Calamintha, Centaurium maius, Chamæpitys, Hyoſcyamus, Libiſticum, Lupulus, Peucedanum, Petroſelinum, Roſmarinus, Ruta, Siſymbrium, Serpyllum, Sampſuchum, &c. de quibus ſingulis vide ſuo loco.

De foliis ſeu herbis venenoſis.

ACONITVM (German. Dotwürtz/Wolffstraut dicitur) ſtatim in lingua inter bibendum, cum aſtrictione quadam dulceſcit: & ſubinde, potiſſimùm cùm exurgere conantur, vertigines offundit: lacrymas ciet: grauitatem pectori & præcordijs adfert, ſimulque ſpiritus cerebri difflantur. Quare venenum vomitione abigi, aut clyſtere per aluum egeri opus eſt. Vtimur inter propinandum origano, ruta, marrubio, vel abſinthij decocto, cum vino abſinthite, vel ſemperuiuo, vel abrotano, chamælæa, aut aiuga. Prodeſt etiam num opobalſami drachma, cum melle aut lacte, cum caſtoreo, pipere & ruta, æquis ponderibus ex vino: coagulum hœdi, leporis, aut hinnuli cũ aceto: ſerri quoque ſtercus, item vinum, in quo aurum, ferrum, argentúmue candens reſtinguatur, potum, lixiuiaque cum gallina & vino decocta, aut carnium bubularum præpinguium iura, cum vino ſumpta. Fertur & aiuga priuatim ipſis ſubuenire. *Dioſcorides.*

CICVTA (German. Schirling. Gall. *Cigue.* Ital. *Cicuta.* Hiſp. *La cecuta* appellatur) pota vertiginem excitat, oculisque caliginem offundit, ita vt ne minimum cernatur: ſingultus ciet, mentem turbat, extremi artus gelantur: denique conuulſi, ſuppreſſo arterię ſpiritu, ſtrangulantur. *Quare inter initia, cicutam vomitu excutiemus: poſtmodum deiectionem moliemur, vt quod ad inteſtina prolapſum ſit, excernamus: tum demum in meracam potionem, quæ maximo eſt auxilio, deueniemus: repetendum per interualla, in quibus proderit lac aſininum aut bubulum potui datum, vt abſinthium cum pipere & vino, caſtorio, ruta, mentha cum vino. aut amomi, cardamomi, aut ſtyracis vncia, aut piperis cum ſemine vrticæ & vino, aut lauri folia. Item laſer ex oleo & paſſo, & paſſum per ſeſe longius potum proficit. *Dioſcorides.*

DORYCNIVM, quod aliqui manicon Solanum appellarunt, epotũ, lactis ſaporem in guſtu refert: * continẽtes ſingultus ciet, humor linguã vexat, ſanguis conſeſtim reijcitur: mucoſa quædam perinde quaſi dyſentericis, aluo egeruntur. Itaq; antequã aliquid ex ijs eueniat, auxilio ſunt vomitus, clyſter, & quæcunq; potum venenum expellere poſſunt. Priuatim ijs opitulatur aqua mulſa, lac caprillum, aut aſininum, dulce vinum, quod tepidum cum auiſo bibatur. amygdalæ amaræ, gallinacea pectora decocta. Quinetiam conchylia omnia, tam cruda quàm toſta eſſe, ſalutare eſt. Conueniunt & locuſtæ marinæ, & gammari, & pota eorundem iuſcula. *Dioſcor.*

HYOSCYAMVM (Germ. Bilſamkraut. Gall. *de Iuſquiame.*) potum aut comeſum, ſimilem ebrijs abalienationem mouet: ſed facilè medicamentis cedit. * Auxiliatur aqua mulſa copioſè data, lacque, præſertim aſininum: ſi id deſideratur, caprillum, vel bubulum, vel aridarum ficuum decoctum. Faciunt ad id etiam nuclei pinei, aut cucumis ſemẽ ex paſſo ſumtum, & vinum ſalſum, cum adipe ſuilla recenti paſſoque: itidem vrticæ ſemen, aut nitrum ex aqua, & intubus erraticus, & ſinapis, & naſturtium, radix, cepa & allium: & hæc ſingula cum vino ſumantur. Poſtea ſinendi quieſcere, quemadmodum qui vinum biberũt, vt excoquant. *Dioſcorides.*

QVOD CORNICVLATVM PAPAVER, Germ. Gerbolmagen appellant, & potu, & cibo eadem inferre conſueuit, quæ papaueris ſuccus ſeu meconium: nec alijs expugnatur auxilijs. Quare vide in Meconio.

QVOD PHARICON vocant, ſapore ſylueſtre nardum imitatur. * Reſolutionem neruorum potum adfert, cum conuulſione & delirio. Opouet autem poſt vacuationes vinum abſinthiten potui dare, cum cinnamomo, aut myrrha, aut nardo Gallico: aut ſpicæ nardi duas drachmas, & myrrhæ totidem obolos, cũ paſſo: aut irim cum croco ex vino: deraſumq; caput illinire hordeacea farina cum aceto & trita ruta. *Dioſcorides.*

SMILAX arbor, à quibuſdam tithymalum, à Latinis Taxus appellatur. * Frigus vniuerſo corpori ſtrangulatus, & celerem interitum infert: cui eadem quæ cicutæ conueniunt. *Dioſcorides.*

THAPSIA ſtrangulatus concitat, aut immodicas deiectiones. * Nimios deiectionum impe-

tus

tus,medicamentis,quę excrementa supprimunt, A coercebimus. Neque negligenda quæ parum quidem nocere videntur, interim verò vitam in discrimina agunt. Quo in numero sunt sylvestris ruta, gith, nouæ glacies, pappi recentes: flores autem sunt eius spinæ, quæ Cactos dicitur. Eos qui sumpserint sola vomitio recreat. Strangulatibus autem ea medentur, quæ infrà in fungorum mentione retulimus. *Dioscor.*

Toxicvm ex eo nominari videtur, quòd barbarorum sagittæ eo illinebantur. Qui biberint, B labiorum & linguæ inflammatione torquentur. Incoercitus furor varias iis imagines obuersat: quare vix medicinæ locus est, raroq; qui hauserunt, euadent. * Vinculis ergo cohibendi, aut vinum dulce cum rosaceo bibere, & reuomere cogantur: rapi semen bibendum cum vino. Priuatim iis conuenit quinquefolij radix, & hircinus sanguis, aut caprillus, eodem modo sumptus: roboris, fagi, aut ilicis cortex cum lacte tritus: malaque cotonea trita esse, aut cum pulegio & a- C qua bibere, conueniet: amomum & balsami semen ex vino. Sed qui periculis defuncti sunt, diu lecticis decumbunt: & vbi surrexére, stupidi reliquum vitæ tempus degunt. *Dioscor.*

De folijs alterantibus qualitate occulta.

Bardanae maioris folium (quæ & Arction & Personatia dicitur) summo capite gestatum, matricem sursum tollit, sub planta pedis, deor- D sum. Quod remedium præstantissimum habetur aduersus suffocationes, præcipitationes, ac dislocationes matricis. *Mizaldus.*

Brassicae folium vertici capitis impositum, vuluam ex defluxu pendulam, vel aliter affectam, sursum rapit. *M. Cato.*

Hederae vis ac natura est caput ab heluco, hoc est, pridiani vini oscitantia, & semisomno, defensare, vi nimirum discussoria, atq; exsiccante. Quâ etiam à crapula tutos reddere creditur E capiti admota, vel præsumptis eius acinis aliquot. Atque hinc factum crediderim, vt Bacchus foliatis vuis hederæ coronaretur, & ob id Corymbifer diceretur. *Tertullianus.*

Hyoscyamvs pestiferis bubonibus admotus, illos fertur dispergere, vel, vt quibusdam placet, dispergere. Et si quis ante illorum emersum plantam eam secum habuerit, nusquam à bubonibus corripietur. Radix trita, & podagræ ischiadiue (calidæ) apposita, maximoperè iuuare fer- F tur, quòd sit Ioui mancipata, qui vnus coxas ob Sagittarium, & pedes propter Pisces sibi vendicat. *Ex vetustissimo secretorum libro.*

Esvli folia cum vino cocta, arthriticorum cruciatus valdè mitigant, si dolenti loco admoueantur. Sunt, qui præferant, & miris laudibus extollant succum expressum ex foliis, radicibúsque eiusdem coctis in vino & butyro mensis Maij exceptum, ac vice linimenti affecto membro identidem inunctum, nimirum ter, quaterue in die. Ab experto hæc didicit *Mizaldus.*

Trifolivm herba hyacintho similis, quando flores vere emittit, & semen habet κύκλῳ ἀκρέϊ simile, decocta multùm, & morsibus phalangij aut viperæ ex aquæ fotu admota, illis medetur, & dolores statim sedat. Eodem verò fotu in alio non morso, parti sanæ sensum similem, & dolores similes his quos morsus inuehit, omnes excitat: morsus itaque sanat, & feratum modo partem affligit. *Sylvius.*

Aconitvm ex vno tepido datum percussis à vipera aut scorpione, salutiferũ esse expertum est à nonnullis medicis expertissimis. Adeò venena plerunque venenaris sunt venena.

Pentaphyllon Iouiali potestate venenis resistit: cuius folium vnum, bis quotidie, manè nimirum & vesperi ex vino bibitum, ephemeram febrim curare traditur, tria tertianam, & quatuor quartanam. *Marsilius Ficinus.*

De folijs purgantibus bilem flauam.

Lvpvs Salictarivs, seu lupulus, Germ. Hopffen Gall. *du Houblon* dicitur: folia habet aspera, cucumeris modo: flores exilib. folliculis squamatim compactos, racematimq; dependentes, colore subcinereo. Nascitur in sepibus. Colligitur mense Martio, vel Aprili. Augusto mense floret, & Septembri. Dosis decoctionis magnæ est circiter ℥.iiij. Et infusionis eius in aqua calei potio est circiter ℔.j. * Flauam bilem detrahit, sanguinem ab ea expurgat, & eius inflammationes extinguit. Sero caprino maceratus, valentior redditur. Succus cum saccharo decoctus syrupi modo, regio morbo laborantibus medetur. Iecinoris & ventriculi æstus mitigat. Syrupus ex saccharo & eius succo paratus, vilissimè exhibetur in febribus à bile & sanguine excitatis. *Mesue.*

Mercvrialis, Græcis Linozostis, Germ. Bingelkraut. Gall. *Mercurialle.* Ital. *Mercorella.* Hispan. *Mercuriales, ortiga muerta,* aliquibus Parthenion appellatur, foliis cõstat ocymi, helxinæ cognatis, sed minoribus: ramulis duplici geniculorum modo cinctis, alarũ cauis multis. fructu fœminæ copioso, quandam racemorum speciem præbente: matiè foliorum sinu dependente, paruo, rotundo, ceu binis testiculis vnà cohærentibus: frutice dodrantali, aut maiore. Nascuntur passim in campestribus cultis vinetisque. Colligitur æstate. Conseruatur per annum. Vtraque in oleribus manditur, ad aluum ciendam. cocta in aqua, epoto iure, bilem aquamque detrahit. Constat, vt mares gignantur, hunc facere: vt fœminæ, illam, si à purgatione bibantur, & trita folia genitalibus admoueantur. Menses secundásque ciunt, vuluæ cum melle, vel rosaceo, vel irino admotæ. Epiphoris, stranguriæ & vesicæ, folia aluo imposita conueniunt. Aluo quidem soluendæ, vel in febri, decoquitur, quantum manus capiat, in duobus sextarijs aquæ ad dimidias, bibitur sale & melle admixto, nec non cum vngula suis, aut gallinaceo decoctum salubrius. Thoracem purgant, bilem detrahũt, sed stomachum lædunt. *Dioscorides & Plinius.*

PERSICA arbor notiſſima: * cuius folia & flo A
res in aqua calida, ſicut roſarum & violarum ma-
cerati, in zulapium, vel ſerapium rediguntur, ad
ventrem ſubducendum, & bilem expurgandam
efficaces, vnciarum duarum inſtar. *Andernacus.*

PVRGANT quoq; bilem flauam, Abſinthium,
Centaurium, Malua, &c. de quibus vide ſuprà.

De folijs purgantibus bilem atram.

SENA folijs conſtat glycyrrhizæ, craſſis, ſub-
pinguibus, fabarũ ſapore, caule cubitali, à quo B
ramuli exeunt, in lori modum flexibiles. Flores
emicant aurei, veluti braſſicę, purpureis intercur-
ſantibus venulis: quibus ſuccedunt folliculi fal-
cati, adeoq; natura compreſſi, vt ſuperior mem-
brana inferiori cohæreat, in quibus ſemen con-
tinetur in nigro ſubuireſcens, vuarum vinaceis
vſque adeò ſimile, vt nõ facilè primo oculorum
intuitu alterum ab altero diſcernatur: folliculi è
ramuſculis prominent, tenui pediculo appenſi:
quò fit, vt matureſcentes paruo ventorum flatu C
facilè decutiantur. Planta eſt frigoris impatiens,
ob idq; ſeri vult Maio, nec vltra autumnum per-
durat: ſi quidem prius ſata facilè frigore deper-
ditur, ſerius verò hyemem ſimiliter non tolerat.
Præſtat quæ ex Alexandria Aegypti, vel ex Syria
affertur. Folia autem viridia ſunt præſtantiora
ſubalbidis & tenuibus. * Calefacit initio ſecun-
di ordinis, ſiccat primo. Terget, expurgat, dige-
rit. Educit per inferna bilem tum atram, tum fla-
uam, & pituitam. Mundat cerebrum, cor, iecur, D
lienem, pulmonẽ, & omnes corporis ſenſus, con
fertq; omnibus eorum incommodis. Viſcerum
obſtructiones aperit, auget iuuentutẽ, ſeniumq;
retardat, & animi hilaritatem affert. Folia in ca-
pitis perfuſionibus vtiliter decoquuntur, præſer-
tim addita anthemide. Roborat enim hoc mo-
do cerebrum, neruos, oculorum aciem, & audi-
toriam facultatem. Optima eſt medicina mor-
bis omnibus diuturnis, & melancholicis, vt de-
lirio, amentiæ, ſciſſuris totius corporis, reſolu- E
tioni neruorum, phthiriaſi, cephalalgiæ, ſcabiei,
puſtulis, pruritui & epilepſiæ. Cor etiam robo-
rat: ſi tamen ijs potiſſimùm commiſceatur me-
dicamentis, quæ ipſum maximè confirmant, ve-
luti viola. Datur commodè prægnantibus, &
pueris, & cuiuſcunque ætatis hominibus. Dilu-
tum tamẽ magis præſtat, quàm decoctum, quòd
nulla ex parte exhalet: cuius vnciæ quinque, vel
ſex, aluũ modeſtiſſimè, & ſine moleſtia ſoluunt.
Redditur medicamentum hoc in deijcienda al F
uo præſtantius, atque valentius, ſi caſſiæ nigræ,
aut mannę, aut rhabarbaro, aut roſarum diluto,
aut ſyrupo roſato ſolutiuo commiſceatur, aut ſi
maceretur ſena caprino ſero. Corrigitur zingi-
bere, vel ſale gemmæ. Doſis eius diluti eſt ab ʒ.
ſemis vſque ad ʒ.j pulueris verò à ʒ.j. vſque ad
ʒ.ij. *Matthiolus & Meſue.*

FVMARIA, Germ. Erdtrauch/Taubentropff. Gall.
Fumeterre, ou pied de Geline, appellatur herba vul-
garis admodum notitiæ, officinis paſſim voca-
tur Fumus terræ: cuius deſcriptionem vide ſu
prà. Præſtat, quæ virentior, folijs extenſis, non
criſpis, & quæ violaceo ſit flore. Naſcitur in hor-
tis & ſegetibus. Colligitur verno tempore, & ex
ea ſuccus exprimitur. Cõſeruatur autem per an-
num. Potio ſucci ipſius eſt ab vncia ſemi vſque
ad ʒ.ij. & decoctionis eius ab ʒ.x. vſque ad ʒ.xv.
& puluer is eius à ʒ.iij. vſq; ad ʒ.v. * Aluum ſol-
uit leuiter abſque vlla noxa, bilem trahit atque
humores aduſtos. Eius vis non modò ad hepar,
ſed ad venas diffunditur. Quamobrem ſangui-
nem expurgat, omnibuſque incommodis me-
detur, à bile, aut exuſtis humoribus proueni entibus. Medetur elephantiaſi, aduerſus carcino-
mata efficax eſt: lichenas & alia cutis vitia, miri-
ficè emendat: quin & omnibus morbis auxilia-
tur, qui ex viſcerum infarctu originem ducunt.
Roborat fumaria ventriculum, iecur, & cætera
interna viſcera, biliоſasque finit febres, quemad-
modum & eas, quę ex vaſorum obſtructione ex-
citantur. Roboratur deiectoria eius facultas,
quòd non admodum ſit valentior, additis my-
robalanis, ſena, caprino ſero, infectorio cocco,
aut vuis paſſis. *Meſue & Matthiolus.*

EPITHYMVM planta eſt caſſuthæ ſimilis, aut
caſſutha in thymo naſcęs, & illud cincinnis ſuis
ambiens. Cùm autem hoc tempore thymi co-
piam non habeamus, caremus etiam epithymo.
Illud autem quod vulgò in vſu eſt, epithymbra
eſt, quòd in thymbra, quæ thymi nomine vſur-
patur, creſcat. Hac autem hodie veri epithymi
loco vti poſſumus: nam eaſdem facultates ha-
bet, aliquantò tamen debiliores. Quod ex Cre-
ta adfertur, epithymbra etiam videtur: epithy-
mum enim non eſt, tametſi noſtrate melior. Ser-
uatur per annum. Potio eius in decoctione eſt à
drachmis quinque vſque ad viginti: & puluer is
eius à drachmis tribus vſq; ad ſeptem. * Atram
bilem cæteris medicamentis valentiùs excernit,
idq; facilè, & citra vllam moleſtiam præſtat. Effi-
cax eſt ad morbos cerebri, nempe melãcholiam,
epilepſiam, diuturnos capitis dolores, aliasque
atrabiliarias ægritudines. Confert cordis tremo-
ribus, & animi deliquijs. Præterea cunctis lienis
affectibus mirè opitulatur: item renum vitijs, &
hypochondriaca melancholia vexatis. Frequens
epithymi vſus: datur enim vtiliſſimè aduerſus
carcinomata, elephantiaſin, & ad vlcera malig-
na & atra. quin & quartana febre detentos li-
berat. Corroboratur eius operatio, multiplica-
tione quantitatis ipſius, & additis myrobalanis
Indis, aut hellebori nigri momento, aut ſero ca-
prino. *Meſue, Matthiolus & Medici Florentini.*

PVRGANT quoq; atram bilem, Cuſcuta, &c.
de qua vide ſuprà ſuo loco.

De folijs purgantibus pituitam.

GRATIOLA nihil aliud eſt, quàm Meſuæ Eu-
patorium: herba eſt cubitalis, eximiæ amariti-
dinis, folijs centaurij paruj, viridibus, aſperis, in-
ciſis, caule tenui, quæ ſiccata flaueſcit, floribus
ſubluteis, oblongis. Quibuſdam herba pulicum
dicta, ob lentorem ei adhærentem: * calida eſt

gradu

gradu primo, ſicca ſecundo, duplici quoq; conſtans ſubſtantia: calida tenui, qua bilem & pituitam facilè purgat, tenuat, incidit, terget, expurgat, putredinem prohibet, reſoluit ſine attractione, obſtructiones tollit, & morbos ab his natos ſanat, febrib. diuturnis mirè ſubuenit. Altera eſt terrea, adſtringens, qua vẽtriculum, hepar, & cætera viſcera cogendo roborat. Cum ſero lactis efficacius purgat. per ſe enim eſt imbecillum. Naſcitur ſpontè in Italię plerisq; paluſtribus, humidis ac vliginoſis pratis. Belgis hortenſis eſt, vbi Iulio ac Auguſto cum flore reperiri poteſt. Herba colligitur, ſuccus exprimitur, vt ex abſinthio, ſine veris. Decoctum eius datur ab vncijs iiij. ad ℥ vi. puluis à ʒ ij. ad ʒ. iij. Eius penuria abſinthij & aſari ana pondus dimidium. *Meſue.*

Peplvs, Germ. Teuffelsmilch. Gall. *Reſueille-matin des vignes*, appellatur. frutex eſt lactei ſuccipienus, folijs paruis, vt rutę, paulo latioribus: rotunda coma, ferè dodrantali, humi reſperſa: ſemine ſub folijs paruo, rotundo, minore quàm candidi papaueris. Pluribus ſcatet auxilijs. Vnicam radicem habet, ſuperuacuam, ex qua frutescat. Naſcitur inter vites, & in hortis. Aeſtate viget, in hyemem vſq; perdurat. Colligitur meſſibus: ſiccatur in vmbra, & continuè verſatur. Fructus tuſus, & feruefactus reconditur. * Bilis ac pituita detrahitur acetabulo eius in hydromelitis cyatho poto. Obſonijs inſperſa conturbat aluum, muria conditur. *Dioſcorides.*

Daphnoides, officinis laureola, Germ. Zeitlang/ & Zeidelpaſt/ Gall. *de la Laureolle.* dicitur, cubiti altitudine fruticat, ramis flexilibus, obſequioſis q̃ue, multis à medio ſurſum verſus folioſis: cortex ſuprà modum viſcoſus ramos veſtit: folia lauri, graciliora & molliora, fructu contumacia, quorum guſtatu os & fauces inceduntur: flores candidi: bacca cùm ematuruerit, nigra: radix inutilis. Naſcitur in montoſis, incultis, aſperis, vmbroſis, ac ſyluoſis tractibus, vt apud Lemanum lacum, & non paucis iuxta Rhenum ac Moſam locis. Flores præmaturè germinant, paulò poſt Autumni æquinoctium: hyeme aut primo vere perficiuntur fructus Maio ac Iunio. ſtirps eſt perpetuò virens, & aduerſus frigora hyemisq; iniurias obdurans. * Pituitam extrahit folium recens, vel aridum in potu: menſes ciet, & vomitum: caput inanit commãducatum: ſternutamenta mouet. Baccæ quindecim potæ aluum reſoluunt. *Dioſcorides.*

De folijs ſeroſos humores purgantibus.

Sambvci duo genera. Vnum in arborem aſſurgit, Germ. Holder. Gall. *du Sur*, ſurculos ſpargens arundinaceos, teretes, cauos, candicantes, proceros: folia iuglandis, terna quaternáue, ex interuallis circa ramos exeunt, grauia odore minutim in ambitu ſecta: & in ramulorum cacuminibus, cauliculisq; circinatæ vmbellæ, quæ florem candidum pariunt: mox acinum terebintho ſimilem, in nigredine ſubpurpureũ, racemoſum, ſucco madentem, vinoſumq; Alterũ genus Chamaecte vocatur, Romanis Ebulus, Germ. Attich: de quo vide ſuprà. Naſcitur in hortorũ & vinearum ſepibus. * Vis eadem ac Ebuli. *Dioſcor.*

Chamaelaea ſurculoſa fruticat, ramis dodrantalibus: folia oleæ ſimilitudinem habent, tenuiora, & amara, quæ guſtatu linguam mordent, & arteriam deradunt. In Italiæ & Galliæ Narbonenſis pleriſq; incultis, aſperis & deſertis reperitur perpetuò viret. Semen Autumno maturitatem aſſequitur. * Detrahit pituitam, bilemq́ue, foliis præſertim in catapotio deuoratis. namq; duæ abſinthij partes, adiecta chamælææ vna, hydromelite excipiuntur, & in catapotia coguntur. ea autem in ventre non liqueſcũt: ſiquidem quotquot fuére deuorata, regeruntur. Folijs cum melle tritis, ſordida vlcera & cruſtoſa repurgantur. *Dioſcorides, & Dodonæus.*

Chamaelaea Germanica, frutex eſt ſurculoſus, & lignoſus, bicubitalis aut altior, ſi cultura acceſſerit: lentis ac dodrantalibus ramulis: folijs oblongis, latiuſculis, mollibus & pallidè virentibus. floſculi ſecundùm ramulos exeũt, odorati, colore dilutè rubentis purpuræ. baccæ rotundæ ochri ferè magnitudine, cùm maturuêre rubentes: reſiccatæ nigricant. interior harum nucleus canabis ſemini ſimilis, medulla refertus candida. radix longa, altè demittitur. In pleriſque Germaniæ ſyluis reperitur vmbroſis, aſperis, & deſertis locis. Demittit hæc folia, vt plurimæ arbores, aduentante hyeme. florum verò germina ſtatim poſt Autumnũ promit, qui primo mox Vere, & ſubinde ipſa hyeme (ſi clemens fuerit) panduntur. folia poſt flores exeunt. baccæ æſtate maturantur. Vulgò Germanorum Zeitlang/ Zeidelbaſt/ Leuſtraut/ & Kellerhals appellatur. officinę noſtrates Mezereon vocant. nos autem Chamælæam Germanicam dicere maluimus. Italorum nonnullos fructũ eius Piper montanum nuncupare accepimus. Sunt qui Laureolam & hanc ſtirpem nominant: ſed alia eſt Laureola, de qua in Daphnoide dictum eſt. Quo autem nomine à veteribus appellata, & an ipſis cognita, explicare non eſt facile. Videtur quidem Cneoron album Theophraſti eſſe, ſed propter breuitatem huius nihil affirmare licet. κνέωρον, inquit, duo genera: candidum & nigrum. Candidum folium habet δρυοφόρου, oblongum, figura quodammodo oleagino ſimile. Nigrum, vt Tamarix, carnoſum. Humile autem magis candidum eſt, eſtque ἐρυθρόδανον, hoc eſt, odoratum: nigrum verò ἄοσμον, id eſt, abſque odore. radix ambobus quæ altè deſcendit, grandis: ramuli permulti, craſſi, lignoſi, protinus ab ipſa tellure. aut paulò ſuperius ſparſi, lenti: quamobrem hiſce ad colligandum iunci modo vtuntur. germinant florentq; poſt æquinoctium Autumni, & multum denique temporis florent. hæc Theophraſtus. Et Chamælæa quidem Germanica folio non multum diſſimili eſt oleæ: flos odoratus, cuius, vt ſcripſimus, mox poſt Autumnum germina apparent: rami lignoſi, obſequioſi, ra-

dix prolixa, altè deſcendens. Quæ omnia magnam eius cum Cneoro albo coniunctionem & affinitatem (ſi non ipſum eſt) oſtendunt. Eſt autem ſtirps hæc in vniuerſum etiam vehementer excalfactoria: fructus, folia & cortices acria admodum ſunt, guſtata linguam mordicant, & aduſtionis ſenſum in faucibus excitant. Officinæ Germaniæ & Belgij huius folijs (ſi quando opus eſt) pro Chamælææ vtuntur. Quod citra errorem fieri poteſt. Nam Chamælæa iſta viribus & potentiâ alteri ſimilis eſt: quamobrem eius loco ſubſtitui poteſt, & eodem ſimiliq; modo præparari. *Dodonæus.*

ESVLA, German. Truffelsmilch/ herbarum lactarium ſpecies, ruſticorum purgatorium. Huius vna eſt magna, radicibus rotundis, magnis, denſis, & graui cortice intectis. Altera parua, radiculis exiguis, cortice tenui intectis. Maior viſcera vlcerat, ob id pernicioſa. Parua eſt præſtantior, præſertim cortice radicis tenui, leui, fragili, ſubrubro caſſiæ modo, ante ſex menſes collecto. Nam recens, quo menſe collecta, mala eſt, vti & niger, & orta loco aliquo prope thermas. Colligenda eſt veris initio. Lac autem, quod calidius, acrius, ac valentius, fine veris * Calida & ſicca principio tertij gradus, ſubſtantia conſtat tenui, ignea, acri, incidente, tenuante, fundente, ſiccante, aperiente, & terrea ſtyptica, etiam ſiccante materias altius immerſas: purgat valenter pituitam, aquas, atram bilem etiam à iuncturis: ob id harum doloribus confert, & hydropi inſigniter: ſed nocet cordi, ſtomacho, hepati: viſcera excoriat, venarum ora diſrumpit, corpus immodicè ſiccat, ſemen abſumit, febres inflammando excitat, lacte ſuo maximè. Ob id miſcenda ei ſunt cardiaca, ſtomachica, hepatica: ad hæc glutinoſa, cogentia, & aſtringentia, glutinantia, vt gummi, tragacanthum, bdellium, muccago pſyllij, ſuccus portulacæ: poſtremò refrigerantia, & calorem illum extinguentia. Infundatur ergo in aceтum, præſertim quo cydonia ſunt macerata, aut decocta, & ſuccum intybi, vel ſonchi, vel portulacæ, vel ſolani: additis autem myrobalanis, abſinthio, aloe, præſtantior euadit. Iudæus infundendo in acetum, aut lac ſæpe mutando, & ſiccando corrigebat. Si te autem immodicè purgat, ſede in aqua frigida, ex Rufi conſilio. Frigus enim ambiens & medicamẽti virtutem in vnum cogit, ipſumq́ue roborat, & per accidens iuuat, protruſis à ſe materijs ad meatus, per quos ſunt vacuandæ, ſuccurrendumq; eſt. Catapotia ex ea facta idem poſſunt. Recipiunt autem eſulæ præparatæ, myrobalanorum citrinorum ana drachmas quatuor: aloes drachmas quinq; cum ſucco fœniculi, aut intybi miſce. Dantur à drachma vna & dimidia ad drachmas tres. Quidam ex lacte eius, & farina, faciunt oblatas purgatorias. Alij ex lacte, aceto, ſaccharo: alij carne cydoniorum, & maſtice. Datur autem cortex radicis à ſiliquis duabus, vſque ad ſiliquas ſeptem: lac verò à ſiliqua vna vſque ad tres. *Meſue.*

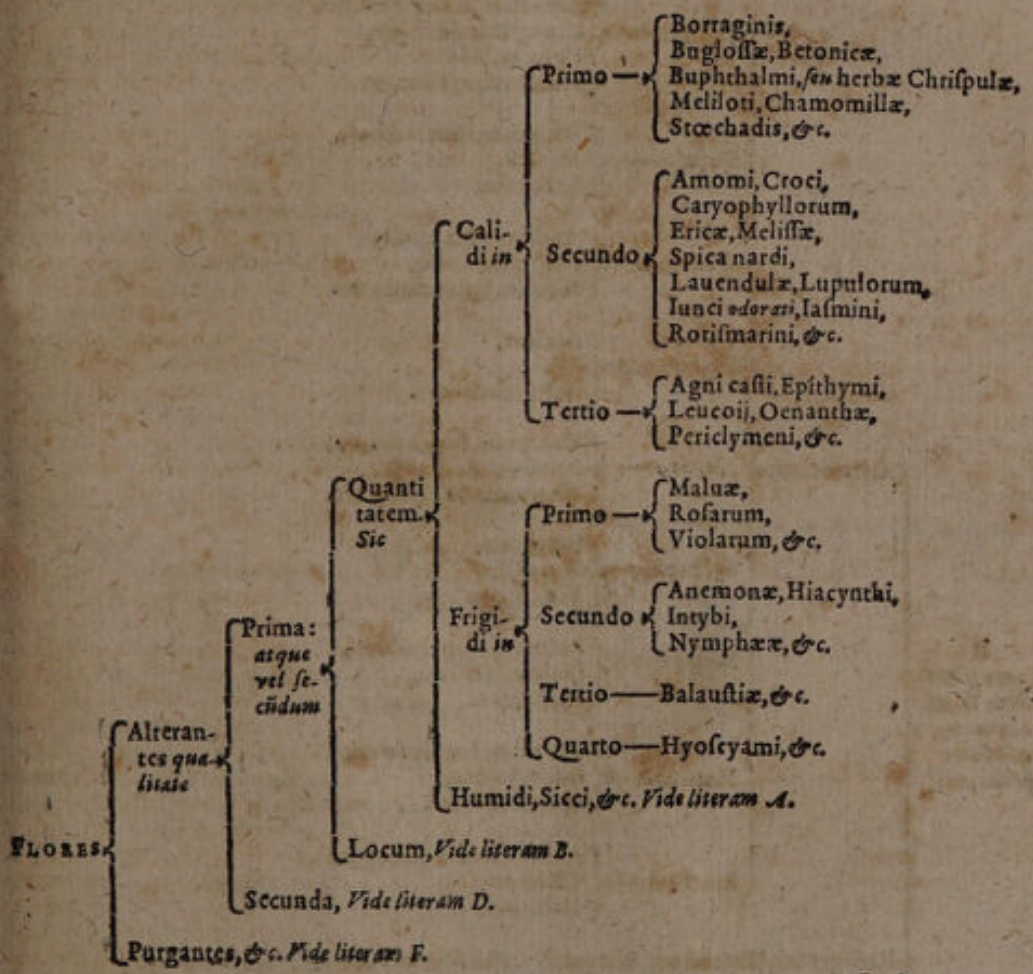
TITHYMALI (German. Wolffsmilch. Gall. *du Tithymale, ou herbe à laict.*) genera ſeptem: quorum maſculus Characias appellatur, ab aliquibus amygdaloides: alter myrtites: qui fœmina exiſtimatur, eumq; myrſinitem, aut caryitem vocant: tertius paralius, quem tithymalida appellarunt: alius helioſcopius: quintus cyparıſſias: ſextus dendroides: ſeptimus platyphyllo dicitur. Characiæ caules ſupra cubiti altitudinem attolluntur, rubri, lacteo ſucco, atque acri madentes: folijs oleæ circum ramos, anguſtioribus, & longioribus: radice craſſa, lignoſa: pendet in cacuminibus caulium coma iunci, ſub qua caucolæ foliolis balnearum ſimiles, in quibus ſemen continetur. Naſcitur in aſperis & mõtibus.* Succus aluum purgat, trahit pituitam, bilemq; binis obolis in poſca ſumtis, & cum aqua mulſa vomitiones mouet. Appetente vindemiarum tempore ſuccus, congeſtis ramulis, mox diſſectis, & vaſe concluſis, excipitur. Aliqui adijciunt farinam erui, & in paſtillos digerunt, qui erui magnitudinem impleant. Alij in aridas ficos ternas quaternáſue guttas inſtillant, vt cum his increſcant, quas ad vſus recondunt. Per ſe etiam tuſus in pila, & in paſtillos coactus reponitur. Porrò cùm extrahitur lac, neq; quò ventus aſpiret, ſtare quenquam, neq; manus oculis admouere conuenit: ſed antequam colligas, corpus, præſertim faciem, collum, ſcrotumq; genitalis, adipe aut oleo cum vino perungere. Fauces autem exaſperat: quapropter catapotia cera, aut decocto melle oblini par eſt, & hoc modo dari. binas tamen ternáſue ficos purgationis gratia ſumſiſſe, ſatis eſt. Recens lac ex oleo, peruncto in ſole capillos euellit, renaſcentesq; flauos & exiles efficit, deniq; omnes perimit. Dentium cauernis incluſum, leuat dolores: ſed cera dentes oblinendi, ne ſuo delapſu fauces & linguam vitient. Tollit illitũ impetigines, formicantes verrucas, penſiles, & quæ thymi florem repræſentant. Valet aduerſus pterygia, carbunculos, phagedænas vlcerum, gangrænas, fiſtulasque. Legitur ſemen autumno, & ſiccatum ſole leuiter tunditur, ſeruefactumq; loco mundo reponitur. Folia item ſiccantur. Semen & folia lacti ſuccum effectum præbent, dimidio acetabulo pota. Sunt qui inueterant, admiſto eũ lacte lepidio, & caſeo contuſo. Radix drachmæ pondere in hydromelite pota, per inferna trahit. Decocta cum aceto, dentium dolori auxiliatur, colluto ore. Fœmina, quã myrſiniten, aut caryiten vocant, ſimilis ſuapte natura daphnoidi: folijs myrti, ſed maioribus, firmis, in cacumine acutis, & pungentibus: ramulos ab radice mittit dodrantales: fructum fert alternis annis, nuci ſimilem, mordaci guſtu. Naſcitur in aſperis. Succus, radix, ſemen, folia, conſimilem antedicto ſortiũtur facultatem: ſed ad citãdas vomitiones inualidior hæc eſt. Aliud tithymali genus dicitur Paralios, quem tithymalida, aut mecona aliqui appellauere. Naſcitur in maritimis, ramis ſubrubentibus, palmum altis, quinis ſenisue à radice excũtibus: folijs lini, anguſtis, paruis, oblongis, in verſus quoſdam digeſtis:

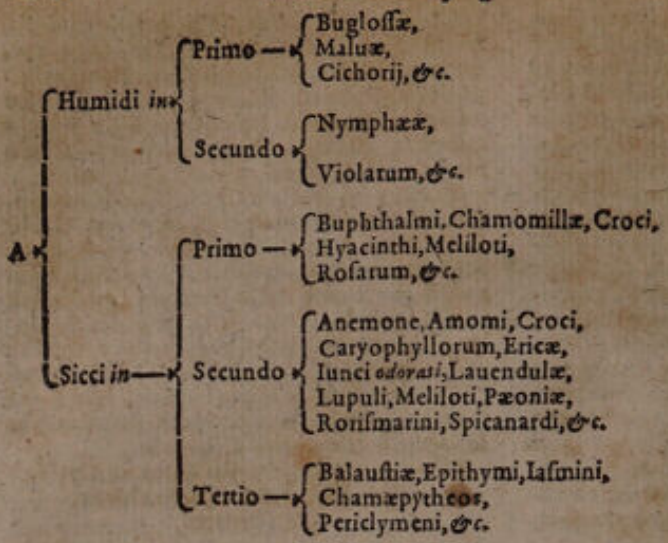
flis: capite in cacumine orbiculato, in quo semẽ, vt cruum, vario colore emicat: flos alnus. Frutex totus cum radice lacteo succo turget. Similes ad vsus reconditur. Helioscopius dicitur, foliis portulacæ, tenuioribus, rotundioribusque: ramulis prodeuntibus à radice quatuor aut quinque, rubentibus, dodrantali altitudine, tenuibus, lactis copioſi plenis: capite anethi: semine velut in capitulis incluſo. Helioscopij nomen accepit, quoniam comas cum sole circumagat. Circa oppida nascitur, potissimum in ruderibus. Colligitur succus, semenque, vt aliorum. Eædem, quæ superioribus, vires, non tamen vsqueadeò validæ. Cyparissias in caulem exit dodrantalem, vel maiorem, subrubrum: ex quo folia pini similitudine exoriuntur, molliora tamen, & tenuiora: & in totum nascentem pinum æmulatur, vnde nomen traxit. Candido succo madet: cui eadem vis, quæ superioribus. In petris nascens dendroides cognominatur. ampliter opacat, in cacumine frondosam spargens comam, succo lacteo prægnãs, A cauliculisq; rubentibus, foliis myrti tenuioris, fructu characiæ. Eiusdem effectus, cuius superiores: similiq; modo reconditur. Platyphyllos verbasco similis est. Radix, succus, & folia per inferna trahũt aquas. Pisces necat, tusus & aquæ inspersus. Reliqua tithymalorum genera, quæ suprà scribuntur, idem efficiunt. *Dioscorides.*

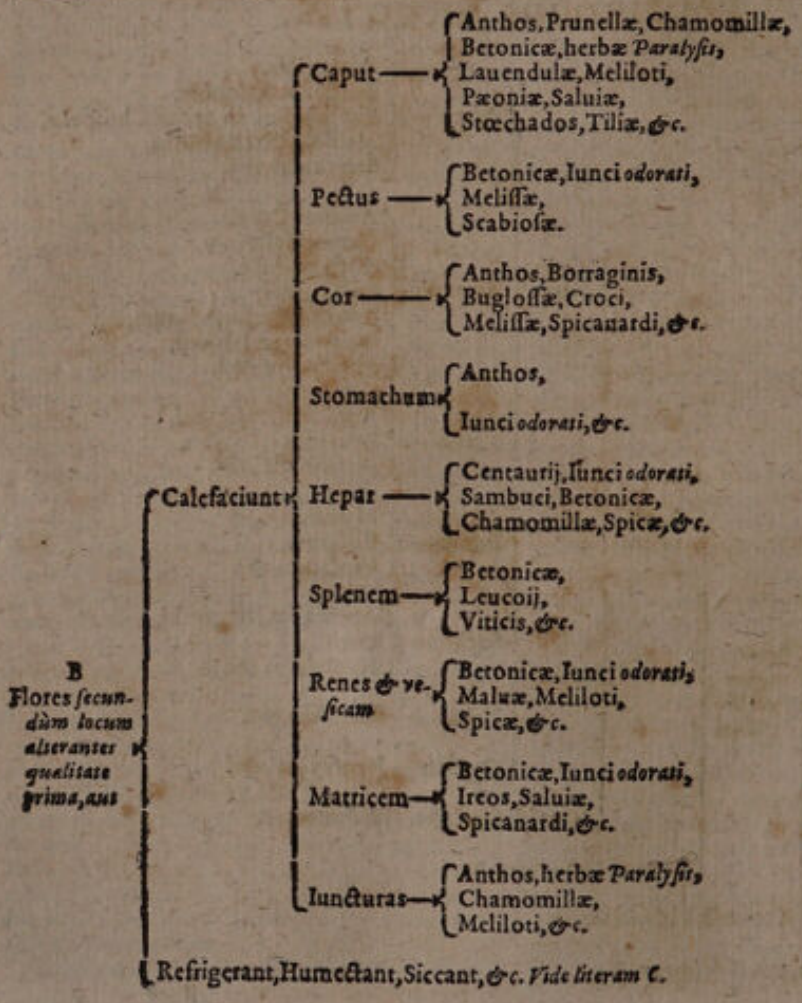
PITYVSAM specie à Cyparissia differre constat, etsi tithymalorum generi assignetur. Caulis supra cubiti altitudinem assurgit, geniculatus: B foliis piceæ, acutis, exilibus: flore paruo, velut purpureo: semine instar lenticulæ lato: radice crassa, candida, succo referta. quibusdam in locis frutex hic prægrandis inuenitur. * Detrahit per aluum radix drachmis duabus, data in aqua mulsa: item seminis drachma. Succi cum farina subacti cochlearium in catapotio datur. modus foliorum drachmæ tres. *Dioscorides.*

PVRGANT quoq; seroſos humores, Cyclaminus, Ebulus, &c. de quib. vide suprà suo loco.

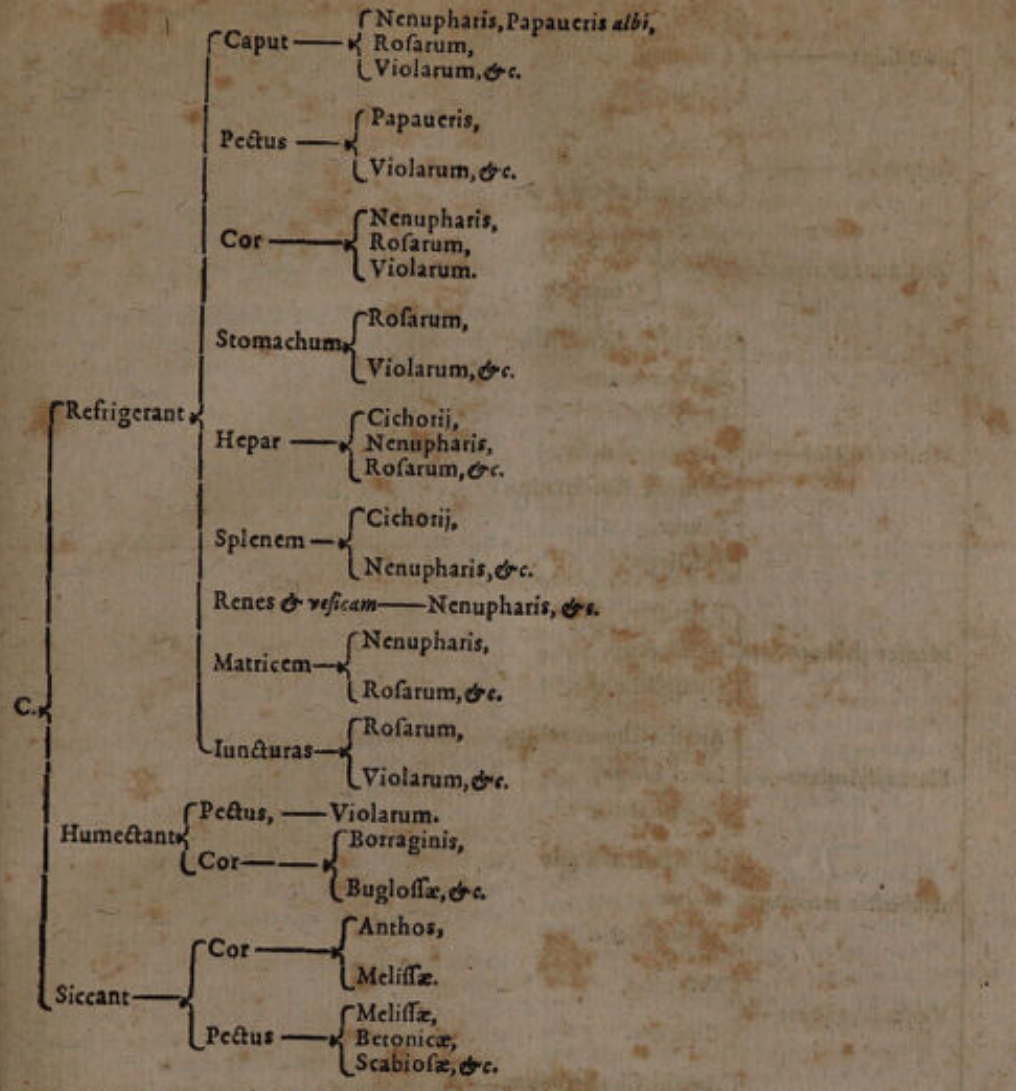
De Floribus Sectio IX.

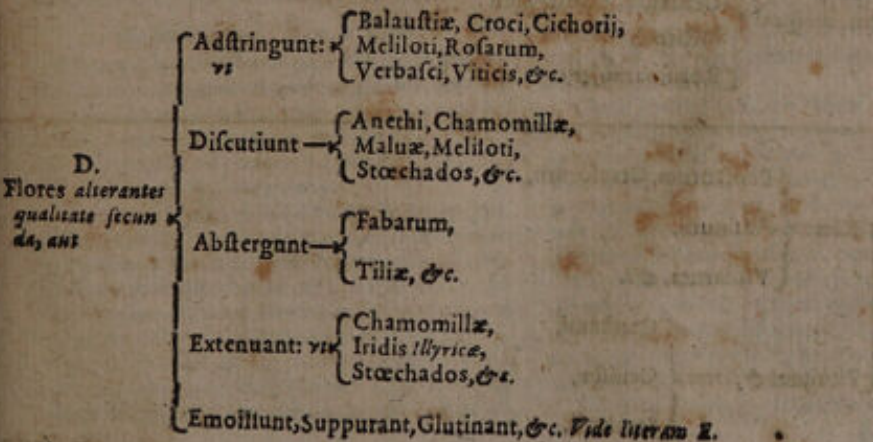

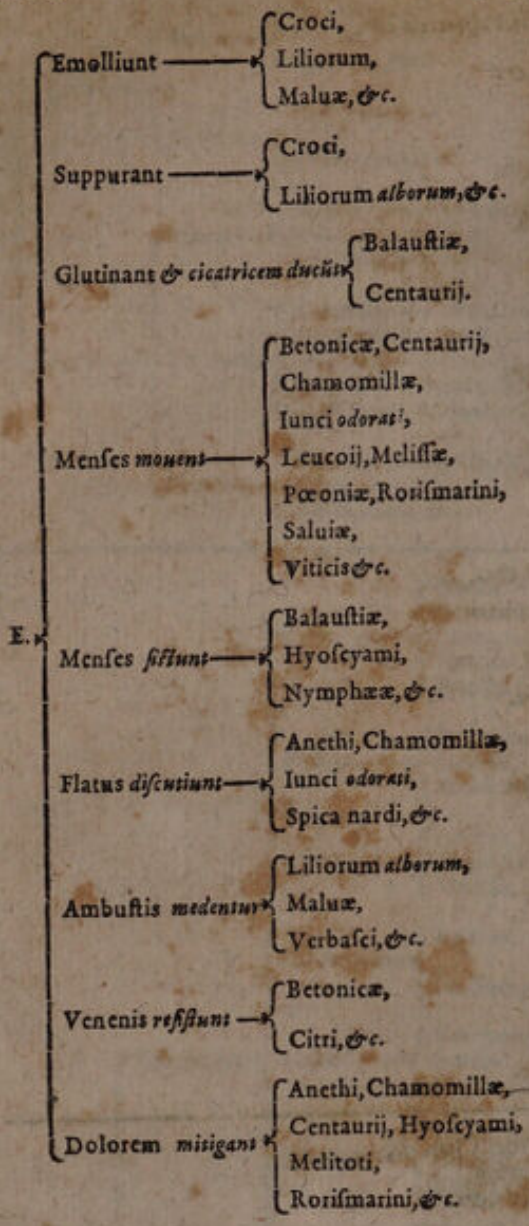

A
Humidi in
Primo
Bugloſſæ,
Maluæ,
Cichorij, &c.
Secundo
Nymphææ,
Violarum, &c.
Sicci in
Primo
Buphthalmi, Chamomillæ, Croci,
Hyacinthi, Meliloti,
Roſarum, &c.
Secundo
Anemone, Amomi, Croci,
Caryophyllorum, Ericæ,
Iunci odorati, Lauendulæ,
Lupuli, Meliloti, Pæoniæ,
Roriſmarini, Spicanardi, &c.
Tertio
Balauſtiæ, Epithymi, Iaſmini,
Chamæpytheos,
Periclymeni, &c.

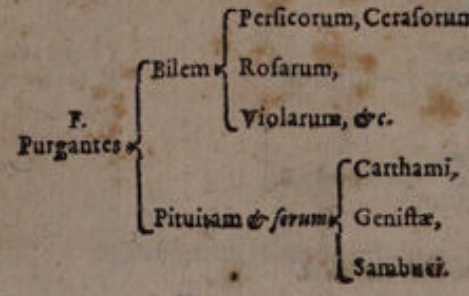

B
Flores ſecundùm locum alterantes qualitate prima, aut
Calefaciunt
Caput
Anthos, Prunellæ, Chamomillæ,
Betonicæ, herbæ Paralyſis,
Lauendulæ, Meliloti,
Pæoniæ, Saluiæ,
Stœchados, Tiliæ, &c.
Pectus
Betonicæ, Iunci odorati,
Meliſſæ,
Scabioſæ.
Cor
Anthos, Borraginis,
Bugloſſæ, Croci,
Meliſſæ, Spicanardi, &c.
Stomachum
Anthos,
Iunci odorati, &c.
Hepar
Centaurij, Iunci odorati,
Sambuci, Betonicæ,
Chamomillæ, Spicæ, &c.
Splenem
Betonicæ,
Leucoij,
Viticis, &c.
Renes & veſicam
Betonicæ, Iunci odorati,
Maluæ, Meliloti,
Spicæ, &c.
Matricem
Betonicæ, Iunci odorati,
Ireos, Saluiæ,
Spicanardi, &c.
Iuncturas
Anthos, herbæ Paralyſis,
Chamomillæ,
Meliloti, &c.
Refrigerant, Humectant, Siccant, &c. Vide literam C.

C Refri-

C.
Refrigerant
Caput — Nenupharis, Papaueris albi, Rosarum, Violarum, &c.
Pectus — Papaueris, Violarum, &c.
Cor — Nenupharis, Rosarum, Violarum.
Stomachum — Rosarum, Violarum, &c.
Hepar — Cichorij, Nenupharis, Rosarum, &c.
Splenem — Cichorij, Nenupharis, &c.
Renes & vesicam — Nenupharis, &c.
Matricem — Nenupharis, Rosarum, &c.
Iuncturas — Rosarum, Violarum, &c.
Humectant
Pectus, — Violarum.
Cor — Borraginis, Buglossæ, &c.
Siccant
Cor — Anthos, Melissæ.
Pectus — Melissæ, Betonicæ, Scabiosæ, &c.

D.
Flores alterantes qualitate secunda, aut
Adstringunt: vi — Balaustiæ, Croci, Cichorij, Meliloti, Rosarum, Verbasci, Viticis, &c.
Discutiunt — Anethi, Chamomillæ, Maluæ, Meliloti, Stœchados, &c.
Abstergunt — Fabarum, Tiliæ, &c.
Extenuant: vis — Chamomillæ, Iridis Illyricæ, Stœchados, &c.
Emollunt, Suppurant, Glutinant, &c. Vide literam E.

E.
Emolliunt
Croci,
Liliorum,
Maluæ, &c.
Suppurant
Croci,
Liliorum alborum, &c.
Glutinant & cicatricem ducũt
Balauſtiæ,
Centaurij.
Menſes mouent
Betonicæ, Centaurij,
Chamomillæ,
Iunci odorati,
Leucoij, Meliſſæ,
Pœoniæ, Roriſmarini,
Saluiæ,
Viticis &c.
Menſes ſiſtunt
Balauſtiæ,
Hyoſcyami,
Nymphææ, &c.
Flatus diſcutiunt
Anethi, Chamomillæ,
Iunci odorati,
Spica nardi, &c.
Ambuſtis medentur
Liliorum alborum,
Maluæ,
Verbaſci, &c.
Venenis reſiſtunt
Betonicæ,
Citri, &c.
Dolorem mitigant
Anethi, Chamomillæ,
Centaurij, Hyoſcyami,
Melitoti,
Roriſmarini, &c.

F.
Purgantes
Bilem
Perſicorum, Ceraſorum,
Roſarum,
Violarum, &c.
Pituitam & ſerum
Carthami,
Geniſtæ,
Sambuci.

De floribus

De floribus calidis in primo.

FLORES BORRAGINIS & BYGLOSSAE (Germ. Burretſch vnnd Ochſenzungen blůmlin) naſcuntur paſſim in hortis, campeſtribus, & ſabuloſis. Colliguntur vere, & principio æſtatis: ex quibus conſerua, ſerapium, & aqua ſtillatitia parantur. Exiccantur etiam in vmbra, & conſeruantur per annum in ligneis arculis.* Corroborant cor, eiusq; affectibus maximè opitulantur, conducunt ad febres humoresq; aduſtos, &c.

BETONIAE flores idem, quod herba ipſa, efficiunt.

FLORES Buphthalmi, Germ. Kindsaugblůmlin/ lutei ſunt, anthemide maiores, oculi ſimilitudine, vnde nomen traxerunt. Folia fœniculi. Circa oppida naſcuntur, & in campeſtribus. Colliguntur vere & æſtate: ſiccantur in vmbra, & conſeruantur per annum. * Cum cerato triti, tumores, duritiasq; diſcutiunt. *Dioſcor.*

MELILOTVS flore eſt luteo, colore vicino croco, odorato. Naſcitur locis montoſis, ſterili ſolo. Colligitur in vere: ſiccatur & ſeruatur per annum. * Vim habet adſtrictoriam & diſcutientem, &c. *Dioſcorides.*

CHAMAEMELI flores (German. Chamillenblůmen) in medio aurei, forinſecus orbiculato ambitu candidi, melini, aut purpurei, magnitudine foliorum rutæ. Naſcuntur in aſperis, & iuxta ſemitas. Colliguntur vere: ſiccantur in vmbra, & ſeruantur per annum. * Excalfaciunt, diſcutiũt, laxant, & rarefaciunt. Decoctum eorum febres citra viſcerum inflammationẽ ottas concoquit, diſcutit, ac reſoluit: præſertim quæ ex cutis denſitate, & humoribus bilioſis proueniunt: præcordijs gratiſſimi, laſſitudini conferunt: dolores ſedant: tenſa remittunt & reſoluunt: modicè indurata emolliunt: denſata rarefaciunt. *Dioſcoridi, & Andernacus.*

STOECHADOS ſummi apices, hoc eſt flores in officinis ſtœchados Arabici amari. Iuxta Galliam in inſulis eiuſdem nominis e regione Maſſiliæ gignuntur: nec non in Arabia, quæ Gallica præſtat. * Leuiter aſtringunt, extenuantque, abſtergunt, viſcera obſtructione liberant: eoque etiam totum corpus corroborant. *Dioſcor.*

De floribus calidis in ſecundo.

AMOMI, hoc eſt flores pomi Hieroſolymitani, quia raro & parcè admodum, ſicut etiam tempore Galeni, ad nos feruntur: acorus eadem facultate præditus, in vicem illorum ſubſtitui poteſt. Quidam illud, vuam odoratam, alij aliud eſſe prodiderunt. *Andernacus.*

CROCVS German. Geſſran. Gall. *Safran.* Ital. *Zaffarano.* Hiſp. *Azafran* dicitur. Huius cum multus ſit vſus & ſanis, & in Medicina, cura adhibẽda eſt, vt optimus, recens, & ſincerus deligatur. Nam varijs modis adulteratur: ſed malefícium ex colore, odore & pondere deprehenditur: ſiquidem nec adulteratus, nec vetus eam coloris gratiam habet, ſed obſcurior eſt, neque odoratus vt recens, ſed ſitum redolet, & põderoſus eſt.

A Cæterùm qui luteos quoſdam flores admiſtos habet, odore & guſtu dignoſcitur, tum etiam quòd eam coloris venuſtatem in tingendo non habet, quam ſincerus. Qui ſapa ſublitus eſt, ſapore dulci, & colore obſcuro eſt. Cui permixta lithargyros, iuſto põderoſior eſt. Naſcitur in Coryco monte Ciliciæ optimus. Proxima nobilitas ei, qui in Olympo Lyciæ monte prouenit. Deinde ei qui ex Argis Aetoliæ vrbe affertur. Nunc in pleriſq; Germaniæ locis plantari cœpit haud in-
B feliciter, quòd viribus è locis iam commemoratis allatis haud cedat. Florem ante folium edit: per Autumnum namq; Vergiliarum occaſu floret, neq; vltra menſis ſpacium flores durãt. Poſtquam autem hi decidunt, ſtatim folia anguſta & oblonga prodeunt, virentq; tota hyeme. * Vim coquendi, emolliendi, atq; ſubſtringendi habet: vrinam cit: elegantem colorẽ præſtat: qui ex paſſo biberint, crapulam non ſentient: oculorum fluxiones illitum cum humano lacte cohibet:
C additur in potiones, quæ intereaneorum cauſa temperantur: ad vuluæ etiam, ſedisque cataplaſmata, vtiliter inditur: venerem ſtimulat: vergentes ad ignem ſacrum inflammationes mulcet: auricularijs collectionibus vtile. Quò facilius conteratur, in calido fictili ſole ſiccari oportet, celeriterq; verſari. Vrinam mouet radix ex paſſo pota. *Dioſcorides, Medici Florentini, & alij.*

Quanquam nos non habemus *Crocum Corycium*, id tamen non parũ refert: nam tametſi Ga-
D lenus dicat, quòd ſit illud magis vegetum, non tamen quoq; odoratius alijs: propterea ſi Crocum habuerit odorem perfectum, & longo tempore durantem, parum intereſt an ſit vegetum vel aridum: quod ſi iſtud etiam adfuerit, eò erit melius. ſi itaque ſit recens, coloratum, & habeat in ſuis filamentis nonnihil albicantis, ſitq; longum, integrum, non fragile, plenum, & quod madefactum bene tingat manus, non ſitum oleat, neq; ſit humidum & nonnihil acutum, erit
E optimum. Quod ſi has notas non habuerit, aut erit exoletum, aut madefactum: cumque ita ſoleat ingeniosè adulterari, vt vix deprehẽdi fraus poſſit, ideò per aliquot dies prius neceſſe eſt ad vſum transferamus: & ſi tum viderimus illud retinere colorem & odorem, quem primùm habebat, tenebimus pro bono: ſin minus, pro adulterato, nam tale neq; odorem neque colorem diu retinere poteſt.

CARYOPHYLLORVM flores German. Graßnegelein dicuntur: æſtate colliguntur quo tempo-
F re ex eis acetum conficitur, peſtilentiæ accommodatum. Conditum quoq; ex eis cum ſaccharo paratur. Iecur, cor, & ſtomachum corroborant. Venerem augẽt quatuor ſcrupulorũ pondere cum lacte ante aſſumti. *Andernacus.*

ERICA fruticoſa arbor, myricæ ſimilis, longè minor, cuius flore apes reprobum mel efficiunt. * Strumas diſcutiunt, aliasq; duritias per habitum digerunt diſſipantque. *Dioſcorides & Andernacus.*

SOLINANTHVM, ſeu ſchœnu anthos, id eſt,

iunci odorati flos, in Africa & Arabia naſcitur. Laudatiſſimum ex Nabathea: proximum Arabicum, quod aliqui Babylonium cognominant, alij Teuchitin: peſſimum ex Africa. Eligendum rufum, intento colore, recens. tenue, rubentibus fragmentis, quod manibus confricatum roſæ odorem emittit, igneæ mordacitatis ad linguam. Floris, culmorum, radicisq; eſt vſus. Olim planta ipſa cum floribus aduehebatur, vnde ſchœnu anthos nomen ſumpſit: ideoq; eligebatur floribus refertum. Hodie tamen ad nos culmi duntaxat & radix adferuntur. Itaq; cura adhibenda eſt, ne alij culmi his admiſceantur: quod ex iam dictis notis deprehēdi poteſt. * Vim vrinæ ciundæ habet: menſes pellit, diſcutit inflationes, caput aggrauat, modicè adſtringit, comminuit, excoquit, ac venarum ſpiracula laxat. Flos eius in potu vtilis ſanguinem reijcientibus: doloribus ſtomachi, pulmonis, iecinoris, & renum miſcetur antidotis. Radix adſtringentior eſt: ideo faſtidijs ſtomachi, hydropicis, conuulſis, drachma vna cum pari pondere piperis, per dies aliquot datur. Decoctum vuluæ inflammationibus, ad deſidentium fotus vtilis eſt. *Medici Florentini ex Dioſcoride.*

Schœnanthos eſt res nota: apud veteres in vſu erant flores eius, & ſummitates iunci, atq; etiam radix, vt Dioſcorides docet. Flores tamē in maiore erant precio, eàm variùs haberi potuerint, non ideò quòd olim Cameli in Arabia eos depaſcerent, ſicuti vult Galen. lib. 1. de Antid. cap. 14. ſed quia non erat vſitatum illos ad alia loca deferri. Nunc verò copioſè afferri cœperunt, qui tamen deprehenduntur eſſe exigui odoris & reſpectu ipſius iunci quaſi nullius: quare ſimplicium periti omnes potius vſurpāt iuncos quàm flores, quanquam illorum copia in promptu ſit. Galeaus quoq; laudat cymas eorum: ſed videndum vt ſint odorati: nam ſi nōnihil veteres ſint, amittunt odorem: quod non difficulter deprehenditur. Ad nos quoque ex Arabia, quales Andromachus commendat, afferuntur.

Lavendvla, Nardi Italicæ ſpecies eſt: adeò vt illa fœmina, hæc verò mas (vulgò ſpica nardi appellata) vocitetur. Mas folio conſtat latiore, longiore, craſſiore, robuſtiore, albidioreque, quàm fœmina. Sed vtraq; planta fruticoſa, & roriſmarini modo, innumeris referta eſt folijs: è quorum medio iuncei exeūt cauliculi, quadranguli, tenues, dodrantalem longitudinem excedentes: in quorum cacumine flores exeunt ſpicati, colore purpureo, quamuis in fœmina diluotiores, patentioresque, odore fragrantes, verùm vſqueadeò acuto, vt nares feriat. Naſcitur paſſim in hortis. Colliguntur ambo initio æſtatis: ſiccantur in vmbra, & conſeruantur per annum. * Excalfaciunt & exiccant ordine ſecundo completo. Conferūt omnibus cerebri affectibus frigidis, conuulſis, & reſolutis: ventriculum frigidum corroborant: iecur obſtructum liberāt: lienis infarctus aperiunt: vterum calefaciunt: vrinam, menſtrua, & ſecundas educunt. Aqua ex illis deſtillatur, oleumq; conficitur, quod oleum ſpicæ vocant. *Matthiolus.*

Lvpvli flores naſcuntur in ſepibus: colliguntur autumno: ſiccantur & conſeruantur per annum. * Obſtructiones viſcerum ſoluunt. Serapium ex viridibus confectum, & aqua ſtillatitia, febribus conueniunt. *Andernacus.*

Melissae flores naſcuntur paſſim in hortis, colliguntur æſtate, ſiccantur in vmbra, & ſeruantur per annum. * Excalfaciunt ſiccantq; ordine ſecundo. Cor exhilarant, vitales q; facultates roborant, odoris fragrantia deficientem animum reuocant, animi ſolicitudines fugant. *Auicenna, & Serapio.*

Roriſmarini flores colliguntur vere: ſiccantur & conſeruantur per annum. * Emolliūt, incidunt, digerunt & abſtergunt. Conditum ex eis viridibus & ſaccharo paratum, conſerua anthos offi: inis dicitur, ventriculum roborat, & vtero accommodatur. Herbæ & radicis eius ſuccus melle miſtus, hebetudinem oculorum à craſſis humoribus ortam emendat. Decoctum eius regio morbo ſiue arquato auxiliatur. *Galenus, Dioſcorides, & Andernacus.*

Iasminvm ex earum quoq; ſtirpium eſt numero, quæ adminiculis fulciuntur, non tamen amplexicaulis, aut vicinis ſe circumuoluens, ſed alijs tantummodò innitens, veluti pergulis, hortenſibusq; ſcenis, quibus facili opere innectitur. Cauliculi eius prolixi, teretes, ramoſi, flexibiles, geniculati, virentes, candida fungoſaq; interius medulla: folia è ſingulis geniculis bina, ampla, alarū inſtar expanſa, cōpoſita videlicet ex quinque aut ſeptem alijs læuibus, oblongis, ſaturatè virentibus, faſtigio acuminatis, eminente in cacumine reliquis maiore. Flores in ſummis virgulis, rari, in muſcarij ſpecie cohærent, ſuaueolentes, colore albidi, ſemen latum lupinis quadantenus ſimile, quod tamen rarò ſuccreſcit: radix fibris firmatur. Fertur huius eſſe ſpecies floribus luteis: & alia cœruleis. Sunt autem, qui pro Iaſmino luteo, Trifolium fruticans in frumētorum hiſtor. cap. 89. depictum, & pro cœruleo Clematidem alterum oſtendant. Quod ſi autem non aliæ quàm hæ pro Iaſmini cæteris ſpecieb. oſtēdi queant, temerè plures eius ſpecies affirmātur. Vtraq; enim harum multū à Iaſmino abeſt. Colitur in hortis, topiarijs operibus expetitur, non modò in Belgio, verùm & in Italia ac alibi: ex Africa creditur aduectum. Flores æſtate vigent. Inter Arabes Serapio primi nominis hanc Zambach, interpres verò Ieſemin nominat: atq; inde paſſim Iaſminum, Ieſeminū, aut etiam Gelſeminum. Apud Dioſcoridem compoſitio eſt Iaſmini olei, quod apud Perſas ex albis violæ floribus fieri refert, quod non ex alterius ſtirpis, quàm ex huius floribus confici endum apparet. * Qualitate autem Iaſminum, ac eius potiſſimum flores calidi ſunt in initio ſecundi ordinis. vt Meſues apud Serapionem ait. Oleum ex his confectum crudos diſcutit humores: frigidis ac catarrhoſis cōfert: & hyberno vtile tempore. Quibus autem

tempera-

temperatura cõtigit calidior, his dolorem excitat capitis, & si diutius odoretur, periculum adfert sanguinis è naribus profluuij: in conuiuijs, ait Dioscor. & post eũ Actius, odoris causa apud Persas vsurpatur. Prodest & lotis à balneo corporibus, quæ laxari calefieriq; expedit. grauiorem autem suaueolentiam habet, ita vt multi eo idcirco non libenter vtantur. *Dodonæus.*

De floribus calidis in tertio.

AGNI CASTI, seu viticis flores, quidam albi cum purpureo, quidam purpurei sunt. Nascũtur in paluſtribus campis. Calidi & sicci in tertio. * Flatus ventris discutiunt. Venetis impetus cohibent. *Galenus.*

EPITHYMI flores eandem vim, quam herba ipsa, obtinent. de quibus vide suprà.

LEICOION (Germ. Negtin violẽ/gelb violẽ. Gal. *Giroflée*. Ital. *Viole*.) vulgaris est notitiæ, sed in floribus differentia quædam: namq; aut cœrulei, aut albi, aut purpurei, aut lutei inueniuntur. Luteorum verò precipui in medicina vsus. Nascuntur in hortis ac viridarijs, in ædium feneſtris, & parietibus. Colliguntur vere: quo tempore oleũ ex eis (keirinum) paratur. * Aridi flores feruefacti in defessionibus. valent contra vuluæ inflammationes, & menstrua expellunt: sanant oris vlcera, cum melle: cum cerato, rimas sedis, &c. *Dioscorides.*

OENANTHAE, officinis labruscæ flos, fructus est vitis syluestris, & floreſcentis: * astringit, & stomacho familiaris. *Dioscorides.*

PERICLYMENI flores superiùs descripti sunt. Nascuntur in aruis ac sepibus, planta conuoluens se adminiculis propè assidentibus. * Incidunt, vrinamque mouent: diutius poti, sicut etiam fructus eius, & folia, vrinam sanguinolẽtam cient, lienosos & difficulter spirantes drachmæ vnius pondere cum vino assumpta iuuant. *Dioscorides.*

De floribus frigidis in primo.

MALVAE flores, Germ. *Herbſroſen* nominãtur effigie, floribus rosarũ rubentibus, candidis, vel subrubeis, nullo tamen odore fragrantibus. Nascuntur in hortis ac viridarijs. Colliguntur mense Maij, vel principio æstatis. * quo tempore ex eis fit mel maluatum, bonum pro asthmate & tussi. *Saladinus.*

ROSA Germ. *Roſen.* Gal. *Roſe.* Ital. & Hisp. *Roſa* nominantur. Harum genera multa sunt. At vulgatissimæ sunt albicãtes, puniceæ, & quæ ex albo rufescunt, quas Itali appellant *Incarnate*. Præstantissimæ, quæ puniceo colore rubent: proxima laus est iis, quæ in rufum candicant: vilissimæ albicantes: in quarum tamẽ genere eæ odoratissimæ excipiuntur, quæ Hetruscis Damascenæ, & alijs Moschette vulgò dicũtur. Nascuntur passim in hortis ac viridarijs. Colliguntur verò mense Maij, nondũ penitùs explicati, quo tempore dilatum iulapium, syrupus, conserua, mel rosarũ, aqua stillatitia, & oleũ ex eis conficiũtur. Siccantur etiã in vmbra, folia continuò versata, ne muceant, néue situs in ijs insideant: & cõseruantur per annũ in arculis ligneis. * Refrigerãt, astringũt, corroborantq; vires, tũ vitales, tũ animales. Aridis rosis, & in vino decoctis expressus liquor, facit ad dolores capitis, aurium, oculorũ, gingiuarũ, sedis, recti intestini, ac vuluæ, penna illitus, aut infusus. Eadem sine expressione tusa, præcordiorũ inflammationibus, humidis stomachi vitijs, igni sacro illini prodest: siccis ac tritis semina aspergunt. Misceri solent vulnerarijs antidotis, atq; compositionibus, quas antheras vocant. Folia vruntur in calliblephara. Flos, qui in medijs rosis inuenitur, siccatus, gingiuarũ fluxionibus efficaciter inspergitur. Capita pota citam aluum, & cruciatus reiectiones sistunt. Succus recentibus folijs exprimitur, desectis forfice vnguib. (sic appellantur candidæ foliorũ partes) reliquũ in pila premi & teri debet in vmbra, donec cogatur, & ita ad oculorum circumlitiones recondi. *Dioscorides, & Matthiolus.*

Rosæ optimæ haberi possunt Neapoli, aut Salerni. Sunt autem præstantissimæ rubeæ, quinq; folijs constantes, coloris viuidi, nonnihil in purpureo nigrescentis: suntq; omnium primæ quæ aperiuntur. Debent autem à calycibus mundari, & cum forcipe ablata parte illa prius albicante, quam vnguẽ vocamus, in vmbra siccari, sæpius verrendo: nam facilè mucorem contrahunt.

VIOLA purpurea (Germ. *Mertzen viol.* Gal. *Violette de Mars.*) folium habet hederæ minus, tenuius, ac nigrius, nec multò dissimile: cauliculus à radice medius prodit, in quo floſculus suauissimè olens, purpureus. Nascitur in opacis, asperis, pratis, & iuxta sepes. Colligitur primo vere, tempore sereno. quo tempore dilutum, serapiũ, iulapium, conserua, aqua stillatitia, atq; oleum violaceum ex eo conficiuntur. Siccantur etiam in vmbra. & conseruantur per annum, in vasis ligneis. * Violæ recentes refrigerant & humectãt ordine primo. in summa soporiferę sunt, calidos dolores mulcent, inflammationes extinguunt, leniunt, & soluunt. Bilem educunt, eiusq; feruorem mitigant. Conferũt capitis doloribus, quos caliditas excitauerit: somnum conciliant: pectoris & asperæ arteriæ scabritiem leniunt: medentur anginis, & columellæ vitijs: præcipuo autem auxilio sunt pectoris & lateris inflammationibus, sitimq; arcent. Siccæ violę minus refrigerãt, & humectant: iecoris obstructiones aperiũt: regio morbo succurrunt: inflammationes discutiunt. In puluerem redactæ drachmæ pondere, ex galli gallinacei, vel pisorum modicè coctorũ iure, etiam ventrem subducũt paulò ante cibum dati. *Dioſc. & Mesues.*

De floribus frigidis in secundo.

ANEMONES (German. *Kuchenſchell / klein oder groß klapperroſ.* Ital. *Anemone.* Gall. *Coquelourdes, ou paſſefleur.* Hisp. *Amapollas de flor chiquita.*) duo genera, vnum syluestre, alterum in cultis nascens. Cuius multę species: vna phœniceum florem profert: altera candicantem, aut lacteũ, aut

purpureum. Harum folia coriandro ſimilia, cæterùm ſciſſa tenuius in terram inclinantur: caules lanuginoſi, tenues, in quibus flores, vt papaueris, & in medio capitula nigra, aut cœrulea: radix oleæ magnitudine, aut amplius paulò grandeſcit, ac veluti geniculis quibuſdam cingitur. Sylueſtri amplitudo prorſus maior latioraq; folia, & duriora: oblongius caput: flore puniceo: tenuibus & multis radicum capillamẽtis. Acrior eſt, quæ nigra habet folia. * Vis vtriuſq; acris. ea de cauſa ſuccus naribus infuſus purgat caput. Commanducata radix pituitã trahit. decocta in paſſo, & illita, medetur oculorum inflammationibus: cicatrices eorundem, & hebetudines emendat: ſordida vlcera abſtergit. Folia & caules, ſi cum ptiſana, decocti edantur, copiam lactis præbent: menſtrua ciunt, vellere appoſita: illita quoq; lepras eximunt. Flores eandem vim habent, quam herba ipſa. extrahunt humores, & ora vaſorum aperiunt. *Dioſcorides.*

HYACINTHVS Germ. Blaw Mertzenblũmlein. Gall. *Vne Iacinthe, ou Vaciet*, nominatur: in vniuerſum in campeſtribus inter ſegetes, & in ſyluis prouenit: foliis & radicibus bulbaceis: caule dodrantali, viridi, tenui, læuiq; : floret cum violis circa finem Martij, & Aprilis initium: floreatem emittit comã, ab ipſo caulis medio vſq; ad ſummum purpureis circumdatam floribus, qui matureſcentes ad terram incuruantur: perdurantq; diu antequam contabeſcant. * Refrigerant ordine ſecundo, ſiccant verò primo. *Matthiolus.*

CICHORII flores (Ger. Wegwartenblũmlein.) naſcuntur in campeſtribus, iuxta ſemitas. Colliguntur æſtate: * ex quibus conficitur conſerua, ad refrigerandum, corroborandumq; & potiſſimùm hepar.

NYMPHAEAE, ſeu nenupharis flores (Germ. Seeblumen.) lutei ſunt, nitentes, roſæ ſimiles. Naſcuntur in paludibus, lacubus, & aquis ſtagnantibus. Colliguntur circa finem veris, vel principium æſtatis. * quo tempore aqua ſtillatitia cõficitur, fronti vel naribus admota, capitis exbile dolorem lenit: ſomnum inducit, omnemq; ardorem extinguit. Serapium ex eis, febribus peſtilentibus & acutis pectorisq;, columellæ, gutturisq; vitijs aptiſſimũ. Cõditum cum ſaccharo ex eis factum ſemunciæ inſtar ſomnum affert: item vnguentum inde paratum cordis regioni, inſtar epithematis, cùm opus eſt, ad refrigerium illinitur. *Andernacus.*

De floribus frigidis in tertio.

FLORES mali punicæ ſylueſtris BALAVSTII vocantur, cytino ſimiles. Quorum complura genera reperiuntur candidi, fului, colore roſaceo. Naſcuntur in Italia, Granata Hiſpaniæ regno. Colliguntur menſe Iunio: ſiccantur & cõſeruantur per annum. * Aſtringunt, ſiccant, cohibent: ſanguinolenta glutinant. *Dioſcorides.*

De floribus frigidis in quarto.

FLORES HYOSCYAMI Ger. Bilſenblũmlein.) naſcuntur in campeſtribus, ruderibus: colliguntur prima æſtate, vel circa finem veris: ſiccantur, & conſeruantur. * Vis eadem, quæ herbæ ineſt.

De floribus humidis in primo.

FLORES HVMIDI in primo ſunt Bugloſſæ, Maluæ, Intybi, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

De floribus humidis in ſecundo.

FLORES humidi in ſecundo, ſunt Nymphææ, Violarum, &c. de quibus vide ſuprà.

De floribus ſiccis in primo.

FLORES ſicci in primo, Buphthalmi, Chamomillæ, Croci, Hyacinthi, Melilloti, Roſarum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De floribus ſiccis in ſecundo.

FLORES PAEONIAE (Ger. Pentzenroß. Gall. *Pyuoine.*) colliguntur menſe Aprilis: * ex quibus conditum cum ſacchato paratur, epilepſiæ accommodatum.

SICCANT quoq; in ſecundo, flores Anemonæ, Amomi, Croci, Ericæ, Iunci odorati, Lauendulæ, Lupuli, Melilloti, Roriſmarini, Spicanardi, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De floribus ſiccis in tertio.

SICCANT in tertio, flores Balauſtij, Epithymi, Chamæpithyos, Periclymeni, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De floribus calefacientibus caput.

FLORES PRVNELLAE naſcuntur in pratis, riguis: colliguntur vere: * ex quibus aqua ſtillatitia conficitur, ad oris vlcera idonea.

FLORES HERBAE PARALYSIS, German. Schluſſelblũmlein, naſcuntur in pratis: colliguntur verò primo vere: quo tempore conditum cum ſaccharo ex eis conficitur, nec non aqua ſtillatitia. * Conuulſionibus medentur.

TILIA, German. Linden. Gall. *Tillet* dicitur: quædam mas eſt, quædam fœmina. Diſtant inter ſe tum materiæ, tũ totius corporis forma, & quòd altera ſit fructifera, altera verò ſterilis. Nã materies mari dura, flaua, nodoſior, ſpiſſiorq; : fœminæ candidior: & mas ſterilis, nulloq; flore eſt: fœmina & florem & fructum gignit. Flos calycula intectus præter folij pediculum, amentũq; futurũ, pediculo altero annexus, viridis, dũ in calycula eſt, detectus aũt leuiter flauus: floret cũ vrbanis. Fructus oblongus, orbiculatus, magnitudine fabæ, ſimilis hederæ acino, quinis angulis, veluti neruis eminentibus, inq; acutum, cũ ſeſe contrahentibus partitus, qui ſcilicet maiuſculus eſt, minutiuſculus autem confuſior conſtat. Folium & cortex dulcia, ſuauiaq; : folium forma hederaceum, niſi quòd in angulum acutiorem rotundatur. Naſcitur in campeſtribus, & aſperis montibus. Colligũtur flores æſtate: * ex quibus aqua ſtillatitia paratur, apoplexiæ idonea. *Theophraſtus.*

CAPVT quoq; calefaciũt, atq; in eo pituitam concoquũt, flores anthos, Betonicæ, Chamomillæ, Laudulæ, Melilloti, Pæoniæ, Saluiæ, Stœchados, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De flori-

De floribus calfacientibus pectus.

SCABIOSA folijs constat laciniatis, subhirsutis: caulibus tenuibus, cubitali altitudine, atq; etiam maiore: in quorum cacumine flores emicant in cœruleo albicantes. Nascuntur in pratis & campestribus. Colligũtur in fine Maij, vel initio æstatis: siccantur in vmbra, & seruantur per annum.* Pollent aduersus scabiẽ. Prosunt omnibus pectoris vitijs, & respirationi inseruientibus organis, &c. *Matthiolus.*

PECTVS quoq; calefaciunt flores Betonicæ Iunci odorati, Melissę, &c. de quibus singulis vide suprà.

De floribus calfacientibus reliquas corporis partes.

COR calfaciũt flores anthos, Borraginis, Buglossæ, Croci, Melissæ, Spicæ nardi, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

STOMACHVM calfaciunt flores anthos, Iunci odorati, &c. de quibus vide suprà suo loco.

FLORES CENTAVRII suprà descripti sunt. Nascuntur in riguis. Colliguntur mense Iunij: siccantur, & conseruantur per annum. * Bilem & crassos humores per aluum expurgant: iecoris obstructiones aperiunt: duratũ lienem emolliunt, menstrua & fœtum euocant.

FLORES SAMBVCI (Germ. Holderblust) nascuntur in hortorum sepibus. colliguntur mense Maij. * Emolliunt pectus: conferunt hydropicis: obstructiones hepatis, lienis & renum auferunt: tertianæ medentur: sanguinem mundant, &c.

HEPAR quoque calfaciunt flores Betonicæ, Iunci odorati, Origani, Chamomillæ, Spicæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

SPLENEM calefaciunt flores Betonicæ, Leucoij, Viticis, &c. de quibus vide suprà suo loco.

VESICAM & RENES calfaciunt flores Betonicæ, Iunci odorati, Maluæ, Meliloti, Spicæ, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

MATRICEM calefaciũt flores Betonicæ, Iunci odorati, Ireos, Saluiæ, Spicæ nardi, &c. de quibus vide suprà.

IVNCTVRAS calefaciunt flores anthos, Herbæ paralysis, Chamomillæ, Meliloti, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De floribus refrigerantibus singulas corporis partes.

CAPVT refrigerant flores Nenupharis, Papaueris albi, Rosarum, Violarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

PECTVS refrigerant flores Papaueris, Violarum, &c. de quibus vide suprà.

COR refrigerant flores Nenupharis, Rosarũ, Violarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

VENTRICVLVM refrigerant flores Rosarũ, Violarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

HEPAR refrigerant flores Cichorij, Nenupharis, Rosarum, &c. de quibus singulis vide suprà.

SPLENEM refrigerant flores Cichorij, Nenupharis, &c. de quibus vide suprà suo loco.

RENES & VESICAM refrigerant flores Nenupharis, &c. de quibus suprà suo loco.

MATRICEM refrigerant flores Nenupharis, Rosarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

IVNCTVRAS refrigerant flores Violarũ, Rosarum, &c. de quibus suprà suo loco.

De floribus humectantibus pectus & cor.

PECTVS humectant flores Violarum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

COR humectant flores Borraginis, Buglossæ, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De floribus siccantibus cor, & pectus.

COR siccant flores Anthos, Melissæ, &c. de quibus vide suprà.

PECTVS siccãt flores Melissæ, Betonicæ, Scabiosæ, &c. de quibus suprà suo loco.

De floribus astringentibus.

VERBASCI flores. (Germ. Wullkrautblümlein.) nascũtur in campestribus, asperis, & hortis: colliguntur æstate & autumno. * Morbis sedis subueniunt mirificè: adstringunt, & exiccant: asperas verrucas delent, &c. *Matthiolus, & Fuchsius.*

ADSTRINGVNT quoq; flores Cichorij, Balaustij, Croci, Meliloti, Rosarum, Vitieis, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De floribus discutientibus.

DISCVTIVNT flores Anethi, Chamomillæ, Maluæ, Meliloti, Stœchados, &c. de quibus suprà suo loco.

De folijs abstergentibus.

FABARVM flores (Germ. Bonenblust.) in hortis & campis nascuntur: colliguntur verò mense Maij: * ex quibus aqua stillatitia conficitur ad faciem abstergendam & venustandam: fluxiones oculorum sistit.

ABSTERGVNT quoque flores Tiliæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De floribus extenuantibus.

EXTENVANT flores Chamomillæ, Iridis Illyricæ, Stœchados, &c. de quibus vide suo loco.

De floribus emollientibus.

EMOLLIVNT flores Liliorũ, Croci, Maluæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De floribus suppurantibus.

SVPPVRANT flores Liliorum alborum, Croci, &c. de quibus vide suprà.

De floribus glutinantibus & cicatricem inducentibus.

GLVTINANT & cicatricem inducunt flores Balaustij, Centaurij, &c. de quibus suprà suo loco.

De floribus menſes mouentibus & ſiſtentibus.

MENSES mouent flores Betonicæ, Centaurij, Chamomillæ, Iunci odorati, Leucoij, Meliſſæ, Pæoniæ, Roriſmarini, Saluiæ, Viticis, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

MENSES ſiſtunt Balauſtiæ, flores Hyoſcyami, Nymphææ, &c. de quibus ſuprà ſuo loco.

De floribus flatus diſcutientibus.

FLATVS diſcutiunt flores Anethi, Chamomillæ, Iunci odorati, Spica nardi, &c. de quibus vide ſuprà.

De floribus qui ambuſtis medentur.

AMBVSTIS medentur flores Liliorum albo-rum, Maluæ, Verbaſci, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà.

De floribus venenis reſiſtentibus.

VENENIS reſiſtunt flores Betonicæ, Citri: de quibus ſuo loco.

De floribus dolorem mitigantibus.

DOLOREM mitigant flores Anethi, Chamomillæ, Centaurij, Hyoſcyami, Meliloti, Roriſmarini, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De floribus purgantibus bilem flauam.

PERSICAE arboris flores, & folia in aqua calida, ſicut roſarum & violarum macerati, in zulapium vel ſerapium rediguntur, ad ventrē ſubducendum, & bilem expurgandā efficaces, vnciarum duarum inſtar. *Andernacus.*

EX CERASI arboris, quæ dulcia profert ce-
A raſa, floribus dilutum fit, ſicut roſarum & violarum: * aluū deijcit. Serapium ex ijs confectū, per totum annum aſſeruari poteſt. *Andernacus.*

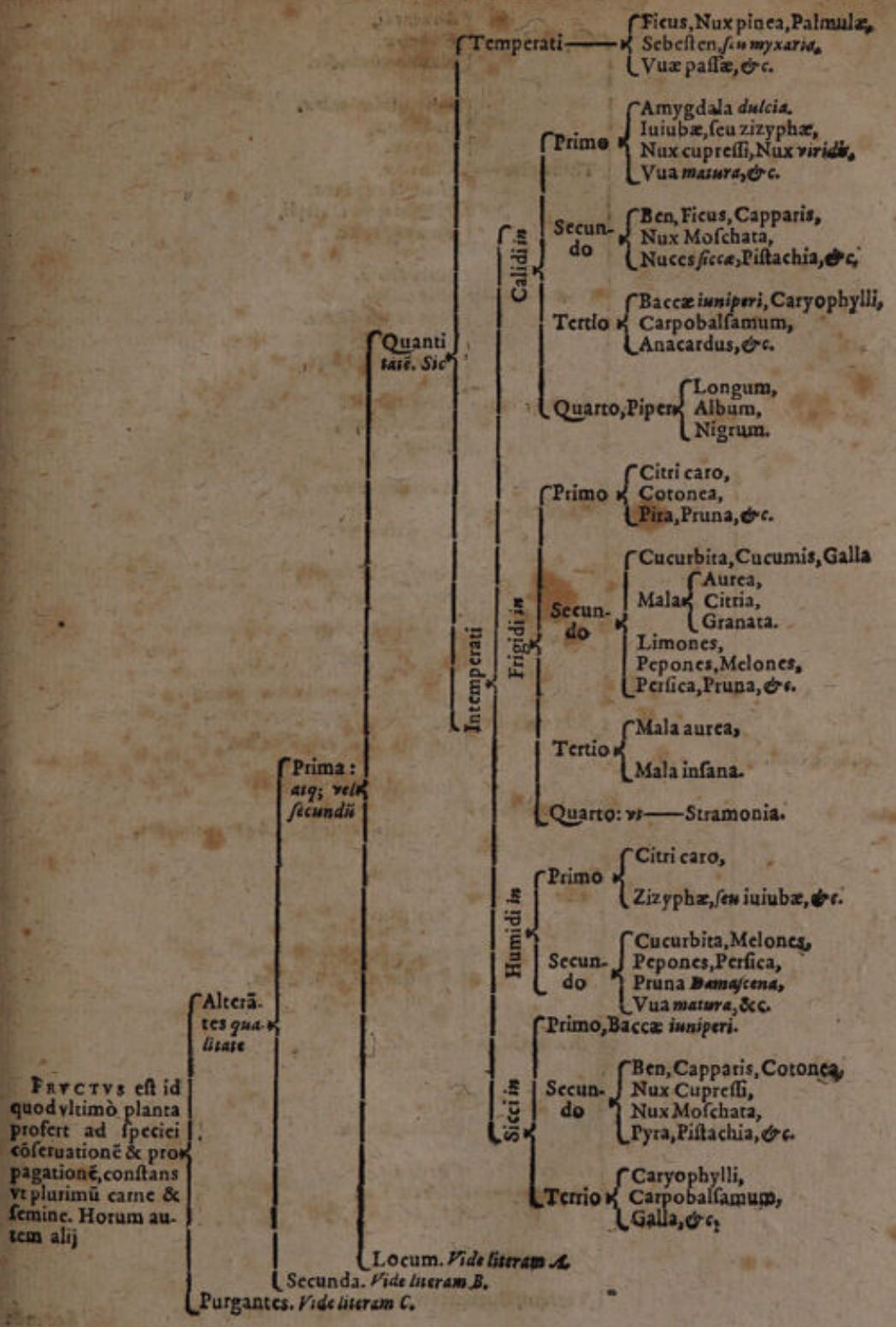
EX ROSARVM perſicarum floribus, quas incarnatas vulgò appellant, ſuccus conficitur: * duarum vnciarum inſtar, cum aqua ſaccharata potus, bilem cum alui excrementis detrahit. ad hęc ſerapium ex roſis in aqua calente maceratis paratur, quod vnciæ vnius, vel duarum inſtar, aluum mouet, bilemque educit.
B *Andernacus.*

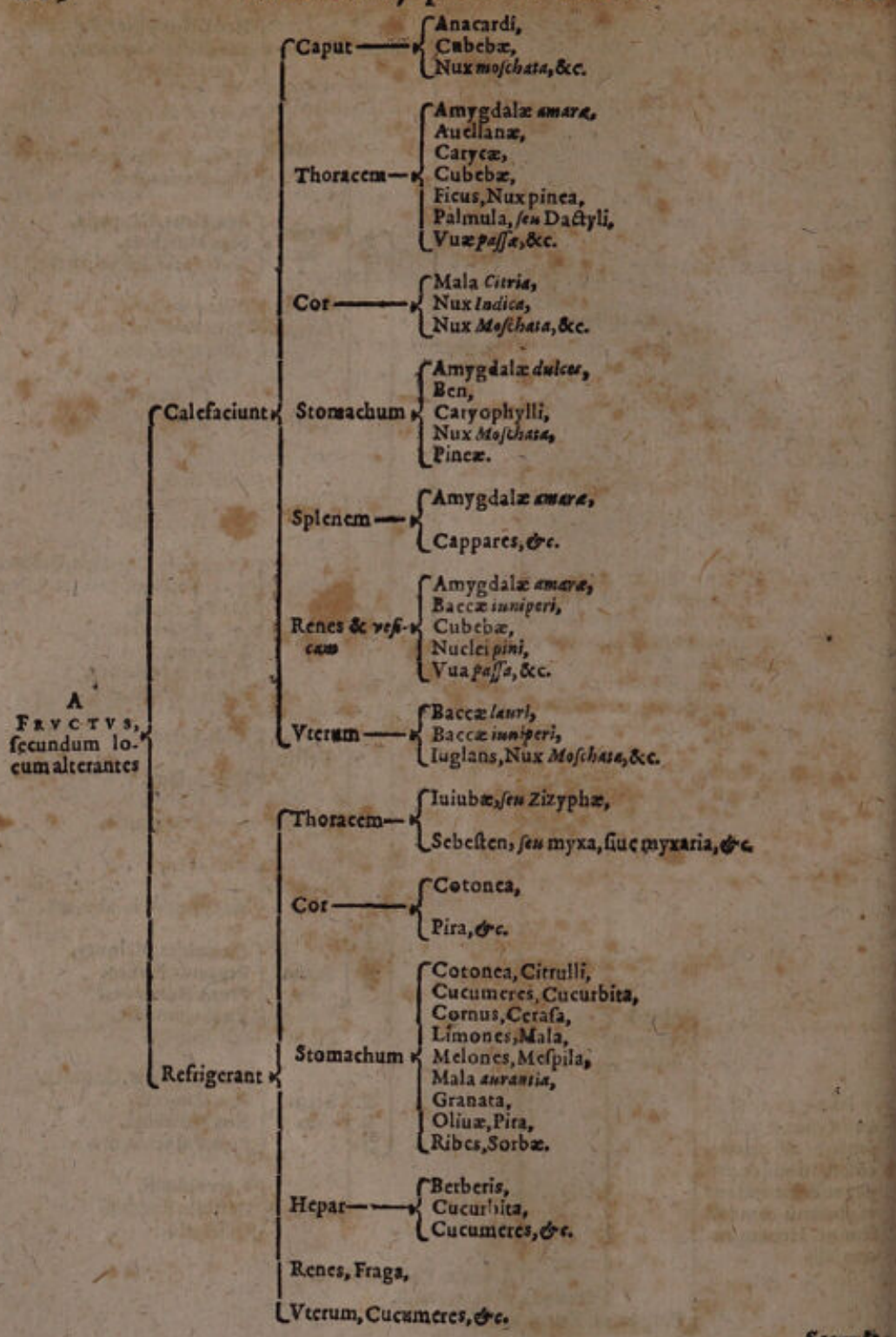
EX VIOLARVM floribus ſuccus paratur, vnius vel duarum vnciarum inſtar: vel decoctū ipſarum adhuc recentium, copioſiore menſura potum, vuis paſſis, & ſacchari momento adiectis: item confectum inde, minimo pondere, vncijs duabus: ſummo, quatuor alui excrementa, & bilem educunt. Sic violæ ipſæ, cum ſaccharo & melle conditæ, ſeſcunciæ modo: vel in puluerem redactæ, drachmæ inſtar ſumptę, idem præ-
C ſtant. Eòdem pertinet ſerapium ex violis: quò etiam ex roſis in aqua dilutis factum tendit. *Andernacus.*

De floribus purgantibus pituitam.

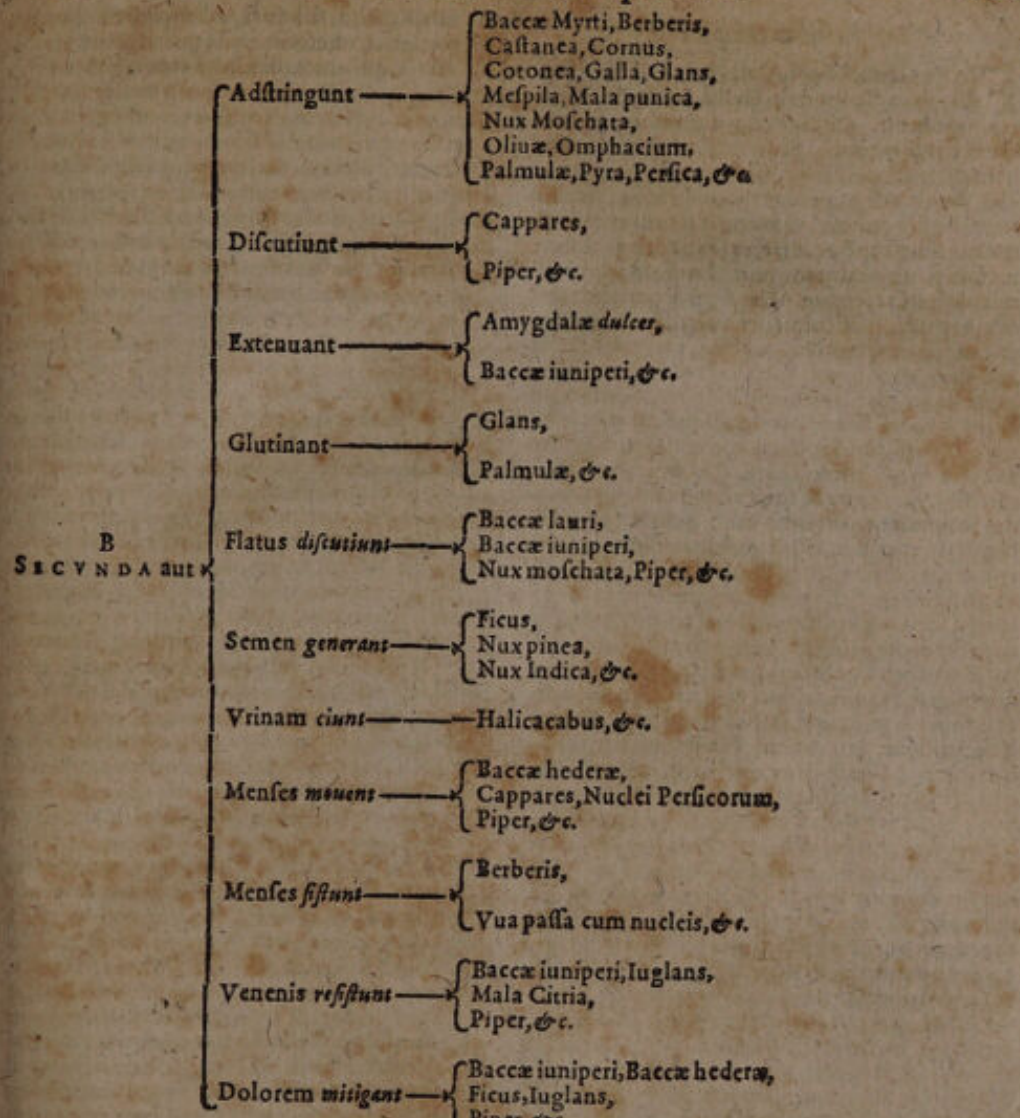
FLORES GENISTAE (Germ. Ginſt/oder Ginſt blůmlein naſcūtur in campeſtribus collibus: colliguntur menſe Maij & Iunij. * Aluum ſoluunt: ſuccus virgarū valenter extrahit: herba ipſa ari-
D da, & in puluerem redacta in vino maceratur, potuiq; ad aquam inter cutem eliciendam datur: nec non puluis cum vino ad idem bibitur: ſicut etiam lixiuium ex ipſo & vino paratū eidem confert. *Andernacus.*

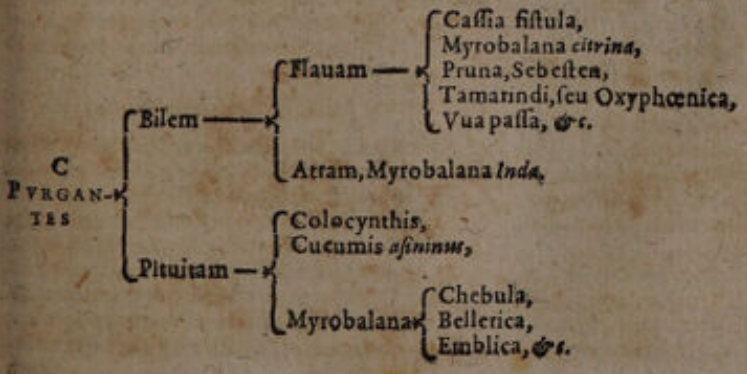
PITVITAM quoque purgant flores Carthami, Sambuci, &c. de quibus vide ſuo loco.

Fructvs est id quod vltimò planta profert ad speciei cõseruationẽ & propagationẽ, constans vt plurimũ carne & semine. Horum autem alij
Alterãtes qualitate
Prima: atq; vel secundũ
Quantitatẽ. Sic
Temperati
Intemperati
Calidi in
Frigidi in
Humidi in
Sicci in
Primo
Secundo
Tertio
Quarto, Piper
Quarto: vt
Ficus, Nux pinea, Palmulæ, Sebesten, seu myxaris, Vuæ passæ, &c.
Amygdala dulcia. Iuiubæ, seu zizyphæ, Nux cupressi, Nux viridis, Vua matura, &c.
Ben, Ficus, Capparis, Nux Moschata, Nuces siccæ, Pistachia, &c.
Baccæ iuniperi, Caryophylli, Carpobalsamum, Anacardus, &c.
Longum, Album, Nigrum.
Citri caro, Cotonea, Pira, Pruna, &c.
Cucurbita, Cucumis, Galla
Mala
Aurea, Citria, Granata.
Limones, Pepones, Melones, Persica, Pruna, &c.
Mala aurea,
Mala insana.
Stramonia.
Citri caro,
Zizyphæ, seu iuiubæ, &c.
Cucurbita, Melones, Pepones, Persica, Pruna Damascena, Vua matura, &c.
Primo, Baccæ iuniperi.
Ben, Capparis, Cotonea, Nux Cupressi, Nux Moschata, Pyra, Pistachia, &c.
Caryophylli, Carpobalsamum, Galla, &c.
Locum. Vide literam A.
Secunda. Vide literam B.
Purgantes. Vide literam C.

A
Fructvs, ſecundum locum alterantes
Calefaciunt
Caput
Anacardi,
Cubebæ,
Nux moſchata, &c.
Thoracem
Amygdalæ amaræ,
Auellanæ,
Caryceæ,
Cubebæ,
Ficus, Nux pinea,
Palmula, ſeu Dactyli,
Vuæ paſſæ, &c.
Cor
Mala Citria,
Nux Indica,
Nux Moſchata, &c.
Stomachum
Amygdalæ dulces,
Ben,
Caryophylli,
Nux Moſchata,
Pineæ.
Splenem
Amygdalæ amaræ,
Cappares, &c.
Renes & veſicam
Amygdalæ amaræ,
Baccæ iuniperi,
Cubebæ,
Nuclei pini,
Vua paſſa, &c.
Vterum
Baccæ lauri,
Baccæ iuniperi,
Iuglans, Nux Moſchata, &c.
Refrigerant
Thoracem
Iuiubæ, ſeu Zizyphæ,
Sebeſten, ſeu myxa, ſiue myxaria, &c.
Cor
Cotonea,
Pira, &c.
Stomachum
Cotonea, Citrulli,
Cucumeres, Cucurbita,
Cornus, Ceraſa,
Limones, Mala,
Melones, Meſpila,
Mala aurantia,
Granata,
Oliuæ, Pira,
Ribes, Sorbæ.
Hepar
Berberis,
Cucurbita,
Cucumeres, &c.
Renes, Fraga,
Vterum, Cucumeres, &c.

Secunda

B
SECVNDA aut
Adstringunt
Baccæ Myrti, Berberis,
Castanea, Cornus,
Cotonea, Galla, Glans,
Mespila, Mala punica,
Nux Moschata,
Oliuæ, Omphacium,
Palmulæ, Pyra, Persica, &c.
Discutiunt
Cappares,
Piper, &c.
Extenuant
Amygdalæ dulces,
Baccæ iuniperi, &c.
Glutinant
Glans,
Palmulæ, &c.
Flatus discutiunt
Baccæ lauri,
Baccæ iuniperi,
Nux moschata, Piper, &c.
Semen generant
Ficus,
Nux pinea,
Nux Indica, &c.
Vrinam ciunt
Halicacabus, &c.
Menses mouent
Baccæ hederæ,
Cappares, Nuclei Persicorum,
Piper, &c.
Menses sistunt
Berberis,
Vua passa cum nucleis, &c.
Venenis resistunt
Baccæ iuniperi, Iuglans,
Mala Citria,
Piper, &c.
Dolorem mitigant
Baccæ iuniperi, Baccæ hederæ,
Ficus, Iuglans,
Piper, &c.

C
PVRGANTES
Bilem
Flauam
Cassia fistula,
Myrobalana citrina,
Pruna, Sebesten,
Tamarindi, seu Oxyphœnica,
Vua passa, &c.
Atram, Myrobalana Inda,
Pituitam
Colocynthis,
Cucumis asininus,
Myrobalanas
Chebula,
Bellerica,
Emblica, &c.

De fructibus temperatis.

FICVS Germ. Feygen. Gall. *Figue*. Ital. *Fici*. Hiſp. *Figo fruta* dicuntur: in Gallia, Italia, & Hiſpania naſcuntur. Colliguntur autumno, ſiccantur & conſeruantur. Ficus paſſæ ſeu carycæ habentur præſtantiſſimæ, quæ in calatho ſpartaceo digitis aut pugnis vtrinque preſſæ, ſic illis mollicie ſua cedunt, vt mutuos partium dictarũ motus ſibi propè occurrẽtes ſentias: odore ſunt iucundo. non calorem putredinoſum, aut vermiculoſum referente. Hæ verò ſi particulatim explorentur, pediculo ſunt breuiſſimo, colore in candidum vergente, molles, tractanti facilè cedentes. cute tenui, molli, ſucco intus & ſemine flauo, & planè melleo ſapore, odore ante eſum & inter edendum iucundo: graues, paruæ: ſi Maſſiliotides (quæ etiam ſaporis gratia cæteras longè antecellunt, ſiue albicantes tantùm ſint, ſiue intus & foris albæ, ſed flauo ſemine) maximæ: ſi externæ ſint, quales Hiſpania mittit, muſto merſas, vt dulciores ſint, poſt ne cohæreant, farina aſperſas. Vitioſæ ſunt duræ, tũ in maſſa, tũ per ſe ſingulæ vermiculoſæ, graueolentes, foris nigræ, intus rubentes, vel alio præter naturã colore præditæ, cortice craſſo, duro, ſicco, intus alieno colore, ſapore. Quædam tamen ſunt nigræ, Prouincialibus & Narbonenſibus dictæ, foliis nigricantes, intus rubertimę omnium delicatiſſimæ, dum recentes ſunt: nam ſiccatæ liqueſcunt. Aliæ iiſdem cinericiæ, aquoſiores, quàm vt ſiccari poſſint: hominibus ingratæ, auibus expetitæ. * Porrò recentes ficus minus mali ſucci ſunt, quàm reliqui fructus autumnales: facilè in corpus diſtribuuntur, & penetrant: eoq; renum calculos expellunt: flatus gignunt, ſed minus durabiles: abſtergunt etiam & incidunt: thoracem præcipuè purgant: tuſſi veteri, diuturniſq; pulmonum vitijs proſunt: atteriæ aſperæ, & ſuſpirioſis idoneæ. Siccatæ, quę carycæ dicuntur, incidunt, ventrem ſoluunt: renes expurgant: iecori autem & liẽi inflammatis obſunt, ſicuti alia dulcia. Extrinſecus tumores concoquunt, & diſcutiunt: magis autem cum farina triticea, ſi concoquere ſtudeas: hordeacea, ſi magis diſcutere: cum cera & roſaceo ſubacta, cicatricem ambuſtis obducit. *Matthiolus, & Medici Colonienſes.*

NVX PINEA, nuclei pinei, Germ. Tannũſſten. Græcis κωνάρια vocantur: præſtant recentiores, pleni, albi, ſicci, vitentur flaui, aut pallidi, oleoſi, rancidi. * Boni ac craſſi ſunt ſucci: multum nutriunt, viresq; reficiunt, & facilè coquuntur: pectoris & pulmonis vitijs accommodantur. Reſoluunt & concoquunt pituitam: ad dolores capitis non cõueniunt: quia illud vaporibus replent. Linctus inde fit, quem officinæ loch appellant. *Galenus, & Dioſcorides.*

DACTYLI, fructus palmæ: in Creta & Iudæa naſcũtur. Probantur quæ in Iudæa proueniũt, & inter has maximè, q̃ in Hiericũte naſcuntur, magni, flaui, patũ rugoſi, molles, pleni tamẽ, & carne intus multa, ſubdura, ad nucleũ candicante, ad corticem rubeſcente, non pertuſi, non vermiculoſi: & qui concuſſi nihil aut minimũ ſonent, ſapore vinoſo. Deteriores ſunt graciles, flaccidi, duri, quia excarnes, excuſſo pediculo pertuſi: ijdem fermè vermiculis ſcatentes. * Vis eorũ adſtrictoria: ſiſtunt vlcera, quæ depaſcunt: laxatos artus cõmittunt: triti miſcentur cataplaſmatis & malagmatis: proſunt præcordijs, imbecilli ſtomacho, & iecinori affecto, miſti conferentib. cataplaſmatis. Eorum decoctũ ſubinde deterſum, capillos denigrat: datur bibendum congruè renum, veſicæ & viſcerum vitijs: vulnæ ac ventris fluxiones ſiſtit. Concoctu ſunt difficiles, capitiq; dolorem inferunt. *Dioſcor. & Medici Colonienſes.*

SEBESTEN, ſeu Myxa, ſiue Myxaria in Syria & Aegypto naſcuntur. Arbor eſt pruno valde ſimilis, ei tamẽ magnitudine cedens. Cortex caudici cãdicat, ramis verò viret. Foliis comatur rotundis ac firmis. Fructus adoleſcũt exigui pruni magnitudine, nucleo intus triãgulari forma, qui ſatis baccæ proportione reſpondet. Fructus maturitatem adepti, in atrum vireſcunt, guſtu ſunt prædulci, ac lenta, tenaciq; pulpa. Præferuntur acuminata, parum rugoſa, grauia, nigra, carne multa ex rubro nigricante, firmiore, glutinoſa, dulci & ſubacida, oſſe prunorum Damaſcenorum inæquali, nucleo intus exiguo dul. i. * Ventrem molliũt, vt pruna. Dantur vtiliter ex bile febricitantibus, atque linguæ aſperitatem mirificè lenitunt: quin & pectori atque miſſi opitulantur: ventris tineas pellunt: vrinæ ardoribus à bile, vel ſalſa pituita prouenientibus maximam opem præſtant. *Matthiolus, & Medici Colonienſes.*

VVAE PASSAE naſcuntur in Creta, Cypro, Damaſco, Corintho, &c. * Ad thoracis & iecoris affectus, ſpeciali quadam facultate, vel (vt ita dicam) à tota eſſentia valent: modò acinis, qui frigidi & ſicci, exutæ ſint. nam hi pectus aſtringunt, obſtructionesq; pariunt: ob quod Medici huius temporis vuas paſſas Corinthiacas, abſq; acinis natas ægris præſcribunt: quæ aqua aut vino elotæ, trium vnciarum vel etiam minori, vel duorũ aut trium cochleariũ inſtar ſumptæ ante cibum, aluum mouent, & purgant. quæ verò acinos adhuc habent, ſtomachum corroborant, & aluum à cibo integrã comeſtæ ſoluunt. Quinetiam eædem ſiue per ſe, ſiue cum pipere comeſtæ caput leuiter purgant: nec non leniendo, detergendoque thoracis & pulmonis affectibus probè ſubueniunt. *Andernacus.*

De fructibus calidis in primo.

AMYGDALAE dulces, Germ. Mandelnũß/Mandeln. Ital. *Mandorla*. Gall. *Amande*. Hiſp. *Almendra* nominantur: probantur flauiſſimæ, plenæ, integræ, non confractæ, neque eroſæ, tamen læues, duræ & ſiccę, quantum illis datum eſt, ob id fragiles, intus albiſſimæ: ſapore delicatæ propè indicibili, in caſtaneam toſtam, & panis puriſſimi bene cocti qualitatem inclinantes, odore ante eſum nullo aut per quàm exiguo, inter edendum

Unable to display this page

vtimur. Eligenda eſt recens, nõ exeſa, grauis, ſuci plena, oleoſa, odorata. * Excalfacit ordine ſecundo completo. Adſtringit, oris ſuauitatẽ commendat, & fœtentis animæ virus cõmanſa abolet: lentigines in facie emendat, viſum acuit, ventriculum & iecur roborat: lienem abſumit, vrinã ciet, fluentem aluum ſiſtit, flatus diſcutit, & frigidis vteri affectibus mirificè prodeſt: maximè ſaccharo condita recens, qualis ex India adfertur, mane & veſperi ante cibum ſumpta, ſcrupuli inſtar. E recentibus prius contuſis, & in cacabo calefactis prælo exprimitur liquor, qui refrigeratus ceræ nouę inſtar concreſcit, fragrantiſſimum ſpirans odorem, neruorum & articulorum diuturnis doloribus à frigore excitatis vtiliſſimus. *Matthiolus, & Medici Florentini.*

PISTACIA ex Syria Venetias importari ſolent. Eliguntur recentia, nucleo intus herbaceo, ſapore iucundo. * Stomacho ſunt amica. Iecinoris obſtructiones auferunt: ventriculum & hepar roborant: ad venerem incitant: impinguant. *Dioſcorides, & Matthiolus.*

CALIDA quoq; in ſecundo ordine ſunt ficus, nuces ſiccæ, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus calidis in tertio.

BACCAE IVNIPERI, Germ. Wacholderbeer/ in ſyluis aſperis naſcuntur, rotundæ, nigræ, odoratæ, in mandendo dulces, ſubamaræ. Colliguntur menſe Decembri. * Modicè calfaciunt & aſtringunt, ſtomacho vtiles: contra pectoris vitia, tuſſim, inflationes, tormina, & ſerpentium ictus efficaciſſimè bibũtur: vrinam cient, vnde ruptis, conuulſis, & vuluæ ſtrangulatui ſubueniunt: ſed caput tentant. Oleum ex baccis fit longè præſtantiſſimum, cuius guttæ paucæ ex vino potæ, calculos è renibus pellunt: ore calidum retentum, dentium dolores tollit, ſi ex frigida defluxione contracti ſunt: reſolutionibus neruorum, extrinſecus adhibitum confert. *Dioſcorides, & Andernacus.*

CARYOPHYLLORVM arbor prouenit in Orientali plaga, quibuſdam Indici pelagi inſulis, non longè à Badan. Huius caudex buxo ſimillimus eſt, eademq; materies. Folia verò cinnamomi inſtar habet, ſed rotundiora. Fructu eſt paruo, ex atro rufeſcente, in claui modum capitato, exertis in aduerſum quatuor denticulis, ſeſe ſtellatim decuſſantib. prominulo apice, quadrati alueoli ſinu medio vmbilicatim prodeũte. Cultores arundinibus flagellant arborem, conſtrato prius circumquaq; tegetibus palmeis ſolo. * Calidi & ſicci in tertio: iocinori, ſtomacho & cordi auxiliantur. Cõcoctionem adiuuant, & alui fluxiones cohibent. Quin etiam eorum puluis quatuor drachmarũ pondere cum lacte ſumptus, venereas vires adauget: oculorum viſum exacuunt, & eorum nubeculas, argemasq; extenuant. Oleum ex eis, ſicut ex cinnamomo, multò eſt efficacius. *Matthiolus.* Garcias verò ab Horto de Caryophyllis ſic ſcriptum reliquit. Caryophyllum vocatur Arabibus, Perſis, Turcis, & plerisque omnibus ferè Indis Calafur: in Maluccis verò, vbi ſolum gignitur, tum etiam in his regionibus dicitur Chanque. Nomina autem quæ in pandectario ſunt Armufel, & Carrumfel, aut imperitia librarij Arabici corrupta ſunt, aut ætatis vitio. Naſcitur duntaxat Caryophyllon in Maluccis inſulis, quę ſunt quinq; numero (quarum primaria eſt Giloulo) nec procul nimium à mari, nec etiam locis mari nimis vicinis. Naſcitur etiam in Zeilan, nonnullisq; alijs locis, ſed nulli bi fructifera eſt arbor, quàm in Maluccis. Porrò arbor eſt lauri forma, & magnitudine, folijs etiã laurinis, ſed anguſtioribus, multis prædita ramis, copioſo flore, primùm candido, deinde virescente, poſtremũ rufeſcente, qui induratus, eſt Caryophyllũ ipſum (Clauum vocant) quod capitatus ſit in modum claui, exertis in aduerſum quatuor denticulis ſeſe ſtellatim decuſſantibus. Prouenit in extremis ramulis Myrti modo. Eſt autem flos hic viridis (vt à fide dignis viris acceꝑi) adeò odoratus, vt reliquos flores odoris ſuauitate ſuperet. Cultores flagellãt altiores ramos arboris, emundato prius circa arborem ſolo: ſiquidem nullum genus graminis ſub hac arbore naſcitur, omnem ſuceũ ſiue humorem ad ſe attrahente arbore. Decuſſi Caryophylli biduum, aut triduum ſiccantur, deinde aſſeruãtur, & Malacam aliasq; prouincias mittuntur. Ij Caryophylli, qui in arbore hærent, craſſiores fiunt, neque ab alijs, niſi vetuſtate differunt, tametſi falſo exiſtimarit Auicenna lib. 2. cap. 318. craſſiorem hunc marem eſſe. Magni prouentus augurium eſt, ſi arbor plures flores produxerit, quam folia: idcirco non debent nimiũ flagellari arbores: quia vehemẽs, & nimia flagellatio ſteriliores efficit. Pediculi oblongi, è quibus dependent flores, vulgo Fuſti vocantur. Folia tanta odoris ſuauitate non fragrant, vt ipſum Caryophyllũ, ſed neq; ipſi rami odori ſunt, niſi aliquantulũ ſiccati. Naſcitur aũt ipſa arbor ſponte ex Caryophyllis decidentibus. Nam cùm nunquam huic deſit pluuia, quæ fructui alimentum præbeat, qui in terram decidit, enaſcuntur arbuſculæ, quæ intra octennium quidem adoleſcunt, in annum verò centeſimum perdurant, quemadmodum ipſi incolæ teſtantur. Collectio Caryophylli fit à 15. Septemb. vſq; in Ianuariũ & Februariũ, non manu, vt nõnulli volũt, ſed violenta flagellatione. Falſa eſt eorũ opinio, qui Caryoph. arborem cum Moſchatæ nucis arbore eandem eſſe putãt. Nam nux folia ferè rotunda habet, pyri folijs ſimilia. Caryophyllum verò ſolio eſt Lauri. Præterea Caryophyllum defertur in Bandam inſulam procul inde diſſitam, quæ nucem profert. Nullius autem precij fuiſſe Caryophyllos intelligo apud Maluccanos, donec eo delati nauibus Chinenſes, inde magnam eorũ copiam in ſuam regionem exportarunt, & inde in Indiam, Perſiam, & Arabiam. Conſeruari aũt in ſua bonitate audio Caryophyllos, ſi marina aqua aſpergantur, alioqui teredinẽ ſentire. Multiplicis vſus ſunt Caryophylli tũ ad obſonia, tũ ad medicamenta,

magis

magis tamen expetũtur in Iaua craſſiores illi, & annotini Caryophylli: à nobis verò tenuiores qui adhuc virides aceto, & ſale apud Maluccanos condiuntur, ſed his teneriores ſaccharo aſſeruantur: hi mirum in modũ palato grati ſunt. Luſitanicæ mulieres, quę iſtic habitant, è Caryophyllis viridibus aquam ſtillatitiam organis eliciunt mita odoris ſuauitate fragrantem, & cordis affectibus vtilem. Nonnulli ſudores mouent ijs, qui lue venerea diuexantur, Caryophyllis, nuce moſchata, maci, pipere longo, & nigro. Alij Caryophyllorum puluerem capiti admouẽt aduerſus capitis dolores à frigida cauſa prouenientes. Mulieres Indicæ tum etiam Luſitanicæ eos mandunt commendandi halitus gratia. Naſcuntur flores, qui à Caryophyllorum odore Caryophyllati nuncupantur, etiam in Chinarum regione, ſed nequaquam odoris ſuauitate ita commendati, vt qui apud nos aſſeruantur.

CARPOBALSAMVM fructus balſami eſt. Ab Alexandria comportatur. Optimum legitimumque flauum, farctum, ponderoſum, guſtu mordens, & feruens in ore: non autem nigrum, leue, inane, non acre, & nullum ſpirans odorem, quale, quod circumfertur, deprehenditur. Quòd ſi verum carpobalſamum haberi nequeat, cubebæ, vel grana iuniperi eius loco ſubſtitui poſſunt. *Matthiolus.*

ANACARDIA, ſunt fructus cuiuſdam arboris, auicularum coreulis non diſſimiles, vnde & nomen: colore etiamnum cordis modo rufeſcente, cùm ſcilicet ab arbore decerpuntur. Ineſt ijs liquor mellis craſſitie, ſub cortice reſidens, ſanguinis modo rubicundus: ſub quo eſt & nucleus paruæ amygdalæ effigie. Præſtant pleniores & habiliores, fuſci, reſina in cortice multa, acri, nigra, nucleo, intus albo: quo in melle cocto fit mel anacardinum. Hoc etiam tuſo, poteſt oleum exprimi. ſed longè diuerſum ab eo, quod coctis in aqua corticibus ſupernatat, & conchis colligitur, ad confectionem anacardinam. Cæterùm liquoris in medicina vſus eſt, etſi myropolæ communi errore, & cortice & nucleo vtantur. Naſcuntur in Siciliæ montibus, qui continuè igneas eructant flammas. Magna eius eſt in Cananor copia, tũ in Calicut & reliquis Indiæ prouincijs, veluti in Cambaya, & Decan. * Excalfaciunt & exiccant tertio exceſſu. Labantes ſenſus reuocant, memoriæ iacturam reſarciunt, & neruorum & cerebri affectibus, quos frigida cauſa attulerit, auxiliantur. *Serapio, Actuarius, Paulus, Matthiolus, & Garcias.*

De fructibus calidis in quarto.

PIPER (Germ. Pfeffer. Gall. *Poiure.* Ital. *Pepe.* Hiſp. *Pimienta, ò Peure,* nominatur) arbuſculæ in India naſcentis fructus eſt: quæ inter initia (vt ait Dioſcorides) prælongum fructum, veluti ſiliquam, quod piper longum vocamus, profert: habet intus aliquid tenui milio ſimile, quod dehiſcentibus ſiliquis racemorum in modum prodit. Eorum grana acerba candidum piper vocantur: matura verò, piper nigrum. Qui verò in Indiam nauigarunt, piperisq; plantã viderunt, piper in planta bryoniæ ſimili naſci aſſerunt, diuerſisq; ex plantis longum & rotundum colligi. Nihil tamen intereſt. Nigrum eligi debet recens, grauiſſimum, plenum. Candidum præfertur, non rugoſum, candidum & graue. Longum optimum, quod, dum frangitur, ſolidum intus conſpicitur, & compactum, guſtu acerrimo, linguamq; mordens. Adulteratur longum herba ſimili: ſed fucus deprehenditur, ſi in aquã immittatur: nam adulterinum liqueſcit, legitimum verò ſolidum manet. * Omnia piperis genera aduerſus venenum valent. Longum præcipue colicæ medetur: eo quòd calefaciat, & craſſos humores incidat. Album magis aſtringit, & ſtomachum confirmat, ſed ratò apparet. Nigrum ad condimenta vtilius. *Medici Florentini.* Porrò maxima piperis quantitas prouenit in Malauar, tota ea maritima regione, quæ à promontorio Comorim ad Cananor vſq; pertingit. Naſcitur etiam in Malacæ maritimis, ſed bonitate ſuperiori cedens, & magna ex parte inane. Prouenit ſimiliter & in inſulis Iauæ vicinis, & Sunda, & Cuda, alijsq; locis. Sed id totum in Chinarum regionem deportatur, & loco natali conſumitur, præter id, quod in Pegu & Martaban exportatur. Potiſſima etiam eius pars, quod in Malauar gignitur, in vſum incolarum cedit, tametſi regio admodum ampla non ſit, nonnihil etiam à maritimis eius regionis populis abſumitur. Pars eius defertur in Balagate bubulis coriis. Et magna copia à Mauritanis per mare Erythræum exportatur, id ſuffurantibus ipſis incolis. Eę ſunt regiones, quæ Piper gignunt, quãquã & inuenitur ſupra Cananor, qua Septentrionem ſpectat: ſed adeò exigua quantitate, vt ipſis incolis non ſufficiat, & externo importato opus habeant. Etenim nõ gaudet hæc planta locis deſertis & mediterraneis. Quam verò procul à Caucaſo monte diſſitę ſint hæ regiones, ex topographicis chartis ſatis patet. Nomen eſt Malauarica lingua Molanga, Malacitana verò Lada, Arabibus Medicis tum vulgo Filfil, tametſi Auicenna Fulful, & Piper longũ Darfulfũl appellet, & Fulfel, quem ſequutus eſt Serapio. In Guzarate & Decan Meriche, & in Bengala Morois: longum verò, quod ſolummodo iſtic prouenit, Pimpilim. Seritur autem Piperis plãta ad radices alterius arboris (magna certè ex parte iuxta Faufel arborem, aut Palmam plantatum vidi) ad cuius vſq; faſtigiũ ſeſe conuoluendo ſcãdere ſolet: folijs raris, mali Aſſyrij effigie, ſed minoribus, & per extremum acutis, virentibus, guſtu calidis aliquantulum, & folium Betre ſiue Betle, ſapientibus. Fructus vuarum modo racematim cohæret, minores tamen ſunt Piperis racemi, & ipſe fructus minor, ſemperq; virens, donec ſiccetur, & plenam maturitatem cõſequatur, quæ incidit circa mediũ Ianuarium. Radix puſilla, non coſto ſimilis, vt voluit Dioſcorides, quandoquidẽ Coſtus radix nõ eſt, ſed lignum. Inter verò eam plantam, quæ Piper

nigrum fert, & eam, quæ candidum, tam exigua A
eſt differentia, vt à nemine, quàm ab incolis dignoſci poſſint: quemadmodum vitem, quæ vuam fert nigram ab ea, quæ candidam fert, non dignoſcimus, niſi cùm vuas habent, & eas quidem maturas. Quæ aũt longũ piper profert, longè alia eſt planta: etenim non plus habet ſimilitudinis cum ſuperioribus, quàm faba cum ouo. Præterea Piper longum & Bengala naſcitur, quę regio quingentarũ leucarũ ſpacio à Malauar diſtat, vbi candidum, & nigrũ gignuntur. Precium B
longi piperis in Bengala eſt vnius Luſitanici aurei cũ ſemiſſe, in ſingulas cẽtenas libras. In Couchin verò, vbi plurimum Nigrũ naſcitur, quinq; Luſitanicis aureis emi ſolebant centenæ libræ: ſed abhinc quadriennium, aut quinquennium, quòd in alias etiam regiones importari cœperint, quindecim, aut viginti Luſitanicis aureis emendę ſunt. Piperis autem nigri precium in centenas libras eſt duorum Luſitanicorum cum ſemiſſe natali loco: at in Bengala duodecim Luſi- C
tanicis emuntur totidem libræ Nigri. Candidi plantæ rariores ſunt, nec niſi certis Malauar, & Malacæ locis raræ naſcuntur. Solet Magnatum menſis inferri: eo enim vtuntur quemadmodum nos ſale. Venenis reſiſtere & ocularibus medicamentis vtile eſſe aſſerunt. Condiũtur aceto & ſale virentes adhuc & immaturi Piperis nigri racemi, & vſui aſſeruantur. Arabes & Perſæ medici Piper calidũ tertio ordine conſtituunt. Sed Em- D
pirici, cuiuſmodi ſunt maxima pars Indicorum medicorum, frigidum Piper faciunt, vt & pleraq; alia aromata, quæ excalfaciunt. Oratos autem omnes Medicos volo, vt Piperis candidi loco (quod calidius eſt & odoratius) Nigrũ non præſcribãt, niſi candidi ſit penuria. Similiter ne longum Piper candidi, aut nigri loco ſubſtituant, cũ prorſus diuerſæ ſint plantæ, & nigrum cum candido magis conueniat. *Garcias.*

Toto Cõtinentis tractu in quo Nata, Carthago, & etiam Nouo regno, magnus eſt vſus Pi- E
peris cuiuſdam oblongi, quod maiori acrimonia præditum eſt Orientali, magisq; aromaticum, & iucundiore odore ſpirat, quàm Capſicum, quinetiam præfertur Piperi nigro, cùm ſaporis tum ſuauitatis cauſa. Altæ cuiuſdam plantæ fructus eſt oblongus, craſſitie quidem funiculi, at dimidij pedis longitudine, conſtans veluti multis granulis, circa pediculum oblongũ, continuo, & coniuncto ordine diſpoſitis, ſeminis plantaginis modo. quibus ademptis, pediculus F
nudus conſpicitur. Recens viridis eſt, Sole matureſcit, & nigreſcit. Calidum eſt tertio gradu. *Nic. Monardis.*

Nec prætermittendum eſt Piper ex Indijs noſtris miſſum, quandoquidem non modò in medicum vſum receptum eſt, ſed planta eſt excellentiſſima, & toti Hiſpaniæ notiſſima. Nam nullus eſt hortus, in quo nõ ſeratur ob fructus pulchritudinem. Vidi aliquando in hac vrbe plantam ad arboris altitudinem excreſcentem. Folio eſt viridi, ocymo latifolio ſimili, flore albo, ex quo pullulat fructus diuerſæ formæ, oblongus, rotundus, Melopeponis forma, aut ceraſorũ, ſed immaturus viridis eſt, maturus verò colore rubro gratiſſimo. Particulatim conciſum, & iuſculo maceratum, meliorem ſaporem edulijs conciliat, quàm Piper vulgare, idemq; eius vſus eſt in omnibus, in quibus aromata ex Maluccis inſulis, & Calecutto delata commendantur, in eo ſolùm differens, quòd illa multis aureis emuntur, hoc ſola ſatione adquiritur. Nã in vna planta colliguntur aromata in totius anni vſum, minore diſpendio, & maiore commodo. Flatus diſcutit, vtile pectori, & perfrictionibus calefacitque & roborat partes internas. Caliditatis & ſiccitatis in quarto ferè gradu particeps, *Idem.*

Piper longũ tempore Galeni dupliciter adulterari ſolebat, vt tradit quarto libro de conſeruãda bona valetudine cap. 5. & 6. qua ratione hoc noſtro ſeculo facilè quoque poterit adulterari. Quare animaduerſione diligenti opus eſt. Primo modo adulterabatur Alexandrię neſcio qua miſtione, quæ proximè accedebat ad legitimum Piper, nam & longitudine & craſſitie planè erant ſimilia, ad ſaporem verò aciem illi conciliandum, miſcebant aliquid Pyrethri, aut ſeminis Napi. Alter modus erat, quòd pro eo aliud germen cuiuſdam herbæ ex regionibus longinquis allatum formam quidem planè referens Piperis, ſed non ſaporem eius, vendebant. Ratio dignoſcendi hæc erit. Primùm guſtu diligenter eſt deprehendendum, an ſaporem habeat Piperis: nam facilè internoſcitur an acrimonia eius ſit à Pyrethro, aut alia herba acris ſaporis, aut ab ipſo Pipere, cuius ob continuum vſum in ciborum condimentis ſapor omnibus eſt cognitus. Neque hac nota contenti, in aquam inſuper infundamus. Nam vel primo vel ſecundo modo adulteratum, non vnum integrum diem in ea perdurat, ſed ſtatim liqueſcet, quod in vero pipere non accidit. Præterea pediculi conſiderentur, nam facilè apparet an naturaliter vel artificio aliquo parati adhæreant. Eligatur itaq; pro legitimo integrum, & vegetum, boni odoris & non carioſum. Nam facilè ſolet exedi. Piper nigrum, quod ab Actuario vocatur Piper commune, debet eſſe ponderoſum, craſſius, cortice ſubtili, non nimis criſpum, plenum, non friabile, nigerrimum, & ſelectum ab illis granulis marcidis & leuibus, quæ in illo reperiuntur, quæ apud veteres Braſnię nominabantur, vt Dioſcorides tradit. Noſtro tempore inuenitur quaſi perfectum, ſine omni ruga, & facilè comparari poteſt.

De fructibus frigidis in primo.

Citria Mala nemini non cognita. Arbor ipſa omnibus anni temporibus pomifera, alijs deciduis, alijs ſubnaſcentibus. Malum oblongũ eſt, rugoſum, colore aurum imitans, cum grauitate odoratum. Semen habet pyri. Principem locum obtinent, quæ in lacus Benaci ripis

proueniunt.

proueniunt. quæ verò ex Liguriæ viridarijs, & A
Adriatici & Aegæi pelagi insulis, aliisq; locis in
cibis non æquè ac illa, præstant. Seruantur diu-
tius incorrupta, si hordei vel milij aceruis obru-
antur. * Venenis aduersantur, maximeq; semen
eorũ. Citrij decoctum collutione, oris halitum
commendat, suauitatemq; accersit. Ipsa aũt in-
tegra vestiarijs condita, vestes non modò gratis-
simo odore perfundunt, sed eas etiam à tineis &
blattis vindicant. Cruda commansa, non facilè
coctioni obediunt: quin & crassum generant
succum: ob hoc vesci ijs melle aut saccharo con-
ditis satius est, quòd ventriculum commodè cal
faciant, ac roborent. * Aduersus atram bilem, &
morbos mœstos, quos illa excitat, opitulantur.
Semen priuatim scorpionum ictibus & potum,
& appositum mirificè medetur. Acidus eorũ suc
cus flauam reprimit bilem, arcetq; pestis contagia. *Dioscorides, & Matthiolus.*

MALA COTONEA. German. Quittenapffel. Ital. *Pomo cotogno.* Gall. *Pome de coing* Hispan. *Membrillo*, nominantur. * stomacho vtilia, vri-
nam cient: verùm tosta mitiora habentur. Pro- C
sunt cœliacis, dysentericis purulenta extussien-
tibus, cholericis præsertim cruda. Maceratorum
liquor commodè in stomachi aut ventris fluxio-
nibus, potui datur. Succus crudorum assumptus
orthopnoicis salutaris est. Decocto fouẽtur vul-
uæ, & sedes si procidãt. Cotonea, quæ melle cõ-
diũtur, vrinã mouent: mel aũt sibi constringen-
tem illotũ vim, & inspissantem adscisc it. Quæ cũ
melle coquuntur, stomacho atque ori gratiora
sunt, sed minus inspissant. Cruda cataplasmatis
adijciuntur, ad cohibendũ aluum, aut si stoma-
chus æstuet, aut in vomitiones effundatur: ad
mammarũ inflammationes, præduros lienes, &
condylomata. Fit vinũ ex ipsis tusis, expressisq;
sed quò perduret, quindecim sextarijs succi
vnus mellis adiungitur, alioquin in acore dege-
nerat. Prodest ad omnia, quæ dicta sunt. Fit &
oleũ ex eis, quod melinũ vocatur: quo vtimur, E
quoties adstringenti oleo est opus. Eligũtur ve-
ra, rotunda, parua & odorata. quæ vero Struthia
dicuntur, magna quidem sunt, sed minus vtilia.
Dioscorides.

PYRA, German. Byrn. Ital. *Peri.* Gall. *Poire.* His-
pan. *le Pere.* nominantur: horum multa gene-
ra, quorum facultates ex saporibus gustu digno
scuntur. cùm dulcia natura distent ab acerbis, a-
cidis, austeris, & ab his, quæ vnũ vel plures præ
se ferunt sapores & contrà, hæc deinceps ab il- F
lis sunt diuersa. * Pyra esu stomacho grata sunt:
quin & vim habent exiccandi. Atqui syluestri-
bus magis adstringendi facultas inest: ob id et-
iam magis præstant contra fluxiones. *Galenus, & Matthiolus.*

PRVNA (Germ. Pflaumen Gall. *Prune.* Ital. *Sofini.* Hispan. *Ciruelli*) dulcia * aluum soluunt, bi-
lis feruorem restinguunt, sed stomachum malè
habent. Acida stomacho vtilia sunt, & aluum a-
stringunt. Præferuntur Damascena, Vngarica,
grandia, & oblonga. *Matthiolus.*

De fructibus frigidis in secundo.

CVCVRBITA, Germ. Kürbiß. Gall. *vne Courge.* Ital. *Zucca.* Hisp. *Calabaza*, dicitur. * Refrigerat &
humectat ordine secũdo: sitim sedat, phlegmo-
nas refrigerat, febres restinguit. Cruda, trita il-
litu tumores & abscessus mitigat. Ramenta eius
infantibus contra capitis ardorem, quam syria-
sin vocant, in syncipite illinuntur: oculorum in-
flammationes, podagrasq; refrigerant. Succus à
ramentis tusis, per se aut cum rosaceo infusus,
aurium doloribus auxiliatur: adustiones cutis
in ardenti febre illitu adiuuat. Totius feruefactæ
& expressæ succus, cũ melle exiguo & nitro po-
tus, aluũ leniter resoluit. Vinũ in cucurbitam re-
centem excauatam infusum, si mistum sub dio
teneatur, potum aluum læuigabit. Amat rigua
& aquosa loca. *Dioscorides.*

CVCVMIS, German. Cucumer. Ital. *Cucumero.* Gall. *Concombro.* Hispan. *Colombro* dicitur: sati-
uus * aluo & stomacho perquàm vtilis habetur:
refrigerat, qui corruptionem non sentit, vesicæ
prodest: olfactu reuocat, quos animus liquerit.
Semen modicè vrinam mouet: cum lacte aut
passo, vesicæ exulcerationibus subuenit. Illita
cum vino folia, morsus canum sanant: & epiny-
ctidas, cum melle. *Dioscorides.*

GALLA (Germ. Eychapffel/oder Gallapffel. Gall. *Noix de Galle.* Ital. *Galla.* Hispan. *Elagalla para tin-
tar*, nominatur.) fructus est quercus. Aliqua om-
phacitis, id est, immatura appellatur: altera pla- D
na, leuis, perforata. Eligitur omphacitis, parua,
nodosa, grauis, solida, non perforata: minus vti-
lis magna, rotundissima, polita, leuis, laxa, per-
forata, flaua, aut saltem rufa. Gallia Narbonen-
sis & Lugdunensis præfert rosmarinas vulgò di-
ctas omnium minimas: graues, solidas, asperas,
pretiosissimas. * Vtriusq; vis, vehementer astrin-
gere. Tritæ excrescentia in carne, fluxiones gin-
giuarum, & vuæ atque oris vlcerationem cohi-
bent. Nucleus dentium cauernis inditus, dolo- E
rem sedat. Crematæ carbonibus, donec ignè fla-
grent, & vino aut aceto, aut acida muria extin-
ctæ, sanguinem supprimunt. Decoctum quibus
insidere expedit, efficax est, & cõtra vuluas pro-
cidentes, fluxionesq;. Capillos denigrant, ace-
to, aut aqua maceratæ: dysentericis, cœliacisq;
cum vino aut aqua tritæ conuenienter illinun-
tur, aut bibuntur: obsonijs addi debent, aut inte
grè in aqua præcoqui, in qua nõnihil excoquen- F
dum est, quod his affectibus conferat. In summa
his vtendum ad astringenda, aut sistẽda, aut sic-
canda, quæ opus sunt. *Dioscorides.*

AVRANTIORVM malorum tria in Italia ob-
seruantur genera: dulcia, acida, & vinolenta, si-
ue mixta * Dulcia in omnibus partibus excalfa-
ciunt. Aliorum verò succus refrigerat, prout ma-
iore seu minore referta sunt aciditate. Quocirca
febricitantibus ad restinguendam sitim, acida
quidem & vinosa, non autem dulcia sunt exhi-
benda. Cortex amara est, ob id calidior limonio
rum cortice censenda. *Matthiolus.*

LIMONIA mala guſtu Citrijs & Aurantijs malis acidiora ſunt: ob id ſucco & frigidiora & ſicciora eſſe, argumento duci poſſit. * Fit ex ſucco, ſicut & citriorum, ſerapium ad reſtinguendum bilis feruorem non inutile. Item & ad peſtilentes febres, & eas, quæ contagione non vacant. Aqua quæ è Limoniorum ſucco calentis aquæ balneo, & vitreis organis extrahitur, præterquã quòd mulieribus expetitur pro fuco ad faciem expoliendam, vitiligines vbicunq; ſint, & totius corporis maculas emendat, varos delet, & acaros interimit. Serapijs admixta, febribus acutis & contagioſis mirè ſuccurrit. Epota ventris tineas enecat: id quod etiam præſtat ſuccus recenter expreſſus, vnciæ pondere potus. *Matthiolus.*

MALA PVNICA (Germ. Granat apffel. Ital. *Pomi granati.* Gall. *Pome de grenade.*) in Italia, Hiſpania, in hortis, vinetis & viridarijs naſcuntur. Triplici diſtinguuntur ſpecie: alia namque dulcia, alia acida, alia vinoſa ſunt. Eliguntur cortice ſeu corio integro, rufo, duro, & denſo, grauia, matura, granis intus rubris, vel roſeis, ſucco prægnantibus vinoſo pleniſſima. * Malum Punicũ omne boni ſucci eſt. ſtomacho vtile, perexiguum ſufficiens alimentũ. Dulcia ſtomacho vtiliora habentur, ſed aliquantulum in eo calorem gignũt, inflationes pariũt, vnde in febri abdicantur. Acida adſtringunt, æſtuanti ſtomacho auxiliantur, & multò magis contrahunt, ac vrinam cient: ora, gingiuasq; lædunt. Vinoſa verò mediam ſortiũtur naturam. Nuclei acinorũ acidi punici in ſole ſiccati, & obſonijs inſperſi, cõcoctiũe, fluentem aluum, ſtomachumq; ſiſtunt. cœleſti aqua madeſcunt, bibunturq; commodè ſanguinem excreantibus: ad deſceſſus dyſentericorũ, fœminarumq; fluxione vuluæ laborantium vtiles ſunt. Expreſſus nucleorum ſuccus coquitur cum melle, ad oris, virilitatis, & ſedis vlcera, nomas, reduuias, & ea quæ in corpore extuberant, auriũ dolores, & narium vitia: præſertim acidorũ. Huius flores cytini vocantur: qui aſtringunt, ſiccant, cohibent: ſanguinolenta glutinant: quas punicum, præſtant vtilitates. humida gingiuarum vitia, mobilesq; dentes decocto colluuntur: herniam prolapſu inteſtini erumpentem, cataplaſmate repellunt. Memorię tradunt, qui tres quam minimos cytinos deuorauerit, nullam in eo anno lippitudinem paſſurum. Eliquatur hypociſtidis exemplo. Malicorium aſperum eſt mali punici putamẽ: quod aliqui Sidion appellant. Id ſpiſſandi vim habet, & quos cytini, præbet vſus. Decoctum radicis potu latas ventris tineas expellit, & eaſdem euocat. Balauſtium ſylueſtris punicæ flos eſt: de quo ſuprà ſuo loco. *Dioſcorides.*

PEPONIS * caro in cibis, vrinam cit: inflammationes oculorum illita ſedat. Ramenta eius contra aduſtionem infantum, quam ſyriaſin vocant, ſyncipiti imponuntur: fronti admota oculorum fluxiones auertunt. Succus cum ſemine adiecta farina, ſiccatus in ſole cogitur in ſmegmata, quæ faciem repurgant, & nitorem afferunt. Radix ſicca, & ex hydromelite pota, drachmæ pondere, vomitionem mouet. Si quiſquam moderatè ſecundùm cœnam vomere cupiat, geminis obolis ſit contentus. Sanat quoq; illita cum melle, vlcera concreta in modum faui, quæ ceria vocant. Eaſdem quoq; vires obtinent Melones. *Dioſcorides.*

PERSICORVM plurimæ reperiuntur ſpecies. nam quædam rubent, alia aureo colore fulgent, alia vireſcunt, alia candida ſunt, alia ſanguinea, alia duracina, alia cotonea vocantur. Ad hæc quædam habentur dulcia, quædam acida, quædam vinoſa, quædam amariuſcula, & quædam etiam auſtera. Prima laus in cibis duracinis, ſic ex re dictis, quòd caro tam pertinaciter hæreat oſſi, vt nullo pacto ab eo auelli queat. Præcipua autem in hoc genere illis laus, quæ ab aurei coloris nitore, odoreq; perquàm iucundo cotonea cognominant. Secundas ſibi vendicant partes, quæ cortice detracto ſanguineum ſuccum fundunt, non propterea modo, quòd ſint guſtu reliquis ſuauiora: ſed etiam, quia magnitudine & colore ſunt ſpecioſa. Proxima ſunt, nec prædicto generi fortaſſe cedunt, quæ à nucis ſimilitudine Nuciperſica cognominantur. hæc enim cùm colore & ſapore non refragentur perſicis cotoneis, tum etiam non ingrata dentibus duritie, guſtum mira afficiunt voluptate. Sunt præterea Armeniaca, quæ à Latinis præcocia dicuntur, minora prædictis. * Perſica poma matura tam ſtomacho, quàm ventri vtilia ſunt. acerba aluum cohibent, ſed ſicca vehementius. Decoctum è ſiccis alui, ſtomachiq; fluxiones ſiſtit. Armeniaca ſtomacho ſunt vtiliora. *Matthiolus, & Dioſcorides.*

De fructibus frigidis in tertio.

MALA AVREA caules habent rotundos, bicubitales, aut ampliores, multis alis ramoſos, ſucci plenos, facilè collabentes. folijs luxuriant multis, multipliciter diſſectis, agrimonię ferè foliorum modo, ſingularibus eorum inciſis. floſculi lutei ſub folijs prodeunt: excipiunt hos fructus rotundi, profundis crenis, ſtriati, mediocris, mali magnitudine, per maturitatẽ aut pulchrè rubentes, aut auri luteo relucentes colore, in quibus copioſa humens medulla ſuci inſtar, qua ſemen conditur. Tota herba grauem fœtidumque odorem ſpirat, è viridi colore inalbicat, & aliquantulum hirſuta eſt. Seritur ſubinde in hortis. Eodem quo ſata eſt anno fructum, & quidem Autumno perficit. Noſtra ætas Aurea mala appellat, Itali *Pomi d' oro.* Germani Goldt apffel. Gall. *Pommes d' amours*, id eſt, amoris poma. Alia ſunt aurea mala, de quibus fabulantur Poetæ, hortorum filiarum Heſperi, quibus cuſtos adhibitus fuit Draco, quem ab Hercule interfectum ferunt. Facultate autem hęc mala aurea cum vniuerſa ipſa herba refrigerant, aliquãto tamẽ minus, quàm Mandragoras. Poma à nonnullis cum pipere, ſale, & oleo præparata ac cocta eduntur. Præbent autem corpori alimenti

alimenti quidem perquàm exiguũ, & hoc ipsum prauum ac vitiosum. *Dodonæus.*

MALA INSANA appellata humilis producit herba, caulículus breuis est, pauci ramuli, sed lata sunt folia, maiora, crassiora, candidioraque, quàm Solani, ambitu nonnihil sinuata, ad Xanthij nonnihil accedentia. flosculi albicante, aut purpurascente colore speciosi, stellæ modo radiati, luteis in medio staminibus. fructus calyci inhærens à mediocris longitudinis pediculo dependet, subinde oblongus gallinacei oui forma & magnitudine, quandoque mali instar rotundus, nonnunquam candidus, sæpius purpurascens. Annua & hæc stirps. Sata Vere, Autumno fructifera est. Peregrina quoq; Germaniæ ac Galliæ. Sed in Aegypto passim in arenosis campis vel sponte gignitur, fructus adferens duplo aut triplo maiores, quàm in Gallia, aut Germania: vt quidem Petrus Bellonius in singularium suorum libro vndecimo scriptum reliquit. Iudicauit idem Theophrasti Malinathallam esse. Apud Insubres Melongena: ab Hetruscis verò Petranciani, vt quidem ait Matthiolus, dicuntur. alij Malanzana uocãt, Latinè Mala insana: Germania Melantzan / Dollapffel. Galli *Pommes d'amours, & Verangenes.* posterior appellatio Hispanis & Belgis innotuit. De Malinathalla autem sic Theophrastus: locis arenosis (in Aegypto) haud procul à fluuio nascitur terrenum, quod κεφαλοειδὲς appellant, figura rotundum, magnitudine mespili, sine nucleo: folia vt Cypeiros mittit. hæc (radicem nempe Loti Corsium appellatam & Malinathallam) incolæ legentes in ὄρυζῃ hordeaceo coquunt, dulcia admodum reddunturque, hisq; pro bellarijs vtuntur. Quæ sanè verba, Mala insana, haudquaquam Malinathallam, sed differentem omnino esse stirpem ostendunt. Malum etenim ipsum Mespilum magnitudine excedit: folia autem herbæ non sunt Cypeiri. Cæterum mala insana apud Aegyptios, teste Bellonio, cocta sub cineribus, vel in aqua, aut etiam frícta singulis ferè diebus & mensis inferuntur, & eduntur. Hermolaus Barbarus ex oleo, sale & pipere fungorum modo coqui, & mandi refert. Qualicunq; autem tandem vel cocta, vel præparata modo esitentur, mali sunt succi, & nullum aut omnino exiguum præbent alimentum. *Dodonæus.*

De fructibus refrigerantibus in quarto.

STRAMONIAE caulis cubito non rarò altior, digitũ crassus, in pauculos ramulos diuiditur: folia eius lata, sinuata & acuminata, maiora longioraq; quàm Solani, aut Malorũ insanorũ. flos ex oblongo denticulato calyce exit, magnus, cãdidus, calathi effigie, conuoluuli maioris floris æmulus, sed tamẽ omnino maior ac amplior, & per oras angulosus, staminibusq; aliquot albidis in medio. fructus succedit singulis rotũdus, breuibus, crassis, nõ tamẽ acutis spinis asper, magnitudine ferè nucis regiæ, putamine suo nondũ exutæ, aut maior, in quibus semina, & magnitudine, & forma Mandragoræ. Odor herbæ caput nõnihil aggrauat: floris gratia Lilio accedit, sed tamen est soporiferus. Rara & peregrina stirps est. Vere seritur: si feruens serenaq; æstas fuerit, fructus Autũno in Belgio Germaniaq; perficitur: secùs non facilè. Stramoniam nuncupant, & Pomum siue Malum spinosum: nonnulli Coronam regiam: alij Melospinum. Græci nostri temporis πνιγοκάκυλον, aut potius βαρυνοκάκυλον, quasi nucem grauantem, & torporem ac molestiam somnum inducentem: Itali hinc, ut quidem apparet, *Paracoculi.* Germ. Stechapffel vocant. Belgæ Doten appel. Gall. *Pomme de Peru:* Valerio Cordo Hyoscyamus Peruuianus: Matthiolo verò atq; alijs Nux Methel Arabum esse videtur. Nucem autem Methel Serapio cap. 375. fructum esse scribit similem Nuci vomicæ, cuius semen sit veluti Mandragoræ: cortex asper, sapore gratus, ac virtuosus: qualitas quarto ordine frigida. Aloysius Anguillara Stramoniam Hippomanes illud Theocriti esse suspicatur, quo in Pharmaceutria equos in furorem agi refert. Crateuas siquidem, quem eius citat interpres, Hippomanis plantam fructum habere scribit, vt Cucumeris syluestris spinosum. Facultate autem Stramonia suporifera ac narcotica, frigida etiam quarto ordine, Mandragora non inferior. *Dodonæus.*

De fructibus humidis in primo.

HVMIDI in primo sunt caro Citri, Ziziphæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus humidis in secundo.

HVMIDI in secundo ordine sunt Cucurbita, Melones, Pepones, Persica, Pruna Damascena, vua matura, &c. de quib. vide suprà suo loco.

De fructibus siccis in primo.

SICCI in primo sunt Baccæ Iuniperi, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus siccis in secundo.

BALANVS Myrepsica, glans vnguentaria, Arabes Ben appellant: auellanæ magnitudinis, alba, & triangularis: laudatur ampla, vetus, cortice læui, tenui, pleno, medulla læui, pingui: parua verò ex albo nigricans, vetus, plena, medulla alba, læui, pingui, est innocentior. * Ex hac oleum parari solet, quod Balaninum appellatur: aperit, mollit, & digerit. *Colonienses.*

SICCI quoq; in secundo recessu sunt Cappa ris, Cotonea, Nux Cupressi, Nux Moschata, Pyra, Pistacia, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus siccis in tertio.

SICCI in tertio gradu sunt Caryophylli, Carpobalsamum, Galla, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De fructibus calefacientibus caput.

CVBEBAE, quarum in officinis vsus sunt fructus piperi similes, ex Orientali plaga, nobis peregrini allatæ. Appellatur hic fructus ab Arabib. Medicis Cubebe, & Quabeb, à vulgo Quabebechini: in Iaoa, vbi frequẽs nascit Cuniue, à reliqs

Indis præterquam in Malayo, Cubabchini. Non eſt autem ſortitus hanc appellationem, quòd in China naſcatur, quandoquidē ex Cūda, à Iaoa, vbi plurimus eſt, in Chinam perferatur: ſed quoniam Chinenſes, qui Oceanum Indicum nauigabant, hunc fructum, quem in iam enumeratis inſulis emerant, cum alijs mercibus in alios maris Indici portus & emporia deferebant. Cæterum ſimilis eſt hæc planta Malo vulgari, minor tamen folijs Piperis ſed anguſtioribus, perarbores hæderæ modo repit, aut, vt verius dicam, Piperis modo: non eſt Myrti effigie, aut folijs ſimilibus Myrto. Fructus racematim cohæret, non quidem vt in vna coniunctim, ſed ſingulis granis ex ſuis pediculis dependentibus. Flos eſt odoratus. Syluestris eſt hęc planta, & ſponte naſcens, non domeſtica, neq; multorum generum, vti falsò Monachi cōmentatores in Metuem putarunt. Tanta autem in æſtimatione eſt fructus hic etiam vbi naſcitur, vt eum incolæ decoquāt, antequā afferri ſinant, metuentes ne alibi ſatus, enaſcatur. Hinc fieri puto, vt corruptioni magis ſit obnoxius, cum hic, tum in Europa. Hæc à Luſitanis fide dignis accepi, qui longo tempore in Inſula Iaoa habitauerunt. Porrò eliguntur corpulentæ, plenæ, graues, acres, minus tamē quām piper, ſubamaræ, admodū aromaticæ, ſubdulces: annis decem ſeruantur. Non ſunt autem Cubebæ Arabum, neq; earum loco in Arabum præſcriptionibus vſurpari debent, ſed canella: arbitratur enim Serapio, cubebas eſſe carpeſium: ex Galeni ſentētia eas facultates cubebis tribuens, quas Galenus carpeſio tribuit, corticem cinnamomo ſimilem eſſe aſſerēs: imò cinnamomi loco carpeſium maiore quātitate ſubſtitui voluit. * Cæterùm excalfaciunt cubebæ initio ordinis tertij, ſiccant verò in fine eius. Quamobrem languentem ex pituita ventriculum, vel etiam ex flatu roborant: pectus à lentis, craſſisq; humoribus expurgant. Lienem iuuant. flatus diſcutiūt, & frigidis vteri affectibus auxiliātur. Diu cū maſtiche manſæ, pituitam à capite trahunt, & cerebrum roborant. Apud Indos præterea magnus earum in vino maceratarū eſt vſus ad excitandā venerem: tum etiam in Iaoa ad calefaciendum ventriculū. *Garcias, Medici Florent. & Matthiolus.*

CALEFACIVNT quoque caput, Anacardia, nux Moſcata, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus calfacientibus thoracem.

AVELLANAE (Germ. *Haſelnuß* Ital. *Nocciuola, Noſelle.* Gall. *Noiſette. Aueline, Noix de haye.* Hiſp. *El auellana.*) ſunt aut ſyluestres, aut domeſticæ. Ex domeſticis aliæ oblongæ, aliæ rotundæ ſunt: veruntamē oblongas & præſtantiores, & guſtui gratiores eſſe conſtat: & illæ præſertim, quæ putamine vehementer rubent, & fractu minimè ſunt contumaces. * Auellanæ plus habent eſſentiæ terreſtris, ac frigidę, quām iuglandes. quin & plus præbent alimenti. minus tamen amygdalis alunt, cibis in ventriculo ſupernatant, largius eſi ætæ caput tentant: innocentiores tamē virides, quàm aridæ. Ipſæ tamen aridæ tritæ, & in aqua mulſa potæ, tuſſi veteri medentur: toſtæ, & cum exiguo piperis potę, deſtillationem concoquūt. Crematarum cinis cum axungia, aut adipe vſi perunctus, alopecijs capillum reddit. Aiūt nonnulli, vſta earum putamina, & in cineris ſpeciem redacta, cum oleo, cæſiorum oculorum pupillas infantibus denigrare, perfuſo ſincipite. *Matthiolus, Dioſcorides & Galenus.*

AMYGDALAE amaræ (Germ. Bittermandel) probantur flauiſſimæ, plenæ, integræ, duræ & ſiccæ. * Calida in primo, & ſicca in ſecundo: magis abſtergunt, quām dulcia meatusq; viſcerum expurgāt, aperiūtq; humores extenuant: craſſos lētosq; expectore & pulmone mirè educūt: coli & renū dolores ex ſimilibus creatos perſanāt.

ZIBIBAE ſunt vuæ paſſæ grandiores: quæ ex Damaſco, Cypro & Creta apportantur. * Eiuſdē facultatis ſunt cū minoribus vuis paſſis dulcib.

CALEFACIVNT quoq; thoracem Caryocæ, Ficus, Nūx pinea, Palmulæ ſeu Dactyli, Vuæ recentes, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus calefacientibus cor.

NVCES INDICAE myropolijs omnibus vulgatiſſimæ, fructus ſunt arboris cuiuſdam, palmę effigie, prægrādes, magnorum melonum inſtar, ab arbore dependētes: namq; magna inuoluero rum mole obteguntur. Cortex ijs extimus colore conſtat in atrum ruſeſcente, ſubdurus, tenax calloſuſq; : intus verò villoſa materie cōpactus, quæ in capillamenta manibus exteriùs fatiſcit. Subtus eſt putamen triquetrum, villoſum, barbatumq;, cornu inſtar prædurum, eiuſdem ferè coloris nucleum continens, oui anſerini magnitudine, intus concauum: ſubſtantia illi pinguis, craſſitudine ſemidigitali, duriuſcula, tenax, calloſaq;, albicans, ſapore dulci, butyrum referens, tenui, ſed aſpero obtecta cortice, putaminis colore. Probantur recentes, cæq; præſertim in quarum concauitate liquor quidam dulcis includitur: ſiquidem hoc argumento recentiores facilè cognoſcuntur. * Excalfaciunt ſecundo exceſſu, humectant verò primo. In cibis ſumptæ, etſi noxium admodum ſuccum non gignant, ventriculo tamen laborem inferunt: ſemen augēt, & venerem excitāt. Nux Indica lætiore ſagina corpora reficit. Ideirco ſtrigoſas mulieres mirū in modū impinguat, & ad craſſitiē reducit. *Matthiolus.*

CALEFACIVNT quoq; cor Mala Citria, Nux Moſchata, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus calefacientibus ſtomachum.

STOMACHVM calefaciunt Amygdalæ dulces, Ben, ſeu Balanus Myrepſica, Caryophylli Nux moſchata, Pineæ, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus renes & veſicam calfacientibus.

RENES & veſicā calefaciunt Amygdalæ amaræ, Baccæ iuniperi, Cubebæ, Nuclei pini, Vua paſſa, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De fructi-

De fructibus calfacientibus vterum.

LAVRI baccæ menſe Decembri colliguntur. Magis quàm folia calfaciunt.

VTERVM calefaciunt Baccæ iuniperi, Iuglãs, Nux moſchata, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus refrigerantib. thoracem & cor.

THORACEM refrigerant Iuiubæ ſiue Ziziphæ, Sebeſten, ſeu Myxa, ſiue Myxaria: de quib. ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

COR refrigerant Cotonea, Mala aurantia, Pyra, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus refrigerantib. ſtomachum.

CERASA (Germ. Kirſchen. Gall. *Ceriſe.* Ital. *Ciriegie.* Hiſp. *Cereze* dicũtur) dulcia magis quæ in inteſtinis ſunt, ſubducunt, ſed minus vtilia ſtomacho ſunt. Contrà auſtera. Quæcunq; verò acida ſunt, ea pituitoſis, excrementoſisque ſtomachis conueniunt. ſiquidẽ auſteris magis deſiccant, & nonnihil etiã incidunt. Iunio ac Iulio potiſſimũ menſibus fructus maturitatem conſequitur. *Gal.*

MALA * acerba aſtringũt: matura verò longè ſecus. Melimele ſiue dulcia ventrem emolliunt, & ab eo animalia expellũt: ſtomacho negocium exhibent: æſtuationem faciunt. Epirotica mala, quæ Latinè orbiculata dicũtur, ſtomacho vtilia, ſiſtunt aluum, vrinas euocant: malis tamen cotoneis inualidiora. Sylueſtria mala ſimilia ſunt vernis, & aſtringunt. Verna bilem gignunt, neruos omnes lædunt, inflationes pariunt. *Dioſcor.*

MESPILVS, quę à nonnullis aronia vocatur, ſpinoſa arbor eſt, folio pyracãthæ, ſiue oxyacanthæ. Fert pomũ ſuaue, quod Germ. Meſpel. Gall. *Meſle, Meſſle.* Ital. *Neſpolo.* Hiſpan. *Meſpero* dicunt: exiguo malo non diſſimile, tribus intus oſſiculis: qua ex cauſa id nonnulli tricoccon appellauere. Tardè matureſcit: * eſu adſtringit, ſtomacho gratum eſt, aluumq; ſupprimit. *Dioſcor.*

OLIVIS muria aſſeruatis vtũtur in cibis. Laudatiſſimę ex Hiſpania apportantur. * Aſtringunt & refrigerant. RIBES fruticoſa eſt, folio paruo, virgineo, perinde ac albæ populo. Ramuli ſunt ei lenti ac flexibiles, è quibus fructus, Ger. Sanct Johans trübel, pãruarum vuarum modo, racematim dependent rotundis, ſimulq; cohærentibus acinis magnitudine piperis, qui maturitatem adepti, maximè rubent, ſapore ſubacido admixto etiam dulci. Vulgaris eſt planta, in hortisq; frequens. * Febribus acutis opitulatur, æſtuantem ventriculum refrigerat, ſitim reſtinguit, nauſeam & vomitiones ſiſtit, cibi appetentiam incitat, cœliacos & lienericos iuuat, & bilioſis defluxionib. vexatos: ſanguinis feruorem demulcet, bilis acrimoniam retudit, impetumq; domat. *Matthiolus.*

CORNVS arbor vulgaris eſt notitiæ. * Fructus, Germ. Thiertin/oder Herten Kirſen. Ital. *Cornola.* Gall. *Le fruis d'vn Cornoillet cornoille.* Hiſp. *La ceriza ſyluestre,* in cibo adſtringit: profluuio alui, atque dyſenteriæ ſalutares, ſiue in edulio, ſiue in defruto exhibeantur. *Dioſcor.*

SORBA. Germ. Spierling/ Sperbirtin/ Sorbapffel. Gall. *Vn Cormier.* Ital. *Sorbo.* Hiſp. *Vne Cormo,* A fructus ſunt vulgatiſſimi, nullisq; non cogniti. * Eandem aſtringendi naturam præſtant quam meſpila, ſed imbecilliore effectu. Vtraq; tamẽ in medico vſu magis, quàm in cibis expetũtur. *Gal.*

REFRIGERANT quoque ventriculum Cotonea, Citrulli, Cucumeres, Cucurbita, Limones, Melones, mala aurantia, Punica, Pyra, *&c.* de quibus ſingulis vide ſuprà.

De fructibus refrigerantibus hepar.

BERBERIS, Germ. Saurtch/Erbſel. Gall. *Eſpine vinette, ou du Berberis,* fructus eſt fruticis, acinis oblongis, racemo pendulis, qui maturitate maximè rubent, punicæ mali acinis haudquaquam abſimiles, quanquam figura longiores, guſtu acido, & ſubauſtero, paruis reconditis intus nucleis. Naſcitur in ſyluis, frutetis, campeſtribus, montanis, ſiccis & aquoſis locis. Septembri atq; Octobri menſibus colligitur. * Sitim reſtinguit, ſed bilioſas, peſtilentesque exhalationes ſupprimit. Datur vtiliter cœliacis, cibum reijcientibus & dyſentericis, & vbi bilis à iecinore in ventriculum regurgitans cholericos excitauerit affectus, menſium profluuia cohibet. tineas ventris enecat, prodeſt cruentis excreationibus: firmat commotos dentes, ſi eo ſæpius foueantur: gingiuas roborat, &c. *Matthiolus.*

HEPAR quoq; refrigerant Cucurbita, Cucumis, *&c.* de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus refrigerantibus renes & vterum.

FRAGA, Germ. Erdbeer. Gall. *Fraiſes* vocantur: fructus ſunt nemini non cogniti. * Aeſtate in cibis arridents, bilioſis, æſtuantibusque ventriculis proſunt, ſiticuloſisq; ſitim ſedant. Vinum quod ex ijs elicitur, vleuſculis quæ in facie à caliditate proueniunt, mirificè medetur: itemque vatos, & oculorum nubeculas, calidasq; defluxiones impoſitũ tollit. In ſyluis, dumetis, & in opacis montibus, ac ſecus vias ſponte & in hortis naſcuntur. Aeſtatis initio colliguntur. *Matthiolus.*

VTERVM refrigerant Cucumeres, Cucurbita, *&c.* de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus aſtringentibus.

MYRTI baccæ probantur recentes, plenæ, ſuculentæ, odoratę, grandes, & bene nutritæ. * Reſtringendi vim habent.

ASTRINGVNT quoque Berberis, Caſtanea, Cornus, Cotonea, Galla, Glans, Meſpila, Mala punica, Nux moſcata, Oliuæ, Omphacium, Palmulæ, Pyra, Perſica, *&c.* de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus diſcutientibus.

DISCVTIVNT Cappares, Piper, *&c.* de quibus ſingulis vide ſupra ſuo loco.

De fructibus extenuantibus.

EXTENVANT Amygdalæ dulces, Baccæ iuniperi: de quibus ſuprà ſuo loco.

De fructibus glutinantibus.

GLVTINANT Glans, Palmulæ, *&c.* de qui-

bus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus flatus diſcutientibus.

FLATVS diſcutiunt Baccæ lauri, Baccæ iuniperi. Nux moſchata, Piper, &c. de quibus ſuprà ſuo loco.

De fructibus ſemen generantibus.

SEMEN generant Ficus, Nux pinea, Nux Indica, Piſtacia, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus vrinam cientibus.

HALICACABVM, ſeu veſicatia (Germ. Judenbüttin/Judenkirſen/Schlutten/Bobergilen/Rot Nachtſchatten. Gall. *Bagnenaudes* dicitur) ſolani ſpecies eſt: foliis hortenſi ſolano ſimilibus, verùm latioribus: cuius caules, poſteaquam adoleuerũt, prona terram ſpectant, folliculis orbiculatis, veſiculis ſimilibus, in quibus ſemen continet fuluum, rotundũ, læue, acinorum vuæ figura: quo coronarij vtuntur, corollis intexentes. In Vineis copioſiſſimè prouenit. Veſicas ſuas in fine Auguſti, & inter initia Septembris mentis colore primùm viridi, mox paulatim rubeſcente profert. * Vim vſumq; hortenſis ſolani habet: verùm cibis nequaquã expetitur. Regium morbum purgat ſemine poto, & vrinam pellit. *Matthiolus.*

De fructibus menſes mouentibus.

NVCLEI perſicorum, Germ. Pferſichternen/incidunt, extenuant, reſoluunt, & digerunt: * vnde viſcerum obſtructiones aperiunt, renes affectos iuuant, hæmorrhoidum dolores ſedant: tum in cibo, tum potu ex vino aſſumpti. *Andernacus.*

MENSES quoque mouent Baccæ hederæ, Cappares, Piper, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De fructibus menſes ſiſtentibus.

MENSES ſiſtunt Berberis, Vua paſſa cum nucleis, &c. de quibus ſuprà ſuo loco.

De fructibus venenis reſiſtentibus.

VENENIS reſiſtunt Baccæ iuniperi, Iuglans, Mala Citria, Piper, &c. de quib. ſuprà ſuo loco.

De fructibus dolorem mitigantibus.

DOLOREM mitigant Baccæ iuniperi, Baccæ hederæ, Ficus, Iuglans, Piper, &c. de quibus ſuprà ſuo loco.

De fructibus purgantibus bilem flauam.

CASSIA Arabum, eſt caſſia illa nigra ſolutiua, vulgò notiſſima. Vulgariter dicitur Arabibus Hiarxamber, tametſi Auic. Chiarſamdar corrupto nomine vocet: in Malauar Comdaca: in Canara, cuius prouincia eſt Goa, Bauaſimga: in Decan, & à Bramenis Bauaſimgua: in Guzarate & à Mauritanis regnum Decan incolẽtibus Gramalla, arbor ipſa in Canara Bahoo. Eſt autem hæc arbor Pyri magnitudine, foliis mali Perſicæ, anguſtioribus tamen aliquantum, & viteſcentibus, floribus Geniſtæ perquàm ſimilibus, luteis, Caryophyllum odore æmulantibus, quibus decidentibus, exiliunt oblongæ ſiliquæ virentes admodum ante maturitatem (non autem rubentes, vt ſcripſit Lacuna) quæ per maturitatem nigreſcunt, longitudine interdum quinque palmorum, nunquam verò infra binos palmos. Naſcitur per vniuerſas has prouincias, præſtantiſſima tamen, & durabilior locis ad Septentrionem magis vergentibus, vt in Cambaya. Inuenitur & in Cayro, & in Malaca, & in Sion, totoq; eo tractu. Naſcitur & apud Luſitanos tanta copia, vt vnius Candil, hoc eſt, quingentarum & viginti duarum libratum precium nõ excedat decem regales caſtellanos, qui cõſtituunt aureum Indicum Pardoan nuncupatum. Eligatur Alexandrina, amplis ſiliquis, grauis, plenior, quę cõcuſſa, clauſis intus grãis non ſtrepat, cortice læui, & purpuraſcente: pulpa intus pingui, ſplendente, ſuculenta, non ſitulenta, nec putri, ſapore prunorum delicato. Vtendi tantùm tempore extrahenda: nam extra cannas promptè corrumpitur, & in vaſis ſeruata peior euadit. In Græcorum medicamẽtis, ſi caſſia præſcribatur, eius loco canella ſumenda eſt: tum etiam in Arabum ſcriptis, vbi Græcorum remedia recenſent, & ijs etiam medicamentis, quæ corpus non ſoluunt. Sin autem remedia ab Arabibus deſcripta ſint: aut in eum vſum præſcripta, vt corpus purgent, caſſia nigra vti debemus. Datur omni ætati: imbecillioribus quidẽ drachmæ duæ vel quatuor: robuſtioribus autem & adultis vncia, vel ſeſcuncia, vel drachmæ decem, cum ſacchari momento, mane vel ante cœnam. Calido frigido temperata eſt, niſi quòd paulò eſt calidior, humida primo gradu: * clementer & innoxiè à ventriculo bilem & pituitam purgat leniendo, febribus inde ortis confert, ſanguinem hac ratione puriorem reddit, ac eius ſanguinis, & bilis flauæ acrimoniam frangit, reſoluit thoracis & pulmonis & aſperæ atteriæ phlegmonas, casq; partes leuit ipſa morſus expers, ſitim ſedat, præſertim ſumpta cum ſucco intybi, vel cichorij, vel ſolani arte depurato. Intemperiem denique renum calidam mitigat, cum diureticis ſumpta, & glycyrrhizæ decocto, ob idque calculum in his gigni prohibet. Quòd ſi viſcera fuerint ſicciora, caſſiæ lubricitas augenda eſt oleo amygdalarum dulcium. ſi debilia & lubrica ſint, minuenda myrobalanis, vel rhabarbaro, vel aqua cum maſtice cocta, vel ſpica addita: ſi ad vias vrinarias ferri eam volumus, vretica miſceãtur. Quoniam verò tardius & imbecillius purgat, acre aliquid (quale rhymum, hyſſopum) actionem eius intendens miſceatur, aut potius aliquid medicamentorum valenter purgantium: efficaciusq; purgat hæc, ſi ex ſero lactis propinetur. *Garcias, Meſues, & Medici Florentini.*

MYROBALANI Arabum fructus quidam prunis ſimiles, callo corporis compactili, oſſe intus ligneo, differunt à Balano Myrepſica, hoc eſt, nuce vnguẽtaria Dioſcoridis, quam vulgus Ben appellat. Quinque generibus diſtinguuntur: videlicet in Citrinas ſeu flauas, Chebulas, Indas, Emblicas, & Belliricas. Citrinæ laudantur multum flauæ, in viride inclinantes, denſæ, graues,

gummo-

gummosæ, cortice crasso os paruũ complecten-
te. Dosis in substantia est à drachmis duabus, vs-
que ad drachmas quinque: in infusione à drach-
mis quinq; vsque ad viginti. Sunt frigidæ in pri-
mo, siccæ verò in secundo. * Purgant ventricu-
lum bile, ab eaq; tertianam, & reliquas febres bi
liosas, & ardorem extinguunt: calidis & bilio sis
naturis salubres. Cauendus tamen earum vsus
in viscerum obstructionibus est. Siquidẽ harum
decoctum valenter obstruit. Assæ item ipsæ mi-
nus purgant, potentius constipant, & astringunt,
& his magis vstæ. Harum quoq; tritarum puluis,
quò tenuior, eò vehementius astringit. Quapro-
pter maceratione seu infusione harum (ex sero
caprino) nobis est vtendum, præsertim cùm so-
lam euacuationem expetimus. *Mesues.*

Myrobalana Auic. vocat Delegi: sic etiam Sera-
pio, tametsi librariorum vitio Halilig corruptè
legatur. Omnes enim Medici Arabes mihi affir-
marunt, omnia myrobalana Delegi vocari. Pe-
culiariter verò flaua Azfar, Indica siue nigra A
suat, quebula quebulgi: bellirica beleregi: & em-
blica embelgi, sub quo nomine haudquaquam
nota fuêre hæc posteriora Auicennæ, & Mesuæ:
sed sub nomine Seni, vt patet ex Serapione, qui
Seni tenuissimo cortice prædita esse scribit, quæ
nota emblicis conuenit. Sunt igitur in vniuer-
sum quinq; eorum genera, quorũ nomina ma-
gna ex parte mutuati sumus. Nam quod genus
quoddam Serapio Damascenum appellat, me-
lancholicis morbis perutile: id facit, non quòd in D
Damasco proueniat hic fructus, sed quòd hinc
ex India Myrobalana Inda eò deferrẽtur. Fallun-
tur autem tam ij, qui omnia Myrobalanorum ge
nera in eadem arbore nasci putãt, quàm qui fla-
ua, & quebula tantùm. Nam quinq; sunt diuersa
arborũ genera: &, quod magis mireris, in regio-
nibus sexaginta aut cẽtum leucis inter se distan-
tibus nascuntur. Proueniunt enim nonnulla in
Goa, & Batecala, alia in Malauar, & Daltul. In to-
to regno Cambayæ quatuor eorum genera in- E
ueniuntur: Chebula verò in Bisnager, Decã, Gu-
zarata, & Bengala. Cæterum quæ in Lusitaniam
ficca deportantur, magna ex parte sumpta sunt
in regione, quæ est inter Dabul, & Cambaya. Nã
experientia compertum habemus, eos fructus,
quos regio Septentrioni vicinior producit, mi-
nus putredini obnoxios esse. Inuenio autẽ apud
eos tria Myrobalanorũ genera, quorum vsus est
in purgationibus leuibus, & sine molestia: hæc
vocant tria genera: horum primum genus, quod F
rotundum est, & bilem purgat, indigenæ Arare,
Medici Aritiqui vocãt, nobis sunt flaua: alterum
genus incolis Rezanuale dictum, nostra sunt In-
dica, siue nigra: tertiũ genus Gotim incolis nun-
cuparum, rotundum, nobis bellerica sunt. Che-
pula verò nostra, quæ pituitam purgant, illis A-
retca appellantur. Hæc sunt quatuor Myroba-
lanorum genera, quę illis sunt in vsu medico. Nam
quinto genere, Anuale ijs nuncupato, nobis ve-
rò emblica dicto (tametsi apud eos reperiatur)
non vtuntur, nisi densandis corijs, Rhois coria-
A riorum loco, & atramento conficiendo. Sunt ta-
men etiam nonnulli, qui ijs viridibus vescuntur
excitandæ appetentiæ causa. Porrò Arare rotun-
dum est, & Sorbi folia profert. Anuale foliis est
minutim incisis Palmę magnitudine. Rezanuale
octogenum est, & folia Salici similia habet. Guti
foliis est Lauri, sed pallidioribus, & subcineri-
cijs. Aretca magna sunt, & rotunda, oblongiora
tamẽ, dum ad perfectam maturitatem peruene-
runt, & angulosa folia eius Persicis similia. Sunt
B autem singulæ arbores Pruni magnitudine, omne-
sq; sylvestres, & sponte nascentes, non domes-
ticæ. Cùm autem gustu sint astringente & aci-
do, Sorborum immaturorum modo, ex frigido-
rum & siccantiũ classe esse dixerim. Præparatio-
nis modus apud Indos non inualuit, vtpote qui
ijs non vtantur purgationis, sed astrictionis dun-
taxat gratia. Nam si purgare velint, eorum de-
cocto vtuntur, & maiore dosi quàm nos in Eu-
ropa. Solent autem ijs saccharo conditis vti ma-
C gno cum successu, nec quisquam Medicorum v-
su istorum, famam vnquam est periclitatus. Che-
pulorum autem maior est gloria: cõiuntur hæc
in Aisnager, Bengala, & Cambaya: flaua & Indi-
ca, in Batecala & Bengala. Iubeo ergo ex his im-
maturis stillatitiũ liquorem organis elici, quem
post sumptam aliquam conseruam adstringen-
tem propino, & syrupis admisceo, si quãdo opus
est. Flaua & Bellirica præscribere soleo initio
mensæ, ijs qui aut alui profluuio, aut stomachi
D relaxatione laborant: talibus enim conuenit hu-
iusmodi cibus propter adstrictionem cum par-
ua aciditate cõiunctam. Præterea immaturorum
Myrobalanorum succũ, in alui profluuijs appri-
mè efficacem esse expertus sum. *Garcias ab Horto.*

Prvna (Germ. Pflaumen. Ital. *Sosini.* Gall. *Prune.* Hisp. *Le ciruele.*) dulcia, quæ hodie Vngarica
vocant, conseruantur per annum. * Modicè eli-
xa, eorumque iuscula vnius libræ cum saccharo
bibita, ventrem laxant. *Mesues.*

Sebesten, seu myxa, sunt fructus arbusti, cu-
E ius fructus auellanæ nucis, quam ponticam vo-
cant, magnitudine in racemo dulcis, dum matu-
rescit potissimùm pallescẽs, candido lentore ple-
nus, cum interiore nucleo quasi oliuæ siccatur:
quo priuatim vtimur in medicina. * Conseruan-
tur per annum. Febrientiũ ventrem laxant, sitim
sedant, linguæ ariditatem & scabritiem tollunt,
pectoris vitia adimũt. humida in primo. Dantur
in decoctione laxante P. xx. in alterante P. ij. vel
F P. iij. Pulpa verò datur ab ʒ j. ad ʒ j. ß. *Mesues.*

Tamarindi dactyli sunt acidi, fructus pal-
mæ sylvestris Indicæ. Eius folia ad hyperici folia
multum accedere conspecta sunt, etiamsi à qui-
busdam salicis folia illi tribuãtur. Fructus, cuius
hodie vsus, notus est. Probãtur colore à nigro in
rufum languescente, teneri, multis villis intertex-
ti, recentes, pingues, non retorridi, ex dulcib. aci-
di, & vinoso sapore. Adulterantur prunorum car
ne, sed in his nigredo est obscura, humentiores
sunt, & prunorum odor & sapor illis inest. Ser-
uantur in fictile vitratum coacti, loco frigido &

ſicco, per annos tres. Potio eorum eſt ab ʒ ij. vſq; ad ʒ v. Eſt medicamentum excellens atq; innocens, frigidum ſiccum ordine ſecundo. Ob id humorum actimoniã reprimit, bilẽ purgat, eiusq; & ſanguinis feruorem furoremq; compeſcit, febres acutas lenitione egentes, & regium morbũ ſanat, ſitim ac omnem vẽtriculi hepatisq; ardorẽ extinguit, vomitũ ſiſtit. *Meſues & Medici Florent.*

VVAE paſſæ acinis exemptis, è vino aut aqua lotæ, vnciæ vnius, vel alterius inſtar, ventrem laxant. *Andernacus.*

De fructibus purgantibus bilem atram.

MYROBALANI Indæ optimæ ſunt nigræ, magnæ, carne denſa, graues ſine oſſibus. Doſis pulueris à ʒ ij. ad ʒ ß. Infuſionis verò ab ʒ ß. ad ʒ x. Sunt frigidæ in primo, ſiccæ in ſecundo. * Bilem vtramque præſertim exuſtam purgant: tremoribus membrorum conferunt: colorem nitidum pariunt: elephanticos iuuant: mœrores auferũt: & quartanam fugant. *Meſues.*

De fructibus purgantibus pituitam.

COLOCYNTHIS (Germ. Wilde Kürbs. Gall. *Des Coloquintes.*) eſt cucurbitæ ſylueſtris fructus, mali inſtar rotundus. Huius medulla in vſu eſt. Laudatur pilæ mediocris in ſpeciem conglomerata, vehementer amara, matura, ampla, rara, ob id leuis: & quantò leuior, tantò melior, alba admodum, lenis, eadem fœmina. Immatura, & his notis deſtituta, mala. In calidis regionibus ſeritur & perficitur: ſed in Germania ac Belgio ægrè ad maturitatem peruenit. Colligitur autumno cum flaueſcit, abeunte iãm virore. Conſeruatur per annos tres. Datur ſaltẽ robuſtis, & ætate florentibus, à ſiliquis ſex ad decem, frigus & æſtum vitantibus. Corrigitur eius malitia, maſtiche, gummi, tragacantho, vel bdellio. Calida & ſicca ordine tertio. * Pituitam & alios humores craſſos & glutinoſos magis ex profundis partib. & diſtantibus, vt cerebro, neruis, muſculis, iunctu-
ris, pulmone, thorace, quàm ex venis attractos, purgat, ac etiam bilem flauam. Quapropter cephalalgiæ, dolori cranei totius, hemicraniæ, epilepſiæ, apoplexiæ, vertigini, aquæ fluxioni in oculum, podagræ frigidæ, iſchiadi, ac reliquis neruorum iuncturarumq; affectibus mirificè ſubuenit: item aſthmati, ac tuſſi antiquæ, dyſpnœæ ex thoracis repleti angustia. Ac præterea ſummè omniũ prodeſt colico dolori tam è pituita, quàm flatibus & hydropi. Omnia autem hæc ſiue ſumpta, ſiue clyſtere, aut balano inteſtinis immiſſa præſtat: vtero autem impoſita, fœtum necat. Eadem cũ aceto forti affricta, alphos, pſorã ſanat. Oleum deniq; ſuper cineres calidos incoctũ cortici eius inanito, capillos illitu nigrat, eosque ne cadant, firmat, canitiem tardat. Idem auri inſtillatũ eius dolorem ac tinnitum ſanat. Acetum autem ſimiliter incoctũ collutione dolorẽ dentiũ ſanat: incidit. n tenuat, terget ac digerit. *Meſues.*

Colocynthis ſarmenta foliaq; ſatiui cucumeris emittit, per terrã repentia, diuiſa fructum in ſpeciem mediocris pilæ conglomeratum, vehemen-
ter amarum: quem legere oportet, cùm cœperit in pallidum colorem permutari. Medulla fructus purgatoriam vim habet, ſi quatuor oboli cum aqua mulſa, melle cocto, myrrha & nitro excipiãtur, & cogantur in catapotium. Arefactæ pilæ teruntur, & infuſæ clyſteribus proſunt neruorum reſolutioni, coxẽdicum doloribus, & coli vitijs, vt quæ bilem, pituitam & ſtrigmenta, interdum etiam cruorem eliciant: fœtus admotæ enecant: dentium dolorem tollit, ſi vna repurgetur & luto oblita cum aceto & nitro inferueſcat, hocque iure decoctis dentes colluãtur: ſi aqua mulſa aut paſſum in eadem incoquatur, & ſub dio refrigeſcat, potu craſſum humorem & ſtrigmenta alui detrahit: ſtomacho ſupra modũ aduerſatur: ſubdita ex ea balano, alui excrementa eiiciuntur. Virentis ſucco vtiliſſimè iſchiadici perfricantur.

CVCVMIS ſylueſtris, ſeu aſininus, Ger. Wilde Cucumer/vel *Eſels* Cucumer. Gall. *Cocombre ſauuage* appellatur: fructu ſolo diſtat à ſatiuo cucumere, quem longè minorem parit, oblongis glandibus non diſſimilem, folia atq; ſarmenta ſatiui refert, radice candida, magna. Naſcitur in ſabuletis, & ruderibus, frutice in totũ amaro. Colligitur ſuccus ex fructibus per maturitatẽ pallentibus, exeunte æſtate: ſiccatur, vt ſcammonium: & triennio ſeruatur. Datur à gr. x. vſq; ad ʒ j. Corrigitur bdellio, aut tragacanthi lachryma, aut aqua mulſa cum ſalis modico adiecto, aut lactis portione. Calidus eſt & ſiccus ordine tertio, ſubſtantia ignea & terrea vſta conſtat. * Purgat potenter pituitam vomitu, & deiectione, & interdum bilem, ſi vacuari parata eſt: ſeroſum quoq; excrementum, etiam euulſu contumax, atque adeo à iuncturis mirificè trahit. *Meſues & Dioſcor.*

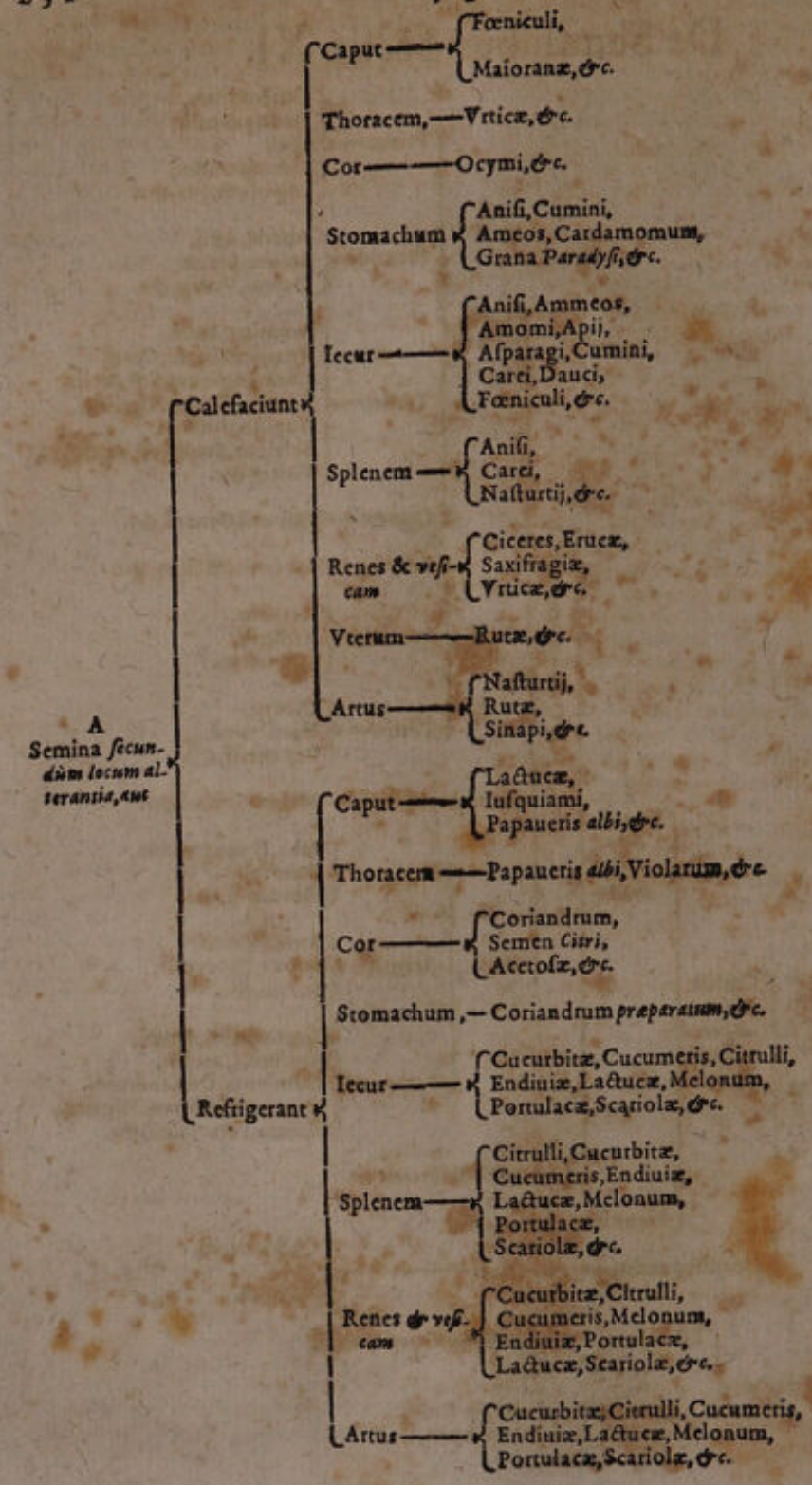
MYROBALANI Chebuli quò maiores, eò meliores, ſubnigræ, in rubrum inclinantes, graues, quæ aquæ impoſitæ ſtatim merguntur, cortice craſſo. Ex Memphiticis nundinis adferũtur. Doſis pulueris eſt à drachmis duabus ad quatuor. Infuſionis verò à drachmis quatuor ad decem. Humectati ſaccharo condiuntur. * Pituitam expurgant: mentem exacuunt: viſum reddunt clariorem. Saccharo verò conditi ventriculum tum purgant, tum corroborant: hydropi & febribus diuturnis conducunt. *Meſues.*

MYROBALANI Emblici præſtantiores ſunt magni, carnis multæ, denſi, graues, oſſium paruorum. Ex Syria apportantur. Doſis pulueris eſt ab aureo vno vſq; ad tres. Infuſionis verò ab aureis tribus vſq; ad ſex. * Purgant pituitam, cerebrum, neruos, ventriculũ & cor corroborant: intellectũ augent: ſtomachum à pituita & putrefactione mundificant: cordis tremori conferunt: appetitum excitant, & vomitum ſedant. *Meſues.*

MYROBALANI Bellirici meliores ſunt magni, denſi graues, & cortice craſſo. Quæ his notis carent, aut vetuſtate exoleti ſunt, aut aliud incommodum paſſi ſunt. Ex nundinis Memphiticis feruntur. Doſis, vt Emblicorum. * Frigidi ſunt primo, ſicci verò ſecundo: cætera emblicis viribus proximi. *Meſues.*

De Se-

Unable to display this page

A Semina ſecundùm locum alterantia, aut
Calefaciunt
Caput — Fœniculi, Maioranæ, &c.
Thoracem, — Vrticæ, &c.
Cor — Ocymi, &c.
Stomachum — Aniſi, Cumini, Ameos, Cardamomum, Grana Paradyſi, &c.
Iecur — Aniſi, Ammeos, Amomi, Apij, Aſparagi, Cumini, Carei, Dauci, Fœniculi, &c.
Splenem — Aniſi, Carei, Naſturtij, &c.
Renes & veſicam — Ciceres, Erucæ, Saxifragiæ, Vrticæ, &c.
Vterum — Rutæ, &c.
Artus — Naſturtij, Rutæ, Sinapi, &c.
Refrigerant
Caput — Lactucæ, Iuſquiami, Papaueris albi, &c.
Thoracem — Papaueris albi, Violarum, &c.
Cor — Coriandrum, Semen Citri, Acetoſæ, &c.
Stomachum, — Coriandrum præparatum, &c.
Iecur — Cucurbitæ, Cucumeris, Citrulli, Endiuiæ, Lactucæ, Melonum, Portulacæ, Scariolæ, &c.
Splenem — Citrulli, Cucurbitæ, Cucumeris, Endiuiæ, Lactucæ, Melonum, Portulacæ, Scariolæ, &c.
Renes & veſicam — Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris, Melonum, Endiuiæ, Portulacæ, Lactucæ, Scariolæ, &c.
Artus — Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris, Endiuiæ, Lactucæ, Melonum, Portulacæ, Scariolæ, &c.

Semina

B. Semina *qualitate secunda alterantia, aut*

- Adstringunt — Anthera, Berberorum, Bursæ *pastoris*, Granum *tinctorium*, Milium, Nuclei *acinorum*, Portulacæ, &c.
- Discutiunt — Anethi, Dauci, Fœnumgræcum, Lini, Nigellæ, Sesami, &c.
- Abstergunt — Faba, Eruum, Hordeum, Lupini, Vrticæ, &c.
- Emolliunt — Fœnumgræcum, Ligni, Maluæ, Nigellæ, &c.
- Indurant — Portulacæ, &c.
- Suppurant — Fœnumgræcum, Hordeum, Lini, Lolium, &c.
- Glutinant — Eruum, *seu* Orobus, Lolium, Lupinus, &c.
- Flatus *discutiunt* — Anisi, Anethi, Apij, Carei, Cumini, Dauci, Fœniculi, Nigellæ, Petroselini, Seseleos, Santonici, &c.
- Semen *generant* — Cicer, Faba, Erucæ, Lini, Fraxini, &c.
- Menses *mouent* — Amomi, Asparagi, Anisi, Ammi, Cicer, Dauci, Apij, Fœniculi, Petroselini, Seseleos, Leuistici, &c.
- Calculum *frangunt* — Maluæ, Milij *Solis*, &c.
- Menses *sistunt* — Anthera, Cuminum, Pæoniæ, Lappæ, &c.
- Venenis *resistunt* — Ammi, Anisi, Apij, Cardamomum, Cittij *mali*, Fœniculi, Rapæ, &c.
- Dolorem *mitigant* — Anethi, Amomi, Cardamomum, Cuminum, Dauci, Eruum, Fœnugræcum, Lini, Hyoscyami, Milium, Panicum, Petroselini, &c.
- Strumas *discutiunt* — Althææ, Coriandrum, Hordeum, Lentes, Lupini, Lolium, Lithospermum, &c.

De ſeminibus calidis in primo.

SEMEN CORIANDRI, Germ. Coriander. Gall. *Coriandre*, nominatur: nodoſum eſt, intus cauum: naſcitur in hortis: colligitur Autumno ſeruatur repurgatum, & exiccatū in loco ſicco, non calido, per annos duos. * In quibus parum calefaciendum, magis autem ſiccandum eſt conuenit, vt in puluere ad caput & ventriculum, ſic vt in tragematis à cibo ſumatur. Quia verò exhalationes ad caput excitat, aceto macerari debet, quod ſeſplaſiarij præparari dicunt. In vertigine & doloribus capitis, ex conſenſu factis, vitare prorſus oportet. *Meſues, & Andernacus.*

FOENIGRAECI ſemen, Germ. Bockshorn / oder Kühorn. Gall. *Fenegrei, ou Fenegres*, dicitur, profert planta trifolio ſimilis corniculis quibuſdam inclusum. Naſcitur paſſim in campeſtribus. colligitur ſemen menſe Iulio, vel Auguſto. Seruatur à feſtucis & paleis repurgatum & exiccatum, per annos duos, in loco ſicco. * Fœnigræci farina vim habet emolliendi, diſcutiendique: in aqua mulſa decocta aduerſus tam internas, quàm externas inflammationes, efficaciter illinitur: lienem cum aceto & nitro trita extenuat. Succus decocti eius fœminarum malis ſubuenit: & ſiue tumor, ſiue præcluſio fit vuluæ, fouentur, & inſident. Fœnigræci in aqua decocti cremor expreſſus, capillos, furfures, & manantia capitis vlcera purgat: locos dilatat, & emollit, ſi cum anſerino adipe peſſi vice ſubijciatur. Viride cum aceto vtiliſſimum imbecillibus locis, & vlcera ſentientibus. Decoctum eius prodeſt aduerſus teneſmos, fœtidamque dyſentericorum proluuiem. Oleum quod ex eo exprimitur, & myrto capillos & genitalium cicatrices abſtergit. *Meſues & Dioſcor.*

LINI ſemen, vulgò Flachſſaamen. Gall. *Semence de Lin*, notum eſt. Naſcitur in campeſtribus, cultis, & pinguibus. Colligitur æſtate, cùm maturum eſt. Seruatur repurgatum & exiccatum in loco ſicco per annos duos. * Eaſdem, quas fœnugræcum vires habet. Diſcutit & emollit omnem intus, foriſq; inflammationem, cum melle, oleo, exiguaque aqua decoctum, aut melle cocto exceptum: vitia cutis in facie, varosque crudum tollit: illitum cum nitro & ficulneo cinere, parotidas, duritiasque diſcutit: vlcera quæ ſerpunt, fauosq; cum vino decoctum expurgat: vngues ſcabros eximit, cum pari modo naſturtij & mellis: vitia pectoris extrahit, ſi ex melle in eclegmatis vicem ſubſtituatur: tuſſim lenit: venerem ſtimulat, ſi farina piperis & melle exceptum, pro placenta largius adſumatur. Huius decoctum interaneorum, vuluæque eroſionibus immittitur, alui excrementa euocat, ad vuluæ inflammationes in deſeſſionibus perquàm vtile. *Dioſcorides.*

LITHOSPERMVM, Germ. Meerhirß. Gall. *du Gremil.* à ſeminis duritie nomen accepit. Folijs eſt oleæ longioribus & latioribus, mollioribus, iacent humi, quæ ab radice exiliunt: ramulis rectis, tenuibus, firmis, craſſitudine acuti iunci, lignoſis: in quorum cacumine bifidi exortus cauliculorum ſpeciem exhibent: folijs longis, inter quæ paruum ſemen rotundum, erui magnitudine, duritia lapidea. Naſcitur in aſperis & editis locis. Colligitur menſe Iunio & Iulio. Conſeruatur per annos duos in loco ſicco. * Vim hanc habet, vt ſemine cum vino albo poto calculos frangat, pellatq; vrinam. *Dioſcorides.*

SATIVVS LVPINVS, Germ. Feigbonen. Gall. *Lubin*, appellatur: notus eſt. Naſcitur in campeſtribus, & hortis. Colligitur menſe Iulio, vel Auguſto, cùm maturum eſt. Seruatur per annos duos. * Huius farina cum melle delinctu, aut potu, ventris animalia expellit. Ipſi quoque macerati, & cum ſua amaritudine eſitati, eadem efficiunt. Decoctum eorum idem munus præſtat, cum ruta & pipere potum: quare lienoſis prodeſt. Eodem vlcera tetra, quæ theriomata vocant, gangrænas, incipientem ſcabiem, eruptiones puſtularum, vlcera in capite manantia, vitiligines, maculasque fouere vtiliſſimum: menſes & partus extrahit, cum myrrha & melle ſubditū in vellere. Eorum farina cutem, liuoresq; corrigit: inflammationes cum polenta & aqua mitigat: tubercula & coxendicum cruciatus, ex aceto lenit: ſtrumas in aceto cocta, illitaq; diſſipat: carbunculos rumpit. Decocti cœleſti aqua, donec in cremorem lenteſcant, faciem abſtergunt: medentur p ecorum ſcabiei, cū radice nigri chamæleontis, ita vt tepente decocto abluantur. Lupini triti, vbi macerata dulceſcere cœperint, cum aceto poti, faſtidium detrahunt, & cibi auiditatem faciunt. Gignuntur & ſylueſtres lupini, ſatiuis ſimiles, ſed omnino minores: qui eadem quę ſatiui poſſunt. *Dioſcorides.*

ORYZA, Germ. Riß. Gall. *Rizum.* frugum generis eſt, in paluſtribus, riguisq; naſcens. * Mediocriter alit: ſed aluum ſupprimit. *Dioſcor.*

De ſeminibus calidis in ſecundo.

ANETHVM, Germ. Dyllen / & Hochtraut. Gall. *Anet*, hortis omnibus frequentiſſimum, omni adeò ex parte fœniculum æmulatur. Colligitur ſemen menſe Iulio vel Auguſto, cùm maturum eſt. Seruatur expurgatum in loco ſicco, per annos tres. * Huius decoctum potu lac cuocat: inflationes & tormina ſedat: aluum, vomitionesq; ſiſtit: vrinas ciet, ſingultus lenit, oculorum aciem hebetat, genituram reſtinguit, aſſiduè potum. Fœminis vuluæ malo oportunis, ad deſeſſiones vtile. Condylomata illitus ſeminis cremati cinis tollit. *Dioſcor.*

APII ſemen, Germ. Epffich ſaamen / naſcitur paſſim in hortis, & riguis. Colligitur menſe Iulio. Conſeruatur expurgatum & ſiccatum, per annum vnum in loco ſicco. * Vrinas & menſtrua mouet, flatusque diſcutit. Venenis reſiſtit, & dolores internos ſedat: venarum, arteriarum, & renum obſtructiones, detergendo, extenuando diſcutit: comitialibus, grauidis & fœtui inimicum. *Dioſcor. & Galenus.*

OLERVS,

OROBVS, siue ERVVM, Ger. Erwen. Gall. *Noer veſſe, ou des ers:* in Hetruria *Moco* vocatur, vulgoq; cùm sit notissimum, seritur. Hoc itaq; vtendum, nõ alio. Aliud supradicto simile Creta adfertur. Orobus illic nominatum, hoc nonnulli verum esse existimant: solijs est phaseoli vulgaris, sed angustioribus & minoribus: semine subflauo: quod cùm difficilè reperiatur, supradicto vtendum est. Colligitur Iunio & Iulio mensibus.* Amarum est, incidit, extergit, atque obstructiones viscerum expedit. Si fumatur copiosè, sanguinem per vrinas euocat. ex linctu cum melle crassos pulmonis thoracisq; humores educit. cutis asperitatem læuigat, pruritum, lenticulas, maculas & vlcera cum melle detergit. *Galenus, Dioscorides & Medici Florentini.*

ERVCAE semen, Germ. Weiß senff saamen. Gall. *semence de la Roquette:* in hortis nascitur. Colligitur Iulio mense, conseruatur verò per annum. * Vrinam cit, venerem concitat, semenq; auget. Ventris tineas enecat, lienemque extenuat. Syluestris eruce semine pro sinapi quidam vtuntur. Vrinam vehementius pellit, & multò satiuo acrius. *Dioscorides & Galenus.*

OCYMI seu BASILICONIS semen, Germ. Basilienſaamen: nigrum est. Nascitur in viridarijs. Colligitur mense Iulio: conseruatur autem per annum.* Cor exhilarat: eius defectionem tollit: humidum stomachum corroborat. Potum conuenit atram bilem gignẽtibus, difficili vrinæ, inflatisq; naribus. haustum subinde mouet sternutamenta. Sed oculos premi necessum est, cũ sternutamentum auget. *Dioscorides & Crescentius.*

VRTICAE semen, Germ. Nesſel ſaamen: Iulio mense colligitur: repurgatur & conseruatur per annum loco sicco.* Potum ex passo venerem stimulat, & vuluæ ora patefacit: cum melle delinctum orthopnœæ, lateris & pulmonum inflammationibus prodest: thoracem expurgat. Erodentibus medicamentis admiscetur. *Dioscorides.*

AMMI hodie à nonnullis ostenditur foliis fœniculo tenuioribus, caule gracili, vmbella in qua candidi flores, & semen minutissimum, cumino similis, non per omnia respondens veterum descriptioni. Plerique existimant semen quoddam ex Hispanijs sub Amomi nomine allatũ, verum esse Ammi, aut saltem eius loco vsurpari posse. Quòd si Ammi in promptu non sit, eius loco cuminum vel anisum accipiendum est. * Vis ei excalfactoria, feruens & exsiccans. Facit ad tormina, vrinę difficultatem, serpentium ictus, cum vino potum: menstrua ciet. Miscetur erodentibus cantharidum medicamentis, quæ Ecdoria vocant, vt inde exortis vrinæ difficultatibus resistat. Sugillata cum melle tollit. colorem potu aut illitu mutat in pallorem. Suffitum cum vua passa, aut resina, vuluas purgat. *Dioscorides & Medici Florentini.*

ANISI semen, Germ. Aniß. Gall. *de l' Anis* appellatur: vulgo notũ est. Melius semper recens, plenum, non furfurosum, odore præstans. Passim in hortis prouenit. Colligitur mense Iunio, vel Iulio: expurgatur à pediculis, festucis: siccatur & conseruatur per annum loco sicco. Excalfacit & siccat. oris halitum iucundiorẽ facit, doloris leuamentum præstat. Vrinam ciet, discutiendi vim habet: hydropicis potum sitim extinguit. Animalium venenis aduersatur: valet ad inflationes: aluum & alba fœminarum profluuia sistit: lac ad mammas elicit: venerem stimulat: dolores capitis leuat, suffitum naribus. Cum rosaceo tritum, instillatumque fractis auribus medetur. *Dioscorides.*

Anisi semen vsurpatur siccum, sed recens: plenum optimi odoris, sapore acri & dulci, non furfurosum: præstantissimum crescit in Creta: potest tamen commemoratis iam notis præditum aliud ex nostris accipi.

AMOMVM hodie passim desideratur, videlicet semen candidum vel fuluum, simplici tamen colore, non vario, &c. Quod autem officinæ ostendunt, nigrum est semen, & censetur esse Sion Dioscoridis. Proinde eius loco, Asarum, aut Calamus aromaticus substituendus est. *Medici Colonienſes.*

CARVM, Germ. Mattẽmich/oder Wieſſentümel. Gall. *des Caroter*, dicitur, semen est vulgaris notitię. Nascitur in pratis & collibus. Colligitur mẽse Iunio: mundatur, exiccatur, & ad vsum seruatur in loco sicco per annum.* Excalfacit, vrinam concitat, stomacho vtile, os commendat, concoctionem adiuuat. Vtiliter miscetur antidotis & oxyporis, anisi vicem præbet. *Dioscorides.*

CARDAMOMVM Græcorum, quod est cordumeni Arabum, tametsi multi dubitent, quidnam sit: illud tamen quod officinæ cardamomũ maius appellant, cardamomi Græcorum loco vsurpari posse videtur, quia aromaticam quandam acrimoniam, nec nõ amaritudinem quamuis obscuram, habet. Aliud verò est cardamomum Arabum, à Græcorum cardamomo: eiusq; duo genera constituunt, maius & minus, vtrumque nobis incognitum: nisi maius illud intelligatur, quod Melligetam, aut granum Paradisi nuncupãt. Semen est angulosum, acre, linguam vellicans, non admodum aromaticum. Cardamomum minus officinarum nullo modo conuenit cum cardamomo minori Arabum, neque ad aliquod cardamomi genus referri potest: sed est melanthij genus. * Calefacit, discutit, lumbricos enecat: scabiem ex aceto sanat: ex vino sumptum, renibus & vrinæ difficultati medetur. *Dioscorides & Medici Florentini.*

Cardamomum aroma est ijs in regionibus probè cognitum, in quibus magnus eius vsus est. Eius etiam magna pars in Europam, Africam, & Asiam euehitur. Ab Auicenna Saccolaa nominatur, quod duũm est generum: alterum Saccolaa quebir, id est, magnum: alterum verò Saccolaa ceguer, id est, minus. His nominibus cognitum est vtrumque Cardamomum, cùm Medicis Arabibus, tum Mercatoribus. In Malauar vocatur Etremelli: in Zeilan Encal: in Bengala verò Guzarate, & Decan, interdum Hil, interdum E-

lachi,idq; inter Mauritanos. Nam ab gentilibus indigenis omnium prouinciarum enarratarum Dore nuncupatur. Quæ diuerſitas ſummam illam nominum confuſionem inter Arabes ſcriptores peperit. Etenim nonnulli Indicis vocabulis vſi ſunt, alij verò Arabicis, & multis errandi occaſionem præbuit. Nam quod alterum Serapio Saccolaa, alterum Hilbane vocat, mendoſum eſt exemplar, & Hil duntaxat ſcribendum erat. Etenim ſi Bane omnino adijciendum volumus, potius Bara dicendum erat, quod lingua Canarina magnum ſonat. Nihil igitur aliud eſt Saccolaa omnibus Arabibus nuncupatum, aut Sacule Auicennæ, aut Elachi, quàm quod Cardamomum vulgò appellant, veteribus cùm Græcis, tum Latinis planè incognitum, vt ex eorum monumentis colligere licet. Siquidem Galenus lib.7. Simplic.medic. Cardamomum ſcribit non eſſe tam calidę facultatis, quàm Naturſtium, ſed ſuauius, & magis fragrans, cum quadam amaritudine: quæ omnes notæ noſtro Cardamomo non conueniunt vt experientia docet. Dioſcorides verò lib.1. cap.5. commendat, quod ex Comagene, Armenia, Boſphoroque deuehitur (tametſi in India quoq; & Arabia prouenire dicat) eligendumque ſcribit plenum, frangenti contumax. guſtu acre, ſubamarum, odore caput tentans. Noſtrum contrà Cardamomum in illas regiones defertur, è quibus Dioſcorides ſuum deuehi ſcribit. Sed neque id frangenti contumax eſt, neque caput tentat, neque amarum, neq; guſtu adeò acri, vt Caryophylli. Plinius lib.12. cap. 13. quadruplex eſſe Cardamomi genus ſcribit, ſic inquiens Simile his & nomine, & frutice Cardamomum, ſemine oblongo. Metitur & eodem modo in Arabia. Quatuor eius genera. Viridiſſimum, ac pingue, acutis angulis, contumax fricanti, quod maximè laudatur. Proximum è rufo candicans. Tertium breuius atque nigrius. Peius tamen varium, & facile tritu, odoris q; parui: qui verus. Coſto vicinus eſſe debet. Hoc & apud Medos naſcitur. Hæc Plinius; tametſi tam Dioſcoridi, quàm cæteris Græcis vnicum tantùm extet Cardamomi genus. Sed nullum ex prædictis cũ noſtro quicquam commune habet, quod fragile eſſe debet, ſiliqua candicante, granis intus nigris. Seritur verò id leguminum modo, altitudine, quando ſumma, cubiti, in quo dependent ſiliquulæ granula interdum vſque ad viginti continentes, non vt Cordus in lib.1. Dioſcoridis ſcripſit, glandis, aut auellanæ magnitudine. Huic autem errori occaſionem prębuit Dauus ille Terentianus, omnia perturbans. Gerardum Cremonenſem interpretem intelligo, qui cùm hoc medicamentum ignoraret, nomẽ illi ex Græcis pro arbitrio indidit, tametſi legitimũ Arabicum nomen in integro, & non mutatum reliquiſſe præſtitiſſet. Quàm Ruellij lib.2.cap.5. opinio ſit erronea, qui nobis Capſicon, aut Siliquaſtrũ pro Cardamomo Mauritanorum proponit, omnibus notiſſimum eſt. Ad ea verò, quæ Lacuna libro 1.cap.5. commẽtarijs ſuis in Dioſcoridẽ ſcribit, ſatis proteruè in Arabes inuectus, ſic reſponſum volo. Neq; eius Megetham Cardamomum eſſe Dioſcoridis, ſiquidem ignota fuit Dioſcoridi: neque Cardamomum maius coloris eſt cinerei: neque nigella tertium id genũs quod in officinis aſſerit haberi. quandoquidem Nigella totis his prouincijs non naſcatur. Cæterùm non multum fortè refragabor iis, qui Cordumeni Arabum, Cardamomum Græcorum eſſe putant. quandoquidem Serapionis & Auicenæ Saccolaa Græcis eſt ignota, vt ſuprà diximus. Quòd verò Saccolaa vtendum negent: quoniam Græci de eo nihil ſcripſere, non concedo: multis enim experimentis comprobatum eſt pleriſque morbis perutile eſſe: eoque vtendum cenſeo in omnibus compoſitionibus Arabum, & Recentiorum, qui Arabes ſequuti ſunt. Quod verò Melegetha Cardamomum minus non ſit, ſatis ex vtroque genere, quod in his regionibus naſcitur, manifeſtum eſt: quorũ alterum Cardamomum, vt vocant, maius eſt: aliud minus, eiuſdem tamen formæ, & duntaxat magnitudine differentia. Optimum autem cenſetur minus, quod odoratius eſt altero, & ſecundum facultatem maius dici poteſt. Prouenit vtrumque in India, præſertim verò ab emporio Calecut vſque ad Cananor, tametſi alijs etiam locis Malauar & in Iaoa naſcatur, non tamen adeò copioſum, neq; cortice adeò candido. Multus eius vſus eſt in his prouincijs, ſiquidem vnà cum Betre (veluti ſuprà diximus) manditur, pituitaque caput & ſtomachum expurgat, & ſcrapijs admiſcetur. Falſum autem eſt quod Matthæus Syluaticus capite 117. ſcripſit: Indos eius radices aduerſus febris circuitus vti, naſciq; in tuberibus quarundam arborum. Nam exili eſt admodum radice, nec niſi ſatum prouenit, ſolo antè ignibus peruſto, vt facilius enaſcatur. *Garcias ab Horto.* Cardamomum arbitror apud Græcos eſſe ſiliquam quãdam forma & magnitudine inſtar ficus, pediculo craſſiore & duro, cortice anguloſo & ſolido, interius ſemine nonnihil rotundo, colore in ſuperficie, inter rubeſcentem & fuſcum medio & albo in parte interiore, acri guſtu cum nonnulla amaritudine, ſuaui odore & non ingrato ſapore, cui ſemina in membranis vnà cum medulla fungoſa & alba adhærẽte inſunt. Cùm itaque ex pluribus locis Galeni colligatur, Cardamomum folliculis vel Siliquis eſſe incluſum, & huic iam à me deſcripto conueniant omnes notę à Dioſcoride allatę, videtur mihi, rectè nos aſſerere poſſe, hoc eſſe verum Cardamomum, & alias ſpecies eſſe Cardamomum Arabum, cùm iſtud Græcorum Cardamomum ab ipſis vocetur Cordumeni. Primi quidem generis nullum vidi, niſi duas aut tres Siliquas apud Ferdinandum Imperatum, quæ illi reliquæ adhuc erant de alijs, quas ad Theriacam vſurpauerat: quę ſatis magnam ſimilitudinem habent cum Nigella, alio nomine Melegetta dicta, & de alijs grana Paradiſi: quæ non in folliculis, ſed extra illos in granis afferuntur. Vnde aliquis concludere poſſet,

set, quòd illa sit semen huius Cardamomi. Quj tamen cautius agere velit, studere debet vt ipsas siliquas, si fieri possit, cuiusmodi iam descripsimus, acquirat, modò copia earum ad manus sit, in quorum tamen penuria è duabus speciebus officinarum, (quas credo esse Arabum Cardamomum, quemadmodum alibi prolixius demonstrauimus) minus vocatum Cardamomum assumatur, quod alij granum Paradisi vocarunt (quanquam in officinis hoc nomen confusè & huic attribuatur, & Nigellæ, alio nomine Melegettæ dictæ, quæ nos putamus semina esse, vt diximus, veri cardamomi) quæ est Siliqua alba, nonnihil rotunda, & angulosa: in reliquis maiori similis. Sed quia acrius est & validius maiore, & inter gustandum aliquid amari quoque saporis deprehenditur, magis videtur conuenire, quàm maius.

FOENICVLI, Germ. Fenckel. Gall. *du Fenouil.* Ital. *Finnochio.* Hisp. *Hinojo.* semen vulgaris est notitiæ. Nascitur passim in hortis. Colligitur mense Septembri: exiccatur, mundatur, & seruatur per annum, in loco sicco. * Excalfacit ordine tertio, exiccat verò primo. Lac procreat: suffusis auxiliatur: vrinas mensesq; ciet. *Galenus.*

CYMINVM, Germ. Kümich. Gall. *du Coumin.* Ital. *Comino.* Hisp. *Comines:* satiuum omnibus notum est: ori gratum. Colligitur mense Iunij. Seruatur per annum. * Excalfacit, astringit, exiccat, ad tormina inflationesq; conuenit, coctum, & cum oleo inditum, aut cum hordeacea farina illitum. orthopnoicis datur in posca: demorsis à serpente, in vino. testium collectionibus auxiliatur, impositum cum vua passa, aut lolij farina, ceratóue: mensium abundantiam inhibet. Contritum autem in aceto, & naribus obiectum, sanguinis profluuia sistit. Colorem bibentium aut perunctorum mutat in pallorem. *Dioscorides.*

DAVCI tria sunt genera: primum Italicum, Weiß Hirtzwurtz/quod sylueſtrem pastinacam imitatur: alterum Creticum, Germ. Beerwurtz. Gall. *Carotte sauuage*, quod legitimum est. Id crescit etiam in Delphinatu. folia fœniculi habet, & radicem valde odoratam. huius loco pastinaca sylueſtri vti possumus. Tertium coriandri folijs apparet, Germ. Schwartze Hirtzwurtz. Gall. *Ces deux autres.* * Omnia venerem irritant, quanquam sylueſtris semẽ flatu careat, eoq; vrinam & menstrua ciet. Commune officinarum, species quædam sylueſtris pastinacæ existit. Quodlibet adeò mẽstrua promouet, vt etiam secundas, fœtumq; pellat, & strangulatum sedet, calculosque expellat. Foris impositum, multum discutit, & œdemata dissoluit. Iunio & Iulio mensibus florent. *Andernacus ex Dioscoride & alijs.*

Daucus non est Bastinaca sylueſtris, quemadmodum vulgus Pharmacopœorum & Medicorum existimat, & decepti fuerunt, eò quòd Galenus dicit, Daucum à nonnullis vocatum esse pastinacam: non enim propterea re ipsa est Pastinaca, quamuis à quibusdam ita fuerit vocatus, idque confirmatur ex eo, quod Dioscorides & Galenus seorsim de vtraque herba loquantur: imò Dauci tres species Dioscorides constituit, cùm pastinacæ sylueſtris tantùm vna reperiatur. Abijciendum itaque semen est pastinacæ sylueſtris, quæ passim Neapoli crescit, & tantum laboris subeũdum, vt Venetijs & alijs ex locis verum semen Dauci conquiratur, quod sæpius habui communicatum mihi à Luca Ghino, pusillum, album, hirsutum, acri sapore, & inter mandendum suauissimi odoris. Semen eius in vsu est, quanquã secundùm Dioscoridem radix Cretici quoque Dauci accipiebatur.

NIGELLA, quam Dioscorides Gith, aut Melantium, Germ. Schwartz Coriander / Schwartz tümich. Gall. *Nelle, ou Poiurette*, nominant: herbula est exilibus surculis fruticans, binos dodrantes aut amplius altis: folijs minutis, aliquantulum ad senecionis similitudinem accedentibus, sed multò tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, paruo, ceu papaueris, oblongo, intercursantibus intus membranis, quibus semen includitur nigrum, acre, odoratum. Qua hodie vtuntur nigella, non est verum melanthium, sed cumini fortè sylueſtris apud Dioscoridem genus. Verum hodie reperitur, sed non passim: itaq; adhibenda est diligentia. Melanthij genus est, quod vulgo cardamomum minus creditur, nigellaq; estrina vocatur, quæ præter colorem, omnino cum melanthio suprà descripto conuenit. eius itaque vsus esse poterit veri melanthij loco, potius quàm vulgari nigella, quæ non est odorata, vt vera esse debet. Nascitur melanthium verum in hortis, viridarijs, atque etiam in alijs locis satum. Sylueſtre autem in agris sua sponte prouenit. Colligitur æstate: siccatur & seruatur per annos duos. * Capitis doloribus illitum fronti, subuenit: discutit recentes oculorum suffusiones, tritum ex irino, & infusum naribus: tollit lepras, lentigines, duritias, tumoresque vetustos, cum aceto illitum: circumsecarificatos clauos excutit, cum vetere vrina impositum. Dentium doloribus, cum aceto & teda decoctum & collutum prodest: teretes ventris tineas expellit, peruncto ex aqua vmbilico. Destillatione laborantes adiuuat, tritum in linteo, & olfactum. Vrinam & menstrua ciet multis diebus sumptum, & lac extrahit: difficultatem spirandi cum vino potum, leuat: phalangiorum morsibus ex aqua, drachmæ pondere haustum auxiliatur. Incenso serpentes fugantur. Tradunt largius epotum enecare. *Dioscorides.*

NAPI, Germ. Steckrub. Gall. *Nauet, ou Naueau.* Ital. *Nauoni.* Hisp. *Naui.* non vbiq; nascuntur. Colligitur semen mense Iunio: siccatur & seruatur per annos duos. * Potum semen venenorum vires hebetat: antidotis admiscetur: decoctum eius purgationibus fœminarum, & vesicę conuenit, menstrua & vrinas prouocans. *Dioscorides.*

PETROSELINI semen, Germ. Peterlin saamen. Gallis *Semence de Persil.* Ital. *Seme di Petroselino.* passim in hortis nascitur, gustu acre, cum amaritudine. Colligitur mense Iunio & Iulio: exicca-

tur, & ſeruatur per annum. * Excalfacit ordine tertio: incidit. Hinc menſes & vrinam large prouocat. Flatus quoque diſcutit. *Galenus.*

SESELIOS, vulgò Sileris montani ſemen, hoc eſt, Maſſilienſis: nam aliud ad nos non conuehitur. Inuenitur Pariſijs, Monſpeſſuli, & alibi, quod eſt Peloponneſiacum & Aegyptiacũ, Maſſilienſe verò præcellit: proximum huic, quod in montibus calidis & ſiccis naſcitur. Quando autem in compoſitionibus Seſeli citra adiectionẽ ponitur, Maſſilienſe intelligi debet. Colligitur menſe Iulio, & conſeruatur per annum. * Optimum medicamentum in diſcutiendis flatibus: vrinas mouet, extenuat: eoque comitialibus & orthopnoicis opitulatur. *Andernacus.*

Seſelis radices in vſu ſunt, & ſemen, ſecundùm Dioſcoridem. Noſtra tamen ætate ſemen potius vſurpatur: quando ita ſimpliciter reperitur ſcriptum. Liberum autem eſt vnicuique ſumere ex quacunque ſpecie, quæ in promtu fuerit, excepto Cretico, quod etiam Tardylium vocatur: nam Maſſilienſe, Aethiopicum & Pelopõnenſe eiuſdem ſunt naturæ. Quiſque ſtudioſè inueſtigabit, is Maſſilienſe ſemen facilè habere poteſt: quare de eius ſuccedaneo non eſt neceſſe loqui: cùm iſtud in multis officinis legitimum reperiatur. Aetius nominatim Maſſilienſe accipit, addens debere eſſe incorruptum. *

STAPHYS AGRIA, ſiue herba pedicularis, Germ. *Lauſtraut/Biſmũ.* Gall. *L'Herbe au poulx.* Ital. *Staphiſagria, Semenza de fratri.* Hiſpan. *Fabax, Hauarraz:* folia habet labruſcæ, diuiſa: & caulículos rectos, molles, nigroſq;: fert florem glaſti: & folliculos virides, ſimiles ciceri, & in his ſemẽ triangulum, ſcabrum, ex nigro ſubfulueſcens, intus album, guſtu acre. In Iſtria, Dalmatia, Apuleia & Calabria frequentiſſima prouenit. Nunc paſſim in hortis plãtatur. Colligitur ſemẽ menſe Iulio. * Grana quindecim ſi trita in aqua mulſa dentur, craſſum humorem per vomitum purgant: ſed qui hauſerunt, ambulare debent. Prudenter tamen attendere oportet, & aquam mulſam continuò potui dare: quoniam pericula ſtrangulationis inferunt, & fauces adurunt. Trita, & ex oleo illita: phthiriaſi prodeſt, item pruriginí & pſoris. Cit plurimam pituitam commanducata: decocta in aceto, dentium dolori, colluto ore ſubuenit: rheumatiſmum gingiuarum ſiſtit: vlcera oris manantia cum melle ſanat. Vrentibus malagmatis imponitur. *Dioſcorides.*

SEMEN VRTICIS colligitur menſe Septembri: conſeruatur autem per annum. * Flatus diſcutit, veneremq; compeſcit: venenatis ictibus, aquæ quæ cutem ſubijt lienoſiſq; auxiliatur: lac euocat, menſes ciet drachmæ pondere in vino potum: caput tentat, & ſoporem affert. *Dioſcor.*

De ſeminibus calidũ in quarto.

NASTVRTII ſemen, Ger. Kreſſig ſaamen. Gall. *Semence de Creſſon.* Ital. *Semenza d' Agreto*, vulgò notum eſt. Naſcitur paſſim in hortis. Colligitur menſe Iunio & Iulio: ſiccatur, mundatur, & conſeruatur per annum in loco ſicco. * Semen eſt acre: excalfacit, ſtomacho aduerſatur, aluum turbat, tineas excutit, lienem imminuit, partus exanimat, menſes cit, venerem ſtimulat, ſinapis & erucę ſimile intelligitur: lepras & impetigines abſtergit. Illitum cũ melle lienem extenuat, fauos expurgat: pulmonum vitia extrahit, ſorbitionb⁹ incoctum. ſerpentium venenis potum reſiſtit, atque eas ſuffitu fugat: capillorum defluuia cohibet: carbunculos ad ſuppurationem perducit, & rumpit: coxendicibus cum polenta commodè ex aceto illinitur: tumores, colle&tiones q; diſcutit: emittit furunculos illitum cũ muria. *Dioſcor.*

SINAPI (Germ. *Senff.* Gall. *Seneue.* Ital. *Senaura, Senape.* Hiſp. *Moſtaza.*) colligitur menſe Iulio. Eligi debet adultum, valde rutum, non magnopere ſiccum, ſed quod fractum internè vireſcat, & veluti quodam ſucco madeat, cæſium colore. ſiquidem recens id genus, tempeſtiuũ habetur. * Ad calefaciendum, extenuandum, extrahendum efficax eſt. Ad eliciendam capitis pituitam manditur: contra præduros tonſillarum tumores, ac veterẽ, calloſam q; arteriæ ſcabriciem ſuccus ex aqua & melle conueniẽter gargarizatur: ſternutamẽta ciet, tritum & naribus admotum: comitialibus quoque auxiliatur: fœminas vuluę ſtrangulatu oppreſſas excitat: lethargicis deraſo capite illinitur. Cum ficis admiſtum donec rubeſcat locus, & ad coxendicum cruciatus impoſitum ad lienes, & omne genus dolores confert, cùm permutandæ valetudinis cauſa ex alto vitia extrahenda ſunt: alopecijs illitum medetur: faciem purgat: ſugillata cum melle, adipe, aut cerato rapit: feræ impetigines & lepræ eo cum aceto perunguntur: contra febrium circuitus aridum bibitur, aut potui, polentæ modo inſpergitur: extrahentibus emplaſtris, ſcabiemque extenuantibus vtiliter admiſceri ſolet: tritum grauitati aurium, & ſonitui, cum fico impoſitum prodeſt. Succus ad hebetudines oculorum; & genarum ſcabritias magna vtilitate illinitur. Expreſſus recenti ſemine ſuccus in ſole ſiccatur. In hortis ſatum prouenit. *Dioſcorides.*

De ſeminibus frigidũ in primo.

HORDEVM, Germ. *Gerſten.* Ital. *Orzo.* Gall. *Orge.* Hiſp. *Cenada* dicitur: vulgaris eſt notitiæ. Eſt candidum, purumq;. Id minùs quàm triticum alit. Ptiſana tamen ob cremorem in decoctione redditum, plus alimenti præbet quàm polenta ex hordeo facta. * Contra acrimonias, atq; gutturis ſcabritias, exulcerationesq; pollet: quibus etiam triticea ptiſana præſidio eſt: ſed plus alit, magisq; vrinam mouet. Lac abundè ſuppeditat, ſi cum fœniculi ſemine cocta ſorbeatur. Hordeũ abſterget, vrinam ciet, inflationem parit, ſtomacho aduerſatur, tumores concoquit. Farina hordeacea decoquitur in mulſa aqua cum fico, vt inflammationes colle&tiones q; diſcutiat: duritias cum reſina & ſimo columbarum cõcoquit: cum meliloto autem, & papaueris calyce dolores ſinit, qui latus excruciant: aduerſus inteſti-

norum

norum inflationes cum lini semine, fœnogræco, & ruta illini iuuat: strumas cum pice liquida, cera, oleo, & impubis pueri vrina, ad concoctionem perducit: & cum myrto, aut vino, aũt malicorio, aut syluestribus pyris, aut rubo, alui profluuia sistit: podagricis inflammationibus cum cotoneis aut aceto prodest: decocta in acri aceto, modo quo hordeaceum cataplasma, & calida imposita, lepris medetur. Cremor verò farinæ ex aqua, atque cum pice & oleo decoctus, puri mouendo est: cum aceto subactus, itidem & cum pice contra articulorum fluxiones prodest. Farina ex his aluum cohibet, inflammationesque mitigat. *Dioscorides.*

MILIVM (Germ. *Hirß.* Gall. *Du Millet.* Ital. *Miglio.* Hisp. *El. Milo.*) vulgaris est notitiæ. Frigidum in primo, siccum vero in tertio. In panes coactum, minus cæteris frugibus alit: * sistit pulte sua aluũ, vrinam cit. Torretur millium, feruensq; in sacco ponitur, vt torminibus, reliquisque doloribus, si foueatur, auxilio sit. Satum in aruis prouenit. Augusto mense demetendum. *Dioscorides & Galenus.*

De seminibus frigidis in secundo.

ACETOSAE semen, Ger. Saurampffer saamen/ partim in hortis & pratis nascitur. Colligitur mense Iunio, vel Iulio. * Ex aqua aut vino vtiliter bibitur, cõtra dysenterias & cœliacorum affectus, stomachi fastidia, scorpionum ictus. Quòd si quis in potu præsumat, nihil molesti ex ictu patietur. *Dioscorides.*

CICHORII semen passim in campestribus nascitur. Colligitur mense Iulio, vel Augusto, siccatur, mundatur, & seruatur per annum, in loco cálido. * Feruorem sanguinis & aliorum humorum lenit, ac veneris appetentiam extinguit: viscera, præsertim iecur, obstructione liberat: biliosamque materiam in illis collectam discutit, viuidumque faciei colorem restituit: eò quòd amarum sit, & detergens. Præterea stomachum, magis autem iecur & renes astrictione quadam corroborat. Cichorij verò semen adeò est salutare, vt etiam si assiduò vel edatur, vel bibatur, nihil incommodi adferat. *Andernacus.*

SOLANI VESICATORII semen, quod Græci HALICACABVM, Arabes ALKAKENGI, Germani Schlutten samen vocant, * vrinę ciendæ efficax est, misceturque medicamentis, ad iecur, renes & vesicam idoneis. In vineis copiosissimè prouenit. Colligitur Augusto vel Septemb. mensibus. *Andernacus.*

De seminibus frigidis in tertio.

CICVTAE semen astringens est, & venenosum. * Porrò internis remedijs non additur: in externis liberius, vbi stupefacere oportet, vt in mammis indurandis. *Andernacus.*

SEMEN IVSQVIAMI, seu ALTERCI, Germ. Bilsen saamen/ mense Iulio colligitur: siccatur, mundatur, & conseruatur per annum in loco sicco. * Stuporem inducit, & colicis medicamẽtis admiscetur. *Dioscorides.*

SEMEN PAPAVERIS, albi, rubri & nigri, mense Maio colligitur: siccatur, mundatur à festucis, puluere, & per annum seruatur, in loco sicco. * Album familiare magis est, dolores obtundit, & somnum mediocriter conciliat. *Dioscorides.*

De seminibus humidis in primo.

MALVAE semen mense Augusto, vel Septembri colligitur: seruatur autem per annum, in loco sicco. * In vino potum, addito loti syluestris semine, vesicæ cruciatus lenit. *Dioscorides.*

SESAMI semen ex Græcia & Peloponneso ad nos conuehitur. * Sesamum stomacho inutilis cibus. halitus grauitatem facit, quoties inter mandendum, commissuris dentium inhæsit: neruorum crassitiem illitu discutit: medetur auribus fractis, ambustis, inflammationibus, coli doloribus, & cerastæ morsibus: capitis dolores, qui æstuatione concitantur, ex rosaceo lenit. *Dioscorides.*

De seminibus siccis in primo.

FABA (Germ. Bonen. Gall. *Febue.* Ital. *Fæua* Hisp. *La haua,*) vulgaris notitiæ est. Passim in hortis sata prouenit. Floret æstate. * Inflationem excitat, ægrè cõcoquitur, tumultuosa somnia facit. tussi confert, carnem gignit, media calidi frigidique natura. Decocta in posca, & cum suo cortice esitata, dysenterias & cœliacorum profluuia sistit: contra vomitiones conuenienter manditur. Inflatio leuior contrahitur, si aqua prior inter coquendum abijciatur. Viridis plus negocij stomacho exhibet, maioremque flatum parit. Lomentum eius & per se, & cum polenta illitum, inflammationes, quas vulnus excitauit, mitigat: cicatrices concolores facit: turgentes grumoso lacte mammas, etiam si inflammatione tentantur, adiuuat: lac restinguit: furunculos, fugillata parotidasque cum fœnigræci farina & melle discutit: cum rosa autem, thure, & oui candido, procidentes oculos, tumores, vuasq; reprimit: subactum vino, suffusiones & ictus oculorũ recreat. Manducata sine cortice faba, ad auertendas fluxiones, fronti illinitur: decocta in vino, testium collectiones sanat: quò tardius pubes erumpat, pueris imo ventri illinitur: vitiliginem purgat. Fabarum cortice illiti capilli, qui post cuulsionem renascuntur, gracilescunt, & minus alimenti capessunt: cum polenta, scisso alumine, & vetere oleo impositi cortices strumas discutiunt. Decocto earum lanæ inficiuntur. Faba dempto cortice in illas partes diuisa, in quas suapte natura scinditur, imponi solet sanguinis defluxionibus ab hirudine concitatis: namque eas suppriminit. Semisecta apprimatur. *Dioscorides.*

SICCANT quoque in primo semen Fœniculi, Fœnigræci, Hordeum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus siccis in secundo.

LENTES (Germ. Linsen. Gall. *Lentille.* Ital. *Lenticchre, Lenie.* Hispan. *Lentero.*) * valenter astringunt, corpus desiccant, ventrem sistunt: sed de-

coctum carum reſoluit: ideo ipſarum iuris prior aqua abijcitur, vbi retentionis cauſa adhibẽtur. Somnia tumultuoſa excitant: capiti, neruis, ac pulmoni inutiles. Contra ſubuerſionem ſtomachi, triginta grana lentis delibata deuorari proderit. Decocta cum polenta, & illita, podagras lenit: ſinus cum melle glutinat, cruſtas rumpit, vlcera purgat. Decocta in aceto duritias & ſtrumas diſcutit. Paſſim in agris ſate prouenjunt: Iulio & Auguſto colliguntur. *Dioſcor. & Galenus.*

SICCANT quoq; in ſecundo, Eruum ſeu Orobus, Milium, Oryza, ſemen Papaueris, Solani, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus ſiccis in tertio.

COCCVM, GRANVM TINCTORIVM, KERMES, (Ital *Grana Cocco.* Gall. *Le graine de quoy on fait l'eſcarlate.* Hiſp. *La Grana para tenir.*) quo infectores vtuntur, frutex eſt ſurculoſus, paruus, cui grana ceu lentes adhærent, quæ electa congeruntur. Optimum gignitur in Galatia & Armenia: deinde Aſia & Cilicia: vltimum ex omnibus Hiſpanicum. * Vis huic ſpiſſandi: vulneribus, neruisq; præciſis, conuenienter ex aceto tritum illinitur. Naſcitur quoque in Cilicia è quercubus, cochlearum exilium ſimilitudine: quod illius regionis mulieres ore legunt, & coccum vocitant. *Dioſcorides.*

SICCANT quoque in tertio, ſemen Anethi, Apij, Ammi, Aniſi, Cari, Cumini, Coriandri, Nigellæ, Petroſelini, Milium, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus calfacientibus caput, thoracem, cor & ſtomachum.

CAPVT excalfaciunt ſemen Fœniculi, Maioranæ, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

THORACEM excalfaciunt ſemen Vrticæ, &c. de quo vide ſuprà.

COR excalfaciunt ſemina Ocymi, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

STOMACHVM, vel VENTRICVLVM excalfaciunt ſemen Aniſi, Cumini, Ameos, Cardamomum, Grana Paradiſi, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus excalfacientibus iecur.

SEMINA ASPARAGI vulgaris ſunt notitiæ. Naſcuntur paſſim in hortis. Colliguntur æſtate: & conſeruantur per annum, in loco ſicco. * Vrinam ciunt: regium morbum, renum vitia & coxendicum cruciatus perſanant. *Dioſcorides.*

HEPAR quoque excalfaciunt ſemen Aniſi, Ameos, Amomi, Apij, Cumini, Cari, Dauci, Fœniculi, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus excalfacientibus ſplenem.

Splenem excalfaciunt ſemen Aniſi, Cari, Naſturtij, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus calefacientibus renes & veſicam.

CICER ſatiuum, Germ. Kichern/Ziffererbs. Gal. *Poier cicer.* Ital. *Cece.* Hiſp. *Carnanco.*) vulgo notum eſt. Colligitur in fine æſtatis, vel principio autumni: ſiccatur, & conſeruatur per annum. * Aluo idoneum eſt, vrinam ciet, inflationem parit, colorem commendat, menſes ac partus expellit: lac auget: venerem excitat: calculos in renibus frangit dato cum roremarino hydropicis, aut regio morbo laborantibus, eorum decocto. cum eruo decoctũ, illinitur ad inflammationes teſtium, verrucoſas informicationes: ad ſcabiẽ, vlcera capitis manantia, impetiginesque: item contra carcinomata, & vlcera quæ cacoëthe vocantur, cum melle & hordeo prodeſt. Alterum genus nigrum, cæteris minus, quod Arietinum vocant. Idem quod album vel rubeum præſtat. *Dioſcorides & Galenus.*

SEMINIS SAXIFRAGAE albæ planta, menſe Maio prouenit, ſaxoſis, arenoſis, aſperis, ſitientibusque locis: foliis humi procumbentibus, exiguis, rotundis, in ambitu ſerratis, vulgaris terretris hederę modo: pinguioribus tamen, & molioribus. Caulem profert tenuem, iunci modo, hirſutum, cubitalem: in cuius cacumine flores prodeunt albi, candidis violis nõ abſimiles, qui menſe Iunio abſq; ſemine decidunt. Radix huic exilis, granulis quibuſdam cohærens, coriandri magnitudine, quæ partim albicant, partim verò rufeſcunt, & pro ſemine ſeruntur, amaro guſtu. * Tuſa & deuorata vrinam cient, renum & veſicæ calculos pellunt. *Matthiolus.*

RENES & VESICAM quoque excalfaciunt ſemen Erucæ, Vrticæ, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus excalfacientibus vterum.

RVTAE ſemen vulgaris eſt notitiæ. Colligitur menſe Iulio, vel Autumno. * Potum contra inteſtina vitia efficax eſt. In antidota commodè additur. contra incontinentiam vrinæ toſtum ſemen ſeptenis diebus potui datur. Eſt & aliud rutæ genus, Harmel ſeu Harmala dictum, & Dioſcoridi deſcriptum in ruta Galatica. Quibuſdam dictamnum album vulgare creditur: non conuenit tamen illi ſemen ſubrufum & triangulare. Hanc ob cauſam eius loco, dictamno albo vulgari, aut ſemine rutæ ſylueſtris vti licebit, donec præſtantius aliud reperiatur. Matureſcit ſemen Harmalæ Autumno: * quod cum melle, vino, croco, & fœniculi ſucco, ac gallinaceo felle, teritur contra retuſam oculorum aciem. In collibus & læto ſolo prouenit. *Dioſcorides & Florentini.*

De ſeminibus calfacientibus artus.

ARTVS calefaciunt ſemen Naſturtij, Rutæ, Sinapi, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus refrigerantibus caput.

LACTVCAE ſemen notũ eſt. Colligitur menſe Iulio vel Auguſto: ſiccatur, mundatur, & ſeruatur per annum in loco ſicco. * Epotum, aſſiduas libidinum imaginationes in ſomno compeſcit, & veneri refragatur. *Dioſcorides.*

CAPVT quoq; refrigerant ſemen Hyoſcyami Papaueris albi, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

De ſe-

De seminibus refrigerantibus thoracem, cor & stomachum.

THORACEM refrigerant semen Papaueris albi, Violarum purpurearum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

CITRI semen vulgaris est notitiæ. refrigerat & siccat ordine tertio. * Contra venena plurimum valet: scorpionum ictibus & potum, & appositum mirificè medetur. *Galen.*

COR quoque refrigerant semen Acetosæ, Coriandrum, &c. de quibus vide suprà suo loco. B

STOMACHVM refrigerat Coriandrum præparatum, secundùm Auicennam, &c. de quo vide suprà suo loco.

De seminibus refrigerantibus hepar.

CVCVRBITAE semen notum est. Colligitur circa principium hyemis, cucurbita in vite sua ad hyemem vsque seruata, deinde insolata, aut in calido hypocausto posita, donec penitùs fuerit siccata, seruatur per annum in loco sicco. Frigidum & humidum in secundo: * sanguinis & bilis seruorem, febriumque extinguit. *Galen.*

CVCVMERIS & CITRVLLI semen colligitur mense Iulio, vel Autumno; siccatur, & conseruatur per annum. Refrigerat & humectat ordine secundo: * aluo & stomacho vtile: vrinam mouet modicè: cum lacte, aut passo vesicæ exulcerationibus subuenit; bilem & sitim extinguit. *Dioscorides & Galenus.*

MELONIS semen mense Iulio vel Augusto D colligitur: mundatur, siccatur, & seruatur per annum, in loco sicco. Refrigerat & humectat excessu secundo: * sitim & febrium calorem extinguit: vrinam cit: abstergit: vesicæ ac renum exulcerationibus subuenit. *Dioscorides & Galenus.*

PORTVLACAE semen Iulio mẽse & autumni principio colligitur: siccatur, & conseruatur per annum. Frigidum in tertio. * Fluxiones repellit, & maximè bilioſas & calidas, &c. *Galenus.*

SCARIOLAE semen Iulio mense colligitur: E siccatur, & conseruatur per annum. Refrigerat atq; exiccat excessu secundo: * hepatis calorem extinguit, bilemque, &c *Galenus.*

HEPAR quoque refrigerant semen Endiuiæ, Lactucæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus refrigerantibus splenem.

SPLENEM refrigerant semen Citrulli, Cucurbitæ, Cucumeris, Endiuiæ, Lactucæ, Melonum, Portulacæ, Scariolæ, &c. de quibus singulis vide F suprà suo loco.

De seminibus refrigerantibus renes & vesicam.

RENES & VESICAM refrigerant semen Cucurbitæ, Citrulli, Cucumeris, Melonum, Endiuiæ, Lactucæ, Portulacę, Scariolæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus refrigerantibus artus.

ARTVS refrigerant semen Citrulli, Cucurbitę, Cucumeris, Melonũ, Endiuiæ, Lactucę, Portulacæ, Scariolæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus astringentibus.

ANTHERA semen rosarum est. Colligitur autumno: siccatur & seruatur per annum. Astringit: * vomitiones aluique fluores cohibet.

BERBERORVM semen colligitur autumno, vel hyemis principio: siccatur, & conseruatur per annum, ad vsum. * Sitim restinguit, bilioſas pestilentesq; exhalationes supprimit. Datur cœliacis, dysentericis, & vbi bilis à iecore in ventriculum regurgitans, cholericos excitauerit affectus. *Matthiolus.*

BVRSAE pastoris semen colligitur mense Maio, vel Iunio: siccatur, & conseruatur per annum. Refrigerat, exiccat, & astringit: * cruentas excreationes sistit: vulnera glutinat: menſium abundantiam sistit: contra omnes sanguinis fluxiones efficax est, &c. *Matthiolus.*

NVCLEI ACINORVM astringendi vim obtinent: * stomacho vtiles sunt. Inspergitur farina C toſtorum, polentæ modo, dysentericis, & cœliacis, & solutis stomacho. *Dioscor.*

ASTRINGVNT quoq; Granum tinctorium, seu coccum, Milium, semen Portulacæ, &c. de quibus suprà suo loco.

De seminibus discutientibus.

DISCVTIVNT semen Anethi, Dauci, Fœnigræci, Lini, Nigellæ, Sesami, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De seminibus abstergentibus.

ABSTERGVNT Faba, Eruum seu Orobus, Hordeum, Lupini, semen Vrticæ, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De seminibus emollientibus.

EMOLLIVNT Fœnum græcum, semen Lini, Maluæ, Nigellæ, &c. de quibus vide ℈ suo loco.

De seminibus indurantibus.

INDVRANT semina Portulacæ, &c. de quibus vide suprà suo loco. G

De seminibus suppurantibus.

LOLIVM, Germ. Natten/oder Korn negele. Gall. *Yuraye, ou Gasse* appellatur: in aruis è tritico & hordeo corruptis vligine seminibus nascitur. * Molitum nomas, putrescentia vlcera, gangrænasque compescit, cum raphanis & sale illitum: & ex aceto & sulphure viuo feros lichenas & lepras sanat: strumas quoque discutit, cum fimo columbino & lini semine decoctum in vino. Decoctum ex aqua mulsa, vtilissimè ischiadicis illinitur: si cum polenta, thure, myrrha, aut croco suffiatur, conceptionem adiuuat. *Dioscor.*

SVPPVRANT quoque Fœnumgræcum, Hordeum, Lini semen, &c. de quibus suprà suo loco.

De seminibus glutinantibus.

GLVTINANT Eruum seu Orobus, Lolium, Lupinus: de quo vide suprà suo loco.

De seminibus flatus discutientibus.

SANTI, SANTONICI, seu ZEDOARIAE semen, German. Wurmſamen/ è Sinarum regione

vltra extremas Indiæ oras adſertur. Excalefacit: * flatus diſcutit, aluitineas necat, &c. *Matthiolus.*

FLATVS quoque diſcutiunt ſemen Anethi, Aniſi, Apij, Cari, Cumini, Dauci, Fœniculi, Nigellæ, Petroſelini, Seſeleos, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus generantibus ſemen.

FRAXINI ſemen, ſeu lingua auis, * iecinoris & lateris doloribus in vino ſumptum medetur: aquam, quæ ſubit cutem, extrahit: corpus obeſum onere leuat, & ipſum ſenſim ad maciem reducit: venerem ſtimulat. *Plinius.*

SEMEN quoq; generant Cicer, Faba, ſemen Erucæ, Lini, &c de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus menſtrua prouocantibus.

LIGVSTICI ſemen naſcitur in altiſſimis aſperisque montibus, & hortis: colligitur menſe Iulio: ſiccatur, & conſeruatur per annum in loco ſicco.* Excalfacit, cõcoquit, flatus diſcutit, menſes mouet, &c. *Dioſcorides.*

MENSTRVA quoque prouocant, Amomi, ſemen Aſparagi, Aniſi, Ammi, Dauci, Apij, Fœniculi, Petroſelini, Seſeleos, Cicer, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus menſes ſiſtentibus.

PAEONIAE ſemen vulgaris eſt notitiæ. Naſcitur in hortis, & montibus altiſſimis. Colligitur menſe Auguſto: ſiccatur & ſeruatur per annum. Auxiliantur grana nigra ſuppreſſionibus nocturnis, vuluæ ſtrangulationibus, & matricis doloribus, quindecim numero pota, in aqua mulſa aut vino. Rubra verò grana menſes ſiſtunt, decem vel duodecim pota in vino auſtero, & nigro: ſto machicis & eroſionibus ea eſſe prodeſt: à pueris pota, initia calculorum eximunt. *Dioſcorides.*

MENSES quoq; ſiſtunt, Anthera, Cuminum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus calculum frangentibus.

SEMEN Lappæ minoris in pilulis & globulis inuentum, & in leuiſſimũ puluerem redactum, cum pauco vino albo, eoq; generoſo exhibitũ, renes ab arenulis efficaciſſimè repurgabit: ſed aliquantò celerius, ſi cum aqua vitæ hauriatur. Ab experto accepit *Mizaldus.*

CALCVLVM in renibus frangunt, Milium ſolis, ſemẽ Maluę, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus venenis reſiſtentibus.

RAPAE ſemen vulgaris eſt notitiæ: colligitur æſtate, ſeruatur per annum. * Antidotis & theriacis, præſertim quæ ſenſum doloris auferunt (anodyna vocant) idoneum eſt: potum contra venena ſalutare eſt: venerem cõcitat. *Dioſcorides.*

VENENIS quoq; reſiſtunt Ammi, ſemen Aniſi, Apij, Citrei mali, Fœniculi, Cardamomum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus mitigantibus dolorem.

PANICVM, Ger. Hench/ oder Pfenich/ Heidelkorn. Ital. *Panico.* Gall. *du panis ſemblable à millet.* Hiſp. *El panizo.* milio ſpecie ſimile. facultate exiccatoria.* Siſtit nonnihil ventris fluxus: aſtringit minus quàm milium. *Geſnerus.*

DOLOREM quoque mitigant ſemen Anethi, Amomi, Cumini, Cardamomi, Dauci, Eruum, Fœnumgræcum, Hyoſcyami, Lini, Petroſelini, Milium, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus diſcutientibus ſtrumas.

STRVMAS diſcutiunt ſemen Altheæ, Coriandrum, Hordeum, Lẽtes, Lupini, Lolium, Lithoſpermum, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De ſeminibus venenoſis.

CORIANDRVM ob odorem latére non poteſt.* Epotum autẽ vocem exaſperat: inſaniam adfert, à temulentijs nõ abhorrentem. qui ſumpſerunt, pudendà dictu blaterant, totiusq; corporis odore venenum fatentur. Quibus poſt vomitionem irino oleo concitatam, vti retulimus, merum & perſeſe, & ex abſinthio potum auxiliatur: item oleum: nec ſecus oua in eodem exinanita, ſi liquefacta in muria ſorbeantur: & epota murià, & ius ſalſum ex gallina & anſere: paſſum quoque cum lixiuio ſumptum. *Dioſcorides.*

PSYLLION epotum, * corpori toti frigus, & torporem cum exolutione, & mœrore quodam adfert, ita vt animum deſpondeant. Cui omnia, quæ exhauſto coriandro auxiliantur. *Dioſcor.*

De ſeminibus purgantibus bilem.

PSYLLION, Ger. Pfiffenkraut. Gall. *Herbe à Puces.* foliis eſt coronopo nõ diſſimilibus, hirſutis, longioribus. Sarmentoſa ſœni modo in totum herbula, ramis dodrantalibus: coma à medio caule exoritur, duobus tribúsue conuolutis, in cacumine capitulis: in his ſemine duro, nigro, pulicum ſimili: cuius eſt vſus in medicina. Eligitur abſolutum, amplum, tam graue, vt aqua mergatur. Naſcitur in aruis & incultis. Colligitur Autumno ſemen. Seruatur ab vno anno vſq; ad duos. Doſis verò à drachma vna vſque ad tres. * Aqua frigida macerata purgat choleram: febribus biliоſis eſt ſalubre, & inflammationibus thoracis. Thoracem quoq; lenit, ſitim extinguit. Cum aceto autem agitatum, phlegmonas, eryſipelata, herpetas, & cæteros tumores calidos extinguit, & horum dolorem ſedat, præſertim cataplaſmate impoſitum. Sic & cephalalgiam calidam mitigat. Frixum verò & conquaſſatum, fluorem biliоſum, dyſentericum, à medicamento acri, vt ſcammonio, excitatum, ſedat cum oleo roſaceo ſumptum, vel iniectum. Et pſyllio ſic macerato cum aqua fontana frigida, & quaſſato, mucoſa potio, præcipuè cum oleo violato, aut ſyrupo violato, aluum ſubducit. Non ſumendum autem, quibus viſcera ſunt imbecilla, neq; etiam tritum. *Dioſcorides & Mynſer.*

THYME-

THYMELAEAE seminis, seu grani Gnidij planta, virgas edit pulchras, multas, tenues, binûm cubitorum: folijs chamelææ, angustioribus & pinguioribus, viscosis gummosisque, si mordeantur: flore candido: fructu myrti in modum rotundo, qui inter initia viret, & tandem rubescit: inuolucrum fructus durum, foris nigrum, intus album. Nascitur in montanis asperis, & incultis calidiorum regionum locis. Quouis anni tempore viret, sed fructus Autumno perficitur. Conseruatur per annos duos. Dosis à granis quatuor vsque ad viginti. Datur robustis ac fortioribus hominibus: imbecillioribus nequaquã. * Hoc per inferna, bilem, pituitam, aquasq; detrahit: verùm fauces adurit. Itaque cum farina, aut polenta, aut in vuæ acino dari debet, aut mel le cocto obductum deuorari. *Dioscor.*

THLASPI herbula est angustis folijs, digitali longitudine, in terram versis, subpinguibus: binûm dodrantum cauliculo, tenui, nõ sine adnascentibus ramis: fructu circa ipsum totum ab extremo in latius se pandente: semine nasturtij, incluso vasis in cacumine diuisis, lenticulæ effigie, nisi quòd infringitur: vnde nomen accepit. Flos albicat. Nascitur in semitis, & sepibus, fossisque. Semẽ asperi gustus, excalfaciens: * bilem vtramque extrahit, potum acetabuli mensura: prodest ischiadicis infusum: sanguinem potu educit, internas suppurationes rumpit: menses ciet, sed partus enecat. *Dioscorides.*

Thlaspi semen est in vsu: cuius tempore Galeni ex Creta quædam species, formę rotundæ, colore inter rubescentem & flauum medio, minor, quàm est milium, afferebatur. Quod tamen passim etiam crescebat, & arbitror esse illud ipsum, quod hodie ab omnibus Pharmacopœis accipitur, quoniam omnes eiusmodi notas habet. Sed Galenus multò magis laudat illud, quod colore nigricante ex Cappadocia habebatur, & ita rotundum erat, sicut prius: præcipuè quod in monte Tauro nascebatur: non parum dissimile à Cretico, quod vbique proueniebat, & ex alijs Cappadociæ partibus quoque afferebatur. Sed istud ex Tauro erat grandius, & ex vno latere habebat nescio quid compressi, vnde etiam nomen Thlaspi obtinuit: & eiusmodi Thlaspi (qui diligentiam adhibent) in regno Neapolitano quoque haberi potest: & ego ex monte Polino Calabriæ, atque etiam ex montibus in eo latere, quod Amasi vocatur, accepi, cum omnibus notis, quas illi Galenus attribuit, quod initio mihi à Luca Ghino felicissimæ memoriæ, dum Bononiæ esset, fuit transmissum. Sapore est amaro, & acerrimo, & cùm terræ mandatur, facilè prouenit: quanquam non ita sit validum, quemadmodum quod sua sponte in montibus nascitur.

De seminibus purgantibus pituitam.

CARTHAMI, seu Gnici semen, Germ. Wilde saffran saamen/ eligitur amplum, plenum, medulla pingui, album, anguloſum, leue. Nascitur in hortis. Colligitur æstate. Conseruatur autem per annos tres. Dosis est à drachmis quatuor ad aureos quinque. Corrigitur eius malitia anisso, galanga, macere & cardamomo. * Pituitam per ventrem & vomitum purgat, & aquas. Ob id morbis inde natis, vt colico affectui, & similibus confert. Thoracem quoq; & pulmonem expurgat. Stomacho noxium. Vnde eius noxa, vt suprà corrigenda. *Mesues.*

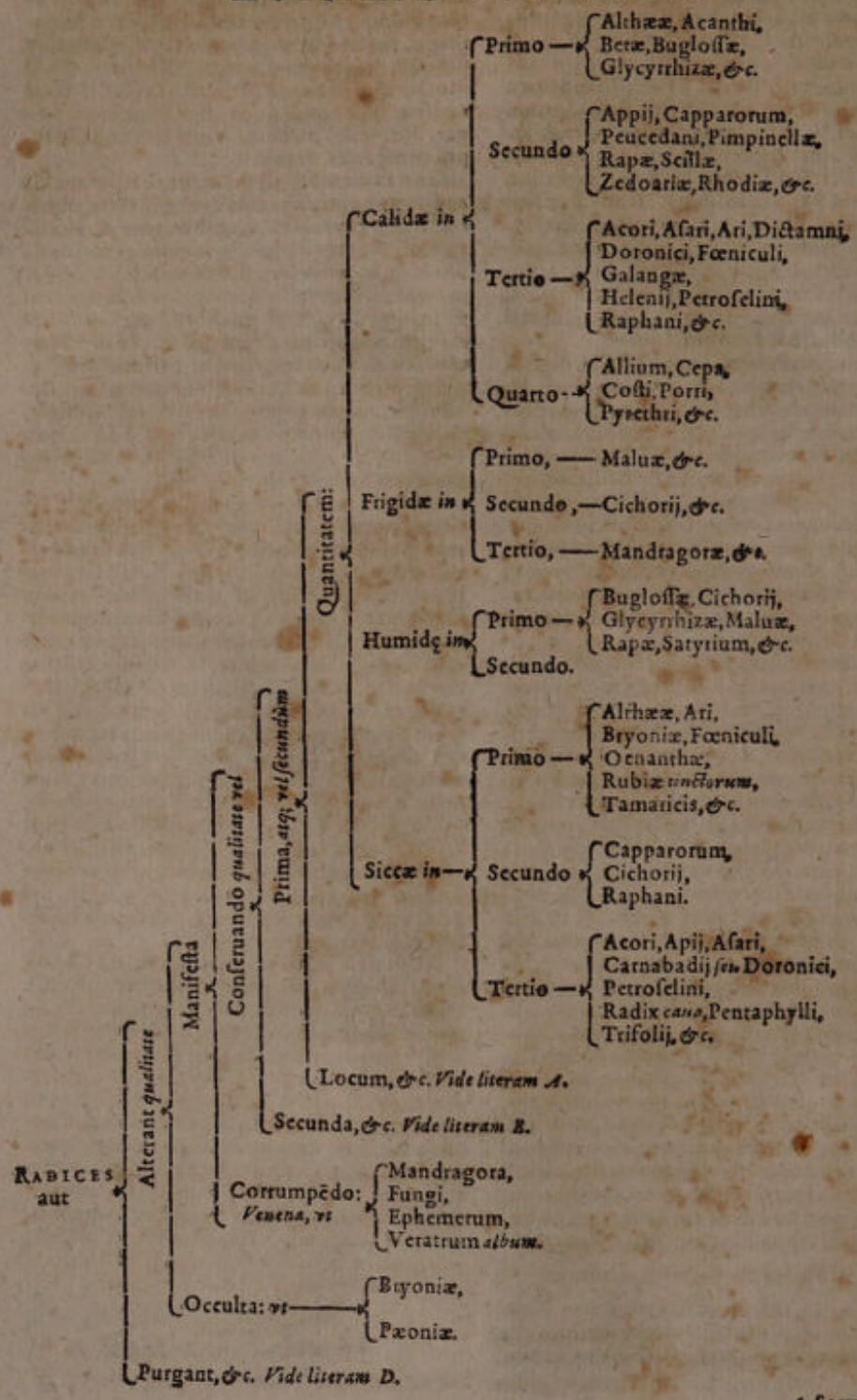
GENISTA arbor est montana, è cuius caudice quamplurimæ funduntur virgæ, rectæ, flexiles, fructu contumaces, quibus vites & alia ligantur. Flores edit flauos, lunari figura: è quibus siliquæ prodeunt, erui magnitudine: & semina in eis lenti similia, interuallis distincta. Dosis seminis à drachmis duabus ad quatuor. Corrigitur anisso, semine fœniculi & dauci. * Epotum semen pituitam vtrinque valentissimè purgat, & ab articulis quoque humores trahit. Renum excrementa pellit, vrinam cit efficacissimè, & calculos disrumpit tam in renibus, quàm in vesica: neque in his materias figi, & in calculum durescere sinit. *Mesues.*

LATHYRIS seminis planta, quam aliqui tithymalum appellant, vulgus Cataputiam minorem, Ger. Springtörner/ Treibtörner. Ital. *Catapuncze.* Gall. *Esburge.* Hisp. *Tartago.* caulem emittit cubiti altitudine, & digitali crassitudine, inanem. Gignuntur in cacumine alæ, & folia in caule oblonga, amygdalinis proxima, latiora, & læuiora: quæ autem in summis ramulis exierunt, minora conspiciuntur, aristolochiæ, aut oblongæ hederæ figura. In cacumine fructum summis surculis gerit, triplici loculamento insignem, rotundum, ceu capparin, in quo grana intercursantibus membranis, inter se distincta continentur, eruis maiora, rotunda: quæ dum corticibus exuuntur, cãdida sunt, & gustu dulcia. Nullus radicis vsus. * Totus frutex lacteo succo turget, vti tithymalus. Grana sex, aut septem in catapotio, aut cum ficis aut palmulis deuorata, aluum purgant: sed aqua frigida postea sorbenda, trahunt autem bilem, pituitam, & aquas. *Dioscor.*

RICINI seminis arbor, vulgo Palma Christi, item Cataputia maior, Germ. Wunderbaum. Gall. *Palme de Christ.* Ital. *Girasole.* Hisp. *Figuera de Infierno*, dicitur: prouenit paruæ ficus altitudine, folio platani maiore, læuiore, & nigriore, ramis caudicibusque cauis, in arundinis morem: semine in vuis asperis, quod corticibus exutum, ricinum animal repræsentat. ex quo oleum nomine Ricinum exprimitur, cibis fœdum, lucernis emplastrisq; vtile. * Grana triginta numero purgata, trita potu pituitam, bilem, aquámque per aluum extrahunt, vomitionesque mouent. sed iniucunda admodum est, & molesta purgatio: siquidem stomachum vehementer subuertit. Tusa & imposita, vitia cutis, varosque expurgat.

Dioscorides.

De Radicibus Sectio XII.

A. Secun-

Unable to display this page

B.
Radices *alterãtes qualitate ſecunda, aut*

- Adſtringunt — Cyperi, Biſtortæ, Gentianæ, Pentaphylli, Rhapontici, Bolbocaſtani, *&c.*
- Diſcutiunt — Ariſtolochiæ, Aſphodeli, Bryoniæ, Capparorum, *&c.*
- Abſtergunt — Ariſtolochiæ. Ari, Aſparagi, Aſphodeli, Bulbi, Chelidoniæ, *&c.*
- Aperiunt — Allium, Cepa, Curcuma, Rhaponticum, *&c.*
- Extenuant — Itidis *Illyricæ*, *&c.*
- Adurunt — Allium, Pyrethrum, *&c.*
- Emolliunt — Althææ, Maluæ, *&c.*
- Suppurant — Althææ, Bryoniæ, Liliorum *alborum*, *&c.*
- Glutinant — Ariſtolochiæ, Dracunculi, Gentianæ, Sigilli *Salomonis*, Symphyti, *&c.*
- Flatus *diſcutiunt* — Apij, Acori, Allij, Coſti, Carnabadij, Dauci, Enulæ, Eryngij, Fœniculi, Galangæ, Petroſelini, Peucedani, Zedoariæ, Zurumbeth, Spica Celtica, Spica nardi, *&c.*
- Semen *generans* — Acori, Bulbi, Eryngij, Galangæ, Satyrij, Secacul, *&c.*
- Menſes *mouent* — Aſari, Ari, Acori, Ariſtolochiæ, Aſphodeli, Allij, Bryoniæ, Centaurij *maioris*, Cyperi, Coſti, Capparorum, Calami *aromatici*, Dauci, Dictamni, Eryngij, Filipendulæ, Fœniculi, Graminis, Helenij, Lilij, Oſtrutij *ſeu* Mei, Petroſelini, Pæoniæ, Raphani, Rubiæ, Ruſci, Valerianæ, Fraxinellæ, *&c.*
- Menſes *ſiſtunt*, Sudorem *prouocant*, *&c.* *Vide literam C.*

6. Menſes

C.
- Menſes *ſiſtunt*
  - Symphyti,
  - Tormentillæ, &c.
- Sudorem *prouocant*
  - Cinæ,
  - Sarſæ Pariliæ, &c.
- Venenis *reſiſtunt*
  - Angelicæ,
  - Apij,
  - Allij,
  - Ariſtolochiæ *longæ*,
  - Bryoniæ,
  - Cyperi,
  - Carnabadij *ſeu* Doronici,
  - Coſti,
  - Fœniculi,
  - Gentianæ,
  - Carlinæ, &c.
- Ambuſtis *medentur*
  - Aſphodeli, Bulbi,
  - Hyacinthi,
  - Liliorum *alborum*, &c.
- Dolorem *mitigant*
  - Acori, Dauci,
  - Eryngij,
  - Ireos,
  - Mandragoræ,
  - Ononis, &c.
- Strumas *diſcutiunt*
  - Capparorum,
  - Ireos,
  - Plantaginis, &c.

D. Purgant
- Bilem
  - Flauam
    - Rhabarbarum,
    - Rhaponticum,
    - Filicis, &c.
  - Atram
    - Helleborus *niger*,
    - Polypodium, &c.
- Pituitam
  - Agaricum, Cucumeris *ſylueſtris*.
  - Eſulæ
    - Maioris,
    - Minoris.
  - Ebuli, Hermodactylus,
  - Sambuci,
  - Turpetum,
  - Rad. Mechoacan, &c.

Unable to display this page

triticum metunt, quia tunc potissimùm viget Alba est masculus, eaq; vtilior, quàm fœmina, nigra. Scillæ albæ segmenta, seu taleolæ cultello ligneo separatæ, lino traiectæ, modicis interuallis, ne se mutuò contingant, in vmbra siccantur diebus sexaginta, vt ex his fiat acetum scilliticũ. * Scilla vim acrem atque feruentem habet: calida in secundo. Incidit: vrinam mouet: stomachicis, hydropicis, suspiriosis, torminibus, & regio morbo subuenit. *Dioscor. & Medici Colonienses.*

ZEDOARIA, Germ. Zitwer/ faciem zingiberis repræsentat: odoratior tamen, amariuscula, neque adeò vt zingiber acris. Conuehitur è Sinarum regione, vltra extremas Indiæ oras. * Excalfacit & siccat ordine secundo. Flatus discutit, & pinguedinem auget propria quadam facultate, non quidem elementari. Pòst sumpta, graue virus animæ, quod ailium, cepa, vel vinum excitauit, abigit: venenosorum animalium morsibus opitulatur: alui fluxiones sistit, veteri abscessus resoluit, vomitiones reprimit. & coli cruciatus tollit, itemque ventriculi. Alui tineas quascunque enecat, & in antidotis additur. *Matthiolus ex Serapione.*

RHODIAE radici cauliculi sunt dodrantales, aut altiores paulò, rotundi, nonnihil concaui, foliis circumuestiti plurimis, oblongis, latis, acuminatis, virentibus, carnosis, glabris, per ambitum serratis. Crassulæ herbæ aliquatenus similibus, attamen minoribus, in cacuminibus vmbellæ paruæ apparent, in quibus flosculi exigui è luteo pallentes, tandemque rubescentes: radix crassa, inæqualis & tuberosa, quæ recens candida & succosa trita rosarum odorem satis refert. In Apennino & Gargano Italiæ montibus, necnon in Germaniæ alpibus spontè gignitur: &, vt Dioscorides, in Macedonia quoque. In Belgiæ hortis colitur, vbi æstate viret, & aliquando floret: hyeme latet, sola radice viuaci, frigoris que patiente. Græci Ῥόδιον ῥίζαν nuncupant. Germ. Resin wurtz. Hisp. *Rayz Rhodea*, haudquaquam à Rhodo insula, sed à rosis nomen accepit, quarum odorem attrita spirat. Cæterùm vtilis hæc herba est, auctore Dioscoride, capitis doloribus, si madefacta fronti, & temporibus cum modico rosaceo imponatur. Galeno tenuium eam partium digerentisque facultatis, & in calefaciendo secundi ordinis censendam esse, aut tertii incipientis: at nobis refrigerans & Rosis vti odore, ita & temperatura affinis videtur, & aduersus capitis ex calida causa dolores, efficacem esse posse. *Dodonæus.*

De radicibus excalfacientibus in tertio.

ACORVS folia fert iridis, radices non dissimiles, summo cespite sparsas, complicatas. geniculis interceptas, in obliquum actas, albicantes, gustu acres, &, vt Galenus ait, modicè amaras & odoratas. Optima est densa, candida, carie non exesa, plena, odorata: cuiusmodi est Cholcidica & Galatica. Cæterùm omnes has ferè notas habet ea radix, quæ hodie vocatur Calamus aromaticus. Hanc ob causam, hæc semper pro acoro sumenda est, vel asari radix. * Acori radici vis excalfactoria. Decoctũ potu vrinam cit. prodest lateris doloribus, & iecinoris atq; thoracis: item torminibus, vulsis, ruptis. lienem absumit: vrinæ stillicidio, & serpentum ictibus auxiliatur: insidentibus ad muliebres affectus, iridis modo, vtiliter imponitur. oculorum caligines succo discutit. Antidotis radix magno vsu commiscetur. *Dioscorides & Medici Florent.*

ASARVM, Germ. Haselwurtz. Ital. *Asaro.* Gall. *Cabaret.* Hispan. *Asarabaccara* dicitur: hederæ foliis, minoribus multò, rotundioribusque: floribus cytino hyoscyami similibus purpureis, inter folia proximè radicem emicantibus, odoratis: in quibus semen acinosum. Cauliculos habet anguloſos, asperos & molles: radices numerosas, geniculatas, tenues, obliquas, gramini nõ dissimiles, longè tamen graciliores, odoratas, excalfacientes, & quæ linguam vehemẽter mordent. Vmbrosis montibus prouenit. Augusto mense colligitur, vel Autumno: siccatur in vmbra, & seruatur per annum in arcis ligneis. * Ad solutionem ventris, dosis infusionis est ab aureis duobus ad quatuor: pulueris verò à drachma vna vsque ad aureos duos. Excalfactoriam vim habet: vrinam cit: hydropicis & vetusto coxendicum dolori prodest. Radices senis drachmis ex aqua mulsa potæ, menses trahunt: & vetratri albi modo purgant. In vnguenta additur. *Dioscorides & Mesues.*

ARON apud Syros Lupha vocatur: nonnulli Serpentariam minorem vocant: Germ. Pfaffenpint/ & Teutschen Ingber. Ital. *Gigaro.* Hispan. *Yaro.* Belg. Cattevoet. Gall. *Pied de Veau.* folia emittit dracunculi, sed longiora, & paucioribus distincta maculis: caulem subpurpureum, dodrantalem, pistilli specie, à quo croceum semen exit: radice dracunculi alba. Nascitur in campestribus, syluis, iuxta vibium fossas, sub sepibus, locis vbiq; vmbrosis. Erumpũt mox post hyemem folia: pistillus verò è vaginula Iunio exit, foliis marcescentibus: quibus corruptis, vuæ Iulio & Augusto maturantur. Colligitur mense Augusto: siccatur, & seruatur per annum. Terrena essentia constat, sed calida: * proinde extergẽdi vim possidet, verùm nõ valentem, sicut dracontium. Radices comesæ crassitiem humorum mediocriter incidunt, adeò vt excreationibus ex pectore idoneæ sint. Ex fimo bubulo podagris illinitur. *Dioscorides, Galenus & Dodonæus.*

DICTAMNVM, herba est in sola Creta nascens, pulegio similis, sed maioribus foliis, cana lanugine pubescentibus. Florem nullum aut semen profert, inquit Dioscorides. Theophrastus verò, cæteriq; auctores & caulem illi tribuunt, & florem & semẽ: vt manifestè videre licet in dictamno, quod hodie ex Creta adfertur: cui quidem conueniunt reliquæ Dioscoridis notæ, sed florem & semen profert. Alia est planta dictamnum album vulgò vocata, aliàs fraxinella, planè

à Dictamno Cretenſi diuerſa: quæ quamuis valde efficax ſit, dictamno Cretenſi ſubſtitui tamen non poteſt: hoc enim veteres intelligunt, cùm abſolutè dictamnum ſcribunt. * Calfacit: partus accelerat. Omnia præſtat, quæ ſatiuũ pulegium: quod eius loco ſubſtituendum eſt. *Medici Florentini ex Dioſcoride & Matthiolo.*

DORONICVS radices Ornithogali repræſentat. Affertur ex Alexandria Aegypti. * Ad cordis affectus commendatur: contra venena & deleteria medicamenta. Dilutum, colatum, pectoris & laterum humores expurgat, tuſſi confert. Doronicus Actuario Carnabadium dicitur. Eius loco Galanga, vel caryophylli ſubſtituendi ſunt. *Matthiolus.*

FOENICVLI radix vulgaris notitiæ eſt. Naſcitur paſſim in hortis. Colligitur Auguſto menſe vel Autumno. Lauãtur, finduntur, & à medulla intrinſeca mundantur, deinde in vmbra ſiccantur, conſeruanturque per annum in arcis ligneis. * Menſtrua & vrinas prouocat: arquatis auxiliatur.

GALANGA eſt radix nodulis ſcatens, intus & foris rubra, per internodia contorta, odorata, & acerrimi ſaporis, odore & figura quadam cyperi: vnde quibuſdam Cyperus Babylonicus putatur. Eligenda grauis, rubra, ſapore acerrimo linguam vellicans. Adulteratur Cyperi vulgaris radicibus repurgatis, & in aceto cum pipere maceratis: ſed abraſo cortice fucus deprehenditur: nam pars interior neque galangæ acrimoniam, neque ſaporem habet. Calefacit & ſiccat ordine tertio. * Proinde ventriculum roborat, & eius dolores tollit: ſi tamen à frigore vel flatu proueniant. Naribus admota frigefacto cerebro vtilis eſt: ore retentà anhelitum commendat. Facit & ad cordis palpitationem, ſi è plantaginis ſucco bibatur: cœliacos ſanat, & coli dolores mulcet, qui à flatu oriuntur. Prodeſt flatuoſis vteri affectibus: venerem roborat: renes refrigeratos calefacit: & frigidis morbis omnibus præſtat. *Medici Florentini, ex Matthiolo.*

HELENIVM, officinis Enula, Ger. Alantwurtz/ folia habet verbaſci anguſtioris folij aſperiora, oblonga: caulem quibuſdam in locis non emittit: radicem ſubalbidam, interdum ſubruſam, odoratam, ſubacrem, vegetam, magnam: ex qua agnatæ propagines liliorũ aut ari modo ſeruntur. Montanis, vmbroſis, & non omnino ſiccis locis prouenit. Frequens non modò apud Belgas, verùm & alibi, vt in Italia, Gallia, Germania, &c. Flores Iunio ac Iulio vigent. Radices Autumno, & non rarò Aprili, & Maio menſibus leguntur, particulatimq; diſſectę ſiccantur, & conſeruantur ab anno vno vſque ad tres, in loco ſicco. * Potum radicis decoctum, menſes & vrinas ciet. Ipſaque in eclegmate ex melle prodeſt tuſſi, orthopnœæ, ruptis, conuulſis, inflationibus & ſerpentium morſibus. In ſumma excalfaciens eſt. Helenij radix & ſtomacho vtilis eſt in paſſo condita. Trita potaq; ad cruentas excreationes efficax eſt. *Dioſcorides.*

PETROSELINI, ſeu APII HORTENSIS radix nota eſt, cùm paſſim vbique in hortis proueniat. * Vrinam & menſes prouocat: ſtomacho non ingrata.

RAPHANVS (Germ. Rettich. Gall. *Raue, ou Refort.*) nemini non cognitus. * Excalfacit, flatus gignit, ori ſuauis eſt: ſed ſtomacho aduerſatur, ructus ciet, vrinam pellit, aluo aptior: ſummo tamen cibo ſumi debet, quò magis eius diſtributionem adiuuet: cùm autem præſumitur, cibum ſuſpẽdit. quare vomituris commodiſſimè datur ante cibum. ſenſuũ aciem excitat. Decocta contra veterem tuſſim, & pituitæ craſſitiem in pectore, efficax eſt. Cortex ex aceto mulſo, celerius vomitiones mouet: hydropicis commodiſſimè illinitur: lienoſis vtilis: ſugillata cum melle rapit, & nomas amolitur: cõtra viperatum ictus auxiliatur: alopecias ad pilum reducit: lentigines cum loliacea ſatina emendat: his qui fungis ſtrangulantur, tam cibo quàm potu ſalutaris eſt. Sylueſtris Raphani, quem Romani armoraciam nominant, folia ſatiuo ſimilia, ſed magis lampſanam imitantur: radix gracilis, tenera, ſubacris. Tam folium, quã radix in olera recipitur: ſed hæc excalfacit, vrinam concitat, æſtuoſa eſt. *Dioſcor.*

De radicibus cãlidis in quarto.

ALLIVM (Germ. Knoblauch. Ital. *Aglio.* Gall. *Ail.* Hiſp. *Ajo* dicitur) quoddam ſatiuum atque hortenſe habetur. quod in Aegypto, ſingulari vt porrum, capite conſtat, dulce, in purpureum vergens, paruum: reliqua verò magna & candida, ex pluribus coagmentantur nucleis, quos aglithas, id eſt ſpicas Græci nominant. Aliud eſt ſylueſtre, quod ophioſcorodon, id eſt anguinum vocant. * Vis allij acris eſt: excalfacit, mordet, excernit, aluũ turbat, inflationes facit, ſtomachum exiecat, ſitim gignit, flatum permouet, ſummam corporis cutem exulcerat: aciem oculorum eſu hebetat. Eoſdem effectus præbet anguinum, quod & elaphoſcorodon dicitur: latas ventris tineas in cibo ſumptum abigit: vrinas detrahit: contra viperarum ictus, & priuatim hæmorrhoi prodeſt, ita vt non aliud magis, ſi cum vino iugiter aſſumatur, aut tritũ in eodem ebibatur: contra rabioſorum morſum, & illitu, & cibo valet. Magnæ & allio vtilitates contra aquarum mutationes: vocem clarificat: veterem tuſſim crudum, coctúmue lenit: potum autem cum origani decocto, pediculos & lendes enecat: cremati cinis illitus ſugillationibus cum melle, & alopecijs, cum nardino vnguine, medetur: eruptiones papularum cum oleo & ſale ſanat: vitiligines, lichenas, lentigines, vlcera capitis manantia, lepras & furfures, cum melle eximit: cum thure & teda decoctum, dentium dolorem leuat, ſi in ore contineatur: contra venenatos muris aranei morſus, cum ficulneis frondibus & cumino illinitur. Feruefactæ comæ ius, fœminarum deſeſſionibus additum, menſes & ſecundos partus extrahit. Allium eiuſdem gratia ſufficit. Factum ex eo, & nigra oliua tritum, quod myttoton vocant,

cant, esu cit vrinam, ora venarum patefacit, hydropicis vtile. *Dioscorides.*

CEPA, Germ. Zwibsen. Gall. *Oignon.* Ital. *Cipolla.* Hisp. *Cebolla* nominatur: longa acrior est quàm rotunda, item flaua quàm cãdida, & sicca quàm viridis, & cruda quàm cocta, aut sale condita. *Omnes tamen mordent, flatus gignunt, appetentiam inuitant, sitim mouent & extenuant, fastidium pariunt & expurgant: aluo viles sunt. Eæ detractis purgamentis in oleum coniectæ, hæmorrhoidas, reliquosq; excretionum exitus referant, subditæ pro balanis. Succus cum melle illitus, oculorum hebetudinibus, argemis, nubeculis & incipientibus suffusionibus auxiliatur: anginæ eodem perunguntur. suppressos menses pellit: caput purgat, naribus infusus: canis morsibus cum aceto, ruta & melle illinitur: cum aceto autem perunctas in sole vitiligines sanat: & cum pari spodio, scabras lippitudines sedat: varos cũ sale reprimit: contra calceamentorum attritus, cũ gallinaceo adipe vtilis est, citæ aluo prodest: in auribus sonitum ac grauitatem emendat: ad purulẽtas aures, & eliciendam earundẽ aquam, valet: alopecię earum succo perfricantur, qui celerius quàm alcyonium pilos euocat. Largiore cibo cepa capitis dolores ciet, coctaq; vehemẽtius vrinam pellit: eos lethargicos efficit, qui valetudinibus aduersis, ea etiam cocta, plus æquo vescantur. Elixa & cum passis vuis & fico illita, tubercula concoquit & celerrimè rũpit. *Dioscor.*

COSTVS (Ital. *Costo.* Hisp. *El Costo, especia olorosa.*) Dioscoridi radix est candida, leuis, eximia odoris suauitate, qualem Arabicũ esse dicit, hic præcellit. Secundum locum sibi vendicat Indicus, crassus, leuis, vt ferula niger. Tertius est Syriacus grauis, colore buxeus, & odore nares feriens. Optimus est recens, albus abundè plenus, densus, aridus, à teredinibus nõ erosus, sine graueolentia, gustu acuto, ac linguam vellicans, & (vt ait Galenus) aliquantulũ amaro. Omnes ferè optimi costi notæ in angelicæ radice, quæ satis nota est, reperiuntur. Hinc fit, vt nõnulli putent, eam pro vero costo substitui posse. Vt verum fateamur, præstat eam costi loco vsurpare, quàm costum vulgare officinarum, quod à iam dictis notis alienissimum est. * Vis ei excalfactoria, vrinam ciet, menses pellit: vitijs quæ vuluam malè habẽt, tam impositu, quàm fotu & suffitu auxiliatur. Contra viperarum morsus sextantem bibere prodest: itẽ aduersus pectoris dolores, conuulsa, inflationesq; ex vino & absinthio: venerem ex musto stimulat, latas ventris tineas ex aqua pellit: horroribus ex oleo ante febrium accessiones, & neruorum resolutionibus oblinitur: vitia cutis in facie, cum aqua vel melle illitus, emendat. Additur in antidota & malagmata. Sunt, qui admistis helenij Comageni præduris radicib. adulterent. Quod deprehensu facilè est, siquidem neq; gustu feruet helenium, neque validum odorem vibrat, vt caput tentare possit. *Medici Florentini ex Dioscor. & Matthiolo.*

Costus, quo vulgò in officinis vtuntur, falsus est, cuius loco ante aliquot annos Bononienses, & Patauini Zedoariam officinarum acceperunt: quę olim quoq; non pro zedoaria, quia oblõga est, habebatur, nam zedoaria secũdum Serapionem erat rotũda, similis Aristolochię. Sed quantum ego sciam, nondum experientia cognitum est, an exterioribus membris apposita exulceret carnes quod Costus, vt Galen. tradit, solet facere. Inde enim graduũ conformatio constitui posset. Veruntamen cùm in vulgari zedoaria appareat satis magna acrimonia, & notabilis amaritudo, videtur satis propè accedere ad qualitatẽ Costi, & credibile est apud me, quòd applicata exterius exulcerare etiam posset carnes. Cumque sit similiter radix vt Costus & pariter odorata, substitutio hæc non caret ratione. Sed hæc dubitatio sola relinquitur, quod postea cognitum est, longam zedoariam esse veram. Quãquam enim longa est radix, appendices tamen illius rotũdæ sunt, quemadmodum apparuit in quibusdã frustis, in quib. adhuc simul colligatæ erant, partim longæ, partim rotundæ, cum rotunda zedoaria, quæ paulò ante hæc tempora afferri cœpta est, pro vera haberetur, vt diuersam speciem à vulgari longa minimè esse certum sit. At dubium est, quòd Serapion dicat, zedoariam esse calidam & siccam in secundo ordine: sed Costus cùm exulceret carnem, erit potius in numero eorum, quæ excedunt gradũ tertium, quare dici posset, quòd de vera hoc intelligatur, & nõ de vsitata, quæ tãquam diuersa soleret substitui, quemadmodum aliqui dicebant: quanquam nos indicauimus esse vnam eandemq; rem. Sed hic etiam respõderi posset, regulam illam, quod ea quæ exulcerant carnem, sint calida in quarto gradu, nõ esse semper veram, cùm sæpè illa qualitas calida sit alijs partibus, quæ saporem dulcem & aromaticum in se continent, contemperata, sicuti possum pluribus, si locus hic esset, demonstrare. Sed cùm verus Costus haberi queat, non opus est disputare de succedaneo: hunc ego primùm vidi apud Ferdinandum Imperatum omnibus illis signis præditum, quæ Galenus & Dioscor. illi attribuunt, & præsertim Arabico, quem Ferdinandus aiebat se nactum esse opera amicorum Patauinorum. Quod si aliquis diligentiam adhibeat Venetijs, quò sub nomine Costi affertur, habere poterit: cuius etiam ante paucos menses excellens Melchior Guilandinus specimen misit.

PORRVM capitatum, Germ. Lauch. Gall. *Porreau*, * inflammationem parit, noxium succum creat, tumultuosum somnium parit, vrinam ciet, aluo accõmodatur, extenuat, oculorum aciem hebetat, mẽses pellit: sed lædit exulceratam vesicam, renesq;: cum ptisana verò coctũ, esu pectoris vitia extrahit. Coma eius in aqua maris, & aceto cocta, in defessionib. ad pẽlusiones vuluæ, & duritias, vtilis habetur. Porrũ bis aqua mutata coctum, tum frigida maceratum, dulcescit, & multò minus inflat. Semen acrius est, & quandã adstrictorium vim habet. quare succus cum aceto, addito thure, aut manna, sanguinis profluuia

ſiſtit, maximè ſi naribus erumpat. Venerem ſtimulat. contra omnia thoracis vitia, tabemque, pro delinctu efficax eſt, arteriam eſu purgat: ſed ſi aſſiduè eſtur, viſus obſcuritatem inducit: ſtomacho aduerſatur. Succus ex melle potus, aut illitus, cõtra beſtiarum morſus auxilio eſt. Ipſum quoq; cum aceto aut thuris polline, lacte, aut roſaceo, vtiliter aurium doloribus & ſonitui inſtillatur. Varos tollunt folia illita cum rhoe, quæ ad obſonia vtuntur: epinyctidi medentur, cruſtas ex ſale illita rumpunt. Veteres ſanguinis reiectiones cohibent, ſeminis drachmæ binæ, cũ æquali baccarum myrti pondere potæ. *Dioſcor.*

PYRETHRVM officinis omnib. notum (præſertim radix) Romani ſaliuarem vocant: Germ. Bertram/ à nonnullis Geifferwurtz. Ital. *Pyrethro.* Hiſp. *Peliure*, aut *Piletre.* Gall. *Pied d' Angleterre* dicitur. Folia caulemq; emittit, vt daucum ſylueſtre & fœniculum: vmbellamq; anethi, circinnatæ rotunditatis. Radix longa eſt, pollicis craſſitudine, guſtu feruidiſſimo. Naſcitur in Orientalibus regionibus, ex quibus Venetias aduehitur. * Pituitam elicit: ideo in dolore dentium, decocta in aceto, colluto inde ore, auxiliatur: manſa pituitam extrahit. Sudores ciet, peruncto ex oleo corpore: diuturnis horroribus efficax. cõtra perfrictiones membrorum, reſolutioneſque eximiè conducit. *Dioſcorides.*

De radicibus frigidis in primo.

MALVAE radix, Germ. Pappelnwurtz/ vulgò nota eſt. * Huius decoctũ vuluas inſeſſione mollit: prodeſt eroſionibus veſicæ & inteſtinorum, vuluæ ſediq; clyſtere infuſum. Contra omnia venena ius decoctæ cũ radice ſua auxiliatur, ſi continuò à bibentib. reuomatur, contra phalangiorum morſus remedio eſt. Digerentis paululum, & leuiter emollientis facultatis eſt. *Dioſcorides.*

De radicibus frigidis in ſecundo.

CICHORII radix, German. Wegwartenwurtz/ vulgaris eſt notitiæ, quod noſtratibus mẽſis frequentiſſimè in acetarijs apponatur. * Refrigerat ſiccatq; ordine ſecundo, & moderatè aſtringit. quapropter hepar roborat: venarum hepatis oſcula extergit, obſtructionesq; aperit. *Galen.*

De radicibus frigidis in tertio.

MANDRAGORAM (Germ. Alraun Gall. *Mandragore.* Ital. *Mandragora.* Hiſp. *Mandragola.*) aliqui antimelum, alij circeam vocant, quoniam vi deatur radix ad amatoria conducere. Duo eius genera: niger, quæ fœmina exiſtimatur, thridacias appellatus, anguſtioribus folijs, ac minoribus, quàm lactucæ, viroſis ac graueolentibus, in terra ſparſis, mala gerit ſorbis ſimilia, pallida, odorata, in quibus ſemen veluti pyrorum, radicibus inhæret bene magnis, binis, terniſue, inter ſe cõuolutis, nigris foris, intus albis, craſſo cortice veſtitis: caulem non fert. Alter cãdidus, qui mas dicitur, nonnullis moriõ, colore in croceum inclinante, iucundè cum grauitate quadam olentia, quorum pomorum cibo aliquantum opilationes ſoporantur: radix alterius ſimilis, maior & candidior, orbata & hæc caule. Naſcitur in montibus & viridarijs. Colligitur menſe Auguſto, vel autumno. Delibratur radix, & traiectus lino cortex, ad vſum ſuſpenditur. * Ex hoc vinum paratur, ijsq; exhiberi ſolet, quibus membrum aliquod præcidere aut vrere cogitant. in ſomnum namq; altiſſimum ægros deducit. *Dioſcor.*

De radicibus humidis in primo.

SATYRII nomen apud Arabes omnib. orchios generibus commune eſt, eaq; diſtinguunt in teſticulos canis, & teſticulos vulpis: per vulpinos intelligentes, quæ propriè à Græcis ſatyria, Germ. Stendelwurtz. Gall. *du Satyrium*, vocantur, radice bulboſa, mali magnitudine, foris fulua, intus candida. Naſcitur in montoſis, & apricis locis. Iunio menſe potiſſimùm apparet. Hodie teſticuli canini pro vulpinis, Dioſcoridiſq; ſatyrio ſunt in vſu: nam vero ſatyrio carere videmur: aut ſi habeamus, nondum tamen dignoſci poſſunt inter tam multas teſticulorum differentias, cùm omnes, ſi cum deſcriptione conferantur, teſticuli canis videãtur: eis pro vero ſatyrio vti nos poſſe arbitramur. Hodie noti ſunt. * Radix ſuperior, quæ maior & plenior eſt, venerem ſtimulare, inferior verò, quæ mollior ac rugoſior eſt, inhibere creditur. *Medici Florentini.*

HVMECTANT quoq; in primo ordine, radix Bugloſſæ, Cichorij, Glycyrrhizæ, Maluæ, Rapæ, &c. de quibus ſingulis vide ſupra ſuo loco.

De radicibus ſiccis in primo.

BRYONIAE duæ ſunt: (præter ſylueſtrẽ nonnullis dictam Bryoniam) vna alba: altera nigra cognominatur. Alba Bryonia multa longa, & tenuia ſarmenta promit. clauiculos ſiue capreolos habet inſtar vitis: folia eius lata ſunt, quinquangularia, & ad ſimilitudinem vitium diuiſa, ſed aſperiora, hirſutiora, candidioraque: flores exigui, candidi, racemoſi: fructus in vuis paruis, quarum acini initio virent, maturi rubent: radix prægrandis eſt, longa, & craſſa, altè deſcendens, ex albido ſublutei coloris, guſtu per quàm amaro, & ingrato. Sepimenta, dumos, frutices ſcandit, & ſuperat, non tamẽ aliorum modo circumplicando ſe, ſed clauiculis ſuis vicina omnia apprehendendo, ijsque ſe diuerſimodè innectendo ac implicando. Similis huic Bryonia eſt nigra tenuibus ſiquidem, & viticuloſis cauliculis, folijs, capreoli, floribus, vuarum acinorumque figura, radicis mole, & quantitate priorem refert. Sed acini per maturitatem nigricant. radix quoque foris ſubnigra, interiùs buxeo pallet colore. Arbuſtorum hæc ſepium dumorumque ramulos faſtigiaque capreolis ſuis quoque tantùm, comprehendit, in omnes partes latè ſeſe veluti prior explicans. Alba Bryonia multis in Belgio locis reperitur, & paſſim in Italia, ſecus vias ac agrorum margines: ſimiliter in Sueuia ac Rhenana Germaniæ prouincia. Nigram gignunt Haſſia, Saxonia, Vueſtphalia, Pomerania, Miſnia, vbi candida non prouenit, vt Valerius Cordus ſcriptum reliquit. Vtriuſque flores

Maius,

Maius, vuas verò Autumnus suppeditat. Prior Græcis ἀμπελος λευκὴ, id est Vitis alba. & ἄμπελος quidem dicitur, non modò quòd foliis vitē referat, verùm etiam quia fructū in exiguæ vuæ, acinis licet raris, similitudinem conformatum producat. Dicitur & βρυώνια λευκὴ ἐφεσιακὴ λεία, χαλδαϊκὴ, μυλαύρου, ψιλάθρου. δρυχέλωτες, ἀχαμαὶ, ἢ χιλάνθρωπος: à Plinio etiam Madon: ab Arabibus Alphesera: à Matthæo Syluatico viticella: in Thesauro pauperum Roraistrum. Apuleius Apiastellum, Vuam Taminiam, Agrifolium & Dentariā appellat: Germ. Stichwurtz hundstürbs/hunderäbs/teufelstirsen: nostri vulgarem appellationem sequentes, Bryoniæ: Gall. *Caulcuures*. Ital. *Zucca salnatica*. Hisp. *Nueza blanca*, & *Norca blanca*. Altera Græcis ἄμπελος μέλαινα ἢ βρυώνια μέλαινα: Latinis Vitis nigra, Bryonia nigra, à nonnullis χαμαίμπελος, ἀνηφόρος. Galen. propriè βρυώνιον vocari ait. Idem Plin. affirmat qui & à nonnullis Chironiam, χειρωνιὰν, ac ἀκτάνιον dici refert. Chironia autē cognominatur à Chirone inuentore. Est Chironis, inquit Plinius inuentum ampelos, quę vocatur Chironia. * Facultate autem Bryonia alba omnibus suis partib. calida & sicca est; tertium gradū, præsertim caloris excedēs, cum expurgandi potentissima vi, per quam non modò biliosos, ac pituitosos, sed & aquosos humores educit. Asparagos, qui prima germinatione prodeunt, si decocti edantur, aluum & vrinam ciere Dioscorides scribit. Galenus verò ab omnib. pro more per Ver edi ait, eduliumq; esse stomacho propter adstrictionem gratum. Quod de vitis syluestris, siue Tami quidem, sed nequaquam de huius germinib. veritatem habet. Nam albæ Bryoniæ asparagi, siue prima germina nequaquam astringūt, sed aluum vehemētiùs commouent, stomachoq; grauem molestiā inferunt. Dioscorides item radicis succum Vere exprimi, bibiq; cum aqua mulsa, pituitamq; ducere, ait. Ducit autem nō modò succus, sed & radicis decoctum, pituitā, bilem flauam, ac serosos aquososq; humores, & quidem validissimè, vnà ventriculum ita sæpenumerò perturbans, vt & eosdem vomitione reddi procuret. Conferre huiusce modi vehemēs purgatio hydropicis posse speratur, & quos comitialis morbus, aut capitis diuturnæ, & pertinaces vertigines detinent. Sed tamen epilepticis non quotidie, vt Dioscor. monet, exhibendæ: subinde etenim dedisse satis erit molestum. Validum enim, vt diximus, est remediū, violenter purgans, & naturę vim inferens. Extrahit eadem radix mortuos fœtus, & secūdas subdita, idemq; in infessibus decocta potest. Cutim eadē extergit & erugat: maculas solares, varos, lentigines, cicatrices nigras, cum eruo & Chia terra ac fœnogræco depurgat, aut in oleo decocta vsq; dum colliquescat. Tollit fugillata digitorum pterygia compescit: cum vino imposita inflammationes discutit, ac abscessus rumpit: educit & ossa trita & imposita: miscetur & commodè erodentibus medicamentis: auctor Dioscorides. Fructus ad scabiem & lepram facit illitus, & impositus, eodem auctore. Galenus iis, qui coria densant, vtilem perhibet. Plin. lactis abundantiam facere scribit. Videtur tamē magis lactis generationi aduersari. Nam acris est, & eo vellera ac coria, Dioscoride teste, depilantur. Nigra Bryonia supradictæ, vt Galen. ait, ad omnia similis, nisi quòd imbecillior. *Dodonæus.*

Bryonia syluestris, seu Vitis syluestris, longos, lignosos, mediocris crassitudinis, rimosi corticis, instar sarmentorum vitis, obscurè subrubentes, viticulosos promit cauliculos, quib vicinis quibusuis multis se amplexibus circūuoluit, ac crebris intorquet circuitionib. ab imis ad fastigium scandēs: capreolis siue viticulis caret: folia hederacea, mollia, splendentia, smilacis lęuis haud absimilia: flores candidi, exigui, muscosi, odorati, racematim dependent: vuæ paruæ sunt: acini virent, maturi cocci modo rubent: radix crassa, longa & magna, succo glutinoso & lēto plena, adeò vt friata digitis adhæreat. In syluis opacis, & similibus locis asperis, præsertim vbi aquæ subsunt, gignitur: reperitur & sub Corylis prope Argentinam, vt Kyberus prodidit. Martio mense asparagi siue prima erumpunt germina: flores Maio: vuæ circa vindemiæ tempus maturantur. Græci hanc ἄμπελον ἀγρίαν, id est, vitem syluestrem dicunt. Differt tamen non parum à Labrusca siue vite vinifera syluestri, quæ & ἄμπελος ἀγρία. Præbuit vtriusque ὁμωνυμία Plinio occasionem, vt satis de his se explicare non potuerit, lib. 23. cap. 1. & vtramque inter se confuderit. in quo sunt & Arabes notandi. Dicitur verò & hæc syluestris Bryonia, Latinis Tamus. fructusque eius Vua Taminia. Italis *Tamaro*. Vua Taminia autem, etiam Staphysagria est sed hāc falsò ita nuncupatam, Plinius inquit. Germanis est Schmärwurtzel. Allobroges Latinam vocem retinent, & Tamum quoque, aut Tanum appellant. Plin. Salicastrum etiam vocat: Ruellius Sigillum B. Mariæ, in officinis quibusdam nominari refert: Nō est hoc loco refellenda eorum sententia, qui Cyclaminum alteram hanc esse volunt. Vel sola enim radicis magnitudo facilè hos redarguit. Cyclamini siquidem radix ἄχρηστος, id est, nullius vsus ac exigua, huic autem magna & multi vsus. Cum eo magis videretur agendum, qui ἄμπελον siue βρυώνιον μέλαιναν esse pertinaciùs tuetur: nisi reperta, & ab eo conspecta legitima Bryonia nigra, sententiam mutaturum speraremus. Sed tamen quid vetat, & in huius errorem animaduertere, & Tamum non esse Bryoniam docere? Caret capreolis Tamus fructum non nigrum, sed pulchrè rubentem gignit. Bryonia verò nigra capreolos habet instar vitis, & acinos profert nigros. Ostendunt hæc differentiam satis euidentem. * Sunt autem Tami siue syluestris Bryoniæ radices calidæ & sicæ ordine tertio: fructus adsimiles, facultate attamen mitiore. Vtraque absterguntur, & digerunt. Dioscorides radices ait aquosa detrahere, & hydropicis vtiles, si in vino, quod aquam marinam admixtam habeat, fetuefiat,

& cum aquæ cyathis duobus bibantur: fructus ſiue acinos, cùm à Sole, tum & alias cutis maculas expurgare. Abſtergit autem non modò maculas, verùm & ſugillatarum partium liuores citiſſimè idem digerit, ac reſoluit: quod & radices impoſitæ poſſunt. Recenter enata germina, muria condiri, atq; inter cibaria recipi, Dioſcorides refert. Inferri menſis & noſtra ætate in Hetruria, Matthiolus ſcribit. Idem quoq; in Hiſpania Betica fieri alij aſſerunt. Dicũtur à porcis huius radices quæri, erui, ac cum voluptate mandi, neq; minus eſſe gratæ, quàm Cyclamini orbicularis, quæ inde panis porcini nomen indeptæ ſunt. Si quis autem hanc ob cauſam Cyclaminum alteram eſſe contenderit, hunc & plures alias Cyclaminis annumerare oportebit. Neq; enim huius tãtummodò, ſed & multarum aliarum ſtirpium radices quærunt eruunt, auidiſſimeq; deuorant porci, quarum nullæ ad Cyclamini genera pertinẽt. Temerarium idcirco fuerit, Tãnum Cyclamini ſpeciem aſſerere, quòd eius radices porcino generi gratæ ſunt. *Dodonæus.*

OENANTHE folia habet paſtinaceæ: florem candidum. caulem craſſum, palmi altitudine: ſemen atriplicis: radicem magnam, in multa rotunda capitula exuberantem. Naſcitur in petris. Colligitur autumno: ſiccatur ad ſolem, & conſeruatur per annos duos. * Radix è vino vrinæ ſtillicidio conuenit.

RVBIA Græcis Erythrodanum, officinis Rubia tinctorum: German. *Rotte.* Belgis *Mee*, & vbi comminutæ ſunt radices. *Mee Crappen.* Ital. *Rubbia & Robbia.* Hiſp. *Rubia, Roya, & Granza.* Gall. *Garance* vocatur. Huius quidem propriè ſpecies nullæ ſunt. Sed ſi omnes illi foliis ſimiles ad eam referantur, multæ occurrent, vt Aparine, Mollugo, Gallium, Aſperula, Cruciata, quæ omnes foliis Rubiam referunt, & idcirco ſylueſtres eius ſpecies videntur. Ramulis autem Rubia exit quadrangularibus, geniculatis, aſperis, craſſioribus, maioribusq;, quàm Aparines: foliis anguſtis, oblongis, aſperis quoque, è ſingulis geniculis quinque ferè, in radiantis ſtellæ modum diſpoſitis. flores in ſummis ramulis parui dilutè lutei. Semen rotundum, paruum, initio virens, inde rubens, poſtea nigrum, radices prælongæ, tenui medio neruo, cortice verò carnoſiore ac rubente, quo cùm lanę, tum & alia rubro inficiuntur colore. Seritur Rubia non paucis Italiæ, Hiſpaniæ & Galliæ, plurimis etiam Belgij locis, pingui fœcundoque ſolo Dioſcorid. quandam ſuæ ſpontis eſſe tradit: alteram verò in Thebana Galliæ, & Rauenna Italiæ, nec non in Caria inter oleas ſeri. Valerius Cordus Rubiã etiã iuxta Germaniæ Spiram ſpontaneam in ſepibus naſci refert, ſatiuæ per omnia ſimilem, maiore tantùm radice. Aeſtate floret ſemenq; facit. Auguſto radices leguntur, quæ reſiccatæ, & attritæ, in vſum & tinctorum, & medicinæ væneunt. Rubiæ autem radices, vt potentiam ac vim haud obſcurè adſtringentem obtinent, ita quoq; natura ac tẽperamento frigidæ ſunt ac ſiccæ. Guſtatæ ſiquidem acerbum ſaporem referunt, cum exigua tamen quadã dulcedine primò occurrente, quã acerba & adſtringẽs mox excipit qualitas. Quod non modò à nobis, ſed & ab expertiſſimo ſui ſeculi medico Gulielmo de Saliceto compertum & obſeruatum quoq; eſt: qui pontici eam eſſe ſaporis ſcriptum reliquit. * Commendatur verò paſſim Rubiæ radicum decoctum, ruptis, cæſis, vulneratis, & ex alto præcipitatis ſanguinis fluores reprimere: inflammationes mitigare: offenſas quaſſatasque partes ad ſanitatem perducere creditur. Miſcẽtur his de cauſis potionibus, quas vulnerarias recẽtiores appellant. In quibus tantam earum vim ac efficaciã, & Matthiolus quoque eſſe refert, vt etiam thoracis, & inteſtinorũ lethalia vulnera his curari poſſe ſperetur. Accedit noſtræ ſententię expertiſſimus ac clariſſimus olim Louanij medicus Ioannes Spiringus, qui in Rhapſodijs ſuis ſcriptum reliquit, Rubiæ decoctum cum Tryphera magna exhibitum valere aduerſus fluxum mẽſtruorum, hæmorrhoidum, & dyſenteriam: idq; euidentibus experimentis compertum, quod Rubiam adſtringentem eſſe confirmat. At Dioſcor. Rubiæ radicem vrinam ciere, ac multam craſſamq;, & nonnunquã ſanguinem ducere tradit: & tãtam ei aperiendi vim adeſſe, vt appoſita etiam menſes, ſecũdas, & fœtus extrahat. Fefellit autem eum vrinæ intenſus rubor, vſum Rubię mox conſequẽs, quem è permixto ſanguine eſſe exiſtimauit, qui tamen non aliunde eſt, quàm ab ipſo colore Rubiæ. Radix etenim huius quouis modo aſſumpta, mox vrinam rubicundo inficit colore, nec ſecus ac Rhabarbarum eandem tingit luteo: ſubſtantiam interim eius non permutãs, nec craſſiorem, quàm antea fuerat, reddens: in ijs ſcilicet, qui integra ſanitate fruuntur: quod non aperire eam, ſed aſtringentis quoq; facultatis participem eſſe non minus quàm Rhabarbarum, citiùs commõſtrat. Propter adſtringendi ſiquidem ipſius potẽtiam, colorem ſeroſi humores aliquandiu retinent. Adſtringentibus enim permixti colore, diutiùs coloratis inhærent, nec ita citò euaneſcunt. Probè iſtud norunt, qui ex florum herbarumq; ſuccis colores colligunt. alumen etenim vnà cum ipſis permiſcent, quò in longius tempus coloris ſpecies alioqui citò peritura retineri ac conſeruari poſſet. Ex his autem ſatis conſtat, extergendi aut aperiendi potentiam Rubiæ nullam eſſe, & Dioſcoridem huiuſcemodi vim ei temerè tribuiſſe: ac poſt eum Galenum, & poſteriores reliquos, in eius verba iuratos. Plin. contra ſerpentes Rubiæ ramos cum foliis imponi ait, & inueniri ſe apud quoſdam (quod vaniſſimum) morbum regium ſanari hoc frutice, etiam ſi adalligatus ſpectetur tantùm. *Dodonæus*

MYRICAE, ſeu Tamaricis radix vulgò cognita eſt. * Elephantiaſim ex lienis vitio obortam, huius decoctum, & cum paſſis vuis eporum ſanare tradidit Alcanzius Arabs, id quod ſe vidiſſe ait in duabus mulieribus. *Matthiolus.*

SICCANT quoq; in primo exceſſu, radix Althææ,

thæ, Ari, Fœniculi, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus siccis in secundo.

SICCANT ordine secundo, radix Capparum, Cichorij, Raphani, &c. de quib. suprà suo loco.

De radicibus siccis in tertio.

RADICES cauæ duæ sunt: vna maior, altera minor. Maiori folia sunt Coriandri modo dissecta, tenuia, dilutè virentia, cæsio videlicet Aquileiæ foliorum colore: quorum & formam aliquatenus referunt, minora tamē: pediculi teretes, tenues & leues, palmum longi: circa quos superiori parte flosculi ordine digesti, oblongi, in corniculum desinentes. Linariæ floribus conformes, dilutè in rubro purpurei, subinde albidi. semen in valuulis latiusculis exiguisque, nigrum, paruum & splendens. radix tuberosa, inferiore parte sessilis, & excauata, pulpa, dum recēs, sublutea, vbi verò exaruit, in virore subnigricante, gustu cum amaritudine quadam austera. Minor ipecies foliis, pediculis, purpurascētibus oblongisque floriculis, siliquulis, & semine maiori similis est: humilior tantùm, ac minor. radix huius non caua, verùm solida, globosa, verticilli specie, colore subluteo, sapore cum amaritudine adstringente. Exit vtraque circa sepes, vepres, agrorum, & vinearum margines, humilioribus locis ac solo pingui lætoque. Vnaq; in Germania, minor Belgis frequentior. Primo statim Vere vtraque erumpit: florem mox facit, semenque breui perficit. Mense Maio eius præter radices nihil supereſt: ita paucis hebdomadis apparet. Germ. Holtz urtz. Belgæ Hoofwortele/id est radicem cauam appellant. Officinas perperam hac pro Aristolochia rotunda vsas notius est, quàm referri, aut refelli debeat: & similiter eorum manifestus error, qui temerè Pistolochiam iudicarunt. Quo autem nomine dici debeat, (si modò veteribus cognita fuerit) non parum ambigendum videtur. Sunt qui Leontopetali speciem faciant: alij Eriphion: nonnulli Thesium plerique Capnon Chelidoniam. Cum Leontopetalo autem tuberosis radicibus, & quadantenus foliis conuenire videtur: sed caulicorum alæ plurimæ, floresq; Anemones in radice caua desiderata, discrimen adferunt. Leontopetali etenim caulis ramosus in alas multas diuiditur, flos verò qualis Anemones, vt quidem Dioscorides, & Plin. referunt. Eriphion autem si vtique ἀπὸ τῆ ἔριφου id est, à Vere nomen habet, ἐρίφιον, aut citius ἔαρίφιον. Veris q; plãta non impropriè hæc radix nuncupari poterit. Veris siquidem tempore tãtùm modo apparet, ac viret. Sed tamen ἐρίφιον ab hœdo dictum ea propter non est. Eriphion siquidem illud, lõge aliud est: vt quidem describitur tum ab Apulcio, tum in libro ad Paternianum Galeno attributo. Apuleius Eriphiõ, ait, nascitur in Gallia, in monte Sonacti: figuram habet apij: florem purpureo similem: nascitur septem radicibus totidemq; ramulis. ipsa autem patula humo omni florens tempore, semen habet tanquam faba. In libro autem ad Paternianum hæc verba leguntur: Eriphion herba est, quæ in summis montibus inuenitur: folia habet similia Apio, & thyrsulum oblongum, in cuius summo flosculum quasi violaceum, & semen in medio: radicem quoque ad magnitudinem, & altitudinem cepæ oblongæ. habet & radices alias, quę radiculas alias è radicibus emittunt, nigro cortice vestitas. Ex quibus manifestum, radicem hanc nequaquam huiusmodi Eriphion esse. De Thesio seu θρυμβίῳ, pauca apud veteres extant. Theophrastus radicem eius amarā esse, & tusam aluum purgare ait. Plin. lib. 21. cap. 17. radicem quæ Thesium appellatur, bulbosis non dissimilem, & gustu asperam refert. Athenæus Timachidam citans auctorem, Thesium florem tradit, ex quo Ariadnes corona composita fuit. Conuenire hęc satis radici cauæ apparent. tuberosa siquidem radix, gustu non absque amarore austera, quæ ad purgationes facere creditur. Sed in tanta veterum breuitate quid affirmandum? Capnos Chelidonia, quæ iuxta sepes enascitur, atque hinc φαγυμίτης cognominatur, qualis sit, Aetius non exponit. solum nomen eius reperitur Tetrab. 2. lib. 3. cap. 110. in collyrio Marciani: & Tetrab. 3. lib. 2. cap. 1. inter calefacientia, & firmitatem iecinori confetentia. Quòd si autem Capnos chelidonia illa est, quæ à Plinio, lib. 25. cap. 13. prima Capnos nominatur, & ad oculorū caligines commendatur, satis manifestum, Cauam radicem non esse Capnon Chelidoniam. Prima etenim Plinij Capnos ramosa est, & vicinis sepimentis sese implicat: caua verò radix ramulis adnatis caret. humilisq; nullis sustinetur, neque eget adminiculis. Si autem alia est, Aetij Capnos Chelidonia, quàm Plinij (quod fortasse, Chelidoniæ cognominatio innuit) non citra aliquam occasionem Capnos Chelidonia appellari potest. Fumariam etenim folijs, tametsi maioribus, aliquatenus refert: & Vere quidem primo, circa videlicet χελιδόνας, id est, hirūdinum aduentum. Sed tamen idcirco veram & legitimā Capnon Chelidoniā esse non consequitur. Sunt siquidem & aliæ eodem tempore prodeuntes, breuiq; pòst pereuntes, quæ tamen Chelidoniæ nõ appellantur. Cæterùm Caua radix calida & sicca potentia est, magis tamen sicca quàm calida: vtpote tertio resiccans, secundo verò ordine excalfaciens, adstringit autem. & abstergit, nonnihilq; digerit. Vtilis ad veteres diuturnosq; tonsillarum fauciúmue tumores. valet etiam aduersus hæmorrhoidum cum tumore dolores cum vnguento ex populo nigra, aut alia simili facultate permixta. Ferūt & hanc drachmæ vnius pondo sumptam aluum ducere, pituitamque detrahere. *Dodonæus.*

PENTAPHYLLI, seu QVINQVEFOLII radix. German. Fünffingerkrautwurtz. Gall. *Racine de Cinquefeuille*, est subrubra, oblonga, veratro nigro crassior. Nascitur in riguis & aquarijs ductibus. Colligitur Augusto mense: siccatur in vmbra, & seruatur per annum. Ius radicis decoc-

ctæ ad tertias: ſi in ore contineatur, dentium dolores ſedat: putrida oris vlcera collutione ſiſtit: arteriæ ſcabritias gargarizatu lænigit: contra aluī Profluuia, & dyſenterias auxiliatur: item articulorum, coxendicumq; cruciatibus potum. Cocta in accto, & illita, ſerpentia vlcera cohibet: ſtrumas, tumores, duritias, abſceſſus, & collectiones diſcutit: ignes ſacros, reduuias, condylomata, pſorasq; ſanat. Teneræ radicis ſuccus, contra iecinoris, pulmonumq; morbos prodeſt: item aduerſum venena. Illita cum melle & ſale, tam vulneribus, quàm fiſtulis remedio ſunt: enterocelicis auxilium præſtant. *Dioſcorides.*

TRIFOLII, OXYTRIPHYLLI, vel ASPHALTII radix longa, tenuis, & valida eſt. Antidotis inferitur. * Laterum dolores ab obſtructione natos iuuat: vrinam, menſesq; prouocat. *Dioſcor.* & *Gallenus.*

SICCANT etiam in ordine tertio, radix acori, aſari, apij, doronici, ſeu carnabadij, petroſelini, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus excalfacientibus caput.

PAEONIAE radix, Germ. Peonien wurtz. Gall. *Racine de Pensiſne.* Ital. *Radice di Peonia*, maris digitali craſſitudine, & palmi longitudine, guſtu aſtringens, alba. fœminæ radicibus ceu glandes circiter ſeptem aut octo inhærent, vt in haſtula regia. Naſcitur in altiſſimis montibus, & præruptis. Colligitur menſe Auguſto, ſiccatur & conſeruatur per annos duos vel tres. * Feminis à partu non purgatis ſicca radix datur, ciet menſes amygdalę magnitudine pota. ventris doloribus cum vino pota auxiliatur. valet contra regium morbum, & renum, ac veſicæ dolores. decocta in vino aluum ſiſtit. Alligata radix, puerorum epilepſias ſanat. *Dioſcor.*

CAPVT quoq; excalfaciunt, ſeu pituitam in capite concoquunt, radix Fœniculi, &c. de qua vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus excalfacientib. thoracem.

ARISTOLOCHIAE, auctore Dioſcoride, tres ſunt: lõga, rotunda, & clematitis. Plin. Piſtolochiam ſpeciem annumerauit quartam. Poſterior ætas quintam, Saracenicam dictam, adinuenit. Longa ariſtolochia multis à radice tenuibus ac viticuloſis germinat cauliculis: circa quos folia hinc inde mollia, odorataque: flores iuxta folia oblõgi, cani, vna parte longiores, coloris purpurei, odoris grauis: fructus turbinati, ſtriati, exiguis pyris cõformes, qui ſemine maturato in quinq; vt plurimũ partes diſtilliunt. quod triangulum, ac nigricãtis eſt coloris. radix ſubeſt dodrantalis, aut breuior, digitalis craſſitudinis, buxei flaueſcẽtis coloris: odorata, ſed perquàm amara, ac ori ingrata. Rotunda ariſtolochia cauliculis, foliiſq; priorem refert, ſunt tamen paulo rotundiora folia eius, cuius fructus turbinatur. flos vnius (differentia etenim in hoc nonnihil) oblõgior & anguſtior, colore ſubluteus: alteri? breuior, & qua reflectitur parte, in purpura ſubnigricans. fructus huius pyri modo e latiore ſede faſtigiatur: illius in rotũdo oblongus: vtriuſque ſtriatus. ſemina qualia lõgæ radices orbiculatæ ac tuberoſæ, guſtu & odore longæ. Clematitis longis, prætenuibus, viticuloſisq; ſuis cauliculis, ac non rarò ramoſis, vicina quæuis adminicula cõprehẽdit, quibus ſe Smilacis modo implicat, ac circumuoluit. folia longiori pediculo hærent, leuia, lata, acuminata, vti aliarum. flos ſimiliter cauus, oblongus luteus, aut ex purpura nigricans, fructus haud differẽtes. tenues autem radices ſunt, & prælongæ, modò per ſumma ſerpentes, mox altius demiſſæ, colore præcedentium. Dioſcoridis exemplaria, Clematitem foliis eſſe, habent ἀνθῶδες μικρῷ ἰωειδές, ſed legẽdum eſt ἀνθῶδες ἰωειδεῖ, μικρῷ. Deprauatus eſt de Clematite & Theophraſti locus. nam vbi legitur: τῇ χροιᾷ μέλανα. & mox: φύλλον ἔχει σφενδαμοειδὲς τῇ ἀλοίνῃ: reſtituendum eſt: τῇ χροιᾷ ἢ μέλινα, id eſt, colore melina, & φύλλον ἔχει σφενδαμοειδὲς τῇ ἐλέᾳ. Ariſtolochias autem naſci pinguibus & campeſtribus locis, Plinius refert. Hiſpaniæ agri harum trium feraces ſunt. Longam & rotũdam in Italia, ac Narbonẽſi Gallia reperire quoq; eſt. Clematitem Petrus Bellonius in Ida Cretæ monte à ſe inuentam ſcribit. Carolus Cluſius circa Hiſpalim, plurimisq; alijs Beticę Hiſpanię locis, in dumetis, & vepribus offendiſſe ſeſe hanc refert. Florent ariſtolochiæ in Belgio quidẽ Maio, aut Iunio: alibi & in calidioribus regionibus priùs. Colliguntur autumno: ſiccantur ad ſolem, & ſeruantur per annos duos, vel tres. Nuncupatur Ariſtolochia, Græcis ἀριστολοχία, quoniam ἄριστα τοκίοις, id eſt, optima puerperis ſit. Priorem ἀριστολοχίαν μακρὰν, id eſt, Ariſtolochiam longam, ab ipſius radicis forma, item & θανατόλοιτον, ἀριστολοχίαν τὴν κληματῖτιν nuncupant, & Ariſtolochiam quoque marem. Altera fœmina exiſtimatur, & ἀριστολοχία στρογγύλη, ſiue rotunda Ariſtolochia dicitur à nonnullis etiam κυκλαμινέα, ceu terræ malum. Cyclaminus tamen, & terræ malum appellatur, ab Ariſtolochijs multùm differens. Tertia Ariſtolochia κληματῖτις, veluti ſarmẽtitia cognominatur. Reperiuntur porrò & apud Apulcium Ariſtolochiæ & aliæ appellationes: vt ἀδὲ βίζα, ἰσθμία, πυξίουσα, ἀμφίδοξον, ἀσπλῆν, quæ cui ſpeciei propriæ ſint, non ſatis apparet, ac omnibus communes videntur. Facultate autem omnes hæ Ariſtolochiæ excalfaciunt, reſiccantque, & ad tertium utriusq; qualitatis ordinem pertinẽt, extergendi potentiam vnà habẽtes. Dioſcor. longam aduerſus ſerpẽtes, & mortifera. drachmę pondo cum vino bibi, & vtiliter imponi refert: ac cum myrrha pipereq; potum, expellere omnia in vteris à partu relicta, item & mẽſes, & fœtus: idemque cum peſſo impoſitam poſſe. Rotunda cùm ad hæc omnia, tum ad alia reliqua venena facit: item ad aſthma, ſingultum, rigorem, ſplenem, rupta, conuulſa, laterum dolores, cum aqua pota: aculeos, & ſpicula extrahit: oſſium ſquamas in cataplaſmatis permixta admittit: putredines remouet: vlcera ſordida expurgat, & caua cum inide melleque implet: gingiuas & dentes purgat.

Clema-

Clematitem Galenus fragrantiorem esse ait: itaque ea ad vnguenta vnguentarios vti, sed ad sanationes infirmiorem. Cæterùm Pistolochiã hanc speciem nuncupari, πολύριζον verò cognominari, Plin. lib. 25. cap. 8. scribit. Est, air, & quę Pistolochia vocatur quarti generis, tenuior quàm proximè dicta (nempe clematitis) densis radicum capillamentis, iunci plenioris crassitudine: hanc quidam Polyrrhizon cognominãr. At facultate, & viribus hæc alijs reliquis haud absimilis videtur, excalefaciens similiter, & exsiccãs, non adeò tamen intensè. Conuulsis, contusis, ex alto præcipitatis, ex aqua potam vtilissimam tradi, Plin. auctor est. Sarracenica deniq; Aristolochia tenuibus foliis frondosisq; ramulis, reliquis similis est, altior tamen, ac procerior, quàm lõga aut rotũda. folia eius maiora, quàm Asari flores, cõcaui, oblongi, vna parte prominẽtes, colore subluteo. fructus pyrorũ instar turbinantur: semina in his intersepta, triãgularia, sordidè nigricãtia. radix longiuscula, mediocris subinde crassitudinis, lutea, buxi ligno colore similis, amaritudine nec longa, nec rotunda inferior. Est autem has interdum exiguas tenuesq; reperiri, vbi videlicet quandoq; & non ita dudum collectę, & sublatæ. Ex relictis siquidem radicum particulis nouellæ plantæ, tenellas initio ac sarmentitias radiculas promunt. Multis in Germania, ac Belgio, nec non in Italia, & alibi, locis huiusmodi Aristolochia reperitur, iuxta vineas matginesq; agrorum, læto ac restibili solo. In hortis feliciter quoq; adolescit. Quem semel occupauit locum, ægrè deserit. Quantacũq; etenim radiculæ pars, licet, altè, atq; in profundo abdita, germen tamẽ emittit: adeò pertinacis est vitæ. Huius æstate flores: autumno fructus colligi possunt. Vulgò Sarracenicam nuncupant: Gall. *Sarasine.* Belgæ *Sarasyn cruyt.* Germ. Osterluceyoffic inæ Aristolochiam longam. Atq; pro hac olim ab omnibus habita fuit. tandem Clematitis appellari cœpit. Sed iam legitima Clematide reperta, quo hanc nomina alio quàm quintę Aristolochiæ compellabimus? nisi forte Clematitem alteram, vel Aristolochiam longam maiorem eam nuncupari magis placeat. Vi autem & potentia hæc Aristolochia reliquis etiã similis, insigniter amara, & calida, longa non inferior: proinde & pro hac in omnibus compositionibus succedere, & recipi absq; vllo errore potest. *Dodonæus.*

A cedonica: & inter has laudatissima, quæ mutila ferè, & densa constat radice, frangẽti contumax, subrufo colore, gustu amaro, odore perquã grato & sincero, ita vt nullum prorsus situm redoleat: quæ dum tunditur, sternutamenta mouet. Secundum locum habet Africana, candicans, gustu amara. Teredines in vetustate sentiunt: tunc tamen odoratiores reddi solẽt. Floret vere, Maio potissimùm mense, quo sanè tempore flores colligi debent. Radices autem autumno. * Vis omnibus excalfactoria, extenuans, contra tussim efficax: humorum, qui ægrè reijciuntur, crassitiem digerunt: bilem, crassamq; pituitam ex hydromelite drachmis septem epotæ, purgant: somnum conciliant, lachrymas ciunt, torminibus medentur. Eædem potæ ex aceto auxiliantur serpentium ictibus, lienosis, cõuulsis, perfrictionibus, horroribus, & quibus genitura effluit: menses ex vino potæ pellũt. Decoctum earum, fœminarum fotibus vtiliter imponitur, ad emolliendos locos, laxandaq; in eis venarum spiracula: ischia dicis infũditur: fistulas ac sinus carne explet. Radices ex melle glandis modo subditę, partus extrahunt: quinetiam cœctæ & illitæ, strumas veteresq; duritias emolliunt. Siccæ quoq; vlcera replent, & cum melle purgant: nudata ossa corpore operiunt: doloribus capitis cum aceto & rosaceo magna vtilitate illinuntur. Admotæ cum albo veratro, & duabus mellis partibus, lentigines & vitia cutis in facie à sole contracta emaculant. Pessis, malagmatis, & acopis inseruntur. Succus hydropicis propinandus, quoniam recenti Illyrica destituimur, è nostrate elicitur, ducitq; abundè aquas. Mansa oris halitũ commendat: dentium dolores mulcet, si radicis decocto ijdem foueantur. Coquit item, abstergit, digerit, resoluit lenit, referat, expurgat, & deijcit: vulnerarijs medicamentis immixta sarcotica est. Radi cis expressus succus bilem flauam, pituitam, & aquas cutem subeuntes pellit: hęmorrhoidas fo tu elicit. Radix ipsa contrita, & ex aceto bibita, omnibus aduersatur venenis. Succus naribus infusus cerebrum à pituita mirificè purgat: ventriculo tamen nocet, cùm per se tantùm bibitur. *Dioscor. & Matthiolus.*

Iris (Germ. Blaw gilgen, Teutonici q; Gall. *Flambe ou glayeul.* Ital. *Iride giglio azzuro, lilio celeste.* Hisp. *Lirio cardeno.*) à cœlestis arcus similitudine nomen accepit. Folia fert gladioli, sed maiora, latiora, & pinguiora. Flores in summitate cuiusque caulis, æqualibus inter se spacijs distant, incurui, varij: siquidẽ candidi, pallentes, lutei, purpurei, aut cœrulei conspiciuntur: qua diuersi coloris specie, quædã cœlestis arcus imago repræsentari videtur. Radices subiacent geniculatæ, solidæ, odoratæ: quæ frustatim dissectæ, in vmbra siccantur, & trajectæ lino reconduntur. Passim in hortis prouenit. Melior est Illyrica & Ma-

Iridem ex Illyrica accipi vult Andromachus nõ sine ratione: nam si eam conferamus cum altera quę in Africa crescit, reperietur secundum Galenum 1. lib. de Antid vnam alteri præstare, quantum viuum corpus cadaueri. Quanquam quæ crescit in alijs quibusdam locis, nõ multùm Illyrica est inferior, & ex nostris Florentina est præstantissima: nec in Illyriam eam ob causam necesse est nos mittere, cùm alibi quoq; laudabilis reperiatur. Quòd si quis eam diligentiam adhibeat, vt ex Illyria afferendam curet, proculdubio multum proderit: at si ex alijs regionibus eam accipere necesse sit, operam det, vt hasce notas habeat, nimirum, vt sit densa, dura, rubescens, breuis, odorifera, gustu mordax, sine mucore, & quæ inter terendum sternutationẽ excitet, quod de Iride absolutè ita dictum intelligendum est

Sciendum quoque, quantum ad colorem, Florentinam eſſe albam, quemadmodum & aliæ, quas huc vſque in Italia vidi, vnde non nimis ſolicitè colorem rubeſcentem, qualis in ſola Illyrica apparet, nos requirere oportet. Neque refert quod Galen. cap. 23. lib. 4. de ſimplic. Medic. quaſi generale n regulam tradat, omnia, quæ colore fuluo, aut flauo, aut rubro ſint prædita, eſſe calidiora albis: & exemplum affert de Iride, quoniam Damocrates, vt patet ex eodem Gal. lib. 8. de comp. Medic. ſecũdum loca, cap. 10. ad quoddam Malagma quod pro Epate conficitur, accipit Iridem albam.

BEDEGVAR, Dioſcoridi SPINA ALBA, Germ. Weiß diſtel / oder Stechtraut. Gall. *Chardon noſtre Dame*, dicta, ex quarundam ſentẽtia ea eſt planta ſpinoſa, quæ folia habet longa, anguſta, maculis albis diſtincta, capitula ſpinoſa, & in his flores purpuraſcentes. Naſcitur in mõtanis. Colligitur radix autumno: ſiccatur & conſeruatur per annum. * Pota cœliacis, ſtomachicis, & ijs qui eruenta extuſſiunt, efficax eſt. vrinam cit, tumoribus illinitur. Decocto eius dentes in dolore colli prodeſt. *Dioſcorides.*

THORACEM etiam excalfaciunt, ſeu pituitam in thorace coquunt, radix Enulæ, Glycyrthizæ, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus excalfacientibus cor.

BEEN album ſecundum quoſdam polemonium eſt Dioſcoridis: ea, inquam, planta, quę radice conſtat cubitali, candida, caule geniculato, betonicæ altili vocatæ non diſſimili, ex quo dependent veſiculæ, ſeu folliculi quidam rotundi & candidi, folia polygono mari ſimilia, maiora tamen & longiora, & ex interuallis bina. Notiſſima eſt per Hetruriam. Been rubrũ, aliqui Dioſcoridis tripolium eſſe volunt. pro hac oſtendũt plantam quandam in maritimis naſcentem, foliis glaſti, magis virẽtibus, longioribusque: caule pe. ſumma diuiſo floſculisq; purpureis onuſto: radice rubra, palmũ longa & contorta. Been tubrum cum hac deſcriptione magis quadrat, quam album cum polemonio: donec tamen certius de ea iudicium ſtatuatur, radice paſtinacæ ſylueſtris, aut ſatyrij, aut terebinthi ſummitatibus vtemur. * Ad cordis affectus conducunt. *Medici Florentini.*

COR etiam excalfaciunt, radix Bugloſſæ, Zedoaria: de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De radicib. ſtomachum excalfacientibus.

CALAMVS odoratus in India naſcitur. Melior eſt fuluus, denſ* geniculatus, & qui aſſuloſè frangitur, plena ..aneorum fiſtula, albicatus, lentus in mandendo, & aſtringens, cum aliquãta acrimonia. Is hodie incognitus eſt: vulgaris autem calamus aromaticus, Acorum ſonẽ eſt, vt ſupra diximus. De eo nũc plura non dicemus, ſed pro eo Schœnantho vtemur. * Calamus aromaticus vrinam potu ciet: quare cum gramnis, aut apii ſemine coctus, in aquę ſubter cutem ſuæ morbo, renum vitijs, ſtillicidio vrinæ, ruptisq; commodè bibitur: menſes & pota, & appoſita pellit: tuſſi ſuffitu medetur per ſe, aut ex reſina terebinthina, hauſto per arũdinem fumo: ad muliebres inſeſſus decoquitur, & clyſteribus imponitur. Malagmatis & ſuffitionibus odoris gratia commiſcetur. *Dioſcorides.*

Calamus odoratus non affertur: vtendum itaq; eius ſuccedaneo. Diximus autem ſuprà, cũ ageremus de regulis ſuccedaneorũ, de quibuſdam ſimplicib. quæ nõ ſine errore illius loco aſſumũtur. Nunc verò hoc addendũ, in eodem libro de ſuccedaneis, qui Galeno attribuitur, loco Agallochi ſumi calamũ odoratum: contrarium itaq; fieri etiã poteſt, ſumendo Agallochum pro Calamo, quæ ſubſtitutio cæteris præferenda, tanquã melior. Nam Agallochum quoq; calidum & ſiccum eſt in ſecũdo gradu, ut ex Serapione colligitur, & pariter aſtringens, amarum & odoratum, quemadmodũ etiam Calamus: præterea vt plurimũ eſt lignoſum, quare omnes partes ſimiles ſunt: & tametſi neſcio quid acrimoniæ in ſe Calamus contineat, quod in Agallocho non deprehenditur, nihilo tamen minus, cũ propterea gradus non mutẽtur, & tantum hoc augeat ſubtilitatem partium, inq; alijs omnibus proprietas ſit eadẽ, hoc non multũ curandum eſt, donec aliud ſimplex ſeſe offerat, quod hac in parte illi adhuc magis ſimile ſit: nam rarò admodũ omnia ſimul inueniuntur. Poteſt equidẽ augeri nonnihil pondus, vt æquetur id quod in Calamo virium præterea reperitur, quemadmodum cum Caſſia fieri ſolet pro Cinamomo: At non duplum accipiatur (quoniã non ita longè differunt ſuis facultatib.) ſed tertia pars tãtum, quòd etiã fecit Actius in ſua Theriaca, ſumẽdo nouẽ drachmas Piperis nigri, loco ſex drachmarũ albi. Bononienſes pro vero calamo receperunt in ſuam Theriacam, Calamum vulgarem: Nam iudicarunt, quanquam non ipſemet ſit calamus, obtinere tamen in calido & ſicco, gradum quoq; ſecũdum, & alias de quibus diximus, proprietates, quòd ſanè à me quoque non improbatur, non ſolùm, quia veris rationibus inititur, ſed etiam quò facilius Agallochũ pro Xylobalſamo ſubſtituere poſſimus, vt paulò poſt dicetur. Nam non conuenit, vt bis vnum ſimplex accipiatur, cùm præſertim id neceſſitas minimè requirat, quemadmodũ etiam multi præſtantiſſimi Medici ſentiunt.

CARYOPHYLLATAE radix, Ger. Benedictenwurtz / caryophylli ſpirat odorem, tenuis, nigra, & bene olens. Naſcitur in montibus & in viis iuxta ſepta. Colligitur menſe Martio: ſiccatur & conſeruatur per annum. * Hac recentiores vtuntur pota ad thoracis interna vulnera. Quin & eius ſuccum admixta ærugine cuniculoſis, contuma cibusq; vlceribus vtiliter iniiciũt. Eadẽ olfactu ſpiritus recreat, & frigidum roborat cerebrum. Epota prodeſt cœliacis, dyſentericis, fœminarũ profluuijs, & eruenta expuentibus. Tãm intus ſumpta, quã foris illita, enterocelis auxilio eſt. Temperamentum ei excalfaciens & exiccans, vt manifeſto ſunt indicio eius radices: quippe quæ guſtu

gustu odoratæ, astringentesq; deprehendantur. Quibus qualitatibus nō modò attenuare, discutere, & astringere valent: sed etiam roborare. *Matthiolus.*

GINGIBER, ZINGIBER, German. Ingwer. Call. *Gengembre.* Ital. *Gengero* Hisp. *Gengibre* nominatur: planta est in Troglodytica Arabia magna ex parte nascens. Radix est herbæ graminis modo serpentis candida, odorata, piperis sapore & viribus, nisi quod tardiùs, sed diutiùs calefacit, vt longum piper. Damnatur teredinibus exesum, pulueralentum, tectorio quouis circūlitum ad pondus, & magis ad exesionem tegendam. Cibo conueniens est, & cum condimento assumitur. * Excalfactoriam vim, & excoquentem habet: aluum leniter emollit: stomacho vtilis est: efficax aduersus ea, quæ oculis caliginem offundunt. in antidota addi solet. Viride in India saccharo conditum, senibus pituitosis, ac frigidis maleq; concoquentibus accommodatum est. *Dioscorides.*

Zingiber quidem notum est, sed quòd bonitatem summā præ se ferat, in exigua copia ad nos affertur: sed est penitus cariosum, & infectū pallida vel rubra aliqua terra, qualis est Bolus Armenus falsus, quòd non tàm sit conseruandi sui causa (facilè enim propter humiditatem excrementitiam cariem & teredinem suscipit) quàm occultandi eius defectum, & obturandi illius foramina. Eligendum itaq; est album, sine carie, & quod sapore & odore admodū sit acre. Quòd si ita perfectum haberi non queat, laudatem illud quod conditum ad nos affertur: modò certi simus quòd viride sit collectum, & statim Saccharo impositū, non quòd prius siccum & coquendo emollitum fuerit, nam propter coctionem melior eius facultas in aqua remanet.

STOMACHVM quoq; excalfaciunt, seu in eo pituitam concoquūt, radix Fœniculi, Galangæ, Raphani, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus excalfacientibus hepar.

CVRCVMA Arabum, radix est officinis nota. Creditur Cyperi genus esse, quod Dioscorides in India nasci asserit. gingiberis effigie: * quod manducatū, crocivim reddit: gustu amaro sentitur, & illitū præsentem psilothri vim exhibet.

RADIX ASPARAGI vulgò nota est. Nascitur in hortis. Colligitur autumno: siccatur, & seruatur per annos duos. * Cum uino aut aceto cocta, luxatos artus mulcet. Decocta cum ficis aut ciceribus, sumpta, regiū morbum sanat: coxendicis cruciatus, stranguriamq; leuat. Alligata radix, aut haustum eius decoctum, conceptū adimit, & sterilitatem adfert. *Dioscorides.*

RHAPONTICVM, quod vulgò Rheponticum dicitur, radix est nigra, centaurio magno similis, sed minor, & rufior, sine odore, fungosa, leuis, quæ trita, manducataq;, colorem reddit pallidum, ad crocum inclinantem, à Rhabarbaro duntaxat (vt nonnulli putant) solo loco, in quo nascitur, differēs: nam rheū barbarū ex regione A Meridionali aduehitur, rheū verò ponticum ex Septentrionali. Ad hęc rheū ponticū radice constat longa & tenui, rhabarbarū aūt crassa & breui. Aliquorū præterea opinio est, eam plantā quę hodie in hortis seritur, rumici similis, quæq; rhabarbarū existimata est, verum esse rhaponticum: sesęq; expertos asserunt, easdem quas rhabarbarum habere facultates, si detur dupla quātitate.

Adfertur ad nos verū rhapōticū, nō est aūt centauriū maius. Optimū habetur, quod teredines B non sensit, quod gustatu cū remissa adstrictione lenteſcat. Adulteratur decoctione: dignoscitur verò quòd partes externæ nō sint densæ & compactę, verùm rara substātia, & gustu nihil, aut minimum adstringens. Colligitur mense Augusto: siccatur ad solem, & seruatur per annos tres. * Id cpotum, facit ad inflationes, stomachi imbecillitatē, & omne genus dolores, ad conuulsa, rupta, lienosos, hepaticos, tormina, & renū, vesicæ & pectoris vitia, aduersus intenta præcordia, & C vuluę mala, coxēdicū dolores, sanguinis excreationes, suspiria, singultus, dysenterias, & cœliacorū affectus, contra febriū circuitus, & venenatorum morsus. Datur in singulis valetudinibus eodem, quo agaricum, pondere, & cum eisdem liquoribus: si febri careant, in mulso: si dissolutio est stomachi, id est, cùm cibi tenax nō est, manditur, & sine sorbitione vlla deuoratur. Liuentia, lichenasq; tollit, cum aceto illitum Inflammationes omnes veteres ex aqua oblitum dissipat. D Summa eius vis adstringens, cum aliquanto calore. *Dioscor. & Medici Florentini.*

In *Rhapontico*, cuius radix sola in vsu est, ait Galenus quoq; fraudem committi solere: Nam in locis illis ybi crescit, quàm primùm ex terra eruta fuerit, excoquunt ad extrahendum succum, quo facto succū quasi ex Rhapontico sine adiecta aqua per se extractum, & radicem ita cocta antea, tanquam adhuc crudam & bonam vendunt: vnde opus est magno iudicio, quo na- E tiuam à cocta discernere queamus. Quod facilè potest ab illo fieri, qui semel tantum crudam diligenter cōtemplatus fuerit: cocta enim per totam substantiā magis rara, nec ita densa & compacta est, & in gustu non præbet tam validam astrictionē qualem habet cruda. Præterea breui tempore solet foraminibus exedi. Idem de Rhabarbaro Mesues dicit. Vnde nonnulli existimarunt Rhapontici Græcorū. & Rhabarbarū Arabū esse vnam eandēq; plantā. Sed hic locus non F est vt hanc controuersiam discutiamus. Satis est scire, Rhapontici legitimū ceptū esse afferri cum illis notis omnib. quæ Dioscorides illi assignat, & differre à Rhabarbaro vsitato. An verò illa differētia inde tantū oriatur, quòd distēt ratiōe soli, & alioqui sint eiusdē generis, aut quòd sanè specie sint differentes, nunc tanquā nimis longā disputationem omittamus. Neq; opus est hic de succedaneo loqui, quandoquidem verum sine multo labore, qui modò velit, Venetijs inuestigare poterit. Quòd si eius loco Rhabarbarum etiam substitueretur, parū meo quidem iudicio

aberraremus. Nam tametſi magis aluum ſoluat quàm Rhaponticum, non tamen in tanta copia hic accipitur, vt hanc ſuam facultatem exercere poſſit, quemadmodum in Agarico quoq; accidit. Hæc aliàs ſecundum Paulũ & Auicennam, magnam inter ſe ſimilitudinem habent. Optimũ eſt non carioſum, & quod inter mandendum ſit mucilaginoſum, & leniter aſtringẽs colore pallido, aut quod propè accedat ad colorem Croci. Crudum Rhaponticum affertur radicibus oblongis, non adeò craſſis vt Rhabarbarũ, ſed colorem fermè ſimilem obtinet. Vulgus, Pharmacopœorũ pro Rhapontici radice accipiunt centauriũ maius Dioſcoridis: quod idem ſit apud nonnullos, qui nimis pertinaciter Barbarorum ſententiæ inhærent, Neapoli: ſed eò magis reprehendendi ſint, quo minus petitorum Medicorũ hac in parte monitis obtemperare volunt.

A

B

Sylvestris Myrtvs, aliquibus Oxymyrsine, aut Myrtacantha, Latinis Ruscvm appellatur. Folium fert myrti, latius, in formam lanceæ mucronatum: baccæ per maturitatem rubeſcunt, rotundæ, à medio folio dependentes, oſſeo intus nucleo: cubitales ramuli ab radice exeunt, virilũ modo lenti, ſtactu contumaces, foliоſi, radice graminis ſimili, aceriba, & ſubamara. In aſperis & præcipitibus locis enaſcitur. Colligitur radix autumno: ſiccatur & cõſeruatur per annos duos. * Pota vrinã cit: menſes pellit, veſicæ calculos frangit, ſtillicidio vtinę medetur, dolores capitis ſanat, & regiũ morbum. *Dioſcorides.*

C

Hepar etiam excalfaciunt, ſiue pituitam in eo concoquunt: radix Apij, Fœniculi, Petroſelini, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

D

De radicibus excalfacientibus ſplenem.

Fraxinvs arbor nota eſt. * Cuius radicem in vino potæ, lienis dolores auferunt.

Gentiana German. Engian. Gall. *Gentiane* nominat. huius inuentio prima aſſignatur Gentio, Illyricorum regi, à quo cognomentum habuit. Foliis partim proximè radicem, iuglandi, plantaginiue ſimilibus, ſubrubris: partim à medio caule; & præſertim iuxta cacumen paulum diſſectis, caule cauo & leui, digiti craſſitudine: geniculato, ex interuallis maioribus foliato, binũm cubitorum altitudine, ſemine in calycib. lato, læui, glumoſo, ſatis ad ſpondilij ſemen accedente. radice longæ ariſtolochiæ, longa, craſſa, amara. Locis gaudet vmbroſis, frequens in Italiæ, Illyrici, Germaniæ, Galliæq; montibus. Flores æſtate, ſemen autũno non ratò perficit. Colligitur menſe Auguſto, vel autumno: ſiccatur ad ſolẽ, & ſeruatur per annos tres. Eligitur foris colore buxeo, intus crocante, amariſſima, dura, parum rugoſa, frangi contumax. * Vis excalfactoria, & adſtringens: contra morſus ſerpentium, duabus drachmis, cum pipere, ruta, & vino pota auxiliatur. Extracti ſucci drachma, lateriũ doloribus. & ex ſublimi deturbatis, raptis & conuulſis prodeſt: hepaticis & ſtomachicis, pota cũ aquâ ſubuenit. Radix collyrij modo ſubdita, partus ejicit: impoſita, vt lyciũ: vulneraria eſt, & vlcerũ cuniculatim depaſcentium medela. Succus præcipuè eodem effectu prodeſt: oculis inflammatione laborantibus illinitur: pro meconio collytijs acribus immiſcetur. Radix vitiliginẽ abſterget. *Dioſcorides.*

E

F

Gentiana eſt notiſſima, cuius radice vtimur, quæ debet eſſe plena, denſa, non rugoſa, & ſapore amariſſimo: quæ ſit collecta in montibus, non in paluſtribus locis. Talis ab vnoquoq; Herbario facile haberi poterit.

Splenem quoq; excalfaciunt, ſeu in eo pituitam concoquunt, radix Aconi, Apij, Aſparagi, Ariſtolochiæ rotundæ, Fœniculi, Capparorum, Petroſelini, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus excalfacientibus renes.

Fragariae radicis & herbæ * decoctũ, potum iecoris inflammationibus confert: renes & veſicam purgat: vulnera & vlcera ſanat: muliebres fluxus & leuitates inteſtinorũ cohibet: cordis affectibus valde ſuccurrit. *Anutiatus.*

Saxifragiae radix in petrit & aſperis locis naſcitur. * Stranguriæ prodeſt: vrinam cit, renum & veſicæ calculos pellit. *Dioſcorides.*

Renes & Vesicam excalfaciunt quoq; radix Apij, Petroſelini, Pentaphylli, &c. de quibus vide ſuprà.

De radicibus excalfacientibus vterum & iuncturas.

Matricem excalfacit, ſeu in ea pituitã concoquit, radix Rubiæ. de qua vide ſuprà ſuo loco.

Ivnctvras calefaciũt radix Coſti, Zingiberis, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus refrigerantibus ſtomachum, hepar & ſplenem.

Sonchi radix refrigerat, modicè aſtringit. * Vnde æſtuanti ſtomacho & inflãmationibus illiti proſunt. Succus eorum ſtomachi roſiones ſorbitione mitigat: lac elicit in vellere appoſitus, ſedis ac vuluę collectionib. opitulatur. *Dioſc.*

Stomachvm, Hepar, & Splenem quoque refrigerat radix Cichorij, &c. de qua vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus aſtringentibus.

Cypervs iuncus eſt triangularis, interdum quadrãgularis, cubitalis aut maior: folia fert porracea, longiora & anguſtiora, in ſummo caule minuta, ſemen complectentia: radices, quarũ in medicina vſus, inter ſe cohærẽtes, oleis oblongis ſimiles, vel rotũdæ, nigræ ſuaui odore, & amaro guſtu. Naſcitur in paluſtribus. Duorum generũ in Italia reperitur. Vnum exiguum, cui radices oleæ ſimiles: hoc præſertur. Alterum maius, cuius radices inæquales, & contortæ. Optima ea eſt radix, inquit Dioſcor. quæ grauior eſt, denſa, plena, dura, aſpera, odorata cum quadam acrimonia, qualis eſt Cilicia, Syriaca, & quę ã Cycladibus inſulis petitur. Sic & hodie, quæ ex Oriẽte aduehitur,

aduehitur, melior est nostrate. Aliud Cyperi genus in India nasci Dioscorides dicit, zingiberis effigie: quod croci modo tingit. Illud veterum Curcuma esse, nõ absq; exist imãt.* Cypero vis calida inest. Venarũ spiracula laxat: vrinã ciet: ad calculos, aquamq; subter cutem vrilissimè bibitur: aduersus scorpionũ ictus remedio est: perfrictionibus vuluæ, & præclusionibus fotu prodest; pellit menses. Contra vlcera oris, etiam si depascant, vorentq;, farina eius efficax est. Malagmatis calfacientibus, & vnguentorũ spissamentis bene adijci solet. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

BISTORTA folia in longiusculis pediculis promit oblonga, lata ac acuminata, Lapathi similia, verùm venenosa, & supernè quidem virẽtia, inferiùs verò in cæsio colore candicantia: inter quæ medij exeũt caules pedeal tiores, rotundi minoribus aliquot folijs circũuestiti, spica in fastigio exiguis flosculis è dilutiore rubore purpurascente, semina in qua tandem triangularia, splendentia, veluti oxalidis. radix subest crassa, oblongior, geniculata, nonnunquã retorta, multis fibris capillata, foris nigricãs, interiore verò pulpa non intensè rubescẽs, gustu adstringens. Fuchsius duas huius species facit: vnã foliis rugosioribus, aliam leuioribus: & radice hanc magis in se contorta, illam verò maiore, & minus complicata. multumq; fibrosa. Reperitur bistorta locis humentibus, in opacis syluis, pingui ac latoso solo. Mathiolus in montib. exire refert. Adolescit etiam feliciter in hortis. perenni radice nititur. Maio ac Iunio flores spicati vigent: semẽ postea matureseit. Ab intortis, & conuolutis radicibus nomen Bistorta habet. Germ. Naterwurtz. Belgæ Herts honge. Galli *Bestorte* appellant. Colubrina & serpentaria à Germanica voce etiam dicitur. & à quibusdam Dracunculus. Sed à Dioscoridis Dracontio multùm differt. Plinianorũ autem Dracunculorum aliqua fortassis species est. Plinius siquidem lib. 24. cap. 16. id quod Graci Dracontion vocãt, triplici sibi effigie demonstratum refert: foliis betæ, non sine thyrso, flore purpureo: alios radice longa, signata, articulosaq; monstrasse: tertiam demonstrationem fuisse folio maiore quàm cornus, radice arundinacea. Deinde infra libro 25. cap. 2. in agro Hospitis repertũ ait, Dracunculũ appellatum, caule pollicari crassitudine, versicoloribus uiperarum maculis, quẽ ferebant cõtra omniũ morsus esse remediũ. Atq; primus horũ Dracunculorũ Aro, auctore ipso Plinio, similis est. Tertium aquatilem esse Dracunculum. Posterior, Dracontion maius Dioscoridis esse videtur, & Plinius hunc à reliquis tribus differentẽ etiã ostendit. Alius est, inquit lib. 25. cap. 2. quam nos in priore volumine eiusdem nominis diximus, sed huic alia figura. Superest secundus Dracunculus, qui si idẽ est cũ eo qui cap. 16. lib. 24. statim initio, radicẽ tradit esse subrutilam, & draconis cõuoluti modo, multũ cum Bistorta conuenit. Nã Bistortæ radix intorta, & cõuoluta est, ac colore, quẽ subrutilũ dicere liceat. Est eadẽ & veluti geniculis articulata, vt secũdi Dracontij, quod coniecturã & suspicionẽ auget. Sunt tamẽ ex recentioribus qui Bistortã omnino aliã esse volũt. Matthiolus siquidem in epistolis medicinalibus Behen rubrũ esse scribit. Gesnerus ad Limoniũ refert, alijs placet Britannicã esse. Sed Behen tã rubrũ quàm albũ (duplex etenim est) radices sunt odoratę, potentia calidæ, ad venerea facientes: vt Auicenna, & Serapio memoriæ prodiderũt, Bistortæ verò radix odore caret, refrigerãs, adstringens q;, venereis aduersatur. Limonium aũt folia habet, Dio, scoride teste, Betæ tenuiora, & longiora, semẽq; rubrum. Contrà Bistortæ minora durioraq; sunt folia, & semen oxalidis. Britannica verò folio est Lapathi nigriore, & hirsutiore, radice tenui, & breui, Dioscoride & Plinio auctoribus. Bistortæ læuia folia, & inferna parte candidula, radixq; multo maior quàm tenuis ac breuis appellanda sit. Iam & Britannicæ succũ, & folia in hyemem reponenda Apuleius suadet: causam addens quòd nõ semper appareat. At Bistorta viuax radice est, & nullo non anni tempore reperiri potest. Quæ Bistortã, & ab Arabũ Behen, & à Dioscoridis Limonio, nec nõ à Britannica differentem esse satis manifestè ostendunt. At facultate Bistorta frigida, & cũ resiccatione validè astringens. Radix menses, & vndequaq; profluentem sanguinem supprimit: aluum sistit: vomitũ compescit: dysenterijs medetur, quouis modo assumta. Tonsillarũ, fauciũ, & oris inflammationibus succurrit: gingiuas firmat, decocto aut succo eius ore colluto. Idẽ possunt folia, & semen, sed tamen minus efficaciter. *Dodonæus.*

BOLBOCASTANO folia sunt tenuia, dissecta, atq; diuisa, Apij tenuiora ac minora, Crithmi, aut potius Anethi similia: cauliculis tenuis, & dodrãtalis: flosculi parui in vmbellis cãdicantes: semen non magnũ, oblongũ, angustius quã fœniculi, odoratũ, obsoleto Cymini colore nigricãs. radix rotunda, exigui rapi forma, foris nigra, & vbi inaruerit, rugosa, intus pulpa cãdida, sapore inter castaneam & pastinacam medio. In aruis & agris nonnullis Zelandiæ ac Holandiæ Bolbocastanon reperitur: item & in Græcia, Chio ac Rhodo, authore Guilandino. Fertur & in Britannia siue Anglia prouenire. Nec destituitur eo quoq; Germania si non fallimur. Nam radices, quas ad Rhenũ Mogũtię in aruis & hortis inueniri Lonicerus tradit, Bolbocastani sunt, non autẽ, vt ipse opinatur, Ornithogali. Scribit autem has esse rotundas, castanearum magnitudine, pullo extrinsecus cortice, intus carne candida, gustu dulci, crudas, tostasq; in aqua edi: cauliculum esse singularẽ tenerũ, ab imo nudũ, folia cumini, flores in vmbellis veluti Anethi, quale Bolbocastanum esse iam diximus. Vigent Bolbocastani flores Iunio: semen postea ad perfectionem venit. Meminit Bolbocastani Alexander Trallianus lib. 7. interea, quæ purulentis vtilia sunt, cibaria: ipsum referens Guinterius dictionem existimauit corruptã, legendumq; esse

βολβοκαστανον: ſed tam peregrina hæc vox eſt, quàm βολβοκαστανον. Bolbocaſtanum autē à forma bulbi, & ſapore caſtaneæ nomen inuenit ſuum. Noſtra ętate plerique κεχεστανον nuncupāt: Zelandi Kiem erbnoten. Germani Kiem erdnuß. Eſt autem Bolbocaſtani radix moderatē calida, & ſicca, ſimul & adſtringens: ſemē verò calidius & ſiccius. Editur illa cruda, ſed ſuauiùs cocta: ſanguinem ſpuentibus & mingentibus vtilis. Semē aperiendi vi prædituм, & diureticum eſſe videtur. *Dodonæus.*

ASTRINGVNT quoq; radix Gentianę Pentaphylli, Rhapontici, &c de quib. vide §. ſuo loco.

De radicibus diſcutientibus.

ASPHODELVS, haſtula regia, Gall. *Haſte Royale.* Germ. Geldwurtz vulgaris eſt notitiæ: foliis maioris porri: caule leui, ferente in cacumine florem, quem antherícon appellant: radices ſubiacent oblongæ, rotundę glandibus ſimiles, guſtu acres. Naſcitur in montibus, ſyluis, necnon hortis ſatus. Colligitur radix autumno.* Excalfacit: vrinas & menſes cit: lateris doloribus, ruptis, conuulſis, & tuſſibus, drachmę pondere pota ex vino medetur. Ea verò vomitiones adiuuat, ludieri tali magnitudine commanducata: à ſerpente demorſis datur aptiſſimē, trium drachmarum pondere, verùm foliis floribus, & radice ex vino morſus illinire oportet: item vlcera ſordida, & depaſcentia: mammarū quoq;, & teſtiū inflāmationes, tubercula, furūculoſq;: decoctis in fæce vini bulbis, recentibus inflammationibus ex polēta auxiliatur. Radicis ſuccus adiecto vetere vino dulci, myrrha & croco, decoquitur, fitq; per quàm vtile oculis medicamentum: ad purulentas aures per ſe, & cum thure, melle, vino, & myrrha tritus, prodeſt in contrariā aurem infuſus: dentium dolorem mitigat. Cinis è radice illitus, alopecias ad pilum reducit oleum in excauatis radicibus igni decoctū, illitu exulceratis pemionibus & ambuſtis igni, conducit: & ſurditati inſtillatum in aurem auxiliatur: Candidam vitiliginem, linteo antea perfrictam in ſole, illita radix emendat. *Dioſcorides.*

DISCVTIVNT etiam radix Ariſtolochiæ rotundæ, Bryoniæ, Cappatorum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus abſtergentibus

BVLBVS ESCVLENTVS, vulgò cognitus, à nobis eſtur. Stomacho & aluo vtilis, rufus, & qui ex Africa defertur. Amarus verò & ſcyllinus, ſtomacho aptior eſt, & concoctionem adiuuat.* Bulbi omnes acrimoniam habent, excalfaciūt, venerem ſtimulant, linguam tonſillasq; exaſperant, multum alimenti præbent, carnes creant, inflationem pariunt, luxatis, fractis articulorum doloribus efficaciter illinuntur: ſpicula extrahunt: gangrænas, & podagras ex melle, aut per ſeſe hydropicorum tumores, & canum morſus cum melle, & piperis polline illiti cohibē: ſudores cōpeſcunt: ſtomachi dolores mitigāt: furfures & vlcera, quæ in capite manāt, cū roſſo nitro abſtergūt, ſugillata, varosq; per ſe, aut ex oui luteo, & lentigines cū melle, vel aceto, emendāt: fractis auriculis, vnguibusq;, ex polenta medentur. Idem calidis cineribus torrefacti, tolliunt ficus: item cum cinere è mœnarum capitibus, impoſiti. Cremati verò & cum alcyonio miſti, vitia cutis in facie, atrasq; cicatrices, in ſole illiti emaculant: faciunt ad rupta, ſi cum aceto cocti edantur. Sed copioſiore eorum cibo abſtinendum, quoniam neruos tentant. *Dioſcorides.*

CHELIDONIAE radix ſupernè ſingularis, infernè in multa crocea capillamenta fibratur, in qua ſuccus croci.* Abſtergit: cum aniſo & vino albo pota, medetur regio morbo, & vlceribus quæ ſerpunt: impoſita cum vino, aut manducata, dentium dolorem ſedat. *Dioſcorides.*

ABSTERGVNT quoque radix Ariſtolochiæ rotundæ, Ari, Aſparagi, Aſphodeli, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus aperientibus, extenuantibus, adurentibus, & emollientibus.

APERIVNT, Allium, Cepa, Curcuma, Rhapontícum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

EXTENVANT, radix Iridis Illyricę, &c. de qua vide ſuprà ſuo loco.

ADVRVNT Allium, Pyrethrū, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

EMOLLIVNT radix Altheæ, Maluæ, &c. de quibus vide ſupra ſuo loco.

De radicibus ſuppurantibus.

LILIORVM alborum radix, Germ. Weiß Gilgen zwibel/ colligitur quouis tempore, ſed maximè autumno.* Inaſſata, & ex roſaceo trita, igni ambuſta ſanat, vuluam emollit, menſes ciet, vlcera cicatrice obducit. Cum melle detrita neruis præciſis, luxatiſq; medetur, vitiligines, furfures, & lepras emendat: vlceraq; in capite manantia expurgat: abſtergit faciem, & erugat. teritur in aceto cum hyoſcyami foliis, & farina tritici mulcendis teſtium inflammationibus. *Dioſcorides.*

SVPPVRANT quoq; radix altheæ, bryoniæ, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus glutinantibus.

DRACVNCVLVS maior, Ger. Schlangenkraut. Gall. *Serpentaire, ou Serpentine* vocatur: caulē habet rectum, læuem, duūm cubitorum, baculi craſſitudine, varijcolor. bus draconum maculis, purpureis tamen cuincentibus. folia nomicis ſibi inuicem implicita. Fructum ſummo caule facit racemoſum, coloris primùm cinerācei, mox per maturitatem in croceum & purpuram vergentis: radicem prægrandem, rotundam, candidam cortice tenui veſtitam. Naſcitur in ſepibus vmbroſis. Colligitur, dum matureſcit, & ſuccus exprimitur, liccaturque in vmbra. Radix quoque meſſibus effoditur, elotaque particulatim conciditur, & funiculo tranſfixa ſiccatur in vmbra.* Vis ei calef. ciendi cum diluta vini potione. Crudam, coctámue cum melle delingi prodeſt contra orthopnœas, rupta, conuulſa, tuſſim & deſtillationes, pota cum vino venerem

rem stimulat: vlcera, quæ cacoëthe vocantur, atq; phagædenica expurgat, præsertim cum vite alba, ex ea & melle, collyria ad fistulas, & partus euocandos componûtur. ad vitiligines cum melle, efficaciter illinitur: polypos & carcinomata absumit, &c. Dracunculus minor folio constat hederacco, magno, candidis notis insigni: caule recto, bicubitali, versicolore, maculis respersо purpureis, ita vt anguem planè referat, baculi crassitudine: fructus summo caule racematim cohæret, colore primùm herbaceo, & cùm ematuruit, crocco, gustu feruēs, mordaxq;: radice aliquantulum rotunda, bulbosa, aro non absimili, tenui obducta cortice. Nascitur ijsdem in locis, eademq; vires cum maiore obtinet. *Dioscorides.*

Polygonatvm, Sigillvm Salomonis, Germ. Weißwurtz Hetruscis *Praxinella*. Gall. *Seau de Salomon*: nascitur in montibus, syluis, locis vmbrosis, & iuxta margines, frutice cubito altiore, folijs lauri latioribus, & læuioribus, sapore mali coronei, aut punici, cum quadam adstrictione. Flores per singulos foliorum exortus promit candidos, folijs numerosiores, incepta à radice suppurationе. Radicem habet albā, mollem, longam, crebrò geniculatam, densam, graueolentem, digitū crassitudine æquantem. Maio ac Iunio flores, Augusto fructus colligi possunt. * Radix vulneribus efficaciter illinitur: quinetiā maculas in facie delet. *Dioscorides.*

Symphytvm, Consolida Maior, Ger. Wallwurtz/Schmärwurtz. Gall. *de la Consyre*. caulem emittit bicubitalem, aut maiorem, crassum, læuem, angulosum, vt sonchi inanem: circa quem breui interuacante spacio, folia exeunt angusta, buglosso proxima, oblonga, hirsuta: caule secūdum angulos quosdam striato: folijs tenuibus, exalarum sinu prodeuntibus: in quibus flores lutei, & circa caulem velut verbasci semina emicant. Tam caulis, quàm folia aspera lanugine horrent, tactuq; pruritum cōcitant. Radices demittuntur foris nigræ, intus candidæ, viscosæ: quarū est vsus. Locis aquosis palustribusq; prouenit. Per integram æstatem floret. Radix tamen in autūno carpenda venit. * Tritę & potę cruentis excreationibus, ruptisq; proficiunt: recentia vulnera illitæ, conglutinant: carnes quoq; si cōcoquantur, cogunt additæ. Inflammationibus præsertim sedis, cum senecionis folijs vtiliter illinuntur. *Dioscorides.*

Glvtinant quoq; radix aristolochię, gentianæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus flatus discutientibus.

Eryngion, Germ. Mansdrew/Radistel. Gall. *Chardonnommé Cent-testes*, nominatur: aculeatarum generis est. Cuius folia in principio, sale cōdita, in cibos recipiuntur. Lata autem sunt, & extremo ambitu aspera, gustu aromatica: sed vbi adoleuerunt, circa complures caulium eminentias in spinas aculeantur, in quorum summitatibus globosa capitula, durarū, acutissimarūq; spinarū ambitu stellatim circumuallantur, quorum color aliàs viridis, aliàs albus, interdū cœruleus inuenitur. Radix oblonga, lata, foris nigra, internè candida, pollicis crassitudine, odorata. Nascitur in asperis & cāpestribus. * Vim habet excalfactoriā. Pota mēses & vrinas pellit: tormina inflationesq; discutit: cōtra iecinorū vitia, serpentum morsus, & hausta venena, cum vino prodest: bibitur aduersus plurimā, cum seminis pastinacæ ʒ.j. appensa, illitáue, tubercula discutere proditur. Pota cū hydromelite radix, opisthotonicis, & comitialib. medetur. *Dioscorides.*

Zvrvmbeth apud Arabes nihil aliud designat, quàm Arnabo apud Græcos. Est aūt Arnabo, arbor procera, in Oriente prouenies: folijs longis, colore viridi, in luteum languescente, salicis modo, sicuti & ramorum cortex. Infrugifera est, citreum odorem spirans. *Matthiolus.*

Spica Celtica exigua planta est, folia habens oblonga, in extremo lata, florem luteū: ad radices multa exigua habet adnata, spicis minutis similia: hæc cum radiculis, abiectis folijs, in vsu sunt, & valde odorata. Adulterantur imposita herba simili: sed facilis cognitio: nam folia adnataq; breuiora habet, candidior est neq; amata, neq; odorata, vt vera Celtica est. Laudatur maximè recens iucūdi odoris radice numerosa cohærens, nō fragilis & plena. * Vrinā mouet vehementer, & stomacho vtilis est. Inflāmationibus iecinoris & suffusis auxiliatur. Contra stomachi inflationes, cum absinthij decocto bibitur. item aduersus lienem, renum & vesicæ vitia, & venenatos ictus ex vino. Additur in malagmata, potiones, & calfacientia vnguenta. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

Spica nardi teste Galeno, radix est, nō spica. Nota est. Eligitur Syriaca dicta: cuius hæ sunt notæ: vt sit breui spica, largam gerens comam, colore flaua, odorata, aliquantulum redolens cyperum sapore, linguam siccāte, quę diu in sua odoris gratia permaneat. Adulteratur stibio cū aqua, aut palmeo vino pōderis causa inspirato. Sed ex præcedentibus notis dignoscitur. Madefacta etiam vendi solet: quod vitiū ex eo deprehenditur, quòd candida sit spica, squalida, nullo; puluere obsita. Vim habet exiccantē & excalfactoriā. vrinā mouet. Nauseę, stomachi rosio nib. inflationi, iecinori, regio morbo, renū vitijs auxiliatur, &c. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

Flatvs quoq; Discvtivnt, radix apij, acori, allij, costi, carnabadij, dauci, enulę, fœniculi, galangæ, petroselini, peucedani, zedoarię, &c. de quibus singulis vide suprà suo loco.

De radicibus semen generantibus.

Secacvl non est eryngium, neque Iringus, qui habet folia Cretami marini, neque Sigillum Salomonis: sed verum Secacul est veterum Siser, hoc est, radix illa, quæ German. dicitur Kunacumorn / Gintzetmorn / Nudten / & Geysen / Gall. *Eschervis & Seruilles.* * Semen generat, & venerem stimulat. Si in promptu non sit, eius

loco radix paſtinacæ ſylueſtris accipienda eſt. *Cordus.*

SEMEN quoque GENERANT, radix acori, bulbi, eryngij, galangæ, ſatyrij, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus menſes mouentibus.

CENTAVRIVM magnũ folia habet iuglandis, oblonga, viridi braſſicarũ colore, ſerrata in ambitu: caulẽ ceu rumicis, binũ, aut ternũ cubitorũ, multis ab radice adnatis, in quibus capita, ceu papauerũ, in rotunditate oblonga. Flos cœruleus: ſemẽ Cnico ſimile, ceu lanceis floccis quibuſdã inuolutũ. Radix craſſa, grauis, ſolida, tripedalis, ſucco prægnãs, cũ adſtrictione aliqua & dulcedine aeris, & rubeſcens Amat ſolũ pingue & apricũ, ac ſyluas & colles. Colligitur autũno: ſiccatur & conſeruatur per annos duos. * Radix cõuenit ruptis, cõtuſis, pleuriticis, ſpirãdi difficultati, veteri tuſſi: ſanguinẽ expuentibus drachmis duabus trita datur, ſi febris ſit, in aqua, cæteris in vino: item ad tormina & vuluæ dolores. Ramenta eius in collyrij formam vuluæ ſubdita, menſes atq; partus extrahunt. *Dioſcorides.*

FILIPENDVLAE radix vrinæ ſtillicidio auxiliatur: item renum tum calculis, tum doloribus: ſtomachi inflationes diſcutit. Medetur ſuſpirioſis & anhelantibus, omnibusq; in vniuerſum morbis, quos cauſa frigida excitauerit. Prodeſt comitialibus, inſperſo cibis radicum puluere. *Matthiolus.*

GRAMEN vulgaris eſt notitiæ: cuius radix dulcis, articulis præcincta. * Hæc trita illitu vulnera conglutinat. Decoctum eius in potu, torminib. medetur, & vrinæ difficultatibus: calculoſa etiam veſicæ excrementa comminuit. *Dioſcorides.*

MEON, OSTRVTIVM, MAGISTRANTIA, in Macedonia & Hiſpania plurimum gignitur, anetho ſolijs & caule ſimile, ſed eo craſſius: binũm fermè cubitorũ altitudine attollitur. ſparſis in obliquum, rectumque radicibus, longis, tenuibus, odoratis, linguam excalfaciẽtibus. Colliguntur Auguſto menſe. * Quæ feruefactæ ex aqua, vel tritę citra coctionem, præcluſorum renum, veſicæq; fractę vitia potu leniunt: vrinæ difficultati medentur: ſtomachi inflationes diſcutiunt. Torminibus, affectæ vuluæ, articulorum doloribus, atq; fluxionibus pectoris, tritæ cum melle in eclegmate auxiliantur. Sanguinem per menſtrua pellunt, deceſſionibus feruefactæ: infantibus autem illitæ imo ventri, vrinas mouent. Quòd ſi plus quàm deceat, ex his bibatur, caput dolore afficiunt. *Dioſcorides.*

Meum ex ſententia plurium peritorum in ſimplicium cognitione exiſtimatur ea planta eſſe, quam Herbarij Calabrenſes appellant Imperatricem: cuius copia in monte Calabriæ Polino prouenit. Radix nigricans eſt, numeroſa, & ſubtilis, boni odoris, & ſapore, vt ego quidem obſeruaui, initio dulci, deinde amaro, & in fine aceri: Folia habet Anethi & in ſumma omnes notas à Dioſcor. illi aſſignatas. Videtur mihi quidẽ eadem eſſe planta, quã depingit Matthiolus, modò non ſit malè repræſentata. Vtimur radicibus ſiccatis in vmbra, non marcidis aut leuibus, nec carioſis, ſed plenis, grauibus & odoratis.

VALERIANAE tria genera paſſim occurrunt: vnũ hortenſe, ſylueſtria duo. Reperiũtur verò & alię quædã ſed nomine, nõ effigie reliquis ſimiles, vt quã Rubram cognominãt, & quã Græcã. Satiua ſiue hortenſis valeriana, prima folia edit oblonga, lata, læuia, virentia, atq; indiuiſa: quæ verò ſecundum caules maiora, longiora, vtrinq; profundiùs laciniata. Elaphoboſci ſiue Paſtinacæ maioris foliorum æmula, ſed tamen minora: caulis cubito altior, læuis, & concauus & interuallis rarioribus articulatus, è cuius geniculis bina exeunt folia, & in faſtigio flores in vmbellis aceruati, parui, ab oblongiore, & anguſtiore exiguo veluti collo ſeſe pendentes, nare ſi quidem effigiẽ aliquatenus exprimentes, ſed tamẽ multo tenuiores, & magnitudine ipſi plurimũ cedentes, colore è rubente diluta purpura albicantes, radix digitalis craſſitudinis, obliqua, fibris multis ſummæ terræ adhæret, plurima parte eminens: quæ dum ſiccatur, pinguis ac oleoſa efficitur, & odore eſt ſuauiore, quam recens. Sylueſtrium quæ maior, ſolijs cùm prioribus, tum ijs, quæ circa cauliculos eſt, diuiſis, ac laciniоſis, maioribus, & nigricantioribus quàm ſatiuę cauliſ huius lævis quoq;, inanis & geniculatus, cubitoq; procerior. flores in vmbellis ſimiles & dilutè purpurei. radices tenues, & veluti multis capillamentis fibroſę, odore non omninò deſtitutæ. Altera ſylueſtris forma hortẽſem ſatis refert, ſed longè minor eſt. prima eius folia indiuiſa, reliquã in partes, ac lacinias diſſecta. cauliculus dodrantalis. flores in vmbellis aliarum ſimiles ex læui purpura albicantes. radices tenues, obliquæ, repentes, & tenuibus fibris capillatæ, odoris exigui. Scritur hortenſis apud Germanos & Belgas. In Creta autẽ & Ponto ſuæ ſponte eſſe fertur. Sylueſtres humentib locis, iuxta riuulos, foſſas, & ſerobes aquas habẽtes, repertiunt, maior harũ in hortos translata luxuriat: minor verò ægrè coaleſcit. Florent hæ Maio, Iunio, & Iulio æſtiuis menſibus Valerianæ paſſim appellantur, & Græcè Phu. Et prima quidem Phu apud Dioſcoridem deſcriptioni reſpondet: neque obſtat flos paruus, & Narciſſo minor. Quòd ſi quidem maior ſcribatur, errore fit Græci exemplaris, in quo ſic habetur: τὸ δὲ ἄνθος τὸ ναρκίσσου μικρὸν ἢ μεῖζον ἢ πεφύκασιν. Sed pro μεῖζον, id eſt maior, reſtituendum eſt ἧσσον, ſiue ἔλαττον, id eſt minor, vt ante nos Ruellius quoq; annotauit. Id quod mox ſubſequens dictio περιφύσεως. hoc eſt tenerior, non modò innuit, verùm & palam oſtendit. Neq; enim maiora, ſed minora, tenericra eſſe ſolent. Atque ſic ſe habente Dioſcoridis lectione, omnis adimitur ſcrupulus. Sunt namq; Valerianę flores ἧσσον τῆς περιφύσεως, quàm Narciſſi. Appellatur præterea Valeriana ſatiua à Dioſcoride νάρδος ἡμέρος, id eſt, ſylueſtris, aut ruſtica nardus: à Plinio Nardus Cretica: hac ætate à quibuſdam Matinella,

Genicularis

Genicularis herba benedicta, & Theriacaria: in officinis Valeriana domeſtica: Theophraſto Paracelſo Terdyna: Germ. Groß Baldrian. Gall. *Valeriane.* Altera ſpecies Valeriana ſylueſtris nuncupatur, & Germ. Wilde Baldrian/Katzenwurtz/Augenwurtz/Wendwurtz/Denmarck. Tertia Valeriana minima nominari ferè ſolet. * Excalfacit autem Phul legitimum, vt Dioſcorides ait, ſed tamen non intensè, neq; ipſa recens radix, ſed areſcens tantum. Recentem ſiquidem exiguum omnino caloris habere facilè deprehenditur. areſcentem verò calidiorem eſſe, & guſtus & odor vterq; intenſior oſtendunt. Mouet aũt, authore Dioſcoride, ſicca radix vrinas: menſes cit: prodeſt ad laterũ dolores, & antidotis permiſcetur. Sylueſtrẽ autem Valerianam, ruptis cõuulſis, ex alto præcipitatis, recentiores vtilem cenſent. folia huius, tum & ſatiuę ad oris, & gingiuarum cum inflammatione exulcerationes, decocta, & gargarizata prodeſſe ferunt. Cæterum Valeriana rubra duorum dodrantum caulibus, aut longioribus, ijſq; rotundis, læuibus & geniculatis aſſurgit. folia habet lata, longa, acuminata, læuia, & diluti viroris: è faſtigijs caulium Valerianæ propemodum ſimiles vmbellas, ſed laxiores, & magis inconditas, in quibus flores oblongi, tenues, rubentes, & ſemen inde exiguum, oblongum, quandoq; ſumma parte barbatulum, radix ſubeſt candida, mediocris craſſitudinis, & longitudinis. Huic ſimilis alia reperit, folijs quoq; oblongis, cauliculis circa ſuperiorem partem in ramulos cõplures diuiſis: floſculis è diluto cœruleo purpuraſcentibus, breuioribus, quàm ſuperioris: radice mediocris craſſitudinis. Vtraq; Belgis hortenſis, & altera quidem rarior. florent æſtiuis menſibus. Valerianæ rubræ à florum vmbellarumq; ſimilitudine pleriq; nomen dedere, quod huic permittere maluimus, quàm impropriam appellationẽ temerè attribuere. Sunt etiã, qui Behen recentiorũ ſpeciẽ eſſe velint, idipſum Behen rubrum nuncupantes, ad differentiã alterius Behen albi dicti, quę quidem eſt herba multùm à Behen Arabum differens, veluti & præſens. Alij inter Limonij genera referunt. Matthiolus etiam ſecundam ſpeciem pro Limonio depingit. Atq; hãc ipſam aridam ad nos pro Limonio miſit præclariſſimus vir, & in notitia ſtirpium, omniumq; ſimplicium verſatiſſimus Iacobus Antonius Cortuſus Patricius Patauinus. Et reſpõdet ſatis cum Limonij deſcriptione poſterior. Sed Valeriana rubra non æque: non modò quòd folia eius ſint longè quàm Betæ minora; verùm potiſſimũ, quòd ſemen eius rarò perficiatur, & hoc ipſum nequaquam rubeat. Nam Limonio folia ſunt Betæ ſimilia, tenuiora tamẽ, & minora: caulis tenuis, rectus, refertus ſemine rubicundo, vt Dioſcorides refert. Quod autem ad facultates harum attinet, nullas quidem cõpertas habemus. Videtur autem vtraq; vnà cum radicibus refrigerantis eſſe naturæ. Porrò Valeriana Græca coliculos tres, aut quatuor promit rectos, concauos, inanes, tenues & cubitales, folijs circumueſtitos compluribus, oblongis, alatis, ex alijs multis, medio intercurrente neruo, compoſitis, viciæ foliis ferè conformibus, ſed tamen virentioribus, quorum ſingula paruula ſunt, latiuſcula, oblonga, acuminata, dorſoq; aliquantulũ eminente. flores nequaquam in vmbellis, neq; etiam in alis foliorum, ſed in faſtigijs cauliculorum ſparſi prodeunt, pulchri, colore cœruleo, ſed dilutiore ſplendentes, ex quinq; foliolis, ſtaminibus aliquot exiguis, & candidis in medio, à quibus apices parui ſubluteí dependent, ſequuntur capitula parua, in quibus ſemen minutũ. pro radicibus multæ tenuiſſimæ ſunt fibræ. Nuſquam ſuæ ſpontis in Belgio eſt, ſed aliunde illata. plurima æſtatis parte floret. Valerianam, vt diximus, Græcam, & Valerianam peregrinam, nec non Pſeudophu appellãt, tametſi nullam cum Valeriana ſimilitudinem habeat. Nullius eſt vſus, niſi quòd hortorum exornet margines. *Dodonæus.*

Phu verum creſcit in regno Neapolitano, in Polino monte Calabriæ & alijs locis, & Romæ, vbi in multis hortis colitur, abundè haberi poteſt. Radix eſt longa, & craſſa vnum digitum, & in circuitu villoſa ex obliquo, inſtar Hellebori, & in vno loco reperiuntur multæ radices interdum ad 30. inuicem ſeſe obliquè contingentes: odore planè refert Valerianam, attamen multò efficaciore. Andromachus Ponticũ eligit. Quod ſi ad manus noſtras peruenerit ſolida, nõ exeſa, odore flagrantiſſimo, perfectiſſima erit, æquè ac ea, quæ in Ponto creſcit. Vulgaris Valeriana nõ debet illius loco accipi: cùm veræ copia modò diligentia mediocris præſtetur, haberi poſſit.

FRAXINELLAE complures exeunt cauliculi, rotũdi, cubitales, aut altiores, inferiùs foliis, ſuperiùs verò floribus ſuprà inuicẽ digeſtis exornati: folia oblonga ex pluribus ad vnũ pediculum vnita, Glycyrrhizæ ſimilia, multò quàm fraxini minora. Singularia tamẽ eorum breuiora, duriora, magisq; acuminata, quàm Glycyrrhizæ, florum color dilutè eſt rubentis purpuræ, vti ſilueſtris maluæ: ſed forma diſſimilis. A quinis etenim vt plurimũ ſtriatis oblongisq; ſuperioribus foliolis, ſtamina aliquot recuruata barbæ inſtar dependent. Odor horum grauis eſt, ac hircinum olet, & ſimiliter earũm, quæ ſequuntur ſiliquarum. Succedunt autem ſingulis floribus quinq; ſimul, aſperæ, ſcabræ, & ſubrubẽtes: in quibus ſemen gignitur rotundum, nigrum, ſplendens, minus quàm Pæoniæ, aut etiam Lentiſci, radices ab vno capite plures diuaricantur longæ, candidæ, carnoſæ, tenui in medio neruo, cum obſcura acredine aliquantulum amaricantes. Videntur autem huius duæ eſſe ſpecies, non tamen valdè differentes. Vnius folia maiora, virentiora, duriora, magisq; acuminata, alterius verò nigriora, minus dura, ac nõ æquè in acumẽ deſinẽtia, flores quoq; huius aliquantò dilutiores: illius verò paulò rubicundiores. In Italiæ ac Germaniæ mõtibus, ac collibus, lutoſo ac ſaxoſo reperitur ſolo apud Belgas hortenſis eſt. Flo-

res Iunio: ſemẽ ſeriùs prouenit. Recentiores Fraxinellam pleriq; χαμαιμέλιον quaſi humilem Fraxinũ appellant. officinæ Diptamnũ, & pro legitimo Diptãno, radicibus huius ſubinde vtũtur, vnde & à nõnullis Pſeudodictamnũ, & Dictamnum album nominatur. Non eſſe aũt legitimum Dictamnũ notius modò eſt, quã vllis verbis refelli opus ſit. Et Pſeudodictamnũ quoq; Dioſcoridis nequaquã eſſe, non minùs manifeſtũ. Sed non eſſe Tragij veterum ſpeciem, non æquè expeditum videtur. Nam cum Tragio, & quidem priore conuenire poſſe apparet. Habet autem iſtud prius Tragium, duo ſiquidem ſunt, authore Dioſcoride, folia, virgas & fructus Lentiſco ſimilia, ſed minora omnia & ſuccum fert gummi ſimilem: & in Creta tantùm naſcitur. Idem Plinius lib. 27. cap. 13. Tragonis ſiue Tragiũ, ait, naſcitur in Cretæ tantùm inſulæ maritimis. Lentiſco (exemplaria perperam Iunipero habent) ſimilis, & ſemine, & folio, & ramis. ſuccus eius lacteus in gummi ſpiſſatus, vel ſemẽ, impoſitione ſpicula è corpore eijcit. Et Fraxinella quidem Lentiſcum non minus quàm Glycyrrhiza folio refert, & odorem τράγου, id eſt hirci ſpirat: quæ huius cum Tragio ſimilitudinem quandã oſtẽdunt. Sed tamen quia frutex non eſt, non baccas, quales Lentiſcus, ſed ſiliquas ferat, adnatis ramulis careat adhæc neq; lachrymam fundat, haudquaquã Tragium, ſed aliã, atq; ab eo differentem ſtirpem eſſe cõſequitur, quam veriſimile eſt veteres nõ obſeruaſſe, vel in nullo vſu, aut ſaltem negligentiùs habuiſſe. Facit huc, quòd Bellonius lib. 1. Singularium refert, Tragiũ in Creta iuxta fluenta naſci, & flore eſſe luteo. Nam Fraxinellæ montes amat & flore rubet. Ex quib. Fraxinellæ cum Tragio diſcrimen ſatis apparet. *At Fraxinellæ radix excalfacit, & reſiccat ordine ſecundo, digerentis, attenuantis, & aperientis eſt facultatis. Menſes & vrinas mouet: partus adiuuat: ſecundas educit: veteri frigidioribus morbis auxiliaris eſt. cõferre & ſtomachicis, & anhelo- E ſis fertur. Tradunt etiã aduerſus ictus morſusq; ferarum, lethalia medicamenta, & peſtilentium morborum contagia prodeſſe, antidotisq; vtiliter permiſceri *Dodonæus*.

Menstrva quoque Provocant, radix aſari, ari, acori, ariſtolochiæ longæ, aſphodeli, allij, bryoniæ, cyperi, coſti, capparorum, calami aromatici, dauci, dictamni, eryngij, fœniculi, helenij, lilij, petroſelini, pœoniæ, raphani, rubiæ, ruſci, &c. de quibus ſingulis vide ſuprà F ſuo loco.

De radicibus menſes ſiſtentibus.

Tormentilla folio pentaphylli minore, ſeptenis inciſuris diuiſo: radice breui, nodoſa, cõpacta, rubeo colore, ſapore aſtringẽti: cauliculis tenuibus, ſubrubentibus: flore melino, adeò vt in pentaphylli genere ſit reponenda. Sunt, qui à ſeptenis foliorum diuiſuris Heptaphyllon vocent. * Vrinæ incontinentiam ſupprimit: ſiſtit menſes, ſi in earum decocto ad vmbilicum A vſq; conſederint fœminæ: vel ſi tritæ, & ex melle atq; ſpica ſubactæ, ventri, ac pubi illinantur. Sanguinem è vulneribus manantem cohibent, ſuperaſperſo earum puluere. *Matthiolus*.

Menstrva quoq; Sistvnt radices Symphyti, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus ſudorem prouocantibus.

China ex occidentali India defertur (quandoquidem vulgo Luſitani ex Orientali India eam adferant) eſt arundinis maioris radici ſimilis, nodoſa, intus alba, interdum rubeſcens, foris rubra. Optima eſt recens, ponderoſa, ſolida, pinguis, non cariоſa, ſapore inſipida. Naſcitur in China, Orientalis Indiæ prouincia, Scythiæ atq; Sericaniæ finitima, maritimis locis, arundinis, aut vluæ paluſtris modo. Solius radicis eſt vſus apud Indos, ad curãdos difficiles, morbos, apud quos magno in precio eſt. Propinatur eius aqua in diuturnis & acutis morbis, febribus præſertim: etenim ſudores prouocat, cuius rei gratia multi ſanantur. Triginta ſunt circiter anni, quòd Luſitani primũ in has regiones eam intulerint. præclara de eius facultatibus prædicantes aduerſus omnis generis morbos, ſed maximè Luem Veneream, in qua mirabiles effectus præſtitit. * Valde extenuat: ſudorem mouet & exiccat, ideoq; putredini reſiſtit: iecur cõfirmat, hydropi auxiliatur: vlcera maligna ſanat, lepram & elephantiaſin curat: Gallico morbo ſuccurit: D corpus alimento deſtitutum reficit: ſcirrhis iecoris maximè prodeſt: ligno Guaiaco tamen à Sarſa infirmius exiſtit. *Nicolaus Monardis, & Andernacus*.

Sarsa Parilla ex Peru, ſiue Hiſpania noua defertur, planta multis radicibus nitens, glycyrrhizæ non diſſimilibus, duos cubitos, aut eo ampliùs longis, colore cinereo dilutiore, quę interdum tam altè demittuntur, vt qui integras eruere volet, ei profunda foſſione opus ſit: ramis nodoſis, & lignoſis, qui facilè deſiccantur: floréſne an fructum proferat, ignoramus. Illa multo meliorem & efficaciorem nobis deinde protulit prouincia Honduras, à ſuperiore differens, quòd illa candidior eſt, ad pallorem tendens, & gracilior, hæc verò cinerea, nigrior, atque craſſior. Deligitur nigrior, recẽs, nõ cariоſa, fractu contumax, quæq; aſſulatim frangitur, & ponderoſa. Nam quę cariem ſenſit, & dum frãgitur puluerulenta eſt, inutilis exiſtimatur. Cùm eam Hiſpani primum viderunt, Sarſæ Parillæ nomen indiderũt, propter cognationem, quam cum noſtra Sarſa Parilla, quæ ſmilax aſpera eſt, habet. Certè noſtratem expertus ſum ſimili facultate præditam, cum ea, quæ ex Hiſpania noua adfertur, ad quam magis accedit, quàm ad eam, quæ in Honduras inuenitur. Guſtu inſipido eſt, & ſine acrimonia, nec eius aqua hordeacea ſapidior eſt. * Vncia eius in duabus libris aquæ cocta, vini rubri turbidioris colorem refert, tenuemq; eſſentiã habet, & ſummè prouocat ſudorem. Decoctũ eius cum tenui victu potũ, per

dies

di es triginta, lucem veneream, plus quàm lignũ Indicum sanat, prodest morbis articularijs, vlceribus, laxis ex pituita & defluxione tumoribus: cerebri & capitis vitia emendat: iecur cõfirmat: lienem extenuat: incipientem elephantiasin discutit. *Nicol. Monardis, & Andernacus.*

De radicibus veneni resistentibus.

ANGELICA cubitatem excedit altitudinem, caule geniculato, inani, multis alarum cauis referto: folia profert oblonga, per ambitũ serrata, in nigrum virescentia: flores albos, in vmbellam cohærentes: è quibus semen prodit tenue, lentiũ modo compressum. Radix ei subest crassa taphani modo, quæ in plures diuaricantur ramos, gustu acris, & suauiter odorata. Nascitur in hortis. Colligitur autũno: siccatur, & cõseruatur per annos duos, vel tres. * Excalfacit, pariterq; desiccat ordine secũdo completo, aut tertio incipiente. Proinde aperit, attenuat, & discutit. Venenis mirificè aduersatur, quare pestilentiam arcet hausta, aut frequenter commansa. Ipsa per se sumpta, pituitosos, lẽtosq; humores digerit. Idẽ præstat & radicis decoctu: quod etiam celerius ex frigore tussientibus auxiliatur: expectorat enim efficaciter crassam, lentamq; pituitam. Sanantur eodem ex aqua aut vino interna viscerũ vlcera, concretusq; sanguis dissoluitur, & roboratur ventriculus. Radix in puluerem trita, animi deliquijs, & cæteris cordis affectibus opem vnicè præstat. Valet ad rabiosorum & venenosorum morsus, exterius cũ ruta imposita, intrò in corpus assumpta. *Matthiolus.*

CARLINAE, siue Cardopatij duæ species: vna humilis & absque caule: altera caulem promit. Vtriusq; florem candidum videre contigit. Gesnerus purpureum reperiri scribit, quod & Franciscani fratres testantur. Humili folia sunt spinosa, & oblonga, inter quæ medius emicat orbiculatus flos, amplus, magnus, exteriore parte instar echini castaneæ valde spinosus: superiùs planus, & latè patens cuius medium multis capillaceis staminibus farctum, oblonga, angusta ambiunt foliola, candida, aut purpurea, sereno hic explicatur cœlo, nubilo verò & per noctem veluti se recludens contrahitur. radix huius oblonga, & mediocris crassitudinis. Altera species folia similiter valdè habet spinosa, nõ rarò asperiora: caulem dodrantalem, aut altiorem: florem in capitulo vti prioris, sed minorẽ multò radicem digitalis ferè crassitudinis odoratã, & vtplurimũ timosam. De vtriusq; nomine inter recentiores nõ satis cõuenit. Sunt, qui velint priorem Chamæleonem albũ esse: alterũ verò Chamæleonem nigrum: alij vtrumq; à Chamæleonibus differre asserunt. Chamæleonem autem albam Dioscorides folia habere Scolymo similia ait, caulem non promere: è medio spinas erigere echini marini aut Cinaræ modo: flores edere purpureos, veluti pilos papposos: semen Cnici: radicem interiùs albam, aliquatenus aromaticã, grauis odoris, & dulcem, circa quam viscum reperitur Nigrum verò Chamæleonem, idem inquit, folijs quoq; esse Scolymi, sed minoribus, tenuioribus, ac rubro distinctis, caule dodrantali, digitalis crassitudinis, subrubente, & vmbellã habere, in eaq; florem tenuem Hyacinthi æmulum, versicolorem, radicem verò crassam, nigrã, densam, interdum exesam, quæ dissecta sublutea sit, & manducata mordeat. Et cum Chamæleone quidem albo Carlinam humilem conuenire posse apparet, si fructus, aut capitulum responderet. Caule siquidem, & foliis spinosa, sed fructus non est veluti Cinaræ. Pini conum siquidem Cinaræ capitulum refert, ex squamis multis fastigio acuminatis, ac spinosis coactus, quale nõ est Carlinæ. Neq; enim satis est, quòd caule careat, aut quòd viscum ferat, sed reliquas etiam adesse notas refert. Nam vt Franciscani fratres tradunt, plures Carduorũ species reperiuntur caule viduæ: possunt & aliæ viscum ac gummi præbere. Plin lib. 21 cap. 16. ixinem raram visu & radice filiosam esse inquit, ex qua medium veluti malum extuberat. Est autẽ Ixine Chamæleon albus, Exemplaria Helxine perperã habent. Idem de Carlina altera dicendũ: tametsi enim folia fortè habeat Scolymi, & caulem dodrantalẽ, cùm tamen flos non sit hyacinthi, id est, cœrulei coloris, desideratis & alijs, Chamæleon niger dici non potest. Accedit nostræ sentẽtiæ in lib. Singularium suorũ primo, diligentissimus P. Bellonius, qui ambas Carlinas à Chamæleonib. differre ostendit, & vtrumq; Chamæleonẽ Italiæ, Germaniæ, & Galliæ incognitum esse scribit. Albi Chamæleonis radicẽ perquàm crassam esse ait, & pedalis, aut cubitalis longitudinis, multumq; odoratã, atq; ea lachrymã manare: Chamæleonis verò nigri florem esse pulcherrimi, cœrulei, ac planè cœlestis coloris, quam Dioscorides ἀκανθοειδὲς appellat, ab Hyacintho non scripto, qui creberrime cœruleus est. *Dodonæus.*

VENENIS etiam RESISTVNT, radix Apij, Allij, Aristolochiæ longæ, Bryoniæ, Cyperi, Carnabadij, seu Doronici, Costi, Fœniculi, Gentianæ, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus ambustis conferentibus.

HYACINTHI radix bulbacea est. * Hæc pueris cum vino albo illita, pubertatem coercet, & non patitur erumpere: sistit aluum pota, & vrinam impellit: phalangiorum morsibus auxiliatur. *Dioscorides.*

AMBVSTIS quoq; medentur, radix Asphodeli, Bulbi, liliorum alborum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De radicibus dolorem sedantibus.

ANONIS seu ONONIS ramos habet fruticosos, dodrantales, aut maiores, frequẽtibus geniculis cinctos cauis alarũ multis, capitibus rotundis: foliis lenticulæ, tenuibus, pusillis, ad rutæ aut pratensis loti folia accedentibus, subhirsutis, odoratis, non iniucundè olentibus. Muria cõditur, antequam spinosa fiat, cibis gratissima.

Rami acutioribus ſpinis, & veluti ſpiculis firmioribus horrent. Radicem mittit candidam. * Quæ excalfacit, & extenuat. Huius cortex ex vino potus vrinam ciet, calculos comminuit, margines vlcerum erodit. Radix cùm decoquitur poſca, dolorem dentium collutione mitigat. Decoctum eius potu hæmorrhoidas ſanare creditur. *Dioſcorides.*

DOLOREM quoq; ſedant, radix Acori, Dauci, Eryngij, Ireos, Mandragoræ, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

De radicibus diſcutientibus ſtrumas.

PLANTAGINIS radix * & mãducatu, & collutione, dentium dolores ſedat, eadem cum foliis, vlceribus renũ, & veſicæ in paſſo datur. Fertur tres radices, cum tribus vini cyathis, & pari aquæ modo, tertianis auxiliari: & quatuor quartanis. Sunt, qui radicis geſtamine, diſcutiendis ſtrumis vtantur. *Dioſcorides.*

DISCVTIVNT quoque STRVMAS, radix Capparorum, Ireos. de quibus vide 3. ſuo loco.

De radicibus venenoſis.

MANDRAGORA ſi bibatur, confeſtim ſopor inſequitur, exolutio, ac vehemens veternus, nihil temerè diſtans à lethargo. * Cui, antequã aliquid ex ijs accidat, vomitus & aqua mulſa proderit: poſtea nitrum & abſinthium ex vino dulci aut paſſo ſumatur. caput roſaceo & aceto perfundatur. Proficit excitatio & motus corporis & olfactus eupatorij, & piperis, ſinapis, caſtorij, & rutæ, tritorum in aceto: & liquidæ picis, & odor è lucernarũ exuſtione, & extinctu. Quòd ſi ægrè ij reuocentur, ſternutamenta mouere, alijſq; cõmunibus auxilijs vti conueniet. *Dioſcorides.*

FVNGORVM alij genere, alij copia lædunt: omnes tamẽ ſtrangulatus ſuſpendio ſimiles cõcitant. * Quibus confeſtim ſuccurrendum: communiter ex oleo vomere cogendi: mirificè iuuat lixiuia ex ſarmẽtis, aut pyraſtri ſurculis, epota cum ſale, poſcã & nitro. Fructus aut folia pyraſtri cum fungis decocta, ſtrangulantem illam vim auferunt, eſitataq; eiſdem auxiliantur. Aduerſus fungos gallinaceo ouo cum poſca proficiunt, adiecta ariſtolochiæ drachma. item abſinthium cum vino melleq; ſumptum, & ex aqua potum: apiaſtrum ex nitro: panacis radix, & ſemen in vino: fæx vini cremata, cum aqua: atramentum ſutorũ ex aceto: radix vel ſinapis, aut naſturtium eſu proſunt. *Dioſcorides.*

SVMPTO EPHEMERO, quod aliqui ſylueſtrem bulbum appellant, * pruritus in toto corpore excitatur, non ſecus atque ijs qui vrtica aut ſcylla laceſſuntur: interna roſionem ſentiũt, ſtomachus cum ingenti grauitate exæſtuat. cæterùm inualeſcente morbo, cruor ſtrigmentis admiſtus, per aluum exigitur. Quibus vt ijs qui ſalamandram hauſerũt, vomitione aut clyſteribus auxiliari conueniet: ſed antea quàm venenũ inualeſcat, dandũ eſt decoctũ frondium quercus, aut glandium, aut malicorij: lac bibere prodeſt, in quo ſerpillum ſit decoctum: item ſuccum ſanguinalis herbæ, aut ramorum vitis, aut rubi, aut medullæ recentis ferulæ, aut myrthi cum vino. Baccæ autem myrthi tuſæ tritæq;, & aqua macerataæ, vt liquor inde ſumatur, opem ferũt. Media caſtanearum tunicula ſimilem effectum præbet, ſi cruda in aliquo ſupradictorum ſucco ſumatur: origanum quoque cum lixiuio epotum eximiè iuuant aſinini lactis, aut bubuli calidi potu, etiam in ore contineant: ita vt quibus copia lactis huius adſit, non aliud deſiderent. *Dioſcoridis.*

VERATRVM ALBVM * ſtrangulatus concitat, aut immodicas alui deiectiones mouet. Quibus ea medentur, quæ in fungorum mentione retulimus. Nimios autem deiectionũ impetus, medicamentis quæ excrementa ſupprimũt, coercebimus. *Dioſcorides.*

De radicibus alterantibus qualitate occulta.

NOVI mulierẽ, quotidie ferè per annos multos vuluæ ſtrangulationi obnoxiam, quæ ex illo morbo optimè conualuit hauriẽdo ſemel per hebdomadam ſub lecti ingreſſum, vinũ album, in quo vncia radicis BRYONIAE efferbuiſſet. Et hoc medicamento per annum integrum vſa, hinc nihil amplius incommodi ſenſit, inquit Matthiolus.

PAEONIAE radix, quòd ſolaris ſit, eruta Sole tenente Leonem die & hora Solis, nec non Lunæ creſcente lumine, portantem ab Epilepſia liberat. *Marſilius Ficinus.*

De radicibus purgantibus bilem flauam.

RHABARBARVM radix eſt inæqualiter craſſa, nõ admodũ longa, rheo pontico perquàm ſimilia colore & ſubſtãtia. Eius tres ſunt differentiæ: vnũ Indicũ ex Sinarũ regione omnium præſtantiſſimũ: alterum Barbarũ, ſecundum locũ obtinens. tertium Turcicum, omnium ignauiſſimũ. Laudatur ſubnigrũ in rubrum inclinans, recens, graue, pro raritate ſua, confractũ, ex rufo & glauco alternãs, & croci modo tingens. Adulteratur, ſi aliquot dieb. in aqua macerãt, vt facultas eximatur. fucus verò deprehẽditur, ſi in cõfracto ea varietas, quæ ſupra dicta eſt, nõ conſpicitur, nec croci modo tingit, ſed leuius eſt, & magis adſtringit. Cõſeruatur annos tres aut quatuor integrũ incorruptũq;, ſi cera ſola, vel cera cũ terebinthina liquata circumlinatur, aut melle albo, aut pſyllio, aut milio mergatur. Corrigitur tertia parte ſpicæ, vel ſquinãthi, vel cinnamomi. Doſis infuſionis à drachma vna cũ dimidia, vſq; ad decem: puluere verò à drachma vna, vſq; ad quatuor. Calidum & ſiccũ ordine ſecundo. * Purgat clementer bilem flauam, pituitamq;, præcipuè à ventriculo & hepate, & inde ſanguinem purgat, obſtructiones liberat, & affectus inde ſanat, icterum, hydropẽ, ſplenis tumorẽ, febres puttidas, etiã diuturnas, dolorẽ hypochondriorũ punctorium, &c. *Medici Florentini, ex Meſue.*

FILICI folia ſine caule, ſine fructu, ſine flore,

ex vno

ex vno pediculo cubitali lõgitudine exeũt, multifida, & lateribus pinnata, subgraui odore: radice per summa cespitum nigra, oblonga, filices multas fundente, subastringente gustu. Nascitur in montibus & saxosis. Colligitur autumno, siccatur & conseruatur per annum. * Radix latas tineas excutit, sumpta drachmis quatuor ex aqua mulsa: melius si cum scammoniæ, aut veratri nigri totidem obolis detur: sed qui sumunt, alia prægustare debent, &c. *Dioscorides.*

PYRGANT quoq; bilem flauam Rhaponticum, &c. de quo vide suprà suo loco.

De radicibus purgantibus bilem atram.

ELLEBORVM NIGRVM, vulgò à German. Christwurtz/folia habet viridia, platani similia, minora, foliis spondilij proxima, pluribus diuisuris incisa, nigriora, & crassiora, subaspera: caulis asper. flores ex candida purpurei, cotoneis similes, racematim cohærentes, in quibus est semen enico simile: radicibus nigris, tenuibus, elleboro albo similibus, quarum duntaxat est vsus. Reperitur in Germaniæ pleriscq; montibus, & alijs incultis, ac asperis locis. In hortis viuax est. Floret circa natalem Dominicum, si hiems clemens mitisq; fuerit: aliàs mox soluto gelu. Eligi debet bene nigrum, corpulentum, plenum, in quo tenuis sit medulla, acre gustu, feruensq;. Helleborum nigrum quo hodie plerunq; vtuntur, non est iam descriptum: veruntamen etiam in Hetruria reperitur cum prædictis notis, tametsi rarò. Itaq; cura adhibenda est, vt id sumatur: quãuis non multũ errent, qui in veri loco vtũtur vulgari. Colligitur in vere vel æstate: seruatur verò per annos duos vel tres. Corrigit cinnamomo, fœniculo, anisо, mastiche, oxymelite, & passo. Solis animosis & robustis datur. Dosis pulueris à siliquis sex, vsq; ad scrupulum vnum vel duos, cum passo, vel oxymelite. * Bilem vtrãq;, & pituitam euacuat non citra difficultatem. Itaq; febribus circuitu repetentibus, & diuturnis conuenit: item furore percitis: altera capitis parte dolentibus: & quos cephalæa diu infestauit: insania & melancholia laborantibus, &c. *Medici Florentini ex Mesue.*

ELLEBORVM ALBVM (Germ. Weißnieswurtz. Gall. *Ellebore blanche.* Ital. *Ellebro bianco.*) radicibus nititur multis, tenuibus, candidis, ab oblongo & exiguo capite excuntibus ceparũ modo: folia fert plantaginis: caulem palmo altiorem, cauum, tunicis conuolutum: gaudet montanis, & asperis, & nõ modò in Græcia, Italia, aut alijs calidioribus regionibus, verùm & in Germaniæ ac Heluetiorũ montibus viret. viuit & in hortis. Floret Aestate, messibus, aut sub Autumnum legendũ est. Deligendæ sunt radices summis montib. collectæ, candidæ, mediocriter extentæ, friabiles, carnosæ, nullum in frangendo puluerem emittentes, quęq; sint medulla tenui, gustu feruente, nec tamen id vehementer: quæ enim nimiũ acres sunt, strangulant. Calidum & siccum in tertio.* Vomitu multo purgat, & sternutamenta violenter mouet. Vitandum aũt hoc est, quod strãgulet. *Medici Florentini ex Dioscorid.*

POLYPODIVM radice dulci, austera, digitũ parui magnitudine, multum siccante, sed sine morsu. Probatur subdulce, subausterum, gustatu ad postremum subamaro, & nonnihil aromatico, solidum, cirrhis seu nodis plenum, ex rubro nigrescens, colore intus herbacco pistacij modo recens, quercuum & arborum aliarum glandiferarum truncis adnatum. Seruatur per annũ. Corrigitur anisо, fœniculo, zingibere, vel simili odorato aliquo. Dosis à drachmis duabus, ad aureos quatuor. Calidũ est in tertio: siccũ verò in secundo. * Humores crassos & lentos terget, digerit, siccat, bilem atram, & pituitã vel crassam vel lentam purgat, etiam à iuncturis. Affectibus ob hęc melancholicis prodest, vt quartanis, præsertim cũ mulsa, &c. *Medici Colonienses ex Mesue.*

De radicibus purgantibus pituitam.

AGARICVM oritur in magnarũ arborũ truncis, vetustate iam putrescentiũ, & erosarum tanquam earũ vel apostema, vel fungus. Est duplex, mas & fœmina. Mas est malus, præsertim qui longus, niger, durus, densus, grauis, & in fragmẽtis ceu villos neruorũ ostendit. Fœmina si rotundior, alba, porosa, & rara valde, & frangi facilis, leuis, dulcis primo gustatu, mox amara & stypti ca est melior, præcipuè summa corporis sui parte. Conseruatur per annos quatuor. Corrigitur tertia parte zingiberis, vel salis gemmæ. Dosis à drachma vna vsque ad duas: infusionis verò à drachmis duabus vsq; ad quinq;. Calidũ ordine primo, siccum verò tertio.* Pituitam crassam, lentam, putridam, & bilem flauam & atram purgat à cerebro, neruis, musculis, sensorijs, spina dorsi, thorace, pulmone, ventriculo, hepate, liene, renibus, vtero, iancturis. Vrinã quoq; mouet, ac menses vtrumq; expurgat. Cutis colorẽ floridum reddit, lumbricos necat: ischiadi, & cæterorum articulorum doloribus confert, & febribus diuturnis, ex materia varia natis, &c. *Mesues.*

Agaricum, vt Galenus experientia docet, non admittit fucum. Hoc vnum itaq; obseruandum est, vt seligatur illud, quod intus habet venas rectas: sicq; leue, raræ contextionis, tenerũ, friabile, album & splendens, quale est, quod fœmina vocatur. Densum, ponderosum, lignosum, rotundum, durum & nigrum, non solum laudabile non est, sed potius à Dioscoride inter venena in 6. lib. recensetur. Quod medium est inter hæc duo, quãtò pluribus notis vel ad hoc, vel illud accedit, tantò maiores habebit vires. Dioscorides ait, quod in Galatia, Asia, & Cilicia in cedris crescit esse infirmum & friabile, quod tamen antea, vt bonum elegimus. Itaq; hęc vox friabilis rectè intelligi debet: vt scilicet Agaricum sit tenerum, nõ tamẽ eo modo, vt quasi aliquod marcidũ per seipsum, aut leuiter manũ admouendo in multa frusta decedat. Debet ergo hoc modo cõpactũ esse in seipso, vt digito aut pistillo, aut lima facilè in puluerem reducatur; maiorq; illius pars

conſtet ex pulpa, non neruis & venis, hoc enim durius & grauius: & inſuper, ne paucæ iſtæ venæ, quę in medio illius apparent, ſint quoq; flaccidæ, vel friabiles. quia hanc ob cauſam quoq; Agaricus facilè diuellitur: & ita Dioſc. & Galenus intelligi debent. Atq; ideò non ſine ratione ex ſententia Galeni ſuperiùs diximus in præparatione Theriacæ. Agaricum per ſe ſolum terendum eſſe, quò iſtæ venæ tanquam nullius vſus abijci poſſint. Attametſi illi, qui Agaricum propterea tundunt cum vino illum irrorando, ne ſubtiliores eius partes euaneſcant, non ſint improbandi, nihilo tamen minus hallucinari mihi videnť, quòd poſtea ſimul accipiant partes quoque lignoſas & inutiles, quę hac terendi ratione non abijciuntur, ſed ibi remanent, vt bonæ. Nec ſatis eſt dicere, quòd ſi accipiamus Agaricum fœminam, nõ adeſſe iſtas venas: nam etſi Galenus eligat fœminam, vult tamen in ea ſeparari iſtas fibras: imò ſi non adeſſent, Agaricum non eſſe probũ, quemadmodum diximus eius probationis indicium eſſe. Ne verò perdantur particulæ ſubtiliſſimæ inter terendũ, cauere id poſſumus eo modo quem Crito docet, de quo antea locuti ſumus.

Cycymeris Sylvestris radix in pleriſq; calidis regionib. in ruderib. fabuloſis aliisq; incultis locis reperitur: apud Germanos hortenſis: autumno colligitur: ſiccatur in vmbra, & cõſeruatur per annos ſex. Doſis deiectionis eſt à drachma vna vſque ad quatuor: puluueris verò à granis quindecim vſq; ad drachmã ſemis. * Pituitam & bilem deijcit, præſertim in hydropicis: deiectiones autem citra ſtomachi iniuriam mouet. *Meſues, & Dioſcorides.*

Esvla Græcis tithymallus dicitur. Sed veluti eſulæ nomine tres plantæ intelliguntur, maior videlicet, minor, & rotunda, ſic etiam tithymalli genera ſeptem à Dioſcoride aliisq; pluribus deſcribuntur. Eſula maiore pytiuſa Dioſcoridis intelligenda eſt, & Alſcebram maius Meſuæ: eſula minore, tithymallus cyparijſſias & alſcebrã minus: eſula rotunda, peplos: quæ omnes plantæ hodie ſunt cognitę. Cognoſcendæ ſunt etiã reliquæ tithymalli ſpecies, præſertim characias, qui reliquis præferebatur, & Græcis erat in vſu, hodie cognitus eſt, quemadmodũ & reliqua tithymalorum genera, his præſertim, qui in his inueſtigandis diligentiam aliquam adhibent: nam omnes in Hetruria reperiũtur. Eorum deſcriptio cùm ſit admodum prolixa, ex Dioſcoride petenda eſt. Cęterùm ex omnibus eſulę generibus minoris radicis cortex eligitur tenuis, leuis, fractu facilis, rubeſcens. Caſſiæ fiſtulæ modo, poſt ſex à collectu menſes, ex loco libero collecta initio veris. Conſeruatur autem per annũ. Corrigitur tragacãtho. Doſis à ſiliquis duabus vſq; ad tres. * Purgat valenter pituitam, aquas, atram bilem, & à iuncturis. *Medici Florentini.*

Esvli radix (Germ. Attich. Gall. *Hieble.* Hiſp. *Yezgos.*) longa eſt, craſſitudine digitali. Nota eſt. Naſcitur in montibus, ſyluis, locis humentibus, incultis, & campeſtribus, ſecus vias. Flores æſtate, bacæ autumno maturantur. * In vino decocta, & in cibis data, hydropicos iuuat. *Dioſcorides.*

Hermodactylvs radix eſt officinis nota. Variæ ſunt opiniones, cuiuſnam plantæ radix ſit à veteribus deſcripta. Veriſimilior tamen eſt eorum ſententia, qui colchi radicem eſſe exiſtimant, tametſi Dioſcorides venenoſam eſſe affirmet: nam medicamentorum purgantium magna pars ferè eſt eiuſmodi. Hermodactylũ vnũ idemq; eſſe & Græcis & Arabibus credimus: itaque huius noſtræ radicis facultatibus freti, ea vtemur hermodactyli veterum loco. Probatur candidus, corpulentus, plenus, grauis, nõ cariоſus. Naſcitur in montibus. Colligitur vere: ſiccatur in vmbra, & cõſeruatur per annos tres. Corrigitur cinnamomo, maſtice, zingibere, pipere longo, &c. Doſis ab aureo vno vſq; ad duos. Calidus & ſiccus ordine ſecundo, cum humiditate excrementoſa, flatulenta, nauſeabunda. * Pituitam craſſam, præſertim à iuncturis trahit: ob id Podagræ, & alijs arthritidis differentijs confert. *Medici Florentini, & Meſues.*

Samvci radix vulgaris eſt noticiæ. Naſcitur in hortorum ſepibus. * Aquam detrahit: ſtomacho inimica: hydropicos adiuuat, &c. *Dioſcorides.*

Tvrbith planta eſt radice neque magna, neq; longa, caulis dodrantalis, ſubinde longior, digitalis craſſitudinis, hederæ modo per ſolum repit. folia profert Althææ: flores etiam ſimiles à candido rubentes, nonnunquam omnino exalbidos. Vtilis autem medicinæ caulis duntaxat pars inferior, radici proxima, quæ gũmoſa. Atq; huius cortex eſt, quem officinæ oſtendunt, craſſior videlicet quidã ac inanis, caudicis inferioris exterior cortex, medio exẽpto. Laudatur vacuũ, arundinoſum, fragile & plani corticis Turbith: deinde cui gummi adhæret concretũ, quod gũmoſum dicitur, & albidũ. At gummoſum nõ eſt ſemper ſua natura: ſed Indi, quia viderunt à gũmoſitate oprimi Turbith notas à noſtris peti, ſolent eius ſtirpẽ, ac cauliculos priùs quàm colligant, aut contorquere, aut leuiter vulnerare, vt liquor efflueret. quo tandem denſato atq; concreto, cauliculos gummoſos auferũt. Reperitur verò & quandoq; abſq; contorſione gũmoſum factum, ſed tamen, quò facilius liquor emanare poſſet, vulnerari, ac contorqueri ſolet. Candidum etiam fit, in Sole reſiccatũ: in vmbra etiam nigreſcit. Prouenit in maritimis, verũm non adeo mari vicinis locis, vt vnda eius alluí queant, ſed duabus aut tribus interdum à mari leucis, ſiue milliaribus diſtantibus, & quidem in incultis, & potiùs humentibus quàm ſiccis. Naſcitur autem in Cambaya, Surratæ, Dio inſula, Bazaim locisq; vicinis, & in Guzarate, vbi plurimum, atque vnde magna copia in Perſiã, Arabiam, Aſiã minorẽ, & Luſitaniam effertur. Præfertur aũt in Cambaya natũ Arabib. Perſis, & Turcis Turbith appellatur: in Guzarate verò Barcamã: in Canarã pro-

tiam vino conciliabit. *Nicolaus Monardis.*

LIGNVM AROMATICVM. Bernardinus de Burgos pharmacopola, mihi ostendit ligni cuiusdam fragmentum, ligno sancto ferè simile, cuius corticis odor, & sapor adeò aromaticus, & excellēs est, vt macis, aut nucem myristicam longè superet, imo Canellam odoris suauitate, piperaerimonia. Magna huius ligni quantitas in monte quodam cæsa fuerat, & in nauem seu liburnicam delata, ignis struendi causa. Vnde per spicere licet, quàm multæ arbores, & aliæ plantę in nostris Indijs inueniuntur, insigni facultate præditę, quandoquidem ignis struendi gratia odoratis, & aromaticis arboribus vtūtur, quarū cortice in puluerem redacto, cor & ventriculus roborari reliquaq; membra foueri possent, & aromatum ex Maluccis insulis, Arabiaq; & Persidevsq; petitorum, vices supplere. Sed nos accusandi sumus, qui eas diligētius non inquirimus, & inuestigamus, quandoquidem sponte montibus, locisq; incultis nascuntur. Idem.

LIGNVM ad renum affectiones, & vrinæ incommoda. Nobis etiam mittit noua Hispania ligni quoddam genus crassum, & enode, materie pin: cuius vsus iam diu receptus fuit in his regionibus ad renum vitia, & vrinæ difficultates, & incōmoda. Postea expertum est. eius aquam in iecoris & lienis obstructionibus vtilem esse. Fit autem hac ratione. Lignum assulatim & minutim concisum in optima & limpidissima aqua fontana maceratur, atque in ea relinquitur, donec aqua à bibentibus absumpta sit. Dimidia hora post iniectum lignum, aqua cœruleum dilutiorem colorem contrahit, qui sensim intenditur pro temporis diuturnitate, tametsi lignum candidum sit: cœruleum ideo dico, quoniam adulteratur alio ligno simili, quod aquā croceo colore inficit, ne quis fallatur. Hac aqua assiduè vtuntur, ea vinū diluunt, & mirabiles experiuntur effectus, sine vlla humorum commotione: neque enim opus est alia victus ratione, quàm temperata: siquidem aquæ sapor non magis immutatur ligni iniectione, quàm si pura esset, & nihil in ea maceratum. Calidum & siccum est in primo gradu. *Idem.*

De lignis frigidis.

CVPRESSI patria Creta insula est. Perpetua coma viret, eiusq; materies nec cariem, nec vetustatem sentit, vt etiam cedri, ebeni, taxi, buxi, & oleæ. Lignum nulla temporis diuturnitate A suauecolentiam exuit. *Matthiolus.*

LOTI arboris lignum dysentericis vtile est, in scobem redactum, & in aqua ferrariorum maceratum, coctumque, & per clysteres iniectū, cum variis oleis, quæ eiusmodi affectibus prosunt. *Andernacus.*

SANTALVM in vtraque India syluis densissimis, ingentibusq; nascitur. Cuius tria numerantur genera: quorum præfertur pallidum, secundum locum habet album, postremum rubrum, quod nullo commendetur odore, priora duo suauiter spirant. Refrigerat excessu tertio, siccat verò secundo. * Rubrum priuatim defluxiones prohibet: incandescētibus inflammationibus podagrisque ex succo solani, aut sedi, vel portulacæ vtiliter illinitur. Candidum ac pallidum, ex rosarum aqua fronti imposita, capitis dolores mulcet. Aduersantur omnia calidis febribus: epota æstuanti ventriculo mirificè auxiliantur. Fiunt ex ijs & aqua rosarum epithemata, quæ ventriculo illita eius feruorem in ardentissimis febribus extinguunt. Ad hæc santalum non modò cordi efficacissimè lætitiam affert, sed & robur non paruum addit. Quare his immiscetur medicamentis, quæ cordi, & cordis palpitationi maximam opem præstant. *Matthiolus ex Auicenna.*

TAMARIX, seu MYRICA, arbor vulgò cognita est, cùm apud pigras & stagnantes aquas enascatur, fructum quasi florem ferens, compage muscosum.* Potorios calices è caudice lienosis moliuntur, quò datus in his potus proficiat. Cinis huius omnia vlcera ignis exustione contracta, efficaciter exiccat. *Dioscor. & Serapio.*

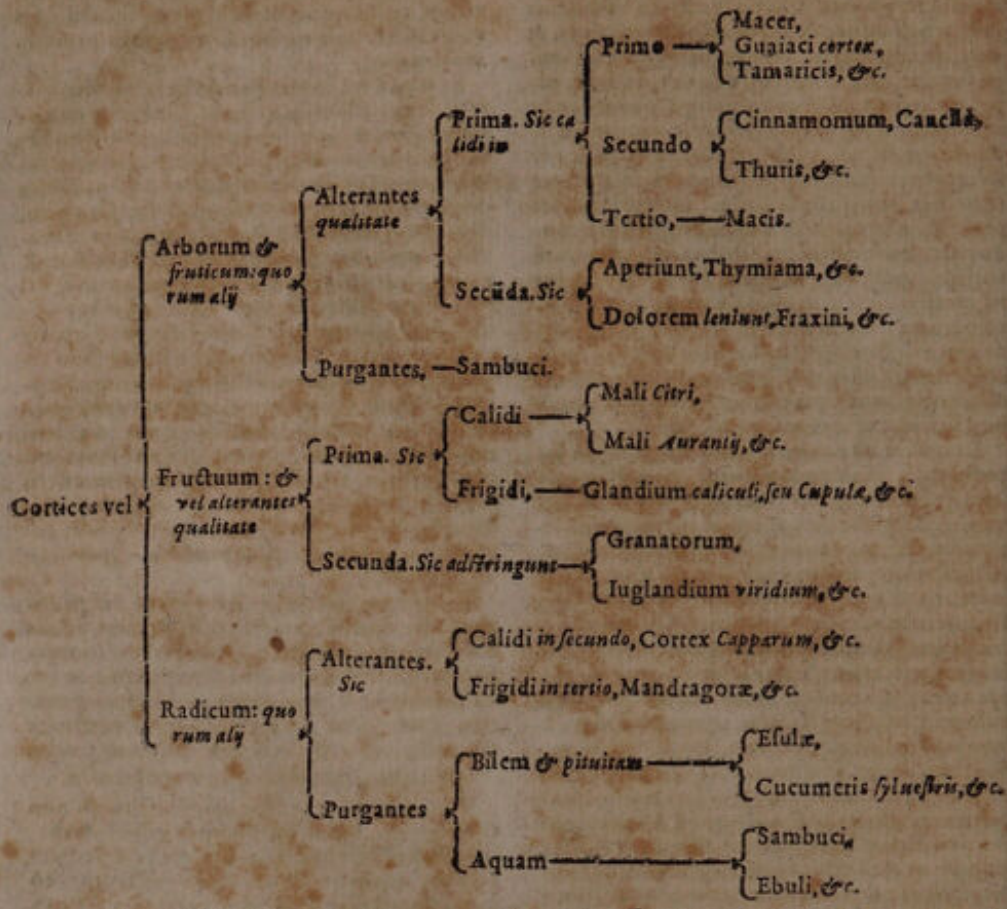
De lignis alterantib qualitate occulta.

LIGNVM LARICIS alumine illitum non comburitur. Cuius rei specimen edidit Archelaus Mithridatis præfectus in lignea turri contra Syllam, quam frustra incendere conabatur, eo modo quo Cæsar Castellum ex latigna materia constructum circa Padum. *Plin.*

EX LIGNO FICVLNEO cochlearia facta hoc habent peculiare, quòd carnes ad celerem coctionem adigunt, si elixationi earū sepius admoueantur, vel cum illis vnà elixētur. *Mizaldus.*

EX VISCO QVERNO orbiculi, vulgari filo transfixi, idem præstant in amolienda & præcauenda epilepsia, quod Pæoniæ masculæ radix, aut Smaragdus è collo pendens. *Hollerius.*

De Corticibus, Sectio XIV.

De corticibus calidis in primo.

MACER, Germ. Muſcatblůſt, ex Barbaria aduehitur: interior nucis moſcatę cortex cẽ ſetur, qui nucleũ ipſum proximè ambit: lignoſus, flaueſcens, craſſus, & guſtu perquàm adſtringens: ſtomacho ſuauis. * Contra cruentas excreationes, dyſenterias & alui fluxiones bibitur. *Dioſcoridis.*

CORTEX GVAIACI, annoſis niger, iuuenibus verò ſubruſcus: melior atq; præſtantior eſt, qui ex optimo ligno colligitur.* Vires eaſdem, B quas lignum obtinet.

TAMARICIS cortices cultello abraduntur: ſiccãtur diligenter, & conſeruantur in arculis ligneis per annum. * Dantur cruentæ excreationi in potu, & cœliacis, & contra profluuia fœminarum, regium morbum, phalangiorum morſus: illiti tumores inhibent. Decoctum cum vino, lienem abſumit, &c. *Dioſcor.*

De corticibus calidis in ſecundo.

CINNAMOMVM, ſeu Canella, ſiue Caſſia tã A longa difficiliq́ue via olim petebatur, vt perfectam eius notitiam conſequi veterib. haud facile fuerit. Hinc factum, vt innumeræ fingerentur fabulę, quas Herodotus pro veris refert. Et quoniam ingens huius erat precium, maiorq; in hominibus lucri cupiditas, adulterabãtur aromata huiuſmodi, & hac ratione fiebat, vt diuerſa illis inderentur nomina, tametſi plerunque eiuſdem eſſent generis. Propter locorum igitur diſtantiam, & minus frequentatas has regiones à negotiatoribus, probè cognita Caſſiæ hiſtoria veteribus non fuit. Nam qui eam Ormuz & Arabiam deuchebant, Chinenſes erant. Ex Ormuz deinde in Alep emporium totius Syriæ nobiliſſimum ab alijs negotiatoribus transferebatur. Qui verò in de eam ad Græcos deportabant, aut apud ſe naſci, aut in Aethiopia dicebant, multiſque cum ſuperſtitionibus cædi, diuidiq́; à ſacerdote in ternas partes, quarum vnam Deo poneret, alteram Regi, tertiam Sacerdotibus. Cæterum neque Caſſiam, neq; Cinnamomum apud Aethiopes, aut Arabes naſci, noſtrorum Luſitanorum

norum nauigatione palàm factum est, qui totam illam oram circumlegerunt, magnaque ex parte terrestri itinere peragrarunt, nullam autem cassiam, aut Cinnamomum vidisse affirmant. Huc adde, quòd ipsimet Arabes Canellam dictam hinc petunt, eiusque precium apud eos intenditur, quoties hinc eò non defertur. Dicet aliquis, Canellam quidem apud eos non nasci, & propterea ab Indis petere, sed legitima Cassia & vero Cinnamomo eos non carere, fortè autem à Barbaris, & inconditis populis ignorari. Familiares habeo eruditos viros Medicos Arabes, Turcos, & Corazones, qui omnes Canellã crassiorem, Cassiam ligneã appellant. Præterea nonnulli ex nostris totam Aethiopiam sub Aegypto (quam nunc Guineam vocant) nõ solum secundum mare, sed & in Mediterraneis peragratunt, alij ab insula D. Thomæ nuncupata vsq; ad Sofala, & Mozambique, & inde Goam penetrantes, alij plerique à promontorio Bonæ spei (cùm naufragium passi essent) vsq; ad Mozambique, & Melindam, ita vt vtramque Aethiopiam supra & infra Aegyptum perlustrarint: nulla tamẽ his conspecta est Canella vel cassia. Cùm igitur orbis nunquam ita fuerit cognitus, præsertim Lusitanis, verisimile est non defutura huiusmodi aromata, & celebria medicamenta, qualia sunt Cinnamomum & cassia sed abundantiã ipsam, hanc nobis dubitationem párere. Neque enim (tametsi nostri minimè curiosi fuissent) credendum est, ipsos incolas tã nobilia aromata tacituros. Nam quemadmodum barbarissima gens, quę insulam D. Laurentij incolit, mercatoribus, qui eò interdum deuehuntur, fructum quẽdam Auellanæ magnitudine ostendit, quod Caryophyllos redolet: eadem ratione credendum est Aethiopes Cinnamomum & Cassiam adeò odorata medicamenta nostris demonstraturos fuisse. Porrò cassia lignea Arabibus, Persis & Indis Salihacha vocatur: à vulgo autem Indorum eodem nomine dicitur, quo Canella: nullam enim inter Canellam & Cassiam differentiam faciũt. Neque vt verum dicam, quispiam Cassiam à Canella differentem vidit. Cæterum quòd Canellæ diuersa Cinnamomi & Cassiæ nomina indita fuerint, occasionem præbuisse puto Mercatores Chinẽses, (nam annales vrbis Ormuz produnt olim quadringentas naues è Chima vno eodemq; tempore eo apulisse) qui cùm è sua regione aurum, sericum, porcellanas, moschum, cuprum, margaritas, aliasque huiusmodi merces eucherent, nonnullas ex eis in Malaca vendebant, sandalum, nucem myristicam, macerem, caryophyllos, lignum aloes, contà in suas naues inferentes, quæ rursus in Zeilan & Malauas diuendebant, indeque sumebant Canellam, ex Zeilan videlicet laudatissimam, & ex Malauar minus selectam. similiter & ex Iaoa, vnde etiam Piper, Cardamomumque euehebant, eaque omnia deinde Ormuz, aut in Arabiæ oram maritimam perferebant. Interrogati autem isti Chinenses, quæ nam essent hæc aromata, & vnde ea aduecherent, fabulas illas narrabant, quas recensset Herodotus, vt his commentis earum mercium precia augerent. Cùm autem quæ in Zeilan nata essent Canellam, ab ea, quam in Iaoa, & Malauar sumpserant, differre cõspicerent, diuersa illis indidêre nomina, cùm tamen eiusdem generis essent cortices, pro soli cœliq; varietate solùm differentes, vt plerunq; idem fructus pro regionum & soli varietate suauior fieri, aut à naturali bonitate degenerare solet. Ementes ergo Ormuz incolæ eam Canellam à Chinensibus, idcirco eam Darchini, quod Persis lignum Chinense sonat, appellarunt: deinde Alexãdriam vehentes, vt eam Græcis eò confluentibus cariùs venderent, Cinnamomum vocarunt, quod significat lignum odoratum, quasi Amomum ex China delatum. Deteriori autem Canellæ, quæ scilicet ex Malauar, & Iaoa delata esset, idem nomen quo in Iaoa appellatur, indiderunt, scilicet *Calymanis*. quod lingua Malaya dulce lignum sonat, (hanc corrupto vocabulo Cassiam Græci dixerunt) duo diuersa nomina eidem rei imponentes. Vsus est autem Auicenna lib. 2. cap. 128. cum Rhase, & reliquis Arabibus, vocabulo Persico, *Darchini*, vt plerisque alijs Persicis solet. Nam canella cuiuscunque generis Arabicè *Querfa*, & *Querfe* dicitur. Reliqua verò nomina Arabibus prodita corrupta sunt, vt Darsihahan & similia. Vocatur in Zeilan Cuurdo: in Malyo, vti dixi, Caismanis: in Malauar, Cameaa. Nam quod Serapio Darchini arborẽ de China interpretatur, corruptum est exemplar, & hæc interpretatio ab interprete addita. Cæterùm rogatos volo omnes cùm Medicos, tum Pharmacopœos, vt posthac Cassiæ loco Canellam deteriorem præscribere desinant, & selectissima vtãtur, quandoquidem tanta nunc est eius copia. Tum etiam ne Cassiã duplici pondere pro cinnamomo in compositionibus injiciant, tametsi freti Dioscoridis & Galleni auctoritate. Scribunt nonnulli, canellam nostram veterum Cassiam nõ esse, quòd (vt aiunt) nigricans sit, & inodora: aut si sit, Pseudocassiam Dioscoridis esse potius, quàm legitimã. Fit interdum, vt etiam hic in India Cassiam admodum deprauatam cum alia inueniamus non exigua quantitate, (quoniam aut non bene parata fuit, aut non suo tempore cæsa) quandoquidem vix Aroma reperias corruptioni magis obnoxium, quàm Canella est, præsertim si diu in naui perstiterit. Est enim hæc regio putredini admodum obnoxia, maritimis præsertim locis, imò quotidiana experientia videmus, Canellam singulis annis multum de sua odoris & saporis suauitate deperdere. Si quis plura de Cassia requirat, legat Manardum lib. Epist. 8. epist. 1. & commentarios Matthioli, lib. 1. cap. 12. & 13. qui multis argumentis demonstrant, nostrã Canellam, legitimam Cassiam esse. Sed quod Cinnamomum inueniri negent, in eo falluntur, cùm Cassia, Cinnamomum, & nostra Canella vnum idemque sint medicamentum. Annotauit Lacuna lib. 1. cap. 13. in ædibus Indicis Vlyssipone se

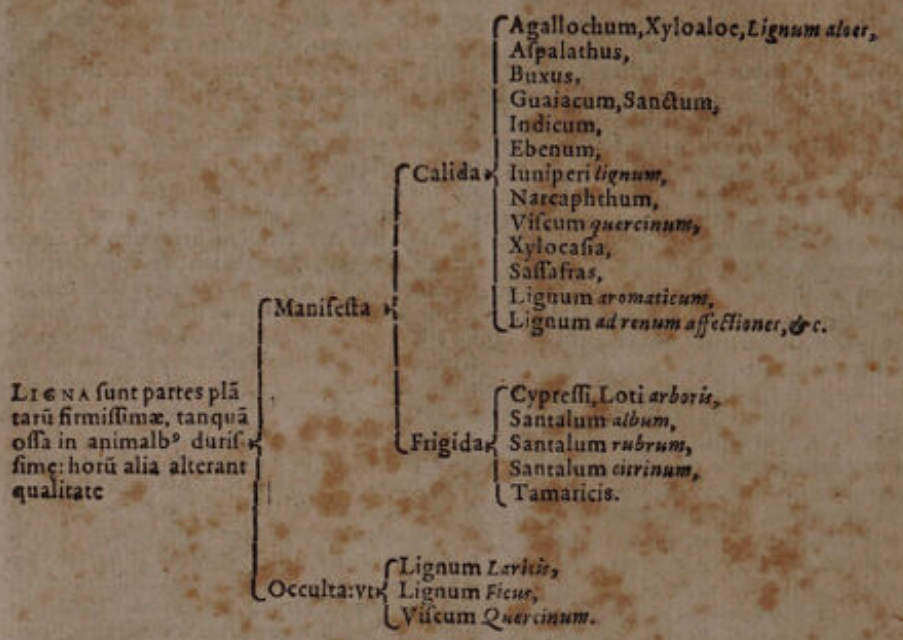
omnia Cinnamomi genera à veteribus deſcripta obſeruaſſe. Sed ego hic in India plura duob. non obſeruaui, videlicet quod in Zeilan naſcitur, & quod in Iaoa, & Malabar. Nam quod in Luſitaniam deuehi ſolet, Zeilaniticum omnino eſt. Poterit autem fieri, vt quinque genera bonitate diſcreta inuenerit, non autem genera diuerſa. Quod verò deinde addit de Cinnamomo cum Maria Stiliconis vxore reperto ſub Paulo tertio, fabuloſum prorſus videtur. Fatentur non nulli, Cinnamomū quidem nos habere, ſed non illud Moſyliticum, quod à Dioſcor. lib. 1. cap. 13. cæteris generibus præfertur, quodq; Theophr. lib. 9. cap. 5. multis nodis conſtare ſcribit. Sed his abundè ſatisfactum puto ijs argumentis, quę antè protulimus. Porrò Cinnamomum ſiue Canellæ arbor magnitudine eſt oleæ, interdum minor, multis ramis prædita, non ijs quidem contortis, ſed rectis ferè: folijs Lauri quidem colore, ſed forma ad Citri folia accedente, (non verò folijs Iridis, vt fabulosè quidam ſcripſere) floribus candidis, fructu nigro, & rotundo, auellanæ ferè magnitudine, aut exiguis oliuis ſimili. Eſt autem Canella nihil aliud niſi ſecundus & interior arboris cortex nam hęc arbor duplici cortice munita eſt, veluti ſuberis arbor, non eo tamē adeo craſſo, & diſtincto. Exemptus ergo cortex craſſo illo, & exteriori libro repurgatur: deinde in laminulas quadrangulas ſectus, humi abijcitur, atque ita per ſe conuoluitur, vt trunci vnius rami integer cortex videatur, cùm tamen dunta xat partes ſint corticis in tubulos digeſti craſſitie conuolutæ, truncus verò interdum ſemoris craſſitudine reperiatur. Roſeum autem illum, ſiue ex cinereo vinoſum colorem Solis calore contrahit: qui non probè paratus, candicans, ſiue cinerei coloris ſit: nimijs verò Solis ardoribus aduſtus, niger. Exempto cortice, tribus poſtea annis ab ea arbore abſtinetur. Frequentes ſunt hæ arbores in Zeilan, ſolebatque vili emi Canella: ſed triginta ab hinc annis, nemo eam emere potuit, præter procuratorem regiorum negotiorum: factorem vocant. Zeilanicis minores ſunt eæ, quæ ignobiliorem Canellam præbent in prouincia Malauar, & in Iaoa ſiue Iaua, non tamen adeò puſillæ, vt eas Plinius lib. 12. cap. 19. & Galenus lib. 1. de Antidotis eſſe cenſent. Sunt verò omnes ſylueſtres, & ſponte naſcentes. Nuſquam alibi, quod ſciam, naſcitur Canella, tametſi Fracaſtorius de Tamara ſcribat in freto maris Erythræi Cinnamomi arbores & lauros maris æſtu interdum operas inueniri: quoniam noſtri ſingulis annis per mare Erythræum nauigant, nullam tamen huiuſmodi arborē viderunt. Nam quod ad Occidentalis, quam vocant Indiæ hiſtoriam attinet, non veriſimile videtur Canellam iſtic naſci, quandoquidem eam dicit calyces glandesq; ſuberis modo ferre, cū legitima Canella veluti oliuas ferat: ſed alia erit ſui generis arbor. Nec, vti eadem refert, in China naſcitur. nam è Malaca Chinam cum alijs mercibus defertur. Intelligo verò plurimam etiam Canellam, in inſula Mindanao naſci, & vicinis inſulis, ſed procul eæ à China abſunt: Putarunt etiam nonnulli in Alep naſci Canellam, quod apud aliquot ſcriptores præſcriptum inuenerint, Cinnamomum Alipitinum: ſed ſciant, non magis iſtic, quàm in Hiſpanijs naſci. Verùm cū ex his regionibus Ormuz, & inde Alep deuehatur, factum eſt, vt incorruptam Canellam inde in Europam aduectam ab ipſa vrbe Alep denominarint. Tametſi autē Zeilanitica reliquis præferatur, inuenitur etiam interdum ignobilis, qualis eſt, quæ craſſiori cortice conſtat, minusq; in tubulos cōuoluitur, quòd non ſit eiuſdem anni: quo enim vetuſtior cortex, eò deterior. Quæ verò in Malauar naſcitur, tota ferè eſt ignobilis, tantumque à Zeilanitica differt, vt centenæ Zeilaniticæ libræ, decem aureos pēdant, Malauaricæ verò libræ quadringētæ vnum duntaxat aureum. Extillat ipſa radix liquorem Caphuram redolentem. Sed Rex vetuit radices vulnerari, ne arbores pereant. Elicitur aqua plumbeis, aut vitreis inſtrumentis ex ipſis floribus. ſed quæ fragrantia & odoris ſuauitate ei cedat, quæ ex corticibus nondum exiccatis elicitur, tametſi ex ſolis floribus elici auctor ſit Lacuna lib. 1 cap. 12. * Vtilis eſt ſtillatitius hic liquor ad plurima: nam ſtomachi imbecillitatem roborat, coli dolores ex cauſa frigida prouenientes illico lenit, vt plerunque ſum expertus, facici colorem commendat, & oris halitum, præterea ad condiēdos ſuaviores q; efficiendos cibos per quàm ideneus. Ex canellæ baccis oleum extrahitur quemadmodum ex oliuis, ſeuaceum quodammodo, & ſaponi Gallico ſimile, inodorum, niſi calefactum ſit, tunc enim Cinnamomum aliquantulum olet. Eo vtuntur aduerſus ventriculi & neruorum frigidam intemperiem. Cæterùm excalfacit Cinnamomum emollit, & concoquit: vrinam ciet, tam mēſes, quàm partus potum, aut ex myrrha impoſitum pellit contra beſtias, quæ virus eiaculantur, venenaq; conuenit: caliginem pupillis oculorum obſeruantem diſcutit: craſſitiem extenuat: lentigines, & vitia cutis in facie, ex melle illitum detergit: contra tuſſes, defluxiones, aquam ſubter cutem fuſam, renum vitia, & vrinæ difficultatem efficax eſt. Vnguentis precioſis inſeri ſolet. Et in ſumma, magni ad omnia vſus. *Garcias ab Horto, & Dioſcor.*

Cinnamomum aut quia nō affertur ad nos, aut in tam exigua copia, vnà cum Caſſia aduehitur, ideo fit, vt non ita cognoſcatur. Cùm verò Caſſiæ magna copia in promptu ſit, optimam facilè eligere, & ipſius duplū accipere poſſumus, propter eam rationem, quam ſupra attulimus: eligenda verò eſt ſubtilior, modò ſit guſtatu acuta admodum, & odorem roſarum referat, colore in purpureo nigreſcente, quale illud facit, quod olim ab incolis Zigir appellabatur. Bona etiam illa eſt, quæ nonnihil habet rubeſcentis coloris, vel potius coloris elegantis inſtar Corallij, vini odorem referens. Debet autem omnis Caſſia eſſe cortice craſſo, ſed anguſta per ſe, & ſubtilis & benè contorta, habens plures quàm vnam cannulam,

ra prouincia cuius ciuitas Goa, Tiguar. Habetur ab Indis Medicis pituitam deijciens, ac expurgans medicamentum: cui si febris abest, adijcere solent Zingiber, alioqui absq; hoc ex decocto pulli gallinacei, aut cum aqua exhibent. Mesues Turbith calidum esse refert ordine tertio, & eras sam lentamq; pituitam vacuare: atq; hanc è ventriculo, thoracc, neruis, atq; remotioribus artubus educere: sed tardioris facultatis esse, & ventriculum subinde eo subuerti perturbariq;: quocirca Zingiber mastichen, aliaq; aromata ei permiscenda: addi & oleum amygdalorũ dulcium, vel ipsa amygdala, aut saccharũ, ne corpus huius vsu extenuaretur, aut emacresceret: ab alijs item cum palmulis, amygdalis dulcibus, alijsq; contemperari, inde componentibus antidotum (electarium, aut electuariũ officinæ appellant) quod Ἀλφούνδιον dicitur, officinis ipsis, & Medicis exercitatis in vsu frequens. Datur ipsius Turbith drachma (plus minus) vna ad summũ duæ. In decocto verò aut diluto tres, quatuor ue admittuntur. *Garcias ab Horto.*

MECHOACAN radix est ante viginti annos primùm reperta in prouincia Mechoacan dicta, quadraginta miliaribus supra Mexico, quam deuicit Ferdinandus Cortesius, Anno 1524. Iam vidimus apud Franciscanos huius vibis nascentem ex ipsa prouincia Mechoacan naui delatã, multis ramis luxuriantem supra terram expansis colore cinereo, qui vicinas perticas, aut pergulas scandunt, & multiplici nexu amplectuntur, folijs rotundis, in mucronem desinentibus, secundũ pediculũ amplis, fibrosis, adeò verò delicatis, vt humiditate carere videantur: fructu coriãdri sicci magnitudine, racematim cohærente, qui Septembri maturescit: radice crassa vitis albæ seu Bryoniæ modo, vt non defuerint, qui eandem plantam esse putarent, aut saltẽ ei congenerem: sed multum differunt. Nam Bryoniæ radix viridis & sicca, admodũ acris est. Mechoacan verò insipida, & sine acrimonia. Milij semine obruta seruatur hęc radix, aut lino picato, seu resinato inuoluta. Cæterùm nunc ex continenti aduehitur Mechoacan, natum circa Nicaragua, & in Quito (vbi diligenter colitur, & magno in vsu est, ob eius mirabiles effectus) longè præstãtius eo, quod ex noua Hispania adferri consueuit: cuius flos, semen, & ramuli etiam allati sunt. Erat verò is flos quasi mali aureæ, quinque folijs constans maioribus, è cuius vmbilico protuberat calyx, siue vesicula quædam auellanæ magnitudine, membrana constans tenui, albicante, quæ in duas cellulas tenuissima pellicula secretas diuiditur, & in singulis bina grana, ciceris exigui magnitudine, colore per maturitatem nigro, gustu insipido continebantur, quæ molli & spongiosa terra excepta, commodè nascuntur. Ex huius radice fit conserua varij generis, Cydoniorum modo, sed etiam gelatina ex saccharo, & illius succo, quæ in delitijs esse possunt: nam vt radix est insipida, facilè saccharum recipit, quocunq; tandem modo paretur. Molesta non est huius radicis sumptio, quia nullius mali saporis est particeps, ideoq; pueris, senibus, aliisq; qui uetera medicamenta respuunt, vtilis est.* Pituitam præsertim, & aquas educit, lecterum, Cephalæam, strumas, & epilepsiam curat, veteresq; defluxiones sistit, articulorum, coli, & renum doloribus vtilis est. conuenit etiam vteri doloribus, asthmati, tussi veteri, febrientibus, & luę venerea vexatis: huius autem radicis sumendæ ratio talis est. Purgato prius corpore serapijs, clysteribus, aut sanguinis missione, & diæta, pro Medici iudicio: huius radicis leuiter contusæ puluis vino albo maceratus, aut aqua fœniculi, anisi, aut cinnamomi (si quis vinum non fert) summo mane propinatur, dimidiæ drachmæ pondere pueris, vnius drachmæ iuuenibus & adolescentibus, duarum verò drachmarum viris & mulieribus. Nec inutiliter datur ex syrupo nouem infusionum. Dimidia post sumptum hoc medicamentum hora, somnus conceditur, ijs præsertim, qui vomitib. obnoxij sunt. Facta purgatione, datur iusculum, & paulo pòst cibus, qualis his dari solet, qui sese purgant. Fiunt nonnunquam ex eodem puluere catapotia coriandri sicci magnitudine. Mittit nobis promontorium D. Helenæ, quod in eodem, quo Nicaragua tractu est, aliud Mechoacan genus syluestris, quod grauia symptomata excitat, vt vomitus immodicos, tormina, & alui profluuia: quam ob causam Scammonea nuncupatur, sed nemo (periculo semel facto) vtitur. Simile est alteri cùm folio, tum sarmentis, tum radice, sed per omnia minoribus: & ipsa etiam radix acrimoniæ non nihil habet. *Nicolaus Monardus.*

De Lignis, Sectio XIII.

De Lignis calidis.

LIGNVM ALOES, Agallochum, Xyloaloes Germ. Paradeis holtz lignum eſt, quod ex India atq; Arabia deportatur, varium, maculatum, odoratum, guſtu adſtringens, cum quodam amarore: cortex eius corio ſimilis, colore aliquantulum verſicolore. Arabibus præfertur id, quod ex India adfertur, craſſum, nigrum, varium, ſolidum, graue, ſine candore, & quod ignibus impoſitum diu perdurat. * Manſum animæ ſuauitatẽ commendat, pro thure ad ſuffimenta ſubſtituitur. Ramenta eius pota drachmæ pondere, languidum ex humore ventriculum, reſolutumque confirmant: adhæc iecinoroſis, dyſentericis, pleuriticisque opitulatur. Hæc medici Florentini ex Dioſcoride. Cæterùm Garcias ab Horto Agallochi hiſtoriam ſic deſcribit: Arbor eſt oleæ inſtar, interdum maior, fructum, aut florem videre non contigit, ob difficilem & periculoſam huius arboris diuturnam obſeruationem, frequenter iſtic graſſantibus Tigribus. Allati verò mihi ſunt à Malaca rami cum folijs. Ferunt autem recens diſſectum Agallochum nulla odoris fragrantia gratum eſſe, nec niſi ſiccatum odoratum eſſe: imò eum odorem per vniuerſam ligni materiem non diffundi, ſed in ipſo arboris corde ſiue matrice co-

A aceruari. Craſſus eſt enim cortex, & ligni materies odoris expers. Haud negauerim tamẽ, quin putreſcente cortice, & ligno, oleoſus ille, & pinguis humor fugiat, & ad matricem recedat, illamq; odoratiorem faciat, ſed vt odor Agallocho cõcilietur minimè putredine opus eſt. Multi enim ſunt adeò experti, & dextri in Agallocho dignoſcẽdo, vt etiam recens ſectũ iudicare poſſint, ſit ne odoratum futurũ, an nulla odoris iucunditate ſpiraturũ. Etenim in omni lignorũ ge-
B nere, aliud alio præſtantius eſt. Solent autem Malacæ incolæ Agallochum repurgare antè quam negociatoribus vendant. Cæterùm lignũ Aloes, licet hic natum, tres aureos pendit in ſingulas libras.

ASPALATHVM officinis incognitũ eſſe creditur, eiq; ſubſtituitur lignũ aloes. Syluio cõtraria eſt ſẽtentia, qui cẽſet, lignũ aloes officinarũ, aſpalathũ veriùs eſſe, quàm agallochũ. Optimus
C eſt grauis, detracto cortice rubeſcẽs, aut in purpuram vergens, denſus, odoratus, guſtatu amarus. Eſt & alterum eius genus candidum, lignoſum, ſine odore: quod deterius habetur. Naſcitur in Iſtro, Syria, & Rhodiorum inſula. * Vim calefaciendi cum adſtrictione obtinet. Vnde decoctum cũ vino, ad tetra oris vlcera colluenda cõuenit: ad nomas genitalium, & ſordida vlcera infunditur: ſubiectum in peſſo, partum extrahit.

hit. Alnum sistit eius decoctum: & sanguinis reiectionem potu cohibet: vrinæ difficultatem inflationesque discutit *Dioscorides*, & *Medici Colonienses*.

Aspalathum verum existimarunt hucusq; esse lignũ quoddam coloris flaui, quod Venetijs & Florentia fuit apportatum, in quibus locis ex eo globuli pro recitandis precibus parãtur, atq; interdum Neapolim quoq; afferunt, vbi vocarunt Santalum nonnulli, alij lignum Aloes, quanquã ab vtroq; multum differat. Imò aliqui volunt lignũ esse Thuris. Sunt præterea, qui pro Aspalatho accipiunt speciem illam ligni Aloes, quæ ex Rhodo affertur, quod quidem arbitror, si nõ legitimum fuerit lignum Aspalathi, illius tamen loco saltem rectè accipi posse. Non diu quoque est quòd Melchior Guilandinus, peritissimus, si quis alius rerum simplicium, frustum ligni Asphalathi ad me miserit præditũ omnibus notis, quibus illud authores describunt, idq; peculiariter spirabat nescio quid odoris de Castoreo, sicuti Plinius quoq; vult: idq; si haberi vbique posset, non nobis de succedaneo esset multum laborandum. Neq; dubito, quin alij quoq; ab isto præstante inuestigatore simplicium impetrare possint; nam ego priùs quoq; specimen eius vidi apud Imperatum.

Buxus, Germ. Buchßbaum. Gall. *du Bouis*. planta est notissima: gaudet frigidis & apricis spississima, densissima, atque ponderosissima, adeò vt in aquis non fluitet, nec cariem sentiat. Hæc etsi nullius sit in medicina vsus, vt veteres prodiderc: non desunt tamẽ è recentioribus, qui velint, non aliud esse Italis Buxum, quàm Indis lignũ, quod Guaiacum appellant: ea tantùm ratione ducti, quòd pluries experimento compertum sit, eius decocto etiam feliciùs eos sanatos esse, qui Gallica lue affecti erant. Quod etsi experientiæ concedi possit, illud buxi lignum præstare: attamen quòd buxus in Italia nascens & Guaiacum ab Indis petitum, vna & eadem sint planta, nunquam profectò crediderim. *Matthiolus*.

Lignum Guaiacum Sanctum, Indicum, ebeni genus esse creditur. Optimum est graue, densum, interiore parte nigra, exteriore, & illam ambiente, subflaua: cortice læui, firmiter hærente, ligni scobe, si manibus comprimatur, simul cohærente (quod pinguedinis eius iudicium est:) quod denique in sua decoctione multum odorem, saporem atq; colorem relinquit: magnitudo autem, aut paruitas fragmentorum non sunt tam magni momenti, quam notæ suprà dictæ: sed in hac parte mediocritas laudari potest. Aduertendum est, cortice nos vti seorsim, quem plerunque fraxini cortice adulterati contingit aut similibus, qui tamen dignoscuntur sapore & odore quodam peculiari. * Exiccat, attenuat, liquefacit, expurgat, sudorem mouet: contagioni atq; putredini resistit: quapropter morbo Gallico mirè subuenit. Eius decoctũ vetustis vlceribus, scabici, & impetigini conuenit, decenti victus ratione adhibita. Hodie per Chymiam, in aquam, in oleum, & in salem redigitur: quæ illius studiosi Mercurium, sulphur, & salem nominant: quibus multò tutius & celerius lues venerea curatur. *Medici Florentini*, & *Andernacus*.

Ebenus optima habetur Aethiopica, & nigra, nullos habens venarũ discursus, facili; cornus læuore: cùm frangitur, densa apparet, mordens gustu, atque adstringens. Suffitur iucundo odore supra carbones sine fumi tædio. Recens autem ad ignem prolata, ob pinguedinem accenditur, & trita ad cotem rufescit. Altera est Indica, internatis candicantibus, & modicè fuluis, item frequentibus maculis. cæterùm prior bonitate antecedit. Apud quosdam sesamina, aut spinea ligna consimilia pro ebeno væneunt. quod discernitur ex eo, quòd fungosa sunt, & in purpureas assulas resoluuntur, nihil mordacitatis in gustu, nec redolentiæ in suffitu præ se ferentia. * Caliginem oculorum absterget. ad veteres destillationes, pustulasq; mirum in modum pollet: si quispiam facta ex eo coticula collyrijs vtatur, melius proficiet. Ad oculorum medicamenta efficax est, si scobes, ramentáue vino Chio die noctuq; macerata, in collyria digerantur. Nonnulli præterita ipsa excolant, reliquaq; eundem in modum peragunt. Alij pro vino aqua vtuntur. Vritur in fictili nouo, donec in carbones redigatur. Lauatur plumbi vsti modo: & ita siccis, scabrisq; lippitudinibus conducit: *Dioscorides*.

Iuniperi lignum ad centenarios annos incorruptũ perdurat: eiusq; carbo accensus, & suo cinere obrutus, ignem integro anno fouet. * Accensum serpẽtes fugat. Corticis cinis cum aqua illitus, lepras eximit. *Matthiolus*.

Narcaphthum ex India defertur. lignum est corticosum, simile sycomori libro: & velut putridum, antiquitatem nimiam præ se ferens: quod iucundi odoris gratia suffitur. Miscetur thymiamatis compositis. * Constrictionibus vuluæ suffitu prodest. *Dioscorides*.

Viscum, German. Mistel. Gall. *du Guy ou de la Glu*, per se non est arbor, sed in arboribus nascitur, fronde plerunq; perpetua. Laudatissimum, quod in quercu prouenit, recẽs, intus porraceũ, extrà fuluũ, quod asperi nihil, aut furfuroſi conceperit. Fit acinis in quercu nascentibus buxeo fruticis folio. * Lignum tritum, potatum, comitialibus prodest. *Dioscorides*.

Xylocassia, Xylocinnamomum, Cassia Græcorum creditur esse cinnamomum, siue canella crassior tudióue exannosis arboribus cinnamomi arboris, lauto similis, aut saltẽ ex trunco potius, quàm ex tenerioribus eius ramis decerptus cortex. Quemadmodũ enim cerdones coriarij ad operas suas grauatim admittunt cortices quercuum annosarum crassiores, expetunt verò tenellos tenellarũ & nouellarum quercuum cortices: ita constat tenellos & subtiliores cortices cinnamomi lõgè magis aroma-

ticos eſſe craſſioribus. Vnde tale cinnamomum Reges Portugaliæ ægrè etiam dimittunt, adeò vt præſtantiſſimum cinnamomũ etiamnum vix habeamus: imò & Actuario leptocinnamomũ, id eſt, tenue cinnamomum pro optimo habetur. Caſſia itaq; nobis allata, præfertur longa, odorata, guſtu cum acrimonia grato, rufeſcens. *Medici Colonienſes.*

SASSAFRAS ligni quoddam genus ex Florida noui orbis prouincia, quæ vigintiquinq; graduum altitudine polum habet, nunc recens in Hiſpaniam inuehitur, cuius ante paucos annos notitiam Gallus quidam mihi dedit. eius facultates mirum in modum prædicans, aduerſus varios morbos, vt ipſe & alij Galli experti erant ab eius regionis incolis edocti. Profligatis ex ea regione Gallis, noſtri Hiſpani in ſimiles morbos incidere cœperunt, ob praui ſuccialimenta, aquarum crudarum potationem, & ſub dio dormitiones: at à quibuſdam, qui remanſerant, Gallis de huius ligni facultatib. moniti, eo vſi ſunt, & ſanitati reſtituti. Dicitur hæc arbor Indis Pauame, Gallis (quos imitati ſunt Hiſpani) neſcio quam ob cauſam, Saſſafras. Arbor eſt magna, Pini mediocris magnitudine & forma, (tametſi minores inueniantur) vnico trunco nudo, ramis in cacumine expanſis, vt Pinus repurgata, cortice, quem integit tenuis cinerea quædam pellis, ex cinereo nigricante, guſtu aliquantulum acri, ſed aromatico, nonnihil ad fœniculi ſaporẽ tendente, odorato, ita vt pauca eius quantitas cubiculum ſuo odore impleat: materia trunci, & ramorum alba ad cinerem colorem tendente, non adeo aromatici ſaporis, & odoris, vti cortex: folio ficulneo, in tres angulos deſinẽte, nouello verò folio pyri foliũ æmulante, ſed quod veſtigia angulorum habeat, ſemper virente, hoc eſt foliis nouellis ſemper eis, quæ décidunt, ſuccedentibus, colore viridi obſcuriore, odorato, præſertim ſi ſiccum ſit: an florem fructumue ferat incertum: radicibus nunc craſſis, nunc tenuibus, pro arborum magnitudine, leuibus, ſed nõ adeò, vt lignum, per ſummos terræ ceſpites expanſis, vt facilè euelli poſſint, quod ferè commune eſt omnibus arboribus Indicis. (imò referunt Hiſpanicas arbores eò delatas, ſteriles fieri, niſi in ſuperficie terræ plantentur) cortex radici firmius inhæret cinereus, ipſiuſq; arboris cortice magis aromaticus, ideoq; radicis decoctũ odoratius & præſtãtius eſt, & ab Hiſpanis iſthic vſurpatur. Naſcitur in maritimis & locis temperatis, hoc eſt neque nimium ſiccis, neque nimium humidis, vt in portubus ſanctæ Helenæ, & ſancti Matthæi: nam alibi per vniuerſam Floridã haud facilè inuenias: iſtic verò ſunt integræ ſyluæ, quæ ob ſuauiſſimum, quem ſpirant odorem, ab Hiſpanis primùm eò venientibus, arborum Canellæ eſſe exiſtimabantur: nec immeritò, nam adeò odoratus eſt, & acris huius arboris, atque Canellæ Cortex, & eoſdem effectus præbet eius decoctum, quos Canellæ. Omnium optima eſt radix, deinde rami, tertiò trũcus, ſed cortex omnibus præfertur. Arboris & ramorum temperamentum calidum & ſiccum eſt in ſecundo gradu, cortex aliquantum calidior, ad initium tertij gradus in calore, & ſiccitate accedens: quibuſdam calidus in fine primi, ſiccus in tertio gradu. Licet corticis & ligni uſus duntaxat in Medicina receptus ſit. Indi tamen recentia folia trita, vulneribus imponũt, & ſicca in alios medicos vſus ſeruant. Eius decoctum commendatur in omni morborum genere, præſertim verò in obſtructionibus, & partibus internis roborandis: ad tertianas, & febres antiquas. Commodè ex ſaccharo propinatur defluxione laborãtibus, aſthmate, pectoris vitijs ex frigiditate prouenientibus, & conſequẽter doloribus nephriticis, & renum, è quibus calculum eijcit, & flatus diſcutit: quã etiã ob cauſam vterũ ad conceptionẽ præparat, & mẽſes prouocat. Vomitus cohibet, concoctionem iuuat, aluumq; ſubducit. Illius fragmentũ aſſiduè geſtare, & odorari maximè prodeſt aduerſus peſtis contagia, præſertim nõ negle&is alijs remedijs. Deniq; ob ingentem ſiccitatem, & moderatum calorem, eſt remedium excellens ad omnis generis defluxiones, quoniam eas abſumit: ſed ijs qui extenuati ſunt, & imbecilles, non conuenit. Decocti verò ſeu aquæ præparandæ hæc eſt ratio. Radicis cum ſuo cortice aſſulatim confractæ vncia dimidia, in tribus aquæ ſextarijs, fictili nouo duodecim horis maceratur: lento igne ad duorum ſextariorum conſumptionẽ decoquitur: colatur, & in fictili virato adſeruatur. Poſtmodum ſupra ea fragmenta tantum aquæ ſuperinfunditur, & decoquitur ad dimidij ſextarij conſumptionem. Ea eſt ſecũda aqua, quæ ordinarij potus loco erit. Illud verò obſeruandum eſt, plus aut minus ligni in decoctionem injici, viribus, & temperamento ægrorũ conſideratis: etiam minore quãtitate, & minus cocta propinatur hæc aqua, bilioſis, quàm pituitoſis. Sed vulgariter quarta ſextarij pars aquæ tepidæ ſumitur manè, deinde ſudatur, & veſtis mutatur, nec quiſquam corũ, qui hoc medicamentum ſumpſerit, lecto ſe continere cogitur. Prandium ſit media gallina aſſa, cum aliquot vuis paſſis, & amigdalis, & auellanis toſtis: cœna ſit è conſeruis conuenientibus morbo qui curatur, potus ſecunda aqua. Singulariter experimento didici, hoc decoctum, vt dixi, propinatum, vtiliſſimum ijs fuiſſe, qui pedes & manus podagra ſic contortos habebant, vt ijs vti non poſſent. Ad luem item Venereã non minus vtile, quàm aqua Guaiaci, aut Chinæ. Ligni fragmentum præmanſum eo dente, qui dolet, & iſtic retentum dolorem ſedat. Potrò qui tam exquiſita victus ratione vti nolunt, aquam ſimplicem hac ratione decoquant. Ligni aſſulatim confracti ſemuncia, plúſue aut minus, pro conditionibus iam enumeratis, in tribus aquæ ſextarijs ad dimidias coquitur: ea aqua diu vtendum cùm in prandio, tum in cœna, & interdiu. Qui vino abſtinere non norunt, ea aqua diluere poterunt, etenim ſaporis & odoris gratiam

nulam, læuis, non aspera, aromatica, modicæ a- A
stríctionis, & inprimis sapore acutissimo prædi-
ta. Faciamus autem Cinnamomi quoq; nonnul
lam mentionem, quò lectores eò maiorem ha-
beant occasionem de eo cogitandi. vnde fortas-
se aliquando continget, vt verum tandem explo
retur. Galen. 1. lib. de Antidotis, cap. 13. inquit, A-
drianum Imperatorem iussisse varia genera Cin-
namomi ex Arabia cum integris plantis appor-
tari, & quòd tempore Seueri, qui & ipse Theria-
cam parari voluit, ipse coactus fuerit propter pe B
nuriam alterius, illud antiquius Cinnamomum
accipere, cuius formam describens ait, simile es-
se Helleboro, vel potius Damasonio, quod etiã
Alisma vocatur. Vnde coniici potest, illum de
albo Helleboro locutum esse, quia tam huius
quàm Alismatis frondes Dioscoridi repræsen-
tant plantaginem. Imò ambæ plantæ, Helleboⁿ
rus & Alisma caules ferunt admodum similes.
Vnde arbitror rectè nos posse affirmare, quòd
frondes istæ, quæ à pharmacopœis vocantur Fo C
lium Indum, aut Malabathrum, sint Cinnamo-
mi, cùm satis similes sint foliis Hellebori albi,
Damasonij, aut Alismatis, vel Plãtaginis. Quod
confirmatur quoq; ex sapore tã frondiũ quàm
pediculorum, potissimum vbi trunco annectun-
tur: cùm planè gustu Cinnamomum vulgare re-
ferant, nisi velimus dicere, esse frondes Cinna-
momi; hoc antea ponentes, quòd Cassia frondi
bus & fructu similis sit Cinnamomo, quemad-
modum etiam sapore & viribus. Et cùm Gale- D
nus dicat Cinnamomum mutari in Cassiam, in-
telligendo hoc de similitudine virgultorum, in-
telligit in alijs quoq; similia inter sese esse. Quæ
coniectura quoque confirmatur ex eo, quòd vi-
deamus de folio iam dicto copiã afferri, quem-
admodum etiam Cassiæ: & si Cinnamomi fo-
lium esset, verisimile esset in tanta abundantia
frondium simul etiam virgultorum aliquid ad-
uehi. Quicquid sit, hæc nota certè nos in cogni-
tionem Cinnamomi perducere poterit, spemq; E
aliquam facere, vt illud aliquãdo inuestigemus.
Galenus etiam ait, vnamquamque Cinnamomi
plantam instar parui fruticis producere, ex vna
radice sex aut septem, plura paucioraq; virgulta,
inter quę maximum non excedat mensuram pe-
dis Romani.

THVRIS cortex, qui ex arbore thurifera de-
trahitur, præfertur pinguis, odoratus, recens, læ-
uis, crassus, sine membranis. Adulteratur admi-
sto pini aut nucis eius cortice: sed horum index F
ignis est: siquidem thuris cortex legitimus pau-
latim ardet, & cum odoris fragrantia vaporem
eiaculatur: adulteratus verò nequaquam incen-
ditur, sed totus in fumum sine odore consumi-
tur. Vis eadem quæ thuris, sed validior, adstrin-
gentiorque. Quare potu cruentis excreationi-
bus, vulvis fluxionẽ laborantibus in pesso con-
fert: ad cicatrices oculorum, & caua, sor-
desq; efficax est tostus scabris lip-
pitudinibus auxiliatur.
Dioscorides.

De corticibus calidis in tertio.

MACIS, Germ. *Muscatblust*/nucis moschatæ exterior cortex est, in quo nux latet, quemadmodum auellana in suo putamine. Huius arbor Pyri magnitudine est, foliis eiusdem, sed breuioribus, & subrotundis, siue, vt verius dicam, arbor est Persicæ malo haud absimilis, breuioribus tamen foliis. Maturo fructu, & dehiscente, primo illo operimento calycum echinatorum, qui castaneas amplectuntur, modo. Macis Cocci, modo rubescens conspicitur, pulcherrimo aspectu, bene onustis præsertim arboribus. Exiccata nuce, dehiscit etiam Macis, & flaccescente rubore, aureum quodammodo colorem adquirit. Eius precium triplo maius quàm nucis myristicæ. Nascitur autem hæc arbor in insula Banda. Inueniri etiam tradunt in Maluccis, sed non est fructifera, quemadmodum nec ea, quæ in Zeilan prouenit. Præfertur crassum, plenum, odoratum, sapore subacri: hodie notum. * Ventriculum roborat, & coctionem adiuuat. *Medici Florentini & Garcias.*

De corticibus aperientibus.

THYMIAMA ex India defertur, corticosum: simile sycomori libro: quod iucundi odoris gratia suffitur. * Constrictionibus vuluæ ex suffitu prodest. *Dioscorides.*

De corticibus dolorem mitigantibus.

FRAXINI cortex cultello abscinditur, siccatur & conseruatur per annum. * Lateris, lienis dolorib. medetur.

De corticibus purgantibus.

SAMBVCI cortex medius abraditur cultello: siccatur & seruatur per annum. * Aquas detrahit: hydropicos iuuat.

De corticibus fructuum calidis.

MALI CITRI cortex cultello abscinditur, siccatur in vmbra diligenter, & seruatur in arculis ligneis. * Venenis aduersatur. Decoctum collutione, oris halitum commendat, suauitatemq; accersit: ventriculum roborat, &c.

AVRANTII MALI cortex in vmbra siccatur, conseruaturq; per annum in arculis ligneis. Calidior quàm mali citri vel Limonii cortex.

De corticibus fructuum astringentibus.

GLANDIS CALYCVLVS, qui vulgò cupula dicitur, * ad fluorem muliebrem, & sanguinis sputum valet.

MALICORIVM est mali punici putamen, quod aliqui Sidion appellant. * Spissandi vim habet: sanguinolenta glutinat, humida gingiuarum vitia mobilesq; dentes decocto colluuntur: herniam prolapsu intestini erumpentem, cataplasmate repellit. *Dioscor.*

IVGLANDES virides decerptæ mense Iunio appetente, * antequam earum putamina obduruerint, saccharo vel melle asseruatæ, stomacho vtiles euadunt, & ori nõ ingratæ. Putamen combustum, tritumq; in oleo & vino, infantium ca-

pite perunćto, nutrit capillum, alopecias replet. *Diſcor. & Matthiolus.*

De radicum corticibus calidis.

CAPPARIS cortex amarus, acer, acerbus, * abſtergit, purgat, incidit, digerit, adſtringit: ob quas vires lienem induratum, & coxarum affectus adiuuat, tum intrò aſſumptus, tum extrinſecus, tum idoneis remedijs admotus.

De corticibus radicum frigidis.

MANDRAGORAE radix delibratur, & traiectus lino cortex ad vſum ſuſpenditur. * Vinum, in quo cortex fuerit infuſus, valet in pernigilijs & doloribus, & ante ſectiones, vſtioneſque, ne ſentiantur. *Dioſcor.*

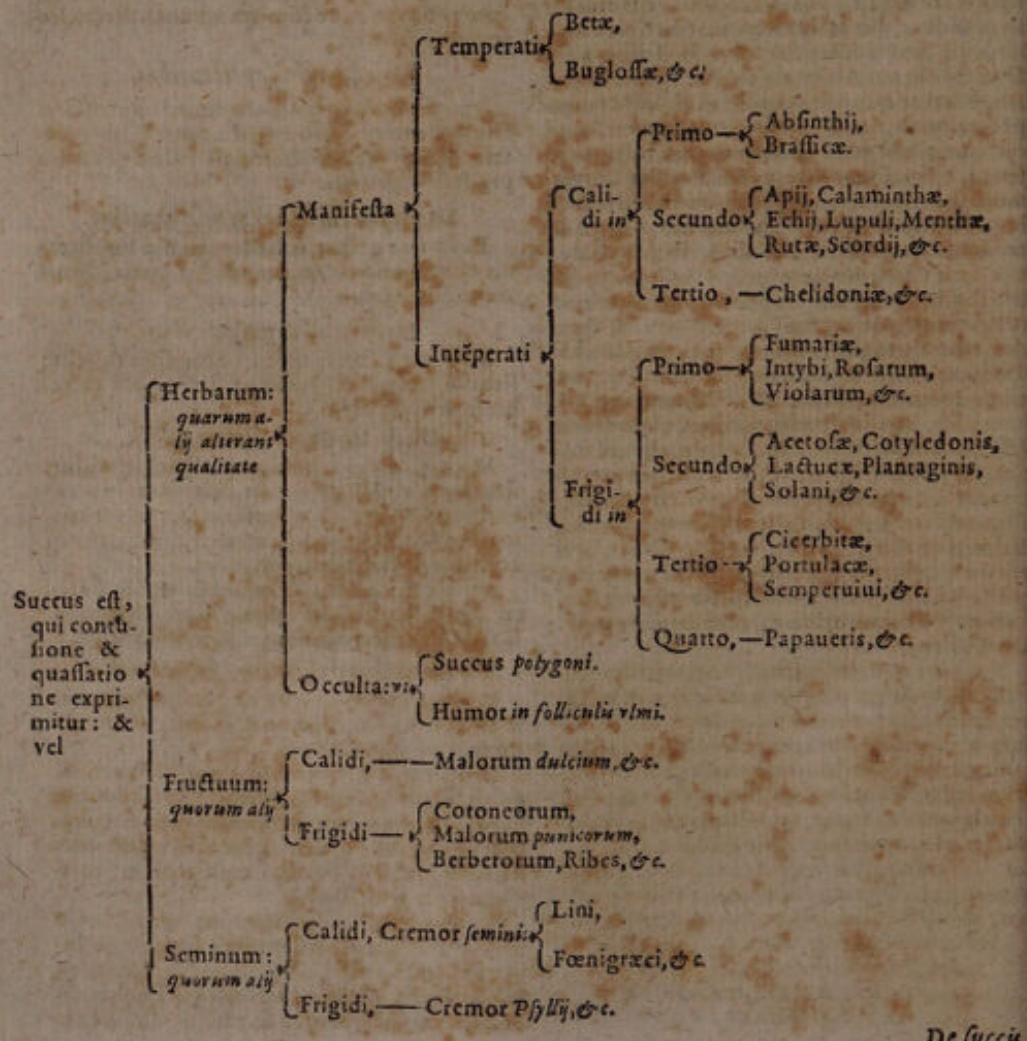
De corticibus purgantibus bilem.

ESVLAE cortex * educit phlegma vehementer, & aquam citrinam, & humores melancholicos, & materias à iunćturis. Doſis eſt à ſiliquis duabus vſque ad ſeptem.

CVCVMERIS ſilueſtris cortex * purgat potenter pituitam vomitu & deiectione, & interdum bilem, ſi vacuari parata eſt: ſeroſum quoque excrementum, etiam euulſu contumax, atque adeò à iunćturis mirificè trahit, ob id earum dolores ſanat, iſchiadem etiam iuuat apertè cataplaſmate impoſitus, vel clyſtere iniectus. Doſis eſt à granis quindecim ad drachmam ſemiſſem. *Meſues.*

SAMBVCI cortex idem præſtat, quod ſambucus ipſa: * nec non pituitam craſſam & viſcoſam purgat. Ebuli cortex eandem vim cum ſambuci cortice habet. *

De Succis, Sectio XV.

De ſuccis

De succis temperatis herbarum.

BETAE succus recens parari potest: fit foliis viridibus tritis atque expressis. * Discutit, detergit, & per nares purgat: summatim omnia præstat, quæ herba ipsa.

BVGLOSSAE succus ægrè exprimitur: parua coctione & residentia. purgatur ante repositionem: in vase pleno, vel oleo superfuso reponitur. * Confirmare & exhilarare dicitur.

De herbarum succis calidis in primo.

ABSINTHII succus fit in vere vel autumno, foliis tritis atq; expressis, deinde parua coctione & residentia purgatus ante repositionem: in vase anguſti oris, superfuso oleo digiti crassitudine, vel in vesica inspissatus: seruatur per annum. * Succus differt ab herba: hæc enim adstringit: ille verò magis aquosus detergit.

BRASSICAE succus fit recēs, vt Betæ. * Vim habet purgatoriā: coctus cum melle, linctu conuenit: arteriacæ.

De herbarum succis calidis in secundo.

APII succus adseruatur expressus liquidus superaffuso oleo, in vase vitreo anguſti oris. * Obstructiones aperit: menses & vrinas mouet.

CALAMINTHAE succus eodem modo, quo apij, paratur, & conseruatur. * Ad anhelationem, tussim antiquam, frigidam viscerum intemperiem: & lienosis cum saccharo coctus exhibetur. *Andernacus.*

ECHII succus fit addita aqua, aut alio liquori illi facultatibus simili, inter terendum, & expressione extrahitur, conseruaturque, vt absinthij. * Confortat atq; exhilarat.

LVPVLI succus mense Aprili extrahitur, & conseruatur, vt apij. * Sanguinē purgat: obstructiones viscerum aperit: febrib. cōpotis cōfert.

MENTHAE succus eodē modo, quo apij succus, extrahitur, conseruaturque. * Ventriculum frigidum corroborat: nauseam & vomitū sedat.

RVTAE succus eodem modo paratur. * Humores lentos incidit, digerit, siccat, aperit: idque magis quàm herba ipsa acida. *Andernacus.*

SCORDII succus compositionibus additur: quia purgat viscera, obstructiōes apparit, vrinas & menstrua citat: extrahitur & conseruatur, vt apij succus. *Andernacus.*

De herbarum succis calidis in tertio.

CHELIDONIAE succus foliis, caule, radice exprimitur ineunte æstate: seruatur, vt apij, vel in vmbra siccatur, & in pastillos digeritur. * Oculis claritatem affert. *Dioscor.*

De succis herbarum frigidis in primo.

FVMARIAE succus mense Aprili vel Maio exprimitur, seruaturq; in vase vitreo anguſti oris, oleo superaffuso. * Melancholiam, & serosa excrementa purgat.

INTYBI succus vere exprimitur, foliis ac radicibus tritis: seruatur in vitreo vase oris anguſti, superfuso oleo, digiti crassitudine. * Ad ecoris calorem immoderatum valet.

ROSARVM succus mense Maio, vel principio Iunij exprimitur foliis tusis: asseruatur liquidus superaffuso oleo, quod tēpore vsus, lana bombacea aufertur. * Ventrem laxat, stomachum roborat: iecoris calorem extinguit.

VIOLARVM Martio vel Aprili exprimitur, seruaturque, vt rosarum. * Bilis acrimoniam lenit: thoracis affectus calidos restinguit.

De succis herbarum frigidis in secundo.

ACETOSAE succus simili modo extrahitur & seruatur, vt rosarum. * Ad febres biliosas, & obstructiones viscerum valet.

COTYLEDONIS succus. * æstuanti ventriculo commodè imponitur: item ad erysipelata conducit: exprimitur & seruatur, vt rosarum. *Andernacus.*

LACTVCAE succus * ad stomachum biliosum valet: ardorem restinguit: somnum prouocat. Vt rosarum extrahitur, conseruaturque.

PLANTAGINIS succus * astringit, refrigerat, omnem calorem præter naturam extinguit. Exprimitur & conseruatur, vt rosarum.

SOLANI hortensis succus * ad refrigerandum & astringendum vtilis est. Extrahitur & cōseruatur vt præcedens.

De succis herbarum frigidis in tertio.

CICERBITHAE succus stomachi rosiones lenit, & lactis copiam mulieribus suppeditat. Paratur & conseruatur, vt rosarum.

PORTVLACAE succus æstate exprimitur, affusa aqua inter terēdum, vt expressione vnà cum ipso humore extrahatur: aut tusa calatho imponitur loco frigido, vt paulatim succus in subiectum catinum defluat: deinde seruatur, vt rosarum. * Pueris, quos vermes & febris infestant, magno commodo exhibetur.

SEMPERVIVI succus eodem conficitur modo, quo portulacæ succus: * ad erysipelara, herpetas, inflammationes à fluxione ortas accommodatur.

De succis herbarum frigidis in quarto.

PAPAVERIS nigri succus, seu meconium, fit ex foliis, caulibus, herbaque ipsa tritis expressisq;, ac in pastillos redactus. * Reliquorum medicamentorum vim obtundit, quando eis admiscetur.

POLYGONI succus cum septem granis piperis ante accessionē quartanæ haustus, eam abolet. Sed aiunt, colligendam esse plantam, & exprimendum eius succum die Iouis, Luna decrescente. *Ex quodam lib. Secretorum.*

HVMOR in folliculis vlmi nascens faciem reddit gratissimam, & perpolitam, si eo detergatur. Confert etiam mirum in modum pueris enterocelicis, duplicatis linteolis in illo madefactis, & sub perizomate, seu femorali coaptatis. *A quodam Chirurgo.*

De succis fructuum calidis.

MALORVM dulcium succus fit, contusis & expressis, deinde saccharo conditus seruatur ad vsum. * Corimbeciilum roborat.

De ſuccis fructuum frigidis.

CITONIORVM ſuccus extrahitur, vt Citriorum: conſeruatur autem, vt roſarum.* Aduerſus bilioſa alui profluuia ex melle vel ſacharo valet: ventriculum roborat.

MALORVM PVNICORVM ſuccus *calidam intemperiem corrigit: vomitum cõpeſcit: & ſtomachum firmat. Fit, vt malorum dulcium.

BERBERORVM ſuccus* vomitum ac fluorem alui ſiſtit: ſaccharo conditus, concluſuſque cotoneati modo delicatus eſt: contra capitis defluxiones calidas accommodatus. *Andernacus.*

RIBES ſuccus frigidus, acidus & acerbus eſt, *ſitimq; extinguit. Contra ſitim in febribus ardentibus cum Iulapio roſaceo, aut violaceo potiſſimum exhibetur: nec non ad bilioſum vomitum coercendum, fluoremq; ſtomachicum reA ſtinguendum: ſed frigidis, & pectoris angustijs aduerſatur. *Andernacus.*

De ſuccis ſeminum calidis.

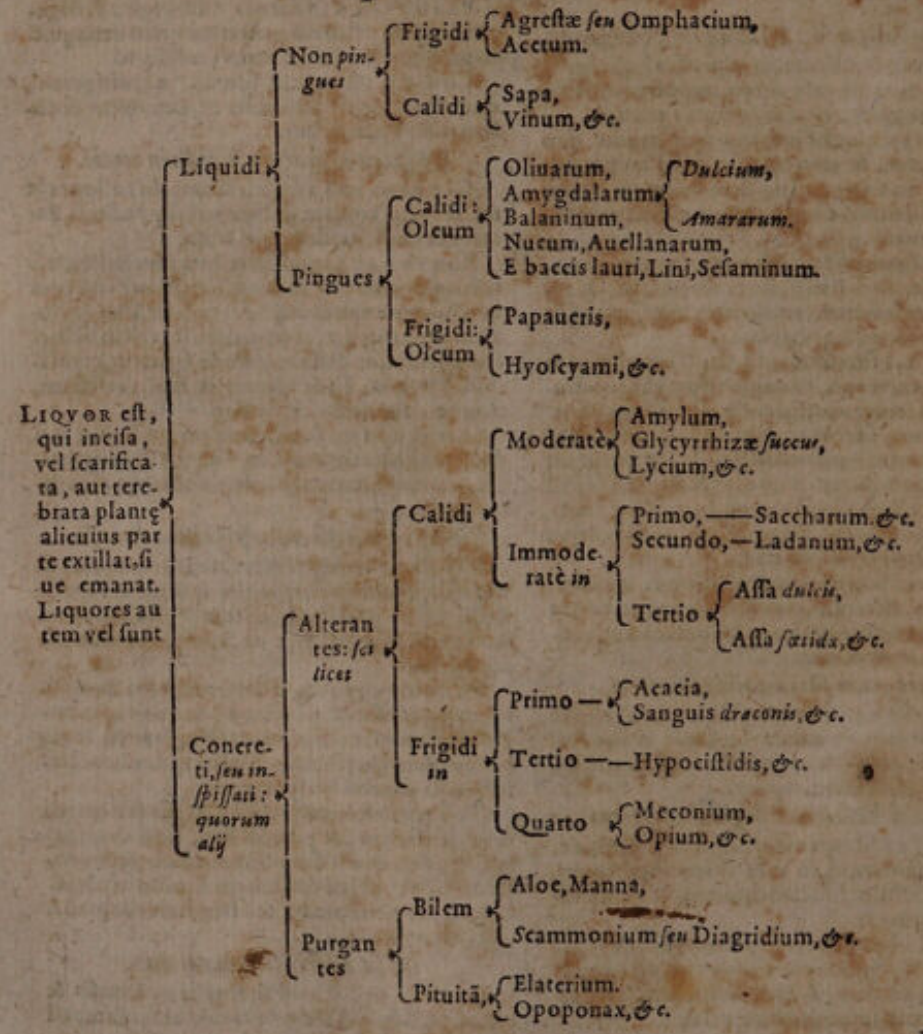
LINI cremor fit, aqua ſeminibus priùs maceratis, deinde in eadem coctis, expreſſisque. * Dolores ex acri humore ortos mitigat, inflammationesq; partium corporis lenit. *Andern. cus.*

FOENIGRAECI cremor ſimili modo ac lini cremor conficitur.* Inflammationes minus calidas, ſed duras magis ſanat, magnas irritat & auget. *Andernacus.*

De ſuccis ſeminum frigidis.

PSILLII cremor* omnibus membris ardore infeſtatis auxiliatur: eoque refrigerantibus medicinis conuenit. Eodem modo, quo lini cremor, paratur. *Andernacus.*

De Liquoribus Sectio XVI.

De liquo-

De liquoribus frigidis.

OMPHACIVM, Germ. Agrest. Gall. *du Verjus.* Ital. *Agresta.* Hisp. *Cumo de agraz*, dicitur: ex omni immaturarum vuarum genere paratur: pluribus diebus expressus insolatur succus cum suis vinaceis, in cado crasso linteamine cooperto, donec excrementa subleuentur, fæx verò subsidat, & inclarescat: deinde absque sale seruatur per annum, tam ad ciborum quàm ad medicamentorum vsum. * Calidis morbis omnibus magno iuuamento adhibetur. Refrigerat, vniceq; ardoribus prodest, siue ori ventris impositum, siue totis hypochõdrijs, siue cuilibet alij, quod refrigerare velimus. *Matthiolus.*

ACETVM, Germ. Essig. Gall, *Vinaigre.* Ital. *Aceto.* Hisp. *El vinagre* nominatur: fit ex vino, vel cerusia putrescente. Quod ex vino acerbo crudoq; fit, magis astringit: quod ex optimo vino conficitur, magis aperit: quod ex cerusia apud inferiores Germanos paratur, magis refrigerat. Acetum omne mistæ est substantiæ, nempe frigidæ pariter & calidæ, eiusq; vtriusque tenuium partium: cæterùm calidam frigida exuperat. * Exiccat ordine tertio, astringit: stomacho vtile, appetentiam excitat: erumpentem vndecunque sanguinem potu infessiue sistit. prodest alui fluxionibus, coctum cum cibis: cruentis vulneribus inditur: inflammationes arcet, in succidis lanis, aut spongia impositum: reprimit procidentiam sedis, vuluæq;: item absedentes gingiuas, & sanguine manantes. Ad nomas & ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, lepras, impetigines, pterygia, cum aliquo conuenienti efficax est, phagedenas vlcerum nomasq; fotu continuo cohibet: podagricis calido fotu, cum sulphure auxiliatur: sugillationes rapit cum melle illitum. Contra capitis ardores cũ rosaceo in succidis velleribus, aut spongia imponitur. Ad aquam inter cutem, grauitatem aurium, & sonitus, tibillosq; feruentis vapor proficit: instillatum quoq; aurium vermes necat. Panos coercet tepidi fotus, aut si imbuta aceto spongia admoueatur: pruritus permulcet. Contra venenatos serpentium ictus, qui refrigerando nocent, calidum commodè fouetur. & frigidum ijs, quæ exurens virus eiaculantur calidum potum atque vomitionibus redditum, aduersus omnia venena efficax est, præsertim contra meconium, & haustam cicutam. conglobatum in ventre sanguinem, lac coagulatũ, fungos, ixiam, taxumq; cum sale haustu voratas hirudines, si sorbeatur, eiicit, tussim veterem mitigat, & recentem lacessit. In orthopnœa calidum commodè sorbetur: gutturis fluxiones gargarizatum inhibet: anginas & vuæ procidenti conuenit: contra dentium dolorem calidum collutur. Dosis in perfusionibus capitis ad dolorem ʒ.ß. pro ʒ.iij. olei rosati. *Dioscor. & Galenus.*

De liquoribus calidis.

SAPA, Germ. Gesotten wyn. Gall. *Du vin cuit.* Ital *Vin cotto, Sapa.* Hisp. *Un mosto Parrote*, vocatur: fit musto igni decocto. * Detergit leniter serapijs pectori idoneis accommodatur: nec non compositionibus Diacodion, ad defluxiones capitis sistendas, eadem mensura, qua saccharum, admiscetur.

VINO vetere * nerui læduntur, & reliqui sensus: quod tamen gustu suauius est: quare cauendum ijs, qui intestinæ alicuius partis imbecillitatem sentiunt. attamen in secunda valetudine paucum cum aqua dilutum, innoxiè sumitur. Nouũ inflat, ægrè coquitur, insomnia parit grauia, & vrinam ciet. Aetate medium vtraque vitia fugit: quare ad victus sanorum, ægrorumq; vsurpatur. Album tenue, stomacho vtile est, ac facilè in membra distribuitur. Nigrum verò crassum est, & concoctu difficile, carnem alit, & ebrietatem creat. Giluum, vtpote qd medium est, medias inter vtrunq; vires habet. In secunda tamen & sinistra valetudine, cũ primis laudatur album. Quin & vina sapore distãt. siquidem dulce crassis partibus cõstat, & difficilius à corpore expirat: stomachum inflat, aluum & interanea vt mustum turbat, sed minùs inebriat: renibus & vesicæ aptissimum. Austerum per vrinam celeriùs tranlit: sed capita dolore tentat, & temulentiam gignit. Acerbum ad ciborum per membra digestionem accommodatissimum, aluum & cæteras fluxiones cohibet, minusq; vrinam expellit. Nouum neruos minus tentat. Vinum aqua marina factum, stomacho aduersatur, sitim stimulat, neruos infestat, aluo aptum, à valetudine se recolligentibus inutile. Passum, quod vuis sole siccatis in area, aut in sarmento torrefactis exprimitur. Creticum cognomine. Inter Italica vina Falernum principem locum obtinet: quod inueteratum per quàm facilè coquitur: pulsus excitat, aluum adstringit, stomacho vtile sed vesicæ nocet, atque ijs, qui visus hebetudinem sentiunt, & ad potus crebros minimè idoneum. Albana crassioribus constant partibus: dulcia, stomachũ inflant, ventrẽ emolliũt, sed concoctionem non æquè adiuuant, & neruosa minùs infestant: vetustate eadem austerum saporem concipiunt. Cecubum, cùm sit dulce, est & albano crassius: corpus & colorem alit: ægrè tamen coquitur. Surrentinum valde austerum est: quare intestinorum, & stomachi fluxiones cohibet, & cùm tenue sit, caput minus tentat: inueteratum suauius redditur, & stomacho vtile. Adrianum & Mamertinum in Sicilia æquè crassis partibus gignuntur: modicè astringunt, & ocyssimè inueterantur, minusque ob suam tenuitatem neruos tentant. Paræypianum, quod ex Adriatico sinu defertur, odoratum, ac tenuius est, quare liberaliter epotum fallit, diu seruat ebrietatem, & soporem adfert. Istricum Paræypiano simile est, sed vrinam vehemẽtius pellit. Chium tamen antedictis mollius, & aptum potui est. bene alit, & minùs inebriat, fluxiones cohibet, oculorum medicamentis vtile. Lesbium facilè membra subit. Chio leuius, & aluo idoneum. Ephesium eandem vim habet, quod Phygelites nominatur. Verùm Asianum è Tmolo monte,

Unable to display this page

& aqua ſupernatans oleum colligitur. Deinde affuſa calente aqua iterum tritis, & torculari cauato expreſſis, colligitur oleum, & reponitur. * Ad partium omnium, cerebri, neruorum, articulorum, ventriculi, coli, hepatis, lienis, renum, vteri, affectus frigidos, & dolorem his ſuccedentem. *Meſues.*

OLEVM LINI fit vt amygdalinũ. * Spaſmo, duritici neruorum & iuncturarum, hæmorrhoidibus, ſedis phlegmonis & rimis confert, ac dolori pulſatorio. Neruorũ dolores ſedat: vitibus proximum eſt oleo chamæmelino. *Meſues.*

OLEVM SESAMINVM extrahitur ex Seſami ſemine, vt amygdalinum, niſi quòd prius ſemen ſeſami excorticatum ſic eſt. Id ſemen ab extrementis purgatum, aqua parum ſalſa irrigetur, manibus fricetur: iterum irrigetur, donec madefiat: ſiccetur modicè affetur, ſacculo aſpero multum diuq; confricando excorticetur, corticibus expurgetur, molatur in farinam, oleum exprimatur, vt ex amygdalis. Ex eodem ſemine nõ excorticato, ſed aſſato, & molito in farinã oleum quoque extrahitur, vt prius. Affertur autem ex Alexandria Aegypti Venetias, vbi ematur ſincerum. nam adulteratur oleo nucum & papaueris: ſed odore & ſapore facilè deprehenditur à peritis dolus. * Impinguat, ſemen auget, lenit guttur, & omnem aſperitatem & duritiem, & clarificat vocem. *Meſues.*

De liquoribus pinguibus frigidis.

OLEVM PAPAVERIS vis ex vtriuſque papaueris ſemine, tam albi quàm nigri, eodem modo, quo ex amygdalis. * Impinguat, aſperam arteriam lenit, febrium ardorem mitigat, & inſomnium. *Meſues.*

OLEVM Hyoſcyaminum ſic fit: Semen candidum, recens, ac ſiccum tunditur, & calida aſpergitur aqua: dumque inſolatur, ſiccatæ, quæ ſub manu ſunt, partes cũ reliqua maſſa permiſceantur: hoc autem fieri oportet, dum nigreſcat, & grauiter oleat: mox preſſum atq; excolatum reconditur. Fit quoque eo modo, quo amygdalinum. Ad aurium dolores efficax eſt: peſſis miſcetur, ad emolliendum vtile. *Dioſcorides.*

De liquoribus concretis calidis moderatè.

AMYLVM, quod vulgò Amydum officinis vocatur, German. Stammelmehl. Ital. *amido.* Gall. & Hiſp. *amidon*, omnibus notum eſt. Ex tritico cõficitur. Probatur autem leuitate, ac læuore, atq; vt recens ſit, & candidum. * Vim obtinet læuigandi partes exaſperatas. Contra fluxiones oculorum, puſtulas cauaque vlcera efficax eſt: ſanguinis reiectiones potu cohibet, exaſperata fauces lenit, lactẽ atque obſonijs admiſcetur. *Dioſcorides & Plinius.*

GLYCYRRHIZAE ſuccus ex Creta inſula optimus, hoc eſt, dulciſſimus, mollis, recens purus, tenax, & qui confractus ſplendeſcat, nigerrimus, & q linguæ ſubditus tandem totus eliqueſcat. * In arteriæ ſcabritia efficax eſt: æſtuenti ſtomacho, thoraci, ac iecinori: ſanat veſicę ſcabiem & renum dolores, cum paſſo potus: idem eliquatus ſitim ſedat: vulneribus illitus accommodatur: commanducatus ſtomacho prodeſt. *Dioſcorides & Medici Colonienſes.*

LYCIVM ſuccus eſt arboris cuiuſdam Indiæ: Arbor autem ex qua hic ſuccus extrahitur, magnitudine eſt fraxini, folio minuto Ericæ vel Tamarico ſimilimo, perpetuò virẽte: florere aiunt ſed fructum ferre negant: multis ſpinis horret: materies ligni robuſta, dura, denſa, ponderoſa, nec, vt aiunt, putredini obnoxia, ſiue ſolibus exponatur, ſiue aquis immergatur: quam ob cauſam ab incolis Lignum Semperuiuum nuncupatur. Ex eo propter duritiem & pondus piſtilla fiunt, deglumandæ oryzæ idonea, in mortarijs ligneis ſex palmos in ambitu continentibus. Incolæ eam arborem Haechic vocant. Porrò ſucci extrahẽdi hæc eſt ratio: Ramulos huius arboris minutim conciſos eliquant, deinde contundunt, poſtmodum cum farina Nachani (ſementis eſt nigra & minuta ſapore ſecales, conficiendis panibus apta) & cuiuſdam nigri ligni, quod iſtic naſcitur, ſcobe, (interdum etiam ſine eo) paſtilli, aut tabellæ formantur quas in vmbra ſiccant, ne ſolis ardore & ſalis facultas euaporet. Noſtri ſuccedaneum eius parant, non ex periclymeno, ſed potius ex baccis pyracanthæ, id eſt, noſtriæ vulgaris *Hagendorn.* Diuerſis partibus conſtat: tum ijs quæ extenuent, diſcutiantque: tum craſſis & modicè adſtringentibus. * Idcoque ad ſugillata, oris inflammationes, vlcera, herpetas, putredines, aures purulentas, intertrigines & paronychias valet. Indicum ad omnia eſt valentius. Huius loco Rhamnus ſylueſtris, aut polygoni ſuccus ſubſtituendus eſt. *Dioſcorides, Medici Colonienſes & Garcias.*

De liquoribus concretis calidis in primo.

SACCHARVM arundinum lachryma, ſeu liquor eſt, qui nimia ſucci copia aperto in latere calamo, perinde ac gummi, exterius concreuit. Vel ſaccharum fit ex ſacchari calamis minutim inciſis, igniſque calore tamdiu decoctis, donec vniuerſus liquor abſumpta igni aqua diu efferueſcens in ſaccharum ſalis modo, in vaſis fundo concreuerit. Præſtantiſſimum eſt, quod durum, ſolidum, & mutuo metarum alliſu ſonorum eſt, ligni ſicci & ſolidi modo: tamen ob ſiccitatem & imperceptam raritatem leue, dulciſſimum, candidiſſimum, & niuis in morem ſcintillans, cohærens: quare Valentinum in metas pyramydum amulas (panes vocant) coactum paruas, ponderis libræ vnius & dimidiæ, vel circiter, craſſimum, & confecturis ſiccis aptiſſimum, penidijs ob ſiccitatem nimis friabilem, ineptum. Illi dotibus & precio eſt proximum, quod Madere appellant, ſed in metas ponderis librarum ſex ſeptem, octo, nouem, decem formatur, confecturis expetitum: quia minus pre-

Unable to display this page

chi patris descriptione conijcitur, videtur ipsum gummi esse sumendum, quod ipse aliter vocat lacrymam in isto versu:

Atq; atram lacrymam Nili, quam spina remittit.

Liquor enim eiusmodi, qui aut solus per se, aut per incisionem arboris effluit, vocari iam lacryma solet, iam gummi. Quod etiam pariter ille, qui versibus Heroicis Theriacam conscripsit, quã Galenus exposuit, in fine lib. 1. de Antidot. hoc modo:

Atque Parætonium fudit quem spina liquorem.

In quo loco apparet illum intelligere eum liquorem, qui sua sponte ex spina Aegyptia exit, & nõ de ipso succo, qui non per se effluit, sed arte vel tritura, aut igne condensatur. Ex altera parte videmus Damocratem in sua Theriaca accipere succum & non gummi ipsum, statuimus tamen esse accipiendum succum: nam varias magis & validiores facultates, q̃ gummi obtinet, vt patet vnicuique ex Dioscoride. Nec verisimile est voluisse Andromachum ad tam celebrem compositionem eligere plantæ alicuius debiliorem partem, & relinquere potentiorem. Idq; confirmatur ex Andromachi filij compositione, qui Acaciam simpliciter ita nominatã adhibet: quod si fit, nec alia vox illi adiungitur, semper de succo est intelligẽdum: quemadmodum ipse quoque intellexit. Huic rei fidem facit Plinius lib 24. cap. 12. scribens, Acaciam vocari succum in pastillos redactum: huc transferendo nomen arboris, vnde paratur: quanquam hoc in quibusdam exemplaribus non legatur. Præterea succus semper in vsu fuit, nec vnquam vel rarò admodum gummi acceptum est. quod apparet in omnibus libris Galeni de Compos. medic. secundùm genera & loca, & nos in commentarijs nostris ad Dioscor. in Acacia notauimus. Quod cùm omnibus notissimum sit, nõ laborandum in hoc est vlterius. quanquam & aliæ rationes in medium afferri possent: tantùm respondebo ad duas illas autoritates versuum adductorum, qui videntur expressè accipere gummi. At quę melior responsio, vt verum fatear, afferri potest, nisi quod ratio carminis, aut, vt rectius dicam, genera poëtica Andromachum & alterum quicunq; fuerit, mouerint obscurè exponere hanc rem, nominando lacrymam. id quod verius succus erat dicẽdum? Quæ licentia non solum à poëtis, sed qui prosa quoq; oratione scripserunt, videtur esse vsurpata, & peculiariter à Dioscoride, nominando succum, quæ erat lacryma, & contrà lacrymam, qui erat succus: sicuti nos ex multis locis in lib. 1. nostrę Methodi cap. 7. demõstrauimus. At certè in compositionibus magni momenti non conuenit talibus dubijs implicari: ideoq; quanquã commoditatem ex eo genere scribendi quod versibus constat, secundùm Galenum istam recipiamus, & non facilè mendis deprauari possint, sicuti fit in prosa oratione, potissimùm quo ad pondera, tamen contrà incommoditas hæc illis inest, & propter stylum poëticum multæ res tam obscurè sæpè exponantur, vt sæpenumerò Oedypo ad diuinandum opus sit, & interdum dubium prorsus quem dimittant, in primis si allegoricè, vel per Metaphoras (vt Poëtis est peculiare) loquuntur. Quod in ipsa Theriaca in multis rebus apparet: interque alia in Aristolochia, quę cùm eligenda sit sarmentosa aut subtilis ni hilominus Andromachus simpliciter nominat: quare potius de altera quauis specie, q̃ de illa intelligi solet: & sicuti alibi à me demonstratũ est, videretur rotunda esse semper accipienda, quia non flectitur: ideoq; qui non consideraret alias compositiones Theriacæ, facilè decipi posset in accipienda rotunda, cùm tamen sarmentosa sit accipienda. Idem apparet in Centaurio, qd̃ simpliciter ita nominat Andromachus (quemadmodum ipsemet Galenus notauit) cũ addi debuisset, minus: sic idem dicit, cum obscurè locutum esse de Melle Cecropio, cùm clariùs Atticum dici potuisset. Obscurissima verò est illa descriptio Acaciæ, quam indicauit dicendo lacrymam, quam fundit spina Nili, & alibi spinam, quæ fundit liquorem Parætonium, qui locus est in Aegypto. Sed reuertentes ad rem ipsam concludamus, quòd succus Acaciæ sit recipiendus in Theriacam, qui cùm non afferatur, necesse est, vt aliud quippiam pro illo substituamus. Bononienses loco illius posuerunt succum Rhois, aut Sumach, quod & mihi plurimum probatur, cùm Dioscorides dicat eandem vim cum Acacia habere Sumach, & Galenus vtrique assignet tertium gradum siccitatis, & secundum frigiditatis. Alij sumunt Lentisci succum, at cùm ille sit in primis qualitatibus ęqualis temperiei cum illa, sed in siccitate minus efficax, alteri illi erit præferendus, quoniam eiusmodi simplicia medicamenta & similia, non propter aliquam actionem occultam, vel aliam præcipuam facultatem in Theriacam accipiuntur, sed ob ipsorum manifestam astrictionẽ & refrigerationem: & tametsi parum inter sese distent, notabilem tamen mutationem propterea Theriacæ non introducunt: ideoque visum mihi est, cum Dioscor. pro succeda neo Acaciæ vsurpare succum Rhois: quanquam Gal. Acacię lotæ frigiditatis secundum gradum, quemadmodum & Rhoi, sed nõ lotæ, attribuat, quod quidem nonnullam affert varietatẽ: quia Acacia sine lotione in Theriacam assumitur, & iã non erit vltra primum gradum frigida. Poterimus tamen donec melius quippiam inueniatur, hoc esse contenti: nisi si quis succum prunorum sylue strium, quæ est Acacia vulgaris, vsurpare velit: quod quidem non adeò improbo.

Sangvis Draconis veterum & eadem Cinnabaris vera (quæ res mineralis erat) hodie ignoratur. Qui verò sanguis Draconis ostenditur, factitius est ex sanguine hirci, bolo Armenia, & succo sorborum & alijs: quo tamen pro sanguine draconis dicto rectius vti possis. Florentini præter hunc factitium sanguinem draconis, statuunt adhuc duo eius genera: nimirum lachrymam cuiusdam arboris gummiam sui generis, de qua Aloysius Cadamustus patritius

Unable to display this page

secundùm doctrinam Dioscoridis colligeretur. Seritur autem copiosè ibi, potissimum in ducatu Barcensi, non quidem nigrum, vnde vult Dioscorides fieri Opium laudabile, sed album, vnde lacrymam colligunt, quam tametsi ipsemet colligi non viderim, nihilominus conspiciuntur omnia capita albi papaueris, quibus in officinis nostris vtimur, esse notata quadam sectione in quatuor partibus eo modo quo solent secari Pepones ad lineas Parallelas. Vnde colligi potest, inde ablatum esse lacrymam. Cùm vero ex albo papauere sit desumtum, aliquæ notæ illi deesse videntur, quas Dioscorides legitimo Opio attribuit, quanquam & ipsum sit validum somniferum, sicuti experientia testatur.

De liquoribus concretis purgantibus bilem.

ALOE succus plantæ eiusdem nominis notissima est. Eius apud Dioscoridem duo sunt genera: quoddam arenosum, quod sedimentum putissimæ videtur: alterum iecinoris modo concretum, ex quo nomen vulgare sumpsit aloes hepaticæ. Eligi debet Indica, pinguis, sincera, calculorum & arenularum expers, nitida, rufi coloris, friabilis, iecinoris modo coacta, facilè liquescēs, & eximiæ amaritudinis. Improbatur nigra, difficilè liquescens. Adulteratur gummi, quod deprehenditur gustu: nam non valdè amara est, neque tā validi odoris, neque digitis friata ad minima vsq; frusta resoluitur. Nonnulli, teste Dioscoride, illam succo acaciæ adulterant, quod maleficium gustu deprehenditur minus enim amara est, magisque adstringit. Colligitur mense Iunio. Conseruatur vsque ad annos decem, in loco sicco, & non humido, neque ventoso, neque ad solem, &c. Dosis est ab aureo semisse ad drachmas duas: in infusionibus verò ab aureo vno vsque ad drachmas tres. * Bilem & pituitam purgat: ob id affectibus ventriculi & cerebri, & reliquarum partium, inde natis, vt dolori, inflammationi, sic præcauet, vt eius creber vsus sensum instrumenta & corpus reliquum, nullo insanabili affectu tentari sinat, sed sensus acuat, cogitationem reddat meliorem. Hepati confert, ictterum tollit, hæmorrhoidibus & sedi nocet: ob id vitanda his, quibus istæ partes dolent: & aere frigido, quia tunc sumpta excorticatis sanguinem educit. *Mesues & Medici Florentini.*

MANNA ros est, qui ex aëre in arbores, herbas, lapides, terramque decidens, densatur, & cogitur in grana minuta. Præfertur Calabra, præsertim quæ ex foliis arborum collecta est: quæ ex hoc dignoscitur, quòd grano constet exiguo, translucente, graui, similis mastiches granulis, candidis, & gustu dulcibus & suauibus. Secundum locum obtinet quæ è ramis colligitur. Tertium, quæ in lapidibus. Hæ crassiores sunt, & minus sinceræ, colore turbido. Syriaca si sit perfectè granulata, mastichesque assimilis, valde etiam probatur, dulcis & recens. Cùm iam exoleuit, floccorum bombacis refert imaginem, leuis concauaque est. Adulteratur amyli farina, rebusque similibus: sed maleficium facilè deprehenditur. Insuper & ea quæ simul concreuit, saccharo & sena adulterata esse solet, ac croco, carthamiue flore tincta: verùm gustu deprehenditur, atque liquescit, & tempore molliscit. Colligitur mense Maio. Durat & conseruatur per annum, bene obturato vase. Dosis eius à drachmis sex vsque ad quindecim. * Temperata est, aut paulò calidior: guttur, thoracem, ventriculum lenit, terget, bilem clementer purgat, sitim sedat. Quoniam verò imbecilliter vacuat, thymo & hyssopo, vel alio vis eius intenditur. Valentibus autem medicamētis mista, eorum actionem reddit meliorem, cùm suo dulci sapore, illa naturæ magis familiaria reddat. Ob id eam Galenus scammonio miscuit, quod à posterioribus est laudatū: alij deinde turbith, alij alijs. *Mesues & Medici Florentini.*

MEL roscidum, siue aërium, *Manna* appellatur, vires habens alendi, atque medicamentosas, siquidem alit: sed minus saccharo, quo est medicamentosior manna, maiorem habens vim detergendi. Emollit quoque ventrem, qua in re mel atque saccharum superat, quamuis in detergendi & abluendi facultate superet saccharum, & superetur à melle. Inuenitur in arboribus, fruticibus, herbis & lapidibus, maximè in regionibus temperatis, & diebus vernis, serenis temporibus, vt æstiuis, pro ratione temporis, frigidioribus. Calabricum manna omnibus antefertur à Medicis, quo nos vtimur ad purgandos ventres infantium, & vtero gerentium, quantitate vnius aut duarum vnciarum dissoluto in iure pulli, aut aqua distillata, aut elixatione buglosi. Id ros cœli siue aeris esse putat Galenus, aut de eius genere. Nos tamen referemus quod vidimus, atq; experimento agnouimus. Anno salutis nostræ 1532. & duobus sequentibus in amœnioribus locis, çstatis tempore, manna in salicibus reperta est, copiosa atque optima, albissima, sacchati dulcedine, quam licebat colligere ex arboribus & lapidibus cuiuis volenti. Eram ego per id tempus huius disciplinæ auditor, intellexeram tamen à præceptoribus meis mannam esse: quod diligenter perquirens an verum esset quod ab ipsis & reliquis cum Galeno ferebatur, locū in quo manna copiosior habebatur, consideraui, summo mane, Iulio mense, ad id profectus adductis nonnullis ex amicis, quibus cum ego solebam de similibus disserere. Inueni tamē paruarum quarundam apum numerosam congeriem, non erant quidem apes, sed culices crassi, quos ob officium apes paruas dicerem, quibus inerāt tria aut quatuor foramina, in partibus corporis, quæ in eisdem prominebant, ad paruarum verrucarum speciem. Per hęc itaq; foramina guttæ quædam paruę albissimæ, sudoris modo eliciebantur, quæ ros esse dixisses, si copiam guttarū cadentium ex loco salicis in quo congestæ apes erant, considerares. Erat autem non vnus tantùm earum grex, sed plures quam

quinquaginta. In singulis autem gregibus innumerabiles apes, quæ locum vnum nō vltra diem aut noctem tenebunt, deinde in aliud transuolabant: semper tamē arboribus insidebant. cum quodam bombosō sonitu apū, à quibus sudor guttatim defluens, aut folia arborum, aut subiectos lapides tegebat: quod verò in arenam aut sordida loca delidebat, peribat, reliquum colligebatur ad vsus: miro namque modo soluebat ventrem. Erat autem hæc puriſſima manna, albedine, dulcedine, consistentia & efficacia probata. Hęc referre meritò placuit, vt intelligant naturalium causarum indagatores mannę generationem, & eiusdem causas effectrices, antiquos etiam in eius generatione tradenda deceptos. Quòd si quis nostro huic testimonio & experimento consentire noluerit, non damnet veritatem, nisi prius quod testamur aut cōtrarium assequatur, locum generationis mannæ adiens, & singula probè perpendens, quę nos vidisse affirmamus sæpè in prædictis annis. *Christoph. à Vega.*

SCAMMONIO multi ab vna radice exeunt longi, tenues & viticulosi cauliculi, quibus vicinos frutices, pedamentáue iuxta posita conscendit, ac multis circumuolutionibus amplectitur. Folia eius lata & acuminata, lævis smilacis æmula: flores similes calathi quoq; forma, candicantes, paulò minores. Radix subest longa, crassa, candida interius, ex qua succus colligitur, qui densatus ad medicinæ vsus seruit. In calidis pingui exit solo, veluti in Asiæ Mysia, Syria, aliisque similibus. Reperitur & in Creta insula. Verisimile est, vbi suæ spontis est, citò & plurima deinde æstatis parte florere: nam & in Belgio æstiuis mensibus subinde cum flore videri potest. Scammonium non modò stirpem ipsam, sed & densatum concretumque succum Latini nominant. Laudatur nitidum, rarum, leue, colore quàm simillimum taurino glutini, fungosum, tenuibus fistulis. Addunt nonnulli, vt linguæ tactu albescat: huic notæ fidendum non est: hoc enim euenit adulterato, quod admisto fit tithymali lacte. hæc autem nota longè certior est, nempe si gustatu linguam non vrit, quemadmodum tithymalus. Adulteratur tithymali lacte, & farina orobi, sed ex notis prædictis dignoscitur. Colligitur mense Iunio. Ad annos quatuor, & plures seruatur: sed quò antiquius, eò imbecillius. Datur per se à granis quinque ad duodecim. Sunt, qui vltra duodecim grana, & etiam scrupulum sine noxa dederunt. * Quinq; de causis corporibus læsiones inferre potest. Prima est, quòd flatus quosdam mordaces gignit, vsque adeò ventriculum lacessentes, vt iumentibus nauseam commoueat. Noxa hæc tollitur, si in excauato cydonio malo, clibano, aut prunis inassetur, pasta vndique circumlita: præsertim additis aut fœniculi, aut dauci, aut apij semine, aut galanga. Inflammat deinde acredinis exuperantia corporis spiritus: quò fit, vt facilè febres excitet, iis præcipuè qui obstructionibus viscerum, & humoribus putrescentibus obnoxij sunt. Sed id A nocumēti aufertur, admistis inter coquendum, quæ refrigerant, & feruorem extinguunt: cuiusmodi est psyllij seminis spissamētum, prunorum decoctum, seu potius pulpa, rosarum & violarum succus, aut dilutum, aut aqua: quinetiam ante coctionē macereturoleo rosaceo, aut violaceo, aut cotoneorum mitis saporis succo, aut admisto rhoe, aut factitio spodio. Adhæc, quòd magna tum attrahendi, tum aperiendi facultate sit præditum, immoderatas alui fluxiones facit: B vasorum enim oscula plus quàm par sit, aperit. Hæc læsio adimitur admistis rebus adstringentibus, cohibentibusq; nempe mastiche, cydonijs malis, succoq; ab eis expresso, & myrobalanis, præsertim flauis. Abradit præterea acri succo, quo scatet, intestina: proinde & tormina, & dysenteriam, & tenesmum excitat. Sed deletur hoc incommodum additis humidis pinguibus, lentisque medicamentis: cuiusmodi sunt tragacanthum, bdellium, amygdalinum oleum aut rosaceum: item prunorum pulpa per se, & saccharo C asseruata, psyllij spissamentum, mastiche, cydoniorum mala pòst sumpta, & calida aqua pòst bibita: vtpote quæ medicamentum ocius à ventriculo & intestinis expellant, & ita simul noxā prohibeant. Hinc est, quòd prudentes medici, quò celerius scammonium à ventriculo & intestinis deijciant, hordei iusculum cum saccharo superbibendum præbent. Obest postremò scammonium cordi, iecori, ac ventriculo, substantiæ D suæ totius proprietate. Vitium hoc aboletur, si illitum calida, tum frigida admisceantur medicamenta, quę cordi, iecinori, ventriculoq; opem suam præstant. Deijcit scammonium valentissimè bilem, quam à vasis & à sanguine exhaurit. Eius deijciendi facultas haud sanè alijs medicamentis absimilis est, quæ purgant cum labore & molestia. *Dioscor. Mesues, Dodonæus & Matthiolus.*

De liquoribus concretis, purgantibus pituitam.

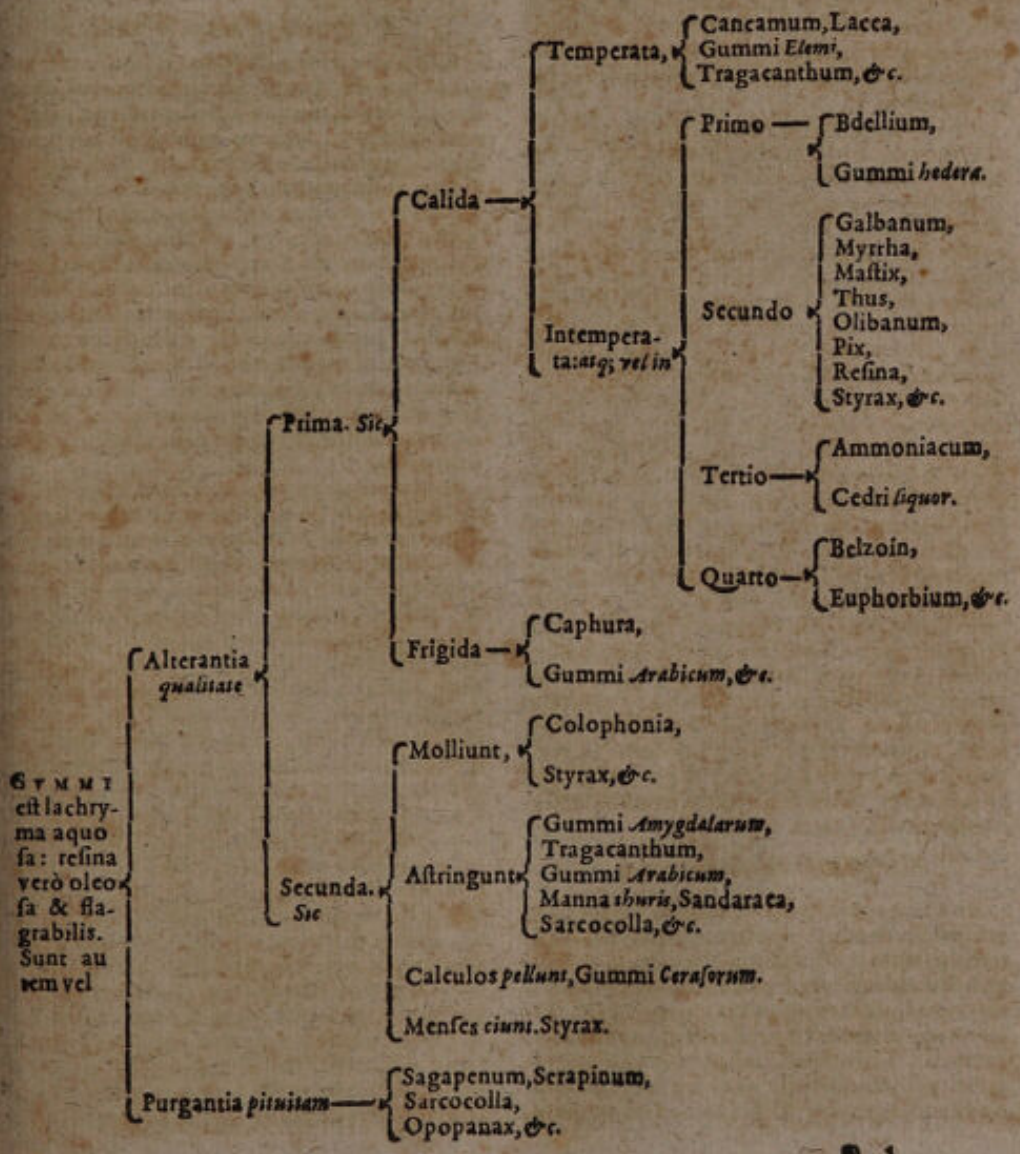
E ELATERIVM succus est è fructu cucumeris syluestris, plantæ notissimæ. Optimum est leue, non ponderosum, cum candore leniter humectum, gustu amarissimum, quodq; lucernarum luminibus obiectum facilè flagrat. Improbatur scabrum, turbidum, porracei coloris, medium crui & cineris colorem referens, & graue. Sunt, qui amylum immisceant, vt candorem ipsum imitentur, ponderosiusque sit. Sic colligitur: Decerpti circa Autumnum cucumeres maturi, qui tacti protinus exiliunt, impositō supra vas aliquod rariore cribro, figillatim supino cultro sursum versus aciem habente finduntur, atque per cribrum humor in subiectum vas exprimitur, simulque carnosum, quod hæsit cribro, quo facilius excidat, eliditur. coaceruata autem in cribro segmina, dulci aqua perfundūtur, & denuò pressa abijciuntur: humor in pelui agitatur, & linteo opertus duplicato, soli exponitur: dumque sterit, tota supernatans aqua cum spuma identidem effunditur: deinde conterendo cogitur in

pastillos,

pastillos, & seruantur ab annis tribus vsque ad duodecim. Dosis est à granis decem vsq; ad ʒ.j. * Bilem ac pituitam extrahit. Optima suspiriosis est purgatio. Menses ciet, & partus enecat, in pesso subditum, morbo regio medetur. *Medici Florentini. ex Dioscoride.*

OPOPANAX, succus est effluens ex incisa radice aut caule panacis, quod Dioscoridi Heracleum dicitur. Hodie cognita est planta, & ipse succus, qui maximè probatur quàm amarissimus, internè albus, aut subfuluus, foris colore croci, leuis, pinguis, friabilis, tener, statim in aqua eliquescens, graui odore. Niger improbatur, ac mollis. Adulteratur ammoniaco, aut cera: sed finceri experimẽtum est, si digitis in aqua friatus resoluatur & lacteſcat. Cõseruatur annis quinque vel sex. Dosis eius est à ʒ.j. vsque ad ij. Corrigitur mastiche & spica. Purgat phlegma crassum & viscosum à partibus remotis, & iuncturis, & propriè mundificat cerebrũ & neruos. Et confert ægritudinibus neruorum frigidis: pectus mundificat: tussi antiquæ confert: potum cum aceto hora vna ante accessionem, & cum succo apij & oleo anethino spinæ illitum, rigorem febrilem prohibet. Ischiadi, podagræ, gonagræ confert. *Medici Florentini ex Mesue.*

De Gummi & resinis, Sectio XVII.

De gummi & reſinis calidis temperatis.

LACCA Arabum, Græcis Cancamum dictũ, hodie nõ reperitur: ideoq; eius loco Styrace vtendũ eſt.* Obœſos extenuat: vrinam & menſtrua prouocat, &c. *Medici Florentini.*

GVMMI ELEMI, quibuſdam Cedri lachryma eſt, aut oleę Aethiopicæ, aut arboris ignotę. Melius eſt Scammonio ſimile, reſinoſum, fuluum, ſtillis exilibus conſtans, mordax. Damnatur Ammoniaco vel gummi Arabico ſimile, colore nigricans, morſus expers. Explora, an verum ſit officinis: nam quod proferunt, eſt reſinæ piceæ, aut pinis, quam Burgundicam vocamus, colore & conſiſtentia ſimile, & odore primùm leui, deinde tamen valentiſſimo, & multis graui. Seruatur in loco ſicco per aliquot annos. *In caluariæ fracturis, ac vulneribus mirificè vnguentis & emplaſtris additur, adeò vt præſtantiſſimum ſit in his ſanandis medicamentum. *Medici Colonienſes.*

TRAGACANTHVM, Græcis Tragacantha, lachryma eſt, quæ à radice plantæ cuiuſdam ſpinoſæ eiuſdem nominis manans, concreuit. Laudatur alba, perlucẽs, gracilis, læuis, ſincera, ſubdulcis: ſaliua in ore diu lenteſcit. Quæ verò eſt antiquata, magis palleſcit primùm, deinde rubeſcit, tandem etiam flaueſcit: (quòd lachrymis propè omnibus commune eſt) ſitq́ue tragacantha hæc annis amara, ob idq́ue calidior, dulcium cæterorum more. Ob id etiam multi tragacantham flauam antidoto aureæ Alexandri, antidoto Hadriani, & diacurcumæ maiori, & aliis quibuſdam compoſitis miſcent, quæ calida ſunt, præſertim vbi cocta ſunt, & (vt dicunt) fermentata poſt annum ſcilicet dimidium: aliis verò frigidis aut temperatis albam aut pallidam. Porrò Florentinis videtur gummi Arabicum eſſe vera tragacantha. Et tragacantha dicta videtur eis eſſe acacia: aiuntq́ue proinde alteram alterius loco ſumi poſſe, cùm vires habeant ſimiles.* Cuius ſpiracula, vt gummi, obſtruit. Huius increbuit vſus ad oculorum medicamenta, ad tuſſim, exaſperatas fauces, retuſas voces, cæterasq́ue deſtillationes, cum melle in delinctu: ſubdita quoq; linguæ liqueſcit. In paſſo madefacta, drachmæ pondere bibitur contra tenum dolorem, & veſicæ roſiones, mixto cornu cerui vſto, & eloto, aut ſciſſi aluminis momento. *Dioſcorides, & Colonienſes.*

De gummi calidis in primo.

BDELLIVM lacryma eſt arboris Saracenicæ, vel Sembrachenicæ. Probatur guſtu amarum, translucidum tauri glutinis modo, intus pingue, & ſi tactu ſubigitur, molleſcens, ligni ac ſordis expers, odore vnguis marini incenſum. Facultate ſecundum, eſt veluti ſiccum, reſinoſum, liueſcens. Tertium eſt Indicum, ſordidum, nigrum, grandioribus glebis in offas conuolutũ. Adulteratur gummi: ſed id minus eſt amarum, & ſuffitu minus odoratum. Ex eo quod in vſu eſt, deligendum, quod maximè accedit ad prædicti notas, donec præſtantius aliquod aduehatur.* Calfacit & emollit: duritias, & turgentia guttura, humidasq́ue hernias diſcutit, cum ieiuna ſaliua dilutum: vuluæ ſpiracula laxat appoſitu & ſuffitu: & partus humiditatesq́; omnes extrahit: calculos potu comminuit. vrinam mouet: tuſſientibus & à ſcirpente percuſſis vtiliſſimè datur: valet ad rupta, vulſa, laterum dolores, & diſcurſantes ſpiritus. Malagmatis inſeritur, quæ contra duritias & neruorũ nodos proſunt. Contuſum reſoluitur affuſo vino, aut aqua calida. *Medici Florentini ex Dioſcoride.*

GVMMI HEDERAE, lachryma eſt ipſius hederæ. Colligitur menſe Maio. Pſilothrum eſt. * illitu pediculos enecat.

De gummi calidis in ſecundo.

GALBANVM ferulæ Syriacæ liquor eſt: vulgò notum eſt. Laudatur multis granulis conſtans, merum, thuris effigiem præbens, pingue, non lignoſum, retinens nonnihil ſeminis è ſua ferula, graue odore, neque humidum, neque aridum. Adulteratur reſina, fabæ farina, & ammoniaco: quod ex notis iam dictis deprehenditur.* Excalfacit, vrit, extrahit, diſcutit: menſes ac partus trahit, appoſitu vel ſuffitu. Lentigines aceto & nitro perunctas tollit. Deuoratur ad tuſſim veterem, difficultatem ſpirandi, ſuſpiria, rupta, conuulſa. Aduerſatur toxicis, potum cum vino & myrrha: ſimili modo ſumptum mortuos partus extrahit. Imponitur lateris doloribus & furunculis: comitiales & vluę ſtrangulatus, & vertiginoſos olfactu ſuſcitat. *Dioſcorides.*

Galbanum vbique cognoſcitur: quanquam rarò laudabile ſe offerat: ſed ferè eiuſmodi, quod omni lignorum & lapillorum immundicie plenum eſt, & alijs quoq; rebus immundum: quod in primis eius odore, qui non adeò eſt grauis & ingratus proditur. Sed & hoc Venetijs ſelectum conquiri poteſt: optimum autem eſt granulis refertum, vt alij omnes interpretes verterunt, excepto Ruellio, qui Plinium imitatus, cartilaginoſum interpretatus eſt. Sed quoniam Dioſcorides addit, ſimile eſſe debere Thuri, qđ ipſe quoque Plinius adiungit, aut Ammoniaco, videtur potius granorum inſtar, legendum eſſe. Nam quo pacto poteſt eſſe Galbanum cartilaginoſum, & præterea ſimile Thuri, aut Ammoniaco (quod in lachrymis rotundis affertur) pingue, non lignoſum, quod in ſe retineat nonnihil ex ſuis ſeminibus, & ipſis ferulæ ſarmentis, grauis & ingrati odoris, non nimis humidum aut ſiccum, & ſapore, vt alij adiungunt, tetro & ingrato. Hoc Dioſcoridis tempore adulterabatur faba freſa, reſina & Ammoniaco. Itaque Galbanum ab omnibus ſordibus tam natiuum quàm arte factũ purgari debet, ſi modò hoc poſtremum coacti fuerimus aſſumere, qđ tamen acutiquã probo. Modus deputandi talis

eſt. Gal-

est: Galbanum in linteo mundo & raro suspenditur in vase aliquo fictili, aut æneo, ne tamen fundum contingat: & postea vas benè coopertum in aquam feruentem collocatur, & hoc modo syncerum liquefactum extillabit, & lignosum in ipso linteo remanebit. Hoc Galenus tradidit 3. lib. de Medicamentis secundùm genera, cap. 5. vbi dicit, Galbanum in duplici vase esse liquefaciendum, quod vulgò vocamus Balneum Mariæ: vnde etiam aliud signum minimè fallax colligitur, vt verum dignoscamus: Nam Galbanum in nullo liquore frigido, siue aqua, siue vinum aut acetum fuerit, quemadmodum maior pars succorum facit, atque potissimùm Ammoniacum, Sagapenum, Opopanax, & Myrrha dissoluitur: sed semper indiget ignis opera, vt Propolis quoq; Ladanum, Cera & Resina. Hancq; ob causam suprà diximus, Galbanum liquefieri debere in balneo vnà cũ Styrace & Terebinthina, quæ exempli causa tum quasi in vas aliquod colliocauimus cæruleum: seorsim in vino resoluentes Myrrham, succum Hypocistidis, Glycyrrhizam, Sagapenum, Opopanacem & Opium, quibus vas nigrum assignauimus. Ideoq; Medici & Pharmacopœi diligenter obseruent, ne succum vnum pro altero accipiant.

Myrrha Arabicæ arboris lachryma est. Huic tametsi non quadrent omnes notæ à Dioscoride descriptæ, cùm tamen multis sit prædita bonis qualitatibus, existimant nonnulli pro vera posse vsurpari. Eligenda est pinguis, resinosa, rubescens, densa & splendens. Sunt, qui affirment storacem liquidam, qua officinæ vtuntur. stillatitiam myrrhæ liquorem esse, qui Stacte veteribus dicebatur. Quod nullo modo conuenit: nam storax liquida factitium potius quiddam videtur, cuius nullus vsus pro myrrhæ stacte esse debet. Quod verò de opocalpaso scribit Galenus, quòd myrrhæ similitudinem gerat, sed venenosum & exitiale sit, multosque suæ ætate mortuos esse, quòd in medicamentis opocalpasum pro myrrha assumpsissent, nemini nostra ætate contigisse audiuimus. Quod magnum argumentum est, nos vera myrrha carere. * Calfacit, cohibet, soporem gignit, glutinat, siccat, astringit, vuluam emollit, & præclusam aperit: menses & partus celeriter extrahit cum absinthio, lupinorum cremore, vel succo rutæ admota: tuberculo fabæ deuoratur in vetere tussi, orthopnœa, in laterum pectorisque doloribus, in alui profluuio & dysenteria: horrores discutit duabus horis ante febrium accessiones, fabæ magnitudine pota cum pipere & aqua: subdita linguæ liquataque, scabritiem arteriæ expolit: obtusam vocem expedit, ventris tineas enecat: contra grauem oris halitum manditur, & aduersus alarum tædia cum liquido alumine illinitur: gingiuas & dentes stabilit, colluto cum vino & oleo ore: vulnera capitis illitu glutinat: medetur fractis auribus, ac ossibus nudatis, peruncta cum cochleæ carnibus item purulentis auribus, inflammatisq; cum meconio, castorio, & glaucio: ad varos cum cassia & melle illinitur: impetigines ex aceto purgat: defluentes capillos cum ladano & vino myrteo illita firmat: diuturnas destillationes lenit, illitis penna naribus: oculorum vlcera complet, albugines tollit, caliginem discutit, scabritiem læuigat. *Dioscorides & Medici Florentini.*

Myrrha & Bdellium, quæ in vsu habentur, tam similia inter se sunt colore, & sapore, & substantia, vt communiter omnes vtrunq; id vnam speciem faciant. Huius partes puriores sub nomine Bdellij, minus verò puras sub Myrrhæ ad nos miserunt Mercatores. Vnde postea opinio fuit, vtrunque Myrrham esse, & Bdellium hoc tempore ad nos nõ afferri: cũq; opus esset Myrrha, Medici puriorem partem Bdellij, falsò ita dicti, sumebant. Et quanquam hoc legitimum fuisset, nihilò minus vna atque altera species est arida, nec apparent in illo venę illæ albicantes per medium transeuntes instar vnguium. Postea tamen cœptum est apportari aliquid de Myrrha succulenta, pingui & bona, cum omnibus illis notis, quas perfectæ assignat Dioscorides. Sapore enim est amaro & acri, bono odore prædita, quæ fracta interiùs habet venas quasdam albas, instar vnguium, & color est splendens & pallidus, & hæc est seligendæ ipsius ratio. Nam quemadmodum Rondeletius quoque rectè annotauit in cap. de Gobio pisce, Græca dictio ὑπόχλωρος, intelligi potest de colore subuiridi, & etiam pallescente. Hic autem in secunda significatione accipi debet: nam si Myrrham subuiridem quæreremus, nunquam eiusmodi inueniremus. Talem speciem bonæ Myrrhæ primùm vidi apud Ferdinandum Imperatum, qui pro suæ officinæ vsu, non sine labore, Venetijs eam sibi curauerat apportari: atque idem quoque mihi Opocarpasum, repertum inter Myrrhæ frusta monstrauit. Ideoque dicit Galenus 1. libro de Antidotis, capite 11. Myrrham transmutari in Opocalpasum, suscipiendo non solùm ipsius figuram, sed venenatam quoq; ipsius qualitatem: quare Dioscor. de Opocalpaso, hoc est, de succo carpasi (nam ita vocat illud, non Opocalpasum, vt Galenus loquitur) inter venena agit 6. lib. Cùm verò multi vidissent hanc Myrrhæ speciem mirabiliter prodesse in morbis oculorum, putãtes eiusdem facultatis esse in interioribus affectibus, in causa fuerunt, vt multi qui illum assumpserint, inde mortui fuerint. Hanc itaque trasmutationem Myrrhæ in Opocarpasum, anteà non à me visum, fateor primùm Imperatum mihi monstrasse. Quanquam autem non vbique verum Opocalpasum ad manus sit, cum quo Myrrha conferri possit, nihilominus si in Myrrha animaduerterimus multas esse glebas diuersas admodum, quo ad odorem & saporem, differentes à vera, non absque ratione iudicabimus, eam mutatam esse in Opocalpasum: nã etsi tam colore, quàm substantia repræsentet speciem præstantissimæ Myrrhæ, cum venulis quoq; interioribus albis, instar vnguium, tamen qui diligentius eam exa-

minauerit, non habebit amplius Myrrham: apparent tamen puncta quędam rubeſcentia & lucida. Et cùm non ſit Myrrha, quamuis primo intuitu eſſe videatur, ſtatuatur eſſe ſuccus iſte per tranſmutationem ex Myrrha factus Opocalpaſum. Vnde diligenter eſt aduertendum, ne dum Myrrham probam exiſtimemus nos accipere, ſimilitudine hac decepti, eligamus hoc venenum, quod antiquis temporibus ad ocularia medicamenta vſurpabatur, propter facultatem conſumendi ſaniem, & quia initio ſuffuſiones curabat, quanquam intra corpus venenatum planè eſſet. At certè magna vis eſt naturæ, quòd rem quandam ita efficacem contra venenum, tranſmutet in perniciosiſſimum venenum. Ita quoq; Galbanum mutatur in Sagapenum, & Caſſia in Cinamomū, quemadmodum Galenus dicit in loco iam commemorato: vbi diſſerit quo pacto nonnunquam ſpecies quædam in alteram commutetur. De quibus admirandis certè tranſmutationibus verboſiùs locutus ſum in 2. libro meæ Methodi, cap. 11. Vnde ad primum noſtrum propoſitum reuertentes, dicimus Myrrham ſucciplenam, & pinguē ad Trochiſcos Hedychroi accipiendam, & adhibendum eſſe diligens ſtudium, vt Venetijs vbi non ab vnoquoq; cognoſcitur, poſſit comparari.

Mastiche lentiſcina reſina eſt. Optima & copioſiſſima in inſula Chio prouenit. Præfertur nitedulę modo, reſplēdens, & candore Tyrrhenicæ ceræ ſimilis, adulta, retorrida, friabilis, odorata, ſtridorem edens. Viridis autem inferior eſt. Adulteratur thuris reſinæque pineæ nucis miſtura. * Pota vtilis eſt ſanguinem reijcientibus, & thuſſi veteri: ſtomacho auxiliatur, ſed ructum mouet: additur in dentifricia, & illitiones faciei, ad nitorem cuti conciliandum: palpebras oculis incommodas replicat: manducata halitū oris commendat, gingiuas contrahit. *Dioſcorides.*

Maſtiche omnibus nota eſt: eligitur ea, quæ candida eſt inſtar ceræ Venetæ, pellucida, ſyncera, plena, ſicca, fragilis, odorata & ſtridens. nigra, viridis, liuida aut impura, nullius eſt momēti. Adulteratur Thure & reſina ex Pini corticib⁹, ſed odore fraus ſtatim deprehenditur.

Thvs, Olibanvm, lachryma arboris Arabicæ, pinguius, albius, emplaſticum: flauius & ſiccius, & antiquatum magis. Quod fœmininum vocant, reſinoſum magis eſt ac molle, citò ardens: maſculum in thuris genere primatum tenet, ſuapte natura rotundum, guttarum formam retinens, indiuiduum, candidum, cùm frangitur intus pingue, in ſuffitu ſtatim ardeas: primùm quidem candicat, tandem etiam rufeſcit. Adulteratur reſina piceæ, & gummi: ſed thus ardet: gummi non inflammatur: reſina in fumum abit: idem maleficium odor prodit.* Ad calefaciendum & aſtringendum pollet: oculorū caliginem diſcutit, caua vlcera complet, & ad cicatricem perducit: cruenta vulnera glutinat, infrænatque cunctas ſanguinis eruptiones, etiam-

A ſi cerebri membranis effluat: vlcera quæ cacoēthe vocantur, & ſedis, & reliquarum partium permulcet tritum cum eo & lacte linamentum: formicantes verrucas inter initia, impetiginesq; ex aceto & pice illitum tollit. ambuſta igni, pernionesque cum ſuillo adipe, aut anſerino, & vlcera in capite manantia cum nitro, ſi inſpiceretur, ſanat: paronychijs cum melle, auribus fractis cum pice, medetur: ad reliquos aurium dolores cum dulci vino infunditur: inflammatæ à partu
B mammæ cum cimolia & roſaceo magna vtilitate perunguntur: additur ad arteriæ, viſcerumq; medicamenta: prodeſt ſanguinis excreationi potum. Sed in ſecunda valetudine hauſtum, inſaniam mouet, & largius cum vino potum, interficit. *Dioſcorides.*

Thus adulteratur cum reſina Pini & gummi. Quod tamē facilè dignoſcitur, quia gummi admotum igni non præbet flammam, & reſina ſtatim in fumum diſſipatur. Deprehenditur præte-
C rea fraus ipſo odore diuerſum aliquid redolente à Thure legitimo: præſtantiſſimum eſt maſculum, quod natura rotundis granis cōcretum eſt. Tale eſt integrum, album, & ſi frangitur, quaſi pingue: idque ex Arabia affertur. Quod verò ex India venit, rubeſcit, & aliquid liuidi coloris habet, atque arte quadam ita in rotunda grana formatum eſt: cognoſcitur autem ex colore, quia inueteraſcens planè rubeſcit.

Pix è lignis pinguibus & reſinoſis fluit, præ-
D ſertim è pino. Quibuſdam tamen in locis, propter pini penuriam ex picea, cedro, terebintho, cæteriſque ſimilibus congregatur. Pix naualis vulgò vocatur, eſtque duorum generum: liquida & ſicca. Liquida duorum item eſt generum: vna, quæ primùm effluit, aquæ perquàm ſimilis, qua in Syria vtuntur in condiendis corporibus, & Cedriam appellant, quòd ex cedro fiat: nam pinos non habent: altera, ſecundus eſt qui effluit liquor, qui vaſculis collectis, denſatur aceto, ſicque coactus, Pix brutia appellatur: in hoc
E ſolùm à priori differens, quòd concreta ſit, colore fuſco, & pinguior: hac picabantur vtres vinarij. Pix arida fit è liquida iterum cocta. huius ſunt itidem duo genera: vnum, quod viſci modo lenteſcit: alterum, ſiccum & friabile. Præter hæc aliud quoddam genus reperitur, quod piſſelæon appellant: exprimitur ex lana, qua excepti ſunt vapores elati ſurſum, quandiu pix coquitur. Præfertur quod ex pice brutia fit. Aliud
F picis genus Zopiſſam vocabant, ex deraſa nauibus reſina & cera conflatam. Omnes hæ picis differentiæ reperiuntur. Liquida præfertur ſplendens, leuis, syncera. Sicca probatur pura, pinguis, odorata, ſubrufa, & reſinoſa. Improbatur aduſta, fumum redolens, & acida. Probatur verò ea, cuius fragmenta ſplendent, quæ dentibus preſſa lenteſcit, & guſtu eſt ſuaui. * Pix liquida contra venena, phthiſin, purulentam excreationem, tuſſes, ſuſpiria & pectoris humores, qui difficilè extuſſiuntur, efficax eſt, eclegmate cyathi menſura cum melle dato: ton-

ſillarum

fillarum, & vuæ inflam nationes, anginæq; vtiliter perunguntur: purulentis auribus infunditur cum rosaceo, & illinitur, cũ trito sale serpentium morsibus: adiecta verò pari cera, scabros vngues extricat, impetigines q; emendat: vuluę duritias, ac sedis tubercula discutit: cum farinaq; hordeacea & pueri impubis vrina decocta, strumas rũpit: cohibet vlcera quæ serpunt, cum pineo cortice, aut sulphure, aut furfuribus illita. Cum thuris manna & cerato profundos vlcerum sinus conglutinat: rimis sedis & pedum magno auxilio illinitur: vlcera replet, & cum melle purgat: quin & cum vua passa & melle carbunculos & putrida vlcera emarginat, disrumpitq;. Erodentibus medicamentis, quas septas vocant, probè immiscetur. Pix arida dura emollit, pus mouet, tubercula panosq; discutit, vlcera replet: vulnerarijs medicaminibus commodè permiscetur. Zopissa verò dissipandi naturam habet. Dosis in vnguentis & emplastris ab ʒ.ß. ad ʒ.j. vel plures. *Medici Florentini ex Dioscoride.*

A

B

C

D

Resina liquor est ex pinu, picea, abiete, alijsque similibus sponte profluens. Eius duplex est differentia. Vna liquida, veluti terebinthina ex terebintho, larigna è larice, quæ vulgus Italię terebinthina: nam eius quæ è terebintho profluit, copiam non habemus. Altera arida, vt quæ ex pinu exit, & è fructu arborũ resiniferum, thuri similis. Ex liquidis terebinthina resinas omnes antecedit, candida, perlucida, vitreo colore, & in cœruleũ vergente, odorata, terebinthum olens. In huius locum successit, vt dictum est, larigna, quæ mellis colore & odore esse debet. Ex aridarũ genere eligi debet odoratissima, translucens, non retorrida, neque nimium humida, friabilis, & quendam ceræ colorẽ præbens. Improbatur rubra & dealbata. Ex his resinæ è picea & abiete cæteras antecedunt, & thus odore imitantur. Omnes hæ resinæ vno nomine pix Græca vocantur: de qua inferiùs. Datur à ℈.j. ad ʒ.ij. vel iij. cùm dolorem leuare, aut renes detergere consilium est: si aluum subducere, à ʒ.ij. ad ʒ.ß. In emplastris vel vnguentis ab ʒ.ß. ad ʒ.j. vel plures.* Natura omnibus calfacere, mollire, discutere, expurgare. Tussi ac tabi conueniunt per se, aut in eclegmate ex melle: vitia pectoris expurgant, vrinam cient, cruda cõcoquunt, ventrem emolliunt, palpebras commodissimè replicant: lepras tollunt, cum ærugine ac sutorio atramento, nitroque: auribus saniem emanantibus cum melle & oleo: item in pruritu genitalium vtiles, malagmatis, acopisque admiscentur. Laterum doloribus per se, illitu & appositu auxilio sunt. *Dioscorides & Medici Florentini.*

E

F

Terebinthina vera Venetijs haberi potest, quò cœpit iam afferri: nec qui diligentię & sumtibus non parcunt, eam desiderare amplius possunt. Quanquã ante annos paucos Episcopus Catanensis Carracciolus, ex Sicilia quoq; attulerit, vbi ipsemet de Terebinthis, quibus abundat ea Insula, collegit: quo nomine illi magnæ gratiæ sunt habendę: nam hoc modo consuluit multis, ne ita ex longinquis regionibus illa sola esset petenda. Cognoscitur autem bona (quæ vulgò, ad differentiam vsitatæ, passim Terebinthus & non Terebinthina vocatur) sapore & odore referente Terebinthum: quæ arbor apud nos multis in locis reperitur: in primis verò circa Cassilinum Montem Viridem & Mineruinum. Andromachus laudat Terebinthinam Africam, vel Lybicam: Galeno verò magis placuit Chia, quia odore & sapore alias omnes superabat. Nunc Sicula quoque inter postremas non est habenda.

Styrax hodie duorum est generum: vnum Styrax calamita appellatur, Græcis simpliciter styrax: alterum styrax liquidus, qui myrrhæ stactæ, quæ pinguissima myrrhæ pars est, pleriſque esse creditur. hoc tamen falsum esse deprehenditur in eo, qui in officinis est. Styrax calamita gummi est arboris malo cotoneæ similis. Præfertur flauus, crassus, resinosus, albicantibus grumis, quamplurimùm in sua odoris gratia permanens, qui, dum mollitur, melleum liquorem reddit. Deterior niger, friabilis, & furfurosus. Adulteratur ligni ipsius scobe, melle, cera, adipe odoribus imbuto, & quibusdam alijs. Dignoscitur, quòd adulteratus inualido sit odore: sincerus verò admodum acer sit. Qui hodie officinis in vsu est, aliqua ex parte Dioscoridis descriptioni conuenit, eoque vtendum arbitramur, donec melior proponatur.* Calefacit, emollit, & concoquit: medetur tussi, destillationibus, raucedini, grauedini, & interceptæ voci: vuluæ præclusę, duritiáue laboranti conuenit: cit menses potu, appositúque: aluum leuiter mollit, si exiguũ cum resina terebinthina cataportij modo deuoretur. Miscetur vtiliter discutientibus malagmatis acopisque. Adoletur autem, & igni torretur, vt fiat ex eo veluti ex thure, fuligo: ad eadem cõueniens, ad quæ thuris fuligo. Ex eo etiam in Syria Styracinum oleum componitur, quod calefacit vehementer, & emollit: verùm caput dolore afficit, aggrauatque, & soporem adfert. *Medici Florentini & Dioscorides.*

Styrax, qui communiter in vsu est, sordidus planè est inuolutus, & in se bonitatis parum retinet. Tempore Dioscoridis furfuraceus Styrax pro malo habebatur: & nostra ætate signum ex deteriore desumentes accipimus massam furfuraceam Styracis, quanquam in puluerulentum olim quoque facere solebant: nam cùm rufus esset propter quædam, vt scribit Plinius, animalcula alata, in superficie gummosæ ipsius partis generabatur puluis, aut aliquid furfuraceum: apparebat tamẽ magna ex parte esse gummi: cùm alterum planè ex furfuribus constet, & tantùm in interiore parte sint exigua frustula gummi ipsius. Quare de ista crusta tantùm interior pars, quæ verum est gummi vel lachryma, accipienda est. idque colore pallido esse debet, eiusmodi enim odoratius est, & saporem validissimum retinet. Talisq; olim in Cannarum calamis ex Pamphylia apportabatur, ideoq; Styrax Calamites vocabatur: quanquam exigua eius copia repe-

riebatur: & quemadmodum Galenus dicit, à vulgari tantum differebat, quantum Falernum ab altero, quod in tabernis venditur. Eligit Dioſcorides pinguem, flauum, & reſinoſum, qui granulis albicantibus, quæ diu bonitatem odoris retineant, præditus ſit, & inter emolliendum liquorem ſimilem mellis fundat: atque talis fuit Cataballites, Piſſidiacus, & Cilicius. Vituperatur niger, furfuraceus, friabilis & ſitu obductus. Vidi equidem apud Ferdinādum Imperatum magna fruſta Styracis, quæ proculdubiò erant ex illius genere, quod etiam tempore Galeni & Dioſcoridis in pauca copia reperiebatur: eratq; pellucidum, Myrrham ferè repræſentans, vel gummi aliquod. Quod à quodam mercatore Aleppino dicto Venetijs cōparauerat. Et ſi alij quoq; voluerint eſſe diligentes, fortaſſe in magnis ſaccis, qui Venetias aduehuntur pleni Styrace, talem etiam inuenient, priuſquam cum ſcobibus ligni aut carie ipſius adulteretur, quam egregiam operam nauare ſolent in eiuſmodi mercibus adulterandis illius loci Iudæi.

A B C

De gummi & reſinis calidis in tertio.

Ammoniacvm, Armoniacvm, ferulæ ſuccus eſt, quam iuxta Cyrenem Aphrica gignit: cuius fruticem cū radice Agaſyllim vocant. Probatur bene coloratum, ligni & calculorum expers, thuris ſimilitudine, minutis glebis, denſum, ſincerum, nulla ſorde ſpurcatū, caſtoreum odore imitans, guſtu amarū. Gignitur in Aphrica iuxta Ammonis oraculum, ſuccum ſtillante ferulacea arbore. Colligitur menſe Iunio. * Mollit, extrahit, calfacit: tubercula duritiasq; diſcutit: potum aluum ſoluit, partus extrahit: lienem conſumit, drachmæ pondere hauſtum: articulorum coxendicumque doloribus liberat. Auxilio eſt anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus: item quibus humor in pectore coit, ſi cum melle delingatur, aut cum priſanæ ſucco ſorbeatur. Cruentam vrinam pellit, albugines oculorum abſterget, genarum ſcabritiam abſumit: tritum autem cum aceto, & impoſitum, iecinoris lienisque duritias ſedat. diſcutit tophos, qui in artubus concaluerunt, cum melle aut cum pice illitum. Laſſitudines & coxendicum dolores co perungi vtile eſt, cum nitro & cyprino oleo, vice acopi. *Dioſcorides.*

D E F

Cedria Pix eſt, ex arbore Cedri collecta. Optima eſt craſſa, perlucida, graui odoris: quæ dum effunditur, guttatim non diſſipata coit. * Cui ea vis ineſt, vt defuncta corpora cōſeruet, & viuētia corrumpat: qua ex cauſa mortuorum vitam aliqui eam appellauēre. Veſtimēta quoq; & pelles eximia calfaciendi & ſiccādi dote, corrumpit: magni ad ocularia medicamenta vſus: quippe illita oculis claritatem affert, albugines, cicatrices q; detergit: inſtillata autem cum aceto, vermes aurium necat: cum hiſſopi decocto infuſa ſonitus ſibilosq; ſedat: cauis dentium indita eos frāgit, & dolores leuat: idem facit, cùm ex aceto colluitur: peruncto ante coitum genitali, concipiendi vim adimit: anginæ ea perunguntur, tonſillarum inflammationibus auxilio eſt, lendes pediculosq; illitu enecat: ceraſtæ morſibus cum ſale impoſita ſubuenit: contra hauſta leporis marini venena, in paſſo ſumpta, auxiliatur: in elephātia aut linctu, aut peruunctione proficit: pulmonum vlcera purgat, & ſi cyathus eius abſorbeatur, perſanat: vermes & tineas ſubter indita necat, & partus extrahit. *Dioſcorides.*

De gummi & reſinis calidis in quarto.

Belzoin gummi eſt arboris peregrinæ (nō autem Laſcripitium) agallochi ſoriſtan, vt quorundam eſt opinio, quod vulgare eſt lignum aloes. Optimum cenſetur translucens, albis præditum glebulis, thuris æmulum, rubeſcens, odore grato, & quando vritur, xyloaloes odorem referens: hac enim ratione ab adulterino dignoſcitur. *Medici Florentini.*

Evphorbivm eſt ſuccus ex arbore Libyca ferulæ ſimili emanans. Duo eius genera: vnum ſarcocollæ modo emicans, in granula concretū, orobi magnitudine: alterum veluti fax quædam eſt, imbecillius. Adulteratur ſarcocollæ & gummi Arabici miſtione, ſed difficile experimētum, quòd leui guſtu os acceſum diu detineat. Eligendum translucens. Recenti, quia viribus eſt violentis, non vtendū, ſed annotino. Annis quatuor integrum ſeruari poteſt cum milio, fabis, aut lentibus, ne elanguēſcat: quinto enim vel ſexto anno vis eius exoluitur. Cæterùm cùm plerunque contingat, vt ad nos magis aduehatur vetuſtate corruptum, quàm recens, maior cura in eo adhibenda eſt. * Illitu ſuffuſiones diſcutit: potus tota die exurit, quare melli collyrijsq; pro acrimoniæ ratione admiſceri debet. Coxatum doloribus prodeſt in odorifera potione hauſtus: ſquamas oſſium eadem die eximit: verùm eo vtentes, neceſſe eſt liminēdis, aut ceratis communire corpus, quo oſſa conueſtiuntur. Aliqui memoriæ prodiderunt, percuſſos à ſerpente nihil moleſti paſſuros, ſi inciſa oſſe tenus capitis cute, intritus ſuccus infundatur, vulnusq; poſtea conſuatur. *Dioſcorides, & Medici Florentini.*

De gummi & reſinis frigidis.

Camphora, vel Caphvra, Arabibus Indicæ arboris lacryma eſt: alijs verò, Indici bitumnis genus. Ferunt Indos id bitumen, quod ex Camphora natiua ſtillat excoquere, quodq; tenuiſſimarum eſt partium albeſcere, & ſublatum operculo adhærere, caphuramque in hunc modum conformari, vt illam videmus. Hinc fit, vt mercatores Caphuræ bitumen plerunque admiſceant: ſed non ita candicat, vt caphura illa modo iam dicto exacta. Eligatur alba, pellucida ſine cera, valde odorata, quæ pani calido impoſita madeſcit: nam quæ ſpurca eſt, areſcit. Semine lini, aut pſyllij, aut pipere ſepulta conſeruatur, ne aëri impoſita euaneſcat. Deterior eſt craſſa, fuſca, ni-

sca, nigra, assulis ligni sui implicita. * Refrigerat & siccat ordine tertio: tenuium adeò partium, vt sæpe per se in auram euanescat. Capitis dolores mulcet illita, incandescētes inflammationes restinguit, præsertimq; iecinoris. Renes & seminaria vasa refrigerat, sanguinemq; cogit. Circumlitionibus imponitur ad cutis nitorem conciliandum, & ad arcendas tam vulnerum, quàm vlcerum inflammationes. Erysipelas extinguit, & aduersus gonorrhœam & albas vuluæ fluxiones efficax est cum succino & aqua nymphæ hausta. Idem præstat pubi, seu imo ventri, testibus renibusque illita: quæ tamen antea psyllij seminis spissamēto, aut omphacio, aut solani succo probè sit macerata. Sanguinem è naribus profluentem sistit, aut cum vtricę semine immissa, aut ex maioris sedi, & plantaginis succo fronti circumlita. Collyriis ad calidas oculorum lippitudines vtiliter imponitur. Renibus ac testibus illita venerem extinguit. Corpora à putredine præseruat: proinde commodè antidotis admiscetur, quæ contra venena, venenosorum animalium ictum, & pestilentes affectus conficiuntur. In vniuersum viribus innumeris pollet, quas breuitati consulentes prætermittimus. *Matthiolus, ex Auicenna & Serapione, & Medici Colonienses.*

Gummi Arabicvm vulgò dictum, & gummi absolutè, ex Acacia Aegypti spina: laudatur vermiculorum in speciem contractum, vitri modo perlucidum, purum: proximū est candidum: sordidum verò ac resinosum inutile. * Vis ei ad spissandum, refrigerandumq;. efficax. Cutis meatus obstruit, & medicamentorum, quibus admiscetur acrimoniam hebetat: ambustis ex ouo illitum, pustulas nō patitur erumpere. *Dioscorides.*

Gummi illud, quod in officinis vocatur *Arabicum*, est quædam miscella varij gummi ex pluribus arboribus collecti, q; ex coloris diuersitate apparet, atq; etiam ex descriptione Galeni, qui absolutè gummi vocat eam lacrymam, quæ exit ab illis arboribus omnibus, quæ sunt resiniferę, hocq; manifestum est, & à maxima parte peritorum rei harbariæ receptum, (nam pauci sunt qui vulgare gummi Arabicum existiment esse Acaciæ gummi) vt multis rationibus non indigeat.

De gummi & resinis emollientibus.

Colophonia, seu Pix Graeca, pini alterius ue arboris resina est, aqua cocta, donec perdito natiuo odore, friabilis & arida reddatur: vocatur colophonia, quòd è Colophone aduheretur. Per colophoniā igitur semper pix Græca intelligenda est: non quod resina incocta non etiam colophonia vocetur, sed quod in medico vsu huiusmodi resinis non vtimur nisi coctis, aut ratò admodum, præsertim cùm liquidæ sunt. *Medici Florentini.*

De gummi & resinis astringentibus.

Gummi Amygdalarvm notum est. * Calfacit & astringit: reijcientibus sanguinem, potum auxilio est: impetigines, quæ summum corpus occuparunt, illitum cum aceto tollit: tussi vetustæ cum diluto vino potum medetur: calculosis cum passo bibere prodest. *Dioscorides.*

Manna Thvris sunt minutissimæ thuris micæ ex magnis fasciculis concussu elisæ, à thure læuigato diuersæ. Laudatur alba, pura micarumq; frequentia prædita. Sunt, qui cribrata pini resina, ac polline, aut gummi, aut cortice thuris contusi adulterant: sed hæc igne deprehenduntur. Nam adulterata non æqualiter flagrat incensa, nec aereum vaporem, sed fuliginosum & impurum exuit, variatumq; odorem habet, quia gummi non inflammatur, resina in fumum abit. Hodie minutissimę thuris micæ sunt in vsu. * Vim habet eandem, quam & thus, sed inualidiusculum. *Medici Colonienses, ex Dioscoride.*

Sandaracha Arabum est gummi iuniperi, vulgò vernia, quia verno tempore exudat, & rore verno magis concrescit, & legitur. Bonum est recens, perlucidum, pallidum: dum veterauir, flauescit, & fit friabile mastices modo, quam toto habitu multum mentitur. In vsu frequentiore tamen est scriptoribus & pictoribus, quàm medicis, præterquam in suffitibus. Sandaracham autē Arabum euidenter diximus, propter sandaracham Græcorum, quæ inter metallica enumerata est. *Medici Colonienses.*

Sarcocolla lacryma est arboris in Persida nascētis, pollini thuris similis, colore candido aut rufo, gustu amaro. Præfertur rufa, gustu amarissima. Adulteratur gūmi, sed gustu deprehenditur: adulterina enim amara non est. Vulnera glutinat, oculorū fluxiones inhibet: emplastris inseritur. *Medici Florentini, ex Dioscoride.*

Adstringvnt quoque gummi tragacanthum, Arabicum: de quibus vide suprà suo loco.

De gummi calculos pellentibus.

Gvmmi, quo cerasi resudarunt, cum vino diluto, tussi vetustæ medetur: colorem commendat, visum exacuit, appetentiam inuitat: idem ex vino potum calculosis auxilio est. *Dioscorides.*

De gummi purgantibus pituitam.

Serapinvm, quod Græcis Sagapenum nuncupatur, ferulaceæ herbæ succus est. Optimum est translucēs, fuluo forinsecus colore & intus albo, nescio quid inter laser & galbanum redolens, gustu acri. His addie Mesue, vt sit spissum & leue, odore porri, facilè in aqua resolubile: quia quod has notas nō habet, adulteratū alijs gummis censetur. Præstantius est, quod ex Oriente aduehitur, quàm quod aliunde. Datur à drachma semisse ad drachmam vnam. Corrigitur mastiche & spica. * Purgat pituitam crassam, & alios humores lentos, & aquas à ventriculo, intestinis, cerebro, neruis, thorace, pulmone, iuncturis etiam longinquis & profundis. Morbis harum partium & aliarum frigidis inde natis succurrit, quouis modo vsurpatum: vt cephalalgiæ antiquæ, hemicraniæ contumaci, epilepsiæ, paralysi, vertigini, spasmo cynico, tremori, dolori

ventriculi, aut colli pituitoſo, aut flatulẽto, cum ſucco rutæ & aceto dictis partibus illitum, & attritis muſculis, vel cum liquore idoneo ſumptum, & clyſtere iniectum: cum aqua rutæ verò, aut helenij nutritum & potum, craſſa & lenta ex pulmonibus & thorace potenter educit. Illitum quoque tuſſi antiquæ, difficultati ſpirandi, dolori lateri prodeſt. Cum duplo item myrobalanorum citrinarum in hydrope aquas ſeroſas mirè extrahit. Splenis quoque duritiem & inflationem diſſipat potum, & cum ſucco capparis & aceto illitum, item chorradas nodos, & alios tumores duros. Nutritum quoq; cum ſucco rutæ, aut fœniculi, & felle auis alicuius rapacis viſum clariorem reddit. Fluxionem in oculum præcipuè factum ab ea cohol ſanat, hordeolum ex aceto illitum delet. Menſes quoque potum & ſuppoſitũ euocat, fœtum necat: dolori vteri, & præfocationi prodeſt, quoniam tenuat, reſoluit, diſſipat, prouocat, ſoluit. *Medici Florentini ex Dioſcoride & Meſue.*

Ex *Sagapeno*, vulgò *Serapino*, in vſu eſt ſuccus, qui ita vocatur, ex planta eiuſdem nominis, vnde colligitur, tametſi, vt Galenus notat, conuenientius eſſet illud nominare ſuccum Sagapeni, & nomen ſimplex Sagapeni relinquere ferulæ ſuę: ſed hoc alijs multis quoq; ſuccis accidit, qui ſibi vendicarunt ſimplex nomen ſuæ plantæ. Verum Sagapenum Neapolim apportatur, modò qui curet emi, non pareat ſumptibus, nam admodum crebrò adulteratum affertur. Qui etiam diligenter inquiret, Venetijs habere poterit. Adulterabatur autem Galeni quoq; tempore Galbano, quemadmodũ ipſe tradit cap. 2. lib. 1. de Antid. Imò dicit aliud præterea quod admiratione dignum eſt, Galbanum nimirum in Sagapenum tranſmutari. Sed facilè internoſcitur à vero Sagapeno, cùm, ſiue ſit tranſmutatum, ſeu adulteratum arte, aliquid odoris retineat olentis hircũ, quod Galbano proprium eſt. Nec poteſt vniuerſum Galbanum tranſmutari in Sagapenum: ſed tantùm pars eius magis ſpumoſa, leuior & candidior, & quæ in aquam poſita facilè diſſoluatur. Hoc, vti diximus, odorem hirci refert, & tametſi pro Sagapeno vſurparetur, non adeò multum noceret, in quamcunque Antidotum adhiberetur. nam, vt Galenus ait, facultate ſimile admodum prędita eſt cum vero: & tam Galbanum quàm Sagapenum vtiliter vſurpatur cõtra morſus ſerpentum & alia venena. Nosque de ſimili tranſmutatione locuti ſumus in expoſitione Myrrhæ. Sed etiam cum alijs miſtionibus ſolebat adulterari, quod deprehendebatur ex eo, quia in aquam vel vinum poſita non diſſoluebatur. ſicuti in vero fit, ſed integrum permanebat. Hoc equidem noſtro tempore diligenter eſt attendendum: nam tum ſumebant Galbanum, & formabant ex eo certas pillulas inſtar lachrymæ, cuius magnitudinis ſolebant illas ex Sagapeno. Præſtantius itaq; Sagapenum erit durum, granulis minutis, colore Myrrhæ, ſapore acri, & quod digitis adhęreat, purum & mundum, foris fuluo, intus albo colore.

Sarcocolla eſt arboris fruticoſę, ſpinoſę, ramis nodoſis arbori appreſſis, gummi album; thuris modo, vel pallidum, idque amarius, & ob id valentius. Datur à ʒ.j. vſque ad ij. Corrigitur zingibere & Cardamomo. * Purgat pituitã crudam, & humores alios craſſos, præcipuè à cerebro, neruis, iuncturis, vt iſchio, pulmonibus. Ob id ſenibus pituitoſis, aſthmaticis, tuſſientib' prodeſt, ſed caluitium acceſſit, corpus impinguat, ſperma auget. Ophthalmiam, & lippitudinem, & alios oculorum morbos, mirè iuuat, nutrita in vaſe vitreo dies quinque in lacte aſinæ, nouo quotidie affuſo. Aurium vlceri putrido & ſanioſo vtiliter imponitur, linimẽtum mulſa merſum, & puluere huius inſperſum. *Meſues.*

Opopanax eſt liquor plantæ ſimilis ferulæ, caule cubitali, vel bicubitali, pallido, foliis ferulæ, ſed minoribus, floribus anethi modo in vmbella diſpoſitis odoratis, flauis. Secto autẽ caule digitis duobus, aut circiter, ſupra radicem, liquor effluit. Flauus, qui coagulatus eſt opopanax optimus, ſi intus albus eſt, foris flauus, amarus, fragilis, in aqua mox ſolubilis, odoris boni, ſed ſui. Adulterant ammoniaco, iniectis ſcilicet ex ipſo granis opopanace vero. Dolum prodit odor & albedo in fracturis. Datur à ʒ.j. vſque ad ij. Corrigitur maſtiche & ſpica. Purgat pituitam craſſam & lentam clàm à remotis partibus, cerebro, neruis ſenſorijs, iuncturis, thorace. Ob id prodeſt harum partiũ affectibus frigidis inde natis, viſui imbecillo, tuſſi antiquę, difficultati ſpirandi, iſchiadi, gonagræ, podagræ. Vino muſteo incoctum poſt tres menſes potu hydropem leuat, & lienis tumorem. Ex mulſa calente potum, ſtranguriam ſanat, menſes mouet, arbor tum facit, alioqui ab vtero prouocationi & frigidis vteri affectibus ſaluber. Idem aceto ſolutũ collutionis, dentium dolorem & eroſionem ſanat. Potum cum aceto hora vna ante acceſſionẽ, & cum ſucco apij, & oleo anethino ſpinæ illitum, rigorem febrilem prohibet. Ex ipſo autem, & ſucco apij, & aceto bono emplaſtrum lieni impoſitum ipſius duritiem diſſipat. *Meſues.*

De Animatis aquatilibus, Sectio XVIII.

E Spongijs alias mares appellauere, tenui fiſtula ſpiſſas: quarũ duriores tragos nominarunt: fœminas autẽ, quę contrarias dotes habent. Vtuntur ea, vt alcyonium.* Recentes ſine pinguedine vulnerariæ ſunt, & tumores reprimũt, recentia vulnera ex aqua poſcáue conglutinant: veteres ſinus ex decocto melle iungunt. Veteſtæ autem inutiles. Aridæ ligatæ lino, ſi penicilli modo adigantur, occluſa vlcera, callosq; laxant. Siccæ recentes, & vacuæ, ſenilia vlcera, &

cera, & quæ fluxione laborant, aut cuniculatim exedunt, impositu siccant, sanguinis profluuium sistunt. Crematarum cinis ex aceto, aridiæ lippitudini auxiliatur: & vbi quid abstergere, aut astringere opus est. Vtilius in oculorum medicamentis lauare cinerem. Omnium cinis cum pice crematarum, profluētem sanguinem sistit. Candidæ cura fiunt, è mollissimis recentes per æstus tinctæ salis spuma, quæ petris cohæret: insolantur inuersæ, hoc est, parte caua sursum spectante, & qua abscissæ fuerunt, deorsum. Si verò æstiua serenitate ad lunam sternantur, perfusæ salis spuma aut maris aqua, maximum candorem referent. *Dioscorides.*

De Animalibus integris, Sectio XIX.

De terrestribus.

CIMICES, qui in cubilibus enascuntur, * cauis fabarum inclusi, si ante febrium significationes septeni deuorentur, quartanis auxilio sunt: & citra fabas sumpti, percussis ab aspide prosunt: vuluarum exanimationes olfactu reuocant. Poti cum vino aut aceto, adhærentes sanguisugas abigunt: viui vrinariæ fistulę impositi, vrinam ciunt. *Dioscorides.*

VERMICVLI in medio echino plantę dipsaci, reperti aduersus quartanas plurimum pollere traduntur, si in aluta clausi brachio alligētur, aut collo appendantur. Prosunt etiam aduersus paronychia, si viui affectis vnguibus circumligentur. Nam dolorem alioqui implacabilem, confestim tollunt. Expertum intellexit *Mizaldus.*

VERMIVM terrenorum cineres, aut stercoris murium, vel ceruini dentis, dentium exesorum cauernis immissi, illos absq; ferro, & machinulis eradicant. *Idem.*

Vermium terrestrium aqua distillata cōfert ad hydropem, & ad infantulorū vermes necandos: appositi etiam viui prosunt Panaritio. *Quercet.*

MILLEPEDAE, quæ sub aquario vase stabulantur, animalia sunt multis pedib. nitentia, quæ contacta manu contrahuntur in orbem. * Hæ ex vino potæ, difficili vrinæ, & regio morbo auxiliantur. Millepedæ cum melle anginis vtiliter illinuntur: tritæ, & in cortice mali punici calfactę, doloribus aurium addito rosaceo, conuenienter instillantur. *Dioscor.*

Vermium millepedum puluis ad affectus oculorum valet. *Quercetanus.*

SCORPIONES terrestres, animalia sunt in Italia, & alijs in regionibus sub meridie sitis, nota sunt, quòd in quacunque domo, non modò in cubiculis, & cellis vinarijs, sed vbique passim reperiantur. * Triti crudi, & impositi, suæ plagæ remedium sunt. Quidam scorpionum cinere vtuntur, qui viui sunt exusti, ad vrinam ciendam, ijs præcipuè, qui renum aut vesicæ calculo obstruuntur. *Dioscor. & Matthiolus.*

LVMBRICI, seu VERMES terreni impositi, * præcisos neruos glutinant: tertianas discutiūt. Decocti cum anserino adipe, infusi affectis auribus medētur: cum oleo autem decocti: si in contrariam aurem instillentur, dentium doloribus præstant auxilium. Triti in potu ex passo vrinam ciunt. *Dioscor.*

COCHLEAE, seu LIMACES terrestres præferuntur, quæ in locis apricis, odoratis victitant herbis. Eruuntur è terra hyeme in sepibus & fruticetis, vncis quibusdam ferreis, prope fruticum radices terra circūfossa. * Stomacho vtiles sunt, & non facilè corrumpuntur. Venerem, cum pipere, sale, & butyro coctæ, excitant. Crudæ cum tegumentis impositæ, aquæ inter cutem tumores exugunt: sed non ante soluantur, quàm omnis hauriatur humor. Podagricas inflammationes leniunt: impactos corpori aculeos illitæ euocant: menses tritæ & admotæ ciunt. Cochleæ tritæ & fronti illitæ, sanguinē è narib. immodicè fluentem sistunt. *Dioscor. Matthiolus, & Mizaldus.*

EX FORMICIS alatis oleum conficitur, * ad venerem augendam idoneum.

VIPERINAE CARNES si coctæ edantur, * claritatem oculis afferunt: neruorum vitijs auxiliantur: increscentes strumas reprimunt. Detracta autem cute, caput caudaque, quoniam carne vacant, amputari debent. Reliquum verò corpus, exemptis interaneis, elotum, dissectumque, discoquitur cum oleo, vino, salis exiguo, & anetho. Aiunt, eis, qui viperas esitēt, pediculos procreari: quod planè à veritate abhorret. Adijciunt aliqui, longam senectutem agere, qui eo cibo vescuntur. *Dioscor.*

De aquatilibus.

SCINCVS aut Aegyptij, aut Indiæ, aut Rubri maris alumnus, quāuis inueniatur in Lydia Mauritaniæ. Est autem terrestris crocodilus, sui generis, sale inueteratus cum nasturtio. * Aiunt carnes, quę renes amplectātur, id sibi virium vendicasse, vt si drachmæ pondere bibantur, venerem accēdant. Verùm decocto lentis cum melle, aut semine lactucæ cum aqua poto, veneris cupiditates inhibentur. Additur in antidota. Siccati seruantur, corpulenti, & non strigosi. *Dioscor.*

ANGVILLAE in vino suffocatæ, absternios reddunt homines, si ex eo bibant, qui plus satis mero indulgent, & hinc offenduntur, & delinquunt. *Mizaldus.*

OSTREA viua pestiferos bubones loco transferunt, & virus omne ad se trahunt: sunt autem agglutinanda brachio, qua axillaris decurrit, siquidem bubo in alis est: si verò inguen obsederit, lineamentis remotis, quæ vena cruris describit *Hollerius.*

CANCRORVM fluuiatilium * exustorum cinis, qui duo cochlearia explent, adicto dimidio radicis gentianę modo, triduo potus cum vino,

magnopere prodeſt canis rabioſi morſibus, ri-
mas pedum ſediſq; perniunculos & carcinoma-
ta, cum decocto melle lenit. Triti crudi, potique
ex aſinino lacte auxiliantur contra ſerpentium
phalāgiorumq; morſus, atq; ſcorpionum ictus.
Decocti autē, & cum iure eſitati, iis proſunt, qui
tabe conficiuntur, aut leporem marinum hauſe-
runt. Triti, tela ac ſpicula è corporib. detrahunt,
ſi illis ſuperponantur. *Dioſcor. & Mizaldus.*

Cancrorum fluuiatilium calcinatorum ad albe-
dinem cinis aduerſus morbum canis rabidi lau-
datur. *Quercet.*

RANAE vulgaris notitiæ ſunt. * Contra om-
nium ſerpētium venena pro antidoto ſunt, ſi ex
ſale & oleo vel butyro edantur, iusq; earum iti-
dem ſorbeatur: contra inueteratos tendinum ri-
gores pollent. Illitus earum cinis, profluētis ſan-
guinis impetus ſiſtit: explendis alopeciarum ina-
nitatibus ex liquida pice illinitur. Inducit etiam
vini faſtidiū rana viridis, ex iis, quæ in fontibus
ſaliūt, ſi viua in eo ſuffocetur. *Dioſc. & Mizaldus.*

De aërijs & volatilibus.

HIRVNDINES, vti ficedulæ. * in cibo, acici
viſus medicamentum præbent. Tam pullorum,
quàm matrum in fictili olla crematarum cinis
cum melle oblitus, oculis claritatem adfert: an-
ginæ eo commodè perunguntur: vuæ & tonſil-
larum inflammationibus hoc cinere ſuccurritur.
Et ipſæ, & pulli exiccati, ſi drachmæ pondere ex
aqua bibantur, hos iuuant, qui anginæ morbo
conflictantur. *Dioſcor.*

Hirundinum aqua epilepticis cōfert. *Quercet.*

GALLVS adius purgatorium eligatur rufus
plurimùm annoſus, ſed tamē adhuc ad motum,
pugnam, coitum alacer & in dimicādo validus,
macri & pinguis medius, hoc eſt, bene carnoſus.
Talis autem gallus furfure Galeno nutritus, a-
lijs etiam melle & pauco ſale, plurimùm fatige-
tur, vel à nobis venantibus, vel potius dimican-
do decapitatus, & extenteratus, cum ſale, aut ſa-
le gemmæ, igne lento, aqua ſufficiente coqua-
tur ad duarum aquę partium conſumtionem, a-
lijs atque alijs ſimul incoctis, pro varijs medico-
rum ſcopis. *Medici Colonienſes.*

GALERITA auicula eſt parua, apicem in ver-
tice, pauonis modo geſtans. * Hæc aſſa, & in ci-
bo ſumpta, cœliacos adiuuat. *Dioſcorides.*

LOCVSTAE omnibus notæ. *Odoris ſuffitu
vrinæ difficultates adiuuant, præſertim quæ fœ-
minas malè habent. *Dioſcorides.*

CICADAE paſſim in Italia cognoſcuntur, at-
que adeò inibi vulgaris notitiæ ſunt, vt ſæpe æ-
ſtate aſſiduo cantu meſſores, agricolas, ac viato-
res in campeſtribus obtundant. * Quæ ſi inaſſa-
tæ manduntur, veſicæ doloribus proſunt. Siccis
quidam vtuntur ad colicos affectus, cum parib.
numero piperis granis, dantq; aut tres, aut quin-
que, aut ſeptem, per intermiſſionem ſcilicet, & i-
ſos etiam paroxyſmos. *Dioſcor. & Galenus.*

CANTHARIDES officinis notæ ſunt. Proban-
tur in frumento inuentæ, verſicolores, & quæ lu-
teas in alis trāſuerſas lineas habent, corpore ob-
longo. Cribro aut fictili vaſe conduntur, cuius
os raro linteo ſubligatum deorſum vertitur, vt
excepto halitu aceti quàm acerrimi feruentis æ-
ſtu exanimentur. Poſtea ſiccantūr, & pyxidibus
ligneis, aut fictilibus vitratis reponuntur. Bien-
nium durant. * In remedijs externis, tum ijs quę
veſicas excitant, tum alijs interdum totæ ſumun-
tur. Recentiores autem alas & pedes auferunt
ſemper. *Florentini.*

COLYMBORVM pulli occulta proprietate re-
num dolori conferunt, & incorruptum ſangui-
nem emendant: ſed dum interficiuntur capite
truncari debent. Eorundem carnes facultatem
habent ſananda teneſmum, quem cucurbita fre-
quenter comeſa generare ſolet. *Rhaſis.*

PASSERCVLVS troglodytes vocatus, qui o-
mnium auicularum, excepto Regulo, minimus
ſpectatur, & iuxta ſepes ac muros victum quæri-
tat, volatumq; perbreuem facit, naturalem vim
admiratione dignam habet. Sale enim cōditus,
ac crudus in cibo acceptus, cōcretos calculos lo-
tio expellit, & ne renaſcantur, prohibet, ac mor-
bum perfectè ſanat. Conditur optimè pennis e-
uulſis, atq; inde largo ſale adobrutus, arefactus
comeditur. Si plures adfuerint, coqui poſſunt
more aliarum auicularum. Poſſunt etiam nō de-
plumes vri in olla operta, & cinis vnius vſti cū
pauco pipere & cinnamomo exhiberi. Sunt, qui
viuum pennis præuulſis ſale cōdiant, quod me-
lius eſt. Alij aſſatos edunt integros, ita vt nihil ex
eis præter pennas abijciant. *Aetius, & Aegineta.*

De Animalibus venenoſis, Sectio XX.

QVIBVS datæ ſunt CANTHARIDES, ſi-
gna eueniunt grauiſſima. Ab ore enim
ad veſicā vſq; cuncta erodi ſentiūtur: pi-
cam aut ſimile quiddā cedriæ reſipiunt: dextra
præcordia inflammantur: vrinā ægrè reddunt, &
ſubinde cum lotio ſanguinem emittunt: ſtrig-
menta non ſecus, atq; dyſentericis, aluo deferun-
tur: faſtidia vrgent: animo linquuntur, obortaq;
vertigine concidūt: poſtremò mente abalienan-
tur. * Ergo antequam tale nonnihil accidat, da-
to oleo, aut ſupradictorum aliquo, vomere co-
gantur: mox vbi vomitione plurima reiecerunt,
halicæ, aut oryzæ, tragi aut ptiſanæ cremor, aut
decoctum maluæ, aut ſeminis lini, aut fœnigræ-
ci, aut radicum althææ clyſtere infundatur. Præ-
terea nitrum eiſdem dandū, ex hydromelite, vt
quæ ſtomacho adhuc, aut inteſtinis adhærent,
eluendo excernantur, ac deſcendant. Quæ niſi
ſic diſcutiantur, ingeſta in aluum ex nitro aqua
mulſa vacuari debent. Detur deinde vinum, aut
paſſum, in quo pineoli nuclei, aut cucumeris ſe-
mina contrita ſint, aut ex lacte, aut mulſa, aut an-

ſerinus

serinus adeps in passo liquefactus. Inflammatæ autem partes, hordei farina cum mulsa decocta perungantur. Ab initio admota cataplasmata nocent, quòd citatus ab eis calor, illapsum virus ita remoratur, citò in principes se partes insinuet: ipsa tamen interiecto tempore, molestissimis inflammationibus opitulantur, vtpote quæ dolores & permulceant, & leniant. Tum vbi corpus calfaciente oleo inunctum fuerit, in solium descendere oportet, ac lauare, vt per cutem summam, quæ corpori noxia inhæserunt etiam excernantur. Et deiectiones multifariam moliri oportet, ne affectus infigatur, & stabilitatem capessat. Gallinaceis carnibus, & hœdinis aut suillis, catulis maximè pinguibus, & tenerrimis, ac cum lini semine coctis, vesci debent: siquidem aluum cient, atq; venenorum acrimonias hebetant. Vinum dulce liberaliùs ebibatur. Prodest thuris cortex, & Samia terra, si quaternæ singulorum drachmæ cum passo sumantur: item pulegium ex aqua tritum: irinum aut rosaceũ cum rutæ decocto: recentes vitis ramuli, cum passo detriti. Longè omnium potentissimè antidota auxiliantur, cum aqua mulsa, drachmis quatuor pota. *Dioscor.*

Ijs qui Eryсas Pinorvm hauserint, illicò dolor in ore & palato exoritur: vehemẽs aluꝰ, linguæ, ac stomachi inflammatio, torquet: intestina dolor excruciat, ita vt pruriginẽ sentire videantur: corpus totum exæstuat: fastidiũ vrget. * Quibus est succurrendum remedijs, quę deuoratis cantharidib. dantur. Peculiariter tamen pro simplici oleo & irino, melinũ, quod è cotoneis pomis & oleo temperatur, accipiemus. *Dioscor.*

Qui Bvprestin biberũt, non dissimile nitro virus sapiunt: stomachi, ventrisq; vehemens dolor insequitur: tam venter, quàm stomachus mirum in modum, vt in aqua inter cutem diffla-tus, inturgescit. Vniuersa corporis facies cõtenditur: vrina supprimitur. * Quibus eadem, quæ potis cantharidibus auxiliantur. Priuatim post vomitus & vacuationes, quas clysteribus molimur, andæ ficus prosunt: item earum decoctum, ex vino. Vbi verò iam ferè pericula inclinantur, Thebaicarum palmularum cibo, aut earundem tritarum in mulso aut lactis potu iuuantur. Pyrorum etiamnum omne genus esse, & lac humanum bibere conuenit. *Dioscor.*

Si Salamandram hauserunt, linguæ inflammatio consequitur: mens & sermo præpeditur: tremor cum torpore, aut horrore quodã, ac exolutione accedit: partes nonnullæ corporis liuoribus circumquaq; sugillantur: sæpeque diutius immorante veneno, putrescentes defluunt. * Quibus præstabimus cuncta, quæ potis cantharidibus. Peculiaria verò remedia, resina, pinus, aut galbanum ex melle linctum, & aiugæ decoctum, in quo nuclei pinei conterantur: vticæ quoq; folia, cum lilijs & oleo decocta. Prosunt etiam oua testudinis marinæ, aut terrestris cocta: item ranarum ius, cum quibus eryngij radix incocta sit. *Dioscor.*

A Qui Leporem Marinvm biberunt, piscium virus olent: procedente tempore, aluus dolo afficitur, & vrina sistitur: & si quando eam reddere contingat, purpureum colorem referet: omne piscis genus auersantur, & odio habent: fœtido ac graui sudore manant: biliosus vomitus, interdum sanguini promiscuus, subsequitur. * His dandum lac asininum, vel passum continuè, aut radicis maluæ foliorumque decoctum, aut trita cyclamini radix cum vino, aut veratri nigri, aut
B scammonij succi drachma, cum aqua mulsa, puniciq; mali acinis. Cedria contrita cum vino efficax est: anserinus sanguis, vt tepebit, potus. Sed cùm pisces omnes respuant, aspernenturque, solis fluuiatilibus cancris vesci possunt, bibuntq; eos admisto vino, adiuriq; ab his percoquunt: cumq; appetere & comesse pisces cœperint, suæ salutis indicium habent. *Dioscor.*

Rvbeta, aut Rana Palvstris assumpta tumores ciet: pallor corpus vehementer de-
C colorat, vt planè buxeum spectetur: spirandi difficultas torquet, & grauis halitus oris, singultusque: inuita interdum genituræ profusio consequitur. * Adiuuantur secundùm vomitionem, multo meri potu, & arũdinis radicis binis drachmis, aut cyperi totidem. Breuiter cogendi sunt, vt vehementi ambulationi & cursui se credant, ob torporem, quo corripiuntur. quin etiam quotidie lauandi sunt. Cæterum puluis rubetæ aridæ pestilenti buboni impositus, venenum mirè
D attrahit. *Dioscor. & Gesnerus.*

Hirvdines cum aqua deuoratæ, si ori ventriculi adhærent, tractione partium nonnullam suctionis imaginem præbent: eo enim argumento hausta hirudo deprehenditur. Has muria sorbitione excutit, & Cyrenaicus succus, aut laserpitij folia, aut betæ, cum aceto, aut potà niuis glebula, cum posca: nitrum ex aqua gargarizatur, aut atramentũ sutorium aceto dilutum. Si faucibus hæreant, in aquam calidam ingressis,
E aqua frigida ore contineatur, & ad eam hirudines exilient. *Dioscorides.*

De Rabiosi Canis morsu sermonem alijs præposuimus, quòd id animal domesticum ac frequens esse consueuit, & in rabiem sæpius agitur, ac perit, ab eoque caueri difficile: inde periculum incuitabile hominem manet, nisi multis vtatur auxilijs. Canis plerunque flagrantissimis æstibus in rabiem efferatur: interdum, quoties frigora incesserunt. Rabiosus autem potum
F & escam auersatur: largam spumantemque pituitam naribus & ore proijcit: toruè & solito tristiùs intuetur: in omnes passim sine latratu irruit, & æquè feras homines que, tam familiares quàm ignotos mordet: nec protinus infestum quicquam infligit, nisi, vt vulnus, dolorem: exinde morbûs ille, qui ab aquæ metu hydrophobicus Graia voce est appellatus, contrahitur. Euenit autem cum distensione neruorum, totiusque corporis rubore, præsertim faciei, cum sudore & languore quodam. Aliqui auræ splendorẽ fugiunt: alij sine vlla doloris intercapedine

vexantur. Sunt etiam, qui canum more latratus edant, & obuiam factos morſu adoriantur, ac mordendo ſimili vitio labefactent. Proinde ex iis qui hoc vitium ſenſerint, neminem ſeruatum vidimus, niſi forſitan ex hiſtoria vnum aut alterum euaſiſſe audiamus. ſiquidem Eudemus ſuperaſſe quendam affirmat. Themiſonem aliqui demerſum in hunc furorem incidiſſe, & euaſiſſe fatentur. Alij ipſum cùm amico aquam expauescenti morem gereret, & officium exhiberet, quadam naturarum concordia, ſimilem contraxiſſe affectum: ſed poſt multos tandem cruciatus ſeruatum extitiſſe. Moleſtiſſimũ itaq; genus morbi, à quo multos, antequam ipſum experirẽtur, vindicauimus, & complures ab alijs medicis ſeruatos nouimus. * Ratio medendi duplex: vna communis, qua vtendum in omnes morſus, quos virulentæ animantes impreſſerunt: alia peculiaris, priuataq; eorum duntaxat, quos rabioſi canes momorderint: quæ nonnullis quidem ſummam opem ferre conſueuit: alijs verò inutilis, maximè qui ex multo iam tempore ictum acceperunt. Quæ ad hanc pertinent, primùm exponemus: deinde curſim perſtringemus, quæ ad communem medendi rationem pertinent. Cineros itaq; fluuiatiles in farmentis albæ vitis cremare oportet, & cinerem eorum quàm minutiſſimè tritum habere reconditum: itidem gentianæ radicem tuſam, cribratamq; reponere. Quoties autem canis rabioſus morſum intulerit, in quaternos cyathos meraci vini, bina, cineris cancrorum cochlearia, vnumq; gentianæ conijciantur: hæc in polentæ dilutioris modum ſubacta, quatriduo bibantur. Inter principia medicamentum hoc modo detur. Atq; ſi ab illato morſu bini terniue dies fluxerint, curationem auſpicabimur à triplicato põdere, ſupra id quod ab initio retulimus. Optimum hoc aduerſus rabioſorum morſus auxiliũ: quod & pleriſq; vnũ ſatisfecit, eoq; cum fiducia vti licet. Sed vt alijs etiamnum auxilijs cõtra ineuitabile periculum muniamur, nihil cæteris vti prohibet. Satius autem multò fuerit, etiamſi in vanum récidat, medicamentorum inhumanos tolerare cruciatus, quàm per inertiam ac deſidiã in diſcrimen adduci. Nec ita in demorſis à rabioſo animali maiora vulnera veteri oportet, vti minora, & vlcuſculis cutis ſimilia: quippe maiori vulnere cõfertim copioſus ſanguis emanans, poteſt nonnihil virulenti liquoris exhaurire: quod in minoribus non accidit: quin à maioribus abſcedẽtes carnes hinc auferre, & labia acie ſcalpelli circumſcribere, & prehenſam hamulo aut vulſella carnem amputare oportet. In vtriſq; circumſtantia loca altioribus vlcuſculis ſcarificanda, vt copioſior ſanguinis vacuatio arceat, ne venenum membratim inſinuetur. Cucurbitulæ cum multa flamma agglutinatę id iuuamenti præſtant, vt veneni vis extrahatur. Quæ verò ad communem medendi rationem pertinent, vide apud Dioſcor. lib. 6.

INTER ferientium venenatorum notas, nihil de VESPIS & APIBVS particulatim digeſſimus, quòd conſpicuæ omnibus ſint, & nihil excellens, aut notatu dignum in his obſeruetur: inter remedia tamen earum meminiſſe non fuit alienum. * Igitur aduerſus vtrarumq; ictus prodeſt illita malua, & hordeacea farina cũ aceto, ficulneum lac in vulnus inſtillatũ, & muriæ aut aquæ marinæ fotus. *Dioſcor.*

DEMORSIS à PHALANGIIS locus quidem ipſe quaſi ab impacto aculeo rubet, non intumeſcens, nec per ambitum calidus eſt, ſed mediocriter humeſcit: vbi verò contrariorum occurſu reſtixit, conſequitur toto corpore tremor, diſtentiones poplitum & inguinum, conuulſionibus non diſſimiles: in lumbis collectio exoritur, & perpetua vrinæ libido laceſſit, multaq; teddendis excrementis colluctatio. Vniuerſa cute frigidus ſudor emanat, collachrymant oculi, offuſisque nebulis caligant. * Horum ictibus ficulneũ cinerem adiecto ſale trito, & vino imponere oportet: aut radicem ſylueſtris punicæ quàm teniſſimè tritam: aut ariſtolochiam cum hordei farina & aceto ſubactã. Vlcera aquâ maris proluenda, aut apiaſtri decocto, foliaq; eiuſdem illinenda. Lauacris perpetim vtendũ, & propinandum abrotani ſemen, aniſum, ariſtolochia, cicer ſylueſtre, cuminum Aethiopicũ, cedrides tritæ, platani cortex & trifoliæ herbæ ſemen: priuatim autem ſingulorũ ex ijs binas drachmas dare cũ vini hemina conuenit: itẽ myricę fructus, & chamæpityos, & viridium cupreſſi pilularum decoctum, admixto vino. Sunt, qui fluuiatilis cancri expreſſi ſuccum cum lacte, aſſumpto apij ſemine, confeſtim moleſtijs liberare prodãt. *Dioſcor.*

Si SCOLOPENDRA, aut dicta ophioctene, morſum intulit, locus per ambitum liuore ſugillatur, & computreſcit: interdumque licet rarò, fæculentus atque ruber cernitur. A morſu ipſo exulcerari locus incipit, vlcuſq; id negotium exhibet, ferè remedijs inuictum: præterea toto corpore prurigo quoq; ſentitur.

* Hæc vbi morſum infixit, ſal quàm leuiſſimè tritus, ex aceto vulneri inſpergẽdus, aut ruta ſylueſtris ſuperponenda. Locus acida muria fouendus, & danda in potu ariſtolochia cum vino, aut ſerpillum, aut calamintha, aut ruta ſylueſtris. *Dioſcorides.*

SCORPIONIS morſu inflammari ſtatim incipit locus, & indureſcit, ac intentus rubet, viciſſimque dolore premitur: modò ſiquidem exæſtuat, modò frigore occupatur. Labor repentè fatigat, & aliquando meliuſculè habet, aliquando recrudeſcit. Conſequitur ſudor, horroris ſenſus, & tremor. Extremæ corporis partes refrigeſcunt, inguina extolluntur, per ſedem flatus exeunt, capilli eriguntur, pallor membra decolorat, & dolor, tanquam expungente acu, per vniuerſam cutem ſentitur. * Percuſſis præſenti eſt auxilio ficulneum lac in vulnus inſtillatũ. Scorpius ipſe, qui ictum vibrauit, tritus, & percuſſo loco impoſitus, ſuæ plagæ remedium eſt, ob cæcam quandam naturarum (vt conſtat) diſcordiam: quæ antipathia appellatur. Præterea tritus, &

tus, & impositus cum sale, lini semine, & althæa scorpius conuenit. Sulphur ignem non expertum, resina terebinthina exceptum, & emplastri modo adiectum, auxiliatur. Itidem galbanum ad splenij formam ductum & calamintha, quæ trita illinatur, & farina hordei in vino parata, in decocto rutæ. Semen trifoliæ herbæ tritum, & vulneri iniectum opitulatur. Hæc ad affectum locum pertinent. Post hæc quàm efficacissimis potionibus vtendum, cuiusmodi sunt aristolochiæ, præsertim corticis, binæ drachmæ cum vino, tusa gentiana, & pulegium decoctum, & baccæ lauri pauco numero tritæ, & calamintha cum posca, in qua magnopere discoqui debet: cupressus cum vino & ruta, nec secus ficulneum lac: laserpitium, si adsit sin desideretur, peucedani succo vtendum: efficax est potum trifolij & ocymi semen. Horum autem omniũ vicem etiam pensat iugis lauacri vsus, euocatus sudor, & dilutæ vini potiones. *Dioscorides.*

Si Marina pastinaca percussit, protinus accidunt molesti dolores, assiduę conuulsiones, lassitudo, & imbecillitas: mens percussis labat, postea obmutescunt: oculi caligant. Percussus autem locus in ambitu cum vicinis partibus denigratur, & ita obstupescit, vt tangẽtem non sentiat: hũc si quis premat, atra sanies, crassa, & malè olens excernitur. * Ei qui à marina pastinaca icitur, omnia quæ de viperarũ morsu paulo pòst referemus, simili modo conueniunt. Peculiariter autem ictus à marino scorpione, & dracone inferuntur, qui molestos cruciatus cient: interdũ autem, sed rarò, nomas excitant. Quibus absinthij, saluię, aut sulphuris ex aceto triti potio subuenit. Ipsi etiam dissecti, vulneribusq; impositi, sui cuiusq; ictus remedio sunt. *Dioscor.*

A Myre Araneo percussis, circa morsum in orbem inflammatio exoritur, nigraq; pustula, diluta sanie turgens exurgit. proximæ partes liuent. Rupta pustula, depascens vlcus, non ei dissimile quod serpit, occupat. Intestinorum quoq; tormina, difficultas vrinæ, & frigidæ asperginis offusio cõsequuntur. * Huius morsibus auxiliatur ex galbano splenium, per se vulneri exteriùs impositum, vt medicamẽti modo aceto tritum, & hordeacea farina cũ aceto mulso illita. Quinetiam mus ipse, qui morsum intulit, si dissectus apponatur, ictus sui veneficia luit. Refillũt quoque acini dulcis punici decocti, & illiti item pori, & allia cõtrita, nec non aquę calidæ fotus: sed hæc ad locum pertinent. Prodest potum abrotani decoctum, maximè si in vino detur: præterea serpillum & galbanũ, & eruca vino madefacta: recẽtes cupressi pilulæ cum aceto, & cyclaminus ex aceto mulso, & pyrethrum cum vino, & chamæleonis herbæ radix. Nec desunt, qui literarũ monumentis tradiderunt, tritum murem aranẽũ contra suos ictus cõmodè bibi. Quam historiam apud alios inuentam, dignam duntaxat censuimus, quæ adnotaretur. Alij asseuerant, demorsum non aliàs exulcerari, nisi prægnans mus araneus fuerit: tum sanè auxiliari ferunt. *Dioscor.*

Si Vipera momordit, corpus intumet, vehementer arescit, subalbidumq; colorem concipit. Sanies à vulnere profunditur, primùm subpinguis, mox cruenta. pustulę adustis similes erumpunt: & antea depascẽs vlcus, quod in proxima repens, non summa modò corporis, sed intima quoq; corripit. Gingiuæ ijs cruore suffunduntur: inflammatio circa iecur erumpit: tormina & bilioſi vomitus sequuntur. Sopor, tremor, & vrinę difficultas accedit, & frigidus sudor offunditur. * Vbi verò vipera morsum impressit, simum caprinum cum vino studiosè impositum opitulatur. item laurus, & abrotanum, & galbanum splenij loco superiectum, & origanum viride inditum: pulli gallinarum discerpti, & confestim admoti: cui farina vino subacta: radicis cortex vsque cò tusus, vt in puluerem solutus abeat, & scilla tosta: detritum chamæmelum, hordeaceæ farinæ cataplasma in aceto mulso præparatum: sed locus antè eo calido foueatur: hæc loco imponuntur. Contra viperinos ictus rubus cum vino prodest. Aliqui anchusam tenui folio constantem auxiliari produnt. Leporini coaguli in vino terni oboli bibuntur, & porracei succi hemina in mero, & foliorum apiastri succus, & syluestris ruta. hæc in vino potari debent. Vinum frequenter bibendum, allia mandenda, & cepæ, & porri recentes, salsamenta acerrima, & opiparа. simplicia hæc sunt. Percussis à vipera præclarè auxiliatur medicamentum, quod myrrhæ, piperis, castorij, floris portulacæ seminisq; dimidio acetabulo constat: hæc omnia in Cretico paslo teruntur, aut in alio probato. Erasistratus in eo libro, qui de viribus inscribitur, pleraq; alia tradidit, quæ ictis à vipera auxilium ferre possunt: inter quæ talia maximè laudantur: Gallinacea cerebella cum vino pota, semen satiuæ brassicæ tritum, & acetabuli mensura cum vino potum. Quinetiam bonum est, digitum in liquidam picem intingere, deinde vinum, quo digitus fuerit clutus, bibere, *Dioscor.*

Consimilia supradictis in vipera eueniunt ijs, qui à Caecilia nomine, & Amphisbaena demorsi sunt, eademq; ferè auxiliantur. quare hoc venenum priuatam descriptionẽ sortitum non est: neq; visum est dignum, quod alio genere comprehendatur. De ijs autem mentionem hoc loco fecimus, quoniam ferè remedijs ad viperas scriptis, percussi ab eis adiuuari soleant. *Dioscor dict.*

A Dryino morsus pustulæ, molestiq; dolores incidunt præsertim quà dilutæ sanici emissarium subest: quinetiam erosio, tormina q; consequuntur. * Ab eo ictis conuenit aristolochia cum vino pota, trifolium herba, radix hastulę regiæ similiter assumpta, & fructus ex omni glandiferarum arborum genere: & tusę ilicis radices, & illitæ parti ictæ auxiliantur. *Dioscor.*

Ab Haemorrhoo ictis vehementes cruciatus accidunt, qui angusta, contractaque corpora ex continuo dolore reddunt. Ex plaga copiosus sudor effluit, & quacunq; parte corporis

cicatrix vlla fuerit, ea ſanguine manat. Excrementa per aluum cruenta eijciũtur, profluensq; ſanguis in globo coit. A' pulmone ſanguinem extuſſiunt, & in vomitiones effuſi ſine remedio commoriuntur. Quos verò dipſas percuſſit, ſolutus ac non conſtrictus tumor premit, ſitisque vſq; eò pertinax, vt ſatiari non poſſit, ac ſine vlla intercapedine excruciet: & ſi potum pleno ore affatim trahant, illicò in eandem ſitim relabuntur: proinde toto habitu ſimiles ſunt ijs, qui antea potus nihil hauſerint. quare propter continuam ſitim, & preſter, & cauſon, aut dipſas appellatur. Hęmorrhoi, dipſadisque morſus velut immedicabiles à pleriſq; maiorum deplorati relinquebantur. quare ſi peculiaribus contra dipſadem remedijs egeamus, communia experiri operęprecium erit. * Protinus autem ſcarificatione vti, vſtionem facere, & ſi locus patiatur, extremorum amputatione opus erit: conſequenter quàm acerrima cataplaſmata admouere, de quibus ſępenumerò diximus. Nec me fugit, acres cibos, maximè à ſalſamentis, vtiles eſſe. Meracę potiones, & lauacra proſunt, quæ ſubinde interiecto breui ſpacio aſſumenda ſunt, priuſquam morbi genus emerſerit. quo ſemel erumpente, opem ferre non poteſt vlla medici opera. In ictu hęmorrhoi eadem proſunt. Inſuper quæ in communione opitulantur, vt ſcarificationes, vſtiones, acres cibi, meraci potus, & quæ nunc in dipſade definiuimus. Quinetiam decocta viitis folia, & cum melle trita. *Dioſcorides.*

Ab NATRICAE demorſis vlcus dilatatur, & liuidum ac ingens euadit. Sanies ex eo multa, & atra, & malè olens, non ſecus atq; ijs quę ſerpũt vlceribus, expuitur. * Si ergo morſum natrix adegit, prodeſt origanum tritum, & aqua ſubactum: lixiuia cum oleo indita, aut ariſtolochię cortex, aut querna radix minutim contrita, & hordei farina cum aqua & melle colliquata. Bibuntur etiam binæ ariſtolochiæ drachmæ in potione poſcæ cyathis duobus, deinceps marrubij ſuccus, vel decoctum alterius cum vino: ſauus recens detur in aceto. *Dioſcor.*

CENCHRI morſum, qui viperino ictui ſimilis eſt, putridum vlcus ſequitur. carnes antea, vt in aqua inter cutem, prętumidę defluunt: lethargo corripiũtur, & veterno preſſi ſomnos captãt. Eraſiſtratus eos iecinore, inteſtino ieiuno, colo que conflictari, auctor eſt. quippe diſſectis ipſis, omnes ferè partes corruptę reperiuntur. * Morſis à cenchro auxiliatur lactucæ fructus cum lini ſemine illitus, & ſatureia trita, & ſylueſtris ruta, & ſerpillum, cum duabus haſtulę regiæ drachmis, & tribus vini cyathis, aut ariſtolochię radix, item cardamomum & gentiana. *Dioſcor.*

A' CERASTE percuſſis locus attollitur, cum duritia puſtuloſus: è plaga ſanies profluit, modò atra, modò pallidior, ſed toto concretu varicoſus, intumeſcit: genitale intenditur, mens labat, & oculorum caligo exoritur: deniq; rigore neruorum diſtenti commoriuntur. * Si ceraſtes percuſſerit, cita partis amputatio ſuffragatur. quare ſine mora ictam partẽ amputare, aut ſcalpro confeſtim circumcidere, & ijs ſimilia proſequi oportet. Vrentia inſuper reliquijs admouenda: ſiquidem virus hoc veneno baſiliſci ſimile eſt. *Dioſcor.*

Ab ASPIDE ictis vulnus exiguum prorſus, quaſi ab adacta acu citra tumorem conſpicitur: ſanguis exiguus ille quidem, ſed ater diſtillat: caligo velox oculos obnubit: labor in totum corpus multiplex, omnino leuis, & non ſine voluptate conſequitur. Ideo Nicander perpulchrè cecinit: At vir perit abſq; labore, virens atq; diſcolor. mediocris ſtomachi dolor afficit: frons perpetuò refellitur: genæ contremiſcunt, quaſi ſine ſenſu in ſomno vellicent hos mors tollit ad dici tientem non dilata. * Cæterùm ijs qui ab aſpide feriuntur, quæ de ceraſte ſcripta ſunt, auxilia dari debent. Nam venenum hoc quemadmodum baſiliſci celerrimè in arterijs ſanguinẽ cogit. *Dioſcor.*

ERASISTRATVS in libro quem de medicaminibus & venenis condidit, de vocato BASILISCO ſicè ita refert: Cum baſiliſcus momorderit, vulnus ad auri colorem efflaueſcit. Itaque in plurimis, quę virus eiaculantur, comites notę ita ſe habent. * Ad baſiliſci morſum, vt idem Eraſiſtratus auctor eſt, auxiliatur caſtorij drachmæ in vino pota: item papaueris ſuccus. Ictuum remedia ita ſe habent. *Dioſcor.*

TARANTVLAE in Apulia innumeræ vagantur. Icti ab his diuersè torquentur. ſiquidem alij perpetuò canunt, alij rident, alij plorant, alij clamitant, alij dormiunt, alij vigilijs afficiuntur nonnulli ſaltant, pleriq; vomitionibus laborãt, fiuntque phreniticis ac maniacis ſimiles. * Huiuſce veneni vis muſica mulcetur. *Matthiolus.*

De Animalium partibus, Sectio XXI.

CEREBELLA paſſerum vere & autumno captorum reponuntur cum vitello oui & melle: vel ſole aut cinere ſiccata. *Medici Conſtantienſes.*

TERRESTRIS LEPORIS inaſſatum cerebrum manditur, * inuandis tremoribus, qui valetudine contracti ſunt: affrictu aut cibo facilem infantibus dentitionem præſtat: exuſtum caput, & cum adipe vrſino aut aceto illitum, alopecia-rum inanitatibus medetur. *Dioſcorides.*

CAPVT LACERTAE parietariæ, & rana ſecta tela ac ſpicula è corporib. detrahit. *Mizaldus.*

CAPVT CATI omnino nigri, in noua olla aduritur, & incineratur, ex coq; ad lævorem, & tenuiſſimum pollinem deducto, nonnihil pertubulum pennæ mundæ, in oculum quotidie terinſufflatur: ad oculorum vitia, vnguen, nebulã, albuginem, & alia remedium præſtantiſſimum eſt. Si

est. Si quis verò ardor noctu maximè, oculum infestet, folia quercus aqua madentia bina, vel terna simul oculo superponuntur, & identidem inuertuntur. Dicebat secreti huius auctor, visum posse restitui hoc remedio post cæcitatem vnius duntaxat anni. *Mizaldus.*

CAPVT MILVI deplume vsum, & quantum capi potest tribus digitis cũ aqua sumptũ, podagricis auxiliatur. *Galenus.*

CANCRORVM oculi calcinati in reuerberio, exhibentur feliciter calculo laborantibus, & ad omnes pellendas viscerum obstructiones conferunt. *Quercetanus.*

AGNINVS & Suillus, Vrsinusq; pulmo impositu, * attritus à calceamentis contractos ab inflammatione tuetur. Præferuntur ex animalibus pinguibus & robustis. Recentes & sicci in vsum veniunt. Siccantur exempta aspera arteria in vase figulino impositi clibano, & refrigerati, foliisque absinthij sicci inuoluti reponuntur in loco sicco per annum. *Dioscorides, & Medici Florentini.*

PVLMO VVLPIS siccatur, & conseruatur, vt antè dicti pulmones. * Ad articulorum affectus curandos valet, item ad pulmonum vitia, & angustiam pectoris: vnde eclegma, quod Arabes loch vocant, in officinis paratum passim habetur.

IECVR ERINACEI, cæterorumq; animaliũ sumi debet ex ipsis animalibus nondum adultis, vinoque odorato lauari: deinde vasi impositum, furnoq; probè siccatum, sed non exustum, vasis vitratis reponitur, absinthio sicco inuolutum, ne putrescat. Seruatur loco sicco per annũ. * Cum aceto mulso potum, renum vitijs auxilio est: item aquæ quæ cutem subijt: cõuulsionibus, elephantiæ, & malè habitis: viscerum fluxiones exiccat. *Dioscor. & Medici Florentini.*

HEPAR LVPINVM eodem quo iam dictum est modo præparatur. * In puluerem tritum, confert iecinoris fluxionibus, aqua inter cutem laborantibus.

HEPAR ANATVM proprietatem habet sistendi fluxum, qui ex debilitate hepatis nascitur. *Rhasis.*

ASINI IECVR innassatum * esu comitialib. prodest, si ieiunis edendum detur. Capræ verò inassatę decidua sanie, inungi luscioſos prodest: & dum coquitur, apertos oculos halitu eius vaporari: prodest in cibo tostũ ad eadem. Tradunt hircini iecinoris cibo comitiales deprehendi. Aprinum recens si arefactum teratur, ex vino potum, contra serpentium, volucrumq; morsus auxilio est. Iecur canis, qui rabie exagitatur, tostũ, & in cibo ab emorsis sumptũ, ne tententur metu aquę tueri creditur. Vtuntur autem ad arcendos aquæ pauores dẽte eo, qui caninus dicitur. hunc à cane, qui momordit, exemptũ, & folliculo inditum, pro amuleto brachio annectunt. Inueteratum autem sale mergi iecur, ex hydromelite binis ligulis potum secundas pellit. Eodem modo quo cætera præparantur. *Dioscor.*

IECORIS RANARVM puluis exiccatus, in accessione febrium quartanariũ rectè assumitur.

COR RANARVM, & maximè fluuiatilium, febricitantibus spinæ adalligatum, febriles algores minuit. Sunt, qui cordis regioni etiam admoueant, ad mitigandos causonum æstus, & incendia. *Mizaldus.*

CORCVLVM GALERITAE femori adalligatum, summè prodesse fertur aduersus colicum cruciatum. Nec defuerunt, qui illud recens, eam in rem etiam deuorarint optato successu.

TESTES GALLORVM nondum coeuntium, * deperditas in morbis vires mirificè restituunt: quam ob causam hecticis, & marasmo laborantibus, morborumq; diuturnitate macrefactis vtiliter exhibentur. Semen prolificum suppeditant, & venereas vires roborant. Recentes vsurpantur. *Dioscor.*

CASTORIVM, castoris seu fibri testes sunt. Eligi debent, inquit Dioscorides qui ex vno principio committuntur, liquore intus veluti seroso, odore graui & virus redolente, gustu acri, mordente, friabili, ac multis naturalibus tunicis circundato. Adulteratur gummi ammoniaco, cum castoris sanguine & castorio subacto, deinde in vesiculam coniecto & siccato. Deprehenditur fraus ex notis prædictis, tum etiam quòd factitij testes, ipsis natiuis, qui plerunq; sunt exigui, ampliores sunt. * Castorium serpentium venenis aduersatur, sternutamẽta mouet: menses ac partus ciet, duabus drachmis cum pulegio potis: partus, secundasq; ejicit: contra inflationes, tormina, singultus, venena, ixiamq; ex aceto bibitur: lethargicos, & vtcunque veterno obdormiscentes excitat infusum: cum aceto autem & rosacco olfactu & odoris suffitu, idem facit: potum & illitum prodest tremulis, conuulsis, & omnibus neruorum vitijs. In summa, calfactoriam vim habet. *Dioscor. & Florentini.*

Castorium rarò & difficulter verum reperitur: quod non sit adulteratum: Nam quod affertur, quanquã odorem retineat, attamen ex alijs partibus, neq; tãtum ex testib. constat: aliqui dicunt ex renibus, nonnulli ex sanguine, alij ex alia corporis parte: vtq; maiorem similitudinẽ cum vero & legitimo seruet, quod colorem ceræ repręsentat, addunt gummi aut Ammoniacum: sicuti quoq; Dioscoridis tempore facere solebãt, commiscentes gummi priora, & aliquid ipsius sanguinis cum exigua quantitate boni & perfecti Castorei, sed necesse est nos esse hac in parte cautos, quod facilè illi consequentur, qui verum semel diligenter inspexerint, aut saltem obseruauerint notas illas, quas Dioscorides plenius illi adscribit, inter quas potior illa est, quòd oriãtur ab vno eodemq; principio, quare si geminum erit principium & origo diuersa, statim suspicio oritur, ne sint illius animalis renes in vesicas inuoluti: quod etiam ex magnitudine eorum apparet. nam testiculi sunt, vt Plinius tradit, multò minores. Quòd si non ita grandes essent, & tamen principium esset diuisum, erunt & ipsi ita

concinnati: ſed cum Gummi & Ammoniaco & ſanguine, vt antea diximus: non enim fieri poteſt, vt duæ veſicę reperiantur, & vnica tunica in eluſę, & præterea nullum animal reperitur, quod iſtius figuræ haberet teſticulos. Legitimi Caſtorei liquor eſt reſinoſus, grauis & ingrati odoris, validi & mordacis ſaporis, fragilis, & circumdatus pluribus tunicis natiuis. Fugiendum eſt nigrum & rancidum, nam (ſi verum eſt quod Auicenna ſcripſit) hoc ſpacio vnius diei, eum, qui intra corpus ſumpſit, interficit. Nonnulli perhibuerunt, genuinum tam acuti eſſe odoris, vt vna tantum vice naribus appoſitum ſanguinem eliciat. Dioſcorides verò ſternutationem ciere dicit: quod etiam ſignum eſt eius vehementiæ, quemadmodum patet in Helleboro albo, dum cõtunditur. Nec mirari debemus, inter tam multa alia medicamenta hoc vnicum quod opij frigiditatem ſummam retunderet, fuiſſe ſelectum: nam præter id quod calidã habeat facultatem, partium quoque eſt ſubtilium, vt forſitan magis quàm alia omnia medicamenta penetret, & opio in æquali efficacitate opponatur: quòd ſi illi alia quædam calida & aperiens res adderetur, vt eſt crocum, piper, aut ſimile quippiam, tantum adiuuaret penetrationem, & dilataret vias opio, at non ita validum eſſet, vt opij vires euidenter frangeret: quod tamen vtrunque Caſtoreum potenter præſtat: quanquam magis propter alteram cauſam, vt nimirum refrenet eius malignitatem, illi addatur: ne aliàs (quod nonnulli faciunt) opium neceſſe ſit leuiter comburi, vt eius vis nonnihil minuatur. Quod tamen etiam Galenus lib. 3. de compoſ. Medic. ſecundum loca reprehendit cap. 1. vbi examinat Apollonij compoſitionem ad dolores aurium. Cùm itaq; Caſtoreũ tanti momenti ſit, nec reperiatur aliud quippiam quod illi ſubſtitui poſſit, curandum, vt optimum & maximè genuinum habeatur, ne ipſius reſpectu Antidotus non aſſequatur ſuam perfectionem.

QVAE interiore ventriculi gallinæ ſinu reſidet membrana, ſecti in laminas cornus ſpecie ſimilis (ea verò inter coquendum abijci ſolet) ſiccatur, * tritaq; in vino conuenientiſſimè ſtomachicis datur in potu. *Dioſcor.*

INTESTINA LVPI per longũ & per tranſuerſum digiti medij longitudine ſcindantur, & lauentur vino, aut aqua fœniculi, vel rutæ: inde in clibano, vt alia exiccentur. * Ad colicos efficax eſt. *Colonienſes.*

GENITALE CERVI, ſanguine prius probè expreſſo, vino aut aqua aliqua abluitur: deinde in furno probè exiccatur, reponiturque in loco ſicco. * Tritum, & in vino potum, à vipera demorſis auxiliatur, remorantibus vrinis ac coli cruciatibus affectis auxilio eſt, ſi vbi aqua probè fuerit elotum, ipſa ſtatim ablutionis bibatur aqua. Aiunt, in puluerem tritum, & ijs medicamentis inditum, quæ venerem excitant, ea valentiora efficere. Quin & dyſentericis mederi magno ſucceſſu à nonnullis expertum eſt. *Dioſcor. & Matthiolus.*

RENES SCINCORVM, qui crocodili ſunt terreſtres, ſiccati ſeruantur. * Venerem excitant: ſperma augent.

VESICA SVIS, quæ terram non attigit, pubi impoſita, vrinam ciere fertur. *Plin.*

VMBILICI INFANTIS recenter nati, portiuncula in annulo geſtata, pollere fertur contra morbum caducum, & capitis, coliquè dolores. *Albertus.*

VESICA OVILLA, vel caprina, crementa, & ex poſca bibita, vel leporis teſticulus ex vino odoro coctus & potus: ijs qui vrinam inuiti reddunt, bene facit. *Galenus.*

De Oſsibus, Sectio XXII.

VNICORNV Græcis monoceros dicitur. * Huius animalis cornu ramentũ ex vino potum, iuuat partum, & ſecundas educendas nec non ſudorem, ad venena, peſtilentiamque abigendam, potu ſalubriter excitat. Datur à granis ſex ad drachmam ſemiſſem, vel integram. *Andernacus*

EBVR nihil aliud eſt, quàm Elephantinorum dentium materies. * Vim aſtringendi obtinet. Scobs illita paronychia ſanat. Ad albas mulierum fluxiones præſtat ſi in tenuiſſimum puluerem, lapide porphyreo redigatur, propineturq; ex lactucæ ſeminis cremore, aqua, in qua chalybs extinctus fuerit, priùs macerato ſemine. Raſura morbo regio laborantibus, ante cibum ex vino datur: ſi febris adeſt, ex aqua cichorij, & lupulorum. Singulariter etiam ad vermes in febribus valet: quia eos non, vt reliqua calfacientia, auget. Cõfert etiam diuturnis obſtructionibus, & ſtomachi dolores abigit: huius potu mulieres ad concipiendum fœtum aptiſſimæ redduntur. *Dioſcor. Matthiolus & Andernacus.*

CERVINVM cornu * toſtum & elotum, binis ligulis epotum, prodeſt dyſentericis, excreantibus ſanguinem, cœliacis, regio morbo, & veſicę doloribus cum tragacantha: fœminis fluxione vuluæ laborãtibus, cum liquore huic rei accommodato. Cerui cornu contuſum, crudo fictili, luto circumlito, & in furnum indito, vritur donec albeſcat. Id cadmiæ modo elotum, vlceribus oculorum, & defluxionibus ſalutare eſt: infrictum dentes expurgat. Crudi cornu ſuffiti nidore ſerpentes fugantur: feruefactum in aceto, ſi eo gingiuæ colluantur, maxillarum à dentitione dolorem adimit. *Dioſcor.*

OS DE CORDE CERVI, * omnibus cordis affectibus confert. contra omnia venena mirificè præſtat, antidotis q; admiſcetur, quę peſtillen-

tia

tiæ aduersantur. Sed cauendum est, ne huius loco seplasiarij bubulam tracheam arteriam accipiant in compositionibus, vt facere consueuerunt. *Matthiolus.*

CRANII HOMINIS * in puluerem redacti drachma ex aqua betonicæ assumta comitialibus prodest. Primùm autem aqua elui, deinde vino debet, vt facilius ad partem affectam penetrare queat. In paralysi ex aqua betonicæ, vel hysopi lauandum est detritum & paratum diligenter. *Andernacus.*

OSSICVLVM VERTICIS, triangulare, ad formam lapidis piscis cyprini, vulgò carpionis dicti, in caluariæ vertice, vbi futuræ cõmittuntur, intus subsistit. Id, vbi scalpello penetraueris, statim foras prosilit, anatomicis hactenus incognitum. * Idem (inquã ossiculũ) nummi Germanici cruciferi appellati magnitudine, diuinum epilepsiæ remediũ est: quod morbum hunc adeò efficaciter curat, vt is nunquã reuertatur: siquidem Paracelso fides adhibenda est. *Andernacus.*

ACCIPITRIS ossa aurũ attrahunt, vt Aelianus scribit. Ad hęc à Brusonio, adnotante Georgio Fabritio, gallinarum ossa auro liquescenti admista, illud in se consumit.

A OSSA LVPI exiccata, & in puluerem redacta ad morbum intercostalem, ad ictus, & puncturas valent.

OSSA paruula, quæ inueniuntur in prioribus leporis pedibus, ad vrinas potenter mouendas prosunt, si puluis illorum cum vino albo exhibeatur.

OS Sepiæ ad eundem affectum feliciter præscribitur.

DE OSSE brachij humani aliquid, & summitate alę anseris gestatum, quartanam curat: item
B contra arthritidem & quoduis vlcus depascens, summè prodest humani brachij, vel tibiæ os cõbustum, facto puluere ex eo quod album intus mansit, & parti affectæ appositò. *Geber.*

DENTIS apri puluis exceptus oleo lino, cynanchen præsentissimè curat, si locus affectus tangatur, cum extremitate pennæ tali mistura imbutæ. *Auicenna & Arnoldus.*

EX BVBALORVM cornibus annulus concin-
C natus, ac gestatus, guttam grampam, vt vocant, hoc est musculorum surę conuulsionem impedit. Idem etiam præstat, idq; certo certius, vngulæ Alces porticuncula nuda, vel annulo inclusa, & gestata. *Mizaldus.*

De Medullis, Sectio XXIII.

CERVINA MEDVLLA laudatissima est. Colligitur, præparatur, & reponitur, vt bubulina. * Ceruina perunctos venenata fugiũt. Mollit, rarefacit, vlcera explet, &c. *Dioscor.*

VITVLINA secundũ locum in bonitate obtinet. Colligitur eodem tempore, eodemq; modo conficitur, vt bubulina. * Vim habet indurata & scirrhosa corpora emolliẽdi, siue musculis, siue tendonibus, siue ligamentis id accidat, siue etiam visceribus. Pessi ex hac componuntur, vteros emollientes. *Galenus.*

BVBVLINA medulla tertium in bonitate locum habet: ex florenti tauro sumitur, ex ossi-
bus, colligiturq; æstatis exitu, hyemis initio. Reponitur autem vel per se, lota tantùm, & ab omni immunditia repurgata, loco sicco, in vase figulino vitreato, & obturato: vel lento admodũ igne, vel vase duplici liquata: postea per pannum densiorem colata, & in loco frigido seruata. * Calfacit, mollit, rarefacit, vlcera explet, &c. *Dioscorides.*

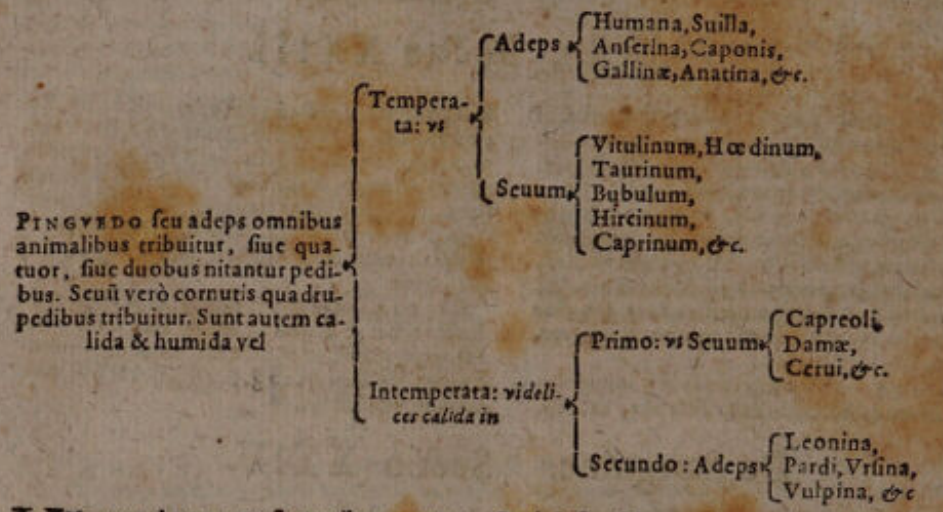
HIRCINA medulla quartum in bonitate ordinem tenet: * acrior ac siccior est. Colligitur
E atq; præparatur, vt præcedentes, &c. Dosis omnium medullarũ est ab ʒ. ß. ad ʒ. ij. vel ʒ iij. pro remedij quantitate.

De Sanguine, Sectio XXIV.

SANGVIS cuius in medicina vsus, ex multis animalibus colligitur, dum adhuc ætate florenti sunt. Sanguis HIRCINVS in hunc modum paratur: Maturescente vua hircus quadrimus, bene habitus, jugulatur, mediusq; effluens sanguis fictili bene cocto excipitur. (nã primus tenuior, postremus crassior putatur) deinde coctus in aqua, donec concrescat, arundine fissa secatur obliquè & transuersim, vt quod in eo aqueum est, effluat: deinde linteo raro tectus soli exponitur, atque ita siccatur: curandum interea, ne pluuijs aspergatur: deinde tritus vase vitreo, aut fictili vitrato bene obturato reponitur. Alij hircum diebus canicularibus, herbis calculum frangentibus nutriunt, & vino albo odorato, donec vrina nigrescat: deinde jugulant, &
F in eum quem suprà diximus modum prępărant. Hoc prępărationis genus etsi inutile non videatur, necessarium tamen non est, cùm apud Græcos sanguinis hirci non eo modo nutriti, etiam vsus fuerit: sed medicamẽta calculũ frangentia admiscebanẽ. * Sanguis anseris, anatis, & hœdi, vtilissimè in antidota miscẽtur. Palũbi aũt, turturis, & colũbę, nec nõ perdicis, oculis cruore suffusis, & recentibus eorũ vulneribus, lusciosisq;, illinuntur. Peculiariter columbæ sanguis, cruorẽ membranis cerebri erumpentẽ inhibet. Hirci, caprę, cerui, & leporis sanguis inassatus sartagine, dysenterias, & cœliacorũ profluuia sistit: in vino potus cõtra toxica efficax est. Leporin⁹ sanguis ita vt repet illitus, vitia cutis in facie, lentigines-
que emaculat. Canimus commodè ab his bibi-

tur, quos efferata in rabiem beſtia momorderit: contra epotum toxicum auxilio eſt. Teſtudinis terreſtris ſanguinem epotum tradunt prodeſſe comitialibus. Marinæ autem teſtudinis cum vino, & leporis coagulo, cuminoq;, contra ſerpentium morſus, & hauſta rubetæ venena conuenienter bibitur. Taurinus cum polenta illitus, duritias diſcutit, emollitq;. Sanguis equarum quæ admiſſuram expertæ ſunt, in medicamenta additur quæ erodunt: ſeptica vocãt. Sanguine chamæleonis genarum palpebras euelli creditum eſt. Hoc idem vitidium ranarum ſanguine præſtatur. Menſtruus ſanguis fœminarũ, circumlitu conceptum inhibere exiſtimatur: aut ſi omnino mulier mẽſtrua ſupergrediatur, leuat podagræ dolores, & ignem ſacrum, illitus. Sanguis anatis & anſeris, teſtudinis marinæ & terreſtris & hœdi in remedijs internis, vt antidoto, datur A ad ʒ.ii. Sanguis verò hirci à ʒ.j ſ. ad ʒ.iij. vel vj. præſcribitur. Teſtudinis autem terreſtris, ad hecticam, imperatur recens & crudus ad ʒ.j. In remedijs quidem externis, menſuram quantitatemq; definire nullo modo neceſſe eſt, ſed ea arbitrio & neceſſitati relinquenda. Vt cùm ad vulnera recentia oculorum, ſanguinem columbæ, vel turturis imperamus, guttas aliquas in oculum traijciendas monemus. In emplaſtris autẽ vſurpamus eam quantitatem, quæ neceſſaria eſt B ad puluerem excipiendum, vt in emplaſtro de pelle arietina. Cæterùm humanus ſanguis, morbo comitiali lapſos confeſtim liberat à conuulſione, ſi in paroxyſmo eorum labia eo fuerint irrigata. Adeò eſt ſalutaris humanus ſanguis, vt elephantiaſi conſpurcati ſolia in balneis ex illo temp crauerint. *Dioſcorides, Florentini, Plinius, Rondeletius, Orpheus, & Archelaus.*

De Pinguedine, adipe & ſeuo, Sectio XXV.

Hvmana Adeps ex florentibus, autumno vel hyeme colligitur. Reponitur autem vel per ſe, lota tantùm, & ab omni cruento, alijsq; immũdicijs repurgata, loco ſicco ad aquilones ſpectãte, ſiue figulinis vaſculis vitreatis, ſolijs lauri vel nucum ſiccis cõuoluta & obturata: vel exemptis membranis diligentiſſimè trita, & duplici vaſe liquata, fictili vitrato bene obturato, locis ſiccis. * Ad ligationes neruorũ, membra emaciata, cõtracta, indurataq; à chirurgis applicari ſolet. *Medici Florentini.*

Svilla adeps, quæ tum Græcis, tum Latinis Axungia appellatur, eodem modo colligitur, præparatur ac reponitur, quo humana. Recens etiam & ſine ſale vſurpatur: & quando adipẽ abſolutè reperies, ſumes adipem recentẽ illius anC ni, & ſine ſale conditum: quia poſt illud tempus mutat qualitatem, alijsq; præditus eſt facultatibus.* Contra vuluę & ſedis vitia idonea eſt: ambuſtis igni medetur. E' ſue vetuſtiſſima, quæque ſale condita, excalfacit, & emollit: elota vino pleuriticis prodeſt: cinere aut calce excepta, inflammationibus, fiſtulis ac tumoribus ſuccurrit. *Dioſcorides, & Medici Florentini.*

Anserina adeps colligitur, præparatur & reponitur, vt humana & ſuilla. Calore D ſuillam ſuperat, & ob naturæ ſuæ ſubtilitatem magis penetrat. * eoque rectè per anum ijs iniji poteſt, qui roſionem in alto corporis ſentiunt. Conuenit mulieribus malis. *Dioſcorides, & Galenus.*

Gallinarvm & Caponvm adeps, vt pi-

vt præcedentes, præparatur ac reponitur. Media inter anserinam & suillam consistit: * mollit, horumque acrimoniam obtundit. Ad labiorum rimas, ad mangonizandam faciem, & contra aurium dolores conuenit. *Galenus, & Dioscorides.*

ANATVM & ANSERVM SYLVESTRIVM, vt suilla & humana, paratur & reponitur. * Efficacior est, quàm domesticorum, & aliorum animalium.

VITVLINVM & HOEDINVM seuum, vt adipes præcedentes præparantur & seruantur. * Aliquantum astringunt, molliunt, &c. *Dioscorides.*

TAVRINVM & BVBVLVM seuum conficitur & seruatur, vt adipes prænominatæ. Efficacius quàm vitulinum est: * ad rosionem in recto intestino, aut colo, nec non difficultatem intestinorum, & tenesmum experiuntibus accommodatum. *Galenus.*

HIRCINVM seuum. vt prædictæ adipes, præparatur, codemq; modo reponitur. * Validissimè discutit, proinde podagricis auxiliatur, cum fimo capræ & croco impositum. Huic proportione respondet ouillum. *Dioscorides.*

SEVVM CAPRINVM, vt præcedentia, paratur, conseruaturq;. Astringentius est: * qua ex causa decoctum cum polenta, rhoe, & caseo, dysentericis datur, & cum ptisanæ succo infunditur. Ius decocti phthisicis in sorbitionibus prodest. datur quoque vtiliter ijs, qui cantharidum venena hauserunt. Cæterùm seuum omne datur in vnguentis ab ʒ. ß. ad ʒ. j. Adeps verò omnis in linimentis & vnguentis ab. ʒ. ß. ad ʒ. iij. vel ʒ. iv. pro quantitate remedij. *Dioscorides.*

SEVVM CAPREOLI, DAMAE, & CERVI, eodem modo, quo præcedentia colligũtur, præparantur, & reponuntur. Alia superius enumerata vinguntur, eoq; magis siccæ, terreæq; naturæ, & scirrhosis tumoribus emolliendis ex vsu esse consueuerunt. *Andernacus.*

LEONINA adeps colligitur, præparat & conseruatur, vt præcedentes. * In calore primas obtinet, & magis digerit: ob quod si medicamentis ad vlcera & inflãmationes idoneis ipsam admiscas, plus offendes, quã iuuabis, maiore nimium adhibita acrimonia. Inueteratis autem tumoribus, atq; scirrhis, induratisq; neruorum tumoribus κιννάβαις Græci vocant, maximè conuenit. *Andernacus.*

PARDI & VRSI adeps præparatur, vt prædictæ. Minus quàm leonina sunt efficaces. Eisdem tamen vitijs accommodati possunt. * Cæterum vrsinam constat rapros vitio alopeciæ capillos restituere, pernionibus subuenire. *Dioscorides.*

VVLPINA adeps eodem modo colligitur, præparatur ac conseruatur, quo præcedentes. * Medetur aurium doloribus. *Dioscorides.*

VNGVLARVM ASINI combustarum * cinis per dies multos binis cochlearibus potus, proditur comitiales adiuuare. Eædem oleo subactę strumas discutiunt: & illitę pernionibus medentur. Caprinarum cinere perunctæ ex aceto alopeciæ sanantur. *Dioscor.*

VNGVLARVM VACCAE combustarum * cinis epotus, nutricibus lactis copiam præbet: mularum verò, mulieres infœcundas reddit. Quinetiam mures earum suffitu fugantur, ipsis carbonibus impositis, & accensis. *Rasis.*

VNGVLA ALCIS magna vi pollet aduersus comitialem morbum. Nam eius particula annulo inclusa, & digito, qui proximus est minimo, ita commissa, vt in palmam conuertatur, collapsos, & in ipso paroxysmo plurimum recreat, & confestim excitat. Idem efficit portiuncula eiusdem nuda, & manui in pugnum complicatæ inserta: repentè enim morbum expellit, & prostratos erigit. Quod vno & altero experimento se probasse tradit Lemnius. Mizaldus verò portiũcula eiusdem in aurem sinistrã missa, & aliquandiu veluti scalpendo, mota, idipsum fœliciter est expertus in vere Epileptico, idq; miraculi loco habitum est. Ioannes Agricola, Ammonius, idem effici tradit suspensa vel gestata particula eiusdem vngulæ, modò cutim attingat. Quod etiam amuletum ad præcautionem morbi plurimum valere: præterea ramenta, vel scobem ad ueęsus eandem noxam in Polonia propinari scribit Mizaldus. Cæterũ eligenda est vngula dextri pedis posterioris, cauendũq; ab impostoribus, qui bubulas pro Alcinis vendunt.

De Excrementis vtilibus, Sectio XXVI.

HVMANVM lac dulcissimum est, * & maximè alit: mammis autem exuctum prodest tabi, & stomachi rosionibus: cõtra hausti leporem marinum præsidio est: oculis eruore ex ictu suffusis, cum thuris polline instillatur: podagricis vtile est, cum meconio & cerato illitum. bibitur per se ad ℔. ß. *Dioscorides.*

LAC omne probatur cãdidum, æquali crassitudine, quod vngui instillatũ cogitur. VACCINVM crassum est, * corpus alit: stomachum & intestina inflatione vexat: renum & vesicæ dolori conuenit. Nocet spleniticis, hepaticis, comitialibus, vertiginosis, febriculosis, & capite dolentibus. Datur ad ℔. ß. *Dioscorides.*

LAC ASINAE patum nutrit: * coq; ad vlcus in tabido abstergendum magis, quàm in alijs conuenit. Idem etiam morbis ventriculi, renum, vesicæ prodest: nec nõ purgandi facultatem obtinet. Bibitur ab ʒ. iv. vsq; ad ʒ x. Collutos dentes, gingiuasq; stabilit. *Galenus.*

LAC CAPRINVM * febri hectica laborantibus, & phthisicis, consumptisq;, ac emaciatis optimè conuenit. Post humanum, secundum in bonitate locum habet. *Galenus.*

OVILLVM LAC craſſius eſt caprino, minuſque ſeorſum, & præpingue: non autem vſque adeò vtile ſtomacho. Datur ad ℥.iv. *Dioſcorides.*

E LACTE pinguiſſimo fit BVTYRVM, agitato in vaſis lacte, donec pingue ſeparetur. Butyrum naturâ oleoſum eſt, & emolliẽs: * vnde largius epotum, ventrem reſoluit: prodeſt, vbi oleũ non adfuerit, contra venena. Cum melle ſi inficetur, dentitiones adiuuat: gingiuarum pruritus, & oris vlcera infantibus emendat. Illitum foris capaciora alimentorum facit corpora, & ab albidis puſtulis per ſumma ſcatentibus aſſerit. Contra inflammationes & duritias vuluæ, quod nec virus reſipit, nec vetuſtatem ſentit butyrum, efficax eſt: dyſentericis, & coli exercitationibus infunditur. In medicamenta addi ſolet, quæ pus mouent: vtile præſertim cùm nerui, aut cerebri membranæ, veſicæ ceruix vulnera acceperit. Id autem purgat, replet, carnem creat: ab aſpide percuſſis vtiliſſimè imponitur. Recẽs obſonijs additum olei vicem penſat, & adipis vice fungitur in bellarijs. Cæterum butyrum in remedijs internis (vt in eclegmatis) præſcribitur ab ℥.ß. ad ℥.j.ß. In Linimentis, vnguentis, acopis, ſuppurantibus, mollientibus & laxantibus ab ℥.j. ad multas vncias apponi ſolet, pro remedij quãtitate. *Dioſcorides.*

SERVM LACTIS macerationis materia eſt & per ſe quidem innocuum medicamentũ. Præfertur, quod fit ex lacte nigrarum caprarum, in laudatis paſcuis victitantium, recenterq; fœtarum. * Excalfacit atq; ſiccat ordine primo completo, & vſq; ad ſecundum. Quinetiã attenuat, abluit, abſtergit, & nitroſa, qua referta eſt facultate, aluũ ablq; aliqua mordacitate leniter ſubducit. Bilem tum flauam, tum atram ab exuſtis humoribus genitam deijcit: quo fit, vt mirificè conferat maniacis, & melancholicis. Præſtat itẽ ad viſcerũ infarctus, & morbis inde prouenientibus opitulatur: nimirum aqua intercute laborantibus, felle ſuffuſis, & lienoſis. Datur vtiliter febrientibus ex bile, & viſcerum ac vaſorum obſtructionibus. Bibitur per ſe ab ℥.iiij. vſq; ad ℥.x. Competit etiam vitijs in cute à bile, & peruſtis humoribus emergentibus. Quare lichenibus, vitiliginibus, alphis, pſoris, leprisq; admodũ conuenit. *Meſues.*

MEL optimum flauum, odore & ſapore iucundo, acre, purum, ſincerum, totum pellucens, tam ſibi cohærens, vt continuitatem ſuam quaſi lineæ longiſſimæ non interciſum ſeruet, ſi digito attollitur. Idem coquendo paucam ſpumã emittit. Album etiam colore ſi fuerit, modò notarum bonitatis aliarũ nulla deſit, nihilo deterius fuerit. Quin Hiſpani & Narbonenſes mittunt albiſſimum & longè præſtantiſſimum, idemq; præduru, quale etiam flauum præferunt liquido: quippe quod humore aliquo eſt vitiatũ. * Aluo idoneum, & ſtomacho vtile, ſi aqua dilutum bibatur: vexatæ veſicæ, renibusq; auxiliatur. Illitum ea diſcutit, quę tenebras oculorum pupillis effundunt. Abſtergẽdi vim habet, ora venarum aperit, humores euocat. qua ratione in ſordida vlcera, ſinuſq; cõmodiſſimè infunditur. Primatum tenet vernum, deinde æſtiuũ. *Dioſcorides, & Medici Colonienſes.*

CERA notiſſima eſt. Optima eſt ſubuulua, modicè pinguis, pura, odorata, mellis habitũ quadantenus referens. Secundum locum obtinet candicans, & ſuapte natura pinguis. Laudatur Pontica & Cretica. Eſtq; alba vel natura, vel ablutione. Fit viridis miſta æruginc: rubea immiſſa anchuſæ radice, cinnabrio tamen ſæpe tingitur. * Cera omnis mollit, calfacit, modicè explet corpora: datur in ſorbitione dyſentericis: ac milij magnitudine decẽ grana ceræ hauſta, lac in nutricibus non patiuntur coagulari. *Dioſcorides.*

PROPOLIS in alueariorum foribus & rimis, ceroſæ naturæ reperitur. eligi debet flaua, odorata, ſtyraceum referens, mollis, & maſtiches more ductilis. * Magnopere calfacit, & euocat aculeos, & omnia infixa corpori extrahit: in vetere tuſſi ſuffita proficit: impetigines admota tollit. *Dioſcorides.*

OVVM molliculum plus alit ſorbili, & durũ plus molli. * Luteum oui contra oculorum dolores vtile eſt: inaſſatum ſedis inflammationibus prodeſt, cum croco & roſaceo: & condylomatis, cum meliloto: cum vua autem fruticis eius, quem rhoa dicunt, aut galla in patinis frigitur, vt cibo aluos ſiſtat: per ſe etiam offerri ſolet. Candidum oui crudum refrigerat: ſpiramenta cutis occludit: inflammationes oculorum infuſum lenit: ambuſta, ſi ſtatim eo perungantur, puſtulas non ſentiunt: faciem à ſolis aduſtione tuetur, frontí impoſitum cum thure fluxiones arcet, auertitq;: inflammationes oculorum lana exceptum addito roſaceo, melle & vino mitigat: vtiliter contra hæmorrhoi ſerpentis morſus crudum ſorbetur: ſummè tepidum prodeſt veſicę roſionibus, tenum exulcerationibus, gutturis ſcabritiæ, reiectionibus ſanguinis, deſtillationibus, & thoracis rheumatiſmis. Cæterùm oua Noctuæ elixata, & infantibus pro cibo data, illos tota vita abſtemios reddunt. *Dioſcorides & Philoſtratus.*

SERICVM vermiculi, mori foliis veſcentes conficiunt. Mirificè exhilarat. qua in re crudum eo longè præſtat, quod ignem fuerit expertum: tametſi cõctum quãdoq; in vſum veniat, verùm antequam in inſectorum cortinis immerſum inficiatur. * Excalfacit ſericum, reſiccatq; ordine primo: exiccat, & attenuat ea naturę dote, vt cor recreet, lætumq; efficiat. Quapropter laxat, firmat, purificat, & illuſtrat ſpiritus: neq; eius facultas vni tantùm aſſignatur ſpirituum generi in vna tantùm diſpoſitione, ſed ei propriũ eſt, omnibus æquè ſpiritibus opem ferre, ita vt ſpiritus tam vitales & animales, quàm naturales referre valeat. *Matthiolus ex Auicenna.*

SPERMATIS RANARVM aqua adrepellendum & ſiſtendum ſanguinis omne profluuium, & faciei ruborem efficax eſt.

Quercetanus.

De ca-

Unable to display this page

ad alopeciã confert, & ambusta ex aceto & oleo rosaceo curat: cum axungia autem coxendicum dolori medetur: ventri impositũ hydropicis auxiliatur. *Andernacus ex Galeno.*

HVMANVM stercus* illitum, vulnera ab inflammatione vindicat, & obiter intumescere nõ patitur: sed ea statim glutinat: sicco ex melle anginæ perungi commodissimè traduntur. *Dioscor.*

BVBVLVM stercus* si recens admoueatur, vulnerum inflammationes mitigat: foliis autem inuoluitur, & calfactum cinere feruenti superponitur: coxendicis cruciatus fotu compescit: illitum ex aceto duritias, panos, & strumas discutit. Exiccantis, attrahentisque est facultatis: apum vesparumq; morsus iuuat. Humidum vere collectum, cùm boues herbas depascuntur, impositum aqua intercute laborantes iuuat. Priuatim suffitu fimi, quod à masculo boue redditum est, procidentes vuluæ reprimuntur, accensi nidore culices abiguntur. Noui, inquit Gesnerus, qui bubulũ stercus aridum in iusculo ignarus bibit, & à coli dolore statim euasit. Audiui etiã à viris fide dignis, nõ paucos rusticos eiusdem potu liberatos. Quidã non ipsum excremẽtum, sed expressum inde succum bibunt, & meliùs habent. *Dioscorides, Galenus & Gesnerus.*

OVILLVM stercus* ex aceto illitũ sanat epinyctidas, clauos, pensiles verrucas, thymos, & ambusta igni, rosaceo cerato exceptum. *Dioscor.*

LVPINVM stercus * ex vino albo potum colicis confert. *Galenus.*

GALLINACEVM stercus * omnia eadẽ, quæ columbinum præstat, sed inefficaciùs: priuatim tamen contra venena fungorum & coli cruciatus ex aceto aut vino bibitur. *Dioscor.*

STERCVS SVIS SYLVESTRIS aridum, * in aqua aut vino potũ reiectiones sanguinis sistit: vetustũ lateris dolorem mulcet, ad rupta & conuulsa ex aceto bibitur: luxatis cum aceto rosaceo medetur. *Dioscor.*

MVRINVM STERCVS* detritũ cum aceto, & illitũ, alopecijs medetur: cum thure & mulso calculos expellit: subditæ infantib. muscerdæ, alui deiectionem promouent. *Dioscor.*

CROCODYLI TERRESTRIS stercus * mulieribus colorem nutrit in facie, nitoremq; seruat. Optimum est candidissimum, & friabile, amyli modo, minimè ponderosum, in humore statim cliquescens: quòd cùm teritur, fermenti acorem quadantenus refert. Adulterant id furnorũ stercore, quos captos oryza pascũt, ipsumque non dissimile vendunt. Alij amylũ aut cimoliam miscent, & adscito anchuse colore per ratũ cribrum paulatim exprimunt, vt se contrahat in vermiculorum speciem: qui siccati pro crocodylea venduntur. *Dioscor.*

De excrementis secundæ coctionis, Sectio XXIX.

FEL omne desumendum est ab animalibus mediæ ætatis quæ neq; famem, neque sitim passa, neq; exercitio nimiũ defatigata sint, neq; iræ nimium indulserint. Detractum à iecore, & præligatis filo viis, quibus & admittitur & egreditur bilis, in feruentem aquam demittitur aliquanto tempore, mox exemptum siccatur loco sicco, & recondit. Siccatur etiam camino suspensum, nec aquæ feruenti demissum. Interdum eo vtimur recenti, iam primùm ab animali exempto, veluti felle gallorum, perdicum, piscium, & similium, quæ facilè comparari possunt, nec magno constant. * Est autem omnis fellis vis acris, & excalfaciens: intensis tamen, & remissis viribus differunt. Siquidem præstantius in effectu esse videtur vel marini scorpionis, & piscis, qui Callionymus appellatur. marinæ testudinis, hyænæq;: item perdicis, aquilæ, gallinæ candidæ, & syluestris capræ: quod priuatim prodest contra suffusiones incipientes, & oculorum caligines, argemas & genarum scabritias. Ouillo, suillo, hircino atq; vrsino, taurinum multò efficacius. Felle omni persacilem, præsertim infantibus, deiectionem quis molietur, si intinctũ eo tomentũ, aut fimbriam sedi subijciat. Priuatim taurino anginæ cum melle perunguntur: sedis vlcera sanat, & ad cicatricem vsq; perducit. Idem auribus fractis, & purulentis cũ muliebri lacte aut caprino instillatũ, medetur: & sibilo earundem ex porri succo. Admisceri insuevit vulneratijs emplastris, & circumlinitionibus, quæ cõtra venenata parantur: phagædenicis vlceribus, colis, & seroti doloribus ex melle prodest: lepras, furfures cũ nitro & terra cimolia quàm optimè purgat. Ouillum & vrsinũ contra cadè pollent, verum inefficaciùs hæc præstant. Vrsinũ eclegmate comitiales adiuuat. Fel testudinum anginis, & in ore infantium nomis prodest: naribus inditum comitiales erigit. Syluestrium caprarũ felle peculiariter perunctis luscios sanantur. Hircinum idem obit munus: thymia abolet, & luxuriantes elephanticorũ extuberationes illitu reprimit. Suillum autem contra aurium vlcera, reliquaq; omnia magno vsu assumitur. *Dioscorides, & Medici Florentini.*

VRINA CATI destillata, ad surditatem valet. *Quercetanus.*

HVMANAM VRINAM * suam cuiq; bibere contra viperæ morsus, ac venena, incipienti emq; aquam intercutem proderit: scorpionis, viperæ marinorum, draconisq; morsus, ea conuenientissimè fouentur. Canina ad perfundendos canis morsus idonea est: pruritus & lepras nitro addito expurgat. Sed vetus vlcera capitis manãtia, furfures, pioras & seruidas eruptiones, multò magis abstergit: nomas, & præcipuè genitalium,

liũ, cohibet auribus infusa manans pus supprimit: decocta q̃, in calyce mali punici, carũ vermiculos abigit. Pueri impubis resorpta vrina, orthophnoicis auxiliatur: decocta in æreo vase cũ melle emẽdat cicatrices, argema, caligines q̃: ex ea & cupro, idoneũ auri ferrumẽ cõficitur. Quod in vrina subsidit, illitu ignẽ sacrum mitigat: ferue factum cũ cyprino, inditũq; vuluæ dolores mulcet, strangulatus leuat, genas deterget, oculorũ cicatrices expurgat. Taurina si cũ myrrha instilletur, auriũ dolores lenit. Aprina viribus ijsdem prædita est: priuatim cõminuit vesicæ calculos, A & potu expellit. Caprina ad aquã quę cutem subijt, cum nardi spica quotidie binis cyathis cum aqua bibitur, vrinamq; per aluũ extrahit: auriũ doloribus instillata medetur. A sinina traditur rerum vitijs mederi. Lyncis vrinã, quam lincuriũ appellant, simulac excernitur, glaciari coiréue in calculi duritiã vulgò creditũ est. quare quod de ea proditum est, vanum esse conuincitur. Est enim, quod à nonnullis vocatur succinum pterygophoron, ideo dictũ, quòd pennas ad se alliciat. Id potum ex aqua, stomacho, aluoq; fluxione laboranti conuenit. B *Dioscorides.*

De Excrementis tertiæ coctionis, Sectio XXX.

SVDOR omnis malus est, præsertim equi, asini & muli. * Siquidẽ potus, viridem tumidãq; reddit faciem: sudorem fœtidũ in vniuersum excitat corpus, præsertim sub alis. Perturbat præterea tum ventriculũ, tum aluum vniuersam, genitis excitatisq; flatibus in intestinis. Quòd si bibatur ex vino, delirium facit. *Matthiolus.*

STRIGMENTA à balneis, calefaciunt, molliunt, discutiunt ad sedis rimas & condylomata illinuntur. Illa verò quæ ex palestris puluerem sibi asciuerunt, in sordis speciem redacta, articulorũ nodos impositа adiuuant: ischiadicis in fotus, aut malagmatis locũ, calida commodè sufficiuntur. Deratæ gymnasiorũ parietibus, simulacrisq; sordes calefaciunt: tubercula quæ ægrè ad coctionem producũtur, dissipant: desquamatis, & vlceribus antiquis prosunt. *Dioscorides.*

MOSCHVS excrementũ est cuiusdam animalis, certo anni tempore circa eius vmbilicum veluti in tumorem quendam concretum. Melior est Orientalis, subflauus. Adulteratur, quemadmodum & cætera, quæ rara sunt: sed ex colore, odore & sapore dignoscitur, præterea etiam ex pondere: nam multa admiscentur in eo adulterando. Verùm cui sincerum & verum experientia cognitum est, ex his notis facilè fucum deprehendet. Seruatur melius pyxide plumbea, cera obturata per se. Excalfacit ordine secũdo, siccat verò tertio. * Cor frigidum ac tremulum roborat, & omnibus ipsius affectibus opem præstat potus atq; illitus. Deterget tenues oculorũ albugines, & humidas defluxiones exiccat: cerebrum roborat, & diuturnum capitis dolorem mulcet, si tamen è pituitæ redundantia proueniat. Coles ex eo cicino oleo macerato perunctus, promptius in venerem excitatur. *Matthiolus ex Ruellio, & Medici Florentini.* C D E F

OESYPVS est succidarum lanarum pinguitudo, quam vulgò hyssopum humidam appellant: cuius parandi ratio hæc est. Succidæ lanæ molles è collo feminibusq; aqua feruente macerantur, in eaq; lauantur, donec sordibus bene expressis, purgatæ extrahuntur: deinde aqua magno impetu lignea rude agitatur: aut vasculo excepta in aliam ex alto infunditur, quò largius sordida spuma supernatet: qua dissoluta, pinguę supernatans aquæ, excipitur: rursus aqua agitatur, pinguęq; excipitur: & hoc deinceps tãtisper fieri debet, dum consumpta pinguetudine, nihil prorsus spumæ extet. Collecta pinguitudo agitatur, & aqua pura respergitur, perpetuoq; ad solem manibus miscetur, donec candida spectetur, & aquam nõ amplius inficiat: tum in fictili vase denso & bene cocto reconditur, & in cella locóue frigido reponitur. * Emollit, resoluit, calefacit, dolores sedat. *Medici Florentini ex Dioscor.*

SPOLIVM SERPENTIS, seu senectus anguium * in vino decocta, dolori aurium, infusu: & dentium collutione auxilio est. Addunt eam in medicamenta oculorum, sed præcipuè viperinam. *Dioscorides.*

ZIBETTVM in exteriori testiculorũ vtriculo cuiusdam animalis, felĩ, qui veteribus ædificiorum ruinis oberrat, nõ absimilis. Catos hæc animalia vocant, quo sæpius Venetijs vidi ex Syria delatos. Est autem Zibettum, tanquam sudor inter huiusce animalis testiculos concrescens, calidæ humidæq; facultatis. Id cauernulæ vmbilici impositum, vuluæ strangulationibus mirificè prodest: proinde nec mirum est, si eo viri peni circumlito magnum mulieribus in coitu afferant solatium. *Matthiolus.*

ASPIDIS exuuium tritum cum melle, suffusionibus multum cõducit, si oculis illinatur. Sed præterid, visum acutissimum reddit. *Galenus.*

LAPILLI in bouis ventriculo mense Martio inuenti, si assumantur cum vino albo, calculum soluunt. Experientia sæpius comprobatum.

LAPILLVS in vesica felis tauri mense Maio inuentus, qui si vino imponatur, colorem crocum, mutato paululum sapore, contrahit. De hoc vino quotidie recẽti affuso singulis diebus ægri bibant, donec lapis vino impositus omnino consumptus sit. Hac ratione calculum cominui, & tandem consumi, experientia multis constat. *Quer*

cetanus.

ANTIDOTARII SPECIALIS

PER

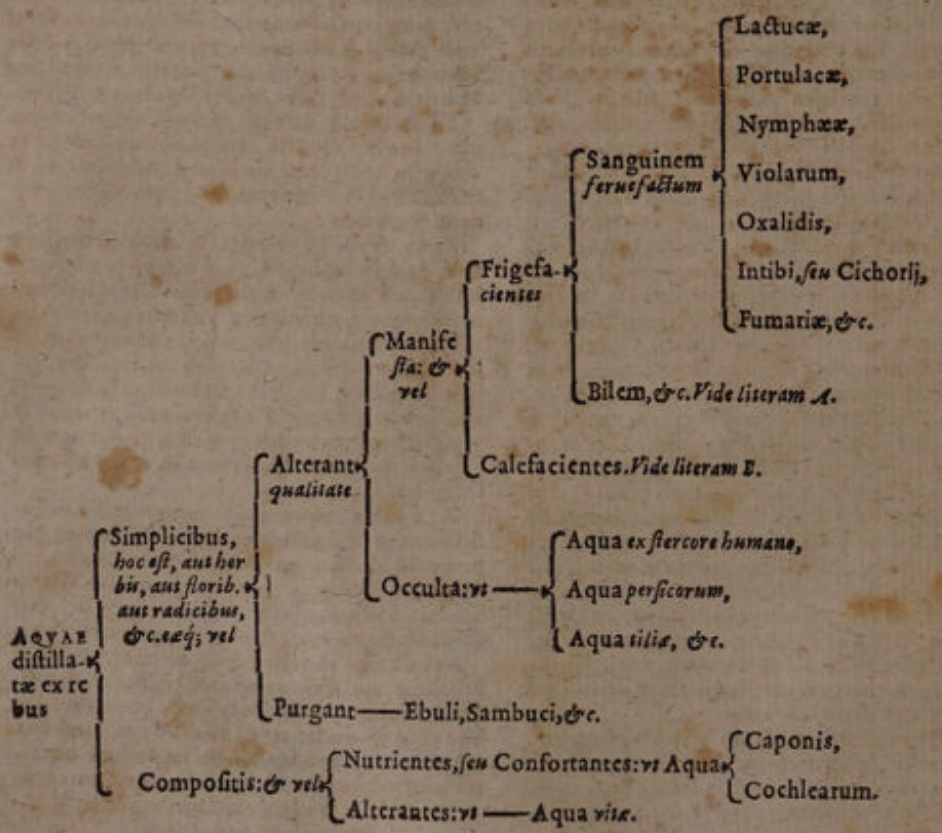
Io. Iacobum Vveckerum

emendati & locupletati

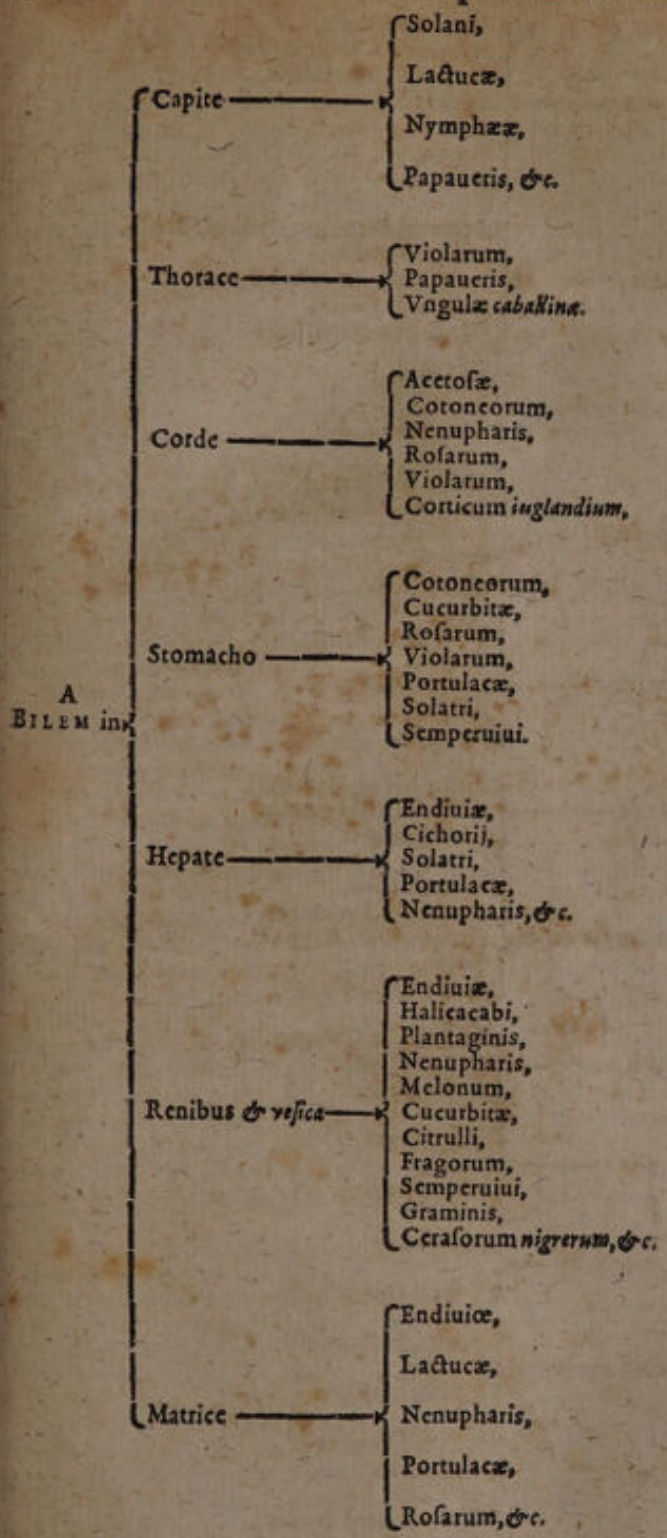
LIBER II.

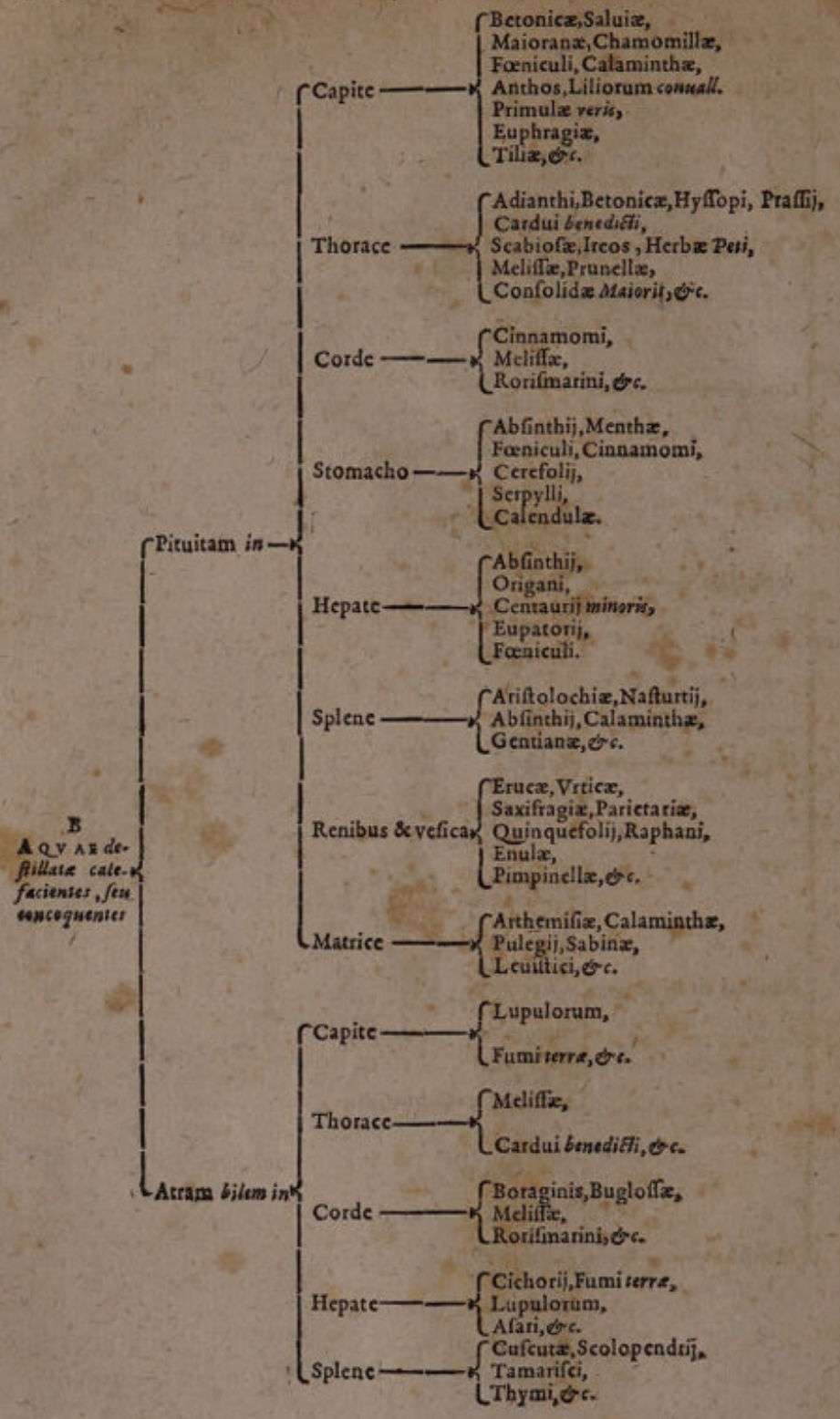
De Aquis distillatis, Sectio I.

ABSOLVTO primo libro, in quo de medicamentis natura procreatis egimus, ad secundum qui de artificialibus tractat, venire tempestiuum est: initium ab aquis distillatis sumentes. Itaque

A Bilem

A Bilem in
Capite
Solani,
Lactucæ,
Nymphææ,
Papaueris, &c.
Thorace
Violarum,
Papaueris,
Vngulæ caballinæ.
Corde
Acetosæ,
Cotoneorum,
Nenupharis,
Rosarum,
Violarum,
Corticum iuglandium,
Stomacho
Cotoneorum,
Cucurbitæ,
Rosarum,
Violarum,
Portulacæ,
Solatri,
Semperuiui.
Hepate
Endiuiæ,
Cichorij,
Solatri,
Portulacæ,
Nenupharis, &c.
Renibus & vesica
Endiuiæ,
Halicacabi,
Plantaginis,
Nenupharis,
Melonum,
Cucurbitæ,
Citrulli,
Fragorum,
Semperuiui,
Graminis,
Ceraſorum nigrorum, &c.
Matrice
Endiuiœ,
Lactucæ,
Nenupharis,
Portulacæ,
Rosarum, &c.

B
Aqvæ deſtillatæ calefacientes, ſeu concoquentes
Pituitam in
Capite
Betonicæ, Saluiæ, Maioranæ, Chamomillæ, Fœniculi, Calaminthæ, Anthos, Liliorum conuall. Primulæ veris, Euphragiæ, Tiliæ, &c.
Thorace
Adianthi, Betonicæ, Hyſſopi, Praſſij, Cardui benedicti, Scabioſæ, Ireos, Herbæ Petri, Meliſſæ, Prunellæ, Conſolidæ Maiorit, &c.
Corde
Cinnamomi, Meliſſæ, Roriſmarini, &c.
Stomacho
Abſinthij, Menthæ, Fœniculi, Cinnamomi, Cerefolij, Serpylli, Calendulæ.
Hepate
Abſinthij, Origani, Centaurij minoris, Eupatorij, Fœniculi.
Splene
Ariſtolochiæ, Naſturtij, Abſinthij, Calaminthæ, Gentianæ, &c.
Renibus & veſicæ
Erucæ, Vrticæ, Saxifragiæ, Parietariæ, Quinquefolij, Raphani, Enulæ, Pimpinellæ, &c.
Matrice
Arthemiſiæ, Calaminthæ, Pulegij, Sabinæ, Leuiſtici, &c.
Atram bilem in
Capite
Lupulorum, Fumi terræ, &c.
Thorace
Meliſſæ, Cardui benedicti, &c.
Corde
Boraginis, Bugloſſæ, Meliſſæ, Roriſmarini, &c.
Hepate
Cichorij, Fumi terræ, Lupulorum, Aſari, &c.
Splene
Cuſcutæ, Scolopendrij, Tamariſci, Thymi, &c.

Aqua

Aqua stillatitia quomodo ex herbis & floribus extrahatur.

QVOD si quis ex herbis, & floribus aquam extrahere solummodo velit, primò omnia contundat in marmore, deinde putrefactis prius per aliquot dies in fimo, destillet in Bal. M. vaporoso per alembicum vitreum: aqua autem ad diuersos vsus reseruetur. *Quercetanus.*

De aquis refrigerantibus sanguinem.

B LACTVCA domestica Maio mense colligitur, tunditur, & destillatur in balneo Mariæ, vasis vitreis: deinde per aliquot dies soli exponitur vase obturato linteo, vel membrana perforata, vt quicquid excrementosum est, resoluatur, simulq; expiret empyreuma: demum seruatur per annum loco aliquo frigidiore, sicco.* Refrigerat sanguinem feruefactum, hepar, & caput: somnum inducit: lac generat: sitim extinguit, &c.

C PORTVLACA mense Iunio in cineribus, vel vapore ei co feruente distillanda est: deinde insolanda, & seruanda in vase aliquo vitreo obturato, per annum. * Refrigerat sanguinem & hepar: sitim extinguit. Sanguinis sputo, tussi calidę, & pestilentiæ confert, &c.

FLORES NENVPHARIS albi colliguntur cùm sunt in vigore, atque in balneo Mariæ destillantur: deinde insolatur aqua: demum in vase vitreo conseruatur per annum.* Refrigerat sanguinem supercalefactum, & viscera omnia interna: morbo regio, tussi calidæ, pleuritidi, & capitis dolori confert: sitim & febrium pestilentialium calorem extinguit: hecticæ medetur, &c.

VIOLARVM flores mense Martio, in balneo feruentis aquæ, vasis vitreis distillandæ sunt: aqua in vase vitreo obstructo insolanda per aliquot dies, deinde conseruanda per annũ.* Sanguinis feruorem, & cordis, hepatis, & pulmonis calorem, sitimq; extinguit, &c.

E OXALIDIS subitantia vniuersa contunditur mense Maio, distillaturque vitreis organis in balneo feruentis aquæ. Insolatur per aliquot dies. Conseruatur per annum. * Sanguinem, cor, hepar & splenem refrigerat pota, & forinsecus superposita. Cum theriaca bibita, pestilentię medetur, &c.

ENDIVIA seu CICHORIVM vnà cum radice tusum mẽse Maio destillatur in balneo Mariæ. Insolatur & conseruatur per annum.* Contra ventriculi calorem efficax est, pota per quatuor dies, mane & vesperi ad quantitatem vnciæ vnius. Cor roborat, hepar refrigerat, foris appositа, &c.

F FVMARIA cum radicibus, floribus & herba contusa, circa finem Maij distillanda est in balneo aquæ calentis: postea insolanda: demum conseruãda per annum. * Regio morbo, & scabiei conuenit. Sanguinem mundificat: sudorem prouocat: ventriculum roborat: adustos humores educit, &c.

De aquis distillatis, refrigerantibus, seu concoquentibus, bilem in capite.

A SOLANI folia cùm acini sunt adhuc virides, contusa distillantur in balneo Mariæ: insolatur aqua, & seruatur per annum. * Capitis dolori ex calido confert: calculum expellit, &c.

PAPAVERIS albi folia circa principium Iunij contundenda sunt, atque in balneo feruentis aquæ distillanda vasis vitreis: insolanda postea: demum per annum conseruanda.* Somnum inducit: capitis dolorem mitigat: calorem omnem præter naturam extinguit: vstis à sole prodest, &c.

IN CAPITE etiam bilem concoquunt, aqua Lactucæ, Nymphææ seu Nenupharis: de quibus vide suprà.

De aquis concoquentibus bilem in thorace.

C TVSSILAGO seu VNGVLA CABALLISTINA mense Maio, vel Iunio incipiente distillatur in balneo Mariæ, vel cineribus, moderato calore. Insolatur, & conseruatur vltra annum.* Contra vstionem efficax est. Phthisicis confert, &c.

IN THORACE etiã bilem concoquunt, aqua Violarum, Papaueris, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De aquis distillatis refrigerantibus cor.

D MALA COTONEA matura, minutim concisa, in balneo calentis aquæ distillanda sunt: aquaq; postea seruanda ab anno vno vsque ad duos. * Cor & ventriculum confortat. cibum in ventriculo retinet, vomitũ compescit. alui fluorem sistit, &c.

ROSAE DAMASCENAE Maio mense vitreis organis in balneo Mariæ distillandę sunt: postea aqua per aliquot dies insolata conseruatur ad annos duos vel tres, in vase vitreo, bene obstru-
E cto.* Cor refrigerat & confortat: syncopi confert, somnum inducit, &c.

IVGLANDES seu NVCES VIRIDES circa finem Iunij colliguntur, contunduntur, atque in vase duplici distillantur organis vitreis: aqua conseruatur ad annos duos.* Refrigerat, pestilentiæ atq; hydropi medetur, &c.

COR etiam REFRIGERANT, aqua Acetosæ, Nenupharis, Violarum: de quibus vide supra suo loco.

De aquis distillatis refrigerantibus stomachum.

F CVCVRBITAE maturæ, atq; contusæ, in balneo Mariæ sunt distillandæ vasis vitreis: deinde aqua per aliquot dies insolata, conseruanda ad annum. * Sitim, & calorem febrilem extinguit: ad calculum renum vtilis est: renes atq; vesicam mundat, vrinamq; mouet, &c.

SEMPERVIVVM seu SEDVM mense Maio vel Iunio distillanda est in balneo calentis aquę, vel cineribus calidis: postea insolanda, ac per

annum conſeruanda. * Refrigerat vehemen- A
ter, &c.

STOMACHVM quoq; REFRIGERANT, aqua Cotoneorum, Roſarum, Violarum, Portulacæ, Solatri: de quibus omnibus vide ſuprà.

De aquis refrigerantibus hepar.

HEPAR REFRIGERANT, aqua Endiuiæ, Cichorij, Solatri, Portulacæ, Nenupharis, &c. de quibus omnibus vide ſuprà ſuo loco.

De aquis refrigerantibus renes, & veſicam.

PLANTAGO, ſiue maior ſiue minor, mẽſe Maio in balneo Mariæ diſtillanda eſt: poſtea per aliquot dies ad ſolem poſita, cõſeruanda ad annos duos. * Phthiſicis, hydropicis, dyſentericis confert: quartanæ medetur: vlcera renum curat, &c.

MELONES maturi minutim ſcinduntur, & in balneo aquæ feruentis diſtillantur. * Renũ calculo prodeſt: vrinam mouet: renes mundificat: hepar refrigerat: ſitim extinguit, &c. Eodem modo Citrulli diſtillandi ſunt. B C

FRAGA matura in duplici vaſe, organis vitreis diſtillant: aqua per aliquot dies ſoli exponitur: deinde conſeruat per annũ. * Refrigerat: ſitim extinguit: ſanguinẽ clarificat: morbo regio ſuccurrit: hepati prodeſt: calculos expellit, &c.

GRAMEN vna cum ſuis radicibus mẽſe Maio diſtillandum eſt, vitreis organis, in balneo Mariæ: deinde inſolanda aqua, & per annũ ſeruanda. * Alui fluorem cohibet: renes mundificat: vrinam ciet: obſtructiones tollit: vermes necat. D

CERASA NIGRA matura in balneo aquæ calentis vitreis organis diſtillantur: ſoli exponitur aqua per dies aliquot: deinde ſeruatur per annum. * Hydropi medetur pota, pro potu ordinario: paralyſi linguæ, apoplexiæ conuenit: vrinam ducit.

Ex floribus PAPAVERIS rubri, vel ipſorum ſicco, aquam per alembicum elicies, ad refrige- E
randum aptiſſimam. *Quercetanus.*

De aquis refrigerantibus matricem.

MATRICEM REFRIGERANT aqua Endiuiæ, Lactucæ, Nenupharis, Portulacæ, Roſarum: de quibus omnibus vide ſuprà ſuo loco.

De aquis diſtillatis calfacientibus caput, ſeu concoquentibus pituitam in capite.

BETONICA menſe Maio colligenda atq; diſtillanda eſt, in vaſe duplici, vitreis vel ſtanneis organis, deinde ad ſolem per aliquot dies expoſita, conſeruanda per annũ. * Contra hydropẽ, omne genus febrium valet. Hepati inſuper calfacto, ſieni, pulmoni, & capiti confert: partus accelerat: venenatorum animalium morſus perſanat, &c.

SALVIAM collige, dum flores profert, ac in balneo Marię diſtilla: ad ſolem expone & cõſerua. durat ad annos duos. * Apoplexiæ, paralyſi linguæ, ſpaſmo conuenit: cerebrum roborat: memoriam prouocat, &c.

MAIORANAM menſe Maio vel Iunio colli- A
ge: diſtilla in aquæ feruentis balneo, vaſis vitreis vel ſtanneis: & conſerua per annum. * Refrigerato cerebro confert: vrinam mouet: vterum calefacit: menſes mouet: apoplecticos iuuat: paralyſi linguæ medetur: memoriam reſtaurat, &c.

CHAMOMILLAM circa finem Maij collige, ac diſtilla. * Dolores ventris, & maximè colicũ mitigat: calculum in renibus frangit: menſes prouocat: fœtum mortuum expellit, capitis do- B
lorem aufert, &c.

FOENICVLVM Maio menſe vitreis organis diſtillatur, & per annũ ſeruatur. * Cerebrum & cor roborat: pectus dilatat: tuſſi medetur: menſes ciet: lac in mulieribus auget: viſum clarificat, oculis impoſita, &c.

CALAMINTHAM Maio menſe collige, atq; in duplici vaſe diſtilla, & conſerua. * Matricem calfacit, mundificat: menſes prouocat: capitis dolorem mitigat, &c.

FLORES ANTHOS recentes collige, atq; di- C
ſtilla per ſe vel cum vino, in balneo Marię, vitreis organis: & ſerua ad annos duos, vel tres. Aſthmaticis, regio morbo laborantibus mirè opitulatur: concoctionem ventriculi adiuuat, ſanguinem mundat, &c.

FLORES LILIORVM CONVAL. mẽſe Maio collige: in vino optimo macera, donec fundum petant: deinde in balneo aquæ calentis, vitreis organis diſtilla: atq; cõſerua ad annos duos vel D
tres, &c. * Cerebrum, cor, & ſenſus confortat. Epilepſiam, paralyſin linguæ perſanat, &c.

PRIMVLAE VERIS flores vnà cũ herba initio veris collige, atq; diſtilla, &c. * Paralyſin linguę curat: dolores capitis à frigore mulcet: mulieribus grauidis conducit, &c.

EVPHRAGIAM florentẽ collige, atq; in balneo vel duplici vaſe deſtilla, ac conſerua. * Oculos clarificat impoſita: viſum exacuit, &c.

TILIAE flores recẽtes collige, atq; in balneo E
Mariæ diſtilla moderato calore, & ſerua. * Apoplexiæ & paralyſi linguæ medetur, &c.

Aqua Panis.

℞. Medullam panis recentis, è furno extracti, adhuc calentis: atq; vitreis organis deſtilla. Huius aquæ ℥ iiij. epilepticis magno vſu præbentur. Nonnulli puluerem addunt, quæ illi affectui propriè aduerſantur: cuiuſmodi aſſerunt lupinum dentem eſſe, ad drachmam exhibitum F
Rubeus.

Aqua panis alia.

Medullã panis recenter ex fornace extractã, adhuc calidam pone in patina, vel alueolo ſic vt fundum non attingat, ligneę crati ſuperponens: alio catino cõtege: & panno lineo, ne ſpiret, aut citò frigeſcat inuolue. Sic namq; deſtillat aqua, cuius eſt ad ſanitatem vſus, & ad reſtituendas vires, cerebri præſertim & cordis, ſi nonnihil croci addatur. Poteſt & panis calens, vt dictum eſt, generoſo vino infundi, inde ſtatim vitreis organis, tepente Balneo, rimis optime glu-

tine

tine ſtipatis, diſtillari liquor: quem plerique denuò eiuſdem calore balnei deſtillant: aſſeruntq; opportunum huius aquæ vſum, ſtomachum roborare, putredinem arcere, ſanitatē tueri, quod ob ſubſtantię familiaritatem non eſt abſurdum: neceſſe autem eſt pauco fermēto panem ad hos vſus adferre. *Idem.*

De aquis excalfacientibus thoracem.

ADIANTHVM menſe Maio diſtilla & cōſerua. * Hepar & pulmones mundat: ſanguinem purum reddit: calculos frangit, &c.

HYSSOPVM cum ſuis floribus menſe Auguſto contunde, atq; diſtilla in aquæ feruentis balneo, & conſerua. * Aſthmaticis cōfert, tuſſi medetur: pulmones à phlegmate purgat, &c.

PRASSIVM, ſeu MARRVBIVM vnà cum radicibus Maio vel Iunio collige, atque in balneo Mariæ vitreis organis diſtilla, & ſerua. * Ad tuſſim, pectoris anguſtiam valet: pectus, ventriculum, pulmones, hepar & lienem corroborat: hydropicos iuuat, &c.

CARDVVS BENEDICTVS circa finem Maij eſt diſtillādus in balneo, vel vaſe duplici: deinde vaſe vitreo conſeruanda aqua per annum. * Capitis dolorem auſert: memoriam roborat: vertiginem & quartanam curat: ſudorem prouocat, &c.

SCABIOSAM vnà cum radicibus collige circa finem Maij: contunde, & diſtilla in balneo aquæ feruentis: deinde per aliquot dies pone ad ſolem, & conſerua per annum. * Ad lateriū punctiones, & apoſtemata interna, tuſſim, peſtem, & pectoris anguſtiam valet.

FLORES IREOS menſe Maio, radices verò Martio collige, atq; diſtilla in balneo Mariæ vitreis organis: inſola, & conſerua. * Hydropicis & febricitantibus conuenit, pota quotidie, manè ſcilicet & veſperi ad quātitatem vnciæ vnius. Dolorem ventris, & tormina ſedat, &c.

HERBAM PETI, ab inſula Florida nuper alla tam collige mēſe Iunio vel Iulio: contunde, atq; diſtilla in vaſe duplici, vitreis organis: mox inſola, ac conſerua per annum. * Hydropicis opitulatur mirificè, pota quotidie ſtomacho ieiuno: aſthmaticos curat cum aqua euphragiæ pota: otis vlcera emendat: dentiumq; dolores mitigat, &c. *Leo Suauius.*

In MAIO ſeme MELISSAM, contunde, atq; in vino odorato optimo macera per aliquot dies: deinde in balneo Mariæ diſtilla, atq; cōſerua ad tres vel quatuor annos, vaſe vitreo optimè clauſo. * Memoriam lapſam reſtituit: ſenſus omnes acuit: caniciem arcet: cor, cerebrum & ventriculum corroborat: lætitiam inducit: paralyſi linguæ medetur: dentium dolores mitigat: atque anhelitum bonum conciliat, &c.

PRVNELLA vnà cum floribus circa finē Martij colligenda, contundenda atq; diſtillanda eſt, deinde conſeruāda. * Linguæ nigricanti in febrib. ardentibus conuenit gargarizata. pectus expurgat: febribus omnibus conducit, &c.

CONSOLIDAE maioris radix Maio menſe colligitur, & tuſa in balneo Mariæ diſtillatur. *Oſſa fracta conglutinat: ruptis medetur: ſanguinem ex vulneribus manantem ſiſtit, &c.

De aquis calfacientibus cor.

CINNAMOMVM craſsè contunditur: deinde in aqua fontana, vel cotoneorū, vel roſarum maceratur ſufficienti, per diem vel noctem, & in aquæ calentis vapore, vel balneo Marię diſtillatur: aquaq; ſeruatur ad annos vſq; quatuor. * Egregiè reficit vires.

CINNAMOMVM electiſſimum conſtinge in tenuiſſimas partes: deinde in ſaeculum lineū indito: ſuſpendaturq; hic ſaeculus in vaſe, in quo aqua ſit in fundo, ita tamē, vt aqua ſaeculum nō contingat: ac clauſo diligenter vaſe, immittatur hoc vas in cacabum, plenum aqua calefacta & feruida, ita vt aqua illa, quæ in eo vaſe cōtinet, in quo cinnamomū dependet, bulliat: maneat hoc modo aliquandiu cinnamomum in calido illo vapore, quoad bene attrahat. Deinde cinnamomum ſic madefactum vapore aquæ bullientis, contundatur, & fiat quaſi paſta quædā, & ſimul cum impreſſo liquore, quem aſſumpſit, infundatur in alembicum. ſi opus videbitur, poteris adhuc aliquid calidæ aquæ affundere: ſed quanto minus aquæ affuderis, tanto habebis præſtantiorē aquam cinnamomi, ac etiam olei aliquid. *Ioan Crato, Medicus Cæſareus.*

COR quoq; CALFACIVNT, aqua Meliſſæ, Roriſmarini, &c. de quibus vide ſuprà.

De aquis calfacientibus ſtomachum.

ABSINTHIVM circa finē Maij collige, contunde, atq; in vini pauca quantitate macera per duos vel tres dies: deinde in aquę feruētis vapore diſtilla: vel per ſe abſq; vino diſtilla & conſerua. * Ventriculū excalfacit ac roborat, eius concoctionē iuuat, vomitū cōpeſcit: vermes in ventriculo & inteſtinis necat: dentium dolorem mitigat: ad febres quaſcunq; valet, &c.

Aqua ex *abſinthio*. vitreis organis, & tepēte balneo elicita, ſtomachi, & iecinoris infarctus mediocriter expedit, quod in venis biliоſum eſt per vrinas expurgat: iuuat arquatos, mēſes morātes ciet: ſtomacho negotium non facit: capiti non nocet. *Rubeus.*

MENTHAM Maio menſe colligito, contundito, atque in balneo aquæ calentis, vitreis organis diſtillato, & coſeruato. * Ventriculum, hepar & ſplenem calefacit ac roborat: concoctionem adiuuat.

CEREFOLIVM circa Maij finem collige, contunde, diſtilla, atq; conſerua. * Ruptis ex caſu, & calculoſis prodeſt: ſanguinem concretum diſſipat: ventriculo & cordi conſert.

SERPILLVM circa finem Iunij collige, contunde, atq; in balneo Mariæ diſtilla, ac conſerua per annum. * Caput, cerebrum, & ventriculum corroborat: cibi appetentiam excitat: vrinā mouet, calculos expellit, &c.

CALENDVLA vnà cum floribus Iunio mēſe

diſtillanda eſt, atq; per annũ conſeruãda.* Oculis & capitis ferè morbis omnibus conducit.

VENTRICVLVM quoq; EXCALFACIVNT, aqua Fœniculi, Cinnamomi, &c. de quibus vide ſuprà.

De aquis calfacientibus hepar.

ORIGANVM Maio menſe collige, contunde, atq; in feruentis aquę balneo, vitreis organis diſtilla, ac conſerua per annum.* Tuſſi, hydropi, & quartanæ medetur, &c.

CENTAVRIVM minus Iunio menſe tuſum diſtilla in vaſe duplici, & conſerua in vitreo vaſe per annum.* Lumbricos interimit: febres curat: ſtomacho refrigerato competit: cibi appetentiam excitat, &c.

EVPATORIVM menſe Maio vel Iunio diſtilla in balneo aquæ calentis, & conſerua per annum.* Icteritiam curat: hepar corroborat, ciuſq; obſtructiones aperit, hydropem curat, &c.

HEPAR quoq; EXCALFACIVNT, aqua Abſinthij, Fœniculi, &c. de quibus vide ſ. ſuo loco.

De aquis ſplenem excalfacientibus.

ARISTOLOCHIAM circa Maij finem colligito, contundito, ac in duplici vaſe diſtillato, & ſeruato.* Ad ſpaſmum, podagram valet, ſuperpoſita: tormina ventris bibita curat, nec non epilepſiam, punctiones laterum, &c.

NASTVRTIVM Maio mẽſe diſtilla in balneo Mariæ, & per annum conſerua. Variolas curat cum melle ſuperpoſita: lumbricos expellit: vrinam mouet, &c.

GENTIANAE radicem vnà cum herba recenti, in Maio colligito, cõtũdito atq; vitreis organis duplici vaſe diſtillato, ac conſerua. Vel radices ſaltẽ Iulio menſe recentes minutatim incidito, atq; diſtilla, vt ſuprà.* Vitam prolongat, quotidie pota ſtomacho ieiuno ad ſeſcunciæ quantitatem: febres curat: prouocat menſtrua: appetitum excitat: ſtomachum mundificat, atq; hominem in ſanitate conſeruat.

SPLENEM quoq; EXCALFACIVNT, aqua Abſinthij, Calamenthi, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De aquis excalfacientib. renes & veſicam.

ERVCAM Maio menſe collige, atq; deſtilla.* Excalfacit: vrinam mouet: ſemen generat: ventrem laxat: ſtomachum confortat.

VRTICAM Iulio menſe cùm floret, colligito, ac diſtillato.* Ad ventris tormina, calculum, tuſſim, aſthma, & lumbricos valet.

SAXIFRAGIAM menſe Maio collige, cõtunde atq; in balneo Mariæ diſtilla, & conſerua per annum.* Calculum frangit: arenas ex renibus & veſica educit: vrinam ciet, &c.

PARIETARIA in fine Maij colligitur, cõtunditur, ac vaſis vitreis in aquę feruẽtis balneo deſtillatur, conſeruaturq; per annum.* Hepatis & lienis obſtructiones reſerat pota per dies aliquot: renes & veſicam mundat: menſtrua commouet: tormina ventris ſedat.

QVINQVEFOLIVM, ſeu PENTAPHYLLVM menſe Maio collige, contunde, atque in balneo diſtilla, & conſerua per annum.* Calculos expellit: renes mũdificat: ventrẽ laxat: febres putridas radicitus expellit, pota p aliquot dies, &c.

RAPHANI radices menſe Septembri collige, contũde, atq; in duplici vaſe, vitreis organis deſtilla, & conſerua per annum.* Calculos renum frangit: renes mundificat: vrinã promouet: menſtrua ciet: regio morbo prodeſt.

ENVLAM vnà cum herba & radicibus Maio menſe contunde, & diſtilla.* Vrinam ciet: renes & veſicam mundat: calculos & arenas educit: caput & ventriculum roborat, &c.

PIMPINELLA vnà cum radicibus & herba menſe Maio colligenda eſt, contũdenda, atq; in balneo Mariæ diſtillanda, & conſeruãda per annum.* Calculos expellit: renes mundificat: mẽſes ciet: peſtilentiæ medetur, &c.

De aquis excalfacientibus matricem.

ARTEMISIAM Maio menſe colligito, contundito, atq; in balneo diſtillato.* Ad tuſſim, menſtruorum ſuppreſſionem valet, ſomnum inducit: ventriculum excalfacit: hydropem curat per 40. dies pota, &c.

PVLEGIVM cùm flores profert, legito, contundito, ac diſtillato.* Vterum excalfacit: menſes commouet: ſecundinã expellit: craſſos in pectore humores incidit, tormina vẽtris ſedat: phlegma conſumit, &c.

SABINAM Septembri menſe collige, contunde, ac in balneo diſtilla, & per annum conſerua.* Retentos menſes prouocat: vertiginem aufert, fronti ſuperpoſita.

LEVISTICVM mẽſe Maio diſtilla vitreis organis in balneo Mariæ: & conſerua per annum.* Calculos expellit: dolores capitis mulcet, ſuperpoſita: matricis vlcera curat, &c.

De aquis alterantib. bilẽ atram in capite.

LVPVLORVM ſummitates circa Aprilis finẽ legito, contũdito, ac in balneo Mariæ diſtillato.* Sanguinẽ ab aduſtis & melãcholicis humoribus purgat: ſcabiei, lepræ cõfert: lienis obſtructiones aperit, &c. Cæterùm bilem quoq; atrã in capite concoquit, aqua fumi terræ: de qua vide ſuprà.

De aquis concoquentibus bilem atram in pectore.

IN PECTORE bilem atram concoquũt, aqua Meliſſę, Cardui benedicti, &c. de quibus vide ſupra ſuo loco.

De aquis alterantib. bilem atrã in corde.

BORRAGO, cùm floret, legẽda eſt, vnà cũ radicibus herba & florib. contũdenda, ac in duplici vaſe, vitreis organis diſtillãda eſt.* Cor & cerebrum roborat: ſanguinem mundat, &c.

BVGLOSSA mẽſe Iunio diſtillanda eſt.* Syncopen, mœrorẽ aufert: lætitiam parit: cor & cerebrum confortat, &c.

IN CORDE etiam bilem atram concoquũt, aqua Meliſſæ, Roriſmarini, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

De

De aquis concoquentibus bilem atram in hepate.

ASARVM mense Augusto, vel Septembri colligito, contundito, ac distillato.* Febres omnis generis pellit: partum viuum expellit, &c.

IN HEPATE quoq; atrã bilem concoquunt, aqua Cichorij, Fumi terræ, Lupulorum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

De aquis concoquentibus bilem atram in splene.

OVSCVTA, cùm nodos vel semina profert, distillanda est. * Lienem, hepar & pulmones mundat: regium morbum curat: lapidem ex renibus pellit, &c.

SCOLOPENDRIVM mense Maio colligito, ac distillato. * Splenis & hepatis obstructiones tollit. sanguinem mundificat: quartanam curat: cor corroborat.

CORTICES & folia TAMARICIS Maio mense legito, ac vitreis organis, duplici vase distillato, & per annũ seruato.* Lienis obstructiones, & duritiem tollit. sanguinem mundat: splenem roborat, &c.

THYMVM Iunio mense distillandũ est. * Cerebrum, ventriculũ & splenẽ roborat: quotidianam febrẽ curat, cum absinthij aqua pota, &c.

De aquis alterantibus qualitate occulta.

* AQVA ex sanguine humano. Quod ad destillationem sanguinis attinet, nõ vnus est eius destillandi modus. Pleriq; enim accipiunt sanguinem humanum, ex homine boni temperamento, & carnosi, ad annum trigesimum sextum, ex eoq; aquam lento igne, & organis vitreis eliciunt: idq; nonnulli ter repetunt. Alij sanguinem ipsum recentem, cum aqua ardente commiscẽt, indeq; aquam extrahunt, & hunc modum alijs præferunt. Aliqui loco mundo ac pendenti sanguinem locãt, vt ab eo secum omne percoletur, ac separetur: postea optimè conterunt, & lento igne destillant aquam: inde aucto nõnihil igne, non tamen admodum, destillare sinunt id omne, quod destillare potest: mox frigefacto vase, quod reliquum est in fundo, siccum, ponunt in fumo reuerberationis appellato, igneq; nõ multum violento, in calcẽ redigunt, cui calci aquam superiùs extractam infundunt, duabusq; horis seruere supra cineres sinunt, & quod dissolutum fuerit, in aliud vas demittunt: nouaq; iterum superfusa aqua, idem efficiunt, ac reperunt, dum totum sal detractũ fuerit: tumq; extracta, repente balneo M. aqua, in fundo sal candidissimum remanet, cuius mirabiles prædicant vires: quas non omnino à veritate abhorrere, naturæ proprietates ac consensus suadet. Sanguinem alij exiccatum, ac in puluerem redactũ in cucurbita, cuius collum sit longum, ponũt, appositoq; rostrato pileo, cum recipiẽte vase, igne lento distillant, dum omnis exhalet humiditas: aucto mox igne, sal in sublime effertur albissimum, cuius

A nequaquam minores esse vires asserunt, in pestilent a præsertim, maligniſq; febribus, & viribus restituendis. Sunt qui cum sanguine miscent, medullam Tauri, & Sperma ceti, cuiusq; libram, moschi ʒ.j. cineris oliuarum ʒ.ij. aquę vitæ optimæ ℔. ij. & cucurbita retorta aquam eliciunt, dum substantia omnis manauerit: quam denuò ter destillant calentis aquæ balneo, vt fœtorem omnem amittat, seruantq; vitreo vase optimè clauso, vtunturq; intus atq; extra, guttam vnam,

B aut alteram cum iure, aut vino exhibentes. Sed rerum adeò diuersarum, ac dissentientium coniunctionem, nunquã probaui, præterquã quòd destillationem sustinere moschum vix puto: Melius fieret, si in aqua ardente Diambram Mesuæ infunderemus, & Sanguinis sal dissolueremus, de quo dictum est. Gordonius sperma ceti tantùm, & medullam bubulã addebat, & quatuor eliciebat liquores, album, pallidum, flauum, postremò rubrum, crassiusculum, cuius ad tuendas

C vires, restituendosq; ægrotos penè desperatos, quiq; aliàs curari nõ possent, & ad alia complura, incredibiles vires prædicat: est tamen incredibilius, quod ait, cum Luna crescere, & decrescere. His autem stillatitijs è sanguine medicamentis rectè confectis, & interiùs exteriusq; adhibitis melius iuuari elephãti: si, & huiusmodi morbis laborantes, crediderim, quàm eo balneo. quod Galen. lib. 10. de simp. med facul. deridet. quod tamen si purgato diligenter corpore, supe

D rataq; interna viscerũ malignitate, fiat, fortasse ob sympathiã, qua tolli venenata qualitas partiũ posset externarũ, nõ omnino inutile videretur. Scribit aũt egregius Medicus Guainerius. de febre hectica loquens, in restituendis, alendisq; ægrotis huiusmodi è sanguine liquores plurimum facere: Bartholomæumq; Montagnanam Patauij, eo, perindè ac maximo arcano vti maximè solitum: cùm tamen parandi illius rationem

E ignoraret: quam sic ipse docet Guainerius: Sanguinem è sanguineis iuuenibus, optima victus ratione vtentibus, nuper detractũ, vbi quiescere permiseris, sic vt enatans aqua abijciatur, cum modico sale trito agitabis: pòst vbi 40. dies fimo obrutus fuerit, vase accuratè clauso destilla: aliquot vicibus aquam fæcibus superinfundens: aquam sic tandem habueris, è qua, adiecto saccharo, Zulapium confici potest, maximo auxilio, his qui hectica febre laborant. Quòd si stillatitia eadem aqua, iterum fimo quadraginta

F diebus maceretur, melior adhuc esset, fæcibus, si quæ in fundo remanserint, reiectis. Fiat igitur in humo fouea, & tritica pasta circumliniatur: in ea fimum, in fimo vas locetur, sic tamen, vt vasis dimidium in aere extet. Vel loco fimi, vinaceæ adhibeantur: aut ad Solem appone, diebus canicularibus. Quod si dictamnum, scordium, tormentillam, citria mala, cum radice borraginis, oxalidis, endiuię, & huiusmodi iungeremus, mirabiles haberet in pestilentia vires. Capitis etiã morbis auxiliari tradunt, & virtutem vitalem roborare. *Hieron. Rubeus.*

AQVA exſtercore humano, chymicis organis diſtillata, auro & argento pondus adauget. *Hermes.*

Fit ex humano ſtercore vitreis organis, aqua, præſertimq; ex eo, quod homo rufus excreuerit: quæ cuniculoſis, exedentibus, ſinuoſis, & cõtumacibus vlceribus mirificè opem fert: delet & oculorum argemas, ac nubeculas: quinetiã carcinomata ſanat exterius adhibita. Intus verò ſumpta, comitiales iuuat, lapidem in renibus ac veſica comminuit, aqua inter cutem laborantibus prodeſt: item & ijs auxiliatur, qui non modò à cane rabido demorſi ſunt, ſed etiam ab omnibus alijs animalibus icti, quæ venenum eiaculantur. *Matthiolus.*

AQVA Ceraſorum non multò ante ex arbore decerptorũ, vi mediocris ignis extracta, ſi in os epilepticiimmittatur, quoties eum paroxyſmo corripi contigerit, impetum morbi violentiſſimi inhibebit. Doſis erunt ʒ.iv. *Manardus.*

AQVA ſtillatitia ex floribus tiliæ, epilepticis pueris mirandum in modum confert, quocunq; modo miniſtretur. Sunt, qui ciſocient viſcum quercinum, ſucceſſu admodum fœlici & optato. Caudex betulæ procedente vere inciſus, vel caſtratus, ingentem copiam aquę reddit, cui vis ineſt maxima ad comminuendos renum calculos, ſi bibitur. *Matthiolus.*

Aqua cancrorum.

CANCRI aut GAMMARI bulliant cum aqua ſemperuiui maioris in vaſe duplici, accuratè occluſo per diem integrum: pòſt deſtillentur igne ſubiecto. Aqua ter affundatur capiti mortuo: tum demum reſeruetur. Inflammationibus, ambuſtis, & carcinomati multum confert. *Quercetanus.*

Aqua ſpermatis ranarum.

SPERMA aut ſemen ranarum colligitur menſe Martio. Deſtillatur autem per alembicum vitreum. Elicitur aqua vredini, & inflammationi opportuniſſima. *Quercetanus.*

De aquis purgantibus.

ENVLVM, cùm flores profert, legito, contundito, ac in balneo Mariæ vitreis organis diſtillato: & conſerua per annum. * Ventrem laxat pota ad ʒ.iij. quantitatem: hydropem curat: quotidianam febrem tollit.

AQVA CORTICVM SAMBVCI * ventrem laxat, hydropem curat, &c. Aqua foliorum ſambuci refrigerat, capitis dolorẽ mulcet. Aqua verò florũ ſambuci pectus dilatat, hydropicis confert, hepatis, lienis, ac renum obſtructiones aperit: tertianã febrem curat, ventriculum roborat, ſanguinem mundificat, &c.

DE AQVIS PVRGANtibus compoſitis.

Aqua purgans.

℞. Florum Perſicorum, Scammonij, Turpeti, ana part. æquales.

A Deſtillentur in balneo Mariæ, & ſeruetur in vaſe vitreo ad vſum. Modicè admodum ſoluit. *Hieron. Rubeus.*

Aqua purgans, alia.

℞. Rad. Hellebori nigri, purpureos flores habentis, q.ſ. eſt. Has recẽtes ardente aqua macera: inde igne primùm leui, mox auctiore, dum liquor aſcenderit omnis, deſtilla. Aquam ardentem deinde ab ellebori ſubſtãtia ſepara igne leuiſſimo. Balneum in eo quod remanet, diſſolue ſac
B chari candi, quod ſatis eſſe videbitur. Datur epilepticis ad grana tria cum aqua mulſa, vel communi, in qua hippogloſſum fuerit decoctum. *Hieron. Rubeus.*

Aqua purgatoria alia.

℞. Ligni aloes
Cinnamomi
Turpeti —— } ana ʒ.j.
Aloes hepaticæ
Colocynthidis
C Caryophillorum ℈.j.
Croci ℈.j.
Moſchi opt. ʒ.j.
Iulapij violati ℔.j.
Aquæ ardentis circulatæ ℔.ij.

Macera 12. dierum ſpatio, cola, & ad vſum vaſe vitreo optimè clauſo ſerua. Datur ad ʒ.ij. atque etiam tres. *Idem.*

Turpetum minerale.

D ℞. Calcis viuæ, Talci opt. calcinati, ana ℔.j. Fiat ex his ſorte capitellum, cum quo bulliat ſeptem horarum ſpacio libra vna Mercurij, quinquies prius exaltati, ac quaque vice reuiuificati, vt artis eſt: ſicq; obtinebis perfectam mercurij purificationem, & fixationis veræ initium ad omnia opera. Nam hę calces adeò ſunt fixatiuę, vt ſublimationibus ſuper ipſas reiteratis, tandẽ figatur Mercurius. Hunc præparatum Mercurium crudum ſolue cũ regali fœtido ac proprio
E menſtruo. Solue etiam ſeorſum metallinæ Antimonij bene præparatæ ʒ.iij. Auri per ſtybium præparati, vt decet, ʒ.j. Has omnes ſolutiones in matratium vitreum impone, & obtenebrabitur vas: ſepeliantur in Athanore, dando lentiſſimũ ignem, donec clareſcant. Tunc aucto igne, diſtilla per roſtratum alembicum aquam ex fæcibus ad ſiccitatem, reponendo ipſam quater ſuper caput mortuum. Tunc nouam aquam fixatoriam denuò affunde, quæ ſupernatet materiæ
F quatuor digitos: fac digerãtur per duos, aut tres dies, tum demũ deſtillentur bis, aut ter ſuper fæces, dando etiam ſub finem ignem ſublimationis, vt quæ non ſunt verè mortificata, reſurgant, ac exaltentur: quæ reſeruentur ſeparatim: non enim inſeruiunt noſtro operi. Maſſam illam mortuam cape, quam in puluerem redue, hunc q; in vaſe cõuenienti in ſecundo gradu reuerberij per duodecim horas examinato, agitãdo, ac mouẽdo baculo puluerem, donec prodeat in Salamãdram rubicundiſſimã, ex qua acrimoniã omnẽ ac totum venenum ſic elicies:

℞. Phleg-

℞. Phlegmatis vitrioli, & aluminis aã. ℔.ij.ß.
Aceti destillati ℔.ij.
Calcis terræ nostræ pellucidæ, ac fixæ ʒ.iv.
Salis carneoli cristallini ʒ.j.
Ouorum album.num.xx.
Destillentur bis super fæces per alembicum. Huius aquæ misce ℔. iij. cum libra vna pulueris tui Mercurij, vt suprà, præparati: & in alembico destilletur, aqua à fæcibus quater: vltima vice pelle ad siccitatem. Hoc facto, pulueren cõtunde super marmore, & noua aqua fixatoria iterum affusa, destillẽtur adhuc quater, vt suprà: tum demum cum vini alcoole supra pulueré quinquies pestillato, nouum semper affundendo, fixabis, & dulcorabis tuum Mercurium, quem præcipitatum, aut Turbith minerale, quòd viscidos, & crassos humores expurget, Chymiatri nuncupant. Huius exhibentur grana octo cum conserua betonicę, & aqua theriacali, debitis præcedentibus purgationibus, ad curationẽ luis Venereę. Cum ʒ.ij. extracti Cucumeris agrestis, ʒ.j. extracti hermodactylorum, & ϑ.ß. dicti præcipitati, fit mixtura: cuius ϑ.ß. misceatur cum ʒ.ij. aquæ thæriacalis, & fit potio, quæ exhibetur podagricis quater, & quinquies, pro vetustate, siue duritie morbi, & ęgrotantis viribus, Vere, & Autumno. Nam sine vlla perturbatione, serosa excrementa mirum in modum expurgat, & ex ipsis iuncturis educit. Si cum diaphoreticis permisceatur, sudores solummodo mouet, & multis etiam hac ratione affectibus medetur. Cũ butyro solus permixtus, cancrosa, & phagedęnica, præsertim luis Venereę vlcera curat, quemadmodum & fistulas, & callositates omnes. Ex triapharmaco, & prædicto præcipitato fit emplastrũ, quod si cum tenui cereo in vesicæ collum imponatur, vt decet, curat ipsius vlcera, & carunculam omnino sine vllo dolore, & periculo aufert. Aqua fixatoria pro dicto opere fit ex Climia, lapide Sedenegi, lapide perlato, marchasitarum sulphure rubicundo, lacerta viridi & rubra, halinitro, & sale aluminoso. ignis datur, more stygiæ communis. Inter omnes gradationum aquas hæc est præcipua, & valde fixatoria, si quis illam verè assequatur. *Quercet.*

Turpetum minerale.

℞. Mercurij vini purificati ℔.ß.
Olei vitrioli ℔.j.
Misceantur & ponantur in cucurbita vitrea, & destillentur. Quod cùm bis vel ter factum fuerit, mercurium tuum in fundo inuenies induratum & album, quem exime, tere, spirituque vini ablue, distillando tamdiu, donec acrimoniam prorsus exuat. Morbo Gallico vnicè prodest. *Innominatus.*

Diacatholicum Theophrasti.

℞. Aloes succocitrinæ ʒ.j.
Colocynthidis ʒ.vi.
Agarici electi, Hellebori nigri, Scammonij, Spec. Diarrhod. Abb. ana. ʒ.ß.
Eliciatur succus vino rectificatus, more chymico. *Theophrastus Paracelsus.*

Liquor vomitum mouens.

℞. Bryoniæ, Cyclamini ana ʒ.iij.
Ellebori albi ʒ.vj.
Purgentur accuratè ac redigantur in pulueren: leniter siccentur in aere: his affunde Aquam vitæ, dum duobus digitis supereminеat: digeratur aliquot diebus in balneo: hinc lentè distilletur, dũ nil vltra elabatur: quod restibile fuerit iterũ in pulueren redige, ac huic nuper extractam aquam iterum committe: id repetatur ter. Plumæ apicem huic liquori immerges, ac vino maluatico elues, quod propinatum illicò vomitum irritabit. *Heurnius.*

DE AQVIS COMPOSITIS confortantibus.

Aqua sacchari destillata.

℞. Sacchari ℔.iv.
Rhapontici ℔.j.
Rhabarbari ʒ.j.
Florum Mercurialis ℔.j.
Vini generosi tantum, vt emineat parum.
Contundantur omnia, & macerentur simul sex diebus tepentis aquæ balneo, vel fimo: deinde eodem balneo vitreis organis destillentur: inde fæces diligenter prælo exprimantur, illisq; aquę stillatitiæ, scabiosæ, fumi terræ, borraginis ana ʒ.vj. affundantur: inde prælo denuò exprimantur: stillatitięq; huiusmodi aquæ filtro excolentur, tum perspicuę sint: cum priorią; aqua coniungantur. Ad multa morborum genera valet, stomachi præsertim, & lienis imbecillitati, doloribusq; dentium, & capitis. Hæc autem eò efficaciora reddentur, si ad huius aquę libram ϑ.ß. Olei vitrioli adieceris. *Rubeus.*

Aqua sacchari destillata, alia.

℞. Sacchari ℔.ß.
Fragorum maturorum ℔.j.ß.
Terantur simul, & octo diebus tepẽtis aquę balneo macerentur: inde eodem tepente balneo aqua extilletur: exibit aqua ad faciei ictus cum inflammatione, ad lacrymantes oculos, ad visus imbecillitatem admodum vtilis. *Rubeus.*

Aqua Mellis.

E Melle difficilè aqua elicitur, quòd facile ignis vi ferueat, & totum ascendat: quamobrem alij vitrum cõmiscent, alij arenam: pleriq; oleo cucurbitam interiùs inungunt, sed melius sinceram destillatur, præsertim vbi etiam fęcibus vti consilium est, lineisq; pannis aqua madentibus pileo & cucurbitæ assiduè circũpositis, exiguoq; igne inferiùs admoto, tumenti, feruentiq; resistimus, multũ vacui in ipsa cucurbita relinquentes, sic vt quinta solùm parte impleatur, aut ad summum quarta. Quoniam autem igne satis vehementi tandem opus est, idcirco optimè luto incrustari debet cucurbita, quam nõnulli etiam curuam accipiunt. Primò autem aqua exit alba:

auctiore mox igne, flaua: & tandem rubra, quæ ſeorſim colligitur, cùm ignis odorem ſapiat, & ad alia adhibeatur, quàm duæ priores. Nam ad vlcera profunda, ſerpentia, ſordida, cum vnguentis vtiliter miſcetur, & capillos tinit. Superiores verò, alba & flaua, purgato iam corpore, ſuffuſiones & albugines oculorum ſanat: leniortamen ea putatur, quæ è melle roſaceo, deinde quæ ex melle communi, pòſt etiam, quæ è ſcillitico. Quòd ſi oculares herbas infuderis nempe feſeli, euphragiam, chelidoniam, rutam, ſummitates atq; etiam ſemen fœniculi, ſagapenum, modicum ſacchari candi, ammoniacum, galbanum, multò efficacius medicamentum efficeris. Caſui pilorum, ipſisq; producendis, ac rufandis, optimè faciunt eædem aquæ, & earũ, quas illis infuderis, rerum vires ad ſe trahunt, perinde ac aqua ardens. Sunt qui aquas omnes deſtillantes vnico vaſe recipiant, & vbi pars craſſior ad fundum vaſis, in quo ſeruantur, deſcenderit, perſpicuaque aqua euaſerit, tepentis aquæ balneo iterum deſtillant: idq; ſexies aut ſepties repetunt. Rufo enim colore amiſſo, aureum acquiret hic liquor: cuius in tuẽda valetudine, producendaque vita admirabiles penè vires prædicant: catarrho, tuſſi, lieni prodeſt: imbecillas vires reſtituit, ſtipationes reſerat: putredinem arcet, venenis reſiſtit ac vrinam ciet. *Rubeus.*

De aqua caponis.

Capo generoſus in aqua pura decoquitur cũ
Folijs Borraginis, Bugloſſæ ana M.j.
Conſeruæ Violarum, Roſarum, Borraginis,
Bugloſſæ ana ℥ ij.
Addito modico ex pulueribus cordialibus.

Diſtillentur omnia in balneo M. deinde aromatiza cum puluere triaſantali, & propina crebertimè. *And. à Lacuna.*

Aqua caponis alia.

Pvlpa vnius capi, detracta pinguedine & pelle, minutim incidatur, & cum aqua bugloſſæ abluatur. Deinde addita
Conſeruæ violarum, Borraginis,
Bugloſſæ ana ℥ j. ß.
Conſeruæ roſarum ℥ j.
Foliorum auri num. vj.

Miſceantur omnia diligenter, deinde in duplici vaſe reponantur, & ſecundùm artem diſtillentur. * Huius liquoris frequenter cochlear vnum exhibitum per ſe, aut cum iuſculis diſſolutum, collapſas vires reſtaurat. *Geſnerus.*

Aqua caponis alia.

℞. Pvlpam vnius capi curſu fatigati, & venati antequam iuguletur, pelle & pinguedine detractis, & in aquis nenupharis & lactucæ abluatur, addendo
Conſeruæ Violarum flor. Nenuphatis an. ℥ j.
Conſeruæ Borraginis, Bugloſſæ ana ℥ j. ß.
Seminis Papaueris albi, Lactucæ ana ʒ j.
Pul. diamargaritonis frig. ʒ j. ß.
Succi pomorum odorat. ℥ ij.

M. ſecantur omnia ſimul, & in duplici vaſe reponantur: diſtillentur ſecundùm artem. Vtatur vt ſuprà. * Extremè diſſolutis viribus à febre conueniens eſt. *Geſnerus.*

Aqua caponis alia.

℞. Caponem euiſceratum, atque in fruſta inciſum, depoſita pinguedine, decoquatur in ſufficiente quantitate aquæ ſecundùm artem.
℞. Brodij colati ℔ ij. ß.
Aquæ Borrag. Aquæ Bugloſſæ ana ℔ j. ß.
Flor. Roſarum, Violarum, Bugloſſæ,
Borraginis ana ʒ ij.
Cinnamomi electi ℥ j.

Diſtillentur in alembico vitreo ſecundùm artem. *Auguſtani.*

Aqua caponis alia.

Caponi plurimùm à nobis fatigato & occiſo pennæ ſiccæ euellantur citra vllam aquæ immerſionem ſeu macerationem: eumq; caponem ita deplumatum, & exinde euiſceratum, minutim vnà cum oſſibus, ſtomacho, hepate & corde conſcinde, atq; ad macerandum affunde
Aquæ roſarum ℔ j. ß.
Aquæ pugloſſæ ℔ j.
Aquæ meliſſæ ℔ ß.
Vini maluatici ℔ j. ℥ iij.
Cinnamomi electi ℥ ij.
Croci ʒ j.
Seminum endiuiæ ʒ iij.
Galangæ ʒ ij.
Zingiberis, Nucis moſchatæ, Macis,
Santali citrini ana ʒ j.
Cort. citri ʒ j. ß.
Florum cordialium ana ʒ j.
Coriandri præparati, Sem. melonum ana ʒ ij.
Pinearum ℥ j.
Florum arantiorum conditorum ʒ ß.

Stent hæc omnia in infuſione per horas viginti quatuor ſuper fornacem, vel in alio loco calido: exinde ſuper impoſito adaptato alembico diſtilla per balneum Mariæ, & in diſtillato liquore extingue aurum candens, præſertim tempore vſurpationis. *Colonienſes.*

Aqua caponis alia.

Capones duos generoſos ſumito, quorum vnum tamdiu, donec ab oſſibus carnes ſeparentur, coquito: exprimito, atq; ius ad vſum ſeruato: alterum verò caponem vna ſaltem bullitione coquito, deinde minutim ſcindito, quo facto, in veſicę, ſeu cucurbitę vitreæ fundo foliorum borraginis M. iij. ponito: mox ſupra hęc tantum medullæ panis, in ſuprà dicto iure madefactę, quantum ad ſorbendum totum ius ſufficiat, collocato: demum caponem indito, atque in cineribus, vel arena, vel balneo ſicco, leui calore diſtillato, ac conſeruato. *Florentini.*

Aqua cochlearum.

Mense Martio vel Aprili cochleas quantum voles ſumito: atque in loco aliquo per dies quatuor vel ſex ad purgãdum ſinito: poſtea in aqua coquito: extrahito, atque primum cum aceto, deinde

Unable to display this page

cti, Florum cheiri, Flor. primulæ veris, Roſarum rubrar. Flor. ſambuci, Spicæ nardi, Ligni aloes, Cubebarum, Cardamomi, Cinnamomi electi, Calami aromatici, Saluiæ, Baſilici, Gentianę, Calamenti, Santalorum omnium. Rad. acori, Rad. pæoniæ, Granorũ pæoniæ, Macis, Nigellæ, Cornu Ceruini, Raſuræ eboris, Chamædryos, Chamæpityos, Melligetæ, Maſticis, Thuris albi, Aloes hepaticæ, Myrrhæ, Florum Chamomillæ, Anethi, Artemiſiæ, Betonicæ ana ʒ.iij. A

Florum borraginis, Florum bugloſſæ, Meliſſę, Seminis aniſi, Fœniculi, Carui ana ʒ.ij. B

Spec. electuar. de gemmis, Diarrhodon, Triaſandali, Aromat. roſ. ana ʒ.ß.

Spec. Diamoſchi dulc. Diambræ, Diagemmæ, Theriacæ, Diacori, Dianthos ana ʒ.ß.

Florum lychnidis altilis rubr. Flor. calendulæ, Radicum bardanæ, Radic. filicis ana ʒ.ß.

Chelidoniæ maioris cum radiculis à terreſtri immũdicia repurgatis, & reſectis folijs marcidis ʒ.j. C

Rhabarbari electi ʒ.j.ß.

Olei terrebinthinæ ℔.j.

Omnia ſuprà dicta bene puluerizata ponantur quælibet & ſingula ſuo tempore (incipiendo à vere continuandoq; per æſtatem) in aqua vitæ optima quæ facta ſit ex vino generoſiſſimo, per alembicum vitreum, fermẽteturq, in ea toto ſingulorum præſertim florum & herbarũ colligendorum tempore, obturando quàm exquiſitiſſimè vas vitreum, operculo vitreo circumlutato. D Aqua autẽ vitæ, in qua macerabuntur dictę ſpecies, ſit ad pondus librarum viginti ſex plus minus. Si in tres diuerſas botias diuideres aquam, ſimiliter ſpecies, & res ad ratam diuide: quia ſecuriùs diſtillabis in tribus vicibus, quàm in vna. Et pone botiam cum ſuper impoſito alembico in balneo Mariæ ſub moderato igne. Primùm exibit elixir vitę: & ſerua illud per ſe, bene obturando vas vitreum, ne reſpiret. deinde ſtillabit aqua groſſior, quæ ſolùm ad viliores vſus valet. E Fæces verò, quæ remanebũt in alembico, cucurbita, vel veſica, æquiualent theriacæ, & ſeruiunt pauperibus ad plures infirmitates. *Colonienſes.*

Liquor magnus magiſtralis, Fiorananti.

℞. Olei communis ℔.xx.

Vini albi ℔.ij.

Coquantur ſimul vſq; ad vini conſumptionem: deinde addantur,

Florum Roriſmarini ℔.iij. F

Ligni aloes ʒ.vj.

Olibani, Bdellij ana ʒ.x.

Miſceantur in vaſe terreo vitreato, & menſe Auguſto ſub terra maneant ſepelita per ſex menſes: inde eximantur, addanturque

Saluiæ, Roriſmarini, Rutæ,

Betonicæ, Millefolij, Rad. conſolidæ maior.

Tamaricis, Viticellæ ana M.j.

Galangæ, Caryophyllorum,

Nucis moſchatæ,

Spicænardi, Croci ana ʒ.j. Sarcocollæ,

Sanguinis draconis, Maſticis ana ʒ.ij.

Aloes hepaticæ,

Reſinæ pini ana ʒ.ix.

Picis Græcæ ℔.j.

Ceræ flauæ, Axungiæ ſuillæ ana ʒ.xviij.

Hypericonis ℔.ij. Moſchi ʒ.j.

Miſceantur bene, & balneo calentis aquæ coquantur, vſque ad herbarum exiccationem: colaturæ adde pro qualibet libra

Balſami artificalis noſtri ʒ.vj.

Fructuum, ſiue pomorum herbæ Balſaminæ q. ſatis eſt.

Et ſerua in vaſe vitreo optimè obturato ad vſum. Confert vulneribus omnibus, præſertim neruorũ, venenarũ, & oſſiũ: tineę, catarrho, tuſſi: capillos auget, eoſq; nigro colore tingit, &c.

Elixir vitæ, Leon. Fiorananti.

℞. Caryophyllorum, Nucis moſchatæ,

Zedoariæ, Zingiberis,

Galangæ, Piperis albi,

Piperis nigri ana ʒ ij.

Baccarum iuniperi, Cort. mali citri,

Cort. mali aurant. Saluiæ,

Baſiliconis. Roriſmarini,

Menthæ, Maioranæ,

Baccarum lauri, Pulegij,

Calaminthæ, Flor. Sambuci,

Roſarum rub. & alb. Spicænardi,

Cubebarum, Ligni aloes,

Cardamomi, Cinnamomi,

Calami aromatici, Stœchados,

Chamædryos, Chamæpityos,

Granorum paradiſi, Macis,

Thuris maſculi, Aloes hepaticæ,

Sem. Arthemiſiæ,

Sem. Maioranæ ana ʒ.ij.

Ficuum, Paſſularum,

Dactylorum, Amygdalarum,

Pinearum ana ʒ.vj.

Mellis albi ℔.j Moſchi ʒ.j.

Sacchari albiſſ. ℔.iv.

Aquæ vitæ optimæ circulatæ ℔.xv.

Terenda terantur, miſceantur, & macerentur per dies decem in cucurbita vitrea optimè clauſa: inde calore balnei deſtillentur: demum per menſes duos circuletur aqua: & habebis elixir. Quo facto materia in cucurbita relicta eximatur ac denuo deſtilletur calore cinerum vehementiſſimo, & emanabit aqua rubea, ſicut ſanguis fœtida, fumoſa, & turbida: quæ etiam circulanda eſt, vt prima. Eſt enim pars ignea, & tantę virtutis, vt quaſi mortuos reſuſcitet. Atque hæ duæ aquæ ſeorſim ſeruãdæ ſunt in vaſis vitreis optimè obturatis. Prima à multis morbis hominem preſeruat, ſi bis in hebdomada ʒ.j. ſumpta fuerit. Valet ad vulnera: viſum conſeruat: Venerem excitat: mulierum ſterilitatem remouet. Secunda verò, quæ rubra eſt, conuenit dolori matricis, pleuritidi, doloribus colicis, dentium: curat & ſanat omnia genera febrium: loquelam amiſſam reſtituit, ſi ʒ.j. huius aquæ ſumatur.

Elixir

Elixir vitæ.

℞. Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Macis, Zedoariæ, Galangæ, Piperis longi,
Pyrethri, Cort. Citri, Maioranæ, Saluiæ,
Ammi, Nardi Indici, Xyloaloes,
Cubebarum, Cardamomi,
Cinnamomi, Menthæ, Lauendulæ,
Costi, Pulegij, Origani, Calaminthæ,
Calami odorati, Stœchadis, Chamedryos,
Chamæpityos ana part. æquales.

In puluerem redacta, vino optimo macerentur, B
inde leuissimo igne, vitreis organis aqua excipiatur. Primus liquor perspicuus, optimusq; erit: quemadmodum & secundus: tertius abijcitur. Potest & nonnihil Moschi lineo panno inuoluti, addi, assiduè autem in ipsa aqua moschi nodulus appensus maneat. Cochlearis mensura bibitur ieiuno stomacho: confert autem tremori, paralysi, coli dolori, quē frigidus humor, aut spiritus genuerit. Tardat canitiem, iuuentutis robur conseruat, calculū in renibus minuit. *Thadæus Florentinus.*

Aqua vitæ optima.

℞. Cinnamomi electi ℥.x.
Ligni aloes ʒ.v.
Cardamomi, Cubebarum,
Caryophyllorum ana ʒ.iij.ß.
Galangæ ʒ.iij.
Santali citrini ʒ.ij.ß.
Ros. rub. sicc. ʒ.iij.ß.
Nucis moschatæ,
Macis ana ʒ.ß.
Moschi ʒ.j. Ambræ G.xl.
Aquæ vitæ circulatæ ℔.xij.
Syrupi de Cort. mali citri,
Miuæ citoniorum ana ℔.j.

Puluerizanda puluerizentur, & misceantur in vitro optimè obturato, agitando quotidie bis, vel ter. Et cùm per mensem sic steterint, coletur, & seruetur ad vsum. Amissam memoriam restituit, E
sensus, cor, stomachum, & cerebrum corroborat: mœstitiam fugat, præseruat à peste, & apoplexia: omnibus denique morbis frigidis subuenit. *Lucas Ghinus.*

Aqua vitæ optima.

℞. Cubebarum, Cinnamomi, Galangę, Nucis moschatæ, Caryophyllorum, Zingiberis ana part æquales. (plum.
Saluiæ, seu athanasiæ, aut ambrosiæ quadru-
Aquæ ardentis optimæ, circulatæ, quantum F
est pondus omnium.

Misce, & distilla. Huius aquæ vsu M. Gallum Caroli Imp. Medicum annos centum viginti quatuor vixisse refert *Gesnerus*

Aqua vitæ, vitam prolongans.

℞. Cinnamomi electi, Cubebarum,
Galangæ, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ, Zingiberis ana ʒ.iij.
Saluiæ ℔.j. ʒ.ij.

Hæc omnia macera in duabus ℔. & ʒ. iv. aquæ A
vitæ opt. & circulatæ, & destilla. Hac aqua M. Gallus Caroli V. Imp. Medicus vsus, vixit annos 129. *Ranzonius.*

Aqua stillatitia odorata valde.

℞. Aquæ rosarum stillatitiæ ℔.vj.
Rosarum Damascenarum recent. ℔.iij.
Flor. Lauendulæ, recent.
Flor. Spicæ recent. ana ʒ.iv.
Flor. Periclymeni, flor. Iasmini,
Flor. Ligustri ana ℔.j.ß.
Flor. mali aurantij sicc. ʒ.iij.
Cort. mali citr. exicc. ʒ.ß.
Caryophyllorum ʒ.j.ß.
Cinnoamomi, Ireos optimi,
Styracis calamitæ, Belzoini ana ℈.ij.
Nucis moschatæ ℈.j.
Vini Cretici, cyathum j.

Quæ in puluerem redigi possunt, in pollinē adducantur omnia, aliquotque dierum, nempe vnius, aut alterius (sunt & qui plurium spacio) macerentur, inde calentis aquę balneo educatur aqua, cui addunt Moschi, Ambræ ana ℈. j.ß. seruantq; inde in Sole plerosq; dies: inde vtuntur. Cordi & cerebro prodest exteriùs, interiusq; adhibita, nec non & stomacho. Sunt, qui santalos addant, & alia huiusmodi, quæ vsus ipse, & scopus vtentium suadet. *Hieron. Rubeus.*

In Italia fragrātissima aqua extillatur ex floribus malorum citriorum, limonum & arantiorū, quorū cùm apud nos inedia sit, ita imitabimur.

D Accipiemus illam abrasam flauedinem teneram pomorum (in qua fragrantię focus resedit) succo pomorum aspergemus (modo ad frigidū vsum ducere velimus) aut vino: vel si calidioribus accommodemus, Cretico vino, imò & Aqua vitę, & diebus quibusdam digerantur, vel ilico excisa à pomo flauedo, sine attritione extilletur balneo: ita cortices cotoneorum malorū. Vtilis hæc aqua præter suauem odorem quem spirat, vsibus quotidianis, & quoq; miscetur Sacharo. Veneno & pesti resistit, halitum oris commendat, melancholiam discutit, stomachi pituitam dissipat, oculorum crassitiem extenuat, ictibus venenatis appositа prodest: epithemata cordi gratissima inde fiunt in populatim grassantibus morbis. *Heurnius.*

Aqua vitæ preciosa Fuckeri.

℞. Radicum Ostrutij, rad. Chamæleonis,
Rad. Rosarum, rad. Valerianæ,
Rad. Rapontici, rad. Angelicæ,
Rad. Rhabarbari, rad. Chelidoniæ,
Rad. Morsus Diaboli, rad. Pæoniç, rad. Satyrij,
Rad. Polypodij, rad. Petroselini, rad. Fæniculi,
Rad. Glycyrrhizæ, rad. Apij, ana ʒ.ij.
Rad. Leuistici, rad. Enulæ,
Rad. Priamiæ Indicæ (peu forte)
Rad. Ranunculi (Maaybtūm)
Rad. Dictamni, rad. Pimpinellę, rad. Petasites,
Rad. Ferulæ, rad. Anethi, ana ʒ.j.
Rad. Gentianæ, ʒ.j.
Sem. Pæoniæ, sem. Anethi ana. ʒ.j.

Rad.Ideos(Ireos fortè)ʒ.j.
Galangæ,Calami aromatici, Zedoariæ,
Hermodactylorum, Turbith ana ʒ.j.
Allij ʒ.vj.
Rad.rub.tinctorum,
Ataram wurtz(Acori fortaſſis)ana ʒ.j.
Agarici,Mithridatij ana ʒ.vj.
Succini albi pul.ʒ.ij.
Rad.Pyrethri ʒ.vj.
Ein wurtz Weyſchlagenant ʒ.j.
Been albi,Been rubri ana ʒ.vj.
Ein wurtz genant Graffeyt ʒ.j.
Stall wurtz ʒ.j.
Nucis moſchatæ,Macis ana ʒ.vj.
Caryophyliorum ʒ.ß.
Spicæ ʒ.j. Croci ʒ.ij.
Flor.Carthami ʒ.ij.
Cinnamomi ʒ j.
Granorum iuniperi ʒ.j.
Baccarum lauri ʒ.ß.
Cumini Romani,Sem. Cinæ ana ʒ.vj.
Sem.Apij ʒ j. Sem Aniſi ʒ.vj.
Sem.Fœniculi,ſem.Aquilegiæ,
Die körner von den wein rauten ana ʒ.vj.
Abrauten ʒ j.
Sem.Flor.tiliæ ʒ j.
Carpobalſami, Santali rubri ana ʒ.vj.
Ligni aloes ʒ.ß.
Lap.cancrorum crudorum ʒ j.
Cornu ceruini præparati, & pul ʒ.j.
Eboris ʒ.j.
Margaritarum perforatarum,
Coralli rubri,ana ʒ.vj.
Vnicornu ʒ.ß.
Oſſis de corde cerui ʒ.ß.
Flor.frumenti,flor.Tritici ana ʒ.j.
Moſchi q.ſ.
Aquæ vitæ ter deſtillatæ ein hatb Wiener ſchaff.

Ponantur omnia in phiala magna per 40. dies, &c.cola, & ſerua. Feſti medetur mirificè, & ad omnia venena valet:pectus mundificat: pleuritidi medetur, &c. Capitur cum ſaccharo, vel tabularum forma.

Aqua ad iuuentutem conſeruandam, & ſenectutem tardandam.

℞.Ligni aloes,
Caryophyllorum,
Zingiberis,Galangæ,
Cinnamomi,Macis,
Nucis moſchatæ,Piperis longi,
Calami aromatici,Cubebarum,
Rhabarbari electi, Granorum Paradiſi,
Cardamomi ana ʒ ij.
Roriſmarini Chelidonij,
Mercurialis,Cardui benedicti,
Imperatoriæ, Dictamni albi ana ʒ.j.
Aquæ vitæ optimæ ℔.vj.

Macerentur per dies octo: deinde deſtillẽtur. Aque deniq; addẽ pro qualibet libra Sacchari albiſſimi in aqua roſ. diſſol.ʒ.ij.moſchi G. iix. & ſerua in vaſe vitreo optimè obturato. *Fioravan.*

Aqua Theriacalis

℞.Theriacæ Alexandrinæ ʒ.ij.ß.
Myrrhæ electæ ʒ.j.ß.
Croci ʒ.ij. Spiritus vini ʒ vj.

Miſceantur omnia,ac per cineres in alembico vitreo,ſubiecto igne lentiſſimo deſtillentur:deſtillata circulentur in baln.Mar.per octo dies, & rurſus deſtillentur. Hæc aqua ſummam contra peſtem,& omnia venenata vim habet, & cor maiorem in modum roborat. *Quercet.*

Aqua Theriacalis alia.

℞.Scobis ebeni ℔. ij. vino maluatico macera, & vino albo ana ℔.j. per duos dies in loco calido, clauſo vaſe,ſæpe agitando.

Adde Cinnamomi, Granorum paradiſi, Carui,Caryophyllorum,Piperis ana ʒ.j.ß.
Rad.pæoniæ, Nigellæ,Iuniperi ana ʒ.j.ß.
Zingiberis,Rad.Angelicæ ana ʒ.ij.
Aſari,Viſci recentis ana ʒ.ij.
Croci ʒ.ij.
Cort.rad. Capparorum,Cort. Tamaricis,
Rad. Enulæ,Rad. Gentianæ,Polypodij,
Lapathi, Cort.rad. Fraxini,Epithymi,
Ceterach ana q.ſ.
Theriacæ Alexand.℔.ß.

Diſtilla.Da ʒ.ij.pro doſi cum ſero lactis caprini, purgato priùs corpore. * Valet plurimũ in morbo Gallico. *Syluius.*

Aqua vitæ præcioſiſſima.

℞.Cardamomi,Piperis albi,
Piperis longi ana ʒ.ß.
Galangæ,Macis,
Caryophyllorum,
Granorum paradiſi ana ʒ.ß.ℨ.j.
Ligni aloes ʒ.ij. Zingiberis ʒ.iij.
Cinnamomi,Cubebarum ana ʒ.ß.
Maioranæ,Roriſmarini,Menthæ,Pulegij,
Rutæ,Saluiæ,Nardi Gallicæ,Aſparagi,
Florum anthos,Roſ.rubrarum ana M.ß.
Sem.cumini ſylueſtris ʒ ß.
Aniſi,Fœniculi ana ʒ j.
Coriandri,Sinapi ana ʒ.ij
Sem.pæoniæ ʒ.j.
Sem.cumini Romani ʒ.ij.
Rad.enulæ Camp.Rad.iridis ana ʒ.j.
Rad.Angelicæ ʒ.ß.
Rad.Teucri, vulgò pimpinellæ ʒ.ß.
Rad.pæoniæ,Doronici ana ʒ.ß.
Dictamni albi ʒ.iij
Sacchari candi albi ℔.ij.

Singula inciduntur modicèq; conteruntur,& ex vino generoſo quinquies diſtillato, correctoq; macerantur in fimo,vel aqua calẽte,diebus quatuordecim, ampulla diligentiſſimè obſerata. Deinde operculum roſtratum ſuperimponitur, & commiſſuris luto oblitis, ex balneo cum modico igne diſtillantur. Poſtea ampulla aperitur, & liquor qui effluxit, rurſus ſuper fæces funditur, iterumque cuocatur,vt antea,iſque labor quinquies repetitur. Tandem aqua ardens diſtillata vitreo conditur,& adiectis

Croci

Croci Orientalis ℈.j.
Moschi, Ambræ ana ʒ.j.
Fol. auri ʒ.ß.
optimè clauditur, finiturque dum omnis vis extracta fuerit. * Præstantissima est aqua vitæ ad morbũ attonitum, comitialem, vertiginem, paralysim tum præcauendam, tum curandam: memoriam confirmat, roboratque: omnes facultates reficit, iuuat, & auget. Dantur guttæ tres, vel quatuor, ex aqua tiliæ, betonicæ, melissæ, cerasorum, aut simili peculiari. *Andernacus.*

Alia minus sumptuosa.

℞. Calami aromatici ʒ.ij.
Cinnamomi, Ligni aloes, Zingiberis ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Cardamomi, Macis,
Cort. citri ana ʒ.ß.
Florum rorismarini P.ij.
Florum lauendulæ, flor. Saluiæ ana P.ij.
Florum stœchados P.iij.
Florum lauri, Saluiæ ana M.ß.
Nardi ℈.j. Croci ʒ.ß.
Moschi optimi, Ambræ ana G.vij.
Omnia inciduntur, conterunturque, & ex vini stillatitij optimi ℔.j.ß. macerantur diebus octo, postea distillantur, exceptis croco, moscho, & ambra, hęc enim in sindone ligata orificio operculi, aut vitro, in quo seruatur aqua distillata, imponere præstat. * Valet ad apoplexiam, paralysim, aliosq; frigidos capitis morbos: podagrę, & articulorum doloribus salubris. *Andernacus.*

Aqua vitæ ad pestem.

℞. Rad. Angelicæ, Carlinæ, Gentianæ,
Tormentillæ, Zedoariæ,
Genitalis cerui ana ʒ.ij.
Santalorum omnium ana ʒ j.
Theriacæ optimæ, Mithridati ana ʒ.iij.
Caphuræ ℈.ij. Moschi ℈.j.
Radices inciduntur, miscenturq; reliquis: deinde vitro imposita, vini generosi optimè distillati libris tribus perfundũtur, & vase diligenter obserato, macerantur per mensem, sic vt quotidie commoueantur: postea colantur per linteum triplicatum, & vati condũtur ad vsum. Præseruandi gratia sumuntur guttę duæ manè cum pane albo: curandi verò datur vncia ex aqua cardui benedicti, hirundinariæ, scordij, vel simili. *Andernacus.*

Alia.

℞. Rad. angelicæ, Rad. tormentillę, Zedoariæ,
Pimpinellę, Enulę Cãpanę, Dictamni ana ʒ.ij.
Cinnamomi ʒ.j.ß.
Santali rubri & citrini, Cort. mali citri ana ʒ.j.
Hæc per biduum macerantur ex vini spiritus, vel aquæ fontanæ calentis libris duabus: deinde in duplici vase distillantur, condunturque. Ex hac manè cochleare dimidium, vel per se, vel ex alio liquore sumi potest: in curatione integrum. *Andernacus.*

Aqua sudatoria ad pestem.

℞. Pimpinellæ, Tormentillæ, Dictamni albi,
Serpentariæ, Gentianæ, Zedoariæ, Galangæ ana ʒ.v.
Piperis longi, Caryophyllorũ, Macis ana ʒ.j.
Theriacæ Alexandrinæ ʒ.ij.
Caphuræ ℈.j.
Cornu ceruini ʒ.ß.
Triduo ex vini generosi, & aquæ scabiosę æquis partibus macera: in duplici vase distillantur. Ex hac vncię tres, aut plures, pro ægri viribus & natura dantur. *Andernacus.*

Alia facilis.

℞. Angelicæ, Galangæ, Ligni Guaiaci, Zarcæ parillę, Cinnamomi, Baccarum iuniperi contus. ana ʒ.iij. In vini generosi, & aquæ sambuci ℔.j.ß. macerantur: deinde in balneo Mariæ distillantur. *Andernacus.*

Alia efficacissima.

℞. Aquæ theriacalis caphuratæ ʒ.j.ß.
Liquoris tartari correcti ʒ.j.
Spiritus chalchantini ʒ.ß.
Olei vnionum G.vj.
Olei coralliorum rub. ℈.j.
Olei terebinthinæ G.v.
Olei baccarum iuniperi G.iij.
Essentiæ chelidoniæ ʒ.ß.
Aquæ rad. tussilaginis, Eryngij ana ʒ.j.
Aquę florum sambuci, Violarum lutearũ ana ʒ.ß.
Vini rubri dulcissimi ʒ.ij.ß.
Omnia miscẽtur, paraturq; potio sudorifera.

Vel.

℞. Theriacæ optimæ ʒ.ij.
Myrrhæ ʒ.ij.
Caryophyllorum, Zingiberis, Piperis ana ʒ.ß.
Cinnamomi, Croci, Euphorbij ana ʒ.j.
Vini stillatitij ʒ.x.
Liquoris tartari ʒ.ij.
Miscentur, macerantur, colanturque. Huius liquoris cochlear ex coralliorum succi ℈.j. datur. *Andernacus.*

Liquor tartari.

℞. Tartari albi ℔.iv. In puluerem redigũtur: deinde retortæ induntur: hæc in fornacem locatur, & vase quod excipit amplo apposito, iuncturæ luteo occluduntur diligenter: postea igne per initia exiguo tandem auctiore vrgetur, donec nulli amplius spiritus appareant. tunc refrigeratis vasis liquor eximitur, infunditurq; ampullæ vitreæ erectæ, & in balneo calente corrigitur, separaturq; aqua ab oleo. Extrahitur autem ab vna libra tartari liquoris ʒ.j. vel ʒ.j.ß. Hæc drachmæ instar ex aqua fumariæ, chelidonię, vel simili instituto conueniente, rectè ad pustulas gallicas, exanthemata, erysipelas, arquatum, aquam inter cutem, febres, menses, aliosq; meatus reserandos datur. *Adernacus.*

Aqua theriacalis.

℞. Calendulæ, Verbenæ,
Scabiosæ, foliorum recentium ana M.ij.
Rutæ, Saluiæ ana M.j.
Rad. personatæ recent. ʒ.ij.

Rad.enulæ campanæ recent.ʒ.j. A
Incidentur omnia, affunde vini optimi antiquiſſimi fului ℔.ij. Eliciatur aqua Balneo Mariæ dicto, vel igne cinerum. Seruetur ad vſum.

℞. Huius liquoris ℔.ij.
Electt.peſtilentialis (Med.Baſilienſium) ſuo loco deſcripti, ʒ.ij.
Theriacæ optimæ ʒ.j.

Stent in vaſe diligenter obturato vitreo, in loco tepido per dies aliquot, quotidie agitando, donec aqua aureo colore tincta, vim omnem medicamenti in ſe traxerit, tunc ſenſim à fæcibus ſubſidentibus effundatur in aliud vas vitreum, in quo obturato diligenter ad vſum ſeruetur. Vel materiem ſuprà dictam mox poſt commiſtionem in Balneo Mariæ vel cineribus deſtillato, & aqua ſeruetur vſui. Dantur viris & mulieribus ʒ.ij. pueris verò ʒ.j. ad ſudorem eliciendum. *Medici Baſilienſes.* B

Aqua in peſte ſudorem mouens.

℞. Ligni Guaiaci ℔.ß.
Rad.Angelicæ, Imperatoriæ,
Zedoariæ, Iridis, Gentianæ ana ʒ.ß.
Cinnamomi ʒ.j.
Baccar.Iuniperi ʒ.ij.
Fol.Dictamni veri ʒ.j. (bi.

Omnia minutim inciſa macerentur in ſ.q.vini al
Rad.Caryophyllatæ, Helenij,
Valerianæ viridium ana ʒ.j.
Rad.Petaſilitis ʒ.vj.
Herbarum viridium Scordij, Rutæ, Pulegij,
Meliſſæ, Ocimi ana M.j.
Cardui benedicti, Boraginis, Scabioſæ,
Acetoſæ ana M.iij.
Limonum, Malorum citri ana P.iij.

Omnia minutim inciſa miſceantur & deſtillentur in Balneo Mariæ. *Iohan. Bauhinus iunior.*

Alia.

℞. Rad.Bugloſſæ, Bardanæ, Carlinæ,
Cyperi, Angelicæ, Gentianæ ana ʒ.ij. E
Seminis Cardui benedicti, Oxalidis,
Citri, Portulacæ ana ʒ.ß.
Herbarum Scabioſæ, Pimpinellæ, Roſarum,
Oxalidis, Scordij,
Corticis nuclei Fraxini,
Muſus diaboli cum toto
Florum Verbaſci ana M.j.

Contundantur omnia & macerentur in vino albo & aqua Roſarum per noctem, addendo
Coralli rubri, F
Cornu Cerui præp.
Raſuræ eboris vſti ana ʒ.ij.
Croci ʒ.j.
Santali citrini ʒ.ß.

Deſtillentur vt artis eſt, deinde exponantur aqua Soli per dies aliquot. Hæc eſt Geneuenſium aqua. *Ioh. Bauhinus iunior.*

Aqua vitæ mirabilis, contra graſſantem peſtem probata.

℞. Rutæ recentis, Saluiæ, Lauendulæ,
Libanotidis, Roriſmarini,
Rad.Tormentillæ, Rad.Pimpinellæ,
Rad.Valerianæ, Rad Biſtortæ ana ʒ.ij.
Baccarum iuniperi, Baccarum lauri ana ʒ.j.
Terræ ſigillatæ, Boli Armeni ana ℈.iv.
Rad.Pſeudodictamni, Sem. Sancti, ſem.Benedictæ. (næ,
Rad. Caryophyllatæ rad.Enulæ, rad.Gentia-
Rad.Rhapontici, rad. Ciambet (fortè Zurumbet) ana ʒ.iij.ß.
Coriandri præparati, Acetoſæ, Baſilicæ,
Pimpinellæ ana ℈.ij.ß.
Trium ſantalorum ana ʒ.j.
Flor.Borraginis, flor.Bugloſſæ,
Flor.Roſarum rub.ana P.ij.
Been albi, Been rubri ana ʒ.j.

Contuſis & inciſis groſſo modo, deſtillentur ſecundùm artem per alembicum in vino ſublimato & rectificato ad ſufficientiam quantitatis ℔. viij. Poſtea

℞. Piperis albi Cinnamomi, Granorum para- C
Maceris, Nucis moſchatæ, (diſi,
Cardamomi ana ʒ.ß.℈.iv.
Croci ʒ.ij.
Galangæ, Cubebarum, Caryophyllorum,
Calami aromatici ana ℈.iv.
Spec.Liberantis, ſpec.Cordialium,
Spec.Contra peſtem ana ʒ.iij.
Spec.Diamoſchi dulcis,
Spec.Diagemmæ ana ʒ.j.ß.

Inciſis & contuſis, infundãtur in præſcripto deſtillato vino, ſtent in loco tepido per horas 48. Deinde deſtillentur ſimul per alembicum ſapiẽtiæ luto prælutatum. Aromatizentur, poſtea D

Ambræ griſeæ G.xij.
Moſchi Alexandrini G.xvij.
Croci ℈.v.

In rubra ſindone ligata, proijciantur in vas, & bene obturentur, ad vſumq; ſeruentur. *Geſnerus.*

Aqua vitæ alia contra peſtem.

℞. Caryophyllorum ʒ.ß.
Cinnamomi, Zedoariæ Rad.Valerianæ,
Rad.Pimpinellæ, Rad. Tormentillæ,
Flor.Roſarum ana.ʒ.j.
Santali citrini, & rubri, Spodij, Cort.citri,
Doronici, Terræ ſigillatæ, Dictamni,
Seſeleos, Meliſſæ, Maioranæ,
Rad.Enulæ, Sem.Seſeleos, Carabe,
Rhabarbari Nucis moſchatæ, Macis,
Scabioſæ ana ʒ.ß.
Flor. Bugloſſæ, flor. Borraginis, flor.Anthos,
Cornu Cerui vſti, Rutæ,
Coriandri præparati ana ʒ.j.
Specierum Diagemmæ, ſpec. Liberanthis,
Spec.Diacameron, ſpec.Lætitiæ, Almanſoris,
Spec. Diarrhodon Abbatis,
Spec.Diamargaritonis, Hiacynthi,
Smaragdi, Margaritarũ ſplendidarũ ana ʒ.j.
Mithridati, Theriacæ Venetæ,
Boli Armeni ana ℈.ß.
Folij auri, Folij argenti ana n.vij.

Vini

Vini ardentis optimi ℔.viii.
Contundantur omnia optimè, & misceãtur cum vino sublimato, ponantur in vas vitreatũ: obturetur eius orificium optimè, ne quid exhalet. Stent in infusione tribus diebus, deinde destillentur lento igne secundùm artẽ in balneo Mariæ. Detur de ea in peste cum electuario appropriato. *Gesnerus ex libro quodam manuscripto.*

Aqua cinnamomi contra pestem.

℞. Cinnamomi optimi contusi ℔.j.
Radicum Dictamni, Angelicæ ana q.s.
Vini Cretici odorati,
Aquæ rosaceæ stillatitiæ ana ℔.iij.
Macerentur, stipatis optimè rimis: aqua balneo M. vitreis organis eliciatur. Hæc aqua pestilentię præcauendæ, aduersus item venena, ac venenatorum ictus, & stomachi cruditates maximè laudatur. *Rubeus.*

Aqua cinnamomi simplex.

℞. Cinnamomi electi, leuiter contusi ℔.j.
Aquæ rosaceæ,
Vini Cretici ana ℔.iv.
Macera, & destilla balneo tepentis aquæ: manabit aqua frigidis omnibus affectibus idonea, si ad duas tresue vncias, pro ætatis, temperamenti, ac morbi ratione exhibeatur. Stomachum, iecur, lienem, pulmonem, cor, cerebrum, neruosq; roborat: visum acuit, cordis affectibus opitulatur, venenis, venenatisque ictibus, ac morsibus prodest: halitus gratiam commendat: menstrua ac lotium educit, nauseam sedat: & si cum succo citri bibatur, fastidiẽtem stomachum iuuat: omnibus tandem morbis auxiliatur, vbi calefacere, reserare, attenuare, digerere, roborare velimus. *Matthiolus.*

Aqua contra pestem.

℞. Tormentillæ recentis ℔.j.
Rad. herbæ tunicæ, Dictamni ana ℔.ß.
Enulæ campanæ ℥.iv.
Oxalidis cum seminibus ℔.ij.
Fol. & flor. Borraginis, Buglossæ,
Rosarum rubr. syl. ana ℔.j.
Theriacæ opt. ℔.ß.
Pimpinellæ, Scabiosæ ana ℔.ß.
Succi Limonum ℔.j.
Aquæ ardentis optimæ & circulatæ ℔.ij.
Sigilli Lemnij,
Boli Armeni ana ℥.ij.
Santali albi, Santali rubri,
Spodij, Been albi & rubri,
Margaritarum splendidarum ana ℥.j.ß.
Ossis de corde cerui ℥.j.
Rasuræ eboris ℥.ß.
Croci ʒ.iij.
Caphuræ ʒ.ij.
Fol. auri ℥.ß.
Folia auri minutim forfice incisa: vel melle in porphyrite lapide diligenter & diu agitata. Nam in tenuissimum puluerem redigentur, in aqua ar
A dente, cucurbita optimè clausa, per dies xv. macerentur. Margaritæ tenuiter tritæ in alia cucurbita ponũtur, cum succo limonum totidem diebus, optimè item clausa. Radices generoso vino abluantur: inde siccatę in vmbra, in mortario terantur, & similiter herbæ, flores & semina: omnia tamen in vase vitreo, cum theriaca misceas, addaque ardentem aquam cum auri foliis, & succum limonum cum margaritis. Mox fossa tribus pedibus profunda facta: in cuius sit fundo,
B ad dimidium pedem, calx viua, in cuius medio vas optimè clausum, ne respiret equino fimo circumdatum, & contectum locato: affunditoque duas aquæ situlas: maneat ibidem per xij. dies, singulis tribus quatuórue diebus, mutato fimo. Postea omnibus in vitream cucurbitam transfusis, appositoque rostrato pileo, stipatisque accuratè rimis, igne leui aquam elicias, quam denuò fæcibus affundas & destilles: tertiò verò absq; fæcibus in cucurbita colloces, & rursus tepente
C balneo destillato, seruatoq; vitreo vase optimè clausam. Huius cochlear satis paruum exhibetur, cum guttis aliquot auri potabilis. *Guainer.*

Aqua alia contra pestem.

℞. Nucum recentium num. xxxv.
Rad. Helenij, rad. Tormentillæ,
Rad. Chamæleonis albi,
Rad. Zedoariæ ana ℥.ij.
Cardui benedicti ℔.ß.
D Scabiosæ, Hiperici, Rutæ ana M.ß.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Macis ana ℥.ß.
Calendulæ, Dictamni ana P.ij.
Rad. Borraginis,
Rad. Buglossæ, Oxalidis ana ℥.j.ß.
Aquæ ardentis ℔.iix.
Vini Cretici ℔.vij.
Terantur, quæ terenda sunt, macerentur, ore diligenter clauso, per dies decem: inde aqua igne
E leui extillet, repetita ter destillatione, fæcibus semper extillatam aquam affundendo: quarta vice, reiectis fæcibus, earum loco ponantur.
Theriacæ optimæ ℔.ß.
Mithridati optimi ℥.iij.
Conseruæ Rosarum, conseruæ Borraginis,
Conseruæ è Nymphæa,
Conseruæ Violarum ana ℥.j.
Inde destillet liquor: cuius ætate ℥.ij. cum ℥.iv. aquæ axalidis: hyeme verò ℥.iij. cum ℥.iv. iuris
F pulli, præberi possunt: sic tamẽ, vt ue ætatis, temperamenti, ac cæterarum huiusmodi rerum ratio prætermittatur. *Hier. Rubeus.*

Aqua contra pestem.

℞. Angelicæ, Carlinæ,
Gentianæ, Tormentillæ,
Boleti Ceruini, Zedoariæ ana ℥.ij.
Trium Santalorum ℥.j.
Caphuræ ℈.j.
Moschi ℈.j.
Spiritus vini circulati ℔.iij.

Miſce, & macerentur per menſem: coletur & ſeruetur, aqua ad vſum. *Innominatus.*

Aqua Bezoartica, ſeu Alexipharmaca contra peſtem.

℞. Rad. Angelicæ,
Rad. Valerianæ ana ℥.iv.
Granorum Iuniperi, Dictamni albi,
Rad. Tormentillæ, rad. Serpentariæ,
Rad. Gentianæ, rad. Pimpinellæ,
Rad. Ariſtolochiæ rot. ana ℥.ij.
Rad. Enulæ, rad. Aſclepiadis ana ℥.j.ß.
Cort. Citri. Boli Armeni ana ℥.j.
Croci, Zedoariæ,
Doronici, Sigilli Lemnij ana ℥.ß.
Coralli albi & rubri, Sem. Thlaſpi,
Sem. Oxalidis ana ℥.j.
Myrrhæ electæ ʒ.ii.
Cornu ceruini vſti ℈.ij.
Saluiæ, Rutæ, Pulegij,
Calaminthæ Italicæ, Scabioſæ, Baſilicæ,
Veronicæ, Maioranæ ana M.ij.
Fumariæ, Scordij ana M.j.ß.
Flor. Borraginis, flor. Bugloſſę,
Flor. Violarum, flor. Roriſmarini ana P.j.

Terantur omnia in pulucrem craſſiuſculum, & ponantur in vaſe vitreo mundo, addendo
Theriacę Andromachi ℥.iv.
Mithridati ℥.iij.

Miſceantur probè, & affunde
Vini ſublimati, rectificati ℔.iix.
Aquarum Oxalidis,
Aquarum Cardui benedicti ana ℔.iv.

Miſce, & pone ad ſolem per dies xiv. deinde diſtillentur per veſicam magna diligentia, vel in balneo M. Poſtea
℞. Cinnamomi electi ℥.ß.
Spec. Diamargaritionis frigidi, Macis,
Nucis moſchatæ ana ʒ.ij.
Santali rubri, Santali citrini, Zedoariæ ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Ligni aloes ana ℈.j.
Spec. Lætitię Galeni,
Spec. Lætitię Rhaſis,
Spec. Diagemmę ana ℈.j.
Moſchi, Ambrę ana G.ij.

Terenda terantur craſſiuſculè, & probè cum reliquis miſceantur & in ſindone tubea colligata, cum filo in prædictam aquam dimittantur. Doſis eius ℥.iij. per ſe. Miſcetur item cum alijs medicamentis. *Iacobus Theodor.*

Aqua ad præcauendam peſtem & venena.

℞. Cinnamomi ℔.j.
Flauedinem Citreorum,
Summitates Meliſſæ,
Semen Angelicæ.

Extilla ex quatuor libris Maluatici, & rhodoſtagmatis tantundem. *Heurnius.*

Aqua theriacalis capburata.

℞. Spiritus chalchantini ℥.j.
Liquoris tartari correcti ℥.iij.

Aquæ theriacalis ſequentis ℥.v.

Miſcentur, digerunturque in balneo calido per menſem. Datur ʒ.j. ex vino generoſo, vel alio humore idoneo. Adiam dictos affectus vehementius valet. *Andernacus.*

Aqua theriacalis.

℞. Theriacæ Alexandrinę ℥.v.
Myrrhæ rubræ ℥.ij.ß.
Croci Orientalis ℥.ß.

Mixta ampullæ vitreæ induntur, perfundantúrque eſſentiæ, ſiue ſpiritus vini optimi ℥.x. operculo diligenter ſuperimpoſito: ſimul macerantur: paraturq; aqua, quę vitro probè reconditur. *Andernacus.*

Aqua theriacalis alia.

℞. Scobis ligni Guaiaci ℔.j.
Theriacę Alex. optimę ℥.ij.
Conſeruę Roſarum, Bugloſſę,
Borraginis ana ʒ.ij.
Conſeruę Helenij, Anthos ana ℥.j.
Spec. Diagemmę, Lætitię Galeni ana ʒ.ij.

Fiat infuſio in vaſe oppleto vini albi & aquę bonæ ana quartarijs iij. ſuper cineres calidos diſtillentur in vaſe duplici cum cinnamomo. Dilue in eo quod diſtillatum fuerit, ſacchari quantum ſatis eſt: cola per manicam Hippocratis: dato bibendum his, qui conualeſcunt à morbo Gallico. *Rondeletius.*

Aqua theriacalis alia.

℞. Theriacę veteris ℔.j.
Aceroſę M.iij.
Florum Chamomillę, Pulegij, Gramminis,
Cardui benedicti ana M.ij.

Temperentur in vino albo, diſtillenturque: aqua ſeruetur vſui: capiat æger ℥.ij. cum ℥.ij. aquę aceroſæ, bugloſſæ: & hoc cùm ingreditur lectum vel ſtupham. * Hæc aqua curat dolores morbi Gallici, ſi per ſe detur, vel cum decocto milij ſolis, vel bardanę. Ego, inquit, optimo ſucceſſu euraui multos pueros, ſenes & debiles hac potione, vel addendo guttas aliquot decoctioni communi Guaiaci: propter tenuitatem partium citò penetrat, & ad extra propellit. Hæc aqua cum aqua extinctionis auri omne vitium argenti viui emundat & caſtigat. *Rondeletius.*

Aqua theriacalis alia.

℞. Ligni Guaiaci ℔.ß.
Aquæ ℔.viij.
Vini albi ℔.ij.
Aquæ Fumarię, aquę Cichorij, aquę Chamomillæ ana ℔.j.

Macerentur ſimul per noctem ſuper cineres calidos. Adde
Polypodij querecini ℔.ß.
Epithymi ℥.ij.
Aſparagi ℥.vi.
Conſeruæ Roſarum, Cichorij,
Borraginis, Bugloſſę ana quart. ij.
Theriacæ bonę,
Conſeruæ Enulæ ana quart. j.

Diſtillentur vaſe duplici bene obturato. Doſis ℥.ij. vel

ʒ.ij.vel iij. Quòd si velis, poteris ʒ.iij. aquæ theriacalis addere sacchari ʒ.j. cinnamomi ʒ.j. & rursus per manicam Hippocratis distillare. Datur in morbo Gallico manè in lecto ad sudores prouocandos. *Syluius.*

Aqua contra venena lethalia & pestem.

℞. Antidoti Matthioli contra venena lethalia ℔.j.
Syrupi de cortic. Citri ℔.j.
Aquæ vitæ optimæ, in vitreis org. distil. ℔.v.
Misce in vase vitreo optimè clauso, magna cum dexteritate aquam in vase cum electuario tamdiu agita, donec totum dissoluatur. Tum in mensem integrum reponito, bis tamen in hebdomada agitando. Exacto denique mense claram aquam aureoque colore nitentem, electuario supernatare inuenies, & quæ iam omnē illius vim in se contraxerit. Tum itaq; vas ipsum aperias, & in vas aliud vitreum limpidam aquam paulatim effundas, cuius os cum cera & membrana accuratissimè obtures. Tanta hæc aqua virtute pollet (quod millies expertus sum) vt quatuor drachmarū pondere pota vel per se, vel cum pari odorati vini quantitate, vel cuiusuis aquæ cordialis vbi quis ictus, vel demorsus à quocunque venenato animali, in tanto mortis discrimine versaretur, vt vocem, visum, ac reliquos fere sensus amisisset, ægrum ingenti adstantium admiratione à longo veluti somno excitet. Quin & vomitione plurimam infectorum humorum copiam exhaurit. Valet etiam contra venena quæ per os sumuntur, & pestem. *Arambiolus.*

Aqua vitæ preciosa.

℞. Vini stillatitij, seu aquæ vitæ ℔.x.
Succi Mellis, Olei chalcanthini,
Liquoris tartari ana ʒ.vi.
Melissæ, Chelidoniæ, Saluiæ,
Rorismarini, Maioranæ ana M.j.
Zingiberis, Caryophyllorum,
Piperis albi, Piperis nigri, Piperis longi,
Cubebarum, Cinnamomi, Macis,
Myrrhæ rubræ, Masticis ana ʒ.ij.
Cinerum Faborum ʒ.v.

Aromata leuiter conteruntur, herbæ incidantur, omniaq; misceantur, & ampullæ vitreæ induntur, ipsaq; obserata diebus duodecim in balneo macerantur: pòst lentissimo igne ex eodem distillantur, separanturque. Deinde

℞. Pulueris Zingiberis ʒ.j.ß.
Pul. Zedoariæ ʒ.ij.ß.
Pul. Caryophyllorum ʒ.ij.
Cubebarum ʒ.j.ß.
Amomi ʒ.ij.
Granorum paradisi ʒ.vi.
Nucis moschatæ ʒ.j.ß.
Cinnamomi electi, Macis ana ʒ.ij.
Florum Sulphuris,
Florum Auri ana ʒ.ij.
Zibetti, Ambræ ana ʒ.ij.ß.
Moschi G.v.

Hæc in puluerem rediguntur, & pomo sub cineribus cocto imponuntur: postea hoc aquæ vitæ suprà distillatæ injicitur, macerāturque in calido loco per dies tres, aut quatuor: tum iterum separatur, & ex aqua vase optimè recondita seruatur: dantur guttæ quinque. * Corpus penetrat, roborat, & renouat. *Andernacus.*

Aqua vitæ optima.

℞. Chamomillæ, Meliloti,
Flor. Lauendulæ, Sabinæ,
Flor. Anthos ana M.j.

Hæc in aqua vitæ ℔.iv. macerentur per horas viginti quatuor: deinde ex balneo distillentur, separenturque ita, vt filibra exstillarit, hæc peculiari vase condatur: atque sic reliquæ deinceps excipiantur, reseruenturque. Prima omnium est prestantissima: hinc secunda: postea tertia *. Multi felicissimè hac vsi sunt in præcauenda apoplexia & paralysi, hoc pacto. Si quis in balneum descendens, aquæ huius guttas tres ex aqua Maioranæ vel Saluiæ sumat, hic à morbis hisce p mensem integrum tutus erit: quinetiam eadem natibus admota, tutiorē reddit. Securè quoq; singulis mensibus semel guttæ tres, vel quatuor ex vino Crctico manè potui sumuntur. *Andernacus.*

Liquor auri.

℞. Auri finissimi calcinati q.s.

Tantum spiritus vini super hanc elotam calcem funditur, quantum sex digitos transuersos superemineat: ac iuncturis vasis probè oblitis, macerantur in aqua temperatè calida, siue balneo Mariæ, diebus viginti aut triginta. Tum liquor citrinus, relicto in fundo vasis puluere candido effunditur, & spiritus vini ex ampulla vitrea per operculum à flauo auri liquore, modicè ex balneo separatur. Postremò idem liquor auri extractus, ad summum gradum vsq; elcuari, hoc est, quinquies per ampullam incuruatam (retortulam appellant) vrgeri debet: atque tunc quinta auri essentia absolutè parata dicitur, summum Chemicorum mysterium. *Andernacus.*

Elixir vitæ.

℞. Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Zedoariæ, Zingiberis, Galangæ,
Piperis albi, Piperis nigri,
Baccarum Iuniperi, corticum Citri,
Corticum Arantiorum, Saluiæ,
Basiliconis, Rorismarini,
Menthæ, Maioranæ,
Baccarum Lauri, Pulegij,
Gentianæ, Calamenthi,
Foliorum Sambuci, Rosarum albarum,
Rosarum rubrarum, Spicæ nardi,
Cubebarum, Aloes hepaticæ,
Sem. Arthemisiæ, Sem. Maioranæ ana ʒ.ij.
Ficuum, Passularum, Dactylorum,
Amygdalarum, Pinearum ana ʒ.vj.
Mellis albi ℔.j.
Moschi optim. ʒ.j.
Sacchari fini ℔.iv.

Miſce, contuſis omnibus contundendis, & in aquæ vitæ ℔. xv. infundantur. Stent ita in bocia bene obturata, decem diebus, aut amplius: poſtea in balneo diſtillentur vſque ad fæcum exiccationem. Poſtea extrahe aquã è recipiente ponaturq; in pellicano, & circuletur in fimo equino per duos menſes continuos. Poſt circulationem tuum elixir habebis paratum. Poſt hæc accipe bociam cum reliquijs fæcum, & diſtillentur in cineribus fortiſſimo igne, & iam extillabit aqua rubra inſtar ſanguinis, quæ admodum fœtet, & turbida eſt: quæ & ipſa circuletur, vt prior: & hæc eſt ignea ſubſtantia, quę etiam ſemimortuos ſuſcitare poteſt. Poſt circulationem ſeruetur.* De priori aqua, quę per balneum eſt extracta, ſi tertio quoq; die per os ʒ.j. accipiatur, corporis integritatẽ conſeruat, & à morbis tuetur. Si vulnera eã madefiant bis tẽrue ad ſummum, curantur: oculorum morbis omnibus apprimè conuenit, gutta vna inſtillata viſum conſeruat. Facies & pectus ſæpius hac aqua lota, iuuentutem conſeruat. Per os aſſumpta venerem ſtimulat, & mulieres infœcundas ad conceptum diſponit. Poſterior aqua rufo colore prędita, doloribus matricis medetur, per os ſumpta: pondere duarum drachmarũ aſſumpta, pleuritidem ſoluit: colicos dolores inunctione curat: ſimiliter & lienis duritiem, dentium dolorem, anhelitus fœtorem. & alia huiuſmodi ſanat. Omnis generis febres tollit, quia potenter omnes humores diſcutit & diſſipat. Si cui ægroto vocis acciderit priuatio, dabis huius ʒ.j. cum altera ʒ. prioris aquę intra os, & loquetur: quod ego millies, inquit author, expertus ſum. *Bioranuus.*

Aqua precioſa.

℞. Vini maluatici opt. menſ. vj ponatur in bocia, & diſtilletur ſuaui igne per cineres ſeptem vel nouem vicibus: aquam vitæ ſic bene rectificatam pone in vitro cum ſequentibus.

℞. Sperma ceti,
Ambræ electæ,
Rhabarbari optimi ana ʒ.ij.
Moſchi fini ʒ.j.

Pone huiuſmodi res in ſaeculum vel pilam de panno raro ſubtili & bene mundo. Huiuſmodi ſaeculus poſtea ponatur ad vinum ſupra rectificatum, & bene claudatur orificium vitri: efficietur tale vinum aurei coloris. Poſſet & cinnamomi aliquid addi, & erit magis delectabile:* virtutes huius aquæ: venena curat & expellit. Ad præſeruandum contra peſtem datur gutta vna manè cum modica medulla panis, factis prius alijs purgationibus & phlebotomia. Infecto verò da teſtam nucis moſchatæ plenam cum mica panis albi: deglutiendo curat. *Euonymus.*

Aqua mirabilis.

℞. Terebinthinæ ʒ.j.
Thuris maſculi ʒ.ij.
Aloes hepaticæ, Maſticis,
Caryophyllorum, Galangæ,
Cinnamomi, Croci,
Nucis moſchatæ, Cubebarum ana ʒ.j.
Gummi hederæ ʒ.v.

Omnia ſubtiliſſimè puluerizentur: deinde in alembico bene lutato diſtillentur lento igne. Prima aqua erit clara & alba, donec incipiat croceari & inſpiſſari: tunc remoue ipſam, & collige ſecundum, quę erit crocea, ſpiſſa, & priori ſupernatat. Cùm autem color ille croceus magis intenditur, remoueatur ſecunda, quia venit tertia: quæ eſt ſicut mel clarum, & propriè balſamum vocabitur, & eius facultates quoque obtinet. Si eius guttam cum cuſpide cultelli in fundo cyathi aqua pleni poſueris, non diſſoluitur, quemadmodum verum balſamum: poſtquam ſteterit per vnam horam, venit in ſuperficie aqua ſine diſſolutione. Ardet quoq;. Deinde congelat lac ſi in vna libra lactis ponatur vna gutta tepida, ſtatim congelat illud, ſicut balſamum.* Prima aqua balſamum dicitur, & hęc curat fiſtulam, ſonitum aurium, ſi de ea duas vel tres guttas impoſueris. Secunda aqua vocatur oleũ balſaminũ: quæ curat oculos expalpebratos, leproſos & lacrymoſos ſubitò, ſi cum ea manè & ſero laueris. Tertia vocatur balſaminum oleum artificiale, quod in facultatibus idem eſt, quod naturale. Curat & ſtringit omnem tineam, ſcabiem & ſuperfluitatem, in quacunq; parte humani corporis acciderit: omnia apoſtemata, & omnia vlcera recenter euenientia, omnemq; tumorẽ oculorum, ſi cũ ea laueris. Repercuſſiua eſt magis humorum frigidorũ, quàm vlla alia medicina. Omnem dolorem dentium, vel ex verme, vel ex humore fluente, ſi cum ea laueris, curat, reſtringit, & interficit. Et in omnibus venenis frigidis, ſicut bufonis, aranęæ, ſerpentis, ſcorpionis, optimè valet: nec eſt poſſibile, vt hominem lædant, ſi aliquis ab illis punctus, guttam tepidam huius apoſuerit. Omnia vlcera, quantumcunque profunda ſint, ſiue in carne, ſiue in neruis & oſſe, & apoſtemata ſanioſa, ſi cum ea laueris, ſine aliqua tenta curat intra nouem dies, quantumcunque terribilia, ſeu immunda, fiſtulata ſeu cancrata fuerint, etiam Noli me tangere, & morbum Aegidij: habet etiã mirabiles effectus in dulcificatione corporum metallicorum. Omnem guttam frigidam, ſi cum ea laueris, & cum panno lineo ſupra locum doloris emplaſtraueris, curat & percuſſiones lapide, vel caſu, læſione loci facta, panno lineo in eo tincto & ſuperpoſito deſiccat & reſtringit, neruosque fortificat, vel confortat. Et ſcias, q' eſt calidiſſima ſupra omnem gradum, & nulla res calidior reperiri poteſt: & eſt tantæ penetrationis & caliditatis, quòd ſi vnam guttam tepidam poſueris ſuper manũ, ſtatim penetrat ſine læſione, & non ſenties. Tumorem pedum, tibiarum, & dolorem iuncturarum læſione ibi facta, ſuperpoſita, curat ex frigida cauſa, vel ex ſanguine corrupto. Dicitur hic liquor Mater balſami: quem ſi probare volueris, accipias pullum deplumatum, & mundatum à viſceribus: poſtea calefac eum ad ignem tandiu, quòd vix poſſit tenci in manu: poſtea line eum

cum

cum dicto oleo, & expone soli per duas horas ad exiccandum, & iterum iteretur vngẽdo cum dicto oleo, & desiccetur: postea vbi vis repone, quia nunquam putrefiet. & huius generis plures habet faculates. *Bertapalia.*

Aqua apoplectica, nostra.

℞. Roriſmarini, Betonicæ,
Saluię, Maioranæ ana M.j.
Flor. Anthos, flor. Stœchados,
Flor. Borraginis, flor. Primulę veris,
Flor. Lauendulę ana P.j.
Sem. Sinapi, sem. Pæoniæ ana ʒ.j.
Sem. Fœniculi ana ʒ.ij.
Nucleorum Persicorum ʒ.j.
Rad. Pæonię ʒ.j.
Scillæ ʒ.ij.
Viſci Quercini ʒ.ß.
Cubebarum ʒ.ij.
Nucis moſchatæ ʒ.ij.
Macis ʒ.j.
Spec. Diambræ, ſpec. Diamoſchi ana ʒ.ß.
Confect. Anacardi ʒ.j.
Aquę vitę optimę, atque circulatæ ℔.iv.

Puluerizanda puluerizentur, macerentur, & per veſicam deſtillentur, vt artis eſt.

Aqua epileptica.

℞. Fol. & flor. Saluiæ minoris ℔.j.
Rutæ ʒ.j.
Flor. Lauendulæ ʒ.ii.
Nucis moſchatæ, Caryophyllorum,
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.j.
Spicænardi, Caſtorei ana ʒ.j.
Granorum Paradiſi, Olei Laurini ana ʒ.j.
Cort. mal. Citri ʒ.iij.

Contundantur optimè omnia, vinoq; albo generoſo macerentur aliquot diebus, cucurbita accuratè clauſa: inde igne lento ſtillatitius liquor excipiatur. *Rubeus.*

Alia.

℞. Hirundinum num. lx.
Caſtorei ʒ.ij.
Granorum Pæoniæ ʒ.ß.
Aquæ ardentis ℔.xv.

Macerentur cucurbita optimè occluſa. deinde adde

Liquoris primi è Chalcantho educti,
Aceti albi acerrimi ana ℔.j.

Macerentur quindecim diebus omnia: mox igne cinerum moderato deſtillentur, dum liquor perſpicuus manauerit: cuius manè & veſperi cochlear exhibeatur, dum totum ſumatur. Quod ſi Caſtorei odor & ſapor ingratus ſit, G.xij. Moſchi adiungantur, & totidem Camphoræ, & Sacchari candi ℔.ß.

Aqua epileptica Eraſti.

℞. Flor Lilij conuallium ℔.j.ß.
Flor. Pæonię, flor. Lauendulæ,
Flor. Betonicæ ana ℔.j.
Flor. Tiliæ, flor. Verbaſci odorati ana ʒ.ij.ß.
Rad. Ariſtolochiæ longę ʒ.j.ß.
Viſci Quercini ʒ.xiv.
Viſci Corylorum ʒ.iij.
Cubebarum ʒ.j.
Piperis nigri Caſtorei pontici ana ʒ.ß.

Incidenda incidantur, miſceantur, infundantur in vini vel maluatici, vel alterius generoſiſſimi menſuris duabus Germanis, per tres hebdomadas, maneatque loco calido, vel Soli expoſito, & quotidie agitentur, demum balneo Marię deſtillentur. Vſus eſt, vt in paroxyſmo diducto ore, cochlear plenum infundatur, fauces, tempora & nares ea cõfricẽtur. Deinde, vt quo tempore inſultus timetur, ſiue dum poſt breuia interualla acceſſiones repetunt, veſperi & manè tantundem ægroto offeratur, vnà cum duobus trochiſcis, quorum mentio fiet. Si mandere ægrotus nequeat, in aqua diſſoluti exhibentur. Poſtremo vt tempore præſeruationis ſingulis ſeptimanis, cùm Luna vel quadrata, vel plena, vel noua efficitur, cochlear vnum ſumatur, cum duobus trochiſcis manè & veſperi: & morbo remittente manè tantùm: deinceps metu plenè ſublato, bis in menſe, plenilunii & nouilunij tempore acepiſſe ſufficit. Trochiſcorum autem deſcriptio huiuſmodi eſt:

℞. Cinnamomi ʒ.j.
Rad. Pæoniæ, Sem. Pæonię ana ℈.ij.
Zingiberis, Cubebarum,
Caryophyllorum, Macis ana ℈.j.
Spec. Cordialium, ſpec. Aromat.
Spec. Caryophyllorum ana ℈.ß.
Spec. Diambræ, ſpec. Diamoſchi ana G.v.
Nucis moſchatæ conditæ ʒ.j.
Sem. Citri excorticati ℈.ij.
Sacchari albiſſimi ʒ. iix. in aqua ſupradicta diſſoluti.

Ex his fiant iuxta artem trochiſci, inſtar eorum, quę Manus Chriſti vocantur. Pro ditioribus inaurari, & oleo ſtillatitio, vel aniſorum, vel macis, vel alio ſimili aſpergi poterunt, cùm fundantur ſupra lapidem.

Aqua epileptica Langij.

℞. Florum Lilij conuallium M. iix.

Superfundatur menſura vini Cretici, aut moſcatelli, aut alijs generoſi, in coq; per dies quinque infuſi maneant, mox vitreis organis tepentis aquæ balneo deſtillet. Mox

℞. Cinnamomi ʒ. vj.
Nucis moſchatę ʒ.ß.
Piperis longi ʒ.ij.
Flor. Lauendulæ ʒ.j.
Flor. Roriſmarini,
Flor. Stœchadis ana ʒ.ß.
Cubebarum ʒ.ij.
Viſci Quercini,
Rad. Pæonię,
Rad. Dictamni noſtratis ana ʒ.ß.

Omnia craſſiuſculè contrita, rurſus in ſuperiore vino per dies octo macerẽtur, loco aprico poſtmodum deſtillentur, vt ſuprà. Trochiſcorum hæc forma eſt:

℞.Sem.Pæonię excort.ʒ.ß.
Margarit.præparat.ʒ.ß.
Macis ℈.j.
Fol.Auri num.vj.
Sacchari albiſs. aquæ iam dictæ diſſoluti ʒ.v.
Fiant trochiſci. Vſus vt in præcedente dictum.

Aqua ad conuulſiones,optima.

℞. Aquarum Lilij conuallij,
Aquarum Iuniperi ana ʒ.j.
Olei Succini ℈.ß.
Miſce. *Quercetanus.*

Alia ad idem.

℞. Aquæ Cinnamomi,
Aquę flor.Tiliæ ana ʒ.j.
Olei Iuniperi per ebullitionem aquæ extracti gutt.iv.
Olei Succini ℈.ß.
Spiritus Vitrioli gutt.ij.
Miſce,& potui exhibe. *Idem.*

Aqua ad melancholiam.

℞. Zedoariæ,Doronici,Cort.mali Citri,
Macis,Nucis moſchatæ ana ʒ.ij.
Coralli rubri,Succini,
Limaturæ Eboris ana ℈.ij.
Been albi & rubri,
Caryophyllorum,
Zingiberis,Piperis longi,
Spicæ,Folij, Croci,
Heil,ſiue Cardamomi ana ʒ.j.
Trochiſcorum Diarrhodonis,
Agallochi ana ʒ.ß.
Cinnamomi,Galangæ,
Zurumbet ana ʒ.j.ß.
Fol. Auri,fol.Argenti contuſ.ana aur.j.
Margaritarum ʒ.iij.
Frag.Saphyri,frag.Hyacinthi,frag.Smaragdi, ana ʒ.ß.
Moſchi ʒ.ß.
Ambræ ʒ.ij.
Myrobalanorum emblicorum ʒ.v.
Roſarum ʒ.j.
Hæc omnia optimo vino macerata octo horarum ſpatio,deſtillatione excipiuntur. Conuenit ijs,qui abſque manifeſta cauſa triſtantur:qui capite tremunt,aut corde, quibus ſolitudo expetitur. *Sauonarola.*

Alia aqua ad melancholiam.

℞.Roſarum ʒ.xv.
Glycyrrhizæ mundę ʒ.vij.
Agallochi,Santalorum ana ʒ.iij.
Cinnamomi ʒ.v.
Macis, Caryophyllorum ana ʒ.ij.ß.
Gummi Arabici,
Tragacanthæ ana ʒ.ij ℈.ij.
Nucis moſchatæ, Cardamomi,
Galangæ ana ʒ.j.
Spicæ ℈.ij. Ambræ ℈.ij.
Moſchi ℈.j.
Aquæ Roſarum ſtillatitiæ,
Vini optimi ana q.ſ.eſt.

A Macerentur omnia, deinde lento igne excipiatur vitreis vaſis aqua. Quæ ſtomacho ieiuno,ob frigiditatem,ac humiditatem languenti egregiè ſuccurrit,& coctionem iuuat,appetentiam excitat,cordique mirificè opitulatur.Qui tamen calidiori ſunt temperamento, cordis præſertim, aut aliquarũ in meſenterio, cæterisue locis partium inflammatione laborant, ea temerènon vtantur. *Rubeus.*

Aqua ad loquelam deperditam.

B ℞.Aquarum Lauendulæ ʒ.j.
Saluiæ,Pæoniæ,Pulegij,Maioranæ,
Ceraſorum nigr.
Fol. Quercus ana ʒ.ß.
Miſce,& teneatur in ore.

Alia.

℞. Aquarum Lauendulæ ʒ.j.
Saluiæ,Pæoniæ,Pulegij,
Maioranæ ana ʒ.ß.
C Miſce.Retineatur in ore,non tranſglutiendo,vel tranſumendo.

Aqua ſomniſera.

℞.Muſci arborei,flor. Nymphææ,
Papaueris albi & nigri,
Lactucarum ana M.j.
Cort. Mandragoræ,
Sem. Lactucæ,
Sem. Papaueris nigri ana ʒ.ß.
Sem. Lolij.ʒ.ij.
D Sem. Papaueris albi ʒ.iij.
Sem.quatuor frig.ʒ.ij.ß.
Cinnamomi,Nucis moſchatæ,
Zingiberis,Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Ligni aloes,Macis ana ʒ.ij.
Myrrhæ, Thuris ana ʒ.ij.ß.
Croci ʒ.iij.
Opij ʒ.j.ß.
Aqua ex omnibus eliciatur: cuius vſus fuerit ab ʒ.ß. ad ʒ.j. vti vires ac vigiliæ ægrotantis tuleE rint. *Guainerius.*

Aqua ad ſomnum alia.

℞. Succi Papaueris vtriuſque ana ℔.j.ß.
Succi Hyoſcyami albi & nigri ana ʒ.ij.
Succi Portulacæ,
Succi Lactucæ ana ʒ.iij.
Succi Fabæ inuerſæ ℔.ß.
Succi Nenuphatis ʒ.iij.
Sem.Papaueris cuiuſque.
Radic. Fabæ inuerſæ ana ʒ.ij.
F Sem.Lolij ℔.ß.
Sem. Hyoſcyami albi & rubri ana ʒ.ij.
Xyloaloes,Nucis Methel ana ʒ.j.ß.
Portulacæ, Lactucæ ana ʒ.j.
Scariolæ ʒ.j.ß.
Endiuiæ ʒ.j.
Contundantur & reponantur per dies tres in vaſe vitreo, & deſtillentur. Detur ʒ.j. cum vino & aqua. *Fumanellus.*

Alia.

℞. Lolij,Sem.Hyoſcyami,

Sem.Por-

Sem. Portulacæ ana ℔.ß.
Mandragoræ ʒ.iij.ß.
Papaueris nigri, sem. Crassulæ maioris,
Cicutæ, Papaueris rubri,
Halicacabi ana ʒ.iij.
Vnumquodque seorsim in pollinem redigatur, inde in cucurbita diebus quinque aut sex macerentur: postea adde
Succi Crassulæ maioris,
Succi fol. seu rad. Hyoscyami,
Succi fol. Papaueris rubri ana ℔.ß.
Opij ʒ.j.
Omnia simul misce, & destillet aqua: cuius est, vt superioris, vsus. *Rubeus.*

Alia aqua somnifera.

℞. Opii, sem. Hyoscyami ana ʒ.ß.
Nucis moschatæ, Gallię moschatæ,
Agallochi ana ℈.j.
Succi Coriandri virentis ʒ.iv.
Simul omnia quindecim diebus macerentur, postea addantur
Nucis Metellæ ʒ.ß.
Lactucæ, per diem ac noctem vino albo generoso infusæ M.iij.
Cort. Mandragoræ recent.
Sem. Lactucæ ana ℈.ß.
Vitreis organis aqua eliciatur. *Rubeus.*

Alia.

℞. Nucis Metellæ ʒ.ß.
Sem. Papaueris ʒ.ß.
Sem. Hyoscyami albi ʒ.ß. Opij G.j.
Sacchari opt. ʒ.iv.
Sem. Lactucæ,
Sem. Papaueris nigri ana ʒ.ij.
Sem. Lolij ʒ.ß.
Fiat aqua. *Idem.*

Alia.

℞. Succi Fabariæ, seu Fabę inuersę,
Lolij succi, Solani succi ana ʒ.vj.
Sem. Hyoscyami, sem. Fabariæ,
Sem. Endiuię, sem. Lactucæ,
Violarum, Rosarum ana ʒ.ß.
Opij Thebaici ʒ.ij.ß.
Quæ teri possunt, terantur infundanturque in ʒ. iix. aquæ ardentis: mox tepentis aquæ balneo pluribus vicibus liquor destillet: cuius exhibent ad ʒ.ij. *Idem.*

Aqua mirabilis ad visum.

℞. Succi Fœniculi, Chelidonij,
Rutæ, Euphragiæ ana ʒ.ij.
Mellis ʒ.x.
Sarcocollæ, Antimonij,
Thutiæ, Aloes ana ʒ.ß.
Fellis Caponum, Gallorum,
Gallinarum ana ʒ.ij.
Nucis moschatæ, Croci,
Caryophyllorum ana ʒ.j
Sacchari candi de syrupo ros. ʒ.vj.
Hepatis Hircini sani ʒ.ij.ß.
Anthos M.ß.

A Contundenda contundantur subtilissimè, & hepar frustatim incidatur: deinde omnia misceantur, & ponãtur in alembico vitreo, & secundùm artem bis distillentur. * Visum caliginosum mirabiliter clarificat, & sanitatem oculorum conseruat, intra oculos posita. *Ioan de Vigo.*

Aqua ad visum alia.

B ℞. Seminis Fœniculi, Petroselini, Apij, Sileris montani, Anisi, Carui, Sem. Gallitrici, Rad. Chelidoniæ, Rad. Acori, Betonicæ, Agrimoniæ, Tormentillæ, Rutæ, Verbenę ana part. æqual. Terantur & ponantur prima die in vrina pueri virginis: secunda in vino albo: tertia in lacte mulieris, siue asinæ: quarta die distillentur hęc omnia, & serua, vt balsamum, & obtura vas, ne respirare possit. * Visum acuit, & oculos clarificat, & maculas & panum delet. *Petrus Hispanus.*

Aqua vsualis ad oculos.

℞. Aloes Hepaticæ, Sarcocollæ ana ʒ.j.
Caphuræ, Croci orientalis ana ʒ.ß.
C Puluerizentur omnia per se minutissimè. adde
Vini maluatici, Aquæ Rosarum ana ʒ.vj.
Bulliant in duplici vase secundùm artem. *Augustani.*

Aqua confortans visum.

℞. Margaritas q.v. quas in tenuissimas particulas contusas excola per linteum cum aqua rosarum. Deinde aquę istius aliquot guttas pluma oculis instilla. *Ranzonius.*

D *Alia.*

℞. Aquarum Verbenæ, Betonicæ,
Fœniculi ana ʒ.j.ß.
Vini albi ʒ.j.
Tuthiæ præparatæ ʒ.j.
Sacchari candi ʒ.ij.
Aloes hepaticæ ʒ.j.
Lactis mulieris ʒ.ij.
Caphuræ ℈.ß.
Puluerizanda puluerizentur, & 24. horis in infu-
E sione permaneant, deinde colentur, & colatura oculi clausi abluantur. *Idem.*

Aqua ad nebulas oculorum & suffusiones.

℞. Piloselłæ part. x.
Chelidonij part. iij.
Fœniculi part. ij.
Mense Maio collect. dũ rore adhuc madent. Distilla calore cinerum. Sunt qui Aloen ad-
F dant. *Rubeus.*

Alia ad idem.

℞. Zingiberis, Cinnamomi,
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Granorum Paradisi ana ʒ.
Fol. Saluiæ ℔.j.
Cardamomi, Cubebarum,
Masticis, Galangæ,
Rorismarini, Maioranæ,
Lauendulæ, Melissæ,
Betonicæ ana ʒ.ij.
Vini optimi, aut aquæ vitæ ℔.ix.

Omnia bene tuſa macerentur per dies decem: mox deſtillet aqua, cuius duæ trésue guttę oculis ſuffuſione laborantibus inſtillentur. *Rubeus.*

Aqua ad oculorum vlcera, vbi materia calida eſt.

℞. Aquarum roſaceæ, Flor. Myrtillorum,
Equiſeti ana ℥.ß.
Sacchari candi è ſyrupo roſaceo ʒ.ij.
Sieff albi abſque Opio,
Sieff è plumbo anà ʒ.j.
Sieff è thure ʒ.ß.
Aloes hepaticæ ℈.ß.
Myrobalanorum citrin. ʒ.j ß.
Album ouorum num. iij.
Tritis terendis, quaſſentur & miſceantur omnia inde vitreis organis, ſtipatis accuratè rimis, aqua deſtillet: quę vlcera purgat, & ad cicatricem perducit. *Ioan. de Vigo.*

Alia ad idem, vbi materia frigida eſt.

℞. Sieff. è thuro ʒ.j.
Sieff è plumbo ʒ.j.ß.
Mirobalanorum citrinorum ʒ.ij.
Cadmiæ, Stybij ana ʒ.j.ß.
Myrrhæ ℈.ß.
Sarcocollæ, Aloes hepaticæ ana ʒ.j.
Aquæ Plantaginis, Roſarum ana ʒ.j.ß.
Terantur, quæ terenda ſunt, omnibusque mixtis, eliciatur aqua vaſe vitreo, qua perinde ac collyrio vtare. *Idem.*

Aqua ad oculorum nebulas & ſuffuſiones.

℞. Succi Fœniculi, ſucci Chelidonij ana ℥.ij.
Mellis roſacei ℥.x.
Rutæ P j.
Euphragiæ M.ij.
Fellis veruecis ℥.iv.
Sarcocollæ ʒ.ij ß. Sagapeni ℥.j.
Caphurę ℈.ij.
Miſce, ac deſtilla. *Idem.*

Alia optima Altomari.

℞. Fœniculi, Rutæ, Euphragiæ,
Verbenæ, Tormentillæ, Betonicæ,
Roſarum, Endiuiæ ſylueſtris, Callitrichi,
Anagallidis, Pimpinellæ, Chelidonij,
Papyri, Pæoniæ, fol. Vitis, Apij,
Agrimoniæ, Caprifolij ana part. æquales.
Terantur, & prima die ponantur in vino albo: ſecunda in vrina pueri, venerem nõ experti: tertia in lacte mulieris: quarta in melle optimo: quo tempore deſtillentur, & quod elicitur, vſui ſeruetur. Hęc autem omnia purgato corpore exhibere oportet.

Aqua viſum conſeruans.

℞. Vini albi ℔.xij.
Panis albi recentis ℔.iv.
Chelidonij, Fœniculi,
Scillę ana ʒ.iv.
Caryophyllorum ℥.ß.
Miſce in alembico, & balnei calore deſtillentur, donec libręquinque exierint: quam ſerua ad vſum. *Fioranuntius.*

Aqua ad oris halitum commendandum, atq; item narium.

℞. Aquę roſaceę ℔.j.ß.
Aquę Violarum ℔.j.
Aquę Maioranę ℔.ß.
Nucis moſchatę, Agallochi,
Cinnamomi, Galangę,
Zedoarię ana ʒ ij.
In puluerem redigantur, quæ poſſunt redigi, & cũ aquis miſceantur, deſtilletq; aqua, cui addito Moſchi G. iix.
Nam purgato capite, ſi ipſa aqua quotidie ſtomacho ieiuno, emunctisque naribus trahatur, mirificè confert, dum è cerebro ortum habuerit malum. *Hier. Rubeus.*

Aqua ad ſputa cruenta, & phthiſim.

℞. Carnium limacum in vini auſteri, & aquę plantag. coct. ℔.ij.
Conſeruę Conſolidę maioris,
Roſarum ana ℔.j.
Cum limacum deſtillatione fiat deſtillatio in alembico. Hęc aqua per manicam Hippocr. colatur, cum ſacchari diſſoluti in aquę plantag. ℥.ij.
Santali, Spicę ana ℈.ß. exhibeatur. *Hier. Rubeus.*

Aqua noſtra ad phthiſim.

℞. Limacum, ſeu cochlearum mundatarum, & inciſarum ℔ j.
Carnis Caponis inciſę ℔.ß.
Caudarum Cancrorum mund. & inciſ. ʒ.iij.
Pinearum mundatarum,
Amygdalarum dulcium ana ℥.iij.
Seminum Melonum, Cucurbitę,
Citrulli, Cucumeris ana ℥.ß.
Sem. Papaueris albi ℥ ij.
Paſſularum, Ficuum, Sebeſten,
Iuiubarum, Glycyrrhizę ana ℥.ß.
Gummi Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ.ij.
Thuris, Maſticis ana ʒ.j.
Boli Armeni, Terrę ſigillatę ana ʒ.vj.
Rad. Conſolidæ maioris ℔.ß.
Herbę Nicotianę M.ij.
Conſeruę Roſarum, Violarum, Borraginis,
Ireos, Enulę ana ℥.j.
Pulmonis Vulpini ʒ.vj.
Sanguinis Draconis ʒ ij.
Spec. Diagemmę, Diamarg. frig.
Lætitię ana ʒ.ij.
Oſſis de corde Cerui ℈.j.
Roſarum rubr. ʒ.iij.
Aquę Conſolidę maioris, Tuſſilaginis,
Nicotianę ana ℔.ß.
Aquę Meliſſæ, Bugloſſæ ana ℔.ß.
Aquę Capillorum Veneris ℔.ß.
Medullæ panis albi in vino Maluatico infuſæ q.ſ.
Contundenda contunde, miſce, & in balneo Marię, vel cineribus lento igne deſtilla, ac conſerua.

Alia

Unable to display this page

bico vitreo: & eſt optima ad arthritidem. *Idem.*

Aqua ad venena erodentia.

℞. Theriacæ ℥.ij.
Condit. Helenij, Ireos ana ℥.j.
Succi Baccarum Lauri, ſucci Iuniperi,
Succi Betonicæ, ſucci Centaurij minoris,
Succi Verbaſci, ſucci Marrubij ana ℥.iij.
Florum Nymphææ,
Flor. Violarum,
Cortic. rad. Mandragoræ,
Sem. Alterci albi ana ℥.j.
Opij ℥.ij.

Excepta alembico, artificio reſoluuntur, ſed melius in diplomatis. Neque ſolùm prodeſt, veneno læſis, quod vrit corpus, ſed internis doloribus, qui cum febre cruciant. *Rubeus.*

Aqua ad morbum Gallicum, deſtillata.

℞. Caryophyllorum,
Cinnamomi ana ℥.ij.
Colocynthidis ℥.j.
Nucis moſchatæ num. j.

Eaq; omnia in puluerem redacta, rarоq; linteo inuoluta, bulliant in vini albi optim. ℥.ix. aquæ fontis ℥.iv. ad conſumptionem medietatis, clauſis optimè rimis, foramine in ſummo operculi recluſo, quo ſpirare poſſit. Vbi refrixit, expreſſo in vinum linteo, adde ligni Guaiaci inciſi ℔.ß. macerenturq; horis xxiv. mox deſtillet, igne leui, aqua, qua tumores à Gallica lue, madeſcant, purgato prius corpore: & ſi robore vitium valido ægrotus fuerit, ſumat manè ad ℥.ij. ſin infirmus ℥.j. Hoc eodem modo vtere ad hydropem, & ad venena: Sudorem enim ciet, neq; admodum exquiſitam poſtulat victus rationem. *Hier. Rubeus.*

Alia ad idem.

℞. Sem. Ebuli,
Olei Sulphuris, vel Chalcanthi ana ℥.j.
Aquæ ardentis ℥.iij.
Fœniculi cum radic.
Petroſelini cum radic. ana partes æquales.
Aſparagorum recent. cum radic. duplum.

Vitreis organis lentiſſimo igne deſtillet aqua: in cuius libra diſſolue ſacchari candi ℥.iij. manè quantum capere cortex nucis poteſt, ex hac aqua, & tantundem ſuperioris ardentis, ſumitur, & per horam in horam in lecto quieſcendum: idque octo diebus: admirabiles celebrant huius remedij laudes. Quòd ſi ad viginti dies accipiatur, lapidem in vetica & renibus frangere aſſerunt: lieni item prodeſt, & induratis Gallici morbi tumoribus, ſi dolentia aut tumentia loca madeſcant. *Idem.*

Aqua Philoſophica, ſiue theriacalis ad morbum Gallicum.

℞. Raſuræ ligni Guaiaci ℔.ß.
Vini albi ℔.ij.
Aquæ fontanæ ℔.iix.
Aquæ Fumariæ, aquæ Cichorij,
Aquæ Chamæm ana ℔.j.
Polypodij quercini ℔.ß.

Macerentur ſimul horas duodecim, adde
Epithymi ℥.ij.
Aſplenij ℥.vij.
Baccarum Iuniperi ℥.ij.
Corticis Citri ℥.j.
Conſer. Roſarum, conſer. Cichorij,
Conſer. Borraginis,
Conſer. Bugloſſæ ana ℔.ß.
Conſer. Enulæ, Theriacæ veteris ana ℥ iv.

Deſtillentur in diplomate: poſtea addes Saccharum & Cinnamomum ad ſaporis ſuauitatem: dabisque huiuſmodi aquæ ℥.iij. aut iv. aut v. pro viribus ægrotantis, ac morbi magnitudine, purgato priùs corpore, iuxta humoris peccantis naturam. Nam ea ſua tenuitate humores tenuat, poros aperit, ſudores mouet, ac recondita facultate huic morbo aduerſatur. Cui poteris addere conſeruam Acori, Iridem, aut alia, quæ magiæ tuæ intentioni accommoda videbûtur. Liberum quoque erit longè à cœna cùm ibit cubitum, totidem vncias illius aquæ ſumere. Interea verò dum ea vtetur, cubiculo non egredietur, niſi à prandio, cœloque ſereno, & aëre calido: victu vtetur tenui & exiccante: vinum bibet oligophorum: menſemq; integrum ita viuet cum huiuſmodi aqua, vel etiam diutius. pro virium & affectus magnitudine: cumq; aluus fuerit adſtricta, clyſtere molliente ſubducetur. Nonnulli in principio paſtus ℥.iij. huius aquæ exhibent cum tanta vini albi quantitate: nec eam veſperi propinant. *Ant. Chalmeteus.*

Aqua pro leproſis ad faciem, noſtra.

℞. Sulphuris, Salis toſti ana ℥.ß.
Caphuræ, Tuthiæ ana ʒ.j.
Olei Tartari ℥.j.
Aquæ Roſarum ℥.xiix.

Aqua ad ſtrumas.

℞. Olei Laurini ℔.ß.
Olibani, Maſticis, Gummi Arabici,
Terebinthinæ ana ℥.iij.

Deſtillet vitreis organis aqua, in qua cineres quercus ponas, denuoque omnibus rectè commixtis, deſtillatione liquor eliciatur, quo vtere: prodeſt etiam acrochordonibus, & huiuſmodi morbis, ſi ex arte adhibeatur. *Rubeus.*

Aqua ad vlcera cerrodentia & ſordida.

℞. Ceruſſæ, Lithargyrij ana ℥.j.
Plumbi, Lapidis calaminaris ana ℥.ß.
Boli Armeni ℥.j.ß.
Sanguis draconis,
Terræ ſigillatæ ana ℥.j.
Aluminis combuſti ℥.ß.
Calycum glandium,
Gallarum viridium,
Baccarum Myrti, Piſidiæ,
Balauſtiorum,
Sumach ana M.j.
Coriandri,
Sem. Plantaginis ana ʒ.ß.

Roſarum

Rosarum rub. P. ij.
Bulliant omnia in aquæ fabrorum sufficienti quantitate, & cùm omnia subsederint, vlcus ea aqua lauetur, ac foueatur. Hæc aqua mirum in modum siccat. *Fiorauantus.*

Alia ad idem.

℞. Aquarum Plantaginis,
Aquarum Rosarum ana quart. j.
Aluminis ℥. ij.
Sacchari ℥. j.
Bulliant simul, donec alumen & saccharum liquefiant, & lauetur vlcus. *Idem.*

Alia ad idem.

℞. Aquę Plantaginis ℥. vj.
Sublimati ℥. j.
Salis ammoniaci ʒ. j. ß.
Salis communis ʒ. ij.
Alumnis ʒ. j.
Bulliant in Phiala vitrea ad consumptionẽ quarte partis. *Idem.*

Aqua ad cancrosa vlcera, & faciei ruborem.

℞. Plantaginem, Solatrum, Agrestam,
Albumen Ouorum duodecim,
Aluminis semilibram.
Mixta sint inuicem, & extilla, *Heurnius.*

Aqua sordidis & corrodentibus vlceribus conferens.

℞. Succi Rubi, succi Sumach,
Succi Virgæ Pastoris,
Succi Plantaginis,
Succi Solani, succi Acetosæ ana quart. j.
Albumina Ouorum sex,
Aluminis triti ℥. iv.
Distillentur omnia in alembico plumbeo. *Antonius Chalmeteus.*

Aqua ad vlcera pudendi.

℞. Aluminis rochæ ℥. j.
Viridis æris ʒ. j.
Aquæ fabrorum, ferratæ q. s.
Coquantur simul per horas duas, deinde colentur, in qua panniculi lieni intingantur, & virgæ superponantur. *A quodam Medico Veneto.*

Aqua ad ambusta preciosissima.

℞. Phlegmatis Vitrioli,
Phlegmatis aluminis ana ℔. ß.
Florum Tapsi barbati,
Foliorum Hederæ nigræ ana M. j.
Limacum, Ranarum,
Astacorum, aut Cancrorum fluuialium ana num. x.
Destillentur in alembico plumbeo, satis magno igne. Ex hac aqua foueatadustum locum quinquies, aut sexies in die. Aqua quoque spermatis ranarum mixta cum phlegmate vitrioli multum etiam confert. *Quercetanus.*

Aqua corrodens loco cauterij.

℞. Salis Nitri ℥. ij.
A Vitrioli Romani ℔. j.
Cinnabaris ℥. iv.
Quælibet per se terantur, deinde simul misceantur, & per alembicum distillentur, & aquam collige. *Bertapalia.*

Alia.

℞. Vitrioli Romani ℥. vj.
Salis Nitri ana ℥. ij.
Gallarum, Salis ammoniaci ana ℥. iix.
Vitrioli non rubefacti ℥. ij.
B Omnia distillentur alembico, & in vase seruentur vitreo.* Est ruptorium, quo omnem contingit incidere tumorem, vel abscessum absque ferro. Vsus quidem est, vt Oliuæ sarmento lignóue acuto in hac madente aqua, tumor incidatur: qua pariter & porri tolluntur. *Fumanellus.*

Aqua ad dentes.

℞. Salis ammoniaci, Salis gemmæ ana ℥. iij.
Aluminis saccharini ℥. j. ß.
C Salis communis ℥. j.
Trita distillentur in alembico vitreo. Extracto inde liquore dentes cum petra fricentur: deinde abluatur ös modico vino albo. *Euonymus.*

Aqua fortis.

℞. Salis Nitri, Vitrioli ana ℔. ij.
Aluminis vsti ℥. iix.
Omnia subtilissimè terantur: postea ponãtur in cucurbitam vitream bene lutatam: da sibi ignẽ, per horas decem semper augendo. *Euonymus.*

D *Alia.*

℞. Auripigmenti, Floris æris ana ℥. ij.
Vitrioli Romani ℔. j. ß.
Salis Nitri ℔. ij.
Aluminis ℔. iij.
Omnia puluerizentur, & fiat secũdùm artem distillatio. *Euonymus.*

Alia.

℞. Salis petræ, Vitrioli Romani ana ℔. ij.
E Aluminis vsti ℔. ß.
Puluerizentur omnia, & in cucurbita ponantur, & distillentur. *Euonymus.*

Alia.

℞. Aluminis rochæ ℔. ß.
Vitrioli Romani, Salis nitri ana ℔. j. ß.
Contundantur, & in alembico bene lutato distillentur. *Augustani.*

Aqua cum Mercurio.

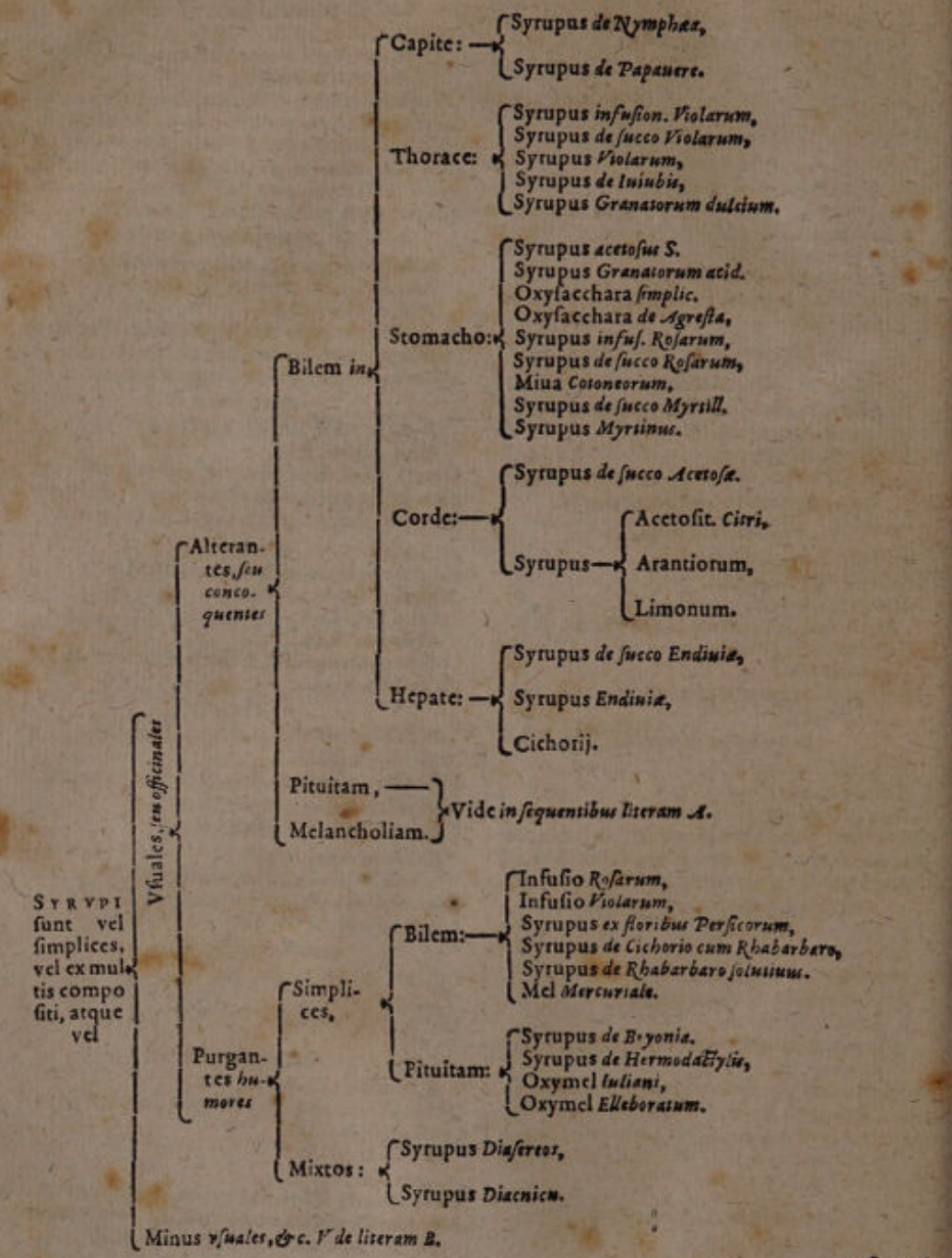
℞. Mercurij sublimati ℥. j.
F Aquæ fontis ℔. j.
Misceantur. *Augustani.*

Lac virgineum.

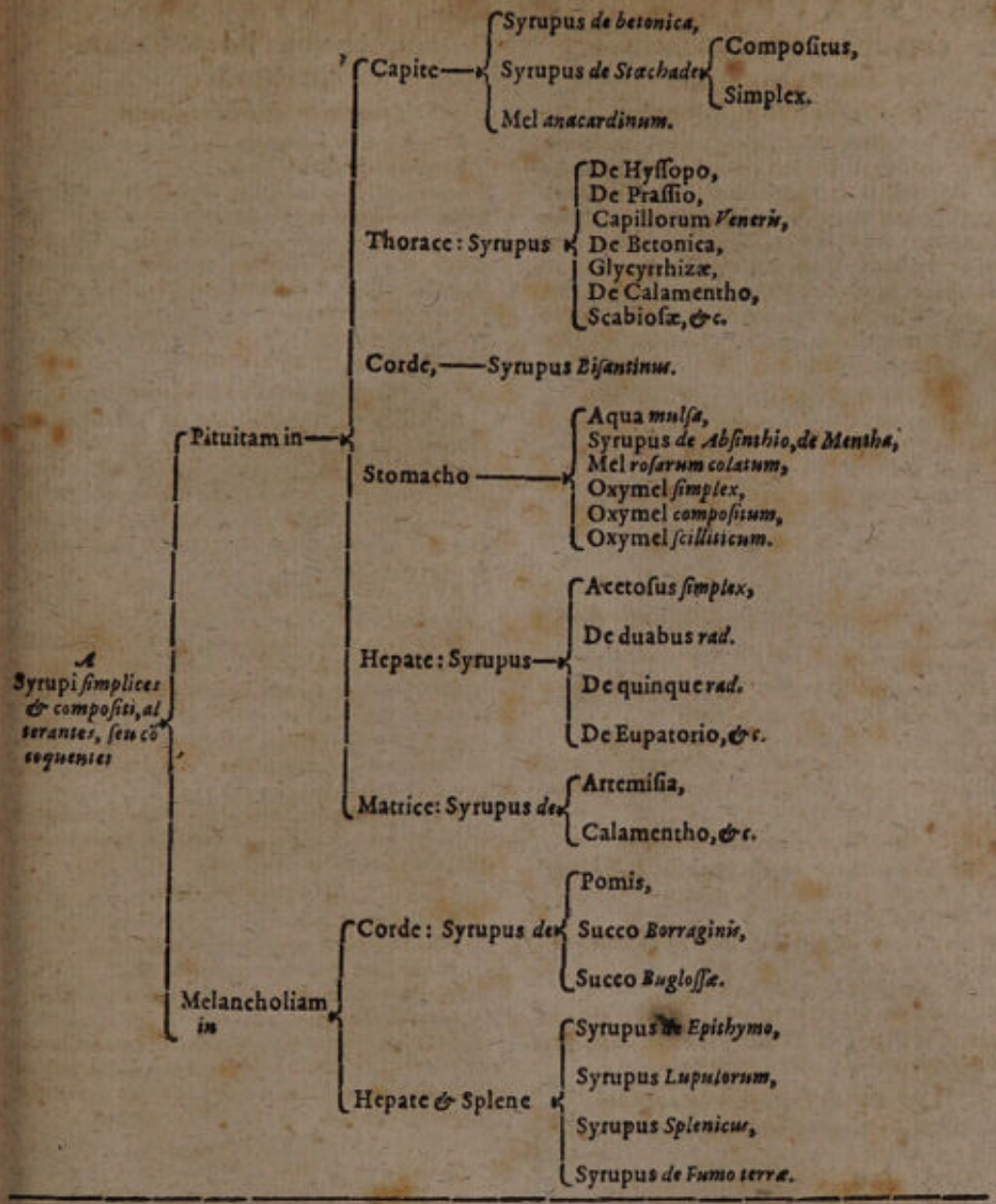
℞. Aluminis crudi ℥. iv.
Decoquantur ad tertias in aquæ fontanæ puræ libris duabus. Postea
℞. Lithargyri ℔. ß.
Aceti vini ℔. j.
Decoquantur ad remanentiam ℔. j. Colentur, & commisceantur ambæ aquæ, ac spatula tamdiu agitentur, donec albescant. *Augustani.*

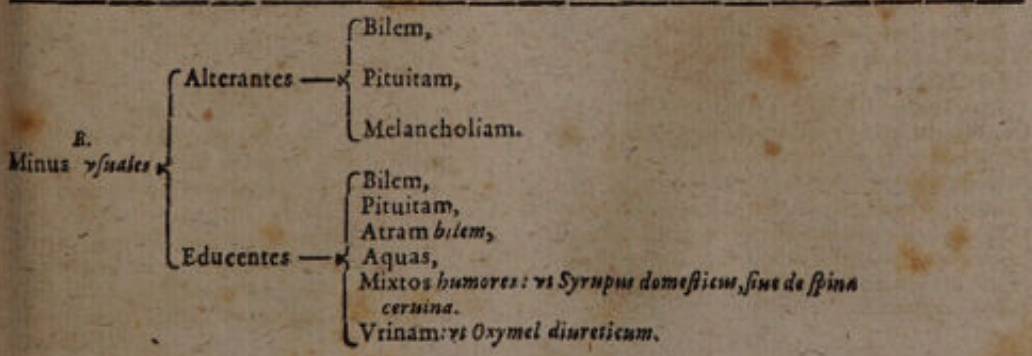
De Syrupis, Sectio II.

SYRVPVS eſt medicamenti forma liquidior, ex ſuccis vel alijs plantarum partibus, cum humore aliquo percoctis, & mellitis vel ſaccharatis ad ſaporis gratiam, & cuſtodiæ diuturnitatem.

A. Syrupi

A
Syrupi simplices & compositi, alterantes, seu cõsequentes
Pituitam in
Capite
Syrupus de betonica,
Syrupus de Stœchade
Compositus,
Simplex.
Mel anacardinum.
Thorace: Syrupus
De Hyssopo,
De Prassio,
Capillorum Veneris,
De Betonica,
Glycyrrhizæ,
De Calamentho,
Scabiosæ, &c.
Corde, —— Syrupus Bisantinus.
Stomacho
Aqua mulsa,
Syrupus de Absinthio, de Mentha,
Mel rosarum colatum,
Oxymel simplex,
Oxymel compositum,
Oxymel scilliticum.
Hepate: Syrupus
Acetosus simplex,
De duabus rad.
De quinque rad.
De Eupatorio, &c.
Mattrice: Syrupus de
Artemisia,
Calamentho, &c.
Melancholiam in
Corde: Syrupus de
Pomis,
Succo Borraginis,
Succo Buglossæ.
Hepate & Splene
Syrupus de Epithymo,
Syrupus Lupulorum,
Syrupus Splenicus,
Syrupus de Fumo terræ.

B.
Minus vsuales
Alterantes
Bilem,
Pituitam,
Melancholiam.
Educentes
Bilem,
Pituitam,
Atram bilem,
Aquas,
Mixtos humores: vt Syrupus domesticus, sive de spina cervina.
Vrinam: vt Oxymel diureticum.

Unable to display this page

Unable to display this page

Unable to display this page

rum conditorum. Porrò cùm quis bene conficere voluerit, oportet, vt per filtrum aut pannum defilletur acetositas citriorum, sine vlla vi aut expressione: alioquin coagulatur, cum refrixeris, syrupus. Cordus.

De syrupo Aranciorum acetosorum.

℞. Succi Aranciorum acetosorum per pannum aut filtrum distillati ℔.vj.
Sacchari albissimi ℔.iij.vel ℔.iv.
Coquantur secundùm artem.
Ad hunc modum potest etiam fieri ex succo Aranciorum dulcium.

Syrupus acetositatis limonum.

℞. Acetositatis limonum maturorum, per filtrum destillatæ ℔.vj.
Sacchari albissimi ℔.iij.vel iv.
Coquantur secundùm artem. * Vehementiùs infrigidat, & penetrat, quàm syrupus acetositatis citri: & valet contra putrefactionem, contra vermes, vehementiam caloris febrilis, & alios crudos humores.

DE SYRVPIS CONCOquentibus bilem flauam in hepate.

Syrupus de succo Endiuiæ, vel Endiuiæ simplex.

℞. Succi Endiuiæ depurati ℔.viij.
Sacchari Tabarzeth ℔.v.ß.
Coquantur secundùm artem. * Valet principaliter ad omnes supercalfactiones hepatis & aliorum membrorum nutritiuorum: & in morbo laterali maximè conuenit.

Syrupus de Endiuia compositus.

℞. Endiuiæ recentis, Borraginis, Scariolæ,
Hepaticæ, Melissæ, Buglossæ,
Lactucæ, Eupatorii ana M.i.
Seminum frigidorum maiorum ana ℥.j.
Santali albi, rubri ana ʒ.j.
Florum cordialium ana ʒ.iij.
Coquantur secundùm artem, in sufficienti quantitate aquæ: deinde cola: & colaturæ adde
Succi Endiuiæ depurati ℔.v.
Vini Granatorum ℥.iij.
Sacchari albi ℔.iv.
Fiat Syrupus secundùm artem. * Valet præcipuè ad supercalfactiones hepatis, cordis, & aliorum membrorum nutritiuorum: & generaliter confert cuilibet complexioni calidæ, & est apertiuus oppilationum, & confortatiuus membrorum debilitatorum à mala complexione calida: est etiam digestiuus materiatum cholericarum acutarum. *Genutis.*

Syrupus Endiuiæ compositus.

℞. Succi Endiuiæ, Succi Hepaticæ ana ℔.iij.
Clarificentur prædicti succi ad ignem, vt expedit: addantur
Rosarum, Violarum,
Lenticulæ aquæ, Polytrichi,
Flor. Nymphææ ana ʒ.ß.
Capillorum Veneris, Hordei mundati,
Sem. frig. maiorum ana ℥.j.
Contusa & per horas 12 in dictis succis macerata coquuntur, & colaturæ adduntur
Sacchari ℔.iij. vel quod sufficit.
Fiat syrupus, & aromatizetur cum santalis albis & rubris.
Berberis, Sem. cotonerum, Ligni aloes, Cinnamomi, Cort. citri ana ℈.j.
Tunde & aromatiza secundùm artem. * Valet ad suprà dicta. *Genutis de Fulg.*

Syrupus de Cichorea sine rhabarbaro.

℞. Endiuiæ domesticæ & syluestris, Cichoreæ,
Taraxaci, id est, seridis syluestris, ana M.ij.
Cicerbitæ, Hepaticæ,
Scariolæ, Lactucæ,
Fumi terræ, Lupulorum ana M.j.
Hordei non excorticati ℥.ij.
Alkekengi, Liquiritiæ,
Capillorum Veneris,
Ceterac, siue scolopendriæ,
Polytrichi, Adianthos, Cuscutæ ana ʒ.vj.
Radicum Fœniculi, Apij,
Asparagi ana ℥.ij.
Fruentur in aquâ sufficienti, & colentur, & cum saccharo albo solido fiat syrupus. *Nicolaus.*

Syrupus de Olibano Rhasis.

℞. Aceti veteris ℔.iij.
Succi mal. granat. acet.
Acetositatis citri,
Agrestæ, Acidulæ,
Mororum, in quo sumach fuerit decoct.
Berberis ana ℔.j.
Lactucæ, Endiuiæ syluest. ana ℥.iij.
Decoctionis Iuiubarum,
Infusionis lentium ana ℔.j.ß.
Sacchari ℔.iij.
Fiat syrupus. Deinde
℞. Spodij ℔.ß.
Caphuræ ℥.j.
Terantur in mortario, & incorporentur cum syrupo, donec fiat vnum corpus, & conspergatur ter cum succo cucumeris. Oblatus ante originē variolarum & morbillorum abscindit eorum emersionem, quod si fortè apparuerint 20 non perficientur decem refrigerando calorem & putrefactionem prohibendo, nisi quod videatur vehemens materiæ expulsio, quæ tunc iuuetur. Idem datus cum calida, confert omnibus ægritudinibus sang. choleræ, bubonibus, anthraci, anginæ, & consimilibus.

DE SYRVPIS CONCOquentibus pituitam in capite.

Syrupus de Betonica.

℞. Succi betonicæ crudi partes tres. Sacchari boni partes duas.
Coquantur simul, & despumētur, quoad syrupi consistentiā acquirāt. Vires ipsius herbę retinet.

Syrupus de Betonica compoſitus.

℞. Betonicæ M.iij. Maioranæ M.j.ß.
Thymi, Roſarum ana M.j.
Violariæ, Stœchadis, ana M.ß.
Sem. Fœniculi, Aniſi, ſem. Ammeos ana ℥.ß.
Rad. Pæoniæ, Polypodij, rad. Fœnic. ana ʒ.v.
Fiat decoctio in ſ.q. aquę ad medietatis conſumptionem: colaturæ adde Succi Betonicæ ℔.ij.
Sacchari quãtum ſatis eſt. Fiat ſyrupus. * Ad capitis & vteri vitia confert, menſes mouet: & ſimplici potiùs vtimur, quàm cõpoſito. *Auguſtani.*

Syrupus de ſtœchade ſimplex.

℞. Florum ſtœchadis ʒ.xxx.
Thymi, Calaminthæ, Origani ana ʒ.x.
Aniſi ʒ.vij.
Paſſularum purgatarum ʒ. iv.
Aquæ quod ſatis eſt. Coquantur ſecundùm artẽ, & colaturæ adde mellis, aut ſacchari ℔.iv.ß.
Condiatur cum Cinnamomi, Calami aromatici, Zingiberis ana ʒ.j ß.
Ligentur in ſindone, & in ſyrupo ſuſpendantur. * Iuuat omnes affectus frigidos cerebri & neruorum, vt paralyſim, epilepſiam, conuulſionem, ſpaſmum cynicum, tremorem: ac ventriculum firmat.

Syrupus de ſtœchade compoſitus.

℞ Florum ſtœchadis ʒ.xxx.
Thymi, Calaminthæ, Origani ana ʒ.x.
Aniſi, Pyrethri ana ʒ.vij.
Piperis longi ʒ.ij.
Zingiberis ʒ.ij.
Paſſularum enucleatarum ℥.iv.
Aquæ quantum ſufficit.
Mellis aut ſacchari optimi ℔.v.
Coquantur ſecundùm artem lento igne: & cùm reponis, tum condias ſequentibus ſpeciebus, in ſindone rara & munda ſuſpenſis.
℞. Cinnamomi, Calami aromatici,
Spicæ nardi Indicæ, Croci,
Zingiberis, Piperis nigri,
Piperis longi ana ʒ.j.ß.
Contundantur groſſo modo. * Idem quod præcedens efficit. *Aetius*

Mel Anacardinum Azarauÿ.

Anacardios recẽtes tere, & in aqua decoque, donec melliginem quandam in rubeo colore fuſcam remittant, eam aquæ innatantem auferto, & reponito. * Memorię iacturam reſarcit, labantes ſenſus refricat, obliuionem diſcutit, & mentem evacuat, morbis cerebri frigidis, & humidis confert, neruorumq; reſolutioni opitulatur.

DE SYRVPIS CONCOquentibus pituitam in thorace.

Syrupus de Hyſſopo.

℞. Hyſſopi aridi, Rad. Apij, Fœniculi,
Petroſelini, Glycyrrhizæ ana ʒ.x.
Hordei mundati ℥.ß.
Sem. Maluæ, ſem Citoniorum,
Tragacanthæ ana ʒ.iij.
Capilli Veneris ʒ.vj.
Iuiubarum, Sebeſten ana num.xxx.
Paſſularum enucleatarum ℥ j.ß.
Ficuum ſiccarum,
Dactylorum pinguium ana num.x.
Penidiarum albarum ℔.ij.
Confice ſecundum artem. Conſeruatur ad annos duos in vaſe vitreato. * Ad vitia thoracis & pulmonis efficax eſt, humoresq; excreatu difficiles extenuat & educit. *Meſues.*

Syrupus de Praſio.

℞ Marrubij ℥.ij. Glyzyrrhizæ ℥.j.
Capillorum Veneris, Hyſſopi,
Calaminthæ, Aniſi ana ʒ.vj.
Rad. Apij, Fœniculi ana ʒ.v.
Sem. Maluæ, Fœnigræci, Ireos ana ʒ.iij.
Sem. Cydoniorum, Lini ana ʒ.iij.
Vuarum paſſarum purgatarum ℥.ij.
Ficus paſſas pingues num.xvj.
Penidiorum Mellis ana ℔.ij.
Aquæ quod ſufficit. Fiat ſyrupus. * Thoracem & pulmones expurgat pituita craſſa, lenta, putrii: hinc aſthmati, & antiquæ tuſſi prodeſt: quales affectus tenibus & natura frigidis ſunt frequentes. *Meſues.*

Syrupus capillorum Veneris ſimplex.

℞. Infuſionis capill. Veneris recentium tres ſextas ſecundùm artem ℔.iij. Sacchari albi ℔.ij.
Coque & fiat ſyrupus.

Syrupus capillorum Veneris compoſitus.

℞. Capillorum Veneris M.ij.
Adianthi, Scolopendriæ,
Polytrichi ana M.j.
Iuiubarum, Glyzyrrhizæ ana ℥.ij.
Fiat decoctio addendo Sacchari ℔.iij. Fiat ſyrupus.

Syrupus alius capillorum Veneris magiſtralis.

℞. Capillorum Veneris ℥.v.
Glycyrrhizæ raſæ ℥.ij.
Macerentur in aqua horis 24. deinde coque ad dimidij conſumptionem. Colaturæ adde
Sacchari clarificati, Penidiorum, Aquę capill. Veneris ana ʒ.viij.
Coque, fiat ſyrupus. * Ad thoracis affectus calidos, deſtillationes & obſtructiones efficax, vſu creberrimus. Fleuitidis initio conuenit, cum materia calida, aut calido & frigido miſta, ſua tenuitate gutturis tectorium eludit. Eo ſyrupo ad obſtructiones primorum vaſorum in purgatorijs tentationibus ſecuritatis gratia vtimur. *Antonius Muſa, & Anutius Faſius.*

Syrupus de Glycyrrhiza.

℞. Glycyrrhizæ raſæ ℥.ij.
Capilli Veneris ℥.j.
Hyſſopi ℥.ß. Aquæ pluuiæ ℔.iv.
Macerentur horis xxiv. Deinde coquantur ad dimidias. Colaturæ adde

Mellis

Mellis optimi, Penidiorũ, Sacchari ana ℥.viij.
Aquæ rosarum ℥.vj.
Fiat syrupus secundùm artem. * Thoracem & pulmonem expurgat, ideoque diuturnæ tussi & pleuritidi auxiliatur. *Mesues.*

Syrupus de Calamintha.

℞. Calaminthæ domesticæ,
Calaminthæ montanæ ana ℥.ij.
Sem. Leuistici,
Sem. Dauci, Schœnu anthos ana ʒ.v.
Passularum enucleatarum ℔.ß.
Mellis ℔ ij.
Fiat syrupus. In hoc syrupo sex aquæ libræ recipiantur, quæ bulliant primò passulas, deinde alia secundùm præscriptum ordinem ponendo, vsq ad consumptionem medietatis: deniq; addito melle fiat syrupus secundùm artem. * Syrupus de calamintha, lienosis plurimum confert, quibus durus est lien & penè irresolubilis, & his qui frigida viscera habent. & asmate laborant, præsertim in senibus, & in habentibus antiquas tusses: si quis enim vel pectus, vel ventriculum, vel intestina, crassa, tenaci, & irresolubili materia plena habeat, hoc syrupo sanatur. *Mesues.*

Syrupus è scabiosa succo.

℞. Succi scabiosæ crudi ℔.vj.
Sacchari, Mellis Hispanici purissimi ana ℔. ij
Coquatur initio cum succo media pars vtriusque, mellis scilicet & sacchari: atque cola. Deinde reliqua pars mellis & sacchari addatur, perficiaturq; coctio ad Syrupi formam. * Ad eadem, ad quæ herba ipsa, valet. *Medici Colonienses.*

DE SYRVPIS CONCOquentibus pituitam in corde.

Syrupus Dinarij, siue de Bizantijs simplex.

℞. Succi Endiuiæ,
Succi apij ana ℔.ij.
Succi Lupuli, Succi Bugloſſæ ana ℔.j.
Succi depurentur & despumentur, dum maneant ℔.iv.
Sacchari optimi ℔.ij.ß.
Coquantur cum facilitate, donec fiat syrupus. * Humores crassos & lentos incidit atque extenuat, obstructiones aufert, morboque regio succurrit. *Mesues.*

Syrupus de Bizantijs compositus.

℞. Succi Endiuiæ veræ,
Succi apij, Succi lupuli,
Succi Bugloſſæ ana ℔.j.
In succis decoquantur Flor. rosarum rubr. ℥.ij.
Glycyrrhizæ ℥.ß.
Sem. Anisi, Fœniculi,
Apij ana ʒ. iij.
Spicæ Nardi Indicæ ʒ.ij.
Colaturæ adde
Aceti ℔.ij.
Sacchari albiss. ℔. iij.

A Coquantur secundùm artem diligenter. Interdum ad singulas succi clarificati libras addunt Aceti ℥.vj. Est efficacior simplici. *Mesues.*

DE SYRVPIS CONCOquentibus pituitam in stomacho.

Aqua mulsa, seu Hydromel.

℞. Mellis ℔.j.
B Aquæ pluuiæ ℔.iix.
Coque lento igne: donec amplius non spumet: vtere. Augetur quandoque mellis quantitas, & decoquitur ad iulapij cõsistẽtiam: nempe cuando à Medico præscribitur, aut quòd ita illi visum est, aut quòd diutius seruanda sit: & aromatizatur cinnamomo, zingibere, maci, croco, & similibus.

Aqua mulsa alter modus.

℞. Mellis boni partem j.
C Aquæ fontanæ partes iix.
Fermenti pauxillũ pauxillo eiusdem aquæ mellitę dissolutum, videlicet in singulas centenas factæ mulsæ libras indantur fermẽti dissoluti ℥.iij. quæ omnia ligneo vase relicto trium digitorum spacio vacuo, in quod, dum musti modo seruebit, recipiatur. vbi seruere desierit, obturato vase modo doliorum vini, tertio pòst mense fit potabile. Durat ad annos aliquot. * Affectus frigidos cerebri, neruorum & iuncturarum iuuat, sitim sedat, puris & pituitæ crassæ expectorationem promouet, colicis prodest & calculum in meatibus vrinæ gigni prohibet. *Medici Colonienses.*
D

Hydromel compositum.

℞. Aquæ fontis ℔.xx.
Mellis despumati ℔.j.
Saluiæ, Origani ana P.ß.
Anisi, Coriandri ana ʒ.j.
Glyzyrrhizæ ʒ ij.
Cinnamomi ℥.j ß.
E Bulliant ad consumptionem quartæ partis, & colentur. *Augustani.*

Syrupus de Absinthio.

℞. Absinthij Romani ℔.ß.
Rosarum rubrarum ℥.ij.
Spicæ Indicæ ʒ.iij.
Vini clari veteris opt.
Succi Citoniorum ana ℔.ij.ß.
Macerentur in vase marmoreo, aut fictili denso
F per noctem vnam: deinde decoquantur. Colaturæ adde
Sacchari ℔.ij.
Confice secundùm artem. * Ventriculum roborat & iecur, aliaq; instrumẽta nutritionis, appetentiamque excitat: contra regium morbum prodest, flatus discutit, humoresque per vrinam pellit. *Mesues.*

Syrupus de mentha maior.

℞. Succi Citoniorum Muzorum,
Citoniorum dulcium,
Granatorum acetosorum, Granat. dulcium,

Granatorum Muzorum ℔.j.ß.
In ſuccis macerentur per horas xxiv. ſequentia:
℞ Mentæ ſiccæ ℔.j.ß.
Roſarum rubearum ʒ.ij.
Coquãtur deinde cum facilitate, vſq; ad medietatis conſumptionem: colẽtur, & colaturæ adde
Mellis vel ſacchari ℔.ij.
Coquantur ad perfectionem: & quum reponis, aromatiza cum Galliæ Moſchatæ tritæ veræ, & in ſindone ligatæ, atque ex orificio vaſi ſuſpenſæ, ʒ.iij.* Ventriculum frigidum roborat: ob id nauſeam, vomitum, ſingultum, fluorem alui ſedat. *Mejues.*

Syrupus de mentha minor.

℞. Succi menthæ depurati ℔.j.
Succi Granatorum dulcium,
Granatorum acetoſorum, ad medietatem coctorum,
Sacchari vel mellis ana ℔.j.
Coquantur ſenſim ſecundùm artem.
In hoc quoq; ſyrupo notandum eſt, quod in proximo ſyrupo de Mentha maiore diximus de melle.
* Eandem ferè cum ſuperiore facultatem habet. *Mejues.*

Mel roſatum.

℞. Roſarum rubearum nondum penitùs apertarum ℔.ij.
Mellis optimi ℔.vj.
Coquantur lento igne ſecundùm artem.* Stomachum confortat & mundificat, & eſt digeſtivum materiarum phlegmaticarum in ſtomacho & meſeraicis contentarum. *Mejues.*

Mel roſatum aliud efficacius.

℞. Foliorum roſar. rubearum nondum explicitarum contuſorum ℔.ij.
Coquantur in aquæ cœleſtis ℔.iv. Colaturæ fortiter expreſſæ adde
Succi roſarum rubearum depurati,
Mellis optimi deſpumati ana ℔.iv.
Coquantur ſecundum artem.

Oxymel ſimplex.

℞. Mellis optimi deſpumati ℔.iv.
Aceti vini acerrimi, Aquæ clariſſimæ ana ℔.ij.
Mel cum aqua deſpumetur iterum diligenter: & cum aqua fuerit conſumpta, tunc adde acetum, & coque ſecundùm artem.* Humores craſſos, lentos ac pituitoſos incidit, extenuat, & abſtergit: atque adeò obſtructiones aufert, ſputum educit, ſpiritumq; faciliorem reddit. *Mejues.*

Oxymel compoſitum.

℞. Radicum Fœniculi, Apij,
Rad. Petroſelini, Ruſci, Aſparagi ana ʒ.ij.
Sem. Apij, Fœniculi,
Petroſelini ana ʒ.j.
Coquantur in aquæ claræ ℔. vj. aut quantum ſufficit. Colaturæ adde
Aceti acerrimi ℔.j.ß.
Mellis optimi deſpumati ℔.iij.
Coquantur ſecundum artem. * Humores craſſos & pituitoſos incidit, extenuat & abſtergit: obſtructiones tollit iecinoris, lienis, ac renum, vrinam mouet, ſudoremq; euocat.

Oxymel Scyllitieum ſimplex.

℞. Mellis deſpumati ℔.ij.
Aceti Scyllitici ℔.ij.
Coquantur ſecundùm artem. * Humores craſſos, lentos, & ulſu cõtumaces ſeparat: ob id confert ventriculi, & aliorum viſcerum affectibus: hos humores ſequẽtibus: ructum acidum ſanat, & veſicæ mollificationem, ſeu vrinæ incontinentiam. *Mejues.*

Oxymel Scyllitieum compoſitum.

℞. Radicum Apij,
Fœniculi ana ʒ.iv.
Radicum Petroſelini,
Ruſci, Aſparagi,
Sem. Apij, Fœniculi ana ʒ.j.
Coquantur in aquæ ℔.vj. aut quantum ſufficit.
Colaturæ adde
Aceti Scyllitici ℔.j.
Mellis optimi deſpumati ℔.ij.
Fiat ſecundùm artem.* Id potentiùs multò incidit, tenuat, terget, obſtructa aperit, in diuturnis quartanis, & quotidianis, quàm oxymel compoſitum de radicibus.

Oxymel Scyllitieum Democritii.

℞. Origani, Hyſſopi,
Thymi, Liguſtici,
Cardamomi, Stœchados ana ʒ.v.
Aquæ ℔.iij.
Coque ad librarum duarum conſumptionem: adde
Mellis ℔.ij.
Mellis paſſul. ℔.ß.
Succi Bryoniæ ʒ.v.
Aceti ſcyllini ℔.ß.
Coque iterum ſemper deſpumando.* Epilepſiam, vertiginem, cephalalgiam, hemicraniam cerebri, & pulmonis obſtructiones ab humoribus valenter impactis ſanat. *Mejues.*

Oxymel noſtrum, compoſitum.

℞. Radic. Fœniculi, rad. Petroſelini ana ʒ.ß.
Sem. Fœniculi, Aniſi, Petroſel. ana ʒ.j.
Gentianæ tritæ ʒ.ij.
Zingiberis ʒ.ij.
Coquantur in aqua ſufficienti vſq; ad remanentiam ℥.v. Quibus adde
Mellis ʒ.vj.
Aceti Scyllitici ʒ.iv.
Iterum coquantur ad ſyrupi vſq; conſiſtentiam: * ſanitatem conſeruat: febricitantibus confert.

Oxymel ex Liguſtico.

℞. Rad. Apij, rad. Fœniculi, rad. Petroſel.
Calaminthes Dauci ana ʒ.j.
Zingiberis, ſem. Liguſtici, ſem. Apij,
ſem. Fœniculi, ſem. Aniſi, ſem. Cari,
Eupatorij, Aſari, Abſinthij ana ʒ.ß.
Caryophyllorum, Galangæ ana ʒ.iij.
Spicæ Nardi ʒ.ij.
Aceti ℔.x.

Coque

Coque ad dimidias: adde Mellis ℔.v.
Coque iterum ad syrupi consistentiam. Valet ad pituitam crassam, lentam, putrem, obstructiones epatis & splenis aperiendas, vrinam mouendam. *Mesues.*

Oxymel ex Calamintha.

℞. Rad. Apij. rad. Fœniculi, rad. Intybi ana ℥.j.
Schœnanthi ʒ.ij.
Sem. Apij. sem. Fœniculi, sem. Anisi ana ʒ.vj.
Calaminthæ montanæ & domesticæ,
Spicæ, Asari, Cassiæ, Masticis,
Dauci, Petroselini ana ℥.ß.
Caryophyllorum, Ligustici,
Zingiberis, Galangæ ana ʒ.ij.
Aceti ℔.iix.
Aquæ ℔.vj.
Coque ad duarũ partium cõsumptionem, adde Mellis despumati ℔.v.
Coque. Datur ab ℥.j. vsque ad ℥.ij. Calefacit, incidit, terget humores crassos, lentos, putres: ob id intemperiem frigidã ventriculi & epatis corrigit, scirrhum lienis, & aliorum viscerum dissipat, febres diuturnas iuuat. *Mesues.*

DE SYRVPIS CONCOquentibus pituitam in hepate.

Syrupus de duabus radicibus.

℞. Rad. Petroselini, Fœniculi ana ℥.iv.
Aquæ quantum sufficit.
Sacchari clarificati ℔.ij.
Coquantur secundùm artem.

Syrupus de quinq; radicibus.

℞. Radicum Apij, Fœniculi,
Petroselini, Rusci,
Asparagi ana ℥.ij.
Aquæ fontis ℔.vj.
Coquantur ad tertiæ partis consumptionem, expressum coquatur denuo cum
Sacchari ℔.iij. Addendo ad finem
Aceti albi ℥.iix.
* Confert febribus pituitosis & biliosis, & ijs incipientibus.

Syrupus de Eupatorio.

℞. Rad. Fœniculi, Apij, Endiuiæ ana ℥.ij.
Glycyrrhizæ, Schœnanthi, Cuscutæ,
Absinthij, Rosarum ana ʒ.vj.
Capilli Veneris, Bedeguaris, Suchahæ. (Spinę Arab. aut Aegyptiæ) Flor. aut rad. Buglossæ
Anisi, Sem. Fœniculi, Eupatorij ana ʒ.v.
Raued seni, id est, Rhabarbari Orientalis,
Masticis ana ʒ.iij.
Spicæ nardi Indicæ, Asari,
Folij, pro folio pone Spicã Romanã ana ʒ.ij.
Aquæ quantum sufficit, aut ℔.iix.
Succi Apij, Endiuiæ ana ℔.ß.
Sacchari ℔.iv.
Coquantur secundùm artem. * Frigidis iecinoris vitijs, ac eiusdem obstructionibus, aquę intercutem, maloque corporis habitui succurrit: humores enim crassos extenuat, roburq; iecinori adijcit. Vrinas mouet, & hypochondriorum tensionem demolitur. *Mesues.*

DE SYRVPIS CONCOquentibus pituitam in matrice.

Syrupus de Arthemisia.

℞. Arthemisiæ M.ij.
Pulegij, Calaminthę, Origani, Melissæ,
Dictamni Cretici, Persicariæ, Sabinæ,
Amaraci, id est Maioranę, Chamædryos,
Chamępityos, seu Iuę arteticæ,
Perforatę, id est, Hypericonis,
Comarum Matricariæ, Centaureę minoris,
Rutę, Betonicę, Bugloss̃ę, Rad. Fœniculi,
Apij, Petroselini, Asparagi, Bruscі,
Rad. Saxifragię (eius loco accipiantur radices Pimpinellę) Rad. Enulę Campanę, Cyperi,
Rad. Rubeę tinct. Ireos, Rad. Pęoniæ, an. M.j.
Baccarum Iuniperi, Sem. Ligustici,
Petroselini, Apij, Anisi, Nigellę,
Carpobalsami (aut succedanei eius,) Costi,
Rad. Asari, Rad. Pyrethri, Casię lignęæ aroma
Cardamomi, Calami aromatici, (ticæ,
Phu, id est, radicis eius ana ʒ.ß.
Aquæ quantum sufficit.
Sacchari ℔.iv.
Coquantur omnia magna diligentia, secundùm artem, ne plus quàm necesse sit aromata bulliãt.
* Medetur passionibus matricis, & retinet eam in proprio loco: resoluit frigiditatem, ventositatem, & dolores, corroborat neruos, aperit poros, sanguinem corrigit, menstruis imperat, & prouocat. *Matthæus de Gradibus.*

DE SYRVPIS CONCOquentibus melancholiam in corde.

Syrupus de pomis.

℞. Succi pomorum dulcium, Succi pomorũ acetosorum ana ℔.v.
Coquãtur, despumẽtur, & colẽtur: deinde adde
Sacchari ℔.iij.
Coquantur secũdùm artem. * Cor imbecillum roborat: ob id syncopen & cordis tremorem sanat. *Mesues.*

Syrupus de pomis aliter.

℞. Capi[illegible], Ceterach,
Bugloss[illegible]nis ana M.j.
Flor. Bu[illegible]. Borraginis,
Fumariæ, [illegible]tum thymi ana P.ij.
Senæ, Cha[illegible]ados ana ℥.j.
Chamed. Sq[illegible]di, Ellebori albi,
Flor. Amarant[illegible]amoidis ana ℥.ß.
Succi agrimoni[illegible]mi terræ ana ℥.iij.
Succi pomorum [illegible]lcium ℔.j.
Passulatum, Polyp[illegible]dij ana ℥.ij.
Crori ʒ.j.
Fiat decoctio in aqua & aceto q.s. in qua dissol-

ue ſacchari q. ſ. Fiat ſyrupus perfectæ coctionis. A
Doſis ab ʒ.j. ad ʒ. iij. Prodeſt morbo comitiali, melancholiæ, morbo gallico, & omnibus affectibus, à melancholia & pituita, præſertim ſalſa. *Rondeletius.*

Syrupus è pomis regis Saporis.

℞. Succi pomorum dulcium ℔.ij.
Borraginis, Bugloſſæ ana ℔.j.ß.
Folliculorum ſenæ ʒ.ij. Croci ʒ.j.
Sena contrita horis xxiv. ſuccis macereturſemel B
aut bis feruefiat, colatur, expreſſum cum ſaccha-
ri libris duabus percoquatur in ſyrupum. Cro-
cus panno lineo ligatus inter coquendum infri-
cetur. *Meſues.*

Syrupus de ſucco Borraginis.

℞. Succi Borraginis depurati ℔.iij.
Sacchari deſpumati ℔.ij.
Coquantur in ſyrupum.

ANNOTATIO.

Succus Borraginis priùs eſt clarificandus cum al C
buminibus ouorum: alioquin plus ſatis mucilagino-
ſus fieret. Syrupus.

* Cor ipſum roborat, eiuſq; tremorem & ſynco pen ſanat: maniacos & melancholicos iuuat.

Syrupus de ſucco Bugloſſæ.

℞. Succi Bugloſſæ depurati ℔.iij.
Sacchari ℔.ij.
Coquantur vſq; ad ſyrupi conſiſtentiam.* Cor confortat, lætitiamq; generat.

ANNOTATIO. D

Succus Bugloſſæ difficulter exprimitur: nam ſit mu
cilago, dum tunditur bugloſſa: ideo iuſa dimittenda
eſt per noctem in frigido loco, & poſtridie exprimen-
dus ſuccus, atq; cum albuminibus ouorum clarifican-
dus. Cordus.

DE SYRVPIS CONCOquentibus melancholiam in hepate & liene. E

Syrupus de Epithymo.

℞. Epithymi ʒ.xx.
Myrobalanorũ Citrinorum, Indorũ ana ʒ.xv.
Cuſcutæ, Fumiterræ ana ʒ.x.
Thymi, Bugloſſæ, Calaminthæ,
Myrobalanorum, Emblicorum,
Bellericorum, Glycyrrhizæ,
Polypodij, Agarici, Tamarindorum ana ʒ.vj.
Roſarum, Fœnicũli, Aniſi ana ʒ.ß.
Prunorum num.xx. F
Paſſularum enucleatarum
Tamarindorum ʒ.ß.
Aquæ ℔.x. vel quantum ſufficit.
Bulliant ſecundùm artem, colaturæ adde
Sacchari ℔.iv. Sapæ ℔.ij.
Fiat ſyrupus.

Sapa eſt muſtum optimum ad tertias decoctum.

* Atram bilem, & alios humores vſtos vacuat: ob id morbos ex his naſcẽtes, elephantiam, cancrum, vlcera maligna, fiſtuloſa, pſoram, lepram præcauet, curatque. *Meſues.*

Syrupus de lupulo.

℞. Succi lupuli depurati ℔.iv.
Succi fumiterræ depurati ℔.ij.
Sacchari ℔.vj.
Coquantur ſecundùm artem.
* Refrigerat, & collectionum impetus lenit, bilem regio morbo laborantibus detrahit, pituitam in aqua inter cutem exigit per aluum.

Syrupus de Scolopendrio.

℞. Scolopendrij veri, ſeu Ceterach.
Phyllitidis, id eſt, Linguæ ceruinæ,
Endiuiæ, Hepaticæ,
Abſinthij, Cichorij ana M.ß.
Cuſcutæ P.ß. ſeu ʒ.j.
Sem. communium frig. maiorum ana ʒ.ij.
Flor. Borraginis,
Flor. Bugloſſæ, Capillorum Veneris ana M.j.
Rad. Fœniculi, rad. Petroſelini,
Rad Ruſci ana M.ß.
Cũ ſufficiente quantitate aquę & ſacchari, fiat C
ſyrupus ſecundùm artem, qui aromatizetur cũ
Laccæ Caſſię ligneę, Macetis pro Folio ana ʒ ij.
Ligentur in panno raro, & bulliant in ſyrupo.
Prodeſt in affectibus iecoris, & lienis, eorundem
obſtructionibus, & morbis inde enatis.

Syrupus ſplenicus.

℞. Epithymi, Cort. rad. Capparorum,
Linguæ ceruinę, Fructuũ Tamarici (pro qui-
bus ſubſtitue cort. med. Fraxini) Cort. med.
Rad. Salicis, rad. Rubiæ tinctorum, D
Ireos Florentinæ, rad. Acori vulgaris,
Rad. Aſari, Sem. Aniſi, Fœnic. Cymini ana ʒ.j.
Macerentur ſimul omnia in ℔.iv. aquæ, & libris
duabus aceti, horis 24 Deinde coquãtur omnia
ad conſumptionem tertię partis, reducendo ſci-
licet ad libras quatuor. Expreſſioni colatę adde
mellis Hiſpanici deſpumati ℔.ij.ß. Coquantur
ſecundùm artem ad ſyrupi conſiſtentiam. *Fran.*
Pedemontanus.

Syrupus de ſucco fumiterræ maior.

℞. Myrobalanorum Citrinarum,
Chebularum ana ʒ.xx.
Flor Borraginis, Bugloſſæ, Violarum,
Abſinthij, Cuſcutæ ana ʒ.i.
Glycyrrhizæ, Roſarum rub. ana ʒ.ß.
Epithymi, Polypodij ana ʒ.vij.
Prunorum num c.
Paſſularum enucleatarum ℔.ß.
Tamarindorum Pulpę caſſiæ fiſtulæ ana ʒ.ij.
Aquæ fontis ℔.x. F
Coquantur omnia præter Caſſiam & Tamarin-
dos ſecundùm artem ad tertias: deinde cola, &
colaturæ adde
Caſſiam & Tamarindos, & Succi fumiterræ
depurati, Sacchari albiſſimi ana ℔.iij.
Coquantur lento igne ad iuſtam conſiſtentiam,
& repone. * Syrupus fumariæ maior ventricu-
lum & hepar roborat, obſtructiones aperit, cutis
morbos, præcipuè ab humore ſalſo vel vſto na-
tos, vt pſoram, lepram, impetiginem, ſerpigi-
nem curat. *Mejues*

Syrupus

Syrupus fumariæ minor.

℞. Myrobalanorum flauarum ℥.ij.
Violarum, Cassuthæ, Absinthij ana ℥.j.
Aquæ ℔.vij.
Succi fumariæ cocti & purgati, Sacchari ana ℔.ij.

Coque omnia vsque ad partem tertiam. Expressum cum succo fumariæ & saccharo percoque. Quidam scammonij ℥.ß. panno lineo raro ligatam, in eo suspendunt. * Syrupus fumariæ minor hepatis obstructionem aperit: ob id icterũ sanat, pituitam salsam & bilem vstam vacuat: proinde psoram, lepram, pruritum, & alia cutis vitia inde orta sanat, & corporis colorem floridum reddit. *Mesues.*

Syrupus è succo fumariæ, simplex.

℞. Succi Fumiterræ crudi ℔.iij.
Sacchari boni ℔.ij. vel ℔.ij.ß.

Coquantur simul, & despumentur, quoad syrupi consistentiam acquirant. * Ad eadem valet, ad quæ supradicti. *Medici Colonienses.*

DE SYRVPIS PVRGANtibus bilem.

Infusio rosarum, seu syrupus rosatus solutiuus, siue Muccharum.

℞. Infusionis rosarum secundùm artem nonùm iteratæ ℔.x.
Sacchari tantundem.

Coquantur in Syrupi consistentiam. Nonnulli cum Melle conficiunt. Dosis, ab vncijs duabus ad ℥.iij.* Bilem purgat. *Mesues.*

Infusio violarum.

Infusio violarum eodem modo fit quo rosarum infusio.

Syrupus ex floribus persicis.

℞. Florum persicorum recentium ℔.iij.

In aquę vel roris maialis calefacti libris septem, & dimidia, per horas octo, septies aut nouies macerantur: deindè huius diluti libræ duæ, cum sacchari sesquilibra, aut duabus, ad syrupi spissitudinem incoquuntur. * Hic syrupus æres tenuesq; humores in bilioſis febribus, vti rosarum triũ vnciarum, vel quatuor instar exhibitus, educit. *Andernacus.*

Syrupus de cichorio cum rhabarbaro.

℞. Endiuiæ domesticæ,
Endiuiæ syluestris,
Cichorij, Taraxacon ana M.ij.
Cicerbitæ, Epaticæ,
Scariolæ, Lactucæ,
Fumiterræ, Lupulorum ana M.j.
Hordei non excorticati ℥.ij.
Vesicariæ, id est, Alkekengi,
Glycyrrhizæ, Capillorum Veneris,
Asplenij, Polytrichi,
Adianthi ana ʒ.vj.
Rad Fœniculi, Apij, Asparagi ana ℥.ij.

Coquantur in aqua sufficienti, & percolentur deinde cum saccharo albo claresacto fiat syrupus pro cuius vnaquaq; libra inter coquendum adijciantur

Rhabarbari optimi ʒ.ß.
Spicæ nardi ℈.iv.

Colligato in linteolo raro, quod sæpe exprimatur, dum syrupus consistentiam iustam nanciscatur. * Valet contra omnem materiam venenosam in alterando & mundificando eam, & propriè in anthrace, & similibus: valet & in febre pestilentiali. Confortat cor & nutritiua, mundificat materias per vrinam & secessum, & facit appetere cibum, ac inducit somnum. *Nicol. Florent.*

Syrupus de Rhabarbaro solutiuus.

℞. Rhabarbari optimi ℥.ij.ß.
Fol. Senæ ℥.j.ß.
Florum Violarum M.j.
Cinnamomi ʒ.j.ß.
Zingiberis ʒ.ß.
Aquarum Betonicæ,
Cichorij,
Bugloſſæ ana ℔.j.ß.

Fiat omnium infusio per noctem, mane ebullitione & expressione facta, colatura decoquatur in syrupum cum Sacchari albi libra, aut quantum sufficit. adde

Syrupi ros lax. ℥.iv.

Hic paratur Augustæ Vindelicorum ad prędicta omnia valentior, citra molestiam in pueris, & delicatulis aluum subducens, vtramq; bilem deturbans, & est in vsu propemodum quotidiano. *Augustani.*

Mel Mercuriale, è succo herbæ Mercurialis.

℞. Succi crudi Mercurialis ℔.iij.
Mellis puri Hispanici ℔.ij.

Simul coquẽdo, despumandoque ad syrupum. *Medici Colonienses.*

DE SYRVPIS PVRGANtibus pituitam.

Syrupus ex Bryoniæ radicum succo.

℞. Succi crudi rad. Bryoniæ, Mellis Hispanici, vino gen[illegible] despumati ana partes æquales.

Coquantur len[illegible]se terreo vitreato, donec fluxilis syru[illegible]stentiam habeat. continenter despuman[illegible]primatur autem succus tempore Maij, cœl[illegible]titutione sicca: serius enim ex[illegible]so, in lu[illegible]tem herbam transfusa fuerit [illegible]s ra[illegible]

Syrupus de [illegible]a compositus.

℞. Succi bryonia[illegible]
Aquæ decoctionis [illegible]gani,
Hyssopi sicci, Libyſtici, Seseleos,
Cardamomi, Stœchados ana ʒ.j.
Sapæ, Vuarum passarum ana ℔.ß.
Mellis ℔.ij.

* Syrupus de bryonia idem valet, quod medicamentum. Dantur ℥.ij. *Mesues.*

Oxymel phlegmagogum.

Oxymel phlegmagogum fit vt oxymel de radicibus, si inter coquendum medulla seminis Cnici panno lineo raro ligata mergatur, & idem tidem confricetur. Potentius vacuabit, si etiam turbith cum Zingibere nodulo prædicto addatur. *Mesues.*

Syrupus hermodactylis.

℞. Quinq; radicum ana ℥.j.
Sem.4.frig.maiorum ana ℥.j.ß.
Hyssopi, Capillorum Veneris,
Asplenij ana M.ß.
Violarum M.j.ß.
Flor.Rorismarini,Borraginis ana M.j.ß.
Cyperi ʒ.iij.
Chamomillæ ʒ.ij.
Passularum ℥.j.
Senæ ʒ.ij.(an potius ℥ ij.)
Hermodactylorum,Cuscutæ ana ℥.ß.
Anisi,Fœniculi,Carui ana ʒ.ij.ß.
Polypodij.℥.iij.
Agarici ʒ.ij.
Coquantur in aquæ ℔.iij. & colaturæ adde
Sacchari ℔.j.ß.
Rosarum ℥.j.
Rhabarbari ʒ.iv.ß.
Turbith.ʒ.iij.
Hæc tenuissimè trita, inq; panno ligata suspendes in syrupo cocto secundùm artem. *Nicolaus.*

Oxymel vacuans melancholiam.

℞. Thymi,Calaminthes,Agarici,
Buglossi hortens.& erratici,
Glycyrrhizæ ana ℥.j.
Polypodij ℥.iij.
Chamædryos,Chamæpityos,
Stœchados,Spinæ albæ ana ʒ.v.
Passularum ℔.ß.
Macera 24. horis: adde
Aceti albi,Succi buglossi ana ℔.ij.ß.
Aquæ ℔.ij.
Coque igne lento ad dimidias,cola.& adde
Mellis ℔.iij.
Percoque,inter coquē[illegible]tem epithymi ℥ j.
Ellebori nigri aur.iij.n[illegible]ata mersaq; sæpe confricentur. *Mesues.*

DE SYRVPIS PVRGANtibus humores mixtos.

Syrup[illegible]

℞. Intybi,latifolij,[illegible]na M.j.
Adianthi albi,nigri,[illegible]oniæ,
Scolopendrij,Lupu[illegible]riæ ana M.ß.
Vesicariæ,id est,Al[illegible]gi ʒ.iij.
Violarum P.j.
Rad.Apij,Fœniculi,Asparagi ana ℥.ß.
Polypodij quercini ℥.j.
Glycyrrhizæ ʒ.vj.
Sem.Cnici ℥.j.ß.

A Sem.4.frigid.maiorum ana ʒ.ij.
Hordei non excorticati P.ij.
Sem.Endiuiæ, Cichorij ana ʒ.j.ß.
Vuarum passarum ℥.j.
Pruna Damascena paria x.
Florum Borraginis,Buglossæ,
Violarum ana P.j.
Myrobalanorum Citrinorum,
Chebulorum ana ℥.ß.
Omnia in aqua ad tertias decoquantur.& in hu
B ius decocti iure colati libra & semisse,macerentur seorsim
Rhabarbari electi ℥.ij.ß.
Agarici trochiscati ℥.j.
Foliorum senę ℥.j.ß.
Zingiberis,Cinnamomi ana ʒ.j.
Expressis colatisque,iterum adde
Sacchari optimi ℔.j.
Syrupi rosarum solutiui ℥.iij.
Mixta omnia rursus modicè coquantur ad iu
C stam spissitudinem. *Ex hoc syrupo interdum cochleare vnum vel semunciam, cum modica hordei aqua, cui cinnamomi aliquid incoctum sit pueris bile suffusis, vel obstructionem & duritiem viscerū expertis, aut lumbricis infestatis ante cibum salubriter exhibuimus: proiectioribus,tum viris,tum mulieribus in similibus affectibus duo cochlearia, cum syrupi violacei,aut rosacei solutiui vno & quaternis aquæ intybi, aut hordei, aut alterius, morbo conuenientis,va
D lentioribus vncias duas, cum vna syrupi ros.solutiui, & aquæ cichorij duabus. Quòd si æger delicatus sit, & febri careat, aquæ ex cinnamomo distillatæ cochleare vnum aut alterum admisceatur. *Andernacus.*

Syrupus diacnicu.

℞. Adianthi,Hyssopi,Thymi,
Origani,Chamædryos, Chamæpityos,
Scolopendrii,Buglossæ ana M.ß.
E Cuscutæ,Vesicariæ ana ℥.ß.
Rad.Angelicæ, Glycyrrhizæ,
Fœniculi,Apij,Asparagi ana ℥.j.
Cort.Tamaricis ℥.ß.
Polypodij ℥.j.ß.
Sem aniſi, Fœnic.Ammeos,Dauci ana ℥.j.
Sem. Cnici contusi ℥.iv.ß.
Passularum enucleatarum ℥.ij.
Decoquantur in aqua ad tertias,colentur: deinde adde
F Senæ Alexandrinæ ℥.j.ß.
In Iure decocti per noctem macerentur. ad hæc
Agarici trochiscati ℥.ß.
Zingiberis ʒ.j.
Rhabarbari ʒ.vj.
Hæc sequenti die colentur, valideq; exprimantur.postea
Sacchari albiss.℔.j.
Syrupi ros.solutiui,
Syrupi Violacei solutiui ana ℥.ij.
Syrupi acetosi simpl.℥ ij.
Misceantur, atque iterum modicè coquantur,

dum

dum satis spissescant. Ex hoc syrupo vnciæ duæ A adultis cum aqua stillatitia hyssopi aut thymi, aut pulegij vnciæ instar, cinnamomi semuncia, aut cochleari rectè exhibentur. Pueris & delicatis mulieribus ʒ.j. cum syrupi rosar. solutiui semuncia, & aqua cinnamomi stillatitia ex vino modica. * Idoneus est autumno, & hyemis verisq; initio: febribus longis, quotidianis, quartanis, & obstructionibus viscerum, lienis, & iecoris, ex pituita & crassis humoribus creatis, necnon & aqua inter cutem laborantibus. B *Andernacus.*

DE SYRVPIS MINVS vsualibus alterantibus.

Syrupus alterans bilem flauam.

℞. Scariolæ, Lactucæ, Rostri porcini,
Bugloss æ, Borraginis ana M.j.
Prunorum, Sebesten ana paria v.
Sem. 4. frig. maior. ana ʒ.ij. C
Sem. Anisi ʒ.j.
Flor. Borraginis, Violarum, Bugloss æ ana P.j.
Fiat decoctio, & in ℔.j. dissolue sacchari quantum sufficit: & fiat syrupus. *Rondeletius.*

Syrupus contra pleuresin & peripneumoniam, phthisicos & hecticos.

℞. Aquæ ℔.iv.
Violarum ʒ.ij.ß.
Glyzyrrhizæ, papaueris albi ana ʒ.ß. D
Sem. Citoneorum, sem. Maluæ,
Medullæ sem. bombacis,
Medullæ sem. Citoneorum,
Melonum, Cucumeris, Cucurbitæ,
Portulacæ, Tragacanthæ,
Portulacæ,
Gummi Arabici ana ʒ.iij.

Omnia in sæculo bene trita ponantur, & sæculus in prædicta aqua ponatur, & bulliat ad medietatem, & sæculo abstracto ab aqua ℔.ij. E Sacchari ponantur, & fiat syrupus clarificatus. *Nicolaus.*

Syrupus Ambrosij prouocans sudorẽ & sitim extinguens, vtilis in febribus.

℞. Milij excorticati quantitatem conuenientem, decoquatur, donec crepet. Deinde ℞ ʒ.v. vel circa eius iusculi bullientis & iusunde vini albi odoriferi ʒ.ij. & sic calidum da patienti, ac bene eum coopertus, tunc mirum in modum sudabit. F

Syrupus contra acutas & peracutas passiones.

℞. Succi portulacæ,
Melonum ana ℔.j.

Vel cum aqua decoctionis citrul. melon. & cucurb vel cap. Ven. herbæ hepaticæ, polytrichi, adianti. Ceterach. In aqua ista, vel in succo prædicto fac bullire

Liquiritiæ mundatæ & tritæ,
Tragacanthæ, Violarum ana ʒ.j.
Prunorum num.v.
Semperuiuæ aut Cotyledonis ʒ.j.

Deinde coletur. & colaturæ adde Sacchari ℔ j. & fiat syrupus & clarificetur: deinde psyllium & sem. Citon. ana ℥.j. In Sacculo mitte santali albi & rub. spodij, berberis, ros. portul. lact. scariol. ana ʒ.ß. pulueriſato, & horum puluerem in eodem sacculo pone, & ibidem Rhabarb. puluer. ʒ.j. Hæc simul bulire facias vsque ad decoctionem. Datur contra acutas & peracutas sine A. postemate cum aqua frigida. *Nicolaus.*

Syrupus contra omnem fluxum ventris.

℞. Sacchari ℔.j.
Aquæ Rosarum vel pluuialis ℔.j.ß.
Myrti ʒ.j.
Rosarum, Sumach, Acaciæ, Balaustiæ,
Spodij, Hypocistidis ana ʒ.ß.
Sorbarum mundat. num.x.
Mespilorum viridium num.v.
Cornarum, vel prunorum immatur. num.x.
Tragacanthæ, Glycyrrhizæ
Gummi Arabici ana ʒ.ß.

Terenda terãtur, & bulliant in supra dicta aqua, donec ad quantitatem vnius libræ deueniant, & colaturæ ponatur saccharum prædictum, & fiat syrupus: & clarificetur. *Nicolaus.*

Syrupus de papauere contra omnem ventris solutionem.

℞. Capita papaueris recent. num. cr.
Plantaginis,
Balaustiæ, Gallarum,
Prunellarum immatur. ana ʒ.j.

Conficitur sic: Omnia ista in aquæ pluuiæ q.s. dimitte per biduum, in tertio verò die coque aquam bene vsq; ad cõsumptionem medietatis, postea cola per pannũ fortiter. Cùm autem colata fuerit, admisce illi colaturæ tertiam partem mellis & iterum coque, donec ad spissitudinem mellis redigatur, & tunc conde in vase vitreo & cùm opus fuerit, in ʒ.j. aquæ mitte ʒ.j. syrupi. *Nicolaus.*

DE SYRVPIS ALTERantibus pituitam.

Syrupus ad Epilepsiam.

℞ Succi cardui benedicti, depurati, & ad spissitudinem cocti ʒ.iv.
Succi [illegible] folij eodem modo parati ʒ.ij.ß.
Sacch[illegible]bis. ʒ.iv.

Decoquantur s.a. De quo sumat in septimana bis vel ter cochlearium vnum: vel cum ℥.j. Theriacæ, vel sine. *Crato.*

Syrupus alterans pituitam.

℞. Rad Apij, Petroselini,
Fœniculi, Asparagi ana ʒ.j.
Hyssopi, Betonicæ ana M.j.
Sem. Anisi ʒ.iij.
Passularum, Ficuum ana paria xx.

Flor. Anthos, Stœchados,
Borraginis, Bugloſſæ ana P.j.
Glycyrrhizæ ℥.j.
Fiat decoctio, & in libra vna & ſemiſſe, diſſolue mellis deſpumati vel roſ. quantum ſatis eſt. *Rondeletius.*

Syrupus ex quinta eſſentia Fioravanti.

℞. Aquæ vitæ optimæ & circulatæ ℥.xij.
Olei ſulphuris ℥.vj.
Olei vitrioli ℥.ß.
Olei Tartari ℥.vj.
Zulapij roſacei ℔.iv.
Moſchi ʒ.ß.
Miſce & fiat Syrupus. Melancholicorum vitium eſt.

Syrupus Saccharatus.

℞. Vini optimi ℔.iij.
Sacchari albiſſ. ℔.j.
Coquatur ad lentum ignem more Syrupi: ſerua & vtere cum duabus partibus aquæ decoctæ. Senibus frigidis & debilibus conuenit, & quibus humor natiuus, & calor naturalis minuuntur. Nutrit enim & ſanguinem generat & replet partes principales ſpiritibus. *Rabi Moyſes.*

Syrupus de Cinnamomo, noſter.

℞. Miuæ Cotoneorum, vel
Syrupi de Cort. mali citri ℔.ß.
Quintæ eſſentiæ Cinnamomi ℥.ß. vel
Olei Cinnamomi ʒ.ij.
Tincturæ auri ʒ.ij.
Miſce optimè. Ad eadē valet, vt ſupradictus.

Syrupus de Cinnamomo, noſter.

℞. Syrupi de cort. mali Citti, vel miuæ cotoneorum ℥.iv.
Quintæ eſſentiæ Cinnamomi, circulatæ ʒ.iij. vel ℥.ß. Tincturæ auri vitæ ʒ.ij.
Miſce. Senibus debilibus confert.

Syrupus ad menſes prouocandos.

℞. Rad. Apij, Fœnieuli, Petroſelini,
Aſparagi, Ruſci ℥.iij.
Radic. Rubiæ maior. ℥.ij.
Radic. Quinquefolij, Eryngij ana ℥.j.
Pulegij vtriuſq;, Calaminthę, Orig. ana M.j.
Semin. 4. frig. maior. ana ʒ.j.
Florum Anthos, Leucoi ana P.ij.
Flor. geniſtæ P.j.
Fiat decoctio in aqua & vino, in quibus per noctem radices macerentur: & in [illegible]æ ℔.ij. diſſolue mellis deſpumati ℥.iv. Sacchari quantum ſatis eſt: fiat Syrupus aromat. cum Cinnamomi ℥.j. Datur paulo antè quàm fluant menſes, aut cùm inſtat tempus purgationis. *Rondeletius.*

ANNOTATIO.

Notandum, quòd ſi huiuſmodi ſerapia non tam copioſum ſaccharum, vt ſyrupi veri, recipiant, & non ad perfectam ſyrupi vſque conſiſtentiam coquantur, ſed dilutiora parentur, ea rectius apozemata appellari.

DE SYRVPIS ALTERANtibus bilem atram.

Syrupus alterans bilem atram.

℞. Endiuiæ, Scariolæ, Bugloſſæ, Borraginis, Violarum, Lactucæ, Portulacæ, ana M.j.
Paſſularm ℥.ij.
Sem. 4. frig. maior. ana ʒ.iij.
Flor. Borraginis, Bugloſſæ ana P.j.
Violarum P.ij.
Fiat decoctio, & in colatura diſſolue ſacchari quantum ſatis eſt: & fiat ſyrupus. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Rad. Bugloſſę, Enulæ, Glycyrrhizæ ana ℥.j.
Rad. tramitis, Asparagi, Apij ana ℥.ß.
Rad. Satyrionis ℥.vj.
Paſſularum ℥.j.
Capillorum Veneris, Violarum, Meliſſæ,
Cichorij ana M.j.
Calaminthæ, Chamædryos, Chamæpityos ana M.ß.
Sem. 4. frig maior. ana ʒ.j.
Sem. Bombacis ʒ.iij.
Sem. Apij, Petroſelini ana ʒ.ij.
Flor. Bugloſſæ, Borraginis, Anthos,
Violarum ana P.j.
Fiat decoctio. In colatura diſſolue ſacchari quantum ſatis eſt. & fiat ſyrupus. *Rondeletius.*

Syrupus ad atram bilem alius.

℞. Flor. Borraginis, flor. Bugloſſę flor. Meliſſę.
Flor. Violarum, Capillorum ven.
Endiuiæ, Cuſcutæ Polypodij, Sennæ,
Epithymi ana M.j.
Prunorum Damaſc. num. xx.
Pomorum Odoratorum num. x.
Paſſularum ℥.j.
Glycyrrhizæ ʒ.ß.
Coquantur in aqua omnia præter Epithymum & aromata, donec pars tertia conſumatur. Decoctio expreſſa poſtea cum Saccharo iterum & Epithymo moderatè coquatur: poſtremò infundantur aromata, ſcilicet cinnamomū atq; crocus. Huius Syrupi aurora calfacti ℥.iij. bibantur ſimulq; ℥.ij. aut ʒ.iij. aquæ Bugloſſæ. *Marſilius Ficinus*

Syrupus ad Melancholiam.

℞. Aquarum Fumiterræ, Lupulorum,
Abſinthij, Capill. ven. ana ℔.v.
Polypodij Quercini ℔.j.
Fol. Sennæ, Epithymi ana ℥.iv.
Flor. Borrag. Bugloſſi M.ij.
Capill. ven. M.j.
Glycyrrhizæ, Paſſularū, Cinnamomi ana ℥.ij.
Quatuor ſem. frig. ℥.ij.
Fiat decoctio ſ.a. de Colatura ℞. ℔.iv. qb. adde
Succi borraginis, ſucci Bugloſſæ, ſucci Lupulorum ana ℥.ij.
Mellis ℥.vj.
Sacchari albi q.ſ. eſt.
Fiat ſyrupus ſecūdùm artem: aromatizetur cum moſcho & ambra. *Fioranantus.*

DE

DE SYRVPIS PVRgantibus.

Syrupus purgans bilem.

℞. Rad. Cichorij ℥.j.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ.ij.
Cichorij, Scariolæ, Bugloſſæ, Borraginis,
Roſtri porcini, id eſt, ſonchi, Dentis leonis
ana M.j.
Prunorum, Sebeſten ana paria xx.
Paſſularum paria x.
Aniſi ʒ.ij.
Thamarindorum ℥.j.
Senæ Oriēt. Medullæ ſem. Carthami ana ʒ.iij.
Flor. Borraginis, Bugloſſæ, Violarum ana P.j.
Fiat decoctio. In colatura diſſolue ſacchari quātum ſatis eſt: fiat ſyrupus, addendo poſt clarificationem, vel in clarificatione ipſa, ſucci roſarum ʒ.ij. vel ſyrupi roſati laxatini ℥.iv. cinnamomi ʒ.ij. Miſce, & fiat ſyrupus. *Rondeletius.*

Syrupus purgans pituitam ex thorace.

℞. Radicum Apij, Fœniculi, Apij, vel
Aſparagi ana ℥.j.
Hyſſopi, Betonicæ ana M.j.
Marrubij M.ß.
Sem. Aniſi ʒ.iij.
Paſſularum, Ficuum ana paria xx.
Florum Anthos, Stœchados, Borraginis,
Bugloſſæ ana P.j.
Glycyrrhizæ ℥.j.
Fiat decoctio. In colaturæ ℔.ij. adde
Polypodij ℥.j
Medullæ ſem. Carthami contuſi ℥.ij.
Agarici trochiſcati ʒ.ij.
Aniſi, Fœniculi ana ʒ.j.
Concoquantur: colaturæ adde
Mellis violati, vel roſacei, quantum ſatis eſt: & fiat ſyrupus. *Rondeletius.*

Syrupus purgans melancholiam.

℞. Radicū Bugloſſę, Glycyrrhizę raſæ ana ℥.j.
Cichorij, Scariolæ, Borraginis, Bugloſſæ,
Fumiterræ, Violarum, Mercurialis ana M.j.
Paſſularum ℥.ij.
Seminis Cucurbitæ, Melonum, Citrulli
Cucumeris, Aniſi ana ʒ.iij.
Senæ Orientalis, Polipodij, Origani,
Epithymi ana ℥.ij.
Thamarindorum ℥.ß.
Flor. Borraginis, Bugloſſæ, Violarū ana P.ij.
Miſce, & fiat decoctio. In colatura diſſolue ſacchari quantum ſatis eſt: & fiat ſyrupus. Addātur ſyrupi roſarum laxatiui ℥.iv.* Bilem & melancholiam purgat. *Rondeletius.*

Syrupus de Polipodio fortis.

℞. Polypodij recentis lib.j.
Corticum Ellebori nigri præparatorum ℥.ß.
Foliorum Senæ ℔.ß.
Epithymi,
Radicum Bugloſſ.
Flor. Botragins, Stœchados,
Paſſularum, Prunorum ana ℥.j.
Liquiritiæ raſæ,
Sem. Fœniculi,
Turbith, Agarici ana ℥.ß.
Fumariæ, Meliſſæ, Betonicæ ana M.j.
Cinnamomi, Nucis myriſticæ ana ℥.j.
Croci ℥.j.
Fiat decoctio ex aqua: macerentur horis duodecim: colaturæ adde
Succi Fumariæ lib.x.
Lupulorum, Betonicæ ana ℔.ß.
Pomorum lib.j.
Sacchari optimi quod ſatis ſit.
Fiat Syrupus: hic validè Melancholiam purgat & fumantur ℥.iij. bis aut ter in menſe. *Heurnius.*

Syrupus de Elleboro.

℞. Ellebori nigri ℥.ß.
Succi pomorum dulcium ℥.x.
Radicum Bugloſſ. Borraginis, Polypodij,
Epithymi ana ℥.j.
Folliculorum & foliorum Senæ,
Chamæpithyos, Stœchados ana ʒ.vj.
Flor. Borragin. Bugloſſ.
Fumariæ Lupulorum ana P.j.
Capillorum Veneris, Agrimoniæ,
Chamædryos ana M.j.
Schœnanthi ℥.ß.
Fiat decoctio ad libras duas: huic decocto adde
Succi pomorum
Sacchari albi ana lib.ij.
Fiat Syrupus, Doſis eſt quantitas duarum vnciarum. *Heurnius.*

Oxymel Elleboratum maius Iuliani, purgans Phlegma & melancholiam.

℞. Rutæ, Thymi, Dictamni Cretici, Hyſſopi,
Pulegij, Marrubij, Cardui benedicti,
Spicæ Celt. Cort. ſambuci interior, ana M.j.
Calami montani P.ij.
Sem. Aniſi, Ocymi, vrticæ Rom. anethi an ʒ.ij.
Rad. angelicæ, althææ, ari ſcillæ,
Ariſtolochiæ longæ, rotundæ, Clematitidis,
Turbith ana ℥.j.
Iridis noſtræ, Coſti, Polypodij ana ℥.j.
Ellebori nigri, Eſulæ ana ʒ.ij.
Cort. rad. Ellebori albi ʒ.ij.
Agarici ʒ.ij.
Omnia trita infunde in aceti acerrimi ℔.vj. vel quantum ſufficit: triduo in ſole, vel ad fornacē, in vitreo [illegible]ſe obturato. Tum decoquātur in olla vitreata ad dimidium ferè, tum colabis modicè exprimendo, addesq; mellis deſpumati, Sacchari ana ℔.j. & ad conſumptionem aceti decoques ad ſyrupi conſiſtentiam. Doſis, ad mouendam aluum, ab ℥.ß. vſq; ad ʒ.vj. cum decoctione ſenæ & polypodij, vel ſyrupo violato, alióue ſolutiuo. * Conſert Epilepſiæ, aſthmati & omnibus morbis, à materia frigida, craſſa, tenaci, à phlegmate & melancholia dependentes. *Geſnerus.*

Oxymel elleboratum, minus.

A

℞. Calamenthi, Thymi, Pulegij, Carduí benedicti,
Roſarum rubr. Menthæ criſpæ ana P.j.
Sem aniſi, Ocymi, Sem. Vrticæ Romanæ,
Sem, Anethi ana ʒ.j.
Rad. Angel. rad. Fœniculi, Althęæ, Scillæ,
Iridis noſtræ, Turbith, ana ʒ.ß.
Ellebori albi, Eſulæ præparatæ ana ʒ.ij.
Rad. Aſari ʒ.j.ß.
Galangæ, Cinnamomi,
Calami aromatici ana ʒ.j.

Infunde in aceti fortiſſimi ℔.ij.ß. vt prædictum eſt, & cùm media pars bulliendo fuerit abſumpta, adde Saccharí, Mellis deſpumati ana ʒ.v. Fiat ſyrupus, qui aromatizetur, cum Croci, Cinnamomi, Macis, Zingiberis ana ℈.j. in ſaculo intus ſuſpenſis. Dosis ac vires, vt in Maiore. *Geſnerus.*

Oxymel compoſitum Geſneri, validè Melancholiam purgans.

C

℞. Epithymi ʒ.x.
Polypodij. ʒ.vj.
Buglóſſi ʒ.xv.
Thymi, Hyſſopi, Chamæpityos ana ℥.ß.
Capillorum Veneris ʒ.v.
Turbith ʒ.vj.
Ocimi, Meliſſæ, Caryophillorum, Spicęnardi,
Malabathri, Cardamomi ana ʒ.iij.
Radicis & ſeminis Endiuiæ,
Seminis caſſathæ ana ʒ.xij.
Conſeruæ roſatæ ad pondus omnium.

Infunde hæc in aceto puro, horis 24. (ſit copia aceti, qua obruãtur cuncta) poſtridie adde Aquę libras quinq; leniter excoquantur, dũ redeat ad Aceti primam copiam: fiat colatura, & adiecto Saccharo coquatur. Datur ad vncias duas cũ ſemiſſe. Geſnerus, cuius deſcriptio epiſtolis eius annexa eſt.

Syrupus ad aſcitem.

E

℞. Paſſularum ℥.ij.
Fol. Braſſicæ marinæ M.j.
Thymelęæ vel Chamelęæ M.ß.
Seminis Hederæ, ſem. Seſeleos ana ʒ.iij.

Fiat decoctio. In libra vna diſſolue,
Syrupi Endiuiæ ſimplicis ℔.j. vel
Syrupi Endiuiæ comp. ℔.ß.

Fiat ſyrupus aromatizatus cum Cinnamomi ℥.ij. vel Spicæ Celticæ ʒ.j. Loco ſyrupi poni poſſunt ſpecies cichorij & herbę capil. atq; ſyrupus F inde confici hoc modo.

Alius ad idem.

℞. Rad. Valerianæ, rad. Rubiæ maior.
Cyclaminis ana ℥.ij.
Rad. Apij, Petroſelini ana ℥.j.
Endiuiæ, Scariolæ, Capill. Veneris,
Agrimonię ana M.j.
Seminis Hederæ ℥.j.
Braſſicæ marinę M.j.
Chamelęæ, Thymelęæ ana ℥.j.
Paſſularum mundat. ℥.iv.
Anili ʒ.iij.

Fiat decoctio. & in ℔.j.ß. diſſolue ſaccharí quãtum ſatis eſt, fiatq; ſyrupus: aromat. cũ ſpicę Celticę ʒ.iij. vel cinnamomi Dentur ℥.iv. per ſe, ſi ſit mediæ coctionis: vel cũ aquis endiuię & cichorij, ſi ſit coctus ad perfectionem. *Rondeletius.*

Syrupus ad anaſarcam.

Si ſit anaſarca, prædictis adiũgenda erũt medicamenta magis incidentia, attenuantia, & alteranthia: vt Enulæ camp. rad. Apij, Petroſelini, B Rubię maioris, in maiori quantitate: & pituitam purgantia: vt Agaricus, ſemen Carthami, Sena, Polypodium: aut prædicta medicamẽta trahentia aquas, decoquenda in ſyrupis ad pituitã purgandam præſcriptis. *Rondeletius.*

Syrupus ad tympanitem.

℞. Paſſularum ℥.ij.
Sem. Petroſelini, Apij, Seſeleos ana ʒ.ij.
Radicum Aſari, Valerianæ ana ℥.ß.
Menthæ Abſinthij, Betonicæ ana M.ß.
Marrubij M.j.
Mercurialis, Braſſicæ marinæ ana M.ß.
Senæ Orientalis, Seminis Carthami ana ʒ.vj.
Florum Anthos, Geniſtæ ana P.j.

Fiat decoctio. In ℔.j.ß. diſſolue ſaccharí quantum ſatis eſt: fiat ſyrupus aromat. cum diagalangæ ʒ.ij. vel aromat. roſ. ʒ.j. De alternis diebus. *Rondeletius.*

D

ANNOTATIO.

Cæterùm ſi hydrops eſt cum ſcirrho lienis, tunc incidentia & ſplenitica adiungimus: vt corr. rad. Capparorum, Sambuci, vel Fraxini, Populi, aut Tamaricis macerentur in aceto, & decoquantur, vt ſuprà dictum. Rondeletius.

DE SYRVPIS PVRGANtibus mixtos humores.

Syrupus Hepaticus ad humores mixtos.

E

℞. Hepaticæ nobilis, Acidulæ, Cichorij,
Dentis leonis, Endiuię, Sonchi lævis ana M.j.
Capillorum veneris, Eupatorij vulgi,
Linguæ ceruinæ, Lupulorum,
Fumi terræ ana M.ß.
(addi poteſt Caſſurha, Aſarum, Aniſum)
Florum cordi ſtudentium ana P.j.
Radicum aperitiuarum ana ℥.ß.
Fructuum alkekengi ℥.ß.
Polypodij querecini recentis ℥.j.
Glyzyrrhizæ raſæ ʒ.vj.
Seminis carthami ℥.ij.
Semin. quatuor frigidorũ malorum ana ʒ.ij.
Hordei P.ij.
Sem. Endiuiæ, Cichorij ana ʒ.j.ß.
Paſſularum ℥.j.ß.
Pruna num. xij.
Myrobalanorum citrinorum & Chebulorum ana ℥.ß.

Coque ex aqua ad tertias, in colatí iuris ſeſquilibra, macerentur.

Agarici

Agarici recenter trochiſzati ʒ.j.
Foliorum Sennę mundatorum à puluere & ſtipitibus ʒ.j.ß.
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.i.
Iterum expreſſis, adde Sacchari lib j.
Syrupi roſati ſolutorij ʒ.iij.
Iterū igni reddantur, dū lenteſcat ſuccus. Datur ʒ.ß. pueris cum Aqua hordei cui cinnamomū incoxit, in ictero & viſcerū infarctu ac eorū duritie prouectioribus propinatur ʒ.j. cū ʒ.ij Syrupi violati, aut roſati ſolutorij adiecto liquore Intybi aut Aqua hordei robuſtioribꝰ ʒ.ij. cū ana Syrupi roſati: quod ſi febri implicitus eger non ſit, cū ʒ j Aquæ cinnamomi ſumi poterit. *Heurnius.*

Syrupus domeſticus, ſiue de ſpina infectoria.

℞. Baccarum fruticis illius, quem ſpinam cerninam vocāt circa finem Septembris, aut Octobris initio collectarum, quantitatem ſufficientem. Contundantur in pila lapidea, deinde exprimendo colentur. Succus expreſſus coquatur lento igne, donec quarta pars abſumatur, atque iterum coletur.

℞. Huius colati ℔.ij.
Mellis deſpumati ʒ.xvj.

Coquantur vnà, donec ſyrupi bene cocti conſiſtentiam acquirat, adijciendo in fine Maſticis ʒ.iij.ℨ.j. Alij Zingiber, Aniſum, Cinnamomum addunt eodem pondere. Baccas ſemicōtuſas quatuor diebus in fictili vitreato perſe loco calido permittito, & efficacior ſuccus reddetur. Cuius libras duas Sacchari vel mellis libram vnam & ſemis decoquunt ad ſyrupi cōſiſtentiam: demū linteolo rariore colato, addunt Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ ß. Caryophyllorum ʒ.ij. Fiat ſyrupus. Hunc ita Matthiolus in Dioſcoridem, præparat. * Bilem, pituitam & ſeroſos maximè humores purgat: vnde eius vſus præcipuus in cachexia & hydrope. *Auguſtani.*

Syrupus ſolutiuus Fiorauanti.

℞. Saluiæ, Rutæ, Roriſmarini, Abſinthij, Cichorij,
Cardui benedicti, Vrticæ, Origani ana M.j.
Ficuum, Paſſularum, Dactylorum,
Amygdal. dul. ana ʒ.iij.
Salis gemmæ ʒ.iv.
Colocynthidis, Aloes hepaticæ,
Cinnamomi, Myrobal. citrinorum ana ʒ ij.
Mellis communis ℔.ij.
Aquæ fontanæ ℔.xiix.

Contundenda contundantur craſsè, miſceātur, & macerentur per noctem: deinde coquantur vſq; ad medietatis conſumptionem: coletur, & aromatizetur cum Moſchi ℈. ß. aquæ roſ. ℔.j. & ſeruetur in vaſe vitreo, optimè clauſo. Doſis ʒ.iv. vſq; ad ʒ.vj.* Purgat humores craſſos. Cōfert febribus, morbo Gallico, podagræ, arthritidi, catarrho, tuſſi, capitis dolori, & omnibus infirmitatibus, ab humoribus corruptis & putridis generatis, præſertim ſi quis eo per xv. dies vtatur.

Alius ſolutiuus.

℞. Fol. ſenæ ʒ.ij.
Fumiterræ, Capill. Ven. Scolopendrij, Hepaticæ,
Epithymi, Polypod. quercini, Flor. borraginis,
Flor. buglоſſæ, Clycyrrhizæ raſæ ana ʒ.iij.
Colocynthidis, Ellebori nigri,
Aloës hepaticæ, Myrob. Indorum ana ʒ.j.
Prunorum Damaſc. num. xiv.
Sebeſten num. xij.
Tamaricis ʒ.j.
Aquæ fumiterræ ℔.x.

Contundenda contundantur, miſceantur, & relinquantur in infuſione per noctem, deinde coquantur vſq; ad tertiæ partis conſumptionem: fiatq; colatura, cui adde
Syrupi de flœchade ℔.j.
Mellis roſati col. ʒ.vj.
Croci ℈ j.

Seruetur in vaſe vitreo obturato. Doſis ʒ.ij. vſq; ad ʒ. iv.* Purgat, & curat morbum Gallicum, *Fioranantus.*

Alius in febre Bilioſa cum pituita.

℞. Endiuiæ nouæ, Cichorij, Adianthi, Scolopendriæ ana M.j.
Quatuor ſeminum frigid. malorum ana ʒ.iij.
Sem. Carthami ʒ.j.ß.
Polypodij quercini ʒ.ij.
Tamarindorum pinguium ʒ.j.ß.
Semin. Endiuiæ, Cichorij,
Liquiritiæ raſæ ana ʒ.ij.
Paſſularum mundatarum ʒ.j.ß.
Pruna num. xv.
Trium florum cordialium ana P.j.

Fiat coctio ad libram: cui infunde
Foliorum Senæ ʒ.j.ß.
Agarici recenter trochiſzati ʒ.j.
In expreſſione colata diſſolue,
Syrupi violati & capill. veneris ana ʒ.iij.
Sacchari albiſſimi ʒ.ij

Fiat Syrupus coctus lentiſſimo foco: expreſſioni inde Rhabarbari electi ß.vj
Fiat Serapion perfectè coctū & aroma illi affletur & Cinnamomi ʒ.j.ß. & Santalorū ʒ.j. Vtile eſt iſtud Serapion febribus omnibus quæ citus ſui principium agnoſcunt bilem pituita remixtam. Accipiant binas vncias cum ſero lactis, vel cum aqua aut decoćto endiuiæ: ſi ſegnius aluū euocarit, adijcies diluti Rhabarbari, vel Agarici drachmam. *Heurnius.*

DE SYRVPIS EDVCENTIBVS VRINAM.

Oxymel diureticum.

℞. Mellis deſpumati ʒ.xv.
Aceti, Aquæ ana ℔.ij.
Rad. raphani ʒ j.
Fœniculi, Apij, Petroſelini, Geniſtæ,
Aſari, Lenitici ana ʒ.iij.
Sem. Fœniculi, Petroſelini, Aſparagi,
Ruſci ana ʒ.ij.

Coriandri præparati, Cumini ana ʒ.ß.
Coquãtur ſecundũ artem. Noſtris non eſt vſui.
*vrinam tamen impeditam, & calculos renum promouet. *Ambroſius Iung ſenior.*

Syrupus diureticus.

℞. Apij, Petroſelini, Fœniculi,
Aniſi, Ameos, Dauci, Bauciæ,
Pentaphylli Alexandrini ana ʒ.iij.
Aſparagi, Bruſci,
Peucedani, Meu,
Scolopendriæ,
Capill. Ven, Adianti,
Polytrichi, Splendilidon,
Capparis,
Tamariſci,
Seſeleos, Fimetinæ,
Grana ſolis,
Sem. Melonis,
Sem Citrullorum,
Sem Cucumeris,
Sem Cucurbitæ,
Cretami, Saxifragiæ,
Sem. Citri,
Lapidis, ſpongiæ,
Pul. Cicadarum,
Ammomi, Thymi,
Chamæpityos,
Oſſium Ceraſorum, Pomorum,
Oſſium perſicorum,
Cardamomi, Ireos,
Spicæ Nardi,
Caryophillorum, Coſti,
Nucis moſchatæ ana ʒ.iij.

A Galangæ, Thymi,
Epithymi, Philipendulæ,
Pimpinellæ,
Ciceris nigri ana ʒ.j.ß.
Aquæ, Sacchari ana q.ſ.
Fiat Syrupus ſartem.

Syrupus compoſitus aquas ducens.

℞. Radicum Valerianæ,
Quinq; radicum aperitiuarum ana ʒ.ij.
B Endiuiæ, Cichorij, Adianthi,
Eupatorij ana M.j.
Seminis, Hederæ ʒ.i.
Braſſicæ marinæ M.j.
Foliorũ daphnoidis rectè præparatorũ ʒ.j.ß.
Paſſularum mundatarum ʒ.iij.
Aniſi ʒ.ß.
Fiat decoctio ad ℔.j.ß. aſperge Sacchari quantum opus erit vt fiat Syrupus: aromatiſetur Spicæ celticæ ʒ.iij. vel Cinnamomi ʒ.ß. Propinantur ʒ.iiij. huius Syrupi. Pauperes coquant Succũ
C baccarũ nigrarũ ſambuci cum Saccharo vt fiat Syrupus: & in fine coctionis adijciant aliquid Cinnamomi, Zingiberis, vel nucis myriſticæ ſumant duo vel tria cochlearia ex decocto gratiolæ, aniſi & caryophillorum *Heurnius.*

Syrupus ad calculum.

℞. Succi fol & flor. anthemidis, Mellis colati ana q.ſ.
Miſce, & coquantur vſque ad ſyrupi conſiſten-
D tiam. Doſis cochlearium vnum, in introitu balneĩ aquæ dulcis ſtomacho vacuo. *Regina Maria, Caroli V. ſoror.*

De Iulapijs, Sectio III.

De Iulapio roſaceo.

℞. Aquæ Roſarum ℔.iv.
Sacchari clarificati ℔ ij. vel ℔.iv.
Fiat Iulapium cum diligentia ſecundùm artem.
* Febrium, thoracis, & ventriculi incendium, caloremq; flammeum extinguit, ſitim inexpletam ſedat.

Iulapium violarum.

℞. Aquæ violarum ℔.iv.
Sacchari clarificati ℔ ij. vel iv.
Coque ad iulapij conſiſtentiam.* Febres, phlegmonas, pleuritidem, aſperitatẽ gutturis & thoracis, ac tuſſim mitigat.

Iulapium oxalidis.

Iulapium oxalidis fit ter coquendo herbam acetoſæ reiteratam ſeu renouatam ex aqua modica, quantũ pro tegenda ſeu mergenda herba ſufficit: & poſtea decoque ad conſiſtentiã, cum æquali portione ſacchari. Hoc albũ permanet, & eſt iucundum & vtile: ſiquidem ſub æſtiuis feruoribus aqua vel ſimplici vel diſtillata pro libitu dilatur, grateq; bibitur. *Cornarius.*

Iulepus in calore flagrante Italiæ vſitatus.

E ℞. Aquæ limpidiſſimæ,
Sacchari optimi ana.
Quæq; libra Aquæ, accipiat Albumen ouĩ recentiſſimi, vehementerq; quatiãtur: hinc affunde Saccharum: lentoq; igne coquantur, vt tota ſpuma abijciatur. Deinde bis terue per filtrum traijciatur: hinc iterum coquatur dum cereuiſiæ Gedanæ craſſitudinem referat. Aqua autem hęc primo accipit vim Roſarum ex frequenti infuſione, vel quarumcumq; herbarum vim bibit.
F Ad ʒ. ii. huius Iulepi, remiſces Aquæ limpidiſſimæ ʒ iiij. poterit etiam ex aquis componi: vt Aquæ bugloſſi & Sacchari libra, coq; dum ſpumãt & Sãtali lutei drachma imbuatur. *Heurnius.*

Aliud.

℞. Aquæ roſarum ℔ j.ß.
Sacchari ℔.j.
Oui albo perpurgetur & ad formam Iulepi coquatur. Accipe huius ʒ.j. Aquæ optimæ ʒ iiij. Miſce: gratiſſimum in febribus, & ſitim reſtinguit, quo Franciſcus rex Galliæ vtebatur. *Idem.*

Aliud.

Aliud.

℞. Aq. Cichorei, Endiuiæ ana ℔ß.
Syrupi de acredine citrinum ʒ.iij.
& vt gratius fiat adde Olei vitrioli guttulas aliquot: quidam aroma afflant cum ʒ.ß Santalorum. *Idem.*

Iulapium ad sistendum sanguinem.

℞. Aquæ pediculi ros.
Aquæ sanguinariæ, id est, centinodiæ,
Aquæ burſæ pastoris ana ʒ.iv.
Sacchari albi ℔ß.
Fiat Iulapium. *Rondeletius.*

Iulapium ad hepatis refrigerationem.

℞. Aquæ Cichorii, Lactucæ, Endiuiæ, Solani ana ʒ.iij.
Sacchari clarificati ℔ß. vel j.
Coque ad iulapij consistentiam. *Rondeletius.*

Iulapium ad pectus.

℞. Aquæ Violarum,
Buglossæ ana ʒ.iij.
Sacchari albi ℔ß.
Fiat iulapium. *Rondeletius.*

Iulapium ad phthisin.

℞. Aquarum Petroselini, aquarum Helenij, aquarum Althææ rad. ana ℔j.
Sacchari q.s.
Fiat Iulapium. Modus est, vt quolibet die, tribus ante cibum horis ʒ iv. dentur. Valentius redditur, si antea in ipsis ebullierint gummi Arabici.

A Tragacanthæ ana ʒ. iij. amyli ʒ.ß. Glycyrrhizæ ʒ.j. deinde fiat Zulapium. *Rubeus.*

Iulapium ad hecticam febrem.

℞. Glycyrrhizæ rasæ ʒ.ß.
Quatuor sem. frigid. ana ʒ.j.
Trium santalorum ana ʒ.j.
Sem. citoniorum,
Gummi Arabici,
Tragacanthæ ana ʒ.ij.
B Coriandrorum ℈.ij.
Caryophyllorum,
Cinnamomi ana ℈.iv.
Caphuræ ℈.ß.
Pomorum dulcium q.s.
Accipe deinde Carnem caponis, vel phasiani, vel perdicis, vel testudinũ nemoralium. q.s. est: eamq; vbi viscera ex animali detracta fuerint, cum fructibus optimè terito, mox puluerib⁹ commixtis atque agitatis, destillet aqua, è qua
C conficiatur Zulapium, vt lubet. *Rubeus.*

Iulapium Mercuriale.

℞. Mense Maio, Succi herbæ Mercurialis filtrati ℔j.
Zulapij simplicis ʒ.iix.
Aquæ vitæ optimæ, circulatæ ʒ.vj.
Olei vitrioli ʒ ij.
Moschi Orientalis ℈.ß.
Misce, & in vase vitreo, optimè obturato po-
D nantur ad solem, vel calore balnei circulentur: & erit factum. Dosis ʒ.iv. manè quatuor horis ante pastum, stomacho ieiuno, continuando per menses duos, curat paralyticos. *Fioranantus.*

De Succis, seu Rob, Sectio IV.

Rob de ribes simplex.

℞. Succi Ribes ℔ iix.
Coquantur per se ad spissitudinem mellis.

Rob de ribes compositum.

℞. Succi Ribes ℔ iv.
Sacchari optimi lib. ij.
Coquantur secundùm artem.* Ventriculum firmat, vomitum bilio sum reprimit, sitim restinguit, aliasq; excretiones bilio sas sistit.

Rob de berberis simplex.

℞. Succi Berberis ℔ ix.
Coquantur per se vsq; ad mellis spissitudinem.

Rob de berberis compositum.

℞. Succi Berberis ℔ iv.
Sacchari optimi ℔ ij.
Coquantur secundùm artem. * Rob ex oxyacantha easdē quas præcedēs facultates obtinet.

Rob de cornis.

℞. Succi pulpæ cornorum ℔ ij.
Sacchari ℔ j.
Coquantur secundùm artem. Astringit. * ynde influxionibus ventris, dysenteria, & cœliaca cō-fert. *Augustani.*

E *Rob de agresta.*

Eodem modo paratur vt Rob. de cornis. Eiu dem propemodum facultatis est, vt Rob de cornis. *Augustani.*

Rob nucum.

℞. Succi corticū viridium iuglandium ℔ iv.
Mellis optimi ℔ ij.
Coquantur secundùm artem. * Destillationi tenuium humorum à capite, & inflammationem
F excitantium confert. *Mesues.*

Diamoron vsitatum.

℞. Succi Mororum Celsi ℔ ß.
Succi Mororum rubi ℔ j.
Mellis optimi despumati ℔ j.
Sapæ ʒ.iij.
Coquantur secundùm artem. * Contra depascentia oris vlcera, ad dentium affectus, & gingiuarum noxas, atq; ad omnia oris vitia gargarizatus proficit. *Nicolaus.*

Diamoron simplex Galeni.

℞. Succi mororum domesticorum, ℔ ß.
Mellis ℔ j.

Clarificetur primùm ſuccus, deinde cum melle coquatur ad iuſtam conſiſtentiam. A

Diamoron compoſitum Galeni.

Præterſupra dicta adde
Myrrhæ, Croci ana ʒ.j.ß.
Omphacij ʒ.j.
Coquatur omphaciũ cum ſucco, & melle, myrrha verò & crocus ſub finem adijciãtur, cùm ſcilicet ab igne remotum fuerit medicamentum.

Diamoron Meſuæ.

℞. Succi mororum domeſticorum,
Succi mororum rubi ana ℔.j.ß.
Mellis,
Sapæ ana ℔.j.
Coquantur igne lento ad ſpiſſitudinem mellis. Reponantur. Phlegmonas oris partium, vt columellę, faucium, & eas, à quibus impendet ſuffocationis periculum, ſanat. *Meſues.*

De Emulſionibus, Sectio V.

Lac amygdalarum dulcium. B

℞. Amygdalarum dulcium ℔.ß.
Mundentur à corticibus, contundantur in mortario lapideo optimè: deinde diluantur cum aquæ hordei menſura vna, & per pannum lineum mundum exprimantur. * Reficit, ſomnumq; inducit.

Hordeatum.

℞. Hordei mundati ʒ.j.
Coque ex ſeſquilibra aquæ dum in pulticulam vertatur: mox traijce per ſeraceum: tunc adde C
Emulſionis 4. ſemin. frig. mai. ſim papa. albi ana ʒ.j.
Cum Aquæ hordei ʒ.iij. Fiat emulſio: adde Syrupi de papauere. Sacchari albi ana ʒ.j. Fiat Hordeatum. *Heurnius.*

Vel

Hordei mundati cocti dum crepet ʒ.iij.
Amygdalorũ infuſorum in aq. roſarum ʒ.ij.
Sem. melonum & papaueris albi ana ʒ.j. D
Fiat emulſio in aq. Hordei ad ſemilibram: cui adde Iulepi roſati ʒ.j. Miſce. bibat in introitu lecti, in febribus ad ſomnum conciliandum, refrigerandum, ardorem renum & vrinæ acrimoniã temperandam. *Heurnius*

Emulſio ad renum & veſicæ affectus.

℞. Seminis Melonum, cucurbitæ, Citrulli,
Cucumerũ recentiũ & mundatorũ ana ʒ.ß.
Amygdalarum dulcium mundatarum ʒ.j.
Contundãtur in mortario lapideo, ex aqua fontana priùs cocta: deinde colentur ad librã, quæ vitreo vaſe condatur. * Vrinæ ardorem reſtinguit triens huius, vel ſextans, tribus vel quatuor horis ante prandium aſſumptus. *Andernacus.*

Vel

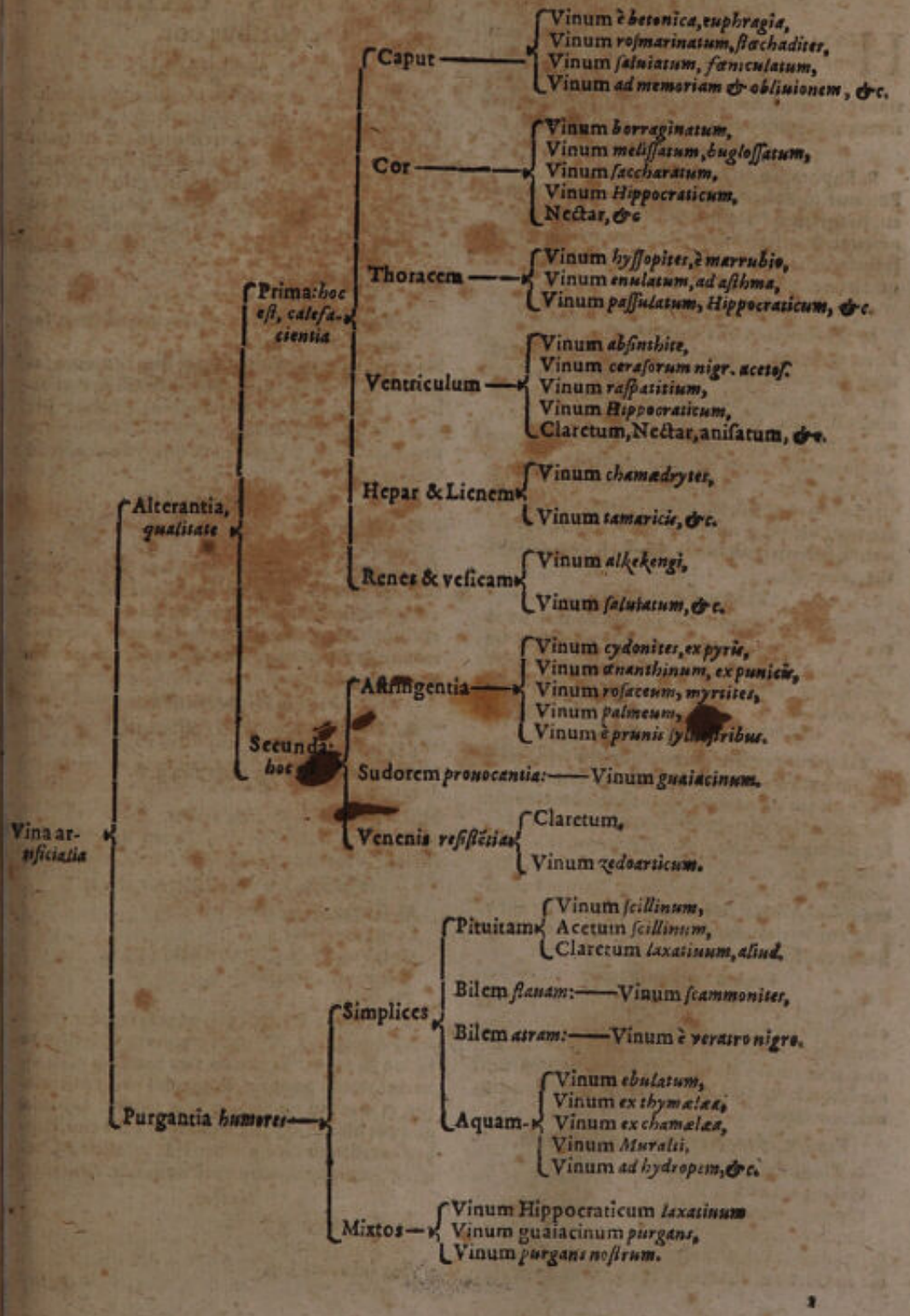
℞. Seminum frigidorum maiorum ʒ.ij.
Sem. papaueris ʒ.ß.
Sem. lactucæ ʒ.j.
Amygdalarum dulc. ʒ.j.
Contundantur in mortario lapideo ex decocto glycyrrhizæ colentur ad ſeſquilibrã. *Heurnius.*

Emulſio alia.

℞. Seminis Papaueris albi ʒ.ß.
Quatuor ſem. frig. maior ana ʒ.iij.
Amygdalarum dulcium ʒ.ß.
Omnia ex glycyrrhizę decocti quadrãte in mortario lapideo terantur: ſyrupi violacei, adianthi, & myrtorum ſing. ʒ. ß. in iure decocti colato diſſoluantur: ac emulſio duabus vicibus manè horis quatuor ante prandium exhibeatur. * Sitim compeſcit, pectoriſq; & pulmonum inflammationes reſtinguit.
Andernacus.

De Vinis

De Vinis artificialibus, Sectio VI.

DE VINIS CALEFA-cientibus caput.

Vinum è betonica.

HERBAM feminę maturo prægnantem, cum ſuis ramulis minę pondo, congijs duobus vini macerant, & poſt ſeptimum menſem transfundunt.* Ad multa interanеorum vitia, vt frutex ipſe, pollet. *Dioſcorides.*

Vinum euphragia.

℞. Euphragiæ quantum ſatis eſt. Ponatur in doliolo muſti pleno, & fiat vinum euphragiatum.* Huius vſu oculi ſenum reiuuenеſcunt, & aufert impedimentum eorum, & defectum viſus in quocunque homine de quacunque ætate. *Arnoldus.*

Vinum roſmarinatum.

℞ Roriſmarini quantum voles. Pone in dolio, ſuperinfundendo muſtum crudum ſiue coctum & deſpumatum, & in vinaria cella conſerua. * Vtile eſt in omnibus ægritudinibus frigidis. Confortat cerebrum, cor & neruos: appetitum rectificat: conſumit phlegmata confortat dentes & gingiuas: cancrum ex eo ſepe lotum ſanat: phthiſicis & hecticis prodeſt. item quotidianæ, quartanę, lethargo, paralyſi & tremori mirificè confert; iuuentutem conſeruat, & faciem iuuenilem reddit, ſi cum eo lauetur. *Arnoldus.*

Vinum ſtœchadites.

Congijs ſex ſtœchadis minam addere oportet.* Craſſitiem, inflationes, laterum neruorũq; cruciatus, & perfrictiones diſcutit: comitialibus commodè datur cum pyrethro & ſagapeno. *Dioſcorides.*

Vinum ſaluiatum.

Saluiatum vinum diuerſi diuerſimodè faciũt. Aliqui enim ſuſpendũt faſciculum ſaluiæ in vaſello: aliqui coquunt. * Quocunque modorum fiat, ita vt nec corruptum, nec alteratum, ſed in ſua permanęs bonitate: reperitur mirabilis eius vſus in omni remollitione gingiuarũ, & dolore dentium, & commotione eorũ. Neruoſa membra roborat: laxa rectificat, vt paralytica: epilepſiæ confert: ſtomachum, matricem, renes & veſicam confortat. *Arnoldus.*

Vinum fœniculatum.

Fœniculatum vinum propriè fit ex ſemine eius. * Valet contra caliginem oculorũ: excitat venerem: hydropem ſoluit, & Elephantiam: obuiat venenis: multiplicat lac & ſpermа: tuſſi medetur: lateris dolores ſedat, & menſtrua mouet. *Arnoldus.*

Vinum ad memoriam & obliuionem.

℞. Zingiberis, Piperis longi,
Galangæ ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Cubebarum ana ʒ.ß.
Nucis Indicæ ʒ.iij.ß.

Fiat puluis, qui ligetur lentè in ſacculo, & ponatur in vini boni bullientis ℔.iv. & cooperiatur ne reſpiret, & permittatur clarificari: & cũ opus eſt, aſſiduetur: nec ſacculus de vino remoueatur. *Arnoldus.*

DE VINIS CALEFA-cientibus cor.

Vinum borraginatum.

Vinum borraginatum & meliſſatum, cordialia ſunt vina. * Valent propriè contra cordiacã, maniam, melancholiã & tremorem cordis: mundificant ſanguinem: malas auferũt ſuſpiciones: vtiliaq; ſunt in omni ſpecie corruptionis & ſcabiei & lepræ: inducunt lætitiam, & ventrem ad lubricitatem inclinãt. Et fiunt hoc modo. In ℔. ipſius ponantur muſti ℔. xiv. & bulliant donec reſideant & clareſcant. *Arnoldus.*

Vinum bugloſſatum.

℞. Rad. Bugloſſæ mundatarum quantum ſatis eſt.
Macerentur in muſto, vel vino, donec vinum ſaporem & virtutem eius ſumat, & aſſiduetur bibere. * Humores melancholicos aduſtos per vrinam educit: cerebrum rectificat: dementes & fatuos ſanat, & ad ſenſum & diſcretionem reducit *Arnoldus.*

Vinum ſaccharatum.

℞. Vini optimi vel Cretici ℔.iij.
Sacchari albiſſimi ℔.ij.

Coquantur ad lentum ignẽ more ſyrupi ſeruando & vtere cum duabus partibus aquæ, vel aliter, vt vſus poſtulabit. * Senibus, frigidis & debilibus conuenit, & quibus humor natiuus & calor naturalis imminuuntur. nutrit enim, & ſanguinem generat. *Arnoldus.*

Vinum Hippocraticum.

℞. Vini auſteri odorati ſextarium,
Sacchari albi ℔.ß.
Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ.ß.
Galangæ ʒ.j.

Miſce, & cola ſecundùm artem.
Sunt, qui cum lacte amygdalarum dulcium clarificãt.* Valet ad cardiacos. *Alexand. Benedictus.*

Infuſum pro vino Hippocratico.

℞. Cinnamomi ʒ.j.ß.
Zingiberis albi ʒ.iij.
Caryophyll. Nucis moſcha. ana ʒ.ß.
Granorum paradiſi ℈.iij.
Piperis ℈ j.

Pulueriſentur craſſiuſculè, ac macerentur in ſemilibra Aquæ vitæ, & probè obturato vaſe luto ex farina & aqua, fiat infuſio dies ſex: ac in cella vinaria interim ponatur, & quotidie bis concutiatur, vt ſe motu res variæ mixtæ feriant. Guttulæ aliquot huius liquoris remixtę cyatho vini, Hippocraticũ vinũ illicò præbẽt. Hãc infuſionẽ Chemici Cœlum philoſophorũ nominãt. *Heurnius.*

Nectar.

℞. Cinnamomi ʒ.j.ß.
Zingiberis ʒ.iij.
Cardamomi ʒ.ij.

Folij,

Folij, Galangæ ana ʒ.j.
Spicæ nardi, Carui ana ʒ.ß.
Piperis longi ʒ.iv.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Macis, Granorum paradisi ana ʒ.ij.
Mellis despumati, pintam.
Vini boni lotum Burgense.

Et si potes, loco mellis, pone sacchari libr̃. * Valet ad effectus frigidos: vtilisq; senibus, ac illis qui imbecilliores sunt ad venerē. Cōuenit phlegmaticis & melancholicis mirifice. Tristitiā solB uit, lætitiā cōfert. Splenis & hepatis obstructiones aperit. Hydropem curat: & lapidem de renibus potenter educit, si addatur parū saxifragiæ & lapides lyncis. *Euonymus.*

DE VINIS CALEFACIENTIBUS THORACEM.

Vinum hissopytes.

Vinum hyssopi virtutē habet diuretica, dissoluendi, consumendi, & attrahendi. Est vinū senū: * valet in tussi humida, & epilepsia, pulmones & matricē sanat, & aperit vias vocales, facitq; vocem claram: asthmati confert. *Arnoldus.*

Vinum e marrubio.

Marrubij adulti folia tūdite, & sextarios octo in musti metretam demittito: & reliqua consimiliter facito. * Conuenit pectoris vitijs, & omnibus quibus marrubium. *Dioscorides.*

Vinum enulatum.

D Inulæ radices tessulatim incisas in olla fictili noua vitrea coques, in musti sextarijs duobus, aut amplius, donec partes aliquot cōsumātur. Deinde musti optimi dulcis sextarios viginti quatuor, aut amplius, in cacabo decoques donec dulcescat: postea inulę radices vnà cū musto in quo deferbuerunt, affundes, & cū adhuc aliquantulū simul bullierint, depones ac seruabis. *Aliter.* In musto dulci despumato, & ad tertiæ partis consumptionē decocto, cū iam ferè satis E coctū fuerit, inulæ radices injicies: (pro congijs viginti quinq; vel circiter, vncias nouem) & cum modicè adhuc bullierit mustū, depositū & refrigeratum serua: & inulæ radices (easdem scilicet, colando separatas) in sacculo intra vas suspēde. Debent autem radices colligi mense Octobri, crescente luna, aut ineunte æstate, & siccari in sole. * Confert cerebro, capiti, neruis: tussi medetur: ad affectus thoracis frigidos valet: ventriculum roborat: concoctionem iuuat: menstrua & vrinam mouet. *Euonymus.*

Vinum ad asthma.

Vinum in quod transiuit virtus anisi, fœniculi, & liquiritiæ, ita vt liquiritia in duplo aliorum sit: * valet contra ventositatē, raucedinē, tussim, & asthma. *Arnoldus.*

Vinum passulatum.

Vinum passulatum fit passulis in vino vel musto decoctis, donec dulcescat, quod mox in vase conditur: & passulæ contusę in idem conijciuntur. subsidunt autem illæ in fæces. *Arnoldus.*

Vinum Hippocraticum.

℞. Cinnamomi optimi ʒ.j.
Caryophyllorum ʒ.j.ß.
Anisi, Fœniculi ana ʒ.j.
Glycyrrhizæ ʒ.iij.
Macis, Cardamomi, Ireos ana ʒ.ß.
Sacchari albiss. ʒ.iij.

Singula diligenter trita infundantur cum sequentibus:

℞. Vini maluatici ʒ.ix.
Aquæ Borraginis ℔.j.
Aquæ rosaceæ ʒ.j.ß.
Aquæ Melissæ ʒ.iij.

Per tres horas iuxta fornacem relicta, tandem sæpius per saccum filtri colato. fiat Hippocraticum vinum clarum. * Valet ad thoracis & pulmonis vitia. *Euonymus.*

DE VINIS EXCALEFACIENTIBUS VENTRICULUM.

C

Vinum absinthite.

Absinthium in dolio vini seu musti pleno immitti debet antequam feruerat, vt per eius feruorem in vase, herbæ vis ei commisceatur, deinde per hyemem in vase relinqui, semper implendo iterum vas, si quod inde exhaustum fuerit. Alij diuersas herbas admiscent: vt carduum benedictum, melissam, centaurium minus, hyssopum, & borraginem. * Stomacho frigido prodest, flatus discutit, colicam phlegmaticam, & ex flatibus natā sanat: febribus omnibus, & regio morbo confert: ventriculum confirmat: vermes necat, &c. *Arnoldus.*

Vinum pro senibus, nostrum.

℞. Vini optimi defæcati Mens. xv. Syrupi cotoneorum, cum melle facti, Mens. ij.
Vuarum passarum ℔.ij.

Ponantur in dolio paruo.

Vinum cerasorum nigrorum acetosorum.

Alij per æstatem nigra cerasa acida integra, alij trita imponūt in vas, quartā partē relinquendo vacuā, superfuso veteri vino albo, quod breui rubeum colorem trahit. Solent aūt cùm aliquid inde hauserint, mox iterum vas implere. * Cor & stomachum roborat, sitim mitigat, refrigerat, siccat, astringit. Potest & quouis anni F tempore ex atidis fieri. *Euonymus.*

Vinum raspatitium.

Vinum raspatitium (nostri vocant Ռεφφϛ) id est linguam quadam acuta flypticitate mordēs, * prouocat appetitum, villos stomachi astringēdo. Medetur corpori ob calorem dissoluto potissimum æstate, cholericis, & sanguineis vtile. Fit autem sic. Ponantur aliquæ vuę acerbæ cum maturis in torculari, vt simul exprimantur. Vel, quod melius est, reseruentur vuæ, & conterātur vuæ cum raspatijs suis, & immittantur vasi cum

muſto. Contrahet autem muſtum illud à ſucco raſpatiorum illorum, & vinaccorũ in vuis, quæ ſunt acetoſa, ponticitatem quandam & aſtrictionem. *Arnoldus.*

A

Aliud.

Noſtri racemis integris bene maturis dolia implent, & muſtum, vel vinum vetus ſuperinfundunt, & quotieſcunq; vinum inde hauſerint, rurſus implent. * Stomachum recreat, ſitim remittit. *Enonymus.*

B

Vinum Hippocraticum.

℞. Cinnamomi electi ʒ.ij.
Zingiberis vel Galangæ ʒ.j.
Non quaſſentur, ſed itidẽ tenuiſſimè ceu laminatim conſcindãtur, ſtentq; per noctem in infuſione duorum ſextariorum vini, & inde percolentur per manicam Hippocratis, cui inſint ſacchari albi ʒ.viij. ſubinde reaſſunde percolatũ. *Coloniẽſ.*

Aliud.

℞ Cinnamomi electi ʒ.ß.
Zingiberis albi ʒ.ij.
Caryophyllorum, Piperis longi,
Nucis Moſchatæ ana obolos iiij.
Bene tuſa cum albi ſacchari ſelibra, in meri albi congio commiſceto, ac percolabis.* Summum diſſolutis ſtomacho remedium eſt. *Alexander Benedictus.*

C

Aliud.

℞. Cinnamomi ʒ.j.
Zingiberis ʒ.ß.
Galangæ ʒ.ij.
Granorum paradiſi ʒ.ij.
Caryophyllorum ʒ.j.
Sacchari albi ʒ.viij.
Vini optimi quantum ſufficit.
Miſce, cola, & cum lacte amygdalarum dulcium clarifica ſecundùm artem. *Enonymus.*

D

Aliud.

℞. Cinnamomi electi ʒ.j.ʒ.v.
Zingiberis ʒ.vj.
Caryophyllorum, Galangæ ana ʒ.j.
Macis, Nucis moſchatæ ana ℈.ij.
Granorum paradiſi, Cardamomi, Coriandri ana ℈.j.
Aniſi ℈.ß.
Sacchari ℔.ij.
Vini rubri menſuras ij.
Fiat ſecundùm artem vinum Hippocraticum. *Ioannes Langius.*

E

Vinum Hippocraticum aliud.

℞. Cinnamomi electi ʒ.j.
Galangæ ʒ.iij.
Gingiberis ʒ.j.
Caryophyllorum ℈.ij.
Nucis moſchatæ ℈.j.
Sacchari ℔.j.
Vini menſuram j.
Fiat vinum Hippocraticum, vt artis eſt. *Ioannes Langius.*

F

Potus Hippocraticus.

℞. Cinnamomi ʒ.j.ß.
Zingiberis ʒ.ß.
Caryophyllorum ʒ.ß.
Cardamom. Macis, Granorũ paradiſi ana ʒ.j.
Galangæ ʒ.j.ß.
Sem. Aniſi ʒ.ß.
Vini ℔.x.
Sacchari albi ℔.j.ß.
Fiat potus ſecundùm artem. *Auguſtani.*

Alius.

℞. Cinnamomi electi ʒ.j.ß.
Zingiberis ʒ.ß.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Granorum paradiſi, Galangæ ana ʒ.j.
Sacchari ℔ j.ß.
Vini rubri menſuras ij.
Miſce, & fiat Hippocraticum. *Enonymus.*

Claretum.

℞. Zingiberis, Galangæ ana ʒ.j.
Cinnamomi ʒ.ij.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Granorum paradiſi,
Piperis longi ana ʒ.j.
Mellis ℔.j.ß.
Sacchari ℔.ij.
Vini albi menſuras iiij.
Alij cum ſolo melle parant, & aliquid ſpicæ & nucis moſchatæ addunt, & cum albumine ouũ clarificant. *Enonymus.*

Aliud.

℞. Vini albi optimi ℔.iiij.
Sacchari albi ʒ.iiij.
Cinnamomi ʒ.j.
Coriandri præparati ʒ.iij.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Granorũ paradiſi, Zingiberis albi ana ʒ.j.ß.
Piperis longi ℈.ij.
Zedoariæ ʒ.ß.
Omnia trita ſubtiliſſimè, & colata reſeruẽtur in vaſe ſtanneo. *Philippus Viſtadius.*

Aliud.

℞. Zingiberis ʒ.ij.
Cinnamomi ʒ.ß.
Caryophyllorum ʒ.j.
Vini albi menſuras iij.
Mellis ʒ.j.
Sacchari albi ℔.ß.
Fiat claretum ſecundùm artem. *Arnoldus.*

Aliud.

℞. Zingiberis ʒ.ij.
Cinnamomi ʒ.iiij.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Galangæ ʒ.ij.
Singula ſubtiliter trita, cribrataq; miſceãtur. Deinde croci Orientalis vnciã bene tritam ſeorſim ſeruabis. Claretũ facturus, mellis ℔.ij. ad ignẽ, in fictili nouo feruefacies: & cùm bullire cœperint, auferab igne, & parua mora interpoſita deſpumato. Deinde menſuras duas vini optimi accipies,

cipies, & admiscebis ei de speciebus predictis ʒ. ij. & croci ʒ.j aut amplius. Deinde per sacculum colabis, cuius pars superior linea sit, inferior lanea per vnam tertiã totius sacci, aut paulò plus. Cùm vinum satis colatũ fuerit, fæces infundere poteris in hydromeli siue apomeli, vt vulgò paratur, vt quod reliquũ vitium est in id deponat. Hoc vino si mulier vti debeat, aut delicatus aliquis, pro melle saccharum pones. *Euonymus.*

Species pro Clareto.

℞. Zingiberis ʒ.vij.
Ginnamomi ℔.ß.
Caryophyllorum, Piperis longi,
Nucis moschatæ ana ʒ.ß.
Cardamomi, Melegetæ ana ʒ.j.
Vini mens.ij.
Sacchari ℔.j.
Fiat Claretum.

Aliæ species pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi ʒ.x.
Nucis moschatæ ʒ.ij.
Zingiberis albi ʒ.j.
Caryophyllorum, Granorũ paradisi ana ʒ.j.
Macis, Galangæ ana ℈.j.
Cardamomi, Coriandri præparati ana ℈.ß.
Fiat puluis: De quo ℞.ʒ.x. ad Mens.ij.ß. vel iij. vini boni.

Aliæ species pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi, Zingiberis albi ana ʒ.ij.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ ana ʒ.iij.
Granorum paradysi ʒ.ij. aliàs ʒ.ij.
Macis, Cardamomi ana ʒ.ß.
Galangæ, Coriandri præparati ana ℈.j.
Fiat Puluis.

Aliæ species pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi ʒ.vj.
Zingiberis ʒ iij.
Granorum paradisi, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ ana ʒ.ij.
Calami aromatici, Macis,
Cardamomi ana ʒ.j.
Fiat puluis: de quo ℞.ʒ.vj.
Sacchari albi ℔.ß.
Vini boni ℔.ij.
Per manicam Hippocratis fiat Claretum.

Aliæ species pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi ʒ.ij.
Zingiberis ʒ.ij.
Caryophyllorum Galangę ana ʒ.j.
Granorum paradisi ʒ.ß.
Sacchari ℔.j.ß.
Vini Mens.ij.ß.
Fiat Claretum.

Aliæ species pro Clareto.

℞. Zingiberis ʒ ij.
Cinnamomi ʒ.j.ß.
Caryophyllorum, Nucis moschatę ana ʒ.j.
A Granorum paradisi ʒ.ß.
Galangæ ℈.ij.
Sacchari ℔.j.ß.
Vini opt. ℔.ij.ß.
Misce & fiat Claretum.

Aliæ species pro Clareto.

℞. Cinnamomi electi ʒ.ij.
Zingiberis ʒ.iij.
Galangæ ʒ.j.ß.
B Caryophyllorum ʒ.iij.
Granorum paradysi ʒ.ij.
Nucis moschatæ ʒ.j.
Sacchari albi ℔.j.ß.
Vini opt. Mens.iij.
Per manicam Hipp. fiat Claretum.

Claretum vel nectar bonum.

℞. Cinnamomi ℔.j.
Galangæ, Zingiberis,
Cardamomi, Granorum paradisi,
C Caryophyllorum, Cubebarum,
Macis ana ʒ.ij.
Piperis longi, nigri ana ʒ.ß.
Spicæ nardi, Nucis moschatæ ana ʒ.iij.
Squinanthi, Croci ʒ.j.
Terantur omnia minutissimè, & misceantur. Sic habes species pro medietate oneris vnius equi, id est, pro barili vno. Nectar autem sic facies. Pone vinum totum in vasis. Deinde species pone in aliquo panno lieno satis amplo: & in bari-
D li, in quo nectar facere volueris, pannum intromitte cum speciebus, ita quòd latera panni superemineant aliquantulum supra os barilis. Postea in aliquo vase pone ℔ iiij. mellis, & fortiter cum vino misce, ita vt totum satis clarum sit. Tum vinum supra species colando infunde & postremò vinum cum melle. Demum clauso barili species in eo relinque cum panno per biduum. Tandem aufer fortiter comprimendo: &
E habebis nectar optimum. Si verò pro principe aut prædiuite aliquo parare volueris, adde supradictis, ligni aloes optimi, folij, ana ʒ.ß. moschi ʒ.ß. & loco mellis pone saccharum minutissimè tritum in mortario, deinde solutũ in vino. *Euonymus.*

Aliud nectar optimum.

℞. Cinnamomi ℔.ß ʒ.ß.
Zingiberis, Galangæ,
F Granorum paradisi,
Caryophyllorum, Cubebarum,
Macis, Cardamomi ana ʒ.ij.
Piperis longi ℈.j.
Spicænardi, Squinanthi ana ℈.ß.
Nucis moschatæ ℈.ß.
Croci ad pondus denarij Turonensis. Hæc omnia minutissimè trita misce. & habebis species abundè pro loto nectaris ciuitatis Burgensis. Deinde accipe libram mellis cum pinta aquæ fontanæ decoctam, vsque ad consumptionem aquæ: & refrigerandam sepone. Tunc accipe

Unable to display this page

DE VINIS EXCALEFA-cientibus renes & vesicam.

Vinum alkekengi.

Vinum alkekengi eodē modo fit, vt absinthite, super ijs contritis vinū colando. Pro dosi vna accipies à quinq; ad decem.* Educit materiam calculosam à renibus & vesica manifestè, & vrinam retentā ducit. Sunt, qui integra halicacabi grana in mustū ponant vase paruo, vt simul bulliant: & ad vsum seruant. *Euonymus ex Arnoldo.*

Vinum saluiatum.

Saluiæ vnciā vnā in musti amphoram, quod idē cum ceramio est, mittito.* Valet contra renum, vesicæ & laterū dolores, reiectiones sanguinis, tussim, rupta, vulsa, & suppressos menses. *Dioscor.*

Vinum nostrum, ad calculum.

℞. Rad. Ononidis ℥.ij.
Rusci Asparagi, Rubiæ tinct. ana ℥.j.
Fol. betonicæ, Fol. Saxifragiæ ana M.iij.
Flor. Ononidis, Flor. Saxifragiæ ana P.ij.
Sem. Alkekengi ℥.iij.
Sem. Vrticæ ℥.j.
Baccarum iuniperi, Ciceruum rub. ana M.j.
Vini, vel musti Mens. xv. vel j.ß. Fiant.

Incidenda incidantur, contūdenda contundantur, & ferueant simul in dolio paruo. Dosis, hausus vnius, stomacho ieiuno.

DE VINIS ASTRINgentibus.

Vinum cydonites.

Mala cotonea exemptis seminibus, frustatim rapi modo scinduntur, & duodecim minarum pondo, in musti metretam, triginta diebus macerantur: postea defæcatū vinū reponitur.* Astringit: prodest stomacho, dysenteriæ, hepaticis, renum vitijs, & vrinæ difficultati. *Dioscorides.*

Vinum ex pyris.

Fit & è pyris perinde atq; cotoneis, vinū apytes nomine, sed ita vt pyra non magnopere matureſcāt. Ex siliquis etiam, mespilis, sorbis, simili modo temperatur.* Omnia hæc genera acerba sunt, & astringunt. Stomacho vtilia sunt, atque intestinas fluxiones cohibent. *Dioscorides.*

Vinum œnanthinum.

Fit è feraci vite syluestri, quod vocatur Oenāthinum. Sicci flores minis duabus musti cado macerati: post triginta dies mutātur: mox colatū vinum reconditur.* Facit aduersus stomachi imbecillitatem, cibi fastidia, cœliacos & dysentericos. *Dioscorides.*

Vinum ex punicis.

Fit è punicis malis maturis, succo expresso ab acinis eorum, quibus lignosus nucleus abest, ac decocto ad tertias, & ita reposito.* Efficax est contra fluxiones internas, & febrim cū alui profluuio exortam: stomacho vtile, astringit aluū, & vrinam mouet. *Dioscorides.*

Vinum rosaceum.

Rhodites sic fit. Rosarum siccarum, tusarumq;, minam linteolo deligatā in sextarios octo musti demergito & post tres menses defæcarū vinū transfundens, recondito.* Vtile ijs qui febri carent, & ad stomachi coctiones, & dolores, à cibo potum: & contra humidas aluos, & dysenterias. *Dioscorides.*

Vinum myrtites.

Myrtites vinū fit, baccis nigris, quæ maturitatem excesserint, tusis, & organo expressis. Aliqui ad tertias coquūt. Alij baccas prius sole torrent, & quaternis sextarijs cōtusarū, ternas aquæ heminas adijciūt, & vini veteris partē modum: postea exprimūt, & seruāt.* Magnopere adstringit: stomacho vtile: fluxionibus ventris ac stomachi prodest, & contra intestinas vlcerationes & profluuia: denigrat capillos. *Dioscorides.*

Vinum palmeum.

Palmulas maturas in vrceolum in imo pertusum, & obstructum picata arundine, demittito: lino foramē sit obturatum, & quadragenis sextarijs ternos aquæ congios infundito. Quòd si ipsum ita dulce esse non libeat, quinq; congios infudisse satis est. Post decem dies detracto ab arundine linteo, assumito vinum crassum & dulce, & reponito. Suaue illud quidē, sed capiti noxium.* contra fluxiones, propter adstrictoriam vim efficax: stomachicis, cœliacis, sanguinē expuentibus conuenit. *Dioscorides.*

Vinum è prunis syluestribus.

Vinum è prunis syluestribus eodē modo fit, vt cerasorum, per autumnum, vbi iam satis mollia & bene matura fuerint.* Astringit vehementer, alui fluxiones cohibet. *Euonymus.*

DE VINIS SVDOREM prouocantibus.

Vinum guaiacinum.

℞. Ligni guaiaci præstantissimi, lima in scobem tenuissimam attriti ℔.iv.
Corticum guaiaci ℔.ij.
Cardui benedicti ℔.j.ß.
Adianthi, Asplenij, Florum borraginis,
Florum buglossæ ana ℔.j.
Cassiæ odoratæ ℥.vj.
Seminis anisi ℥.j.ß.
Sacchari ℔.v.

Conijciantur omnia in cado vinario mūdo aptę capacitatis, desuper affusis vini albi quàm optimi & feruētis, bis centum & quinquaginta: mox diligēter vas operculetur, omniaq; sic macerati triduo dimittātur. Post triduū verò linteo percolentur, asseruenturq; huiusce macerationis vinū in alio vase ad ægrotantium potum. Siquidē bibitur hoc tam in prandio quam in cœna, secundi guaiaci decocti loco: non manè neq; vesperi, serapij vice, quemadmodum temerè multi facere consueuerunt. Hoc idem vinum longè etiam melius, & maiore quantitate vindemiatū tempore confici potest admixtis ligno, cortice, cæ-

terisq; alijs, recentibus vuis albis in muſtū compreſſis: ibiq; tamdiu dimiſſis, quouſq; muſtum efferueſcere deſinat, & pellucidū clarumq; reddatur: veruntamen multiplicanda ſunt omnia, quæ conueniūt medicamenta, pro vuarū quantitate. * Hoc vinum non modò medetur cuique acerrimo Gallicæ peſtis incommodo: ſed etiam diuturnis articulorum, capitis, neruorum, ventriculi, iecinoris, lienisq; morbis à pituita genitis mirificè ſuccurrit. Nec minus etiā podagra laborantibus opem fert, modò diuturna admodū non fuerit ęgritudo. Iis tantùm exhibendum eſt, qui pituita abundant, vere vel autumno, temporibus: præcedentibus prius euacuationibus decentibus. *Matthiolus.*

DE VINIS RESISTENTIBUS venenis.

Claretum.

℞. Vini optimi menſuram j.
Angelicæ ʒ.ß.
Boſi Armeni ʒ.j.
Nucis moſchatæ ʒ.ij.
Galangæ Piperis longi, Coriandri ana ʒ.ß.
Zingiberis ʒ.j.ß.
Cinnamomi ʒ.vj.
Sacchari ℔.ß.
Miſce, & fiat claretum, ſecundùm artem.* Præſeruat à peſte. *Euonymus.*

Vinum zedoarticum.

℞. Zedoariæ, Cinnamomi ana ʒ.ß.
Galangæ ʒ.ij.
Miſce, fiat puluis in ſacculo ligandus, atq; in doliolo muſti cocti pleno ſuſpẽdendus. *Euonymus.*

Species pro vino Zedoartico, quæ ſufficiunt pro menſura vini, quæ Oma vulgò in Alſatia vocatur.

℞. Cinnamomi ʒ.iij.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ,
Granorum paradiſi,
Cardamomi ana ʒ.ß.
Zedoariæ ʒ.vj.
Cubebarum, Piperis longi ana ʒ.ij.
Contunde craſſiuſculè, miſce pro ſacculo. *Euonymus.*

Species pro Vino zedoartico alia.

℞. Cinnamomi ʒ.ij.
Zingiberis ʒ.ß.
Caryophyllorum, Piperis longi,
Cardamomi, Cubebarum,
Zedoariæ ana ʒ.j.
Galangæ, Granorum paradiſi ana ʒ.ß.
Trita craſſiuſculè miſce pro ſacculo. *Euonymus.*

DE VINIS PVRGANTIBUS pituitam.

Vinum ſcilliticum.

Vinum ſcillinū potui datū * omnem ſanitatē adfert: humores enim attenuat, ſed maximè pituitā, neq; ipſam in ſtomacho, aut ventre, aut capite, aut iecore, aut liene, aut neruis, aut oſſibus cōſiſtere permittit, neq; aliū id genus humorem tenacem obſtructiones facientē: ſed omnia diſſoluit, & ventrē lenit, atq; ita ſubducit, & vrinā mouet, & per ipſam cauſas attenuat, excernitq;. Adeò verò caput purgat vt nāres humiditate vacent. Commodū eſt podagrę, articulari, & comitiali morbo: deniq; omnis ſanitatis eſt author. Ex his cōſtat: Scillam albā, montanā, circiter canis ortū accipito in libræ pondere per dies decem in vmbra refrigera: deinde ſcillę laminas refrigeratas in vitreū vas mitte, & vini albi veteris ſextarios duodecim ſuperinfunde, & ſuſpenſum vas per 40. dies habeto: poſtea ſcillam exime, & abijce. & vino ad antedicta vitia vtere, & eius vim pcipies. Subinde ante cibū, vini duas vncias exhibe: ſin à cibo, vnciā mediam. Quòd ſi ipſum potui cōmodū efficere velis, vt magis delectet, mellis ſextarios duos aut tres admiſceto. *Galen.*

Acetum ſcillinum.

Salubre optimū acetum Scillinū à Pythagora ſcribitur, quo omnes imperatores vſi ſunt. * Ab ipſius authore fertur quicūq; hoc vtatur, longę vitæ fore, & eius extrema integra, vſq; ad finem permāſura. Et ipſe quidem Samius ſenex huiuſmodi extitit: quantum enim temporis vixerit, haud ignoras. de ipſo in libro traditū eſt, quòd cū ſuis cōſanguineis hāc facultatē communicauit, cumq; hoc medicamēto vti incœpit 50. annum natus erat, & vſq; ad centeſimum decimū ſeptimū vitam produxit integer, & nulla vnquā aduerſa valetudine tentatus. Hęc ſanè medicamenti author diſſeruit, quòd fortaſſe vir philoſophus erat, mentiri neſcius. Nos verò viri huius fidei periculum fecimus, ac firmam, conſtantemq; huius medicamenti facultatem eſſe teſtamur. Oportet igitur ſumere Scillam montanam libręm vnius ponderis, & dura circumcidere, & mollia minutatim concidere, & aceti acerrimi ſextarios octo in vitreum vas mittere, atque obturare, ac per triginta dies in Caniculę caloribus, vt maceretur, permittere: deinde ſcillam extractā exprimere. Id genus aceti parū manè ſorbeto. Tibi aūt hęc eueniēt, vt ne faucium orisq; partes vnquam remolleſcant, os ventriculi bene valebit, facilè ſpiritum duces, vox rectè habebit, oculi acutiſſimè cernēt, aures in officio manebunt, nullusq; flatuoſus vapor in ventre vnquam excitabitur, nullū viſcus ſuſpenſum erit, & bene ſpirās, bene coloratus deges. Ad ciuilia negocia rectè affectus, non acidum, non ſalſum ructabis, ſi aliquid aceti huius aſſumpſeris: & ieiunus vt aſſumas pręcipio, ſeptemq; poſtea ſtadios deambules, ita enim diſſoluetur. Hoc aceto qui vtitur, in victu quāuis licentioſus eſto: omnia enim cibaria cōficiet, & à nullo vnquā offenſam patietur: neq; valde implebitur, ſed in melius proficere videbitur. nihil ſuperuacui in corpore reſidebit, non flatus, non bilis, non ſtercus, non vrina, ſed omnia facilè excernit, atq; educit.

Aluus

Aluus lubrica omnino est totiusq; corporis purgatorium medicamentum, etiamsi in ossib sordes inhæreant. Item phthisicos ab omnibus deploratos, hoc medicamento sanitati restitutos nouimus. Morbo comitiali diuturno efficaciter profuit, vt nisi post longa temporis interualla, non redierit: incipientem verò ac nouum perfectè discutit, neq; reuerti amplius hunc affectum permittit. Ad podagras præterea, & articulorum morbos, iecoris, lienisq; duritias vehementer facit. Et particulares quidem aceti scillini effectus hi sunt. Cõmunes autem quàm plurimi, quibus nos commoti, salutare hoc medicamẽtum, sanitatis, integritatisq; causa, tibi tradidimus. *Galen.*

Claretum laxatiuum.

℞. Galangæ ʒ.vj. Cinnamomi ʒ.j.
Turbith, Esulæ, Cataputiæ,
Hermodactylorum ana ʒ.ß.
Tere, fiat claretum cum melle & saccharo. * Pituitam purgat. *Euonymus.*

Aliud pro epilepticis.

℞. Radicis pæoniæ,
Seminis pæoniæ decort. ana ʒ.j.ß.
Cinnamomi, Macis, Galangæ,
Zingiberis, Caryophyllorum ana ʒ.j.
Foliorum sennæ ʒ.j. Turpeti ʒ.vj. vel
Rhabarbari ʒ.iij. vel Agarici ʒ.v.
Sacchari ʒ.vj.
Vini ʒ.xij. Aquæ ʒ.viij.
Macerata per horas 24. deinde addito saccharo quantum satis: per filtrum sæpius colentur. *Thomas Eraſtus.*

Vinum purgatorium in epilepsia.

℞. Absinthij, Cardui benedicti,
Verbenæ, Betonicæ, vel Agrimoniæ,
Eupatorij, Asspleni, Tamarisci,
Rad Capparorum ana M.j.
Cinnamomi, Macis, Galangæ,
Zingiberis ana ʒ.j. vel ʒ.ij.
Flor. pæoniæ, vel rad. & sem. pæoniæ an. ʒ.j.ß.
Sem. citri ʒ.ß. Fol. sennæ ʒ.ij.
Turpeti incisi. Agarici ana ʒ.ß.
Vini veteris mens. iij.
Misceantur in vase diligenter clauso. Capiat æger alternis diebus poculum vnum initio paſtus. *Eraſtus.*

DE VINIS PVRGANtibus bilem flauam.

Vinum scammonites.

Scammonite vinum sic fit: Radices scammoniæ per messes effossæ, tritæ, & linteo colligatæ drachmas quinque in musti congium mittito ad dies triginta. * Aluum purgat: bilem & pituitam extrahit. *Dioscor.*

DE VINIS PVRGANtibus bilem atram.

Vinum è veratro nigro.

℞. Veratri ʒ.xx. iunci odorati ʒ.xij. Spicæ Syriacæ ʒ.xiij. cribratas, & linteolo colligatas, in septem vini Coi sextarios, diebus quadraginta macerandas indito, postmodum colato, dabis in potu sesquiheminam. * Partus enecat. Atram bilem purgat. *Dioscor.*

DE VINIS PVRGANtibus aquam.

Vinum ebulatum.

Grana ebulorum quando sunt matura, decoquantur. & propriè tempore vindemiarum cum musto: & remoueatur spuma ebullitionis, donec tertia pars fuerit absumpta. In nocte ponatur ad aerem: in crastinum verò per colatorium lineũ distilletur, vel per filtrum: demum recipiatur quantitas istius colati, & ponatur in alio musto albo, donec tibi placeat color & sapor: & mittatur in vase, & expectetur donec deferuescat & tũc clarificetur cũ malaxatione clari ouorum, & sale, secundùm artẽ. * Est simile in operationibus vino de radicibus ebulorum, & magis amabile; sed non sic operosum. Ventrem laxat: aquã hydropicorũ per inferna ducit. *Arnoldus.*

Vinum è thymelæa.

Ramorum thymelææ cum suis foliis & fructu triginta drachmas mittito in cõgios tres musti, & leui igne coquito, donec congij duo supersunt: defæcatumq; recondito. * Aquosa purgat excrementa, & lienem absumit. *Dioscor.*

Vinum è chamelæa.

Chamelæa dum floret, cum foliis tusa, & cribrata, decem drachmarũ pondere in musti congium additur: post duos menses vinum in vas transfertur. * Aquæ inter cutem, hepaticis, & lassitudine confractis, efficax est: item mulieribus, quæ à partu ægrè purgantur. Chamæpityinum simili modo fit, ad eadem conueniens. vrinam quoque ciet. *Dioscor.*

Vinum Muralti ad hydropem.

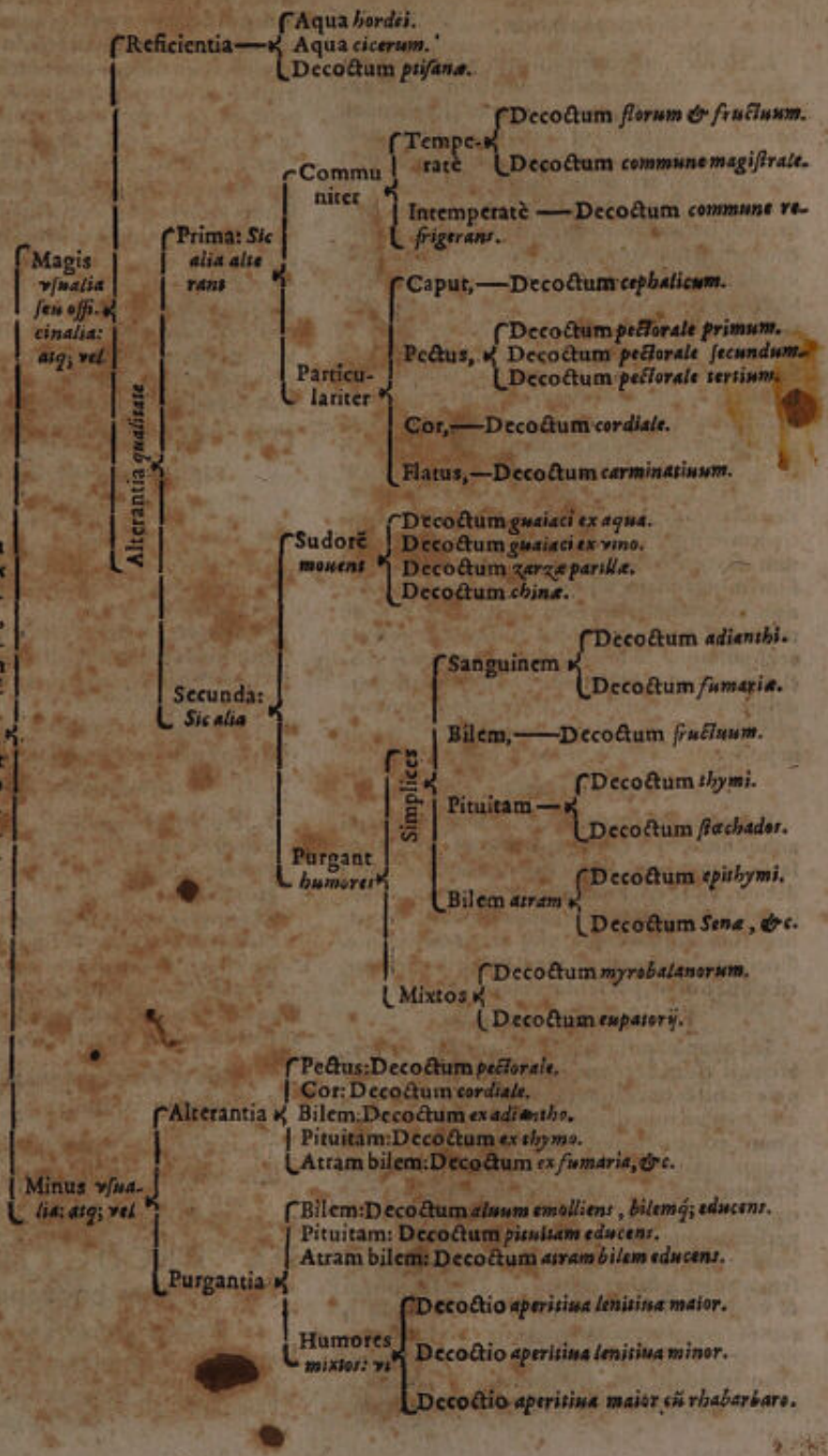
℞. Rad. quinq; aperientium,
Glycyrrhizæ, Cort rad. Cappar.
Cort med Fraxini ana ʒ.j.
Rad. Iridis recent. Calami aromat.
Cinnamomi ana ʒ.ß.
Capil. Veneris, Ceterach, Fol. Tamarisci,
Flor. cordialium ana M.j.
Absinthii, Pontici, Cardui benedicti,
Hyssopi, Prassij ana M.ß.
Sem. Anisi, Apij, Ameos, Fœniculi ana ʒ.j.ß.
Sennæ ʒ.ij. Ligni guaiaci, limati ℔.j.
Sacchari ℔.ij.
Vini generosi ℔.xl.
Misce, & serua in vase obturato. *Muraltus.*

Vinum absinthite purgans aquas.

℞. Absinthij M.j.ß.
Cardui benedicti M.j.
Agrimoniæ M.j.
Asplenij, Ericæ, Verbenæ ana M.ß.
Rad. Ireos Florent. ʒ.j.ß.
Rad. Capparorum, Asari, Polypodij ana ʒ.ß.

Unable to display this page

De Decoctis, Sectio VII.

DE DECOCTIS OFFICINALIBUS reficientibus.

De aqua hordei.

℞. Hordei integri fricati cum panno aſpero vſq; ad excuſſionē tenuium corticum, id eſt palearum, partem vnam, verbi gratia librā vnam. Et ſit hordeum ſubſtantia laudabili, ætatis mediæ inter antiquum & nouum, ſuper quod non cecidit de odore corruptionis aliquid, nec de contagione fumi, aut pulueris, & conſeruatum fuerit in loco aëris liberi, & iam habuerit perfectionem in maturitate ſua, & pone illud electū in olla noua, mundata, lota, & exquiſitè abſterſa, vt non remanſerit in illa de odore quidquam omnino: & proijce ſuper ipſum aquæ circiter partes viginti: verbi gratia Tb. viginti: & ſit aqua fontana leuiſſima, dulciſſima. Stet tamen prius hordeum in aqua per quatuor horas infuſum: & inde facias cum igne claro & ſu[illegible]pſam feruere, primam abijciēdo ſpumam [illegible]o hordeum ſemper integrum, leuiter quidem fricatum panno aſpero, & quaſi depaleatum ſi multam quæris abſterſionem, atque exoppilationem valentiorem: integrè verò ab vtroque cortice mundatum, ſi aquam hordeaceam habere volueris ad ſitim mitigandam, aſperitatemq; leniēdam, nec non inflammationem extinguendam. * Vnde talis aqua hordei conuenit in leniendo pectore atq; pulmone humectandiſq; præcordijs. Coctio præterea continuetur ad crepaturam hordei, perfectam quidem in priore illa intentione: perfectiorem verò & diuturniorem plus minus in poſteriore hac intentione. *Colonienſes.*

Aqua cicerum.

Decoque libram vnam cicerum conſeruantiū adhuc nitroſitatē ſuam, cum libris viginti aquæ facili decoctione, vſque dum redeant ad libras decem. Tunc erit aqua eorum potus medicinalis. Et ſi vlteriorem excipiat coctionem, & quidem cum plurima aqua, vſq; dum acquirat mediocritatem inter tenue ſeu liquidū & vnctum, eſt cibus bonus, præſertim colatus. *Meſues.*

Decoctum ptiſanæ hordei.

Sed quando ptiſana hordei, ac eduli vel ſorbitionis vſum decoqui debet, tunc ſemper accipere oportet hordeum exquiſitè excorticatum, quod vulgò mundatum dicitur: idque vel integrum, vel confractum, quod far hordei Latinis dicitur. Satius tamen fuerit, integrum quàm confractum ſumere, vt euitemus metum Manardi: quandoquidem in hordeo integro abſolutam, perfectamque coctionem animaduertere commodius eſt, quàm in confracto: quia coctio eius ſemper perfici debet, vſque ad diſperditionem & veluti tabem ipſius hordei, nunc in largiore, nunc in pauciore aqua, pro vario intētionis medici ſcopo. Nam quando non admodum tenui victu vtendum erit, ſed aliquando plenius cibare licebit, quum ſcilicet totam ptiſanam exhibemus (nam ptiſana tota Galeno non eſt exquiſitè tenuis victus, niſi omnino pauca aſſumpta fuerit (tunc verbi gratia ſuffecerint ad partem vnam hordei partes quinq; aquæ, ſecundùm placitum Auenzoar: ſed ſi tenuius cibare propoſitum eſt, vt quando cremorem ſiue ſuccum exhibemus, colatorio manibus vel cochleario expreſſum: tunc copioſiore aqua ptiſanam decoquimus: verbi gratia, decem partes aquæ ad vnam hordei accipiendo. plus autem aquæ accipimus, quando tenuiſſimè nutrire volumus, aut ſaltem ſeruata proximè aſſignata aquæ quantitate, percoctam ptiſanam ſua ſponte ſenſim per colatorium eliquari ſinimus, ſine adminiculo expreſſionis. vnde vulgus practicantium, hanc vocant ptiſanam colatam: illam verò quæ expreſſa eſt, vocant ptiſanam hordei non colatam. Hac deciſione conſtituta, putamus omnem caliginem & nūbem Arabicæ perplexitatis ſeu confuſionis diſcuſſam iri. *Colonienſes.*

DE DECOCTIS ALTERANTIBUS communibus.

Decoctio florum & fructuum.

℞. Caricarum num. v.
Prunorum Damaſcenorum num. xv.
Iuiubarum Sebeſten ana num. xx.
Tamarindorum ʒ. j.
Flor Roſarum, flor. Violarum,
Flor Borrag. flor. Bugloſſæ ana ʒ. ij.
Capil. Veneris, Lupulorū, Endiuię ana M. ß.
Glycyrrhizæ ʒ. i j.
Incidantur, & contundantur pro vſu. *Auguſtani.*

Decoctum commune magiſtrale, ad medicamenta macerāda.

℞. Prunorum num xij.
Sebeſten num. x.
Paſſularum ʒ j.
Hordei excorticati ʒ. ß.
Glycyrrhizæ raſæ, Violarum,
Folliculorum Senæ, Polypodij,
Epithymi, Carthami, Aniſi,
Dauci, Cinnamomi ana ʒ. ij.
Coque in aquæ communis Tb. ij. donec dimidiū abſumatur: cola, & vtere. *Florentini.*

Decoctum commune refrigerans.

℞. Prunorum num xij.
Hordei mundi ʒ. j.
Tamarindorum, Paſſarum ana ʒ. ß.
Sem. communium maiorum, Violarum ana ʒ ij.
Coque in Tb. ij. aquæ. vt ſuprà.

DE DECOCTIS ALTERANTIBUS caput.

Decoctum cephalicum calefaciens.

℞. Sa[illegible]badis, Betonicæ, Saluiæ ana M. ß.
Ra[illegible]oniæ ʒ. ij.
Paſſatum ʒ. j.

Glycyr-

Glycyrrhizæ, Anisi, Dauci ana ʒ.iij.
Nucis moschatæ ʒ.ß.
Coque, vt suprà.

DE DECOCTIS ALTERantibus pectus.

Decoctum pectorale.

℞. Passularum ʒ.j.
Sebesten, Iuiubarum ana num. xv.
Dactylorum num.vj.
Caricarum pinguium num.iv.
Hordei purgati ʒ.j.
Glycyrrhizæ ʒ.ß.
Adianthi M.ß. Hyssopi ʒ.ij.
Coque, vt surprà. * Valet in vitijs pectoris, catarrho, tussi, asthmate, pleuritide, & id genus alijs. *Anguillani.*

Decoctum pectorale aliud.

℞. Hyssopi sicci, Adianti albi, Ficuum, Palmularum, Myxariorum, Ziziphorum, Vuarum passarum, Hordei mundi, Glycyrrhizæ rasæ ana partes æquales. In aqua fontana quanta conuenit, coquantur.* Horum ius ad excrementa pectoris, & defluxiones pituitosas, sputaq. educendas singulare est remedium. *Andernacus.*

Decoctum pectorale aliud.

℞. Anisi, Fœniculi, Adiãti ana partes æquales, Cinnamomi, Masticis ana ʒ.j.
Omnia coquantur in aqua, donec quarta eius pars absumpta fuerit. * Huius decocti ius, faucium & thoracis asperitates lenit: excrementa ad excretionem promouet: nec non robur visceribus addit: ventriculi vires excitat, flatusq; intestinorum discutit. *Andernacus.*

DE DECOCTIS ALTERantibus cor.

Decoctum cordiale.

℞ Prunorum num.xij.
Passularum ʒ.j. Sebesten num.xvj.
Iuiubarum num.x.
Flor. Borraginis, Buglossæ, Violarum,
Melissophylli, Capill. Vener. ana M.ß.
Seminis Basilici, Glycyrrhizæ,
Dauci ana ʒ.ij.
Coque, vt suprà. DECOCTVM verò cordiale refrigerans fit, additis seminibus communibus, ijsque seminibus quæ decoctum refrigerans suprà descriptum ingrediuntur. *Florentini.*

DE DECOCTIS ALTERantibus ventriculum.

Decoctum flatus pellens, seu Carminatiuum.

℞. Anisi, Dauci, Fœnic. Cumin. Carui an. ʒ.iij.
Glycyrrhizæ ʒ.ß.
Flor. Chamomillæ M.ß.
Passularum ʒ.j.ß.
Coque in libris duabus aquæ ad medietatem sec. *Florent.* & *Anguillani.*

Potio muscata maior.

℞. Spicæ, Folij, Piperis longi,
Zingiberis, Zedoariæ, Confitæ rub.
Confitæ muscatæ, Caryophyllorum,
Ligni aloes, Rosarum, Violarum,
Anacardi, Acori, Corall.
Costi, Leuistici, Nucis moschatæ,
Rasuræ eboris, Margaritarum,
Antofili, Rhabarbari, Amomi,
Ossis de corde cerui, Croci,
Piperis albi, Ossium dactylorum,
Beliculi marini, Spodij,
Santali albi, & rub. Macis, Liquiritiæ,
Cinnamomi, Alyptæ, Anisi,
Tragacanthi, Blactæ bizantiæ, Cardamomi,
Ocymi, Limaturæ auri, & arg. ana ℈.ij.
Moschi, Ambræ, Caphuræ ana ℈.j.
Sacchari candi ʒ.ij.
Syrupi ros. q.s. est.
Datur manè & meridiè & serò, stomachicis, & debilitatis cochlearium vnum cum vino, patientibus in pulmone, cum aqua hordei. *Nicolaus.*

Potio moschata.

℞. Moschi, Caphuræ, Ambræ ana ℈.j.
Spicæ nardi, Folij Piperis longi,
Zingiberis, Zedoariæ, Styracis rubei,
Aliptæ moschatæ, Caryophyllorum,
Ligni aloes, Rosarum rub. Violarum,
Anacardi, Rad. acori, Coralli rub.
Costi, Sem. leuistici, Nucis moschatæ,
Rasuræ eboris cum aqua ros. lotæ,
Margaritarum perforatarum, & nõ perforat.
Peucedani, Rhabarbari, Amomi,
Ossis de corde cerui, Croci. Piperis albi,
Ossium dactylorum, Lapidis berillorum,
Spodij, Santali albi, & rub. Macis,
Glycyrrhizæ rasæ, Cinnamomi, Anisi,
Tragacanthi, Blattæ byzantinæ,
Cardamomi, Sem. basiliconis,
Limaturæ auri, Limaturæ argenti ana ℈.ij.
Sacchari candi ʒ.ij.
Syrupi ros. q. sufficit.
Dosis eius est à ʒ.ij. vsq; ad ʒ.ß.
Seruatur annis duobus. Respicit propriè virtutem naturalẽ primæ digestionis: confortat cor, & subtilitat materiam grossam. Data cum vino remollitionis citri, confert cardiacis, & confert cardiacæ calidæ cum saccharo ros. Datum cum decoct. prassij, confert passioni pectoris frigidæ, & pulmonis. Data bis in die cum decoctione nucis moschatæ, & caryophyllorum, confert valde stomachicis, & ad omnẽ debilitatem stomachi ex causa frigida, & digerit materiam frigidam fœtoris oris, confert appetitui canino, & frigido. *Arnold. Villanouanus.*

DE DECOCTIS SVDOrem prouocantibus.

Decoctum ligni guaiaci, absq; cortice.

℞. Ligni guaiaci optimè incisi ℔.j.
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Infundatur lignum in aqua calida per horas 24. in vaſe figulino vitreato obturato: deinde coquantur igne lento vſque ad librarũ octo conſumptionem: coletur, & ſeruetur in vaſe vitreo pro ſyrupo, ad ſudorem mouendum. A

Decoctum ligni, pro potu.

℞. Lignum guaiacum prioris decoctionis,
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Iterum coque vſque ad conſumptionem tertiæ partis: cola, & ſerua pro potu, in prandio & cœna ſumendo. B

Decoctum ligni guaiaci cum corticibus.

℞. Ligni guaiaci optimè inciſi ℥.x.
Cort. ligni guaiaci inciſi ℥.ij.
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Fiat, vt ſuprà.

Poteſt maior vel minor corticis quantitas addi, & cum aqua betonicæ vel fumiterræ, pro medici ſcopo decoqui.

Decoctum ligni guaiaci cum vino. C

℞. Ligni guaiaci ℥.x.
Cort. ligni guaiaci ℥.iv.
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Infundantur, vt ſuprà: & decoquantur vſque ad conſumptionem librarum nouem: deinde addantur vini optimi ℔.iij. & iterum ferueant modicè finito, poſtea refrigeratum colato, & in vaſe vitreo, pro ſyrupo ſeruato. *Florentini.*

Decoctum ligni guaiaci cum vino, pro potu ordinario. D

℞. Præcedentis decoctionis lignum,
Aquæ fontanæ ℔.ij.

Coquantur vſq; ad conſumptionem ſeptem librarum: deinde addantur vini albi optimi ℔ iv. & facta vnica ſola bullitione, ab igne auferatur, coletur, & in vaſe vitreo ſeruetur, pro potu ordinario cibis aſſociando. *Florent.*

Decoctum guaiaci Fiorananti. E

℞. Cortic. Ligni guaiaci triti ℔.j.
Aquæ fontanæ ℔ xiiij.

Macerentur horis 24. deinde coquantur vſq; ad quatuor librarum cõſumptionem: poſtea adde
Polypodij quercini ℥.ij.
Cichorij M.j.
Aloes hepaticæ ℥.ß.
His iterum per horam decoctis, adde
Fol. Senæ, Epythimi ana ℥.j.
Colocynthidis ʒ.vj.
Sacchari ℥.viij.

Denuò coquantur, dum pars dimidia fuerit conſumpta, & libræ octo remanſerint: coletur & ſeruetur in vaſe vitreo obturato, ad vſum. Doſis cyathus vnus manè & ſero, & ſudet: ſicq; continuet per dies xx. & liberabitur. Pro potu autem vtatur ſequenti decocto. F

℞. Ligni Guaiaci inciſi ℔.j.
Vini albi ℔.x.

Macerentur per noctem: deinde cùm per horam vnam bullierint, adde aquæ ℔.xv. Denuo coquantur non diu: & erit factum.

Decoctum ligni guaiaci cum corticibus.

℞. Scobis ligni Indici ℔.j.
Corticis eiuſdem ℥.iv.
Aquæ puriſſimæ ℔.x.

Macerentur in fictili vitreato horas 24. coquantur ad medias prunis luculentis quinque aut ſex horas, & pereolentur: poſtèa quotidie in aurora illius aquę dabis ℥.vj. & ægrum cooperies vt ſudores moueantur: moderatè tamen, ne vis corporis diſſoluatur: ſubinde ſudor derergatur: corpus fricetur, & caput: cibum non ſumat, niſi horis ſex à potu exactis. Eiuſdem aquæ totidem vncias aſſeres quinq; horis à cœna: ſudores tamen tunc non mouebis. Cęterum huiuſmodi potum poſt vniuerſales purgationes ſolemus exhibere. *Antonius Chalmeteus.*

Decoctum ligni guaiaci cum corticibus, pro potu ordinario.

℞. Remanentiam prioris decoctionis,
Aquæ puriſſimæ ℔.xv.

Iterum coques ad tertias: ſub decoctionis finem addes
Glycyrrhizæ raſæ, & contuſæ ℥.ß.
Paſſularum mundatarum ℥ ij.

Abſoluta decoctione, addes
Cinnamomi ʒ.v. ad ſaporis iucunditatem.

Eoque decocto vtetur in paſtu. Nonnulli ſub finem primæ decoctionis addunt
Fumariæ, Lupulorum, Borraginis, Bugloſſæ ana M.j.

Alij verò addunt
Cyclaminis, Cardui benedicti, Olibani an. ℥.j.
Alij rad. enulæ in pul. redactæ, mumiæ ſing. ℥.ß. carabæ ʒ.ij.ß. pulueris hermodactylorum ʒ.ij. ſenæ orientalis ℥.ß. Alij mediam partem vini albi: alij tres partes vini, & vnam aquæ injiciunt: quod profuturum puranerim corporibus pituitoſis, ac robuſtis, atq; cùm nerui ac tẽdines non afficiuntur. Cùm verò corpora ſint imbecilla, ſatius duxerim, magiſq; profuturum, ſi decoctio in ſola aqua fiat: imo cùm corpus imbecillum bilioſum, aut ad tabem propenſum, ſæpè guaiaci vſu ipſum contabeſcit: inflammantur vrinæ, dolores augentur. Itaque cùm corpus eſt bilioſum, loco aquę communis, vtor aquis cichorij, bugloſſæ, violarum, fumariæ in decoctione, quarum vſu ſæpe ſum expertus rem fœliciùs ſucceſſiſſe. *Idem.*

Decoctum ligni guaiaci, cum corticibus, aliter.

℞. Ligni ſancti ℔.j.
Corticis eiuſdem ℔.ß.
Aquæ putiſſimæ ℔.x.

Macerentur, vt dictũ eſt 24. horas, atq; coquantur ad tertiæ partis conſumptionem. Præterea
℞. Enulæ campanæ,
Dactylorum ab oſſibus ſeparatorum ana ℥.j.ß.
Senæ orientalis ℥.j. Vini albi ℔.vi.

Macerentur horas 24. ſuper cineres calidos, ita, vt propemodum vinum ferueat: deinde exprimantur:

mantur: & huic vino misceatur præcedens decoctio: postea adde sacchari ℔.ß. cinnamomi ʒ.j. & exactis quatuor horis ab ea mixtione, traijciãtur per colatorium vini aromatitis, ac singulis matutinis capiat ʒ.v. aut vj. & ante cœnam, vel cùm se in lectum recipiat, tantundem. *Idem.*

Decoctum ligni Guaiaci cum corticibus, pro potu ordinario.

℞. Præcedentis decocti remanentiam,
Aquæ purissimæ ℔.xv.

Bulliant ad tertias: adde sacchari & cinnamomi, quantum videbitur ad saporis gratiam. Animaduertendum verò non vnam eandemq; decoctionem omnibus temperaturis esse parandam, sed interdum valentiorem, interdum verò imbecilliorem, habita virium, ac morbi, & cæterarum rerum, tum naturalium, tum contra naturam, ratione. *Idem.*

Decoctum zarzæ parillæ.

℞. Rad. zarzæ parillæ ʒ.iv.
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Radices primò vino albo lauentur, deinde minutatim incidãtur, & in supradicta aqua calida per horas duodecim infundantur, in vase figulino bene operculo & pannis obstructo mox coquãtur igne lento, vsque ad consumptionem librarum octo: postea coletur, atque in vase vitreo optimè cooperto pro syrupo seruetur. Secundum decoctum pro potu ordinario, fit, vt ligni guaiaci potus. *Florentini.*

Decoctum guaiaci cum zarza parilla pro syrupo.

℞. Zarzæ parillæ, Cort. ligni guaiaci ana ʒ.ij.
Polypodij quercini ʒ.j.ß.
Cinnamomi electi ʒ.j. Aquæ ℔.xij.

Coquantur vsq; ad librarum octo consumptionem, coletur, & seruetur pro syrupo. *Incertus.*

Decoctum Zarzæ parillæ cum guaiaco, pro potu.

℞. Materiam prioris decoctionis,
Aquæ mens. octo.

Coquantur vsque ad duarum mensurarum consumptionẽ, coletur & seruetur pro potu ordinario. In fine adde Cinnamomi electi ʒ.ß. vel ʒ.j.

Aliud, quo Hispani vtuntur.

℞. Zarzæ parillæ ʒ.iij.
Cort. ligni ʒ.j. Rad. chinæ ʒ.ij.
Hermodactylorum ʒ.j.
Polypodij, Rapontici, Turbith, Cap. Ven.
Rad. liliorum alb. Apij, Asparagi,
Fœniculi, Petroselini, Glycyrrhizæ ana ʒ.ij.
Fol. senæ ʒ.ß.

Decoquantur omnia s.a. in ℔.xx. aquæ ad lib. v. & hoc pro syrupo. Capiat bis in die manè & vesperi ʒ.vj. calide. In reliduo infunde ℔ xx. aquæ, & decoquantur ad ℔.xij. Et istam aquam bibat loco vini, & decocto in octo dies purget humorem peccantẽ: & debet sumi per dies xv. ad minus. *A quodam Hispano.*

Decoctum radicis cinæ.

℞. Radicum cinæ opt. ʒ.j.
Aquæ fontanæ ℔.xij.

Radices incidantur minutatim, & in prædicta aqua tepida per horas duodecim infundantur in vase terreo vitreato: deinde igne lento coquantur vsque ad cõsumptionem tertiæ partis: postea cola, & serua pro syrupo. Aliqui vsq; ad librarũ octo, aliqui ad medietatis consumptionem coquunt. *Florentini.*

Decoctum radicis chinæ.

Alia ratione curatur morbus Gallicus, quæ non est præcedenti admodum dissimilis. Fit autem decocto radicis chinarum, quæ apios dicitur. Itaq; post vniuersales purgationes, præscribimus victum tenuem, non tamen vsque adeò siccum atq; cum decocto guaiaci. Siquidem decoctum radicis chinarum vehementius siccat, quàm guaiaci, quod ex siti facilè deprehẽditur. Sic autem parabitur:

℞. Radicum chinarum, in tenues orbiculos sectarum ʒ.j. vel ʒ.j.ß.
Aquæ purissimæ ℔.x.

Coquantur in vase terreo vitreato ad medias. Vas verò tã exactè cooperiatur, vt nihil exhalet. Deinde coletur decoctum, ac super cineres continuò calidum seruetur. Huius decocti dentur ʒ.viij. vel ix. pro viribus ægrotantis, ac sudet tres horas: sudor diligẽter abstergatur: prandeat hora nona, vel decima. & rursum hora tertia à meridie eandem decocti dosin sumat: lectũ ingrediatur, & sudet: cœnabit autem hora sexta: ac frugalior erit cœna, quàm prandium. *Antonius Chalmetæus.*

Decoctum radicis Chinæ, pro potu ordinario.

℞. Fæces superioris decocti,
Aquæ purissimè ℔.xij.

Coquantur ad tertias. Potest tertium & quartum fieri decoctũ, si addideris radicis chinæ ʒ.ij. Si tamen vino abstinere nõ possit, eo saltem decocto vinum diluatur. *Idem.*

DE DECOCTIS PVRgantibus sanguinem.

Decoctum adianthi.

℞. Adianthi veri recentis ʒ.j.ß.
Summitatum fumariæ, Summitatum lupuli,
Violarum siccarum ana ʒ.j.
Prunorum Damasc. n. xl.
Zizipharum num. x.
Iuiubarum num. xx.

Coque libris tribus aquæ lento igne ad duarum librarum consumptionem infunde tandem
Pulpæ cassiæ solutiuæ ʒ.iij.
Tamarindorum ʒ.ij.
Mannæ ʒ.j. Rhabarbari boni ʒ.iij.

Frigidum manibus frica, cola, & propina.* Sanguinem purgat, clarumque reddit, ardoremque ipsius ac flauæ bilis compescit. *Mesues.*

Unable to display this page

Frica, cola. Præstantius fiet, si in sero lactis caprini coquantur. * Bilem vtramque & pituitam purgat. *Mesues.*

Decoctum Eupatorij.

℞. Eupatorij, Absinthij,
Asari, Nardi Indicæ,
Capill. Veneris, Cypri, Rhabarbari,
Comarum Fumarię ana ʒ.iv.
Bedeguar, Secacul ana ʒ.iv.
Myrobal. Chebularum, Indarum ana ʒ.viij.
Passularum purgatarum ʒ.j.
Coque, & vtere. * Hepatis & lienis obstructiones, & inde nascentes dolores, & febres compositas iuuat. *Mesues.*

DE DECOCTIS MINÙS VSUALIBUS.

DE DECOCTIS ALTERANTIBUS PECTUS.

Decoctum Pectorale.

℞. Hyssopi, Capill. Veneris ana M.ß.
Ficuum, Palmularum, Zizipharum,
Myxariorum ana num.iv.
Vuarum passarum, Hordei,
Glycyrrhizæ, Anisi ana ʒ.j.
Decoquantur in aquę mensura quanta conuenit, ad tertias. Quincunx vna vice datur * ad pectoris vitia, vt tussim, raucedinemque, donec totum absumatur. *Andernacus.*

Potio pro phthisicis, nostra.

℞. Cort. ligni Guaiaci ʒ.j.
Tussilaginis, Virgæ aureæ,
Plantaginis ana M.j.
Consolidæ maioris ʒ.j.
Passularum, Iuiubarum,
Sebesten, Glycyrrhizæ ana ʒ.ß.
Cinnamomi electi ʒ.ß.
Aquæ ferratæ Mens.iv.
Coquantur ad consumptionem quartæ partis, cui adde olei sulphuris, quantum ad acorem inducendum sufficit. Vsus in prandio & cœna, loco vini.

DE DECOCTIS ALTERANTIBUS COR.

Decoctum cordiale.

℞. Prunorum Damasc. num.vj.
Palmularum Indicarum,
passarum ana ʒ.ß.
Glycyrrhizæ ʒ.j.ß.
Flor. Borraginis, Buglossæ, Violarum,
Hordei ana P.j.
Sem. 4. com. frig. ana ʒ.ß.
Aquæ fontanæ quantum alia medicamenta tres digitos superare possit: in qua reliqua omnia coquuntur ad tertias: deinde ex iure colato datur triens, aut quincunx. Si sæpius exhiberi debet, maior tum aquæ, tum medicamentorũ modus adhibeatur. *Andernacus.*

DE DECOCTIS ALTERANTIBUS BILEM.

Decoctum adianthi.

℞. Adianthi albi, Fumariæ,
Lupuli ana M.j.
Violarum siccarum P.j.
Prunorum num.xx.
Zizipharum num.x.
In aqua fontana, quanta sufficit, ad tertias vsq; coquuntur: vnaque vice vnciæ quinque exhibentur. Vel
Adianthi M.ß.
Sem. Anisi,
Fœniculi ana ʒ.ß.
Cinnamomi,
Mastichis ana ʒ.j.
Coquantur, vt superius. * Hoc etiam viscera roborat. *Andernacus.*

Decoctum contra vrinæ ardorem.

℞. Althææ, Maluæ,
Petroselini rad. part.j.
Coquantur in aqua fluminis vsque ad tertię partis consumptionem. coletur. Dosis ʒ.ix. cum Butyro recenti, stomacho vacuo. *Fiascus Eques Ferrariensis.*

DE DECOCTIS ALTERANTIBUS PITUITAM.

Decoctum ex Thymo.

℞. Thymi, Cassuthæ,
Hyssopi ana ʒ.ß.
Radic. Apij,
Fœniculi ana ʒ.vj.
Sem. Anisi, Dauci ana ʒ.j.
Passularum enucleatarum ʒ.ij.
Glycyrrhizæ ʒ.ij.
In aqua ad dimidias coquantur. In iure decocti, Zingiberis minutim incisi drachma semissis macceretur: manè vnciæ quinque singulis vicibus exhibeantur. *Andernacus.*

Decoctum prouocans menstrua.

℞. Arthemisiæ, Melissæ,
Cardui benedicti, Pulegij,
Serpilli ana M.j.
Bulliant in vna mensura vini, & manè bibatur haustus.

DE DECOCTIS ALTERANTIBUS BILEM ATRAM.

Decoctum ex fumaria.

℞. Succi Fumariæ ʒ.iij.
Succi Buglossæ, Lupuli,
Endiuiæ, Cichorij ana ʒ.ij.
Passularum enucleatarum contusarumq; ʒ.j.
Glycyrrhizæ ʒ.ij.
Coquantur ad tertias, colenturque. Iuris vnciæ duæ cùm recens est, aut quatuor, cùm vetustior, propinantur. *Andernacus.*

DE DECOCTIS vulnerarijs.

Decoctio Vulneraria, noſtra.

℞. Virgæ aureæ, Saniculæ,
Polygonati, Plantaginis, Saluiæ minoris,
Pulegij, Ariſtolochiæ rotundæ,
Centaurij minoris ana M.j.
Coquantur in vino & aqua ana Menſ.j.ß. vſque ad conſumptionem duorũ digitorum, coletur, & vtatur manè ſtomacho ieiuno, hauſtu vno.

Potio vulneraria, qua vulnera mirum in modum curantur.

℞. Ceruiſiæ Menſ.ij.
Clematis M.j.
Arthemiſiæ rub.
Peruincæ ana parum.
Decoque ad medietatem in vaſe fictili coopertо. Deinde excola in ollam lapideam, ſiue lagenam, ſic vt orificium eius probè obſtrui poſſit, ne aër ingrediatur, poſtea vſui ſerua. Ex hac potione dabis homini vulnerato manè ieiuno ventriculo, in meridie poſt ſumtum cibum, à veſperi cùm diſceſſurus eſt cubitum: ſingulis vicibus ad quantitatem trium cochlearium, iubebisque vt leſus poſtea duabus aut tribus horis abſtineat à cibis: & quoties inde biberit, paululum inſtillet in vaſculum, & hoc vulnus abluat. Foliũ etiam braſſicæ rubrum liquore huius potionis imbutum vulneri imponat, ita tamen, vt aſperius folij latus verſus vulnus ſit coaptatum, quod linteolo firmiter inuoluatur. *Ranzonius.*

Potio alia vulneraria.

℞. Limonij ſylueſtris,
Betonicę ana ʒ.j.
Saniculæ, Pedis leonis ana ʒ.ß.
Vini opt. Menſ.ij.
Coquantur in olla vitreata, bene obturata, per ſpacium duarum horarum. Ex hac potione homini ſauciato ſingulis diebus manè & veſperi ad quantitatem vnius cochlearis exhibe bibendum: & loco affecto braſſicæ folia, vel aliquod emplaſtrum vulnerarium impone. *Ranzonius.*

Potio vulneraria.

℞. Conſolidæ vtriuſque,
Veronicæ,
Cyclamini ana M.j.
Aſtacorum expurgatorum num.iv.
Vini albi Menſ.ij.
Circulentur in balneo per triduum. Exhibeatur primis ſeptem diebus manè cochlear vnum. *Quercetanus.*

Alia potio vulneraria.

℞. Oculorum Cancri puluer. ʒ.ß.
Mumiæ ʒ.ij.
Boli Armeni ʒ.j.ß.
Herb. Agrimoniæ, Ophioglоſſi,
Veronicæ, Cyclamini ana M.j.
Spermatis Ceti ʒ.j.
Temperẽtur in vino albo per noctem in balneo Mariæ. Capiat huius cochlearia duo manè & veſperi, ſi opus ſit. Inflammationes plurimùm arcent, atque ambuſtis conueniunt. *Idem.*

Potio vulneraria pro reliquis morbi temporibus.

℞. Macis, Oculorum Cancri,
Zedoariæ ana ʒ.ij.
Mumiæ, Galangę minoris ana ʒ.ij.
Nucis Vomicę ʒ.j.ß.
Craſſiuſculè contuſa imponãtur in vas vitreum, affundendo vini albi Menſ.j.ß. macerentur lentiſſimo calore per biduum. Doſis eſt cochlear vnum manè, & veſperi tantundem. Huius potionis vis tanta eſt, vt laudari vix ſatis poſſit. *Idem.*

Potio vulneraria.

℞. Herb. Saniculæ, Virgę aureæ,
Polygoni, Plantaginis, Saluiæ,
Pulegij, Centaurij minoris,
Ariſtolochiæ ana M.j.
Coquantur in vino & aqua ana Menſ.j.ß. vſque ad conſumptionem duorũ digitorum, coletur, & vtatur manè ſtomacho ieiuno. *Innominatus.*

Potio venenatis vulneribus ſclopetarijs conueniens.

℞. Flor. Vincæ peruincæ,
Flor. Lilij conualli ana P.j.
Galangæ, Zedoariæ ana ʒ.ij.
Mumiæ, Boli Armeni veri ana ʒ.j.
Spermatis Ceti ʒ.ß.
Vini albi Menſ.ij.
Digerantur & circulentur in balneo Mariæ per quatuor dies. Doſis eſt cochlear vnum manè & veſperi. *Idem.*

Potio vulneraria in fracto oſſe, ab ictu ſclopetario.

℞. Ariſtolochiæ, Cyclamini, Serpentariæ,
Conſolidæ vtriuſque, Geranij ana M.j.
Sabinæ M.ß.
Macis, Zedoariæ, Oculorum Cancri ana ʒ.ß.
Mumiæ, Galangę min. ana ʒ.j.ß.
Conquaſſatæ, ac minutatim conciſæ herbæ, & reliqua in puluerem craſſiuſculum redacta coquãtur in duplici vaſe horis quatuor cũ Menſ.j. vini. Vtatur manè & veſperi. *Idem.*

Potio vulneraria cephalica.

℞. Flor. Lilij conuallij,
Betonicæ ana P.j.
Galangæ, Macis ana ʒ.iij.
Perſicariæ, Chelidoniæ,
Vincæ peruincæ, Veronicæ,
Centaurij ana M.ß.
Macerentur vt ſuprà, & ad vſum ſeruentur. *Idem.*

Potio ſanguinem ex vulneribus erumpentem, cohibens.

℞. Olei Croci Martis,
Eſſentiæ Coralliorum ana ℈.j.
Cum aqua ſpermatis Ranarũ, vel Roſarum fiat potiũ. *Quercetanus.*

Potio

Potio vulneraria pectoralis.

℞. Succi Verbenæ, Betonicæ,
Veronicę ana ℥.ij.
Aquæ Cinnamomi ℔.j.
Macerentur. *Idem.*

Potio inferioris ventriculi vulneribus conducens.

℞. Boli Armeni ℥.ß.
Consolidę vtriusque ana M.j.
Galangę ʒ.ii.
Temperentur cum vino vt suprà, & ad vsus seruentur. *Idem.*

Alia pro gregarijs, sed approbata.

℞. Croci martis, nostro modo præparati ℈.j.
Calcis testarum Ouorum ʒ.j.
Syrupi Rosarum siccarum,
Syrupi Myrtillorum ana ℥.j.
Cum aqua florum Papaueris rubri, fiat potio, assumenda tribus horis ante cibum: pro quo capiat hordeatum cum aqua Rosarum, & semine Papaueris, præsertim hora somni. *Idem.*

Potio alexipharmaca, contra vulnera sclopetica venenata.

℞. Mithridatij, Theriacæ opt. ana ʒ.ß.
Margar. præpar.
Coralli rub. præpar. ana ℈.j.
Boli armeni ʒ.ß.
Syrupi de Limonibus ℥.j.
Aquarum Buglossæ, Scabiosæ, ana q.s.
Fiat potio. Reiteretur bis, vel ter, si opus videatur. *Quercetanus.*

Alia pro ditioribus.

℞. Auri vitæ,
Essentiæ Margaritarum ana G.vj.
Essentiæ Corallorum G.iix.
Terrę sigillatæ electæ ℈.j.
Aquæ theriacalis nostrę ℥ ij.
Fiat potus, statim sumẽdus. Cor mirificè ab omni veneno & contagione tuetur. *Quercetanus.*

DE DECOCTIS PVRgantibus bilem flauam.

Decoctum bilem educens.

℞. Intybi, Cichorij,
Eupatorij, id est, Agrimoniæ M.ß.
Flor. Borraginis, Buglossæ,
Violarum ana P.ß.
Tamarindorum ℥.j.
Prunorum Damasc. num. v.
Glycyrrhizę rasæ ℥.j.ß.
Decoquantur, vt suprà, in aqua ad tertias. *Andernacus.*

Decoctum seu Apozema in febri tertiana vtile.

℞. Cichorij cũ radice, Acetosæ, Endiuiæ ana M.j.
Semina quatuor frig. ma. ℥.ß.
Rad. Graminis,
Asparagi maceratarum in aceto ana ʒ.iij.
Fiat decoctio ex aqua, ad ℔.vnam colaturę claræ adde
Sacchari albi,
Succi Arantiorum, vel Granatorum, aut
Syrupi de acredine Citriorum ana ℥.iij.
Vel in fine decoctionis, adde Aceti acerrimi & Mellis optimè despumati ana ℥.iij.
Fiat Apozema clarum, quod Aroma trahat ex Santal. alborum ℈.ij. Aeger ter vel quater ex hoc bibat. *Heurnius.*

Aliud mixtos potius educens humores.

℞. Passularum ℥.ß.
Galangæ incisæ ʒ.j.
Flor. Borraginis, Violarum ana ʒ.j.
Senæ ʒ.vj.
Horũ decoctio & infusio stet per noctem, & manè rursus ebulliat, & fortiter exprimatur. Post
℞. Expressi ℥.iv.
Syrupi Ros. lax. Mannæ ana ℥.j.
Syrupi conseruæ Zingiberis ʒ.j.
Aquæ Cinnamomi cochlearium vnum.
Misce, & fiat potus. *Crato.*

DE DECOCTIS PVRgantibus pituitam.

Decoctum pituitam educens.

℞. Hyssopi, Thymi ana P.ß.
Sem. Cnici ℥.vj.
Sem. Anisi, Fœniculi ana ʒ.j.ß.
Polypodij ℥.ß.
Glycyrrhizæ rasæ ℥.ij.
Decoquantur in aqua ad tertias, vt suprà. *Andernacus.*

DE DECOCTIS PVRgantibus atram bilem.

Galli decrepiti decoctum.

℞. Hyssopi, Calaminthæ ana M.j.
Passularum mundatarum ℥.j.ß.
Anisi, Fœniculi,
Cari ana ʒ.vj.
Sem. Carthami ℥.ij.
Polypodij quercini recentis ℥.j.ß.
Trium florum cordi dicatorum ana P.j.
Flor. Chamæmeli, Meliloti ana P.ß.
Includantur omnia in ventre galli decrepiti, præparati vt decet: in fine coctionis adde
Foliorum Senæ ℥.ij.
Agarici trochiscati ʒ.x.
Fiat colatura ad ℔.ij. ac reponatur. Accipiemus præscripti decocti ℥.iv. Serapij violati ℥.j. Fiat haustus: si robustior fuerit æger, adde ʒ.ij. Diaphœnici, aut Benedictæ laxatiuæ. *Heurnius.*

Decoctum atram bilem vacuans.

℞. Buglossæ, Scolopendrij ana M.ß.
Senæ Alexandrinæ ℥.j.
Flor. Violarum, Thymi,
Epithymi ana P.j.
Sem. Anisi, Fœniculi ana ʒ.ß.

Zingiberis ℈.j.ß.
Paſſularum ʒ.ß.
Prunorum Damaſc.num x.
Decoquantur in aqua ad tertias. Ex iure hoc ſumantur ʒ.iv. *Andernacus.*

Decoctum Hellebori nigri.

℞. Cor. rad. Hellebori nigri præparati ʒ.ij.
Aniſi, ſem. Fœniculi ana ʒ.j.
Cinnamomi,
Caryophyllorum ana G.iij.
Fiat decoctio ſa. cuius doſis ʒ.iij. cũ confectionis Hamech ʒ.ß. *Auguſtani.*

Aliud.

℞. Myrobalanorum omnium ana ʒ.ß.
Comminuantur craſſè, & macerentur per diem & noctem in Aquæ Fumariæ lb.vij. & adde
Polypodij, Grithymi Senę ana ʒ.j.
Glycyrrhizæ, Sem. Citri,
Hermodactylorum ʒ.ß.
Caryophillorum ana ʒ.ij.
Corticum præparatorũ Hellebori nigri ʒ.ß.
Coquantur ad medietatis exhauſtionem cum tenui expreſſione. Accipe huius decocti partem ſextam,
Syrupi de Fumaria compoſiti,
Syrupi Roſati ſolutiui ana ʒ.j.
De corticibus Citriorum ʒ.ß.
Miſce, bibat. Medetur Hypochondriacis & laborantibus ex malo venereo. *Heurnius.*

DE DECOCTIS PVRgantibus humores mixtos.

Decoctio aperitiua lenitiua maior.

℞. Herbarum Endiuiæ,
Cichoreæ, Fumi terrę ana M.j.
Herbarum Eupatorij,
Borraginis, Bugloſſæ, Cuſcutæ,
Scolopendrij veri ana M.ß.
Glycyrrhizæ rarę,
Rad. Fœniculi,
Rad. Apij, rad. Petroſelini,
Paſſularum ana ʒ.ß.
Sem. Aniſi, Fœniculi ana ʒ.ij.
Comarum Thymi,
Epithymi ana ʒ.j.ß.
Cort. rad. Tamariſci ʒ.ij.
Cort. rad. Capparorum ʒ.ij.
Fol. Senę ʒ.ij.
Polypodij quercini ʒ.j.
Agarici electi ʒ.ß.
Incidenda incidantur, & quæ contundi debent, conterantur, & miſceantur omnia ſimul, ſeruenturque pro vſu. * In viſcerum obſtructionibus, & contumacibus eorum affectibus valet. *Auguſtani.*

Decoctio aperitiua lenitiua minor.

℞. Herbarum Agrimoniæ.
Lupulorum, Cichoręę,
Cuſcutæ, Betonicæ,
Ceterach, Endiuiæ,
Fumi terræ ana ʒ.ij.
Rad. Apij, Fœniculi,
Petroſelini, Acori,
Glycyrrhizæ ana ʒ.iv.
Aſari ʒ.j.
Sem. Aniſi,
Fœniculi ana ʒ.j.
Polypodij quercini ʒ.xij.
Prunorum Damaſcenorum,
Ficuum pinguium ana num. xxxij.
Paſſularum ʒ.iv.
Senæ Alexandrinæ ʒ.j.
Florum Borraginis,
Bugloſſę, Violarum,
Rolarum rubr. ana ʒ.j.
Incidantur & contundantur, & miſceantur omnia ſimul. *Auguſtani.*

Decoctio aperitiua maior cum rhabarbaro.

℞. Specierum decoctionis aperitiuę maioris,
Specierum decoctionis lenitiuę minoris ana ʒ.iij.
Decoquantur in aquæ libris ſex, ad conſumptionem duarum librarum. Colaturæ feruidæ infunde
Rhabarbari electi ʒ.ß.
Cinnamomi ʒ.ß.
Salis gemmę ℈.j.
Spicæ Indicæ ℈.ij.
Species Diarrhodon Abbatis ℈.iv.
Sacchari ʒ.xij.
Miſceantur pro vſu. * Valet in hydrope, & cæteris morbis diuturnis, frigidis, pituitoſis, ac biliosis, aut mixtis. *Idem.*

Decoctum laxatiuum in Maio.

℞. Fumi terræ M.iij.
Lupulorum,
Hyſſopi,
Rad. Cichorij ana M.ij.
Abſinthij M.j.
Senæ ʒ.j.ß.
Polypodij ʒ.j.
Seri Caprini Menſ.ij.
Bulliant ad conſumptionem tertiæ partis. prodeſt ſcabioſis & delicatis.

Potio purgans pro delicatis.

℞. Cinnamomi,
Zingiberis ana ʒ.ij.
Nucis moſchatæ ʒ.j.
Aniſi ʒ.ß.
Fol. Senæ ʒ.j.ß. vel ʒ.ij.
Sacchari ʒ.iij. vel q.ſ.
Stent ſimul per noctem in vino antiquo quantum ſatis pro tribus doſibus. poſtea bulliant parum, & fiat hauſtus.

Alia.

℞. Senę pulueriz. ʒ.j.ß.

Liquititiæ,

Liquiritiæ, Zingiberis ana ʒ.ß.
Anisi ʒ.ij.
Contundantur, & bulliant in dimidia vini mensura parum; addaturq; Sacchari q.s. *D. Meching.*

Alia.

℞. Senæ ʒ.ij.ß. vel ʒ.iij.
Sacchari ʒ.ij. vel Liquiritiæ ʒ.j.
Anisi ʒ.j.ß.
Zingiberis ʒ.vj.
Vini, Aquæ ana quart.ij.
Bulliant ad haustus quatuor vltra tertiam partem. *Idem.* B

Potio purgatoria.

℞. Mannæ Calab. opt. ʒ.vj. A
Rhabarbari electi ℈.ij.
Spec. Hieræ simpl ℈.ß.
Aquæ Endiuiæ ʒ.iv.
Syrupi de Bugloſſa ʒ.ß.
Miſce diligenter. *Ranzouius.*

Potio vomitoria ſine moleſtia.

℞. Corticis mediani iuglandis iuxta radicem ʒ.ij. vel ʒ.iij.
Vini albi ſcyphum dimidium.
Macerentur per totam noctem. Bibatur manè poſt cibum, aut paulò ante cibum. Si verò poſt dimidiam horam non ejicitur, tunc digitus aut penna oleo tincta in fauces demittatur, & ſtatim ſequetur vomitus. *Ranzouius.*

De Infusionibus, Sectio IIX.

INFVSIO, quæ & dilutio, & maceratio nõ nunquam appellatur. Infunduntur autem eædem materiæ, quę in apozematibus concoquuntur, pulueratæ, confuſæ vel ſolidæ: idque in humore ſimili, ſed ferè calfacto cineribus calidis, vel ſole, vel ſuper fornacem, vt medicamenti vires promptius trahat. Sunt autem infuſa vel

- Simplicia, *cũ materię ſimplices irrigantur, vel in*
  - Aqua: vt —— *Infuſio Roſarum, Violarum. De quibus vide ſuprà in tractatu Syruporum & vinorum.*
  - Aceto: vt
    - Acetum *Scillinum,*
    - Acetum *Roſarum,*
    - Acetum *Saluiatum,*
    - Acetum *Sambucatum,*
    - Acetum *Roſmarinatum,*
    - Acetum *Lauendulæ.*
- Compoſita, *quando materiæ diuerſæ macerantur. Atq; horum alia purgant*
  - Infuſum *ſeri lactis,*
  - Aliud *ſerum lactis,*
  - Infuſum *ſucci herbarum,*
  - Bilem: vt
    - Infuſio *ad bilem prima,*
    - Infuſio *ſecunda,*
    - Infuſio *tertia,*
    - Infuſio *quarta,*
    - Infuſio *quinta, &c.*
  - Pituitam: vt.
    - Infuſio *Hieræ,*
    - Infuſio *ad pituitam prima,*
    - Infuſio *ad pituitam ſecunda,*
    - Infuſio *ad pituitam tertia,*
    - Infuſio *ad pituitam alia,*
    - Infuſio *ad colicam alia.*
  - Melancholiam: vt —— Infuſio *ad atram Bilem.*
  - Sanguinem: vt Infuſio *ad ſanguinem mundandum.*

DE ACETIS.

Acetum quomodo fiat statim.

℞. Ouorum assatorum vsq; ad duritiem nu. ij.
Zingiberis, Spicæ, Piperis ana G. xx.
Hordei G. v.
Butyri ʒ ß.
Pastę de fermẽto acri iij. vel x. balotos ad quantitatem nucis communis, ponantur simul ad amphorã in vino, & statim in acetum forte conuertitur.

Ad faciendum acetum statim.

℞. Tartari, Zingiberis,
Piperis ana part. j.
Pone per octo dies in aceto optimo: tunc sicca. & quando vis habere acetum, pone in vino, & statim erit acetum.

Aceti conficiendi ratio.

℞. Vini optimi, Farinæ siliginis q. s. est.
Misce, & fiat pasta, ex qua fiant panes parui in clibano cocti. Postea extrahe, & infunde in aceto fortissimo, & acutissimo: iterum fiat pasta: iterumque coquantur in clibano: idq; toties reiteretur, quousque panes nõ amplius dissoluantur in aceto. De istis panibus pone in vino, & statim conuertetur in acetum.

Acetum destillatum.

Acetum cõtrario modo ac vinum destillatur. Quod enim è vino primum exit, tenuius & melius est: at ex aceto, nequaquam. Itaque priores duæ partes, quæ exeunt, reiiciuntur, quòd minus habeant acrimoniæ, tertia pars colligitur, quæ vt acrior, ita minus frigida, quàm acetum est. Tertiam partem, quam collegerunt, quidam ter, aut quater supra fæces reponunt, ac destillant, vt euadat acrior, tum ipsarum fęcum, tum ignis ratione. *Rubeus.*

Acetum theriacale, destillatum.

Destillatur & acetum cum theriaca, addita aqua vitæ: exitque aqua multarum virtutum, mirabilis ad vlcera faucium & gutturis, cùm expruis destillationibus, in morbo Gallico eroduntur: præcipuè autem valens, vbi profundius deduci vis medicamenti debet. Quod si bolum Armenum, aut sphragida in ea dissolueris, ac erosas partes tetigeris, seminaria eius contagionis absumuntur, & sanatur omnis erosio. Valet optimè, si loca oblinantur, vnde pili cadunt, barba præsertim, supercilia, & caput. *Fracastorius.*

Acetum destillatum, vomitorium.

Acetum vomitorium fit, si pileo plumbeo, patinaque ærea, vt communis officinarum destillandi vsus inualuit, acetum destilletur, nulla reiecta parte, & eius aquæ stillatitiæ, quę dulcem saporem prę se fert, ad ʒ iv exhibeatur, cùm vomitum ciere animus est. Mirificè enim & nullo labore, aut molestia id ciet: in pueris, ac debilioribus duæ vnciæ satis sunt: stomachum optimè purgat. *Rubeus.*

Acetum Rosacetum.

℞. Rosarum rubr. mediæ maturitatis, præsectis & abiectis vnguibus, hoc est, imis foliorum partibus, absque rore sine pluuia lectarum, in vmbra extra solem ad triduum, aut quatriduum expansarum & resiccatarum ℔. j.
Aceti sextarios iix.
Infolentur diebus quadraginta. Deinde reponantur, vel (quod melius est) abiectis foliis corruptis, acetum coletur, ac reponatur. Quidam sæpius mutant folia rosarum, nec ita diu stare in sole sinunt (verbi gratia ad dies triginta, vel pauciores) vt elegantius colore aspectuq;, & sapore odoreque validius fiat acetum. Ad normam & exemplum aceti rosati parari etiam possent.

ACETVM SALVIATVM, ex floribus siccatæ Saluiæ.

SAMBVCATVM, ex floribus siccatis Sambuci.

ROSMARINATVM, vulgò ANTHOSATVM dictum, ex floribus siccatis Rorismarini.

ACETVM LAVENDVLAE, ex floribus siccatis Lauendulæ.

ACETVM CARYOPHYLLATVM, ex floribus Caryophyllorum. *Medici Colonienses.*

DE DILVTIS SEV INfusis purgantibus bilem.

Infusum seri lactis.

℞. Fol. Rosarum recentium, completarum, mundatarum ʒ. ij.
Rhabarbari electi ʒ. ij. G. xij.
Nardi Indicæ ʒ. j. ß.
Rhabarbarum & Rosæ minutim incidantur, aut terantur, spica inciditur: macerentur per noctem in seri lactis, præsertim caprini libris duabus. Cola, leuiter exprime & propina. * Bilem flauam clementer educendo, sanguinem purgat. *Mesues.*

Aliud serum lactis.

℞. Florum Borraginis,
Buglossæ, Fumi terræ,
Epithymi ana M. ß.
Polypodij quercini ʒ. vj.
Fœniculi ʒ. ij.
Folliculorum Senæ ʒ. ß.
Aquæ lactis ℔. iij.
Fiat decoctio ad tertiæ partis consumptionem: addantur
Mellis Rosati ʒ. ij. *Augustani.*

Infusi succi herbarum.

℞. Succi Intybi, Succi Lupuli,
Succi Borraginis, Purgatorum ana ʒ. iix.
Myrobalanorum citrinorum ʒ. j.
Rhabarbari electi ʒ. iij.
Tamarindorum ʒ. j. ß.
Pulpæ Cassiæ solutiuæ ʒ. iij.
Myrobalani & Rhabarbarũ teruntur, & per noctem in succis macerantur: deinde manu compressum colatur, & propinatur. * Idem qd' præcedens præstat. *Mesues.*

Infusio

Infusio ad bilem prima.

℞. Rhabarbari electi ʒ.ij.
Cinnamomi ʒ.ß.
Myrobalanorum citrinorum ʒ.ß.
Macerentur in aquarum stillatitiarum Absinthij, & Fumariæ ana ʒ.ij. In iure colato Syrupi rosati laxat. ʒ.j. additur, daturque ęgrotantibus potui. *Andernacus.*

Infusio ad bilem secunda.

℞. Palmularum Indarum ʒ.j.
Flor. Borraginis, Buglossæ,
Violarum ana P.ß.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ.j.ß.
Prunorum Damasc. num. vj.
Decoquantur in aquæ libra. Palmulæ è iure decocti validè exprimantur, & vbi id colatum fuerit, Cassiæ fistularis recentis ʒ.vel ʒ.x. in eo diluantur, denturque potui.

Infusio ad bilem tertia.

℞. Diaprunon simplicis ʒ.ß.vel ʒ.vj.
Diaprunon solutiui ʒ.j.ß.vel ʒ ij.
Syrupi Adianthi ʒ.i.
Sin autem metuas offensionem ex Diagrydio, Rhabarbari expressi. ʒ.j.vel ℈.iv in locum illius surrogare poteris, & ex iure communi dilutum potui exhibere. *Andernacus.*

Infusio ad bilem quarta.

℞. Cassiæ fistularis recent ʒ.i.
Rhabarbari minutim incisi ℈.ij.
Spicæ nardi G iij.
Ex decocti communis, vel aquæ Intybi ʒ.iv. diluito, additoq; Serapij ex aceto simplicis ʒ.j. & propinato. *Andernacus.*

Infusio ad bilem quinta.

℞. Vuarum passarum ʒ iij.
Glycyrrhizæ rasæ, Anisi ana ʒ.j.
Prunorum Damasc. num. iij.
Palmularum Indarum ʒ.ß.
Flor. Borraginis, Buglossæ, Violarum,
Intybi recent. Latifolij,
Cichorij ana P.j.
Decoquantur in aqua, colenturque. In iure huius decocti ʒ. iv. Rhabarbari electi ʒ.j.vel ℈.iv. macerato per noctem: manè exprimito ac in iure eodem Cassiæ fistularis recentis ʒ.vel ʒ.vi. diluito: cui Syrupi violacei ʒ.ß.vel ʒ.ij. admiscea quinque vel sex horis ante prandium exhibeto. *Andernacus.*

Infusio ad bilem alia.

Catholici vnciam ex aqua Hordei, aut Violaru ʒ.iij. diluito, additoque Syrupi violacei ʒ.ij. ac propinato. Interdum licet Syrupum Ros. laxatiuum copiosiorem addere, vbi aluum soluere cogitamus. *Andernacus.*

Infusio purgans bilem ac phlegma.

℞. Rhabarbari ʒ.j ß.
Agarici recen. trochis. ℈.ij.
Cinnamomi ℈.j.
Zingiberis ℈ ß.
Infunde aquæ Endiuiæ ʒ ij. Vini ʒ j.ß.

A Macerentur tota nocte: mane expressioni colatæ, adde Cassiæ, vel Electarij lenitiui, vel Diacatholici, vel Diaphœnici ʒ.ß.
Syrupi Ros. vel Violati, vel
Capill. Veneris ʒ.vj.
Misce. Fiat haustus. *Heurnius.*

Infusio in febribus ardentibus.

℞. Fol. Endiuiæ, Acetosæ,
Buglossæ ana P.j.
Aquæ Hordei q.s.
B Fiat infusio in aqua Hordei feruente, & ilicò vas occludatur, ac cineribus tepentibus, aut furfuribus imponatur: postquam aqua vim cepit herbarum, fiat expressio diligens: huius
℞. ʒ.iv. & Syrupi de Acredine,
Citrorum ʒ.ij. Misce. *Heurnius.*

DE INFVSIS PVRgantibus pituitam.

C *Infusio Hieræ simplicis.*

℞. Hieræ simplicis, Aloes ana ʒ.v.
Macera decocto Eupatorij vel Epithymi suprà descripto ad libram vnam. In vase vitreo insola ad dies decem. * Ventriculum & caput purgat: proinde amborum doloribus assiduis & hemicraniæ confert, ac febribus antiquis Macerantur etiam decocto Epithymi & Thymi. Sic purgat humorē crassum & melancholicū, & phlegmagogum est. *Mesues.*

D *Infusio ad pituitam prima.*

℞. Rad. Apij,
Fœniculi,
Petroselini,
Asparagi, Ruscі ana ʒ.j.
Rad Ebuli ʒ.ij.
Polypodij ʒ.v.
Chamæpithyos M.ß.
Flor. Sambuci,
E Stœchados ana M.j.
Decoquuntur in aquæ libra ad dmidias. In iure decocti seminis Cnici ʒ.iij. foliorum Senæ ʒ.ij. Cinnamomi ʒ.j. Zingiberis ʒ.ß. per noctem macerantur. Manè percolatis syrupi Diacnicu ʒ.i.ß. additur, & horis duabus ægro ante cibum propinatur. *Andernacus.*

Infusio ad pituitam secunda.

Ex communi decocto Glycyrrhizæ, Vuarum passarum, Anisi, singulorum vnciarum quatuor, instar: Diaphœnicon vnciam semissem, vel (si valentior assumet) drachmas sex: Syrupi violacei vnciam diluito, datoque potui. *Andernacus.*

Infusio ad pituitam tertia.

℞. Diaphœniconis ʒ.ß.
Syrupi violacei ʒ.i.
In iure decocti communis, vel aquę Hyssopi, vel Menthæ pro vna dosi dilues, dabisq; potui. Dosis autem iuris magna ex parte præter syrupum & electuarium, vnciarum quatuor esse debet. *Andernacus.*

Infuſio ad pituitam alia.

℞. Decocti ad pituitam educendam, quantum ſatis eſt.
Agarici trochiſcati ʒ.j. vel ℈.iv. vel ʒ.j.ß. macerato.
Ex eodem iure colato, Diacnicu, vel Diaphœnicon, vel Benedictæ ʒ.iij. vel ʒ.ß. cum ſyrupi Violacei ʒ.j. dilues, potuiq; propinabis. *Andernacus.*

Infuſio ad colicam.

℞. Hyſſopi,
Calaminthę ana M.j.
Paſſularum ʒ.j ß.
Aniſi, Fœniculi,
Carui ana ʒ.vj.
Sem. Cnici ʒ.ij.
Polypodij ʒ.j.ß.
Flor. Borraginis, Bugloſſę,
Violarum ana P.j.
Flor. Chamomillæ P.ß.
Omnia gallinacei curſu agitati defatigatiq́ue, & præparati, vt decet, ventri impoſita, ex aquæ ſextarijs quinque ad tertias decoquito. In fine dum adhuc feruent, inijcito fol. Senæ ʒ.ij.ß. Agarici trochiſcati ʒ x. finito per noctem macerari: deinde ius coletur, ſeruetutque vſui. Cùm neceſſitas poſtulat, ʒ.iv. ſumito, additoq; ſyrupi Violacei ʒ.j. ac potui exhibeto. Si parum proficere medicina videbitur, quòd æger forte aluum habeat difficilem, Diaphœniconis, aut Benedictę ʒ.j.ß. aut ʒ.ij adijcito.* Hęc potio ad morbos, tũ ex pituita, tum ex atra bile ortos plurimum valet: verùm præcipuus eius vſus eſt ad colicos dolores, partim ex pituita partim ex flatuoſa materia creatos. *Andernacus.*

DE INFVSIS PVRgantibus bilem atram.

Infuſio ad atram bilem prima.

℞. Confectionis Hamech ʒ.ß.
In aquę Fumariæ, aut Mercurialis, aut Cyriſij vncijs quatuor diluito, addito ſyrupi Lupulorum ʒ.j. & potui dato. *Andernacus.*

Infuſio ad atram bilem ſecunda.

℞. Catholici ʒ.ß. vel ʒ.vj.
In decocti proprij vncijs quatuor dilues, addéſque ſyrupi Violacei ʒ.j. & potui dabis. Confectio Hamech etiam ex aquis idoneis, vel decocto Mercurialis aſſumi poteſt. *Andernacus.*

Infuſio ad atram bilem tertia.

℞. Fumiterræ,
Lupulorum ana M.ß.
Fol. Borraginis, Bugloſſæ,
Violarum ana P.j.
Paſſularum ʒ.iij. vel ʒ.ß.
Polypodij ʒ.ij.
Caſſuthæ,
Epithymi ana ʒ.iij.
Aniſi, Glycyrrhizæ ana ʒ.j.ß.
In aquę libra ad dimidias incoquentur. In iure decocti fol. Senę ʒ.iij. Catholici ʒ.j. macerabuntur, ſyrupi Violacei tantundem adiungetur. Tota potio vna vice propinabitur. *Andernacus.*

Infuſio alia ad ſcabiem.

℞. Braſſicę marinę M.j.
Paſſularum ʒ.j.
In iuſculo gallinacei, vel pulli coquito & confectionis Hamech ʒ.iij. ſyrupi de Fumo terrę ʒ.j. in iuris prædicti triente diluito, datoque potui. *Andernacus.*

Infuſio alia ad atram bilem, ex ſero lactis.

℞. Foliorum Senę ʒ.ß.
Macerentur in ſero lactis per noctem. In iure expreſſo colatoque, diluito Diacatholici ʒ.j. vel ʒ.x. vel ʒ.j.ß. ac potui aſſumantur. *Andernacus.*

Infuſio alia ad idem.

℞. Epithymi Cretenſis ʒ.j.
Inferueſcat in ſero lactis caprini. Hoc deinde coletur, & exprimatur validè, addita ſyrupi Violacei ʒ.j. quæ ſi parum ſoluere ventrem videatur, nonnihil Catholici reliquis adijci poterit. *Andernacus.*

Infuſio vel potio alia ad idem.

℞ Cort. Ellebori nigri ʒ.j.ß.
Sem. Aniſi, Fœniculi,
Citri ana ʒ.ß.
Cinnamomi,
Zingiberis ana G.vij.
Paſſularum ʒ.ß.
Seri Caprilli ʒ.iix.
Fiat infuſio: expreſſio bibatur cum Manna, vel ſyrupo Roſato ſolutiuo. *Heurnius.*

Alia.

℞ Epithymi, Senę ʒ.j.ß.
Fol. Lupuli, Aſpleni ana P.j.
Pruna num. x.
Infunde ſero, factaque forti expreſſione, adde
Confectionis Hamech ʒ.iij.
Syrupi de Polypodio ʒ.ij.
Bibatur ad idem. *Heurnius.*

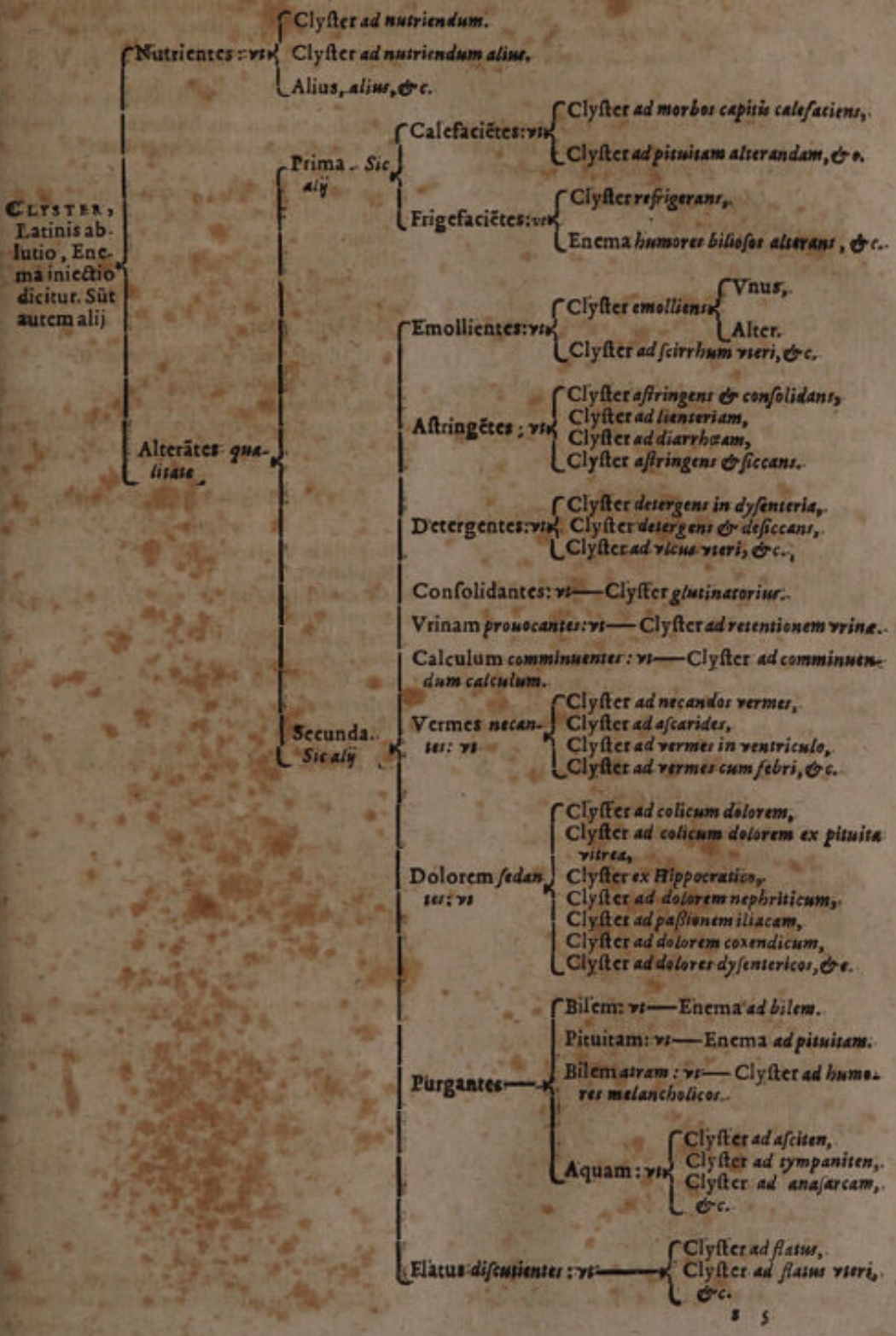
DE INFVSIS SANguinem puriorem reddentibus.

Infuſio purgans ſanguinem.

℞. Capill. Veneris M.j.
Violarum P.j.
Glycyrrhizæ raſæ ʒ.ij.
Paſſularum ʒ.ß.
Ficuum num. iix.
Myxariorum num. vj.
In aqua decoquantur ad dimidias. In iure decocti per noctem macerentur
Rhabarbari electi ʒ.j.
Spicæ nardi ℈.j.
Senę ʒ.iij.
Manè leuiter exprimantur, colenturq; : addatur Iulapij Violacei ʒ.j. potuique detur. *Andernacus.*

De Cly-

De Clysteribus, Sect. IX.

DE CLYSTERIBVS nùtrientibus.

Clyster nutriens.

℞. Aquæ destillationis Capi, vel decoctionis ℔.j ß.
Sacchari rosati ʒ.ß.
Misce, & injiciatur post reiecta excrementa, vel cùm dormiturit: alioqui excrementa miscerentur, & inficeretur id quod injicitur. *Rondeletius.*

Clyster nutriens alius.

℞. Lactis vaccini ℔.j.ß.
Mellis ʒ.iij.
Injiciatur, vt suprà. *Rondeletius.*

Alius nutriens.

℞. Decoctionis Hordei mundati, in cremorem conuersi ℔.j.ß.
Vini quart.j.
Misce, & injiciatur, vt suprà. Vinum addendum est ad distribuendum cremorem Hordei, tumq; augenda est ipsius vini quantitas, pro crassitudine cremoris. *Rondeletius.*

Alius nutriens.

℞. Decoctionis Pulli, vel Hordei perfectè cocti ℔.j.ß.
Vitellorum Ouorum num.iij.
Vini ʒ.iij.
Misce, injiciatur, vt priùs admonui. Optimè ægrotos nuttit. *Rondeletius.*

ANNOTATIO.

Ad nutriendum clysteres aliquando sunt ex vsu, cùm ægri ob imbecillitatem ætatis, vel morbi, vel seneram ætatem cibum deuorare, aut deuoratum retinere non possunt. Rondeletius.

DE CLYSTERIBVS calfacientibus.

Clyster ad morbos capitis frigidos & intestinorum.

℞. Mercurialis M.ij.
Origani, Calaminthæ, Rutæ ana M.ij.
Fol. Centaurij minoris, Anthos,
Sthœchados, Chamomillæ, ana P.j.
Agarici in panno ligati ʒ.ij. vel
Colocynthidis ʒ.ß.
Anisi Fœnugræci ana ʒ.iij.
Fiat decoctio in aqua maris vel fontis. In ℔.j.ß. decoctionis dissolue
Benedictæ ʒ.j.
Olei communis,
Fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad pituitam alterandam.

℞. Rutæ, Pulegij, Calaminthæ,
Origani ana M.j.
Sem. Fœnigræci, Carui,
Cumini, Seselcos ana ʒ j ß.
Flor. Chamomillæ, Meliloti,
Anthos, Stœchados ana P.ij.
Decoquantur ex iure pingui interaneorum ℔. huic vini maluatici, vel albi veteris, aut rufi triẽs: olei Anethini tantundem addatur, mixta aluo, quando opus est, injiciantur. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBVS refrigerantibus.

℞. Maluæ, Violarum, Lactucæ,
Fol. Cucurbitæ, vel Cucumeris, vel
Peponum ana M.j.
Sem. Cucurbitæ, Cucumeris,
Citrulli, Melonum ana ʒ.ß.
Prunorum Damasc. num.xx.
Flor. Violarum, Buglossæ ana P.j.
Decoquantur in aqua ad libram. In hac Mellis vel Sacchari rubri ʒ.j. diluitur: olei Violacei ʒ.iij. Misce & injiciantur. *Andernacus.*

Clyster ad bilem alterandam.

℞. Hordei excorticati,
Sem. Lini ana ʒ.ij.
In aqua coquantur. Iuris huius decocti libræ, olei communis ʒ.iv. addantur, & per inferiora indantur. *Andernacus.*

Clyster ad bilem contemperandam, alius.

℞. Maluæ, Violarum ana M.j.
Hordei M.j.
Fiat decoctio in aqua, de qua accipe libram vnam, cui adde
Sacchari rubri ʒ.j.ß.
Vitell. Ouorum num.j.
Olei Violacei ʒ.iij.
Salis parum.
Misce, & fiat clyster.

DE CLYSTERIBVS emollientibus.

Clyster emolliens.

℞. Rad. Maluæ, rad. Bismaluæ,
Rad. Liliorum ana quart.j.
Maluæ Bismaluæ ana M.j.
Sem. Lini ʒ.j.
Ficuum paria xx.
Flor. Meliloti, Violarum ana P.j.
Anisi ʒ.iij.
Decoquantur in iure pingui, vel in aqua fontis, & in ℔.j. dissolue
Olei communis, vel Butyri recentis, vel axungiæ porci ʒ.iij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster emolliens alius.

℞. Parietariæ, Atriplicis,
Mercurialis, Maluæ ana M.j.
Rad. Liliorum alb. rad. Ebuli ana ʒ.j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ʒ.ß.
Anisi ʒ.ij.
Ficuum num.iv.
Flor. Chamomillæ, Violarum ana P.j.
Prunorum num.v.

Decoquun-

Decoquuntur vsq; ad libram. In iure diluuntur
Cassiæ, Diapruni S. ana ʒ.j.
Hieræ picræ ʒ.v.
Mellis Violacei,
Butyri recentis ana ʒ.j.ß.
Olei Violacei, Liliacei ana ʒ.j.ß.
Injiciatur clyster tribus horis ante cibum. *Andernacus.*

Clyster emolliens & stimulans.

℞. Herbarũ quatuor emollientium ana M j.
Sem. Carthami ʒ.j.
Fœniculi, Anisorum,
Cari ana ʒ.ij.
Fiat decoctio ex aqua.
℞. præscripti decocti ℔.j.
Hieræ simpl. vel Diaphœnici, vel
Benedictæ laxat. aut elect. Indi maioris, aut de Citro ʒ.ß.
Mellis despumati ʒ.j.
Salis communis ʒ.j. vel
Salis gemmæ ℈.j. vel ʒ.ß.
Olei Chamomelini & Violarum ana ʒ.j.ß.
Misce, fiat clyster. *Heurnius.*

Clyster ad scirrhum vteri, emolliens.

℞. Rad. Althææ ʒ.iij.
Cort. rad. Vlmi ʒ.ij.
Maluæ M.ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ʒ.ß.
Ficuum par. xx.
Sem. Apij, Petroselini,
Althææ ana ʒ.ij.
Florum Chamomillæ, Meliloti,
Violarum, Maluæ ana P.j.
Fiat decoctio in aqua, vel iure intestinorum porci vel veruecis, vel iure pingui. Decoctioni adde
Pinguedinis porci, vel Butyri recentis, vel Olei ℔.ß.
Injiciatur ℔.ß. frequenter. *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBVS astringentibus.

Clyster astringens & consolidans.

℞. Hordei integri assi P.j.
Bistortæ ʒ.iij.
Plantaginis, Linguæ passerinæ,
Sumach ana M.j.
Fiat decoctio. In ℔.j. dissolue
Seui hircini ʒ.ij.
Misce, & fiat clyster. Detur post clysteres detersorios, vel purgationem excrementorum. *Rondeletius.*

Alius astringens & consolidans.

℞. Rad. Tapsi barbati ℔.ß.
Sumach, Plantaginis, vel Myrti, vel
Caudæ equinæ, vel Herniariæ, vel
Polygoni ana M j.
Cort. Mali granati, Balaustiorum ana ʒ.j.
Ros. rubr. P.j.
Fiat decoctio in aqua ferrata. In ℔.j. dissolue
Succi Plantaginis ʒ.ij.
Seui hircini ʒ.j.ß.
Misce. *Rondeletius.*

Clyster ad lienteriam & diarrhœam.

℞. Rad. Tapsi barbati,
Rad. Bistortæ ana ʒ.iv.
Hypericonis, Myrti,
Summitatum rubi ana M.j.
Pyrorum syluestrium, vel Pomorum, vel
Castanearum paria xx.
Rosarum P.j.
Fiat extractio in aqua ferrata. In ℔.j. dissolue
Acaciæ, vel Hypocistidos ʒ.ß.
Misce: Injiciatur post aliquam detersionem, per medicamentum purgans & adstringens, vt Rha barbaro, vel Myrobalanis. *Rondeletius.*

Clyster ad lienteriam.

℞. Rad. Cyperi, Tapsi barbati,
Bistortæ ana ʒ.j.
Absinthij, Fol. Cupressi ana M.j.
Nucum Cupressi num. iij.
Flor. Rosarum,
Flor. Anthos, Stœchados,
Saluiæ ana ʒ.j.
Fiat extractio in aqua ferrata, & vino astringente. In ℔.j. dissolue
Hypocistidos, Ladani ana ʒ.ß.
Fiat clyster: injiciatur. *Rondeletius.*

Clyster astringens & siccans.

℞. Hordei tosti P.ij.
Verbasci, vel Polygoni, vel vtriusque Plantaginis, vel Myrti, vel Lentisci P.ij.
Rosarum P.j.
Coquantur in aqua pluuiali, aut ferrata. In libra vna dissolue
Mellis rosacei colati ʒ.j.
Succi Plantaginis ʒ.ij.
Seui hircini ʒ.j.
Misce: & per inferiora infundantur. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBVS detergentibus.

Clyster detergens in principio dysenteriæ & tenesmi.

℞. Hordei integri P.ij.
Fiat decoctio in aqua. In ℔.j. dissolue
Sacchari rubri, vel Mellis communis ʒ.j.
Misce, ac fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster detergens ac siccans.

℞. Hordei integri assi P.ij.
Rosarum tub. P.j.
Fiat decoctio. In ℔.j. dissolue
Mellis ros. ʒ.ß.
Sacchari rosati tabulati ʒ.j.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster detergens valde.

℞. Lentium, Lupinorum ana P.j.
Fol. Myrti, Oleæ, Absinthij ana M.j.

Flor. Centaurij minoris,
Rosarum rubr. ana P j.
Fiat extractio in aqua ferrata, vel lixiuio debili.
In libra vna dissolue
Mellis Ros. ℥.iij.
Misce: capiat manè. *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBVS consolidantibus.

Clyster glutinatorius.

℞. Succi vtriusque Plantaginis,
Succi Portulacæ ana ℥.iv.
Boli Armeni, Sanguinis Draconis,
Amyli ana ʒ.ß.
Seui hircini vel caprilli ℥.j.
Mixta injiciantur. *Andernacus.*

Clyster consolidans vlcera intestinorum.

R. Rad. Verbasci,
Consolidæ maioris ana ℥.ij.
Caudæ equinæ, Plantaginis ana P.j.
Rosarum rubratum P.j.
Fiat decocto in aqua ferrata In ℔.j. dissolue
Seui hircini ℥.ij.
Misce capiat redditis alui excrementis, & præcedente clystere detersorio. *Rondeletius.*

Clyster consolidans.

℞. Hordei integri torrefacti P.j.
Plantaginis, Fol. Myrti ana M.j.
Flor. Rosarum P.j.
Fiat decoctio. In libra vna dissolue
Trochiscorum alborum Rhas. ℥.j.
Amyli ℈.ß.
Misce, & injiciatur. *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBVS vrinam prouocantibus.

Clyster ad vrinæ retentionem.

℞. Rad. Altheæ ℥.iij.
Violarum M.ij.
Maluæ P.ij.ß.
Passularum, Iuiubarum ana ʒ.ß.
Sem. Melonum, Cucurbitæ, Citrulli,
Cucumeris, contusorum ana ʒ.iij.
Flor. Chamomillæ, Violarum ana P.j.
Coquantur in aqua Hordei. In ℔.ß. dissolue
Olei Violacei ℥.iij.
Adipis Cuniculi, vel butyri recentis ana ℥.j.
Misce, & fiat clyster. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBVS comminuentibus calculum.

Clyster ad comminuendum calculum.

℞. Rad. Graminis, Apij, Petroselini,
Asparagi, Altheæ, Glycyrrhizæ ana ℥.ij.
Betonicæ, Saxifragiæ,
Fœniculi marini, Lunariæ ana M.j.
Sem. Alkekengi, Milij Solis,
A Sem. Palyuri ana ℥.j.
Fiat decoctio. In libra vna dissolue
Succi Parietariæ, vel Fœniculi marini, vel
Raphani ℥.j.
Olei Scorpionum ℥.iij.
Misce, injiciatur. *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBVS vermes necantibus.

B ℞. Absinthij, Abrotani ana M.j.
Lupinorum P.ß.
Flor. Centaurij minoris part.j.
Fiat decoctio. In libra vna dissolue
Olei Amygdalarum amar.
Olei Lamini ana ℥.iij.
Misce, injiciatur. *Rondeletius.*

Clyster ad ascarides.

℞. Rad. Gentianæ,
Aristolochiæ rotundæ,
C Clematitidis, vel Pistolochiæ ana ℥.j.
Flor. Marrubij, Fol. Persici,
Absinthij ana M.j.
Lupini vel Orobi P.j.
Fiat decoctio in lixiuio & aqua, æquis partibus.
Injiciatur, sed sensim & bis eadem hora. *Rondel.*

Ad vermes in ventriculo.

℞. Hordei mundati P.j.
Ficuum paria x. Anisi ʒ.j.
D Fiat decoctio. In ℔.ß. dissolue
Mellis, vel Sacchari ℥.iij. vel Sapæ ℥.iv.
Fiat clyster sine oleo & sale. *Rondeletius.*

Clyster ad vermes cum febri.

℞. Endiuiæ, Cichorij,
Scariolæ, Portulacæ ana M.j.
Fiat decoctio in sero lactis, vel decoctione pulli.
In libra vna dissolue
Mellis Ros. col. ʒ.ij.
E Succi Rosarum ʒ.ß.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad vermes cum alui fluore.

℞. Summitatum Oleæ,
Myrti ana M.j.
Rosarum rubi P.j.
Centaurij minoris P.ß.
Fiat decoctio, & injiciatur. *Rondeletius.*

Clyster ad vermes cum alui fluore, Alius.

F ℞. Cort. mali Granati ℥.j.
Myrobalanorum Citrinorum,
Chebulorum ana ʒ.ß.
Fiat decoctio in aqua Hordei perfectè cocti, & colaturæ libra vna injiciatur. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Summitatum Portulacæ M.ij.
Cichorij M.j.
Lentium P.j.
Fiat decoctio, de qua libra vna injiciatur. *Rondel.*

DE CLY-

DE CLYSTERIBVS DOlorem sedantibus.

Clyster dolorem mitigans.

℞. Chamomillæ, Meliloti,
Sum. Anethi ana P.ij.
Rad. Altheæ ℥.j.
Fiat decoctio ex lacte: in colatura dissolue
Sacchari albi ℥.j.ß.
Vitellos ouorum num.ij.
Olei Anethini, Chamomillæ ana ℥.j. vel ℥.j.ß.
Misce, fiat Clyster, diu retineatur. *Heurnius.*

Clyster ad colicum dolorem.

℞. Rad. Altheæ ℔.ß.
Maluæ, Branchæ vrsinæ,
Absinthij ana M.j.
Ficuum num.xx.
Sem. Lini, vel Fœnigræci ℥.j. vel ij.
Anisi, Carui, Fœniculi,
Cymini ana ʒ.ij. vel ℥.ß.
Flor. Chamomillę, Meliloti,
Sambuci ana P.j.
Fiat decoctio. In ℔.ß. dissolue
Benedictę ℥.j.
Olei Chamomillæ, vel Anethi ℥.iij. vel
Butyri ℥.ij.
Vini ℥.iij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster sedans dolorem colicum.

℞. Sem. Anisi, Fœniculi ana ℥.j.
Sem. Apij, Petroselini,
Anethi ana ℥.ß.
Florum Chamomillæ,
Meliloti, Sambuci, ana P.ij.
Fiat decoctio in aqua & vino. In ℔.ß. dissolue
Olei Chamomillæ, Rutacei ana ℥.lij.
Fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad dolorem colicum à pituita vitrea.

℞. Fol. Myrthi, Pulegij vtriusque,
Marrubij, Calaminthæ ana M.j.
Fœnigræci ℥.j.
Sem. Seseleos, Carui,
Cymini ana ℥.ß.
Flor. Chamomillæ, Lauendulæ, Sambuci,
Anthos, Stœchados ana P.ß.
Fiat decoctio. In ℔ j. vel ℥.x. decocti dissolue
Vini maluatici, vel Vini albi veteris ℥.iij.
Olei Anethini ℥.iv.
Misce, & fiat clyster. Injiciatur bis in die. *Rondeletius.*

Clyster ex vino Hippocratico.

Mulier quædam nobilis, grauissimo dolore coli cùm teneretur, vt nihil aliud ad manum esset, vinum Hippocraticum injici endum imperauit: & paulò post curata fuit. Rusticus etiam, qui vinum emerat aromatites ex melle ad hylaria celebranda, curatus fuit. Vina autem hæc vel saccharum, vel mel ad detersionē: Hippocraticum A verò vinum cinnamomum, piper, zingiber, grana paradisi recipit. *Rondeletius.*

Clyster ad dolorem nephriticum.

℞. Rad. Altheæ, rad. Graminis,
Rad. Asparagi,
Glycyrrhizæ rasæ, vel
Pedis columbini ana ℥.ij.
Betonicæ, Linariæ,
Fol. Fœniculi marini ana M.j.
Anisi, Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.ß.
B Flor. Chamomillæ, Meliloti ana P.j.
Fiat decoctio. In huius ℔.j. dissolue
Butyri recentis, vel axungiæ porci recentis ℥.ij.
Olei Scorpionum ℥.ij.
Mellis communis ℥.ij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Alius clyster ad dolorem nephriticum.

℞. Maluarum cum rad M.ij.
C Ficuum, Passularum ana par.xxx.
Sem. Lini ℥.j.
Sem. Maluæ, sem. Alkekengi,
Milij solis, sem Apij,
Petroselini ana ℥.iij.
Baccarum Lauri, Iuniperi ana ʒ.ij.
Flor. Hypericonis, Chamomillæ,
Genistæ ana P.j.
Fiat decoctio in aquæ & vini æquis partibus. In ℔.ß. dissolue
D Olei Liliorum, Amygdalarum amar.
Scorpionum ana ℥.ij.
Terebinth. abietis ℥.j.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad passionem iliacam.

℞. Rad. Althææ ℔.ß.
Maluæ cum rad. M.ij.
Violarum M.j.
Flor. Violarum, Chamomillæ ana P.j.
Fiat decoctio in aqua hordei. In ℔.j. decoctio-
E nis dissolue
Mel Violarum, vel
Cassię nouiter extractæ, vel
Cymini cum saccharo ℥.j.
Olei Violacei ℥ iij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad passionem iliacam, si maximus sentiatur æstus.

℞. Maluæ, Violarum ana M.j.
F Sem. Melonum, Cucumeris,
Cucurbitæ, Citrulli ana ʒ.iij.
Pomorum acidorum par.x.
Flor. Violarum, Nenupharis, Bugloss̄ę ana P.j.
Fiat decoctio. In ℔.j. dissolue
Mucilaginis [illegible]n. Psillij ℥.j.
Olei Violarum, vel olei Nenupharis,
Album. Ouorum fortiter agitatorum ana ℥.j.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad dolorem coxendicum.

℞. Pulegij vtriusq;, Erysimi, Iberidis ana M.j.

Fœnigræci, Rutæ, Aſari ana ʒ.j.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Sampſuci,
Lauendulæ ana P.j.
Fiat decoctio. In ℔.j. decoctionis infunde
Agarici trochiſcati ʒ.iij.
Benedictę lax. ʒ.ß.
Olei Liliorum, Amygdal. ana ʒ.ij.
Olei de Spica ʒ.ß.
Miſce, & fiat clyſter. *Rondeletius.*

Clyſter ad dyſentericos magnosq; dolores.

℞. Lactis vaccini ℔.ß.
Medullæ ʒ.ij.
Olei communis, vel
Olei Violacei ʒ.iij.
Miſce, & fiat clyſter. *Andernacus.*

Alius ad dolores dyſentericos.

Cremorem ptiſanæ, aut lac tepidum, aut oleum roſaceum & butyrum cum albumine ouorum, aut decoctum ſeminis lini ſubter dato. Si vigilię vrgeant, decoctum roſarum foliorum cum vitellis ouorũ aluo injiciantur. *Andernacus.*

Alius clyſter dolores dyſentericos ſedans.

℞. Tragacanthi ʒ.ij.
In Roſarum decocti ʒ iv. ſoluuntur. His cremoris Oryzæ tantundem per clyſterem infundatur. *Andernacus.*

Alius.

℞. Lactis caprini cyathos vij.
Amyli ʒ.ß.
Lycij ʒ.ij.
Miſta omnia aluo indantur. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBVS purgantibus bilem.

Enema ad bilem.

℞. Hordei excorticati, Sem. Lini ana ʒ.ij.
In aqua coquãtur. Iuris huius decocti libręadde
Olei communis ʒ.iv.
Miſce. & fiat clyſter. *Andernacus.*

Clyſter purgans pituitam.

℞. Rad. Enulæ, Pyrethri ana ʒ.j.
Marrubij, Pulegij,
Calaminthæ, Rutæ ana M.j.
Agarici trochiſcati, in panniculo ligati ʒ.ß.
Flor. Chamomillæ, Roriſmarini ana P.j.
Fiat decoctio. In huius ℔. diſſolue
Benedictæ laxat. ʒ.j.
Mellis ſcillitici ʒ.ij.
Diaphœniconis, vel Indi maioris ʒ.ß.
Salis foſſitij ʒ.j.
Olei Nucum vel olei Rutę ʒ.iij.
Vini maluatici ʒ.ij.
Miſce, & fiat clyſter. *Andernacus.*

Clyſter humores melancholicos purgans.

℞. Maluæ, Biſmaluæ,
Parietariæ, Mercurialis ana M.j.
Epithymi, Scolopendrij, Betę ana M.ß.
Rad. Apij, Petroſelini, Fœniculi,
Aſparagi, Ruſci ana ʒ.ij.
Polypodij ʒ.j.
Flor. Borraginis, Bugloſſæ,
Lupulorum, Fumariæ, Meliloti,
Chamomillæ, Anethi ana P.j.
Sem. Carthami, Aniſi, Fœniculi ana ʒ.j.
Fiat decoctio. In cuius libra vna diſſolue
Hieræ Ruſi, vel Confectionis Hamech, vel Diacatholicõnis ʒ.j.
Sacchari rubri, vel Mellis Violacei vel anthoſati ʒ.j.
Olei Anethini, Liliorum alborum, Violacei ana ʒ.j.
Miſce, & fiat clyſter. *Andernacus.*

DE CLYSTERIBVS purgantibus aquam.

Clyſter ad aſciten.

℞. Parietariæ, Pedis Columbini, Rutæ,
Fol. Sambuci, Cielæ ana M.j.
Chamelææ, vel Braſſicę Marinę, vel Thymelææ ana M.ß.
Aniſi, Fœniculi ana ʒ.ß.
Apij, Petroſelini ana ʒ.j.
Flor. Anthos, Geniſtæ ana P.j.
Aſari ʒ.ß.
Fiat decoctio in aqua fontana. In libra vna huius decocti diſſolue
Benedictæ laxat. ʒ.j.
Vrinę pueri ʒ.ij.
Miſce, & fiat clyſter. *Rondeletius.*

Alius ad aſciten.

℞. Rad. Apij, rad. Petroſelini,
Rad. Graminis, rad. Aſparagi,
Rad. Rubiæ, rad. Pentaphylli ana ʒ.ij.
Rad. Aſari, rad. Iridis recent. ana ʒ.j.
Mercurialis, Braſſicæ marinæ,
Rutæ, Cielæ, vel
Cucumeris ſyluęſtris ana M.j.
Flor. Geniſtæ P.ij.
Fiat decoctio. In libra vna diſſolue
Vrinæ pueri ʒ.iij.
Benedictę laxat. ʒ.ß.
Salis parum.
Miſce, & fiat clyſter. *Rondeletius.*

Clyſter ad tympanitem.

℞. Fol. Rutæ M.j.
Aniſi, Fœniculi,
Cari, Cimini,
Baccarum Lauri ana ʒ.ß.
Flor. Anthos,
Stœchados ana P.j.
Aſari, vel Agarici ʒ.ß.
Fiat decoctio. In libra vna diſſolue
Benedictæ laxat. ʒ.j.
Olei Rutacei, vel Anethini ʒ.iij.
Vini ʒ iv.

Miſce,

Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Clyster ad anasarcam.

℞. Pulegij vtriusque, Calaminthæ,
Maioranę ana M j.
Agarici in panno ligati ʒ.j.
Sem. Anisi, Fœniculi,
Sem. Rutæ ana ʒ.ß.
Flor. Anthos, Stœchados ana P.j.
Fiat decoctio. In libra vna dissolue
Murię piscium, vel Vrinę pueri ʒ.j.
Benedictæ laxat. ʒ.ij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

Alius ad anasarcam.

℞. Rad. Enulæ campanæ,
Rad. Ireos tecent. ana ʒ.ij.
Asari ʒ.j.
Fœniculi, Carui, Maioranæ, Rutæ, Pulegij,
Chamæpythios, Mercurialis ana M.j.
Sem. Apij, Petroselini ana ʒ.ij.
Flor. Lauendulæ, Genistæ ana P.j.
Fiat decoctio. In libra vna dissolue
Benedictę laxat ʒ.ß.
Mellis Ros. col. ʒ.ij.
Salis communis ʒ iij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

DE CLYSTERIBVS flatus discutientibus.

Clyster ad flatus.

℞. Decoctum Origani, Calaminthæ,
Rutæ, Chamæmeli. Anethi, cum sem. Anisi,
Fœniculi, Carui, Cumini,
Apij, Leuistici, Seseleos, Baccis Lauri.
In decocto soluatur Mel Rorismarini, Elect. de baccis Lauri, cum oleo Rutæ, Lauri, Anethi, vel Chamæmeli, vel ex oleo nucum sincero, cum vino maluatico; Hiera, Benedicta. *Heurnius.*

Vel.

℞. Anisi, Fœniculi,
Apij, Petroselini,
Seseleos ana ʒ.ß.
Flor. Chamomillæ,
Melilothi, Rorismarini,
Stœchados ana P.j.
Omnia ex vino & oleo decoquantur. Iuris libra aluo injciantur. *Andernacus.*

Clyster ad flatus vteri.

℞. Mercurialis,
Arthemisiæ,
Matricariæ ana M.j.
Flor. Anthos, Stœchados,
Chamomillæ ana P.j.
Sem. Apij,
Petroselini ana ʒ.iij.
Fiat decoctio. In libra vna dissolue
Benedictę laxat ʒ.j.ß. vel
Hierę ʒ.j.ß.
Olei Nardini ʒ.iij.
Misce, & fiat clyster. *Rondeletius.*

A DE INIECTIONIbus in vterum.

Injectio in vterum menses prouocans.

℞. Quinque rad. aperient.
Rad. Rubiæ maioris ana ʒ.ij.
Rad. Eryngij, Ciclaminis,
Iuniperi ana ʒ.iij.
B Matricariæ, Sabinæ,
Mercurialis ana M.j.
Cinnamomi, Spicæ vtriusque,
Asari ana ʒ.ij.
Seminis Nigellæ ʒ.ß.
Fiat decoctio in aqua & vino albo, vel in vino & oleo Chamomelino. Ex colatura fiat injectio per metrenchytam. *Rondeletius.*

Injectio in vterum ad detersionem vlceris post fœtum mortuum.

C ℞. Fol. Plantaginis,
Agrimoniæ,
Ceterach, Myrti,
Lentisci ana M.j.
Fiat decoctio in aqua fontis, vel extinctionis plumbi, & in colatura dissolue pro libra
Sacchari rubri, Mellis ros. col. vel Syrupi de Rosis siccis ʒ iij.
Misce, & fiat injectio per metrenchytam. *Rondeletius.*

D *Injectio in vterum ad scirrhum ipsius.*

℞. Rad. Bismaluæ, Liliorum ana ʒ.iv.
Pulegij vel Origani, vel Arthemisiæ M.ß.
Sem. Lini Fœnigræci ana ʒ.j.
Flor. Camomillæ,
Violarum ana M.j.
Fiat decoctio in iure pingui intestinorum, vel in aqua & in vino albo dulci, nō astringente, aut sa
E pa. Fiat injectio per metrenchytam. *Rondeletius.*

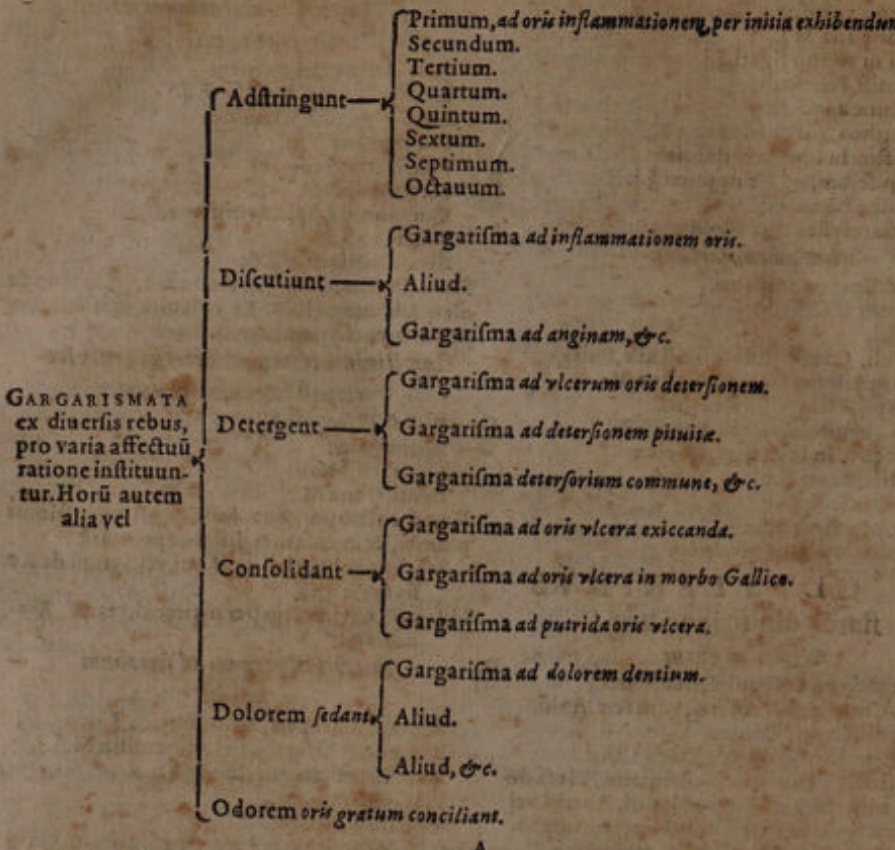
Injectio in vterum ad suffocationem eius.

℞. Galbani, Opopanacis ana ʒ.j.
Olei Amygdal. dul.
Olei Violarum ana ʒ.ß.
Vini albi dulcis, vel
Sapæ ʒ.j.ß.
Macerentur in sapa, vel vino per noctem: deinde liquescant, & colentur: rursus liquescāt in oleis,
F & injciantur. *Rondeletius.*

Injectio in vesicam ad vlcus eius.

℞. Rad. Consol. maioris ʒ.j.
Caudæ equinæ Plantaginis,
Ceterach, Pilosellæ,
Herniariæ, Polygoni ana M.ß.
Flor. Ros. P.j.
Hypericonis P.ß.
Fiat decoctio in aqua hordei, vel extinctionis plumbi, aut ferri: fiat injectio per metrenchytam. *Rondeletius.*

De Gargariſmatis, Sectio X.

A

Gargariſma ad inflammatas tonſillas per initia exhibendum.

℞. Plantaginis, Oxalidis, Portulacę ana M. ß.
Cort. mali Granati, Rhus ana ℥. ß.
Roſarum rubrarum P. j.
Cort. Glandium ʒ. iij.
Decoquantur in aqua ad tertias. Iuri colato addantur
Diamoron ℥. ß.
Syrupi Myrthini,
Syrupi de papauere ana ℥. j.
Aceti ℥. j.
Miſce, & fiat gargariſma. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Lentium, Roſarum,
Palmularum ana quantum ſatis eſt.
Decoquantur in aqua, vt ſuprà, & fiat gargariſma. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Aceti communis, vel Aceti Roſati ℥. iv.
Aquæ ciſternę ℔. ß.
Miſce, & fiat gargariſma. *Rondeletius*

Aliud.

℞. Aquę Solani, Plantaginis,
Caprifolij ana ℥. iij.
Syrupi Roſ. lax ℥. ij.
Miſce, & fiat gargariſma. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Succi Cotoneorum, vel
Succi mali Granati ℔. ß.
Aquę communis ℥. iv.
Miſce, & fiat gargariſma. *Rondeletius.*

B

Aliud.

℞. Aquę peculi Roſarum, vel aquę Plantaginis, vel aquę Caprifolij ℥. iij.
Aceti Roſati parum.
Miſce, & fiat gargariſma. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Ceraſorum acidorum, vel
Ceraſorum immaturorum M. ij.
Decoquantur in aquæ ciſternę ℔. ij. Iuri colato adde
Aceti ℥. ij.
Miſce, & fiat gargariſma. *Andern. ex Rondeletio.*

Aliud

Aliud.

℞. Summitatum Rubi, vel Myrti, vel
Vitis, vel Pyri syluestris M.j.
Piloselłæ, Ceterach, Plantaginis ana M.ß.
Rosarum rubr. P.j.
Fiat decoctio in aqua pluuiali. In ℔. vna ß. dissolue
Sacchari ℥ iij vel Syrupi rosati, vel Mellis rosati, vel Diamoronis.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

DE GARGARISMATIS discutientibus.

Gargarisma ad oris inflammationem.

℞. Hyssopi, vel Saturciæ, vel origani M.j.
Glycyrrhizæ rasæ ℥.j.
Passularum, Ficuum ana paria xx.
Fiat decoctio in aqua hordei integri. In ℔.j.ß. dissolue
Mellis rosati col ℥.iv.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Gargarisma ad anginam.

℞. Spinæ Aegyptiæ ℥.ij.
Iridis ʒ.ß.
Glycyrrhizæ ʒ.ß.
Furfuris frumenti P.ß.
Palmularum num. vij.
Ex sapa vel aqua decoquantur. Iuri paululum mellis. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Diamoronis ℥.j.ß.
Mellis rosati,
Aquæ plantaginis,
Aquæ caprifolij ana ℥.iv.
Ex his mixtis fiat gargarisma: coq; sæpius æger quotidie vtatur. *Andernacus.*

DE GARGARISMATIS detergentibus.

Gargarisma ad vlcerum oris detersionem.

℞. Agrimoniæ, Ceterach, Plantaginis,
Summitatum rubi, Fol. Arbuti,
Fol. Pyri syluest. Myrti, Lentisci M.ß.
Fiat decoctio in aqua hordei. In ℔.j.ß. dissolue
Mellis ros. col. ℥.iv.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Gargarisma ad detersionem pituitæ, quæ partibus oris adhæret.

℞. Hyssopi, Origani ana M.j.
Glycyrrhizæ ʒ.iij.
Fiat decoctio in aqua. In ℔.j.ß. dissolue
Mellis scillitici, vel Oxymellis scillitici, vel
Syrupi de Glycyrrhiza, vel Syrupi de Stechade ℥.iv.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Gargarisma detersorium commune.

℞ Pisorum P.ij.
A Decoquantur modicè. In ℔.ß. adde
Mellis rosati. ℥.j.
Misce, & fiat gargarisma. *Andernacus.*

Gargarisma ad pituitam lentam detergendam.

℞. Hyssopi, Saluiæ, Thymi ana M.ß.
Decoquãtur in aqua ad tertias. In ℔.j. dissolue
Oxymellitis ℥.iv.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

Aliud.

B ℞. Maioranæ, Saluiæ,
Hyssopi, Origani ana M.j.
Passularum ℥.j.
Cort. rad. Ebuli,
Cort. capparorum ana ʒ.ij.
Ex aqua decoquantur ad tertias. In ℔.ß. adde
Sem. Nigellæ, Condysi ana ℈.ij.
Syrupi de prassio,
Mellis rosati col. ana ℥.j.
C Misce, & fiat gargarisma. *Andernacus.*

DE GARGARISMATIS consolidantibus.

Gargarisma ad oris vlcera putrida.

℞. Plantaginis vtriusque, Prunellæ,
Fragariæ, Ligustri,
Rosarum rub. Maluæ,
Flor. Intybi syluest ana æqualis modus.
Decoquãtur omnia in vase fictili nouo ex aqua,
D fiatq; gargarisma. *Andernacus.*

Gargarisma ad oris vlcera exiccanda.

℞. Plantaginis, Myrti,
Rosarum rub.
Pyri syluestris ana M.j.
Fiat decoctio ad consumptionem tertiæ partis.
In ℔.j. dissolue
Aluminis ℥.j. vel ℥.ij.
Vini albi parum.
Misce, & fiat gargarisma. *Rondeletius.*

E *Ad vlcera oris in morbo Gallico.*

In morbo Gallico frequenter vtimur emplastris aut vnguentis ex argento viuo paratis, vnde dentes, lingua, aliæq; partes inficiuntur. Ad horum autem affectuum præcautionem vtimur gargarismatis ex oleo amygdalarum dulcium, butyro, aut iusculo pingui. Prohibent enim hæc gargarismata exulcerationem, & pituitæ defluxum non impediunt. *Rondeletius.*

F DE GARGARISMATIS dolorem sedantibus.

Gargarisma ad dolorem dentium in principio.

℞. Rad. Pentaphylli ℥.ij.
Hederæ M.j.
Radicum Cyperi,
Nucum cupressi ana ℥.ß.
Fiat decoctio in aqua & aceto. fiatque gargarisma: quod in ore retinendum est. *Rondeletius.*

Gargariſma ad dolorem dentium, fluxione iam facta.

℞. Pyrethri ʒ.ß.
Radicum Quinquefolij ʒ.j.
Caryophyllorum,
Cubebarum anà ʒ.ij.
Piperis longi ʒ.ij.
Hederæ M.ij.
Fiat decoctio in vino aſtringente, & aqua, fiatq; gargariſma: quo, vt priore, vtẽdum eſt. *Rondelet.*

DE GARGARISMATIS odoratis.

Gargariſma ad oris fœtorem.

℞. Hordei integri torrefacti P.j.
Roſarum P.ß.
A Corticis citri ʒ.j.ß.
Caryophyllorum, Cinnamomi ana ʒ.iij.
Fiat decoctio in aqua ciſternæ, & pauco aceto, qua colluatur os. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Rad. Cyperi ʒ.j.
Roſ rub P.j.
Santali citrini, Cinnamomi ana ʒ.ij.
Fiat decoctio in aqua ciſternæ, vel chalybeata. Colluatur os. *Rondeletius.*

B

Alius ad oris fœtorem.

℞. Aquæ myrti, Aquæ roſarum ana ʒ.ij.
Aquæ flor. Geniſtæ, vel Aquæ Citti ʒ.ß.
Moſchi, vel Ambræ G.vj.
Salis parum.
Quòd ſi ditiori paretur gargariſma, maior portio moſchi vel ambræ potent dari. *Rondeletius.*

De Errhinis, Sectio XI.

ERRHINA ſunt, quæ naribus inferuntur: vulgus caputpurgia vocat. Sunt autem vel

- Purgantia
  - Bilem.
  - Pituitam.
  - Melancholiam.
- Detergentia: vt
  - Errhinum *detergens pituitam.*
  - Errhinum *ad vlceris eroſionis deterſionem.*
  - Errhinum *ad vlcera narium detergenda & exiccanda.*
- Conſolidantia: vt — Errhinum *ad vlcera purganda, & conſolidanda.*
- Erodentia: vt — Errhinum *carnem excreſcentem auferens.*
- Dolorem mitigãtia: vt
  - Errhinum *ad capitis dolorem à pituita.*
  - Errhinum *ad vetuſtum capitis dolorem.*
  - Aliud, Aliud.
- Aſtringentia: vt — Errhinum *ad ſanguinem reprimendum.*
- Odorata: vt — Errhina *ad fœtorem narium.*

DE ERRHINIS PVRgantibus bilem.

Errhinum purgans bilem.

℞. Succi roſarum ʒ ß.
Diagridij ʒ.j.
Mellis parum, Miſce.
Si nimium liquida ſint, adde ad inſpiſſationẽ farinæ lupinorum parum, aut hordei, aut orobi.
Si autem ex ſyrupo roſ. laxatiuo parare velis, mel erit ſuperfluum.
Rondeletius.

DE ERRHINIS PVRgantibus pituitam.

Errhinum purgans pituitam.

℞. Rad. Pyrethri, Ireos ana ʒ.j.
Pulegij, Calaminthæ,
Origani ana M j.
Agarici trochiſcati ʒ.iij.
Flor. Anthos, Stœchados ana P.j.
Fiat decoctio. In ℔ j. d. ſſolue
Mellis Anthoſati, Mellis Scillitici ana ʒ iij.
Fiat caput-purgium. *Rondeletius.*

Aliud.

Aliud.

℞. Succi Ciclæ,
Anagallidis depuratorum ana ℥.iij.
Vini albi ℥.iv.
Mellis ℥.ij. Misce.
Quòd si efficaciora optes, adde
Diagridium, vel Agaricum, vel Colocinthidem, vel Veratrum. *Rondeletius.*

Aliud purgans pituitam.

℞. Succi Cucumeris asinini, vel Ciclæ, vel
Mercurialis, vel Ciclaminis ℥ ii.
Agatici trochiscati ℥.ij. Vini parum.
Fiat decoctio, quæ colatur. In colatura dissolue
Mellis quantum satis ad inspissationem: aut mel in decoctione ponatur sine vino, contritûq; sit agaricum, & decoquantur simul. Decoctio in spissetur ad mellis consistentiam. *Rondeletius.*

DE ERRHINIS PVRGANtibus melancholiam.

Errhina ad melancholiam ex ijsdem parantur, quæ pituitam eiiciunt: verùm ijs adduntur sena, polypodium, thymum, epithymum, & veratrum nigrum. *Rondeletius.*

DE ERRHINIS DEtergentibus.

Errhinum detergens pituitam.

℞. Hordei integri P.j.
Lentium, vel Lupulorum P.ß.
Marrubij, vel Pulegij M.j.
Maioranæ M. ß.
Fiat decoctio. In ℔.j. dissolue
Mellis Anthosati, Mellis Squillitici ana ℥.j ß.
Misceantur, & per nares attrahantur. *Rondeletius.*

Ad vlcerũ erosionis detersionem.

℞. Decoctionis hordei ℔.j.
Mellis rosacei col. ℥.iij.
Misce, & attrahantur per nares. *Rondeletius.*

Errhinum ad vlcera narium detergenda & exiccanda.

℞. Summitatum Myrti, vel
Lentisci M.j.
Malorum punicorum integrorum, immaturorum, contusorum num.ij.
Fiat decoctio cum aqua & vino, si non adsit inflammatio: quę si adsit, cum aceto contundãtur, deinde fortiter exprimantur. Colaturæ adde
Mellis rosati col. ℥.iv.
Fiat errhinum, quo vtatur in tumoribus & vlceribus malignis narium. *Rondeletius.*

Errhinum ad vlcera purganda & consolidanda.

℞. Succi Plantaginis, Solani,
Rosarum ana ℥ iv.
Vini albi, aut Succi mal. punicorum,
Mellis ana ℥.j.ß.
Misceantur, fiatq; errhinum. *Andernacus.*

Errhinum ad carnem excrescentem.

Omphacij in æneo vase parati quantum morbi magnitudo, & partis affectæ sensus postulat, humorib. iam supradictis diluatur, adhibeaturque: * detergit, & carnem imminuit. *Rondelet.*

DE ERRHINIS DOLOrem mitigantibus.

Errhinum ad capitis dolorem ex pituita.

℞. Succi Betæ, vel Ireos, vel Helenij,
Succi Maioranæ ana ℥.j.ß.
Vini albi ℥.j.
Zingiberis, Pyrethri ana P.j.
Misceantur diligẽter, vtitorque, vt superioribus. *Andernacus.*

Errhinum ad vetustum capitis dolorem & lippitudinem.

℞. Nigellæ ʒ.ij.ß.
Salis Ammoniaci ℈.j. Elaterij ℈.iv.
Trita excipiuntur oleo Sycionio, aut Irino, vt cerati spissitudinem habeant. Hoc medicamento nares subungentem attrahere sursum iubeto. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Decocti Maioranæ ℥ j.ß.
Mannæ granatæ ʒ.vj.
Mixta ante cibum per nares attrahantur. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Succi Maioranæ ℥.j.ß.
Nigellæ torrefactæ ʒ.j.
His tepefactis ante cibum manè vtendum est. Quòd si narium vlcera ægrum infestent, eaque sordida & fœdi odoris fuerint, commiscebuntur succi anagallidis, aut betæ, aut ciclaminis quadrans, vini ℔.j. Mellis anthos ℥.iv.
Mixta naribus indentur. *Andernacus.*

Caput-purgium Auicennæ.

℞. Nigellæ, aur.ij.
Salis ammoniaci, aur.ij.
Succi cucum. asinini, aur.j.
Terantur, & cum oleo nigellę q.s. vel donec perueniat ad spissitudinem ceræ liquefactæ, fiat caputpurgium, quo nares illinantur. Confert ophthalmiæ longæ, dolori capitis. Ex ipso namque plurimum humiditatem trahit.

DE ERRHINIS Astringentibus.

Errhinum ad sanguinem reprimendum.

℞. Thuris ℈.ij. Aloes ℈.j.
Contrita in puluerem, ex albumine oui subigantur, & mollissimis pilis leporinis adiectis, in penicilli formulam redigãtur. quod naribus indatur, tanquam peculiare parti affectæ remedium.

Vel

℞. Succi Polygoni,
Plantaginis ana ℥.j.ß.

Succi ſtercoris aſinini ʒ.ij.
Pollinis ʒ.j.ß.
Penicillum ex panno lineo formetur, quod his imbutum, naribus indatur. *Andernacus.*

DE ERRHINIS odoratis.

Errhinum ad fœtorem narium.

℞. Succi roſarum, vel Maioranæ ʒ.ij.
A Aquæ roſ. vel flor. Aranciorum, vel Myrti ʒ.j. Mellis roſar. colati, ad adhæſionem, parum: vel adde modicum gummi tragacanthi & Arabici ad inſpiſſationem: naribus admoueantur. Quòd ſi fœtor narium ſit cum vlcere, ex ſucco roſarum tantùm, & aqua roſacea, vel aqua myrti parari debet. Si verò à nimia humiditate, aqua ex floribus citri, ſuccus maioranæ, & alia calidiora ſunt vſurpanda.
Rondeletius.

De Fomentis, Sectio XII.

FOMENTA à fouendo dicta ſunt, quòd ſcilicet ſuo calore partes corporis quibus applicantur, foueant. His ſæpe vtimur antequam vel cataplaſmate, vel vnguentis vtamur, quo pori aperiantur, partes relaxentur, & quodammodo viam muniant alijs remedijs. Horum autem alia alterant vel qualitate

- Prima. *Sic alia reſiſtunt*
  - Calori *vehementiori: vi*
    - Fomentum *in febribus ardentibus.*
    - Fomentum *ad ſtomachum in febribus bilioſis, &c.*
  - Frigori: *vi* Fomentum *ad ſtomachi frigus, &c.*
- Secunda. *Sic alia*
  - Aſtringunt: *vi*
    - Fomentum *ad alui fluxiones.*
    - Fomentum *pro ventriculo roborando, &c.*
  - Aperiunt: *vi*
    - Fomentum *ad menſtrua prouocanda.*
    - Fomentum *ad vrinæ retentionem, &c.*
  - Diſcutiunt: *vi*
    - Fomentum *reſoluens, & flatus diſcutiens.*
    - Fomentum *ad lienis inflammationes.*
    - Fomentum *relaxans.*
    - Fomentum *ad ophthalmiam.*
    - Fomentum *diſcutiens pro ademate, &c.*
  - Emolliunt: *vi*
    - Fomentum *ad lienem induratum.*
    - Fomentum *ad tumores emolliendos, &c.*
  - Dolorem *leniunt: vi*
    - Fomentum *ad dolorem pleuriticum.*
    - Aliud.
    - Fomentum *ad colicum dolorem ex frigido.*
    - Fomentum *ad dolorem nephriticum.*
    - Fomentum *ad dolorem lateris, &c.*

Fomentum in febribus ardentibus.

℞. REFRIGERATO lactucæ ſucco, vuæ acerbæ, portulacæ, ſolani, & vmbilici Veneris, ſtomachum aut aliam partem inflammatam, præſertim in febri marcorem experta, linamentis tinctis foueto. *Andernacus.*

Fomentum in febribus bilioſis.

℞. Olei Roſacei, Chamomelini ana ʒ.ij.
Succi malorum aranciorum ʒ.iij.
Vini auſteri ʒ j.ß.
A His commixtis, calefactisque, ſtomachus per linteum aut ſpongiam expreſſam foueri debet. *Andernacus.*

Fomentum in febribus quotidianis.

℞. Olei Chamomelini, Maſtichini ana ℔.ß.
Vini ʒ.iv.
His calentibus ſtomachus foueatur. *Andern.*

Aliud ad ſtomachi frigus.

℞. Chamomillæ ʒ.ij.
Maſticis, Nardi Gallicæ,

Abſinthij,

Abſinthij, Anethi ana ʒ.ſ.
Coquantur in quinq; vncijs vini, olei omphacini vncijs quatuor. *Andernacus.*

DE FOMENTIS Aſtringentibus.

Fomentum ad alui fluxiones.

℞. Gallæ, Malicorij,
Quinquefolij,
Rad. Baccarum cupreſſi ana ʒ.ß.
Olei communis ℔.j.
Coquantur ad tertias. Spongia iure decocti madida ano admoueatur. *Andernacus.*

Fomentum ad ventriculum roborandum.

℞ Folíorum Altheæ, Menthæ,
Abſinthij ſiccorum ana M.j.ß.
Cort. Citri ʒ.ß.
Spicæ nardi, Squinanthi ana ʒ.ij.
Roſ. rub. P.ij.
Decoquantur omnia in vino ſtyptico, ex quibus ventriculi regio foueatur. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Menthæ, Abſinthij, Labruſcæ,
Sumach ana M.j.
Sem. Plantaginis, Portulacæ ana ʒ.ij.
Balauſtiorum, Roſarum ana P.ij.
Cort. mali granati ʒ.ß.
Fiat decoctio in vino ſtyptico, quo foueatur regio ventris inferioris. *Rondeletius.*

Fomentum pro ſtomacho eructuoſo.

℞. Roſarum, Abſinthij,
Menthæ, Serpilli,
Flor. Sambuci, Caryophyllorum,
Zingiberis ana q.ſ. eſt.
Bulliant in vino rubro, fiatq; fomentatio.

DE FOMENTIS Aperientibus.

Fomentum ad menſtrua prouocanda.

℞. Rad. Rubiæ maioris, rad. Eryngij,
Rad. Fœniculi, rad. Apij,
Rad Petroſelini, rad. Graminis ana ʒ.iv.
Rad. Liliorum, rad. Altheæ ana ʒ.ij.
Pulegij, Matricariæ ana M.j.
Sem. Apij, ſem. Petroſelini, ſem. Seſeleos, Fœnigræci,
Sem. Altheæ ana ʒ.j.
Flor. Chamomillæ, Leucoi ana P.ij.
Fiat decoctio in aquæ duabus partibus, & vna vini albi. Foueatur vterus. *Rondeletius.*

Fomentum ad vrinæ retentionem & calculum.

℞. Rad. Althææ ʒ ij.
Calamenthi, Origani ana M.j.
Sem. Fœnigræci, Lini ana ʒ.j.
Sem. Apij, Petroſelini, Seſeleos ana ʒ.ß.
A Flor. Chamomillæ, Meliloti ana P.j.
Rad. Apij, Petroſelini, Graminis, Aſparagi ana ʒ.ij.
Fiat decoctio in aqua & vino vel oleo, fiatq; fotus cum ſpongijs vel filtro macerato in decoctione. *Rondeletius.*

DE FOMENTIS DIScutientibus.

B *Fomentum emolliens ac diſcutiens.*

℞. Rad. Altheæ, liliorum alborum ana ʒ.ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ʒ.iij.
Ficuum pinguium num.vj.
Flor. Chamæmelorum, Meliloti,
Summitatum Anethi ana P.j.
Summitatum Maioranæ M.ß.
Bulliant in vino & aqua ana: vel in duabus partibus aquæ & vna vini, vel in lixiuio ſarmenticio vitis ad tertiæ partis conſumptionem. Fiat
C fomentum. *Heurnius.*

Fomentum reſoluens ac flatus diſcutiens.

℞. Maluæ cum rad. M.j.
Florum Chamæmeli,
Meliloti ana P.j.
Sem. Lini ʒ.j. Aniſi ʒ.ß.
Ficuum num.xl.
Decoquantur in aqua ad tertias. Veſicam iure hoc calente repletam, lateri affecto ſemel atque
D iterum admoueto. *Andernacus.*

Fomentum ad lienis inflammationes.

℞. Thymi, Origani ana M.ß.
Decoquantur ex oleo nardino, & vino: aut ex roſaceo cum vino, & aceto, aut auſtero vino, aut dulci, aut ſapa, ne caput offendatur. Quòd ſi ex frigido humore prodierit inflammatio, pulegium, thymum, & origanum in oleis & vino decoqui, & lienem ex iure illorum foueri opor-
E tet. *Andernacus.*

Fomentum relaxans.

℞. Rad. Liliorum, Althææ ana ʒ.iv.
Rad. Cucumeris ſyluestris ʒ.ij.
Ficuum num.xx.
Sem. Lini, Fœnigræci, Altheæ ana ʒ.j.
Sem. Apij, Petroſelini ana ʒ.ß.
Flor. Chamæmeli, Meliloti ana P.ij.
Fiat decocto in aqua, qua foueatur pars affecta calida. *Rondeletius.*

F *Fomentum ad ophthalmiam.*

℞. Fol. Euphragiæ M.j.
Paleæ auenæ M.ij.
Fœnigræc. in aqua fœniculi lot. ʒ iij.
Sem Aniſi, Fœniculi ana ʒ.j.ß.
Flor. Stœchados P.ß.
Fiat puluis: ex quo fiant duo ſaccüli quadrati, qui infundãtur in modico vini albi, & aquæ fœniculi: deinde foueantur oculi. *Rondeletius.*

Fomentum diſcutiens œdemata.

℞. Calamenthi, Origani, Betonicæ,

Flor.Roriſmarini,Roſ.rubr.ana P.j.
Fol.Lauri,Saluiæ ana M.ß.
Lupinorum ʒ ij.
Calami odorati,Squinanthi,
Spicæ nardi ana ʒ.ii.
Flor.vtriuſque Stœchados,
Fol.Roriſmarini,Roſ.rub.ana P.j.
Fiat decoctio in aqua pluuiali:deinde adde aceti modicum:ſpongia fiat fotus. *Rondeletius.*

DE FOMENTIS E. mollientibus.

Fomentum ad lienem induratum.

℞. Florum Chamomillæ,
Stœchados,Meliloti ana M.j.
Flor.Geniſtæ,Anethi,
Scolopendrij ana M.j.ß.
Fiat decoctio in vino albo & aqua: fiatq; fotus. *Rondeletius.*

Fomentum ad tumores emolliendos lienis.

℞. Rad.Althææ ʒ.ij.
Rad.Ireos ʒ.ß.
Fol.Althææ,Maluæ ana M.j.
Abſinthij M.ß.
Sem.Lini,Fœnigræci ana ʒ.ß.
Sem.Tamariſci,Stœchadis ana P.j.
Fiat decoctio in tribus aquæ partibus, vna vini albi, addendo aceti modicum: deinde foueatur lien. *Rondeletius.*

DE FOMENTIS DOLOrem ſedantibus.

Fomentum ad dolorem pleuriticum.

℞. Maluæ, Saluiæ, Abſinthij, Abrotani, Scabioſæ ana M.ß.
In ſextario aquæ ad tertias decoquito: ſpongia ex iure decocti expreſſa, partem affectam foueto. *Andernacus.*

Aliud ad dolorem lateris.

℞. Maluæ cum radice M.j.ß.
Ficuum num.xl.
Flor.Chamomillæ,Meliloti,Violarũ ana P.j.
Sem.Lini,Fœnigræci ana ʒ.j.
Aniſi ʒ.ß.
Fiat decoctio in aqua pro fotu. *Rondeletius.*

Aliud in materia frigida.

℞. Maluæ cum rad.M.j.ß.
Calaminthæ M.j.
Sem.Lini,Fœnigræci ana ʒ.j.
Aniſi,Fœniculi ana ʒ.ß.
Flor.Anthos,Chamomillæ,
Meliloti,Sambuci ana P.j.

A Fiat decoctio,quæ veſicæ,aut cucurbitæ,aut vaſi æneo infundenda, deinde parti applicanda. Veſica commodius lateri applicatur, vel ſpongia mollis expreſſa, pannoq; raro ſicco inuoluta,ne odor ægrotantis nares feriat. Frequenter autem mutandi ſunt fotus,ne refrigerati lędant. *Rondeletius.*

Fomentum ad dolorem colicum.

℞. Radicum Althææ ʒ.ij.
Calamenthi,Origani ana M.j.
B Sem.Lini,Fœnigræci ana ʒ.j.
Sem.Apij,Petroſelini,Seſeleos ana ʒ.ß.
Flor.Chamomillæ,
Meliloti,vel Flor.Sambuci ana P j.
Fiat decoctio in aqua & vino,vel oleo: fiatq; fotus cum ſpongijs, vel filtro macerato in decoctione. *Rondeletius.*

Fomentum ad dolorem nephriticum.

Fomentum ad dolores nephriticos ex panniculis lancis nunc oleo dulci, nunc chamæmelino madidis paratur,lumbisque imponitur. *Andernacus.*
C

Aliud ad dolorem nephriticum.

℞. Rad.Althææ ʒ.ij.ß.
Parietariæ,Maluæ,Althææ,
Petroſelini Macedonici ana M.j.
Sem.Milij ſolis ʒ.ß.
Sem.Lini,Fœnigræci ana ʒ.j.
Flor.Chamomillæ,Meliloti,Anethi ana P.j.
D Fiat decoctio in tribus partibus aquæ,vel vna vini albi: ex qua foueatur regio renũ, & vreterum dolentium. *Rondeletius.*

Aliud fortius.

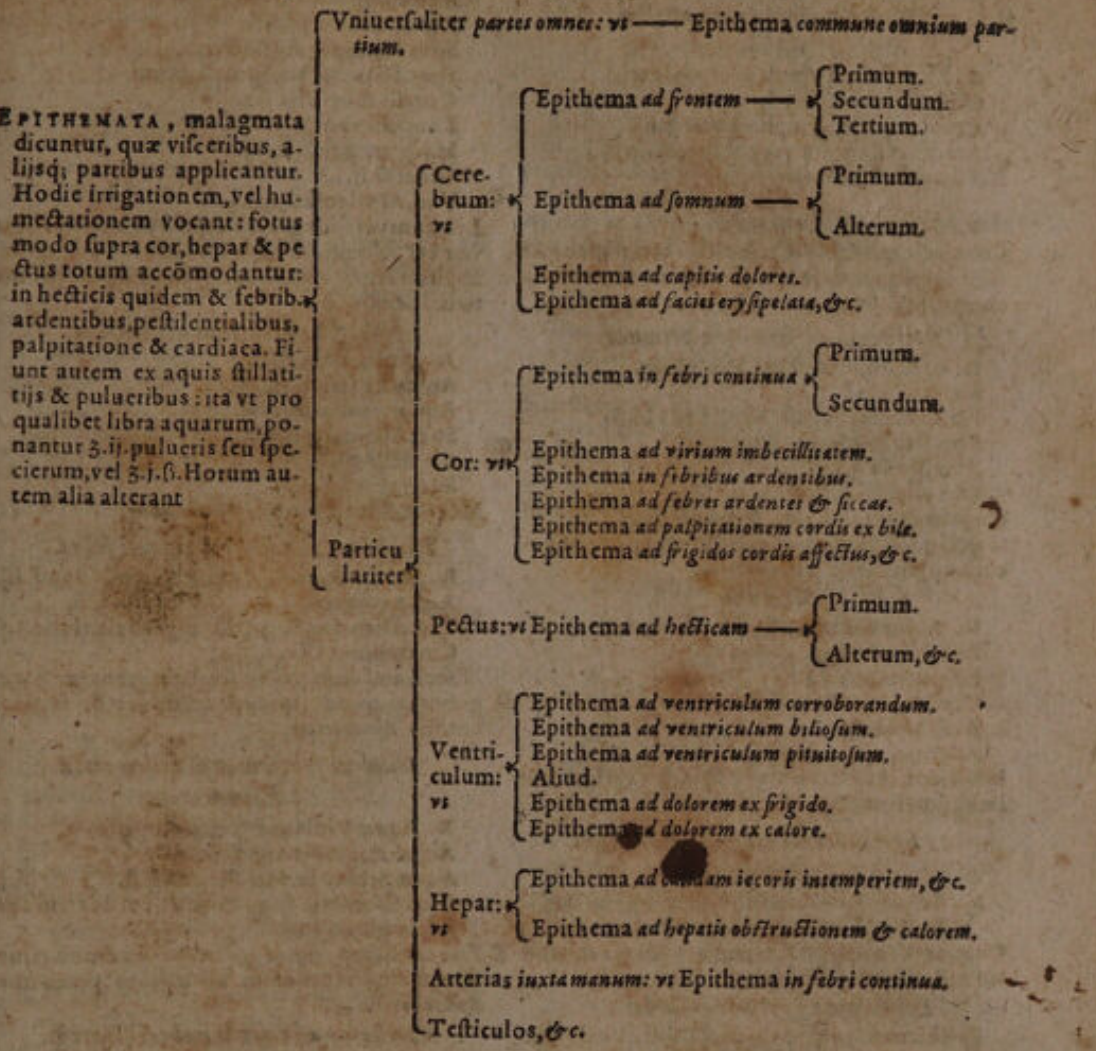
℞. Rad.Saxifragiæ,rad.Raphani ana ʒ.j.
Rad.Liliorum alborum,Althææ ana ʒ.j.
Senecionis,Parietariæ,Violariæ,
Siſymbrij aquatici ana M.j.
Maluæ,Branchæ vrſinæ,Althææ ana M.ß.
E Sem.Saxifragiæ,Milij ſolis ana ʒ.ß.
Fiat decoctio,vt ſuprà. His enim ad frangendos calculos vis non mediocris ineſt. *Rondeletius.*

Fomentum emolliens, doloreſq; ſedans.

℞. Foliorum viſci pomorum, minutim conciſorum cum fructibus M.iij.
Rad.Althææ cum foliis,
Maluarum,Violarum ana M.ij.
Sem.Lini,ſem.Fœnigræci ana ʒ.ij.
F Flor.Chamæmeli,flor.Meliloti ana P.ij.
Decoquantur cum lacte, fiatq; fomentum. Inflammationes arcet, dolores mirum in modum ſedat,partisque ſubſtantiam fouendo, pus exquiſitum citiſſimè mouet.
Quercetanus.

De Epi-

De Epithematibus, Sectio XIII.

DE EPITHEMATIBVS ad omnes partes.

Epithema commune omnium partium.

℞. Succi Lactucæ, Vuæ immat. Portulacæ, Solani, Vmbil. Vener. ana ʒ.iij.

His ſpõgia aut linteum imbutum partibus, quæ febris veluti fomites ſunt, imponi debet. *Andernacus.*

DE EPITHEMATIBVS alterantibus cerebrum.

Epithema ad frontem primum.

℞. Roſarum rub. P.ij.

Macerentur in vino, ponanturque inter duo linteola tres digitos lata, longitudine autem ab vna aure ad alteram tendentia: & fronti applicetur. *Galenus.*

Secundum.

℞. Roſarum rubr. Flor. Nymphææ, Flor. Violarum ana P.j.
Betonicæ, Melliloti ana P.ß.

Reponãtur inter duos ſindones, vel duo linteola, fiatque ſplenium interſutum, quod fronti ac temporibus applicetur. *Andernacus.*

Tertium.

℞. Aquæ Roſarum ℔.ß.
Olei roſacei ʒ.ß.
Albuminis ouorum num.j.
Aceti roſati ʒ.j.

Miſce, ac fiat epithema frontale.

Epithema frontale, commune.

℞. Olei roſacei ʒ.j.

Unable to display this page

Olei Amygdalarum dulc. Violarum ana ʒ.iij. Agitentur simul, & fiat epithema: supra totum thoracem applicetur. Maximè conuenit febribus hecticis & squalidis. *Rondeletius.*

Epithema ad palpitationem cordis ex bile.

℞. Rosarum rubrarum,
Flor. Bugloss, Borraginis ana ʒ.j.
Santalorum omnium ana ʒ.ij.
Coralli rubri ʒ.j.ß.
Been albi, rubri ana ʒ.j.ß.
Hæc minutim contusa, sacculo ex serico panno raro, qui pyramidis formam referat, insuuntur, & aqua rosarum & bugloss modicè irrigatur, cordique admoueatur. *Andernacus.*

Epithema ad frigidos cordis affectus.

℞. Flor. Rorismarini, Stœchados ana ʒ.ij.
Sem. Ocymi, Cort. Mali citri, Macis,
Caryophyllorum ana ʒ.iij.
Spec. Diamarg. cal. vel Diagemmæ, vel
Diathamaron ʒ.ij.
Redacta in puluerem excipiuntur gossipio. Hoc deinde sacculo indatur ex serico panno intersuto. Hic postea vino & aqua melissæ irroretur, & tepidus cordi admoueatur: siccatus remoueri debet. In cordis palpitatione trochisci de caphura addantur. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Aquæ Rosarum ʒ.j.
Aquæ Bugloss ℔.ß.
Succi Melissæ, vel Scabiosæ, vel
Cardui benedicti ʒ ij.
Puluer. Diamargariti frigidi ʒ.j.ß.
Corticis sicci Citriorum ʒ.ß.
Moschi & Croci ana gra.
Vini albi ʒ.j.
Fiat epithema. *Heurnius.*

Epithema cor frigidum alterans, & corroborans.

℞. Aquæ Melissæ, florum vel flauedinis Aran
ciorum Bugloss ana ʒ.iij.
Aquæ ex foliis Myrti ʒ.ij.
Vini Cretici ʒ.j.
Puluetis Diamargariti calidi ʒ.j.
Trochisci de Caphura ϑ.j.
Fiat Epithema. *Idem.*

Vel

℞. Caryophyllorum, Cinnamomi ana ʒ.ij.
Ossis de Corde cerui, Corticis citri,
Ligni Aloes ana ʒ. j.
Specierum lætificantis Galeni ʒ.ij.
Moschi, Croci ana gra.tij.
Fol. Melissæ M.ß.
Vini odoriferi ʒ.vj.
Aquæ Melissæ, Cardui Benedicti,
Maioranæ, Bugloss ana ʒ.iij.vel iiij.
Misce, fiat epithema, postquam infusa fuêre per duodecim horas & expressa, & restibilis materia in sacculum cõsocietur, qui madescat ab infuso & calidus cordi imponatur. Confert etiam in Peste & Palpitatione cordis. *Idem.*

DE EPITHEMATIBVS alterantibus pectus.

Epithema ad hecticam febrem.

℞. Hordei mundi P.ß.
Flor. Violarum P.ij.
Fiat lcuis decoctio, & in ℔.j. dissolue
Olei violacei ʒ.iv.
Agitentur simul, & fiat epithema: supra totum thoracem applicetur. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Hordei mundi P.ß.
Flor. Violarum P.j.
Quatuor sem. frig. maior. ana ʒ.ij.
Flor. Nenupharis P.ß.
Fiat decoctio. In ℔.iij. dissolue
Olei Violati, Amygdal. ana ʒ.iij.
Misceantur bene, & fiat epithema supra totum thoracem. Frequenter autem vtendum serò & manè. *Rondeletius.*

DE EPITHEMATIBVS alterantibus stomachum.

Epithema ad ventriculum corroborandum.

℞. Rosarum rubr. P.ij.
Plantaginis vtriusque ana M.ß.
Comarum Absinthij M.ß.
Santalorum omnium ana ʒ.ij.
Coralli rubri ʒ.iij.
Omnia sacculo imposita ex aqua cum momento aceti, cui aliquid vini adiectum sit, coquãtur: linteum duplicatum hoc iure calido imbutum ventriculo admoueatur. *Andernacus.*

Epithema ad ventriculum bilio sum.

℞. Acetosæ, Endiuiæ satiuæ ana M j.
Altheæ cum rad. M.ß.
Absinthij sicci M.ß.
Rosarum rubr. P.j.
Coriandri præparati ʒ.ß.
Santalorum omnium ana ʒ.j.ß.
Baccarum berberorum ʒ.ij.
Decoquantur ex aquæ libris duabus in sacculo ad tertias: postea addantur succi cotoneorum ʒ.iij. vtitor vt superioribus. *Andernacus.*

Epithema ad ventriculum pituitosum.

℞. Melilоti, Chamomillæ, Maluæ,
Althææ, Menthæ, Absinthij ana M j.
Nardi M j.
Omnia ex aqua in sacculo coquantur. Iuris decocti libræ addatur
Olei rosacei ʒ.j.
Olei absinthini,
Mastichini ana ʒ.ß.
Adipis anserinæ ʒ.ij.

His omnibus commixtis lintea aut ſpongiæ imbutæ ventri applicentur. *Andernacus.* A

Aliud ad ventriculum pituitoſum.

℞. Origani, Calaminthæ, Siſymbrij ana M.j.
Menthæ, Abſinthij ana M.ß.
Sem. Cumini, Aniſi, Fœniculi ana ʒ.ij.
Caryophyllorum. Nucis moſchatæ,
Cinnamomi ana ʒ.j.ß.
Decoquantur omnia in vino meraco, ac manè veſperique ante cibum ventri imponantur, vel ſpongia, vel linteo. *Andernacus.* B

Epithema ad dolorem ſtomachi ex frigido.

℞. Menthæ, Pulegij, Calaminthæ,
Anethi ana M.j.
Flor. Chamomillæ, Meliloti ana P.ß.
Flor. Roſ. rubr P.j.
Nardi, Iunci odorati ana ʒ.ij.
Sem. Aniſi, Carui, Dauci,
Anethi, Fœniculi ana ʒ.j. C
Sem. Lini ʒ.iij.
Galangæ, Zedoariæ ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ,
Ligni aloes ana ℈.j.
In aquę & vini æquis partibus decoquantur. Iure ipſorum calido lintea duplicia imbuta, aut ſpongiæ madentes, expreſſæque ſtomacho applicentur. *Andernacus.*

Epithema ad dolorem ſtomachi ex calore. D

℞. Acetoſæ, Endiuiæ ana M.j.
Altheæ cum rad. M.ß.
Abſinthij P.ß.
Roſarum rubr. P.j.
Coriandri præparati ʒ.ß.
Santalorum omnium ana ʒ.j.ß.
Berberis ʒ.ij.
Decoquãtur ex aquę libris duabus ad dimidias. E
Spongię, aut lintea iure iſto madida, & expreſſa, ventriculo imponantur. *Andernacus.*

DE EPITHEMATIBVS alterantibus.

Epithema ad calidam hepatis intemperiem.

℞. Aquæ Endiuiæ,
Aquæ Scariolæ ana ʒ.iij.
Aquæ Abſinthij ʒ.j.ß. F
Aceti, Vini albi ana ʒ.ß.
Sem. Acetoſæ, Portulacæ ana ʒ.ß.
Pul. Santalorum omnium ana ʒ.j.
Miſce, & fiat epithema pro regione hepatis. *Rondeletius.*

Aliud ad calidam hepatis intemperiem.

℞. Aquæ Scariolæ, Aquæ Solatri ana ʒ.j.ß.
Aquæ Acetoſæ, aquæ Endiuiæ,
Aquæ Bugloſſæ ana ʒ.iij.
Aceti, Vini albi ana ʒ.j.
Trochiſcorum de Spodio ℈.ij.
Spicæ Nardi ʒ.ß.
Santalorum omnium ana ℈.j.
Miſce, & fiat epithema, vt prius. *Rondeletius.*

Epithema ad hepatis obſtructionem & calorem.

℞. Cichorij cum rad. Intybi recentis,
Agrimoniæ ana M.j.
Abſinthij M.ß.
Flor. Cichorij P.j.
Quatuor ſemin. frigid. maiorum & minorum ana ʒ.j.ß.
Cyperi ʒ.ij.
Lupinorum ʒ.iij.
Santalorum omnium ana ʒ.j.
Iunci odorati ʒ.ß.
Hæc omnia in ſaeculum coniecta ex octo aquæ vncijs, vini & aceti vtriuſq; vncijs duabus, in vaſe fictili coopertо ſimul ad ignem inferueſcant, & epithematis modo applicentur. *Andernacus.*

DE EPITHEMATIBVS alterantibus corpus per arterias iuxta manum.

Epithema in febri continua arterijs iuxta manum applicandum.

℞. Caryophyllorum, Nucis moſchatæ,
Ligni aloes, Cinnamomi ana ℈.j.
Aquæ Roſarum, Cytſij, Bugloſſæ ana ʒ.j.
Aceti roſati ʒ.ij.
His commixtis linteum aut pannum ſericum duplex imbutum obducitur. *Andernacus.*

DE EPITHEMATIBVS teſticulos alterantibus.

Epithema ad teſticulos refrigerandos.

℞. Aquæ Nymphææ & Plantaginis ana ʒ.iv.
Vini ʒ.j. Miſce & linteo admoueantur. *Heurn.*

Vel.

℞. Aquæ Roſarum ʒ.ij.
Aquæ Solani ʒ.j ß.
Vini albi ʒ j.
Trochiſcorum de caphura ℈.j.
Miſce, & fiat epithema: admoueatur teſticulis, & ex decocto refrigerantium & adſtringẽtium vel decocto florum nymphææ, vel roſarum rubr. balauſtiorum, & ſimilium, quibus in aqua decoctis paretur epithema. * Sanguinem & vniuerſum corporis habitum refrigerant: ſanguinem inhibent, & minus reddunt fluxilem: vnde in profluuio ſanguinis immoderato competunt. *Rondel.*

Epithema contra vlcera virgæ.

℞. Aluminis rochæ ʒ.j.
Aceris viridis ʒ.j

Aquæ

Aquæ fabrorum q.ſ.
Coquantur ſimul per horas duas: fiat colatura, in qua panniculi lintei intinguntur, & virgæ applicantur. *A quodam Italo.*

Epithema ad coitum.

℞. Scammoneæ ʒ.vj.
A Euphorbij ʒ.ſ.ß.
Ceræ albæ ʒ.ix.
Coque modicum, agita fortiter, repone: & cùm opus fuerit, reductum in pannum, teſticulis & virgæ ſuperpone; cùm calefacta fuerit, tollatur: & excitabitur coitus.
Arnold. Villan.

De Embrochis, Sect. XIV.

Ἔμβροχα, Latinis irrigatio dicitur: eſtq; propriè, vbi ex alto, pluuiæ inſtar, in partem aliquam fit deſtillatio. Vtimur ijs in capitis malis, aliarumq; partium fracturis & contuſionibus. Componũtur ex herbis, radicibus, ſeminibus, floribꝰ, & id genus alijs, decoctis in aqua aut vino. Irrigationem autem aliæ alterant qualitate

- Prima. *Sic aliæ*
  - Calefaciunt
    - Caput: *vt*
      - Embrocha *ad lethargum.*
      - Irrigatio *alia ad morbos capitis frigidos.*
    - Stomachum, *&c. vt* — Embrocha *ad ſtomachum imbecillem.*
  - Refrigerant
    - Caput: *vt*
      - Embrocha *ad phrenitidem.*
      - Embrocha *ad concilianduſ ſomnum, &c.*
      - Aliud.
    - Alias *partes.*
- Secunda. *Sic* —
  - Dolorem *mitigant.*
  - Embrocha *ad dolorem podagricum.*

DE EMBROCHIS CALEFACIENTIBUS caput.

Embrocha ad lethargum.

℞. Hyſſopi, Origani, Calamenthi, Pulegij ana M.ß.
Sem. Aniſi, ſem. Fœnugræci, Coriandri præparati ana ʒ.ij.
Flor. Stœchados, Roriſmarini ana P.j.
Decoquantur ad ℔.j. fiatq; embrocha, qua irrigetur caput. *Rondeletius.*

Irrigatio alia ad morbos capitis frigidos.

℞. Rad. Acori, rad. Cyperi, rad. Ireos ana ʒ.ij.
Betonicæ, Maioranæ, Saluiæ, Origani, Calamenthi ana M.ß.
Cort. Citri ſicci ʒ.iij. Sem. Aniſi ʒ.j.ß.
Coriandri præparati,
Granorum tinctorum ana ʒ.j.ß.
Flor. vtriuſque Stœchados ana P.j.
Coquantur in ſufficienti quantitate aquæ, vſque ad conſumptionem partis dimidiæ, fiatque embrocha, qua caput irrigetur, addendo, ſi ſit contumax morbus, aquæ vitæ ʒ.ß. *Rondeletius.*

Irrigatio calefaciens caput, alia.

℞. Betonicæ, Chamomillæ, Maioranæ, Serpylli ana M.ß.
Lauendulæ, Origani, Calaminthæ, Hyſſopi ana M.ß.
Coquantur in libris duabus aquæ fontanæ donec dimidiũ abſumatur, fiatq; embrocha. *Fuchſ*

DE EMBROCHIS ALTERANTIBUS ſtomachum.

Embrocha ad ſtomachum imbecillem in febri quotidiana.

℞. Vini ʒ.v.
Omphacij ʒ.iv.
Olei Chamæmelini ʒ.ij.
Olei maſtichini ʒ.j.
Miſce, & fiat embrocha. *Andernacus.*

DE EMBROCHIS REFRIGERANTIBUS caput.

Embrocha in initio inflammationum.

℞. Violarum, Roſarum, Nymphææ ana P.j.
Fol. Nymphææ, Solatri, Plantaginis ana M.ß.
Sem. frigid. maiorum & minorum ana ℥.ij.
Fiat decoctio ex aqua plantaginis vel endiuiæ ad libram: in fine coctionis adde Auri acerrimi ʒ.iij. inſtilletur inflammationum initio. *Heurn.*

Embrocha ad phrenitidem in principio.

℞. Lactucæ, Violarum, Plantaginis, Solatri, Semperuiui, Portulacæ ana M.j.
Flor. Violarum, Nenupharis, Roſarũ ana P.j.
Fol. Myrti M.ß.

Fiat decoctio, quæ per clepſydram paruæ in caput inſtilletur. *Rondeletius.*

Alia embrocha in augmento.

℞. Violarum, Lactucæ,
Solatri, Plantaginis,
Portulacæ ana M.j.
Roſarum, Flor. Violarum,
Nenupharis ana P.j.
Fol. Myrti M.ß.
Flor. Chamomillæ, Anthos,
Meliloti ana P.j.

Coquantur ad dimidium, fiatque embrocha. In declinatione verò additur huic decoctioni, betonica, ſpondylium, origanum, & calaminthũ. *Rondeletius.*

Embrocha ad ſomnum conciliandum,

℞. Lactucæ, Violarum, Plantaginis, A Solatri, Semperuiui, Portulacæ ana M.j.
Flor. Violarum, Nenupharis, Roſarũ ana P.j.
Flor. Myrti M.ß.
Sem. Lactucæ, Papaueris albi ana ʒ.ij.
Cort. Mandragoræ ʒ.j.

Decoquãtur in ℔.ij. aquæ vſq; ad conſumptionem medietatis, fiatq; embrocha. *Rondeletius.*

Embrocha ad ſomnum inducendum.

℞. Aquæ fontanæ q.ſ. eſt, pone in guturniũ, B iuxta lectum, & vaſe alio ſuppoſito, aquam guttatim ſtillare permitte. * Somnum conciliat, vt ait Doctor im gieſſas.

Embrocha ad dolorem podagricum.

℞. Thymi, Origani, Saluiæ, Calaminthæ ana M.j.

In aqua decoquantur, iure eorum partes affectę perfundantur, aut foueantur. *Andernacus.*

De Inſeſsionibus, Sect. XV.

INSESSVS eſt quaſi balneum ventris, partiumq; infernarum. Fiunt ex decoctione herbarum, radicum, florum, ſeminum, quorum reſidentia ſacco imponitur, cui reſideat æger. Vtimur his in affectibus veſicæ, coli, vteri, ani, renum, ventris, ob ægri imbecillitatem, ob balneorum defectum. Horum autem alij

- Aſtringunt: vi
  - Inſeſſus *ad anum prolapſum.*
  - Inſeſſus *ad nimium vteri fluorem,*
  - Inſeſſus *ad hæmorrhoidas,*
  - Inſeſſus *ad alui fluorem.*
- Emolliunt: vi
  - Inſeſſus *ad teneſmum.*
- Aperiunt: vi
  - Inſeſſus *ad menſtrua prouocanda,*
  - Alius,
  - Alius.
- Diſcutiunt: vi
  - Inſeſſus *ad inflammationes vteri,*
  - Inſeſſus *ad renes inflammator.*
- Calculum *franguntur*: vi
  - Inſeſſus *ad calculos,*
  - Alius,
  - Alius.
- Dolorem *ſedant*: vi
  - Inſeſſus *ad dolores colicos.*
  - Inſeſſus *ad dolorem nephriticum & colicum.*

DE INSESSIONIBVS aſtringentibus.

Inſeſſus ad anum prolapſum.

℞. Plantaginis M.j.
Roſarum rubr. M.ß.

Decoquantur in aqua, cui chalybs antea extincta fuerit. *Andernacus.*

Inſeſſus ad nimium vteri fluorem, & ani hæmorrhoidas.

℞. Plantaginis, Polygoni, Equiſeti,
Rubi foliorum ana M.j.
Roſarum P.iv.
Malicorij ʒ.ij.
Rad. Symphyti ʒ.j.
Calycum glandium ʒ.j.

C Decoquantur in aqua chalybeata, fiatque inſeſſus. *Andernacus.*

Inſeſſus ad hæmorrhoidas.

℞. Verbaſci, Plantaginis ana M.j.
Flor. Verbaſci P.j.
Sem. Lini ʒ.ij.
Cort. Malorum Punicorum,
Balauſtiorum, Rhus obſoniorum,
Baccarum Myrti ana ʒ.ß.

D In aqua & vino auſtero decoquantur ad inſeſſum. *Andernacus.*

Inſeſſus ad fluorem alui.

℞. Rad. Biſtortæ,
Rad. Conſolidæ maior. ana ʒ.ij.
Nucum Cupreſſi, Nucum Pini,
Cort. Mali granati ana ʒ.ij.

Roſarum

Rosarum rubrarum, Balaustiorum,
Granorum myrti ana ʒ.j.ß.
Decoquantur omnia in vino rubro astringente. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Plantaginis, Polygoni,
Bursæ pastoris, Equiseri ana M.ij.
Fol.Rubi Lentisci, Sumach ana M.j.ß.
Aluminis rochæ ʒ.ij:
Rosarum rubrarum ana ʒ j.ß.
Decoquantur omnia simul in vino rubro, aut aqua chalybeata: deinde huic decocto insideat æger. *Rondeletius.*

Insessus ad alui, vteriq; nimium fluorem, descensum, hæmorrhoidas, exitum ani; aliaq; eius vitia.

℞. Fol. Quercus M.v.
Rosarum rub.M.ij.
Glandium quercus ʒ.iij.
Decoquantur in aqua pluuiali, vel fontana. In decocta restinguatur chalybs, aut ferrum candens ter, vel sæpius. Insessus fiat manè ac vesperi. *Rulandus.*

DE INSESSIONIBVS emollientibus.

Insessus ad tenesmum.

℞. Maluæ, Altheæ Violariæ,
Verbasci ana M.j.
Flor. Verbasci P.j.
Sem. Lini ℔.ß.
In horum decocto ex aqua, æger ad vmbilicum vsque sedeat. *Andernacus.*

Insessus ad tenesmum alius.

℞. Foliatapsi barbati M.iv.
Calculorum sem.lini ℔.ß.
Fiat ex his in s.q. aquæ decoctio, & insessus. *Rulandus.*

DE INSESSIONIBVS aperientibus.

Insessus ad menstrua prouocanda.

℞. Artemisiæ, Rotismarini,
Thymi, Marrubij,
Calaminthæ ana M.ij.
Sabinæ M.j.
Fol. Lauri P.iij.
Flor. Rorismarini, Sambuci ana P.ij.
Rad. Cyperi ʒ.ij.
Granorum Iuniperi contus. ʒ.j.ß.
Omnia incisa, sacculoque condita, coquantur ex aqua fluuiali, quanta ad insessum requiritur. *Andernacus.*

Alius ad eadem.

℞. Artemisiæ, Saluiæ, Betonicæ, Calaminthæ,
Origani, Pulegij, Chamæmeli, Meliloti,
Hyperici, Abrotani ana M.ß.
A Rad. Iridis, Petroselini ana ʒ.j.
Coquantur pro insessu. *Fuchsius.*

Alius ad menstrua prouocanda.

℞. Nepetæ, Artemisiæ, Thymi,
Saluiæ ana M.j.
Fol. Lauri, Filicis ana M.ij.
Flor. Sambuci P.j.
Rad. Valerianæ, rad. Apij, rad. Petroselini,
Rad. Fœniculi ana ʒ.ij.
B Ex his in aqua decoctis fiat insessus, quo manè & vesperi ante cibum vtendum est. *Andernacus.*

Alius ad menstrua indurata, tumoresq;
& dolores naturalium.

℞ Fœnigræci, sem. Lini, Pulegij,
Artemisiæ, Cucumeris syluestr.
Rad. Liliorum alb.
Fol. Dendromalachæ ana q.s.
Decoquantur omnia in aqua, fiatq; insessus, vel
C balneum simplex dulcis aquæ emolliens & humectans. Antea verò quàm vtaris, aluus subduci, leuariq; vesica debet: nam his oppletis, & vterum qui medius inter illa consistit, prementibus, menstrua nimia angustia cohibentur, tardanturque. *Andernacus.*

Insessus ad menses ciendos.

℞. Pulegij, Sabinæ ana M.vj.
Rad. Asari ʒ.iv.
In sacculo inclusa coquantur ex aqua pluuiali,
D vel fontana, quantã postulat insessus Vtendum hoc ante cibum manè, ac vesperi tempore menstruationis.

DE INSESSIONIBVS discurientibus.

Insessus ad vteri inflammationes.

℞. Rutæ, Pulegij, Nepetæ, Marrubij, Thymi,
Artemisiæ, Altheæ, &c. ana q.s.
E Decoquantur ad insessum. Post huius vsum, vterus oleo laurino, vel nardino, vel anethino inungatur. *Andernacus.*

Insessus ad renes inflammatos.

℞. Maluæ, Altheæ ana M.iv.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ʒ.ij.
Decoquantur in aqua. Hæc postea vasi ligneo altitudinis pedalis immittãtur ad insessum. *Andernacus.*

F DE INSESSIONIBVS frangentibus calculum.

Insessus ad calculosos.

℞. Fragmentorum Raparum,
Fragment Pastinacæ,
Siseris, Chamomiliæ, Flor. Verbasci,
Betonicæ, Prunellæ,
Aquilegij, Rutæ muratæ,
Artemisiæ ana M.j.
Coquantur in aqua pluuiali, quantum ad insessum satis est. *Andernacus.*

Inſeſſus ad calculum.

℞. Saxifragiæ, Oenanthes, Helxines,
Maluæ, Altheæ ana M.j.
Cicerum rub. ʒ.ij.
Sem. Petroſelini, Lini,
Fœniculi ana ʒ.j.ß.
Coquantur in aqua iuſtæ quantitatis ad tertias pro inſeſſione. *Fuchſius.*

Alius ad calculum.

℞. Maluæ, Altheæ, Chamomillæ, Meliloti,
Parietariæ, Scolopendrij ana M.ij.
Rad. Maluæ ℔.ß.
Rad. Fœniculi ʒ.iij.
Sem. Lini ʒ.iij.
Fœnigræci ʒ.ij.
Rubeæ tinctorum ʒ.j.
Inciſa omnia, ſacculoque lineo indita, ad inſeſſum coquantur. *Andernacus.*

Alius ad calculum.

℞. Radicis Altheæ ʒ.iv.
Fol. Altheæ, Maluæ,
Parietariæ ana M.ij.
Rad. Nardi M.ß.
Origani, Calamenthi,
Betonicæ, Abrotani,
Artemiſiæ, Roriſmarini,
Petroſelini ana P.ij.
Sem. Lini, Fœnigræci, Aniſi,
Fœniculi ana ʒ.ij.
Furfuris craſſi P.iv.
Sacculo indita ex aqua communi coquantur, quãta ad inſeſſum ſufficere poterit. *Andernacus.*

Inſeſſus ad arenam, renumq; calculos.

℞. Raparum num.v.
Naſturtij aquatici, Polygoni ana M.iv.
Inciſa lineo ſacculo indantur, ac incoquantur aquæ, quantum ſatis eſt inſeſſui. Vtatur æger tempore paroxyſmi, & vbi ingens ſurget dolor. *Rulandus.*

Inſeſſus ad veſicæ calculum & ſtranguriam.

℞. Raphani num.x.
Incidantur, ſacculo imponantur, aquæ quanta neceſſaria eſt, incoquantur, vt fiat inſeſſus, cuius frequens ſit vſus.

DE INSESSIONIBVS dolorem mitigantibus.

Inſeſſus ad dolores colicos mitigandos, curandoſq;.

℞. Altheæ, Rutæ, Maioranæ,
Artemiſiæ ana M.ij.
Fol. Lauri ʒ.ij.ß.
Seminis Apij, Aniſi, Cumini ana ʒ.ij.
In aqua decoquantur, quanta ſolium dimidium repleat. *Andernacus.*

Inſeſſus ad colicam paſſionem, ventriq; torſiones.

℞. Florum Chamomillæ, Meliloti,
Anethi, ſem. Lini ana M.ß.
Menthæ, Calamenthi, Abſinthij, Pulegij,
Origani, Cumini, Granorum Iuniperi,
Baccarum Lauri ana M.j.
Spicæ M.ß.
Sulphuris viui ʒ.j.
Salis nitri ʒ.ß.
Sacculo indita coquantur in ſ.q aquæ fluuialis ad tertias, vt fiat inſeſſus, quo vtatur æger manè ac veſperi, & ſi opus ſit, noctu ac ſæpius, donec ex toto remittat dolor. *Rulandus.*

Inſeſſus ad colicum & nephriticum dolorem.

℞. Origani, Calaminthæ, Anethi,
Chamomillæ, Sinonis, Lauri ana M.iv.
Fœnigræci, Sem. Carui, Cumini,
Aniſi, Fœniculi ana ʒ.ij.
Baccarum Lauri ʒ.ß.
Quod ſi varij ſint affectus, eorumque cauſæ diuerſæ, plura medicamẽta inſtituto idonea adijcere licebit: vt ſi emollitione opus ſit, folia maluæ, altheę, parietarię, ac violarum addes. Sin autem inciſio quædam, aut meatuum apertio requiratur, radices aſparagi, ruſci, api, adiungentur. Ad veſicam calculoſam eiſdem vtendum, ita tamen vt ruta addatur. *Andernacus.*

Inſeſſus ad vteri dolores & præfocationes.

℞. Meliſſæ M.x.
Pulegij M.iv.
Roriſmarini M.iij.
Coquantur in ſ.q. aquæ fontanæ. Vſus eius eſt ante cibum manè atque veſperi. *Rulandus.*

DE

Unable to display this page

Humectantibus balneis admiſceātur decocta pe A
dum veruecis, & inteſtinorum: quamuis illa ad
emolliendum potius vſurpentur. *Rondeletius.*

DE BALNEIS Aſtringentibus.

Balneum ad iuuandum conceptum.

℞. Rad. Valerianæ ℔.j.ß.
Rad. Cyperi, Galangæ, Rad. Enulæ ana ℥.ij.
Fol. Lentiſci, Artemiſiæ, Calamenthi, B
Origani, Lauendulæ, Maioranæ,
Fol. Lauri ana M.iiij.
Summitatum Lentiſci, Myrti,
Cupreſſi ana M.ij.
Sem. Ameos, Lentiſci, Fœniculi ana ℥.j.ß.
Cort. Mal. granat. ℥.ij.
Aluminis ℥.ij.
Roſ. rub. Stœchados, Flor. Sampſuci ana P.iij.
Coquantur omnia in ſufficienti aquę quantita-
te, addendo vini rubri ſtyptici modicum: & vta- C
tur balneo. *Rondeletius.*

Balneum ad conceptum perutile, cale-faciens & roborans vterum.

℞. Artemiſiæ, Abſinthij, Leuiſtici, Auenæ,
Granorum Iuniperi, Origani, Chamomillæ,
ana M.ij.
Decoquantur hæc ſimul in aqua pluuiali, quan-
ta opus eſt. Inſideat in iſto balneo mulier ſteri-
lis, ſtatim poſt fluxum menſtruorum quotidie
bis, manè ſcilicet per horam, & tamdiu veſperi. D
idque continuet octo diebus, ac renouet tertio
quoque die. *Rulandus.*

Balneum ad inflammationem, cùm fluxus adeſt.

℞. Plantaginis, Polygoni, Fol. Rub. ana M.iij.
Malicorij ℥.ij.
Coquantur in aqua, quantum ad balneum ſatis
eſſe putas. *Andernacus.*

DE BALNEIS Emollientibus. E

Balneum emolliens.

R. Maluæ cum radicibus, Branchæ Vrſinæ,
Violariæ, ana M.iij.
Mercurialis, Parietariæ, Betæ ana M.ij.
Sem. Lini ℥.j.
Flor. Chamomillæ P.ij.
Fiat decoctio pro balneo, in quo æger bis quo- F
tidie natet ad horam vnam. Hoc balneum valet
etiam in affectibus cutis cruſtoſis, ſquamoſis,
ſiccis & ſqualidis. *Rondeletius.*

Balneum ad inflammationem & du-ritiem membrorum.

℞. Maluæ domeſticæ, ſylueſtris,
Meliloti ana M ij.
Seminis Lini ℥.iij.
Fœnigræci ℥.ij.
Ex his in aqua coctis balneum paratur. *Andern.*

DE BALNEIS Aperientibus.

Balneum menſtrua prouocans.

℞. Rad. Ireos ℔.ß.
Galangæ craſſæ, Rad. Rubiæ maior. ana ℥.ij.
Rad. Altheæ, Ciclaminis ana ℥.iij.
Artemiſiæ, Nepetæ, Matricariæ,
Origani, Mercurialis ana M iiij.
Pulegij, Pſyllij, Maioranæ,
Fol. Lauri ana M.ij.
Sem. Petroſelini, Seſeleos,
Ameos, Cinnamomi ana ℥ j.ß.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℥.iii.
Flor. Sampſuci, Anthos, Stœchados,
Cicerum rub. Sabinæ ana P iv.
Coquantur omnia in duabus partibus aquæ, &
vna vini albi: deinde ſedeat in balneo, frequen-
ter admouendo ventri inferiori plantas in præ-
dicto balneo decoctas. *Rondeletius.*

DE BALNEIS Abſtergentibus cutem.

Balneum primum, ad cutis affectus: hoc eſt, cruſtas & ſquamas duras emol-liens, & detergens.

℞. Maluæ cum rad. Branchæ vrſinæ,
Violariæ ana M iv.
Mercurialis, Parietariæ, Betæ ana M.ij.
Sem. Lini ℥.j.
Chamomillæ P.ij.
Decoquantur pro balneo, in quo bis quotidie
ſedeat ad horam vnam. *Rondeletius.*

Balneum ſecundum, cutis affectus de-tergens & exiccans.

℞. Rad. Bryoniæ, Lapathi acuti,
Cucumeris ſylueſtr. Ari, Serpentariæ ana ℔.j
Rad. Aſphodeli, vel Gentianę, & Squillę ℔.ß.
Saponariæ, Parietariæ, Abſinthij,
Scabioſæ, Fumariæ, Borraginis ana M.j.
Lupinorum, Fabarum ana ℥.ß.
Flor. Centaurij min. P.iij.
Roſarum P.ij.
Fiat decoctio ℔ balneo: de qua decoctione adde
plus vel minus, pro morbi natura, vel corporis
habitu & viribus, & diutius vtatur. *Rondeletius.*

Balneum tertium cutim detergens, ac leui-ter aſtringens ſeu corroborans.

℞. Fol. Myrti, vel Fol. Lentiſci, vel Plantaginis,
Tapſi barbati, Piloſellæ, Hippuris,
Polygoni ana M.ij.
Roſarum part. xx.
Rad. Iridis, Biſtortæ, Pentaphylli ana ℥.ij.
Fiat decoctio: in qua diſſolue
Salis communis ℔.iij.
Aluminis ℥.iiij.
Miſce, & fiat balneum tepidum, & ſpongijs no-uis detergatur diligenter. Ex lixiuio etiam fieri
poſſunt, modò non ſit nimis acre. Hoc autē bal-
neo

neo non vtendum, nisi prius materia per præcedentia balnea fuerit insensibiliter resoluta, vel enacuata. *Rondeletius.*

Balneum ad maiores cutis affectus.

℞. Rad. Lapathi acuti ℔.ij.
Rad. Enulæ ℔.ß
Fumariæ, Lupinorum, Borraginis, Bugloſſæ,
Parietariæ, Betæ, Saponariæ ana M.iv.
Sem. Cucurbitæ, Cucumeris,
Melonis, Citrulli ana ℥.ij.
Acetoſæ, Lapathi acuti,
Lentiginis aquaticæ ana M.ij.
Miſce ſimul, & pro balneo decoquantur: in quo potes addere farinæ fabarũ ℔.ij. Sedeat in hoc balneo æger.

Aliud ad idem.

℞. Rad. Bryonię, Cucumeris ſylueſtr. an. ℔.ß.
Rad. Aſphodeli ℥.iij.
Rad. Lapathi acuti, rad. Enulæ ana ℔.ß.
Mercurialis, Betæ cum rad. Saponariæ,
Parietariæ ana M.iij.
Lupinorum, Fumariæ ana M.ij.
Sem. Raphani ℥.j.
Sem. Melonum, Citrulli, Cucurbitæ,
Cucumeris ana ℥.j.ß.
Lumbricorum per media diſſectorum n.iv.
Fol. Senæ ℥.iij.
Fol. Borraginis, Violarũ, Bugloſſæ ana P.iij.
Reponantur omnia pro balneo, in quo diſſolue farinæ lupinorum, & ciceris rubr. ana ℔.ß. fiat balneum, vt dictum eſt. *Rondeletius.*

Aliud ad præduram prætumidamq́; ſcabiem.

℞. Rad. Bryoniæ, Cucumeris ſylueſtr. an. ℥.iij.
Rad. Altheæ, rad. Liliorum alb.
Rad. Lapathi acuti ana ℔.iij.
Rad. Serpentariæ, Haſtulæ regiæ ana ℥.ij.
Maluæ, Biſmaluæ, Branchæ vrſinę ana M.iv.
Lupinorum, Fumariæ, Lapathi acuti,
Saponarię, Acetoſę Endiuię, Cichorij an. M.j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℔.j.
Sem. Raphani ℥.j.
Sem. Cucurbitę, Melonum,
Citrulli, Cucumeris ana ℥.ij.
Flor. Chamomillæ, Meliloti ana P.ij.
Flor. Borraginis, Bugloſſæ, Nymphææ,
Hordei integri, Cicerum rubr. ana P.ij.
Miſce ſimul, & decoquantur in ſufficienti aquæ quantitate pro balneo, quo præſidio vtimur ad diſcutiendam ſcabiem cruſtoſam & contumacem, & emollienda tubercula elephanticorum, quibus tota cutis ſcatet. Poſt hoc balneum vtendum erit tertio balneo, ſuperius deſcripto in cutis affectibus. *Rondeletius.*

Balneum ad morbum Gallicum.

℞. Flor. Chamomillæ ana ℔.j.
Flor. Meliloti ana ℔.j.
Caudæ equinæ, Lauendulæ, Maluæ,
Ariſtolochiæ longæ, Centaureæ ana M.iij.
Fœnigræci P.iv.
Ligni Guaiaci, vel Iuniperini ℔.iij.
Bulliant in ſufficienti quãtitate aquę, ſecundũm artẽ, deinde colatur, vſuiq́; ſeruetur. Poſt egreſſum ſcabies abluatur mixtura præſcripta, ex oleo ligni, & aqua plantaginis facta. Et ſic æger ſanabitur, corpore priùs rectè purgato. *Rulandus.*

Balneum abſtergens, purgans, rarefaciens, digerens, pro leproſis.

℞. Bryoniæ, Cucumeris aſinini, Serpentariæ,
Enulæ ana ℔.ß. cum radicibus,
Lapathi acuti, Acetoſæ, Borraginis, Bugloſſæ,
Saponariæ ana M.iij. cum radicibus,
Fumariæ, Lupulorum, Endiuiæ,
Cichorij, Plantaginis ana M.iij.
Lupinorum, Cort. Fabarum,
Hordei integri ana P.ij.
Roſarum rubr. Flor. Nenupharis,
Trium flor. cordial.
Tamariſci ana M.iv.
Flor. Chamomillæ, Flor. Meliloti ana M.ij.
Fiat decoctio in aqua fontana & pluuiali, p balneo, quod ingrediatur manè ventriculo vacuo. Bis aut ter in ſecũda vice ſumat tabellam vnam Diamarg. frigid. ſuperbibendo ℥.ij. aquæ borraginis. Item à prandio ingrediatur longè à cibo. Continuis tribus diebus peragat idipſum. *Rondeletius.*

Balneum ad ſcabiem, lepram, vlcera, & omnia cutis vitia, expertum.

℞. Fol. Quercus, Piſorum ana M.x.
Coquantur in aqua fluuiali q.ſ. In hoc balneo inſideat æger quotidie manè & veſperi. Et quãdo egreditur, cutis infectiones penna in ſequẽti mixtura intincta lauentur, & per ſe ſiccentur:
℞. Aquæ Plantaginis ℔.j.ß.
Olei ligni Guaiaci ℥.ij.
Miſce. Vlcera verò Emplaſtro Diaſulphuris vinciantur. Hoc enim modo ſanaui omnẽ ſcabiem, vlcera quæcunque, ac lepram recentem, non ex parentibus contractam, cutisq́; vitia cuncta. Renouandum eſt autem tertio quoque die, vt reliquæ artificiales balneæ. *Rulandus.*

Balneum Theophraſti Paracelſi, certò ſanans (vt ipſemet edoctus experientia teſtatur) omnes morbos chirurgicos, eosq́; qui per cathartica, abſtinentiam, ſudationes, & balneas curari ſolent aut poſſunt.

℞. Aluminis ℔.x.
Salis ℔.xx.
Aceti ſtillatitij q.ſufficit.
Commiſceantur ſimul optimè, ſterq́ue per quatuor dies in infuſione, poſtea decoquatur ad cõſumptionem aceti. Cocta hæc maſſa, ſeu lapis, incoquatur in aqua pluuiali, quanta ſufficit, quoad oleoſitas quædam appareat. Deinceps

inſideat æger in hoc lauacro pro vulgati modo, & conſuetudine, nec vlla alia vtatur medicina.

DE BALNEIS DOlorem mitigantibus.

Balneum ad dolorem colicum.

℞. Rad. Altheæ ℔.ij.
Mercurialis, Parietariæ, Violariæ,
Branchæ vrſinæ ana M.j.
Origani, Calamenthi,
Pulegij, Rutæ ana M.iij.
Aniſi, Fœniculi, Petroſelini ana ℔.ß.
Flor. Anthos, Sampſuci,
Stœchados, Meliloti ana P.iij.
Cort. Citri ſicci ʒ.ij.
Lauendulæ, Fol. Lauri ana M.iij.

Decoquantur omnia in duabus partibus aquę, & vna vini. Quòd ſi vini maluatici copia ſupetit, illius modicum permiſceri poterit. *Rondeletius.*

Balneum ad dolorem nephriticum.

℞. Rad. Liliorum alb.
Biſmaluæ ana M.iiij.
Parietariæ, Saxifragiæ, Petroſelini.
Fœniculi marini, Fœnigræci ana M.ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℔.ß.
Milij Solis ʒ.ij.
Fol. Siſymbrij, Violariæ,
Borraginis, Bugloſſæ ana P.iiij.

Quibus addere potes
Rad. Raphani ʒ.iij.
Fol. Senecionis M.ij.
Flor. Chamomillæ,
Flor. Sambuci ana P.ij.ß.

Decoquantur omnia in ſufficienti aquæ quantitate: deinde permiſceantur vini albi ℔.iij. olei liliorum, & butyri ana ℔.iij. paretur balneum, in quo ſedeat æger, tantiſper dum vehementibus doloribus torquetur. Quo vti poſt alias euacuationes eſt ſaluberrimũ: & eo ipſo tempore, quo æger in balneo reſidet, potiones calculum frangentes exhiberi poſſunt. *Rondeletius.*

Balneum ad laſſitudinem.

℞. Hyſſopi, Origani, Pulegij,
Thymi, Saturęiæ ana M.ß.
Saluiæ, Fol. Lauri,
Roriſmarini, Chamæpityos,
Pyrethri ana M.ß.

Coquantur in aqua fontana, quãta ad balneum ſatis eſt. *Andernacus.*

Aliud balneum ad laſſitudinem.

℞. Origani, Pulegij,
Chamomillæ ana M.iij.
Saluiæ, Baccarum lauri ana M.ij.

Coquantur in aqua, quanta opus eſt. *Rulandus.*

Balneum ad dolorem.

℞. Raparum num. vj.
Rutæ M.v.
Salis M.iij.

Incoquantur ſimul in aqua, quanta fuerit opus. Inſideat æger manè ac veſperi, vbi non adeſt inflammatio. *Rulandus.*

Balneum ad podagram, chiragram, & ſciaticam.

℞. Salis ℔.ij.
Aluminis ℔.j.
Sulphuris viui ʒ.iij.
Baccarum lauri ℔.ß.

Bulliant ſimul in aquæ duobus ſextarijs. Atque ex hoc vnicuique balneo tertio quoque die renouando infundatur portio à ℔.ß. ad ℔.j. Ac inſideat in hoc lauacro æger quotidie per horam, manè & veſperi. *Rulandus.*

De Lotionibus, Sect. XVII.

PARTIVM quarundam fiunt ablutiones, quæ balnei vicem gerunt, videnturq; balnea particularia. Vnde lotiones

- Trunci: *videlicet*
  - Capitis: *vti*
    - Lotio *ad ſordes auferendas.*
    - Lotio *ad vlcera.*
    - Lotio *ad pediculos.*
    - Lotio *ad tingendos capillos.*
    - Lotio *ad alopeciam.*
    - Lixiuium *ad cerebrum memoriamq́ue.*
    - Aliud *in frigido affectu.*
    - Aliud.
    - Lixiuium *ad deſtillationem ſiſtendam, &c.*
  - Axillarum: *vt* Lotio *ad axillas.*
- Artuum: *ſcilicet*
  - Manuum: *vt* Lotio *ad manus.*
  - Pedum: *vti*
    - Lotio *ad ſomnum ciendum in febribus.*
    - Lotio *pedum polychriſtos.*
    - Lotio *ad podagram, &c.*

DE

DE LOTIONIBVS capitis.

Lotio ad sordes capitis auferendas.

Caput ad sordes auferendas lixiuio, ex cineribus sarmentorum facto lauatur, corpore recrementis vacuo, & manè ante cibum: sic tamen, vt statim caput abstergatur linteis calidis, & exiccetur: capilli si adsint, extricentur: non autem expectandum, donec caput, capillique per se exiccentur. *Andernacus.*

Lotio ad vlcera.

In capitis vlceribus lixiuijs desiccantibus vtimur: vt abrotani, betonicæ, &c. *Rondeletius.*

Lixiuium ad Achoras.

℞. Pisorum M iiij.
Decoquãtur in s.q. aquæ. Horum iuri admisceatur tantundem lixiuij fortis: & facta ebullitione reseruetur vsui. Caput eo lauetur quotidie ante cibum, & mox siccetur. *Rulandus.*

Aliud ad pediculos.

℞. Agarici ʒ.ß. Coquatur in lixiuij dulcis ℔. iij. Et ex ea irrigetur, aut lauetur caput in dies. Si vlceratæ capitis partes illinantur parum oleo Balsami, commoriuntur vno die omnes pediculi. *Idem.*

Lotio ad pediculos.

In pediculari morbo, amaris, vt lupinis, nitro, & fellibus, staphide agria, & ad vermes occidendos, & furfures detergẽdos, & pilos tingendos. In furfuribus, detergentibus: vt melle, siccis herbarum amararum, aut herbis ipsis decoctis, vt cicla, parietaria, saponalia. *Rondeletius.*

Lotio ad tingendos capillos.

Capillis tingendis palea auenæ vtimur, cortice & ligno berberis, & floribus geniſtæ, & hypetici. *Rondeletius.*

Lotio ad alopeciam.

Ad alopeciam fit ex alcyonio potentissimum lixiuium, quod siccat & digerit potenter, & morbum curat. *Rondeletius.*

Lixiuium ad melancholiam, insaniam ac vigilias.

℞. Maioranæ, Flor. Betonicæ,
Chamomillæ ana M.ß.
Condantur sacculo, & decoquantur in s.q. vini, quo crebrò lauetur caput. *Rulandus.*

Lixiuium roborans cerebrum, neruos, oculos, sensus & reliquos.

℞. Fol. Senæ ʒ.j.
Rosarum rubr. P.j.
Lauendulæ P.ij.
Fiat ex his decoctio in s.q. aquę, qua caput manè lauetur. *Rulandus.*

Lixiuium ad cerebrum memoriaḿ iuuandam.

℞. Chamomillæ, Saluiæ,
Origani, Betonicæ ana M.j.
Submittantur cineri in fundum, & lixiuiũ super fundatur, cum aqua pluuiali: & pridie quàm caput lauetur, madescat in eo sacculus lineus ex
Rosarum rubr. Maioranæ,
Lauendulæ, Rorismarini, Spicæ,
Betonicæ ana P.j. modicè incisorum,
Agarici ʒ.ij
Inter lauandum sapo odorus in pomi figuram (pomarium vocant) addatur. *Andernacus.*

Aliud lixiuium ad frigidos affectus.

℞. Saluiæ, Rorismarini, Origani,
Calaminthæ ana M.j.
Fol. Lauri M.ß.
Flor. Stœchados, Heliochrysi ana P.j.
Ex iure decocti caput irrigeť laueturq́;. *Andern.*

Aliud ad memoriam.

℞. Maioranæ, Rorismarini, Melissæ ana M.j.ß.
Fol. Lauri M.j.
Flor. Chamomillæ, Flor. Stœchados,
Pseudonardi, seu Lauendulæ ana P.ij.
Coquantur in lixiuio, sacculo condita horũ iure caput, manè ante cibum, corpore purgato, lauetur: mox siccetur contegaturq́;. *Andernacus.*

Aliud ad destillationem sistendam.

℞. Maioranæ, Betonicæ, Melissæ ana P.j.
Flor. Chamomillæ, Stœchados, Anthos,
Heliochrysi ana P.iij.
Nigellæ ʒ.ij.
Coquantur in lixiuio ex bucci cinere, & hoc caput rursum lauetur.

Lixiuium ad asthma, siccans & sistens destillationes ex capite ad subiectas partes.

℞. Saluiæ, Betonicæ. Hyssopi ana M.ß.
Flor. Chamomillæ, Rosarum rubr.
Granorum Myrti contus. ana M.j.
Bulliant in q.s. lixiuij dulcis, condita sacculo. Ex hoc caput singulis septimanis lauetur, semel aut bis ante cibum. *Rulandus.*

Lixiuium aquas ducens, quod in potu exhibetur.

℞. Cinerum Geniſtæ virgineæ,
Stipularum fabarum,
Vitis albas vuas proferentis ana M.j.
Vini Renensis ℔.iiij.
Ter cola per cineres. fiat lixiuium: adijce
Nucem myristicam num.j.
Cinnamomi ad eius pondus,
Baccarum Lauri num.vj.
Cymini Fœniculi,
Anisi ana ʒ.ij.
Crassè contusa sint semina, & adijce sacchari ʒ. iiij. ter die de hoc lixiuio bibat spacio mensiruo. *Leuiathan Rabi.*

DE LOTIONIBVS axillarum.

Lotio ad axillas.

Axillæ abluuntur lixiuio parato ex aſtringentibus, vt oleaſtro, lentiſco, additis quibuſdam odoratis conſtringentibus, vt roſis. *Rondeletius.*

DE LOTIONIBVS manuum.

Lotio ad manus.

Manus abluuntur aqua & ſaponeo odorato, vel aqua & medulla panis, vel aqua & furfure: additis quibuſdam odoratis, vt aqua roſarum, vel naphæ, vel oleo ſpicæ. Diuitum verò manus abluuntur aqua, cui aqua roſata moſchata fuerit permixta.

Lotio ad manus tempore peſtis præſeruationis cauſa.

℞. Rad. Angelicæ, Zedoariæ ana ℥.j.ß.
Caryophyllorum ʒ.ii.
Calami aromatici vulgaris ℥.ij.
Omnia macerentur in ℔.ß. aceti roſacei optimi poſtquam craſſiuſculè erunt contuſa. *Iohannes Bauhinus Iunior.*

DE PEDVM LOtionibus.

Lotio ad ſomnum.

℞. Maluarum, Lactucæ ana M.ij.
Capitum papauerum alborum num.x.
Corticum radicum Mandragoræ ℥.ß.
Fol. Meliſſæ ℥.ß.
Aquæ q.ſ.
Fiat decoctio ad quintæ vel ſextæ partis conſumptionem. Addi poterunt flores nymphææ, melioti: folia ſalicis, vitis, cucurbitæ, ſemen Anethi. *Heurnius.*

Lotio ad ſomnum ciendum in febribus.

℞. Maluæ recentis, Lactucæ,
Fol. Cucumeris,
Cucurbitarum, Violarum ana M.j.
Flor. Nenupharis,
Violarum ana P.j.
Fiat decoctio, qua abluantur pedes, cũ ibit dormitum: nec tergantur, aut panno humido inuoluantur. *Rondeletius.*

Lotio pedum polychriſtos.

℞. Chamomillæ, Roſarum rubr.
Betonicæ, Origani, Saluiæ,
Rutæ, Aſari ana M.j.
Condita facculo coquantur in lauacro pedum: vbi verò iam ſatis inferbuerint, ſextarius nitri, & ſalis P.j. addatur. Vtitor in ſeptimana ſemel vel bis, manè aut veſperi ante cibum, vel etiam ante ſomnum, in vſum adhibito. Capiti, pedibus, ſanguini, & omnibus neruis ſalubris multos morbos alioqui futuros arcet. *Andernacus.*

Lotio ad podagram.

In multis vſitata podagricis valdè profuit. Lixiuium ex fagi cineribus paratur, & ter aut quater colatur: deinde tantum vini admiſceatur: aluminis ℥.ij. adduntur: omnia in fictili vitreato coniuncta calefiunt ad ignem, ſed ita vt non efferueſcãt. Deinde transfunduntur in vas, in quo pedes conſiſtere poterunt: hi autem tam altè lauacro inſiſtent vt aqua ſupra talos excedat. Extrahit humidam pituitæ materiam in articulis hærentem: quam deinde linteo puro abſterges. Tam calidum autem erit lauacrum, quàm pedes ferre poſſint: manèq; & veſperi ante cibum adhiberi debet. Quin etiã cùm malum hoc acceſſionem minatur, & poſt ipſam vtile eſſe poteſt, idque in ſeptimana quater aut quinquies: ne deterreat te, ſi pedes tumidos, rubentesq; fieri conſpicias. *Andernacus.*

Lotio ad podagram, noſtra.

℞. Roſarum rubr. Balauſtiorum,
Flor. Myrti, Plantaginis,
Verbaſci, Fol. Lauri,
Origani, Pulegij,
Calamenthi, Saluiæ,
Thymi, Flor. Roriſmarini ana M.j.
Baccarum Iuniperi ℥.iij.
Aluminis rochæ,
Salis communis ana ℥.iij.
Bulliant omnia in aqua ſufficienti, fiatque lotio. In hac immorãdum ad horas duas vel tres. Continuetur autem triduum vel quatriduum manè ſtomacho ieiuno.

Lotio pedum ad dolores, & podagram.

℞. Salis M.iij.
Decoquantur in ſufficienti quantitate aquæ: eãque vtatur æger manè, ac veſperi ante cibum. Poſtea abſtergantur pedes linteo. *Rolandus.*

Alia ad laſſitudinem.

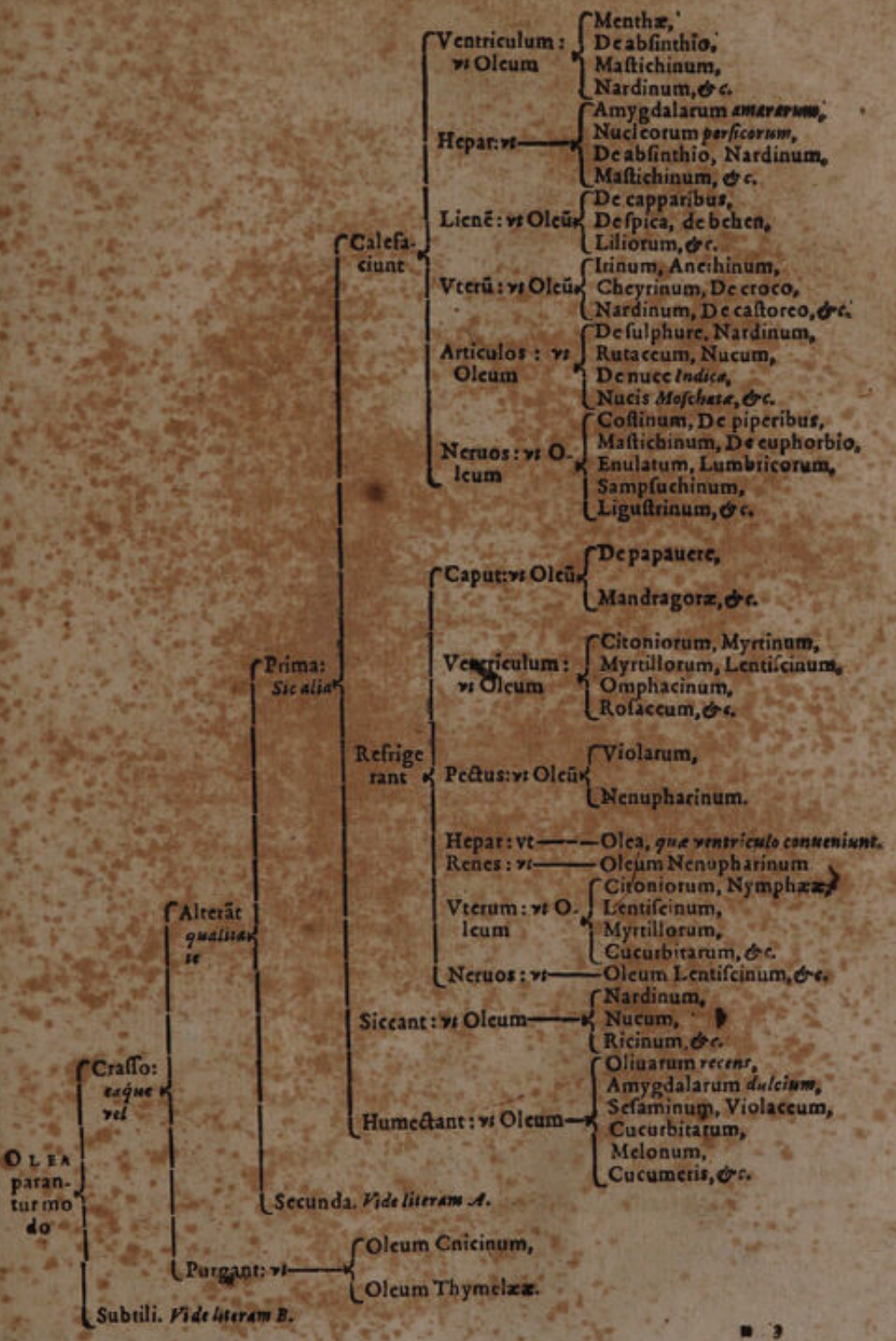
℞. Origani,
Pulegij ana M.j.ß.
Saluiæ M.j
Decoquãtur in aqua, quantum requiritur. Vſus eius eſto ante ſomnum. *Idem.*

Alia ad fœtorem pedum.

℞. Aluminis M.j.
Bulliat in ſufficienti quantitate aquæ: in qua vſque ad talos imittantur pedes manè atq; veſperi, & diu multumque fricentur, lauenturque.

DE

De Oleis, Sect. XVIII.

Unable to display this page

B Olea *præparata subtili modo, sunt olea destillata, ex rebus vel*

- Herbis.
- Floribus: *vt*— Oleum Spicæ.
- Fructibus: *vt* Oleum —
  - Ex baccis *iuniperi*,
  - Ex baccis *lauri*,
  - E' baccis *hederæ*,
  - E' nucleis *pineis*, E' cepa,
  - Ex nucibus *cupressi*.
- Seminibus: *vt* Oleum —
  - Anisi,
  - Fœniculi,
  - Cumini,
  - Petroselini,
  - Ex granis *ebuli*, &c.
- Lignis: *vt* Oleum ex ligno
  - Guaiaco, Iuniperi,
  - Fraxini,
  - Hederæ, &c.
- Corticibus: *vt* Oleum —
  - Cinnamomi,
  - Ex cort *mali aurantij*,
  - Ex cort. *nucum*, &c.
- Aromatibus: *vt* Oleum —
  - Caryophyllorum, Macis,
  - Nucis Moschatæ,
  - Maceris, Piperis, &c.
- Simplicibus: *scilicet*
  - Resinis: *vt* Oleum —
    - Masticis, Thuris,
    - Myrrhæ, Succini,
    - Caphuræ, Belzoinum,
    - Ammoniaci, Ladani,
    - Terebinthinæ, &c.
  - Liquoribus: —
    - Vino,
    - Aceto.
  - Metallicis: *vt* Oleum —
    - Auri, Argenti, Perlarum,
    - Coralliorum, Salis, Sulphuris,
    - Vitrioli, Tartari, Stibij,
    - Cupri, Aeris, Stanni,
    - Plumbi, Ferri,
    - Hydrargyri,
    - Lithargiri,
    - Auripigmenti, Talci,
    - Calcinum, De lateribus,
    - Crystallorum.
  - Animalibus: *& eorundē partibus: vt* Oleum
    - Ex sanguine
      - Humano,
      - Ceruino.
    - Ex ossibus *humanis*,
    - Ex maxillis *equorum*,
    - Ex cornibus *ceruinis*,
    - Ex caluaria *humana*,
    - Ex stercore *humano*,
    - Taxi, Castorei,
    - Ex melle, Scorpionum,
    - Ceræ, &c.
- Compositis: *vt* Balsama, &c.

DE OLEIS CRASSO modo paratis.

Oleorum officinariorum vera præparandi methodus.

℞. Oleum omphacinũ, quod ablue aqua communi diſtillata, ipſumque purificã in Bal. M. donec nullas amplius fæces ſeponat: deinde huius olei ſic præparati cape ℔.j. roſarum rubr. recent. vnguibus expurgatarum, & tritarum in marmore ℔.j.ß. indantur omnia in matratio vitreo benè obturato, vt putrefiant in fimo præparato, & calenti per xij. dies: pòſt expreſſis omnibus, & abiecto magmate, recentia & trita in marmore folia oleo reſeruato, denuò immittantur, ac in matratio obturato putrefiant, vt prius in putri vtero calido per xij. dies: idque reiterabis tertiò, vt perfectum & optimum oleum aſſequaris. Sic cætera olea refrigerantia pro topicis medicamentis optimè conficies. Sic olea cytoniorum, & myrtillorum, quæ refrigerant & aſtringunt, anoque, ventriculo, iecori, cerebro, & inteſtinis imbecillioribus accommoda ſunt. Eadem via olea Chamæmeli, & Liliorum, quæ neruos corroborant, modicè reſoluunt, & dolores apprimè ſedant, niſi quòd cum oleo dulci maturo præparato fiunt. Ex Mentha autem, Abſinthio, Nardo, Lentiſco, & reliquis, quæ modicè calefaciunt, ventriculum, & alias partes illita corroborant, concoctionemque iuuant, cum omphacino extrahitur eodem modo oleum: ſed prius præparatur, cum propria ipſorum aqua, & vino aſtringente, & ab omnibus fæcibus depurari debet in Balneo Mariæ per aliquot dies, vt dictum eſt. Quod ſi quis potentiùs per ipſa olea calefacere, attenuare, & digerere velit, ſumat æquas partes olei in Balneo M. depurati, & ſpiritus vini. Sic ex baccis Lauri, & ſimilibus, præſtantiora elicies olea, ſi per menſem in fimo calido omnia digerantur, deinde exprimantur, & ad vſus reſeruentur. Conferunt autem frigidis cerebri, & neruorum affectibus, flatuſque diſcutiunt. Præſtantiora autem multò omnia hæc calidæ qualitatis olea fient, ſi per ſe cum ſolo vini ſpiritu per Bal Mar. vaporoſum extrahantur, ſine olei additione. *Quercetanus.*

DE OLEIS CALEFACIENTIBUS ventriculum.

Oleum menthæ.

℞. Menthæ criſpæ ℥.iiij.
Olei omphacini ℔.j.

Macera & inſola per dies octo: mentham exemptam bene exprime, atque aliam recentem impone, vt ſuprà: atque ita tertiùm fac: cola, & ſerua. Nonnulli in tertia infuſione mentham relinquunt. * Ventriculum refrigeratum & imbecillum calefacit, firmat, nauſeam vomitumque reprimit, appetentiam excitat, coctionemque iuuat. *Innominatus.*

Oleum abſinthinum.

℞. Comarum abſinthij ℥.iiij.
Olei Omphacini ℔.j.

Inſolato in vaſe vitreo, abſinthiumque permutato ter, veluti de mentha in oleo menthæ dictum eſt. * Calefacit ac roborat ea quæ ſunt refrigerata, potiſſimùm verò ventriculum: excitat appetentiam, obſtructiones aufert, lumbricosque enecat. *Innominatus.*

Oleum maſtichinum.

℞. Olei roſati omphacini ℔.j.
Maſtiches ℥.iij.
Vini odoriferi ℥ iiij.

Omnia in vaſe vitreo impoſita coquantur in duplici vaſe ad vini conſumptionem. * Cerebrum, neruos, iuncturas, ventriculum, hepar, corroborat, tumores duros lenit, dolores ſedat. *Meſues.*

Oleum nardinum ſimplex.

℞. Nardi Indicæ ℥.iij.
Vini, Aquæ ana ℥.ij.ß.
Olei loti ℔.j.ß.

Minutim inciſam macera, & coquantur in duplici vaſe, donec vinum & aqua per vaporem reſoluantur: coletur deinde oleum, & reponatur. * Calfacit, tenuat, digerit, modicè adſtringit: proinde affectus omnes frigidos & flatulentos cerebri, ventriculi, hepatis, lienis, renum, veſicæ, vteri, magnoperè iuuat: naribus iniectũ caput purgat, corporis colorem & odorem commendat. *Meſues.*

Oleum nardinum compoſitum.

℞. Nardi Indicæ ℥.iij.
Maioranæ ℥.ij
Ligni aloes, Enulæ,
Folij Indi, vel macis,
Calami aromatici, Fol. Lauri, Cyperi,
Schœnanthi, Cardamomi ℥.j.ß.

Contundantur omnia leuiter: & illis adfunde

Vini, Aquæ ana quantũ ſufficit, id eſt vtriuſque circiter ℥.xiiij.
Olei loti ℔.vj.

Macerentur horis duodecim: deinde coquantur in duplici vaſe, ſecundùm artem. * Idem, quod præcedens, poteſt *Meſues.*

DE OLEIS EXCALEFACIENTIBUS hepar.

Oleum amygdalarum amararum.

℞. Amygdalarum amararum, ſiccarum non tamen rancidarum: contundantur minutiſſimè: poſtea in ſartagine aliquãtulum torrefacias, affuſo aquæ roſaceæ modico: poſtea prælo exprime. * Aperit oppilationes, & diſcutit ventoſitates & vapores: ſed potiſſimùm medetur ſurditati, ſibilo, & dolori aurium: lenit duritiem neruorum, & delet maculas facies. *Innominatus.*

Hepar quoque excalfaciunt, oleum abſinthinum, nardinum & maſtichinum: de quibus vide ſuprà.

Oleum

Oleum nucleorum Persicorum.

Oleum nucleorum Persicorum eodem modo fit, quo ex dulcibus amygdalis. Obstructa aperit, aurium, & sedis hæmorrhoidibus dolores ac tumores sanat, lumbricos necat. In renum affectibus iniectum & epotum valere asserit *Manardus*.

DE OLEIS EXCALEFACIENTIBUS LIENEM.

Oleum de Capparibus.

℞. Cort. radic. Capparis ʒ.j.
Cort. Tamarisci, Fol. Tamarisci,
Sem. Agni casti,
Ceterach, siue Asplenij, Cyperi ana ʒ.ij.
Rutæ ʒ.j.
Olei oliuarum ℔.j.
Aceti albi fortis, Vini albi ana ʒ.ij.

Trita leuiter coquantur in duplici vase, vsque ad vini consumptionem & aceti. * Ad duritiem, obstructionem, & dolorem splenis vtile est, & omnem eius ægritudinem. *Innominatus.*

Oleum de Beben.

Oleum de Ben, seu Balaninum, fit ex tuso, assatoque, affusa rosacea aqua, fructu isto. * Repurgat maculas, varos, lentigines, cicatricum nigritias, fucos, aluum soluit, sed ventriculo aduersatur: dolores aurium emendat. Item si sonant aures, vel strepitum aut sibilum edunt, cum adipe infusum auxiliatur. *Innominatus.*

Oleum Liliorum simplex.

℞. Flor. Liliorum alborum, abiecto quod croceum est, ʒ.iv.
Olei veteris ℔.j.

Fit, vt oleum menthæ: ter lilia renouanda sunt. * Calfacit, resoluit, ob id à frigore dolores thoracis, ventriculi, coli, vteri, renum, vesicæ sedat, lenit & coquit. *Innominatus.*

Oleum Liliorum compositum.

℞. Foliorum Liliorum alborum ʒ.ix.
Masticis, Calami aromatici,
Costi, Carpobalsami ana ʒ.ß.
Caryophyllorum,
Cinnamomi ana ʒ.ß.
Croci ʒ.iij.

Omnia, præter liliorum folia, aqua sufficiente viginti quatuor horis macerentur, deinde paululum coquantur, & additis lilijs, oleiq; veteris ℔.ij. aliquantulum bulliant: tunc omnia iniecta in vas vitreum insola dies quadraginta: pòst colatum & bene obstructũ reponatur. *Innominatus.*

Lienem quoq; excalfacit oleum Spicæ siue nardinum.

DE OLEIS EXCALEFACIENTIBUS VTERUM.

Oleum Irinum.

℞. Rad. Ireos ℔.j.
Florum eiusdem ℔.ij.
Macerentur in decoctione aliarum radicum Ireos, quantum sufficit.
Olei veteris ℔.ij.

In vase duplici coque, exprime, radices q; nouas, & flores immitte, coquantur denuò, & tertiùm: colatum seruato, & obturato. * Terget, tenuat, coquit, resoluit potenter: ob id à frigido dolores aurium, hepatis, splenis, vteri, articulorum sedat, phlegmonas coquendo suppurat, materias thoracis & pulmonis coquit: strumas dissipat, & alios tumores duros: spasmum emendat, & narium fœtorem. *Mesues.*

Oleum Irinum aliud.

℞. Olei veteris ℔.xiv.
Aquæ ℔.iv. ʒ.ij.
Rad. Iridis ℔.iij. ʒ.iv.
Flor. Liliorum alborum ʒ.xv.
Rad. Cyperi recent. ʒ.vj.
Rad. Helenij ʒ.iij.
Rad. Bugloss. ʒ.ij. (ʒ.j.
Cinnamomi, Nardi Indicæ, Asæ odoratæ ana

Contundantur radices, & aliæ species, & macerentur in oleo & aqua diebus quinq; ad solem, vel loco calido: postea in duplici vase coquito, donec aqua consumpta fuerit. Refrigerare finito, colato, exprimito, & reponito. * Vsurpatur ad diuturnum catarrhum, naribus illitum. Ozænas & putredines narium aufert, tinnitum aurium cũ aceto & ruta ex amygdalis amaris commixtum, & auribus iniectum tollit, asthmaticis gargarismo adhibito opitulatur: hæmorrhoides veteres inunctum siue colo iniectum educit. *Nicolaus.*

Oleum anethinum.

℞. Fol. & flor. Anethi contus. ʒ.iv.
Olei veteris ℔.j.

Macera ad solẽ, vel in loco aliquo, diebus quindecim: deinde in duplici vase coquito: & abiecto anetho, recens injcito, & iterum quindecim diebus macerato: postea simili modo coquito & exprimito, & tertiò recẽs anethum injice: macera, coque, & cola. * Sedat dolores, aperit poros, & resoluit vapores & apostemata, tumores & durities: mitigat dolores & rigores febrium, prouocat somnum & sudorem. *Innominatus.*

Oleum Cheyrinum.

* Oleum Cheyrinum fit ex leucoijs luteis, hoc est ex Cheyris citrinis, & oleo veteri claro, vt oleum Anethinum. * Dolores neruorum, aliarumque partium corporis mitigat, eaq; quæ in thorace, renibus, vesica & vtero sunt, discutit.

Oleum Crocinum.

℞. Croci ʒ.j. Myrrhæ puræ ʒ.ß.
Cardamomi ʒ.ix.
Calami aromatici ʒ.viij.

Infundantur medicinæ in aceto diebus quinq;, præter cardamomum. Die vj. proijciatur super ea cardamomum. Et dimittatur die vna. Deinde fundatur super ea olei ℔.j. ß. & coquatur igne:

lento vsque ad aceti consumptionem. Et sunt, qui loco aceti vinum ponunt. * Confert doloribus neruorum, & confortat eos, & lenit duritiem eorum: confert spasmo, & dolori matricis: coloremq; efficit bonum. *Mesues.*

Oleum de Castoreo.

℞. Castorei, Styracis calamitæ, Galbani,
Euphorbij, Casiæ ligneæ veræ, Croci,
Opopanacis, Carpobalsami,
Spicæ nardi Indicæ,
Costi ana ʒ.ij.
Cyperi, Schœnanthi, Piperis longi, nigri,
Sabinæ, Pyrethri ana ʒ.ij.ß.
Olei ℔.iv.
Vini ℔.ij.

Galbanum & opopanacem in vini parte seorsim dissolues: deinde reliqua omnia contusa cum oleo, & reliqua vini parte coques ad vini consumptionem in duplici vase: postea cola, & gummi dissoluta oleo adfundes, & iterum coques in duplici vase, ad consumptionem vini, & sæpius miscens repone. * Optimum est ad frigidos affectus partium omnium, præsertim neruosarum, medetur paralysi, spasmo, tetano: & sedat acerrimos rigores & frigora febrium, si spina dorsi liniatur. *Iacobus de Manlijs.*

DE OLEIS EXCALEFAcientibus articulos.

Oleum Sulphuris.

℞. Sulphuris flaui, Terebinthinæ ana ʒ.iij.
Olei rosacei ℔.j.
Vini boni ʒ.iij.

Coquantur igne lento, vsque ad vini consumptionem. * Extenuat & attrahit admodum: hydrargyron corpore demersum foras elicit, statim a balneis illitum: scabiem, lepras, & cutis fœditates sanat: morbo venereo commodè adhibetur: fistulis, & malignis oris vlceribus, aliarumq; partium vitijs primo aut secundo contactu prodest. *Brassauolus.*

Aliud ad Podagram.

℞. Sulphuris viui ℔.ij.
Vitellorum ouorum num.xxv.

Terantur simul, & ponantur in patella ferrea, & lento igne coquantur & quando incipit ardere, inclina patellam ferream ad alteram partem, & quod liquidius est, effluet. *Euonymus.*

Aliud oleum Sulphuris.

Accipe lixiuium forte clauellatum, aut etiam ex calce extincta confectum, ita vt ouum ei innatet. In hoc lixiuio decoquatur sulphur tandiu, quoad pinguedo in superficie lixiuij apparuerit, & fæces fundum petierint: tum despumando quasi, pinguedo auferatur. *Euonymus.*

Oleum Rutaceum.

℞. Rutæ recentis, incisæ & contusæ ʒ.iv.
Olei veteris clari ℔.j.

Macera ad solem, aut in loco calido aliquo diebus quindecim, deinde in duplici vase coquito, & abiecta ruta recentem iniicito, & iterum quin decim diebus macerato, postea simili modo coquito, & exprimito, & tertiò recētem rutam inijce, macera, coque, & cola. * Est calidum aperitiuum, resolutiuum, & mitigatiuum dolorum: calfacit renes, vesicam, matricem: & sedat dolores eorum, & maximè colicam, si venter vngatur, & fiat ex eo solo clyster: præterea opitulatur neruis, confert spasmo, & expellit frigidos humores. *Innominatus.*

Oleum Nucum.

Ex nucibus vetustis oleum prælo exprimitur, vt ex amygdalis. * Flatus crassos dissipat, tumores discutit, neruis attritis vel punctis, præsertim cum calce lota confert, scabiem emarginat. *Mesues.*

Oleum de nuce Indica.

Oleum ex nuce Indica, dolori neruorum confert, thoracem & pulmonem lenit, & inde claram vocem facit, impinguat etiam, & sperma auget. *Mesues.*

Oleum nucis Moschatæ.

℞. Nucum moschatarum ℔.j.

Contunde crassè, easq; ita contusas illiga arctè panno lineo, eumque in vase vitreato appende: quod demittatur seu demergatur in ahenum fer uētis aquæ, vnde percalefiat aroma: deinde prælo subiectum fortiter exprime. nam hoc pacto copiosius emanat oleum. * Extrinsecus lentis aut pisæ instar ori ventriculi inunctum, mirificè ipsum corroborat. *Coloniensis.*

Alius modus.

Quidam nucem moschatam, macem vel crocum, vel caryophyllos crassum in puluerem redigunt, & aqua vitæ aspergūt, diu balneo in longo vase coquunt: setaceo excepta laminis calidis exprimunt. *Heurnius.*

Oleum ex Beniouino.

℞. Beniouini quantum voles, maceretur balneo cum oleo ex nucleis ceraſorum: deinde misce ambram, muscum & zibettam, ferreis laminis candentib. binis exprime: hoc est oleum quo chirothecæ imbuuntur. *Heurnius.*

DE OLEIS EXCALEFAcientibus neruos.

Oleum Costinum.

℞. Costi amari ʒ.ij.
Cassiæ ligneæ veræ ʒ.j.
Summitatum Sampsuchi ʒ.viij.
Vini, quantum sufficit.
Olei oliuarum, vel Sesamini ℔.iij.

Trita macerentur biduo: deinde coquantur in duplici vase, ad consumptionem vini. * Calfacit, obstructa aperit, neruosum genus roborat, vt neruos, musculos, tendones, ligamenta, ventriculum: præter hæc, hepar & capillos: canitiem ob id moratur, & corporis colorem ac odorem commendat. *Mesues.*

Oleum

Oleum de Piperibus.

℞. Piperis longi nigri, albi, ana ʒ.iii.
Myrobalanorum Chebulorum, Belliricorum,
Emblicorum Indorum ana ʒ.v.
Radicum Apij Fœniculi ana ʒ.iij.ß.
Sagapeni, Opopanacis, Hyoscyami albi ana
Turbith ʒ.i. (ʒ.ij.ß.
Zingiberis ʒ.iij.
Surculorum hyssopi, Rutæ viridis ana M.i.
Coquantur secundùm artem in aquæ quantitate sufficienti ad tertias. Colaturæ adde olei de Cherua ℔. ij. & iterum coque ad consumptionem. * Iuuat morbos neruorum frigidos, vt paralysim, spasmum, spasmum cynicum, tremorẽ, epilepsiam: ad hæc ischiadem, & cæteras arthritidis differentias, & vteri, coli renum, vesicæ affectus frigidos, quia calefacit, tenuat, terget: ob id obstructiones aperit, calculum frangit. *Mesues.*

Oleum Piperis, nostrum.

℞. Piperis Indici, contriti, Olei communis, vel amygd. dulcium ana q.s. est.
Misceantur, & digerantur in loco aliquo calido per menses duos. * Partibus refrigeratis mirum in modum conducit.

Oleum de Euphorbio.

℞. Euphorbij ʒ.ß.
Olei Cheyrini ʒ.v.
Vini odoriferi ʒ.v.
Coque secundùm artem, vsque ad consumptionem vini. * Iuuat maximè frigidos cerebri & neruorum affectus, cephalalgiam, hemicraniã, lethargum, naribus immissum: articulorum quo que, & hepatis, & splenis dolores illitum iuuat. *Mesues.*

Oleum Enulatum.

℞. Rad. Enulæ contusarum, Succi eiusdem,
Olei sesamini ana ℔.ß.
Vini odoriferi ʒ iij.
Fiat, vt oleum myrtinum. * Calfacit, tenuat, digerit, ob id affectibus neruorum, vteri, & vesicæ frigidis prodest, & febrium rigori, ac colo à flatibus dolenti. *Mesues.*

Oleum Lumbricorum.

℞. Lumbricorum terrestrium ℔.ß.
Probè lauentur in vino: deinde immittantur in
Olei rosati omphacini ℔.ij.
Vini ʒ.ij.
Coquantur in duplici vase ad vini consumptionem: colatũ repone. * Neruos infrigidatos confortat, & vtile est doloribus iuncturarum.

Oleum Sampsuchinum.

℞. Fol. Sampsuchi, id est Maioranæ M.iv.
Serpilli M.ij. Foliorum Myrti M.j.
Abrotani, Sisymbrij, seu Menthæ aquaticæ ana M.ß.
Cassiæ lignææ veræ ʒ.ij.
Olei omphacini quantum sufficit.
Concidito, & contundito omnia, & impone in vitreum vas, & insola diebus octo: postea exprime, & alias species infunde: coque rursus, & tertiùm idem facito: deinde colatũ repone. * Lassitudini vtile est, & morbis cerebri & neruorum frigidis prodest: ob id spinæ in balneo inunctũ, paralysin iuuat, & spasmum cynicum, vulgò torturam oris, naribus iniectum: vt auribus immissum, à flatu tinnitum dissipat, menses ciet, morsui scorpionis prodest.

Oleum Ligustrinum, siue de Alcanna, siue Cyprinum.

℞. Florum Ligustri ʒ.iv.
Olei veteris ʒ.x.
Macera & insola per octo dies. Flores ligustri exemptos bene exprime, atque alios impone, vt suprà: atque ita tertiùm fac, cola, & serua. * Partes neruosas roborat: capillos à canicie vindicat. *Mesues.*

Oleum, ad grauitatem auditus, nostrum.

℞. Rutæ, maioranæ, hellebori albi ana part. j.
Olei scyllini, olei de colocynthide ana q.s.
Vini q.s.
Misceantur & coquantur, vsque ad consumptionem vini. Vtere euacuato prius corpore.

Oleum Regis Dauid.

℞. Bdellij ʒ.x.
Ammoniaci, Serapini, Opopanacis,
Carpobalsami, Opij, Polypodij,
Hellebori albi, Zarur, Feliemati, Cassiæ,
Amygdal. amar. ana ʒ.vj.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Zingiberis, Galangæ, Cinnamomi,
Ladani, Castorei ana ʒ.iij.
Kesile. Sem. hyoscyami albi. Seseleos,
Olibani Nigellæ, Sem. Erucæ,
Sem. porri, Ameos, Costi ana ʒ v.
Cyperi, Gran. Harmel, Gran. myrti,
Gran. viridiũ, Gran. alkerua, Sãpsuchi ana ʒ.ß.
Eupatorij, Vsneæ ana ʒ.v.
Terantur contritione grossa, & proijciantur in vase & fundantur super eas ℔.vj. succi caulis, & decoquantur igne leui, donec redeat ad ℔.ij. & remoueatur ab igne, & colatur & exprimatur ita, vt non remaneat in eo aliquid de virtutibus harum medicinarum, & reducatur ad vas, & fundatur super ipsum
Olei oliuarum ℔ vj.
Butyri vaccini, Olei arazaki,
Olei de kerua ana ʒ.x.
Olei addemest, decocti cum speciebus (& affertur hoc oleum de Aegypto) ʒ.x.
Farinæ amygdal. amar. ʒ.ij.
Granorum Lauri, Pinearum ana ʒ.vj.
Olei de Lilio, Olei de eruca ana ʒ.v.
Gran. viridium ʒ x.
Olei Sesamini, aut arazaki, in quo decoctæ sunt rutæ ʒ.iij.
Vsneæ ʒ.iij.
Olei de Alkanna ʒ.v.
Mellis anacardi ʒ.iij.
Et addãtur super olea in vase, & dissoluatur cum

pauco illius aquæ de Sagzenea ʒ.x. Decoquantur lento igne, donec remaneat aquæ quantitas ſacraiati j. & auferatur ab igne, & coletur cum mantili ſpiſſo, & reducatur ad vas, & proijciatur
Ammoniaci ʒ.x.
Mellis ʒ.x.
Et ponatur ſupra prunas, donec liquefiat, & miſceantur cum eo
Styracis liquidæ, Naphthæ albæ, Olei balſami ana ʒ.x.
Ponantur in ampulla, optimè obturata. Doſis eius à quarta ʒ.j. vſque ad aur.j. cum aqua ciceris tepida. Eſt iuuatiuum ad paralyſin, torturam, podagram, tremorem, ad dolores iuncturarum, & dorſi, fiſtulas, hæmorrhoidas, colicam, & elephantiam. *Auicenna.*

DE OLEIS REFRIGERANTIBUS CAPUT.

Oleum de Papauere.

℞. Capitum Papaueris,
Fol. Papaueris,
Flor. Papaueris ana partes æquales,
Olei quantum ſufficit.
Inſola in vaſe vitreo per octiduum: deinde cola, & noua rurſus immitte: idem tertiò facito: poſtremò colatum repone. * Intemperiē calidam ſanat, & inde ortum dolorem: ſomnum quoque conciliat. *Meſues.*

Aliter.

E ſemine vtriuſque papaueris, tam albi quàm nigri, exprimitur oleum eodem modo quo ex Amygdalis, Balano Myrepſica & Cherua. * Impinguat, aſperam arteriam lenit, febrium ardorem mitigat, & inſomnium. *Meſues.*

Oleum Mandragoræ.

℞. Olei communis ℔.ii.
Succi pomorum Mandragoræ ʒ.iv.
Succi Hyoſcyami albi ʒ.vj.
Succi capitum Papaueris nigri ʒ.iij.
Succi Violarum, ſucci Cicutæ ana ʒ.j.
Opij, Styracis calamitæ ana ʒ.ß.
Succi cum oleo decem diebus ad ſolem macerentur, deinde coquantur in duplici vaſe ad ſuccorum conſumptionem: cola, & opium cum ſtyrace diſſolutum cum pauculo oleo probè miſceto, & repone. * Ad nimios capitis dolores valet, & phreneticis, malè dormientibus, fronti illitum & naribus iniectum, vehementer opitulatur: pulſibus brachiorum & plantis pedum illitum, quocunq; modo vigilijs fatigatum, celerrimè obdormiſcere facit. *Nicolaus.*

ANNOTATIO.

Quia non habentur apud nos Mandragoræ poma, ergo loco ſucci Mandragoræ pomorum, accipienda eſt corticum rad. Mandragoræ lib. j. qui contundendi & coquendi in aqua ſufficienti, & colato decocto, reliqua addenda.

Oleum Mandragoræ, aliter.

℞. Olei ℔.v.
Succi malorum Mandragoræ ʒ.viij.
Succi capitum Papaueris ʒ.vj.
Succi Hyoſcyami albi ʒ.iv.
Succi Violarum, Cicutæ ana ʒ.ij.
Opij, Styracis ana ʒ j.
Eodem modo, quo præcedens, conficitur. *Nicolaus Alexandrinus.*

DE OLEIS REFRIGERANTIBUS CORROBORANTIBUSQ; VENTRICULUM.

Oleum Cytoniorum.

℞. Cytoniorum præmaturorum cum cortice, Succi Cytoniorum ana ʒ.vj.
Olei oliuarum immaturarum ℔.iij.
Omnia in vas vitreum obturatum immittito, & dieb. quindecim inſolato deinde horis quatuor coquito in duplici vaſe. Cola, & exprime: in expreſſione caro & ſuccus mutetur rurſum inſoletur, coquatur, & exprimatur, vt diximus: tertiùm ſic facito: poſtremò colatum reconde, ne perſpiret. * Refrigerat, adſtringit: ob id ventrem totum inferiorem, & neruos laxiores cogendo roborat, ſudores immodicos ſiſtit. *Meſues.*

Oleum Myrtinum.

℞. Foliorum Myrti ʒ.iv.
Olei Omphacini ℔.j.
Macera ad ſolem, aut in loco aliquo calido diebus octo, deinde in duplici vaſe coquito, & abiectis foliis, recentia injicito, & iterum diebus octo macerato, poſtea ſimili modo coquito, & exprimito, & tertiò recentia myrti folia injice, macera, coque, & cola. * Cerebrum, neruos, cor, & ventriculum roborat. *Actuarius.*

Oleum Myrtinum aliter.

℞. Succi foliorum Myrti ℔.j.
Olei communis ℔.ij.
Coquantur in duplici vaſe ad ſucci conſumptionem: & adde
Ladani ʒ.j.
Miſce, & repone. * Idem, quod præcedens, poteſt. *Meſues.*

Oleum Myrtillorum.

Oleum Myrtillorum fit ex myrtillis, hoc eſt, baccis veræ myrti, & oleo Omphacino, eodem modo, quo myrtinum. * Refrigerat & adſtringit, ideoque cœliacis affectibus ſubuenit: ſanat igne ambuſta: puſtulas erumpentes illitu emendat: attritus hyeme concitatos, & intertrigines illitum corrigit: ſedis rimas, condylomata, laxatos artus perſanat, & ſudores coercet.

Oleum Lentiſcinum.

℞. Racemoſas lentiſci baccas, à putaminibus cunctis expurgatas, quot voles: permittito aliquot diebus ſimul flacceſcere: deinde magnum in ahenum collocato, affuſa aqua: & igni tandiu feruere ſinito, donec baccæ dehiſcant: demum eas extrahito & ſaccis includito, præloq; ſubijcito, expreſſumq; oleum aſſeruato. * Oculorum aciem

Unable to display this page

Oleum Amygdalarum dulcium.

℞. Amygdalarum dulcium ſiccarum, non tamen rancidarum, quantum voles: contundantur minutiſſimè: poſtea in ſartagine aliquantulum torrefacias affuſo aquæ roſaceæ modico, poſtea prælo exprime. * Lenit aſperitates pectoris, gutturis & pulmonis, duritiem & ſiccitatem iuncturarum: eſt ſuaue in cibis, & cõfert hecticis & phthiſicis: impinguat, auget ſperma, ſedat tuſſim, & ardorem vrinæ, veſicę, & vuluæ excoriatæ, cum fiſtula iniectum.

Oleum Seſaminum.

Oleum Seſaminum extrahitur, vt Amygdalinum, niſi quòd prius ſemen excorticandum ſit eſt. Id ſemen ab excrementis purgatum, aqua parum ſalſa irrigetur, manibus fricetur: iterum irrigetur, donec madefiat: ſiccetur modicè, aſſetur, ſacculo aſpero multum diuq; confricãdo excorticetur, corticibus expurgetur, molatur in farinam, oleum exprimatur, vt ex amygdalis. Ex eodem ſemine non excorticato, ſed aſſato & molito in farinam, oleum quoq; extrahitur, vt prius. * Impinguat, ſemen auget, aſperam arteriam lenit, & vocem ob id claram reddit: multorũ præterea oleorum aliorum eſt materia. *Meſues.*

De oleo Melonum & Cucumeris.

Hoc oleum ex ſemine exprimitur, vt ſeſaminum, &c * Refrigerat atq; humectat. *Meſues.*

HVMECTANT quoq; oleum Violaceum, Cucurbitarum, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS ASTRINgentibus.

Oleum Oenanthinum.

Oenanthe è labruſca, optimè olẽs poſtquam emarcuit, deiecta in omphacinum oleum mouetur, voluiturque: & cùm biduo manſerit, exprimitur, & reconditur. * Aſtringit, proximum roſaceo effectum præbens: ſed aluum non reſoluit, aut mollit. Probatiſſimum eſt, quod odore Oenanthen reddit. *Dioſcor.*

ASTRINGVNT quoq; oleum Abſinthinum, Menthæ, Lentiſcinum, Maſtichinum, Myrtinum, Myrtillorum, &c. de quib. vide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS EMOLlientibus.

Oleum Lini.

Oleum Lini fit, vt oleum Seſami: ſed lini ſemẽ non excorticatur. Paratur hodie à candelarijs & oleartijs molitoribus, non à pharmacopolis. * Spaſmo, duritiei neruorum & iunctuarum, hemorrhoidibus, ſedis phlegmonis & rimis confert, ac dolori pulſatorio. Pleuritidi, tuſſi & diſpnœæ medetur, ſi tres aut quatuor vnciæ bibantur. *Meſues.*

Oleum Narciſſinum.

Oleum Narciſſinum fit, primo vere ex recentibus floribus narciſſi, vt Roſaceum, vel oleum Menthæ. * Valet ad emolliendas vuluæ duritias, præcluſiones que: ſed capitis dolores facit. *Dioſcorides.*

Oleum ex Styrace.

℞. Styracis ℥ iij.
Olei communis ℔. j.
Vini quantum ſufficit.
Coque in duplici vaſe ad vini conſumptionem. * Calfacit: ob id confert dolentibus à frigore renibus, veſicæ, vtero, neruis, muſculis, tendonibus, iuncturis.

DE OLEIS LAXANtibus.

Oleum Iaſminum.

Oleum Iaſminum, quod Arabes vocant Ieſeminum, & oleum de Zambach, fit ex floribus Iaſminis ſiue Ieſeminis ſiue Zambachi, & oleo veteri claro, vt oleum Roſaceum, vel Menthæ. * Opitulatur corporibus, quæ calfactionem laxationemq; deſiderant.

LAXANT quoq; oleum Amygdalarum dulcium, Oliuarum, Seſaminum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS RAREFAcientibus.

Oleum Chamæmelinum.

℞. Flor. Chamæmeli, dẽptis folijs albis ℥. iv.
Olei oliuarum ℔. ij. ß.
Siccentur flores in vmbra horis vigintiquatuor, deinde immitte cum oleo in vas vitreum anguſti oris, bene obturatum, & quadraginta dies inſolato. * Initio colici, arthritici, & aliorum dolorum, præſtantiſſimum eſt: parum enim repellit, & modicè digerit. Aperit poros, reſoluit vapores, ſiſtit fluentes humores, corrigit malas qualitates, confert neruis, & membris neruoſis. *Paulus.*

RAREFACIT quoq; oleum Anethinum, &c. de quo vide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS DIGErentibus.

Digerunt oleum Amygdalarum amararum, Nucum, Oliuarum antiquum, Rutaceum, &c de quibus vide ſuprà ſuo loco.

DE OLEIS DETERgentibus.

Oleum de Myrrha.

℞. Oua per decoctionem indurata num. x & ſcindantur per medium, & vitellum extrahe: & eius loco impone myrrham, quantum eſt medietas vitelli, aut minus. Tum rurſus duas partes oui coniunge, & pone in vaſe vitreato, & reconde in cella vinaria, & ibidẽ permitte per dies quindecim, aut plus: & exibit liquor, quem ſerua in vaſe vitreo, pro inunctione. * Virtutes habet balſami: nam conſeruat & tuetur à putrefactione

ctione omnia ea, quæ ei imponuntur. similiter faciei inunctum, pulcherrimam conseruat, & faciem iuuenilem conciliat, vulnera citissimè consolidat, &c. *Euonymus.*

Oleum Tartari.

℞. Tartari puri ℔.iv.

Pone in ollam, & vre in fornace cum lateribus, aut tegulis, aut fictilibus, vel per se, donec omnino excandescat tartarum. Postea impone in sacculum laneo panno factum, & suspende in cellario: tum destillabit ex eo clarus quidã liquor, quem repone. * Valet ad faciem detergendam, & erugandam.

Oleum frumenti.

Frumento inter laminas ferreas modicè candentes presso, oleum excipitur: vel triticum cortice detractum, in vase duplici destillatur. * Cutem impetigine & asperitate infectam sanat. *Mesues.*

Oleum Ouorum.

℞. Oua recentia num.c.

Coquito, donec penitùs indurentur. Postea vitellos eorum exime, & comminutos assa in sartagine, donec ruffescant, & pinguedinem quandam remittant: deinde offam feruentem inde in sacculum pilis contextum, & exprime, quodque expressum fuerit oleum, repone. * Experientia plurima probatum est, cutim expurgare, impetiginem, serpiginem, & alia cutis vitia persanare, capillos regignere, & vlcera maligna & fistulosa curare.

Oleum Sambucinum.

℞. Olei veteris ℔.j.

Florum Sambuci ℥.iv.

Fit, vt oleum Rosatum, ter Flores innouando. * Lenit, abstergit, & mundificat cutim, medetur icteritiæ, & maximè hepati infirmo, obstructo: & plurimum confert doloribus iuncturarum.

Oleum Raphaninum.

Oleum Raphaninum, è raphani semine fieri solet, cæterorum more. * Phthiriases mala valetudine contractas tollit: scabritias cutis in facie emendat. *Dioscor.*

Oleum Gentianæ, nostrum.

℞. Pulu. rad Gentianæ, Olei communis ana q.s. est. Macerentur in loco calido per mensem: deinde exprimatur oleum. Vermes necat, atque educit. Sic quoque oleum scyllinum & de colocynthide parari poterit.

DETERGVNT quoq; oleum Balaninum, siue oleum de Been, Ricinum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

Oleum ad Scabiem expertum.

℞. Succi Oleandri ℔.j.

Olei rosati ℔.ß.

Sulphuris puluerizati ℥.j.

Bulliant lentè, donec oleum remaneat, & colatur, & reseruetur. Curat scabiem & pruritum. *Arnoldus Villanouanus.*

DE OLEIS GLVTInantibus.

Oleum Nicotianæ.

℞. Succi Nicotianæ, Olei communis ana ℔.j. Misceantur, & coquantur vsq; ad succi consumptionem. * Scabiei, vulneribus & vlceribus confert, dolorem capitis aufert.

Oleum Balsaminæ.

Fructus Balsaminæ, exempto semine, insolantur diu in oleo Omphacino, aut macerantur eodem Oleo in balneo calentis aquæ, aut equino calente fimo: fitq; inde oleum. * Oleum hoc est præstantissimum ad arcendas vulnerum, mamillarumq; inflammationes, doloresq; mulcẽdos. Valet idem ad exulceratos, inflammatosq; vteros siphone iniectum. Doloribus hæmorrhoidum mirè auxiliatur: in quem vsum macerantur fructus oleo amygdalino dulci, aut è semine lini expresso, addita ad vnamquamq; olei libram, liquidę vernicis vncia. Medetur hoc ambustis tam igne, quàm aqua. Punctis, sauciatisq; neruis vtiliter illinitur: quin & vulnerũ cicatrices tum attenuat, tum etiam prorsus delet. *Matthiolus.*

Oleum Liquidambar.

Liquidambar ex America Hispalim aduehitur subrufi coloris, cuius mirabiles prædicant effectus in omnibus vteri morbis: eius sanè odoris ferè, qui styracis odorem æmuletur. Id verò ex eo liquore exprimitur, quem de Ocosotl arbore stillare, Mexicana historia tradit in hũc modum. Inter arbores Mexicanas memoratur & Ocosotl arbor prægrandis, & venusta, foliis hederæ similibus. Huius liquor quem Liquidambar vocant, vulnera curat, atq; cum corticis ipsius polline permixtus, elegans, odoratumq; suffimentum præbet. *Carolus Clusius.*

Balsamum.

LAVDATISSIMVS ille liquor, qui ob excellentes, & mirabiles effectus, Balsamum, ad veri Balsami (quod in Aegypto nascebatur) imitationem, nuncupatur, in Hispania noua elicitur ex arbore Punica malo maiore, cuius folia vrticæ similia, serrata & tenuia sunt, Indi Xilo (Gomora Zilo) vocant. Fit autem duob. modis. Vno, multis incisuris vulnerato arboris cortice, qui tenuis est, è quib. liquor emanat, tenax, subalbidus, excellentissimus, & perfectissimus, sed adeò pauca quantitate, vt ad nos non inferatur. Altero, Indis admodum familiari, in eliciendis succis ex quauis arbore Ramos, atq; etiam truncos arboris assulatim, & minutim concisos, in lebetem amplissimum inijciunt, multa desuper affusa aqua, bulliunt omnia ac feruent, quantũ satis esse putant, igne sublato frigescere sinunt, & conchylijs oleũ supernatans colligunt. Id verò est, quod in has regiones aduehitur, & quo vulgò vtimur, colore ex nigro rubente, odoris suauissimi. Vasculis argenteis, vitreis, stanneis, aut fictilib. vitratis asseruatur, aliam omnem materiem penetrans. In

medicina huius vſus receptus eſt, nõ nuperrimè, ſed ſtatim eo ferè tempore, quo Hiſpania noua nobis patefacta eſt: nam cùm Hiſpani Indos ſua vulnera hoc ſucco glutinare animaduerterent, illos ſtatim imitari cœperũt. Cùm primùm in Hiſpaniam allatum eſt, ob eius inſignes facultates magna fuit, vt decet, æſtimatione: eius vncia nũc viginti nunc decem ducatis æſtimabatur: at nũc temporis eius libra non pluris, quàm tribus aut quatuor ducatis æſtimari ſolet. Romã primùm delatum, eius vncia centũ ducatis vænijt: poſtea, tanta eius quantitate illata, vileſcere cœpit, & etiam gratis quodammodo dari, vt ſolet in rerum abundantia ſiue raritate plerumque contingere. Nam cùm magno væniret, omnes eius virtutes admirabantur, atq; requirebant: poſtquàm verò eius imminutũ eſt precium, non æſtimatur, cùm tamen idem Balſamum ſit, quod fuit, cùm centũ ducatis vncia vẽderetur. Et ſanè, licet nihil aliud nobis intuliſſent Indiæ, quàm hoc mirabile Balſamum, Hiſpanorum tamẽ labor in illis inueſtigandis, non inutilis exiſtimãdus eſt: etenim iam multis annis perijt id Balſamum, quod in Aegypto naſci ſolebat, nec vſquam gentium ampliùs inuenitur: idcirco nobis Deus Opt. Max. eius loco Balſamum nouæ Hiſpaniæ dedit, quod meo iudicio inferius non eſt Aegyptiaco, ſi mirabiles eius effectus & vtilitates conſideremus. Trifariã verò in medicum vſum recipitur: nam aut interiùs aſſumitur, aut exteriùs inducitur, aut medicamentis Chirurgicis admiſcetur. Intus aſſumptum mane ieiuno ventriculo aſthmaticis vtile eſt, & veſicæ doloribus: menſes etiam ciet, vt & peſſi modo ſubditum. Eius quatuor aut quinq; guttulæ, vino aut aquã roſacea in cochleari exceptæ, & diluculo ſenſim in guttur inſtillatæ, ſic vt linguam non contingant (nam Balſami ſapor diutius in ore hærens forſitan nauſeã etiam moueret) veteres ſtomachi dolores finiunt, eumque roborant, coloremque commendant, & anhelitum. Iocineri prodeit, obſtructiones aperit atq; iuuentam conſeruat. Magnæ exiſtimationis vir mihi probè notus, ab eius vſu nullos dolores ſenſit, & tametſi ſenex, tam validus eſt, vt iuuenis videatur. Phthiſicos leuat, & ſterilium vterũ expurgat, peſſi modo adhibitum. Foris, calidum cum plumula illitum, omnes cruciatus ex humoribus frigidis proueniẽtes, tollit, præſertim ſi linteum Balſamo delibutum adponatur. Tumores œdematodes diſcutit, & abſumit: quamlibet corporis partem roborat. Capiti illitum, cerebrum reficit, & fouet, omnemque humorem noxium abſumendo, dolores tollit. Paralyticis ſuccurrit, cerebro, ceruice, ſpina & ea parte, quæ paralyſi tentata eſt, inunctis: eadem ratione, ad omnes neruorum morbos, & cõtractiones vtile eſt. Stomacho illitum, cum roborat, concoctionem adiuuat, & flatibus obſtructionibuſq; liberat, ſicuti & Lienem, quem etiam emollit Nephritidem, nec non ventriculi dolores à cauſa frigida, aut flatibus ortos, calidum, loco dolẽti impoſitum, ſedat: idem præſtat pani calido inditum, ſicq; ap- A poſitum. Vrinam ciet, & expellit, illitum. Summè laudatur in articulorum doloribus, præſertim coxendicum, quòd omnem duritiam & tumorem reſiduum diſcutiat. Chirurgicis remedijs inditum, valdè vtile eſt: & quia moleſtum eſſet omnia enumerare, eius iudicio ea relinquo, qui eo vtetur, vt id ſcilicet alijs medicamentis cõmiſceat, quæ ad rem vtilia eſſe iudicabit. Vulgare ſanè admodum eſt eo in recentibus vulneribus vti: nam ſtatim ea ſine ſuppuratione glutiB nat. Quinetiam in ijs vtile, vbi contuſio adglutinationem impedit, quòd ſtatim digerat, & reliqua præſtet, quæ ad vulneris vſque glutinationem neceſſaria ſunt, vt non abs re Pauperũ Chirurgia cenſeri poſſit: eaq; de cauſa paucæ ſunt in hac vrbe ædes, in quib. non ſeruetur Balſamum. Neruorum, iuncturarumq; vulnera præ reliquis medicamentis ad cicatricem perducit, contractionemq; prohibet. Capitis vulnera curat, modò cranium illæſum ſit: ſic etiam omnia recentia C vulnera in qualibet corporis parte, modò ſint ſimplicia. Antiqua vulnera per ſe, aut cum alio vnguento impoſitum, mundificat, & ad cicatricem perducit. In diuturnis febribus, ſpina eo calente inuncta dimidia hora ante paroxyſmum, & illico quinque aut ſex guttis eius in vino ſumptis modo prædicto, horrores diſcutiũtur, ſi ter, aut quater id remedium repetatur. Guſtu eſt acuto, & aliquantulum amaro: vnde colligere licet adſtrictionis particeps eſſe, calidum & ſiccũ D in ſecundo gradu. Nunc ex noui Orbis continenti magna quantitate inferri cœpit Balſamum per inciſionem extractũ, ex arboribus ijs ſimilibus, quæ in noua Hiſpania naſcuntur, vbi Balſamum decoctione colligitur. Sunt autem eæ arbores vaſtæ magnitudinis, & ad radicem vſque ramoſæ, duplici ſeptæ cortice, altero craſſo Suberini modo, altero tenui, interno materiem arboris amplectente. Ex eo quod inter vtrumque corticem eſt ſpacio, inciſione Balſamum inducitur, E alba limpidiſſimaq; lachryma, ſuauiſſimi odoris, qui inſignes eius facultates ſtatim prodit. Et certum eſt, eius guttulam potiorem eſſe, alterius quod decoctione extrahitur libra, tametſi miraculoſos videremus eius effectus. Huius fructus (qui penes me eſt) exiguus pro arboris magnitudine: etenim ciceris aut piſi grano maior non eſt, amari guſtus aliquantulum, incluſus extrema ſiliqua anguſta, digitum longa, alba, & tenui. Eo fructu ſeſe ſuffiunt Indi, ad capitis dolo- F res, & defluxiones. *Nicolaus Monardes.*

GLVTINAT etiam oleum Myrrhę: de quo vide ſuprà ſuo loco.

Oleum balſaminum precioſum.

℞. Olei roſati ℥.ix.
Rhabarbari minutim contuſi ℥.vj.

Hæc firmiter contecta in lagena ſtannea per tres dies ſtare facito. Deinde lagenam vnà cum prædictis in balneum Mariæ immittito, & ad horæ medietatem probè bullire ſinito. Poſtea in lagenam injice.

Maſticis

Masticis subtiliter contusi ʒ.vj.
Thuris, Bdellij,
Opopanacis, Caphuræ ana ʒ.ß.
Postea illud oleum per mundum panniculum la neum excolato, ita vt omnis virtus prædictarum specierum inde exprimatur, habebisque in hunc vsum paratum oleum præstantissimum ad vulnera, quæ non capiti, sed alioqui corporis partibus sunt inflicta. *Ranzouius.*

Oleum Medicinale.

℞. Olei communis veteris ℔.iij.
Terebinthinæ Abiethinæ ℔.ij.
Vini albi veteris, & electi ℔.ß.
Olibani triti ℔.ß.
Frumenti purgati ʒ.iv. vel ʒ.vj.
Hypericonis ℔.ß.
Valerianæ,
Cardui benedicti ana ʒ.iv.
Infundantur herbæ in vino per 6. vel 8. horas, deinde addatur frumentum & oleum, & coquātur lento igne vsq; ad consumptionem vini: postea coletur, & exprimatur. Huic demum expressioni addatur Terebinthina & Olibanum, iterumque coquantur leuiter, donec omnia perfectè misceantur: & seruentur in vase vitreo ad vsum, * Ad vulnera & contusiones plurimum valet. *Aparitius de Zubia chirurgus Italus.*

Oleum Vulnerarium insigne.

℞. Olei Oliuarum ℔.ij.
Vermium terrestrium M.j.
Viui hi vermes musco quercino immittātur per diem, nam eo cuomunt quicquid fœdi à terra sorpsere: adde
Flor. Hyperici, vel potius hos nondum emicantes ℔.ß.
Flor. Centaurei minoris & capitum Trifolij odorati ana ʒ.ij.
Gummi Elemni ʒ.ij.
Tota æstate soli æstuanti exponatur: ac singulis annis flores recentes, abiectis antiquis, remisceantur: quidam & aliquid Terebinthinæ addunt: nōnulli quid Aquæ vitæ, in qua quid Benjouini solutum est, addunt. *Heurnius.*

Oleum vulneri à machinis bellicis perutile.

℞. Olei Violarum ℔ iv.
Caniculos recens natos num.ij.
Coquātur simul perfectissimè, addito vermium terrestrium præparatorum ℔.j. deinde percolato, & ad vsum seruato. *Aut. Chalmetens.*

DE OLEIS SOMNVM inducentibus.

Oleum Malorum aureorum.

℞. Mala aurea, quæ Italis *Pomi d'oro* vocātur, quantum voles: macera, & insola in oleo Omphacino per dies quadraginta. * Somnum inducit, dolores omnes mitigat apprimè, modicè refrigerat, & digerit: vlcera antiqua, scabiem & impetiginem persanat. *Zuingerus.*

Oleum Hyoscyami.

Hoc oleum exprimitur ex Hyoscyami semine, eodem modo, quo ex papauere. * Febrium ardores mitigat, & insomnium.

Somnvm etiam Indvcvnt, oleum Mandragoræ, de Papauere, Nenuphatis: de quibus vide suprà suo loco.

DE OLEIS FRANgentibus calculum.

Oleum è granis Citri.

Oleum è granis Citri eodem modo fit, quo ex dulcibus amygdalis. * Dolori arthritico, & succedenti tumori confert, calculum vesicæ, & renum detrudit. In pestilenti statu, alexiterium optimum, lumbricos necat potum, antè illitum.

Oleum Scorpionum simplex.

℞. Scorpiones num.xxx.
Olei Amygdal.amar.℔.ij.
Macerentur in vase vitreo stricti orificij, probè obstructo, & insolentur per dies triginta caniculares, vel aliàs tota æstate calidissimis diebus: postea colatum ad vsus repone. * Lapidem renum & vesicæ frangit, & expellit, lumbis, pubi, perinæo illitum, aut per meatum vrinarium iniectum. *Mesues.*

Oleum Scorpionum compositum.

℞. Aristolochiæ rotundæ,
Gentianæ, Cyperi,
Cort.rad. Capparis ana ʒ.j.
Olei Amygdal.amar.℔.j.ß.
Macerentur in oleo contusæ radices ad solem seruidum diebus viginti, in vase vitreo probè obturato: deinde coquātur aliquantulum in duplici vase, iniectis ad vltimum scorpionibus viuis num. xx. Iterum serenis diebus xxx. insolentur: postremò excolatū oleum reponatur. * Hoc efficacius est priore: præterea mirandarum est virium contra venena omnia & pestilentiam. *Mesues.*

Oleum de Cerasis.

Oleum de Cerasis eodem modo fit, quo oleum ex Amygdalis dulcibus. * Articularijs morbis confert, terget & expurgat, calculum è renibus & vesica pellit, panos facici, lentigines, & cætera fœdæ cutis vitia delet. Efficacius est, quod ex nucleis Cerasi syluestris paratur.

DE OLEIS IVVANtibus coitum.

Oleum Formicarum.

℞. Formicarum alatarum quantum voles.
Olei quantum sufficit.
Macerentur æstate ad solem diebus quadraginta, postea excolatum oleum repone. * Valet ad confortandum coitum. *Nicolaus.*

Oleum ex Pistacijs.

Oleum ex Pistacijs eodem modo fit, quo ex Amygdalis dulcibus. * Hepatis & renum dolo-

res potenter lenit, impinguat, semen auget. Ventriculo non ingratum. Tussim & thoracis dolorem mitigat, & intemperiem frigidam emendat.

DE OLEIS SEDANtibus dolorem.

Oleum Sambucinum.

Oleum Sambucinum fit ex floribus Sambuci, & oleo veteri clarissimo, quemadmodum etiam oleum Rutaceum. * Lenit, abstergit, cutim expurgat, ictero & hepati obstructo confert, articulorum & neruorum doloribus vtile, eos namque robo.at. Epotum, aut iniectum, aluum irritat, serosaq; excrementa per inferna educit. Fit quoque ex medio Sambuci cortice similiter macerato oleum, quod ad ambusta Italis vsui est. *Augustani.*

Oleum Laurinum.

Oleum Laurinũ apud nos non facilè fieri potest: quoniam verò in magna copia affertur ex Italia & aliunde, ideo facilè emitur à materialistis. * Calidum est, & aperitiuum: mitigat colicam & frigidos dolores ventris, stomachi, capitis, hepatis, splenis, renum, matricis, neruorum, iuncturarum: denique omnibus ægritudinibus frigidis confert.

Oleum Hyperici.

℞. Summitatum Hyperici ℥.iij.

Macerentur in vino odorifero diebus tribus & noctibus: bulliant deinde in vase duplici, obturato orificio vasis: postea exprime, & recẽtis Hyperici summitatum bene tritarum par pondus injice, & iterum macera dies tres ac noctes, coque, & exprime, tunc etiam tertiò recens Hypericum adde, & si vinum minuetur, adde aliquid. Postea adde

Terebinthinæ ℥.iij.
Olei veteris ℥.iij.
Croci ℈.j.

Coquantur in duplici vase vsq; ad vini consumptionem: cola, & repone. * Calidum est, & siccum, & tenuium partium: vulnera incisorũ neruorum consolidat, & combustionẽ ignis: sedat dolores femoris & vesicæ, & prouocat vrinam.

Oleum Hyperici magistrale.

℞. Olei veteris ℔.iv.
Vini albi potentis ℔.j.
Flor. Hyperici cum semine recentium M iv.

Tere, & macera in vase vitreo, obturato eius orificio, duos dies: coque in duplici vase, & fortiter exprime: in colaturam injice alios flores, vt dictum est, & tertiò idem facito: deinde colato, & ad singulas colaturæ libras adde

Terebinthinæ ℥.vj.
Olei Absinthij ℥.iij.
Dictamni, Gentianæ, Cardui benedicti,
Tormentillæ, Carlinæ,
Calami aromatici ℥.ij.
Lumbricorum in vino pluries lotorum ℥.ij.

Terantur omnia, & insolentur, triginta aut quadraginta diebus: & bene obturatum reponas. * Ad eadem vtile: superiori tamen efficacius est. *Medici Florentini.*

Aliud.

Accipe cacumina (cùm se ex flore in semẽ colligere cœpit) Hyperici, contundantur: vino albo maturo infunde, quo mergatur Hypericum, soli per decem dies expone: hinc adde olei, quo ponderæquet & vinum & Hypericum, insolentur dies decem: ad jce Terebinthinã, nempe vt quæque libra olei binas vncias Terebinthinæ accipiat, & Croci drachmam: Nucis myristicæ, Caryophyllorum, Myrrhæ cuiusque semunciam, resinæ Pini semunciam addat libræ, Rubiæ tinctorum vnciam, bulliant in balneo obturato vase: vinum exstilletur: mox cola. Vulnera glutinat, mundat, nec cicatricem fœdat, putredinem arcet, contusa recreat, venenis resistit. Sunt qui Antimonium addant, Millefolium, Caudam equi, Beniouinum & Consolidam, Axungiam porci, Cuminum, Rosas. Et quidam terræ infodiunt dicta semestri spacio. *Hermius.*

Hyperici insigne Balsamum, quod per os sumitur, in capitis & interna vulneribus.

Accipe Olei baccarum Iuniperi libram: Olei extusi ex semine Hyperici iv. ℥. his adde flores Hyperici, vitroq; clauso insolentur dies duodecim, agitato quotidie vase: his exactis, noui flores injiciantur, abiectis effœtis, idq; sæpius repetendum: Rubia hic addi poterit, vel Halosanthos. *Idem.*

Oleum Liliorum conuallium.

Fit ex floribus Liliorum conuallium, & oleo veteri dato, vt oleum Liliorum simplex Priuatim cõmendatur ad puerulorũ tormina. *Augustani.*

Oleum Moschellinum.

℞. Olei puri ℔.iix.
Aquæ ℔.iij.
Folij (pro eo Macis) Nardi Indicæ,
Costi, Masticis ana ℥.ij.
Styracis calamitæ,
Croci, Myrrhæ,
Cinnamomi,
Casiæ lignea verè ana ℥.j. ß.
Carpobalsami, Caryophyllorum,
Bdellij ana ℥.j.
Moschi ℈.vj.
Nuces moschatas num. iv.

Folium, Myrrham, Casiam, Carpobalsamum & Bdellium tere, & per biduum in aqua & oleo macera: postea coque super lentum ignem in duplici vase, vsque ad consumptionem aquæ: deinde cola, & reliqua in tenuissimum puluerem redacta insperge, præter Moschum: iterũ macera, & coque parumper: vlt mò Moschum addito: probè omnia misceto, & repone, & interdum vas agitato. * Est optimum ad omnem frigiditatem corporis, potissimùm ventriculi, & ad dolorem lateris fotis inunctum stranguria & colico vexatis, &

tis, & ad omne neruorum vitium illitum optimè facit: miscetur epithematibus & emplastris, quæ ad stomachi & renum affectiones asciscuntur. *Nicolaus Alexandrinus.*

Oleum Populinum.

℞. Olei communis ℔.vij ℥.ij.
Vini ℔.iv.
Gemmarum Populi arboris recentium, Veris initio collectarum ℔.iij.
Gemmæ Populi diutissimè terantur, & macerentur in vino & oleo diebus septem: pòst coquantur in duplici vase vsque ad consumptionem vini: deinde exprimatur oleum, & reponatur. * Expedit ad capitis dolorem, arthriticis, nephriticis, & podagricis, & vbicunque dolor sit. *Nicolaus.*

Oleum Vulpinum.

℞. Vulpem integram, exemptis interaneis,
Aquæ fontanæ, Aquæ marinæ ana ℔.j.ß. vel quantum sufficit,
Olei vetetis clari ℔.iv.
Salis ℥.iij
Coquantur & inter coquendum adde
Anethi, Thymi ana ℔.j.
Coquantur autem, donec ab ossibus recedat caro, & aqua consumatur: deinde excoletur oleũ, & reponatur. * Ad podagras reliquasq; arthritidis species, ac dorsi, renumque dolorem est efficacissimum. *Mesues.*

Oleum ex semine Ebuli.

Semen suis folliculis & sordibus probè repurgatum in mortario pastæ instar contunditur, deinde in caldarium iustæ magnitudinis ponitur, tantumque aquæ fluuialis superfunditur, quantum ad facilem ebullitionem satis fuerit. Postea igne luculento coquitur tandiu, donec super aquam bona quantitas spumæ apparuerit: quæ cochleari colligitur, & vasi vitreo oblongo quales sunt calices vitrei, basin angustam habentes, inditur, relinquiturque in loco tepido per triduum aut quattriduum, dum resideat, & oleum à spuma paulatim separetur. Quod si intra dies tres aut quatuor non fiat, signum est, semen non satis coctum fuisse. Tunc itaq; rursus in vas conueniens ponetur, & aqua fluuialis affundetur, ac denuò per quartam horæ partem mediocriter ebullire sinetur: atq; sic percocta, rursus ab aqua cochleari remoueri reponique debet, vt dictum est, donec oleum à spuma separatum ad fundum vasis subsideat viride, pellucidum, & pingue. Notandum verò est, semẽ colligendum esse permaturum, & intra annum: postquam collectum illud est, parare oleum conuenit. Nam vetustate plurimum oleum amittit. * Præstantissimũ balsamum est ad dolores arthriticos. *Incertus.*

Oleum Auellanarum.

Oleum Auellanarum fit eodem modo, quo ex dulcibus Amygdalis. * Dolores neruorum, & arthriticos sanat, teste quoque Manardo, alij ad venena & morsus serpẽtum valere contendunt. *Augustani.*

DE OLEIS PVRgantibus.

Oleum Cnicinum.

Cnicinum oleum fit ex semine Carthami purgato, & tuso. * Aqua intercute laborantibus, viscerum obstructionibus, ventriculi & coli cruciatibus flatuositate genitis, efficax est. Suspiriosis mirificè prodest, & vocem clarificat. Epotum pituitam tum vomitionibus elicit, tum per inferna ducit. *Mesues.*

Oleum Thymelæa.

℞. Fol. Thymelææ,
Succi Thymelææ ana ℥.iv.
Vini albi ℥.iij.
Olei Amygdalarum amararum ℔ j.
Macerentur per horas 24. deinde coquantur vsque ad consumptionem vini & succi: colatum reponatur. * Hydropi confert, ac vlceribus malignis: cutis fœditatem terget: sudores elicit: vrinam retentam prouocat. *Rondeletius.*

Mesues loco vini aquam, & loco olei amygdalarum amararum, ponit oleum Sesaminum, & lac, &c.

OLEA EX BACCIS exprimendi elegans ratio.

Oleum ex baccis Iuniperi.

℞. Baccas Iuniperi mediæ ætatis: misce parum aquæ vitæ, contunde in massam, adde & aliquid olei Terebinthinæ limpidissimæ: immitte vasi stanneo, ac claudatur, balneoq; imponatur vt æstuet. Ab horis tribus prælo subde, ac laminis ferreis tepentibus exprimatur oleum. Id cochlearis copia sumptum excludit fœtum, stomachum firmat, neruorum conuulsionibus ac resolutionibus medetur, colicos vterique dolores soluit, calculosis vtile: scabiem & fissuras curat. Similiter baccæ Lauri, Hederæ, Sabinæ exprimuntur. *Heurnius.*

Secretus modus extrahendi olea ex omnibus floribus.

Accipies nucleos Ceraforũ: siccentur in calido furno, quò magis vanescat: deinde cultro crassiusculè incidantur: mox stratis vicissim & his & floribus vitro, in calido loco (vt in balneo) dies quinque foueantur, hinc contundantur minutim, illicoque raro linteo leniter adducto torcularì exprimantur. *Idem.*

DE OLEIS SVBTIli modo paratis, seu distillatis.

DE OLEIS HERbarum & florum.

HERBAE vel flores earum incidũtur, contun-

Unable to display this page

DE OLEIS EX fructibus.

Olea fructuum.

Ex fructibus eodem modo olea, vt ex seminibus, vel herbis eliciuntur, vt ex nuce Cupressi, baccis Lauri, Iuniperi, quæ moderatè calefaciũt & roborant. Ex amaris & dulcibus quoque amygdalis, idque per balneum pro Asthmaticis, Nephriticis, Iliacis, & ardoribus vrinæ curandis, si ipsius aur.ij. aut iij. exhibeantur. Quæ quidem olea nostri Pharmacopolæ præparant, vel ignis expressione, aut saltem cum aquæ vaporibus. *Quercetanus.*

Oleum è baccis Iuniperi.

℞. Baccarum Iuniperi modium plenum: contundantur minutissimè: ijsque affundatur aqua pura, ea quantitate, vt optimè cooperiantur: postea in vesica cuprea, vt vinum sublimatum, per aquam frigidam destillantur: postremò oleum ab aqua separetur, seruetur que. * Valet ad multa: ad tormina, ad gonorrhœam, ad coli dolores ex catarrho. Hoc oleum balsamo comparatur, guttarum trium aut quatuor instar assumptum, resolutionem neruorum, morbum attonitum, & alios cerebri affectus præcauet: corpus ab omni veneno & pestilenti aere tuetur: stomachum debilitatum ex frigore restituit: vomitiones cohibet: viscerum abscessibus medetur: renes purgat: calculos frangit: vrinam promouet: colicos & vterinos dolores compescit: difficultati intestinorum, sanguinisque reiectioni, & pectoris pulmonumque vitijs conducit: morbo arquato, & aquæ inter cutem prodest: vermes necat. In summa omnibus membris læsis, vi sua penetrandi medetur, foris inunctum: conuulsis, tremore & conuulsione infestatis subuenit: scabiem, vlcera inueterata, malignaque, nec non condylomata curat: dolores lumborum, coxarum, podagræ & colicæ, vmbilico illitum, sedat: fissuras manuum sanat. *Euonymus & Andernacus.*

Aliter.

℞. Baccas Iuniperi, contunde in massam, ligneo vasi impone, affunde aquam æstu bullientem, vt obruatur massa: iunge sæcis vini eam copiam, qua medij pedis altitudinem superet: cooperto vase, diebus quatuordecim illis otium sit, dum nempe acorem instar fermenti ducat massa: quotidie bacillo hæc massa agitetur. Tandem fiat distillatio ex eo vase, quo Terebinthina eliquatur, excipulum amplum sit. Ignis lentior initio excludet spiritum Iuniperi: hinc substantiam vini, & granorum: hoc vinum apud Colonienses maximi vsus & pretij est. Cochlear haustum eius partum accelerat, stomachum firmat, conuulsionibus ac resolutionibus medetur, colicos vteriique dolores compescit, ab inquinato peste aere tuetur, calculosis expetitũ remedium, fissuras vlceraque manuum sanat. *Heurnius.*

Oleum è baccis Lauri.

Oleum è baccis Lauri, eodem modo, quo oleum ex baccis Iuniperi, destillatur. Ex ℔. vna baccarum, ℥ j. olei communiter extrahitur. * Valet contra colicam & iliacam, & sciaticam passionem.

Oleum è baccis Hederæ.

Oleum è baccis Hederæ, eodem modo quo oleum è baccis Iuniperi, destillatur. Vel etiam per descensum sic:

℞. Ligna sicca Hederæ,
Granorum Hederæ,
Gummi Hederæ q.s.

Frustatim decisa, ponantur in vas terreum perforatum in fundo, duobus vel tribus locis, & tunc supponatur alia olla, & ponatur in terra, & ligetur fundus superioris cum orificio inferioris: bene sigillabis cum argilla, vel pasta: & ita disponantur, vt olla superior tota sit super terram, cooperto orificio: & fiat ignis circumquaque, & destillabit oleum nigrum in vas interius. * Frigidis articulorũ morbis singulariter prodest: menstrua prouocat, calculos expellit, & vlcera expurgat, sanatque. *Rogerius.*

Oleum è nucleis Pineis.

Oleum è nucleis pineis per descensum, vt oleum è baccis Hederæ destillatur. * Valet ad erugandam mulierum cutem. *Manardus.*

Oleum è Cepa.

Accipiatur Cepa alba: in medio euacua: cuius vacuitas thetiaca impleatur, & foramine obturato, circundata panno lineo madente, per horæ dimidium cineribus calidis obruta, alembico destilletur, & liquoris stillatitij dentur patienti ℥.ij. * Sudorem euocat in peste. *Fumanellus.*

Oleum è nucibus Cupressi.

Nuces primùm in puluerem rediguntur: deinde ex aqua Betonicæ, vel aqua Vitis distillantur: postea oleum, quod inde manauit, in balneo Mariæ corrigitur, & ab aqua separatur. * Hoc cerui, vel capitis vertici inungitur ad catharros retinendos, quos spinam versus singulari quadam vi retrahit. quare etiam anteriùs oculis applicari non debet, vt quod illos attrahendis humoribus offendat. *Andernacus.*

DE OLEIS EX seminibus.

Olea Seminum.

Seminum olea eadem methodo, vt olea ex floribus, eliciuntur, in puluerem prius redactorum: vt Anisi ad flatus discutiendos. Fœniculi ad affectus oculorum, & suffusiones. *Quercetanus.*

Oleum Anisi.

℞. Anisi ℔.j. vel ij.
Aquæ fontanæ ℔.x. vel xx.

Contundatur Anisum minutissimè, & maceretur in aqua per horas aliquot: deinde in vesica

ærea primò igne lento, deinde fortiori deſtillet per aquam frigidam: poſtremò oleum ab aqua ſeparetur. Libra vna Aniſi dat communiter ʒ.ij. olei. * Ad vertiginem, anguſtiam pectoris, capitis defluxu natam, præfocationem, vomitionem, cruditatem ſtomachi ex flatibus, aquam inter cutem, aliosq; affectus qui ex frigore & ventis proueniunt: præcipuè omnibus membris exanguibus & neruoſis opitulatur, vt ſtomacho, inteſtinis, veſicæ, vtero: cuius fluorem albũ exiccat, & omnes in totum actiones, quæ de Aniſo dicuntur, obit: oris halitusq; fœtorem emendat. Vſus eius eſt, ſi aliquot guttarum inſtar ex vino, vel iuſculo manè aſſumatur, vel quando neceſſitas poſtulârit: quinetiam tabellis ad pectoris vitia rectè additus. *Andernacus ex Euonymo.*

A

B

C

D

Oleum Fœniculi.

℞. Fœniculi contuſi ℔.ij.
Aquæ fontanæ ℔.xx.

Miſce, macera, & in veſica, balneo aëreo ſicco deſtilla per aquam frigidam: deinde oleum ab aqua ſeparatum repone. Fit etiam à quibuſdam hoc oleum ex ſemine ſicco extractum, ſine vlla alia additione, perquàm odoratum & ſuaue: colore autem eſt album, quod primò deſtillat. Deſtillatur autem ex ℔.j. Fœniculi, ʒ.ß. olei. * Capiti conducit, præcipuè autem oculis, renibus, veſicæ: pectoris anguſtiæ & difficultati ſpirandi ſuccurrit: ſtomachum iuuat: flatus diſſipat: calculos arenoſos cõminuit: vrinam & menſtrua promouet. Fieri ex eo tabellæ poſſunt ad eoſdem vſus, aut per ſe quocunque tempore, manè & veſperi aliquot guttæ ſumi poſſunt. *Euonymus.*

Oleum Aniſi & Fœniculi.

Semina Aniſorum cucurbita curua locantur, ad eorumq; libram adduntur aquæ fontis puriſſimæ ʒ. iij. & tepentis balnei calore macerantur: inde educitur oleum odoratũ, quod ſtomacho roborando, flatibus diſcutiendis, oriſque halitui commendando, plurimum præſtat. Huius ſi guttæ aliquot cum iis pharmacis miſceantur, quæ ad coli dolores, pro deijcienda aluo, adhibemus, multum profunt. Quòd ſi loco aquæ in deſtillando vinum addideris, calidius oleum euadet, ſed minus ſuaue, minusque odoratum. Sic quoque è ſemine Fœniculi oleum extrahitur. *Rubeus.*

Oleum Cumini.

Cumini oleũ eodem modo, quo Aniſi oleum conficitur. Libra autem vna Cumini dat ʒ. ß. olei. * Vtile eſt vulneribus ad lienem pertingentibus, inflationibus corporis ex frigiditate, quæ aliquando cauſa exiſtit cur vrina retineatur: tuſſi medetur: anhelationi conducit: colicis doloribus ſubuenit: vrinæ ſtillicidium impedit. Ad hũc vſum gutta vna aut altera, in aqua filicis ſumi poteſt, aut etiam in tabellis. *Euonymus.*

Oleum Petroſelini.

℞. Sem. Petroſelini ℔.ij.
Aquæ fontanæ ℔.xx.

Semina contunde, macera, atq; in veſica, balneo aëreo ſicco, vel arena deſtilla. Ex libra autem vna ſeminis Petroſelini extrahitur communiter ʒ.j. vel ʒ.ß. olei. * Obſtructiones aperit: menſtrua & vrinam mouet.

E

F

Oleum ex granis Ebuli.

Oleum ex granis Ebuli quomodo fiat, vide ſuprà. * Podagricos dolores mirum in modum lenit, curatque.

Oleum ex granis Cataputiæ.

℞. Sem. Cataputiæ ℔.ij.

Contundantur, & in retorta per arenam deſtillentur. * Purgat mirabiliter. Idem facit oleum Cnicinum.

Oleum Frumenti.

Frumentum in retortam impoſitum cum ſpiritu vini diligenter per octo dies digeratur: tum demum igne violento pellatur. Quod deſtillatum eſt, capiti mortuo reddatur, denuo digeratur, ac deſtilletur. Id ſi ter iteraueris, prodibit oleum præſtantiſſimum ad gangrænam & carcinomata. *Quercetanus.*

Oleum è ſemine Lactucæ & Hyoſcyami.

Semina Lactucę aut Hyoſcyami cucurbita curua locantur, ad eorumq; libram adduntur aquæ Roſarum ſtillatitiæ ʒ.iij. vel paulò plus: & tepentis balnei calore macerantur: inde educitur oleũ. Prodeſt autem Lactucæ oleum, potum ad duas vel tres drachmas, cum iure aut vino, manè, ſex aut ſeptem diebus, gonorrhææ. Hyoſcyaminum idem facit, ſi eo inungantur renes: & ſi mulier eſt, peſſi modo ſubdatur. *Rubeus.*

DE OLEIS EX radicibus.

Olea radicum.

Vna eademq; prorſus via, vt herbarũ, florum & ſeminum, eſſentia radicum extrahitur: Angelicæ ſcilicet, Biſtortæ, Gentianæ, Tormentillæ, Caryophyllatæ, quæ peſtilẽtibus affectibus conferunt: Cyperi, Acori, Coſti, ad roborandum ventriculum: Dictamni ad ſedanda parturientium tormina: Helenij, Eryngij, Glycyrrhizæ, Iridis Illyricæ ad pulmonum affectus: Pæoniæ, epilepticis conducens. *Quercetanus.*

DE OLEIS EX lignis.

Olea ex lignis & baccis.

E lignis odoratis, ac reſinoſis, nec non ex eorum baccis, elici oleũ poteſt, ipſis nonnihil contuſis, affuſo vini albi modico, aut etiam aquæ: inde per noctem in cineribus calentibus, vitrea cucurbita maneant: augeatur manè ignis, quoad deſtillabit oleum. *Rubeus.*

Oleum ligni Guaiaci.

Ex Guaiaco ligno oleum hoc modo elicitur: Guaiacum aqua ardente, in qua ſal Tartari diſſolutum

solutum fuerit, maceretur tandiu, dum colorem aqua contrahat. tũc enim ipsa in aliud vas transfusa, noua adijciatur, & maceretur, vt colorem contrahat: idque repetatur, dum non amplius coloretur aqua. Has omnes aquas coniunctas simul destillatione excipe: & in fundo cucurbitæ remanebit oleum. Vlceribus malignis, doloribusque probatur. E Iunipero eiusque baccis simili modo educitur, ad eadem vtile, & ad faciei vulnera ac maculas. E Corno arbore, qui educitur, pari ratione liquor, per se solus strumas discutit: maturat, aperit, purgat, glutinatq; nulla alterius medicamenti ope: si pili barbæ capitisq; cani, eo liquore calido madefeant, præsertim si adiungatur secunda aqua, qua vtuntur mulieres ad flauos reddendos capillos, eos tingit rubro colore, in obscurum vergente: duratq; color hic sex menses.

A

B

Idem, aliter.

℞. Ligni Guaiaci quantum sufficit. Incide in frusta, & imple ollam, vel dolium magnum vitreatũ intus, cuius orificium sit arctum: & fac foueam in terra, & præpara parietes eius cum terra figuli: deinde pone ollam vitreatam in fundo ex directo foueæ, habentem orificium magnum, & cooperiatur lamina ferrea subtiliter perforata: deinde præpara ista duo vasa cum terra figuli, ne ex vtriusque orificijs respiret: deinde cooperi terra, & adde ignem per tres horas, vel amplius: finaliter resudabit oleum de ligno Guaiaco. * Ad vlcera & dolores ex morbo Gallico ortos valet. *Euonymus.*

C

D

Oleum ex ligno Iuniperi.

Oleum è lignis Iuniperi eodem modo fit, quo oleum è lignis Guaiaci. * Frigiditatis causas remouet, vel reprimit, & typum quartanæ. Sed magis singulare & speciale, facta inunctione ab vmbilico vsque ad mulierebria, efficit, renes & matricem confortare, & eius humiditatem exiccare, & ad conceptionem præparare. *Rogerius.*

E

Oleum è lignis Fraxini.

Oleum è lignis Fraxini eodem modo fit, quo oleum è ligno Guaiaco. * Vsus eius est in arthetica frigida: excoriationes cicatrizat, morpheam albam propriè soluit, & ipsam denigrat. Curat præterea paralyticos: lienticis confert, non solùm inunctum, sed etiam ebibitum. *Rogerius & Manardus.*

Oleum è lignis Hederæ.

F

Oleum è lignis Hederæ quomodo fiat, dictum est suprà, vbi docuimus oleum extrahere è baccis Hederæ. * Contra arthriticam frigidam valet. *Rogerius.*

DE OLEIS EX corticibus.

Oleum Cinnamomi.

℞. Cinnamomi electi quantum sufficit. Contunde crassè: macera in aqua Rosacea, vel Citoniorum, vel Vino albo, per horas viginti quatuor: deinde in vapore aquæ calentis, vel in balneo, vel in vesica per aquam frigidam distilla. Ex vna libra Cinnamomi extrahitur communiter ʒ.ß olei. * Oleum Cinnamomi, in vniuersum balsamum naturali respondet, intus putrefactionem arcet, extrinsecus omnia recentia vulnera, siue vlcera consolidat. Huius guttæ singulæ, vel duæ, per se oti inditæ in animi parturientis deliquijs præsentissimum sunt remedium, sicut etiam in accelerando partu, & senio debilibus reficiendis. Stomachi concoctionem iuuat, bonumque succum generat. * Cæterùm è Cinamomo parum (vt antea dictum) olei distillatione extrahitur. quare eius loco, vt plurimum vtimur aqua eiusdem, quæ primo loco exstillauerit. *Euonymus.*

Aliter.

℞. Vini Maluatici optimi mensuras tres, & bis distillato. Postea rursus tertia vice distillato, vt tamen vna tantùm mensura in cucurbita relinquatur. Rursus distilletur alia vice, vt in cucurbita minus remaneat. Tum rursus alia vice distilletur, vt mensura vna tantùm supersit. sicque habebis vinum optimè rectificatum, quod seruandum. Quo facto, accipias de Cinnamomo quantum videbitur: concidas minutim, & in cucurbitam ponas vnà cum vino rectificato, vt excedat Cinnamomum duobus digitis. Cucurbita cæco alembico diligenter claudatur, & in balneo Mariæ tribus diebus, lento igne ponatur. Peracto hoc termino, effunde vinum, cauendo ne quid fæcum vnà effluat: & vinum seorsum serua. Tum aliud vinum rectificatum affundito, & vt priùs pergito. His peractis, vtramque aquam vitæ, in cucurbita commisce, & cum capitello claudatur diligenter, & in balneo lentissimè distillatio inchoctur, vt ad nouem ractus, guttæ distillent: idq; continuabis, quoad vinum ascenderit: tum in fundo alembici habebis oleum, quod serua. *Euonymus ex schedis manuscriptis.*

Aliter.

Matula fictilis, vitro intetiùs oblinita impletur ad dimidium aqua fontis stillatitia, inde cortex Cinnamomi leuiter tritus imponitur, rimisque optimè stipatis, igne vehementi sic vt aqua bulliat, fumique in sublime tollantur, oleum educitur. Nam aquæ quæ destillauerit, innatabit oleum albũ, vt lac, dulceque, & admodum odoratum, & nonnihil acre, Cordi, cerebro, ac stomacho maximè salubre, halitumque oris commendat. *Rubeus.*

Aliter.

Oleum Cinnamomi etiam alia via fieri poterit: vt Sacchari candi, & Cinnamomi æquas portiones accipiamus, teramusq;, & in recurua cucurbita breui ponamus: inde ipsi affundamus aquæ Rosaceæ stillatitiæ ʒ.vj. si Sacchari & Cinnamomi cuiusque acceperimus: macerentur per

noctem, manè, moderato igne cinerum habebitur oleum triplex. Primum album eſt. Secundum colore flauum, ſapore acerbum: pars eſt ſacchari tenuior, cum aqua roſacea mixta. Tertium, quod eſt rubrum, acre, odore Cinnamomi, licet exiguo: partes igneæ ſunt Sacchari & Cinnamomi. *Idem.*

Aliter.

℞. Cinnamomi ℔.j.
Aquæ Meliſſæ, vel
Borraginis, aut
Endiuiæ ℔.ij.

Infunde ac macera dies quinque, per arenam diſtilla: in vltima confectanea aqua Cinnamomi iterum infundi poterit nouum. Ita Caryophyllorum, Piperis, Angelicæ, Galangæ extorquentur olea. Ab aromatibus diſtillandis abſit vinũ: nam antequam aromatum oleum ſeſe ſurrigit, vinum exigitur: quare reſtibile aroma ſuo vehiculo defraudatur. At aqua non ſine aromate effertur. *Heurnius.*

Olea corticum & lignorum.

Ex corticibus & lignis omnibus, præſertim calidis, vt ex Guaiaco, Iunipero, Sambuco, & ſimilibus per deſcenſum oleum extrahitur, fœtidum tamen, quo vtimur in externis affectibus. *Quercetanus.*

Oleum ex corticibus mali Aurantij.

Cortices malorum Aurantiorum priùs ex humore aliquo macerantur: deinde vitreis organis vel in veſica per aquam frigidam diſtillantur, vt oleum Cinnamomi: demum oleum aqua ſeparetur, conſeruetur q;. * Eſt albicans & odoratum valde. *Euonymus.*

Oleum ex corticibus Nucum.

℞. Cortices Nucum aridas: contunde in mortario, pone in retortam bene perlutatã, illam impone igni non nimium magno, & extrahes oleum & aquam è corticibus. Deinde ſeparabis oleum ab aqua per balneum Mariæ. Poſtremò ter aut quater purgabis oleum, in arena diſtillando in vitro paruo. * Hoc ferè melius eſt oleo Vitrioli, maximè in peſte & veneno. *Euonymus.*

DE OLEIS EX aromatibus.

Olea aromatum.

Quemadmodum ex herbis vel floribus eliciuntur, ſic quoque ex Cinnamomo, cuius oleum cor roborat, proſtratasque vires reficit: ex Nuce moſchata, Pipere, quorum olea aſſumpta, vel admota, imbecilliori ventriculo conducunt, matricemq; confortant: & ex Caryophyllis elicies olea, quæ vna prorſus & eadem methodo cum aqua deſtillantur, ipſique ſupernatant: ſeparantur autem per infundibulum. ſolum oleum Caryophyllorum fundum petit. Quoniam eſt inter reliqua minùs aëreum: aquam tamen membrorum pellit, & melancholicum purificat ſanguinem, & conuenit imbecillitati viſus, ſi huius gutA tula vna, aut altera manè primo vini hauſtu aſſumatur. *Quercetanus.*

Oleum Caryophyllorum.

Oleum Caryophyllorum paratur, vt oleum de baccis Iuniperi. Multò citiùs & faciliùs oleũ habebitur, ſi cum aquis diſtillatio fiat, vt pluuiali, vel lacuſtri, aut alijs mollioribus. * Calidum eſt & ſiccum, tertio gradu: confert ſtomacho, hepati, cordi, diarrhœæ à cauſa frigida, & ſtomachi morbis omnibus frigidis. Spiritus melancholicos diſſipat, & clarificat craſſos. Omnes virtutes habet Balſami. Extrinſecus vulnera recentia ſanat: vulnerum ſanguinem fluentem & aquam ſiſtit. Intrinſecus partes naturales confortat, ſanguinem melancholicum purgat, confortat cor & caput: præſertim conuenit vertigini & debilitati viſus, ſi manè tres vel quatuor guttæ à ieiunis in cochleari cum offa aut vino ſumantur: iterum colicæ & vteri paſſionibus, eodem modo ſumptum. Tabellæ ex eo paratæ, manèq; & ſerò comeſtæ, capiti conferunt robur, & catarrhos ſiſtunt. *Euonymus.*

Oleum Macis.

℞. Macis quantum ſufficit.

Contunde, macera in aqua fontana quanta ſufficit: deinde in cucurbita vitrea, vel veſica ærea per aquam frigidam (vt vinum ſublimatum) deſtilla: & ita cum aqua aſcendet oleum, quod poſtea ſeparabis. * Calidæ eſt facultatis: ideoque commodus eius vſus eſt in colica à cauſa frigida, & à catarrho in capite deſcendente: confortat cor, ventriculum, & matricem. In tremoribus cordis ex timore, aut ex veſicæ obſtructione, aut matrice maximum auxilium præſtat: valet in ſtranguria, & quicunque à frigiditate ortum habuerint, morbis. Poſſunt eius tres vel quatuor guttæ per os ſumi, in cochleari ferreo cum offa, aut in primo hauſtu vini. *Euonymus.*

Oleum Nucis moſchatæ.

Oleum Nucis moſchatæ eodem modo fit, vt oleũ Macis. * Ventriculum frigidum calefaciendo roborat, ſuperfluoſque eius humores conſumit, & inflationem tumoremq; prohibet: flatus diſcutit: colicos dolores ſedat: oris halitum commendat: veſicæ affectibus ſuccurrit, trium aut quatuor guttarum inſtar ex primo cochleari iuſculi, aut vino Cretico aſſumptum. *Andernacus.*

Oleum Nucis moſchatæ, aliter.

℞. Tertiam vel quartam partem Aquæ vitæ deſtillatæ, & Nuces moſchatas minutim conſcinde: imponantur bociæ omnia, ita vt per tres digitos Aquæ vitæ, Nucis moſchatæ partes cooperiantur: relinquantur in infuſione horis viginti-quatuor, & Aqua vitæ colorẽ flauum acquiret, quam in aliud vitrũ effunde: tunc aliam Aquam vitæ de nouo affunde, vt prius, idq; repetito toties, quoad colore nõ inficiat Aquam vitæ. Quo facto, Aquam vitæ ſic coloratam omnem, in bocia, in balneo Mariæ ſecundùm artem diſtilla, vt aſcendat Aqua vitæ, & oleum Nucis moſchatæ

remaneat

remaneat in priore bocia in fundo: & sic habebis oleum Nucis moschatæ paratum. Eodem penitùs modo, potest ex omnibus aromatibus oleum distillari. *Euonymus ex quodam incerto.*

Aliter.

℞. Nuces moschatas quot voles, pulueriza, & affunde duas mensuras aquæ simplicis: pone in cucurbita vitrea, luto sapientiæ optimè perlutata, vt solent ij cucurbitas perlutare, qui aquam fortem parãt: postea capitello impositio, eodem luto perluta, similiter & recipientem (tantùm in iunctura) ne spiritus euanescant. Tum ita ad ignem pone, & primò fac ignem lentum, secundò maiorem, tertiò fortem, eo modo, quo solent aquam fortem distillare: & habebis oleum optimum, supernatans aquæ in recipiente, quod collige, & est magnæ virtutis. *Euonymus.*

Oleum Macerũ.

℞. Maceris quantum videbitur, pistetur grosso modo, & macereturin aqua rosacea tamdiu, quoad facultates Maceris penitùs aqua extraxerit. Tum accipe Amygdalas decorticatas cultro: incide leuiter, easque in prædictam aquam impone, vt odorem & saporem Maceris imbibant, tum exiccentur seorsim: quibus exiccatis, rursus in eandem aquam ponantur, denuoque exiccentur: idq; est quater iterandum. Tum demum oleum exprimendum: quod vbi expressum fuerit, in sole rectificetur. Et hoc quoque modo multa alia olea non incommodè fieri possunt, vt ex Moscho, Ambra, Belzoino, Storace, Cinnamomo, Caryophyllis. *Euonymus ex libro manuscripto.*

Oleum Piperis.

Oleum Piperis eodem modo fit, quo oleum Macis & Caryophyllorum. * Omnibus facultatibus, quibus & ipsum Piper, præditum est: nisi quòd ignea illa vis, quam linguæ imprimit Piper, in oleo eiusmodi non sentitur. Est enim oleum Piperis nihil aliud, quàm elementum aëreum, separatum à reliquis elementis, quemadmodum etiam in oleo Vitrioli & Sulphuris distillato idem probauimus. Eodem planè modo oleum Piperinum, à suo igne est separatum, & ma oribus facultatibus ipso Pipere constat: penetrandi facultatem habet eximiam. In colicis, & partibus multa tenaci pituita & lenta repletis dantur duæ vel tres eius guttæ cum iusculo, ad incidendam eam, & dissipandam. Exhibui (inquit quidam) in tertiana febre, post purgationẽ, & venæ sectionem, dando huius olei guttas tres, cum ℈. j. Myrrhæ, duabus horis ante paroxysmum, frigus & tremorem, ipsamque etiam febrem prohibuit inuadere, si non prima vice, at saltem secunda. Cæterùm ℔. j. Piperis dat ʒ. ß. olei. *Euonymus.*

Essentia siue oleum Croci & Camphuræ.

Croci essentia, quæ ad omnes roborandos spiritus conducit, fit cum vini spiritu, qui super ipsum injici debet toties, donec tincturam totam attraxerit, & remaneat terra subalba, cui calcinatæ priùs, vt decet, indas essentiam extractam cum suo menstruo, omniaq; circulato in balneo Mariæ, tum demum pelle per cineres. Quo facto, separa vini spiritum in matratio, & in fundo remanebit Croci essentia, infinitas habẽs proprietates, si guttula cum liquore aliquo, vel iusculo, aut vino permisceatur: spiritus prostratos reficit, & roborat mirum in modum. Sic elicitur essentia Camphuræ. *Quercetanus.*

Olea aromatum, lachrymarum, lignorum & gummi.

℞. Caryophyllorum pulueratorum ℔. j.
Aquæ simplicis, vel, quod melius est, Aquæ vitæ ℔. vj.

Infundantur in vas vitreũ ad digerendum in balneo vel fimo equino per quatuor dies: pòst appositio rostrato alembico cũ suo refrigerio destillentur ex artis præscripto: oleum autem ab aqua separetur per infundibulum, & ad vsus seruetur. Eadem methodo elicies olea Saluiæ, Iuniperi, Succini, Terebinthinæ, Myrrhæ, Thuris, Sarcocollæ, Masticbes, Euphorbij. *Quercetanus.*

DE OLEIS EX RESINIS & gummi.

Oleum è Gummi.

Vt è Gummi oleũ eliciatur, accipito ad Gummi libram, Aquæ ardentis ℥. j. ß. & in vitrea cucurbita macerentur sub fimo diebus 4. vel 5. inde lento igne pileo cucurbitæ impositio, stillet oleum. Fieri etiam faciliùs posset cucurbita recurua. Alij ad ℔. Gummi, addunt Aquæ rosaceæ stillatitiæ ℔. ij. inde lutatis optimè rimis, destillant: primò enim exit aqua: aucto mox igne, oleum, quod alio vase excipitur. Sunt qui oleum Tartari, cũ aqua rosacea pari pondere misceant. Hacq; ratione Ladani, Belzoini, Styracis & cæterorum huiusmodi olea eliciuntur. In Styrace tamen Calamita, nõ clauduntur vasorum rimæ, cùm in destillando respiratione indigeat. Quandoque etiam plura commiscentur, & oleum optimum emanat. Nec desunt, qui gummi tuso, aquam ardentem addant, siue aquam mellis, acetúmue stillatitium, aut aquam communem sexies destillatam, sic vt quatuor digitis pulueres superet. Duabus diebus aquæ tepentis balneo macerant: inde aquam inclinato vasis ore, excolant, aliamq; superfundunt, id toties repetentes, dum aqua nullum amplius colorem contrahat. Omnes hæ aquæ coloratæ simul commiscentur in vitrea matula, pileoq; rostrato impositio, eodem balneo destillat aqua, & in fundo vasis oleum remanet: quod si fortè tenacius esset, quàm velles, superfusa denuò illi aqua, quã extraxisti, destillet. Euadet enim fluidum, ceu oleum Oliuarum. Cùm Gummi quouis miscent alij sal tartari æquis portionibus: inde fimo, aut balneo ad tres dies macerant: mox igne cinerum, vase re-

cuuo oleũ elicitur. His modis extractum, oleum Thuris, vulneribus conducit, partium neruoſarum, ac membranarum, ligamentorumq; Quod verò ex Aloe, vulneribus capitis & pectoris optimum eſt. Ex ſuccino doloribus colicis, atq; veteri, cæterisq; frigidis affectibus cõducit. Eſt enim perſpicuum, aureoq; colore, ita calidiſſimum, & cùm tetro odore ſit, ad excitandos epilepticos & ſoporoſos vtiliter adhibetur. Qui è Sagapeno & Galbano deſtillat, liquorem, cicatricẽ extenuare, vt vix appareat, ſi in vulnere ponatur, ſcribũt. Qui omnium ſimul oleũ cuperet, curandis vulneribus aptiſſimũ, idq; citò, ea cõtũdat, agitetq; cũ quarta parte Ceræ virgineæ, retortaq; parua cucurbita, igne cinerũ deſtillet. Mirificum enim oleũ manabit ad omnia vlcera ferè ac vulnera. E Myrrha qd elicitur oleũ opobalſami vires ſupplet in cõficienda theriaca Andromachi. *Rubeus.*

A

B

Aliter.

Nonnulli qui dura Gummi diſtillant, vt Thus, Maſtix, Myrrha, duplum addunt Aquæ vitæ, & olei Terebinthinæ quadrantem ad gummi: & balneo maris decem dies macerant, aut ſimo equorum. *Heurnius.*

C

Oleum Maſtichũ.

Maſtiche primùm in vino coquitur: deinde reponitur, maceraturq; ex eodem per dies aliquot: poſtea ampullæ erectæ, luto diligenter oblitæ inditur, oleumq; & aqua per operculum ex nudo igne proliciuntur. Hæc denuò cucurbitæ vitreæ imponitur, & in balneo Mariæ diſtillantur, dum aqua ab oleo ſeiungatur: hoc deinde per cineres calidos à craſſiore materia ſeparatur, idemque effluit tenue, flauum & ſubtile: tandem quod craſſius exiſtit, à fæcibus ſuis in arena euocatur, & in ſolis calore corrigitur. Nobile eſt oleum propter vim penetrandi, qua omnia membra reficit: ſtomachum corroborat, eiusq; concoctionem iuuat: viſcerum inflammationibus conuenit: abſceſſus lenit: dolores ſedat: omnes denique neruos confirmat. *Andernacus.*

D

E

Aliter.

Oleum è maſtiche fit per deſcenſum in retorta, ita vt ignis ſuprà infraq; ſit, & habebis oleum maſtichis, quod poſtea rectificetur. Auguſtæ Vindelicorũ quidam diſtillat, accipiendo Maſtichen integram & ſolam in retorta lutata, vſq; ad partem eminentem extra fornacem, quæ quatuor ventilia habet, & ſuperiùs tegatur, lento igne deſtilletur. * Balſamum eſt mirificum ad vulnera. *Euonymus.*

F

Oleum Maſtichũ & Thuris.

Reducatur ℔. j. Maſtichis in puluerem, quem indas vaſi vitreo, ſuperfundendo aquę cõmunis diſtillatæ, & aquæ vitæ aã. vt ſupernatent quatuor digitis, occluſo vaſe, putrefiant in fimo per aliquot dies, pòſt diſtillentur ſepeliendo alembicum intra arenam, aut battituram ferri, dando ignem per gradus: primò diſtillabit cũ menſtruo oleum flaueſcens: illud ſeorſum reſerua, & augendo ignem prodibit oleum rubicundum: tum demum fortiori igne, craſſum & aduſtũ ſapiens. Quod ſi cum vini ſpiritu à prioui ſeparato circuletur, & rurſus diſtilletur, tum habebis verum oleum, affectibus externis vtiliſſimum, præſertim ad corroborandum ventriculum & inteſtina imbecilliora. Oleum autem flaueſcẽs, quod primò diſtillatum eſt, exhibetur cum vino, aut proprio decocto, ad eoſdem affectus, & ad defluxiones prohibendas. Separatur facilimè tota aqua vitæ, & poteſt ablui oleum, ſi velis. Et ſi timeas empyreuma illius, cum aqua Roſarum, aut ſimplici, præſtantiſſimum parabis medicamentum. Et ex ℔. j. elicies hac via olei puri ʒ. x. Sic ex Thure oleum facies vulnerarium. *Quercetanus.*

Oleum Thuris.

℞. Thuris in puluerem redacti ℔. ß. Ampullæ orificio magno præditæ indatur: deinde vitrũ calicis modo formatum, quali in potu quotidiano vti conſueuimus, imponatur, vt in medio ampullæ conſiſtat, idemq; aqua calida impleatur: poſtea operculum in vertice perforatum applicetur: cuius foramini infundibulum coaptetur, & oleum commiſſuris oblitis euocetur. Inter diſtillandum verò aqua calida per illud in vitrum, quod dixi, guttatim ſtilletur: ita tamen, ne hoc repleto, ita effluat. atque ſic cum aquæ vapore oleum ſimul aſcendit ſuauiſſimum, & odoriferum, odore Thuris, quod alioquin ſine hoc vapore peſſimè olet. *Andernacus ex Euonymo.*

Oleum Myrrhæ.

℞. Myrrhæ electæ, & non adulteratæ ʒ. vj.
Aquæ vitæ ſine phlegmate ʒ. xij.
Hæc duo in bocia vitrea coniunge, quæ in fimo equino calido diebus ſex quieſcant: poſtea diſtilla in balneo vſquequò aqua tota aſcenderit, tum in fundo bociæ videbis oleũ Myrrhæ: quod per pannum lineum eſt colandum, ſicq; ſeruandum. * Virtutes habet balſami: nã conſeruat & tuetur à putrefactione omnia ea, quæ ei imponuntur. ſimiliter facici inunctum, pulcherrimam conſeruat, & faciem iuuenilem cõciliat: vulnera citiſſimè conſolidat, & omnes alios morbos internos curat, exhibendo per os ʒ. ij. ad aurium ſurditatem, &c. Ad facici ſplendorem & colorem conſeruandum ſic eſt procedendum. Fiat decoctum vrticæ in aqua communi, & dum ebullit, vapor in faciem recipiatur, vt ſudet: poſtea exiccetur optimè: & poſtea ſtatim vnge faciem oleo Myrrhæ. Et hic modus eſt ſeruandus in inungendis manibus, pectore, & alijs partibus. *Fioranantus.*

Aliter.

℞. Myrrhæ in puluerem redactæ q. ſ. include induratis ouorum aluminibus, abiecto vitello, ac iterum ſectas partes committe: crati impone, vel ſtanneo in vaſe foraminibus peruio, & cellæ include. Manabit liquor oleoſus, qui vitro exceptus, & cum Aquæ vitæ pari quantitate remixtus, in equino fimo digeratur menſes 3. vel 4. hinc vitro inclinato effundatur liquor, qd craſſamentum reſtat balneo maris imponatur, vt euaneſcat quicquid Aquæ vitæ inerit, vel liquoris

ab ouo

ab ouo eliquati: etenim in fundo remanebit oleum Myrrhæ. Hoc Anchusæ radice admixta vehementiùs enitescit, ac guttulis aliquot affusis olei Saluiæ, Caryophyllorum, vel Cinnamomi gratum odorem afflabis. *Heurnius.*

Aliter.

Qui in theriaca & cæteris antidotis vice opobalsami oleo Myrrhæ vtuntur, ij sic illud conficiunt: Myrrham optimè tusam, in massam cum succo Rosarum cogunt, & loco calido, duobus diebus, totidemq; noctibus macerant: inde vase vitreo stipatis diligèter rimis, sabulo optimè circundato, destillant, igne satis valido: exit primò aqua, colore flauo, odore Myrrhæ, & vbi interior siccari humiditas incipit, minuitur ignis, ne tetro odore inficiatur: vbi refrixerint vasa, iterum tepentis aquæ balneo destillatur, & oleum elicitur, quoad vlcera colli vesicæ, derugandamq; faciem vtuntur. *Rubeus.*

Aliter.

℞. Myrrhæ, Aloes, Styracis vtriusque ana ℥. j. Mumiæ, baccarum Lauri ana ℥. ß. mediocriter terito, & in alembico vitreo lento igni destillato: eoque liquore vtitor ad cicatrices, post vulnera, reparandas. *Ant. Chalmeteus.*

Oleum Myrrhæ, Sarcocollæ, Cancami, Styracis, Belzoini, & Euphorbij.

Ex Myrrha, Sarcocolla & Cõcamo, siue Lacca, quæ vulneribus consolidandis, & carne replendis conducunt, parantur etiam præstantissima, variaq; Balsama vulneraria, cum oleo Terebinthinæ & Hypericonis. Item facies olea ex Styrace Calamita & Belzoino, quod prodest ischiadicis. Eodem modo oleum Euphorbij, quod cerebri & neruorum affectibus multum conducit, surditati, aurium tinnitui, paralysi, tremori, spasmo: cuius præterea, si guttula cum conuenientibus immittatur naribus, pituitam elicit. *Quercet.*

Oleum Succini.

Succinum modicè conteritur, & ampullæ incuruatæ (Retortam vocant) luto probè obductæ imponitur, silicibus paruulis interim commixtis: hæc deinde in fornace locatur deorsum vergens, & oleum igne mediocri extracto elicitur. hoc postea aceto calido perfunditur, & ex cineribus calidis, vel arena per retortulam rursus euocatur. Alij panis cibarij crustam vesicæ primùm indunt: deinde Succino iniecto acetum affundunt: postea ex igne distillant, & à fæcibus seiungunt. Alij Succinum in puluerem redactum ex vino stillatitio macerant in cineribus calidis, mox extillant: dum rursus fundunt: idque tandiu repetunt, donec in fundo oleum appareat. Alij, licet nunc per descensum, nunc his, nunc alijs instrumentis eliciant: tu tamen si diligentem ignis curam habueris, iuxta illum quem antea recitauimus modum, oleum odore, sapore & colore præstantissimum parare potueris, quod ipsum Succinum longè viribus superat.

Vnciæ sedecim Succini dant ℥. x. olei. * Capitis affectibus, neruorum resolutioni, morbo attonito & comitiali occurrit, guttæ vnius instar manè ex aqua Betonicæ, Lauendulæ, vel Tiliæ potui sumptum: ab omni veneno & aëre pestilenti præseruat, naribus inunctum, vel medicamentis in id idoneis commixtum: singulare est remedium in renũ & vesicæ morbis discutiendis, calculis educendis, vrinarijsq; meatibus reserandis, ex vino Maluatico, aqua Petroselini, vel simili humore exhibitum: colico morbo medetur: veteri strangulatui prodest, naturalibus illitũ: fœtum euocat, partumque facilem reddit, si guttæ eius ex aqua Verbenæ parturienti propinetur: omnes corporis facultates imbecilles reficit, roboratq;: humores consumit, & cerebrum confirmat, aperitque: vnde oleum hoc, medicinis ad capitis defluxiones feliciter, sicut & alijs corporis partibus inscriptis, miscetur. *Andernacus.*

Oleum Camphoræ.

Camphora in aqua calida dissoluitur, & oleum quod supernatat, seiungitur: hoc vitro imponitur, vinoq; stillatitio perfusum in balneo digeritur: tandem igne distillatur. Alij ouа ad duritiem vsque percoquunt, & vitellis exemptis, Camphoram non adulteratam includunt, reconduntque, & in cella vinaria suspendunt filo, vt oleum in vas subiectum defluat. * Datur ex humore idoneo ad febres ardentes, continuas, pestilentésque, & laterum inflammationes: extrinsecus expurgandis curandisque vlceribus malignis cum oleo Caryophyllorum, aut baccarum Iuniperi vtiliter adhibetur. *Andernacus.*

Aliter.

℞. Oleum Amygdalarum dulcium, cui misce Camphoram, & in massam coge: sole digeratur: hinc exprime oleum, cui Spiritus vini affundes quaternũm digitũm altitudinem, & octo dies alembico cœco digeratur. Hinc fauillis surrigatur Spiritus vini: etenim fundus retinet oleum Amygdalorum. Tandem tum eliquatum vini Spiritum, repente balneo auferes: nam fundus tenuissimum oleum habebit. *Heurnius.*

Oleum Belzoinum.

℞. Aquæ vitæ,
Belzoini puluerizati ana partes æquales.
Ponantur in retortam laram, & vnà cum suo capitello in iunctura clausam, distillentur in cineribus lento igne, quoad extracta fuerit aqua: quæ reseruanda est ad suos vsus. Postea fortificetur ignis paulatim, vbi oleum apparuerit, magis magisque, vsquequò totum oleum extraxeris. Tandem in fine sequetur gummi quoddam, instar mannæ: quod valet ad faciendam aquam odoriferam, vnà cum aqua puteali, aut Rosarum. *Fallopius.*

Aliter.

℞. Belzoini ℔. j.
Puluerizа subtiliter: pone in alembicum ad distillandum, tunc affunde puluerі, aquę Rosarum

℔.ij. obtura diligenter alembicum, & lento igne A
ſubtus accenſo primò, quoad aqua cœperit diſtillare, deinde augmentetur paulatim, vſquedum oleum conſpexeris. Quo apparente mutetur recipiens, & fortiori igne elice oleum, quod in ſole rectificandum. Eodem penitùs modo diſtilletur oleum Styracis calamitæ & liquidæ. *Euonymus.*

Aliter.

℞. Beniouini contuſi ℥.vj.
Styracis calamitæ ℥ j. B
Ladani ℥.ß.
Nucis myriſticæ ℥.ij.
Moſchi G.iv.
Aquæ vitæ ℥.ij.
Fimo macera, ac diſtilla oleum: omnes vires firmat. *Heurnius.*

Oleum Ammoniaci.

℞. Gummi Ammoniaci quantum ſufficit.
Diſſolue ex vino ſtillatitio, vel ex aceto: deinde C
lapillis iniectis per cineres aut arenam diſtilla: poſtea corrige. * Valet ad tophos podagricos diſcutiendos. Sic etiam paratur ex Colophonia, vel pice. *Andernacus.*

Oleum Ladani.

℞. Ladani puluerizati quantum ſufficit.
Pone in vas cupreum inſtagnatum: cui admiſce aquæ Roſ. ℔.j. vel ℔.ß. pro quantitate Ladani, & olei Amygdalarum dulcium mediocritatem. Poſtea capitello eiuſdem materiæ cooperi vas, & D
claude iuncturam: & ſic in fornace ebulliat aliquandiu: id quod tuo relinquêdum iudicio eſt: prout enim multa fuerit materia, ita etiam diutius erit coquendum. Antequam auferas materiam, refrigerare permittito, ac tandem ſerua. Quò autem melius conſeruetur, adde aliquid aluminis vſti, aut ambræ. *Fallopius.*

Oleum Terebinthinæ.

Oleum Terebinthinæ per cineres ex ampul- E
la erecta, non alta nimis, vel ex incuruata potius optimè diſtillatur, addita arena lota, ne ebulliat. Alij Terebinthinæ libras tres, Salis manipulum, & Vini ſtillatitij modicum priùs macerant: deinde diſtillant. * Frigidis neruorum affectibus, ac omnibus ægritudinibus frigidis ac flatuoſis conuenit: in aſthmate, & anhelitus difficultate mirificum eſt, ſi duæ drachmæ ſingulo manè ſumantur. Eſt & in empyemate proficuũ, & in omni praua thoracis affectione ex pituita: F
colicis etiam doloribus & omnibus flatuoſis conuenit, cicatrices decorat, & corrigit. Penna illitum natibus valet ad ſcabiem, & timas earum: cerebrum hoc modo calefacit, & pituitam abſque ſternutamentis detrahit: ſanat & rimas vberum in mulieribus. Ad memoriam, ſurditatem & ſpaſmum principatum obtinet. Vt vulnera citiſſimè conſolidentur: recipe oleum Terebinthinæ, & calefactum iuxta ignem, commiſce ei viridis æris partem æqualem, & ſerua vſui. *Andernacus & Euonymus.*

Aliter.

℞. Terebinthinæ ℔.xij.
Aquæ fontanæ ℔. xxx. (ne vrantur ſpiritus) ex organis Aquæ vitæ eliquetur oleum. Lentè exardeſcat primo ignis: vnam olei libram præbent libræ quatuor: etenim quod relictum fuerit, ilicò antequam refrixerit, in aquam frigidam effunditur, ac in Colophoniam abit. Hęc in oleũ vertitur hac arte: Libra eius remiſcetur vncijs duabus Butyri, ac tenui igne liquantur, inditaq; retortæ extillantur, efferetur oleum rubrum, ac parum fæcis reſtibile erit. *Heurnius.*

Oleum Terebinthinæ aliter.

℞. Terebinthinæ claræ, quantum videbitur: & pro qualibet libra accipe Cineris è ligno duro ℥.iij. & in retorta fornaci accõmoda. A principio fiat ignis lentus, ad humiditatis diſtillationem: poſtea augeatur ignis ad olei deſtillationem. * Vulnera ſimplicia intra horas 24. ſanat. Valet neruis contractis à frigiditate, accipiendo ʒ. j. cum vino: vrinam mouet, & omnes diſſoluit corporis ventoſitates. Punctiones lateris curat: mirabiliter febribus peſtilentibus confert eodem pondere, per os accipiendo: & vngendo ſtomachi orificium, digeſtionem promouet. *Fallopius.*

Aliter.

℞. Terebinthinæ ℔. ij. inde retortæ, ac quartam ſaltem partem eius impleat: arenæ ſiccisſimæ ℥.iix. ſenſim foco caleſcant, nec efferueſcãt. Primò, limpidus ac acidus liquor fluet. Secundò, oleum limpidum, aqueo candore. Tertiò, fuluum manabit, maiori vi ignis tollendum. Quartò, æſtu foci, ſtillat craſſum rutilans, plurimum olei Terebinthina fundit. Sed vſui interno melius id, quod ab affuſa aqua elicitur. Similiter ex qualibet Reſina elici poteſt. *Heurnius.*

Aliter.

Maximum ſecretum eſt apud quoſdam oleum ex Terebinthina extrahere abſque periculo effuſionis: ab effuſione enim ingentis incendij eſt metus. Deſtilletur itaque in veſica ænea, ſemiplena aqua, vt aromata exſtillantur: albũ fundit oleum: ſed cinis vnde Sapo coquitur, vocant *Vuaſche*, remiſceri debet. Huius enim duo vel tres manipuli aquæ injici debent, in qua diſtillari debet Terebinthina. *Idem.*

Aliter.

Oleum Terebinthinæ elicitur leuiſſimo etiam calore, præſertim per balneũ vaporoſum, quem ego diſtillandi modum magnoperè probo. Hoc oleũ eſt calidum, ac tenue alteq; penetrans, plus quàm ipſa Terebinthina: frigidisq; neruorum & articulorum affectibus medetur. *Quercetanus.*

Oleum Colophoniæ, Picis, & Hederæ.

Olea quæ ex Colophonia & Pice parantur, valent ad eoſdem affectus, vt Terebinthinæ oleum. Fiunt autem, vt oleum Ceræ. Sic etiam ex Hederæ

Hederæ lachrymis oleum elicies, ad vrinas potenter mouendas. *Idem.*

Oleum Bdellij, & reliquorum gummi.

Ex Bdellio autem sic oleum parabis: Bdellium temperetur in aceto destillato per duodecim horas, vt totum dissoluatur. Quo facto, per setaceum transcoletur, & seponantur ipsius fæces. Quod purum est, inde retortæ vitreæ, addendo pulueris silicum calcinatorum mediam partem, & appositò recipiente, dabis ignem per gradus duodecim horarum spatio: atque inde prodibit oleum efficacissimum. Sic de Ladano, Galbano, Opopanaco, Sagapeno & Ammoniaco, olea conficies, quæ podagricos tophos emolliunt, & durities omnes hepatis, lienis & cæterorũ membrorum potenter dissoluunt, si simul omnia vel distillentur, vel per se singula præscripta methodo parentur. *Quercetanus.*

Oleum ex gummi compositum, optimum.

℞. Belzoini contusi ʒ.vj.
Styracis calamitæ ʒ.j.
Ladani ʒ.ß.
Nucis Moschatæ ʒ.ij.
Moschi G.iv.
Aquæ ardentis ʒ.ij.

Macerentur fimo: & inde eliciatur oleum, igne primùm moderatissimo, mox auctiore, quod odoratissimum est, cerebrumque & cor, ac stomachum plurimùm roborat, & ignauam excitat venerem. *Rubeus.*

DE OLEIS EX liquoribus.

Oleum Vini.

Albertus Magnus lib. 4. Meteor. scribit, quod scilicet, vbi pars aquea è vino educta est, remanent partes terrestres vini, infusę humiditati pingui oleagineæ: & si substantia illa vltrà sublimetur lento igne, egreditur oleum.

Oleum Vini, aliter.

Ex vino per reiteratas destillationes, & phlegmatum separationes oleum spiritui supernatans elicitur, multis rebus conducens, & corpora priùs, vt decet, calcinata soluens, si in proprio sale seminetur, digeratur, & inde tandem destilletur. Aliud autem vel proprio etiam sale, vel melle acuitur, aptiusq; ad soluendum redditur. *Quercetanus.*

Oleum Aceti.

Destillato aceto per alembicum, residentfæces ipsius in fundo vasis: quæ prius igne violentissimo exiccatæ, si repellantur per retortam, exibit oleum rubicundissimum, & acetrimum. *Quercetanus.*

Oleum Sacchari Mercuriale.

℞. Sacchari, Herbæ Mercurialis ana partes æquales. Contundatur herba cum saccharo optimè: & in curua cucurbita octo diebus macerentur: inde duplici vase destillentur. Manat enim oleum album, quod optimum colorem faciei conciliat, epilepsiæ conducit, si quadraginta diebus, quotidie manè ʒ.j. exhibeatur. Quod si cum Castoreo sumatur, neruorum contractiones remouet cuiuscunque loci: sanat quoq; stuporem membrorum, visus hebetudini confert, in oculis positum. *Rubeus.*

DE OLEIS EX metallicis.

Oleum Auri.

Aurum per acetum in succum soluitur, separaturque: deinde maceratur in succo Chelidonij, & aqua vitæ præparata: postea per balneum extillatur, dum in fundo oleum crassum resideat. * Huius grana decem ex aqua vitæ dantur. *Andernacus, ex Paracelso.*

Aliter.

Aurum per regale cæmentum ex plumbo in calcem redigitur: deinde purgatur, postea horis vigintiquatuor in aqua vitæ digeritur: atq; tunc oleum prouenit, præstantissimum Chemiæ magisterium. *Paracelsus.*

Oleum Auri egregium.

Folia auri macerata in succo Limonum (an & aceto, præsertim destillato?) & aqueo humore distillatione detracto (quid, si Margaritæ & Corallia addantur?) remanet in fundo quasi butyrum. Id vino mistum, aureum colorem ei conciliat, & acetosum facit. * Mirificè putredini resistit. Purgat etiam multos, & sudorem mouet: prodest leprosis, & qui inunctionibus Mercurialibus ab istis hominibus, qui imperitia pecuniã lucrantur, sunt perditi. *Gesnerus.*

Oleum Auri, aliter.

Quod ad oleum auri attinet, potest & alio ingenio haberi. Nam in aqua ardente, quam actiorem efficacioremque reddiderit sal è fæcibus vini, seu aquæ vitæ in sublime elatus, dissoluitur aurum, in calcem redactum, sic vt aqua videatur perspicua: hanc tepentis aquæ balneo, aut fimo, per mensem coquũt, & circulo agunt, dum aurum in fundo ascenderit, perinde ac calx, quam, detracta aqua, fimo equino dissoluunt id toties repetentes, dum non amplius cogatur, cuius non est dubium vires esse plurimas in tuenda valetudine, roborandoque corde, & aduersus venena, si rectè adhibeatur, aiuntque his, qui elephantiasi laborant, plurimum prodesse. *Quercetanus.*

Aurum potabile.

Aurum in folia redactum cum aceti spiritu distillatur, separaturque, & ex aqua vitæ præparata, per mensem digeritur, dum siccus appareat. *Huius scrupulus ex spiritu, vel humore alterius rei propinatur. *Andernacus.*

Idem, aliter.

Auri per regale cæmentum ſiue ſtibium purgati lamellæ, ex viridi ſalis liquore in puluerem reſoluuntur: is deinde aqua pluuiali ſtillatitia tamdiu abluitur, donec nulla amplius ſalſedo ſubeſſe percipiatur. Aut ſi celeriùs idem expedire cupias, auri laminæ cum plumbo in lamellas redacto obteguntur, & per horas 24. cæmentantur, vt vocant, læuiganturque, dum calx auri ſubtiliſſima fiat. Poſtea tantum ſpiritus vini ſuper elotum puluerem, vel calcem repurgatam funditur, quantum ſex digitos tranſuerſos ſuperemineat: ac iuncturis vaſis probè oblitis, macerantur in aqua temperatè calida, ſiue balneo Mariæ, diebus viginti, aut triginta. Tum liquor citrinus, relicto in fundo vaſis puluere candido, effunditur, & ſpiritus vini ex ampulla vitrea per operculum à flauo auri liquore modicè exbalneo ſeparatur. Poſtremò idem liquor auri extractus, ad ſummum vſq; gradum eleuari, hoc eſt, quinquies per ampullam incuruatam vrgeri debet: atque tunc quinta auri eſſentia abſolutè parata dicitur, ſummum Chymicorum myſterium. *Andernacus ex Paracelſo.*

Aliter.

℞. Limaturam auri puriſſimi, & combure in furno reuerberationis in ſulphure & argento viuo, & extingue cum aceto vini deſtillato, & cola acetum. Hoc fac toties, donec totum ſoluatur, deinde deſtilla acetum, & ſolue aurum in furno, & congela. Hoc fac toties, donec non congelatur. Et pone in vnam vnciam auri mellis libram vnam deſtillati, & miſce vt dictum eſt, & erit bonum ad omnes infirmitates corporis humani. Eodem modo fac de lapidibus preciofis, non ponendo argentum vinum, ſed ſulphur tantùm. *Ex libro manuſcripto antiquiſſimo.*

Aliter.

Sunt, qui ſuccum Limonum perſpicuum cum melle ac ſale miſcentes, tandiu feruere ſinunt, dum ſpuma omnis è melle abient, idque deſtillant, aucto ad extremum igne. Fæces vitrariorum igne, aut huiuſmodi fornacum, tribus diebus in calcem redigunt: mox conterunt, illisque tertiam partem mannæ, & ſacchari candi addunt, ſuperfuſaque quam extraxerant aqua, & aquæ ardentis optimæ duplo, ſtipatis optimè rimis, moderato igne deſtillant: mox auctiore igne, quicquid elici poteſt, detrahunt. Huius aquæ ſtillatitiæ partem, auro in calcem redacto, affundunt, mox deſtillant: denuò partem aliam aquæ ſuperfundentes, & detrahentes, dum tota aqua deſtillatione excepta ſit: quo tempore tota ſimul ipſi auro imponitur, maceraturque tepente balneo ad viginti dies: mox deſtillatur, & in fundo liquor auri videbitur. Qui ſi fortè craſſior fuerit, aqua eadem denuò ſuperfuſa, ac deſtillata, tenuior euadet, præſertim ſi id pluribus vicibus repetatur. Quod autem de auro dictum eſt, idem de argento dictum puta. Porrò ſi rectè conficiatur Aurum potabile, mirabiles vtilitates affert. Nam tenuitate ſubſtantiæ ſolidas fibrarum partes altiùs penetrare poteſt, & per omnes expandi: ſinceritate verò temperamenti, calorem natiuum excitare, ac tueri: denſitate, ac tenacitate, humidum radicale, ac primogenium ſolidius & fortius reddere, ne citò abſumatur. Cùm enim longitudinis vitę cauſa ſit calor multus, itemq; temperatus, nec non & primigenium ipſum humidum, ſolidum ac copioſum, nulla ratione iis conſuli meliùs poteſt, quàm ipſis auri qualitatibus. *Quercetanus.*

Aliter.

E melle, cucurbita vitrea, pileoque roſtrato, aquam elicias, vt moris eſt, fæces verò in calcem redigas, mox in puluerem: inde aquam ardentem optimam, acrioremque redditam ſolutis in ea fæcibus vini, in ſublime elatis, vt inferiùs docebo, affundas ipſi puluери, ſic vt quatuor digitorum ſpacio ſuperet: poſitaque in tepentis aquæ balneo cucurbita, totum diſſoluetur: quater aquam deſtilla, ſemper aquam denuò fæcibus, ſi in fundo remanſerint, affundens, habebisque aquam optimam, quam cum aqua prima mellis coniunge, & denuò deſtillet. In hac deſtillatitia aqua ſolues aurum, in calcem cum hydrargyro adductum, vt diximus: & cucurbitam locabis in tepente balneo, aut fimo, quatuor dierum ſpacio: inde eodem balnei calore bis deſtillet, totidemque vicibus igne cinerum vocato: nam cum aqua deſtillabit aurum, quod cogi amplius nullo ingenio naturali poterit: quod ſummum hac in re quæritur. Nam ſi aqua Cinnamomi & Endiuiæ diſtillatitia, Cinnamomum, ac Endiuiam, partes ſcilicet illorũ tenuiores ſecum deuehit: idemque de ea, in qua ferrum, aut aurum ſæpius fuerit extinctum, quæ deſtillata, poſtea nunquam fæces aliquas derelinquit, & tamen eorum metallorum vires retinet, cur id in auro fieri non poterit hac arte in maximam tenuitatem adducto? Fæces autem vini magno artificio in ſublime attolluntur. Ipſæ enim ſiue aquæ etiam vitæ, ſæpius deſtillantur: inde ignis adhibetur vehemens, vt quaſi in calcem adducantur: illis ſuperfunditur aqua ardens, vt ſoluantur: atque id ter repetitur. Deſtillata deinde aqua vitæ, augetur ignis, & fæces ipſæ in ſublime euolant, ad collum cucurbitæ, albæ, vt nix: è quibus parum ponas in aqua ardente, & maiores vires acquirit, poteritque cum fæcibus mellis coniungi, & illæ diſſoluentur: indeque accipiatur, quod perfectius eſt. Sunt etiam, qui è tartaro ſalem hunc albiſſimum educãt, dum tartarum in calcem redactum, aquæ vitæ primæ deſtillationis ſoluunt, repetita ſæpius deſtillatione: oleoque, quod tandem in matulæ fundo remanſerit, aquam ardentem ſuperfundunt, ac ter deſtillant, ſic vt puriſſima tantùm pars accipiatur ſeorſum, quam deinde fæci ipſi, ac potius calci albiſſimę paulatim combibendam infundunt, vt è ſiccata tandem fæce ſal ad collum, ac latera matulæ aſcendat vi ignis vehementioris. Sed de

his

his tot dixisse satis sit. Aurum in calcem reducitur, malagmate ex ipsius foliis & hydrargyro conflato, diu agitãdo in vase ligneo, aut vitreo, modico mellis addito: mox vase vitreo, luto incrustato, vi ignis moderata, euolet hydrargyron, & in fundo remanebit calx auri. Hunc modum auri potabilis cõficiendi, omnibus præstare crediderim, sed optimo artifice indiget, quiq; plura, quàm hic scripserimus, cognoscat: cùm tamẽ omnia inuenerimus. *Hieronymus Rubeus.*

A

B

C

D

E

F

Aliter.

Aurum potabile aceto quoque stillatitio conficitur. Ipsum autem acetum, antequam destillet, bulliat, dum eius medietas absumatur: postea bis térue destillet, mox addatur Euphorbij in puluerem redacti, octaua pars, ac iterum destilletur. In hoc aceto extinguatur auri calx, igne reuerberatorio candens: statimque vas, in quo acetum est, diligenter operculo contegatur: ne quid exhalet: vbi autem refrixerit, acetum detrahatur, mox auri calx candens denuò in eodem aceto extinguatur: idque toties repetatur, dum acetum optimè redditum sit ipso auro prægnãs: tum nouum acetum capias, in eoq; candentem calcem auri extinguas, donec eam auri partem solutam videas, quã postulas. Acetum hoc omne in vnum collectum, ac perspicuum (si quid enim crassioris fæcis in fundum demittetur, nequaquam accipiendum est) tepente balneo destilles: & in fundo cucurbitæ remanebit aurum, instar mellis: cui communem aquam stillatitiam affundes, aut rorem destillatione exceptum, qui melior habetur, ea quantitate, vt totum aurum in ipso dissoluatur, quod noueris, cùm nihil petit fundum: tunc destilles aquam balnei calore, & in fundo cucurbitæ reliquus erit sal auri, qui in quocunque liquore facilè dissoluetur, æquè vt sal communis. Atque eadem ratione ex omnibus metallis, ac vitro fieri sal poterit: cuius est in medicina vsus. Quòd si salem hunc in oleum conuertere velimus, ipsi denuò acetum suum affunditur, mox detrahitur destillatione: qua peracta, aqua communis stillatitia affunditur, mox detrahitur: inde ad acetum reuertimur, mox ad aquam: hac ratione progredientes, nunc acetum alternis vicibus affundendo, ac destillatione detrahendo, dum in fundo oleum maneat, quod verè oleum sit: cuius fuerit signum, si argenteæ lamellæ candenti impositum, non concrescat, ac potius fluat. Nam si concreuerit, repetundum est aceti, & aquæ negotium: quod idem in argento, atque in cæteris metallis contigit. *Idem.*

Aurum vitæ.

Aurum vitæ fit multis modis. Calcinatum enim more spagyrico, leuissimum spongiosum, & quod reduci non potest, redditur: à quo cum aceto destillato elicitur semen, idque in balneo Mariæ: cuius vires circulationibus cum vini spiritu ita augentur, vt ad innumerabiles morbos sanandos propè incredibiles videantur. *Quercetanus.*

Idem, aliud.

Aurum in tenues bracteolas redactum calcinetur toties cum sale præparato (calcinatione philosophica) donec impalpabile reddatur. Salem ex alcoole Sole separato solutionibus tum ipsum rursus calcinato sale candidissimo & saccharino huic mixturę affunde spiritus vini alcolisati cum proprio sale, vt ex artis præceptis traditur, tantum vt quatuor digitos supernatet: fac deinde vt accendatur, & exardescat vini alcool: hocq; sæpius reiterabis. Deinde nouum affunde vini alcool, ac ritè & decẽter omnia circulentur quatuor dierum spacio: tum demum separetur destillatione competenti menstruum: nouumq; rursus affundendo, totiesq; circulando, & destillando, vt factum est prius, donec auri tota substantia per alembicum efferatur. Separato menstruo, vt decet, remanebit in fundo Aurum vitæ arcanorum omnium summum & præstantissimum. *Quercetanus.*

Tinctura auri.

Tinctura Auri est ipsius color à corpore ita separatus, vt album omnino remaneat, fit autem ipsius præparatione per stybium, vt moris est, mortificatione reiterata per spiritum acerrimũ, & sanguinem hydræ, vt in furno reuerberij redditur corpus leue, ac spongiosum, & irreductibile, quod rursus reuerberatur, donec in purpureum prodeat colorem. Ex quo cum glaciati cor neoli alcoole, ipsi quatuor digitos supernatante, in matratio hermeticè clauso, & per mensem in balneo digesto, separatur color, qui spiritui commiscetur: illoq; separato, vt artis est, remanet in fundo optatus liquor, qui postea tandiu circulari debet, donec fixetur. Huius tincturæ drachma vna, mixta cum vncia vna aquæ theriacalis optimæ, ad scrupuli vnius quantitatẽ manè stomacho ieiuno sumitur, continuandumq; est decem dierum spacio: hoc medicamentum diaphoreticum est, per sudores, superfluos & noxios expurgans vniuersi corporis humores. *Quercetanus.*

Oleum seu liquor argenti.

℞. Salis nitri ℔.ii.

Terræ luteæ ℔.iv.

Miscentur, destillanturq;, vt oleum salis viride, igne primùm modico, deinde paulatim adaucto, donec spiritus promanare desierint. Huius liquoris ℥.vj. super argenti purissimi, in lamellas redacti vncias duas funduntur, & vitro occluso in cinerem modicè calidum, vel solem ponuntur, dum illæ exoluantur: postea quod solutum est, fæcibus relictis, in aliud vas percolando effunditur, & cum aqua pluuiali stillatitia abluitur tandiu, quoad nulla amplius salis acrimonia percipiatur: hinc spiritu vini diluitur, rursusque seiungitur & exiccatur. Tandem aqua vitæ correcta perfunditur, & vasculo bene obturato, in loco calido per dies quatuordecim

Unable to display this page

vitrum ponantur luto munitum, ex sequenti descriptione. Commune sume lutum, vel argillam, cineres ossium capitum animalium quadrupedum, limaturam ferri, vitrum puluerizatum, sal commune, cerussam, &c. quæ humectata misceto simul, &c. Lutatum vitrum cum sua materia ponas in cineres cupella contentos, vt nosti: succende primo lentum ignem, & augeto sensim, donec & spiritus & fumi se recipiant in vas submissum: & postmodum ignem vrgeto vehementiùs, donec amplius nullus humor exeat. Hoc oleum est excellentissimum ad tremorem cordis remedium, per se sumptum sine quauis additione. *Paracelsus.*

Oleum Salis.

℞. Salis communis ℔.iij.
Terræ luteæ ℔.vj.
Salis nitri purgati ʒ.xij.

Simul miscentur optimè, & ampullæ collo longiore præditæ, argillaq; probè oblitæ induntur: deinde hæc in fornace ad latus locatur, & vase, quod liquorem excipiat, satis amplo appositо, commissurisq; diligentissimè cõglutinatis, ignis per initia exiguus extruitur, donec quod aquosum inest, stillare, & spiritus colorati apparere cœperint: postea calore vehementissimo, repleto nimirum fornace carbonibus, in modum aquæ validæ, quod reliquum est expellitur. Tandem vasis refrigeratis, omnis eximitur liquor: qui infusus cucurbitæ vitreæ, ex calidis cineribus distillatur, dum phlegma ab oleo siue spiritibus separetur. Hoc vitro reconditur ad vsum. *Foris cum oleo terebinthinæ, ceræ, chamæmelino, verbascino, & similibus commixtum, dolores podagricos egregiè sedat, tophosque discutit. Per os guttatim datur, sicut etiam illud præcipuè, quod purpurei citriniue coloris per aquam roridam, ad soluendum aurum, morbosq; infinitos curandos paratur. Trium guttarum instar ex aqua vitæ singulis septimanis assumptum, hominem renouat: aquam inter cutem consumit, morbum comitialem discutit, febres abigit, arquatum sanat, membra conuulsa si eo perfricentur, restituit, dolores podagricos mitigat, abscessibus medetur, ramices curat. *Andernacus.*

Idem, aliter.

Sal aceto stillatitio sæpius irrigetur, moreque olei chalcanthini destilletur. Vtile est ad dissoluendum aurum pro auro scilicet potabili parando. *Andr. à Glauuen.*

Aliter.

Sal igne liquescat, in quod laterum fragmenta candentia injiciantur & cucurbita curua oleũ destilletur. Plerique raphanum excauatum sale replent, qui loco humido in aquam abit, in qua fragmenta laterum candentia extinguunt, & simul destillant. Admiscent nonnulli cum sale, æquis portionibus, sal nitrum, hæcque exiccata, eliquataq; simul destillantur. Alij cum rore miscent salem, quo stillatitio aurum soluunt, variis A que morborum genera curant. *Rubeus.*

Aliter.

Fac muriam ex sale, in quam injice calculos ignitos, vt ipsa imbibantur: eos autem sic imbutos indas retortæ, & dando ignem per gradus, prodit oleum salis feruentissimum. *Quercetanus.*

Oleum Sulphuris.

Vitreum vas tintinnabuli non absimile, illitum figulari luto, à terra vnius cubiti mensura, B æneo vel ferreo filo suspendes, sub quo metretam vitream imaiotis circumferentiæ, in cuius medio inuersus fuerit cyathus, statues. Porrò cyathi fundus ferreã, bracteam digitorum quatuor latitudinis ex igne candentem sustineat, ex qua sulphur accendatur. Hoc dum comburitur, recentius superaddatur. Inde fiet vt ex fumo ascendente suspensum vas breui temporis interuallo guttatim in inferiorem paropsidem distillet oleum: quod diligenter collectum, vitrea cõ- C seruabis ampulla. ℔.j. sulphuris dat. ʒ.j. olei. *Valet præcipuè ad fistulas, & ad curanda oris vlcera, quæ gangrænas appellant: in quibus curandis maximè excellit, &c. *Matthiolus.*

Idem, aliter.

Ad partem vnam sulphuris triti, addunt partem alteram silicum, in puluerem itidem redactorum. Hanc mixturam in retorta ad leuissimum ignem apponunt, & oleum optimum eli- D ciunt. *Vsurpatur in morbis frigidis, quorum causa sunt humores vel frigidi, vel putrefacti, aut in quibus flatuum est copia: vt in febribus putridis, tertianis, quotidianis, quartanis, in peste, in vulneribus, in vlceribus maximè cauis & sinuosis, in affectibus plerisq; cerebri, oris, dentium, ventriculi, hepatis, lienis, matricis, vesicæ, intestinorum & articulorum, ijs videlicet, qui ex humoris abundantia, aut putrefactione prouenium. Datur autem pauxillum huius olei, cum E destillatitio liquore, vel decocto herbæ conuenientis, pro cuiusq; partis & affectus qualitate. Mensuræ modus hic est. Gallinæ penna in oleum intingitur, atque inde mox extrahitur, & quod adhæret pinguedinis seu olei pennæ, id in liquore, seu decocto dilnitur, & datur bibendum ægroto. In febre quidem quotidiana in vino decoctionis rorismarini aut menthæ, paulò ante accessionem. In tertiana, cum decocto centaurij in vino. In quartana, cum aqua buglossi. F In peste, cum vino decoctionis raphani, cui admixtum sit parum theriacæ & mithridati. In vlceribus & pustulis oris, penna aut gossipium oleo madens loco vlcerato admouetur leuiter: ita contactu olei aliquoties repetito, persanatur malum. Epilepticis in decocto betonicæ & pæoniæ propinatur. Tussientibus, cum semine vticæ & hyssopo coctis in vino. In anorexia, quæ redundantia phlegmatis existit, cum aqua absinthij. In dolore ventriculi & coli ex flatu, cum aqua chamomillæ. In hepatis frigiditate & hydrope, cum aqua iridis, chelidoniæ, & melle. In

obſtructionibus & dolore lienis, cum aqua tamaricis. In morbo Gallico, cum aqua fumiterræ & florum geniſtæ. Contra vermes, in aqua graminis aut abſinthij. In dolore matricis, cum vino decoctionis betonicæ, & matricariæ. In vrinæ ſuppreſſione, cum vino decoctionis allij. Ad podagram frigidam, cum aqua chamæpityos. Atq; in his omnibus idem vtendi modus eſt, is videlicet, qui ſuprà eſt expoſitus, de penna oleo imbuenda, & mox diluenda in idoneo liquore. In vulneribus autem & vlceribus, locus affectus oleo linendus eſt cum penna leuiter. Dens cùm dolet, eodem leuiter attingendus. Sed ſi pariter omnes doleant, decoctum menthæ cahdum, cui immixta ſit olei guttula vna atq; altera, ore continendum eſt. *Euonymus.*

Idem, Aliter.

Oleum Sulphuris facilè quidem & citò cum vitrea cāpana paratur, ſed melior modus & perfectior hic eſt. Puluerizetur ſulphur ſubtiliter, & de pumice tantundem piſtetur: quæ duo miſceantur ſimul, & ponantur in retortam, cui adiunctum ſit ſatis amplum & magnum recipiens: & bidui ſpacio, leuiſſimo igne, oleum ſulphuris diſtillabis, quod Ital. dicitur, *Oleum de graza ouero De regeſtro.* Additur autem pumex, ne ſulphur aſcendat, ac etiam citius vapores ſurſum mittat. * Eædem penè facultates aſſignantur ei, quas modò ſuprà recenſuimus: niſi quòd in pauciſſimis hanc diuerſitatem notauimus. Valet ad vulnera accipiendo puluerē ex foliis quercus, pimpinellæ, agrimoniæ, conſolidæ maioris, hyperici: quibus omnibus bene contuſis, decoquātur in vino: & colaturæ admiſceatur pauxillum huius olei, aut ſaltem quantum ſatis ſit pro malitia & magnitudine plagæ. Cum hoc decocto lauetur vulnus recēs, aut inueteratum vlcus, & ſubitò curantur. In morbo Gallico poſt ſufficientem purgationem, valet oleum eodem modo, quo ſuprà. Atq; hęc quidem, & alia ſuprà ſcripta quę huc referenda, perhibentur experta à Medico Imperatoris Bononiæ, & ab alio Romæ. *Geſnerus à quodam Romano.*

Ego Sulphuris oleum ſic parare ſoleo.

Pecciolas ſulphure obductas ferreo vel æreo filo affixas, atq; igne accenſas in vitream cucurbitam amplam conijcio, ita tamen ne fundum attingat ſulphur, mox alembicum breui roſtro, cui recipiens vas amplum, aqua vitæ ſemiplenū ſit appenſum, ſuperimpono, vt fumi partim in recipiente colligantur, partim in fundo & lateribus cucurbitæ tanquam ſal ſiue calx adhæreſcant: idq; toties repeto, donec ſufficiens calcis quantitas fuerit collecta. Quo facto materiam in recipiente in cucurbitam in fundo, vt omnem ſalem imbibat: mox per pannum linteum colo: deinde in retorta, primo quidem igne lento, poſtea vehementiore diſtillo, quouſq; ſpiritus omnes exierint: demum aquam ab oleo per balneum Mariæ (vt in vitrioli oleo fieri ſolet) ſeparo; atque ſic acerrimum & non ingratum oleum (ex libra ſcilicet vna ſulphuris, drachmas duas olei ad minus) colligo.

Idem, aliter.

℞. Sulphuris calcinati ℔.ij.

Infundatur in aceto, quod quatuor vel ſex digitis ſupernatet acetum in cucurbita: hinc in fimo equino ſepeliatur quatuor hebdomadis: poſt diſtilletur igne forti, tunc aſcendit ſpiritus ſulphuris cum aceto: quod iterum ſepeliatur in fimo equino per duos aut tres dies: poſt in vaſe lato, non ſtricti orificij euaporetur acetum: tunc manebit ſpiritus & oleum ſulphuris in fundo. Idem oleum iterum ſepeliatur in fimo ad octo dies, poſt diſtilletur per alembicum, & tunc vltimò in fine abſcondatur per menſem vnum: & ſic purificabitur oleum ſulphuris. * Eſt magnæ virtutis. Exhibeantur guttæ tres ad ſummum. Idem fimus equi ſemper eſt renouandus. *Euonymus.*

Idem, aliter.

℞. Sulphuris triti ℥.ij.
Fæcularum vini in puluerem contuſarum ℥.j.
Calcis viuæ & contuſæ ℥.iix.

Miſcentur ſimul, & in ampulla incuruata vrgentur. *Andernacus.*

Aliter.

℞. Sulphuris ℔.j.ß.
Salis Ammoniaci ℥.iv.
Calcis viuæ ℔.j.

Miſcentur, & aquâ in qua ſalis modicum ſolutū ſit, perfunduntur, oleumq; ex recotta diſtillatur: quod à phlegmate ſeiunctum, vitreo probè reconditur. Efficaciſſimum quoq; oleum ex ſulphure prouenit, quando totius eſſentia per acetum ſtillatitium, & fæcularum vini in caleem redactarum ſalem, ita extrahitur, vt poſtea balſami inſtar ex operculo deſtillet: * quod non ſolùm externis corporis vitiis, verumetiam ad interna potu aſſumptum ſaluberrimum exiſtit. *Andernacus.*

Aliter.

Plerique oleum ſulphuris ita eliciunt, accipientes vrinæ puerorum ℔.xvj. antea deſpumatæ, calcis viuæ recentis ℔.iij. ſimul ferueant ad tertias: mox per filtrum excolentur: tum addentes ſulphuris viui, optimè in puluerem redacti ℔.j. ſimul ferueant, dum medietas abſumatur, in vaſe vitreo, aut vitro oblinito: inde per filtrum percolatur: poſtea vaſe vitreo, pileoque roſtrato impoſito, deſtillat liquor, primò perſpicuus, deinde oleum aureo colore, quo ad neruos contractos, ad cancrum, malignaque & antiqua vlcera, & ad frigidos affectus exitiūs vtuntur.

Aliter.

Sulphur ignem non expertū cum vrina pueri octo diebus in fimo equino calido macerato habeas deinde catinum magnum, valde cauum, in quo collocetur cucurbita, ad latus, luto incruſtata, quæ ſulphur continet, prius tamen inſtrato fundo catini cinere calidiſſimo, & prunæ addantur,

addantur, dum tota humiditas egressa sit: addatur deinde recipiens vas, & rimæ stipentur glutine, ex farina, & candido oui, linteo circunducto. Postea carbones flagrantissimi assiduè supra cinerem illum calidum aggregentur, donec spiritus atque oleum egrediantur, quod colligendum est, vt oleum chalcanthi: & similis est vsus. *Fallopius.*

Aliter.

Sulphur præparatum decoquatur cum oleo lini, lentissimo igne subiecto: & fiat concreti sanguinis instar. Refrigerata materia iniiciatur in retortam, & subijciendo ignem destillabit oleum sulphuris rubicundissimum. Fit etiam, si sulphuri furfur commisceatur, & destilletur. *Quercetanus.*

Oleum Sulphuris vitriolatum.

Cape sulphuris viui P. j. cum quo misceas, lento igne, liquefacti vitrioli puri tantundem, vt vnum fiat corpus. Hoc depellatur per descensum & oleum rubicundum in receptaculum descendit. *Quercetanus.*

Oleum Sulphuris terebinthinatum.

Si florum sulphuris ℔. j. admisceatur duabus, aut tribus olei terebinthinæ, in calore sicco soluentur flores in oleum rubicundissimum: tum ritè & artificiosè separato menstruo, sulphuris rubinus circuletur cum vini alcoole per octo dies: & habebis oleum sulphuris, quod naturalis balsami vires obtinebit. *Idem.*

Oleum Sulphuris acidum.

Acidum autem sulphuris oleum fit ipso accenso & superposita campana, aut vitro satis capaci, ad retinendos vapores, qui in oleum illud acidum conuertuntur. *Idem.*

Oleum Vitrioli.

℞. Fæces siue caput mortuum, quod residet in fundo vasis, à quo phlegma vitrioli extractũ est: ipso contuso, si salices permiscueris, igne vio lentissimo, oleum rubicundum emanabit. Fiat etiam cum simplici colcothare, pulso igne violentissimo trium dierum spacio, ac prodibit oleum feruentissimum, quod dulcificatur circulatione cum vini spiritu tartarisato. *Idem.*

Oleum dulce Vitrioli.

Separato phlegmate ex colchotare rubro, vi ignis fit oleum acidum, quod dulcoratur circulatione cum vini spiritu, febribusque putridis cum aqua cichorij, aut ptisana exhibetur. Acidi tate enim putredinem arcet, quemadmodum & syrupus è succo limonum, & obstructiones pel lit partium tenuitate. Quapropter ad delendas viscerum obstructiones, hepatis nempe, & lienis, valdè efficax est. Miscentur aliquando huius guttæ aliquot cum cõserua florum cichorij, fitq; gratissimi saporis medicamentum ad extinguendam sitim immodicam. Febrium ardentium putredinem, pestilentiumq; malignitatem cohibet aciditate. *Idem.*

Aliter.

℞ Vitrioli quantum volueris.

Vasi vitreo luto obducto inditur, & ex igne phlegma extillatur: deinde illud eximitur, contunditurque, & phlegmate rursus perfunditur, idemq; euocatur vt antea, vsq; dum nihil amplius emanet, & spiritus prosiliant: postea ab igne remouetur, & calx rubicunda, in puluerem redacta, vel per se sola, vel laterum frustulis adiectis, ampullæ incuruatę imponitur, & vase amplo, quod excipit adaptato, commissurisq; diligentissimè luto obseratis, noctu dieq; luculentissimo igne vrgendo oleum distillatur. (Ego ℔. v. vitrioli rubificati quinq; diebus & noctibus perficio.) Vbi omnia refrixerint, totus liquor eximitur, infunditurque ampullæ vitreæ & exarena calida primùm aqua insipida, deinde acida acrisq;, quam oleum appellant, separatur. purgaturque à sedimento. Ex ℔. j. vitrioli rubificati ℥. iij. ß. haberi possunt, si ritè paretur. Hoc oleum si sæpius phlegmate perfusum distilletur, dulce redditur. * Valet ad apoplexiam, paralysim, epilepsiam, febres ardentes, pestilentesque: item ad sitim, stomachum bile æstuantem, morbos vterinos, aliosque innumeros, ex humore idoneo guttarum instar potione assumptum. quinetiam medicamentis tum purgantibus, tum corroborantibus immutantibusque, vel illorum actionum promouendarum, vel saporis commendãdi gratia rectè admisceatur. *Andern. & alij.*

Aliter.

Chalcanthum (Romanum mitius est, Germanicum acrius) in olla exuritur igne fornacũ, vel inter carbones, dum omnis exierit humiditas, & colore rubro euadat: inde vbi refrixit, in mortario optimè tunditur, moxq; in cucurbita, vel pomo vitreo, seu luteo appellato, luto sapientum incrustato, in reuerberatoria fornace, sic vt colluui deorsum parum vergat, ponitur: adhibetur ignis primò lentus, vel ex carbonibus, vel ex lignis siccissimis, primùm tenuioribus, mox solidioribus, crassioribusque, dum omnis siccetur humiditas, si qua fuerit, aut nisi antea fortè fuerit siccata: cuius illud fuerit signum, si detersum, siccatumque gladiolum in cucurbitæ appones. Nam si adhuc quidquam fuerit humiditatis, reddetur gladioli superficies humida: sin verò sicca permaneat, nihil humiditatis inerit. Tunc apponatur vas recipiens satis magnum, ne vis vaporum, quæ vehemens esse solet, illud frangat: optimeque stipatis rimis, ignis augeatur, vt fumus ac spiritus ex chalcantho in recipiens vas transmittantur. Cumque egredi halitus cœperit, statim est recipiens vas linteo, aqua frigidissima madente, contegendum: & cùm siccatum fuerit, repetendum, donec egredi spiritus desierit. Potest etiam lintei huius madentis vsus omitti, si metus sit, ne fortè ob tenuitatem vas recipiens frangatur. Quamobrem qui oleum hoc conficiunt, furnum exiguat loco humido, & sub dio, vt ambiens aer, illud, absque

fractionis periculo, agat, quod linteum faceret, halitusq; denſet ac colligat. Vbi nullus amplius halitus, ſeu ſpiritus egredietur, quod aliquibus biduo contingit, ſubtrahendus ignis, dimittendaq; vt frigeſcant omnia: ſummaque diligentia diſiungenda vaſa, & colligendum oleum: quo inciduntur abſceſſus, & quæuis duriſſima caro. Vſus eſt, vt conficiamus gladiolum ex ligno oleæ, & cum illo, tacto vix oleo, ſecando, perforandoq; reliqua opportuna agamus. In peſtilentia, peſtilentibusq; febribus, ephemera excepta, egregium certè remedium habetur, atq; vbi opus eſt corpora, phlegmate, malisq; referta ſuccis, à morbis tueri, idq; cùm purgata prius fuerint, ſic vt vix quidquam poſſit efficacius reperiri, ac valentius. Sic liquore indiget, quo cum miſceatur, quiq; eius acrimoniam, ac vehemẽtiam corrigat: ſtomachum roborat, appetentiam excitat, infarctus expedit, putredini reſiſtit, & renum affectibus prodeſt, qui ex ſtipatione ortum ducant. Pueris duæ, tréſue guttæ cum aqua acetoſæ præberi conſueuerunt: grandioribus natu ad quinque, & ſex guttas exhibent. His qui ſeſe à morbo reficiunt, mirificè conuenit, caloremq; inſtaurat. Sunt qui oleum hoc aqua ardente ſæpius perfundant, & aquam abſtrahant, vt efficiatur minus acre, ac magis tenue. Plerique ad chalcanthi iam igne rubentis libram, aquæ vitæ optimæ libras quatuor addunt, & per tres dies balneo tepente macerant: igne mox cinerum molli, aquam eliciunt: deinde auctiore, oleum, quod quinque, aut ſex horarum ſpacio, niſi erraueris, prodibit. *Rubeus.*

Oleum Tartari.

℞. Tartari albi, in puluerem redacti ℔.iv. Ampullæ incuruatæ, vel etiam erectæ, argillaq; obductæ induntur: hæc in fornacem locatur, & vaſe quod excipit amplo appoſito, iuncturæ luto occluduntur diligenter (facilè enim expirare ſolet:) poſtea igne per initia exiguo, tandem auctiore vrgetur, donec nulli amplius ſpiritus apparent: tunc refrigeratis vaſis liquor eximitur, infunditurque ampullæ vitreæ erectæ, & in balneo calẽte corrigitur, ſeparaturq; aqua ab oleo. Idem ex cineribus vel arena iterum euocatur à ſedimento craſſo, & oleum aurei coloris prouenit. Ex libra autem vna tartari communiter extrahitur olei ℥.ß. * Ad curanda vlcera, præſertim ex lue Venerea orta, efficaciſſimum eſt: cui mumia ſiue oleum fæcularum dulcis annumerari debet. hæc enim vlcera manantia ita curat, vt ipſorum malitia nocere amplius non poſſit. Ex vino hauſta calculos renum & veſicæ contert, expellitque: vrinam mouet: vlcera purgat. *Andernacus.*

Aliter.

Salem Tartari cryſtallinum, ſi vitro imponas & in cella vinaria alioue humido loco colloces, intra perpaucos dies in oleum reſoluatur limpidum, & ad faciei maculas, & vlcera detergenda præſtantiſſimum. *Quercetanus.*

Aliter.

℞. Tartarum crudum, aqua vitæ optima affuſum, & per vigintiquatuor horas ibidem maceratum, deſtilletur, vaſe recuruo, igne primùm leui, mox vehementi, vt in oleo chalcanthi extrahendo fieri conſueuit, ſeparando tamen, quæ primò exit, aquam. Hoc pacto oleum habebitur & copioſum, & pulcherrimo colore, phthiſicis maximè probatum, ſi in iure ranarum optimè coctarum, huius olei gutta exhibeatur. Curandis expurgandisque vlceribus mirabile ſcribitur. Multum etiam facit, vt peſtilentiam præcaueamus, ſi ſummæ nares eo inungantur. Sunt etiam, qui tartarum in calcem redactum aqua communi calida diſſoluant, quod facilè fit: diſſolutum igne lento exiccant: idq; quinquies repetunt, ſemper tamen, vbi diſſolutum eſt, filtro colant quodq; poſtremò ſiccum remanet, affuſa aqua ardente optima, tribus diebus equino fimo, aut tepentis aquæ balneo, macerant: inde aquam deſtillatione excipiunt, manente in fundo vaſis, oleo, quod vrinæ ciendæ maximè probatur, ad drachmam exhibitum, cum ℥.ij. vini maluatici acerbioris. Tabidos etiam præſeruat. Alij Tartarum è vino albo perſpicuum accipiũt, adduntque reſinæ terebinthinæ, & herbæ aloes, æquas portiones: cõterunt, conijciuntq; in matulam vitreã: mox addito pileo roſtrato, aquam extrahunt, quam fæcibus tritis affundunt, inde deſtillant, igne ſemper vehementer aucto in fine deſtillationis: repetunt id vigeſies ferè, dum totum fæces aquam cõbiberint, nullusq; exeat humor, & ipſæ ſint fæces albiſſimæ: quæ loco humido ſupra marmor poſitæ, in aquam abeunt, cuius ingentes vires prædicant. Nam eius ℈.j. cum iulepi violati ℥.ij. potum, valetudinem viresq; firmat, lumbricos enecat, iecoris ac lienis infarctus expedit, vrinam ciet, deſtillationibus prodeſt. *Quercetanus.*

Oleum Tartari, fœtens.

Tartarum crudum in puluerem redactum, imponatur in retortam vitream, aut terream cum ſuo recipiẽte. Subijciatur ignis per gradus, qualis ad aquam fortem conficiendam adhibetur. Producet magnam copiam ſpirituum alborum, qui & in aquam, & in oleum craſſum ac fœtens conuertuntur. Separetur oleum illud per infundibulum, atq; ad vſum reſeruetur. *Idem.*

Oleum Tartari.

℞. Tartari ad albedinem calcinati q. ſ. eſt. Soluatur aqua ardẽte ſeptem dierum ſpacio balneo tepentis aquæ: inde igne primùm leui, mox vehementiſſimo, eliciatur cum aqua ardente oleum, quæ poſtea baln. M. inuicem ſeparentur. Quod reliquum eſt in fundo, in calcem iterum redigatur, mox diſtilletur, vt ſuprà: idq; repetatur, dum totum tartarum in oleum abierit. Hoc autem oleum calore Solis in puluerem exiccatur, quàmobrem tunc ſpiritum ab eo, vti ſuprà factum eſt, elicitur: & huius granum vnum cum ℥.ß. Mithridati, & ℥.j. aquæ plantaginis, vel cichorij

chorij stillatitiæ omnes funditus vlcerum radices tollit. Sed quo labore tartarum aqua ardente dissoluatur, sentient, qui experientur. Non desunt, qui vt idem efficiant, illud distillent chalcanthi modo. Alij huic distillatitio oleo aquam vitæ addũt, labore penè immenso, ne dicam inani, cùm faciliùs haberi res possit. *Rubeus.*

Spiritus Tartari.

Tartarum crudum si pellatur per retortam vitream, cum suo recipiente more stygiæ, producit magnam copiam spirituum alborum, qui tandem in aquam, & oleum craſſissimũ & fœtidum conuertuntur. Separatur autem oleum ab aqua per infundibulum: quod quidem vlceribus exiccandis & curandis confert. Aqua autem, si cum colchotare bis aut ter distilletur, ita purificatur, vt fœtorem prorsus amittat: ad pellendas autem omnium viscerum obstructiones, lienis præsertim, & hepatis, atq; ad omnes morbos tartareos valdè conducit. Cui medicamento, si vim & facultatem adaugeri velis, ipsum circulabis cum vini spiritu in baln. M. per quatuor dies: deinde separato menstruo per Baln. remanebit tibi spiritus tartari, ad prædicta optimus. *Quercetanus.*

Oleum Stibij.

Antimonium in tenuissimum puluerem redactum, ac cucurbitæ vitreæ impositum, aceto vini acerrimo & distillato maceratur super leui igne calore tantisper, donec rubro colore acetum inficiatur. Coloratum in aliud vitrũ transfunditur, nouumq; fæcibus superaffunditur, donec rursum rufum colorem concipiat. Istæ autem transfusiones & additiones noui aceti super fæces, toties sunt repetendæ, donec nullam amplius rubedinem pulueres ex se emittant. Acetum verò collectum leui igne distillari debet, donec rubedo paulatim condensari incipiens, alembicum petere videatur. Tunc refrigeranda sunt vasa, ac liquor rubeus, quadraginta diebus fimo calido macerari debet, donec perfectam olei formam acquirat. * Illud sacchari instar, dulce affirmant, omnesq; vulnerum dolores sedare, ac perfectè sanare dicitur: ac plures admirandas facultates in vlceribus cõtumacibus ac cancrosis præstare. *Quidam ad Gesnerum.*

Oleum, seu potius essentia Stibij.

Stibium in puluerem contusum, per dies decem læuigatur igne, donec primùm flos albus, mox luteus appareat: qui tandem è rubro in purpureum colorem transit. Huius ℥.ij. in vini spiritu. quantum viginti digitos superet, dieb. duodecim, vase diligẽter occluso macerantur: postea separantur per balneum: atque tunc essentia stibij, instaurandis renouandisq; viribus dicata, fundo vasis substernitur. * Huius grana quatuor ex aqua melissæ, chelidonij, aut vino generosissimo dantur: febres curat: aquam inter cutem discutit: morbis vterinis, arquato, comitiali, & similibus medetur: morbum Gallicum, omniaq; hinc orta vitia, mirabiliter sanat: humores per aluum educit, superfluos per cutis habitum expellit. *Andernacus.*

Oleum Antimonij, aliter.

Oleum Antimonij ex aqua rorida, vel cum sulphure & sale fossitio paratur. * Huius grana tria ex vino vel liquore fæcularum vini & chalcanthi potui sumptæ, aquam subter cutem intra dies paucos curãt: grana duo ex theriacæ drachmis duabus deuorata, pesti morbisq; venenatis medentur: trium guttarum instar, vel ampliùs ex aqua vitæ sumptum, conuulsioni, morbo attonito, alijsq; cerebri affectibus succurrit: dolores podagricos, colicosq; sedat: febres discutit: vesicæ vlceratæ opitulatur: vlcera maligna, cancrum, fistulas, phagedænam, herpetem, omniaq; cutis vitia mirabiliter sanat. *Andernacus.*

Aliter.

Ex puluere stibij, salis fossitij, vtriusque libris tribus: hæc super ignem in fictili vtuntur semper agitando, vsquedum virescant: deinde tritis acti stillatitij optimi additur, quantum ad vniendum satis est: postea macerantur, & per ampullam incuruatam igne acerrimo oleum rubrum extillatur, quod à phlegmate ex balneo separatur. Vel stibij in puluerem detriti libra, cum salis communis torrefacti æquali portione conteritur, indituriq; retortæ luto obductæ, & exigne vehementissimo oleum euocatur: quod licet externis corporis vitijs magis conueniat: non pauci tamen per os etiam exhibere non dubitant. *Andernacus.*

Aliter.

Ex ipso Antimonio extrahitur rubicundissimum sulphur cum tartaro & nitro, aut cum solo capitello ex calce viua, & cineribus parato, eliciturque oleum multis modis, quæ omnia ad curanda cancrosa vlcera multum proficiunt. *Quercetanus.*

Aliter.

Antimonium saccharo & alumine misceatur, imponanturq; omnia in retortam vitream. Subijcies ignem per quatuor aut quinque horas lentissimum, quem postea augebis. Manabit oleum sanguinis instar rubicundissimum. Fit etiam cum Mercurio sublimato: sed cautio adhibenda erit, ne quis in gradu ignis error admittatur. *Quercetanus.*

Idem, aliter.

℞. Sacchari Candi, Stibij ana part. j.

Terantur super marmore, ponanturq; in retortam luto obductam, destillenturque igne vehementiori, nullo cinere supposito, & manabit oleum rubrum sanguinem referens. * Epilepticis, omniq; cerebri affectui prodest, bibitum. *Rubeus.*

Idem, aliter.

℞. Mercurij sublimati, Antimonij crudi ana part. j.

Terantur subtilissimè, & destillentur in retorta. Oleum collige, & iterum atq; iterum destilla, &

habebis oleum optimum, ad vlcera maligna. *Ex lib. manuſcripto.*

Aliter.

℞. Stibij lib. j. adde
Sublimati ℥ ij.

Retorta diſtillentur vehementi igne, ex cineribus tamen: malignis vlceribus cauſticum fælix. Inferunt fæcibus aquam vitæ & quod teſtibile eſt oleum diſtillant: aqua illa herpetes, verrucas, cancros, tophos arthriticos curat impoſita. *Heurnius.*

Aliter.

℞. Antimonij crudi, cui miſce Acetum forte, & oleum Chamæmelinum & hyperici: digeratur in fimo, & per retortam deſtilletur. Primo effluat aqua ab aceto: vlcera venerea, & maligna rubrum hoc oleum mirè curat. *Idem*

Aliter.

℞. Antimonij ℔. j. adde
Tartari crudi ℔. ß.

Macerentur aceto diſtillato & oleum hoc exſtillatum lepram eximere aiũt: primò manat aqua, ſecundò oleum vulnerarium. *Idem.*

Oleum Cupri.

℞. Aeris aduſti ℔. ij.

Subtiliſſimè teratur, & ponatur in vitream cucurbitam optimè lutatam, & aceto imbibatur fortiſſimo: fac diſtillare per horas xxiv. & habebis oleum fortiſſimum coloris rubri & viridis. *Gallus quidam empiricus.*

Oleum Aeris.

Oleum æris conficitur, quando illud in chalcanthum redigitur, reſoluitur, & ex terra colcothar vocant, oleum rubicundum paratur. * Ad cancrum, phagedænam, gangrænam, fiſtulas, & reliqua vlcera maligna valet.

Aliter.

Aes calcinetur communi modo, tum ex ipſo cum acida muria, vt decet præparata, & alcoliſata, extrahes viridem animam in Baln. M. donec amplius menſtruum non vireſcat. Ipſum ſepara in Baln. quod relictũ eſt reſolue in humido, proditq; in oleum Smaragdinum: ipſum circulato cum vini dulcedine, vt acrimoniam ipſius menſtrui totam abſtrahas, & habebis medicamẽtum præſtantiſſimum ad vlcera phagedænica, chironica, cacoethica, putridaq; omnia vlcera curanda, ſi cum butyro miſceatur. *Quercetanus.*

Oleum Stanni.

Oleum ex ſtanno trium guttarum inſtar ex vino potum, aluum ſine difficultate mouet, humoresq; educit: oculis membrana obductis per pennam illitum opitulatur: morbum Gallicum, ex eoque orta vitia: item vulnera curatu difficilia, vlceraque maligna ſanat. Quinetiam ſtannum per ignem in calcem reductum leuigatumque, ſingularem efficaciam in arquato, aſcite, & vermibus curandis obtinet, ad hunc modum præſcriptum.

℞. Stanni præparati ℥. j.

Sem. Colocynthidis. Phlantaginis ana ℥. vj. In puluerem rediguntur, miſcenturq;. huius vncia datur ad lumbricos enecandos, expellendoſque. In aſcite ſtanni læuigati ℥. ß. ſanguinis draconis ℥. ij. liquoris tapſi ℥. j. miſcentur, danturq; ℥. ß. pondere. Stanni in calcem redacti ℈. v. aliptæ moſchatæ ℈. j. bdellij ℈ ij. ſimul ſubiguntur, arquatoque infeſtatis exhibentur à ſcrupulo ad ſeſquiſcrupulum vſque. *Andernacus.*

Aliter.

Stannum in calcem ſiue cinerem redigitur, perfunditurq; aqua valida, & dum lapilli cryſtallini proſiliant, in ampulla ſinitur: deinde humor omnis per arenam modicè extillatur: poſtea acetum diſtillatum affunditur, & in balneo macerantur omnia, donec ſoluantur, horisque decem aut duodecim coquũtur, & vbi refrixerint, quod clarum eſt, eximitur, deſtillaturq; : materiæ exiccatæ aliud acetum admiſcetur, coquiturque vt antea, donec omnis cliqueſcat: atq; tunc acetum ſtillare ſinitur: idque iteratur, vſquedum illa olei modo in fundo ſubſiſtat: quod dum adhuc calet, eximi debet, ne mellis inſtar fiat ſpiſſum. * Singulari quadam facultate vlcera & vulnera recentia adhuc, intra horas viginti quatuor ſanare dicitur. *Andernacus.*

Oleum è Stanno.

E' ſtanno oleum elicitur in calcem redacto, & aqua forti ſoluto, ea ratione, vt lapilli gignantur: quos aceto ſtillatitio macerant, in aquæ tepentis balneo: inde acetum deſtillant, aliudque ſuperfundunt: mox macerant, inde detrahunt, dum in fundo maneat, ceu oleum: * ad vulnera recentia, & vlcera citò ſananda efficaciſſimum. Idem in plumbi calce effici poteſt, ſed acui acetum debet. *Rubeus.*

Oleum Plumbi.

Plumbum in calcem vel in cinerem aduritur, & ſuper hunc aceti optimi ſtillatitij, quantum ſatis eſt, funditur, maceraturq; per biduum in cineribus calidis: deinde hoc relictis fæcibus effundi tur, & recens admiſcetur, finiturque, & eximitur vt antea. idq; toties repetitur, donec omnis dulcedo extracta fuerit: poſtea acetum quod collectum eſt, ampullæ inditur, & ex balneo diſtillatur, vſquedum in fundo materia, ſiue ſal plumbi album remaneat: quod in oleum tandem ſic deducitur. Sal plumbi in puluerẽ redigitur tenuiſſimum, ac in retorta vehementiori igne deſtillatur, quouſque ſpiritus omnes exierint, deinde aqua ab oleo per balneum ſeparatur, ac oleum in cucurbitæ fundo colligitur. Libra vna ſalis dat circiter ℥. ß. * Vulnera & vlcera quæuis etiam deplorata intra dies paucos carne implet, ſanatque: oleo terebinthina permixtum ac membris conuulſis, reſolutisq; inunctũ, breui ea reſtituit: rumorem ex calida intemperie natum ex oleo chamomelino & oliuarum diſcutit: inflammationes quouis modo ortas, & ambuſta reſtinguit, ſi pãnus cœruleus eo imbutus ſuperdetur.

Sunt

Sunt qui hoc oleum granorũ trium aut quatuor pondere in colicis, alijsq; intestinorum doloribus, ex humore aliquo potui propinare soleant.

Oleum & Balsamum Saturni.

℞. Plumbum optimè calcinatũ, ex quo cum cœlesti acido alcolisato, præparato, vt decet, extrahes essentiam in Baln. M. idq; tantisper facies, donec totum plumbum soluatur, & à lepra, & omnibus suis impuritatib. hoc modo expurgetur. Separato per Baln. menstruo, quod remanebit in fundo vasis, rursus solues in vini alcoole tartarisato, & circulabis omnia simul per aliquot dies, vt menstrui acrimoniam tantum auferas: & hoc modo cõficies ex plumbo dulcissimum saccharum & temperatum, ac nostræ naturæ amicissimum, infinitis affectib. inseruiens. Id autem soluitur in oleum humidum, ad quæuis vlcera maligna curanda præstantissimum medicamentum. Ex ipso etiã fit Balsamus præciosus ad ophthalmiam, & oculorum inflammationes, dummodo prius optimè dulcoretur. Sic facies de stãno: de Lithargyro: de Tuthia: de cadmia vera: de Spodio & Pomphol yge: quæ omnia ita rectè possunt præparari, atq; mitia adeò reddi, vt citra morsum, maculas, & excrescentias etiam oculorum tollant, inflammationes, doloresque summos sedent: vlcera omnia sine dolore vllo curẽt, eaq; cicatrice obducant. *Quercetanus.*

Oleum Ferri.

℞. Limaturæ ferri quantum vis. Imbibe vrina, postea calcina toties in fornace reuerberationis, donec impalpabilis reddatur, colorisq; sanguinei: tunc pone in cucurbitam vitream optimè lutatam: imbibas quoq; vrina, & fac distillare more aquæ fortis per horas vigintiquatuor, semper ignem augendo: & habebis oleum spissum rubicundissimum. * Experientia illius olei: rubificentur laminæ cuiusuis metalli, si extinguantur in isto oleo, statim accipient auri colorem. *Gallus quidam empiricus.*

Oleum Ferri, aliter.

Fertum vel Chalybs in resinam siue oleum rubicundissimum per aquam aluminis redigitur: vel si chalybs per acetum stillatitium læuigetur in puluerem, croco similem: atq; hinc sal armeniacus octies aut nouies eleuetur: postea in oleum resoluatur, idemq; aqua stillatitia diligenter lauetur, dum dulcescat. * Hoc oleum etsi maiorem in Chymia, quàm in medicina vsum habeat, feliciter tamen in alui profluuijs etiã trium aut quinq; guttarum instar cum olei nucis moschatę scrupulo dimidio ex vino rubro potui datur. *Andernacus.*

Oleum Martis.

℞. Limaturam chalybis, quam ablues pluries cum muria, pòst cum aqua dulci, tum demum superfunde acetum acerrimum, vt supernatet quatuor digitos: stent omnia ad Solem per aliquot dies, nouum subinde infundendo acetum, quo limatura subtilietur: hanc reuerberabis per diem integrum aperto vase, donec prodeat vt ignis in puluerem rubicundissimum, & leuissimum, quo poteris vti. Vel ex illo, cum menstruo suo acerrimo, aut vini spiritu optimè prępparato, elicies animam, vt ex ea conficias oleum: cuius guttula vna tantum exhibetur cum decocto conuenienti, aut permiscetur cum aliqua conserua astringenti. Est præstantissimum medicamẽtum ad diarrhœam, lienteriam, hepaticum fluxum, ad ventriculi corroborationem, & ad omnes hæ morrhagias internas, & externas. *Quercetanus.*

Oleum Martis, aliter.

Ex ipso Martis balsamo, cum vini spiritu alcolisato circulationibus conficies oleum rubicundum ad omnes hæmorrhagias interiores, & viscera nutritionis corroboranda præstãtissimum, si guttula conseruæ rosarum, aut symphyti permiscetur, aut cum vino exhibeatur. Hac etiam ratione conficies oleum Veneris. *Quercetanus.*

Oleum Croci Martis.

℞. Limaturæ martis q.s. ponatur in cucurbita vitrea, cui adde olei sulphuris part. j. aquæ fontanæ part. iij. quæ cùm in arena calida soluta fuerit, exiccetur, donec rubicundissima fiat: mox oleo salis soluatur, rursusque exiccetur: demum igne fortiori sublimetur crocus. Quod sublimatum est, super lapidem prophyrium in cella vinaria collocetur, donec in oleum transeat. *A quodam Chymico.*

Oleum ferri.

Soluunt aliqui ferri elimatam scobem aqua separationis, seu quam fortem appellant, è chalcantho potissimum educta, qua abstracta calcem illam ferri aqua communi toties abluunt, dum omni prorsus acrimonia destituatur. Exiccatæ calci, affundunt acetum stillatitium, & tepente balneo macerant: inde destillant: iterum affundunt, macerant, destillant: idque toties repetunt, dum fertum in fundo instar olei resideat: ad vlcera manantia, & pleraque alia præstantissimum: & si rectè temperetur, multò quàm fertum ipsum efficacius, ad ea omnia, quæ à Dioscoride, Galen. & Actio de ferro scribuntur, præsertim languenti stomacho. *Hieron. Rubeus.*

Oleum Hydrargyri.

Oleum hydragyri fit, dum hydrargyrum ex calce fæcularum vini exiccatarum purgatur: deinde per chalcanthum salem nitri, & alumen in altum eleuatur: postea à vini spiritu correcto digeritur, donec in mucosam pinguedinem transeat: hinc liquor abstrahitur, & in arena igne fortissimo vrgetur, quoad humor lactis instar extillet: hic iterum affunditur, & oleum albissimum suauissimumque, omnis erodentis facultatis expers prouenit. * Omnium metallorũ olea præstantissima superat: auri balsamo viribus respondet: vlcera & vulnera quæuis purgat, implet & percurat: per os assumptum vesicæ, faucium, aliarumque partium abditarum exulcerationes persanat: adhęc vi sua penetratoria renum mor-

Unable to display this page

mortuum reuerberant: quod prodit in pulue-
rem albissimum, & fixum: à quo extrahitur alka-
li cum vini alcoole, & sic dulcoratur. Huius me-
dicamenti vsus est ad fistulas, & cancros curan-
dos. *Quercetanus.*

Oleum Talci.

Talci libra catillo imponitur, & in igne luculento horis quatuor excandescere sinitur: deinde vbi refrixerit, fornaci, in quo panis iam coctus est, immittitur, & refrigescere modicè permittitur: postea eximitur, humectaturq; oleo oliuarum, & fictili inditur, atque per descensum oleum extillatur. * Valet ad vlcera putrida sordidaq; curanda eorumq; tumores discutiendos, & dolores leniendos. *Andernacus.*

Oleum Talci, aliter.

Ex Talco ritè & artificiosè calcinato elicitur anima cum aceto destillato: hæc ipsa resoluitur in oleum pretiosum, humido in loco collocatũ. *Quercetanus.*

Oleum Calcinum.

Calx integra oleo communi restinguatur, alembico vitreo distilletur, & manabit oleum. * Ad ossa corrupta valet. *Syluius.*

Idem aliter.

Calcis viuæ frustum integrum infundatur in oleo communi, donec calx in puluerem reducatur: tum destilletur in alembico vitreo, & emanabit oleum calcinum. *Leonardus de Prædapalis.*

Oleum de lateribus.

℞. Laterem aut tegulam ruffam antiquissimam, ex ruffo luto ductam: eam confringe in frusta mediocria, & in prunis vtito, donec tota excanduerint: deinde è prunis exempta fragmẽta restinguito in oleo claro veteri, & dimittito quousq; se oleo impleuerint: postea oleo exempta in tenuissimum puluerem contundito, atq; in retortam aut cucurbitam vitream indito, & secundùm artem luto chymistico iuncturas vitrorum claudito, & subtus accensis prunis oleũ elicito, & elicitum reponito. * Conuenit omnibus morbis frigidis. Est enim calidum penetratiuũ, resolutiuum: mollit dura, & discutit tumida: opitulatur, qui patiuntur epilepsiam, vertiginem, obliuionem, paralysim, spasmum, dolorem dorsi, genuum, podagram, vel alios iuncturarum & neruorum morbos: medetur spleni, vesicæ, & renibus. *Mesues.*

Oleum crystallorum.

Crystalli subtilissimè conterũtur, & vel æquali nitri, vel duplo sulphuris pondere commixti in calcem aduruntur: hæc deinde ex aqua pluuiali stillaritia lauatur aliquoties: rursusq; siccatur: postea spiritu vini perfunditur, macerturq;: tũ extillatur rursus, & quod in fundo remanet, iterum calcinatur, lauatur, destillaturq; toties, donec in vino cliqueſcat niuis instar: tandem in coquẽdo sal prouenit, quod in loco humido resoluitur in liquorem. * Huius drachma dimidia potui assumpta, singulare est remedium ad re-
A num & vesicæ calculos atterendos, cõminuendos, expellendosq;, & vrinam promouendam. Atq; ad hunc modum oleum ex omnibus gemmis paratur. Ex Sarda quidem & hæmatite ad sanguinis profluuia: ex Saphyro, ad insaniam, pestilentiam, carbunculũ, cordis palpitationem: ex granatis autem, ad tremorem eius, sputumq; sanguinis. *Andernacus.*

Oleum è lapide Pyrite.

Lapidem Pyritem, vbi prunis incanduerit, in
B oleum vetus proijciunt, idq; quinq;, aut sex vicibus repetunt: inde lapidem optimè tritum, vitreo vase destillãt, & vbi manare liquor cessauerit, fæces conterũt, illisq; eductum liquorem superfundunt, mox destillant: & quò sæpius id effecerint, eò efficacior reddetur, qui elicitur humor, ad offusam oculis caliginem, & suffusionẽ admodum laudatus: sed non imprudenter adhibendus est, cùm sit vehemens, & oleum oculis inimicum habeatur. *Hieron. Rubeus.*

C DE OLEIS EX ANIMALIBUS, & eorundem partibus.

Oleum ex sanguine humano, & ceruino.

Sanguis hominis sani & iuuenculi, vel cerui iam capti dum adhuc calet ampullæ incuruatæ inditur, & igne ex cineribus vrgetur, quoad omnis extillarit aqua: deinde ampulla refrigescere sinitur, lutoq; obducta, in arenã locatur, & alio
D vase qd excipit apposito, ignis augetur, donec oleũ emanare desierit: hoc postea in aqua calida corrigitur macerãdo, separandoq;. Sal quod inter distillandum lateribus vasis adhæresci, cum oleo abluitur, & vitro conditur. Alij sanguinem pelicano, quod appellãt, infundũt, & in balneo digerunt, dum tertia pars vasis adimpleatur: deinde ex eodem balneo aquã à subiecta materia abstrahunt: postea sedimentũ ex ampulla incuruata distillãt nouies. * Oleum sanguinis humani, ad comitialem morbum, aliosq; infinitos hu-
E mani corporis affectus abigendos efficax. Oleũ verò sanguinis ceruini, singulare in podagra discutienda est remedium. *Andernacus.*

Oleum ex ossibus humanis.

Ex ossibus magnis mortuorum hominũ, concidantur frustatim: fine, vt excãdescant in igne: ignita pone in cassula aut olla, in qua sit oleum cõmune antiquissimũ, & ea extingue: & quam primùm iecceris frustum in ollam olei, mox il-
F licò operculo claude, vt vidimus in oleo philosophorũ. Hæc ossa aliquot horis imbibita contunde per se (absque illo oleo quod superfuit in olla) & pone in cornutam, & destilla vt oleum philosophorum: serua, ac vtere. * Res magna est ad omnes dolores iuncturarum. *Euonymus.*

Oleum ex maxillis equorum.

Maxillæ equorum in puluerem rediguntur: is aqua modica humectatur, & igne luculento vrgetur eousq;, donec oleum crassum & fœtidum effluat. Hoc aqua calida perfunditur, & ex cinere aliquoties extillatur: * peculiare in doloribus

podagricis ſedandis remedium. *Andernacus.*

Oleum ex cornubus ceruinis.

Cornua in menſe Auguſto collecta, lima in ſcobes rediguntur, coquunturq; ex aqua, quod ſatis eſt: deinde per balneum aqua detrahitur: poſtea illi eximuntur, laterumq; fruſtulis adiectis ampullæ incuruatæ induntur, & ex arena oleum clariſſimum euocatur, quod ſingulari artificio colligitur. *Andernacus.*

Eſſentia cornu ceruini, monocerotis, oſſium de corde cerui, & Eboris.

Oſſa vel comburuntur, vel decoquuntur cum vehiculis conuenientibus, vt ex ipſis tandem elici poſſit purior eſſentia cum vini ſpiritu, quod fiet eadem methodo, qua Cranium humanum, ſuo loco, præparãdum eſſe ſcripſimus. Igitur ſic extrahes eſſentiã ex oſſe cordis cerui, quod hominis cor quadam ſubſtãtiæ ſimilitudine roborat, & ad cardiacam affectionem, ſyncopenq; in primis vtile eſt. In eo differt eius præparatio à ſuperioribus, quòd cum alcoliſato Chelidoniæ ſpiritu fiat, tanquam cum proprio menſtruo. Pro illo olſe in eoſdem vſus cornu cerui ſubſtituitur, cuius eſſentia cum Hypericonis alcoole extracta, infantulis, lumbricis laborantibus exhibetur. Cornu Monocerotis, omnium præſtantiſſimum, eodem modo præparabis: tuetur enim cor & omnem veneni vim obtundit: peſtilentibusq; morbis confert. Proprium ipſius menſtruum eſt alcool Meliſſæ. Ebur etiam ſic præparatur, cuius vires ſunt cordis robur tueri, & conceptionem iuuare. *Quercetanus.*

Oleum ex caluaria humana.

Caluaria in puluerem contũditur: is vino ſtillatitio, vel aqua betonicæ irrigatur paululum: deinde vaſi fictili vitreato imponitur, quemadmodum ſuprà de lignis diſtillandis diximus: & per deſcenſum ſuper aquã pæoniæ, quæ ſubiecto vaſi infunditur, oleum extillatur. hoc poſtea in fimo digeritur, corrigiturq;: & per cineres calidos rurſus euocatur, dum clarũ fiat * Peculiare ad morbum comitialem auxilium. *Andernacus.*

Oleum cranij humani.

Elimantur primò tria, aut quatuor oſſa cranij, aut conteruntur ferreo piſtillo, cùm difficile admodum terantur, & in recurua cucurbita ponũtur ſexq; diebus fimo equino aut balneo calentis aquæ obruuntur, deinde per retortam, igne primùm mediocri: mox vehementi. Oleum poſt aquam exit, colore quidem aureo, ſed tetro odore: quod doloribus etiam ventris, coli præſertim, maximè laudatur. *Rubeus.*

Eſſentia Cranij humani.

℞. Raſuram Cranij hominis, non humati, cui affunde ſpiritum vini ſaluiati, vt ſupernatet ſex digitos, digerãtur ſimul in balneo per dies quatuordecim, vaſe clauſo, deinde deſtillentur per retortam, dando ignem per gradus, more aquæ ſtigiæ, rurſus infunde diſtillationem capiti mortuo prius cõtuſo, putrefiant per dies octo, & deſtillentur, vt prius, idq; ter facias. Demum circulentur omnia ſimul per aliquot dies, ſeparatoq; tuo ſaluiato menſtruo, in fundo remanebit cranei eſſentia, coaguli inſtar: cuius exhibeas ℈. ſ. cum aqua florum tiliæ in paroxyſmo, & ante paroxyſmum epilepticum. *Quercetanus.*

Eſſentia Cranij hominis, aliter.

℞. Raſuram non humati cranij: decoque cũ meliſſæ ſpiritu, & betonicæ decocto, effunde ſeorſim aquam, iterumq; nouam affunde, donec nulla vis cranij amplius remaneat. Tum aquas omnes in Baln. M. euapora. Remanet in fundo coagulum, quod iterum reſolue, euapora, & coagula, tantiſper dum igne lentiſſimo materia in fundo remanens, ſublimari poſſit. Hoc ſublimatum multum confert epilepticis, & aluum ſine perturbatione (quamuis copioſè) mouet. *Idem.*

Tinctura Mumiæ ſiccæ.

℞. Mumiæ electæ, contuſæ, & in fruſtula diſſectæ ℔.j.

Spiritus vini alcooliſati, Therebinthinati clari menſtrui ana vt ſupernatet 4. digitos.

Indantur omnia conuenienti matratio hermeticè clauſo, & putrefiant in calore primi gradus p quindecim dies, donec menſtruum inſtar rubini tingatur: ſeparabis per balneũ menſtruum, quod reſeruabis ad eoſdem vſus, & in fundo remanebit tibi mumiæ ſiccæ vera tinctura, quam circulare poteris, ſi voles, cum vini ſpiritu per aliquot dies, & hac ratione puriorẽ ex ipſa mumia eſſentiam elicies: quæ ſummoperè conducit ad curationem omniũ venenorũ per ſe: aut ſi cum theriaca permiſceatur in peſte præſtantiſſimum eſt remedium, quod ſatis laudari non poteſt. A corruptione omnia corpora tuetur: cõmodè etiam ad curationẽ phthiſis, & Aſthmatis exhibetur, ſi cum conſerua helenij, & violarũ permiſceatur: prodeſt etiam pluribus alijs affectibus. Fæces verò quæ remanent, ad ſedãdos dolores pro topicis in vnguentis apponuntur. *Quercetanus.*

Tinctura Mumiæ liquidæ.

℞. Mumiæ liquidæ puræ & electæ, Alcoolis vini ana ℔.j.

Mixtis optimè, & vitro inditis, digerãtur in fimo calenti, aut Bal. M. per duodecim dies, poſt diſtillentur, vt decet, reiterata bis deſtillatione: rurſum digerantur per xx. dies, & diſtillentur tertia vice, relinquatur deinde vas in calore Balnei, aut fimi, donec binæ eſſentiæ percipiantur, vna aurei coloris, & albi altera. Hæ eſſentiæ eligantur, circulenturq; cum ſimili mẽſtruo, in pellicano per plures dies, ſeparando ſemper fæces, & impurũ à ſubtili, & puro, reiteratis digeſtionibus & rectificationibus, præſtantiſſimum medicamentũ fiet. Huius exhibetur ℈. i. ſingulis menſibus in plenilunio Epilepticis. Morbum enim mitigat, & pellit, eſtq; illius proprium alexipharmacum: ſanguinem quoque purificat. *Idem.*

Tinctura Mumiæ recentis.

Mumiam autem recentem, & electam ſcinde per minima quantum fieri poterit: indatur matratio

tratio oblongo collo, affundēdo menstruū oliuarum: putrefac omnia per mensem integrū, vase clauso hermeticè, vt fiat solutio. Deinde aperto vase, transfunde materiam cucurbitæ vitreæ, quam collocabis in Baln. M. vt vase aperto, exhalet Mercurius, quod fit cum incredibili fœtore: sic remaneat, donec nullus exeat fœtor, & Mumia tota dissoluta sit. Solutionē infunde in aliud vas, quod supersit, digeratur denuò in Baln. M. donec prodeat in oleum crassum, & fuscum instar syrupi. Quo facto, circulabis omnia cum vini spiritu optimo in Baln. M. per xx. dies, separato tandem spiritu, remanebit in fundo rubicundum, & odoriferū oleum, omnes Balsami naturalis habēs proprietates, quodq; venenatis omnibus, & pestilentibus affectibus valde cōducit. Cape huius sic præparatę Mumiæ ℥.ij. vini alcoolis optimi ℔.ij. Circulētur in vase circulatorio per mensem integrum: Menstruū destilletur per alembicū: denuò digerantur in vase hermeticè clauso, atq; vt suprà quater reitera, donec sui corporis naturā omnimodo materia prędicta amittat, & in tincturam prodeat: quæ quidem tanta pollet facultate viuifica, vt nulla sit particula, quam ipsa non penetret, nullum vlcus, nullāve corruptio, quam nō curet, si ipsius exhibeas bis quotidie per aliquod tēpus grana quatuor, aut quinque cum decocto conuenienti. *Idem.*

Oleum ex stercore humano.

℞. Stercoris puerorū, vel hominis rubei, q. s. Distilla bis in alembico vitreo, & oleum emanabit: quod repone. * Curat cācrum, & mortificat fistulam: confert alopeciæ, &c. *Euonymus.*

Oleum ex stercore humano, aliud.

Oleum, quod post stercoris stillatitiā aquam ab organo emanare solet, carcinomata, sinus, aliaq; vlcera, quæ Græcis cacoethe dicuntur, etiā valentiùs sanat. *Matthiolus.*

Oleum ex taxo.

℞. Taxum, cui corium detrahe, abscissoq; capite & pedibus, & reiectis interioribus, in ollam inferiùs perforatam pone: quam alteri ollæ impones. Ollam inferiorem in terrā abscondas, & altera imposita olla, vtramque optimè claude in commissura, ne quid transpiret: idq; facies etiam parte superiore ollæ superioris. Quo facto, ignis fiat ex carbonibus circumcirca, ita vt pinguedo omnis ex superiori olla in inferiorem distillet: vbi totum distillarit, quod cōiecturare licet: * ad membra contracta ex neruorum retractione valet. *Gesnerus è libro Germanico.*

Oleum de ranis.

Ranas virides in arboribus, vel aquis puris degentes in vas fictile vitro illitū, multisq; exiguis in fundo foraminibus pertusum, conjecto: earumq; ora butyro impleto: vas ne quid exhalet, luto diligenter oblinito, & cooperito: cui alterū effosso terra cōclusum supponito, ignem in amplitu ad distillandum accendito: oleum seu liquorem illum stillatitium colligito: & cum puluerem ranarum viridium, in vas, ad lumi cutū sonficiendum misceto. * Cancrum absumit. *Anton. Chalmetæus.*

Essentia Viperarum.

Mense Iunio cape quatuor, aut sex viperas, ex quibus & caudam, & caput abijcies, cutem intestinaq; detrahes: carnem verò minutim præcisam, indas cucurbitæ vitreæ, per tres, aut quatuor dies, vt in calore Balnei vaporosi, vel fimi calidissimi sudorem ipsarum pellas: (caue tamē, ne fumi huius aërem è viperarū exhalatu vitiatum, & venenosum inspires.) Quo facto, superfunde spiritus vini alcolisati, & terebinthinati solutiui ana vt supernatet octo digitis: digerātur vase occluso hermeticè in Baln. M. vel fimo calidissimo xii. dierum spatio, donec tota caro viperarum dissoluatur in prædicto mēstruo: abiectis fæcibus, separetur menstruum in calore Baln. & fiet coagulum, cui denuò affunde spiritum vini Caryophyllatum: fac circulentur in pellicano x. dierum spatio: & separato menstruo, remanebit caro viperarum optimè præparata, ac essensificata, cui misce sub blandum ignem, olei anethini, & cinnamomi ana ℈.j. ℈.ß. essentię eroci, & margaritarum ana ℈.j. cum mucagine gummi tragacanthi finge pilulas: vel si vis, cum pane tritico arido, & tuto, more veterum pastillos. Huius medicamenti exhibetur ℈.j ad lepram, pestē, & ad omnes venenatos affectus. Ex viperarum cute, aut etiam serpentium spolijs exsiccatis, & præparatis secundùm artem, puluis vulneribus serpentum, & bestiarum virulentarum appositus multum confert. Item vulneribus cancrosis, & malignis curandis. *Quercetanus.*

Oleum Scorpionum.

℞. Olei antiqui quantum sufficit.
Pone in eo de scorpionibus, mense Iulio collectis quot habere poteris. quibus adiunge
Diptamni albi, Absinthij, Betonicæ, Verbenæ, Rorismarini ana quantum sufficit.
Stent omnia per plures dies simul in infusione: postea in alembico distilla, & distillatum serua. *Gesnerus.*

Oleum Castorei.

Castoreum in aceto dissoluitur, aut ex vino stillatitio maceratur, & igne lento oleum extillatur: hoc postea ex aceto corrigitur. Inter distillandum interdum materia operculo adhærescere solet, caphuræ instar: hæc carbone candente admoto, liquatur. * Egregium est oleum ad membra resoluta, & ea quę alimentum non sentiunt: venerem excitat: colicos dolores sedat: veteri strangulatum discutit: partes naturales roborat. *Andernacus ex Euonymo.*

Essentia Moschi, Zibetta, & Castorei.

Ex Moscho, qui languidas partes firmat, & roborat, lipothymiamq; & vires resolutas farcit, extrahitur pretiosa quædam essentia cū vini spiritu terebinthinato, tanquā cum proprio suo dissolutiuo. Sic ex Zibetta. Castorei quoq; essentiam extrahes eadem ratione: cuius guttula, tremori, conuulsioni, & omnibus neruorum vi-

tijs, summa cum vtilitate exhibetur, cum decocto florum anthos, saluiæ & betonicæ. Et foris apponitur in conuulsione, præsertim si fiat, non ex inanitione, sed plenitudine, & quando, quæ in neruis continentur præter naturam, euacuare oportet. Cum aqua pulegij menses mouet, partus & secundas ejcit: opiumq; aliàs mortiferum emendat. *Quercetanus.*

Oleum ex luteis ouorum.

Lutea ouorum centum prius cocta injice in cucurbitam: subijce ignem per gradus. Primò aqua exibit, pòst oleum flauescens aquæ supernatans, postremò oleum crassiusculũ. Aqua maculis omnibus prodest: olea autem doloribus sedandis conferunt. *Idem.*

De oleis pinguedinum & axungiarum.

Ex animalium omnium axungijs Chymiatri, olea extrahunt per alembicum æneum igne lentissimo, in quibus maior reperitur vis attenuandi, resoluendi, & leniendi, quàm in solis axũgijs non præparatis, quòd videlicet subtilium, & tenuium partium magis reddantur. Sic extrahuntur olea ex axungijs hominis, Taxi, Vrsi, Vulpis, Cerui, Cati, Anguillæ, Capi, Gallinæ, Anseris, Anatis, Vituli, Porci, & ex omnibus medullis, quæ omnia resoluũt, leniunt & multis affectibus curandis prosunt. Ex Butyro eodem modo extrahitur oleum valde anodynũ ad eosdem vsus & dolores omnes sedandos. *Quercetanus.*

Oleum butyri & lardi.

Butyrum prius in vino albo liquefactum injiciatur in alembicum, subijciaturq; ignis mediocris. Destillabit oleum valde anodynum. Ex ℔.j. habebis ℥.x. Sic facies lardi, & axungiarũ omnium. *Quercetanus.*

Oleum Butyri.

Butyrum destillatum maiorẽ tenuitatem acquirit, ac penetrationẽ, qua expectorare humores, pulmonemq; expedire, & coquere etiã cruda possit. Destillatur autem cucurbita retorta, cùm parum possit ascendere: faciliusq; ascẽdit, cùm alijs rebus iungitur, vt ij faciunt, qui nimia macie extenuati pinguescere student. Accipiunt enim butyri recentis ℔.ij. anatis & capi carnem, quæ in lib xiix. aquę ad dimidias decocta fuerit, vnà cum ipso iure, in quo albissimi panis medulla infunditur, modicoq; sacchari adiecto, vitreis organis aquam eliciunt: pleriq; plura addunt, vt res magis, minusve postulat. Ipsæ etiam mulieres stillatitio butyro, faciem, manus, pectusque inungũt, vt ne rugas contrahant, cutemq; emolliant: tametsi ipsę quoq; oryzam in pẽdum vitulorum iure decoctam, panisq; micam lacti infusam, ouorumq; candida cum corticibus, & huiusce generis nonnulla adiungunt, simulque destillant, vt iuuentutis speciem mentiantur. Plurimum autem stillatitius butyri liquor, venenis, præsertim erodentibus aduersari creditur, quòd ob tenuitatem penetret, facileq; cũ veneno misceatur, & eius acrimoniã, ac malignitatem, motumq; ob pinguedinẽ, atq; vnctuositatem compescere possit. Ad neruorum vlcera, & vulnera vtiliter etiam adhibetur. *Rubeus.*

Oleum mellis.

Mel cum fauis vasi fictili imponitur, & in fimo equi calido maceratur, dum cera à melle separata supernatet: qua ablata, melli silices minutissimi permiscentur, & ampullæ induntur, distillaturque primùm aqua acerrima, deinde oleum. * Singulare est ad podagricos dolores sedãdos, vulneraq; curanda, remedium. *Andernacus.*

Oleum & aqua mellis.

Ex melle in vitreum alembicum impositio aquam eximiam primùm elicies per Baln. M. pòst capiti mortuo, aut fæcibus relictis, arenam vel silices calcinatos addes, ne regurgitet materia, quam per retortam vitream pelles, subijciendo ignem per gradus: ita destillabit oleum pellucidum & flauescens simul cum oleo crasso, & impuro. Omnia digerãtur per quatuor aut quinq; dies: pòst rursus destillentur per alembicum intra arenam, manabitque oleum purum, & rubicundum aquæ suæ supernatans. Hæc aqua acidissima est propè ad instar aceti destillati: & plurimum aduersus gangrænam conducit. Oleum autem, quod instar aquæ vitæ ardet, vires habet admirandas, præsertim si per dies aliquot circuletur cum vini spiritu. Separato enim illo postea, remanet oleum dulce & gratissimi saporis, vulneribus sclopetarijs, & phagedænicis vlceribus plurimum conducens. *Quercetanus.*

Aliud oleum mellis præstantissimum.

℞. Mellis à sua cera non separati ℔.ij.
Tartari in puluerem redacti ℔.j.
Putrefiãt simul in fimo quindecim dierũ spatio, & destillẽtur per retortã. Emanabit primò aqua candida, tum flauescens. Hanc redde capiti mortuo, & putrefiãt rursus per quindecim dies. Pòst depelle iterũ per retortam, idq; ter facito: ac tum oleum mellis præstantissimũ consequẽtis. *Idem.*

Oleum ceræ.

Ceræ nouæ odoratæ, in sartagine liquatæ, permiscetur arenæ à puluere repurgatæ qd satis est: vbi refrixerit, ampullæ erectæ imponitur, & igne primùm lento, postea auctiore vrgetur dum nihil effluat. * Præstantissimum est oleum, ad dolores præsertim podagricos sedãdos, vulnera vlceraq; curanda. Ex gummi elemi, eodem modo quo ex cera oleum preciosissimum elicitur. Similiter etiam ex pinguetudinibus animalium olea parantur. *Andernacus ex Anonymo.*

Oleum ceræ, aliter.

Ceræ oleum ad resoluendũ, & attenuandum conducit, scirrhosis, frigidisq; omnib. affectibus confert. Debet priùs liquari ad ignẽ, donec nullos amplius crepitus emittat, antequam vasi imponatur. Si ad singulas ℔. addideris salsuginis terræ priùs exiccatæ lib. ß. extrahes prima vice oleum candidũ aquæ supernatans. *Quercetanus.*

Aliter.

Liquefiat ad ignẽ cera, & decoquatur cum vino ad

no ad consumptionem ipsius: idq; tandiu, donec nullos crepitus amplius edat. Huius sic præparatæ

℞. Ceræ ℔. j.
Aluminis calcinati ℔. ß.
Saluiæ M. j.

Iniiciantur omnia in alembicum cupreum, cui receptaculum sit subiectum, & destillentur igne mediocri. Prodibit primo crassiusculum oleum quod rursus destillandum est, vt antea, idque ter iterandum: atq; ita fit oleum Ceræ præstantissimũ ad omnes neruorũ affectus. Eodem modo ex resina, & pice oleũ conficitur. *Quercetanus.*

Aliter.

Eliquata cera in aquam cõmunem proijciatur: idq; ad octo aut decem vices repetatur. manibus semper agitando, macerandoq;: inde retorta cucurbita, absq; cineribus lento igne eliciatur oleũ: quod cùm primò exeat butyri modo, quinquies, sexiésve est repetẽda destillatio, dum oleum exeat, quod non concrescit, nec coagiur: atq; id signum perfecti olei, repetitis destillationibus expectandum est. Confert doloribus stomachi, & præcordiorũ, tussi, humoribus crassioribus è pectore expurgãdis, vulneribus quoq; cruentis, & partium neruosarum optimè conducit. Sunt qui, vbi mel, ac cera diligẽter ex apibus expressa sunt apes siccant, & cum cera miscent, oleumq; destillatione eliciunt, podagricis vtile. Vt tamen oleum è cera efficacius ad vlcera habeatur, pleriq; eliquatã ceram, vino albo generoso septies, octiesq; extingunt: nam magis vinum extenuat, & ad partium separationem conducit, eodemq;, vti supra dictum est, modo oleũ destillant. Ceram alij eadem ratione eliquatam, in vrinã conijciũt, laterumq; puluerem addunt, ac recurua cucurbita, optimè stipatis rimis, destillant, moderato primùm igne, mox auctiore, vulneribusq; magno successu imponunt, præsertim vbi ter repetita fuerit destillatio, singula destillatione, quod manat oleum, seorsim asseruantes. Alij ad ceram adiungunt thus, myrrham, & aloem, æquis portionibus, & oleum eliciunt ad vlcera, ac vulnera optimum. *Rubeus.*

De Balsamis, Sectio XIX.

Balsamum artificiale.

℞. Terebinthinæ finissimæ ℔. j.
Olei laurini ʒ. iv.
Galbani ʒ. iij. ß.
Gummi Arabici ʒ. iv.
Thuris, Myrrhæ, Gummi hederæ,
Ligni aloes ana ʒ. iij.
Galangæ, Caryophylorum,
Consolidæ minoris, Nucis moschatæ,
Cinnamomi, Zedoariæ, Zingiberis,
Dictamni albi ana ʒ. j.
Moschi, Ambræ ana ʒ. j.

Contundantur omnia simul, & retortæ imponantur. quibus adde

Aquæ vitæ optimæ ℔. vj.

In aqua vitæ madefiat pannus qui accensus imponatur retortæ, vt aqua ardeat, commiscendo materiam, sicq; relinquantur omnia in infusione nouẽ diebus, ac tandem in cineribus fiat destillatio: ita destillabit aqua candida, unà cum oleo, semper procedendo cum igne lento, donec colorem olei mutatum animaduerteris ad nigredinem quandam. Quo viso mutetur recipiens, & adaucto igne destillatio perficiatur. Finita destillatione, aqua ab oleo separãda, & singula seorsim seruanda: id quod etiam de prima aqua est intelligendum. Aqua prima candida, vocatur aqua balsami: & oleum primum separatum, dicitur oleum balsami. Secunda aqua nigricans, vocatur mater balsami: liquor verò separatus ab aqua nigra, est id quod balsamum artificiosum vocant: quod ceu pretiosissimum, est diligenter custodiendum. * Prima aqua clarificat oculos, & visum conseruat. Facies lota ea aqua, reddit eam pulchram, & conseruat iuuentutem, calculos renum rumpit, vrinam propter carnositatem impeditam, mouet: omnis generis vulnera partium qualiumcunque sanat mirabiliter, si ea lauẽtur & plumaceoli in eadẽ madefiãt & imponãtur. Hecticis, catarrhosis, tussientibus subuenit: dolorẽ ischiadicũ aufert subitò fomẽto. Altera aqua, mater balsami dicta, scabiẽ sanat facillimè: idẽ facit in tinea, lepra, & omnib' vlceribus, modò sine corrosione sint. Oleũ balsami infinitis morbis succurrit, imprimis capitis vulneribus cum ossium læsione, & membranarum, idoneũ est. Mirabiliter pleuriticis prodest, si cum aqua bibatur ʒ. j pro vice. Balsamum verò ipsum, miraculum est huius mundi. Dolorẽ illorum, pondere duarũ drachmarũ sumtum, subitò leuat, tussi, catarrho, capitis refrigerationi & stomachi, vulneribus capitis, semel in die perunctо toto capite, prodest: penetrat enim facilè etiam ad partes longiùs remotas. Tumores corporis omnes dissoluit. Quartanam curat, vnctione totius corporis, ita vt nulla pars intacta relinquatur. Infirmitates omnes tũ calidas, tum frigidas, proprietate quadam occulta sanat. *Fioranuntus.*

Balsamum artificiale aliud.

℞. Resinæ Terebinthinæ, Abiegnæ ana ℔. j.
Thuris albi, Laudani ana ʒ. vj.
Nardi Indicæ ʒ. ij.
Rad. Valerianæ, rad. Iridis, rad. Acori,
Rad. Asari, Cyperi ana ʒ. j.
Mastices, Galangæ, Caryophyllorum,
Casiæ odoratæ, Zedoariæ ana ʒ. vj.
Nucis moschatæ ʒ. iv.
Macis ʒ. j.
Agallochi ʒ. ij.
Lacrymæ, oleæ Aethiopicæ ʒ. vj.

Aloes hepaticæ, Myrrhæ ana ʒ.j.ß.
Caſtorei ʒ.x.
Oſſium cariotarum, Styracis calamitæ,
Laſeris odorati ana ʒ.j.
Lacrymæ ſang. draconis ʒ.j.ß.
Florum lauendulæ ʒ.iv.
Olei glandis vnguentariæ ʒ.vi.

Arida in puluerẽ teruntur, liquoribusq; miſcentur, & diligentiſſimè vi ignis commenſurati diſtillantur. Primùm aqua clariſſima effluit, admodum ſubtilis, quæ igni admota, admirabili quodã modo flagrat, atq; balſami aqua vocat: mox oleum coloris aurei emanat, quod balſamũ appellant: deinde profluit, ruſſo colore præditum. * Aqua quæ prius extillauit, hauſta, vẽtriculi imbecillitatẽ mirificè iuuat: nã tum pituitã, tum flatus valenter conſumit: quia verò acerrima exiſtit, ſola per ſe dari nequit, niſi ex vino, aut iuſculo aliquo. Liquor qui ſecũdò diſtillauit, cæteris præfertur: neruorũ vulneribus, articulorum cruciatibus, conuulſis, reſolutis, comitialibusq; mirabili modo ſuccurrit. Oleũ poſtremò hæc omnia ſimiliter præſtat, ſed imbecillius. *Andernacus.*

Balſamum artificiale aliud.

℞. Terebinthinæ ℔.xiij. cum aqua ardente rectificata: & excipiatur illud oleum, quod per balneum aſcendit, clariſſimum, tenuiſſimum, & leuiſſimum.

℞. Huius olei ℔.j.ʒ.iij.
Florum Borraginis, Roſarum,
Bugloſſæ, Stœchados, Spicæ,
Roriſmarini, Lauendulæ,
Chamomillæ ana P.j.
Sem. Fœniculi, Aniſi, ſem. Baſiliconis,
Sem. Pœoniæ ana ʒ.ß.
Rad. Angelicæ, Enulæ, Phu, Ireos,
Acori veri, Dictamni, Glycyrrhizæ,
Rad. Pæoniæ, Spicæ Ind. ana ʒ.j.
Corticis Citri, Arantiorum ana ℈.ij.
Saluiæ, Maioranæ, Lauendulæ,
Roriſmarini, Hyſſopi, Menthæ, Betonicæ,
Fol. Lauri ana P.j.

Hæc omnia contundantur, & incidantur ſecundum artem: proijciantur in bociam vitream perlutatam, aut bociam cupream, vnà cum diſtillato iam terebinthinæ oleo: hisq; omnibus affunde aquam aniſi aut caryophyllorum, aut poſtremam illam in cinnamomi diſtillatione, ita vt repleatur quaſi bocia. Deinde huic capitellum impone, & iuncturam luto obline. Tum exiccato igne fiat diſtillatio eo modo, quo aniſum, aut aqua cinnamomi, tranſeunte canali per aquam, diſtillatur. Quo facto, hoc eſt, vbi aqua aſcenderit, auferantur fœces herbarum, florum, & radicum: & denuò in bociam immittatur ſtyracis liquidæ ʒ.iij eiq; affunde, quidquid proxima diſtillatione extraxeris: & rurſus diſtillet vt prius. Quòd ſi aqua prioris diſtillationis, in quantitate fuerit imminuta, plus erit affundendum. Vbi iam ſecundò ita diſtillatio fuerit peracta, bocia rurſus mundetur, & imponantur

A Styracis calamitæ,
Myrrhæ ana ʒ.ij.
Laccæ, Succini albi ana ʒ.j.ß.
Maſticis, Thuris, Aſſæ dulcis ana ʒ.j.ß.

Quibus puluerizatis, & impoſitis, affundaſ iam diſtillatum oleum & aqua. Si non ſufficiãt, adde aquam, vt ſuprà, donec ſatis videbitur, & fiat diſtillatio, vt ſuprà de herbis dictum. Quo facto, auferãtur quæ in bociæ fundo fuerint, & ſequẽtia in locũ reponãtur. Notandũ tamen hoc obiter, quòd nonnulli ſtyracem liquidã ſimul cum gummis iam dictis commiſceant, vt peculiari diſtillatione non ſit opus. Sunt autem hæc ſpecies:

℞. Zingiberis, Zedoariæ, Galangæ ana ʒ.ij.
Rhabarbari ʒ.ß.
Gentianæ, Cubebarum ana ʒ.j.ß.
Croci ʒ.ß.
Cinnamomi ʒ.j.
Nucis moſchatæ, Macis,
Caryophyllorum ana ʒ.vj.
Calami odorati ʒ.ß.

Puluerizentur, & cucurbitæ imponantur, vnã cũ oleo & aqua poſtremæ ſeparationis, & diſtillentur vt prima vice. Quo ſic peracto, ſepara oleum ab aqua, & ſerua oleum balſami in vitro. * Vim habet confortãdi omnes neruoſas & exangues partes, quales ſunt ſtomachus, inteſtina, veſica, vterus. Peculiariter ſtrangurijæ admodũ confert, & calculoſis, ſi de eo octo vel decem guttæ, in aqua filicis, aut vino bibantur. Omnes internas oppilationes aperit, ſanitatem præſentem tuetur in ſtatu, qualibet ſeptimana bis, manè aliquot guttæ in brodio ſumptæ. *Ioannes Mag.*

Balſamum magiſtrale.

℞. Terebinthinæ ℔.j. Olei veteris ʒ.vj.
Olei laurini ʒ.iv.
Cinnamomi, Spicæ nardi ʒ ij.
Tegularum recentium bene coctarum ʒ.viij.
Tritis triturandis per alembicum diſtilla.* Vrinã mouet, lapidem frangit, vermes enecat, aurium tinnitui à flatu craſſo, paralyſi, ſpaſmo cynico, iſchiadi, gonagræ, podagræ, & cæterarũ iunctrarũ doloribus prodeſt, potum aut inunctũ: ſed parua eius portio, aquæ affectui aptæ miſta bibatur. *Medici Florentini.*

Oleum balſami.

℞. Myrrhæ, Aloes, Spicæ nardi,
Sanguinis draconis, Thuris, Mumiæ,
Opopanacis, Carpobalſami, Bdellij,
Ammoniaci, Sarcocollæ, Croci, Maſticis,
Gummi Arabici, Styracis liquidæ ana ʒ.ij.
Ladani, Caſtorei ana ʒ.ij ß.
Moſchi ʒ. ß.
Terebinthinæ ad pondus omnium.

Tritis conterẽdis, miſceantur omnia, & alembico diſtillentur ſecũdùm artem. * Eadem poteſt, quæ præſcriptum, & efficacius. *Petrus Aponenſis.*

Aliud ſimile.

℞. Rad Angelicæ, Chamæleonis albi, Valerianæ,
Chelidonij, Enulæ, Cichorij ana ʒ.j.ß.

Herb.

Herb. Chelidonij, Melissæ, Adianti,
Chamædryos, Maioranæ, Verbenæ,
Rorismarini, Saluiæ, Chamæpityos, Menthæ,
Hyssopi, Stœchados, Fol. Lauri ana P. j.
Flor. Verbasci, Hypetici, Centaurij min.
Violarum lutearum, Betonicæ, Chamomillæ,
Nardi Celticæ, Flor. Rosarum ana P. j.
Sem. Anisi, Ocymi, sem. Card. benedicti,
Sem. Pæoniæ ana ʒ. j.
Baccarum iuniperi, Cort. Citri ana ʒ. ß.
Omnia inciduntur, & mixta induntur ampullæ;
A maceranturq; ex olei è resina abiegna libra vna,
ʒ iiij. aquæ cinnamomi stillatitiæ ℔. iiij. deinde
distillantur vt oleum è semine anisi: postea
℞. Styracis liquidæ ʒ. iij.
Styracis calamitæ, Myrrhæ ana ʒ. ij.
Thuris, Masticis, Laseris ana ʒ. j ß.
Hæc liquore superiore stillatitio perfunduntur,
vrgenturq; ex ampulla. Tum
℞. Rhabarbari ʒ. j.
Gentianæ ℈. iiij.
Zedoariæ, Galangæ ana ʒ. ij.
Cinnamomi ʒ. j.
Nucis Moschatæ, Caryophyllorum ana ʒ. vj.
Cubebarum ℈. iiij. Croci ʒ. ß.
Hæc conteruntur, imponunturq; ampullæ mundatæ, & oleo distillato permixta, iterū per operculum euocantur, tandem separata aqua, oleum reconditur vasi. * Dantur guttæ sex vel octo, ex iure, manè aut vesperi: in colicis, nephriticisque doloribus cochlearis dimidij instar ex vino generoso, vel olei amygdalarum amararū vel dulcium recentis ʒ. iij. interdum vomitum mouet: qui si, admoto ouo collo sub mento, impediatur, aluū aliquoties ducit: vertigine, neruorum resolutione infestatis cochlear ex aquæ vitæ semuncia, cum guttis aliquot liquoris chalcanthini exhibetur vtiliter. humores namq; resoluit, & per narium meatus expellit: membrum autem resolutum balsamo perficatur: hinc si cutis exulceretur, adipe taxi eam inungere prodest. In renum & vesicæ calculo guttæ octo aut decem ex aqua raphani propinantur, dum æger insessu fouetur. *Andernacus.*

Balsamum Romæ factum.

℞. Terebinthinæ ʒ. ß.
Olibani ʒ. vj.
Aloes succocitrini, Masticis, Galangæ,
Cinnamomi Croci, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum, Cubebarum ana ʒ. j.
Gummi hederæ ʒ. ij.
Pulueriz entur, & misceantur cum terebinthina, exponantur in alembico vitreo: & addantur
Caphuræ, Ambræ grisæ ana ʒ. ij.
& destillentur lento igne. Prima aqua est alba & clara, & vinum balsami: secūda crocea, & vocatur oleum: tertia magis crocea, & est balsamum verum. *Euonymus.*

Balsamum aliud.

℞. Terebinthinæ ℔. j.
Mellis puri ℔. ß.
A Aquæ vitæ ℔. ij.
Ligni aloes triti, Santalorū omnium ana ʒ. iij.
Olibani, Gūmi hederæ, Ossis de corde cerui,
Zedoariæ, Piperis longi ana ʒ. ij.
Gummi arabici ʒ. j.
Nucis moschatæ, Galangæ, Cubebarum,
Cinnamomi, Carui, Masticis,
Caryophyllorum, Spicæ nardi,
Croci, Zingiberis an. ʒ. ij ℈. j.
Moschi fini, pondus denarij.
B Destillentur, vt lento igne elicias primā aquam, quæ clara est, vt aqua fontis: secunda erit ignita, vt carbo: & tū auge ignē, & tertia elicitur nigra.
* Reuiuiscere & iuuenescere facit. *Euonymus.*

Balsamum aliud.

℞. Terebinthinæ abiegnæ ʒ. xviij.
Ceræ optimæ ʒ. vij.
Cinerum vitis ʒ. vj.
Ponantur singula in retortam lutatā, distillentur
C in cineribus, donec nihil amplius sequatur. Vbi distillatio fuerit finita, videbis cerā circa retortæ collum: & hoc ipsum signum est finitæ distillationis. Quòd si distillauit, seruetur in vitro diligentissimè clauso. * Iuuentutem conseruat, si quis bis in mense hoc oleo fuerit inunctus: omnia imposita à corruptione aut putredine custodit. Vulnera qualiacunq;, ter quaterq; eo illita sanat. Cui vrina fuerit retenta, drachmę duæ datæ per os, vrinā prouocant: & simili modo datur
D cōtra vermes, puncturas lateris, tussim, catarrhū, febres pestilentes, & similia. *Fioranantus.*

Balsamum aliud.

℞. Terebinthinæ ʒ. iv.
Thuris ʒ. ß.
Ligni aloes ʒ. ij.
Masticis, Caryophyllorum, Galangæ, Cinnamomi,
Zedoariæ, Nucis moschatæ, Cubebarū an. ʒ. ij.
E Gummi elemi ʒ. j. ß.
Misce, & distilla secundùm artem. * Lepra curat intrà & extrà sumptum: & multos alios morbos incurabiles, vt cancrū & fistulas, &c. *Euonymus à quodam empirico.*

Balsamum aliud.

℞. Terebinthinæ ℔. ij.
Myrrhæ, Castorei, Masticis ana ʒ. iij.
Olibani, Aloes succocitrini ana ʒ. iv.
Rad. Consolidæ minor. ʒ. j.
F Tormentillæ, Gummi hederæ, Nucis Indicæ,
Zedoariæ ana ʒ. ß.
Cubebarum ʒ. j.
Macerentur ad ignem lentum per biduū: deinde distillentur. * Vulnera curat, cum linteo impositū, febres, ventriculum infra costas tumentem, asthmaticos, phthisicos, tumores. Contusiones sedat, spasmum & paralysim ex frigore, moribundos data gutta recreat. *Euonymus à quodam Anglo.*

Balsamum aliud.

℞. Galbani ℔. j.

Gummi hederæ ʒ. iii.
Minutim conterantur, & miſceantur terendo ſimul, & mittantur in bociam vitreatam cum ſuo alembico, & diſtillentur in balneo Mariæ: hoc diſtillatum commiſce cum
Olei Laurini ʒ.j.
Terebinthinæ ℔. j.
Diſtillentur, & aqua ab oleo ſeparetur. * Mirabiliſſimæ virtutis eſt in tremoribus, paralyſi. Vſus eſt, vt collocetur patiens paralyſim, contractionem, ſpaſmum, & tremorem, reſupinus, & infunde de hoc oleo calido temperatè in fundo vmbilici ſui: & videbis mirabiliſſimam operationem, potius diuinam quàm naturalem: & confert valde paralyſi poſt colicam. *Enonymus, & Villanouanus.*

Balſamum aliud.

℞. Ligni aloes ʒ.j.
Opopanacis, Reſinæ pineæ, Bdellij, Galbani,
Myrrhæ, Maſticis, Sarcocollæ ana ʒ.ß.
Olei benedicti ʒ.j.ß.
Ladani ʒ. j.
Carpobalſami, Xylobalſami, Opobalſami ana ʒ.ß.
Olibani, Daphnelæi, Sanguinis drac.
Caſtorei, Spicæ nardi, Galangæ, Cubebarum,
Macteris, Cinnamomi, Cardamomi,
Melicetorum, Corticum Citri ana ʒ.ß.
Olei terebinthinæ ad pondus omnium.
Olei veteris ℔.j.ß.
Diſtentur gummi ſubtiliter: deinde ſuperinfunde tantum vini aduſti, vt alia obruat, aut obtegat: poſtea ponatur in balneo Mariæ per triduũ ad digerendum: pòſt reliqua adde, puluerizanda puluerizentur: & addito oleo terebinthinæ, & oleo communi, iterum digerantur in balneo, vel ſimo equino per dies quatuordecim: demum deſtillentur in cineribus igne lento, ſecundùm artem. * Precioſiſſimum eſt ad paralyſim, & alia permulta. *Leonellus.*

Balſamum ad morbos diuerſos.

℞. Vini albi optimi menſ.ij.ß.
Lactis recentis ʒ iij.
Mellis ʒ. viij.
Rad. Gentianæ ʒ.viij.
Aſtrantiæ ʒ iij.
Angelicæ ʒ.ij.
Baccarum Lauri ʒ.j.ß.
Rutæ, Iuniperi Roſ rubrarum ana M.j.
Enulæ campanæ ʒ.j
Caryophyllorum, Cort. Citri
Calami aromatici, Cinnamomi, Aniſi,
Fœniculi, Maſticis, Belzoini ana ʒ.ß.
Concisa & contrita macerentur in phiala vel phialis vitreis, lutatis, per dies 7. vel 8. loco calido. Deinde diſtillentur cum alembico lutato: cucurbitæ pars tertia aut amplius vacua ſit. Diſtillentur in cineribus cribratis, lento igne: demum augeatur ignis. Puto tamen in alio vaſe ſeorſim & primò vinum & lac ſimul diſtillanda. Ex hac diſtillatione tres quoque liquores colliguntur.

A * Valet contra venena, peſtem, calculum, quartanam, quotidianam, ad ſudorem mouendum, &c. ad aſthma, & viſcerum obſtructiones, ad omnes phlegmaticos, ad epilepſiam quoque, & prçſeruandũ ab apoplexia. Pro conficienda theriaca non incommodè ſubſtitui poteſt. *Geſnerus.*

Balſamum aliud.

℞. Thuris, Maſticis ana ʒ.ij.
Ligni aloes ʒ.j.
Caryophyllorum, Galangæ, Cinnamomi,
B * Zedoariæ, Nucis Moſchatæ, Cubebarum ana ʒ.vi.
Myrrhæ, Aloes, Ladani, Sarcocollæ,
Caſtorei ana ʒ.ß.
Baccarum Lauri, Nucleorum Pini ana ʒ.i.
Gummi elemi, Opopanacis, Belzoini an. ʒ.ij.
Succi Iuæ, ſucci Herbæ paralyſis ana ʒ.iij.
Terebinthinæ ad pondus omnium.
Exibit primò aqua, ſecundò oleoſum quid, tertiò quaſi mel. *Hollerius.*

C

Balſamum mumiæ.

Pars humani corporis inciſa, ex oliuarũ oleo per menſem digeri ſinitur: deinde ampullæ incuruatæ imponitur, ſeparaturq; : poſtea huius liquoris libra j.
Theriacæ optimæ ʒ. vj.
Moſchi ʒ j.
Miſcentur, macerantur̃que diebus 30. atque tunc theriaca è mumia præſtantiſſima prouenit. * Huius vncia ex oleo amygdalarũ feliciter datur ijs,
D qui venenũ hauſerunt, aut peſte correpti ſunt, ſic vt in lecto ſudent: laterum inflammationibus, abſceſſibus, carbunculo, & ſimilibus medetur, ad venena præcauenda, manè drachmæ vnius pondere ſumitur. *Andernacus ex Paracelſo.*

Balſamum Chriſti.

℞. Olei oliuarum ℔.j.
Vini nigerrimi pontici ℔. iij.
Diſtilla: deinde adde
E Hypericonis ʒ.vj.
Liquoris de mumia ʒ. iv.
Iterum diſtilla ad menſem, & ſerua. * Valet articulorum vulneribus *Paracelſus.*

Balſamum ad vulnera.

℞. Galbani, Ammoniaci,
Maſticis, Myrrhæ,
Gummi elemi, Bdellij ana ʒ.ß.
Terebinthinæ ʒ.i.ß. vel ʒ.ij.
Olei oliuarum ℔ ij.
F Viridis æris ʒ.ij.ß.
Puluerizentur omnia, & imbibantur in aceto fortiſſimo per ſex vel octo dies; pòſt diſtillentur per alembicum, prima die per balneum Mariæ, pòſt per arenam: & ſi vis fortius habere & melioris ſaporis, cum adde ſubſcripta, & fiat eo modo, quo ſuprà.
℞. Storacis calamitæ, Gummi hederæ,
Spicæ nardi, Carabæ, Colophoniæ,
Tragacanthæ, Serapini, Opopanacis ana ʒ. ß.
Euphorbij ʒ. ß.
Viridis æris ʒ. iij.

Terebin-

Terebinthinæ ℔.j.
* Curat omnia vulnera antiqua in causa frigida & calida. Valet etiam contra ariditatem membrorum, & cõtractionem, si hoc fuerint inuncta. *Euonymus.*

Aliud.

℞. Galbani ʒ.ß.
Gummi hederæ ʒ.v.
Tertio, & alembico distillato, & cum ℔.j. sebesten commista denuò distillato. * Expertum est ad neruorum mollificationem, seu paralysin, & ipsorum contractionem, spasmumve, morbum comitialem, vel epilepsiam, tremorẽ, omnemq; morbum frigidum: memoriam etiam auget, atque intellectum, si occiput, ceruixq; somni tempore, eius momento liniatur. *Fumanellus.*

Balsamum seu oleum benedictum.

℞. Olei abietis ℔.j.
Albuminis ouorũ ad duritiem coctorum ℔.j.
Resinæ pini ʒ.vj.
Gummi Elemi ʒ.ij.
Ponãtur omnia simul in retorta perlutata, & fiat in cineribus distillatio, quæ horis triginta sex perficitur. * In vulneribus contusis, maximè capitis, valet. *Fallopius.*

Aliud.

℞. Terebinthinæ claræ ℔.j.ß.
Ceræ flauæ ℔.j.
Nucis moschatæ, Caryophyllorum ana ʒ.j.
Cineris communis ʒ.vi.
Ponantur simul in retortam lutatam, & fiat lento igne distillatio. Post distillationem ponatur in bocia cum capitello & recipiente: eiq; impone de lateribus tritis ʒ.iv. & rursus distilla: & habebis oleum coloris rubini. * Mirabile est in vulneribus neruorum: curat omnes catarrhos frigidos: prodest tussientibus pectori inunctum, &c. *Fallopius.*

Aliud.

℞. Terebinthinæ claræ ℔.ij.
Olei lini ℔.j.
Resinæ pini ʒ.vj.
Thuris, Myrrhæ, Aloes,
Masticis, Sarcocollæ ana ʒ.iij.
Macis, Ligni aloes ana ʒ.ij.
Croci ʒ.ß.
Ponantur hæc omnia in retortam, distillentur primò lentissimo igne, & exibit aqua clara: paulo pòst verò sequetur oleum rubicundum: tum augmenta ignem semper magis magisq; intendendo ad finem distillationis. Quo facto, separa oleum ab aqua, & vtrumq; seorsim serua. Aqua succedente tempore rubescit, & oleum acquirit rubini colorem. * Oleum valet vulneribus, præcipuè verò partium neruosarũ, ossium, venarũ: citò enim & sine dolore consolidat. *Fallopius.*

Aliud.

℞. Terebinthinæ ℔.j.
Thuris, Myrrhæ, Masticis, Sarcocollæ ana ʒ.j.
Aquæ vitæ ʒ.iix.
Ponantur omnia in retortã lutatam, & distillentur in cineribus: & oleum ab aqua separa. * Curat & cõsolidat breuissimo tempore sine dolore omnia vulnera, præsertim capitis, claudendo eo vulnus, & in superficie imponẽdo, &c. *Idẽ Fallop.*

Aliud.

℞. Terebinthinæ ℔.j.
Euphorbij, Sulphuris ana ʒ.ß.
Salis ʒ.j.
Olei ℔.j.
Coquantur per horas duas lento igni, colentur, & eo oleo calenti vulnus fouebis. * Vulnera glutinat. *Anton. Chalmeteus.*

Balsamum pro vulneribus conglutinandis.

℞. Terebinthinæ ℔.j.
Galbani ʒ.ij.
Gummi elemi ʒ.ij.
Gummi hederæ ʒ.ij.
Thuris, Masticis, Myrrhæ ana ʒ.ij.
Aloes, Xyloaloes,
Galangæ, Cinnamomi,
Caryophyllorum Nucis moschatæ,
Cubebarum ana ʒ.j.
Aquæ vitæ ʒ.iij.
Simul per diem macerentur & noctem: postea bis distillentur: & oleum illud stillatitium tanquam balsamum pretiosum seruabis. *Idem.*

Aliud.

℞. Terebinthinã & Vinum rubrum, sit æqualis vtriusq; copia, balliãt: & nondum absumpto Vino effundantur in Aquã Cyclaminis, sepiusq; lauentur dum frigescant: hinc misce mediq; quãtitati Vitellorum ouorum. Efficax est in vulneribus. *Heurnius.*

Balsamum arte factum, insigni vi excellens.

℞. Olei terebinthinæ ea qua dixi arte extillati ℔.iij.
Florum lauendulæ, maioranæ, Stœchados,
Florum cordialium, spicę,
Foliorum lauri, melissæ, hyperici,
Betonicæ, saluiæ, rutæ, menthæ,
Absinthij romani ana M.j.
Scordij, dictamni ana M.ß.
Radicum Zedoarię, Peucedani, Angelicæ,
Enulę, Iridis, Pæonię vtriusq;,
Calami aromatici, Valerianę, Struthij,
Seminis citri, ocimi ana ʒ.ß.
Corticum citri, Cinnamomi, Galangę,
Nucis moschatę, Macis, Caryophyllor. an. ʒ.j.
Gentianę, Rhabarbari, Cubebarum ana ʒ.iij.
Croci ʒ ij.
Styracis, Myrrhę ana ʒ.iij.
Masticis, Thuris, Benzouini ana ʒ.j.
Camphorę ʒ.ij.
Moschi ʒ.j.
Primo cucurbitæ impone herbas, flores & olea terebinthinę, adde Spiritus vini ʒ.iv. digere ac stilla per balneum maris. Hinc injice huic liquo-

ri aromata, radices, ſemina & cortices, ac à digeſtione, citra empyreuma, ſurrige arenoſo igne. Achuic liquori inde gũmi præſcripta ac lachrymas, iterũq; ad ignẽ reuoca. Moſcus & Cãphora linteo cõmendari debent, ac in mediũ cucurbitæ ſuſpendi, ignis enim æſtum reformidant. Hoc plurimis malis confert, ſanitatem ſtabilit, ac rationi incomperta vi, cõtumaciſſima mala perſanat. Finita diſtillatione, ſpiritus vini balneo euocetur. Fæces à prima & ſecunda diſtillatione reſtibiles aſpergantur hoc ſpiritu, digerantur, ac vi ignis oleũ per alembicũ extundãtur: rubicundũ illud ac empyreuma redolẽs, in vlceribus deploratis mirificam efficaciam habet. *Henricus.*

A

B

Balſamum ad Paralyſin.

℞. Rad. ireos, rad. Ariſtolochiæ ana ʒ.ij.
Conſolidæ maioris, Iuæ arthreticæ,
Herbæ paralyſis, Pimpinellæ,
Rutæ, Saluiæ ana M.j.
Baccarum lauri, Baccarum iuniperi ana ʒ.vj.
Florũ ſtœchados, Flor. roriſmarini ana P.j ß.
Galangæ, Zedoariæ, Zingiberis, Caryophyllorum,
Nucis moſchatæ, Cinnamomi ana ʒ.iij.
Ligni aloes ʒ.j.
Thuris, Maſticis ana ʒ.v.
Myrrhæ, Aloes, Sarcocollæ, Bdellij,
Galbani, Ammoniaci ana ʒ.j.ß.
Caſtorei ʒ. ß.
Gummi elemi ʒ.ij.
Diachylonis ireati ʒ. iij.
Aquæ vitæ ʒ.iv.

C

Conijciantur omnia in alembicum, & deſtillentur lento igni, donec liquor craſſus effluat, veluti balſamum. *Anton. Chalmetens.*

Aliud.

℞. Rad. angelicæ, acori, azari, cyperi ana ʒ.j.
Maſticis ʒ.j.ß.
Galãgę, Caryophyllorũ, Cinnamomi an. ʒ.iij.
Nucum myriſticarum ʒ.iv.
Ligni aloes ʒ.ij.
Gummi elemnij ʒ.vj.
Aloes optimæ, Myrrhæ ana ʒ.ß.
Caſtorei ʒ.x.
Styracis calami, Beniouini ana ʒ.j.
Sanguinis draconis ʒ.ß.
Florum lauendulæ ʒ.iij.
Olei nucis vnguentariæ ℔. ß.

D

Trita hæc aliquot dies macerentur in Aqua vitæ, fiat diſtillatio, vt diximus in oleo terebinthinæ. *Henricus.*

Balſamum pro contuſis capitis vulneribus.

℞. Olei terebinthinæ,
Ouorum induratorum albuminum ana ℔.j.
Reſinæ ʒ.vj.
Gummi elemnij ʒ.ij.

Fiat diſtillatio per cineres ex retorta: horis 36. abſoluitur diſtillatio. *Idem*

Aliud.

℞. Terebinthinæ ℔.j.ß.
Ceræ flauæ ℔.j.
Nucis myriſticæ, Caryophyl. ana ʒ.j.

E

Retorta lente extillentur: diſtillato adde Laterũ ʒ.iv. & iterum diſtilla. *Idem.*

Balſamum pro vulneribus Neruorum & tuſſi.

℞. Terebinthinæ ℔.ij.
Olei communis ℔.iij.
Olei laurini ʒ.vj.
Cinnamomi ʒ.ij.
Euphorbij, Caryophyllorum, Baccarũ lauri,
Gummi hederæ, Sagapeni, Ammoniaci,
Opopanacis, Galbani ana ʒ.j.
Thuris, Maſtiches ana ʒ.ij.

F

Fiat vt prius deſtillatio: neruorum prodeſt vulneribus, & tuſſi pectori illitum. *Idem.*

Balſamum ad articulorum dolores.

℞. Reſinæ terebinthinæ ℔.j.
Opopanacis, Galbani. Sagapeni ana ʒ ß.
Granorum iuniperi M.ij.
Thymiamatis ℔.j.

Igne primùm leui: mox auctiore: randem vehementi deſtillentur. *Rubeus.*

Balſamum aliud.

℞. Reſinę terebinthinæ ℔.j.
Thuris, Maſticis, Myrrhæ ana ʒ.ß.
Ladani, Nucis moſchatæ, Caryophyllorum,
Galangæ, Zedoariæ, Carpeſij ana ʒ.ß.
Fol. Daphnoidis P.j.
Succi ebuli, Succi cucumeris agreſtis an. ʒ.iij.

Rediguntur in puluerem, quæ redigi apta ſunt, omnibus deinde mixtis, deſtillatione excipitur aqua. * Apum, veſparum, canum rabidorum, & reptilium venenoſorum ictibus, ſi inunguntur, plurimum conducens: magna autem vtilitate Hydropicorum ventres inungi tradunt. *Hieronymus Rubeus.*

Aliud.

℞. Reſinæ terebinthinæ ℔.ij.
Olei laurini ʒ.iij.
Cinnamomi, Spicæ ana ʒ.ij.
Caryophyllos 50.
Folij ʒ.ij.
Euphorbij, Baccarum lauri, Gummi hederæ ana ʒ.ß.
Galbani, Caſtorei, Cyperi ana ʒ.vj.
Tegularum bis coctarum, in oleo communi extinct. ℔.ß.

Ponatur hic tegularũ puluis in fundo cucurbitæ, reliqua miſcantur, & ſuperponantur illi puluueri, appoſitoq; roſtrato pileo ac rimis accuratè ſtipatis, igne leui adhibito, primò exibit aqua, quã ſeorſim ſeruare debemus: aucto mox igne, habebitur oleum, quod Balſami vires æquare creditur. Calidum enim & ſiccum eſt, & mirificè penetrat, frigidisq; omnibus morbis, neruorum præſertim, apprimè conducens. Nam linguę paralyſim, & otis, ac vrigæ, ad hæc epilepſia, membrorum tremorẽ frigida ortum cauſa, dolorem dorſi, renum, artuumq; potum, & illitum, plurimum

mum iuuare scribũt: aduersus morsum scorpionum, serpentum, canis rabidi, & venenatorum, quæ virus eiaculantur vtiliter adhibetur: eadem ratione, si quis hyoscyamum, opium cicutam, & venena huiusmodi sumpserit, hoc oleum, vino tepido haustum, & illitum, conducet: vocẽ amissam restituit, strumis, & carni in vlceribus supercrescenti resistit: memoriam auget, occipite opportunè inũcto: ad surditatem facit. ad veteri dolores ac dentiũ, quos frigiditas, aut flatus crassiores pepererint. Quæ primo loco manauit aqua melior censetur potu, sed sola nõ exhibenda est, quemadmodum neq; oleum, sed cum aliquo liquore, morbis, quorum quærimus curationem, proprio. *Hieronymus Rubeus.*

Balsamus sulphuris.

Ex sulphuris floribus & Terebinthinato proprio menstruo, in calore sicco per aliquot dies digestis, extrahitur color instar rubini. Menstruũ separatur, & remanet oleum sulphuris rubicundissimum, quod circulari debet cum vino distillato, & alcoolisato. Et hoc modo balsamus ex sulphure extrahitur: cuius guttulæ tres, aut quatuor exhibentur cum aqua hyssopi suspiciosis, & purulenta extussientibus. *Quercetanus.*

Balsamus Tartari.

℞. Tartari crudi ℔.ij.
Salis petræ, Salis fuliginis,
Salis fæcum aceti ana ℥.iv.
Calcis viuæ ℥.vj.

Omnia minutissimè contusa, inijciantur in vas non vitreatum, ac ritè obturatum. Calcinentur xij horarum spatio: calcinata soluantur in calida, ac per filtrum destillentur, pòst coagulentur, & deinceps calcinentur: ter denique calcinationes, solutiones, & coagulationes fiant. Tum inijciantur omnia in alembicũ, simulq; acetum destillatũ infundatur, vt digitos quatuor super natet. Destilletur acetum in bal. Mariæ, ac liquor dulcis emanabit. Tum infunde iterum acetum, vt destilletur, idq; tandiu, dum non amplius sit dulce, sed acidũ fiat, & quale prius infudisti, per alembicum efferatur. Tunc omnia valido igne destillato per retortam: & prodibit oleum feruentissimum, cuius vix satis prædicari vtilitas possit. Hoc eodem modo, si voles, totum salem tartari per alembicum pelles: ex quo præstantissimum, & saluberrimum oleum efficies. *Quercetanus.*

Balsamus Mercurij.

Sublimetur Mercurius toties cum simplici calce ouorum optimè præparata, donec omnino sit extinctus. Huic mixturæ affunde acetum destillatum alcolisatum, vt supernatet quatuor digitos. Destilletur liquor à fæcibus quater, aut quinquies, donec Mercurius in pulcherem rubicundissimum euadat: quem cum vini alcoole circulabis in pellicano per octo dies. Separato vini alcoole per alembicũ, remanebit in fundo balsamus Mercurij pretiosissimus, & dulcissimus. * Desperata omnia vlcera, atq; etiã carunculam in vesica sanat, & vulneribus istis sclopetarijs summoperè conducit. *Quercetanus.*

Balsamus & Oleum Mercurij.

Balsamus fit ex Mercurio cum aqua calcis testarum ouorum & tartari: itemq; oleum, ad fistulas, vlcera omnia, & callositates præstantissimum. *Idem.*

Balsamus Martis.

Limaturæ Martis lotæ pluries cum muria, superfundes acetum acerrimũ, vt supernatet quatuor digitos: ponãtur super cineres calidos octo dierum spatio, quotidie mouẽdo materiã, & separando acetum, quod colorabitur: & iterũ nouum affundendo: idq; tamdiu, donec acetũ non amplius coloretur. Quo ad ignẽ euaporato, puluerẽ, qui subsidebit, sumito, cumq; cum æquali portione ammoniaci sublimato. Eundem sublimatũ toties super fæcibus repones, iterũq; sublimabis, donec rubini appareat color. Postea totũ in aquam feruentẽ injice, vt sal dissoluatur: tum apponẽdo statim frigidam, subsidebit in fundo Martis balsamus, calcis Solis instar. Aqua aũt separetur, ac denuo recẽs affundatur, vt dulcis balsamus efficiatur. Hac etiam methodo conficies balsamum Veneris. *Quercetanus.*

Balsamum artificiale Fiorauanti.

℞. Terebinthinæ putissimæ ℔.j.
Olei laurini ℥.iiij.
Galbani ℥.iij.
Gummi Arabici ʒ.iv.
Olibani, Myrrhæ,
Gummi hederæ, Ligni aloes ana ℥.iij.
Galangæ, Caryophyllorum,
Consolidæ min. Cinnamomi,
Nucis moschatæ, Zedoariæ,
Zingiberis, Dictamni albi ana ℥.i.
Moschi, Ambræ ana ʒ.j.
Aquæ ardentis optimæ ℔.vj.

Terenda terantur, misceantur, & macerentur per dies nouem: inde calore cineru eliciatur liquor: primò igni mediocri, deinde aucto, quousq; omnis liquor emanauerit: oleum ab aqua separetur, & seruetur ad vsum. * Ad vulnera capitis potissimum valet, aliaq; infinita.

Balsamum Vigonis.

℞. Olei omphacini ℔.ij.
Styracis calamitæ, Ladani, Croci,
Thuris masculi, Gummi Arabici, Rubeæ tinctorum,
Gummi hederæ, Aloes succocitrini, Masticis,
Caryophyllorum, Galangæ, Cinnamomi,
Nucis moschatæ, Cubebarum ana ℥.ij.
Gummi elemi ℔.j.
Myrrhæ, Bdellij ana ℥.j.
Sagapeni, Ammoniaci,
Opopanacis ana ʒ.x.

Terantur omnia & cum oleo misceantur, sostrato pileo cucurbitæ impositò, stipatisq; optimè rimis, initio ad horas xij. ignis sit lẽtus: inde quibuslibet sex horis augendo, totus humor destillet: quem humorem fæcibus tritis denuò affun-

des, & deſtillabis: idq; tertia vice. Hoc oleū Balſami vires, ac notas omnes habet. Nam doloribus à morbo Gallico mirificè opitulatur: Epilepſiq; quoq;, ſi ſutura coronalis vngatur, & triginta diebus cum modico vini, & pulueris pæoniæ, ad cochlearis menſurā ſumatur: quę fortè quantitas maior videri poteſt, quā deceat, tametſi eadem menſura, quartana laborātibus præbeatur, quatuor vicibus, imò ad dimidiam vnciam, cum vino generoſo, iis, qui cor & pulmonem roborare, ac exhilarare ſtudent: frigidis omnibus affectib. conducit: & pānus purpureus hoc liquore madefactus, ſi ad tempora adhibeatur, hemicranię, vertigini, ſtipationi venarum cerebri plurimum conducit: vulneribus item recentibus, ſurditati, conuulſioni, reſolutioni, & huiuſmodi frigidis morbis.

Oleum mirę potentiæ polychreſton.

℞. Olei cōmunis, Terebinthinæ, olei Laurini ana ℔.j.

Miſce, & cucurbitæ immittantur, lentoq; igne diſtillētur: quæ prima emanat aqua inutilis eſt: reſtibili materiæ adde Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ j.ß.

Euphorbij, Galbani, Ammoniaci,
Gummi hederæ Opopanacis, Thuris albi,
Maſticis, Baccarum lauri detruſis corticibus ana ʒ.iij.
Caſtorei, Ligni aloes, Ladani,
Olei ſpicę, vel diſtillati ex Lauendula ana ʒ.ij.

Miſceantur cuncta ac digerantur. Hinc lapidem laterinū in fabaceas partes confringes, & in prunis vrito, donec exeanduerint, ac oleo reſtinguito, & paulatim aucto igne deſtillētur. Studet cerebro frigore madēti, nam memoriā roborat illitu, ac potu guttulis vino mixtis: refrigerato cerebro narib. immittitur, illinitur hepar frigido, Bombace vtero immiſſum, fœtū mortuū extrahit, & menſtrua euocat, grumoſum ſanguinē illitu & potu diſſipat: craſſam pectoris materiā attenuat, fiſtulas palpebrarū ſanat, morſibus venenatis cōuenit, epithematis modo ex vino impoſitū, vulnera antiqua ſanat. Lienē illitu abſumit, podagrę frigidę ac lumborū doloribus opitulatur, cōuulſionibus ſuccurrit: ſurditati ex frigore medetur gutta auribus immiſſa, ac earū vermes necat & ſuſurra diſſipat: vrinæ difficultati medetur quę à craſſa eſt materia, calculū abſumit, vermes necat: mollit dura, diſcutit tumida, epilepticis prodeſt ac morbis frigidis. *Heurnius.*

Balſamus Pæti pretioſus, ſarcoticus.

℞. Viſci herb. Pæti, Viſci conſol. maior. ana ʒ.iiij.
Olei terebinthinæ ℔ j.
Flor. Hyperici, flor. Verbaſci ana M.ij.
Pomorum Vlmi ʒ.iij.
Acinorum populi arb. ʒ.iv.
Spiritus vini ℔.j.ß.

Digerantur in fimo equino, vel relinquantur in calido hypocauſto, in vaſe vitreo optimè clauſo per menſem integrum, deinde exprimantur, & colentur, adde

Thuris, Maſticis,
Myrrhæ ana ʒ.ij.
Sanguinis drac. ʒ.ß.
Mumiæ ʒ.vj.
Terebinthinæ ℔.ß.
Benioini ʒ.j.

Circulentur ſimul in pellicano octo dierum ſpacio, deinde moderato calore deſtilletur vini ſpiritus, & remanebit in fundo pretioſus balſamus. *Quercetanus.*

Balſamum optimum.

℞. Myrrhæ, Aloes hepaticæ, Nardi Indicæ,
Thuris albi, Sanguinis draconis, Croci,
Mumiæ, Opopanacis, Bdellij,
Carpobalſami, Ammoniaci, Sarcocollæ,
Maſticis, Styracis calamithæ, Gummi Arabici ana ʒ.ij.
Ladani, Caſtorei ana ʒ ij.ß.
Moſchi ʒ.ß.

Reſinæ terebinthinæ ad pondus omnium. Deſtillet oleum, vt ars poſtulat. * Cor roborat, ipſius vires reſtituēdo: cadauera à putredine præſeruat: febrium rigores pellit, ſi ante acceſſionē, eo tepente, vngatur ſpina. In vteri ſtrāgulatu, epilepſia, & huiuſmodi alijs morborum generibus cū vino odorato præbetur: melancholicis quoque, & ijs, qui ablq; cauſa triſtantur, languidisq; ſunt viribus, & bello debilitati, ac laſſitudine laborant. *Petrus Aponenſis.*

Balſamus Hypericonis ſimplex.

℞. Flor. Hypericonis minutatim conciſorum ℔. ij. Olei terebinthinæ ℔.j. Vitel. ouorū, num. xx. aquæ vitæ ℔.ß. mixtis omnibus putrefiant in fimo calenti per menſem integrū: pòſt exprimantur, & ponantur ad Solem per duos menſes. *Quercetanus.*

Balſamus Hypericonis compoſitus.

℞. Flor. Hyperici ℔.j.
Viſci rad. ſymphyti maior. ʒ.iv.
Florum chamæmeli,
Florum Verbaſci ana P.ij.
Olei ouorum,
Olei terebinthinæ ana ℔.ß.
Aquæ vitæ ℔.j.
Thuris, Myrrhæ ana ʒ.ij.
Maſticis, Mumiæ ana ʒ.ij.
Sacchari rubri ʒ.vj.

Putrefiāt ſimul in vaſe accuratè occluſo in fimo per menſem: deinde exprimantur, & circulentur in Balneo per triduū: tum demū lentiſſimo calore decoquantur ad Balſami conſiſtentiam. *Idem.*

Balſamus Viſci pomorum.

Balſamus viſci pomorū eadem methodo fiet, vt Balſamus Hypericonis ſimplex: vel cum oleo oliuarum priùs depurato in Balneo. *Idem.*

Balſamus Viſci pomorum compoſitus.

℞. Foliorū viſci pomorū minutatim conciſorum ℔.ij. injice in mattatium vitreum addendo

Acinorum

Acinorum populi arboris ℔.ß.
Olei axungiæ taxi,
Olei butyri ana ʒ.iv.
Olei Terebinthinæ ʒ.vj.
Olei lumbricorum ℔.ij.ß.
Vini albi generosi ℔.ij.
Digerantur omnia rectè occlusa in fimo calidissimo per duos menses: pòst prælo exprimantur: tum circulentur, & ad ignem lentissimum decoquantur ad liquorum consumptionem. Ad dolores sedandos nullum præstantius inueniri medicamentum potest. *Quercetanus.*

Oleum diuinum.

℞. Sanguinis humani, Spermatis ceti,
Medulli tauri ana ℔.j.
Moschi ʒ.j.
Cineris oliuarum ʒ.ij.
Misce & destilla per retortam: & primùm manabit aqua alba: mox oleum citrinũ: demum oleũ rubrum, maximarum virium: cuius guttula vna aut altera exhibita ferè mortuos resuscitare facit. *Fioranantus.*

Oleum ad capitis dolorem à causa frigida.

℞. Resinæ terebinthinæ ℔.j.
Masticis, Cinnamomi,
Nucis moschatæ ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Galangæ,
Zedoariæ, Ladani ana ʒ.j.ß.
Succi ebuli, succi Cucum. syl. ana ʒ.j.
Terenda terantur, & vitreis organis distillentur secundum artem. *Rubeus.*

Oleum optimum ad memoriam augendam.

℞. Aquæ ex flor. Rorismarini ℔.j.
Nucis moschatæ, Caryophyllorum,
Granorum Paradisi, Cinnamomi,
Cubebarum, Macis, Zingiberis ana ʒ.j.
Moschi ϑ.ß.
Piperis longi ʒ.j.
Croci ʒ.iij.
Galangæ ʒ.ij.
Terantur, quæ teri possunt, misceantur & macerentur per dies tres in loco aliquo calido: inde calore cinerũ destillentur, augendo ignẽ donec fæces comburãtur Huic deinde aquę adde aquę ex foliis Rotismarini ℔.j. & coquantur simul in vase vitreo ad ignem, donec dimidia pars fuerit consumpta. Quo facto, adde
Olei veteris ℔.j.
Olei de Been ʒ.j.
Euphorbii, Castorei ana ʒ.iv.
Sinapi ʒ.vj.
Olei sesamini, Olei hypericonis, Olei Citri,
Olei Spicæ, Olei de Z betro ana ʒ.ß.
Misceãtur omnia in cucurbita vitrea optimè obturata & macerentur ad Solem per menses tres: & erit factum. Amissam memoriam mirabiliter restituit, vngendo cum eo caput totũ, & stomachum, vesperi, cum itur dormitum. *Fioranantus.*

A

Oleum ad paralysin.

℞. Terebinthinæ ℔.ij.
Laterum antiquorum in oleo Iasmino extinct. q.s.
Macis, Styracis ana ʒ.j.
Belzoini ʒ.ß.
Fiat destillatio in alembico vitreo. Tres fluẽt liquores, quorum tertius erit optimus. *Rubeus.*

Aliud cuiusdam eremitæ.

B ℞. Olei è costo, è nucibus ana ʒ.iij.ß.
Pinguedinis vulpis ℔.ß.
Pinguedinis viperarum ʒ.iij.
Primulæ Veris virentis,
Saluiæ virentis ana ℔.ß.
Herbas cõtusas cum pinguedinibus, misce cum oleis, addendo
Castorei ʒ.ß.
Resinæ Terebinthinæ ℔.j.
Piperis, Pyrethri, Euphorbij ana ʒ.iij.
C Vini optimi ℔.ij.ß.
Macerentur omnia: inde destillentur, cumq; tres liquores emanent, postremus omnium efficacissimus habetur. *Gnainerius.*

Aliud ad idem.

℞. Galbani, Gummi hederæ ana ℔.ß.
Olei Laurini ʒ ij.
Terebinthinæ ℔.ij.
Destilla & tertio liquore vtere.

Oleum ad paralysin & contracturæ præcipuum.

D ℞. Olei hypericonis ℔.j.
Terebinthinæ ℔.ß.
Olei Laurini ʒ.iv.
Olei spicæ ʒ.j.ß.
Granorum iuniperi ℔.ß.
Castorei ʒ.j
Euphorbij ʒ.ij.
Caryophyllorum, Macis,
Nucis moschatæ,
Cinnamomi ana ʒ.j.ß.
Florum lauendulæ, flor. Saluiæ,
Flor. lilij conuallij ana M.ij.
Masticis Myrrhæ, Thuris ana ʒ.ij.
Mumiæ ʒ.j.ß.
Pingued. taxi ʒ. iij.
Digerantur omnia per mensem in fimo, deinde destillentur in alembico æneo secundùm artem. Hoc oleo inungantur membra paralytica, & cõ-
F tracta. Est enim medicamentum efficacissimum. *Quercetanus.*

Oleum benedictum Fiorananti.

℞ Albuminum ouorum ad duritiem coctorum ʒ.xij.
Terebinthinæ claræ ʒ.xiv.
Myrrhæ electæ ʒ. iij.
Misce & destillentur in retorta, primò calore leui; deinde aucto, quousq; omnis liquor manauerit. Oleum ab aqua separetur, & seruetur in vase vitreo, optimè obturato. * Valet ad omnis generis vulnera, præsertim capitis, neruorum, &c.

Oleum philosophorum.

℞. Terebinthinæ claræ ℥.xiix.
Ceræ flauæ ℥.xij.
Cineris vitium ℥.vj.
Misce & calore cinerum per retortam destillentur. * Confert vulneribus: tussi, catarrho, vermibus: laterum punctu ris. *Fioranantus.*

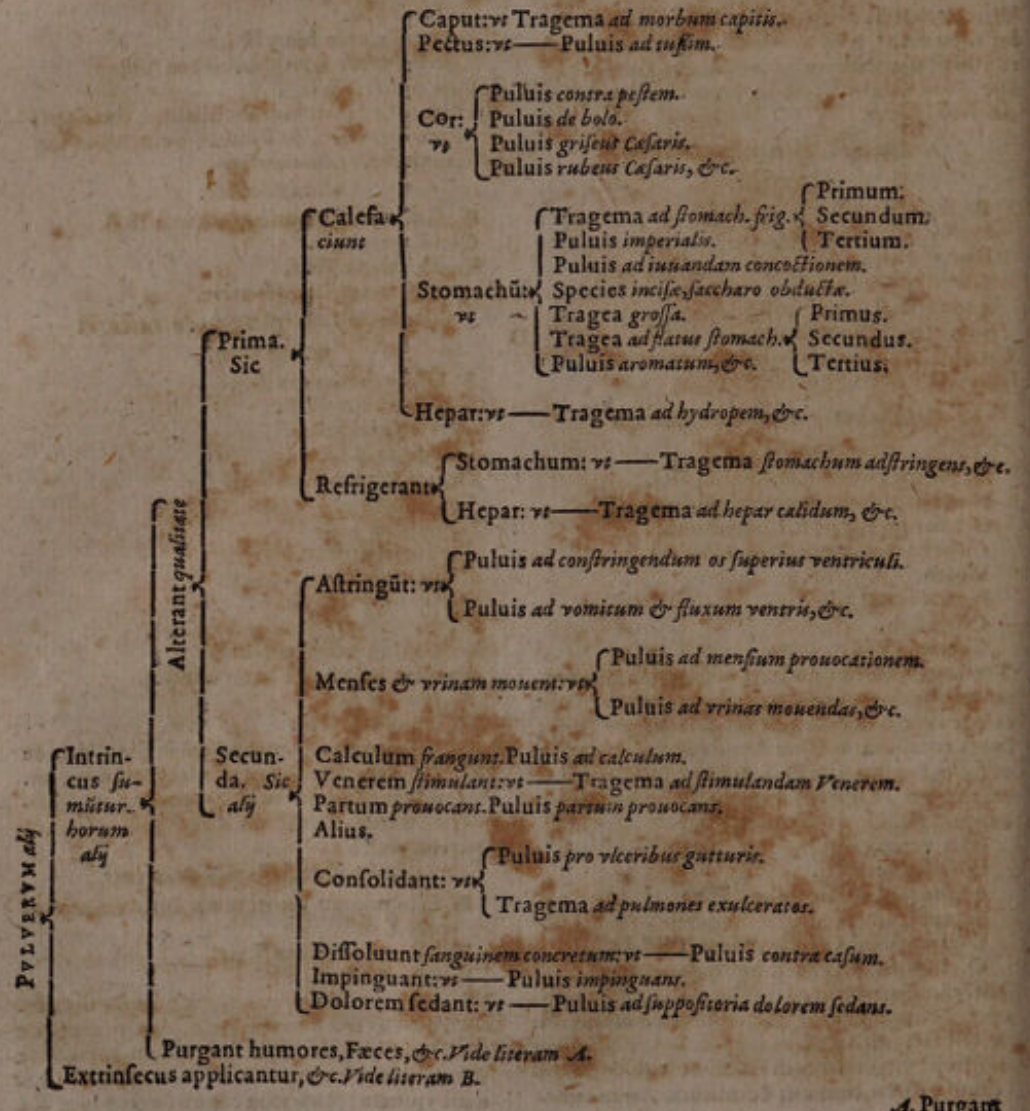
A

Oleum ad fistulas, optimum.

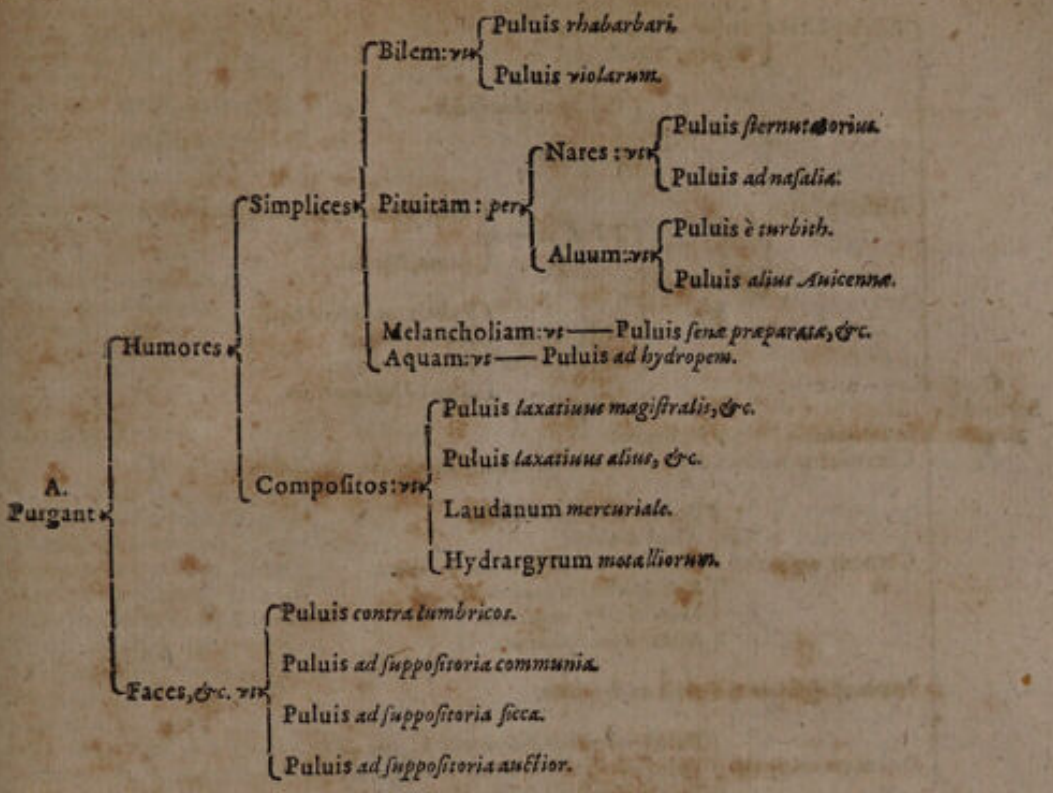
℞. Antimonii ℥.iij.
Mercurij sublimati ℥.j.ß.
Mellis ℥.vj.
Mixtis omnibus, vt artis est, destillentur per retortam vitream, mediocri igne: exibit oleum ad callosa, & maligna omnia vlcera, fistulas, cancrum, & gangrænam curandam præstantissimum. *Quercetanus.*

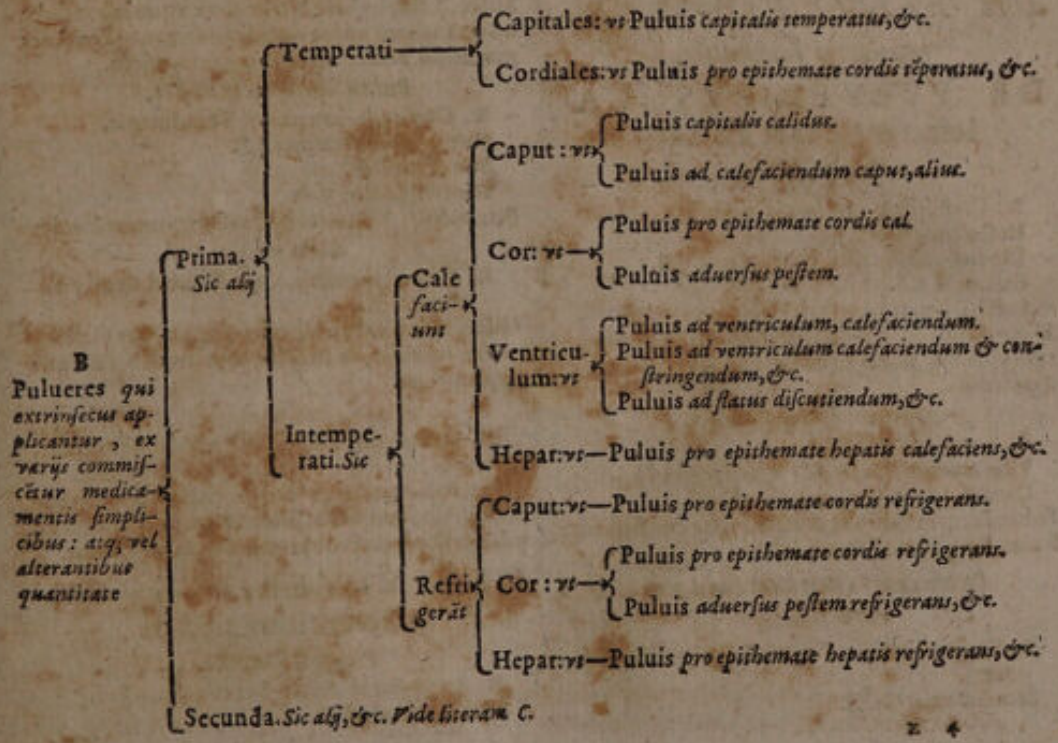
De Pulueribus, Sectio XX.

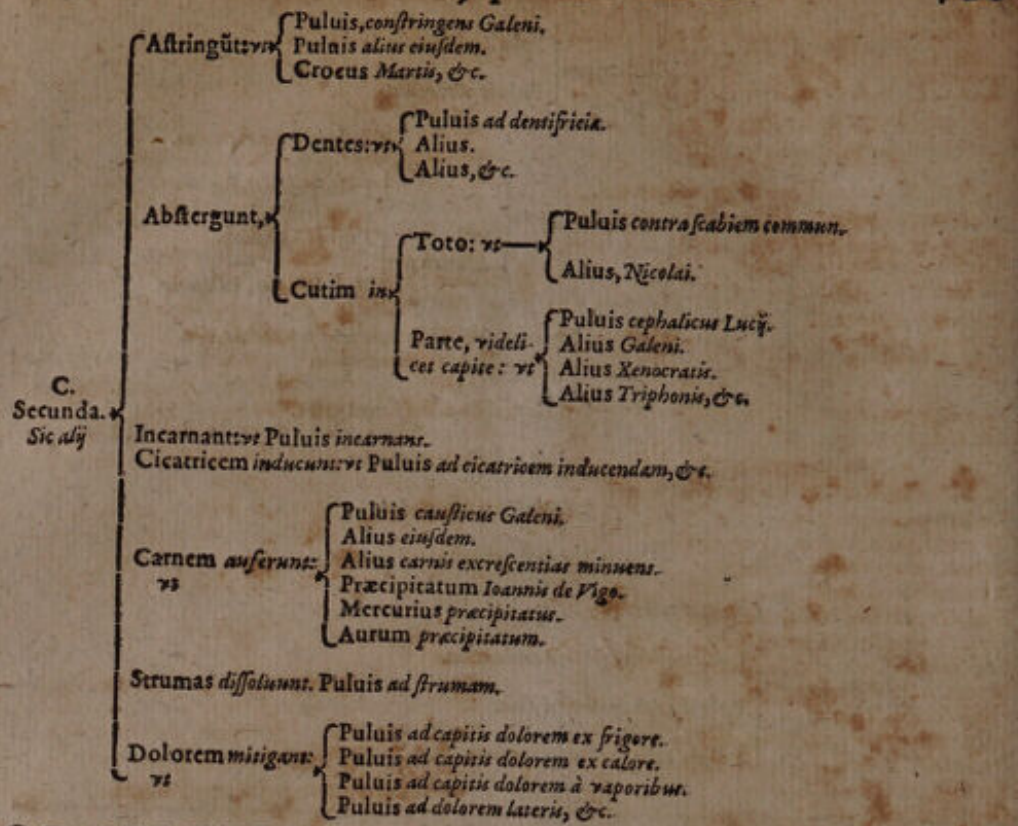
PVLVERES Arabib. Suffuf dicuntur. Quod si puluis ex varijs aromaticis rebus (quas Species peculiariter vocant) constet, Tragea dicitur, siue illa sit crassius, siue tenuius trita. B Differunt Species & Pulueres, sicut compositũ & simplex. Sunt enim species, pulueres compositorum medicaminum mixti, sed nondum humida aliqua materia vniti. Cæterùm

A. Purgant

A.
Purgant
Humores
Simplices
Bilem: vt
Puluis rhabarbari.
Puluis violarum.
Pituitam: per
Nares: vt
Puluis sternutatorius.
Puluis ad nasalia.
Aluum: vt
Puluis è turbith.
Puluis alius Auicennæ.
Melancholiam: vt — Puluis sennæ præparatæ, &c.
Aquam: vt — Puluis ad hydropem.
Compositos: vt
Puluis laxatiuus magistralis, &c.
Puluis laxatiuus alius, &c.
Laudanum mercuriale.
Hydrargyrum metallorum.
Faces, &c. vt
Puluis contra lumbricos.
Puluis ad suppositoria communia.
Puluis ad suppositoria ficca.
Puluis ad suppositoria auctior.

B
Pulueres qui extrinsecus applicantur, ex variis commiscentur medicamentis simplicibus: atq; vel alterantibus quantitate
Prima. Sic alij
Temperati
Capitales: vt Puluis capitalis temperatus, &c.
Cordiales: vt Puluis pro epithemate cordis temperatus, &c.
Intemperati. Sic
Cale faciunt
Caput: vt
Puluis capitalis calidus.
Puluis ad calefaciendum caput, alius.
Cor: vt
Puluis pro epithemate cordis cal.
Puluis aduersus pestem.
Ventriculum: vt
Puluis ad ventriculum, calefaciendum.
Puluis ad ventriculum calefaciendum & constringendum, &c.
Puluis ad flatus discutiendum, &c.
Hepar: vt — Puluis pro epithemate hepatis calefaciens, &c.
Refrigerãt
Caput: vt — Puluis pro epithemate cordis refrigerans.
Cor: vt
Puluis pro epithemate cordis refrigerans.
Puluis aduersus pestem refrigerans, &c.
Hepar: vt — Puluis pro epithemate hepatis refrigerans, &c.
Secunda. Sic alij, &c. Vide literam C.

DE PVLVERIBVS INTRINSECVS SVMENDIS.

DE PVLVERIBVS CALEFACIENTIBVS & ſiccantibus caput.

℞. Cranei ʒ.iv. Cineris cuculi,
Hirundinis ana ʒ.ij.
Cineris priapi tauri, vel Caſtorei ʒ.ß.
Galangæ ʒ.ß.
Sacchari quantum ſatis eſt.
Miſce, & fiat puluis. * Detur manè ſorbendo parum vini albi diluti aqua betonicæ vel gallitrici. *Rondeletius.*

Puluis epilepticus.

℞. Seminis pæoniæ,
Viſci quercini ana ʒ.ij. Cardamomi ʒ.j.
Cantharidum præparatarum ℈.ij.
Puluerizentur omnia, & cum melle conficiatur bolus. *Hieronymus Mercurialis.*

Puluis contra morbum caducum regũ Daniæ.

℞. Cranij hominis furis ſuſpenſi, toſti ac triti ʒ.j.
Sem. Pæoniæ Gr.iij.
A Miſce, & fiat puluis. Detur cum aqua lauendulæ ad quantitatẽ vnius cochlearis ægroto tempore matutino. Poſtero & tertio die facidem.

Puluis epilepticus noſter.

℞. Coriandri præparati, Sem. ſinapis,
Nucis moſchatæ ana ʒ.ß.
Sem. Pæoniæ ʒ.vij.
Diptamni albi ʒ.ij.
Fiat puluis. * Contra epilepſiam puerorũ valet.

Alius noſter.

B ℞. Cranei hominis, Coralli rubri, Sem. pæoniæ ana ʒ.j.
Miſce, & fiat puluis, de quo detur tribus vicibus, mane, meridie, & veſperi, cum brodio, vel aqua appropriata.

Alius.

℞. Cranei hominis, ſem. Pæoniæ, Sem. gallitrici, vel radic. eius. Radic. tormentillæ.
Miſce, & fiat puluis. * Doſis ʒ.j. cum brodio pulli, ſemel in ſeptimana, præcedenti purgatione cũ
C pillulis cochijs. Probatum. *Angelus de Tarento.*

DE PVLVERIBVS CALEFACIENTIBVS pectus.

Puluis ad tuſſim.

℞. Amygdal. dulcium, Sacchari ana ʒ.ij.
Sem. fœniculi ʒ.j.

Tere-

Tere. Da cum Iulapio violato, & aqua Adianti. Confert tussi & thoracis dolori. *Mesues.*

DE PVLVERIBVS CALEFACIENTIBUS COR.

Puluis contra pestem.

℞. Rad. Tormentillæ, Dictamni, Tunicis, Scabiosæ, rad. Bugloss. ana ʒ.ß.
Sem. Citri, Acetosæ ana ʒ.ß.
Coriandri præparati ʒ.ij.
Rosarum rubrarum ʒ.j.
Sem. Portulacæ ʒ.ij.
Rasuræ Eboris ʒ.ij.
Coralli albi, rubri, ana ʒ.j.ß.
Terræ sigillatæ ʒ.ß.
Boli Armeni ʒ.ij.
Misce, & fiat puluis.

Puluis bezoarticus.

℞. Boli Armeni ʒ.ij.
Rosarum rubrarum ʒ.j.
Seminis Acetosæ, sem. Citri mundati,
Cornu cerui vsti, sem. Rutæ,
Doronici Romani, Carabæ,
Sem. Cardui benedicti ana ℈.iv.
Coralli vtriusque, Ligni aloes,
Serici crudi, Omnium Santalorum,
Margaritarum perforat.
Ossis cordis Ceruini ana ʒ.j.
Spec. diamarg. frigid. Tormentillæ,
Dictamni, Tunicis, Scabiosæ, Coriandri,
Terræ sigillatæ ana ʒ.ij.
Caphuræ ℈.ij.
Ambræ ℈.ij.
Croci G.xv. Moschi ℈.iv.
Fiat puluis. *Mesues.*

Puluis griseus Cæsaris, contra pestem.

℞. Rad. Pimpinellæ, rad. Gentianæ,
Rad. Tormentillæ, rad. Serpentariæ ana ʒ.j.
Rutæ, Absinthij, Nucum iuglandium,
Granorum iuniperi, Aceti Rosarum,
Theriacæ electæ ana ʒ.j.
Misceantur omnia simul: quidam addunt Castorei ʒ.ß. Datur ʒ.ß. ad præseruādum. *Augustani.*

Puluis rubeus Cæsaris, contra pestem.

℞. Myrrhæ electæ, Croci ana ʒ.j.
Ossis de corde Cerui ℈.ij.
Cornu Cerui ʒ.ij.
Dictamni Cretici, Tormentillæ,
Pimpinellæ, Gentianæ ana ʒ.ij.℈.ij.
Zedoariæ, Zingiberis ana ʒ.iij.
Sulphuris viui, Boli armeni ana ʒ ß.
Caphuræ ℈.iiij. (ʒ.vj.
Theriacę Andromachi, Mithridatij opt. ana
Fiat omnium puluis aspergendo aquæ vitæ modicum, vt est artis. Datur vt suprà. *Augustani.*

Puluis electuarij de bolo.

℞. Santalorum omnium, Galangæ,
Ligni aloes, Cinnamomi,
Coralli rubri, Ros. rubrarum,
Sem. Melonum ana ʒ.ß.
Radicis Tunicis, Tormentillæ ana ʒ.iij.
Rasuræ Eboris, Cornu Cerui ana ʒ.ß.
Nucis moschatæ num. j.
Maceris, Cubebarum ana ʒ.j.
Anisi, Marathri, Zingiberis ana G.xv.
Sem. Acetosæ, sem. Citri, Iuniperi,
Sem. Coti, Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Boli Armeni ʒ.ij.
Fiat puluis. * Dosis ad pestem ʒ.ij. cum aquæ
℞ rosarum ʒ. ij. Vini ʒ.ß.

Puluis præseruatiuus in peste.

℞. Rad. Angelicæ, rad. Gentianæ,
Rad. Zedoariæ, rad. Tormentillæ,
Rad. Pimpinellæ, rad. Valerianæ, rad. Ostrutij,
Rad. Arist. rot. rad. Dictamni Cretici,
Rad. Zingiberis, herb. Cardui Benedicti,
Herb. Scordij, herb. Rutæ, florum Calendulæ,
Sem. Acetosæ, sem. Citri ana ʒ iij.
Croci, Myrrhæ, Coralli rubri præparati,
℞ Cornu Cerui præp. Caphuræ ana ʒ.ij.
Ossis de corde Cerui ʒ.j.
Bolli Armeni, Terræ Sigillatæ,
Flor. Sulphuris ana ʒ.ß.
Theriacæ Andromachi ʒ.ß.
Mithridati ʒ.j.
Fiat puluis, cui aspergatur modicum Aquæ vitę, secundùm artem. Dosis ad prę seruandum, quantitas auellanæ cum aceto, manè. Ad curandum datur à ʒ.j. ad duas. *Adamus Lonicerus.*

Puluis præseruatiuus pro familia, eiusdem.

℞. Rad. Gentianæ, rad. Valerianæ,
Rad. Arist. rot. rad. Ostrutij,
Rad. Pimpinellæ, rad. Tormentillæ,
Herb. Rutæ, herb. Cardui Benedicti,
Cubebarum ana ʒ.j.
Granorum iuniperi ʒ.ij.
Boli Armeni ʒ.j. Aloes ʒ.ij.
℞ Fiat puluis. Dosis manè, quantitas nucis moschatæ cum aceto.

Antidotus Saxonica, vulgò Deß Hertzogs von Sachsen puluer.

℞. Rad. Valerianæ ʒ.ß.
Rad. Vrticæ vrentis, Eppernessel ʒ.j.
Rad. Vincetoxici seu Chelidoniæ ʒ.j.
Rad. Polypodij, rad. Altheæ,
Rad. Angelicæ satiuæ, & syluestris ana ʒ.ij.
℞ Cort. rad. Laureolæ, Kellershals wurtzel ʒ. j.ß.
Baccarum herbę Paris dictæ, vulgò Wolffsbeer vnd Einbeer. Num xxvj.

Radices incidantur, & affundatur ijs acetū acerrimum, vt supereminеat ad digiti vnius altitudinem, in olla vitreata, bene lutata. Bulliāt ad lentum ignem mediocriter. Hinc decocto operculo effundatur acetum residuum omne, & radices exiccentur: Exiccatæ radices puluerizentur, additis granis herbę Paris dictę Num. xxvj. Fiat puluis, qui reseruetur vsui per se vel cum melle. Dosis in adultis ʒ.j. In debilibus, & pueris ℈.ij.

Unable to display this page

Hyſſopi, Pulegij ana ʒ.j.
Piperis longi.
Fiat puluis. Vtatur in cibis, contra malam digeſtionem, vētoſitatem ſtomachi, viſus defectum, vertiginem, obliuionem, & calculum. Si placet adde ſacchari q.ſ.eſt.

Alia.

℞. Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ.ß.
Coriandri præparati ʒ.j.
Nucis moſchatæ, Caryophyllorum,
Macis, Galangæ,
Santali rubri ana ʒ.ij.
Sacchari ℔.j.ß.
Fiat tragea.

Alia.

℞. Confect. Fœniculi, confect. Aniſi,
Confect. Carui, confect. Coriandri,
Glycyrrhizæ raſæ, inciſæ,
Semin. Siſami ana partes æquales,
Galangæ, Zingiberis,
Piperis longi inciſorum ana parum.
Miſceantur.

Alia.

℞. Confect. Aniſi ʒ.viij.
Confect. Fœniculi, confect. Coriandri,
Confect. Carui ana ʒ.iiij.
Glycyrrhizæ raſæ & inciſæ ʒ.viij.
Zingiberis inciſi ʒ.iiij.
Calami aromat. inciſi ʒ.ij.
Galangæ, Zedoariæ ana ʒ.j.
Miſce.

Alia communis.

℞. Sacchari ℔.v.
Zingiberis inciſi ʒ.iij.ß.
Zingiberis puluerizati ʒ.iij.ß.
Cinnamomi inciſi ʒ.j.ß.
Caryophyllorum, Macis,
Nucis moſchatæ ana ʒ.ß.
Confect. aniſi ℔.j.
Miſce & fiat tragea.

Tragea rubra.

℞. Cinnamomi ℔.j.
Zingiberis albi quart. j.
Caryophyllorum ʒ.j.
Nucis moſchatæ, Macis ana ʒ.j.
Piperis longi, Galangæ ana ʒ.j.
Granorum paradiſi ʒ.ß.
Cardamomi ʒ.ß.
Sacchari ℔.iv.
Croci in vino ſublimato per diem & noctem infuſi ʒ.j.
Miſce, & fiat puluis ſecundùm artem.

Species pro Tragea ſimplici.

℞. Cinnamomi inciſi,
Zingiberis inciſi ana ʒ.j.
Zingiberis puluerizati ʒ.ß.
Caryophyllorum inciſorum ʒ.j.ß.
Aniſi integri ʒ.ß.
Macis parum. Sacchari ℔.j.
Miſce.

A *Puluis pro Tragea communi.*

℞. Nucis moſchatæ,
Coriandri præparati ana ʒ.ij.
Cinnamomi ʒ.j.
Caryophyllorum ʒ.j.
Macis ʒ.ß. Sacchari ʒ.vj.
Miſce, & fiat tragea.

Tragea pro mulieribus in puerperio.

℞. Cinnamomi electi ʒ.ij.
B Macis, Nucis moſchatæ ana ʒ.j.
Coriandri præparati ℈.j.
Spec. clareti ʒ.ß.
Miſce: de quo ex ʒ.vj. vel viij. Sacchari ℔.ß. addendo macis integræ ʒ.ij.

Tragea groſſa communis pro ſtomacho & capite.

℞. Confect. Fœniculi dulcis ʒ.j.ß.
Coriandri præparati ʒ.ij.
C Sem. Aniſi, ſemin. Carui ana ʒ.ß.
Piperis Longi ʒ.ij.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ ana ʒ.ß.
Zingiberis ʒ.iij.
Glycyrrhizæ raſæ & inciſæ q.ſ.
Incidantur ſpecies, & miſceantur. Poteſt addi cinnamomi ʒ.j.

Tragea nobilis pro ſtomacho, capite, pectore, & hepate.

℞. Cinnamomi ʒ.j.
D Zingiberis, Galangæ, Aniſi ana ʒ.ij.
Caryophyllorum, Macis, Cubebarum ana ʒ.j.
Nucis moſchatæ ʒ.iij.
Liquiritiæ ʒ.iij.ß.
Sacchari q.ſ. Miſce, & fiat tragea.

Alia.

℞. Spec. Aromat. roſ.
Diagemmæ ana ʒ.j.
Diarrhod. Abbatis, Diapenidi. ana ℈.ij.
E Diambræ ʒ.ß.
Pinearum mundat.
Amygd. dulcium mundat. inciſ. ana ʒ.j.ß.
Fiat confectio in Morſellis cum Sacchar⁹ & aqua Roſarum q.ſ.

Alia.

℞. Cinnamomi ʒ.ß.
Zingiberis, Caryophyllorum,
Macis, Galangæ ana ʒ.ij.
Cubebarum ʒ.j.
F Calami aromat. Zedoariæ ana ℈.ij.
Santali rubri ʒ.j.
Roſarum rub. ℈.ij. Spodij ℈.j.
Sacchari ʒ.x. vel xij.
Miſce, & fiat tragea.

Tragea ſpecialis pro ſtomacho.

℞. Cinnamomi ʒ.iij.
Zingiberis, Caryophyllorum,
Macis, Nucis moſchatæ, Galangæ ana ʒ.j.ß.
Sem. Fœniculi, Carui ana ʒ.j.
Santali rubri ℈.ij. Sacchari ℔.ß.
Miſce, & fiat tragea.

Tragea pro ſtomacho eructuoſo.

℞. Cinnamomi ʒ. ß.
Galangæ, Zingiberis, Nucis moſchatæ,
Zedoariæ, Cubebarum ana ʒ. ij.
Caryophyllorum, Macis ana ʒ. j. ß.
Aniſi ʒ. j.
Sacchari q. ſ.
Fiat tragema.

Tragea groſſa.

℞. Cinnamomi electi ʒ. ß.
Zingiberis ʒ. iij.
Nucis moſchatæ ʒ. j. ß.
Macis inciſæ ʒ. j.
Caryophyllorum ʒ. ß.
Confect. aniſi integri ʒ. ij.
Miſce, & fiat tragea.

Tragema ad ſtomachum frigidum corroborandum.

℞. Coriandri præpar. vno operculo obducti,
Aniſi, Fœniculi, Carui, Maceris ana ʒ. ij. ß.
Cinnamomi ʒ. j. ß.
Zingiberis albi ʒ. j.
Caryophyllorum ℈. ij.
Nucis moſchatæ ʒ. j.
Omnia craſſiore modo incidantur, miſceãturq; : vnde vulgò puluis groſſus dicitur. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Sem. Aniſi, Amcos ana ʒ. ij.
Coriandri præparati, & ſimplici operculo obducti ʒ. j.
Cort. Citri præparati ʒ. iij.
Cinnamomi, Maceris,
Iunci odorati ana ℈. ij.
Incidantur omnia, miſceanturque: & cochleare vnum ex eis à cibo ſumatur. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Sem. Aniſi, Fœniculi,
Coriandri ana ſaccharo obductorum ʒ. ij.
Seminis Carui confecti ʒ. j.
Glycyrrhizæ purgatæ ʒ. ij. ß.
Zingiberis, Calami aromatici ana ʒ. iij.
Galangæ, Nucis moſchatæ ana ʒ. j. ß.
Caryophyllorum ʒ. j.
Omnia, exceptis ſeminibus, craſſiore incidantur modo, miſceanturque. *Andernacus.*

Puluis ſeu ſpecies imperiales.

℞. Cinnamomi electi Zingiberis ana ʒ. ij.
Macis, Galangæ, Nucis moſchatæ,
Cardamomi, Granorum paradiſi,
Piperis longi ana ℈. j.
Calami aromatici ʒ. j.
Cubebarum, Caryophyll. inciſorum ana ʒ. ß.
Fiat puluis.

Puluis ad iuuandam concoctionem.

℞. Aniſi conditi ʒ. ij.
Galangæ, Cinnamomi ana ʒ. iij.
Piperis longi ℈. ß.
Cort. Citri ſicci ʒ. j.
Sacchari ſolidi ʒ. vj.

A Fiat puluis, qui ſumi poſſit interdum ante, interdum poſt cibum, frequentiùs tamen ante, quàm poſt. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Sem. Coriandri præpar. ʒ. iij.
Fœniculi ʒ. ij.
Aniſi, Cinnamomi ana ʒ. j.
Sacchari roſati ad quadruplum.
Fiat puluis quo ſtatim à cibo vtendum ad concoctionem & flatus diſcutiendos. *Caſparus Banhinus.*

B

Aliud.

℞. Semin. Aniſi, Fœniculi, Coriandri obductorum ſaccharo ana ʒ. j.
Cinnamomi electi ʒ. ij.
Maceris, Nuces moſchatæ ana ʒ. ß.
Caryophyllorum ℈. j.
Fiat puluis groſſus, ſumatur cochleare à cibo. *Idem.*

C *Species inciſæ, ſaccharo obductæ.*

℞. Glycyrrhizæ ʒ. j.
Cinnamomi ʒ. vj.
Zingiberis ʒ. v. ℈. j.
Calami aromat. ʒ. ß.
Macis, Nucis moſchatæ ana ʒ. ij ℈. ij.
Galangæ, Caryophyllorum ana ʒ. ij.
Cubebarum ℈. iiij.
Semin Aniſi, ſemin Carui,
Semin. Fœniculi,
D Semin. Coriandri præparati ana ʒ. ij.
Conficiantur omnia cum ſaccharo, vt artis eſt, fiatq; tragea groſſa. *Auguſtani.*

Tragea groſſa pro ſtomacho inciſa.

℞. Calami aromatici, Glycyrrhizæ,
Gentianæ ana ʒ. iiij.
Rad. Tormentillæ, Zedoariæ,
Granorum paradiſi, Galangæ ana ʒ. j.
Zingiberis, Nucis Moſchatæ,
Piperis longi ana ʒ. ß.
E Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ. vj.
Sem. Aniſi Fœniculi, Carui,
Coriandri præparati ana ʒ. j.
Inciſis incidendis fiat puluis, & miſce. *Medici Colonienſes.*

Alia.

℞. Glycyrrhizæ inciſæ,
Aniſi confecti ana ℔. j.
Confecti ſemin. Fœniculi,
F Confecti Carui,
Conf. Coriandri præparati,
Zingiberis albi ana ʒ. viij.
Cinnamomi electi ʒ. ij.
Calami aromatici ʒ. j.
Nucis moſchatæ ʒ. ß.
Concidantur groſſo modo, & miſceantur. *Auguſtani.*

Puluis aduerſus flatus, magiſtralis.

℞. Coriandri præparati,
Aniſi purgati ana ʒ. ij.
Cinnamomi ʒ. ij.

Caryo-

Caryophyllorum ʒ.j.
Macis ℈.ß.
Sacchari optimi ʒ.iiij.
Misce, & fiat puluis tenuissimus. *Medici Florentini.*

Alius ad idem, magistralis.

℞. Cinnamomi electi ʒ.j.
Zingiberis ʒ.ß.
Cymini, Piperis, Galangæ, Caryophyllorum ana ʒ.ij. Sacchari optimi ℔.j.
Fiat puluis tenuissimus. *Medici Florentini.*

Alius similis magistralis.

℞. Cinnamomi ʒ.j.ß.
Zingiberis ʒ.j.
Macis ℈.ß.
Nucis moschatæ G.viij.
Sacchari albi ʒ.ij.
Fiat puluis tenuissimus. *Florentini.*

Puluis aromatum.

℞. Anisi aur.xij.
Sem. Fœniculi aur.iv.
Glycyrrhizæ, Zingiberis ana aur.iij.
Caryophyl. Macis,
Cinnemomi electi,
Galangæ, Galliæ moschatæ an. aur.ij.
Ligni aloes, Cort. an. aur.j.ß.
Moschi boni ʒ.j. quartam,
Sacchari albi ad pondus omnium.
Sacchari cãdefacti, dimidiũ pondus omnium.
* Ventriculum roborat, coctionem iuuat, flatus dissoluit, halitus gratiam commendat. Dantur aur.ij. cum vino bono. *Mesues.*

Species dulces, pro cibarijs.

℞. Cinnamomi ʒ.ij.
Zingiberis albi, Sacchari an. ʒ.j.
Croci orientalis ʒ.ij.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Galangæ. Macis ana ʒ.ß.
Misce, fiat puluis.
Hic puluis, vt & sequens Italis in cibarijs magnopere expetuntur, nobis non perinde familiares, etsi à nostris pharmacopœis parantur, *Augustani.*

Species fortes sina.

℞. Piperis nigri ʒ.ij.
Zingiberis ʒ.j.
Croci orientalis ʒ.j.
Caryophyllorum, Galangæ ana ʒ.ij.
Puluerisentur omnia tenuiter. *Iidem.*

DE PVLVERIBVS EXCAlefacientibus hepar.

Tragema ad hydropem & cachexiam.

℞. Intestinorum gallinæ, cum interna ventriculi tunica, à carne separata, & vino albo abluta ℔.j. Vrantur in furno: deinde vino albo, & aqua absinthij extinguantur: pro qualibet vacia ponatur
Galangæ, Cinnamomi ana ʒ.j.
Sacchari ros. tab. ʒ.j.
A Misce, & fiat puluis. * Datur manè ante pastum, vt ventriculum exiccet. *Rondeletius.*

DE PVLVERIBVS REfrigerantibus ventriculum.

Tragema stomachum refrigerans & corroborans.

℞. Spec. Triasandali, Diatrag. frig. an. ʒ.j.
Rosarum rubr. sicc. Coriandri præparati,
B Coral. rub. ana ℈.j.
Sem. Portulacæ ℈.ʒ.
Sacchari ros. tab. ʒ.iij.
Misce, & fiat puluis subtilissimus.

Puluis de granis myrti.

℞. Baccarum myrti,
Granorum granatorum, tost. an. ʒ.xx.
Cymini aceto infusi per hor. 24. & sicc.
Coriandri præparati torref.
Polentæ, Succi mespilorum,
C Cerationum, Rhois, Glandium ana ʒ.x.
Acaciæ, Hypocistidos ana ʒ.v.
Confice & da. Ad ventriculi & aliorum viscerum imbecillitatem. *Mesues.*

Puluis stomachum roborans.

℞. Coriandri præparati ʒ.v.
Diacydonitis sine aromat. ʒ.iij.
Cinnamomi ʒ.ij.ß.
Macis ʒ.ß.
D Pul. rosatæ nouellæ ʒ.j.
Sacchari ros. tabulati, ad pondus omnium.
Fiat puluis, quo vtatur à pastu. *Anton. Chalmeteus.*

DF PVLVERIBVS REfrigerantibus hepar.

Tragema hepar refrigerans, corroborans q.

℞. Spec. Diarrhod. Abb. Triasantali an. ʒ.j.ß.
E Sem. Endiuiæ, Cichorij an. ʒ.j.
Sem. Melonum, Citrulli, Cucurbitæ an. ʒ.j.ß.
Rosar. rubrarum ʒ.ß.
Santalorum omnium ana ℈.j.
Sacchari albissimi ʒ.v.
Misce, & fiat tragema. *Fuchsius.*

DE PVLVERIBVS astringentibus.

F *Puluis ad constringendum os superius ventriculi.*

℞. Coriandri præparati ʒ.ij.
Coralli rub. vsti & loti ʒ.ß.
Anisi ʒ.ij.
Ros. rub. Cort. Citri sicci. Carnium Cytoniorum, vel Sorborum, vel Pyrorum agrestium, exiccatorum, vel pul. Diacitonites ana ʒ.j.
Sacchari ros. tab. quantum sufficit.
Misce, & fiat puluis. * Valet in affectibus cerebri per consensum ventriculi, & in vomitu facto à nimia relaxatione ventriculi. *Rondeletius.*

Tragema ad vomitum & ventris fluxum.

℞. Carnis Cytoniorum exiccatorum ℥. j.
Corallí rubri ℥. ß.
Cort. citri ſicci,
Sem. Vuarum, vel
Flor. Labruſcæ ana ʒ. ij.
Cinnamomi craſſi ℥. j. ß.
Roſarum rubr. P. j.
Sacchari roſ. tab. quantum ſufficit.

Miſce, & fiat tragema.* Ad fluxum ventris ſumitur per dimidiam horam ante paſtum. Ad vomitum verò poſt cibum: neque ſuperbibi debet quicquam, neque in cibo liquido ſumendus eſt puluis. *Rondeletius.*

DE PVLVERIBVS MENſes mouentibus.

Puluis ad menſium prouocationem.

℞. Myrrhæ, Cinnamomi ana ʒ. j.
Sabinæ ʒ. ß.
Sem Apij, Petroſelini, Spicæ nardi,
Squinanthi, Aſari ana ℈. j.

Miſce, & fiat puluis. * Capiat ʒ. j. cum ſucco eryngij. *Rondeletius.*

DE PVLVERIBVS MOuentibus vrinam.

Puluis vrinas mouens.

℞. Gummi prunorum, Carabæ,
Cineris cancrorum ana ʒ. j.
Seminis Apij, ſem. Petroſelini,
Sem. Alkekengi ana ʒ. ß.
Cinnamomi, Squinanthi,
Aſari ana ℈. ij.

Miſce & fiat puluis tenuiſſimus. *Sumatur manè cochlear vnum ſuperbibendo cyathum vini albi, vel ex aquis prouocantibus vrinas: quales ſunt aqua graminis & aſparagi. *Rondeletius.*

DE PVLVERIBVS calculum frangentibus.

Puluis ad calculum ex cineribus.

℞. Cinerum Vitri, cinerum Scorpionum, cinerum radic. Braſſicæ, cinerum Leporis, cinerum Putaminum ouorum, è quibus pulli fuerint excluſi, lapidis Spongiæ, ſanguinis Hirci præparati, Lapidis Iudaici, Gummi iuglandis, acori ana ʒ. i.
Petroſelini, Dauci, Pulegii, Gummi Arabici, ſeminis Altheæ, Piperis nigri ana ʒ. ß.

Terantur, & ſimul miſceantur. Hic puluis in officinis noſtris non proſtat, poteſt tamen parari neceſſitate exigente. *Auicenna.*

Puluis ad calculum, alius.

℞. Sem. Milij ſolis, ſem. Saxifragiæ ana ʒ. j.
Sem. Lactucæ, ſem. Hyoſcyami,
Sem. Papaueris albi ana ℈. ij. ß.
Quatuor ſem. frig. maiorum ana ℈. ij.
Glycyrrhizæ ℈. iv.
Trochiſcorum halicacabi ʒ. j. ß.
Rad. Pimpinellæ, ſem. Geniſtæ ana ʒ. ß.
Sacchari ℥. ij.

Fiat puluis. *Auguſtani.*

Puluis contra calculum, alius.

℞. Semin. Fœniculi, Raphani,
Petroſelini, Aniſi, Anethi,
Alkekengi, Saxifragiæ ana ʒ. ij.
Cicerum rub. ʒ. j.
Cardamomi, Oculorum cancri,
Dentium piſcis lupi, Macis ana ʒ. ij.

Fiat puluis. Doſis ʒ. j. cum vino. *Innominatus.*

Alius.

℞. Gummi ceraſorum, Milii ſolis ana ʒ. ij.
Sem. Petroſelini, Maluæ, Melonum,
Liquiritiæ raſæ ana ʒ. iij.
Sacchari candi ʒ. x.

Fiat puluis. *Innominatus.*

Ad calculoſas arenulas.

℞. Sem. Petroſelini,
Rad. Petroſelini ab interna animalia purgatarum ana ℥. ß.
Florum Cardui ſtellati ℥. j.

Furno teneri ſiccata in puluerem redigantur. *Heurnius.*

DE PVLVERIBVS venerem ſtimulantibus.

Tragema ad Venerem ſtimulandam, noſtrum.

℞. Cinnamomi electi ʒ. ij.
Macis, Caryophyllorum ana ℈. ß.
Piperis longi ℈. v.
Sem. Erucæ ʒ. j. ß.
Sem. Raparum ʒ. j.
Sem. Paſtinacæ ℈. j.
Priapi tauri, vel cerui, Scincorum mar. ana ʒ. j.
Boletorum Cerui, ſicc. ʒ. j. ß.
Cantharidum Gran. vj.
Sacchari albiſſ. ʒ. v.

Fiat tragema.

DE PVLVERIBVS partum prouocantibus.

Puluis partum prouocans.

℞. Cinnamomi ʒ. j. Croci ʒ. ß.
Caſiæ lignæ ℈. ij.

Fiat puluis. *Auguſtani.*

Alius.

℞. Cinnamomi, Croci ana ℈. j.
Boracis ℈. iv.

Fiat puluis. Detur ex aqua artemiſiæ. *Helideus.*

DE

DE PVLVERIBVS consolidantibus.

Puluis pro vlceribus gutturis.

℞. Sulphuris viui ʒ. iv.
Myrrhæ rubeæ, Aluminis saccharini ana ʒ.ij.
Masticis, Thuris ana ʒ.j.
Pyrethri ʒ. vj.
Fiat puluis.
℞. Huius pulueris ʒ.j.
Vini sublimati ℔ j. Misce.
Hic puluis vsitatissimus est apud Augustanos in Xenodochio. *Augustani.*

Tragema ad pulmones exulceratos,

℞. Cineris cancrorum,
Priapi tauri, in aqua ros. lotorum ana ʒ.ij.
Boli Armeni, Terræ sigillatæ,
Gummi Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ.j.
Sem. Papaueris albi,
Quat. sem. frig. maior. incisorum ana ℈.j.
Glycyrrhizæ ras. ℈.ij.
Sacchari ros. tab. ad pondus omnium.
Penidiarum ʒ.j.
Misce, & fiat puluis. * Capiat cum lacte asinæ, aut capræ, aut vaccæ. *Rondeletius.*

DE PVLVERIBVS DISsoluentibus sanguinem concretum.

Puluis contra casum.

℞. Mumiæ, Scabiosæ, Pilosellæ,
Hyperici ana ʒ. ß.
Costi dulcis, Costi amari,
Nucis moschatæ ana ʒ.j.ß.
Terræ sigillatæ,
Boli armeni ana ℈.iv.
Rubiæ tinctorum, Rhapontici,
Sem. Nigellæ ana ʒ. vj.
Rhabarbari, Spermatis ceti ana ʒ.ij.
Trochiscorum de agarico, cum sale gemmæ præparatorum, Cymini præparati ana ʒ.j.
Fiat omnium puluis. *Ioannes de Thenis.*

Alius.

℞. Terræ sigillatæ aut Boli armeni,
Sanguinis draconis, Mumiæ ana ʒ.ij.
Spermatis ceti ʒ.j.
Rhabarbari ʒ. ß.
Misce & fiat puluis. Propinatur præcipitatis, ruptis, contusis, fractis, ex vino astringente, vel cui incoxerint, quæ stringendi vim habent, vt rosæ, balaustia, cytini, malicorium, myrti, & rubi cacumina, sumach, & id genus alia. Hoc vino intincta lintea, & expressa calida laborāti circumuoluta omnem ex ictu, & præcipitio offensionē mirificè curant, estq; celebre Hispanis nec contemnendum remedium. *Augustani.*

DE PVLVERIBVS IMpinguantibus.

Puluis impinguans.

℞. Farinæ Cicerum in lacte infus. & sicc. ʒ.vj.
Orizæ lotæ ʒ.ij.
Tritici excort. lacti infus.
Hordei excort. lacti infus. ana ʒ. iij.
Amygdal. dulcium ʒ.v.
Papaueris albi, panis bis cocti ana ʒ.iv.
Sacchari albi ℔.j.
Tere. Da sorbēdas in die manè ʒ.iij. coctas cum lacte, aut aqua cicerum. *Mesues.*

DE PVLVERIBVS SEdantibus dolorem.

Puluis sedans dolorem ad suppositoria.

℞. Cymini, Rutæ, Castorij, Opij ana ʒ.j.
Misce, & fiat puluis, qui melle excipiatur. *Florent.*

DE PVLVERIBVS PVRgantibus bilem.

Puluis Rhabarbari.

℞. Rhabarbari electi ʒ.ij.
Spicæ Indicæ, Masticis ana G.vj.
Sacchari ℈.ij.
Misceantur, fiatq; puluis. * Bilem flauam purgat. *Fuchsius.*

Puluis alius, leniter purgans.

℞. Pulueris Violarum purpurearum ʒ. j.
Ex iure pisorum rubrorum modicè coctorum, tutò ad aluum adstrictam exhibetur pueris, grauidis & imbecillis. *Andernacus.*

Alius.

℞. Senæ mundatæ,
Violarum purpurearum ana ʒ. ß.
Glycyrrizæ rasæ, Zingiberis ana ℈.j.
Tartari ℈.ß.
Singula in puluerem redigantur misceanturq;, & ex iusculo sumantur. *Andernacus.*

Alius.

℞. Rhabarbari, Diagridij ana ʒ.iij.
Zingiberis ʒ. ß.
Sacchari electi ʒ.j.
Fiat puluis. Ex hoc quoq; tenues placentulæ seu pastilli confici possunt, addēdo tritici pollinem & aquam rosarum. *Fumanellus.*

DE PVLVERIBVS PVRgantibus per nares pituitam.

Puluis sternutatorius.

℞. Maioranæ ʒ.j.ß.
Betonicæ, Pyrethri ana ʒ.ß.
Hellebori vtriusque ana ʒ.j.
Pulegij ℈ j.
Fiat puluis. *Augustani.*

Puluis ad naſalia.

℞. Calaminthæ, Maioranæ, Rad. Ireos,
Caſtorei, Nigellæ, Staphiſagriæ ana ℈.j.
Hellebori albi, Pyrethri, Nucis moſchatæ,
Myrrhæ rubeæ, Euphorbij ana ℈.ij.
Conterantur ſingula, deinde cum Ladani ʒ.vj.
& melle modico formentur naſalia.

DE PVLVERIBVS PVRgantibus pituitam, per aluum.

Puluis è turbith magiſtralis.

℞. Turbith boni ʒ.j.
Zingiberis albi ℈.ij.
Hermodactylorum ʒ.ß.
Sacchari albi ʒ.ß.
Fiat puluis. * Pituitam purgat. *Florentini.*

Alius.

℞. Zingiberis albi, Maſticis,
Turbith electi ana ʒ.x.
Sacchari ʒ.xxx.
Trita miſceantur. * Purgat humores phlegmaticos: datur pueris, mulieribus, ſenibus, & humidis, delicatis, & otioſis. *Auicenna.*

DE PVLVERIBVS PVRgantibus bilem atram.

Puluis Senæ præparatæ.

℞. Fol. Senæ ʒ ß.
Zingiberis, Macis ana ʒ. iij.
Cinnamomi, Tartari ana ʒ.j.ß.
Terantur tenuiſſimè. * Purgat caput mirabiliter. *Montagnanus.*

DE PVLVERIBVS PVRgantibus aquam.

Puluis ad hydropem.

℞. Pulueris foliorum Soldanellæ ʒ.j.ß.
Senæ ʒ. ij.
Turpeti, vel Rhabarbari ℈.j.
Sacchari ʒ.j.
Miſce, & fiat puluis. *Eraſtus.*

Alius eiuſdem, pro mulieribus.

℞. Turpeti ʒ.j.
Rhabarbari ʒ.ß.
Soldanellæ ℈.ij.
Zingiberis, Sacchari ana ʒ.j.
Fiat puluis.

DE PVLVERIBVS PVRgantib. humores mixtos.

Puluis laxatiuus magiſtralis.

℞. Turbith ʒ.j.
Zingiberis, Cinnamomi,
Maſticis, Galangæ, Cardamomi,
Caryophyllorum, Aniſi,
Hermodactylorum,
A Scammonij præparati ana ʒ.ß.
Fol. Senæ ʒ. ij.
Sacchari albi ʒ.iv.
Terantur omnia, & commiſceantur.

Alius.

℞. Turbith electi ʒ. ß.
Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ.ij.
Caryophyllorum, Cardamomi,
Galangæ, Maſticis ana ʒ.ß.
Aniſi ʒ.j.
B Hermodact. Diagridij, Senæ ana ʒ.ß.
Sacchari ʒ. iij.
Fiat puluis. *Stockſtaldus.*

Alius.

℞. Senæ ʒ. ix.
Diagridij ʒ.j.ß.
Salis Indi ʒ ß.
Fæcum vini ʒ.iv.
Maceris ʒ.iij.
C Cinnamomi ʒ.j.ß.
Miſce, & fiat puluis. * Humores melancholicos & aduſtos purgat, nec non pituitam & flauam bilem. *Trincauell.*

Puluis ſolutiuus de tribus.

℞. Senæ ʒ.vj.
Turbith ʒ.ß.
Rhabarbari ʒ.ij.
Glycyrrhizæ, Aniſi, ſem. Fœniculi ana ʒ.j.
Spicæ Indicæ ℈.ß.
D Fiat puluis. *Auguſtani.*

Puluis paſſauant, cum Rhabarbaro, vſualis.

℞. Flor. Borraginis, Violarum ana ℈.ij.
Zingiberis, Spicæ nardi ana ʒ.j.
Glycyrrhizæ, Aniſi ana ʒ. ij.
Diagridij ʒ. iij.
Rhabarbari electi ʒ.vj.
Turbith gummoſi ʒ.j.
E Senæ ʒ. ij.
Miſce, & fiat puluis. *Colonienſes.*

Laudanum mercuriale.

Hydrargyrum ex lixiuio coquitur, purgaturq; cum ſale, aceto, & aqua, vſque dum cryſtalli inſtar pelluceat: deinde cum chalcanthi in calcem redacti, & ſalis nitri pari pondere miſcetur, excipitur aceto ſtillatitio fortiſſimo, & piſtillo ligneo diligenter ſubigitur: mox vaſi inditur, & in altum euehitur, vt ars docet: poſtea eodem modo per alumen in calcem reductum & ſalem nitri eleuatur: atq; tunc euacuationis magiſterium maximum prouenit. Hoc tandem detritum vino optimè diſtillato perfunditur, digeriturque vaſe diligenter obſerato: hinc vinum extillatur, donec in fundo olei albiſſimi inſtar remaneat: deinde exiccatur, teriturq;, & ſupra marmor in loco liquido liqueſcere ſinitur, poſtremò exiccatum vitro conditur in vſum: atq; ſic metallorum Theriaca præſtantiſſima abſoluta eſt: cuius granum vnicum ex Mithridatio vel Theriaca optima, vel præclaro vino exhibetur. *Andernacus.*

F

Hydrar-

Hydrargyrum metallorum.

Liquor Hydrargyri exiccatur: deinde cũ Chalcantho in humorem redactum imbuitur: eaque ratione, qua fæcularum vini exiccatarum spiritus solet, abstrahitur tandiu, dum Corallij instar rubescat. * Datur grani pondere ex Theriaca, vel Mithridato: idque pro ægri ac morbi ratione. *Andernacus ex Paracelso.*

Puluis purgatorius.

℞. Fol. Senæ, Sacchari ana ʒ.vj.
Zedoariæ Zingiberis,
Liquiritiæ ana ʒ.ij.
Tartari ad pondus omnium.
Fiat puluis. Dosis ʒ.j. ß. per duas horas ante prandium. Purgat caput, stomachum, splenem, & renes. *Herman.*

Alius.

℞. Violarum, Borraginis,
Rosarum, Liquiritiæ,
Anisi, Fœniculi,
Polypodij quercini ana ʒ.ß.
Senæ ʒ.ij.ß. Fiat puluis.

Alius.

℞. Senæ ʒ. iij.
Zingiberis ℈.ij.
Cinnamomi, Tartari ana ℈.j.
Misce, & fiat puluis.

Alius.

℞. Senæ ʒ.j.
Tartari ʒ.ß.
Zingiberis ʒ.ij.
Caryophyllorum ʒ.ß.
Diagridij G.x.
Misce, & fiat puluis. Dosis ʒ.ij.

Alius.

℞. Cinnamomi, Zingiberis,
Galangæ ana ʒ.j.
Caryophyllorum,
Nucis moschatæ,
Croci, Macis ana ʒ.ß.
Tartari ʒ.ß.
Senæ ʒ.j.
Diagridij ʒ.j.
Ros. rub. ʒ.ß.
Misce, & fiat puluis. Dosis ʒ.j. vel ℈.iv. Francofordiæ in vsu. *Bassanus.*

Alius.

℞. Turpeti electi ʒ.j.
Zingiberis,
Cinnamomi ana ʒ.ß.
Galangæ, Masticis,
Calami aromatici,
Caryophyllorum ana ʒ.j.
Anisi ℈.j.
Hermodactyl. præparat.
Diagridij,
Senæ ana ʒ.j.
Sacchari ʒ.j.
Misce, & fiat puluis. Dosis ʒ.j. vel ℈.iv. Augustæ & Vlmæ in vsu. *Ioan. Stockstal.*

Alius.

℞. Senæ ʒ.ij.ß.
Tartari ʒ.ij.
Croci ʒ.ß.
Misce, & fiat puluis. Dosis ʒ.ij. cum modico saccharo in brodio pisorum, caulium, vel vino. *Conradus de Sindelfingen.*

Puluis laxatiuus delectabilis.

℞. Turpeti electi & confricati ʒ.j.
Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ.ß.
Galangæ, Masticis,
Calami aromatici,
Caryophyllorum ana ʒ.j.
Anisi ℈.j.
Hermodactyl. præparat.
Diagridij, Senæ ana ʒ.j.
Sacchari ʒ.j.
Misce, & fiat puluis.

Puluis purgatorius.

℞. Fol. Senæ ʒ.j.ß.
Zingiberis ʒ.iij.
Tartari ʒ.vj.
Caryophyllorum ʒ.j.
Anisi, Carui,
Galangæ ana ʒ.ß.
Misce, & fiat puluis. Dosis ʒ.ij. vel ʒ.iij.

Puluis laxatiuus.

℞. Senæ ʒ.ß.
Turpeti ʒ.ij.
Zingiberis ʒ.j.
Tartari ʒ.iij.
Sacchari ʒ.j.
Misce, & fiat puluis. Dosis ʒ.ß.

Puluis laxatiuus sine molestia.

℞. Diapenidij ʒ.ij.
Turpeti electi ʒ.ij.
Spec. elect. de succo Ros. ʒ.iij.
Zingiberis ʒ.j.
Anisi ʒ.ß.
Misce, & fiat puluis. Dosis ʒ.ij. vel iij. manè.

Puluis solutiuus sine dolore.

℞. Turpeti opt.
Rhabarbari electi,
Hermodactylorum ana ʒ.ß.
Diagridij G ij.
Zingiberis, Galangæ,
Anisi, Spicæ, Macis ana ℈.ß.
Rosarum ℈.j.
Sacchari ʒ.ij.
Misce, & fiat puluis.

Puluis laxatiuus.

℞. Esulæ repressæ in aceto infusionis Tragacanthi ʒ.vij.
Caryophyllorum, Macis,
Nucis moschatæ, Zingiberis,
Galangæ, Anisi,
Cymini ana ʒ.j.
Sacchari ad placitum.
Puluerizentur, & detur vnum cochlear. Potest offerri omnibus de causa frigida laborantibus:

vt delicatis, constipatis, & cholericis, ante prandium, in medio, & in fine absque abominatione. *Arnold. Villanouanus.*

Pulvis laxatiuus alius.

℞. Turpeti electi ℈.iv.
Zingiberis ʒ.ß.
Sacchari ad pondus omnium.
Misce, & fiat pulvis. Sumatur cum vino calido, stomacho ieiuno.

Pulvis laxatiuus.

℞. Turpeti ʒ.j.
Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ.ß.
Galangæ, Mastichis,
Cardamomi, Caryophyllorum ana ʒ.j.
Anisi ℈.j.
Hermodactylorum,
Diagridij, Senæ ana ʒ.j.
Sacchari ℥.j.
Misce, & fiat pulvis. Dosis ʒ. j. vel ℈. iv. *Stockstaldus.*

Pulvis Laxatiuus in cura retentionis menstruorum à phlegmate.

℞. Turpeti boni & electi ʒ.j. vel ℈.iv.
Zingiberis ʒ.ß.
Salis gemmæ G.v.
Sacchari ʒ.ij.
Misce, & fiat pulvis. Sumatur cum sero caprino, vel brodio Pulli, vel Cicerum.

Pulvis laxatiuus noster.

℞. Senæ mundatæ ℥.j.ß.
Zingiberis ʒ.iij.
Tartari ʒ.vj.
Caryophyllorum ʒ.j.
Anisi, Carui,
Galangæ ana ʒ.ß.
Misce, & fiat pulvis. Dosis ʒ.ij.

Alius valde bonus, & potest dari in ferculo.

℞. Cinnamomi ℥.ß.
Macis, Croci ana ʒ.j.
Senæ ʒ.vij.
Zingiberis ʒ.j.ß.
Sacchari ad pondus omnium.
Misce, & fiat pulvis. Dosis ʒ.j.

Alius.

℞. Senæ mundatæ ʒ.iij.
Turpeti ʒ.j.
Tartari ʒ.j.ß.
Esulæ præparatæ ʒ.j.
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.ß.
Sacchari ℥ j.
Misce, & fiat pulvis. Dosis à ʒ.j. vsq; ad ʒ.ij. cum pane tosto, vel brodio Pisorũ, stomacho vacuo.

Tragea laxatiua.

℞. Cort. rad. Esulæ præparatæ & correctæ ℥ j.
Nucis moschatæ, Liquiritiæ ana ʒ.ij.
Cinnamomi, Anisi, Fœniculi ℈.ß.G.v.
Mastichis ʒ.j.
Sacchari q.s.
Fiat pulvis. Educit aquam citrinam.

Tragea laxatiua, pro delicatis.

℞. Cinnamomi electi,
Zingiberis sem. Anisi ana ℥.ß.
Senæ mundatæ ℥.ij.
Sacchari ℥.iij.
Fiat tragea. Huius cochlea vnum bis vel ter mouet alium.

Tragea laxatiua alia.

℞. Cinnamomi, Zingiberis ana ʒ.j.
Nucis moschatæ, Galangæ,
Mastichis, Caryophyllorum,
Cardamomi ana ℈.j.
Xyloaloes ℈.ß.
Anisi ʒ.ß.
Turpeti optimi ʒ ij.
Hermodactylorum ʒ.v.
Senæ ʒ.ij.
Sacchari ℥.j.ß.
Fiat tragea. Dosis in principio ʒ.j. vel plus.

Tragea soluens ventrem.

℞. Turpeti ℥.j.
Cinnamomi, Zingiberis,
Caryophyllorum, Macis ana ℥.ß.
Sacchari ad pondus omnium,
Spec. aromat. rosat. ʒ. ij.
Fiat tragea. Dosis ad libitum.

Alia.

℞. Turpeti electi ʒ.iij.
Agarici, Polypodij ana ʒ.j.
Cinnamomi, Macis ana ʒ.ß.
Caryophyllorum ℈.j.
Zingiberis ℈.ß.
Sacchari ad pondus omnium. Fiat pulvis.

DE PVLVERIBVS purgantibus fæces.

Pulvis contra lumbricos.

℞. Comarum Centaurij minoris,
Lupinorum ana ℔.ß.
Absinthij, baccarum Lauri,
Gentianæ ana ℥.iv.
Aristolochiæ rotundæ,
Pyrethri, Polypodij,
Petroselini Macedonici,
Zedoariæ, Myrrhæ ana ℥.ij.
Abrotani ℥.j.
Sem. Athanasiæ ℥.iij.
Flor. Persicorum ℥.ij.ß.
Coriandri præparati ℥ j.ß.
Senæ Alexandr. Sem. Santonici ana ℥.ij. ʒ.ij.
Aloes, Sem. Pertulacæ,
Rad. Dictamni albi ana ʒ.ij.
Misce, & fiat pulvis. *Colonienses.*

Alius.

℞. Sem. contra lumbricos ℥.j.
Lupinorum ℥.ß. Absinthij ʒ.ij.
Cornu Cerui vsti ʒ.j.ß.
Misce, & fiat pulvis.

Alius.

Alius.

℞ Sem. Sancti ℥.iv.
Fol. Senæ ʒ.j.
Coriandri præparati,
Cornu Cerui ana ʒ.ß.
Fiat puluis. *Augustani.*

Alius.

℞. Corallinæ, Cornu Cerui vsti,
Rasuræ eboris, Coralli rubri,
Sem. Caulicum, Acetosæ,
Portulacæ, Coriandri præpar. ana ℥.ß.
Rad. Dictamni albi,
Filicis mascul. ana ʒ.ij.
Sem. Citri ʒ.ij.
Sem. contra ʒ.j.
Puluerata irrorentur aceto acerrimo, & in vmbra siccentur per tres vices. *Laurent. Ioubertus.*

Alius.

℞. Sem. contra ℥.j.
Fol. Senæ mundat ʒ.vj.
Sem. Tanaceti, Portulacæ,
Lupinorum ana ʒ.iij.
Sem. Acetosæ,
Rhabarbari opt.
Rad. Diselamini ac Zedoariæ,
Corallinæ, Cornu Cerui vsti ana ʒ.ij.
Fiat puluis. Dosis ʒ.j.

Alius.

℞. Rad. Mecooch albiss. ℈.ij.
Cornu Cerui vsti ʒ.ß.
Diagridij G.j.
Fiat puluis in lacte sumendus, tertio iterandus. *Casparus Bauhinus.*

Puluis ad suppositoria communia magistralis.

℞. Aloes, Cymini,
Salis gemmæ,
Rutæ ana ʒ.j.
Terantur, & fiat glans cum mellis quantum sufficit. *Medici Florentini.*

Puluis ad suppositoria sicca.

℞. Spec. Hieræ picræ ℥.j.ß.
Colocynthidis ʒ.vj.
Hellebori albi ℥.j.
Salis communis ℥.iij.
Farinæ frumenti ℥.xiix.
Cum vitello Ouorũ & Melle despumato, quantum satis est, fiant suppositoria. *Augustani.*

Alius acutior.

℞. Aloes, Hellebori nigri,
Centaurij, Cymini,
Rutæ ana ℈.ij.
Fiat puluis, vt suprà. *Medici Florentini.*

Alius adhuc acutior.

℞. Hellebori albi,
Granorum Colocynthidos ana ℥.j ß.
Esulæ præparatæ, Hermodactylorum ana ℥.j.
Spec. Hieræ S. Galeni ʒ.ij.
Misceantur puluerizata. *Cordus.*

DE PVLVERIBVS extrinsecus applicandis.

DE PVLVERIBVS capitis temperatis.

Puluis capitalis temperatus.

℞. Rosarum, Santali albi, Labiatæ,
Betonicæ, Stœchadis, Rad. Pœoniæ,
Saluiæ, Maioranæ, Caryophyllorum,
Sandaracæ ana ʒ.j.
Terantur tenuissimè. *Medici Florentini.*

Puluis cordialis temperatus.

℞. Rosarum rubr.
Corallij rubri,
Corticum Citri Ossis de corde Cerui,
Serici grano tinctorum infecti ana ʒ.j.
Santali albi, rubri, citrini ana ℥.j.
Croci, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Ligni Aloes ana ℈.j.
Ambræ ℈.ß.
Caphuræ ℈.ij.
Terantur vt suprà. *Medici Florentini.*

Puluis cordialis.

℞. Coralli vtriusque, Sigilli Lemnij ana ℥.ß.
Rasuræ Eboris, Cornu Cerui ana ʒ.ij.
Margaritarum ʒ.j.
Coriandri præparati, Spodij,
Rosarum ana ℈.ij.ß.
Oxalidis, Fragm. lapid. pretios.
Ossis de corde Cerui ana ʒ.ß.
Sacchari ℥.iij.
Fol. Auri, fol. Argenti ana num. xxv.
Per se trita probè serua. *Syluius.*

DE PVLVERIBVS calefacientibus caput.

Puluis Magistralis.

℞. Stœchadis, Nucis moschatæ, Betonicæ,
Rad. Betonicæ, Seseleos, Maioranæ,
Ligni Aloes, Caryophyllorum ana ʒ.j.
Moschi, Ambræ G.ij.
Fiat puluis. *Florentini.*

Puluis ad calfaciendum caput, alius.

℞. Nucis moschatæ, Macis, Galangæ ana ʒ.ij.
Granorum tinctorum, Cinnamomi ana ʒ.j.
Flor. Stœchadis, Rosarum,
Flor. Rorismarini, Chamomillæ ana ʒ.j.ß.
Cort. Citri ℈.j.
Schœnanthi, Spicæ Celticæ ana ℈.ß.
Fiat puluis tenuissimus: quo vtendum in declinatione lethargi, aut in somno profundo, maximè si addatur Castorcum, vel Costus. *Rondelet.*

DE PVLVERIBVS calefacientibus cor.

Puluis pro epithemate cordis calidus.

℞. Santali albi, rubri, citrini ana ʒ ij.

Been albi, rubri, Serici grano tinctorio infecti, A
Ossis de corde cerui ana ʒ.j.
Croci, Cinnamomi, Caryophyllorum,
Ligni aloes ana ʒ.ß.
Ambræ, Moschi ℈.j.
Fiat puluis. *Florentini.*

Puluis aduersus pestem, magistralis.

℞. Dictamni Cretensis,
Coralli albi, Tormentillæ,
Boli, Gentianæ ana ʒ.j.
Terræ Lemniæ ʒ.ß.
Fiat puluis tenuissimus. *Medici Florentini.*

DE PVLVERIBVS excalfacientibus ventriculum.

Puluis ad ventriculum calfaciendum.

℞. Galangæ, Cyperi,
Caryophyllorum ana ʒ.ij.
Absinthij, Menthæ ʒ.ß.
Misce, & fiat puluis. *Rondeletius.*

Puluis ad calfaciendum & constringendum ventriculum.

℞. Absinthij, Cyperi,
Masticis, Macis ana ʒ.ß.
Coralli rubri, Balaustiorum,
Sumach, Myrtillorum ana ʒ.ij.
Piperis longi, Cinnamomi,
Sanguinis draconis ana ʒ.ij.
Fiat puluis tenuissimus, quo sinapisetur venter & stomachus, priùs facta inunctione cum oleo mastichino, aut lentiscino, aut cytoniorum, & pauco aceto, vel vino. *Rondeletius.*

Puluis ad flatus discutiendos ventriculi.

℞. Galangæ maioris & minoris,
Cinnamomi, Spicænardi,
Squinanthi ana ʒ.iij.
Cymini, Carui, Apij,
Petroselini in aceto maceratorum ana ʒ.ij.
Sem. Rutæ ʒ.j.
Misce, & fiat puluis, quo inspergatur venter melle perunctus, & pauco vino. *Rondeletius.*

DE PVLVERIBVS excalfacientibus hepar.

Puluis pro epithemate hepatis excalfaciens.

℞. Rosarum,
Santali albi, rubri,
Absinthij,
Schœnanthi,
Spodij,
Nardi Indicæ,
Cinnamomi ana ʒ.ß.
Moschi ℈.j.
Misce, & fiat puluis tenuissimus. *Florentini.*

DE PVLVERIBVS refrigerantibus caput.

Puluis ad phrenitidem.

℞. Coriandri ʒ.ij.
Flor. Nymphææ ʒ.iij.
Violarum, Rosarum ana ʒ.ij.
Sem. Lactucæ, Papaueris ana ʒ.j.
Coralli rubri ʒ.j.ß.
Santali rubri ℈.ij.
B Fiat puluis tenuissimus, quo sinapizetur pars capitis anterior. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Flor. Violarum, Nymphææ ana ʒ.j.
Rosarum ʒ.ß.
Flor. Chamomillæ ʒ.ij.
Cap. Papaueris, vel Cort. Mandragoræ ʒ.j.
Sem. Papaueris albi ʒ.ij.
Sem. Anisi, Anethi,
C Granorum tinctorum ana ℈.j.
Fiat puluis. *Rondeletius.*

DE PVLVERIBVS refrigerantibus cor.

Puluis pro epithemate cordis refrigerans.

℞. Santali albi, rubri, citrini ana ʒ.ß.
Been albi, rubri,
D Serici grano tinctorio infecti,
Ossis de corde cerui ana ʒ.j.
Sericum minutim incidatur, reliqua per se terantur: misce, conserua in pyxide vitrea. *Florentini.*

Alius, temperatus potius.

℞. Santali rubri ana ʒ.ß.
Cort. mali Citri, Santali albi,
Rosarum, Coralli albi,
Coralli rubri, Carabæ,
E Spodij ana ʒ.ß.
Flor. Borraginis, Doronici,
Ossis de corde cerui, Croci ana ʒ.j.
Spec. Lætitiæ, spec. Diagemmæ,
Spec. Diamarg. frigid. ana ℈.iv.
Caphuræ ℈.j.
In puluerem redactæ species commisceantur. *Colomenses Medici.*

Alius.

℞. Flor. Buglossæ, flor. Borraginis,
F Flor. Melissæ ana M.ß.
Santalorum omnium,
Rosarum rubr. ana ʒ.ij.
Cort. Citri, Sem. Acetosæ, Ligni aloes,
Caryophyllorum ana ʒ.j.ß.
Frag. lap. pretiosorum ana ʒ.j.
Doronici, Been vtriusque, Succini,
Ossis de corde cerui ana ℈.iv.
Margar. præpar. Corallij vtriusque,
Spodij ana ʒ.ß. Croci ℈.ß.
Caphuræ G.vj.
Moschi G.iij.

Trita

Trita omnia probè, vsui reseruentur * Mirifice in cordis affectibus, palpitatione, syncope, & concisis propemodum vitalibus facultatibus, melancholicis, splenicis, tristibus & desperantibus succurrit, in pestilitate cordis spiritus refocillat. *Augustani.*

Aliud.

℞. Flor. Buglossæ, Borraginis,
Melissæ ana M. ß.
Santalorum omnium, Ros. rubr. ana ʒ. ij.
Doronici, Been albi & rubri, Carabæ,
Ossis de corde Cerui ana ℈. iv.
Cort. Citri, Sem. Acetosæ,
Ligni aloes, Caryophyllorum ana ʒ. j. ß.
Croci ℈. j.
Margaritarum ʒ. ß.
Moschi G. iij.
Caphuræ G. vj.
Frag lap. pret. omnium ʒ. j.
Coralli vtriusque, Spodij ana ʒ. ß.
Trita per se misce. *Syluius.*

Aliud ad pestem.

℞. Santali citrini, Terræ Lemniæ,
Rad Tormentillæ, Sacchari albi ana ʒ. ij.
Santali rubri, Dictamni Cretensis,
Cornu ceruini vsti, Margaritarum, Ros. rubr.
Boli, Aristolochiæ rot. Pimpinellæ,
Myrrhæ, Zedoariæ ana ʒ. j.
Caphuræ Sem. Citri, Croci,
Hyacinthi ana ʒ ß.
Misce, & fiat pulvis tenuissimus. *Florentini.*

DE PVLVERIBVS refrigerantibus hepar.

Pulvis pro epithemate hepatis refrigerans.

℞. Santali albi, rubri, citrini ana ʒ. ß.
Rosarum, Coralli,
Spodij ana ʒ. j.
Caphuræ ℈. j.
Terantur vt suprà *Florentini.*

DE PVLVERIBVS astringentibus.

Pulvis constringens.

℞. Aloes, Mannæ Thuris, Corticis Pini,
Terræ Lemniæ, Boli Armeni,
Lapidis Hæmatitæ, Hypocistidis,
Croci, Gallæ omphacitidis ana ʒ. j.
Fiat pulvis. *Galenus.*

Pulvis emplasticus, & sanguinem sistens.

℞. Resinæ frictæ, Pollinis farinæ triticeæ,
Gypsi ana ʒ. iij.
Misce, & fiat pulvis. *Galenus.*

Crocus Martis.

Limata scobes ferri, aqua calida ab omni spurcitia expurgatur, siccaturq;, & aquæ regali impo- A sita, soluitur: deinde acetum valens additur: postea hinc inde circumagitata eximitur, soliq; exponitur, exiccaturq;: post hæc rude ferrea reuerberata patellæ imponitur, additurq; aquæ Plantaginis: & hæc in arena euaporare sinitur. Idem rursus fieri cum alijs aquis, vt Rosarum, Solani, & similibus licet. * Ad immodicum & intempestiuum, longumq; menstruorum fluorem valet, dysenteriam, omneque aliud fluxionum genus, ℈. j. vel plurium pondere, cum Rosarum conditi B ʒ. j. vel duplici. Datur etiam lienosis ex aqua Tamarisci & Enulæ campanæ. Cicatricem vlceribus inducit, &c. *Andernacus.*

Aliter.

Limaturam Martis priùs optimè lotam calcinabis cum floribus Sulphuris, vel ipsam dissolues cum Aqua stygia. Deinde superfunde acetum acerrimum, & in calore relinquantur per aliquot dies: tum demum reuerberentur igne aperto, vt ars præcipit per integrum diem: colligendo semper flores, qui supereminebunt, donec totum conteratur in puluerem rubicundissimum & leuissimum Hac etiam methodo conficies Crocum Veneris. *Quercetanus.* C

Aliter.

Calcina Limaturam ferri igne violento cum floribus Sulphuris, donec rubescat Limatura, & euanescat tota terra fœtida. Hanc per diem integram reuerberato, tum prodit in puluerem purpureum, & tenuissimum: & habebis medicamentum laudabile ad omnes fluxus. D

Pulvis ad omnem hæmorrhagiam.

℞. Thuris ʒ. j.
Aloes ʒ. ß.
Fiat pulvis, qui cum Oui albumine subactus ad Mellis crassitiem, pilis mollissimis Leporis excipietur. *Galenus.*

DE PVLVERIBVS E abstergentibus dentes.

Pulvis ad dentifricia.

℞. Cornu ceruini vsti,
Pumicis, Tuthiæ præparatæ,
Cinnamomi,
Sideritidis tostæ ana ʒ. j.
Moschi G. vj.
Misce, & fiat pulvis. *Florentini.*

Aliud. F

℞. Salis communis ʒ. iij.
Panis hordeacei ʒ. j.
Cornu ceruini, vel
Dentium equi, vel
Elephantis ʒ. ij.
Extinguantur vino & aqua Rosarum. fiat pulvis crassiusculus. Huic addi possunt Caryophylli, Cinnamomum & Moschum. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Cornu Cerui vsti, Pumicis,
Coralliorum rubrorum, alborum,

Tuthiæ præparatæ, Mastichis,
Sandaracæ, id est, Vernicis,
Cinnamomi ana ʒ.j.
Rad. Ireos ʒ.ß.
Moschi ʒ.vj.
Misce, & fiat pulvis. *Augustani.*

Alius.

℞. Corall. rubr. & alb. ana ʒ.j.
Pyrethri, Maceris,
Mastichis ana ʒ.j.
Pumicis, Boli Armeni ana ʒ.j.
Misce, & fiat pulvis subtilissimus. *Ranzouius.*

Alius.

℞. Corall. rubr. Aluminis ana ʒ.ij.
Cornu Cervi vsti,
Santali citrini,
Sanguinis Draconis ana ℈.iv.
Margaritarum ʒ.ß.
Spumæ maris ʒ.ij.
Muscí G.iij.
Caphuræ G.v.
Fiat pulvis subtilissimus, quo fricentur dentes, aut in pilulas formetur cum syrupo aliquo, aut Melle rosaceo. *Ranzouius.*

DE PVLVERIBVS abstergentibus cutem.

Pulvis contra scabiem communis.

℞. Sulphuris flavi, Cymini,
Baccarum Lauri,
Staphidis agriæ ana ʒ.j.
Fiat pulvis, qui oleo Rosato excipiatur. *Florent.*

Alius efficacior.

℞. Lithargyri, Helleborí nigri ana ʒ.j.
Sulphuris, Nitri, Maioranæ ana ʒ.ij.
Trita in pulverem excipiantur, vt suprà. *Nicolaus.*

Pulvis cephalicus.

℞. Iridis ʒ.iv.
Aristolochiæ rotundæ,
Pollinis Thuris ana ʒ.ij.
Corticis rad. Panacis ʒ.ß.
Fiat pulvis. *Galenus ex Lucio.*

Alius.

℞. Iridis, Aristolochiæ rotundæ,
Ervi, Pollinis Thuris ana ʒ.j.
Reducantur in pollinem tenuem. Nonnullí addunt rad. Panacis, & Cadmiam lotam. *Galenus.*

Alius.

℞. Farinæ Ervi, vel Orobi ʒ.iix.
Iridis ʒ.x.
Thuris clari, Aristolochiæ rotundæ,
Squamæ æris ana ʒ.v.
Terantur vt suprà. *Xenocrates.*

Alius.

℞. Cort. Piceæ, Squamæ æris,
Pumicis combusti ana ʒ.vj.
Thuris, Iridis, Aristolochiæ rotundæ,
Resinæ Pini fictæ ana ʒ.ß.
A Aloes, Myrrhæ ana ʒ.ij.
Conterantur in pulverē vt suprà. * Aufert squamas ossium. *Tryphonius.*

DE PVLVERIBVS incarnantibus.

Pulvis incarnans & sanguinem restringens.

℞. Aloes, Myrrhæ ana ʒ.j.
B Sarcocollæ ʒ.j.
Thuris, Pollinis farinæ ana ʒ.ij.
Sanguinis Draconis,
Terræ Lemniæ ana ʒ.ij.ß.
Tuthiæ, Lithargyri, Tragacanthæ ana ʒ.j.
Fiat pulvis tenuis. *Ioan. de Vigo.*

Pulvis incarnans Rhasis.

℞. Olibani, Aloes, Sarcocollæ,
Sanguinis Draconis, rad. Ireos ana q.s.
C Terantur, & fiat pulvis.

Pulvis incarnans Lanfranci.

℞. Thuris, Mastichis, Fœnigræci ana q.s.
Misce, & fiat pulvis.

Pulvis contra dissectionem nervi.

℞. Oculos Cancri in subtilissimum pulverem comminutos in paruo linteolo. Hunc pulverem nervis insperge, & siccis fascijs, ex linteolo confectis, locum obliga, ne humiditas aliqua ad ner
D uos penetrare possit. Hanc ligaturam per spacium vigintiquatuor horarum intactam relinquito. Elapso prædicto temporis spacio, Chirurgus nervum inspiciat, ipsiusque conglutinationem exploret, & deinceps vulnus illud calidis vinculis deliget, instar alterius vulneris recentis, & post diem vnum, aut alterum ligaturam dissoluat. *Ranzouius.*

DE PVLVERIBVS
E cicatricem inducentibus.

Pulvis ad cicatricem inducendum.

℞. Cort. Thuris, Myrrhæ, Lithargyri,
Cort. mali Granati ana partes æquales.
Fiat pulvis tenuissimus, & inspergatur modicè. *Rondeletius.*

Pulvis epuloticus.

F ℞. Calcis testarum Ouorum opt. calcinatarum ʒ.ß.
Boracis, Aluminis vsti ana ʒ.j.
Croci Martis ʒ.j.
Fiat pulvis. optimus est ad cicatricem obducendam. *Quercetanus.*

Pulvis cicatricem inducens.

℞. Aluminis vsti ʒ.j.
Cretæ Vitrioli ʒ.ij.
Croci Martis, Croci Veneris ana ʒ.ij.
Misce, & fiat pulvis, quo vti poteris per se, vel excipiatur Melle. *Quercetanus.*

DE PVL-

DE PVLVERIBVS carnem auferentibus.

Puluis causticus.

℞. Chalcitidis ℈.c.
Chalcanthi ℈.l.
Misyos torrefacti,
Aeris vsti ℈.xxv.
Aeris non vsti ℈.xij.ß.
Fiat puluis. *Galenus.*

Alius.

℞. Chartæ combustæ, Plumbi vsti,
Aeris vsti, Arsenici, Squamæ Ferri ana ʒ.j.
Sulphuris viui ʒ.ß.
Fiat puluis. *Galenus.*

Præcipitatum.

℞. Salis Nitri ℔.j.ß.
Vitrioli Romani, Aluminis ana ℔.j.
Ex his per alembicum distillatis (quò fortius autem, eò melius) sumes ℔.j. Argenti viui ℔.j. In vas vitreum pone cum capello bene lutato. sic etiam recipiens lutabis, ne euaporet: & distillabis eousque, donec vas rubescat: aquam sepones, & fracto vase Argentum, quod supererit, vstum erit, quod Chymistæ Præcipitatum vocant. hoc tenuissimè terito in marmore, & cum aqua distillata, quam sepositeras, rursus vasi vitreo imponito, atque distilla donec aqua distillata sit: tum confracto vase, Argentum quod supererit, denuò teres in tabula marmorea, & ipsum in æneo vase repones: suppositoq; igne valido, cum æneo baculo misce, & agitata per horæ ac dimidiæ spacium: hoc enim pacto puluis melior efficitur, & ritè factus ipsum Minium coloris elegantia superat. *Ioan. de Vigo.*

Mercurius præcipitatus.

℞. Aquæ fortis ℔.j.
Mercurij crudi ʒ.iv.
Dissoluantur in aqua: postea in arena euaporet aqua, aut distillatione separa fortiter, vt rubescat & exiccetur: teratur deinde in porphyrio, & affunde ei aquam vitæ destillatam quinquies, vel septies: accende etiam, & sine, vt consumatur. Postea rectificetur aqua rosacea optimè permiscendo: ac tandem per filtrum aquam rosaceam separa, & relinque vt exiccetur. Tum rursus de aqua vitæ, vt prius affunde, & accende vt exiccetur. idque tertia vice repetatur: & habebis quod voles. * Si corpus fuerit robustissimum, da G.x. si mediocre, da G.ix. si debile, G. iv. si puerile, fac tu considerationē bonam. Sed aduerte, quòd miscere eum debes cum theriaca: postea dabis infirmo venenato, & hydropico, & pestilenti, vel alia infirmitate detento. Et plus, si sanus annuatim, vel triennio, vt opus fuerit, hoc præcipitato vtetur, cum prudenti humorum digestione, hoc est, præparatione purgationis. *Euonymus.*

Mercurius præcipitatus vulgi.

Mercurius priùs lotus, ac præparatus ex Gebri præscripto, soluatur cum duplo pondere aquæ chrysulcæ communis: deinde quater destilletur, ac super fæces totius effundatur: atque ita reducitur in puluerem rubicundissimum, ex quo reuerberato ad ignem, eliciuntur aquæ fortis spiritus, qui alioqui summos dolores commouent. Satius erit si abluatur phlegmate aluminis & aceto destillato, & ouorum aqua. Acrimonia enim hoc pacto eximitur. *Quercetanus.*

Mercurius præcipitatus fixus, & dulcificatus.

Sed præstabit iteratis sublimationibus Mercurium priùs præparare, ipsumq; rediuiuum, & à terra fæculenta, & humiditate superflua depuratum fixare cum aqua forti, siue flygia vulgari, ter ipsi affusa, & abstracta: ac in puluerem rubicundum reducere: idque igne satis violento, vt acrimonia, & venenū mentrui totū eliciatur. Quod melius multò fiet, si sequens aqua ipsi commisceatur, & destillatione repetita separetur.

℞. Aceti destillati ℔.ij.ß.
Phlegmatis Aluminis ℔.j.ß.
Calcis testarum Ouorum ʒ.vj.
Destillentur omnia ad siccitatem. Huius aquæ
℞. ℔.iij.
Præcipitati Mercurij, vt suprà, ℔.j.
Omnia optimè ex artis præscripto mixta, destillentur per alembicum, ter aquā fæcibus reddendo. Postremo loco depellantur ad siccitatem: ac tum remanebit in fundo puluis, quē super marmore priùs contusum inijcies in alembicum, rursus affundendo aquam præscriptam, quam ter à fæcibus destillabis, vt suprà. Postremò Mercurius præcipitatus circuletur cum vini alcoole per 24. horas. Destillato vini spiritu ad materiæ siccitatem denuò nouum affunde, circula, & destilla: idq; quater aut quinquies: ac tū perfectam Mercurij præparationē assequére: * cuius vires in varijs depellendis morbis, præsertim in morbo venereo, satis prędicari nō possunt, siue per os assumatur, siue locis vulneratis applicetur. *Quercet.*

Mercurius præcipitatus cum Auro.

Fit ex Mercurio priùs præparato, vt decet, cum Sole amalgama, quod inditur matrātio oblongo collo, Hermeticè clauso atq; moderatissimo igne, viginti dierum spacio præcipitantur, & in puluerem subroteum fixumq; reducuntur. Signum perfectionis est, quando vi ignis nō exhalat, nec in aqua animalis reuiuificatur.* Medicamentum istud diaphoreticum est, quod exhibetur ad prędictos affectus, præsertim ad curādam luem veneream solis sudoribus. *Quercetan.*

Mercurius sublimatus.

Ex ℔.j. Argenti viui: libra altera Vitrioli crudi, & tantundem Salis cōmunis, omnibus ad blandum ignem rectè mixtis, & ductis diu in marmore, aut mortario, vt benè incorporentur, reda ctisque in puluerem, ac inditis sublimatorio vitreo, dando ignem per gradus 12. horarum spacio, fit Mercurius sublimatus. *Quercetanus.*

Mercurius auri, & quomodo præcipitetur.

Auri album corpus (à quo tinctura separata est, quod est vera Luna fixa) cum salibus resuscitatis, & mellacida muria, vt artis est, præparata digestionibus & exaltationibus ab experto Spagyro reducitur in Mercurium intra paucos dies. Illo in vase conuenienti imposito, præcipitatur per se in furno Atanoris, febrili calore, proditq; in puluerem rubrum: cuius exhibetur G iix. cum vino, aut aqua theriacali ad hydropem curandam, & luem veneream, idq; solis sudoribus. Si hunc auri Mercurium, proprij Sulphuris debitæ proportioni superinijcias, femines, & philosophicè decoquas, facies medicinã omnium præstantissimam ad lepram ipsam curandam. * Sanguinem enim corruptum purificat, & ab excrementis omnibus corpus vniuersum solis sudoribus expurgat, ipsumq; iuuenile quodammodo reddit. *Quercetanus.*

Aurum præcipitatum.

Hydrargyri per acetum & salem purgati ℥. ij. Auri Orientalis optimi, in lamellas tenuissimas redacti ʒ. in catino triangulari calido ad mixturam subiguntur. hæc in aquam frigidam funditur, & si quid ex Hydrargyro reliquum fuerit, illud per corium exprimitur, ipsaq; ex sale & aceto lauatur, donec nullæ appareant sordes: cura interim adhibita, ne Hydrargyri quantitas imminuatur: quod si accidat, augeri debet ea ita, vt ad auri drachmam, illius drachmæ septem vel octo remaneant: deinde ampullæ luto obductæ induntur, affunduntur q; aquæ validæ vnciæ duæ: & operculo superimposito, eadem rursus euocatur per arenam calidam: omnibus refrigeratis, aqua prolecta iterum infunditur distillaturque vt antea: idque repetitur quinquies: atque tunc puluis rubicundus prouenit, quem Aurum vitæ, & Aurum præcipitatum vulgò nuncupant. Postea idem in catillum ponitur, cooperiturque, & inter carbones candentes finitur, dum exsandescat: mox idem eximitur. & vbi refrixerit, aqua Rosarum humectatur, rursusque exiccatur. * Iunioribus denarij dimidij, adultis verò integri pondere datur: pesti medetur: morbum Gallicum curat: elephantiasim, aquam inter cutem, aliosque morbos difficiles abigit: viscerum obstructiones reserat: ijs qui venenum hauserunt, opitulatur: vlceribus malignis curandis tum intrò sumitur, tum extrinsecùs vnguentis & emplastris quæ purgant, feliciter ad sordida cauernosaque non autem serpentia curanda admiscetur *Andernacus.*

DE PVLVERIBVS strumas discutientibus.

Puluis ad strumam.

℞. Spongiæ combustæ,
Pilæ marinæ tostæ. ossis Sepiæ,
Piperis longi, Piperis nigri,
A Zingiberis, Cinnamomi,
Salis gemmæ Pyrethri,
Gallarum, lapidis Spongiæ ana ʒ. j.
Puluerizentur, & miscentur. *Arnol. de Villanoua.*

DE PVLVERIBVS mitigantibus dolorem.

Puluis ad capitis dolorem ex frigore.

B ℞. Coriandri, Rosarum ana ʒ. ß.
Nucis moschatæ, Macis,
Caryophyllorum,
Santalorum omnium,
Granorum tinctorum ana ʒ. ij.
Fiat puluis tenuissimus: quo vtendum in statu doloris capitis, & cùm caput corroborare volumus. *Rondeletius.*

Alius.

C ℞. Coriandri ʒ. ij.
Flor. Nymphææ ʒ. iij.
Flor. Violarum, Rosarum ana ʒ. ij.
Sem. Lactucæ, Papaueris ana ʒ. j.
Coralli rubri ʒ j. ß.
Santali rubri ℈. ij.
Fiat puluis tenuissimus, quo sinapisetur pars anterior capitis. *Rondeletius.*

Puluis ad capitis dolorem à vaporibus.

D ℞. Flor. Nymphææ ʒ. ß.
Coralli rubri, Balaustiorum,
Fol. Sumach ana ʒ. iij.
Santali rubri, cort. Citri ana ʒ. j.
Fiat puluis tenuissimus. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Cyperi ʒ. ß.
Flor. Anthos ʒ. j.
Cort. Citri sicci, Granorum tinctorum,
Santali rubri, albi ana ʒ. ij.
E Misce, & fiat puluis tenuissimus. *Rondeletius.*

Alius.

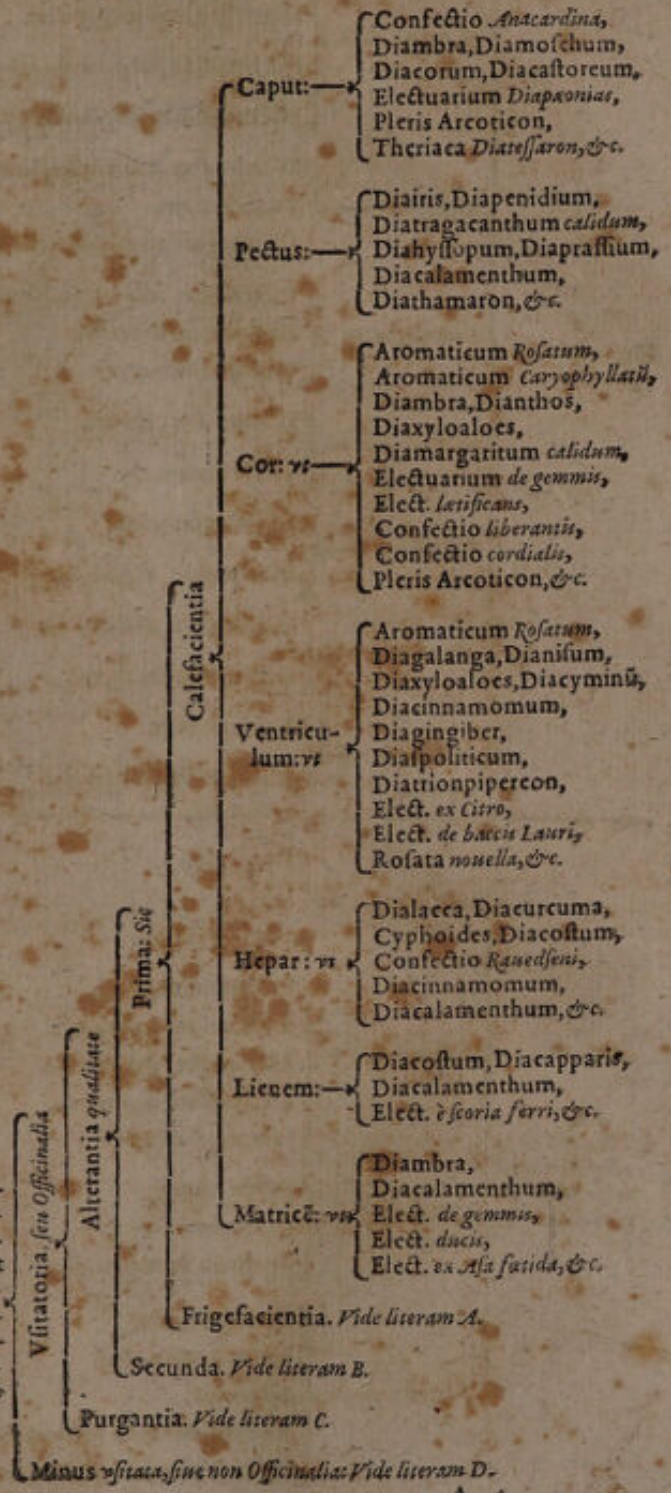
℞. Cranij hominibus ℔. j.
Cornu Cerui ʒ. iij.
Coralli rubri,
Caryophyllorum,
Macis, Cinnamomi,
Costi ana ʒ. iij.
Cyperi, Squinanthi,
F Stœchados,
Spicæ nardi ana ʒ. iij.
Vrantur omnia simul in furno vasi crudo imposita, id est, fictili crudo nouo: fiatque puluis. *Rondeletius.*

Puluis ad dolorem lateris.

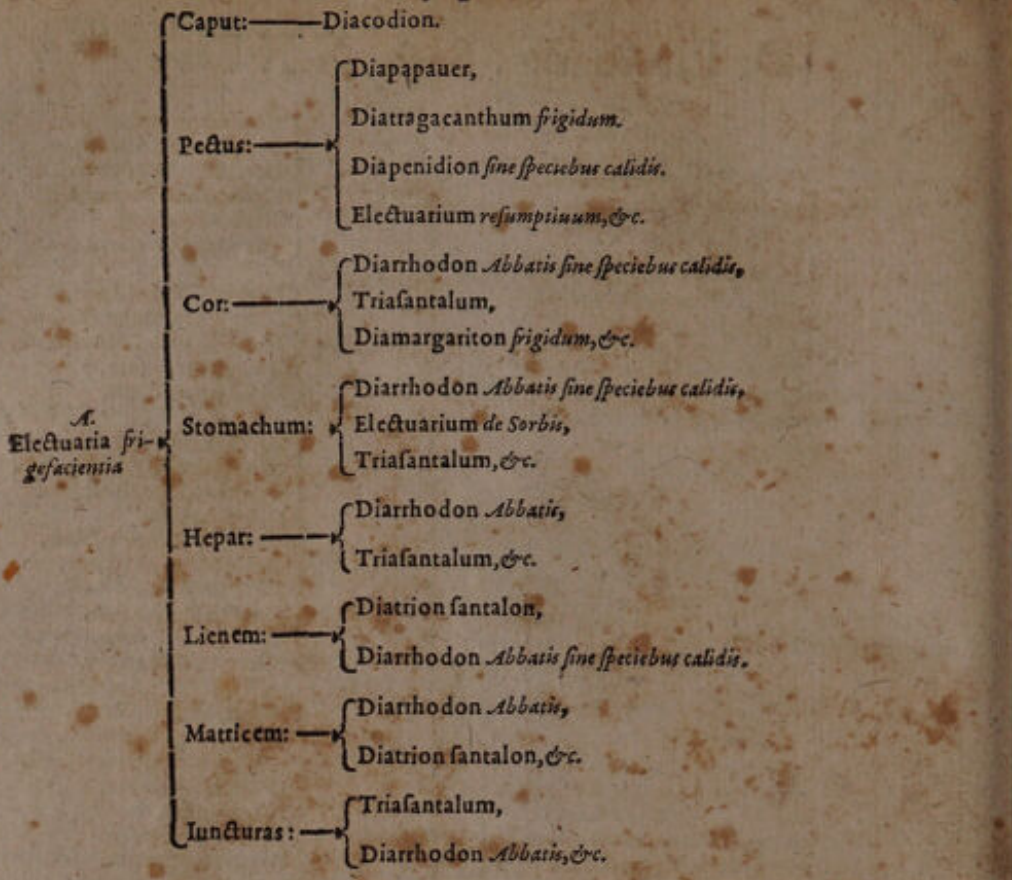
Ad lateris dolorem parantur pulueres ex priapo Tauri, cùm defluxio cessauit. Nam sic digerit humorẽ. Idem potest rasura dentis Apri, sumpta ex vino & aqua Cardui benedicti. Dabitur autẽ posteaquam confluxit humor. Materiam enim exiccando, curat inflammationem. *Rondeletius.*

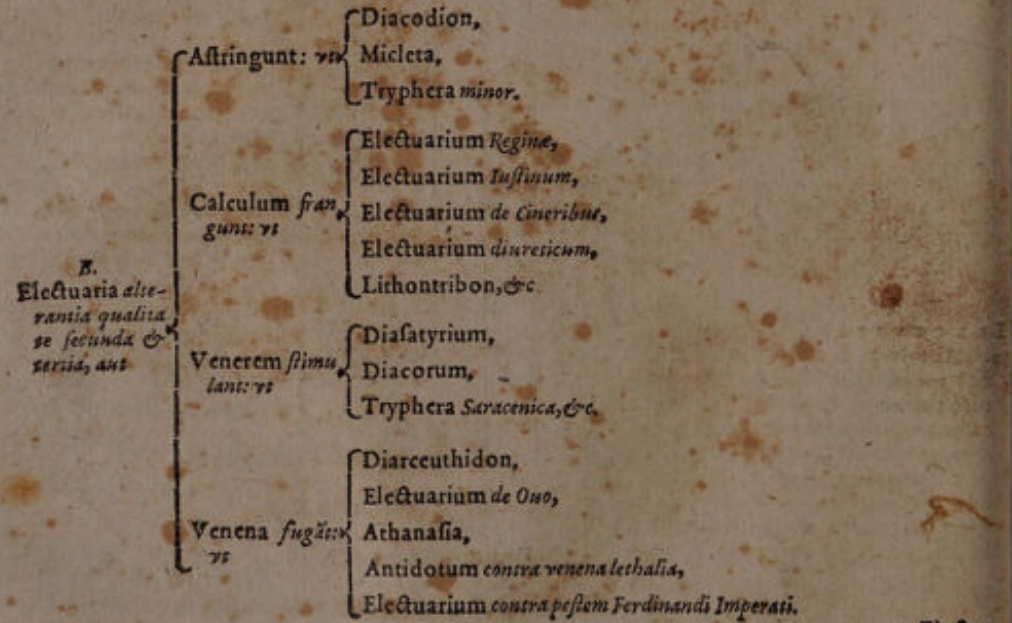
De Ele-

De Electuarijs, Sect. XXI.

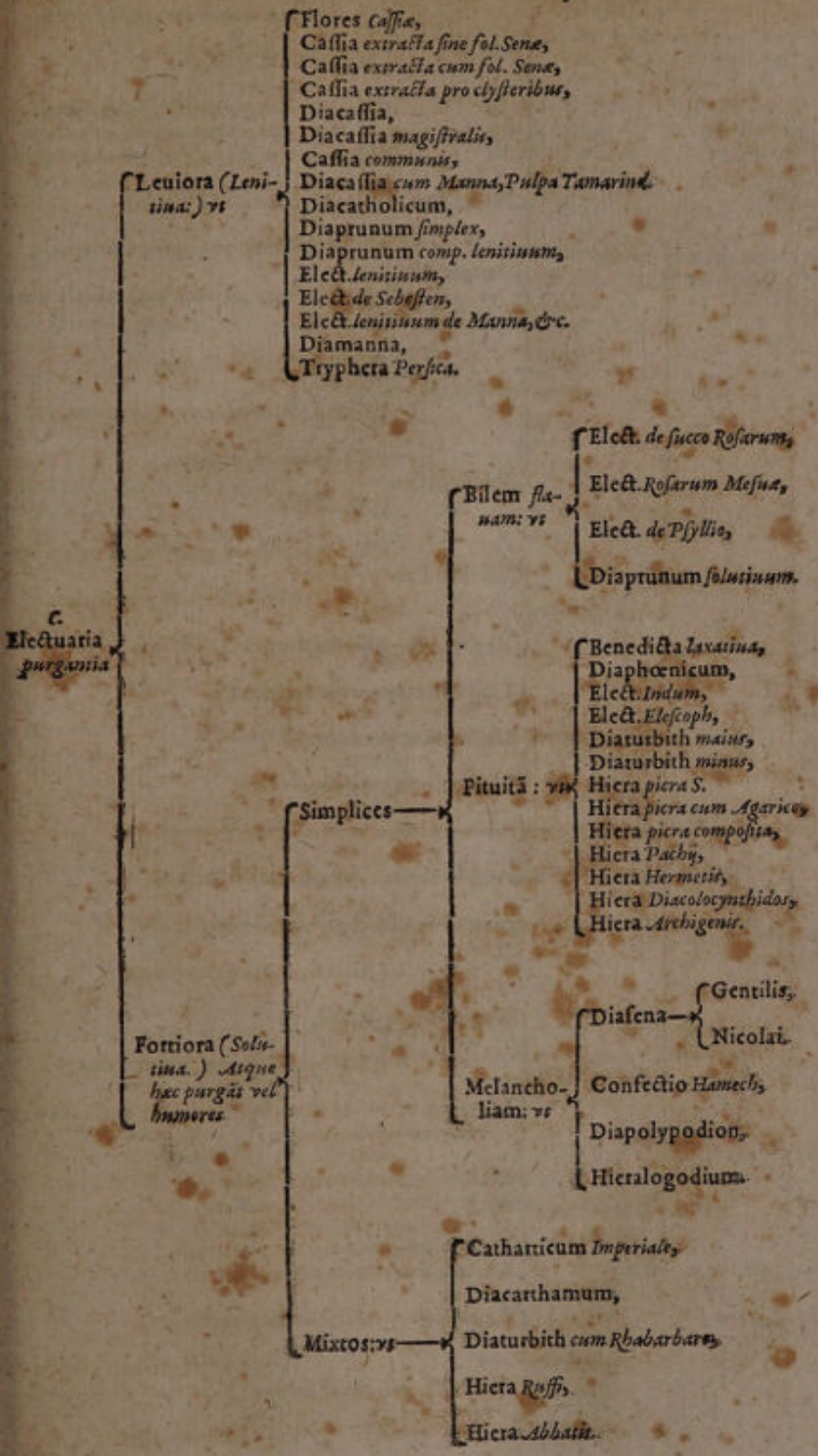

ELECTVARIA sunt, quæ Græcis Antidota, & vulgò Confectiones appellantur. Sic autem dicuntur, vel quòd ex electis constent aromatis, vel quòd præ cæteris medicamentis, tam in bonâ valetudine asseruanda, quàm mala abigenda eligantur. Sunt autem Electuaria, medicamina Melle aut Syrupo Sacchari excepta: atque vel

A.
Electuaria frigefacientia
Caput: — Diacodion.
Pectus: — Diapapauer,
Diatragacanthum frigidum.
Diapenidion ſine ſpeciebus calidis.
Electuarium reſumptiuum, &c.
Cor: — Diarrhodon Abbatis ſine ſpeciebus calidis,
Triaſantalum,
Diamargariton frigidum, &c.
Stomachum: — Diarrhodon Abbatis ſine ſpeciebus calidis,
Electuarium de Sorbis,
Triaſantalum, &c.
Hepar: — Diarrhodon Abbatis,
Triaſantalum, &c.
Lienem: — Diatrion ſantalon,
Diarrhodon Abbatis ſine ſpeciebus calidis.
Matricem: — Diarrhodon Abbatis,
Diatrion ſantalon, &c.
Iuncturas: — Triaſantalum,
Diarrhodon Abbatis, &c.

B.
Electuaria alterantia qualitate ſecunda & tertia, aut
Aſtringunt: vt — Diacodion,
Micleta,
Tryphera minor.
Calculum frangunt: vt — Electuarium Regine,
Electuarium Iuſtinum,
Electuarium de Cineribus,
Electuarium diureticum,
Lithontribon, &c.
Venerem ſtimulant: vt — Diaſatyrium,
Diacorum,
Tryphera Saracenica, &c.
Venena fugãt: vt — Diarceuthidon,
Electuarium de Ouo,
Athanaſia,
Antidotum contra venena lethalia,
Electuarium contra peſtem Ferdinandi Imperati.

C. Electua-

C. Electuaria purgantia
Leuiora (Lenitiua:) vt
Flores Cassiæ,
Cassia extracta sine fol. Senæ,
Cassia extracta cum fol. Senæ,
Cassia extracta pro clysteribus,
Diacassia,
Diacassia magistralis,
Cassia communis,
Diacassia cum Manna, Pulpa Tamarind.
Diacatholicum,
Diaprunum simplex,
Diaprunum comp. lenitiuum,
Elect. lenitiuum,
Elect. de Sebesten,
Elect. lenitiuum de Manna, &c.
Diamanna,
Tryphera Persica.
Fortiora (Solutiua.) Atque hæc purgãt vel humores
Simplices
Bilem flauam: vt
Elect. de succo Rosarum,
Elect. Rosarum Mesuæ,
Elect. de Psyllio,
Diaprunum solutiuum.
Pituitã: vt
Benedicta laxatiua,
Diaphœnicum,
Elect. Indum,
Elect. Elescoph,
Diaturbith maius,
Diaturbith minus,
Hiera picra S.
Hiera picra cum Agarico,
Hiera picra composita,
Hiera Pachy,
Hiera Hermetis,
Hiera Diacolocynthidos,
Hiera Archigenis.
Melancholiam: vt
Diasena
Gentilis,
Nicolai.
Confectio Hamech,
Diapolypodion,
Hieralogodium.
Mixtos: vt
Catharticum Imperiale,
Diacarthamum,
Diaturbith cum Rhabarbaro,
Hiera Ruffi,
Hiera Abbatis.

Unable to display this page

DE ELECTVARIIS calefacientibus caput.

Confectio anacardina.

℞. Piperis nigri, longi,
Myrobalanorum Chebulorum,
Emblicorum, Belliricorum,
Indorum, Castorei ana ʒ.ij.
Costi, Anacardij,
Sacchari Tabarzeth, Melanthij,
Baccarum Lauri ana ʒ.vj.
Cyperi ʒ.ß.

Anacardi per se terantur, & alijs tritis admisceantur: deinde omnia conficiantur cum Butyri recentis non saliti, Mellis despumati ana quantum satis est. * Est confectio sapientum, & eorum qui desiderant scire: acuit enim intellectum, subtilizat sensum, memoriam recuperat, & confert dolori stomachi & ventris à frigiditate facto, & clarificat sanguinem, colorem bonum facit. Conseruatur ad annos duos, in vase fictili vitrato. Datur post sex menses ad ʒ. ij. cum aqua Fœniculi & Apij. quo sumpto vitabis laborem, iram, coitum, ebrietatem. *Mesues.*

Alia.

℞. Aloes ʒ.j.ß.
Iridis, Casiæ ana ʒ.vij.
Zingiberis, Anacardij,
Carpobalsami ana ʒ iv.ß.
Folij, Spicæ nardi,
Myrobalanorum Citrinorum,
Chebulorum, Indorum,
Belliricorum, Emblicorum,
Mei, Epithymi ana ʒ.iij.℈.j.
Caryphyllorum, Squinanthi,
Rhei Pontici, Masticis ana ʒ.ij.
Cort. rad. Fœniculi lotorum ℔.j.
Aceti optimi ℔.ij.

Contusa & macerata in prædicto aceto dies septem coquantur & colentur. Colaturæ bene expressæ, adde

Mellis despumati ℔.ij.

Fiat electuarium vt artis est. Conseruatur per annos duos. * Valet ad vertiginem, obliuionem. Rheuma capitis desiccat: visum acuit, &c. Datur ʒ.j. vel ʒ.ij. cum aqua mulsa. *Nicolaus.*

Diambra.

℞. Cinnamomi,
Doronici, seu Zedoariæ,
Caryophyllorum, Macis,
Nucis moschatæ,
Folij, aut succedanei, Galangæ ana ʒ.iij.
Spicæ Indicæ,
Cardamomi maioris, minoris ana ʒ.j.
Zingiberis ʒ.j.ß.
Ligni Aloes, Santali citrini,
Piperis longi ana ʒ.ij.
Ambræ ʒ.j.
Moschi ʒ.ß.

Excipiantur

Syrupi rosati, Aquæ rosaceæ,
Sacchari albi ana q.s.

Cõseruatur in vase fictili vitrato, ad annos duos. Dantur ʒ.iij. vel iv. * Cerebrum, cor, ventriculum, ac ventrem reliquum inferiorem calefacit & roborat, exhilarat, coctionem iuuat, affectibus vterinis, & omnibus alijs frigidis prodest, senibus ob id ac mulieribus salubre. *Mesues.*

Diamoschum dulce.

℞. Croci, Doronici, Zedoariæ,
Ligni Aloes, Macis ana ʒ.ij.
Margaritarum albarum, Setici crudi vsti,
Charabæ, Coralli rub. ana ʒ.ij.ß.
Basilici citrati,
Galliæ moschatæ ana ʒ.j.ß.
Been albi, rubri, Folij, aut Cinnamomi,
Spicæ Indicæ, Caryophyllorum ana ʒ.j.
Zingiberis, Cubebarum,
Piperis longi ana ʒ.j.ß.
Moschi ℈.ij.

Excipe cum

Mellis crudi ℔.j.ʒ.vj.

Coque: fiat electuarium, in vase vitreo conseruandum. Datur à ʒ.j. ad ʒ.ij. * Ad frigidos cerebri affectus sine febre, melancholiam, & illi comitatam tristitiam sine causa manifesta, vertiginem, epilepsiam, resolutionem, oris torturam, cordis palpitationem, pulmonis affectus, & spirandi difficultatem conducit. *Mesues.*

Diamoschum amarum.

℞. Croci, Doronici, Zedoariæ,
Ligni Aloes, Macis ana ʒ.ij.
Margaritarum albarum, Setæ crudæ tostæ,
Charabæ, Coralli rubri ana ʒ.j.ß.
Galliæ moschatæ, Ocymi citrati ʒ.ij ß.
Been albi, rubri, Folij, Spicæ Indicæ,
Caryophyllorum ana ʒ.j.
Zingiberis, Cubebarum,
Piperis longi ana ʒ.j.ß.
Moschi ℈.ij.
Absinthij, Rosarum rubr. ana ʒ.iij.
Aloes lotæ ʒ.iv.
Castorei, Ligustici ana ʒ.j.
Cinnamomi ʒ.j.ß.

Excipiuntur mellis quantitate sufficienti. * Hæc confectio præcedenti efficacior est, & præterea ventriculi humores etiam putres potentiùs absumit. *Mesues.*

Diacorum.

℞. Rad. Secacul, seu Siseris, Acori veri, id est,
Calami aromatici, Pineatum ana ℔.j.ß. Radices Secacul mundatæ & incisæ coquantur in aqua clara, donec aqua consumatur: postea optimè pistentur, & in minutissimas partes conterantur, donec pulti similes fiãt. Deinde affunde eis, Mellis odorati & optimè despumati ℔.x. coquantur lento igne, donec tota aqua, quam radices Secacul imbiberunt, in vaporem resoluta sit, diligenter agitando, ne ad vasis fundum adurantur radices: cùm autem iustæ spissitudinis consistentiam acquisiuerit, ab igne deponito, & adde radicis Acori tenuissimè tritas, & Pineas minutissimè

ſnciſas, cum ſequenti puluere optimè mixtas:

℞. Piperis ʒ.j.
Piperis longi, Caryophyllorum,
Zingiberis, Macis ana ʒ.ß.
Nucis moſchatæ,
Galangæ,
Cardamomi ana ʒ.iij.

Omnia ſimul cum melle & radicibus Secacul miſceto, & vnito, diligenter agitando, ne gummi aliqui relinquantur. * Confert mirum in modum ægritudinibus neruorum, acuit omnes ſenſus & ingenium, ſedat dolores capitis, eſt peculiare remedium frigidarum ęgritudinum, ſenum, & maximè catarrhi. *Meſuæ.*

Acorus conditus, vulgaris.

℞. Conſeruæ rad. Acori ℔.j.ß.
Mellis deſpumati (vel eius loco, brodij Zingiberis conditi) ℔.j.
Amygdalarum inciſarum ℔.ß.
Piperis nigri, Nucis moſchatæ,
Zingiberis albi ana ʒ.ß.

Miſce, & fiat conditum. *Auguſtani.*

Diacaſtorium.

℞. Caſtorij,
Myrobalanorum Citrinorum ana ʒ.iij.
Aloes ʒ.j.ß.
Folij, Pyrethri,
Glycyrrhizæ, Tragacanthæ,
Calami aromatici, Nitri,
Galbani, Spicæ Indicæ,
Schœnanthi, Opopanacis,
Caſſiæ lignęæ, Leucopiperis,
Macropiperis, Melanopiperis,
Xylobalſami, Carpobalſami,
Colocynthidis, Sagapeni,
Rheupontici, Styracis calamitæ,
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.j.G.ij.
Aſæ fœtidæ, Myrrhæ,
Euphorbij ana ʒ.j.G.xvij.
Staphiſagriæ, Dauci, Fœniculi,
Petroſelini, Apij, Sileris montani,
Baccarum Lauri, Petrolei,
Sem. Sinonis, Styracis calamitæ rubeæ,
Sanguinis Draconis, Cardamomi,
Thuris, Agarici, Maſticis,
Salis Ammoniaci, Zedoariæ,
Aniſi ana ℈.j.G.ij.
Thymbræ, Hyſſopi, Pulegij,
Chamædryos, Origani, Balſamitæ,
Ocymi, rad Branchæ vrſinæ,
Dictamni Cretenſis, Sem. Rutæ,
Ariſtolochiæ longæ, rotundæ,
Mabathematicon, Azari,
Saluiæ min. Roſarum,
Bdellij ana G.xvij.
Epithymi, Polypodij quercini,
Opobalſami (loco eius oleum Caryophyllorum) ana G.xiv.
Alpiados, rad. Capparorum ana G.xj.
Peucedani, Abſinthij ana G.vij.
Anacardij, Sabinæ, Gentianæ,
A Cort. Mandragoræ ana G.xj.
Ireos G.iij.
Mellis deſpumati triplum.

Fiat electuarium in vaſe vitrato ſeruandum. Datur in modum auellanæ in paſſionibus capitis. * Confert cephalalgicis, epilepticis, vertiginoſis, hemicranicis paralyſi omnium membrorum, & omnibus frigidis ægritudinibus, tempore frigido nocentibus confert. *Nicolaus.*

Electuarium Diapæoniæ.

B ℞. Rad. Pæoniæ ʒ.j.
Macis, Spicæ Indicæ,
Croci, Coralli rubri,
Margaritarum non perforatarum,
Maſticis ana ʒ.ß.
Myrtillorum verorum ʒ.j.ß.
Cinnamomi, Nucis moſchatæ,
Caryophyllorum,
Folij (loco eius Caſſiæ lignęæ veræ) Zingiberis,
C Piperis longi, Cardamomi,
Gran. Parad. ana ʒ.ij.
Glycyrrhizæ ʒ.v.
Anacardij ʒ.j.ß.
Moſchi, Ambræ ana G.vj.
Sacchari albiſſimi quantum ſufficit.

Fiat confectio in tabulis, in æſtate. In hyeme verò adde ſpeciebus triplum Mellis deſpumati, & conficiatur electuarium. * Confert epilepſiæ.

Pleres archonticon.

D ℞. Cinnamomi, Caryophyllorum,
Ligni aloes, Galangæ,
Spicæ Indicæ, Nucis moſchatæ,
Zingiberis, Spodij,
Schœnanthi, Cyperi, Roſarum,
Violarum ana ʒ.j.G.xv.
Folij, ſeu Macis, Glycyrrhizæ, Maſticis,
Styracis, Maioranæ, Menthæ aquaticæ, id eſt,
Siſymbrij balſamines, Cardamomi,
E Piperis longi, albi, Sem. Baſilici,
Baccarum Myrti, cort. Citri ana ℈.ij G.v.
Margaritarum, Been albi, rubri,
Coralli rubri, Serici vſti ana ℈.j.G.ij.ß.
Moſchi G.vij.ß.
Caphuræ G.v.
Syrupi Roſati, Sacchari albi ana ʒ.iix.

Fiat electuarium. Seruatur in vaſe fictili vitrato per annos duos. * Triſtibus, melancholicis, imbecillo ventriculo, deliquio animi à corde nato
F ſuccurrit: eos qui ex diutino morbo extenuati & imbecilles ſunt, corroborat, memoriam amiſſam recuperat, ſenſus acuit, comitialibus & aſthmaticis prodeſt, omnemq; cerebri debilitatem aufert. *Nicolaus.*

Theriaca diateſſaron.

℞. Gentianæ,
Baccarum Lauri, Myrrhæ,
Ariſtolochiæ rotundæ ana ʒ.ij.
Mellis deſpumati ℔.ij.

Miſce, & ſerua vt ſuprà. Datur ab auro dimidio ad aureum vnum. * Ad affectus frigidos, tum cerebri

Unable to display this page

Unable to display this page

Leuistici ʒ.i.℈.j.
Semin. Apij ℈.j.
Amcos, Thymi, Anethi, Cinnamomi,
Zingiberis ana ℈.ij.
Confice. Datur post prandium & cœnam. Valet ad omne vitium pectoris ex frigiditate, maximè his, qui in senili sunt ætate: valet etiam tussientibus ex frigida causa, & quartanarijs, si ex eo vtantur post prandium & post cœnam, in sero cum vino.

Diathamaron.

℞. Anthophyllorum (id est, grandium Caryophyllorum) Zingiberis ana ʒ.v.℈.j.G.xvj.
Cinnamomi, Carnium Dactylorum,
Caryophyllorum ana ʒ.iv.℈.j.G.xvj.
Galangæ, Spicæ Indicæ, Zedoariæ,
Costi albi & aromatici, Pyrethri,
Corall. rubei Rheupontici (accipiatur rhabarbarum sic vocatum)
Spicæ Celticæ, Tragacanthæ, Anacardij,
Ossium dactylorum, Carpobalsami seu
Cubebarum, Anisi, Baccarum Iuniperi,
Trium piperum ana ʒ.j.℈.ij.G.iix.
Margaritarum integrarum, & perforatarum ana ℈ ij.
Blattæ, Bizantiæ ℈.ij.
Limaturæ auri puri, limat. argenti meri, aut foliorum,
Ossium de corde Cerui ana ℈.ij.ß.
Rasuræ Eboris, Moschi ana ℈.j.G.vij.
Ambræ ℈ j.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium. Datur ʒ. iij. manè vel vesperi cum vino. * Efficaciter prodest difficulter spirantibus, arteriacis, tussientibus, tabidis, & omni thoracis & stomachi offensę, aquę subter cutem fusę, renum doloribus: voluptatem parit, corporaq; saginat. *Nicolaus.*

Diasulphur.

℞. Piperis albi & longi ana ʒ.vj.
Sulphuris flaui, Thuris, Mei,
Hyoscyami albi, Myrrhæ,
Styracis, Cardamomi ana ʒ.j.
Rutæ, Costi ana ʒ. j.
Cassiæ ʒ.v.
Opij, Mandragoræ ana ʒ.iij.
Croci ʒ.ij.ß.

Melle despumato excipe. post sex menses vtere. Confert febribus diuturnis, vt melancholicis, phlegmaticis, thoracem & pulmones purgat pituita crassa, lenta, pure: ob id tussim antiquam, & difficultatem spirandi inde natam leuat. Splenis duritiem minuit, & inde natum hydropem: vrinas mouet: calculum frangit: morsibus venenatis, & poto iam veneno prodest. *Mesues.*

Electuarium sulphuratum.

℞. Sulpuris flaui. puri, & triti ℔.j.
Olei tartari ʒ.ij.
Cinnamomi ʒ.ß.
Croci ℈ j. Zingiberis ʒ.ij.
Moschi in aqua ros. dissoluti ℈.ß.
Mellis albi, & crudi ʒ. xiv.

Misce absq; igne, ac serua in loco sicco. Dosis à ʒ.iv. ad ʒ.vij. stomacho ieiuno. Scabiem exiccat: vrinam mouet, calculum in renibus frangit: tussim curat: oculorum lachrymas siccat: appetitū excitat. *Fieri debet.*

Quadrimeron.

℞. Enulæ campanæ ʒ.j.ʒ.iij.
Cymini ʒ.iij. Piperis ʒ.ß.
Marathri, Mellis despumati ℔.j.ʒ.j.

Incorporentur. Dosis eius à ʒ.ij. vsque ad ʒ.iij. manè & serò. Seruatur per triennium. * Respicit propriè spiritualia. Datum cum decoctione hyssopi, confert asthmaticis, & tussientibus, & catarrho frigido. Datum cum decoctione masticis confert dolori stomachi à frigiditate. Datum cum decoctione nucis moschatæ & caryophyllorum, confortat digestiuam, læsamà frigiditate. Datum cum viuo rubro in decoctione zingiberis & galangæ, confortat renes læsos à frigiditate. *Arnold. Villanouanus.*

Acharistum.

℞. Costi, Galbani. Opij,
Phœnici Indi, Hyssopi,
Sem. Lini ana ʒ.j.
Spicæ, Croci, Coralli,
Xylobalsami, Cassiæ fist. Xylocassiæ,
Calami arom. Rhapontici, Myrrhæ,
Styracis calamitæ, Opopanacis, Bdellij,
Ammoniaci, Olibani, Cicidon,
Spicæ celticæ, Abrotani, Acori,
Asari, Brathyos, Roris Syriaci,
Scillæ, Diaphiridon, Pyrethri,
Amomi, Anisi, Psyllij,
Ocymi, Dauci, Leuistici,
Marathri, Meconis Melanopiperis,
Macropiperis, Leucopiperis, Floris Syriaci a-
Elenij ℈.j.ß. (na ʒ.ij.
Hellebori nigri, Zingiberis ana ℈.j.
Mellis q. s.

Sumatur cum vino calido in sero. Datur contra catarrhum, & omne vitium pectoris. *Nicolaus.*

DE ELECTVARIIS CALEFACIENTIBVS COR.

Aromaticum rosatum Gabrielis.

℞. Rosarum rubearum ʒ.xv.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ.vij.
Ligni aloes, Santali citrini ana ʒ.iij.
Cinnamomi electi ʒ.v.
Macis, Caryophyllorum ana ʒ.ij.ß.
Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ʒ.ij.℈.ij.
Nucis moschatæ, Cardamomi minoris,
Galangæ ana ʒ.j.
Spicæ Indicæ, Ambræ grisea ana ℈.ij.
Moschi ℈.j.

Trita & in puluerem redacta permiscentur cum Syrupi rosati, Syrupi è cort. Citri, Sacchari albi ana ʒ.ix.
Coque fiat electuarium iustæ consistentiæ. Seruatur per annum, & vltrà in vase fictili vitrato.

*Cerebrum, cor, ventriculum & omnia nutri A
tioni famulantia membra roborat, appetentiam excitat, cõcoctionem iuuat viſcerum excrementoſam humiditatem abſumit, ac ex morbo conualeſcentibus auxiliatur.

Aromaticum Roſatum.

℞. Roſarum rub ʒ.j.ß.
Ligni aloes, Macis, Galangę,
Caryophyllorum, Zingiberis,
Trochiſc. diarrhod. Nucis moſchatę, B
Galliæ moſchatę an. ʒ.ij.ß.
Glycyrrhizę raſę ℥.j.
Cinnamomi ʒ.iij.
Cardamomi, Spicæ nardi an. ʒ.j.
Syrupi roſati,
Syrup. cort. citri an. q.ſ.
Fiat electuarium. Doſis à ʒ. iij. vſque ad ʒ.v.
Cor, ventriculum roborat, appetentiam excitat, coctionem iuuat, nauſeam, & vomitum ſedat, viſcerum humiditatem excrementoſam ab- C
ſumit. *Meſues.*

Aromaticum Roſatum minus.

℞. Roſarum rub. ʒ.x.
Ligni Aloes,
Santali citrini an. ʒ.ij.
Cinnamomi ℥.ß.
Maſticis ℈.iv.
Ambrę ℈.ij. Moſchi ℈.j.
Syrupi roſ. q.ſ.
Cor & ventriculum roborat, & eorum inflatio- D
nes ſedat. *Meſues.*

Aromaticum Moſchatum.

℞. Ligni aloes ʒ. vij.
Cinnamomi craſſi ʒ.x.
Ambrę ʒ.iij.
Moſchi ℈. ij.
Syrupi roſati q.ſ.
Cerebrum, cor, & vẽtriculum roborat: ob id con fert epilepſię, palpitationi cordis, & ſyncopæ, E
ſuffocationi quoq; ab vtero, oris odorem commendat. *Meſues.*

Aromaticum Nardinum.

℞. Spicę nardi ʒ.ij.
Roſarum rub. ℥.ß.
Cubebarum, Ligni aloes,
Maſticis, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Folij Indi,
Aniſi, Cort. mali citri,
Trochiſc. diarrhodon, F
Gallię Sebellinę an. ℈.iv.
Pinearum mundat.
Amygdal purgat. an. ʒ.v.
Gummi Arab. Tragacanthi an. ℥.ij.
Moſchi ℈.ß.
Syrupi roſ. q.ſ.
Cor, ventriculum, hepar, renes & cætera viſcera roborat, & veſicam coctionem iuuat, ob id oris & ſudoris odorem commendat, flatus diſſipat: veneris appetitum excitat, & reſpirationem liberiorem facit. *Meſues.*

Aromaticum Caryophyllatum.

℞. Caryophyllorum ʒ.vij.
Macis. Zedoarię, Galangę,
Santali citrini, Trochiſcorum diarrhodon,
Cinnamomi, Ligni Aloes,
Spicę Indicę, Piperis longi,
Cardamomi maioris an. ʒ.j.
Roſarum ʒ. iv.
Glycyrrhizę raſæ,
Gallię Moſchatę verę an. ʒ.ij.
Folij (ſumatur eius loco caſſia lignea vera, aut duplex pondus Cinnamomi) B
Cubebarum an. ℈.ij. G.v.
Ambrę ʒ.j.
Moſchi ℈.ß.
His tenuiſſimè tritis, & cum
Syrupi è citro, Sacchari albi ana quantum ſufficit
Permiſtis, fiat electuarium. * Cor, ventriculum, & reliqua nutritionis mẽbra roborat, nauſeam C
& vomitum reprimit, flatus diſſipat, putredinem humorum in ventriculo arcet. *Meſues.*

Dianthon.

℞. Florum Roriſmarini ℥.j.
Violarum, Roſarum, Glycyrrhizę an. ʒ vj.
Caryophyllorum, Spicæ Indicę,
Nucis moſchatę, Galangę,
Cinnamomi, Zingiberis, Zedoarię,
Macis, Ligni Aloes, Cardamomi,
Aniſi, Anethi (videlicet ſeminis) an ℈.iv.
Mellis quantum ſufficit
Fiat electuarium. * Prodeſt præter rationem tribulatis, cardiacis: animi lætitiam auget. Eos roborat, qui à longo morbo debiles adhuc ſeſe recolligunt: ventriculum perpulchrè emendat. *Nicolaus.*

Diaxyloaloes.

℞. Ligni aloes crudi, Roſarum an. ℥.j.
Caryophyllorum, Spicę Indicę,
Macis, Nucis moſchatę,
Gallię moſchatę Meſ. Cubebarum,
Cardamomi maioris, minoris,
Maſticis, Cinnamomi. Cyperi rotundi,
Schœnanthi, Zedoarię,
Been albi, rubri an. ℥.ß.
Folii, aut Macis, ſiue Spicæ nardi,
Serici crudi roſti, Margaritarum,
Corallij rubei, Carabę,
Foliorum Citri, Cort. Citrei mali,
Ocymi caryophyllati, Siſymbrij,
Menthę ſiccę, Sampſuci, id eſt,
Maioranæ, Piperis longi,
Zingiberis ana ʒ.iv.
Moſchi boni ℈.j.
Ambræ ʒ.j.ß.
Mellis Emblicorum,
Miuæ aromaticæ ana q.ſ.
Fiat electuarium. Doſis à ʒ.j. vſque ad ʒ iij.
Prodeſt malis ventriculi, cordis, & iecinoris frigidis, animæ defectioni, concoctioniq́ue. Oris fœtorem abigit, lætitiamq; parit. *Meſues.*

Diamar-

Diamargaritum calidum.

℞. Margaritarum non perforatarum,
Pyrethri an. ʒ.j.
Zingiberis, Mastiches an. ʒ.iv.
Zedoariæ, Doronici, sem. Apij,
Capsici, id est, Cardamomi vtriusque,
Nucis moschatę, Macis an. ʒ.ij.
Been vtriusque, Piperis nigri,
Macropiperis an. ʒ.iij.
Cinnamomi ʒ.v.
Sacchari quantum sufficit.

Fiat electuarium. Seruatur annis duobus vel tribus. * Valet mulieribus: rectificat enim dispositionem matricis, & ventriculorum earum. *Auicenna.*

Electuarium de gemmis, calidum.

℞. Margaritarum albarum ʒ.iij.
Saphyri, Hyacinthi, Sardæ,
Granatorum, Smaragdi an. ʒ j.ß.
Zedoariæ, Doronici, seu Galangæ,
Corticum Citrei mali, Macis,
Sem. Ocymi an. ʒ.ij.
Coralliorum rubeorum, Succi albi,
Limaturæ Eboris an. ʒ.j ℈.ij.
Been albi & rub. Caryophyllorum,
Zingiberis, Piperis longi,
Spicæ Indicæ, Folii, Croci,
Heyl id est, Cardamomi maioris an. ʒ.j.
Trochisc. Diarrhodon, Ligni Aloes an. ʒ.v.
Cinnamomi, Galangæ, Zurumbet,
(id est, Zedoariæ rotundæ) an. ʒ.j.ß.
Foliorum auri & argenti ana ℈.ij.
Moschi boni ʒ.ß.
Ambræ ʒ.ij.

Confice cum melle Emblicorum, & colato melle rosato ana quantum sufficit. Datur ab aureo semisse ad aureum vnum, cum aqua buglossæ. * Malis cordis, ventriculi, cerebri, iecinoris, & veteri frigidis auxiliatur. Item palpitationi cordis, defectioni animæ, ac concoctioni: tristitiam deniq; citra causam ortam amouet. *Mesues.*

Electuarium lætificans Galeni.

℞. Florum Ocymi caryophyllati, aut seminum, Croci, Zedoariæ, Ligni Aloes,
Caryophyllorum, Corticum Citrei mali,
Galangæ, Macis, Nucis moschatæ,
Styracis Calamitæ an ʒ.ij ß.
Anisi, Rasuræ Eboris,
Thymi, Epithymi an. ʒ.i.
Camphoræ, Moschi, Ambræ,
Margaritarum perforatarum,
Ossium de corde Cerui an ʒ.ß.
Auri foliati meri, id est, purissimi, feingold/
Argenti foliati meri an ℈ j.
Sacchari albissimi quantum sufficit.

Fiat confectio solida. Si verò volueris facere in forma liquida, siue opiatæ, tunc adde

Succi Cydoniorum, Pomorum odoratorum dulcium, Borraginis, Vini veteris optimi, ana partes æquales, in tanta mensura, quanta despumando & decoquendo saccharo satis fuerit.

A Nulla enim aqua saccharum dissolui aut decoqui ad spissitudinem debet in hac confectione. * Lætitiam, coloris q; bonitatem efficit, concoctionem iuuat, & canitiem arcet.

Electuarium lætificans Rhasis.

℞. Seminis Melissæ, Corticum Citrei mali, Caryophyllorum, Galliæ moschatę Mesuæ, Mastiches, Croci, Cinnamomi, Nucis moschatę, Cardamomi maioris, Neremisc pro quo potest
B semen pæonię accipi, Been albi, rubei, Zedoariæ, Doronici, seu Galangæ, sem. Ocymi garyophyllati an. ʒ.ß.
Moschi ℈.j. G.iv.
Sacchari albissimi quantum sufficit.

Fiat confectio in tabulis. Si verò volueris forma electuarij, ea syrupo sequenti excipies, qui
℞. Myrobal. Chebularum num. xx.
Myrobal. Emblicarum num. xxx.
Trita, & in ℔.iij. aquæ communis, ad duarum
C tertiarum consumptionem, cocta percolabis.
Colaturæ addes
Mellis despumati ℔.ij.
Coque, fiat syrupus, quo prædicta excipies, & fiat electuarium. * Ad affectus cordis, ventriculi, iecoris, quas partes etiam roborat, admodum confert: palpitationem cordis emendat, valenter exhilarat, & coctionem iuuat, coloremque viuidum efficit.

Electuarium lætificans, aliud.

D ℞. Rosarum, Ligni Aloes an. ʒ.vj.
Macis, Nucis moschatæ,
Galliæ moschatæ,
Cardamomi vtriusque an. ʒ.ij.
Cinnamomi, Croci an. ʒ.ij.
Cyperi ʒ.v.
Caryophyllorum, Mastiches,
Spicæ nardi, Asari an ʒ.iij.
Melle emblicarum excipe,
Moschi G.xv. aromatiza.

E Datur à ʒ.j. ad ʒ.iij. * Ad eadem, ad quæ præcedens, valet. *Rhasis.*

Electuarium lætificans Mesuæ.

℞. Rosarum ʒ.ij.
Cyperi ʒ.iij. ß.
Caryophyllorum, Masticis,
Ligni Aloes, Spicę, Asari an ʒ.j.ß.
Cinnamomi, Croci, Melissæ,
Alfelengemisch, Margaritarum,
F Foliorum Indorum, Macis, Cardamomi,
Heyl, Nucis moschatæ, Corticum citri,
Gallię moschatę, zedoarię,
Doronici, Ocymi maioris an. ʒ.j.
Moschi boni ʒ.i. quartam.

Confice cum melle bellitricorum, & melle emblicorum, quod sit quadruplum specierum. Sumatur sicut tryphera, & est magis conueniens in hyeme. Generat gaudium, & reiuuenescere facit: coloris pulchritudinem, & odoris bonitatem in toto corpore operatur: digestionem promouet, canitiemq; retardat. *Mesues cap. de Melanch.*

Confectio liberantis.

℞. Radicum Tormentillæ, sem. Acetosæ,
Sem. Endiuiæ, Coriandri præparati,
Sem. Citri mali ana ʒ.j.ß.
Santalorum omnium,
Dictamni albi ana ʒ.j.
Boli armeni præparati, Terræ sigillatæ (loco eius, bolus leuanticus, id est, Orientalis sumatur) ana ʒ.ij.
Margaritarum, Corallij albi, rubei,
Succini albi, Rasuræ Eboris,
Spodij, id est, Eboris vsti,
Ossium de corde Cerui,
Been albi, rubei, Doronici, seu Angelicæ,
Cardamomi, Cinnamomi, Macis,
Ligni aloes, Casiæ ligneæ, aut succedanei eius,
Croci, Zedoariæ ana ʒ.ß.
Smaragdi, Hyacinthi, Granati,
Serici crudi torrefacti & incisi ana ℈.j.
Penidij, Sacchari candi ana ℈.ij.
Florum Nenupharis, flor. Bugloss æ,
Rosarum ana ℈.j.
Caphuræ G.vij.
Moschi, Ambræ ana G.iij.
Sacchari albi quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Contra pestem plurimum valet: tutatur corpus ne lædatur à pestifero aëre & præseruat humores à corruptione. *Incertus.*

Confectio cordialis.

℞. Margaritarum, Spodij, (id est Eboris vsti)
Granatorum verorum, Cinnamomi,
Tormentillæ, Boli Armeni ana ʒ.iij.
Santalorum omnium, Rasuræ Eboris,
Vnicornu ana ʒ.ij.
Hyacinthorum, Saphyri,
Coralli albi, rubri, Charabæ albi,
Valerianæ veræ, Dictamni, Zedoariæ,
Ligni aloes ana ʒ.j.
Terræ sigillatæ ʒ ij.℈.ij.
Serici crudi, torrefacti modicè ℈.ij.
Ossis de corde Cerui ℈.j ß.
Been albi, rubri ana ℈.ij.
Fol. auri num. v.
Moschi, Ambræ ana G.x.
Sacchari albi quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Præseruat cor in peste. *Alexander Benedictus.*

Electuarium regium.

℞. Pinearum mundatarum ʒ.iiß.
Amygdal. mundat. ʒ.vj.
Ciunamomi ʒ.j.ʒ.ß.
Caryophyllorum,
Santali citrini ana ʒ.iij.
Ligni aloes ʒ.ß.
Ambræ ʒ.j.
Moschi ℈.ß.
Sacchari albi ℔.iv.
Aquæ rosatæ ℔.j.ß.

Fiat electuarium. Cerebrum, cor, thoracem, & ventriculum roborat. *Mesues.*

A

Electuarium Regium alterum.

℞. Pinearum mundat. ʒ.vj.
Amygdal. dulc. expurgat. ʒ.iv.
Aquæ rosatæ ℔.j.ß.
Rosarum rub. ʒ.j.ß.
Santali citrini ʒ.iij.ß.
Sacchari ℔ iv.
Ambræ ʒ.j. Moschi ℈.ß.

Fiat electuarium. Idem pollet. *Idem.*

B Cor quoq; CALFACIVNT, roborantque. Dambra, Diamoschum dulce & amarum. Plerisarcoticum, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE ELECTVARIIS EXcalfacientibus ventriculum.

Diagalanga.

℞. Galangæ, Ligni aloes ana ʒ.vj.
Caryophyllorum, Macis, Ligustici ana ʒ.ij.
Zingiberis, Macropiperis,
C Leucopiperis, Calami aromatici,
Cinnamomi ana ʒ.j.ß.
Calaminthæ siccæ, Menthæ siccæ,
Cardamomi maioris, Spicæ Indicæ, sem. Apij,
Sem. Fœniculi, sem. Anisi, sem. Carui ana ʒ.j.
Sacchari albi ʒ.x.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Valet aduersus crassiores flatus, acidos ructus, prauamq; concoctionem: item actiones ventriculi & iecoris à frigiditate
D impeditas robustiores reddit, easdemq; emendat. *Mesues.*

Dianisum.

℞. Sem. Anisi ʒ.ij.ß.
Glycyrrhizæ rasæ, Masticis ana ʒ.j.
Sem. Carui, sem. Fœniculi, Macis,
Galangæ, Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.v.
Piperis nigri, albi, longi,
Cassiæ ligneæ veræ, Pyrethri,
E Calaminthæ ana ʒ.ij.
Cardamomi maioris ana ʒ.j.ß.
Caryophyllorum. Cubebarum,
Croci, Spicæ Indicæ ana ʒ.j.ß.
Sacchari albi ʒ.ij.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Intemperiem frigidam ventriculi à pituita cruda, vel etiam flatibus sanat, & tussim diuturnam à frigida causa genitã. *Mesues.*

F

Diacuminum.

℞. Cymini pridie in aceto macerati, deinde siccati ʒ.x.
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.ß.
Caryophyllorum, Ligni aloes,
Macis ana ʒ.ij.ß.
Galangæ, Piperis longi, Cardamomi ana ʒ.ij.
Moschi ℈.ß.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium forma conuenienti. Conseruatur annis duobus. * Ventriculum & viscera reliqua calefacit: concoctionem iuuat: flatus in dictis viscetibus natos dissipat. *Mesues.*

Diacy-

Diacyminum aliud.

℞. Cymini in aceto præparati ʒ.iix.ϑ.j.
Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ.ij.ß.
Zingiberis, Piperis nigri ana ʒ.ij.G.v.
Galagæ, Thymbræ, Calaminthes ana ʒ.j.ϑ.ij.
Ammi, Liguſtici ana ʒ.j. G.xiix.
Piperis longi ʒ.j.
Spicæ nardi, id eſt, Indicæ, Cardamomi,
Nucis moſchatæ ana ϑ.ij.ß.
Omnibus tritis, & in puluerem redactis, melliſq; deſpumati q. ſ. exceptis, fit electuarium. Seruatur ad annos duos in vaſe fictili vitrato. Fit etiã forma ſolida cum ſaccharo, hoc eſt, ad ſingulas ſpecierum dimidias vncias libram ſacchari commiſcendo. * Confert frigiditati thoracis, ſtomachi, inflatis, colicis, febre quartana laborãtibus, & ventriculi coctionem iuuat. *Nicolaus.*

Diacyminum aliud.

℞. Cymini in aceto macerati & ſiccat. ʒ.xx.
Zingiberis, Thymi ana ʒ.iij.
Piperis, Cinnamomi ana ʒ.ij.
Ameos ʒ.j.ß.
Fol. rutæ ſiec. Nitri ana ʒ.ß.
Excipe melle deſpumato. * Valet ad dolorem ſtomachi, & ventris à frigiditate aut à craſſa ventoſitate, aut ex pituita craſſa: & ad dolorem colicæ ad ſingultum, obſtructiones aperit: & membra nutritionis calefacit. *Meſues.*

Diacinnamomum.

℞. Cinnamomi ʒ.xv.
Caſſiæ lignææ, Cymini,
Rad. Enulæ ana ʒ.ß.
Galangæ ʒ.vij.
Caryophyllorum, Piperis longi,
Cardamomi maioris, minoris,
Zingiberis, Macis, Nucis moſchatæ,
Ligni aloes ana ʒ.iij.
Croci ʒ.j. Sacchari ʒ. v.
Moſchi ϑ.ij.
Excepta melle deſpumati ℔.ij.ʒ.iix.
Coque, fiat electuarium. Doſis eius eſt à ʒ.j. vſq; ad ij. * Concoctionem iuuat, etiam pituitæ putredinem prohibet, diſtributionem alimenti in corpus promouet. *Meſues.*

Diazingiber.

℞ Zingiberis, Galangæ, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Nucis moſchatæ,
Granorum paradiſi, Piperis longi,
Macis, Cardamomi,
Spicæ Indicæ, Rhabarbari,
Roſarum rubrarum ana G.xv.
Pinearum mundatarum ʒ.ß.
Piſtaciorum ʒ.ij.
Sem. Aniſi, ſem. Fœniculi,
Glycyrrhizæ raſæ, Croci ana ʒ.ß.
Sacchari albi quantum ſufficit.
Fiat electuarium. Conſeruatur per annum. * Stomachum confortat, digeſtiuam virtutem adiuuat, vitio pectoris ex frigiditate valet, renes confortat, libidinem potenter incitat. *Nicolaus.*

A

Diaſpoliticum.

℞. Cumini in aceto macerati & vſti, Piperis longi, Comarum rutæ ana ʒ.j.
Nitri ʒ.ß.
Terãtur craſſius, & cum melli deſpumati, quod ſatis eſt, fiat electuarium in bona forma. * Aluum deijcit, cibos qui in ventre corrupti ſunt, educendo: ijſque conuenit, quibus venter frigidus eſt, aut ad frigus propenſior. ſiquidem pituitam extenuat, & ſpiritum flatulentum expellit. *Galenus.*

B

Diatrion pipereon.

℞. Piperis nigri, albi, longi ana ʒ.l.
Aniſi, Thymi, Zingiberis ana ʒ.j.
Melli quantum ſatis eſt.
Fiat electuarium. Recipit etiam vniuſcuiuſque generis piperum ʒ.iij. * Ventriculi refrigerationibus, acido ructui, quartanis, reſolutis, iecinoroſis, & inflationibus auxiliatur. *Galenus.*

C

Aliud.

℞. Trium piperum ana ʒ.v.
Zingiberis, Thymi, Aniſi ana ʒ.ij.
Spicæ Indicæ, Ammi, Amomi,
Cinnamomi anna ʒ.j.
Caſſiæ lignææ, ſem. Apij, Seſeleos,
Aſari, rad. Enulæ ana ʒ.ß.
Melli quantum ſufficit. Fiat electuarium. * Hoc magis fluxionibus, quæ à capite ad thoracem deſcendunt, conuenit. *Meſues.*

D

Electuarium ex citro.

℞. Corticum Citri aur. xx.
Caryophyllorum, Ligni Aloes,
Cinnamomi, Macis, Galangæ ana ʒ.ij.
Cardamomi, Zingiberis ana ʒ.j.
Moſchi ʒ.ß.
Melli quantum ſufficit.
Fiat electuarium. Datur ad ʒ.ß. * Cor & ventriculum roborat, coctionem iuuat, oris halitum commendat, flatus craſſos diſſipat. *Meſues.*

E

Electuarium de baccis Lauri.

℞. Fol. Rutæ ʒ.x.
Sem. Ammi, ſem. Cymini,
Sem. Nigellæ, ſem. Liguſtici,
Sem. Carui, ſem. Dauci, Origani,
Amygd. l. amararum, Piperis nigri, longi,
Menthaſtri, Baccarum Lauri,
Caſtorij ana ʒ.ij.
Sagapeni ʒ. ß.
F Opopanacis ʒ.iij.
Melli ℔.j.ʒ.iv. ʒ.vij.
Tritis diligenter quæ trituranda ſunt, fiat electuarium: additis circa finem lachrymis in vino diſſolutis. * Valet ad colicam & iliacam paſſionem, & doloribus inteſtinorum ex cauſa frigida, vel flatuoſa. *Rhaſis.*

Roſata nouella.

℞. Roſarum viridium.
Glycyrrhizæ ana ʒ.j.ϑ ii.ß.
Cinnamomi ʒ.ij.ϑ.ij.G.ij.

Caryophyllorum,
Nardi id est, spicæ Indicæ,
Zingiberis, Galangæ,
Nucis moschatæ, Zedoariæ,
Styracis calamitæ, Cardamomi,
Sem. Apij ana ℈.j. G.iix.
Sacchari albissimi quantum sufficit.

Fiat electuarium. Seruatur per annum. * Confert apprimè calori & siccitati stomachi, cordis, hepatis & pulmonis: sitim compescit & vomitum: abscindit debilitatem stomachi, astringit laxa: cardiacis subuenit: sudorem diaphoreticum reprimit, ex chronica infirmitate debiles recreat. *Nicolaus.*

Electuarium de Aromatibus.

℞. Ligni Aloes crudi, Rosarum ana aur.xij.
Calami aromat. aur.iv.
Galliæ moschatæ, Macis, Doronici,
Piperis longi, Nucis Moschatæ,
Menthæ siccæ, Spicæ nardi, Cassiæ,
Masticis, Cinnamomi,
Caryophyllorum, Asari ana aur.iij.
Croci, Cardamomi maioris, Card. minoris,
Trium santalorum, Rhabarbari,
Costi, Cubebarum, Zingiberis,
Sem. Fœniculi, sem. Anisi,
Sem. Ligustici ana aur.ij.
Sacchari ℥.vj.
Miuæ aromaticæ ℥.xij.
Mellis despumati q.s.

Fiat electuarium. Dosis à ʒ. ij. vsque ad aur.vj. Ad ventriculi, & hepatis affectus frigidos, ex pituita crassa, & flatibus efficax: flatus enim dissipat, coctionem iuuat, ob id acidos ructus, nauseam, cibi fastidium compescit, colorem cutis floridum affert, canitiem tardat, oris, & sudoris odorem commendat: sed hepar & renes immodicè calefacit, ac inde semen, siue coitum promouet. *Galenus.*

Electuarium Petri.

℞. Rosarum rubrarum ʒ.ij.ß.
Anisi, Marathri, Masticis,
Schœnanthi, Cassiæ lignææ ana ʒ.ij.
Glycyrrhizæ mundæ, Rcu,
Spicænardi, Asari ana ʒ.j.ß.
Sem. Apij, sem. Scariolæ, Nenupharis,
Sem. Melonum mundat. Cinnamomi,
Trochisc. diarrhod. Cuscuthæ, Polij ana ʒ.j.
Croci ℈.j.
Camphoræ ℈.ß.
Sacchari ℔ iij.

Fiat electuarium cum aqua decoctionis istorũ.
℞. Rad. Sacchari ℥.iv. Bedegar. ʒ.ij.
Rad. Fœniculi ʒ.ij Rosarum rub. ʒ.j.

Dosis eius à ʒ.ij. vsque ad iij. cum decoctione, vel succo dictorum. Seruatur per biennium. Propriè respicit virtutem naturalem, quo plurimos curaui à febribus phlegmaticis, tertianis nothis chronicis, propriè quibus forma corrumpitur: oppilationes aperit & prouocat vrinam, stomachum confortat, & hepar. *Arnold. Villanou.*

Electuarium Mesuæ.

℞. Ligni Aloes, Galliæ moschatæ,
Spicæ nardi, Cyperi,
Calami aromatici ana ʒ.ij.
Cymini, aceto per 24. hor. infusi, & assati ʒ.iij.
Sem. Porri torrefacti ʒ.j.ß.
Myrob. emblicatum, & belliricarum, succo intybi infusarum, & tostarum,
Nucis moschatæ ana ʒ.ij.ß.
Sem. Nasturtij tostorum ʒ.vj.
Sem. Vuarum ʒ.v.
Sem. Myrti tritorum ʒ xxvj.
Balaustij, Concharum vstarum,
Thuris, Fructus tamaricis ana ʒ.ij.ß.
Ameos ʒ.iij.

Tere omnia & frige in vino odorato, & sicca: frige iterum aqua cydoniorum, aut baccarum myrti, & sicca: iterum tere subtilissimè: excipe miua aromatica. Dantur ʒ.iij. cum syrupo cydoniorum, aut myrtino. Ventriculum, & cætera viscera roborat, & calefacit: ob id lienteriam, diarrhœam, dysenteriam hepaticam, & alios dictarum partium affectus frigidos sanat, & immodicam medicamenti purgantis vacuationem sistit, & hæmorrhoidas, flatus quoq; discutit.

Electuarium aliud eiusdem.

℞. Nucleorum myrti tritorum ʒ.j.ß.
Rosarum, Spodij, Rhu,
Trium piperum, Santali, Balaustij,
Gum. assi ana ʒ.j.ß.
Granorum granatorum assorum ʒ vij.
Coriandri præparati & assi ʒ.ß.
Semin. Rosarum, semin. Acetosæ,
Semin. Plantaginis ana ʒ.ij.

Trita probè omnia frigantur ex omphacio, vel succo myrti, & aceto, siccenturque: excipiantur deinde miua acetosa. Dantur ʒ.ij vel iij. cum Syrupo cydoniorum. Confirmat ventriculum, & viscera alia roborat: fluorem alui à causa calida, vel medicamento nimis purgante sistit: appetentiam excitat.

Electuarium Alcanzi.

℞. Rosarum, Costi, Spicæ ana ℥.ij.
Flor. Granati syluestris ℥.j.
Nucis moschatæ, Calami aromatici,
Caryophyllorum, Macis,
Cardamomi ana ʒ.ij.ß.
Zingiberis ʒ.ij.
Myrob. Indorum, Emblicorum, Belliricorum ana ʒ vj.
Granorum myrti ℔.j.
Balaustij, Thuris, Cort. Citri,
Fructus tamaricis ana ℥.ß.

Feruefiant semel omnia in vino generoso antiquo: post siccentur: feruefiant deinde semel in succo cydoneorum, exiccenturq; in vase terreo vitreato: terantur, & miua excipiantur. Dantur ʒ.iij. cum Syrupo cydoniorum. Ventriculum calefacit & roborat: ob id appetentiam excitat: coctionem iuuat, flatus dissipat, vomitum pituitosum, & ab eo vitium dissolutionem emendat.

Electua-

Electuarium vitæ.

℞. Vuarum passarum mundat. ℔.ij.
Glycyrrhizæ mundæ & contusæ ʒ.j.
Aquæ ℔.ij.ß.
Coquantur bene, postea colentur, & exprimantur, colaturæ addantur
Myrob. Chebulorum, Citrinorum, Indorum enucleatorum & conquassatorum an ʒ.ij.
Emblicorum, Belliricorum ana ʒ.ij.
Coquantur, exprimantur, & colentur: pòst addatur
Sacchari albissimi ℔.j.
Coquatur ad decoctionem syrupi: tunc addatur
Cinnamomi electi ʒ.ß.
Caryophyllorum, Galangæ ana ʒ.ij.
Nucis moschatæ num.ij.
Fœniculi, Anisi ana ʒ.j.
Fiat electuarium: & reponatur in pyxide lignea.
* Stomachum roborat, & aptat, & superfluitates humorum ex nutrimento præterito remanentes, reprimendo purgativus eius facit coloratos homines: canities per illud retardatur. *Arnoldus Villanovanus*

Electuarium de seminibus.

℞. Semin. Cymini, Anisi, Fœniculi,
Cari Dauci, Ameos, Apij,
Amomi aceto horis 24. macerat. & siccati ana ʒ.vj.
Cinnamomi, Zingiberis, Macropiperis,
Seseleos, Galangæ ana ʒ.v.
Cardamomi, Spicæ nardi,
Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Libystici ʒ.iij.
Melle despumato excipiuntur vel duplo saccharo addicto, pulvis fit lenissimus. *Coctionem iuuat, obstructiones aperit, lienteriam sanat, dolores viscerum à flatibus excitatos placat.

DE ELECTVARIIS EX-calfacientib. hepar.

Dialacca maior.

℞. Laccæ lotæ, Rhabarbari ana ʒ.iij.
Spicæ nardi, id est, Indicæ, Masticis,
Sem. Apij, succi Absinthij,
Succi Eupatorij Mesuæ, id est, Agerati,
Sem. Ammi, Sabinæ, Amygdal amararum,
Costi, seu Zedoariæ, Myrrhæ,
Rad. Rubiæ, sem. Fœniculi, Anisi, Asari,
Rad. Aristolochiæ rotundæ,
Gentianæ, Croci, Cinnamomi,
Hyssopi, Cassiæ lignea vetæ,
Schœnanthi, Bdellij ana ʒ.j.ß.
Piperis, Zingiberis ana ʒ.j.
Myrrham & bdellium in vino infunde, cætera tenuissimè tere, & melle despumato quantum satis est, excipe: fiat electuarium. * Ventriculum & hepar roborat, hepatis obstructiones aperit: eius scirrhum dissoluit, & ex his nascentem cachexiam & hydropem sanat, vrinas mouet, lapidemq; renum & vesicæ frangit. *Mesues.*

Dialacca minor.

℞. Laccæ lotæ, Croci, Costi,
Schœnuanthos, Rubiæ,
Aristolochiæ longæ,
Glycyrrhizæ, Piperis ana ʒ.j.ß.
Rhabarbari ʒ.iij.
Myrrhæ, Bdellij ana ʒ.j.
Confice. Eadem potest, vt maior, sed inefficacius. *Mesues.*

Dialacca Isaac.

℞. Laccæ mundæ ʒ.xx.
Costi dulcis, Spicæ nardi, Xylobalsami,
Cassiæ lignea, Asari, Cinnamomi,
Flor Schœnanthi Rhabarb. Masticis an. ʒ.j.ß.
Aristoloch. longæ & rotundæ ʒ.j.ß.
Myrrhæ Rubeæ tinct. Gentianæ,
Marathri Apij mont. Caryophyllorum,
Cymini, Ablinthij recent. Eupatorij,
Nucis moschatæ, Cardamomi, Cubebarum ana aur.ij.
Mellis despumati ℔.iij.
Seruatur per biennium in pyxide ex ligno tamarisci. Dosis eius est ʒ.ij. vel iij. cum apozemate radicum. Respicit propriè virtutem naturalem, secundariò humiditates, facientes oppilationes hepatis ex frigida causa: tamè melius isto, quàm cum alio aliquo antidoto curantur scirrhi, apostemata hepatis, stomachi & splenis: & stomacho confert infrigidato, & omni suspectioni hydropisis subuenit, de quo inquit Albucasis: multoties fui expertus, & inueni magnam efficaciam: quod citius consequitur suum effectum, quàm alia medicina.

Diacurcuma magna.

℞. Tragacanthæ ʒ.j.
Croci, Asari, sem. Petroselini, sem. Apij,
Sem. Dauci, sem. Anisi ana ʒ.iv.
Rhabarbari optimi, Meu,
Spicæ nardi, id est, Indicæ ana ʒ.vj.
Costi seu Zedoariæ, Myrrhæ, Cassiæ lignea,
Schœnanthi, Carpobalsami seu Cardamomi,
Rubiæ tinctorum, succi Absinthij,
Succi Eupatorij Mesuæ,
Olei Caryophyllorum ana ʒ.ij.
Calami aromatici,
Cinnamomi ana ʒ.j.ß.
Scordij, Ceterach, id est Asplenij,
Succi Glycyrrhizæ ana ʒ.ij.ß.
Trita, & melle despumato quantum sufficit, excepta fiat electuarium. * Ventriculi, iecoris, lienis morbos frigidos, ob idque diuturnos sanat: & hinc orta symptomata, vt hydropem, cachexiam, colorem corporis fœdum, humorum in ventriculo corruptelam, renum & vesicæ vitia frigida, vrinamq; euocat. *Mesues.*

Diacurcuma minor.

℞. Spicæ nardi, id est, Indicæ, Myrrhæ,
Cassiæ lignea, Croci, Schœnanthi,
Costi, Cinnamomi ana ʒ.j.
Mellis despumati quantum sufficit.

Fiat electuarium. * Idem pollet quod ſuperior, ſed imbecilliùs. *Meſues.*

Diamoruſia.

℞. Croci, Acori ana ʒ.ij.
Myrrhæ ʒ.iij.
Baccarum lauri ʒ.ij.ß.
Dauci, Cymini, Cinnamomi, Caſſiæ,
Carpobalſami, Schœnu anthos,
Sem. Apij, Aniſi, Cardamomi, Spicænardi,
Menthæ ſiccæ, Marrubij, Ameos ana ʒ.j.
Coſti, Trium piperum ana ʒ.j.
Melle deſpumato excipitur. * Præſtat eadē quæ Diacurcuma. Nam affectus ventriculi, hepatis, lienis frigidos: proindeque chronicos ſanat, hydropem, frigidam ventriculi intemperiem, ac inde natam crudorum ſuccorum copiam, & dolorem. *Meſues.*

Cyphoides.

℞. Pulpæ paſſarum pinguium ℥.iij.
Croci, Calami aromatici,
Bdellij ana ʒ.ij.ß.
Caſſiæ ligneæ, Cinnamomi ana ʒ.j.ß.
Spicæ nardi, id eſt, Indicæ ʒ.iij.
Schœnanthi ʒ.ij.ß.
Myrrhæ ʒ.iv.
Rad. Aſpalathi ʒ.ij.
Terebinthinæ ʒ.iv.
Mellis, vini odorati ana quantum ſufficit.
Coque, fiat electuarium, vt artis eſt. * Ad hepaticos, & thoracis affectiones vtilis eſt. *Andromachus.*

Diacoſtum.

℞. Coſti candidi, aromatici amari, Caſſiæ ligneæ veræ, Cinnamomi ana ʒ.v.
Sem. Apij, Aniſi, Shœnanthi,
Rhabarbari ana ʒ.iij.
Aſari ʒ.iv.
Croci, Ariſtolochiæ rotundæ,
Myrrhæ ana ʒ.ij.
Sacchari vel mellis quantum ſufficit.
Fiat electuarium. Seruetur per annum. * Valet ad dolorem viſcerum, & oppilationem in eis, & ad principium hydropis. *Meſues.*

Confectio Rauedſeni.

℞. Rhabarbari, ſucci Eupatorij Meſuæ,
Succi abſinthij ana ʒ.v.
Myrrhæ, Croci ana ʒ.j.
Spicæ nardi, id eſt, Indicæ, Aſari,
Caſſiæ ligneæ, Schœnanthi, Fumariæ,
Sem. Aniſi, ſem. Apij,
Amygdal. amararum ana ʒ.ß.
Mellis deſpumati quantum ſufficit.
Fiat electuarium. * Obſtructiones potenter aperit, & inde natos affectus, icterum, febres putridas etiam inueteratas, formæ corruptionem ſanat. *Meſues.*

HEPAR quoque EXCALFACIVNT, Diacinnamomum, Diacalamenthum: de quibus vide ſuprà ſuo loco.

A DE ELECTVARIIS EXcalfacientib. ſplenem.

Diacapparis.

℞. Capparis ℥.iv.
Scyllæ, Aſari Centauriæ,
Pyrethri, Piperis nigri, Thymi,
Apij ſeminis Gith,
Agrimoniæ radicis ana ʒ.j.
Mellis quantum ſufficit.
B Fiat electuarium. * Ad vitia ſplenis valet. *Gilbertus de Anglia.*

Electuarium è Scoria ferri.

℞. Myrobalanorum Indorum,
Myrobalanorum Belliricorum,
Myrobalanorum Emblicorum ana ʒ.j.
Spicæ Indicæ, Schœnanthos,
Cyperi, Zingiberis, Piperis,
Ammios Thuris ana ʒ.ß.
C Scoriæ ferri infuſę aceto per dies ſeptem, poſtea torrefactæ ʒ.iij.
Mellis decocti cum apozemate emblicorum ℥.xvj.
Miſce, fiat electuariū. * Leuiter purgat, roborat, confert ventriculi doloribus, & lienoſis. *Rhaſis.*

Triomphyllon Nicolai.

℞. Piperis albi ℥.ß.
Piperis nigri ʒ.ij. Cymini aſſi ʒ.ß.
Zingiberis, Nitri, Pyrethri ana ʒ.ij.
D Piperis longi ʒ.j.
Sem. Petroſelini, Ameos Dauci,
Aniſi, Helenij, Spicæ, Cyperi,
Apij, Seſeleos, Coſti ana ʒ.ß.
Caryophyllorum ʒ.j. G.vij.ß.
Dactylorum mundat. num. xij.
Fol. rutæ viridis ℥.j.ß.
Mellis q.ſ. eſt.
Confice. * Valet propriè quartanarijs, & veræ quotidianæ in hyeme, & poſt prandium in ſero
E cum vino.

SPLENEM quoque EXCALFACIVNT, Diacoſtum, Diacalamenthum, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

DE ELECTVARIIS excalfacientibus matricem.

Electuarium ducis.

F ℞. Aniſi ʒ.ij. G xvj.
Glycyrrhizæ, Maſticis ana ℈.ij. G.v.
Chamædryos, Cinnamomi,
Zingiberis, Galangæ, ſem. Fœniculi,
Sem. Carui ana ℈.j. G.xv.
Xylocaſſiæ, Calaminthæ,
Sem. Dauci, Pyrethri, Piperis albi,
Piperis longi, Cyperi, id eſt, rotundi,
Schœnanthi, rad. Irco., ſem. Amomi,
Folij Aſari ana ℈.j.
Spicæ nardi, id eſt Indicæ, Croci,
Gummi Arabici, Tragacanthæ,

Sem.

Sem. Anethi. Calami aromatici,
Cubebarum, Caryophyllorum,
Carpobalſami, Cardamomi,
Sem. Liguſtici, ſem. Oluſatri,
Baccarum Iuniperi, ſem. Seſeleos,
Rad. Pentaphylli, id eſt, rad. eius,
Sem. Aſparagi, ſem. Citri, Acori,
Sem. Ammios, Rhabarbari, Nucis moſchatæ,
Ligni aloes, Baſilici caryophyllati,
Milij ſolis, ſem. Saxifragiæ,
Nucleorum ſem. Citrulli,
Nucleor. ſem. Cucumeris,
Nucleor. ſem. Melonis,
Nucleor. ſem. Cucurbitæ, ſem. Scariolæ,
Petroſelini Macedonici,
Been albi, rubri,
Styracis calamitæ ana ℈.ß. G.v.
Penidiorum ʒ.iv. ℈.ij.ß.
Sacchari, vel mellis deſpumati quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Conſeruatur per annos tres.
* Valet ad indigeſtionem & ventoſitatem ſtomachi & inteſtinorum, & ilei dolorem & lapidis. *Nicolaus.*

Electuarium ex Aſa.

℞. Liquoris Cyrenaici, Piperis, Myrrhæ, ſol. Rutæ ana ʒ.ß.
Mellis deſpumati quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Datur à ʒ.j. ad aureum vnum, in febre cum oxymelite per horam ante acceſſionem, contra venenum cum vino calido. * Ad febres antiquas, & circuitu repetentes, vt quartanas, quotidianas, ſomnum grauem, tremorem, venenoſos morſus. *Meſues.*

Panchriſton.

℞. Opij Thebaici ʒ.v.
Croci ʒ.ij. ℈.j.ß.
Seſeleos ʒ.ij.
Calami aromat. Caſtorei. Carpobalſami,
Cardamomi, Petroſelini ana ʒ.j. ℈.j.
Zingiberis, Caſſiæ, Sagapeni,
Piperis albi, Hyoſcyami, ſemin. lini,
Semin. rutæ ſyl. Marathri ana ℈.ij.
Nardi, Pyrethri, Meu, Euphorbij,
Aniſi, Trifolij acuti,
Dauci Cretici ana ℈.j.ß.
Mellis quantum ſatis eſt.

Datur in modum auellanæ in ſero cum vino calido. Typicè febrientibus datum cum mulſa mirabiliter ſubuenit, cum hydromelite diſtemperatum, ſine mora, menſtrua prouocat. *Nicolaus.*

Electuarium imperiale, Fiorananti.

℞. Cinnamomi electi ʒ.j.
Macis, Caryophyllorum, Zingiberis ana ʒ.j.
Caſſiæ ʒ.vj.
Diacytonij ʒ.xij.
Ligni aloes ʒ.ß.
Santali rubri ʒ.ij.
Aquæ vitæ ʒ.iij.
Moſchi ℈.ß.
Mellis cocti & deſpumati ℔.j.

A Miſce, & fiat electuarium. Doſis ab ʒ.ß. vſq; ad ʒ.j.* confert dolorib. matricis: menſtrua prouocat: partes totius corporis debilitatas confortat. Vtendum autem hoc electuario eſt, poſt vſum pilularum aquilinarum.

Matricem quoque Excalefaciunt, Diambra, Diacalamenthum, Electuarium de gemmis, &c. de quibus vide ſuprà ſuo loco.

DE ELECTVARIIS REB frigerantibus caput.

Diacodion compoſitum.

℞. Capitum papaueris flaccidorum num. x.
Aquæ cœleſtis ℔.j.ß.
Coquantur ad tertias: id eſt, tandiu, vſque quò tertia pars aquę ſuperſit. Colaturę expreſſę adde
Sapæ optimæ ad tertias coctæ ʒ.iij.
Mellis optimi ʒ.j.
Coquantur ad perfectionem: deinde addantur
C Acaciæ, Hypociſtidis, Croci, Balauſtiorũ ana
Ramich ʒ.iv. (ʒ.j.
Fiat electuarium: conſeruatur per annos tres.
* Confert eis quibus ex capite ad pectus & ad pulmonẽ ſubtiles catarrhi defluunt, & ſunt cauſa tuſſis. *Meſues.*

Diacodion aliud.

℞. Capitũ papaueris, neq; perquàm viridiũ, neq; etiam ariditate exuccorum num. xiij.
Roſarum rub. ʒ.ij.ß.
D Croci, Acaciæ, Glycyrrhizæ ana ʒ.j.
Boli Armeni ʒ.ß.
Cinnamomi, rad. Conſolidæ maioris,
Hypociſtidis, Balauſtiorum ana ʒ.j.
Myrti, Dauci ana ʒ.j.
Coralli candidi, rubri, Sumach,
Sanguinis draconis,
Flor. Althęæ ana ʒ.ij.
Sem. Portulacæ ℈.j.ß.
E Capita papaueris in cœleſti imbre ſufficienti duos dies macerato: poſtridie ad tertias coquito & decoctũ expreſſum ad iuſtam conſiſtentiã cum ſufficiente quãtitate ſacchari vel mellis coquito. Poſtremò depoſito ab igne vaſe, ſpecies ſubtiliſſimè tritas adijcito, & bene vnito. * Auxilio eſt cœliacis, dyſentericis, lęuitati inteſtinorum, alui profluuio, cũ aqua cœleſti, in qua ſpodium inferbuerit, aut ſuccinum torrefactum, vel cum ſtillatitio roſarum liquore. *Actuarius.*

FDE ELECTVARIIS REfrigerantibus pectus.

Diapapauer.

℞. Succi Liquiritiæ, Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ.x
Sem. Papaueris albi, Penidiorum ana ʒ.xx.
Amygdal. dulc. mundat. ʒ.x.
Amyli, ſem. Cytoniorum,
Sem. Portulacæ ana ʒ.v.
Sem. Melonis, Cucurbitæ,
Cucumeris, Lactucæ, Maluæ ana ʒ.iix.

Fac puluerem, confice cum ſyrupo violarum vel ſapa. * Mirabiliter prodeſt hecticis, phthiſicis, nimium vigilantibus. *Nicolaus.*

Diatragacanthum frigidum.

℞. Tragacanthæ albiſſimæ ʒ.ij.
Gummi Arabici ʒ.j.ʒ.ij.
Amyli ʒ.ß.
Glycyrrhizæ, ſem. Cucurbitæ mundat.
Sem. Cucumeris, ſem. Citrulli,
Sem. Melonis ana ʒ.ij.
Sem. Vticæ, ſem. Papaueris albi ana ʒ.iij.
Caphuræ ℈.ß.
Penidiorum ʒ.iij.
Sacchari albi quantum ſufficit.

Fiat electuarium, conſeruatur per annum. * Medetur omnibus pulmonum & thoracis vitijs atidis, maximè tabidis, macie confectis: inflammatione lateris laborantibus, omnibusq; tuſſibus calidis & ſiccis, exaſperationi linguæ & fauciũ: deuoratum tamdiu ægrotans in ore contineat, quoad liquefactum perfectè exugatur. *Nicolaus.*

Diapenidion ſine ſpeciebus calidis.

℞. Penidiorum ʒ.ii.ʒ.ß.
Pinearum, Amygdal. dulc.
Sem. Papaueris albi ana ʒ.iij. ℈ j.
Cinnamomi, Caryophyll. Zingiberis,
Succi Glycyrrhizæ. Tragacanthæ,
Gummi Arabici, Amyli, ſem. Cucurbitæ,
Sem. Citrulli, ſem. Cucumeris,
Sem. Melonis ana ʒ. j.ß.
Caphuræ G. vij.
Sacchari albi quantum ſufficit.

Fiat electuarium. * Valet aduerſus omnem thoracis noxam, tuſſim, vocis iacturam: rabidis demiq; & purulenta excreantib. ſuccurrit. *Nicolaus.*

Electuarium reſumptiuum.

℞. Roſarum, Glycyrrhizæ,
Sacchari ana ʒ.ij. G.v.
Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ʒ.ij. ℈.ij.
Santali albi, rubri ana ʒ.i. ℈.j.
Papaueris albi, ſucci Glycyrrhizæ,
Amyli, ſem Portulacæ, ſem. Lactucæ,
Sem. Scariolæ ana ʒ.iij.
Caryophyllorum, Spodij, vel Eboris vſti,
Cinnamomi ana ʒ.j.
Zedoariæ. Zingiberis,
Styracis calamitæ ana ʒ.ij.
Croci G.v.
Penidiorum ʒ ß.
Sem. Cucurbitæ mundat.
Sem. Citrulli ſem. Cucumeris,
Sem. Melonis ana ʒ iij.
Sem. Cytoniorum ℈ ij.
Amygdal. dulcium, Pineorum nucleorum,
Berberis, ſem. Maluæ,
Sem Coti ſiue Bombacis, ſem. Violarum,
Sebeſten pulpæ ana ʒ. ij.
Syrupi violati quantum ſufficit.

Fiat electuarium. * Reſtaurat humiditatem radicalem, lenit, humectat, nutrit, & cõfortat, aperit poros, obſiſtit choleræ, ſedat febrem, tuſſim, & ſitim, reſtituit integras vires, & ptiſſinã ſanitatem extenuatis, conſumptis & hecticis. *Nicolaus.*

DE ELECTVARIIS REfrigerantibus cor.

Diarrhodon Abbatis.

℞. Santali albi, rubri ana ʒ.ij.ß.
Tragacanthæ, Gummi Arabici,
Spodij ana ℈ ij.
Aſari, Maſticis, Spicæ nardi, id eſt Indicæ,
Cardamomi, ſucci Glycyrrhizæ,
Croci, Ligni aloes, Caryophyllorum,
Cinnamomi Galliæ moſchatæ veræ,
Rhabarbari electi,
Berberis, id eſt, acinorum,
Sem. Aniſi, ſem. Fœniculi.
Sem. Baſiliconis, ſem Cucurbitę, ſem. Citrulli,
Sem. Cucumeris, ſem. Melonis, ſem. Papaueris albi,
Sem. Scariolæ, Portulacæ, Lactucæ ana ℈ j.
Margaritarum, Oſſis de corde cerui ana ℈.ß.
Sacchari candi, Roſar. rubrarum ana ʒ j. ʒ.iij.
Caphuræ G. xv (Alij G.vij)
Moſchi G.iij.ß.
Syrupi roſati Sacchari albi ana quãtũ ſufficit.

Fiat electuarium. Cõſeruatur per annum. * Valet aduerſus ventriculi calorẽ, iecoris, lienis, pulmonumque, contra viſcerum dolores, & omnem totius corporis noxam à calore proficiſcẽtem. *Nicolaus.*

Diarrhodon commune.

℞. Roſar. rub. ʒ.xxx.
Trochiſc. diarrhod. Trochiſcè Spodio,
Glycyrrhizæ ana ʒ.ß.
Caryophyllorum, Trium ſantalorum,
Galliæ moſchatæ ana ʒ.iij.
Spodij Croci,
Maſtichis Ligni aloes ana ʒ.ij.
Aſari, Spicæ nardi Indicæ, Macis, Cardamomi ana ʒ j.
Sem. Portulacæ, ſem. Lactucæ, ſem. Scariolæ,
Sem. Cucurbitæ, ſem Citrulli, ſem. Cucumeris,
Sem. Melonis, Margaritarum alb.
Ocymi caryophyllati Raſuræ eboris,
Tragacanthi, Gummi Arabici ana ʒ j.
Caphuræ ʒ.j.ß. Moſchi ℈.ß.

Confice cum Syrupo roſato, & aqua roſata. Doſis eius eſt ʒ.ß. Ventriculum & epar roborat, coctionem ob id iuuat, & dolorem horum à calenti & acri, ac mordenti bile mitigat *Meſues.*

Diatrion ſantalon.

℞. Santali albi, rubri, citrini, Roſarum,
Sacchari candi ana ʒ.iij.
Rhabarbari, Spodij ſucci Glycyrrhizæ,
Sem. Portulacę ana ℈.vj.ß.
Amyli, Gummi Arabici, Tragacanthæ,
Sem. Melonis, Cucumeris, Citrulli,
Cucurbitæ, Scariolæ ana ʒ j.ß.
Caphuræ ℈.j. Sacchari quantum ſufficit.

Fiat electuarium. * Aduerſus hepatis & ventriculi calorem vtilis eſt: præterea mirum in modum

dum tabidis & regio morbo correptis prodest. *Nicolaus.*

Diamargariton frigidum.

℞. Sem. Citrulli, Cucurbitæ, Melonum, Cucumeris Portulacæ, Papaueris albi, Santali moschatellini, Citrini, Ligni aloes, Zingiberis, Rosar. rubrarum, flor. Nymphæę, Borraginis, Baccarum Myrti ana ʒ. j.
Coralli albi, rubri, ana ʒ. ß.
Margaritarum ʒ. iij.
Sacchari quantum satis est.

Fiat electuariũ. Seruatur annis duobus. * Omnem virium imbecillitatem firmat, syncopem iuuat, asthmaticos, tabidos, tussientes, longo morbo extenuatos, & imbecillitate languentes recreat, & ad pristinum recuperandũ robur conducit. *Nicolaus.*

Electuarium ex acetosa.

℞. Xyloaloes, Cubebarum ana ʒ. ß.
Ros. rub. Margaritarum, Santali citrini,
Auellanarum Indicarum ana ʒ. ij.
Berberorum, sem. Cucumeris,
Sem. Cucurbitæ, sem. Citrulli ana ʒ. ß.
Sem. Oxalidis, semin. Portulacæ, Bugloſſi ana ʒ. iij. ß.
Spodij, Charabæ, Gummi Arab.
Tragacanthi ana ʒ. iij.
Boli Armeni ʒ. j. ß.
Caphuræ ʒ. j.

Excipe succo citri, aut omphacij, coctione inspissato. Datur à ʒ. ij. ad ʒ. ß. cum aqua frigida. Valet ad intemperaturam calidam totius, vt in febre æstuosa, vel solius ventriculi, aut hepatis, syncopen, cordis palpitationem, ebrietatem. *Galenus.*

DE ELECTVARIIS Refrigerantib. stomachum.

Electuarium de sorbis.

℞. Carnis sorborum propemodum maturorum, coctorum in aqua, cui rosæ prius incoctæ fuerint, & cortices granatorum ℔. iv.
Mellis aut sacchari ℔. ij. ß.
Coque ad crassitudinem, & recõde vase. Da ʒ. j. * Ventriculum roborat, immodicam purgationem sistit. *Mesues.*

Electuarium de baccis myrti.

℞. Baccarum myrti tenuiss. tritarum ℔. j.
Myrobal. nigrarum, Myrob. Bellitricarum,
Myrobal. Emblicarum in aqua cotoneorum & vino coct. ana ʒ. vij.
Sem. Anisi, sem. Cymini sem. Apij aceto horis 24 macerat. & siccat. ana ʒ. v.

Conficitur cum miua aromatizata. Datur cum syrupo decoctionis cydoniorũ. Ventriculum & epar firmat, eorumq; coctionẽ iuuat: ob id lienteriæ, & dysenteriæ hepaticæ confert. *Mesues.*

Stomachvm quoque Refrigerant, Diarrhodon Abbatis, Diatrion santalon, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE ELECTVARIIS Refrigerantibus hepar.

Hepar refrigerãt Diarrhodon Abbatis, Diatrion santalon, &c. de quibus vide suprà.

DE ELECTVARIIS Refrigerantibus splenem.

Splenem refrigerant, Diarrhodon Abbatis, Diatrion santalon, &c. de quibus suprà.

DE ELECTVARIIS Refrigerantibus matricem.

Matricem refrigerant, Diatrion santalon, Diarrhodon Abbatis, &c. de quibus suprà.

DE ELECTVARIIS Refrigerantibus iuncturas.

Ivncturas refrigerant, Diarrhodon Abbatis, Diatrion santalon: de quibus vide suprà suo loco.

DE ELECTVARIIS astringentibus.

Mubleta.

℞. Myrobal. Citrinorum, Chebulorum, Indorum, tostorum ana ʒ. ij. ß.
Myrob. Bellitricorum, Emblicorum, tostorum ana ʒ. ij.
Sem. Nasturtij ʒ. ij. ß.
Sem. Cymini, sem. Anisi, sem. Fœniculi,
Sem. Ammios, sem. Carui ana ʒ. j. ß.

Omnia cruda terantur, & macerentur in aceto vini modico horis vigintiquatuor, exiccentur cum insperso aceto, postea torreantur supra prunas: tostis addantur

Spodij, Balaustiorum, Pulpæ rhois, id est, Sumach, Mastices, Gũmi Arabici ana ʒ. j. G. xv.

Omnia cum oleo rosato fricentur, & cõmiscean tur cum syrupi myrtini triplo. * Propriè valet ad hæmorrhoides, & ad ventris torsionem, & rugitum lienteriæ, & dysenteriæ: & optima est omni solutioni ventris. *Nicolaus.*

Tryphera minor Phenonis.

℞. Myrobal. Chebulorum, Bellitricorum, Indorũ, Emblicorũ, Nucis moschatæ ana ʒ. v.
Sem. Nasturtii, Asari, Origani Persici, Piperis, Olibani, Ammeos, Zingiberis,
Fructus Tamariscí satiuæ, Nardi Indicæ,
Schœnanthi, Cyperi ana ʒ. iv.
Scoriæ ferri, quinq; diebus in aceto maceratæ, & siccatæ ʒ. xx.

Myrobalani cum butyro recenti nõ salito assentur modicum, reliqua oleo amygdalino dulci inuoluantur: deinde addantur

Moschi ʒ. j.
Mellis despumati triplex pondus, vel quantum satis est.

Oportet aut diligenter attẽdere, ne myrobalani comburantur, cum in butyro assantur. Post tex menses datur, à drachma vna ad drachmas sex.

* Valet ad corruptionē, ad abundantiam menſtruorum & hæmorrhoidarum, & ad corruptionem formæ, & debilitatem ſtomachi, & deſtruit humorem crudum, & clarificat colorem, & confortat veſicā, & abſcindit fluxum ventris. *Meſues.*

ASTRINGIT etiam Diacodion.

Tryphera alia minor.

℞. Myrobal. chebularum, Myrobal. Indarum, Myrobal. Belliricarum, Myrobal. Emblicarum ana part. æquales.

Hæ butyro vaccino inuolutæ frigentur, melle emblicarum excipiētur, aromatizetur moſcho. Addunt alij

Cyperi, Thuris, Aſari, Sem. apij, Sem. naſturtij ana ℈.j.

Scoriæ ferrei nutritæ ʒ.j.

Ventriculum & hepar firmat: lienteriæ confert, & hemorrhoidibus malignis, & formæ corruptæ. *Meſues.*

Electuarium conſolidæ maioris.

℞. Rad. cōſolidæ maioris, contuſ. & crib. ℔.j.

Cort. granatorum ʒ.j.

Ligni aloes ʒ. vi.

Myrrhæ, Maſticis, Sarcocollæ,

Sanguinis draconis ana ʒ.ij.

Mellis communis ʒ. xvj.

Miſce, & fiat electuarium ſecūdùm artem. Sumptum per os, & forinſecus applicatur. Confert rupturis: vulneribus præſertim pulmonis: oſſibus fractis, &c. *Fioranantus.*

DE ELECTVARIIS CALculum frangentibus.

Electuarium Reginæ, magiſtrale & vſuale.

℞. Sem. Saxifragiæ, Milij ſolis,

Succi Liquiritiæ ana ʒ.ß.

Sem. Carui, ſem Aniſi, ſem. Fœniculi,

Sem. Apij, ſem. Petroſelini,

Sem. Geniſtæ, ſem. Petroſelini Macedonici,

Sem. Dauci, ſem. Bruſci, ſem. Aſparagi,

Sem. Leuiſtici, ſem. Cumini, ſem. Iuniperi,

Sem. Rutæ, ſem. Sileris montani,

Baccarum Lauri, rad. Acori veri,

Pulegij, rad. Pentaphylli ana ʒ.ij.

Spicæ Indicæ, Squinanthi, Peucedani,

Valerianæ, Carabæ, Lapidis Lyncis ana ʒ.j.ß.

Galangæ, Zingiberis, Turbith ana ʒ.ij.

Senæ Alexand. ʒ.j.

Sanguinis hirci præparati ʒ. ß.

Sacchari vel mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. *Medici Colonienſes.*

Electuarium Iuſtinum.

℞. Cinnamomi, Folij, Coſti,

Spicæ nardi Indicæ, Caſſiæ ligneæ,

Ariſtolochiæ longæ, rotundæ, Enulæ cāpanæ,

Hyſſopi, Pulegij, Artemiſiæ,

Pentaphylli, id eſt, rad. eius, Leucopiperis,

Sem. Orobi veri, Sem. Petroſelini,

Sem. Leuiſtici,

Sem. Oluſatri, id eſt, Petroſelini Macedonici,

Sem. Vrticæ, Milij ſolis, ſem. Saxifragiæ,

Baccarum Iuniperi, ſem. Aſparagi, ſem. Sileris montani,

Sem. Apij, ſem. Anethi, ſem. Rutæ,

Sem. Citrei mali, ſem. Fœniculi, ſem. Aniſi,

Baccarum Lauri ana ʒ.j.ß.

Sacchari albiſſimi, quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Conſeruatur per annos duos.

* Valet ad dolorem renum, calculos frangit, & arenam expellit & ſtranguriā diſſoluit. *Nicolaus.*

Electuarium de cineribus.

℞. Cinerum Vitri, Scorpionum,

Rad Braſſicæ, Leporis,

Putaminum ouorum (è quibus pullus exemptus ſit)

Lapidis Spongiæ, Sanguinis hirci præparati,

Lapidis Iudaici, Gummi Iuglandis, Acori ana ʒ.j.

Petroſelini, Dauci, Pulegij, Gummi Arabici,

Sem. Altheæ, Piperis nigri ana ʒ.j.ß.

Mellis quantum ſufficit

Fiat electuarium. *Auicenna.*

Electuarium diureticum.

℞. Cineris putaminum ouorum, ex quibus pulli ſunt excluſi ʒ.j.ß.

Vitri combuſti, Lapidis ſpongiæ,

Lap. Iudaici ana ʒ.j ß.

Sem. Apij, ſem. Petroſelini, ſem. Ruſci,

Sem Aſparagi, ſem Leuiſtici ana ʒ.j.

Aniſi, Glycyrrhizæ ana ʒ.ß.

Sanguinis hirci præparati ʒ.v.

Mucilaginis ſebeſten ℔.j.

Sacchari rubri ℔. ß.

Oxymellis compoſiti ʒ iij.

Piſtaciorum depuratorum ʒ.iv.

Infundantur piſtacia in aqua cineris calidi per duos dies, poſtea minutim incidātur, & coquantur ſimul mucilagines, ſyrupus, & ſaccharum ad ſpiſſitudinem, deinde in mortario incorporentur cum piſtacijs & alijs ſpeciebus, fiat electuarium. * Confert in vrinæ retentione, dyſuria, & ſtranguria nam vrinam potenter prouocat, calculos rumpit. *Bart. Montagnana.*

Lithontribon.

℞. Spicæ nardi, id eſt, Indicæ, Zingiberis,

Xylobalſami, aut Xyloaloes,

Acori, id eſt, calami aromatici, Cinnamomi,

Peucedani, id eſt, rad. eius,

Meu, (loco eius accipe Seſeli Cretici radicē, id eſt, Beerwurtz) Melanopiperis, Macropiperis,

Leucopiperis, Saxifragiæ ana ʒ.ij.ß.

Opobalſami, (loco eius ſumatur oleū de granis iuniperi) Caryophyllorum, Coſti,

Rheupontici, Glycyrrhizæ, Cyperi, Tragacanthæ,

Sem. Oluſatri, Chamædryos, ſem. Apij, ſem. Ammeos,

Sem. Aſparagij, ſem. Ocymi, ſem. Vrticæ,

Sem. Citrei mali ana ʒ.j G.xv.

Folij, aut Macis, Croci, Schœnanthi,

Caſſiæ

Cassiæ ligneæ, Bdellij, Masticis,
Ireos, semin. Amomi, semin. Ligustici,
Milij solis, semin. Petroselini Macedonici,
Semin. Seseleos, Sinoni, Cardamomi,
Semin. Anethi, Euphorbij,
Lapidis Lyncis, Olei Nardini,
Olei moschellini ana ℈.j. G.xv.
Sacchari albissimi quantum sufficit.

Fiat electuarium, in vase fictili vitreato conseruandum. * Præclarum ad indigestionem stomachi ex frigiditate: iliorum lumborumq; dolorem compescit, lapides in renibus & vesica potenter confringit, & inde mirabiliter expellit: stranguriam & dysuriam cuestigiò soluit. *Nicolaus.*

Philanthropos.

℞. Folij, Schœnanthi, Cyperi,
Asari, Anthi, Euphorbij,
Semin. Petroselini Macæ, Summit. thymi,
Semin. anethi, Milij solis, Lapidis lyncis ana ℥.ij ß.
Cinnamomi electi, Calami aromatici,
Polypodij, Phlipendulæ, Macis,
Semin. Leuistici, Piperis albi, semin. vrticæ,
Sem. Citri, Saxifragiæ, Rad. barbanæ,
Baccarum hederæ ana ℈.ij.
Galangæ, Spicæ nardi, Zedoariæ,
Rad. Valerianæ, Menthæ, Betonicæ,
Semin. Asparagi, Cardamomi min. sem. Apij,
Marathri, sem. Erucæ, Sinapis,
Orobi albi & rub. ana ℥.ß.
Caryophyllorum, Zingiberis, Cassiæ ligneæ,
Costi, Pyrethri, Spicæ, Celticæ,
Cort. myrobal. citrinorum, Olibani,
Piperis longi, Carpobalsami, Carui, Cymini,
Baccarum lauri, Seseleos ana ℈.j.
Olei nardi, Pulegii,
Sambucini, Muscelini ana G.xv.
Mellis despumati quasi ℔.ij.

Incorporentur. Dosis eius est à ℥.ij. vsq; ad ℥.iij. Datũ cum decoct. saxifragiæ, & milij solis, frangit lapidem mirabiliter, & fractum expellit potenter absq; periculo à renibus, & à vesica. Datum cum decoctione diureticorũ, confert stranguriosis, & nephriticis frigidis. Datum cum decoctione scolopendriæ, & tamarisci, cõfert opilationibus splenis, & hepatis ex humoribus frigidis, & viscosis. Datum cum decoct. diagridij, & euphorbij ana ℈.j. mastices, tragacanthi ana ℈.ij. in media nocte, cum calida est optima medicina iliosis non constipatis. *Arnold. Villanovan.*

Nephrocatharticum.

℞. Lapidis lyncis ℥.ij. Gr.xv.
Croci ℥.j. Gr.xv.
Zingiberis, Euphorbii, Myrrhæ,
Olibani, Vesicæ apri siccæ,
Lapidis in hepate, vel vesica porci inuenti,
Sem. hyoscyami albi, sem. Petroselini,
Sem. Macæ, sem. Citri ana ℥.j. Gr.vj.
Spicæ nardi, Costi, Schœnanthi, Pyrethri,
Cassiæ ligneæ, Rheupontici, Prassij, Enulæ campanæ,
Maioranæ, Calamẽthi regalis, flor. Rorismar.
Gentianæ, Saxifragiæ, Gummi hederæ,
Cupulatum cypressi, Baccarum lauri, Piperis nigri, albi,
Sem. rutæ domest. sem. iuniperi ana ℥.ß.
Quatuor grana balsami, Styracis calamitæ,
Sanguinis hirci, Nasturtij, Asari,
Rad. acori, rad. Valerianæ, rad. Meu,
Rad. Arist. rotun. & longæ, Betonicæ,
Sem. saxifragiæ, sem. Dauci ana Gr.v.
Sem. Petroselini, suc. Asparagi,
Suc. Bruscі ana Gr.v.
Sem. vrticæ ℈.ß. Gr.iij.ß.
Mellis despumati ℔.j.

Incorporentur. Dosis eius est à ℥.j. vsque ad ℥j. Drachma vna ex eo data cum decoct. milij solis, est expertum iliosis, difficultati vrinæ. Datũ cum decoct. saxifragiæ, expellit potenter lapidem de renibus, & vesica. Datum cum decoctione artemisiæ, imperat menstruis. Propinatum cum decoct. costi sedat tumorem colic. *Arnold. Villanov.*

DE ELECTVARIIS venerem. stimulantibus.

Diasatyrium.

℞. Testiculorum Satyrij recentiũ densorum.
Rad. Pastinacæ satiuæ recentium,
Rad. Secacul, id est, Siseris, Gruelmoren/
Nucis Indicæ, Pinearũ, Pistaciorum ana ℥.vij.
Caryophyllorum, Zingiberis, Anisi,
Sem. Erucæ, sem. Fraxini ana ℥.v.
Cinnamomi, Caudarum Scincorum,
Sem. Bulbi ana ℥.ij.ß. Moschi G.vij.
Mellis despumati optimi ℔.iij.

Radices Satyrij, Pastinacæ, & Siseris priuatim, & seorsim bene tritæ melli imponuntur, ac subiguntur, paululumq; molliusculo igne feruescãt: deinde pistacia, & nuces pineæ repurgatæ ac tusæ adijciuntur, vbi cum melle aliquãtulum bullierint, sublato ab igne lebete, tusæ, & cribratæ species adduntur: postremò moschus cum exiguo stillatitio aquarum liquore inseritur. Fitq; electuarium in fictili vase vitreato conseruandũ per annum vnum. * Pollet contra vesicæ & renum imbecillitatem: iis etiam auxilio est, qui vrinam reddere nequeunt: venerem stimulat, eámque certa de causa cessantem, haud segniter restituit. *Nicolaus.*

Diasatyrium aliud.

℞. Rad. Secacul albi & mũdi, & elixati in decocto Ciceru, quorũ prima aqua, in qua decoquebantur, sit effusa, ℔.j.
Testiculorum vulpis ℥. viij.
Rad. Raphani ℥.iij.
Rad. Luph plani ℥. ij.

Terantur hæ tres radices posteriores, & infundantur super eas lactis bubuli aut ouilli tantum, vt lac duos digitos emineat, adijciendo
Olei Sesamini, Butyri recẽtis nõ saliti an. ℥.iv.
Coquantur cum facilitate vsq; ad consumptionem lactis, & donec omnino remollitæ sint ra-

dices, & habeant iustam spissitudinem instar pultis crassioris. nam si aqueum quod in lacte & radicibus est, non consumatur, situm cõtrahit hoc medicamentum. Postea adfunde omnibus hisce prædictis radicibus A

Mellis despumati optimi ℔. vj.
Succi ceparum recentium ℔. j. ß.

Coque omnia simul ad perfectam decoctionẽ: deinde ab igne depone, & insperge subsequentium specierum minutissimum puluerem:

Caudarum Stinci cum renibus & sumine ʒ. j. B
Seminis Erucæ ʒ. iv.
Zingiberis. Been albi, rubri, sem. Fraxini,
Sem. Nasturtii, Cinnamomi, Piperis longi,
Sem. Bauciæ, sem Napi,
Pulpæ sem Asparagi, maximè recẽtis an. ʒ. iv.

Confice cum cist vltimò verò adijciantur subsequentia:

Pinearum mundatarum ℔. j ß.
Pistaciorum ʒ. x.

Cõfice, & misce omnia optimè, & aromatiza cũ C
Mosci boni ʒ. j. * Valet ad erectionem virgæ: multiplicat sperma, & desideriũ coeũdi. *Mesues.*

Diasatyrion analepticum & renutritorium.

℞. Rad. Satyrij plenarum & recent ℔ j.

Tere, coque exactè in lacte ouino q. s. est ad lactis consumptionem. Postea tere pistillo ligneo cum ʒ. iij. olei recentis amygdal. dulcium. Deinde syrupum ex succi buglossi cocti & despumati D ℔. ij. succi pomorum dulcium ʒ. xij. cum saccharo optimi ℔. iij. coctum superfunde, misce percoquendo. Postremo ab igne depositò adde

Cinnamomi ʒ. v.
Been albi. Been rubri ana ʒ. ij.
Ligni aloes ʒ. iij.
Croci, Santali citrini, Tragacanthi,
Gummi Arabici, Ocymi caryophyllati,
Cubebarum, Macis ana ʒ. j. ß.

Confice & pone in vase vitreo. Dosis ab aur. iij. E ad aur. v. Confert phthisicis, hecticis, vel aliter consumptis, & emaciatis, semen auget, venerémque incitat. *Mesues.*

Tryphera Sarracenica.

℞. Myrobal. Chebulorum, Indorum,
Belliricorum, Emblicorum, Citrinorum ana ʒ. v.
Cinnamomi. Leucopiperis. Macropiperis,
Melanopiperis, Secacul, id est Siseris, F
Folij, seu Maceris, Spicæ nardi Indicæ,
Cardamomi maioris, minoris, Cassiæ lignex,
Scitaragi Indi, id est, Lepidij, Cyperi, Apij,
Linguæ auis, Caryophyllorum,
Been albi, rubri, Zingiberis ana ʒ. ij.
Nucis moschatæ, Macis, Sesami excorticati ana ʒ. iij.
Amygdal. dulcium, amararum ana ʒ. v.
Ligni aloes, Masticis, Rhabarbari, sem. Fœniculi ana ʒ. iij.
Ocymi caryophyllati, Menthæ siccæ,
Origani Persici ana ʒ. j. ß.

Fricentur myrobalani tritæ cum butyro vaccino recenti & non salito, aliæ verò species cum oleo amygdalino dulci: & confice cum mellis despumati optimi triplo: & serua in vase fictili vitreato ad annos duos. Datur à ʒ. j. ß. vsque ad ʒ. iij. Addunt aliqui Turbith ʒ. v. Mosci ʒ. j. Gr. xv. * Concoctionem ventriculi & hepatis suo calore iuuat: ob id flatus dissipat, humores in ventriculo & alijs visceribus putres absumit: oris & corporis odorem & colorem commendat, lassitudinem tollit, sanitatem præsentem tuetur, & morborum generationem prohibet, venerem auget, hæmorrhoides sanat. *Mesues.*

Tryphera Galeni.

℞. Myrobal. omnium, ana ʒ. x.
Zingiberis, Masticis,
Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ. viij.
Galangæ, Spicæ nardi, Asari,
Croci, sem Fœniculi, sem. Anisi,
Sem Apij, sem. Ameos ana ʒ. ß.
Costi, Piperis nigri, & longi, Cassiæ ana ʒ. iij.
Nucis moschatæ, Cardamomi vtriusque,
Macis, Calami aromat. Ligni aloes ana ʒ. ij.
Been albi, & rub. Piperis, Cyperi ana ʒ. iij. ß.
Ambræ ʒ. j.
Mosch. ʒ. j.

Fricentur myrobalani cum oleo amygdal. dulc. Melle despumato omnia excipiuntur. Scoria ferri, in aceto nutrita aliquando additur. Dosis eius est à ʒ. j. ad ʒ. ij. Confortat stomachum & calefacit ipsum.

Tryphera muscata.

℞. Myrobal. Chebularum, Myrob. Nigrarum,
Myrob. Emblicarum, Myrob. Belliricarum,
Piperis nigri, & longi, Zingiberis, Cassiæ,
Spicæ nardi ana ʒ. v.
Sem. Anethi, sem Porri ana ʒ. ij.
Sem. Dauci, Rosar. rub. Cinnamomi,
Nucis moschatæ, Caryophyllorum ana ʒ. j. ß.
Macis, Cardamomi maior. Galangæ,
Ligni aloes, Mosch ana ʒ. j.
Sem nasturtij ʒ. x.

Excipiuntur melle despumato. Datur à ʒ. ij. ad ʒ. ß. Adduntur interdũ scoriæ ferri nutritæ ʒ. ij. Eadem promittit, vt Sarracenica. *Mesues.*

DE ELECTVARIIS contra venena.

Diarceuthidon Damocratis.

℞. Baccarum Iuniperi ʒ. ß.
Terræ Lemniæ ʒ. ij.

Trita excipiantur olei dulcis quantitate sufficienti.

Alij butyrum recens loco olei sumunt. * Accipientem tutum à venenis reddit. nam si venenum non subsit, quieta manet: sin adsit nauseam concitat, & euomere cogit. ita vt venenum quoque cum antidoto reijciatur. *Galenus.*

Electuarium de ouo.

℞. Ouum gallinæ recens in altera angulorum parte aperiatur, vt albumen extrahi queat: vitello

tello addatur croci contusi, quantum ad implendum ouum sufficit: foramē suo operculo & oui albumine claudatur, atq; in cineribus calidis ad perfectam vsq; coctionem assetur: deinde ablato cortice, teratur, addanturq;

Sem. Erucæ, Dictamni albi,
Tormentillæ ana ʒ.ij.
Trochiscorum bechicorum ʒ.j.
Theriacæ optimæ ad pondus omnium.

Cōtundantur simul optimè & diutissimè, fiatq; electuarium, quod in vase fictili vitreato seruetur ad annos 30. Datur à ʒ.ß. ad ʒ.j. Contra pestem præsentaneum est remedium.

Electuarium de ouo, aliter, Maxim. I. Imp.

℞. Ouum gallinæ recens, & educto per apicē albumine, id quod vacuū est Croco Orientali nō pulverizato imple, vitellum nō auferēdo, postea cū alio putamine iterū occlude, ne quid transpiret, & lento igne vel post fornacē tamdiu assa in olluia, donec tota oui testa ad nigredinē deueniat. Exempta à testa materia, exiccetur, vt in mortario exquisitissimè contundi & in pulverem redigi queat, addendo pulueris sinapis albi quantum prædicta omnia ponderant. Postea

℞. Pul dictāni albi, pul. Tormentillæ ana ʒ.ij.
Pul. Myrrhæ, pul. Cornu cerui,
Pul Nucis Vomicæ ana ʒ.j.
Pul. Angelicæ, pul. Pimpinellæ,
Pul. Granorum Iuniperi, pul. Zedoariæ,
Pul. Caphuræ an. ʒ.ß.

Misce omnia simul in mortario, & tandē adpone Theriacæ optimę ad pondus omnium, & iterum pistillo fortiter contunde & commisce per tres quasi integras horas agitādo: fiat electuarium, vt artis est. *Medici Augustani.*

Electuarium de ouo, aliter.

Albumen per acutiorem oui partem educitur: ouum croco repletur, pulte postea circumlinitur, sub cineribus, donec in pulverē redigi possit, coquitur, eius pulueri sequentia adduntur:

℞. Rad. Tormentillæ, rad Morsus diaboli, rad. Angelicæ rad. Pimpinellæ, rad. Dictamni, rad. Zedoariæ,
Theriacæ veteris ʒ.iij.

Aquæ scabiosæ vel rosarum diluuntur: puluis oui prædictis misceatur: & eius mixtionis quotidie manè ʒ.j. vel ℈.ij. sumuntur. Pesti medetur. *Antonius Chalmetheus.*

Electuarium de nucibus.

℞. Nuces communes xv.
Caricas pingues xv.
Rad. Aristolochiæ vtriusq; ana ʒ.j.ß.
Rad Tormentillæ, rad Dictamni albi,
Pimpinellæ ana ʒ.ij.ß.
Absinthij, Rutæ, Scabiosæ, Asari an. M.j.
Baccarum lauri ʒ.ij.ß.
Cort. Citri, Galangæ, Macis ana ʒ.j.
Flor. borrag ij.
Ossis de corde cerui, Boli Armeni, Myrrhæ ana ʒ.j.
Mellis despumati ℔.iij.

Misceantur fiatq; electuarium, de quo detur manè instar lupini. Præseruat à peste. *Antonius Chalmetheus.*

Electuarium præseruatiuum contra pestem, & alios morbos.

℞. Cinnamomi electi ʒ.ß.
Zedoariæ ʒ.j.
Boli armeni præparati ʒ.iij.
Caphuræ G.vij.
Sem. citri excorticati, sem. acetosæ,
Cort. mali citri ana ʒ.j.ß.
Rad. Dictamni, rad. Tormentillæ,
Rad. Pimpinellæ ana ʒ.ß.
Rasuræ eboris, Ossis de corde cerui ana ʒ.j
Auri fol. Fol. argenti ana ℈.ß.
Frag. Saphyri, frag. Rubini, frag. Smaragdi,
Frag. Granati ana ℈.j.

Misce, & fiat puluis, cui adde

Conserue Rosarum, conf. Acetosæ, conf. Buglossæ ana ʒ.ij.
Sacchari albiss. in aqua bugloss. & endiuiæ Dissoluti ℔.j.

Fiat electuarium. Dosis ad quantitatem duarum fabarum. Incenso verò iam peste ʒ.ß. cum vino acetosæ detur omni die. *Prisicianus de Corduba.*

Electuarium contra pestem.

℞. Tormentillæ, Rubiæ tinct. Cardui bened. ana ʒ.iij.
Carlinæ ʒ.ij.
Terræ sigillatæ veræ, Boli Armeni ana ʒ.j.
Caphuræ ʒ.ij.
Moschi, Ambræ ana ℈.ß.
Theriacæ veteris, Mithridati ana ʒ.iij.ß.
Spec. Diamarg. Nicol. ʒ.ij.ß.
Aquæ vitæ optimę atq; circulatæ ℔.j.

Pulverizanda pulverizentur optimè, & ponātur in boccia vitreata cum dicta aqua vitæ, & claudatur os bocciæ ne exhalet & ibi stēt infusa per 24. horas, postea destillentur, per alembicū quo vsq; fæces remaneant, tunc abijce, & aquā serua in qua dissolue

Sacchari taberzet ℔.j.ß.
Croci ʒ.ij.

Bulliant omnia vsque ad spissitudinem syrupi, cui addantur

Zedoariæ ʒ.ij.
Boli Armeni ʒ.ß.
Terræ sigillatæ veræ ʒ.iij.
Carlinæ ʒ.j.
Vnicorni, Lapidis serpentini ana ʒ.j.
Frag hyacinthi frag. Smaragdi,
Frag. Saphyri, frag. Granati ana ʒ.j.
Margaritarum Berillorum ana ʒ.ij.
Coralli albi & rubri ana ʒ.j.
Santali albi, citrin. & rub. ana ʒ.j.
Cortic. mali citri. Ossis de corde cerui an. ℈.ij.
Ben albi & rub. ana ʒ.j.
Fol. auri, num. 30.
Fol. argenti num. xxxvj.

Unable to display this page

Margaritarum Orientaliũ, rament. Smaragdi, A
Rament. Hyacinthi, Corallij rubri ana ʒ.ß.
Caphuræ ʒ.ij.
Maſticis, Thuris, Styracis, Myrrhæ, Gummi Arabici,
Terebinthinæ, Sagapeni,
Opopanacis, Laſerpitij ana ʒ.ij.ß.
Moſchi odorati, Ambræ ana ʒ.j.
Olei Vitrioli ʒ.ß.
Specierum Cordialium, ſpec. Diamargarit.
Spec. Diamoſchi, ſpec. Diãbrę, ſpec. Diagẽmę, B
Trochiſ. caphuræ ana ʒ.ij.ß.
De vipera ʒ.ij.
De ſcilla ʒ.ij. ß. (Echij,
Succi acetoſæ, ſuc. Sonchi, ſuc. Scordij, ſuc.
Suc. Bugloſſi, ſuc. Meliſſæ ana ℔.ß.
Hypociſtidis ʒ.ij.
Theriacæ electæ, Mithridatij optimi ana ʒ.vj.
Vini odorati ℔.iij.
Sacchari albiſſ. ℔.viij.
Fiat electuarium. *Matthiolus.* C

Electuarium contra peſtem, Ferdinandi Imperatoris.

℞. Boli Armeni præparati ʒ.ß.
Raſuræ Cornu cerui, ſem. Citri,
Sem. Arantiorum, ſem. Limonum ana ʒ.iij.
Diptamni albi, Cinnamomi electi ana ʒ.ij.
Caryophyllorum, Roſarum rubrarum,
Coriandri præparati, ſem. Perforatæ,
Raſuræ eboris ana ʒ.j.ß.
Xyloaloes, Nucis moſchatæ, Maioranæ, D
Granorũ Iuniperi, Oſſis de corde cerui, ſem. Aniſi,
Sem. Perfoliatę. rad. Tormẽtillę, rad. Scabioſę,
Rad. Bugloſſæ, Santalorum omnium ana ʒ.ß.
Saphyri, Hyacinthi, Smaragdi, Rubini,
Granathi, præparatorum ana ℈.j.
Miſce. *Augußi.*

Electuarium peſtilentiale.

℞. Rad. Angelicę domeſticę, rad. Imperatorię, E
Rad. Zedoariæ, ſem. Angelicæ domeſticæ,
Granorum iuniperi Rutæ, (ʒ.ij.
Boli optimi finiſſimi, Cinnamomi electi ana
Angelicæ ſylueſtris rad. rad. Tormentillæ,
Rad. Chamæleontis Carlinæ dictæ,
Rad. Aſclepiadis ſiue chelidoniæ,
Rad. Pimpinellæ, rad. Morſus diaboli
Rap. Phu veri domeſtici, Acetoſæ,
Sem. Citri, vel Limonum, vel Aurantiorum,
Sem. Cardui benedicti, Baccarum lauri, F
Foliorum Sabinę, fol. Cardui benedicti,
Florum Lauendulæ, Roſarum rubrarum,
Croci, Opij Myrrhæ optimæ,
Thuris, Raſuræ cornu cerui ana ʒ.j.
Rad. Ariſtolochiæ noſtræ vulgaris,
Rad. Gentianæ,
Rad. Acori, ſiue Calami aromatici,
Cort. Laureolę inciſorum, & in aceto per noctem maceratorum, rurſumq; exiccatorũ,
Summitatũ centaurij minoris, Pipetis longi,
Maceris, Euphorbij ana ʒ.ß.
Fiat puluis ad Electuarium conficiendum ex eo, adde
Nucum iuglandium non rancidarum,
Pulpæ ficuum optimarum ana ʒ.ß.
Succi acetoſæ, Vini præſtantiſſimi ana ʒ.j.ß.
Sacchari finiſſimi ʒ.iij.
Mellis puriſſimi ʒ.xvj.
Fiat electuarium. Ad tabulas formandas accipe pro ʒ.j. Puluerum, ſacchari ʒ.j. in aqua conuenienti diſſoluti, fiant Tabulæ. De electuario datur ad præſeruationem ʒ.ß. ſingulis vel alternis diebus ad curationem verò ʒ.j. *Medici Baſilienſes.*

Theriaca ſeu Antidotus contra peſtem.

℞. Rad. Angelicæ, rad. Gentianę, Rad. Zedoariæ,
Rad. Tormentillę, rad. Dictamni Cretici,
Rad. Pimpinellæ, rad. Valerianę,
Rad. Oſtrutij, rad. Morſus diaboli,
Rad. Ariſt. rotundę, rad. Aſari,
Rad. Serpentariæ, rad. Leuiſtici, rad. Cardopatij, C
Rad. Petaſitidis, herb. Scordij,
Herb. Rutę, herb. Cardui benedicti,
Herb. Galengę (cuius defectu augeatur quantitas ſcordij) flor. Calendulæ, ſem. Citri,
Sem. Acetoſæ, Baccarum lauri, Oſſis de corde cerui,
Cornu cerui præparati ana ʒ.ij.
Croci, Maſticis, Thuris, Santalorum omnium ana ʒ.j. D
Cinnamomi, Myrrhæ, Boli armeni præparati,
Terræ ſigillatę, Florum Sulphuris,
Camphurę ana ʒ.ß.
Spec. Diagemmę cal. & frig.
Spec. Diamarg. cal. & frig. ſpec. Diambrę,
Spec. Cordialium ana ʒ.j.
Succi Scordij, ſucci Calendulæ,
Succi Baccarum Ebuli ana ʒ.j.
Theriacæ Andromachi ʒ.vj.
Mithridati, Electuarij de ouo ana ʒ.ij.
Aquę vitę contra peſtem ʒ.ij.
Commiſcentur omnia & cum ſyrupo acetoſitatis Citri, vel cum Melle deſpumato optimo q. ſ. incorporentur ſecundùm artem ad formam Opiatæ. Doſis à ʒ.j. ad ʒ.ij. pro ætatis ratione. *Adamus Lonicerus.*

Electuarium præſeruatiuum in peſte.

℞. Rad. Angelicæ, rad. Gẽtianę, rad. Zedoarię,
Rad. Tormentillæ, rad Pimpinellę,
Rad. Valerianæ, rad. Galangæ, rad. Zingiberis, F
Herb. Scordij, herb. Rutę, herb. Saluiæ,
Herb. Maioranæ, herb. Cardui benedicti,
Flor. Calendulæ, Granorum iuniperi ana ʒ.vj.
Croci ʒ.ij. Cinnamomi ʒ.j.
Myrrhę flor. Sulphuris an. ʒ.ß.
Thuris, Maſticis an. ʒ.iij.
Boli Armeni, Terræ ſigillatę an. ʒ.j.
Caphuræ ʒ.ß.
Conſerue Roſarum, conſer. Borraginis,
Conſer. Anthos ana ʒ.iij.
Theriacæ Andromachi, Mithridati ana ʒ.j.

C

Theriacæ Diatessaron ʒ.vj.
Cum syrup. acetos. Citri, vel cum Melle optimè despumato fiat electuarium ad formam Opiatæ. Dosis quantitas auellanæ, manè ante egressum exædibus. *Adamus Lonicerus.*

Aliud.

℞. Conser. Rosarum & Acetosæ ana ʒ.j.
Conser. Florũ borraginis buglossæ, cichorij,
Rob de Ribes, de Berberis an. ʒ.ß.
Cortic. citri conditi saccha ʒ.ij.
Rasuræ eboris,
Cornu cerui ana ʒ. iij.
Corallor. rubeorum ʒ.ij.
Semin. Citri ʒ.j.
Sem. Portulacæ,
Fol. Dictamni veri,
Cinnamomi, Zedoariæ, Angelicę,
Santali rubri an. ʒ.ß.
Rad. Tormentillæ ʒ.iij.
Sacchari rosati tabulati ʒ.iix. (q.s.
Syrupi de Limonibus, de acetositate citri ana
Misce. Fiat Electuarium secundùm artem. *Iohan. Bauhinus Iunior.*

Aliud pro pauperibus.

℞. Rad. Pentaphylli, Tormentillæ, Angelicæ vel Carlinæ,
Gentianæ ana ʒ. iv.
Zedoariæ ʒ.ij.
Iridis ʒ. ß.
Corticis citri, arantiorum an. ʒ.j.
Baccarum iuniperi ʒ.iij.
Conser flor. Rosarum & borraginis ana ʒ.ij.
Herbatũ rutæ, Cardui benedicti acetosæ, portulacæ an. M.iij.
Boli abluti aqua rosarum ʒ.ij.
Cum succo acetosæ & saccharo fiat Electuarium. *Idem.*

Antidotum de sanguinibus.

Antidotum de sanguinibus conficitur ex sanguine anatis, maris & fœminæ, ficco, hædino itẽ & anserino: quod & posteriores Medici perpetuò in pestilentia plurimum probarunt. Valet ad venena venenatorũq; morsum. Videtur aũt sanguinis vsus à magno illo Mithridate Rege originem habuisse: qui tamen Rex non omnem sanguinem antidotis miscuit, sed tantùm anatum Ponticarum: quoniam veneno viuerent. *Galenus.*

Antidotus Regis Mithridatis contra omne venenum & pestilentiam.

℞. Nucum iuglandium siccarum ʒ vj.
Ficuum siccarum ʒ iij.
Fol rutæ sicc. ʒ.ß.
Salis ʒ.ij.
Omnia hæc in minutas partes concisa, aqua rosarum imbuãtur, neq; vt quidam volũt terantur. Aliqui hæc miscent succo acetosæ aut aceto rosacco. Nonnulli etiam addunt gran. iuniperi ʒ. ß. Hoc antidotum ieiuno stomacho sumatur ad quantitatem nucis castaneæ, estq; aduersus venenum præseruatiuum.

Antidotus Nicomedis regis contra venena.

℞ Baccarum Iuniperi ʒ.ij.
Terræ Lemniæ ʒ.ij & obulos ij.
Hæc vbi in puluerem redegeris, oleo aut melle commiscebis reponesq;, atq; cùm opus fuerit, ex aquæ mulsæ cyathis duobus in magnitudinẽ auellanæ dabis.

DE ELECTVARIIS OFficinalibus lenitiuis.

Flores cassiæ.

℞. Cannas seu siliquas Cassiæ ponderosas, & quæ non resonant concussæ: aperi eas, & cõtentam in eis pulpam seu medullam cum laminis & seminibus suis diligenter euacua: & exempta proijce super inuersum & angustũ cribrum, setis equinis contextũ. Cribrũ deinde pone supra bullientis aquæ vaporem, & auerso cochlearis conuexo medullã cassiæ hinc & inde ducito, vt per cribrũ paulatim excernatur: & si quid excretum est, aut penetrauerit, confestim subinde auferto, ne plus quàm necesse est, de vapore imbibat: idque tamdiu facito, donec quantũ voles, collegeris. Porrò cum necessitas requirit, semper recentes exprime cassiæ flores: repositi enim acescunt. Si quis cassiæ flores siue pulpam magis solutiuã reddere volet, in bullientem aquã proijciat folia Persici, aut flores Persici, & Prunellorum syluestriũ, aut omnia hęc simul: horum enim vapor & distillata aqua soluit aluũ. * Mundificat sanguinem, & compescit omnem acuitatem, & sedat sitim, & propriè cum succo Endiuiæ, aut Taraxaconis, in quibus aduenerit depuratio secundùm artem. Et ipsa quidem mũdificat stomachum, & educit cholerã & phlegma, & operatur illud sine nocumẽto & excessu: caret enim mordicatione. Et ipsa quidem lenit pectus & guttur, & resoluit apostemata acuta in eis. Et confert calefactioni renum, sumpta cum diureticis in infusione glycyrhizæ, & prohibet generationem lapidis in eis, & confert febribus calidis. Datur recens à ʒ. iij. ad ʒ. j. si per os assumatur manè vel ante cœnam, sed paulò ante pastum: in clysteribus verò ab ʒ.j. ad ʒ.ij. *Mesues & Cordus.*

Cassia extracta sine foliis sena.

℞. Prunorum num. xij.
Violarum M.j.
Hordei mundi, Anisi, Polypodij,
Sem Carthami ana ʒ.v.
Capill. Veneris, Thymi, Epithymi ana M.ß.
Passularum ʒ.ß.
Sem. Fœniculi ʒ.ij.
Sem. Portulacæ sem. Maluæ ana ʒ.iij.
Glycyrrhizæ ʒ ß.
Fiat horum decoctio in sufficienti quantitate aquæ, colentur: in colatura dissolue
Pulpæ cassiæ ℔.ij.
Pulpæ Tamarindorum ʒ.j.

Cinnamomi

Cinnamomi ʒ.iij.
Sacchari optimi, ℔.j.
Coquantur ad perfectionem, secundùm artem.

Cassia extracta cum folijs sennæ.

℞. Confectionis Cassiæ extractæ siue folijs Sennæ ℔.ij.
Pulueris foliorum Sennæ ʒ.ij.
Misce secundùm artem. Facilè soluit, lenit asperitatem intestinorum, remouet stipticitatem, & ventris onus, subducit, & morbis cholericis & melancholicis auxilia præbet.

Diacassia, sub nomine cassiæ condita.

℞. Pulpæ Cassiæ ℔ j.
Pulpæ Tamar. Mannæ electæ, Penidiorum, Sacchari violati, Sach. candi ana ʒ.ß.
Syrupi violati ʒ.iij.
Hæc omnia dissolue in decocto sequenti:
℞. Prunorum, Violarum, Glycyrrhizæ, sem. communiũ frig. maiorum enucleatorum, Polypodij ana ʒ.j.
Foliorum Sennæ ʒ.ß.
Anisi, Fœniculi ana ʒ j.
Coquantur in aqua ad tertiæ partis consumptionem: & colaturę bene expressę addantur supradicta, ac in electuarij formã reducãtur. * Cõfert ijs qui dura sunt aluo: hæc enim leniter & citra molestiam subducit, ac flauam educit bilem, ac febres inde natas mitigat. Thoracis, pulmonis, & asperæ arteriæ phlegmonas resoluit, &c. *Nicolaus.*

Diacassia magistralis.

℞. Iuiubarum, Prunorum, Capillor. Veneris, Tamarindorũ, Sebesten, Violarum ana M.j.
Coquantur in aqua, secundùm artem: & in colatura dissolue
Pulpæ Cassiæ ℔.x.
Sacchari albi ℔.v.
Coquantur ad perfectam consistentiam.

Diacassia Mesuæ.

℞. Succi Violarum, succi Betæ, succi Mercurialis.
Succi Maluę, succi Muralis herbæ ana quart.j.
Succi Absinthij Pontici ʒ.ij.
Mellis q.s. est.
Coque ad iustam crassitiem: tunc adde Medullæ cassiæ ℔.j.
Vtile catharticum pauperibus, & diuitum clysteribus percommodum. *Mesues.*

Cassia communis extracta.

℞. Violariæ, Maluæ, Mercurialis, Betę, Parietariæ, flor. Violarum ana M.j.
Fiat horum viridium decoctio in Aquę communis ℔.x.
Bulliant ad dimidij consumptionem: hac colatura bene expressa extrahitur cassia, & ad singulas libras pulpæ adduntur
Mellis despumati ʒ.vj.
Coquitur in formam electuarij. * Aluum leniter & citra molestiam omnẽ subducit, estq; pro delicatis ac mollioribus.

Diacassia cum Manna, incerti authoris.

℞. Pruh. Damas. ʒ.ij.
Violarum M.j.ß.
Aquæ puræ ʒ.xviij.
Bulliant, vt artis est, ad medietatis consumptionem, cola, & in colatura dissolue
Pulpæ cassiæ ʒ.vj.
Pulp. tamarind. ʒ.j.
Mannæ electæ ʒ.ij.
Syrupi violati ʒ.iv.
Sacchari candi, Penidij ana ʒ.j.
Sacchari violati ʒ.iv.
Confice, vt artis est. Hoc medicamentũ quamuis pharmacopœis nostris non sit in vsu, posset tamen aliquando in vsum reuocari, cùm mite & suaue sit medicamentum leniens: cõfert ijs, qui dura sunt aluo, hanc enim leniter, & citra molestiam subducit, ac flauã bilem, febresq; inde natas mitigat. *Augustani.*

Pulpa tamarindorum.

Extrahitur eodem modo, vt flores cassiæ.

Diacatholicon.

℞. Pulpę Cassiæ, Pulpæ Tamarindorum, Sennæ mundatæ ana ʒ.ij.
Rhabarbari, Polypodij, Violarũ, Ani ana ʒ.j.
Glycyrrhizæ rasæ, Penidiorũ, Sacchari Candi, Quatuor sem. frig. maior ana ʒ.ij.
Conteranda conterantur, & sume
Polypodij recentis ʒ.iij.
Sem. Fœniculi ʒ.vj.
Aquæ communis ℔.ix.
Coque ad dimidij consumptionem, & cola, colaturæ adde
Sacchari albi ℔.ij.
Coquantur ad syrupi consistentiam: & suprascriptis additis, fiat electuarium. * Omnes corporis humores purgat. Cõfert acutis & peracutis morbis: emollit enim, alterat, roburq; addit. Iecinorosis, lienosis, podagricis, arthriticis, tertianis, quartanis, & quotidianis doloribus capitis succurrit. Datur ab ʒ.ß. ad ʒ.j. *Nicolaus.*

Diaprunum simplex.

℞. Prunorum magnorum acetosorum & vinosorũ quantitatem quã volueris, & exemptis nucleis in fictili vitreato magno coquito: deinde per cribrum seraceum exprimito: expressam pulpam iterum lento igne ad perfectã & iustam spissitudinem coquito, & sine saccharo reponito. * Medulla prunorum vinosorum, calorem & sitim in febribus mitigat: & melius est vt conseruetur sine saccharo, cerasorũ modo inspissata. Porrò si medullam prunorum laxatiuam requiris, ex dulcibus prunis, aut prunis Vngaricis magnis exiccatis conficito. * Calorem & sitim in febribus mitigat. Datur eadem quantitate, qua Diacatholicum.

Diaprunum compositum, lenitiuum.

℞. Pruna Damascena electa num.c.
Coquantur perfectè in aqua sufficienti, deinde

cribro raro tranſmittantur: & reſeruata pulpa decoctioni affunde
Violarum ʒ.ß.
Bulliant ſufficienter, & colentur: colaturæ addantur
Sacchari ℔.ij.
Pulpæ ſupradictæ ℔.j.
Pulpæ Caſſiæ, pulpæ Tamarindorũ ana ʒ.j.
Coquãtur lento igne, & addantur ſubſequentes ſpecies, tenuiſſimè tritæ, ſemper commouendo:
Santali albi, rubri, Spodij,
Rhabarbari electi, Cinnamomi ana ʒ.iij.
Roſarum rubrarum, Violarum,
Sem Portulacæ, ſem. Scariolæ, ſem. Berberis,
Succi Glycyrrhizæ, Tragacanthæ ana ʒ.ij.
Sem. Cucurbitæ, Cucumeris, Melonũ ana ʒ.j.
Contundantur vt ſuprà. * Facit ad acutas, ardẽtes, omnesq; alias febres, nempe tertianas continuas hecticas, maraſmodes, lipyrias, & in ſumma, ad omnem febrilem affectũ. Datur ad modum caſtaneæ, omni hora diei. *Nicolaus.*

Electuarium lenitiuum.

℞. Paſſularum enucleatarum ʒ.ij.
Capil Venet Violarum,
Hordei mundi ana M.j.
Iuiubarum, Sebeſten ana num.xx.
Glycyrrhizæ ʒ.ß.
Prunorum Tamarindorum ana ʒ.vj.
Sennæ, Polypodij ana ʒ.ij.
Mercurialis M.j.ß.
Decoquantur ſecundùm artem in ſufficienti aqua, cola: & in colatura diſſolue
Pulpæ Caſſiæ, pulp. Tamarindorum,
Pulp. Prunorum, Sacchari optimi,
Sacchari violati ana ʒ.xj.
Pulueris ſennæ ʒ iij.ß.
Confice ſecundùm artem. * Vſus eius eſt in febribus humoralibus, & pleureſi: lenit enim & mollit inteſtina, & delet eorum ſtipticitatem: facilè ſoluit ſine moleſtia & læſione cholerã phlegmaticam & melancholicam. *Rhaſis.*

Electuarium lenitiuum, magiſtrale.

℞. Myrobal. flauorum, Chebulorum,
Indorum ana ʒ.ij.
Myrobal. Belliricorũ, Emblicorum ana ʒ.j.ß.
Sacchari optimi ʒ.ß.
Terantur triduum in vaſe lapideo, ſingulis diebus bis vel ter aquam fontanã inſpergendo, deinde ſiccata terantur in puluerem tenuem: cuius ſumes ʒ.j.
Turbith boni ʒ.iij.
Zingiberis ʒ.j.ß.
Cinnamomi, Aniſi, Santali rubri ana ʒ.j.
Scammonij præparati ʒ.j.ß.
Sacchari quantum ſufficit.
Fiat Electuarium. *Florentini.*

Electuarium lenitiuum de manna.

℞. Capillorum Veneris,
Scolopendriæ, id eſt Ceterach,
Epaticæ id eſt, Lichenis ana ʒ.iij.
Sem. Cucurbitæ, ſem. Citrulli, ſem. Melonis,
A Sem. Cucumeris, Violarum ana ʒ.j.
Prunorum Damaſcenorum num.xx.
Coquantur in aqua ad dimidias, deinde percolentur cum expreſſione: in colato diſſoluatur
Mannæ opt. puræ, Conſeruæ Violarum, Pulpę Caſſiæ recens extractæ ana ʒ.j.
Sacchari albiſſimi ℔.iv.
Coquantur ad mellis conſiſtentiam: poſtremò ſpecies ſequentes iniiciantur:
Nucleorum ſem. Melonis,
B Item ſem. Cucumeris, ſem. Cucurbitæ,
Sem. Citrulli, flor. Violarum,
Flor. Nenupharis, ſem. Lactucæ,
Sem Scariolæ, ſem. Portulacæ,
Rhabarbari electi, Foliorum ſennæ ana ʒ.j.
His accuratè ſubactis conficiatur electuarium
* Vtile eſt ad purgandum ſanguinem, ad choleram reprimendam & melancholiam: valet etiam ad hepar calefactum: & corpus vniuerſum perpurgat. *Nicolaus Alexandrinus.*

C

Electuarium de ſebeſten.

℞. Sebeſten ſine nuleis,
Prunorum ſiccorum enucleatorum,
Pulpæ Tamarindorum ana ʒ.v.
Aquæ Violarum ℔ j.
Aquæ Ireos, ſucci Anguriæ ana ʒ.vj.
Succi Mercurialis depurati ʒ.iiij.
Penidiorum ʒ.viij.
Diapruni ſimplici ℔.j ß.
D Nucleorum ſem. Cucurbitæ, ſem Cucumeris,
Sem. Melonis, ſem Citrulli ana ʒ.ij.
Diagridij ʒ.iij.
Caro ſiue pulpa, Sebeſten, Prunorum & Tamarindorum minutiſſimè teratur, & cum aquis extrahatur. Semina verò minutiſſimè incidantur, & reliquis miſceantur, & fiat ſecundũ artem electuarium. * Confert febribus cholericis interpolatis, & continuis puris, & ſedat acuitatem febrium, ſitim & vigilias, & etiã amaritudinẽ remo-
E uendo: & educit materias acutas à vijs vrinalibus, & veſica. *Bartholomæus Montagnana.*

Diamanna.

℞. Mannæ electæ ℔.j.
Scammonij præparati ʒ.j.
Succi Roſarum rubrarum ℔.j.
Diſſoluatur in ſucco manna, & coquatur ſufficienter lento igne: deinde adde
Maſticis puluerizatæ ʒ.iij.
Fiat electuarium. * Bilem flauam educit ſine
F moleſtia, ob id omnibus morbis biliоſis ſalubre. *Galenus.*

Diamanna, aliter.

℞. Mannæ bonæ ʒ.iv.
Tamarindorum immat. ʒ.vj.
Medullæ caſſiæ, Sacchari violati ana ʒ.xvj.
Succi intybi ſucci Apij, ſucci Mal. dulcium,
Succi Mal. acidorum, ſuc. Mal. acido dulcium,
Succi Citrorum acidorum ana ʒ.iij.
In quibus purgatis prædicta tria diſſolue: & cola. Deinde
℞. Radic. Intybi, rad. Apij ana ʒ.iij.

Fol. lupuli, Adianti albi an. ʒ.ij.
Prunorum ſiccorum num. c.
Violarum ʒ.j.ß.
Roſarum ʒ.j.
Spicæ nardi ʒ.iij.
Coque hæc libris tribus aquæ fontanæ ad dimidias: colato adde
Sacchari ℔.iij.
Aceti boni ℔.j.
Semel feruefiant. Adde colatum prius, & percoque ad mellis craſſitudinem: poſtremò adde
Santali citrini, Roſarum, Spodij, Succini,
Berberorum, ſem. portulucæ, ſem. Oxalidis,
Sem. Melonum, ſem. Citrulli,
Sem. Cucurbitæ,
Sem. Cucumeris an. ʒ.iij.
Ligni aloes ʒ.ß.
Cubebarum ʒ. v.
Caphuræ ʒ j.
Repone vaſe vitreo. Datur æſtate cum aqua frigida ab ʒ.j. ad ʒ.ij. * Valet ad febres acutas, & multum ardentes. Nam cordis, ventriculi, hepatis, ſanguinis intemperiem calidam, & feruorẽ, & ſitim extinguit. *Meſues.*

Tryphera Perſica.

℞. Succi Solatri, aut Solani, ſucci Endiuiæ veræ, ſucci Apij, ſucci Lupulor. depurat. an. ℔.ij.
Proijciantur deſuper
Violarum, Roſarum an. ʒ.iij.
Folliculorum Senæ ʒ.ij.
Agarici ʒ.j.
Prunorum Damaſcenorum num. l.
Cuſcutæ ʒ.ß.
Myrobal. Citrinor. Chebulor.
Indorum, fricatorũ in oleo amyg. dul. an. ʒ.ij.
Spicæ Indicæ ʒ.iij.
Bulliant molliuſculo igne, donec ſuperſunt ℔.ij. Et inijciantur
Epithymi ʒ. xl.
Bulliant leuiter, deinde ab igne deponantur & percolentur, atq; diſſoluantur in vna parte iſtius percolati
Tamarindorum recentium ʒ.iij.
Mannæ electæ ʒ.ß.
Pulpæ Caſſiæ ʒ.iv.
Sacchari violati ℔.j.
Percolentur & mundentur à granis & ſordibus, atq; in aliam aquæ partem proijciantur
Sacchari albiſſimi ℔.iij.
Aceti vini ℔.j.
Coquantur leniuſculo igne: deinde proijciatur ſuper illud quod diſſolutum eſt in ſuccis, & aggregentur ſimul in vnum, atq; coquãtur, donec mellis craſſitiem obtineat: poſtremò in puluerem redactæ, ſequentes ſpecies inſpergantur:
Rhabarbari optimi ʒ ij.
Myrobal. Citrinorum ʒ.j.ß.
Myrobal. Chebulorum, Indorum an. ʒ.j.
Myrob. Belliricorum, Emblicorum an ʒ.ß.
Sem. Fumiterræ, Trochiſcorum diarrhodon,
Macis, Maſticis, Cubebarum, Spodij, aut Eboris vſti,
Santali citrini ana ʒ. ij.
Nucleorum ſem. Cucurbitæ, ſem. Citruli,
Sem. Cucumeris, ſem. Melonis an. ʒ.ij.ß.
Aniſi ʒ.ß.
Spicæ Indicæ ʒ.ij.
Inuoluãtur in oleo violato, & reponantur in vaſe vitreo. Datur ad ʒ.j. cum aqua frigida & ſucco intybi, vel ſolani. * Confert febribus acutis & inflammationibus ſtomachi & hepatis, ictericis calidis: deoppilatione incolumitatẽ acquirit, viſum à fumis cholericis deperditũ reparat: ſitim mitigat, morbos aduſtionis fieri, phibet. *Meſues.*

DE ELECTVARIIS Officinalib. ſolutiuis, ac primùm de purgantibus bilem.

Electuarium de ſucco roſarum.

℞. Succi Roſarum rubr. Sacchari albi an. ℔. j. ʒ.iv.
Scammonij præparati ʒ.j.ß.
Santali rubri, albi, citrini an. ʒ.vj.
Spodij ʒ.iij.
Caphuræ ℈.j.
Coquatur ſaccharum cum ſucco roſarum, deinde reliqua trita adijciantur, & fiat electuarium. Seruatur per annos duos. Datur à ʒ.ij. ad ʒ.ß. * Expellit flauam bilem citra moleſtiã: ad morbos articulorũ ex bilioſis & calidis humoribus natos: ad febresq; tertianas confert. *Nicolaus.*

Electuarium roſatum Meſuæ.

℞. Succi Roſarum rubrarum ℔.iv.
Sacchari optimi ℔.j. ß.
Mannæ electæ & recentis ʒ vj.
Scammonij præparati ʒ.j.ß.
Coque igne lento ad mellis craſſitudinem: tunc adde ſubſequentia bene trita, & per cribrum tranſmiſſa:
Trochiſcorum de ſpodio ʒ.j.
Galliæ moſchatæ, Croci an. ʒ.ij.
Trochiſcorum de Beberis ʒ.ß.
Confice ſecundũ artem. Hoc electuario vtimur in catapotijs cõficiendis aggregatiuis, & de hermodactylis. Doſis eſt ʒ.v. * Cholagogũ eſt clemens, ob id ſalubre bilioſis affectibus, arthritidi calidæ, cephalalgiæ calidæ, vertigini, oculorum dolori, ictero. *Meſues.*

Electuarium de pſyllio.

℞. Succi Bugloſſi, ſiue Borraginis domeſticę, & ſylueſtris, ſucci Endiuiæ,
Succi Apij ana ℔.ij.
Succi Fumariæ ʒ iv.
Clarificentur, & in his infunde
Cuſcutæ, Aniſi, Senæ, ana ʒ.ß.
Capill. Veneris M.j.
Aſari ʒ.ß.
Nardi Indicæ ʒ ij.
Macerentur viginti quatuor horas: deinde ſemel feruefiant, & adde
Violarum recentium ʒ.iij.
Epithymi ʒ.ij.

Rurſus feruefiant, colentur: colaturæ addantur
Pſyllij, id eſt, ſeminis ʒ.iij.
Macerentur 24. horas, identidem agitando, pòſt exprime totam muccaginem: in cuius ℔.iv. coque igne lento
Sacchari optimi ℔.ij ß.
Scammonii præparati ʒ.iij.ß.
Coctis omnibus adde ſubſequentia ſubtiliſſimè trita:
Trochiſcorum diarrhodon, Trochiſcorum de ſpodio, Rhabarbari ana ʒ.j.
Trochiſcorum de Berberis ʒ.ß.
Fiat electuarium. * Flauam bilem euocat: ob id febribus ardẽtibus acutis, curatu difficilibus auxiliatur, dolori capitis, & vertigini à bilis vapore naſcenti, ictero & intemperiei calidæ hepatis. Datur à ʒ.iij. vſq; ad aureos iij. *Meſues.*

Electuarium de pſyllio, Montagnanæ.

℞. Polypodij recentis ℔.j.
Senæ, Violarum, Prunorum,
Tamarindorum, paſſularum ana ʒ.iij.
Aquæ fontis ℔.x.
Macerentur horis vigintiquatuor, poſtea decoquantur ad medietatem, colentur, & exprimantur, colaturæ portio reſeruetur pro extractione Caſſiæ, & Tamarindorum, reſiduo adde
Seminum Pſyllij ʒ.iij.
Macerẽtur rurſus totidẽ horis ſemper agitando: pòſt exprime mucilaginẽ, cuius libræ vni adde
Sacchari ℔.iv.
Decoquantur iterum lento igne, & addantur
Caſſiæ fiſtulæ, Pulpę Tamarindorum diſſolutorum cum prædicta decoctione, ana ℔.ß.
Diagridij ʒ.iv.
Spodij, Rhabarbari, Santali albi, rubri,
Roſarum rub. Violarum, ſem. Papaueris albi,
Sem. Portulacæ, ſem. Endiuiæ,
Sem. Scariolæ, ſem. Lactucæ, ſem. Fœniculi,
Sem. Aniſi, ſem. Berberorum, Tragacanthæ,
Amyli, Gummi Arabici, Raſuræ eboris,
Fumiterræ, Glycyrrhizæ ana ʒ.iij.
Myrob. Indorum, Myrob. Emblicorum ana ʒ.v.ß.
Miſce, & fiat electuarium:

Diaprunum ſolutiuum.

℞. Diapruni lenitiui ℔.j.
Diagridij ʒ.j.
Miſce & repone. Datur à ʒ.ij. ad ʒ.ß. *Nicolaus.*

Oxylatiuum.

℞. Succi mali granatorum acet. & dulc. ana ʒ.viij.
Prunorum ſiccorum ℔.ij.
Coquant in x. ℔. aquæ vſq; ad medietatẽ, & extrahant pòſt de aqua, & ponãtur in cribrũ catino ſuppoſito, tã diu fricẽtur manibus, donec tota pulpa exeat, & in aqua, in qua pruna fuerint cocta, bulliat ʒ.ß. viol. pòſt fiat ſyrupus in hac decoctione, nõ decoctus ad plenũ cum ℔.ij.ß. ſacchari, & prædicto ſucco, ſeu pulpa prunorum addito, bulliat ad ſpiſſitudinẽ, & addantur pòſt

A Tamarindorum mundat. à nucleis ʒ.iv.
Caſſiæ fiſt. mundæ, & diſſ. cum aqua roſ. ʒ.ij.
Ponatur cum ſyrupo, & cùm inceperit inſpiſſari, ponantur ibi ſucci vtrorumq; granatorum, & agitetur cõtinuè, donec perueniat ad perfectionem cum ſpatula de oliua, & depoſito ab igne, adde pulueres harum ſpecierum:
℞. Santali albi, & rub. Spodij ana ʒ.ß.
Portulacæ ʒ.vj.
Roſarum, Tragacanthi,
B Berberis ana ʒ.ij.
Et ſi volueris facere laxatiuum, pone in vnaquęque libra diagridij puluerizati ʒ.j. cùm deponitur ab igne. Doſis eius eſt ab ʒ.ß. vſq; ad ʒ.j. Et acuati quaſi ʒ.iij. manè. Educit cholerã rubram, infrigidãdo eam: ſecundùm aliquos etiam educit choleram nigrã, & humores aduſtos. Datur cholericis omni hora diei cum frigida, ad mitigationẽ ſitis, & caloris. Datur propriè contra ſynochum cauſonem, & contra omnes acutas, &
C peracutas ægritudines, & confert hepaticis, & dyſeraſiæ calidæ ſtomachi: cõfert tertianæ continuæ, & interpolatæ, & hemitritæis, & quotidianæ ex phlegmate ſalſo, & defectui appetitus ex cholera, & hecticis cum calida. Datum cum decoct. ſcariolæ confert icteritiæ, & oppilationi hepatis. *Arnold. Villanou.*

Alexandrinum.

℞. Cort. myrobal. citrin. myrob. Emblicorũ,
Myrobal Chebulorum ana ʒ.xij.
D Myrobal. Indorum ʒ.vj.
Sem. portulacæ, Violarum,
Sem. Scariolæ ana ʒ.j.
Myrob. bellinicorum ʒ.j. Gr.vj.
Marathri ʒ.ij. Gr.iix.
Calami aromat. ʒ.ij. Gr.ij.
Cinnamomi, Spicæ nardi, Croci,
Coſti, Maſticis ana ʒ.ij. ℈.j.
Tamarindorum mundat. ʒ.ij.
Nenupharis, Been rub. ana ʒ.j. Gr.iv.
E Medullæ caſſiæ fiſt. ʒ.iv.
Syrupi violacei quantum ſufficit.
Conficitur ſic. In duabus libris aquæ dulcis bulliãt ʒ.j. violarum, donec aqua coloretur aliquãtulum, pòſt deponatur, & coletur, de qua accipiatur quart. ß. cum aqua diſtemperes tamarindos, & caſſiam fiſt. & colentur per cochlear, & in alia colatura diſtẽperetur ℔.j.ß. ſacchari, & bulliat vſq; ad perfectionẽ: poſtea addatur colaturę caſſiæ fiſt. & tamarindi, & iterum bulliat vſq; ad
F ſpiſſitudinẽ, ſcilicet, vſq; quò gutta poſita ſuper marmor adhæret, vt mel, & tunc deponatur ab igne & modicũ infrigidato incorporetur puluis ſupradictarum ſpecierũ, agitando ſemper cum ſpatula. Reſpicit propriè membra naturalia læſa à cholera. Datum patienti febres acutas cum ſyrupo violaceo, purgat. Datum cum duabus, vel tribus drachmis rhabarbari, & ſi cum tepida diſtemperetur, mederi mirabiliter. Confert hepaticis & ictericis cum decoct. ſcariolæ vel fœniculi, & cap. Ver. Seruatur per annum, & plus. *Arnold. Villanouan.*

Electuarium

Electuarium frigidum secundùm Cophonem.

℞. Santali albi. rubri Spodij ana ʒ.j.
Gummi Arabici, Amyli, Rasuræ eboris,
Rhabarbari, Senæ, Rosarum,
Violarum, Fumiterræ, Berberis,
Sebesten, Sem. portulacæ, Marathri,
Anisi, Sem. papaueris, Glycyrrhizæ,
Semin. Lactucæ ana ʒ.iij.
Myrobal. citrinorum. Myrob. Bellitricorum,
Capill. Veneris ana ʒ.j.ß.
Myrob. emblicorum ʒ.j.

Conficitur sic. Psyllij ʒ. viij. ponuntur in sufficienti aqua feruenti, in qua bullierit ℔.ß. polypodij quercini, viridis, mundati, & triti, omnes herbæ diureticæ vio. & primo, & tamdiu dimittantur, donec benè congelentur, deinde coletur fortiter per saccũ: ad meliorẽ verò mucilaginis constrictionẽ intromittatur in sacellũ aliquantulum aquę feruentissimæ, & colaturę addantur scammoneæ pulueriz atæ ʒ.vj. prius tamen cum aqua frigida inter manus fricatæ, & benè cum eadem mucilagine fricentur manibus: deinde apponantur sacchari in aqua polypodij dissoluti ℔.iiij. Deinde super ignem positũ bullire permittatur: cumq; ad medium decoctionis peruenerit, addantur tamarindorum ʒ.ij. Cassię fist. in decoct. prunorum dissolutæ ʒ.ij. & vsq; ad perfectam coctionem bullire permittatur. Signum autem decoctionis est, si super marmor positũ, & infrigidatum aliquantulum viscosum fuerit, & digito adhæserit. Motione tamen baculi ab ipso decoctionis principio non cessante. Cumq; coctum fuerit, ab igne deponatur, & in mortario posito puluis prædictarum specierum superaspergatur, & cum pistillo bene conteratur vsq; ad ipsius viscositatis & gummositatis remotionem: deinde recondatur. Detur colatura cassiæ fist. in sero, vel media nocte. Optimè tertianarios, & quotidianarios, & erraticas febres purgando sanat, & etiam habentibus stomachum cholericum familiare est. *Nicolaus.*

Euangelon.

℞. Myrob. Citrinorum, Myrob. Chebulorum ana ʒ.j.
Indorum ʒ.vij.
Semin. Portulacæ, Violarum, sem. Scariolæ ana. ʒ.ß.
Myrob. Bellitricorum, Emblicorum ana ʒ.j. ℥.vij.
Masticis ʒ.ij.ℨ.j.
Tamarindorum ʒ.iij.
Florum nenuphatis, Berberis,
Been rubri, Rhabarbari ana ʒ.j. ℥.iilj.
Medullæ cassiæ fist. ʒ.iiij.

Conficitur sic: In duab. ℔. aquæ pone syrupum violatum ʒ.ß. & bulliat, donec aliquantulũ coloretur aqua, postea ab igne deponatur, & coletur. De eadem aqua accipiatur, quod sufficiat ad abluendum cassiam fist. & tamarindos cola per cacciam, & cum alia aqua addatur ℔.j.ß. Sacchari, & bulliat vsq; ad aquæ consumptionem, postea addatur lotura cassiæ & tamarindorum: & iterum bulliat ad spissitudinem. Si vis probare si coctum sit, ponatur super marmor, & si adhæreat quasi mel, coctũ est. & tunc ab igne deponatur & aliquantulum infrigidari permittatur: deinde supradictarũ specierum puluis superaspergatur, & cum spatula agitetur, donec incorporetur. Dosis eius est ʒ.iij. serò, & manè cum aqua tepida ℥atur. Datur patientibus febres acutas cum syrupo violato cum duobus aut tribus scrupulis rhabarbari. & datur contra caliginem oculorum patientibus ex fumo choleræ rubeæ, vel ex acuta febre: hepaticis, ictericis. Datur cum succo scariolæ, vel fœniculi, aut cum decoctione cap. Ven. *Nicolaus.*

DE ELECTVARIIS PVRgantibus pituitam.

Benedicta laxatiua.

℞. Turbith electi, Sacchari ana ʒ.x.
Diagridij, Esulæ præparatæ,
Hermodactylorum, Rosarum ana ʒ.v.
Caryophyllorum, Spicæ Indicæ, Zingiberis,
Croci, Saxifragiæ, Macropiperis,
Amomi, aut calami aromat. Cardamomi minoris,
Sem. Apij, Salis gemmei, Galangæ, Macis,
sem. Carui,
Sem. Fœniculi, sem. Petroselini, sem. Asparagi,
Sem. Rusci, Milij solis ana ʒ.j.
Mellis despumati ℔.iij.

Fiat electuarium. Seruatur annis tribus.* Humores pituitosos, potissimum ad articulos decumbentes, elicit. A renibus quoq; & vesica purgat. *Nicolaus.*

Diaphœnicon.

℞. Dactylorum mundatorum ʒ.c.
Penidiorum ʒ.l.
Amygdal. dulcium purgatarum ʒ.xxx.
Turbith electi ʒ.xxxv.
Scammonij ʒ.xij.
Zingiberis, Piperis longi, Foliorum Rutæ,
Cinnamomi, Ligni aloes, Macis,
Anisi. Fœniculi, Dauci, Galangæ ana ʒ.ij.ß.

Dactyli per triduum in aceto, & totidem noctes macerantur, deinde in mortario contunduntur cum amygdalis & penidijs. Reliqua tenuissimè teruntur, & in electuarium reducuntur cũ Mellis despumati ℔.vj. * Febribus compositis & diuturnis auxiliatur: bilem enim flauam & pituitam ducit. Colicis cruciatibus mirificè confert, item doloribus ventriculi, & id genus alijs vitijs, ex crudis humoribus ortis. Datur à ʒ.ij ad ʒ.v. *Mesues.*

Electuarium Indum maius.

℞. Cinnamomi, Caryophyllorum,
Spicæ nardi Indicæ, Rosarum rubrar.
Cassiæ ligneæ veræ, Macis, Cyperi ana ʒ.ß.
Santali citrini ʒ.ij.ß.
Ligni aloes, Nucis moschatæ ana ʒ.ij.

Turbith electi ʒ.l.
Sacchari optimi, Penidiorum ana ʒ.xx.
Galangæ, Cardamomi maioris, minoris,
Aſari, Maſticis ana ʒ.j.ß.
Scammonij præparati ʒ.j.ß.
Omnia tenuiſſimè cõterantur, & manibus oleo amygdalar. dulcium recens extracto, bene inunctis, tricentur, & fiat electuariũ cum ſyrupo ſubſequenti, qui

℞. Succi Apij Fœniculi, Cydoniorum,
Granorum omnium depuratorũ ana ʒ.vj.
Mellis deſpumati ℔.iij.ß.
Allij ℔.iv.ß.

Coquãtur in formã ſyrupi. * Purgat ventrẽ totũ inferiorem, atq; adeò iuncturas pituita etiã putri, flatusq; diſſipat: & affectibus inde natis, dolori colico & nephritico, & ventriculi, & aliorũ viſcerum, vtile eſt. Datur ad aureos iij. vel à ʒ.ij. ad ʒ.v. *Meſues.*

Electuarium Indum minus.

℞. Turbith electi, Sacchari ana ʒ.vj.
Macis, Caryophyllorum, Piperis, Zingiberis,
Cinnamomi, Nucis moſchatæ,
Cardamomi ana ʒ.vij.
Scammonij præparati ʒ.j.ß.
Mellis deſpumati ℔.iij.

* Ad eadẽ efficax eſt. Datur ad aureos iij. *Meſues.*

Electuarium Eleſcoph.

℞. Scammonij præparati, Turbith ana ʒ.vj.
Caryophyllorum, Cinnamomi, Zingiberis,
Myrobal. Emblicorum, Nucis moſchatæ,
Polypodij ana ʒ.ij.ß.
Sacchari optimi ʒ.vj.
Mellis deſpumati ℔.j.ʒ.iiij.

Coquantur, fiat electuarium. * Bilem flauam & pituitam elicit, flatus quoq; toto corpore expellit, doloribus articulorũ lateriſq; prodeſt, itẽ colicis cruciatibus: humores ad renes & veſicam decumbentes expurgat. Datur vſque ad ʒ.iv. *Meſues.*

Diaturbith maius.

℞. Turbith albi & gummoſi ʒ.x.
Zingiberis ʒ.v.
Maſticis ʒ.iij.
Sacchari albi ʒ.ij.ß.
Mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. * Pituitam, præſertim eam quæ eſt in ventriculo, elicit. *Zezar.*

Diaturbith maius.

℞. Turbith optimi ʒ.j.
Diagridij, Zingiberis ana ʒ.iv.
Cinnamomi, Caryophyllorum ana ij.
Galangæ, Piperis longi,
Macis ana ʒ.j.
Mellis ʒ.viij. ʒ.v.

Fiat electuarium. * Ducit humores phlegmaticos, & purgat & calefacit.

Hiera picra S.

℞. Cinnamomi, Xylobalſami,
Rad. Aſari, Nardi ſpicæ Indicæ,
A Maſtiches Chiæ, Croci ana ʒ.vj.
Aloes electæ ʒ.c.

Omnibus tritis, & in puluerem redactis, deinde mellis quantitate ſufficienti exceptis fit electuarium. * Præſtantiſſimum medicamentũ eſt ad vitioſos ſuccos, qui in vẽtriculi tunicis hærẽt. Vtiliter quoq; exhibẽt ijs, qui ſuffuſiorũ imagines, & alia ſymptomata ex ſtomachi vitio patiuntur: & præterea ijs, qui aluo ſunt aſtricta, & mulieribus, quæ nõ probè purgãtur. Datur ab ʒ ß. ad ʒ.
B j. in clyſteribus à ʒ.vj. ad ʒ.j.ß. vel ʒ.ij. *Galenus.*

Hiera picra Conſtantini.

℞. Myrobal. Chebulorum, Myrob. Indorum,
Myrob. Citrinorum, Violarum, Abſinthij ana ʒ.ß.
Myrob. Emblicorum, Myrob. Belliricorum,
Caſſiæ,
Epithymi, Agarici, Senæ, Cuſcutæ, Schœnanthi,
C Rhabarbari, Xylocaſſiæ ana ʒ.ij.
Spicæ, Aniſi, Maſtici, Xyloaloes,
Salis gemmæ, nitri ana ʒ.j.
Mellis quantum ſufficit.

Datur in ſero cum vino calido. * Valet ad viſum recuperandum, & retinendum. *Nicolaus.*

Hiera compoſita.

℞. Colocynthidis ʒ.viij.
Scyllæ aſſatæ, Agarici, Ammoniaci, Scammonij,
D Cort. Rad. Hellebori nigri, Stœchadis. Hyperici, Pulegij,
Gentianæ, Spicæ nardi, Schœnãthi ana ʒ.xvj.
Polij montani, Epithymi, Polipodij, Bdellij,
Aloes, Chamædryos, Euphorbij,
Marrubij, Caſiæ ana ʒ.viij.
Myrrhæ, Sagapeni, Croci, Ariſtoloch. rotũdæ,
Trium piperum, Cinnamomi, Opopanacis,
Caſtorij, Petroſelini ana ʒ.iv.

Omnia tenuiſſimè contrita excipe melle ad ſpe-
E cierum pondus. * Medicamentum eſt efficaciſſimum ad omnes morbos contumaces, & tutiſſimum. *Galenus.*

Hiera picra compoſita alia.

℞. Cinnamomi, Spicæ Indicæ,
Croci, Schœnanthi, Aſari,
Xylocaſſiæ, Xylobalſami, Carpobalſami,
Violarum, Abſinthij, Epithymi,
Agarici, Roſarum, Turbith,
F Colocynthidis, Maſticis ana ℈.ij.
Aloes non lotæ ʒ.x. ℈ ℌ.
Mellis deſpumati ʒ.viij.

Fiat electuarium, in vaſe fictili vitreato ſeruandum per annos duos. * Facit ad diuerſas capitis & aurium & oculorum diſtemperantias: ſtomachum quoq; optimè purgat, affectiones hepatis emendat, ſplenis duritiem & denſitatem emollit & extenuat: renibus & veſicæ prodeſt, & matricis diſtemperantiam emendat. *Nicolaus.*

Hiera picra compoſita alia.

℞. Aloes ʒ.xv.
Epithymi, Coſti an. ʒ.v.

Euphorbij,

Euphorbij, Croci, Spicæ nardi,
Chamædryos ana ʒ.vj.
Agarici ʒ. ix.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Calami aromat. Masticis, Cassiæ ana ʒ.vij.
Xylobalsami ʒ.ß.
Piperis albi, & nigri, Gentianæ,
Amomi ana ʒ.j.
Diagridij ʒ.ij. Mellis q.s.
Confice. Datur aur.j. Purgat bilem vtramque, & pituitam, flatus crassos cerebri, & ventriculi, & corporis reliqui dissipat: ob hæc visioni imbecillæ confert, ac cæteris affectibus, causas illas sequentibus. *Mesues.*

Hiera picra cum agarico.

℞. Specierum hieræ simplicis sine aloe,
Agarici trochiscati ana ʒ.ß.
Aloes non lotæ ʒ.j.
Mellis despumati ʒ.vj.
Fiat electuarium.

Hiera Pachij.

℞. Stœchados, Marrubij, Chamædryos,
Agarici, Colocynthidos ana ʒ.x.
Opopanacis, Sagapeni,
Petroselini, rad. Aristoloch. rot.
Piperis albi ana ʒ.v.
Cinnamomi, Spicæ nardi,
Myrrhæ, Folij, Croci ana ʒ.ß.
Mellis despumati triplũ, id est, ℔.iij.ʒ.iv.ʒ.v.
Arida omnia in tenuissimum puluerem tundito: liquores verò opopanacem, sagapenum, electa & pura in mortario tundito: deinde in feruenti mortario cum melle despumato, feruenti adhuc vnito, ac reliquis misceto, cùm omnino læuigata fuerint. Cùm verò mel ad dissoluendos hos liquores accipies, de suprascripta quantitate sumito, nihil addendo. * Compositio hæc sanat morbo comitiali correptos, furiosos, scotomaticos, cephalalgicos: facit ad deprauatam in vtramlibet partem. Ad tetanum, & cynicum spasmum, præcipuè verò ad pectoris & lateris dolores prodest, ex qualibet causa factos, siue latente & occulta, siue manifesta. Præterea neruorum tensionibus mirificè conuenit: prodest & ad articularem morbum, ad spinam & lumborum dolorem: duritias in mammis mulierum cum dolore consistentes, ex toto interdum sanat. Ad stomachicos euidenter conuenit. Remediat enim eos, quibus frequenter inacescit cibus, aut assiduè nauseant, aut saliua abundant: præcipuè verò melancholicis bene facit, &c. *Nicolaus Alexandrinus.*

Hiera Archigenis.

℞. Colocynthidos ʒ.j.
Chamædryos, Agarici,
Marrubij, Stœchadis ana ʒ.x.
Opopanacis, Sagapeni ana ʒ.j.
Petroselini, Aristolochiæ rot. Piperis albi ana ʒ.v.
Cinnamomi, Spicæ nardi Indicæ,
Myrrhæ, Polij montani, Croci ana ʒ.iv.
A Mellis despumati ad pondus specierum.
Fiat Electuarium. * Confert affectibus melancholicis, & ex pituita crassa natis, vt vertigini, epilepsiæ, spasmo, difficultati spirandi, psoræ, lepræ, & cæteris tuberculis à crassa materia nascentibus, aut feroso excremento, item intestinis, ventriculo, vtero, à flatu dolentibus, aut prædictis humoribus. *Aetius*

Hiera Archigenis alia.

B ℞. Pulpæ Colocynthidos ʒ.ij.
Prassij, Stœchados, Hellebori nigri,
Chamædryos, Scammonij, Leucopiperis,
Macropiperis ana ʒ.ij.
Scyllæ assatæ. Euphorbij, Aloes, Croci,
Gentianæ, Petroselini, Hammoniaci,
Opopanacis ana ʒ.j.
Polij, Cinnamomi, Sagapeni, Myrrhæ,
Spicæ nardi, Schœnanthi, Calaminthæ mont.
Aristoloch. rotundæ ana ʒ.ij.
C Melle sufficienti excipiãtur omnia Epithymi decocto, & Vuarum passarum mundatarum. * Ad eadem confert. Datur ad aureos iv. *Mesues.*

Hiera Archigenis alia.

℞. Prassij, Agarici, Chamædryos,
Pulpæ colocynthidos, Stœchados ana aur.ß.
Opopanacis, Sagapeni Petroselini,
Aristolochiæ rot. Piperis albi ana aur. v.
Cinnamomi, Spicæ nardi,
Polij, Croci ana aur.iv.
E Sicca terantur, liquores frangantur, hydromelite infundantur, & omnia melle excipiantur. Datur ad aur. iiij. cum salis triti ʒ.j. & aqua mulsa. *Paulus.*

Hiera Hermetis cum dracunculo.

℞. Aloes ʒ.j.
Trochiscorum Alchandel aur. viij.
Turbith, Agarici, Dracunculi vtriusq; sicci,
Ireos, Sagapeni, Myrobal. Chebulorum,
Citrinorum, Indorum ana ʒ.j.ß.
D Zingiberis, Cinnamomi, Masticis, Bdellij,
Hellebori nigri, Euphorbij, Asari,
Cassiæ lignææ, Salis Indi, Castorij, Croci,
Apij, Ligustici, Cocci gnidij, Stœchados ana ʒ.j.
Scyllæ assatæ ʒ.ij.ß.
Scammonij ʒ.ij.
Vini odoriferi quantum sufficit,
Succi Cucumeris agrestis quantum sufficit,
Mellis, Olei, quantum sufficit.
F Curiosè omnia terantur, gummi & succi vino odoro dissoluantur, pulueres succo cucumeris agrestis comprehendantur. Siccentur iterum eodem succo & pauco melle, oleo excipiantur, & siccentur: postremò melle despumato omnia comprehendantur. Datur post menses sex à ʒ.j. ad ʒ ij. * Hiera Hermetis cum dracunculo maximarum & certissimarum est virium ad cephalalgiam, hemicraniam, vertiginem, paralysim, epilepsiam, tremorem, spasmum cynicum, dolorem colicum, nephriticum, vterinum, arthriticũ. Vacuat enim humores tam tenues, quã crassos

& lentos, à capite, ventriculo, neruis, iuncturis, & reliquis partibus. *Meſues.*

A

Hiera diacolocynthidos.

℞. Stœchados, Agarici, Chamędryos an. ʒ.x.
Colocynthidos ʒ.xx.
Sagapeni, Opopanacis ana ʒ.viij.
Petroſelini, Ariſtolochiæ rotund. Piperis albi ana ʒ.v.
Caſſiæ ʒ.vij.
Cinnamomi, Croci, Spicæ nardi,
Myrrhæ, Polij ana ʒ.iv.
Vini, Mellis deſpumati ana quantum ſufficit.

Myrrham vino infunde: cætera tere, & melle deſpumato excipe.* Caput, ventriculum, & corpus reliquum purgat humore craſſo & lento, & atra bile: ob id maniæ, melancholiæ, epilepſiæ, paralyſi, ſpaſmo cynico, vertigini confert. ac vlceribus malignis, fiſtuloſis, cancro, elephantiæ: flatus quoq; diſcutit: ventriculum roborat, concoctionem firmat. *Ruſus.*

Hiera fortiſſima Galeni.

℞. Colocynthidis, Scyllæ, Agarici,
Ammoniaci Hellebori nigri,
Silphij, Hypetici ana ʒ.v.
Epithymi, Bdellij, Chamædryos,
Succi Braſſicæ, Caſſiæ ana ℥.iv.
Smyrnij, Sagapeni, Ariſtolochiæ longæ,
Piperis albi & longi, Cinnamomi,
Opopanacis, Caſtorei ana ℥.iij.ß.
Petroſelini, Abſinthij, Piperis nigri ana ℥.ij.
Aloes ℥.j.ß.
Mellis quantum ſufficit.

Dentur ex ea ʒ ij. vel. ʒ.iij. manè cum calida. Facit cephalalgicis, ſcotomaticis, epilepticis, melancholicis, apoplecticis, paralyticis, maniacis, alopeciacis, lethargicis, & qui in ſomno meditantur mortem: ad aurium auditus, & oculorum paſſiones, fauces, & arterias facit, dolorem dentium ſedat. vocem claram facit, aſthmaticos, orthopnoicos, & longinquas ægritudines ſanat, pleuriticis, hydropicis, icthericis, hepaticis, ſplenicis prodeſt, arthreticum, colicum, cœliacum, dyſentericum leuat, medetur nephriticis, & iſchiaticis, releuat phlegmaticum: quartanarios, & hemitritæos adiuuat, febres omnes auertit. elephãthioſos purgat: venenis obſiſtit, & cancroſis proficit: vitia mulieris emendat. *Nicolaus.*

Blanca Nicolai.

℞. Terebinthinæ, Opopanacis, Galbani,
Aſſæ, Sagapeni, Caſtorei,
Antimonij, Sulphuris, Bdellij,
Aſphalati, Ammoniaci, Styracis liquidę,
Carnis leonis, Diagridij, Euphorbij,
Agarici, Pulpæ colocynthidis, Ellebori nigri,
Polypodij, Thapſiæ, Pyrethri,
Schœnanthi. Peucedani, Aſari,
Cyperi, Pæoniæ, Betonicæ,
Chamædryos, Polij, Amomi,
Leuiſtici, ſem. Rutæ, ſang. Draconis ana ʒ.j.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Macis, Cardamomi, Aniſi,
Marrathri, Balſami ana ℈.ß.
Ambræ G.v.
Mellis quantum ſatis eſt.

B

Confice. Doſis à ʒ.j. ad ʒ.iij. Datur cum vino, in quo cocta ſit ſaluia, aut herba paralyſis in ſero, in modum caſtaneæ. Phlegmaticos purgat humores. Valet cephalalgicis, & oculorum doloribus, & ſanguinolentis tumoribus, & lippis: optimè facit contra omnia, quę turbant phantaſiam rationem, & memoriam: vtilis eſt tremuloſis, epilepticis, paralyticis.

Electuarium Diabryoniæ.

℞. Rad. Bryoniæ purgat. & tritarum ℔.ß.
Sapæ, ſiue mellis paſſularum ℔.iv.
Scyllæ oſſatæ, Pinearum mundat. ana ℥.j.ß.
Nucis moſchatæ; Cardamomi,
Macis, Zingiberis ana ʒ.ij.
Caryophyllorum Piperis longi,
Stœchados ana ʒ.j.ß.
Seſeleos. Salis gemmæ, Galliæ ana ʒ.j.
Agarici ʒ.iij.

C

Datur poſt tres menſes à ʒ.ij. ad ʒ.ß. Cerebrum & neruos purgat excrementis: ob id epilepſiæ, paralyſi, vertigini, & alijs cerebri, & neruorum frigidis affectibus medetur. *Democritus.*

Theodoricon anacardinum.

℞. Aloes hepaticæ ℥.j.ß.
Ireos, Caſſiæ ana ʒ.vij. minus G.xvj.
Zingiberis, Anacardi, Carpobalſami ana ʒ.iij.ß.
Folij Spicæ, Cort. myrobalanorum,
Meu, Epithymi ana ʒ.iij.℈.j.
Caryophyllorum, Rhapontici,
Maſticis, Schœnanthi ana ʒ.j.G.iij.ß.
Mellis q.ſ.eſt.

D

Conficitur ſic: Accipe cort. rad. Fœniculi benè triti & abluti ℔.j. & pone in ij. ℔. aceti: & ſtet ibi per ſeptem dies, & poſtea tere ipſas radices, & in eodem aceto coque vſque ad tertiam partem. Et cum omni diligentia cola per pannum,

E

& pone in duabus libris mellis deſpumati, & bulliat vſque ad aceti conſumptionem, cum tali melle confice. Supradictæ autem radices colligantur in Maio, vel Iulio: quia ante hoc tempus humidæ ſunt, & poſt hoc ſiccæ ſunt. Doſis eſt ʒ.j. vel ij. cum mulſa. Memoriam reparat, vertiginem capitis, & maximè à poſteriori parte aufert, phlegma quod ibi eſt, purgat. cauſis matricis mirabiliter confert, ſi eam purgare volueris. *Nicolaus.*

F

Theodoricon hyperiſton.

℞. Aloes hepaticæ ʒ.iij.G.iij.ß.
Cinnamomi, Chamædryos, Acori ana ʒ.iij.
Croci, Caſſiæ lignęæ,
Rapont. ana ʒ.ij.G.xvj.
Agarici ʒ.ij.ß.
Nardi, Coſti, Maſticis,
Aſari, Silphij, Scillæ, Aſſæ,
Ammoniaci, Bdellij, ana ʒ.j ß.
Hellebori nigri, Piperis, Epithymi,
Polypodij ſucci Braſſicæ,

Piperis

Piperis albi & longi ana ʒ.j.
Schœnanthi, Zingiberis, Smyrnæ,
Myrobalanorum, Colocynthidis, Sagapeni,
Opopanacis, Castorei, Absinthij,
Aristolochiæ longæ, Petroselini,
Gentianæ, Amomi ana ℈.ij.
Diagridij, Piperis nigri ana ℈.j.
Mellis q. s. est.

Datur manè & serò cum vino calido ʒ. iij. Facit cõtra dolorem hemicranicum, & vertiginem capitis, & contra fluxum phlegmatis, quod in faucibus & gutture decurrit, vnde fit homo quandoque sine voce: valet etiam spleneticis sine febre: colorem bonum facit, si simplex detur. Sed si purgationem facere volueris, adhibeas ℈. ij. scammoneæ, & fortiùs operabitur. *Nicolaus.*

DE ELECTVARIIS PVRgantibus bilem atram.

Diasena.

℞. Senæ ʒ. iij.
Auellanas tostas num. l.
Serici vsti ʒ.ij.
Lapidis Armeni loti ʒ.j.
Lapidis Lazuli, lauati ʒ.iij.
Sacchari ʒ.vj. Cinnamomi ʒ.j.
Caryophyllorum, Galangæ,
Piperis nigri, Spicæ nardi Indicæ,
Folij, sem. Ocymi, Cardamomi,
Croci, Zingiberis, Zedoariæ,
Flor. Rorismarini,
Piperis longi ana ʒ. ij.
Mellis despumati ℔. ij.

Fiat electuarium. Seruatur ad annos duos. * Succurrit melancholicis; manna vexatis, quartana laborantibus, tristicia affectis, lienosis, elephanticis, & omnibus vitijs ex atra bile procreatis. *Nicolaus.*

Diasena, alia.

℞. Foliorum Senæ ʒ.iij.
Auellanarum num. l.
Seri vsti ʒ.ij.
Lapidis Armeni ʒ.j. Sacchari ʒ.v.
Mellis despumati ʒ.vj.

Fiat electuarium secundùm artem. *Gentilis de Fulgino.*

Confectio Hamech maior.

℞. Myrobal. Citrinorum ʒ.iv.
Myrobal. Chebulorum, Indorum,
Rhabarbari electi ana ʒ ij.
Agarici, Colocynthidis, Polypodij an. ʒ.xiix.
Absinthij, Thymi, Senæ ana ʒ.vj.
Violarum ʒ.j.ß.
Epithymi ʒ.ij.
Sem. Anisi, sem. Fœniculi,
Rosarum rubrarum ana ʒ.vj.
Succi Fumariæ ℔.j.
Prunorum num. lx.
Passularum enucleatarum ʒ vj.

Macerentur omnia in sero lactis caprini sufficiente, in vase vitrato angusti oris, per dies quinq;. Postea seruent vna aut altera ebullitione, colentur, colaturæ bene expressæ adde

Pulpæ cassiæ ʒ.iv.
Pulpæ Tamarindorum ʒ.v.
Mannæ ʒ.iij.

Frica manu, cola, & adde

Sacchari albi ℔.j.ß.
Scammonij præparati ʒ.j.ß.

Coque ad mellis consistentiam, & adde

Myrobal. Citrinorum, Chebulorum,
Indorum ana ʒ.ß.
Myrob. Belliricorum, Emblicorum,
Rhabarbari, sem. Fumariæ ana ʒ iij.
Spicæ Indicæ, Anisi ana ʒ.ij.

Confice electuarium. * Morbis omnibus ex flãua bile, & pituita salsa natis, nempe impetigini, scabiei, elephantiæ, & cancro succurrit. In summa, omni fœditati cutis à biliosis & adustis humoribus procreatæ conuenit. Datur à ʒ. ij. ad aur. ij. vel ʒ.ß. vel ad ʒ.vj. *Mesues.*

Confectio Hamech minor.

℞. Myrobal. Indorum,
Chebulorum, Epithymi ana ʒ.l.
Fumi terræ, Absinthij ana ʒ.xx.
Thymi, Calamenthæ, Polypodij,
Agarici, Glycyrrhizæ, Bugloss æ ana ʒ.x.
Stœchados Arabicæ, Chamædryos,
Chamæpityos, Bedeguaris, Anisi an. ʒ.v.
Prunorum, Iuiubarum,
Sebesten ana num. lxx.
Passularum enucleatarum ℔.j.

Decoquantur in aqua sufficienti vsque ad tertias: colentur, & colaturæ addantur

Sapæ ℔.ij.
Mellis despumati ℔.j.
Scammonij præparati ʒ. ij.

Coquantur lento igne vsque ad mellis spissitudinem. * Purgat melancholiam, & vstos humores alios: ob id cõfert maniæ, melancholiæ, vertigini, obliuioni & vitijs cutis: qualia sunt psora, id est, scabies, morphea, cancer, elephantia, impetigo. *Mesues.*

Diapolypodion magistrale.

℞. Polypodij mundati ℔.ij.
Mellis despumati ℔.vj.
Aceti scyllitici ℔.j.ʒ.ij.
Zingiberis ʒ. vj.

Fiat electuarium. *Medici Florentini.*

Hieralogodium.

℞. Colocynthidis ʒ. xx.
Scyllæ assatæ, Agarici, Ammoniaci,
Scammonij, Cort. rad. Hellebori nigri,
Hyperici ana ʒ. j.
Epithymi, Polypodij, Bdellij, Aloes,
Chamædryos, Marrubij, Cassiæ ana ʒ.j.
Myrrhæ, Piperis albi, nigri, Cinnamomi,
Croci, Opopanacis, Sagapeni,
Casto. ij, Petroselini,
Aristolochiæ ana ʒ.ß.

Mellis despumati, ad pondus omnium. * Ad la-

teris dolorem, epilepſiam, maniam, melancholiam morbum, ſcotoma, cephalæam, ſuſpiria, ſubitam præfocationem, incubum, tetanum, ſpaſmum cynicum, contuſum corpus ex ictu, lapſu, tremorem, paralyſim, arthritidas, dolores ſpinæ, mammarum durities, cancrosque earum, ſtomachi imbecillitatem, ructum acidum, inflationem, tormina, nauſeam, colicum dolorem, menſes ſuppreſſos. *Aetius.*

Hieralogodium aliud.

℞. Pulpæ Colocynthidos, Polypodij an. ʒ.ij.
Euphorbij, Polij montani,
Sem. Thymelæę ana ʒ.j.ß.G.vj.
Abſinthij, Myrrhæ ana ʒ.j G xij.
Centaurij, Agarici, Ammoniaci,
Folij, Nardi Indicæ, Scyllæ,
Scammonij præparati ana ʒ.j.
Aloes, Comarum Thymi, Caſſiæ ligneæ,
Chamædryos, Bdellij,
Marrubij, ana ℈.j.G.xiv.
Cinnamomi, Opopanacis, Caſtorij,
Ariſtolochiæ longæ, Trium piperum,
Croci, Sagapeni, Petroſelini ana ʒ.ß.
Hellebori nigri, albi ana G.vj.
Mellis deſpumati ℔.j.ß.

Confice vt decet. Seruatur per annos duos. *Exterminat mala diuturna ex melancholia facta, epilepſiam, vertiginem, conuulſiones, hemicraniam, elephantiam, impetigines, lethargum: prodeſt ſpumantibus, & linguam mordentibus, his qui lethalia venena ſumpſerũt, iecinoroſis, pleuriticis, iſchiadicis, & lumborum dolore infeſtatis: vitioſos humores educit, & mulierum menſtrua. *Nicolaus.*

DE ELECTVARIIS aquam purgantibus.

Electuarium Diacoccu gnidiu.

℞. Fol. Thymelæę præpar. part. x.
Carnis cydoniorum in aceto coct. Sacchari ana part. lxxx.
Mannæ, part. xl.
Olei ex coccognidio part. xij.

Saccharum & manna diſſoluantur in ſero lactis, cui infuſus erit agaricus, part. xxx. miſce carnem cydoniorum, coque igne lento ad mellis craſſitudinem. Puluis foliorũ thymelæę miſtus prædicto oleo reliquis addatur. Datur ʒ.ß. Hydragogum eſt, in hydrope efficaciſſimum. *Meſues.*

DE ELECTVARIIS PVRgantibus humores mixtos.

Catharticum imperiale.

℞. Scammonij præparati, Sacchari ana ʒ.j.
Cinnamomi, Spicæ nardi, rad. Saxifragiæ,
Polypodij, Zingiberis ana ʒ.ß.
Spicæ nardi Celticæ, Piperis longi, albi,
Cardamomi, Amomi,
Caryophyllorum ana ʒ.iij.

A Terantur omnia tenuiſſimè, & fiat electuarium, cum
Mellis deſpumati quantum ſufficit.
* Bilem vtramq; & pituitam ſine moleſtia educit, caput optimè purgat, & oris ſpiritum commendat. *Nicolaus.*

Diacarthamum.

℞. Spec. Diatragacanthi frigidi ʒ.ß.
Pulpæ Cydoniorum ʒ.j.
Pulpæ Carthami ʒ.ß.
B Zingiberis ʒ.ij.
Scammonij præparati ʒ.iij.
Turbith ʒ.vj. Mannæ ʒ.ij.
Mellis roſati col. Sacchari candi ana ʒ.j.
Hermodactylorum ʒ.ß.
Sacchari albi ʒ.x.ß.

Fiat electuarium liquidum. * Flauæ bili & pituitæ educendæ mirificè conducit. Datur à ʒ.j. ß. ad ʒ.vj. *Arnoldus Villanouanus.*

C *Diaturbith cum Rhabarbaro.*

℞. Turbith, Hermodactylorum ana ʒ.j.
Rhabarbari ʒ.x.
Scammonij præparati ʒ.ß.
Santali albi, Rubri, Violarum, Zingiberis ana ʒ.j.ß.
Maſticis, Aniſi, Cinnamomi, Croci ana ʒ.ß.
Sacchari albi ℔.j.ʒ.iij.

Fiat electuarium, in forma competenti. * Flauam bilem & pituitam educit, atq; aqua inter cutem
D laborantibus mirificè confert. *Montagnana.*

Hiera Ruffi.

℞. Aloes ʒ.j.
Hellebori albi, nigri ana ʒ.ß.
Diagridij, Colocynthidis inter. ana ʒ.iij.
Nitri, Euphorbij, Polypodij,
Salis Ammoniaci ana ʒ.ij.G.xv.
Piperis, Chamædryos,
Croci, Agarici, Maſticis,
E Epithymi ana ʒ.j.ß.
Caſſiæ lignea, Xylobalſami,
Opopanacis, Gith ana ʒ ij.
Myrrhæ G xv.
Mellis quantum ſufficit.

Fiat electuarium. Seruatur per annum. Datur ad modũ caſtaneæ. * Datur propriè ſcabioſis phlegmate ſalſo, elephantioſis, ſerpiginoſis: curat vtramque morpheam cum tepida: deſtruit antiquam cephalicam, & hemicranicam, & monopogiam, dolorem capitis vel ſtomachi: epilepticis, catalepticis, & ijs, qui ex fumo ſtomachi extenebreſcunt, ita vt ſubitaneum timorem videant, vel ventoſitate ſtomachi tinnitum aurium patiuntur, vt in furias vertantur, deponitur cacochymia ſtomachi, hepatis & ſplenis: elephanticis, & podagricis confert auxilium: & meſtrua educit. *Nicolaus.*

F *Hiera Abbatis.*

℞. Agarici, Colocynthidis, Turbith,
Epithymi, Cuſcutæ ana ʒ.ij.G.v.
Schœnanthi, Carpobalſami, Xyloaloes,

Xylo-

Xylocassiæ, Croci, Asari, Cinnamomi,
Masticis, Rosarum, Violarum, Absinthij,
Rhapontici, Folij,
Lapidis Lazuli ana ʒ.ij.
Diagridij ʒ.j ß.
Aloes hepaticæ ʒ.iv.ß.
Mellis quantum sufficit.

Fiat electuarium, in vase fictili vitreato seruandum per annos duos. * Phlegma & melancholiam purgat, & ad guttam, quæ fit de frigido & sicco humore, vnde membra videantur contracta, valet paralyticis. *Nicolaus.*

Antimoron Nicolai.

℞. Aloes ʒ.v.ß.& G.vj.
Cassiæ fist.ʒ.j. G.vj.ß.
Marathri, Masticis ana ℈.ij.G.v.
Croci ʒ.ß. Asari ℈.ij.G v.
Xylobalsami ℈.ij.G.ij.ß.
Cinnamomi ℈.ij.G.v.
Ireos ʒ.j.
Aronis, Dragonteæ ana ℈.j. G.ij.ß.
Agarici, Colocynthidis,
Nitri, Euphorbij, Castorei ana ℈.ij.G.v.
Apij Macedonici,
Petroselini ana ℈.ij.G.v.
Ellebori nigri ʒ.ß.
Diagridij, Coccognidij ana ℈.ij.G.v.
Mellis quantum sufficit.

Datur ad modum castaneæ, in sero, cum aqua calida. Confert cephalalgicis, lethargicis, stomachicis, ischiadicis, podagricis, & de matrice laborantibus, discoloratis, nephriticis, & omnibus, qui de tenui, aut viscoso phlegmate affliguntur, & his, qui cibos non digerunt: phlegma & choleram purgat, & aquosos humores cum ventositate.

Electuarium Angelicum Fiorauanti.

℞. Croci, Ligni Aloes, Cinnamomi,
Corallij rubri ana ℈.j.
Ellebori nigri ʒ.j.
Elect. de succo ros. Mesuæ ʒ.vj.
Conseruæ ros. ʒ.iv.
Moschi ʒ.j.
Lapidis Philosophici nostri ʒ.iij.
Quintæ essentiæ nostræ ʒ. ij.
Mellis cocti & despumati q.satis est.

Misce & fiat electuarium leui ignis calore in vase terreo, vitreo: & seruetur in vase vitreo. Dosis à ʒ j.vsque ad ʒ.ij. manè stomacho ieiuno. Purgat egregiè tum per vomitum, tum per aluum. Confert febribus omnibus: podagricis, arthriticis: tussi, catarrho: morbo Gallico, alijsq; quamplurimis affectibus.

Electuarium Alharif.

℞. Myrobal. citrinorum, Chebulorum, Indorum ana part. æquales.

Tere, & cribra: oleum amygdal. dulc. superfunde, quantũ sufficit, insola triduo: frica sæpe manibus: oleum nouum suffice, quantum absumitur. Iterum eadem triduo conuenienter tere in aqua fontana, in qua sacchari partem decimam A dissolueris, affusa identidem pauca aqua. Hoc fac, donec myrobalanorum sapor ingratus auferatur, post sicca in vmbra.

℞. Huius massæ ʒ.xv.
Turpeti ʒ. vj.
Anisi, Masticis ana ʒ.ij.
Spicæ nardi, sem. Apij ana ʒ.j.ß.
Violarum sicc. ʒ.vij.
Sacchari albi, Sacchari candefacti ana ʒ.x.

Excipe melle despumato. Dosis ʒ. iij. cum aqua B calida. Purgat ventriculum, hepar, & corpus reliquum: vsu corpus viuidum, & iuuenile reddit, & seruat. *Mesues.*

Electuarium Alharif aliud.

℞. Myrobal. chebulorum,
Citrinorum, Nigrorum ana part.ij.
Emblicorum, Belliricorum ana part.j.ß.

Tere, cribra, vt suprà. De hac massa

℞. ʒ.xiv. Turpeti ʒ.vij.
Zingiberis, Cardamomi, Masticis,
C Cinnamomi, Ligni Aloes, Caryophyllorum,
Piperis, Cubebarum, Galangæ,
Macis, sem. Apij ana ʒ.j.ß.
Spicæ Nardi ℈.ij.
Pinearũ, Sacchari albi, Sacchari cãdi ana ℥.xij.

Excipe melle despumato. Eorundem vitium est: præterea ventriculum roborat, &c. partes nutritorias frigidas, appetentiam excitat, coctionem iuuat, propter hęc colorem corporis, & odorem commendat: iuuentutem tuetur, canos remoratur, & spiritibus tenuatis, & purgatis visum & reliquum sensum omnem. & cogitationem exacuit, venerem excitat. *Mesues.*

Electuarium Alsebram, id est esulæ.

℞. Esulæ bonę, Myrobal. citrinorum ana ℥.ij.

Trita & creta mergantur succo fœniculi, & insolentur dies quinque, affundendo sæpè succum nouum. Siccatũ repone vase vitreo. Datur à ʒ.j. ad ʒ.ij. cum saccharo, & aqua calida. Pituitam E & melancholiam purgat, & aquas. *Mesues.*

Diaphysalidon.

℞. Succi lupuli salictarij, Intybi,
Apij purgat. ana ℔.iv.
Myrobal. citrinorum, Chebulorum ana ℥. xij.
Emblicorum ʒ. l.
Indorum, Belluicorum ana ℥.j.
Agarici, Ireos ana ʒ.x.
Absinthij, Cassuthæ,
Radicum apij, Fœniculi, Anisi ana ℥.ß.
F Vuarum passarum ℥.lxxx.

Coquantur igne lento ad consumptionem dimidij succorum, frica probè manibus, cola. Vni huius parti adde (ʒ.iix.
Tamarindorum, Cheyron, Cassiæ fistulæ ana
Mannæ ℥. iij.

Cola & munda. Alteri succorum parti adde
Penidiorum hordeatorum ℔.iv.

Misce omnia simul: bis feruefiant: tunc adde
Olei sesamini recent. ℥.xv.

Percoque ad mellis crassitudinem: ab igne depositis, adde

Unable to display this page

Vomitiuum aliud.

℞. Thapsiæ ʒ.iv. Asari baccari ʒ.j.
Cinnamomi ʒ.j.
Croci hortulani ʒ.j.
Sem. Atriplicis ʒ.ß.
Mellis quantum sufficit.

Detur in modum castaneę cum calida. Valet tertianarijs, & quartanarijs, sed maximè competit quotidianatijs. *Nicolaus.*

Vomitorium Scarpellæ.

℞. Cort. rad. Thapsiæ ℔.j.
Sem. Cartami excort. ʒ.iv.
Auellanarum, Asari ana ʒ.ij.
Gran. Cataputiæ excort. ʒ.j.
Mellis quantum sufficit.

Conficitur sic: Tollæ ℔.ß. cort. thapsiæ & ʒ.ij. tere aliquantulum, & coque cum aqua marina vsq; ad consumptionem medietatis aquæ: deinde commisce aquam colatam cum duabus partibus mellis cocti, & despumati, & coque iterum vsque ad consumptionem aquæ: quo facto catapuciam cum aliquantulo melle adijce: deinde adde puluerem specierum, & commisce totum diligenter, & reconde, & si vis, adde gummi Arabici: & vtere sic ad omnes quotidianarios, & tertianarios, ad superius cum calida, & ad inferius cum frigida. Dosis eius ad ʒ.iij. Probatissimum febribus interpolatis post septem accessiones. *Arnold. Villanouanus.*

Electuarium ex Elleboro vomitorium.

℞. Ellebori albi sicci & incisi ℔.j.
Aquæ lib. xij. vel xiij.

Fiat infusio per tres dies naturales: hinc fiat decoctio ad medietatis exhalationem: factaq; diligenti expressione, abijciatur ellebotum: adde Mellis libras tres: repetatur coctio tam diu dum mellis ideam & consistentiam induat: hoc electuarium in vitreo vase exceptum, vsui reponatur. Dosis est ab ʒ.j.ß. ad ʒ.ij. in tenuioribus à ʒ.ij ad ʒ.ß. exhibetur ex mulsa, vel aqua saccharata: & omnium optimè cum decocto anisi. Si quis boli consistentiam malit, coquatur prunis ardentib. in bolũ. Quod si decipiendi sint ægri, placentulis aut pastillis illud includemus. *Heurn.*

Vomitorium ex Vitriolo.

Vitriolum Romanum exiccatũ vel Chalcanthum dissolue in aqua, depuretur per residentiã depuratam, euapora: quod in fundo erit propinabis ad grana duo, cum conserue rosatæ, rorismarini, vel buglossi drachma. Hoc vomitorium validè mouet: & à vomitu ager aqua carnis nutriendus. *Heurnius.*

DE ELECTVARIIS Minus vsualibus ac primùm de electuarijs calfacientibus caput.

Electuarium ad morbos capitis frigidos.

℞. Conserue Capillorum Veneris ʒ j.
A Conserue Anthos, Zingiber. conditi an. ʒ.iij.
Cineris hirundinis ʒ ß.
Coralli rubri vsti ʒ.j.
Piperis tenuiss. puluerizati ʒ j.ß.
Cum syrupo de stœchade fiat electuariũ. *Rondel.*

Aliud.

℞. Summitatum Rorismarini,
Cinnamomi, Macis, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Hirundinum, Castorij, Priapi tauri ana ʒ.j.
B Simul colligata, in olla perforata imposita in furno vrantur, donec in cineres redigantur: qui postea lauantur, si timeatur odor vitionis. Et ex cinerib. istis cum pauco saccharo & syrupo de stœchade fiat electuariũ. Valet ad paralysim, conuulsionem, plenitudinem, & oculorũ rheumatismos, & aliarum partium, ad articulorum dolores à morbo Gallico, & alios affectus, in quib. multum exiccandum est. *Rondeletius.*

Electuarium opticum.

C ℞ Spec. Pliriscarcotici, sem. Fœniculi ana ʒ.j.
Macis, Cubebarum, Cinnamomi,
Piperis longi, Caryophyllorum ana ℈.ß.
Euphragiæ ʒ.ß.
Succi Saluiæ, succi Rutæ,
Succi Chelidonij ana ʒ.j.ß.
Sacchari clarificati ʒ.j.
Mellis rosati ʒ.v.

Coquantur succi cum melle ad spissitudinem, D deinde species tritæ addantur. * Valet in visus imbecillitate vndecunq; proueniente, & suffusionibus. *Adolphus Occo.*

Electuarium ad memoriam.

℞. Maioranæ, Melissæ, Beton. Saluiæ an. ʒ.iij.
Baliamitæ, Squinanthi, Marathri ana ʒ.j.
Baccarum Lauri, semin. Pæoniæ,
Anisi, Anthos ana ʒ iij.
Semin ocymi, semin. Sinapis, Sileris montani ana ʒ.j. Cyperi ʒ.iij.
E Tormentillæ, Cubebarum, Nucis moschatæ,
Cinnamomi, Piperis longi, Caryophyllorum,
Zedoariæ, Cardamomi, Zingiberis ana ʒ.ij.
Coriandri præparati in aceto passulato ʒ.ß.
Glycyrrhizæ rasæ, Myrobal. Chebulorum,
Citrinorum Indorum, Bellitricorum ana ʒ.ij.
Polij, Mastices, Been albi & rubri, Coralli ana (ʒ.j.
Moschi ℈.j.
Sacchari ʒ ij.

Fiat puluis. De hoc puluere ℞. ʒ.j.
F Conserue anthos Citri ana ʒ.j.
Carnium citoneorum, Vuarum pass. ana ʒ.ij.

Cum aqua melissæ & maioranæ fiat electuariũ ad lentum ignem. Confortat memoriam, cerebrum, & omnes virtutes corporis. *Arnol. Villan.*

Aliud ad idem.

℞. Myrobal. omnium, Piperis longi ana ʒ.ij.
Colli Anacardi, Baccarum Lauri,
Butyri vaccini, Sacchari ana ʒ.vj.
Cyperi ʒ.ij.

Terãtur anacardi per se, postea alia: & conficiãt

tur cum butyro & melle in æquali quantitate prius bullitorum. Dentur ʒ.ij. cum aqua decoct. apij, fœniculi, & meliſſæ. *Idem.*

DE ELECTVARIIS calfacientibus cor.

Electuarium cor frigidum alterans & corroborans.

℞. Zedoariæ, Carabe, Coralli rubri, Macis,
Cinnamomi, Cardamomi, Caryophyllorum,
Radicum Acori ana ʒ.j.
Margaritarum, Stœchados ana P.j.
Tormentillæ, ſem. Baſilici, Spodij,
Piperis longi ana ℈.j.
Moſchi parum, Sacchari quantum ſufficit.
Fiat electuarium. *Henrmius.*

Electuarium pro corde & palpitatione.

℞. Confectionis Alchermes ℥.ß.
Conſeruæ rad. Bugloſſæ ℥.j.
Conſeruæ flor. Anthos ℥.ß.
Spec. Diamarg. frigidi ʒ.j.
Cum ſyrupo de pomis redolentibus fiat electuarium: quo ſumpto, ſuperbibant parum vini, diluti aqua borraginis vel bugloſſæ. *Rondeletius.*

Electuarium pro palpitatione à flatibus.

℞. Spec Aromat. roſ. ℥.j. (ʒ.j.
Spec. Diarrhod. Abb. Confect. Alchermes ana
Corticis citri ſaccharo conditi ℥.j.
Conſeruæ Bugloſ. conſeruæ Anthos ana ʒ.iij.
Cum ſyrupo conſeruationis Citri fiat electuarium. Capiat ante & poſt paſtum ſuperbibendo parum vini, cum aqua menthæ & abſinthij diluti. *Rondeletius.*

Electuarium pro palpitatione ab aqua.

℞. Electuarij prædicti ℥.ij.
Coralli rubri vſti & loti, aquæ Meliſſæ an. ʒ ij.
Raſuræ Eboris ʒ.j.
Pulu. Margaritarum ʒ.ß.
Cum ſyrupo conſeruationis cort. Citri fiat electuarium. Capiat ſerò & manè. *Rondelet.*

Electuarium cordis.

℞. Corall. rub. Macis, Oſſis de corde Cerui,
Ambræ, Margaritarum, Cryſtalli,
Auri cocti, Argenti meri, Oſſis eboris,
Saphyri, Rubini, Hyacinthi ana ʒ.v.
Balſami ʒ.ij. Moſchi ʒ.ß.
Anthos, Spodij, Santalorum,
Caryophyllorum, Galangæ. Calami aromat.
Cubebarum, Spicę Indicæ, Cort. phiſticorum,
Sem. baſiliconis, Cardamomi, Piperis longi,
Baccarum Lauri, Pyrethri ana ʒ.iij.
Styracis calamitæ, Magnetis,
Myrrhæ, Opij Thebaici ana ʒ.j.
Sem. Pæoniæ in nouilunio collectæ,
Flor Lilifagi, Maioranæ, Balſamitæ,
Ameos Ariſtolochiæ, Anthos ana ʒ.iij.
Croci orient. ʒ.ß.
Ligni Aloes, ſem. Papaueris albi ana ʒ.ij.
Sacchari, quod ſufficit.

Fiat electuarium. Doſis à ʒ.ij. vſq; ad iij. cum vino calido. * Conſeruat totam naturam, & eam reddit hilarem, aufert laſſitudinem membrorum principalium, ſubuenit triſtibus, & melancholicis, iuuat paralyticos. *Petrus Aponenſis.*

Electuarium confortans mineram omnium virtutum.

℞. Roris Maialis collecti de mundiſſ. herbis deſtillati ℔.ij.
Sacchari ℥.iix.
Coquãtur lento igne vſque ad conſumptionem roris: poſtea adde Aquæ ſtillatitiæ florum vel cort. citri, aquę Meliſſæ ana ℥.j. incorpora ad Solem fortiſſimè, benè agitando cum ſpatula: & ſic permitte ſtare in vaſe pãno ſubtili cooperto, per dies tres, donec inſpiſſetur: poſtea
℞. Aquæ ſtillatitiæ ſanguinis humani ℥.ij.
Sanguinis draconis ℥.ß.
Diſtempera, & miſce totum cum iam ſupradicto ſaccharo, & fortiter incorporetur ad Solem deinde
℞. Croci orientalis ℈.iv.
Balſami electiſſimi ℈.j.
Moſchi ℈ ß. Roſ. ſiccarum ℥.ß.
Ligni Aloes ℥.j. Auri foliati ℈.j.
Coralli rubri ℈.ß.
Margaritarum orient. ʒ.ß.
Incorpora fortiter, & ſic permitte vas coopertũ, donec exiccetur, & ſeruetur. Cor lætificat, calorem naturalem, & ſpiritus, & principalia membra adiuuat: confortat humidum radicale: ab ægritudinibus peſtilentibus, & ab omnibus venenis conſeruat: iuuentutem prolongat, & ſenectutem retardat: hominem in ſuo vigore tenet, & conſeruat. *Arnold. Villanouanus.*

Electuarium.

℞. Conſeruæ roſarum ℥.iv.
Conſeruæ bugloſſæ ℥.ij.
Cort. mali citri conditi ℥.j.
Chebulorum conditorum ℥.ij.
Cinnamomi electi ʒ.j.
Santali rubri, Coralli rubri,
Serici coccinei crudi, conciſi,
Croci, Margaritarum ana ʒ.ß.
Fol. Auri, Fol. argenti ana ℈.j.
Moſchi, Ambræ ana G.ij.
Funde omnia ſimul ſucco citri, vel limonis ſaccharo cocti. * Spiritus fouet, nutrit, roborat, ingenium acuit atq; illuſtrat. *Marſilius Ficinus.*

Aliud.

℞. Amygdal. dulcium ℥.iv.
Pinearum mundat. ſem. Cucumeris ana ℥.ij.
Sacchari candidi ℥.iv.
Sacchari albiſſimi ℔.j.ß.
Funde cuncta hęc aqua roſ. atq; limonis, & citri, in quam extinctum fuerit ignitum aurum, & argentum, ſimul coque ſuauiter, demum adde
Cinnamomi, Been rubri, Coralli rubri an. ʒ.j.
Margarit. alb. Croci, Serici crudi, triti an. ʒ.ß.
Fol. Argenti, fol. Auri ana G.xij.

Hyacinthi,

Hyacinthi, Smaragdi,
Zaphyri, Carbunculi ana ℈.j.
Moschi, Ambræ ana G.ij.
Fiat electuarium *Idem.*

DE ELECTVARIIS excalfacientibus pulmonem.

Electuarium pectorale.

℞. Succi Glycyrrhizæ ℥.ß.
Hyssopi, Capillorum Veneris, Ireos,
Sem. Vrticæ, Aristolochiæ rot. ana ℥.j.ß.
Piperis nigri, sem. Nasturtij,
Rad. Enulæ ana ʒ.ß.
Auellanarum,
Amygdal. dulc. ana ℥.ß.
Pinearum ℥.j.
Mellis ℥ xiv.
Fiat electuarium. Hoc ego vsus sum in asthmate, & præ cæteris miram eius efficaciam expertus sum. *Adolphus Occo.*

Electuarium ad tussim mirabile.

℞. Enulæ campanæ,
Rad. Althææ ana ℥.iix.
Cotoneorum ℥.xvj.
Mellis albi ℔.iij.
Contusa misceantur cum melle, & coquantur: in fine decoctionis auferatur ab igne, addantúrque pro qualibet libra
Croci ℈.j.
Cinnamomi ʒ.j.
Sulphuris triti ℥.iv.
Glycyrrhizæ ℈.j.
Moschi ℈.ß.
Misce, & serua ad vsum. Vsus eius est manè stomacho vacuo & vesperi. *Fiorauantur.*

DE ELECTVARIIS calfacientibus ventriculum.

Electuarium pro refrigerato ventriculo.

℞. Spec. Aromat. ros. ʒ.j.
Spec. Diagalangæ,
Spec Diarrhod. Abb. vel
Rosatæ nouellæ ana ʒ.iij.
Sacchari parum.
Cum syrupo conseruat. cortic. Citri fiat electuarium. Sumatur ad quantitatem auellanæ, superbibendò parum vini diluti aqua Absinthij, vel Menthæ. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Zingiberis condit cum Saccharo ℥.j.
Spec. Aromat. ros. ʒ ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ.iij.
Cum syrupo de Mentha fiat electuariũ. Capiat, vt antea dictum est. *Rondeletius.*

Electuarium ad ventriculi corroborationem.

℞. Cort. Citri cum Saccharo condit, loti in vino ℥.ij.
Spec. Aromat. ros. ʒ j.
Anisi ʒ.ij.
Fœniculi ʒ ij.
Sem. Rutæ, sem Viticis ana ʒ.j.
Cum syrupo de Mentha fiat electuarium. *Rondel.*

Aliud.

℞. Menthæ siccæ ℥.ij.
Sem. Viticis ℥.iij.
Anisi, Fæniculi ana ʒ.ij.
Sem. Rutæ ʒ.j.
Cort. Citri sicci, Coralli rubri, vsti & loti in aqua Rutæ ana ʒ.ij.
Cum syrupo de Mentha fiat electuarium. Sumatur ad quantitatem Fabæ ante pastum.

Electuarium corroborans & constringens ventriculum.

℞. Conseruæ Enulæ campanæ,
Conseruæ Anthos ana ʒ.ij.
Pul. Iridis Venetæ ʒ.iij.
Sem. Viticis. Rutæ ana ʒ.ij.
Rad. Bistortæ, sem. Vuarum ana ʒ.j.
Rad. Cyperi ʒ.ß.
Cum syrupo de Mentha fiat electuarium. *Rondel.*

Electuarium confortans stomachum & digestiuam.

℞. Rosarum rubr. Nucis moschatæ,
Glycyrrhizæ rasæ, sem. Cucumeris ana ʒ.j.ß.
Flor. Violarum, Caryophyllorum,
Spodij, Amyli,
Sem. Melissæ ana ʒ.j.
Spicæ nardi, Santali albi & rubri,
Tragacanthi, sem. Citrulli ana ʒ.ij.ß.G.iv.
Margaritarum, Ambræ,
Limaturæ Auri, Argenti ana ʒ.j.
Sacchari ℔.iij.
Fiat electuarium. Dosis est à ʒ.ij vsque ad ℥.ß. manè cum vino remollitionis Galangæ & Zingiberis. *Arnoldus Villanouanus.*

Aliud.

℞. Rad. Gentianæ,
Rad. Aristolochiæ rotundæ,
Myrrhæ, baccarum Lauri,
Carui, Fœniculi ana ʒ iij
Caryophyllorum, Galangæ,
Zingiberis ana ʒ.j ß.
Mellis quantum sufficit.
Fiat electuarium. * Valet contra omnes morbos à frigiditate, ventositate, & materia grossa, expertum stomacho, intestinis, colica, capite. Valet etiam contra vermes & venenum.

Aliud.

℞. Cotoneorum incisorum, Mellis albi ana part j.
Aquæ Rosarum part. dimidiam.
Coquantur simul vsque ad consumptionem a-

quæ per setaceum pellantur omnia: & pro qualibet libra adde
Mellis ℥.vj.
Denuò coquantur: in fine adde
Zingiberis albi ℈.j.
Cinnamomi ʒ.j.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ,
Ligni aloes, Calami aromatici,
Piperis nigri ana ℈.ij.
Croci ʒ.j. Moschi G.v.
Quintæ essentiæ nostræ ℥.j.
Olei Tartari, olei Sulphuris,
Olei Vitrioli ana ℈.j.
Masticis ℥.ß.
Misce, & fiat electuarium, & seruetur in vase vitreo optimè clauso. Ventriculum confortat: virtutem debilem restaurat: appetitum excitat: vrinam prouocat. *Fioravantus.*

DE ELECTVARIIS calfacientibus hepar.

Electuarium ad icterum.

℞. Conseruæ capill. Veneris,
Conseruæ rad. Apij ana ℥.j.ß.
Conser. flor. Cichorij, vel
Conser. flor. Calendulæ ℥.j.
Spec. Triasandali ʒ.ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ.j.
Quatuor sem. frig. maiorum minutim incisorum ana ʒ.ij.
Cum syrupo Endiuiæ fiat electuarium. Capiat vt suprà, superbibendo aquæ Graminis, vel Cichorij ℥.j. *Rondeletius.*

Electuarium ad aquam inter cutem.

℞. Conser. flor. Cichorij,
Conser. capill. Veneris ana ℥.j.
Spec. Diarrhod. Abb.
Aromat. Ros. ana ʒ.j.
Spec. Triasandali ℥.ij.
Hepatis Lupi ʒ.j.
Cineris intestinorum Lupi ʒ.ij.
Cum syrupo ex Eupatorio fiat electuarium. Capiat ad quantitatem auellanæ, & superbibantur aquæ Absinthij ʒ.ij. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Conser. Anthos,
Conser. rad Apij ana ℥.j
Spec Aromat. Ros. ℥.j.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ.j.
Trochiscorum de Eupatorio ʒ.ß.
Cum syrupo de Byzanthijs, vel de Mentha, vel de Eupatorio fiat electuarium. De hoc capiat, superbibendo vinum dilutum cum aqua Absinthij. *Rondeletius.*

DE ELECTVARIIS calfacientibus splenem.

Electuarium pro splene.

℞. Conser. rad. Apij ℥.j.
Conser. Ceterach.
Conser. capill. Veneris ana ℥.ß.
Spec. Diarrhod. Abb.
Trochisc. de Cappar. ana ʒ.ß.
Cum syrupo acetoso fiat electuarium, de quo capiat, superbibendo aquæ Fœniculi, vel Ferratæ, vel Asparagi ℥.j. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Conseruæ Ceterach ℥.ij.
Trochisc. de Cappar. ʒ.j.
Spec. Diarrhod. Abb.
Spec. Diagalangæ ana ʒ.j.ß.
Limaturæ Chalybis, maceratæ in aceto, & tenuissimè tritæ ʒ.iij.
Sem. Portulacæ ʒ.j.
Cum syrupo acetoso simp. fiat electuarium. Sumatur quotidie ad quantitatem auellanæ, superbibendo parum aquæ Portulacæ, Tamarisci, vel syrupi acetosi simplicis *Idem.*

DE ELECTVARIIS alterantibus cor calidum.

Electuarium cor calidum alterans & refrigerans.

℞. Puluer. elect. Diamarg. frig. ʒ.j.ß.
Margaritarum electarum candidarum puluerisatarum in mortario marmoreo, ne candorem deponant, cum pistillo ferreo ℈.j.
Camphoræ G.ij. vel
Trochiscorum de Caphura ℈.j.
Rad. Dictamni, Tormentillæ,
Cort. Citri ana ℈.j.
Conser Buglossæ, Nenupharis,
Rosarum vnius aut omnium ad copiam binarum aut ternarum drachmarum,
Sacchari albi dissoluti in aqua Rosarum vel Borraginis, quod satis fuerit, vt inde fiat electuarium in Tabulis. vel additis Serapij, fiat electuarium liquidum. *Heurnius.*

Aliud.

℞. Diarrhodonis Abbatis sine mosco ʒ.iij.
Spec. trium Sandalorum ʒ.j.ß.
Conser. Rosatæ,
Syrupi Violati ana ℥.j.ß.
Fiat electuarium molle. *Idem.*

Elegans remedium in spirituum euanida vi.

℞. Succorum densatorum Acetosæ,
Endiuiæ,
Rad. Quinquefolij ana ℥.j.
Limaturæ Auri ℈.ij.
Caphuræ ʒ.j.
Serici crudi ʒ.ij.
Sem. Citri ℥.ß.
Conser. fol. Endiuiæ, Acetosæ ana ℥.j.
Cum syrupo de acredine Citriorum fiat electuarium. Datur à semidrachma ad semūciam. *Idem.*

DE ELE

DE ELECTVARIIS refrigerantibus ventriculum.

Electuarium ad ventriculum refrigerandum.

℞. Conser. Rosarum,
Conser. Nenupharis ana ʒ.ß.
Spec. Diamarg. frig.
Spec. Triasandali ana ʒ.ij.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ.ß.
Coralli rubri ʒ.j.ß.
Cum syrupo violato fiat electuarium. *Rondelet.*

Electuarium contra stomachi ardorem.

℞. Conseruæ Rosarum veteris ʒ.ij.
Lapidum Cancrorum tritorum ʒ.j.
Boli Armeni parum. Misce simul.

Electuarium ad humectationem ventriculi, totiusq; corporis.

℞. Conser. rad. Buglossæ, conser. Borraginis,
Conser. Violarum, conser. Satyrionis ana ʒ.j.
Pinearum infus. in lacte,
Quatuor sem. frig. maior. mundatorum,
Sem. Bombacis ana ʒ.ij.
Carnis test. præparatarum, ʒ.j.
Anisi ʒ.j.
Cinnamomi ℈.j.
Cum syrupo de Buglossa, vel Borragine fiat electuarium. *Rondeletius.*

Electuarium ad humiditatem restaurandum.

℞. Glycyrrhizæ rasæ, Rosarum rubr.
Anisi, Sacchari albi ana ʒ.ij. G.vj.
Gummi Arabici, Tragacanthi ana ʒ.iij. ℈.ij.
Santali albi & rubri ana ℈.iv.
Sem. Papaueris albi, succi Glycyrrhizæ,
Amyli, sem. Portulacæ,
Sem. Scariolæ, sem. Lactucæ ana ʒ.ß.
Quatuor sem. frig. mundat.
Sem. Cydoniorum mundat. ℈.ij.
Amygdalarum mundat. Pinearum,
Sebesten, Cinnamomi,
Styracis calamitæ, sem. Bombacis,
Sem. Maluæ, Violarum,
Nenupharis Berberis ana ʒ.ij.
Confice cum syrupo, quando quæritur confortatio interiorum, vel cum syrupo decoct. Gummi Arabici, Tragacanthi & Rosarum, quando queritur humectatio spiritualium. Dosis eius est à ʒ.ij. vsque ad ʒ.ß. Seruatur per annum. * Vires corporis ex longa infirmitate, & spiritus, & humiditatem restaurat. Propriè re picit peccatum secundæ digestionis. Datum cũ decoctione Violarum & Santal. confortat hepar, & stomachum à siccitate læsos, & à caliditate. Datum cum decoctione Hordei & Glycyrrhizæ, confert valdè attenuatis, suppuratis & consumtis, & curat siccitatem pectoralium, & tussim. Datũ in infusione Croci restaurat vires cordis, & humiditatem. Datur cum vino lymphato, confert impedimento conceptionis ex siccitate. *Arnol. Villanouanus.*

Electuarium restauratiuum.

℞. Conser. Rosarum ʒ.j.
Conser. Borraginis, conf. Violarum ana ʒ.ß.
Rad. Cichorij condit.
Cort. Citri condit ana ʒ.iij.
Spec. Diarrhodon Abb. ℈.ij.
Spec. Diambræ ʒ.ß.
Spodij, vel Spicæ Indicæ,
Coralli rub. præpar.
Margarit. præparat. ana ℈.j.
Cum syrupo Citri conditi fiat electuarium. *Rasonius.*

DE ELECTVARIIS refrigerantibus hepar.

Electuarium ad calefactum hepar, cum obstructione.

℞. Conser. flor. Cichorij,
Conser. capill. Veneris ana ʒ.ß.
Conser. Violarum ʒ.iij.
Spec. Diatragacanthi frig.
Spec. Triasandali ana ʒ.ij.
Cum syrupo Endiuiæ fiat electuarium. *Rondelet.*

DE ELECTVARIIS astringentibus.

Electuarium pro ventriculo laxato.

℞. Myrobal. conditorum num. j. vel
Carnium Citoniorum,
Carnium Citri conditi,
Zingiberis conditi ana ʒ.j.
Spec. Aromat. rosati ʒ.ij.
Rasuræ Eboris,
Coralli rub. vsti, loti in aqua Menthæ ana ʒ.ij.
Cineris intestinorum Gallinæ,
Cineris intestinorum Lupi ana ʒ.iij.
Cum pauco syrupo conseruę corticum Citri fiat electuarium. *Rondeletius.*

Electuarium pro lienteria.

℞. Myrobal. Emblicorum num. j. vel
Carnis Citoniorum ʒ.j.
Corticum Citri conditi ʒ.j.
Pulueris Diacitonites ʒ.ij.
Spec. Diarrhodon Abb.
Spec. Rosatæ nouellæ ana ʒ.j.
Coralli rubri vsti ʒ.j.ß.
Conseruæ Acori colatæ, & transmissæ per cribrum ʒ.vj.
Cum miua Cytoniorum fiat electuarium. Capiat ante cibum *Idem.*

Electuarium pro dysenteria.

℞. Carnis Cytoniorum conditæ ʒ.j.
Conser. Ros. antiquæ ʒ.j.ß.
Coralli rubri,
Boli Armeni ana ʒ.ij.
Spec. Diamarg. frig. ʒ.j.

Cum miua Cytoniorum fiat electuarium. Capiat manè. *Idem.*

DE ELECTVARIIS vrinas & menſes mouentibus.

Electuarium ad vrinas & menſes mouendos.

℞. Conſeruæ Eryngij,
Conſ. rad. Paſtinacæ agreſtis ana ʒ.j.
Trochiſcorum de Myrrha ʒ.iij.
Cinnamomi ʒ.ij.
Cum ſyrupo de Artemiſia fiat electuarium. Sumatur manè, deinde ſuperbibendo cyathum vini Hippocratici, vel decoctionis Pulegij, aut Calaminthæ. *Idem.*

Electuarium ad menſes mouendos.

℞. Succi Eryngij, ſucci Sabinæ,
Succi Pulegij, depuratorum ana ʒ.iij.
Cinnamomi, Aſari,
Myrrhæ, Croci ana ʒ.j.
Sem. Nigellæ ʒ.ß.
Miſceantur, & fiat electuarium. Ad dulcorãdum adde parum ſyrupi de Artemiſa. *Idem.*

DE ELECTVARIIS frangentibus calculum.

Electuarium ad calculum.

℞. Succi Portulacæ,
Fœniculi marini ana ʒ.ß.
Sem. Palyuri ʒ.j.
Aſari, Ochræ ana ʒ.iij.
Cinnamomi, Seſeli ana ʒ.j.
Cum ſyrupo de Byzantijs, vel de quinque rad. fiat electuarium. Parantur etiam ex Lithontribone lapide Iudaico, additis ſuccis vel ſyrupis conuenientibus. *Idem.*

DE ELECTVARIIS venerem ſtimulantibus.

Electuarium ad venerem.

℞. Conſeruæ rad. Eryngij.
Zingiberis conditi ana ʒ.j.
Teſticulorum gallor. decoct. in lacte ʒ.ß.
Pinearum mundatarum, & in lacte maceratarum ʒ.j.
Amygdalarum dulcium,
Auellanarum maceratarum in melle per diem ana ʒ.ß.
Sem. Bulbi ʒ.j.
Cum ſyrupo conſeruæ cortic. Citri fiat electuarium, de quo ſumatur ante paſtum. *Idem.*

Aliud.

℞. Conſeruæ Satyrionis ʒ.ij.
Cort. Citri conditi ʒ.ß.
Auellanarũm in melle maceratarum num. x.
Pinearum,
Piſtaciorum, in butyro breuiter frixorum ana ʒ.j.
Carnis Teſtudinis decoctæ cum eruca ʒ.ij.
Cinnamomi ʒ.ß.
Cum ſyrupo conſeruationis Eryngij fiat electuarium. Sumat ad quantitatem nucis. *Idem.*

Electuarium pro ijs, quibus ſemen eſt acre.

℞. Pinearum conditarum cum Saccharo ʒ.ij.
Rad. Paſtinacæ agreſtis ʒ.j.
Caulium, Lactucæ,
Carnium Cucurbitæ conditæ cum Saccharo ana ʒ.j.ß.
Carnis teſtudinis coctæ cum Oryza ʒ.iij.
Cum ſyrupo conſeruationis Satyrionis fiat electuarium. Sumat ad nucis quantitatem tribus horis ante paſtum. *Rondeletius.*

Electuarium ad venerem, Auicenna.

℞. Caudæ Scinci ʒ.j.ß.
Sem. Napi, Bauciæ,
Alleſt, Cepæ albæ,
Vrticæ, Erucæ ana ʒ.j.
Melanopiperis, Leucopiperis,
Macropiperis ana ʒ.v.
Cepæ muris aſſæ ʒ.ß.
Pinearum ʒ.ij.ß.
Pyrethri ʒ.ß.
Linguæ auis ʒ.vj.
Cerebellorum paſſerum ʒ.ß.
Teſticulorum galli ʒ.j.
Tere, & confice cum Butyro vaccino & Melle, & ſit Butyri tertia, & Mellis tertiæ duæ, & repone in vaſe. Doſis eius eſt ʒ.ß. cum vino dulci poſt cibum. Sperma auget: & conuenit Regibus.

Electuarium ad libidinem augmentandam.

℞. Sem. Seſeleos, Erucæ,
Aniſi, Lini, Piperis,
Pyrethri, Seſami purgati,
Farinæ Cinerum ana ʒ.ij.
Tere, & confice cũ oleo Seſamino recenti: adde
Penidiorum ad pondus omnium,
Mellis quantum ſufficit.
Fiat electuarium. *Idem.*

Electuarium ad coitum augmentandum.

℞. Sileris montani, Cymini,
Semen Vrticæ ana ʒ.x.
Zingiberis ʒ.xv.
Satyrionis ʒ.v.
Pinearum mundat. ʒ.xx.
Aniſi ʒ.vj.
Tere, & frica cum Butyro: tempera cum Melle deſpumato. Doſis ʒ.ß. in introitu lecti. *Iſaac.*

Electuarium ad libidinem augendam.

℞. Vuam paſſam
Daucum domeſticum,

Et

Et abijce interiora, tere diutissimè cortices, & adiunge
Gummi Arabici ℔.j.
Pone in frixorium stanneum, & superadde
Olei Sesamini ℥.j. frica, & pone
Mellis ℔.iij.
Dimitte vsque quo condensentur: admisce Vitellos ouinum.v. ab igne remouc: & adde
Galangæ ʒ.ij.
Sem Vrticæ, Piperis longi,
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Sem. Rapæ, Ceparum,
Dauci ana ʒ.ij.
Commisce diligenter. Si volueris tingere, adde Croci ʒ.ij. postea reconde in vase vitreo, & vsui reserua. *Arnoldus Villanouanus.*

A

Aliud venerem excitans.

℞. Sem. Asparagi, Satyrionis ana ℥.j.
Bedeguar, Been albi & rubri,
Zingiberis ana ʒ.iij.
Sem. Erucæ, sem. Dauci,
Sem. Ceparum, sem. Vrticæ ana ʒ.ij.
Sem. Sileris montani assi,
Vmbilicorum scincorum ana ℥.ß.
Cardamomi ʒ.iij.
Linguæ auis ʒ.j.
Sacchari quart.j.
Tere, & per tempora dabis ℥.ß. cum lacte, vel mulsa, serò & manè. *Idem.*

B

Aliud ad idem, pro ijs, qui non possunt coire ex frigiditate.

℞. Spec. Diagalangæ ʒ.j.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Satyrionis ana ℥.j.
Pyrethri, Piperis,
Sem. Vrticæ, sem. Dauci,
Sem. Lini, sem. Carui,
Sem. Sileris montani ana ʒ.ß.
Penidiorum ℥.ij.
Tere. & tempera cum Melle. & repone. Dosis ad modum auellanæ ante prandium, & post cœnam. *Arnoldus Villanouanus.*

C

Electuarium contra sterilitatem.

℞. Vitell. ouorum num.vj.
Butyri recentis, seui Capræ ana quart.j.
Priapi Tauri, Satyrionis, Zedoariæ,
Zingiberis conditi, Menthæ,
Testiculorum gallorum, testic. Vulpium,
Testic. Mutonis, testic. Verris ana ℥.j.
Cerebellorum Passerum assatorum ℥.ij.
Medullæ nucis Indicæ, Pinearum,
Pistaciorum ana ℥.j.ß.
Fisticorum, Amygdalarum dulc.
Dactylorum, Auellanarũ coctarum ana ℥.j.ß.
Sem. Maluæ, sem. Mercurialis, sem. Erucæ,
Caryophyllorum, Zingiberis,
Piperis longi, albi & nigri,
Sem. Linguæ auis,
Cinnamomi ana ℥.ij.
Ista omnia mundificentur, temperentur, & coquantur in lacte ouino, vel vaccino, & pòst fortiter conterantur, & addantur
Caudarum Scincorum ℥.ß.
Mellis Ros. ℔.ij.
Panis Sacchari ℔.vij.
Conficiatur lento igne, diu agitando, decoquantur ad electuarij consistentiam, quo cõtinuè manè & serò vtatur. *Arnold. Villanouanus.*

D

DE ELECTVARIIS venerem minuentibus.

Electuarium ad seminis profluuium, & venerem minuendam.

℞. Conserue Nymphææ ℥ ij.
Caulium Lactucæ ana ʒ.j.
Coralli rubri, Crystalli ana ʒ.iij.
Caphuræ ʒ.ß.
Sem. Agni casti ℥.ß.
Cum syrupo Myrtillorũ fiat electuarium. *Idem.*

E

DE ELECTVARIIS dolorem mitigantibus.

Electuarium ad dolorem colicum.

℞. Opij ʒ.ij.
Castorij, Euphorbij, Styracis,
Myrrhæ, Piperis longi, nigri ana ℈.j.
Sem. Apij, sem. Petroselini,
Sem. Cumini, Cinnamomi ana ℈.ij.
Cum melle despumato fiat electuarium. *Idem.*

F

Aliud.

℞. Galangæ, vel Aromat. rosati, vel
Diambræ, vel Diamoschi ʒ.ß.
Opij dissoluti in vino Maluatico, vel Aqua vitæ ℥.j.
Croci, Castorij ana ℈.j.
Cum syrupo de Stœchade fiat electuarium, vel opiata, de qua sumatur ʒ.j. cum vino & aqua Hyssopi. *Idem.*

Electuarium pro dolore nephritico.

℞. Glycyrrhizæ, Rosarum, Myrrhæ,
Styracis, Asari, Spicæ Celticæ,
Schœnanthi, sem. Paliuri,
Sem. Halicacabi, sem. Bismaluæ ana ʒ.j.
Sem. Apij, Petroselini,
Rubiæ maioris ana ʒ.ß.
Opij ʒ.ij.
Croci ℈.j.
Cum syrupo capillorum Veneris & pauca Terebinthina lota in aqua Graminis, vino albo fiat electuarium, vel opiata. Capiat à ℈.j. ad ʒ.j. Post vomitum, vel detergentia medicamenta dentur. *Rondeletius.*

Electuarium ad dolorem vesicæ cum vlcere.

℞. Succi Glycyrrhizæ ʒ.ß.
Myrrhæ, Styracis, Thuris, Masticis ana ʒ.j.
Gummi Tragacanthæ,
Gummi Arabici ana ℈.ij.

Cort. Mandragoræ ʒ.ij.
Sem. Papaueris, Sem Endiuiæ,
Sem. Alkekengi,
Sem. Bismaluæ ana ℈.ij.
Cum syrupo Iuiubarum fiat opiata. Sumatur ʒ.j. longè à pastu, superbibendo decoctionis Hordei parum. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Succi Glycyrrhizæ, Styracis, Tragacanthæ, Gummi Arabici, Amyli ana ʒ.iij.
Boli Armeni ʒ.ij.
Opij ʒ.j.ß.
Cum syrupo Iuiubarum fiat opiata. Capiat, vt supra. *Idem.*

Electuarium pro dolore in fluxu ventris.

℞. Acaciæ, Hypocistidis,
Carnis Cydoniorum,
Sumach. Gallarum ana ʒ.j.
Coralli rubri vsti, & loti in aqua ros. ʒ.j.ß.
Opij ʒ.j.
Cinnamomi Crassi, Cyperi ana ʒ.ß.
Cum syrupo de Rosis siccis fiat electuarium. Addi potest ʒ.j.ß. Boli Armeni, vel Terræ sigillatæ. *Idem.*

Electuarium ad vteri dolores.

℞. Castorij, Myrrhæ,
Croci, Styracis ana ʒ.ij.
Rad. Ireos, Spicæ Nardi,
Folij, Malabathri,
Asari ana ʒ.j.
Opij ʒ.j.ß.
Cum syrupo de Artemisia fiat electuarium, vel opiata. Capiat ʒ.j. superbibendo parum vini albi, diluti aqua ex floribus Citri. *Idem.*

Aliud.

℞. Spec. Diamoschi,
Spec Diambræ ana ʒ.ij.
Castorij ℈.j.
Opij ʒ.ß.
Cum syrupo de Artemisia fiat opiata. Sumatur ʒ.j. vt supra. *Rondeletius.*

Aliud ad dolores cum vlcere.

℞. Bdellij, Myrrhæ ana ʒ.j.
Cort. Thuris, Sarcocollæ,
Mastichis ana ʒ.j.ß.
Amyli, Styracis ana ʒ.ij.
Sem. Papaueris albi, sem. Endiuiæ,
Sem. Plantaginis ana ʒ.j.ß.
Cum syrupo Iuiubino fiat electuarium. Quòd si dolor non sedetur, augeatur quantitas Opij ad ʒ.iij. *Idem.*

DE ELECTVARIIS purgantibus bilem.

Electuarium Diacarthami, Cholagogum.

℞. Diagridij ʒ.ß.
Turpeti ʒ.j.
Sem. Carthami medullæ ʒ.ß.
Cort. Citri ticci,
Carnis Cydoniorum ana ʒ.j.
Cinnamomi, Zingiberis,
Diatragacanthi frig. ana ʒ.ij.
Syrupi Ros. laxat. quantum satis est.
Fiat electuarium. Maxima dosis est ʒ.ß. *Fel. Plat.*

Aliud electuarium purgans.

℞. Scammoneæ præparatæ ʒ.j.ß.
Turpeti ʒ.ß.
Sacchari candi ʒ.ß.
Zingiberis ʒ.j.
Cinnamomi ʒ.j.ß.
Galangæ ʒ.ß.
Pulpæ ficuum extract. cum vino opt. ℔.ß.
Syrupi Liquiritiæ ʒ.iij.
Fiat electuarium. *Idem.*

Electuarium aliud Cholagogum.

℞. Diagridij ʒ.ß.
Cinnamomi ʒ.j.
Santali albi, rubri ana ʒ.ß.
Confect. Ros. recent. ʒ.v.
Rob. de Ribes ʒ.j.
Succi Liquiritiæ ʒ.j.
Masticis ʒ.ß.
Misce, & fiat electuarium. *Felix Platerus.*

Aliud.

℞. Scammoneæ præparatæ ʒ.j.ß.
Turpeti ʒ.j.
Zingiberis, Caryophyllorum,
Piperis, Cinnamomi,
Pulpæ Citoneorum coctæ cum Saccharo, quart. j.
Fiat electuarium. Dosis ʒ.ij. *Felix Platerus.*

DE ELECTVARIIS aquam purgantibus.

Electuarium hydragogum.

℞. Succi Cucumeris asinini,
Succi rad. Cucumeris asinini,
Succi Laureolæ, succi Ireos purpurei,
Succi Absinthij, succi Eupatorij ana ʒ.iij.
Resideat: quæ supernatat aqua, abijciatur. Crassiori verò parti inspergo
Rhabarbari, Agaricana ʒ.ß.
Spicæ Nardi Indicæ, sem. Endiuiæ,
Sem. scariolæ, sem. Portulacæ,
Masticis, Lappæ, Tragacanthæ,
Salis gemmæ ana ʒ.j.
Mellis colati ʒ.ß.
In vase vitreo reposita agitetur in sole, vt fiat veluti electuarium. Datur ʒ.j. per interualla hydropicis. *Gordonius.*

DE ELECTVARIIS purgantibus humores pituitosos & mixtos.

Electuarium fortiter pituitam purgans.

℞. Seminis Cnici ʒ.iv.

Turpeti

Turpeti gummosi,
Fol. Senæ ana ʒ.j.ß.
Diacrydij ʒ.v.
Rhabarbari ʒ.j.
Agarici trochiscati ʒ.vj.
Mannæ ʒ.ij.ß.
Myrobalanorum Chebulorum ʒ.iij.
Polypodij ʒ.ij.
Zingiberis ʒ.ij.
Crassias conterantur: & affundatur Aqua vitæ, in qua Diambræ vncia per octo dies macerata fuerit: macerentur tepidè dies quatuordecim, hinc prælo exprimantur: & ex liquore Aqua vitæ exstilletur, donec ad melleam crassitiem subsidat. Drachma adultis: dimidia iunioribus ex iure, cũ Syrupi rosati, vel violati laxatiui semuncia diluitur, potuique datur. *Heurnius.*

Electuarium soluens ventrem.

℞. Acororum ʒ.j.ß.
Turpeti electi ʒ.ß.
Carthami, Hermodactylorum ana ʒ.iij.
Stœchadis, Zingiberis,
Asari, Origani,
Anthos, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum, Herbæ paralysis ana ʒ.j.
Sem. Apij, sem Anisi,
Sem. Liguistici ana ℈ ij.
Mellis despumati ℔.j.ß.
Fiat electuarium. Datur ʒ.ß. Quod si vehementius optes, addito Diagridij ʒ.ß. *Fumanellus.*

Aliud.

℞ Cassiæ fistularis ʒ.ij.
Mannæ electæ ʒ.j.ß.
Sacchari violacei ʒ.j.
Succi Rosarum ʒ.ß.
Misce. Datur per horam ante cibum ab ʒ.ß. ad ʒ.j. *Fumanellus.*

Panchymagogon Phædronis.

℞. Spec. Diambræ ʒ.j.ß.
Spiritus Vini circulati ℔.ij.ß.
Affundatur spiritus vini speciebus, & macerẽtur diebus 14. commissuris vasis optimè oblitis, materia bis quatèrue quotidie mota. Deinde spiritus à speciebus defundendus est, & sequentibus purgatorijs superfundendus:
℞. Scammoni ʒ.ß.
Rhabarbari electi,
Colocynthidis ʒ.ß.
Agarici optimi ʒ.iij.ß.
Turpeti,
Hermodactylorum ana ʒ.ij.ß.
Sem. Ebuli tusi ʒ.iij.
Hellebori nigri ʒ.ij.
Fol. Senæ ʒ.j.
Hæc postquam trita, macerataque fuerint, sacculo lineo injiciantur, exprimanturque, in expresso dissolue Aloes succo Citrini ʒ.x. atque in balneo Mariæ euaporentur, ad Mellis vsq; crassitudinem. Datur ℈.i. ex vino, vel iure: vel cataportis admixtis. His adde etiam aliquot guttas olei Chalcanthini.

Electuarium vitæ.

℞. Vuarum passarum ℔.j.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ.ß.
Aquæ fontis ʒ.xv. aut q.s.
Coquantur bene, & exprimantur, quibus adde
Cort. Myrobalanorum Chebulorum,
Cort. Myrobal. Citrinorum,
Cort. Myrobal. Indorum ana ʒ.j.
Cort. Myrobal. Emblicorum,
Cort. Myrobal. Bellitcorum ana ʒ.j.
Omnia contusa decoquantur, exprimantur, & colentur, addendo
Sacchari ℔.ß.
Coquantur ad formam syrupi: vltimo adde
Cinnamomi,
Caryophyllorum,
Galangæ, Nucis moschatæ ana ʒ.j.
Sem. Anisi,
Sem. Fœniculi ana ʒ.ß.
Misceantur, vt est artis. * Ventriculum roborat, superfluitates humorum ex nutrimento præterito remanentes purgat, vsus eius facit homines coloratos, & caniciem retardat. *Arnoldus Villanouanus.*

Remedium præstantissimum contra pestem.

℞. Pul. Antimonij præparati ʒ.iij.
Doronici Romani,
Terræ Lemniæ,
Boli Armeni ana ℈.j.
Cort. mali Citri, Croci, Caphuræ,
Tormentillæ, Sandali citrini,
Cornu Monocerotis ana ℈.ß.
Eboris combusti G.xv.
Coralli rubri, Cinnamomi electi,
Spicæ Indicæ,
Margaritarum præparatarum ana G.v.
Aloes lotæ ʒ.x.
Conseruæ Rosarum,
Buglossæ ana ℈.iij.
Theriacæ electæ,
Mithridati optimi ana ℈.j.ß.
Syrupi acetosi Citri quantum sufficit.
Fiat massa. Dosis ℈.ß * Medetur pestilentiæ, & ijs qui venenum hauserunt. *Iacob. Theod. Tabernæmontanus.*

Electuarium, quo milites Hispani vtuntur, affecti lue Hispanica.

℞. Mellis optimi ℔.j.
Sarsæ patillæ ʒ iv.
Panis biscotti ʒ iij.
Fol. Senæ ʒ j.ß.
Puluerizentur tenuissimè, & passentur per staminium, & omnia simul commixa coquantur leui ebullitione, & foco remota decoctioni adde Vini caustici ʒ.ij De hoc electuario sumat patiens mane & vesperi singulis vicibus ʒ.j ad dies 14. præmittendo purgationem: & eandem die 7. & 14. renouando. *A quodam Hispano.*

De Opiatis, Sect. XXII.

Athanasia maior.

℞. Croci, Myrrhæ,
Opij, Castorij,
Sem. Iusquiami albi,
Costi, Cordumemi,
Sem. Papaueris nigri,
Spicæ nardi, Eupatorij,
Hepatis Lupi,
Cornu dextri Capræ vel Cerui ana partes æquales.

Terenda terantur, & alia in vino liquefiant. Excipe omnia Melle despumato, & post sex menses vtere cum vino dulci & grato, aut cum sapa & succo Intybi & Apij. Seruantur annis tribus. * Obstructionem hepatis & lienis liberat, dolorem sedat tum ventriculi, tum renum, hæmorrhoidum, &c. thoracem pulmonesq; expurgat, ob id asthma & veterem tussim iuuat, hæmorrhagiam, diarrhœam, lienteriam antiquam, dysenteriam cohibet. *Mesues.*

Athanasiæ alia.

℞. Cinnamomi, Cassiæ ligneæ ana ʒ.iij. G.vij.
Croci, Schœnanthi, Styracis calamitæ,
Phu Seseli, sem. Hyoscyami, Betonicæ,
Sem. Apii, sem. Dauci, Anisi,
Opij ana ʒ j. ß. G.iij.
Nardi Indicæ, Folij, Castorij,
Myrrhæ, Lapidis hæmatitis,
Carabæ, Sanguinis Draconis,
Coralli rubri, Costi, Boli Armeni,
Muruæ, Consolidæ maioris,
Terræ sigillatæ, Acori, Asari,
Cort. rad. Mandragoræ, Polij montani,
Pulegij, Baccarum Lauri,
Meu, Piperis albi longi,
Sem. Petroselini ana ʒ. ß.
Mellis quantum sufficit.

Confice, vt artis est, & serua in vase fictili vitreato ad annos tres. * Dysenteria laborantibus & cœliacis confert, atq; ad fluxum muliebrem vtilis est. Facit ad profluuium sanguinis narium, & eos qui cibum non retinent in ventriculo. Sanguinis præterea à quacunque causa natis reiectionibus auxiliatur. *Nicolaus.*

Philonis Tharcensis antidotus, similis ei, quem Mesues describit.

℞. Croci ʒ.v.
Pyrethri, Euphorbij,
Nardi Indicæ ana ʒ.j.
Piperis albi, sem. Hyoscyami ana ʒ xx.
Opij ʒ.x.
Mellis quantum sufficit.

Confice secundùm artem. * Expertissima ad sedandos vehementes & lethales partium dolores, ventriculi, coli, hypochondriorum hepatis, lienis, renum, vteri, excitatos à crudis humoribus, aut flatu crasso, aut amborum causa intemperie frigida: valet etiam ad suffocationis periculum, singultum vehementem, & vrinæ difficultatem. *Galenus.*

Philonium Hamech.

℞. Melanthij, Castorei, Piperis,
Ameos, Baccarum Lauri, Cymini,
Fol. Rutæ, Calaminthes, Opij,
Hyoscyami, Cort. rad. Mandragoræ ana partes æquales.

Excipe Melle. Datur à ʒ.ij. ad aur.ij. Ad eadem valet, vt præcedens.

Philonium maius, siue Romanum.

℞. Piperis albi,
Sem. Hyoscyami albi ana ʒ.v.
Opij ʒ ij. ß.
Cassiæ veræ ʒ.j. ß.
Sem Apij ʒ.j.
Sem. Petroselini, sem. Fœniculi,
Sem. Dauci ana ℈.ij. G.v.
Croci ʒ. ß.
Nardi Indicæ, Pyrethri, Zedoariæ ana G.xv.
Cinnamomi ʒ.j. ß.
Euphorbij, Costi ana ʒ j.
Mellis despumati quantum sufficit.

Confice vt artis est. * Idem quod præcedens potest. *Nicolaus.*

Philonium Persicum.

℞. Piperis albi, Hyoscyami ana ʒ.xx.
Opij, Terræ Lemniæ ana ʒ.x.
Lapidis Hæmatitis, Croci ana ʒ.v.
Castorij, Nardi Indicæ,
Euphorbij, Pyrethri,
Margaritarum, Carabæ,
Doronici, Zedoariæ,
Trochisc. Ramich ana ʒ j.
Caphuræ ℈.j.
Mellis quantum sufficit.

Confice * Ad sanguinem vndecunque manantem confert: quapropter menses immodicè erumpentes, hæmorrhoidas, & cruentas excretiones per inferna, itemq; sanguinis sputum compescit, ac fœtum in vtero retinet. *Mesues.*

Paulina.

℞. Cinnamomi, Costi, Galbani, Castorij,
Opij, Piperis longi, nigri,
Styracis ana ʒ.j.
Mellis quantum sufficit.

Tunduntur quæ tundenda sunt, & cribrantur per angustissimum cribrum: Galbanum in Melle dissoluitur, & factum electuarium in consistenti forma reponitur in pyxidem vitream, aut argenteam. * Facit hæmoptoicis, tussientibus, phthisicis, peripneumonicis, ad conuulsa, rupta, stomachi subuersionem, bilem vomentes, ac secernentes, cœliacos, dysentericos, ad affectiones circa vesicam, suffocationes vteri, febres per circuitum repercentes, hora vna ante exacerbationem

Unable to display this page

Seminis Rutæ,
Seminis Sinonis ana ʒ.ß.
Auri sinceri,
Argenti meri,
Margaritarum albarum,
Blattæ Byzantiæ,
Ossium de corde Cerui ana ℈.j.G.xiij.
Limaturæ Eboris,
Calami aromatici,
Pyrethri ana G.iix.
Mellis despumati triplum.

Fiat opiata. Seruatur annis quinque. * Contra defluxiones capitis, frigore conceptas, efficax est: oculorum lachrymas exiccat, dentium dolores lenit, aduersus capitis cruciatum summoperè prodest, illitum fronti, comitiales, insanos, vertiginosos, & in vniuersum omnem capitis noxam mulcet, tabidis, tussiculosis, humorem à thorace reijcientibus, cardiacis, sanguinem excreantibus præsenti est auxilio, ischiaticis, coli & renum cruciatibus. Aduersus iliorum noxam, difficultatem vrinæ, & eiusdem stillicidium valet, calculos comminuit, omni ventris malo liberat, quotidianis & tertianis febribus circa accessionis initium, sub feruefacto Stœchadis iusculo medetur. *Nicolaus.*

Theriaca Andromachi senioris.

℞. Trochiscorum Scilliticorum ʒ.xliix.
Trochiscorum Theriacorum,
Hedycroi,
Piperis longi,
Opij ana ʒ xxiv.
Rosarum rubrarum purgatarum,
Iridis Illyricæ,
Succi Glycyrrhizæ,
Seminis Napi syluestris,
Scordij,
Opobalsami,
Cinnamomi,
Agarici ana ʒ.xij.
Myrrhæ,
Costi,
Croci,
Casiæ ligneæ veræ,
Nardi Indicæ,
Schœnanthi,
Thuris electi,
Piperis nigri, albi,
Dictamni Cretici,
Comarum Marrubij,
Rhapontici,
Stœchadis,
Seminis Petroselini,
Calaminthæ montanæ,
Terebinthiæ,
Zingiberis,
Rad. Quinquefolij ana ß.vj.
Polij montani,
Chamæpityos,
Styracis calamitæ,
Mcu, Amomi,

A Nardi Celticæ,
Terræ Lemniæ,
Phu, Chamædryos,
Folij, Chalcitidis tostæ,
Gentianæ,
Anisi torrefacti,
Succi Hypocistidis,
Carpobalsami,
Gummi Arabici splendidi,
Seminis Fœniculi,
B Cardamomi,
Seseli, Acaciæ,
Thlaspi, Hyperici,
Ammi, Sagapeni,
Acori ana ʒ.iv.
Castorij,
Aristolochiæ tenuis,
Seminis Dauci Cretici (Pimpinellæ nostræ)
Bituminis Iudaici,
Opopanacis,
C Centaurij minoris,
Galbani ana ʒ.ij.
Mellis despumati ℔.xiv.℥.v.ʒ.ij.
Vini optimi q.s. est.

Galeni ætate plus aromatum admiscebant ad singulas libras Mellis, & medicamentum solidius erit, quàm nunc fit. Iam enim sumunt Mellis ℔. xx. Conficitur autem hoc modo secundùm Galenum:

Herbæ, flores, fructus, semina, radices, cor-
D tices, trochisci, terra Lemnia, chalcitis, & bitumen diligentissimè conteruntur pistillo ferreo in mortario æneo, & cribro subtilissimo cribrantur, semine Thlaspi, Napi syluestris, & Croco exceptis, quæ per se teruntur, vinoque rigantur, ne mortario interiori inhæreant, & vt commodius terantur. Gummi, succi, & Castorium per se teruntur, adfuso vino, vt etiam commodiùs teri possint. In ipso compositionis tempore, omniumque rerum mixtura, primùm liquefit Tere-
E binthina in duplici vase cum Mellis pauxillo, deinde etiam Opopanax, Galbanum, Sagapenum, bene antea per se trita, adfuso pauculo Melle, vt facilius digitis explanentur, commisceanturque, atque vniantur. Postea coquuntur in ipso duplici vase cum Terebinthina, donec ad iustam consistentiam redacta sint: his admiscetur pars aliqua contritorum, tum etiam in vino dissolutorum, donec Mellis consistentiam consequantur: deinde in mortariũ vastæ magnitudi-
F nis effunduntur in hunc modum. Primùm, pars aliqua eorum, quę vino dissoluta sunt, & ad eam formam redacta: deinde Mellis nonnihil cocti per se, & despumati: postremò pars aliqua eorum quæ in puluerem redacta fuerant: adhæc nonnihil eorum quæ liquefacta in duplici vase, eaque tepida: hæc omnia probè agitentur rudicula, & sic consequenter de residuo faciendum, donec omnia probè vnita sint: & hæc quidem ad solem, vt facilius fiat, continuò agitando, & tundendo pila ferrea, inuncta Opobalsamo, vt facilius agitari possint: & commisceatur etiam

Opobal-

Opobalſamum reliquis: alioqui facilè adhæreret piſtillo medicamentum, & difficilior fieret agitatio. Hæc continuè per quatuor aut quinq; dies agitanda ſunt: & rurſus elapſis ſex aut ſeptem diebus, iteranda agitatio per duos menſes: deinde reponitur medicamentum vaſculis plumbeis, aut terreis bene coctis & vitratis: & ſeruatur per annos triginta.

Chalcitis, quæ in hoc medicamen venit, ſic præparanda eſt. Illius bona quantitas in olla cruda, ſuccenſis carbonibus coquitur: eaque liquefacta, vbi bullas emiſerit, partem ſupernam in marmor effundes, atque illic ſines in vmbra, donec frigeat. Hinc poſtea ſolummodò capies quod ſupernè ſpumeum fuerit, quodque cinerei eſt coloris, aut praſſii, non quod flauum eſt: theriacam enim colore flauo, non nigro inficeret. * Exitialibus venenis, & ferarum virus eiaculantium ictibus aduerſatur. Inueteratis capitis doloribus, vertigini, aurium grauitati, comitialibus, attonitis, apoplecticisue, reſolutis, oculorum hebetudini, voci amiſſæ, aſthmaticis, recenti & vetuſtæ tuſſi, ſanguinem reijcientibus, ægrè excreantibus, & non niſi recta ceruice ſpirantibus, ventriculi imbecillitatibus ac inflationibus, colicis cruciatibus, ileoſis, colericis, cœliacis, regio morbo correptis opitulatur: induratum lienẽ liquefacit, calculos in renibus comminuit, vrinæ difficultati, & veſicæ exulcerationibus medetur. Febrium horroribus & rigoribus, hydropicis, elephantia laborantibus ſæpe præſenti eſt auxilio. Menſtrua cit, fœtum mortuum excutit, articulorum doloribus adiumento eſt. Non autem corpus modò, ſed & animi morbos perſanat. Melancholicis itaque, lymphaticis aquæ pauonibus, & id genus alijs malis iugiter data ſuccurrit. Cæterùm in peſtifera lue vix aliud præſentius, magisque idoneum præſidium hac ipſa inueniri poteſt. *Galenus.*

Theriaca Andromachi, à Medicis Romanis & Bononienſibus correcta, & præparata.

℞. Trochiſcorum Scilliticorum ℥.vj.
Trochiſc. de Viperis,
Trochiſc. Hedycroi,
Piperis nigri ana ℥.iij.
Trochiſc. de Caphura, Opij,
Succi infuſionis Roſarum inſpiſſati,
Scordij Cretici, & noſtri,
Seminis Napi ſylueſtris,
Iridis Florentinæ,
Succi Glycyrrhizæ,
Agarici,
Cinnamomi,
Foliorum Cardui benedicti,
Balſami Indici,
Croci Orientalis ana ℥.ſs.
Myrrhæ, Zingiberis,
Rhapontici veri,
Rad. Pentaphylli,
Radicis Tormentillæ,
Calaminthæ montanæ,
Comarum Marrubij,
Stœchados,
Radicis Coſti,
Zedoariæ,
Piperis albi,
Piperis longi,
Dictamni Cretici,
Thuris maſculi,
Seminis Petroſelini Macedonici, vel Smyrnij,
Flor. Schœnanthos,
Myrobalanorum Emblicorum, vel Chebulorum,
Terebinthinæ Cypriæ,
Caſſiæ lignæ,
Spicæ Indicæ ana ℥.vj.
Gentianæ,
Comæ Polij montani,
Styracis calamitæ,
Ileris montanij,
Abrotani,
Seminis Thlaſpios, ſeu
Iberidis, ſeu
Naſturtij albi,
Seminis Ammios,
Chamædryos,
Succi Hypociſtidis,
Succi Lentiſci,
Foliorum Malabathri, ſeu Maciz,
Nardi Celticæ, ſeu
Spicæ Romanæ,
Seminis Aniſi,
Seminis Fœniculi,
Radicis Meu, vel
Imperatoriæ,
Terræ Lemniæ veræ,
Chalcitidis ſemiaſſatæ,
Amomi, vel
Caryophyllorum, vel
Calami odorati,
Radicis Phu minoris,
Caſpobalſami, ſeu
Granorum Iuniperi,
Cubebarum,
Comarum Hyperici,
Acaciæ, vel
Succi Lentiſci,
Gummi Arabici, vel Iuniperi,
Cardamomi maioris (minus meliùs)
Radicis Angelicæ optimæ,
Rad. Imperatoriæ,
Rad. Vincetoxici,
Rad. Ariſtolochiæ rotundæ,
Rad Aſari, rad. Succiſæ,
Rad. Serpentariæ,
Rad. Diptami albi,
Roſmarini, Saluiæ minoris,
Scabioſæ,
Cornu Cerui vſti,
Enulæ campanæ,
Pimpinellæ, Origani Cretici ana ℥.ß.

Seminis Dauci Cretici, vel
Seminis Pimpinellæ,
Galbani, Opopanacis,
Sagapeni, Aſphalti, vel
Succini albi,
Rad. Cruciatæ,
Caſtorei, Ariſtolochiæ longæ,
Baccarum Lauri ana ʒ.ij.
Mellis duplum,
Vini Cretici quantum ſatis eſt.
Conficiatur ſecundùm artem. *Auguſtani.*

Theriaca Andromachi, à Bartholomæo Maranta correcta.

I. ORDO.

℞. Trochiſc. de Scilla recent. & non ſitu obductorum ʒ.xliix. id eſt, ʒ.vj.

II. ORDO.

℞. Trochiſc. Viperinorum recent. & non mucidorum.

2. Trochiſc. Hedychroi benè exiccatorum.

3. Piperis longi, non exeſi, neque adulterati, integri, bono odore, & acutiſſimo ſapore præditi ana ʒ.xxiv. id eſt, ʒ.iij.

4. Opij collecti inſtar lachrymæ, & non per expreſſionem aut decoctionem facti, quod graue ſit, denſum, amarum, purum, & facilè diſſolnatur ʒ.xxiv. id eſt, ʒ.iij.

III. ORDO.

℞. Roſarum rubr. quinque frondium, depuratarum, non ſitu ſqualidarum.

2. Rad. Iridis Illyricæ, ſiue Florentinæ, quæ dura ſit, denſa, acuti guſtus, breuis, non exeſa, non ſitu corrupta.

3. Succi Glycyrrhizæ non adulterati.

4. Sem. Buniadis: aut de Rapo recenti & maturo, acuti guſtus.

5. Scordij, id eſt, frondium, florum, & ſimul ſeminum, in ſicco loco collecti.

6. Opobalſami. Ipſius loco olei Nucis moſchatæ per expreſſionem.

7. Cinnamomi electi. Eius loco Caſſiæ duplex pondus.

8. Agarici boni, friabilis, leuis, rari, & fœminæ ana ʒ.xij. id eſt, ʒ.j.ß.

IV. ORDO.

℞. Myrrhæ ſuccolentæ, pinguis & bonæ, ſaporis amari, acris, boni odoris, coloris ſplendidi & pallidi, quæ fracta interius habet venas quaſdam albas, inſtar vnguium.

2. Coſti. Eius loco Zedoariæ.

3. Croci Orient. recent. colorati, longi, integri, non fragilis, pleni, quod habeat in ſuis filamentis nonnihil albicãtis, & quod madefactum benè tingat manus, non ſitum oleat, neq; ſit humidum, & nonnihil acutum.

4. Caſſiæ ſubtilis, & benè contortæ, habentis plures quàm vnam cannulam, læuis, non aſperæ, aromaticæ, modicæ aſtrictionis, ſaporis acutiſſimi.

5. Nardi Indicę ſaporis & odoris nõ expertis.

6. Schœnanthi, id eſt, florum eius, & ſummitat. Iunci odorati.

7. Thuris nitidi, rotundi, integri, albi, intus pinguis, non adulterati.

8. Dictamni Cretenſis, id eſt, frondium eius recentium odorat.

9. Rhapontici, id eſt, rad. recent. non exeſarum, guſtu non mucilaginoſarum.

10. Stœchadis recentis, odoratæ, amaræ, id eſt, frondium ſiue ſpicarum eius, cum floribus & ramuſculis.

11. Marrubij recentis, id eſt, foliorum cum ſeminibus.

12. Sem. Petroſelini veri, recentium, odorat. amar. & acrium.

13. Calamenthi collecti in montibus, id eſt, foliorum cum floribus & ſeminibus.

14. Terebinthinæ veræ.

15. Zingiberis, id eſt, rad. albarum, non exeſarum, bono odore, & acerrimo ſapore præditarum ana ʒ.vj.

V. ORDO.

℞. 1. Quinquefolij, id eſt, radicum collectarum in locis ſiccioribus.

2. Polij, id eſt, ſua coma cum floribus, ſeminibus & folijs, odoris validi, & collecti de montibus.

3. Chamæpyteos floreſcentis: vniuerſa planta, excepta radice & lignoſa eius parte.

4. Nardi Celticæ, id eſt radicum recent. odorat. radicibus crebris, duris & plenis.

5. Amomi. Eius loco Galangæ maioris.

6. Styracis, id eſt, gummi, & non furfuraceum eius, pinguis, reſinoſæ, albicantis, odoratiſſimæ.

7 Mei, id eſt, radicum collectarum in montibus ſiccis, odorat. non exeſarum, in vmbra ſiccatarum.

8. Chamædryos, id eſt, frondium, florum & ſeminum cum ramis teneris, odorat. & ex montibus ſiccioribus.

9. Phu Pontici & Calabrini, id eſt, rad. ſolidarum, non exeſarum, odoratarum. Vulgaris verò Valeriana non debet illius loco accipi.

10. Terræ Lemniæ. Eius loco Bolus Armena vulgo Orientalis dicta: coloris ruſſi, aut Terra Melitenſis: aut Bolus verus.

11. Malabathri. Eius loco Nardus, & tertia illius inſuper pars.

12. Chalcitidis ſemiuſtæ, quadam peculiari arte.

13. Gentianæ, id eſt, radicis plenæ, denſæ, amariſſimæ, de ſiccioribus montibus collectæ.

14. Gummi, id eſt, Arabici, puri & pellucidi.

15. Succi Hypociſtidis veri, nõ mixti alijs rebus & arte extracti.

16. Carpo-

16. Carpobalſami. Eius loco vulgares Cubebæ quæ adhuc in ſiliquis reperiuntur.

17. Aniſi, id eſt, ſeminis recentis, pleni, æqualis, odorati, acris guſtatu, & dulciſſimi.

18. Seſelis veri, id eſt, ſeminis, colore nigricantis, quod Venetijs apportatur.

19. Cardamomi minoris, aut medij, id eſt, ſeminum ipſius recentium, odoratorum, & ſaporis acris.

20. Fœniculi, id eſt, ſeminis æqualis, pleni, odorati, acris guſtu.

21. Acaciæ, illius ſuccus. Et eius loco ſuccus Sumach.

22. Thlaſpi, id eſt, ſeminis veri, recentis, acri ſapore præditi, & amari.

23. Hyperici, id eſt, virgulta tenera cum floribus, frondibus, & ſeminibus.

24. Ammi, id eſt, ſeminis ipſius, Apio ſimilis, odorati, recentis, non puluerulenti, & quod Origanum non parum referat ana ʒ.ß.

VI. ORDO.

℞. 1. Sagapeni, id eſt, ſucci, vulgo Serapinũ dicti, non adulterati, duri, granulis minutis conſtantis, colore Myrrhæ, ſaporis acris, foris ruffeſcentis, interius candidi.

2. Caſtorij non falſi, reſinoſi, grauis odoris, acris ſaporis, fragilis.

3. Ariſtolochiæ tenuis, aut vt ita dicam, ſarmentoſæ, ſiccatæ ad vmbram, non mucore corruptæ, ſed recentis.

4. Bituminis Iudaici, non adulterati, in nigro purpuraſcentis.

5. Dauci, id eſt, ſeminis recentis, odore ſuaui præditi, veri.

6. Opopanacis, id eſt, ſucci non adulterati, pinguis, læuigati, frangibilis, grauis odoris, amariſſimi, & qui in aqua facilè diſſoluatur.

7. Centaurij minoris, id eſt, cymarum floreſcentium, cum frondibus & ſtipitibus, veri.

8. Galbani, id eſt, ſucci, puri, granuloſi, odoris ingrati, ſicuti & ſaporis non lignoſi, in ſe continentis adhuc ſemina aliquot ex ſua ferula, qui non liquefiat, niſi adignem, debetque bene purgari ana ʒ.ij.

9. Vini veteris, vinoſi, dulcis, non auſteri, non fumoſi, non corruptioni obnoxij, coloris flaui, lucidi, tranſparentis, non craſſi aut turbidi, odore aromatico præditi: quale eſt Maluaticum vetus non adulteratum, ℥.xl id eſt, ſextar. ij. Vel quantum ſatis eſt ad diſſoluẽda ſimplicia humida, qualia ſunt gummi, liquores & lachrymæ.

10. Mellis dulciſſimi, acerrimi, nullo externo ſapore conſtantis, coloris flaui, relucentis, & puri, odorati, mediocris craſſitici, vniformis, æqualis, tenacis, & quod filum ducat inſtar viſci, aut lini, grauis, firmi, collecti tempore verno: confecti ab Apibus in loco Thymis frequẽtibus, Roſmarino & alijs aromaticis, & calidis & ſiccis herbis conſito: expreſſi de fauis ſemel tantum: non reſinoſi: quod fit duorum annorum, neque recentius, aut antiquius: quale eſt Sipontinum, aut Tarentinum. Sumantur autem huius ℔.x. vel quantum ſatis eſt ad incorporanda ſicca.

Theriaca ex Lilio Pauli, ab Armeno compoſita.

℞. Piperis albi,
Sem. Hyoſcyami albi ana ʒ.xx.
Opij ʒ.x.
Croci ʒ.ß.
Euphorbij, Amomi, Pyrethri,
Caſtorei, fol. Dauci, ſem. Rutæ ſylu.
Roſarum rub. ſiccat. Serapini,
Rhabarbari, Coſti, Styracis calamitæ,
Myrrhæ rubeæ, Aniſi, Carui,
Caſſiæ ligneæ, Mentaſtri, Cardamomi,
Baccarum Lauri ana ʒ.j.
Spicæ nardi, ſem. Apij, Balſami,
Olei Roſacei, Cyperi ana ʒ.ij.
Mellis deſpumati quaſi ℔.ij.

Incorporentur, & reſeruentur. Ab antiquis reperta, cæteris theriacis præſtantior ad morſus viperarum, & potiones venenoſas, & mortiferas. Confert ilioſis, hepatis dolori, & pleuriticis, cũ Hydromelle: ſpleniticis cum Oxymelite: ſtomachicis cum Aceto: nephriticis, calculoſis cum aqua calida, guttatim mingentibus, ictericis & hydropicis. Expellit ſecundinam cum decoct. Fœnigræci, & prodeſt omnibus doloribus matricis. Denti corroſo impoſita confert, & ad plura alia.

Theriaca communis.

℞. Rad. Enulæ ʒ.xv.
Rad. Ariſtolochiæ rotundæ ʒ.x.
Granorum Iuniperi, Zedoariæ, Scordij,
Chamædryos, Chamæpithyos ana ʒ.ß.
Ariſtolochiæ longæ, comarum Hyperici,
Scabioſæ, ſem. Rutæ, Sauinæ ana ʒ.ij.
Betonicæ, Saluiæ domeſticæ, Praſſij,
Spicæ Romanæ, baccarum Lauri,
Gentianæ, Diptami albi, Tormentillæ,
Calami aromatici ana ʒ.ij.
Rad. Meu, rad. Phu, rad Pimpinellæ,
Sem. Ammios, ſem. Carui, Macis,
Santali rubei, Succini citrini,
Flor. Meliſſæ, Menthæ, Rubeæ ana ʒ.j.
Caſtorei, Abſinthij, Calamenthi montani,
Zingiberis, Piperis nigri ana ʒ.ß.
Nucum iuglandium num.x.
Olei Terebinthinæ ʒ.j.
Oxymellis Scyllitici ℥ iv.
Mellis deſpumati triplum.

Hæc quoque Theriaca nobis vſui eſt & paratu facilis, non tamen minus efficax in conſtitutione peſtilenti, cuius vſus eſt plebeis maximè, vt minùs pretioſa. Pro oleo Terebinthinæ ſumpſi medietatem, id eſt, vnciam ſemis, & addidi tantundem olei è baccis Iuniperi, & ſuauius fit medicamentum. *Auguſtani.*

Mithridatium Andromachi.

℞. Glycyrrhizæ ʒ.iix.ϑ.ß.
Opij ʒ.iv.ϑ.j.
Folij, Nardi Celticæ, ſem. Fœniculi,

Gentianæ, Meu, Roſarum ſiccarum,
Cardamomi ana ʒ.iv.
Caſtorij, Thuris, Myrrhæ,
Succi Hypociſtidis ana ʒ.vj.
Polij, Coſti, Seſeli, Caſiæ ana ʒ.v.ℨ.j.
Nardi Indicæ, Scordij,
Cyphi, Schœnanthi,
Opopanacis, Terebinthinæ ana ʒ.vj.ℨ.j.
Acori, Phu, Hyperici, Acaciæ, Gummi,
Carpobalſami, Sagapeni ana ʒ.ij.
Croci, Cinnamomi,
Zingiberis ana ʒ.vij.ℨ.j.
Styracis ʒ.v.ℨ.ij.
Dauci ʒ.vj.ℨ.i.ß.
Petroſelini ʒ.iv.ß.
Piperis longi ʒ.iij ß.
Aniſi ʒ.iij.
Thlaſpi, Opobalſami ana ʒ.vj.ℨ.ij.
Galbani ʒ vij.
Scinci ʒ.ij.ℨ.j.
Vini optimi, Mellis deſpumati q.ſ. eſt.

Compone in modum theriacæ. Seruatur per annos decem.* Ad eadem ad quę theriaca valet, & ad pleraque pernicioſa medicamenta & venena eſt efficacior: in viperæ autem morſus curatione, theriaca inferior. Priuatim verò facit ad diuturnas ventriculi & thoracis fluxiones, & ad omnes inueteratas in profundo corporis exulcerationes & abſceſſus. Tabidis, ventrisque inflationibus medetur, appetentiam emendat & reſtituit, ac bonum corpori colorem conciliat. Calculos conterit, ac vrinæ difficultatem ſanat, acuit viſum eorum, qui illo crebrius vtũtur. Mortuum fœtum eijcit, & ad muliebria omnis generis mala frigida, atque ijs quæ non concipiunt, conducit. Item melancholiam non ſinit conſiſtere. Omne denique capitis malum, ex frigiditate ortum, dolores aurium, lachrymantes oculos, dentium cruciatus, oris, palati auriumq; omnia vitia, emplaſtri forma impoſita, ſanat. *Galenus.*

Mithridatium Damocratis.

℞. Myrrhæ, Croci, Agarici, Zingiberis,
Cinnamomi, Nardi Indicæ,
Thuris electi, Thlaſpi ana ʒ.x.
Seſeli, Opobalſami,
Schœnanthi. Stœchadis,
Terebinthinæ, Galbani,
Coſti, Piperis longi,
Caſtorij, ſucci Hypociſtidis, Styracis,
Opopanacis, Polij ana ʒ.j.
Caſiæ, Polij montani, Piperis albi,
Scordij, ſem. Dauci Cretici, Carpobalſami,
Cyphi, Bdellij ana ʒ.vij.
Nardi Celticæ, Gummi, ſem. Petroſelini,
Opij, Cardamomi,
Sem. Fœniculi, Gentianæ,
Roſarum, Dictamni Cretici ana ʒ.v.
Aniſi, Ariſtolochiæ rotundæ,
Acori, Phu, Sagapeni ana ʒ.iij.
Meu, Acaciæ, Scinci,
Summitatum Hyperici ana ʒ.ij.ß.
Vini quantum ſufficit.
Mellis deſpumati triplum.

Confice ſecundùm artem. *Damocrates.*

Mithridatium Damocratis, à Bartholomæo Maranta Venuſino correctum.

I. CLASSIS.

℞. 1. Myrrhæ, id eſt, lachrymæ ſuæ recentis, pinguis, ſucculentæ, venis in interna parte inſtar vnguium albicantibus præditæ.

2. Croci recentis, colorati, non humidi, aut mucorem habentis, integri, longi, neque fragilis, odoratiſſimi, acuti ſaporis, & non exeſi.

3. Agarici fœminę, rari, leuis, cãdidi, friabilis.

4. Zingiberis radicis, acutiſſimi ſaporis, odoratiſſimi, non exeſi, albi.

5. Cinnamomi, vel illius loco duplæ Caſſiæ, cuius cortex ſit craſſus, fiſtula verò ſubtilis, optimo odore & ſapore prædita.

6. Spicæ Nardi, id eſt, eius radicis odoriferæ, recentis, & quæ ſecum terram odoratã retineat.

7. Thuris lucidi, integri, rotundi, albi, pinguis interius, & non adulterati.

8. Thlaſpi veri, id eſt, ſeminis recentis, acutiſſimi, amari ana ʒ.x.

II. CLASSIS.

℞. 1. Seſeli veri, coloris nigricantis, quod ſemen Venetijs affertur.

2. Opobalſami, aut illius loco olei Nucis moſchatæ, factæ per expreſſionem.

3. Iunci odorati, id eſt, eius Cymarum recentium, & odoratiſſimarum.

4. Stœchadis recentis, odoratæ, amaræ, & acutæ: ſumantur frondes, ſpicæ cum floribus, & ramuſculis.

5. Coſti radicis veræ, aut illius loco Zedoariæ recentis, non exeſæ, boni odoris.

6. Galbani, id eſt, ſucci ipſius, depurati à granis, odore & ſapore ingrato, non lignoſi, cui ſint commiſta aliquot ſemina, ex propria ferula, neque liqueſcat ſine igne, debetque optimè purgari.

7. Terebinthinæ legitimæ, & veræ.

8. Piperis longi, integri, duri, non exeſi, acutiſſimi ſaporis, boni odoris, non adulterati.

9. Caſtorei Pontici, non falſi, grauiſſimi odoris, ſaporis acuti, reſinoſi, fragilis, cuius teſticuli ab vno principio exorti ſint.

10. Succi Hypociſtidos veri, non miſti, vera ratione extracti.

11. Styracis gummi, & non furfurum, quod pingue ſit, reſinoſum, albicans, odoratiſſimum.

12. Opopanacis, ſucci nõ adulterati, pinguis, frangibilis, grauis odoris, leuis, amariſſimi, qui aqua facilè diſſoluatur.

13. Polij Malabathri, vel ſuo loco radicis, aut ſtipium Nardi Celtici, aut radicis Phu, aut Spicæ Nardi, cum tertia inſuper eius parte ana drachmas octo.

III. Clas-

III. CLASSIS.

℞. 1. Cassiæ nigræ, cum signis indicatis in theriaca.

2. Polij, id est, suarum cymarū cum floribus, seminibus, & folijs, perfecti odoris, & collecti ex montibus saxosis.

3. Piperis albi, pleni, sine rugis, odorati, & solidi, amarescentis, & acerrimi saporis.

4. Scordij, id est, suarum frondium, florum, & seminum, ex siccis locis desumpti.

5. Seminis Dauci Cretici, recentis, odorati, & legitimi.

6. Carpobalsami, aut illius loco Cubebarum vulgarium, in siliquis existentium.

7. Cypheos, id est, trochiscorum.

8. Bdellij, recentis, amari, pinguis, pellucidi, instar glutinis taurini, quod facile liquescat, simileque sit vngui humano, atque accensum spiret gratum odorem, non adulteratum cum gummi. Eo deficiente accipiatur Ammoniacum Thymiama ana ʒ. vij.

IV. CLASSIS.

℞. 1. Nardi Celtici purgati, id est, suarum radicum & stipitum recentium, odoratissimarum, quòd pluses habent radices, duras & plenas.

2. Gummi Arabici, pellucidi, & sine sordibus.

3. Petroselini, id est, seminum recentium, odoratorum, & acrium: sitque legitimum.

4. Meconij vel potius Opij collecti, vt lacrymæ solent colligi, non per expressionem facti, vel decoctionem: sitq; graue, densum, amarum, purum, & dissolubile.

5. Cardamomi, id est, minoris, vel medij: semina sint recētia, odorata, & acri sapore prędita.

6. Sem. Fœniculi, æqualium, plenorum, odoratorum, & saporis acris.

7. Gentianæ, id est radicis plenæ, densæ, amarissimæ, collectæ ex montibus aridis.

8. Frondium rosarum, quæ habeant quinque frondes, purgatarum, non mucidarum.

9 Dictamni Cretici, id est, frondium recentium, odoratarum, nō nimis tenerarum ana ʒ. v. boni ponderis.

V. CLASSIS.

℞. 1. Anisi, seminis recentis, pleni, æqualis, odorati puri, acris, saporis dulcissimi.

2. Asari, id est, radicis recentis, odorati, & solidi.

3. Acori, id est, Galangæ maioris, radicis recentis, odoris boni, & acris saporis.

4. Phu, id est, radicum odoratissimarum, non exesarum, & solidarum.

5. Sagapeni, succi vsitati, minutis granulis, duri coloris vt Myrrha, puri, saporis acris, exterius ruffescentis, interius albi, non adulterati.

6. Succi Glycyrrhizæ recentis, non falsi ana drachmas tres.

VI. CLASSIS.

℞. 1. Mei Athamantici, id est, radicum collectarum ex montibus siccis, ponderosarum, gratissimi odoris, non cariosarum, & in vmbra exiccatarum.

2. Acaciæ, id est, ipsius succi: & ipso deficiente succus ex Rhu.

3. Ventrem Seinci veri, caudam rotundam habentis, caput oblongius, cum linea cæsij coloris per dorsum, aut cum alijs signis suo loco enumeratis.

4. Sem. Hyperici, id est, cymarum cum floribus, seminibus & frondibus ana ʒ. ij. ß.

Vini quantum satis erit ad omnia liquabilia dissoluenda: sitque vetus, quod diu durauerit, vinosum, dulce, non austerum, neque fumosum, incorruptum, colore flauo, claro, pellucido prædituum, non crassum, vel turbidum, odoris aromatici: quale est Maluaticum, non adulteratum. Pondus legitimum est ℥. xx.

Mellis quantum satis est. Sitque dulcissimum, acutissimum, expers omnis saporis externi, colore flauo & lucido prædituum: odoratum, vnius formæ, mediocris crassitiei, tenax, æquale, quod instar visci fila demittat, ponderosum, firmum, collectum initio veris, &c. Quantum ad pondus, accipiuntur ℔. vj & eo plus, quanto plus requirent simplicia duplicata pondere, propter substitutionem aliquam.

Ambrosia Archibÿ.

℞. Anisi, sem. Apij ana ʒ. iv.
Myrrhæ, Opopanacis ana ʒ. j.
Cinnamomi, seminis Loti amari,
Cassiæ, Spicæ Indicæ ana ʒ. ij.
Croci ʒ. ij. ß.
Piperis ʒ. ß.
Opij ʒ. iv.
Mellis despumati quantum satis est.

Confice secundùm artem. * Ad omnes internas affectiones vtilis est pota: ad intestinorum tormina quidem ex vini Myrtini, & aquę quarta heminæ parte: ad hepar autem ex aquæ mulsæ hemina dimidia. Item ad vigilias, ophthalmiam: & lateris morbum ex aqua mulsa: ad stomachi demum vitia, ex vini Granatorum cyathis duobus, & aquæ totidem. *Galenus.*

Esdræ antidotus.

℞. Amomi ℈. xij.
Squinanthi ʒ. ix.
Pyrethri ℈. vj.
Croci ℈. xxxvj.
Cinnamomi ℈. vj.
Myrrhæ troglodyticæ ℈. xij.
Styracis calamitæ ℈. xiix.
Petroselini, sem. Dauci ana ℈. iij.
Tragacanthæ ℈. vj.
Succi Hypocistidis ℈. ix.
Ireos, Abrotani ℈ xv.
Sem Fœniculi ℈ vj.
Bdellij ℈. ix. Thuris ʒ. j.
Sulphuris viui ℈. vj.
Sem. Hyoscyami albi ℈. xxvij.
Cassiæ lignea ℈. ix.

Sem. Papaueris ℈.xxx.
Spicæ nardi ℈.xij.
Sem. Rutæ, ſem. Ocymi ana ʒ.j.
Rhois culinarij ℈.iv.
Sem. Anethi ℈.vj.
Aſari ʒ.j.
Cardamomi ℈.vj.
Opij ℈.xxvij.
Euphorbij ℈.vj.
Piperis nigri ℈.xxx.
Roſarum ſiccarum ℈.ix.
Pſyllij ℈.xij.
Opobalſami, ſeu
Olei Caryophyllorum ℈.xxiv.
Ventris Mergi ℈.vj.
Laccæ, Lycij Indici,
Caryophyllorum ℈.xij.
Stercoris reperti in aluo Mergi ℈.vj.
Flor. Nerij ℈.iv.ß.
Rhabarbari ℈.xij.
Mei Athamantici ℈.iv.
Terræ Cimoliæ ℈ xij.
Succi Arthemiſiæ ℈.xx.
Fol. Cichoreæ ℈.ix.
Spicæ Celticæ ℈ xij.
Caſtorei ʒ.j.
Coſti, Gentianæ ℈.xij.
Confect. Hædychroi ℈.ix.
Aniſi ℈.vj.
Siſonis ℈.xiix.
Thymiamatis Hammoniaci,
Fol. Citri ℈.xij.
Vini veteris odorati q.ſ. fuerit ſuccis & liquoribus reſoluendis.
Mellis deſpumati optimi ℔.v. aut ℔.vj.

Arida omnia minutiſſimè contundito. Opium verò & Myrrham, Hypociſtidem, Bdellium, Lycium, Hammoniacum in vino diſſoluito: Tragacantham deinde ſeorſim per ſe affuſo vino diſſoluito. Deinde omnia ſimul miſceto, addendo etiam deſpumatum Artemiſiæ ſuccum. In vniuerſum hanc confectionem eodem modo conficias, quo theriacam, & eodem modo dimittenda eſt vt efferueſcat, non omnino repleto vaſe. Per ſeptem annos melior iudicatur. * Mirificè contra lethalia venena prodeſt: alioſq; vſus multos habet, quos apud Aëtium libro 13. cap. 101. Paulum lib. 7. cap. 11. Actuarium in lib. de Compoſ. medicament. reperias. *Aetius.*

Eſdra, alter.

R. Mameræ ʒ.j.
Amomi ʒ.ij.
Squinanthi ʒ.ß.
Pyrethri ℈.iix.
Croci ʒ.j.
Myrrhæ ʒ.iv.
Styracis ʒ.ß.℈.ij.
Petroſelini ℈.iv.
Tragacanthæ ʒ.j.
Succi Hypociſtidis ʒ.iv.
Ireos ʒ.ß.℈.ij.
Sem. Fœniculi ʒ.j.
Folij ʒ.iij.
Rhabarbari, Roſarum ſiccarum,
Glycyrrhizæ,
Flor. tylueſtris Punicæ,
Cinnamomi ana ʒ.iij.
Nardi Celticæ ʒ.j.
Mellis deſpumati ℔.vj. ʒ.ix. ʒ.vii.

Myrrham & Hypociſtidem in vino diſſolue modico, Tragacanthum verò per ſe etiam diſſolue, & confice ſecundùm artem. *Actuarius.*

Mameræ loco ſume Doronicum Romanũ. Cordus.

Adrianum.

R. Opij Thebaici ʒ.iij.
Caſſiæ lignææ,
Hyoſchyami ana ʒ.ij.℈.ij.ß.
Euphorbij,
Leucopiperis ana ʒ.ij. G.vj.
Seſeleos, ſem. Apij ana ʒ j.℈.ß.G ij.
Folij, Origani,
Tragacanthæ ana ʒ.j.
Opobalſami, Petroſelini, Macis,
Styracis cal. Zingiberis,
Xylobalſami, Cyperi,
Carpobalſami Maced. ana ʒ.j minus G vj.
Sem. Marathri ℈.ij. G.iix.
Calami aromat. ℈ ij. G.ij.
Cinnamomi, Croci, Coſti, Rheupontici,
Pyrethri, Acori, Dauci Cretici,
Aniſi ana ʒ.ß. G.vj.
Caſtorij ʒ.ß.
Serapini, Myrrhæ, Roſarum,
Cardamomi, Amomi, Rutæ agreſtis,
Sem. Ameos ana ℈.j. G.iv.
Caſſiæ fiſtulæ ℈ j.
Mellis quantum ſufficit.

Fiat opiata, in vaſe fictili vitrato ſeruandum, annis ſeptẽ. * Valet propriè ad omne vitium capitis ex frigiditate, & ad grauedinem oculorum, & obſcuritatem, contra hemicraniam datur, cum vino calido, vbi cocta ſit Saluia cum fero, in modum auellanæ: datur etiam quartanarijs, cũ decocto Gentianæ, vel Origani ante horam acceſſionis. Cum vino data, in quo Saxifragia ſit decocta, vel Milium Solis, lapidẽ frangit. *Nicolaus.*

Opiata ſopiens ſenſus.

R. Pyrethri, Euphorbij,
Spicænardi ana ℈.j.
Croci optimi ʒ.j.℈ ij.
Lachrymæ Papaueris ʒ.iij.℈.j.
Sem Hyoſcyami albi ʒ.ij.℈.j.
Sem Papaueris albi ʒ.v.℈.ij.
Mellis optimi non cocti q.ſ.

Miſceantur, fiat opiata. *Aet. Chalmeteus.*

Opiata.

R. Theriacæ optimæ,
Mithridatij optimi ana ℈.ß.
Opij Thebaici mund. G ij. vel iij.
Conſer. Anthos ℈ j.

Miſce pro doſi. Vſus vehementiſſimis doloribus colicis. *Caſparus Bauhinus.*

De con-

De Conseruis, Sectio XXIII

CONSERVAE sunt flores, vel herbę exactissimè concisæ, vel tusæ, & saccharo mixtæ: & vel

- Calefacientes
  - Caput: *Conserua* → Anthos flor. Acori, Betonicæ, Euphragiæ, flor. Stœchados, Flor. Saluiæ, flor. Lauendulæ, Maioranæ, Pæoniæ, Primulæ *veris*, &c.
  - Pectus: *Conserua* → Hyssopi, Melissæ, Capillorum *Veneris*.
  - Cor: *Conserua* → Flor. Borraginis, flor. Buglossæ, Flor. Anthos, Aranthij, Lychnidis, *id est*, Flor. Caryophyllorum, Melissæ.
  - Ventriculum: *Conserua* → Absinthij, Enulæ, Menthæ, &c.
  - Hepar: *Conserua* → Absynthij, Fumiterræ, Flor. Sambuci, &c.
  - Splenem: *Conserua* → Asplenij, Fumiterræ.
  - Vterum: *Conserua* → Maioranæ, Melissæ, Anthos, &c.
  - Iuncturas: *Conserua* → Florum *Stœchados*, Florum *Anthos*, &c.
- Refrigerantes
  - Caput: *Conserua* → Flor Nymphęæ *seu* Nenupharis, Rosarum, Violarum, &c.
  - Pectus: *Conserua* → Violarum, &c.
  - Cor: *Conserua* → Acetosæ, Rosarum, Violarum, &c.
  - Ventriculum: *Conserua* → Rosarum, Violarum, &c.
  - Hepar: *Conserua* → Florum Cichorij, Rosarum, Violarum, &c.
  - Splenem: *Conserua* → Rosarum, Violarum, &c.
  - Renes, *Conserua* → Rosarum, &c.
  - Vterum: *Conserua* → Rosarum, Violarum, &c.
  - Iuncturas: *Conserua* → Rosarum, Violarum, &c.

DE CONSERVIS CALfacientibus caput.

Conserua florum Anthos.

℞. Flor. Anthos recent. ℔.ß.
Sacchari albissimi ℔.j.ß.
Terantur simul in mortario marmoreo, pistillo ligneo: fiatque conserua in vase vitreo vel vitrato fictili, vel lapideo denso aliquãdiu ad solem: deinde ad annum vel biennium seruanda. * Valet ad confortandum cerebrum humidum, & neruosa membra, & ad melancholiam, & ad phlegma.

Conserua Acori.

℞. Radicum Acori veri ℔.j.
Bulliant in aqua vsquedũ cocta fuerint, postea pistentur, & passentur per setaceum, deinde ponantur supra ignem, addendo
Sacchari ℔.iij.
Fiat conserua in modum opiatæ. Insoletur, & seruetur per annum. * Valet ægritudinibus cerebri & neruorum: valet in affectibus phlegmaticis. *Mesues.*

Conserua Betonicæ.

℞. Betonicæ recentis & teneræ ℔.j.
Sacchari ℔.iij.
Folia in mortario lapideo terãtur minutissimè: saccharum verò coquendum est, cum aquæ betonicæ ℔.ij. vltra syrupi consistentiam: deinde simul misceantur aliquãdiu supra prunas, fiatq; conserua, quæ per annum in vase vitreato conseruanda. * Caput & ventriculum confortat, venena ex corpore pellit. *Florentini Medici.*

Conserua Euphragiæ.

℞. Mense Iulio vel Iunio, Euphragiæ vnà cum floribus ℔.ß.
Sacchari ℔.j.ß.
Contundantur simul in mortario lapideo minutissimè, deinde ponantur in vase vitreato aliquandiu ad solem quotidie agitãdo: postea seruetur ad annum vel biennium. * Cerebrum cõfortat, siccatque: visum acuit ac clarificat.

Conserua florum Stœchados.

Conserua Stœchados eodem modo, quo cõserua anthos, vel beton. paratur.

Conserua florum Saluiæ.

℞. Florum Saluiæ recent. ℔.ß.
Sacchari ℔.j.ß.
Pistentur simul in mortario marmoreo minutissimè: deinde ponantur in vase fictili vitrato ad solem aliquandiu, quotidie agitando: postea seruetur ad annum. * Ad omnia cerebri vitia ex frigida causa, valet: ventriculum corroborat: obstructiones aperit: ventriculi superfluos & noxios humores absumit.

Conserua florum Lauendulæ.

Conserua florum Lauendulæ vel spicę fit floribus recentibus contritis cum sacchato, eodem A quo conserua florum anthos modo: insolatur, & conseruatur per annum. * Cerebrum, ventriculum, hepar, splenem & vterum excalfacit: ad suffocationes vteri, ad splenem induratum, & apoplexiam prodest.

Conserua Maioranæ.

Conserua Maioranæ paratur, vt conserua anthos, vel betonicæ. Insolatur, & conseruatur per annum. * Valet ad omnes frigidos & humidos cerebri, capitis & ventriculi affectus: iecinoris obstructiones reserat: vitales spiritus fortificat, &c. B

Conserua Pæoniæ.

℞. In vere florum Pæoniæ recent. ℔.ß.
Sacchari ℔.j.
Pistentur simul in mortario lapideo optimè: deinde ponantur ad solem in vase vitreato per menses tres, quotidie agitando spatula lignea: postea conseruetur ad annum. * Ad epilepsiam & vertiginem valet: menstrua prouocat: renum & vesicæ calculos expellit: terrores nocturnos sedat, &c. C

Conserua Primulæ veris.

Conserua Primulæ veris tempore veris conficitur eodem modo, quo conserua Pæoniæ. * Capiti & cerebro frigido conducit: hominem ab apoplexia tutum reddit, &c.

DE CONSERVIS CALfacientibus pectus. D

Conserua Hyssopi.

Conserua Hyssopi mense Iulio, vel Augusto ex floribus hyssopi & duplo sacchari conficitur, eodem quo conserua florum anthos modo Insolatur, & ad annum conseruatur. * Pectori & pulmoni prodest: tussim curat: humores frigidos & crassos in pectore attenuat, & consumit: cerebrum & ventriculum confortat. E

Conserua Melissæ.

Conserua Melissæ conficitur vt conserua ex floribus rorismarini. * Cerebrum, cor, pectus, ventriculum roborat: melancholicis & tristibus confert: memoriam confirmat: menstrua pellit: vteri dolores, & suffocationes tollit.

Conserua Capill. Veneris.

℞. Capillorum Veneris ℔.j.
Sacchari albi ℔.iij. F
Contundantur in vase lapideo, fiatq; conserua, ad solem primò, deinde ad annum conseruanda. * Valet pleuresi, & affectibus pectoris & pulmonis: in affectibus etiam melãcholicis, & choleræ rubræ maximè prodest.

DE CONSERVIS CALfacientibus cor.

Conserua florum Borraginis.

℞. Florum Borraginis recentium, à capitello, cui inseruntur, purgatorum ʒ iv.

Sacchari

Sacchari albi ʒ.xij.
Contundantur simul bene in vase lapideo, pistillo ligneo: fiatq; conserua: insoletur, & in vase vitreato seruetur ad annum. Dosis est ad ʒ.j.
* Datur in tremore cordis, & in syncope: gaudium enim generat, & confert melancholiæ.

Conserua Buglossæ.

℞. Florum Buglossæ ℔.j.
Sacchari ℔.iij.
Terantur in vase lapideo, cum pistillo ligneo, fiatq; conserua in modum opiatæ: insoletur, & seruetur per annum. * Confortat cor, maniacis & melancholicis confert, etiam syncopi, & cordis tremorem aufert: valet etiam choleræ.

Conserua florum Aurantij.

℞. Florum mal. Aurantiorum recent. Sacchari albi ana ℔.j.
Contundantur vt suprà, fiatq; conserua.

Conserua florum Persici.

℞. Florum Persici recent. ℔.j.
Sacchari ℔.ij.
Contunde in vase lapideo: insola, & serua per annum. * Lumbricos necat, atq; expellit.

Conserua florum Caryophyllorum, id est, lychnidis coronar.

℞. Florum Lychnidis, qui ab odoris imitatione caryophylli vocantur, ℔.ß.
Sacchari albi ℔.j.ß.
Fiat conserua ad modum opiatæ. * Cerebrum, caput & cor confortat: contra venena valet, atq; aerem pestiferum: atq; partum facilitat, &c.

Cor quoque Calefaciunt & roborant, Conserua Anthos, Melissæ: de quibus suprà.

DE CONSERVIS CALfacientibus ventriculum.

Conserua Absinthij.

℞. Thymi Venetiani ʒ.ij.
Vini albi optimi ℔.j.ß.
Coque thymum ad ʒ.xij. vini: deinde exprimito, & adde
Sacchari albi ℔.j.
Coque ad formam syrupi crassioris, deinde cùm infrigidatum fuerit, adde
Absinthij viridis, optimè incisi ac subtilissimè in mortario lapideo contusi ʒ.xiix.
Misce, ac reponatur.

Conserua Enulæ.

℞. Radicis Enulæ campanæ ℔.ij.
Bulliat in aqua, vsquedum cocta fuerit: postea pistetur, & passetur per setaceum, deinde ponatur supra ignem, addendo
Sacchari ℔.vj.
Fiat conserua in forma opiatæ. * Valet ad confortandum stomachum, & membra nutritionis, & ad phlegma.

Conserua Menthæ.

℞. Menthæ crispæ ℔.ß.
Sacchari albi ℔.j.ß.
Contunde, insola, & serua per annum. * Ventriculũ calefacit ac roborat: vomitum cõpescit.

DE CONSERVIS CALfacientibus hepar.

Conserua Fumiterræ.

℞. Florum Fumariæ ℔.ß.
Sacchari albi ℔.j ß.
Contunde simul in mortario lapideo, & fac conseruam ad modum opiatæ: insola, & serua per annum in vase lapideo denso, vel vitreo. * Scabie infectis confert: sanguinem mundificat: sudorem mouet: ac regium morbum persanat.

Conserua florum Sambuci.

℞. Flor. Sambuci recent. ℔.j.
Sacchari albi ℔.ij vel iij.
Pista in mortario lapideo simul: insola, & conserua. Durat annum. * Hydropicis confert.

Hepar etiam Calfacit Conserua Absinthij: de qua suprà.

DE CONSERVIS CALfacientibus splenem.

℞. Asplenij seu Ceterach ℔.ß.
Sacchari ℔.j.ß.
Fiat conserua ad modum apiatæ. * Ad eadem, ad quæ herba ipsa valet.

DE CONSERVIS EXcalfacientibus vterum.

Vterum excalfaciunt ac roborant, Conserua Maioranæ, Melissæ, Anthos, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE CONSERVIS EXcalfacientibus iuncturas.

Iunctvras excalfaciunt roborantque, Conserua florum Anthos, florum Stœchadis: de quibus vide suprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus caput.

Conserua florum Nenupharis.

℞. Flor. Nymphææ luteorũ recentium ℔.ß.
Sacchari albi ℔.j.
Tere in vase lapideo, ac in formam opiatæ confice: insola, & in vase fictili vitreato conserua ad annum. * Febricitantibus, hecticis & pleuriticis confert: cerebrum refrigerat, somnumq; inducit.

Conserua Rosarum.

℞. Rosarum rub recent. exunguatarum ℔.j.
Sacchari albi ℔.ij. vel iij.
Teruntur in mortario lapideo, reponuntur vase vitreo, aut vitrato, pergamena operculato, mensibus trib. insolantur, in die sæpè agitantur, pòst auferuntur, seruãtur ad biennium vel triennium. Sunt qui rosas omnino imperfectas condiunt,

vt valentius adſtringant. Datur ad ʒ j.ß. * Ventriculũ & cor, & viſcera reliqua firmat, ipſorumque intempetiem humidam emendat. *Meſues.*

Poteſt eadem cum oleo vitrioli confici: & fiet conſerua vitriolata.

Conſerua Violarum.

℞. Violarum purpurearum recentium cauda & viridi ſeu calyculo purgatarum ℔.j.

Sacchari albi ℔.ij. vel ſecũdùm Meſuẽ ℔.iij. Contundantur ſimul in vaſe lapideo, fiatq; conſerua. Annum durat. Datur ad ʒ.j.* Bilis incendium, ſitimq; extinguit, aluum ſubducit. *Syluius.*

Quod ſi huic oleum vitrioli permiſceatur, fit cõſerua violarum vitriolata, ad ſupra dicta multò præſtantior.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus pectus.

PECTVS refrigerat Conſerua Violarum: de qua ſuprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus cor.

Conſerua Acetoſæ.

℞. Acetoſæ ℔.ß.

Sacchari ℔.j.ß.

Tere in mortario lapideo: deinde inſola, & ſerua per annum.* Valet cholericis.

COR etiam REFRIGERANT, Conſerua Roſarum, Violarum, &c. de quibus ſuprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus ventriculum.

VENTRICVLVM refrigerant, Conſerua Roſarum, Violarum, &c. de quibus ſuprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus hepar.

Conſerua florum Cichorij.

℞. Florum Cichorij recent. ℔.j.

Sacchari albi ℔.iij.

Terantur in vaſe lapideo optimè, deinde in vaſe vitrato ponatur ad ſolem per aliquot hebdomadas, & ſeruetur conſerua ad annum. * Valet melancholicis & cholericis.

HEPAR quoq; REFRIGERANT, Conſerua Roſarum, Violarum: de quibus ſuprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus ſplenem.

SPLENEM refrigerant, Conſerua Roſarum, Violarum, Cichorij, &c. de quibus ſuprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus renes.

RENES refrigerãt Conſerua Roſarum, Nymphææ, &c. de quibus vide ſuprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus vterum.

VTERVM refrigerant, conſerua Roſarum, Violarum, Nymphææ, &c. de quibus ſuprà.

DE CONSERVIS REFRIgerantibus iuncturas.

IVNCTVRAS refrigerant, conſerua Roſarum, Violarum, &c. de quibus ſuprà.

De Eclegmatis ſiue Loch, Sectio XXIV.

ECLEGMA, quod Arabibus Loch, Latinis Linctus dicitur, thoracicum & pulmonicum eſt præſidiũ, ex medicamentis ferè dulcibus & detergentibus, ac etiam glutinoſis, interdum amaris & acribus parciùs coctis, quàm electuario liquido, vel ſolido conueniat. Horum alia

- Vſualia ſeu officinalia
  - Adſtringentia
    - Loch *de papauere*,
    - Diacodion *ſimplex Galeni*,
    - Diacodion *Montani*,
    - Loch *de pſyllio*.
  - Abſtergentia
    - Loch *de tuſſilagine ſimpl.*
    - Loch *de tuſſilagine comp.*
    - Loch *de pino*,
    - Loch *ſanum & expertum*,
    - Loch *Paſſularum*,
    - Loch *Antipatri*,
    - Loch *de praſio*,
    - Loch *de eruo*,
    - Loch *de pulmone vulpis*,
    - Loch *de ſcylla*,
    - Loch *ad aſthma*,
    - Loch *è caulibus*.
    - Loch *de carthamo*,
    - Loch *ex allijs*
  - Conſolidantia: —— Loch *de pulmone vulpis*.
- Minùs *vſualia*, &c. *Vide literam A.*

Minùs

- A. Minus vsualia
  - Astringentia
    - Loch *ad sputum sanguinis*,
    - Loch *ad inflammationem laterum & pulmonis incipientem*,
    - Loch *ad defluxionem tenuem*,
    - Loch *ad acres & erodentes destillationes*,
    - Loch *è portulaca*,
    - Loch *ex tragacantho*.
  - Abstergẽtia
    - Loch *abstergens & concoquens*,
    - Loch *ad humores pituitosos*,
    - Loch *ad frigidas distillationes*,
    - Loch *ad pus retentum*,
    - Loch *ad vlcus pulmonis*,
    - Loch *ad asthma Gesneri, &c.*

DE ECLEGMATIS astringentibus.

Loch de papauere.

℞. Papaueris albi ʒ.xxv.
Amygdalarum dulcium depellatarum,
Nucleorum pinearum, Gummi Arabici,
Tragacanthi, succi Glycyrrhizæ ana ʒ.x.
Amyli, sem. Portulacæ, sem. Lactucæ,
Sem. Cytoniorum ana ʒ.iv.
Croci ß.j.
Penidiorum alborum ʒ.iv.
Omnia contundantur, & fiat loch secundùm artem cum syrupi papaueris ℔.iij. Seruatur in vase figulino vitrato per annum. Datur lambendo ad ʒ.iv. hora vna post prandium: vel ad somnum hora vna, à cœna: vel omni tempore ad affectus sequentes. * Iuuat tussim & gutturis asperitatem à catarrho calido, tenui (quem sputum liquidum indicat:) eum enim coquit, & crassat. Confert etiam febribus ardentibus, dolenti thoraci, pleuritidi. *Mesues.*

Diacodion simplex Galeni.

℞. Capita papaueris albi, mediocri magnitudine, nec nimium viridia, nec nimium matura num. xx.
Aquæ pluuiæ aut fontanæ ℔.iij.
Macera horis vigintiquatuor; post coque, donec capita contabuerint, cola, & adde
Mellis ℔.ij.
Coque ad iustam consistentiam. Fit cum saccharo eodem modo, item cum sapa hac ratione:
℞. Decoctionis prædictę ℔.ij.
Sapæ vini dulcis ℔.ij.
Succi Glycyrrhizæ ʒ.ij.
Coquantur ad iustam consistentiam. * Vsus eius est in destillationibus tenuibus è capite in asperam arteriam, ex perpetua tussi insomniam parientibus. Quod si magna humoris copia ex capite circa pulmones consiterit, confectio ex melle melior est, quemadmodum somno opus habentibus, ea quæ ex sapa constat.

Diacodion Montani.

℞. Capitum papaueris albi cum seminibus num. xx.
Siliquarum dulcium ʒ.ij.
Rad. Althęæ, Glycyrrhizæ rasæ ana ʒ.ij.
Aquæ fontis ℔.xij.
Eximantur è siliquis grana, postea decoquantur ad remanentiam librarum trium, deinde exprimantur, & colentur, postea adde
Sacchari candi rot. ℔.ß.
Penidiorum ℔.j.
Decoquantur ad mellis consistentiam. * Eo vtimur in tenuibus & acribus rheumatismis, pulmones, & asperam arteriam fluxione tentantibus, & continenti tussi, peruigiliũ excitantibus.

Loch de psyllio.

℞. Mucaginis psyllij secundùm artem extractæ ʒ.ij.
Sacchari clarificati ℔.j.
Coquatur saccharum sufficienter, donec candidum fiat: deinde admiscetur mucilago, & tãdiu agitantur, donec probè vnita sint, & albescant. Seruatur in vase vitreato ad annum. * Tenues & acres humores in pectus defluentes inspissat, mitigatque, & excretioni præparat. Fit in hunc modum loch de semine lini, & alia huiusmodi eclegmata, quæ mucilagines recipiunt.

Loch de psyllio, aliud.

℞. Psyllij, Granorum Cytoniorum ana ʒ.v.
Sem. Papaueris albi ʒ.x.
Sebestẽn num. l.
Iuiubarum num. xxx.
Glycyrrhizæ ʒ. vij.
Passularum exacinatarum ʒ.xv.
Cassiæ fistulæ mundatæ ʒ.j.
Decoque in ℔.iix. aquæ, donec impinguentur: deinde cola & proijce super ea
Rob. ℔.ij.
Sacchari Saliemeni, Syrupi violati,
Penidiarum ana ʒ.vj.
Farinæ fabarum ʒ.iij.
Tragacanthi, Gummi Arabici ana aur. iv.
Coquantur vsquedum transeant in consistentiam mellis: deinde
℞. Sem. Cucurbitæ, sem. Melonis,
Sem. Cucumeris, sem. Citrulli ana aur. ij.
Sem. Papaueris albi aur. iij.
Sem. Anisi, Fœniculi ana aur. ij.
Confice, & conserua in vase vitreo ad biennium. *Mesues.*

DE ECLEGMATIS abſtergentibus.

Loch de tuſsilagine ſimplex.

℞. Rad. Tuſſilaginis ℔.j.
Coquantur in aqua, donec diſſolutæ ſint, contundantur & colentur: deinde additis
Mellis ℔.ij.
Coquitur in iuſtam conſiſtentiam: & ſeruatur per annum. Eodem modo fit loch de althæa, baucia, & ſimilia.

Loch de tuſsilagine compoſitum Magiſtrale.

℞. Rad. Tuſſilaginis ʒ.vj.
Coquantur in aqua: deinde contuſis, & diſſolutis in ipſa decoctione, additur
Sacchari ℔.j. ß.
Igni deponuntur, & agitantur, donec in commodam formam redigantur: adde
Nucleorum pinearum denudatorum ʒ.j.ß.
Paſſularum purgatarum ʒ.ij.
Contuſis in mortario lapideo, & permiſtis, adde
Croci, Caryophyllorum ana ℈.ß.
Succi Glycyrrhizæ ℈.iij.ß.
Cinnamomi,
Macis ana ℈.j.
Redigantur in pulucrem tenuem: miſce, & ſerua per annum.

Loch de Pino.

℞. Nucleorum pinearum mũdatorum ʒ.xxx.
Amygdalarum, Auellanarum aſſatarum,
Tragacanthi, Gummi Arabici,
Succi Glycyrrhizæ, Amyli,
Capill. Veneris, Ireos ana ʒ.ß.
Carnis dactylorum ʒ.xxxv.
Amygdal. amararum ʒ.iij.
Mellis paſſularum, id eſt, Sapæ,
Butyri recentis,
Sacchari optimi ana ʒ.iv.
Mellis optimi ℔.iij. ʒ.ij.
Fiat loch, quod annum ſeruatur. Sumatur velut lambendo ʒ.j. * Tuſſi diuturnę, difficultati ſpiritus, & aſthmati ſuccurrit, humores in thorace craſſos incidit & extenuat. *Meſues.*

Loch ſanum & expertum.

℞. Cinnamomi, Hyſſopi,
Glycyrrhizæ ana ʒ.ß.
Iuiubas, Sebeſten ana num.xxx.
Vuarum paſſarum, Ficuum pinguium,
Dactylorum pinguium ana ʒ.ij.
Fœni-græci ʒ.v.
Capillorum Veneris M.j.
Aniſi, ſem. Fœniculi, Ireos,
Calamenthæ, ſem. Lini ana ʒ.ß.
Coquantur in ℔.iv. aquæ ad dimidij conſumptionem. Colaturæ bene expreſſæ adde
Penidiarum albarum ℔.ij.
Coquantur ad perfectionem: poſtea inſperge ſubſequentia minutiſſimè trita,
Nucleorum pinearum mundatorum,
Amygdalarum mundat. ana ʒ.v.
Succi Glycyrrhizæ,
Tragacanthi, Gummi Arabici,
Amyli candidi ana ʒ.ß.
Ireos ʒ.ij.
Agitentur omnia ſimul in lebete, donec albeſcant. Serua in vaſe vitreato annum vel biennium. Datur lambendo à ʒ.v. ad ʒ.x. * Tuſſi vocisque aſperitati à frigiditate natæ auxilio eſt. Craſſos in thorace & pulmone humores extenuat. *Meſues.*

Loch paſſularum.

℞. Radicum Pæoniæ ʒ.ß.
Hyſſopi, Meliſſæ,
Scolopendrij ana M.ß.
Glycyrrhizæ ʒ.ß.
Fiat omnium decoctio in ſ.q. aquæ pluuię, facta colatura cum forti expreſſione, adde paſſularum minorum in mortario bene contuſarum, prius bene mundatarum à gigartis, & atillis ℔.j. Decoquantur, & per pannum lineum fortiter exprimantur, expreſſioni adde
Sacchari ℔.j.
Fiat loch, vt artis eſt. * In frequenti vſu eſt noſtris ad tuſſim & pectoris vitia, maximè in puerulis, iiſdemq; epilepticis, propter Pæonię radices ingredientes. *Auguſtani.*

Loch Antipatri.

℞. Nucleorum pinearum mundatorum ʒ.xij.
Seminis Lini aſſi ʒ.ix.
Tragacanthi, Ireos ana ʒ.xij.
Carnis dactylorum ʒ.xiix.
Amygdalarum dulcium ʒ.xvj.
Diſſoluatur tragacantha in aqua violarum, & reliquis contuſis, cum melle q.ſ. fiat loch ſecundùm artem. Durat annum. * Eorundem ferè virium cum ſuperiori.

Loch de praſio.

℞. Comarum Marrubij, Iridis, Hyſſopi,
Pulegij, Glycyrrhizę, ſem. Apij an. ʒ.iv.
Ficuum paſſarum pinguium,
Nucleorum pinearum mundat. ana ʒ.vj.
Macerata in aqua ſufficiente per noctem, decoquantur: & percolatis addatur mellis pars media. Coquatur ad perfectionem. Annum durat. * Tabeſcentibus maximè conuenit. *Paulus.*

Loch de eruo.

℞. Amygdalarum amararum ʒ.ß.
Farinę Orobi, Hyſſopi ana ʒ.j.
Iridis ʒ.ij.
Nucleorum pinearum mundat. ʒ.j.
Mellis quantum ſatis eſt.
Fiat loch. Conſeruatur annum. *Paulus.*

Loch de pulmone vulpis.

℞. Pulmonis vulpini præparati,
Succi Glycyrrhizæ. ſem. Fœniculi,
Aniſi, Capillorum Veneris ana ʒ.j.
Mellis ʒ.xvj.
Fiat loch Seruatur biennio. * Abſtergit & conſolidat

solidat vlcera pectoris & pulmonis: & præferen A
dum est alijs remedijs in phthisi. *Mesues.*

Loch è succo scillæ.

℞. Succi Scillæ, diebus canicularibus excepti ℔ j.
Mellis ℔ j. ß.
Coque, fiat loch. ad annum vel biennium seruandum. * Crassos & lentos humores, quique in thorace difficulter coquuntur, incidit & extenuat: ideoq; asthmaticis, & difficilè spirantibus auxiliatur, thoracisq; dolorem leuat. *Galenus.* B

Loch aliud.

Ipsum Scillæ corpus, è qua succus extractus, libram vnam terito, cum mellis ℔ j. ß.
Coque, fiat loch. * Hoc facultate posterius est præcedenti.

Loch de scilla compositum, seu ad asthma.

℞. Scillæ in pane assatæ ʒ. iv.
Marrubij, Hyssopi ana ʒ j.
Iridis ʒ. ij.
Myrrhæ, Croci ana ʒ. ß.
Mellis quantum sufficit.
Fiat loch. Seruatur ad biennium. * Ad asthma & diuturnam tussim valet: humorem enim crassum extenuat. *Mesues.*

Loch de caulibus.

℞. Succi Caulium ℔. v.
Lento igne coque, auferendo spumam eius, vsquedum redeat ad libras duas. Deinde decoquatur cum rob, id est, sapæ, vini & mellis ana ℔ j. vsquedum ingrossentur. agitetur itaque diligenter pistillo, fiatque loch ad annum seruandum. *Mesues.* C

Aliqui pro rob accipiunt saccharum rubrum.

Loch de Carthamo.

℞. Medullæ sem. Carthami ʒ. vj.
Amygdal. mundatarum ʒ. ij.
Nucleorum pinearum mundatorum ʒ. j.
Mellis cocti, Succi Scillæ ana quantũ sufficit.
Fiat loch ad perfectionem. *Mesues.*

Loch de caulibus, aliud.

℞. Succi Caulium rubeorum ℔ j.
Croci ʒ. ij.
Sacchari, Mellis ana ℔ ß.
Misce simul vt decet, & fiat loch. *Gordonius.*

Loch ex allijs.

℞. Alliorum purgatorum ℔ ß.
In cicerum & hyssopi iure decoquetur: deinde tundetur, medulla exprimetur, incerneturq;, & cum mellis & butyri recentis singulis libris, igne lento ad eclegmatis spissitudinem percoquetur. * Valet ad thoracis intemperiem frigidam, materiæque pituitosæ defluxionem, tussim humidam, & diuturnam: pectoris excretiones iuuat.

Loch de amygdalis.

℞. Amygdal. dulcium, Amygdal. amararum, Sem. Lini torrefacti, Pinearum, Anisi, Tragacanthi, Gummi Arabici, Glycyrrhizæ ana ʒ. j. ß.
Sacchari, Penidiarum ana ʒ. iij.
Mellis, succi Fœniculi ana q. s.
Coque. * Valet ad intemperiem siccam pulmonis & thoracis, & tussim inde siccam. *Mesues.*

DE ECLEGMATIS MINUS VSUALIBUS: ac primùm de astringentibus.

Loch ad sputum sanguinis.

℞. Conseruæ Symphyti, conf. Rosarum antiquæ ana ʒ. ß.
Gelatinæ Cytoniorũ conditorũ saccharo ʒ. j.
Trochiscorum de terra sigillata, vel de Carabe ʒ. ij.
Cum syrupo myrtyllorum fiat ad modum loch. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Galatinæ Cytoniorum, vel succi eorundem ʒ. j.
Amyli, Tragacanthæ ana ʒ. iij.
Terræ sigillatæ, sang. Draconis ana ʒ. ij.
Carabæ ʒ. j.
Lapidis hæmatites ʒ. ß.
Incorporentur simul, fiat loch. *Rondeletius.*

Aliud cum albumine oui.

℞. Sanguinis Draconis ʒ. ij.
Amili, Tragacanthæ ana ʒ. j.
Sem. Portulacæ, sem. Papaueris,
Sem. Vuarum ana ʒ. j.
Terræ sigillatæ, vel Boli Armeni,
Rosarum rubrarum ana ʒ. ß.
Fiat puluis tenuissimus: qui albumine oui crudo fortiter agitato, vt sit tenuium partium, excipiatur sumaturq; eclegmatis loco: cui saporis gratia saccharum ros. tabulatum addatur. *Idem.*

Aliud ex succis recentibus.

℞. Succi Bursæ pastoris,
Succi Herbæ sanguinariæ,
Succi Plantaginis, depuratorum ana ʒ. ij.
Amyli sanguinis Draconis ana ʒ. iij.
Cotalli rubri, Tragacanthæ ana ʒ. ij.
Sacchari ros quantum sufficit.
Misce, & fiat loch. *Idem.*

Loch ad incipientem inflammationem laterum & pulmonis.

℞. Spec. Diatragacanthi frig. ʒ. iij.
Sacchari candi, Penidiarum ana ʒ. j.
Syrupi iuiubarum q. s.
Fiat loch. Capiat lambendo. In progressu autem, nimisq; tenui materia additur diairis simplex, & pro syrupo iuiubarum violatus ponitur *Rondeletius.*

Loch ad inflammationem declinantem.

℞. Spec. Diairis simplicis ʒ. ij.
Spec. Diatrag. frigidi ℈. j.
Sacchati candi ℈. ij.

Syrupi Capill. Veneris,
Syrupi de Glycyrrhiza ana ʒ j.
Miſce. *Idem.*

Loch ad defluxionem tenuem incraſſandam & ſiſtendam.

℞. Pulpæ iuiubarum ʒ.ß.
Amyli ʒ.ij.
Tragacanthæ, Gummi Arabici ana ʒ.j.
Cum ſyrupo de papauere fiat loch. Sumatur lambendo. *Rondeletius.*

Loch ad acres & erodentes deſtillationes.

℞. Spec. Diatrag. frig. ʒ.ß.
Boli Armeni in aqua roſacea loti ʒ.ij.
Trochiſcorum de terra ſigillata ℈.ij.
Cum ſyrupo de papauere fiat loch. *Andernacus.*

Loch è portulaca.

℞. Succi portulacę ℔.ij.
Trochiſcorum de terra lemnia ʒ ij.
Trochiſcorum de Carabe, Gummi Arabici,
Sanguinis draconis ana ʒ j.
Lap. Hæmatitis, Pilorum leporis vſtorum ana ℈.ij.
Sacchari albi ℔.j.
Fiat Loch, vt eſt artis. * Commendatur in ſputo ſanguinis, & alijs eiuſdem, vel ſuprà, vel infrà eductionibus. *Auguſtani.*

Loch ex Tragacantho.

℞. Gummi Arabici, Tragacanthi ana ʒ.j.
Infundantur in aqua roſacea, donec mucilago fiat, adde
Terræ lemniæ, Boli Armeni, Lap. hæmatitis ana ʒ.j.
Conſeruæ roſarum antiquæ, Syrupi è roſis ſiccis ana q.ſ.
Fiat Loch. Ad coſdem affectus, ad quos præcedens valet. *Iidem.*

Loch ad caliditatem & aſperitatem pectoris, & ad tuſſim calidam.

℞. Glycyrrhizæ ʒ.xv.
Paſſularum ʒ.ij.
Zizypharum, Myxarum ana num. xxv.
Coque igne lento in aquæ ℔.iv. ad librarum trium conſumptionem, adde
Caſſię fiſtulę ʒ.j.
Colatum, & ſeminibus ac membranis purgatũ percoque cum penidiorum ℔.ß. ſapæ ʒ.iv. ad iuſtam craſſitiem. Tunc miſce farinæ fabarum ʒ.ij. *Meſues.*

Aliud ad idem.

℞. Sem. Papaueris ʒ.x.
Glycyrrhizæ ʒ.vij.
Myxarum num. xx.
Semin. Pſyllij,
Semin. Cydoniorum ana ʒ v.
Aquæ ℔.iij.
Coque ad dimidij conſumptionem: colatum percoque cum
Sapę, Penidiorum, ana

A Ad iuſtam craſſitudinem: deinde miſce
Tragacanthi, Gummi ana ʒ.v.
Papaueris albi, ſem. Melonum,
Sem. Citrulli, ſem. Cucumeris ana ʒ.ij.
Confice. *Meſues.*

DE ECLEGMATIS abſtergentibus.

Loch abſtergens & concoquens.

B ℞. Pulpæ paſſularum ʒ.j.
Mucilaginis ficuum extractæ cum decoctione hord. ʒ.ß.
Enulæ campanæ ſiccæ ʒ.j.
Spec. Diaireos ſimpl. ʒ.j.
Cum ſyrupo de glycyrrhiza fiat loch. *Rondelet.*

Aliud.

℞. Amygdal. dulcium ʒ.j. ß.
Pinearum infuſarum in aqua decoctionis hordei & glycyrrhizæ ʒ.j.ß.
C Pulpę paſſularum ʒ.ß.
Sem. Maluę, ſem. Bombacis ana ʒ.ij.
Sem. Aniſi ʒ.j.
Succi Glycyrrhizæ ʒ.ij.
Cum ſyrupo de praſſio, vel glycyrrhiza fiat loch. *Idem.*

Aliud fortius.

℞. Scyllæ in paſta inuolutæ, & in furno aſſæ ʒ.ß.
D Fortiter contundatur: cui adde
Succi Glycyrrhizæ ʒ.ij.
Conſeruæ Enulæ campanæ ʒ.ß.
Sapæ, Oxymellitis ſimpl. ana ʒ.ij.
Auellanarum ʒ.ß.
Quatuor ſem. Frig. inciſorum ana ʒ.iij.
Pinearum, Amygdal. dulcium ana ʒ j.
Piſtentur ſimul, & fiat loch. *Idem.*

Aliud.

E ℞. Marrubij, Hyſſopi, Capill. Veneris,
Calaminthæ ana M.j.
Paſſularum, Ficuum, Dactylorum ana n. xxx.
Aniſi ʒ.ij.
Glycyrrhizæ raſæ ʒ.iij.
Quatuor ſem. frig. ana ʒ.ij.
Fiat decoctio in aqua hordei ad quar. j. cui adde
Pinearum ʒ.iij.
Tragacanthæ, Gummi Arabici ana ʒ.j.
Pulpæ Paſſularum, Dactylorum, Ficuum ana ʒ.ß.
F Cum pauca quantitate ſapæ fiat loch. *Rondelet.*

Loch ad humorem pituitoſum.

℞. Spec. Diaireos Salomon.
Spec. Diaireos ſimpl. ana ʒ.ij.
Enulæ campanæ ʒ.j.ß.
Oxymellis ſcyllitici quantum ſufficit.
Omnia commiſceantur, ac ex rudicula glycyrrhizæ lingenda deglutiendaq; paulatim dentur. *Andernacus.*

Loch ad frigidas diſtillationes.

Ex butyro, ſaccharo, & pauca terebinthina paratur.

ratur: quo in catarrho à materia frigida, & pectoris cõstrictione dilatanda, vtimur. Fundit enim, expectorat, & detergit. *Rondeletius.*

Loch ad pus retentum.

℞. Syrupi Rosati laxatiui ʒ.ij.
Succi Glycyrrhizæ ʒ.j.
Farinæ hordei ʒ.ß.
Tragacanthæ, vel Gummi Arabici ʒ.j.
Fiat loch. Sumatur manè tantùm. Serò autem vtatur constringentibus. *Rondeletius.*

Loch ad vlcera pulmonis.

℞. Conseruæ Symphyti,
Conseruæ Ros. antiquæ ana ʒ.j.
Tragacanthæ torrefactæ,
Gummi Arabici leuiter torrefacti, Cin. Cancrorum fluuiat. lotorũ in aqua ros. ana ʒ.ij.
Coralli rubri, Boli Armeni, Terræ sigillatæ ana ʒ.j.
Sem. Papaueris albi, sem. Plãtaginis ana ʒ.j.ß.
Cum syrupo de rosis siccis fiat loch. *Idem.*

Loch ad phthisim.

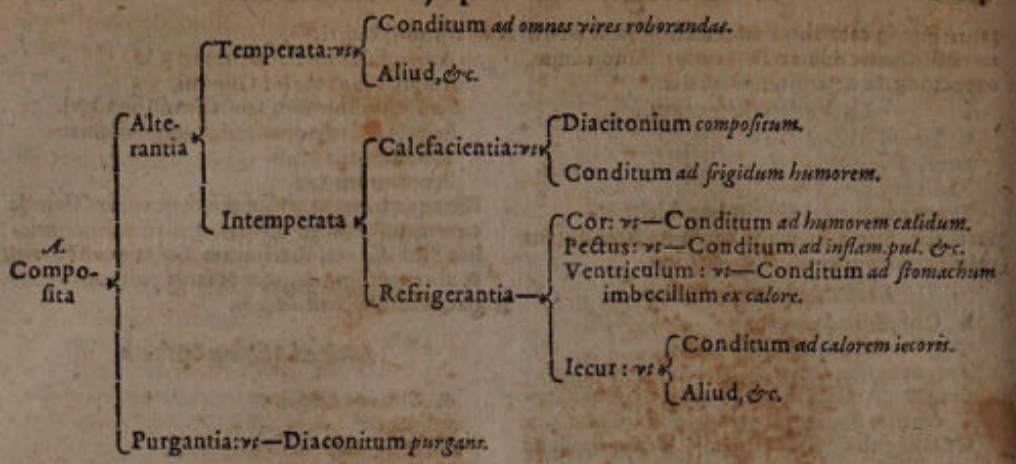
℞. Sem. Papaueris albi, sem. Lini torrefacti,
Spodij, Croci,
Amygdalarum dulcium ana ʒ.iij.
Amyli, Tragacanthi, Gummi,
Sem. Cydoniorum, sem. Citrulli ana ʒ.vj.
Sem. Nasturtij torrefacti, Amygdal. amar.
Fabarum ana ʒ.j.ß.
Penidiorum ʒ.lx.
Hæ aqua fontana dissolutæ coquantur, deinde cætera misceantur. Dantur ʒ.ij. cum hydromelite Phthisicis saluberrimum, sed etiam hecticis, & aliter cõsumptis, pure & sanie pulmones purgat, & tussim lenit. *Mesues.*

Loch ad Asthma Gesneri.

℞. Fœnigræci ʒ.j.
Anisi ʒ.ß.
Sacchari ʒ.ij.
Aquæ ℔.ij.
Decoque secundùm artem. Vsus eius est in destillationibus tenuibus è capite in asperam arteriam, ex perpetua tussi insomnium parientibus.

De Conditis, Sectio XXV.

DE CONDITIS CALFACIENTIBUS & corroborantibus cor.

Nux moschata Indica condita.

Nuces moschatæ Indicæ recentes conditæ ad nos Lusitanorum nauigationibus ex India conuehuntur, nostris iuglandibus amplioribus persimiles, cortice viridi, carnoso, & alio lignoso, inter quos est macis, & sub lignoso ipsa nux moschata. * Valet ad cordis & ventriculi robur, & intemperiem frigidam. *Sylvius.*

Aurantia condita.

Cortices Aurantiorũ aqua frigida aliquoties mutata macerentur ad deponendum amarorem plus minus, pro intentione vsurpare volentis: & deinde modicè resiccati condiantur syrupo simplici, vel mellis, vel sacchari, coniunctim vel diuisim, ad iustam crassitiem. Quidam à prædictis corticibus accuratè auferunt album illud quod sub flauo subest, veluti fungosum intermedium, vsque ad succum siue chylum ipsius fructus: alij contrà relinquunt, & pariter condiunt.* Ventriculum & cor roborant. *Colonienses.*

Citria condita.

Cortices Citriorum tam magnorũ, quàm vola manus capere potest, carne purgati, lixiuio claro mergantur dies nouem, mutato ad diem quintũ, post merge aqua clara, donec amaritudine deposita dulcescat: tunc vase mundo, aqua fontis plurima coquentur, donec tenerescant: aquosa deinde substantia ab his expressa in vase lapideo mergantur vigintiquatuor horas iulepo sufficienti ex sacchar albo, & aqua tripla constante: pòst coquãtur igni lento, ad penidiorum consistentiam. Extracti ex iulepo cortices, vase vitreo reponãtur, superfuso singulis vicissim velut incrustandis iulepo rosato ad mediocrẽ, seu sacchari candefacti crassitiem cocto. Sunt qui ambra & moscho aromatizant. Datur post mensem. * Stomachum & cor confortant, coctionem iuuant, oris halitum commendant. Eodem etiam modo condiuntur cortices Aurantiorũ & Limonum. *Mesues.*

Myrobalani Chebulæ conditæ.

Myrobalani Chebulæ accipiendæ sunt, quot libet, humidæ & recentes, si harum est potestas, vel saltem arte & industria idonea humectatæ, quæ stylo passim compunctæ coquãtur ex aqua igni lento, donec tenerescant. His in asserem immissis, aqua exprimatur. Deinde biduò hydromelite vel syrupo sacchari mergantur. Deinde igne lento clementer coquantur, vase vitreo recondantur, ac melle cui incoctæ fuerint, mergãtur. Hodie ex Aegypto conditæ in Italiam adferuntur. Dantur post sex menses. Dosis est vna de mane stomacho ieiuno. * Stomachũ, cor & ventriculum firmant, appetentiam inuitant, coctionem promouent, rationalem animæ partem vegetam reddunt & sensificam: quapropter visum quoq; clariorem, & vsu crebro iuuentutem diu tuentur. *Mesues.*

Conditum de pomis.

Poma odora nulla putredine vitiata, depellata, intus purgata in frusta idonea secta coque in iulepo multum aquoso: postridie in iulepo alio propemodum perfectè cocto percoque, aromatiza moscho, vase vitreo repone, eo iulepo, cui incocta sunt, superdato. * Confirmãt, syncopen & cordis palpitationem sedant. *Mesues.*

Conditum, siue electuarium de pomis.

℞. Camium pomorum dulcium, & redolentium, intus & foris purgatorum, & in frusta incisorum ℔.vj.
Sacchari albi boni ℔.v.
Aquæ rosatæ ℔.ij.
Ligni aloes ʒ.v.
Santali citrini ʒ.v.
Caryophyllorum ʒ.ß.
Cinnamomi ʒ.iv.ß.
Ambræ ʒ.ij.
Moschi ℈.j.

Salubre

Salubre ad cordis, & stomachi imbecillitatem, coctionemq; iuuandam. *Mesues.*

DE CONDITIS CALfacientibus ventriculum.

Zingiber conditum.

℞. Zingiberis recẽtis, si haberi potest: sin minus, saltem arte humectati part. j. Coquitur cum mellis partibus tribus, & sacchari parte vna. Humectandum autem Zingiber album, purum, recens, aqua affusa primùm, deinde arena humida obrutum quarto quoq; die renouata, aqua sæpe superfusa, donec tumefiat, & humectetur: idq; vel in dolio, aut alio vase magno fiat, vel in fossa quadam subterranea magna, & loco humido. Alij zingiber aridũ acerrimo lixiuio probè macerant, vt molle euadat: quod vbi factum est, perfundunt pura aqua frigida subinde mutata, donec omnis acrimonia & lentor lixiuij auferatur. Postea, vt suprà dictum est, procedunt. Viride conditum ex Arabia & Troglodytica in Aegyptum, & inde ad nos affertur. * Temperiem ventriculi frigidam & humidam sanat, & ab ea tardam & deprauatam coctionem, quæ cibos in acidam cruditatem corrumpat. Viscerum lubricitatem corrigit, flatus dissipat, alimenti in hepar & corpus reliquum distributionem celerat. *Mesues & Colonienses.*

Calamus aromaticus conditus.

Calamus aromaticus seu acorus verus, vt zingiber conditur. Nostrum quoq; acorum officinæ conditum habent sed inutilem omnino censemus. * Acorus conditus, cerebri & neruorum affectibus frigidis confert. *Mesues.*

Cytonia condita.

℞. Cytonia ampla, nulla putredine vitiata, depellata, intus purgata, in frusta idonea secta: coque in iulepo multum aquoso: postridie in iulepo alio propemodum perfectè cocto percoque: aromatiza mosscho, vase vitreo repone, eo iulepo, cui incocta sunt, superdato. * Fluxum alui, vomitumque sistunt, ventriculum roborant: ob id & coctiones iuuant. *Mesues.*

Diacitonium simplex.

℞. Carnium Citoniorũ vapore aquæ dulcis coctorũ, & ad spissitudinem coctorũ ℔.iix.
Sacchari albissimi despumati, & ad spissitudinem iustam cocti ℔.iix.
Coquantur ad solidam consistentiam, & extendatur in tabulam feruens massa, refrigerata in partes incidatur. Quidam octo libris carniũ Citoniorum, addunt sex libras sacchari clarificati. Poteris etiam ita facere:
℞. Citoniorum excorticatorũ, & ab interioribus mundatorum ℔.iix.
Sacchari clarificati, ℔.iv.
Coque deinde citonia super vaporem aquę dulcis: deinde vnà cum saccharo ad iustam spissitudinem coque. Durat annum. * Peculiare remedium est fluxus, vel vomitus, quoniam stipticat, & corroborat membra collapsa, debilia, confortat stomachum, virtutem retentiuam & digestiuam: & summopere excitat gustum. Sed ad fluxum datur ante cibum, & ad vomitum compescendum post cibum. *Nicolaus.*

Diacitonium stybiatum nostrum.

℞. Diacitonij ad perfectam consistentiam cocti ℔.j.
Vitri antimonij ℥.j.ß.
Tragacanthi ʒ.ij.
Misce. Dosis ʒ.j. plus minúsve pro sumẽtis virib.

Pyra condita.

Pyra condita, cor, & ventriculum roborant. Condiuntur, vt Citonia. *Mesues.*

Iuglandes conditæ.

Iuglandes nondum maturæ macerentur nouẽ diebus, vel circiter in aqua pura mutata quotidie: deinde coquuntur: coctæ ferramento tenui perfodiuntur transuersim secundùm tres dimensiones, & leuiter resiccantur: deinde foramina Cinnamomo, Caryophyllis, & Zingibere, in festucas longas concisis expleantur: post hęc affuso syrupo adseruentur. Cauendum etiam atq; etiam, ne syrupus nimis calidus sit: alioqui enim cõtrahentur, & corij instar, lenti & tenaces euadũt. Quòd si syrupus aquosior post aliquot dies euadat, & periculum, ne corrumpantur fructus, esse suspicaris, effundatur, & ad iustam spissitudinẽ recoquatur, ac iterũ affundatur. *Colonienses.*

DE CONDITIS EXCALfacientibus renes.

Eryngium conditum.

Radices Eryngij albæ, amplæ, teneræ, à cortice cinericio & ligno interno purgatæ, in frusta pollicaris magnitudinis sectæ, vno caryophyllo humectato & particula zingiberis humectati, fartæ intus, vnde lignosa portio excepta est, coquantur in æquali pondere sacchari, & duplo melle, vel melle solo, sed triplo: coctis addatur aromatum pondus iustum. Datur ab ʒ.j. ad ʒ.ij. * Renes calefacit. Venerem excitat, flatus tamen ventriculi dissipat. *Mesues.*

Eodem etiã modo radices Secacul cõdiunt.

DE CONDITIS REFRIgerantibus ventriculum.

Myrobalani emblicæ conditæ.

Myrobalani Emblicæ aqua affusa soli exponendæ, donec tenerescant, & humectentur: tunc expressæ, hydromelite biduo macerantur: pòst igni lento coquuntur: coctæ vbi parum refrixerunt, mellis albi quarta parte, vel sacchari, adiecta reconduntur. Sunt qui aromatibus condiãt, cinnamomo, xyloaloe, cardamomo, croco, mosscho, gallia, & similibus. Datur vna semel tota diebus aliquot. * Ventriculum roborant, eius substantiam & facultatem contrahendo, & intemperiem humidam corrigendo. *Mesues.*

Conditum ex persicis.

Persica condiũtur, vt Cytonia. * Ventriculum

calidum confirmant, ſitim ſedant, oris fœtorem emendant. *Meſues.*

Conditum perſicorum.

℞. Perſicorum propemodum maturorũ, intus & foris purgatorum,
Succi perſicorum ana ℔.iij.
Sacchari albi ℔.ij.
Tere perſica in medullæ conſiſtentiam, coque cum ſyrupo, vt in condito ex cydonijs diximus. Vbi coctum erit, miſce
Ligni aloes, Santali citrini ana ʒ.ij.
Cinnamomi, Cubebarum, Macis ana ʒ.ß.
Moſchi ℈.ß.
Fit etiam ſine aromatibus. Ventriculi ardorem mitigat: ſtomachum confortat, ſitim extinguit: tetrum oris halitum emendat. *Meſues.*

Conditum ex fructibus.

℞. Carnis cotoneorum, Carnis Pyrorum auſterorum, carn. Malorum acidorũ ana ℔.j.
Coque ex aceto forti, in quo rhus viginti quatuor horis maceratus fuerit: deinde adde
Omphacij ex acinis expreſſi lib.j.
Carnis Sorborum immaturorum ʒ.v.
Sacchari ℔.iv.
Coquantur omnia ad mellis craſſitudinem: deinde adde
Succi berberorum ʒ.ij.
Spodij, Sem. acetoſæ ana ʒ.j.
Percoctum conde vaſe vitreo. Datur à ʒ.ij. ad ʒ.iij. cum aqua frigida, & ſucco citri, aut ſucco ribes. Appetentiam excitat, & bilem flauam ex ventriculo deturbat: eiusque intemperiem calidam corrigit. *Idem.*

Conditum ex prunis.

℞. Carnium prunorum nigrorum, oblongorum, mediorum, ſubdulciũ, elixatorum in aqua cui portulaca incocta fuit, ℔.j.
Sacchari albi ℔.j.
Aquæ violarum ℔.ij.
Coque igni lento ad craſſitudinem: reconde vitreo vaſe. Da ab aureis iv. ad ſex aureos. * Ventriculi ardorem, & inde natam ſitim extinguit, febres mitigat, aluum ſoluit. *Meſues.*

Conditum ex ſorbis.

℞. Carnis ſorborum propemodum maturorum, coctorum in aqua, cui roſæ primùm incoctæ fuerint, & cortices granatorum ℔.iv.
Mellis aut ſacchari ℔.ij.ß.
Coque ad craſſitudinem, & reconde vaſe. Datur ʒ.j. * Ventriculum roborat, immodicam purgationem ſiſtit. *Meſues.*

Ceraſa condita.

Ceraſa acida rectia, antequam ad perfectam maturitatem peruenerunt, auellantur, & ſaccharo ad iuſtam ſpiſſitudinem cocto atq; clarificato perfundantur, reponanturq;. *Colonienſes.*

Meſpila condita.

Meſpila matura colliguntur, atque ſaccharo ad ſyrupi conſiſtentiam cocto, condiuntur, & in vaſe vitreato reponuntur.

Radices Cichorij conditæ.

Radices Cichorij recentes & viridis, primùm terra & cortice exteriore atq; matrice purgatæ, deinde in partes ſectæ, priuſquam condiuntur, coquantur, donec mediocriter molleſcant: ita tamen, vt nõ obſcurus remaneat amaror. Coctæ leuiter reſiccentur in aëre, à ſe mutuò ſeiunctæ: deinde ſaccharo ad iuſtam ſpiſſitudinem cocto condiantur, & reponantur. *Colonienſes.*

DE CONDITIS temperatis.

Conditum ad omnes vires roborandas.

℞. Conſeruæ Anthos, Roſarum, Cirſij,
Bugloſſæ, Adianti, Cichorij ana ʒ.ij.
Cort. Citri conditi, Nucis Indicæ conditæ ana ʒ.j.ß.
Spec. Plirifarcoticon, Diamoſchi,
Diarrhod. Abb. Triaſandali ana ʒ.ß.
Fol. auri num. vj.
Sacchari albiſſimi quantum ſufficit.
Fiat conditum auro coopertum. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Spec. Plirifarcotici, Conſeruæ Adianti,
Spec. Diamoſchi,
Diarrhod. Abb. Triaſantali ana ʒ.ß.
Conſeruæ Roſarum, Cichorij ana ʒ.ij.
Sacchari albiſſimi, in aqua roſarum diſſoluti quantum ſufficit.
Fiat conditum, inſtar electuarij ſolidi. *Idem.*

Conditum cardiacum.

℞. Conſeruæ Nymphææ, Bugloſſi, Roſarum,
Corticum citri conditi ana ʒ.ß.
Pul. diambræ, de gemmis, diamargariti frigidi ana ℈.ß.
Oſſis è corde cerui,
Sem. citrei & Cardui benedicti,
Radicum tunicæ & tormentillæ ana ℈.j.
Scobis vnicornis gra. viij.
Folia auri minutim conciſa num. vj.
Sacchari albi q.ſ.
Fiat conditum cardiacũ quo vtebatur *Fernelius.*

DE CONDITIS EXcalfacientibus.

Diacitonium compoſitum.

℞. Carnium Citoniorum comminutarum, & coctura inſpiſſatarum ℔.iij.
Mellis deſpumati ℔.iv.
Coquãtur ſimul ad iuſtam conſiſtentiã, & poſtquam ab igne depoſueris, antequam refrigerentur, inſperge ſubſequentes ſpecies, in tenuiſſimum puluerem contritas:
Cinnamomi ʒ.j.ß.
Zingiberis ʒ.j.
Piperis, Galangæ ana ʒ.ß.
Caryophyllorum, Nucis moſchatæ ana ʒ.iij.
Spicæ nardi, Ligni aloes, Macis, Cardamomi ana ʒ.ij.
Zedoariæ ʒ.j.
*Excalfacit, reſoluit ventoſitates, remouet fœtorem

torem corporis, restituit pristinum colorem, & magis restaurat. *Nicolaus.*

Diacytonium compositum aliud.

℞. Carnis Cotoneorum in vino coctorum, Mellis despumati ana ℔.iij.
Coque igne lento, tunc adde
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Cardamomi, Galangæ ana ʒ.j.
Cinnamomi crassi ʒ.iij.
Zingiberis, Piperis longi, Macis ana ʒ.ß.
Si autem affectus est calidus, coquenda sunt cotonea cum aceti parte tertia. Et quandoq; permiscetur succus granatorum: quandoq; succus Citri: quandoq; adduntur spodij, berberis, sem. acetosę, trium santalorum, ros. rub. partes ęquales. Ventriculum firmat, coctionem iuuat, vomitum bilioſum & pituitosum sistit: colorem corporis floridum efficit. *Mesues.*

Diacitonium è succo citoniorum.

℞. Succi Citoniorum despumati ℔.xij.
Mellis optimi despumati, Sacchari albissimi clarificati ana ℔.ij.
Coquantur simul ad iustam spissitudinem: deinde ab igne remotis, & adhuc tepentibus insperge subsequentium puluores minutissimè tritos, & per cribrum excussos.
℞. Cinnamomi, Nucis moschatæ ana ʒ.iv.
Caryophyllorũ, Zingiberis, Galangę ana ʒ.ij.
Nardi Celticæ, Piperis nigri, Ligni aloes,
Macis, Zedoariæ, Cubebarum,
Cardamomi ana ʒ.j.
Confice secundùm artem.

Diacitonium aliud.

℞. Carnis Cotoneorum, Mellis, Aceti albi ana ℔.ij.
Piperis, Zingiberis ana ʒ.iij.
Petroselini Maced. ʒ.j.
* Appetentiam languentem excitat, coctionem ciborum iuuat, iecur & ventrem totum roborat: ventriculi dispositiones propè omnes, exceptis quæ ab æstu vehementi fiunt, modicè iuuat. *Galenus.*

Aliud.

℞. Succi Cotoneorum, Mellis Attici ana sextarios Rom. ij.
Aceti sextarium ß.
Zingiberis ʒ.iij.
Piperis ʒ.ij.
At in calido ventriculo aufer piper & zingiber.

Aliud.

℞. Succi Cotoneorum,
Mellis despumati ana ℔.iij.
Aceti ℔.ij.
Piperis lõgi, Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Ligni aloes ana ʒ.ß.
Moschi ℈.iij.
Succũ, mel, acetũ igne lento coque, continenter despumando ad mellis crassitudinẽ: tunc insperge cætera. * Appetentiam languentem excitat, ventriculum & hepar roborat, coctionem iuuat & retentionem, eam restringendo. *Mesues.*

Aliud.

℞. Carnis Cotoneorum in vino coctorum, Mellis despumati ana ℔.iij.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Cardamomi, Galangæ ana ʒ.j.
Cinnamomi crassi ʒ.iij.
Zingiberis, Piperis longi, Macis ana ʒ.iv.
Carnem & mel igne lento percoque: tunc adde reliqua. * Firmat ventriculum, coctionem iuuat, vomitum bilioſum & pituitosum sistit, colorem corporis floridum efficit. *Mesues.*

Conditum ad frigidum humorem.

℞. Trochis. de Capparibus, Conditi Citri ana ʒ.ß.
Spec. Diagemmæ ʒ.ij.
Sem. Anisi, Cumini, Fœniculi ana ʒ.ij.
Sacchari quantum sufficit.
Fiat conditum, quod bracteis auri contegatur, deturq; cochleare. *Andernacus.*

Conditum pro Ventriculo laxo.

℞. Corticis citri conditi sicci ʒ.ß.
Carn. nucis moschat. condit. ʒ.j.
Nucis communis conditæ vnam,
Conserue rasarum ʒ.ij.
Sacchari rosati ad pondus omnium,
Fiat Conditum: dosis cochlear vnum, mane & vesperi hora vna ante cibum. *Caspar. Bauhinus.*

DE CONDITIS COMpositis refrigerantibus.

Conditum Cor calidum alterans & roborans.

℞. Conserue Anthos, Rosarum, Borraginis, Buglossi, Capillorum veneris ana ʒ.ij.
Corticum citrij conditorum ʒ.j.ß.
Puluetis electuarij plerescarchõ diarrhodonis abbatis, trium santalorum ana ʒ.ß.
Foliorum auri num. vj.
Sacchari quod sufficit vt fiat cõditum, auro cooperiatur. *Heurnius.*

Conditum ad humorem calidum.

℞. Conserue Buglossi, Rosarum, Nymphææ ana ʒ.ij.ß.
Spec. Diamarg. frig. pul. Coralli rubri ana ʒ.ij.
Pul. frag. lapidum preciosorum ana ℈.j.
Sem. Oxalidis, sem. Portulacæ, sem. Cichorij ana ʒ.j.
Fol. auri num. iv.
Sacchari albi quantum satis est.
Mixta redigantur in conditum, quod auellanæ magnitudinis instar exhibetur. *Andernacus.*

Conditum ad inflammationem pulmonis.

℞. Conserue violarum ʒ.ß.
Conserue Buglossæ ʒ.ij.
Spec. Diatrag. frig. ʒ.j.
Spec. Diamargarit. frig. ℈.ß.
Sacchari candi, Sacchari albissimi ana q.s.
Fiat conditum. * Refrigerat, confortat, & humectat. *Rondeletius.*

Conditum refrigerans & conſtringens ſtomachum imbecillum.

℞. Conſeruæ Roſarum ℥.j.
Spec.Diamarg. frig.ʒ.j.
Coralli rubri ʒ.ß.
Sacchari q.ſ.
Fiat conditum. *Rondeletius.*

Aliud à paſtu conueniens.

℞. Myrobal.Emblicorum, in aqua roſ. ablutorum num. x.
Cort.Citri, Conſeruæ Roſarum antiquæ,
Carnium cotoneorum ana ℥.ß.
Coralli rubri, Margaritarum ana ʒ.ij.
Spec.Diarrhod. Diacitoniten ſine ſpec.calidis ana ʒ.ß.
Sacchari roſati tab.quantum ſufficit.
Fiat conditũ, de quo capiat poſt paſtum. Ad ſpiritus fœtorem additur aromaticũ roſ. & parum moſchi, & diamoſchi vel ambræ, &c. *Rondeletius.*

Conditum ad calorem iecoris.

℞. Conſer. Cichorij, Violarum, Nymphæç,
Bugloſſi ana ʒ.ij.ß.
Conſeruæ Roſ. ʒ.j.ß.
Spec. Diamarg frig. Triaſantalorum ana ʒ.ß.
Fol.auri num. viij.
Sacchari albiſſimi quantum ſufficit.
Miſceantur, fiatque conditum. Detur cochleare vnum *Andernacus.*

Aliud ad idem.

℞. Spec.Triaſantali ʒ ij.
Specierum Diamarg.frig.
Spec.Diarrhod.Abb.ana ℈.ij.
Conſeruæ Cichorij, Violarum ana ʒ j.ß.
Sacchari albiſſimi, ex aqua intybi, vel cichorij diſſoluti, quantũ ſatis eſt, nempe ad ℥.iij.ß.
Finguntur hinc teſſellæ, quæ drachmas duas aut tres pendeant. *Idem.*

DE CONDITIS PVRgantibus.

Diacitonium purgans.

℞. Succi Citoniorum ℔.iij.
Mellis albi ℔. ij.
Coque cõtinenter deſpumando, donec manus non inficiat, quæ forma eſt miuæ ſimplicis vſitatæ: deinde injice ſequentia: Scammonij in malo Citonio correcti ℥ j.ß.
Caryophyllorũ, Zingiberis, Maſticis, Piperis longi, Cinnamomi, Nucis moſch. ana ʒ.iij.
Miſce ſimul omnia. * Colico dolori & alijs partium nutritoriarum morbis ſalubre eſt Datur ab aureo vno ad aureos tres. Aut
℞. Scammonij ʒ.v.
A Turbith ʒ.xij.
* Cholagogum erit, ſimul & phlegmagogum.
Aut abiecto ſcammonio, miſce
Turbith ʒ. xxv.
Carthami ʒ. v.
* Phlegmagogum ſolùm erit. Aut ſi bilem atram vacuare velis, horum loco
℞. Helleborum nigrum, vel huius loco Epithymum. Quidam cum ſaccharo coquunt: alij cum carnibus tantùm: alij cũ ambobus. *Meſues.*

B *Pruna purgantia.*

℞. Foliorum Senæ mundatæ ℥.ij.ß.
Cinnamomi.Sem.Fœniculi ana ℥.ß.
Rad.Galangæ ʒ.ij.
Fiat infuſio per noctẽ: dein mane fiat leuis ebullitio. Poſtmodum coletur & colaturæ addatur Prunorum Damaſcenorum ℔.ß. coquantur. decoctum clarificetur, dulcoretur cum Saccharo & ad perfectionem ſupra prunas coquatur.

C *Paſſulæ purgantes.*

℞. Paſſularum Corinthiacarũ mundat.℔.j.
Infuſionis Roſarum ℔.j. ß.
Foliorum Senæ ℥.iiij.
Infundantur folia ſenæ ſecundùm artem in infuſionem Roſarum tepentem per noctem, dein bulliant parum coletur: colaturæ addantur Sacchari rubri ℥. viii. coquantur ad conſtitutionem Syrupi: in cuius fine imponantur Paſſulæ: & parum bulliant rurſus. *Caſpar. Bauhinus.*

D *Paſſulatum leniens.*

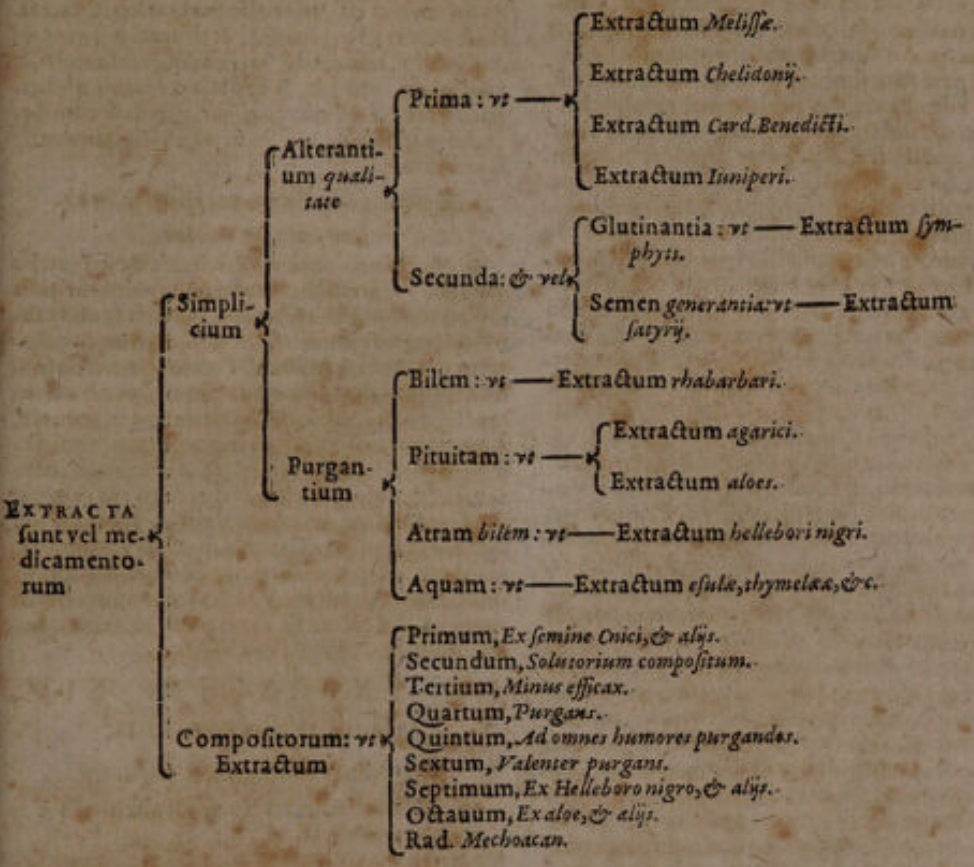
℞. Foliorum Senæ mundatorum ℥.iij.
Aniſi ʒ.vj.
Aquæ ℥. ix.
Infundantur per diem & noctẽ: & bulliant vnica ebullitione, fiatq; fortis expreſſio, cui inde
Paſſularum Corinthiacarum ℥.vj.
Bulliant ad exhauſtionẽ decocti: & in fine adde
Sacchari rubri ℥.iiij.
Cinnamomi ʒ.j.ß.
E Serapij ænulam in ideam coquatur dum abeat Saccharũ. Accipiat ℥ ij. antequam paſtum ineat: affundi poterit aliquid Serapij roſati ſolutiui, quo vberius madeſcat. *Heurnius.*

Aliud.

℞. Radicum Polypodij quercini ℥. iij.
Foliorum ſenæ,
Radicum altheæ recentium ana ℥.ij.
Aniſi ʒ.ij.
F Omnia infundantur in vaſe vitreato, & coquantur ſecundùm artem, fiat expreſſio adde pulpæ paſſularum per ſetaceum tranſmiſſarum ſemilibram. Sacchari albi ℥ ij. coquantur rurſus ad cydoniati craſſitudinem: parum ante prandium accipiat drachmas ſex vel vnciam. *Idem.*

De Extra-

De Extractis, Sectio XXVI.

DE EXTRACTIS SIMplicibus alterantibus.

Extractum Melissæ.

Melissa minutim inciditur, indituṙq; ampullæ vitreæ, & vino stillatitio, quod duos digitos supereminear, perfunditur: deinde illa cæco operculo occlusa, maceraṫ in balneo, vel in sole, vel iuxta fornacem diebus aliquot: postea eximitur, & sub prælo valdè exprimitur, fæcibusque reiectis, recens herba in idem vinum ponitur, maceratur, exprimiturque, vt prius: isq; labor ter quaterq; repetitur, prout extractum efficax desideraueritimus. Tandem vinũ illud in balneo exampulla extillatur, dum extracti spissitudo in fundo mellis instar appareat, vel spiritu vini cuocato, aquosum affluat. *Andernacus.*

Extractum Chelidonij.

Chelidonij herba recens adhuc cum floribus & radicibus simul, pultis instar contunditur, indituṙq; ampullæ, & in fimo equino per mensem maceratur: deinde in balneo humor ad fæcum siccitatem vsque extillatur: postea hæ conteruntur in puluerem, & humore paulo antè prolecto, perfunditur, rursusque diebus triginta in fimo maceratur, vt prius. tunc ex cineribus calidis distillatur, separaturq; aqua ab oleo: quod Chrmici veram Chelidonij essentiam appellant. Ex fæcibus in cinerem redactis cum aqua sal elicitur. *Andernacus ex Paracel.*

Extractum Cardui benedicti.

Extractum Cardui benedicti cõficitur, vt Melissæ.* Præstantissimum est remedium præseruatiuum ad pestem. *Crato.*

Extractum Iuniperi.

Baccæ iuniperorum recentes, maturæque, in Septembri mense collectæ, modij instar, in mortario conteruntur, dum nulla earum integra superstit: deinde lebeti, qui quatuor aut quinq; vrnas continet, induntur, coquũturq;, donec omnem vim exuisse videantur: postea ab igne remoueantur, & quàm validissimè sub prælo per lineos densosq; sacculos diligenter & exactè exprimuntur: mox succus expressus iterum per lineum sacculum colatur: quò purior euadat, & materia terrestris, si quæ adhuc inest, ab eo separetur: tandem igni rursus superimponitur, incoquiturque, donec ad spissitudinem perueniat, &

purpureus quaſi appareat. Illud autem aduertē- A
dum eſt, ne dum coquitur, aut effluat, aut aduſtionem reſipiat. Duplici igitur quidam lebete vtūtur, vt cùm ſuccus ferè incoctus fuerit, commutari poſſint, qui tamen coctionem diligenter obſeruatint, ij vnico perficere poterunt: nimirum vt paulatim ſuccum in lebetem infundant, neque ſingulis vicibus ſupra modum impleant: ne dum ille inflatur, præſertim in ſecunda ebullitione, quādo ferè percoctus eſt, totus in ignem defluat, quare diligētia adhibēda eſt, & cochlearī culinario continuè ſubigi, commouerique debet. in prima quidem ebullitione à fundo vſque agitandus, ne aduratur: aliàs ingratus fiet, & aduſtionē referet. Præſtat etiam, vt ad iuſtam craſſitiem percoquatur. temporis namque proceſſu per ſe magis ac magis extenuatur, gratiorq; euadit, quo purior ſeruatur: niſi enim mundus retineatur, perdurare nequit. * Præcellentiſſimū eſt extractum in curandis præcauendisq; morbis. Datur adultioribꝰ, cochlearis inſtar manè & ve- C
ſperi: iunioribus, minore pōdere. Benefacit præcipuè calculoſis, arenoſis, colicis, vteri ſtrangulatui, menſtruis ſuppreſſis, variis defluxionibus, anguſtię pectoris, tuſſi, eruditati ſtomachi, peſtilentiæ, ſyncopæ, vertigini, oculorum doloribus, phrenitidi, ſurditati, oris fœtori, aquæ ſubter cutem, morbo comitiali, abſceſſibus internis, & membrorum tremori auxiliatur: ſtomachumq; & caput corroborat: iecori cōuenit: prodeſt mēſtruis ſuperfluis: præſeruat ab omni morbo ſu- D
peruenienti: viſum incolumē ſeruat: contra omne venenum, & aërem peſtilentem ſingulariter efficax eſt, vt non immeritò Germanorum Theriaca dici queat. In autumno, hyeme & vere ſecurè vſurpari poteſt, idque pro ſuperuenientis morbi ratione ſemel aut bis in ſeptimana, præſeruationis gratia. Per æſtatem, cùm calor viget, vtendum eo non eſt, niſi neceſſitas poſtulet. Ad duodecim annos ſeruari poteſt, ſi ritè ſit confectus. *Andernacus ex Euonymo.*

Extractum Symphyti.

Extractum Symphyti eodem, quo ſequens ex Satyrij radicibus, modo paratur. * Ad ramices curandos efficaciſſimum eſt. *Idem.*

Extractum Satyrij.

Radices Satyrij repurgatæ contūduntur, & cū æquali medullæ panis portione probè ſubiguntur, macerāturq; in calido fimo donec in cremorem rubicundū redigātur: deinde ſub prælo validè exprimuntur, & fæcibus relictis, alius panis admiſceatur, ponunturq; in fimū, & exprimūtur, vt antea: idq; tandiu reiteratur, quouſq; omnia in liquorem lenti ſuccī inſtar redacta fuerint: hic poſtea ampullæ indit, & in calore fimi aut aquæ ſinitur per dies aliquot: tandem diſtillatur, ſeparaturq; aqua ab oleo, ſiue ſucco, quem ſanguinem ſatyrij appellant is proprio, vel meliſſæ ſale imbuitur, & ex vino, ſiue aquis ſtillatitijs datur. * Vterum confirmat, & ad concipiendum aptiorem reddit: omnes facultates corroborat. *Idem.*

Extractum Scyllæ.

Ex rad. Scyllæ ſuccum extrahes, quem eodem modo præparabis vt extractum Elaterij. Vel, quod melius eſt, cū mulſo maluatico id facies. Humores craſſos, lentos, & thoraci inhærentes incidendo, tenuando, tergendo, reſoluendo, & coquendo euacuat, & hepatis ac lienis obſtructiones tollit. Exhibentur ℈.ij. pro doſi cum decocto pectorali, aut cum aqua cinnamomi. *Quercetanus.* B

Extractio Sulphuris, vel eſſentiæ, in colore auri, & rubini.

℞. Sulphuris partes duas, liquefac in ſcutella vitreata: liquefacto ſulphure inſpergatur ſalis tartari pars vna, & agitetur benè cum ſpatula ſuper calorem lentum, donec inſpiſſetur, & coloretur in colore ſubrubeo. Poſtea euacua cū ſpatula ſuper orbiculum madefactum, vt nō adhæreat ligno, & factum eſt. Deinde tere in puluerē, & pone in vitrum. q.v. & ſuperinfunde vinū deſtillatum, vel ſpiritum vini, & in ictu oculi colorabitur, in colore citrino, vel croceo: & cùm per noctem reſideat, colorabitur quaſi rubinus: per inclinationem euacuatur in ſpeciale vitrum. Huius virtus eſt in morbis corrodētibus, & hæmorrhoidibus, & omnibus, quæ corrodunt corpus exterius. Ad vlcera Gallica, penis, manuū excoriationes, &c. *Alexius Pedemontanus.*

DE EXTRACTIS SIMplicibus purgantibus.

Extractum Rhabarbari, Paracelſi.

℞. Rhabarbari electi, craſſiuſculè triti ℔.j.
Aquæ tartareæ ℔.iv.
Macerentur in Baln. Mariæ per dies quatuor, deinde lēto igne decoquatur, donec ſupereminet rhabarbarum: tum per lancum cribrum nouum coletur accuratè, & validè exprimatur. poſtremò E
colatum euaporet cum ſyrupo è floribus perſicorum nouies infuſi, ad iuſtam ſpiſſitudinem, & in vitro recondatur diligēter. Doſis à ℈.j. ad ʒ.j. cum iure aliquo. Excellēs & clemens eſt chatarticum, quod deijcit non modò bilem, ſed & pituitam ipſam, tam in pueris ætate tenellis, quàm in prægnantibus.

Extractum Rhabarbari.

℞. Rhabarbari quantum ſatis eſt.
Cui affunde ſpiritū vini, atq; ſic relinque, quouſq; plus ſatis coloretur: tū effunde, cola, & ſpiritum paulatim in balneo ſepara: eundemq; rurſus rhabarbaro priori affundito, & aliquādiu in infuſione relinquito in loco calido, quouſq; colorem acquirat, tum cola, & iurſus in balneo ſepara per deſtillationem: id autem tantiſper eſt repetendū, quoad ſpiritus à rhabarbaro non coloreturamplius. Id tum exprime fortiter, & per filtrum deſtilla: habet enim neſcio quid tenacitatis aut lentoris à rhabarbaro quæ in extractione eſt inutilis, & ſimul multæ vtiles partes fluūt, F

quæ

quæ non sunt negligendæ: ideoq; ad hunc modum destillare oportet per filtrum.

Per rostrum seu nasum alembici, filo trahe filtrum, digiti vnius latitudine, quoad præ nasi angustia, filtrum amplius non sequatur: cauendo tamen ne nimia violentia dissiliat vitrũ: quo facto, impone spiritum filtrandum in alembicum obstructum charta humectata. Spiritum per filtrum destillatum extractioni quę prius erat separata, rursus in vitro affunde (multum enim vitro adhæret, ideoque in primum vitrum, cui spiritus erat infusus, omnes spiritus rhabarbari percolãdi sunt, & ad separationem infundendi) non curando, quòd extractio vna iam prius in vitro reperiatur. omnes enim extractiones necessariò coniungendæ sunt, & ad extremũ aquæ destillatæ permiscendæ, & rursus separandæ, quoad aqua limpida extrahatur. *Euonymus.*

Extractum Rhabarbari aliter.

Rhabarbari electi fragmentorum libram minutim incide, & crassiusculè tere: & affunde succi depurati borraginis & buglossi, vtriusq; libras duas: relinque per horas vigintiquatuor. Postea coque ad lentum ignem, donec extet & emineat rhabarbarũ. Exprime deinde fortiter, & expressam decoctionem per laneum colatorium transmitte & exprime, vt substantia in colatorio maneat. Colaturam coque ad mellis consistẽtiam, adiecti sacchari optimi vncia. Quidam in baln. Mariæ ad spissitudinem coquunt, ne aduratur: quod præstat, quemadmodum & in duplici vase. * Purgando da deglutiendum cũ gutta olei cinnámomi & anisi mixtum, & azymo inuolutum, faciendo in dosi periculum à scrupulo vsque ad duos. Suauissimè lubricat ventrem etiam in infantibus. Quidam, quoniam rhabarbarum per se nõ valde purgat, acuunt totam extractionem cum modico diagrydij optimi: quod nihil obest. *Euonymus.*

Extractum Rhabarbari aliter.

℞. Rhabarbari electi ʒ.iv.

Pulueriza, & infunde in aquas appropriatas: stet infusum per diem & noctem, deinde fortiter exprime. Illam expressionẽ adiecto sacchari candi, quantum videbitur, leuiter in arena exhalando, exicca ad crassitiem electuarij. *Euonymus.*

Extractum Rhabarbari aliter.

Rhabarbarũ pulueriza, illud include vase vitreo, oblongo collo, affundendo vini alcool, vt supernatet quatuor digitis: obturato vase, fac digerãtur in Baln. M. per tres aut quatuor dies, donec tandem menstruum coloretur: coloratum transfunde seorsim, quod reseruabis: nouũ menstruum denuò facib. affundendo, donec nõ amplius illud tingatur, & magma, siue fæx Rhabarbari subalba remaneat. Circulatis ritè omnibus ex arte, separetur menstruum per Baln. M. & remanebit in fundo Rhabarbari essentia: cui adde pro oñ j. Olei cinnamomi ℈.ij. Cuius si exhibeas ℈.j. cum cochleari vini albi, potentiùs purgabit, quàm ʒ.ß. in infusione: idq; minori cum perturbatione. Potest exhiberi hoc medicamentum infantibus, prægnãtibus, senibus, & ex morbo iam imbecillis: purgat, & educit flauam bilem. Fæx siue terra, quæ remanet, est astringentis facultatis, qua ratione lienteriæ, dysenteriæ, & alui fluoribus præscribitur. Quod si quis potentius purgare cupiat, fæcẽ calcinet in reuerberio, tum per aquas, alkali extrahat, ipsumque reiteratis filtrationibus purificet crystalli instar. Essentiam extractam suo alkali superiiciat, digerat, & demum distillet: hoc enim modo vis omnium medicamentorum augetur. *Quercetanus.*

Vel

Rhabarbari puluerem infunde Aquæ vitæ, ita vt aqua hæc supernatet quatuor digitis: balneo tepescat dies quatuor: coloratum vinum effunde & nouum infunde: id repete, dum color nullus reddatur: adiice aliquid Cinnamomi: detur cum vino hęc aqua vitæ. Alij exstillant aquam vitæ, & restibili in fundo succo addunt Olei cinnamomi scrupulos duos, ad vnciã succi. Dosis est scrupuli pondus cum vini albi cochleari: infanti & prægnanti innoxium. *Heurnius.*

Extractum scammonij

Scammonium Spagyrica præparatione commodũ vsui redditur, vt sine vllo periculo multis alijs medicamẽtis immiscerì possit, & tuto exhiberi ad purgandam bilem & pituitam. Electum Scammonium soluatur in oleo Masticis spagyricè extracto cum vini spiritu: quo facto, digerantur per octo dies in Bal. calido, in vase optimè clauso: quod vel clarum erit, & pellucidum, transfunde, affundendo rursus nouum menstruum, donec totam essentiam attraxeris: interim tamen omnes fæces seponito. Tum separato toto menstruo, affunde denuò vini spiritum corallisatum, vt supernatet quatuor digitis: circulentur omnia in Bal. per x. dies, aut amplius. Demũ menstruum extrahe, & pro Vnc. essentiæ relictæ in fundo vasis, adde essentiæ veræ corallorum, & margaritarum ana ℈.j. essentiæ Croci ℈.j.ß. Olei anisi, & cinnamomi ana ℈ j.ß. Fiat mixtura ad blandũ ignem ad cõsistentiam debitam. Misceatur hæc essentia sic præparata cũ essentia Aloes, & Myrobalanorum, & fiat mixtum medicamentum ad bilem expurgandam perutile, item serosa excrementa è capite educenda. Per se exhiberi potest ℈.ß. cum ʒ.ij. Olei amygdal. dulcium: sine vlla perturbatione, aut læsione cordis, ventriculi, & hepatis, è vasis ipsis bilem educit. *Quercet.*

Extractum Elaterij.

Ex succo è cucumeris agrestis fructibus autumnali tempore extracto, dum præ maturitate pallente, fit præstantissimum medicamentum, si debitè præparetur, ad serosa & biliosa excrementa euacuanda. Elateriũ Græcis hoc medicamentum dicitur, quod efficacius multo reddetur, & sine periculo exhiberi poterit, si ita præparetur. Hic succus elemẽter per expressionem extractus per filamenta distilletur, ita vt fæx omnino ab ipso separetur: deinde indatur vasi vitreo, ob-

Unable to display this page

Fiat mixtura. Dosis est ℈.j. cum decocto competenti. Paralysi, Arthritidi, Spasmo, Hydropi valdè conducit, & pituitam quantūuis lentam, crassam, & impactam neruis ipsis, & iuncturis, sine aliqua perturbatione euacuat. *Quercetanus.*

Extractum Opopanacis, Sagapeni & Sarcocollæ.

Eodem modo, quo extractum Euphorbij, ex Opopanaco, Sarcocolla, & Sagapeno medicamenta præparantur, ad eosdem affectus vtilissima, quorum vim purgatricem per inferiora Græci reticuerunt, sed ab Arabibus inuenta fuit. Purgant autem ista clementiùs, quàm Euphorbium: ex omnibus fit mixtum medicamentū, purgans crassam pituitam, & viscidam etiam à remotis partibus, cerebro, neruis, iuncturis, & thorace.

Extractum Hermodactylorum.

Ex radice Hermodact. ab & elect. eodem modo vt ex Elleboro essentia elicitur, quæ pituitam crassam & lentam à iuncturis præsertim trahit: ob id arthritidi multùm confert, corrigi tamen debet cum oleo cumini & caryophyllorum, ne suo humore flatulento ventriculum lædat, & in ipso nauseam excitet. Exhibetur per se vel cum decocto competēti, pondere ℈.j. plus vel minus pro sumentis viribus. *Quercetanus.*

Extractum Hellebori nigri.

Cortices radicis bellebori nigri, medulla exempta, infundantur in aqua anisi, de qua sit oleū separatum, & stet in infusione per horas viginti-quatuor, vel quandiu libuerit: deinde bulliant simul, quousq; extent radices ad aquæ scilicet ferè consumptionem: coletur postea cum forti expressione. Vltimò decoquatur expressum cum syrupo rosato solutiuo ad sufficientem spissitudinem: reponatur in vasculo terreo vitreato & vtere. Dosis est ℈.j. vel ℈ j ß. * Purgat sine molestia humorem melancholicum. *Medicus quidam Cæsareus ad Gesnerum.*

Extractum siue essentia Ellebori nigri.

℞. Rad. Ellebori nigri Autumnali tempore collectarum recentium ℔.j. Decoquantur cum aqua anisi & pulegij (ex quibus oleum Chymice extraxeris) in vitreo vase benè clauso in Bal. M. feruentissimo per integrum diem, quo facto, comprimendo succum omnino extrahe: Fæces autem abijcito: quod reliquum est, indas alembico vitreo, vt menstruum separetur, & remanebit in fundo alembici viscida quædam substantia, cui affunde spiritum vini optimi, qui materiæ supernatet quatuor digitis: ponantur omnia in matratio oblongo collo, & bene obturato, digerāturq; in Bal. M. per duos, aut tres dies: quod clarum & pellucidum est, tamen amarum, affunde alio vasi, nouumq; denuò vini spiritum infunde, faciendo vt prius, donec totam essentiam reiteratis digestionibus attraxeris, semper fæces seponendo, vt actis est. Quo facto, separa prius menstruum cum calore Balnei: ipso separato fac circulentur cum nouo vini spiritu, infusionis macetis, per aliquot dies. Rursus optimè separato vehiculo, remanebit in fundo Essentia Ellebori, mediocris consistentiæ, & fusci coloris: hanc ad multos vsus reseruabis. Huius essentiæ ℈ j. cui aliquot guttulæ olei anisi, & menthæ admistæ fuerint, exhibetur ieiuno stomacho, cum decocto competenti, vel aqua lumbricorum, hydropicis. Item cum aqua Betonicæ, cerebri affectibus, vt maniæ, melancholiæ, vertigini, epilepsiæ, & paralysi confert. Bilem enim vtramq; & pituitam sine vlla molestia: corpus deniq; totum excrementis corruptis expurgat, quod quidem incolume, & velut iuuenile reddit. Neq; solùm noxios humores, & excrementa è vasis attrahit, sanguinem purificando, sed à toto corpore, & cute ipsa: qua ratione epilepsiæ, cancro, erysipelati, malo mortuo, & phagedænis valdè conducit. *Quercetanus.*

Aliud.

℞. Succi Fœniculi vel aquæ quæ reliqua fuit ab Olei Anisi destillatione lib. ij. his infunde Cinnamomi ℥.ij.
Sem. Anisi ℥.iij.
Mastiches ℥.ß.
Flauedinis corticum citriorum ℥ iij.
Macerentur tepidè per plures dies, dum omnis vis transisse in liquorem videatur: hinc fiat colatura, quæ effundatur super Cortices radicum Ellebori nigri, exempta prius medulla: & iterum quam diutissime macerentur, quò eorum vis tota ferè fuerit elicuata: deinde bulliant dum succus ferè consumatur: & cortices iam tum fortiter prælo exprimētur, & colatura iterum coquatur, adiecto pauco Syrupo rosati solutiuo, dum Opiatæ ideam induceat. Vel priusquam ita coquatur, nouæ contusæ Radices injici poterunt, cum Manipulo Rosarum rubrarum, & quid vini rubri, ac repeti eadem historia. Datur cum vino albo aut ex iure aliquo à ℈.j. ad ℥.j. *Heurnius.*

Aliud.

℞. Radicum Veratri nigri effossarum sub ortum Solis, incrementa ducente Luna, ac peragrante dodecatemorion Capricorni, leonis, aut sagittarij, in pulpam contundantur, & distillentur, dum nil amplius liquoris fundant: hoc fiet vi validi caloris in arena. Hic cinis cum Vino liquescat in lixiuium: mox balneo exhausto liquore, Salem fundus dabit, qui omne vitium humani corporis antiquatum in causarijs abigit, ac in floridam iuuentam effœtum corpus reuocat. Soluitur cum Vino, Croco & Ambra. Dosis est à ℈.j. ad ℥.j. *Heurnius.*

Extractum Lapidis Armeni, & Cyanei.

Lapis Armenus & Cyaneus candentes extinguantur sexies in aqua ardenti, postea reducantur in tenuissimum puluerem: quo facto, puluis hic abluatur aqua fontana, ejiciendo terram.

Unable to display this page

Extractum solutiuum minus efficax.

℞. Colocynthidis ʒ vj ℈.ij.
Agarici ʒ.ß.
Rhabarbari ʒ.j.
Cinnamomi ℈.iv.
Asari, Nardi, Ros. rubrarum,
Masticis, Xyloales ana ʒ.j.
Styracis liquidæ ℈.iv.
Vini Maluatici mens. j.

Fiat infusio, & extractio. *Magenbuch.*

Aliud.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ.vj ℈.ij.
Turpeti albi & gummosi ʒ.x.
Stœchadis Arabicæ ʒ.ß.
Diagridii ʒ.iij. vel ʒ.vj.
Agarici optimi ʒ.ß.
Rhabarbari electi ʒ.iij.
Cinnamomi ℈.v.
Rad. Asari, Spicæ nardi,
Ros. rubrarum, Masticis,
Ligni aloes ana ℈ iv.
Aloes hepaticæ ʒ.j.ß. ʒ.ij.
Styracis liquidæ ℈.ij. G.iij.

Incisis & contusis, infundantur in vino sublimato: rectificetur, & fiat secundùm artem extractum. *Magenbuch.*

Aliud purgans, Norimbergæ in vsu.

℞. Colocynthidis ʒ.xiij.
Veratri nigri, Senæ Alexandr. ana ʒ.ß.
Agarici optimi ʒ.j.
Rhabarbari electi ʒ.j.
Diagridii ʒ.xiv.
Cinnamomi ʒ ij ℈.ij.
Turbith. Stœchados Arab. ana ʒ.ij.ß.
Ros. rubrarum. Ligni aloes M. sticis,
Ligni paradisi. Myrrhæ, Asari, Spicæ nardi,
Storacis liquidæ ân ℈.v.

Fiat infusio vel putrefactio per aliquot dies, nempe 10. 12. vel 14. cum essentia vini calidi: & succus deinde expressus vniatur cum aloes præparatæ ʒ.iij. *Idem.*

Extractum purgans omnes humores.

℞. Spec. Diambræ ʒ.ß.
Spiritus vini ℔.ij.ß.
Aquæ cinnamomi distil. ℔.j.

Macerantur per dies aliquot vase probè oblito, ne quid expiret: quotidie verò vas vitreum agitari debet, quoad liquor rubescat: deinde super hæc quæ sequuntur, funditur, relictis fæcibus in fundo vasis:

℞. Colocynthidis ʒ.vj.
Turpeti albi ʒ.vij.
Agarici optimi ʒ.iv.
Veratri nigri ʒ.iij.
Eupatorii Mesuæ, siue Gratiolæ,
Foliorum Senæ ana ʒ.v.ß.
Diagrydij ʒ.v.
Rhabarbari electi ʒ vij.

Omnia incisa macerantur in humore supradicto diebus quatuordecim: deinde sacculo lineo injiciuntur, exprimunturq; sub prælo stanneo. Liquor excolatus effususq; in ampullam imponitur balneo, & extillatur, donec id quod in fundo subest, syrupi acquirat spissitudinem: tunc in hoc aloes præparatæ, rursusq; in puluerem redactæ ʒ.x. resoluentur, & agitando vniuntur, quoad crassamentū mellis instar appareat. * Datur ℈.j. vel ℈.ß. exiure, alioue diluto: vel in catapotia per se, aut medicamentis purgantibus admixtis, redigitur, exhibeturq; ad deuorandum in aurora, aut longissimè à cœna, ita vt somnus subsequatur. *Andernacus.*

Aliud valenter purgans.

℞. Vini spiritus ℔.ij.
Aquæ Cinnamomi ℔.j.
Spec. Diambræ ʒ.j.
Spec. Aromat. caryophyll. ʒ.ß.

Hæc per dies quatuordecim in aqua temperatè calida macerantur: deinde liquor fæcibus relictis, effunditur super hæc quæ sequuntur:

Diagrydij ʒ.ß. Rhabarbari electi ʒ.j.
Trochisc. Diacolocynthidos ʒ.iij.
Agarici Trochiscati ʒ.vj.
Turpeti ex vino cotoneorum macerati ʒ.ß.
Veratri nigri, cum sapa, dauco, & cinnamomo præparati ʒ.vj.
Fol. Senæ Alexand. ʒ.j.ß.
Sem. Citri albi ʒ.j.
Cort. Citri ʒ.ß.
Enulæ campanæ ʒ.j.
Rad. Cichorij ʒ.vj.
Scolopendrij veri, Flor. Stœchados,
Masticis, Myrrhæ,
Rosarum rub. sem. Fœniculi,
Semin. Anisi ana ʒ.j.ß.

Singula contundantur, macerenturq; vt dictum est, postea sub prælo exprimuntur, & ampullæ impositæ, distillantur, donec crassitudinem mellis acquirant: postremò aloes ʒ xij. dissolutis repurgatisq; ex vino stillatitio, vniatur in modū extracti: quod oleo cinnamomi, aut caryophyllorum imbuitur, ac vitreo vase conditur. *Andernac.*

Extractum Holagogum solutorium.

℞. Foliorum Senæ ℔.j.
Colocynthidis trochiscatæ ʒ.iij.
Aloes ʒ.ii.
Agarici, Turbith albi,
Rhabarbari ana ʒ.iiij.
Radicū Elleboti nigri Esulæ minoris ana ʒ.ij.
Diacrydij ʒ.j.

Attritis cunctis affunde Aquam vitæ: adijce

Cinnamomi ʒ.iij.
Anisi, Mastichis, Spicæ ana ʒ.j.
Rosarum rubrarum M.ij.
Spec. Diambræ & Diarrhodonis ana ʒ.j.

Macerentur dies x i i i i. vel diutius, prelo exprimantur: balneo exhauriatur tenuior liquor, vt characterē mellis induat. Datur scriptulus. *Heurn.*

Extractum Pilularum.

Pari modo ex quaque massa Pilularum succus abducitur. Infunde Pilulas Aquæ cinnamomi: macera, exprime, euapora, fiat echyloma cum

puluere Liquiritiæ ſi maſſa ſit liquidior. *Idem.*

Nouus modus extrahendi purgantia narcotica & alterantia.

℞. Herbarum vel Radicum ℔.j.
Aquæ deſtillatæ, quę vel corrigit extrahendorum vim, vel quæ eam promouet ℔.x.
In poculo ad focum macera dies quatuordecim vel viginti, vt res duriores vel molliores fuerint: dein per ſetaceum cola. Hanc colaturam, per impoſitum filtri partem aut partes diſtilla in vitrum angusti oris: diſtillatum liquorem teſtæ inditum ac tenui linteo obducta teſte, euapora: ſemper quod margini adhæreſcit abſterge ac cum ſidente ſucco id remiſce. Tenui foco exhauriatur: vel teſta cum liquore ollæ imponitur, quæ duos vel tres carbones ignitos habet. Tandem cùm ad ſucci liquiritiæ craſſamentum deuentum eſt, recondítur. Dantur gr. iij. vel quinq; vel plura, vt rerum exſtractarum vis fuerit. *Heurnius.*

Extractum ex Helleboro, & alijs.

℞. Succi Bugloſſi, Borraginis ana ℔.ij.
Depurentur, colenturq;, vt purificẽtur. addẽ his
Rad. Fœniculi, Cichorij, Aſparagi,
Petroſelini ana ℥.iv.
Sebeſten, Iuiubarum ana ℥.ij.
Sem. frig. minorum ana ℥.ß.
Decoquantur in aquæ ℔.xvj. ad tertias. colaturæ adde ſuccos præſcriptos, bulliant ad ignem parum: permiſce poſtea,
Rad. Hellebori nigri ℔.iv.
Coque donec radices emineant, fiat tandem colatura omnium, & decoquantur lento igne ad mellis ſpiſſitudinem. *Hieronymus Herold.*

Extractum Aloes.

Aloe in puluerem redacta ex humore idoneo maceratur in loco calido tamdiu, donec is coloretur: deinde hic relictis fæcibus eximitur, & recens iterum affunditur: idq; tantiſper reiteratur, quoad nullum amplius colorem extrahere videbitur: poſtea omnis humor congregatur, per filtrum colatur, & ſuccus in fundo remanebit: qui ſyrupo roſ. lax. ad iuſtam ſpiſſitudinem coqui debet. *Andernacus.*

Extractum rad. Mechoacan.

Extractum radicis Mechoacan, eodem modo conficitur, vt Rhabarbari extractum. * Purgat clementer pituitam & aquas. Confert epilepticis, cephalicis, ictericis, aſthmaticis, febrientibus, &c. Datur à ℈.j. ad ℥.ß.

De Linimentis, Sectio XXVII.

LINIMENTA fiunt ex oleo, adipe, ſeuo, butyro, liquefactis, vel aliis, quæ olei ſpiſſitudinem habent, vt ſtyrace liquida, &c. Atq; hæc alterant aut qualitate

- Prima. *Sic*
  - Temperata: *vt* Linimentum ad pectus.
  - Intemperata
    - Calida: *vt*
      - Linimentum ad partes conuulſas.
      - Linimentum ad thoracis affectum frigidum.
    - Frigida: *vt*
      - Linimentum ad thoracis affectum calidum.
      - Linimentum refrigerans ad eryſipelas & inflammationem.
    - Humida: *vt* — Linimentum humectans.
    - Sicca: *vt* — Linimentum exiccans.
- Secunda. *Sic*
  - Aſtringunt: *vt* — Linimentum repellens & ſanguinem cohibens.
  - Emolliunt: *vt* — Linimentum emolliens.
  - Glutinant: *vt* — Linimentum pro capitis vulneribus, &c.
  - Catuem generant: *vt* — Linimentum ad fiſtulas, &c.
  - Dolorem *ſedant: vt*
    - Linimentum ad dolorem pleuriticum.
    - Linimentum ad capitis dolorem ex inſolatu.
    - Linimentum ad vetuſtum capitis dolorem.
    - Aliud.
    - Aliud ad capitis dolorem ex calore iecoris.
    - Aliud ad dolorem ex frigore.
    - Linimentum ad mamillarum dolores lacte turgentium.
    - Aliud mitius.
    - Linimentum ad dolorem ex inflammatione iecoris, ani, & aurium.
  - Vermes necant: *vt* — Linimentum contra vermes.
  - Ambuſta extinguunt: *vt* — Linimentum empyreuma extinguens, &c.

DE LINIMENTIS temperatis.

Linimentum ad pectus.

℞. Olei amygdal. dul. ℥.iij.
Butyri recentis ℥.ij.
Axungiæ gallinæ, vel anatis ℥.j.
Miſce, & fiat linimentum. *Rondeletius.*

DE LINIMENTIS calidis.

Linimentum ad partes conuulſas ratione nerui vulnerati.

℞. Olei ſulphuris terebinthinati ʒ.ij.
Olei Sabinæ, Olei terebinthinæ ana ʒ.ij.
Olei vitellorum ouorum ℥.ß.
Miſce & applicentur calidè partiaffectæ. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

℞. Olei butyri, Olei reſinæ ana ʒ.ij.
Olei euphorbij deſtillati,
Olei baccarum iuniperi,
Olei terebinthinæ ʒ.j.
Olei vitellorum ouorum ℥.j.
Miſce. *Idem.*

Linimentum ad membra vulnerata, conuulſa ex repletione.

℞. Balſami gummi hederæ, Bal. gummi elemi ana ℥.ij.
Olei ceræ, Olei terebinthinæ,
Olei iuniperi ana ℥.ß.
Olei caryophyllorum, Ol. Belzoini ana ʒ.ij.
Miſce, & fiat in formam linimenti, quo inungatur ſpina dorſi, & pars affecta. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

℞. Balſami viſci pomorum, Bal. hederæ,
Bal. Hypericonis ana ℥.ij.
Olei Saluiæ Olei terebinthinæ ana ℥.j.
Olei iuniperi ℥.ß.
Ol. tartari fœtentis ʒ.iij. Axungiæ taxi ℥.iij.
Miſce. Vtere, vt iam dictum eſt. *Idem.*

Linimentum ad thoracis affectum frigidum.

℞. Olei amygdal. amararũ, Olei Liliorum, vel Irini, vel Olei Cheirini ana ℥.ij.
Butyri rancidi, loti ℥.j.
Axungiæ gallinæ anatis ana ℥.ß.
Mucilaginis ſem. Lini,
Mucilaginis Fœnigræci, extractæ cum aqua hordei & pauco vino albo ana ℥.ß.
Croci parum.
Miſce. & fiat linimentum, quo pectus & latera illinantur. *Rondeletius.*

DE LINIMENTIS frigidis.

Linimentum ad thoracis affectum calidum.

℞. Olei amygdal. dulcium, Violarum ana ℥.ij.
A Butyri loti in aqua hordei mundati ℥.j.
Miſce, & fiat linimentum, quo inungatur pectus. *Rondeletius.*

Linimentum refrigerans ad eryſipelas & inflammationem.

℞. Mucilaginis ſem. Pſyllij, extractæ cũ aqua ſemperuiui, & pauco aceto ʒ.iij.
Succi Plantaginis, vel Solani ℥.j.
Olei Nymphęę, vel de papauere, vel Hyoſcyami ʒ.iij.
B Coquantur ſuccivſq; ad conſumptionem: deinde adde Pomatæ ℥.ß.
Miſce, & fiat linimentum, quo illinatur pars feruens. *Rondeletius.*

DE LINIMENTIS humidis.

Linimentum humectans.

℞. Olei Violarum ℥.iij.
C Olei ex ſem. Cucumitæ ℥.j.
Lactis mulieris recentis, vel Butyri recentis ana ℥.j ß.
Miſce, & fiat linimentum, quo pars humectanda illinatur, tribus horis poſt paſtum, præcedente fotu tepidè. *Rondeletius.*

Linimentum exiccans.

℞. Olei Irini, Coſtini ana ℥.ij.
Pinguedinis gallinæ antiquæ, ſalitæ,
Butyri ſaliti rancidi ana ℥.j.
D Vini veteris & generoſi parum, vel aquæ vitæ parum.
Miſce, & fiat linimentum. *Idem.*

Linimentum emolliens duritiem hepatis.

℞. Ol. amygdal dulc. Ol. Abſinthij ana ℥.j.ß.
Butyri recentis ℥.ij.
Pinguedinis gallinæ ℥.j. Maſticis ʒ.ij.
Miſce, & fiat linimentum.

E DE LINIMENTIS aſtringentibus.

Linimentum repellens, & ſanguinem cohibens.

℞. Boli Armeni Spagyrico more præparati ℥.
Croci Martis, Croci Veneris ana ℥ j. (ij.
Olei roſati q. ſ. eſt.
Miſce, & fiat linimentum. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

F ℞. Colchotaris dulcificati, Cineris ranarum aduſtarum ana ℥.ß.
Albumouorum q. ſ. eſt.
Miſce, & fiat linimentum. *Idem.*

Linimentum, ſeu potius nutritum, humorum diſfluxionem, & inflammationem prohibens.

℞. Succi fol. nymphææ, ſucci fol. Semperuiui,
Succi fol. Hyoſcyami ana ℥.ij.
Aquæ Spermatis ranarum,

Aquæ florum tapſi barbati ana ʒ.j.
Lithargyri, vel Salis eiuſdem ʒ.ij.
Olei viſci pomorum,
Olei roſati omphacini ana ʒ.ij.ß.
Aceti roſati ʒ.j.
Ducantur diu in mortario plumbeo, cum piſtillo plumbeo, & fiat inſtar nutriti, quo vtendum pro defenſiuo. *Quercetanus.*

Linimentum defenſiuum.

℞. Boli Armenæ præparat. Sanguinis Draconis,
Coralli rubri ana ʒ.ß.
Croci martis ʒ.ij.
Baccarum myrti ʒ.j.ß.
Olei roſ. omphac. ʒ.iiij.
Aceti roſati ʒ.ij.
Ceræ ʒ.j.ß.
Fiat linimentum. *Ioſephus Quercetanus.*

DE LINIMENTIS glutinantibus.

Linimentum pro capitis vulneribus cum cranij fractura.

℞. Mellis roſati ʒ.ij.
Olei ouorum ʒ.j.
Miſce, & ex eis ſantalum intinge, vel linamenta, & calida membranæ, ſiue meningi detectæ impone. *Quercetanus.*

Aliud.

℞. Mellis roſati ʒ.ij.
Olei roſati ʒ.j.
Terebintbinæ lotæ ʒ.ß.
Miſce, & ſantalum imbue. Vbi verò dies ſeptima aut vndecima præterierit, ſequentia remedia meningi detectæ applicanda erunt:
℞. Mellis roſati ʒ.ij.
Terebinthinæ ʒ.j.
Aquæ vitæ guttas x.
Miſce omnia ſimul, & calefac in lance, ac ſantalum intinge, & linamenta tenuiſſima, calidaq; meningi impone. *Quercetanus.*

Aliud ad idem pro ditioribus.

℞. Mellis roſati ʒ.ij.
Olei myrrhæ ex deſcript. noſtra ʒ ß.
Olei terebinthinæ per Bal. deſtill. cum aqua vitæ ʒ.j.
Miſce, & vtere, vt ſuprà, modo pars phlegmone non tentetur. Hoc medicamentum commodiſſimum eſt ad membranã, ab omni putredine conſeruandam, & cranij fracturis aptiſſimum. *Idem.*

DE LINIMENTIS CARNEM generantibus.

Linimentum ad callum & fiſtulas curandas.

℞. Olei mellis diſtillati ignis expreſſione ʒ.ij.
Olei Saturni,
Olei Mercurij ſublimati ana ʒ.j.
Olei petrolei, Ol. Caryophyll. ana ʒ.j.ß.
Excipiantur terebinthina, & apponãtur cum elA lychnijs aut turundis parti affectæ. *Quercetanus.*

Linimentum ad intertrigines.

℞. Medullæ ceruinæ ʒ.iij.
Ceruſſæ lotæ ʒ.ij.ß.
Butyri recentis, aqua roſ. abluti ʒ.ij.
Lithargyrij abluti ʒ.ß.
Myrrhæ ʒ.j.
Cum modico terebinthinæ lotæ fiat linimentũ. *Hieronymus Mercurialis.*

Linimentum ad oſſa corrupta, & carioſa.

℞. Olei myrrhæ deſtillat. per deſcenſum, purificati cum vini ſpiritu ʒ.ß.
Olei caryophyllorum ʒ.ij.
Olei ſulphuris cum colchotare deſtillati ʒ.ß.
Miſce omnia & cùm vti voles, os corruptũ bis, térue contrectato cum xylo in hoc medicamentum intincto, quod ad extremum ſpecilli alligueris: ac tum os à carie ſanabitur, ſimulq; quod corruptum eſt, breui dilabetur. *Quercetanus.*

Aliud.

℞. Olei tartari deſtillati per retortam,
Olei guaiaci ana ʒ.ß.
Olei ſulphuris, Olei vitrioli ana ʒ.j.
Miſce, & vtere, vt ſuprà. *Idem.*

Aliud.

℞. Balſami Mercurij ʒ.ß.
Olei antimonij ʒ.iij.
Salis Saturni ʒ.ij.
Miſce omnia ſimul. Oſſa corrupta & ſanioſa, nec non vlcera maligna, & deplorata mirum in modum perſanat. *Idem.*

DE LINIMENTIS DOLOREM ſedantibus.

Linimentum ad dolorem pleuriticum.

℞. Olei Irini, Chamæmelini,
Adipis capi ana ʒ.ß.
Butyri recentis non ſalitj ʒ.ß.
Ceræ lotæ parum.
Miſce, & fiat linimentum. *Andernacus.*

Linimentum ad capitis dolorem ex inſolatu.

℞. Olei Chamæmelini recẽter præparati ʒ.ij.
Temporibus & fronti illinantur. *Andernacus.*

Linimentum ad vetuſtum capitis dolorem.

℞. Olei Chamæmelini recenter præparati ʒ.ij.
Olei Roſarum ʒ.ß.
Miſce. Vel
℞. Olei Roſacei ʒ.ij.
Olei Chamæmelini ʒ.ß.
Miſce, & fiat linimentum. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Olei Roſacei ʒ j.
Aceti ʒ.ij.
Ceræ lotæ ex aqua frigida quantum ſatis eſt.
Miſce, & fiat linimentum. *Andernacus.*

Aliud

Aliud ad capitis dolorem ex calore iecoris.

Oleo rosaceo, aut melino, aut hydrelæo, aut cerato, frons & tempora illinantur. *Idem.*

Aliud ad dolorem capitis ex frigore.

Oleum rutaceum, aut laurinum, aut irinum, aut nardinũ, aut ea quæ ex pipere & euphorbio constant, fronti imponantur. *Andernacus.*

Linimentum ad mamillarum dolores, lacte turgentium, & inflammationes.

℞. Vitellorum ouorum num. ij.
Pompholygis præparatæ ʒ. ij.
Olei Rosacei ʒ. iij.
Ceræ nouæ parum.
Misce, & fiat linimentum. *Idem.*

Aliud mitius, vsu crebro probatum.

℞. Olei Lini ʒ. iij.
Ceræ nouæ ʒ. j.
Liquescant, & linteis intincta mammis obducantur. *Andernacus.*

Linimentum ad dolorem ex inflammatione iecoris, ani, & aurium.

℞. Olei Violarum ʒ. iv.
Cremoris radicis Althææ, Cremoris psyllii, expressi cũ lacte mulieris, vel iuste pulli, vel aquæ hordei purgati ana ʒ. j.
Butyri recentis, vel Axũgiæ porcinæ, vel Medullæ porcinæ recẽtis, aut Medullæ vitulinæ ʒ. ß.
Misce, & fiat linimentum, quo partes affectæ calidæ illinantur. *Rondeletius.*

Linimentum dolorem leniens.

℞. Succi fol. Hyoscyami, Semperuiui an. ʒ. ij.
Olei visci pomorum,
Olei nenupharis ana ʒ. j. ß.
Butyri recentis ʒ. ij. Ceræ nouæ ʒ. j.
Misce, & fiat linimentum. *Quercetanus.*

DE LINIMENTIS VERmes necantibus.

Linimentum contra vermes.

℞. Succi absinthij, succi Abrotani ana ʒ. j. ß.
Pulu. Scordij, Aloes ana ℈. ij.
Olei communis ʒ. j.
Ceræ parum.
Misce, & fiat linimentum. *Hieron. Mercurialis.*

DE LINIMENTIS AMbusta extinguentibus.

Linimentum empyreuma extinguens, valde efficax.

℞. Olei Lardi Olei Butyri ana ʒ. ß.
Succi fol. & baccarum hederæ ʒ. ij.
Succi cort. med. sambuci ʒ. j.
Olei Sambuci ʒ. iv.
Salis Petræ ʒ. ij.
Decoquantur simul ad aquæ cõsumptionem & cum modico ceræ fiat linimentum. *Quercet.*

Linimentum ad ambusta vulnera.

℞. Lardi liquefacti, & aquæ solani excepti ʒ. ij.
Olei Saturni ʒ. ß.
Misce. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

℞. Visci rad. Hyoscyami,
Visci Papaueris rubri ana ʒ. j.
Salis Petræ ʒ j.
Mucilag. sem. Cydoniorum ʒ. iij.
Olei Caphuræ q. s.
Fiat linimentum. *Idem.*

Linimentum ad combustionem faciei, & vulnera sclopetica.

℞. Succi Porrorum, succi Ceparum sub prunis coctarum ana ʒ. ij.
Aquæ sem. Ranarum ʒ. j.
Olei è visco pomorum, Olei Populini,
Ceræ albæ ana q. s.
Misce, & fiat linimentum, quo bis quotidie partem vstam & depilatam inunges. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

Butyrum liquefactum in aquam ex ranarum semine extractam injce, aut in aquam gammarorum more nostro paratã, id decies, aut sæpius repetendo, donec butyrum lactis instar albeticat. Eius ita præparati ʒ. ij. misce cum ʒ j. olei luetorum ouorum, & fiat linimentum, quo partem puluere tormentario maculatam inunges. Est enim ad id singulare remedium, & ad empyreuma partis ambustæ tollendum. *Idem.*

Linimentum præstantissimum ad empyreuma pulueris tormentarij restinguendum.

℞. Salis saturni saccharini ʒ j.
Olei vitellorum ouorum ʒ. ij.
Butyri præparati ʒ. iv.
Misce, & fiat linimentum, quo totus adustus locus inungatur ter, aut quater in die. Inflammationes etiam omnes arcet, & dolores compescit. *Quercetanus.*

Linimentum ad ambusta.

℞. Succi cepæ sub cineribus coctæ ʒ ij.
Olei nucum ʒ. j.
Misce, & fiat in forma linimenti. *Quercetanus.*

Aliud ad ambusta.

℞. Fol. Hederæ nigræ, cum aqua plantaginis contusorum M. ij.
Olei ℔. j. Vini albi ʒ. iv.
Coquantur vsque ad vini consumptionem, adde sub finem Ceræ q. s. est.
Fiat linimentum. *Idem.*

Aliud ad idem.

℞. Lardi ad flammam liquati ʒ. ij.
Succi Betæ, succi Rutæ ana ʒ ij.
Cremoris lactis ʒ. j.
Mucilaginis sem. Cydoniorum,
Mucilaginis tragacanthæ ana ʒ. ß.
Misce, & fiat linimentum. *Idem.*

LINIMENTVM AD Tophos in lue venerea.

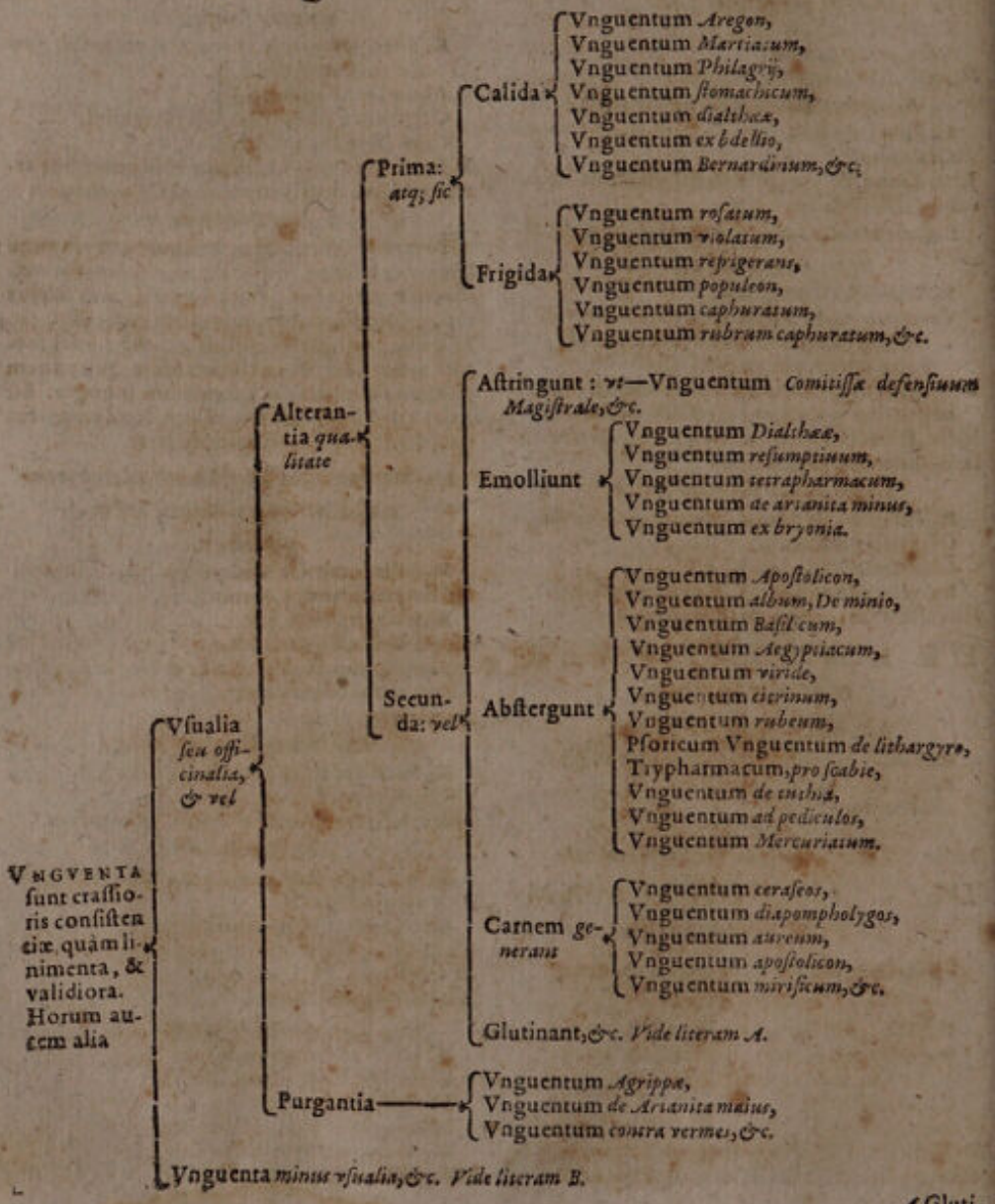
Pro Diuitibus.

℞. Argenti viui ʒ.vj.
Pinguedinis ſuillę nō liquatæ neq; ſalitæ ℔.j.
Extinguatur Argẽtum viuum in prædicta Axungia ſecundùm artem: deinde adde
Medullæ cruris bouis ʒ.ß.
Olei ex Terebinthina ʒ.j.
Olei ex Ligno ſancto ʒ.iij.
Croci ʒ.j.
Puluꝛis luæ & Betonicæ ana ʒ.ß.
Miſce, fiat linimentum. *Hercules Saxonia.*

Pro Pauperibus.

℞. Vnguenti dialtheæ ʒ.iij.
Argenti viui extincti in pinguedine porci ʒ.vj.
Miſce, fiat linimentum. *Idem.*

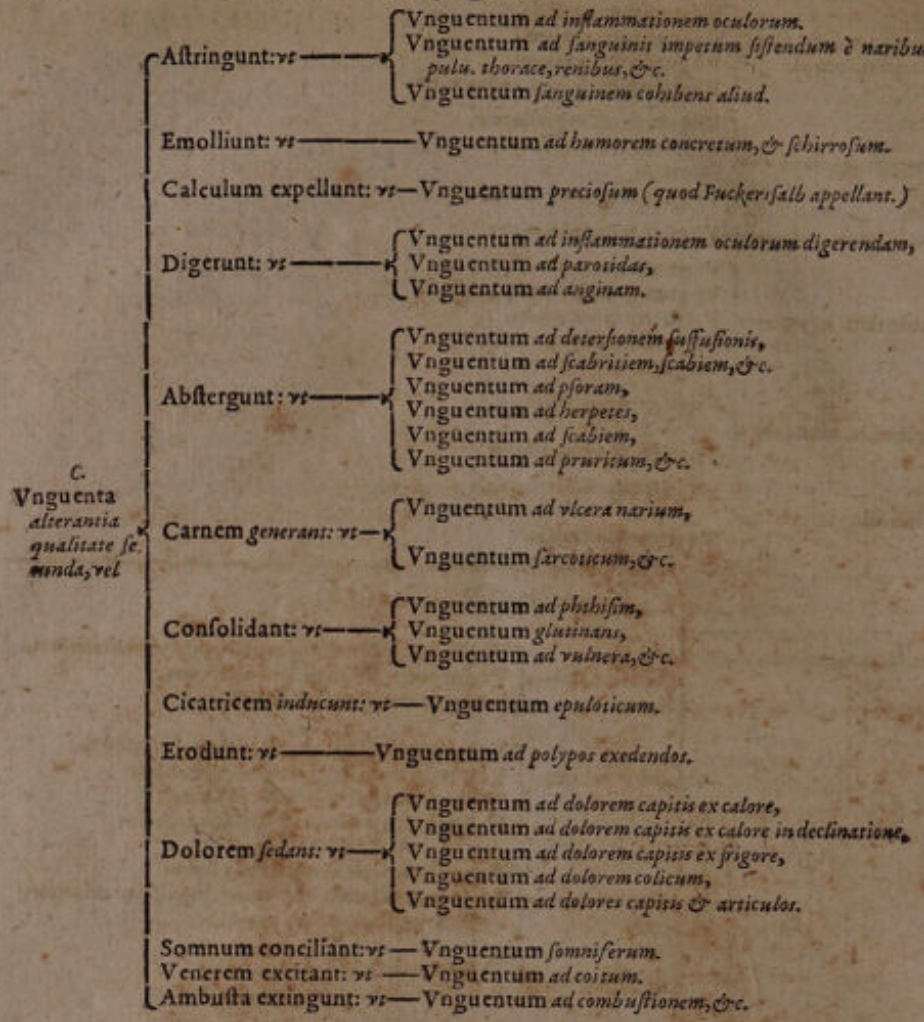
De Vnguentis, Sectio XXVIII.

A Gluti-

- A
  - Glutinant, & cicatricem ducunt
    - Vnguentum *potabile*,
    - Vnguentum *aureum*,
    - Vnguentum *cisrinum*,
    - Vnguentum *desiccat. rubrum*, &c.
  - Carnem *auferent*
    - Vnguentum *Aegyptiacum*,
    - Vnguentum *apostolicon*,
    - Pforicon,
    - Vnguentum *ex cantharid.*
  - Extrahunt: — Vnguentum *fuscum*, &c.
  - Dolorem *sedant*
    - Vnguentum *D. Gereonis*,
    - Vnguentum *ad hæmorrhoidas*,
    - Vnguentum *ad oculos*,
    - Vnguentum *anodynum*,
    - Vnguentum *pectorale*.
  - Somnum *conciliant*
    - Vnguentum *populeon*,
    - Vnguentum *somniferum*.
  - Ambusta *extinguunt*
    - Vnguentum *ad ambusta*,
    - Vnguentum *ex calce*.

- B. Vnguenta *minus vsualia, seu non officinalia, vel*
  - Alterant *gradatim*
    - Prima: *Sic*
      - Calefaciunt
        - Caput: *vt* — Vnguentum *ad memoriam*.
        - Pectus: *vt*
          - Vnguentum *ad pectoris angustiam, & maturationem*,
          - Vnguentum *ad sanguinis eruptionem*,
          - Vnguentum *ad phthisim*, &c.
        - Stomachum: *vt*
          - Vnguentum *ad ventriculum excalefaciendum*,
          - Vnguentum *ad iuuandam concoctionem*,
          - Vnguentum *ad lienteriam calefaciens*,
          - Vnguentum *ad stomachi resolutionem*, &c.
        - Hepar: *vt*
          - Vnguentum *ad calefaciendum hepar*,
          - Vnguentum *iecoris faculatem sanguificam roborans*,
          - Vnguentum *ad scirrhos iecoris*.
        - Splenem: *vt*
          - Vnguentum *ad scirrhum splenis*,
          - Vnguentum *ad tumorem lienis*, &c.
        - Renes: *vt*
          - Vnguentum *ad mouendas vrinas*,
          - Vnguentum *ad vrinæ retentionem aliud*, &c.
        - Vterum: *vt*
          - Vnguentum *ad menstrua prouocanda*,
          - Vnguentum *ad facilitandum partum*,
          - Vnguentum *ad eiectionem secundæ*,
          - Vnguentum *ad retentionem fœtus*,
          - Vnguentum *ad superpurgationem menstruorum*, &c.
      - Frigefaciunt
        - Stomachum: *vt*
          - Vnguentum *ad ventriculum refrigerandum*,
          - Vnguentum *ad lienteriam*.
        - Hepar: *vt* — Vnguentum *ad refrigerandum hepar*, &c.
    - Secunda: *Sic*, &c. *Vide literam C*.
  - Purgant: *vt*
    - Vnguentum *ventrem laxans*,
    - Vnguentum *ad vermes*,
    - Vnguentum *ventrem subducens*, &c.

DE VNGVENTIS EX-calfacientibus.

Vnguentum Aregon.

℞. Roriſmarini, Maioranæ, radicis Iari (id eſt, veræ ſerpentariæ) Serpilli, Rutæ,
Rad. Cucumer. aſinini ana ℥ iv. ß.
Fol. Lauri, Saluiæ, Sabinæ ana ℥ iij.
Pulicariæ maioris, minor. ana ℥ iv.
Rad. Bryoniæ ℥ iij.
Laureolæ (pro eo radicum vel foliorũ Cocci gnidii) ℥ ix.
Fol. Cucum. aſinini, Nepetæ ana ℥ vj.
Maſticis Olibani ana ℥ vij.
Pyrethri, Euphorbij, Zingib. Piperis ana ℥ j.
Ad pis vrſini, Olei Laurini ana ℥ iij.
Olei Moſchelini ℥ ß.
Olei communis ℔ v. aut plures,
Petrolei clari ℥ j.
A Butyri ℥ iv. aut quantum ſufficit.

Herbæ & radices Maio menſe collectæ in oleo macerentur diebus ſeptem, deinde coquantur, & colẽtur. Colato oleo adijce reliqua, atq; adde Ceræ ℔ j. ℥ ij.

Durat annum. * Prodeſt malis corporis frigidis, conuulſionibus, reſolutionibus partium: item dolori colico, renum, articulorumq;. *Nicolaus.*

Vnguentum Martiatum.

B ℞. Ceræ ℔ ij.
Olei ℔ iix. vel quantum ſatis eſt,
Roriſmarini, Folior. Lauri ana ℥ iix.
Rutæ ℥ vij. Fol. Tamariſci ℥ vj.
Ebuli, Sabinæ, Balſamitæ, Saluiæ,
Ocymi, Polij, Calaminthæ, Artemiſiæ,
Enulæ, Betonicæ, Brancæ vrſinæ,
Spargulæ, Herbulæ venti, id eſt, Parietariæ,
Pimpinellæ, Agrimoniæ, Abſinthij,
Herbæ paralyſis, Herbæ ſanctæ Mariæ,

Cymarum

Cymarum Sambuci, Herbæ Craſſulæ,
Millefolij, Semperuiuæ, Chamædryos,
Centaureæ, Centumneruiæ, Fragulæ,
Tetrahit, id eſt, herbæ Iudaici, vel orobi,
Quinquefolij ana ℥.iv ß.
Rad. Althææ, Cumini, Myrrhæ ana ℥ iij.
Fœnigræci ℥.j.ß.
Butyri ℥ j ℈.ij.
Seminis Vrticæ, Violarum,
Papaueris albi, Menthæ Saracenicæ, criſpæ,
Lapathioli, Polytrichi, Carduncelli,
Matris ſyluæ, Maturellæ, Herbæ Moſchatæ,
Alleluiæ, Linguæ ceruinæ,
Criſpulæ, Camphoratæ, id eſt, Abrotani,
Styracis calamitæ,
Medullæ ceruinæ ana ℥.ß.
Adipis vrſini, Gallinacei,
Maſtiches Thuris ana ℥ j.
Olei Nardini ℥.ij.

Herbæ omnes in Maio menſe colligantur, & inciſæ macerentur in vino odorifero per dies ſeptem: octauo deinde die coquantur, donec ferè conſumatur vinum: poſtea cola: & colaturæ expreſſæ adde oleum, & coque donec conſumatur vinum: mox adde ceram, & reliqua ſecundùm artem. Seruatur annos tres.* Aduerſus frigida corporis mala, reſolutionem coxendicum, nephritum, conuulſionem, & id genus alia valet: tumores reprimit, durities emollit, liuoremque cutis emendat. *Nicolaus.*

Vnguentum Martiatum magnum.

℞. Ceræ albæ ℔.ix.
Olei ſextarios vj.
Roriſmarini, fol. Lauri ana ℔.ij.ß.
Amarici, Ebuli, Sabinæ, Balſamitæ,
Ocymi, Saluiæ, Polij, Calaminthes,
Artemiliæ, Enulæ, Betonicæ, Brancæ vrſinæ,
Herbæ venti, Pimpinellæ, Agrimoniæ,
Abſinthij, Herbæ paralyſis, Herbæ S. Mariæ,
Cymarum Sambuci, Herbæ Craſſulæ,
Semperuiuæ, Milefolij, Chamædryos,
Centauriæ, Centumneruiæ, Fragulæ,
Quinquefolij, Herbæ Tetrahit ana ℔.j.ß.
Rad. Altheæ, Cumini, Myrrhæ ana ℔.j.
Fœnigræci ℔.ß. Butyri ℥.v.
Sem. Vrticæ, Violarum, Papaueris rubei,
Menthæ Saracenicæ, Menthæ criſpæ,
Lapathioli, Polytrichi, Carduncelli,
Matris ſyluæ, Marathri, Herbæ Moſchatæ,
Alleluiæ, Linguæ ceruinæ, Criſpulæ,
Camphoratæ, Styracis, Medullæ ceruinæ,
Adipis vrſini, gallinacei ana ℥.iij.
Thuris ℥.ij.
Olei Nardini ℥.j.

Fiat vnguentum ſecundùm artem.* Ad frigiditatem & dolorem capitis, pectoris & ſtomachi, ad ſcliron hepatis & ſplenis, ad ilij dolorem, ad paralyticos, arthriticos, nephriticos, podagricos, iſchiaticos, & ad omnes dolores, ad tumores, duriciem, ſpaſmum, & febrientes, ad ignem vel ſolem inunctum. *Nicolaus Alexandrinus.*

A *Vnguentum Martiatum paruum.*

℞. Fol. Lauri, ℔.iij.
Rutæ ℔.ij.ß.
Maioranæ ℔.ij.
Roriſmarini ℔.j.ß.
Myrti ℔.j.
Esbrij, vel maioranæ ſummitates,
Balſamitæ, ſem. Ocymi ana ℥.vj.
Butyri ℥.v.
Styracis, Medullæ ceruinæ, Adipis vrſini,
B Adipis gallinacei ana ℥.iv.
Maſticis ℥.iij.
Thuris ℥ ij.ß.
Olei Nardini ℥.j.
Olei communis ℔.vj.
Ceræ ℔.iv.

Confice vt artis eſt. * Ad podagram frigidam ſiue calidam, paralyticos, arthriticos, nephriticos, iſchiadicos, & ad omnia vitia, & dolores neruorum valet. *Nicolaus.*

C *Vnguentum Martiatum, aliud.*

℞ Maſticis, Ceræ,
Styracis ana ℥.iij.
Oeſypi ℥.vj.
Terebinthinæ ℥.j.

Confice vt artis eſt. * Ad articulorum morbos, & corporis languores ac reſolutiones. *Paulus.*

Vnguentum Philagrios.

℞. Ceræ ℥.iij.
D Oeſypi, ſucci Rutæ agreſtis ana ℥.ij.
Euphorbij, Piperis, Ammoniaci, Croci,
Thuris, Caſtorei, Terebinthinæ,
Opopanacis ana ℥.ij.
Styracis, Myrrhæ ana ℥.ij.ß.

Fiat vnguentum ſecundùm artem. * Spaſmum & paralyſim iuuat. *Meſues.*

Vnguentum ſtomachicum magiſtrale.

E ℞. Olei Abſinthij, Maſtichini, Nardini an. ℥.j.
Roſarum rubrarum, Coralli rubri,
Caryophyllorum, Cinnamomi, Ligni Aloes,
Maſticis, Mentliæ, Schœnanthi ana ℥.j.
Ceræ quantum ſufficit.

Fiat vnguentum ſecundùm artem. * Ventriculum & hepar roborat, horum dolorem à frigido lenit, appetentiam excitat, coctionem iuuat. *Medici Florentini.*

Vnguentum Dialthea, ſimplex.

F ℞. Rad Altheæ ℔.ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℔.j.
Olei ℔ iv. Ceræ ℔.j.
Terebinthinæ ℥.ij.
Reſinæ ℥.vj.

Radices ſectæ, & cum ſeminibus contuſæ, macerentur tribus diebus in aquæ ℔. iix. deinde feruefiant, & mucilaginis inde expreſſæ ℔.ij. ſume, & coque cum aliis rebus, donec aquoſum illud in mucilagine cõſumptum fuerit: & fac vnguentum. Durat annos tres. * Emolliendi vim habet, calefacit & humectat. *Nicolaus.*

Vnguentum dialthea compoſitum.

℞. Rad. Altheæ ℔.ij.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ℔.j.
Scyllæ recentis ʒ.vj.
Olei ℔.iv. Ceræ ℔.j.
Terebinthinæ ʒ.ij.
Reſinæ, Picis græcæ ana ʒ.vj.

Fiat vnguentum, vt ſuperius: deinde addes gummi ſubſequentia diſſoluta in aceto.

Galbani, Gummi hederæ ana ʒ.ij.

Miſceantur probè, & reponãtur. * Valet propriè ad dolorem pectoris ex frigiditate & pleuriſi, & ſuper pectus inunctum ſanat omnia loca infrigidata: calefacit, mollificat, & humectat. *Nicolaus.*

Vnguentum ex bdellio.

℞. Bdellij ʒ.vj.
Euphorbij, Sagapeni ana ʒ.iv.
Caſtorij ʒ.iij. Ceræ ʒ.xv.
Olei Iaſmini, vel Keirini ʒ.x.

Bdellium & ſagapenum diſſoluantur aqua rutæ agreſtis: cætera cum aqua calida vniantur, & fiat vnguentum. * Epilepſiam, paralyſim, ſpaſmum, cæteros neruorum affectus frigidos ac ſcirrhoſos iuuat. *Meſues.*

Vnguentum Bernardinum.

℞. Granorum paradiſi, Caryophyllorum,
Zingiberis albi ana ʒ.ij.
Sulphuris viui ʒ.vj.
Axungiæ porcinæ ℔.j.
Moſchi ʒ.ß.
Olei Spicæ ʒ.ij.

Terantur omnia ſubtiliter arida, ac commiſce diligenter, fiatq; vnguentum.

DE VNGVENTIS REfrigerantibus.

Vnguentum roſatum Meſuæ.

℞. Axungiæ porcinæ ℔.j.

Lauetur nouies aqua calente, & toties frigida: deinde addito

Roſarum rubr. recentium ℔.j.

Probè terantur, & marceſcant cum ea dies ſeptẽ: coque igne lento, cola: rurſus tantundem roſarum recentium cum ea tere, vt ſuprà: idem fac tertiò: quartò autẽm præter roſas affunde

Succi Roſarum rubr. ʒ.vj.
Olei Amygdal. dulc. ʒ.iij.

Coque igne lento ad ſuccj conſumptionem: cola & repone. Alij addunt Opij ʒ.j. * Phlegmonas, eryſipelata, herpetas ſedat, cephalalgiam calidam, & ventriculi ac hepatis intemperiem calidam mitigat. *Meſues.*

Vnguentum violatum.

Fiat vt Roſarum, ſed ex violis nigris. * Idem quod roſatum pollet: præterea pleuritidi & thoracis inflammationi prodeſt.

Vnguentum refrigerans, Galeni.

℞. Ceræ albæ ʒ.j.
Olei Roſati Omphacini ʒ.iv.
Aquæ fontis frigidiſſimę quantũ ſufficit ad mul-

A tum diuq; lauandum & ſubigendũ ceratũ: quod tãdem ex aceto albo, pauco, claro, ſimiliter ſubigendum eſt, addaturq; etiam aliquid aquæ roſaceæ ad odoris gratiam acquirendam. Si quí fortè diutius aſſeruare debẽt, meminerint, vt ſubinde relauent poſca bene acida, ne rancеſcat. *Meſues.*

Vnguentum popul. on.

℞. Oculorum populi arboris recentium, menſe Martio collectorum ℔.j. ß.

Axungiæ porcinæ præparatæ ℔.ij.

B Oculi populi contundantur, & macerentur cum axungia, donec ſequentes herbæ colligi queant: deinde,

℞. Fol. Papaueris agreſtis, fol. Mandragoræ,
Fol. Hyoſcyami, Solani,
Vermicularis aut Craſſulæ, Lactucæ,
Semperuiui, Bardanæ, Portulacæ, Violatiæ,
Vmbilici Veneris ana ʒ.iij.
Summitatum pruni tenerarum ʒ.iij.

Herbæ contundantur, & miſceantur axungiæ & C oculis populi: adde

Vini optimi quantum ſatis eſt.

Coquantur ad vini conſumptionem: deinde cola, exprime, & fiat vnguẽtum. * Contra nimium calorem valet, & temporibus illitum ſomnum conciliat. *Nicolaus.*

Vnguentum caphuratum album.

℞. Olei Roſati ℔.j.
Ceræ albæ ʒ.iij. Ceruſſæ ʒ.xij.
D Albi ouorum num. vj.
Caphuræ diſſolutæ cum aqua roſ. ex arte ʒ.ij.

Fiat vnguentum ſecundùm artem.

Vnguentum caphuratum rubrum.

℞. Olei Roſati ℔.j. ß.
Lithargyri ʒ.ij. Minij ʒ iij.
Ceruſiæ ʒ.j ß.
Tuthiæ, Caphuræ ana ʒ.iij.
Ceræ ʒ.ij. in æſtate: ſed in hyeme ʒ.j.

E Fiat vnguentum in pila plumbea cum piſtillo plumbeo.

DE VNGVENTIS aſtringentibus.

Vnguentum Comitiſſæ.

℞. Cort. med. Glandium,
Cort. med. Caſtanearum,
Cort. med. Quercus arboris,
Baccarum Myrti, Caudæ equinæ,
Gallarum, Cort. Fabarum,
Acinorum Vuarum, Calycum, Glandium,
Sorborum immaturorum ſiccorum,
Meſpilorum acerborum ſiccorum,
Fol. Capparis, fol. Prunioli ſylueſt.
Rad. Chelidonij ana ʒ.i. ß.

F Contundantur aliquantulum, & coquantur in decocti plantaginis quantum ſufficit, ad dimidij conſumptionem: cola, & in dicta colatura laua ſubſequentia nouem vicibus, ſemper recentem aquam decoctionis affundendo, quotieſcunq; lauetis.

℞. Olei

℞. Olei Myrtini, Mastichini ana ℔.j.ß.
Ceræ nouæ ʒ.iix.ß.
Liqua & laua, vt dictum est: postea insperge sequentium rerum tenuissimum puluerem:
Cort. med. Glandium,
Cort. med. Castanearum,
Cort. med Quercus arboris ana ʒ.j.
Gallarum, succi Hypocistidis,
Cineris ossium crucis bubuli,
Baccarum Myrti, Acini vuarum,
Sorbosum siccorum ana ʒ.ß.
Trochisc. de Charabe ʒ.ij.
Misce, fiat vnguentum bonæ consistentiæ. * Inceptum abortum prohibet, hæmorrhoidas sistit, ac laxatos renes conciliat. *Varignana.*

Defensiuum magistrale.

℞. Boli Armeni, sang. Draconis,
Terræ sigillatæ ana ʒ.j.
Olei Rosati ʒ.vj.
Ceræ ʒ.j.ß. Aceti ʒ.iv.
Coquantur simul oleum, cera, & acetum, donec acetum cõsumptum fuerit: deinde sublatum ab igne vbi refrigerari cœperit, adde reliqua in tenuissimum puluerem trita. *Florentini.*

DE VNGVENTIS emollientibus.

Vnguentum resumptiuum, vulgare.

℞. Axungiæ porci recentis sine sale ʒ.iv.
Axungiæ Gallinaceæ, Anseris, Anatis an. ʒ.ij.
Oesypi humidæ ʒ.ß.
Olei Violati, Chamæmeli, Anethini ana ʒ.j.
Butyri recentis ℔.j.
Ceræ albæ ʒ.vj.
Mucilaginis Tragacanthæ,
Mucilag. sem. Cotoneorum, Lini,
Bismaluæ, Gummi Arab. ana ʒ.ß.
Misce, & fiat vnguentum.

Vnguentum tetrapharmacum.

℞. Picis nigræ, Resinæ, Ceræ, Adipis vaccini ana ʒ ij.
Fiat vnguentum. * Calefacit, humectat, dolorem sedat, & pus mouet. Macedonicũ ex ijsdem constat: sed insuper additur thuris vna pars. *Galen.*

Vnguentum de artanita minus.

℞. Succi Artanitæ, siue succi Cyclaminis,
Succi glutinosi ex rad. Filicis extracti,
Succi Bbuli ana ʒ.ix.
Succi summitatum Tamaricis ʒ.ij.
Oesypi humidæ ʒ.v.
Olei Irini ℔.ij.
Bdellij, Ammoniaci ana ʒ.j.ß.
Aceti, quantum satis est ad ammoniacum dissoluendum,
Ceræ citrinæ ʒ vj.
Cort. rad Capparis ʒ.j.ß.
Spicæ ʒ.iij.
Confice secundùm artem vnguentum. * Splenis humores etiam scirrhosos dissoluit, & strumas. *Mesues.*

Vnguentum ex bryonia.

℞. Olei communis ℔.iij.
Medullæ crurum bouis ℔.j.
Butyri recentis ℔.ß.
Succi Bryoniæ, succi Cyclaminis ana ℔.j.
At quia hic cyclamen recens in copia non habemus, oportebit radices siccas cyclaminis accipere, & diligenter coquere in sufficienti aqua, in qua tamen antea dies aliquot sint maceratæ: sicque succum fortiter exprimere, atque iterum si libet coquere ad mellis spissitudinem (præsertim quando diutius asseruare studium est) eo ferè modo, quo paratur succus glycyrrhizæ. Bulliant simul ad lentum ignem, vsque ferè ad consumptionem succi, & coletur. Colaturæ adde
Pulueris Asplenij, cort. Capparorum,
Cort. Tamarisci, sem. Agni casti ana ʒ.iij.
Misce, & fiat vnguentum. *Ferrarienses.*

DE VNGVENTIS abstergentibus.

Vnguentum Apostolicum.

℞. Ceræ albæ, Terebinthinæ,
Resinæ, Hammoniaci ana ʒ.xiv.
Aristolochiæ longæ,
Thuris, Bdellij ana ʒ.vj.
Myrrhæ, Galbani ana ʒ.iv.
Lithargyri ʒ.ix.
Opopanacis, Aeruginis ana ʒ.ij.
Olei communis ℔.ij Hyeme verò ℔.iij.
Gummi in aceto albo soluta, coque cum oleo, cera, resina, terebinthina & lithargyro ad aceti consumptionem: deinde reliqua adde tenuissimè trita. * Efficax est contra vulnera & vlcera difficilia, & fistulas, consumit carnem mortuam, & consumptam restaurat, duram mollit, & plagas sanat. *Auicenna.*

Vnguentum album, vnguentum De ceruſſa dictum.

℞ Lithargyri albi loti ʒ.j.
Ceruſſæ aqua rosarum lotæ ʒ.v.
Ceræ albæ ʒ.vij. Olei rosi ʒ.ij.
Albuminis ouorum num.j.
Ceræ liquato in oleo rosato, lento igni, injice ceruſſam & lithargyrum probè contrita: misce, & postremò adde albumen oui. Alij addunt caphuræ momentum, & caphuratum vocant. * Pollet aduersus vlcera, scabiem, & adustionem. *Auic.*

Vnguentum album, aliter.

℞. Ceruſſæ, Lithargyri ana ʒ.vj.
Plumbi vsti, Scoriæ argenti ana ʒ.ß.
Masticis, Thuris ana ʒ ij.ß.
Olei rosati, Aceti albi ana quantum sufficit.
Tritis omnibus in mortario, affunde paulatim nunc oleum, nunc acetum, semper mouẽdo, donec pinguescant, velut nutrita. *Mesues.*

Idem, aliter.

℞. Olei communis ℔.ij.
Ceruſſæ subtilis ℔.j. Ceræ albæ ʒ.vj.

Et quidam addunt caphuræ ʒ.ij.
Fiat vnguentum ſecundum artem. *Rhaſis.*

Aliter.

℞. Ceruſſæ in aqua roſarum lotæ ʒ.xiix.
Lithargyri albi loti ʒ.j.ß.
Olei roſati ℔.ij. ʒ iv.
Ceræ albiſſimæ ʒ.vj aut circiter.
Confice ſecundùm artem.

Vnguentum de minio.

℞. Minij læuiſſimè triti ʒ.ij.
Olei roſati, Myrtini ana ʒ.ij.
Coquuntur lento igne cum Ceræ albæ ʒ. ß. *Florentini.*

Aliud de minio Caphuratum.

℞. Minij triti ʒ.iij.
Lithargyri ʒ.ij.
Ceruſſæ ʒ.j ß.
Tuthiæ, Caphuræ ana ʒ.iij.
Olei Roſati ℔.j.ß. Ceræ albæ ʒ.ij.
Liquatam ceram cum oleo lento igne, miſce in mortario plumbeo cum reliquis rebus tenuiſſimè tritis. * Valèt ad vlcera mala & antiqua. *Idem.*

Vnguentum Baſilicon minus.

℞. Ceræ flauæ, Reſinæ pinguis, Picis græcæ ana ℔.j.
Olei communis quantum ſufficit.
Fiat vnguentum lento Igne. Alij terebinthinam addunt: alij verò terebinthinam picis loco ponunt. * Idem pollet quod Baſilicon maius, ſed imbecillius: recentibus tamen capitis & neruoſarum partium vulneribus & vlceribus aptius erit. *Meſues.*

Vnguentum Baſilicum maius: Galeni enneapharmacum eſt.

℞. Ceræ albæ, Reſinæ pini,
Seui vaccini, Picis græcæ,
Picis nigræ, Terebinthinæ,
Thuris, Myrrhæ ana ʒ.j.
Olei communis q ℒ
Fiat vnguentum. *Meſues.*

Aliter.

℞. Ceræ ʒ.vj. Picis græcæ ʒ.iij.
Reliquorum ana ʒ j.ß.
Olei quantum ſufficit.
* Vlcera phlegmone carentia, præſertim partium neruoſarum, terget, carne implet.

Vnguentum Aegyptiacum.

℞. Aeruginis ʒ.v. Mellis ʒ.xiv.
Aceti albi ʒ.vij.
Coque igne, & tantiſper moue, donec fiat rubrum. Alij ſumunt eius medicamenti ʒ vj.
Chalcanthi vſti ʒ.ij.
Olei roſati ʒ.iij.
Ceræ quantum ſufficit.
Fiat vnguentum. * Confert ad vulnera antiqua, fiſtulasq; terget: carnis excreſcentiæ medetur, vehementerq; exiccat. *Meſues.*

Aliud.

℞. Aquæ Plantaginis,
Vini Malorum granatorum, Mellis ana ʒ.ij.
Aluminis rupis, Aeruginis ana ʒ.x.
Coque, & moue, donec fiat rubrum. *Ioannes de Vigo.*

Aliud.

℞. Mellis ℔.j.
Aceti optimi ʒ.vj.
Aeruginis ʒ.j.
Aluminis rupis ʒ.v.
Coque, & moue, donec rubrum fiat. *Guido.*

Vnguentum viride, Andromachi.

℞. Reſinæ pini ℔.ij.
Ceræ ℔.j.ß.
Olei communis ʒ.iix.
Aeruginis æris ʒ.iij.
Reſinam & ceram in oleo liquabis: deinde æruginem tenuiſſimè tritam addito. * Recentia vulnera, & quæcunque non magna ſunt, ſanat. *Galenus.*

Vnguentum mundificatiuum magiſtrale.

℞. Mellis roſati colati ʒ.j.ß.
Terebinthinæ claræ ʒ.iij.
Succi Apij, ſuccì Praſſij ana ʒ.ß.
Succi Abſinthij ʒ ij.
Simul coquantur: deinde addantur
Farinæ Hordei, Fabarum ana ʒ.xj.
Farinæ Lupinorum, Orobi ana ʒ.iij.
Sarcocollæ, Myrrhæ ana ʒ j.ß.
Reduc in puluerem, & fac vnguentum.

Vnguentum citrinum.

℞. Boracis ʒ.j. (alij ʒ.ij.)
Caphuræ ʒ.j.
Coralli albi ʒ.ß.
Gypſi ʒ.j.
Vmbilici marini, Tragacanthæ albiſſimæ,
Amyli, Cryſtalli, Enthalij, Dentalij,
Thuris albiſſimi, Nitri ana ʒ.iij.
Marmoris albi ʒ.ij.
Gerſæ ſerpentariæ ʒ j.
Ceruſſæ ʒ.vj.
Axungiæ porcinæ recentis non ſalitæ, ſed præparatæ & mundæ ℔.j.ß.
Seui caprini præparati ʒ.j.ß.
Adipis gallinacei præparati ʒ.j.
Axungiam porcinam atq; adipem gallinaceum liqua ſimul, & impone tepidis adhuc, torticum citrei mali ſatis magnam quantitatem, & macerentur per menſem vnum. Poſtea eximito cortices, & eliquati porcini adipis recipe; vt dictum eſt, ℔.j.ß. Adipis gallinacei ʒ. j. & adde ſeuum caprinum: deinde addantur reliqua tenuiſſimè trita: vltimò verò inſperge Caphuram ſubtiliſſimè tritam. Notandum eſt in hoc vnguento, non concordare exemplaria in ponderum characteribus. Nam quidam pro ʒ ponunt ʒ. & e contrà. * Faciei maculas emendat, ſcabiem in quacunque corporis parte extiterit, cicatrices extenuat, ruborem oculorum aufert, & ea quæ aſpera ſunt leuigat. *Nicolaus.*

Vnguentum

Vnguentum rubeum, caphuratum.

℞. Olei Rosati ℔.ß.
Lithargyri ʒ.ij.
Minij ʒ iij.
Ceruſſæ ʒ.j. ß.
Tuthiæ, Caphuræ an.ʒ iij.
Ceræ ʒ.ij. in æſtate: ſed in hyeme ʒ.j.
Fiat vnguentum in pila plumbea cum piſtillo plumbeo.

Vnguentum Pſoricum Alexandri.

℞. Ceruſſæ, Lithargyri pſorici,
Aloes, Croci, Cadmiæ argenteæ,
Argenti viui extincti ana part. æquales,
Olei Oleandri, Aceti an. q.ſ.
Fiat vnguentum. * Pſoram ſanat, impetiginem à pituita ſalſa, cutis aſperitatem, & alia cutis vitia terget. *Meſues.*

Aliud.

℞. Lithargyri albi,
Calchanthi ana part.j.
Aeruginis partem dimidiam,
Aceti acerrimi quantum ſufficit.
Terantur die vno in ſole æſtiuo, paulatim affundendo acetum. Deinde in vaſe vitreo probè obſtructo, condantur ſub fimo diebus quadraginta. * Ad fiſtulas, caneros, ſcabiem ſiccam, lepram, carnis putridæ incrementum. *Meſues.*

Vnguentum pſoricum, ſiue enulatum.

℞. Rad. Enulæ campanæ coctæ cum aceto, & piſtatæ ℔.j.
Axungiæ porci, Olei communis an.ʒ. iij.
Ceræ nouæ ʒ.j.
Argenti viui extincti,
Terebinthinæ lotæ an.ʒ.ij.
Salis communis puluerizati ʒ.ß.
Incorporentur vt decet.

Vnguentum de Lithargyro.

℞. Lithargyri ʒ.ij.
Ceruſſæ ʒ. ß.
Aceti ʒ.j.
Olei roſati quantum ſufficit.
Fiat vnguẽtum lento igne. poteſt etiam fieri crudum in mortario plumbeo. * Vlcera & excoriationes à calore ſolis, ſtrictiore calceo, itinere, equitatione, frictione & coitu ſanat.

Tripharmacum crudum.

℞. Lithargyri, Aceti fortis an.ʒ.iij.
Olei communis ʒ.vj.
Lithargyrus tenuiſſimè tritus mouetur, cõtinuò paulatim affuſis oleo viciſſim & aceto. * Prodeſt ſcabiei & cutis vlceribus, vt ſuperius. *Meſues.*

Vnguentum contra ſerpiginem, & impetiginem, atque elephantiam.

℞ Sulphuris, Aloes, Lithargyri,
Arſenici, Argenti viui, Tartari,
Maſticis, Olibani, Cymini,
Piculæ, Axungiæ veteris an. q.ſ.
A Quę ſunt terenda, tere, & tempera cum aceto, & oleo, & ſucco Lappaceoli, & ſucco Fumiterræ quantum ſufficit, & poſtea inungatur ad Solem, vel ad ignem. *Nicolaus.*

Vnguentum pro ſcabie.

℞. Styracis liquidæ ʒ.j.
Terebinthinæ lotæ,
Butyri loti ana ʒ.ij.
Succi Limonum ʒ.j.ß.
Ceruſſæ lotæ ʒ.j.
B Salis ʒ.ij.
Miſce, fiat vnguentum in mortario plumbeo.

Vnguentum ad ſcabiem, aliud.

℞. Axungiæ porci ʒ.v.
Olei Laurini, Argenti viui extincti,
Ceræ mundæ, Maſticis, Thuris albi an.ʒ.ij.
Salis ʒ.iix.
Succi Plantaginis,
Fumiterræ quantum ſufficit.
C Ceram, Oleum laurinum, & Axungiam pone ad ignem cum ſuccis, & bulliant, donec ſimul liquefiant: deinde adde Salem, Olibanum & Maſticen, & bulliant omnia ſimul, vſq; ad conſumptionem ſucci: poſtea deponantur ab igne, & addatur Argentum viuum extinctum, vt ſuprà, & vtere. Potens eſt. Sed caue, ne ob Argentum viuum attingat propè membra principalia, addeque Maſtichen. Syl. hoc vnguentum ſine Argento viuo paratum commendat.

Aliud pro pueris.

D ℞. Terebinthinæ bene lotæ ʒ.iv.
Butyri loti ʒ.ij.
Salis ʒ j.
Succi Limonum ʒ.j.ß.
Vitellos ouorum num. iij.
Olei Roſati ʒ.j.
Miſce, & fiat vnguentum.

Aliud ad ſcabiem, noſtrum.

℞. Seui hircini ʒ.ij.
E Olei Ceræ ʒ ij.
Olei Malorum aureorum ʒ.j.
Olei herbæ Nicotianæ ʒ. ß.
Sulphuris triti, Salis ana ʒ.j.
Succi Nicotianæ ana ʒ j ß. Miſce.

Vnguentum de Tuthia, ſeu Diapompholygos, magiſtrale.

℞. Olei Roſati,
Omphacini ana ʒ.vj.
F Olei Myrtini, Vnguenti Populei an.ʒ.ij.
Fol. Plantaginis, Solani an. M.ij.
Herbas minutim inciſas cum oleis miſcebis, & diebus octo marceſcere ſines: deinde coctas aliquantulum colabis, & colaturæ addes
Ceræ albæ ʒ.iv ß.
Coquantur igne lento, donec Cera liquata ſit, ſemper agitando: auſer ab igne, & adde
Lithargyri ʒ.vj.
Pompholygis, ſiue Tuthiæ præparatæ
Ceruſſæ tritę ana ʒ. ij.
Plumbi vſti ʒ.vj. Caphuræ ʒ.j.

G

Unable to display this page

macera vino horis 24 deinde reliqua adde, præter Gummi, Thus, & masticen. Coquantur luculento igni, donec vini pars dimidia consumpta sit, imò donec virescere incipiat: cola, & concrescere sinito: deinde, effuso vino, rursus coquatur, donec quicquid remāserit vini, absumptum sit: iterum cola, & reliqua adde in puluerem tenuem redacta, & coque lento igne, donec calescant, semper agitando: auferpostmodum ab igne, & frigido loco repone, donec refrixerit perpetuò mouens. * Ad capitis vulnera præstantissimum est. *Carpus.*

Vnguentum capitale.

℞. Gumm Elemi ʒ.iij.
Hammoniaci ʒ. ij.
Terebinthinæ, Resinæ Pini ana ʒ.iij.ß.
Ceræ quantum sufficit.

Fiat vnguentum, gummi dissolutis secundùm artem. Percoquitur etiam amplius, vt cerati formam sumat. *Conciliator.*

Vnguentum Diapalmæ.

℞. Ceræ nouæ, flauæ, Terebinthinæ,
Masticis Cerussæ, Picis Græcæ,
Olei Rosati q.s. est.
Rad. Palmæi (Italis *Zaffaioni vocatur*) q.s. est.

Misce, & coque, donec radices prorsus siccētur: cola, & serua ad vsum. * Vlcera sordida mundificat, sanat, & cicatricem inducit: tumores resoluit, discutit: dolores que lenit. *Fioranantus.*

Emplastrum rubeum Græcum.

℞. Olei ℔.ij.
Aceti ℔.j.ß.
Lithargyrij, Aeris viridis ʒ.j.

Coquatur Lithargyrium cum Aceto & oleo, donec ingrossetur, & tunc ponatur viride Aes, & coquatur, donec inspissetur, & rubrum efficiatur: & fiat emplastrum. * Rectificat vlcera maligna, & difficilis consolidationis. *Galenus.*

Emplastrum viride herbarum.

℞. Chelidoniæ, Plantaginis, Scabiosæ,
Vrticæ, Leuistici, Centrum galli ana M.j.

Conquassentur, & cum libris duabus Olei per septem dies temperentur: deinde bulliant, & exprimendo colentur: cui addatur

Ceræ ʒ.iij.
Terebinthinæ ʒ.vi.
Resinæ ʒ.ij.

Bulliant, donec parum spissentur, deinde auferantur ab igne, addaturque

Thuris, Sarcocollæ,
Aloes ana ʒ.j.
Aristolochiæ longæ,
Floris æris ana ʒ.vj.

Misce, & fiat vnguentum. Plagas veteres mundificat: carnem superfluam consumit, consolidat, & sanat. *Dynus.*

Vnguentum diaireos.

℞. Seui Vaccini ℔.ß.
Olei Rosati ʒ.iv.
Ceræ ʒ.ij.
A Rad. Ireos ʒ.j.
Thuris, Sarcocollæ,
Masticis, Aloes,
Aristolochiæ ana ʒ.ij.
Terebinthinæ quart.j.

Fiat vnguētum. Carnem generat. *Dynus Florent.*

Vnguentum mirabile Nicodemi.

℞. Myrrhæ, Aloes,
Sarcocollę ana ʒ.j.
Mellis despumati ʒ.vj.
B Vini albi q.s.

Coque igne lento ad spissitudinem. Vlcera putrida & fistulas purgat, carne implet, glutinat, cicatricem tegit, putredinem arcet. *Mesues.*

Vnguentum alterum Nicodemi.

℞. Myrrhæ, Aloes ana ʒ.ix.
Vini albi quantum sufficit.

Tritis tenuissimè vinum paulatim affunde, semper miscendo vsque ad mellis crassitudinem: vtere. Addunt nonnulli

C Chalciteos ʒ.j.ß.
Olei Myrtini, Vini parum. Misce.

Vnguentum ex panno lineo Hebenzezar.

℞. Opopanacis ʒ.j.
Rasuræ panni linei, tenuis, puri antiqui ʒ.ß.
Vini, Mellis, Olei rosati ana ʒ.v.
Lithargyri, Aloes,
D Sarcocollæ,
Myrrhæ ana ʒ.ij.ß.

Tere paulatim, affundendo nunc Vinum, nunc Mel, nunc Oleum. * Mirabile ad vlcera maligna, fistulosa, carne implenda. *Mesues.*

Vnguentum de Lino.

℞. Rasuræ panni linei benè mundati part.ß.
Opopanacis part.ij.
Vini, Mellis, Olei ros. ana part.v.
Lithargyrij, Aloes,
E Sarcocollæ ana tertiam partem illius.

Fiat vnguentum. Carnem generat. *Auicenna.*

DE VNGVENTIS glutinantibus, & cicatricem inducentibus.

Vnguentum potabile.

℞. Butyri recentis sine sale ℔.iij.
Rubiæ tinctorum,
F Castorei, Spermatis Ceti,
Tormentillæ ana ʒ.j.

Bulliant simul in vino odorifero ad vini cōsumptionem, ac fiat vnguentum secundùm artem. * Datur ad consolidandum casum ex alto.

Vnguentum desiccatiuum rubrum.

℞. Lapidis Calaminaris,
Terræ sigillatæ ana ʒ.iv.
Lithargyri auri, Cerussæ ana ʒ.iij.
Caphuræ ʒ.j.
Ceræ ʒ.v.

Olei Roſati, Violati ana ʒ.vj.
Fiat vnguentum ſecundùm artem.

DE VNGVENTIS erodentibus.

Vnguentum ex Cantharidibus.

℞. Cantharidum recentium ʒ.x.
Axungiæ porci ʒ.v.ß.
Tere ſimul, dies ſeptem marceſcant: pòſt coque, cola, ſerua vitreo vaſe. * Cauſticũ, phænigmon, & veſicas excitat, vlcerat: alphos, panos, lentigines, cutis maculas delet. *Meſues.*

CARNEM quoque auferunt, vnguentum Aegyptiacum, vnguẽtum Apoſtolicum, Pſoricum, &c. de quibus vide ſuprà.

DE VNGVENTIS extrahentibus.

Vnguentum fuſcum.

℞. Olei ℔.j.ß.
Ceræ nouæ ʒ.iv.
Picis Græcæ, Nigræ ana ʒ.ij.
Maſticis, Galbani, Thuris ana ʒ.j.
Sagapeni ʒ. ij.
Terebinthinæ ʒ.j.
Fiat vnguentum. * Sanandi vim habet, & extrahendi. *Nicolaus.*

Aliud.

℞. Olei communis, Seui hircini ana ℔.j.
Picis nigræ ℔.ß.
Picis Græcæ ʒ.iij.
Maſticis, Thuris, Galbani,
Hammoniaci, Opopanacis,
Sagapeni, Ceræ ana ʒ.ß.
Oleum, Seuum & Picem liquabis: deinde Gummi diſſoluta ſecundùm artem adijcies: deinde reliqua tenuiſſimè trita, ſemper agitando, donec percoquantur. His ab igne ſublatis, adde
Terebinthinæ ʒ. ij.
Probè miſceantur, & reponantur.

DE VNGVENTIS dolorem ſedantibus.

Vnguentum D. Gereonis de Sapone, ad dolores iuncturarum, pro domo pauperum.

℞. Saponis albi & mundi, minutim inciſi ʒ.iij.ß.
Bulliant in aquæ Fumiterræ ʒ.vj. Ebullitione vna facta, adde
Olei de Euphorbio,
Olei Hypericonis ana ʒ.ß.
Olei Iuniperi ʒ.j.ß.
Olei Vermium terreſtium ʒ.j
Bulliant iterum ad conſumptionem aquæ: deinde adde
Maſticis, Thuris ana ʒ. iij.
Sulphuris viui, Euphorbij,
Pyrethri ana ʒ.ij.ʒ.
Miſce, fiat vnguentum. *Auguſtani.*

Vnguẽntum ad hæmorrhoidas.

℞. Thuris ʒ.ß.
Lycij, Myrrhæ, Croci ana ʒ.iij.
Opij ʒ.j.
Decoquantur in lactis caprini ʒ.iv. ad conſumptionem tertiæ partis, cui adde
Mucilaginis, Pſyllij ʒ.ß.
Olei Roſati ʒ.ij.
Vitellum oui num.j.
Miſce, & fiat vnguentum. *Auguſtani.*

Vnguentum ad oculos magiſtrale.

℞. Carnis pinguis exiccatæ,
Vini maluatici ana ʒ. iij.
Tuthiæ præparatæ ʒ.j.
Ceræ albæ quantum ſufficit.
Caro cum Maluatico coquatur vſq; ad vini Maluatici conſumptionem: deinde cola, & Cera liquata, adde poſtremò Tuthiam: probè commiſceto, & repone. *Medici Florentini.*

Aliud magiſtrale.

℞. Butyri recentis ʒ.iv.
Ceræ albæ ʒ.j.
Liqua, & laua ſæpius aqua Roſacea, & Prunorum, & adde
Tuthiæ præparatæ ʒ.ß.
Caphuræ ℈.ij.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum anodynum.

℞. Olei Liliorum alborum ʒ.vj.
Olei Anethini, olei Chamæmelini an. ʒ.ij.
Olei Amygdalarum dulc. ʒ.j.
Pinguedinis Anatis,
Pinguedinis Gallinæ ana ʒ.ij.
Ceræ albæ parum.
* Dolores quacunque corporis parte mitigat. *Auguſtani.*

Vnguentum pectorale.

℞. Mucilaginis ſem. Pſyllij,
Tragacanthæ, Gummi Arabici,
Sem. Lini, Fœnigræci, Adipis Gallinæ,
Medullæ Vituli,
Butyri recentis, loti cum aqua Violarum ana ʒ.j.ß.
Olei Violati,
Olei Amygdalarum dulc. an. ʒ.j.
Ceræ albæ quantum ſufficit.
Fiat vnguentum. * Mitigat dolores pectoris, & tuſſim: digerit, maturat, facilitat ſputum, & reſoluit pleureſim.

Aliter.

℞. Olei Amygdalarum dulc. ʒ.iv.
Olei Chamæmelini,
Olei Violati ana ʒ.iij.
Butyri recentis ʒ.vj.
Adipis Gallinæ, Adipis anatis an. ʒ.ij.
Iridis ʒ.ij. Croci ʒ.ß.
Ceræ albæ ʒ.iij.
Ceram & adipes in oleis liquato, deinde ſæpius lauato

auato aqua Capillorum Veneris, aut aqua Hordei. His probe lotis, adde Iridem, & Crocum, in tenuissimum puluerem redacta. * Laterum dolores & pectoris mitigat, tussim sedat, maturat, excreationē iuuat, & expectorat, humores crassos digerit, & attenuat. *Augustani.*

Vnguentum magnum Fioravanti.

℞. Argenti viui ʒ. vj.
Oxymellis scyllitici ʒ.iv.
Misce bene in vase vitreo, & agitentur optimè simul, dum Argentum in cinerem conuertatur, & mortificetur: tum sensim effundatur Oxymel, vt Argentum viuum siccum remaneat. Postea
℞. Olibani albi triti,
Cerussæ ana ʒ.j.
Misce cum supra dicto Argento viuo, in mortario lapideo, addendo liquoris nostri magni magistralis quantum satis est ad incorporandum. Quo facto, adde, & misce
Pinguedinis Porci ʒ.iix.
& erit factum. Valet ad morbum Gallicum, dolores, plagas: oculorum ardores tollit impositum.

Vnguentum Gleucinum Andromachi.

℞. Myrrhæ ℔.ij.
Nardi Indicæ ℔.ij.
Costi ℔. iij.
Styracis ℔.j.
Bdellij, Sampsuchi, Xylobalsami,
Lentisci, Cardamomi, Spathæ,
Iridis Illyricæ, Misyos,
Asari ana ℔.ij.
Meliloti ℔.j.
Nardi Gallicæ ℔.j.
Aspalathi, Calami ana ℔.ß.
Aristolochiæ longæ ℔.ß.
Sem. Rorismarini sextar.ij.
Thuris ℔.iij.
Casiæ ℔.iij.
Fœnigræci sextar.ij.
Sphagni, Amomi ℔.ij.
Cort. Thuris ℔.j.
Rosarum siccarum ℔.ij.
Brathyos ʒ.vj.
Fœniculi ℔.ij.
Fructus Balsami ℔.ij.
Croci ʒ.iij.al.ʒ.vj.
Baccarum Lauri ℔.j.
Piperis albi ℔.j.
Opobalsami, Vasculа iij.
Malabathri fol. ℔.ij.
Pinearum ℔.ij.
Rutæ viridis ʒ ij.
Salis Ammoniaci Denar. iv.
Nitri Denar. iv.
Vini veteris sextar.ij
Musti boni fictilia ij.ß.
Olei veteris ℔.v.
Præparato diebus xl. Ad dolorem lassitudinémque longè est accommodatissimum.

DE VNGVENTIS somniferis.

Vnguentum somniferum magistrale.

℞. Olei Papauerini, Nymphææ ana ʒ.ß.
Opij, Casiæ, Croci ana ϑ.j.
Misce cum pauca Cera. *Medici Florentini.*

DE VNGVENTIS ad ambusta.

Vnguentum ad Ambusta magistrale.

℞. Olei Rosati ʒ.iv.
Olei ex ouis ʒ.ij.
Nitri albi puluerizati ʒ. ij.
Ceræ albæ ʒ.j.ß.
Cort. medul. Sambuci M.j.
Fiat vnguētum lento igne secundùm artem. *Medici Florentini.*

Aliud ad idem.

℞. Hederæ foliorum,
Baccarum Hederæ ana partes æquales.
Contunde, & succum exprime. Ex huius autem succi ℔.j.
Olei communis ℔.j.
Ceræ quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum ex Calce.

℞. Calcis extinctæ ʒ.iij.
Olei ℔.j. Ceræ ʒ.iij.
Calx singulis diebus eluitur, & subsidere permittitur: aqua diebus decem spongia exprimitur: deinde Calx aqua Rosacea lauari debet, & siccari postea finetur. Vbi Cera ex Oleo liquefacta, ab igneque sublata fuerit, & iam concrescere incipit, eadem tenuissimè trita admiscetur, reponiturque. * Ad ambusta valdè efficax est.

DE VNGVENTIS purgantibus.

Vnguentum Agrippæ Regū.

℞. Rad. Bryoniæ ℔.ij.
Rad. Cucumeris asinini ℔.j.
Scyllæ ℔.ß.
Ireos ʒ iij.
Rad. Filicis,
Rad. Ebuli,
Tribulorum aquaticorum ana ʒ.ij.
Ceræ albissimæ ʒ.xv.
Olei albissimi ℔.iv.
Radices omnes istæ recentes incisæ & contusæ macerentur in oleo per dies Octo, deinde coquantur, postea exprimantur, & in colato Oleo & expresso, resoluatur Cera, & fiat vnguentum secundùm artem. Seruatur ad annos tres. * Hydropicis, omnibus corporis œdematis succurrit. Neruorum mala sanat, vrinam mouet, extrinsecus illitum ventrem subducit, doloriq; renum vtile. *Nicolaus.*

Vnguentum de Artanita maius.

℞. Succi Cyclaminis ℔.iij.
Succi Cucumeris agrestis ℔.j.
Olei Irini ℔.ij. Butyri ℔.j.
Pulpæ Colocynthidis ʒ.iv.
Polypodij ʒ.vj.
Euphorbij ʒ.ß.

Contundenda terantur, & macerentur succis & oleis dies octo in vase vitreo: pòst semel feruefac in duplici vase, cola. Colaturæ adde

Sagapeni ʒ.vij.ß.
Myrrhæ ʒ.iij.

Dissoluantur hæc aceto, & coquantur in prædicta colatura ad succorum consumptionem: deinde adde

Ceræ ʒ.v.
Fellis Taurini ʒ.vij.ß.

Feruescat simul, donec Cera liquescat: tunc insperge paulatim subsequentium medicamentorum puluerem

Scammonij, Aloes, Colocynthidis,
Mezerei, Turbith ana ʒ.vij.ß.
Salis gemmæ ʒ.iv.ß.
Euphorbij, Piperis longi,
Zingiberis, Chamæmeli ana ʒ.iij.

Misce, & fiat vnguẽtum. * Illitum stomacho, vomitu purgat: hypogastrio autem inunctum, aluum deijcit: ob id hydropicos mirè iuuat, seorsum excremẽtum largè vacuando: vermes quoque necat, & educit. Adhibetur non potentibus sumere medicamentum purgans. *Mesues.*

Medicamentum ad vermes, magistrale.

℞. Succi Absinthij, Abrotani,
Centaurij minoris, Aristolochiæ rotundæ,
Persicariæ, fol. Persicæ, fol. Lupini: præterea
Ebuli, Balaustij ana ʒ.j.
Succi Porri ʒ.ij.
Succi Nasturtij aquatici ℔.j.
Olei Absinthij ℔.j.ß.
Ceræ quantum sufficit.

Fiat vnguentum secundùm artem. *Med. Florent.*

Vnguentum contra vermes.

℞. Olei Amygdal. amar. ʒ.j.
Succi fol. Persici,
Matricariæ ana ʒ.ß.
Rosarum, Farinæ Lupinorum,
Cornu Cerui vsti ana ʒ.j.
Aloes succo Citrini ʒ.ij.
Quidam addunt Fellis taurini ʒ.ij.
Modicum Aceti, & Ceræ q.s.

Aliud.

℞. Succi Absinthij, succi Abrotani,
Succi Centaurij minoris, succi Persicariæ,
Succi fol. Persicæ, succi Lupini,
Succi rad. Ebuli ana ʒ.j.
Succi Porri ʒ.ij.
Succi Nasturtij aquatici ℔.j.
Balaustiorum ʒ.j.
Olei Absinthij ℔.j.ß.
Ceræ quantum sufficit.

Fiat vnguentum. *Augustani.*

Vnguentum de Colocynthide, Auicennæ.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ.j.ß.
Turpeti, Scammoneæ, Euphorbij ana ʒ.j.
Sem. Anethi, Salis, Myrrhæ, Aloes,
Fellis vaccini, Salis Indi, Nigellæ,
Staphisagriæ montanæ, Piperis, Zingiberis,
Myrobalanorum citrinorum, Mezereon,
Myrobal. Bellitricorum ana ʒ.j.ß.
Amygdalarum, Ammoniaci,
Opopanacis, Serapini ana ʒ.vij.
Baurac, Sulphuris citrini ana ʒ.j.ʒ.vij.
Fœnigræci, Chamomillę,
Sem. Lini ana ʒ.x.
Storacis, Ceræ ana sext. x.

Liquefac ea quæ liquefiũt cum Butyro vaccino: & infunde, quę ex eis infunduntur in vino, & tere quę ex eis sicca sunt, & cribella ea: deinde tere infusa, & permisce ea simul, donec fiat vnguentum Linc ex eo stomachũ & hepar: ipsum enim facit descendere aquam citrinam. Et qui indiget assellatione, & non potest bibere medicinam, liniat ipsum super stomachum: quoniam soluet eum.

Vnguentum laxatiuum Nicolai.

℞. Succi Cucumeris asinini, succi Scyllæ,
Succi Cyclaminis, succi rad. Anabulæ,
Succi rad. Ebuli, succi medul. cort. Sambuci,
Lactis Tithymalli, lact. Chamæmillæ ana ʒ.ij.
Violarum, succi rad. Cucumeris asinini,
Succi pomorum asinini Cucumeris,
Polypodij succi, succi Laureolæ,
Succi Capill. Veneris, Cataputiæ,
Fellis Tauri, Aloes hepaticæ ana ʒ.iij.
Diagridij ʒ.j.ß.
Nucis vomicæ ʒ.j.
Euphorbij ʒ.j.

Omnes supradictæ herbæ, & radices in mense Maij colligantur. Conficitur sic: Succos & cataputias tritas cum ℔.iij. Olei sex diebus immisce: septimo verò die tandiu coque, donec succorũ quantitas consumatur: tunc adde Ceræ albæ ℔.j. cum Felle taurino, & cum spatula agitando, donec Cera & Fel liquefiant, & postea addatur puluis terendorum. Ventrem laxat. Cùm autem volueris inungere, post vnctionem abstineat sex horis: valet etiam constipatis, & lapidosis, nephriticis super pectinem, & ventrem inunctum. *Nicol.*

DE VNGVENTIS minùs vsualibus.

DE VNGVENTIS calfacientibus caput.

Vnguentum ad memoriam.

℞. Rad. Rutæ, Linguæ bouinæ,
Valerianæ cum suis rad. ʒ.ix.

Castorei,

Castorei, Linguæ auis ana ʒ.ij.
Puluerizentur subtiliter & misceantur. post
℞. Succi Euphragiæ, Cristæ Galli,
Verbenæ ana ʒ.iv.
Medullæ Anacardi ana ʒ.j.
Axungiæ Vrsi quantum sufficit.
Fiat linimentum. Vngatur pars capitis posterior. *Arnol. Villanouanus.*

Vnguentum pro epilepticis.

Accipe Lacertam viridem, abscisso capite & cauda, & ponatur in Oleo cõmuni, macera per dies 60. donec putrefiat: postea coquatur in ipso Oleo, & addito Asphalto, Cera rubr. fiat vnguentum, valens epilepsiæ, paralysi, si ex eo spina dorsi inungatur: valet etiam alopeciæ ex humoris frig. putredine. *Platearius.*

Vnguentum ad partes conuulsas ratione vulnerum, ex repletione.

℞. Axungiæ Cerui, axungiæ Taxi,
Axungiæ Vrsi ana ʒ.j.
Olei Laurini ʒ.j.ß.
Olei Vulpini, olei Castorei, ol. Terebinthinæ,
Olei Iuniperini, olei Lumbricorum ana ʒ.ß.
Vnguenti Agrippæ, vng. Altheæ ana ʒ.ij.
Terebinthinæ in aqua Liliorum lotæ ʒ.j.
Euphorbij ℈.j.
Cum modico Ceræ fiat vnguentum. *Quercet.*

Ad contracturas vnguentum.

Oleum Sulphuris ad contracturas minimè contemnendum est, ac potius tanquam ad eas principale quoddam remedium. Hoc itaque fit, vt sequitur: ℞. Sulphuris optimè puluerizati ℔. xv. quas è cucurbita fictili sublimabis in vitreum alembicum. Quicquid sublimatum fuerit, ponatur in cellam penuariam ad soluẽdum, & successu temporis in Oleum resoluetur. Postmodum subsequens compositio fiat:
℞. Olei Sulphuris ʒ.ij.
Saponis Vngarici ʒ.iij.
Aquæ vitæ ʒ.v.
Ol. Oliuarum, ol. Rosarum ana ʒ.j.
Hæc omnia coquantur secundùm artem: obseruato, ne flammam concipiant. Membra perungantur optimè per dies triginta, sed in balneo sicco sudorem excitãte, contractis maximè confert membris. *Paracelsus.*

Vnguentum cor frigidum alterans, & corroborans.

℞. Succi Cardiaci ʒ.j.
Caphuræ ʒ.ß. Croci ℈.j.
Cum Cera fiat vnguentum: vel succus Buglossi cum Croci: in peste & palpitatione cordis quoque confert. *Heurnius.*

DE VNGVENTIS calfacientibus pectus.

Vnguentum ad pectoris angustiam & maturationem.

℞. Olei Amygdalarum dulcium,
Butyri recentis ana ʒ.iv.
Axungiæ Gallinæ ʒ.ij.
Iridis, Croci ana ʒ.j.
Ceræ nouæ quantum sufficit.
Fiat vnguentum, quo vngatur pectus. Quòd si frigidior sit materia, addimus oleum Anethi, Amygdalarum amar. Liliorum, rad. Enulę campanæ, Hyssopi, mucilag. Fœnugræci, sem. Lini, Dialtheam, Oesypum, & Sulphur: si affectus sit in musculis, Terebinthinam abietinam, & laricearn in laterum doloribus, quemadmodum & Picem summa cum vtilitate. * Concoquunt, digerunt, dolorem soluunt. *Rondeletius.*

Vnguentum ad sanguinis eruptionem.

℞. Olei Myrtillorum, vel Rosarum ʒ.ij.
Olei Mastichini, vel Lentiscini ʒ.j.
Sanguinis Draconis, Cott. Thuris ana ʒ.j.
Boli Armeni,
Coralli ana ʒ.ij.
Ceræ albæ quantum sufficit.
Fiat vnguentum. * Sanguinem compescit. *Rondeletius.*

Vnguentum ad phthisim.

℞. Olei Rosati, vel Lentisci, vel
Mastichini ana ʒ.iij.
Sarcocollæ nutritæ in vino albo, vel lacte coctæ ʒ.j.
Thuris, Masticis, Myrrhæ ana ʒ.j.
Cinetis Cancrorum ʒ.ß.
Farinæ Hordei tostæ ʒ.j.
Terebinthinæ abietis,
Mellis ana ʒ.ij.
Misce, & fiat vnguentum. *Idem.*

DE VNGVENTIS calfacientibus stomachum.

Vnguentum ad ventriculum calefaciendum & constringendum.

℞. Olei Mastichini, Citoniorum ana ʒ.iij.
Ladani, Hypocistidis, Acaciæ ana ʒ.ß.
Caryophyllorum, Nucis moschatæ ana ʒ.ij.
Myrobalanorum Citrinorum ʒ.iij.
Ceræ quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Rondeletius.*

Vnguentum ad iuuandam concoctionem.

℞. Olei Mastichini,
Olei Menthæ ana ʒ.ij.
Spicæ nardi Indicæ, Nucis moschatæ,
Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Rosarum rubr. ʒ.ij.
Ceræ parum.
Misce, & fiat vnguentũ, quo vngatur regio ventriculi duabus vel tribus horis ante pastum, addendo tempore inunctionis parum vini albi, vel clareti. * Moderatè calefacit, & astringit, calorem conseruat, & concoctionem iuuat. *Idem.*

Vnguentum ad lienteriam frigidam.

℞. Olei Mastichini,
Olei de Absinthio ana ℥.j.
Cyperi, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ, Vini maluatici,
Limaturæ cort. Thuris ana ʒ.j.
Ceræ albæ quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum ad stomachi resolutionem.

℞. Olei de Absinthio, Nardi ana ℥.ij.
Galangæ, Caryophyllorum,
Masticis, Cyperi ana ʒ.ij.
Santali albi, Coralli vsti,
Cort. Citri, Cinnamomi crassi ana ʒ.ß.
Aceti parum,
Ceræ quantum sufficit.

DE VNGVENTIS excalfacientibus hepar.

Vnguentum ad calefaciendum hepar.

℞. Olei Nardini, olei de Absinthio ana ℥.iij.
Spicæ Nardi Indicæ,
Schœnanthi, Asari ana ʒ.j.
Antispodij facti ex Myrtho, vel ex Coralliis rubris, vel ex cornu Cerui ʒ.ij.
Flor. Anthos ʒ.ß.
Sem. Apij, Petroselini ana ʒ.j.
Ceræ citrinæ quantum sufficit.
Vini maluatici, quantum poterit bibere, vel id addatur tempore inunctionis. * Calfacit, roborat, exiccat, & aliorum penetrationem iuuat. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Olei de Absinthio ℥.iij.
Santalorum omnium,
Coralli rubri vsti, & loti in aqua Absinthij & Cichorij ana ʒ.j.
Sem. Endiuiæ, Scariolæ ana ʒ.ß.
Sem. Apij, Petroselini,
Anisi ʒ.j.
Ceræ quantum sufficit.
Fiat vnguentum. Tempore inunctionis adde Vini maluatici parum. *Idem.*

Vnguentum iecoris, facultatem sanguificam roborans.

℞. Olei Hepatis, Gelei ℥.iv.
Spicæ Nardi Indicæ,
Schœnanti,
Azari ana ʒ.ß.
Masticis, Bdellij, Myrrhæ,
Styracis ana ʒ.iij.
Si scirrhus adsit, dissoluantur in oleo: quibus adde Terebinthinæ Abietis ℥.j. Ceræ citrinæ nunquam calfactæ, vt extrahitur ex aluearijs, quantum sufficit. Fiat vnguentum. Tempore inunctionis adde Vini maluatici parum. *Rondeletius.*

Aliud ad scirrhos iecoris.

℞. Aepatis Lupi terrestris num.j.
Coquãtur in oleo Amygdalarum dulc. cui adde
Rad. Iridis ℥.j.
Colentur, & in colatura dissolue
Propoleos ℥.iij.
Styracis, Bdellij, Myrrhæ,
Ammoniaci ana ʒ.iij.
Spicæ Celticæ,
Schœnanthi ana ʒ.j.
Fiat vnguentum, quo inungatur hepar indurãtũ. Tempore inunctionis adde vini albi parũ. *Idẽ.*

DE VNGVENTIS excalfacientibus splenem.

Vnguentum ad scirrhum splenis.

℞. Ammoniaci, Bdellij,
Opopanacis, dissol. in aceto scillitico ana ℥.ij.
Rad. Liliorum, vel Bismaluæ decoctæ in axungia Porci, vel oleo Amygdalarum dulcium, vel amararum ℥.ij.
Styracis, Myrrhæ, Iridis ana ʒ.iij.
Mucilaginis sem. Fœnugræci extractæ in vino albo ℥.ij.
Terebinthinæ, Propoleos ana ℥.iij.
Sem. Viticis, Apij,
Petroselini ana ʒ.j.
Misce, & fiat vnguentum: quod non nisi post fotum adhibeatur. *Idem.*

Aliud, quando exactè obduruit lien.

℞. Rad. Mandragoræ quart.j.
Diuisæ in partes decoquãtur in oleo seminis Lini, vel Sesamini, vel Amygdalarum, addito pauco aceto contundantur, & per cribrum passentur. quibus adde
Opopanacis in aceto scillitico dissoluti ℥.ij.
Styracis, Myrrhæ, Bdellij,
Sem. Alchechengi ana ℥.ß.
Propoleos, vel Ceræ nouæ,
Terebinthinæ ana quantum sufficit.
Croci ʒ.ij.
Spicæ Celticæ, Schœnanthi,
Azari, vel Viticis ana ℥.j.
Misce, & fiat vnguentum, quo inungatur splen. *Rondeletius.*

Vnguentum ad tumorem lienis ob flatus.

℞. Olei Nardini,
Olei de Absinthio ana ℥.ß.
Sem. Agni Casti, Portulacæ,
Sem. Capparorum, vel
Sem. Fraxini ana ʒ.ij.
Sem. Apij, Petroselini,
Cumini in aceto macerati ana ʒ.j.
Corallij rubri vsti,
Scoriæ ferri ana ʒ.j.ß.
Ceræ quantum sufficit.

Fiat

Unable to display this page

Acaciæ, Hypociſtidis, Ladani ana ʒ.j.
Ceræ albæ quantum ſufficit.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Olei Roſ. omphacini,
Citoniorum ana ʒ.ij.
Gallarum, cort. Mali granati,
Balauſtiorum, Myrtillorum,
Spongiæ Bedeguaris, Biſtortæ ana ʒ.ij.
Boli Armeni ʒ.ß.
Acaciæ ʒ.j.
Ceræ quantum ſufficit,
Aceti parum.
Fiat vnguentum. *Idem.*

DE VNGVENTIS refrigerantibus hepar.

Vnguentum refrigerans hepar.

℞. Vnguenti Roſati ʒ.iij.
Olei Violati ʒ ij.
Santali albi ʒ.j.
Cerußæ ʒ.ij. Aceti parum.
Miſce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Olei Myrtillorum, vel Cotoneorum, vel
Roſati omphacini ʒ iij.
Sem. Portulacæ. ſem. Endiuiæ,
Sem. Scariolæ ana ℈.j.
Coralli rubri, Boli Armeni ana ʒ.ij.
Myrtillorum, Balauſtiorum,
Spicæ nardi Indicæ, Santali rubri ana ʒ.ß.
Antiſpodij ℈.ij.
Ceræ albæ quantum ſufficit.
Miſce, & fiat vnguentum ſecundùm artem. *Idem.*

DE VNGVENTIS aſtringentibus.

Vnguentum ad inflammationem oculorum cum deſtuxione.

℞. Vnguenti Roſ. loti in aqua peculi Roſ. ʒ.j.
Tuthiæ præparatæ, Acaciæ ana ʒ.j.
Incorporentur: fiat vnguentum, quo inungantur palpebræ. *Idem.*

Aliud minùs aſtringens.

℞. Pulpæ Pomorum decoctorum in lacte, vel
cum aqua Roſarum ʒ.ij.
Contundantur diligenter: deinde adde
Aquæ peculi Roſ. & Myrti ana ʒ.ß.
Mucilaginis ſem. Pſyllij,
Tuthiæ præparatæ ana ʒ.ß.
Incorporentur ſimul, & fiat vnguentũ, quo inun
gantur palpebræ. *Idem.*

Vnguentum ad ſanguinis impetum ſiſtendum è naribus, pulmone, thorace, renibus, &c.

℞. Gallarum, cort. inter. Caſtaneæ, vel
Cort. Mali granati, vel
Balauſtiorum ana ʒ.ß.
A Boli Armeni ʒ.j.
Sanguinis Draconis ʒ.iij.
Cum albumine Oui excipiantur: fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Olei Myrtillorum, vel
Olei Roſati ʒ iij.
Succi Burſæ paſtoris, vel
Polygonij ʒ.ij.
Gallarum, Balauſtiorum,
B Rad. Biſtortæ ana ʒ ß.
Ceræ albæ quantum ſufficit,
Aceti parum.
Fiat vnguentum. Hæc vnguenta non ſunt ponenda ſupra os venæ fluentis, ſed daulò infra, ſupra regionem, per quam venæ ad illud permeant, & potiſſimùm in ea parte, in qua magis ad extra ſe prodit: veluti ſi ſanguis influit in caput, vnguenta in lateribus colli, in quibus venæ & arteriæ poſitæ ſunt, apponenda erunt, & circa emun-
C ctoria, quando in aliquod membrum deſcendit, vt in principio arthritidis, miſſo ſanguine. & non exiſtente venenoſa materia, aut in magna quantitate. Si ſanguis è pulmone fluat, vtile erit imponi vnguentum ſupra renes, & totam ſpinam. Si è vulnere fluat, ſupra emunctoria illius partis & in circuitu partis læſę. Sin per ſedem, ſupra renes. Si per veſicam, circa peritonæum, vel arteriam, vnde fluit ſanguis. *Idem.*

Vnguentum ſanguinem cohibens, aliud.

D ℞. Olei Myrtillorum, vel Roſarum ʒ.ij.
Olei Maſtichini, vel Lentiſcini ʒ.j.
Sanguinis Draconis, Cort. Thuris ana ʒ.j.
Boli Armeni,
Corallorum ana ʒ.ij.
Ceræ albæ quantum ſufficit.
Fiat vnguentum, quo inungatur pars affecta.
* Sanguinem compeſcit, è thorace fluentem, &
E vlcus, quod ſæpe fit, curat. *Rondeletius.*

Vnguentum repellens & ſanguinem cohibens, aliud.

℞. Pulpæ Pomorum decoct. in lacte ʒ.iij.
Mucilag. ſem. Pſyllij,
Mucilag. ſem. Cytoniorum ana ʒ.ß.
Succi Burſæ paſtoris,
Succi Polygoni ana ʒ.j.
Acaciæ, Sanguinis Draconis ana ʒ.iij.
Terræ ſigillatæ ʒ.ß.
F Olei Myrtillorum ʒ.iv.
Ceræ albæ q.ſ.
Miſce, & fiat vnguentum. *Quercetanus.*

Aliud.

℞. Succi fol. Caprifolij.
Succi fol. Quercus ana ʒ.j.
Roſarum rubr. ʒ.j.
Boli Armeni, Sanguinis Draconis ana ʒ.ij.
Olei Roſati ʒ.iij.
Ceræ q.ſ.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

Aliud sanguinem stringens.

℞. Croci Martis ʒ.j.
Calcis testarum Ouorum,
Colchotaris ana ʒ.ß.
Cineris Ranarum vstarum ʒ.ij.
Excipiantur oleo Visci pomorum. *Quercetanus.*

Aliud paratu facile, nec minus vtile.

℞. Colchotaris Aceto præparati ʒ.ij.
Calcis Limacum ʒ.ß.
Butyri recentis ʒ.iv.
Misce, & fiat vnguentum: vel excipiantur Oui albumine. *Idem.*

Defensiuum optimum.

℞. Pul. Ros. rubr Pul. Myrtillorum ana ʒ.j.
Boli Armeni, Terræ sigillatæ ana ʒ.vj.
Succi Plantaginis, succi Solatri ana ʒ.j.
Aceti Rosati ʒ.ij.
Olei Rosati omphacini,
Olei Myrtillorum ana ʒ.ij.ß.
Ceræ ʒ.ij.
Misce pro defensiuo. *Idem.*

Aliud sanguinem in vulneribus cohibens.

℞. Croci Martis subtilissimè reuerberati ʒ.ij.
Croci Veneris ʒ.ij.
Excipiantur oleo Visci pomorũ simplici, & fiat vnguentum. Sanguinis fluxionem sistit adeò, vt propè incredibile videatur: vulnus quinetiam in meliorem statum disponit. *Idem.*

DE VNGVENTIS emollientibus.

Vnguentum ad humorem concretum & scirrhosum.

℞. Opopanacis, Styracis, Bdellij ana ʒ.ß.
Dissoluantur in oleo Amygdalarum dulc. & Irino, quantum sufficit: quibus adde
Mucilag. Fœnigræci. & Ficuum, extractę cum vino albo ana ʒ.ij.
Rad. Iridis Venet. puluerizatæ ʒ.ß.
Rad. Gladioli eodem modo exiccatę & puluerizatæ ʒ.j.
Propolcos veræ ʒ.iij.
Misce, & fiat vnguentum. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Nucis Cupressi num. x.
Ficuum paria vj.
Rad. Cannæ ʒ.ß.
Fiat decoctio in Oxymelite: facta expressione adde
Salis communis, Cineris Spongiæ,
Cineris Chalcitidis ana ʒ.ij.
Misceantur & fiat vnguentum, quo inungantur partes duræ. *Idem.*

Vnguentum ad mollificandum splenem.

℞. Fœnigræci, sem. Lini Caricarum,
Tamarisci, Farinæ Hordei, Aceti,
Olei, Ceræ albæ ana q.s. est.
Omnia ista tribus diebus stent ad mollificandũ: postea coquantur vsque ad consumptionem Aceti, & postea colentur, & reseruentur: & ex eis fiat vnguentum. *Nicolaus.*

DE VNGVENTIS calculum expellentibus.

Vnguentum pretiosum (quod Fuckersalb appellant.)

℞. Seui Ceruini, seui Hircini sylvest.
Seui Vitulini, seui Capreoli ana ʒ.iv.
Medullæ Cerui, medullæ Equi castrati,
Medul. Elephantis, si haberi potest, ana ʒ.ij.
Pinguedinis Vrsi, ping. Porci sylvestris,
Ping. Taxi, ping. *Murmonelschmaltz,*
Ping. Lincis ana ʒ.iv.
Ping. Vulpis, Ping. Lupi ana ʒ.ij.
Ping. Cati sylvestris ʒ.iv.
Ping. Echini,
Ping. Vngularum Bouis ana ʒ.ij.
Pinguedines minutim incidantur, & liquescant ad ignem: ita tamen, ne nimium incalescant, & seruentur in vase stanneo ad vsum. Dein
℞. Prædictarum pinguedinum ℔.j ß.
Ping. Capi, ping. Gallinæ,
Ping. Anatis ʒ.vj.
Ping. Anseris ʒ.j.
Ping. Coturnicum ʒ.j.
Butyri Maialis ʒ.ij.
Olei (Zurung öl) olei Auellanarum,
Olei flor. Hypericonis,
Olei Ouorum ana ʒ.vj.
Olei Macis, olei Nucleorum dactylorum,
Olei Lini, Canabini,
Olei Liliorum alborum olei Tanaceti ex flor.
Olei Laurini, olei Lauendulæ,
Olei Rosati, olei flor. Caryophyllorum sylvestrium (Wild Negelin öl) olei Croci,
Olei Alchechengi, olei Maioranæ,
Olei Menthæ, olei Rutæ ana ʒ.ij.
Olei Basilici, olei Amygdalarum,
Olei Nucleorum Persicorum, olei Populei,
Olei Cheyrini, olei Irini,
Olei Liliorum conuallium,
Olei Chamomelini ana ʒ.ß. olei Violarum,
Olei Raparum ex semine ana ʒ.ß.
Stich pfläsier öl ʒ.ij.
Stattraut pflüst öl ʒ.ß.
Olei flor. Caryophyllorum ʒ.ß.
Misce omnia ad ignem, & serua in alio vase stanneo. Postea
℞. Huius misturæ ℔.ß. Vienensem,
Pusch Schmaltz ʒ.j.
Mellis Rosat ʒ.j.
Spermatis Ceti ʒ.ij.
Olei Spicæ nardi,
Olei Sancti Quirini, (ist ein öl/so auff dem Toget See vmbschwimbt.)
Olei ex Rhabarbaro,
Olei ex Cassia ana ʒ.ij.

Miſce omnia benè, & eũ ferè frigidũ fuerit, adde
Aquæ vitæ precioſæ Fuckeri, ſuperiùs deſcriptæ ʒ.iij.
Fiatque vnguentum. Calculum frangit, & expellit ſine dubio, ſi tota ſpina à nucha vſque ad imum, renes & epigaſtrium fuerint calidè inuncta manè & veſperi. Valet in colica, ſi venter circa vmbilicum inungatur. Ad dolorem dorſi iunctarum, ab humorum defluxione, pleuritidem, pectoris morbos, ex deſtillatione: ad aſthma, membra conſumpta, reſiccata & hectica, podagram, chiragram cum ſale toſto: ad dolores poſt partum, puerorum tormina, menſtrua ſuppreſſa, conſtipationẽ ventris, vmbilico inuncta: ſterilitatem mulierum & virorum, &c. Quod ſi morbus fuerit calidus, temperetur vnguentum cum frigidis.

Vnguentum pretioſum noſtrum.

℞. Seui Hircini, ſeui Ceruini,
Seui Vitulini ana ʒ.iij.
Pinguedinis humanæ, ping. Muris Alpini,
Pinʒ Taxi, ping. Vulpinæ, ping. Capi,
Ping. Gallinæ, ping. Anatis,
Ping. Anſeris ana ʒ.j.
Olei ping. humanæ,
Olei Butyri maialis ana ʒ.ß.
Olei Malorum aureorum ʒ.j.
Olei Roſacei, Violacei ana ʒ.j.
Olei Ceræ, olei Lini, olei Liliorum alborum,
Olei Chamomelini, olei Anethini,
Olei ex baccis Lauri, olei Scorpionum,
Olei Ouorum, olei Cheyrini ana ʒ.ij.
Mellis, Vnguenti Altheæ,
Butyri maialis ana ʒ.ß.
Ceræ q.ſ. eſt, Moſchi ℈.ß.

Miſce omnia bene, & cùm ferè frigidum fuerit, adde
Aquæ vitæ ſequentis ʒ. ij.
Olei Spicæ ʒ. ij.

Aqua autem vitæ huiuſmodi eſt:
℞. Sem. Alkekengi,
Sem. Vrticæ, ſem. Aſparagi,
Sem. Fœniculi, Aniſi, Cumini,
Sem. Petroſelini, ſem. Anethi,
Sem. Milij Solis, ſem. Nicotianæ,
Sem. Altheæ, ſem. Maluæ ana ʒ.j.
Baccarum Lauri,
Granorum Iuniperi ana ʒ.ij.
Gentianæ, Glycyrrhizæ,
Rad. Ireos,
Santali rubri ana ʒ.ij.
Rhabarbari electi,
Agarici, Turpeti ana ʒ.ij.
Cinnamomi, Galangæ ana ʒ.ij.
Macis, Caryophyllorum,
Nucis moſchatæ, Croci ana ʒ.j.
Aquæ vitæ quantum ſufficit.

Miſce, & macerentur per menſem, deinde colatur, & in vitro ſeruetur ad vſum. Dolores mitigat, calculum frangit & expellit, pleuritidi, podagræ, &c. conuenit.

A

DE VNGVENTIS ſuppurantibus.

Vnguentum ſuppurans.

℞. Rad. Altheæ, rad. Liliorum ana ʒ.iv.
Betæ cum rad. M.j.
Butyri recentis ℔.ß.
Lumbricorum vino præparatorum ʒ.iij.
Vitell. Ouorum num. xij.
Medullæ Vituli,
B Terebinthinæ ana ʒ.v.
Olei Oliuarum depurati à fæcibus ℔.j.

Contuſis, quæ contundi debent, ac ritè omnibus mixtis, digerantur in fimo calido per menſem: poſt prælo exprimantur, ac igne cinerum coquantur ad vnguenti conſiſtentiam. *Quercet.*

Aliud ad idem.

℞. Succi herb. Tuſſilaginis,
Succi herb. Oxalidis ana ʒ.iij.
C Caricarum pinguium num. xx.
Thuris ʒ.ij.
Reſinæ Laricis ʒ.j.ß.
Axungiæ Anſeris, axungiæ Gallinæ ana ʒ.ij.
Butyri recentis ℔.ß.
Olei Viſci pomorum comp. ℔.j.

Mixtis omnibus, decoquantur in duplici vaſe, luto ſapientiæ obducto, per horas ſex igne mediocri: calidè percolentur, & rurſus Solis radijs exponantur, vel coquantur ad idoneam conſi-
D ſtentiam. Celeriter pus mouet, atque anodynum eſt, vulneribuſque ſclopetarijs accommodatiſſimum. *Idem.*

Aliud.

℞. Succi rad. Liliorum, coctarum priùs ſub cineribus ʒ.iv.
Axungiæ Gallinæ, vel Anſeris, vel Porci ʒ.ij.
Olei Lini, vel Oliuarum q.ſ.
Vittell. Ouorum num. j.
Ceræ q.ſ.
E Miſcè, & fiat vnguentum.

Vnguentum vulneris corruptionem prohibens, & ſuppurans.

℞. Vnguenti Baſilici maioris Meſuæ ʒ.ij.
Butyri recentis ʒ.j.
Præcipitati noſtro modo præparati ʒ.ij.ß.

Miſce pro ellychnijs & turundis inungendis. *Idem.*

F

DE VNGVENTIS digerentibus.

Vnguentum ad inflammationem oculorum digerendam.

℞. Mucilaginis ſem. Fœnigræci loti in aqua Fœniculi, & in eadem extractæ ʒ.ß.
Sarcocollæ nutritæ cum lacte ʒ.iij.ß.
Aloes, Myrrhæ,
Croci ana ℈.ß.

Miſce, & fiat vnguentum: applicetur palpebris.
* Digerit, & detergit. *Rondeletius.*

Vnguen-

Vnguentum ad parotidas.

℞. Olei Chamæmeli, vel Liliorum, vel
Amygdalarum ʒ.iij.
Butyri recentis, vel Axungiæ porci ʒ.j.ß.
Pinguedinis Gallinæ ʒ.j.
Farinæ sem. Fœnigræci ʒ.ß.
Flor. Chamomillę,
Meliloti ana ʒ.ij.
Ceræ nouæ quantum sufficit.

Misce, & fiat vnguẽtum. * Parotidas & strumas factas discutit, & emollit. *Idem.*

Vnguentum ad anginam.

℞. Dialthææ,
Oesypi ana quart. j.
Nidi Hirundinum ʒ.iij.
Rad. Iridis ʒ.ß.

Cum oleo Irino vel Liliorum, fiat vnguentum, quo inungatur ceruix. *Idem.*

Aliud.

℞. Vnguenti resumptiui ʒ.j.
Butyri recentis,
Axungiæ porci ana ʒ.j.
Stercoris Hirundinum, vel
Columbarum ʒ.j.ß.
Olei Irini, Liliorum, vel Chamomillæ ana quantum sufficit.

Misce, & fiat vnguentum, quo inungatur pars affecta. *Idem.*

Vnguentum sudores mouens in morbo Gallico.

Postquam videamus decoctum Guaiaci non sufficere ad morbum Gallicum profligandum, quòd tenues humores absumat, crassos verò frequenter relinquat, post huiusmodi decocti, & purgationum vniuersalium vsum, leuioribus solemus vti vnctionibus ex Hydrargyro, & alijs, quibus quod reliquum erat crassorum humorum absumitur. Vt autẽ ad rem veniamus, post vniuersales purgationes, poterunt sudores hoc pacto moueri:

℞. Axungiæ Suillæ ℔.j.
Pinguedinis Gallinæ,
Butyri recentis ana ʒ.j.
Olei Chamæmelini,
Olei Liliorum ana ʒ.iv.
Olei Laurini, olei Anethini ana ʒ.ij.
Thuris, Masticis,
Myrrhæ ana ʒ.ß.
Argenti viui ʒ.v.
Terebinthinæ lotæ in aqua vitæ ʒ.iij.
Resinæ Pini ʒ.iv.

Misce, & fiat vnguentum. Quod erit doloribus profuturum, si addas vnguentorum calidorum ʒ.iv. aut plus, minúsue pro doloris vehementia, & Styracis liquidæ ʒ.ß. Proderit quoq; tophis, & scirrhosis tumoribus, si addideris Gummi, Bdellij, Ammoniaci, Galbani, dissolutorum in Vino albo, & Aquę vitę ana ʒ.j. Pinguedinis Anseris, Anatis, & medullæ cruris Vituli ana ʒ.ij. Vlcera verò iuuabit, augendo dosim puluerum, A & addendo Lithargyrum, & Cerussam, vel Minium. Vt tamen rem dilatemus, explicemusque magis perspicuè, poterunt vnguenta sequentia singulis affectibus particularia parari. *Antonius Chalmeteus.*

Vnguentum in morbo Gallico cum pustulis, siue articulorum dolore.

℞. Rad. & fol. Enulæ campanæ,
B Lapathi acuti. Altheæ, Maluæ,
Scabiosæ, Fumariæ, Lupulorum,
Rostri porcini, Agrimoniæ,
Buglossæ, Violarum ana M.j.
Lentium, Lupinorum,
Hordei parum contus. ana P.ij.
Hellebori nigri triti ʒ.ij.
Sulphuris viui ʒ.j.

Fiat decoctio pro balneo, quod ægrotus ingredietur vesperi longè à cœna, postea in lecto su-
C dabit, & dormiet: manè verò vngetur sequenti linimento:

℞. Radicis Enulæ campanæ,
Rad. Liliorum alborum ana ʒ.j.ß.
Summitatum Absinthij, sum. Lupulorum,
Sum. Fumariæ, sum. Scabiosæ ana M.ß.
Cicerum, Lentium,
Hordei ana P.j.
Flor. Chamæmeli, flor. Meliloti,
Flor. Sambuci ana P.j.

D Fiat decoctio. Cape de colatura ℔.j.ß. adde
Olei Ros. ʒ.ij.
Olei Mastichini & Laurini ana ʒ.iv.
Butyri recentis ʒ v.
Axungiæ Suillæ, salis expertis ℔.ß.

Bulliant omnia simul ad decocti consumptionem: postea misce

Thuris, Masticis Myrrhæ ana ʒ.j.ß.
Sarcocollæ, Cerussæ ana ʒ.j.
Aluminis ʒ.vj.
E Lithargyri ʒ.j.ß.
Terebinthinæ ʒ.iij.
Styracis liquidæ ʒ.x.
Argenti viui in succo Limonum extincti ʒ.iij. vel plus minúsue, pro ægrotantis viribus.

Agitentur diligẽter in mortario marmoreo, fiatque linimentum. *Idem.*

Vnguentum aliud ad morbum Gallicum, præsertim si dolor sine pustulis artículos & caput maximè
F *afficiat.*

℞. Axungiæ Gallinæ, Axungiæ Anseris,
Axungiæ Anatis ana ʒ.j.
Medullæ cruris Vituli,
Medullæ cruris Bouis ana ʒ.j.ß.
Axungiæ Suillæ ℔.j.
Argenti viui in ea axungia extincti ʒ.v. vel vj. vel vij.
Thuris, Masticis, baccarum Lauri ana ʒ.ij.
Sarcocollæ, Myrrhæ ana ʒ.j.ß.
Cinnabrij ʒ.ij.

Euphorbij ʒ.ß.
Reſinæ Pini ʒ.ij.ß.
Terebinthinæ lotæ in Aqua vitæ ʒ. iij.
Sublimati ʒ.j.ß.
Olei Lumbricorum, Amurcæ olei de Lilijs,
Olei Chamæmelini,
Olei Vulpini ana ʒ. iij.
Agitentur in mortario marmoreo, addendo Styracis liquidæ ʒ.x. *Idem.*

Vnguentum æliud ad Gallicam luem, præſertim ſi tophi in capite, & vlcera magna cum carie oſſium, vel ſine carie, in diuerſis corporis partibus fuerint: ſitq; ægrotus debilis.

Solæ corporis partes extremæ ſunt vngendæ, & adenes, atque à ſuperiori linimento Cinnabrium ſublimatum, & Euphorbium ſunt detrahenda: miſcere autem poteris aliquid vnguenti reſumptiui, & Agrippæ, ac aliorum calidorum cum Bdellio & Ammoniaco. *Idem.*

Vnguentum aliud ſudores mouens in morbo Gallico, præcipuè ſi adeſt dolor articulorum cum tophis.

℞. Acori, rad. Enulæ campanæ,
Rad. Ireos, rad. Althææ,
Rad. Hermodactylorum ana ʒ.j.
Betonicæ, Saluiæ, Iuæ arthreticæ ana M.j.
Flor. Hyperici, flor. Stœchadis ana P.j.
Coquantur in ℔.ij vini, & colaturæ miſce
Axungiæ Suillæ, ſalis expertis ℔. j.
Axungiæ Gallinarum, axungiæ Anſeris,
Axungiæ Anatis,
Medullæ cruris Vituli ana ʒ. j,
Vnguenti Agrippæ, vng. Martiati,
Vnguenti Dialthææ ana ʒ.j.ß.
Olei Lumbricorum, olei Vulpini ana ʒ.j.ß.
Olei Liliorum, olei Chamæmelini,
Olei Anethini, olei Laurini,
Olei Maſtichini ana ʒ.j.ß.
Thuris, Maſticis ana ʒ. j.
Myrrhæ ʒ.ß.
Baccarum Lauri ana ʒ.j.ß.
Euphorbij ʒ.ij.
Reſinæ Pini, in oleo Lumbricorum liquefactę ʒ. iij.
Terebinthinæ lotæ in vino albo ʒ. ij.
Mercurij, in aqua vitæ, & Saluiæ loti, exiccati, & axungia extincti ʒ.vj.
Styracis liquidæ ʒ.ß.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Axungiæ Suillæ ℔.j.
Opopanacis, Galbani, Sagapeni,
Bdellij diſſolutorum in aqua vitæ ana ʒ.j.
Reſinæ Pini liquefactæ ʒ iv.
Olei Rutæ ʒ.ß.
Olei Lumbricorum, olei de Spica,
Olei Chamæmelini,
Olei Laurini ana ʒ. iij.
Vnguenti Dialthææ ʒ.v.
Thuris, Maſticis,
Myrrhæ ana ʒ.j.
Euphorbij ʒ.ß.
Cinnabrij ʒ.iij.
Hermodactylorum ʒ.iij.
Fiat linimentum. Cæterùm his vtendum erit, donec morbi materiam abſumptam putaueris: manè autem tantùm ieiuno ventriculo, vel alternis tantùm diebus, ſi æger imbecillior. Quod ſi natura tarda ad expellendum, & robuſta fuerit in fine, bis in die ſine periculo vngere poteris. Vnges verò partes extremas, & adenes, ac ſpinam, cauebisque regionem partium principum. Fiet autem vnctio proximè ignem, vel in lecto, ſi æger imbecillior. Denique his notis materiam ſatis abſumptam deprehendes: dentes dolebunt: lingua intumeſcet: vlcera naſcentur in ore: ſaliua multa effluet. vlcera exiccabuntur: remittentur dolores: aderit laſſitudo ferè ad ſyncopen: diſtendentur nerui: & aluus profluet. *Idem.*

DE VNGVENTIS abſtergentibus.

Vnguentum ad deterſionem ſuffuſionis.

℞. Fellis Vaccæ ʒ.j.
Fellis Vulturis, vel Milui, vel Galli ʒ.ß.
Mellis Roſ. colati ʒ.ij.
Oſſis Sepiæ ʒ.j.
Stercoris Lacerti ʒ.ß.
Fiat vnguentum, quod ſeruetur in vaſe æneo. *Idem.*

Aliud.

℞. Omphacij inſpiſſati, vel coctione, vel ſolis exiccatione ʒ.j.
Amurcæ præparatæ ʒ.j.
Sacchari candi ʒ.ij.
Mucilag. ſem. Fœnugræci ʒ.iij.
Tuthiæ præparatæ ʒ.j.ß.
Miſce, & fiat vnguentum, quo inungantur palpebræ. *Rondeletius.*

Vnguentum ad genarum ſcabritiem, ſcabiem & vlcera.

℞. Omphacij, Acaciæ ana ʒ.j.
Tuthiæ præparatæ ʒ. ij.
Ceruſſæ lotæ, Antimonij ana ʒ.j.
Vnguenti Roſati ʒ.ß.
Miſce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud ad lachrymarum fluxum.

℞. Cort. Thuris, Maſticis,
Sarcocollæ ana ʒ. ij.
Tragacanthæ,
Gummi Arabici, torreſactorum ana ʒ.j.
Tuthiæ præparatæ,
Antimonij ana ʒ.ß.
Sanguinis Draconis, Acaciæ,
Amurcæ inſpiſſatæ ana ʒ.ij.

Miſce.

Misce,& fiat vnguentum, quo inungantur canthi oculorum,& totæ palpebræ.

Vnguentum ad pſoram.

℞. Olei Iuniperi ʒ.ij.
Olei Nucum ʒ.j.
Tartari albi ʒ.ß.
Vitrioli,Salis communis,
Sulphuris ana ʒ.iij.
Terebinthinæ lotæ cum ſucco Limonum ʒ.ij.
Lithargyri ʒ.j.ß.
Ceræ parum.

Misce, & fiat vnguentum. Si morbus fuerit contumax,adde
Argenti viui ʒ.ij.
Sublimati æris ʒ.ij.
Applicetur poſt balnei vſum. *Idem.*

Aliud.

℞. Olei Iuniperini ʒ.iij.
Lithargyri auri ʒ.iv.
Olei Lucernarum, Olei Nucum ana ʒ.ij.
Tartari albi ʒ.j.ß.
Vitrioli,Salis communis ana ʒ.iij.
Succi Plantaginis,Limonum ana ʒ.iij.
Aceti Scyllitici ana ʒ.j.
Misce,& fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum ad herpetes.

℞. Succi Plantaginis,
Succi ſummitatum Vitis,vel
Labruſcæ ana ʒ.ij.
Succi Polygoni ʒ.iij.
Lithargyri ʒ.j.
Tuthiæ præparatæ,Antimonij ana ʒ.ß.
Aloes citrinæ ʒ.iij.
Ceræ parum.

Misce, & fiat vnguentum, addito pauca Oleo Myrtino, vel Roſato omphacino. Si verò herpes excedat carnem,vtile erit omphacium addere. *Idem.*

Vnguentum ad ſcabiem.

℞. Lithargyri, Ceruſſæ lotæ ana ʒ.j.
Myrrhæ,Styracis liquidæ ana ʒ.ij.
Salis communis ʒ.ij.
Sulphuris viui ʒ.iij.
Argenti viui extincti in ſucco Limonum ʒ.j.
Olei Roſati quantum ſufficit,
Ceræ parum.

Misce, & fiat vnguentum, quo inungatur vola manuum,& poſtea fricetur totum corpus manibus inunctis. *Rondeletius.*

Vnguentum ad pruritum.

℞. Rad.Lapathi acuti,
Rad.Enulæ campanę ana ʒ.j.

Decoquantur in aceto, & contuſa per cribrum paſſentur, quibus adde
Olei Irini ʒ.iv.
Salis communis ʒ.j.
Myrrhæ ʒ.ij.
Lithargyri ʒ.j.ß.
Ceræ parum.

Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud,eiuſdem.

℞. Vnguenti Diapompholygos ʒ.ij.
Olei Hyoſcyami ʒ.j.

Fiat vnguentum,quo inungatur locus pruriens. Poſt horum vſum,vtile eſt corpus balneo,vel luacro detergente frequenter abluere: quia quæ in cute remanent, pruritum excitant. Prima lotio fit lixiuio, altera ex decoctione Fabarum, Roſ.& Hordei,&c.

Vnguentum detergens.

℞. Succi Centaurij,
Succi Chelidoniæ ana ʒ.iv.
Mellis ʒ.iij.
Flor.Verbaſci P.ij.
Thuris,Myrrhæ,
Maſticis ana ʒ.ß.
Olei Terebinthinæ ʒ.vj.
Vini albi generoſi ℔.j.

Putrefiant in fimo calido, & coquantur ad vini & ſuccorum conſumptionem,igne cinerum,donec reducantur in formam vnguenti. adde pro ʒ.j. huius vnguenti, præcipitati Mercurij dulcificati ʒ.j.

Aliud detergens validius.

℞. Viſci herb.Saniculæ,
Viſci herbæ Pyrolæ,
Viſci Ariſtolochiæ,
Viſci Vincæ peruincæ ana ʒ.ij.
Terebinthinæ lotæ ʒ.iv.
Croci Veneris ʒ.ß.
Balſami tartari ʒ.ij.
Sulphuris,Antimonij ʒ.j.ß.

Imponantur igni cinerum, dum vnguenti conſiſtentiam acquirant. *Idem.*

Aliud detergens.

℞. Fol.Plantaginis,
Fol.Apij ana M.j.
Roſarum rubr.P.ij.
Vini rubri ʒ.iix.

Decoquantur ad medias:colaturæ diſſolue
Sacchari rubri ʒ.ij.
Terebinthinæ ʒ.j.
Farinæ Lupinorum
Farinæ Orobi ana ʒ.j.
Aloes,Myrrhæ ana ʒ.ß.

Decoquantur rurſus, & addendo Ceræ quantitatem ſufficientem, reducautur in formam vnguenti. *Idem.*

Aliud ad idem.

℞. Succi Plantaginis,
Succi Agrimoniæ ana ʒ.ij.
Mellis Roſati ʒ.iv.
Rad.Iridis,Farinæ Fabarum ana ʒ.ß.
Terebinthinæ ſub finem permixtæ ʒ.j.

Fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum detergens,optimum pro gregarijs.

℞. Vnguenti aurei ℔.j.
Terebinthinæ, Mellis Roſati ana ʒ.ß.
Farinæ Fabarum ʒ.ij.

Boracis ʒ.j. Pul. præcipitati ʒ.iij.
Miſce, & fiat vnguentum. *Quercetanus.*

Aliud detergens vulnera, probatum, pro ditioribus.

℞. Succi Perſicariæ, ſuc. Symphyti ana ʒ.ij.
Olei Terebinthinæ, olei Thuris,
Olei Myrrhæ, olei Sarcocollæ, ſpagyricè deſtillatorum ana ʒ. iij.
Rad. Ariſtolochiæ rot. ʒ.j.ß.
Ceræ albæ ʒ.j.
Olei Hypericonis comp. q.ſ.
Miſce, & fiat vnguentum: de quo
℞. ʒ.ij. Mercurij præcipitati ʒ. j.
Miſce pro inunctione ellychniorum. *Idem.*

Vnguentum aliud, ad idem.

℞. Ceræ nouæ, Reſinæ,
Picis naualis ana ʒ.iv.
Seui Hircini,
Medullæ cruris Vituli ana ʒ.ij.
Oeſypi humidæ ʒ.j.
Olei Oliuarum, vel Lini, vel Viſci pomorum ℔.j.
Liquefactis omnib⁹, & tranſcolatis, fiat vnguentum. Huius cape ʒ. ij. Præcipitati noſtri ʒ.ij. miſce. Præſtantiſſimum eſt remedium, quo etiam emplaſtra ſine Præcipitato ſunt illinenda, & in vulneris ambitu apponenda. *Idem.*

Vnguentum detergens.

℞. Mellis ʒ.iij.
Farinæ Fabarum, farinæ Hordei ana ʒ.ij.
Decoquantur cum vino ad conſiſtentiam vnguenti. *Quercetanus.*

Vnguentum abſtergens pro capitis vulneribus cum cranij fractura.

℞. Myrrhæ, Sarcocollæ,
Iridis Florentinæ ana ʒ.ij.
Mumiæ ʒ.j.ß.
Ariſtolochiæ long. & rot. ana ʒ.j.
Farinæ Orobi ʒ.ij.ß.
Mellis Roſati, Terebinthinæ lotæ,
Aquæ Betonicæ q.ſ.
Miſce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud ad idem pro ditioribus.

℞. Vnguenti de Peto noſtræ deſcript. ʒ. iij.
Olei Myrrhæ ʒ.iij.
Olei Succini deſtillati & purificati ʒ.ij.
Pulueris rad. Ariſtolochiæ ʒ.j.
Miſce, & vtere vt ſuprà. *Idem.*

DE VNGVENTIS CARnem generantibus.

Vnguentum ad vlcera narium.

℞. Aloes lotæ cum aqua Plantaginis ʒ. iij.
Myrrhæ electæ ʒ.ij.
Rad. Iridis, Sarcocollæ ana ʒ.j.
Ceruſſæ, Antimonij, Tuthiæ, Minij ana ʒ.ß.
Olei Hyperici, Roſarum ana ʒ.ij.

A Mellis Roſ. colati ʒ.j.
Succi mali Granati, ſucci Piloſellæ, vel
Linguæ paſſerinæ ana ʒ.ij.
Coquantur ſucci cum oleis, deinde mel: poſtremò pulucrizata diligẽter inſpergantur, & ad vnguenti formã reducantur. Si diuiti paretur, adde
Moſchi ℈.ß.
Muſci arborum, vel Beniouini, vel
Cyperi, vel Roſarum ʒ.j. *Rondeletius.*

Vnguentum ſarcoticum.

B ℞. Thuris, Maſticis ana ʒ.ß.
Colophoniæ ʒ. ij.
Olei Roſati, Mellis q.ſ.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud, eiuſdem.

℞. Ariſtolochiæ rotundæ,
Iridis, cort. Thuris ana ʒ.iij.
Maſticis, Myrrhæ, Aloes, Cadmiæ ana ʒ.ij.
Mellis parum.
C Fiat vnguentum.

Aliud, eiuſdem.

℞. Fol. Conſolidæ, Piloſellæ,
Betonicæ, Hyperici, Caudæ equinæ,
Verbenæ ana M j.
Decoquantur in vino, & contundantur. deinde adde
Mellis, Terebinthinæ ana ʒ.iij.
Thuris, Maſticis ana ʒ.iij.
Sanguinis Draconis,
D Myrrhi ana ʒ.iij.
Fiat vnguentum.

Aliud, eiuſdem.

℞. Succi rad. Iridis ʒ. ij.
Vini parum,
Mellis ʒ.iij.
Cadmiæ vel Lithargyri ʒ. ß.
Aloes, Myrrhæ ana ʒ.ij.
Fiat vnguentum.

E *Aliud, eiuſdem.*

℞. Succi rad. Narciſſi ʒ. ij.
Succi Verbenæ, Hyperici,
Caudæ equinæ ana ʒ.j.
Olei antiquiſſimi ʒ.ij.
Colophoniæ ʒ. j.
Gummi Elemi, Myrrhæ,
Sanguinis Draconis,
Maſticis, Aloes ana ʒ.iij.
Coquantur ſucci cum Oleo & pauco Melle ad inſpiſſandum: quib⁹ admiſce pulueres reliquo-
F rum. * Efficaciſſimum eſt, replet vlcera concaua carne, & recentia ſubitò conſolidat.

Vnguentum ad gangrænas.

℞. Mellis ʒ.ij.
Croci Martis, Croci Veneris ana ʒ.ß.
Pulueris Myrrhæ, pul. Ariſtoloch. rot. ana ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.j.ß.
Phlegmatis Vitrioli acidi ʒ. iv.
Decoquantur ad conſiſtentiam vnguenti. Adde
Mercurij præcipitati ʒ.ß.
Inungantur ellychnia & turundæ. *Quercetanus.*

Aliud

Aliud præstantißimum.

℞. Butyri arsenici fixi ʒ.ij.
Mercurij præcipitati ʒ.ß.
Olei myrrhæ ʒ.iij.
Excipiantur melle, prius loto cum succo chelidoniæ. *Idem.*

Aliud, eiusdem.

℞. Mannæ, Thuris ana ʒ.ij.
Farinæ Fœnigræci, far. Orobi ana ʒ.j.
Mellis, Vitell. ouorum ana q.s.
Fiat vnguentum. *Quercetanus.*

Aliud sarcoticum.

℞. Sarcocollæ in lacte solutæ ʒ.iij.
Masticis, Olibani ana ʒ.j.
Picis liquidæ, Terebinthinæ ana ʒ.j.
Misce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum sarcoticum.

℞. Mucilag. sem. Fœnigræci ʒ.ij.
Visci herb. Cynogloßi, Persicariæ,
Consol. maioris ana ʒ.j.ß.
Olei Thuris, olei Myrrhæ ana ʒ.iij.
Olei Hyperic. simpl. ʒ.ij.
Terebinthinæ lotæ vino albo ʒ.ij.
Stent ad Solem, vel ad calorem cinerum, donec incrassescant. *Quercetanus.*

Vnguentum de Pæto, sarcoticum.

℞. Succi Pæti ℔.j.
Terebinthinæ ʒ.v.
Olei Hyperici compos. ʒ.iix.
Vini albi generosiss. ℔.ß.
Digerantur per octo dies, pòst decoquanturad vini consumptionem: tum demum adde
Colophoniæ, Ceræ ana ʒ iij.
Mumiæ, Carabes ana ʒ.ij.
Liquefiant rursus ad ignem, & fiat vnguentum, vt artis est. *Quercetanus.*

Vnguentum Regis Angliæ.

℞. Ceræ albæ, Resinæ ana quart.j.
Olei ʒ.ij.
Terebinthinæ lotæ ʒ.j.
Thuris, Masticis ana ʒ.ß.
Fiat vnguentum. Incarnat, & consolidat.

DE VNGVENTIS consolidantibus.

Vnguentum ad phthisim.

℞. Olei Rosati, olei Lentiscini, vel
Mastichini ana ʒ.iij.
Sarcocollæ nutritæ in vino albo, vel lacte coctæ ʒ.j.
Thuris, Masticis, Myrrhæ ana ʒ.j.
Cineris cancrorum ʒ.ß.
Terebinthinæ abietis, Mellis ana ʒ.ij.
Misce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud eiusdem.

℞. Cinerum cort. Cucurbitarum ʒ.j.
Boli Armeni ʒ.ß.
Excipiantur butyro, & cremore hordei, fiatque vnguentum. Applicetur pòst expectorationem.

A *Vnguentum contra casum, & contusionem partium internarum.*

℞. Pimpinellæ, Lauendulæ, Spicæ Indicæ,
Rutæ, Hyssopi, Saluiæ, Pyrethri, Pulegij,
Fœniculi, Siliginis agrestis, Millefolij,
Prunellæ, Ibisci, Consolidæ maioris,
Virgæ aureæ, Amaraci, Verbenę, Abrotani,
Epaticæ, Melissæ, Angelicæ, Veronicæ,
Fœnigræci, Fragariæ, Clematitidis,
B Cordialis, Pedis leonis, Rorismarini,
Fol. Linguæ ceruinæ, Tormentillæ,
Betonicæ ana M.j.

Hæc omnia cultello in tenuissimas particulas comminuta, injice in lebetem, & affunde butyri opt. in Maio confecti, & à sale purgati ℔. xxiix. & hæc simul ad ignem ex carbonibus cõfectum, probè decoque tantisper, donec virtus egrediatur: deinde cùm hæc per mundum linteolum expresseris, affunde olei laurini ℔.ij. & habebis
C præstans vnguentum Valet contra internam lęsionem, ex casu aliquo ortam, quantitate nucis auellanę in calido iusculo ceruisiano sumptum. Si primò non medetur, vsus eius bis, aut ter est iterandus. quin etiam externæ corporis partes affectæ apud ignem lentum sunt inungendæ. *Rauzouius.*

Vnguentum ad rupturam ossium.

Ossa quocunque modo rupta, per infra scriptum vnguentum optimè consolidantur, singu-
D lis ordinatè coniunctis.

℞. Mellis ʒ.ij.
Olei Antimonij, olei Vitrioli ana ʒ.ij.
Axungiæ taxi, Seui Ceruini,
Axungiæ vrsinæ, Saponis ana ʒ.j.
Terebinthinæ ʒ.j.ß.
Ceræ ʒ.ij.

Coquantur in vnguentum, pro more, quo rupturæ sunt ad ignem calida manu perungendæ, &c. Mirum in modum præ cæteris curat, & sanat
E optima consolidatione. *Paracelsus.*

DE VNGVENTIS glutinantibus.

Vnguentum glutinans.

℞. Pulueris constrictiui ʒ.j.

Incorporentur cum albumine oui agitato, vel cum ichthyocolla dissoluta cum vino astringente, vel succo citoniorum, vel plantaginis. Idem
F præstabit, si incorporetur cum mucilagine gummi tragacanthæ vel Arabici. Quo autem melius id fiat, commodius fuerit pilos leporis addere, vel pappos floris salicis, vel arundinis, vel senecionis. Puluis autem talis fit constrictiuus:

℞. Boli Armeni, sanguinis Draconis,
Sarcocollæ, Masticis, Aloes, Gallarum,
Balaustiorum, Blattæ Bizantiæ ana ʒ.ß.
Fol. Syderitis ʒ.j.

Fiat puluis, qui cribretur: deinde pilorum leporum integrorum ʒ. ij. vel tantundem lanuginis florum salicis. *Rondeletius.*

Aliud, eiuſdem.

℞. Olei antiquiſſimi ℔.j.
Succi Narciſſi, ſucci Syderitis ana ʒ.iij.
Florum Hyperici ℥.iv.
Gummi Elemi ℥.v.
Maſticis, ſang. Draconis, Aloes ana ℥.ij.
Blattæ Bizantiæ ℥.ß.
Coquatur diu oleum per ſe, deinde ſucci addantur, demum hyperici flores ponantur in vaſe vitreo obturato, & ſoli exponantur per dies decem: vndecima die addantur pulueres, & agitentur. Prius autem & colari debent, & flores auferri: rurſus ſoli exponantur per viginti dies: deinde ſerua ad vſum. * Vlcera cutis & neruorum curat, ſi retineantur coniuncti, & quieſcat, donec coiuerint.

Vnguentum ad vulnera.

℞. Succi herbæ Peti (quam etiam Nicoſiam & Piperinam vocant) ℔.j.
Geræ nouæ, Picis, Reſinæ, Olei communis ana ℥.iij.
Coquantur omnia ſimul vſq; ad ſucci conſumptionem: deinde adde
Terebinthinæ Venetæ ℥.iij.
Cola per linteum, & ſerua in pyxide. * Vulnera & vlcera indubitatè curat. *A quodam Gallo.*

Vnguentum ad vulnera venenata.

℞. Olei carabes, Terebinthinæ ana ℥.j.
Iuniperi ʒ.ij.
Sem. Vrticæ, rad. Gentianæ ana ʒ.ij.
Olei ſulphuris vitriolati ʒ.j.ß.
Coralli rubri ʒ.j.
Miſce, & fiat vnguentum. *Quercetanus.*

Aliud ad idem.

℞. Succi Pentaphylli.
Scabioſæ, Rutæ ana ℥.ij.
Olei Sulphuris rubei ℥.j.
Olei Myrrhæ ʒ.ij.
Colophoniæ, Gummi hederæ ana ʒ.vj.
Miſce pro vnguento. *Idem.*

Vnguentum attrahens venenum ex vulneribus.

℞. Succi anagallidis purpureæ,
Succi cyclaminis ana ℥.j.
Sulphuris viui, mixti cum ſaliua hominis ℥.ß.
Miſce, & fiat vnguentum. *Quercetanus.*

Aliud ad venenata vulnera.

℞. Lithargyri ℥.ij.
Galbani ℥.ß.
Picis Græcæ, Terebinthinæ ana ℥.j.
Olei q.ſ. eſt.
Miſce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud ad idem.

℞. Olei ℥.iv.
Sagapeni, Mumiæ, Succini ana ʒ.iij.
Thuris, Maſticis ana ʒ.ij.
Terræ ſigillatæ opt. Coralli rubri ana ʒ.j.
Picis ʒ.ij. Ceræ q.ſ. eſt.
Fiat vnguentum. *Idem.*

A *Aliud ad idem.*

℞. Cepas duas, fol. Vincæ peruincæ,
Scabioſæ, Ricini ana M.j
Decoquantur ſub cineribus, adde
Theriacæ ʒ.ß.
Terebinthinæ q.ſ. eſt.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum venenatis vulneribus conducens.

B ℞. Vnguenti Macedonici ℥.ij.
Olei Myrrhæ, olei Terebinthinæ ana ʒ.ij.
Præcipitati noſtri ʒ.j.ß.
Butyri arſenici fixi, & dulcificati ℥.ß.
Olei Antimonij ʒ.ij.
Ceræ tantillum, vel q.ſ.
Miſce, & fiat vnguentum. Abluit, & deterget quoduis è vulneribus venenum. Confert quoque carcinomatis, gangrenis, & alijs deſperatis vlceribus. Nam ſine vllo dolore operatur.
C *Quercetanus.*

DE VNGVENTIS CIcatricem ducentibus.

Vnguentum epuloticum.

℞. Aloes, Sarcocollæ, Myrrhę, Iridis ana ʒ.ij.
Lithargyri, Ceruſſę ana ʒ.iij.
Cort. Mali granati, vel Balauſtiorum ℥.ß.
Cum melle crudo fiat vnguentum. *Rondeletius.*

Aliud, eiuſdem.

D ℞. Lithargyri, Aluminis,
Floris æris vſti & loti, Plumbi vſti ana ʒ.iij.
Balauſtiorum, Boli Armeni, vel
Cinerum oſtreorum ana ʒ.ij.
Olei myrtini ʒ.iij.
Seui hircini, Colophoniæ ana ℥.ij.
Vini parum. Fiat vnguentum.

Aliud eiuſdem.

℞. Ariſtolochię vſtæ & lotę,
E Nucis Cupreſſi, Balauſtiorum vſtorum,
Oſtreorum vſtorum ana ʒ.ij.
Aluminis, Floris æris vſti & loti, Chalcitidis ana ʒ.iij.
Mellis, Vini aſtringentis ana quãtum ſufficit.
Miſce, & fiat vnguentum.

Vnguentum cicatricem inducens.

℞. Cretæ albæ ℥.ij.
Cineris corij aduſti ʒ.iij.
Olei roſati q.ſ. eſt.
F Miſce, & fiat vnguentum. *Quercetanus.*

Aliud cicatricem ducens.

℞. Calcis viuæ, toties in aqua lotæ, dum omni deſtituatur acrimonia ℥.ij.
Terrę Armenę ℥.j.
Olei Myrtillorum q.ſ.
Miſce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum cicatricem inducens.

℞. Boli Armeni noſtro modo præpar. ʒ ij.
Calcis Cort. ouorum ℥.ß.
Succi Prunorum immaturorum ℥.iij.

Deco-

Decoquantur igne lento ad perfectam consistē- A
tiam. *Quercetanus.*

DE VNGVENTIS CARnem auferentibus.

Vnguentum ad polypos exedendos.

℞. Squamę æris, Aeruginis æris ana ʒ.ij.
Omphacij ʒ.iij.
Incorporentur simul, & fiat vnguentum, quo illinantur tantùm partes affectæ. *Rondeletius.* B

Aliud, eiusdem.

℞. Sandaracę, vel Auripigmenti, Chalcitidis præparatæ ana ʒ.ij.
Mellis quantum sufficit.
Misce, & fiat vnguentum. Vel si fortius velis, adde omphacium: si mitius, addito multo melle, vel succo mali granati, vel plantaginis. * Vtile est ad ozænas curandas in principio.

DE VNGVENTIS DOlorem sedantibus.

Vnguentum ad dolorem capitis ex calore.

℞. Olei Rosati, Omphacini ana ʒ.iij.
Coriandri, Ros. rubrārum,
Myrtillorum, Coralli ana ʒ. j.
Ceræ albę quantum sufficit. Aceti parum.
Fiat vnguentum, quo inungatur pars anterior capitis. *Idem.* C

Aliud.

℞. Succi summitatum vitis, succi Plantaginis, Solatri ana ʒ.j.
Olei Ros. Omphacini, vel olei Citoniorum, vel olei Nenupharis ʒ.iij.
Decoquantur vsque ad consumptionem succorum: quibus adde
Ceræ albę quantum sufficit.
Sem. Berberis, Coriandri, Endiuiæ ana ʒ.j.
Myrtillorum ʒ. ij.
Aceti parum. Misce pro vnguento. *Idem.*

Vnguentum ad dolorem capitis ex calore in declinatione.

℞. Olei Anethini, Chamomillæ ana ʒ.iij.
Flor. Chamomillæ, Meliloti, Sambuci,
Anthos, Stœchados ana ʒ.ß.
Nucis moschatę, Macis ana ℈.j.
Cerę nouę quantum sufficit.
Fiat vnguentum, addito vino pauco vel aceto ad penetrationem. *Idem.*

Vnguentum ad dolorem capitis ex frigore.

℞. Olei Nucum, Irini ana ʒ.ij.
Olei Rutacei ʒ.j.
Nucis moschatæ, Caryophyll. Macis,
Piperis, Pyrethri, Castorei ana ʒ.j.
Ceræ citrinæ quantum sufficit.
Aquę vitę parum. Fiat vnguentum, quo inungatur pars affecta. *Idem.*

Vnguentum ad dolorem colicum.

℞. Olei Nardini, Rutacei ana ʒ.ij.
Sem. Apij, sem. Petroselini ana ʒ.iß.
Flor. Chamomillæ Meliloti ana ʒ.ij.
Piperis, Galangæ ana ʒ.j.
Ceræ quantum sufficit.
Fiat vnguentum. Tempore inunctionis adde vini albi generosi, vel vini maluatici parum. Vngatur manè reiectis recrementis, vel post clysterem. *Rondeletius.*

Aliud fortius.

℞. Olei Anethini, Rutacei ana ʒ.iij.
Olei de spica ʒ.j.ß.
Sem. Rutę, sem. Cumini, Baccarum Lauri,
Sem. Apij, sem. Petroselini ana ʒ.j.
Spicę nardi Indicæ, Galangæ ana ʒ.ß.
Cerę quantum sufficit.
Fiat vnguētum, quo inungatur ventris pars media. Adde tempore inunctionis etiam parum vini generosi. *Idem.*

Vnguentum ad dolores capitis & articulos, in morbo Gallico.

℞. Axungię porci non salitę ℔.j.
Butyri recentis, Axungię Gallinę,
Axungiæ Anatis ana ʒ.iij.
Olei Irini, Laurini ana ʒ.iv.
Euphorbij ʒ.j.
Terebinthinæ lotę in aqua vitæ ʒ.iij.
Argenti viui extincti in axungia porci ʒ.v.
Cerę nouę parum, Lithargyri ʒ.ij.
Misce, & fiat vnguentum.

Vnguentum in pestifera febre.

℞. Olei Amygdalini dulcis,
Olei Chamomælini ana ʒ.j.
Vnguenti de Althæa cum gummis ʒ.ß.
Axungię humanę,
Gummi elemnij ana ʒ.ij. Croci ℈.j.
Et interdū spiritus vini parum. Misceatur ad formam linimenti. Hoc pro myracopo vsus sum in pestifera febre, quę calamitosissimis symptomatis postquam presserat ægros, tandē in tam acerbos dolores crurium labebatur, vt & hinc metus mortis foret: hoc omnes recreabantur. *Heurnius.* D E

DE VNGVENTIS somnum conciliantibus.

Vnguentum somniferum.

℞. Olei Nymphęæ, Violarum,
Vnguenti populeonis ana ʒ.ß.
Opij G.iij. Croci G.iv. F
Fiat vnguētum, quo nares & tempora inungantur. *Ranzouius.*

Vnguentum lamiarum.

℞. Pinguedinem puerorum, Eleoselini, Aconiti, Frondium populi, Fuliginis ana q.s. est.
Misce, & fiat vnguentum. *Porta.*

Aliud.

℞. Sij, Acori vulgaris, Pentaphyllonis,
Sanguinis vespertilionis,

Solani somniferi, Olei, vel adipis ana q.s. est. Misce, & fiat vnguentum. quo si totum corpus noctu inungatur, facit videri, ac si per aëra deferantur: conuiuia, fonos, tripudia, & formosorum iuuenum concubitus.

DE VNGVENTIS VENEREM excitantibus.

Vnguentum Venerem excitans.

℞. Euphorbij, Galbani ana ʒ.ij.
Anethi ʒ.j.
Piperis longi ʒ. ij.
Pyrethri ʒ ij. ß.
Ceræ ʒ.vj.
Tere species, & resolue ceram in oleo prædicto, & superadde puluerem specierum: agitat fortiter: & circa locum coitus vnge. *Arnol. Villanou.*

Vnguentum ad coitum.

℞. Euphorbij, Galbani ana ʒ.ij.
Macis ʒ.j.
Macropiperis ʒ. j. ß.
Pyrethri ʒ.ij. ß.
Sem. Erucæ, Castorei ana ʒ.ß.
Olei de narcisso ʒ.j.ß.
Ceræ q.s.
Fiat vnguentum, quo inungatur pecten, virga & lumbi. *Auicenna.*

DE VNGVENTIS AMbusta extinguentibus.

Vnguentum ad combustionem.

℞. Olei rosati ʒ.iix.
Olei ouorum ʒ.ij.
Vitri albissimi tenuissimè puluerizati ʒ.j.
Corticis medij sambuci M.j.
Ceræ albæ ʒ.j.ß.
Coquantur simul, ac fiat vnguentum. *Aetius.*

Vnguentum faciem ambustam leniens.

℞. Vnguenti citrini ʒ.ij.
Spermatis ceti ʒ.j.
Olei Rosati, olei Liliorum ana ʒ.ß.
Misce, & fiat vnguentum, quo facies post ambustionem lenienda est ter, aut quater in die. *Quercetanus.*

Aliud præstantius.

℞. Vnguenti pomatæ ʒ.ij.
Mucilag. sem. Psylli, cũ aqua ros. extracti ʒ.j.
Caphuræ ℈.j.
Olei Amygdal. dulcium ʒ.ß.
Misce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum refrigerans vulnera sclopetaria.

℞. Succi Plantaginis, succi Solatri,
Succi Semperuiui ana ʒ.j.
Boli Armeni ʒ.ß.
Lithargyri loti aqua Plantag.
Tuthiæ præparatæ ana ʒ.j.
Olei Rosati omphacini,
Olei Nenupharis,
A Aceti rosati, Ceræ ana tantillum.
Misce, & fiat vnguentum. *Quercetanus.*

Vnguentum pro gregarijs, empyrema in vulneribus sclopetarijs extinguens, & pustulas prohibens.

℞. Olei Sambuci, olei Nucum ana ʒ.ij.
Olei ouorum ʒ.ß.
Seui Ceruini, Medullæ cruris tauri ana ʒ.j.
Cepæ coctæ num.ij.
B Ceræ tantillum.
Misce, & fiat vnguentum. Apponatur parti affectæ. *Quercetanus.*

Aliud præstantissimum.

℞. Olei Mercur. corporalis ʒ.j.ß.
Olei Sulphuris terebinthinati ʒ.iij.
Arsenici dulcificati ʒ.ij.
Excipiantur butyro salem nõ experto. & fiat vnguentum. Apponatur vulneri, cum ellychnijs, &
C turundis. Venenatis, gangrænæ, cancro, phagedænis & cacoethis vlceribus curandis confert. Superponatur autem in vulneris ambitu emplastrum aliquod, vel ceratum attrahens. *Idem.*

DE VNGVENTIS purgantibus.

Vnguentum ventrem laxans.

℞. Olei Liliorum, olei Amygdal.
Butyri rancidi ana ʒ.ij.
D Agarici, Azari pulucrizati ana ʒ.ij.
Ceræ nouæ quantum sufficit.
Fiat vnguentum, quo inungatur os ventriculi.
* Vomitum prouocat, & aluum laxat. *Rondelet.*

Aliud ad vomitum prouocandum.

℞. Fæcis olei Liliorum,
Olei communis antiqui, & fœtidi an. ʒ.j.
Dialthææ ʒ.ß.
Ammoniaci dissoluti in oleo ʒ.ij.
E Succi Cucumeris agrestis vel Raphani agrestis, vel Cyclaminis ʒ.j.
Ceræ parum:
Fiat vnguentum, quo inungatur os ventriculi. *Idem.*

Vnguentum ventrem laxans, aliud.

℞. Succi Sambuci, succi Mercurialis an. ʒ.iij.
Mellis communis, farinæ Orobi, vel Lupinorum ana ʒ.ij.
Misce, & fiat vnguentum. *Idem.*

F *Aliud.*

℞. Terebinthinæ, Aloes ana ʒ.j.
Fellis Taurini quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud ad idem.

℞. Succi Cyclaminis ʒ.vj.
Succi Cucumeris syl. vel Mercurialis vel Ebuli ʒ.iij.
Farinæ Lupinorum, Vini Maluatici q.s.
Fiat vnguentum. * Valet etiam ad tumores lienis. *Rondelet.*

Aliud

Aliud laxans.

℞. Olei Cicini vel Sesamini, vel Irini ʒ.ij.
Ciclæ, Cucumeris syluestris Ebuli ana ʒ.iij.
Coquantur leuiter: cum liquefacta cera applicentur. *Idem.*

* *Aliud.*

℞. Elaterij sicci, Cataputiæ, Colocynthidis,
Succi Tithymali ana ʒ.vi.
Succi Cucumeris agrestis recent. ʒ.ß.
Hellebori nigri, Terebinthinæ ana ʒ.ß.
Sem. Laureolæ ʒ.iij.
Succi Arthanitæ ʒ vj.
Scammonij ʒ.iij.
Omnia trita ex melle commixta ad vsum seruentur. *Fumanellus.*

Aliud potens.

℞. Aloes, Fellis taurini ana P.j.
Pulu. Atthanitæ part.ij.
Cum oleo Violaceo, aut Liliaceo & cera mixtis, fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud.

℞. Olei Cheirini, vel Irini ʒ.iij.
A Suc. Aristolochiæ, vel Cucum. agrestis, vel Ebuli ʒ.iv.
Ammoniaci, Bdellij, Opopanacis dissoluti in prædictis oleis ana ʒ.ß.
Terebinthinæ, Butyri saliti ana ʒ.ij.
Ceræ nouæ quantum sufficit.
Fiat vnguentum. * Attenuat, laxat, & emollit. *Rondeletius.*

Vnguentum ventrem laxans, aliud.

B ℞. Succi Mercurialis, succi Cyclaminis,
Succi Cucumeris agrestis ana ʒ.iij.
Ellebori albi, nigri, Colocynthidis ana ʒ.ß.
Diagridij ʒ. ß.
Fellis tauri ʒ.ij.
Farinæ lupinorum ʒ.ß.
Mellis parum.
Fiat vnguentum, quo inungantur partes vmbilici & inguina, post fotũ ex relaxantibus & emollientibus. Idem potest etiam aquas purgare, maximè si ex succo brassicæ marinæ, vel thymelææ, vel chamelææ fiat. *Rondeletius.*

De Emplastris, Sectio XXIX.

EMPLASTRA sunt, quæ tenaciter corporis partibus & meatibus adhærent: ex terreis & glutinosis fiunt: & sunt vel

- Vsualia & alterãt quæ litare vel
  - Prima
    - Calida: vt
      - Emplastrum *stomachicum*,
      - Emplastrum *polyarchion*.
    - Frigida: vt — Hydrelæum *Galeni*.
  - Secũda
    - Astringentia: vt
      - Emplastrum *ex gallis*,
      - Emplastrum *de crusta panis*,
      - Emplastrum *diaphœnicon*,
      - Emplastrum *ad vterum*, &c.
    - Emollientia: vt
      - Emplastrum *diachylon*,
      - Emplastrum *de meliloto*,
      - Emplastrum *ceroneum*,
      - Emplastrum *oxycroceum*,
      - Emplastrum *apostolicon*,
      - Emplastrum *de Rhabarbaro*,
      - Emplastrum *ex allijs*,
      - Emplastrum *Gratia Dei*,
      - Emplastrum *filij Zachariæ*, &c.
    - Abstergentia: vt
      - Emplastrum *de tribus farinis*,
      - Emplastrum *de quinque farinis*,
      - Emplastrum *barbarum maius*,
      - Isis *Galeni*,
      - Emplastrum *album*,
      - Emplastrum *de lauro*,
      - Emplastrum *viride*,
      - Emplastrum *diuinum*,
      - Emplastrum *basilicum*,
      - Diadictamnum *Galeni*.
    - Discutientia, &c. *Vide literam A.*
- Minus *vsualia*. *Vide literam B.*

A.

- Diſcutientia: *vt* —— Emplaſtrum *ad Hydropem.*
- Conſolidantia & *glutinantia: vt* →
  - Emplaſtrum *de Minio Vigonis,*
  - Emplaſtrum *triapharmacum,*
  - Emplaſtrum *contra vomicem,*
  - Emplaſtrum *diachalciteos,*
  - Oxclæum *Galeni,*
  - Oenelæum *Galeni,*
  - Emplaſtrum *nigrum,* &c.
- Cicatricem *inducentia: vt* →
  - Emplaſtrum *Griſeum,*
  - Emplaſtrum *de lapide calaminari,*
  - Emplaſtrum *Diacadmia.*
- Dolorem *ſedantia: vt* →
  - Emplaſtrum *de baccis Lauri,*
  - Emplaſtrum *de Melilloto,*
  - Emplaſtrum *Marciatum Pauli,*
  - Emplaſtrum *Ceroneum,*
  - Oxycroceum, &c.

B. Emplaſtra *minus vſualia ſunt vel*

- Aſtringentia: →
  - Emplaſtrum *ad fluxum ventris,*
  - Emplaſtrum *ad fæsum retinendum,*
  - Emplaſtrum *inflammationem reprimens,* &c.
- Emollientia: *vt* →
  - Emplaſtrum *commune ad duritiez & dolores iecoris,* &c.
  - Aliud.
  - Aliud.
- Concoquentia: *vt* —— Emplaſtrum *ad materiam concoquendam,* &c.
- Diſcutientia: *vt* —— Emplaſtrum *diſcutiens,* &c.
- Abſtergentia: *vt* →
  - Emplaſtrum *ex ſalice,*
  - Emplaſtrum *abſtergens, purgans,* &c.
- Conſolidantia: *vt* —— Emplaſtrum *ad vulnera inſigne,* &c.
- Extrahentia: *vt* →
  - Emplaſtrum *de Betonica,*
  - Emplaſtrum *ex fermento,* &c.
- Erodentia: *vt* —— Emplaſtrum *cutem aperiens,* &c.
- Ambuſta *extinguentia: vt* — Emplaſtrum *contra ambuſtionem.*

DE EMPLASTRIS calidis.

Emplaſtrum ſtomachicum.

℞. Ligni Aloes, Abſinthij,
Maſticis, Cyperi, Coſti, Zingiberis,
Gummi Arabici ana ʒ. ß.
Calami aromatici, Thuris, Aloes ana ʒ. iij.
Caryophyllorum, Macetis, Nucis moſchatæ,
Iunci odorati, florum Nardi ana ʒ. j. ß.
Omnia miua cotoneorum excipiantur, & extendantur ſuper pannum, & ſuffumigetur ſuper ligno Aloes, & ſuperponatur. * Stomachum & hepar confortat, & calefacit. *Meſues.*

Emplaſtrum Polyarchion.

℞. Ceræ, Terebinthinæ, Bdellij, Ammoniaci, A Cardamomi, Cyperi ana ℔. j.
Amomi, Nardi, Croci, Myrrhæ,
Thuris, Cinnamomi ana ʒ. xv.
Olei Cyperini ʒ. xvj.
Vini odorati quantum ſufficit.
Fiat emplaſtrum. * Lienoſis & hepaticis affectibus auxiliatur. *Galenus.*

DE EMPLASTRIS frigidis.

B

Hydrelæon.

℞. Lithargyri argenti ℔. j.
Aquæ limpidæ, Olei puri ana ℔. ij.
Lithargyrus læuiſſimè terendus eſt, & reliqua diligenter mouenda in mortario lapideo: deinde coquenda lento igne, ex lignis acapnis, aut carbo-

carbonibus bene accensis. Ad solem conficiendum est medicamentum, die serena, vt albescat: pereunte igne alij carbones imponendi sunt, sed bene accensi: coquatur autem semper agitando, donec cerati crassitiem adipiscatur. Potest autem in vnguenti formam redigi, si minus coquatur. Fit etiam ex libris tribus olei & aquæ: etiam ex lithargyri ℔.iij. olei tantundem, & aquę ℔.ij. tunc enim candidius fit, citiusq; coquitur. * Refrigeratoriam habet vim mediocrem, cuius auxilio exulceratis partibus ne quid influat, impedit, & quod iam influxit, ad partes circumiacentes retundit. hinc pruritus, desquamata & parua vlcera persanat. *Galenus.*

DE EMPLASTRIS astringentibus.

Emplastrum ex Gallia.

℞. Galliæ moschatæ, iunci odorati ana ʒ j.ß.
Ramich, Rhus Prunorum syluestrium,
Hypocistidis, Ladani, Gallarum integrarum,
Calami aromatici, Rosarum,
Santalorum alborum,
Santalorum rubrorum, Masticis,
Ligni Aloes, Caryophyllorum,
Nardi, Thuris, Myrrhæ, Costi,
Cyperi, Absinthij ana ʒ.ij.
Palmularum siccarum num.xij.
Panis bis cocti ʒ.iij.
Succi Myrrhi, succi Lauri, Aquæ rosarum,
Vini austeri ana ʒ j.ß.
Miuæ Citoniorum cum spec. ʒ.iij. vel ʒ.iv.
Gummi Arabici assati ʒ.vij.

Omnia probè teruntur: deinde panis & palmulæ vigintiquatuor horis ex succis macerantur: liquigata miua excipiuntur, gummiq; additis coquuntur igne lento, ad mellis spissitudinem: his in mortario puluis superior admiscetur, donec tota massa fiat viscosa. Cùm vti voles, panno illitum, suffitu ligni aloes imbuito. * Totum ventrem inferiorem roborat astringẽdo, calefaciendoque: coque lienterias, diarrhœas, dysenteriasque ex frigore contractas iuuat. *Mesues.*

Emplastrum de crusta panis.

℞. Masticis, Menthæ, Spodij, Coralli rubri,
Santali albi, rubri ana ʒ.j.
Crustæ panis tostæ & maceratæ in aceto per horam mediam ʒ.ij.
Olei Mastichini, Citoniorum ana ʒ.j.
Farinæ hordei quantum sufficit.

Fiat emplastrum. * Valet in vomitu puerorum, & his qui cibum retinere non possunt. *Montagnana.*

Emplastrum Diaphœnicon, calidum.

℞. Ceræ ʒ.ij.
Olei Rosati, Nardini ana ʒ.iv.

Simul liquentur: deinde
Dactylorum siccorum num.xl.
Panis bis cocti ʒ.viij.

Macerentur in vino odoro biduum: pòst
Carnis Citoniorum in vino coctorum ʒ.j.
Permultum teres cum dactylis & pane bis cocto: deinde misce cum cerato superiori ex cera, oleo rosato & nardino, & adde subsequentia in mortario bene contusa:
Masticis, Thuris, Absinthij Romani an. ʒ.ij.ß.
Ligni Aloes, Macis, Myrrhæ, Aloes lotæ,
Spicæ nardi Indicæ, Acaciæ,
Galliæ moschatæ, Trochiscorum Ramich,
Calami aromatici ana ʒ.j.
Ladani ʒ.ij.

Misce fiat emplastrum. * Ventriculum & hepar firmat: ob id lienteriam & dysenteriam hepaticam adiuuat. *Mesues.*

Emplastrum Diaphœnicum frigidum.

℞. Dactylorum maturitati proximorum, in vino austero coctorum ʒ.v.
Panis bis cocti ʒ.j.
Carnis Citoniorum in vino austero coctorum ʒ.j.ß.
Styracis calamitæ, Masticis, Ladani,
Acaciæ, Omphacij, flor. Labruscæ,
Ros. rubrarum, Santali citrini,
Trochiscorum, Ramich,
Myrrhæ, Ligni Aloes ana ʒ.ß.
Ceræ ʒ.iv.
Olei Rosati ʒ.xv.
Vini austeri quantum sufficit.

Fiat emplastrum. * Ventrem totum inferiorem, ne aliarum partium recrementa suscipiat, roborat, coctionem iuuat: ob hæc vomitum, choleram morbum, lienteriam, dysenteriam hepaticam iuuat. *Mesues.*

Emplastrum pro matrice.

℞. Rad. Bistortæ ℔.j.
Ligni Aloes, Santali citrini, Nucis mochatæ,
Berberis, Antheræ, Cinnamomi ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Schœnanthi,
Flor. Chamæmeli ana ʒ.ß.
Thuris, Masticis, Aliptæ moscatæ,
Galliæ moschatæ, Styracis calamitæ,
Styracis rubræ ana ʒ.iij.
Moschi fini ʒ.ß.
Ceræ ℔.j.ß.
Terebinthinæ ℔.ß.
Ladani ℔.iv.
Picis nauales ℔.iij.

Fiat emplastrum secundùm artem. * Vteri imbecillitati succurrit: eius procidentiam reprimit, muliebribus vitijs ex nimia humorum mollitudine subuenit, fluxusq; immoderatos sistit.

DE EMPLASTRIS emollientibus.

Emplastrum Diachylon, simplex.

℞. Mucilaginis, Fœnigræci, Mucilag.
Sem. Lini, Mucilag. rad. Althææ ana ʒ.j.
Lithargyri ʒ.i.ß.
Olei antiqui clari ʒ.iij.

Lithargyrium tenuissimè teratur, & cum oleo subigatur & misceatur: pòst igne lento coque, spatha semper agitãdo, donec probè mista sint.

Exime igni, paulatim frigeſcat: poſtea mucilagines affunde, permiſce, & recoque igne adiuſtā craſſitiem. * Scirrhos hepatis, lienis, ventriculi, & aliarum partium, ipſas chœradas & durities reliquas emollit, & iuuat. *Meſues.*

Emplaſtrum Diachylon, compoſitum.

℞. Mucilaginis radic. Althææ,
Mucilag. ſem. Lini, Mucilag. med. cort. Vlmi,
Mucilag. Fœnigræci ana ℥.iv.
Olei Chamæmelini, Liliorum, Anethini ana ℥ j. ß.
Hammoniaci, Galbani, Opopanacis,
Sagapeni ana ℥.ß.
Ceræ nouæ ℥.xx.
Croci ʒ.ij.
Terebinthinæ ℥.ij.

Gummi reſoluantur in vino optimo, & conficiantur ſecundùm artem. * Maturat apoſtemata, & mollit durities: partim reſoluit, & partim digerit, abſtergitque ſaniem ruptorum apoſtematum, & ſanat phlegmones.

Emplaſtrum Diachylon magnum filij Zachariæ.

℞. Lithargyri mundi, tenuiſſimè triti, & per cribrum excuſſi ℥.xij.
Olei Irini, Chamæmelini, Anethini ana ℥.iix.
Mucilag. ſem. Lini, mucilag. Fœnigræci,
Mucilag. Althææ, mucilag. Ficuum pinguium,
Mucilag. Paſſularum, ſucci Ireos, ſucci Scyllæ,
Oeſypi, Glutinis Alchanach, ſiue Ichthyocollæ ana ʒ.ij.ß. (alij ʒ.xij.)
Terebinthinæ ℥.iij.
Reſinæ pini, Ceræ citrinæ ana ℥.ij.

Fiat emplaſtrum ſecundùm artem. * Reſoluit & maturat omnes durities & inflammationes.

Emplaſtrum Diachylon paruum.

℞. Lithargyri ℥.vj.
Olei veteris clari ℔. j.
Mucilag. Pſyllij ℥.iv.
Mucilag. ſeminis Hyoſcyami ℥.j.ß.
Mucilag. ſeminis Lini,
Mucilag. rad. Maluæ ana ℥.ij.

Fiat emplaſtrum ſecundùm artem. * Tumores calidos digerit & maturat. *Meſues.*

Diachylon cum gummi Vigonis.

℞. Rad Althææ ℔.ß.
Seminis Lini, Fœnigræci ana ℥.j.
Violarum, ſem. Maluæ, ſem. Althææ,
Sem. Cydoniorum ana ℥.ß.
Sem. Pſyllij ʒ.ij.
Rad. Ireos ℥ ij.
Olei Chamæmelini, olei Anethini,
Olei Liliorum, olei Lini, olei Irini ana ℥.iij.
Pingued. Gallinæ, pingued. Anatis,
Pingued. Anſeris ana ℥.iij.
Olei Amygdal. dulc. Oeſypi humidi,
Succi Glycyrrhizæ ana ʒ.x.
Terebinthinæ ℥.j.ß.
Seui vitulini ℔.ß.
Lithargyri auri ʒ.x.

A Bulliant omnia ſimul baculo agitando, vſque ad conſumptionem mucilaginis. Deinde cum cera alba, quantum ſufficit, fiat ceratum molle, addendo

Sagapeni, Opopanacis, Bdellij mollis, Galbani ana ʒ.iij.
Hammoniaci ʒ.v.

Diſſoluta in aceto, fiat emplaſtrum ſecundùm artem. * Ad omnia præcedentia multò efficacius eſt.

B

Emplaſtrum de meliloto.

℞. Meliloti ℥.vj.
Flor. Chamæmeli, Fœnigræci, Baccarū Lauri,
Rad. Althææ, Comarum Abſinthij ana ʒ.iij.
Sem. Apij, Cardamomi, Iridis, Cyperi,
Spicæ nardi Indicæ, Caſiæ, ſem. Ammi ana ʒ. (j.ß.
Maioranæ ʒ.iij.
Hammoniaci ʒ.x.
Styracis calamitæ. Bdellij ana ʒ.v.
Terebinthinæ ℥.j.ß.

C

Ficuum pinguium num. xij.
Seui hircini, Reſinæ ana ℥.ij.ß.
Ceræ ℥.vj.
Olei Sampſuchini,
Nardini ana quantum ſatis eſt, vel ℥.iij.

Confice ſic: Fit decoctio

Melitoti, Fœnigræci, Chamæmeli ana quantum ſufficit.

Coquantur ad medias: deinde in colaturam immiſſis triturandis ſubtiliſſimè pulueriza tis, rurſum coquuntur additis oleis, terebinthina, & ſimilibus, gummiq; in aceto diſſolutis: poſtremò addūtur radices & ficus ſimul cocti & bene contuſi. Miſce, & fiat emplaſtrum. * Mollit durities omnem ventriculi, hepatis, lienis, viſcerum, & reliquorum. Dolorem item vehementer ſedat, hypochondriaq; tenſa ſanat. *Meſues.*

D

Diameliton Andromachi.

℞. Nardi Gallicæ, Cyperi, Iridis, Myrrhæ ana
Croci ℥.ß. (ʒ. viij.

E

Meliloti ʒ.xxv.
Hammoniaci, Terebinthinæ ana ʒ.l.
Ceræ ʒ.c.
Olei Cyprini ℥ vj.
Aceti quantum ſufficit.

Fiat emplaſtrum. * Eadem quæ præcedens poteſt. *Galenus.*

Emplaſtrum neruinum Vigonis.

℞. Olei Chamomillæ, olei Roſarum ana ℥.ij.
Ol. Maſtichini, ol. Terebinth. ol. Lini an. ℥.j.ß.

F

Terebinthinæ claræ ℥.iv.
Seui vituli caſtrati, ſeui Hircini ana ℥ ij.ß.
Roriſmarini, Betonicæ, Caudæ equinæ,
Centaureæ ana M.j.
Vermium terreſtrium lotorum & purgatorū in vino ℥.iij.

Coquantur ſimul in vino.

Rad. rub. tinctorum ʒ.x.
Fol Hypericonis, ſem. Hypericonis ana M.j.
Maſticis triti, Gummi elemi ana ʒ.x.
Picis nauallis, Reſinæ ana ℥.j.ß.

Sagapeni,

Unable to display this page

Aeris vſti, Sarcocollæ, Squamæ æris, A
Oponacis, Dictamni Cretici,
Ariſtolochiæ, Aeris viridis ana ʒ.j.
Olei veteris quantum ſufficit, vel ʒ.vj.
* Ad omnia vulnera recentia ſiue antiqua, & ad neruos præciſos, vel muſculos, ad puncturas vel morſum terreſtrium animalium vel maritimorũ peculiariter congruit, educit ab eis humores & putredines intimè immerſas, & cõcauitates earum pura carne replet: repletisq; cicatricẽ abſq; B
detrimẽto inducit: ſagittas, calamos, & ſimilia altius mẽbris infixa, ſine dolore extrahit. *Nicolaus.*

Emplaſtrum de Rhabarbaro.

℞. Rhabarbari electi ʒ.ß.
Aloes hepaticæ ʒ.j.
Lixiuij fortis ℔.j.
Saponis Veneti ℔.ß. Ceræ ʒ. ij.
Decoquantur ad duritiem iuſtam. Commendatur ad duros tumores, & tophos, præſertim in morbo Gallico. *Ioan. Manardus.* C

Emplaſtrum ex allijs.

℞. Ceræ ℔.ij.
Picis Græcæ, Medullæ ceruinæ ana ʒ.vj.
Nitri albi ʒ.viij.
Olei ℔.iv.
Allia num. xx.
Allia mũdata coque oleo, & his colatis adde ceram, poſtremò nitrum bene pulueratũ: fiat emplaſtrum. * Vim attractoriam habet: facit ad omnem duritiem, abſceſſus, furunculos, ſtrumas, D
inguinum tumores, fiſtulas impetigines humidas, ac mammas induratas. *Aetius.*

Emplaſtrum Gratia Dei.

℞. Terebinthinæ ℔.ß. Reſinæ ℔. j.
Ceræ albæ ʒ. iv.
Maſticis ʒ. j.
Verbenæ, Betonicæ, Pimpinellæ ana M.j.
Fiat decoctio herbarum in vino albo generoſo ad conſumptionem tertiæ partis. Colaturæ diſſolue ceram, reſinam, maſticem. Bulliant, donec incorporentur, & agitentur. Tunc ab igne deponantur, & terebinthina inijciatur, agitando cum E
ſpathula, & fiat emplaſtrum. *Nicolaus.*

Emplaſtrum filij Zachariæ, ſecundùm Meſuem.

℞. Ceræ flauæ, Medullæ cruris vaccæ, Adipis anatis, Adipis gallinæ, Mucilag. ſem. Lini ana ℔.j. F
Olei lini q.ſ. eſt.
Fiat emplaſtrum. Si autem valentius facere volueris, adde
Mucilag. Altheę, mucilag. Fænigręci ana part. æqual.
Olei Leucoij (pro oleo lini) quantum ſufficit.
Adhuc valentius reddetur, ſi addantur
Macilag. Oeſypi, Ichthyocollę ana q.ſ.
* Iuncturarum tophos, ac nodos duros emollit, diſſoluit, & craſſa lentaq; pulmonis & thoracis excrementa, ad eiectionem per ſputum magis habilia reddit.

Emplaſtrum de adipibus.

℞. Adipis Agni, adip. Porci, adip. Vrſi, Adip. Vituli, adip. Cerui, Adip. Hirci, Adip. Aſini ſylueſt. adip. Anatis, adip. Gallinę, Adip. Vulturis ana ʒ.ß.
Olei ſeſamini, Olei de Kerua, Olei Lentiſcini, Medullæ cruris vaccini,
Olei amygdal. amar. Ceræ albæ ana ʒ.ß.
Ceræ rubræ, Butyri vaccini ana ℔.j.
Liquefiat, colatur, & adminiſtretur. * Emollit & dolorem leuat. *Galenus.*

Emplaſtrum Macedonicum.

℞. Picis naualis ʒ. j.
Adipis ſuilli, expurgati ʒ.v.
Adipis Taurini, Oeſypi ana ʒ.ij.
Reſinæ pini ʒ.v.
Liquefiant ſimul, & addantur ceræ ʒ.iij. * Confert furunculis. *Aetius.*

DE EMPLASTRIS abſtergentibus.

Emplaſtrum de tribus farinis.

℞. Farinę Fabarum, Orobi, Hordei ana ℔.ij.
Coque lento igne, & adde
Oxymellis ſimplicis quantum ſufficit.
Fiat emplaſtrum. *Auicenna.*

Emplaſtrum de quinque farinis.

℞. Farinæ Fabarum, Orobi, Ciceris, Lupinorum, Hordei ana part. æquales,
Lixiuij, Oxymellis ſimplicis ana quantum ſufficit.
Miſce, & fiat emplaſtrum. *Auicenna.*

Barbarum paruum.

℞. Picis nigræ, Cerę Reſinę pini,
Picis Græcę, Bituminis ana ℔.j.
Lythargyri ʒ. x.
Ceruſſę, Aeruginis ana ʒ.v.
Opopanacis ʒ. iij.
Olei ʒ.ix.
Terenda contundantur in mortario cum aceto forti: reliqua liquentur: miſce, coque, quouſque non amplius manus inquinet. Si voles ſedando dolori aptius reddere, adde
Succi Hyoſcyami, Opij ana ʒ.ß.
* Ad recentia vulnera, ſinus, canum hominumq; morſus, condylomata, inflammata, ad articulorum vitia in principio & podagrã valet. *Galenus.*

Barbarum magnum.

℞. Picis ℔. iix.
Ceræ ℔.vj. ʒ. iix
Reſinę pini ℔.v. ʒ.iv.
Bituminis ℔. iv.
Olei ℔.j. ʒ.vj.
Lithargyri, Ceruſſę, Aeruginis ana ʒ.iij.
Thuris ʒ.vj
Aluminis liquidi ʒ.j ß.
Aluminis ſciſſilis ʒ.iv.
Opopanacis, Squamę æris, Galbani ana ʒ.xij.
Aloes, Opij, Myrrhę ana ʒ.ß.
Succi Mandragorę ʒ.vj.

Terebin-

Terebinthinæ ℔.ij.
Aceti ℔.v.
Confice, vt in paruo dictum est. * Eiusdem cum superiori efficaciæ. Hoc autem ad maxima vulnera adhibetur, vt præcedēs ad minora. *Galenus.*

Isis.

℞. Ceræ ʒ.c.
Terebinthinæ ʒ.cc.
Squamæ æris, Aeruginis, Aristolochiæ, Thuris, Salis hammoniaci, Hammoniaci, Aeris vsti ana ʒ. iix.
Aluminis vsti ʒ. vj.
Myrrhæ, Aloes, Galbani ana ʒ.xij.
Olei veteris ʒ.x.
Coque vt suprà: deinde subige manibus aceto forti lotis: fiant magdaliæ, quas in aceto repones diebus decem. Alij addunt radicis dracontij ʒ.iix. * Capiti accommodatum est, ad chironia vlcera & curatu difficilia: est item cruentis idoneum. *Galenus.*

Emplastrum album, siue è cerussa.

℞. Cerussæ ℔.j.ß.
Olei rosati ℔.ij.
Ceræ candidæ ʒ.iv.
Cera in oleo liquata, adde cerussam tenuissimè læuigatam, & semper agitando coquantur, donec nigrescant. * Sanat ambusta, erysipelata, scabiem ficcam, & vlcera calida.

Emplastrum de ianua.

℞. Succi Betonicæ, Plantaginis, Apij an. ℔.j.
Ceræ, Picis, Resinæ, Terebinthinæ ana ℔.ß.
Fiat emplastrum. *Mesues.*

Emplastrum viride.

℞. Ceræ nouæ, Resinæ, Terebinthinæ an. ʒ.iv.
Olibani, Masticis, Viridis æris ana ʒ.iij.
Confice secundùm artem.

Emplastrum diuinum.

℞. Galbani ʒ.j.ʒ.ij.
Hammoniaci ʒ.iij.ʒ.iij.
Opopanacis ʒ.j.
Lithargyri ℔.j.ß.
Ceræ nouæ ʒ.iix.
Olei oliuarum ℔.j.ß.
Olibani ʒ.j.ʒ.j.
Myrrhæ ʒ.j ʒ.ij.
Viridis æris ʒ.j.
Bdellij ʒ.ij.
Aristolochiæ ʒ.j.
Masticis ʒ j.
Magnetis ʒ.iv.
Misce omnia sicut decet, & fiat emplastrum. *Nicolaus.*

Emplastrum Basilicum maius.

℞. Ceræ albæ, Resinæ pineæ,
Seui vaccini, Picis Græcæ, Picis nigræ,
Terebinthinæ, Olibani, Myrrhæ ana ʒ.j.
Olei quantum sufficit.
Fiat emplastrum. * Vlcera phlegmone carentia, præsertim partium neruosarum, terget, & carne implet. *Mesues.*

Emplastrum Basilicum minus.

℞. Ceræ flauæ, Resinæ pinguis, Picis Græcæ ana ℔.j.
Olei communis quātum sufficit, fiat emplastrū.
Alij terebinthinam addunt, alij verò Terebinthinam picis loco ponunt. *Mesues.*

Diadictamnum.

℞. Olei veteris ℔.ij.ß.
Lithargyri ℔.j.ʒ.ß.
Aeruginis ʒ.j.
Squamæ æris ʒ.vj.
Colophoniæ ʒ.vj.ʒ.ij.
Pollinis thuris ʒ.j.ß.
Hammoniaci ʒ.ij.
Aeris vsti ʒ.j.
Diphrygis, Gentianæ ana ʒ.vj.
Propoleos, Aloes anb ʒ.j.
Galbani ʒ.j.ß.
Aristolochiæ rotundæ,
Dictamni Cretensis ana ʒ.j.ʒ.ij.
Ceræ ʒ.xxv.
Confice in hūc modum. Lithargyrum cum oleo mixtum coques tātisper, donec probè coierint, continenter agitando, additis ærugine & squama æris, ferueat aliquantulum: eximè igni, & dum adhuc bullit, immitte resinam & hammoniacum in aceto dissoluta, & eousque mouebis, donec deferbuerit, tum ceram & æs vstum immitte. Rursus coquatur igni, & cùm non inficiet manus, eximè igni, & adde reliqua tenuissimè trita: probè moueto, & confice magdalias. * Facit ad recentia vulnera, neruorum præcisiones, vetera vlcera, & cicatricem ægrè ducētia, abscessus, strumas, furūculos, duritias: tela educit, aculeos, ossa ex capite: & ad cuiuslibet virulēti ictus efficax est. *Galenus.*

Emplastrum Asclepiadis.

℞. Aeris squamæ ʒ.j.
Aeruginis rasæ ʒ j.
Ceræ ℔.ß.
Resinæ laricis ʒ.ß.
Ea quæ liquari possunt, aridis affunduntur, quibus exceptis, tritor: item platysma exiguum soli affectæ parti, vt vlcus tantum comprehendat, injicito. Cæterùm ambientes partes pharmaco, quod phlegmonem arceat, circundare oportet. ad Chironia, & curatu difficilia vlcera accommodatum est. *Galenus.*

Aliud Andromachi, ad vlcera maligna.

℞. Chrysocollæ ʒ ij.
Squamæ ʒ ij.
Ceræ ʒ. vj.
Diphrygis ʒ.ij.
Squamæ argenti ʒ.j.
Olei rosacei vel myrtini, parum.
Misce, & fiat emplāstrū secundùm artem. *Galen.*

Aliud eiusdem.

℞. Diphrygis ʒ.xiv.
Spumæ argenti ʒ.xl.

Ceræ ʒ.liij.
Olei myrtini ℥.x.
Miſce, & fiat emplaſtrum ſecundùm artem. Ad eadem valet.

Melinum Serapionis.

℞. Spumæ argenti, Denar.c.
Guttæ ammoniaci, Denar.xxiix.
Ceræ, Denar.lvj.
Aeruginis Cypriæ, Denar.ix.
Myrrhæ, Denar.j.
Colophoniæ, Denar.lvj.
Galbani, Denar.ix.
Olei, cyathos iij.

Argenti ſpumam, ac oleum coquito, cum inalterata ſunt, ammoniacum, deinde ceram: poſtquam depoſueris cacabum, galbanum, æruginem, & reliqua addito, atque molliter incoquito. * Valet ad vlcera, & ad reſoluendum, pugilibus vtiliſſimum. *Galenus.*

Emplaſtrum Diabotanum, Critonis.

℞. Anagallidis cœruleum florem habentis, Papaueris erratici, Marrubij, Alterci ana Denar.lvj.

Hæc in pilam conjecta teruntur, quouſq; contuſa ſint ac diſſoluta duntaxat, ne eorum ſuccus abſumatur: poſtea injecta in mortarium terantur: in alio autem mortario habentur

Squamæ æris rubri, Denar.xxvj.
Mannæ, Denar.iix. alij xx.
Reſinæ pityinæ ſiccæ, Denar.xvj.
Aloes, Denar.xvj.
Aluminis ſciſſi, Denar.iv.
Aluminis rot. Denar. iv.

Hæc in ſole læuigantur, vt ſordium craſſitudinem cum aceto habeant. Deinde herbæ miſtæ, donec probè coëant, teruntur: poſtea ceratum facito, addendo

Ceræ Chiæ, Denar.c.al.Min.j.
Olei veteris Hem ij.

Radito, & miſceto. Facit ad carcinomata, ſtrumas, putredines: ad ſuppurationem perducit & exprimit lepras amouet furũculos ſoluit, podagricis prodeſt, calloſas durities emollit, &c. *Gal.*

Emplaſtrum ex Scylla, Critonis.

℞. Chalcitidis,
Ariſtol. rot. ana Denar.xxx. alij xv.
Iridis Denar.xxx. alij xv.
Ammoniaci, Myrrhæ, Styracis,
Squamæ æris rubri ana Denar.xv.
Scyllæ toſtæ, Den.ciix. alij xx.

Aceto acerrimo diebus 40. terito, quando caniculæ ſidus oritur. Squama primũ & ſtyrax, paulatim ex vtroq;, deinde gutta ammoniaci, & æs, & ſcylla injiciuntur, vt elaborẽtur, paulò poſt reſina: inde myrrha. Cùm leuia facta fuerint, reliqua ſicca miſcentur. Expletis autem diebus, ciuſmodi ceratum facito:

℞. Ceræ Denar.v. alij Denar.ccxl.
Terebinthinæ ℔.j. alij pondo xxx.
Olei Sext.ij.ß. alij Hem.vj.
Galbani, Den.xxx.

A Picis liquidæ, Denar.xxx.
Poſtremò galbanum indito, deinde vbi refrigeraueris, curioſè excipito. Syncero medicamine vtitor, in capitis fracturis, fiſtulis, nomis, & excreſcentijs: item ad ora venarum adaperta, & hypophoram, id eſt, vlcus dehiſcens. *Galenus.*

Fuſca Aegyptia, Andromachi.

℞. Spumæ argenti ʒ.xliv.
Ricini, Hem vj.
B Ceræ, ʒ.cxliv.
Guttæ ammoniaci ʒ.lxxij.
Terebinthinæ ʒ. xxxvj.
Lanarum combuſtarum ʒ.xiix.
Squamæ ſtomomatis,
Squamæ æris, Ariſtolochiæ,
Thuris ana ℥.j.
Myrrhæ ʒ.ß.
Opopanacis ʒ.ij.
Aquæ marinæ ʒ.l. alij iix. ad ceram conſpergendam.

C * Facit ad nomas, gangrænas, vlcera vetera & maligna. *Galenus.*

Emplaſtrum de ſtercore canis.

℞. Stercoris canis comedentis oſſa, triti ʒ.iv.
Farinæ lentium ℥.ij.
Farinæ Fabarum ℥.j.
Terræ ſigillatæ,
Boli armeni ana ℥.j.ß.
Ceruſſæ, Lithargyri ana ʒ.x.

D Cum lacte caprino vel vaccino, in quo extinctũ ſit ferrum ignitum, fiat emplaſtrum. Valet in vlceribus fraudulentis. *Joan. de Vigo.*

Emplaſtrum Chalcanthinum, noſtrum.

℞. Colophoniæ ℥.j.
Thuris, Myrrhæ ana ʒ. ij.ß.
Maſticis ʒ.ij.
Terebinthinæ lotæ ℥.ß.
Ceræ q.ſ. Olei vitrioli ʒ.ß.
Olei mal. aureorum ℥.ß.

E Fiat emplaſtrum. Vlcera ſordida, antiqua, & curatu difficilia perſanat.

Emplaſtrum ſulphuratum, noſtrum.

℞. Colophoniæ ℥.j.
Maſticis ʒ.j.
Thuris, Myrrhæ ana ʒ.j.ß.
Terebinthinæ lotæ ℥.ß.
Aluminis vſti ʒ.ß.
Olei hyoſcyami ℥.ß.
F Olei ſulphuris per campanam deſtillati ℥.j.
Ceræ quantum ſufficit.

Fiat emplaſtrum. Omnis generis maligna vlcera quàm breuiſſimè curat.

Panacea Heræ.

℞. Chamæpityos, Symphyti,
Chamæleontis ana ℥.ß.
Marrubij ʒ.iv. alijs ʒ.vj.
Polij ʒ.vi.
Centaurij minoris ʒ.vj.
Helenij, Ariſtolochiæ ana ℥.ß.
Thuris ʒ.xij.ß. Myrrhæ ʒ.iij.

Aloes

Aloes ʒ.vj.
Galbani ʒ.vj.ob.ß.
Olei ʒ.clxxx.
Mellis ʒ.xxx.
Propoleos ʒ.xij.ß.
Aluminis fissi ʒ.vj Ob.ß.
Chalcitidis, Terebinthinæ ana ʒ.vj. Ob.ß.
Bituminis ʒ.l.
Teræ ampelitidis, Spumæ argenti ana ʒ.l.
Gallæ ʒ.iij.
Pulueris Iridis ʒ.iij.

Contusæ pridie herbæ, rad. oleo immittuntur per noctem, manè argenti spuma, ampelitis, bitumen injcitur, supra ignem leuem incoquuntur, vbi spissitudinē adepta fuerint, olla ab igne tollitur. Sint autem in alio vase mel, resina, galbanum, propolis colliquata, quæ oportet simul commiscere, in ollam fundendo, deinde arida, quibus cum medicamen coquitur, donec non coinquinet. Rursus ab igne deposito myrrha læuis facta, & thus inspergitur. Est autem aduertēdum, ne quādo efferueiscat, & quantum fieri potest in amplo spatio coquatur. Difficulter enim restingui potest, si quid attingat. Valet ad omnem pastionem, & malignitatem. Sistit autem nomas, neq; cruentas facit, neque circumpositis partibus duritiem conciliat: rumpit ac tabefacit omne corruptum, vt nihil à liquida staphide differat: cohibet sanguinis eruptionem, tum etiam, quę per hęmorrhoidas fieri solet, myrteo dilutū. Item hęmorrhoidas ipsas tabefacit, & cōsumit: insuper fistulis medetur, & carbunculis: sanat ægylopas, & chironia vlcera, &c. *Galenus.*

DE EMPLASTRIS discutientibus.

Emplastrum ad Hydropem.

℞. Stercoris columbini aceto macerati ℔.j.
Sulphuris viui ʒ.j.
Nitri ʒ.ß.
Pul. Rad. Enulæ, pul. Baccarum lauri,
Pul. Anethi, pul. flor. Chamomillæ ana ʒ.vj.
Sem. Nasturtij ʒ.ij.

Decoquantē omnia in vino ad spissitudinē, adde
Mellis ʒ.ij.
Terebinthinæ ʒ.j.ß.
Succi Ebuli ʒ.ij.
Succi Iridis ʒ.j.
Farinæ fabarum ʒ.j.ß.
Fiat emplastrum.

* Celebre & valde probatum medicamentum est in Hydrope. *Medici Patauini.*

DE EMPLASTRIS CONsolidantib. & glutinantibus.

Emplastrum de Minio Vigonis.

℞. Olei rosati odorati ℔.j.ß.
Olei myrtini, Vnguenti populeonis ana ʒ.iv.
Pinguedinis gallinæ ʒ.ij.
Seui Castrati, Seui vaccini ana ℔.ß.
Pingued. porcinæ ʒ.vij.
Lithargyri auri, Lythargiri argēti ana ʒ.iij.ß.
Cerussæ ʒ.iv.
Minij ʒ iij.
Terebinthinæ ʒ.x.
Ceræ quantum sufficit.

Fiat emplastrum secundùm artem, tendens ad nigredinem.* Vulnera, & vlcera antiqua, & maligna potenter curat.

Aliud, Nicolai Massæ.

℞. Minij ℔.ij.
Olei rosacei ʒ.xx.
Picis naualis ʒ.iv.

Bulliant omnia simul, donec per coctura redigantur ad formam Cerati, deinde adde
Terebinthinæ ʒ.ij.

Misce postea sic: calidū proijce in situlam aquæ frigidæ, & dimitte refrigerari, postea manibus ducatur ad optimam permistionem. * Ad vulnera pectoris penetrantia, & ad vlcera quā plurima antiqua, & difficilis consolidationis.

Emplastrum diapharmacum.

℞. Lithargyri subtilissimè triti, Aceti vini ana ℔.j.
Olei veteris ℔.ij.

Fiat secundùm artem emplastrum. * Facit nasci carnem in vulneribus, & consolidat ea. *Mesues.*

Emplastrum contra ramicem, siue rupturam.

℞. Picis naualis, Aloes ana ʒ iij.
Lithargyri Ceræ rubræ, Colophoniæ,
Galbani, Ammoniaci ana ʒ.ij.
Visci quercini ʒ.vj.
Gypsi, Aristolochiæ longæ, rotundæ,
Myrrhæ, Thuris ana ʒ.vj.
Terebinthinæ ʒ.ij.
Vermium terrestrium ʒ.iv.
Gallarum ʒ.iv.
Consolidæ vtriusq;
Boli Armeni ana ʒ.ß.
Sanguinis draconis ℔.j.

Confice sic. Primò ponatur viscus quercinus: & dimittatur diu bullire in aqua decoctionis pellis arietinæ, sicut remouetur ab ariete: quæ debet decoqui per diem & noctem. Postea deponatur ab igne, & ponatur terebinthina, lithargyrium & colophonia: postea mastix, thus, vermes, myrrha & galbanum, & ammoniacum: paulo post cōsolida maior & minor, gypsus & bolus Armenus. Postea super ignem ponatur, & ponatur sanguis draconis (alij, Sanguis humanus,) consequenter aristolochia longa & rotūda, & ad vltimum aloe, & semper agitari debet sine intermissione fortiter cū spatula. Signū decoctionis est, quando digitis nō adhæret. Postea ponantur super marmor vnctū oleo violato, & manibus malaxentur: postea teratur iterum in mortario assiduè per duos vel tres dies: deinde vsui reserua.

Aliud, ex pelle arietina dictum.

℞. Lithargyri, Lapidis hæmatitis,
Sanguinis draconis, Boli Armeni, Opij,

Maſticis, Hammoniaci, Mumiæ, Galbani,
Thuris, Coſti, Lumbricorum ana ʒ.ß.
Picis nigræ, Picis Græcæ, Ceræ albæ rubræ ana ʒ.j.
Rad. Conſolidæ maioris, minoris ana ʒ.iij.
Roſarum rubrarum, Myrrhę, Aloes an. ʒ.xiix.
Succi Hypociſtidis ʒ.vj.
Gallarum immaturarum, Balauſtiorum,
Ariſtolochiæ rotundæ ana ʒ.vj.
Viſci quercini, Terebinthinæ ana ʒ.ij.
Sanguinis hominis rufi ℥ ix.

Fit autem in hunc modum. Pellem arietinam integram cum omnibus pilis coques in aqua, donec ferè omnino diſſoluta ſit in lentorem quendam: quem colabis. Huius colaturæ ſume ℔.j. immitte in vas nouum, in quo viſcus liquabis igni lento, rudicula ſemper agitando: inijce deinde lumbricos, poſtea ceram, terebinthinam & maſticem: his liquatis, adde gummi aceto diſſoluta: & coque ad cerati craſſitiem: poſtremò inijce, quæ terenda ſunt, probè trita: probè miſce to, & confice magdalias. * Magnæ eſt efficaciæ in rupturis. *Arnoldus Villan.*

Aliud ad rupturam.

℞. Ceræ nouæ ℔.j.
Reſinæ, Colophoniæ, Olei ouorum,
Picis naualis ana ʒ.iv.
Terebinthinæ ʒ.ij.
Rad Nenupharis,
Flor. Nenupharis ana ʒ.j.
Rad. Conſolidæ maioris ʒ.ij.
Nucum Cypreſſi ʒ.j.
Gallarum ʒ.ij.
Boli Armeni ʒ.j.
Cort. Thuris ʒ.j.
Aloes ʒ.ij.
Lapidis hæmatitis ʒ.j.
Lithargyri vtriuſq; ana ʒ.ß.
Maſticis, Myrrhæ, Mumiæ ana ʒ.ß.
Carabæ, Balauſtiorum, Vermium terreſtrium combuſtorũ, Roſarum rubrarum ana ʒ.ß.
Galbani, Ammoniaci ana ʒ.vj.

Diſſolue gummi cum aceto, & fiat emplaſtrum. Pręparandi autem modus & ordo ita habet. Habeas ad manum tres patellas, vnam maximam, & reliquas duas minores. In maxima patella ſuper ignem mediocrẽ, colliqua ſimul ceram fruſtulatim conſciſſam aut fractam, pariter & reſinam & colophoniam. Deinde in ſecunda patella liqua picem, quam exinde colatam adde prædictis, ad patellam nempe maximam. In tertia verò patella diſſolue cum aceto galbanũ & ammoniacũ, & ſuper ignem admodum valde lentum cliqua, ne vel minimam ſupercalfactionem aut aduſtionem ſentiant, & cola. Deinde & hæc quoq; ſupradictis ſimul omnibus affunde, videlicet, quando illa quæ ſunt in patella maxima, quodammodo refrixerint, diligenter ſpatula circumagendo, & affunde ſimulac terebinthinã & oleum ex vitellis ouorum: & illicò pòſt, reliqua omnia in tenuiſſimum puluerem læuigata, cautiſſimè & diligentiſſimè cõtinuò ſpatha agitando, donec emplaſtri formam acquirat. Poſtremò totum illud ſimul aggregatũ proijce ſuper marmor, manibusq; oleo vel aqua infectis & humectatis, malaxando fac magdaleones teretes, &c. Et ſi vis, eſto tibi hic modus ceu norma formandi emplaſtra conſimilia, vt oxycroceum, diachylon, emplaſtrum gryſeum, &c. Vnum tamen adhuc notãdum eſt, galbanum, quòd illius tertiam partem amplius accipere debes, quàm pondus præſcriptum habet, propter ſordes, quæ ei plerunque inſunt, quę in colatura retrò manere debent, nec tamẽ decedat quicquam ponderi præſcripto, verbi gratia: In hac recepta habes galbani ʒ.vj. tu modò recipe drachmas nouem. Similiter & ammoniaci paulo plus quàm pro præſcripto pondere accipies, prout plus minúſue impurum fuerit. ℞. igitur hoc loco, ammoniaci ʒ.vij. aut circiter. *Ex diſpenſario Colonienſi.*

Emplaſtrum Diachalciteos, Palmeum vnguentum dictum.

℞. Axungiæ porci veteris, à membranis per liquationem & colationem purgatæ ℔.ij.
Olei veteris, Lithargyri triti & creti ana ℔.iij.
Chalcitidis vſtæ ʒ.iv.

Coque igni, & moue rudicula, ex ramo palmæ recentiſſimo confecta: cùm ferè excoctum erit, adde tenerorum palmæ tamorum minutim inciſorum, & nodulo ligatorum M. iv. Coque ad cerati craſſitiem. Vſus eius eſt liquati cum varijs rebus, pro Medici inſtituto. * Ad vulnera cruenta, tumores peſtilẽtes, & exituras, ſta, rupta, cõtuſa, & inde nata ecchymomata. *Galenus.*

Oxelæum.

℞. Lithargyri argenti ℔.j.
Olei veteris, Aceti optimi ana ℔.ij.

Lithargyros leuiſſimè terendus eſt, & reliqua diligenter mouẽda in mortario lapideo, deinde coquenda lento igne, donec cerati craſſitiẽ adipiſcantur. Componitur etiam ex olei & aceti ℔.ij.ß. vel ex ſingulorum ℔.iij. tunc enim nigrius eſt, & valentius. * Exiccat, fiſtulas quę nondum callum durũ habent curat: vulnera cruenta glutinat. *Galenus.*

Oxelæum.

℞. Lithargyri argenti ℔.j.
Olei elari, Vini albi optimi ana ℔.ij.

Coque, & confice, vt ſuprà. * Exiccat, proinde in rheumaticis diſpoſitionibus vtile eſt, & cruenta vulnera ſanat. *Galenus.*

Emplaſtrum nigrum, vulgò Stichpflaſter.

℞. Olei roſarum ʒ.vij.
Colophoniæ, Reſinæ, Picis naualis ana ʒ.iix.
Ceræ albæ, Vitrioli Romani, Ceruſſæ,
Olibani, Myrrhæ ana ʒ.iix.
Maſticis ʒ.j.
Olei ouorum ʒ.ij.
Olei de ſpica ʒ.j.
Olei iuniperi ex granis ʒ.iv.
Mumiæ ʒ.ij.

Terræ

Terræ sigillatæ, sang. Draconis ana ʒ.j.
Vitrioli albi, Coralli rub. ana ʒ.ij.
Axungiæ ardeæ ʒ.j.
Axungiæ thymali ʒ. iij.
Lap. magnetis præparati ʒ. ij.
Lumbricorum præparatorum ʒ.j.
Caphuræ ʒ.j.
Fiat emplastrum secundùm artem. * Valde efficax ad recentia vulnera, & pūcturas, vnde denominationem etiam habet. *Anguillani.*

Emplastrum ex salicibus.

℞. Misyos, Chalcitidis, Aeruginis, Cerussæ, Gallæ,
Aluminis scissi, & rot.
Cretæ sutoriæ, seu melanteriæ ana ʒ.vj.
Ceræ, Resinæ pityinæ, Picis,
Bituminis, Fol. salicis ana ʒ.ij.
Olei, Hem. iv. al. ij. ʒ. iv.
Chalcanthi ʒ.vj.
Malicorij ʒ. vj.
Aceti sext. vj.
Salices ex aceto incoquantur, donec relicti fuerint sextarij [illegible]. Deinde æruginis, cerussę, & cretæ sutoriæ, [illegible] tritis folia immittito, simulq; ad læuorem terito, deinde sicca, læuigato. rursusq; exprimito, postea liquefacta superinfundito. * Prodest cruentis vlceribus impositum, articulis solutis fistulis inditum, flaccidis carnibus humidisque, præsertim quæ in extremis partibus extant. Valet item ad erysipelata, aliosq; plurimos affectus. *Galenus.*

Emplastrum Venatorum.

℞. Spumæ argenti, Olei veteris, Squamæ æris rubri,
Ceræ, Resinæ fractæ ana Min. j.
Guttæ ammoniaci, Trientem,
Galbani, Minij synopici ana ʒ.ij.
Argenti spumam, squamam, & oleum ad spissitudinem vsq; incoquito, deinde ceram ac resinā inijcito. Cùm liquata fuerint, ab igne tollito, & ammoniacum dilatatum immittito. Vbi refrixerint, galbanum & ammoniacum indito, synopicum inspergens, ac in mortarium defusis, molliūsq; vtitor. * Facit ad quadrupedum ictus, & ad reliqua venenata. *Galenus.*

Emplastrum Tarentini.

℞. Squamæ ʒ.ß.
Mannæ ʒ. ß.
Aluminis scissi, Mysios ana ʒ.ij.
Trita ex aceto in pastillos digerito, qui singuli pendeant ʒ ij. & reponito. Cùm vsus poscit, ceræ ʒ. ß. aliàs ʒ.xl. resinæ pityinæ ʒ.ij. sebi taurini ʒ.ß. liquata refrigerari finito, pastilloq; misceto, * Vtitor ad vulnera tanquam glutinatorio, & quod inflammationem arceat. *Galenus.*

Aegyptia Andromachi.

℞. Argenti spumæ, Ceræ ana ʒ.cxliv.
Guttæ ammoniaci ʒ.lxxij.
Terebinthinæ ʒ.xxxvj.
Lanæ succidæ combustæ ʒ.xij. alij xiix.
Squamæ æris,
Squamæ stomomatis, Thuris,
Aristoloch. rotundæ ana ʒ.j.
Olei ricinini, Hem. iij.
Argenti spuma, & oleum incoquuntur, ac vbi mutata fuerint, cera, resinaq; adijcitur: cum non inquinant, ammoniacū indes dilatando, & tunc lanas succidas, ac reliqua. * Valet ad neruorum vulnera cruēta, facit ad neruos musculosq; præcisos: item ad punctūras, contusiones, attritus, artus fractos, &c. *Galenus.*

Aegyptium Philoxeni.

℞. Argenti spumæ, Ceræ ana ʒ. clx.
Guttæ ammoniaci, ʒ. lxxx.
Propoleos, ʒ xl.
Resinæ ficcæ, Terebinthinæ,
Squamæ æris, Thuris ana ʒ. xvj. alij xviij.
Lanæ succidæ, Squamæ stomomatis ana ʒ.j.
Opopanacis ʒ. ß.
Ricinini, Hem. iij.
Omnia incoquantur, fiatq; emplastrum. * Valet ad prædicta vitia. *Idem.*

Emplastrum Icesij.

℞. Terræ ampelitidis, Bituminis,
Argenti spumæ ana Min. ij.
Ceræ, Thuris, Terebinthinæ,
Propolis, ana Minam ß.
Galbani, Alum. fissilis ana Min. ß.
Myrrhæ, Gallæ, Iridis ana ʒ. xij.
Chalcitidis ʒ. vj.
Olei omphacini Congios ij. alij Hem. ij.
Ampelitis, bitumē, argenti spuma cum oleo coquuntur, humore prius expresso, vt fiant læuia. Incoquuntur autem igne non acri, spatha ex tædarum ligno assidue mouentur, ne subsidant. Quæ liquari possūt, in alio vase liquefacito, mel le prius seorsim cocto, vt coeant, ac in cacabo pulchrè cōfertis misceto: rursus enim resoluitur, his præmissis, deinde arida insperguntur aliquatenus refrigerata, postremò thus. Ac vbi in vnitatem coierit, vtitor. * Valet ad omne vulnus, recens, vetus, contusa, laxata, fracturas, phlegmonas, & omnem dolorem, quem protinus sedat. Facit ad abscessus, phymata, strumas, carbunculos, parotidas, ghygethla, condylomata, impetigines, clauos, nigritias, hæmorrhoides phlegmone tentatas, fistulas, ambusta igne. Dilutum rosaceo, valet ad vlcera, aculeos, tela canū, hominumq; morsus, ferarum ictus. *Galenus.*

Emplastrum viride Andromachi.

℞. Resinæ ℔. ij.
Ceræ ℔. j.
Olei cyath. ij.
Aeruginis ʒ. ij. alij ʒ. iij.
Liquefactis, quæ liquari possunt, ærugo inspergatur. Quidā vbi refrigerauerint, mox raserint, in mortario misturā moliuntur. * Exiccat & glutinat vlcera. *Galenus.*

Emplastrum viride Aliud.

℞. Plantaginis, Consolidæ maioris, & min. Betonicæ, Verbenæ, Pimpinellæ, Pilosellæ, Millefolij, Linguæ canis, Caudæ equinæ ana M. j.

Conquaſſentur, & cum ℔.iij. ſeui mutonis coquantur, & colentur, poſtea addatur
Reſinæ, Ceræ, Galbani ana quart.iij.
Sarcocollæ quart. j.
Terebinthinæ quart.j.ß.
Fundãtur & fiat emplaſtrum. * Incarnat, & conſolidat. *Petrus de Bonanto.*

Barbarum Andromachi.

℞. Ceræ, Picis, Reſinæ,
Bituminis ana Denar.cc.
Thuris ʒ.xxiv.
Olei heminam j.
Fiat emplaſtrum. * Vulnera conglutinat. *Galen.*

Aliud ad idem.

℞. Picis ℔.ij.
Bituminis, Ceræ ana lib.j.
Gullæ ammoniaci, Manna ana ℥.vj.
Ceruſſæ ʒ.iij.
Olei heminam dimidiam,
Aceti heminas iv.
Fiat emplaſtrum.

Giluum Galieni.

℞. Argenti ſpumæ, Ceræ ana ʒ.c.
Terebinthinæ, Mannæ thuris, Galbani,
Minij ſinopici ana ʒ viij. alij ʒ.c.
Olei Sex j.
Coquantur ſ.a. & fiat emplaſtrũ. * Facit ad cruenta vulnera & neruos præciſos: item ad vetera, cicatricem ægrè ducentia & fluctia vlcera: quin & probè emollit duritias maximè in mammis oborientes. Vtimur eo ad canum, hominumq; morſus: ſummè facit ad paſtinacę, draconis, aliorumq; ſæuorum piſcium ictus. *Galenus.*

Catagmaticum Andromachi.

℞. Argenti ſpumæ, Picis, Ceræ,
Seui taurini, Thuris ana Minam j.
Picis liquidæ, Hem.ß.
Liquoris ſycamini, Hem.j.
Terebinthinæ, M.j.
Opopanacis, Denar.viij.al.xx.
Galbani, Denar.viij.al.xx.
Aeruginis, Denar.viij.
Ricini, Hem.j.
Nonnulli addunt
Butyri Min.j.
Guttæ ammoniaci Denar.xxv.
Ex vino auſtero diluitur.fitq; emplaſtrum ad capitis fracturas. *Galenus.*

Emplaſtrum ex euphorbio.

℞. Euphorbij ʒ.j.
Ceræ ʒ.iij.
Olei ʒ.xij.
Omnia ſimul incoquantur, fiatq; emplaſtrum. * Neruorum vulneribus accommodatum eſt. *Galenus.*

Emplaſtrum Diaſulphuris.

℞. Olei ſulphuris ʒ.iij.
Ceræ ʒ.ß.
Colophoniæ ʒ.iij.
Myrrhæ ad pondus omnium.
Ceræ, Colophoniæ, oleoq; liquefactis, ſimul ac benè commixtis inſpergatur myrrha ſubtiliſſimè trita paulatim, igneq; lento coquantur, ſpatha ſemper agitando, donec permixta fuerint benè. Poſtea nimirum poſt quartam horæ partem, ab igne deponantur, & paulatim frigeſcant. Habebis emplaſtrum præſtãtiſſimum, certum & infallibile in curandis omnis generis vlceribus, & vulneribus quibuſcunq;. *Martinus Rulandus.*

Emplaſtrum de cantaurea.

℞. Centaureæ, in vino albo per noctem infuſæ M.vj.
Coquantur ad medias: & poſt colaturã coque iterum ad mellis craſſitiem. De huiuſmodi decocto
℞.ʒ.iij. Lactis mulieris ℥.ij.
Terebinthinæ ℔.j.
Reſinæ ℥ ß.
Thuris, Maſticis,
Gummi arab.ana ℥.j.
Ceræ nouæ, quart.j.
Miſce & fiat emplaſtrum. * Capitis vulneribus prodeſt. *Anton. Chalmeteus.*

Emplaſtrum Comitis.

℞. Ceræ albæ ℥.iv.
Ammoniaci ℥ ij.
Terebinthinæ ℥.iij.
Bulliant in vino albo & extrahatur, & cum lacte mulieris malaxando fiat emplaſtrum. * Carnem generat. *Americus de Aleſio.*

Emplaſtrum de vermibus.

℞. Conſolidæ maior. & min. Cynogloſſæ, Piloſellæ Plantaginis vtriuſq; ana M.j.
Vermium terreſtrium ℔.ß.
Terantur omnia & ponãtur in lib.j.ß. olei communis per ſeptem dies, deinde bulliant parum, & colentur & exprimantur, addaturq;
Seui arietini mundati ℔.j.
Picis naualis ℔.ß.
Picis græcæ quart.j.
Ammoniaci, Galbani, Opopanacis,
Terebinthinæ ana quart.j.
Thuris, Maſticis ana quart.ß.
Diſſolutis gummi cum aceto, fiat emplaſtrum. Incarnat, & conſolidat membra neruoſa. *Lanfrancus.*

Emplaſtrum incarnans.

℞. Pimpinellæ, Betonicæ, Melangianæ, Verbenæ, Vermicularis ana M.j.
Bulliant in bono vino albo, vſq; ad cõſumptionem duarum partium, coletur, cui addatur
Reſinæ ℔.j.
Ceræ albæ ℔.ß.
Maſticis ℔.ij.
Coquantur. & proijciatur ſuper lac mulieris, & malaxetur, fiatq; vnguentũ. * Incarnat, & conſolidat *Anshelmus de Ianua.*

Emplaſtrum croceum.

℞. Seminis fœnigræci quart.j. Infundatur per 9. dies in vino albo, donec macreſcat, poſtea ter fortiter,

fortiter, & cola, & adde seui hircini quart.iij. & simul conterantur, & coquantur: & post mucilago & pinguedo congregetur, quibus addatur
Ceræ quart.j.
Resinæ Gr.ij.
Fundantur omnia, & coquantur, & fiat emplastrum. * Carnem generat. *Petrus de Bonanto.*

DE EMPLASTRIS CICAtricem inducentibus.

Emplastrum griseum de lapide calaminari.

℞. Lapidis Calaminaris præparati ℥.j.
Lithargyrij ℥.ij.
Cerussæ ℥.ß.
Tuthiæ ʒ.j.
Terebinthinæ ʒ.vj.
Ceræ albæ ℥.j.ß.
Seui ceruini ʒ.ij.
Thuris electi ʒ.v.
Mastichis ʒ.iij.
Myrrhæ ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.j.ß.
Confice secundùm artem. * Desiccat, replet, & cicatrizat vlcera.

Emplastrum de lapide calaminari, vulgò Zelten pflaster.

℞. Lapidis calaminaris, Tutiæ præparatæ ana ℥.ij.
Terebinthinæ ℥.j.
Ceræ citrinæ, Resinæ ana ℥j.
Lithargyri ℥.ß.
Olibani, Masticis, Tragacanthi ana ʒ.j.
Olei rosati, Olei myrtini ana ʒ.ij.
Fiat emplastrū. * Idem ferè quod Griseum præstat, eadem etiam penè compositio.

Emplastrum Diacadmia.

℞. Cadmiæ præparatæ, Chalcitidis vstæ ana ʒ.xvj.
Ceræ ʒ.lxxx.
Colophoniæ ʒ.lxiv.
Olei Myrtini ℔.j.
Cadmia & chalcitis benè tritæ cum tanto vino subigentur, donec mellis crassitiem adeptæ sint: deinde cera & colophonia in oleo liquatis, coque aliquantulum: exime igni, & vbi resixerint, adde reliqua. * Efficax est ad cicatricem ducendam in vlceribus. *Galenus.*

Panacea Andromachi.

℞. Argenti spumæ, Denar.cl.
Ceræ, Denar.xl.
Terebinthinæ, Denar.liij.
Aquæ matinæ veteris Heminas ij.
Strigmenti Heminas vj.
Squamæ, Denar.xvj.
Ricini, Hem.ij.
Cerussæ, Denar.lxxx.
Guttæ ammoniaci, Denar.xxiv.
Seui vitulini, Denar.lxxx.
Calcis viuæ, Denar.xxiv.
Aristolochiæ, Denar.xxv.
Coquito, fiatq; emplastrum. * Epuloticum est. *Galenus.*

DE EMPLASTRIS DOlorem sedantibus.

Emplastrum de baccis Lauri.

℞. Thuris, Masticis, Myrrhæ ana ℥.j.
Baccarum lauri ℥.ij.
Cyperi, Costi ana ℥.ß.
Mellis despumati quantum sufficit.
Fiat emplastrum. * Ventriculi, intestinorum, hepatis, renum, vesicæ, vteri, & partiū aliarum dolorem à flatibus aut intemperie frigida ortum placat. *Mesues.*

Emplastrum Marciatum, Pauli.

℞. Masticis, Ceræ, Styracis ana ℥.iij.
Oesypi ℥.vj.
Terebinthinæ ℥.j.
Fiat emplastrum. * Ad articulorum morbos, & corporis languores, & resolutiones.

Emplastrum de Mastice.

℞. Masticis ℔.j.
Thuris ℔ ß.
Coralli rubri ℥.j.ß.
Santalorum omnium ʒ.v.
Caryophyllorum, Galangæ, Nucis moschatæ, Menthæ, Absinthij ana ʒ.ij.ß.
Galliæ & aliptæ moschatæ ana ʒ.j.ℨ.ij.
Picis ℔.j.
Ceræ & terebinthinæ ana q.s.
Fiat emplastrū. * Confert dolori dentium, temporibus applicatum. *Incertus.*

Emplastrum ad dolorem iuncturarum & podagræ, expertum.

℞. Seminis hyoscyami kist.j.
Agarici, Fœnigræci ana kist.j.
Bauare ℥.j.
Ceræ ℔.j.
Resinæ coctæ, Olei antiqui ana ℔.j.
Medullæ ossium cerui ℥.iiij.
Radicis lilij ℥.iv.
Terantur medicinæ siccæ, cribellentur, & liquefiant ea, quæ liquefiunt, & dimittantur, donec infrigidentur, & proijciantur super medicinas siccas commisceantur, & reponantur ad vsum. *Auicenna.*

Dolorem quoque sedant, emplastrum de Meliloto, emplastrum Cotoneum, emplastrum Oxycroceū, &c. de quibus vide suprà suo loco.

DE EMPLASTRIS minus vsualibus.

DE EMPLASTRIS astringentibus.

Emplastrum ad fluxum ventris.

℞. Cort. Mali granati, Gallarum, Balaustiorū, Aluminis ana ℥.ß.

Unable to display this page

Salis vsti ʒ.ij.
Coralli ʒ.j.
Sem. Anisi. Cymini ana ʒ.ij.
Farinæ Lolij, Hordei ana ʒ.j.
Croci ℈.ij.
Ceræ quantum sufficit.
Misce, & fiat emplastrum. *Andernacus.*

Emplastrum ad hydropem, nostrum.

℞. Panis nigri, in lixiuio molliti q.s. est,
Sulphuris viui & triti ʒ.ß.
Nitri ʒ.ij.
Salis fabarum ʒ j.
Stercoris columbini, in aceto macerati q.s. est
Olei laterini, Baccarum lauri,
Anethini, Chamomelini ana ʒ.ß.
Fiat emplastrum.

Emplastrum ad membra conuulsa ex repletione.

℞. Resinæ, picis naualis ana ʒ.j.
Colophoniæ, Ceræ nouæ ana ʒ.ij.
Olibani, Masticis, Cerussæ ana ʒ.ß.
Salis nitri, sanguinis draconis,
Terebinthinæ,
Ol. rosati, Salis ammoniaci,
Ol. vitellorum ouorum ana ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.j.
Matris perlarum ʒ.j.
Carabes ʒ.j.ß.
Magnetis ʒ.ß.
Vitrioli albi ʒ.ij.
Fiat emplastrum secundùm artem. *Quercetanus.*

Emplastrum ad morbum Gallicum.

Qui vnctiones pati nolunt, poterunt vti cerato, vel emplastro Vigonij de Ranis, quo post vniuersales purgationes circumuoluentur omnes articuli, vel brachia & crura tota, & in lecto, aut domi se continebunt. Quod si pruritus nascatur, fouendus locus vino decoctionis rosarũ, chamæmeli, meliloti & similium, deinde applicandum emplastrũ. Vis autem eorum si nimium fuerit imbecilla, vnam aut alteram vnctionem ijs adiunges. *Antonius Chalmetæus.*

DE EMPLASTRIS abstergentibus.

Emplastrum ex salice.

℞. Misyos, Aluminis rotundi,
Chalcitidis, Melantherij,
Aeruginis,
Aluminis scissilis,
Gallarum acerbarum ana ʒ.vj.
Cerussæ, Ceræ,
Resinæ fractæ,
Picis naualis, Bituminis,
Olei Omphacini,
Fol. Salicis tenerorum ana ℔.ij.
Folia in aceto forti coquuntur, deinde siccata in tenuissimum puluerem rediguntur, alia liquantur coquunturq;, donec satis est: postea refrigerantur, addũturq; pulueres. * Vlcera curatu difficilia, erysipelata, & alios plurimos affectus sine adustione, & fistulas curat.

Emplastrum abstergens, purgansq;.

℞. Succi Solani, Marrubij, Plantaginis, olei Rosati ana ℔.ß.
Coquantur omnia vsq; ad consumptionem succorum, deinde adde
Cinerum testaceorum, Stercoris capilli vsti,
Calcis lotæ ana ʒ.iv.
Aeruginis lotæ, Auripigmenti puluerizati,
Aloes ana ʒ.iij.
Terebinthinæ ʒ.ij.
Ceræ viridis quantum sufficit.
Misce, & fiat emplastrum. *Andernacus.*

Emplastrum contra vermes.

℞. Fol. Absinthij, Fol. abrotani ana M.j.
Lupinorum contusorum crasso modo P.j.ß.
Bulliant simul in aquæ ℔.vj. & aceti scyllitici ℔.j. Deinde omnia simul pistentur diligentissimè, & ventri apponantur. *Hieron. Mercurialis.*

DE EMPLASTRIS consolidantibus.

Emplastrum ad vulnera insigne.

℞. Picis Græcæ, seu Colophoniæ, Sulphuris, Thuris albi ana ʒ.ß.
Ex albuminibus ouorũ fiat emplastrũ. * Labris vulnerũ vnitis & sanguine absterso, corio inductum applicetur, fasciaq; obligetur. *Andernacus.*

Emplastrum cephalicum optimum, ad vulnera capitis cum fractura cranij.

℞. Succi peruincæ,
Chelidoniæ,
Consol. maioris ana ʒ.j.
Mumiæ, Myrrhæ,
Sarcocollæ, Ireos ana ʒ.j.
Rad. aristoloch. rot. ʒ.ß.
Pul. succini flaui, opt. triti ʒ.ij.ß.
Terebinthinæ, Mellis ana ʒ.iij.
Croci martis subtiliss. ʒ.iij.
Ceræ q. sufficit.
Misce, & formetur emplastrum, quo capitis vulnera contegantur. *Quercetanus.*

DE EMPLASTRIS extrahentibus.

Emplastrum de Betonica.

℞. Betonicæ viridis, Pimpinellæ,
Agrimonij, Saluiæ, Pulegij,
Millefolij, Consolidæ maioris,
Callitrichi ana ʒ.vj.
Thuris, Masticis ana ʒ iij.
Ireos, Aristolochiæ rotundæ ana ʒ.vj.
Ceræ albæ, Terebinthinæ ana ʒ.iix.
Gummi oleæ, Aethiopicæ ʒ.ij.
Resinæ pini ʒ.vj.

Olei Abietini, Vini albi ana quantum ſufficit. A Herbæ in pila probè contuſæ, diebus octo ex vino albo macerantur, pluries agitantur, coquunturq; Vino expreſſo, colatoq;, & lento igne cocto, dum tertia pars conſumpta fuerit, oleū abietinum additur, deinde cera liquata, mox reſina, & gummi, poſtea terebinthina: his iam paululū refrigeratis, reliqua trita, incretaq; adduntur, & manibus aſſiduè ſubiguntur, dum totus humor exhalet: poſtremò lac caprinum ad formandos globulos admiſcetur: medicamentum iterum manibus ſubigitur continuè. * Ad caluariæ fracturas vniendas, oſſaq; carne contegenda, ſquamas oſſium detrahendas, & ad ea quæ in alto latent, foràs euocāda efficax eſt: carnes amiſſas, durasq; reſtituit: valde abſtergit, digerit, & ſiccat. *Andernacus.*

Emplaſtrum ex fermento.

℞. Mellis, Fermenti ana ℔.j.
Ammoniaci ex aqua fœnigræci, aut lacte Mori arboris ℥ iij.
Fæcis olei veteris quantum ſufficit.
Viſci quercini ℥.ß.
Fingatur emplaſtrum. * Oſſa fractæ caluariæ, cerebri membranis etiā alius infixa, & ſpinas, ſurculosq; extrahit. *Idem.*

Emplaſtrum attrahens, optimum.

℞. Gummi cort. med. tiliæ, extracti, vt docebitur ℥ij.
Magnetis præparati ℥.j.
Succini flaui præparati ℥.ß.
Opopanacis repurgati cum ſucco ſerpentariæ ʒ.iij.
Terebinthinæ, Ceræ ana q.ſ. eſt.
Miſce, & fiat emplaſtrum * Venenum è vulneribus elicit, tum glandem, ferri, oſſium, lignorum, & veſtium fragmenta ad ſe trahit. *Quercetanus.*

DE EMPLASTRIS crodentibus.

Emplaſtrum aperiens cutim.

℞. Rad. Bryoniæ, Hermodactylorum an. ʒ.j.
Arſenici, Aeruginis, Adipis Ranarū viridium, Olei veteris ana ℥.ß.
Propoleos, Terebinthinæ ana quantum ſufficit,
Fæcis combuſtæ, Stercoris colūbæ ana ʒ.j.ß.

DE EMPLASTRIS ambuſta extinguentibus.

Emplaſtrum contra ambuſtionem.

Accipe duo linteola munda quorum alterum B lacteo cremore, alterum verò ſero butyrino imbue, & parti læſæ ſingulis diebus ter applica, donec feruor interior refrigeretur. Deinde lardo porcino maſculino, auenam, nec non vnam aut alteram aſſulam infige. Hæc incende, & ſic porcinam pinguedinem ignitam in vas aquæ puræ ex alto cadere facito. Deinde ſume ex ouorum vitellos abiecto albumine, quibus adde parum prædicti lactei cremoris, & deinde pinguedinem lardi liquatam, ac ſupernatantem adijce, & hæc C vna probè decoque. Inde fiet emplaſtrum, quo ter de die partem affectam inūges, ac breui eam ſanam reddes. *Ranzouius.*

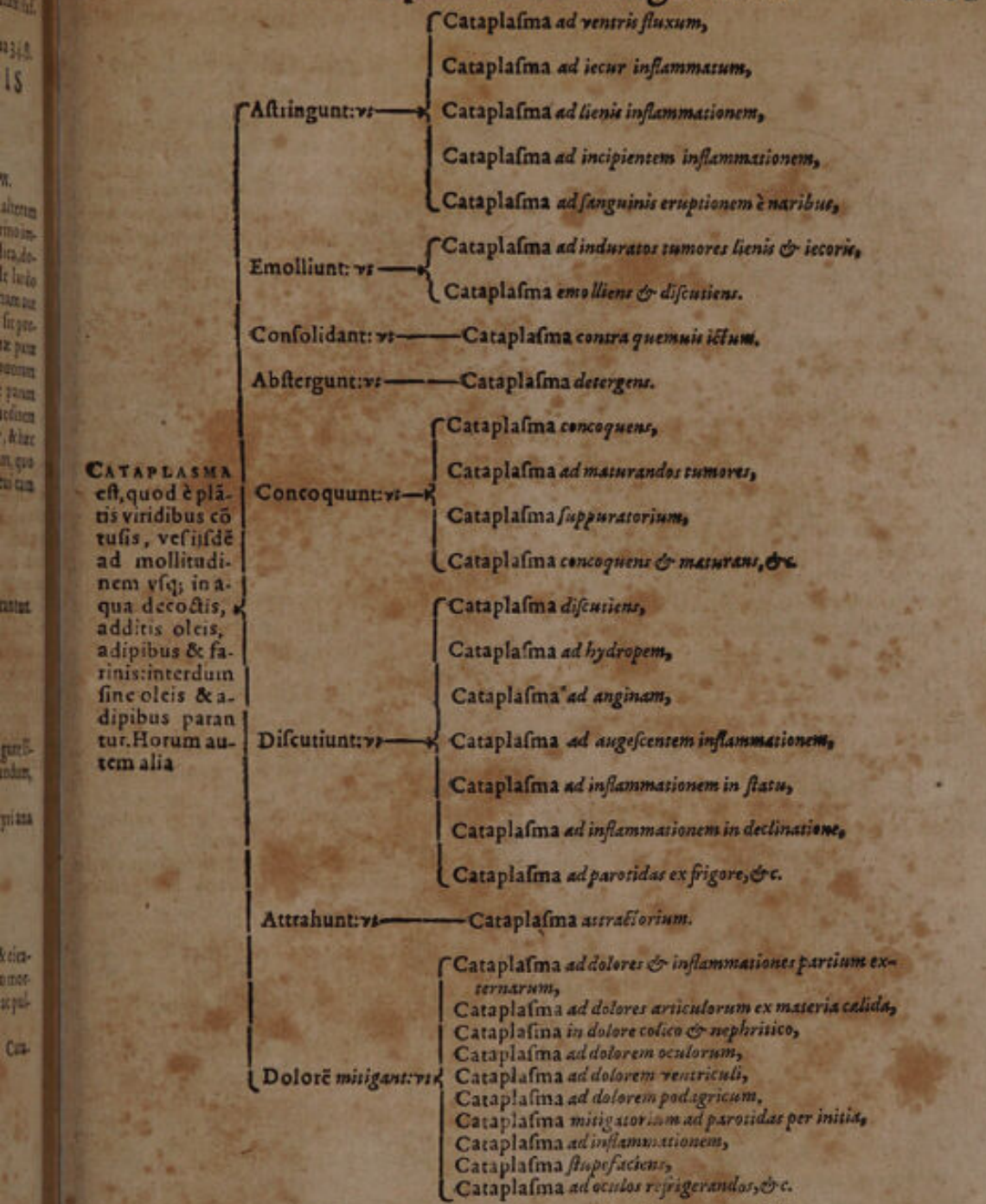
Emplaſtrum in cancroſis.

℞. Plumbi ʒ.iij.
Mercurij crudi ʒ.j.ß.
Fundantur ſimul foco, & in puluerem vertantur.
Adde Vnguenti de Tutia ʒ.vj.
Ceræ ʒ.ij.
Terebinthinæ ʒ.j.
D Miſce. fiat emplaſtrum. *Heurnius.*

Tela emplaſtrata.

Lintea quoq; detrita hodie vtrinq; intingunt liquatis emplaſtris ad molliendum, purgandum, vel cicatrice muniendum, vt
℞. Olei dulcis, Axungiæ porci, Lithargyri ana ℥.j.ß.
Ceræ odoratæ rec. Picis pul. ana ʒ.vj.
Coque lentè: in fine adde
E Reſinæ pul ℥.j.
Ceruſæ ʒ.iij.
Miſce. euacuat, glutinat, coquit, purgat & cicatricem inducit, mollit, excoriationi à longo morborū decubitu medetur maximè ſi crudi ac puluerisati miſceatur decens copia. *Idem.*

Cata-

DE CATAPLASMATIS aſtringentibus.

Cataplaſma ad ventris fluxum.

℞. Micæ panis toſti, & in aceto macerati ℥.vj. Contundantur: cui adde
Caryophyllorum, Macis, Maſticis, Galangæ,
Granorum Myrti, Acinorum Vuarum,
Balauſtiorum ana ℥ ij.
Olei Abſinthij, Menthæ ana ℥ ij.
Fiat cataplaſma: applicetur ſupra ventrem. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Prunorũ ſylueſtrium, Prunellorũ ana ℔ß. Decoquantur in aceto, per cribrum mittantur: & in colatura decoque

Micæ panis ſordidi ℔.j.
Fol. Abſinthij puluerizati,
Maſticis, Coralli ana ʒ.j.
Santalorum omnium,
Cort. Mali granati ana ʒ.ß.
Olei Roſati, olei Citoniorum ana ʒ.iij.
Miſceantur, & fiat cataplaſma: quod applicetur ſupra ventrem ſerò, cùm ibit dormitum. *Idem.*

Cataplaſma ad iecur inflammatum.

℞. Mali cotonei ʒ.ij.
Farinæ Hordeacæ, Farinę Fœnigreci ana P. ij.
In aqua decoquãtur ad cataplaſmatis formam. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Palmularum pinguium contuſarum ʒ.j.
Glauci ʒ.iij.
Croci ϑ.j.
Farinæ Hordei P.j.
Coquantˉ modicè in aqua, fiatq; cataplaſma. *Idē.*

Cataplaſma ad lienis inflammationem.

℞. Farinæ Hordei ʒ.ij.
Roſarum rubratum P.ij.
Chamomillæ, Abſinthij, Meliloti ana ʒ.ß.
Olei Roſati, Nardini ana quantum ſufficit.
Miſce, & fiat cataplaſma. Si magnus fuerit calor, adde ſuccum portulacæ, & foliorũ ſalicis. *Idem.*

Cataplaſma ad incipientem inflammationem.

℞. Parietariæ, Attriplicis, Lactucæ,
Cucurbitæ, Maluæ ana M.ß.
Semperuiui P.j.
Cort. Mali punici ʒ.ß.
Glaucij ʒ.iij.
Farinæ Hordei ʒ.ij.
Decoquantur in aqua, quæ digitorum duorum inſtar illa ſuperet donec molliuſcula fiat craſſities: deinde linamento inducta, membro imponantur. *Idem.*

Cataplaſma ad ſanguinis eruptionem è naribus.

℞. Boli Armeni, Sanguinis draconis ana ʒ.ij.
Albuminis ouorũ, ſucci Plantaginis ana quãtum ſufficit.
Miſceantur, frontiq; & ſincipiti applicentur: nec nõ teſticulis, ſi maſculus fuerit: mammis autẽ, ſi fœminæ ſanguis per nares erũpat. *Andernacus.*

Cataplaſma, quo fluxus ſanguinis ex quouis vulnere erumpentis cohiberi poteſt.

In eũte vere, cùm ranæ ſemina prima, ſiue oua proijciunt, tunc accipe craſſioris lintei panni vlnas tres, vel quatuor, plus minúsve quantum ſatis eſt. Hunc pannũ cum huiuſmodi ouis ranarũ probè abluito, Soliq; ſiccandũ exponito. Deinde ſecundò tertioq; lotũ, ſimiliq; modo in Sole ſiccatũ vſui diligenter ſeruato. Cùm aũt hoc vti volueris, partẽ vulnere duplo maiorẽ indè præciſam, inſtar cataplaſmatis vulneri imponito, ſanguinis effuſio ſtatim ſupprimetur, quod ex-

A to experimento in plurimis eſt comprobatum. *Ranzouius.*

Cataplaſma, ſanguinem è naribus profluentem ſiſtens.

℞. Boli armeni, Farinæ volatilis molendinatiæ, Albuminum ouorum, Aceti roſacei ana q.ſ. eſt.
Fiat cataplaſma, illudq; cũ linteo canabino frontí & atterijs capitis applicato. Et ſi ſanguis nondum reprimitur, Linteolum aceto imbutũ collo circumuoluito. Quinimo ad eundem etiam modum pudenda humectare poteris. *Idem.*

Cataplaſma magiſtrale.

℞. Florum Verbaſci, Hyperici, Roſarũ an. P.ij.
Foliorum Rutæ, Hyoſcyami ana M.j.
Decoquãtur cum aceto, & fiat in formam cataplaſmatis. Eſt defenſiuũ optimum, præſertim in vulneribus venenatis: toti membro affecto impoſitum multum confert. Dolorem enim ſedat, ac prohibet, ne phlegmone pars moleſtetur. *Quercetanus.*

DE CATAPLASMATIS emollientibus.

Cataplaſma ad induratos tumores lienis & iecoris.

℞. Thymi, Pulegij, puluerizat. ana ʒ.j.
Fermenti ʒ.ij.
Aceti quantum ſufficit.
Miſce, & fiat cataplaſma. *Andernacus.*

Cataplaſma emolliens & diſcutiens.

℞. Maluæ, Altheæ cum rad. ana M.ij.
Flor. Chamomillæ,
Flor. Meliloti ana P.j.
Pulegij, Origani, Satureiæ ana M.j.
Coquantur in aqua, donec molleſcant: deinde contuſa in formam cataplaſmatis redigantur. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Fol. Maluæ, Altheæ,
Violarum ana M.ij.
Rad. Altheæ, item Liliorum alborum,
Iridis ana ʒ.ß.
Flor. Chamomillæ, Flor. Meliloti,
Comarum Aneti ana P.j.
Cumini ʒ.j.
Baccarum Lauri ʒ.ij. Croci ϑ.j.
Adipis anatis, anſeris,
Medullæ crurum vituli,
Butyri recentis, olei Irini,
Liliorum ana ʒ.ß. vel quantum ſufficit.
Fiat cataplaſma. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Maluæ, Violariæ ana M.iij.
Radicum althææ & Liliorum ana ʒ.iij.
Ficuum pinguium num. v.
Coque ex aqua, ac cribro traijciantˉ: dein adijce
Florum Chamæmeli puluerizatorum,
Seminis Aniſi ana ʒ.j.

Farinæ

Farinæ Lini vel Fœnigræci ʒ.ij.
Adipis anserini,
Olei violacei vel chamæmelini ana ʒ.ij.
Coquantur in malagma. Emollit dura ac simul soluit. *Heurnius.*

DE CATAPLASMATIS consolidantibus.

Cataplasma insigne, contra quemuis ictum, quo vsus est Christiernus rex Daniæ.

℞. Ceræ ʒ.iij.ß.
Colophoniæ seu picis græcæ,
Pinguedinis Thymalli piscis,
Mumiæ ana ʒ.j.ß.
Myrrhæ ʒ.j. Mini ʒ.ß.
Coralli albi ʒ.iij.
Thuris, Masticis ana ʒ.j.
Caphuræ ʒ.ß.
Fiat cataplasma secundùm artem. Quibuslibet etiam vulneribus, siue cæsim gladio secante, siue punctim mucrone sint inflicta, hoc cataplasma rectè adhiberi potest. *Ranzonius.*

Cataplasma præstantissimum.

℞. Galbani, Ammoniaci, Opopanacis,
Bdellij, Ceræ ana q.s.
Olei communis ℔.ij.
Spumæ argenti ℔.j.
Olei laurini ʒ.ß.
Myrrhæ, Thuris, Masticis,
Aristolochiæ ana q.s.
Terræ Cadmiæ siue lap. calaminaris præparatæ Caphuræ ʒ.ß. (ʒ.j.
Terebinthinæ ʒ.j.
Redige in puluerem, quem fac igni excandescere, & quicquid dissoluendum est, dissolue & in morem cataplasmatis forma. Valet contra quēuis ictum, & ad vulnera à tormentorum globulis illata mirabilem curandi vim habet. *A quodam chirurgo.*

DE CATAPLASMATIS abstergentibus.

Cataplasma detergens.

℞. Parietariæ M.j.
Flor. Chamomillæ, item Meliloti, Sambuci an. P.ij.
Fiat decoctio: in decoctione incorpora
Farinæ Fabarum, Farinæ Hordei, vel Furfuris macri ana ℔.ß.
Olei Chamomillæ,
Olei Amygdal. amararum ana ʒ.ij.
Pinguedinis gallinæ ʒ.j.
Fiat cataplasma, permiscendo fæcem decoctionis. *Rondeletius.*

DE CATAPLASMATIS concoquentibus.

Cataplasma concoquens.

℞. Rad. Bismaluæ ℔.ß.
Rad Maluæ M.j.
Panis candidi ℔.j.
Fiat decoctio: contundantur, & per cribrū transmittantur, fiatq; cataplasma. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Farinæ Tritici ℔.j. Sapæ ʒ.iij.
Fiat decoctio: cui adde Vitell. ouorum num.iij.
Fiat cataplasma. *Idem.*

Cataplasma ad maturandos tumores inguinum, &c.

℞. Medullæ panis ʒ.j.
Vuarum passarum sine acinis ʒ.j.
Butyri recentis, Axungiæ ana ʒ.vj.
Fermenti ʒ.v.
Lactis vaccini ʒ.ij. Croci ϑ.j.
Fiat cataplasma quo bis quotidie vtendum. *Andernacus.*

Cataplasma suppuratorium.

℞. Farinæ Fabarum, Farinæ Tritici ana ʒ.j.
Farinæ sem. Lini,
Farinæ Fœnigræci ana ʒ.vj.
Ficuum contusarum ʒ.j.ß.
Axungiæ veteris ʒ.ij.
Croci ϑ.j.
Vitell. ouorum num.ij.
Fiat cataplasma. *Andernacus.*

Cataplasma concoquens & maturans.

℞. Radicum Altheæ vel Maluæ ℔.ß.
Foliorum Maluæ M.j
Panis candidi ℔.j.
Fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Cataplasma concoquens & maturans bubones pestiferos.

℞. Herbarum Maluæ, violariæ ana M.iv.
Radic. Liliorum alb. Altheæ, Ceparū ana ʒ.vj.
Sem. Lini ʒ.v.
Fœnigræci ʒ.iij.
Florum Chamemæli, Melīloti ana M.ij.
Omniū fiat decoctio & residentia expressa pistetur & per cribrum cernatur: deinde addatur
Farinæ Lini & Tritici ana ℔.j.
Fermenti ℔.ß.
Cantharidum ʒ.ß.
Axungiæ porci ℔.j.
Olei Liliorum ʒ.iij.
Misce. Fiat Cataplasma. *Iohan. Bauhinus Iunior.*

Aliud.

℞. Cepas coctas sub cineribus num.iv.
Fermenti ʒ.vj.
Axungiæ porcinæ ʒ.ij.
Croci ʒ.ß. Cantharidum ʒ.ij.
Olei scorpionum parum.
Misce fiat Cataplasma. *Idem.*

DE CATAPLASMATIS discutientibus.

Cataplasma discutiens.

℞. Parietariæ M.j.
Florum Chamomillæ,

Meliloti, Sambuci ana P.ij.
Farinæ Fabarum, Hordei ana ℔.ß.
Olei Chamomillæ,
Amygd.amararum ana ʒ.ij.
Adipis gallinæ ʒ.j.
Fiat cataplasma.

Cataplasma ad hydropem.

℞. Stercoris bouini ℔.j.
Stercoris caprini ʒ.iij.
Anisi, Fœniculi, Carui ana ʒ.ß.
Fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Sulphuris viui ʒ.ij.
Cumini ʒ.j.
Sem.Apij, Petroselini ana ʒ.ß.
Cum excrementis cochlearum fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Cataplasma ad anginam.

℞. Stercoris Hirundinum, vel,
Gallinarum, vel Canis ʒ.iv.
Farinæ Fabarum ʒ.ij.
Olei Liliorum, Chamomillæ ana ʒ.iij.
Butyri recentis ʒ.ij.
Fiat cataplasma. *Idem.*

Aliud.

℞. Vnguenti Dialtheæ, vel,
Oesypi ʒ.iv.
Stercoris Hirundinum, vel
Gallinarum ʒ.vj.
Misce, & fiat cataplasma. *Rondeletius.*

Cataplasma ad augescentem inflammationem.

℞. Rosarum rubrarum P.ij.
Chamomillæ, Meliloti ana ʒ.ß.
Semperuiui, Cucurbitæ,
Lactucæ, Parietariæ ana M.j.
Cort. Mali punici, Rhus ana ʒ.ß.
Farinæ Hordei P.ij.
Ex aqua decoquantur omnia, ad cataplasmatis spissitudinem. *Andernacus.*

Cataplasma ad inflammationem in flatu.

℞. Lapathi, Parietariæ, Chamæmeli,
Meliloti ana M.ß.
Rosarum P.j.
Palmularum num.x.
Farinæ Hordei P.ij.
Contusa decoquantur in aqua ad spissitudinem cataplasmatis. *Idem.*

Cataplasma ad inflammationem in declinatione.

℞. Altheæ, Maluæ ana M.j.
Flor. Chamomillæ, item Meliloti, Rosarum ana P.j.
Rad.Liliorum alb.item Altheæ ana ʒ.j.
Sem.Lini Fœnigræci ana ʒ.ß.
Ficus pingues num.x.
Furfurum farinæ triticeæ P.ij.

A Contusa decoquantur in aqua ad crassitiem: deinde addito
Olei Chamæmelini, Adipis suilli ana ʒ.j.ß. *Andernacus.*

Cataplasma ad parotidas ex frigore.

℞. Farinæ Fœnigræci ʒ.iv.
Farinæ sem.Lini, farinæ Erui ana ʒ.j.ß.
Decoquãtur ex vino tenui & calido, ad mediocrem spissitudinem: deinde addantur.
B Olei Nardini modicum: & Olei Cyprini parum, si hyems est. *Idem.*

Aliud.

℞. Stercoris caprilli ʒ.ij.
Decoquantur ex vino: mox adijciatur oleum ex lilio, & mel cũ modica farina seminis lini. *Idem.*

DE CATAPLASMATIS attrahentibus.

Cataplasma attractorium.

C ℞. Flor.Chamomillæ P.j.ß.
Farinæ sem.Lini,
Farinæ Fœnigræci ana ʒ.ij.
Rad.Iridis pulueriz.atæ ʒ.iij.
Stercoris columbini ʒ j.ß.
Adipis gallinæ ʒ.ij.
Olei Liliorum, Chamæmeli ana ʒ.j.ß.
Fiat cataplasma. *Idem.*

DE CATAPLASMATIS dolorem mitigantibus.

D *Cataplasma euporiston ad omnes dolores.*

Accipe furfures, sapam & parum salis, adde flores Chamæmeli, fiat exigua ebullitio: præclarè omnes dolores sedat. *Heurnius.*

Cataplasma ad Contusa.

℞. Rad. consolidæ maioris & minoris ana ʒ.iij.
E Chamæmeli, meliloti ana ʒ.j
Croci ℈.j.
Farinæ fabarum ʒ.ij.
Farinæ fœnugræci ʒ.j.
Coque ex aqua: & primo radices, adde Absinthij & Cumini ana ʒ.ß. præclarum est istud ad contusa. *Idem.*

Cataplasma ad dolores & inflammationes partium externarum.

F ℞. Rad.Altheæ ʒ ij.
Flor. Chamomillæ, flor. Violarum pulueriz.
Furfuris ana P.j.
Maluæ cum rad. Violariæ, Branchæ Vrsinæ ana M.j.
Fiat decoctio in brodio pingui, vt veruecis: vel adde Axungiæ porci ℔.ß.
Contundantur omnia, & per cribrum transmittantur, & fiat cataplasma. *Rondeletius.*

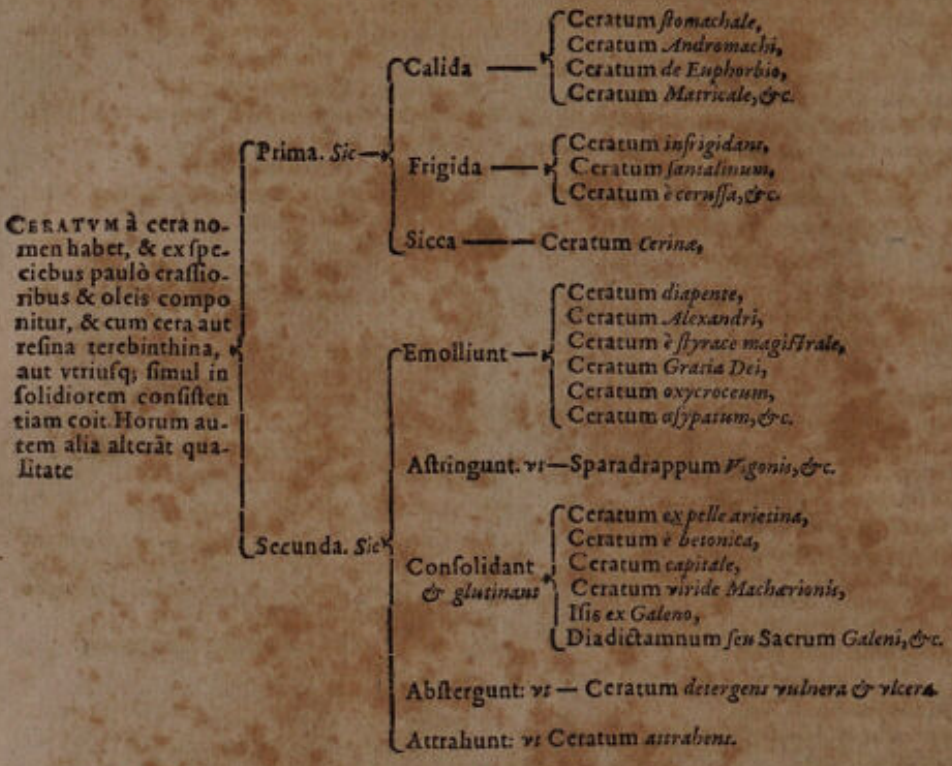
Cataplasma ad dolores articulorum ex materia calida.

℞. Medullæ panis medij ℔.j.

Decoqua-

Unable to display this page

De Ceratis, Sectio XXXI.

DE CERATIS CALIDIS.

Ceratum stomachale, Galeni.

℞. Rosarum rubrarum,
Masticis ana ʒ.xx.
Fol. Absinthij siccorum ℥.xv.
Spicæ nardi Indicæ ʒ.x.
Ceræ ℥.iv.
Olei Rosati ℔.j.ß.
Aquæ rosar. quantum sufficit ad lauandum.
Vini veteris austeri,
Succi Citoniorum ana q.s. ad lauandum.
Aceti parum.

Omnia tenuissimè terantur: cera & oleum igne lento liquentur, & aqua rosarum diu lauentur: liquentur iterum, & lauentur vino, succo & aceto: pòst misce reliqua, & fiat ceratum. * Ventriculum & hepar roborat: horum dolorem à frigido lenit, appetentiam excitat, coctionem iuuat, *Mesues.*

Ceratum Andromachi.

℞. Styracis ℥.ß.
Masticis ℥.j.ß.
Folij, Spicæ nardi Indicæ ana ℥.iij.ß.
Euphorbij ʒ.iij.
A Cinnamomi ʒ.vj.
Ceræ albæ ʒ.xx.
Olei Balanini ℥.iix.
Olei Balsami ʒ.xv.

Fiat ceratum. * Ventriculum frigidum roborat, ne excrementa aliarum partium tam promptè recipiat: affectus neruorum & iuncturarum frigidos, vt duritiem, dolores, tumores, quos dissoluit, si digeri sunt habiles: aut coquit, aut suppurat, si maturari possunt. *Mesues.*

B

Ceratum de Euphorbio.

℞. Olei Cinnamomi, vel olei antiqui ℔.j.
Ceræ flauæ ℥.ij.
Euphorbij recentis ℥.j.

Fiat ceratum. * Pro parte conuulsa mirabile est. *Mesues.*

Ceratum Matricale.

℞. Galbani præparati (eius præparationem pete ex Cordo) ℥.j.ß.
C Myrrhæ rubeæ ʒ.ij.
Bdellij ʒ.j.
Matricariæ,
Artemisiæ ana ʒ.ß.

Gummi dissoluantur in aceto, & fiat ceratum. *Augustani.*

DE

Unable to display this page

Ceratum oxycroceum.

℞. Croci, Picis nigræ, Picis Græcæ,
Ceræ ana ℥. iv.
Terebinthinæ, Galbani, Hammoniaci,
Myrrhæ, Thuris, Maſtiches ana ℥. j. ʒ. iij.

Galbanum & hammoniacum in aceti ſufficienti quantitate diſſoluantur: coque dum diſſoluta ſint: cola, & rurſum coque, donec acetum in vaporem euanuerit, tunc adde picem, ceram, terebinthinā liquata: deinde maſtiches, thuris, myrrhæ puluerem tenuiſſimum, continenter miſcendo, donec percocta ſint ad cerati craſſitiem. Infunde in aquam frigidam, eximè, preme, & in tabula marmorea oleo laurino inuncta extende: poſtremò crocum in tenuiſſimum puluerem redactum admiſce: fiat ceratum. * Prodeſt oſſibus fractis, item partibus quæ dolore aliquo afflig̃untur: duritiem deniq; omnem emollit & diſcutit. *Nicolaus.*

Ceratum œſypatum, Galeni.

℞. Ceræ flauæ ℥. iij.
Olei Chamæmelini, Irini an ℥. vj.
Maſticis ℥ j.
Spicæ nardi ʒ. ij. ß.
Croci ʒ. j. ß.
Terebinthinæ ℥. j.
Reſinæ ℥. ß.
Oeſypi ʒ. xxc.

* Emollit & digerit tumores duros hepatis, ſplenis, vteri, neruorum, iuncturarum, & aliarum partium: eſtq; anodynum. *Meſues.*

Ceratum œſypi, Philagrij.

℞. Croci ʒ. v.
Bdellij, Maſticis, Hammoniaci,
Aloes, Styracis liquidi ana ʒ. vij.
Ceræ flauæ ℔. j.
Terebinthinæ ℥. j. ß.
Medullæ cruris vaccæ, Adipis anſeris an. ʒ. xv.
Oeſypi humidæ ℔. j. ß.
Olei Nardini quantum ſufficit.

Bdellium, hammoniacum & aloe diſſoluantur in aqua, in qua fœnumgræcum & chamęmelum ſunt macerata: cum aliis miſceantur in vnguentum. * Poſt Philagrium addiderunt nonnulli

Succi Squillæ ℥. iij.
Seui vitulini ʒ. xv.
Thuris ℥. j.
Ceræ quartaria iij, ſeu ℥. ix.

* Ad eadem potens. *Meſues.*

Ceratum œſypatum, Pauli.

℞. Hammoniaci ʒ. x.
Bdellij ʒ. v.
Styracis liquidi, vel Myrrhæ ſtactis ℥. ß.
Croci ʒ. j. ß.
Aloes, Maſtiches, Thuris ana ʒ. ij. ß.
Ceræ ʒ. iij.
Seni Medullæ vituli ana ʒ. ij.
Oeſypi ʒ. xl.
Olei Irini quantum ſufficit.

Confice ſecundùm artem. * Idem pollet.

DE CERATIS Aſtringentibus.

Sparadrappum Vigonis.

℞. Hordei, Myrtyllorum, olei Roſati ana ℥. ij.
Vnguenti populinei ℥. ij. ß.
Pinguedinis vituli, Pingued. Vaccinę an. ℔. ß.
Axungiæ porci ℥. v.
Plantaginis, Solatri, Matriſſyluæ ana M. ij.
Vini granatorum ʒ. iix.

Omnia ſimul piſtentur, & conquaſſentur, ac per diem naturalem permaneant: deinde bulliant ad conſumptionem vini: poſtremùm colentur: colaturæ adde ſequentia:

Lithargyri auri, Lithargyri argenti ana ℥. iij.
Minij, Boli armeni, Terræ ſigillatæ ana ʒ. vj.

Bulliant iterum ac baculo agitentur, & cum cera alba quantum ſufficit, fiat Sparadrappum nigrum, addendo in fine cocturæ

Caphuræ ʒ. ij.
Terebinthinæ ℥. iij. ß. Miſce.

Ceratum contra vomitum nimium pucrorum.

℞. Olei Myrtini ʒ. ij.
Succi Omphacini ʒ. j ß.
Vini auſteri rubri ʒ. j.

Bulliant in duplici vaſe, ad conſumptionem vini, deinde adde

Maſticis, Myrrhæ, Acaciæ,
Thuris ana ℈ ß.
Ceræ, Reſinæ ana quantum ſufficit.

Fiat ceratum molle. *Hieron. Mercurialis.*

DE CERATIS CONſolidantibus & glutinantibus.

Ceratum ex pelle arietina.

℞. Lithargyri, Lapidis Hæmatitis,
Sanguinis Draconis, Boli Armeni,
Opij, Maſtiches, Hammoniaci, Mumiæ,
Galbani, Thuris, Coſti, Lumbricorū ana ʒ. ß.
Picis nigræ, Græcę, ſeu Colophonię,
Cerę albæ, rubræ ana ʒ. j.
Rad. Conſolidæ maioris, Minoris ana ʒ. iij.
Roſarum rubrarum, Myrrhę,
Aloes ana ℊ. xiix.
Succi Hypociſtidis, Gallarum immaturarum,
Balauſtiorum, Ariſtol. rotundæ ana ℥. vj.
Viſci quercini, Terebinthinæ ana ʒ. ij.
Sanguinis hominis rufi ℥. ix.

Fit autem in hunc modum. Pellem arietinam integram cum omnibus pilis coques in aqua, donec ferè omnino diſſoluta ſit in lentorem quendam: quem colabis. Huius colaturæ ſumes ℔ j. immitte in vas nouum, in quo viſcus liquabis igni lento, rudicula ſemper agitando: injice deinde lumbricos, poſtea ceram, terebinthinā, & maſtichen: his liquatis adde gummi aceto diſſoluta, & coque ad cerati craſſitiem: poſtremò injice quæ terenda ſunt probè trita, probè miſceto, &

confice

confice magdalias. * Magnæ est efficaciæ in rupturis. *Arnold. Villanou.*

Ceratum è betonica.

℞. Terebinthinæ. Resinæ pini,
Ceræ flauæ ana ℥ iv.
Betonicæ puluer atæ ℥.j.
Masticis, Thuris ana ℥.ß.
Mumiæ ʒ.iij.
Misce, fiat malagma. * Ad capitis vulnera vtile est. *Carpensis.*

Ceratum capitale.

℞. Terebinthinæ, in vino maluatico sæpius lotæ,
Resinæ pini,
Ceræ albæ ana ℥.iij.
Mumiæ ℥.j.ß.
Terebinthina, resina, & cera liquatis, adde mumiam læuissimè tritam: coque igni, semper mouendo: deinde injice in vas argenteum, aliúdue tersum, in quo habeas aceti rosati è vino maluatico ℔.iv. Macerentur horis xxiv. deinde manu exprime, donec acetum sit excolatum: repone vase vitreo. *Carpensis.*

Ceratum viride, Macharionis.

℞. Olei Rosati, Omphacini ℥.vj
Aristolochiæ, Galbani, Opopanacis,
Hammoniaci, Aeruginis,
Myrrhæ, Iridis ana ℥.j.
Terebinthinæ ℥.vij.ß. Ceræ tantundem.
Fiat ceratum. * Ad omnia recentia vulnera prodest: conglutinat, & phlegmonem arcet, vbi contusio fuerit: rabiosi canis morsum curat: item ad aurium, naturaliumque & narium vlcera facit: inossibus denudatis carnem producit. *Galenus.*

Isis ex Galeno.

℞. Ceræ albæ ʒ.l.
Terebinthinæ ʒ.c.
Squamæ æris, Aeruginis, Aristolochiæ,
Thuris, Salis Hammoniaci,
Ammoniacæ guttæ, Aeris vsti ana ℥.ß.
Aluminis vsti ʒ.ij.
Myrrhæ, Aloes, Galbani ana ʒ.vj.
Olei veteris ℥.v.
Coquantur, deinde subigantur manibus aceto forti lotis, ac fiant magdaleones, quos in aceto repones diebus decem.
Alij addunt radices dracontij ℥.ß.

Diadictamnum seu sacrum Galeni.

℞. Olei veteris ℔.ij.ß.
Lithargyri ℔.j.℥.ß. Aeruginis ℥.j.
Squamæ æris ʒ.vj.
Colophoniæ ℥.vj.ʒ.ij.
Pollinis thuris ℥.j.ß.
Hammoniaci ℥.ij.
Aeris vsti ℥.j.
Diphrygis, Gentianæ ana ʒ.vj.
Propolcos, Aloes ana ℥.j.
Galbani ℥.j ß.
Aristolochiæ rotundæ,
Dictamni Cretensis ana ℥.j.ʒ.ij.
Ceræ ʒ.xxv.

A Confice in hunc modum. Lithargyrum cum oleo mixto coques tantisper, dum probè coierint, cõtinenter agitando, & additis ærugine, & squama æris, ferueant aliquantulum: eximè igni, & dum adhuc bulliunt, immitte resinam, & Hammoniacum in aceto dissoluta, & eo vsque mouebis, donec deferbuerint, tum ceram, & æs vstum immitte. Rursus coquantur igne, & cùm non inficient manus eximè, & adde reliqua tenuissimè trita, probè moueto, & confice magB daleones.

Ceratum, fracturis omnibus cum vulnere oportunissimum, præsertim brachiorum, & tibiarum.

℞. Resinæ, Ceræ ana ℔.j.
Pulu. cort. Tiliæ ℥.iij.
Succi Geranij ℥.iv.
Coquantur ad ceroti consistentiam, quod super linteo prius oxyrhodine madefacto, apponatur
C vulneri cum fractura. *Quercetanus.*

Aliud, quo ipse semper vtor.

℞. Gummi, rad. Consol. maior.
Visci pomorum, Visci populi ana ℥.iv.
Succi Geranij ℥.vj.
Lapidis sabulosi Rhenens. vel
Argillæ rubræ, aut Boli Armeni ℥.iij.
Pulu. cort. Tiliæ ℥.ij.
Vitellos ouorum num. xx.
D Terebinthinæ ℔.ß.
Olei Lumbricorum ℥.iij.
Coquantur omnia bene permixta, vsque ad ceroti consistentiam. * Aptissimum est remedium ad vulnera fracturis complicata, atque ad arcendos dolores, inflammationes, aliaq; symptomata. *Idem.*

DE CERATIS ABstergentibus.

E

Ceratum detergens vulnera, & vlcera.

℞. Massæ emplastri Diachalciteos ℥.vj.
Olei visci pomorum q. s. vt fiat cerati instar quod vulneri superponatur. *Quercetanus.*

Ceratum contra vermes.

℞. Myrrhæ, Aloes ana ʒ.j.
F Fulu. Scordij, sem. Absinthij,
Sem. Citri ana ϑ.ß.
Ceræ Resinæ ana quantum sufficit.
Fiat ceratum. *Hieron. Mercurialis.*

Ceratum ad gangrænas.

℞. Ceræ, Picis naualis ana ℥.iij.
Liquoris myrrhæ ℥.ij.
Colophoniæ ℥.j.ß.
Olei frumenti, olei Ouorum ana ℥.ß.
Misce, & fiat ceratum s. a. quo vtendum, scarificata prius parte affecta. *Quercetanus.*

DE CERATIS ATtrahentibus.

A

Ceratum attrahens.

℞. Ammoniaci,
Bdellij in aceto ros. dissol. ana ʒ.ij.
Galbani ʒ.ß.
Mumiæ, Thuris, Masticis ana ʒ.iij.
Caphuræ ʒ ij.
Coralli vtriusque, Magnetis præparati,
Asphalti, Carabis ana ʒ.ß.
Rad. Aristolochiæ, rad Serpentariæ,
Rad. Arundinis ana ʒ.ij ß.
Ceræ, Picis naualis ana ʒ.iij.
Alabastri ʒ iij. Olei Terebinthinæ,
Olei ouorum ana quantum sufficit.
Misce, & fiat cerati initar. * Hoc medicamentum rectè præparatum tum venenum elicit ex vulneribus, tum glandem, ferri, ossium, lignorum, & vestium fragmenta ad se pertrahit. *Quercet.*

De Dropacibus, Sectio XXXII.

DROPAX Latinis Picatio, à pice vocata est, B qua membra externa omnia extenuata, resoluta, frigida & humida oblini solent.

Dropax simplex.

℞. Picis quantum sufficit.
Olei communis, vel Terebinthinæ parum.
Liquentur simul, & fiat dropax. * In extenuatis commodissimum est. Calefacit & humectat, sanguinemq; ad partes membrorum emaciatas attrahit, reficitq;. Quinetiam ijs, qui cibum solent reuomere & cruditatem experiri: item cœliacis, & alijs alimentum non sentientibus conuenit.

Dropax compositus.

℞. Picis, Ceræ, Colophoniæ ana ʒ.iij.
Nitri ʒ.j.ß.
Bituminis ʒ.j.
Sulphuris viui ʒ. iij.
Piperis, Euphorbij, Adarcæ ana ʒ.ij.
Cantharidum ʒ.ß.
Olei Cyperini ʒ.j.
Fiat dropax. * Diuturnis vitijs conuenit, & ante sinapismum corpus præparat: post illum autem morbi reliquias discutit.
Aetius.

De Sinapismis, Sectio XXXIII.

SINAPISMVS nihil aliud est, quàm cata- C plasma, aut emplastrum ex sinapi confectũ: qualia sunt rubificantia, &c.

Sinapismus Aetij.

Ficus pingues in aqua tepida pridie macerentur: in sequenti die valenter expressæ, læuigentur curiosiùs: deinde acre sinapi priuatim teratur, interq; terẽdum paululum ex diluto illarum affundatur, quò commodiùs hoc teri possit, sic tamen, vt non aquosum fiat: postea vtraq; seorsim in massas redigãtur, & inter se commisceantur, prout vsus requiret. Nam si valentem sinapismum inducere volucrimus, duas partes sinapis cum vna ficuum temperabimus: sin imbecillem, vnam ficuum cum duabus sinapis miscebimus: si mediocrem, æquales vtriusq; portiones committemus. In delicato & tenero corpore, externoq; affectu, panis vice caricarum sinapi admisceri potest, aut id prius in aceto macerari. nam hoc illius efficaciam imminuit. * Omnibus diuturnis affectibus prodest, vt comitiali, vertigini, cephalææ, hemicraniæ, arthritidi, coxæq; dolori, & alijs, qui ex frigidiore materia proueniunt.

Sinapismus alius.

℞. Olei Costini ʒ.j.
Olei è Castorio,
Olei Euphorbij ana ʒ.j.ß. D
Sinapis ʒ.ij.. Castorei ʒ.j.
Euphorbij ʒ.j.
Sagapeni ʒ.j.ß. Aceti ʒ.j.ß.
Cum cera quantum satis est ad emplastri consistentiam. *Fuchsius.*

De Ceris tingendis seu colorandis, Sectio XXXIV.

Cera alba quomodo fiat.

E

℞. Ceræ quantum satis est.
Aquæ claræ part.ij.
Misceantur duo hæc, & calefiat aqua ad ignem clarum, vsquequò cera sit liquefacta: deinde paulum permittatur quiescere, donec tota cera natet super faciẽ aquæ: deinde accipe vas aliquod vitreatum, cuius pars exterior sit lenis, madefac id in aqua frigida: deinde infundatur ferè medietas eius in cera liquefacta, & extrahe cum cera, quæ sibi adhæret, & permitte ceram illam infrigidari: deinde separa eam à vase, & tantũ hoc facias, quoad tota cera ab aqua fuerit extracta: deinde dictam ceram taliter formatam, soli exponas & rori in mẽse Maij, & illam sæpe voluas, & tandiu permittatur, donec fiat alba, vt cerussa. Sunt qui ceram dealbant tribus diebus, seruando prædictum modum. Verùm id faciunt Iulio mense.

mense, quando sol est in maiori calore. Et quia cera facilè à solis calore liquescit, aqua munda frigida bis in die aspergenda est. *Thesaurus Aromatariorum.*

Modus alius dealbandi ceram.

℞. Ceræ quantum volueris.
Aquæ claræ part. ij.
Bulliant simul, & coquantur, donec nigrescat aqua. Et tũc proijce aquam illam, & pone aliam, & ita sæpe fiat, donec fiat alba: deinde collige ceram, & reserua. *Idem.*

Cera flaua quomodo fiat.

℞. Ceræ flauæ ℔.j.
Terebinthinæ puræ ℥.iij.
Liquentur simul supra carbones. Quidam addunt puluerem curcumæ. quod non opus est, si cera cruda per sese elegans sumatur. *Colonienses.*

Cera rubra quomodo tingenda.

℞. Ceræ puræ ℔.j.
Terebinthinæ puræ ℥. iij. in æstate: in hyeme verõ ℥.iv.
Cinnabaris super lapidem pictorũ bene triti,
Olei communis ana ℥.j.
Liquefiant cera & terebinthina, ad ignem: deinde remoueantur, & post aliqualem infrigidationem addatur oleum & cinnaberis simul trita, bene simul misceantur, & in formulas sculptas fundatur. Quidam minium ponunt, quod tamen non ita eleganter tingit, sed minore quantitate: alij vtrunque. *Thesaurus Aromatariorum.*

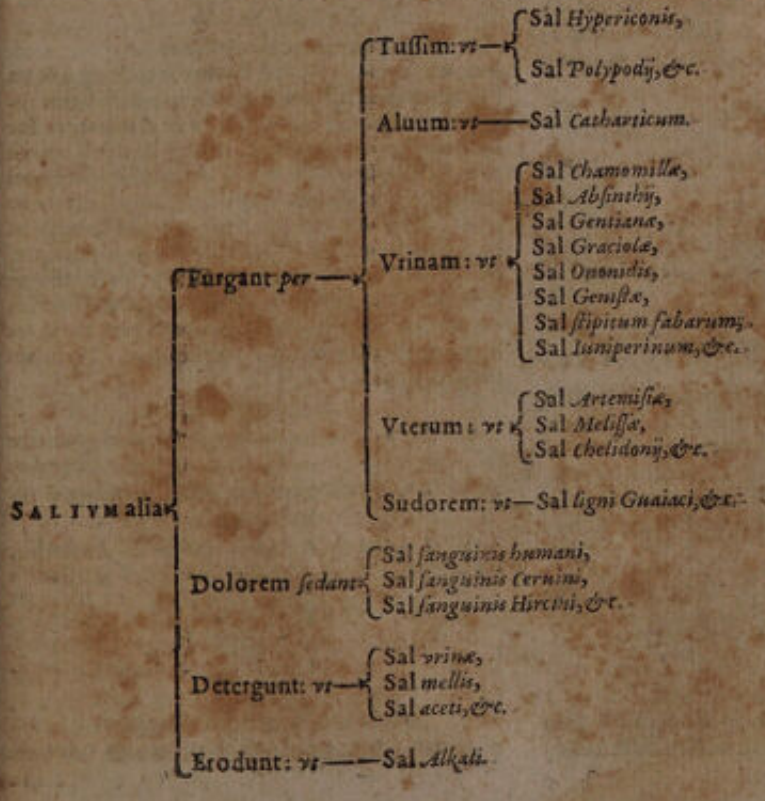
Cera viridis quomodo fiat.

℞. Ceræ nouæ ℔.j.
Viridis æris triti ℥.j.
Olei oliuarum ℥.j.
Terebinthinæ ℥.iij.
Liquefiat cera & terebinthina, & post aliqualem infrigidationem, addatur viride æris, & oleum, & bene misceantur: deinde fundatur in formulas sculptas, & madida spongia humectatas. Sed prius spuma auferatur candente carbone, vel cerea candela ardente admota: ita enim absumitur spuma. Cauendum autem, ne vel carbo in ceram incidat, vel cinere cera inficiatur. *Thesaurus Aromatariorum.*

Cera nigra quomodo facienda.

℞. Ceræ nouæ ℔.j.
Terebinthinæ ℥ iv.
Terræ nigræ tritæ,
Olei communis ana ℥.j.
Liquefiat cera & terebinthina, & post aliqualem infrigidationem addantur terra nigra, & oleum, & fiat vt suprà. *Thesaurus Aromatariorum.*

De Salibus, Sectio XXXV.

DE SALIBVS PVRGANtibus per tussim.

Sal Hypericonis.

Hypericonis plantam siccam in cinerem redige super foco: cinerem proijce in aquam feruentem, & decoquantur, & partes terrestres ad fundum descendunt. Postea aqua in cucurbita in Balneo Mariæ consumatur, & remanebit in fundo eius sal: quem exicca bene. * In pleuritide probatissimum est. Datur patienti in vino calido, quantũ dimidio cortice nucis auellanæ contineri potest. *Euonymus.*

Sal Polypodij.

℞. Polypodij quantum sufficit.

Extrahatur eorum aqua per balneum Mariæ: fæces reliquæ in fundo calcinantur in furno reuerberationis: cum aqua propria fiat filtratio calcis sæpissimè: aqua filtrata ponatur in pelui ad solem, vel cinerem calidum, vt aquositas exhalet, & sal remaneat. * Pleuritidi prodest. *Idem.*

DE SALIBVS PVRGANtibus per aluum.

Sal Catharticum.

℞. Salis Armoniaci ʒ.j.ß.
Diagridij, Euphorbij ana ʒ.ij.
Piperis, Cymini, Zingiberis, Marathri,
Anisi, sem. Apij, Amcos, Leuistici,
Petroselini, Cardamomi ana ʒ ij.

Fiat puluis, de quo detur manè cum vino calido quasi ʒ.iij. * Purgat caput, & caliginem oculorum, tollit dolorem aurium, paralyticos curat. *Arnold. Villanouanus.*

Sal Marcelli.

℞. Salis Armoniaci ʒ.iv.
Costi ʒ.iij.
Piperis nigri ʒ.j. ʒ.ij.
Cymini, Zingiberis, Piperis albi,
Marathri, Cinnamomi electi ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Galangæ, Cubebarum,
Cardamomi ana ʒ.j. ß.v.
Hyssopi, Thymi, Origani,
Carui, Anisi, sem. Apij, Petroselini,
Leuistici ana ʒ.iij.

Omnia puluerizentur, & de isto puluere vtatur in prandio loco salis, & si volueris facere laxatiuum, adde dosi ipsius ℈.ij. diagridij, & da manè cum mulsa, vel vino ʒ j. * Expertum ad omnes humores capitis frigidos, phlegma de cerebro educit: hydropicis, sciaticis, & arteticis mirè subuenit.

DE SALIBVS PVRgantibus per vrinam.

Sal Chamomillæ.

℞. Chamomillæ quantum satis est.

Exure in foco ab omni sorde scopis mundato (aliqui prius insolant, alij in vmbra desiccant.) Modus vstionis est, quousque ambusta in quodam velut pane cohæreat: sed si vltrà progrediaris vrendo vsque ad incinerationem, maiorem salis mensuram consequeris. Postea in fictili plumbato aquam huic pani vel cineri claram, limpidamq; superfunde, & igni, vt aliquot horis efferuescat, admoue: demum effunde in aliud vas, vbi residcat, fæcibus relictis: tandem transige per pannum lineum, & quod transactum erit, igne redde lento paucorum carbonum, quo exhalet aqua, sal in fundo subsideat. * Difficultati vrinæ prodest, si pugillus vnus ex vino calido exhibeatur. *Leo Suauius.*

Sal Absinthij.

℞. Absinthij recentis quantum sufficit.

Tere, destilla aquam per alembicum, calcina fæces vase clauso igne mediocri, quousque in cinerem siccum vertantur. Sitque ignis cautio, ne materia priuetur propria & radicali humiditate, quæ non posset amplius nisi vitrificatoriam dare fusionem. Redde aquam suæ terræ, inhuma in fimo vel balneo aliquot dies, effunde cautè, ne fæces turbentur, deinde filtra, postremò euapora filtrationem. * Omnibus ferè morbis exhibetur vtiliter, præsertim in peste. Aquam intet cutem educit: vrinam mouet: ventriculum corroborat. *Idem.*

Sal Gentianæ.

Sal Gentianæ eodem modo, quo absinthij, fit. * Febribus omnibus conducit: viscerum obstructiones aperit, expurgat: vrinã & menses mouet.

Sal Graciolæ.

℞. Graciolæ quantum sufficit.

Exure in foco, vel in fictili obturato, longo & validissimo igni, donec in cinerem albissimum redigatur. Postea in aqua pluuia vel stillatitia fac efferuescat in vase vitreo, locato in fictili cinerũ pleno, & efferuescat vsque ad consumptionem quartæ partis aquę. Deinde subsidat aliquo tempore, effundatur in vas aliud vitreum amplum, in quod immittas linguas filtri noui puriq́ue, per quas ascendet aqua clara salsa, descendetq; in alia vasa recipientia. Vbi cessauerit filtratio, euapora illam igne suaui in vase vitreo, & sal restabit in fundo clarum sincerumque. * Hydropi medetur. *Idem.*

Sal Ononidis.

Sal Ononidis eodem modo fit, quo graciolæ sal, vel Absinthij, vel Chamomillæ. * Calculos cõminuit, expellit, vrinæq; difficultati succurrit.

Sal Genistæ.

Sal Genistæ fit, vt Chamomillæ vel Absinthij. * Calculos frangit, expellit, & vrinam mouet.

Sal stipitum fabarum.

Sal stipitum fabarum conficitur, vt chamomillæ. * Vrinæ difficultati succurrit: calculos frangit, expellitq;.

Sal è baccis & lignis iuniperi.

℞. Virgulta iuniperi arida, vnà cum suis baccis, in

cis, in magna quantitate, & in cinerem combure exactissimè. Cum hoc cinere fiat lixiuium cũ aqua mediocriter calida: aut potest in vase ligneo cinis cum aqua relinqui, vt subsideat, ac postea aqua seorsim effundi, & cinis cum aqua turbida separari. His aqua alia affundenda, idque aliquoties, quoad nullus sapor lixiuij in aquâ deponatur, ac postea aqua decoctione consumenda, ad exiccationem materiæ, & eiusdem albedinem. Odore refert Boracem & vrinam: acris est, & penetrans. *Gesnerus.*

DE SALIBVS PVRgantibus per vterum.

Sal Artemisiæ.

Sal Artemisię fit vt Chamomillę. * Candidus & purus est, nec non, vt seuum, pinguis: menses mouet: *Euonymus.*

Sal Melissæ.

Sal Melissę paratur eodem modo, quo Absinthij sal. * Menses mouet: vterum expurgat: suffocationi vteri succurrit.

Sal Chelidonij.

℞. Radices Chelidonij mundatas à terra sine ablutione quantum volueris, tere diligenter in pila marmorea: pone in vase circulationis per diem naturalem, desuper infunde aquam ardentem: postea sine per noctem in balneo Marię stare: demum manè extrahe sine vlla expressione. Postea fac vt separetur (exuperet) aqua ardens destillando, vt moris est, & colligatur. Et cùm tota aqua ardens per balneum Mariæ fuerit resoluta, in fundo vasis remanebit puluis citrinus: quo vtere: pro qualibet dosi ℈.j. cum vino albo, loco & tempore necessario. * Menses euocat. *Euonymus.*

DE SALIBVS PVRgantibus per sudorem.

Sal ligni Guaiaci.

Sal ligni Guaiaci fit vt Hypericonis, vel Chamomillę vel Graciolæ. * Luem veneream curat.

Sal Theriacum.

℞. Viperas eodem tempore captas num. iij.
Salis Ammoniaci, vel communis Modium j.
Gentianæ concisæ ℔.j.ß.
Aristolochiæ rotundæ ℔.j.ß.
Centaurij minoris ℔.ij.
Cardamomi, Marrubij ana ℔.ß.
Scordij montani, Chamædryos ana ℔.j.
Sem. Rutæ ℔.j.

Hæc omnia melle Attico commiscebis. Harum rerum mediam portionem in ollam nouam, ex argilla confectam, conijce, postea Viperas quatuor viuas super immitte, & cũ eis Scillas quinque recentes, concisas: in reliquum aliarum rerum dimidium. postremò lutum ollæ diligenter inducito, vbi prius operculũ imposueris, quod foraminibus quatuor aperies, vt per eam vapor egrediens assationis mensuram significet. Nam fumus, qui primùm exibit, obscurus admodum & valde turbidus, denotabit ignem ad Viperas iam peruenisse: quo tempore diligenter aduertas moneo, vt respirando, nõ aërem attrahas infectum hoc fumo, qui à Viperis exhalat. His peractis, cùm fumus desistet, & tenuem quandam flammam è foraminibus ascendere videbis, tũc optimè tosta cuncta iudicato, itaque transfer ollam ab igne in locum, vbi per integrum diem & noctem frigescat: inde vase adaperto, combustas res exime, quibus contusis atq; cribratis, adde

Sem. Rutæ syluestris ℥.ix.
Hyssopi ℥.ix.
Sem Fœniculi ℥.vj.
Nardi Gallicæ,
Stachyos Scythicæ ana ℥.vj.
Petroselini Macedonici ℥.iv.
Racemorum Amomi ℥.iij.
Origani Heracleontici ℥.ix.
Sem. Hormini torrefacti ℥ iij.
Summitatum Thymi Attici ℥.ix.
Fol. Malabathri Indici ℥.iv.
Carnium baccarum Iuniperi Laconici ℔.ij.
Sem. Coriandri ℔.ß.
Piperis albi ℔.ij.
Piperis nigri ℔.ij.
Rad. Silphij ℥.x.
Zingiberis ℔.ij.
Rad. Satyrij ℔.ß.
Pulegij montani ℔.ß.
Sem. Seseleos ℥.vj.
Sem. Tordilij montani,
Mentæ ana ℥.vj.
Casiæ optimæ ℥.ij.
Cinnamomi ℥.j.

Hæc vbi semel contudi, & excussi, denuò contundere, & excutere molior, quò sepenumerò cribrata in tenuissimũ puluerem redigantur, quem in vasis vitreis positum, nõ statim, sed à quadragesimo die vtendum trado. * Morbos cutim infestantes curat, vitiliginem albam, lepram, impetiginem, & demum omnia sub cute posita resoluit. Quamobrem magna pars eorum, qui salem hunc comedunt, plusquam consueuerant, sudantes putridam materiam eijciunt: dentes præterea purgat, & ipsos à putredine seruat, nec eroditi permittit: membra laxa densat, illucque descendentem fluorem supprimit. *Galenus.*

Sal Absinthij & Scabiosæ sudoriferum.

Absinthium siccum & scabiosam combure, cineribus affunde aquam, coque sesquihoræ spacio: qua effusa, iterum nouam aquam infer, idq; toties dum insipidam aquâ demittat. Hinc aquâ depura per cilicium, vel inclinato vase effluat, & exhauriatur igne lento. Propinantur huius Salis G.x. ex aqua Bugloss. cum Vino albo, vel ex conserua Borraginis. Idem faciunt G.xij. Salis Fraxini cum aqua Cardui benedicti, vel scabiosæ, *Heurnius.*

DE SALIBVS DOlorem sedantibus.

Sal Sanguinis humani.

Sanguinem in fictili, operculo suo clauso, exu re longo & valido igne, donec in cinerem redigatur. Postea cinis in aqua pluuiæ efferuescat, fiatque sal: vt in Graciolæ sale antea dictum est. * Vesicæ, articulorumque morbis, vt chiragræ, gonagræ, & podagræ medetur.

Sal sanguinis ceruini & hircini eodem modo fit, ad eademque valet.

Sal Sacerdotale.

℞. Salis communis ℥.xvj.
Cinnamomi ℥.iv.
Zingiberis, Amomi, Pyrethri,
Cymini, Ameos, Piperis,
Sileris, Satureiæ, Hyssopi,
Origani, Pulegij ana ℥.j.

Quæ omnia terendo in puluerem redige: & in omni cibo vtere: & vsui serua. * Dolorem capitis, & oculorum caliginem sanat, & stomachi & dentium dolorem, tussim & anhelitum emēdat, os odoratum reddit, & corpus humanum incolume seruat. *Nicolaus.*

Aliud.

℞. Salis calcinati,
Piperis ana ℥.j.
Cumini ℥.ß.
Carui, Cinnamomi, Zedoariæ ana ʒ.ij.
Zingiberis ʒ.j.ß.
Macis ʒ.ij.

Misce, & fiat puluis. * Defluxionibus capitis cōfert: stomachum confortat, & exiccat. *Henricus Vuolfius.*

DE SALIBVS DEtergentibus.

Sal Vrinæ humanæ.

Sal vrinæ humanę summam ad detergendum vim habet. Conficitur autem sic: Primùm vrina filtranda est, tum coagulanda, pòst cum aceto destillato dissoluenda, atque iterum coagulanda. Nam ter aut quater hæc iteranda sunt. *Quercetanus.*

Sal Mellis.

Ex fæcibus, quæ post olei Mellis destillationem remanserint, igne reuerberij priùs calcinatis, extrahitur sal cum aqua propria, vel communi, soluendo, filtrando & coagulando: idq; ter: Putridis omnibus vlceribus confert. Hunc salem cum oleo proprio, & adurente ex artis præscripto commiscebis, atq; inde maiorem quàm dictu fas est, opportunitatem auferes. *Idem.*

Sal Aceti.

Quod si caput mortuum (ex oleo aceti parato relictum) dissoluas in calida, filtres, & coagules, subsidebit sal aceti ad phagedænica omnia accommodatissimus. *Idem.*

Sal Saturni.

Ex Saturno calcinato sal elicitur dulcescens in balneo, cum aceto destillato: toties ipsum in fæces affundendo, dum nihil amplius attrahat: euaporato menstruo, remanet in fundo sal: qui solutionibus, & coagulationibus iteratis fit crystallinus. Deinde facilè in oleum resoluitur, in loco humido collocatum. Porrò si hunc crystallinum salem circules in pellicano, cum vini alcoole per quindecim dies: postea menstruū per destillationem eximas, nouumque affundas, & circules, addasque idoneum pondus salis tartari crystallini, conficies balsamum saccharo dulciorem, & qui aduersus maligna vlcera, & oculorum affectus maiorem in modum conducit. *Quercetanus.*

Sal Fuliginis.

Fuligo in tenuem pollinem redacta, dissoluatur in aceto destillato, in balneo: separato toto menstruo, quod in fundo subsidebit, denuò dissolues, deinde coagulabis: idq; tandiu, donec in salem candidissimum abeat: qui in humido soluetur in oleum ad gangræna m, & quæuis maligna vlcera curanda opportunissimum.

Sal Antimonij.

℞. Antimonij crudi, Tartari,
Calcis viuæ ana q.s.

Terantur singula, & misceantur, ponanturq; in vase terreo optimè lutato, vnico foramine in summitate relicto, & in fornace figulino calcinentur. Quo facto, materia teritur, atq; cū aqua fontana coquitur. qua deniq; exiccata, sal in fundo remanebit. * Vsus in alchymia. *Innominatus.*

Sal Tartari.

Porrò Tartari salem extrahes ex fęcibus (quas Caput mortuum appellant) in retorta relictis, easque in aqua calida dissolues: dissolutum totum postea bis terve filtrabis. Tum eundē coagula ad ignem per euaporationem aquæ. Ita remanebit sal in fundo vasis, quem si rursus dissoluas, & coagules, sic expurgabis, vt crystallinus euadat. *Quercetanus.*

DE SALIBVS ErodentibusDe An-

Sal Alkali.

Fiat fossa, cui transuersim imponantur ligna, quibus supponatur aceruum herbæ Kali, & accenso igne, fiat, vt in foueam stillet liquor ex herba: qui liquor tandem concrescit, & fit sal Alkali, coloris partim nigri, partim cineritij, valde acris & salsus, vt etiam corrodat. *Ioan. Bauhinus Senior.*

Cauterium potentiale.

℞ Fæcularum vini calcinatarū, siue vstarum,
Calcis viuæ ana part. j

Misceantur, fiatq; lixiuium fortissimum, coquatur in vase vitreo ad exiccationem vsque, atque sal in fundo relictus, seruetur in vitro optimè obturato, ad vsum. *Hugo Bauhinus.*

De Antimonij & aliorum quorundam Metallicorum præparatione, Sectio XXXVI.

Vitrum Antimonij.

℞. Antimonij crudi ℔.ii. vel iij.
Contere super lapide minutissimè: contritum immitte in fictile latum, non obductum vitro, atque admoue ad ignem lentum, vt ita mundificetur, ac agitetur continuè cum spatula ferrea, vel cochleari ferreo, donec incipiat veluti conglobari: tum remoueatur, & rursus super lapide, vt antè, comminuatur iterumq; igni admoueatur: fiatque hoc per tot vices, donec puluis cineris subalbidi formam adipiscatur, puto decies, vel duodecies, vel amplius. Postea immittatur in crucibulo, quali vtuntur Aurifabri (ego aliquando ʒ.j. salis Ammoniaci addidi) & cooperatur, inq; copiosum ignem immittatur, atque obruatur ita, vt carbones trium digitorum altitudine excedant ipsum crucibulum: ita liquabitur, & coquetur sufficienter inter dimidiæ horæ spacium: postea eximatur, & in pelui aurichalcea tenuiter diffundatur, & refrigeretur: & habebis vitrum Antimonij, quod Hyacinthi instar pellucet. Datur à granis tribus vsque ad nouem, vel decem, cum æquali mensura gummi Tragacanthæ, & Sacchari sufficiente quantitate, in forma vel tabularum, vel electuarij, vel pulueris, &c. * Tertiana febri à stomacho laborãtibus prodest, nec non colicis.

Flores Antimonij.

℞. Antimonij crudi ℔.ij.
Aquæ Salnitri, vel Salis quantum sufficit.
Quibus mixtis & solutis, sublimetur. Quod sublimatũ est collige, ablue, & ad vsum serua. Dantur à G.iij vsque ad v & vij. cum conserua Rosarum. * Purgant per vomitũ & aluum vehementer. *Chymicus innominatus.*

Aliter.

Cape tantùm quod est purum in Antimonio, hoc ipsum extolle ter, dando ignem sublimationis, quo sublimetur totum sine vllo capite mortuo: sic obtinebis totũ ipsius Sulphur cum proportionato Mercurio, quod verum Lilium dicitur: istud in reuerberatorio vase hermeticè clauso decoque, dando gradus ignis, donec albefiat, & rubini tandem color appareat, ex quo cum alcoole glaciati Corneoli, vt supernatet octo digitis, extrahes preciosam tincturam, quam circulabis in pellicano, ad perfectam vsque graduationem, & fixationem. Cum terrea muria fixatur etiam, ablutionibusque Alkali extrahitur, remanent tandem flores Antimonij albissimi, qui sudores potenter mouent, si illorum exhibueris cum aqua Cardui benedicti ʒ.ß. * Ad febres intermittentes optimum est medicamentum. *Quercetanus.*

Sulphur Antimonij.

Decoquatur Antimonium puluerizatũ cum capitello, præparato ex tartaro calcinato, aut cineribus clauellatis, & calce viua, per horæ vnius spatium. Tum finito illud infrigidari affundendo tantillum aceti, & rubor quidam apparebit supernatans, quẽ colliges: pòst rursus ebulliant per horam vnam, aut alteram: iterumq; refrigerentur, ac denuò qd supernatabit collige, id toties iterando, donec rubor nullus amplius appareat. Est enim Sulphur Antimonij, quod exiccatũ igne lentissimo ad vsus bonos seruabis. *Idem.*

Aqua Antimonij.

Aquam è stibio nonnulli sic eliciunt: Stibio in sublime, vel alio modo vi ignis, elato, tantum aquæ ardentis, vt tribus digitis superet, affundunt, balneoque aquæ tepentis, duobus diebus, macerant. Alij stibium cum aqua Salnitri portione in calcẽ redigunt, ad ignem deinde reuerberationis, seu vitreariarum fornacum, diebus quindecim, tritum in puluerem, sinunt: huic tantum aquæ argentis superfundunt, quantum tribus digitis, vase optimè clauso, circulo agi permittunt. Huius aquæ ʒ.j. si cum iure, aut vino sumatur, infra, supraq;, corpus omnibus humoribus, minima molestia, liberat. * Febribus tertianis, simplicibus, ac nothis: assiduis, malignis, si tribus diebus ʒ.j quotidie sumatur, opportunè plurimum conducit. *Rubeus.*

Vitriolum æris.

Ex ære calcinato, & reflexo crustuli azymi instar cũ vitreolato aquoso proprio menstruo, vt supernatet decẽ digitis, extrahitur Vitriolum cæruleum & pellucidum, si circulentur simul in vase vitreo 15. dierum spatio in balneo, ac tandem menstruum destillatione per cineres separetur. * Illud æris Vitriolum, dulcoratum conuenienti lotione, & rubefactum calcinatione, prodest ad curanda maligna omnia vlcera, ad callos detrahendos, si in fistulam callo obturatam immittatur & ad delendas sine dolore omnes carnis excrescentias: imò caruncula etiam in collo vesicæ existentẽ curat, si cum emplastro aliquo permisceatur, & cum tenui cercolo imponatur, vt decet. Misy, Chalcitis, Chalcanthum vulgare, Sory, & reliqua eiusmodi, ita rectè poterunt præparari, ad omnia maligna vlcera curãda, fistulasq; potenter detergendas sine morsu & dolore. Amittunt enim hoc modo vim, quam habent exedentem, & cathæreticam. *Quercetanus.*

Magnetis præparatio.

℞. Succi Aristolochiæ rotundæ,
Succi Sabinæ ana ʒ.iv.

Succi Serpentariæ ℥.ij.
Spiritus vini ℔.j.
Circulentur prius xxiv. horarum ſpatio, tum deſtillentur. Huius aquæ cape ℔.j. Magnetis electi, in puluerem redacti ℥. iv. Circulentur ſimul, & aqua à fæcibus deſtilletur: idque ter reiterabis. Atque hoc pacto Magnetis præparationem aſſequêre. *Idem.*

Referatur huc boli Armeni præparatio, quæ poſita habetur Lib. 1. pag. 55. D.

Sulphur ſublimatum, ſeu flores Sulphuris, Sectio XXXVII.

SVLPHVR à ſordibus probè repurgatum, Chalcantho in calcem redacto, & ſale torrefacto commiſcetur, indituráque vaſi, & ex arena calida vrgetur, dum flores appareant citrini: qui per ſe vel in oleum reducti & exhibiti, plurimorum morborum medicina exiſtunt. * Colicam, & membrorum reſolutionem peculiari quadam facultate ſanant. *Andernacus.*

Flores Sulphuris ſalſi.

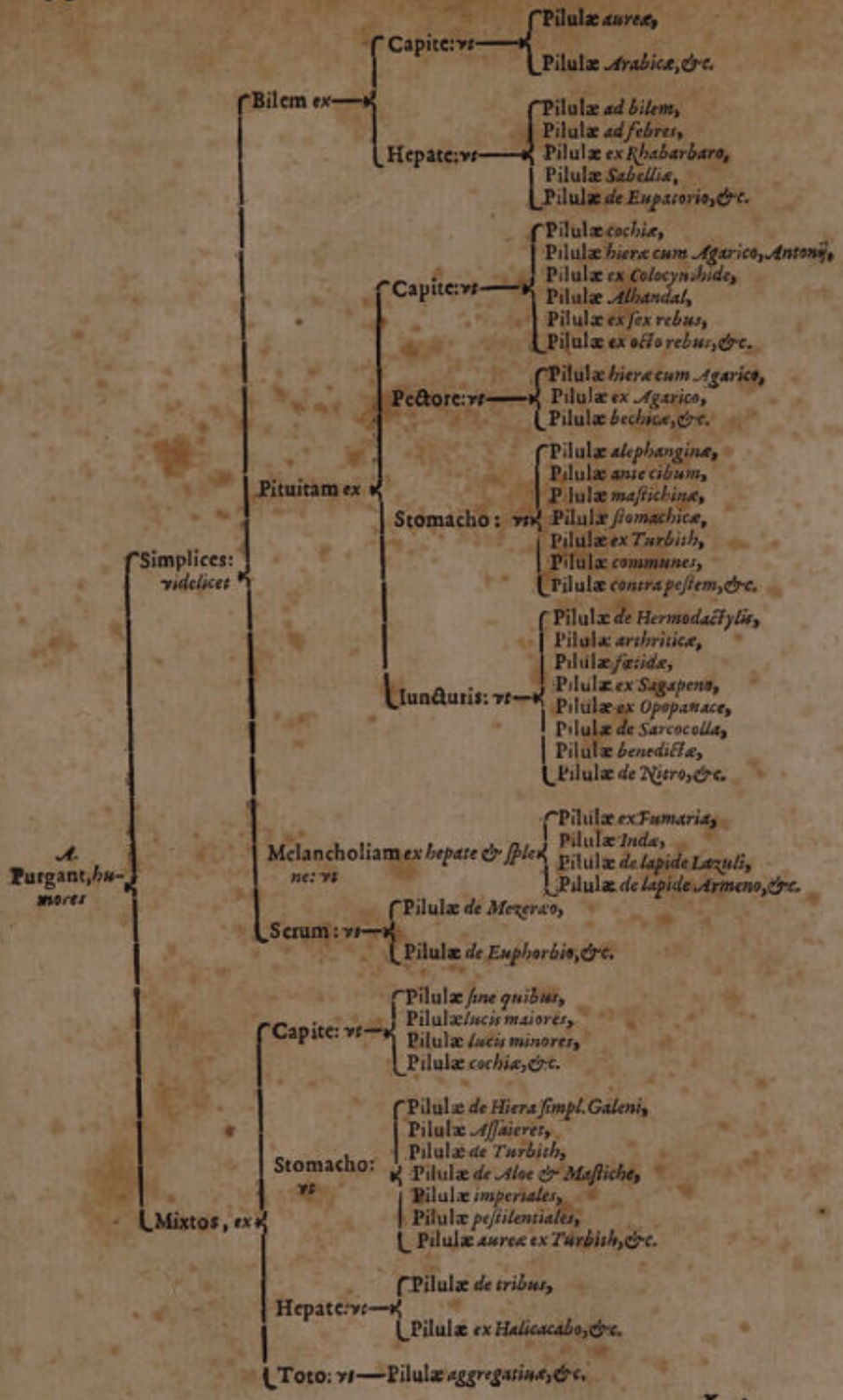
℞. Sulphuris viui, Olei Salis ana q. ſ. Miſce & ſublima. Quod ſublimatum eſt, ſerua ad vſum. * Aſthmaticis & colicis conferunt. *Innominatus.*

De Pilulis, ſeu Catapotijs, Sectio XXXVIII.

CATAPOTIA medicamenta ſunt, quæ deglutiendo ſumuntur. Latinis à paruæ pilæ ſimilitudine, pilulę dicuntur. Porrò pilularum aliæ

- Alterant, *hoc eſt,*
  - Aſtringunt: *vt*
    - Pilulæ *ex Bdellio,*
    - Pilulæ *ad defluxiones tenues,*
    - Pilulæ *ad fluorem & rancitatem arteriæ,*
    - Pilulæ *hypoglottides aſtrictoriæ.*
  - Aperiunt: *vt*
    - Pilulæ *ad iecoris obſtructiones,*
    - Pilulæ *ad lienem obſtructum, &c.*
  - Abſtergunt: *vt* — Pilulæ *ad renum & veſicæ vlcera.*
  - Vrinas & menſtrua mouent: *vt*
    - Pilulæ *ad vrinas & menſtrua prouocanda,*
    - Pilulæ *ex Terebinthina,*
    - Pilulæ *ad vrinam,*
    - Pilulæ *ad matricem,*
    - Pilulæ *de Caſtoreo.*
  - Calculum *comminuunt: vt* — Pilulæ *ad calculos.*
  - Dolorem *mitigant: vt*
    - Pilulæ *ad dolorem nephriticum,*
    - Pilulæ *colicæ,*
    - Pilulæ *opiatæ,*
    - Pilulæ *ex Opio,*
    - Pilulæ *ex Cynogloſſa,*
    - Pilulæ *ex Plantagine,*
    - Pilulæ *ex Styrace,*
    - Pilulæ *harmoniæ,*
    - Pilulæ *Scriboniy, &c.*
  - Venerem *excitant: vt* — Pilulæ *ad coitum, &c.*
  - Veneno *reſiſtunt: vt* — Pilulæ *ad venena.*
- Purgant *humores, &c. Vide literam A.*

A. Purgant

A. Purgant, humores
Simplices: videlicet
Bilem ex
Capite: vt
Pilulæ aureæ,
Pilulæ Arabicæ, &c.
Hepate: vt
Pilulæ ad bilem,
Pilulæ ad febres,
Pilulæ ex Rhabarbaro,
Pilulæ Sabelliæ,
Pilulæ de Eupatorio, &c.
Pituitam ex
Capite: vt
Pilulæ cochiæ,
Pilulæ hieræ cum Agarico, Antonij,
Pilulæ ex Colocynthide,
Pilulæ Alhandal,
Pilulæ ex sex rebus,
Pilulæ ex octo rebus, &c.
Pectore: vt
Pilulæ hieræ cum Agarico,
Pilulæ ex Agarico,
Pilulæ bechicæ, &c.
Stomacho: vt
Pilulæ elephanginæ,
Pilulæ ante cibum,
Pilulæ mastichinæ,
Pilulæ stomachicæ,
Pilulæ ex Turbith,
Pilulæ communes,
Pilulæ contra pestem, &c.
Iuncturis: vt
Pilulæ de Hermodactylis,
Pilulæ arthriticæ,
Pilulæ fœtidæ,
Pilulæ ex Sagapeno,
Pilulæ ex Opopanace,
Pilulæ de Sarcocolla,
Pilulæ benedictæ,
Pilulæ de Nitro, &c.
Melancholiam ex hepate & splene: vt
Pilulæ ex Fumaria,
Pilulæ Indæ,
Pilulæ de lapide Lazuli,
Pilulæ de lapide Armeno, &c.
Serum: vt
Pilulæ de Mezereo,
Pilulæ de Euphorbio, &c.
Mixtos, ex
Capite: vt
Pilulæ sine quibus,
Pilulæ lucis maiores,
Pilulæ lucis minores,
Pilulæ cochiæ, &c.
Stomacho: vt
Pilulæ de Hiera simpl. Galeni,
Pilulæ Assaieret,
Pilulæ de Turbith,
Pilulæ de Aloe & Mastiche,
Pilulæ imperiales,
Pilulæ pestilentiales,
Pilulæ aureæ ex Turbith, &c.
Hepate: vt
Pilulæ de tribus,
Pilulæ ex Halicacabo, &c.
Toto: vt — Pilulæ aggregatiuæ, &c.

DE PILVLIS A-stringentibus.

Pilulæ ex Bdellio.

℞. Bdellij ʒ.j.ß.
Myrobalano um Chebularum, Indarum, Bellericarum, Emblicarum,
Concharum venerearum vstarum,
Charabæ ana ʒ.ij.ß.
Ammi ʒ.iij.
Succi Porri quantum sufficit.

Exci antur. Annum durãt.* Ad fluxum hæmorrhoidum & vlcerum in eis ad menses immodicos. *Mesues.*

Pilulæ ad defluxiones tenues, in articulos, & vlcera pulmonum.

℞. Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ.j.
Amyli ʒ.ß.
Cort. Thuris, Styracis ana ℈.j.
Myrrhæ, Succi Glycyrrhizæ ana ℈.j.
Opii ℈ j.

Sapa excipiantur, formenturq; catapotia x. quæ ʒ.pendeant. Ex his duo vel tria longissimè à cibo dormituris exhibentur. *Rondeletius.*

Pilulæ ad fluorem & raucitatem arteriæ.

℞. Glycyrrhizæ purgatæ & lotæ ʒ.ß.
Tragacanthæ ʒ.iij.
Croci ʒ.j.
Gummi Arabici,
Resinæ Terebinthinæ ana ʒ.ij.
Pulpę vuarum passarum, acinis exemptis ʒ.ß.

Gummi & Tragacanthum in vino Cretico, vno die & nocte macerentur: postridie in mortario mundo pila contundantur, inde Glycyrrhiza & Crocus contrita adijciantur: postremò Terebinthina & pulpa Vuarum addatur, fiantque pilulæ ad Fabę magnitudinem, & dentur sub lingua tenendæ, donec in liquorem resoluantur. *Andern.*

Pilulæ hypoglottides astrictoriæ.

℞. Acaciæ ʒ.ß.
Hypocistidis, Boli Armeni,
Terræ sigillatæ ana ʒ.j.
Rosarum, Spongiæ, Spinæ albæ radicis,
Rad. Bistortæ ana ʒ.ij.
Amyli ʒ.iij.

Ex syrupo Rosarum siccarum, aut Myrtorum formentur pilulæ. *Idem.*

Aliæ eiusdem.

℞. Tragacanthi,
Gummi Arabici ana ʒ. ij.
Acaciæ, Balaustij ana ʒ.j.
Cinnamomi crassi ʒ.ß.

Balaustium contundatur: siccatum mortario teratur. Cætera postridie ex aqua macerentur: deinde omnia ex syrupo Rosarum siccarũ rediguntur in pilulas Fabæ magnitudinis: quæ sub lingua tenendæ exhibentur.

Aliæ ad fluxionem tenuem, eiusdem.

℞. Boli Armeni, Terræ sigillatæ,
Sem. Papaueris ana ʒ.j.
Tragacanthi, Gummi Arabici,
Amyli ana ʒ.ij.

Ex syrupo Ziziphorum fingantur orbiculi, qui noctu in ore contineantur.

Aliæ ad pituitam educendam & inspissandam.

℞. Pilularum Penidiorum,
Sacchari candi ana ʒ.ß.
Tragacanthi, Gummi Arabici ana ʒ.j.
Amyli ʒ.ß.
Succi Glycyrrhizæ ℈.j.

Ex syrupo Ziziphorum formentur pilulæ. *Idem.*

Aliæ ad tussim, asperitatem arteriæ, raucitatem, & materiæ eductionem ex pectore.

℞. Glycyrrhizæ mundæ contusæque ʒ.j.
Vuarum passarum, acinis exemptis ʒ.ij.
Hordei integri P.j.

Decoquantur in libra aquæ ad tertias. Colato iuri addito
Tragacanthi ʒ.ß.
Penidiorum ʒ.iij.
Sacchari candi ʒ.j.

Modico Amylo fingantur hypoglottides, quæ sub lingua tenentur. *Idem.*

Aliæ pectorales.

Spec. Diatrag. frig. Penidiarum ana ʒ.ß.
Succi Glycyrrhizæ ʒ.iij.
Zingiberis ℈.ij.
Ireos ℈.j.
Sem. Vticæ, Hyssopi, flor. Anthos ana ℈.ß.
Croci Orientalis, Sulphuris ana G.vij.

Cum Loch sano formentur magdaleones pondere vnciæ semis, & inuoluantur Cinnamomo. Ad tussientes, asthmaticos, & reliqua pectoris vitia valent. Augustæ Vindelicorum in vsu sunt. *Adolphus Occo.*

Pilulæ probatæ contra fluxum ventris.

℞. Myrtillorum, Balaustiarum, Psidiæ,
Symphyti, Sang. Draconis, Boli Armeni,
Acaciæ, Hypocistidis, Rosarum,
Tartari, Sumach, Croci,
Galliæ moschatæ, Gallæ,
Cinnamomi, Spodij,
Masticis, Gummi Arabici ana ʒ.j.
Opij Thebaici ʒ.ß.

Cum succo cymarũ Myrti, Lentisci tempera, & fac pilulas in modum Orobi. Dentur ix. vel xj. cum aqua rosacea, vel pluuiali.* Contra fluxum ventris, maximè lienteriam & dysenteriam valent. *Nicolaus.*

Pilulæ stypticæ.

℞. Sumach, Myrtillorum, Psidiæ,
Balaustiæ, Consolidæ maior. Sang. Drac.
Boli Armeni, Acaciæ, Hypocistidos,

Rosarum

Rosarum rubr. Tamarind. ana ʒ.
Croci, Galliæ moschatæ,
Cinnamomi, Spodij, Macis,
Gummi Arabici torrefacti ana ʒ.j.
Opij Thebaici ʒ.ß.
Cum succo cymarum Myrti formentur pilulæ. * Respiciunt virtutem retentiuam. Datę cum decoctione Balaustiæ conferunt omni fluxui ventris, maximè lientericis, & dysentericis. Datæ cũ vino decoct. Masticis & Caryophyll. conferunt fluxui in digestione. Dosis ix. vel xj. in forma orobi. *Arnol. Villanouanus.*

Laudanum Theophrasti.

℞. Spec. Diambræ ʒ.j.ß.
Opij Thebaici ʒ.ij.
Mumiæ ℈.j.
Succi Hyoscyami ʒ.j.ß.
Coralli rub. præparat. ℈ j.
Succini albi ʒ.ß.
Vnicorni G.iv.
Croci Orientalis ℈.j.
Moschi boni G.iv.
Alcool vini ℔.ß.
Macerentur ad solem, vel in loco calido per mẽsem: deinde exprimantur: & euaporentur vsque ad iustam crassitudinem: & formentur pilulæ. Dosis pilulæ vij. cum vino. * Valet ad sistendum sanguinem vndecunque prorumpẽtem, tum ad dolores omnes pacandos, & defluxiones reprimendas. *Theophr. Paracelsus.*

Pilulæ de Cynoglossa.

℞. Myrrhæ ʒ.vj.
Thuris ʒ.v.
Opij, Hyoscyami ana ʒ.ß.
Croci ʒ.j.ß.
Rad. Linguæ canis ʒ.ß ʒ.ß.
Fiat massa. Datur à ʒ.ß. ad ʒ.j. * Valent ad catarrhum, coryzam, tussim, aliosq; his succedentes affectus. *Mesues.*

DE PILVLIS Aperientibus.

Pilulæ ad iecoris obstructionem.

℞. Trochiscorum de Absinthio ʒ.j.
Succi Apij, vel
Syrupi Byzantini quantum sufficit.
Formentur pilulæ paruæ num. x. pro ʒ.j. Dentur manè, superbibendo parum vini albi modicè diluti ʒ.iij. aquę Graminis, Asparagi, Endiuiæ, Capillorum Veneris. *Rondeletius.*

Pilulæ ad lienem obstructum.

℞. Trochiscorum de Cappar. vel Trochiscorum de Myrrha ʒ j.
Cum syrupo Acetoso vel Oxymelle formentur pilulæ decem pro drachma, & plures si fieri possint: quas capiat cũ syrupo Acetoso ex cochleari: deinde bibat aquas Graminis & Portulacę ana ʒ.ij. cum duabus vncijs syrupi Acetosi simplicis, vel Oxymelite. *Idem.*

Pilulæ ad hepar, aliæ.

℞. Succi Absinthij depurati & exiccati ʒ.j.
Spicæ Indicæ, Squinanthi ana ʒ.ß.
Sem. Apij, sem. Petroselini ana ℈.j.
Puluerizẽtur subtilissimè, & cum pauco syrupo Endiuiæ fiant pilulæ paruæ. *Idem.*

Pilulæ ad splenem fortiores.

℞. Myrrhæ, Asari, Aristolochiæ vtriusque,
Sem. Capparorum, vel florum ana ʒ.j.
Spicæ Indicæ, Squinanthi ana ʒ.ß.
Sem. Apij, Petroselini, Agni casti ana ʒ.ß.
Cum syrupo Acetoso, aut Oxymelle fiant pilulę paruæ. *Idem.*

Pilulæ nostræ ad Hydropem.

℞. Spicæ nardi Indicæ,
Hepatis Lupini ana ʒ.j.
Eupatorij ℈.j.
Cum syrupo de Absinthio, & guttis tribus olei Vitrioli fiant pilulę xxx. auro coopertæ. Dosis pilulæ ʒ. singulis diebus cum vino Absinthiaco.

Pilulæ ad quartanam, nostræ.

℞. Piperis contusi G.iv.
Cum succo Gentianæ fiat pilula vna auro cooperta. Capiat cum aqua Theriacali, vel liquore Tartari tribus horis ante paroxysmum, corpore priùs purgato.

Pilulæ ad fractam œconomiam hepatis in morbo venereo.

℞. Ligni Guaiaci iam in scobem tenuem redacti ʒ.j.
Corticis eiusdem ligni puluerisati ʒ.ß.
Salsæ parillæ puluerisatæ ℈.j.
Cum syrupo de Soncho fiant pilulæ xx. Sumat tres cùm iam pastum initurus est. *Heurnius.*

DE PILVLIS Abstergentibus.

Pilulæ ad renum & vesicæ vlcera.

℞. Tragacanthi leuiter assi,
Gummi Arabici parum vsti,
Coralli rubri, Sanguinis draconis,
Boli Armeni ana ʒ.ß.
Masticis, Lapidis Iudaici ana ℈.j.
Sem. Melonum,
Sem. Alchekengi ana ℈.ij.
Sem. Bismaluiæ ℈ j.
Cum succo Caudæ equinę vel Narcissi formentur pilulæ. Quòd si vlcus magnum inferat dolorem, ob caliditatem, semen Papaueris addimus. Sin doloris vehementia suadeat, Opij paucam quantitatem castigati addimus *Rondeletius.*

DE PILVLIS Mouentibus vrinam & menstrua.

Pilulæ ad menstrua mouenda.

℞. Aloes opt. lotæ ʒ.j.ß.
Myrrhæ electæ ʒ.j.

Sagapeni, Boracis ana ʒ.ß.
Caſtorei ℈.ij.
Croci ℈.j.
Spec. Diambræ ℈.ß.
Olei Aniſi, Carui ana gutt. vj.
Cum Vino maluatico cogãtur in maſſulam. Doſis ʒ.ß. vel ℈.ij. præmiſſis tamen purgantibus. *Caſparus Bauhinus.*

Pilulæ ad vrinas & menſtrua mouenda.

℞. Succi Abſinthij ſiccati ʒ.ij.
Spicæ nardi, Iunci odorati ana ʒ.ß.
Sem. Apij, Petroſelini ana ℈.j.
Trochiſcorum ex Rhabarbaro ʒ.j.
Cum ſyrupo Endiuię formẽtur pil. paruæ. *Idem.*

Pilulæ ex Terebinthina.

℞. Terebinthinæ coctæ ʒ.j.
Rhabarbari electiſſimi ʒ.iij.
Succini albi, ſucci Glycyrrhizæ ana ʒ.ß.
Cinnamomi electi ʒ.j.
Miſce, & fiat maſſa, de qua formẽtur pilulæ mediocres. Accipiuntur autem de his primùm nouem ante cœnam: deinceps, niſi aluum ſubduxerint, plures.* Difficultati & ſuppreſſioni vrinę conferunt. *Crato.*

Pilulæ ad vrinam.

℞. Carabæ ʒ.j.
Gummi Prunorum, vel Ceraſorum ℈.j.
Aſari, Seſeli ana ℈ j.
Sem. Apij. Petroſelini,
Spicæ Celticæ ana ℈.ß.
Cum ſucco Apij, vel Braſſicæ marinę fiant pilulæ, quæ ſumantur ventriculo purgato, & Oxymelite ſuperbibito, cum aqua Graminis, Aſparagi & Apij. *Rondeletius.*

Pilulæ ad matricem.

℞. Doronici, Zedoariæ,
Nucis moſchatæ, Caſtorij ana ʒ.j.
Sem. Apij, Sem. Anethi,
Margaritarum ana ℈.iv.
Hyoſcyami G iij.
Fiant pilulæ cum aqua Artemiſæ quantum ſufficit. *Auicenna.*

Pilulæ de Caſtoreo.

℞. Caſtorei, Galangæ,
Zedoariæ, Nucis moſchatæ ana ʒ.j.
Sem. Apij, Anethi,
Margaritarum ana ℈.iv.
Hyoſcyami G. iij.
Formetur maſſa cum aqua Artemiſiæ.* Vtero conferunt, impeditas menſtruas purgationes eliciunt. *Idem.*

DE PILVLIS CALculum comminuentibus.

Pilulæ ad renum & veſicæ calculum.

℞. Pilularum ad vrinam, proximè præſcriptarum ʒ.ß.
A Ochræ, ſem. Paliuri ana ʒ.j.
Cineris Scorpionum ℈.j.
Cum Oxymelite vel ſucco Limonum fiant pilulæ, ſuperbibendo aquam Graminis, Aſparagi, vel Saxifragiæ. *Rondeletius.*

DE PILVLIS DOLOrem mitigantibus.

Pilulæ ad dolorem Colicum.

℞. Spec. Aromatici roſati ʒ.ij.
Spec. Diagalangæ ʒ ij.
B Caſtorij ʒ.ß.
Euphorbij G.x.
Opij diligentiſſimè tuſi, cum piſtillo ferreo calido, diſſolutiq; in vino maluatico ℈.j.ß.
Piperis, Croci, Myrrhæ ana ℈.ß.
Formentur pilulæ decem pro drachma. Capiat pilulas 4 aut 5. Si nec ſic ſedetur dolor, dentur 9. vel 10. Maſſa iſta non niſi poſt menſes duos propinanda. Tunc enim vis Opij remiſſior & ipſa exiccata, ita vt puluerizari poſſit, & cum vino
C propinari. *Rondeletius.*

Pilulæ ad dolorem calculi mitigandum.

℞. Opij ℈.j.
Styracis, Croci, Myrrhæ, Caſtorij ana ℈.ß.
Cum Vino maluatico formentur pilulæ, & cum piſtillo calido, in mortario calido diu permiſceantur. His deinde addatur pilularum ad vri-
D nam præſcriptarum ʒ.j. *Idem.*

Pilulæ anodynæ noſtræ.

℞. Piperis Indici in aceto macerati per noctẽ, & puluerizati ʒ.j.
Croci ℈.ij.
Myrrhæ ℈.j.
Opij Thebaici diligentiſſimè tuſi cum piſtillo ferreo calido, diſſolutique in vino generoſo ʒ.ij.
Moſchi G.iij.
E Miſce, & fiant pilulæ, ad quantitatem piſæ. Dantur tres, vel quinque ad ſummũ, ante ſomnum, cum vino.* Colicos dolores mitigant: ſomnum inducunt.

Pilulæ colicæ.

℞ Cnici, Aniſi, Coſtorij ana ʒ.j.
Petroſelini, Piperis longi, rotundi ana ʒ.j.ß.
Opij, Iunci odorati,
Myrrhæ, Nardi ana ʒ.ij.
Ex Melle parentur catapotia. Ex his ſcrupuli in-
F ſtar ſumetur manè, vel à cœna. *Andernacus.*

Aliæ.

℞. Myrrhæ Troglodytidis ʒ.ij.
Alterci ʒ.j.
Opij ʒ.ß.
Cynogloſſæ herbæ corticis ℈.ij.
Cortex priùs in ſole exiccetur: deinde in puluerem tenuem redigatur, alijſq; admiſceatur. Omnibus ſic mixtis, ex aqua Roſacea fingantur Ciceris magnitudine catapotia, dentur quinque aut ſeptem dormituris. *Idem.*

Pilulæ

Pilulæ opiatæ.

℞. Opij Thebaici minutim inciſi ʒ.ij.
Mumiæ G.iij.
Succi rad. Alterci, dum adhuc eſt ſucculenta, collectæ purgatæque ʒ.ß.
Hæc ſimul mixta recondantur vitro, macerenturque ad ſolem, vel in loco calido per dies quatuordecim. Poſtea
Spec. Diambræ ℥.j.
Cum Vini ardenti quinquies correcti libra vaſe optimè condatur, & in loco calido, ſiue in ſole ſtare per dies octo vel decem ſinitur, ita vt ſingulis diebus ter quaterque agitetur. Huius vini rubicundiſſimi per inclinationem à confectione ſeparati, modicum ſuper opium, vt antea docui, præparatum, funditur, & in pulticulam redigitur, idq; per triduum iterum in ſole alioue loco calido, vaſe diligenter clauſo digeritur: atq; hic labor ter reiterari debet. Tandem medicamẽtum exiccari ſinito, donec indureſcat, hoc in puluerem ſuper lapidem conterito. vino, qd̃ dixi, ſubinde adiecto, dum pultis craſſitudo ſit, cui adde
Coralli rubri, Succini flaui, præparati ana ℈.j.
Vnicornu G. iv.
Moſchi optimi, vel olei ex Moſcho, vel ex Ambra G. iij.
Croci Orientalis ℈.j.
Probè ſubiguntur, iunguntur que, & formantur pilulæ minutiſſimæ, quarum ſingulæ pendeant G. iij. vel iv. Ex his vnicum noctu dormituro, vni cum manè datur ex vino decumbenti in lecto. * Medicamentum eſt ad omnes febres abigendas efficaciſſimum, ſi Paracelſo fides adhibenda eſt: dolores omnes, præſertim capitis, ſedat: humorumq; defluxiones in partes inferiores prohibet: ſomnum accerſit: tuſſi medetur: pectoris pulmonumque vitijs auxiliatur: ſanguinis reiectionem coercet: veſicæ cruciatus mitigat. *Andernacus ex Paracelſo.*

Pilulæ ex Opio magiſtrales.

℞. Opij, Croci, Caſſiæ ana ʒ.ß.
Vini albi quantum ſufficit.
Miſce. * Faciunt ad tuſſim, & tenues fluxiones inſpiſſant. *Med. Florent.*

Pilulæ de Cynogloſſa.

℞. Cynogloſſæ, Opij,
Sem. Hyoſcyami ana ʒ.ß.
Myrrhæ ʒ.vj.
Thuris ʒ.v.
Caryophyllorum, Cinnamomi,
Styracis calamitæ ana ʒ.ij.
Aquæ Roſaceæ quantum ſufficit.
Fingatur maſſa. Seruatur annos duos vel tres. * Magnam vim obtinẽt in tenuibus ſiſtendis deſtillationibus, ac doloribus mitigandis. Datur à ℈.j. ad ʒ.j. *Nicolaus.*

Pilulæ de Arnogloſſo ſeu Plantagine, magiſtrales.

℞. Myrrhæ, Thuris, ſucci Glycyrrhizæ ana ʒ.j.
Succi Plantaginis quantum ſufficit.
Fiat maſſa. * Siſtunt tenues deſtillationes, aceandem ferè cum ſuperioribus facultatem obtinẽt.

Pilulæ de Styrace.

℞. Styracis liquidæ, Thuris, Mirrhæ,
Succi Glycyrrhizæ, Opij ana ʒ.j.
Fiat maſſa. Durat annos duos, vel plures. Doſis eadem cum ſuperioribus. * Ad eadem efficaces, ad quæ ſequentes. *Meſues.*

Pilulæ Styracis, aliæ.

℞. Styracis ʒ.ix.
Opij, Myrrhæ ana ℥.ß.
Sapæ quantum ſufficit.
Fiat maſſa. Seruatur per annos duos vel tres. Datur à ℈.j. vſque ad ʒ.j. * Faciunt ad tuſſim recentem, & hæmoptoicos, dolorem leuant, ac ſomnum inducunt. *Galenus.*

Aliæ, eiuſdem.

℞. Myrrhæ, Piperis, Opij,
Styracis, Caſtorij, Galbani ana ʒ.ij.
Sapæ quantum ſufficit.
Fiat maſſa. Seruatur ad annos tres. Doſis eadem cum ſuperioribus. * Faciunt ad deſtillationem, dolorem capitis, ægrè ſpirantes, peripneumonicos, ad veſicæ & vteri affectiones.

Pilulæ harmoniæ.

℞. Styracis, Caſtorij, Piperis,
Cardamomi ana ʒ.ij.
Opij, Myrrhæ,
Sem. Hyoſcyami ana ℥.j.
Sapæ quantum ſufficit.
Fiat maſſa. Seruatur in charta pura, Ceræ liquatæ intincta, ad annos tres. * Ad deſtillationes & inexuperabilem defluxum vtiles ſunt. *Galenus.*

Pilulæ Scribonij.

℞. Sagapeni, Myrrhæ ana ʒ.ij.
Opij, Cardamomi,
Caſtorij ana ℥.ß.
Piperis albi ℈.j.ß.
Sapæ quantum ſufficit.
Fiat maſſa. Exiccetur, & papyro, Ceræ liquatę intincta, ſeruetur ad annos tres. Doſis à ℈.j. ad ʒ.j. * Phthiſicis, ſanguinem reiectantibus, ſuppuratis educunt pelliculas, & repurgant ſufficienter: verùm immorari pharmaco oportet. *Galenus.*

DE PILVLIS VENEREM excitantibus.

Pilulæ ad coitum.

℞. Fœniculi aſſi, ſem. Erucæ ana ℥.ij.
Ceræ cum lacte vaccino, & forma pilulas ad modum Fabæ. Da tres cum vino. *Arnold. Villan.*

Pilulæ contra mirabiliter ſtimulantes.

℞. Cerebella Paſſerum num. xxx.
Et ſolue diutiſſimè in catino, & accipe æqualiter Seui hircini, quod eſt circa renes, ſtatim dum occiditur: ſoluatur iuxta ignem, cui addantur Cerebra, & Mellis q.ſ. In patella miſceantur, & tan-

diu coquantur, donec indurescant: postea formentur pilulæ in modum auellanæ: & da vnam ante coitum. *Arnol. Villanouanus.*

Pilulæ ad eos, qui coire non valent.

℞. Ceparum albarum,
Testiculorum Vulpis,
Cerebella Passerum,
Flor. Palmæ masculi,
Olibani albi ana q.s.

Tempera cum aqua calida, & forma pilulas in modum Ciceris. Dabis septem manè cum vino.

DE PILVLIS VENENO resistentibus.

Pilulæ contra venena.

℞. Imperatoriæ, Bistortæ, Tormentillæ,
Valerianæ, Dictamni albi, Carlinæ,
Aristolochiæ rot. Gentianæ, Agarici electi,
Salis gemmæ ana partes æquales,
Succi Alliorum, Ceparum q.s. est,
Croci ʒ.j.

Misce omnia, vt fiat tanquam pasta, quæ in vmbra siccetur, & seruetur ad vsum. Quando autē vti voles, recipe huius pastę ʒ.ß. & cum supra dictis succis formentur pilulæ.

DE PILVLIS PVRgantibus bilem flauam ex capite.

Pilulæ aureæ.

℞. Aloes, Scammonij præparati, seu
Diagridij ana ʒ.v.
Rosarum rubr. sem. Apij ana ʒ.ij.ß.
Sem. Fœniculi, ana ʒ.j.ß.
Masticis, Croci,
Pulpæ Colocynthidis ana ʒ.j.

Trita crassiùs excipiantur, Tragacantha macerata in aqua Fœniculi, & fiat massa, quæ siccanda, & in vesica, vel charta, Cerę liquefactæ intincta, asseruanda per annum. Dosis à ℈.j. ad ʒ.j. vel ℈.iv.* Caput expurgant, aciem oculorū exacuunt, flatus ventriculi & intestinorum dissoluunt, ac citra molestiam aluum deijciunt. *Nicolaus.*

Pilulæ Arabicæ.

℞. Aloes optimæ ʒ.iv.
Rad. Bryoniæ, Myrobal. Citrinarum, Chebularum, Indarum, Bellitricarū, Emblicarum,
Masticis Diagridij,
Asari, Rosarum ana ʒ.j.
Castorij ʒ.ij.
Croci ʒ.j.
Succi Fœniculi quantum sufficit.

Fiat massa. Seruatur siccata in papyro, Ceræ liquatæ intincta, ad annum. Dosis vt præcedentium. * Valent ad capitis dolorem, vertiginem hæmicraniamque: lætitiam generant, mentisq; vigorem conseruant, visum acuunt, auditumq; amissum reparant, ac stomachum à vitiosis humoribus purgant. *Idem.*

DE PILVLIS PVRgantibus bilem ex hepate.

Pilulæ ad bilem in febribus.

℞. Rhabarbari electi ʒ.ß.
Cinnamomi, Spicæ ana G.vj.
Tamarindorum ℈.j.
Succi Apij ℈.ß.

Temperetur Rhabarbarum cum Spica & Cinnamomo in succo Rosarum, & cum eodem succo, aut syrupo Rosarum lax. fiant pilulæ. His etiam Diagridij G.ij. pro ʒ.j. addi possunt. Post assumptionem harum pilularum imperandum, vt æger bibat Violati ʒ.j. vel ij. cum pauca quantitate aquæ Borraginis. *Rondeletius.*

Aliæ.

℞. Rhabarbari ℈.j.
Aloes, Masticis ana ℈.ß.
Diagridij G.vj.
Spicæ nardi, Nucis moschatæ ana G.iij.
Cum syrupo Ros. lax. fiant pilulę. *Andernacus.*

Pilulæ ex Rhabarbaro.

℞. Rhabarbari electi ʒ.iij.
Succi Glycyrrhizæ, succi Absinthij,
Masticis ana ʒ.j.
Myrobal. Citrinarum ʒ.iij.ß.
Sem. Apij, sem. Fœniculi ana ʒ.ß.
Trochiscorum Diarrhod. ʒ.iij.ß.
Spec. Hieræ simpl. ʒ.x.
Aquæ Fœniculi quantum sufficit.

Fiat massa. Siccata, in vesica vel papyro, Ceræ liquefactæ intincta, seruatur per annum. Datur à ℈.j. vsque ad ʒ.ij.* In febribus diuturnis, iecinoris obstructionibus, & aquæ inter cutem initijs conferunt. *Mesues.*

Pilulæ Sabellicæ.

℞. Spicæ Indicæ ʒ.v.
Spicæ Romanæ ʒ.ij.
Rhabarbari, Agarici,
Epithymi ana ʒ.iij.
Costi, Masticis, Chamædryos,
Amomi ana ʒ.iij.
Croci ʒ.ij.
Myrrhæ, Cinnamomi, Caryophyllorum,
Schœnanthi ana ʒ.j.
Aloes ʒ.x.

Cum Vino antiquo fiat massa: quæ siccata in charta Ceræ liquatæ intincta, seruatur ad annū. Datur ad ʒ.ij. cum vino. * Obstructiones ventriculi, hepatis, lienis sanant, & hydropem materiamque vacuant. *Idem.*

Pilulæ de Euphorbio.

℞. Myrobalanorum Citrinarum,
Succi Eupatorij Mesuæ,
Succi Absinthij ana ʒ.iij.
Rhabarbari ʒ.iij.ß.
Masticis ʒ.j.
Croci ʒ.ß.
Aloes ʒ.x.

Succi

Succi Endiuiæ quantum sufficit.
Fiat massa, vt suprà seruanda.* Mirificè prosunt in febribus intermittentibus biliosis, morbo regio, iecinorisque obstructionibus. *Mesues.*

DE PILVLIS PVRgantibus pituitam ex capite.

Pilulæ cochiæ.

℞. Spec. Hieræ simpl. ʒ.x.
Pulpæ Colocynthidis ʒ.iij ℈.j.
Scammonij præparati ʒ.ij ß.
Turbith, Stœchadis ana ʒ.v.
Vini albi quantum sufficit.
Fiat massa. Siccetur, & conseruetur in charta Cereæ liquatæ intincta, per annum. Dosis à ℈.j. vsq; ad ʒ.j. *Rhasis.*

Pilulæ hieræ cum Agarico.

℞. Cinnamomi, Nardi Indicæ,
Croci, Schœnanthi, Asari,
Masticis, Costi, Xylobalsami,
Carpobalsami, Violarum,
Epithymi, Colocynthidis ana ʒ j.
Agarici, Turbith ana ʒ.ij.
Rhabarbari, Scammonij præparati ana ʒ.ß.
Cum vino albo & Theriaca confice, & serua vt suprà. Dosis à ℈.j ad ʒ j.* Opem ferunt vitijs capitis, neruorumque, & stomachi eruditatibus. *Antonius de Scarparia.*

Pilulæ ex Colocynthide.

℞. Colocynthidis, succi Absinthij ana ʒ.ß.
Aloes, Scammonij præparati ana ʒ.j.
Rhabarbari electi ʒ.ij.
Trita omnia succo excipiantur. * Pituitam à cerebro & alijs neruosis vacuant: ob id conferunt dolori capitis ex frigido. *Galenus.*

Pilulæ ex Colocynthide, Mesuæ.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ.vj.
Myrobal. Indarum, Citrinarum, Sagapeni,
Bdellij mollis, Sarcocollæ ana ʒ.v.
Aloes ʒ.vij.
Nigellæ Cymini, Origani Persici,
Nasturtij albi, Salis gemmei,
Absinthij Romani ana ʒ.j.
Succi Porri quantum sufficit.
Fiat massa. Siccetur, & seruetur vt suprà, per annum. * Valent ad affectus pituitosos & melancholicos, vt alphos curatu difficiles, & iuncturarum dolores.

Pilulæ Alhandal.

℞. Trochiscorum Alhandal ʒ.xij.
Spec. Hieræ simpl. ʒ.vij.
Masticis ʒ.ij.
Salis gemmei ʒ.j.ß.
Ladani ʒ.j.
Ladanum & Mastiche inuncta oleo Nucum, tundantur pistillo calido in mortario æneo: deinde reliqua trita addant, & fiat massa, in charta, Cereæ liquatæ intincta, seruanda per annum, vel per A dimidium.* Ad cephalæā & hemicraniam difficilem, & affectus neruorū & iuncturarū. *Mesues.*

Pilulæ ex sex rebus.

℞. Aloes, Scammonij, Colocynthidis,
Agarici, Bdellij Gummi Arabici,
Rhabarbari ana ʒ.ß.
(Rhabarbarum à Florentinis additum est.)
Tere, & fiat massa. Seruatur vt præcedens. Dosis à ℈ j ad ʒ.j.* Pituitam à cerebro & alijs neruosis euacuant. *Galenus.*

B

Pilulæ de octo rebus, siue octomeræ.

℞. Aloes, Scammonij præparati ana ʒ.ij.
Pulpæ Colocynthidis, Epithymi,
Agarici, Masticbes, Dauci Cretici,
Myrobal. Chebularum, Absinthij ʒ.j.
Succi Solani quantum sufficit.
Fiat massa. Probe exiccetur, deinde ad vsum in papyro, Cereq liquatæ intincta, seruetur vsque ad annum. Dosis vt præcedens.* Purgant humores crassos à capite, visum acuunt, & suffusionem arcent. *Nicolaus.*

C

Pilulæ contra catarrhum & repletionem capitis.

℞. Stœch. Arab. ʒ.ß.
Nucis moschatæ, Macis ana G.v.
Caryophyllorum, Cinnamomi ana ℈.ß.
Squinanthi, Asari, Carpobalsami,
Cubebarum ana G.vij.
Quinque genera Myrobal. ana ʒ j.
Rhabarbari electi ʒ.ij.
Spicæ Indicæ ℈.ß.
Turpeti ʒ.j.ß.
Agarici opt. Fol. Senæ ana ʒ.ij.ß.
Salis gemmæ ʒ.ß.
Aloes succocittrini ʒ.j.ß.
Rosarum ℈.ß.
Diagridij ℈.ij.ß.
Cum succo Caulium, vel aqua Maioranæ, vel Saluiæ fiat massa.

D

E

Pilulæ valdè expertæ contra fluxum capitis.

℞. Aloes hepaticæ ʒ.j. G.xv.
Agarici ℈.j. G.iij.
Masticis ℈.ß.
Zingiberis G.v.
Spicæ Indicæ G.iv.
Salis gemmæ, Trochisc. Alhandal ana G.iij.
Cum syrupo de Stœchade fiant pilulę num. xxx.
Dosis pilulæ tres vel quinque in introitu lecti.
* Valent pro capite & stomacho.

F

Pilulæ epilepticæ nostræ.

℞. Cranij humani ʒ.ij.
Pulpæ Colocynthidis,
Trochiscorum Alhandali,
Stœchadis Arabici, Castorei ana ʒ.j.
Hieræ Galeni ʒ.iv.
Agarici, Turpeti ani ʒ.j.
Cum aqua Pæoniæ, vel syrupo de Stœchadē fiant pilulæ.

DE PILVLIS PVRgantibus pituitam ex pectore.

Pilulæ Hieræ cum Agarico.

℞. Spec. Hieræ simpl. Gal.
Agarici trochiscati ana ʒ.ß.
Aloes ʒ.i.
Mellis colati quantum sufficit.
Fiat massa, quæ vt præcedens seruanda. Datur à B ʒ.j. vsque ad ʒ.ij. *¶Auxiliantur stomachicis, asthmaticis, & alijs stomachi & thoracis vitijs, à crassis & pituitosis humoribus natis.

Pilulæ ex Agarico.

℞. Agarici ʒ.iij.
Masticis, Iridis, Marrubij ana ʒ.j.
Turbith ʒ.v.
Spec. Hieræ picræ ʒ.ß.
Myrrhæ ʒ.j.
Colocynthidis, Sarcocollæ ana ʒ.ij. C
Agaricum lima in puluerem redigitur: reliqua contunduntur, fiuntque pilulæ cum Sapæ sufficienti quantitate. Colocynthidis loco satius erit trochiscos Alhandal sumere. Seruantur ad annũ dimidium, vel integrum. Dosis à ʒ.ß. ad ʒ.j.ß. * Auxiliantur asthmaticis, & alijs thoracis vitijs à crassis & pituitosis humoribus natis. *Mesues.*

Pilulæ bechicæ.

℞. Succi Glycyrrhizæ,
Sacchari albi ana ʒ.x.
Amyli, Tragacanthæ,
Amygdalarum dulc. ana ʒ.vj.
Mucilaginis, sem. Cydoniorum q.s.
Tere, fiant pilulæ. * Ad tussim veterem & siccam, gutturisq; & faucium asperitatem pollent. *Idem.*

Pilulæ bechicæ, Rasis.

℞. Amyli, Tragacanthæ,
Amygdalarum purgatarum,
Fabarum decorticatarum, sem. Papaueris,
Capitum Papaueris, Gummi Arabici,
Boli Armeni ana ʒ.ij.
Mucilaginis Psyllij q.s.
Fiant pilulæ.

Pilulæ bechicæ albæ, magistrales.

℞. Sacchari candi,
Amyli ana ʒ.vj.
Penidiorum ʒ.iij.
Tragacanthæ ʒ.ij.
Tragacantha dissoluatur in aqua Rosacea per F diem, & fiant pilulæ.

Pilulæ bechicæ emplastica.

℞. Gummi, Tragacanthæ ana ʒ.ß.
Succi Glycyrrhizæ ʒ.j. Sapæ q.s.
Fiant pilulæ. *Galenus.*

Pilulæ bechicæ cum Terebinthina.

℞. Piperis, Casiæ, Cinnamomi ana ʒ.ij.
Galbani, Terebinthinæ ana ʒ.j.
Mellis despumati q.s.
Fiant pilulæ. *Idem.*

Pilulæ bechicæ.

℞. Pinearum nucleorum,
Amygdalarum amar. ana ʒ.j.ß.
Glycyrrhizæ ʒ.vj.
Succi Glycyrrhizæ ʒ.iv.
Cum aqua Rosacea fiat massa. * Aduersus tussim veterem pollent, & gutturis ac faucium asperitatem.

Pilulæ bonæ.

℞. Pilularum cochiarum ʒ.j.
Azaiaret ʒ.ß.
Agarici trochiscati ϑ.ß.
Trochisc. Alhand. G.iix.
Cum syrupo de Hyssopo fiant pilulę nu.xx. Dosis pil. v.* Valent in tussi & catarrho.

DE PILVLIS PVRgantibus pituitam ex stomacho.

Pilulæ alephanginæ.

℞ Cinnamomi, Cubebarum,
Ligni Aloes, Calami aromatici,
Macis, Nucis moschatæ,
Cardamomi, Caryophyllorum,
Rad. Asari, Masticis,
Schœnanthi, Nardi Indicæ,
Carpobalsami ana ʒ j.
Absinthij, Rosarum rubr. ana ʒ.v.
D Terantur crassiùs, & in ℔.xii. aquæ communis per diem macerata, coquantur ad dimidij consumptionem, deinde fricentur, & colentur: & in colaturæ ℔.ij. injice
Aloes sæpius lotę secundùm artem, & in puluerem redactæ ℔.j.
Insolabis donec siccentur, sæpius agitando: & addes
Myrrhæ, Masticis ana ʒ.v.
Croci ʒ.iij.
E Tere curiosè: prædicti decocti reliquum ipsis affunde, agita in solę, donec siccentur, & in istam crassitiem reducantur, vt fieri possint pilulæ secundùm artem. Seruentur ad annum dimidium, vel integrum. Dosis à ʒ.j. vsque ad ʒ.ij. Conficiendę hę pilulę mense Iunio, vel Iulio.* Ventriculum, cerebrum, & sensoria humoribus crassis, putribus, pituitosis purgãt, & inde natum dolorem dissipant, ventriculum roborant, & concoctionem eius iuuant. *Mesues.*

Pilulæ Galeni, similes alephanginis.

℞. Cinnamomi, Calami aromatici,
Cassiæ, Xylobalsami,
Schœnanthi, Dactylorum ana ʒ.j.
Trita omnia macerẽtur in aqua pluuiæ sufficienti quantitate, in olla noua, deinde excoquantur ad medias. Cola, & colaturæ impone Aloes sæpius lotæ in aqua pluuiæ, & puluerizatæ ℔.j. Permisceantur, & insolentur per dies Caniculæ, donec exiccata sint: deinde addita
Croci, Myrrhæ, Masticis ana ʒ.j.

Misce,

Misce, & fiant pilulæ. * Idem præstant quod præcedentes. A

Pilulæ ante cibum.

℞. Ligni Aloes, Caryophyllorum,
Macis, Nucis moschatæ, Zedoariæ,
Zingiberis, Spicæ, Galangæ,
Croci, Amomi, Calami Aromatici,
Xylobalsami, seu pro eo, Acori veri,
Carpobalsami, seu pro eo, Granorũ Paradisi,
Cardamomi, Cubebarum,
Absinthij, Menthæ rubeę, B
Sem. Apij, fem. Fœniculi, Anisi,
Sem. Petroselini,
Sem. Sileris montani,
Sem. Leuistici, Masticis ana ʒ.j.
Rhabarbari ad pondus omnium, id est, ʒ.iij.
Aloes ʒ.vj.

Misce, & fiat massa cum oleo Nucis moschatæ per expressionem facto: vel cum vino optimo: sed præstabit cum oleo fieri, vt dictum est. *Medici Colonienses.* C

Aliæ ante cibum.

℞. Ligni Aloes, Caryophyllorum,
Folij. Xylobalsami,
Sem. Balsami, Casiæ ligneæ,
Maceris, Nucis moschatæ,
Cinnamomi, Cubebarum,
Croci, Sileris montani,
Rad. Nardi, Masticis ana ʒ.ij.
Rhabarbari, Aloes succo citrinæ ana ʒ.iij.ß.

Vino odorato excipiuntur. * Concoquendi vires firmant, humores q; bilioſos leniter purgant. Dantur à ʒ.j. vsque ad ʒ.ij. *Andernacus.* D

Pilulæ ante cibum & post.

℞. Aloes ʒ.xliv.
Rhabarbari ʒ.j.ß.
Ligni Aloes, Caryophyllorum,
Folij, Masticis,
Xylobalsami, Carpobalsami,
Croci, Spicæ nardi,
Cassiæ ligneæ, Cinnamomi,
Cubebarum ana ʒ.iij.

Conficiantur cum vino optimo. Respiciunt stomachum: dantur constipatis, & ijs, qui sunt aluo dura, & conquerentibus de dolore stomachi, propter ventositatem, vel exuperantia phlegmatis, præterquam tempore calido, absque obseruatione diætæ. 9. vel 11. cum vino calido conseruãt sanitatem. *Arnol. Villanouanus.*

Pilulæ ante cibum & post cibum.

℞. Cinnamomi, Caryophyllorum,
Galangæ, Nucis moschatæ,
Macis, Zingiberis,
Cardamomi, Xyloaloes,
Styracis calamitæ ana ʒ. j.
Rhabarbari ad põdus omnium supradictorũ.
Aloes ad pondus omnium supradictorum.

Confice cum vino. Sumantur ante cibum vij. & post cibum v. Virtutem digestiuam confortant. *Nicolaus.*

Pilulæ mastichinæ.

℞. Masticis ʒ.ß.
Agarici optimi ʒ.iij.
Aloes ʒ.x.

Agaricum elimatũ aut erasum maceretur in Oxymelite, fiatq; massa. Seruatur ad annum. Dosis ad ʒ.ij. * Ventriculum, cerebrum, viscera reliqua, oculos, vterum putribus humoribus purgant & roborant. *Conciliator.*

Pilulæ stomachicæ.

℞. Mirobalanorum Citrinarum,
Aloes, Turbith ana ʒ.x.
Rosarum, Spicæ Indicæ,
Masticis ana ʒ.ij. ß.
Anisi ʒ. j. ß.
Salis Indi, vel Salis gemmei, Croci ana ʒ.j.

Cum succo Absinthij formetur massa. Seruatur ad annum dimidium vel integrum. Dosis ad ʒ. ij. * Bilioſos & pituitoſos vacuant humores, eos potissimùm qui caput & ventriculum obsident. *Mesues.*

Pilulæ stomachicæ aliæ.

℞. Myrobalanorum, Citrinarum, Indarum,
Chebularum ana ʒ.iij.
Rosarum, Masticis ana ʒ.ij.
Cardamomi, Ligni Aloes,
Santali citrini, Cubebarum,
Caryophyllorum, Schœnanthi,
Nucis moschatæ ana ʒ.ij.
Rhabarbari ʒ.ß.
Turbith ʒ.vij.
Aloes ad pondus omnium.

Fiat massa. Seruatur ad annum. Dosis à ʒ.j. vsq; ad ʒ.ij. * Cerebrum & ventriculum corruptis humoribus purgant, ventriculum roborãt, coctionem iuuant, appetentiam excitant. *Alkindus.*

Pilulæ stomachicæ aliæ.

℞. Hieræ picræ ʒ.vij.
Myrobal. Chebularum, E
Citrinarum, Indarum ana ʒ.iij.
Agarici ʒ.ij.
Turbith boni ʒ. x.
Epithymi Cretensis, Anisi ana ʒ.ij.
Salis Indi ʒ. ij.
Absinthij, Scammonij ana ʒ.iij.
Penidiorum ʒ. iij.
Succi Cichorij quantum sufficit.

Fiat massa. * Pituita & bile flaua ventriculum, hepar, caput, sensoria, iuncturas purgant. Dantur ʒ.ij. *Mesues.* F

Pilulæ stomachicæ aliæ.

℞. Hieræ picræ ʒ.x.
Trium Myrobalanorum,
Absinthij ana ʒ.ij.
Masticis, Anisi,
Myrobal. Bellitricarum,
Emblicarum, Agarici ana ʒ.iij.ß.
Zingiberis ʒ.ij.
Caryophyllorum, Salis gemmei,
Schœnanthi ana ʒ.j.

Turbith ʒ.xij.
Succi Absinthij quantum sufficit.
Fiat massa. Dosis à ʒ.j. vsque ad ʒ.ij. vel iij.* Cerebrum & ventriculum corruptis humoribus purgant, ventriculum roborant, coctionem iuuant, appetentiam excitant. *Mesues.*

Pilulæ ex Turbith, Stomachicæ dictæ.

℞. Turbith gummosi ʒ.x.
Masticis ʒ.ß.
Rosarum rubrarum ʒ.iij.
Aloes ʒ.ij. ʒ.j.
Succi Absinthij quantum sufficit.
Fiat massa. Seruatur per annũ dimidium, vel integrum. Datur à ʒ.j. vsque ad ʒ.ij. vel ʒ.iij.* Materiam pituitosam, putrem, & aquosam ex ventriculo & cerebro vacuant. *Idem.*

Pilulæ ex Turbith.

℞. Turbith, Myrobal. Citrinarum,
Aloes ana ʒ.x.
Masticis, Rosarum, Spicæ ana ʒ.ij.ß.
Anisi ʒ.j.ß.
Croci ʒ.j.
Salis Indi ʒ.ij.
Idem vt sequentes promittunt. *Idem.*

Pilulæ aureæ ex Turbith.

℞. Aloes ʒ.xij.
Masticis, Rosarum rubr ana ʒ.vij.
Myrobal. flauarum ʒ.x.
Croci ʒ.iij.
Turbith gummosi ʒ.xvj.
Puluerizentur, & cum succo Absinthij q.s. fiat massa.* Pituitam & bilem sine molestia purgãt: hepar & ventriculum roborant, coctionem iuuant. *Idem.*

Pilulæ communes, Pestilentiales dictæ.

℞. Aloes ʒ.j.
Myrrhæ, Croci ana ʒ.ß.
Vini albi q.s.
Fiat massa.* Mirificè aduersus pestiferę luis contagia populatim grassantia pollent. Humores etiam ventriculo immersos educunt. *Auicenna.*

Pilulæ pestilentiales, Russi.

℞. Aloes, Ammoniaci ana ʒ.j.
Myrrhæ ʒ.ß.
Cum succo Limonum fiat massa.

Pilulæ contra pestem, magistrales.

℞. Myrrhæ, Croci,
Boli Armeni, Coralli rubri,
Charabæ ana ʒ.j.
Myrobal. Chebularum ʒ.ñ.
Aloes ʒ.vij.
Vini albi quantum sufficit.
Fiat massa.

Pilulæ pestilentiales.

℞. Aloes optimæ ʒ.ij.
Rhabarbari electi, Myrrhæ optimæ ana ʒ.j.
Zedoariæ selectæ, Croci ana ℈.j.
A Cum succo Citri, vel Limonum, vel Aurantiorum, vel Acetosæ fiat massula, ex qua formentur pilulæ. Datur ex his ʒ.ß. singulis septimanis. *Medici Basilienses.*

Pilulæ pestilentiales aliæ.

℞. Aloes lotæ ʒ.j.
Myrrhæ ʒ.ß.
Agarici ʒ.j.
Masticis ʒ.j.ß.
Croci, Rhabarbari electi ana ʒ.ß.
B Boli Armeni ʒ.ß.
Spec. Hieræ picræ ʒ.j.
Diagridij ʒ.ij.
Cum vino fiant pilulæ. Valent contra pestem. *Antonius de Bononia.*

Pilulæ contra vermes.

℞. Aloes ʒ.ij.
Myrrhæ, Scordij, Dictamni albi ana ℈.j.
Cum syrupo de Absinthio fiant pilulę. Dosis ʒ.j.
C Et si puer sit tenerior ʒ.ß. aut ℈.ij. *Hieronymus Mercurialis.*

DE PILVLIS PVRgantibus pituitam ex iuncturis.

Pilulæ de hermodactylis, maiores.

℞. Hermodactylorum,
Myrobal. Citrinarum, Aloes, Turbith,
D Colocynthidis, Bdellij, Sagapeni ana ʒ.vj.
Castorij, Sarcocollæ,
Euphorbij, Opopanacis,
Sem. Rutæ, sem. Apij ana ʒ.iij.
Croci ʒ.j.ß.
Succi Brassicæ q.s.
Fiat massa. Seruatur ad annos duos. Dosis à ʒ.j. vsque ad ʒ ij * Valent ad podagram, & dolores frigidos aliarum iuncturarum. *Mesues.*

Pilulæ arthriticæ.

E ℞. Hermodactylorum,
Turbith, Agarici ʒ.ß.
Casiæ lignęæ, Spicæ Indicæ,
Caryophyllorum, Xylobalsami,
Carpobalsami, Macis, Galangæ,
Zingiberis, Masticis, Asæ fœtidæ,
Fœniculi, Anisi, Saxifragiæ,
Sem. Asparagi, sem. Rusci, Rosarum,
Milij Solis, Salis gemmei ana ʒ.ij.
Scammonij ʒ.j.
F Aloes optimæ ad pondus omnium,
Succi Fœniculi q.s.
Fiat massa. Siccetur & seruetur in charta, Cerę liquatæ intincta, ad annum. Dosis à ʒ.j. vsque ad ʒ.ij. * Valent ad podagram, aliosq; articulorum dolores. *Nicolaus.*

Pilulæ arthriticæ aliæ.

℞. Betonicæ Myrrhæ,
Boli Armeni præparati, Iuæ arthriticę ana ʒ.j.
Pimpinellæ, Chamædryos, Aloes ana ʒ.ij.
Croci ℈.ß. Mellis rosacolati q.s.

Misce,

Misce, & fiat massa pilularum. Capiat duas pro A vna vice, per tres horas ante cibum, ad quantitatem Ciceris, singulis diebus: & videbis mirabilem effectum. *Innominatus.*

Pilulæ arthetica quatuor magistrorum.

℞ Hermodactylorum,
Gummi Hederæ ana ʒ.vi.
Turpeti gummosi, Myrobal. Chebulorum,
Pulp. Colocynthidis, Agarici ana ʒ.ij.
Euphorbij, Diagridij,
Sarcocollæ, Opopanacis,
Serapini, Bdellij, Amomi ana ʒ.j.
Salis gemmæ, sem. Apij,
Petroselini, Rutæ domest.
Rad. Acori, sem. Cicutæ ana ʒ.ß.
Aloes ʒ.iij.
Diagridij ʒ.j.

Confice cum succo Iuæ, vel Fœniculi: imponatur puluis Iuæ. *Arnol. Villanouanus.*

Pilulæ podagricæ.

℞. Agarici opt. Rhabarbari pul.
Masticis ana ʒ.j.
Croci ʒ.ß.
Succi siue extracti Hellebori nigri,
Succi Fumiterræ,
Succi siue extracti Colocynthidis,
Succi siue extracti Gentianæ,
Succi siue extracti Petasitæ,
Extracti Rhabarbari ana ʒ.j.

Misce, & fiant pilulæ. *Henricus Vuolffius.*

Pilulæ fœtidæ maiores.

℞. Sagapeni, Ammoniaci,
Opopanacis, Bdellij,
Colocynthidis, Rutæ agrestis,
Aloes, Epithymi ana ʒ.v.
Hermodactylorum, Esulæ ana ʒ.ij.
Scammonij præparati ʒ.iij.
Turbith ʒ.ß.
Cinnamomi, Nardi Indicæ,
Croci, Castorei ana ʒ.j.
Zingiberis ʒ.j.ß.
Euphorbij ℈.ij.

Dissoluantur lacrymę in succo Porri, & fiat massa. Siccetur, & seruetur in charta, Ceræ liquatæ intincta, per annum. Dosis à ℈.ij. ad ʒ.j. * Vacuant pituitam crassam, crudam: ob id confert affectibus inde natis, arthritidi, podagræ, gonagræ dolori spinæ, & aliarum iuncturarum, ventriculi, colico, alphis, elephantiæ, alijsque cutis vitijs. *Mesues.*

Pilulæ fœtidæ minores.

℞. Sagapeni, Ammoniaci,
Opopanacis, Bdellij,
Myrrhæ ana ʒ.v.
Turbith ʒ.x.
Colocynthidis ʒ.vj.

Fiant vt priores. * Idem pollent. *Idem.*

Pilulæ ex Sagapeno.

℞. Sagapeni, Ammoniaci,
Bdellij, Opopanacis, Aloes,
Castorij, Rutæ agrestis ana ʒ.ij.
Colocynthidis ʒ. iij.
Salis gemmæ ʒ.j.
Succi Porri quantum sufficit.

Fiat massa. Siccetur, seruetur̃que in papyro, Ceræ liquatæ intincta, per annos duos. Dosis à ℈.ij. ad ʒ.j. * Pituitam lentam purgant: ob id iuuãt paralysim, spasmum, dolorem iuncturarum, dorsi, podagramque frigidam. *Mesues.*

B

Pilulæ ex Opopanace.

℞. Opopanacis, Hermodactylorum,
Sagapeni, Bdellij,
Ammoniaci, Colocynthidis ana ʒ.v.
Croci, Castorij, Myrrhæ, Zingiberis,
Piperis nigri, longi, Cassiæ lignęæ,
Myrobalanorum Citrinarum, Indarum,
Bellyricarum, Emblicarum ana ʒ.j.
Scammonij præparati ʒ.ij.
C Turbith ʒ.ß.
Aloes ʒ.j.ß.
Succi Brassicæ q.s.

Fiat massa: siccetur & seruetur in charta, Ceræ liquatæ intincta, loco ficciore, per annum. Dosis ℈.ij. vsque ad ʒ.j. * Ad paralysim, spasmum cynicum, gonagram, podagram, & aliorum articulorum dolores, morbosque partium neruosarum frigidos, vtiles sunt. *Idem.*

Pilulæ de Sarcocollæ.

D ℞. Sarcocollæ ʒ.iij.
Turbith ʒ.ß.
Colocynthidis, Zingiberis ana ʒ.j.ß.
Salis gemmei ʒ.j.
Aquæ Rosarum q.s.

Fiat massa, quæ vt præcedens seruanda. Dosis ʒ.j. * Pituitam vacuant: ob id pituitosis affectibus commodant. *Idem.*

Pilulæ benedictæ.

B ℞. Spec. Benedictæ laxatiuæ ʒ.vj.
Mellis rosati q.s.

Fiat massa. Seruatur papyro munda, Ceræ liquatæ intincta, per annum. Dosis à ʒ.j. ad ʒ.ij. * Humores pituitosos, potissimùm ad articulos decumbentes eliciunt, à renibus quoque & vesica purgant. *Nicolaus.*

Pilulæ de Nitro.

℞. Aloes, Colocynthidis, Scammonij,
Bdellij, Hellebori nigri,
F Gummi Arabici ana ʒ.ij.
Euphorbij, Nitri ana ʒ.j.

Cum succo Brassicæ fiat massa. * Valent ad crassos, frigidos, lentos & glutinosos humores, ex remotioribus partibus educendos, frigidis neruorum affectibus succurrũt, & humores ex alto euocant, quo nomine cerebri, & capitis pertinacibus affectib⁹, articularijs morbis, comitiali & resolutioni cõueniunt. Stomachicis & Ischiadicis succurrunt. Vertiginosos iuuant: pituitæ lentitiam dissipant, vtramq; bilem deturbant: vnde earum vsus in morbo Gallico. *Alex. Trallianus.*

DE PILVLIS PVRgantibus melancholiam ex hepate & splene.

Pilulæ ex Fumaria.

℞. Myrobal. flauarum, Chebularum, Indarum ana ʒ.v.
Aloes ʒ.vij.
Scammonij præparati ʒ.v.
Succi Fumariæ quantum sufficit.

Omnia in puluerem redacta comprehende succo, & siccari sinito: rursus trita succo excipiantur, siccentur: & sic tertiùm, & in pilulas formentur. Durant annum. * Soluunt humores acres, biliosos, pituitam salsam, & alios adustos, à quibus pruritus & scabies. *Auicenna.*

Pilulæ Indæ.

℞. Myrobal. Indarum, Hellebori nigri,
Polypodij ana ʒ.v.
Epithymi, Stœchadis ana ʒ.vj.
Agarici, Lapidis Lazuli loti,
Colocynthidis, Salis Indi ana ʒ.ß.
Succi Eupatorij inspissati,
Nardi Indicæ ana ʒ.ij.
Zingiberis ʒ.j.
Spec. Hieræ simpl. ʒ.j.ß.
Succi Apij q.s.

Fiat massa: quæ leuiter siccata, seruetur in charta munda ceræ liquatæ intincta, per annum. Datur à ℈.ij. ad ʒ.j. * Valent ad affectus melãcholicos, cancrum non vlceratũ, elephantiam, alphos nigros, curatu difficiles, melancholiam morbum, & inde ortum tumorẽ & mœrorem, quartanam, icterum, spleniticum, & splenis dolorem. *Mesues.*

Pilulæ de lapide Lazuli.

℞. Lapidis Lazuli loti ʒ.vj.
Epithymi, Polypodij ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Anisi ana ʒ.ß.
Scammonij præparati, Hellebori nigri,
Salis Indi ana ʒ.ij. ß.
Agarici electi ʒ.j.
Spec. Hieræ simpl. ʒ.xv.
Succi Endiuiæ quantum sufficit.

Fiat massa: leuiter siccata seruetur in papyro mũda, Ceræ liquatæ intincta. Dosis à ℈. ij. ad ʒ.j. * Valent ad affectus melancholicos, & bile vsta natos. *Mesues.*

Pilulæ de lapide Armeno.

℞. Lapidis Armeni loti,
Spec. Hieræ simpl. ana ʒ.v.
Polypodii, Epithymi ana ʒ.j.
Scammonij præparati ʒ.iij.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Salis Indi ʒ.j.ß.
Succi Solani quantum sufficit.

Fiat massa, siccetur leuiter, & in charta munda, Ceræ liquatæ intincta, seruetur per annum. Dosis à ℈.ij. ad ʒ.j. * Melancholiam & bilem vstam multiplicem vtramque clementer vacuant: ob id morbis inde natis conferunt. *Mesues.*

Pilulæ contra morbum Gallicum.

℞. Ellebori nigri, triti ʒ.j.
Præcipitati ʒ.ß.
Fol. Senæ Alex. ʒ.ij.
Croci ʒ.j.

Misce, & cum Melle albo fiat massa pilularum. Dosis à ʒ.j. vsque ad ʒ.ij. *Fioranantus.*

Pilulæ Mercuriales ad morbum Gallicum.

Nonnulli post purgationem vniuersalem sequentibus pilulis Gallicam luem curant.

℞. Rhabarbari electi ʒ.x.
Scammonij ʒ.iij.

Terantur, succum, vel syrupum de Limonibus affundendo,
Argenti viui, panno concluſi, vt granis minimis effluat ʒ.ij. vel ʒ.vj.

Extinguatur diligenter eodem succo: cumq; satis extinctum, & mixtum fuerit, sæpe de eodem succo, vel syrupo affundendo, adde Farinæ triticeæ ʒ.ij. Moschi ʒ.j. Fiant pilulæ quinque pro drachma, diligenter deauratæ. Nam aurum mirificè hydrargyri noxam reprimit. Sumat quotidie vnam pilulam sex horis ante cibum: illisque triginta dies vtatur. Interea verò nullo alio vtatur medicamẽto, nec cathartico, nec topico: sed bis in hebdomada tantùm bibat aquæ Fœniculi ʒ.j. & aquæ vitæ ʒ.ß. *Ant. Chalmeteus.*

DE PILVLIS PVRgantibus humores serosos.

Pilulæ de Mezereo.

℞. Foliorum Thymelææ aceto infusorum & exiccatorum ʒ.v.
Myrobal. flauarum ʒ.ß.
Myrobal. Chebularum ʒ.iij.
Mannæ q.s.

Tamarindorum aqua Cichorij solut. q.s. ad formandum. * Serosum excrementum valenter purgant, seu aquas: ob id hydropem iuuant. Dantur à ʒ.j. ad ℈.iv. *Mesues.*

Pilulæ de Euphorbio.

℞. Euphorbij, Colocynthidis, Agarici,
Bdellij, Sagapeni ana ʒ.ij.
Aloes ʒ.v.
Succi Porri q.s.

Fiat massa. Siccetur leuiter, & in charta munda Ceræ liquatæ intincta, seruetur per annum. Datur à ʒ.j. ad ℈.iv. * Ad emittendam hydropicorum flauam aquam, & materiam tumoris discutiendam valent, opem quoque afferunt lumborum doloribus, & podagræ humida causa concitatæ. *Idem.*

Pilulæ Hydragogæ.

℞. Hieræ simplicis cum Agarico ʒ.ß.
Rhabarbari,
Myrobalanorum Chebulorum ana ʒ.j.

Foliorum

Foliorum Chamelææ infusorum in Aceto vi- A
ni, cui incoxêre mala Cydonia & exempta, extra
solem arescant, repetitaq; infusione à recentato
aceto, & macerationc facta per horas 24. & de-
inde exiccatorum ʒ.ß.
Trochiscorum alhandel ʒ.ß.
Nucis myristicæ,
Caryophyllorum ana ℈.ß.
Fiat massa cum succo radicum Iridis. Datur ℈ j.
superdormiat & mox iusculum pisorũ sorbeat.
Heurnius.

DE PILVLIS PVRGANtibus humores mixtos à capite.

Pilulæ sine quibus.

℞. Aloes lotæ ʒ.xiv.
Myrobal. flauarum, Chebularum,
Indarum Belliricarum, Emblicarum,
Rhabarbari, Mastiches, Absinthij, C
Rosarum, Violarum, Senæ,
Agarici, Cuscutæ ana ʒ.j.
Scammonij præparati ʒ.vj.ß.
Macerato scammonio in succi Fœniculi q.s. in-
fusionem panno lineo colligatam fortiter ex-
prime manibus oleo violato inũctis, & cum ex-
pressione fiat massa: siccetur leniter, & papyro
munda ceræ liquatæ intincta, seruetur per an-
num. Dosis à ℈. ij. ad ʒ.j. * Mirificè pituitam,
bilem, & humorem melancholicum purgant &
ad suffusiones, oculorumq; claritatem condu-
cunt, visum conseruantes: aurium dolorem sa-
nant, & iliosis conferunt. *Nicolaus.*

Pilulæ lucis maiores.

℞. Rosarum, Violarum, Absinthij,
Colocynthidis, Turbith. Cubebarum,
Calami aromat. Nucis mosch. Spicæ Indicæ,
Epithymi, Carpobalsami, Xylobalsami,
Sem. Seselios, sem. Rutæ, Schœnanthi,
Mastich rad. Azari, Caryophyllorum,
Cinnamomi, Anisi, sem. Fœniculi,
Sem. Apij, Casiæ lignex,
Croci, Macis ana ʒ.ij.
Myrobal. Citrinarum, Chebularum,
Indarum, Belliricarum, Emblicarum,
Rhabarbari ana ʒ.ß.
Agarici, Senæ ana ʒ.v.
Eupbragiæ ʒ.vj.
Aloes succocitrinæ ℥.xj. ʒ.ij.
Succi Fœniculi quantum sufficit.
Fiat massa: leuiter siccetur, & in papyro, ceræ li-
quatæ intincta, seruetur per annum. Datur à
℈.ij. ad ʒ j. * Excrementa capitis pituitosa edu-
cunt, visumq; roborant. *Mesues.*

Pilulæ lucis, minores.

℞. Xylobalsami, Carpobalsami ana ʒ.j.
Rad. Chelidoniæ ʒ.v.
Rosarum, Violarum, Absinthij,
Euphragiæ ana ʒ.iij.
Senæ Epithymi, Myrobal. flauarum,
Chebularum, Indarum, Belliricarum,
Emblicarum, Agarici, Colocynthidis,
Schœnanthi, Lycij,
Lapidis lazuli loti ana ʒ.ij.ß.
Aloes lotæ ℥ vj.
Succi Fœniculi, aut Chelidoniæ quantum suf
ficit.
Fiat massa. Seruatur in charta munda, ceræ li-
quatæ intincta per annum. * Excrementa capi-
tis pituitosa educunt, visumq; roborant: atram
tamen bilem magis vacuant. *Mesues.* B

Pilulæ capitales.

℞. Artanitæ, Colocynthidis, Agarici,
Turpeti, Hermodactylorum ana Gr. xxiv.
Zingiberis, Caryophyllorum, Macis,
Ligni Aloes, Salis gemmæ ana Gr. xij.
Diagridij ℈.j.
Aloes lotæ ʒ.x.
Cum Hiera simplici fiant pilulæ vij. pro drach.-
ma. *Nicolaus Stocker.*

Pilulæ ad omnem dolorem capitis. C

℞. Aloes hepaticæ lotæ ℥.iij.
Bryoniæ Masticis ana ℥.j.
Cum vino fiant pilulæ. Conferunt omni dolo-
ri capitis, memoriam repatant, & lætificant.
Francisc. Gozad.

Pilulæ ad dolorem capitis, ex phlegmate & melancholia.

℞. Myrobal. Chebulorum, Myrobal. Belli- D
ricorum,
Myrobal. Emblicorum ana ʒ.iij.
Salis ʒ.ß.
Stœchados ʒ.ij.
Hieræ pictæ ℥.j.
Pulpæ colocinth. ℥.ß.
Absinthij ʒ.ij.
Agarici ℥.j.
Turpeti, Epithymi ana ʒ.xv.
Hellebori nigri ʒ.v.
Fiat massa. Dosis à ʒ.j. vsque ad ij. ß. *Auicenna.* E

Pilulæ saluæ mundificantes caput.

℞. Turpeti, Aloes ana ʒ.x.
Colocynthidis, Scammoneæ ana ʒ.iij.
Anisi, Salis ana ʒ.ij.
Fiat massa cum vino. Dosis aur. j. *Auicenna.*

Pilulæ ad dolorem capitis ex melancholia.

℞. Epithymi, Agarici ana ℥ ß. F
Polypodij ʒ.iij.
Hieræ ʒ.vii.
Salis ʒ ij.ß.
Myrobal. Indarum ʒ.v.
Lapidis Lazuli ʒ.ij.
Dosis ʒ.ij. *Auicenna.*

Pilulæ ad melancholiam, validiores.

℞. Pæoniæ, Myrrhæ, Stœchados Arabici,
Melissæ, Thuris, Croci. Myrobal. trium,
Rosarum ana ʒ j.
Trochisc. de agarico, Polypodij, Ephithymi,

DE PILVLIS PVRGANtibus humores mixtos ab hepate.

Pilulæ de tribus.

℞. Rhabarbari, Agarici,
Aloes lotæ ana ʒ.ii.ß.
Syrupi rosar. laxat. quantum sufficit.
Fiat massa, in charta munda, ceræ liquatæ intincta, seruanda per annum.

Pilulæ ex Halicacabo.

℞. Absinthij, succi Absinthij,
Succi Eupatorij, Aloes,
Myrobal. flauarum, Mastiches,
Croci, Rhabarbari, Cancami loti,
Asari, Anisi, Casiæ ligneæ,
Sem. Fumariæ ana ʒ.ij.
Hieræ picræ ʒ.iij.
Aquæ Solani quantum sufficit.
Fiat massa. * Ad febres diuturnas ex humoribus varijs ortas, obstructionem hepatis soluunt, & inde ortum dolorem, & incipientem hydropem: dantur à ʒ j. ad aur. j. ß. *Mesues.*

Pilulæ ad Hydropem.

℞. Spicæ Indicæ, & Romanæ ana ʒ.ß.
Agarici, Aristolochiæ, Amomi,
Croci, Aeris combusti. Epithymi,
Masticis, Hyperici, Costi,
Chamædryos ana ʒ.iij.
Myrrhæ, Kerfe medicinalis,
Squinanthi, Tithymali ana ʒ.j.
Aloes ʒ.j.
Puluerizẽtur, & cũ aqua fiat massa pilularum. Dosis ʒ.ij. cum vino. *Galenus.*

Pilulæ Philagrij.

℞. Trochiscorum Diarrhod.
Trochisc. de rhabarbaro ana ʒ.ß.
Succi Eupatorij,
Succi Spinæ albæ ana ʒ.ij.
Absinthij ʒ.j.ß.
Myrobal. citrinorum, sem. Cuscutæ,
Turpeti ana ʒ.ß.
Agarici, Aloes ana ʒ.j.
Salis Indi ʒ.j.ß.
Confice cum aqua Fœniculi. Dosis ʒ.ij. * Valent ad febres antiquas. *Mesues.*

DE PILVLIS PVRGANtibus humores mixtos à toto.

Pilulæ aggregatiuæ, maiores.

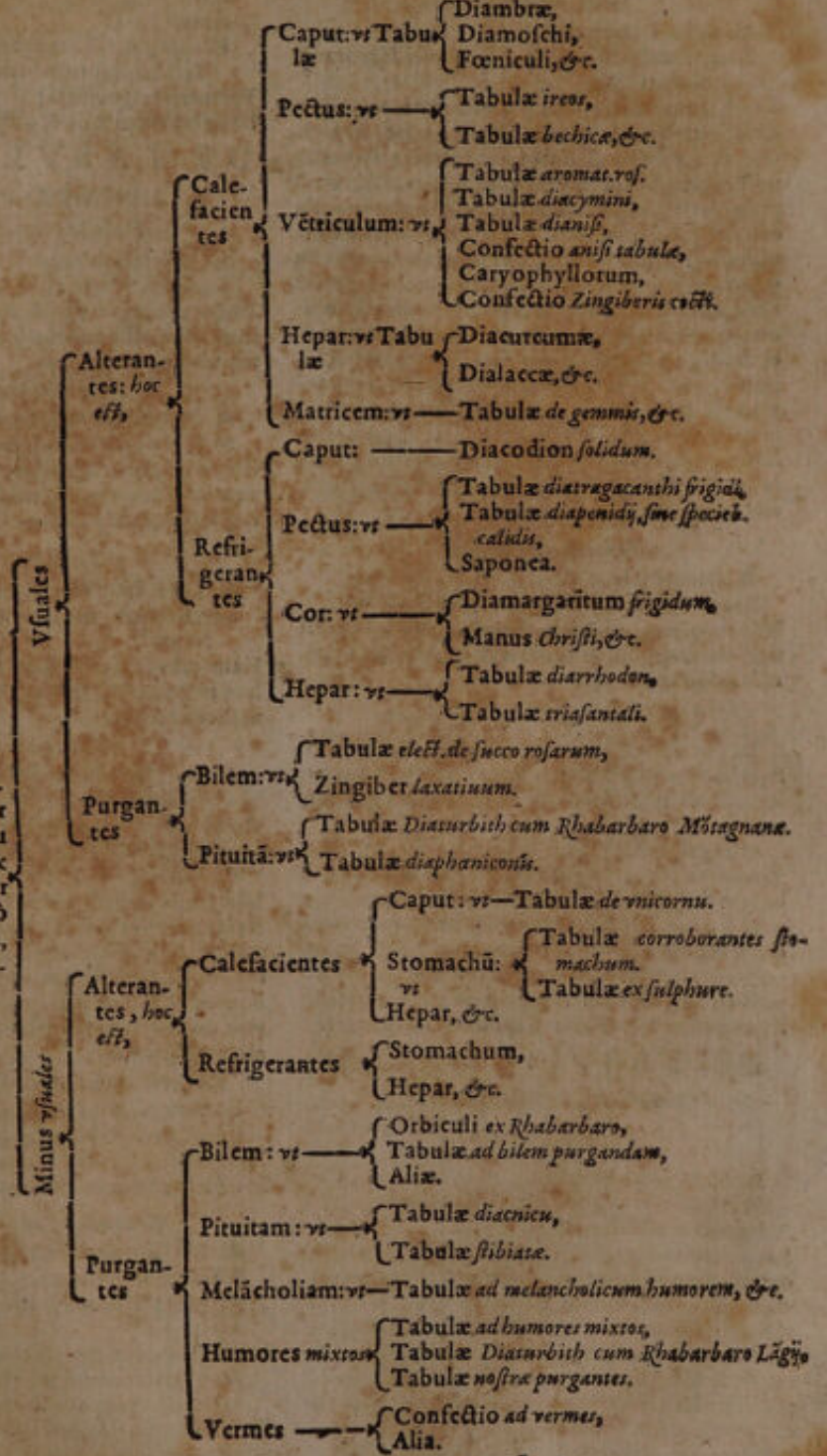
℞. Myrobal flauarum,
Rhabarbari ana ʒ.ß.
Succi Eupatorij,
Succi Absinthij ana ʒ.iij.
Scammonij præparati ʒ.vj.
Myrobal. Chebularum, Indarum,
Agarici, Colocynthidis,
Polypod. ana ʒ.ij.
Turbith, Aloes ana ʒ.vj.
Mastiches, Rosarum rubr.
Salis gemmæ, Epithymi,
Anisi, Zingiberis ana ʒ.j.
Crassiusculè omnia conterantur, & cum electuarij rosar. Mesuæ quantum sufficit, fiat massa, in charta munda, ceræ liquatæ intincta, seruanda per annum. Dosis ad ʒ.j. * Valent ad diuturnas febres, & vitia capitis, ventriculi, & iecinoris. Humores item bilioſos, & pituitosos educunt. *Mesues.*

Pilulæ aggregatiuæ, minores.

℞. Myrob. Citrinorum, Indorum,
Emblicorum ana ʒ.iij.
Masticis, Anisi, succi Eupatorij,
Succi Absinthij, succi Rosarum ana ʒ.ij.
Rhabarbari ʒ.v.
Spec. Hieræ Picræ Galeni ʒ.j.ß.
Cum succo Apij formetur massa. *Mesues.*

De Con-

De Confectionibus aromaticis solidis, tabulis & rotulis, Sectio XXXIX.

DE TABVLIS CALFA- A cientibus caput.

Orbiculi diambræ.

℞. Spec. Diambræ ʒ.vj.
Sacchari albi in aqua Fœniculi vel Maioranæ dissoluti ℔.j.

Saccharum ad exactam perfectionem coquitur: deinde ab igne remotum, ligneo pistillo agitatur, & species injciuntur, ac probè miscentur: B postea perplicam lebetis in tabulam, farina vel puluere aliquo, vt cinnamomi, stratam, spatula assiduè saccharum pari & æquali quantitate extrahatur: quod decidens placentulæ modo in orbem concrescit. Si quid verò remanet in lebete, durescit iterum, sed pauca aqua affusa liquescit: deinde extrahatur vt prius. Rotulæ concretæ digitis singillatim auferantur, & farina superficiei inferioti adhærente penicillo aut panno abstersa, in cribrum conjciantur, & vlterius C in calido loco exiccentur: in ligneis arculis extilia aut simili materia inodora condantur. Postea in sicco & calido loco reponantur.* Cerebrum, cor, & stomachum confortant.

Orbiculi diamoschi.

℞. Diamoschi ʒ.vj.
Sacchari albi aqua Fœniculi dissoluti ℔.j.

Fiant orbiculi, vt antea dictum. * Malis cerebri frigidis vertigini, comitialibus, & difficulter spirantibus succurrunt.

Confectio Fœniculi orbiculata.

℞. Sacchari albissimi in aqua ros. dissol. ℔.ß.

Saccharum ad perfectionem exactam coquitur: deinde ab igne remotum, diu pistillo agitetur, addanturq;
Olei Fœniculi ℈.j. vel ʒ.ß.

Probè misceantur: deinde per plicam lebetis in tabulam farina stratam, spatula assiduè saccharum pari & æquali quantitate extrahitur. Rotulæ concretæ digitis auferatur, exiccentur, in ligneis arculis condantur, & sicco loco reponantur.* Capitis affectibus conferunt, visum acuunt pectoris angustiæ & difficultati spirandi succurrunt.

DE TABVLIS CALFA- cientibus pectus.

Tabulæ diaireos.

℞. Spec. Diaireos S.ʒ.ß.
Sacchari albi in aqua capill. Veneris vel Fœniculi dissoluti ℔.ß.

Saccharum ad perfectionem coquitur, agitatur, deinde species misceatur: postea saccharum fluidum adhuc in tabulam æqualiter sitam, effundi tur, superficiesque eius acie cultri perstringitur: postquam saccharum induruit, tota massa tollitur, & in suas portiones pro modo linearũ frangitur: demum tabulæ in arculis ligneis, sicco loco, reponuntur. * Tussiculosis, difficulter spirantibus auxiliatur, &c.

Orbiculi seu trochisci bechici.

℞. Sacchari albissimi ℔.j.
Sacchari candi optimi, Sacchari penidij ana Iecos ʒ.j. ʒ.vij. (ʒ.iv.
Amyli ʒ.ii.ß.
Mucilaginis Tragacanthæ cum aqua rosacea factæ, quantum sufficit.

Formentur trochisci parui, & siccentur. * Auxiliantur tussiculosis & difficulter spirantibus.

DE TABVLIS EXCAL- facientibus ventriculum.

Tabulæ aromatici rosati.

℞. Specierum aromat. ros. ʒ.ß.
Sacchari albi in aqua ros. dissoluti ℔.ß.

Fiant tabulæ, vt suprà dictum est. * Ventriculo imbecillo, aliisque nutritioni deseruientibus instrumentis succurrunt.

Tabulæ Diacymini.

℞. Spec. Diacymini ʒ.ß. vel ʒ.vj.
Sacchari albi in aqua Fœniculi dissoluti ℔.ß.

Fiant tabulæ, eo modo, quo dictum est. * Noxam ventriculi corrigunt: tussiculosis, difficultatu spirandi, inflationibus sunt adiumento.

Tabulæ Dianisi.

℞. Spec. Dianisi ʒ.ß. vel ʒ.vj.
Sacchari albi in aqua Anisi vel Fœniculi dissoluti ℔.ß.

D Fiant tabulæ secundùm artem. * Crassis flatibus in ventriculo natis, eiusdemque perfrictioni succurrunt.

Confectio anisi tabulata.

℞. Sacchari albissimi in aqua rosar. dissoluti ℔.ß.

Coquitur ad perfectionem, deinde ab igne remouetur, pistillo diu agitatur, additurque
Olei Anisi ℈.j. vel ʒ.ß

Misceantur: deinde per plicam lebetis in tabulam E farina stratam spatula assiduè saccharum pari & æquali quantitate extrahitur. Rotulæ concretæ siccantur, & in ligneis arculis, sicco loco reponuntur. * Ad cruditatem stomachi ex flatibus, vomitionem, aquam inter cutem, fluorem veteri album valent, &c.

Confectio Caryophyllorum orbiculata.

℞. Sacchari albi, in aqua ros. dissoluti ℔.ß.
Olei Caryophyllorum ℈.j.

F Fiant orbiculi, modo, quo iam dictũ est.* Ventriculo, iecori & cordi prosunt.

Confectio Zingiberis cocti.

℞. Cinnamomi electi ʒ.ij.
Nucis moschatæ ʒ.j.
Caryophyllorum ℈.iij.
Macis ℈.j.

Incidantur omnia crassè, adde
Zingiberis tenuissimè triti ʒ.vj.
Sacchari aqua ros. dissoluti ʒ.xvj.

Fiat confectio in morsellis. * Ventriculum frigidum roborat, & firmat. *Augustani.*

DE

DE TABVLIS EX- A calfacientibus hepar.

Tabulæ Diacurcumæ.

℞. Spec. Diacinnamomi ʒ.ß.
Sacchari albi, in aqua Eupatorij dissol. ℔.ß.
Fiant tabulæ, modo suptà dicto. * Heparis & lienis ægritudines eradicant, hydropem curant.

Tabulæ Dialaccæ.

℞. Spec. Dialaccæ ʒ.ß.vel ʒ.vj. B
Sacchari albi, in aqua Eupatorij dissol. ℔.ß.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Iecinoris & lienis obstructiones, inflationes, & renum duritiem sanant: aquæ inter cutem causas omnes discutiunt, menses mouent, &c.

DE TABVLIS CALFA- cientibus matricem.

Tabulæ de Gemmis. C

℞. Spec. Diagemmæ ʒ.ß.vel ʒ.vj.
Sacchari albi in aqua Arthemisiæ dissol. ℔.ß.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Malis cordis, ventriculi, cerebri, iecinoris, & vteri frigidis auxiliantur.

DE TABVLIS REFRI- gerantibus caput.

Diacodion solidum. D

℞. Capitum papaueris albi, mediocri magnitudine, nec nimis viridium, neque supra modum maturorum, num. xx.
Aquæ pluuiæ, aut fontanæ ℔.iij.
Macerentur horis viginti: deinde coquãtur, donec contabuerint capita, & colentur: ad extremum adde sacchari sufficientem quantitatem, & coquatur, vt est artis. * In peruigilijs, & fluxionibus è capite tenuibus valent. *Auguſt.*

DE TABVLIS REFRI- E gerantibus pectus.

Tabulæ Diatragacanthi frigidi.

℞. Spec. Diatragacanthi frigidi, ʒ.ß.vel ʒ.vj.
Sacchari albi in aqua violarum dissol. ℔.ß.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Omnibus pulmonum & thoracis vitijs aridis, maximè tabidis, macie confectis, medentur: inflammatione lateris laborantibus, omnibusq; tussibus calidis F & siccis, &c.

Tabulæ Diapenidij, sine speciebus calidis.

℞. Spec. Diapenidij, sine speciebus calidis ʒ.ß.vel ʒ.vj.
Sacchari albi, in aqua violarum dissol. ℔.ß.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Valent aduersus omnem thoracis noxam, tussim à calore contractam, vocis iacturam: tabidis denique & purulenta excreantibus succurrunt.

Saponeæ.

℞. Amygdal. dulcium mundatarum ʒ ij.
Amyli purissimi & noui ʒ.ß.
Sacchari albi clari ℔.j.
Ex hoc saccharo nouem vnciæ sumantur cum contusis amygdalis, quæ simul mixta per densum setaceum percolentur, & ad ignem suspendantur: cumq; spissari amylum cœperit, tum reliquæ tres sacchari vnciæ ad prædictam compositionem addantur, & ad perfectam coctura redigantur: ad quam cum peruenerit, in bolos, quos morsellos vocant, fingatur. Minori porrò coctura linctus formam induit Prodest ad pectoris vitia, tenues destillationes à capite ad subiectas partes emanantes increassat, tussim sedat, pectus mundat, ac roborat. *Auguſt.*

DE TABVLIS REFRI- gerantibus cor.

Tabulæ diamargaritonis frigidi.

℞. Spec. Diamarg. frig. ʒ.ß.
Sacchari albi in aqua ros. dissoluti ℔.ß.
Fiant tabulæ secũdùm artem. * Omnem vitium imbecillitatem firmant, cor confortant, &c.

Manus Christi Perlata.

℞. Sacchari clarificati ℔.j.
Aquæ rosarum ℔.ß.
Margaritarum minutissimè tritarum ʒ.ß.
Saccharum & aqua rosacea coquuntur simul, dum aqua euanescat, & saccharum iustam crassitiem cõsequatur: in fine margaritæ adduntur, atq; super marmor, vel tabulam farina stratam, infunditur, & rotulæ formantur. * Medentur deiectis viribus, ardentibus febribus, & imaginationes falsas abolent.

DE TABVLIS REFRI- gerantibus hepar.

Tabulæ Diarrhodon.

℞. Spec. Diarrhodon Abbatis sine spec. calidis ʒ.ß.vel ʒ vj.
Sacchari albi, in aqua Endiuiæ dissoluti ℔.ß.
Fiant tabulæ secundùm artem * Valent aduersus ventriculi calorem, iecoris, lienis, pulmonumque, contra viscerum dolores, & omnem totius corporis noxam à calore proficiscentem.

Tabulæ Triasantali.

℞. Spec. Triasantali ʒ.ß.vel ʒ.vj.
Sacchari albi, in aqua Cichorij dissoluti ℔.ß.
Fiant tabulæ secundùm artem. * Pollent aduersus iecoris & ventriculi calorem mirum in modum: tabidis & regio morbo correptis prosunt.

DE TABVLIS PVR- gantibus bilem.

Tabulæ ex electuario de succo Rosarum.

℞. Spec. Electuarij de succo Rosarum ʒ.vj.

Unable to display this page

Fiat cõfectio in morsulis secundùm artem. *Ioannes Crato.*

Morselli confortantes.

℞. Pinearum præparatarum ʒ.iij.
Amygdal. dulcium ʒ.ij.ß.
Cinnamomi electi ℈.v.
Caryophyllorum ʒ.ß. Macis ℈.j.
Phisticorum viridium ʒ.j.ß.
Zingiberis albi, incisi ℈.ij.
Margaritarum præparatarum ℈.ß.
Foliorum auri num. iv.
Sacchari albi, in aqua ros. dissoluti ʒ.vij.
Fiant morselli quadrati secundũ artem. *Langius.*

Morselli confortantes mirum in modum.

℞. Spec. Aromat. ros. ʒ.j.
Spec. Diarrhod. Abb. ʒ.ß.
Spec. Diambræ ℈.j.
Cinnamomi electi ʒ.j.
Zingiberis ℈.iij.ß.
Macis incisæ ʒ.ß.
Santali citrini ℈.ß.
Pinearum mundatarum ʒ.iv.
Sacchari opt. in aqua ros. dissoluti ℔.ß.
Fiant morselli s.a. *Aromatarius quidam Vimensis.*

Confectio pinicata confortans.

℞. Pinearum præparatarum ʒ.j.ß.
Phisticorum viridium ʒ.vij.ß.
Foliorum auri num. xv.
Margaritarum præparatarum ℈.j.ß.
Sacchari in aqua rosarum dissoluti ʒ.xij.
Fiant tabulæ quadratæ secundũ artem. *Langius.*

Tabulæ confortantes aliæ.

℞. Sacchari albissimi, in aqua rosarum dissoluti ʒ.iv.
Olei Caryophyllorum ℊ.iv.
Coralli rubri præparati ℈.j.
Moschi ℊ ij.
Fiat confectio in orbiculis secundùm artem. *Ioan. Crato, Medicus Cæsareus.*

Morselli ad impinguanda corpora emactata.

℞. Pulpæ caponum elixorum,
Pulpæ Perdicis ana ʒ.ß.
Nucleorum pini, Pistaceorum in vino malua-tico maceratorum ana ʒ.ß.
Amygdal. dulcium ʒ.j.
Cinnamomi, Caryophyllorum,
Nucis moschatæ ana ʒ.j.ß.
Sacchari fini q.s.
Fiant s.a. morselli. *Hieron. Mercurialis.*

DE TABVLIS REFRIGERANTIBVS STOMACHVM.

Tabulæ orificium stomachi claudentes, & corroborantes.

℞. Coriandri præparati ʒ j.
Cinnamomi electi ʒ.ij.
Coralli præparati ʒ.j.
Santali albi, Mastiches ana ℈.j.
Sacchari albi, in aqua rosarum dissoluti ʒ.x.
Conseruæ rosarum ʒ.ß.
Fiat confectio in morsulis secundũ artem. *Crato.*

DE TABVLIS REFRIGERANTIBVS HEPAR.

Tabulæ ad Hepatis refrigerationem.

℞. Conseruæ flor. Cichorij,
Flor. Nenupharis ana ʒ.j.
Spec. Triasantali, Diatrag. frig. ana ʒ.ij.
Sacchari albi, in aqua endiuiæ dissoluti ʒ.iv.
Fiant tabulæ secundùm artem. *Rondeletius.*

Tabulæ nostræ, ad lepram.

℞. Trochiscorum de Vipera ʒ.ij.
Margarit. præparat. ʒ.ß.
Spec. aromat. ros. ʒ.j.
Fol. auri. num. cc.
Sacchari in aqua ros. dissoluti ʒ.iij.
Fiant rotulæ auro obductæ.

DE TABVLIS PVRGANTIBVS BILEM.

Orbiculi ex Rhabarbaro.

℞. Sacchari albi, in aqua cinnamomi dissoluti, & ad perfectionem cocti ʒ.iv.
Extracti rhabarbari, in succi rosarum drachmis duabus dissoluti ʒ.j.
Rhabarbari subtiliter pulucrizati, atq; in aquæ cinnamomi humectati ʒ.ij.
Fiant tabulæ secundùm artem. *Ioannes Crato.*

Tabulæ ad purgandum bilem aliæ.

℞. Mannæ electæ ʒ iv.
Succi Rosarum rubrarum ℔.ij.
Conserue Buglossi, Conserue Cyrsij ana ʒ.ij.
Diagridij ʒ.vj.
Sacchari albi q.s. ad placentulam formandam: quæ diuidetur in tabellas singulas ʒ.ß. pendentes. *Andernacus.*

Tabulæ ad bilem aliæ.

℞. Santali citrini, albi, rubri, Galliæ moschatę,
Trochiscorum oxyacanthæ ana ʒ.iij.
Mannæ ʒ.iij.
Succi rosarum rubr. ℔.j.ß.
Conserue Cichorij,
Conserue Borraginis ana ʒ.ij.
Diagridij ʒ.j.
Sacchari albi quantum sufficit.
Fiant tabellæ secundùm artem drachmas duas aut tres pendentes, pro robustioribus: pro imbecillioribus ʒ.j. dari possunt. *Andernacus.*

Aliæ.

℞. Spec. Diamoschi ʒ.j.
Spec. Diarrhod. Abb. Calami aromat. ana ʒ.j.
Rhabarbari electi ℈.j.
Diagridij ℈.ij.ß.
Sacchari in aqua ros. dissoluti ʒ.iij. vel ʒ.iv.
Fiant tabulæ. Datur ʒ.ß. *A quodam Italo.*

Tabulæ nostræ purgantes.

℞. Sacchari in aqua ros. dissoluti ʒ.iij.

Quintæ essentiæ, scammonij, q.s. fiant rotulæ. A

DE TABVLIS PVRGANtibus pituitam.

Tabulæ diacnicu.

℞. Diatragacanthi frigidi ʒ.ß.
Carnis Cotoneorum ʒ.j.
Zingiberis albi ʒ.ij.
Medullæ seminis Cnici ʒ.iv.
Diagridij ʒ.iij.
Turpeti albi ʒ.vj. B
Manæ, Mellis rosati colati ana ʒ.j.
Sacchari optimi ʒ.x.
Parentur tabellæ, pendentes ʒ.ß. singulæ. *Andernacus.*

Tabulæ Stibiatæ nostræ.

℞. Stibij seu Antimonij præparati ʒ.ij.
Gummi Tragacanthi ʒ.j.
Sacchari albi in aqua ros. dissoluti ʒ.iij.
Olei Anisi G.xv. C
Fiant tabulæ secundùm artem, pendẽtes ʒ.j. singulæ pro robustioribus: imbecillioribus verò ʒ.ß. vel ℈.ij. exhibere soleo. * Purgant per vomitum & aluum valenter.

Tabulæ nostræ de stibio, aliæ.

℞. Vitri antimonij ʒ.vj.
Pul. tragacanthi ʒ.iij.
Sacchari in aqua ros. dissoluti, & ad perfectionem cocti ℔.ß.
Fiant tabulæ. Dosis à ʒ.j vsq; ad ʒ.j.ß. Purgant D per vomitum & aluum vehementer.

DE TABVLIS PVRGANtibus melancholiam.

℞. Succi Cotoneorum,
Mellis opt. despumati ana ℔.j.ß.
Caryophyllorum, Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.j.
Conserue Buglossi, Cyrsij, Violarum ana ʒ.ij. E
Epithymi, fol. Senæ ana ʒ.ß.
Veratri nigri ʒ. vj
Ex saccharo fingantur tabellæ paruæ, drachmas duas pendentes. *Andernacus.*

TABVLAE PVRGANtes humores mixtos.

℞. Spec. electuarij Diacnicu ʒ.ß.
Spec. elect. Diaturbeti cum rhabarbaro ʒ.vj.
Sacchari ʒ iij.ß. F
Redigantur in placentulas, drachmas tres pendentes. *Andernacus.*

Vel.

℞. Rad. Turpethi gum.
Scammon. præpar. ana ʒ.j.
Medullæ sem. Carthami ʒ.ß.
Spec. diatrag. frig.
Zingib. Cinnamo. electi ana ʒ.ij.
Carnis Cydoniorum,
Cortici citri sicci ana ʒ.j.
Sacchari candi ʒ.j.
Sacchari albi dissoluti in aq.
Rosarum ʒ.x.
Fiant Tabellæ. Dosis est à ʒ.j.ß. ad ʒ.ij.ß. mixtos ducit humores, maximè tamen serosos. *Caspar. Bauhinus.*

Tabulæ diaturbith cum Rhabarbaro.

℞. Turbith in oleo amygdal. per noctem macerati ʒ.v.
Zingiberis, Cinnamomi ana ʒ.j.
Caryophyllorum ℈.iij.ß.
Agarici trochiscati ʒ.j.ß.
Fol. senæ ʒ.ij. ℈.ß.
Hermodactylorum ʒ.ij.
Rhabarbari ʒ.ij.
Schœnanthi ℈.j.
Galang. Macis ana ℈.ij.
Diagridij ʒ.ij.ß.
Sacchari in vino citoniorum & aqua ros. dissoluti ʒ xviij.
Fiant tabulæ. Dosis ʒ.ß. *Ioan. Langius.*

Tabulæ nostræ purgantes.

℞. Spec. aromat. ros. ℈.ß.
Cinnamomi electi, Zingiberis ana ʒ.ß.
Macis. Galangæ, Calami aromat. ana ℈.ß.
Rhabarbari electi ʒ.j.ß.
Spicæ Indicæ ℈.ß.
Turbith. opt. ʒ.iij.
Agarici Trochis. ʒ.ij.
Fol. Senæ mundat. ℈.iv.
Diagridij ʒ.ij.ß.
Tragacanthæ, Masticis ana ℈.ß.
Sacchari in aqua cotoneorum dissoluti ʒ.ix.
Olei Caryophyllorum ℈.ß.
Olei Cinnamomi G.v.
Dosis ʒ .j.
Fiant tabulæ pondere ʒ.ij.

Morselli præcipua membra fouentes, & purgantes nonnihil.

℞. Cinnamomi electi ʒ.ß.
Myrobal. Chebularum, Myrob. Emblicarum ana ʒ.ij.
Croci, Rosarum ana ʒ.j.
Santali rub. ʒ.ij.
Coralli rub ʒ.j.
Sacchari albiss. in aqua ros. & succo citri dissoluti q.s. est.
Moschi, Ambræ ana ℈.j.
Formentur morselli auro obducti. *Marsil. Ficinus.*

DE TABVLIS VERMES necantibus.

Confectio ad Vermes.

℞. Seminis Sancti ʒ.j.ß.
Farinæ lupinorum ʒ.i.
Diptami albi, Indici ana ʒ.ß.
Cornu cerui vsti, & & præparati, Scordij veri ana ʒ.j.ß.
Croci ʒ.ß. G.vj.
Sacchari albi, aqua Absinthij diluti q.s. est.
Fiat confectio in morsellis. *Augustan.*

Alia.

Alia.

℞. Sem. Cīnæ ʒ.j.
Rad. Filicis, rad. Graminis, Diptami albi ana ℈.ij.
Cornu cerui vſti, Rhabarbari ana ℈.iv
Sacchari in aqua graminis diluti ʒ.vj.
Fiant tabulæ. *Auguſtani.*

DE TABVLIS CONtra peſtem.

℞. Fragment. Sapphiri, Hyacinthi, Smaragdi, Rubini, Granati, vel vnionum tantundem,
Rad. Biſtortæ, Angelicæ, Tormētillæ, Carlinę,
Foliorum Cardui benedicti ana ʒ.j.
Raſuræ eboris, cornu cerui,
Coralli rubri, Carabæ ana ℈.iiij.
Boli Armeni ʒ.ij.
Doronici, Zedoariæ,
Caryophyllorum,
Rad. Cyperi, Schœnanthi,
Roſar. rubrarum ana ʒ.ß.
Folior. Meliſſæ, Ocymi,
Croci ana gra.xv.
Sacchari ſoluti in aqua roſarum quantū ſatis.

A Fiat electuarium tabulatum. *Dalechampius.*

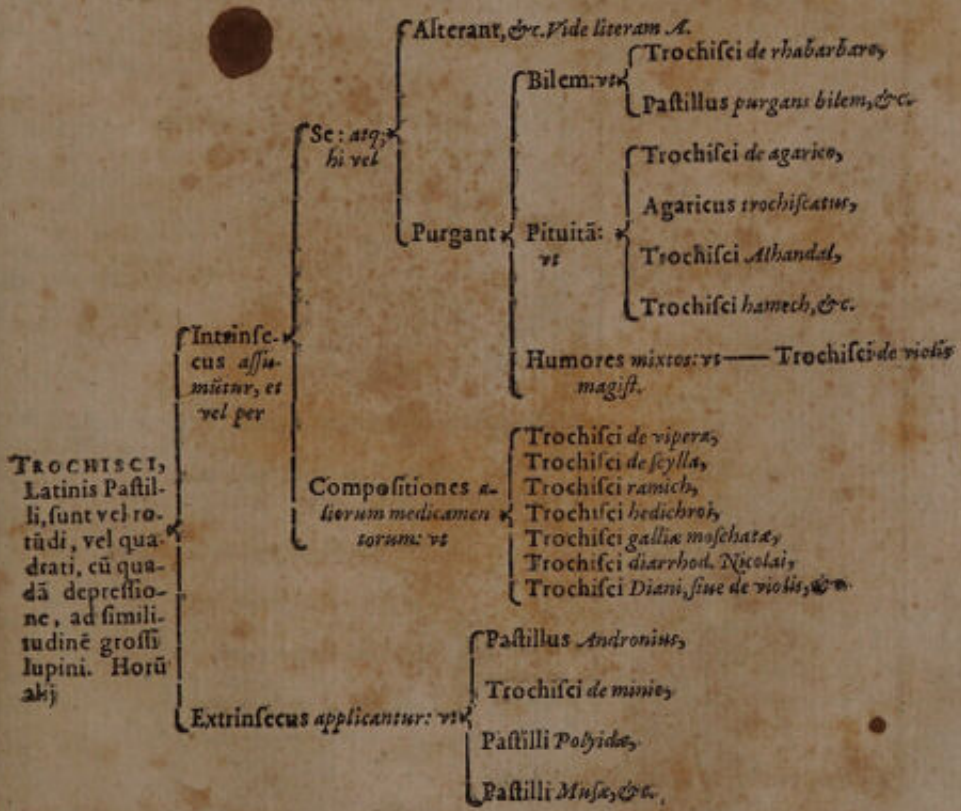
Aliud.

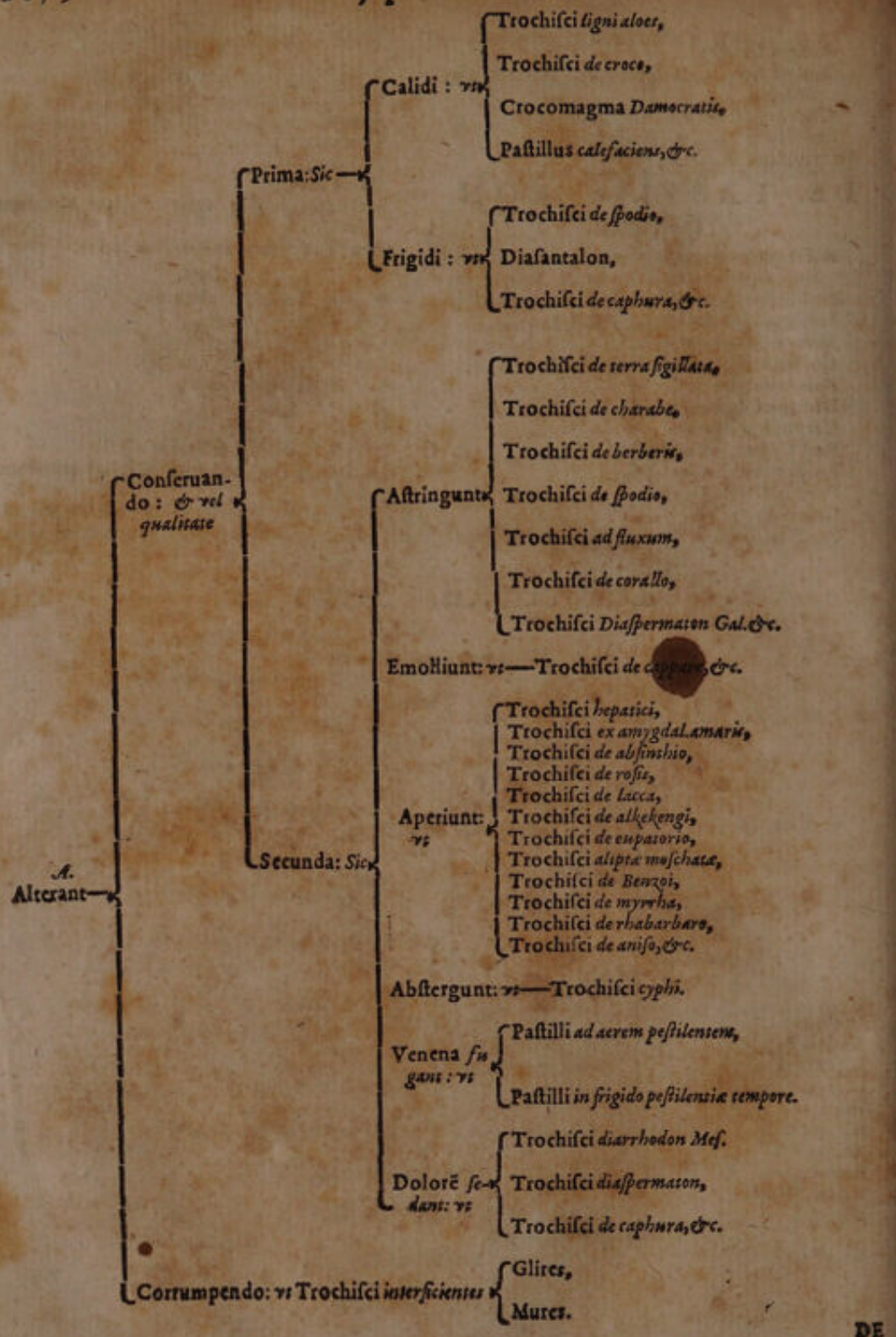
℞. Pulueris roſarum rubrarum ʒ.j.
Coralli rubri, Margaritarum,
Cornu cerui, Spodij ana ℈.ij.
Corticis citri ſicci,
Rad. Angelicæ,
Macis ana ℈.ß.
Sacchari ſoluti in aqua roſarum quantum ſatis.
B Fiant Tabellæ. *Iohan. Bauhinus Iunior.*

Aliud.

℞. Pulu. Roſarum rubearum,
Boli præparati ana ʒ.ij.
Coralli rubri, Margaritarum
Cornu cerui, Spodij ana ʒ.ß.
Rad. Angelicæ, Carlinæ,
Macis ana ʒ.j.
Croci ℈.j.
C Foliorum Meliſſæ, Ocimi ana ℈.ß.
Sacchari in aqua roſarum diſſoluti quantum ſatis.
Fiat Electuarium tabulatum: vel cum Tragacantha addito paruo Moſcho, fiant Trochiſci. *Idem.*

De Trochiſcis, Sectio XL.

A.
Alterant
Corrumpendo: vt Trochiſci interficientes
Glires,
Mures.
Conſeruando: & vel qualitate
Prima: Sic
Calidi: vt
Trochiſci ligni aloes,
Trochiſci de croco,
Crocomagma Damocratis,
Paſtillus calefaciens, &c.
Frigidi: vt
Trochiſci de ſpodio,
Diaſantalon,
Trochiſci de caphura, &c.
Secunda: Sic
Aſtringunt
Trochiſci de terra ſigillata,
Trochiſci de charabe,
Trochiſci de berberis,
Trochiſci de ſpodio,
Trochiſci ad fluxum,
Trochiſci de corallo,
Trochiſci Diaſpermaton Gal. &c.
Emolliunt: vt — Trochiſci de cappar. &c.
Aperiunt: vt
Trochiſci hepatici,
Trochiſci ex amygdal. amaris,
Trochiſci de abſinthio,
Trochiſci de roſis,
Trochiſci de lacca,
Trochiſci de alkekengi,
Trochiſci de eupatorio,
Trochiſci aliptæ moſchatæ,
Trochiſci de Benzoi,
Trochiſci de myrrha,
Trochiſci de rhabarbaro,
Trochiſci de aniſo, &c.
Abſtergunt: vt — Trochiſci cyphi.
Venena fugant: vt
Paſtilli ad aerem peſtilentem,
Paſtilli in frigido peſtilentiæ tempore.
Dolorē ſedant: vt
Trochiſci diarrhodon Meſ.
Trochiſci diaſpermaton,
Trochiſci de caphura, &c.

DE

DE TROCHISCIS calidis.

Trochisci ligni aloes.

℞. Ligni aloes, Rosarum rub. ana ʒ.ij.
Masticches, Cinnamomi, Caryophyllorum,
Nardi Indicæ, Macis, Nucis moschatæ,
Cubebarum, Cardamomi minoris, maioris,
Pastinacæ, Galliæ moschatæ,
Corticis Citri ana ʒ j.ß.
Moschi, Ambræ ana ℈.ß.
Mellis passulati quantum sufficit.

Formentur trochisci. Siccentur in vmbra, & seruentur in charta, ceræ liquatæ intincta. Durant annum vnum. * Ventriculum, cor, hepar imbecille roborant: ob id valent ad oris fœtorẽ, pulsum cordis, & syncopen, & hydropen. *Mesues.*

Trochisci de croco.

℞. Croci ʒ.iij.
Rosarum rubrarum, Ammi, Myrrhę ana ʒ.j.ß.
Ligni aloes ℈.ij.
Aquæ rosaceæ quantum sufficit.

Fiant trochisci. *Nicolaus.*

Crocomagma Damocratis.

℞. Croci ʒ.c.
Myrrhæ, Rosarum rub. ana ʒ.l.
Amyli, Gummi Arabici ana ʒ.xxx.
Vini quantum sufficit.

Fiant trochisci. *Galenus.*

Pastillus calefaciens, ad vitia ventris ex frigore.

℞. Absinthij, semin. Apij, Anisi, Cinnamomi,
Casiæ odoratæ ana ʒ.iij.
Myrrhæ, Spicæ Indicæ, Castorei ana ʒ.j.
Piperis longi, Lachrymæ papaueris, Croci ana ℈.ij.
Succi Fœniculi quantum sufficit.

Fiant trochisci. *Andernacus.*

DE TROCHISCIS frigidis.

Trochisci de spodio.

℞. Rosarum rubrarum ʒ.j.ß.
Spodij ʒ.x.
Sem. Acetosæ ʒ.vj.
Sem. Portulacæ, Coriandri præparati,
Sumach ana ʒ.ij.ß.
Amyli vsti, Balaustiorum, Berberis ana ʒ.ij.
Gummi Arabici assati ʒ.j.ß.
Agrestæ quantum sufficit.

Fiant trochisci. Seruantur in annum. * in febribus biliosis cũ alui fluore efficaces sunt: inflammationem ventriculi & hepatis, & sitim continuam sedant. *Mesues.*

Trochisci Santalorum:

℞. Trium Santalorum ana ʒ.iix.
Spodij, sem. Cucumeris,
Sem. Cucurbitæ, sem. Citrulli,
Sem. Portulacæ, Boli Armeni ana ʒ.iv.
Rosarum ʒ.vj.
Berberorum aut succi eius ʒ.iij.
Caphuræ ʒ.ß.
Aquæ portulacæ quantum sufficit.

Formentur trochisci. Seruantur in annum. * Ad febrem ardentem, ventriculi & hepatis intemperiem calidam, & sitim dantur lacte acido, aut omphacio, aut succo acido citri, aut succo ribes. *Mesues.*

Trochisci santalorum alij.

℞. Santalorum citrinorum ʒ. ij.
Gummi Arabici, sem. Citrulli ana ʒ.j.
Sem. Lactucæ, sem. portulacæ, Tragacanthi,
Succi Glycyrrhizæ ana ʒ.ß.

Fac trochiscos: vtere, vt prius. *Mesues.*

Trochisci de caphura.

℞. Fol. ros. rub. ʒ.ß.
Spodij ʒ.ij.
Santali citrini ʒ. ij.ß.
Croci ʒ.j.
Glycyrrhizæ ʒ.ij.
Sem. Citrulli, Melonis, Cucumeris,
Cucurbitæ, Tragacanthæ, Gummi Arabici,
Nardi Indicæ ana ʒ.j.
Ligni Aloes, Cardamomi maioris,
Amyli, Caphuræ ana ℈. ij.
Sacchari albi, Mannæ ana ʒ.iij.
Mucilag. sem. Psyllij, cũ aqua ros. extractę q.s.

Formentur trochisci. Durant annũ. * Ad febres ardentes, bilis & sanguinis feruorem, ventriculi & hepatis intemperiem calidam, & ab his sitim inexpletam, icterum quoq;, ac phthisim & hecticam conferunt. *Mesues.*

DE TROCHISCIS astringentibus.

Trochisci de terra sigillata.

℞. Sanguinis draconis, Gũmi Arabici assati,
Trochiscorum Ramich, Rosarum rub.
Sem. Rosar. Amyli assati, Acaciæ, Lapidis hęmatitis,
Hypocistidis, Balaustiorum, Boli Armeni,
Terræ sigillatæ, Coralli rub. Charabæ ana ʒ.j.
Spodij, Margaritarum, Tragacanthæ,
Sem. Papaueris nigri ana ʒ.j ß.
Sem. Portulacæ, Cornu cerui vsti,
Thuris, Gallarum, Croci ana ʒ.ij.
Aquæ plantag. quantum sufficit.

Qui volet cum opio, addat Opij ʒ.ij.

Formentur trochisci. Seruantur in charta, Ceræ liquatæ intincta, ad annos duos. * Sunt admodum efficaces ad sputũ sanguinis cũ aqua plantaginis poti: ad fluorem verò sanguinis è naribus fronti illiti, ad menses immodicos vtero iniecti: vel pubi illiti: ad mictum sanguinis, in vesicam iniecti. & ad alias hæmorrhagias, parti sanguine fluenti impositi. *Mesues.*

Trochisci de Charabe.

℞. Charabe ʒ.ix.
Cornu cerui vsti, Gummi Arabici assati,
Coralli rubri vsti, Tragacanthæ,
Acaciæ, Hypocistidis,

Balauſtiorum Maſtiches, Laccæ,
Papaueris nigri aſſati ana ʒ.iij.
Thuris, Croci, Opij ana ʒ.ij. G.xv.
Mucilaginis pſyllij quantum ſufficit.
Formentur trochiſci. Seruantur in charta, ceræ liquatæ intincta. Durant annos duos. * Vtiles ſunt ad conſtringendum ſanguinem vndecunq; fluentem, menſtrua, ſputum, fluxum ſanguineũ, & hæmorrhoidalem: & conſolidant vlcera pectoris & pulmonis. *Meſues.*

Trochiſci de Berberis.

℞. Berberis ʒ.ij.
Spodij, Ligni aloes, ſeminis Acetoſæ, Maſtiches,
Galliæ moſchatæ. Nardi Indicæ ana ʒ.j.
Gummi Arabici ʒ.iij.
Roſarum rubrarum ʒ.v.
Aquæ roſarum quantum ſufficit.
Formentur trochiſci. Siccantur in vmbra. Seruantur in papyro munda ceræ liquatæ intincta, per annum. * Valent ad intemperiem calidam, fluorem alui, & hepatis dolorem. *Meſues.*

Trochiſci ad fluxum.

℞. Balauſtiorum,
Cort. glandiũ, aceto maceratorũ & toſtorũ,
Rhois, Baccarũ Myrti, Hypociſtidos ana ʒ.ij.
Cymini Carmani,
Gallarum aceto maceratarum & toſtarum,
Capitum Granatorum, Fructus Tamaricis,
Macis, Xyloaloes, Galliç aromaticæ,
Maſtiches, Spicæ Indicæ ana ʒ.j.
Sem. Oxalidis, Gummi, Boli Armeni,
Sem. Vuæ, Paſſerum toſtorum ana ʒ.j.ſ.
Sem. Coriandri, aceto macerati & toſti ʒ.ij.
Vini Pontici quantum ſufficit.
Formentur trochiſci ponderis ʒ.j. quorum vnus datur cum ſyrupo cidoniorum vel aliquo ſucco ſtyptico. *Meſues.*

Trochiſci alij ad idem cum exulceratione inteſtinorum.

℞. Spodij ʒ.vij.
Sem. Roſarum, Balauſtij,
Roſarum, Acaciæ,
Sanguinis draconis ana ʒ.ij.ſ.
Sem. Acetoſæ ʒ.j.ſ.
Oxyacanthæ, Carnis Rhu, ſem. Plantaginis,
Sem. Portulacæ aſſati ana ʒ.j.G.x.
Gummi aſſati ʒ.j.
Fiant trochiſci ponderis ʒ.ſ. * Dantur cum decocto hordei excorticati. *Idem.*

Trochiſci de Corallo.

℞. Coralli rubri, Cinnamomi, Myrrhæ,
Amomi, ſem. Papaueris albi ana ʒ.ſ.
Schœnanthi, Croci ana ʒ.ij.
Calami aromatici, Xylobalſami, Caſiæ, Folij,
Maſtiches, Phu, Pollij montani, Aſari,
Pedis columbini ana ʒ.j. Vini q.ſ.
Formentur trochiſci. * Sanguinolenta excreantibus, dyſentericis, cœliacis, cibũ faſtidientibus mirè ſubueniunt. *Nicolaus.*

Diacorallu Galeni.

℞. Coralli rubri, Terræ Samiæ ana ʒ.j.
Balauſtiorum Amyli,
Terræ Lemniæ ana ʒ.ſ.
Sem. Hyoſcyami, Opij,
Hypociſtidis ana ʒ.ij.
Succi Plantaginis quantum ſufficit.
Formentur trochiſci. Siccantur in vmbra, & ſeruantur in charta munda, ceræ liquatæ intincta, ad annos duos. * Ad eadem efficax *Galenus.*

Trochiſci de Agno caſto.

℞. Agni caſti, Tamaricis ana ʒ.v.
Sem. Endiuiæ, ſem. portulacæ ana ʒ.ij.ſ.
Formentur trochiſci cum aqua ſcolopendrii. Nõ ſunt in vſu, poſſent tamen in ſeminis profluuio ſeu gonorrhœa, & alijs eiuſmodi vitijs commodè adminiſtrari. *Rhaſis.*

Trochiſci Diaſpermaton, Galeni.

℞. Sem. Apij,
Sem. Amios ana ʒ.ſ.
Sem. Aniſi, ſem. Fœniculi ana ʒ.ij.
Opij, Caſſiæ ana ʒ.j.
Cum aqua pluuia formentur trochiſci. * Dantur ex paſſo, aut aqua, ad omnes internos affectus, pleuriticis, & ſanguinem reiectãtibus conferunt, dolorem ſedant.

Trochiſci ad Phthiſim, & vlcera pulmonis.

℞. Balauſtiarum, Roſ. ſiccarum ana ʒ.ſ.
Sanguinis drac. Medullæ tritici,
Olibani ana ʒ.ij.
Gummi Arabici, Tragacanthi,
Maſticis ana ʒ.iij.
Acaciæ, Croci ana ʒ.ſ.
Carabæ, Myrrhæ ana ʒ.j.
Anarcinæ ʒ.v.
Terantur & conficiantur cum miua cydoniorũ, deinde fiant trochiſci aur.j. pendentes. exiccentur in vmbra, & dentur in potu. *Auicenna.*

DE TROCHISCIS emollientibus.

Trochiſci de Capparibus.

℞. Cort. rad. Capparis, ſem. Agni ana ʒ.vj.
Sem. Nigellæ, Calamenthi, ſucci Eupatorij,
Acori, Amygdal. amar. Foliorum Rutæ,
Ariſtolochiæ rotundæ, ſem Naſturtij,
Ammoniaci ana ʒ.ij.
Cypeti, Ceterach ana ʒ.j.
Ammoniacum diſſoluito, & reliqua triturato: deinde fiant trochiſci. Seruantur in annũ, in charta mũda, ceræ liquatæ intincta. * Ad ſplenis dũritiem & flatus eius diſſipandos valent. *Meſues.*

DE TROCHISCIS aperientibus.

Trochiſci hepatici, Aſclepiadis.

℞. Aniſi, ſem. Apij, Aſari Amygdalarum, Abſinthij ana ʒ.ſ.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.

Formentur

Unable to display this page

munturin charta munda, ceræ liquatæ intincta: & ſeruantur in annum vnum. * Obſtructiones hepatis, & alios eius morbos, & inde natas febres antiquas ſanant. *Meſues.*

A

Trochiſci ex aniſo aly, ex decem ſimplicibus.

℞. Aniſi, ſucci Eupatorij ana ʒ.ß.
Maſtiches, Spicæ Indicæ, Apij,
Abſinthij Rom. Aſari, Folij ana ʒ.j.
Amygdalarum amararum ʒ.j.ß.
Aloes bonæ ʒ.iij.
Decocti Abſinthij quantum ſufficit.
Formentur trochiſci. * Hepatis vitia, & inde natas febres antiquas, & quartanas, & formã corrumpentes ſanare ſunt à veterib. probati. *Meſues.*

B

DE TROCHISCIS abſtergentibus.

Trochiſci Cyphi.

℞. Pulpæ paſſularum,
Terebinthinæ coctæ ana ʒ.iij.
Myrrhæ, Schœnanthi ana ʒ.j.ß.
Calami aromatici ʒ.ix.
Cinnamomi ʒ.ß.
Vnguis odorati, Bdellij, Nardi Indicæ,
Caſiæ lignææ, Cyperi,
Baccarum Iuniperi ana ʒ.iij.
Aſpalathi ʒ.ij.ß.
Croci ʒ.j.
Mellis quantum ſufficit.
Vini modicum.

C

Formentur trochiſci. * Valent ad pulmonum, iecoris, aliarumq; internarum partium exulcerationes. *Damocrates.*

DE TROCHISCIS venena fugantibus.

Trochiſci contra peſtilentem aerem.

℞. Mithridatij opt. ʒ.j.
Rad. Angelicæ Zedoariæ,
Sp. diamarg. frig.
Cinnamomi el.
Santal. citrini ana ʒ.ß.
Myrrhæ electæ,
Boli Armeni præpar. ana ℈.j.
Moſchi gra iij.
Sacchari Canarij ʒ.vj.

D

Cum Mucilagine gummi Tragacanthæ infuſi in Aqua Scabioſæ & pauculo Succi Limonum vel Citri. Fiant Trochiſci vel Orbiculi Lupinis ſimiles: detineantur in ore præſeruationes loco tempore peſtifero. *Caſparus Bauhinus.*

Paſtilli ad peſtilentem aerem in æſtate.

℞. Roſarum rubrarum, Florum Violarum,
Flor. Nymphææ ana ʒ.j.
Corticis Citri, ſem. Citri ana ʒ.ß.
Coriandri, Santali rubri,
Spec. Diarrhodon ana ℈.iij.

E

Boli Armeni ʒ.j.
Mucilaginis, Tragacanthæ cum aqua roſ. extractæ q.ſ.
Formentur paſtilli. *Andernacus.*

Paſtilli in frigido peſtilentiæ tempore idonei.

℞. Spec. Aromat. roſ. item Diamarg. calidi ana ʒ.ij.
Boli Armeni ʒ.j.ß.
Mucilaginis Tragacanthæ, cum aqua roſarũ extractæ q.ſ.
Formentur paſtilli. *Andernacus.*

F

DE TROCHISCIS dolorem ſedantibus.

Trochiſci diarrhodon Meſuæ.

℞. Roſarum rubrarum ʒ.ix.
Ligni aloes, Nardi Indicæ ana ʒ.iij.
Glycyrrhizæ ʒ.iv.ß.
Spodij ʒ.j.ß. Maſtiches ʒ.ij.
Croci ℈.ij.ß.
Vini albi quantum ſufficit.
Fiãt Trochiſci. * Efficaciſſimi ad febres pituitoſas, antiquatas, alijs implexas, ventriculi dolorem leniendum, & humores ipſi adhęrentes detergendos.

Trochiſci diaſpermaton.

℞. Sem. Apij, ſem. Ammi ana ʒ.j.
Aniſi, Fœniculi ana ʒ.ß.
Opij, Caſiæ ana ʒ.ij.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.
Formentur Trochiſci. Durãt annos duos. * Dantur ex paſſo, aut aqua: ſedãt dolorem: ad omnes internos affectus, & pleuritides vtiles ſunt, & ſanguinem reiectantibus. *Galenus.*

Trochiſci interficientes glires & mures.

℞. Farinæ auenaceæ ʒ.iv.
Arſenici citrini ʒ.ß.
Axungiæ porcinæ, quantum ſufficit,
Mellis parum.
Miſce & fiant trochiſci.

DE TROCHISCIS purgantibus bilem.

Trochiſci de Rhabarbaro.

℞. Rhabarbari boni ʒ.x.
Succi Eupatorij, Amygdal. amararũ ana ʒ.ß.
Roſarum ʒ.iij.
Nardi Indicæ, Aniſi, Rubiæ,
Sem. Apij, Abſinthij, Aſari ana ʒ.j.
Aquæ Cuſcuthæ quantum ſufficit.
Fiant trochiſci, ponderis drachmę vnius cum dimidia. Siccantur in vmbra, & ſeruantur in charta munda, ceræ liquatæ intincta, per annum. * Valent ad hepatis obſtructionem, dolorem, tumores præternaturam, affectus inueteratos eiuſdem. *Meſues.*

Paſtillus purgans bilem.

℞. Maſtiches, Nucis pinææ,
Vuarum paſſarum, detractis acinis ana ʒ.v.

Gummi

Gummi G.vij.
Diagridij ℈ j.
Mellis quantum ſufficit.
Formentur paſtilli, qui vna vice aſſumi poſſunt. *Andernacus.*

DE TROCHISCIS pituitam purgantib.

Trochiſci de Agarico.

℞ Agarici ʒ.iij.
Salis gemmæ ʒ.ß.
Zingiberis ʒ.iij.
Oxymelitis quantum ſufficit.
Agaricum ligma confringendũ, & formandi trochiſci. * Purgant ex cerebro & capite phlegma craſſum cum cholera mixtum: & præcipuè educunt ex pectore craſſos humores putridos & viſcoſos. *Meſues.*

Agaricus trochiſcatus.

℞. Agarici electi ʒ.iv.
Vini, in quo maceratum ſit zingiber, quantum ſufficit.
Agaricum limandum eſt, & formandi trochiſci. Additur inſuper gummi, aut tragacantha: & poteſt injici in omnes compoſitiones, in quas agaricum ingreditur: vires enim habet agarici, & tutius agit, minoreq; ventriculi noxa. *Meſues.*

Trochiſci Alhandal.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ.x.
Minutim inciſa fricentur cum olei Roſati ʒ.j.
Tragacanthi, Gummi Arabici Bdellij ana ʒ.vj. Macerentur quatriduũ in aqua roſacea: his colatis & expreſſis, partem vnam cum colocynthide permiſcebis, & fiat maſſa: quæ ſiccata in ſole, rurſum teretur, atq; addetur altera pars colaturæ, & formabuntur trochiſci: qui injici poſſunt in omnes compoſitiones, quæ colocynthidem recipiunt, & ipſa colocynthide ſalubriores ſunt. Dolis per ſe à G.vj. ad G.xij. *Meſues.*

Trochiſci Hamech.

℞. Violarum humidi & ſicci mediarum aureos xij.
Turbith gummoſi aur.vj.
Succi Glycyrrhizæ aur.iij.
Mannæ ʒ.iij.
* Sedant inflammationẽ, ventrem leniunt, thoracem purgant. Dantur aur.ij. cum ſacchato, aut pulpa caſſiæ fiſtulæ. *Meſues.*

DE TROCHISCIS purgantibus humores mixtos.

Trochiſci de violis, magiſtrales.

℞. Violarum nigrarum ʒ.vj.
Turbith ʒ.iij.
Succi Glycyrrhizæ,
Diagridij ana ʒ.ij.
Formentur trochiſci. * Aquas pituitam craſſam & bilem purgant, flatusq; diſſipant.

DE TROCHISCIS compoſitiones aliorum medicamentorum ingredientibus.

Trochiſci de Vipera.

℞. Viperas num.xx.
Sumendæ ſunt autem, non quæ quouis tempore captæ ſunt, ſed à medio potiſſimùm Aprile, in finem vſq; Maij, aut paulò tardius, locisq; procul à mari diſſitis. Eligendæ ſunt fœminæ, quæque colore ſubflauo ſint, non prægnantes: quũ caput latius habeant, & depreſſum: collum longius, graciliusq; quàm mares: ventre vaſtiores: cauda minore, quæ non inuoluta eſt, ſed potiùs cõtorta & diſtenſa: inceſſu quieti proximo, quæ tamen poſtremas partes in inceſſu magis moueant: aſpectu ferino & inuerecũdo, oculis ſubrubentibus, & recens captæ. Capita primùm & caudas amputabis, quatuor digitorum longitudine vtrinq;: his amputatis, conſiderandũ eſt, ſi motum quendam in ipſis reſiduum conſpicies, ſanguinemq; multũ fundent: nam hæ ceu præſtantiſſimæ ſumendæ ſunt: deinde pelle detracta, interanea cum adipe abijcienda erunt: reliquum corpus in ollam nouam bene coctam immittendum, & coquendum in aqua fontana, additis anethi comis, & ſub finem pauxillo ſalis, (ignis autem eſto è carbonibus accenſis, aut ſarmentis vitium) donec carnes à ſpinis ſeparẽtur. Cũ coctæ fuerint, ollam ab igne depones, & carnes diligenter à ſpinis exemptas, per ſe contundes, nulla iuſculi addita parte: & addito puluere panis bicocti maximè puri, quantum paſtillis formandis ſufficiat, quæ erit ſecundùm Galenũ tertia aut quarta pars, admiſceto. Formabis in paſtillos ponderis duarum drachmarũ, & ſiccabis in ſuperiori ædiũ parte, in cella ad meridiem conuerſa, à puluere diligenter mundata. Sæpe aũt cõuertendi ſunt, per quindecim dies, aut eo amplius, donec probè exiccati fuerint: deinde in pyxidem vitream, aut figulinam vitratam bene obturatã reponendi. Annum vnum integri perſeuerant, quanquã longè melius ſit, haud multo poſt, quàm ipſos confeceris, theriacã conficere. Qui autem diutius cõſeruare volet, ſubinde abſtergendi ſunt à puluiſculo quodã, qui illis obnaſci conſueuit: qui ſi diutius inhæreat, paſtillos perforabit. Hoc itaq; modo conſeruari poſſunt integri ad tertium annum. *Galenus.*

De Trochiſcis viperinis, ex correctione Bartholomæi Marantæ.

Ante paucos annos nondum cognoſcebatur vipera, & propterea maiores noſtri Medicos barbaros ſequuti, pro illa ſumebãt Tormentillam, & dictamnum, quorum alterum redigebant in paſtillos: ſed noſtro tempore adeò innotuerũt, vt etiam ab omni circulatore colligi poſſint. Id eoq; non ero longior in enarrandis notis, quibus cognoſcitur: idque cò etiam magis, quòd

Matthiolus in suis commentarijs supra Dioscoridē, certis omnino notis eam descripserit. Quare tantùm addā, quo pacto eligi debent laudabiles, & idoneæ pro Theriaca paranda. Debent itaque viperæ non quouis anni tempore capi, multo minus in media æstate, quemadmodum nonnulli faciunt. Nam Theriaca ex ciusmodi viperis confecta, illis, qui eam assumunt, magnam sitim affert. Neque etiam statim, postea quam ex ipsarum cauernis (in quibus toto tempore frigidiore se abscondunt, & quasi stupidæ vix se mouent) rursum proserpere solent. Nam quandiu intra terram latent, retinent intra se quandam venenatā, & pernicioſam qualitatem, quæ postea alijs temporibus solet exhalare, & præterea tamen siccio res, & frigidiores sunt, & magis extenuatæ, quā alio vllo tempore. Quare antea illis permittendum est, vt aliquantisper in liberiore aere obambulent, & vescantur cibo illis consueto, vt sunt nōnullæ herbæ, & inter alia animalcula. Canthariden, Bupreſtes, & Eſucæ pini. Et præ alijs omnibus Galen in lib. de vſu Theriacæ ad Pamphilianum tradit meliores esse, recenter captas, & non diu inclusas. Nam hæ vt famelicæ sunt venenosiores: quod facilè etiā coniicitur à morsu hominis ieiuni. Aliæ verò saturæ aduenium ex campis. Legitimum igitur, & magis conueniens erit capturæ tempus circa finem veris, ne tamen attingant initium æstatis, nisi veris constitutio magna ex parte fuerit frigida, & hyemi similis. Viperæ præterea grauidæ tanquam inutiles sunt abiiciendæ. Color earum debet habere nescio quid de luteo aspersum, & sint agiles, & promptæ ad mouendum, & potiſſ. quæ de vniuerſo corpore sæpè caput extollant, oculi sint rubedine tincti, inter serpendum obliqua, torua, & elata. Præterea caput debet esse latum, venter rotundus, & prominens: & totum corpus sinuosum: locusq;, vnde emittit excrementa, sit propè extremam caudam, quæ etiam non sit in gyrum circumuoluta, sed nōnihil contorta. Et si haberi potuerunt fœminæ omnes, melius erit, quàm mares accipere. Dignoscūtur autem à maribus ex ingressu earum magis firmo, & quieto, & in dentibus quoque caninis, quorum mas tantum duos, fœmina autem vt scribit Nicander, plures habet. Critonis fuit sententia (quemadmodum Galenus refert in libro de vſu Theriacæ) viperas esse capiendas, aut in fine veris, aut in autumno, & eas quidem quæ essent corpulentiores, & grandiores. Cùm igitur viperas ciusmodi, quales iam descripsimus, habuerimus, primùm ad quatuor digitos, & nō plures, caput & cauda amputetur, idque si grandiores fuerint. Nam minoribus minus quoque est auferendum. Quæ partes propterea abijciuntur: quia paucam habent carnem, eamq; duram, & quod sint reliquis venenosiores. Animaduertēdum quoq; est, eas esse validiores, quæ post quā caput & cauda resecata sint, per aliquod tempus sese adhuc moueant, & satis multum sanguinis emittant, cumque non statim effluere sinant: ideoque istæ quæ statim moriuntur, neque se mouent quicquam, nullius sunt momenti. Post istam amputationem, interiora viscera sunt auferenda, & reliquum corporis diligenter à pelle separandum, quemadmodum etiam omnis pinguedo: & posteaquam diligenter bis, térue ex aqua semper recenti mundatæ fuerint, imponantur in ollam fictilem, aut ahenum purissimum, cum sufficiente parte aquæ fontanæ, & ad ignem ex carbonibus paratum, aut alium expertem fumi (sunt qui sarmenta vitium hic maximè probent) Iniecito quoque in vas parum salis recentis, additis aliquot frondibus anethi viridibus, quod cōmodè eo tempore reperiri solet. Vbi etiam est obseruandum, si viperę in æstatis initio sint captę, tum nihil salis esse imponendum, alioqui Theriaca sitim excitabit, sicuti etiam illa, ad quam assumptæ sunt viperæ collectæ in locis maritimis, & siccis: aut in paludibus aquæ saliæ. Quod si forte fortuna inter ebulliendum aqua efflueret, statim aliquid frigidæ est aspergendum: tandiu quoque coqui debent, donec facile caro de spinis separari possit si edōdo esse solerent, diligenterq; cauendum, ne intra carnem aliquid de spinis remaneat: idq; si fieret, omni studio est auferendum, quanquam si viperæ ita vt optimè coctæ fuerint, non facilè hic error committatur. Propterea laborandum est, vt vniuersæ viperæ sint grandes: quod si fieri semper nequeat, coctio debet fieri per gradus, primùm ex olla sumendo iuniores. Nam sic per longiorem coctionem grandiores fient magis habiles, & caro facilè à spinis decidet. Nam hæ cùm planè similes sint carni, vix ab ea possunt discerni: quanquā postea in siccis pastillis facilè appareant. Atq; omnia hæc secundùm commemoratum modum, primùm vidi obseruari ab Imperato, qui solebat idoneo instrumento sæpius iuuenes viperas inspicere, & statim cùm coctæ essent, ex olla extrahere: hocq; si obseruetur, vniuersæ spinæ adhærent ilei o, & trunco maiori medullæ spinalis, nihilq; ex ipsis carni admiscetur. Obseruaui autem ex vipera quantumuis magna non plus carnis, quàm ponderē duarum drachmarum colligi posse: & si illius affuerit copia maior, suspicio est illam aliquid in se spinarum adhuc continere. Hæc coctio ita ritè facta, tanti momenti est vt in ea omnis consistat aut bonitas, aut imperfectio Antidoti. His eo modo peractis, postea caro collecta diligenter in mortario contunditur, addito parum panis benè cocti, & fermentati ex recenti & puriſſima farina facti: cuius certa mēsura definiri nequit: quanquā aliqui accipiant æqualem quantitatem cum ipsa carne: nonnulli minus, nimirum tantùm dimidiam. alij certiam solummodo partem. Sic Galen. interdum etiam ponebat quartam partem, & alibi quintam: prout animaduertebat illius satis esse ad carnem contūdendam. Quam etiam mēsuram Bononienses vsurpare soliti sunt, quemadmodum P. M. Lucas Ghinus olim præceptor meus mihi significauit.

Critō

Crito, ſicuti Galen. refert, carni ex decem viperis collectæ addebat panis vnciam vnam. Sed hic animaduertendum eſt, Theriacam fieri aridam, ſi panis non fuerit benè coctus: quare melius eſt illum rectè coctum per duos, aut tres dies ponere in loco perflabili, vt exiccetur nonnihil: & non ſimul cum carne contundere, ſed vtrunque ſeorſim: atq; poſtea miſcere ſimul. Hic panis ita ſiccus in puluerem redigi, & per cribrum anguſtiſſimum cribrari, ac deinde miſceri cum carne debet. Cumq; vtrunq; fuerit diligenter tritum, & commiſtum, vt ne minima quidem portiuncula amplius de vipera, quæ nõ ſit benè cõtuſa, appareat, ex illa poſtea maſſa parentur Trochiſci, aut Paſtilli, qui debent eſſe tenerrimè & optimè ſubacti, idq;, ſi fieri poteſt, ſine iuſculo, aut ſaltem cum ipſius exigua quantitate: hoc enim modo multo celeriùs exiccantur. Contrà, ſi panis in iuſculo viperarum maceretur, & poſtea ſimul cum carne tundatur, tales Trochiſci difficulter exiccantur, & ſunt in cauſa, vt poſtea caro purreſcat, & panis fiat acidus. Trochiſci ita parati ſolent in aliquo conclaui ſuperiori collocari ad exiccandum, verſus Meridiem, vbi Sol maiori parte diei verſatur, non tamen radij eius Trochiſcos attingant, vtq; penitus exiccari poſſint, crebrò verti debent. Nam ſi aliqua exigua illorum portio humidior reſtet, facilè putreſcũt. Quando ita benè ſunt exiccati, remoueãtur paulò longius ab illo loco priore (attamẽ in eodem relinquantur conclaui) ad quem Sol peruenire potuit, atq; ſemper vertantur, ad quod quidem vtrunq; ſatis erunt dies quindecim. Aëtius quoque laudat verſus Septentrionẽ eos poni. Tandem ſi omnes ſicci fuerint, vngantur parũ contra putredinem cum Opobalſamo, quam curam adhibuerunt Medici Bononienſes, admoniti ab Aëtio, qui etiam volunt, vt Opobalſamum, dum formantur Trochiſci, adhibeatur. Poſtremò aſſeruentur in vaſe ſtanneo, vitreo, aureo, vel argenteo puriſſimo. Quanquam plumbum candidum, vel ſtannum (vt vulgo vocant) improbetur, quando admiſtum habeat plumbi. Quia in eiuſmodi vaſis quædam rubiginis ſpecies ſolet colligi, quæ malam qualitatem illis cõciliat. Idcoc; optimũ eſt, vt Theriaca quoq; quamprimum Trochiſci ad manum ſint, ipſ quoq; conficiatur, quanquam etiam ſi rectè aſſeruẽtur tres annos, & paulò plus durare ſolẽt, mogò ſæpius cum linteolo mundentur à puluere, & ſitu albo, quo progreſſu temporis obducuntur, vnde ſolent exedi, & cariem ſentire, & priuari ſuis omnibus viribus. Præterea quoque propter ipſam Theriacam, illa ſtatim parari debet. Nam cùm per quadraginta dies, quotidie aliquid miſtionis fieri neceſſe ſit. quò fermentatio ſequatur melior, ideò admodum idoneum ad hanc actionem eſt tempus calidum. Quod ſi in autumno conficiatur, & ſuperueniat tempus hybernum, ſimplicia omnia quaſi ignaua permanebunt & multò tardius calor naturalis in illis excitabitur.

Trochiſci de Scylla.

Scyllam initio Iulij collectam, mediæ magnitudinis, plenam, candidam, cortice primo detracto, & parte duriore cui radiculæ adhærent, abiecta, farina ſubacta inuolues. & eouſque in clibano coques, donec farina probè ſiccata ſit & ea perforata, ſtylo ligneo tentabis, num ſcylla vndique tenera ſit. Ea exempta, partem interiorem diligenter teres: cui admiſcebis farinæ eiui tenuiſſimè cribratæ vncias octo ad ſingulas libras, & formabis in trochiſcos ponderis duarum drachmarum, & ſiccabis in ſuperiore parte ædium, in cella probè mundata, meridiem ſpectante, ſæpius obuertendo, donec probè ſiccati ſint, deinde repones: vt ſuprà dictum eſt de paſtillis viperinis. *Galenus.*

De Trochiſcis Scyllitiis, ex correctione Bartholomæi Maranthæ.

Multæ, & quaſi infinitæ animaduertiones, & diligenter conſiderari debent, ſi volumus Theriacam quemadmodum fieri poteſt, diligentiſſimè præparare. O curũt autem tam multę difficultates, vt ex illis ob earum multitudinem vix nos poſſimus exuricare. Nam Galenus, & reliqui vniuerſi, quæ docent Theriacæ compoſitionem ſecundùm ſententiam Andromachi, volunt Scyllam non accipi nimis inueteratam, ſed recentiſſimam, & quæ iam primùm è terra eruta ſit, reijcientes tanquam inutilem, & malam, quę paulo antè ſit collecta: præterea colligendum eſſe tradunt, quando caulis, vel ſcapus ſit ſiccus. Nam eo tempore omnis vis in radice retinetur: idq; fieri nequit, niſi media æſtate aut ſaltem tempore meſſis: nam ante hoc tempus vel florem fert, vel etiam ſemen. Iubent poſtea, paſtillos viperinos fieri debere, quando iam omnia ad Theriacam parandam ſint in promptu. Nam Trochiſci viperini propter iſtum puluerem, qui ſæpè in illis quaſi effloreſcit, facilè aliquid de ſuis viribus amittunt. Cùm verò illi quoque ipſi dixerint, hoſce paſtillos eſſe parandos in fine veris, videtur hæc inter ſe diſcrepare, quòd ſtatim poſt Trochiſcorum viperinorum præparationem fieri debeat Theriaca, & quod aſſumẽda ſit Scylla recens, ad faciendos iſtos paſtillos, cùm hi fieri non poſſint, niſi media æſtate: illi verò in fine veris. Hæcq; difficultas eò maior eſt, quòd Aetius etiã ex ſententia Galeni vult hoſce de Scylla trochiſcos ex alijs omnibus primùm fieri debere: quoniam vt benè exiccentur multos dies requirunt. Neceſſe eſt itaque, vt vel in æſtatis fine Trochiſci de Scylla parentur, & aſſeruentur vſque ad vernum tempus ſequentis anni: nam quamprimum alteri de vipera ſunt facti, Theriaca paratur, vel viperinos Trochiſcos ad finem æſtatis transferre oportet, quãdo Scyllitici benè fuerint exiccati: & quocunque modo hoc fiat, quædam præcepta ex authoribus præcipuis nõ obſeruabuntur. Et videntur minus errare illi, qui Scylliticos factos æſtate elapſa accipiunt, ad parandam poſtea Theriacam in æſtatis ſequentis

principio: cùm viperini fuerint præparati in fine veris. Quoniam multum refert, ad Theriacā iam paratam adhibere tempus calidius, vt per quadraginta dies quotidie miſceri, & agitari poſſit. At ſi ita agamus, Scyllitici hac ratione inueterascent, atq; inſuper pharmacopola nimis erit incertus, an ita per longa interualla in Theriaca paranda verſari, donec hoc atq; illud fuerit in promptu, velit, cum alioqui ſatis moræ obijciatur, dum colligantur ex tam diuerſis, & remotis locis tot ſimplicia. Quid igitur eſt ſtatuendū? Cenſeo optimum eſſe, vt primum paſtilli viperini ſtato tempore fiant, id eſt, in fine veris: Nec nos impedire debet, quòd tam diu aſſeruandi ſint donec fiant, & exiccentur quoq; Scyllitici. Nam tametſi Galen. cap. 7. lib. 1 de Antidotis dicat: quòd multò melius ſit conficere Theriacam paulo poſtea quam parati ſint viperini trochiſci propter cauſam iam indicatā: nihilo tamen minus ipſemet in eodem loco affirmat, eos poſſe ſine corruptione euidenti per integrum quoq; annum aſſeruari: imò ſi fuerint benè ſiccati, & diligenter ſepoſiti, ſolent etiam in quartum annum durare, quare in tam breui tempore, quod intercedit inter finem veris, & medium, vel finem æſtatis corrumpi nequeunt. Hoc tamen obſeruandum eſt, vt quamprimum fieri poſſit, habeamus Scyllam, hoc eſt, ſtatim poſteaquā caulis & folia exaruerint, quò Antidotus in vna ęſtate abſolui poſſit, nec calidiore tempore carere cogatur, quod diximus neceſſariò requiri, idq; 40. dierum ad fermentationem totius maſſæ: & quanquam tum principium autumni ſubſequatur, parum hoc refert, cùm notum ſit omnibus, initium autumni æquè atque finem æſtatis eſſe calidum. Nec multum refert etiam, quod Aëtius dicit, paſtillos Scylliticos primo loco fieri debere. Nam hoc non aliam ob cauſam voluit obſeruari, niſi propter acuratam exiccationem. Quoniam plus temporis in his exiccandis, quàm viperinis, requiritur. Et apparet Aëtium ideò hoc tradere, vt ſcilicet ſatis temporis ſuperſit, vt (interea dum Scyllitici primùm facti exiccētur) eodem tempore ad Antidoti præparationem viperini quoq; haberi poſſent. Atque ita omnis dubitandi occaſio, quemadmodum vnicuique hæc conſideranti patebit, facilè adimetur. Vt igitur ad rem reuertamur, Scyllam benè ſucciplenā è terra erues, quādo folia, & caulis erunt omnino arida, idq; exquiſitè, tum quando vti illa iam volueris. ſitq; mediocriter grandis, à qua auferatur exterior cortex, & omne lignoſum & aridū: poſtea fermento recenti, quod etiam maturum fuerit, facto, totum inungas, non creta aliqua, quemadmodum nonnulli facere conſueuerunt. Nam primum hæc eſt ſordida, deinde ad ſe neſcio quid boni ex ipſa maſſa trahit, & citò coquitur. Sic itaq; cooperta optimè in cineribus calidis recòdatur, & ſupra eos imponantur carbones accenſi, & non prius inde auferaſ, quàm apparuerit etiam totam maſſam eſſe bene coctā, & aſſatā, inſtar cruſtę. Quod tamē idem fieri poteſt in furno, in quē panes ſunt impoſiti, ſi in olla benè cooperta imponātur: & vbi paſta fuerit ſicca, rurſum eximatur. Quod ſi non ſatis eſſe coctam exiſtimauerimus, rurſum eadē Scylla paſta obduci, & eodē modo coqui debet. Nam quæ imperfectè ita fuerit toſta, non ſine periculo graui membrorum interiorum exhiberi poteſt, quemadmodum Dioſcorides quoq; monet. Cognoſcitur autem, quod rectè ſit cocta, ſi pungendo eam cum feſtuca aliqua, illa facilè penetret: aut comprimendo duobus digitis ſine difficultate aliqua diſſoluatur. Tradit autem Dioſcorides alterum quoq; modum coquendi. Nam eius fruſta iubet ebulliri, & toties aqua illius mutari, donec in Scylla nihil amaritudinis, aut acrimoniæ relinquatur, accipiendo ſolūm partes interiores, & auferendo tunicas exteriores vſq; ad viuū, & abijciendo ſatis multum de primis corticibus. Hæc Scylla ita diligenter cocta, benè in pila tundatur, & deinde admiſceatur farinæ erui albiſſimi (quoniā minus albicans, nimis eſt amarum) quæ per cribrum anguſtiſſimum tranſierit, ea quantitas, vt ad tres partes Scyllæ ſumantur duæ erui quemadmodum quoq; Andromachus tradit. Hoc Gal. 1. de Antidot. ſcribit, cui plus fidei adhibendum, quàm lib. de Theriaca ad Piſonem: in quo duplum erui ſumitur: cùm ibi in alijs multis rebus quædam retractet, de quibus aliter in lib. ad Piſonē ſenſit. Sed hoc experientia quoq; meliùs poteſt deprehendi. Nam Aëtius de Theriaca ſecundùm Galeni ſententiā differens, atq; coniungens ſimul quoq; cum eo Andromachū, vult etiam ad tres Scyllæ eſſe accipiendas duas farinæ erui partes: & poſtea addit, quod interdum æquale pondus vtriuſq; ſumatur. Atq; eam quidem differentiam inde ortam, quod interdū Scylla humidior, vel ſiccior, quàm vt in Trochiſcos redigi queat, atque ideo opus eſſe plus, aut minus farinæ erui admiſcere. Attamen ſi cum duabus partibus ſolum parari ſemper potuerit, proculdubio minus errabimus. Nam ita fiet, vt Scylla ſit iſtius qualitatis, & ea arte cocta, quemadmodū eſſe decet. Quæ ſi erit eiuſmodi, non opus erit ſuperuacaneam humiditatem ipſius cum maiore quantitate erui corrigi: & hanc credo fuiſſe cauſam, quòd Gal. aliter ſenſerit in lib. de Antidotis, quàm in lib. 1 de Theriaca ad Piſonem. De hac igitur maſſa benè contuſa, & commiſta fiunt rotulæ exiguæ, & inter formandū digiti vngendi ſunt oleo roſaceo, ſicuti docet Aëtius: quanquam aliqui hoc omittant. Poſtea in illis exiccandis & reponendis ea, quæ diximus de Trochiſcis viperæ, omnia ſunt obſeruanda. Meſue quoq; monet, Scyllam quæ planè ſola abſq; altera in agro reperiatur, abijciendam tanquam venenoſam admodum: & illam accipiendam eſſe, quę plures habet alias vicinas: quo admonitio propter maiorem ſecuritatem non eſt negligenda.

Trochiſci Ramich.

℞. Succi Acetoſæ ℥.xvj.

Roſarum

Roſarum ℥.j.
Baccarum Myrti ℥.ij.
Boli pauxillum.
Colentur, & colaturæ adiunge
Gallarum tritarum ʒ.iij.
Coque aliquantulũ. Cola: & adde inſuper ſubſequentia bene trituta:
Roſarum ℥.j.
Santali Citrini ʒ.x.
Gummi Arabici ℥.j.ß.
Sumach, Spodij ana ℥.j.
Omphacij ſeu agreſtæ ʒ.vij.
Baccarum Myrti trituratæ ℥.iv.
Ligni aloes,
Caryophyllorum,
Macis
Nucis moſchatæ ana ʒ.iv.
Miſce omnia, & ſiccentur in ſcutella figulina, & tere minutim, & fiant trochiſci cum ʒ.j.ß. de caphura & aqua roſacea q.ſ. Succi acetoſæ loco, ſumi poteſt vinum è codonijs acerbis: ſunt qui aromatizent Gran xiix. moſchi. Siccantur in vmbra, & reponuntur in charta munda, ceræ liquatæ intincta. Durant in annum. * Ventriculum, cor, hepar imbecilla firmãt, & lubrica viſcera ac inteſtina, choleram morbum ſiſtunt, acrimoniã obtundunt, animum reddunt tranquillum, omnem hæmorrhagiam cohibent, ob quam naribus ſanguine fluentibus flando impellũtur: alijs medicamentis miſcentur. *Meſues.*

Trochiſci hedychroi, Andromachi.

℞. Mari, Aſari, Maioranæ,
Aſpalathi ana ʒ.ij.
Schœnanthi,
Calami odorati,
Phu, Xylobalſami,
Opobalſami, Cinnamomi,
Coſti ana ʒ.iij.
Myrrhæ, Folij,
Nardi Indicæ,
Croci,
Caſiæ ana ʒ.vj.
Amomi ʒ xij.
Maſtiches ʒ.j.
Vini quantum ſufficit.

Fiant trochiſci, inunctis prius manibus opobalſamo: deinde ſiccantur, & in charta ceræ liquatæ intincta, ſeruantur in annum. *Ex Galeno.*

Trochiſci Hedychori, ex correctione Bartholomæi Maranthæ.

1. ℞. Ligni aſpalathi veri, nuper in collegio Patauino reperti, aut Ligni aloes Rhodij.
2. Radicum aſari recentium, & benè compactarum.
3. Mari, id eſt, maioranæ nobilis, id eſt, ſuæ cimæ cum floribus, & ſeminibus ana ʒ.ij.
4. Calami odorati, id eſt, radicum. Eius loco Agalochum cum tertia eius inſuper parte: aut vulgaris Calamus odoratus.
5. Iunci odorati, id eſt, cimæ odoratæ, & recentes.

A 6. Rad. coſti veri: aut ſuo loco Rad. Zedoariæ recẽtis, non exeſæ, & opt. odore prędita.
7. Rad. Phu, ſolidarum, non exeſarum, & odoris abſolutarum.
8. Cinnamomi: vel ipſius loco duplum caſſiæ, quæ ſit cortice craſſo, & fiſtula prædita ſubtili, optimi odoris, & ſaporis.
9. Opobalſami. Loco ipſius Oleum nucis moſchatæ, per expreſſionem facti.
10. Xylobalſami. Eius loco Agalochi ana ʒ.iij.
B 11. Folij, vel ipſius loco, radicũ & ſtipitũ Nardi Celtici, aut radicis Phu, aut ſpicæ Nardi cum tertia inſuper eius parte.
12. Nardi Indici, id eſt, radicũ: quæ eſſe debent odoratæ, recentes, & de illarum numero, quæ in ſe adhuc retinent terram odoriferam.
13. Caſſiæ cum ſignis in Theriaca commemoratis.
14. Myrrhæ, id eſt, lachrymæ recentis, pinguis,
C & ſucculentæ cum parte venarum candidarum inſtar vnguium.
15. Croci recentis, colorati, longi, integri, non fragilis, neq; humidi, nec mucidi, vel exeſi, ſaporis acuti, & odoris validi ana ʒ.vj.
16. Amomi. Ipſius loco Acorum, id eſt, radicis galangę maioris, recentis, acuti ſaporis, & boni odoris ʒ.xij.
17. Maſticis candidiſſimi, pleni, puri, ſi agilis, ſiccí, odorati, ſtridentis ʒ.j.

D Fac paſtillos cum vino optimo, exicca.

Trochiſci gallæ Moſchatæ.

℞. Ligni aloës ʒ.v.
Ambræ ʒ.iij.
Moſchi ʒ.j.
Mucilaginis, Tragacanthæ, cum aqua roſ. extractæ quantum ſufficit.

Fiant trochiſci parui. * Cerebrum, corq; roborant, oris, atque adeò corporis totius odorem
E commendant: compoſitionibus alijs miſcentur. *Meſues.*

Trochiſci diarrhodon, Nicolai.

℞. Roſarum recentium ℥.ß.
Spodij ʒ.ij.
Santali rubri ʒ.j.ß. G.vij.
Santali albi ʒ.j. G.xij.
Croci ℈.ij. G.vij.
Caphuræ G. xij.

Fiunt in hunc modum. Roſas recentes in morta
F rio contundes lapideo, ſine intermiſſione, & reliqua in puluerem redacta addes, ac cum aqua roſ. q.ſ. formabis: ſub finem caphuram addito: ſicca in vmbra, & ſerua. * Hæc compoſitio adminiſtratur in magnis compoſitionibus. *Nicolaus.*

Trochiſci Diani.

℞. Violarum purpurearum viridium ℥.v.
Amyli ʒ.iij.
Papaueris albi ʒ.ij. ℈.j.
Sem. Plantag ʒ.j.
Rhabarbari ℈.v.
Opobalſami ſeu olei Caryophyllorum ℈.j.

Aquæ ros. quantum sufficit.
Formẽtur trochisci Non præparantur, nisi quando ingrediũtur cõpositiones magnas. *Nicolaus.*

DE TROCHISCIS EXtrinsecus applicandis.

Pastillus Andronius.

℞. Florum Mali punici ʒ.x.
Gallæ omphacitidis ʒ.iix.
Myrrhæ, Aristolochiæ ana ʒ.ß.
Chalcanthi, Aluminis scissilis,
Missy ana ʒ.ij.
Sapæ quantum sufficit.
Formentur trochisci. * Faciunt ad recẽtia vulnera & vetera: curãt fistulas, aures suppurãtes, ossa corrupta: reprimunt omnes carnis excrescentias: valent ad phagedænas & condylomata. *Andromachus.*

Trochisci de minio.

℞. Medullæ panis non cocti, bene fermentati ʒ.ß.
Sublimati electi ʒ.j.
Minij ʒ.ß.
Aquæ ros. quantum sufficit.
Formentur trochisci, qui in clibano tepente resiccati seruentur. * Omnes carnis prauas excrescentias liquat, sordida vlcera expurgat, callosa emollit, ac fistulas mirabiliter sanat. *Ioannes de Vigo.*

A

Pastilli Polyidæ.

℞. Florum Mali punici ʒ.xij.
Aluminis scissilis ʒ.iij.
Thuris,
Myrrhæ ana ʒ ß.
Chalcanthi ʒ.ij.
Fellis taurini ʒ.vj.
Aloes ʒ.iix.
Vini austeri quantum sufficit.
Formentur pastilli. * Ad nomas, & eadem ferè,
B quæ Andronij. *Andromachus.*

Trochisci Mesue.

℞. Aluminis scissilis, Aloes,
Myrrhæ. Chalcanthi ana ʒ.vj.
Croci, Crocomagmatis ana ʒ.iij.
Flor. Malorum granatorũ domesticorũ ʒ.iv.
Vini odorati,
Mellis ana quantum sufficit.
Formentur pastilli. * Pastillus multiplicis vsus,
C pus educens, & relaxans.

Placenta contra Pestem.

℞. Arsenici albi crystallini ʒ.iij.
Arsenici rubri ʒ.ij.
Cum oui albo, vel mucilagine tragacanthi fiat placenta rotunda crassitudine digiti. Insuatur linteolo lineo, superaddito serico, & admoueatur cordi. *Iacobus Carpensis.*

De Collyrijs, siue Sief, Sectio XLI.

COLLYRIA sunt medicamẽta oculis dicata, horum arida, Sief à Barbaris dicta, trochiscorũ forma parantur. Porrò Collyriorum alia

- Abstergunt: vt
  - Trypherum *Galeni*,
  - Sief *de thure*,
  - Collyrium *nardinum*,
  - Diacænu,
  - Diahæmatites,
  - Diamyrrha,
  - Sief *è cornu ceruino*,
  - Libianum,
  - Sief *de plumbo*, &c.
- Excrescentias *auferunt*: vt
  - Viride *Anthei*,
  - Sief *aliud viride*,
  - Sief *rubrum Mesue*,
  - Sief *rubrum Galeni*, &c.
- Dolorem *mitigant*: vt
  - Sief *album*,
  - Cygnus *Galeni*,
  - Diarrhodon *Nikij*,
  - Sief *de rosis*,
  - Sief *luteum*.

DE COLLYRIIS abstergentibus.

Trypherum Galeni.

℞. Cadmiæ lotæ ʒ.xvj.
Ceruſſæ ʒ.iix.
Amyli, Gummi,
Tragacanthæ ana ʒ.ß.
Opij ʒ.ij.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.
Fiat collyrium. * Ad epiphoras, & affectiones oculorum.

Aliud, Galeni.

℞. Cadmiæ lotæ ʒ.xvj.
Amyli, Thuris ana ʒ.iix.
Ceruſſæ ʒ.xliix.
Opij ʒ.vj.
Gummi ʒ.xvj.
Aquæ quantum ſufficit.
Fiat collyrium. Siccatur, & ſeruatur per annos duos, in charta, ceræ liquatæ intincta. * Ad inuſtiones oculorum, puſtulas, chemoſeis, maximè in his, qui nullam mordacitatē perferre poſſunt.

Collyrium, ſeu Sief de thure.

℞. Cadmiæ,
Pompholygis,
Thuris ana ʒ.x.
Ceruſſæ ʒ.xl.
Opij, Gummi ana ʒ.vj.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.
Fiat collyrium. Siccatur & ſeruatur. * Ad fluxiones oculorum & chemoſeis.

Aliud, Meſue.

℞. Thuris ʒ.x.
Ammoniaci, Sarcocollæ ana ʒ.v.
Croci ʒ.ij.
Mucilag. fœnigræci q.ſ.
Fiat collyrium. Siccatur & ſeruatur annos duos.
* Vlcera oculorum ducit ad maturitatem.

Collyrium Nardinum.

℞. Cadmiæ,
Croci,
Gummi ana ʒ.xij.
Aeris vſti ʒ.x.
Stibij, id eſt, Antimonij,
Acaciæ ana ʒ.x.
Nardi Indicæ ʒ.ß.
Opij,
Myrrhæ ana ʒ.v.
Vini quantum ſufficit.
Fiat collyrium. Durat in annos duos. * Ad dolores vexationes, fluxū tenuem & multum puſtulas & aſpretudines oculorum.

Diacænu.

℞. Cadmiæ,
Lap. Hæmatitis,
Aluminis ſciſſilis ana ʒ.x.
Aeris vſti ʒ.vij.ß.
Chalcitidis ʒ.iix.
Sem. Papaueris ʒ.v.
A Maceretur ſemen papaueris in aqua pluuiæ q.ſ. Exprimatur, & reliquis tritis fiat collyrium, cum vini auſteri quantum ſufficit. * Ad claritatem & cicatrices oculorum.

Diahæmatites.

℞. Aeris vſti & loti ʒ.xxiv.
Lapidis Hæmatitis ʒ.j.
Croci,
Opij ana ʒ.iv.
Gummi ʒ.xij.
B Aceti quantum ſufficit.
Fiat collyrium. * Aſpretudinibus commodē facit ad veteres affectiones, & ad omnem exuberantiam oculorum.

Diamyrrha.

℞. Cadmiæ lotæ ʒ.xxiix.
Lapidis Hæmatitis vſti & loti ʒ.xiv.
Spodij ʒ.xxiv.
Myrrhæ ʒ.vj.
C Croci ʒ.ß.
Opij ʒ.j.
Piperis albi G.num.xxx.
Gummi ʒ.vj.
Vini quantum ſufficit.
Fiat collyrium. * Accommodatū eſt ad veteres affectiones oculorum: facit & ad chœcadas & ægylopas.

Sief è cornu ceruino.

℞. Cornu cerui vſti & loti, Thuris,
D Plumbi vſti & loti ana ʒ.ß.
Squamæ æris lotæ ʒ.ij.
Opij ʒ.j.
Gummi ʒ.ß.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.
Fiat collyrium. Siccatur, & ſeruatur ad annos duos. * Facit ad vlcera & puſtulas oculorum: cicatrices exterit.

Aliud.

℞. Plumbi vſti & loti,
E Cornu cerui vſti & loti ana ʒ.xvj.
Thuris, Acaciæ, Spodij ana ʒ.iix.
Amyli ʒ.ß.
Opij, Squamæ æris ana ʒ.ij.
Croci ʒ.iix.
Myrrhæ ʒ.iv.
Tragacanthæ ʒ.j.
Gummi, ſem. Hyoſcyami ana ʒ.iix.
Mucilaginis ſem. Hyoſcyami q.ſ.
Fiat collyrium. * Ad eademefficax.

Libianum.

F ℞. Cadmiæ vſtæ & lotæ, Ceruſſæ lotæ,
Stibij vſti & loti ana ʒ.xvj.
Plumbi vſti & loti ʒ.j. Amyli ʒ.xij.
Pompholygis, Myrrhæ, Terræ Samiæ,
Tragacanthæ, Opij ana ʒ.j.
Albuminis oui q.ſ.
Fiat collyrium. * Ad puſtulas, inuſtiones, rupturas, cōcauitates, oculos purulentos, chemoſeis, ſtaphylomata, & ad circummoleſtantem dolorem facit, & cicatrices exterit.

Aliud.

℞. Pompholygis ʒ.j.
Cadmiæ vſtæ & lotæ ʒ.xvj.
Stybij vſti & loti ʒ.xij.
Ceruſſæ lotæ ʒ xvj.
Amyli ʒ.xij.
Terræ Samiæ,
Plumbi vſti ana ʒ.iix.
Myrrhæ, Opij,
Tragacanthæ ana ʒ.ij.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.
Fiat collyrium. * Eiuſdem cum priore facultatis.

Sief de plumbo, Meſuæ.

℞. Plumbi vſti, Antimonij, Tuthiæ lotæ,
Aëris vſti, Gummi Arabici, Tragacanthæ ana ʒ.j.
Opij ʒ.ß.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.
Fiat collyrium. * Replet & conſolidat vulnera oculorum. *Meſues.*

Collyrium præſtantiſſimum contra omnis generis paſſiones oculorum.

℞. Fœniculi, Abſinthij,
Apij, Rutæ,
Echij cum radicibus,
Eufragiæ, Saluiæ, Betonicæ,
Auripigmenti, Gnidij, Pimpinellæ,
Cardui benedicti an. part. æquales.
Hæc omnia ſimul in mortario contuſa miſce, ac vrinam pueri infunde. Deinde
℞. xiv. gran. piperis cõtuſi, & cochlearia duo mellis ex apibus, caphuræ ʒ.j.
Hæc omnia ſimul in mortario contuſa, per linteum exprime, & colaturam ſeu ſuccum in vitreo vaſe cõſerua, a quo ſingulis diebus veſperi & mane guttã vnam in oculum patientis inſtilla. Animaduertendum tamen eſt, quòd hæc aqua per ſpatium nouem dierum Soli eſt exponenda, & deſtillanda antequam in vſum tranſferatur. *Ranzonius.*

DE COLLYRIIS EXcreſcentias auferentibus.

Viride Anthei.

℞. Cadmiæ ʒ.vj.
Myrrhæ ʒ.iij.
Croci ʒ.vj.
Opij ʒ.iij.
Plumbi vſti & loti ʒ j.
Squamæ æris,
Nardi Indicæ,
Acaciæ ana ʒ.vj.
Gummi ʒ.xxvi.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.
Fiat collyrium. * Ad doloris moleſtias, puſtulas, inuſtiones, prolapſus, confuſiones oculorum.

Aliud viride.

℞. Cadmię vſtę & vino odorato extinctę ʒ j.
Croci,
A Antimonij vſti, & in lacte extincti ana ʒ.iv.
Amyli ʒ j. Gummi ʒ.ij.
Succi anagallidis fœminæ quantum ſufficit.
Fiat collyrium. * Ad idem valet.

Aliud viride, Meſuæ.

℞. Aeruginis æris ʒ.iij.
Chalcanthi vſti ʒ.vi.
Auripigmenti rubri, ſpumæ Nitri,
Spumæ maris ana ʒ.j.
Ammoniaci ʒ j.ß.
B Salis Hammoniaci ʒ.ß.
Ammoniacũ macerato in aqua rutæ, & fac collyriũ. * Eiuſdem facultatis eſt fere cum Sief rubro ſequenti.

Sief rubrum, Meſuæ.

℞. Sem. Canabis ʒ iij.
Aeris vſti, Myrrhæ ana ʒ.ij.
Croci ʒ j.
Aeruginis æris, Salis Hammoniaci ana ʒ.ß.
C Piperis nigri ʒ.ß.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.
Fiat ſief. * Vtile eſt oculorũ ſcabritiei, prurigini, ſuffuſionibus & vngui.

Aliud Galeni.

℞. Cadmiæ ʒ.xl.
Chalcitidis vſtæ, Piperis albi,
Gummi ana ʒ.xx.
Aquæ quantum ſufficit.
Fiant paſtilli. * Ad lippitudinem, ſycoſin, & carD nis excreſcentias.

DE COLLYRIIS DOLOrem mitigantibus.

Sief album, Meſuæ.

℞. Sarcocollæ in lacte aſinino macerate ʒ.v.
Amyli ʒ.ß.
Tragacanthæ ʒ.iij.
Opij ʒ.j.
Thuris ʒ.j.ß.
E Ceruſſæ lotæ ʒ. x.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.
Fiat ſief. * Confert ophthalmiæ, cùm eſt in augmento, & dolorem ſedat.

Aliud ſimile, eiuſdem.

℞. Gummi Arabici, Tragacanthæ, Amyli ana ʒ.ß.
Ceruſſæ lotæ ʒ. vj.
Sarcocollæ nutritæ ʒ iij.
F Opij ʒ.j.
Cum oui albumine fiat ſief. * Hoc vtimur initio vehementis doloris à cauſa calida.

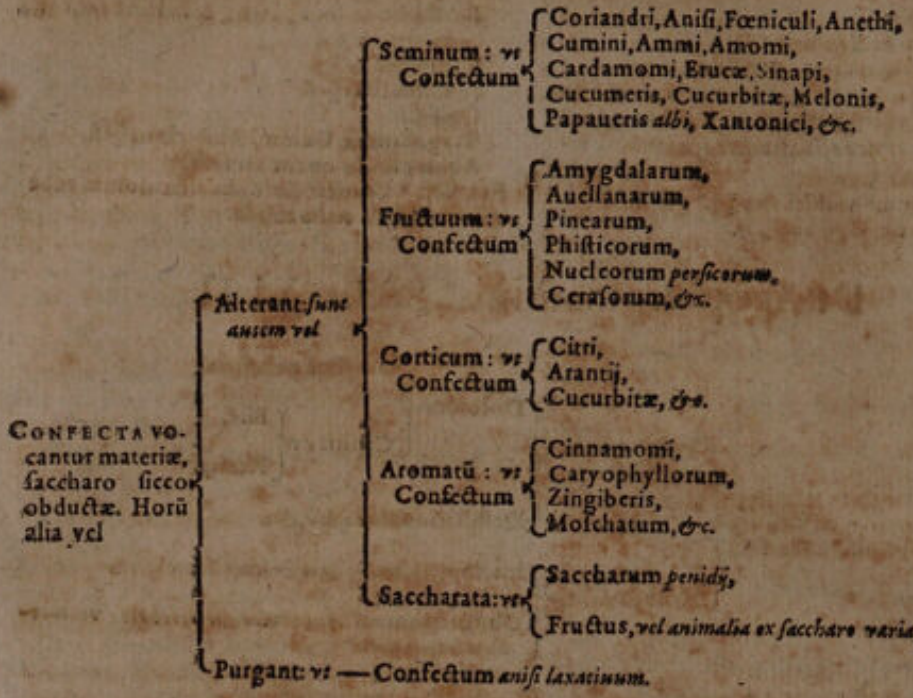
Cygnus Galeni.

℞. Cadmiæ ʒ.xvj.
Ceruſſæ lotæ ʒ.j.
Amyli, Tragacanthæ,
Acaciæ, Opij, ana ʒ.ij.
Gummi ʒ.xij.
Aquæ pluuiæ quantum ſufficit.
Fiat collyrium. * Ad maximos dolores & affectiones oculorum.

Diar-

Unable to display this page

De Confectis, Sectio XLIII.

Confectum Coriandri.

℞. Coriandri à sordibus, pulueribus, festucis lapillis & pediculis cribrando, ventilando & seligendo repurgati, & ab omni humiditate exiccati ℔.ij.

Ponuntur in æneum vas pensile duabus ansis suspensum, & super carbones hinc inde, antrorsum, retrorsum, dextrorsum, sinistrorsum agitantur: nunc in orbem voluuntur, nunc instar aucnæ in vannis mouentur, donec calefiãt. Calefactis infundatur parũ sacchari, ad debitã, & quodammodo perfectam consistentiam, id est, propemodũ vt ad morsulos & orbiculos cocti, cochleari ferreo, non procul ab extremitate vno foramine perforato, & continuò agitantur, donec siccetur saccharum: deinde aliud affunditur, vt prius, idq; tantisper fit, dum iustam acquirat magnitudinem. Superficies in plerisq; læuis est, nisi singulari artificio asperior, seu (vt vulgò loquuntur) crispa sit, videlicet ex alto saccharum fundendo. Si materia cõglobatur, vel saccharo confertim infuso, vel negligenter moto, manu affricata dissoluuntur nodi. In fine confecturæ exactè siccentur: deinde in locum calidum & siccum cribro imposita reponantur. * Orificium ventriculi superius claudit, & corroborat à cibo sumptum. *Medici Colonienses.*

Confectum Anisi.

℞. Sem. Anisorum optimè mundatorum ℔.ij. Induntur in vas æneum pensile, vt suprà, & superea infunditur saccharum leuis coctionis in principio, & bene manibus ducuntur per vas æneum, vsquequo ferè sint cooperta, beneq; exiccantur ad omnem manum sacchari: & hoc continuatur vsq; in finem, si solidos seu læues anisos facere velis. Si verò asperos aut crispos, post quam cooperta erunt, affunde saccharum cum cochleari ferreo, ab alto, & sit fortis coctura: deinde vas hinc inde agitetur, vt in coriandris est dictum. Anisi quanto minores, tantò pulchriores: & quantò duriores, tantò laudabiliores. Duri enim fiunt, & non solùm anisi, sed & cætera alia confecta, si bene siccentur ad omnem sacchari affusionem. * Vrinam mouet, digerit, flatus q; ventris discutit, oris halitum commendat. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Fœniculi, &c.

Semen fœniculi, anethi, cumini, ammi, amomi, cardamomi, erucæ, sinapi, cucumeris, cucurbitæ, melonis, papaueris albi, xantonici, &c. eodem modo saccharo obducuntur, vt coriandri & anisi.

Confectum Amygdalarum dulcium.

Amygdalæ bene cum pane aspero fricantur, atque in vase æneo pensili, super carbones, hinc inde agitatæ, siccantur, & ab omni immunditia mundantur: demum saccharum fortis coctionis cochleari ferreo perforato super eas infunditur, vas huc & illuc ducendo incessanter: & tantisper hoc fiat, dum bene tegantur: & quantò magis agita-

agitatio vasis continuatur, tantò solidiores reddantur. Sunt qui cum cortice conficiunt amygdalas: & hoc modo confectæ, longiori tempore durant, nec rancescunt. Sunt qui à superiori cortice mundant. Quidam illas diuidunt in partes duas, & crispas faciũt. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Auellanarum.

℞. Auellanarum quantum volueris: & fac vt in amygdalis dictum est, vel crispos vel leues faciendo. Antequam autem conficiantur auellanæ, bene in vase æneo pensili, hinc inde agitari debent, & calefieri quoad subtilis cortex eis adhærens, remoueatur. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Pinearum.

℞. Pinearum bene mundatarum, quantum volueris. Super eas infunde saccharum cum cochleari ferreo perforato, bonæ cocturæ, à principio vsque ad finem: & agita bene vas hinc inde, prout in coriandris asperis dictum est suprà. Si verò solidos seu leues facere voles facias vt suprà de amygdalis dictum est, & de proiectione sacchari, & vasis agitatione. Hoc confectum parum durat, eo quia rancescunt pineæ: & antequam conficiantur, animaduertẽdum est, ne rancidæ sint. Cognoscuntur autem, quia sunt nigræ, & mali saporis. quare purgandæ sunt cum furfure. Quidam in prima sacchari exhibitione ponunt albumen oui, bene agitatum, cum saccharo non multum calido, ne albumen coqueretur: & hoc faciunt eò quia cum difficultate saccharum eis adhæret propter oleaginitatem, quæ in eis est: & hic modus non vituperatur. *Idem.*

Eodem etiam modo phistici, persicorum & ceraſorum nuclei conficiuntur.

Piniocatum.

℞. Sacchari albi, aqua rosarum dissoluti, clarificati ℔.j.

Agitetur optimè cum baculo, abigne remoto: & cùm coctum fuerit ad perfectionem, addantur pinearum mundatarum ʒ.iv. misceantur, & permittantur infrigitari ad formam confectionis solidæ. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Citri.

℞. Corticum citri, minutim in frusta longiuscula incisorum, quantum volueris.

Ponuntur in vase æneo pensili super carbones: superinfundendo saccharum coctum, cum cochleari ferreo perforato, atque vas hinc inde agitando, quousq; satis crassi reddantur. Ad hunc etiam modum Arãcij cortices & cucurbitæ conficiuntur. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Cinnamomi.

℞. Cinnamomum à superiori cortice excorticatum, quantum volueris.

Per parua fila inciditur, & in vase æneo pensili super carbones ponitur, superinfundendo saccharum cum cochleari ferreo, paruo foramine forato. Et in principio; videlicet per tres vices, saccharum sit læuis coctionis postmodum vsq; in finem fortis, vas hinc inde bene agitando, vt in coriandris dictum est: & tantisper hoc continuetur: quousq; satis crassi reddantur. Quidam post primam sacchari proiectionem, aspergunt zingiber puluerizatum, vt fiant fortiores, acrioresque. *Thesaurus Aromatariorum.*

Confectum Caryophyllorum.

℞. Caryophyllorum quantum volueris.

Exicca, bene q; munda ab omni spurcitia: deinde superinfunde saccharum cum ferreo cochleari perforato, satis fortis cocturæ. Et si illos asperos facere voles, facies vt de coriandris crispis dictum est, & de agitatione vasis, & sacchari proiectione. Ad confecta bene crispa facienda, foramen cochlearis paruum esse debet, & saccharum æqualiter & vniformiter superinfundi: & quãtò altius saccharum proijcitur, tantò melius: nec permittendæ sunt gattæ super eas cadere: illæ enim opus tuum destruent.

Confectum Zingiberis.

Confectum Zingiberis eodem modo fit, vt Cinnamomi.

Confectum moschatum, seu moschardini.

℞. Cinnamomi interioris, & electi, & bene puluerizati ʒ.ij.

Muſci optimi, cum pauciſſima aqua roſarum diſſoluti ℈.ß.

Miſce duo hæc in vaſe æneo penſili ſuper carbones, ſuperinfundendo ſaccharum bene coctum, bene q; & inceſſanter manibus ſaccharum ducatur, & bene exiccetur: & toties hoc fiat, quoad groſſitudinem ſeminis papaueris veniant, & in fine dando per duas vices ſaccharum lævis coctionis, vt rotũdi fiant. Muſcardini non niſi cum difficultate corpus accipiunt: ſed ſagax aromatarius & ſolliciſus, in miſcendo manibus ſaccharum, & ſpecies, citò eos formabit: poſt verò duas vel tres vices ſeu manus ſacchari cribellãdi ſunt: à qua cribratione exeunt muſchardini groſſitudinis puncturæ acus, & puluis reſeruetur, & alij qui iam corpus ſumpſerunt, expleantur. *Theſaurus Aromatariorum.*

Paſta laudatiſſima Moſtacioni Italiodicta.

℞. Sacchari albiſſimi puluerizati,
Farinæ albiſſimæ ana ℔.ß.
Cinnamomi optimi ʒ.ij.
Zingiberis, Caryophyllorum ana ʒ.j.ß.
Piperis ʒ.ß.
Vitellos ouorum num j.ß.
Moſchi cum aqua roſata temperati gr.ij.

Miſce, fiat paſta.

Panes ad tabem.

℞. Amygdal. dulcium excorticatarum ʒ.ij.
Pinearum, piſtaciorum non rancidorũ an. ʒ.j.
Pulpæ dactylorum, paſſularum, iuiubarum ana ʒ.j ß.
Gummi tragacanthi & arabici ana ʒ.j.
Amyli ʒ.ij. Pulpæ capi elixi ʒ.iij.

Fructus macerati aqua roſata, cum reliquis A tundãtur & ſaccharo paulatim aſperſo fiat maſſa, indeq; cuiuſque figuræ panes ſenſim ſiccandi, ac auro obducantur. *Heurnius.*

Morſellata alba.

℞. Sacchari clarificati, & coctionis non perfectæ ℔.j.

Agitetur optimè cum baculo, & poſt longam eius ductionem, addantur

Zingiberis minutim inciſi ʒ.ij.

Deinde ſaccharum perfectè coquatur, & in mor B ſellis incidatur.

Saccharum Penidũ.

Accipitur ſaccharum album bonum (poteſt & ex viliori parari.) coquitur leuiori flamma ad extremam ſpiſſitudinem, quæ ita cognoſcitur. Quando portiũcula aliqua digitis extremis duobus diſtracta in tenuiſſima quaſi fila abit, quæ percuſſa digito, tanquam vitrum diſſiliunt. Inde effundatur ſuper marmor butyro, oleo amygdalino, aut oliuarum leuiter inunctum, & manib. vel inunctis, vel amyli polline aſperſis, ne adhæreat comprehenſum, ex alto paulatim comprimendo, & fricãdo hinc inde demittitur aliquoties. tandem vbi paulum refrixit, ferramento vnco parieti infixo obuoluitur, idq; tantiſper, dum bene lentum & cãdidum efficiatur. Quo autem diutius trahitur, eò candidius redditur. Tandem attractum famulis diſtribuitur, vt diſtrahẽdo tor C quendoq; formetur modo conſueto. Formatum reponatur loco calido. Alij mel addendum eſſe ſcribunt, quod vſu non receptum. *Colonienſes.*

Ad faciendum fructus & animalia omnia ex ſaccharo.

℞. Sacchari albi quantum volueris, & pulueriza: deinde poſt ſubtilem pulueriſationem impaſtetur cum albuminibus ouorum qualitate ſufficienti in tantum, quòd formã paſtæ habeat: deinde vngãtur formæ cum oleo amygdalarum D dulcium, & de dicta paſta formæ impleantur, poſtea ſimul comprimantur: & ſic erunt animalia vel fructus facti: & ſic omnia fieri poſſunt: deinde ponantur in ſtupha ad ſiccandum: deinde colore inficiantur. *Theſaurus Aromatariorum.*

Panis Marſicus.

℞. Amygdal. dulcium mundatarum, & ſubtiliter contuſarum ℔.ß.

Sacchari optimi pulueriſati ℔.ß. vel ℔.j. E

Aquæ roſarum quantum ſufficit.

Formetur marzapanis, pane azymo ſubſtrato. Coquatur in clibano, vel vaſe cupreo, ad id apto.

Paſta nutriens cor ſiccum alterans & roborans.

℞. Carnis teſtudinum nemoralium lotæ & elixatę in decocto Hordei ℔.ß.

Farinæ hordei ʒ.iij.

Amygdal. dulcium, Pineorum ana ʒ.j.

Seminum Melonum cucurbitę recent. an. ʒ.ß. F

Semina inciſa macerentur decocto teſtudinis & adde farinam: reliqua miſce & adjice Sacchari albiſſimi ʒ.iiij. tepidè paſta coquatur. Fiant boli. *Heurnius.*

Alius.

℞. Pulpamenti capi, perdicis ana ʒ.iij.

Pulu. diarrhod. abbatis, diamarg. frig. an. ℈.j.

Pinearum contuſarum & aqua roſata maceratarum ʒ.j.

Sacchari aqua roſata & borraginis diluti qd ſatis ſit: fiat Placenta. *Heurnius.*

Ouum Lombardicum.

℞. Vini & aquæ partes æquales,

Aquæ roſatæ cochleare j.

Vitellos ouorum num ij.

Sacchari quod ſatis eſt & parũ Cinnamomi.

Sic parant Belgæ illud quod Ouum Lombardicum vocant, quod ſanguinem & ichorem præbet benignum. *Idem.*

Congelatum.

Capus in minutas partes ſcinditur, cum pauca carne vitulina, ex aqua & vino coquitur, dum ab oſſibus cedat caro: colo traducitur ius, pinguedo reſtagnans abſtergetur & iterum coquitur, & tribus libris iuris vna ſacchari additur & Cinnamomi ʒ.j. Saccharo diluto injiciuntur albumina duo ouorum ritè concuſſa, ac parum ſimul coquuntur, mox colantur quinquies vel ſexies iuxta ignem. *Idem.*

Panis medicamentoſus, contra vertiginem.

℞. Zingiberis albi, Caryophyllorum an. ʒ.ß.

Panis tritici optimi ʒ.j.ß.

Omnia ſimul contuſa miſce cum aqua vitæ optima. Coque iterum, vt panis fiat. Hunc panem comedat manè. *Theophr. Paracelſus.*

Confectio Aniſi laxatiuum.

Confectum Aniſi laxatiuum fit ſcammonio cum ſaccharo mixto, vel macerationę aniſi in aqua, in qua ſcammonium fuerit diſſolutum.

DE COLORANDO SACcharo, in concinnandis confectis.

Ad ſaccharum rubro colore tingendum.

℞. Praſilij triti, vel Santali rubri, vel

Rad. rubiæ, vel Granorum tinctorum ʒ.j.

Aluminis Rochæ ʒ.ß.

Aquæ ʒ.vj.

Infundantur duo hæc in petia ligata in dicta aqua per dies ſex, deinde calefiant ad ignem leuiter: & cum ea aqua ſaccharũ coquatur. Vel confectis iam abſolutis, ſenſim in aheno calentibus aſpergitur. *Theſaurus Aromatariorum.*

Ad ſaccharum viridi colore tingendum.

℞. Succi Caulium, vel ſucci Anethi, vel ſucci Solani, vel ſucci Rutæ quantum ſufficit.

Hoc cõfecta iam abſoluta, atq; adhuc in aheno calen-

calentia aſperguntur: vel ſaccharum vnà cum ſucco coquitur, &c. *Idem.*

Ad ſaccharum flauo colore tingendum.

Confecta iam abſoluta, atq; adhuc in aheno calida, diluto rhabarbari vel croci aſperguntur.

Ad ſaccharum colore cæruleo tingendum.

℞. Succi baccarum Sambuci, vel Florum frumenti, in aceto vel vino dilutorum quantum ſ. quo confecta adhuc calentia aſperguntur.

Ad ſaccharum colore purpureo tingendum.

℞. Succi florum Ireos quantum ſ. & cum eo ſaccharum coque.

Ad ſaccharum colore nigro tingendum.

℞. Succi Iuglandium, vel Gallarum, vel Myrobalanorum in aceto dilutorum quantũ ſufficit, quo aſpergatur ſaccharum. Quòd ſi voles varicolora reddere confecta, inuicem modò hunc, modò illum colorem aſperge. *Colonienſes.*

De Glandibus & ſuppoſitorijs, Sectio XLIV.

DE GLANDIBVS lenibus.

GLANDES lenes ex farina hordei, aut tritici aut ſiliginis, ex aqua in maſſam redacta, & modico ſale cõdita: aut ex ſapone albo, aut ex pinguedine ſuilla ſalſa: aut ex betæ vel braſſicæ, vel mercurialis caule, ſiue radicibus oleo inunctis, & modico ſale reſperſis.

Glans lenis.

℞. Farinæ hordei vel tritici, Aquæ coctæ, Salis parum ana quantum ſufficit.

Fiant glandes, annularis digiti inſtar longæ, & ſiccentur. Tempore vſus, in oleo intinguntur, atque in aluum induntur. *Andernacus.*

Glans ex radice Betæ.

℞. Radicem Betæ, vel Mercurialis.

Fingatur indicis, aut annularis, aut minimi digiti modo longa & craſſa, oleoq; intincta, & ſale aſperſa inferiùs indatur.

Glans lenis alia.

℞. Saponis albi ℥.ß. vel ſi adultior eſt, ℥.j.

Glans indicis aut digiti modo longa craſſaque aut tenuior fiat. *Iedm.*

B *Alia.*

℞. Carnis ſuillæ, pinguis, ſalſæ & conciſæ quantum ſufficit.

Glandem minimi digiti inſtar longam parabis, & ſubter aluum adhibebis. *Idem.*

Aliud ſuppoſitorium lene.

℞. Mellis probè cocti ℥.ß. vel ℥.i.

Glans inſtar indicis digiti longa craſſaq; conficiatur. *Idem.*

C

DE GLANDIBVS ET globulis lenioribus.

℞. Ficuum num. j.

Inuertatur, & in glandis formam redigatur, indaturque.

Globulus excrementa ducens, lenis.

℞. Mellis concreti, vel Maſſæ ex farina tritici, vel hordei ex aqua coactæ ℈.ij.

D Salis communis ℈ j.

Redigantur in globulum craſſitiei digitalis, aut pollicaris, qui ad ſolem aut fornacem ſiccetur. Vbi vſus neceſſitas adfuerit, oleo vel butyro intingatur, ac in aluum ſic penitiſſimè demittatur. *Andernacus.*

Nodulus lenis.

℞ Vitellorum ouorum num. j.
Salis communis ℈. j.
Probè permiscentur, linteoloq; excepta, ligentur filo cuius appẽdix aliqua relinquatur, vt trahi possit: oleo intingatur, & indatur. *Idem.*

Suppositorium, quo pueri etiam tutò possunt vti.

Sume recentem oui tosti vitellum, quem sale conspersum, cultroque, vnà cum sale in tenuissimas concisum particulas commisce. Huius partem reliquam magnitudine auellanæ linteolo tenui insere, filoque longiore constringe, id quod propter commoditatem extractionis minimè præcidas. Postea in oleum feruens injice ex quo rursus exemptum mox in loca secretiora, dum calet, insere. *Ranzouius.*

Glandes aliæ.

℞. Mel decoctum ad spissitudinẽ, misce cum farina triticea: postea mitte in mensam, & addito recenti butyro, non salito, in teretem longamque formam finge. Deinde immitte in oleum, ex quo rursus exemptum loco secretiori insere. *Idem.*

DE GLANDIBVS mediocribus.

Glans mediocris.

℞. Mellis concreti ʒ. ß. vel ʒ. j.
Salis communis, vel fossilij ʒ. ß.
Misce, & formetur glans.

Suppositorium aliud mediocre.

℞. Mellis concreti ʒ. ß. vel ʒ j.
Salis communis ʒ. ß.
Spec. Hieræ picræ, vel Aloes, vel Agarici ℈. j.
Misce, & fiat glans.

Aliud.

℞. Salis communis ʒ. ß. vel
Salis gemmæ ℈. ß. vel
Stercoris muris ℈. j. vel ℈. ij. aut Specierum hieræ ʒ. ß. Mellis ʒ j.
Misce. Fiat suppositorium.
Addunt quidam pilos in tenuissimas partes incisos ex melle tosto cum sale. *Heurnius.*

DE SVPPOSITORIIS acribus.

Glans acris.

℞. Mellis ad spissitudinem cocti ʒ. ß.
Veratri, Scammonij,
Salis ana in puluerem redactorum ℈. j.
Misce, & fingatur suppositorium.

Alia.

℞. Mellis concreti ʒ. ß.
Colocynthidis, vel succi Cyclamini, vel Scammonij, vel Grani Cnidij G. v.
In glandem indicis instar longam digesta, oleoque seu butyro inuncta. *Andernacus.*

Alia.

℞. Mellis cocti & concreti ʒ. ij.
Pulu. Euphorbij ℈. ß.
Pulu. Colocynthidis G. iv.
Pulu Ellebori G. ij.
Salis communis ʒ. j.
Misceantur singula, & digerantur in glandes. Tempore necessitatis oleo vel butyro intingantur & induntur. *Fuchsius.*

Species ad Glandes aut Suppositoria acria conficienda.

℞. Hellebori albi, Gran. Colocynthidis an. ʒ. j. ß.
Esulæ præparatæ, Hermodactylorum an. ʒ. j.
Specierum Hieræ picræ simplicis Galeni ʒ. ij.
Misceantur puluerisatæ. *Coraus.*

DE GLANDIBVS & globulis flatus discutientibus.

Suppositorium ad flatus.

℞. Mellis cocti ac concreti ʒ. j. ß.
Sem. Anisi, Fœniculi ana ℈. j.
Sem. Cumi ℈. ij.
Colocynthidis ℈. j.
Salis vulgaris ʒ. j.
Tundenda tundantur, cribroq; secernantur, misceantur, digerantur q; in glandes. *Idem.*

Glandes ad flatus.

℞. Mellis ad spissitudinem cocti ʒ. ß.
Sem. Rutæ, item Anisi, Cumini,
Colocynthidis, Salis fossilij ana ℈. ß.
Glans medij aut indicis instar magna, butyro recenti illita in aluum datur. *Andernacus.*

Globulus flatus discutiens.

℞. Mellis ad spissitudinem cocti, vel
Massæ hordeaceæ ʒ. j.
Sem. Rutæ, Cymini, Fœniculi ana ʒ ß.
Salis communis ʒ. j. ß. vel
Colocynthidis, & Salis communis ana ʒ. ß.
In globulos pollicares redigito, & butyro illitos recenti, inferioribus pen tùs indito. *Idem.*

DE GLANDIBVS dolorem mitigantibus.

Glans dolorem sedans.

℞. Opij ℈. j.
Croci, Castorei ana ℈. ß.
Tusa & cribrata cum melle cocto, aut cera & oleo nymphæx in vnum cocant, formenturque glandes, quibus filum appensum est.

DE

De Pessis, Sectio XLV.

Pessvs est lana concerpta, & ad digiti formam rotunda, in qua medicamenta excipiuntur, ac genitalib. mulierum indūtur. Horum alij

- Alterāt, *hoc est*,
  - Astringnut: *vt* — Pessus *ad menstrua sistenda.*
  - Aperiunt: *vt* — Pessus *menstrua prouocans.*
  - Abstergunt & *consolidant*: *vt* — Pessus *vteri vlcera siccans.*
  - Emolliunt, &c. *vt* — Pessus *emolliens.*
  - Dolorem *sedant*: *vt* — Pessus *ad vteri præcipitationem.*
- Purgant: *vt* — Pessus *pituitam educens.*

DE PESSIS ASTRINgentibus:

Pessus menses sistens.

℞. Stercoris porci ℥.j.
Sanguinis Draconis ʒ.j.
Boli Armeni ʒ.ij.
Succi bursæ Pastoris, vel succi Plantag. q.s.
Fiat pessarium, ad formā suppositorii, quo filo obligatum noctu subijciatur. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Cornu Cerui vsti ʒ.ij.
Thuris ʒ.j.ß.
Gallarum ʒ ij.
Balaustiorum, Rosarum rub. ana ʒ.j.ß.
Gummi Acaciæ, Hypocistidis ana ℈.ij.
Boli Armeni ʒ.ß.
Trita in pollinem leuissimum succo plantaginis excipiantur, & linteolis deligata fingantur pessi, qui in mulieris pudendum inserantur. *Fuchsius.*

DE PESSIS APErientibus.

Pessus menstrua mouens.

℞. Myrrhæ, sem. Nugellæ ana ʒ. iij.
Saluiæ ʒ.ij
Castorei ʒ.ß.
Cum succo mercurialis, vel pauca terebinthina; vel melle fiat pessarium. Aut puluis ponatur in sacculo, confecto ex panno raro, addito pauco bombace: fiat ad crassitudinem digiti maioris, indaturque. *Rondeletius.*

Alius.

℞. Artemisiæ, Abrotani,
Dictamni ana ʒ.ij.
Rad. Aristolochiæ rad Rub. tinct. ana ℥.j.ß.
Nigellæ ℈.ij.
Baccarum Lauri ʒ.ß. Rutæ ℈.ij.
Sabinæ ℈.j.
Castorei ℈.ß.
Myrrhæ, Stactis ana ʒ.j.
Sagapeni ʒ.j.ß.

A Tusis & cribratis ijs quæ opus est, mellis quantum satis est, vt in coalitum crassiorem & vnitatem coeant, adijciatur, & vbi opus est, fingantur pessi: qui in vuluam indantur. *Fuchsius.*

DE PESSIS ABSTERgentibus & consolidantibus.

Pessus vlcera siccans.

B Pessarium paretur, quod vnguento è pomapholyge imbutum indatur vuluæ: vel aliud vnguento rosaceo imbutum naturalibus subijciatur: vel medullæ ceruinæ, adipis anserini ana ℥.ß. ouorum duorum coctorum lutea, terebinthinæ ʒ.j. croci ℈.j. subigantur, vuluæque inserantur. *Andernacus.*

DE PESSIS EMOLlientibus.

C

Pessus emolliens.

℞. Butyri recentis sine sale ʒ.iij.
Medullæ ceruinæ,
Adipis Anseris, item Gallinæ ana ʒ.j ß.
Masticis, Melilоti ana ʒ.j.
Sem. Lini, Fœnigræci ana ʒ.j.ß.
Ouorum lutea num. iij.
Olei Rosacei, Irini ana ℥.ß.
Ceræ quantum satis est ad iustam crassitudinem inducendam.

D Deinde lana duplicata in hoc medicamentum intincta, vtero subijciatur. *Fuchsius.*

DE PESSIS DOLOrem sedantibus.

Pessus dolorem mitigans, ex calido.

Pessus paretur, cui opij paululum misceatur, quod calorem nimium obtundat. Verum tunc pessus non longiore tempore, quàm dimidiæ horæ spatio retineri debet, ne pars neruosa membranosaque, à frigido noxam concipiat. *Andernacus.*

Peſſus ad vteri præcipitationem.

℞. Beniouini, Styracis,
Caryophyllorum ana ʒ.j.
Galliæ moſchatæ ʒ.ß.
Moſchi G.vj.
Fiat puluis, exceptus bombace imponatur in vterum. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Ficũ finde & inuerte: diambra, cinnamomo & moſcho his nempe permixtis repleatur: hinc filo ſerico in orbem cõſuatur: tandem ſæpè pertunditur ſicca, quo incluſum aroma odorent, ſpargat, filoq; alligata, poſtquam oleo macis rigata fuerit, ac in acumen faſtigiata vtero immittitur. *Heurnius.*

DE PESSIS PVRgantibus.

Peſſus pituitam educens.

℞. Spec. Benedictæ lax. ʒ.iij.
Agarici trochiſcati ʒ.ij.
Terebinthinæ parum,
Succi Mercurialis quantum ſufficit.
Formetur peſſarium, ad formam ſuppoſitorij: quod filo obligatum, noctu ſubijciatur. *Rondeletius.*

De Sacculis, Sectio XLVI.

SACCVLI ſunt fomenta arida. Horum alij cõferunt

- Capiti: vt
  - Pileolus *ad dolorem capitis,*
  - Alius,
  - Pileolus *ad dolorem capitis ex mixto humore,*
  - Pileolus *ad deſtillationem, roborans, & materiem exiccans,*
  - Pileolus *ad frigidam deſtillationem, aſtringens,*
  - Pileolus *ad calidam deſtillationem, aſtringens, &c.*
- Cordi: vt — Sacculus *ad cordis affectus frigidos.*
- Ventri: vt
  - Sacculus *ad ventriculum imbecillem, doloremq; calefaciens, &c.*
  - Sacculus *ad dolorem ex pituita,*
  - Sacculus *ad lateris dolores, &c.*

DE SACCVLIS CONferentibus capiti.

Pileolus ad dolorem capitis.

℞. Galangę, Calami odorati, Cyperi an. ʒ.iij.
Nucis moſchatæ Caryophyllorum ana ʒ.ij.
Betonicæ, Maioranæ ana ʒ.j.
Florum Anthos, flor. Stœchados ana ʒ.ß.
Fiat puluis, qui bombace exceptus, panno rubro raro interſuatur, & fiat cucuffa. *Rondelet.*

Pileolus ad dolorem capitis alius.

℞. Maioranæ, Betonicæ, Meliſſæ,
Roriſmarini, Stœchados ana P.j.
Roſarum rubratum, Cort. Citri,
Granorum alkermes ana ʒ.iij.
Macis, Piperis longi, Cubebarum,
Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Hęc in puluerem redacta, panno ſerico rubro & raro, ad formã pileoli concinnato inſuantur: vel vt vulgares dicunt, ſyndone duplici cum modico goſſypio inteſuto condantur. *Andernacus.*

Sacculus capitalis, alius.

℞. Florum Roriſmarini,
Florum Lauendulæ ana M.j.ß.
Florum Chamomillæ, flor. Betonicæ,
Roſarum rub. an. M.j.ß.
Saluiæ, Maioranæ, Serpylli, Meliloti an. M.ß.
Foliorum Sennæ ʒ.ij.
Stœchados ʒ.iij.
Caryophyllorum, Nucis Moſchatæ,
Maceris ana ʒ.ij.
Contuſa in ſericum demittantur, formeturq; ſaculus titiæ formam exprimens.

Pileolus alius, ad dolorem ex mixto humore.

℞. Roſarum rubratum, Violarum,
Flor. Meliloti, item Chamomillæ,
Stœchados, Roriſmarini ana P.ß.
Meliſſæ, Betonicæ, Maioranæ,
Pulegij ana M.ß.
Cocci infectorij ʒ.ij.
Omnia diligenter trita pileolo ex panno ſerico rubro & raro inſuantur: qui die noctuq; admenſes aliquot geſtetur. *Andernacus.*

Pileolus ad deſtillationem, roborans & materiam exiccans.

℞. Roſarum rubrarum P.ij.
Meliſſæ, Betonicæ, Maioranæ,
Origani ana M.ß.
Nucis moſchatæ, Caryophyllorum,
Gummi Iuniperi,
Baccarum Cupreſſi ana ʒ.j.
Cocci infectorij, Maceris ana ʒ.j.ß.
Thuris, Maſtiches ana ʒ.ij.
Hæc in tenuiſſimum puluerem redacta, panno ſerico rubro & raro, ad pileoli formam adapto inſuantur. *Idem.*

Sacculus ad idem, paratu facilis.

℞. Salis tostridi ʒ.j.ß. Millij torrefacti ʒ.iv.

Indita

Indita duobus sacculis ex lineo panno raro admoueantur sincipiti calido, alter post alterum. *Idem.*

Alius ex meris astringentibus, ad frigidam destillationem.

℞. Salis communis torridi ʒ.ij.
Nigellæ, Maioranæ ana M.j.
Cort. Citri. Thuris ana ʒ.j.
Gummi Iuniperi ʒ.ß.

Trita sacculis ex lino condantur, qui alternatim capiti manè ante cibum ad horam vnam applicentur. *Idem.*

Alius ad calidam destillationem ex refrigerantibus.

℞. Milij torrefacti P.ij.
Myrtorum, Baccarum Cupressi ana ʒ.ß.
Rosarum rubr. P.ß.

In pulueremredacta sacculo indantur, & capiti adhibeantur. *Idem.*

Sacculus refrigerans & repellens pro fronte.

℞. Coriandri ʒ.ß.
Sem. Lactucæ ʒ.iij.
Sem. Papaueris ʒ.ij.
Flor. Violarum,
Flor. Nenuphatis ana ʒ.j.
Rosarum rubr. ʒ.ß.

Misce, fiat pulvis, ex quo impleatur sacculus, latus quinque digitos, longus pedem vnum, pro fronte. *Rondeletius.*

Frontale ad refrigerandum & repellendum.

℞. Coriandri ʒ ij.
Sem. lactucæ, Papaueris ana ʒ.j.
Flor. Nymphææ, Rosarum, Violarum,
Betonicæ, Scipylli ana ʒ.ij.

Redigantur in pulueremem, vt fiat sacculus latus quinque digitos, longus pedem. *Heurnius.*

DE SACCVLIS CONferentibus cordi.

Sacculus cor calidum alterans & roborans.

℞. Pulueris Diamargariti frigidi ʒ.ß.
Flor. Borraginis, Buglossi, Nymphææ ana ʒ.j.
Caphuræ ℈.i.
Rasuræ Panni coccinei q.s. ad excipiendum hunc pulueremem: Sindoni include.

Fiat sacculus oualj forma, qui modicè aqua Rosata & Buglossi irrigatur. *Heurnius.*

Sacculus ad cordis affectus frigidos.

℞. Flor. Anthos,
Flor. Stœchados ana ʒ.ij.
Summitatum Ocymi,
Cori Citri sicci,
Macis, Caryphyllorum ana ʒ.iij.
Spec. Diamarg. calidi, vel Diagemmæ, vel Diathamaron ʒ.ij.

Fiant sacculi forma rotunda: consuantur. Imponi autem debet Bombax ad retinendum pulueremem, & pannus qui integit, debet esse delicatissimus. Irroretur vino & aqua Melissæ, & calidus applicetur cordi. *Rondeletius.*

Alius ad idem.

℞. Flor. Buglossi, item Borraginis,
Rosarum Melissæ ana M.j.
Cinnamomi electi, Caryophyllorum,
Macetis ana ʒ.ß.
Ligni Aloes ℈ j.
Cort. mali Citri, Spec. Diambræ ana ʒ.j.
Ossis cordis Ceruini ℈. ß.
Croci ℈.j.

Contritis omnibus fiat è serico sacculus, cordi admouendus. *Fuchsius.*

Sacculus pro corde, contra pestem.

℞. Saphyri, Smaragdi,
Hyacinthi, Rubini,
Coralli rubri, albi ana ʒ.j.
Croci ℈.j.
Margaritarum ʒ.ß.
Arsenici albi ʒ.ij.
Ambræ G.vj.
Rad Iridis siccæ & odoræ ʒ.ß.
Cornu Ceruivsti ʒ.j.
Auripigmenti ʒ.ß.

Terãtur omnia, & fiat sacculus cum sindone purpurea, cordisque regioni apponatur. *Ranzouius.*

Alius.

℞. Flauedinis corticum Citriorum,
Rad. Galangæ ana ʒ j.ß.
Fol. Melissæ M.ß.
Flor. Borraginis, Buglossi, Stœchados,
Rorismarini ana P.ij.
Electuarij de gemmis ʒ.j.

Fiat sacculus, qui vino maluat. rigetur. *Heurnius.*

Sacculus, siue scutum pro corde contra pestem.

℞. Cinnamomi ʒ.ij.
Dictamni veri ʒ.j.ß.
Angelicæ, Zedoariæ,
Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Rosarum ʒ.ß.
Boli, Coralli rubri,
Spec. Diamarg. frigidi ana ℈.j.
Grana tinctorum ℈.ß.
Scordij ʒ.j.ß.
Santali citrini ʒ.j.

Misce. Fiat pulvis tenuissimus, qui excipiatur serico rubro & bombace interpuncto fiat scutum. *Ioan. Bauhinus iunior.*

DE SACCVLIS CONferentibus ventri.

Sacculus ad imbecillitatem & dolorem ventriculi.

℞. Comarum Absinthij sicci,
Menthæ ana ʒ.ij.

Cort. Citri sicci ʒ.j.
Galangæ, Cyperi,
Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Rosarum rubr. ʒ.ij.
Fiat pulvis: ex quo sacculus, qui à scuti figura Scutum appellatur. *Rondeletius.*

Scutum stomachicum.

℞. Rosarum rubr. P.j.
Masticis, Corallorum rubr. ana ʒ.ß.
Sem. Anisorum & Fœniculi ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Nucis myristicæ ana ʒ.j.ß.
Absinthij, Menthæ ana M.j.
Fiat pulvis & inde sacculus interpunctus. *Heurn.*

Alius ad idem.

℞. Comarum Absinthij sicci,
Menthæ siccæ
Sisimbrij ana M.ß.
Coriandri præparati ʒ.iij.
Caryophyllorum,
Cinnamomi electi ana ʒ.ij;
Ladani ʒ.j.ß.
Coralli rubri ℈.iv.
Maceris ʒ.j.
Cocci infectorij ʒ.ß.
Omnia minutim tusa tritaque, sacculo ex panno serico purpureo insuantur, figura scuti stomachici, qui acu interpunctus, ventriculo applicetur. *Andernacus.*

Alius.

℞. Flor. Chamomillæ, item Meliloti,
Anethi ana M.ß.
Sem. Lini, item Fœnigræci,
Althææ ana ʒ.ij.
Origani, Abrotani,
Calaminthæ,
A Menthæ siccæ, Rutæ ana M.j.
Contusa in linteolum demittantur, fiatque sacculus. *Fuchsius.*

Sacculus ad colicam.

℞. Milij torridi P.iv.
Salis P.iij.
Fol. Lauri P.ij.
Contusa in sacculo ventri admoueantur. *Andernacus.*

Alius.

B ℞. Cumini P.iv.
Salis P.iij.
Contusa & trita, ventri calida applicentur, priùs aqua ardente irrorata.

Sacculus ad dolores lateris.

℞. Furfuris macri P.j.
Sem. Anisi, item Fœniculi,
Cari ana ʒ ij.
Flor. Chamomillæ, Meliloti,
C Sambuci, Anthos ana P.j.
Trita & contusa ponãtur in sacculis duobus consutis, & supra laminam ferream vino extinctam calfactis, parti dolenti applicentur. *Rondeletius.*

Sacculus ad catarrhos inhibendos.

℞. Milij ℔.ß.
Salis vulgaris ʒ.iv.
Baccarum Lauri modicè contusarum ʒ.ij.ß.
Anisi, Fœniculi,
Cari, Cumini,
D Florum Chamæmeli,
Comarum Anethi ana ʒ.j.
Sartagine torrefiãt, integra hæc nec tusa, & protinus recondantur in sacculum: calidus capiti, ventri, aut cuiuis parti inducatur, & subinde mutetur. *Fernelius.*

De Dentifricijs, Sectio XLVII.

Dentifricium ad candorem dentibus conciliandum.

℞. Rorismarini, Menthæ, Pulegij ana ʒ.ß.
Rad. Iridis, Iuuci odorati ana ℈ j.
Nardi, piperis ana ℈.ß.
Pumicis, Salis tosti, Cornu ceruini ana ℈ ij.
Excipiantur Tragacantho in aqua Rosarum macerato, & fiant veluti penicilla. Ex Lentisco bacilli concinnentur, dentibus expurgandis & roborandis apti. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Coralli rubri ʒ.j.
Terræ Maioricæ ʒ.ß.
Ossis Sepiæ, Pumicis ana ʒ.ij.
Caryophyllorum, Cinnamomi,
Masticis ana ℈.j.
Vnionum electorum ʒ.j.
Sanguinis draconis ʒ.ij.
Moschi G.j.
In puluerem redacta, ex Tragacantho aqua Rosacea macerato, in massam redigantur: vnde fin-
E gantur dentifricia, seu penicilla. *Idem.*

Aliud.

℞. Cornu ceruini,
Dentium Equi ana ʒ.ij.
Conchärum marinarum,
Salis communis,
Nucis Cupressi ana ʒ.j.
Vrantur simul in clibano, & fiat pulvis, mucilagine gummi Tragacanthæ excipiendus. *Rondelet.*

Aliud in puluere.

F ℞. Myrrhæ, Masticis, Thuris ana ʒ.ß.
Cornu Cerui vsti & loti, Coralli rubri,
Rosarum, Santali moscatellini,
Caryophyllorum ana ℈.ij.
Ossis Sepiæ, Aluminis Rochæ vsti ana ʒ.ij.
Pumicis ʒ.j.ß.
Salis communis vsti ʒ.j.
Fiat pulvis. Vtaris cum radice Maluæ præparata. *Rondeletius.*

Alius insignis dealbans.

℞. Summitatum Myrti,

Summit.

Summit. Lentiſci, Oleaſtri,
Saluiæ, Rorismarini ana M.j.
Coralli rubri, Eboris,
Dentium Equorum ana ʒ.ß.
Salis cõmunis P.j.
In vaſe fictili ſimul vrantur, donec dealbentur:
deinde in pulucrem redigantur, ádijcianturque
Caryophyllorum, Roſarum,
Cinnamomi craſſi ana ʒ.iij.
Mixtis dentes confricentur. Vel ex cremore Tragacanthi formentur penicilla oblonga. *Andernacus.*

De Odoramentis, Sectio XLIIX.

ODORAMENTA ſunt omnia medicamenta, quæ citra ignis acceſſionē ſuo odore cerebrum alterare, aut grauem odorem, aut peſtilentem auram depellere poſſunt.

Sacculus odoratus.

℞. Cubebarum ʒ.ß.
Caryophyllorum ℈.j.
Nigellæ toſtæ ʒ.j.ß.
Maceris ℈.ij.
Contuſa & trita diligẽter ſerico induntur ad odorandum. *Fuchſius.*

Puluis Violarum.

℞. Iridis Florentinæ ℔.ß.
Roſarum ʒ.iv.
Cyperi ʒ.ß.
Maioranæ, Caryophyllorum ana ʒ.j.
Santali albi odoriferi,
Beniouini ana ʒ.iv.
Styracis calamitæ ʒ.j.
Trita ſerico induntur ad odorandum.

Puluis Violarum Syluij.

℞. Rad. Iridis Florentinæ ℔.iv.
Maioranæ ſiccæ quart j.
Calami aromatici ʒ.iij.
Roſarum, Violarum ana ʒ.v.
Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Moſchi ʒ.j.
Trita ſerico imponantur.

Puluis Violarum alius.

℞. Iridis Florentinæ ℔.ij.
Roſarum rubr. ℔.j.
Styracis calamitæ, Caryophyllorum,
Santali albi, Calami aromatici ana ʒ.iv.
Coryandri, Cyperi ana ʒ.iv.
Maioranæ, Lauendulæ ana ʒ.vj.
Zibetti, Moſchi ana quantum ſufficit.
Miſce. *Imminatus.*

Pomum Ambræ.

℞. Styracis calamitæ ʒ.j.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Beniouini ʒ.ß.
Ambræ ʒ.ß.
Moſchi G.xv.
Pulueris Violarum prædicti q.ſ.
Aquæ Roſarum q.ſ. ad cogendum.

Idem aliter.

℞. Styracis calamitæ ʒ.j.ß.
Beniouini ʒ.ij.
Ladani ʒ.ß.
Caryophyllorum, Santali albi ana ʒ.iij.
Roſarum, Maioranæ ana ʒ.ij.ß
Moſchi, Ambræ ana ℈.j.
Formetur pomum cum infuſione gummi Tragacanthæ in aqua Roſarum.

Aliud.

℞. Styracis calamitæ,
Styracis liquidæ, Benzoi,
Galliæ moſchatæ, Aliptæ moſchatæ,
Ladani ana ʒ.j.
Cinnamomi electi, Caryophyllorum,
Santali albi ana ʒ.ß.
Roſarum rubr. Nucis moſchatæ,
Macis, Ligni Aloes,
Cardamomi, Maioranæ,
Gummi Elemi, ſem. Nigellæ,
Zedoariæ ana ʒ.j.ß.
Terebinthinæ quantum ſufficit.
Cum modica infuſione Tragacanthæ facta in aqua Roſarum, fiat maſſa. *Auguſtani.*

Aliud.

℞. Santali citrini ʒ.vj.℈.ij.
Ligni Aloes ʒ.ß.
Roſarum rubr Baſiliconis,
Lauendulæ, Anthos,
Maioranæ ana ʒ.iij.℈.j.
Cort. Citri ʒ.vij.
Cinnamomi, Nucis moſchatæ,
Macis, Caryophyllorum,
Coriandrorum præparatorum,
Cardamomi ana ʒ.iij.℈.j.
Ladani puri ʒ.iix.
Styracis calamitæ ʒ.vj.℈.ij.
Styracis liquidæ ʒ.iij.
Aſſæ dulcis ʒ.x.
Ceræ Citrinæ ʒ.j.ß.
Terebinthinæ ʒ.iv.
Aquæ Roſarum ʒ.ij.ß.
Moſchi Alexandrini,
Ambræ griſeæ ana ℈.ij.ß.
Fiat maſſa. *Auguſtani.*

Aliud.

℞. Pulueris Violarum ʒ.j.ß.
Roſarum, Maioranæ,
Styracis calamitæ, Ladani ana ʒ.j.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Benzoini, Nucis moſchatæ ana ℈.j.
Ambræ ℈.ß.
Maſſa fiat ex aqua Roſarū, in qua maduerit Tragacanthum & gummi Arabicum: hæc momento Olei, vel Cinnamomi, vel Caryophyllorum, vel Nucis moſchatæ imbuatur. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Styracis ʒ.iij.
Caryophyllorum, Cinnamomi ana ʒ.ij.
Maceris, Nucis moſchatæ ana ʒ.j.
Ligni Aloes ʒ.ß.
Moſchi Ambræ ana G.iij.
Maſtiches ʒ.j.ß.
Trita & cribrata, liquore ſtillatitio Maioranæ, & Stacte quod ſatis eſt excipiantur, finganturq; orbiculi odorati. *Fuchſius.*

Confectio pomi Ambræ.

℞. Ceræ virginis ℥.iv.
Olei Oliuarum, Terebinthinæ ana ℥.ß.
Ladani ʒ.iij.
Olibani, Maſticis ana ʒ.j.ß.
Myrrhæ, Styracis calamitæ ana ʒ.ij.
Been albi & rubri, Roſarum rubr.
Menthæ ſiccæ, Maioranæ,
Caryophyllorum, Cardamomi,
Santali albi & rubri, Cinnamomi,
Nucis Moſchatæ ana ʒ.j.
Ligni Aloes, Caphuræ ana ʒ.j.
Ambræ, Moſchi fini ana ʒ.ß.
Puluerizã, & fac pomum, prout decet. *Ex libro manus ſcripto.*

Pomum Ambræ ad aerem peſtilentem.

℞. Ladani, Styracis calamitæ ana ʒ.j.
Caryophyllorum ʒ.ß.
Caphuræ, Nardi,
Nucis Moſchatæ ana G.vij.
Omnia in puluerem tenuem contuſa, commixtaque, ex aqua Roſarum, in qua Tragacanthnm & Gummi Arabicum maduerit, redigantur in orbiculos. *Andernacus.*

Aliud.

℞. Ladani ℥.iij.
Styracis calamitæ ℥.j.
Benioini ℥.ß.
Caryophyllorum ʒ.iij.
Roſarum rubrarum ʒ.ij.
Ligni Aloes,
Santali albi ana ʒ.j.
Maioranæ, Lauendulæ,
Sem. Nigellæ ana ʒ.ß.
Camphoræ G.iij.
Styracis liquidæ ℥.ß.
Cum infuſione gummi Tragacanthæ in aqua Roſarum, fiat pomum, quod grati odoris: pro diuitibus addi poſſunt Moſchi & Ambræ grana aliquot. *Caſparus Bauhinus.*

Pomum odore aluum ſoluens.

℞. Scammonij, Aloes, Myrrhæ ana ʒ.j.
Eſulæ, Colocynthidis ana ʒ.j.ß.
Trita & cribrata cum Coriandrorum ſucco, duo confice poma, inuicemque manibus tractentur, ex vna in aliam permutando, vt calefiant, & aërem immutent. *Fumanellus.*

Aliud contra peſtem.

℞. Flor. Nymphææ, Bugloſſæ,
Violarum, Roſarum ana ʒ.j.
Cort. Mali Citri ʒ.j.ß.
Maceris ʒ.ß.
Santalorum omnium ana ʒ.j.ß.
Papaueris candidi ℈.j.
Caphuræ ℈.ß.
Ladani ʒ.ij.
Ambræ G.iv.
Trita excipiantur liquore ſtillatitio Lactucæ & Stacte: fiantque orbiculi odorati. *Fuchſius.*

Aliud.

℞. Styracis calamitæ,
Aſſæ dulcis ana ℥.j.
Ladani, Maſticis ana ℥.ß.
Caryophyllorum, Xyloaloes,
Santali citrini ana ʒ.j.
Sem. Nigellę ʒ.ij.
Cum modico reſinæ Terebinthinæ Venetæ fiat Pila odorifera, quæ aromatizetur Moſchi, Ambræ diſſolutorum ex oleo Caryophyllorum ana G.vj. *Ranzonius.*

Vnguentum odoratum.

℞. Moſchi, Ambræ, Zibetti ana G.iv.
Olei Amygdalarum dulc. q.ſ.
Fiat linimentum.

Aliud.

℞. Olei Nucis moſchatæ expreſſi ʒ.j.
Zibetti optimi ℈.j.
Moſchi electi G.vj.
Olei Spicæ, olei Lauendulę ana gutt.ij. vel iij.
Fiat vnguentum, quo nares, frons, aliæque nobiliores partes illinantur. *Andernacus.*

Candela pro fumo.

℞. Aſſæ dulcis, Styracis calamitæ ana ℥.iv.
Thymiamatis, Olibani ana ℥.xij.
Ladani ℥.xiix.
Caryophyllorum ℥.j.ß.
Nigellæ ℥.j.
Coriandri præparati,
Grana Iuniperi ana ℥.ß.
Styracis liquidæ ℥.vi.
Terebinthinæ ℥.ß.
Carbonum Tiliæ, vel Silicis ℥.xxx.
Cum infuſione Tragacanthæ facta in aqua Roſarum, fiant candelæ. *Auguſtani.*

Candela odoriferæ contra venena & peſtem.

℞. Ladani ℥.iß.
Styracis calamitæ ʒ.x.
Aſſæ dulcis ʒ.vj.
Thuris ℥.j.ß.
Stœchadis ℥.ij.
Roſarum rubr. Caryophyllorum ana ℥.iij.
Cort. Mali Citri,
Santali citrini ana ʒ.ij.
Granorum Iuniperi ℥.ß.
Ambræ, Moſchi ana ℈.ß.
Carbonum Tiliæ ℔.j.ß.
Hæc omnia cum gutt. mi Tragacanthæ & aqua Roſacea tepida mixta pila terantur, & in maſſam redigan-

redigantur: inde paruę candelæ fingantur, & lentè siccentur. *Ranzouius.* A

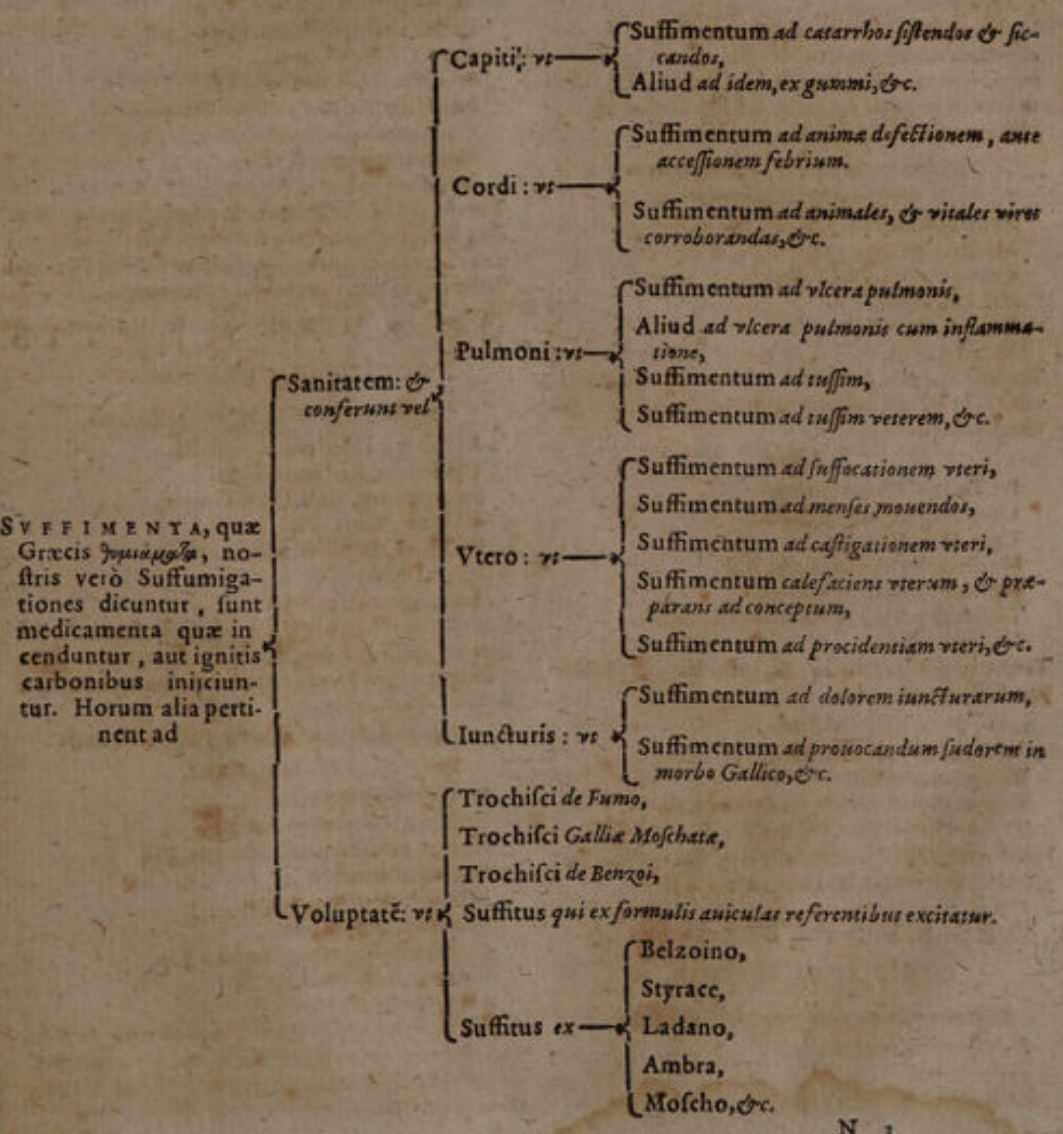
Sapo Moschatus.

℞. Saponis Veneti ℔.iv.
Incidatur minutissimè, adde
Pulu. Caryophyllorum,
Santali albi ana ʒ.ij.
Benzoi ʒ.j.
Moschi G.xx.
Distemperentur in aqua Rosacea. Aliqui addunt olei de Spica guttas aliquot, sed meliùs fuerit B oleum Caryophyllorum, aut Macis. *Augustani.*

Globuli contra aerem pestilentem.

℞. Ladani ʒ.iij.
Pulueris Rosarum,
Calami aromatici,
Iridis, Dictamni veri,
Angelicæ, Cinnamomi,
Santali moschatel.
Nucis moschatæ ana ℈.ij.
Benioini ʒ.ij.ß.
Ambræ ℈.j.
Moschi G xx.
Styracis calamitæ ʒ.ß.
Cum Gummi Arabici, vel Tragacanthi ʒ.vj. in. fusi in ʒ.j. aquæ Rosarum, fiant globuli secundùm artem, & inungantur Oleo de Benioim. *Ioan. Bauhinus. iunior.*

De Suffimentis, Sectio XLIX.

DE SVFFIMENTIS conferentibus capiti.

A

Suffimentum ad catarrhos sistendos, & siccandos.

℞. Coriandri, Rosarum,
Gummi Hederæ torrefactæ ana ʒ.j.
Nigellæ torrefactæ in aceto ʒ.j.ß.
Masticches, Thuris,
Cort. Thuris ana ʒ.iij.
Gummi Iuniperi ʒ ij.

Fiat puluis non admodum tenuis, quo supra carbones impositò suffumigẽtur capitis operimenta. Potest etiam excipi mucilagine gummi Tragacanthæ, & fieri formæ lupinares. *Rondeletius.*

Aliud ad idem, ex gummi.

℞. Thuris, Masticches, Ladani,
Styracis ana ʒ.ß.

Ex his mixtis linteum aspectum suffiatur, deinde caput eo manè fricetur. Melius autem hoc suffimen cremora Tragacanthi, vel gummi Arabici macerati in aqua Rosacea ad formam Lupinotum concremari potest. *Andernacus.*

Suffimentum odoratum ad caput.

℞. Trochiscorum Galliæ moschatæ ʒ.j.
Saluiæ, Maioranæ, Rorismarini ana ʒ.j.ß.
Maceris ʒ.j.
Caryophyllorum, Cinnamoni ana ʒ.j.
Fol. Lauri ʒ.ß.
Ligni Aloes ℈.j.
Moschi G. iij.

Terãtur singula, & commixtis omnibus fiat puluis, qui exigente vsu carbonibus viuis inspergatur. *Fuchsius.*

Aliud.

℞. Thuris, Cinnamomi,
Caryophyllorum ana ʒ.j.ß.
Cort. Mali Citri ʒ.j.
Maceris, ligni Aloes ana ℈.ij.
Myrrhæ, Masticches ana ʒ.i.
Trochiscorum Galliæ moschatæ ʒ.ij.
Ladani ʒ.ij.ß.

Trita excipiantur factæ, & informentur pastilli pro suffimento. *Idem.*

Aliud.

℞. Gummi Iuniperi, Masticis,
Rosarum ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Styracis ana ʒ.iij.
Terebinthinæ quod sufficit.

Fiant pastilli: his prunis iniectis, fiat suffitus tegumentorum capitis. *Heurnius.*

DE SVFFIMENTIS conferentibus cordi.

Suffimentum ad animæ defectionem.

℞. Thuris, Masticches ana ʒ.j.
Cort. Citri sicci ʒ.ß.
Agalochi, Styracis calamitæ,
Calamenthæ, Caryophyllorum ana ʒ.iij.

Ex his in puluerem redactis fiat suffitus ante accessionem febrium, in quibus anima deficit. *Andernacus.*

Aliud ad animales & vitales vires corroborandas.

℞. Rosarum rubrarum,
Flor. Stœchados, Rorismarini ana ʒ.j.
Thuris ʒ.ij.
Caryophyllorum, Macis,
Xyloaloes ana ʒ.j.ß.

Detrita in puluerem, imbecillis & deficientibus injiciantur. *Idem.*

Suffumigium perfectum ad aeris corruptionem.

℞. Rosarum rubr. Spicæ nardi,
Ligni Aloes, Costi, Rorismarini,
Masticis, Santali rubri, Bdellij,
Ladani, Olibani, Croci ana ʒ.j.ß.
Cort. Colocynthidis,
Styracis liquidæ ana ʒ.j.ß.
Bardanæ, Piperis, Citrini ana ʒ.iij.
Cardamomi, Cubebarum,
Caphuræ ana ʒ.ß. G.xv.
Moschi G.vj.

Terantur & cribellentur, & conficiantur cum aqua Rosarum, ex quo fiant trochisci parui, qui desiccentur in vmbra, ex quibus sufficit vnus ad suffumigandum. *Arnoldus Villanouanus.*

B C D

DE SVFFIMENTIS conferentibus pulmoni.

Suffimentum ad vlcera pulmonis.

℞. Gummi Hederæ torrefacti,
Coriandri, Rosarum rubr.
Santalorum, Masticches, Thuris,
Myrrhæ, Cort. Thuris ana ʒ.iij.
Belzoini, Styracis, Ladani puri,
Hypocistidis ʒ.ij.
Auripigmenti rubri ʒ.j.

Excipiantur Terebinthina, & fiant formulæ lupinares, quibus fumigentur operimenta capitis. *Efficax est ad vlcera narium, aurium, pulmonis & vteri. *Rondeletius.*

E

Suffimentum ad vlcera pulmonũ cum inflammatione.

℞. Coriandri præparati,
Rosarum rubrarum ana ʒ.j.
Ladani puri, Hypocistidis ana ʒ.iij.
Santali albi, rubri,
Blattæ Bizantiæ ana ʒ.ij.
Capitum Papaueris,
Corticum Mandragoræ ana ʒ.ij.
Styracis, Belzoini ana ʒ.j.
Auripigmenti rubri ʒ.ß.

Cum mucilagine gummi Tragacanthæ & Arabici, infusorum in aqua Rosarum quantum sufficit. Addito Salicis carbone, fiant formulæ: vtatis vt prius. *Idem.*

F

Suffimen-

Suffimentum ad tussim.

℞. Thuris, Mastiches ana ʒ.iij.
Santalorum omnium ana ʒ.j.
Styracis calamitæ, Ladani,
Rosarum rubr. ana ʒ. ij.
His tritis, operimenta capitis manè & vesperi suffiantur. *Andernacus.*

Suffimentum ad tussim veterem.

℞. Rad. & fol. Vngulæ Caballinæ ℥.j.
Fol. Marrubij ℥.ß.
Styracis, Myrrhæ, Bdellij ana ʒ.iij.
Capitum Papaueris,
Sem Hyoscyami ana ʒ.j.
Excipiantur Terebynthina, Pice & Butyro simul liquatis: fiant formulæ, quibus fumigentur opercula capitis. Excipiatur etiam fumus per nares & os. *Rondeletius.*

DE SVFFIMENTIS conferentibus vtero.

Suffimentum ad suffocationem vteri.

Suffitus ad vteri suffocationem fiunt ex fœtidis, vt Galbano, Asa fœtida, Blatta, Castoreo, aut fragmentis Plumarum, vt etiam ex simplicibus separatim: vt si Castoreum tantùm, vel Asa fœtida calfacta naribus apponantur. *Rondelet.*

Suffimentum ad menses mouendos.

℞. Myrrhæ, Styracis, Bdellij ana ℥.ß.
Irdis, Asari, Cumini ana ʒ.iij.
Opopanacis ʒ.ij.
Pulegij vtriusque sicc. ana ʒ.j.
Excipiantur Terebinthina & Butyro: fiat fumigium, quo fumigentur per embotum, tempore quo erupturi sunt menses. * Calfacit, relaxat. *Idem.*

Suffimentum ad calefaciendum & siccandum vterum post mensium purgationem.

℞. Aliptæ moschatæ, vel
Galliæ moschatæ ℥.ß.
Benzoini, Calami aromatici ana ʒ.ij.
Cum mucilagine gummi Tragacanthę fiant formulæ, recipiant fumū per infundibulum. *Idem.*

Suffimentum ad conceptionem promouendam.

℞. Ladani, Mastiches, Galliæ moschatæ,
Caryophyllorum, Macis,
Calami, Galangæ ana ʒ.iij.
Cyperi, Rosarum ana ℥.j.ß.
Hypocistidis, Castoreæ ana ʒ.ij.
Cum mucilagine gummi Tragacanthæ fiant formulæ, quibus vtaris vt prioribus, post mensium purgationem ante concubitum. *Idem.*

Suffimentum ad procidentiam vteri.

℞. Bituminis, Lapidis Gagatis ana ℥.ij.
Vsneæ ℥.ij.
A Castorei, Cyperi,
Rad. Bistortæ, Cupularum Glandium,
Balaustiorum ana ʒ.iij.

DE SVFFIMENTIS conferentibus iunctu ris.

Suffitus ad dolorem iuncturarum.

℞. Fol. Absinthij, Anthos,
Stœchados, Chamomillæ ana ℥.ij.
B Myrrhæ, Styracis,
Belzoini ana ʒ.iij.
Excipiantur Terebinthina: fiant formulæ. His suffiatur Lana vel Bombax: deinde parti applicetur. *Rondeletius.*

Suffimentum ad tumores indurates.

℞. Marchasitæ ℥.ij.
Propoleos ℥.iij.
C Bdellij, Myrrhæ,
Styracis, Iridis ana ℥.ß.
Cum Terebinthina fiant formulæ, quibus suffumigetur durities neruorum. *Idem.*

Suffimentum ad prouocandum sudorem in morbo Gallico.

℞. Cinnabaris ℥.ij.
Styracis Belzoini ana ℥.j.
Myrrhæ, Cort. Pini ana ℥.ß.
D Ex Terebinthina figātur orbiculi. Aegri hoc suffiantur, loco calido, sicut per initia caput extra illum habeant, ne offendantur, aut suffocentur: quod multis ob incuriam accidere solet. *Idem.*

Aliud.

℞. Santalorum omnium ana ℥ij.
Nucis moschatæ,
Mastiches, Iunci odorati,
Caryophyllorum, Caphuræ,
Succini, Asari ana ℥.ß.
E Cort. Mali Arantij ℥.j.
Conterantur, misceanturque, & cum guttis aliquot Terebinthinæ fiant pastilli, quo ægroti suffiantur. *Andernacus.*

Suffitus pro morbo Gallico.

Suffitur pro curando morbo Gallico parum mihi probatur. Quia non possunt fieri sine magno partium principum periculo, ac sæpè inducunt syncopen, aut paralysim, aut conuulsionem. Cùm tamen reliqua medicamenta non profuerint, illis tandem vti poterimus in sequentem modum:
F ℞. Cinnabrij ℥.ß.
Thuris, Masticis ana ℥.ß.
Calami aromatici,
Zedoariæ ana ʒ.iij.
Olibani,
Sandaracæ veræ ana ʒ.ij.
Ceruſſæ ℥.ß.
Excipiantur Terebinthina, & fiant trochisci pro suffitu. *Antonius Chalmeteus.*

Suffitus alius pro Gallica lue.

℞. Cort. Thuris ʒ.ij.
Maſticis, Gummi Hederæ,
Gummi Iuniperi Ladani,
Hypociſtidis ana ʒ ß.
Auripigmenti rubri, vel citrini ʒ.iij.
Cinnabrij ʒ.j.

Incipiantur Terebinthina, & fiant trochiſci pro ſuffitu. *Idem.*

Suffitus alius ad idem.

℞. Cinnabrij ʒ.ij.
Ladani ʒ.ij.
Cort. Citri ſicci ʒ.ß.
Sublimati ʒ.j.
Thuris, Maſticis, Styracis calamitæ,
Rad. Dictamni veri ana ʒ.j.ß.

Cum debita theriacæ veteris quãtitate fiant trochiſci ponderis ʒ.j.ß. qui viciſſim conijciantur in carbones. Si verò fuerit fluxus humoris in pulmones, poterimus ſublimatum detrahere, & illius loco Auripigmentum miſcere. Solis illis ſuffitibus contenti erimus: vel poſt ſuffitus vngemus extremas partes imbecillo vnguento, quo vtendum eſſe diximus poſt vſum Guaiaci, optimumque erit in vlceribus, quæ Cacoëthe dicuntur. Si poſt vnctiones ſuffitu vti velimus ad abſumendas morbi reliquias, detractis Cinnabrio, & Auripigmento, cardiaca miſcebimus, quę vim incidendi, tenuandi, ac diſcutiendi habeant. Modus autē vtendi ſuffitu is eſto: Aeger nudus collocabitur ſub conopeo in ſedili, oculis clauſis, ne ſuffitus tenuitate lædantur: & in vaſe ignis ex prunis luculentis, in quem conijcientur trochiſci ʒ.j. vel ʒ.j.ß. pro viribus ægrotantis, & indicationibus varijs. Si fumus valentior fuerit paululum caput educet, deinde reducet: ac ſi fieri poſſit, moueatur ſudor: poſtea in lecto reclinetur æger, ac ſudet: fiatque ſuffitus manè ante cibum: vel ſi virtus imbecilla, ſumpto tantum Oui vitello, & tantillo Vini, vel ʒ.ß. Diamarg. frigidi, vel modico corticis Citri conditi. His autem vtendum, donec morbi materiem abſumptam putaueris. *Idem.*

DE SVFFIMENTIS odoratis.

Trochiſci pro fumo S.V.

℞. Ligni Aloes, Ladani ana ʒ.ij.
Belzoini ʒ.ij.
Styracis calamitæ ʒ.ß.
Sacchari candi ʒ.iij.
Moſchi G.ij.

Miſce cum aqua Roſacea, & ex paſta ſubacta fac trochiſcos: qui tempore vſus magis redolebũt, ſi irrorãdo aſpergas eis pauxillum aquæ Roſaceę.

Trochiſci Gallię moſchatæ.

℞. Xyloaloes crudæ, bonæ, electæ, part.v.
Ambræ part.iij.
Moſchi boni part.j.
Glutinis Tragacanthi in aqua Roſacea ſoluti, quantum ſufficit ad ea comprehendenda.

Fiant trochiſci, figura folij Myrtei: ſigillentur: vaſe vitreo reponantur. *Meſues.*

Trochiſci de Benzoi.

℞. Benzoi ʒ.vi.
Ligni Aloes ʒ.iix.
Styracis calamitæ ʒ.iij.
Moſchi ʒ.ß.
Ireos ʒ.ij.
Sacchari candi ℔.iij.

Puluerizatis omnibus cum aqua Roſarum, fiant trochiſci. *Auguſtani.*

Trochiſci pro fumo Comitiſſæ Arnsburgenſis.

℞. Roſarum alb. viridium contuſarum ʒ.iv.
Belzoini in aqua Roſacea per diem & noctẽ macerat. ʒ.ij.
Ambræ G.iij.
Moſchi G.ij.
Zibetti G.j.

Trita contunde cum Roſis. Omnibus adde Sacchari opt. ʒ.ß. Atque hæc ita cõtrita per biduum in mortario benè obturato ſinas. Poſtea in modum maſſę forma: atq; inde effinge trochiſcos. Admiſcere autẽ oportet gummi Tragacanthæ, in aqua Roſarum macerati, ſingulosque trochiſcos ponere in cochlearium gummi Draconis, vt tantò firmiùs coaleſcant. *Ranzouius.*

Suffitus qui ex formulis auiculas referentibus excitatur.

℞. Suffiminis, officinæ vocant Thymiamatis ℔.ß.
Styracis liquidæ ʒ.j.
Styracis calamitæ ʒ.j.ß.
Carbonum Silicis,
Tragacanthæ ana ʒ.ij.

Puluis carbonum & Tragacanthum in aqua Roſarum triduum macerẽtur, deinde etiam in maſſam redigantur: ex qua finguntur formulæ auicularum. *Andernacus.*

Suffimentum optimum.

℞. Aſſæ dulcis ʒ.ß.
Pulu. Ireos ʒ.ij.
Ligni Aloes,
Nucis moſchatæ,
Caryophyllorum, Maſticis ana ʒ.j.
Styracis calamitæ ʒ.ij.
Santalorum omnium ana ℈.ß.
Caphuræ G.v.
Ambræ, Moſchi ana G.iv.
Succhari albi ʒ.iv.

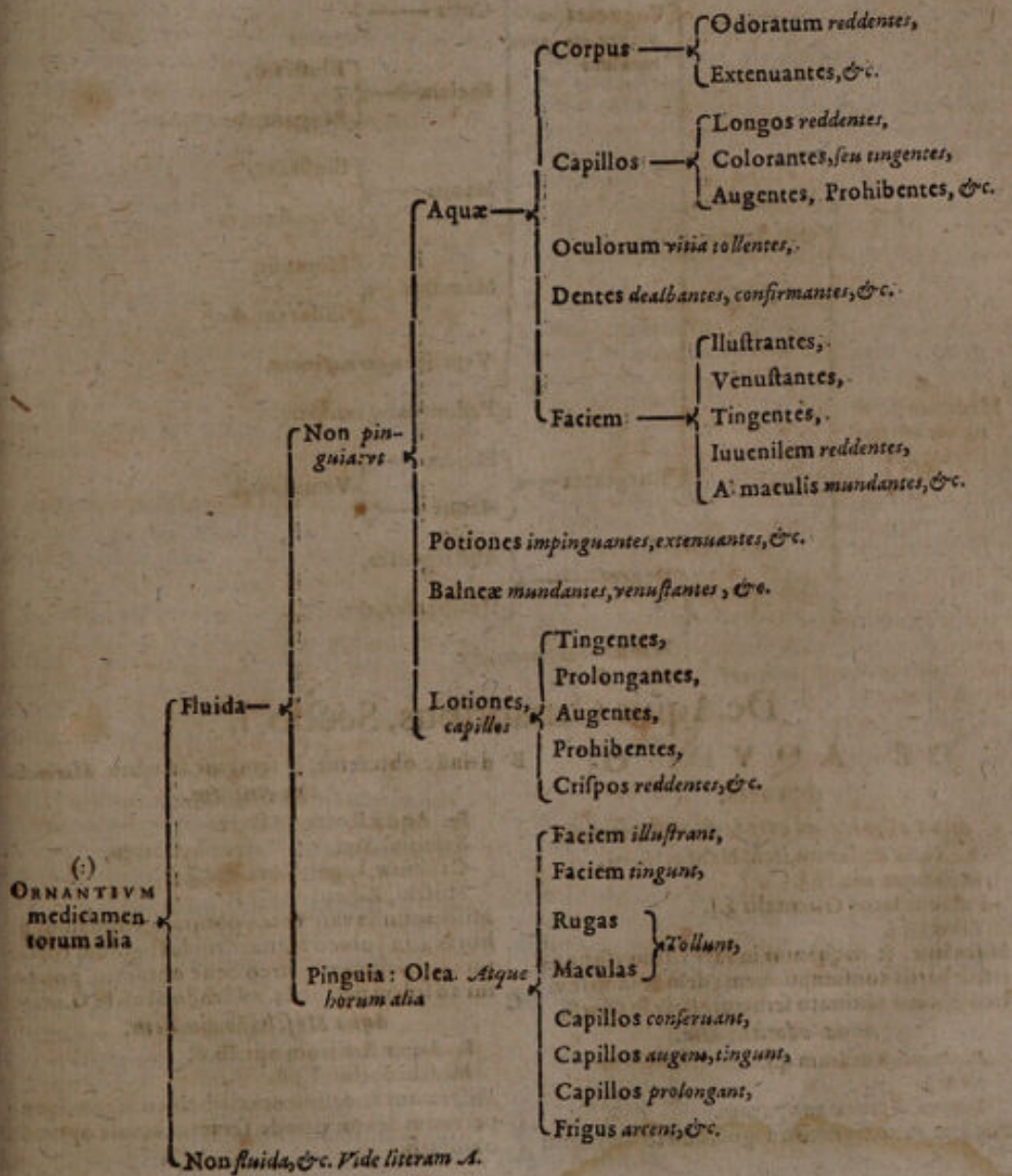
Cum mucilaginibus Tragacanthæ & Styracis liquida pauca, & aqua Roſarum cum Muſco fiant candelæ, vel trochiſci. *Innominatus.*

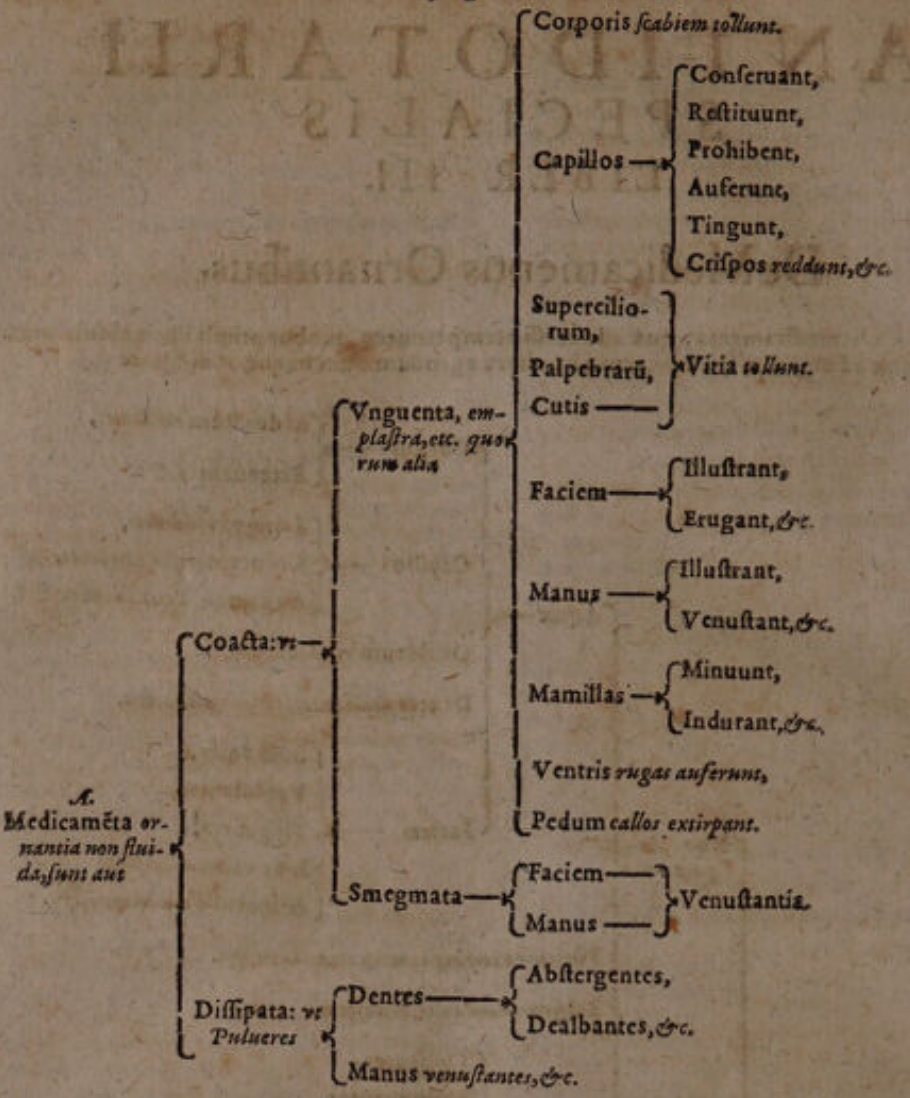
FINIS LIBRI SECVNDI.

ANTIDOTARII SPECIALIS LIBER III.

De Medicamentis Ornantibus.

HACTENVS medicamenta, quæ ad neceſſitatem pertinent, duobus primis libris abſoluimus: nunc de iis, quæ ad ornatum ſpectant, tertio hoc libro agendum. Sunt itaque. *Vide ſignum* (:)

De Aquis Ornantibus, Sectio I.

DE AQVIS Odoratis.

Aqua odorata ad corpus & vestimenta.

℞. Aquæ Rosarum, item Nanfæ, Myrti,
Moschatæ ana ℔.j.
Pulueris Ireos Orientalis ℥.j.
Zibeti ʒ.j.
Misceātur, & coquantur in vase vitreo vsque ad tertiæ partis consumptionem: deinde in vase vitreo optimè obturato seruetur. *Isabella Cortese.*

Aqua odorata alia.

℞. Aquæ Rosarum q.s.
Moschi ℈.j.
Zibetti, Ambræ ana parum.
Ponātur in vase vitreo ad ignē, donec calefiant: B deinde obturetur, & seruetur ad vsum. *Marinella.*

Alia eiusdem.

℞. Aquæ Rosarum ℔.iv.
Belzoini, Styracis, Caryophyllorum,
Caphuræ, Ligni Aloes ana ℥.j.
Moschi, Zibetti ana ℈.j.
Misceantur in vase vitreo obturato, coquantur per horas 4. in balneo Mariæ: deinde frigidum colatur: ac in alio vase vitreo bene obturato, ponatur ad solem per dies 5. addendo Moschi G.xv.

C

Aqua Moschata, eiusdem.

℞. Aquæ Rosarum opt. ℔.ij.
Moschi optimi ℥.j.ß.
Misceantur & destillentur in balneo Mariæ, igne perquàm lento: deinde seruetur in vase optimè obturato.

Alia.

Alia.

℞. Aquarum Rosarum ℔.xij.
Aquæ Lauendulæ, Caryophyllorum,
Cinnamomi electi ana ʒ.j.
Macis, Cardamomi, Moschi, Ambræ ana ℈.ß.
Cort. Mali Citri, Santali cittini, Ireos ana ʒ.ß.
Belzoini, Styracis calamitæ ana ℈.j.
Misce omnia, atque in phialam posita, in balneo Marię per 15. dies ponãtur, deinde ad solem per dies alios 15. & erit optima. *Alexius.*

Alia eiusdem.

℞. Aquæ Rosarum ℔.iv.
Aquæ Lauendulæ ʒ.vj.
Aquæ flor. Iasmini ℔.iij. Moschi ℈.j.
Misceantur, deinde cùm per dies decem in vase optimè recluſa fuerint, distillentur in balneo Mariæ, seruenturque ad vsum.

Aqua odorata Italorum, quam Damascenam vocant, à Rosis Damascenis.

℞. Cinnamomi ʒ.j.
Caryophyllorum ʒ.ß.
Sampsuchi, Rorismarini, Lauendulæ,
Fol. Lauri, Pulegij, Rosarum alborubentium
(Prouinciales vocant) viridium ana M.j.
Vini Maluatici, Aquæ Rosarum ana ℔.j.ß.
Incisis viridibus, ac aridis in puluerem versis, soli exponantur sex dies: hinc destillentur in duplici vase. Addunt quidam Citri corticem, Styracis calamitæ, Iridis ana ʒ.j. & flores Iasmini. Hac aqua vestes, lintea, manus nares que aspergunt. *Heurnius.*

Alia.

℞. Caryophyllorum ʒ.ß.
Aquæ Rosarum ℔.j.ß.
Misce & distilla. *Idem.*

Alia.

℞. Moschi G.xij. inde vasi anguſti oris: alteri vasi inde Rosas, vel Violas: hæc vasa iunge ore & soli expone, ita vt sublimes sint Rosæ, linteo septo ora discriminentur. Quidam Rosas parum contundunt. Caryophylli & Cinnamomum loco Moschi poni poterunt. *Idem.*

Alia.

Ex Rosis seruatur Cucurbitę ima pars: mox Lilia succedunt: & series quæque habeat aspersos Caryophyllos, & quid Moschi & Rosarum stratum, hæc iterum tegat: distilla. *Idem.*

Vel hoc modo fiat suauissima.

℞. Rosarum ℔.iij. incidantur:
Cinnamomi, Caryophyllorum ana ʒ.ij.
Camphuræ ʒ.ß.
Rap. Ireos ʒ.ß.
Nucis moschatæ, Macis ana ʒ.ij.
Vitro excipiantur, ac superfundantur
Vini Cretici,
Aquæ Rosaceæ ac Lauendulæ ana ʒ.iij.
Dies octo macerentur, ac distillentur: ac Moschi scrupulo imbuantur, ac sole dies 5. digerantur.

A Addi potest Styrax calamita, Benzoin. *Idem.*

Alia ex superioribus composita.

℞. Aquæ Rosarum ℔.j.
Aquæ Damascenæ,
Aquæ ex corticibus Citri,
Iridis ana ʒ.j.
Styracis calamitæ ʒ.ß.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Moschi, Ambari, Zibeti ana ℈.j.
Insolentur quindecim dies vase quotidie agitato. Cordi, cerebro & stomacho prosunt. *Idem.*

B

DE AQVIS MACIEM inducentibus.

Aqua capillos longos reddens.

℞. Caryophyllatæ, Zingiberis,
Rorismarini ana part.j.
Puluerizentur, & in vino optimo per dies octo macerẽtur in vase vitreo, deinde distillentur. Vtatur quotidie poculum vnum ante prandium. *Marinellus.*

C

DE AQVIS CAPILlos longos reddentibus.

Aqua capillos longos reddens.

℞. Lardi quantum satis est.
Radendo quàm minutissimè cõscindes, deinde in pila marmorea contũdes, vt pastam subactam referat. Hac in alembico destillata, liquorem album colliges, quo pilos inunges. *Alexius.*

D

Alia capillos elongans.

℞. Mellis colati ℔.iij.
Vitellorum ouorum num xl.
Misceantur, & destillentur: qua capilli inungantur. *Marinellus.*

Alia eiusdem.

℞. Capill. Veneris recent. contusorum M.j.
Mellis optimi quantum sufficit.
Misceantur ad formam pastæ, & destillentur.

E

DE AQVIS CAPILlos tingentibus.

Aqua capillos denigrans.

℞. Gummi Arabici ʒ.iv.
Myrobalanorum Chebularum, Emblicarum ana ℔.ß.
Omnia trita, igneque suaui destillata, soli exponantur horis duabus, & capite cum lixiuio loto, & exiccato, capilli denuò vino & sale madentes, cum aqua abluantur destillata, cutim tamẽ non attingente. *Fumanellus.*

F

Alia eiusdem.

℞. Gummi Arabici ʒ.iv.
Ebulorum, Rosarum ana ℔.ß.
Trita igne lento destillentur, caputque prius aqua lotum, & non exactè siccatum, lauetur cum aqua destillata.

Alia denigrans.

℞. Alcannæ tritæ, oſſium Dactylorum puluerizatorum ana part. j.
Aquæ in qua cort. Fabarum & Gallæ fuerint incoctæ, quantum ſufficit.
Miſce. *Marinellus.*

Alia, eiuſdem.

℞. Nucum Cupreſſi quantum ſufficit.
Vini rubri, Aceti rubri ana part. j.
Coquantur ſimul, & decoctione hac capilli lauentur.

Alia eiuſdem.

℞. Spumæ Argenti quantum ſufficit,
Aceti, vel ſuccí Citri, vel Limonij q.ſ.
Coquantur ſimul per horam dimidiam: quo capilli lauentur.

Alia.

℞. Limaturæ ferri quantum ſufficit.
Ponatur in Aceto fortiſſimo per dies decem: deinde capilli inungantur. *Iſabella Corteſe.*

Alia capillos nigros reddens.

℞. Scoriæ Ferri Limaturæ plumbi q.ſ.
Coque in Aceto ad conſumptionem medietatis. Cola & vnge. *Bayrus.*

Alia eiuſdem.

℞. Rad. Capparorum quantum ſufficit.
Coque in lacte Aſinæ vſque ad tertiam partem, & vnge, dimittendo per noctem.

Alia denigrans.

℞. Mellis ℔.ij.
Gummi Arabici ʒ.ij.
Ebulorum, Roſarum ana ℔.ß.
Trita lento igne deſtillentur, & caput priùs cum Lixiuio & Sale lotum, cum prædicta abluatur aqua. *Fumanellus.*

Alia eiuſdem.

℞. Salis gemmæ, Squamæ æris,
Alcannæ ana part. j.
Omnia trita alembico deſtillato.

Alia eiuſdem.

℞. Salis gemmæ ℔.j.
Vitrioli Romani ℔.ß.
Salis Nitri ʒ.iv.
Rad. Chelidonij viridium ℔.ij.
Contuſis & tritis alembico aquam eximito: quæ primò exit, abijcito: quod ſecundò, capillos colorat, priùs lotos, & feruenti ſole ſiccatos.

Alia optima.

℞. Aquæ fortis ʒ.ß.
Argenti fini ʒ.ij.
Miſceantur, & cùm argentum diſſolutum fuerit, adde aquæ Roſarum ʒ. iij. & inunge capillos. *Cardanus.*

Aqua, qua capilli flaueſcunt.

℞. Mellis optimi ℔.ij.
Gummi Arabici ʒ.ij.
Suaui deſtillato igne, aqua quæ primò exit, faciem dealbat: quæ ſecundò & tertiò, flauos reddit capillos. *Fumanellus.*

Alia capillos flauos reddens.

℞. Buxi raſi, Stœchadis, Citri,
Glycyrrhizæ, tritæ rad. Vngulæ caballinæ,
Capillorum Veneris ana q.ſ.
Croci parum.
Coquantur omnia ſimul vſque ad conſumptionem tertiæ partis. *Marinellus.*

Aqua capillos rubros reddens.

℞. Aquæ Raphani quantum ſufficit.
Alcannæ quantum ſufficit.
Miſce, & capillos vnge. *Idem.*

Aqua capillos colore afficiens croceo.

℞. Agrimoniæ ʒ.j.
Teſticulorum Equi exiccatorum num.j.
In aqua fontis coque, & deſtilla, vtereq; capite prius loto. *Fumanellus.*

Alia eiuſdem ad idem.

℞. Aceti ℔.ij.
Salis Nitri ℔.ß.
Deſtillentur.

Aqua dealbans capillos.

℞. Centaurij maioris ʒ.iv.
Aluminis fæcis ʒ. viij.
Aluminis Rochæ, Gummi Arabici ana ʒ.ij.
Saponis albi mundi,
Lachrymæ ex Tragacantha ana ʒ.iv.
Aquæ ʒ.vj.
Coquantur ad dimidias, & colentur: caputq; hac lotum colatura, ad ſolemque ſiccatum, denuò abluatur lixiuio. *Idem.*

DE AQVIS CAPILLOS augentibus.

Aqua faciens renaſcere pilos.

℞. Carnium Limaciarum, Veſparum,
Apum, Sanguiſugarum,
Salis adufti ana pates æquales.
Pone in vaſe vitreato, habente in fundo parua foramina, ſicut cribrum: & pone ſub eo aliud vas vitreatum, quod colligat humiditatem, quæ paulatim per multas dies manabit. Colligatur, & loca depilata ex eo fricentur. *Bayrus.*

Aqua ad caſum capillorum.

℞. Mellis purioris, Vini Cretici,
Vrinæ pucrorum, Lactis ana ℔.j.
Deſtillet aqua, qua abluantur loca, vnde pili decidunt. *Fallopius.*

Alia efficacior.

℞ Hyſſopi montani,
Calaminthæ montanæ,
Fol. Abrotani ana M.ij.
Vini generoſi Cretici,
Vrinæ, Mellis,
Lactis ana ℔.ij.
Sem Sinapi ℔.ß.
Contritis quæ teri poſſunt, miſceantur omnia, & per tres dies macerentur: mox deſtillet aqua: cuius vſus iuuenibus barbam citò educit, ac producit, & pilos qui ceciderunt, reſtituit. *Idem.*

DE A-

DE AQVIS CAPILLOS prohibentibus.

A

Aqua capillos renaſci prohibens.

℞. Sanguinis Ranarum, Terræ ſigillatæ,
Sumach, Roſarum ana tritorum q.ſ.
Aceti, ſucci Semperuiui ana q.ſ.
Macerẽtur per horas 24. deinde deſtillentur: qua ſæpius loca depilata macerentur. *Marinellus.*

Alia eiuſdem, ad idem.

℞. Cornu Vaccæ, Aluminis Rochæ,
Papauetis nigri ana tritorum q.ſ.
Sanguinis vaccini recentis ℔.ij.
Macerentur & deſtillentur. Vtatur omni ſero.

Aqua capillos creſcere non permittens.

℞. Tithymali decoctum cum Aceto, Calce viua, & Maluis commixtum. *Fumanellus.*

Aqua prohibens ortum pilorum.

℞. Hyoſcyami triti ℔.ß.
In loco humido reponito, & poſt tempus additis ℥.ij. fol. Fabæ inuerſæ, quæ telephium eſt, deſtillato, & pilis euulſis partem glabram ſæpius balneato. *Idem.*

DE AQVIS OCVLORUM vitia tollentibus.

Aqua ad oculorum lachrymas.

℞. Fragorum maturorum quantum ſufficit.
Macerentur in ſimo equino per dies quindecim, deinde deſtillentur. *Marinellus.*

Alia eiuſdem, ad idem.

℞. Flor. Spinæ albæ, flor. Salicis vel Comarũ,
Fol. Salicis ana quantum ſufficit.
Deſtillentur in vaſe vitreo: ad idem etiam valet aqua Euphragiæ deſtillata.

Aqua ad rubedinem oculorum.

℞. Chelidoniæ, Verbenacæ Rutæ,
Fœniculi ſuccorum ana ℥.iij.
Comarum, fol. Roſarum q.ſ.
Sacchari candi ℥.iij.
Tuthiæ optimæ ℥ iv.
Sanguinis draconis ℥.iv.
Trita deſtillentur. *Marinellus.*

Aqua viſum conſeruans.

℞. Myrrhæ ℥.j.
Aloes ʒ.ij.
Croci ʒ.j.
Thuris, Zingiberis, Sarcocollæ,
Caphuræ tritæ ana parum.
In aqua impoſita ad vſum ſeruetur. *Fumanellus.*

Alia.

℞. Fœniculi, Verbenacæ, Euphragiæ,
Endiuiæ, Betonicæ, Roſarum rubr.
Capillorum Veneris M.j.
Contuſa per diem in vino macerentur albo, & deſtillentur. *Idem.*

Alia eiuſdem, ad idem.

℞. Fœniculi, Chelidonij, Saluiæ,
Roriſmarini, Verbenacæ,
Rutæ ana partes æquales.
Alembico deſtillentur.

Aqua ad oculorum dolores.

℞. Aquæ Roſaceæ, item
Euphragiæ, Chelidonij ana ℥.j.
Tuthiæ præparatæ ʒ.j.
B Miſce. Valet ad idem aqua Vitis inciſæ. *Idem.*

Aqua ad viſum inſtaurans.

℞. Fœniculi, Chelidonij, Verbenacæ,
Rutæ, fol. Enulæ ana M.j.
Virgæ paſtoris, Millefolij ana M.j.
Caphuræ ʒ.ß.
Alembico deſtillentur. *Idem.*

Aqua ad oculorum lachrymas exiccandas.

C ℞. Tuthiæ præparatæ ℥ j.
Lapidis hæmatitis ℥.ß.
Sanguinis draconis,
Acaciæ, Antimonij ana ʒ.j.
Caphuræ ℈.ij.
Terræ ſigillatæ ʒ.j.
Thuris, Maſticis, Piperis albi ana ℈.ß.
Aquæ Fœniculi, Euphragiæ ana ℥ j.
Aquæ Violarum, Roſarum ana ℥ ij.
Vini antiqui ℥.iij.
D Coquito omnia in duplici vaſe ad conſumtionem medietatis, & percolato. *Fumanellus.*

Aqua ad rubedinem oculorum.

℞. Succi Vuæ immaturæ ℥.ij.
Aloes ʒ j.ß.
In panno lineo ligatæ, infuſæque, in dicto ſucco ſomni tempore oculi madefiant. *Idem.*

Aqua ad oculorum tenebroſitatem.

℞. Tuthię præparatæ ℥.iv.
E Omphacij ℥.ß. vel ʒ.v.
Soli diebus 15. exponito, & addita aquę Roſaceę ℥.ß. denuò per dies 15. alios ſub ſole iaceat, & per dies 5. cum aqua Euphragiæ poſt hæc Tuthiam terito, & cũ panno xylino, tenui, cribrato in ſole æſtuante, vſuique ſeruato. *Idem.*

Aqua ad ſuffuſionem, eiuſdem.

Marcheſitæ fruſta ignito, & in oleo communi an iquo pellucido extincta, tritaque deſtillato, & denuò cum fæce ſua terito, deſtillatoque.

F *Alia eiuſdem, ad idem.*

℞. Aſæ ℥.j.
Mellis albi puri ℔.ß.
Aquæ Fœniculi, aquæ Rutæ ana ʒ xij.
Aquæ Maioranæ ℥.ß.
Alembico deſtillentur.

Aqua ad palpebrarum tumores & lachrymas oculorum.

℞. Agrimoniæ, Verbenacæ,
Fœniculi, Roſarum,
Chelidonij ana quantum ſufficit.

Unable to display this page

spongiam facta, cum æquali mensura succi Limonum, destilletur, vt rosacea. Huic aquæ postea addes lixiuij communis ʒ.ij. vel circa: & Limonem integrum contusum immittes: post octo dies exprimes ab eo succū, & miscebis cum aqua. Facies prius abluta aqua pura, & abstersa, hac aqua destillata lauetur. *Alexius.*

Aqua formam faciei concilians.

℞. Rorismarini, Tartari albi,
Vini albi ana quantum sufficit.
Misceantur, & destillentur per alembicum. *Idem.*

Aqua faciem pulcherrimam reddens.

℞. Columbarum pullos num.ij.
Carnis vitulinæ ℔.ij.
Sem. Cataputiorum, à corticibus mundatorum ʒ.iv.
Pinearum Amygdalarum dulcium, amaratū,
Rad. Liliorum alborum, cœruleorum,
Fabarum contusarum & mundatarum,
Fellis Bubuli, rad. Serpentariæ,
Fraxinellæ ana quantum sufficit.
Limonem vnum purgatum, & incisum,
Medullæ panis albi, in lacte madefactæ,
Gummi Ammoniaci in aceto liquefacti,
Flor. Ligustri ana quantum sufficit.
Misceantur & destillentur lento igne, ponendo aliquantulum Mothi & Belzoini circa principium colli vasis recipientis: & seruetur in vase probè obstructo. *Idem.*

Aqua faciem illustrans.

℞. Pinearum viridium, mundatarum incisarum quantum sufficit.
Ponantur in lacte per dies tres, quotidie addendo nouum lac: deinde cum sequentibus rebus destillentur.
℞. Vitri contriti ʒ.iv.
Coralli rubri ʒ.iij.
Sacchari candi ʒ.iv.
Aluminis ʒ.j.
Misce, & fiat pulvis. Deinde
℞. Argenti viui cum saliua mortificati ʒ.j.ß.
Oua recentia, vnà cum corticibus, rupta & concussa num.xij.
Terebinthinæ nouies lotæ ʒ.iv.
Cochleas marinas candidas, quas vendunt suffitores ʒ.ij.
Cochleas terrestres num.l.
Contundātur singula, & misceātur: deinde pars aliqua ponatur in cucurbitam vitream, deinde pars aliqua pulueris, pòst pars Terebinthinę, demum pars cochlearum, aliud super aliud ponendo, donec cucurbita sit plena. Postremò addito Vini albi mensuram j.
Distilla igne lento, & serua ad vsum. *Alexius.*

Aqua Melonum ad faciem illustrandam.

℞. Melones albos, à corticibus mundatos, quot opus erit, eosq; in frusta vnius digiti crassitudine secato: deinde
Aluminis saccharini ʒ.iv.
Aluminis vsti ʒ.j.
Argenti viui extincti ʒ.j.
Cochlearum marinarum albatum ʒ.ij.
Terebinthinæ lotæ ʒ.j.
Ouorum recentium, & cum corticibus contusorum num.xij.
Limoniorum albor. in frusta incisorum, q.v.
Sacchari ʒ.iv.
Lactis caprini, Vini albi ana mens.j.
Hæc omnia ponantur in cucurbitam vitream, aliud super aliud; vt dictum est: deinde destillentur igne lento, donec aqua omnis exierit, demū seruetur in vase vitreo, ad vsum. *Alexius.*

Aqua Cucurbitæ perfecta, eiusdem.

℞. Cucurbitas à corticibus mundatas, & in partes rotundas incisas, quot volueris.
Aluminis Zucharini ʒ.vj.
Aluminis scissilis ʒ.j.
Myrrhæ ʒ.j.
Terebinthinæ lotæ ʒ.ß.
Ouа recentia & contrita num.iv.
Limonia incisa num.vj.
Cochlearum, quantum volueris.
Vini albi mens.j.
In puluerē redigenda redigantur, & misceantur, faciendo ordinē primùm ex sacchаro, deinde expuluеribus, tertiùm ex cochleis, demùm ex vino; Limonijs & ouis: atq; sic igne lento destillentur, donec omnis aqua extracta fuerit: postea seruetur in vase aliquo vitreo per dies 8. aut 15.

Aqua ad faciem commendandam.

℞. Pedum Vituli num.ij.
Aquæ fluuialis ℔.xiix.
Coque ad consumptionem medietatis: deinde adde
Oryzæ ℔.j.
Medullæ panis in lacte mollitæ num.j.
Butyri recentis ℔.ij.
Albuminum ouorum cum corticibus num.x.
Misceantur omnia, & coquātur, deinde destillētur quousq; omnis aqua exierit: cui deniq; adde
Caphuræ, Aluminis zucharini ana dimid. & erit optima. *Alexius.*

Alia eiusdem.

℞. Chrysocollæ, seu Boracis ʒ.ij.
Aluminis rupei, scissilis, squamosi ana ʒ.j.
Caphuræ ʒ.ij.
Redigantur in puluerē singula, deinde misceantur, ponanturq; in phialam vitream, quam aqua fontana repletam diligēter obturabis. His factis ponatur ad ignem per horas duas, deinde auferatur: & cùm refrixerit, ponatūr in aliā phialam, addendo duo alba ouorum recēntium, bene cum omphacio agitata: misceantur, sintq; in sole per dies viginti: & habebis aquam perfectissimam.

Aqua ad decorandam faciem.

℞. Ouа in partes dissecta, Cort. Aranciorum,
Rad Melonum aqua q.s.
Cum bocia ampla, rostrum habēte longum, studioso ac potenti igne per alembicum destillato. *Fumanellus.*

Unable to display this page

Omnia trita, & cum aqua terebinthinæ mixta, iterum destillato, deinde
℞. Axungiæ suillæ, recentis, liquatæ ℔.j.
Caryophyllorum ʒ.ij.
Nucis moschatæ num. iij.
Auri ʒ.j. Argenti ʒ.ij.
Omnia tenuissimè trita alembico destillato.

Alia faciem dealbans & mundans.

℞. Florum Fabarum M.x.
Aluminis Rochæ ℔.j.ß.
Aluminis Zuccharini ʒ.v.
Aluminis Scariolæ ʒ.iv.ß.
Salis Nitri ʒ.iij.
Aluminis Fæcis ʒ.vj.
Argenti viui extincti ʒ.iij.
Destillentur igne lento, & quum quid stillare incipit, ignem augeto. *Fumanellus.*

Alia eiusdem.

℞. Aluminis Iameni, Boracis, Aluminis Rochæ ana tritorum ʒ.iij.
Album. ouorum quantum sufficit. Destilla.

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Argenti electi, Argenti viui ana ʒ.j.
Super porphyreum terantur lapidem, additoq; argenti sublimati modico in loco collocetur humido: & quod liquatum est, alembico destilletur.

Alia ad faciei nitorem.

℞. Radicum Lilij item Ari,
Dracunculi ana ℔.ß.
Aquæ flor. Fabarum ℔.j.ß.
Aquæ rosaceæ ʒ viij.
Destilla: adijce moschi carij, cinnamomi an ʒ.ij. faciem bis die ablaito. *Alexius.*

Aqua faciem dealbans.

℞. Sulphuris viui ʒ.j.
Thuris albi ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.j.
Aquæ rosarum ℔.j.
Trita misceantur, & soli per dies quindecim exponantur, & de ea lauetur facies in sero: manè verò abluatur cum decoctione furfuris & rosarum. *Alexius, & Bayrus.*

Aqua cutem reddens album, soluq; adustionem auferens.

℞. Aquæ pluuiæ, Omphacij ana mens.ß.
Coquantur simul vsq; ad consumptionem medietatis: deinde inter bulliendum, addito
Succi Limoniorum tantum, quantum bullien do antea euanuit.
Deinde cùm cocta satis fuerint, auferantur ab igne, addaturq;
Albuminum ouorum num.iv.
Postquam deferbuerint, seruetur ad vsum. *Rondeletius.*

Alia ad dealbandas faciei maculas, & cicatrices.

℞. Aquæ vitæ quarò destillatæ, part.iij.
Summitatum flor. Anthos part.ij.
Macerentur simul per diem & noctem in vase bene cooperto, deinde destillentur. *Rondelet.*

Aqua eiusdam mulieris nobilis.

℞. Sublimati ʒ.j.
Caphuræ ʒ.j.
Puluerizentur optimè, infundantur in succo limonum, & aqua rosarum, nenupharis, cucurbitæ, & florum fabarum ana ℔.ß. Insolentur per dies quindecim, & vsui seruetur. *Rondelet.*

Fucus Ducis Mediolanensis.

℞. Lactis caprini ℔.iij.
Medullæ panis albissimæ num.ij.
Temperentur simul per horas sex: deinde adde,
Limonum à cort. extremo mundatorũ nu.xij.
Albuminum ouorum num.xij.
Calcis, Cort. ouorum, Porcellanarũ ana ʒ.ß.
Caphuræ, Aluminis, Coralli rubri ana ʒ.ij.
Boracis ʒ.j.
Ceruſſæ ʒ iij.
Misceantur, & cum diligentia destillentur. *Rondeletius.*

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Flor. Fabarum, flor. Nenupharis ana ℔.j.
Medullæ panis albi, farinæ Oryzæ, far. Ireos,
Cucumeris agrestis ana ʒ.vj.
Mellis ℔.j.
Vini albi Aquæ fontis ana ℔.iij.
Temperetur simul, & fiat destillatio in balneo Mariæ, Adde,
Seminis Cucurbitæ mund. ʒ.iij.
Thuris, Myrrhæ ana ʒ.j.
Aqua seruetur vsui.

Alia ad dealbandas cicatrices.

℞. Rad. Ireos,
Rad. Cucumeris agrestis ana ℔.iij.
Rad. Altheæ, rad. Liliorum ana ℔.ij.
Racemorum maturorum ℔.ß.
Rad. Dictamni ʒ.iij.
Herbæ Fabarum, herbæ Parietariæ ana M.j.
Flor. Nenupharis, flor. Maluarum ana P.j.
Panis hordei ℔.j.
Macerentur in vino albo, vel sero caprino, & fiat destillatio. Adde
Raphani ʒ.ß.
Quatuor sem. frig. maior. ana ʒ.j.
Vrinæ puellæ ℔.ß.
Insolentur, & seruentur vsui. *Rondeletius.*

Alia.

℞. Sulphuris, Salis ana ʒ.ß.
Caphuræ ʒ.j. Tuthiæ ʒ.j.
Aquæ ros. xiix.
Trita misceantur. *Innominatus.*

Aqua faciem dealbans.

℞. Succi Limoniorum ʒ.j.
Porcellanarum ʒ.v.
Macerentur, donec dissoluantur: deinde adde,
Limoniorum incisorum num. xij.
Albuminum ouorum num.x.
Caphuræ ʒ.j.ß.
Boracis ʒ.j.ß.

Aquæ pinearum ℔.ß.
Misce, & destilla. *Marinellus.*

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Spumæ argenti ℔.ß.
Aceti albi ℔.iij.
Coquantur simul vsque ad consumptionem tertiæ partis, & destilla: deinde aquę destillatę adde
Caphuræ ʒ.ß.
Aluminis Scariolæ, Olei Tartari,
Aluminis Zucharini ana ʒ.j.
Relinquantur sic, donec dissoluantur: postea colletur, & vsui seruetur aqua.

Aqua ad faciem rubram.

℞. Aristolochiæ rotundæ, Been albi & rubri ana ʒ.ß.
Rad. Ireos ʒ.v.
Rad. Liliorum ʒ.vj.
Cicerum rubrorum, Lupinorum combustorum ana P.ß.
Nucis moschatæ, Cinnamomi ana ʒ.ß.
Amygdal. amar. contus. ʒ.ij.
Olei Tartari ʒ.iv.
Aquæ pluuialis ℔.ij.
Sanguinis leporini quantum sufficit.
Trita destilla. *Rondeletius.*

Aqua faciem dealbans.

℞. Rosarum albarum, flor. Nymphææ,
Item Sambuci, Liliorum alborum ana ℔.j.
Aquę Fabarum ℔.ß.
Medullæ panis quantum sufficit.
Albuminum ouorum num. xij.
Thuris ʒ.ij.
Cerussæ tritæ ℔.j.
Misce, & destilla. *Marinellus.*

Alia, eiusdem.

℞. Lactis caprini, Farinæ frumenti ana quantum sufficit.
Misce ad formam panis, & in clibano coquatur. Huius panis accipe medullam, in lacte caprino macceratam:
Album. ouorum num. xij.
Destillentur. Aquæ destillatæ adde,
Calcis ʒ.j.
Caphuræ ʒ.ij.
Aluminis Zucharini, Coralli albi ana ʒ.ij.
Trita misceantur, & denuò destillẽtur. *Marinell.*

Alia, eiusdem.

℞. Tartari albi, Vini albi, flor. Rorismarini ana q.s.
Misce, & destilla.

Alia valde bona eiusdem.

℞. Ouorum recentium num. vj.
Vini maluatici ℔.ß.
Columbarum iuuenum num. j.
Casei recentis non saliti num. j.
Malorum aranciorum num. viij.
Olei Tartari ʒ.iij.
Cerussæ ʒ.j.
Contundenda contundantur, misceantur, & destillentur.

Alia eiusdem.

℞. Limaciarum num. xxx.
Lactis caprini ℔.ij.
Axungiæ porci ʒ.iij.
Caphuræ ʒ.j.
Caphura per se trituretur, deinde omnia simul contundantur, & destillentur.

Alia, eiusdem.

℞. Medullæ panis albi, in lacte capræ vel asinæ infusæ q.s. Destilla.

Alia, eiusdem.

℞. Myrrhæ ʒ.ij.
Thuris ʒ.ß.
Masticis ʒ.ß.
Zingiberis albi ʒ.iij.
Cinnamomi electi ʒ.ij.
Argenti sublimati ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.j.
Album ouorum ℔.j.
Trita ponantur in ventre gallinæ, addendo Lactis caprini vel asinæ ℔.iij. Destilla.

Aqua dealbans faciem, & maculas tollens.

℞. Boracis ʒ.j.
Caphuræ ʒ.ß.
Aluminis Rochæ ʒ.iij.
Gummi Arabici ʒ.ß.
Tragacanthæ ʒ.ß.
Sarcocollæ ʒ.ij.
Asæ dulcis ʒ.ij.
Cerussæ ʒ.iv. Tritis adde,
Aquæ Serpentariæ, item flor. Liliorum, flor. Geniſtæ, Nimphææ ana ℔.ß.
Misce, & destilla. *Marinellus.*

Alia, ad idem.

℞. Columbarum iuuenum num. iv.
Butyri recentis, vel Pinguedinis lactis ʒ.iv.
Ouorum recent. albuminum num. ʒij.
Radicis Sigilli Salomonis ʒ.xij.
Boracis ʒ.ij.
Flor. Cristalli ʒ.iij.
Caphuræ ʒ.ß.
Aluminis Scariolæ ʒ.ß.
Aluminis Zucharini ʒ.ß.
Aquæ Cucurbitæ ʒ.xij.
Aquæ Omphacij ʒ.iij.
Terenda in puluerem redigantur, deinde misceantur, & destillentur. *Marinellus.*

Alia, eiusdem optima.

℞. Aceti albi ℔.ij.
Aquæ Rosarum ℔.j.
Aquæ ex cort. Arantij ʒ.vj.
Aquæ ex flor. Arantij ʒ.vj.
Marrubij M.j.
Meliis ℔.ß.
Moschi G.iij.
Caryophyllorum ʒ.iv.
Aluminis Zuccharini ʒ.ij.
Masticis ʒ.j.
Trita distillentur.

Aqua eiusdem, ad idem.

℞. Limoniorum num.iv.
Sacchari candi ʒ.ß
Succi Agrestæ ℔.j.ʒ.iv.
Lactis Asinæ ℔.ß.
Albumin.ouorum recent.num.viij.
Medullæ panis albi ʒ.iij.
Caphuræ ʒ.j.ß.
Florum Fabarum ℔.ij.
Misce, & destilla.

Alia, eiusdem.

℞. Succi Cannæ viridis ʒ.ij.
Succi Gentianæ ʒ.ij.
Succi Semperuiui ʒ.ij.
Succi Limoniorum ʒ.ij.
Lactis Asinæ ʒ.vj.
Aquæ florum Fabarum ℔.ij.
Coralli albi ʒ.iij. (rum ʒ.j.
Porcellanarum in succo limonum dissolutarum
Boracis ʒ.ß.
Trita distillentur. *Marinellus.*

DE AQVIS RVBIFICANTIBUS faciem.

Aqua rubificans faciem.

Ad rubificandam faciem vtitor prasilio raso, & aqua rosacea dissoluto, ac modica caphura. *Fumanellus.*

Aqua faciem coloratam reddens.

Sumito pullos columbinos albos: hos diebus quindecim nucibus pineis pascito: deinde eos aperito: capita, pedes, intestinaq; abijcito: deinde
℞. Panem dimidium,
Aluminis Zucharini quantum sufficit.
Foliorum Auri num 500.
Foliorum Argenti num.300.
Medullas panis candidissimi, in lacte amygd. dulcium mollitas num.iv.
Medullæ vituli, aut bubuli, aut axungiæ porcinæ ℔.j.
Misceantur omnia, & destillentur. *Alexius.*

Rubrica ad faciem.

℞. Santali rubri contriti, Aceti fortis bis distillati ana quantum sufficit.
Misceantur, & coquantur igne lento, addendo parum aluminis: & habebis rubricam perfectissimam. *Alexius.*

Aqua concilians faciei roseum colorem.

℞. Pintam aquæ vitæ optimæ,
Prasilij ʒ.j. Caryophyllorum num.x.
Granorum Paradisi num.x.
Cubebarum num.v.
Omnia trita cribrataque cum aqua vitæ perparum feruefacies in vase diligenter operculato, ne quid vllo modo expiret. Deinde refrigeratum distilla *Euonymus.*

Aqua rubra ad faciem.

℞. Albuminum ouorum ad duritiem coctorum num.xxv.

A Lactis ficuum poculum j.
Misce, & destilla. Huic aquæ adde, pro qualibet mensura
Aluminis scissilis ʒ.ij.
Cocci tinctorij ʒ.ß.
Cocci, quo sericum tingi solet ʒ.ij.
Misceantur, & ponantur in phialam vitream, bene clausam, in fimo vel in aqua calida, non feruente, per dies octo: deinde eximantur, colenturq;, & exprimantur optimè. Quibus factis, addatur
B rursus tantundem aluminis, vt prius, coccique: & similiter in fimo, vel aqua calida, per dies octo ponantur: & rursus vt prius colentur. Quòd cùm ter factum fuerit, adde gummi Arabici ʒ.ß. aquæ fuerit mensura vna: & relinquatur per dies octo in loco calido, vt antea: deinde coletur, & seruetur. *Alexius.*

Alia facilior, ac precij minoris.

℞. Glutinis piscium, in vino albo, per quinq; aut sex dies liquefacti ʒ.ij.
C Ligni Prasilij inciſi quantum sufficit.
Aquæ fontanæ quantum sufficit.
Misceantur, & coquantur igne admodum lento, donec satis esse videatur: deinde addatur
Aluminis triti ʒ.j.
Gummi Arabici ʒ.ij.
Misceantur: deinde ablata aqua ab igne, seruetur in aliquo vase optimè obturato. *Alexius.*

Alia, faciem rubram faciens.

D ℞. Rad. Sigilli Salomonis ʒ.x.
Rad. Cyclaminis ʒ.v.
Rad. Serpentariæ seu Ari ʒ.j.
Lardi muadi ʒ.j.ß.
Limonum inciſorum num.v.
Medullæ panis albi, in lacte macerati q.s.
Sublimati, Aluminis Scariolæ ana ʒ.ij.
Aluminis Rochæ ʒ.j.ß.
Porcellanarum in succo limonum dissolutarum ʒ.j.
E Misce, & distilla. *Marinellus.*

Aqua faciem rubram reddens.

℞. Rad. Serpentariæ maior. mundatarum & contusarum q.s.
Aquæ fontanæ q.s.
Misceantur, & coquantur vsque ad cōsumptionem quartæ partis: deinde ab igne auferatur, & seruetur in vase cooperto, qua facies lauetur. *Marinellus.*

F FACIEM quoque rubram reddunt aqua ex rad Serpentariæ, ex rad Bryoniæ, ex rad. Cyclaminis distillata. *Idem.*

Aqua faciem colorans.

℞. Rad. Dracunculi seu Serpentariæ ℔.ß.
Rad. Liliorum alborum ℔.ß.
Lardi recentis ℔.ß.
Aquæ flor. Fabarum ʒ.iv.
Aquæ Rosarum ʒ.viij.
Moschi ʒ.j.
Cinnamomi ʒ.j.
Trita distilletur. *Marinellus.*

Alia, eiusdem.

℞. Boracis ʒ.j.
Sublimati ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.ß.
Salis Gemmæ ʒ.j.
Salis Alkali ʒ.ij.
Aluminis Rochæ ʒ.ij.
Aluminis Scariolæ ʒ.ij.
Aluminis Plumæ ʒ.ß.
Aluminis Zucharini ʒ.ß.
Aquæ Rosarum q.s.

Coquantur in vase vitreo, vsq; ad dimidiæ partis consumptionem: & seruetur.

Alia faciem coloratam reddens.

℞ Aqua vitæ ʒ.ij.
Aquæ flor. Fabarum, aquæ Rosarum an. ʒ.iv.
Aquæ flor. Nymphææ ʒ vj.
Tragacanthæ tritæ ʒ.j.

Misce, & ponantur ad Solem per sex vel octo dies: deinde cola, & serua. Hac facies prius lota, lauetur. *Marinellus.*

Alia, eiusdem.

℞. Lactis Caprini mens.ij.
Panis albi calidi num.j.
Rad. Dracunculi seu Serpentariæ,
Rad. Sigilli Salomonis ana ℔.ß.
Caput Verueecis incisum, vnum,
Boracis ʒ.ß.
Aluminis Scariolæ ʒ.ß.
Succi Limonum ʒ.j.
Porcellanarũ in succo prædicto dissolut. ʒ.j.
Ceruſſæ ʒ.i.
Lithargyri, Sublimati ana ʒ.ß.

Terenda in puluerem redigantur, incidenda incidantur minutim: deinde misceantur, & destillentur.

Alia, eiusdem.

℞. Ceruſſæ ʒ.ij.
Sublimati ʒ.j.
Aluminis Plumæ ʒ.ß.
Aluminis Scariolæ ʒ.ß.
Boracis ʒ.ij.
Caphuræ ʒ.j.
Sacchari candi ℈.ij.
Aluminis Rochę ℈.j.

Trita ponantur in panno lineo ligato: adde deinde,

Columbam albam iuuenem, mundatam, in frusta minuta incisam.

Hæc simul coquantur in lacte capræ vel asinæ, donec caro ab ossibus separetur. Postea omnia alembico destillentur.

Alia, eiusdem.

℞. Limaciarum, Salis Gemmæ, succi Limonum ana q.s.

Incisa & trita misceantur bene, & in balneo Mariæ distillentur.

Alia, eiusdem.

℞. Limonum incisorum num. xij.
Succi Bryoniæ, Vini albi ana q.s.
Aluminis ouorum num. iij.

Misce, & destilla.

DE AQVIS FACIEM denigrantibus.

Aqua faciem denigrans.

Iuglandis calloso herbidoque putamine illo, quod guliocam dicunt, & gallis, Chymistarum organis clarissima eliciatur aqua: qua si facies vel manus maduerint, nigrescunt paulatim, vt Aethiopis videantur. Quod si abijcere, & pristinæ albedini restituere vis, acetum, limonis succum, & colophoniam extillabis: talisque lotura nigrum illud abijcit & propulsat. *Ioan. Bapti. Fla Porta.*

DE AQVIS FACIEM iuuenilem reddentibus.

Aqua faciem iuuenilem reddens.

℞. Sulphuris viui ʒ.j.
Olibani ʒ.ij.
Myrrhæ ʒ.ij.
Ambræ ʒ.vj.

Trita misceantur, addendo

Aquæ Rosarum ℔.j.

Destillentur, & seruetur aqua in vase obturato: qua si quis vti volet, vesperi cùm itur cubitum, hac lauet faciem, deinde manè aqua fontana lauet faciem, & erit venustissima. *Alexius.*

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Pedes vituli duos,
Aquæ fluuialis ℔.xviij.

Coque simul vsq; ad consumptionem medietatis. Deinde adde

Orizæ ℔.j.
Medullæ panis, in lacte mollitæ num.j.
Butyri recentis ℔.ij.
Albm. ouorum cum cort. num.x.

Misceantur omnia, & coquantur: deinde destillentur, quousque omnis aqua exierit: cui denique adde

Caphuræ, Aluminis Zucchacini ana parum, & erit optima.

Alia eiusdem, ad idem.

℞. Aquæ vitæ ʒ.ij.
Aquæ ex flor. Fabarum, aquæ Rosarum ana ʒ.iv.
Aquæ Nymphææ ʒ.vj.

Missis omnibus adijce tragacãthæ albissimæ ʒ.j. Per sex dies insolatam hanc aquam colabis linteo puro. Vsus eius est manè, ita vt non abstergatur.

DE AQVIS FACIEI maculas tollentibus.

Aqua ad verrucas, & alia tuberacula faciei.

℞. Salis Ammoniaci, Vitrioli Romani,

Viridis.

Viridis æris ana ʒ.ij.
Aluminis rubri ʒ.j.
Calcis viuæ ʒ.ß.
Distillentur in alembico vitreo. Reijciatur primus liquor: secundus efficacior erit, & seruetur vsui. *Rondelet.*

Alia ad rugas faciei.

℞. Decoctionis Bryoniæ, Decoctionis Ficuũ ana partes æquales.
Abluatur facies. *Rondeletius.*

Ad impetigines faciei.

℞. Aquæ Lapathij acuti ʒ.iv.
Boracis ʒ.iij.
Salis communis ʒ.j.
Aceti Scyllitici ʒ.j.
Misce. *Rondeletius.*

Aqua ad prohibendas impetigines.

℞. Aceti albi optimi ʒ.iij.
Succi Lapathi acuti, succi Limonum an. ʒ.iij.
Lithargyri auri ℔.j.
Decoquantur leuiter, deinde destillentur, & ad vsum seruentur. *Rondeletius.*

Aqua ad dealbandas faciei maculas.

℞. Aquæ vitæ optim. part.iij.
Florum Anthos part.ij.
Macerentur simul per diem & noctem: deinde distillentur. *Rondeletius.*

Aqua ad tollendum omnes molestias in facie.

Florem farinæ frumenti subigito cum sextario lactis caprini: inde panem in furno leniter coquito, & extrahito, antequam nimiũ coctus sit. Huius panis medullam per minuta frusta diuisam, aut friatam, & in alio recenti lacte caprino infusam per sex horas relinquito. Admiscebis aquam in duodecim albuminibus ouorum cum spongia factam: calcis de putaminibus ouorum ʒ.i. caphuræ, aluminis saccharini, coralli albi an. ʒ.ij. Omnia trita cum liquidis incorporentur, & in alembico vitreo distillentur. *Alexius.*

Aqua ad rugas faciei.

℞. Malum granatum num.j.
Ab interioribus munda & euacua: infunde serum lactis cum vino ana q.s. & coque, donec vinum euanuerit: & vtere. *Marinellus.*

Aqua ad maculas faciei.

℞. Aquæ Rosarum,
Succi Limonum ana ʒ.viij.
Sublimati ʒ ij.
Albuminum ouorum num.iv.
Misce omnia diligenter: deinde pone ad solem per dies octo, & serua ad vsum. *Isabella Cortese.*

Alia eiusdem.

℞. Lactis Asinæ ℔.iv.
Vini albi ℔.j.
Medullæ panis recentis num.ij.
Ouorum cum corticibus num.xij.
Sacchari candi ʒ.iij.
Contusa distilla.

Aqua ad delenda variolarum vestigia.

℞. Masticis, Myrrhæ, Aloes hepaticæ, Nardi, Sanguinis Draconis, Olibani, Opopanacis, Bdellij, Carpobalsami, Croci, Gummi Arabici, Styracis liquidi ana ʒ.ij.ß.
Terantur omnia, & cum terebinthina ad pondus omnium, destillet vitreis organis liquor. Idem facit aqua è fabis, è pedibus vituli, arietis, porcellorum, è melle, radice serpentariæ, limonibus, arantijs, floribus fabarum, corticibus ouorum, &c. *Rubeus.*

De Potionibus ornantibus corpus, Sectio II.

Potio impinguans corpus.

℞. Farinæ Cicerum, item Fabarum,
Hordei, Orizæ ana part.j.
Farinæ Lentium part.ß.
Farinæ Papaueris albi part.ß.
Farinæ Frumenti part.j.
Farinæ Sesami part.j.
Sacchari duplum.
Coquantur in sufficienti quantitate lactis ouini: de quo sumat quotidie stomacho iciuno poculum vnum, superdormiendo per horam dimidiam. *Marinellus.*

Alia, eiusdem.

℞. Lactis ℔.j.
Aquæ fontanæ ℔.j.
Coquãtur simul vsq; ad consumptionem aquæ: deinde adde
Sacchari Penidij ʒ.j.
Butyri recentis ʒ.j.
Olei Amygdal. dulc. recent. ʒ.ß.
Coquantur iterũ bullitione vna: & sumatur stomacho iciuno, aliquandiu superdormiendo.

Potio maciem inducens.

℞. Aristolochiæ rotundæ ʒ.j.
Centaurij minoris ℈.j.
Gentianæ ʒ iij. Polij, Petroselini an. ʒ.iij.
Trita sumantur cum vino albo, stomacho iciuno. *Marinellus.*

De Balneis mundantibus corpus, Sectio III.

Balneum mundans.

℞. Parietariæ, Maluæ cum rad. Acanthi,
Violariæ ana M.j.
Hordei integri P.ij.
Violarum, Chamomillæ ana P.iij.
Fiat decoctio in aqua pluuię & in ea paretur bal

neum, quo ieiuno ventriculo lauetur. Deinde vbi sudauerit corpus in lecto, diligenter detergendum est. *Rondeletius.*

Balneum corporis sordes abstergens, ipsumq; venustum reddens.

℞. Saluiæ, Flor. Lauendulæ,
Flor. Rosarum ana M. j.
Salis parum.

Coquantur in aqua, vel lixiuio, q.s. fiatque lauacrum non nimis calidum, in quo totum corpus ante cibum horis duabus lauetur. *Marinellus.* B

Aliud eiusdem, ad sordes.

℞. Aquæ rosarum, Aceti, Salis ana quantum sufficit.

Fiat decoctio cum aqua fontana, de qua
℞. Pocula duo, Furfuris q.s.

Misce, quo fricetur totum corpus: deinde mulier se abluat aqua calida, vel balneum aquæ dulcis ingrediatur.

Balneum ad cutis vitia pro bilioſis. C

℞. Hordei mundati P. iij.
Althææ, Maluæ, Violariæ ana M. iij.
Betæ, Parietariæ, Bugloſſæ,
Borraginis ana M. j.
Sem. Cucurbitæ, item Citrulli,
Melonum, Cucumeris,
Lini, Fœnigræci ana ℥ ij.
Violarum, Rosarum, flor. Nenuphatis,
Florum Liliorum ana P. ij.

A Fiat decoctio in decoctione pedum & capitis arietis, & paretur balneum tepidum. *Rondeletius.*

Balneum ad cutis vitia, valentius.

℞. Rad. Liliorum, item Serpentariæ,
Bryoniæ ana ℔ j.
Borraginis, Bugloſſæ, Fumariæ,
Saponariæ ana M. iij.
Parietariæ, Adianti, Maluæ,
Violariæ ana M. j.
Hordei integri, Fabarum excort.
Oryzæ ana ℥ iij.
Flor. Meliloti, item Chamomillæ,
Anthos, Maluæ, Violarum ana P. ij.
Rad. Ireos, Nitri ana q.s.

Fiat decoctio pro balneo. *Rondeletius.*

Balneum odoriferum, pro nobilioribus fœminis.

℞. Rosarum, Cort. Mali citri,
Flor. Mali citri, item Mali arantij, Iasmini,
Lauri, Rorismarini, Lauendulæ, Menthæ,
Pulegij, Aquæ fontanæ ana q.s.

Coquantur simul leuiter, pareturque lauacrum, cui adde
Olei Spicæ ℥ vj.
Moschi ℊ v.
Ambræ ℊ iij.
Asæ dulcis ℥ j.

Ingrediatur fœmina horis duabus ante cibum. *Marinellus.*

De Lotionibus, seu Lixiuijs ornantibus capillos, Sectio IIII.

DE LIXIVIIS CAPILLOS TINGENTIBUS FLAVOS.

Lixiuium capillos pulchriores reddens.

Si velis capillos pulchriores reddere, & redolentes, caput lixiuio, à Galeno stillatitio nuncupato, abluito: confectio vtiq; ex pauco vitis cremata cinere, uodorum paleæ hordei, & glycyrrhizæ, mali tetræ, seu cyclamini: dumque caput pectitur, capillis caryophyllorum puluerem superaspergito, rosarum, nucis moschatæ, cardamomi & galangæ cum rosacea, pectine etiam in eisdem madefacto. Reddúntur & pulchri, glandium sagi decocto sæpius loti. *Damascenus.* E

Aliud flauos reddens capillos.

℞. Rubiæ tinctorum, Stœchadis citrinæ, Polytrichi, Absinthij, Lupinorum ana q.s. F

Ponantur in aquæ vel lixiuio, in vase vitreo per nouem dies, mouendo singulo die bis: & infundatur spongia in ea, cum qua lauentur capilli: & post exiccationem lauentur cum aqua calida & sapone. *Bayrus.*

Lixiuium capillos aureo colore tingens. D

℞. Palearum Hordei, Cort. Glycyrrhizę, Rasuræ Buxi, fol. Buxi, Croci, Cumini an. q.s.
Lixiuij è sarmentitio cinere q.s.

Coquantur omnia bene, & fiat lixiuium: quo si sæpius capilli lauentur, maximè flauescent; auriq; colorem imitabuntur. *Alexius.*

Lixiuium capillos flauos reddens.

℞. Lixiuij sarmentorum, q.s. ad lauandum semel capillos.
Flor. Tapsi barbati, flor. Stœchados,
Rad. Chelidoniæ ana P. j.

Coquãtur simul. Ex hac decoctione caput priùs lotum lixiuio communi, & siccatum rursus lauetur, & sensim siccetur linteis calidis. Italicæ mulieres bulliunt in lixiuio communi flores stœchados contusos, & rasuram sandali citrini. *Rondeletius.*

Aliud, ad idem.

℞. Buxi rasi, Stœchadis, Cort. Mali citri,
Glycyrrhizæ tritæ, rad. Vngulæ caballinæ,
Capillorum Veneris ana q.s.
Croci parum.

Coquantur in aqua vsque ad consumptionem tertiæ

tertiæ partis, coletur: quo caput lauetur, & pe- A
cten inungatur. *Marinellus.*

Aliud, eiusdem.

℞ Pálearum Hordei q.ſ.
Flor. Myrti ʒ.iij.
Buxi rafi, Croci, Cumini, Alcannæ ana ʒ.iij.
Coquantur in lixiuio ſarmentorum: quo caput lauetur.

Aliud, eiusdem.

℞ Lupinorum ʒ.j. ß.
Myrrhæ ʒ.j.
Staphidis agriæ, Tartari albi ana ʒ.ß.
Coquantur in lixiuio: quo capilli tingantur.

Aliud, ad idem.

℞ Straminis Auenæ, rad. Chelidoniæ, Agrimoniæ, Raſuræ Buxi, cinerum Vitium, cinerum Auenæ ana q.ſ.
Cum aqua calida fiat lixiuium: quo caput lauetur. *Trotula.*

Lixiuium capillos colore afficiens croceo. C

Lixiuium, in quo modicum rhabarbari diſſolutum fuerit, capillos croceo tingit colore. *Fumanellus.*

Aliud, capillos flauos reddens.

Fuluos reddunt capillos lupini crudi, cum aqua & nitro illiti. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞ Lupinorum tritorum ʒ.v.
Myrrhæ ʒ.v. Salis Nitri ʒ.iij.
Tartari albi vſti ʒ.iij.
Lixiuij ſarmentorum vitium q.ſ.
Miſce, & fiat lixiuium: quo capilli ad ſolem lauẽtur cum ſpongia vel pectine. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞ Cort. Berberorum ʒ.ß.
Rad. Glycyrrhizæ ʒ.ij.ß.
Ceterach, Polypodij ana M.j.
Fiat decoctio in aqua vel lixiuio: coletur. Ad ℔.j. addе E
Mellis communis ʒ.j.
Aquæ Serpentariæ, aquæ Ari ana ʒ.ß.
Miſce: & cum ſpongia vel pectine capillos tinge, ad ſolem. *Rondeletius.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞ Tartari calcinati ʒ.j.
Rad. Alcannæ ʒ.ij. Rad. Raphani ʒ.iij.
Piſtentur optimè, & bulliant: fricentur capilli, cùm ibit cubitum. Manè autem lauetur lixiuio ſarmentorum. F

Aliud ad flauos crines reddendos.

℞ Lixiuij de cinere hederæ, ligni decorticati. Lauetur ſæpe caput, & euenient flaui. *Rondelet.*

Lixiuium ad reddendos pilos ruſſos & criſpos.

Bononiæ lauantur in lixiuio ſarmentorum, in quo ſunt raſuræ buxi, & corticis citri maceratæ. In Italia quoq; aiunt radicẽ gentianæ idem præſtare. *Rondeletius.*

Lixiuium capillos flauos, lucidos & longos reddens, memoriamq; iuuans.

℞ Lixiuij communis tantum, quantum decies eo caput lauari poſſit.
Cort. Arantiorum dulcium num. vj.
Cort. Mali citri, quantum voles.
Flor. Chamomillæ, foliorum Lauri an. M.j.
Capill. Veneris M.j.
Agrimoniæ M.ß.
Pálearum hordei inciſarum M iij. B
Lupinorum aridorum M.j.
Fœnigræci M.ij.
Tartari vſti ℔.ß.
Flor. Spartij M.v.
Miſceantur, ponanturq; in vas aliquod magnũ, & feruetur ad vſum. Quum hoc vti voles, ſumito parum ex vaſe, atque in alio vaſe calefacito: addeque, ſi lubet, aliquantulum myrrhæ, & cinnamomi: & ſic erit optimum. *Alexander.*

Lotio capillorum.

℞ Aluminis fæcum ʒ.viij.
Centauriæ ℔.j.
Gummi Arabici ʒ.iij.
Amyli ʒ.iij.
Saponis albi ʒ.j.
Aquæ fluuialis ℔.j.
Miſceantur, & coquantur vſque ad conſumptionem quartæ partis. Poſtquam caput lixiuio fuerit lotum, hac aqua cum ſpongia ad ſolem tinguntur. *Marinellus* D

Lixiuium capillos flauos reddens.

℞ Flor. Verbaſci M.j.
Fœnigræci ʒ.ij.
Cineris Vitium M.j.
Cineris ligni Hederæ M.j.
Aquæ pluuiæ ℔.x.
Coquãtur ſimul vſq; ad dimidiæ partis conſumptionem: coletur, addanturq;
Smegmatis albiſſimi ℔.iv.
Croci ʒ.ij E
Miſceantur, & ponantur ad ſolem, per menſem vnum: quo tingantur capilli ad ſolem cum ſpongia vel pectine, &c. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞ Lixiuij, ex cinerib. ligni hederæ facti quantum ſufficit.
Flor. Tapſi barbati, flor. Perforatæ, Fœnigræci ana q.ſ.
Coquantur, & fiat lixiuium, quo capilli lauentur. *Marinellus.* F

Aliud, eiusdem.

℞ Lixiuij ſarmentorum vitium,
Flor. Verbaſci, flor. Stœchados,
Raſuræ ligni Ruſci, rad. Chelidoniæ ana q.ſ.
Coquantur: quo capilli lauentur.

Lixiuium capillos aureos reddens.

Stipites & radices caulium puluerizentur, & cum eis admiſceantur raſura buxi vel eboris puluerizata; & ex iſtis pulueribus fiat lixiuiũ, quod facit capillos aureos. *Trotula.*

Aliud, ad idem.

℞. Lixiuij ex cineribus vitium q.ſ.
Croci, Saponis albi ana q.ſ.
Miſce. *Marinellus.*

Aliud, eiuſdem.

℞. Lixiuij ſarment. vitium, Pulegij an. q.ſ.
Miſce, & coquantur: quo capilli lauentur.

Aliud, ad idem.

℞. Lixiuij ex cineribus caulium facti quãtum ſufficit.
Agrimoniæ, rad. Salicis ana q.ſ.
Aloes parum.
Coquantur ſimul: deinde adde
Croci, Rhabarbari triti ana parum.
Miſce, & fiat lixiuium, quo caput veſperi lauetur, pannoq; linteo calido inuoluatur: & manè flaui conſpicientur. *Marinellus.*

DE LIXIVIIS TINGENtibus capillos nigros.

Lixiuium capillos denigrans.

℞. Succi cort. Nucis iuglandis ℔.iij.
Lithargyri triti ℔.j.
Omnibus cum lixiuio mixtis capillos abluito. *Fumanellus.*

Lixiuium capillos nigro colore tingens.

℞. Corticum Ficus, Gallarum, Elates,
Rubi, Cupreſſi ana q.ſ.
Miſceantur, & fiat lixiuium, quo capilli lauentur. *Ioan. Baptiſta Porta.*

Aliud, ad idem.

℞. Foliorum Ficus, fol. Vitis nigræ,
Fol. Mori ana ℔.j.
Aqua pluuiæ q.ſ.
Macerentur per diem vnum: deinde coquantur, quo capilli lauentur. *Marinellus.*

Lixiuium capillos nigros reddens.

℞. Lixiuij communis q.ſ.
Foliorum Betæ M.j.
Saluiæ M.iij. vel iv.
Myrrhæ, fol. Lauri, Cort. Nucum viridium ana q.ſ.
Miſceantur, & coquantur, quo lauetur caput: deinde in fine abluatur facies & collum lixiuio ſimplici. *Alexius.*

Aliud, ad idem.

℞. Baccarum Myrti. Sumach, Saluiæ Nucum cupreſſi, Myrobal. Citrinarum, Chebularũ, Lixiuij communis an. q.ſ.
Coquantur omnia ſimul vſque ad conſumptionem tertiæ partis, fiatq; lixiuium, quo caput lauetur. *Marinellus.*

Aliud.

℞. Myrobal. Indarum, Gallarum, Nucum cupreſſi,
Balauſtiorum, Baccarum Myrti ana ℥.j.
Aluminis Rochæ ℥.ß.
Salis Gemmæ ʒ.j.
Trita coquantur in aqua, qua capilli lauentur *Marinellus.*

Lixiuium capillos denigrans.

℞. Lixiuij communis q.ſ.
Lithargyri auri ℔.j.
Coquantur aliquandiu ſimul, deinde ab igne remoueantur, addaturq;
Olei Tartari ℥.ß.
Miſce, & capillos inunge. *Iſabella Corteſe.*

Aliud.

℞. Lixiuij communis part. ij.
Cineris Cerri, Sal. Nitri ana part. j.
Miſce, quo capilli lauentur. *Iſabella Corteſe.*

Aliud, capillos & barbam nigro colore tingens.

℞. Argenti ſpumæ, Æris combuſti an part. j.
Lixiuij fortiſſimi part. iv.
Coquantur leuibus prunis, dumq; in bullas erumpit, lauabis, & reſiccatos calida perlues aqua. *Ioan. Baptiſta Porta.*

Aliud.

Accipiatur aqua capitelli, in qua ponantur aceus quatuor ferreæ, donec eliquentur, & auripigmentũ tritum: & cum pẽna abluatur pecten cũ dicta aqua, & pectãtur capilli adignẽ, vel ſolem: ita tamen, vt cutis non tangatur. *Fumanellus.*

DE LIXIVIIS TINGENtibus capillos rubros.

Lixiuium capillos rubros reddens.

℞. Lupinorum tritorum ʒ.x.
Myrrhæ ʒ.ß.
Florum Salicis ʒ.iij.
Tartari vſti ʒ.iij.
Trita ponantur in lixiuio, coquanturq; vſque ad ſpiſſitudinem: quo tingantur capilli. *Marinellus.*

Aliud.

℞. Sumach ℥.ij.
Gallarum ℥.iij.
Rubiæ ℥.ij.
Capill. Veneris ℥.j.
Abſinthij ℥.j.
Lupinorum excortic. M.ij.
Aquæ ℔.x.
Macerentur per aliquot dies: quo capilli lauentur. *Marinellus.*

DE LIXIVIIS TINGENtibus capillos albos.

Lotio.

℞. Centaurij maioris ʒ.iv.
Aluminis Fæcis ℥.viij.
Aluminis Rochæ, Cummi Arabici ana ℥.ij.
Saponis albi mundi,
Lachrymæ ex Tragacantha ana ℥.iv.
Aquæ claræ ℥.vj.
Coquantur ad dimidias, & colentur: caputque hac lotura colatura, ad ſolemq; ſiccatũ, denuò abluatur lixiuio. *Fumanellus.*

Aliud.

Unable to display this page

Oleum ad faciei ruborem diluendum.

℞. Nucleorum pesicorum ℥.iv.
Sem cucurbitarum ℥.ij.
Contundantur, & fiat oleum, quo inungatur faciers, manè & vesperi. *Alexius.*

DE OLEIS FACIEM tingentibus.

Oleum faciem colorans.

℞. Olei communis, Florum Rorismarini ana part.j.
Misceantur, ponanturq; in phialam vitream sub fimo equino per tres septimanas, vel per mensem: deinde coletur: ad solem per aliquot dies ponatur, & vtere. *Marinellus.*

DE OLEIS RVGAS FACIEI tollentibus.

Oleum de sesamo, & decoctio granorũ eius, rugas distendunt, & molliũt, & solidant. Oleum etiam de glande est optimum. *Bayrus.*

Oleum ad faciei rugas.

Oleũ tartari faciei rugas tollit: itẽ oleũ amygdalarum amaratũ: & oleum liliorũ. *Marinellus.*

DE OLEIS FACIEI MACULAS delentibus.

Oleum cicatrices delens.

Oleum dactylorum delendis vestigijs cicatricem conducit. *Rondeletius.*

Oleum ad faciei pustulas.

Nuces iuglandes contere, & decoque, donec ex ipsis oleum aquæ supernatet: quo & vtere. *Fumanellus.*

Oleum ad faciei maculas.

℞. Florum Rorismarini q.s.
In vitreo vase recondito sub fimo, à pluuia tuto, diebus triginta seruetur: quodq; liquatum erit, soli diebus nouem exponatur, puluere polypodij cõmixto, quantũ tribus digitis capi potest: de quo singulo die per mẽsem sumatur. *Fumanellus.*

Oleum ad impetiginem faciei.

℞. Lacertam viridem viuam, coque in vino & oleo vsq; ad consumptionem vini: deinde cola, & vtere. *Bayrus.*

Oleum Mezerei, oleum Fraxini, oleum Ouorum, omnes maculas, lentigines faciei tollunt. *Marinellus.*

DE OLEIS CONSERuantib. & augentib. capillos.

Oleum capillos conseruans, augensq;.

Colocinthidem, abiectis quę intus sunt, oleo laurino impleto, additisq; hyoscyami semine, & auripigmento, capillos illinito. *Fumanellus.*

Oleum capillos augens.

℞. Sem. Bismaluæ q.s.
Coquantur in oleo communi, quo capilli inungantur. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

Auget quoq; capillos oleũ ex lumbricis terrestribus. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Omphacij ℥.vi.
Olei Lentiscini ℥.ij.
Olei Myrtini, olei Ladani ana ℥.ij.
Capillorum Veneris ℥.iv.
Coquantur vsq; ad consumptionem omphacij, & oleo inungantur capilli. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Colocynthidem ab interioribus mundatam: in cuius cauitate impone olei lentiscini, quantum capere potest, croci parum: coquantur simul, vsq; ad tertiæ partis consumptionem: & vtere. *Marinellus.*

Oleum Abrotani, capillos producens.

Oleum Abrotani, conficitur vt oleum rutaceum. Confert ad producendos pilos, & in casu pilorum cum Ladano, & pinguedine vrsi illinitur. *Massa.*

DE OLEIS CAPILLOS tingentibus.

Oleum capillos denigrans.

Capillos denigrat oleum ex lacertis viridibus confectum. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Alcannæ, Vitrioli, Olei communis ana quãtum sufficit.
Ponantur ad ignem, donec bullire incipiat, deinde seruetur pro capillis inungendis. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Succi ex cort. salicis, Olei communis, vel Olei de costo ana q.s.
Misce, & inunge capillos.

Oleum capillos denigrans.

℞. Nucum viridium num.c.
Olei communis sextarium j.
Aluminis liquidi ℔.iij.
Hæc simul in vas nouum testaceum prẽmadefactum indito, idipsumq; quàm diligentissimè oblitum in loco neq; humecto nimium, neq; calido reponito, & per menses tres sub terra situ finito, deinde auferto, oleoq; vtitor. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Succi papaueris rubri, succi Nucum viridiũ, Olei Myrtini, Olei de costo ana part.j.
Coquantur aliquandiu, & oleo capilli inungantur. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Myrobal. Emblicarum ℥.j.
Acaciæ ʒ.x.
Gallarum, Capitulorum Glandium,
Baccarum Myrti,
Sumach ana ʒ.x.
Olei Omphacini, Olei Amygdal. dul. ana ℥.x.
Ladani ℥.ij.
Accti parum.

Misce.

Misce, & coque vsque ad aceti consumptionem: A seruа, & vtere. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

Si colocynthis, extractis seminibus impleatur oleo (alij laurino) & semine hyoscyami nigri integro, & dimittatur sic per diem & noctem in loco calido, & ex oleo inũgantur capilli, denigrat eos, tardando canitiem. *Bayrus.*

Oleum capillos flauos reddens.

℞. Myrrhæ electæ, rad. maioris Rubiæ, rad. Chelidonijana partes æquales. Omnia trita in oleo coquantur, in quo prius bullierint buxi scobes, ramentáue & crocus. Hoc aũt capilli inungantur, loti sæpius lixiuio, è spiritibus fabarum confecto, atq; hordei. *Fumanellus.*

Oleum capillos flauos longos, splendidos vt aurum reddens.

℞. Olei Sesamini mens. j.
Florum Spartij incis. ℥. iij.
Sem. Liliorum alborum ℥. j.
Curcumæ ℥. ij.
Croci ʒ. ß.
Cinnamomi, Belzoini, Moschi,
Zibetti ana parum.
Misceantur omnia, & ponantur in phialam aliquam vitream ad solem, per æstatem integram. B Hoc oleo pecten inungendum est: mox capilli ad solem pectendi, aut caput pexum calfacto velo tegendum, ita vt ne velo caput prematur, sed leniter tegatur. *Alexius.*

Oleum tingens capillos rubros.

℞. Tartari vsti, Olei Masticis, Resinæ Pini ana quantum sufficit.
Misce: & vnge hoc oleo capillos. *Marinellus.*

DE OLEIS CAPILLOS longos reddentibus.

Oleum capillos elongans.

℞. Lacertas virides tres.
Olei Myrtini q. s.
Coquantur simul, donec dissoluatur caro, & inungatur pecten. &c. *Marinellus.*

Alia eiusdem, ad idem.

C ℞. Myrobal. Emblicarum q. s.
Macerẽtur in oleo sesamino, donec intumescãt: deinde coquãtur simul per quartã horæ partem.

Oleum præseruans itinerantes à frigore.

Vnguntur extremitates ex oleo de euphorbio calido, fricatis prius extremitatibus: & oleo de pyrethro, & oleo de piperibus. *Bayrus.*

De Vnguentis capillos defluos conseruantibus, Sectio VI.

Vnguentum capillos conseruans, augensq;

℞. Ladani in vino austero macerati, & triti quantum sufficit.
Olei Myrtini q. s.
Misce, & fiat vnguentũ, quo pilos ante balneum sublinc. *Crito.*

Aliud, eiusdem.

℞. Ladani part. ij.
Olei Myrtini, Vini ana q. s.
Adianti part j.
Fiat vnguentum.

Aliud, ad idem.

℞. Baccarum Myrti, Ladani ana ℥. iij.
Cum decocto acaciæ ad spissitudinem coque: deinde adde
Olei Nardini, vel Myrtini q. s.
Fiat vnguentum. *Galenus ex Critone.*

Aliud, capillos conseruans, ipsosq; subnigros reddens.

℞. Baccarum Myrti sextarium j.
Sem. Apij sextarium j.
Sem. Betæ sextarium j.
Virgultorum Myrti sextar. j.
Adianti sextar. ß.
Ladani sextar. ß.
Vini nigri sextar. vj. D Coquito vsquequò penitùs dissoluãtur: atq; vbi tertia pars superfuerit, addito olei Myrtini sextar. iij. rursusq; coquito ad spissitudinem. *Crito.*

Vnguentum capillos conseruans.

℞. Passi Cretici sextar. j. Ladani ℥. j.
Corticis Nucum pinearum vsti, sextantem:
Polytrichi vsti ℥. j.
Adipis vrsini ℔. j.
Succi Betæ cyathos iij.
Ladanũ & passum, donec cogantur in vnã com- E pagẽ coquito: deinde reliqua injecito, & sublata in vas plumbeum seruato. *Galenus ex Critone.*

Aliud, defluos conseruans, eiusdem.

℞. Seminis Apij sextantem,
Callitrichi, sextantem,
Thuris, sextantem,
Nucis iuglandes num. xv.
Ladani sextantem,
Cort. Nucis pineæ ℔. j.
Omnia in nouam ollam conjecta, & cum argil- F la probè obturata, in balnei fornace assato: deinde extracta tunde, & adde
Adipis vrsini ℔. j.
Subigito, & in pyxide ilicea aut cyprina reponito. Vsu verò expetente, quantum satis videbitur ex pharmaco accipito, ac quocũq; velis odorato vnguine conquassato, ex eoq; caput bis in die illinito.

Vnguentum ad capillos defluentes.

℞. Braſſicæ aridæ q.ſ.
Tere, atq; cum aqua in formam vnguenti redige, & impone. *Cleopatra.*

Aliud.

Ladanũ in vino auſtero rigatũ terito, & oleo myrteo ac vino viciſſim affuſo ad mellis ſpiſſitudinem redigito, ex coq; ante & poſt balneum caput illinito. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Omphacii, vel Vini immaturi ℔.j.ß.
Ladani ʒ.j.
Cort. Pinearum vſti. ʒ.ij. Adianti vſti ʒ.iij.
Adipis vrſini vel anatis ʒ.iv.
Succi Solani ʒ.ß.
Vinum & Ladanum ſimul coquantur, deinde reliqua addantur, & ſeruetur. *Marinellus.*

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Ladani, Adianti,
Olei Myrtini ana ʒ.j.
Rutæ ʒ.ij.
Vini veteris q.ſ.
Miſceantur & contundantur: deinde addatur Pinguedinis vrſinæ q.ſ. & fiat vnguentum.

Vnguentum Archigenis ad capillos defluos.

℞. Ladani, Abſinthij ana part. æquales,
Baccarum Iuniperi num. x.
Olei quantum ſufficit.
Miſce, contunde, atq; in vnguenti formam redige. *Galenus.*

Aliud, Archigenis ad idem.

℞. Adiãti nigri, Myrti nigrę an. part. æquales.
Gallarum duplum.
Cum oleo lentiſcino vel myrtino ad mellis craſſitudinem redige, & vtere. *Galenus.*

Aliud eiuſdem ad idem.

℞. Thuris, Miſy, Gallarum, Adianti ana part. æquales.
Cum vino ad mellis ſpiſſitudinem in ſole terendo redige. Aut molliter cocta donec nigreſcant, deindeq; cum oleo lentiſcino vel myrteo miſta in vſum adhibe.

Vnguentum ad capillos defluos.

℞. Abſinthij, Cort. Pinearũ, Fol. Myrti, Adiãti ana q.ſ.
In cinerem comburantur: quibus adde
Ladani triti, Myrrhæ ana part. æquales,
Olei ex ſem. Raphani, Vini veteris ana q.ſ.
Fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, eiuſdem.

℞. Ladani in vino macerati & triti, Olei Myrtini ana part. j.
Miſce, & fiat vnguentum.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Acaciæ ʒ.iij.
Ladani ʒ.iij.
Olei Myrtini ʒ.ß.
A Vini ʒ.ß.
Miſce, & fiat vnguentum.

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Gallarum, Myrobal. Indarum, Fol. Myrti ana part. æquales.
Coquantur in vino, colentur, colatura iterũ ad ſpiſſitudinem coquatur: deinde addatur
Ladani, Maſticis ana ʒ.j.
Olei Omphacini ℔.j.
Aquæ ℔.j.
B Iterum coquantur ad craſſitiem.

Aliud.

℞. Ladani ʒ.iij.
Gallarum ʒ.j.
Myrrhæ, Maſticis, Thuris an. j.
Cardui ſylueſtris ʒ.ij.
Diſſoluantur omnia in oleo roſato: & vtere. *Marinellus.*

Alia eiuſdem, ad idem.

C ℞. Succi fol. Myrti,
Succi Oliuarum ſylueſtrium ana ʒ.ij.
Roſarum ſiccarum ʒ.ß.
Abſintij Romani ʒ.ij.
Aceti ℔.ß.
Coquantur ſimul vſq; ad dimidij conſumptionem: colentur, addanturq;
Ladani ʒ.ij.
Quibus omnibus bene contuſis, adde
Olei Myrtini, Omphacij ana q.ſ. ad mellis
D craſſitudinem.
Adianti triti ʒ.iij.
Galliæ moſchatæ ʒ.j. vel ʒ.ij.
Fiat vnguentum.

Aliud.

℞. Baccarum Myrti,
Cort. Arundinum vſt. ana ʒ.ß.
Cort. Pinearum vſt. ʒ.ß.
Fol. Myrti, Abſinthij ana ʒ.ij.
E Trita miſceantur cum oleo myrtino ad vnguenti formam. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Capill. Veneris vſtorum,
Fol. Myrti vſtorum,
Cort. Pini vſt. ana q.ſ. ſeu part. æquales.
Thuris tantundem,
Ladani tantundem.
Trita miſceantur cum oleo ex ſem. Raphani, & vino, ad formam vnguenti. *Marinellus.*

F DE VNGVENTIS CAPILLOS reſtituentibus.

Vnguentum capillos generans, Cleopatræ.

Arundinum tenellarum radices vbi contuderis, ſuccum exprimito, muſcasq; vbi ſiccaueris, in pulticula miſceto: ſimulq; vrſinum adipem, atque oleum cedrinum, vbi in vnum triueris, atque vnâ miſceueris, ad illinẽdum exhibeto. Quò verò odorem obtundas, vinũ aut paſſum affundito. *Galenus.*

Aliud.

Aliud, capillos generans, Cleopatræ.

Lini semen siccum, vnà cum lini stipula exurito, tritūq; cum oleo sesamino illinito. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

Apes crematas, cum melleq; cōmixtas, capillis superponito. *Fumanellus.*

Aliud, ad pilorum regenerationem.

℞. Olei Iuniperini,
Olei Nucum ana ʒ.j.
Mellis albi,
Succi Lapathi ana ʒ.ß.
Sem. Apij triti,
Asari triti ana ʒ.ij.
Incorporentur simul, & vngatur locus. *Rondelet.*

Vnguentum ad pilorum generationem.

Alcyonium, quod asperius est, vstum, ac cum oleo tritum ac læuigatum, loco illinito. Sit autē oleum maximè ex lucernis acceptum. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

Erinaceorū marinorum testas exustas & adipe vrsino subactas locis prefrictis impone. *Crito.*

Aliud, eiusdem.

Arundinis radices vstas adipe vrsino excipe, atq; impone.

Aliud, Orestini, ad alopecias inueteratas.

℞. Muscerdæ ʒ.ij.
Thuris ʒ.ij.
Aceto acerrimo dissoluta prærasis locis illine. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Erinaceorum marinorum, vnà cum testis exustorum ʒ.ij.
Gallarum immaturarum ʒ.ij.
Amygdalarum amararum vstarum ʒ.ij.
Muscerdæ ʒ.j.
Aceto dissoluta, & probè trita imponito.

Aliud, pilos generans, Orestini.

℞. Pilorum Vrsi vstorum,
Adianti vsti,
Rad. Arundinis vstarum,
Fol. Visci vstorum,
Panniculi Cilicij vsti ana part. æquales.
Adipe vrsino & cedria excipe. *Galenus.*

Aliud, Orthonis Siculi, ad idem.

℞. Cineris Ranarum minimarū, in olla vstarum, part. j.
Muscerdæ, Veratri albi, rad. Arundinis vstarū,
Piperis albi ana æqual. port.
Aceto excipe, & ad præfrictum, ac prærasum locum vtere. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Cineris vngularum caprarū vstarum. Succi Thapsiæ, Alcyonii, Muscerdæ, Spumæ, Nitri Myrrhæ, Piperis albi, Zingiberis ana part. æqual.
Probè tritis felle caprino excipe. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Succi fol. Salicis, succi fol. Myrti ana ʒ.ß.
A Ladani ʒ.j.
Olei Myrtini, quantum ad conficiendum vnguentum satis est.
Misce, & vtere. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Apum vstarum, Adianti vsti, Olei Rosati ana q.s.
Fiat vnguentum.

Vnguentum pilos elephanticorum vbiq; renasci faciens.

B ℞. Cineris Talpæ — Olei Irini ʒ.ij.
Item vesparum — Ladani ʒ.j.ß.
Gallinarū an. ʒ.ij. — Ceræ modicum.
Fiat linimentum. *Rondeletius.*

Vnguentum pilos generans.

℞. Corticum Arundinis ʒ.ß.
Spumæ Nitri ʒ.ß.
C Pice liquida exceptis vtere. Cæterùm locum assiduè radere, & cum linteolo cōfricare oportet: sic enim quàm celeberrimè pilos producet. *Galenus ex Cleopatra.*

Aliud.

℞. Murium domesticorum vstorum part. j.
Panniculi ampelini (aliàs linei) vsti part. j.
Cort. Arundinis part. j.
Hæc omnia arida læuigentur, & sufficienti melle admisto ad crassitudinem mellis redigantur. D indeq; adeps & medulla liquefacta addantur, & in æream pyxidem reponātur: & ex eo alopecia, donec capillos producat, defricetur. *Galenus.*

Aliud, ad idem.

℞. Papaueris rubri,
Fol. Myrti, Capill. Ven.
Lauendulæ,
Cyperi, sem. Apij,
Myrobal. Emblicarum,
Nucum cypressi ana ʒ.j. — Aquæ ℔.iij.
E Coquantur omnia vsq; ad cōsumptionem duarum librarum: coletur: colaturæ adde
Olei Myrtini ℔.j.
Iterum coctis ad consumptionem aquæ, adde
Cort. Pinearum, Ladani ana ʒ.j.
Misce, & fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

Erinacei terrestris caput aut corium vstum, tritum ac melle subactum illini: o. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

F Hippocampum marinum, & nitri parum coexure, adipeq; anserino admisto, loco nitro præparato illine.

Aliud, eiusdem.

℞. Calami Cyprij q.s.
Folia in olla exurito, deinde resina pinus cineris plurimum excipito, & præscarificatæ alopeciæ imponito, ac obligato.

Aliud Sorani, ad idem.

℞. Adipis Vrsini, Cineris fol. Arundinis vst.
Squamæ Stomomatis ana part. j.

Aceti, Olei veteris ana q.s.
Fiat vnguentum. *Gaeenus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Cineris Arundinis vsti, Pilorum Vrsi,
Adianti, Adipis Vrsini, Picis liquidæ,
Pilorum Caprarum vst.
Cedriæ an. part. æqual.
Liquida cum aridis committe: quæ præfrictis adhibe.

Vnguentum ad alopeciam.

℞. Fol. Arundinis Græcæ vstorum ʒ.ß.
Muscerdæ ʒ.ij.
Erinaceorum vstorum ʒ.j.
Cum aceto trita illine. *Galenus.*

Vnguentum ad caluitiem.

℞. Adipis Taurinæ insolatæ ℔.j.
Adarces ʒ.j.
Succi Thapsiæ ʒ.j.ß. Myrrhæ ʒ.j.
Polytrichi ℔.ß. Callitrichi ℔.ß.
Membri Asinini ℔.j.
Splenis Asini ℔.j.
Ladani ℔.j.
Ladanum in vino pauxillo macerato, adipē verò aquæ vapore liquefacito: asini membrū assatum, donec insumatur, radito: splenem verò cum callitricho & polytricho in noua olla torrefacito: contusis que quæ contundi possunt, ac cribratis, omnia gleucino, aut sabino excipito, & ante balneum vtitor, capite priùs pectinato. *Galenus.*

Vnguentum ad barbam generandam, expertum.

℞. Olei amygdal. dulcium,
Myrrhæ ana ʒ.j.
Cort. rad. Arundinum vstarum,
Capil. Vener. vst. Polytrichi vsti ana ʒ.ij.
Capitum Muscarum vstarum,
Apum contritarū in suis vacuitatibus an. ʒ.ß.
Ladani ʒ.ij.
Mellis ʒ.j.
Puluerizentur: cum modico ceræ fiat linimentū. *Rondeletius.*

Aliud, ad idem.

℞. Cineris Talpæ, in clibano exiccatæ ʒ.ij.
Cineris Apum ʒ.j.ß.
Cineris Auellanarum vstarum ʒ.j.ß.
Stercoris Muris ʒ.ij.
Ladani ʒ.j.ß.
Mellis optimi ʒ.j.
Olei Nardini,
Ceræ ana q.s.
Fiat linimentum. Oportet manè faciem sequenti die, hac decoctione abluere:
℞. Polytrichi, Abrotani maris,
Rorismarini fol. Myrti,
Cort. rad Arundinis, flor. Chamomillæ,
Ros. rubiarum,
Fol. Rumicis ana M.j.
Ligni guaiaci ℔.ß.
Fiat decoctio: vtatur, vt dixi. *Rondeletius.*

Aliud, ad idem.

℞. Fœnigræci sextarios iv.
Seminis Lini sextarios ij.
Ladani bessem,
Succi Acaciæ sexuncem,
Folij Malabathri sexuncem,
Gallas num. xx.
Onychis aromatici sextantem,
Calami Syriaci sextantem & ʒ.ß.
Bdellij sextantem,
Myrti vstæ sextarium j.
Muschi, quem alij bryon aromaticum vocant, quadrantem,
Iridis astragalitidis, alij Illyricæ, sextantem.
Singula per se contundito, ac per cribrum arctius exeutito, & deinceps misceto. *Galenus.*

Vnguentum capillos generans.

℞. Cineris Cicadarum vstarum,
Cineris Apum vstarum,
Olei myrtini, vel Axungiæ ana q.s.
Misce, & fiat vnguentum. *Marinellus.*

DE VNGVENTIS CAPILLOS PROHIBENTIBUS.

Vnguentum capillos crescere non permittens.

Tithymali decoctum cum aceto, calce viua, & maluis commixtum. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Gummi Hederæ,
Quorum Formicar.
Auripigmenti, Colophoniæ ana ʒ.j.
Hirundinum siue sanguisugarū vstarum ʒ.ß.
Trita misceantur cum ranarum sanguine, fiatq; vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Sang. Vespertil. Succi Hederę, Succi Raphani, Seui Caprini ana q.s.
Misce, & fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Pinguedinis Ranarū, item Talpæ, Vespertilionis, Gummi hederæ q.s.
Fiat vnguentum.

Aliud, ad idem.

℞. Opij, Iusquiamini ana q.s.
Trita cum aceto in vnguenti formam rediganter, quo pili quotidie inungantur: & continuò frons depilata videbitur. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Castorei q.s.
Mellis despumati q.s. pro vnguento.

Aliud, ad idem.

℞. Erinaceum integrum.
Coquatur in oleo, donec caro ab ossibus separetur: cola, & prędicto oleo misce oua formicarū, & inunge. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Seminis Cicutæ q.s.

Trita

Trita cum sanguine vespertilionis ad formā vnguenti redigantur. A

Aliud, ad idem.

℞. Gummi Hederæ ʒ.j.
Auripigmenti, Colophoniæ,
Seminis Cicutæ ana ʒ.ß. Castorei ʒ.ij.
Opij ʒ.j. Hyoscyami ʒ.j.ß.
Succi Cicutæ,
Sanguinis Vespertilionis ana q.s.
Fiat vnguentum, quo loca depilata inungantur. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Sanguinis Vespertilionis,
Sanguinis humani,
Cassiæ recentis ana partes æquales,
Ouorum Formicar.
Sem. Iusquiami,
Sem. Papaueris nigri ana part. æqual.
Pulueri zanda pulueri zentur, atque cum cæteris misceantur. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Terræ Cimoliæ, Cerussæ ana part.j.
Aluminis Rochæ part.ß.
Succi Hyoscyami q.s.
Fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Tartari albi triti, Mellis despumati ana q.s.
Misce, & inunge. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Gummi vitis albæ, Gūmi hederę, Bryonię.
Trita misceantur cum oleo, in formam vnguenti. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Ouorum Formicarum, Sanguinis Ranarum, Rubiginis ferri.
Cum saliua misceantur.

Aliud, eiusdem, ad idem.

℞. Fellis Erinacei, Fellis Mergi, Testarum marinarum vstarum, tritarum, B
Sanguinis Vespertilionis ana q.s.
Fiat vnguentum.

Aliud, ad idem.

℞. Cineris Hirundinum vstarū, Lactis Tithymalli ana q.s.
Fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Gummi Arabici, Tragacanthæ,
Aeris vsti, Viridis æris, Assenici,
Piperis longi, albi, nigri,
Lapidis hæmatitis, Amyli,
Rubiæ tinctorum,
Squamæ æris vsti ana ʒ.ij.
Sang. draconis ʒ.j.ß.
Acaciæ ʒ.j.ß.
Thuris, Spicæ, Licij ana ʒ.j.
Gallarum vstarum ʒ.j. Sarcocollæ ʒ.ß.
Ammoniaci in aqua vitæ dissoluti ʒ.ß.
Trita cum succo citri vel limonum misceantur, fiat Vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Hyoscyami, Sang. draconis, Gummi Arābici, Thuris albi ana ʒ.vj.
Aquæ Solatri q.s.
Trita cum cama misceantur ad formam vnguēti. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Dactylorum vstorum ʒ.iij.
Spicæ ʒ.ij.
Trita misceantur cum melle & stercore talpę, ad formam vnguenti. *Marinellus.* C

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Rubiginis ferri, Testarum marinarū vstarum ana q.s.
Cum saliua hominis ieiuni misceatur.

Vt pili cadant, & non renascantur

℞. Auripigmenti, Ouorum Formicarū, Gummi Arabici ana ʒ.ß.
Gummi Hederæ ʒ.ij.
Cum sanguine vespertilionis, vel succo hyoscyami fiat vnguentum. Applicetur, priùs abrasis capillis. *Rondeletius.*

DE VNGVENTIS CAPILLOS auferentibus.

Psilothrum.

℞. Auripigmenti auricoloris ℈.vij aut ℈.x.
Calcis viuæ ℈.vij. vel x.
Amyli sextantem, D
Terræ Selinusiæ ʒ.j.
Omnia trita, & per angustissimum cribrum excussa reponito. Vsus verò tempore ex pharmaco quod sufficit acceptum, aqua cōquassato: deinde illinire iubeto, ac animaduertere ne exurat. *Galenus ex Critone.*

Aliud, cutem eueſtigiò lauem reddens, Critonis.

℞. Calcis viuæ part.ij. E
Auripigmenti part.j.
Hæc in mortarium plumbeum coniecta, aquā aut ptisanę succo affuso terito atq; vbi nigra reddentur, calefacta illini maximè in balneo iubeto. *Galenus.*

Aliud Paridis saltatoris.

℞. Sandaracæ ʒ.j.
Calcis viuæ sextarium j.
Trita cū aqua diligenter coquito, atq; vbi ebullire cœperint, ablatis vtitor. *Galenus.* F

Aliud.

℞. Amyli ʒ.j.
Calcis viuæ, Auripigmenti ana ʒ.j.
Contusa & cribrata repone, vtereq; vt dictū est. *Galenus.*

Psilothrum Heraclidæ Tarentini, eueſtigiò pilos tollens Critonis.

℞. Calcis viuæ sextar.j.
Cimoliæ, Pumicis vsti ana sext.j.
Auripigmenti part.iv.

Trita ac læuigata reponito. Vsus tempore aqua dilutis, vt dictum est, vtitor. *Galenus.*

Aliud pilos auferens, & cutim tenuans.

℞. Succi fol Cucumeris agrestis,
Lactis Amygdalarum,
Calcis viuæ, Auripigmenti,
Galbani in vino macerati, & percolati an. q.s.
Inuicem coctis adde:
Olei Rosati, Mastichis ana q.s.
Thuris, Vernicis, Rosarum,
Caryophyllorum, Cumini,
Nucis moschatæ, Cinnamomi ana parum.
Misce, & fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Cineris Cerri part. ij.
Auripigmenti part. j.
Coquantur in aqua fluminis.

Aliud, eiusdem.

℞. Saponis nigri ℔. j.
Tartari ʒ. j. ß.
Auripigmenti ʒ. vj.
Succi Cyperi ʒ. xv.
Calcis viuæ ʒ. ß.
Capitelli ʒ. j.
Calx ponatur in capitello, & colata cęteris commiscearur.

Aliud.

℞. Gummi Hederæ ʒ. ij.
Auripigmenti,
Ouorum formicarum,
Gummi Arabici ana ʒ. iij.
In pollinem redacta, potēti aceto commiscean-tur. *Fumanellus.*

Vnguentum pilos remouens.

℞. Auripigmenti ʒ. iij.
Calcis viuæ ʒ. j.
Lixiuij fortis q.s.
Coquant donec pluma immissa depiletur. *Alex.*

Aliud depilans faciem.

℞. Colophoniæ ʒ. iv.
Mastichis ʒ. j.
Ammoniaci puri ʒ. j.
Dissolue in vase terreo, bene mundo, & colabis supra aquam frigidam: collige, & malaxa simul, & soluatur parū de eo super ignem, & tepidum applicetur, superdimittendo per horas duas, deinde remoueatur. *Alexius.*

Psilothrum.

℞. Pulueris Noctuæ ʒ. j.
Cumini
Sanguinis Vespertilionis ana ʒ. iij.
Moschi ℈ j.
Fiat linimentum. Summoperè præstandū est, vt pars cui debet applicari vnguentum, primò lauetur lixiuio cinerum sarmentorum. Quòd si post admotum medicamentum pruritus relinquatur in parte, vngatur vnguento albo Rhasis, aut decocto seminis hyoscyami, aut seminis caulium. *Rondeletius.*

Aliud.

℞. Sanguinis Testudinis, item Ranarum,
Vespertilionis: Ouorum Formicarum,
Auripigmenti rubri,
Gummi Hederæ ana q.s.
Misce cum aceto, & vnge discretè, ne excoriet. *Bayrus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Auripigmenti, succi Hyoscyami ana part. æquales.
Misce & inunge.

Vnguentum auferens pilos ex quacunq; corporis parte.

℞. Albuminum ouorum contusorū num. iij.
Calcis viuæ ʒ. iix.
Auripigmenti ʒ. j.
Lixiuij q.s.
Fiat vnguentum, quo adhibita penna aliqua inungantur partes pilosæ. Quum autem per horæ quadrantem inunctæ fuerint, eluatur vnguentū calida aqua. *Alexius.*

Aliud.

℞. Ouorum Formicarum,
Succi Hyoscyami, item Cicutæ,
Sem. Psyllij, Sanguinis Vespertilionis,
Sanguinis Testudinis ana q.s.
Misce, & inūge. Alij aurea bractea ignita locum impuberibus percurrunt, vt ne vestigium remaneat, nec amplius sanguinosum apparcat. *Ioan. Baptist. Porta.*

DE VNGVENTIS CAPILLOS TINGENTIBUS FLAVOS.

Vnguentum capillos flauos reddens.

Flauos reddunt capillos lupini crudi, cū aqua & nitro illiti. *Galenus.*

Vnguentum faciens capillos aureos.

℞. Medianum corticem Sambuci, Flores Genistæ, Croci, Vitellorum ouorum ana q.s.
Coquantur in aqua, & quod supernatauerit, colligatur, & inde capilli inungantur.

Aliud ad idem.

℞. Tartari albi vsti, Olei Balanini ana quantum sufficit.
Fiat vnguentum, quo capilli ad solem inunganturpectendo. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Myrrhæ ʒ. j.
Salis albi ʒ. ß.
Trita cum oleo balanino misceātur, ad formam vnguenti.

Aliud, capillos flauos reddens.

℞. Flor. Verbasci M. j.
Fœnigræci ʒ. ij.
Cineris Vitium M. j.
Cineris ligni Hederæ M. j. Aquæ ℔. x.
Coquantur omnia simul usq; ad consumptionē dimidiæ partis: colaturæ adde
Saponis albissimi ℔. iij. Croci ʒ ij.

Relinquan-

Relinquantur sic ad solem, per mensem vnum, miscendo singulis diebus cum baculo. Hoc vnguento capilli ad solem inungantur. *Marinellus.*

Linimentum ad clarificandos, & candidos reddendos capillos.

℞. Stercoris Hirundinum,
Rad. Enulæ camp.
Sem. Raphani, Sulphuris,
Flor. Capparis, Thuris ana ʒ. ß.

Omnia simul incorporentur cum paribus partibus fellis bouis albi: fricentur capilli priùs loti lixiuio sarmentorum, & siccati. Et dum capilli erũt sua sponte siccati, à lotione in frictione rursum lauentur in dicto lixiuio, & siccentur paulatim panno calido. *Rondeletius.*

DE VNGVENTIS CAPILLOS NIGROS TINGENTIBUS.

Vnguentum capillos denigrans, Archigenis.

℞. Spumæ Argenti, Cimoliæ, Aluminis liquidi ana part. æquales.

Prælotis & siccatis capillis, in noctem illinito, & betæ foliis supernè obligato. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Terræ Selinusiæ, Argẽti spumæ, Calcis an. part. æquales.

Cum aqua ad mellis crassitudinem redige, & vbi liquido lixiuio prælaueris, capillis vicissim inunge, similiterq; betę foliis impositis obligato. Manè verò excussos capillos applanato.

Aliud, barbam denigrans.

Super aridum & plumbum vstum cum betæ crudæ succo mellis spissitudine illita, sinito vsq; ad prandium, deinde abluito. *Galenus.*

Aliud.

℞. Gallarum, Thuris, Nigellæ ana ʒ. ij.

Trita ponantur in malo cotoneo excauato: claudatur, & in panis pasta inuolutum coquatur in clibano, donec cõburatur: puluerizetur, cinisq; cum oleo misceatur. *Marinellus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Gallarum cum oleo communi vstarũ ʒ. ij.
Aluminis Rochæ ʒ. ij.
Salis Gemmæ ʒ. j.

Cum oleo costino fiat vnguentum.

Linimentum capillos canos nigros reddens.

℞. Myrobalanorum nigrorum,
Emblicorum, Gallarum ana P. x.
Ladani P. xx.
Fol. Myrti, Baccarum Myrti ana P. xxx.

Puluerizata & cribrata infundantur in tribus libris olei per tres dies: deinde coquantur, donec inspissentur, & cum eis liniantur radices capillorum. *Bayrus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Scoriæ ferri, Limaturæ plumbi ana quantum sufficit.

Coque in aceto vsq; ad consumptionem medietatis: cola, & vnge. Inunctio cum plumbo combusto confecto cum succo betæ ad mellis consistentiam, vngendo nigrificat barbam. *Bayrus.*

DE VNGVENTIS CAPILLOS TINGENTIBUS ALBOS.

Vnguentum dealbans capillos.

℞. Stercoris Hirundinis, Fellis Tauri ana q. s.

Misce, & fiat vnguentum.

Aliud, eiusdem.

℞. Enulæ, Cort. rad. Raphani, Aluminis, Glutinis ana part. j.

Misce & vnge.

Aliud.

℞. Stercoris Hirundinis, sem. Raphani,
Sulphuris, Cort. rad. Capparorum,
Fellis vaccini Aceti optimi ana q. s.

Fiat vnguentum. *Marinellus.*

DE VNGVENTIS TINGENTIBUS CAPILLOS RUBROS.

Vnguentum capillos rubros tingens.

℞. Tartari vsti, triti, Olei Cucumeris syluestris ana quantum sufficit.

Fiat linimentum, quo capilli inungantur. *Marinellus.*

DE VNGVENTIS CAPILLOS REDDENTIBUS CRISPOS.

Vnguentum capillos crispos reddens.

℞. Cornu arietum q. s.

Incidito, & cum oleo terito, capillosq; inungito. *Fumanellus.*

Aliud, ad capillos crispandos.

Radix ebuli teratur cum oleo, & inde caput vngatur, & cum foliis eiusdem superligetur caput. *Alexius.*

Aliud ad idem.

℞. Succi Betæ, succi Myrti, Olei communis ana quantum sufficit.

Misce, & vnge. *Marinellus.*

Aliud ad idem.

℞. Nucleorum Pini vstorum & tritorum, Olei Myrtini ana q. s.

Misce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud ad idem.

℞. Spumæ Salis, quæ bulliendo colligitur, Myrrhæ tritæ ana q. s.

Misce, & fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud ad idem.

℞. Myrrhæ, Gummi Arabici, Olei Fœnigræci, Olei Hyoscyami ana q. s.

Misce, & fiat vnguentum, quo capilli inungantur. *Marinellus.*

DE VNGVENTIS, SVperciliorum vitia tollentibus.

Vnguentum ad casum superciliorum.

℞. Plumbi limati, Pinguedinis Anatis an. q.s.
Misce, & fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Auellanarum tostarum & tritarum, Pinguedinis Capræ, vel Vrsi ana q.s.
Misce, & fiat vnguentum.

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Sem. Iusquiami nigri ʒ.ij.
Polytrichi ʒ.j.
Vnguenti Irini cochlearia iij.
Trita cum vnguento misceantur ad formam vnguenti.

Vnguentum supercilia renasci facient.

℞. Sem. Hyoscyami vsti q.s.
Cum aqua fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Apum vstarum & tritarum q.s.
Cum oleo q.s.
Fiat linimentum, quo supercilia inungantur.

Vnguentum ad superciliorum pediculos.

℞. Vitell. ouorum, ad duritiem coctorum n.j.
Aloës parum.
Misce, & inunge. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Argenti viui, cum saliua extincti, Staphidis agriæ ana ʒ.ß.
Butyri q.s.
Fiat vnguentum.

Aliud, ad idem.

℞. Pomorum coctorum & emundatorum num.j.
Argenti viui saliua mortificati q.s.
Misce bene, & inunge. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Staphidis agriæ ʒ.j.
Olei Absinthini ʒ.ij.
Ceræ q.s.
Fiat linimentum.

Aliud, ad idem.

℞. Aluminis saccharini, Aloes, Staphidis agriæ, Aceti scyllitici ana q.s.
Fiat vnguentum. *Marinellus.*

DE VNGVENTIS PALpebrarum oculorumq; liuorem tollentibus.

℞. Fabarum excort. tritarum q.s.
Mellis q.s.
Misce, & fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Vitell. ouorum, ad duritiem coctorum q.s.
Mellis q.s.
Contundantur simul ad formam vnguenti, quo partes liuidæ inungantur. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Cerussæ, Cumini, Fabarum an. q.s.
Trita cum succo coriandri fiat vnguentum.

Vnguentum ad casum pilorum in palpebris.

℞. Stibij vsti, & in lacte mulieris extincti ʒ.xiij.
Aloes ʒ.ij.
Myrrhæ, Spicæ nardi ana ʒ.ij.
Hordei vsti ʒ.ß.
Trita cum aqua quantum sufficit, misceantur. *Marinellus.*

Aliud, ad pilos defluos in palpebris.

℞. Medullæ pedis dextri bubuli, Fuliginis ana quantum sufficit.
Misce. *Marinellus.*

Ad casum superciliorum & barbæ.

℞. Iusquiami ʒ.ij.
Stercoris Muris ʒ.j.
Polytrichi ʒ.ij.
Olei Irini q.s.
Tere, & misce cum oleo, & præfomentando vnge. *Bayrus.*

Vnguentum ad oculorum lachrymas.

℞ Myrrhæ, Cumini,
Thuris, Masticis, Ammoniaci,
Boli Armeni ana ʒ.ß.
Croci ʒ.ij.
Trita omnia cum albuminibus ouorum misceantur, & supra frontem & tempora ponantur. *Marinellus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Thuris, Masticis,
Gummi Arabici, Tragacanthæ,
Boli Armeni, Tuthiæ,
Sanguinis draconis ana ʒ.ß.
Trita cum oui albumine misceantur, & fronti, temporibusq; applicetur.

DE VNGVENTIS OCVlorum lachrymas sistentibus.

℞. Chelidoniæ, Rutæ, Verbenacæ, Cort. rad. fœniculi ana M.j.
Contusa cum axungia porcina veteri fiat pasta, quæ coquatur in vino albo, vsque ferè ad vini consumptionem: colaturæ expressæ adde
Ceræ albæ nouæ ʒ.iij.
Aloes ʒ iij.
Viridis æris ʒ.j.
Croci ʒ.j.
Thuris ʒ.iij.
Masticis ʒ iiij.
Caphuræ ʒ j.
Fiat vnguentũ, quo oculi inungãtur. *Marinellus.*

Aliud

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Aloes, Sarcocollæ, Thuris ana q.s.
Trita cum succo fœniculi misceantur.

Vnguentum ad oculorum lachrymas.

℞. Tuthiæ præparatæ ℈.j.
Sarcocollæ, Myrrhæ,
Thuris ana ℈.j.
Styracis calamitæ, Ambræ ana ℈.j.
Rosarum siccarum, Sumach,
Sanguinis draconis ana ʒ.vj.
Trita cum mucilagine tragacanthæ & gummi Arabici fiat vnguentum: de quo parum in oculos ponatur. *Marinellus.*

Vnguentum ad oculorum rubedinem.

℞. Cumini triti q.s.
Cum cera misceatur, & super oculos somni tempore ponatur. *Idem.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Tragacanthæ, Gummi Arabici, Rosarum tritarum, Amyli, Ceruſſæ ana ʒ.ij.
Opij ℈.j.
Trita cum lacte mulieris misceantur.

DE VNGVENTIS CVtis capitis vitia curantibus.

Vnguentum ad achoras, Apollonij.

℞. Ceruſſæ ʒ.vj.
Spumæ Argenti ʒ.ß.
Sulphuris ʒ.vj.
Olei Rosacei, vel Myrtini, Ceræ ana q.s.
Fiat vnguentum. *Galenus.*

Aliud, Critonis.

℞. Spumæ Argenti ʒ.l.
Fol. Rutæ tenerorum ʒ.xxv.
Aceti, Olei Rosati, vel
Myrtini ana q.s.
Misce, & cum penna illinito. *Galenus.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Ceruſſæ vstæ ʒ.c.
Rutæ
Mannæ thuris ana ʒ.c.
Corticis Pinus ʒ.l
Olei Myrtini sextarios ij.
Aceti tantundem.
Misce. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Recrementi Plumbi,
Pathpinorum Vitis, Thuris,
Myrrhæ, Spumæ Nitri ana ʒ.l.
Olei Myrtini,
Aceti quantum sufficit.
Misce. *Galenus.*

Vnguentum ad achoras, Cleopatræ reginæ.

℞. Ceruſſæ fractæ ʒ.ij.
Thuris ʒ.ij.
Sulphuris ʒ.j.
A Trita ex oleo illinito. *Galenus.*

Aliud ad achoras & furfures, eiusdem.

℞. Nitri, Atramenti sutorij ana ʒ.j.
Olei q.s.
Trita cum oleo misceantur.

Aliud ad achoras, Cleopatræ.

℞. Sulphuris viui ʒ.vj.
Thuris masculi ʒ.j.
B Aluminis scissi, Staphidis syluestris,
Erucæ, Spumæ Nitri ana ʒ.j.
Atramenti sutorij ʒ.j.
Rutæ ramulos iij.
Olei Laurini, vel Myrtini,
Aceti ana q.s.
Fiat vnguentum. *Galenus.*

Aliud, Sorani.

℞. Sulphuris viui,
Spumæ Argenti,
C Ceruſſæ ana part. æquales,
Croci part. dimidiam.
Trita cum passo Cretico illinito.

Aliud, eiusdem.

℞. Spumi Argenti ʒ.xx.
Calcis viuæ ʒ.xx.
Aceti, vel Olei heminam j.
Trita misce. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

D ℞. Chalcitidis ʒ.ij.
Sandaracæ ʒ.ß.
Spumæ Argenti ʒ.j.
Olei Myrtini, Aceti ana q.s.
Misce, & fiat vnguentum.

Aliud ad achoras & tineam.

℞. Succi Betæ,
Succi Chelidonij ana ʒ.ij.
Axungiæ porci ʒ.ij.
Ellebori albi ʒ.j. ʒ.ij.
E Misce, & fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad tineam & scabiem.

℞. Ellebori albi, nigri, Sulphuris viui,
Auripigmenti, Lithargyri, Calcis viuæ,
Vitrioli, Aluminis, Gallarum, Fuliginis,
Cineris Cleuelati ana ʒ.ß.
Argenti viui extincti, Viridis æris ana ʒ.ij.
Succi Fumiterræ, Olei ana quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Fumanellus.*

F *Vnguentum ad tineam.*

℞. Fœnigræci ℔.j.
Sanguinis draconis triti ʒ.j.
Pumicis ℔.j.
Terebinthinæ ʒ.v.
Mellis ʒ.j.
Vitell. ouorum num. iv.
Olei Rosati ʒ.ij.
Misce, fiat vnguentum: quo capite priùs abraso, & cum infantium vrina abluto, ac spongia detersо, & oleo de semine lini, perunctо, vtatur. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Chelidonij part. iij.
Pinguedinis suillæ tantundem,
Ellebori albi part. j.
Misce. *Fumanellus.*

Vnguentum ad crustas puerorum in capite.

℞. Myrrhæ, rad. Isidis, Hellebori nigri, Olei ouorum ana q. s.
Trita misceantur in formam vnguenti. Similiter oleum de frumento valet. *Bayrus.*

Vnguentum ad furfures capitis.

℞. Farinæ Ciceris, Farinæ Fœnigræci,
Baurach, Furfuris, Myrtillorũ, Sinapis an. ʒ. xv.
Olei communis quantum sufficit.
Aceti, Aquæ ana parum.
Fiat vnguentum, quo caput derasum & ablutum vngatur. *Fumanellus.*

Aliud, ad furfures.

℞. Spumæ Nitri, Atramenti sutorij ana part. æquales.
Vini quantum sufficit.
Misce: atque ter aut quater in mense affricato. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Fæcis Vini, Pumicis, Nitri, Lupinorum ana part. j. Misce.

Aliud.

℞. Terræ Cimoliæ, Fellis Bubuli, vel Suilli,
Aceti ana q. s. Misce. *Galenus.*

Vnguentum ad pediculos.

℞. Staphidis syluestris part. ij.
Sandarachæ,
Nitri ana part. j.
Olei, Aceti ana quantum sufficit.
Misce, & fiat vnguentum. *Galenus.*

Aliud, eiusdem.

℞. Veratri albi, Staphidis syluestris, Nitri ana part. æquales.
Olei quantum sufficit.
Misce, & in balneo adhibe.

Vnguentum ad pediculos & lendes.

℞. Staphidis syluestris,
Argenti viui cum saliua extincti ana ʒ. iij.
Olei communis ʒ. ij.
Ceræ ʒ. j.
Fiat vnguentũ, quo vngatur loco saponis, quando caput lauatur. *Bayrus.*

Aliud eiusdem.

℞. Sandarachæ, Nitri ana ʒ. j.
Staphisagriæ ʒ. ij.
Olei, Aceti ana quantum sufficit.
Fiat vnguentum.

Aliud.

℞. Olei Laurini, Olei ex Sem. Raphani anæ ʒ. ij.
Piperis, Croci ana quantum sufficit.
Misce. *Marinellus.*

Vnguentum ad faciei maculas rubentes.

℞. Rad. Lapathi ʒ. ij.
Adipis suilli ʒ. ij.
Ceræ albæ ʒ. j.
Liquatis adde,
Argenti viui extincti, Caphuræ ana parum.
Succi Absinthij, Mellis ana quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad faciei ruborem.

℞. Sulphuris viui,
Auripigmenti,
Saporis Saracenici ana ʒ. ß.
Fuligínis ʒ. ij. Misce. *Idem.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Succi Arantiorum num vij.
Succi Solatri, aquæ Nenupharis,
Aquæ limacum ana ʒ. ij.
Ceræ albæ ʒ. ß.
Pinguedinis Gallinæ, item Arietis ana ʒ. j. ß.
Rad. Vesicariæ vitidium ʒ. ij.
Fiat vnguentum.

Vnguentum ad rugas & lentigines faciei.

Caprinum fel cum lupinorum farina commisceto, & vesperi faciem confricato. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Coralliorum alborum ʒ. ß.
Salis Gemmæ, Cerussæ,
Caphuræ ana ʒ. ij.
Ceræ albæ ʒ. j.
Aquæ Rosaceæ ʒ. j.
Pinguedinis Gallinæ lotæ ʒ. ij.
Terenda terito, simul q; advsum commisceto. *Fumanellus.*

Aliud ad lentigines.

℞. Ceræ albæ ℔. j.
Olei Violati ʒ. j.
Argenti viui ʒ. ß.
Masticis ʒ. j. ß.
Caphuræ parum.
Litharg yri ʒ. j.
Fiat linimentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad panum faciei.

℞. Farinæ Lupinorum, item Fabarum,
Cicerum alb. Orobi ana ʒ. ij.
Farinæ Hordei, Farinæ lentium ana ʒ. j.
Sem. Raphani, Tragacanthæ, Amyli ana ʒ. ß.
Sem. Melonis excort. ʒ. iij.
Croci ℈. ß.
Trita conficiantur cum lacte mul'eris & vesperi liniatur ex eo facies: manè verò lauetur cũ aqua cort. melonum & violarum. *Bayrus.*

Vnguentum omnia vestigia, omnes tuberositates & maculas faciei auferens.

℞. Rad. cucumeris asinini, Been albi,
Bryoniæ, Lupinorum ana ʒ. j.

Cerussæ,

Ceruſſæ, Lithargiri, Tartari ana ʒ.j.
Rad. Cannæ, Serapini,
Stercoris columbini ana ℈.ij.
Olei Seſamini ʒ.iij.
Olei Iuniperi, Olei de frumento ana ʒ ij.ß.
Succi Arantiorum ʒ.iv.

Puluerizatis puluerizandis, & ſubtiliſſimè cribratis, omnia ſimul lento igne vſq; ad ſucci conſumtionē bulliant: deinde remoue ab igne ſemper cum ſpatula agitando, donec infrigidentur: tunc adde album vnius oui recentis conquaſſatum & colatum, caphuræ tritæ ʒ.j. deinde ſemper miſcendo: deinde lauetur in lib.j. aquæ expreſſionis cannarum, quādo ſunt teneræ, decies in ea aqua lauando & agitando cum ſpatula: & eſt ſingulare. *Bayrus.*

Ad panos & coſſos faciei.

℞. Pinguedinis Gallinæ, Betonicæ ana quantum ſufficit.

Miſceantur, & contundantur ſimul.

Vnguentum ad dealbandas cicatrices.

℞. Olei Tartari, ſem. Pſyllij ana ʒ.j.

Infundantur in mucilagine, in oleo roſato diſſoluta ʒ.j boracis, vel ſalis gemmæ. *Rondeletius.*

Linimentum ad cicatrices elatas, & rubentes.

℞. Olei Lithargyri ʒ.ij.
Olei Tartari,
Balſami Saturni ana ʒ.j.
Caphuræ ℈.j.
Spermatis ceti ʒ.j.
Olei onorum ʒ.ij.

Miſce, & fiat linimētum. Vtere quater quotidie. Ditiores oleo Talci ad omnes maculas delēdas omnium præſtantiſſimo, vtentur. *Quercetanus.*

Vnguentum craſitiem faciei auferens.

℞. Butyri recentis,
Terebinthinæ ana ʒ.j.
Rad. Liliorum decoctorum in folijs betæ ſub cinetibus ʒ.iij.
Calcis viuæ quinquies lotæ in aqua roſarum, vel ſucco citranguli ʒ.j.
Axungiæ porci recentis liquefactæ in aqua roſarum ʒ.j.

Miſce, & fiat vnguentum. *Rondeletius.*

Aliud, pro delicatis.

℞. Radic. Liliorum ſub cinetibus decoctarū Contundantur in mortario: cui adde (ſb.j.
Sacchari candi ʒ.iij.

Fiat vnguentum: quod applicetur ſupra faciem. *Rondeletius.*

Vnguentum ad varos in facie.

℞. Mellis Attici ʒ.xij.
Aceti acerrimi ʒ xij.

Miſceto diligenter, & varos illinito, digito affricando. *Criſo.*

Aliud, eiuſdem.

℞. Spumæ argenti ʒ.iij.
A Terebinthinæ puræ, ad fabæ Aegyptiæ magnitudinem.
Olei parum.

Miſce, atq; vbi priùs faciem deterſeris, paululum digito excipe, deinde ambabus manibus terendo varos obline.

Aliud, ad idem.

℞. Aluminis ſciſſi & probè lquigati, Terebinthinæ ana quantum ſufficit.

Miſce. *Criſo.*

B *Aliud eiuſdem, ad idem.*

℞. Coſti Indici tuſi & cribrati, Fellis Caprini ana quantum ſufficit.

Fiat vnguentum, quo varos circa veſperam illine. Mane verò vbi ſurrexeris, lacte faciem proluere iube.

Vnguentum ad impetigines faciei.

℞. Aceti Scillitici ʒ.ij.
Aloes ʒ.iij.
C Succi Lapathi acuti, Olei Tartari ana ʒ.iij.

Fiat linimentum. *Rondeletius.*

Aliud, ad idem.

℞. Aquæ Lapathi acuti deſtillatæ ʒ.iv.
Boracis ʒ.ij.
Salis communis ʒ.j.
Aceti Scillitici ʒ.j.

Miſce, & fiat vnguentum. *Rondeletius.*

Aliud eiuſdem, ad idem.

D ℞. Radicum Lapathi ʒ.iij.

Decoquantur ſub cineribus, poſtea cum aceto ſcillitico fiat linimentum. Si non curetur, adde Argenti viui ʒ.ß. vel ſublimati ℈.j.

Abluatur ſæpe facies aqua myrtillorum, vel peculi pedum roſ. Poſtea etiam adde parum albuminis, vt cutis melius reſiſtat.

Aliud, ad idem.

℞. Tartari ʒ.ij.

Puluerizetur, & cum albumine onorum appli-
E cetur, vel aluminis vſti ʒ.iij. quod eodem modo adhibetur. *Rondeletius.*

Vnguentum ad varos calloſos.

℞. Saponis Gallici ʒ.ß.
Ammoniaci thymiamatis ʒ.j.
Thuris ʒ.j.

Aqua diſſoluito, & cerati ſpiſſitudinem facito, eoque illinito, & poſt horæ interſtitium tepida abluere iubeto. *Galenus, ex Criſone.*

F *Aliud, ad idem.*

℞. Nitri rubri, Hyſſopi, Pulegij, Salis foſſilis ana part. æquales.

Tundito & cribrato, exceptisque cerato roſaceo vtitor. *Galenus, ex Criſone.*

Aliud, eiuſdem, ad idem.

℞. Sem Ocymi, Nitri rubri,
Pulegij viridis,
Aluminis ſciſſi,
Coſti Indici ana part. æquales.

Tuſa & cribrata cum adipe anſerino ſeu gallinaceo q.ſ. Miſce, ad vnguenti formam.

Aliud, ad idem.

℞. Salis assati, Pulegij,
Hyssopi, Ammoniaci,
Rhois ana part. æquales.
Olei rosati quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Galenus ex Crisone.*

Vnguentum ad impetigines faciei.

℞. Aloes ʒ ii. dissolut. in aceto scillitico, in modum linimenti.
Liniantur sero partes affectæ.

Aliud, ad idem.

℞. Radicum Bryoniæ quantum sufficit.
Cum sale subacta in aceto acerrimo, admota impetigines sanat. *Idem.*

Aliud ad impetigines expertum.

℞. Oxylapathi part. ij.
Gentianæ part. j.
Coquantur in aqua, deinde exprimãtur: expressa cũ axungia vituli mixta rursus decoquantur lento igne, vsque ad vnguenti consistentiam. *Idem.*

Vnguentum ad solis vstionem, labiorum scissuras, & maculas faciei.

℞. Limacum cum putaminibus num. xx.
Conterantur cum testa: adde,
Cerussæ ad pondus limacum.
Ceræ nouæ ʒ iij.
Cornu cerui ʒ j.
Fiat linimentum, postea abluat faciem. *Rondeletius.*

Vnguentum ad verrucas in facie.

℞. Rad. Asari. Tempera in aqua ros. biduum: pista, & illine. *Rondeletius.*

Aliud, ad verrucas.

℞. Rad. Chelidoniæ quantum sufficit.
Cum axungia trita, & admota, verrucas absumit & tollit. *Rondeletius.*

Ad ruborem faciei.

℞. Sulphuris ʒ j.
Cerussæ lotæ ʒ ij.
Succi Limonum ʒ j.
Applica vesperi cum decoctione furfuris. *Rondeletius.*

Vnguentum ad ruborem faciei à fumis & vaporibus.

℞. Olei Tartari,
Olei Rosarum ana ʒ iv.
Succi Oxylapathi, Lauri,
Serpentariæ, succorum ana ʒ iv.
Cerussæ ʒ j. ß.
Lithargyri auri ʒ ij.
Argenti viui extincti ʒ j. ß.
Rad. Asphod. vstorum sub cineribus ʒ ij.
Fiat linimentum in mortario plumbeo. *Rondeletius.*

Aliud, ad ruborem.

℞. Vnguenti Citrini ℔ ß.
Lithargyri ʒ iv.
Cerussæ lotæ ʒ ij.
Bombacis, Aluminis, vstorum ʒ j. ß.
Tartari calcinati ʒ j. ß.
Succi rad. Enulæ, succi Oxylapathi,
Item Cyclaminis, Limonum ana ʒ v.
Caphuræ ʒ iij.
olei Ros. ℔ j. ß.
Misce. *Rondeletius.*

Aliud, ad ruborem faciei.

℞. Succi Fumiterræ, item Plantaginis,
Acetosæ ana ʒ iij.
Olei Rosati ʒ j.
Gummi Tragacanthi. Gũmi Arabici ana ʒ ß.
Sanguinis draconis ʒ ij.
Ceræ nouæ quantum sufficit.
Fiat vnguentum, quo inungatur in introitu lecti. Die verò crastina abluat faciem decoctione fabarum. *Idem.*

Aliud.

℞. Lithargyri in aceto bis vel ter infusi ʒ j. nutriatur ex aceto albo, & semine cucurbitæ, & agitetur, donec redigatur in formam vnguenti. Adde caphuræ dissolutæ in aqua ros. ʒ ß. vngatur facies, & manè fabarũ decocto abluat. *Idem.*

Linimentum pro virgine, cui facies erat defœdata scabie.

℞. Lithargyri auri ʒ j. ß.
Cerussæ lotæ in aqua plantaginis, & caudæ equinæ ʒ ij.
Olei Ros. ʒ iij.
Coquatur oleum, & cum cera alba fiat linimentum. *Idem.*

Vnguentum ad ruborem faciei, & tubercula.

℞. Olei Rosari, Olei Tartari ana ʒ iv.
Succi Oxalidis ʒ iij.
Cerussæ lotæ ʒ j. ß.
Lithargyri auri ʒ ij.
Argenti viui extincti ʒ j. ß.
Rad. Asphod. vsti sub cineribus.
Fiat linimentũ in mortario plũbeo. *Rondeletius.*

Aliud ad tubercula faciei elephanticorum.

℞. Spec. vnguenti Citrini,
Lithargyri auri ana ʒ iv.
Cerussæ lotæ ʒ ij.
Boracis, Aluminis vstorum,
Tartari calcinati ana ʒ j. ß.
Succi rad. Elenij, succi Oxylapathi, item
Cyclaminis, Limonum ana ʒ v.
Olei Rosati ℔ j.
Argenti viui, saliua extincti ʒ iv.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum ad tubercula faciei lepræ.

℞. Cineris rad. Aristol. & Serpentariæ, decorticatæ, per dies nouem in aqua fontis lotæ. Tũc tota per cribrum transmissa, quantum voles, particulam cũ aqua plantaginis vel portulacæ dissolue, ac faciem illine. *Idem.*

Vnguentum

Vnguentum ad nodos sub cute apparentes, tanquam auellanæ.

℞. Rad. Croci. Pistetur cum lacte mulieris, & exhibeatur. *Rondeletius.*

Vnguentum ad solis vstionem.

℞. Succi Plantag. succi Solani ana ʒ.j.ß.
Lithargyri auri, item argenti ana ʒ.j.
Plumbi vsti ʒ.ß.
Tuthiæ præparatæ ʒ.vj.
Camphoræ ʒ.ß.
Olei Rosati, Ceræ ana quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Rondeletius.*

Vnguentum ad impetiginem.

℞. Misyos peregrini, Thuris,
Myrrhæ, Aluminis sciſſi ana ʒ.j.
Aloes,
Sulphuris viui ana ʒ.ß.
Excipe passo, vt stigmentitiam spissitudinem accipiant: & bis aut ter in die præfrictis, illine. *Galenus.*

Aliud.

℞. Misyos ʒ ß.
Acaciæ ʒ.ij.
Squamæ æris ʒ.ß.
Sulphuris viui ʒ.vj.
Chalcitidis ʒ.j.
Gummi ʒ.j. Aceti quantum sufficit.
In quo vbi gummi dissolueris, reliquaq; admiscueris, amurcam injice. *Galenus.*

Aliud ad idem.

℞. Sulphuris viui, Thuris, Myrrhæ,
Atramenti sutorij, Misyos crudi ana ʒ.ij.
Gummi ʒ.ß.
Aceti, Olei Cedrini ana quantum sufficit.
Misce. *Galenus.*

Aliud ad idem, Diodori.

℞. Lachrymæ oleæ Aethiopicæ ʒ.xx.
Gummi ʒ.xl.
Atramenti sutorij ʒ.xvj.
Sulphuris viui ʒ.x.
Thuris ʒ.x.
Aeruginis, Acaciæ,
Myrrhæ aminæ ana ʒ.x.
Aceti quantum sufficit.
Vbi dissoluta fuerint singula, ac læuissima reddita, excipe amurca condensata. *Idem.*

Vnguentum ad lichenas inueteratos.

℞. Atramenti sutorij,
Fœnigræci molliti,
Cardamomi ana ʒ.ij.
Melanthij ʒ.j.ß.
Fol. Caprifici ʒ.j.ß.
Aceti acerrimi quantum sufficit.
Læuigata ad mellis spissitudinē reducito. *Galen.*

Vnguentum ad ignis combustionem.

℞. Olei Rosati, Aquæ Rosarum, Albuminum ouorum ana quantum sufficit.
Misce: & per quatuor dies admoue loco adusto, quinto die admoue sequens emplastrum:

A ℞. Olei Nucum, Ceræ nouæ ana ʒ.j.
Liquescant simul. *Rondeletius.*

Vnguentum ad combusta aqua & igne.

℞. Mediani cort. Sambuci ʒ.vj.
Olei Rosati ʒ.j.ß.
Masticis, Thuris ana ʒ.ß.
Ceræ albæ ʒ.ij.
Bulliant in ℔.iv. aquæ ad consumptionem medietatis, donec expumatur, & refrigeretur: quod
B supernatat, idoneum est adustioni admouere. *Rondeletius.*

Aliud, ad adustionem.

℞. Succi Solani, succi Plantag. ana ʒ.ij.
Cort. med. Sambuci ʒ j. Olei ʒ.j.
Coque in duplici vase ad consumptionem succorum: adde,
Cerussæ lotæ in aqua ros.
Lithargyri auri ana ʒ.j.ß.
C Tuthiæ præparatæ ʒ.iij.
Corticis Thuris ʒ.ij.
Axungiæ porci recētis, & loti in aqua ros. ʒ.x.
Ceræ albæ quantum sufficit.
Fiat linimentum. In fine adde albumina ouorū num. ij Camphoræ ʒ.ß. *Idem.*

Vnguentum ad partes igne affectas.

℞. Calcis nouæ in aqua rosarum lotæ ℔.iij.
Succi Rosarum, succi Plantag. ana ℔.ij.
Misce: fiat vnguentum. *Auicenna.*
D *Vnguentum ad ambusta.*

℞. Olei Rosarum ʒ. ij.
Olei ex sem. Cucurbitæ expressi ʒ.j.ß.
Ceræ albæ quantum sufficit.
Fiat vnguentum. *Rondeletius.*

Vnguentum ad leniendam faciem post adustionem.

℞. Vnguenti Pomatæ ʒ.iv.
E Olei Rosati ʒ.iv.
Vnguenti Rosati ʒ.ij.
Fiat linimentum. *Rondeletius.*

Aliud eiusdem, ad idem.

℞. Vnguenti Pomatæ ʒ.iv.
Olei Rosati ʒ.iij
Vnguenti citrini ʒ.ß.
Fiat linimentum.

Aliud, ad vstionem ignis & aquæ.

℞. Lardum antiquum, & ferro ignito super-
F pone: deinde excipe guttulas ardētes, cadentes in aquam frigidam, & pinguedinem quæ supernatat excipito, & cum aqua ros. subigito, & parti combustæ apponito. *Rondeletius.*

Aliud, ad combustionem aquæ.

℞. Cerussæ lotæ in aqua rosarum ʒ.j.
Calcis lotæ in aqua rosarum ʒ.iij.
Spec. vnguenti Citrini ʒ.ß.
Mucilag. sem. Cidoniorum, & Pyrorum, extractis cum aqua rosarum ʒ.iij.
Ducantur omnia in mortario, donec æquirant linimenti formam. *Idem.*

Vnguentum ad delenda vestigia morbillorum in puero.

℞. Olei Liliorum ℔.j.
Pinguedinis ʒ.iv. Olei Rosati ʒ.j.
Lauentur diu cum aqua rosar. & liliorũ. Deinde
℞. Albumin. ouorum num.iv.
In testis suis parentur, & ad ignem parum coagulentur: misce in mortario cum supradictis.
Amygdal. dulcium decort. Amygdal. amararum ana ʒ.j.
Deinde incorporentur, & pistentur cum supradictis. Adde
Rad. Arundinis ʒ.ij.ß.
Sarcocollæ, sem. Melonum mund.
Lithargyri auri, Sacchari, Medullæ,
Anisi, Cretæ ana ʒ.j.
Omnia misce in mortario, donec formam linimenti habeant. *Rondeletius.*

DE VNGVENTIS ad scabiem.

Vnguentum ad scabiem.

℞ Sulphuris viui ℔.ß.
Salis tantundem,
Axungiæ porcinæ ℔.ij.
Olei Laurini ℔.ß.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud potentius, ad scabiem & pituitam salsam.

℞ Lithargyri, Auripigmenti,
Argenti viui, Tartari, Mastices,
Olibani, Sulphuris viui ana ʒ.ß.
Axungiæ porcinæ vet. ʒ.vj.
Olei Laurini ʒ.ij. Aceti parum.
Misce, & fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud, omni carens nocumento.

℞. Terebinthinæ in aqua rosarum lotæ ʒ.iij.
Olei Rosati ʒ.iv.
Succi mal. Aranciorum quantum sufficit.
Vitellorum ouorum num.iij.
Misce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Butyri recentis ʒ.vj.
Aluminis Iameni, Salis communis ana ʒ.ij.
Succi Lapathi acuti, succi Fumariæ ana ʒ.ß.
Vitellorum ouorum num.iij.
Pulueris Ireos ʒ.ij.
Styracis liquidæ ʒ.vj.
Misce, *Fumanellus.*

Aliud, ad omnem scabiem expertum, impetiginem & serpiginem.

℞. Lithargyri, Aluminis,
Argenti viui ana ʒ.ß.
Rosarum, Cerussæ, Sabinæ,
Sepiæ, Cadmiæ ʒ.j.
Cineris Lentisci,
Calaminthæ ana ʒ.ß.
Cum succo menthæ exceptæ ad tertias oleo incoquantur rosaceo, addita cera. *Fumanellus.*

Aliud, ad scabiem puerorum.

℞. Terebinthinæ lotæ ʒ.j.
Vitellorum ouorum num.j.
Olei Lini ʒ.j.ß.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud.

℞. Butyri loti ʒ.ij.
Terebinthinæ lotæ ʒ.iij.
Salis ʒ.j.
Vitellorum ouorum ʒ.j.
Rosacei ʒ.j.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud.

℞. Butyri recent. in aqua fumiterræ loti,
Terebinthinæ lotæ, Salis communis ana ʒ.iij.
Vitellorum ouorum num.ij.
Succi Arancij quantum sufficit.
Misce. *Fumanellus.*

DE VNGVENTIS FACIEM illustrantibus.

Vnguentum ad reddendam faciem splendidam.

℞. Olei Tartari ʒ.iij.
Sem. Psyllij ʒ.j.
Infundantur in mucilagine: misce in oleo ros. dissoluto ʒ.j.
Boracis, Salis gemmæ ana ʒ.j.
Fiat linimentum. *Rondeletius.*

Fucus ad faciem.

℞. Vnguenti Citrini recenter parati ʒ.iij.
Amygdal. dulc. optimè contusarum ʒ.j.
Farinæ fabatum ʒ.j.
Ossis Sepiæ, Cornu Cerui,
Farinæ Hordei ana ʒ.ij.
Omnia incorporentur cum melle. *Rondeletius.*

Fucus alius.

℞. Ranas sine testa. Ponantur in vase vitreo, & aspergantur pulu. salis gem. mæ, & aqua limonum cooperiantur, & tandiu in sole ponantur, donec fiant quasi vnguentum. De quo facies illinatur: postea lauetur aqua florum fabarum. *Rondeletius.*

Alius, eiusdem.

℞. Vnguenti Citrini ʒ.iv. Pomatæ ʒ.ij.
Misce: Vngatur facies serò & manè. Abluatur aqua florum fabarum.

Linimentum in modum lactis virginalis ad ornatum faciei.

℞. Lithargyrij auri ʒ.ij.
Bulliant in exiguo vase plumbeo, cum ʒ.vj. aceti albi distillati, per totum mouendo semper cũ baculo. Passetur per pannum lineum, seruetur aqua. In hanc rem tandem accipito
Salis, vel Olei Tartari ʒ.j
Et dissoluantur in ampulla cum ʒ.iv. aquæ liliorum: & pone aquarum supradictarũ ana guttas tres aut quatuor in manu, & conuertantur in lac Virginale. Fricetur facies, & siccetur. *Rondeletius.*

Vnguentum

Vnguentum ad faciem illustrandam.

℞. Olei Medullæ cerui ℥.ij.
Olei medullæ castrati ℥ ij.
Olei sem. Cucurbitæ ℥.j.
Pinguedinis caprinæ ℥.ß.
Terebinthinæ lotæ ℥.ß.
Ceræ nouæ ʒ.iij.
Liquefiant ad ignem: deinde adde
Masticis, Borracis vsti ana ʒ.ij.
Misce, fiat vnguentum, quo vesperi facies vngatur: mane aqua furfuris abluatur. *Marinellus.*

Vnguentum pro facie albanda.

℞. Lactis virginei ℥.ij.
Olei tartari ℥.j.
Misce, & faciem inunge vesperi, cùm itur dormitum: manè laua faciem, & erit clara, lucida & pulchra. *Fierauantus.*

DE VNGVENTIS MANus dealbantibus.

Vnguentum dealbans manus.

℞. Lardi saliti, tusi, & in lixiuio per tres dies macerati (mutando bis quotidie, lixiuium) quantum sufficit.
Ceræ albæ parum.
Rad. Liliorum alborum, sub cineribus coctarum & contusarum num.ij.
Liquefiant ad ignem: deinde per cribrum angustum passetur in aquam frigidam, lauetur bene, aquam quinquies vel sexies renouando: postea seruetur in vase vitreo ad vsum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Pinguedinis vel seui caprini, mundati, atque in aqua rosacea per duos dies macerati, & optimè loti q.s.
Contundatur in mortario, cõtinuò cum aqua rosacea, lauando: deinde adde
Ceræ albæ, Moschi, Zibetti ana q.s.
Liquefiant simul, & in aqua rosacea, vel alia odorata fundatur: deinde seruetur ad vsum. *Marinellus.*

Vnguentum manus dealbans, & venustans.

℞. Olei Amygdalarum amararum, in aqua rosarum vel violarum optimè loti q.s.
Cere albæ q.s.
Misce ad ignem, & fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Sem. Melonum mundat.
Sem. Cucurbitarum mundat.
Pinearum mundat. sem. Persicorũ non excort.
Farinæ Hordei ana part.j.
Contundantur omnia optimè: deinde ℔.j. mellis misceantur ad formam vnguenti, quo manus vesperi inungantur, manè abluantur. *Marinell.*

Aliud, ad idem.

℞. Olei Amygdal. dulcium, optimè loti, Ceræ albæ ana q.s. Capsiuræ ʒ.j.
Misce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Rad. Ireos albi ℥.j.
Rad. Liliorum ℥.iij.
Sacchari albi ℥.j.
Contundantur omnia optimè, & misceantur simul ad formam pastæ, qua manus fricentur, deinde aqua abluantur. *Idem.*

Aliud.

℞. Olei Tartari, Olei Amygdal. dulc. Ceræ albæ ana quantum sufficit.
Liquefactis ad ignem adde,
Myrrhæ contritæ ʒ.j.
Masticis tusi ʒ.ij.
Misceantur, & infundantur in aquam rosarum, lauentur optimè: postea adde
Moschi, Ambræ Caphuræ ana parum.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud, ad idem.

℞. Sem. Cucurbitarum mundat.
Sem. Melonum excort. Pinearum mundat.
Sem. Persicorum ana ℥.vj.
Furfuris Hordei quantum sufficit.
Trita cum melle optimo misceantur. *Marinell.*

Aliud, ad idem.

℞. Pinearum mundat. & contusarum ℔.j.
Sinapis ℥.j.
Ficuum ℥.iij.
Caphuræ ʒ.ij.
Cõtundantur omnia optimè, misceantur. fiatq; pasta, qua manus fricentur. *Marinellus.*

Vnguentum manus pulchras reddens.

℞. Olei communis loti, Butyri recentis loti, Pinguedinis caprinæ lotæ ana part.j.
Macerentur simul in aqua rosarum per 24. horas, deinde liquefiant ad ignem, addendo
Ceræ albæ quantum sufficit.
Moschi parum.
Fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, manus candidas reddens.

℞. Micæ panis ℥.iij. aut iv.
Orizæ, Cicerum rubrorum ana ℥.iij. vel iv.
Saponis mollis ℥.j.ß.
Mellis despumati quantum sufficit.
Fiat pasta. *Rondeletius.*

Aliud, ad idem.

℞. Succi Peponis quantum sufficit.
Amygdal. amarar. in sero lactis infusarum q.s.
Ficuum in eodem sero infusarum num. 100.
Sinapis ℥.ij. Rad. Itidis ℥.j.
Fellis bouis ʒ.iv.
Incorporentur, & fiat pasta. *Rondeletius.*

Aliud, ad dealbandas manus.

℞. Decoctionis super prunas ℥.iij. in ℔.aquę, & bene cooperiatur vas terreum plumbeatum, coquatur ad dimidium: deindè adde
Succi Limonum ℥.vj.
Mellis ℥.ij.
Olei Amygdal. amararum ℥.ij.
Misce, & fiat vnguentum. *Idem.*

Vnguentum ad manus tumidas ex frigore.

℞. Oſypi, Adipis, Anſeris, item Anatis ʒ.ij.
Mucilag. ſem. Cidoniorum ʒ.ij.
Amyli ʒ.vj. Terebinthinæ ʒ.j.ß.
Olei roſati, Olei vitell. ouorum ana ʒ.ij.
Ceræ citrinæ parum.
Fiat linimentum *Rondeletius.*

Aliud, ad abluendas manus.

℞. Pinearum mundat. Pul. Sinapis ana ʒ.iij.
Mellis optimi ℔. ß.
Miſce, & fiat paſta. *Idem.*

Aliud, ad tumorem manuum ex frigore.

℞. Sem. Lini, Fœnigræci, ſem. Althææ an. ʒ.ß.
Extractæ mucilag. cum aqua Liliorum,
Vnguenti ſuprà ſcripti, Mucilag. ana ʒ.j.
Olei Anethi, olei Amygdal. dulc. ana. ʒ.ß.
Fiat linimentum pro manibus cum lana ſordida. *Idem.*

Vnguentum ad ſciſſuras manuum.

℞. Vnguenti ex Lithargyro, Vnguenti Ceruſſæ ana ʒ.j.
Miſce, & fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Axungiæ arietinæ, Amyli, Lithargyri, Olei ana quantum ſufficit.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud.

℞. Lithargyri argenti, Myrrhæ, Zingiberis ana part. æquales.
Mellis, Ceræ, Olei ana quantum ſufficit.
Fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Vnguentum ad manuum ſciſſuras & frigus.

℞. Olei communis ʒ.iv.
Thuris albi, Ceræ mundæ ana ʒ.j.
Succi ſol. Sambuci ʒ.iij.
Vini albi odorati ʒ.iv.
In vino, oleo & ſambuci ſucco coquatur pomũ vnum, & pòſt addantur thus & cera, & colenetur. *Idem.*

Aliud, ad idem.

Radice lapathi acuti cum axungia ſuilla, linito. *Fumanellus.*

Vnguentum ad manuum ſciſſuras.

℞. Maſticis, Olei roſati, Ceræ albæ ana q.ſ.
Fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Furfuris in cinerem vſti, Pilorum caudæ equi vſtorum ana part. j.
Mellis quantum ſufficit.
Fiat vnguentum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Tuthiæ, Ceruſſæ, Lithargyri ana ʒ. ß.
Arſenici ſublimati G.iij.
Minij, Aluminis ana ℈.ß.
Aquæ roſarum, Plantag. Portulacæ ana q.ſ.

A Albuminum ouorum num. j.
Fiat mixtura. *Fumanellus.*

Aliud.

℞. Tragacanthæ ℈.j.
Farinæ Amyli ʒ.ß.
Succi Plantaginis ʒ ij.
Cum ſyrupo roſato fiat mixtura. *Fumanellus.*

Vnguentum ad vngues ſcabioſos, leproſoſq;

B ℞. Pinguedinis Arietis, Colophoniæ ana ʒ.ij.
Miſce. *Fumanellus.*

Ceratum, ad idem.

℞. Terebinthinæ, Cymini ana ʒ.j. Miſce.

Aliud, ad panaritium.

℞. Olei Maſtichini, Omphacini ana ʒ.ij.
Cinnamomi ʒ.j.
Ceruſſæ lotæ, Plumbi vſti ana ʒ.ß.
Tuthiæ præparatæ ʒ.vj.
C Ceræ albæ, Reſinæ lotæ cum vino ana ʒ.j.
Miſce. *Fumanellus.*

Vnguentum ad vnguium contuſionem.

℞. Ceræ nouæ, Cumini, Coſti ana q.ſ.
Trita cum cera miſceantur. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Pinguedinis Anatis, Pinguedinis Vſi, Euphorbij triti ana quantum ſufficit.
D Fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Vnguentum ad vnguium ſciſſuras & eroſiones.

℞. Diachilonis, olei Amygdalarum, olei de Been, Maſticis, Vuarum paſſarum ana q.ſ.
Fiat emplaſtrum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Seminis Lini, Mellis ana quantum ſufficit.
Miſce ad formam emplaſtri. *Marinellus.*

E *Ad vngues leproſos.*

℞. Picis, Ceræ ana quantum ſufficit.
Liquefiant ſimul, & fiat tanquã vnguentũ. *Idem.*

Aliud, ad idem.

℞. Seui caprini, Sandarachæ tritæ ana q.ſ.,
Miſce. *Marinellus.*

Ad vngues excorticatos.

℞. Salis, Farinæ Hordei, Coſti triti ana part. j.
Mellis q.ſ. Miſce. *Marinellus.*

F *Vnguentum poſt caſum vnguium.*

℞. Seminis Lini ʒ.j.
Cardamomi ʒ.iij
Mellis quantum ſufficit.
Miſce, & fiat tanquam emplaſtrum. *Marinellus.*

Vnguentum faciens cadere vngues.

℞. Vnguenti Roſati, Cantharidum ana q.ſ.
Miſce. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Viſci quercini, Arſenici ana q.ſ.
Miſce. *Marinellus.*

Vnguentum

Vnguentum ad verrucas manuum.

℞. Radicis vitis, Stercoris ouini, item caprini ana part. j.
Lactis Ficuum, vel Lactis Tithymali q.s.
Fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Fæcis olei, Aluminis Zuccharini ana ℥.j.
Viridis æris ℥.ij.
Picis nauallis ℥.ß.
Tritis omnibus vtitor. *Fumanellus.*

Vnguentum ad verrucas manuum.

℞. Aeruginis æris, Auripigmenti,
Dactylorum, Calcis viuæ, Spumæ maris,
Tartari, Vitrioli, Stercoris columbini,
Farinæ Siliginis,
Farinæ nigellæ ana part. æquales.
Fellis taurini q.s.
Fiat vnguentum quod superponatur, verrucis priùs scarificatis. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

Cortex salicis ambustus, mixtusq; aceto, & superpositus. Ità canis stercus cum cera. *Fumanell*

DE VNGVENTIS PECTUS ornantibus.

Vnguentum mamillas paruas conseruans.

℞. Aluminis Rochæ triti q.s.
Olei Rosati q.s.
Misce, & imunge mamillas. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Boli Armeni puluerizati, Gallarum viridium tritarum ana part. j. Mellis q.s.
Fiat vnguentum. *Idem.*

Aliud, ad idem.

℞. Ceruſſæ, Marmoris albi ana part. j.
Olei Myrtini q.s.
Trita cum oleo myrtino misceantur. *Marinellus.*

Vt mamillæ decrescant, minoréſue reddantur.

Cicutæ succus caphura mixtus, illitusque, minores illas efficit. Item: Thus album cum Veneris vmbilico, acriq; aceto mamillas crescere non sinit. *Fumanellus.*

Vnguentum prohibens mamillas augeri.

℞. Terræ tinctorum quantum sufficit.
Coque cũ melle, fac cataplasma spissum & crassum, & appone manè vsq; ad vesperas: deinde superpone spõgiam in aqua frigida infusam, quousque cataplasma auferatur. Et si vis efficacius, misce cum eo gallarum immaturarum ℥x facit enim mamillas rectas & tensas. *Bayrus.*

Vnguentum mamillas molles & relaxatas indurans.

℞. Argillæ, Albuminis oui, Gallarum immaturarum, Masticis, Thuris ana q.s.
Tusa omnia calido aceto immisceantur, & illinantur mammæ: & integra nocte cõmorari oportet, & finito illic esse: si parum fuerit efficax, opus innouato. *Ioan Bapt. Porta.*

Aliud eiusdem, ad prohibendum incrementum mamillarum.

Contundantur cicuta, eiusq; magmata cum aceto, virginum vberibus imponatur, & sic coerceat, vt crescere non patiatur: præcipuè hoc in virginitate: quãquam solito lac deneget tempore.

Linimentum vbera flaccida ruguq; deformata expoliens.

℞. Amurcæ q.s.
Gummi Arabici, Tragacanthæ, Masticis ana parum. Caphuræ perparum.
Misce. *Alexius.*

Vnguentum mamillas minores & duriores reddens.

℞. Menthæ viridis, Rosarum siccarum,
Pyrorum syluestrium, Mespilorum,
Sorborum, Prunorum syluestrium,
Acatiæ, Balaustiorum, Malicorij,
Nucum Pinearum immaturarum,
Plantaginis, flor. Chamæleonis ana part. æquales.
Contusa coquantur in aceto: deinde adde
Farinæ Fabarum quantum sufficit.
Fiat emplastrum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Cotoneorum, Prunorum immatur. an. q.s.
Optimè contusis adde
Boli Armeni, sem. Plantaginis, Anisi,
Fœniculi, Cumini ana parum.
Succi Plantag. Aceti ana q.s.
Misce. *Marinellus.*

Vnguentum ad mamillas pendentes.

℞. Farinæ Fabarum, Thuris, Masticis,
Succi Semperuiuæ, Aceti calidi,
Albuminis oui ana quantum sufficit.
Misce. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Ficuum siccarum, Passularum,
Cumini, Aceti ana quantum sufficit.
Coquantur & contundantur, ad formam emplastri. *Idem.*

Aliud, ad idem.

℞. Gallarum Masticis, Thuris, Albumin. ouorum, Aceti calidi ana quantum sufficit.
Misce. Idem efficit furfur cum aceto coctum, & supra mamillas positum. *Marinellus.*

Vnguentum ad pupillarum scissuras.

℞. Olei Rosacei ℥.j.
Cort. med. Sambuci ℥.j.
Ceræ quantum sufficit.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud, ad dolorem ex scissuris.

℞. Olei Violacei, vel olei Amygdal. dulc.
Thuris Albi, Ceræ ana ʒ.ij.
Misce. *Fumanellus.*

Aliud ad ſciſſuras.

℞. Pinguedinis Taxi ʒ.ß.
Vnguenti Marciaton, item Agrippæ,
Althææ, Anodini ana ʒ.j.
Olei Nardini ʒ.j.ß.
Miſce. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Roſacei ʒ.ij.
Ceræ nouæ ʒ.ß.
Lithargyri, Thuris ana ʒ.j.
Miſce. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Tragacanthæ ℈.j.
Farinæ Amyli ʒ.ij.
Succi plantaginis ʒ.iij.
Miſce, & linito. *Fumanellus.*

DE VNGVENTIS ORnantibus ventrem & pedes.

Vnguentum ventris rugas à partu abſtergens.

℞. Cornu ceruini combuſti,
Lapidis Amianthi,
Salis Ammoniaci, Myrrhæ, Thuris,
Maſticis ana quantum ſufficit.
Trita cum melle miſceantur. *Ioan. Bapt. Porta.*

Aliud, ad idem.

℞. Seui arietis nouies in aqua frigida loti libram j.
Albuminum ouorum num. ij.
Butyri parum.
Contundatur omnia optimè: deinde addantur
Maſticis, Olibani ana ʒ.ij.
Miſce, & fiat vnguentum, quo venter inungatur. *Marinellus.*

Aliud eiuſdem, ad idem.

℞. Cepæ marinæ vſtæ, Cornu ceruini vſti,
A Aluminis Plumæ, Salis Ammoniaci,
Myrrhæ, Olibani, Maſticis, Nigellæ,
Farinæ hordei ana partes æquales.
Trita cum melle miſceantur.

Vnguentum ad callos pedum.

℞. Farinæ Nigellæ,
Farinæ frumenti veteris,
Ceræ ana quantum ſufficit.
Miſce, & fiat ceratum, quod ſupra callos ponatur. *Marinellus.*

B *Aliud, ad idem.*

℞. Apomelitis, Ammoniaci ana ʒ.j.
Bdellij, Sagapeni ana ʒ.ij.
Terebinthinæ ʒ.iij.
Olei Irini ʒ ij.
Miſce, & fiat vnguentum. *Fumanellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Cineris cort. Salicis,
Aceti ana quantum ſufficit.
C Miſce, quo calli inungantur. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Fol. Rutæ viridium,
Paſſularum ana quantum ſufficit.
Contundantur ſimul, & fiat emplaſtrum. *Marinellus.*

Aliud, ad idem.

℞. Galbani, Ceræ ana q.ſ.
Miſce. *Marinellus.*

D *Vnguentum nobilis odoris gratia.*

℞. Moſchi, Ambari, Zibetti ana gr. iiij.
Ex oleo Amygdalino dulci in vnguenti formam redigantur. *Heurnius.*

Vel

℞. Olei nucis myriſticæ expreſſi ʒ.j.
Zibetti optimi ℈ j.
Moſchi electi gr. vj.
Olei ſpicæ, Lauendulæ ana gut. ij. vel iij.
Miſce. Fiat vnguentum, quo nares frons & nobiles partes, roborandi gratia illinuntur. *Idem.*

De Smegmatis ornantibus, Sectio VII.

Smegma album odoratum.

℞. Smegmatis Veneti antiqui, raſi, atque per ſex dies ad ſolem poſiti, q.ſ.
Contundatur probè cum aquæ roſarum optimæ ℔.j. deinde cùm igne lento reſolutum fuerit, addatur
Ireos triti ʒ.iv. Amyl. ʒ.vj.
Santali albi ʒ.ij.
Styracis liquidæ ʒ j.
Olei Spicæ ʒ j.
Miſceantur optimè: deinde cùm reſixerit, formentur piſtæ. *Alexius.*

Smegma moſchatum Damaſcenum.

℞. Smegmatis optimi, raſi ℔ j.
Cinnamomi electi. Nucis moſchatæ,
Styracis calamitæ ana ʒ.j.
E Ligni aloes ʒ.ij. Belzoini ʒ.ij.
Cariophyllorum ʒ.j.
Conterantur omnia in puluerem tenuiſſimum, addendo
Pulueris Cyprici ʒ.j.
Moſchi, Zibetti ana parum.
Mergantur in aqua roſarum: poſtea cùm ad Solem dies xl. fuerunt relictæ, fiant pilç, quę ſeruandæ ſuntin vaſis ligneis cum bombyce. *Alexius.*

F *Smegma album, odoratum, Damaſcenum.*

℞. Smegmatis communis antiqui, raſi, q.ſ.
Siccetur bene per dies octo, aut decem: deinde contundatur, & cribretur, fiatque puluis: cui ad de ℔. x.
Ireos ʒ.iv. Santali albi ʒ.iij.

Mahalch

Mahaleb ʒ.ij. Farinæ Amyli ʒ.j.
Redigantur in pulueren omnia, misceantur cum prędictis x.℔. & ponantur in mortario, vnà cum ʒ.j. Styracis liquidæ & pauco oleo Spicæ: contundantur bene omnia simul: demum cum farina Amyli formentur pilæ, seu globi: siccentur in vmbra, & seruentur. *Alexius.*

Aliud optimum, eiusdem.

℞. Moschi in aqua rosarum dissoluti G.vj.
A Zibetti G iv.
Misceantur cum supradicto smegmate. Verùm moschum in aqua Rosar. calidum esse oportet.

Aliud, manus dealbans.

℞. Amygdalarum amararum, mundatarum, & contusarum ℔.j.
Saponis Saracenici ad ouis magnitudinem.
Sinapis cochlearium vnum.
Trita omnia misceantur bene. *Marinellus.*

De Pulueribus ornantibus dentes, Sectio VIII.

Puluis dentes dealbans.

℞. Coralliorum rubrorum,
Ossium dactylorum, Pumicis,
Ossium Sepiæ, Salis assi ana q.s.
Misce, & fiat puluis. *Bayrus.*

Alius gingiuas etiam roborans, & dentes confirmans.

℞. Coralliorum rubrorum, Margaritarum,
Sang. Draconis, Boli Armeni, Thuris,
Cort. Cinerorum ana part.j.
Misce, & fiat puluis. *Fumanellus.*

Dens fricium optimum.

℞. Hyssopi, Origani, Menthæ ana ʒ.ij.
Aluminis scissilis, Cornu Cerui,
Salis communis ana ʒ.j.
Excipiantur, & vranturin ollà donec in prunas reducantur: addè
Piperis, Pumicis, Pyrethri, Masticis ana ʒ.ß.
Myrrhæ, Cinnamomi ana ℈ j.
Fiat puluis subtilissimus. *Rondeletius.*

Puluis dentes dealbans.

℞. Ossium Sepiæ, Marmoris albi vsti ana ʒ.j.
Caryophyllorum, Cinnamomi,
Pyrethri ana ʒ.iij.
Spongiæ, Pumicis, Salis ana ʒ.j.
Misce, & fiat puluis subtilissimus, quo fricentur dentes. *Marinellus.*

Aliud. ad idem.

℞. Zingiberis, Cinnamomi,
Caryophyllorum ana ʒ.ß.
Pumicis ʒ.ß.
Ligni aloes, Nucis moschatæ, Macis ana ʒ.ß.
Piperis, Pyrethri, Sinapis,
Staphysagriæ ana ʒ.iij.
Spongiæ, Marmoris albi ana ʒ.ß.
Ossium Dactylorum vstorum,
B Hellebori albi ana ʒ.ij.
Panis hordei vsti cum sale & melle ʒ.ß.
Tegularum rubrarum,
Cornu ceruini vsti, Aluminis Plumæ,
Ossium oliuarum vstorum,
Ossium Myrobalanorum vstorum ana ʒ.iij.
Misce & fiat puluis subtilissimus. *Marinellus.*

DE PVLVERIBVS ornantibus manus.

Puluis manus reddens albas.

C ℞. Farinæ Fabarum, Lupinorum ana ʒ.vj.
Farinæ Amyli ʒ.vj.
Oryzæ, Fabarum minutarum, Ireos ana ʒ.vj.
Misce, & fiat puluis, quo lauentur manus cum aqua. *Marinellus.*

Alius, ad idem.

℞. Pinearum mundat. contus. ana ʒ.ij.
D Sinapis ℔.j.
Amydal. mundat. contus. ana ʒ.ij.
Fiat puluis, qui ad Solem siccetur, quo fricentur manus cum succo limonum, deinde cum aqua. *Marinellus.*

Alius, ad idem.

℞. Sem. Erucæ ʒ.vj.
Ireos ʒ j. Cumini ʒ.j.
Aluminis Fæcis ʒ.ß.
Sacchari candi ʒ.j.
E Tragacanthæ ʒ.j.
Caphuræ ℈ j.
Pinearum mundat.
Amygdalarum mundat. ʒ.iij.
Medullæ panis albi ʒ.ß.
Saponis antiqui rasi ʒ.ij.
Trita omnia misceantur: fiatq; puluis ad manus lauandas. *Marinellus.*

ANTIDOTARII SPECIALIS LIBRI III.
ET VLTIMI FINIS.
Vni DEO & TRINO gloria.

RERVM ET VERBORVM IN ANTIDOTARIO SPECIALI PRAECIPVE' MEMORABILIVM INDEX.

A

ABechensium thermarum situs, ratio & vires 18.a
abrotani duo genera 192.d vires ibid.e
absinchium quomodo distillandum 426.d eius facultas & vires ibid.
absinthij succus ab herba quid differat 349.b eius vires ibid.
absinthij tria genera 110.b vires ibid.c
Abudiacarum thermarum situs, ratio, vires ibid.f
acacia quid 362.e eius loco quid substituendum ibid. vires ibid.f
acacia quid Plinio 363.e
acaciæ descriptio obscura 363.a
acanthi radicis vires 283.c
actipitris ossa aurum trahunt 401.c
acetum caryophyllatum 556.e
acetum distillatum quomodo fiat 555.c
acetum lauendulæ 556.c
acetum omne mistæ substantiæ 355.b
acetum quod magis astringat ibid.c
acetum quomodo statim fiat 555.b
acetum rosmarinum 556.b
acetum rosaceum quomodo fiat 556.a
acetum saluiatum ibid.b
acetum sambucatum ibid.
acetum scillinum quomodo parandum 528.b eius facultas & vires ibid.f
acetum theriacale destillatum quomodo fiat 555.d
aceti conficiendi ratio ibid.b
aceti vires 353.d
acetosæ duo genera 155.e vires ibid.
acetosæ seminis facultas 265.c
acetosæ succus quomodo exprimendus 351.b eius vires ibid.
acharistum 770.b
acinorum nuclei stomacho vtiles 270.b
aconiti vires 187.c. 189.a
acorus conditus, vulgaris 763.a
acori radicis vis 286.a
acanantis vires 63.d
adeps anatum & anserum syluestriũ quomodo colligatur 405.b eius vires ibid.
adeps anserina calore suillam superat 405.b anserina quomodo colligenda, præparanda, & reponenda ibid. eius vires ibid.
adeps caponum quomodo colligatur 405.b eius vires ibid.
adeps gallinarum quomodo colligenda, præparanda, & reponenda 405.b eius vires ibid.
adeps humana quando colligatur 403.f eius vires ibid.
adeps suilla eodem modo colligitur, quo humana 404.f eius vsus ibid.
adianthum quomodo distillandum 425.b eius facultas & vires ibid.
adianthi duo genera 109.a eius vires ibid.
adrianum 654.b
Aegeræ fontis situs, ratio & vires 21.a
Aegrina balnea ibid.e
Aegyptia Andromachi 989.f
Aegyptium Philoxeni ibid.a
aer corporum & spirituum elementum 5.a
aer qui eligendus ibid.
aeris calidi & frigidi vires 5.c
aeris corrupti emendatio ibid.
aeris vsus ibid.
aetites lapis quam vim habeat 73.e optimus quis, itẽ pessimus ibid.d eius vires 72.e
æruginis scoleciæ duo genera 49.f
agallochum 331.a eius vires ibid.
agallochum calidum & siccum in secundo gradu 304.b
agallochi loco calamum odoratum sumi ibid.e
agaricum duplex 326.c eius vires ibid.d
agaricum non admittit fucum 326.e
agaricus trochiscatus 1089.b
agni casti florum vires 209.b
agni coagulum quas vires habeat 409.b
agnini pulmonis vsus 397.b
agrestæ quid 479.c
agrimonia quid 113.a eius vires ibid.b
Ahr balneum 23.d eius situs, ratio & vires ibid.
ainga quid 122.c eius vires ibid.
alabastrites qui probatissimus 73.c eius vires ibid.d
alcantalum 814.c
alcis vngulæ electio vis ibid.
alcyonij lapidis quinque genera 77.a vires ibid.b
alectorij vires 66.b
Alep Syriæ emporium 340.f
alisma quid 184.a eius vires ibid.d
Alkakengi 265.e
allij vires 148.e. 288.d
aloe quæ improbetur 365.e quomodo adulteretur ibid. quando colligatur, & quandiu seruetur ibid.d
aloes duo genera 365.b facultates & vires ibid.
aloes lignum 331.a eius vires ibid.b
alterci seminis facultas 265.f
altheæ appellatio 110.d vires ibid.e
altheæ radicis vires 283.a
alumen optimum quod 45.c
aluminis adulteratio 45.c
tria genera, vires ibid.c
alumine ligna illita non ardescunt 56.b
amaracus quid 140.b eius vires ibid.
ambra citrina vnde nascatur 84.f eius genera ibid. vires ibid.
ambræ generationis varia scriptorum opinio 79.b
ambrosia Archibij 862.c
ambustis medentia 215.b
anethyssi vires 63.f. 66.b
amianthus lapis vbi nascatur 72.b eius vires ibid.b
amni quid 132.c. 257. eius loco quid substituendum 132.c. 257.c
ammoniacum quid 379.c quando colligendum ibid.d quod optimum ibid. vbi gignatur ibid. eius vires 131.d
amomum quid 131.a quod optimum ibid. eius vires ibid.b

amomi

Unable to display this page

aqua putealis cuiusmodi 9.e
quæ in humanæ vitæ vsum admitti non debeat ibid.d
quæ optima ibid.b
aqua rubificans faciem 1157.b.c
aqua rubra ad faciem ibid.f
aqua sacchari destillata 432.a
aqua somnifera 460.b. 461.b
sordidis & corrodentibus vlceribus conferens 469.b
spermatis ranarum 431.e
stillatitia arthritidi vtilis 466.f
odorata valde 442.a
aqua stillatitia quomodo ex herbis & floribus extrahatur 421.a
sudatoria ad pestem 445.f
Tartarea 466.e
theriacalis 444.a. 446.f. 451.f
caphurata 451.f
aqua visum conseruans 463.f 1145.f
aqua visum instaurans 1146.a
aqua vsualis ad oculos 462.b
aqua vitæ ad pestem 445.d. 448.e
aqua vitæ aurea 437.a
aqua vitæ contra pestem 448.e
mirabilis contra grassantem pestem 447.f
aqua vitæ optima 441.b. 454.a
aqua vitæ preciosa 450.b
preciosissima 444.a
alia minùs sumptuosa ibid.b
vitam prolongans 442.f
aquæ dulcis balneum calidum 9.f
frigidum 10.b
medicamenta ibid.e
aquæ alterãtes bilem atram in corde 428.a alterantes 428.a
qualitate occulta 429.c
capillos augentes 1144.a
calefacientes caput 423.e cor 426.a hepar 427.a splenem 426.c stomachum ibid.d
aquæ concoquentes atram bilem in pectore 428.c in hepate 429.a in splene ibid.b
in thorace 422.b
aquæ dentes dealbantes 1147.a
aquæ excalefacientes atram bilem in capite 428.d matricem ibid.b
renes & vesicam 427.e faciei maculas tollentes 1160.f
aquæ lacustres & palustres omnino improbandæ 9.e
minerales, siue thermæ 10.e
aquæ mulsæ vires 486.d
aquæ ornantes 1139.a purgantes 431.f 432.a.b refrigerantes bilem in capite 422.a cor ibid.c
hepar 423.a matricem ibid.e
renes & vesicam ibid.b
sanguinem 421.b
stomachum 422.f
Aquarij balnei situs & vires 32.b
Aquensia balnea 524.a
Aquensium balneorũ vires ibid.a. 32.b
Arabici lapidis vires 72.e
arenæ vires 70.d
argentum viuum duplex 50.e
eius vires ibid.d
quomodo fiat ibid.f quam vim habeat ibid. & 54.e
argenti liquor 670.e
argenti scobis vires 50.b
argenti spumæ vires 54.d
aristolochia clematitis appellata 300.e quomodo distillanda 427.c eius facultas & vires ibid.
aristolochia Saracenica 301.d
aristolochiæ appellationes 300.e
etymon ibid.d
tres species 299.e
aristolochiæ quando colligendæ 300.c
Armenij lapidis vires 76.c
aromaticum caryophyllatum 772.a
moschatum ibid. nardinum ibid.e rosatum 771.a
rosatum Gabrielis 770.e
aron quid 286.d eius vires ibid.e
artemisia quomodo distillãda 428.c
eius facultas & vires ibid.
artemisiæ duo genera 121.c
artus calefacientia 268.e
refrigerantia 269.f
asa dulcis 359.f fœtida 362.d
asarum quid 229.f
eius vires 130.a
asarum quando distillãdum 429.a
eius facultas & vires ibid.
asari vires 286.c
asclepias quid 187.b
eius vires ibid.c
asinæ lactis vires 406.a
asini vngularum combustarum vsus ibid.
asinini iecoris vis 397.e
stercoris vis 411.b
aspalathum 532.b
eius vires ibid.c
asparagi duo genera 109.e vires ibid.f radix quando colligatur 305.e eius vires ibid.f
seminis vires 267.e
asperula odorata quid 172.c
eius vires ibid.d
asphaltij radicis vires 299.a
asphodelus quid 311.b quando eius radix colligenda ibid.
facultas & vires ibid.
aspidis exuuij vires 416.a
ictus quomodo curandus 396.c
astus lapis quomodo probetur 71.a
eius vires ibid.
athanasia maior 847.a.b
Mithridatis 800.a
atramentum sutorium quomodo probetur 47.f
atriplicis duo genera 151.b
vires ibid.
attractylis quid 109.f
eius vires 110.a
auellanæ quæ præstantiores 239.f
auellanarum facultates & vires 240.a
aurantia condita 833.b
aurantiorum malorum tria genera 234.f vires ibid.
aurantij mali corticis vis 147.a
aurum quid 130.a
eius vires ibid.f
aurum omnium metallorum præstantissimum 41.b vi quadam attractrice pollet ibid.a
in omnibus partibus suis æquale ibid.d
aurum potabile 666.f præcipitatum 751.b vitæ 669.f
auri facultas & vires 41.e
vena præstantissima quæ ibid.b
aurea Alexandrina 850.e
auripigmentum quod optimum 48.b eius duo genera ibid.
vires ibid.
Austriacæ thermæ 14.d

B

Baccæ iuniperi quando colligantur 227.d earum vires ibid.
Bacchus corymbifer cur dicatur 189.d cur hedera coronetur ibid.
Badense in Marchionatu balneum 14.b
Badenuuilensia balnea 19.b
Badenuuilense thermarum situs, ratio & vires ibid.b.c
balanus myrepsica quid 238.e
eius vires ibid
balaninum oleum ibid
balneum abstergens, purgans, rarefaciens, digerens, pro lepra 610.a
balneum ad conceptum perutile, calefaciens & roborans vterum 607.a contractos & conuulsos 605.c cutis vitia, pro biliosis 608.d dolorem 612.d
dolorem colicum 611.a
nephriticum ibid.e
inflãmationem, cùm fluxus adest 607.e duritiem membrorum ibid.f intemperiem calidam 686.a intemperiem frigidam 605.a inuandum conceptum 607.b

balneum ad lassitudinem 612.a
maiores cutis affectus 609.a
morbum gallicum ibid.f
paralyticos 605.b prædiuram
prætumidamque scabiem 609.c
scabiem, lepram, vlcera, & omnia cutis vitia 610.c
balneum aereum 5.a
quomodo fias ibid.
balneum aquæ dulcis frigidum contra quos morbos valeat 9.a.b
balneum corporis sordes abstergēs, ipsumque venustum reddens 1163.a
balneum emolliens 607.e
balneum frigidum quibus maximè noceat 606.a
menstrua prouocans 608.a
mundans corpus 1153.c
balneum odoriferum pro nobilioribus fœminis 1164.b
balneum primum, cutis affectus emolliens & detergens 608.b
secundum, cutis affectus detergens & exsiccans ibid.c
tertium, cutim detergens, ac leniter astringens, seu corroborans ibid.f
balneum pro hecticis 612.c
remedium totius corporis 605.a
Theophrasti Paracelsi 610.f
balneī diuisio 606.a
taconici incommoda 6.b
balneæ gypsiæ quib. conferant 12.d
balnea abstergentia cutem 608.c
balnea ærea quib. auxilientur 12.b
aluminosa 11.c
aluminosorum vsus ibid.
balnea aperientia 608.a
astringentia 607.b
balnea aurea 12.d quibus vtilia ibid. bituminosa 12.a
bituminosorum vsus ibid.
balnea calefacientia 605.a 611.a
balnea cuprea & area 12.a cuprea quibus auxilientur 12.b
balnea dolorem mitigantia 611.b
emollientia 607.d
balnea ferrea 12.a
quibus vtilia ibid.
balnea gypsea 12.d nitrosa 11.b
nitrosorum vsus ibid.
balnea nitrosa quid à salsis differant 11.b salsa 10.f
salsorum vsus 11.a
balnea sulphurea 12.e
sulphureorum vsus ibid.e
balsamum ad articulorum dolores 708.b
balsamū ad morbos diuersos 703.d
paralysim 707.b
vulnera 704.e
balsamum artificiale 697.c. 968.f 699.c artificiale Fiorananti 610.c Christi 704.e mapistrale 700.d mumiæ 704.b
balsamum optimum 712.a pro vulnerib. conglutinandis 706.b
balsamum Romæ factum 701.e
balsamum, seu oleum benedictum 705.b
balsamum sulphuris 709.b
tartari ibid.c
balsamum trifariam in medicum vsum recipitur 639.c
balsamum Vigonis 710.e
balsamū hypericonis simplex 712.c compositus ibid.d Martis 710.a Mercurij ibid.c
Pœti pretiosus, sarcoticus visci pomorum 711.f 712.f
balsamini olei artificialis vires 456.b
balsami vires 639.c.d
barbarum Andromachi 691.a
barbarum magnum 980.f
paruum ibid.d
bardanæ maioris folij vires 189.c
basiliconis semen quando colligendum, & quandiu seruandum 257.c eius vires ibid.
Bassenheimense balneum 24.c
Bassenheimensis fontis acidi situs, ratio & vires ibid.
bdellium quid 371.f quod optimū ibid. eius adulteratio ibid.
vires 372.a
bedeguar quando colligatur 303.b
eius vires ibid.c
Bellerthal balneum 24.b
Bellerthalensis fontis acidi situs, ratio & vires ibid.
belzoin quid 360.e 380.b
quod optimum ibid.
ben album quid 303.c eius vires ibid.e rubrum 302.d
eius vires ibid.e
benedicta laxatiua 814.b
berberis quid 242.b quando colligatur ibid.b eius vires ibid.c
berberorum seminis vires 269.f
succi vires 352.c
Bertringensia balnea 24.c
Bertringensium thermarum situs, ratio & vires ibid.
beta duorum generum est 111.d
eius vires ibid.e
betæ radicis vires 283.c
succi vires 349.a
betonica quid 121.e
quomodo distillanda 423.f
eius facultas & vires ibid.
betonicæ florum vis 205.b
bezoar lapis 64.c
bilem flauam purgantia 272.d 325.b
bilem in capite concoquentia 412.e
Berchenfeldensis fontis acidi situs, ratio & vires 21.f
bistorta quid 309.b eius duæ species ibid.c vires 310.c
bitumen quid 81.d duūm est generum ibid. eius probatio 82.c vires ibid.
Blanca Nicolai 819.f
blattæ Byzantiæ vires 80.c
blitum duorum est generum 154.a
eius vires ibid.
baccharis quid 137.e
eius vires ibid.f
bolbocastani descriptio 310.d nominis ratio 311.a vires ibid.d
bolus Armena quando primùm in lucem venerit 33.a eius præparatio ibid.c vires ibid.d
borrago quid 111.b
borrago quomodo distillanda 428.f
eius facultas & vires ibid.
borraginis flores quando colliganter 205.a eorum vires ibid.
brachij humani ossis vires 401.a
branchæ vrsinæ radicis plāta 283.b
eius vires ibid.c
brassica quid 111.f
eius vires ibid.b.c
brassica marina quid 161.d
eius vires ibid.f
brassicæ folij vires 189.d
succi vis 349.b
Brigensia balnea 24.e
Brigensium thermarum situs, ratio & vires ibid.
Brintzbachensia balnea 19.f
Brintzbachensium thermarum ratio & vires ibid.
brunella quomodo distillāda 425.f
eius facultas & vires ibid.
bryonia à labrusca differt 291.c
alba 292.f nigra 293.b
etiam Chironia appellatur ibid.
sylvestris 294.a
bryoniæ sylvestris appellationes ibid.
bryoniæ duo genera 292.d
bryoniæ facultates 293.c
bubali coagulum ad quid vtile 405.b
ex Bubalorum cornibus annuli vires 401.e
bubalum seuum quomodo conficiendum, & seruandum 405.b
eius vires ibid.
bubuli stercoris vires 411.e
bubulinæ medullæ vsus 401.e
buccinum quid 86.d
nominis ratio ibid.
vires ibid.e
buccinorum carnes 86.e
bufonis lapis 65.f

bugloſſum quid 111.b
bugloſſa quando diſtillanda 428.f
eius facultas & vires ibid.
bugloſſæ radix vino impoſita, voluptates auget 283.c
bugloſſæ ſucci vires 349.a
bulbus eſculentus 311.e
bulbi vires ibid.f 323.f
buphthalmi flores quando colligendi 205.b *eorum vires* ibid.
bupreſtin qui biberint, quæ mala experiantur 389.d
eidem quæ auxilientur ibid.
Buretzheimenſia balnea 24.f
Buretzheimenſis balnei ſitus & vires ibid.
burſa paſtoralis quid 165.f
eius vires 166.a.b.270.b
butyrum quomodo fiat 407.a
eius vires ibid.
butyri oleum 695.c
buxum Italis idem quod Indis Guaiacum 333.b

C

Cadmia fornicaria 53.c
calaminthæ quando colligenda 135.f
calaminthæ quomodo diſtillanda 424.b *eius facultas & vires* ibid.
calaminthæ ſucci vis 349.c *vires* 349.c *ſpecies* 136.e
calamus aromaticus conditus 880.c
eius vires 303.f
calamus vulgaris pro vero calamo à Bononienſibus acceptus ibid.d
calculum frangentia 272.e
calendulæ quomodo diſtillandæ 427.a *eius facultas & vires* ibid.
calx, cineris quædam ſpecies eſt 4.c
calx quæ efficacior ibid.
quomodo fiat 4.c
calcis facultas & vires ibid.d
camphora quæ optima 380.f
quæ deterior ibid.a
camphora vel caphura quid ibid.f
camphoræ oleum 658.f
vires 381.a
cancrorum diſtillatorum vis 431.d
cancrorum oculi vis 397.b
cancrorum exuſtorum cineris vires 90.b
cancrorum fluuiatilium exuſtorum cineris vſus 386.f
lapilli vis 73.f
candelæ odoriferæ contra venena & peſtem 1128.e
pro fumo 1128.d
quæ præſtantiores 1.c
candelarum vſus ibid.a
canella vnde dicta 341.a
canellæ adulteratio ibid.
baccarum oleum 343.f
canellæ diuerſa cinnamomi nomina indita 341.e
contra Canis rabioſi morſus auxilium 391.b
canis rabioſi morſus 390.e
caninus ſanguis à quibus commodè bibatur 403.a
canini ſtercoris vis 409.d
cantharides quæ probatiſſimæ 386.b *earum vſus* ibid.c
cantharidum datarum ſigna graniſſima 386.c *quæ in auxilium exhibenda* ibid.
capilli Veneris facultas 109.c
ſyrupi vires 481.d
capnos chelidonia 298.d
capparis vires 228.e
corticis vires 347.a
capparum radix quas vires habeat 284.a
capræ ſanguinis vires 402.f
capreæ laticornis coagulũ ad quid vtile 410.b
capreoli ſeui vires ibid.
caprini ſeui vires ibid.
caprini lactis vires 406.f *ſtercoris vis* 410.d *veſicæ vſus* 400.b
caprifolij duo genera vires 141.f ibid.
caputpurgium Auicennæ 582.e
carbonum ignitorum electio vſus 2.a ibid.
carbunculi vires 61.d
cardamomũ Arabum aliud à cardamomo Græcorum 258.d
eius vires ibid.e
cardopatij duæ ſpecies 321.d
carduus benedictus quomodo diſtillandus 425.c
eius facultas & vires ibid.
carlinæ duæ ſpecies 321.d
Carpenſis balnei ſitus & vires 32.d
carpobalſamum quid 229.c
optimum quod ibid.
carum quando colligendum, & quando ſeruandum 258.c
eius vires ibid.
cariophyllata radix quando colligatur 304.f *eius vires* ibid.
cariophyllorum arboris deſcriptio 227.a *facultas & vires* 229.a.b *flores quando colligendi* 206.f *eorum vires* ibid.
carthami ſeminis vires 273.e
caſſia Arabum 243.f
quæ eligenda 244.b
eius vires ibid.d
caſſia communis, extracta 805.b
extracta cum folijs ſena 805.a
ſine folijs ſena 804.e
caſſia Græcorum 334.f
caſſia qualis eſſe debeat 244.f
caſſia quæ optima 335.a 344.f
caſſiæ adulteratio 340.f
copia 344.e *hiſtoria veteribus incognita* 540.e *in cinnamomum mutatio* 345.d
Caſteinenſia balnea 17.d
Caſteinenſium thermarum ſitus, ratio & vires ibid.e
caſtellum ex larigna materia conſtructum 338.d
caſtorium quid 398.b
eius facultas & vires ibid.c
caſtorium raro verum inuenitur 598.e
catagmaticum Andromachi 991.d
cataplaſma ad anginam 1007.b *augeſcentem inflammationem* ibid.d *dolorem oculorum* 1009.a *dolorem podagricum* ibid.f *dolorem ventriculi* ibid.e *dolorem articulorum ex materia calida* 1008.f
cataplaſma ad dolores & inflammationes partium externarum 1008.e
cataplaſma ad eruptionem ſanguinis è naribus 1003. *hydropem* 1007.a *iecur inflammatum* 1003.a *incipientem inflammationem* 1003.d *induratos tumores lienis & iecoris* 1004.c *inflammationem* 101..b *inflammationem in declinatione* 1007.f *inflammationem in ſtatu* 1007.e *lienis inflammationem* 1003.c *maturandos tumores inguinum* 1006.b
cataplaſma ad oculos, refrigerans 1010.e *parotidas ex frigore* 1008.a
cataplaſma ad ventris fluxũ 1001.a
cataplaſma attractorium 1008.b
concoquens & maturãs 1006.b
conſolidans 1005.a
cataplaſma in dolore colico & nephritico 1009.b
inſigne Regis Daniæ 1005.a
cataplaſma magiſtrale 1004.b
mitigatorium ad parotidas per initia 1010.a
cataplaſma quid 1001. *eius diuiſio* ibid. *quo fluxus ſanguinis è quouis vulnere erumpentis cohiberi poteſt* 1003.f *ſanguinem è naribus profluentem ſiſtens* 1004.a *ſuppuratorium* 1004.a *ſtupefaciens* 1010.c
cataplaſmata abſtergentia 1005.e
adſtringentia 1001.a *attrahentia* 1008.b *concoquentia* 1005.f
diſcutientia 1006.f

cataplasmata dolorem mitigantia 1008.c emollientia 1003.c
catapotia quid 1031.a
catapotia maior 274.b
catharticum imperiale 824.f
Catini montis balnei vires 32.a
catti nigri capitis vsus 396.c
causterium potentiale 396.c
Caymanum lapis 67.d
cedria pix quæ optima 379.a eius vires ibid.
Cellensium thermarum situs, ratio & vires 15.b.c
cenchri morsus curatio 396.a
centaurium magnum quid 315.a eius radix cuiusmodi ibid.b vires ibid.
centaurium maius pro rhapontico accipi 307.b maius quid 135.a eius vires ibid.b.c. minus quid 136.a eius vires ibid. minus quomodo distillandum 427.b eius facultas & vires ibid.
centaury florum collectio 215.c vires ibid.
ceparum vires 289.a.b
cera alba quomodo fiat 418.b cærulea quomodo fiat 418.c
cera flaua quomodo fiat ibid.& 1022. quæ optima 418.b nigra quomodo facienda 1022.b rubea quomodo fiat 418.c viridis quomodo fias 1002.a
ceræ omnis vis 418.c
ceram dealbandi modus 1021.a
cerasa condita 887.f
cerasa nigra quomodo distillanda 423.d eorum facultas & vires ibid. quæ stomacho conueniant 341.b
cerasorum aquæ vis 431.b
cerasi arboris florum vires 215.d
à Ceraste percussis quomodo subueniendum 396.b
ceratum ad gangrænas 1018.f Alexandri 1013.f Andromachi 1012.f capitale 1017.a cerinæ, Ctesiphontis 1013.c
ceratum contra vermes 1018.e contra vomitum nimium puerorum 1017.b
ceratum de cerussa 1013.c
ceratum de euphorbio 1012.a diapente 1013.e è betonica 1017.a è styrace, magistrale 1014.d ex pelle aristina 1016.d
ceratum fracturis omnibus oportunum 1018.b
ceratum gratiæ Dei 1014.d
ceratum infrigidans Galeni 1013.a nauicale 1012.f
ceratum Nicolai 1014.f
ceratum œsypatum, Galeni 1015.b Pauli ibid.f Philagrij ibid.c
ceratum oxycroceum ibid.c santalinum 1013.a stomachale, Galeni 1011.a viride, Macharionis 1017.b
ceratum vnde dicatur 1011.a ex quibus constet ibid. eius diuisio ibid.
cerata abstergentia 1018.d astringentia 1016.a attrahitia 1019.a consolidantia 1016.d
cerata calida 1011.a emollientia 1013.e frigida ibid.a
cerefolium quomodo distillandum 426.f eius facultas & vires ib.
cerui coagulũ ad quid vtile 405.d
cerui genitalis vsus 400.e
cerui sanguinis vires 404.b
cerui seuum quomodo colligẽdum, præparandum, & conseruandum 405.d eius vires ibid.
cerui cornu vires 400.e
ceruinæ medullæ vsus 401.d
cerussa quomodo fiat 52.e eius vtendi modus ibid. vires 53.a
cerussa suo colore proditur 54.f
cestion quid 121.e eius vires 122.a.b
chalcedonij lapidis vires 66.b
chalcitis quid 47.b quæ optima ibid. eius vires ibid.c
chamæ quid peculiare habeãt 89.b earum vires ibid.c
chamærum appellatio 89.c
chamædrys quid 134.b eius vires ibid.c
chamælæa Germanica quid 194.b vires ibid.c
chamæleon & anthemis aicitur 112.e eius tria genera ibid. vires ibid.f
chamæleon niger 322.d
chamæleonis sanguinis vsus 403.b
chamæmeli flores quando colligantur 205.c eorum vires ibid.d
chamomilla quomodo distillanda 424.a eius facultas & vires ibid.
chamæpitys quid 122.f eius vires ibid.
chariophyllata 153.f eius vires ibid.
chelidoniæ succus quomodo exprimendus & seruandus 349.f eius vires ibid.
chelidonius lapis duplex in hirundine inuenitur 72.f
chelidonij radicis facultas & vires 312.b
chelidonium maius quid 136.b eius vires ibid.c
chia quæ eligenda 39.b eius vires ibid.
chinæ radicis vires 320.c.d
Chinenses mercium precia quibus commentis auxerint 341.e
chondrilla quid 154.b eius vires ibid.c
chrysocolla quid 48.f eius vis 49.b
cicadarum vsus 388.a
cicerbitæ succi 350.c
ciceris satiui facultas 267.f
cichorium quomodo distillandum 421.e eius facultas & vires ibid.f
cichorij florum collectio 211.d vires ibid.
cichorij radicis vires 291.e
cichorij seminis facultas 265.d
ciconiæ stercoris vis 411.b
ciconia quid 88.e
cicutæ vires 163.c.188.a. 265.f
cimicum facultas & vires 385.b
cimolia optima quæ 39.c eius duo genera ibid. vires ibid.
cinnabaris vera hodie ignoratur 42.b neotericorum factitia ibid.
cinnamomũ apud Arabes & Aethiopes non nasci 341.a
cinnamomum quid significet 342.b
cinnamomum quomodo distillandum ibid.b eius facultas & vires 426.b
cinnamomi adulteratio 340.f forma 345.f vires 344.b
cinis combustorum lignorum 3.e
cistus quid 171.a eius vires ibid.c
cistorum succus quomodo extrahatur & conseruetur 351.a eius vires ibid.
citria condita 883.e
citri seminis vires 268.f
citrulli seminis vires 269.b
claretum cum melle 523.f cum saccharo ibid.c
claretum laxatiuum 524.a quomodo parandum 529.b eius vires ibid.
claretum purgans 532.b quomodo conficiendum 527.b
claretum quomodo fiat ibid. eius vires ibid.c
clyster ad anasarcam 527.f ascarides 568.b ascitem 572.b
clyster ad bilem alterandam 564.b colicum dolorem 569.b
clyster ad comminuendum calculum 567.f
clyster ad dolorem colicum à pituita vitrea 569.e
clyster ad dolorem coxendicum 570.f

clyster ad dolorem nephriticum 570.a
clyster ad flatus 573.a vteri ibid.
clyster ad lienteriam & diarrhœam 566.a
clyster ad morbos capitis frigidos & inteſtinorum 563.e
clyster ad paſſionem iliacam 570.e
pituitam alterandam 563.f
clyster ad ſcirrhum vteri, emolliens 565.c
clyster ad tympanitem 572.e
vermes cum alui fluore 368.e
vermes cum febri ibid.d
vermes in ventriculo ibid.e
vrinæ retentionem 567.d
clyster aſtringens & conſolidans 565.e aſtringens & ſiccans 566.c detergens & ſiccans ibid.f
clyster dolores dyſentericos ſedans 571.a.b ex vino Hippocratico 569.f
clyster humores melancholicos purgans 571.f nutriens 563.a
purgans pituitam 571.e
clyster quid 571.b
eius diuiſio ibid.
clyster ſedans dolorem colicum 569.b
clyster vermes necans 568.c.d
vrinam prouocans 567.c
clyſteres calefacientes 563.d
dolorem ſedantes 569.a
flatus diſcutientes 573.b
purgantes 571.e
clyſteres purgantes aquam 572.e
clyſteres aſtringentes 565.e
cnicus quid 134.e
eius vires ibid.f
cnici ſeminis vires 273.f
coagulum quod omnium præſtantiſſimum 410.a
coagulorum omnium natura & facultas ibid.
cochleæ quæ optimæ 386.a
cochlearum marinarum vires 89.d
cochlearum vires 388.a
cochlearia ex ſiculneo ligno quid peculiare habeant 338.e
collyrium contra omnis generis paſſiones oculorum 1103.b de thure 1101.c Meſuæ ibid.d nardinum ibid.e
collyria abſtergentia 1101.a
collyria dolorem mitigantia 1104.d
collyria excreſcentias auferentia 1103.e
collyria quid 1100.a
eorum differentiæ ibid.
colocynthis quid 247.c
eius vires ibid.d
colophonia quid 381.f
coluber fluuiatilis quomodo ore lapidem eructet 65.e
columbæ ſanguinis vires 402.f
columbarij pulli qua polleant proprietate 488.c
columbarum ſtercoris vis 419.c
Conderthalenſe balneum 22.d
Conderthalenſis fontis acidi ſitus, ratio, vires ibid.
conditum ad calidum humorem 890.e calorem iecoris 891.c
conditum ad frigidum humorem 890.b
conditum ad inflammationem pulmonis ibid.f
conditum ad omnes vires roborandas 888.b
conditum de pomis 884.f
excalfaciens 888.e
conditum ex fructibus 887.b
ex perſicis 886.f prunis 887.d ſorbis ibid.e
conditum purgans 891.d
conditum refrigerans & conſtringens ſtomachum imbecillum 891.a
condita calefacientia & corroborantia cor 883.a
calefacientia ventriculum 885.a
renes 886.d
condita temperata 888.b
condita vnde fiant 882.b
eorum diuiſio ibid.
confectio anacardina 761.a
confectio aniſi tabulata 1068.d
confectio caryophyllorum orbiculata ibid.e
confectio contra vermes 1076.f
confectio cordialis 775.c ſaniculi orbiculata 1067.c
confectio Hamech maior 821.e
minor 822. liberantis 775.a
pinicata confortans 1184.c
confectio pomi ambræ 1127.b
confectio Rauedſeni 783.e
zingiberis cocti 1045.f
confectionum differentiæ ibid.
confectum amygdalarum dulcium 1108.c
confectum aniſi 1107.c
laxatiuum 1112.e
confectum anuellanarum 1109.a
caryophyllorum 1110.a
cinnamomi 1109.f citri ibid.e
coriandri 1107.a
ſaniculi ibid.e
confectum moſcatum ſeu moſchardini 1110.e pinearum 1109.b
zingiberis 1110.e
confecta quid 1107.a
eorum differentiæ ibid.
conſerua abſinthij 869.e acetoſæ 871.e acori 867.b betonicæ ibid.e buglоſſæ 869.a capillorum Veneris 868.e cnulæ 869.f euphragiæ 867.d
florum anthos ibid.a
florum aurantij 869.b
florum borraginis 868.f
florum caryophyllorum 869.e
florum cichorij 871.a
florum lauendulæ 867.f
florum nenuphar 870.e
florum perſici 869.c
florum ſalicis 867.f
florum ſambuci 870.b
florum ſtachados 867.e
conſerua fumiterræ 870.a
hyſſopi 868.d
conſerua maioranæ 868.a
meliſſæ ibid.e menthæ 869.f
paoniæ 868.b
conſerua primulæ veris 868.e
roſarum 870. violarum 871.a
conſeruæ calefacientes caput 867.a
cor 868.f hepar 870.a
pectus ibid. ſplenem 870.c
ventriculum 869.d
conſeruæ excalfacientes iuncturas 870.d
conſeruæ excalfacientes vterum ibid.
conſeruæ quid 865.a
earum diuiſio ibid.
conſeruæ refrigerantes caput 870.e
cor 871.c hepar 872.a iuncturas ibid.d pectus 871.b
renes 872.c ſplenem ibid.b
ventriculum 871.d
vterum 872.c
conſolida maior quid 313.d
eius vires ibid.
conſolida maior quomodo diſtillanda 426.a eius facultas & vires ibid.
conyzæ tria genera 137.c
vires ibid.d
cor calefacientia 241.b. 267.d 303.a. 426.a
cor qui flores calefaciant 213.b
cor refrigerantia 241.a. 268.f 422.c
corallium triplici conſtat differentia 82.f eius vires 83.a
coralliorum oleum 672.b
coriandri ſemen cuiuſmodi 255.a
quando colligendum, & quandiu ſeruandum ibid.
eius vires ibid.
Carolinorum balneorum ſitus, ratio & vires 16.f
cornus quid 241.f
eius vires ibid.f
Corſenum balneum 30.d
Corſeni balnei ſitus & vires ibid.e
cortices aperientes 346.e

cortices bilem purgantes 347.a
cortices calidi ibid. in primo 339.a secundo 340.a tertio 346.a
cortices dolorem mitigantes 346.c
cortices fructuum calidi ibid.d
cortices frigidi 347.a purgantes 346.c
cortices fructuum astringentes 376.a
corticum diuisio 339.a
costus quid 289.d eius facultas ibid.e
cotyledonis succi vires 350.b
cranij hominis vires 401.a
Creta insula cupressi patria 337.e
crocus Martis 745.f
crocus quando floreat 206.a vbi nascatur ibid.
croci adulteratio 205.f essentia 757.f vires 206.b
crocodyli terrestris stercoris vires 412.b
crocomagma Damocratis 1081.c
crystallus vnde gignatur 69.f eius vires ibid.
cubebæ quid 238.f
cubebæ fructus in quanta sit æstimatione 239.b eius vires ibid.d
cucumis syluestris quid differt à sativo 248. quando colligatur, & quandiu seruetur ibid.c quomodo corrigatur ibid. eius vires 248.c
cucumeris syluestris vires 327.d
cucumeris seminis vires 269.c
cucumeris vires 234.c
cucurbitæ quomodo distillandæ 422.f earum facultas & vires ibid.
cucurbitæ seminis vires 269.c
cucurbitarum vires 234.a
cuminum quando colligendū 261.c eius vis ibid.
cupressi duo genera 170.b vires ibid.c
cupressi lignum suaueolentiam non exuit 338.a
curcumæ vires 305.c
Curiense balneum, siue Piperinū, 12.f
cuscuta quæ deligenda 113.a eius vires ibid.b quando distillanda 429.b eius facultas & vires ibid.
cyclaminus quid 172.e eius vires ibid.f
cyclamini radix ἀγχυσ 294.e
cygnus Galeni 1103.f
cyperus quid 308.e eius genera duo ibid.f
cyperi vires 309.a
cyphoides 783.b
cytonia condita 884.d

D

Dactyli qui probentur 223.f qui deteriores 224.a
dactylorum vis ibid.d
Dalfingensia balnea 24.f
Dalfingensium thermarum situs, ratio & vires ibid.
damæ ferum quomodo colligēdum, præparandum, & conseruādum 403. eius vires ibid.
daphnoides quid 193.c eius vires ibid.f
dauci tria genera 261.f vires 262.a
decoctio aperitiua lenitiua maior 551.d minor ibid.f aperitiua maior cum rhabarbaro ibid.d
decoctio bilem educens 549.d florum & fructuum 536.d
decoctio sennæ D. Gereonis quomodo paranda 544.d eius vires ibid.d vulneraria nostra 547.a
decoctum ad dentes firmandos 1148.a
decoctum adianti quomodo parandum 542.e eius vires ibid.
decoctum atram bilem vacuans 550.d cephalicum calefaciens 536.f commune magistrale ad medicamenta maceranda ibid.d
decoctum contra vrinæ ardorem 546.b cordiale 545.e quomodo fiat 545.e
decoctum epithymi quomodo parandum 544.a eius vires ibid.b
decoctum ex fumaria 546.f
decoctum ex thymo quomodo parandum 546.c
decoctum eupatorij quomodo parandum 545.a eius vires ibid.
decoctum flatus pellens, seu carminatiuum 547.f
decoctum fructuum quomodo parandum 543.b
decoctum galli ad colicam ibid.e
decoctum guaiaci cum zarza parilla pro syrupo 541.d
decoctum hellebori nigri quomodo parandum 551.a
decoctum laxatiuum in Maio 552.d
decoctum ligni guaiaci cum corticibus 540.b.c.d. cum vino 539.b.c.d
decoctum ligni pro potu 539.a
decoctum mixtos educens humores 550.b
decoctum myrobalanorum quomodo parandum 544.e eius vires ibid.
decoctum pectorale quomodo parandum 545.c eius vires ibid.d
decoctum pituitam educens 550.e
decoctum prouocans menstrua 546.e
decoctum ptisanæ hordei quomodo fiat 535.e
decoctum radicis chinæ 542.a
decoctum stachados quomodo parandum 543.f eius vires ibid.
decoctum thymi quando parandum 543.d eius vires ibid.e
decoctum zarzæ parillæ 541.b
decoctum zarzæ parillæ cum guaiaco 541.d
decocta alterantia bilem 546.a bilem atram purgantia 544.a alterantia caput 536.f
decocta alterantia communia 536.c
decocta alterantia cor 537.d. 545.e pituitam 546.c ventriculum 537.f
decocta minùs vsualia 545.b
decocta officinalia reficientia 535.e
decocta purgantia bilem flauam 543.b. 549.e atram bilem 550.f humores mixtos 544.e pituitam 542.c sanguinem 542.e
decocta sudorem prouocantia 538.f
decocta vnde parentur 533.a
decocta vulneraria 547.a
defensiuum optimum 949.b
defensiuum magistrale 925.b
dentifricium ad candorem dentibus conciliandum 1124.e
dentifricium optimum 1210.a
Deynachense balneum 21.c
Deynachensis fontis acidi situs, ratio & vires ibid.
diacalaminthon Galeni 768.c Nicolai ibid.f
diacapparis 784.a
diacarthamum 824.a
diacassia cum manna 806.a
diacassia magistralis 805.d Mesuæ 805.e
diacassia sub nomine cassiæ conditæ 805.b
diacastorium 863.c
diacatholicon 806.e
diacatholicon Theophrasti 433.f
diachylon cum gummi Vigonis 975.e
diacinnamomum 777.d
diacitonium compositum 786.d
diacitonium è succo citoniorum 889.b

diacodion Montani 872.c
diacodion simplex Galeni ibid.c
diacodion solidum 1172.f
diacodion simplex 885.c
stibiatum 885.c
diacorallus Galeni 1054.a
diacorum 762.a
diacostum 783.d
diacuminum 776.c
diacurcuma magna 782.d
minor ibid.f
diadictamnum 982.a
diadictamnum Galeni 1018.c
diagalanga 776.b
diahematites 1102.a
diahyssopum 767.c
diaireos Salomonis 766.c
diaireos simplex, magistralis 756.b
diaireos vsitata ibid.c
dialacca maior 781.c
minor 782.a
dialacca Isaac ibid.b
diamanna 808.d
diamargaritum calidum 773.a
diamorusa 783.a
diambra 761.c
diameliton Andromachi 776.d
diamoron Mesuæ 512.a
diamoron simplex Galeni 510.f
compositum 511.a
diamoron vsitatum 510.f
diamoschum amarum, dulce 761.d.b.c
diamyrrha 1102.b
dianisum 776.d
dianthon 772.c
diaœnu 1101.c
diaolibanum 850.b
diapapaver ibid.a
diapenidion 786.d
diapenidion sine speciebus calidis 787.c
diaphœnicon 813.d
diophysalidon 826.d
diapolypodion magistrale 822.c
diaprassium 767.d
diaprunum simplex 806.c
compositum ibid.f
solutiuum 811.c
diarcenthidon Damocratis 296.c
diarrhodon abbatis 778.a
commune ibid.b
diarrhodon Nilei 1105.a
diasatyrium 794.c
diasatyrium analepticum & remutritorium 795.c
diascordium 799.d
diasena 821.b
diaspoliticum 778.f
diasulphur 769.d
diathamaron 769.a
diatragacanthum calidum 767.a
frigidum 787.a
diatrion pipereon 778.b
diatrion santalon 788.f
diaturbith cum rhabarbaro 824.b
diazingiber 815.d
minus ibid.e
diaxyloaloes 772.d
diazmgibar 777.e
dictamnum quid 133.b
eius vires ibid.c. & 287.a
diaphryges quid 48.f
quod optimum ibid.
eius vis & vsus ibid.
dolorem mitigantia 271.f
sedantia 323.b
dorci coagulum ad quid vtile 410.a
doronici vires 287.a
doryeny vires 188.b
dracunculus maior quid 312.c
quando colligendus ibid.f
eius facultas & vires ibid.
dracunculus minor quid 313.a
eius vires ibid.
draconis sanguis factitius 364.f
eius vis 365.a
dropax quid 1019.b
dropax simplex ibid.
compositus 1020.b
dryini morsus quomodo curandus 394.f
dulcamara quid 173.d
eius vires ibid.e
Dunckelbrun balneum 25.b
Dunckelbrunensis balnei situs, ratio & vires ibid.

E

EBani balnei vires 30.a
Ebenhausen balneum 25.c
Ebenhausani fontis acidi situs & vires ibid.
ebenus optima quæ 334.a
eius vires ibid.c
ebrietas omnis nocet 355.e
Ebrus Thraciæ fluuius auri ferax 41.c
ebulus quid 170.e
eius vires ibid.c
ebulum quando distillandum 438.e
eius facultas & vires ibid.
ebuli foliorum vires 189.f
radicis vis 328.a
ebur quid 399.e
eius vires ibid.f
echij succi vis 349.c
eclegma quid 871.d
eius diuisio ibid.
eclegma abstergens 875.a. 879.a
adstringens 878.a
elaterium quid 368.e
quod optimum ibid.
quod improbetur ibid.
electuarium Alcanzi 780.e
electuarium Alharif 826.b
electuarium Alsebram 826.b
electuarium angelicum Fioranti 825.d
electuarium ad aquam inter cutem 835.a
calculum 839.e
coitum augmentandum 840.e.
dolorem colicum 842.e
dolorem vesicæ cum vlcere ibid.e
dolores cum vlcere 842.f
hepar calefactum cum obstructione 838.e
electuarium ad humectationē ventriculi totiusq; corporis 837.b.c
icterum 835.c
libidinem augmentandam 840.d.f
electuarium ad memoriam 830.d.f
morbos capitis frigidos 829.f
seminis profluuium, & venerem minuendam 842.a
electuarium ad venerem 840.b
ventriculi corroborationem 833.e.f.834.a.b
vrinas & menses mouendos 839.a
electuarium ad vteri dolores 833.d
electuarium calculum frangens 791.a
confortans mineram omnium virtutum 832.a
confortans stomachum & digestiuam 834.d
consolidæ maioris 791.b
contra pestem, Ferdinandi Imp. 801.a
contra sterilitatem 841.e
electuarium contra stomachi ardorem 837.b
electuarium cordis 831.e
electuarium de aromatibus 779.b
baccis lauri ibid. baccis myrti 789.c
cineribus 792.b
enpatorio 827.b
electuarium de gemmis calidum 773.b
nucibus 75
ouo ibid.
psyllio 810.a
seminibus 781.e
sebestes 808.c
sorbis 789.a
succo rosarum 810.b
electuarium diabryonias 820.b
electuarium diacarthami, cholagogum 843.f
electuarium diacoccu gnidiu 823.d
electuarium diapœonias 764.b
electuarium diureticum 792.c
electuarium ducis 784.e
electuarium è scoria ferri ibid.b
electuarium Elescoph 815.c
ex acetosa 789.b
electuarium ex asa 785.c
ex citro 778.e
electuarium frigidum secundum Cophonem 813.b
electuarium imperiale, Fiorauanti 785.

electuarium Indum maius 815.a
minus ibid.c
electuarium Iuſtinum 791.a
electuarium lætificans 773.d
electuarium lenitiuum 807.f
electuarium Meſuæ 810.d
electuarium officinale ſoluſitum 810.b
electuarium opticum 830.c
pectorale 833.a
peſtilentiale 791.d
electuarium Petri 783.d
electuarium præſeruatiuum contra peſtem & alios morbos 798.a. 802.e
electuarium pro corde & palpitatione 831.b dolore in fluxu ventris 843.a dolore nephritico 842.d dyſenteria 838.f
electuarium pro ijs qui non poſſunt coire ex frigiditate 841.d
electuarium pro ijs, quibus ſemen eſt acre 840.b lienteria 838.d refrigerato ventriculo 833.d ſplene 835.f ventriculo laxato 837.d
electuarium, quo Hiſpani milites vtuntur, affecti lue Hiſpanica 846.e
electuarium Reginæ, magiſtrale & vſuale 791.d
electuarium regium ibid.
electuarium refrigerans caput 786. a pectus ibid.f
electuarium reſtaurationum 838.a reſumptiuum 787.a
electuarium roſatum Meſuæ 810.d
electuarium ſoluẽs ventrem 845.b
electuarium ſulphuratum 869.f
electuarium vitæ 781.a.846.a
electuaria aquam purgantia 844.f
electuaria aſtringentia 709.a 838.d
electuaria calefaciẽtia caput 829.f cor 831.a hepar 831.a 835.c matricem 834.e pectus 766.b pulmonem 833.a ſplenem 784.a. 835.f ventriculum 776.b. 835.f
electuaria dolorem mitigantia 842.c
electuaria contra venena 796.e
electuaria officinalia lenitiua 804.a
electuaria purgantia humores mixtos 823.f. 844.f
electuaria quid, & vnde dicantur 790.a
electuaria refrigerãtia hepar 838.b matricem 790.a ſplenem ibid. ſtomachum 789.a
electuaria refrigerantia ventriculum 837.a
electuaria venerem minuentia 842.a venerem ſtimulantia 794.b. 839.e
electuariorum diuiſio 753.a
elixir vitæ 438.f. 441.a. 454.e
ellebori albi vires 325.e nigri vires ibid.e
Ellenbogenſium thermarum ſitus, ratio & vires 16.e.f
embrocha quid 597.a
embrochæ alterantes ſtomachum 598.b calefaciẽtes caput 597.b
embrocha ad dolorem podagricum 600.b lethargum 597.b
embrocha ad phrenitidem in principio 598.d
embrocha ad ſomnum inducendum 600.a
embrochæ ad ſtomachum imbecillem in febri quotidiana 598.b
embrocha in augmento 599.a
embrochæ refrigerantes caput 597.c
embrochæ vnde componãtur ibid.a
embrocharum diuiſio ibid.
Emſbjenſium balneorum ſitus, ratio & vires 16.b
emplaſtrum abſtergens, purgansq; 997.f
emplaſtrum ad dolorem iuncturarum & podagræ 994.d
fluxum ventris 995.a
fœtum retinendum ibid.b
hydropem 985.d. 997.a
humiditatem reſtrandã 837.d
materiam concoquendam, & pus mouendum 996.c
emplaſtrum ad membra conuulſa ex repletione 997.b
morbum gallicum ibid.c
emplaſtrum album, ſiue è ceruſſa 981.c
emplaſtrum Andromachi ad vlcera magna 982.f
emplaſtrum aperiens cutim 999.e
emplaſtrum apoſtolicum 978.f
emplaſtrum Aſclepiadis 982.e
emplaſtrum attrahens 999.c
emplaſtrum baſilicum maius 981.f minus 982.a
emplaſtrum cephalicum 898.d
emplaſtrum ceroneum 977.c
emplaſtrum chalcanthinum 984.a
emplaſtrum comitis 992.c
emplaſtrum commune ad duritiẽs & dolores iecoris & ſplenis 995.e
emplaſtra conſolidantia 985.f
emplaſtrum contra ambuſtionem 1000.a contra ramicem, ſiue rupturam 986.d
emplaſtrum contra vermes 998.a.b
emplaſtrum croceum 993.a
emplaſtrum de apibus 980.a baccis Lauri 994.a betonica 998.f centaurea ibid. cruſta panis 973.a
emplaſtrum de ianua 881.e lapide calaminari 993.e maſtice 994.c meliloto 976.b minio, Vigonis 985.f rhabarbaro 979.b tribus farinis 980.b item de quinque 980.c ſtercore canis 984.c vermibus 992.d
emplaſtrum Diabotanon, Critonis 983.b
emplaſtrum Diacadmia 993.d
emplaſtrum diachalcites, palmeum vnguentum dictum 988.b
emplaſtrũ diachylon ſimplex 974.f compoſitum 975.a magnum filij Zachariæ 175.e paruum 175.d
emplaſtrum diaphanicon calidum 973.f frigidum 974.b
emplaſtrum diaſulphuris 991.f
diſcutiens 996.f
diuinum 981.c
emplaſtrum ex allijs 979.c euphorbio 991. fermento 999.b Gallia 973.b ſalice 997.e ſalicibus 989.b Scylla, Critonis 933.c
emplaſtrum filij Zachariæ ſecundùm Meſuen 979.e
emplaſtrum gratia Dei ibid.d
emplaſtrum gryſeum de lapide calaminari 993.a
emplaſtrum incarnans 992.e
emplaſtrum inflammationem reprimens 995.d
emplaſtrum Macedonicum 980.b
emplaſtrum Marciatum, Pauli 994.b
emplaſtrum nigrum 988.f. oxycroceum 977.f
emplaſtrum polyarchion 971.b
emplaſtrum pro matrice 974.b
emplaſtrum quid 969.a eorum diuiſio ibid.
emplaſtrum ſtomachicum 971.a ſulphuratum 984.e
emplaſtrum Tarentinũ 989.e
emplaſtrum triapharmacum 986.c
emplaſtrum venatorum 989.d
emplaſtrum viride 981.d. 990.f
emplaſtrum viride Andromachi 990.e herbarum 933.d
emplaſtra abſtergentia 980.b adſtringentia 973.b.994.f ambuſta extinguentia 1000.a cicatricem inducentia 993.a concoquentia 996.c

emplastra consolidantia 998.b
discutientia 985.a.996.e dolorem sedantia 994.a emollientia 995.e erodentia 999.e extrahentia 998.e
emplastra frigida 972.a
emplastra minùs vsualia 971.a
emulsio ad renum vesicæ affectus 511.d
endiuiæ quomodo distillanda 421.e eius facultas & vires ibid.f
endiuiæ succi vires 481.c.d
enema ad bilem 571.a
enula quando distillanda 428.b eius facultas & vires ibid.
ephemeri vires 323.f
epithema ad calidam hepatis intemperiem 595.e ad capitis dolores à frigore 581.d ad coitum 597.a ad dolorem stomachi ex calore 595.d ex frigido 595.b ad faciei erysipelata 591.e ad febres ardentes & siccas 592.f ad frigidos cordis affectus ibid.b ad frontem, primum 589.b secundum & tertium 590.a.b ad hecticam febrem 594.a ad hepatis obstructionem & calorem 596.a ad palpitationem cordis ex bile 593.a ad somnum 591.b ad testiculos refrigerandos 596.e ad ventriculum corroborandum 594.c
epithema ad ventriculum biliosum ibid.d pituitosum ibid.f ad virium imbecillitatem 592.e
epithema commune omnium partium 589.a
epithema contra vlcera virgæ 596.f
epithema frontale commune 590.f
epithema in febri continua arteriis iuxta manum applicandum 596.c* in febribus ardentibus 592.b
epithemata alterantia cerebrum 590.b cor 591.e corpus per arterias iuxta manus 596.e hepar 595.e pectus 594.a stomachum ibid.e testiculos 596.e
epithemata quæ dicantur 589.a eorum diuisio ibid.
epithymum quid 192.c eius vires ibid.d
epithymi florum vires 209.b
equi coagulum quibus conueniat 509.b
equorum sanguinis vsus 403.b
equini stercoris vis 409.d
equisetum quid 166.b eius vires ibid.c
eretriadum duæ species 36.e quæ optima ibid. quam vim habeat ibid.f
ericæ florum vis 206.f
ermacei iecoris vis 397.c
eriphionis etymon 297.e
errhinum ad capitis dolorem ex pituita 582.a ad fœtorem narium 583.a ad sanguinem reprimendum ibid. ad vetustum capitis dolorem & lippitudinem 582.b ad vlceris erosionis detersionem 581.d ad vlcera narium detergenda & exiccanda ibid. ad vlcera purganda & consolidanda ibid.f
errhinum detergens pituitam 581.c
errhinum purgans bilem 579.a melancholiam ibid.e pituitam ibid.
errhina quid 579.a eorum diuisio ibid.
errhina astringentia 582.f dolorem mitigantia 582.a
errhina odorata 583.a
eruca quando distillanda 427.e facultas & vires ibid.
erucæ duo genera 184.b vires ibid.
erucæ semen quando colligendum, & quandiu seruandum 257.b eius vires ibid.e
erucas pinorũ qui hauserint, quos experiantur dolores 589.c eis quomodo succurrendum ibid.d
eruum quid 257.a quando colligendum ibid. eius vires ibid.
eryngion quid 313.f eius radix cuiusmodi ibid. facultas & vires 314.a
eryngium conditum 886.e
erysimon quid 286.a eius vires ibid.b
erythrodanum 295.c
Esdræ antidotus 862.e. 863.d
essentia cornu ceruini, monocerotis, ossium de cornu cerui & eboris 691.a
essentia cranij hominis 691.f
essentia moschi, zibettæ & castorei 644.f
essentia viperarum ibid.a
esula quid 195.b
esula quæ præstantior ibid.
esula quando colligenda ibid.
esulæ nomine tres plantæ intelliguntur 327.d
esulæ vires 195.c. 327.f
Etingensia balnea 25.d
Etingensium balneorum situs, ratio & vires ibid.
euangelon 813.e
Eupatorium quid Auicennæ 113.c item Mesuæ ibid. eius vires ibid.d
euphorbium quid 380.c quandiu seruetur ibid.d quod optimum ibid.
euphorbij vires ibid.
euphragia quomodo distillanda 424.d eius facultas & vires ibid.
extractum agarici 899.c
extractum aloes ibid.e.f
extractum cardui benedicti 894.a chelidonij 893.b colocynthidis 900.d
extractum elaterij 898.f 903.b
extractum ex helleboro 907.c ex semine Onici 904.a
extractum euphorbij 900.f
extractum granorum Lathyridis 903.e hellebori nigri 901.c hermodactylorum ibid.b iuniperi 894.e lapidis Armeni & Cyanei 902.f mechoacæ 899.d melissæ 893.a opopanacis 901.a polypodij 899.d
extractum purgans, Norimbergæ in vsu 905.d purgans omnes humores ibid.e
extracta quid 893.a eorum diuisio ibid.
extractum rhabarbari 896.e 897.b.c.d
extractum radicum cucumeris asinini 903.e radicum mechoacan 908.e
extractum sagapeni & sarcocollæ 901.a satyrij 895.e scammonij 898.c scyllæ 896.a senæ 899.c
extractum solutiuum minùs efficax 905.a sulphuris in colore auri & rubini 896.b symphyti 895.e thymelææ & chamelææ 903.c turpeti 900.a

F

FAbarum flores quando colligendi 214.d eorum facultas & vires ibid.
faciem quæ exornent 1169.f
Federina balnea 21.d
Federini fontis acidi situs, ratio & vires ibid.e
fel omne à quibus animalibus desumendum, & quomodo siccandum 411.d
fellis callionymi piscis vires 411.e caprini syluestris vis 414.b hircini vires 413.b
fellis omnis vis qualis 411.e

Fellis ouilli vires 413.a suilli vires ibid.b taurini vires 414.b testudinum vires 414.c vrsini vires 413.b
ferina balnea in ducatu Vuirtembergensi 14.e
ferri vires 42.e
ficus delicatissimæ 223.c præstantissimæ quæ ibid.a
ficus quando colligantur ibid.
ficuum facultas & vires 223.d
ficulnei ligni vis 338.e
filipendulæ radicis vires 315.c
filix quid 167.c eius vires ibid.
filicis radicis vires 325.a
flatus discutientia 215.b. 313.f
Fliehen balneum 25.d
Fliechen fontis acidi situs & vires ibid.
flos æris quid 42.c optimus quis ibid. eius vires ibid.d. salis vires 75.b maris vires ibid.
flores antimonij 1029.a cassiæ 804.b
flores sulphuris salsi 1032.b
florum differentiæ 198.b
fœniculi cremor quomodo conficiatur 352.d eius vires ibid.
fœniculi semen quando colligendum 261. eius facultas ibid. c. 137.f. 287.a
fœnigraci cremoris vires 255.b
folia quid 91.a eorumq; diuisio ibid.
fomentum ad alui fluxiones 585.a ad dolorem colicum 587.f ad dolorem lateris 587.e ad dolorem pleuriticum 587.d ad dolorem nephriticum 588.b ad lienis inflammationem 586.a ad lienem indurat um 587.b ad menstrua prouocanda 585.e ad ophthalmiam 586.c ad stomachi frigus 584.a ad tumores emolliendos lienis 587.c ad ventriculum roborandum 585.b ad vrinæ retentionem & calculum 585.f
fomentũ discutiens ædemata 586.f emolliens, doloresq́ue sedans 587.d
fomentum in febribus ardentibus 583.a biliosis ibid.
fomentum pro stomacho eruct uoso 585.d
fomentum relaxans 586.e resoluens ac flatus discutiens ibid.c
fomenta aperientia 585.d astringentia 585.a
fomenta dolorem sedantia 587.d emollientia ibid.b
fomenta vnde dicantur 583.a
fomentorum diuisio ibid.
fontes acidi 21.a
formicarum alatarum oleum 586.e
fornacum terra eiusdem cum testa effectus 40.d
fraga quid 242.d eorũ vires ibid.
fraga quomodo distillanda 423.c eorum facultas & vires ibid.
fragaria quid 170.c
fragariæ fructus fugax ibid. vires ibid.
fragariæ herbæ & radicis vsus 308.b
fraxinella an tragij veterum sit species 319.a eius descriptio 318.a species duæ 318.f vires 319.d
fraxini arboris vires 307.d corticis vis 346.a seminis vires 271.a
fructus quid 217.a eorum differentiæ ibid.
fucus ad faciem 1220.d
fucus Ducis Mediolanensis 1154.a
fuligo ex liquida pice quomodo fiat 2.b eius vis ibid.c
fuligo omnis exiccatoria 2.b
fuligo picloria 3.e
fuligo thuris quomodo facienda 3.a
fuliginis facultas & vires ibid.b
fuliginis picloriæ electio ibid.
fuliginis natura 2.b vires 3.c
fumaria quid 191.f quæ optima ibid. eius vires ibid.
fumaria quomodo distillanda 421.f eius facultas & vires ibid.
fumariæ succus quando exprimendus 449.f eius vis ibid.
fumus terræ quid 151.c eius vires ibid.
fungorum vires 323.d
fusca Ægyptia, Andromachi 984.a

G

Gagates qui probetur 71.e eius vires ibid.76.a
galactites vnde dicatur 72.d
galanga quomodo adulteretur 287.c eius vires ibid.d
galeritæ corculi vis 387.e
galeritæ vsus ibid.
galaxiæ lapidis vsus 72.d
galbanum quid 372.c quod optimum ibid. eius adulteratio ibid. vires ibid.
galla quid 234.c
galla quæ optima ibid.d
gallæ vires ibid.
gallus ad ius purgatorium qualis eligendus 387.d
gallorum nondum coeuntium vires 398.b
in Gallinæ ventriculi interiore sinu residens membrana, cuius sit facultatis 400.a
gallinacei stercoris vires 412.a
galliopsis quid 187.a eius vires ibid.
gammarorum distillatorum vires 431.a
Ganges Indiæ fluuius auri ferax 41.c
gargarisma ad anginam 577.b ad detersionem pituitæ, quæ partibus adhæret ibid.f
gargarisma ad dolorem dentium in principio 579.a fluxione iam facta ibid.a
gargarisma ad inflammatas tonsillas per initia exhibendum 575.a
gargarisma ad oris fœtorem 579.b inflammationem 577.b vlcera exiccanda 578.d vlcera putrida ibid.
gargarisma ad pituitam lentam detergendam 578.a ad vlcerum oris detersionem ibid.
gargarisma ad vlcera oris in morbo gallico 578.a
gargarisma detersorium commune 577.
gargarismata consolidantia 578.e detergentia 577.e discutientia ibid.b dolorem sedantia 578.f
gargarismata odorata 579.b
gargarismata vnde instituantur 575.a
gargarismatum diuisiones ibid.
Geberstuilensia balnea 16.e
Geberstuilensium thermarum situs, ratio & vires ibid.
genistæ vires 274.a
genistarum florum collectio 216.c vires ibid.
gentiana quid 307.e quando colligatur ibid.f
gentiana quomodo distillanda 427.a eius facultas & vires ibid.
gentianæ inuentio cui assignetur 308.a
Gentius Illyricorum rex 307.e
geodes lapis vbi nascatur 71.a eius vires ibid.
Geppingensia balnea 15.c
Geppingensium balneorum situs, ratio & vires ibid.
gingiber quod eligendum 305.c
gingiberis vires ibid.b
gingidium quid 166.e eius vires ibid.
gilauum Halieni 991.e
glans æris 1115.f
glans dolorem sedans 1116.f

Unable to display this page

Iuluus, siue Muscharum 497.c *violarum* ibid.d
infusum seri lactis 555. *eius facultas & vires* ibid.d
infusum succi herbarum 552.e
infusa purgantia bilem 556.c 559.d *purgantia pituitam* 558.b
infusa sanguinem puriorē reddentia 560.e
iniectio in vesicam ad vlcus eius 574.f *in vterum ad detersionem vlceris post factum mortuum* 574.b *ad scirrhum ipsius* ibid.d *ad suffocationem ipsius* ibid.e
iniectio in vterum menses prouocans 574.a
infessiones aperientes 601.d *astringentes* 599.c *discutientes* 602. *dolorem mitigantes* 504.a *emollientes* 601.c *frangentes calculum* 602.f
infessus ad alui vteriq́ue nimium fluorem, descensum, hæmorrhoidas, exitum ani, aliaq́ue eius vitia 601.b *ad anum prolapsam* 599.c *ad renes, renumq́; calculos* 603.d *ad colicam passionem ventrisq́; torsiones* 604.a *ad calculum* 603.e *ad dolores colicos mitigandos curandosq́ue* 604.a *ad fluorem alui* 600.d *ad hæmorrhoidas* ibid.e *ad menses ciendos* 602.c *ad menstrua indurata tumoresq́ue & dolores naturalium* ibid.b *ad menstrua prouocanda* ibid.a *ad nimium vteri fluorem & ani hæmorrhoidas* 599.c *ad renes inflammatos* 602.e *ad tenesmum* ibid. *ad vesicæ calculum & stranguriam* 603.e *ad vteri dolores & præfocationes* 604.e *ad vteri inflammationes* 602.d
infessus quid 599.a
infessus vnde fiant ibid.
infessuum vnde diuisio ibid.
intybus duorum est generum 155.a *eius vires* ibid.b
intybi succus quando exprimendus 350.c *eius vires* ibid.
ireos flores quomodo distillandi 425.d *eorum facultas & vires* ibid.
iris vnde dicatur 301.f *eius vires* 302.b
irrigatio ad morbos capitis frigidos 597.c
irrigatio calefaciens caput ibid.d
isatis quid 170.e *eius vires* ibid.
Isis 981.a
Isis ex Galeno 1017.d
Ister Pannoniæ fluuius auri ferax 41.c
Iudaici lapidis vis 73.b
iuglandes conditæ 886.b
iuglandes quomodo distillādæ 422.e *earum facultas & vires* ibid.
iuglandium viridium facultates 346.f
iuiubæ quæ præstantiores 225.b *earum vires* ibid.c
iulapium ad hepatis refrigerationē 509.b *ad pectus* ibid.c *ad phthisim* ibid. *ad sanguinem* 509.a
iulapium Mercuriale 510.c *oxalidis quomodo fiat* ibid.f *rosaceum quomodo fiat* ibid.d *eius vires* ibid. *violatum* ibid.e *eius vires* ibid.
Iungbrun balneum 25.e *eius situs & vires* ibid.
iuniperi lignum quandiu incorruptum perduret 334.d *eius facultas & vires* ibid.
iuniperorum duo genera vires 130.c ibid.d
iuncturas qui flores calefaciant 313.e
iuncturas refrigerantia 214.a
insquiami seminis facultas 265.f

K.

KErlich balneum 25.e *situs eius & vires* ibid.
Kesselbrunnense balneum 22.f *eius situs, ratio & vires* ibid.
Kessingen balneum 26.a
Kestuasser balneum 25.f *eius situs & vires* ibid.
Kibbadensia balnea 20.a
Kibbadensium thermarum situs, ratio & vires ibid.
Kissingensis fontis acidi vires 26.a
Kronenberg balneum 26.b *eius vires* ibid.

L.

LAc amygdalarū dulcium quomodo parandum 511.b
lac humanum omnium dulcissimū 405.e.f *eius vires* ibid.
lac quod probatissimum ibid.
lac virgineum 407.e
lactis asinæ vires 406.f *caprini vires* ibid.f *ouilli vires* 407.a *vaccini vires* 405.f
laccæ loco styrace vtendum 371.a
lacertæ parietariæ capitis vires 396.f
lactuca quid 154.d *eius vires* ibid.e
lactucæ domesticæ quomodo distillandæ 422.b *eius facultas & vires* ibid.
lactucæ seminis vires 268.e *succi vis* 350.b
ladanum quid 459.e *eius vires* ibid.f
lapides pretiosi alterantes qualitate occulta 64.a *frigidi in primo gradu* 59.a
lapides spongiarum 73.b
lapidum differentiæ 56.b
lapilli in bouis ventriculo inuenti vires 416.a *in vesica felis tauri inuenti vires* ibid.
lappæ seminis vires 271.c
lardi oleum 591.a
laricis lignum alumine illitum non comburitur 338.d
lathyris seminis vires 274.c
Laubacense balneum 26.e *eius situs, ratio & vires* ibid.
laudanum Mercuriale 736.d
laudanum Theophrasti 1077.b
lauri baccæ quando colligantur 241.a
lauri vires 139.e
lauendula nardi Italicæ species 206.e
lauendulæ flores quando colligantur ibid.f *eorum vires* ibid.
lazuli lapidis vires 76.e
leonis adeps quomodo colligatur, præparetur, & conseruetur 405.e *eius vires* ibid.
Leonstein balneum 26.b *eius vires* ibid.
lemnia terra à rubrica quid differat 33.b
leni palustri vbi inueniatur 174.f *eius vires* ibid.
lepidium quid 149.c *eius vires* ibid.
leporis coaguli vires 410.b
in Leporis pedibus prioribus ossa quam vim habeant 402.a
leporis sanguinis vires 402.f
leporis terrestris cerebrum cuius sit facultatis & vsus 395.f
leporem marinū qui biberint, quæ mala experiantur 390.a *ei quid contrà dandum* ibid.
leucographidæ lapidis vsus 72.e
leucoion quid 209.b *eius flores quando colligendi* ibid. *florum vis* ibid.
Leuck balneum 26.e *eius situs, ratio & vires* ibid.f
Leuuingensia balnea 27.a *eius situs, ratio & vires* ibid.e
leuisticum quando colligendū 186.c *eius vires* ibid.d & 428.d *quando distillandum* ibid.

Libianum 1102.f
lichen quid 176.a eius vires ibid.
lignum ad renum affectiones & vrinæ incommoda 337.c
ligna alterantia qualitate occulta 338.d
lignum aromaticum 337.a
ligna calida 331.a frigida 337.e
ligna quid 331.a eorum diuisio ibid.
ligustici seminis vires 271.e
liliorum alborũ radix quando colligatur 312.d eius vires ibid.
liliorum conuallium flores quomodo distillandi 424.c eorum facultas & vires ibid.
limacum terrestrium vires 386.b
ex *Limacum* capite *lapillorum* vires 75.a
limonia mala Citrÿa & Aurantÿa acidiora 235.a eius vires ibid.
Limonium quid 185.c eius vires ibid.
limonum acetositatis syrupi vires 481.b
lini cremor quomodo fiat 352.a eius vires ibid.
lini semen quando colligendum, & quandiu seruandum 255.d eius vires ibid.e
linimentum ad ambusta 914.e calculum & fistulas curandas 911.f
linimentum ad capitis dolorem ex calore iecoris 913.a ex frigore ibid. ex insolatu 912.e
linimentum ad cicatrices elatas ad rubentes 1193.c clarificandos & candidos reddendos capillos 1183.e combustionem faciei & vulnera sclopetica 914.b dolorem pleuriticum 912.d intertrigines 912.a membra vulnerata, conuulsa ex repletione 909.c ossa corrupta & carriosa 912.b partes conuulsas ratione nerui vulnerati 909.b pectus 909.a thoracis affectum calidum ibid.d frigidum ibid.d vetustum capitis dolorem 912.e
linimentum capillos canos nigros reddens 1185.c
linimentum contra vermes 913.e
linimentum defensiuum 911.a
linimentum dolorem leniens 913.d molliens duritiem hepatis 910.d
linimentũ empyreum extinguens, valde efficax 913.f
linimentum exsiccans 910.c humectans ibid.b
linimentum in modum lactis virginalis ad ornatum faciei 1200.f
linimentum præstãtissimum ad empyreuma pulueris tormentarÿ restinguendum 914.d
linimentum pro capitis vulneribus cum cranei fractura 912.c
linimentum pro virgine, cuius facies erat defadata scabie 1196.c
linimentum refrigerans ad erysipelas & inflammationem 910.a repellens, & sanguinem cohibens 910.a
linimentum vbera flaccida rugisq; deformata expoliens 1206.b
linimenta ambusta extinguentia 914.a astringentia 910.e
linimenta calida 909.b carnem generantia 911.f dolorem sedantia 912.d
linimenta frigida 909.f glutinantia 911.b humida 910.b temperata 909.a
linimenta vnde fiant 908.a eorum diuisio ibid.
liquor auri 454.d
liquor magnus magistralis, Fiorananti 439.e
liquor quid 353.a eius diuisio ibid.
liquor, seu oleum argenti 970.e
liquor tartari 446.e
liquores concreti bilem purgantes 365.c concreti calidi moderatè 357.e
liquores calidi 353.f frigidi ibid.a
liquores concreti pituitam purgantes 368.e
liquores pingues calidi 355.f frigidi 357.d
lithargyrÿ vires 50.c
lithospermon quando colligendum, & quandiu seruandum 256.a eius vires ibid.
lithospermon vnde nomen acceperit ibid.
lithontribon 792.e
lixiuium ad achoras 613.b
lixiuium ad asthma, siccans & sistens destillationes ex capite ad subiectas partes 614.d
lixiuium ad cerebrum memoriamq; iuuandam ibid.a
lixiuium ad destillationem sistendam ibid. frigidos affectus ibid.b
lixiuium ad melancholiam, insaniam, ac vigilias 613.e memoriam 614.c pediculos 613.c reddendos pilos ruffos & crispos 1165.f
lixiuium capillos aureo colore tingens 1164.f. 1166.f colore afficiens croceo 1165.c crispos reddens 1170.c denigrans 1167.c flauos reddens 1165.e rubros 1168.d
lixiuium capillos spissans 1169.e
lixiuium prolõgans capillos 1169.a prohibens capillos 1170.b roborans cerebrum, neruos, oculos, sensusq; reliquos 613.f tingens capillos albos 1168.f
lixiuia capillos ornantia 1164.d
loch abstergens & concoquens 880.a
loch ad acres & erodentes destillationes 879.b asthma 881.b caliditatem & asperitatem pectoris, & ad tussim calidam 879.e defluxionem tenuem incrassandam & sistendam ibid.a frigidas destillationes 880.f humorem pituitosum ibid. incipientem inflammationem laterum & pulmonis 878.f inflammationem declinantem ibid. phthisim 881.b pus retentum 881.a sputum sanguinis 877.b vlcera pulmonis 881.b
loch Antipatri 876.d
loch de amygdalis 877.f carthamo ibid.d caulibus ibid.e eruo 876.f papauere 873.a pino 875.d prassio 876.e psyllio 873.b
loch de pulmone vulpis 876.f scylla compositum 877.b tussilagine simplex 875.a
loch è portulaca 879.b succo scyllæ 855.a tragacantho 879.a
loch passularum 875.b
loch sanum & expertum 875.e
locustæ vires 388.a
Loffingensia balnea 27.a
Loffingensium balneorum situs, ratio & vires ibid.
lolÿ vires 207.c
Lonquich balneum 827.c eius situs & vires ibid.
Lotharingiæ, siue plumbaria balnea 13.b
loti arboris lignum dysentericis vtile 338.a
lotio ad alopetiam 613.e axillas 615.a manus ibid.a podagram 616.c pediculos 613.d somnum iciendum in febribus 615.e sordes capitis auferendas 613.a tingendos capillos, & ad vlcera ibid.d
lotio capillorum 1166.b
lotio pedum ad dolores & podagrã 656.d fœtorem 616.f lassitudinem ibid.e
lotio pedum polychristos 615.f
lotio pilos augens 1170.a
lotiones axillarum. 615.a

lotiones

lotiones capillos ornantes 1163.d
lotiones capitis 613. mannum 615.a
lotionum diuisio 611.d
lucernæ quæ præstantiores 1.b
lucernæ quæ meliores habeantur 2.a
lumbricorum vires 386.f
lupi intestina quomodo præparanda 400.b cuius sint vsus ibid. ossa exsiccata quam vim habeant 402.a
lupini hepatis vis 397.d
lupini stercoris vires 412.a
lupinus satiuus quando colligendus, & quandiu seruãdus 256.b eius vires ibid.
lupi salictarij vires 190.c
lupuli flores quando colligẽdi 208. a eius vires ibid.
lupuli succus quando extrahendus 349.d eius vires ibid.e
lupuli quomodo distillandi 428.d facultas & vires ibid.
lycium quid 358.a
lycij extrahendi ratio ibid. vires 358.d
lyncis lapis à lyncurino quid differat 73.a
lyncurij lapidis vires 75.b
lysimachia quid 171.e eius vires ibid.f

M

Macer 339.a eius vires ibid.
macis quid 346.a eius precium triplo maius, quàm nucis myristicæ ibid.b vires ibid.e
magistrantia quid 315.d quando colligatur, & quandiu seruetur ibid. eius vires ibid.e
magnes optimus quis 76.a eius vires ibid.b
magnetis præparatio 1030.f
magnetis pulueris vis 74.f
maiorana quid 139.f
maiorana quomodo distillãda 424. a eius facultas & vires ibid.
mali citri corticis vires 346.e
mali punici flores quando colligantur 211.f eorum vires ibid.
mali punici syluestris florum complura genera ibid.
mala acerba adstringunt, matura secus 241.c
mala aurea 236.d
malorum aurantiorum tria genera 234.f vires ibid.
mala citria 232.f
malorum citriorum vires 233.a
mala coronea 233.c quomodo distillanda 442.d eorum facultas & vires ibid.
malorum coloneorum vires 233.c
mala punica dulcia stomacho meliora habentur 235.c
mala punica triplici differentia distinguuntur specie ibid.b
malorum punicorum succus quomodo fiat 350.f
mala insana 237.a
malorum dulcium succi vires 350.f
malabathrum quid 114.f eius vires ibid.e
malicorium quid 346.f eius vires ibid.
maluæ duo genera 152.a vires ibid.b
maluæ flores quando colligendi 152. a vires ibid. radicis facultas 291.d seminis vires 266.a
ad Mamillarum incrementum prohibendum 1206.a
mandragora quando colligatur 292.a
mandragoræ duo genera 291.f
mandragoræ radicis vis 347.b vires 160.e 293.a
manna quid 365.e quæ probetur ibid. eius vires 366.a
manna Calabricum omnibus antefertur 366.d
manna in salicibus reperta. ibid.e
manna thuris quid 382.a quæ optima ibid. eius adulteratio ibid.b vires ibid.
manus Christi perlata 1070.c
margaritæ quæ præstantissimæ 83. f earum vires 84.e
margaritarum essentia 671.f
S. Mariæ in Bagno balnei vires 30.e
marrubium quid 125.c eius vires ibid.
marrubium quomodo distillãdum 425.b
marum quid 140.c eius vires ibid.
mastiche quid 375.c quæ optima ibid.
masticbes adulteratio. ibid.e vires ibid.f
matricem calefacientia 213.e refrigerantia 211.a 423.e
mechoacan radix quando reperta 329.c eius vires 330.b
meconium 363.c eius vires ibid.f
meconium quid Dioscoridi 364.a item Plinio ibid.
medicamentorum ornantium differentiæ 1137.a 1138.b
mel anacardinum Azarauij 483.e
mellis anacardini vires ibid.
mel Mercuriale, è succo herbæ Mercurialis 494.d
mel optimum quod 407.e eius vires ibid.
mel rosatum 487.c
mellis rosati facultas & vires ibid.
mel roscidũ vbi inueniatur 366.b eius vires ibid.
mellis oleum & aqua 696.a
è Melle difficile aqua elicitur 434.e
melanteria geminæ est originis 49. f quæ præstantior ibid. eius vires ibid.
melanthium quando colligendum 262.d eius vires ibid.
Meliæ forma & vis 40.a
melinum Serapionis 983.a
melones quomodo distillandi 423.b eorum facultas & vires ibid.c
melonis seminis vires 269.d
melilotus quando colligatur, & quandiu conseruetur 114.b eius vires ibid.
meliloti vires 205.c
melissa quomodo distillanda 425.f eius facultas & vires ibid.
melissatum & borraginatum vinum, sunt cordialia vina 516.a
melissophyllon quid 124.d eius vires ibid.
melites à galactite quid differat 72.e
memoriæ confortandæ medicina 437.e
memphites lapis vbi inueniatur 71.f eius vires ibid.
menses mouentia 215.a sistentia ibid. & 243.d 271.c
menstrua prouocantia 271.b 319.c
menstrui sanguinis vires 403.b
mentha quomodo distillanda 426.e eius facultas & vires ibid.f
menthæ succus quomodo extrahendus 349.d eius vires ibid.
meon quid 315.d quando colligatur ibid.e eius vires ibid.
Mercurius auri, & quomodo præcipitetur 751.a
Mercurius præcipitatus 749.d
Mercurius præcipitatus cum auro 750.e fixus & dulcificatus. ibid.b vulgi 749.e
Mercurius sublimatus 750.f
mercurialis quid 190.d quando colligatur ibid.e eius vires ibid.e
Mertensdorff balneum 27.c eius vires ibid.
messilus quid 241.d eius vires ibid.
messila condita 287.f

Unable to display this page

oleum vini 665.d butyri, lardi 695.d calcinum 689.c capharæ 662.e
oleum capillos conseruãs augensq; 1171. denigrans 1172.d elongans 1174.b flauos reddẽs ibid. b longos, splendidos vt aurum reddens ibid.b rubros tingens 1174.a
oleum caryophyllorum 656.a castorei 694.e ceræ 606.d chamamelinum 636.c chelidoniæ 647.b cheyrinum quomodo fiat 626.e eius vires ibid.
oleum cicatrices reddens 1171.d
oleum cinnamomi 655.f enicinum 646.a colophoniæ, picis & hederæ 264.f corallorum 672.b corticum & lignorum 655.e
oleum castinum 628.e cranij humani 691.d croci 658.f crocinum quomodo parandum 676. f eius vires 627.a crystallorum 689.e cucurbitarum 634.c
oleum cuiusdam Eremitæ 714.b cumini 651.e cupri 683.a cytoniorum 632.b
oleum de behen 625.c castoreo 627.a cerasis 642.e euphorbio 629.b lateribus 689.c myrrha 636.f nuce Indica 628.b cappanibus 625.b papauere 631.b piperibus 629.a.b ranis 693.f
oleum diuinum 713.b
oleum dulce vitrioli 678.b emultatum 629.d
oleum ex animalibus, & eorũ partibus 690.c
oleum ex auellanis quomodo fiat 356.f eius vires ibid.
oleum è baccis hederæ 650.b iuniperi 649.d lauri 650.a bdellio 665.a caluaria humana 691.d
oleum è cepæ 850.d
oleum ex corticibus 663.a mali aurantij 655.c nucum ibid.d
oleum ex cornubus ceruinis 691.a radicibus 652.e
oleum ex floribus quomodo eliciatur 647.e fructibus ibid.f granis cataputiæ 652.c citri 642.a
oleum ex gummi 658.c lapide pyryte 690.a
oleum ex lignis 652.f lignis fraxini 653.e hederæ ibid.f iuniperi 653.d
oleum ex luteis ouorum 695.a maxillis equorum 690.f nucibus cupressi 650.d nucleis pinis ibid.c ossibus humanis 690.e pistacijs 642.f resinis & gummi 636.c rosis præstantissimum 648.e sanguine humano & ceruino 690.c semine ebuli 645.d semine lactucæ & hyoscyami 652.c stercore humano 693.c styrace 636. a taxo 693.d
oleum faciei maculas delens 1171.d rugas tollens 1171.c
oleum faciem colorans 1171.f exornans, pustulasque nigras delens 1170.d illustrans & dealbans ibid.f
oleum ferri 642.a 686.b fœniculi 651.b formicarum 642.f frumenti 637.b. 651.b gentianæ 637.e hydrargyri 686.e hyoscyami 642.a quomodo fiat 357.e eius vires ibid.
oleum hyperici 643.c magistrale 643.e
oleum irinum quomodo parandum 625.f eius vires 676.a
oleum ladani 663.c
oleum laurinum 643.b vnde fiat 357.a eius vires ibid.
oleum lentiscinum 632.f ligni guaiaci 652.f ligustrinum, siue de alcanna, siue cyprinum 630.b liliorũ conuallium 644 a liliorum simplex 625.d compositum ibid.e
oleum lini 625.d quomodo fiat 357.d eius vires ibid. liquidambar 638.c lithargyri 787. b lumbricorum 629.e macis 656.c malorum azereorum 641.f mandragoræ 631.d.f Martis 685.f mastichinum 623.b. 659.b
oleum medicinale 641.a melissæ 647.b mellis 696.a melonum & cucumeris 653.c menthæ 623.f Mercurij 710.a
oleum Mercurij corporale ibid.a
oleum Mercurij sublimati ibid.
oleum moschellinum 644.d myrrhæ 660.c myrtillorum 632.e myrthinum ibid.d
oleum nardinum simplex 624.b compositum ibid.d
oleum nenupharis citrini 634.e
oleum Nicotianæ 638.a
oleum nucis moschatæ 628.c 656.f
oleum nucum 628.b quomodo fiat 356.f eius vires ibid.
oleum nucleorũ persicorum 625.a
oleum nympheatii, siue nenupharis albi 634.a
oleum ananthinum 635.d
oleum olivarum recens 634.f omphacinum 633.a
oleum optimum ad memoriam augendam 713.d
oleum onorum 637.b papaueris vnde fiat 357.d eius vires ibid. perlarum 671.d petrolini 651.f philosophorum 715. piperis 657.d plumbi 684.d
oleum populinum 645.a
oleum præseruans itinerantes à frigore 1174.c
oleum raphaninum 637.a
oleum Regis Dauid 630.e
oleum ricinum, siue de cherua 634.e
oleum rosaceum 633.b
oleum rosatum completum 633.c omphacinum ibid.e
oleum rutaceum 627.f
oleum sacchari Mercuriale 665.f
oleum salis 673.b salsiæ 647.b sambucinum 637.d. 643.a
oleum sarcocollæ 661.c
oleum Saturni 685.a scorpionum 694.d
oleum scorpionum simplex 642.b compositum ibid.c
oleum sesaminum 635.b vnde fiat 357.b eius vires ibid.c
oleum spicæ 674.e stanni 685.f stibij 681.c styracis 661.c succini 661.e
oleum sulphuris 627.e. 674.a acidum 677.d terebinthinatum ibid.c vitriolatum ibid.b
oleum talci 689.b tartari 638.a 679.d
oleum terebinthinæ 663.d thuris 660.b thymelæa 646.b Valerianæ 647.b
oleum vetus magis calefaciz 355.b violaceum 633.f vitrioli 677.d
oleum vulneri à machinis bellicis, pernicie 641.e
oleum vulpinum 645.b
olei vires 356.a
olea aromatum, lachrymarum & gummi 658.b
olea astringentia 656.d calefacientia articulos 627.c hepar 624. lienem 625.a nerues 628.d ventriculum 623.e vterum 625.f
olea crasso modo parata 623.a
olea detergentia 636.e digerentia ibid.e emollientia 635.e siccantia 634.d
olea ex aromatibus 656.e, baccis 662.f liquoribus 665.d metallicis 656.b
olea frangentia calculum 642.a

oleæ fructuum 649.a glutinantia 638.a herbarum & florum 646.f
oleæ humectantia 634.a iuuantia coitum 642.f laxantia 636.b
oleæ pinguedinum & axungiarum 695.b purgantia 646.a quomodo parentur 617.a
oleæ rarefacientia 636.c refrigerantia caput 631.c ventriculum 631.b hepar 634.b pectus 633.f sedantia dolorem 643.a somnum inducentia 641.f
olea subtili modo parata, seu distillata 646.f
oleorum officinariorum vera præparandi methodus 643.a
olibanum quid 375.e eius vires ibid.f
olinæ quæ laudatissimæ 241.d earum vires. ibid.e
omphacium vnde paretur 355.a eius vis. ibid.b
ononis vires 323.a
onyx qui probatissimus 73.a eius vires ibid.d
ophites lapis quam vim habeat 73.c
opiata sopiens sensus 864.e
opium quid 363.d optimum quod ibid. vulgare quale 364.a
opij adulteratio 363.e duo genera ibid.c
opoponax quid 669.a 384.c quomodo adulteretur 370.a eius vires ibid.
opopanax optimus 384.c
opopanacis adulteratio ibid.d vires ibid.
opopyra 765.a
orbiculi diambræ 1067.a diamoschi 1067.c
orbiculi ex querno visco 338.e ex rhabarbaro 1074.c
orbiculi, seu trochisci bechici 1068.a
origanum quomodo distillandum 427.a eius facultas & vires. ibid.
origanum trium est generum 141.b eius vires ibid.
Ormuz vrbs 341.f
ornantia medicamenta 1137.a
orobus quid 257.a quando colligatur ibid. eius vires ibid.b
oryzæ vires 256.d
ostracitæ lapidis vis 72.f
ostreorum vinorum vires 386.f
ostrutium quid 315.d quando colligatur ibid.e eius vires ibid.
osyris cur linaria dicatur 117.d eius vires ibid.e
oui candidi vires 418.e lutei ibid.d
oua quæ alijs plus alant ibid. eorum vires ibid.f
ouorum aut limacum in calcem reductio 4.e
ouilli lactis vires 407.a stercoris vires 411.c
ouillæ vesicæ vsus 400.d
oxalis duorum est genus 155.e eius vires ibid.
oxalis quomodo distillanda 421.e eius facultas & vires ibid.
oxelæum 988.d
oxycroceon Vigonis 978.d
oxylapathum quid 151.d eius vires. ibid.
oxylatium 811.e
oxymel elleboratum maius Iuliani, purgans phlegma & melancholiam 502.d minus 503.a
oxymel ex calamintha ad quid valeat 489.a
oxymel ex ligustico ad quid vtile ibid.c
oxymel diureticũ quomodo parandum 506.f eius vires ibid.
oxymel nostrum compositum 488.c
oxymel phlegmagogũ quomodo fiat 495.a eius vires ibid.
oxymel scyllitiçũ Democriti 488.c
oxymel simplex 487.e compositum ibid.f eius vires ibid.
oxymel vacuans melancholiam 495.d
oxymyrsine quid 307.b eius vis ibid.
oxysaccharum simplex 478.e compositum ibid.f
oxytriophylli radicis vires 299.b

P

PActolus Indiæ fluuius auri ferax 41.c
Padus auri ferax ibid.
pæoniæ flores quando colligendi 212.b eorum vires ibid.
radix quando colligatur 299.c eius vires ibid.
pæoniæ seminis facultas ibid.d
palmæ Christi vires 274.e
panacea Andromachi 993.e Heracea 984.f
panchrestum 785.d
panchymagogon Phædronis 845.d
panici seminis vires 271.f
panis Marsicus 1111.e
panis medicamentosus contra vertiginem ibid.d
papauer corniculatum quid inferat 188.e quibus auxilijs expugnetur ibid.
papaueris albi folia quomodo distillanda 422.a eorum facultas & vires ibid.b
papaueris sex genera apud Dioscoridem 163.d vires ibid.f
succus quomodo fiat 350.d eius vires ibid.
paralysis herbæ flores quando colligendi 212.d eorum vires ibid.
pardi adeps quomodo præparanda 406.a eius facultas ibid.
parietaria quid 153.e eius vires ibid.
parietaria quomodo distillanda 427.f eius facultas & vires ibid.
parthenium quid 129.a eius vires ibid.b
pastillus Andronius 1099.a calefaciens ad vitia ventris ex frigore 1081.d purgans bilem 1088.e
pastilli ad pestilentẽ aerem in æstate 1087.d ex amygdalis amaris 1085.a in frigido pestilentiæ tempore idonei 1088.a
pastilli polyidæ 110.a viperini quando fieri debeant 1094.f
à Pastinaca marina percussis, quæ mala accidant 393.e eisdem quæ in remedium conueniant ibid.
passerum cerebella quando & quomodo reponenda 395.f
passerculus troglodytes quam vim habeat 386.d
Patauina balnea 30.b
Paulina 848.e
pectus refrigerantia 213.f
pentaphyllum quando colligatur 298.f eius vires 299.a venenis resistit 190.b
pentarbis lapidis vires 72.e
peplus quid 193.b eius vires ibid.c
periclymeni duo genera 141.f vires 142.e flores vbi nascantur 209.d eorum vires ibid.
perlarum oleum 671.d
persicæ arboris foliorum & florum vires 190.f 215.d
persicorum plurimæ species 236.a vires ibid.d
pessus ad vteri præcipitationem 1119.a
pessus dolorem mitigans ex calido 1118.b emolliens 1118.c menses sistens 1117.a menstrua mouens ibid.c pituitam educens 1120.a
pessus quid 1117.a eius differentiæ ibid. vlcera siccans 1118.b
pessi abstergentes & consolidantes ibid. aperientes 1117.c astringentes ibid.a
petri herba quomodo distillanda 425.c

425.e eius vires ibid.
Petrioli balnei situs & vires 31.a
petroselini semen quando colligendum 262.f eius vires ibid.
petroselini vires ibid. & 288.a
peucedanum quid 126.f eius vires 127.a
à Phalangijs demorsi quæ mala sentiant 392.a quæ contrà medeantur ibid.b
pharicum quid inferat 188.e quomodo ei resistendum ibid.
philanthropos 793.b
Philonis Tharsensis antidotus 847.e
Philonium Hamech 848.a
Philonium maius, siue Romanum 848.b Persicum ibid.c
Phrygius lapis vnde dictus 72.b vbi nascatur ibid. eius vires ibid.c
phu verum vbi crescat 318.b eius radix cuiusmodi ibid.c
pili vt cadant, & non renascantur 1182.b
pileolus ad destillationē, roborans, & materiam exsiccans 1120.d dolorem capitis 1119.c
pilulæ abstergentes 1038.d
pilulæ ad bilem in febribus 1044.a coitum 1043.e defluxiones tenues, in articulos & vlcera pulmonum 1036.a dolorem colicum 1040.a calculi mitigandum 1040.c
pilulæ ad eos, qui coire non possunt 1043.a fluorem & raucitatem arteriæ 1035.c fluxionem tenuem 1036.a hepar 1038.a hydropem ibid.b iecoris obstructionem 1037.e lienem obstructum ibid.f matricem 1039.d melancholiam 1058.c omnem dolorem capitis ibid. pituitam educendam & inspissandā 1036.a quartanam 1038.c renum vesicæ calculum 1039.f renum & vesicæ vlcera 1038.d splenem ibid.a tussim, asperitatem arteriæ, raucitatem & materiæ eductionem ex pectore 1036.b vrinam 1039.c vrinas & menstrua mouendā 1038.f
pilulæ aggregatiuæ, maiores 1064.b minores ibid.d alephanginæ 1048.b Alhandal 1045.e anodynæ 1040.d angelicæ Fiorananti 1061.c
pilulæ ante & post cibum 1049.a aperientes 1037.d arthriticæ 1052. artheticæ quatuor magistrorum 1053.a
pilulæ Aquilinæ, Fiorananti 1061.d Arabicæ 1043.e Assaieret 1059.d astringentes ibid. aureæ 1043.d ex turbith 1051.b
pilulæ aureæ, siue magicæ 1061.a
pilulæ bechicæ 1048.a albæ, magistrales 1027.e cum terebinthina ibid.f emplasticæ ibid.f
pilulæ benedictæ 1054.e bonæ 1048.a calculum comminuentes 1040.c capitales 1058.a cochiæ 1045.a coitum mirabiliter stimulantes 1042.f colicæ 1040.e
pilulæ communes, pestilentiales dictæ 1051.d
pilulæ contra catarrhum & repletionem capitis 1046.c fluxum capitis ibid.c morbum gallicum 1056.a pestem 1015.e venena 1043.b vermes 1052.b
pilulæ de aloe & mastiche 1060.a aloe lota ibid.b aloe rosata ibid.c arnoglossa, seu plantagine 1041.f castoreo 1039.e cynoglossa 1037.d. 1041.e elaterio 1026.e eupatorio 1044.c euphorbio 1056.e hermodactylis, maiores 1052.c lapide Armeno 1055.e lapide lazuli ibid.d mezereo 1056.d nitro 1054.e
pilulæ de octo rebus, siue octomeræ 1046.a sarcocolla 1054.c styrace 1042.a tribus 1063.a
pilulæ dolorem mitigantes 1040.a
pilulæ epilepticæ 1046.f
pilulæ ex agarico 1047.a bdellio 1035.a colocynthide 1045.d fumaria 1055.a halicacabo 1063.b opopanace 1054.b rhabarbaro 1044.c sagapeno 1035.f
pilulæ ex sex rebus 1046.a terebinthina 1039.b turbith 1051.c 1060.f
pilulæ fœtidæ maiores 1053.d minores ibid.f
pilulæ Galeni ad laxandum 1062.e
pilulæ Galeni similes alephanginis 1048.e
pilulæ harmoniæ 1042.c hieræ cum agarico 1045.b hieræ simplicis 1059.a compositæ ibid.b hypoglottides astrictoriæ 1035.e imperiales 1060.f Indæ 1055.b lucis maiores 1057.d minores ibid.f magistrales 1061.f mastichinæ 1050.a mercuriales ad morbum gallicum 1056.a mouentes vrinam & menstrua 1038.f opiatæ 1041.a pestilentiales, Rufi 1051.e pectorales 1036.d Phylagrij 1063.d podagricæ 1053.b
pilulæ probatæ contra fluxum ventris 1036.e purgantes bilem ex capite 1043.c ex hepate 1044.a purgantes humores mixtos à capite 1057.b ab hepate 1063.a à stomacho 1059.a purgantes humores serosos 1056.d purgantes melancholiam ex hepate & splene 1055.a purgantes pituitam ex capite 1045.a iuncturis 1052.c pectore 1047.a stomacho 1048.c
pilulæ sabelliæ 1044.d saluæ mundificantes caput 1058.e saluberrimæ 1062.a Scribonij 1042.d sine quibus 1057.b stomachicæ 1050.b stypticæ 1036.f veneno resistentes 1043.b
pilulæ vnde dicantur 1042.a earum differentiæ ibid.
pilulæ venerem excitantes 1042.f
pimpinella quomodo distillanda 428.b eius facultas & vires ibid.
pimpinellæ duo genera 126.b vires ibid.c
piniocatum 1110.d
pinguedo quid 404.b eius differentiæ ibid.
piper longum Galeni tempore duplicitèr adulteratum 232.b
piper quid 229.f quod optimum 230.a quomodo adulteretur ibid.b quæ regiones gignant ibid.d
Piperina balnea quibus vtilia 12.f eorum vsus ibid.e.f
piscium lapidum vires 73.c
pissasphalti appellatio 87.a vires ibid.b.c.d
pistacia cuiusmodi eligenda 227.b eorum vires ibid.
pistolochia 301.a
pituitam purgantia 216.c. 273.f
pityusæ vires 198.b
pix naualis duorū generum 376.d quæ optima ibid.f vnde fluat 376.e
picis differentiæ ibid.f vires ibid.
placenta contra pestem 1100.c
plantago quomodo distillanda 423.b eius facultas & vires ibid.
plantaginis duo genera 155.f vires 156.b radicis vires 223.b succi vires 350.c
pleres archonticon 764.d
plumbago quæ optima 51.d quæ vitiosa ibid.c
plumbaria balnea in Lotharingia

quibus auxilientur 13.b
plumbum quæ constet natura 51.a eius vires ibid.
plumbi lotura quomodo fiat 52.b eius vires ibid. recrementi vis 52.c
pnigitis colore similis ferè Eretriæ 40.a eius effectus ibid.
polij duo genera 168.e vires ibid.f
polygonasum quid 313.b eius vires ibid.c
polygoni planta quando colligenda 350.e
polygonum quid 156.e eius vires ibid.
polypodij radicis vires 326.b
pomholyx vnde fiat 53.e eius vires ibid.f
pomum Ambræ 1127.b ad aerem pestilentem ibid.c
pomum odore aluum soluens ibid.f
Ponterbornense balneum 23.a eius situs, ratio & vires ibid.
porri capitati vires 149.f
Porretanum balneum 30.c eius situs, ratio & vires ibid.c
portulaca quomodo distillanda 421. c eius vires ibid.
portulacæ duo genera 159.f eius vires 160.a.b seminis vires 269.d. 350.d
potio alexipharmaca contra vulnera sclopetica venenata 549.c
potio impinguans corpus 1161.e
potio inferioris ventriculi vulneribus conducens 549.a maciem inducens 1162.f musculus maior quomodo paranda 538.a eius vsus ibid.b
potio purgatoria 553.b purgans pro delicatis 552.e
potio sanguinē ex vulneribus eorum pentem cohibens 548.f
potio venenatis vulneribus sclopetarijs conueniens 548.c
potio vomitoria sine molestia 554.a vulneraria 558.d vulneraria cephalica 548.e vulneraria in fracto osse, ab ictu sclopetario ibid.c vulneraria pectoralis 549.a
potiones caput ornantes 1161.a
potus Hippocraticus quomodo fiat 314.f. 315.e
præcipitatum 749.b
præsium quomodo distillandum 425.b eius facultas & vires ibid.
de Præsio syrupi vires 484.b
primulæ veris flores quomodo distillandi 424.d eorum facultas & vires ibid.
propolis quæ eligenda 418.b eius vires ibid.
prunorum vires 233.f
prunellæ flores quando colligendi 212.d
psyllion quid 157. eius vires ibid.b.c
psyllij cremor quomodo confectatur 352.b vires 272.c
psilothrum 1181.a. 1182.c Heraclidæ Tarentini enestigio pilos tollens 1281.a pilos auferens, & cutim tenuans ibid.c
ptarnica quid 144.f eius vires ibid.
prisana plus alimenti præbet, quàm polenta 264.c
pulegium quando distillandum 428.c eius facultas & vires ibid.
pulpa tamarindorum 785.c
puluis ad capitis dolorem à vaporibus 752.c ex frigore ibid.b
puluis ad constringendum os superius ventriculi 745.b
puluis ad dentifricia 946.d dolorem lateris 752.f flatus ventriculi discutiendos 743.d
puluis aduersus flatus, magistralis 728.f
puluis ad hydropem 735.d iuuandam concoctionem 727. mensium prouocationem 731.c nasalis 735.a omnem hæmorrhagiam 746.d pestem 743.a phreniticum 743.a strumam 751.a suppositoria communia 741.d sicca ibid. tussim 719.c ventriculum calefaciendum 743.c
puluis aromaticus 729.e
puluis alexipharmacus contra vulnera sclopetica 723.f
puluis bezoarticus 721.b
puluis capitalis temperatus 742.a causticus 749.a cephalicus 747.d
puluis contra casum 733.d dissectionem nerui 748.c lumbricos 740.d morbum caducum, Regis Daniæ 719.c scabiem communis 747.e periculosos & pestiferos morbos puerorum 723.a pestem 721.a toxicum & omne venenum 723.b
puluis astringens 745.e
puluis cordialis temperatus 742.b
puluis de granis myrti 730.b dentes dealbans 723.a diarrhodon 724.a
puluis electuarij de bolo 721.f emplasticus & sanguinem sistens 745.f epilepticus 719.b epuloticus 748.e
puluis è turbith, magistralis 735.b
puluis gingivas roborans, & dentes confirmans 1208.a
puluis griseus Cæsaris cōtra pestem 722.d
puluis incarnans Lanfranci 747.b item Rhasis ibid.
puluis imperialis 727.e impinguans 734.a
puluis laxatiuus 738.c delectabilis ibid.a magistralis 735.f
puluis ligni aloes 723.f manus reddens albas 1207.f
puluis optimus cum cibo sumendus 723.b partum prouocans 732.f
puluis passauant cum rhabarbaro, vsualis 736.c
puluis præseruatiuus in peste 722. b pro familia ibid.d
puluis pro condiendis cibis 742.d pro epithemate cordis refrigerās 744.c hepatis excalfaciens 743. f refrigerans 745.d
puluis pro tragea communis 725.f vlceribus gutturis 733.a puluis purgatorius 737.a
puluis rubeus Cæsaris contra pestem 721.e
puluis sedans dolorem ad suppositoria 733.b
puluis sennæ præparatæ 735.c
puluis solutiuus de tribus 736.c solutiuus sine dolore 738.e sternutatorius 734.f
puluis stomachum corroborans 730.c
puluis valde bonus, & qui potest dari in ferculo 717.e
puluis violarum Syluij 1125.d vrinas mouens 731.d
pulueres abstergentes cutem 747.e dentes 747.e
pulueres astringentes 730.e
pulueres calculum frangentes 731.e
pulueres calefacientes caput 742. d cor 721.a. 742.d hepar 743.f pectus 720.e stomachum 723.f
pulueres carnem auferentes 749.a
pulueres cicatricem inducentes 748.d
pulueres consolidantes 733.a
pulueres dentes ornantes 1208.a
pulueres dissoluentes sanguinem 733.d
pulueres incarnantes 748.a mitigantes dolorem 752.a ornantes manus 1209.a
pulueres purgantes aquam 735.d
pulueres purgantes bilem 734.e

pulueres purgantes per nares pituitam 734.f *purgantes faces* 740.d *humores mixtos* 735.f *pituitam per aluum* 735.b
pulueres refrigerantes caput 744. a *cor ibid.c hepar* 730.d.745.d *ventriculum* 730.a
pulueres strumas dissoluentes 751.f
pumex qui probetur 71.a *eius vires ibid.b*
purpuræ quid 87.f *earum vires* 88.b
pyra condita 886.b
pyrorum multa genera 233.f *vires ibid.*
pyrethrum quid 291.b *eius facultas & vires ibid.c*
pyrites lapis qui eligi debeat 68.c *quomodo vratur ibid.f eius vires ibid.*

Q

Quadrimeron 770.a
quercus quã vim habeat 172. a.b
quinquefolium quid 168.a *quando colligatur* 298.f *eius vires* 168.b. 299.a

R

Radices abstergentes 311.e *aduerentes* 312. *aperientes ibid. alterantes qualitate occulta* 324. b *ambustis conferentes* 322.e *bilem flauam purgantes* 324.d
radices calidæ in primo 283.a *secundo ibid.f excalefacientes in tertio* 285.f *in quarto* 288.c
radices canæ duæ 297.a
radices cichorij conditæ 888.a
radices discutientes 311.b *dolorem sedantes* 322.f *strumas discutientes ibid.b emollientes* 312.c *extenuantes ibid.*
radices frigidæ in primo, secundo & tertio 291.c.d.e *glutinantes* 312.e
radices menses mouentes 315.a *sistentes* 319.f *pituitam purgantes* 326.e *semen generantes* 314. f *siccæ in primo* 292.d *in secundo & tertio* 297.a
radices sudorem prouocantes 320. a *suppurantes* 312.d *venenosæ* 323.c *venenis resistentes* 321.a
rapæ vires 284.e *seminis vires* 271.e
raphani quomodo distillandi 428.a *earum facultas & vires ibid.*
rana palustris hausta, quæ mala inducat 390.b *quibus adiuuentur ibid.c*
ranarum cordis vis 398.a *facultas & vires* 387.b *iecoris vis* 398.a
ranarum seminis distillatio 431.d *eius facultas & vires ibid.e*
ranarum spermatis vis 410.a
remedium præstantissimum contra pestem 846.c
renes calefacientia 213.e. 340.f 268.b.308.b *refrigerantia* 214. a. 269.f
requies 849.c
resina quæ improbetur 279.d
resina quid ibid.c
resinæ duplex differentia 279.c *vires ibid.d*
rhaponticum à rhabarbaro quid differat 305.f *optimum* 306.b *quomodo adulteretur* 307.a *vulgò rheuponticum* 305.f
rhapontici vires 306.b
Rhenus auri ferax 41.c
rhodia radix vbi gignatur 285.d *vnde nomen acceperit ibid. eius vires* 285.e
rhus quid 157.d *eius vires ibid. e.f*
ribes succus quam vim habeat 351.c
ricini seminis vires 274.e
rob de agresta 307.c *de berberis simplex ibid.b compositum ibid. de cornis* 509.f *de ribes simplex* 509.e *compositum ibid.*
rob nucum 510.e
rosmarinus quid 127.e *eius vires ibid.d*
rorismarini flores quãdo colligantur 208.b *eius vires ibid.*
rosæ Damascenæ quomodo distillandæ 422.d *earum facultas & vires ibid.*
rosa quæ præstantissimæ 209.f *quando colligendæ ibid.*
rosarum multa genera ibid.e persicarum florum succus 216.a *eius vis ibid.*
rosarum succus quando exprimendus 350.a *eius vires ibid.*
rosarum vires 210.a
rosata nouella 778.f
rubeta assumpta, quæ mala pariat 390.b *quibus adiuuetur ibid.c*
rubi vires 185.d.e
rubia tinctorum 295.c
rubia vbi nascatur ibid.f
rubiæ appellationes 295.d *radicis vires* 296.a *radices quando legantur ibid. semen* 295.e
rubini vires 61.d
rubrica ad faciem 1157.a
rubrica fabrilis Sinopide inferior 36.d *quæ optima ibid. vbi gignatur ibid. lemnia alia res, quàm sigillum lemnium* 34.c
rubrica Sinopis quæ maximè probetur 36.e *vbi effodiatur ibid. eius vires ibid.d*
runæ seminis facultas 286.c *succus quomodo extrahendus* 349. a *eius vires ibid. sylvestris vires* 145.c. 169.f

S

Sabina quomodo distillanda 428.d *eius facultas & vires ibid. duorum generum est* 146. e *eius vires ibid.*
saccharum Penidij 1111.a
saccharum quid 358.e *quod præstantissimum ibid.f eius vires* 359.c
ad Saccharum colore cæruleo tingendum 109.a *flauo ibid. nigro* 1114.a *purpureo ibid. rubro* 1112. *viridi ibid.*
de Saccharo colorando in concinnandis confectis ibid.e
ex Saccharo fructus & animalia facere 1111.a
sacculus ad calidam destillationem 1121.b *colicam* 1124.a *cordis affectus frigidos* 1121. *dolores lateris* 1121.c *frigidam destillationem* 1121.a *imbecillitatem & dolores ventriculi* 1122.f
sacculus capitalis 1119.e *odoratus* 1125.b *pro corde contra pestem* 1122.b *refrigerans & repellens, pro fronte* 1121.c
sacculi quid 1119.a *eorum differentiæ ibid. conferentes capiti* 1119.d *cordi* 1121.e *ventri* 1122.c
sagapenum quid 383.a *quod optimum ibid.*
sagapeni adulteratio 383.d *vires ibid.*
salamandram qui hauserint, quæ mala consequantur 389.e *ijsdem quæ contrà præstanda ibid.f*
sal absinthij 1024.b *aceti* 1027.f *alkali* 1028.e *antimonij* 1028.c *artemisiæ* 1005.b
sal catarthicum 1023.c *chamomillæ ibid. chelidonij* 1025.c
sal è baccis & ligno iuniperi ibid.b
sal fuliginis 1028.b *genistæ* 1024.f *gentianæ* 1024.c *graciolæ ibid.f*
sal ligni guaiaci 1024.d

Sal Marcelli 1023.d *melissæ* 1025.b d *mellis* 1027.e *ononidis* 1024.e
Sal sacerdotale 1027.b *sanguinis humani* ibid.a
Sal Saturni 1028.a *stipitum fabarum* 1024.f *tartari* 1028.d *theriacum* 1025.e *vrinæ humanæ* 1027.d
Salis duo genera 45.e *factitij multa genera* ibid.f *flos* 46.a *gemmæ* ibid. *oleum* 673.b *vires* 46.c
Sales detergentes 1027.d *dolorem sedantes* ibid.a *erodentes* 1028.e *purgantes per aluum* 1023.c *purgantes per sudorem* 1025.d *per tussim* 1023.a *per vrinam* 1023.f *per vterum* 1025.b
Sallium diuisio 1022.a
Salsia quid 127.d *eius vires* ibid.e *quomodo distillanda* 423.f *eius facultas & vires* ibid.
Sambuci corticis vis 246.f *item radicis* 328.c
Sambuci corticum aquæ vis 431.e *duo genera* 193.f *vires* ibid. *florum collectio* 213.c *vires* ibid.
Samius lapis quomodo probetur 72.c *eius vires* ibid.
Samiæ duæ species 37.a *quæ optimæ* ibid.b *vires* ibid.
Sampsuchus 139.f *eius vires* 140.a
Sandaracha quid 48.d *quæ optima* 382.c *eius facultas & vis* 49.e
Sanicula quid 177.a *eius vires* ibid.
Sanguis draconis factitius 362.f *eius vis* 363.a *hircinus quomodo paretur* 401.f *humani distillatio* 431.a *eius facultas & vires* ibid.
Sanguinalis lapis 67.f
Santali tria genera 338.a *vires* ibid.b
Santi, santonici vires 270.f
Sapa quid 491.f *quomodo fiat* 353.f *eius vires* 364.a
Sapo moschatus 1129.a
Saponea 1070.a
Saphyrus gemmarum omnium pulcherrima 59.c *eius duo genera* 59.f *vires* ibid.e.f
Sarcocolla quid 382.d *quæ optima* ibid. *eius vires* 384.b
Sarcocollæ correctio ibid.
Sarda nomen cum sardonyche communicat 62.a *eius effectus* ibid.b
Sardæ tria genera in India 62.b
Sarmentorum cinis 4.a *vrendi vim habet* ibid. *eius vsus* ibid.
Sarsa parillæ quid 320.d *eius vires* ibid.f
Sassafras 335.b *eius vires* 336.e
Satyrij radicis vires 292.b
Sauuenthal balneum 27.e *eius situs & vires* ibid.
Saxifragia quando distillanda 427.f *eius facultas & vires* ibid.
Saxifragiæ radicis vires 308.c *seminis facultas* 268.a
Scabiosa quid 127.f *vires* ibid. *quomodo colligenda & distillanda* 425.c *eius facultas & vires* ibid.d
Scammonium adulteratum 367.b.e *quod laudetur* ibid.d *quo antiquius, eò melius* 368.e
Scammony vires 368.c
Scariolæ seminis vires 268.c
Scincus quid 386.d *eius carnium facultas* ibid.
Sciuorum renum vires 400.c
à Scolopendra icti quæ mala experiantur 393.d *quæ his sint remedio* ibid.e
Scolopendrium quid 119.c *eius vires* ibid.d.e
Scordium quid 128.a *eius vires* ibid.b
Scordij succus quomodo extrahendus & seruandus 349.e
Scoria quid 54.c
Scorpionis morsum quæ mala subsequantur 392.e
à Scorpione percussis quæ præsentia sint auxilio ibid.f
Scorpiones terrestres quid 385.e *eorum vires* ibid.
Scyllæ præparandæ ratio 1095.a
Scyllæ vires 285.a
Sebesten quid 224.b *quæ probatissima* ibid.c. *eorum vires* ibid.c. & 246.e
Secacul verum 314.f *eius vires* ibid.
Selinusia quæ maximè laudanda 39.c
Semen quid 250.a *eorum differentiæ* ibid.
Semina abstergentia 270.d *astringentia* 270.a *discutientia* 270.d *emolliensia* ibid.d *flatus discutientia* ibid.f *glutinantia* ibid. *indurantia* 271.a *suppurantia* 270.e
Semina venenosa 271.e
Semperuiuum, seu sedum quomodo distillandum 421.f *eius facultas & vires* 423.a
Semperuiui, seu sedi tria genera 161.e *vires* ibid.f
Semperuiui succus quomodo conficiendus 350.d *eius vires* ibid.
Sena quid 191.a *quæ optima* ibid.b *eius vires* 191.d
Sepiarum ossa 90.c *ossium vires* 402.a
Serapium quid 382.e *quod optimũ* ibid.
Serapini vires 382.f
Serici vermiculi vires 408.e
Serpentis exuuij vires 415.a
Serpillum quomodo distillandum 426.f *eius facultas & vires* ibid.
Serpilli duo genera 146.d *vires* ibid.f
Serum quid 407.c *eius vires* ibid.
Sesami seminis vires 266.a
Seseli optimum quod 182.f *eius vires* 183.a.b
Seselis semen vbi inueniatur 263.b *quando colligendum* ibid. *vires* ibid.
Sistos Ixpis vbi gignatur 71.d *eius vires* ibid.e
Siculorum balneorum vires 32.c
Sief album Mesuæ 1104.a
Sief de plumbo 1103.b *de rosis, Mesuæ* 1105.b *è cornu cerui no* 1102.b
Sief quid 1099.a
Sief rubrum Mesuæ 1104.b
Sigillum Lemnium 33.f
Sigillum Salomonis quid 313.b *eius vires* ibid.
Silenites lapis Lunæ figuram reddit 74.b *eius vires* ibid.
Sinapi quando colligendum 264.b *vires* ibid.c
Sinapismus Aetij 1019.c
Sinapismus quid ibid.c
Simphytum quid 313.d *eius vires* ibid.e
Sisimbrij vires 147.a
Smaragdus gemmarum omnium pretiosissima 60.b *eius vires* ibid.f
Smaragdi vires 66.a
Smegma marus dealbans 1207.f *album odoratum* ibid. *moschatum Damascenum* ibid.
Smilacis arboris vires 188.f
Smyris qualis lapis 69.d *eius vires* ibid.
Smyrnium quid 175.d *eius vires* ibid.f
Solani duo genera 158.a *vires* ibid.d.e. *folia quomodo distillanda* ibid. *eorum facultas & vires* ibid. *hortensis succi vires* 350.c *vesicatorij seminis facultas* 265.e

ſorba quid 242.a *eius facultas & vires* ibid.
ſory quod optimum 49.c *eius vires* ibid.d
ſparadrappum Vigonis 1015.a
ſpecies ad carnes & piſces 724.e *dulces pro cibarys* 729.d *ſortes finæ* ibid.e
ſpecies inciſæ ſaccharo obducto 728.b
ſpecies pro clareto 521.a *tragea ſimplici* 725.f *vino zedoarico* 527.a
ſpecierum & pulverum differentia 715.a
ſpica celtica quid 314.b *quomodo adulteretur & dignoſcatur* ibid.c *quæ laudatiſſima* ibid. *eius vires* ibid.
ſpica nardi radix, non ſpica 314.d *quæ eligenda* ibid. *quomodo adulteretur & dignoſcatur* 314.e *eius vires* ibid.
Spiegelbergenſe balneum 27.f *eius ſitus, ratio & vires* ibid.
ſpinæ albæ vires 303.c
ſpiritus tartari 681.a
ſplenem excalefacientia 213.d. 267.e. 307.d *refrigerantia* 214.a. 269.e
ſpodium vbi inueniatur 54.a
ſpongiarum duo genera 383.f *vires* ibid.
ſpongites lapis quam vim habeat 74.e *eius vires* ibid.
ſpumæ argenti vires 50.c
ſquama æris quæ optima 43.a *eius vires* ibid.
ſquinanthū peſſimum quod 207.a *quod laudatiſſimum* ibid.
ſquinanthi flora vſus ibid.b
ſtaphiſagria quãdo colligatur 263.d *eius vires* ibid.
ſtercoris aſinini vires 419.d *anſeris vires* ibid.e *bubuli vires* ibid.e *canini vires* 411.a *caprini vires* 405.c 409.c *ciconiæ vires* ibid.e *columbarum* ibid.a *crocodyli terreſtris vires* 412.b
ſtercoris differentiæ 419.c
ſtercoris equini vires 403.d *gallinacei vires* 412.a *humani diſtillatio* 411.a *eius facultas & vires* ibid. & 409.e *lupini vires* 412.a *murini vires* ibid. *muſtelli vires* 411.f *ſuis ſylueſtris* 412.a *vulturini vires* 409.d
ſtibium quod optimum 50.a *eius vires* ibid.
ſtimmi quod optimum ibid. *eius vires* ibid.
ſtœchas quid 128.f *eius vires* 129.a
ſtœchados florum vires 205.e
de Stœchade ſyrupi vires 483.b
ſtomachum calefacientia 240.f 267.d *refrigerantia* 269.a
ſtyrax duorum generum optimus quis 378.b ibid.c *quomodo dignoſcatur* ibid.
ſtyracis adulteratio 378.c *vires* ibid.
ſuccinum pterygophoron 414.a
ſuccus fructuum calidus frigidus 350.f 351.a
ſuccus herbarum calidus & frigidus in primo, ſecundo & tertio 349.a *in quarto* 350.e
ſuccus quid 347.c *eius diuiſio* ibid.
ſuccus ſeminum calidus frigidus 349.b ibid.c
ſudor omnis malus 414.b
ſudatoribus quæ vina conueniant 355.b
Suennigenſe balneum 28.a *eius ſitus, ratio & vires* ibid.
ſuffimentum ad animæ defectionem 1131. *animales & vitales vires corroborandas* ibid. *calefaciendum & ſiccandum vterum poſt menſium purgationem* 1133.e *catarrhos ſiſtendos & ſiccandos* 1130.a *conceptionem promouendam* 1133.e *menſes mouendos* ibid.d *procidentiam vteri* ibid.f *prouocandum ſudorem in morbo gallico* 1134.a *ſuffocationem vteri* 1133.c *tumores induratos* 1134.d *tuſſim* 1133.a *vlcera pulmonis* 1132.e
ſuffimentum optimum 1136.e
ſuffimenta capiti conferentia 1131.c *cordi* 1131.f *iunctvris* 1134.a *pulmoni* 1132. *vtero* 1133.c
ſuffimenta odorata 1135.e *quid* 1129.a *eorum differentiæ* ibid.
ſuffitus ad dolorem iunctvrarum 1134.a *pro morbo gallico* ibid.e
ſuffitus qui ex formicvlis aniculas referentibus excitatur 1136.d
ſuffumigium ad æris corruptionē 1132.b
ſuffumigium tempore hyberno 1136.c
ſulphur antimonij 1029.a *optimū quod* 46.e *ſublimatum ſeu flores ſulphuris* 1032.b
ſulphuris duo genera 46.e *vires* ibid.f
ſulphuris oleum 674.e
Salzburgenſia balnea 18.f *eorum ſitus, ratio & vires* ibid.
Sulzbrun balneum 18.b *eius ſitus, & vires* ibid.
Sulzenſe balneum 20.e *eius ſitus, ratio & vires* ibid.a
ſumach eandem vim cum acacia habet 362.e
ſuppoſitorium ad flatus 1116.c
ſuppoſitorium quo pueri tuto poſſunt vti 1115.a
ſuis ſylueſtris ſtercoris vires 412.a *ſuis veſicæ vſus* 400.e
ſuilli pulmonis vſus 397.b
Sylueſtre balneum 288.b *eius ſitus & vires* ibid.
ſylueſtris mirtus quid 307.b *eius vſus* ibid.c
ſymphyti duo genera 119.f
ſyrupus acetoſus diarrhodon 478.a
ſyrupus acetoſus de ſuccis herbarum cum aromatibus ibid.d
ſyrupus acetoſus ſimplex 477.d *compoſitus* ibid.e
ſyrupus acetoſitatis limonum 481.a
ſyrupus ad anaſarcham 503.a *aſcitem* 503.e *atram bilem quomodo parandus* 500.a.b.c *calculum* 508.c *epilepſiam* 498.e *melancholiam quomodo conficiendus* 500.e *menſes prouocandos* 499.e *tympanitem* 504.b
ſyrupus alterans bilem flauam 497.b
ſyrupus alterans pituitam 498.f
ſyrupus Ambroſij prouocans ſudorem, & ſitim extinguens, vtilis in febribus 497.e
ſyrupus aurantiorum 481.a
ſyrupus capillorum Veneris magiſtralis 484.d *ſimplex* ibid. *compoſitus* ibid.
ſyrupus contra acutas & peracutas paſſiones 497.f *omnem fluxum ventris* 498.b *pleureſin & peripneumoniam, phthiſicos & hecticos* 497.c
ſyrupus de abſinthio 486.e *acetoſitate citri* 480.f *agreſta* 479.a
ſyrupus de artemiſia 490.a *eius facultas & vires* ibid.d
ſyrupus de betonica compoſitus 483.a *ad quid valeat* 494.f
ſyrupus de calaminitha 485.a *quibus plurimùm conferat* ibid.b
ſyrupus de cichorio cum rhabarbaro 493.e *eius vires* 494.a
ſyrupus de cinnamomo noſter 499.c
ſyrupus de duabus radicibus 489.e *endiuia compoſitus* 481.d
ſyrupus de epithymo 491.e *eius vires* ibid.f *eupatorio* 489.e *glycyrrhiza* 481.f

Syrupus de hermodactylis 495.a
hyssopo 483. *iuiubis* 476.e
lupulo 492.a *eius vires ibid.*
Syrupus de mentha maior 486.f
minor 487.b
Syrupus de nymphæa simplex 475.a
compositus ibid.b olibano
Rhasis 482.c *papauere contra*
omnem vētris solutionem 498.d
Syrupus de papauere simplex 475.c
compositus ibid.d
Syrupus de pomis 490.e *eius vi-*
res ibid. prassio 484.b *de*
quinq; radicibus 489.d *eius*
vires ibid.f rhabarbaro solu-
tiuus 494.b *eius vires ibid.c*
scolopendrio 492.b *eius vires*
ibid.c staechade simplex 483.b
compositus ibid.c succo aceto-
sæ 480.e *succo borraginis* 491.b
eius vires ibid.c succo bu-
glossæ ibid. eius vires ibid.
succo endiuiæ, vel endiuiæ sim-
plex 481.e *succo fumiterræ*
maior 492.e *minor* 493.a *eo-*
rumq; vires ibid. succo myr-
tillorum, seu myrtinus simplex
480.b *compositus ibid.c succo*
rosarum 479.d *succo viola-*
rum 476.b
Syrupus diacnicu quomodo paran-
dus 496.d *eius facultas & vi-*
res 497.a
Syrupus diasereos 495.e *eius vi-*
res 496.c
Syrupus Dinarÿ, siue de Byzantijs
simplex 485.a *compositus ibid.e*
Syrupus diureticus 507.a
Syrupus domesticus, siue de spina
infectoria 505.b *eius vires ibid.*
Syrupus ex bryoniæ radicum succo
494.e *ex floribus persicis* 493.
d eius vires ibid.e è pomis regis
Saporis 491.a *ex quinta essen-*
tia Fiorananti 499.a *è scabio-*
sæ succo 485.c *ad quæ valeat*
ibid.d è succo fumariæ simplex
493.b *eius vires ibid.*
Syrupus granatorum acetosorum
487.d *dulcium* 477.d
Syrupus infusionis rosarum 497.c
violarum 476.d
Syrupus purgans bilem quomodo
parandus 500.e *melancholiam*
501.e *pituitam ex thorace ibid.c*
Syrupus quid 471.a
Syrupus saccharatus 499.b
Syrupus solutiuus Fioranāti 505.d
Syrupus splenicus 492.c
Syrupus violarum 476.d
Syrupi alterantes bilem atrā 500.a
pituitam 498.f
Syrupi concoquentes bilem flauam
in corde 480.e *hepate* 481.c
stomacho 477.e *thorace* 476.a
Syrupi concoquentes melancholiam
in corde 490.e *hepate & liene*
491.d
Syrupi cōcoquentes pituitam in ca-
pite 482.f *corde* 485.d *hepa-*
te 489.c *matrice* 490.a *sto-*
macho 486.a *thorace* 483.f
Syrupi de absinthio facultas & vi-
res 486.e.f
Syrupi de arthemisia vires 490.d
mentha maiori vis 483.a *suc-*
co rosarum vires 481.a
Syrupi educentes vrinam 506.f
Syrupi minùs vsuales, alterantes
497.b
Syrupi officinales, concoquentes bi-
lem in capite 475.a
Syrupi purgantes 501.a
bilem 493.c
Syrupi purgantes humores mixtos
405.f 504.d *pituitam* 494.e
Syruporum differentiæ 471.a

T

Tabaci apud Indos vsus 181.c
vires 179.c
tabaci nomen nicotianæ cur indi-
tum 177.f
tabulæ aromatici rosati 1068.b
tabulæ ad hepatis refrigerationem
1074.a *lepram ibid.b pur-*
gandam bilem ibid.c
tabulæ calefacientes caput 1067.a
1072.a *hepar* 1069.a *matri-*
cem 1069.b *pectus* 1067.e *sto-*
machum 1072.d *ventriculum*
1068.b
tabulæ confortantes 1079.a *con-*
fortantes & exsiccantes stoma-
chum 1072.d *ventriculum*
ibid.f
tabulæ de gemmis 1065.a *stibio*
1075.c
tabulæ diacnicu 1075.a *diacur-*
cumæ 1069.a *diacymini* 1068.
c diaireos 1067.e *dialaccæ*
1069.a
tabulæ diamargaritonis frigidi
1070.c *dianisi* 1068.c
tabulæ diapenidÿ sine speciebus ca-
lidis 1069.a *diaphæniconis*
1071.d *diarrhodon* 1070.d *dia-*
tragacanthÿ frigidi 1069.e *dia-*
turbith 1071.d *diaturbith cum*
rhabarbaro ibid.b. 1076.a
tabulæ ex electuario de succo rosa-
rum 1070.f
tabulæ ex vnicornu 1072.a
tabulæ orificiū stomachi claudentes
& corroborantes 1073.f
tabulæ purgantes 1074.f *bilem*
1078.f.1074.c *humores mixtos*
1075.e *melancholiam ibid.e*
pituitam 1075.d
tabulæ refrigerantes cor 1070.b
hepar 1070.d.1074.a *pectus*
1069.e *stomachum* 1073.f
tabulæ saluberrimæ 1072.b *sti-*
biatæ 1075.b *sulphuratæ* 1072.e
triasantali 1070.e
tabulæ vermes necantes 1056.f
Tagus Hispaniæ fluuius auri ferax
41.c
tamarindi quid 246.f
tamarindorum adulteratio ibid.
vires ibid.
tamaricis corticis vires 340.a
tamaricis cortices & folia quando
distillanda 491.c *eorum facul-*
tas & vires ibid.
tamaricis radicis vis 296.f
tamum non esse bryoniam 294.f
tarantulæ ictus quomodo curan-
dus 396.e
taurinum seuum quomodo confi-
ciendum & seruandum 405.b
eius vires ibid.
taurini sanguinis vsus 403.a
taxi vires 188.f
tellinarum vires 89.a
Teplica balnea 28. *eorum vires*
ibid.
terebinthina quomodo cognoscatur
378.a
terra omnis quam vim habeat
38.a
terra, seu bolus Armena quando
primùm in lucem veneris 33.a
terræ in medicina vsus 32.c
diuisio ibid.
terræ sigillatæ duo genera 33.a
terrarum sigillatarum duo genera
hodie Constantinopoli adferun-
tur 33.f
testudinis marinæ sanguinis vsus
403.b
testudinis terrestris sanguis quam
vim habeat 404.a
thapsia vnde nomen acceperit
150.e
thapsiæ vires 150.e. 188.f
Theriaca Andromachi à Bartholo-
mæo Maranitha correcta 855.b
item à Medicis Romanis & Bo-
nonien sibus 853.e
theriaca Andromachi senioris
851.e
theriaca communis ibid.
diacessaron 764.f
theriaca ex lilio Pauli ab Armeno
composita 858.a
theriaca, seu antidotus contra pe-
stem 802.b

thermæ Germaniæ 12.f
Italiæ 30.b
thermarum de Aquis situs & vires 31.a
thermarum de Groia situs & vires ibid.c
thermarum differentiæ 10.e
thlaspi quid 273.b eius vires ibid.
thoracem excalefacientia 1089.c. 299.e refrigerantia 241.a.269.a
Thracius lapis vbi nascatur 71.f
eius vires ibid.
thus quid 371.e
thuris adulteratio ibid. & 345.e
cortex probatissimus quis ibid.
vires ibid.& 375.f
thucia Arabum 54.b
thyites lapis vbi gignatur 69.c
eius vires ibid.
thymelææ seminis facultas 272.f
thymiamatis vis 346.e
thymū quando distillandum 429.c
eius facultas & vires ibid.
thymi vires 147.c
Ticinus Italiæ fluuius auri ferax 41.e
tiliæ duo genera 212.d flores quando colligendi ibid.f quomodo distillandi 424.e eorum facultas & vires ibid.& 212.f
ex Tiliæ floribus aquæ stillatitiæ facultas 431.c
tinctura auri 679.c mumiæ liquidæ 692.d recentis ibid.f siccæ ibid.b
tithymalum 274.b
tithymali septem genera 195.f vires ibid.b. & 188.f. 327.f
topazius qualis gemma 65.d eius vires ibid.e
tormentilla quid 177.b eius vires ibid.d.e.& 319.f
toxicum vnde dictum 189.a
tragacanthum quid 371.c eius vires ibid.e
tragea grossa 337.a communis pro stomacho & capite 726.b laxatiua 740.a
tragea nobilis pro stomacho, capite, pectore & hepate 726.c optima 724.f pro mulieribus in puerperio 726.a pro stomacho eruciuoso 727.a rubra 725.d specialis pro stomacho 726.f soluens ventrem 740.b
tragema ad pulmones exulceratos 733.b venerem stimulandam 732.d vomitum & ventris fluxum 731.a
Trenirensia balnea 22.a eorum situs, ratio & vires ibid.b
trifolium vbi copiosè nascatur 169.a
eius vires ibid.c
trifolij vires 147.f.190.a.299.b
triomphyllon Nicolai 789.c
tripharmacum crudum 929.e
trochisci abstergentes 1087.b ad fluxum 1080.c ad phthisim & vlcera pulmonis 1084.c adstringentes 1082.d Alkandal 1089.e aliptæ moschatæ 1086.b aperientes 1084.f calidi 1081.a
trochisci compositiones aliorum medicamentorum ingredientes 1090.a
trochisci cyphi 1087.b
trochisci de absinthio 1085.b agarico 1080.a agno casto 1084.b alkekengi 1085. anisо 1086.f Benzoes ibid.d berberis 1083.a caphura 1082.b capparibus 1084.e carabe 1082.f corallo 1083.f croco 1081.b eupatorio 1086.a lacca 1085.a minio 1099.c myrrha 1086.e rhabarbaro 1088.e rosis, Rhasis 1085.c scylla 1094.a
trochisci de scylla quando parandi ibid.b spodio 1081.e terra sigillata 1082.d violis 1089.f vipera 1090.a
trochisci diani 1098.f
trochisci diarrhodon Mesuæ 1088.b Nicolai 1098.b
trochisci diaspermaton 1088.c
trochisci galliæ moschatæ 1098.d 1135.f
trochisci Hamech 1089.e
hedychroi Andromachi 1097.f
hedychroi ex correctione Bartholomæi Maranthæ ibid.f
trochisci hepatici Asclepiadis 1084.f ligni aloes 1081.a interficientes glires & mures 1088.d
trochisci Mesue 1100.b
trochisci pituitam purgãtes 1089.a
trochisci pro fumo Comitissæ Arnsburgensis 1136.b
trochisci purgantes bilem mixtos humores 1090.f
trochisci quid 1077.c eorum diuisio ibid.
trochisci ramich 1096.f santalorum 1081.f venena fugantes 1087.d
de Trochiscis scylliticis, ex correctione Bartholomæi Maranthæ 1084.b
de Trochiscis viperinis ex correctione Bartholomæi Maranthæ 1090.f
tryphera Galeni 796.b.1101.a
tryphera magna 849.a minor Phenonis 791. muschata 796.b persica 809.c Sarracenica 795.e
turbith quod laudatissimum 328.e vbi crescat ibid.f
eius vires 329.b
turpetum minerale 432.e
tussilago quid 120.b
eius vires ibid.c
quomodo distillanda 422.b
eius facultas & vires ibid.c

V

VAccæ vngularum combustarum vires 406.d
vaccini lactis vires ibid.f
Valerianæ genera tria 316.a variæ appellationes ibid.e facultas & vires 317.a
Vberkingense balneum 21.b eius situs & vires ibid.
Vberlingensia balnea 28.e eorum vires ibid.
venenis resistentia 186.e. 215.c. 243.d.271.e. 323.d
ventriculum excalfacientia 427.a refrigerantia 213.f. 242.a
veratri albi vires 324.b
verbasci duæ differentiæ 164.f vires ibid.b
verbasci flores quando colligendi 214.e eorum vires ibid.
verbenaca quid 148.a eius vires ibid.b
vermium terrenorum facultas & vires 386.c
vermiculi in medio echino reperti, cuius sint facultatis & vsus ibid.
verticis ossiculi vires 401.b
vesicam calefacientia 213.d. 240.f. 267.f. 308.c refrigerantia 214.a. 269.f
aduersus Vespariū ictus remedium 392.a
Villacense balneum 28.d eius vires ibid.
vinum absinthite purgans 530.f quomodo parandum 518.c eius facultas & vires ibid.
vinum ad asthma 517.f eius vires ibid. ad memoriam & obliuionem 515.f
vinum Adrianum 354.e
vinum album in secūda & sinistra valetudine laudatur ibid.b
vinum alkekengi quomodo fiat 525.a eius vires ibid.a
vinum anisatum quomodo parandum 533.b eius vires ibid.f
vinum Asianum 354.a
vinum borraginatum ad quid va-

leat 516.a
vinum buglossatum quomodo parandum ibid.c eius vires ibid.
vinum Cecubum 354.d
ceraſorum nigrorum acetoſorum quomodo fiat 518.c
eius facultas & vires ibid.
vinum chamædrytes quomodo parandum 524.e eius vires ibid.
vinum Chium 353.f
Clazomenium 355.a
Coum ibid. Creticum 354.d
vinũ cydonites quomodo fiat 525.d
eius vires ibid.
vinum ebulatum quomodo parandum 530.a eius vires 530.b
vinum è betonica quomodo parandum 515.a eius vires ibid.
vinum è chamæleæ quomodo parandum 536.c eius vires ibid.
vinum enulatum quomodo fiat 517.d eius facultas & vires ibid.
vinum ex punicis malis quomodo fiat 525.f eius vires ibid.
vinum è prunis ſylueſtribus quomodo fiat 526.d
eius vires ibid.
vinum ex pyris quomodo fiat 525.e
eius vires ibid.
vinum è marrubio quomodo fiat 517.c eius vires ibid.
vinum è thymeleæ quomodo parandum 530.c eius vires ibid.
vinum è veratro nigro quomodo fiat 530.a eius vires ibid.
vinum Epheſium 354.f
vinum euphragiæ quomodo parandum 515.b eius vires ibid.
vinum Falernum in Italia primum locum obtinet 355.c
vinum fœniculatum quomodo parandum 515.f eius vires ibid.
vinum guaiacum quomodo fiat 526.d eius vires ibid.
vinum Hippocraticum laxatiuum quomodo parandum 531.b
eius vires ibid.
vinum hyſſopites quomodo parandum 517.c eius vires ibid.
vinum Iſtricum 354.f Leſbium 355.e Mamertinum ibid.
Muralti 530.d
vinum myrtites quomodo fiat 526.a
eius vſus ibid.
vinum noſtrum, ad calculum 525.b
vinum noſtrum guaiacium purgãs 531.e
vinum œnanthinum quomodo fiat 525. eius vires ibid.
vinũ palmeum quomodo fiat 526.b
eius vires ibid.
vinum paſſulatum quomodo fiat 517.f eius vires ibid.
vinum pro ſenibus, noſtrum 518.d
vinum purgans noſtrum 532.a
vinum purgatorium in epilepſia 529.d
vinum raſpatitium quomodo parandum 518.f eius vires ibid.
vinum roſaceũ quomodo fiat 525.a
eius vires ibid.a
vinum roſinatinatum quomodo parandum 515.b
eius vires ibid.c
vinum ſaccharatum quomodo fiat 516.e eius vires ibid.
vinum ſalſuiatum quomodo fiat 515.d eius vires ibid.e
vinum ſcammonites quomodo fiat 529.f eius vires ibid.
vinum ſcillitiicum quomodo parandum 527.a
eius facultas & vires 528.a
vinum ſtœchadites quomodo parandum 515.d eius vires ibid.
vinum tamaricis quomodo fiat 520.d eius vires ibid.e
vinum zedoarticum quomodo parandum 527.e
vina Albana craſſioribus partibus conſtant 354.d
vina aſtringentia 525.d calefacientia caput 515.a cor 516.a hepar, ſplenem 524.d.e thoracem 517.b ventriculum 518.b
vina craſſa ſtomacho negotiũ præbent 355.d
vina cordialia 516.b
vina purgantia aquam 530.f
bilem flauam 529.e
pituitam 527.f
vina reſiſtentia veneni 527.b
ſapore diſtans 354.d
ſudorem prouocantia 401.d
vinorum differentiæ 513.a
violarum flores quomodo diſtillandi 401.d eius vires ibid.
violarum florum ſuccus [illegible]
violarum purpurearum vſus [illegible].d
violarum ſuccus quando exprimendus 350.a eius vires ibid.
viperæ quæ meliores 1091.c
quando capiendæ 1092.a
quo tempore colligendæ 1090.a
viperæ morſus quomodo curandus 294.b
viperinarum carnium vires 386.c
virga paſtoris quid 166.f
eius vires 167.a
viride Anſhæi 1103.e
Meſuæ 1104.a
viſcum quod laudatiſſimum 334.e
eius vires ibid.d
viſci querni vis 338.e
vitis ſylueſtris 294.f
vitrum antimonij 1029.e
vitriolum duplex 47.f
quod præſtantius 48.a
eius vires ibid.c
vitriolum æris 1030.d
vituli coagulum ad quid vtile 405.b
vituli marini coagulum ad quid vtile 410.a
quomodo excipiendum ibid.
vitulinum ſeuum quando conficiendum & ſeruandum 405.b
eius vires ibid.
vitulinæ medullæ vis 401.d
vitex quid 130.b
eius genera duo & vires ibid.c
vitrum ſeminis facultas 263.e
vnguenta abſtergentia 926.c. 956.c ambuſta extinguentia 967.c
vnguentum barbam denigrans 1185.d
vnguentum Baſilicon maius & minus 927.c.d
vnguentum Bernardinum 923.e
vnguentum ad achoras 1189.a aduſtionem 1189.b alopeciam 1129.e ambuſtionem 967.d 938.a. 1198.d
vnguentum ad barbam generãdam 1179.d
vnguentum ad calefaciendum hepar 943.b callos pedum 1208.a caluitiem 1179.b capillos defluentes 1175.e
vnguentum capillos prohibens 1180.c
vnguentum ad caſum pilorum in palpebris 1147.f
caſum ſuperciliorum & barbæ 1187.e coitum 967.b
combuſta aqua & igne 1198.a
combuſtionem aquæ ibid.
contracturas 941.d cruſtas puerorum in capite 1191.a
vnguentum ad dealbandas cicatrices 1193.b delenda veſtigia morbillorum in pueris 1199.a
deterſionem ſuffuſionis 956.c
vnguentum ad dolorem capitis ex calore 965.b frigore ibid.
vnguentum ad dolorem capitis & articulos, in morbo Gallico 966.c dolorem colicum ibid.a
vnguentum ad faciei maculas rubentes 1192.a
faciei ruborem ibid.b
faciem illuſtrandam 1200.c
facilitandum partum 945.e
furfures 1190.a
furfures capitis 1185.b
vnguentum ad gangrenam 960.f
genarum ſcabritiem, ſcabiem & vlcera

vlcera 956.e
vnguentū ad hæmorrhoidas 936.a herpetes 957.c humorem concretum & ſcirrhoſum 949.d
vnguentum ad ignis combuſtionem 1197.f impetiginem ibid.b impetigines faciei 1194.c inflammationem oculorum cum defluxione 947.d inflammationem oculorum digerendam 952.f iuuandam concoctionem 942.e
vnguentum ad lachrymarum fluxum 956.f lendes 1191.f lichenas inueteratos 1197.e lienteriam 946.f lienteriam frigidam 943.a
vnguentum ad mamillas pendentes 1206.d memoriam 940.f menſtrua prouocanda 945.d molliſicandum ſplenem 949.f morbum gallicum 954.a mouendas vrinas 945.a
vnguentum ad oculorum lachrymas 1189.a oculorum rubedinem ibid.b oculos, magiſtrale 935.b omnem ſcabiem, impetiginem, & ſerpiginem 1199.f
vnguentum ad panaritium 1203.b panum faciei 1192.e
vnguentum ad panos & coſſos faciei 1193.b papillarum ſciſſuras 1206.f parotidas 952.a partes igne affectas 1198.c partes conuulſas 953.a pectoris angustiam & maturationem 941.f pediculos 931.b. 1191.d
vnguentum ad phthiſim 942.c. 961.e pilorum generationem 1177.b pilos defluos in palpebris 1188.b polypos exedendos 965.f pruritum 957.f pſoram 957.a
vnguentum ad retentionem fœtus 946.a ruborem faciei 1195.f ruborem faciei à fumis & vaporibus ibid.e rugas & lentigines faciei 1192.c rupturam oſſium 962.c
vnguentum ad ſanguinis eruptionem 962.c ſanguinis impetum ſiſtendum 947.f ſcabiem 957.d 1199.c ſcirrhum ſplenis 944.b ſcirrhos iecoris ibid.b ſciſſuras manuum 1103.e ſolis uſtionem 1197.a ſtomachi reſolutionem 943.a ſuperciliorum pediculos 1187.e ſuper purgationem menſtruorum 946.b
vnguentum ad uineam & ſcabiem 1190.e tubercula faciei elephanticorum 1196.e tubercula faciei lepræ ibid.f
vnguentum ad tumorem lienis ob flatus 944.f tumorem manuum ex frigore 1203.b
vnguentum ad varos calloſos 1194.e ventriculum calefaciendum & conſtringendum 942.d ventriculum refrigerandū 946.d.e vermes, magiſtrale 939.d verrucas in facie 1195.d verrucas manuum 1124.a vlcera narium 959.f
vnguentum ad vngues excoriatos, ſcabroſos leproſosq; 1204.a leproſos ibid.e
vnguentum ad vnguium contuſionem 1204.c ſciſſuras & eroſiones ibid.d
vnguentum ad vomitum prouocandum 968.d vrinæ retentionem 945.b vſtionem ignis & aquæ 1198.a vulnera venenata 963.a
vnguentum adſtringens 924.e 947.d
vnguentum Aegyptiacum 927.e Agrippæ regis 927.e
vnguentum album de ceruſſa dictum 926.e
vnguentum anodynum 936.a apoſtolicum 926.c
vnguentum Archigenis ad capillos defluos 1175.c
vnguentum Aregon 980.c aureum 932.b
vnguentum attrahens venenum ex vulneribus 963.e
vnguentū calefaciens caput 1191.d hepar 943.b pectus 941.f renes & veſicam 945.a ſtomachum 942.d vterum 945.d
vnguentum caphuratum album 924.e rubrum ibid.d
vnguentum capillos auferens 1181.a conſeruans augensq; 1173.d creſcere non permittens 1180.c criſpos reddens 1186.d dealbans 1186.a defluos conſeruans 1174.e denigrans, Archigenis 1185.c flauos reddens 1184.d generans 1179.d
vnguentum capillos generans, Cleopatræ 1176.f. 1180.e reſtituens ibid.f rubeos tingens 1186.c ſubnigros reddens 1173.f
vnguentum capitale 933.b
vnguētum ceraſeos magnum 931.e parvum 932.a
vnguentum citrinum 928.d Comitiſſiæ 924.b
vnguentum contra caſum & contuſionem partium internarum 962.a
vnguentum contra ſerpiginem, impetiginem & elephantiam 929.f
vnguentum craſſitiem faciei auferens 1193.d
vnguentum de Artania maius 939.a minus 925.e
vnguentum de bryonia 926.a colocynthide, Auicennæ 940.a lino 934.d lithargyro 929.d minio 927.a ruthia, ſeu diapompholigos 930.e
vnguentum detergens 958.a
vnguentum deſiccatorium rubrum 934.f
vnguentum diaireos 933.f
vnguētum dialthea, ſimplex 922.e compoſitum 923.a
vnguentum diapalmæ 933.b diapompholygos 931.a
vnguentum ex bdellio 923.b
vnguentum excalfaciens ſplenem 944.b
vnguentum ex calce 938.c cantharidibus 935.a caprifolio 932.e panno lineo Hebenezar 934.c
vnguentum empyreuma in vulneribus ſclopeticis extinguens, & puſtulas prohibens 968.a
vnguentum epulotieum 964.c
vnguentum faciem depilans 1183.e illuſtrans 1200.c
vnguentum faciens capillos aureos 1184.d
vnguentum faciens cadere vngues 1204.f
vnguentum fuſcum 933.b
vnguentum D. Gereonis de ſapone ad dolores iunctiuarum ibid.e
vnguentum gleucinum Andromachi 937.c
vnguentum glutinans 934.e 962.e
vnguentum in morbo gallico cum puſtulis, ſine articulorum dolore 954.a
vnguentum lamiarum 960.f
vnguentum laxatiuum Nicolai 940.c
vnguentum magnum Fiorananti 937.a
vnguentum mamillas minores & duriores reddens 1205.f molles & relaxatas indurans ibid.f pænas conſeruans ibid.c
vnguētum manus dealbans 1201.e
vnguentum Martiatum 921.d --magnum ibid. --parvum 922.a
vnguentum Mercuriatum cum theriaca 931.d
vnguentum mirabile 932.e. 934.a

vnguentum mūdificatiuum 928.b
oculorum lachrymas siſtens 1188.e
vnguentum odoratum 1228.b
vnguentum omnia veſtigia, omnes tuberoſitates & maculas faciei auferens 1192.f
vnguentum Oreſtini ad alopecias inueteratas 1177.e
ad pilos generandos ibid.f
vnguentum ornans ventrem & pedes 1207.c pectus 1205.c
vnguentum Othonis Siculi ad pilos generandos 1177.e
vnguentum palpebrarum oculorumque liuorem tollens 1187.f
pectorale 936.d
vnguentum Philagrios 922.c
vnguentum pilos elephanticorum vbique renaſci faciens 1178.a
pilos remouens 1183.d
vnguentum populeon 924.a
vnguentum poſt caſum vnguium 1200.a. 1203.a
vnguentum potabile 934.e
vnguentum preciosum, Fuckerſalb 950.a
vnguentum pretioſum, noſtrum 951.b
vnguentum pro epilepticis 941.b
facie dealbanda 1201.b
ſcabie 930.a
vnguentum prohibens mamillas augeri 1206.b
vnguentum pſoricum Alexandri 929.a
vnguentum pſoricum, ſiue enulatum ibid.
vnguentum purgans 938.a.986.c
vnguentum quid 915.a
eius diuiſio ibid.
vnguentum, quando exactè obduruit lien 944.d
vnguentum refrigerans 923.d
vnguentum refrigerans, Galeni ibid.f
vnguentum refrigerans hepar 947.b ſtomachum 946.e
vterum 946.a
vulnera ſclopetaria 967.f
vnguentum Regis Angliæ 961.d
vnguentum repellens, & ſanguinem cohibens 946.d
vnguentum reſumptiuum, vulgare 925.e
vnguentum roſatum, Meſuæ 923.d
vnguentum rubeum, caphuratum 929.a rubeum Græcum 933.d
vnguentum ſanguinem cohibens 948.c ſtringens 949.a
vnguentum ſarcoticum 960.b. 961.b ſomniferum 966.e
vnguentum ſomniferum, magiſtrale 938.a
vnguentum Sorani ad pilos generandos 1178.f
vnguentum ſtomachicum 922.d
vnguentum ſudores mouēs in morbo gallico 955.c
vnguentum ſuperciliorum vitia tollens 1187.a ſupercilia renaſci faciens ibid.c
vnguentum ſuppurans 951.a
tetrapharmacum 925.d
venerem excitans 957.a
ventris rugas à partu abſtergens 1207.c ventrem laxans 968.a
vnguentum neruinū Vigonis 967.e
vnguentum vulneris corruptionem prohibens 948.e
vnguentum violatum 923.f
vngula caballina quomodo diſtillanda 422.c
eius facultas & vires ibid.
vnguis odorati vires 82.e
vnicornu facultas & vires 399.e
vnionum pulueris vis 90.d
bituminis ſuffitus vis ibid.
vomitorium Andreæ 828.a
Nicolai 828.c
Patriarchæ ibid.e
Scarpellæ 829.a
Vogiſpergenſe balneum 20.e
eius ſitus, ratio & vires ibid.
vrbis veteris thermarum vires 31.e
vrinæ aprinæ vis 414.b aſininæ vires, caprinæ vires ibid.
catti deſtillatæ vis 413.e humanæ ibid. lyncis vires ibid.
taurinæ vis 414.b
vrſi adeps quomodo præparanda 406.a eius vires ibid.
vrſini pulmonis vſus 397.b
vrtica quando diſtillanda 427.e
eius facultas & vires ibid.
vrticæ duo genera 411.a
vrticæ ſemen quando colligendum 257.c eius vires ibid.
vterum calefacientia 240.f. 308.d
refrigerantia 242.d
vua taminia 294.d
vuarum facultas & vires 226.a
vuarum paſſarum vires ibid. 247.b
Vualdsborn balneum 28.e
eius ſitus, ratio & vires ibid.f
Vuattenvuilenſia balnea 191.d
ſitus, ratio & vires ibid.c
Vuendingenſia balnea 18.b
eorum ſitus, ratio & vires ibid. c.d
Veringenſe balneum 29.a
ſitus, ratio & vires ibid.
Vuillingenſia balnea 19.e
eorum ſitus, ratio & vires ibid.
Vuisbadenſia balnea 17.b
eorum ſitus, ratio & vires ibid.
vulpis adeps quomodo colligatur, præparetur & conſeruetur 406.a eius facultas & vires ibid.
vulpis pulmonis vſus 397.e
vulturini ſtercoris vis 410.e
ex Vulturis capite lapilli vis 75.b
Vuolckenſteinenſe balneum 29.d
eius ſitus, ratio & vires ibid.d.e

X

Xyloaloe lignum 331.a
eius vires ibid.b
xylocaſſia 334.f
xylocinnamomum ibid.

Z

Zedoariæ ſeminis vires 270.f 285.b
zibettum quid 415.b
eius vires 416.a
zizibæ quid 240.a
earum vires ibid.
zingiber quod eligendum 305.c
zingiber condiuum 676.f
zingiberis vires 305.b
Zuckenthalenſe balneum 20.c
Zuckenthalenſis balnei ſitus, ratio & vires ibid.
zurumbeth quid Arabibus 314.b

INDICIS ANTIDOTARII SPECIALIS FINIS.

Unable to display this page

Unable to display this page